BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
25 1
16 35

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
35

Coll. Rom. Soc. Iesu   Catal. Inscr. C. R.   13-25 I 16

CONSILIA

SIVE IVRIS RESPONSA

PETRI ANCHARANI

IVRECONSVLTI CLARISSIMI,

Summa fide ac diligentia elaborata.

Nunc denuo accurata multorum locorum caſtigatione in communem Iuriſperitorum utilitatem edita.

Summarijs unicuique adiectis, quibus res præcipue obſeruandæ breui compendio complectuntur,

Indiceq; rerum toto opere memorabilium adiecto.

SOC. IESV BIBL. COLL. ROM.



VENETIIS,

APVD NICOLAVM BEVILAQVAM.

M. D. LXVIII.

B. 5.

RVBRICAE IVXTA ORDINEM

DECRETALIVM, SVB QVIBVS CONVENIENTER

collocari poſſunt conſilia præſentis uoluminis.

Liber primus.

De conſtitutionibus 1
De reſcriptis. 2
De conſuetudine. 3
De electione. 4
De translatione prælatorum 5
De bigamis. 6
De officio delegati. 7
De officio legati. 8
De officio ordinarij. 9
De pactis. 10
De tranſactionibus. 11
De procuratoribus. 12
De his quæ ui metusve cauſa. 13
De reſtitutione in integrum. 14
De arbitris. 15

Liber ſecundus.

De iudicijs. 1
De foro competenti. 2
De libelli oblatione. 3
De ordine cognitionum. 4
De cauſa poſ.& proprieta. 5
De reſtitutione ſpoliatorum. 6
De dolo & contumacia. 7
De confeſsis. 8
De probationibus. 9
De teſtibus. 10
De fide inſtrumentorum. 11
De præſumptionibus. 12
De iureiurando. 13
De exceptionibus. 14
De præſcriptionibus. 15
De ſententia & re iudicata. 16
De appellationibus. 17

Liber tertius.

De clericis coniugatis. 1
De clericis non reſidentibus. 2
De præbendis. 3
De conceſsione præben. 4
De rebus eccle. non alienan. 5
De emptione & uenditione. 6
De depoſito. 7
De locato. 8
De feudis. 9
De pignoribus. 10
De obligationibus. Et de ſolutionibus. 11
De fideiuſſoribus. 12
De donationibus. 13
De teſtamentis. 14
De ſucceſsio. ab inteſtato. 15
De ſepulturis. 16
De decimis. 17
De regularibus & tranſeuntibus ad religionem, 18
De conuerſione coniugatorum. 19
De ſtatu monachorum & religioſorum. 20
De religioſis domibus 21
De iure patronatus. 22
De cenſibus. 23
De celebratione miſſarum. 24
De baptiſmo. 25
De immunitate eccleſiæ. 26

Liber quartus.

De ſponſalibus & matrimonijs. 1
De eo qui cognouit conſanguineam uxoris ſuæ. 2
Qui filij ſint legiti. 3
De do. inter ui. & uxo. & de dote poſt diuor. reſti. 4
De ſecundis nuptijs. 5

Liber quintus.

De accuſationibus. 1
De magiſtris. 2
De adulterijs. 3
De uſuris. 4
De delictis puerorum. 5
De exceſsibus prælatorum. 6
De priuilegijs. 7
De iniurijs & damno dato. 8
De pœnis. 9
De uerborum ſignificatione. 10

Rubrica extraordinaria.

De diſpenſationibus.

REPERTORIVM OMNIVM MATERIARVM QVAE IN CONSILIIS DOMINI PETRI *de Ancharano, J. V. Doct. continentur feliciter incipit.*

ABBAS ad modicum tempus bona monaſterij locare poteſt. conſil. 57.numero. 3. folio 28
Abbas an repreſentet totum capitulum quod ſine conſenſu capituli ſit validum. conſil.57.num.4. 8
Abbas aſſerens ſe totum capitulum repreſentare ei non præiudicat.conſi.57.nu.6. 58
Abbas quando monaſterium obligare poſsit. conſi.301. numero 2. 160
Abbas in cuius monaſterio eſt capella pupillariter ſubſtituta an poſsit ſe præſcriptione temporis longiſsimi contra legatarium agentem ad legatum hypothecaria uel perſonali.conſi.139.nu.1. 65
Abbates poſſunt eſſe arbitri & arbitratores.conſi.443.numero.6. 236
Abbatis aſſertioni an credatur.conſi.171.nu.7. 87
Abbatis conſanguinei qui de ſuo pro vtilitate abbatiæ expēderant repetere poſſunt.conſi.328.nu.6. 173
Abbati quis ſuccedere poſsit.conſi.328.nu.5. 173
Abbatiſſa executrix teſtamenti poteſt in ſuo monaſterio diſtribuere bona pauperibus relicta.conſi.84.nu.3. 41
Abſens in quibus pro præſente haberi poſsit.conſil. 296.numero.2. 156
Abſenti ex nullo contractu ius quæritur non interueniente nuncio uel epiſtola.conſi.127.nu.3. 60
Abſolutio an poſsit peti a promiſsione vſurarum. conſi.200. nume.4. 102
Abſolutionis caſus in articulo mortis reſeruãdus.conſi.189. num.5. 97
Abſurditas & prauus intellectus uitari debet. conſil.190. nume.4. 97
Acceptare beneficiũ incertũ qui poſsit.conſi.413.nu.3. 250
Acceptatio non currit ſuper beneficio incerto. conſil. 413. num.1.&.2. 220
Accuſator deficiens in probando in expen. condemnatur. conſi.182.nu.1.&.7. 92
Acquirere uerbum quid ſignificet.conſi.102.nu.5. 49
Acta iudicij poſſunt per teſtes probari. conſil. 276. numero. tertio. 144
Acta omnibus proſunt uel nocent omnibus ſicut & ſententia conſi.336.nu.2. 179
Actio pro ſocio non oritur ex pacto ſubſtantiæ actionis contrario. conſil.194.nu.2. 99
Actio nulis ſine ceſsione an tranſeat in legatariũ uſusfructus nominum debitorum poſt ſatiſdationem. conſi.368.num. 1.2.&.5. 196
Actiones de una perſona in aliam non tranſeunt ſine ceſsione. conſi.368.nu.4.&.6. 196
Actiones hæredis oſsibus affixę non auelluntur pacto uel cõuentione.conſi.5.nu.2. 2
Actionem contra ſocium dirigens debet eum probare ſociũ. conſil. 332.nu.6. 177
Actore unum petente non poteſt reus contrarium niſi excipere.conſi. 146.nu.2. 69
Actori in termino non comparenti tanquam iudicis autoritatem ſpernenti denegatur audientia.conſi.97.nu.7. 47
Actus ſubſequens animum fraudis præceſſiſſe mõſtrat. conſi. 251.nu.3. 133
Actus uitioſus præſumitur doloſe factus. conſil.178.numero ſexto 88
Actus uoluntarij in materia ſocietatis non extendũtur ultra q̃ geratur.conſi.400.nu.1. 213
Actus nullus defectu conſenſus confirmatur accedente conſenſu.conſi.337.nu.5. 180
Actus ipſi demonſtrant quo iure quis interſit. conſil.421.numero.2. 224
Actus annullatur qua nõ habente poteſtatem agitatur. conſi. 208.nu.3. 108
Actus iudicis quando maxime ſit ualidus. conſil.208. numero.9. 109
Actus uoluntarij ultra quam gerantur non extenditur.conſi. 149.nume.4. 71
Actus ipſe uitiatur ſi poteſtas & uoluntas ſibi inuicem aduerſentur. conſi.1.nu.4. 1
Actus non ſemper uarietate uitiatur.conſil. 65.nu.6. 31
Actus ut ualeat quo effectu fieri debeat.conſi.j.nu. 3. 1
Actus inualidus nec iuriſdictionem perimit nec perpetuat. conſi.16.nu.5. 9
Actus redditur inualidus quando iudex qui inquirere debet non inquirit.conſi.69.nu.2. 34
Actus a cauſa proxima denominari debet. conſil. 359. numero.2. 137
Actus uitiatur ſi falſa cauſa & uia incompetens eligatur. conſi.357.nu.2. 190
Actus eſt quadruplex.conſi.35.nu.1. 17
Aditio hæreditatis ex quibus inducatur actibus. conſil. 255. nume.3. 134
Aditio ſi omiſſa fuerit quicquid in teſtamento habetur irritum erit.conſi.8.nu.2. 5
Aditio hæreditatis facta uigore teſtamenti inualidi quando ualeat.conſi.357.nu.3. 189
Aditio hæreditatis quando ualeat.conſi.203.nu.1. 104
Aditio hæreditatis an fiat per receptionem eius quod defuncto debebatur.conſil.324.nu.1. 171
Aditio hæreditatis facta cum dubio de uiribus teſtamenti an ualeat.conſi.203.nu.2. 104
Adminiſtrator de bonis quæ adminiſtrat dotare præſumitur. conſi.300.nu.3. 160
Adminiſtrator qua intẽtione adminiſtrare & diſponere præſumatur.conſi.436.num.5. 229
Adminiſtrator quilibet agnitionem bonefidei habere debet. conſi.154.nu.3. 75
Adminiſtratorum nomina diuerſa conſi.47.nu.2. 24
Adminiſtrationem bonorum ſuorum quis perdit ſi de proximo ſpes ſit deuolutionis in alium.conſi.430.num.3. 227
Admiſſus & præſentatus ad unam ſcientiam quando poſsit ad aliam admitti.conſi.99.nu.1.&.5. 48
Adiudicatio iudicis ſine traditione corporali non transfert poſſeſsionem.conſi.353.nu.3. 187
Aduentitia bona non conferuntur.conſ.365.nu.9. 195
Adultus qui cum autoritate curatoris tutorem ab omni adminiſtratione liberauit an poſsit contrauenire. conſi.330. nume.2. 173
Affectio defuncti attenditur in præferendis hæredibus.conſ. 38.nu.1. 20
Affirmantibus plus creditur quam negantibus. conſil. 337. nume.4. 180
Affinitas per fornicationem non contrahitur.conſi.391.numero.3. 209
Agens ex contractu donationis factæ per minorem repellitur exceptione nullitatis.conſi.69.nu.3. 34
Agens ex contractu reciproco ex parte ſua debet implere pacta.conſi.86.num.2. 42
Agens prius implere debet conuenta ex parte ſua cum agitur ex contractu obligatorio.conſi.34.num.11. 59
Agnati de ſucceſsionibus ſibi delatis teſtari poſſunt. conſil. 300. nu.4. 160
Agnationis dignitas in ſucceſsionibus cunctis præferenda eſt conſi.356.nume.3. 189

* 2 Agna-

Agnationes conſeruādas iura curauerunt.conſi.339.n.5. 181
Agnatus quas excludat perſonas & a quibus excludatur a ſucceſsione.conſi.334.nu.1.& ſeq. 178
Alimenta de quibus ſolui debeant & an pro futuro eſtimari ualeant.conſil.383.nu.3. 204
Alimenta ſpurijs debentur intuitu humanitatis. conſil. 401. nume. 213
Alimenta pauperi auferre necare eſt.conſi.375.nu.3. 220
Alienationes an reſcindantur ſi is a quo facte ſunt de crimine leſe maieſtatis condemnetur.conſi.251.nu.1. 133
Alienatione prohibita cenſetur omnis actus dominij tranſlatiuus prohiberi.conſi.105.nu.2. 51
Alienatione prohibita nō cenſetur neceſſaria ſed uoluntaria tantum prohiberi.conſi.371.nu.2. 197
Alienationis prohibitio in ultima uoluntate dotis dationem non impedit.conſi.381.nu.2. 202
Alienationis nomine continetur omnis actus per quem dominium transfertur.conſi.381.nu.1. 202
Alienat qui in dotem dat.conſi.105.nu.3. 51
Alienatio legalis & lucrum dotis an prohibeantur.conſ.105. nume.5. 51
Alius dictio quā naturam habeat.conſi.361.nu.3. 191
Amici electi ad cognoſcendum de cauſa inter amicos uertētē an cenſeantur arbitratores an arbitri. conſilio 259. nume.1. 140
Anima rebus omnibus eſt præferenda.conſ.46.nu.2. 24
Animus donandi non præſumitur ubi alia coniectura reperitur.conſi.180.nu.8. 92
Aius delinquendi per exteriora probat.conſi.251.nu.2. 133
Animus de quo ſemel conſtat perdurare præſumitur. conſil. 357.nu.4. 190
Antecedens tollitur ſi conſequens auferatur. conſil.387.numero. 2. 200
Appellans non auditur qui ſua non intereſſe reperitur. conſ. 297.nu.13. 158
Appellatio poteſt diebus ſolennibus & feſtiuis interponi. conſi.361.nu.1. 191
Appellationi renunciare dicitur qui ad iudicem a quo reuertitur.conſi.6.nu.3. 3
Appellatio infra tempus appellandi interpoſita facit ne quis excommunicatus dicatur.conſi.240.nu.5. 127
Apoſtolatus dignitas diem uel conditionē non recipit.conſ. 281.nume.3. 147
Arbitramentum tranſactio quædā cenſet.conſ.34.n.7. 18
Arbitratorum ſententijs etiam iniquis ſtari debet. conſilio. 221.nume.2. 118
Arbitrator in laudo reſeruans ſibi poteſtatem diuidendi certas res laudo emologato iam diuiſas an poſsit eas de nouo diuidere. conſi.111.nu.1. 53
Arbiter nō permittet a lege denegatum.conſi.207.nu.2. 107
Arbiter equitatem præ oculis habere debet. conſi. 316. numero. 2. 167
Arbitri an poſsint ad laudandum cogi.conſi.115.nu.4. 55
Arbitri poteſtas non extenditur ad res coram eo non deductas. conſi.111.num.3. 53
Arbitrium boni uiri ſine ſuſpicione erit.conſi.84.nu.6. 41
Arbitrorum officium in condemnando & abſoluendo q̄ ſit. conſi.172.nu.1. 87
Arbor mala bonum fructum non producit.conſil.330.numero 12. 175
Archipresbytero ſeni ſeu alij beneficium curatū habenti datur coadiutor.conſi.279.nu.2. 146
Argumentum de uno ad aliud non ualet in ſeparatis conſil. 283.nu.3. 124
Argumentum a ſenſu contrario in pactis & ſtatutis eſt ualidum.conſi.141.num.4. 66
Argumentum a communiter accidentibus eſt in iure ualidū. conſi.385.nu.6. 205
Argumentum de uno ad reliquum in ſeparatis non ualet.conſilio 404.nu.11. 216
Argumentum de loco ad perſonas eſt ualidum.conſil.11.numero 4. 6
Arbitrium uitiatur ſi error ſeu falſa cauſa in eo inſeratur. conſilio primo.nume.5.fol. primo
Arma quando licite capiantur.conſi.439.nu.1,1. 232
Arripiens uiolenter de malo exemplo punitur. conſil. 173. nume.7. 88
Aſſertio non ſufficit ubi ueritas requiritur. conſil. 52.nume. quinto. 26
Aſſertio ſiue opinio ſubtrahens populo deuotionem tanquā pernicioſa reijcitur.conſi.48.nu.1. 25
Aſſertioni partium ſtatur.conſi.115.num.2. 55
Aſsignatio futura loci cauſam de præterito habet annexam. conſi.360.nu.2. 191
Attendi in omni negotio quæ debeant. conſilio 66. numero 3. 32
Autoritas iudicis excuſat a pœna iuris. conſilio 409. numero octauo. 217
Autoritas ſuperioris excepta intelligitur in ſtatutis. conſilio 205.nu.2. 106
Autoritas iudicis iniuſte interpoſita non excuſat a pœna. conſi.92.nu.2. 44
Autoritas & decretum iudicis de contingentibus non inquirentis nullius ſunt uirtutis.conſi.83.nu.3. 41
Autoritas iudicis in contractu minoris interpoſita ſine cauſæ cognitione nulla eſt.conſi.83.nu.1. 41
Autoritas iudicis in permutatione omnem tollit ſuſpitionē con.388.nu.16. 207
Autoritas papę in omni iuramento excepta cenſetur. conſil. 239.nu.4. 157
Autoritas iudicis a dolo præſumpto excuſat. conſil. 425.numero 2. 225
Auaritia omnium malorum mater iudicum inhærens animabus.conſi.201.nu.2. 102
Auia habet uſumfructum in portione patrui.conſilio 407. nume.3. 217
BAnnitus officij actoris executionem non habet.conſi.271 nume.6. 142
Bannum nullum cenſetur ſi forma debita omittatur. conſi.6. nume.4. 3
Bannum quando dicatur iuſtum & quando iniuſtum. conſil. 6.nume.2. 3
Baptizare quis poſsit.conſi.195.nu.1. 100
Baptiſmus quando paruulis rite conferatur. conſil.195. numero 2. 100
Baſtardi ſiue naturales & ſpurij de domo nobilium non ſunt cenſendi.conſi.389.nu.2. 208
Bellum iuſtum quod dicatur.conſil.140.nu.3. 66
Beneficia collectorum ſemel reſeruata etiam ſi deſinant collectores eſſe ſemper remanent reſeruata.conſilio 138. numero 3. 65
Beneficia reſidentiam perſonalem requirentia quæ ſint & quæ non.conſi.17.nu.2.&.3. 9
Beneficia plura quæ & quando ab eodem ſimul teneri poſſint.conſi.214.nu.4. 112
Beneficio curato reſidentiam requirente priuatur qui in eo non famulatur.conſi.17.nu.1. 9
Beneficio iuris nemo utetur contra eum qui facit ut beneficium concedatur.conſi.290.nu.3. 152
Beneficio legis non potietur a quo in ipſam legem peccatur conſi.291.nu.5. 153
Beneficium ſequitur ſua cauſa ſuaque uitia.conſi.207.numero 6. 107
Beneficium alteri annexum an contineatur ſub gratia illius alterius conceſſa.conſi.114.nu.1. 54
Beneficium habens curatum an ſit capax non curati. conſil. 59.nu.4. 29
Beneficium inuentarij de iure antiquo incognitum fuit.conſi. 411.num.3. 219
Beneficium principis eius facto amiſſum reintegrari debet. conſi.404.nu.9. 215
Beneficium intuitu alicuius cauſæ conceſſum tollitur ipſa cauſa ſublata.conſi.428.nu.3. 226
Beneficium non uacans qui occupauerit ad illud redditur inhabilis

inhabilis.conſi.405.nu.3.fol. 216
Beneficium ciuilitatis collatum in abſentem an opituletur ei dem.conſ.169.nu.1.ſol. 85
Beneficium datur propter officium.conſ.233.nu.2.fol. 124.
Bigamia duplex uera ſcilicet & interpretatiua.conſ.123.numero 2.fol. 59
Bladum an poſsit extrahi cauſa molendi ſtante ſtatuto quod extra diſtrictum non extrahatur.conſi.155.nu.10. 76
Bona fides præſumitur niſi mala probetur.conſil.142.numer. 6.fol.67.
Bona a laico pro alendis pauperibus relicta an dicantur bona pia an uero priuata & prophana.conſi.129.nu.1. 62.
Bona pauperibus relicta ſine diminutione ad eos tranſire debent.conſ.129.nu.4. 62
Bona banniti & diffidati poſſunt impune occupari.cóſ. 277. num.2. 144
Bona emphyteotica eccleſiarum laicis conceſſa ſecundũ ius commune non regulantur.conſ.125.nu.4. 60
Bona emphyteotica eccleſiæ in alium transferri poſſunt. cóſ. 79.num.4. 43
Bona ingreſsi monaſterium ad quos deueniãt.conſi. 107.nu. 2.ſol.52.
Bona monaſterium ingredientis ad quem ſpectent.conſil.69. num.9.fol. 34.
Bona eccleſiarum an poſsint ligari ſtatutis laicorum. conſil. 433.num.3. 228
Bonorum nomine ueniunt actiones & iura.conſi.101.nume. 6.folio. 49
CAnones in nuptijs filiarum requirentes parentum conſenſum de honeſtate tantum intelliguntur.conſil. 21. num.4.fo. 12
Calumniator qualiter puniatur. conſil. 158. numero. 8. folio.78.
Canonice portionis cauſa ceſſante ceſſat & legis diſpoſitio. conſ.369.nu.2. 296
Caporalis cẽtum lancearum ſi debita contraxerit in alius caporalis unius lance ſtipendium ſuum petens proferatur cęteris creditoribus.conſ.378.nu.1. 201
Capiſolida quando & cui debeantur.conſ.201.nu.3.fol.102.
Capitulum duobus.de reſcrip.li.vj.quando locum habeat.cõſi.55.num.1. 27
Caput potius quam membra attenditur.conſ.248.n. 8. 132.
Cardinales regulæ cancellariæ conſentientes an ſibi præiudicent.conſ.245.nu.4. 156
Charitati ſemper aduerſata fuit cupiditas.conſil.66.nume. 2. ſolio. 32
Caſus omiſſus in diſpoſitioñe iuris communis remanere debet.conſi.145. nu.4. 30
Caſus omiſſus quando non ſuppleatur ſed pro omiſſo ſit habendus.conſ.288.nu.3. 151.
Caſus legis omnem tollit dubitationem.conſil.371. nume.4. fol.197.
Caſus omiſſus a ſtatuto remanet in diſpoſitione iuris communi.conſ.350.nu.2. 186
Caſus a ſtatuto omiſſus ſecundum ius commune regulatur. conſ.428.nu.2. 226
Caſus omiſſus diſpoſitioni iuris communis eſt relinquẽdus. conſ.120.nu.2. 57
Caſum allegans illum probare debet.conſilio.316.numer.4. fol.167.
Caſum ſpecialem allegans illum probare debet. conſil. 368. nu.3. 196
Caſtra uel uillæ de iure ciuitatibus ſubiectę an poſsint per cõſuetudinem meri & mixti imperij iuriſdictionem acquirere.conſ.142.num.1. 67
Caſtrum ciuitati rebellans an incidat in crimen læſæ maieſtatis.conſ.287.nu.1. 151
Cauſa ceſſante ſuper qua fundatur appoſitio, ceſſat & ipſa diſpoſitio.conſ.47.nu.3. 24
Cauſa proxima fortius agit quam remota.conſi.334. num. 3 fol. 178
Cauſa ad eſſentiam actus ſi requiratur illam ſubſiſtere fateri non ſufficit niſi probetur.conſ.150.nu.7. 72
Cauſa diſpoſitionis uerba generalia reſtringit. conſ.254.nu. 4.fol. 135
Cauſa principalis ad ſe trahit cauſam appellationis. conſil. 284.nu.3. 150
Cauſa legitima allegari nedum ſed & probari. conſil. 36.nume.2. 19
Cauſa falſa quid operetur.conſi.207.nu.8. 108
Cauſa proxima in iure non remota attenditur.conſi.315.numero.3. 167
Cauſa proxima fauorabilior eſt cauſa remotiori.conſil. 378. nume.3. 012
Cauſæ in unum tempus concurrentes non debent una ab altera abſorberi.conſi.395.nu.2. 212
Cauſa pecuniaria grauis capitali cauſæ equiparatur.conſi.28. nume.6. 16
Cauſa criminalis prius tractatur quã de ciuili cognoſcatur. conſi.62.nu.2. 29
Cauſa criminalis & præiudicialis ad ciuilem prius motam ſi ſuperueniat in ciuili ſuperſedetur.conſi.62.nu.1.&.3. 29
Cauſa criminalis quomodo intelligatur ſeparata a cauſa ciuili.conſi.62.nu.4. 29
Cauſa debiti a cauſa uſurarum eſt ſeparata. conſi.234. numero. 4. 125
Cauſam ſuæ intentionis quilibet limitate probare debet.conſilio.34.nu.4. 18
Cauſa minima minimam cauſam contingens in eam non infert.conſi.291.nu.4. 153
Cautela abundans in quibus noceat.conſi.257.nu.5. 136
Cenſus uendi poteſt.conſi.30.nu.5.&.9. 17
Cenſus acquiri & præſcribi poteſt.conſi.30.nu.7. 17
Cemiterium pollutum cenſetur eccleſia polluta. conſil.160. nume.4. 80
Clauis quãdo probet poſſeſsionẽ.conſi.190.nu.3. 97
Clauſula motu proprio an purget gratiam in qua fuit expreſſus ualor falſus.conſi.138.nu.1 65
Clauſula motu ꝓprio nõ ꝑiudicat tertio.conſi.364.n.3. 193
Clauſula non obſtan. quid operetur. conſil.335. numero ſecundo 178
Clauſula quæ in medio ponitur ad antecedentia & ſubſequẽtia refertur.conſi.288.nu.2. 152
Clauſula quæ in fine ponit ad ꝓcedẽtia congrue refert.conſi. 68.nume.2. 34
Clauſula petit omni iure uia modo & forma quibus fieri poteſt, quid includat.conſi.73.nu.3. 36
Clauſula pro non appoſita habetur quæ contra actus naturã adijcitur.conſi.207.num.3. 107
Clauſula & generaliter omnibus & ſingulis quomodo intelligatur.conſi.180.nu.7. 92
Clauſula nõ obſtante aliquo ſtatuto quid operetur. conſi.73. nume.5. 36
Clandeſtine facta uelut ſuſpecta reprobantur. conſil. 69.numero. 2. 35
Clerici pro ciuitatis cuſtodia uigilare tenentur. conſilio.96. nume.4. 46
Clerici non ſunt collectis uexandi. conſi.96.nu.3. 46
Clerici immunes ſunt a uectigalibus ſoluendis. conſil. 255. nume.11. 76
Clerici ab obedientia prælati etiam mali ſe ſubtrahere non debent.conſi.158.nu.18. 79
Clerici iniuriam eccleſiæ tenentur propulſare.conſi.158.nume.16. 78
Clerici diſpenſatores fideles rerum eccleſiæ & non uſufructuarij dicuntur.conſi.116.nu.3. 55
Clerici ad quæ onera teneantur.conſi.96.nu.6. 46
Clerici & eccleſiæ non ligantur ſtatutis laicorum. conſi.258. nume.2. 136
Clericus in minoribus contrahens beneficium non recuperabit conſi.34.num.10. 19
Clericus in latrocinio deprehenſus degradatur. conſil. 258. nume.9. 78
Clericus ſigillum regis falſificans quibus afficiatur pœnis

conſi.158.nu.7.fol.78.
Clericus contra laicum coram ſeculari iudice debet litigare. conſi.333.nu.3.fo.177.
Circuitus inutilis eſt in iure uitandus.conſi.386.nu.3.fo.205.
Circunſtantiæ quæ in libello exprimi debeant.conſi.317.nu.3.fol.168.
Citatio defenſionis ſpecies eſſe dicitur. conſil. 277. numero 4.fol. 145.
Citari an debeat pars in relaxatione iuramenti.con.198.nu.1.fol.101.
Citatio an expiret per mortē citantis.conſi.406.nu.1.fo.216.
Citatio ſpecies defenſionis dicitur quæ ab Imperatore uel ipſo Papa non tollitur.conſi.439.nu.5.fo.231.
Ciuitas tolerans iniuſte perpetrata a ſubditis delinquere cenſetur.conſi.158.nu.13.ſo.78.
Ciuilitas quid ſit & cui & quando quæratur. conſi.169.num.2.fol.85.
Codex rationum indicat quo animo quælibet actum gerat. conſi.400.nu.2.fo.222.
Cogere ſeipſum & ſibiipſi imperare nemo poteſt.conſi.154.nu.2.ſo.75.
Cognoſcere poteſt incidenter qui non principaliter. conſil. 236.nu.2.ſol.128.
Collectores apoſtolici ſi de beneficijs uacātibus debeant habere fructus primi anni an ſi alij debentur debeat collecto de ſecundo anno ſequenti recipere.conſi.328.nu.50.& ſequenti.fo.172.
Colono a iudice uiolenter eiecto non perdit dominus ciuilē. conſi.292.nu.2.fo.146.
Copula & diuerſa copulare debet.conſi.154.nu.4.fo.75.
Copula quam habeat naturam.conſi.245.nu.3.fo.130.
Copule natura concurſum copulatorum exigit.conſil.21.nu.8.ſol.11.
Commercium alicuius loci ex iuſta cauſa poteſt interdici. conſi.204.nu.5.ſo.105.
Commercium rerum ſui territorij certo generi perſonarum poteſt prohiberi.conſi.155.nu.6.ſo.75.
Comparens in iudicio ut alteri noceat nō auditur.conſi.104.nume.8.fo.51.
Compenſatio negligentiæ ad negligentiam fit & doli cū dolo.& culpæ cum culpa conſi.440.nu.4.fol.232.
Commentarienſis tenetur ad eandem pœnam ad quam is qui fugit. conſi.340.nu.3.fo.183.
Commodum non conſequitur quod impugnaſſe quis inuenitur.conſi.16.nu.3.fol.8.
Commodum afferre non debet quod in onus factum eſt. conſi.141.nu.3.fo.66.
Compromiſſum ex quibus & quando uidere præſumatur. conſi.241.nu.1.ſo.137.
Compromiſſum contractus dicitur & laudum ſubſequens tranſactio quædam.conſi.123.nu.6.fo.58.
Compromitti an poſſit pluries ſuper deciſ. conſi.221.numero 4.fol.118.
Compromiſſarius idem quod compromittentes facere poteſt.con.214.nu.5.fo.112.
Compromiſſum non fit ſine decreto ſuperioris. conſil.309.nu.2.fo.164.
Compromiſſum ſuper ſententia nec ſuper cōuentione cadit. conſi.183.nu.3.fo.93.
Commiſſarius an poſſit pro debito hæreditatis conueniri.conſi.5.nu.1.fo.2.
Commiſſio eſt actus intricabilis.conſi.77.nu.3.fo.32.
Commiſſio ſtipulationis pœnalis quando nouet ſtipulationem præcedentem.conſi.265.nu.1.fo.138.
Commiſſio abſolutionis ab una ſpecie excommunicationis ad aliam non debet extendi.conſi.77.nu.1.fol.31.
Commiſſarij quam poteſtatem habere dicantur. conſil. 150.nume.11.fol.72.
Compoſiti natura quæ ſit.conſi.384.nu.4.fo.205.
Conceſſa cenſentur quæ expreſſe non prohibentur. conſi.48.nu.4.fo.25.
Concedi non debet per obliquum quod directo eſt prohibitum.conſi.369.nu.6.fo.196.
Conceſſo aliquo conceduntur media ad illud.conſi.155.nu.4.ſol.75.
Conceſſum quod non reperitur partibus denegat.conſi.207.nu.4. fol.107.
Conceſſum in laudo cenſetur ꝙ in tranſactione permittitur. conſil.207.nu.5.fo.107.
Conceſſio facta cuidam de decem annis perpetua pro meritis præteritis & futuris ab una cōmunitate an dicatur realis an perſonalis.conſi.327.nu.1.fo.172.
Conceſſio ſemper in dubio realis præſumitur.conſilio, 327.nu.3.fo.172.
Condemnatio lata per contumaciam in quibus præiudicet caſibus.conſi.52.nu.6.ſo.26.
Condemnatio imperſonalis deriſoria dicitur. conſi.386.nu 5.fol.206.
Condemnatio iudicis differt ab ea quæ fit per legem.conſil. 256.nu.1.fol.135.
Conditio appoſita debet impleri in forma. conſi.390. nume. 3.fol.208.
Conditio facti eſt implenda iudicio certo. conſil. 392.nume. 2.ſol.209.
Conditio habitandi cum aliquo quomodo intelligatur. con. 118.nu.4.fo.56.
Conditiones in forma debent impleri.conſi.156.numero ſecundo,ſol.76.
Conditio certa in rerum natura tranſmiſſionem non impedit.conſi.354.nu.7.fo.188.
Conditionem ſuam cuilibet meliorem facere licet. conſil. 155.nu.7. fo 75.
Conditio ſeu clauſula ſi ſine liberis deceſſerit talem ſubſtituo,quid operetur.conſi.74.nu.1.ſo.36.
Confeſſio facta in teſtamento quid operetur.conſil. 376.nu. 1.fol.200.
Confeſſio de recepto non ſufficit ubi ſolutio actualis requiritur.conſi.358.nu.2.fo.180.
Confeſſio qualificata ſcindi non debet.conſi.146.numero 6. ſolio. 69.
Confeſſio alicuius coniunctis nocere poteſt. conſi.52.nume. 9.fol.26.
Confeſſio per generalem principalem perſonam facta quando reuocetur.conſi.212 nu 2.fo.111.
Confiteri ſe recepiſſe differt ab eo ꝙ eſt uere & realiter aliquid ſolutum eſſe.conſi.443.nu.4.ſo.235.
Confeſſio criminis ſufficit ad punitionem.conſi. 173.nume. 9.fol.89.
Confeſſio quæ principaliter emittitur non præiudicat in probando negotium aliter ſe habere. conſil. 291.numero. 3. fol.153.
Confeſſio non uerisimilis & ſi ſponte fiat non admittitur niſi alia adminicula ſuffragentur.conſi.24.nu.4.fo.13.
Confeſſionem propriam teſtimonio contrario nullus infirmare debet.conſi.305.nu.2.fo.162.
Confeſſio & liberatio facta de uſuris uſurario quando præſumatur ſimulata.conſi.305.nu.1.fo.162.
Confeſſio ſola non ſufficit ad condemnationem. conſil. 24. num 2.fo.13.
Confeſſio nō diſponit ſed diſpoſitionem probat.conſil.159. nume.3.fol.80.
Confeſſio contra inquiſitum de crimine falſitatis aliter non probato an præiudicet.conſi.24.nu.1.&.5.fo.13.
Confirmatio ſequens quando ualidet retro geſta.conſil.389. nu.6.fo.208.
Confirmatio non habet locum in collationibus.conſil.51. nume.3.fo.24.
Connexa quæ nō poſſunt diuidi pro uno debent haberi.conſ. 160.nu.3.fo.80.
Coniectura locum non habet ubi uerba clara ſunt.conſi.204. nu.2.fol.105.
Coniuncti ex uno latere tantùm fratri defuncto ceteris præferendi.conſi.252.nu.1.ſo.134.
Coniectura locū non habet ubi utilitas notoria eſt & euidēs
conſil.

conſi.197.num.3.fo.101.
Coniunctus ex defuncti uoluntate per fideicommiſſum eſt ſubſtituto præferendus.conſi.390.nu.5.fo.104.
Coniuncti præſumuntur alter alterius facta nõ ignorare.ꝯſil.170.num.5.fo.86.
Coniecturæ & interpretationi non eſt locus ubi clara eſt cõuentio ſeu contractus.conſi.302.nu.2.f.162.
Coniectura locũ non habet ubi dubitatio nulla apparet. ꝯſil.282.num.3.fol.149.
Congruitas loci culpam excludit.conſi.348.numero tertio. folio.186.
Conſanguinei & affines an cogantur compromittere quãdo petitur executio ſententiæ uel inſtrumenti cum pacto de ingrediendo ſtare ſtatuto &c.conſi. centeſimoſeptuageſimotertio.num.1.fol.37.
Conſanguinei quando contractus conſanguineorum impedire poſſunt.conſi.206.num.1.fol.107.
Conſanguinei ad compromiſſum de qõne inter eos uertente ſunt cogendi.conſi.187.num.1.fo.95.
Cõſanguineus pecuniam accipiens ut puellam nuptui tradat cui illam reſtituere debeat.conſi.175.nu.1.fol.89.
Conſanguinitas quando dicatur legitime probata. conſi.52.nu.7.fol.26.
Conſtitutio canonica non prohibet ſuppletionem defectuũ cauſatorum ab infirmitate naturæ.conſi.167.nume.tertio folio.84.
Conſtitutio lædens interpretatur ut minus lædat quam poſſit.conſi.215.num.8.fo.114.
Conſtitutio diſponens continuatiue in diuerſis caſibus quomodo intelligatur.conſi.55.num.3.fo.27.
Conſtitutio ſynodalis approbans ſtatuta laicorum an faciat uicarium epiſcopi eis teneri.conſi.18.nu.5.fo.9.
Cõſtitutio iuris antiqui correctiua ultra caſum de quo loquitur non eſt extendenda.conſi.304.nu.1.fol.162.
Conſtitutio ueus ſi renouetur etiam aliquo addito noua nõ dicitur.conſi.54.nu.4.fo.27.
Conſtitutio pœnalis quandoque ad alium caſum eſt extenſibilis.conſi.304.num.4.fo.162.
Conſtitutio aliquem offendens quomodo interpretetur. ꝯſil.214.nu.13.fo.113.
Conſtitutio pœnalis ad caſum penitus diuerſum nõ extenditur.conſi.304.num.2.fo.162.
Conductor domus an teneatur de incendio ipſius. conſilio 348.num.1.fo.185.
Conductor ſtationis conductæ quando incidat in pœnã.ꝯſil.90.nu.1.fo.43.
Conſentiens oneri ſibi per teſtatorem iniuncto illud implere tenetur.conſi.365.nu.5.fo.194.
Conſenſus clericorum omiſſus a principio non reddit contractum nullum.conſi.122.nu.4.fo.58.
Conſenſus eius requiritur de cuius præiudicio tractatur.ꝯſil.243.nu.6.fo.129.
Conſenſus partium purgat nullitatis uitium.conſil.67.num.4.fol.33.
Conſentire dicitur qui ſcit & non contradicit. conſil.21.nu.7.fol.11.
Conſenſus patris quando requiratur in cõtractibus filiorum. conſi.73.num.2.fol.36.
Conſenſus uim renouationis habet.conſi.63.nu.3.fo.30.
Conſenſus non obligat errantem.conſi.228.nu.2.fo.122.
Conſequens ſi quis uelit uidetur & antecedens ad illud uelle.conſi.261.nu.2.fo.137.
Conſeruator uice papæ fungens eſt legato maior.conſi.132.num.4.fol.63.
Conſideratio ad perſonarum notitiam & affectionem eſt referenda.conſi.130.nu.4.fo.62.
Conſilium minoris ætatis fragile & infirmum ac multis captionibus expoſitum.ꝯſil.180.nu.11.fo.91.
Conſors in emendo partem conſortis an præferatur extraneo & an conſorti alij.conſi.370.nu.1.&.2.fol.197.
Contrahentibus ſe decipere licet uſq; ad dimidiam iuſti pretij conſi.157.nu.5.fo.76.
Contrahentibus bona fide iura fauent.ꝯſi.251.nu.4.fo.136.
Contractus poſt omnem perfectionem difficilius reſoluitur quã ante ipſius ꝯtinuationem.conſi.151.nu.1.fo.72.
Contractus cum priuato initi natura & origo ex priuilegiati perſona nõ mutatur.ꝯſi.145.nu.2.ſo.83.
Contractus quot modis dicatur ſimulatus. ꝯſi.127.nu.1.f.121.
Contractus & iudicia fauore minorum non dicuntur nulla conſi.123.nu.7.fo.58.
Contractus ex partium conuentione quomodo reddatur nullus.conſi.141.nu.1.fo.66.
Contractus quomodo cognoſcatur eſſe uſurarius & ſimulatus.conſi.257.nu.1.fo.133.
Cõtractus dolo extortus ipſo iure eſt nullus.ꝯſi.18.nu.4.f.9.
Contractus non dicitur ſi ab emptore periculum ſuſcipitur. conſi.19.nu.3.fo.10.
Contractus emptionis cenſus factus ad tempus certũ an ualeat.conſi.30.nu.1.&.5.ſo.16.
Contractus emptionis factus cum profeſſa quæ ſe pro laica gerebat an ſit ualidus. conſilio quadrageſimonono.nu.1. folio.25.
Contractus uitiatur ſi res pro parte uẽdatur & pro parte donetur.conſi.257.nu.3.fo.139.
Contrariari ſibijpſi uerbis uel factis indignantis eſt. ꝯſi.281.num.13.fo.147.
Contrarietas rẽ dubiã reddit & ſuſpectã.ꝯſi.188.nu.6.f.96.
Conſuetudo an extendatur ad bona extra iuriſdictionẽ territorij in quo uiget ſita.conſi.163.nu.1.fo.82.
Conſuetudo interpretans legatum uſufructus pro legatis alimentorum matrem grauat.conſi.175.nu.2.fo.89.
Conſuetudo hoc operatur ut ſcripturæ minus ſolenni credatur.conſi.44.nu.6.fo.23.
Conſuetudo a canone reprobata an poſſit denuo innouari. conſi.218.nu.2.ſo.116.
Conſuetudo diſceptionem iudicialem requirens in eſſe producta nõ cenſetur.conſi.178.nu.7.fo.91.
Conſuetudo iuri contraria ad alios caſus non extẽditur. ꝯſi.365.nu.11.fo.153.
Conſuetudo tempore longiſſimo roborata inſtar habet priuilegij.conſi.51.num.2.fo.25.
Conſulendum non eſt alicui cum iniuria alterius.conſi.282.nu.4.fo.149.
Conſultor in conſilio an bene faciat partem inſtruendo. ꝯſil.191.nu.1.fo.97.
Contentio dignitatis ex propinquitate & æqualium conuerſatione oritur.conſi.310.nu.4.f.165.
Contumax non dicitur hoſtis.ꝯſi.287.nu.2.fol.151.
Contumax qualiter pro confeſſo haberi dicatur. ꝯſi.408.nu.5.fol.111.
Contumacia compenſatur cum cõtumacia. conſi.97.num.4.fol.47.
Continuum quid ſit & quid ꝯtinuatio.ꝯſi.4.nu.7.fo.2.
Conuentio executionem concernens ſententiam iudicis meretur.conſi.344.num.1.fol.184.
Conuentiones intellectum recipiunt a ſtatutis & conſuetudine.conſil.125.nu.6.fo.59.
Conuentio ſtatum perſone lædens rempublicam ciuitatis lædere dicitur.conſi.75.nu.4.fo.37.
Corrumpens uel falſificans locum uel inſtrumentum cauſam perdere meretur.conſi.385.numero ſeptimo. folio centeſimo ſexageſimoprimo.
Corrigi non creduntur quæ de proximo dicta ſunt. conſilio. 379.nu.1.fo.201.
Corrigere ſeipſum quiſq; debet.ꝯſi.67.nu.2.fo.32.
Creditor quod uoluerit remediorum ſi plura ſint eliget.cõſi.265.nu.3.fo.138.
Creditor rem debitoris poſſidens præſumitur eam habere pœnes ſe niſi amiſſionem probet.ꝯſi.40.nu.2.fo.22.
Crimen in iudicio deductum per modum accuſationis eſt puniendum. conſil. centeſimoſeptuageſimotertio. nu.4. fol.88.
Crimen puniendum ſecundum plures reformationes ſecundum quam puniatur.conſi.268.nu.1.fo.139.

Crimen læſe maieſtatis ſola uoluntate committi poteſt.cóſi. 277.num.3.fo.145.
Crimen obijciens in actionem iniuriarum incidit ſi nó probet.conſi.325.num.1.fol.171.
Conſtare ſeu liquere quando aliquid dicatur. conſil.297.nu. 8.fol.157.
Crimina morte extinguuntur. conſili.67. numero ſecundo. folio.32.
Crimina falſa in iudicio obijciens grauius punitur q̃ qui extra iudicium.conſi.325.num.2.fo.171.
Cum dictio quã uirtutem habeat.conſi.365.nu.3.fo.239.
Culpa non dicitur quæ per conſuetudinem admittitur.cóſil. 458.num.fo.190.
Culpa & mora ſua cuilibet eſt nociua.conſi.141.nu.2.fo.66.
Cura aĩarum penes quos eſſe dicat.ꝯſil.59.num.3.fo.29.
Cumulatio exceptionis non admittitur quando ſententia in principali præiudicat quæ in incidenti fertur. conſil.146. num.3.fo.69.
DAtio curatoris adulto dementi an ualeat. conſi.324.nu. 1.fol.166.
Datio ſubſtituti uulgaris omnem tolli effectum ſuitatis. ꝯſil. 440.num.3.fol.232.
Debitor acquirere non tenetur & ſi legatum uel hæreditatem repudiet non in fraudẽ creditoris feciſſe dicitur. cóſi. 101.num.8.fo.49.
Debitor pœnam euitare uolens creditori debitum congruo loco & tempore offeret.conſi.86.num.1.& tertio.fo.42.
Debitor locuples de iniuria cóqueretur ſi de fuga ſuſpectus allegetur.conſi.85.num.3.fo.42.
Debitor de fuga ſuſpectus an poſsit licite ſuper reductione laudi ad arbitrium uiri pendente capi.conſil.85.num.1.& 4.fol.42.
Debitor rem ſuam inuito creditore poteſt alienare. conſil. 106.num.3.fo.52.
Debitor dicens ſum paratus ſoluere an euitet pœnam ſine alia oblatione.conſil.235.nu.1.fo.125.
Debitor uſurarij mutuans ſocio hoc pacto quod uſurario ſortem & uſuras reſtituere debeat an dicatur uſurarius. cóſil. 376.num.2.fo.200.
Debitor principalis prius diſcutitur quam tertius quiſpiam conueniatur.conſil.318.num.2.fo.168.
Debitum ſub conditione ante conditionis euentum non debetur.conſi.254.num.1.fo.134.
Debitum an præſcribatur per quinquennium.conſil.258.nu. 1.fol.136.
Debitum liquidari debet ante capturam debitoris.cóſi.192. num.6.fo.98.
Debitum uili ſtipendij cæteris debet præferri. cóſi.378.nu. 2.fo.201.
Debitum per teſtes probari poteſt.conſi.350.num.1.fo.186.
Decapitari an debeant omnes qui in rixa fuerunt ſi neſciatur quis uulnus intulerit.conſi.216.nu.1.fo.116.
Decedere ſine filio dicitur cuius filius frater minor efficitur. conſi.396.nu.1.fo.211.
Decedere uerbum de morte naturali intelligi debet. conſil. 438.num.3.fo.181.
Decime quare a deo inſtitute.conſi.196.nu.2.fo.100.
Decime prædiales an ſint de præcepto.conſil.196.num. primo.folio.100.
Decreti primi & ſecundi materia hic ample declaratur.cóſi. 362.num.1.fo.191.
Decretum monitorium uitiatur ſi ordo debitus in eo peruertatur.conſi.297.num.7.fo.157.
Declaratio ſemel facta correctionem amplius non admittit. 170.nu.7.fo.86.
Defenſio non ſubtrahitur etiam in iudicio ſummario. conſil. 259.num.3.fo.137.
Defenſio cuilibet competere poteſt. conſi.382.numero undecimo.fo.203.
Defenſio prima ſi alicui competat ſi ſequentem agere patiatur ſibi præiudicat.conſi.343 nu.4.fo.177.
Defendere conſeruare & manumittere hæc uerba in reſcriptis poſita quid importent.conſi.87.num.2.fo.42.
Defendere quem teneor impugnare non debeo. conſil.291. num.2.fo.153.
Degradatio in quibus caſibus locum habeat.conſi.158.num. 5.fol.78.
Delegatus non a principe an poſsit ſubdelegare. conſil.36 num.7.fo.20.
Delegatus papæ quodlibet eſt ordinario maior. conſil.164. nu.2.fol.83.
Delegatus principis in cauſis quæ ſibi committuntur quodlibet ordinario præfertur.conſi.132.nu.2.fo.62.
Delicto iterato oritur noua actio.conſi.4.num.2.fo.2.
Delicta & pœnę ſuos tenent & ſequuntur autores. conſi.52. num.2.fo.26.
Delictum nó dicitur quod ad delictum adaptatur. cóſi.221. num.4.fo.118.
Delictum prælati non nocet eccleſiæ.conſi.158.numero undecimo fo.78.
Delictum commiſsionis grauius eſt q̃ omiſsionis. conſi.158. num.10.fo.78.
Delictum nouum quando dicatur ſi idem iteretur. conſil.4. num.6.fo.2.
Delictum grauius punitur in deum commiſſum q̃ quod in temporalem committitur maieſtatem. conſil.15.nume.4. folio.8.
Delictum principalis ſi non conſtet contra auxiliantes non procedetur.conſi.216.nu.5.fo.116.
Delinquens in rem eccleſiaſticam efficitur de foro eccleſiaſtico.conſi.15.nu.2.fo.8.
Deſtinatio animi pro opere conſummato habetur. conſi.69. nu.8.fo.34.
Deſtinatio animi procuratori intimata obligationem non producit.conſi.28.nu.3.fo.16.
Denunciatori quando ſtetur & an contra eũ excipiatur. ꝯſil. 416.num.1.fo.221.
Denunciator qualis eſſe debeat.conſi.100.num.2.f.48.
Depoſitarius ex qua conuentione ſe tueri poſsit ne ſoluere depoſitum teneatur.conſi.360.nu.1.fo.1
Depoſitionis cauſa iuſta quæ ſit.conſi.178.numero ſeptimo. fol.96.
Deportatus non dicitur uere mortuus. conſilio.396.num.2. fol.211.
Deuolutio quando fieri poſsit & quando non. conſi.196.nu. 7.fo.100.
Deſcriptio multis modis fieri poteſt.conſilio.30.numero.5. fol.17.
Detractores latronibus ſunt deteriores. conſilio.325.num.3. fol.171.
Dies appoſita pro homine interpellat. conſilio.226.num.4. fol.121.
Diſcedens malo conſilio & proditorio animo ſub numero hoſtium computatur.conſilio.439.nu.tertio.fo.231.
Diſciplinam ſimilem in legibus ſentiunt qui cum alijs ſimilem uitam ducunt.conſi.13.num.2.fo.1.
Dicere expreſſe plus eſt q̃ minime conſentire. conſil.12.nu. 2.fol.7.
Dicta in præcedentibus cenſetur rẽpeti in ſequentibus. cóſi. 262.num.3.fo.138.
Diffiniri nil debet contra partem inauditam. conſil.354.nu. 2.fo.188.
Diſpẽſatio ĩ quo differat a legitimatione.ꝯſi.427.nu.1.f.226
Diſpenſatio papæ contra iuramentum non facit quẽ in conſcientia tutum.conſi.323.nu.3.fo.166.
Diminutus capite dicitur ciuitatem perdens. conſi.75.nu.2. folio.37.
Diſpenſatio ſine cauſæ facta cognitione diſsipatio dicitur. conſi.261.num.4 fo.128.
Diſpenſatio qualiter fiat & quid continere debeat. cóſi.404. num.8.fo.215.
Diſpoſitio qnælibet ſic intelligitur ut abſurdum non ſequatur.conſi.270.nu.3.fo.14.
Diſpõnis naturalis natura quæ ſit.ꝯſi.287.nu.2.fo.136.

Diſpoſitio

Diſpoſitio ſic interpretatur ut ex ipſa effectus habeatur.conſiliu.1 numm.1 2.fol.1 48.
Diſpoſitio ſimpliciter prolata eſt ſecundum ius commune regulanda.conſi.6.nu.8.fo.3.
Diſpoſitio principis contra ius cõmune quomodo intelligat iura lege.conſi.293.nu.3.fol.155.
Diſpoſitio quælibet ſecundum quod reſtringitur expediri debet.conſi.342.nu.4.fo.184.
Diſpoſitio teſtatoris propter uerba generalia an extendatur extra territorium.conſi.163.nu.2.fo.82.
Diſpoſitionum uerba iuxta mentem iuris etiam contra propriam ſignificationē ſunt redigenda.conſ.128.nu.3.fo.61.
Diſpoſitionum uerba ultra ius commune aliquid operari debent.conſi.418.nu.2.fo.222.
Diſpoſitio una ex duabus ſucceſſiuis a qua effectum & eſſentiam ſumat.con.28.nu.2.fo.16.
Diſpoſitio mixta illi attribuitur cum quo magis participat.conſi.269.nu.3.fo.140.
Diſpoſitio uitiatur ex præfatione quæ in facto falſa reperitur.conſi.398.nu.4.fo.212.
Diſpoſitio legalis uitiatur ſi modus & forma omittantur.cõſil.268.nu.3.fo.139.
Diſpoſitio ipſa ceſſat ceſſante cauſa ſuper qua fundatur.cõſi.47.nu.3.fo.24.
Diſpoſitio noſtra hæc uerba a papa prolata cum effectu ſunt intelligenda.conſi.398.nu.3.fo.212
Diſſenſus quibus probet indicijs.cõſi.209.nu.2.fo.110.
Diſpõ gñalis odioſa q̄ cõprehēdere dicat.ↄſ.295.n.4.f.156.
Diuiſio legalis hereditatis eſt duodecim unciarum.cõſi.152.nu.6.fol.73.
Diuerſitas temporis uel locorum an inducat pluralitatē delictorum.conſi.147.nu.1.fo.70.
Diuina ab humanis differunt.conſi.236.nu.2.fo.125.
Dolo nõ caret q nõ vult eſſequi quod põt ↄſ.281.n.6. fo.147.
Dolus requiritur ut iniuria irrogetur.conſi.283.nu.5.fo.149.
Dolus ex pſpicuis pbatur piecturis.conſi.281.nu.10.fo.148.
Dolus & machinatio ab omni diſpoſitione reſcinditur.conſi.212.nu.3.fo.111.
Dolus ex re ipſa eundem effectum habet ſicut dolus ex propoſito.conſi.330.nu.10.fo.175.
Dolus quid ſit.conſi.24.nu.8.fo.13.
Dolus non lædens nõ punitur.conſil.24.nu.6 fo.13.
Dominium in titulo præſumitur ex poſſeſſione quæ de præſenti habetur.conſi.297.nu.12.fo.158.
Dominus rei eſt dominus uſus eiuſdem & poteſt ipſam & ipſius uſum gratis uel p pcio i aliū trãsferre.ↄſ.30.n.11.f.16.
Dominus emphyteoſis emphyteotam non ſoluentem canonem expellere poteſt.conſi.420.nu.3.fo.222.
Dominium non perditur niſi alteri quæratur.conſil.424.nu.2.fol.224
Dominus caſtri an teneatur mercatoribus in caſtro depredatis quibus ſecuritatē pmiſerat.conſi.121.nu.1.fo.57.
Dominus contumaciam procuratoris non purgans illam dicitur ratificare.conſi.158.nu.14.fo.78.
Domicilium nouum uel aliud ex accidenti ueniens cauſam originis non mutat conſi.37.nu.3.fo.20.
Dominium non transfertur ſi uniuerſa bona donentur.conſi.308.nu.3.fo.168.
Domus ſi detur an ſtatio ſpeciarie de ſubtus dari cenſeatur conſi.291.nu.1.fo.153.
Domus dictio pro agnatione & gente ſumitur.conſi.152.nu.4.fol.73.
Donatio ob cauſam inter perſonas prohibitas eſt ualida.cõſ.247.nu.2.fo.131.
Donatio phibet ſi alienatio phibeat.cõſi.102.nu.2.fo.49.
Donatio ſacerdotis facta concubine quãdo ualeat.conſi.247.num.1.fo.131.
Donatio omnium bonorum præſentium & futurorum non ualet.conſi.101.nu.7.fo.48.
Donatio inter virum & uxorē eſt iuramento firmanda.conſi.307.nu.2.fo.163.
Donatio facta monaſterio an reuocetur per profeſſionem conſi.371.nume.1.fol.1 95.
Donatio cauſa mortis plus de natura contractus ſumit quam ultime uoluntatis.conſi.384.nu.3.fo.205.
Donatio reuocatur ſi modus conditioni appoſitus non ſeruetur.conſi.197.nu.5.fo.101.
Donatio inter patrē et filiū qñ ualeat.conſi.109.nu.6.fo.52.
Donare dilapidare ſeu iactare eſt quod nemo facere præſumitur.conſi.23.nu.3.fo.13.
Donare non dicitur qui ad dandum neceſſario cogitur.conſ.295.nu.7.fo.156.
Donatio non præſumitur ubi poteſt eſſe alia probabilis conjectura.conſi.33.nu.4.fo.18.
Dos ſi aſsignetur uxori ex cauſa quod uergeret ad inopiam tñ ipſa mulier fruct⁹ pceptos nõ lucrabit.ↄſ.119.n.2.fo.57.
Dos redire ad patrem impeditur per exiſtentiam liberorum.conſi.434.nu.2.fol.228.
Dos locum non habet ubi matrimoniū eſſe non poteſt.cõſil.108.nume.3.fo.52.
Dos a patre profecta ad ipſum reuertitur filia mortua.conſi.349.nu.1.fo.186.
Dos ſororis in matrimonio cum liberis decedentis an reddatur fratri qui dotans eam ſtipulatus fuit ſibi reddi.conſil.434.nu.1.fo.228.
Dos quæ matrimonio cõſtituitur naturā donationis inter uirum & uxorem qñ habere dicatur.conſi.307.nu.1.fo.163.
Dos reſtitui non poteſt matrimonio conſtante.conſilio.238.nume.1.fo.129.
Dos a patre pfecta in perſona filiæ an debeat nepotibus maſculis in legitimā imputari.conſi.50.nu.1.& 4.fo.25.
Dos ibi erit ubi & matrimonij onera.conſ.228.nu.2.fo.122.
Dos ad patrē reuertitur filia mortua.conſi.315.nu.2.fo.167.
Dos in legitimā computatur eo modo quo uenit in collatione.conſi.365.nu.8.fo.195.
Dotis conſtitutio an excludat dotatam ab hæreditate dotantis.conſi.168.nu.2.fo.85.
Dotis cõſtitutio corā quo iudice agitet.conſi.21.nu.11.f.12.
Dote pēr matrimoniū egreſſa q d ↄſiderari debeat. cõſ.50.n.3.f.25.
Dotem reſtituere ſtipulatus quomodo teneatur.conſil.23.num.1.fol.13.

Eccleſia non debet locupletari cum aliena iactura. conſil.443.nu. 7.fo.235
Eccleſia quare non recipiat ab uſurarijs relicta. conſilio 429.num.3.fo.226
Eccleſia pro futuris impoſitionibus obligari poteſt. conſil.203 nu.5.fo.104.
Eccleſia cultrix iuſticiæ contra iuſtitiam quid fieri non patitur.conſi.217.nu.3.fo.116.
Eccleſia cultrix iuſtitiæ conuentiones turpes non admittit.conſi.131.nu.3.fo.124.
Eccleſiæ & clerici an pro ſuis poſſeſſionib⁹ teneanē ſoluere cum alijs ut eorum territorium rapinis nõ grauetur.conſi.96.nume.1 fo.46.
Eccleſia in teſtamento inſtitui poteſt.conſi.61.nu.3.fo.29.
Eccleſia cultrix iuſtitiæ contra iuſtitiam nil fieri patitur.cõſ.49.nu.4.fo.25.
Eccleſia ad quam tranſeunt bona ad collectas futuras obligata an teneatur collectas ſubire pro futuro tempore.conſi.303.nu.1.fo.162.
Eccleſia longo tempore ſe tanq̄ non curatam gerens an dicatur curata uel non.conſi.162.nu.1.fo.81.
Eccleſiaſticus reſpuere debet a ſtatuto reprobata. conſi.179.nu.2.fo.91.
Eccleſia ad mortem non damnat.conſi.158.nu.4.f.77.
Eccleſia ſiue monaſteriū de re dubia & incerta lite põt tranſigere.conſi.135.nu.2.fol.63.
Eccleſia contrahentem ſecum decipere uolens non auditur conſi.122.nu.3.fo.58.
Effectus & ſubſtantia in paucioribus conſiſtere debet. conſil.419.nume.1.fo.222.
Electio pauperum facta a cõmiſſario teſtamenti poſt tēpus per conſtitutionem ſynodalem præfixum executioni an ualeat.conſi.387.nu.1.fo.206.

Electus ſine ſuperioris confirmatione adminiſtrans an ſit puniendus. conſi.51.nu.4.fo.25.

Electus ſine confirmatione ſuperioris adminiſtrare nequit. conſil.51.nu.1.fo.25.

Electio ſyndici non ualet quæ ſit omiſſa ſtatuti forma. conſi. 191.nu.3. fo.98.

Electionem quam feci non ĩpugnabo.conſi.214.nu.3.fo.112.

Eleemoſyne animas redimunt.conſi.429.nu.5.fo.227.

Eleemoſyna uerecundis in ſecreto fienda eſt. conſil. 436.nume.3.fo.229.

Eleemoſina dr̃ quod pro aĩa Deo relinquit.conſi.25.n.4.f.14.

Emancipatio facta a patre quando ualeat & quem factum producat.conſi.430.nu.1.fo.227.

Emancipatio nõ fit apud nõ ſuũ iudicẽ.cõſ.320.nu.3.ſo.169.

Emergẽtia de nouo indigent auxilio.conſi.204.nu.9.fo.105.

Emphyteote ius ſeruatur a quocũq; canon debitus ſoluatur. conſi.44.nu.7.fo.23.

Emphyteota conſentiente & præſente poteſtatem habente transferunt iura quæ habẽt in re illa. conſi.63.nu.1.fo.32.

Emphyteotica iura an tranſeant ĩ monaſteriũ ipſo emphyteota ingrediente.conſi.420.nu.1.fo.223.

Emphyteota utile dominium & poſſeſſionem habet. conſil. 274.nu.2.fo.143.

Emphyteoſis eccleſiaſtica an tranſeat ad hæredes extraneos, & quis in renouatione ipſius præponatur.conſi.134.numero primo.fo.97.

Emphyteoſis eccleſiaſtica in perpetuum cõcedi poteſt.conſ. 443.nu.8.ſo.236.

Emphyteoſis eccleſiaſtica temporalis eſſe debet. conſil.443. nu.3.fo.255.

Emphyteoſis finita in unius perſona redit ad ſuperuenientes. conſi.44.nu.9.fo.24.

Emphyteoſis linea finita ad ueteres poſſeſſores nõ reuertitur conſi.38.nu.3.fo.21.

Emphyteoſis eccleſiæ in quibus in perpetuum concedi poſſit.conſi.443.nu.9.fo.237.

Emphyteoſis a fratribus recepta cum pacto ꝙ portio decedentis ſine liberis ad ſuperſtites deuoluat an una linea finita deuoluatur ad aliam.conſi.418.nu.1.ſo.222.

Emphyteoſis eccleſiæ an trãſmittatur ad hæredes extraneos. conſi.89.nu.1.fo.43.

Emphyteoſis eccleſiæ non tranſit in monaſterium per ingreſſum emphyteote.conſi.161.in replicatione.nu.1.fo.80.

Emptor differt a locatore pretio & mercedis quãtitate. cõſi. 402.nu.5.fo.214.

Emptor datiorum ſalis cũ ſuis periculis an poſſit aliquo caſu remiſſionẽ petere.conſi.414.nu.1.&.2.fo.220.

Emptor gabellarum qui conuenit remiſſionẽ ſe non petiturum eam petere poteſt.conſi.401.nu.6.ſo.214.

Emptio rei turpis eſt nulla.conſi.184.nu.3.fo.4.

Emptor in mala fide conſtituitur per contradictionem tertij iuſtificatam per cauſam.conſi.206.nu.2.f.107.

Ementia alieno nomine quando quæratur dominum. conſil. 318.nu.4.fo.168.

Ementi ſiue contrahenti decepto quando ſuccurratur. conſi. 402.nu.4.fo.214.

Ementi ſpem ſine fructus futuros periculũ datur.conſil.402. num.3. fol.214.

Emens rem nomine poſtea nominandorũ qui poſtea eius nominationẽ ratam habeant an per hoc ipſius quæratur dominium illius rei.conſi.127.nu.1.fo.61.

Epiſcopi & ſuperiores conſtitutiones & iura roborare poſſunt.conſi.425.nu.2.ſo.225.

Epiſcopus ſi elegerit ſepulturam apud fratres minores an debeatur quarta ſuæ eccleſiæ de legatis ab ipſo factis. conſi. 186.nu.1.fo.94.

Epiſcopus quando teneatur conſentire beneficiorum permutationi in ſua eccleſia.conſi.279.nu.1.fo.146.

Epiſcopus pauperes ſuſtentare debet.conſi. 129. nu.5.fo. 62.

Epiſcopus plus tenetur eccleſiæ ſuæ q̃ inferioribus eccleſijs ſibi ſubditis.conſi.186.nu.2.fo.94.

Epiſcopi & prælati feuda re caduca alijs infeudare tenẽtur. conſi.171.nu.2.fo.86.

Epiſcopus ſpolians eccleſiam ſuam de qua ad aliam tranſlatus eſt qua pœna puniatur.conſi.158.nu.1.fo.77.

Epiſcopus terrulas ſteriles & ruinoſas concedere poteſt ſine ſolennitate legali uel canonica.conſi.122.nu.3.fo.58.

Epiſcopus in ordine procedendi an teneatur ſequi laicorum ſtatuta inter laicos in ſua curia litigãtes.conſ.17.nu.j.f.14.

Epiſcopus an ueniat noĩe officialiũ.cõſi.340.nu.1.fo.183.

Epiſcopus relictorũ in pias cauſas executor legitimus cẽſet ſi executores negligant uel moriantur. conſi.45.nu.2.fo.24.

Equalitas in ſucceſſionibus abinteſtato ſeruanda eſt. conſil. 347.nu.3.fo.185.

Error in modico gratias fauorabiles non uitiabit.conſil.295. nu.9.ſo.156.

Error qualitatis uel nominis non uitiat contractum. conſil. 229.nu.1.ſol.122.

Error conſuetudinis uel ſtatuti uitiat ſicut & iuris. cõſi.163. num.5.fo.82.

Error an ſufficiẽter ꝓbetur ſ̃rio ꝓbato. cõſi.159.nu.4.fo.80.

Error in dubio præſumitur potius q̃ dolus credatur. conſil. 285.nu.3.fo.150.

Errare quid ſit.conſi.229.nu.2.fo.122.

Etatem minorem allegans illam probare debet. conſil. 440. nu.2.ſo.232.

Etas infantilis rerum ignara cẽſetur & indiſcreta.conſi. 241. nume.3.fo.128.

Euentus poſterior a tituli primordio eſt formandus. conſil. 65.nu.4.fo.31.

Euentus poſterior a primordio tituli formatur. conſi.26.nu. 5.fol.14.

Euẽtus poſterior a tituli primordio format. conſ.4.nu.3. f.2.

Eſtimatio rerum in his quæ uſu conſumuntur ſuccedit loco rerum.conſi.291.nu.6.fo.154.

Eſtimatio i terra aliena haberi nequit.cõſi.415.nu.4. fo.221.

Exemptio a collectis conceſſa per cõmune an poſſit per idẽ reuocari.conſi.366.nu.1.ſo.221.

Exequens uel declarans factum alterius nil noui facere dicitur.conſi.329.nu.3.fo.174.

Exceptio facilius quæritur q̃ actio.conſi.261.nu.3.fo.128.

Exceptio uſuraria quando poſſit contra laudi executionem opponi.conſi.98.nu.1.fo.48.

Exceptio excuſſionis poſſeſſori competens ꝫ quẽ agitur an ſit dilatoria.conſilio.317.nu.1.fo.168.

Exceptio nullitatis prohibita contra ſententiam non includit nullitates ex capite alterius ſtatuti deſcendentes,conſ. 73.nu.4.ſo.36.

Exceptio ſapiens ſpiritualitatem coram arbitratore agitari poteſt.conſi.98.nu.3.fo.48.

Exceptio iudicis incõpetentis et declinatio fori oppoſita quãdo ualeat.conſi.140.nu.4.fo.35.

Exceptio periurij & agentem repellit & actionẽ ipſo iure perimit.conſi.382.nu.10.fo.204.

Exceptio metus quando ſit efficax & concludens neceſſario iuſtum metum.conſi.410.nu.1.fo.218.

Exceptio in fine poſita refertur ad omnia præcedentia. conſi. 361.nu.2.ſo.191.

Exceptio ſequeſtrationis depoſiti & iudicis incõpetentis an obſtet contra depoſitum.conſi.192.nu.1.fo.98.

Exceptiones executionem rei iudicatæ impediẽtes quæ ſint. conſi.259.nu.1.fo.136.

Exceptio quæ poſſit cõtra inſtr̃m opponi. conſi 6. nu.1.fo.3.

Exceptio dominij quando obſtet agenti poſſeſſorio. conſil. 205.nu.5.fo.197.

Exceptionis natura quæ ſit.conſi.178.nu.2.fo.90.

Excipere prohibitus de nullitate prohibetur de ea principaliter agere.conſi.73.nu.6.fo.76.

Exceptio quid operetur.conſi.78.nu.5.fo.72.

Executio teſtamenti in quo conſiſtat & ad quẽ ſpectet. conſ. 412.nu.2.fo.220.

Executio negotij non examinati ſi cõmittatur eius etiam cognitio cõmitti cenſetur.conſi.240.nu.4.ſo.127.

Executionẽ ſuiæ ipedire nõ poterit q̃ ſciens aliũ litigare de

re ſibi

re ſibi pertinēte ſe nō oppoſuit cōſi.333.nu.5.fo.177.
Executio ſnie impeditur euidenti iniquitate.ↄſ.382.n.9. 203
Executor datus ad eligendum pauperes poſt heredis mortem non eliget in vita.conſi 202.nu.4.fol.103
Executio teſtamēti ad epiſcopum deuoluitur ſi executores negligentes inueniantur.conſi.45.nu.1.fo.24
Executio inſtrumenti guarentigie ſemel facta ſi rurſus fieri petatur obreptitia preſumitur.conſi.40.nu.2.fo.22.
Executio ad pias cauſas pertinet ad epiſcopū ſi executores eſſent defuncti.conſi.45.nu.2.fo.19.
Executor teſtamenti an poſsit diſtribuēda inter pauperes in filios ſuos nepotes teſtatoris & ſororem erogare.conſi.436.nu.1.fo.229.
Executoris poteſtas ex teſtamēto pēdet.conſi.84 nu.2.fo.41.
Executor an poſſit ſuper deciſis in contrarium pronunciare.conſil.221.nu.1.fo.118.
Executor gratie legati an teneatur exceptionē oppoſitā admittere ad perimendum ipſam gratiā.cōſi.224.nu.1.fo.119.
Executori teſtamentum non exequēti infra annum quādo tempus currere dicatur.conſi.412.nu.1.fol.220.
Executor quis dicatur.conſi.223.nu.2.fol.119.
Executoribus teſtamenti an poſsit alios eligendi poſtas dari.conſilio.202.nu.3.fo.103.
Executor teſtamēti an ſibi & ſuis poſsit reſiduū vt pauperibus diſtribuere.cōſi.84.nu.5.fo.42.
Excludere & inhabilitare pſonas eccleſiaſticas a parētū ſucceſſione eſt contra libertatē eccleſie.conſi.108.nu.3.fo.52.
Excluſus vna via qn ex nouo titulo poſsit ad eandem admitti.cōſi.99.nu.3 fo.48.
Excommunicatio an poſsit cōtra mortuū obijci vt eius impediatur ſepultura conſ.189.fo.96.
Excommunicatus a canone non punitur ante ſententiam declaratoriam.conſi.181.nu.3.fo.92.
diatur ſepultura.cōſi.189.nu.1.fo.96.
Excuſatio nō admittit in his que iure diuino prohibet.conſil.391.nu.4.fo.209.
Exiſtentia ſui heredis tabulas confirmat pupillares.conſi.26.nu.3.fo.14.
Exiſtentia ſui heredis quando eneruetur a ſtatuto.conſil.220.numero.3.fo.118.
Expēſarū neceſſariarū & volūtariarū ratio habēda eſt.conſi.216.nu.6.fo.116.
Expēſe educationis p iudicē taxari debēt.ↄſ.316.n.1.fo.167.
Expreſſum cenſetur quod ſub generali vocabulo continetur.conſil.393.nu.1.fo.110.
Expreſsio falſa quātitatis reddituū gratiam nō facit ſubreptitiam.conſi.195.nu.10.fo.106.
FAcere in re ꝓpria cuilibet quodlibet licet.cōſil.298.nu.2.fo.159.
Facere plus dicitur qui facto ꝙ qui verbo facit.conſil.173.nu.3.fo.88.
Facere plus dicitur qui facto ꝙ qui verbo facere reperitur.conſi.10.nu.1.fo.6.
Factū ipſum ſi requirat ipſa verba non ſufficiunt.conſil.330.nu.5.fo.194.
Factum ipſum preponitur ſi verbis contrariet.conſil.302.numero.3.folio.161.
Factum perſone precedentis quando ſequentibus preiudicet.conſi 172.nu.3.fo.88.
Famā ſuā nō curās i ſeipm crudelis eſt.ↄſi.188.nu.4.fo.96.
Fama publica de poſſeſsione facit rem reſtitui conſi.42.nu.3.folio.22.
Fama quando ſufficienter probet delictum.conſi.253.nume.2.folio.134.
Fama pecuniario commodo eſt preferenda.cōſil.325.nume.quarto.fo.171.
Familiaritas quomodo & per que contrahatur.conſil.398.numero.1.fo.212
Falſum tacendo committitur.conſi.224.nu.3.fo.119.
Falſum quid ſit.conſi.271.nu.5.fo.142.
Fauor ſpecialis impartiri non dicitur vbi iuſtitia miniſtrat cōſi.70.nu.3.fo.35.
Fauor ſemper creſcere debet in eo qui beneficium concedit.conſil.325.nu.4.fo.144.
Fauorabilius vltra legitimam prouidet lex pie cauſe quam filijs conſi.46.nu.3.fo.79.
Fauorabilior eſt cauſa filiorum ꝙ in ſucceſsionem ibi nu.4.
Femine an cōprehendantur nomine propinquorū.conſi.95.numero.5.fo.45.
Fœmina vel frater minor an poſsint eſſe teſtamenti executores.conſi.202.nu.1.fo.103.
Fœmine non ſuccedunt in feudis.conſi.339.nu.4.fo.181.
Fœmine dotate ſi excludantur donec maſculi ſuperuiuunt an ipſis defūctis ipſe admittātur.cōſi.220.nu.1.fo.117.
Fœmina an ſuccedat maſculo ſuperſtite.cōſi.26.nu.1.fo.14.
Fœnerari nō licet etiā pro pauperibus alendis vel captiuis redimendis.conſi.150.nu.5.fo.71.
Feudatarius que ſeruare debeat domino ſuo & qn periurus efficiatur conſi.439.nu.1.fo.231
Feuda vnico caſu ad eccleſiam vt caduca reuertuntur.conſil.171.nu.4.fo.56.
Feuda antiqua alio ordine regulantur ꝙ bona hereditaria.cōſi.208.nu.4.fo.108.
Feudo finito omne ius in re feudali conceſſum finitur.conſi.192.nu.2.fo.98
Feudum paternum ſi ad feminas deuoluatur maſculi ex eis deſcēdētes alijs feminis preferuntur.cōſi.170.nu.5.fo.57.
Feuda eccleſiarum in defectu legum & canonū an regulētur ſecundū cōſuetudines feudorū cōſi.174.nu.1.fo.89.
Fidei commiſſarius vniuerſalis heres eſſe cenſetur.conſi.425.nu.1.fo.225.
Fideicommiſſum remiſſum cenſetur ꝙ in rationibus ſepe factis non redigitur conſi.170.nu.8.fol.86.
Fidei recta omnibus etiam lumine clarior prefulget.conſil.240.nu.2.fol.127.
Fideicōmiſſa & legata ad pias cauſas legum ſolemnitatibus non ſunt ſubiecta.conſi.143.nu.2.fo.67.
Fideicōmiſsi onere nō grauatur qui fortuito & nō teſtatoris iudicio eius hereditatē conſequit.conſi.137.nu.3.fol.65.
Fideicōmiſſum vniuerſale appoſitū in ſecundo teſtamento an conſeruetur ſi ex cauſa preteritionis ipſum teſtamentum rumpatur.conſi.144.nu.1.fol.54.
Fidei piceiſque iuria nulla qui caſtra ſequuntur.conſi.88 nu.3.fo.43.
Fideicommiſſarius poſt tempus electionem fideicommiſſorū ſibi cōmiſſam nō exequitur cōſi.214.nu.11.fol.112.
Fidelis hominibus eſſe nequit qui deo infidelis exiſtit.conſil.416.nu.3.fo.221.
Fiſcus non per hoc heres dicitur quod bona alicuius apprehendat conſil.317.nu.4.fol.168.
Fiſcus priuilegiatus cum priuato ſuccedit iure priuato conſi.54.nu.1.fol.26.
Fiſcus quando vt heres & diues primo ſit conueniendus conſilio.294.nu.2.fol.147.
Fiſcus quandoque prius cōuenit & ↄ eū tanquam heredē obligatione pſonali & hypothecaria agit.cōſi.322.nu.2.f.170.
Filiatio indicijs pbat & coniecturis.cōſil.225.nu.6.fol.120.
Filie dotate quādo agnatis ſuperſtitibus excludātur a ſucceſſione.conſi.300.nu.1.fo.160.
Filia & nepotes ex ea nō vocātur ad bona emphyteotica.cōſi.241.nu.5.fol.128.
Filia a patria poteſtate nō liberatur ꝑ matrimoniū ꝙ ab ipſa contrahitur.cōſi.176.nu.1.fo.90.
Filia dotata an poſsit ſuccedere in bonis emphyteoticis eccleſiarū conſi.433.nu.1.fo.228.
Filia patris cōſilio regitur ob cuius reuerentiam ab oībus patrocinijs excuſatur.cōſilio.176.nu.fo.90.
Filie an poſsit ius querere in emphyteoſim ex ſtipulatione paterna.conſ.143.nu.3.fol.68.
Filie veniunt filiorū appellatione conſilio.112.nu.3.fo.53.
Filia inſtituta in re certa an admittatur ad emphyteoſim quā pater pro ſe & filijs ſuis heredibus ab eccleſia recepit.cōſi.319.nu.1.fo.169.
Filia cum patre paciſci pōt.vt dote cōtenta ad alia bona regreſſum

greſſum non habeat.cõſil.39.nu.2.fo.21.
Filia nubens abſque patris volũtate an debeat exheredari.cõſi filio.21.nu.8.& ſequentibus. 21
Filius decedens hereditã nõ aditã ad quoſcũque tranſmittere poteſt cõſi.432.nu.3. 227
Filius in proprijs grauatus legitimã conſequi põ comiſſa hereditate.cõſi.312.nu.2. 166
Filius rem patris conſentientis vxori ſue cauſa morti donare poteſt.cõſi.76.nu.1. 37
Filius qualiter matri teneatur.ↄ 237.nu.2. 129
Filius a matre inſtitutus cum marito in equalibus portionibus an poſsit partes petere.cõſi.101.nu.2. 48
Filij ex ſecunda vxore nati viuente prima ad ſucceſsionẽ non ſunt admittendi.cõſi.401.nu.2. 213
Filius puer de reſtituẽdo grauatus debet trebellianicã in legitimam cõputare.conſi.101.nu.3. 49
Filij vſurarioꝝ ea diſtrictione cogẽtur qua parẽtes ſi vixerit conſilio.411. 219
Filij cõditionaliter in ſtatutis apprehẽſi per modũ diſpoſitionis expreſsi alios excludunt.conſilio.74.numero.3. 36
Filius nõ portabit iniquitatẽ patris & pro debito alieno vel offenſa nemo inquietari debet conſil.140.nu.2. 66
Filius de reſtituendo grauatus an poſsit iure duas quartas detrahere.conſi.27.nu.3. 15
Fraudibus obuiare quilibet pro poſſe debet.con.11.nu.3. 6
Filius propter uulgarem ſubſtitutionem ſe grauatum prætendens an poſsit hereditatem repudiare & legitimam retinere con.312.nu.3. 166
Filiusfamilias an ſine conſenſu patris poſsit eſſe in iudicio criminali.con.73.nu.1. 36
Filius in uxorem non ducet eam cuius pater geſsit tutelam. conſi.244.nu.3. 129
Filiorum appellatione ueniunt maſculi & fęminę.cõ.12.onumero.3. 57
Finem bonum non ſortiuntur quę malo ſuo principio inchoata.con.230.nu.3. 123
Finem rei impedit qui principia & media ad finem impedit. con.281.nu.7. 148
Finis non refertur ad principium ubi ex hoc actus redderet nullus.con.115.no.3. 55
Fine bono non terminantur quæ malo ſunt inchoata principio.con.230.nu.4. 123
Formam nouam mandato non dabunt ſi exprimantur quæ tacite inſunt.con.440.nu. 255
Forum non declinabit qui ex tranſuerſo ad cauſam pro ſuo intereſſe uenit.conſi.333.nu.2. 177
Forma mutata mutatur ipſa res.conſi.54.nu.3. 26
Forme quibus res emphyteotice pluribus conceduntur.conſ. 245.nu. 130
Fratres minores non poſſunt eſſe teſtamentorum executores conſi.412.nu.3. 220
Frater nominari poteſt qui frater non eſt.coſi.52.nu.8. 26
Fratres & patruus ac nepotes ſi ſimul habitent uno fundum & mente tenentur alij communicare.conſi.302.nu.5. 161
Frater minor non poteſt eſſe teſtamenti executor. conſi. 22. nu.2. 103
Fratres minores annui redditus ſunt incapaces.conſi. 199.nu. 3. 108
Frater pupillus communionem habens cum fratre adulto tenetur ad redemptionem eius capti ab hoſtibus.con. 103. nu.1. 50.
Frater munera publica ſoluere cogitur qui ad illa tenet aliis exemptis.conſi.303.nu.3. 56
Fratres minores ius ſepeliendi habent penes ſe ſepulturã eligentes.conſi.214.nu.2. 112
Fratres ſingulares nomine fratrum intelliguntur conſi.349. nu.4. 196
Frater die a natiuitate ſua ſeptimo moriens hereditate nõ adita antiure ſuitatis hereditatem tranſmittatur ad fratrẽ vtrinque coniunctum conſi.278.nu.2. 146
Fratres prædicatores an poſsint retinere poſſeſsiones ſibi legatas.conſi.57.nu.5. 28
Fratres nil ſibi poſſe appropriare qualiter intelligatur. conſi. 349.nu.5. 196
Fratres ſanctæ marie ſeruorum non dicuntur de ordine mendicantium.conſi.321.nu.3. 170
Fratres minores an debeant dare quartam de legatis factis occaſione miſſarum quas dicunt pro anima teſtatoris. conſil. 329.nu.1. 173
Fraudulentus non dicitur qui iure ſuo utitur conſi. 430. nu. 2. 227
Fraudem probabit qui eam allegauerit.conſi. 305.nu.3. 162
Fraudem allegans illam probare debet.conſi.385.nu.5. 205
Fraudem non cõmittit qui ſe plus altero diligit. conſi.11. numero.5. 6
Fraus quando fit de perſonis ad perſonas & de loco ad locũ. conſi.329.nu.4. 163
Fraus coniecturis a iure approbatis probari debet conſi.383. num.4. 204
Fraus non probata non præſumitur conſi.204.nu.1. 105
Fraudibus obuiare debet conſi.99.nu.2. 48
Fructus non producitur ex infecta radice.conſi.239.nu.6.181
Fructus annuus ex ſpirituali percipi poteſt.con.313.nu.2.166
Fugitiuus die dominico capi poteſt.con.124.nu.8. 59
Futura contingentia ut communiter accidit ſciri poſſunt. cõſ. 492.nu.5. 165
Furor & dementia per quæ cognoſcantur indicia conſi.5.numero.4. 3
Furtum committitur petendo id quod alteri debetur. conſil 199.nu.1. 104
GAbella de quibus equis ſoluenda intelligatur, ſtante ſtatuto &c.conſi.274.nu.1. 143
Gabella de contractu emptionis & uenditionis non ſoluẽda conſi.72.nu.3. 35
Gabella de quibus ↄtibus ſoluatur.conſi.71.nu.8. 35
Generationis nomine qui ueniant.conſi.349.nu.3. 186
Generi per ſpeciem derogatur.conſi.255.nu.4. 135
Genero non creditur pro ſocero deponenti nec ſocero pro genero.conſi.63. 30
Geſta per edicta quando præiudicent.conſi.336.nu.90. 263
Geſta per metum qñ ualeant & qñ non.conſ.382.nu.2. 203
Geſta ratione officij publici etiã ab inhabili ſunt ualida. conſ. 287.nu.3. 151
Geſtio quelibet ſine mandato a principio deficit ex defectu poteſtatis.conſi.124.nu.5. 59
Gladius ſpiritualis ſeu eccleſiaſticus eſt temporali præferendus.conſi.277.nu.9. 145
Gradus conſanguinitatis per duos teſtes probatur.conſi.339. nu.8. 182
Gradum doctoratus an poſsit quis aſſumere uigore cuiuſdam indulgentie in cuius ſupplicatione ſe peritum aſſeruit.cõſi. 440.nu.1. 232
Gradus in ordine charitatis in obſequijs exhibendis reperiũtur.conſi.237.nu.9. 129
Gratia pape ſuper beneficijs uacaturis & uno curato & dignitate motu proprio & cum clauſula non obſtante an cõprehendat prebendam ſacerdotalem poſtea uacantem ex fundatione teſtatoris ſi impetrans non ſit legitime ætatis. conſil. 20.nu.1. 10
Gratia apoſtolica ad poſtulationem conceſſa ſtrictam recipit interpretationem. conſi.161.nu.2. 81
Gratie & reſcripta ad litei & beneficia uitiantur per ſuppreſsionem ueritatis & ſuggeſtionem falſitatis.conſi. 149. numero.4. 81
Gratia facta motu proprio fauorabilis eſt & amplianda. cõſi. 137.nu.2. 65
Gratia ſecunda quo ad impetrationem inualida an poſsit quo ad diſpenſationẽ ualida reputari.conſi.65.nu.9. 31
Gratie deo in quolibet euentu proſpero referende in conſi. poſito.poſt.151.extra numerum.nu.1. 72
Gratie ſiue littere facultatis ſuper beneficijs proprie dioceſis pape reſeruatis an ſint fauorabiles uel odioſe.conſi.131.nu. 1. 63
Gratie plures ſucceſsiue eidem conceſſe quomodo intelligatur conſi.

confi.65.nume.1. 31
Gratia dictio quid importet.confi.408.nu.4. 216
Gratia pape ius priuatum concernens quomodo intelligitur. confi.363.nu.2. 193
Grauamen iniunctum non extenditur ad illud quod quis ex iudicio defuncti non conſequitur.confi.144.nu.3. 68
Gremium eccleſie redeunti non claudendum.conſ.poſt.151. nu.2. 72
HAbilis ualere facit actum communem a ſe & inhabili factum.confi.215.nu.5. 120
Heredem cogens de proprio ſatisfacere dicitur animam defuncti grauare.confi.411.nu.4. 219
Heredes ultimi morientis an poſsint de premortuorum portionibus duas detrahere quartas. confi.27.nu.4. 12
Heredes donatarij non poſſunt per mortem ciuilem aduocare donationem.confi.396.nu.3. 212
Hereditas loco non circunſcribitur.confi.275.nu.2. 143
Hereditas ſine bonis intelligitur.confi.252.nu.2. 128
Hereditas non adita indifferenter ad omnes transfertur. con. 354.nu.1. 188
Hereditas hoc ipſo quòd defertur adiri poteſt. coſil. 354. numero.6. 188
Hereditas non adita non tranſmittitur.confi.392.nu.4. 209
Heredibus hereticorum chriſtianitatem ſectantibus non denegatur communio.confi.244.nu 4. 1 9
Heredis nomine qui ueniant.confi.393.nu.3. 210
Heredis & defuncti eadem eſt perſona ↄſi.244.nu.2.5.6. 129
Heres an poſsit ſe tueri ob intentionem teſtatoris ſeruatam. confi.197.nu.4. 101
Heres ſemel ſi quis ſit heres eſſe non deſinit. confi. 3000. numero.2. 160
Heres inuentarium non faciens de uſuris ſatisfacere tenetur. confi.411.nu.7. 219
Heres mariti non tenetur fructus perceptos reſtituere. confi. 94.nu.3. 45
Heres heredis an ueniat appellatione heredis in materia ſubſtitutionis.confi.130.nu.1. 62
Heres dictio relata ad honoratos per teſtatorem nō debet referri ad eum in quem nullam habebat affectionem. confili. 130.nu.3. 62
Heres an poſsit ſana conſcientia redditum annuum fratribus minoribus legatum retinere.confi.199.nu.4. 102
Heres qui inuentarium non confecit, an teneatur ultra uires hereditatis.confi.411.nu.1. 219
Heres donatoris conſtituentis ſe precario rem donatam poſſidere cauſam donationis ſibi non mutabit. confi. 205. numero.1. 106
Heres heredis heres eſt teſtatoris.confi.130.nu.2. 62
Heres ſi confeſſus fuerit ſe de capſa coheredis aliqua ſubtraxiſſe an ultra confeſſata poſsit de alijs rebus in litem iurari.confi.286.nu.1.& ſeq. 151
Heres ſi non appareat quis iudicat̃ heres.confi.216.nu.3. 115
Heres quando cadat a iure ſuo propter canonem nō ſolutum. confi.174.nu.5. 89
Heredum appellatione qui ueniant.confi.152.nu.9. 73
Homicidium quando dicatur probatem.confi.52.nu.4. 26
Homo homini non debet inſidiari.confi.155.nu.3. 75
Honeſtas eſt de eſſentia legis & conſtitutionis & etiam conuētionis.confi.243.nu.8. 129
Honor pecuniario commodo preferendus.ↄſi.197.nu.2. 101
Hora ſpecifica debet probari quando res ex tempore poteſt mutari.confi.388.nu.12. 207
Hipothecaria agitur pro re dotali contra tertium poſſeſſorē & cauſam habentem a principali obligato.confi.126. numero.12. 60
Hypothecaria non agitur antequam bona principalis diſcutiantur.confi.362.nu.3. 192
IActare ſuum nemo preſumitur.confi.106.nu.2. 52
Iactare ſuum nemo preſumitur.confi.324.nu.3. 271
Idoneitas perſonarum ad beneficia curata quæ dicatur.confi. 404.nu.2. 215
Idoneitas perſonarum prius requiritur q̃ ratio iuris.confilio 154.nu.1. 78
Ignorantia preſumitur etiam ſi quis per edictum citetur. ↄſi. 372.nu.6. 198
Ignorantia uel ſcienta an in preſcriptionibus curetur. confi. 172.nu.5. 87
Ignorantia facti prudentiſsimos fallit.confi.201.nu.4. 102
Ignorans poteſtatē experiundi non habet.coſi.174.nu.4. 89
Ignorantia eius contra quem preſcribitur eſt iuſta cauſa ut reſtitutio indulgeatur.confi.170 nu.3. 86
Ignorantia principis actum inualidum ualidans ipſius gratiā non mitiabit.confi.295.nu.2. 155
Imenſitas in eccleſijs eſt menſura.confi.48.nu.4. 20
Immunis eterne ſalutis nemo preſumitur.conſ.209.nu.3. 110
Immunitas alicui conceſſa ne infra certum tempus pro debito non poſsit conueniri an ualeat.confi.37.nu.2. 20
Immunitas certis communitatibus conceſſa a communi florentie an poſsit per idem reuocari.confi.2.nu.1. 1
Imperator dominus mundi dicitur.confi.310.no.3. 165
Imperator quam poteſtatem habeat in legitimatione illegitimorum.confi.308.nu.1. 163
Imperator nil diffinit contra non legitime citatum con. 270. nu.4. 140
Imperator in terris eccleſiæ falcem ſuam non poteſt mittere. confi.320.nu.2. 169
Imperium merum & mixtum longo tempore præſcribitur. confi.142.nu.4. 67
Impetrans literas ad prebendam uacantem an preferatur ei qui ante literas optionis impetrauit.confi.405.num.1. 216
Impetratio uel collatio quæ fit uno iure non debet alio ualere.conſi.34.nu.2. 18
Impetratio beneficij fuit expreſſum ipſum beneficium per mortem uacaſſe eius quæ poſtea illegitimus an per hoc ſubreptitia dicatur.confi.117.nu.1. 56
Impetratio an ualeat ante conditionis euentum. confil. 158. nu.20. 79
Impetratio decimarum deuolutarum an ſit ſurreptitia ex eo quod ab alio poſsidebantur.confi.156.nu. 76
Impetrantibus iuſte nō denegat̃ aſſenſus.confi.276.nu.2. 144
Impetrans gratiam apoſtolicā nil falſi ſuggerere debet.conſ. 84.nu.3. 18
Implemētum vnicum ſufficit ad diſſolutionem obligationis confi.404.nu.6. 215
Impreſſio ſigilli an debeat gratis impēdi.ↄſi.218.no.3. 116
Impugnatio plurium teſtium ab actore productorum quando locum habeat.confi.64.nu.1. 30
Impetratio in legitimā de qbus reb. fieri debeat.ↄſ.50 n.2. 25
Incertitudo ſententie in quo tolleretur iudicio.conſilio.289 nume.5. 152
Inceſtus dicitur quotieſcunq; matrimonium illicitum cōtrahitur confi.391.nu.2. 209
Incerta & incertorum venire nomine quæ dicātur.cōſi. 306. nume.1. 163
Incidat verbum intelligitur per ſententiam & non ipſo iure. confi.145.nume.3. 69
Incōmoda quando debeat quis tollerare pro augmento reipublice.confi.298.nu.6. 159
Incluſio generalis reprobatur.confi.258.nu.3. 136
Induciæ deliberatorie ad quid concedāt.cōſi.99. nu.4. 42
Induſtria ſua cuiquæ debet eſſe proficua con.67.nu.5. 33
Induſtria in diuiſione rerum ſocietatis eſt attendenda. confi. 302.nume.6. 161
Indefinita oratio a iure vel homine prolata vniuerſali equipollet.confi.179.nu.6. 91
Indulgentia non vteť qui ipſā elargitur.cō ſi.295.nu.5. 156
Indulgentia apoſtolica an ſit ſtricte interpretanda.cōſi. 393 nume.1. 210
Ineptitudo procedendi proceſſū vitiat.cōſi.391 nu.7. 154
Infans moriens quando hereditatem patris ad poſteros trāſmittere dicatur.confi.278.nu.13. 146
Inſtrumentū an poſsit releuari per chartulam apud notariū repertam eum inter lineaturis in locis ſuſpectis.cōſil.431. nume.1. 227

Inſtrumentum

Inſtrumentum commiſsionis quomodo probetur & quando ei ſtetur.conſi.77.nu.2. 32
Inſtrumentum idem an pluries executionem poſsit ſortiri. conſi.40.nu 1. 21
Inſtrumentum dicens fictitium ſpeciem fictionis exprimat. conſi.227.nu.2. 121
Inſtrumentum non regiſtratum in memorialibus fidem ooo facit.conſi.179.nu.1. 91
Inſtrumentum ſimulatum aſſerens ſpeciem ſimulationis exprimere debet.conſi.227.nu.2. 121
Inſtrumentum publicum quot poſsit teſtibus reprobari conſilio.9.nu.2. 5
Inſtrumentum a non notario confectum eſſe aſſerenti an in cumbat onus probandi ducenteſimodecimotertio.numero tertio. 111
Inſtrumentum fundi eſtimati traditum facit emptionem præſumi conſil.72.nu.2. 35
Inſtrumenti tenor per iuramentum & per teſtes probatur.cõſilio 276.nu.6. 144
Inſtrumentum ob inter lineaturas ſuſpectum redditur.conſilio.431.nume.4. 27
Inutile nõ validat ex ſequẽti diſpoſitione.cõſi.70.nu.2. 35
Inutilia non conualeſcunt ex diſpoſitione generali.conſilio. 346.nume.1. 184
Intentio loquentis attenditur non is ad quem ipſe loquitur. conſil.155.nu.8. 75
Intentio diſponẽtis ex præfationibus & proemio colligitur. conſilio.180.nu.4. 91
Intentio eſt verbis preferenda.cõſi.281.nu.quinto. 147
Iniuſtitia agentis repellitur officio iudicis ꝯſi.291.nu.7. 154
Intentio teſtatoris dubia ex vicinis ſcripturis declaratur.conſilio.152. nu. 3. 73
Intentio dubia diſponentis declaratur ſubſequentibus verbis.conſi.2.nume.5. 1
Intentio actoris quãodo probetur per atteſtationes & dicta teſtium conſi.299.nu.1. 132
Interpretatio que fiat quando de iure alicuius dubitatur.conſilio.214.nu.9. 113
Interpretatio maligna eſt ſemper vitandæ.cõſi.180.nu.5. 74
Interficiens aliũ in colluctatione approbata ex loci cõſuetudine quando puniatur.conſi.283.nume.1. 149
Inuentarium non faciens vltra vires hereditatis non tenere.conſi.294.nume.3. 155
Inuentarium non faciens ad omnia onera etiam vltra vires hereditarias tenetur.conſi.365.nu.ſexto. 153
Inuentariũ omnia continere debet.cõſil.104.nume.4. 51
Iocalia data vxori per virum cauſa vſus data dicuntur.conſi. 181.nume.3. 92
Iudex circunuentus preſumitur qui contra ſuam ſententiam aliquid operatur.conſi.389.nume.ſeptimo. 208
Iudex minus inſtructus preſumitur ſi repente ad ſententiam prorumpat.conſi.188.nume.1. 95
Iudex iniquitati manifeſte debet occurrere.ꝯſi.167.nu. 8
Iudex ordinarius ſine cauſa recuſari poteſt.conſi.263.nume. 2. 138
Iudex eccleſiaſticus aditur ſuper iniquitate laudi quod inter clericum & laicum fertur.conſi.309.nu.3. 164
Iudex abſentiã rei & actoris ſupplere debet.ꝯ.259.n.4. 137
Iudex petitorem improbum ex officio ſuo repellet.ꝯſil.297. nume.6. 137
Iudex eccleſiaſticus an poſsit inhibere iudici ſeculari ne cognoſcat de exceptione vſurarum coram eo parte non citata.conſi.236.nu.1. 128
Iudex ſecularis non cognoſcit de crimine eccleſiaſtico. conſilio.236.nu.3. 128
Iudex quando ſupplere poſsit partibus abſentibus.conſi. 97. nume.8. 47
Iudex ad quem non minoris preſumitur potẽtie quam iudex a quo.conſi.188.nume.3. 95
Iudex eccleſiaſticus an poſsit per exceptionem vſurarum impedire executionem preceptiui confeſſum facti. conſilio. 234.nume.1. 125
Iudex ſuum officium etiam non petitum impendere poteſt. conſil.234.nu.2. 125
Iudex iuſtus eſſe preſumitur niſi contrarium probetur. conſi. 248.nume.3. 138
Iudex in facto proprio & in cauſa propria eſſe quilibet prohibetur.conſi.320.nume.ſexto. 170
Iudex ſecularis quãdo debeat eccleſiaſtico iudici parere.conſilio 382.numero.8. 203
Iudex in adhibenda fide teſtibus quid facere debeat.conſilio 388.numero nono. 207
Iudex actorum improbum repellens reum etiam ex allegatione iuris tertij poſſeſſorem iniuſtum cognoſces repellere poteſt.conſi.297. nume.10 158
Iudex iuramentũ relaxaturus an debeat partem citare & de cauſa cognoſcere.conſi.382.nume.3. 203
Iudex appellationis quando incompetens dicatur.con.345 nume.1.& 2. 184
Iudex an ſuccedat in declaratione alimentorum fienda ſi moriatur is qui declarare debuerat.conſi.383.nu.4. 204
Iudex iudicaturus qualis eſſe debeat.ꝯ 208.nu.1. 108
Iudex dubius quid facere debeat cõſi.208.nu.3. 110
Iudex iuriſdictionem contentioſam habens voluntariã exercere poterit.conſi.423.nu.1. 224
Iudex ſecularis ſua iuriſdictionem vti poteſt eccleſiaſtico negligente.conſi.196.numero.8. 100
Iudex ſecularis de cauſis ſpiritualibus ſe intromittere nõ debet.conſi.18.nume.3. 9
Iudex ſecularis an poſsit punire feminam cum clerico fornicantem.conſi.196.nu.3. 100
Iudex equus ex coniecturis motum ſui animi informare debet.conſilio.292.nu.3. 128
Iudex ſententiam proferens quis ſuis poteſt vti verbis dummodo intentio colligatur.conſi.16.nu.2. 8
Iudex errans in caſu difficili mitius punitur.conſi.289.numero.2. 152
Iudex poſt miſsionem bonorum factam ex primo teſtamẽto denegans miſsionem ex ſecundo an poſsit de imperitia cõdemnari.conſi.289.nu.1. 152
Iudex latiſsimum habens officium in materia beneficiali ſemper debet obuiare iniquitati.conſi.297.nu.11. 158
Iudex officio agentem repellet.conſi.309.nume.5. 11x
Iudex a partibus non recuſatur qui in curia de cõmuni aſſenſo procuratoris vtriuſq; impetraſ.cõſi.158.nu.19. 79
Iudex quando fatuus dicatur.cõſi.208.nu.8. 109
Iudex equitatem preoculis habere debet.conſilio.289.numero.3. 151
Iudex excedens cadit a ſuo officio & iure priuari cenſetur conſi.164.nu.6. 84
Iudex non rigorem ſed equitatem preoculis habere debet conſi.401.nume.6. 210
Iudex aliter ſententiam non feret quam in proceſſu concluſum ſit.conſi.383.nu.5. 204
Iudeis an poſsit cõcedi iudex chriſtianos ad ſolutionem vſurarum coacturus.conſi.243.nu.1. 129
Iudei ad officia publica non ſunt eligendi.conſi.271. numero.2. 141
Iudei chriſtianis vſuris remittere coguntur. conſi.243.numero.7. 129
Iudei delinquentes a quo iudice ſint puniendi.ꝯ.15.n.1. 8
Iudeum eligens in gabellarium an incidat in penam conſilio. 271.nume.1. 141
Iudices teſtificari non poſſunt.conſi.178.nume.4. 90
Iudice deficiente ad quem deueniat eius iuriſdictio.cõſi.409 nume.7. 217
Iudicem proprium recuſare grauiſsimum eſt.conſi.410.numero.2. 219
Iudicantem cuncta rimari oportet.conſi.316.nume.1. 167
Iudicium per ineptitudinem verborum & pronunciationis vitium non immutatur.conſi.78.nume.3. 38
Iudicium contra ſingularem poſſeſſorem annulatur ſi prius debitor principalis non excutiatur.conſilio.294.numero primo. 147

Iudicium dei infallibiliter veritati ſequitur.conſil.172.numero.1. 87
Iudicium humanũ ſæpe fallitur.conſi.110.nu.2. 110
Iudicium promittens ubiq; ſubire vſque ad litis conteſtationem poteſt reſilire.conſi.192.nume.2. 98
Iudicium omne incipit a citatione.conſi.ticenteſimo primo.nume.4. 111
Iudicium defuncti negligere impium eſt.conſi.139.numero.2. 66
Iudicium nullum redditur ſi actus ad ſolennitatem requiſiti omittantur.conſi.269.nu 4. 140
Iudicium coram non ſuo iudice habitum conſenſu partium ſubſequenti non firmatur.conſi.123.nu.3. 58
Iudicium nullum redditur ſi libellus ineptus offeratur uel ſi petitio in iure non fundetur.conſi.383.num.ſeptimo. 204
Iudicium & ſententia ſuper libello tanquam fundamento ſuſtentatur.conſi.386.nu.1. 205
Iudicium ſine reo uelut in ſubſtantia deficiens cenſetur nullum.conſi.386.nu.4. 206
Iuratus non uenire contra liberationem an poſsit eam iniuſtam dicere.conſi.200.nu.1.&.3. 102
Iura abſentibus & contumacibus non fauent.conſi.97.numero.3 47.
Iura corriguntur quæ ſubditis præiudicare reperiuntur.con 298.nu.5. 159
Iura ſuitatis & ſucceſsionis ſi legitimatis conferantur hoc ipſo iura de ſuis & legitimis loquentia ad eos extenduntur.conſi.290.nume.4. 152
Iura multa cum uniuerſitate tranſeunt quæ non de tempore.conſi.420.nu.4. 223
Iure ordinario agitur ubi poſt miſsionem factam ex edicto diui adriani queſtio mouetur.conſi.289.numero.7. 152.
iura quod prius & principaliter geritur reſpiciũt.conſi.183.nume.2. 93
iura realia ad ſucceſſorẽ ſingularem tranſeunt.conſi.204.nume.8. 105
iura ſua remittentibus non eſt ad illa regreſſus.conſi.339.nume.10. 181
iuramentum quare inſtitutum fuerit.conſi.375.nume.2. 200
iura priora extinguuntur conditione perſone uel rei uariata.conſi.143.nu.4. 68
iura de productione teſtium cum ſolennitate legali loquentia quando locum habeant.conſi.223.nu.2. 119
iura & leges humane adeo ſunt.conſi.25.nu.2. 14
iure ſuo non priuatur quis ob non ſolutum canonem.conſi.44.nu.2. 23
iurium unitorum natura quæ ſit.conſi.114.numero ſecundo. 54
iuri generali ſeu publice utilitati nullum priuilegium debet aduerſari.conſi.303.nu.3. 162
iuramentum quare inſtitutum ſit & quod in ſe habere debeat.conſi.180.nu.10. 92
iuramentum difficultate impletionis non ſoluendum.conſi.66.nu.6. 32
iuramentum dolo uel metu extortum non præiudicat.conſi.330.nu.9. 174
iuramentum quod per metum extorquetur propria iurantis autoritate non rumpitur.conſi.382.nu.1. 203
iuramentum debitoris an debeat relaxari ſine licentia creditoris.conſi.198.nu.. 101
iuramentum ſine diſpendio ſalutis eterne eſt ſeruandũ.con.339.nu.11. 181
iuramentum ultra intentionem iurantis.& recipientis non extendendum.conſi.200.nu.2. 102
iuramentum obſeruare non ſemper quis tenetur.conſi.34.nu.9. 19
iuramentum pupilli contractum non firmat inualidum.con.34.nu.4. 18
iuramentum cõtra ius ciuile contractum inituum confirmat.conſi.195.nu.5. 98
iuramenta quæ & quando derogent legibus & ſtatutis.con.226.nu.3. 121
iuramenta ſine diſpendio eterne ſalutis ſunt ſeruanda.cõſi.330.nu.4. 174
iuramentum defertur ei contra quem ſemiplene probatur.conſi.77.nu.5. 38
iuramentum interueniens facit queri abſenti cui iuratum eſt.conſi.21.nu.10. 11
iuramentum quod confirmet contractus minorum.conſil.83.nume.2. 41
iuramentum in ſalutis eterne non uergens diſpendium ſeruari debet.conſi.180.nu.3. 91
iuſiurandum quid ſit quid in eo attendi:& an ſemper ſeruari debeat.conſi.66.nu.5. 32
iuſiurandum quid ſit.conſi.226.nu.2. 121
ius reale habens præfertur utile tantum habenti.conſi.443.nu.14. 238
ius in re difficilius tollitur ad rem.conſi.59.nu.quinto. 29
ius accreſcendi in contractibus locum non habet.conſi.245.nume.2. 130
ius ipſum diſponit ut patre mortuo bona ad filios deueniãt.conſi.432.nu.2. 228
ius patronatus eccleſie tranſit ad hæredes extraneos.conſil.81.nume.2. 39
ius patronatus an quando & quomodo tranſmittatur.conſil.81.nu.1. 39
ius commune locum incipit habere prouiſionem hominis uel ſtatuti ceſſante.conſi.26.nu.2. 54
ius præſentandi & committendi regimen hoſpitalis poteſt laicis competere.conſi.374.nume.2. 199
ius ſuum pro derelicto habere dicitur qui ipſum longo tempore non proſequitur.conſilio quatuorcenteſimo quinto.nume.2. 216
ius diuinum circa matrimonia pape diſponendum relinqui dicitur.conſi.373.nu.8. 199
ius tertij pendente iudicio comparentis plene diſcuti debet conſil.91.nume.2. 44
ius diuinum & naturale per conſtitutiones humanas modificari & declarari poteſt.conſilio 373.numero.3. 199
ius agendi ad ſupplementum quando locum habeat.conſil.365.nume.2. 193
ius executiuum unde oriatur.conſilio.133.num.ſecundo. 64
ius patronatus eccleſiæ an diuidatur inter hæredes in ſtirpes uel in capita.conſi.355.nu.1. 183
ius purum differt a conditionali.conſi.220.num.quarto. 171
ius diſponens de muliere nubente locum habet in profitente conſi.108.nume.4. 52
ius ſuum remittere & pecunias iactare nemo præſumitur.cõ.7.nume.5. 4
ius commune ſeruatur in caſu omiſſo.conſi.339.nu.8. 181
ius idem in quibus ſtatuatur.conſi.304.numero.3. 162
ius accreſcendi an tollatur per nouum contractum in emphyteoſi.conſi.30 nume.12. 17
ius ex facto oritur.conſi.439.nume.9. 132
ius directum habens præfertur iura utilia habent.conſi.444 nume.5. 135
iuriſdictio delegata odioſa cenſetur.conſi.215.numero octauo. 114
iuriſdictio ſuper conuentionibus & pactis fundata non extẽditur ad alia.conſi.437.numero.3. 230
iuriſdictio quando tempore præſcribatur.cõſi.142.nu.4. 67
iuriſdictio ſeu poteſtas eccleſiaſtica temporali eſt præferenda conſi.155.nume.5. 75
Iuriſdictio defuncti non porrigitur ſuum effectum poſt mortem conſi.406.nume.3. 217
Iuriſdictio acquiritur per caſtri uel uille traditionem.conſ.142.nume.7. 68
Iuriſdictio eſt ubi territorium eſt.conſilio centeſimoquadrageſimoſecundo.nume.3. 67
Iuriſdictio prorogata ſpeciem ſuam non mutat.conſil.201.numero.5. 103
Iuriſdictio delegata in dubio præſumitur.conſilio.215.numero.3. 114
Iuſtitia tituli non debet in iudicio reſtitutorio diſcuti.conſilio.

ſilio.292.num.3. 146
Iuſtitia ſumma eſt patriam & infirmos ac debiles ab hoſtibus tueri.conſi.96.nu.5. 47
LAici an poſsint aliquid ſtatuere contra utilitatem eccleſiarum ſeu prælatorum.conſilio 155.nu.1. 75
Laici conſtruentes eccleſias mendicantium ius patronatus ſibi reſeruare poſſunt.conſi.113.nu.1. 54
Laicus nullum ius in ſpiritualibus ſibi uendicare poteſt.conſilio. 113.num.2. 54
Latrones puniendos cenſet lex.conſilio 277.nu.11. 146
Laudum ſecundum quando ualeat contra primum.conſ.111. nume.2. 53
Laudum latum uigore compromiſsi facti nomine abſentis & poſtea ratificantis omnia geſta an ualeat. conſilio 103. nume.1. 58
Laudum quando ſit ad boni uiri arbitrium reducendum.conſilio.207. num 7. 108
Laudum de qua nullitate & iniquitate argui ueretur. conſil. 207.nu.11. 108
Laudum an habeat paratam executionem contra fideiuſſorem in compromiſſo datum.conſilio 35.nu.1. 19
Laudum latum contra abſentem inauditum & non monitum an ualeat.conſil.39.nu.1. 164
Laudum quando ualere cognoſcatur & quando non. conſil. 208.nu.3. 108
Legans rem ſibi cum alio communem partem ſuam tantum legare cenſetur.conſi.102.nu.3. 49
Legati de latere an poſsint adiri per uiam appellationis interpoſite a ſententia ſeu a grauamine conſeruatorum.con. 133.nume.1. 62
Legatum reuocatur ſi conditio adiecta non ſeruetur. conſil. 197.num.6. 101
Legatum auri uel argenti non extinguitur ſi poſtea in maſſam reducitur.conſi.404.nu.10. 216
Legatum factum filiæ cauſa dotis an ſit purum uel conditionale.conſi.222.num.1. 124
Legatum quando uitietur per falſam cauſam ſibi adiectam. conſi.164.num.3. 82
Legatum factum uxori ſi cum filio moram traxerit an expiret eo mortuo conſi.185.nu.1. 94
Legatum annuum quare uſura dicatur.conſilio 93.n.3 45
Legatum factum femine in diem a ſubſtituto an debeat computari in portione ſibi debita a ſtatuto.conſilio.26.numero.4. 14
Legatum uel fideicommiſſum relictum a filio poſt mortem ſuam expirat.eo poſtea cum liberis decedente. conſilio 46.nume.1. 24
Leges litigatoribus non debent eſſe ludibrio. conſilio. 201. nume.3. 118
Leges ſecundas nuptias prohibentes an ſint hodie correcte. conſi.101.num.1. 48
Leges humane nil poſſunt contra ius diuinum ſtatuere. conſi.180.num.9. 92
Leges quomodo ad canones ſe habeant circa parentum conſenſum habendum in nuptijs filiarum.conſ.21.nu.3. 11
Leges poſteriores trahuntur ad præcedentes & ſtatuta poſteriora ad præcedentia.conſ.268.nu.2. 139
Legem ſtatuere ſuper deciſis eſt calumniam excitare præteritis.conſi.164.nu.3. 83
Legitimatus poſtliminio reuerſo eſt equiparandus. conſilio 290.nume.2. 152
Legitimatio quid operetur.conſi.225.nu. 3. 120
Legitimatio ſpurij an debeat mentionem facere de lege derogatoria.conſi.320.nu.5. 170
Legitimatio facta in terris eccleſie a ſummo pontifice ſiue clauſula non obſtante an ualeat.conſi.335.nu.1. 178
Legitimatus an poſsit in feudo ſuccedere conſilio tricenteſimnoctauo.nu.5. 163
Legitimatio per principis reſcriptum quando ualeat. conſil. 241.num.2. 127
Legitimatio donum principis dicitur quod cum iniuria tertij non datur.conſilio 467.num.4. 226
Legitimatio ſequens quando rumpat teſtamentum præcedens conſi.290.nu. 1. 152
Legitimatio ſpuriorum ad feuda nobilia non extenditur. conſi.308.nu. 7. 164
Legitimare illegitimos an ſit idem quod diſpenſare cum eis ad ſucceſionem.conſi.241.nu.1. 127
Legitimatio authoritate imperatoris facta in terris eccleſie quando ualeat.conſi.320.num.1. 169
Legitimatio quæ dicitur actus ciuilis naturalem non uincet. conſi.427.nu.5. 226
Legitima filiorum in quibus conſiſtat rebus. conſil. 128. numero 2. 61
Legitima ſeu trebellianica an computetur inter bona .conſi. 168.nume.3. 85
Legitima trebellianica cuiuslibet quatuor filiorum quanta conſi.152.nu.7. 73
Legitimam habens ultra petere non poteſt. conſilio.. 120. nume.7. 54
Legitimi & naturales ex ſpurijs uel baſtardis nobilibus deſcendentes an poſsint dici nobiles.conſi.389.nu.1. 208
Legitima ſi non ſit legatis & oneribus deductis iudex eam ſupplebit.conſi.320.nu.3. 166
Legitime ſupplementum de quibus & de cuius bonis fieri debeat.conſi.365.num.7. 195
Legitime dictio quid importet.conſi.225.nu.4. 120
Lex potentius agit quàm index.conſi.182.nu.3. 93
Lex cum auus. & lex cum acutiſsimi de quibus loquantur conſi.426.nume.1. 225
Lex medullitus non cortice tenus inſpicienda eſt. conſilio. 120.num.5. 54
Lex odioſa dicitur qua liberi diſponere & contrahere prohibentur.conſi.380.nu.3. 201
Lex canonica qualis ſit.conſi.231.nu.4. 123
Lex ſpecialis quæ dicatur.conſi.298.nu.7. 159
Lex qualis eſſe debeat ut commodis ſubditorum ſeruiat. conſilio.298.nu.4. 159
Lex humana iuramentum ſumens uires a iure canonico & diuino tollere poteſt.conſi.180.nu.12. 92
Lex ſuum beneficium non impartitur ei qui contra eam facere inuenitur.conſi.160.nu.5. 80
Leſio minor toleratur ut grauior euitetur.conſilio. 210.numero.4. 110
Libellus an ſemper in figura iudicij debeat offerri.conſilio. 33.nu.1. 18
Libellus iuſtificari debet & referri ad cauſam ex uerbis recipi poteſt conſi.194.nu.4. 194
Libellus eſt totius iudicij fundamentum. conſilio. 33. numero.3. 18
Libellus offerri debet ſi poſt miſsionem iam factam contradictor legitimus apparet.conſil. 289. nu.6. 152
Liberatio adminiſtrationis quæ tutori relinquitur an porrigat effectum ſuum finita tutela.conſi.118.nu.2. 56
Liberatio ſeu quietatio generalis ad quæ extendi poſsit. conſi.330.nu.13. 175
Liberatio facta ad certum tempus effectum ſuum porrigit poſt tempus.conſi.118.nu.2. 56
Liber rationum manu priuata ſcriptus fidem non facit. conſilio.44.nu.5. 23
Liberi non præponuntur deo in ſucceſsione patris uel aui. conſi.46.nu.4. 24
Libris ſpeciariorum quando ſit habenda fides.conſi. 388. numero.11. 207
Licere non debet in genere quod non licet in ſpecie.conſil. 164.nu.4. 83
Licentia iudicis iniuſta non excuſat a pœna.conſi. 133. numero.4. 63
Licentia teſtandi a ſuperiore data inferiori nil operatur. cōſilio.82.nu.3. 40
Licitum & honeſtum in rebus ſequi debemus.conſil.171 nume.6. 87
Limitari ex actibus debet quod ex actibus ipſis dependet: conſi.302.nu.7. 161

Linea

Linea quid ſit & quotuplex.conſi.45.nu.7. 46
Lis non mouetur ſuper eo quod a futuro dependere digno ſcitur.conſi.150.nu.8. 72
Litere ad beneficia impetrate ad beneficia per permutationem uacantia non extenduntur.conſi.388.nu.2. 206
Lites quæ per ſententiam ſopiuntur per reſcriptum principis non reſuſcitantur.conſi.167.nu.3. 84
Locationes rerum eccleſiæ temporales an poſsint commutari in perpetuas.conſi.122.nu.1. 58
Locatio permiſſa clericis ad modicum tempus quanti temporis cenſeatur.conſi.116.nu.6. 55
Loca pia ſunt ſub epiſcopi poteſtate conſtituta.conſil.129.nu.3. 62
Loca pia quæ dicantur. conſilio. centeſimonono. numero.2. 62
Locus iudicij an ſit congruus ad debitum offerendum.conſ.86.nu.4. 42
Lucra ſectari poteſt quis cum alieno damno.conſi.47.numero.4. 24
Lucrum dotis an debeat ante omnia ab hereditate detrahi conſi.101.nu.5. 49
Litigare temere non dicitur a quo teſtes ſemiplene probantes producuntur.con.ducenteſimoquadrageſimo octauo nu.7. 132
MAioritas rationis caſum diuerſum non includit in materia pactorum.conſi.151.nu.4. 72
Mala ex genere malo animo ſemper fieri præſumuntur.con.415.nu.2. 221
Malum minus toleratur ut maius euitetur.conſi.243.numero.3. 129
Mandans contraria leuis & inconſtans iudicatur.conſi.140.nu.3. 127
Mandatum generale non includit aliquid illicitũ per quod mandans contra ſua pacta ueniret. conſilio. 367. numero.1. 196
Mãdatum infra tempus aſsignatum executionem ſortiri debet.conſi.214.nu.10. 113
Mandatum ceſſat mandati cauſa ceſſante.conſil.394.numero.2. 210
Mandatum ad iam prouiſa referri non debet.conſi.367.numero.2. 196
Maſculi & femine uſque ad tertium gradum ſuccedunt in emphyteoſi eccleſiæ.conſi.44.nu.3. 23
Maſculi preferuntur feminis in emphyteoſi. conſi. 359.nume.1. 190
Maſculinum in ſtatutis an concipiat femininum.conſil.113.nu.1. 53
Maſculinum in materia fauorabili femininum comprehendit.conſi.112.nu.4. 53
Maſculi ex feminis procreati an ſint ceteris preferendi.con.359.nu.3. 190
Maritus ſecundus quando dotem dimidiam lucrari dicat. conſi.381.nu.4. 202
Maritus an lucretur dimidiam dotis ipſo & uxore concorditer profitentibus.conſi.438.nu.1. 230
Maritus ſecundus an lucretur dimidiam partem dotis.conſi.105.nu.4. 230
Maritus alienans bona conſtante matrimonio quæſita uxori præiudicat in parte ſua.conſi.102.nu.1. 49
Mater plus ad feminas afficitur quam ad maſculos.conſili.339.nu.7. 182
Mater filio ſuccedit abinteſtato decendenti.con.278.numero.4. 146
Mater ob tenuitatem patrimonij pupilli petitione tutoris excuſa ta tutelam ipſa aſſumet cõſil.centeſimo quarto.numero.5. 91
Mater ad ſecunda uota tranſiens an ſuccedat filijs primi matrimonij in uſufructu tantum.conſi.278.nu.1. 146
Mater inſtituta in certa quantitate an ad ſupplementum poſſit agere.conſi.428.nu.1. 226
Mater non accipiens tutelam pupilli an excuſetur pupillo infra annum decendente qui legitimos habeat tutores. conſi.104.nu.3. 50
Mater improprie tutrix dicitur nec tutelam ſuſcipire cogitur conſi.104.nu.2. 50
Mater in quibus auie preferatur. conſilio. 250.numero.ſecundo. 133
Matre a ſucceſsione filij propter non petitũ tutorem excluſa an etiam excludantur auia & ceteri cognati.conſi.250 nu.1. 133
Matris ad bona filij inteſtati uenientis conditio alia eſt quã quando uenit teſtamento condito conſilio. 421.nu.3. 224
Matri incumbebat olim filijs impuberibus petẽdi tutorem neceſsitas.conſi.104.nu.3. 50
Matrimonium quod ſeparari & diſſolui.poſsit.conſili.239.numero.2. 127
Matrimonium an uitietur per errorem in nomine.con.228.nu.1. 122
Matrimonia ab omni pena libera eſſe debent.conſi.21.nume.5. 11
Matrimonium per errorem uitiatum an reconualeſcat per ratificationem.conſi.230.nu.2. 123
Matrimonium clandeſtinum ratione conſanguinitatis prohibitum an poſsit poſt ſolutionem approbari.conſil.409.nu.3. 217
Matrimonium contractum per procuratorem reuocatũ nõ tenet.conſil.214.nu.6. 112
Matrimonium per uerba de futuro contractum cum habente maritum an confirmetur per copulam marito uiuente. conſi.212.nu.1. 111
Matrimonium contrahens cum duabus ſimul per ſtatutum punitur.conſi.4.nu.5. 2
Matrimonium impeditur quando in nomine erratur.conſil.229.nu 3. 122
Matrimonium uitiatur ſi in perſona erretur. conſi. 230. nume.1. 123
Matrimonium quid perficiat. conſilio. 229. numero.quarto. 123
Medicorum & obſtetricum fallax eſt iudicium. conſil. 392.nu.3. 219
Matrimonium per errorem uitiatum an reconualeſcat per ratificationem.conſi.230.nu.2. 123
Matrimonium clandeſtinum ratione conſanguinitatis prohibitum an poſsit poſt ſolutionem approbari.coonſi.409.nu.1. 217
Matrimonium contractum per procuratorem reuocatũ nõ tenet.conſi.214.nu.6. 112
Matrimonium per uerba de futuro contractum cum habente maritum an confirmetur per copulam marito uiuente. conſi.212.nu.1. 111
Matrimonium contrahens cum duabus ſimul per ſtatutum punitur.conſi.4.nu.5. 2
Matrimonium impeditur quando in nomine erratur.conſi.229.nu.3. 122
Matrimonium uitiatur ſi in perſona erretur.conſi.230.nume.1. 123
Matrimonium quid perficiat.conſi.229.nu.4. 123
Medicorum & obſtetricum fallax eſt iudicium. conſil. 392 nu.3. 209
Mendicantes qui dicantur.conſi.109.nu.2. 35
Medicantes habentes redditus & poſſeſsiones an poſsint cõtributionibus grauari.conſi.109. nu.1. 55
Mens teſtatoris potius quam uerba attenditur. conſili. 219 nu.4. 117
Mens contrahentium eſt attendenda.conſi.204.nu.4. 105
Mens in interpretatione legum ſtatutorum & teſtamentorum attendi debet.conſi.74.nu.2. 36
Mercatores publice apothecas retinentes pannorum uenalium an poſsint ſtatuendo excludere ſolitos admitti ut poſsint uenire ad ipſas apothecas cum uolentibus pannos emere ut bonitatem & ualorem pannorum uideant. conſi.157.nu.3. 76
Metus quis ſufficiat ad reſciſsionem contractus.conſil. 305.nu.4. 106

Metus coniecturis probatur. conſ.382.nu.12. 203
Metus quis & quando excuſet.conſ.66.nu.5 32
Minor quando poſsit contractum a ſe initum dicere nullum conſ.338.nu.1 180
Minoribus æquitate naturali ſubuenitur, conſilio 438. numero 3 180
Miſſus in bonis an poſsit miſsionem petere confirmari quæ a tertio poſſeſſore petitur reuocari.conſ.292.nu.1 146
Minor qui in contractu alimenta debita ſibi cum iuramento remiſit an poſsit reſtitutionem petere.cõſ.375.n.1. 200
Milites rempublicam a qua aluntur ab omni bellorum neceſsitate tenentur defendere,conſ.158.nu.17. 78
Miles armatæ militiæ pro republica mortem tenetur oppetere.conſ.281.nu.9 548
Miſsio in poſſeſsionem facta auctoritate iudicis non iuſta non priuat poſſeſſoré ſua poſſeſsione.conſ.92.nu.1 44
Mixtum an ueniat in expreſsione ſimplicis.conſilio 114.numero 3 54
Minor immobilia alienare nequit.conſi.94.nu.2. 45
Mixtum quomodo ex duobus componatur ſimplicibus. cõſilio 70.nu.1 35
Minor reſtitutionem petere poteſt contra ſententiam latam contra procuratorem.conſ.41.nu.3 22
Metus coniecturis probatur:conſi.299.nu.1. 159
Moderator & arbiter in re ſua quilibet eſſe poteſt. conſilio 371.nu.5 197
Moderator & arbiter in re ſua quilibet eſſe poteſt.conſ.380. nume.2 202
Modicum pro nihilo reputatur,conſi.75.nu.6 37
Monachus vnius monaſterij,an poſsit negocia alterius adminiſtrare.conſ.57.nu.1.& 2 27
Monachus pro mortuo habetur.conſi.443.nu.2 235
Monachus in ſibi relictis monaſterio quærit. conſilio 369. numero 2 596
Monachus,nec uelle,nec nolle dicitur habere. conſil. 443. numero 1 235
Monachus uagabundus neglectus uel licentiatus,an quærat monaſterio.conſ.424.nu.1 224
Monachi quantumcunque mali non ſunt de monaſterio expellendi.conſil.352.nu.4. 187
Monachi poſſunt poſsidere in communi.conſ.321.n.2. 170
Monaſterium loco filij habetur,conſi.430.nu.2 223
Monaſterium non poteſt contractum quem tolerauit dicere nullum.conſi.49.nu.1 25
Monitio non requiritur ut intra menſem concubinam non dimittens in pœnam incidat.conſi.65.nu.9 32
Morari cum aliquo obligatus non intelligitur ſingulis horis.conſi.75.nu.5 37
Moriatur uerbum dum in lege ponitur de morte naturali intelligitur.conſi.158.nu.6 78
Mori ſubito nemo præſumitur niſi peſtis tam ualida probetur.conſil.388.nu.10 207
Mori non dicitur ex uulnere, qui poſt uulnerationem uixit longo tempore.conſil.283.nu.3 149
Mors quid ſit.conſil.273.nu.2 542
Mors ciuilis non æquiparatur naturali ultra caſus in iure expreſſus.conſi.438.nu.2 230
Mors naturalis expectatur antequam de bonis profeſsis diſponatur.conſi.436.nu.6. 229
Mortuum non dicitur quod non uixit.cõſ.177.nu.2 96
Mox,dictio,quid ſignificet.conſi,208.nu.4 508
Mulier in dotis reſtitutione moram paſſa,quando uſuras petere poſsit.conſi.150.nu.1.& 2 75
Mulier dotata,an excludatur a ſucceſsione dotantis. conſil. 168.nu.1 85
Mulieres ſecundo nubentes legibus ſunt odioſæ. conſilio 316.nume.3 567
Mulier habens filios,an poſsit de bonis ſuis diſponere ultra decem pro centenario.conſi.25.nu.1 53
Mulier ſecundo nubens, qualiter liberis primi matrimonij prouidere debeat,& qualiter ſecũdi:& an maritus ſecundus dotem lucretur.conſi.381.nu.3 203
Mulier an poſsit ſecundo uiro ultra quartam partem in dotem dare.conſi.105.nu.1 52
Mulier ad nuptias non feſtinans ſecundas laudatur. conſilio 219.nume.2 116
Mulier cui relicta ſunt alimenta,an illa habeat ſi extra domũ manſerit.conſi.254.nu.1 134
Mulier occulte cum clerico fornicata non punitur a ſeculari iudice,conſi.196.nu.5 500
Mulier prægnans cognoſcere poteſt, an maſculum ſit paritura,conſi.392.nu.8. 210
Mulier alimenta petere poteſt,ratione retardatæ ſolutionis. conſi.150.nu.4 75
Mulier profeſſa,an ſit dotanda reſpectu matrimonij ſpiritualis.conſi.107.nu.2 52
Mulieres naturæ ſunt cupidiſsimæ.conſi.23.nu.2 52
Mulier poteſt ſecundo viro dotem dare magnam partem bonorum filio primi matrimonij reſeruando. conſi.105. numero 6 55
Mulieres auariſsimæ.conſi.22.nu.2 52
Mulier habens filios,an poſsit de dote ſua teſtari. conſi.513. numero 1 515
Multiplicatio verborum non vitiat ſubſtantiam rerum. conſil.357.nume.3 190
Munera perſonalia & patrimonialia vbi ſubiri debeant.cõſilio 351.nu.2 186
Munera quare ab omnibus ſoluenda ſint. conſilio decimo. numero 2 6
Munera ciuilia pro fortunarum modo ſunt ſubeunda. conſi. 389.nume.4 208
Mutans mentem non ſtatim dicitur mutare ſedem.conſi.90. numero 3 43
Mutatio in inſtrumento quando pœna falſi puniatur. conſil.173.nu.2 88
Mutatio uoluntatis in vno non inducit mutationem in alio. conſi.199.nu.2 101
Mutuans communitati, vt durante debito ad collectas non teneatur,an ſit vſurarius.conſi.376.nu.3 200
NAturales in materia pacis & ſcandali ſunt ita naturales, ſicut naturales legitimi.conſi.187.nu.2 95
Natura rei attenditur quæ in iudicio deducitur. conſil. 343. numero 1 584
Natura fortius operatur in filiis naturaliter procreatis quã ius poſitiuum.conſi.225.nu.5 120
Neceſſario quis facere dicitur quod ob verecundiam facit. conſi.181.nu.2 91
Negatiua alicuius intentionis cauſa probari debet. conſil. 254.nume.3 535
Negatiua aduerſarij confeſsione probatur.cõſ.79.nu.2. 38
Negotiari quis præſumitur cum pecunia propria. conſil. 31. nume.2.& 3 17
Negotia aliena ſuo periculo nullus gerere debet.conſi.194. numero 2 99
Negotia aliena gerenda procuranda & adminiſtranda ſine mandato ſuſcipere quis poteſt.conſi.123.nu.4 58
Nepotes ueniunt appellatione liberorũ.cõſ.347.nu.2. 185
Nepotes mulieris ſtipulati reddere dotem quo animo cenſeantur adhibiti.conſi.22.nu.1.& ſeq. 12
Nepos cum Papæ diſpenſatione an poſsit patrui vxorem ſibi accipere.conſi.323.nu.1 198
Nobilitas matris an reddat filios nobiles. conſilio 389. numero 3 208
Nocituum in diſpoſitione eſt attendendum. conſilio 384. numero quinto 205
Notarij dicuntur iudices chartularij,quorum officium in iuriſdictione uoluntaria conſiſtit.conſi.361.nu.4 191
Notario aliquid in inſtrumento aſſerenti,quando credatur. conſil.301.nu.5 127
Notario aſſeréti ſe rogatũ nõ ſemper credit.cõſ.431.n.2.160
Notario creditur in his quæ ſuo officio committuntur.conſil.178.nume.6 90
Notarius inſtrumenta ſcribere debet manu propria. conſi. 242.nu.2 128

Notarius

Notarius in eodem inſtrumento poteſt eſſe rogatus de contractu.& tanquam iudex facere præceptum guarentigiæ. conſ.423.nu.2 224

Notorium uel præſumptionem eſſe non ſufficit niſi allegetur & probetur.conſ.388.nu.6 207

Nouitates ideo odioſæ quod diſcordias pariant. conſ. 158. numero 4 76

Nouitius ſeu neophitus infra annum prohibitionis, an dicatur perſona eccleſiaſtica uel ſecularis.conſ.69.nu.6. 34

Nullitas emancipationis in præiudicium emancipati inducta eſt.conſ.270.nu.7 141

Nullitas ſententiæ, an poſsit apponi quòd ſcilicet pars non fuerit citata.conſ.211.n.1 108

Nullitas à dolo partis cauſata, quando per ſtatutum ſit excluſa.conſ.241.nu.2 110

Nullitas emancipationis diſcuſſa in priori iudicio non põt repeti in iudicio hypothecariæ actionis.cõſ.170.n.6. 141

Nullitas eſt multiplex & unde cauſetur quælibet. conſ. 207. nume.9 208

Nuptiæ ſecundæ redarguuntur.conſ.89. nu.2 43.

OBlatio nullam culpæ maculam ingerere dicitur. conſilio 271.nu.5 142

Obligari ſeu teneri ex facto alterius nemo debet.conſ. 280. nu.2.cum ſeq. 147

Obligatio perplexa de papatus ceſsione ob totius Chriſtianitatis vninné, an uitiet obligationẽ.cõſ.281.nu.1. 147

Obligatio mutua inter rectorem parochialem & ipſos parochianos eſt limitata.conſ.48.nu.3 25

Obligatio reſtringitur in qua unus pro alterius debito grauatur.conſ.301.nu.4 160

Obligatio ſi cum perſona minus legitima cõtrahatur ex eadẽ liberatio quãdoq; ſequetur.conſ.222.n.1 118

Obligatio quando poſsit cum abſente contrahi. conſ. 398. nume.2 212

Obligatus ſoluere & emptor pretium realiter debent offerre.conſ.331.nu.1 176

Obligatus rationem reddere, qualiter hoc facere debeat. conſ.330.nu.5 174

Obligatus dare ſi dederit animo compenſandi non donandi facere dicitur.conſ.7.nu.4 4

Odioſi ſtatutorum premiis non potiuntur.conſilio 408.numero 2 217

Officiales datiorum fraudem committentes, an ſint puniendi.conſ.110.nu.1 35

Officialis quis dicatur.conſ.110.nu.3 35

Officialis actum exercens in quo certus figitur teſtium numerus in eodem non computabitur.conſ.432.nu.3. 224

Officia ſingula ſingulis ſunt committenda.conſilio 422. numero 3 224

Officij nomen per quæ tribui dicatur.conſ.398.nu.3. 212

Officium iudicis conquieſcit dilatione pendẽte ſic quod nil facere poſsit in præiudicium dilationis.cõſ.36.nu.6. 20

Officium vnum & idem in diuerſis locis non diuidetur.conſil 56.nu.3 27

Officium iudicis quando expiret principali cauſa perempta.conſ.145.nu.2 69

Officium iudicis latiſsimum eſt in fide teſtibus adhibenda. conſ.172.nu.3 87

Omiſſum cenſetur quod in diſpoſitionibus ſtricti iuris non exprimitur.conſ.1.nu.6 1

Omnis, dictio, non dicitur congrue de duobus. conſilio 68. numero 3 34

Onus ſuum quamlibet rem ſequitur.conſ.205.nu.10 115

Onus dotandi filias ad hæredes pertinet. conſilio 434. numero 3 228

Onus fideicommiſsi, an conſeruetur per authen.ex cauſa.cõſil.205.nu.4 104

Opinio vehemens ueritati conſonans idem quod certitudo operatur.conſ.354.nu.5 188

Opinio uehemens ueritati conſonans certitudo quædam dicitur.conſ.392.nu.6 210

Opinio uehemens cum ueritate concurrens potentiã adeundi inducit.conſ.354.nu.4 188

Opponens ſe executioni pro ſuo intereſſe, quando audiatur.conſ.164.nu.5 83

Opponenti exceptiones, quando non præiudicetur, etiam ſi per iudicem non obſtan.exceptionibus ad ulteriora procedendum pronuncietur.conſ.372.nu.3 198

Ordinatio reprobatur in præiudicium eccleſiaſticæ libertatis ſtatuitur.conſi.12.nu.3 7

Ordinarius an poſsit ſe intromittere de prouiſione papæ effectum non ſortita.conſ.58.nu.2 28

Ordinarius ante conſecrationem beneficia promoti curiæ conferre non poteſt.conſ.397.nu.1 211

Ordo ſcribendi non eſt de ſubſtantia ſcripturæ. conſ. 285. numero 2 150

Ordo temporis in quibus attendi debeat. conſil. 334. numero 4 178

Ordo non eſt de ſubſtantia ipſius rei.conſ.266.nu.2. 139

Origo in quibus quæri, & in quibus non poſsit. conſil. 142. numero 2 67

Origo plurium actuum teſtibus ſingularibus probari poteſt conſ.277.nu.8 145

PActa ſequentia contractum tolluntur ipſo cõtractu ſublato.conſ.394.nu.3 210

Pacta & conuentiones appoſitæ in beneficij datione ſeruari debent.conſ.20.n.3 10

Pactum a duobus quod quicquid de hæreditate domini ad alterum peruenerit debeat alteri reſtitui, quomodo intelligi debeat, conſi.403.nu.1 214

Pactum conſenſu firmatur, conſ.403.nu.3 214

Pactum quod ſuper communione initur ſimpliciter inter ſocios interpretatur.conſ.102.nu.4 49

Pactum quodlibet in ſe conditionem tacitam continet. conſilio 394.nu.4 210

Pactum de lucranda dote inſtrumento dotali inſertũ quod ſit, & quid operetur, conſi.273.nu.3 142

Pactum ſuper dote in perſonam certam appoſitum cenſetur ualidum.conſi.7.nu.2 4

Pactum non diſtinguit ſexum a iure communi non diſtinctum.conſi.44.nu.2 23

Pactum ſuper hæreditate futura eſt contra bonos mores.conſil.39.nu.3 21

Pactum ſubſtantiæ contractus non conueniens eius naturã alterat, conſi.23.nu.5 13

Pactum uenditioni adiectum præordinate ad contractum emphyteoticum an uideatur in ipſo contractu emphyteotico repetitum.conſ.262.nu.1 138

Papa diſpenſans cum hæretico non facit contra Apoſtoli authoritatem.conſ.124.nu.3 59

Papa quando ſubiiciatur concilio.conſ.281.nu.4. 147

Papa an poſsit diſpenſare ad receptionem ordinum cum eo qui cognouit vxorem ſciens eam commiſiſſe adulterium. conſi.124.nu.1 59

Papa concedens alicui omnia relicta ſatisfactione carentia, & perſonis incertis, an cenſeatur relictum annuum pauperibus certi loci factum conceſsiſſe.conſ.282.nu.1 148

Papa proceſſum & ſententiam irritare poteſt. conſilio 24. numero 9 13

Papa in quibus diſpenſare poſsit.conſ.373.nu.2 199

Papa prolem legitimare nequibit ſi matrimonium extinctũ approbare nequiuerit.conſ.409.nu.1 217

Papa quos Deus coniunxit ſeparat, ſed an licite quæſtio eſt. conſ 373 nu.7 199

Papa an aliquo caſu teneatur, & poſsit papatui cedere.conſ. 66.numero 1 32

Papa gladium duplicem à Chriſto recepiſſe putatur. conſil. 30. nume.3 17

Papa per ſua iura iuri alterius præiudicare non intendit. cõſil.20.nu.4 10

Papa ſubditos ab ordinarij poteſtate poteſt eximere. conſil. 132.nume.3 62

Papa in quibus caſibus diſpenſare nequeat.conſilio 373. numero quinto. 199

Papa deficiente eius iuriſdictio ad cardinales deuoluitur.cõſil.409.nu.6 217
Papa ſi diſpenſauerit cum minore vt beneficium curatum obtinere poſsit an abbas cui licentiam conceſsit de certa uicaria idoneę perſonæ prouidendi utrum prouidere poterit dicto minori.conſi.404.nu.1 215
Papa in ſuis ſententiis quare reſeruationes faciat.conſi. 372. numero 4 198
Papa ius tertio quæſitum per ſuam ordinationem tollere nõ poteſt.conſ.143.nu.2 68
Papa in his quæ ſunt facti errare poteſt,ſed non in his quę iuris ſunt.conſi.293.nu.2. 147
Papa quam poteſtatem habeat circa matrimonia impedienda uel dirimenda.conſi.239.nu.1. 127
Papa reſeruans ſibi fructus beneficiorum uacantium an dicatur nelle ius auferre ſecularibus.conſi.328.nu.4. 173
Papa dicens ſe gratiam intuitu meritorum conferre ſuper quibus intelligatur.conſi.65.nu.5. 31
Papa omnia poſſe putatur.conſi.239.nu.3. 127
Papa leges approbans & obſeruari mandans quando eas tollere poſsit.conſi.30.nu.4. 17
Papa præces pro natis in adulterio oblatas reſpuit .conſil. 427.nu.2. 226
Papa quam poteſtatem habeat ſuper matrimonijs ſoluendis uel firmandis.conſi.409.nu.4.& ſeq. 217
Papa quid poſsit.conſi.373.nu.6. 199
Papa uel princeps contra partem inauditam nil diffiniet. conſi.297.nu.3. 157
Papa maior omnibus in collatione beneficiorum. conſil.58. num.3. 29
Papa hic dicitur caput eccleſie.conſi.30.nu.5. 15
Papa cum aliquo diſpenſans ut ad presbyteratum non teneatur an etiam diſpenſet ut ad inferiores ordines non promoueatur.conſi.293.nu.4. 147
Papa & imperator id poſſunt per legem priuatam quod & per legem uniuerſalem.conſi.404.nu.4. 215
Pape declaratio retro fingens contra ius tertij medio tempore queſitum fingere nequit.conſi.399.nu.2. 212
Pape intentio omnibus eſt præferenda iuribus. conſili.295. num.8. 156
Pape intentioni quando ſtandum ſit & quando uerbis.conſ. 398.nume.5. 212
Pape narranti quando fides habeatur.conſi.301.nu.2. 160
Parafernalia uxoris obligantur marito pro defenſione dotis.conſi.380.nu.6. 202
Parentum ignorantia prolem non legitimabit. conſili. 409. nu.2. 217
Parochianus defunctus qui ſepulturam eligit apud prædicatores an debeat primo ad eccleſiam parochialem deferri. conſi.56.nu.1. 27
Pars citatur de cuius intereſſe & præiudicio tractatur.conſi.382.nu.4. 203
Pater in ſtipulatione cõcepta pro ſe & filijs in dubio cenſeť uoluiſſe prouidere filijs & hæredibus.conſ.125.nu.5. 59
Pater patiens filiã poſsidere hæreditatẽ obuentã an uideať ei remittere uſumfructũ ſibi in ea debitũ.ↄſ.176.nu.2. 90
Pater pro ſe & filijs ſtipulatur ordine ſucceſsiuo . conſ.115. nu.7. 60
Pater habens uſumfructum in bonis aduentitijs filij an conſentiendo filio proprietatem alienandi uideatur uſumfructum remittere.conſi.106.nu.1. 52
Pater remittens uſumfructum filio an debeat confirmare ut donatio ualeat.conſi.106.nu.5. 52
Pater recipiens emphyteoſim eccleſiaſticam pro ſe et filijs an etiam pro filiabus recipere dicatur.ↄſi.125.nu.1. 59
Pater qui hæreditatem filio maiori infante delatam inutiliter adiuit an ex eo poſsit reſtitutionem petere.conſi.362. num.1. 192
Pater an poſsit de dote filie cum ipſius marito componere conſi.11.nu.12. 1x
Pater non poteſt auferre ius queſitum filie. conſili. 143. numero.1. 68
Pater conſentiens filio bona ſua donanti an ex hoc cenſeatur ſua bona obligare.conſi.76.nu.4. 37
Pater qñ filie ius querere poſsit.conſ.319. nu.2. 169
Pater ſtipulando de uoluntate filie quando dicatur ſtipulationem de dote ſibi appropriare.conſi.25.nu.6. 112
Pater an poſsit in præiudiciũ creditoris uſumfructum quẽ habet in bonis filij remittere.conſi.106.nu.4. 52
Pater habens duos filios & nepotes ex altero eorum ſi unũ ex eis inſtituat in illa parte q̃ de iure ſibi debeť & aliũ in reſiduo q̃ta erit portio illius ſic inſtituti.ↄſi.311.n.1. 166
Patientia an habeatur pro conſenſu.conſ.176.nu.3. 90
Patientia inter quas perſonas ſocietatem inducat.conſ.149. num.3. 71
Patria eſt parentibus præferenda.conſi.75.nu.3. 37
Patris & filij identitas maxima.conſi.82.nu.2. 40
Patruus cum auo ad hæreditatem neptis admittitur.conſi. 347.num.1. 185
Patruus & filij patrui defuncti cum auia paterna ueniunt ad ſucceſsionem.conſi.407.nu.2. 217
Patruus neptem diuitem recipiens & alimenta miniſtrans an ea maiori effecta poſsit imputare ſibi alimenta. conſil. 435.nu.1. 229
Pauperes quando ex ſubſtitutione nocentur.conſi.266.numero.1. 138
Pauperes in quos fienda ſit pecuniarũ erogatio.conſil. 214. num.12. 113
Pauper facilius corrumpiť q̃ diues.conſi. 157.nu.6. 77
Peccatores & fornicatores in hoc mundo alijs admixti ſunt cum quibus & uiuere oportet.conſi.100.nu.6. 100
Peccatum putandum eſt ubi non eſt : & culpa timenda ubi non eſt culpa.conſi.179.nu.7. 91
Peculium regularibus in particulari prohibetur . conſilio. 369.nu.7. 197
Pecunia de facili conſumitur quia ſeruando non ſeruatur. conſi.116.nu.5. 55
Pecunia turpiter data & recepta cui applicari debeat. conſ. 330.nu.14. 175
Pecunie obediunt omnia.conſi.243.nu.4. 159
Pena grauius hæreditate patris priuari.conſ.21.nu.6. 15
Pena laudi non ſeruati per arbitros declarata an poſsit peti contra non obſeruantem.conſi.1.nu.1. 1
Pena licite peritur quando iudex a litigantibus contemniť. conſi.148.nu.5. 70
Penas incurrit qui contra tranſactionem iuramento firmatam uenit.conſi.382.nu.7. 203
Pena quando euitari poſsit.conſi.391.nu.5. 209
Pena duriſsima eſt inter homines uerſari & eorum carere ſuffragijs.conſi.155.nu.2. 75
Pena ſuos ſequetur autores.conſi.400.nu.5. 213
Pena fauore creditoris adijcitur.conſi.265.nu.2. 138
Pena quæ a iure infligitur ad hæredes tranſmittitur . conſil. 65.num.2. 31
Pena in fauorem tertij impoſita quando incurratur. conſilio. 79.nu.3. 38
Pena contra nuptias inceſtas contrahentes edita an locum habeat in contrahente cum una cuius ſororem fornicario coitu cognouit.conſi. 391.nu.1. 209
Pena an in delictis quæ iterari poſſunt toties committitur quoties delinquitur.conſi.4.nu.4. 2
Pena non infertur quæ ipſo iure non cauetur. conſ.388.numero.14. 207
Pœnæ in teſtamentis apponuntur ſicut in diſpoſitionibus alijs.conſi.93.nu.2. 45
Pœnæ legales quadruplum uere ſortis non excedunt. conſ. 148.nu.3. 71
Pęnæ quando peti poſſunt.conſi.148.nu.1. 70
Pœnæ. legales contra ſecundo nubentes ab apoſtolo tolluntur.conſi.278.nu.5. 146
Pendentia appellationis a ſnĩa afficiente ſtatum perſone facit ualere quæ geruntur ea pendente.conſi.158.nu.21. 79
Penſio occaſione fructuũ feudaliũ pſoluẽda feudo finito & p mortẽ feudatarij reuerſo ad quẽ ſpectet.ↄſ.193.n.1. 99
Penſio

Penſio ratione fructuum debita non tranſit ad ſucceſſorem iuris qui non tenetur ſtare colono. conſilio centeſimo nonageſimotertio. nu. 3. 99
Penſio in emptionibus & locationibus, ſecundum ſubiectā materiam ſtatuitur. conſi. 443. nu. 10 237
Periculis obuiādum potius quàm poſt vulnus acceptū quęrere remedium. conſi. 277. nu. 12 146
Periculum rei emptæ in contractu perfecto ad emptorem pertinet, conſi. 151. nu. 2 72
Peritis in ſua arte committenda ſunt ſuæ artis negotia. conſilio 330. nu. 6 174
Peritia in prælatis & iudicibus pręſumitur. conſilio 224. nume. 4. 9
Perpetuum dicitur quod deficientis loco ſubrogationem recipit alterius, conſi. 27. nu. 7. 15
Permiſſum cenſetur quod prohibitum non reperitur. conſil. 243. nume. 2 129
Permiſſum inter alios prohibetur inter ſuos. conſilio 84. numero tertio 41
Permutatio quando in fraudem fieri dicatur. conſilio 388. numero 5 206
Petitionem non inducit quod ad retentionem ordinatum eſt. conſil. 87. nu. 3 43
Petitio reductionis ad arbitriū boni viri eſt appellatio quędam. conſi. 35. nu. 3 19
Perſeuerantia uoluntatis non præſumitur quæ calore iracundiæ attentatur. conſi. 356. nu. 4 189
Perſone admittuntur ſeruato affectionis ordine. conſi. 153. nume. 6 74
Pietas in recepto neceſsitatem & miſericordiam in recipiente præſupponit. conſi. 435. nu. 2 229
Pluralitas eſt in ſingularitatem reſoluenda in ſubſtitutione fideicommiſſaria. conſi. 390. nu. 2 208
Pluralitas delictorum reſultat ex pluralitate factorum. conſil. 158. nu. 2 77
Populus liber quis dicatur, conſilio quinquageſimoſexto numero ſecundo. 27
Poſſeſſor hypothecaria non conuenitur antequam debitor principalis diſcutiatur. conſi. 126. nu. 3 60
Poſſeſſor ex ſeipſo contra emphyteotam de canone non ſoluto non opponet. conſi. 443. nu. 13 238
Poſſeſſorium recuperandæ contra præſtationes denegātem intentari poteſt. conſi. 386. nu. 2 205
Poſſeſsio antiquior præferenda eſt. conſ. 188. nu. 5 96
Poſſeſsio non perditur per ſequeſtrum iudicis auctoritate factum. conſi. 248. nu. 2 131
Poſſeſsio naturalis emphyteotæ per ingreſſum alterius non perditur. conſi. 274. nu. 3 143
Poſſeſsio verbis nudis non transfertur, conſilio 194. numero quinto 99
Poſſeſsio ſola in factis antiquis ſufficienter probat. conſilio 213. nume. 4 112
Poſſeſsio à qua quis cecidit, & ad alium peruenit aduocanda eſt, & primo poſſeſſori reſtituenda. conſ. 42. nu. 2 22
Poſſeſsio naturalis animo retineri poteſt. conſilio 443. numero 11 237
Poſſeſſor prior qui legitimè non fuit expulſus, an in interdicto uti poſsidetis, poſsit obtinere. conſilio 274. numero primo 143
Poſſeſſores extranei, an ſint citandi in declaratione rerum quas a ceſſantibus poſsident. conſi. 270. nu. 1 140
Poſsidens ſemper præſumitur in bona fide, niſi mala probetur. conſi. 310. nu. 5 165
Poſſumus cum aliis quod ſoli nequimus. conſilio 436. numero 2 229
Poteſtatis defectus vitiat quod agitur a ſtatuentibus. conſ. 12. numero primo 7
Poteſtas an poſſit de delictis poſt quinquennium cognoſcere. conſil. 4. nu. 1 2
Poſteritatis nomine qui ueniant. conſilio 339. nu. 3. 181
Publicatio ſola atteſtationum, an precludat uiam teſtibus producendis ſuper eiſdem articulis. conſi. 223. nu. 1 119
Publicatio atteſtationum ſpecies eſt defenſionis. conſil. 5 numero 2 26
Publicatio atteſtationum omiſſa ſententiam reddit nullam. conſi. 53. nu. 1 26
Pupillus ex delicto tutoris tenetur ſi locupletior ex eo efficiatur. conſil. 158. nu. 15 78
Pupillus an dicatur decedere inteſtatus. conſilio 177. numero primo 90
Pupillus poteſt donare multis caſibus. conſilio 69. numero quinto 34
Purgatio contumaciæ per procuratorem, quid operetur. cōſilio 272. nu. 3 142
Præbenda ſacerdotalis reſidentiam requirens, an debeatur impetranti minoris ætatis habenti ratam motu proprio & cum clauſulis non obſtan. conſi. 364. nu. 1 193
Præceptum arbitri in eo quod poſsibile eſt ſeruari debet impoſsibilitate ſublata. conſi. 1. nu. 2. & 7 8
Præceptum iniuſtum neminem excuſat. conſi. 248. n. 5. 131
Præceptum quod fit in confeſſum vim obtinet ſententiæ. cōſil. 234. nu. 3 125
Præceptum de cenſu ſoluendo, quando ſit nullum. conſil. 60. numero 3 29
Prædicatores in quibus æquiparentur minoribus. conſil. 56. numero 4 27
Prælatus iterum inueſtire poteſt eum qui ob negligentiam a feudo cecidit. conſi. 171. nu. 8 87
Præſcriptio nulla ualidatur niſi bona fide præſcribatur. conſil. 5. nume. 6 3
Præſcriptio rei emphyteoticæ eccleſiæ annos quadraginta requirit. conſi. 44. nu. 8 24
Præſcriptio propter bonum publicum inducta. conſil. 170. nume. 4 86
Præſcriptio quadragenaria eccleſię eſt nociua. conſilio. 172. nume. 4 87
Præſcriptio quando iuſte dormire ſeu ceſſare dicatur. conſi. 443. nume. 12 237
Pręſentati duo ſi ſūt an locus ſit gratificationi. cōſ. 55. n. 2. 27
Præſentatio patroni putatiui firma cenſetur ſi bona fides in eo reperiatur. conſi. 162. nu. 3 81
Præſentes quō teneantur de occiſione, conſ. 216. nu. 2 115
Præſentia perſonarum in rebus agendis neceſſaria. conſilio 281. nume. 8 148
Præſentia partis requiritur, quando de inſtrumenti regiſtratione agitur. conſil. 222. nu. 2 118
Præſentia eius ſemper requiritur de cuius præiudicio tractatur. conſi. 383. nu. 2 204
Præſes contra omnes delinquentes inquirere poteſt. conſil. 277. nu. 6 145
Præſentia ſi mutetur an hæres ad eandem teneatur. conſ. 54. numero 1 26
Præſtationes ſeu functiones publicæ ſunt ab omnibus ſoluendæ. conſil. 260. nu. 2 137
Præſumptio eſt in partem meliorem fienda. conſil. 388. numero 15 207
Præſumptio locum non habet, quando de ſalute animæ agitur. conſi. 411. nu. 5 219
Præſumptio quando ſit pro iudice. conſi. 69. nu. 4 34
Præſumptio fieri debet pro ſententia. conſ. 362. nu. 2 192
Præſumptio iuris qua mulier ducta ad domum cognita præſumitur quando elidatur. conſi. 209. nu. 1 110
Præſumptio fit ex præteritis in futurum, conſ. 205. nu. 3 106
Præſumptionem vel indicium faciens quid habere debeat. conſi. 388. nu. 5 206
Præſumi de præterito in præſenti quando poſsit. conſilio 63. nume. 5 30
Præuentio per citationem inter duos ordinarios iuriſdictionem inſolidum habentes locum habet. conſ. 58. nu. 4. 28
Prior quis dicatur. conſi. 81. nu. 6 40
Prior in tempore potior eſt in iure. conſilio ducenteſimo decimoquinto. nume. 5 114
Primogenito moriente relicto filio, & patre moriente relicto nepote, quis præfertur in ſucceſsione. conſi. 81. nu. 1. 39

Primum eſſe quid dicatur.conſi.318.nu.3. 173
Principale non regulatur ſecundum naturam acceſſorij ſed e conuerſo.conſi.160.nu.2. 80
Principale ſecundum naturam acceſſorij non regulatur. cõſil.403.nu.2 214
Princeps iuſo terti quæſitum auferre non intendit. conſil. 427.nume.3 226
Princeps impedimenta circa actus legitimos tollere poteſt. conſi.308.nu.2 563
Princeps fide recta præfulgere debet,conſ.3.nu.3. 2
Princeps ſolus tollere poteſt ius alteri quæſitum.conſi.366. numero 2 195
Principes nil contra ſtatuta eccleſiaſtica ſtatuere poſſunt. cõſil.196.nu.4 100
Principes propoſitum eſſe debet dona ſua, & gratias nõ anguſtare.conſi.295.nu.3 155
Principis poteſtas latiſsima eſt in tollendis impedimentis. conſi.308.nu.3 163
Principium obligationis eſt inſpiciendum.cõſ.126.nu.2. 60
Priuilegia iuri vniuerſitatis detrahere non debent. conſil. 303.nu.2 162
Priuilegia & reſcripta in dubio ad intellectum iuris communis ſunt reſcnda.conſi.153.nu.3 74
Priuilegia ſpecialia non reuocantur per legem generalem. conſi.346.nu.2 184
Priuilegia a iure vel principe conceſſa minui,& in totũ poſſunt tolli.conſi.2.nu.4 1
Priuilegia iuri contraria ſtrictiſsimam recipiunt interpretationem.conſi.153.nu.2 74
Priuilegio de non dandis prætestationibus eas ſoluendo tacitè renunciatur.conſi.260.nu.3 137
Priuilegium in quibus priuilegiatũ nõ tueatur.cõſ.10.n.3. 6
Priuilegium in dubio interpretatur ſecundum ius commune contrarium.conſi.215.nu.9 114
Priuilegium principis ſuper publicis functionibus non ſoluendis an valeat.conſi.260.nu.1 137
Priuilegiatus contra priuilegiatum priuilegio non vtitur. conſi.37.nu.1 20
Priuilegium ſecundum an tollat primum.conſi.161.nu.3. 81
Probatio incumbit ei qui factum iniuſte aliquid aſſerit. conſil.385.nu 4 205
Probationes ſingulares & varie non probant. conſil. 337. numero 2 179
Probatio reſultans ex cõſtitutione ſynodali ſtrictè debet intelligi.conſi.189.nu.7 97
Probatio per coniecturas quando ſufficiat,cõſ.310.n.2. 165
Probatio debet concludere neceſſario vt probantem releuet.conſi.5.nu.3 2
Probationes ad quid fiant.conſi 276.nu.5 144
Probationes plures imperfectè, quando faciat probationẽ plenam.conſi.276.nu.1.& 4 144
Probatio extremorum infert medij probationẽ.cõſ.5.n.5. 3
Probatio plena per ſemiplenam,quandoque eliditur.conſil. 283.nume.4 149
Probatio dubia circa nomen & ſubſtantiam perſonarum ſuper quibus fundatur intentio agentis quando releuet agẽtem.conſi.267.nu.1 139
Probationibus ſuperfluis nullus ſe onerare debet. conſi. 36. nume.5 20
Probatio non releuat probantem.conſi.385.nu. 3 205
Prohibere qui poteſt tenetur ſi quid mali committatur. conſil.158.nu.3 77
Procedendum ad vlteriora & reo ſeruare exceptionem incompetentiæ iudicis non debet iudex pronunciare. conſi. 372.nume.5 198
Prohibito aliquo prohibentur media ad illud,conſilio 204. nume.6 105
Prohibitus actum gerere illi prohibetur conſentire. conſil. 204.nume.10 106
Prohibita & permiſſa imitantur ea quæ ab ipſis oriuntur. conſil.283.nu.2 149
Proles patris dupliciter intelligitur.conſi.95.nu.6 46
Pronepos conceptus poſt mortem auiæ, an ex perſona auiæ veniat ad hæreditatem proauiæ.conſi.365.nu.1 193
Procurator an admittatur in criminalibus.conſilio 272.numero 1 142
Procurator non admittitur vbi pœna arbitraria imponitur. conſi.272.nu.2 142
Procurator ius ſuum doloſe ſubiicens non poterit impedire executionem ſententiæ quam contra ſe reportauit. conſil.333.nu.6 178
Procurator debitum domini,in perſonam domini transferre poteſt.conſi.32.nu.2 17
Procurator in bonorum obligatione non plus poteſt quàm ipſe dominus.conſi.28.nu.4 16
Procurator an poſsit pacto obligare dominum vt non poſsit in ciuitate morari.conſi.75.nu.1 36
Promiſsio ſimplex & indefinita de non faciendo intelligitur,nec per ſe,nec per alium.coſi.204.nu. 3 105
Promiſsionis pluralitas ex diuerſitate formarum conſurgit. conſi 331.nu.4 176
Promitto verbum in dubio,qualiter ſit intelligendum.conſil.331.nu.3 176
Promoueri ad ſacros ordines infra annum,debet qui beneficium curatum in eccleſia obtinet.conſi.293.nu.1 154
Pronunciatio iudicis ſuper certo actu eum firmat, quando probatio eam præcedit.conſi.41.nu.2 22
Pronunciatio iudicis ſuper legitimatione procuratoris quando noceat domino.conſi.41.nu.1 22
Propinqui qui dicantur.conſi.95.nu.3 45
Propinquior quis ſit.conſi.95.nu.4 45
Proprietas vel poſſeſsio non probatur per inſtrumenta locationis.conſi.291.nu.6 154
Proſenetis contra alteram partem inuitam non creditur. cõſil.331.nu.2 176
Proteſtatio quæ facto contrariatur nil operatur. conſil. 33. numero 2 18
Protocollo alieno manum apponens, quando dicatur falſum committere.conſi.173.nu.1 88
Protocollum mutans vel vitians incidit in crimen falſi. conſilio 173.nu.5 88
Prouiſio ſex officialium venditionis irritans incartamenta ſententias & lauda,an valeat.conſi.164.nu.1 82
Prouiſio eſt nulla de beneficiis nondum vacantibus facta. conſil.397.nu.2 211
Prouiſio Papæ de beneficio vacante vel vacaturo non ſortita effectum,an debeat ad Papam reuerti.conſ.58.nu.1. 28
Prouiſio ſtatutaria reſpectu filiorum velut fauorabilis ampliatur.conſi.112.nu.6 54
Prouiſio generalis ad quæ extendatur.conſi.250.nu.3. 133
Prouiſio excluſiua vnius perſonæ non extenditur ad diuerſas perſonas.conſ.190.nu.2 97
Prouiſio Papæ an præferatur electioni capituli. conſi. 399 nume. 1 212
Prouiſio conſtitutionis ſynodalis prouiſionis expreſſa tollitur.conſi.412.nu.4 220
Prouiſio hominis non tollit prouiſionem iuris communis. conſi.81.nu.3 39
Prouiſio teſtatoris præfertur ordinationi legis. conſil. 440. nume.6 233
Prouiſio in vno caſu ratione paritatis ad alium extenditur. conſi.350.nu.3 186
Qualitas propter quam diſpoſitio celebratur neceſſario aſsiſtere debet.conſi.244.nu.5 129
Qualitates diuerſæ quando diuerſitatem in ſubſtantia inducant.conſi.321.nu.1 170
Qualitates etiam probari debent ſi ſint de ſubſtantia facti. conſi.253.nu.3 134
Quandiu quo ad & quouſque dictiones an ſint perpetuo excluſiue.conſi.220.nu.2 117
Quandocunque dictio omnem modũ & qualitatẽ comprehendere poteſt.conſi.268.nu.4. 139
Quarta canonica an debeatur de legato fratribus mẽdicantibus facto.conſi.369.nu.1. 196

Quarta

Quarta epiſcopo debita in euãgelio fundatur.conſi.186.numero.3. 94
Queſtio ſeu cauſa ſpiritualis coram laico iudice terminari non debet.conſi.98.nu.2. 48
Quæſtio dominij non refricatur, predoni depoſitum repeten ti.conſi.341.nu.2. 183
Quæſtus ex iuris proueniens in actione pro ſocio non cõicatur.conſi.184.nu.4. 94
Quietatio & liberatio generalis in laodo firmata iuramento an poſsit reſcindi eo quod pars altera contenta in inſtrumento non impleuerit conſ.180.nu.1.& 6. 91
RAtihabitio ſubſequens quando firmet actus nullos præcedentes.conſi.123.nu.2. 58
Ratio iuris non prius quæritur q̃ perſona.conſ.34.nu.6. 19
Ratio in qualibet diſpoſitione attendenda.conſilio.262.numero.2. 138
Rationes plures & efficaciores paucioribus minus efficacibus præfertur.conſi.171.nu.5. 87
Rationem reddere deferetis nemo cogitur. conſi.436.num.4 229
Receptio quando dicatur fieri autoritate apoſtolica. conſil.215 nu.6. 114
Receptio facta per capitulum prefertur electioni facte per epiſcopum.conſi.215.nu.2. 114
Recipiens emphyteoſim pro ſe & filijs ſuis ordine ſucceſsiuo recipere intelligitur.conſi.433.nu.2. 228
Recipiens rem in emphyteoſim a priuato pro ſe & ſuis heredibus ſi illam transferat in monaſterio & monaſteriũ alij cedat per profeſsionẽ faciat an dicta emphyteoſis debeat renouari.conſi.165.nu.1. 83
Rectores eccleſiarum pro omnibus orare tenentur.conſi.48.nu.2. 25
Redditio rationis ſeu indignatio ſcrupuloſa exigi non debet. conſi.118.nu.1. 56
Regna unde exordium habuerint & qualiter in eis ſuccedatur.conſi.339.nu.1. 180
Regula cancellarie quod in gratijs factis motu proprio, pape ualor beneficij exprimatur odioſa cenſetur.conſi.295.nu.1. 155
Regule cãcellarie non dicuntur cõſtitutiones generales ſed uoluntatis papæ derogatorie.conſi.297.nu.1. 157
Regule cancellarie ſucceſſorum gratias non arctabunt.conſi.297.nu.2. 157
Regula res inter alios acta quando ualeat.conſi.21.nu.2. 15
Rei uendicatio contra non poſsidentẽ non datur conſi.419.nu.2. 222
Reipublice bonum priuato commodo eſt præferendũ.conſi.298.nu.3. 259
Rei uendicatio cuius ſit nature.conſi.318.nu.1. 168
Rei uendicatio cui cõpetere poſsit.conſi.318.nu.2. 168
Relaxatio iuramenti qñ poſsit concedi.conſi.18.nu.6. 10
Relictis pauperibus iura fauent.conſi.89.nu.3. 43
Relicta pijs locis ab uſurario non poſſunt dici ad pias cauſas conſi.429.nu.2. 226
Relictum fratri intuitu anime & non conſanguinitatis relinqui præſumitur.conſi.369.nu.8. 197
Relictum filie iure inſtitutionis factum pro dote, quando purum dicatur.conſi.353.nu.1. 171
Religioſa dicunt quæ religioni inherent.conſi.69.nu.7. 34
Religio uel pia cauſa filiis preponitur.conſi.46.nu.3. 24
Relinquo uerbum certe rei uel quantitati adiectum directã ſubſtitutionem non importat.conſi.43.nu.3. 23
Relinquere uerbum ad fideicommiſſa & legata adaptari poteſt.conſi.112.nu.8. 54
Renũciare beneficio ualoris magni non præſumitur quis de facili.conſi.388.nu.3. 206
Remedia executiua & maxime pacti de ingrediendo poſſeſſionẽ an poſsint propria autoritate intentari contra tertiũ poſſeſſorem.conſi.133.nu.1. 63
Remedio ſeu auxilio nouo indigent nouiter emergentia. conſi.84.nu.4. 41
Remedio & auxilio nouo noua res eget conſi.67.nu.3. 33
Remediũ ante uulneratã cauſam quærendũ con.88.nu.4. 43
Remiſsio prætij quando fiat gabellarum emptori.conſi.402 nu.1. 214
Remiſsio & quietatio qñ obſtet agenti conſi.242.no.4. 128
Renũciatio generalis ad quæ extendat.conſi.207.nu.10. 108
Remiſsio ſemel facta non tollitur & ſpes melioris conditionis non adimitur.conſ.404.nu.7 215
Renunciatio future ſucceſsionis non ualere cenſetur etiam ſi iuramento ualletur.conſi.39.nu.1. 21
Renunciatio liti & cauſe facta per conſanguineos & conſortes quibus preiudicet.conſi.52.nu.3. 26
Repudiatio an preſumatur ſimulata eo ipſo quod repudians poſsidere reperitur.conſi.27.nu.6. 15
Reſciſsio ſententie alicuius iudicis quando peti poſsit corã iudice mercantie.conſi.167.nu.5. 85
Repreſalie quando debeantur & quo ordine ad eas procedatur.conſi.140.nu.1. 66
Reſcriptorum uerba ad limam iuris communis ſunt referenda.conſi.404.nu.3. 215
Reſcriptum gratioſum ſedis apoſtolice an poſsit impugnari & an debeat probari.conſi.34.nu.1. 18
Reſcriptum principis quid poſsit.225.nu.2. 120
Reſcripta non ſunt ad prauum intellectum trahenda. conſil. 319.nu.3. 169
Reſcripta pape & imperatoris contra ius emiſſa ab omnibus ſunt refutanda iudicibus.conſi.313.nu.1. 166
Reſcripta qualiter ſunt intelligenda.conſi.353.nu.1. 187
Reſeruatio iuris iterum compromittendi quando ualeat. conſi.207.nu.1. 107
Reſcripta ſummi pontificis ſic interpretantur ut ex ipſis nemini iniuria inferatur.conſi.282.nu. 149
Reſpublica charitati liberorum eſt preferenda.conſi.303.numero.4. 162
Res ipſa ſecundum preſentem ſtatum eſt iudicanda . conſ. 420.nu.5. 223
Res ad eccleſiam tranſeuntes priuilegia debita & conſtituta rebus eccleſiaſticis aſſumunt.conſi.166.nu.1. 84
Res quæ reſtitutioni ſubiecte ſunt alienari quandoq; poſſunt conſi.152.nu.10. 74
Res ſm ſtatum præſentem iudicanda.conſi.171.nu.3. 86
Res quæ inter alios fit alijs preiudicium non parit.conſi.10 nu.4. 6
Reſcriptum ſurreptitiũ quod dicatur.conſi.16.nu.1. 8
Renunciationis ea eſt natura ut renuncianti præiudicet. cõſ. 34.nu.8. 19
Reſoluto iure datoris quando dicatur reſolui ius ſucceſſoris conſi.63.nu.2. 30
Reſtitutio in integrum denegatur poſt quadrienium. conſil. 136.nu.3. 65
Reſtitutio quando peti poſsit.conſi.362.nu.5. 192
Reſtitutio quæ per principem uiuis conceditur ad eorum teſtamenta extenditur.conſi.161.nu 7. 85
Reſtitutio an poſsit peti ex clauſula generali ratione Ignorantie.contra præſcriptionem longiſsimam.conſi.170.numero.1. 85
Relaxatio iuramenti ad quem ſpectet.conſi.382.nu.6. 203
Reſtitutio an debeat fieri antiquioribus in ſubſtitutionem facta filiabus ſeparatim & poſtea per ſuſtitutionem filiorũ. conſi.27.nu.5. 15
Reſtitutio quo caſu heredi minorum denegetur. conſi.104. nu.7. 55
Reſtitutio non ſemper minori competit pro contractu ſecũ contracto.conſi.226.nu.5. 121
Reſtitutio peti poteſt aduerſus omiſſam hæreditatis aditionem.conſi.104.nu.6. 51
Romani binos fecerunt imperatores.conſi.339.nu.5. 181
Reus non comparens an debeatur pro cõtumace actore eius contumaciam non accuſante.conſi.97.nu.1. 47
Reus aſſerens ſe non debere condemnari hoc debet probationibus euidentiſsimis monſtrare.conſi.246.nu.5. 131
Reus abſoluitur ſi actori ius non competere reperitur.conſ. 233.nu.5. 124

Ruſticitati

Ruſticitati ſubuenit in his quæ omiſſa reperiuntur.conſi.393 nu.4. 210
Rumor populi ſi quid operetur id ipſum a iure reprobatur. conſi.285.nu.4. 150
SAnguinis & honeſtatis ratio inter perſonas familiares attendi debet conſi.379.nu.2. 201
Sacrilegij pena quæ ſit.conſi.15.nu.1. 8
Salaria uendi poſſunt.conſi.30.nu.6. 17
Salus ubi multa conſilia.conſi.157.no.3. 76
Satiſdatio de iudicio ſiſti liberat a captura & carceribus.cõ. 85.nu.2. 42
Scire quis dicitur quod uehementer opinatur.conſi. 392.numero.7. 210
Scienti iniuria non infertur & uolenti dolus non irrogatur. conſi.180.nu.2. 91
Scientia factorum alterius præſumitur ex communi habitatione.conſi.170.nu.7. 86
Scriptura teſtamenti qualis eſſe debeat.conſi.431.no.3. 227
Scriptura ſequens per precedentem delaratur.conſi.371.numero.3. 197
Scripture maior fides non adhibetur quam uiue uoci. conſil. 58.nu.5. 16
Scriptura priuata inſtrumentum publicum dationis in ſolutionem habenti non præiudicat.conſi.29.nu.2. 16
Scriptura pacti diſponentis facta ſuper hereditate uiuentis an ualeat.conſi.115.nu.1. 55
Scriptura priuata per procuratorem facta efficax cenſetur ac ſi per dominum fieret.conſi.28.nu.1. 16
Scriptura ad aliã ſe referens ſolennis eſſe debet. conſil. 179. nu.5. 391
Scriptura ſuſpecta redditur ſi ordo ſolitus apponi in ea omittatur.conſi.285.nu.1. 150
Sententia ipſo iure annullatur ob iniquitatẽ que ex ea oritur. conſi.180.nu.5. 92
Sententia retractatur que in contemptũ legis municipalis fertur.conſi.170.nu.2. 85
Sententia non fertur ſuper eo quod inepte petitur.conſi.383 nu.6. 204
Sentẽtia diffinitiua & etiam interlocutoria errorem expreſſum continens eſt ipſo iure nulla.conſi.372.nu.1. 198
Sententia iuris penetrabilior eſt hominis ſententia.conſi. 97. no.3. 47
Sententia annullatur in qua euidens iniquitas reperitur.cõſ. 6.nu.6.
Statutum imponens penam fraudantibus pecuniam communis in quibus locum habeat.conſi.130.nu.2. 35
Sẽtentia etiam in rem iudicatam tranſacta cum ſuis effectibus contraria tollitur ſententia.conſi.44.nu.10. 24
Sententia petioni debet conformari. conſi.249.nu.5. 132
Sententia pro reo fertur quando de cauſa dubitatur.conſi.64 nu.2. 30
Sententia pro abſente non ualet.conſi.97.nu.7. 47
Sententia per eundem iudicem retractetur quæ iudiciali ordine non ſeruato fertur.conſi.67.nu.1. 32
Sententia declaratoria ferri debet per iudicem ſuper ſummaria cognitione.conſi.123.nu.3. 63
Sententia an diffinitiua dicatur quæ ſuper dubium in cauſa inter conſanguineos ſit committenda fertur.conſi.437.numero.1. 229
Sententia & cetera acta in iudicio ſunt perpetua. conſi. 92. nu.3. 44
Sententia ſola publicationis poſſeſſionem in fiſcum non trãſmitit conſi.322.nu.1. 116
Sententia ſecunda quæ ſuper expenſis fertur tenet nec ei abſolutoria præcedente præiudicatur.conſi.182.nu.4. 162
Sententia diffinitiua quando dicatur & quando interlocutoria.conſi.342.nu.1. 93
Sententia annullatur quæ ſine inſtantia fertur.conſi.208.numero.1. 179
Sententia ſuper etate & ſuper certis caſibus contra omnes facit ius.conſi.336.nu.1. 179
Sententia annullatur ſi ſine cauſe cognitione procedatur.conſilio.382.4. 203
Sententia ruſticorum.diuidatur per medium quando locum habeat.conſi.210.nu.1. 110
Sententia pro uel contra exceptionem lata non parit exceptionem rei iudicate.conſi.146.nu.7. 70
Sententia nulla cenſetur in qua error iuris exprimitur.conſi. 182.nu.8. 93
Sententia quomodo de iniuſtitia & iniquitate impugnetur. conſi.194.nu.1. 99
Sententia quando in una parte ualere poſsit in alia.non con. 208.nu.6. 109
Sententia ob partis leſionem reuocanda.conſ.198.nu.2.101
Sententia annullatur quæ contra abſentem fertur.conſi.191 nu.2. 98
Sententia reſcinditur ſi poſtea appareat nõ deberi quod petitur.conſi.259.nu.7. 137
Sentẽtia ſimpliciter lata ad intellectum iuris communis eſt reducenda.conſi.6.nu.7. 4
Sententiã cum magna maturitate ferenda.conſi.255. numero.2. 355
Sententia in quibus caſibus dicatur nulla.conſi. 188. numero.1. 95
Sententia ſine cauſe cognitione lata non preſumatur ex temporis breuitate.conſi.255.nu.1. 135
Sententia quæ a ſtatuto non admittitur nullo modo recipitur.conſi.182.nu.2. 92
Sententia non uitiatur ob falſam cauſam ſi ex alia ſubſtineri poſsit.conſi.289.nu.4. 152
Sententia quomodo cognoſcatur eſſe diffinitiua.conſ.78.numero.1. 32
Sententia an poſsit de iniquitate impugnari quando iudici datum eſt arbitrium procedendi ad libitum.conſi.167.numero.1. 48
Sententia quæ ob iudiciarium ordinem non ſeruatũ eſt nulla non ualidatur conſenſu litigatorum principalium. cõſ. 67.nu.6. 33
Sententia quæ de nullitate redargui prohibetur.conſili.271. nu.7. 142
Sententia ex quibus nulla efficiatur.conſi.259.no.2. 237
Sententia ex temporis breuitate nimia reſcinditur.con.255. nu.3. 135
Sententia diffinitiua quæ dicatur & quæ interlocutoria.con. 342.nu.1. 184
Sententia interlocutoria dicitur quæ ſuper exceptione præſumptoria.fertur.conſi.417.nu.2. 215
Sententia lata contra principalem an noceat ei adherentibus.conſi.87.nu.1. 42
Separata ſeparatam rationem habent.conſi.65.nu.8. 32
Separatorum ſeparata eſt ratio.conſi. 31.nu.2. 63
Sepulchrum quid ſit & an ſit in bonis.conſ.192.nu.2. 54
Sepultura an poſsit eligi a tertio in non parochiali eccleſia. conſi.113.nu.3. 54
Sepultura quando propter peccatum ſit impedienda. conſil. 189.nu.4. 96
Sepultura prohibetur ſi cautio de reſtituendis uſuris non pſtetur.conſi.189.nu.6. 97
Sequeſtrum ſpoliatio quedam cenſetur. conſi. 248. numero. quarto. 131
Sequens in gradu quando cum precedentibus admittatur in ſucceſsione abinteſtato.conſi.365.nu.10. 195
Seruitutes emi poſſunt.conſi.30.nu.8. 17
Seruitus quomodo intelligatur ut per partem anteriorẽ domus ad poſteriorem tranſeatur.conſi.379.nu.4. 201
Signa armorum quid ſignificent & quid operentur.conſilio. 113.no.4. 54
Simulatio quid ſit.conſi.227.no.5. 122
Simulatio inſtrumenti quando poſsit per teſtes probari.cõſ. 227.nu.4. 121
Singularitas teſtium quando uitiet teſtimonium.conſi. 277. nu.7. 145
Societas leonina quæ ſit.conſi.103.nu.2. 50
Socio ex ſocij contractu actio non queritur niſi cedatur. cõſilio.

filio.18.nu.5. 59
Societas rerum inhoneſtarum nulla & delictorum feda communio.conſ.184.nu.2. 94
Societas ſi contracta ſit ad trienniũ ad ipſa per mortẽ unius diſſoluta poſsit ante triennium capitale repeti.conſi.394. nu.1. 210
Societas an preſumatur inter fratres contracta eo ipſo quod hereditatem communem poſſederunt.conſi.31.nu.1. 17
Societas quando & per quæ dicatur inter fratres cohabitantes contracta.conſi.302.nu.1. 161
Societas quando contracta dicatur inter fratres diuerſe artis conſi.149.nu.1. 71
Societas tacito etiam contrahitur conſenſu.conſil. 302.numero.2. 162
Societatem initam eſſe quæ præſumi faciunt.conſi.149. numero.2. 71
Socius de quibus bonis mercari præſumatur.conſi.302. numero.9. 161
Socius in pecunijs fenerandis an preferatur in capitali ſuo creditori antiquiori ueniẽti pro ſuo antiquiori debito.cõſi.184.nu.1. 93
Socius ſocium fraudans qua actione teneatur.conſi. 150. numero.14. 35
Socius ex cõtractu ſocij pater filij dominus ſerui an poſsint conueniri.conſi.332.nu.1.2. 176
Socius prepoſitus in una negotiatione non poteſt ſocios in alia obligare.conſi.332.nu.5. 177
Socius mutuum uel depoſitum ſuſcipiens ſocios nõ obligat conſi.332.nu.3. 177
Socius quando doloſe verſari dicatur.conſi.302.nu.8. 161
Solennitas teſtamenti quid requirat.conſi.337.nu.3. 179
Solummodo & quelibet taxatiua dictio quam naturam habeat.conſi.406.nu.2. 216
Soror renuncians hæreditati paterne fratri ſuo p̱ certa ſumma ſocero ſuo ſoluenda dotis nomine cum pactis in inſtrumento apponendis an poſsit agere ad dotem pactis nondum impletis.conſi.7.nu.1. 4
Species ita ſe habet ad ſpeciem ſicut genus ad genus. conſil. 3.nu.3. 2
Spiritualia ſine temporalibus non miniſtrantur.conſil. 197. nu.7. 101
Spoliatum an poſsit quis ſe pretendere per ſequeſtrum autoritate iudicis incompetentis factum.conſi.248.nu.5. 131
Sportule quando quibus a quibus & de quibus debeantur.cõſi.218.nu.1. 116
Sportule non ſunt ſoluende.conſi.201.nu.1. 102
Spurius legitimatus quando excludat ſubſtitutum.conſi.225 nu.1. 120
Spurij dicuntur qui uiuente uxore prima ex ſecunda naſcuntur.conſi.401.nu.1. 213
Status alicuius ſi diffametur ad agendum quis compelletur. conſi.306.nu.4. 163
Status alicuius talis eſſe præſumitur qualis nunc & de preterito reperitur.conſi.162.nu.2. 81
Status rei mutatur perſona mutata.conſi.217.nu.2. 116
Status eccleſiæ ſi alteretur quando ab herede relinquentis exceptio opponatur.conſi.197.nu.1. 101
Status rerum ſi alteretur conditio & natura ipſarum alterantur.conſi.171.nu.1. 86
Statu religionis alterato quid iuris de monachis ibi profeſſis.conſi.352.nu.1. 187
Status quanto tempore firmetur.conſi.162.nu.4. 81
Statuta ſecũdum ius cõmune ſunt intelligenda.conſi. 182.numero.5. 93
Statuta prout ſcribuntur ſunt intelligenda.conſi.147.numero.2.&.4. 70
Statuta penalia de matrimonio loquentia non trahuntur ad ſponſalia.conſi.21.nu.9. 29
Statuta laicorum eccleſias non ligabunt.conſi.61.nu.2. 11
Statuta ſtatutis & leges legibus ad concordiam reduci debẽt conſi.6.nu.5. 3
Statuta formam citandi tradentia quæ & quot ſint.conſi.96 nu.9. 47
Statuta & leges ſic debent intelligi ut ex eis non ſequatur abſurdum.conſi.146.nu.4. 69
Statuta ad iuris communis intellectum ſunt reducenda.conſi.421.nu.1. 223
Statuta ementibus liberam facultatem reſtringẽtia ſunt nulla conſi.157.nu.2. 76
Statuta a iure communi exorbitantia ſtrictiſsime ſunt intelligenda.conſi.91.nu.1. 44
Statuta a iure communi exorbitantia ad caſum in eis non expreſſum non trahitur.conſi.125.nu.3. 59
Statuta ut iacent ſine interpretatione ſunt intelligenda.con. 97.nu.2. 47
Statutum non ualet quod pie cauſe eſt præiudiciale.conſi.215 nu.2. 114
Stare an prohibeatur quod non mutatur.conſi.59.nu.2. 29
Statuentes non intendunt preiudicare iura potiora habentibus conſi.44.nu.3. 23
Statutum annullans contractum ſine certa quantitate factũ an ualeat.conſi.226.nu.1. 120
Statutum loquens ſimpliciter de perſonis de habilibus intelligi debet.conſi.416.nu.2. 221
Statutum cõferens lucrum dotis uel donationis propter nuptias altero coniugum ſuperuiuenti & altero mortuo an locum habeat in morte ficta.conſi.273.nu.1. 142
Statutum mulieres a ſucceſsione excludens ſane eſt intelligendum conſi.80.nu.3. 39
Statutum filios ad ſucceſsionem matris admittens & filias repellens quomodo intelligatur.conſi.80.nu.1. 39
Statutum dictans quod ille qui ſuper poſitionibus interrogatus negauerit contrarium probetur in expenſis cõdemnetur quomodo intelligatur.conſi.145.nu.1. 69
Statutum quod de emendatione damni loquitur ſecundum ius commune diſtinguitur.conſi.182.nu.6. 93
Statuta quæ ſimpliciter loquuntur ſecundum ius commune modificentur.conſi.264.nu.2. 138
Statutum an odioſum dicatur quo mulier habens filios ultra quartam diſponere prohibetur.conſi.380.nu.1. 202
Statutum dictãs denunciationi cũ ſacramento conductoris iuri communi derogat.conſi.100.nu.1. 48
Statutum laicorum diſponens non poſſe relinqui niſi in certo teſtamento an includat relicta eccleſijs.conſi.61.numero.5. 29
Statutum exceptionem nullitatis tollens implorationem officij non tollit conſi.208.nu.7. 109
Statutum unum ſi fratrem a fratre mercatore obliget.& perſonas certas & alius de literis prouideat contra ſcribentẽ exequentis an hoc ſecundum ſtatutum ad ipſum fratrem extendatur.conſi.270.nu.1. 146
Statutum formam immutãs antiquam eſt inualidum.conſil. 155.nu.9. 76
Statutum quod uicinus rem alienare non poſsit alio uicino irrequiſito de quo uicino intelligi debeat.conſ.160.numero.1. 80
Statutum ad non ſubditos non extenditur.conſil. 169. numero.3. 85
Statutum certam formam ponens in compromiſſo neceſſario fiendo inter conſanguineos an habeat locum in compromiſſo uoluntario inter conſanguineos facto.conſ.159 nu.1. 79
Statutum imponens onus ad molendinum archiepiſcopi eũtibus an dicatur contra eccleſiaſticam libertatem. con.11. nu.1. 606
Statutum feminas excludens a ſucceſsione de monialibus non loquitur.conſi.108.nu.1. 34
Statutum requirens fideiuſsionem de non offendendo præſtandam a conſanguineis offenſi.conſi.52.nu.1. 26
Statutum ſimpliciter loquens generaliter intelligi debet.cõſi.270.nu.2. 140
Statutorum uerba ad caſum uerum & non fictum ſunt referenda.conſi.408.nu.3. 217
Statutum ciuitatis an ualeat quod iuri ſingularium perſonarum

rum preiudicat.conſi.598.nu.1. 159

Stipulatio abſque traditione dominium non transfert. conſi.23.nu.4. 12

Stipulatio ſuper cōtractu interpoſita eius naturam aſſumit. conſi.76.nu.3. 23

Stipulatio de ſoluendo morte filij ſecuta effectum habet irreuocabilem.conſi.76.nu.2. 37

Stipulatio uel obligatio facta ſine cauſa eſt ipſo iure nulla. conſi.330.nu.11. 175

Stipulatio ſuper re propria in dubio qualiter intelligenda. conſi.172.nu.6. 87

Subditi debent ſuperioris parere legi.conſi.11.nu.7. 6

Subditi non reſiſtentes prelato delinquenti dicuntur eius delicta uenerari.conſi.158.nu.12. 78

Subiecta ſunt talia qualia demonſtrant predicata.conſi. 82. nu.5. 40

Subſtitutus duabus feminis hoc modo ſi ipſe non uixerint &c.ſi altera deceſſerit an ueniant eius liberi an ſuperſtes. conſi.390.nu.1. 208

Subſtituti uulgariter pupillo an excludantur per uenientem ex perſona eius qui tutorē non petijt eo tempore quo eū petere tenebatur.conſi.440.nu.1. 232

Subſtitutus in fideicommiſſaria ſubſtitutione admittitur in portione deficiente.conſi.390nu.4. 208

Subſtitutus in caſu quo maſculus non naſcatur an poſsit hereditatem adire a tempore quo ſcitur feminam naſciturā conſi.390.nu.1. 209

Subſtitutio pupillaris expreſſa dicitur quæ poſthumo facta eſt.conſi.71.nu.j. 35

Subſtitutio pupillaris dicitur ubi de etate pupillari tractat. conſi.43.nu.j. 22

Subſtitutio pupillaris qualis ſit nature.conſi.quadrageſimotertio. .n.1 22

Suſtitutus primus in reſtitutione ſue ſubſtitutionis quod percepit in re fideicō.reſtituere debet. conſilio ſexageſimo octauo. nu.j. 33

Subſtitutio facta filio caſu quo non eſſet heres uel quouis modo impediret effectualiter eſſe heredē ſi filius ipſe tempore mortis teſtatoris ſit bannitus & poſtea reſtitutus an locum habeat uel non.conſi.275.nu.j. 143

Stipulatio pupillaris in quibus differat a fideicommiſſaria. conſi.43.nu.4. 23

Subſtitutio fieri poteſt heredibus & legatarijs.conſi.365.numero.4. 194

Subſtitutionis ſpecies quæ primo inter liberos facta fuerit. conſi.27.nu.j. 14

Subſtitutio uulgaris & pupillaris quæ fit in caſu quo maſculi naſcantur an eos includat qui non naſcuntur.conſi.356. nu.j. 189

Subſtitutio uulgaris caſum comprehendit in quo inſtitutio pro non ſcripta reperitur . conſilio 356. numero ſecundo. 189

Subſtitutiones due in eodem teſtamento reperte.conſi.110. nu.2. 57

Subſtitutio exemplaris quæ dicatur & quæ fideicommiſſaria conſi.8.nu.j. 5

Subſtitutio facta tertio loco ſuper tota hereditate an dicatur reciproca ſicut ſecunda ſuper parte hereditatis facta. cōſ. 288.nu.2. 151

Subſtitutio de antiquioribus an fuerit directa an fideicommiſſaria an ad tempora uarietur.conſil. vigeſimoſeptimo. nume.2. 15

Succeſſor in beneficio prædeceſſoris ſui debet facta tueri.cōſi.116.nu.2. 55

Succeſſor in prebenda an teneatur ſtare colono. conſi. 116. nu.j. 55

Succeſsionis materia in qua fideicommiſſum apponitur hic diſcutitur.conſi.95.nu.j. 45

Superior an poſsit impedire iuriſdictionem inferioris.conſ. 236.nu.4. 129

Suſpitio falſi pro ueritate habetur.conſi.173.nu.8. 88

Suſpectus de fuga de incompetentia iudicis ut detentionem euitet non poteſt excipere.conſi.192.no.3. 98

Suſpicio ex quo cauetur & fraus unde preſumatur.conſ.257 nu.2. 136

Surrogatus naturam ſequitur eius in cuius locum ſurrogatur, conſi.421.nu.5. 223

Tabelliones & procuratores quando ſine cauſa recuſari poſsint.conſi.263.nu.1, 138

Tempora diuerſa ſi uni dentur non pluſquam ſi diuerſis data fuiſſent operantur.conſi.395.nu.1. 211

Tempora ſunt tria ſcilicet pacis,guerre & treuge.conſi. 88. nu.j. 43

Tempus ipſum requiritur ut maturius quid agatur.conſ.36. nu.3. 20

Tempus executori teſtamenti conceſſum an confundatur cum tempore quod per ſynodalem conſtitutionem conceditur.conſi.395.nu.1. 211

Tempus guerre quod dicatur conſi.88.nu.2. 43

Terror preſumitur ab officiali inferri.conſi.24.nu.5. 13

Teſtamenta duo ſi conficiantur primum per ſecundum reuocatur.conſi.214.n.7. 112

Teſtamenta ſubuerti non debent.conſi.178.nu.3. 90

Teſtamenta duo ualida quis relinquere poteſt.conſi.203.numero.5. 104

Teſtamēta mortuorum inualida an reconualeſcant papa libellos ad bona publicata honorem & famam reſtituente. conſi.161.nu.j. 80

Teſtamenti & contentorum in eo notitiam habere præſumitur is apud quem teſtamentum reponitur.conſ.170.numero.6. 86

Teſtamentum impugnare qui nititur nil ex eo conſequetur. conſi.101.nu.4. 49

Teſtamentum uſurarij non ualidatur ſi poſt mortem ipſius cautio debita præſtetur.conſi.376.nu.4. 200

Teſtamentum an reddatur nullum ſi forma debita omittatur. conſi.425.nu.4. 225

Teſtamentum quot teſtibus probetur.conſi.178.nu.j. 90

Teſtamentum a non notario confectum cenſetur inualidum conſi.215.n.3. 112

Teſtamentum ſemel approbans illud impugnare nō debet. conſi.152.nu.8. 73

Teſtamentum uſurarij ut ualeat quam formam habere debeat.conſi.425.nu.1. 225

Teſtandi libertas quo iure inducta fuerit.con.429.nu.4.227

Teſtatore grauante heredem ut ſoluat ſingulis annis decem uxori donec dotem ſoluerit an ſit uſura uel pena.con.93. nu.1. 45

Teſtator facere non poteſt ut heres eius uerbo tantum adire poſsit.conſi.47.nu.1. 24

Teſtatore poſt certas ſubſtitutiones dicente omnibus decedentibus ſucceſsio ſecundum initis diſpoſitionem habeatur an ultimus poterit teſtari.conſ.377.nu.1. 200

Teſtator legans uxori trecenta ſi per menſem ianuarij nupſerit an hoc legatum ualeat.conſi.219.nu.1. 116

Teſtator legans fundum eccleſiæ an poſsit eam ad collectas ligare.conſi.217.nu.1. 116

Teſtator relinquens quadraginta pro capella cōſtruenda & alijs neceſſarijs an pro eis teneatur dare de dictis quadraginta legatis.conſi.199.nu.1. 102

Teſtator in defectum maſculorum deſcendentium ex filijs ſubſtituens proximiorem de domo ſua an dicatur domū accipere pro tota agnatione an pro illis tantum de familia.conſi.155.nu.1. 73

Teſtator ultimo decedenti non iniungit onus fideicommiſſi.conſi.377.nu.2. 201

Teſtatori ſucceditur ex uulgari.conſi.440.nu.5. 233

Teſtator grauans unum filium an cenſeatur nepotes ex filio grauare.conſi.46.nu.5. 24

Teſtatore relinquente ſue familie uictum & ueſtitum ſiue alimenta arbitrio cuiuſdam tertij declaranda an ualeat declaratio facta heredibus ignorantibus.conſi. 383. numero.1. 204

Teſtator poſt inſtitutionem & ſubſtitutionem ſi dicat omnibus

bus autem deficientibus ſuccedatur ſecundum formam iuris an ultimus poſsit extraneum inſtituere excluſo proximiori primo.conſi.432.nu.1. 227
Teſtes quot ſint neceſſarij contra inſtrumentum uel præſumptionem inſtrumenti.conſi.9.nu.1. 5
Teſtes præſentes quãdoque diuerſimode audiunt & id unus intelligit quod non alius.conſi.77.nu.4. 32
Teſtes producti non de his quæ iuris ſunt ſed quæ facti deponere debent.conſi.296.nu.4. 157
Teſtes de continua poſſeſsione deponentes qualiter intelligantur.conſi.296.nu.1. 156
Teſtes contraria uel diuerſa deponentes quomodo ad concordiam reducantur.conſi.385.nu.1. 205
Teſtes alius dicens ſe nolle examinari an per hoc eorundem productioni renunciet.conſi.223.nu.3. 119
Teſtes ſingulares non probant.conſi.339.n.5. 145
Teſtes ad concordiam reducuntur ne periurio notentur.conſi.388.nu.8. 207
Teſtes domeſtici duo ſi deponant cum inimico an faciant ſemiplenam probationem.conſi.246.n.1. 130
Teſtes regulariter ad factum & non ad ius ex eo ortum ſe referunt.conſi.248.nu.6. 131
Teſtes contrarij ad concordiam ſunt reducendi.conſil.385.nu.2. 205
Teſtibus ſingularibus etiam ſi ſint plures nulla datur fides.conſi.246.nu.2. 130
Teſtis ignotus olim uite reprehenſibilis probatus an poſsit in teſtem admitti.conſi.415.nu.1. 221
Teſtis unus de mutuo ſi deponat & alius de confeſsione mutui an probent.conſi 439.nu.7. 231
Teſtis non examinandus ſi examinetur non faciet indicium.conſi.246.nu.3. 130
Teſtis de uiſu deponere debet.conſi.253.nu.1. 134
Teſtis deponens ſuper eo quod uehementer opinatur falſus non dicitur.conſi.24.nu.7. 13
Teſtis de uiſu prout uiſus in facto conſiſtit deponere intelligitur.conſi.296.nu.3. 156
Titulum probare debet parochianum alterius ad ſe ſpectare dicens.conſi.214.nu.8. 113
Titulus criminis ex facti contingentia ex utroque iure orit.conſi.439.nu.2. 231
Titulus beneficij in illegitimum irregularem & homicidam cadere poteſt.conſi.117.nu.2. 56
Titulus antiquior durare preſumitur niſi extinctus probet.conſi.297.nu.4. 157
Titulus poſterior uitioſus preſumitur ubi potior in iure & prior in tempore reperitur.con.297.nu.5. 157
Titulus & poſſeſsio ſimulata præſumitur ſi is qui poſſeſsionem ſuam in alium tranſtulit poſsidere reperitur.conſilio 333.nu.7. 178
Tranſactio non fit ſuper intereſſe uel alimentis de futuro preſtandis.conſi.150.nu.9. 72
Tranſactio monialium facta ſuper legato animo & dubio an debeatur uel ne quando ualeat.conſi.136.nu.1. 65
Tranſactio ſuper futuris alimentis tunc ualebit cum iudex de pluribus inquiſiuerit.conſ.375.nu.4. 200
Tranſgreſsio iuris quæ reddat ſententiam nullam.conſi.182.nu.9. 93
Tranſitus facilior in habentibus ſymbolum.conſilio 422.numero 4. 224
Tranſmiſsio quando fiat ex diſpenſatione legis.conſil.220.nu.5. 118
Tutor pecunias pupillares in tuto collocare debet.con.330.nu.8. 174
Tutor datiuus non datur tutorem legitimum habenti.conſi.314.nu.2. 167
Tutorem habenti non datur contutor.con.36.nu.1.&.4. 19
Tutela dictio quid ſignificet.conſi.118.nu.5. 56
Turpitudinem propriam aliquo caſu allegare licet.con.212.nu.3. 111
Tunc dictio quid ſignificet.conſi.354.nu.3. 188
Tutius quod eſt pro ſalute anime ſequendum eſt. conſi.175.nu.3. 90
VAcatio priorum beneficiorum incompatibilium an inducatur per aſſecutionem tertij.conſi.59.nu.1. 29
Vagatio ſola non priuat monaſterij iure quod habet in monacho.conſi.424.nu.3. 225
Vagabundus ubique conuenitur.conſ.192.nu.4. 98
Venetus non poteſt officium exercere ſine conſenſu dominationis ducalis Venetiarum.conſ.204.nu.1. 105
Venetus an poſsit officium extra Venetias acceptare.conſi.204.nu.7. 105
Venire per alium quis poſsit & quis non.conſi.82.nu.8. 40
Verba ſeruari debent a quibus mens & intellectus dependet.conſi.379.nu.3. 201
Verba ſtatutorum ſunt ad intellectum iuris communis reducenda.conſi.400.n.4. 213
Verba in qualibet diſpoſitione ſecundum materiam ſubiectam ſunt capienda.conſi.297.nu.9. 158
Verba diſpoſitiua & obligatiua principaliter ſunt addenda.conſi.365.nu.2. 195
Verba poteſtatiua quando neceſsitatem inducunt.conſi.95.nu.2. 45
Verba naturaliter ſecundum debitum ordinem & non iuris fictionem ſunt intelligenda.conſi.82.nu.7. 40
Verba priuilegiorum ſi dubia non cenſeantur ad coniecturas non recurritur.conſi.103.nu.1. 74
Verba in qualibet diſpoſitione ſunt ſecundum materiam ſubiectam intelligenda.conſi.311.nu.2. 166
Verba ſtatuti qualiter intelligenda.conſi.232.nu.2 124
Verba ſtatuti conformis iuri communi debent ſeruari.conſi.146. 69
Verba enunciatiua principaliter propter aliud emiſſa diſpoſitionem non inducunt.conſi.27.nu.2. 60
Verba quæ in dubio ad præteritum & futurum referri poſſunt ſecundum naturam contractus intelligenda ſunt.cõ.150.nu.10. 72
Verba contractuum qualiter capienda.conſi.153.n.4. 74
Verba in contractibus poſita aliquem effectum habere debent.conſi.7.nu.6. 4
Verba teſtatoris & cuiuslibet diſponentis referuntur ad intellectum iuris communis.conſi.120.nu.4. 57
Verba quando ad ſenſum extraneum ſunt trahenda. conſi.239.nu.3. 117
Verba ſuie ſecundum naturam rei quæ in obligatione deducitur ſunt moderanda.conſi.248.nu.9. 132
Verba impropriantur ut abſurditas euitetur.conſil.281.numero.11. 148
Verba ſtatutorũ proprie debent intelligi.con.437.nu.2. 230
Verbis in dubio inherendum eſt.conſi.269.nu.2. 140
Verbis ſtatutorum in dubio eſt inherendum.conſi.400.numero.3. 213
Verbis ſtandum eſt in dubio.conſi.78.nu.2. 32
Verbis partium affirmantium aliquid plene creditur. conſil.330.nu.3. 174
Verbum generale quod ad locum refertur ſecundum ſubiectam materiam intelligitur.conſi.163.no.4. 82
Verbum ſimpliciter prolatum omnes ſpecies ſub ſe contentas includere uidetur.conſi.187.nu.3. 95
Veritas in quibus conſiſtat in materia metus conſi. 299.numero.3. 160
Veriſimilius in dubio eſt inſpiciendum.conſi.224.nu.5. 120
Verum eſſe quando præſumatur ex temporis breuitate.con.388.nu.3. 207
Veſtimenta mulierum mortuis maritis penes quos maneant conſi.147.nu.5. 70
Vicarius epiſcopi an ex forma ſtatutorum teneatur ſapiẽtis conſilio committere.conſi.18.nu.7. 10
Vicarius epiſcopi contra debitorem eccleſiæ non poteſt ꝓcedere.conſi.60. nu.2. 29
Vicarius epiſcopi an poſsit non facientem ſibi fidem de titulo beneficij beneficio priuare.conſi.600.nu.1. 29
Vicedominus an ſit in numero quinque teſtium in teſtamento requiſitorum computandus.conſi.422.nu.1. 224

Vinculum

Vinculum religionis non ſoluitur inulto religioſo.con.540 nu.1. 127
Vincens uincentem uictũ uincere poteſt.con.390.nu.6. 209
Vitium patris in quibus preiudicet filijs.con.355.nu.2. 589
Victoria cauſe non oritur ex probatione non neceſſario concludente ſicut nec ex confeſsione.conſi.179.nu.3. 91
Vir uxori legare an poſsit & an heredem non ſoluentem hereditate priuare.conſi.79.nu.1. 98
Vir cum uxore eadẽ caro cenſetur. conſi. 339.nu 9. 182
Viri ad matrimonia contrahenda prouocantur ſi uxore ſine liberis ſecundo matrimonio decedente dotis medietatem lucrentur.conſi.380.nu.5. 202
Vis ſiue inſultus hoſtium caſus fortuitus dicitur.conſil.151. nu.3. 72
Vltima prioribus derogant.conſi.221.nu.1. 518
Vniuerſitas quelibet in tres ſecat partes.con.341.nu.3. 183
Vniuerſitas & eccleſia quandiu dicatur ad annuas preſtationes obligari.conſi.327.nu.2. 172
Vniuerſalis propoſitionis natura eſt quod omnia complectãtur.conſi.12.nu.4. 7
Volens unum uult & aliud ſine quo illud conſequi nõ poteſt conſi.324.nu.2. 171
Voluntate ſola contrahitur ſeu committitur crimen leſe maieſtatis conſi.439.nu.4. 231
Voluntas teſtatoris quando imperfecta dicatur. conſil. 337. nu.1. 179
Voluntarium quod eſt expoſtfacto efficitur neceſſariũ. cõſ. 340.nu.2. 183
Voluntas & animus ex uerbis agnoſcitur.conſi.53.nu.6. 13
Voluntas & cauſa facti inſpicitur in omnibus.conſi. 216. nume.4. 116
Voluntas perſeuerare præſumitur niſi mutata probetur. cõſi.90.nu.2. 43
Voluntas teſtatoris pro lege habetur.conſi.137.nu.2. 65
Voluntas teſtatoris diſpoſitiones regens pro omnibus attendi debet.conſi.152.nu.2. 73
Voluntas mala coherceri debet.conſi.439.nu.10. 232
Voluntas in maleficijs ſpectanda.conſi.17v.nu.2. 89
Voluntas mala eſt a quolibet coercẽda.con.277.nu.10. 136
Voluntas ſeu intentio hominis ex quibus elici poſsit. conſi. 302.nu.4. 561
Vtile per inutile non uitiatur.conſi.215.nu.4. 114
Vſus communis loquendi præfertur uerborum proprie ſignificationi.conſ.152.nu.5. 73
Vſufructus cum perſona finitur.conſi.134.nu.3. 65
Vſufructus finitur emphyteoſi finita.conſi.134.nu.2. 64
Vſufructuarius omnium bonorum quando contra nomẽ debitoris agere poſsit.conſi.3.nu.2. 5
Vſufructus nominum debitorum an ueniat nomine uſufructus omnium bonorum.conſi.3.nu.1. 5
Vſura quid ſit.conſi.19.nu.1. 10
Vſura dicitur quod per dinumerationem annorum apponitur.conſi.150.nu.6. 71
Vſurariorum genus tenaciſsimus, conſi.457.nu.4. 536
Vſurario decedente nõ præſtita cautione an locũ habeat.c. quamquam.de uſur.conſi.329.nu.1. 226
Vſurarius in ſeculari foro non inquietabitur cui in foro conſcientie uſure gratis remituntur.conſi.306.nu.5. 163
Vſurarij ſepultura eccleſiaſtica priuandi.conſi.189.nu.2. 96
Vſurarius ſi repellatur ab agendo an etiam eius heredes ſiue tutores ſuorum heredum repellantur.conſ.244.numero.1. 129
Vſurariorũ contractuum cognitio ad eccleſiaſticum iudicẽ ſpectat.conſi.179.nu.4. 91
Vſurpans pecunias uſibus pauperum deputatas homicidia. cenſetur.conſi.96.nu.2. 46
Vxor bona ſua poteſt marito in dotem dare & fructus paraphernalium in eum transferre.conſi.94.nu.1. 45
Vxor nimis dure a uiro tractata an poſsit licite ob eo recedere.conſi.408.nu.1. 217
Vxor non ualens ſine uiri conſenſu contrahere an poſsit cauſa mortis donare.conſi.384.nu.1. 204
Vxor ſequitur uiri ſepulturam.conſi.186.nu.4. 95
Vxorem uiuentis accipiens perpetuo cum ea contrahere prohibetur.conſi.397.nu.3. 211
Vxor quæ ceſsit alicui omnia iura ſua pretio habito ſibi cõpetentia ad dotem an poſsit poſtea contra uirum ſuum intentare aliquid remedium.conſi.119.nu.1. 57

FINIS.

CLARISSIMI IVRISCONS.

PETRI ANCHARANI

CONSILIA AMPLISSIMA,

Nunc primum a multis mendis ac erroribus aliorum Impreſſorum, mira diligentia ac fidelitate emendata atque expurgata.

CONSILIVM I.

1 Pœna laudi non ſeruati per arbitros declarata an poſſit peti contra non obſeruantem.
2 Præceptum arbitri in eo quod poſſibile eſt debet ſeruari impoſſibilitate ſublata. & nu.7.
3 Actus ut ualeat quo effectu fieri debeat.
4 Actus ipſe uitiatur ſi poteſtas & uoluntas ſibi inuicem aduerſentur.
5 Arbitrium uitiatur ſi error ſeu falſa cauſa in eo inſeratur.
6 Omiſſum cenſetur quod in diſpoſitionibus ſtricti iuris non exprimitur.

IN CHRISTI noīe eiuſque Matris Virginis Glorioſæ Mariæ, & B. Ant. Amē.
1 † Proiſto Ant. ꝗ poſsit de iure petere pœnā per arbitros declaratam uidetur caſus expreſſus i d. l. arbiter īfra certum. ff. de arb. Præterea arbitratus eſt pœnā centum florenorum iſte Franciſcus & licet ſubiunxerit ꝗ debeat ſupplicare cameræ dñi comitis uirtutū non tñ per hoc eius arbitrium uitiatͬ ſupet declaratione pœnę. Nam iſta inutilis adiectio non debet uitiare iſtam utilem declarationem cū poſsit ab ea ſepatari. ut l. j. §. ſed & ſi mihi pampbylum. ff.
2 uer. ob. † Item impoſsibilitas de præcepto arbitri de medio tollitur & præceptum eius in eo ꝗ eſt poſsibile adimpleri remanet efficax & ualidum ut l. celſus. §. idem ait. ff. de arbi. neceſſaria quidem prætermiſſa uitiant actum non ſuperflua & inutiliter addita. ut l. teſtamenta. C. de teſta. & l. quæ extrinſecus. de uer. ob. His non obſt. contrariū ſentio & dico ꝗ talis declaratio eſt inutilis quo ad fiſcū: ut d. l. arbiter. ſic etiam inutilis quo ad partē. Conſtat nāq; ꝗ ſuper pœna ſoluendū parti non babuit anima arbitrādi quia uerba contra ſe hñt. Pro fiſco aūt dñi comitis arbitrati nō potuit. ꝗ ergo potuit nō egit: ꝗ uoluit adimplere nequiuit. & per ꝯñs redditur declaratio inutilis. ut l. multum. C.
3 ſi quis alteri uel ſibi. ibi dū tibi nō uis nec illi potes. † Non enim ſufficit ut gerendi actum quis poteſtatē habeat prout iſte Franciſcus habebat ſed requiritur ut eo effectu & opinione actum gerat quo poteſt & aliter nibil ualet ut l. quę-
4 ro. de eo qui pro tu. † Nam cū ptās & uoluntas ſibi inuicē aduerſantur actus uitiatur. ut c. cum ſuper abbatia. de offic. dele. Præterea dictus Fran. dicit ſe facere dictā declarationem pœnę uigore arbitrij & bailiæ ſibi conceſſe in cōpromiſſo prædicto: ſed iſta cauſa eſt falſa quia de declaratio-
5 ne pœnę applicanda dño comiti nulla fuit poteſtas. † Error ergo & falſa cauſa inſerta in arbitrio uitiant ipſam declarationē ſicut ſententiam & aliam iuris diſpoſitionē ut no. in l. ſi is ad quem. ff. de acqui. hęre. & l. qui teſtamento. de excu. tu. & l. ſi. de hæred. inſtit. Fuit enim collatum in ipſum arbitrium declarandi pœnam applicandam parti obſeruanti contra non obſeruantem, ſed iſte non declarauit pœnam applicandam parti obſeruanti ſed fiſco & ſic præter ſiue extra poteſtatem ſibi datam ergo non ualet ut l. di-
6 ligenter. ff. man. & cap. cum dilecta. de reſcript. † In diſpoſitionibus enim ſtricti iuris quicquid non exprimitur pro omiſſo habendum eſt ut l. quicquid aſtringende. de uerbo. obliga. Non ob. l. arbiter. quæ arguit in contrarium. Ibi ènim fuerunt partes ſtipulatę pœnam fiſco in compromiſſo ut ibi ſecundum formam compromiſsi &c. Item aliam pœnā ibi ut ibi ſtipulationis pœna &c. Debet enim intelligi de alia ſtipulatione pœnali quam de illa fiſci. & boc tenet ibi gloſſ. & clarius Iacob. bu. Non mirum ergo ſi uitiata ſtipulatione inutili altera remaneat efficax. ut d. l. j. §. ſed & ſi mihi. de uerb. oblig. ſed in caſu noſtro una fuit diſpoſitio declarandi pœnam partibus applicandam quòd factum nō fuit: ergo nulla reperitur diſpoſitio quæ ſit parti obſeruanti ineſſe producta & perſonæ quæ expreſsè in diſpoſitione non ueniunt non ſubintelliguntur. ut lege ſi
7 ita ſtipulatus. §. griſogonus. de uerborū obligatio. † Non obſt. ꝗ duo debeant intelligi præcepta arbitri & ſublato illo quod inutiliter apponitur debeat alterum remanere. debet enim intelligi cum utrunque mandatum fuit utile a principio dum ſuperuenit impedimentum in altero: hic uero tantum fuit una totalis diſpoſitio declaratiua pœnę quæ inutiliter in parte uitiatur tota, ut dicit Cy. in ſimili, in l. dies feſtos. ad ſi. C. de fer. Præterea hoc dicere perſuadet diſparitas perſonarum & domini comitis & Antonij. Nam arbitrium ad relatum fiſcum domini comitis non conuenit arbitrio declaratiuo pœnę in perſonam Anto. Non poteſt enim declaratio pœnę concernens tam illuſtrem principem ad Antonium adaptari, cuius eſt habenda diuerſa ratio non eadem in arbitrando pœnam diuerſorum ergo diuerſa ratio & conſideratio eſt habenda & de uno ad alterum non infertur. ut l. ſi maritus. C. de donatio. inter uirum & uxor. & l. Papinianus exuli. de min. Ex quibus pro uarietate cōcludo dicto Antonio non competere ius agendi ad dictam pœnam iuxta formam dicti arbitri alium licet inutiliter concernentem rationibus ſupradictis.

CONSILIVM II.

1 Immunitas certis communitatibus conceſſa a communitate Florentia an poſſit per eandem reuocari.
2 Diſciplinam ſimilem in legibus ſentiunt qui cum alijs ſimilem uitam ducunt.
3 Princeps fide recta præfulgere debet.
4 Priuilegia a iure uel principe conceſſa minui & in totum poſſunt tolli.
5 Intentio dubia diſpo. entis declaratur ſubſequentibus uerbis.

IN CHCISTI nomine eiuſq; mřis Virgi-
nis glorioſæ Mariæ & Beatí Ant. Vt tactum
eſt ſupra per dños & maio. meos non eſt hic
inueſtigandum de ptāte cōis Florentiæ ſiue
1 eius titulo in datijs imponendis. † Nam ſuffi
cit quo ad iſtud de quo quærit quaſi poſſeſsio vlis quā cōe
habet in eos ſicut in alios eius ſubiectos ab iſta quidē quaſi
poſſeſsione cauſatur exactio & uſus iſtorū incorporalium
ut.c.cōſultationibus.de iure pat.per Inno.& c.in literis.de
reſti.ſpo.c.cū eccleſia ſutrina.de cau.poſ. & proprie. in no-
uel.Ex narratis inſuper inſtrīs prædictis ſe ſubditos profi-
terent:unde quia in hoc ſuper quo uerba emittunt licet enū
ciatiue & incidenter. & eſt reperire poſſeſſorium cōſtituūt
cōe Florentiæ poſſeſſorem dicti iuris ſubiectionis ꝙ poſt-
quā ad ipſum talia uerba diriguntur ut no.Bart.in l.ex hac
ſcriptura.ad fi.ff.de do.facit.l.optimā.C.de contrahen.ſtip.
In hoc ergo tenendum eſt ꝙ ex hoc capite.ſ.ex defectu po
teſtatis imponentis, qm̄ non poſſunt in hoc referre qōuem
tituli communi flor. ad euitationem onerū & munerum.
2 † dignum eſt.n.ut qui ſimilem cum alijs uitam ſuſcipiunt
ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam. ut in c.recolentes.
de ſtatu mo. Videndum eſt ergo utrum illa immunitas con
ceſſa in.13.obſtet cōi flor. & uidetur ꝙ ſic per c.decet de
reg.iur.lib.vj.Ex narratis.n.in illo inſtro patet ſe ſimplici-
ter communi flo.ſubieciſſe & eius fidem ſequutam & tunc
certa onera impoſita & ab alijs immunitas conceſſa ergo
ſeruanda etiam ſi ſint inita inter dñm & ſubditum ut cap.j.
3 de probat. & maximè a tenente locum principis. † nihil
eſt enim quòd lumine clariore præſulgeat quā recta fides
in principe ut.C.epiſtola inter claras.& in prin. uolēti igi-
tur pœnam ipſam infligere vr̄ permiſſum ſubditis reſiſtere
ne amplius quàm expediat ſint ſubiecti ut c. amouendi.ij.
qōne.vij.Super ſtatutis nāq; legem iterum ſtatuere nō eſt
æquitatem in medium proponere ſed præteritis calumniā
inuenire.ut.C.de decu.l.penul.lib.x. His non obſtantibus
ſentio contrarium ſicut alij ſupradicti dñi & moueor ſi-
cut ipſi . Apparet enim illam immunitatem eis fuiſſe con-
4 ceſſam per modum legis & ſtatuti † certū eſt aūt ꝙ priuile
gia quæ a iure uel a principe conceduntur minui modifica
ri & in totum tolli pñt: ut no.in cap.de cæt.prælleg. & in
Spe.de inſtru.edi.§.nunc autem. prope finem. & de ſepul,
cle.fin.& ibi concor.Non obſt.c.j.de proba. quia nō loquit̄
in priuilegijs & immunitatibus indultis ꝓprio motu prin-
cipis ſed in pactis quæ non ſemper ſunt per dñm uiolanda
ſubditis ſuis poſtquam tranſierunt in contractum iuxta no.
per Bar.in l.omnes populi.ad fi.de iuſtit. & iure. non enim
ſine iniuria beneficium ſua prouiſione quæſitum alicui tol-
li poſſet: ꝙ ſecus eſt in prouiſione legali . Hinc dicitur ꝙ
lex non tuum ſed ſuum ſibi denegat auxilium: ut not. in l.
aſsiduis.C.qui po.in pigno.hab.uide qñ priuilegium tran-
ſit in contractum . reuocari non poteſt.Sed prædictis mul-
tum obſtat reformatio de qua ſupra in.13.Sed ubi primo
reuocatur omnis immunitas retro conceſſa illis tribus cō-
munitatibus de quibus quæritur & inducitur eis nouū æſti-
mum & cum pœnis . & ſubditur ꝙ ſi ſe concordauerint: ut
in ea patet intelligantur libera & abſoluta & immunia ab
æſtimo ſupradicto & a ſolutione dicti æſtimi & ab omnib⁹
& ſingulis ſupradictis. ita dicit ad literam. Sed ſupra caſſa
ta fuit immunitas & iniuncta noua onera . ſi igitur in caſu
concordię ſint ſublata noua onera.ſ.æſtimi & pœnarū er-
go & talis caſſatio immunitatis uidetur per talem concor-
diam irritari poſtquam iſta clauſula generalis in fine poſita
pōt ad omnia ſupradicta referri.ut ca.ij. requiris.de appel.
& l. talis ſcriptura.cum l. ſeq.de leg.j.& ſi ita eſt.ſ.ꝙ ad oīa
referatur uidetur ꝙ ſit irreuocabilis cum tranſiuerit in cō-
tractum ut dictum eſt. Ad hoc ſubtiliter eſt reſpōſum per
egregium legum doctorem maiorem mihi fratrem dñm
Iacob.cuius rōnibus addens dico ꝙ illa uerba gñalia & ab
oībus & ſingulis ſupradictis referuntur ad æſtimū & ab eo
dependentia ut ſunt pœnæ & alia quæ cōcernunt ipm̄ æſti-
mū,uerba gñalia.n.quæ ſequuntur in diſpōne referēda ſunt
ad ꝓxima ꝓcedétia & ex eorū collatione dñt recipere in-
tellectū:ut l.fi.§.cui dulcia.de uino tritico & oleo le. Et ꝙ
talis fuerit intentio ſtatuentium clarè patet ex ſequenti re
formatione in eodē M.die.vj. Decēbris ubi cōcordia ſubſe
quuta cōcernit exoneratione ab æſtimo laico cuius ut ē ea
5 dicit cōpēſatio pecuniæ ſurrogat.† Ex his ergo ſubſequen-
tibus uerbis declarat̄ dubia intentio diſponentis . ut l. ſi ſer
uus plurium.§.fi.de leg.j.Et ex his ſequit̄ ꝙ ſubſequens cō-
cordia habet ſolū relationē ad æſtimū.Cōcludi:ur ꝙ ſuper
caſſatione immunitatis nulla fuit ſubſequuta ꝯcordia infra
duos menſes: ut uult illa reformatio ut ſatis expreſſo &
c.ergo ſequitur ꝙ caſſatio remanet efficax & ualida tāquā
defecerit cōditio pro cuius exiſtētia reſoluta fuiſſet. ar.l.ij.
& ꝙ ibi no.de in diem adiec.Poſtquā.n.caſſatio pure facta
in euētū alterius ꝯditionis debebat caſſari ſi nō apparet cō
ditio adimpleta remanet illa caſſatio uelut pura ut c. illo
uos.de pig.& iſta mihi vr̄ bona rō & cōcludens neceſſario.
Nā cū caſſatio immunitatis & æſtimi impoſitio ſint diuer-
ſa capita cōcordātia ſuper uno nō infert ī reliquo ar.l.ſi ma
xitus de do.inter ui.& uxo.Præterea aduertendū ꝙ alia re-
formatio q̄ præcedit iſtā in ordinatione ſcripturæ modera
tur etiā iſtas immunitates,uidelicet qđ uendicent ſibi locū
in gabella ſignominarū licet igit̄ per ſequētē reformationē
immunitas generaliter irritata ꝑꝑ ſubſequutā cōcordiam
poſſet intelligi nō ſublata per ipſam reformationē quia tñ
reformatio illa ꝓcedēs ſpecialiter irritat. ipſam immunita
tē cōcludit ꝙ ad gabellā offōrū non uenit ſub illa gñalitate
poſtquā ſpecialiter eſt caſſata ar. eius ꝙ legit̄ & no. in.l.ſi
quis priori.ff.ad tre.alias gñalis approbatio nō refertur ad
illa q̄ ſpāliter ſunt caſſata.ad hoc c.generi.de te.iur. Itē po
ſito ꝙ ꝑꝑ ſequētē ꝯcordiā reformatio tolleret pœnā quā
ipſa inducit in caſſando nō tñ tollit nec derogat alteri legā
q̄ in ſpē idē facit ar.l.ſi nō lex.ff.de her.inſti.ubi ſublata una
l.quæ etiā habilitat quē ad actū nō vr̄ ſublata altera quę ad
idē tēdit.ad hoc.l.ſi domū.de ſerui.urb.præ.Ex quibus i fa-
uorē cōis flor.concludo ſicut ſupradicti dñi legū patres.

CONSILIVM III.

1 Vſusfructus nolum debitorū an ueniat noīe uſusfructus oīum bonorum.
*2 Vſufructuarius omnium bonorum quando contra nomen debitoris age-
re poſsit.*
3 Species ita ſe habet ad ſpeciem ſicut genus ad genus.

1 IN CHRISTI noīe amen. † Non eſt du-
biū ꝙ i iſto gñali legato uſufructus omnium
bonorū ueniunt oīa bona defuncti ex quibus
fructus percipit̄ etiā improprie ut i reb⁹ quę
uſu cōſumuntur ut no.in l.oīm.ff.de uſufr. &
l.ij.&.iij.ff.de uſuf.ea.re.quæ uſu.& facit ꝙ no.in c.paſtora
lis.de deci.in nouel.Cōſtat ēt appellatione fructuū ēt pen-
ſionē ꝯtineri & p ꝯñs uſufructuario deberi.ut l.defuncta.ff.
2 de uſufr. & l.diuor.§.pēſionib⁹.ff.ſo.ma.† In qōne aūt ſu-
pradicta ſolū dubitat̄ utrū uſusfructuarius oīm bonorum
poſt ꝑſtitā ſatiſdationē poſsit agere ꝯ nomē debitoris obli
gati ad pēſionē ex ꝯ̄ctu defuncti abſq; alia ceſsione hęredis.
Et vr̄ ꝙ nō: nā ſicut legatū rei corporalis dēt de manu hęre
dis capere legatarius & nō ꝓpria autoritate.ut l.nō dubiū.
C.de le.&.ff.quo.le. ꝑ totū ita ēt in legato rei incorporalis
puta nois debitoris vr̄ ſentiēdū. nā quo ad trāſlationē dñij
ipſo iure in re corporali & utilis actio ipſo iure iſta aſsimi-
lant̄ ut.ſ.ſine traditiōe trāſferat̄ dñiū ubi ſine ceſsione trāſ-
fertur utilis actio & ecōuerſo ubi unū nō traſit nec reliquū.
ut l.ex legato nois.C.de le.et ꝙ ibi no.& l.ij.C.de act.et ob.
i gl.Sicut igitur ī legato rei corporalis trāſit dñiū & opor
tet rē accipi de manu hæredis ita incorporalis trāſeat utilis
ſine ceſsione. Accedēte tñ exercitio uolūtate ꝯparatiua hæ
redis q̄ i iſtis incorporalib⁹ ꝑ traditione habetur. ut l.quo-
ties.ff.de ſer.ri.gñali. Et ī uſuf.ꝙ traditionē exigat ē expreſ-
ſum ī l.iij.§.dare.ff.de uſufr. Et hic efficax rō pro hac parte.
qua tñ nō obſtāte ꝯtrium ſentio ī ꝑdicta qōne. Moueor pri-
mo ꝙ i exercitio utilis actionis ī caſibus ſpālib⁹ ī ꝗbus cō
petit ſine ceſsione nō reqritur ꝯſenſus illius penes quē ꝯſi-
ſtit directę alias ſi diceret̄ reqrit̄ nō eēt dria inter exercitiū
utilis & directę cuius cōtrariū ſentiunt gl.& oēs in l.j.C.de
act.

áct & ob.& d.l.ex legato.cũ ſi.Et ſi ita eſt concluditur ꝙ in
caſu de quo quæritur cõpetit utilis ſine ceſsione: quia igi-
tur contra nomen debitoris legatum eſt incluſum ſub gñā-
li legato bonorũ omnim.vt d.l.oim.& l.j.C.de uſuf. † Si-
2 cut.n.ſi ſpāle nomē illud teſtator legaſſet poſſet legatarius
agere utili iure ſuo.ut d.l. ex legato. ita ſi legat gñaliter qa
idem operatur genus quo ad oĩa ſicut ſpēs quo ad ſpēm.Et
dicit lex ꝙ ſi chorus aut familia legeť peride eſt ac ſinguli
hoĩes numerati eſſent. ut l. ſi chorus. de leg.iij.& l.ſi duo.
ff.de admi.tut. Secundo poſito ꝙ loco cuiuſdam traditio-
nis in caſu iſto exigatur patiētia hæredis dico ꝙ dicta cau
tionis præſtatio hæredis patientiam includit. Vſufructua-
rius.n.poſt præſtitam cautionem conſtituit quaſi cuſtos &
procurator rerum ex quibus percipit uſumfructum adeo
ꝙ ſuper iuribus concernētibus proprietatem poteſt agere
ut l.j.in ſi.ff.uſuf.quemad.ca.ibi oēm curam rei ſuſcepit. &
l.j.in ſi.de oper.no.nun. Si igitur exponitur ad cõmodum
proprietatis ne pereat uel deterior fiat multo magis ad cõ
modum proprium & pro iure ſuo. arg.l.præſes.C.de ſerui.
Pro hoc uidetur caſus.ff.de uſuf.l.uxor. ubi præſtatur uſu-
fructuario omnim bonorum fœnus noĩm ex cõtractu defun
cti deſcendentiũ. Nec uidetur bona expoſitio quã facit ibi
glo.præſtabitur.ſ.ab hærede imo uidetur exponendũ præ-
ſtabitur.ſ.a debitore. Nã uſufructuarius poſt impletã ſatiſ-
dationem debet fructus percipere a ſeipſo non de manu hę
redis.ut no.in l. fundi.ff.de uſuf.leg. & maximè in perce-
ptione fructuum rei incorporalis in qua ſola patientia ha-
bet uim traditionis ut dixi per l.quoties. nã etiã ipſe actus
legãdi habet uim ceſsionis ĩ incorporalibus probat Cy. in
d.l.ex legato. Et per iſta non obſtat rõ in contrarium facta
ſupra.nam hæc præſtatio cautionis includit patientiã hære
dis & patientia traditionē ut probatum eſt. Et maximè eſt
hoc uerum,qñ non agitur ad rem ex qua debeat uſufructus
percipi quia de illa eſſet maius dubium an poſt præſtitã ſa-
tiſdationē poſſet eam aduocare a tertio. ſed in caſu noſtro
quæritur de exercitio actionis contra tertium quo ad fru-
ctus debitos ipſi fructuario iure ſuo quos debet de manu
ſua percipere nõ hæredis ut dixi. Allegatur pro hac parte
quaſi pro caſu l. ſi homo.ff.de uſuc.ubi poſtquã uſufructua-
rius incipit uti frui agitur pro re ex qua debet percipere
uſumf.& gl.exponit ꝙ tunc dicitur poſſe frui & agere qui
præſtitit cautionem quaſi tũc ſe obligauerit ad cuſtodiam
& permiſſum ſibi ex hoc fuerit exercitium actionis contra
tertium ut ſupra dictum eſt. Et auertendum quia lex illa lo
quitur in legato ſicut qõ noſtra in qua breuiter ex præmiſ-
ſis pro uarietate concludo ꝙ iſte de quo quæritur agere po
tuit ſine aliqua ceſsione.

CONSILIVM IIII.

1 *Poteſtas an poſsit de delictis poſt quinquennium cognoſcere.*
2 *Delicto iterato oritur noua actio.*
3 *Euentus poſterior a tituli primordio formatur.*
4 *Pœna in delictis quæ iterari poſſunt toties cõmittitur quoties delinquitur.*
5 *Matrimonium contrahens cum duobus ſimul per ſtatutum punitur.*
6 *Delictum nouum quando dicatur ſi idem iteratur.*
7 *Continuum quid ſit & quid continuatio.*

1 STATVTO cauet ꝙ poteſtas † nõ poſsit co
gnoſcere poſt quinquēnium de delictis. Alio
ſtatuto cauet ꝙ coniugatus cõtrahens ſponſa
lia cũ alia pœna pecuniaria puniatur & ſi per
carnis copulam conſumatur puniatur capite.
Modo quidam hñs uxorem contraxit cum alia & conſuma
uit per carnis copulam: demum lapſo quinquennio hãc ſe-
cundam cognouit & ſequentibus annis cohabitauit. quæri-
tur an ueniat capite puniendus. Quæritur an ex iſta itera-
tione oriatur nouũ delictũ & a die quo ultimo iterauit in-
cipiat curſus præſcriptionis. Sicut expreſsè gl. in l. mariti
2 lenocinium.§.quinquennium. ad ſi.ff.de adul. † Item ex ite
ratione delicti oritur noua actio: ut no. in l. uulgari.ff.de
fur. Itẽ vr̃ abſurdum melioris eſſe conditionis delinquẽ-
tem propter continuationē. ut.ff.de fur.l.inficiendo.§.in-
fans.quia diuturnitas nõ minuit peccatũ ſed auget: ut c.cũ
haberet.de eo qui dux.in ma.quã pol. p adul. Ex iſtis cõclu
ditur ꝯ iſtum quia a tꝑe ultimę iterationis delicti nõ eſt de-
curſum quinquennium. Itē ꝯ cõtinuantē non vr̃ hr̃e locum
ſtatutũ ſed in delicto momentaneo ſicut eſt homicidium
3 & ſimilia. † Cõtrarium credo uerum & præmitto ꝙ a pri-
mordio tituli poſterior quoq; formatur euẽtus: ut l.j.C.de
impo.lu.li.x.ubi glo.dicit ꝙ ex origine cuiuſlibet ꝯctus &
cauſæ quid ſit ſtatuendum diſtinguitur ut in iuribus quæ al
le.ibi. Statutũ aũt põderetur punit cõtrahentē ſm mr̃imo-
niũ primo ſtãte cuius uerba ſunt põderãda: quia punit alia
pęna cõtrahẽtē & nõ cõſumãtem p carnalē copulã cũ alia,
cõſumantē.ſ.pęna capitis. Intentio igitur ac uerba ſtatuti
hoc uolũt ꝙ per ꝯctũ & cõſumatione pœna capitis cõmit-
tať. Hęc aũt cõſumatio qñ fiat dicit tex. ꝙ tũc cum carnalis
copula ſubſequitur tũc.n.perfici dr̃ mr̃imoniũ ſed per ſpõ-
ſalia initiari.ut.§.ſed ſciendũ.& c.cum initiať.xxvij.q.ij.Ex
iſtis infertur ꝙ a die cõmiſsi & cõſumati criminis incipit
ſtatuti pſcriptio quinquennalis ſicut & legalis in crimine
adulterij. ut l. mariti lenociniũ.§.quinquenniũ.ff.de adul.
Sed uidendum eſt hic utrum ſicut in crimine adulterij uel
alio reiterabili incip.præſcrip.a delicto cõmiſſo ultima ui-
ce ut in iuribus allegatis.ſ̄.pro alia parte.ita ĩ caſu nr̃o ma-
4 trimonij. † Ad hoc dico pro uarietate ꝙ non quia in adulte
rijs & alijs criminibus reiterabilibus toties pœna cõmitti
tur quoties delinquitur.ut l. nunquã plura. de priua. delic.
Itẽ talis iteratio non habet relationē ad aliquem titulũ præ
cedentem retro. Sed matrimonium ſecundo loco de facto
præſumptum habet relationem ad titulum præcedẽtem &
oĩs copula ſubſequens referenda eſt ad illũ ſicut oĩs uſus
poſſeſsionis refertur ad titulum præambulũ. ut l. quædam
mulier.ff.de rei uen. Omnis.n.ſubſequẽs cõmixtio refertur
adueterē conſenſum qui præſumitur perdurare etiam cũ
eſt nullus.ut dicit gl.no.c.ſi.de coniug.ſer. Et in mr̃imonio
hoc clarũ ꝙ ad eius ſubſtantiã requiruntur uerba.ut c.tuæ.
5 de ſponſa. Vnde uerba ſemel facta ad oē tp̃s ſubſequens re-
feruntur & ſine ipſis nudus concubitus nõ ueniret punien-
dus. Et abſurdum eſſet dicere ꝙ ex quolibet cõcubitu ori-
retur vnũ mr̃imonium, ꝙ eſſet contra l. quæ dicit quod nu
ptias non cõcubitus ſed cõſenſus facit. ut l. nuptias. de reg.
iur. Ad propoſitum ergo cum a die contractus & conſu-
mationis ſit lapſum quinquennium eſt extinctus titulus cri
minis quod ſtatutum punire intendit pœna capitali. Vnde
quantum ad pœnam ſtatuti omnis copula ſubſequens poſt
quinquennium eſt habẽda pro ſimplici coitu, quia fundari
nõ poteſt ſuper titulo criminis iam extincti per ſtatutum.
Et hoc eſt ꝙ præmiſi ꝙ a primordio tituli,& c. Præterea ſic
ſtatutũ tollit ius accuſandi ſiue inquirendi per lapſum quin
quennij ita iuſiurandum tollit poteſtatem agendi ei qui de
tulit tale iuſiurandum, ut l. nam poſtea.§.iureiuran. cum ſi.
Sed in iureiu.delato ſuper facto continuato habemus glo.
6 magnam ꝙ per continuationem poſt deciſionem non po-
teſt agi: ergo nec ſtr pro continuatione poſt præſcriptio-
nem.ita no.ff.de iureiur.l.eum qui.§.in popularibus. Et lo-
quens in appenſo dicit quod ante & poſt iuſiu. eſt una ap-
penſio ſicut & una poſſeſsio ꝯtinuata. Et ſubdit ibi nec di-
cas quod poſsit conueniri ex præſenti delicto quia modo
ſuſpenſum habet. Nã ſecundum hoc idem diceretur in fu-
re qui iurat ſe furtum non feciſſe ſed tñ non tenetur.ff.de
furt.l.ſi quis uxori.§.ſi iurauerit.& hoc ibi firmat. idem er-
go in mr̃imonio continuato poſt præſcriptionem comple
tam dicamus quod non poſsit agi. & eſt ſubtilis rõ ut præ-
cedens. Et uidetur ibi iſta qõ deciſa per Bar.l.in.d.§.in po
pularibus.ubi dicit ꝙ ſi ſtatutum punit magis factum quã
animũ tunc licet factum ſit continuatum propter talē con-
tinuationem non poteſt agi ultra tempus ſtatuti ſed hic pu
nit ſtatutum ipſum factum.ſ.contractum ſponſaliorum.
Itẽm & eorum conſumationē, quòd de prima intelligitur.
vt.d.c.cum initiatur.& §.ſciendum.xxvij.q.ij.non enim po
teſt dici ꝙ in quolibet concubitu naſcatur unum matrimo-
nium ut prædixi. ad hoc facit quòd ipſe not. in.d.§.infans

ubi dicit ꝙ in his in quibus animus multũ põt pro toto tẽpore eſt unum maleficium licet ꝯtinuatum. Præterea aduertendum ꝙ ſtatutum punit ſecundo contrahentẽ & conſumantẽ per carnis copulam.& ſic refert ſe ad illud principium, ſed lege cauetur quia quando lex ſe refert ad initium nuptiarum non habetur conſideratio ad id qđ poſtea ſequitur ſed ad illud principium.ita dicit text. in l. quid ergo.in prin.ff.de his qui no: infa. ibi prætor enim ad initiũ nuptiarum ſe retulit &c.& per illã.l.dicit gl.no.in cle. unica.de ꝯſang.& affi.quod quando lex punit contractũ matrimonij illicitũ ſi tunc temporis excuſatur a poena propter ignorãtiam cohabitatio poſt ſcientiã ſuperuenientẽ non facit incidere in poenam:quia ut dicit ibi gl.: lex punit contractum non cohabitationẽ uel inceſtum & ita in caſu noſtro ſtatutum punit ꝯtractum perfectum matrimonij non cohabitationem uel adulterium ſed illud eſt extinctum præſcriptione quinquennij ergo inquiſitio non procedit. Præterea concubitus ſubſequẽs uenit acceſſoriè ad matrimonium iam de facto conſumptum & eſt eius executio.ſed lege cauetur ꝙ in acceſſorio præſcriptio conſideratur ex tempore principalis diſpoſitionis contractę. ubi ſi iam diu fuit contractus initus habito reſpectu ad principium eſt præſcriptum intelligitur ſimiliter præſcriptũ acceſſorio etiã ſi dudum poſtea oriatur.ut l.eos.C.de uſur.Et in ſimili ex cõtractu præcedenti oritur non ex ſequenti implemento. ut no. in l.ex placito.C.de rerũ permu.ad hoc.c.præſenti. de offic. lega. lib.vj.ubi extincto officio principalis per lapſum termini
6 alia ſubſequentia ſunt extincta. † Concludo ergo quòd iura quæ dicunt ꝙ ex iteratione a continuatione oriat̃ nouũ delictum dicunt intelligi quando continuatio & iteratio non ſe referunt ad aliquem præcedẽtem titulum aliàs ſi ſe referant nõ oritur nouus titulus criminis ex iteratione uel
7 continuatione. † Vel poteſt dici ꝙ in adulterio non eſt dare actum continuatum: quia ſm̃ Ariſto.illa dicuntur cõtinua quorum terminus eſt unus & idem & ut dicit Seneca continuatio eſt partium inter ſe non intermixta coniunctio: ut no.in c.j.de confeſ.& allegat.ad hoc.l.ſed & ſi manente.ff.de preca. ſed matrimonium eſt continuatum quia eſt quædam coniunctio animorum.ut inſtit.de nup. Magis ergo eſt ſimile appenſo ꝙ eſt cõtinuum quã adulterium ꝙ eſt diſcontinuum. Et uidemus in re furtiua uiolenter inuaſa & ſimilibus quarum poſſeſsio cum uitio & mala fide cõtinuantur tamen habent unum principium a quo præſcriptio ſumit originem ſeu exordium & non quotidie quo ad præſcriptionem furtum uiolentia & delicta cũ ipſo uſu naſcuntur aliàs non præſcriberetur contra.l.ſicut.l.omnes. & l.cum notiſsimi. de præſcript.xxx.anno. Similiter adminiſtratio tutoris procuratoris negociorum ergo & ſi eſt cõtinuata & tamen non quolibet actu oritur noua actio ſed pro toto tempore una actio, ut l.ſi tutor reipubl.§.ſi.ff. de tutel.& ra.diſtra. Præterea ſequeretur abſurdũ quia quinquennio præſcriberetur homicidio aſsignatui & alijs atrociſsimis criminibus ex forma ſtatuti & huic crimini nõ eſſet ulla præſcriptio limitata contra mentem ſtatuti cuius uerba generalia ſunt & debent intelligi generaliter & ad literam prout iacent ut in fine ſtatutorum. Ex quibus omnibus luce clarius manifeſtum eſt ꝙ de dicto ſecundo matrimonio obſtante lapſu quinquenij non potuit dñs poteſtas inquirere. Nec põt iſte pauper homo ex actibus certe demens cõdemnari ſed debet abſolui rationibus ſupradictis. Sed dices ſm̃ hoc poterit perſiſtere in futurũ in hoc damnato coitu quod ur̃ abſurdum. Ad hoc dico ꝙ multa ſunt de iure prodita remedia de quibus nihil ad præſens.

CONSILIVM V.

1 *Commiſſarius an poſsit pro debito hæreditatis conueniri.*
2 *Actiones hæredis oſsibus affixa non auelluntur pacto uel conuentione.*
3 *Probatio debet concludere neceſſario ut probantem releuet.*
4 *Furor & dementia per quæ cognoſcantur indicia.*
5 *Probatio extremorum infert medij probationem.*
6 *Præſcriptio nulla ualidatur niſi bona fide præſcribatur.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro parte nobilis uiri dñi Roberti Mauroceno de Venetijs contra petitionẽ dñarũ Iudæ Thadeæ & Antoniæ quatuor exceptiones principaliter opponunt̃ quarũ duæ tendunt ad excluſionẽ iudicij,aliæ uero duæ ad merita principalis cauſæ. De utribus ergo primarũ eſt prius diſcutiendũ.ut c.exhibita. de iudi.& l.ſi.C.de excep. Ad excluſionẽ ergo iudicij primo opponitur ꝙ dictus dñs Robertus conueniri non poteſt tanq̃ cõmiſſarius ad debitum hæreditarium teſtatoris cum actiones hæreditarię cõmitent̃ hæredem qui perſonã defuncti repreſentat & eſt ſucceſſor iuris.ut in aut. de iureiur. a mo. pſti.in princip.colla.v.&.ff.de edẽn.l.quædã. & l.quoties. §.hæredes.de hæred.inſtit.& no.Cyn.C.de epiſ. & cle.l.id ꝙ pauperibus.& maximè eſt hoc uerum poſtquã pauperibus eſt facta reſtitutio quia ipſi ſunt loco hæredũ ſiue hæredis iuxta no.per Bar.in l.alio.de ali.& cib.leg. & l.cẽturio.
1 de uul.& pupil. † Nec debet commiſſarius qui reſtituit & ſuũ impleuit officium damnũ pati.ut c.cum nõ deceat. de elect.li.vj.& l.ſi quis ex ſignatoribus.ff.quẽad.teſt.aper. & de hoc non eſt dubitandũ. Secundo ad idem.ſ.ad excluſionem iudicij opponit̃ exceptio ordinis quia prius debebant pauperes ꝯueniri quã dñs Robertus qui ex cã ceſsionis factę ſibi a pauperibus tenet dictam hæreditatẽ. Et ſi ceſsio facta eſſet ſibi ex cã oneroſa non ur̃ dubium ꝙ efficax eſt ſibi prędicta excluſio nõ obſtante replicatione ꝙ pauperes non ſint cẽſendi idonei: quia imo ſunt poſtquam pretium perceperunt ꝙ ſolet in iſtis uniuerſalibus ſuccedere loco rei.ut l.ſi rem & pretium.ff.de peti.hær. præſumitur.n.quis effectus locupletior eo ipſo quod recipit pretium nec apparet conſumptum.ut l.in pupillo.de ſolu.Si uero ceſsio facta fuit ex cã lucratiua quod tamen iudicatum ſemel fuerit hæredes nõ ur̃ quod poſsint deſinere & credendo ſe eximere ab onere debitorum ideo conueniri poterunt & debent antequã ceſsionarius etiam ſi conuentum expreſſe fuerit quod teneatur ſuſcipere actiones ut eſt caſus expreſſus in l.
2 ij.C.de hæred.uel act.uen. † Actiones enim affixæ oſsibus contra hæredem non poſſunt pacto uel conuentione auelli ab eius oſsibus & transferri in alterum. ut l. pacto ſucceſſorum.& l.ij.C.de pact.Et ſi dicatur illud eſt uerum cum liquido conſtat eum qui ceſsit eſſe ſoluendo, ſed ubi eſt notorium de oppoſito.ſ.quod ſoluendo non ſit poteſt ceſsionarius ꝯueniri ad debitum hæreditarium abſq; alia diſcuſſione ut no.Bar.in l.decem.ff.de uer.ob. Et ꝙ hoc caſu.ſ.q̃ cedens non eſt ſoluendo ceſsionarius conueniri poſsit tenet Cyn.in d.l.ij.cum ergo pauperum denominatio ſonet inopiam non uidetur in conuentione illius qui recepit ab eis ceſsionem alia diſcuſsio neceſſaria poſtquam nomen & uocabuli alluſio paupertatem neceſſario pręſupponit.arg. inſtitu.de dona.§.eſt & aliud.

Ad hoc dico quod temporis interuallum ſiue ſpatium inter reſtitutionem factam pauperibus & eorum ceſsionẽ
3 & hoc litis principium facit ceſſare illam oppõnẽ. † Conſtat.n.quod probatio debet eſſe cõcludens neceſſario aliàs nõ releuat probantẽ.ut l.non nudis.& l. neq; natales.C.de probat.& c.cũ contingat.de offi.dele.Conſtat etiã ꝙ unuſquiſq; põt & præſumit acquirere. ut l. ſi defunctus.C.arbitut.nec paupertas de præterito infert neceſſario in pręſenti.& ſic nõ ſufficit probare quẽ olim fuiſſe inopẽ ut ſic talis hodie pſumat̃ facit.l. ſpadonẽ.§.qui abſolutus.ff.de excuſat.debet.n.pbari quẽ olim fuiſſe limitate inopia unius cũ ex ea fundat quis ſuũ iudicium ꝯ alium iuxta theoricã Bar. in l.in illa ſtip.ſi calendis.ff.de uerb.ob. Ad hoc facit quod le.& no.in l.ſi uero.§.qui pro rei.ff.qui ſatiſ.cog. Ad propoſitũ ergo patet quod non excuſsis illis quibus iã fuit ut pauperibus reſtituta hæreditas an hodie ſint ſoluendo uel non iuſte dictus do.Robertus i ingreſſu & pgreſſu litis iudiciũ recuſauit. Venio ad alias ſecundas exceptiones quæ opponuntur ad merita principalis cauſæ:quarũ prima fundaẽ ſuper furore & dementia principalis ꝯhẽtis.ſ.Nicolai. Alia ſup pręſẽtatione alterius debiti quo dña Catharina tenebat̃ ſuo filio Nicolao cõtra cuius hæredem in effectu agit̃ per

hæredes

hæredes prædictas dñæ Catherinæ. Furorem & demẽtiam ipſius Nicolai clare probant teſtes per actus extrinſecos iudicantes furorem ante cõtractum dicti mutui celebrati cũ
4 matre & poſt uſq; ad eius mortem. † Inſana.n.loqui lapides proijcere erga famulos terribilem eſſe ſunt ſigna furoris & demẽtiæ vt l. ſi cum dotem.§.ſi maritus.ff.ſol. mat. & l.ob quæ uitia.de edili.edic.& c.cum dilecti.de ſuc. ab inte. & c.j.de cleri.ęgro.lib.vj.Et ſi dicitur licet probent teſtes, quandoque talia feciſſe ſigna furoris non tamen limitato tempore quo contraxit mutuum & ſic illa probatio nõ cõcludit neceſſario & per ꝯñs non releuat probantem, ut c.in
5 præſentia.de proba. † Ad hoc reſpondeo ꝙ probatio extremorum.ſ.principij & finis infert præſumptiue probationem medij temporis:ut no.Bar.in probatione poſſeſsionis continuatę quæ præſumitur ſi probentur extrema.ſ.principij & finis ut ipſe no.in l.celſus.ff.de uſuc. Item ille qui dicit furioſum geſsiſſe actũ eo tempore quo erat ſanę mentis debet hoc clare probare ut eſt tex.no.cũ gloſ.iij.q.ix.indicas.præſumit̃.n.furor continuari licet caſualiter habeat dilucida interualla.ut l.pe.C.de cura.furi. & iſta pſumptio eſt aſſumenda maximè ubi tractatur de præiudicio furioſi qui alteri ſe obligat uel delinquit nã præſumendo eum furioſum obligatio eſt nulla. ut l. in negocijs.ff.de neg. geſt. pſumẽdo eũ ſanę mẽtis obligatio tenet. In hoc ergo dubio promptiores ſumus ad ſoluendum quã ad cõdẽnandũ.ut l. arrianus.de act.& ob.& c.ex literis.de pba. & c. inter dilectos.ad fi.de fi.inſtru.& hanc partẽ ꝙ præſumat̃ furor cõtinuus tenet Bar.in trac.de teſte.§.oppoſita prudẽtiæ. Superest de quarto & ultimo diſcutere utrũ.ſ.ↄpenſatio debiti iã pſcripti quo tenebatur dña Catharina ſuo filio Nicolao pp ſuſceptã in ſe obligationẽ mutui debitoris Nicolai ex cauſis i inſtr̃o deſcriptis poſsit modo.d.Robertus poſſeſſor hæreditatis dicti Nico.ex cã ceſsionis pauperum ipſam cõpẽſationem opponere. Iſtud eſt pulchrum dubium qñ p debitum unius pcedit debitũ alterius in tẽpore an cõtra primũ præſcribat̃ ſi nõ petit debitũ qđ põt per exceptionem cõpẽſationis excludi. Et credo ꝙ non quia præſcriptio adinuenta eſt cõtra deſides & ſui iuris cõtemptores: ut l.fi.C. de edic.di.adri.tol.& c.uigilanti.& c.fi.de præſcrip. Sed cũ iſte Nico.agendo ad debitum ſuũ poſſet ope except. excludi non vr̃ eſſe in negligentia ſiue mora petendi. Hinc dicit̃ quod ubi nulla petitio nulla mora.ff.de uer.ob.l.ſi pupill⁹. Item lex dicit male eũ agere cui obſtat cõpenſatio: ut.ff.de cõpen.l.nerũ. ergo nõ debebat iſte agere cõtra matrẽ ſciẽs ſe eius debitorẽ i ſimili quãtitate,unde nõ abſurde dici põt iſtũ eſſe de caſib⁹ i qb⁹ fit ↄpẽſatio ipſo iure ſine facto hoĩs. ſicut fit ad impediendũ curſum uſurarũ & ad euitãdũ commiſsionẽ pęnæ in quibus fit cõpenſatio ipſo iure.ut no.in l. ſi cõſtat.C.de cõpẽ.& eſt optima iſta ſiſtendo qa illa pſcri. xxx.anno.eſt inuẽta cõtra negligentes ſolũ.ut d.l.fi. Itẽ eſt odioſa ſicut curſus uſurarũ & cõmiſsio pęnę.ut not. Dy.in c.malę fidei poſſeſſor.de reg.iur.lib.vj. Vnde ſicut in dictis caſibus fit cõpenſatio ipſo iure ita hic ex paritate & ſimilitudine oĩmodæ rõnis arg.eius quod not. in c.j. de tem. ord.lib.vj.Nec vr̃ poſſe filio ad culpam ſiue negligentiam imputari ſi matrẽ eius debitricem nõ cõuenit uc dr̃ in patre.& l.ſi extraneus.ff.de iure do. Præterea poſtquã conſtat hunc Nicolaum fuiſſe tanto tẽpore furioſum dicto tẽpore non currit ſibi præſcriptio ipſo iure ſed ſeruatur illęſus ſicut pupillus & adultus.gloſ.eſt nota. in l.ij.C. de cura. fu. Vltimo circa hoc aduertendũ quod uiuẽte dña Catharina nõ potuit pſcriptio inchoari. Nam cũ ipſa mutuo promiſerit ſe ſoluturã ptium ligaminũ Nicolao eius filio ſciebat ſe in dicto debito eius filio fore & obligatũ eſſe ergo nõ potuiſſe cpſcribere propter malã fidẽ.ut in c.malę fidei poſſeſſor.de reg.iur.li vj.Et licet dicat Bart. illud c. nõ hĩc locũ in pſcriptione actionũ perſonaliũ ob defectũ poſſeſsionis ex parte debitoris ut ipſe no.i l.ſeq̃.§.ſi uiã.ff.de uſuc. & ideo ſuũ dictũ de iure canonico nõ vr̃ pcedere nec hoc dixiſſet ſi finalẽ cãm iuris canonici põderaſſet. Sicut.n.ius ciuile i tali pſcriptione longiſsima põderat negligẽtiã ex parte nõ petẽtis nõ aliquã poſſeſsionẽ ex parte pſcribẽtis ut ipſe dicit,ita ius canonicum ponderat ex parte præſcribentis bonã fidem & ceſſationẽ malę fidei poſſeſſoris. Nã illo uerbo poſſeſſor deceptus Bar.ita dicit.ſ.quod non uẽdicet ſibi locũ illa regula ubi eſt dare poſſeſsionẽ uel quaſi ſicut contigit in debito perſonali ſm eum. ſed certe tex. in d.c.fi.gñalius & latius loquit̃ ↄtra mala fide præſcribentes.
6 † Dicit.n.ꝙ nulla ualeat abſq; bona fide pſcriptio tã canonica quã ciuilis & ſubdit ꝙ qui pſcribit in nulla tẽporis parte rei habeat conſcientiã alienę. Ecce ergo ꝙ nõ facit mentionẽ de pſcriptione quę a poſſeſsione cãtur ſed generalr̃ i quacũq;.& ita ad oẽs rõ illius.c.adaptatur. dum dicit quod abſq; peccato mortali non põt obſeruari. & ꝗs dubitat ꝙ ille peccat qui debitum quo tenet̃ alteri per pręſcriptionẽ uſurpare contendit ſicut qui rẽ immobilẽ aduocat per præſcriptionẽ.Item ſecundum dicta eius alibi cũ poſt talẽ præſcritionẽ remanet naturalis obligatio iuxta eõem opi.in l. cum quis.C.de iur.& fa.igno.poſſet per uiam denunciationis iſte qui ſic præſcripſit ad tale debitum cõueniri in foro eccleſiaſtico propter peccatũ ut ipſe no.in extrauag. ad reprimendam.Si poſſet conueniri multo magis in foro ciuili exceptione cõpenſationis talis debiti mala fide præſcripti excludi,quia regula eſt quod exceptiones ex ęquitate canonum deſcendentes debet iudex ſecularis admittere. ut c.licet.de iureiur.li.vj.& c.cũ quidam.de excep.eo. li. Ex quibus oĩbus concludendum vr̃ quod exceptiones ſupradictę dilatoriæ & perẽptoriæ ſunt efficaces & in iure & æquitate fundatæ maximè ſupradictæ duæ proximæ perẽptoriæ & per conſequens idem dominus Rober.ueniat proculdubio abſoluendus.

CONSILIVM VI.

1 *Exceptio qua poſsit contra inſtrumentum opponi.*
2 *Bannum quando dicatur. iuſtum & quando iniuſtum.*
3 *Appellationi renunciare dicitur qui ad iudicem a quo reuertitur.*
4 *Bannum nullum cenſetur ſi forma debita omittatur.*
5 *Statuta ſtatutis & leges legibus ad concordiam reduci debent.*
6 *Sententia annullatur in qua euidens iniquitas reperitur.*
7 *Sententia ſimpliciter lata ad intellectum iuris communis eſt reducenda.*
8 *Diſpoſitio ſimpliciter prolata eſt ſecundum ius commune regulanda.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſo themate quæſtionis uertentis inter dominã Frãciſcam ex una parte & titium hæredem Martini ex alia parte & dubijs ex eo elicitis ſubtilibus allegationibus ſuper eis quinque dubia eliciuntur. Prima dubia elicita ex prædicto themate attento ſtatu cauſę in quo eſt poſſunt redigi ad quatuor puncta tantum. Primũ eſt utrum dictum bannum i quo poſitus eſt citius fuerit æquum uel iniquũ uel nullum. Secũdum eſt an poſsit idẽ cõquæri & debeat audiri ſuper dicta iniquitate uel nullitate. Tertium eſt corã quo debeat hanc cãm proſequi. Quartum eſt poſito ſine piudicio ꝙ obſtante ſibi rigore iuris ſecundum illa quæ infra dicam nõ debeat audiri an dictum bannum debeat cõtra eum perſonaliter & inſolidũ
2 exequi vel quatenus uires hæreditarię patiunt̃. † Quo ad primum vr̃ ꝙ bannum fuerit iuſtum & æquum quia ſtatutũ ſub rubrica de excep.quæ põt opponi contra publicum inſtrumentũ expreſſe prohibet contra inſtrumenta & ſentencias obiectũ exceptionẽ oĩum per procur. niſi primo principalis fuerit detentus. Cõparẽdo igit̃ procur.prima uice ſolummodo indiſcrete.i.ſine principali qui debuit detineri non vr̃ excuſare dñm a uitio contumacię: qa paria ſunt nõ cõparere uel comparere minus legitimẽ.ut l.j.in fi.ff.quod cuiuſq; uni.no.& c.cõſtitutis.de procu. Eodẽ morbo laborat alia ↄparitio poſt datũ bannũ infra quatuor dies utiles ſimiliter & alia ſubſequens coram iudi.in offic. ſucceſſore. ex quibus apparet bannum iuſtificatũ duplici ratione uigore dicti ſtatuti. Prima quia exceptio inuentarij non eſt de
3 præmiſsis contra publica inſtrumẽta. Secunda qa etiã ſi de eis fuiſſet fuit cõparitio indiſcreta abſq; principali ut in dicto ſtatuto ad fin. quod intelligẽdũ eſt ſimplr̃ prout uerba

ſonant ut in alio ſtatuto ſub rubrica ꝙ ſtatuta nõ recipiant
interpretationẽ. Quo ad ſecundũ vr̃ titium hæredem om-
ni auxilio deſtitui. Primo propter dictæ exceptionis obie-
ctę repulſionẽ. Secundo propter deſertã appellationem &
eius renunciationẽ. Cõſtat nãq; ex themate dictã exceptio
nẽ inuentarij per iudicẽ non admiſſam dũ procedit ad ban
num ſiſr nec poſt bannum. Iſta ergo bina repulſione vr̃ di-
cta exceptio reprobata per proceſſum ad ulteriora & etiã
expreſſe quia dicitur ꝙ admittere recuſauit ergo talis exce
ptio non põt amplius opponi nec ſuper ea qõ refricari. ut
cle ſi.de ap.&.c.ſuborta.ad fi.de re iudi.& l. quod ſi in diẽ.
§.ſi rõnẽ.uer.aliud.de cõpen. Tranſit.n.talis interlocutoria
in rem iudi.quo ad partẽ infra quatuor dies. ut.c.cũ ceſſan-
te.de ap. Et ꝯfirmari vr̃ hoc ſtatuto quo dicitur cõtineri ꝙ
hñs duas ſententias ꝯ ſe nõ poſſit appellare uel de nullita
te opponere uel querelare nec aliquid dicere ꝯ ipſas. Sitr
non vr̃ ꝙ iſte titius hæres prætextu appellationis poſſit ſe
3 tueri. † eo.n.ipſo ꝙ rediꝯt ad iudicem a quo vr̃ illi renuncia
re: nec proteſtatio actui contraria ſibi prodeſt, ut c. ſolicitu
dinẽ.de ap.in fin.l.ad ſolnnẽ.C.de re iudi. & c. cũ ueniſſet.
de eo qui mit.in poſſeſ.& c.gratũ.de offic. deleg. Et ex hoc
infertur ꝙ fruſtra iſte titius hæres appellationẽ ſuam q̃per
iam dicta debet cenſeri deſerta proſequitur. non.n.ualeret
ſententia lata ſuper tali inſtantia iam ſopita & extincta p
renũciationẽ ſicut nec ſuper extincta lapſu fatalium. ut cle.
ſi appellatione.de ap.cũ ibi no.& ꝙ no.in l.proper.in prin.
C.de iud. Vr̃ etiam huic titio non ꝯpetere remediũ nullita-
tis. Nãq; in fi.ſtatuti de appel.clare patet ꝙ infra.x.dies de
bet qs de nullitate agere excipere & ultra non auditur. Ex
quibus infertur ſolo quo ad tertium dubium & cõcluden-
dum hũc titium oĩ auxilio deſtitutũ & per ꝯñs dictũ bannũ
licet forte iniquũ executionẽ mereri. Inferr̃ ẽt deciſio quo
ad quartũ dubium poſtquã.n.dicta exceptio inuẽtarij eſt to
ties reprobata non vr̃ ammodo poſſe repeti nec excuti cõ-
pellendũ eſſe ad ſolonẽ ſolide ac ẽt capi poſſe iuxta formã
banni. Et licet ex his & alijs ſup rigore iuris fundatis poſ-
ſet ita uideri minus ſubtiliter intuenti: tñ p̃dictis ſtatutis &
alijs in facto propoſitis ſubtiliter ponderatis de iure eſt cõ
trarium ſentiẽdũ. Et pro clariori intelligẽtia præmitten. ꝙ
pro parte dictæ dñæ fuit petita executio publici inſtrĩ ꝯ di-
ctũ titiũ ſm formã ſtatuti de exceptione publici inſtrĩ, qd̃
ſtatutũ diuerſimode prouidet & aliter ꝯ reũ principalẽ aſr
ꝯ hæredẽ cũ bñficio inuentarij aliter ꝯ pupillum. Itẽ aliter
ꝯ p̃ſentem aliter ꝯ abſentem. & pp iſtã uarietatem caute di
cta dña formauit petitionẽ ſuã gnalem uidelicet quòd fie-
ret executio ſm formã dicti ſtatuti cũ nõ poſſet eẽ certa de
ꝯdõne hæredis an eſſet hæres cũ bñficio inuentarij ſiue nõ
quo caſu admittit petitio incerta. ut l.j.§.ꝙ aũt.ff.quo.le.
no.ca.in c.ut qs duas.de elec.li.vj.illo aũt ꝯparente & de-
clarante ſe hæredem cũ bñficio inuentarij. unde illud.c.ſta-
tuti ꝙ de tali hærede loqĩ intentatũ ſicut gñalis petitio re-
ſtringitur ad cãm ſpecialiter ꝓſequutã iuxta materiã.l.licet
C.de iudi.facit.l.gall.§.& qd ſi tñ.de li. & po. Proceſſus
ergo iudicis ſup illo.c.ꝙ de tali hęrede loqtur debet ſerua
ri qa ex illo vr̃ actũ & uigore alterius.c.ꝓcedendo ſtulte
agit uelut ſup nõ petitis.ut l.fi.C.de fideic.li. Et aduertẽdũ
ꝙ dictũ ſtatutũ inqtũ prouidet ꝯ hæredẽ cum bñficio inuẽ-
tarij ſolũ ſtatuit de executione ſuper bonis hæreditarijs &
nõ ꝯ perſonã.ꝯcor.ĩ hoc iuri cõi.ut l.fi.§.& ſi p̃ſatã.C.de in.
deli.ibi nihil ex ſua ſuƀa petitur hæredes amittant & ibi ui
delicet ipm hæredẽ inquietare ꝙ doct.intelligunt perſona-
4 li captura.& in uer. ꝯ ipm. † Cum iſto ſtatuto ꝯiungendũ
eſt ẽt ſtatutum ſub rubrica de forma bãnorũ dandorũ qua
p̃termiſſa non vr̃ dubium bannum aliter datum non mereri
executionem iuxta formã dicti ſtatuti. cum.n.ſtatutũ illud
requirat materiam & formã pęnitus diuerſam ab illa iuris
cõis omiſſio reddit bannum nullum ſicut ſñia lata ꝯ ordi-
nem iudiciorum nõ tenet:ut l.pro latam.C.de ſen. & quòd
ſubtiliter no.gl.in cle.j.de iure pa.omiſſio nãq; modi & for
mæ uitiant diſpõnem legis hois.ut.c.cum dilecta.de reſcri.
& c.piſanis.de reſti.ſpo.& l.qui romę.§.j.ff.de uer. ob. & l.
conſtitutionibus.ff.ad municip. Bannum igitur aliter latum
non debet dici bannum propriè ſed impropriè & abuſiue
ſicut ſententia teſtm̃ exhæredatio & alia diſpõ legibus non
ſubnixa.ut l.iiij.§.condemnatũ.ff.de re iudic.& l.ij.l.teſtm̃
ff.quemad.teſta.aper.& l.nõ putauit.§.nõ quæuis.ff.de cõ-
trahen.& l.j.ff.quòd quiſq; iur.cũ alijs ſi. Ex quibus conclu-
dendum vr̃ quòd cũ dictus titius cõparuerit per procurato
rem & obtulerit ſe paratum ſatisfacere iuxta formã ſtatuti
quòd loquitur de hærede cũ bñficio inuentarij perperã &
inepte proceſſit ad bannum iniunctum ꝯ non cõparentem
a principio uel poſt ipſum bannum infra certum. At hic a
principio & poſt ipm bannum infra terminum cõparuiſſe
proponitur ut prædictum eſt.non ob.ꝙ cõparitio procura-
toris ſine principali qui debebat detineri fuerit minus legi
tima per ſtatutũ de excep.q̃ pñt opponi &c.ut prædixi. Nã
ꝓcurator offerens principalem paratũ ſoluere iuxta uires
hæreditarias utitur iuris bñficio & ſtatuti quibus apparet
nõ debere ultra inquietari nec actio ꝯ eum dari. Ex quo pa
tet ꝙ nõ dicitur opponere aliquã exceptionem, quia exce-
ptio eſt actionis excluſio.ut l.ij.de excep. ſed nõ dicitur ex
cipere qui ſoluere eſt paratus debitum eatenus quatenus a-
ctio ꝯ eum datur ut ar.l.ſi domus.§.qui confitetur.de le.j.&
l.ſi reus paratus.ff.de procu. Propoſito.n.ꝙ erat hæres cũ
beneficio inuentarij debuit iudex procedere prout dr̃ ſm
formam ſtatuti de executione publici inſtrĩ.§.ſi uero peti-
ta fuerit. Ipſe aũt proceſſit ad bannum tanquã nõ cõparue
rit & minus rite lapſus ea rõne ſtatuti p̃dicti de excep. quæ
pñt apponere &c. Arbitratum eſt.n.exceptionẽ inuentarij
nõ eſſe de permiſſis ibi hñtibus retardare uel ſi eſt de illarũ
numero debuiſſe principalem cõparere ſtate detentũ. Sed
ut dixi iſta nõ eſt exceptio quæ perimat uel elidat actũ ſed
eſt exceptio intentionis & facti. Aſſerit.n.ſe amplius nõ te
neri quã patiãtur uires hæreditatis. facit qd̃ no. in l.qui ſe
debere.ff.de ꝯdi.ob cãm. Nam & in ſimili qui ſtãte obliga-
tione ſolide & ſententia ſuper ipſa data utetur iuris benefi
cio immoderando executionem ad certum modũ non dici-
tur uenire cõtra ſñiam:ut no.in l.j.C.de iur.& fac.igno.nec
dñt dici cõtraria quæ diſpõnem modificãt nõ in totum ab
rogant:ut c.cum expediat.de elec.lib.vj.& l.ſed & poſte-
5 rior ff.de legi. ‖ Præterea ſicut leges legibus ita ſtatuta ſta
tis ad concordantiam reducenda.ut.c.cum expediat. & l.j.
C.de inoffi.doti.& ſtatuta iuri cõi.ut c.cũ dilec. de conſue.
Sed in p̃alleg.§ ſi uero petita fuerit ꝯ hæredem cũ bñficio
inuentarij eſt fienda executio realis nõ perſonalis. & hoc ſi
aliud nõ alleg. Si aũt aliquam exceptionẽ de permiſſis alle-
gat per procuratorẽ debet ſtare detentus etiam ſi fuerit cũ
beneficio inuentarij. Cũ ergo nunquã allegauerit niſi bene
ficium inuentarij hoc ſibi cõceſſum eſt per ſtatutum & per
ius cõe debet ceſſare oĩs perſonalis detentio & ſeruari ſup
executione forma in procedendo d.§. ſi uero fuerit. Et hic
ueriſſimum puto ad ſanum intellm̃. Et pro hac parte eſſet
per iud.appellationis pronunciandum ſi per actus contra-
rios & redditum ad priorem iudi. non eſſet ab eo receſſum
ſed poſito ꝙ receſſerit utrum ſit remedium. Et ut dixi pro-
pter binam repulſionẽ dictę excep. inuentarij item pp uiã
præcluſam exceptioni & iuri agendi de nullitate. & inſu-
per propter tacitam approbatã ipſius repulſionẽ & p red-
ditum ad iudi.a quo uideretur prima facie hunc titium oĩ
remedio & auxilio deſtitui.ut.s.probaui. Contrarium cre-
do uerum. Primum.n.dico ꝙ bannum illud ſibi non nocet
quia nõ eſt bannum propriè ſed impropriè & abuſiue cum
nõ habet ſubſiſtentiam a ſtatuto uel iure cõi. ut.s̃.probaui.
uer.cum.n.ſtatutum illud &c. Et licet nulla debeat admitti
exceptio ꝯ bannũ:tñ iſta exceptio ꝙ iſtud nõ ſit bãnũ ĩ ſub-
ſtantia & effectu non vr̃ excluſa ſicut nec exceptio ꝙ nõ ſit
publicum inſtrm̃ nõ ſit ſñia & ſimilia:ut no. Bar. in.l.j.poſt
prin.ff quod ui aut clam. Põt.n.dici ꝙ umbra q̃dam uideatur
in opere, ueritas aũt non ſubeat ĩ effectu.c.quãto.de cõſue.
quatenus ergo de facto proceſſit ita de facto põt per reuo
cari ut ſic careat nõie etiam banni ꝙ careat efficacia & iu-
6 ris effectu: ut cle.paſtoralis. ante fi. de re iud. † Item eui-
dens iniquitas q̃ apparet ex ſñia & proceſſu reddit ſñiam
nullam ſicut error iuris: ut no. in c. cũ bertoldus.de re iud,
& gl.

& gl. in d. c. paſt. In qõne aũt iſta patet bãnũ latũ ꝯ legiti-
mè ↄparẽtẽ cuius natura eſt abſẽtes & contumaces afficere
non pñtes. Itẽ cũ ſup deductis in iudicium iudicis offĩn ſit
latiſsimũ & poſsit ſupplere de facto etiã pro abſente & cõ
tumace iuxta doc. Bar. in l. iiij. §. hoc aũt iudicium. de dã. in
fec. ſi notorie ſibi conſtat bannum latum ꝯ hæredẽ cũ bñfi-
cio inuentarij cõparentẽ legitimè in iudicio & offerẽtẽ ſe
paratum ſatisfacere. non vr̃ hic poſſe exequi nec ꝓcedere
ad capturã ſalua ↄſciã & ſecura ſicut facere debet & cũcta
rimari. ut. c. abbate ſane. de re iud. li. vj. & xxx. q. ultima iudi
cantẽ. & bñ facit præalleg. cle. paſtoralis. ubi ſententia lata
etiã ꝑ Imperatorẽ ꝯ notorium facti notum ſibi iudici ut iu
dici eſt ipſo iure nulla. nec expedit ipm aliter allegare uel
de ipſo excipere: q̃a iudex ex ſuo officio hoc facere dẽt cũ
ex actis apparet iniquitas manifeſta facie qd̃ no. in l. ubi pa
ctum. C. de tranſac. & ad hoc optimè quòd no. Io. an. poſt
Innoc. in c. j. de offi. uica. Præterea aduertendũ quod etiã
ſi bannũ eſſet rite latũ nec poſſet reſcindi: tñ ex eius tenore
nõ apparet ꝙ iudex retulerit ſe ad exactionẽ ſolidi ſed ſim
7 pliciter. † certum eſt aũt ꝙ uerba ſentẽtiæ ſimpl'r prolata re
ferenda ſunt ad intell'm iuris cõis a quo recipiunt modifi-
cationem ſm ſubiectam materiam de qua in ſententia cõti-
netur. ut l. miles. §. decẽ. ff. de re iud. & l. ij. C. de noxa. quini
mo expreſſe nõ uidet poſſe iudex tollere iuris beneficium.
8 † Omnis. n. diſpõ quę ſimpl'r profertur ueſtitur a iure cõi &
ſm ipſum debet reſtringi & ampliari: ut l. qõ. §. inter locato
rẽ. loca. & l. quid ergo. §. ſi hæres inhærentẽ. de leg. j. præal.
c. dilec. de cõſue. ff. ſo. ma. l. ſi prior maritus & c. quẽadmo-
dũ. de iureiur. ubi de ↄditionibus intellectis tacite in diſpo
ſitionibus quæ ſimpl'r ſunt conceptæ quinimo expreſſæ nõ
uidetur poſſe iudex tollere iuris beneficium ſi imperitia iu
ris lapſus condemnaret in ſolidum in caſibus nõ permiſsis
ut l. ex diuerſo. §. ſi in iudicio. ff. ſo. ma. Itẽ nõ eſt maioris ef
ficacię bannũ quã ſententia diffinitiua imo minoris inquã-
tum bannum accedit ad naturã interlocutorię, ut no. in l. j.
ff. de requi. re. ſed poſt ſententiã diffi. in executione ſentẽtię
põt opponi per hæredem ꝙ non fiat ꝯ eum executio ultra
uires hereditarias ut no. Spe. i ti. de inſtru. edi. §. dicto uer.
ſed nunquid hæres. Nec mirum nã & ſi exceptione quis cõ
ueniatur ultra quã facere poſsit poteſt opponi in executio-
ne. ut. d. §. dicto. multo magis iſta quæ non eſt ꝓprie execu-
tio cũ ultra uires actin ꝯ eum nõ det. ut. d. §. & ſi pſaiam. &
ꝙ no. Io. an. in c. quũquã. de uſur. li. vj. in nouel. ſuper gl. dice
bat. Et pro hac parte ſufficiant quæ allegata ſubtiliter repe
rio: & maxime doctrina quã tradit Matſ. i ſua diſpu. in qua
æquiparat bannum & ſniam quo ad hoc ut quæ põt obijci
& allegari poſt ſententiam poſsint etiam poſt bannũ. Per
iſta ſuper quinque primis dubijs cõcludendum uidet ꝙ di-
ctus hæres prætextu banni prædicti capi non poſsit: tũ quia
nullum tum & quia ſi eſſet aliquod rẽperanda eſſet exactio
& ad uires hæreditarias reſtringenda eſt. Dico etiam ꝙ ſu-
per dicta nullitate põt ſucceſſor in officio adiri & petere re
ſcindi quatenus de facto proceſsit. ut d. cle. paſtoralis. & l.
ſi minor. ff. de mino. & ꝙ no. in l. ſi expreſsim. de app. per
Bar. Põt etiam excipere de inuentario ſi petatur banni ex-
ceptio & allegari per hoc bñficium illius. §. ſi uero petita
fuerit & c. qd̃ arctat ad exequendum prout ibi dicitur pęna
iudi. immiuente ſi illum ordinem prætermiſerit. Per prædi
cta etiam patet ſolutio ultimi dubij. de ſexto dubio non ex
pedit ultra diſcutere per iam dicta, & quia iura inducta op-
timè concludunt pro parte iiij in prædicto caſu. Ad id qd̃
ditũ de deſertione ap. dicendum eſt ꝙ talis deſertio non fir-
mat bannum contra nullitatem. ut l. ſi expreſsim. de ap.

CONSILIVM VII.

1 *Soror renuncians hereditati paternæ fratri ſuo pro certa ſumma ſocero ſuo ſoluenda dotis nomine cum pactis in inſtrumento apponendis an poſsit agere ad dotem pactis nondum impletis.*
2 *Pactum ſuper dote in perſonam certam appoſitum cenſetur ualidum.*
3 *Statim fieri dicitur quod ex interuallo efficitur.*
4 *Obligatus dare ſi dederit animo cõpenſandi non donandi facere dicitur.*
5 *Ius ſuum remittere & pecunias iactare nemo præſumitur.*
6 *Verba in contractibus poſita aliquem effectum habere debent.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In quæ-
ſtione agitata inter nobiles uiros ſergium ex
una parte agentem & bonſeplantem de boni
co ex altera ſe defendentem: uiſis oĩbus hinc
inde deductis defenſiones dicti bonſeplan. q̃a
ſunt iuſtitia & æquitate fundatę quod ut clarius eluceſcat,
præmitto fundamentum ſuper quo ſergius nititur. ſ. ex uer
bis cuiuſdam inſtrumenti quibus dicitur ꝙ dña alix ſoror
bonſeplantis pro libris duabus milibus paruorũ dandis &
ſoluendis in dotẽ & dotis noĩe ipſius dñæ Alicis nobili ui
ro do. Florello per dictum nobilem uirum bonſeplantem
cum pactis clauſulis & conditionibus quæ uidebuntur ap-
poni in inſtrumento dotis per ſe & ſuos hæredes facit finẽ
& remiſsionẽ dicto bonſeplan. de materna paterna & fra-
terna hære. & c. Innuit enim ſergius ꝙ per illa uerba dictus
bonſ. obligatus eſt ſibi in dictis. ij. millibus ut hæredi dictæ
dñæ mediante perſona dicti do. Florelli ſui patris quem di
cta domina alix hæredem inſtituiſſe dicitur. Subſequenter
innuitur quia conſtat dictum bonſ. ſoluiſſe partem dictæ
ſummæ dicto. do. Florello. ſ. quingentas. Tertio innuit ex
quadam confeſsione dicti bonſeplantis de qua conſtat in
quarta exceptione ipſius. Iſta quidem ſunt principaliter ſu
per quibus ſergius fundat ſuã intentionem quæ idẽ bonſe.
alijs exceptionibus nititur impugnare de quarũ efficacia ui
deamus. Primo quidem excipit ꝙ ex uerbis inſtr̃i ſupra re-
latis nulla fuit nata actio cõtra ipſum quia illa uerba pro li
bris duabus millibus ſoluendis in dotẽ ſunt uerba enuncia
tiua & non diſpoſitiua quę non ſolent parere actionem ſed
qñq; exceptionẽ ut not. in l. emptio. §. ancilla. ff. de rei uen.
& plene per Bar. in l. ex hac ſcriptura. de dona. Secundo ex-
cipit quod licet prædicta uerba inſtr̃i eſſent apta ad obliga
tionem inducendam tñ ante declarationem pactorũ & cõ-
ditionum quæ apponi dñt in inſtr̃o dotali malè agitur con
tra ipſum ſubiungens ꝙ inter cæteras clauſula apponenda
erat illa ſub qua cõis pater ipſorum reliquerat eidem alici
mille. c. libras. ſ. qd̃ ſi illa decederet ſine filijs dicta dos de-
ueniret in dictum bonſeplantem, quæ conditio iam extitit
quia ſine liberis deceſsit eo ſuperſtite. Replicatur pro par-
te ſergij contra iſta ꝙ promiſsio ſupradicta eſt pura ob cer
tam cãm facta quia non renunciauit dicta dña hæreditati
ſupradictę ita quod non uigore teſtamenti paterni renun-
ciationis promiſſa dicta quantitas debeatur ſibi. Et notan-
dum eſt in facto ꝙ mater dictę dñæ reliquit centum & ſimi
liter eius frater quorum hæreditatibus renunciauit ut. ſ. ui
dendum eſt ergo quid iuris. Ad quod dicam ꝙ ſiue dicta
uerba ſunt enunciatiua tñ ante declarationẽ conditionum
& pactorũ inepte agitur. Conſtat. n. ꝙ illa uerba quæ uide-
bantur apponi in inſtr̃o dotis referuntur ad arbitrium bo-
2 ni uiri. ut l. fideicom. §. quãquã. de leg. iij. † Conſtat etiam
quod ſuper dote ualet pactum appoſitum in perſonam cer
tam quãquã in bonum uirum. ut l. iij. C. de do. ꝓmiſ. nam ſi
ualet ſuper dote ut ibi ergo ſuper dependentibus & con-
nexis quæ regulantur a ſuo principali: ut c. ſi ſuper gratia.
de offi. dele. li. vj. & c. prudentia. de don. inter ui. & uxo. &
clauſulæ pactorum & cõditionum cenſent pars ꝯtractus dota
lis nec pñt ab ipſo ſeparari. ut l. fundi. ff. de cõtrahen. emp.
& l. fi. ff. de eden. Præmature igitur iſte ſergius egit. ſ. ante-
quã bonſep. declararet cõditiones & pacta ſicut ineptè agi
tur ante diem uel cõditionẽ. ut. C. de plus peti. & l. graccus.
§. ſi ſub condit. de pig. & l. hoc iure. de uer. ob. Non obſt. ꝙ
declaratio pactorum conditionũ in inſtr̃o dotali ueniebat
apponenda in fauorẽ dñę alicis nõ ipſius bõſeplantis quaſi
ex interuallo pater uel extraneus dans dotẽ non poſsit pa-
cta & conditiones apponere in ipſius dotis cõſtitutione in
præiudicium mulieris. ut l. quoties. ff. ſo. ma. Nam dico ꝙ a
principio pñt pater & extraneus dantes dotẽ apponere in
ipſius dotis ↄſtitutione cõdi. & pacta tanq̃ ſup re ſua: ut. d.
l. quoties. & l. in re mãdata. C. mãdati. licet ergo i caſu nr̃o
hodie fieret declaratio pactorũ & cõditionum, tñ facta vr̃

a principio poſtquã a principio ſic cõuenit ut eſt caſus in l.
3 Modeſtinus.ff.de ſolu. ubi illud dicitur † fieri ſtatim qđ ſit
ex interuallo ſi a principio ſic cõſueuit. & patet in ſentẽtia
expẽſarum incerta cuius declaratio trahiť ad tẽpus ſenten
tiæ:ut no.in l.ab executore.ff. de ap.& l.ſi cũ excep.§.quate-
nus.ff.qđ met.cã.& l.itẽ ueniunt.§.& cum prędiximus.ff.de
peti.hær. Videť.n.bonus uir aſſumptus ut declaret quid iu-
ſtũ & æquũ ſit.& ſic dictũ eius eſt quædã declaratio iuſtitię
& æquitatis iam certę in rerũ natura. ſed apud hoĩes incer-
tę:ut l.ſi pecuniã.& l.cũ ad præſens.ſi cer.pet.Hinc diciť ꝙ
qui declarat nihil de nouo facit.l.hæredes palã.de teſt.Præ
terea nõ vř uerũ ꝙ dicta ꝯuentio cõditionum & pactorum
exprimendorũ uideať appoſita in fauorẽ dñę alicis non ip-
ſius bonſe.nã imo in dubio debet intelligi appoſita in fauo
rẽ ipſius qui ſe obligat ad ſoluẽdũ cũ conditionibus expri-
mẽdis in inſtřo dotali.cũ.n.inter ipſum & ſororẽ ꝯtractus
iſte agereť & ipſe ſe obligaret ad ſoluendã dotẽ cũ pac.&c.
eſt ueriſimile ꝙ noluerit obligare purè & ſimpliciter ſed
cũ pactis & ꝯditionibus declarãdis arbitrio boni uiri. Nã
cũ in dubio cõuẽtiones inuẽtę ſint ut unuſquiſq; ſtipuletur
ꝙ ſua intereſt alteri ſtipulari nemo poſsit. ut.l.ſtipulatio
iſta.§.alteri.de uerb.oblig. uериſimile eſt ꝙ uoluerit pacta
& cõn.apponere in fauorẽ ſuũ nõ officium procurationis
uel negociorũ geſt.aſſumere & ſic alteri prouidere. & hoc
eſt ꝙ dicit gloſ.alibi.ſ.ꝙ cum quis aliquid gerit ꝙ ſuo iure
põt facere & alieno ꝓſumiť feciſſe noĩe proprio & nõ alie-
no.ut no.in l.pro hærede.§.cæterũ.uerſi.& ideo.ff. de acq.
hæred.l.ſi ita ſtipulatus.§.griſogonus.ff.de uer.ob. Ex iſtis
breuiter infero ꝙ ante declarationẽ factã de ꝑdictis pactis
& cõditionibus ſergius iſte male gerit & inepte & per ꝯñs
bonſe.ex hoc capite uenerit abſoluendus. Secũdo ueniens
propius ad medullã qõnis dico ꝙ etiam ſi bonſe.ſimplici-
ter promiſiſſet dotẽ prædictarũ duarum millium librarum
abſq; dicta clauſula cũ pactis clauſulis & condit.&c. tamẽ
cõſiderato tenore paterni teſtamenti & ꝙ illa deceſſerit
ſine liberis nõ tenetur eã ſoluere: quinimmo ſolutã poſſet
ab hæredibus mulieris repetere. ꝙ ſic probo. patet ex teſtõ
patris obligatum ipſum bonſe. ad mille quingentas ex teſta
mento matris in centum & teſtõ fratris in centum. & ſic in
mille ſeptingentas. Cõſtat etiam ex diſpõnibus odorighe
ꝙ dictus bonſe. ſciebat ſe obligatum pro dote eius ſororis
in libris mille ſeptingẽtis & ultra promittit poſtea de pro
4 prio libras.ccc.& ſic.ij.millia. † Infinitis aũt legibus caue-
tur ꝙ obligatus aliquid dare uel facere ſi poſtea dat uel fa-
cit, vř illud facere animo compenſandi non animo donãdi
& maxime in dote. multa iura hoc uolunt ꝙ frater dando
dotẽ vř ipſam dare ut ſe exoneret ab obligatione qua tene
batur non aũt dotẽ duplicare.ut l.titia.§.qui inuita. de leg.
ij.& l.hmõi.§.cũ pater.ff.de leg.j. Eſſet.n.abſurdum ꝙ filia
illa poſſet petere relictũ in teſtõ patris pro dote & poſtea
frater hæres patris uideať in dubio promiſiſſe de ſuo & ſic
dotem duplicare cõtra præalleg.iura & multa alia. Præſu-
mendum eſt ergo ꝙ promiſsio fratris de ſoluenda dote fa
cta fuerit per fratrẽ uigore abſolutionis ex teſtõ paterno:
& ſic hac cõtemplatione vř ſe ad dicta duo millia obligaſ-
ſe per relationem ad teſtm̃ paternum ut eſt ipſa ueritas, er-
go illa uerba cum pactis conditionalibus &c. uidentur in-
telligi repetita uel ſaltem ꝑ bonum uirum declarãda ut ſic
uolũtas teſtatoris pro lege ſerueť. ut in aut. de nup.§.diſpo
nat. & confirmatur hoc per l. qui romæ.§.duo fratres. de
uer.ob.ubi in dubio conuentiones & pacta inter hæredes
nõ infringunt fideicõ. inuicẽ inter eos debitum de futuro
ſicut eſt in caſu noſtro in quo dos iſta debet ad fratrẽ perue
nire ſi ipſa deceſſerit ſine liberis, quæ cõditio cum eueniret
daretur ſibi petitio ſi ſoluiſſet multo magis retentio. ut l.j.
§.ꝙ ait.ff.de ſuperfi. Et uere eſt ibi caſus noſter.ſ.ſi dicam*
ꝙ bõſeplan.dictã dotẽ promiſiſſe uideatur uigore obliga-
tionis qua tenebať ex teſtõ paterno ꝙ ſine dubio eſt dicen-
dum per ea quæ dicta ſunt & probatur apertius. illud eſt de
bitum quòd deſcendit ex diſpoſitione legis qua cauetur ꝙ
paternum eſt officium dotare filias. ut l.ſi.C.de do.promiſ.
ſed alia.l.dicit ꝙ quicquid filia percipit a patre in hoc debi
to cõputatur.ut l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſolu. mat. facit
aut.præterea.C.unde uir & uxor. ſi ergo recipit a fratre hæ
rede patris promiſsionẽ pro dote vř in dubio recipere aĩo
compenſandi debitum in quo ſibi tenebatur ex diſpõne le
gali & paterna non aũt animo donandi de nouo, quia do-
natio non præſumitur ubi adeſt alia coniectura, ut l.ſi cum
aurum.ff.de ſolu. Non ob.ꝙ hic apparet alia cauſa promiſ
ſionis.ſ.propter renunciationem hæreditatis paternę ma-
ternę & fraternę.nã ut ex eorum teſtamentis apparet non
plus imo minus ſibi debebatur quã receperit de ꝓmiſsis.
Item non apparet ꝙ ſibi aliquã mouerit litem ſuper ineffi-
cacia prædictorum teſtamentorum & ſic nõ præſumitur re
nunciaſſe ob aliam cauſam q̃ ex eo ꝙ noluerit agnoſcere
bonã fidem quia non plus ſibi ex ipſis teſtamentis debeba-
tur. Iſta aũt eſt probabilis & concludens præſumptio ut ſi
de uoluntate contrahentis non appareť recurrať ad conie-
cturas & uicinas ſcripturas & ex his debemus percipere in
tellectum.ut l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.ff.de leg.j. Et ꝙ dictus
bonſ.nõ habuit animum propter dictã renunciationẽ dñę
alicis luę ſororis ſe obligandi, ſed tãtummodo ab obliga-
tione qua tenebatur liberãdi probãt illa uerba.ij.mill.lib.
dandis & ſoluendis in dotẽ per nobilem uirum &c. ſonãt
iſta uerba in diſſolutione obligationis antiquæ quia ſolue
re eſt actus obligationis extinctiuus nõ inductiuus.ut inſti.
qui mod.ob.in prin. Præterea ſi dictus.b.ſponte ſoluiſſet.
ij. mille libr. tenebatur dicta dña eius ſoror eum libera-
re & renunciare dictis hæreditatibus q̃ a recipiendo debi-
tum teſtamenti, vř teſtm̃ approbare, ut l. poſt legatum.ff.
de his qui.vt indi. Idem ergo ſi recepta promiſsione pecu-
niæ ſibi debitę liberat hęredem uidetur recepiſſe & renun-
ciaſſe ex cauſa prædicta fideicommiſſo in futurũ debito in
defectũ liberorũ ſaluo manente.ut.d.§.duo fratres. ubi eſt
caſus ſm̃ uerã lec. maximè uerbis dictæ renũciationis hoc
ſonantibus dum dictũ fuit cũ pactis clauſulis & conditioni-
5 nibus inferẽdis &c. † Veriſimile eſt.n.ꝙ frater de illo fidei
cõmiſſo reſeruando ſenſerit quia nõ præſumitur quis ĩ du-
bio remittere ius ſuũ ſicut nec pecunias iactare. ut l. cũ de
indebito.de ꝓba. Si.n dicta in præcedentibus uideñ in cõ-
tractibus repetita.ut l.item ff.de pac. multo magis illud de
quo apparet teſtm̃ pr̃is ſicut erat illud fideicõ. debet intelli
gi repetitũ. Et ꝙ cõditio quæ ineſt præcedẽti obligationi
uideať repetita in ſequenti ꝓmiſsione & oĩs eius qualitas
ſunt tex.expreſsi.ff.ut leg.no.ca.l.j.§.ſi quis ſub conditione
6 cũ ꝯcor.ibi no.& l. ſi prior maritus.ff.ſo.ma. † Accedat ad
hoc regula ꝙ uerba dñt aliquid operari.ut c.ſi papa.de pri-
ui.lib.vj.& l.ſi qñ.de le.j. Illa ergo uerba cũ pactis & cõdi-
tionibus inferẽdis niſi iſtũ effectũ producãt non pñt alium
operari, opereñ ergo quẽ pñt ſine ꝑiudicio alterius. & eſt
æqua illa interpretatio q̃ conſeruat ius fratris ſi ſoror ſine
liberis deceſſerit quẽ pater prætulit ĩ dicta dote extraneis
quibuſcũq; & recte.ut l.cũ acutiſsimi.C.de fideic. Ex iſtis
oĩbus manifeſte cõcludiť ꝙ ſi dictus bonſe. dictã dotẽ ſol-
uiſſet ſorori ea poſtea decedẽte ſine liberis poſſet eã repete
re ab hærede ipſius, dñs multo magis ſi non ſoluit ſoluere
ammodo tenetur, ut in regula cui damus. Et ꝑ iſta ſublata
ſunt fundamẽta partis alterius quia nedũ partẽ ſed ſi totũ
ſoluiſſet & pure etiam ſe ſoluturũ ꝓmiſiſſet uel confeſſus
eſſet intelligiť facta ꝓmiſsio cõfeſsio & ſolutio ſaluo iure
fideicõmiſsi.ut.d.§.duo fratres. Sic ad illa q̃ apparent obli-
gatio ipſius bonſe.& renunciatio dictæ dñe referanť ſicut a
primordio tituli oĩs poſterior formatur euẽtus, ut l.j.C.de
impo.lu.de.ubi gl.notabiliter dicit ꝙ ex origine cuiuſlibet
cõtractus & cauſæ q̃d ſtatuẽdũ ſit diſtinguiť. Et ſic apparet
ꝙ in principio dixi ꝙ ius dicti bonſep. in æquitate & iuſti-
tia eſt fundatũ in cõſpectu cuiuſlibet recti iudicis & ſic ue-
niat abſoluendus a petitione dicti ſergij, quia certat de lu-
cro captãdo & alterius teſtm̃ & mentẽ cõtrahentiũ infrin
gere conať, & hæc cõcluſio reſpicit quòd reliq̃t pr̃ huic ali
ci.ſ.mille quingentas libras cũ onere fideicõmi. ſepe dicto
q̃ ſoluere nõ teneť & ſolutionẽ repeteret ut ꝑdixi. Quo ad
reſiduũ aliorũ quingẽtorũ debuerat declarari cõdõnes &
pacta & clauſulę antequã iſte ageret ꝙ cũ non fecerit male
egit

egit & ſic uenit iſte bõſ. abſoluendus ut ſuperius eſt ꝓbatũ.
De legitima iore naturę hic non eſt quærendum quia nõ eſt
actum ex hoc capite nec ꝓbata quãtitas limitata ipſius le-
gitimæ ut ex actis apparet. & ſatis certe eſſet ęquũ ꝙ i ccc.
libris ultra datas per ipſum bonſe. illa ꝓditio ſi ſoror deceſſe
rit ſine liberis reuertat ad ipſum debeat ſub intelligi ſicut
ĩo mille quingẽtis libris. ſ. debitis ex teſtmẽto ut ſic in qo
gẽtis debeãt conditiones & pacta intelligi repetita ſicut in
principali dote. ut. l. inter ſocerum. §. cum inter. de pac. do:
cum ſi. ut ſic frater iſte liberalis ſororẽ uideatur ſe potius di
lexiſſe q̃ hæredem extraneum inſtitutũ ab ea quòd iſta eſt
ordinata charitas commendata a iure. ut. l. præſes. de ſer.
Et ita conſulo ego. P. &c. Mccccxcv. xij. Iul.

Mater ſuæ filię mente captæ cuius pr̃ iam deceſſerat poſt
uniuerſalem inſtitutionẽ factam de ipſa ſubſtituit per hęc
uerba, poſt mortem uero dictę Helenæ eius filiæ mente ca-
ptæ uoluit iuſsit & mandauit omnia ſua bona mobilia &
immobilia diſtribui & dari per dictos ſuos ꝯmiſſarios ubi
melius uidebitur pro aĩa dictæ teſtatricis. deinde mortua te
ſtatrice curatores dati in teſtõ matris dictæ mentecaptæ
adiuerunt dictã hereditatẽ & tandem mortua eſt dicta mẽ
tecapta. de eius bonis tam prædictis mr̃nis q̃ paternis ori-
tur ꝯtẽtio iter dictos cõmiſſarios ſiue epm ex una parte &
heredes ab inteſtato dictæ mẽte captæ ex alia q̃rit̃ q d iuris.

CONSIL. VIII.

1 *Subſtitutio exemplaris qua dicatur & quæ fideicommiſſaria.*
2 *Aditio ſi omiſſa fuerit quicquid in teſtamento habetur irritum erit.*

IN CHRISTI noĩe amẽ. Difficultas q̃õnis
1 pricipaliter ꝯſiſtit in ſpẽ ſubſtitutionis †Vtrũ.
ſ. dicta ſubſtõ ſit cenſenda exemplaris an fidei
commiſſaria. namque ſi eſt exemplaris, uidet
trahi ad oĩa bona mentecaptæ undecunque
quæſita ex ſucceſsione paterna materna uel aliunde. nã ita
eſt in pupillari ut facta in parte trahatur ad totũ patrimo-
nium pupilli cui ſubſtitutio pupillaris facta eſt. ut. l. ſed ſim
pliciter. §. ad ſubſtitutos. & l. coheredi. §. fina. ff. de uulg. &
pup. l. precibus. C. de impub. & alijs ſub. vñ cum exẽplaris
ſit inducta ad exemplum pupillaris idẽ erit in ea dicendũ. ſ.
ut ad totum trahatur. ut. l. humanitatis. C. de impub. & alijs
ſubſti. & hoc tenet ibi Cy. & poſt Di. in vj. q. & Bar. in. l. ex
facto. in quarta principali. q. ff. de uul. & pu. & ſm hoc oĩa
bona uenirent non ſolum bona matris ſubſtituentis de cer
ta linea quæ una cũ alijs mentecaptæ bonis ad ſuos uenien
tes ab inteſtato deuoluerẽtur. ut. l. cohęredẽ. §. cũ filiæ. uer.
nec fideicommiſſum. ff. de uul. & pup. ꝑall. l. precibus. in ſi.
Premittendũ eſt ẽt ꝙ iſta ſubſtitutio poſt mortẽ uero &c.
eſt cõpendioſa quę eſt apta cõprehendere uul. & pup. exẽ-
plarem. & ſic directas & ẽt fideicommiſſariã & ſic obliquã.
modo q̃nque de una ad aliã trãſit ut legit̃ & no. in. d. l. pre-
cibus. & l. centurio. ff. de uul. & pup. Pro deciſione igit̃ quæ
ſtionis eſt diſcutiendum an dictã ſubſtitutio compendioſa
ꝯcepta ut ꝓponitur ꝯtineat in ſe exemplarẽ uel fideicom-
miſſariã. Et uidetur ꝙ ſit directa exemplaris ſic eſſet em̃ in
pupillari incluſa ĩ cõpendioſa ut facta per uerba de quibus
in themate, poſt mortẽ uero &c. cenſeretur directa pupilla
ris & executores mortuo pupillo infra pubertatẽ tenerent
locum hæredis ut no. plene per Bar. in. l. centurio. in. ij. prin
cipali. q. ff. de uulg. & pu. ita dicendum uidetur hic. ſ. quod
prædicta compendioſa propter diſtributionẽ fiendã ꝓ ani-
ma cenſeat̃ exemplaris. Nam poſtquam conuenit uerbis &
perſonis eſt in dubio interpretanda eſſe directam potius
quam obliquam ut. c. ſi pater. de teſta. li. vj. & no. in. l. uerbis
ciuilibus. ff. de uul. & pu. Iſta faciunt pro hac parte. In ꝯriũ
duo urgent. Primo intentio teſtatricis. Secundo defectus
non ſolennis aditionis. Intentio teſtatricis quod hic defi-
ciat tollitur ex uerbis teſtamenti. Nam primo dicitur in te-
ſtamento quod inſtituit eã hęredem in omnibus bonis ſuis.
Et in ſubſtitutione ſubiungitur: poſt mortem uero dictæ
Helenæ mente captæ mandauit omnia bona ſua diſtribui
& dari pro anima ipſius teſtatricis &c. Per hæc uerba cla-
re oſtenditur quod uoluit ſolũmodo bona ſua diſtribui pro
anima non autem aliunde quæſita ipſi filiæ mentecaptæ. nã
animæ teſtatricis non prodeſſet diſtributio bonorum quæ
ad ipſam non pertinent ut c. non eſt putanda. j. q. j. Hæc er-
go cauſa in ſubſtitutione adiecta expreſſe demõſtrat quod
uoluit prouideri ſaluti ſuæ aĩe & non filiæ mente captæ. &
ſic ſm cauſam adiectam eſt iſta ſubſtitutio reſtringenda. ut.
l. cum pater. §. dulciſsimis. ff. de le. ij. & per hoc reſpondet
ad. l. humanitatis. quæ uidetur cum appareret ex uerbis quod
ſubſtituendo uoluerit prouidere filiæ mentecaptæ hic uero
aĩe ſuæ tm̃. Non ob. quod ſubſtitutio pupillaris expreſſa
uel in compendioſa incluſa extendatur ad oĩa bona. ut. l. co.
hæredi. § fin ꝑalleg. nam & ſi in pupillari expreſſa hoc facit
cum appareret tñ incluſa in cõpendioſa negari põt. nam fa-
cta per hæc uerba poſt mortẽ filij mei pupilli uolo ꝙ bona
mea diſtribuantur pro anima mea repugnat quòd ueniant
bona pupilli aliunde quæſita per prealle. c. nõ eſt putanda.
& dicta Bar. quæ de iſta incluſa pupillari ſub compẽdioſa
loquuntur ſuſtineri poſſunt in caſibus qui ex uerbis eius ap
parent. ſ. cum teſtator bona ſua iuſsit diſtribui inter paupe
res ſimpliciter nec adiõnãit pro anima ſua uel filij ſicut in
caſo noſtro. Ibi em̃ ideo ueniunt bona pup. quia prouiſio
aię non refertur ad animam teſtatoris tm̃ ſed poteſt include
re ſalutẽ animæ pupilli ideo benigne & pie interpretatio
ſumitur ut includat animam utriuſque. In caſu autẽ noſtro
uerba expreſſa non patiuntur coniecturam talis uoluntatis
arg. l. illud aut illud §. cum in uerbis. de lega. iij. Nã ut idẽ
Bar. dicit in. d. l. centurio. in. iij. q. principali probabiliter in
multis caſibus & loquẽdi modis dubitatur an incluſa in cõ
pendioſa & pupillari uel fideicõmiſſaria in quorum caſuũ
deciſione ponderat multum uerba quibus uſus eſt teſtator,
ſic ergo in iſta incluſa exemplaria ponderanda ſunt ut di-
xi & in talibus relictis ad pias cauſas æquum eſt ita dicere
ut mentem teſtatoris ſequi non ſcriptas iuris ciuilis regu-
las quibus talia relicta non regunt ſed iure poli & naturali.
ut. c. filius. & c. cum tibi. de teſtamentis. & ꝙ no. Barr. in. l.
hanc. C. de ſac. ſan. ec. Ex iſtis infero ꝙ iſta ſubſtitutio non
eſt exemplaria ponderata principaliter teſtatricis intentio
ne uerbis expreſsis manifeſta & per conſequens amplectẽ-
da. ut. l. in conditionibus primum locum. ff. de condit. & de
mon. Dixi ſecundo ꝙ principaliter arguebat in ꝯrium de-
fectus nõ ſolennis aditionis maternæ hæreditatis factæ ꝑ
procuratorem filiæ mente captæ. nã poſito ꝙ eſſet directa.
exemplaria & ſit, tñ quia nõ fuit aditione roborata non aſ-
2 ſumpſit robur ſiue efficaciã. †Nã omiſſa aditione legata ſub
ſtitutiones & omnia in teſtamento relicta ad irritum deci-
dunt. ut. l. ſi nemo. ff. de teſta. tute. cum ſi. Et quòd ad confir
mationem exemplariæ factæ a matre requiratur aditio te-
net Bar. in l. ex facto. ff. de uul. & pup. Talis. n. mentecapta
adire non potuit ſed uenire debuit per bonorum poſſeſsio
nem ſm tab. quæ ſatis fuiſſent ad confirmationem. l. ſi. C. de
cura. fu. ꝙ dicit expreſſe Bar. in prædicta. l. ex facto. in. j. q.
principali. ibi unum & ultimum &c. Non ob. ſi dicatur ad
confirmationem talium relictorum non requiritur aditio
ut ipſe no. in. l. habeat. C. de ſac. ſan. ec. ubi ẽt dñs meus Bal.
tenet. nam dicunt uerum q̃ñ cõſtat de expreſſa uel tacita uo
luntate defuncti ꝙ ſic uoluerit. Tunc. n. eſt iuſtum dicere ꝙ
talia relicta non ſubiaceant huic rigori ſed quando ex iuris
rigore quis ad talia conſequenda aſpirat. Preterea non ex
præſumpta uel tacita uoluntate autoris ſed ex eo ꝙ ius ſta-
tuit ut inſtitutus in parte habeat totum uel quod iure poſ-
ſit facere teſtamentum filio mentecapto in bonis ipſius fi-
lij. Nã hoc conceſſum eſt ex priuilegio legis. ut. d. l. humani
tatis. ibi parentibus indulget tunc talia relicta pia cum ſu-
mant auxilium & fomentum a iure poſitiuo debent illo iu
re regulari. ar. c. quo iure. viij. di. & credo hoc uerißimum
quod confirmo ex his quæ dominus & præceptor meus do
minus. Bald. in. l. omnium. C. de ſac. ſan. ecc. ubi ſi obligatus
petit inſtrumentum confeſsionatum executioni mandari
ſecundum formam ſtatuti poteſt ex illo ſtatuto repelli ui-
gore

gore præſcriptionis ſtatutariæ contra talia inſtrumenta.
Multum ergo refert utrum relicta ad pias cauſas fundentur
in uoluntate an in iuris ſubtilitate. Hoc enim caſu alio iu
re ſimili uti dñt.& d.c quo iure. Ex quibus infero & conclu
do in propoſita.q.quòd bona teſtatricis ſm eius uoluntaté
poſt euentum conditionis per obitum metecaptæ Diſtri-
buantur inter pauperes pro anima teſtatricis minus ſoléni
aditione non attenta detracta tamen legitima debita filiæ
quam non potuit auferre.ut.c.raynutius.de teſta.&c. l.cum
quæritur.de inoff.teſt. Trebel. uero de talibus relictis non
detrahitur ſm ueram communem opi.de qua per Bar. in.l.
marcellus.ad treb.Sed aliter no.Io.an.in.c.ſi pater.de teſt.
li.vj.dicta uero legitima & alia mětecaptæ bona undecun
que obuenerint deuoluuntur ad uenientes ab inteſtato.. di-
ctę filiæ mentecaptæ rationibus ſupra dictis. Et ita dico et.
conſulo ego Pet.de ancha.iuris utriuſque doctor bononiæ
actu legens & ad fidem me ſcripſi & ſigillaui &c.

CONSILIVM. IX.

1 *Teſtes quot ſint neceſſarij contra inſtrumentum uel præſumptionem inſtrumenti.*

2 *Inſtrumentum publicum quot poſsit teſtibus reprobari.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Plurimæ
coniecturę concurrunt quòd iſte debeat iu-
dicari contractus pignoris & ſub ſpecie
emptionis initus in fraudem uel legis com
miſſoriæ uel in fraudem uſurarum quas blan
do uocabulo campſores quidam moderni temporis meri
tū appellant & ſic de nomine ad nomen fraudem faciunt
qđ iũ non excuſat. xiij. q. iij.plerique. Et antequàm dictas
coniecturas enumerem præmittendum eſt ꝙ inſtrumentū
in ſui forma oſtibili eſt purum in quo.a.&.b.fatentur ſe p̃-
tium recepiſſe & ꝙ in præſentia ipſius notarij fuit eis inte-
gre numeratum ita ꝙ alio nõ apparente præſumitur pro in
ſtrumento & ei ſtatur donec probetur ꝯtrarium,quo proba
to plus ualet q̃ ſcriptura. ut. l. cum precibus. cum ibi. no.
C.de proba.& c.accepimus.§.interim autem.de fid. inſtru.
2 † Qualiter autem fiet hæc probatio contra publicū inſtru-
mentum omnes concordát ꝙ in hoc ſufficiant tres teſtes li
cet aliqui dicant de duobus tantū.ut in.c.cum ioannes.&.
ibi plenè in nouel.de fi.inſtru.& per Bart.in.l.j.ff.q̃mad.te-
ſta.ape.Et hęc uera cum directe quis vult ꝓbare ꝯtra inſtru
mentum.ſi autem contra præſumptionem quæ ex eo oritur
lenior probatio ſufficit.ut no.in.l.in regen.§.quod fere.ff.de
pac.Quod aũt dicta uenditio non fuerit ita pura nec uera
numeratio interceſſerit prout uerba ſonant ex multis effi-
caciter demonſtratur. Primo ex ſerie ſcripturæ priuatę tri-
no teſte annotatę & ſic eandem habet uim quam publicum
inſtrumentum.ut.l.ſcripturas.C.qui po.in pig.ha. & no.in.
c.ij.de fide inſtru.in ea.n.habita mentione expreſſa de ꝯtu
prædictę emptionis præambulo emptor & uéditor. ſ.a.&
b.paciſcuntur quòd eis liceat dictas domos reemere infra.
an.&.c.&.d.emptores ſi eis pretium fuerit numeratum &
redditū infra dictum tps libere teneantur relaxare & reuen
dere qđ pactum ubi alia nõ cõcurrerent in præſumēda frau-
de eſt a iure approbatum.vt.l.ij.C.de pac.inter emptor.&
uéd.Alijs autem concurrentibus pactū illud adminiculať
ad præſumptionem fraudis.ut no.Ioan. an. referendo Cy.
in.c.illo uos de pig.licet ergo appareat ex tenore inſtrumē
ti emptio abſoluta & pura,tñ illud pactum aliud oſtēdit:ꝙ
licet omiſſum fuerit inſtrumento ſi tñ extrinſecus probetur
ſufficit.ut.d.c.cum Ioannes.Secundo conſiderandum quia
ex ſerie inſtrumenti patet.a.&.b.pretium recepiſſe.ſupradi
cta autem ſcriptura oppoſitum teſtificať dum in ea dicit ꝙ
dictum prætium ſiue ducatus debeat inueniri ad meritum
per literas cãbij uel aliter ut prædictis emptoribus melius
uiſum fuerit.ex hoc patet ꝙ prætium non fuit ſolutum ut
dicit in p̃dicto inſtrõ. Preterea hoc expreſſe dicit ꝓbaturos
tres teſtes qui interfuerũt ꝯctui & deſcripti ſunt in inſtru-
mēto.ſ.ꝙ nulla prætij uera numeratio facta fuit ſed quædã
oſtenſio pecuniæ prędictæ quàm.d.&. c. fecerunt & retro
reportauerunt.non autem dictis emptoribus tradiderunt.
In hoc ergo inſtrõ quæ ad hoc expreſſe conuincitur ſimula
tum & fictum ut.d.c.cum Ioannes.Scriptura.n. propria ma
nu annotata tribus teſtibus & ipſis illud idem & clarius de
ponentibus nulli dubium quòd ſuperat fidem inſtrumenti.
ut.d.l.ſcripturas. Tertio conſiderandum eſt pactum appoſi-
tum quòd de dicto prætio ſic procurato ad meritum per li-
teras cambij uel aliter.a.&.b. uenditores tenentur ſoluere
meritum toto dicto anno quo poterant reluere,ꝙ pactum
non minus eſt ꝯ ſubſtantiã ꝯctus quàm illud. ſ. quod uendi-
tor computet ſibi fructus in ſortem.ut no. in.d. c. illo uos.
Ex ſerie etenim inſtrumenti patet quòd uenditores
conſtituunt ſe precario nomine poſsidere domos uenditas
& ſic fructus penſiones & ſi pertinent ad emptorem poſt tra
ditionem factam:ut.l.iul.§.ſi fructibus. &. §.ex uendito.ff.
de actio.emp.Quod ergo uēditores teneantur interim ſol
uere meritum ſiue uſuram de prætio eſt ꝯ no.in.l. ex uendi-
to.quinimo uenditor poſtquàm rē tradidit poteſt licite pe-
tere uſuras tamquàm intereſſe pretij non ſoluti. ut no. in.c.
cõqueſtus, de uſur. Quarto ēt põderandū eſt quod in libro
rõnum dictorum.c.&.d.apparet quod idem.a. & b.ante di
ctum ꝯtum emptionis & uenditionis erant debitores de-
ſcripti in centum ducatis:& immediate in folio in quo de-
ſcripti ſunt debitores ſubſequunť q̃dam in quibus. a. &. b.
deſcribuntur ēt debitores in uſuris ſub noīe meriti concur-
rentibus illo anno factę uenditionis & dicta quantitas ſor-
tis & uſurarum æquatur de prætio in quo in eodē libro rõ
num deſcripti ſunt dicti.a.&.b.creditores dictorū. c. et. d.
ex qua deſcriptione manifeſte & liquide infert quod. c. et
d.dictum prætium non ſoluerunt.ut dicitur in prædicto in-
ſtrumento: quis enim mercator eſſet tam ſupinus &
ebes ut pretij iam ſoluti ſe deſcriberet debitorem in li. rõ-
num ſuarum.certe non eſt ueriſimile nec ſibi credendum ſi
ꝯ ſcripturam propriam uenire tētaret ſed potius libito ſuo:
ut.l.ſi.C.arb.tu.&.j.q.vij.ſ. luberrimū.& de prob. per tuas.
&.C.eo.ti.l.rationes.&.l.inſtrumenta. Quinto ēt conſide-
randum eſt quod dictę domus uenditæ erant duplo maio-
ris prętij q̃ ꝯuēti quod ēt adminiculatur ad fraudem præſu
mendum.ut.d.c.illo uos. &. c. ad noſtram.de empt.& uen.
Nam ēt ex iſto capite poſſet ꝯtractus reſcindi ēt ſi fuiſſet ue
rus.ut.l.ij.C.de rei uen. Sexto & ultimo ad conſiderādum
quod dicti.a.&.b.uenditores toto illo anno quo habebant
facultatem reemendi ſteterunt in poſſeſsione domorum
quæ detentio argumentum præſtat ad præſumendam ſimu-
lationem.ut l.ſicut,§.ſuperuacuum.ff.qui.mo.pigno.uel.hi
po.ſol. Et ſi dicatur quare ergo lapſo anno tradiderunt uel
poſsidere uel uendere paſsi ſunt dictis. c. &. d.emptori-
bus dictas domos poſtquàm pretium non receperant ut tu
dicis.iſtud.n.ſoluere uel tradere eſt iactare quod nõ debes
& hoc non præſumendum:ut.l.cum de indebito.ff. de pro-
ba. Ad hoc reſpondeo quod ſic facere cogebantur quia ex
alijs cauſis apparebát ueri debitores dictorum.c.&.d. in di
ctis centum.ut patet ex literis ipſorum ut ſuperius tactum
eſt. Vnde cum urgerentur ad ſolutionem conuenerunt ut
poſt annum dicti.c.&.d.licite & titulo emptionis dictas do
mos ꝓ dicto debito poſsiderēt & interim ſoluerunt meritū
ſiue uſuram.Concludo igitur quod cum ex libro ſiue codi-
ce rationum non appareat dictum pretium aliunde ſolutū
&.a.&.b.deſcribantur dicti prætij creditores.& hoc idem
ēt ꝯfirmetur per dictam ſcripturam priuatam ex iſta uia ſi
a.&.b.ea uti uellent poſſunt licite petere dictum preciū cõ
uentum & ēt omnes fructus & penſiones domorum quas
dicti.c.&.d.percipere potuerunt.ut.d.l.iulia. §. ex uendito.
&.d.c.conqueſtus.& utrobique not. Item ſi uoluerit idem.a.
&.b.dicere dictum ꝯtractum emptionis & uenditionis ſi-
mulatum & potius fuiſſe dictas domos pignori obligatas
quàm uēditas ēt hoc dicere poſſunt & ex pluribꝰ demōſtra
re.Primo ex pacto de reuendendo. Secundo ex paruitate
pretij quia minus q̃ dimidia iuſti p̃tij. Tertio quia poſt do-
mos traditas uigore conuentionis cogebantur ſoluere uſu-
ras ſub nomine meriti ſiue cãbij. Quarto quia ante dictū
contractum

contractum erant ueri debitores quantitatis conuentæ, po
ſtea ſub nomine pretij ꝑdictarum domorum quodammo-
do coacti uẽdere cogebãtur ut dictis creditoribus. c. &.d.
ſatisfacerent. Quinto quia euidenter apparet per ſcripturã
priuatam & codices rationum & per teſtes io inſtrumento
deſcriptos non intereſſe ueram numerationem ſed & ſimu
latã ut probant teſtes. Sexto quia uenditores in poſſeſsione
domorũ quouſq; ex forma cõuentionis poterãt reluere in
poſſeſ.ceterũt. Septimo quia ijdẽ uenditores ſcribendo in
ſuo codice aliquos ſibi debitores meriti ſiuæ uſurarũ quas
meritum ſiue cambium uocant non carent ſuſpicione ꝙ
fęnerentur & credant alias pæcunias ſub uſuris. quia igitur
ſumus in materia in qua ex præſumptionibus iudicatur, ut
no. Io. an. poſt. Inn. in. d. c. illo uos. de pigno. circunſpectus
iudex atque diſcretus ex prædictis argomentis & teſtimo-
nijs confirmabit motum animi ſui ꝯ prædictos. c. & d. cum
ꝯctus emptionis & uenditionis predictæ multipharià mul-
tiſque modis conuincatur uitioſus & uere per eos nullum
fuiſſe pretium numeratum prout ex ſuperioribus euidẽter
appatet Ego Pe. de ancha. legum doctor.

Communitas caſtragani ſubmiſit ſe cõmunitati anchõ-
næ & ut illam defenderet certam ſummam pecuniæ annuã
ſoluere promiſit. Quidam oobilis dicti caſtri certis annis
in ſolutione dictæ ſummę contribuit & facta confirmatio
ne apoſtolica dictæ ſubmiſsionis dictus nobilis ſe & ſua
ſub protectione papæ poſuit & receptus eſt. querit̃ an poſ-
ſit compelli ad contribuendum in ſolutione prædicta.

CONSIL. X.

1 *Facere plus dicitur qui facto quàm qui uerbo facere reperitur.*
2 *Munera quare ab omnibus ſoluenda ſint.*
3 *Priuilegium in quibus priuilegiatum non tueatur.*
4 *Res quæ inter alios fit alijs præiudicium non patit.*

IN CHRISTI nomine amen. Videtur effi
caciter poſſe probari iſtum nobilẽ. uirũ Col-
lam non poſſe effugere quin ſoluere & cõfer-
re teneatur cum illis de cõmunitate Caſtraga
ni ſicut hactenus contulit. Primo quia in the-
mate præſupponitur pręſidentes cõmunitatis prędictæ ſe-
ciſſet hanc ſubmiſsionem cõmuni Anchonæ de cuius iuri-
bus non põt in dubium reuocari. Quia poſtea papa regimẽ
& gubernationẽ dictæ cõitatis dicto communi conceſsit.
de factis. n. ſummi pontificis alicui diſputare non licet nec
retractare ꝙ fecit. xvij. q. iiij. qui aũt in fi. & viij. q. 3. cuncta
per mundum. & cap. per principalem. & l. diſputari. C. de
crimi. ſacri. Si ergo ſubmiſsio illa tali confirmatione robo
rata eſt de iure ualida, dictus nobilis uelut membrum non
põt a ſuo toto a capite recedere. dicitur. n. turpis pars quæ
ſuo non cõgruit uniuerſo. xij. diſt. c. illa. & c. de his. & c. no-
uit. Præterea ex ſolutione ſiue contributione hactenus fa-
1 cta conuincitur quòd cõſenſit huic ſubmiſsioni. † Vnde &
ſi aliter non conſtaret eum conſenſiſſe uerbo, tamen ipſe fa
cto comprobauit & plus eſt facere facto quàm uerbo. ut. c.
dilecti. & quod ibi no. facit. l. certum. ff. ſi cert. petat. Nec
prædictis obſtare uidetur noua ſubmiſsio quam de ſe ca-
ſtro & uillę prædictis nuperrime fecit ſummo pontifici qui
res ipſas et ipſum ut uaſallum ſub ſua protectione ſuſcepit.
Nam iſta receptio non uidetur eum eximere ab oneribus
communitatis. Primo quia hoc non uidetur eſſe de princi-
pis uoluntate. ſ. per ſuum priuilegium auferre ius tertij. ut.
l. ij. §. ſi quis a principe. & §. merito. ff. ne qoid in lo. pu. &
2 c. ex tuarum de auto. & uſu pallij. cum ſi. † Et uidetur maxi
me hoc uerum in ſolutione munerũ quę indifferenter ſunt
ab omnibus ſubeunda ut facilius obſequis publicis pareã-
tur. C. de mu. pe. l. ciuilia. & l. munera. & l. fi. li. x. Et priuile
gium ꝯ hoc impetratum nullius eſt momenti. C. de nec. ri.
3 & communi. l. fine. & uidetur † lex expreſſa quòd priuile-
gium in talibus non defendit aliquem. C. de decur. l. uacua.
li. x. Cum ergo iſta ſubmiſsio facta fuerit pro communi uti
litate communitatis caſtragani & pro parte quam ſoluit
idem nobilis alij ſubleuentur cum aliàs oporteret eos ſolue

re illam partem dicto cõmuni anchonæ, uidetur quod nul-
lum priuilegium hoc tacito impetratum teneatur in præiu
dicium prędictorum maximè quia erat in quaſi poſſeſsio-
ne ſoluendi conſtituta in eum per dictam annuam præſta-
tionem. ut. c. qoerelã. de elec. Debuit ergo de hac fieri mẽ-
tio. ſ. de poſſeſsione quam habebat alius contra eum alias
conceſsio fuit nulla. ar. c. cum noſtris. de conceſ. præben. &
c. ij. de decimis. li. vj. Et licet iſta prima facie uideantur ur-
gere, tñ ſubtilius ponderando uerba thematis contrarium
ſentio & quòd ẽt prædicti homines de communitate non
poſſunt eum de cętero compellere ad prędictam ſolutionẽ
ſiue contributionem. Et primo quia ut apparet ex uerbis
thematis ceſſat in prędicto nobili cauſa ꝑpter quàm dictã
quantitatem pecuniæ promiſerunt. ſ. propter defenſionem
protectionem & ſubmiſsionem. predictus autẽ Colla nec
ſubmiſit ſe nec fuit ſub ꝓtectione et defenſione ſuſceptus.
ceſſante ergo commodo ceſſat & onus, conuincatur emolu
mentũ & e contra. l. j. §. pro ſecundo. de cadu. tol. l. ſm natu
ram. ff. de regu. iur. & cle. j. de cenſi. fuit ergo iſta ſolutio ſi-
ne cauſa & nuda. & per conſequens põt dici cenſus ſiue tri
butum non debitum pro futuro tempore. ut. c. conuenit. de
cenſi. & l. ſi certis annis. C. de pac. tex. n. in. d. c. peruenit. di-
cit oportet. n. ut omnis cenſus ad quod & qñ perſoluunt ſi
non ſubeſt cauſa extirpãdus eſt. lxx. di. cor epiſcopi. Et hoc
uidetur proculdubio uerum cum non eſt deuentum ad pre
ſcriptionem legitimam ut eſt hic. ut legitur & no. xviij. q.
ij. ſed uitium. Et prædicta ſubmiſsio a prin. nõ fuit iure ſub
nixa: ſed de facto preſumpta ab illis de comunitate qui ſub
traxerunt ſe ad obediẽtia ueri dñi id eſt eccleſię & ſubmiſe
runt ſe. Et per hoc tollitur ꝯtrarium quòd membra non de
beat a capite diſcernere &c. debet enim intelligi cum ſalu
briter pro comuni utilitate aliquid ſtatuunt cum non ali-
quid illicite caput attẽtat. Hoc enim caſu laude dignus eſt
qui caput non ſequitur. ut. c. ſi quis præſbyterum. de reb. ec
cle. non ali. e facit. l. omnes iudices. C. de ap. Tunc. namque
minor pars tenetur ſequi maiorem. cum utitur iure ſuo ſe-
cus ſi abutitur: puta delinquendo, tunc. n. alijs non pręiudi
cat. ut. l. j. §. j. ff. de mag. conue. Item tunc eſt uerum cum
utitur re ad uſum deſtinatum ſecus ſi ad uſum inſolitum et
grauamen ſingulorum. Tunc. n. ſtat regula quòd omnes tã
git &c. ut leg. & no. in. c. cum omnes. de conſti. & no. in. c.
bone. de poſtula. prola. ij. & c. humilis. de maio. & ob. Nam
conſulte igitur fecit commune anchonę ſi uicariatum & re
gimen comitatus prædicti recepit a ſummo pontifice: quia
ſine eius uolũtate nõ uidebat licite poſſe poſsidere. ſed ac-
cedente poſtea dicto canonico titulo certum eſt quòd iu-
ſte poſsidet & mutatur qualitas poſſeſsionis de non iuſta
in iuſtam quòd ſemper fit ex cauſa ſuperueniente: ut. l. cum
nemo. C. de acqui. po. ut. l. qua ratione. §. interdũ. de acqui.
re. do. & l. ſi ſeruus. §. qui fideicommiſſariam. de hęre. inſti.
Nõ ob. ꝙ nõ ualeat priuilegium impetrantis ſuper mune
ribus non ſubeundis, debet. n. intelligi de muneribus ordi-
narijs ſed illud quod ſoluitur communi anchone per illos
de communitate ſoluitur uigore cuiuſdam conuentionis
& pacti. Sic. n. promiſerũt, nec in hoc dictum nobilem po-
tuerunt obligare maxime ignorantem & irrequiſitum: ut.
4 d. c. humilis. † Stat ergo regula generalis quod res inter a-
lios acta alijs non præiudicium facit nec in iudicijs nec ex
tra ut. C. res inter alios acta per totum & l. ſi unus. §. ante
omnia. de pac. cum multis ſi. Ex quo concluditur quod ipſi
de cõmunitate caſtragani ſui capti ſub defenſa & prote-
ctione communis anchonę iuxta tenorem conuentionis in
ter eos, dictam integre ſummam ſoluere teneãtur. Et licet
certo tempore idem Colla cum eis ꝓ certa rata contulerit
cum tñ ad eam non teneret ut dixi dico dictam ratam eis
accreſcere nec error contribuentis minuit onus ipſorum
quod ſponte a princ. conuenerunt. ad hoc. ff. de leg. j. l. ab
omnibus in prin. ubi ſi unus ex hæredibus exemptus eſt ab
onere cæteri ad onus integrum tenebuntur. & facit ꝙ no.
ibi. Bar. poſt. Ia. de are. Et aduertendum quia ibi poſt onus
inuentũ omnibus unus fuit exemptus & tamen onus ſuæ
poſſeſsionis accreſcit alijs, multo magis caſu noſtro in quo
iſte

iſte nobilis nunquàm fuit obligatus ad aliquàm partem licet ſponte uel per erroré eam ſoluerit multis annis. talis.n. ſolutio cum nó obligat.ut.d.l.ſi certis annis.&.c.peruenit. cum alijs ſupra.all. Item talis ſolutio ut dixi non eſimit uel minuit aliorū obligationem ſponte inſolidum ſuſceptā ab ipſo principio.ar.optimum.ff.de le.j.l. ſi duobus. §. hæres. Et quòd diuiſio oneris inter eos ēt qui tenentur non preiudicet creditori hoc eſt communi Anchonæ uidetur tex. in fi.in.c.cum inſti.de cen.&.l.pacto ſucceſſorum.C. de pac. &.l.ſi titius & ſeia.de fideiuſſ. Ex iſtis omnibus clare patet quòd in circumſcripto priuilegio apoſtolico nuper obtēto iſte colla non poſſet compelli de cetero ad contributionē prædictam pro rata hactenus ſoluta ſponte uel per erroré non curo ut ſuperius dictū eſt & multo magis compelli poteſt propter dictū priuilegiū ex cuius tenore. ſi plena exemptio deſignatur prout uerba ſonare uidentur certom eſt eū non teneri ad contributiooem cum alijs non exemptis cū quibus non eandem ſed diuerſam ſuſcepit in legibus diſciplinam.ut.c.recolentes.de ſta.mo. Per hoc tñ utrum perdictam ſubmiſsionem ſactam ſummo pontifici de perſona. & rebus denotetur exemptio non declaro aliter quia idē nobilis ꝓ preſideotes regimini cōmunitatis caſtragāi uolētes eum ad contributionem compellere ſatis eſt per iam dicta in multis legibus & rationibus ſupradictis.

CONSIL. XI.

5 Statutū imponens onus ad molendinum archiepiſcopī euntibus an dicatur contra eccleſiaſticam libertatem.
2 Subditi debent ſuperioris parere legi.
3 Fraudibus obuiare quilibet pro poſſe debet.
4 Argumentum de loco ad perſonas eſt ualidum.
5 Fraudem non committit qui ſe plus altero diligit.

IN DEI nomine amen. Factum ſuper quo petitur conſiliū tale eſt. Sub protectiōe & dnio ſereniſsimi principis & domini do. Ludouici Dei gratia Vngarię & Polonię regis cōmune ciuitatis ſpaleti exercet iuriſdictionem ſuam tēporalem in ciuitate ṗdicta & eius diſtrictu omnibus rebus pertinentibus ad temporalem iuriſdictionem. Item archiepiſcopus dictæ ciuitatis habet & exercet iuriſdictionē ſuam ſpritualē in clericos & perſonas ſubiectas eius dominio ſpirituali. Nunc in flumine ſalonę quod eſt uicinum dictę ciuitatis ſpaleti archiepiſcopus ſpaletenſis habet unam domum molendioariam & dictum commune habet in eo flumine plures domos. Vnde tēporibus retroactis cuilibet tam laico quàm clerico libere licebat ire ad quodcunq; dictorum molendinorum noluiſſet & in dictis molēdinis tā archiepiſcopatus quam dicti cōmunis percipiebatur duodecima pars bladi pro molitura unde contingebat quod ſuperiores ſibi conductores qui dicta molendina dicti communis accipiebant pro certis penſionibus annuatim occulte & ꝯ ſtatuta dictæ ciuitatis bladū qđ accipiebant pro molitura non rēportabant ad ciuitatem ſed occulte in dictis molendinis uendebant forēſibus.uñ ad obuiādum præmiſſis & ēt ad augēdum introitus dictę ciuitatis propter expēſas uarias quę occurrūt per ipſum cōmune prouiſum & ordinatū fuit ut inferius uidelicet cum bladū quod portatur ad molendinum non reportatur ad ciuitatē & de parte que accipitur in molendinus non reaſsignatur bona ratio communi ſpaleti.& ēt bladum defraudatur & exportatur extra ciuitatem & diſtrictum ſpaleti propter quod generatur careſtia in dicta ciuitate ſpaleti ſuper quibus dependentibus ab eiſdem.& ad obſeruandum ſtatuta poſita in libro quinto uoluminis ſtatutorum ſub capitulis.xxiiij. xxvij. &. xxviij. & pro ſuſtinendo expenſas occurentes dicto cōmuni prouiſum & ordinatum eſt ꝙ quilibet ſubiectus dominio temporali & cōi ſpaleti portas blada ad molendinum debeat ſoluere duodecimam partem bladi ad portam piſtoriæ ciuitatis ſpaleti & non ducat aliunde officialibus ſuper hoc deputandis ſub pena.xxv.librarum.& dicti officiales teneantur ponderare bladum & farinam & oīa ſcribere ordinate & aſsignare camerario cōis qualibet hebdomada. Illi uero de uillis & inſulis communis ſpaleti teneātur ſoluere dictum duodecimum in molēdinis ſub pænis ſupradictis. Et ſi quis dictorum officialiū aliquàm fraudem commiſerit &c.ut in dicta prouiſione & ordinatione latius ꝯtinetur. Nunc uero archiepiſcopus ſpaleten.dicit ordinamentum fieri non debere nec poſſe de iure aſſerens dictum ordinamentum fore factum ꝯ eccleſiaſticā libertatem ſi non directe attamē per obliquum quia propter hoc molti non uadunt ad eius molendina qui irent & ꝙ molendina eius per conſequens minus ualent. Cōmune uero dicit ꝙ poſſuot dictum ordinamentū facere de iure & ꝙ potuerūt imponere legē ſuis laicis ſubiectis dominio temporali dicti cōmunis & ꝙ dictū ordinamētū factū modo ṗdicto ualet & tenet & ꝯdictione dicti domini archiepiſcopi non ob. Mō ſuper ṗmiſsis petiē ſalubre ac iuridicū peritorū iuris ꝯſiliū exhiberi. Quod autem dictū ſtatutum ualeat vr̄ probari ex perſona ſtatuentiū ſecundo ex perſona eorum quibus imponitur onus duodecimę.tertio ex cā & rōne ſtatuti.quarto ex regula naturali ordinatę charitatis.quinto quaſi per caſus legum. Et primo arguiť ſic. Cōe ſpaleti habet iuriſdictionē temporalē quàm exercet ut in puncto præſupponitur ergo rōne ſuæ iuriſdictionis pōt ſtatuere.ut.l.omnes populi. Itē bonna ꝯſequētia eſt ciuitas habet iuriſdictionē ergo pōt facere ſtatuta nā facere ſtatuta eſt iuriſdictionis ſtatuentis. ut patet in diffinitione iuriſdictionis poſita ab Azo. & Accurſio. l. j.
2 de iuriſd.om. iudi. Et ſecundo arguiť ſic. † Subditi tenētur obedire legi ſuperioris.l.j.&.iij.ff.de legi.l.ſi.de.ff decre.ab ordi.faciē.C. de conſti.prin.l.ij.in ſi.ergo cū hoc ius generale in oibus locis eſt ſeruandū. Nam ex differentia locorū &c.ut.C.de tēpo.in integ.reſtit.l.ſuperuacua. Tertio arguitur ſic. Conſtitutio ſtatuti iuſtificat ſtatutū & reddit ipſum rationabile & iō iuriſconſulti quaſi de quolibet edicto pretoris reddunt rōnem. Sed optima ratio eſt ne uictualia extrahantur ne annona carior fiat ut fraudibus obuietur. Iſtæ rōnes, ſunt ꝓbabiles & neceſſariæ es quo ſunt in. l. ſcriptæ ut accedat ꝙ no.C.de edifi.priua.l.ſi quis poſt.C.de nau.fęno.cum proponas.C.quæ res exportari nō debeant.l.ij. C. de monopo.l.j.ff.ad.l.iul.de annona.l.iij.cum ſi. Fraudibus
3 † ēt obuiari publica ſimul & priuata nos ſuadet utilitas. ff. de iure pa.l.ſi libertus.& in fraudem populi commercia ꝯtracta damnantur.C. quæ res uen.non poſſunt. l. quia non unquàm. Ex quarto arguitur ſic. Cōe ſpaleti pōt imo tenetē ex ordinata charitate magis proſpicere ſibi & ſuis neceſsitatibus quàm archiepiſcopi. Cōia.n. multū ſupportant onera quę ſine pecunia expēdiri non poſſunt. C. de uecti.& cōmiſ.l.ſi.unde ſi commune facit.l.prohiben.amplioribus redditibus de burſis laicorum licet redditus archiepiſcopi minuantur per accidens non propterea dici debet lex iniqua quam ſimul fouet charitas & rō naturalis.ut.C.de ſerui. & aqua.l.præſes. & ibi no. Non.n.immittit cōe falcē in meſſem alienam ſed ſolū in ſubditos quibus collectā & impoſitā indicere pōt.ff.de mu. & hono.l.reſcripto.§.ſi.nā ex eo ꝙ cōe ſpaleti non haberet propria molēdina poſſet imponere onus duodecimę molentibus.C.de uecti.& commiſ.l. oim rerū.&.l.ex præſtatione.& l.uectigalia.ſicut. & rex ungarie poſſet quia liberū regnū habet.& ꝙ ſit per cōe ſpaleti, eo permittente vr̄ fieri eius autoritate.C.de peti.here.l.ſi filius.&.l.vj.ff.de acqui.here.&.C.de uete.iure enu.l.j.§.oia.
4 Ex quinto arguitur ſic.† Paria ſunt aliquid facere in eo loco uel in eos ſubditos arguendo de loco ad perſonas quod argumentum eſt licitū.iſta ſunt ſimilia locus tempus perſona. & ſepę de uno ad aliud ferimus arguendo:ut.l. uinū.ſi cer.pe.de uul.ſubſti.quia plures.de mili.teſt. l. miles ita.§.& quia. Sed certiſsimū eſt ꝙ in loco meo poſſum facere ꝙ uolo principaliter ut mihi proſim licet alijs per conſequentiam noceatur.ut.ff.de dam.infec.l. proculus. Si autē mihi non prodeſſet & alijs obeſſet illud facere nequeo. ff. de aqua plu.ar.l.ij.§.idem uarijs. Quod ergo eſt in loco idem in perſonis ut poſsit ciuitas lege ſuę republicę utilē ꝓmul-

gare

gtre licet redditus archiepiſcopi minuantur. Nullo.n. uin
culo excõmunicationis tenet ciuitas archiepiſcopo ad con
ſeruandū redditus ibidē ſed ſolū ex quadā æquitate gene-
rali q̄ excludit charitas ordinata.& facit.ff.ſi quis omi. cā
teſta.l.qui minucis ſi patronus in rõne ſui. Sic poſſet ciui-
tas per obliquū derogare introitibus archiepiſcopi prius
inuitando cũctos ad molēdina ciuitatis. Præterea archiepi
ſcopus facit accipi duodecimā ipſi facerēt accipi uigeſimā,
Nā licet proponere pmium accedētibus nec dicit ad alte-
rius iniuriā fieri ſed ad ppriū cõmodū.ar ff.de condi. & de
mon.l.titio centū.§.j.Et idē poſſet archiepiſcopus facere
in ſubditis ſibi temporaliter ſubiectis licet derogaretur in
troitibus ciuitatis & nõ debet petere in alio q nõ eſſet pe
titurus in ſeipſo.ut.C.de reſcin. uend.l. ratas. Et ita teneo
q dictū ſtatutum ualeat quod accedentes ad molēdina cõis
& non ad molendina archiepiſcopatus. Sed ꝯ hoc opponi
tur & uř quòd dictum ſtatutum nõ ualeat per.c.eos. qui de
immu.ec.li.vj.ubi uř expreſſum. Sic nunc induco rõnem il
lius.c.pro me ratio illius.c.eſt cum talia in derogationē li
bertatis eccleſiaſticæ præſumanť. Vnde ſiue exponať p qñ
ſiue pro quia ubi ceſſat illa rõ ceſſat dictum.ut.l.adigere.§.
5 quamuis.de iure pa.† Sed in caſu noſtro ceſſat rõ præſumē
di fraudē: quia ut dictum eſt nõ uř fraudē cõmittere qui ſe
plus altero diligit uel qui alterius fraudē repellit.de le.ij.
l.cū pater.§.titio. Et hic ēt diſtinguo aut ſtatutū eſt directè
prohibitoriū ne quis uadat ad molendina eccl'ſiæ & non
ualet.d.c.fin.quia immittit falcē prohibitionis directæ in
meſſem alienā & ita loquitur.c.eos.ar.ff.de lib.leg.l.ſi is q
duas.ff.ad.l.falci.ſeius & augerius.& ita eſt in caſu noſtro.
Aut non eſt licitum antecedens. Præterea in aliquo exem-
plo in quo reſpublica non ſentiret cõmodū & eccleſia ſen-
tiret detrimentū: tunc tale ſtatutum non ualeret quia eſſet
odioſum & illicitū.ar.ff.qua.rerum actio non datur.li.§.q̄
onerandæ.&c.d.§.idem uarijs.&c. ff.de doli excep. l. j.in fin.
In caſu aūt meo ſtatutū bona fide factū uideť pro bono ci-
uitatis qđ eſt æquale bono eccleſiarū.C.de ſac.ſan.ec.l.fi.&
licet in quæſitis nullo ingenio laici pñt derogare eccleſiijs
uel iuribus eccleſiarum.ut in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de cõ
ſti.tñ in inquirēdis ſi laici nõ faciunt hoc malo ingenio ſed
bono principaliter ut alijs obſint uř q hoc poſſet fieri Am
plius duodecima debita archiepiſcopo cum detur pro ope
ra eſt in conditione ſi in ſuo molēdino ſit macinatū.iſtā con
ditionem ne exiſtat cõe põt impedire ſi cõitatis intereſt ſi
cut eſt in caſu noſtro.ut.ff.de cõdi.ob cau.l.iij.§. quanquā
Et duobus propoſitū premiū uel cõmodum unus põt pre-
cupare.ſi alternatiuè debeať ut in currentibus ad brauium
ut no.ff.de uerb.ob.l.in executione.§.fi. & quia cõe non eſt
ſubditū archiepiſcopo in tēporalibus non põt uetari ſua tē
poralia in ſuos ſubditos exercere.ar.xij.q.ij.c.de perſona.&
ff.depoſi.l.bona fides.& ar.ff.de ſol.l.fi.&.l.ſtipulatus.§.ſilē
tē. Et ſi dicať quæ iuſtitia eſt iſta.nā iuſtitia reddit unicuiq;
qđ ſuū eſt iſta reddit ius ſuū archiepiſcopo. Reſpõdeo imo
quia non habet plus iuris quàm dictū ſit.nam quandoq; per
conſequentiam iuri alterius derogať. q ui aut clā. l. ſi alius
eſt.§.alia. Itē ſi opponať de authē.caſſa.& de.c. nouerint.de
ſen.excõ.uel de.c.non minus.de immu.ec. Item quibus diciť
q nõ ualent ſtatuta ꝯ libertatē uel ꝯ iura ecc. directe uel in
indirecte.ad qđ facit.c.ſtatutū.de hære.li.6. Reſpõdeo put
ſupra.reſpõſum eſt q in caſu noſtro uidet pricipale de duo
decima ſoluenda ciuitati per ſuos ſubditos licet ex quadā
conſequentia ledať eccleſia quia hoies nolunt ire ad molen
dina eccleſiæ ne ſoluant ibi iterum aliud duodecimū molē-
dinarijs eccleſiæ. Itē ſi opponatur q iſtud eſt ꝯ: conſuetudi-
nē antiquam per quam hoies ibant huc & illuc ad molendi
num & nunc impediuntur q fieri nõ debet.ut. l. quiſquàm
de diuer.& præſcri.ut.l.uēditor.cõia prediorū. &.ff. de uia
pu.l.uiā publicā.ſi quis dixerit non licere ciuitati hãc. l.ha-
bere pari ratione dicet non licere ciuitati habere molendi
na: quia per hoc impeditur eccleſiæ redditus quæ plus per
ciperet ſi ſola eccleſia haberet molendina: q tñ nemo ſani
capitis diceret.ff.de flumi.l.quominus. Et ſi dicatur iſtud eſt
peſſimum ſtatutum q id quod debetur eccleſiæ ſoluatur
ciuitati. Reſpondeo q non debetur quia non portatur. Et
ſi diceretur cõmune trahit totam aquam ad ſuum molēdi-
num.& deſiccat aquam. j. reditum eccleſiæ. Reſpõdeo hæc
aqua in ſuo orit.i.a ſubditis ſuis & de eorū burſis unde lici
tū eſt totā trahere.ut.d.l.pſes.do.Bal.de peruſio legū doct.

CONSILIVM. XII.

1 *Poteſtatis defectus uitiat quod agitur a ſtatuentibus.*
2 *Dicere expreſſe plus eſt quā minimè conſentire.*
3 *Ordinatio reprobatur quæ in præiudicium eccleſiaſticæ libertatis ſtatui tur*
4 *Vniuerſalis propoſitionis naturā eſt quòd omnia complectatur.*

IN NOMINE dei ac uirginis glorioſæ Ma
riæ amen. Super caſu prædicto ego. Gaſpar
infraſcriptus ſaluo ſaniori cõſilio dico q p-
dictum ſtatutum ſiue ordinatio uel reforma
1 tio dicatur non ualere de iure.† Primo pro-
pter defectū poteſtatis quæ eſt in ſtatuentibus qui defectus
habet uitiare qđ agitur.j.q.vij.daibertum.cū cõcor.licet.n.
quælibet ciuitas poſſit ſibi ius ſtatuere.j.diſtinct.ius ciuile.
& quod ibi notat.tñ hoc recipit multiplicē determinatio-
nem. Primo quòd non de his quæ ſunt de iure ſuperiorum.
xxj.di.inferiorum.& eſt expreſſum de iureiur.uenientes. ſed
angarias imponere ſimiliter et collectas tributa et munera
hoc eſt de regalibus ad hoc in libro uſus feudorū quæ ſunt
regalia.c.uno. & ar.de uer. ſig. ſuper quibuſdam agitur in
tali generali poteſtate ſtatuendi illud non uenit. Secundo
quia non puto q uniuerſitas habens ſuperiorem ſine eius
autoritate poſſit ſtatuere.ad hoc.xxj. di.ſubijcitur ibi.a ce-
phalum.liquet eſſe conſilium.&c.xcvj.di.bene quidem.uer.
petrus.ix.q.iij.c.l.&.ij. Hæc iura & alia multa poſſūt allega
ri propter rõnem quæ eſt quia minor abſque maioris con-
ſcientia non diſponit nec ſtatuit quia hoc eſt ius dicere. no
tant Moderni & Cõpo. expreſſe de conſtit.cū omnes. alle.
C.de in inte.reſti.mi l. ſi curatorem. ergo &c. Et ſi dicatur
planum eſt quòd ciuitas ſpaleti per ſuos rectores ius dicit
hoc eſt uerum inter ſubditos ſed non de his quæ ad ſtatum
uel ius uniuerſi ptingunt uel expectare quoquo modo poſ-
ſunt ſine pſenſu capitis uel rectoris.& ideo cõcludunt doc.
ibi quòd uniuerſitas eccleſiaſtica nõ poteſt ſtatuere ſine pre
lato. Ad hoc no.de uer.ſig.c.j.li.vj. Sed dato quòd id ordi-
namentū potuiſſent facere ſine pſenſu regis ungariæ cui di-
cta ciuitas dicitur ſubiecta & iure regali pertinere uel ſub
cuius protectione & dominio eſſe cognoſcitur: tñ certū eſt
quòd eo ipſo uel ordinationē reuocante illud tenere non
põt.xxj.di.inferior.& in iuribus ſupra alle.maximè.c.bene
2 quidē.in fi.& quia † magis eſt expreſſe dicere quàm mini-
mè conſentire.de reſcrip.ex parte decani.cū cõcor. imo &
magis reuocare illud expreſſe quòd ſuperior põt.xj.q. iij.ſi
dominus & ne qui reſiſtit.de ma.& obe.ſi quis uenerit.&.c.
ſolitę.& quòd no.de of.or. cum ab eccleſiarum. & iõ non
uř ualere tale ſtatutū uel ordinatio propter piudicium ar-
chiepiſcopi quia eius reditus minuuntur & minus dicunť
ſua molendina ualere.& ſi oia molēdina eſſent eccleſię ſpa
leten. per priuilegiū Andreæ ducis & forte ēt fuit de mon
te regis geizæ.conſtat.n.q in præiudicium tertij non ſubie
cti imo ēt ſubditi charitas uel uniuerſitas non poteſt ſtatue
re ut tenent doc.de conſti.cum oēs.& ibi Io. an.ſuper uer-
bo ſerunt &.ꝯ.e.ti.quæ in eccleſiarum.& ibi Io.an.ſuper.j.
in gl.ultra q̄ no.induco.ff.de ca.dimi.l. eos. & inſti. de leg.
agn.tu.in fi.& quod no.in.l.oēs.ſi ꝯ ius uel uti.pu.et ſi dicať
imo no.in.c.quæ in eccleſiarum.faciunt ꝯ quia ſtatutū hoc
factum eſt ex cauſa iuſta propter uti. publi. & neceſſitatis
communis ſpaleti & ne defraudentur reditus communis.
Dic quod illa non loquuntur cum circa ſubditos uel res eo
rum prædicta ſtatuuntur. Sed ſic circa extraneum uel res
non ſubditorum id fieri non poteſt. æquiparamus enim
ſtatuere circa perſonas non ſubditas uel circa bona uel res
non ſubditas. ff. de uerbor. obligat. ſi duo. de reſcript.
rodulphus.&.c.abbatem.&.c.ſedes.&.c.ſignificante. & de
reli.

reli.do.c.ulti.cum.ſi.quæ probant bonum argumentum de
perſonis ad res & in materia mea non eſt opus autoritate.
Sicut circa perſonas eccleſiaſticas laici nõpoſſunt ſtatuere.
ſic nec circa perſonas ita nec circa res.de cõſti.eccleſia ſan
ctæ Mariæ.& ſtatim ſubdam unde dato quod circa molen-
dina uel ſingularium perſonarum ciuium ſuorum potuiſ-
ſet commune ſtatuere,tñ in præiudicium tertij hoc non vr̃
potuiſſe ſtatuere.& ſufficit ipſius tertij ꝯdictio hoc caſu &
ꝯ approbationem ar.liiij.di.quis aũt.&.c.ſi ſeruus.&.C.de
ſiliofa.l.ij.lib.x.notatur in prædicta decretali cum oĩes de
conſti Et prædicta confirmo ſic,priuilegia ſunt quædam le
ges licet priuatæ.iij.diſt.priuilegia.ergo ꝯ ea non licet ue-
nire.l.non dubium.C.de leg.ff.de here.inſtit.l.ſi non lex in
prin.&.l.iubemus.§.ſanè. Sed regibus ungarie non liceret
ꝯuenire.ergo multominus cõi ſpaleti.Ad hoc regula decet
conceſſum.de re.iu.li.vj.licet.n.ſuperior legibus prædeceſ-
ſorum ligari non potuerit.l.nam magiſtratus.ff. de ar.tñ.ꝓ
ſitetur ſe legibus alligatum.l.digna uox.C.de leg.& tm eas
ſe uelle uiuere.inſti.qui.mo.te.infir.§. fin. multo fortius &
priuilegia.† Tertio dico potiſsimè dictam ordinationẽ nõ
3 ualere:quia ꝯ eccleſsiã factam & in ꝑiudiciũ eccleſiaſticæ
libertatis & ſi directè id uerba nõ ſonãt tñ indirectè & quã
tum ad effectũ.planũ eſt.n. ꝙ talia ſtatuta & ordinamenta
non tenent.de ſen.excõ.nouerint.&.c.graue. & illa aũt eſt
ꝯ eccleſiaſticã libertaẽ qñ ſtatutũ ꝓhibet liberam admini-
ſtrationẽ ipſis clericis bonorũ eccleſiaſticorũ quæ ipſis.n.
cõpetit de quibus ẽt imperator non habet ſe intromittere.
xcvj.di.bene quidẽ.&.c.ſi imperator.de re.ec. nõ alie. cum
laicis.de ꝯſti.eccleſsia ſanctæ Mariæ.de in.decernimus.quę
iura probant tã de libertate rerum ꝗ perſonarum. Et licet
rem ecclæ ſeu ꝯceſſa per principem ſeu regem auferre ec-
clæ ſingulari non ſit facere ꝯ eccliaſticã libertatem:ut no.
Inno. in prædicta decre.nouerint.tñ ſtatuere ſuperillis tol
lendis uel auferendis uel nõ libere utẽdis eſt ꝯ eccleſiaſticã
libertatem:ut.ſ.dictum eſt.& probaẽ in dictis iuribus. ſed
per dictum ordinamẽtum eccleſia ſpalatẽ.non utitur ita li
bere molendinis ſuis ſicut prius &c.ad ꝑdicta de immu. ec.
non minus.per qua patet ẽt imponere onus eccleſiæ eſſe ꝯ
libertatẽ eccleſiæ.At non põt negari hoc onus eſſe ꝗrit &c.
ad idẽ eo.ti.c.vl.li.& ibi eſt expræſſum. Et ſi dicatur hic nõ
eſt facta diſpõ aliqua ſuper rebus eccleſiæ . quia ibi aliqua
ecclia uel eius bona nõ ſunt noiata.dico ꝙ ſatis eſt ꝙ ſi nõ
directe ſaltẽ indirectè uel per ꝯſequẽtiã ſuper his diſponaẽ:
ut in.c.ſtatutum ciuitatis.de here.li.vj.ibi directe uel indire
cte ſtatutum ciuitatis impediens officium inquiſitionis &c.
dicitur nullum fore.Glo.ibi ex exponens indirecte exem-
pla ponit.preterea ut nullus niſi ſit de familia ptãtis poſsit
ꝑtare arma. Idẽ in ſimilibus in quibus exẽplis nulla ſit mẽ
tio de officio inquiſitionis impediendo & quia prohibẽdo
ne aliqs puniat aliquẽ de aliquo crimine niſi ſit ptãs tacitè
ꝓhibet inquiſitionẽ:iõ tale ſtatutũ nõ ulet.Sic directè in ca
ſu noſtro cum ordinatum fuerit ut ꝗlibet ſubiectus cõi ſpa
leti portans bladũ ad molẽdinum debeat ſoluere duodeci
mã partem bladi ad portã ciuitatis &c.ꝗ ſolutio dicitur fie
ri cum magno præiudicio archiepiſcopi quia ad molẽdina
ſua ſic libere non acceditur ſicut prius & per ꝯñs non habet
ipſe redditus ſuos nec libere uigore talis ordinamẽti. de re
ſti ſpo.piſanis.& ibi eſt rectè caſus quare & ſi non directè
tñ indirectè factum eſt ꝯ libertatem eccliaſticam. imo di-
co ꝙ ẽt per quandã ꝯſequentiã cõprehenduntur molẽdina
eccleſiæ quia licet non dicant uerba ad ꝗlibet molẽdina cũ
iſta uerba indiffinite poſita ad molendina quælibet comple
4 ctuntur & maximè ꝑꝑ uerbũ quilibet quod præcedit† Na
tura.n.huius indefinite uel uniuerſalis eſt oĩa cõplecti. xix.
di.ſi romanorum.de coniu.lepro.c.ij.de priui.quia circa.cũ
ſi.Prædicta ẽt eo maximè procedunt quia ſub ficto colore
ne fraudetur & exportetur &c.fraus facta eſt legi immuni
tatem eccleſiaſticã ꝑſeruare uolenti quæ fraus prodeſſe nõ
debet ad ualorem ſtatuti nec per ꝯñs ratio ficta in ſtatuto al
legata.ff ad mace.l.iiij §.his.ad ſi.de priui.l.c.quanto. cũ ſi.
& quæ fraus rectè præſumitur ex circunſtantijs facti. de re
ſcrip.ſedes.cum ſi.& in caſu iſto ita mihi uidetur eſſe ꝙ ſta
tis ueriſimiliter præſumo quia & olim & hodie magis cle
ricis laici oppido ſunt infeſti.de immu.eccle. li. vj. Et quia
narrate ſunt rõnes aliquæ quæ mouent aĩam ad ꝯtrium con
cluſionis datæ illas non urgere per rõnes ad eas facile mon
ſtrabitur. Allegatur.n.in ꝯtrium ſtatutum ualere ex perſona
ſtatuentiũ quòd eſt falſum quia ſtatuentes laici ſunt.ex per
ſona eorum quibus imponitur onus duodecimę quia licet
id ſit uerum tñ eſt circa res eccleſię uel earum uſum. Et hoc
ſufficit ẽt ſi indirectè licet non expreſſe ut ſtatutũ non ua-
leat licet tñ ſubditos cõplectatur ſtatuti forma ut patet in
dicta decre.ſtatutum.de here.li.vj.&.ſ.dictum eſt. Sequitur
igitur ꝙ tali legi ſubditi non tenentur obedire quia hone-
ſta non eſt.iiij.di.erit aũt.Ad id qđ allegatur ẽt de cã ſtatu
ti ẽt fraude uel fictione ceſſantibus patet quòd illa cauſa ſi-
nalis licet iuſta non iuſtificat cãm uerisimilem ſicut nec ef-
ficientem.ut in decre.eccle.San. Mariæ.de conſti. ſicut nec
iuſtificauit formalem.xij.q.ij.ſine exceptione. Ad illud qđ
allegatur ꝙ plus tenetur cõe ſpaleti ſe diligere & quod cui
libet licitum eſt facere in ſuo qđ ſibi ꝓdeſt &c.non proce-
dit ſtatuendo ſtatuitur ſuper materia non ſubiecta uel ꝯ ec-
cleſiaſticam libertatem. Preterea ſtatuendo ẽt ad propriã
utilitatem in præiudicium cuiuſcunque alterius forte non
ualeret ſtatutum:quia ſtatutum non ur̃ honeſtũ:ut in.c.erit
aũt.iiij.diſt.& reprobatur propter hoc de cõſti.cum oẽs.ta
le ſtatutum,Ad decre.eos.de immu.ec.li.vj.conantur reſpõ
dere ꝙ illa ceſſat qñ eius rõ ceſſat: quòd faceret ſi hoc caſu
ceſſaret ratio eius.Hec.n.per tale uidelicet ordinamentum
eſt nedum præſumptio fraudis ſed fraus re ipſa cum ſtatuẽ
tes diſponant ſaltem tacite circa res eccleſiarum uel earum
redditus & uſum. Ex quibus ſequitur quòd diſtinctio quæ
ſit aut ſtatutum rectè prohibetur uel indirectè uel ualet.&
dato illam procedere hoc non eſt licitum quod ſtatutum
eſt.ut.ſ. Quare concludo dictum ſtatutum propter preiudi
cium prælle.ſi tñ tendit in præiudicium domini archiepi
ſcopi non ualere.imo ſtatutum de capitularibus ſeu libris
ſtatutorum iuxta formam & ſub pœna decre.nouerint. de
ſen.excom.eſſe cancellandum.Ego.Gaſ.

Illud conſilium ſimiliter eſt de materia ꝑcedẽtes cõſilij.

CONSIL XIII

IN DEI nomine amen.Super dubio trãſmiſ
ſo circa uires ſtatuti communis ſpaleti ꝯtinẽ-
tis in effectu quòd quilibet ſubiectus domi-
nio tẽporali cõis ſpaleti portãs bladũ ad mo-
lendinum debeat ſoluere duodecimam partẽ
bladi ad portã piſtoriæ ciuitatis ſpaleti. Viſis & diligenter
ac mature inſpectis & ponderatis puncto & quęſito & trãſ
miſsis nobis vr̃ qđ dictũ ſtatutũ de iure nõ ualeat quatenus
concernat perſonas nolentes ire ad molendina archiępiſco
patus,unde uel ipſos non cõprahendat uel ſi cõprehendat
non uidelicet quo ad eos. & hoc ideo quia tendit ſi diligen
ter ponderatur licet per indirectum quatenus comprehen
dat predictos in graue damnum eccleſiæ archiepiſcopalis
& libertatis eiuſdem ergo non ualet ut in.c.eccleſia ſanctæ
Mariæ.de conſti.xcvj.di.bene quidem.& in.c.cum laicis.de
reb.eccle.non alie.& in.c.cum decernimus.de indi.& in.c.
nouerint.ſ.de ſen.excõ.& in.c.ſi.& quod ibi plene.no. Io.
an.in nouel.de immu.eccle.li.vj.accedat.c.ſtatutum ciuita-
tis.de hereti.lib. vj. & aut.caſſa.de ſacroſan.eccle. Cum.n.
hoĩes ſpaleti licet laici & ſubditi communitati poſſent li-
bere & eſſent ſoliti ire ad molendum ad quodcunque mo-
lendinum uolebant ciuitatis ſpale.uel eccleſiæ archiepiſco
patus & in illis molẽdinis ad quæ ibant percipiebatur duo
decima pars bladi pro molitura quod tunc per dictum ſta-
tutum auferatur dicta libertas laicis ſpaleti ire ad molendi
num archipiſcopatus per indirectum quia arctantur ſolue-
re ad portam ciuitatis dictã duodecimam partem quis
eorum unquàm ibit ad molendinum archiepiſcopatus ubi
oporteret aliã duodecimã partem ſoluere.vnde ut ſuccinte
tollantur obiecta & multum ſubtilr̃ allegata licet cõe ſpa-
leti

leti diſponat in perſonas ſibi ſubditas quo ad uerba tñ effe-
ctus reſultat in prɇiudicium eccleſiæ & libertatis eiuſdem
licet per indirectũ unde uĩ nobis cõpræhendi caſum pro-
poſitũ.& no.plene per Io.an.in.d c.fin.de immu.ec.li.vj.&
ſic ſtatutum non uidet quatenus prædictos comprehẽdat ut
diximus per iura.ſ.alle. Nec ob.cauſɇ allegatɇ in ꝓambulo
dicti ſtatuti ad ipſum iuſtificandum uidelicet quòd bladum
non reportabaĩ ad dictã ciuitatẽ &c. Iſtɇ.n.rationes uiden-
tur potius coloratɇ quàm uerɇ:cũ ad illa pôt aliter per cõe
prouideri ut ad portã deſcriberentur & reportarentur bla-
da uel aliter prout placeret cõi quàm attingere ꝑiudicium
eccleſiæ ſiue minuere ſibi redditus eccleſiæ pro ampliandis
redditibus cõis in præiudicium ecclæſiaſtice libertatis pre-
dictæ auferendo libertatẽ dictæ ecclſiæ per indirectũ & per
ſonis ſpaleti. Longa.n.eſt dñia an inuite aliquid faciam pro
cõmodo meo licet alij reſultet preiudicium uel diminutio
commodi ſiue lucri uel prætex.premiſ.inducã aliquẽ ſpon
te uenire ad molẽdum ad molendina cõitatis. Præterea mi
nus accipiendo quàm duodecimã quod liceret an ſtatuere
ẽt in ſubditos aliquid per quod auferaĩ eis libere facultas
eundi ad molendina ecclæ licet per indirectũ ut in caſu pro
poſito ꝙ non vĩ nobis poſſe fieri. per hoc accedat lex titio
centũ.in prin.ff.de condi.& demon.quàmuis.n.ire ad molẽ
dum ad molendina eccleſiæ ꝙ ſit ſimplex facultas & qui ua
dit ad ipm ſoluat ibi duodecimam ſm conſuetudinẽ uiſita-
tã tpibus retroactis & qui non uadit non ſoluat, tñ quo ad
eccleſiã eſt ius percipiendi dictã duodecimam a quolibet
eunte & ꝙ non auferatur dicta libera facultas eundi ad ip-
ſum molendinum ẽt per indirectum.ar.l.venditor.§.ſi con-
ſtat.ff.cõmunia prɇdio. Cõcludamus ergo nos doc.& colle
gium doctorum iuris ciuilis Bononiæ dicto ſtatuto non cõ
prehendi perſonas ciuitatis ſpaleti nolentes ire ad molen-
dum in molendino archiepiſcopatus. & ſic non cogãtur ad
portam ſoluere duodecimam de qua loquitur ſtatutum uel
ſi comprehendantur in ſtatuto dicti tales quòd non ualeat
ad eos per iura ſatis ſuperius alle.

CONSIL. XIIII.

SVPER quinque de qoibus quæritur. Primo
uidelicet de iure noui ſtatuti cõis ſpaleti ꝙ
nullus in teſtõ uel uenditione &c. poſſet trãſ-
ferre aliquam rem ſuam immobilem ad pias
cauſas uel in aliquàm perſonam collegiũ uel
uniuerſitatem quæ non ſunt ſubdita tpali regimini cõis ſpa
leti ualeat in præiudicium eccleſiarum & clericorum. Secũ
do an cõitas poſsit ab archiepiſcopo & clericis exigere cõ
tenta in litera regia. Et ſuper tertio ſi ſoluere recuſent quis
modus eſſet adhibẽdus in exigẽdo & ſuper quarto an cõe
ſpaleti poſsit ſtatuere ꝙ extrahens bladum uel introducẽs
muſtum ſoluat aliquid ut ligẽtur ecclɇ eccłiaſtice perſonæ
& clerici. Et an poſsit imponere taxas impoſitas ſuper poſ-
ſeſsiones clericorum ſeu ecclīarum quæ ad eos & ipſas ue
nerunt a laicis. Et ſuper quæſito ultimo quas & quales exa
ctiones & impoſitas poſsint imponere et exigere a clericis
Dicimus quòd nõ ualent nec poſſunt fieri ſtatuta prædicta
in præiudicium clericorũ & ecclīarum nec ab eis exigi exa
ctiones uel impoſitas ẽt prætextu litere regie ab ipſius cle-
ricis nec ullo modo grauari ipſi uel eorum bona per cõita-
tem prædictam uel laicos:ut.l.j ij. &. iij. & aut. item nulla
C.de epiſ.& cleri.& alia iura plenius alleg.in arti.ſuper fa-
cto molendi archiepiſcopatus. Et ſic cõcludimus nos doc.
iuris ciuilis ciuitatis bon.

CONSIL. XV.

1 *Iudei delinquentes a quo iudice ſint puniendi.*
2 *Delinquens in rem eccleſiaſticam efficitur de foro eccleſiaſtico.*
3 *Sacrilegij pena que ſit.*
4 *Delictum grauius punitur in Deum commiſſum quàm quod in temporalem committitur maieſtatem.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Spiritualis
iudex in prouincia romandiole ſeu ipſius lo-
cuntenens per inquiſitionem procedit ꝯ za-
natanum quondam uenture hebreũ ſuper eo
quod in ipſa tali inquiſitione continetur ꝙ
iudeus ſpiritu diabolico inſtigatus in ꝯtemptum uilipen-
dium & uerecundiam fidei catholice eccleſiæ omniumque
fideliũ. figure dñi noſtri Ieſu chriſti & uenerabilis ſignacu-
li ſanctæ crucis dum ſolenniter celebrarentur per totũ cle-
rum ciuitatis ceſene proceſsiones & letanie corã fideli po-
pulo ciuitatis predictæ auſu proteruo temerarie ſcienter
doloſe & appenſate proiecit ſtercus & immunditias ſuper
uenerabilem figuram ſanctè crucis in qua ſculpta erat figu
ra domini noſtri Ieſu chriſti in forma crucifixi quam crucẽ
in manibus portabat unus de ſocietate crucifixi. ipſam fi
guram & ſignum deturpando Poteſtas temporalis ciuita-
tis ceſene dicit quod cognitio & punitio talis delicti ſpe-
ctat ad ipſum ita quòd non dicit nec poteſt ſpiritualis iu-
dex de hoc ſe intromittere:tñ quia pɇna talis nephandi &
abhominandi criminis eſt perſonalis & per ſeculares prin-
cipes debet infligi:tum quia iudei ſunt extra eccleſiam &
de his quæ extra ſunt eccleſiã ſe nõ intromittit & ſic debet
omnino ad iudicem ſecularẽ uidelicet ad dñm poteſtatem
ciuitatis Ceſene dimitti puniendus idẽ hebreus qui ut de
utroq; iure tam canonico quàm ciuili hoc eſt iudex cõpe-
tens & iudex ſpiritualis debet tacere quæritur de prædi-
ctis quod iuris in utroque ſoro tam canonico quàm ciui-
li. Videtur prima facie ꝙ cognitio & punitio huius crimi-
2 nis ſpectet ad eccleſiaſticum forum conſtat.n. quod † delin
quens in rem eccleſiaſticã efficitur de eius ſoro ſicut ſi de-
linqueret in perſonam, nam utroque caſu ſacrilegium com
mittit & eſt tanq̃ ſacrilegus puniendus ut. c. cum ſit gñale.
de foro compe.&.ij.q.j.in primis.§.de perſona.cum multis
ſi. Vnde ſi iniuria irrogata in perſonam uel rẽ ecclīaſticam
eſt de ſo.ec.multomagis ſi in Deũ ad cuius cultum oĩa de-
putata ſunt.nam propter ꝙ unũquodq; & ipſum magis ut
in aut.multo magis.C.de ſacroſan.eccle.in aut.ut nõ luxu.
ꝯ naturam. §.& qm̃.colla.vj. Item non ſolũ rõne criminis
eccleſiaſtici:ſed ẽt rõne perſone iſte iudeus trahi debet ad
eccleſiaſticum forum.nã iudei & oẽs infideles ſubſunt pa-
pe & ſuper eos poteſtatem & iuriſdictionem habet maxi-
mè cum delinquunt ꝯ legem nature:ut plene no. Ioan.and.
poſt. Inn.in.c.quod ſuper his de uoto.in nouel. preterea &
ſi probabiliter dici poſsit ꝙ ẽt iudex ſecularis poſsit ſe in-
tromittere de illo crimine.ut.ĩ.probabo nõ tñ uidetur ne-
gandum quin etiam iudex eccleſiaſticus ſit iudex cõpetens
nam & in ſi.cumulatur forus foro.ut.d.c.cum ſit generale.
& ꝙ no.in.c.ſi.de foro compe.li.vj.&.e.l.c.j.de uſur. in no
uel. Quod ſi ita eſt & in themate ſupponiĩ quod iudex ec-
cleſiaſticus iam incepit procedere liquide infertur quod iu
dicis ſecularis iuriſdictio ſit preuenta & per conſequẽs nõ
poſsit ſe intromittere.ut.l.j.ff.de offi.conſul.& ꝙ no. Bar.
& poſt eum dñs. Bal.in.l.ſi pluribus.de leg.j. In contrarium
quod offenſa que cadit in diuine maieſtatis offenſam uindi
dicari debeat per iudicem ſecularẽ probatur legibus & ca-
nonibus.conſtat nanque ꝙ illi qui manu facta templa fre-
3 gerunt † & dona Dei noctu tulerũt uel uiui exuruntur uel
furca ſuſpenduntur uel ad beſtias damnantur tanquàm ſa-
crilegi. ut.l.ſacrilegi.ff.ad.l.iul.pecu. Item ſi quis uenera-
bile ſignum crucis in marmore uel ſolo ſilice humi poſitis
depinxerit uel ſculpſerit grauiſsima pɇna id eſt morte pu-
nitur.ut.l.j.C.nemini liceat ſignũ ſaluatoris chriſti &c.ſimi
liter & qui iurat per eius capillos uel aliter uerecunde ca-
pitali pɇna punitur.ut.d.§.& qm̃. Et ſubdit ibi rõnem quia
per patientiam contumelie creatoris reſpublica leditur &
fames terremotus & peſtilẽtie fiunt dum chriſti opprobria
ſuſtinemus.ad hoc.c.& ſi iudeos. uer. ꝓpter quæ.de iudeis
unde ẽt priuato vĩ competere uendicta huius criminis ut
patet in mathiciam qui ſimiles in iudeũ idolum immolan
tem ſuper arã domini trucidauit ut legiĩ primo machab.c.
ij.proprius ad caſum noſtrũ facit.l.ſi quis in hoc genus. C.
de epiſ.&.cle.ubi ſiue ſacerdotibus uel in ipſo cultu uel lo

co

co aliquo aliqua irrogetur iniuria præſes capitali ſnīa iudi
cabit.ad idem in aut.de ſancti epi. §. omnibus aūt.col.iiij.
ubi de letanijs cum cruce ergo plures leges quæ iſtud cri-
men & offenſam diuini numinis & cultus perſequuntur &
puniunt grauiſsima pœna & cognitionem concedunt iudi
ci ſeculari & denegari uidentur eccleſiaſtico ſicut patet
in.l.ſi quis in hoc genus.uer.nec expectet.de epiſ.& cle.Ca
nones hocēt confirmant & iuriſdictionem tribuunt iudi-
ci ſeculari quinimo ſtatuūt q de eo crīe iudicetur ad inſtar
crīs leſe maieſtatis.xvij.q.iiij.ſi quis.§.qui.aūt.Nec mirū lō
4 ge eſt †.n.grauius eternā q̄ temporalem ledere maieſtatē.
ut.c.uergentis.de here.Hinc dicit lex q ſi in religionē diui
nam committitur in oim fertur iniuriam. ut. C. de here.l.
manicheos.Cōſtitutiōes ēt canonice hoc expreſſe ſtatuūt.
ſ.quòd iudei proſilientes in contumeliā creatoris per prin-
cipes ſeculares condigna aīaduerſione compēſant. ut. in.c.
nonnullis.de iudeis.Et pōdero uerbum aīaduerſione quo
utitur ille tex.nam aīaduertere eſt alatum corpus tollere in
totū uel in parte:ut no.in.l.imperiū.ff.de iuriſ.om.iudi.hāc
aūt non imponit eccleſia.Sed ſi p crimine eccleſiaſtico eſt
imponēda corporalis pœna.traditur.n. iudici ſeculari poſt
degradationē ut.c.cum nō ab hoie.de.iudi.cum ſi. Pro iſto
aūt crimine infligendam eſſe pęnam corporalem probāt iu
ra palle.nam intulit contumaciā uenerabili ſigno crucis &
diuinum officiū perturbauit aſtante populi multitudine &
ſic ex cā & ex loco infligenda eſt pœna capitalis.& in eo q
concutit letanias eſt expræſſum in aut.de ſancti. epi. §.ſi qs
cum ſacra.col.4.ix.&.d.l.ſi quis in hoc genus.utrobique.n.
tex.expſſe ꝯcedit iuriſdictionē iudicibus ſecularibo.Prete
rea præſuppoſito quod imponēda eſſet pœna pecuniaria tñ
talis pœna applicari debet iudici ſeculari ſi eius ſubditus ꝯ
perſonam eccleſiaſticam deliquit:ut.c. poſtulaſti.de iud.&
hoc eſt expreſſum cum.l.blaſphematur Deus: pœna pecu-
niaria multatur blaſphemus per iudicem ſecularem.ut.c.ſi.
de male.imo plus ſi laicus cōmittat crimen mere eccleſia-
ſticum ut eſt crimen hereſis pœna tamen temporalis puta
confiſcationis non cedit ad commodum iudicis eccleſiaſti-
ci ad quem ſpectat criminis cognitio & punitio. ſed ad cō-
modum iudicis ſecularis ut preal. c. cum ſecundum leges.
Per iſta reſponſum ſit ad rationem contrariam.ſcilicet quod
iſtud ſit crimen eccleſiaſticum.nam imo ſecularis fori ut in
iuribus prealt.Non ob.quod iudei ſint de foro eccleſiæ &
ſic pœne pecuniare cedant commodo ſiſci eccleſiaſtici.
prealle. c. poſtu. per not.in. d. ca.quod ſuper his.in nouel.
Nam dico quod iudei immediate ſunt de iuriſdictione iu
dicis ſecularis ſicut alij laici.& ita ſubiacent legi imperiali.
ut.c.gaudemus de diuor. in nouel. ſuper gl. & tex. ibi ex-
preſſus qui dicit quod conſtitutionibus canonicis non ar-
ctantur mediate uero ſubſunt papæ &c. qui preeſt omni-
bus chriſtianis iuxta no.in.d.c.quod ſuper his. unde in defe
ctum iudicis ſecularis uel propter eius negligentiam fa-
tendum eſt quod iudex eccleſiaſticus poſſet procedere uel
ad hoc iudicem ſecularem cogere.ut.c.licet de foro compe
ten.&.d.c.poſtulaſti.Concludo igitur quod pœna fori pe-
nitentialis pro hoc crimine ſacrilegij imponenda ſpectat
ad iudicem eccleſiaſticum ut pęna fori iudicialis ad iudicē
ſecularem.Nec ulla tollit alteram:ut in.c.de his.de accu.&
c.felicis.de pęnis.§.per hoc.&.c.j.de maleſi. In quæſtione
tamen noſtra de pęna fori pęnitentialis non eſt curandum
quia iſte delinquens eſt iudeus & ſic pęna ſpiritualis nō ca
dit in eo:& locum habet illud.j.ad cor.v.c.&.d.cap.gaude-
mus.Mccccxcv.viij.ſeptembris bonoñ.

CONSIL. XVI.

1 *Reſcriptum ſurrepititium quod dicatur.*
2 *Iudex ſententiam proferens quibuſuis poteſt uti uerbis dummodo inten
tio colligatur.*
3 *Commodum non conſequitur quod impugnaſſe quis inuenitur.*
4 *Contrarius ſibiypſi non auditur.*
5 *Actus inualidus nec iuriſdictionem perimit nec perpetuat.*

IN CHRISTI nomine amē. Viſo proceſ-
ſu facto coram nobili & potēti milite domi
no.Ant. Bembo de Venetijs bono poteſtate
ferra.& reſpōſione p eū facta ziliolo ꝓcura.
in cauſa die.xviij.ſeptemb.proceſſu ēt agita-
to poſtea coram egregio legum doc.domi.Aud.de Romē.
uicario dicti domini poteſtatis & in.d.cauſa delegati illu-
ſtris principis domi.Marchionis et alijs hincinde oppoſitis
& obiectis uidendum eſt utrum oppoſita pro parte egregij
& ſtrenui militis.d.Franciſci de nice comitibus de Medio-
la.habeant impetrare proceſſum dicti dñi uicarij in prædi
cta cauſa delegati.Et inter alias except.eſt una precipua ſu
per qua hincinde in puncto reperio motiua aduocatorum
quia dicitur.& exceptio ſurreptionis ꝯ reſcriptum.dicit.n.
1 † reſcriptum ſurreptitium propter tacitam litis pēdentiam
ſuper eodem facto & inter eaſdem perſonas coram prefa-
cto do.poteſtate.iſta exceptio uidetur efficax.ut in cap.in-
ter mona.de re iudi.&.c.ij.de dolo.& cōtu.&. C.ut lite pē.
l.ij.& in autentica.ut diui.iuſ.per totum colla.viij.& cle.ſi
ut lite pen.ubi quo ad hunc caſum qualiter dicitur lis pen-
dere.preuenitur.n.iuriſdictio nedum delegata ſed ēt ordi-
naria per citationem. ut. l. cum quædam puella.ff.de iuriſ.
om.iudi.&.c.propoſuiſti.de fo. compe. In contrarium ar-
guitur quod hoc tempore impetrati reſcripti non poterat
dici lis pendere coram prefato domino poteſtate: quia ip-
ſam a ſe abdicauerat cū parti petenti q procederet in cau-
ſa reſpondit ſe nolle procedere amplius propter ſaluū con
ductum domini marchionis,quæ exceptio.ſ.ſalui conducti
cum fuerit coram eo appoſita & diſcuſſa uidetur per dictā
reſponſionem ſecundum ipſam pronunciaſſe & ſic obſtare
2 & impedire proceſſum. †. Non.n.refert quibus uerbis iu-
dex utatur in pronunciatione dummodo poſsit ex eis per-
cipi eius intentio.ut.c.in his.de uerb.ſigni.&.l.quod tamē.
§.j.ff.de arbi.cum ergo poſt talem abdicationem nō poſſet
cauſam reaſſumere.vt.c.ſignificantibus.de offi.delega.&.l.
quod iuſsit.ff.de re iudi.per. Bar. uidetur q licuerit reſcri-
ptum impetrari non ob.dicta litis pendentia iā ſopita. Itē
poſito adhuc penderat tñ ex illa litis pendentia non uidet
ſtrenuus miles do. Luchinus poſſe uti quia uiſus eſt ipſam
continue impugnare & dicere. quod poteſtas non eſt eius
3 iudex competens pluribus rationibus † ſed omnia iura cla
mant quòd non poteſt quis cōmodum cōſequi quod niſus
eſt impugnare patet in teſtibus in.l.ſi quis teſtibus.C.de te
ſti.& in.c.in præſentium.Item in inſtrumētis.ut.c.cū uene.
de excep.&.cū olim.de cen. Itē in poſitione negata ut no.
Spec.in titu.depoſi.§.viij.& patet in multis ſi. de qbus per
Bar.in.l.poſt legatū.ff.de his qui.ut indig.&.c.ex eo.de re.
iur.lib.vj.Preterea allegat q de dicta litis pendentia facta
fuit mentio in reſcripto implicata licet non explicata dum
ſuggeſtū fuit quod dominus Franciſcus occaſione ſalui cō-
ducti nititur fateri & neceſſario tuitio pſupponit impugna
tionem ſicut exceptio actionē & defenſio impugnationem
ut patet ex not.in d.c.cū uene.&.l.ſi quidem. C. de excepr.
Qui.n.dicit unum uidet & illū aſſerere q ex illo ſequitur.
viij.di.quo iure.&.l.illud.ff.de acqui.her. & claritate con-
iungēdorum actuū medius occultat.ut.l.iij. de dona. inter
4 uirum & uxo.† Preterea ꝯ dominū Franciſ.obijcitur quod
ſibiypſi ꝯrius & per conſequens nō audiēdus.l.j.C.de fur.&
c.ſollicitudinem.de ap.nam primo elidere nititur iudicium
poteſtatis per exce.incōpetentię deinde conuentus coram
alio obijcit de prędicta litis pendentia ſic ultra excludere
aliud iudiciū ex iudicio quod impugnat quod uidetur ꝯdi
ctio & perplexitas ꝯ iura predicta. Et iſtę rationes multū
urgent pro hac parte quas ſequeretur conſulendo ubi dicta
pronunciatio & non ſubiaceret uitio nullitatis ꝓpter quā
ꝯrium ſentio & dico q litis pendentia non eſt ſublata per
illam reſponſionē factam parte abſente non monita necci
tata in cuius fauorē ſententia lata ipſo iure nō tenet.ut no.
in.l.furioſo.ff.de re iudi.&.l.ab eo.C.quō & quan.iud.& ut
robique per Bar.& maxime ſententia ab obſeruatione iudi
cij ut eſt iſta quę accedit magis ad naturam diffinitiuæ q̄
interlocutorie iuxta nota.per Bar.in.l.citra.ff.de accu. cum

ſi.

iuxta no.in c.cum plures.de offi.deleg.lib. 6. ita ipſam non
perimit nec extinguit maximè ordinarij. ut l. ſi ut propo-
nis. C.quomodo & quando iudex.& l.4.de accu.ſtante er-
go litis pendentia impetratio eſt nulla niſi de ipſa fiat men
tio ut in iuribus.ſupra in prin.alle.Non ob. quòd facta fue-
rit mentio in prædicta forma quibus nitiur ſe tueri in hac
noſtra ciuitate &c.talis enim expreſsio generalis non ſuf-
ficit ſed requiritur ſpecialis & expreſſa de principalibus ar
ticulis de iudicibus & litigantibus & de his de quibus agi-
tur ut no.Io.an.in d.c.inter mona.in nouel.ſuper uerbo ꝓ-
ceſſe. & c.ſuper literis . de dolo & contu. Non ob. quòd
non poſsit ex ea pendentia niſi ratione contrarietatis &
etiam quia ex eo quòd impugnat non debet commodum
conſequi.nam iſta tolluntur per .l. diximus . ff. de excu. tu.
uer. donec. pendet quæſtio ſuper eo quod quia impugnat
non debet in alio moleſtari quod non compatitur ſe cum il
lo ſuper quo quæſtio mota pendet. nam & alibi approbat
quis ut reprobet in.l.3.§. falſus. ff. rem ra. ha. Eſt enim illa
quæſtio primo mota præiudicialis ad iſtam. nam ſi coram
poteſtate debet finem accipere non debet coram alio tra-
hi.imo quandoque perderet cauſam ſic trahens ut l. j. in fi.
C.de aſſer.tol.& c.diſpendia.de reſcrip.lib.6. Præterea co
ram domino poteſtate oppoſita fuerat alia exceptio q̃
ſalui conducti.generalis exceptio incompetentiæ quòd ibi
non ſortiebatur forum aliqua ratione.unde licet expreſsit
quòd ſe tueri nitebatur exceptione ſalui conductus,tamen
tacuit aliam non minus impedientem iudicij proceſſum.ſ.
incompetentiæ quæ eſt præ ceteris priuilegiata & quæ om
nibus alijs prohibitis eſt præmiſſa.ut no.in cle.i. in fi.de ſe.
poſ.& fru.Ex quibus concludo quòd ſtante litis pendentia
coram domino poteſtate non tenuit reſcripti impetratio
non facta ſpecifica mentione de prædicta litis pendentia
iuribus & rationibus ſupradictis.

Conceſſum eſt ſcholaribus bon. ſtuden. priuilegium à
domino noſtro Papa quod in eorum abſentia ipſi fructus
redditus & prouentus ſuorum beneficiorum cum cura ſe-
cularium & regularium integrè percipere ualeãt ac ſi per-
ſonaliter in eiſdem reſiderent &c. In quo. quidem priuile-
gio circa finem apponitur hæc clauſula uidelicet prouiſio
quòd beneficia hmôi debitis interim non fraudentur obſe-
quia & animarum cura in eis quibus illa imminet nullate-
nus negligatur ſed per bonos & ſufficientes uicarios qui-
bus de huiuſmodi prouentibus neceſſaria congrue mini-
ſtrantur diligenter exerceatur & deſeruiatur inibi lauda-
biliter in diuinis &c. Quæritur ergo utrum talis clauſula
referre ſe habeat ad omnia ſupradicta beneficia ſecularia
& regularia cum cura & ſine cura an ſolummodo ad cura-
ta tantum.Item nunquid appellans a proceſſu executoris
dictæ gratiæ negligensq; cum tamen per annum & ultra
ſuam appellationem proſequi iterato a ſecunda monitio-
ne præfati executoris appellare ualeat. & an in poſſeſsione
primi & ſecundi proceſſus app. non ob. inciderit quam-
quàm tamen hoc clare pateat.

De cleri.non reſi. & de multiplici reſidentia clericorum
in beneficijs & qñ & qualiter cogi poſſunt ad eã reſidẽtiã.

CONSIL. XVII.

1 *Beneficio curato reſidentiam requirente priuatur qui in eo famulatur.*
2 *Beneficia reſidentiã perſonalẽ requirentia quæ ſint & quæ nõ. & nu. 3.*

IN CHRISTI nomine amen.Super pri-
mo dubio dico ꝙ clauſula prouiſio &c. refer
tur ad illa beneficia quę communi conſuetu
dine uel inſtitutione beneficij ad reſidentiã
arctabãt & quæ licitè arctabant ad perſona-
lem.Mô ſcholaris exiſtens in ſtudio priuilegiato nõ arcta-
tur licet illud tale beneficium habeat arctatur tñ per bonos
& ſufficientes uicarios ad deſeruiendum. Sed ſi ſchola-
ris habebat beneficium ꝙ non requirebat reſidentiam per

1 dictam clam non arctabat† Hanc concluſionem declaran
do dico ꝙ beneficia quæ de iure communi requirunt reſi-
dẽtiam perſonalem & continuatã ſicut curata.7.q.1. ſi quis
in clero. in fi.xcj.di.c.j.de app.peruenit.2.de cler. nõ reſi.c.
3.& 4.de præbe.de multa.ſaluo caſu.eo.ti.decre. extirpan-
de.§.qui uero.& de ele.licet canõ.li. 6. & hæc taliter requi
runtur ꝙ ceſſante priuilegio hoc uel iuris cõis põt non reſi
dens nedũ fructibus ſed ẽt titulo priuari.de cle. non reſidẽ.
c.2.& c.inter quatuor.& c. ulti. ſm formã tñ decre. ex tue.
eo.ti.& ẽt no.in præalle.decre.2.& ut li.non ꝯteſt. qm̃ fre-
2 quenter.§.ſi uero. & in eadẽ decre.ex tue. † Quædam ſunt
bñficia quæ requirunt ꝯtinuatiuam reſidentiam & perſona
lem ex inſtitutione beneficij & in his forma inſtõnis ſeruã-
da erit.de præben.ſignificatum.ſaluo tamen priuilegio iu-
ris cõis uel hominis ut ſtatim ſubdã. Hic aduertendum
ꝙ forma inſtitutionis interdum requirit reſidentiam perſo
nalem.i.per ſeipſum: interdum ſaltem per alium interdũ ꝯ
tinuam:interdum interpellatam:& interdum non reſidens
priuatur titulo : interdum fructibus tantũ & interdũ oibus
fructibus:interdum parte eorum uel alia pœna punitur.&
hoc uoluit Iono.in decre.ſi.præalle.de cleri.non reſi. facit
ꝙ no.per Io.an.de præben.ei cui.li.6.& ſuper gl.ſi.talis aũt
forma inſtitutionis ſeruanda erit ut prædixi de priuil.por-
ro.& c.accepimus.dixi tñ ſaluo priuilegio iuris & qui tene
tur qualitercunque reſidere ſi abſentare ſe ꝓ factis eccleſiæ
uel epi uel in ſtudio theologie cenſeri debet reſidens ẽt ec
cleſiæ deſeruire ẽt ſi conſtitutio uel ſtatutũ haberet abſen-
tes nil debere percipere:hoc caſu tñ perciperet propter pri
uilegium iuris cõis , onus tñ bñficio impoſitum ex inſtõne
per alium debet exerceri.hoc probat de cle.non reſi.de ce-
tero.& c.ad audientiam.& c.cum dilectus.Similiter eſt ui-
dere in priuilegio hois: quia uidelicet ad reſidentiam obli-
gatus ſine qua debet de iure communi ſiue inſtitutione ex-
cuſatur ut de priuilegio hois. ꝓbatur de cle. non reſi. rela-
tum.c.tue.& c.pe.de elec.cum ex eo.li.6.quæ decre.ut præ
fata decre.relatum probant hic nedum de priuilegio Pape
3 ſed ẽt epi.† Quædam ſunt beneficia quæ requirunt reſiden
tiam ſed nõ cõtinuam uel perſonalẽ ſicut ſunt eccleſiæ ſine
cura canonicatus uel clericatus ſimplices in quibus rector
qui nõ eſt pſbyter uel nec forte in ſacris põt per alium ibi
facere dici miſſam & alia officia & dicet reſidere. hæc pro
bantur per ea quæ legunt & no. de.ap. peruenit.2 .Sic eſt ẽt
in quolibet impedimento qui qualitercunq; ad reſidentiã
teneret ut d.decre.cũ ex eo.de re.iur.bñficiũ.li.vi.in his bñ
ficijs ẽt ceſſante ꝑuilegio iuris cõis uel hois bñficiatus ab
epo arctari nõ põt ad reſidentiã pſonalẽ ſeu pſonaliter de-
ſeruiendũ,ſed ſufficit ad ſeruiẽdũ in eo ſaltẽ ꝑ aliũ Et hoc
caſu ut quis puniat tanquàm nõ reſidẽs in eccta neceſſaria
ẽ monitio. & ꝑ ꝯñs iſta excuſatio quare ꝑ ſe uel ꝑ aliũ deſer
uit admittẽda eſt:ut in ꝑdicta decr. relatu. de cle.nõ reſi.&
de præben.ſignificatũ.& ſic debet intelligi ꝙ no. Inno.& a-
lij poſt eum.de cle.non reſi.cõquerente.Ex his infert quod
eps nõ debet mouere bñficiatũ & maxime non rectorẽ ad
ſeruiendũ continuè ꝑ ſe uel ꝑ alium in tali bñficio ſine cu
ra uel canonicatu uel clericatu niſi inſtõ beneficij aliud ha-
beret ut prædixi.exiſtẽs ergo in ſtudio priuilegiato & per
conſequens nõ perdit tale beneficium nec fructus nec reſi-
dens uel deſeruiendo per ſe uel alium: quia qualitercunq;
abſens non perderet illud uel eius fructus nec propter hoc
priuari poſſet.moneri tñ poterit ut ꝑ aliũ interdum deſer-
uiat quatenus ceſſante priuilegio poterat & non magis. &
hoc uult illa cla priuilegij prouiſio ꝙ hmôdi bñficia debi-
tis obſequijs nõ fraudent.abſurdum eñ eſſet dicere ꝙ per
clam papa uoluiſſet plus arctare euntẽ ad ſtudiũ uel exiſtẽ-
tẽ in ſtudio q̃ uagantem uel ex quauis alia cã abſentem: uñ
eñ quis meretur pati non debet.xij q.iij.quicunq;. de fide
inſt peruenit.uñ dicit regula iuris ꝙ ob grãm alicui ꝯcedi-
tur in eius læſionẽ retorqueri nõ debet. regula ꝙ ob grãm.
de reg.iur.li.vj.ff.de legi.nulla iuris rõ ulte cla notanter di-
cit debitus nõ aũt eſt dubium ꝙ in non curatis uel ſimpli
cibus quis ꝑ aliũ uel per ſe ꝯtinuã facit reſidentiam ut præ
dixi.uerba ergo illa generalia prouiſio ꝙ hmôi dñt intelli-

gi ciuili modo. ſm iuris diſpoſitionẽ de iureiu. veniens. &
c. petitio, cũ ſuis concor. ciuilis aũt modus eſt quẽ prædixi
quare, &c. Ad ſecundam qõnem plana eſt ſolutio ꝙ nec a
prima oec a ſecunda monitione talis monitus per proceſ-
ſus executoris potuit appellare, & licet appellet appella-
tio tñ nõ tenet, quia non legitima eſt cã appellandi, de ap.
ut debitus. Item poſito ꝙ prima appellatio fuiſſet legitima
& defendiſſet appellantẽ qnominus in ſentẽtias & pœnas
non incidiſſet tñ ſecunda oon quaſi ſi grauamen fuiſſet per
deſertiooẽ appellationis tranſiuiſſet in rem iudi. de appel.
perſonas. &. c. ꝯſuluit. & c. ſæpe. Caueant ergo ſibi qui non
paruerunt qui ligatis ſeotentijs forte irregularitatem in-
currerunt ob quæ beneficijs priuari merentur. 11. q. 3. rur-
ſus. & c. quicunque. & iotelligibiles facti ſunt, de elec. du-
dũ. 2. cum ſi. Ita dico & conſulo iuris fore ſaluo conſilio
ſaniori. Ego Gaſ. de cal. decretorum doc. & miles prædi-
ctiſq; per aliũ ſcriptia in teſtimonium propria manu mea
ſubſcripſi meumq; iuſſi apponi ſigillum conſuetum, &c.

CONSIL. XVIII.

1 *Epiſcopus in ordine procedendi an teneatur ſequi laicorum ſtatuta inter laicos in ſua curia litigantes.*
2 *Conſtitutio ſynodalis approbans ſtatuta laicorum an faciat vicarium eis teneri.*
3 *Iudex ſæcularis de cauſis ſpũalibus ſe intromittere non debet.*
4 *Contractus dolo extortus ipſo iure eſt nullus.*
5 *Socio ex ſocij contractu actio non quæritur niſi cedatur.*
6 *Relaxatio iuramenti quando poſſit concedi.*
7 *Vicarius epiſcopi an ex forma ſtatutorum teneatur ſapientis conſilio committere.*

1 IN CHRISTI nomioe amẽ. † In quæſtio
ne quæ uertitur ioter Nicolaũ beoedicti ex
vna parte Danielem ot principalem ex alia
& Andream & Felicianum pro ſuo intereſ-
ſe cõparentes in eadem cauſa ab eadẽ parte
uidendum eſt quæ ſint partes dñi vicarij dñi epiſcopi Luca
ni ſuper relaxatione iuramenti poſtulata per dictũ Nic. ad
uerſus ſocietatis contractũ ioitum & cum prædicto Danie
le ſuper oĩbus bonis ipſorum vt plenius dicitur io primo
inſtrumẽto & utrum in cauſa hac debuerit coocedere con-
ſilium ſapientis, & quia prædicti Andreas & Felicianus ad
excluſionẽ dicti Nic. a dicta petitione relaxatione iuramẽ
ti fundant ſe ſuper ſtatutis cõis Lucani approbatis ut di-
cunt per conſtitutiones dñi epi Lucani. uideudũ eſt, primo
an dicta ſtatuta in hoc caſu ſibi uendicent locum cũ iſta cã
non inter clericos ſed inter laicoa ſubiectos iuriſdictioni
dicti cõmunis coram dicto dño vicario uentiletur. Et cir-
cunſcripta approbatione prædicta nulli dubium quia ſta-
tuta cõis Lucani nõ ſuot ſeruãda in quæſtione de qua quæ
ritur quia licet cauſa ſit inter laicos, tñ quia eſt de foro ec-
cleſiæ ſtatuta laicorum ſuper ordine procedendi non de-
beot attendi ſicut iregulariter traditur in. l. cunctos popu
los. in. j. q. C. de ſum. trin. per Bar. & plenius per Io. cal. in
ſua diſputatione quæ incipit ſtatuto ciuitatis cauetur ꝙ ſi
ab actore, & per Io. an. qui idem tenet extra de ꝯſue. in ru
2 brica. ver. q̃ritur in Principali qõne, &c. † Sed utrũ appro-
batio ſtatutorũ cõis Lucani per ſynodalem conſtitutionẽ
operetur huoc effectum, ut vicarius dñi epiſcopi iſto caſu
teneatur ipſa ſequi in cauſa iſta. Dico breuiter quòd oõ. di
cta enim conſtitutio ſynodalis loquitur cum laici litigant
contra clericos in curia epiſcopi uel econtra clerici liti-
gant in foro ſæculari quibus caſibus eſt hincinde prouiſum
ut ſeruet̃ æqualitas niſi in caſibus exceptis in eis. Sed oos
loquimur cum laici in cauſa quæ ducta eſt ad forum eccle-
ſiaſticum litigant inter ſe quo caſu ſtatuta & conſtitutio ſy
nodalia nihil ꝓuident vel diſponunt, tanq̃ ergo caſus omiſ
ſua relinquitur diſpoſitioni iuris cõis quæ eſt ut locus iudi-
cij conſideret̃ in ordine procedendi ut dixi faciunt iura vul
garia. ff. de lib. & poſth. cõmodiſſime. ſol. ma. ſi cum dotẽ.
de reſcri. ſuſcepum, lib. 6. Præterea poſito ꝙ talis recipro
ca prouiſio ſe extẽderet ad caſum iſtum tñ duo laici litigãt
in foro eccleſiaſtico tñ ut ſubtiliter allegatũ eſt deberet in
telligi cũ cã eſt ꝓphana oõ q̃n eſt ſpũalis, ut eſt cã iuri quæ
afficit & cõcernit aĩam inxta oo. in. c. cũ laicus. de foro cõ-
3 pe. li. 6. in nouel. † De iſtis aũt cauſis ſpũalibus ptãs ſæcula
ris nõ põt ſe intromittere oiſi de conſenſo epi iuxta no. in
c. cum laicus. de foro cõp. lib. 6. io no. & c. decernimus. de
iudi. Hunc ergo caſum dicã exceptuatũ per ipſam gñalem
approbatione factã per ꝯſtõnem epalem dũ ſolũ approbat
ſtatuta quæ ſunt rõoabilia & hooeſta. Noo eſſet aũt rõna-
bile nec honeſtũ ut ſuper cauſis ſpiritualibus uel annexis
eiſdẽ ſtatuta laicorũ diſponerẽt ſuper ordioe ꝓcedẽti, qa
ꝯtra iura canonica vt. c. decernimus, & 96. di. bene q. dẽ op
time facit. c. j. de iureiu. lib. 6. Itẽ oõ videret̃ ꝙ epſ eapreſſe
poſſet ſtatuere & alterare ordinẽ traditũ canonicis conſti-
tutionibus ꝯ̃ ipſas ꝯſtões quibus debet deſeruire iuxta ple
ne no. in. c. ſi. de off. archipreſb. facit. c. cũ inferior. de maio.
& obe. & . 21. dic inferior. Non ob. ꝙ dñs uicarius cõmiſit
ouncio vt citaret ſm formã ſtatutorũ quaſi per hoc volue-
rit ꝓcedere iuxta formam ſtatutorũ ciuitatis Lucanæ ad q̃
vr̃ ſe retuliſſe, ut. l. denũciatio. ff. de ꝯdi. & demon. nã ioe pta
vr̃ iſta allegatio oec concludit. licet. n. vicarios mãdauerit
exhiberi libellũ Danieli ſm formã ſtatutorũ nõ ſequit̃ ꝙ
retulerit ad ſtatuta cõis, ſed ad propria q̃ ſequẽda ſunt in
præſenti cã. & nõ illa cõis ut dixi. Nã uerba dñt intelligi ut
ius cõe expooit nõ aũt in caſu extraneo cãm de qua agitur
nõ tangente, ut. l. qui extrinſecus. de verb. obl. & . l. ſi qñ. de
leg. j. De ſtatutia ergo proprijs non extraneis quæ ad cãm
nõ faciunt vr̃ dñs uicarius cogitaſſe. Ex iſtis manifeſte cõ-
cludit̃ ꝙ fruſtra hic allegat̃ nullitas quę deſcendit a ſtatuto
ciuitatis Lucanę rõne ꝯtumacie Nicolai & rõne inhabilita
tis Luchini qui dr̃ ꝙ eſt inhabilis ad offm̃ procurõnia cum
ſit forẽſis. In cã. o. etiã mere ſpũali laici admittunt̃ quibus
nõ obſt. notio nationis niſi aliter detegaot̃ inhabiles, ut. c.
1. de procu. lib. 6. & . c. cum deputati. de iudi. Non ob. ꝙ no.
glo. in. l. ex ea. de poſtu. ubi conſuetudines laicorũ ſeruari
dñt in foro epi. pro qua. c. cũ ueniſſet, de eo qui mit. i poſ.
Nam ibi loquit̃ de ꝯſuetudine oõ de ſtatutis in quibus licet
Bart. idem dicat tñ eius opi. reprobat̃ per oẽs canooiſtas,
quia contra caſum. c. quæ in eccleſiarum, & . c. eccleſia ſan-
ctæ Mariæ. de conſti. poſito ꝙ ſeruari deberent non tñ dñt
iotelligi de ſtatutis quæ tenduot ad litis ordinationẽ nec
etiam multominus in cauſis ſpiritualibus ut eſt iſta ſicut ſu
perius eſt approbatum. Reſtat igitur vt videamus diſcu-
tere quæ ſint partes dñi vicarij in concedeoda oel neganda
dicta relaaatione. Viſis petitione Nicolai & coofeſſione
Luchini procur. Danielis ac etiam oppoſitionibus & exce
ptionibus And. & Feli. contra dictam petitionem & con-
feſſionẽ & contra petitionẽ & confeſſionẽ Ni. nihil eſt op
4 poſitũ oec poſſet, quia eſt apte ꝯcepta ex eo † quia dr̃ dolo
inductus ad contrahendum. quo caſu contractus eſt ipſo iu
re oullus dolo. ſ. dante cauſam contractui booæ fidei iuxta
no. plene in. l. eleganter. in princ. ff. de dolo. & . l. bonã fidẽ.
C. de act. & ob. talis autẽ contractus non firmatur iuramen
to, quia noo eſt uinculum iniquitatis ſiue doloſitatis. & . c.
inter cætera. 22. q. 4. & . c. quanto. de iureiu. & ideo ſemper
iura uetera & ooua quæ loquuntur de obſeruantia iuramẽ
ti dicunt ſi non ui uel dolo eatortum & c. ut c. cum contin-
gat. de iureiur. & de pac. c. 2. li. 6. & de iureiur. c. licet. eo. li.
Vidẽdum eſt igitur an deducta in libello taliter ſint pro-
bata quòd ſit relaxatio concedenda non ob. dictorum fra-
trum contradictione. Et videretur prima facie ꝙ non quo
ad iſtos fratres quibus confeſſio procu. Danielis non de-
bet præiudicare cũ ueniaot pro ſuo intereſſe q̃bus etiã oõ
noceret ſñia cum alia lata. ut. c. ſuper cõtrouerſia. de re iud.
Cootrarium ſentio & dico per dñm vicarium relaxandum
eſſe. Moueor primo quia poſtq̃ ille qui contraxit principa
liter dolũ ſe cõmiſiſſe fatetur per ſuum procuratorẽ. cũ. n.
hæc confeſſio videtur iſtis fratribus nocere ſaltem pręſum
ptione poſtq̃ ab eo hñt cauſam & tit. lucratiuum ꝑtendunt
5 ad hoc. l. ſi duo patroni. in prin. ff. de iureiu. † Secuodo ad-
uertendũ ſemper ex contractu ſocij ſocio actio nõ q̃ritur.
niſi ce-

niſi cedaẽ,ut.l.1.ff.pro ſoc.&.l.ſi q̃s ſocietatẽ, eo.ti.ubi ca-
ſus.poſito.n.quod iſte Daniel teneretur fratribus ſuis cõicare
lucrũ prouenieñs ex ſocietate ꝯcta cũ ipſo Nic.nihilominus
tñ ꝯ ipſm Ni.nulla eis cõpetit actio niſi ceſſa ut dixi.Ex quo
infert ꝙ ſicut ꝯ ipſum nõ poſſent agere ita nec eius petitio
ni ſe opponere qui cũ eis nõ ꝯtraxit ut ſic dicere eis poſsit
quantũ ad nos liberas ædes habeo , ut.l.loci corpus.§.vlti.
ff.ſi ſer.vendi. Tertio hoc ꝓbaẽ,quia iuřm non eſt præſti-
tum eis ſed dicto Danieli,vnde nihil ad eos ſi iuřm alteri
præſtitum relaxetur & licet poſsit ꝑtendere cõmodum ex
ꝯtractu agendi contra Danielem & cõmunicent nõ ꝓ hoc
perinrus dici põt qui niſi eis cõtractũ cum alio initum non
impleret quia ut dixi eis non eſt obligatus donec per pro
ceſſus eis acquiratur factũ Danielis ei præiudicat quia hẽt
liberum exercitium actionis ſicut ſeruus præiudicat dño
& filius patri recipiendo ſolutionẽ ex cõtractibus celebra-
tis cum eis,vt.l.ꝙ ſeruus.ff.depoſi.& iuřm unius ex ſocijs
reis ſtipulandi alteri nocet,ut.l.duobus,in prin.ff.de iure-
iur.& no.in.l.ſi minus.ff.de pact. Ex quibus infert ꝙ rõne
proprij intereſſe non pñt iſti duo fratres ſe opponere ſæpe
dicto Nic.vtpote contra ipſum nullum ius habentes licet
habeãt contra fratrem Danielem ut cõmunicet,& ſi de col
luſione inter ipſum & Nicolaum conqueri voluerunt con-
tra ipſum agant ad eorum intereſſe , ut.l.ſocius eius ſocio.
&.l.adeo.§.fi.pro ſoc.et.l.ſi is cum quo.ff.commu.di.

6 † Quarto præſuppoſito ꝙ eorũ intereſſet & ꝙ eſſent legi
timi contradictores tñ ſi ex tenore inſtrumẽti apparet pa-
cta de quibus fit mentio interueniſſe ꝙ inſtřm non iudi &
dictũ Nic.minorẽ fuiſſe,ex iſtis tñ alio nõ probato debet
do.vicarius ſe præbere facilem in ꝑdicta relaxatione ex eo
maxime quia eſt modici ꝑiudicij & quia ſm ꝙ ſubtiliter al
legatũ eſt ꝑ talẽ relaxationẽ nullũ ius deperit aduerſario
ſed ſubmoto obſtaculo perſona habilitaẽ ad actũ. In tali-
bus aũt modici ꝑiudicij ſufficit probatio per iuřm,ut.l.the
ſaurus.ff.ad exhi.hic aũt & perſonæ iurantis qualitas quia
minor & pactorũ prima facie iniquitas arguẽt ad iſtã rela-
xationẽ. Tertio Old.hoc expreſſe tenet in q̃õnibus ſuis.q.
157.& dicunt.n.ꝙ qñ quærit de relaxatione iuramẽti non
ad reſciſsionẽ doloſi ꝯctus ſed ad habilitandũ perſonã , ut
non obſtã.tali ſacro poſsit detegere fraudẽ contractus, &
hoc caſu non requiritur partis uocatio nec ſolẽnis exami-
natio,quia de grandi periculo creditoris nõ agiẽ. remanet
enim oẽ ius ſibi ſaluum ad tale debitum defendendũ.Con
cludit ergo quod ſine aliquo ordine poteſt decenter con-
cedi talis relaxatio quia & materia partis nõ detrahiẽ.Po-
nit ſimilia in libero qui petit ueniam a prætore , ut poſsit
patronum uocare in ius & de filio emancipato qui petit
decerni bonorũ poſſeſsionẽ cauſa litis agnoſcende & ſibi
dari lniam ne poſsit proponere quærelã inofficioſi teſtamẽ
ti ꝯ teſtm̃ patris & ſunt bona ſimilia quæ etiam aduocatus
Nic.ſubtiliter deduxit.cum Old.cõcor. Io.an.in addi. ſpe.
ti.de iureiur.ſuper rubrica ad fi.moueẽ eiſdem rõnibus &
ſimilibus. Ex iſtis oibus manifeſte concluditur ꝙ non ob.
conditione dictorũ fratrum.d.vicarius debet dictum iura-
mentum relaxare ut ſic in probationibus & iudicijs q̃bus
poteſt detegat dolum & fraudẽ quã allegat ꝯtra contra-
ctum licet ſatis detexerit per confeſsionem Luchini pro-
7 cura.ut ſupra dictũ eſt. † Quo ad aliud dubiũ quo quæri-
tur utrum vicarius aſtringatur ex forma ſtatutorũ cõmitte
re conſilio ſapientis.breuiter eſt dicendũ ꝙ non,quia vt di
ctum eſt ſuperius ſtatuta cõis Lucani hanc cãm non inclu
dunt nec includere poſſunt vtpote ſpiritualem. Item quia
ſtatutum illud diſponit ꝙ omnia grauamina reſeruẽtur in
diffinitiua ſnia & in hoc ꝯdicunt canonicis conſtitutioni-
bus quæ permittũt appellationẽ a quolibet grauamine, ut
c.ut debitus.de ap.& eo. tit.c.cordi.lib.6. Non poſſet aũt
ẽps ſtatuere ꝙ non poſsint litigantes in ſua curia reclama-
re a quolibet grauamine,quia eſſet cõtra legẽ ſuperioris &
in eius præiudiciũ vt plene diſputaẽ,& ſic concludit.Ioan.
an.in.c.fi.de ap.lib.6.in nouella , generalis ergo confirma-
tio ſtatutorũ curiæ ſecularis per conſtitutione ſynodalem
non cõprehendit ſtatuta quæ iuri canonico ꝯdicunt cõtra
qđ expreſſe ẽps nequiuiſſet ſtatuere.ar.c.ſi gratioſe ad fi.de
reſcri.&.d.c.1.de iureiu.li.6.& ꝙ no.in.l.ſi quis prior.ff.ad
treb.Item poſito ꝙ epiſcopus teneret tale ſtatutũ ſequi tñ
cõmiſſio mihi facta tenet. Nã ſtatutũ illud prohibet cõmit
ti grauamina conſilio ſapientis in medio cauſæ quæ eſt poſ
ſibile reſeruari in diffinitiua ſententia ac in q̃õne propoſi-
ta ad diffinitiuam ſententiam perueniri non põt , niſi iſta
quæſtione relaxationis primitus deciſa , quia eſt præiudi-
cialis quodãmodo & ſeorſum examinanda a negocio prin
cipali,& per alium iudicem. facit. c.tuam. de or.cog.&.c.
lator.qui filij ſint legi.vnde cum ex eadem inſtantia nõ ſpe
retur alia diffinitiua & ſi non relaxetur abſorbent negociũ
principale poteſt dici hẽre uim diffinitiue, & per cõſequẽs
eius naturam ſequi debet. ad quod no. Bar.in.l.ritia.ff. de
accu. & ꝙ ibi no.in.l.ab arbitrin.ff.qui ſatiſ cog. Ex iſto
ergo capite cõmitti potuit conſilio ſapientis. Item & ex
alio iudex cum eſt dubiũ iuris poteſt & debet habere cõſi-
liũ cũ peritis iuxta no.in.d.c.vt debitus de ap. Ex q̃bus etiã
in dicto puncto concludo dominũ vicarium in hac cauſa
nullo modo aſtrictum ad obſeruantiã dicti ſtatuti de con-
ſilijs & colloquijs ante diffinitiuam ſententiam nõ haben-
dis. Et ita dico & conſulo prout ſuperius eſt ſcriptum.
Ego Pet.de Anchar.iuris vtriuſq; doctor , & ad fidem me
propria manu ſubſcripſi , & ſigillo mei nominis ſigillaui.
Bononiæ. 1396. vltima Ianuarij.

CONSIL. XIX.

1 *Vſura quid ſit.*
2 *Contractus non dicitur illicitus ſi ab emptore periculum ſuſcipitur.*

HIC ISTA ordinatio ſeu ſtatutum proce-
dit & debet procedere ne in paupertatẽ de-
1 ueniant prædicti ciuitateñ. † Item quicquid
recipitur ultra ſortẽ uſura eſt. 14.q.4.pleri-
que de pig.cum concor.ſed hic nihil recipiẽ
ultra ſortẽ quia pro eo ꝑtio vẽditor rehabere poteſt ꝙ ipſe
uendidit emptori ut patet in verbis in prædicto ſtatuto cõ-
tentis.Et ſi dicatur ꝙ imo vltra ſortem recipere videretur
quia lucraẽ emptor fructus nõ eſt uerũ ꝙ aliquid recipiat
vltra ſortẽ,nam in uẽditione quis lucratur fructus licet res
ad uenditionẽ reuertaẽ ut ſuperius dictũ eſt. In mutuo aũt
meruerunt uſurã.14.q.3.in ciuitate de uſu. ubi dicunt ꝙ ſi
aliquis vẽdat certũ cenſum ſeu redditũ alicuius poſſeſsio-
nis uel domus ꝑpetuo uel ad tps talis ꝯctus de iure licitus
eſt licet certũ ſit ꝙ ad.20.uel 40.annos plus acciperet em-
ptor de redditu q̃ ſit ꝑtiũ qđ dedit.& ita no.ibidẽ.Inn.i gl.
2 quæ incipit de hac decretali.† Item pro eo quia emptor in
ſe ſuſcepit periculũ nõ vř ꝙ ꝯctus ſit illicitus uel in aliquo
claudicare.Nec ob.no.ꝑ gl.in.c.de illis primo de deſpon.
impu.imo potius eſt licitus & de iure approbatus cũ ſi be-
ne inſpiciaẽ periculũ erit vtriuſq; , & ꝙ emptor in ſe ſuſci-
piat probaẽ ex uerbis ſtatuti, q̃a ſi domus incẽdio uel alio
quouis caſu fortuito deſtruaẽ vſq; ad ualorẽ medietatis vel
circa ſortẽ principalis vẽditor cẽſus illius domus uel areã
prout tunc eſt ſi vult dimittat emptori & a ſolutione cen-
ſus,ſeu redditus liberabit ex toto. Itẽ ꝙ hmõi ſtatuta non
ſunt in fraudẽ uſurarũ nec ꝯ ea ꝑſumendũ patet quia tales
hoies q̃ dicta ſtatuta fecerũt nõ ꝯſueuerũt exercere vſuras
nec aliq̃d recipere ultra ſortẽ,ut apparet ex ſtatutis ſupra
dictis ꝑ eos editis tum ꝑꝑ donũ ꝯſciæ tum propter releua
tionẽ paupertatis.Ex ꝑdictis igiẽ tanq̃ veris de iure proce
dentibus,nec in aliquo repugnantibus canonicis inſtitutis
ſuperfluis allegationibus reſecatis concluditur ſtatuta præ
dicta eſſe licita honeſte facta iuſta & æqua nec ſapere aliq̃
fraudẽ ſeu ſpeciẽ vſurarum & ꝙ virtute ordinationis ſeu
prædictorũ ſtatutorũ poſsint per dictos ciues ſeu oppida
ſupradicti ꝯtractus huiuſmodi licite celebrari abſq; uitio
uſurarũ.Ego Dynus permiſsione diuina ianuen. archiepi-
ſcopus hanc ꝯcluſionẽ puto uerã,& in teſtimoniũ propria
manu ſubſcribens feci ſigillari meum ſecretũ apponendo.
Ego Elbilius maximus rector eccleſiæ ſancti priuati de

gracen.docto.decretorum doc.prædictis tanq̃ ueris aſſen-
tior & de alijs allegationibus cooclusioni decem doct.
utriuſque iuris adheſerunt & ſe ſubſcripſerunt.

Quæſtio talis eſt. Dñs noſter Papa Bonifacius
Bartholomæo Ioannis Iacobi
extante ætatis.20.anno.ꝓceſsit literas motu proprio in ci-
oitate uel diœceſi boñ.reſeruãdo ſue collationi iu ipſis ſex
beneficia uacantia vel vacatura quæ idẽ Bartholomæus p
ſe uel per procur.duxerit acceptanda ſimul uel ſucceſsiue
etiã ſi unũ ex ipſis ſit curatũ uel dignitas etiam maior poſt
pootificalẽ in eccleſia cathedrali non ob.d. ætatis defecto
in quo defectu quo ad dictũ curatũ dignitate uel perſona-
tum motu proprio etiã diſpenſando ſubiungit clauſulam
non ob.q̃buſcunq; ſtatutis & ꝯſuctudinibus eccleſiæ con-
trarijs iuramẽto ꝯfirmatione apoſtolica uel qnacunq; fir-
mitate alias roboratis cũ decreto & alijs clauſulis multis.
Sed ꝑdicta clauſula & motus proprius faciunt ad propoſi-
tum noſtrũ.poſt dictã gratiã in eccleſia ſanctæ Mariæ ma-
ioris vacauit quædã præbenda ſacerdotalis dotata ꝑ unũ
canonicũ cum multis conuentionibus & modis per vica-
rium capituli ſede vacante & ipſum capitulũ acceptatum
& dimiſſum & inter alia puncta quæ ad propoſitum conti
nenĩ ꝗ ad dictã capellam ſiue beneficiũ ſic dotatũ debeat
pñtari ſacerdos. Itẽ ꝗ quotidie dicat miſſam & deſeruiat
in diuinis horis ſingulis cũ alijs intitulatis.Item ꝗ retineat
ſeruientẽ aptum etiã ad ſeruieodũ in diuinis officijs. Item
ꝗ oõ habeat aliquod beneficiũ curatũ & ſi adipiſcat̃ ipſum
uel aliud qđ requirat reſidẽtiã ſit ipſo iure priuat⁹ iſta præ
benda & ſimiľr ſi ſe abſentauerit per.x.dies a dicta eccleſia
ſine cauſa plura alia onera iniungẽdo,vt patet in inſtr̃o di
ctarũ ꝯuentionũ.His ꝑmiſsis ꝯtingit ꝗ dictã ꝑbendã ſic va
cantẽ dictus Bartholomæus acceptauit & executor eius eã
ſibi ꝯtulit.Prior vero dictæ eccleſiæ ſanctę Mariæ ad quem
ſpectat pñtatio ſacerdos ad dictã capellã vacantẽ pñtauit
aliũ de capitulo eccleſiæ cathedrali. Inter iſtum igiĩ præ-
ſentatũ et ꝑdictũ Bartholomeũ oriĩ qõ quis ſit potior in di
cto beneficio ꝑbendali & ſacerdotali.Contra Bart.obijciĩ
ꝗ nõ ſit ad ipſam idoneus cũ oõ ſit ſacerdos nec de ꝓximo
eẽ poſsit cũ ſit.xx.annoꝝ.Ex aduerſo ipſe replicat ꝗ imo ſi
bi debeĩ ꝑp cl̃am motu ꝓprio & ꝓpter cl̃am oon obſtã.de
qua ſ̃.q̃ritur q̃d iuris ꝑſupponiĩ ꝓ uigore dictarũ literarũ
ꝗ iſte Bartholomæus iam obtinuit voã plebaniã curatam.

CONSIL. XX.

1 *Gratia papæ ſuper beneficijs uacaturis & uno curato & dignitate mo tu proprio & cum clauſula non obſtan.an comprehendat præbendam ſacerdotalem poſtea uacantẽ ex fundatione teſtatoris ſi impetrans non ſit legitimæ ætatis.*
2 *Inhabilitas iuris communis facilius tollitur quàm ſtatuti.*
3 *Pacta & conuentiones appoſita in beneficij fundatione ſeruari debent.*
4 *Papa per ſua iura iuri alterius præiudicare non intendit.*

1 IN CHRISTI noĩe amen.† Viſo prædi-
cto puncto elicito ex literis apoſtolicis & in
ſtrumento dotationis & fundationis dicti be
neficij ſacerdotalis & præbendalis diligen-
tius per me uiſis & electis deciſio huius qõ-
nis multum pendet ab eis quæ not.in.c.ei cui.de præb.lib.
vj.vbi & in glo.& in nouel. tenet Ioan.an.ꝗ præbenda ſa-
cerdotalis debetur impetrãti non ꝯſtituto in ætate apta ad
ſacerdotium ſi in literis eſt clauſula non obſtan. Archi.ibi
contra dicit ꝗ dicta generalis clauſula non ſufficit,nec ta-
lis generalis includit noo veriſimilia. de deci.c.2. inſti.qui
ma.nõ po.§ j.non eſt aũt veriſimile ꝗ papa uelit per dictã
generalem clauſulam fraudare eccleſiã officio vnius ſacer-
dotis.Nam & in alia qõne ibi plene no. Ioan.an.ab officio
ſacerdotali pendet tota deuotio fideliũ. Præterea effectus
huius eccleſię nõ eſt habilitare perſonã inhabilẽ ad bñficiũ
ſed ſurreptionem literarũ excludere ſicut dicimus in clau-
ſula motu proprio.c.ſi motu proprio.de præben.lib.6.ſed
ſi vigore dictæ clauſulæ deberetur iſta præbenda ſacerdo-
talis non conſtituto in ætate legitima per ipſam habilitare
tur inhabilis contra theoricam prædictã.nec vr̃ probabilis
reſpõſio huic rationi quã dat ibi Io.an.ꝗ illud eſt verbũ qñ
inhabilitas cauſatur a iure cõi ſecus ſi a cõſuetudine vel ſta
2 tuto ut in qõne noſtra. † Nam ſm̃ Lap. facilius deberet tol
li inhabilitas iuris cõis q̃ ſtatuti, ut.c.j.de conſtit.lib.vj.ſi
ergo illa nõ tollitur multominus iſta. Et poſt tantorũ pa-
trum opi. ꝯrias refert ibi Lap. qui reducit eos ad concor
dantiã diſtinguẽdo tam in clauſula non obſtan.q̃ in clauſu
la motu proprio dicunt.n.ꝗ qñ papa facit gr̃am uel aliqđ
reſpiciens ius priuatum,aut illud impediens de quo debet
fieri mentio aut procedit ex facto proprio impetrantis aut
ex facto alieno. Si ex facto proprio ut quia beneficiatus im
petrat,uel defectuoſus & tunc nõ ſufficiat mẽtio ſiue clau-
ſula generalis,ſed debet eſſe ſpecialis & ſpecifica.ſ.ſpecifi-
cando illius defectũ pro quo ſcribitur & cauſam illius ſta-
tuti ꝯſuetudinis uel priuilegij ꝑp qđ talis defectuoſus red
ditur.ſcilicet ætatis ordinis uel alterius.& idem ſi ex facto
alterius Publico,alias ſibi noto.& iſto caſu eſt verba opi-
oio Archi.ſm̃ Lap.Si aũt ex facto alieno non publico,nec
alias ſibi noto tunc uera ſit opi. Io.an.vt ſufficiat generalis
clauſula nõ obſtan.& ſm̃ illam opi.Lapi quæ nititur æqui-
tate vr̃ ꝗ in qõne noſtra dicta generalis clauſula nõ ob.nec
motus proprius ſufficiant ad tollendum defectum ætatis &
ordinis cum cauſentur ex perſona dicti Bartholomæi gra
tioſi.& iſta opi.vr̃ mihi ęquior & ſequenda et eam ſequi in
quæſtione noſtra aliæ rationes me urgent,& primo pia de
uotio fundatoris dicti beneficij ſacerdotalis qui tẽpore do
tis aſsignatę tot pacta appoſuit,ut.ſ̃.patet in facti narratio
ne de quibus papa certificatus veriſimiliter ſtatutum dicti
beneficij ſacerdotalis noluiſſet ſubuertere & eum conferre
puero obtinentiã unã pleb.retraherentur.n.catholici a fun
datione beneficiorũ videntes per papam ſic tolli eorũ pias
uoluntates & pacta habita in fundatione de quibus ut tol-
lanĩ debet fieri mentio ſpecialis,ut.c.ex multiplici.de deci.
facit ꝗ no.in cle.literas.de reſcrip.& per hoc non ob.clau
ſula nõ obſtãtib.de qua ſupra.ut.n.ex eis patet ipſa tollun
tur ſolum ſtatuta & ꝯſuetudines eccleſiæ contrariæ nõ pa-
3 cta & cõuentiones † appoſitæ in fundatione beneficij quæ
appooi põt & ſeruari omnino debent. 18.q.2.eleutherius.
&.c.verbũ.de cond.ap.Opinio ergo Io.an.non tangit quæ
ſtionem nr̃am.loquitur.n.eius opi.de clauſula quæ concer
nit conſuetudinẽ & ſtatuta eccleſiæ, nos uero loquimur.de
pactis & modis appoſitis in fundatione beneficij,de q̃bus
nulla ſit mentio in præfatis literis apoſtolicis,nec in ꝑiudi
cium eccleſiæ cui per noſtrũ ſacerdotẽ & ſocium debet aſ-
ſidue deſeruiri in diuinis ueriſimiliter conceſsiſſet tales li-
4 teras.† omnia.n.iura clamant ꝗ nõ eſt ſuæ intentionis per
ſuas literas & reſcripta præiudicare iuri alterius, ut.c.ex
tuarum.de aut.& uſu pal.&.l.j.§.ſi quis a principe,ne quid
in loco pub.cũ infinitis ſi. Item nec clauſula motu proprio
talẽ parit effectũ.i.præiudicandi tertio uel etiã ampliandi
gratiam ad alia quàm expreſſa in ea.vt no.in.c.ſi motu pro
prio.Diſpenſatio etiam ſuper ætate nõ facit ad factum in
caſu noſtro. Nam talis diſpenſatio de qua in literis refer-
tur ſolũ ad beneficiũ curatum vel dignitatẽ non aũt ad alia
beneficia prout patet ex tenore literarũ.nec ſequitur eſt di
ſpenſatum ſuper ætate io curato & dignitate, ergo multo
magis io beneficio ſacerdotali,ceſſat.n.illud ar. in diſpenſa
tionibus quæ odioſę ſunt.& per ꝯſequens reſtringendæ.ac
cedant oo.in.c.poſtulaſti.de reſcrip.& no.in.c.cui de non.
de præb.lib.6.&.c.j.&.2.de filijs præsby.eo.lib.Non ob.ꝗ
obijciĩ ꝗ iſte ſit præſentatus poſt menſem ſtatutum ad præ
ſentandum io fundatione.nam ut facta fuit mihi fides pri-
mo fuit vnus præſentatus & admiſſus, infra menſem dein
de renunciauit poſtq̃ renunciatur datur alius integre men
ſis ad præſentandum de nouo,ut.c.ſi electio.de elec.lib.vj.
& in ſecunda die ſequentis menſis reperitur eſſe ſecundus
præſentatus & ſic ſatis infra tempus. Ex quibus omni-
bus cõcludo quòd poſtquàm de dicta fundatione beneficij
& de facta præſentatione eſt facta fides executori iſtius.

Bar.ſicut

Bar. ſicut ſine cāę cognitione ipſum poſuit in poſſeſsione dictı beneficij de facto nō de iure ita debeat eū inde remo uere tanq̃ ad dictū beneficiū ſe dicta gratia non extendat facit.l.ſi minor.ff.de euic.&.c.qualiter.el primo.de accuſ.

CONSIL. XXI.

1 *Filia nubens abſq; patris uoluntate an debeat exheredari,& nu. ſeq.*
2 *Regula res inter alios acta quando ualeat.*
3 *Leges quomodo ad canones ſe habeant circa parentum conſenſum habendum in nuptijs filiarum.*
4 *Canones in nuptijs filiarum requirentes parentum conſenſum de honeſtate tantum intelliguntur.*
5 *Matrimonia ab omni pœna libera eſſe debent.*
6 *Pœna grauis hæreditate patris priuari.*
7 *Conſentire dicitur qui ſcit & non contradicit.*
8 *Copula natura concurſum copulatorum exigit.*
9 *Statuta pœnalia de matrimonio loquentia nō trahuntur ad ſponſalia.*
10 *Iuramentum interueniens facit quaſi abſentis eius iuratum eſt.*
11 *Dotis conſtitutio coram quo iudice agitetur.*
12 *Pater an poſsit de dote filia cum ipſius marito componere.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pro ſolutione dubiorum & quæſtionis quæ uertit inter. A.& D.ſuper facto matrimonij qđ idem. D.dr̃ ꝯtraxiſſe cū.C.filia dicti.A.abſq; ſua & matris uoluntate, & per ꝯn̄s fore priuandā portione bonorū ipſam contingente in paternis & maternis bonis ſm̄ formā ſtatuti ciuitatis Spaleti ad ipſa dubia in actis elicita & alia neceſſario p̄mittenda ſunt ut ſic ſingulis ordinatè propoſitis clara & aperta appareat ſolutio oium quæſitorū. Primū ergo dubiū eſt utrū ſnia & proceſſus habiti iter dictū.A.&.D.noceant.D.C.eius filiæ & maxime ſibi noceant atteſtationes illorū triū teſtiū qui deponunt pr̃e & mr̃e abſentibus dicti.C.cū.D.matrimoniū cōtraxiſſe,& ſic abſq; eorū voluntate. Secūdo ſi uigore dicti ſtatuti.A.poſsit.C.eius filiā exheredare ex eo q̃ abſq; eius & matris uoluntate dr̃ ꝯtraxiſſe & ſic ſtatutum tale ualeat quo ad hoc. Tertio vtrū dicta.C.vel.D.eius maritus poſsit petere & agere cōtra dictū. A.vt dotē ſibi ꝯſtituat & aſsignet & in qua quātitate talis cōſtitutio eſt ſienda. Quarto utrū.A.pater nō pronunciato aliter per iudicē qđ filia ſit priuanda portione ſibi debita in bonis pr̃is & mr̃is poſsit ſua & abſq; iudicis autoritate uel ſentētia ipſam in teſtō dicta de cā priuare. Quinto vtrum probatis his quæ in actis tranſmiſsis ꝓ ueritate in facto ꝓponunē poſsit dici dicta filia ſine pr̃is & matris uolūtate cōtraxiſſe. Sexto quid ſit iudex cōpetēs in qōne quæ ſuper dote uel iniuſta priuatione & exhæredatione per.C.ſiam & maritū eius.D.cōtra.A. proponeret, utrū archiep̄s uel iudex ſæcularis. Septimo ſi.A.pater dictæ.C.vellet cū ipſa dicta filia cōponere ut contenta dote uel portione nullū ſup̄ alijs bonis poſsit habere regreſſum nec ipſum eius patrē per.C.uel.D.eius uirum effecta,ſuper q̄bus per ordinē r̄ndetur. Et primo ad primū dicendū qđ iudiciū & ſnia habita corā dn̄o archiep̄o iter dcm̄.A.& dcm̄.D.non p̄iudicant dictæ.C. p̄ regulā gn̄alē
2 res inter alios acta.l.j.& per totū. † Et hoc eſt uerū et vbi coniuncta ꝑſona ingreſſa eſſet iudiciū pro alia coniuncta. eo.ti.l.ſi.&.l.j.C.qui.res iud.non no.&.l.ſæpe.ff.de re iud. In cauſa ēt oino cōnexa duorū ēt hoc locum hēt in ſnia cōtra unū lata ut alij nō noceat neq; proſit qui in iudicio nunquā fuit,ut.c.dilecto,&.c.ſi.de preben.&.l.denunciaſſe.§.ſi.ff.de adul.& quod legit̄ & no. in.c.quāuis. de re ind. Ex q̄bus liquide inferē qđ ſnia illa dn̄i archiep̄i non extendit effectū ſuū ad dictā.C.quæ in iſto iudicio nō fuit neq; ſuo noīe agitatū,neq; ratificatū q̃ ēt non poſſet q̄a ſuo noīe nō eſt geſtū,ut.c.ratū.de re iud.lib.6. Atteſtationes illorū etiā teſtium deponentiū de matrimonio clandeſtine cōtracto patre & matre abſentibus ſimiliter non præiudicat dictę.C.quia regula traditur quod quibus non præiudicat ſentētia non præiudicant acta ad ſentētiam ordinatā,ut no.in.c.cauſam quæ.de teſti.& Bart.in.d.l.ſæpe.de re iudic.& hoc

3 breuiter de primo.† Ad ſm̄ dubiū ueniens præmittendum eſt qualiter ſe habent leges ad canones circa ꝯſenſum parē tum adhabendū in nuptijs filiarū. Ad hoc dico quod de iure ciuili in coniunctione filiarū in ſacris poſitarū patris expectatur arbitriū,ut.l.in coniunctione.C.de nup. Idem dicit canon.ſ.q̃ p̄mus ꝯſenſus deſideraē in nuptijs nec eſt virginalis pudoris eligere maritū ſed eius electio parentibus cōmittēda eſt.3 ſ.q.2.honorant̄. De hoc.l.ne ſi.fa.&.l.ſi vt proponis.&.l.vidue.C.de nup. Et in tm̄ vr̄ hoc verū ſm̄ leges q̃ ſi filia ꝯ̄dicit pr̄ pōt exhæredare ut in aur.ut cum de ap.cog.§.ſi alicui. colla.8. Et ex his videretur ꝓbabiliter dici poſſe ſtatutū de quo eſt quæſtio ualidū cum concordet cum iure cōi canonico & ciuili,ergo firmiter obſeruādum ſicut ꝯſuetudo cui ſuffragaē ratio naturalis ut.c.fruſtra.viij. diſt. His non ob.aliter ſentio & dico vel dictū ſtatutū non valere ſimpliciter de iure canonico uel limitandū totaliter q̃ ꝯcordet de iure cōmuni ſicut in dubio fieri debet,ut.l.2. C.de noxa.&.l.vt gradatim.ff.de mune.& hono.&.c.cum
4 dilectus.de conſue.&.c.quod dilecto.de ꝯſan.& affi.† Pro cuius euidentia eſt ſciendum quod c.honorantur,& alij canones qui exigunt parentum conſenſum in nuptijs filiarū debent intelligi, de honeſtate non de neceſsitate,ut.c.ſufficiat.& nota.37.q.2.iura ergo ciuilia, de quibus ſupra inquantum patris aſſenſum neceſſario requirunt per ius canonicum corriguntur,ut no.in.c.j.de ſpo.impu.& per Cy.in d.l.ſi ut proponis.C.de nup. Et ſi ita eſt quod iura ciuilia ſint correcta nō uidetur ſtatutum ualidū quod reducit nos ad ius ciuile & diſcedit a iure canonico quo iure magis q̃ de iure ciuili matrimonia regulantur & ſunt de eius foro, ut.c.tuam.de ordi.cogni.&.c.de prudentia.& de dona.inter uirum & uxor.cum multis ſimi.&.c.ſi.de ſecun.nup.& ibi concor. Et ſi dicatur ſtatutum non diſponit hoc ſuper ſubſtantia matrimonij ipſum irritando ſi cōtractum fuerit ſine patris uoluntate, nam certū eſſet quod non poſſet ſic etiā nec poſsēt leges.ut.d.c.ſufficiat, ſed filiæ ſine patris & matris uoluntate nubenti pœnā imponit quod vr̄ poſſe cū congruat honeſtati,ut.d.c.honorant̄. Nec vr̄ deuiare a iure canonico ſtatutū pœnā adijciens ei qui agit ꝯtra honeſtatem.ar.4.diſt.erit aūt lex. Ad hoc dico quod poſtq̃ per canones ꝯceditur filiabus libera nubēdi ꝑtās non vr̄ poſſe ꝑ leges vel ſtatutū talis potētia metu pœnę coarctari.& hoc eſt quod pœnę legales ꝑ̄ ſecūdo nubētes infra annū de quibus in.l.j.C.de ſecun.nup.ſunt ſublatæ poſt dictarū rerum
5 correctionem autoritate populi,ut.c.ſi.de ſecun.nup.† Et maxime eſt hoc verū i matrimonijs quę debēt eē libera ab omni pœna,ut.c.gēma.de ſpō.cū ſimi. Nec vr̄ probabile q̃ poſsit diſponere & ſtatuere ſuper acceſſorio quod nō pōt ſubſiſtere ſine principali quod acceſſoriū ſublatum eſt ſublato principali, quia non pōt ſuper principali, quia ſic indirectè ſuper acceſſorio ſtatuendo impediret ipſum principale & alterius forū ſpectans ꝯ̄.c.j.de immu.eccle.lib.6. &.c.quāto.de priuile.facit.c.uenièẽtes.de iureiu.& lex dicit quod metu pœnę nō dēt libertas mr̄imonij auferri,ut.l.ti-
6 tio centū.§.j.ff.de condi.& demon.† Pœna aūt magna eſt patris hæreditate priuari filios eis debita naturali uoto,ut.l.nam & ſi parētibus.ff.de inoff.teſt.&.l.in ſuis.de lib.& poſthu. Per iſta igitur non abſurde dici pōt tale ſtatutū ſi intelligaē ruditer & ad corticē prout iacet nō ualere,uel ſi dicamus valere debet referri ad intellectū iuris cōmunis ut prædixi & ſic intelligatur cum filia contraxit contra uoluntatem patris cum infami vel turpi perſona ita quod per hoc patrem offenderit & famā eius leſerit, vr̄ enim iſta iuſta cauſa exhæredationis,ut.l.non tantum.§.ſic emancipatus.ff.de contratab.& hoc caſu debet intelligi ſtatutum ſcilicet cum filia ſine patris & matris uoluntate contraxit cū indigno ſecus ſi cum digno. Nam canone pmittēte pōt nubere abſq; cōſenſu alicuius,& per ꝯn̄s non meretur pœnā. vt.l.gracchus.C.de adult. Sed quia vulgares imperiti iudices exceptiones nullitatis contra ſtatutum ciuitatis uel limitationes ipſorum ſtatutorū difficulter admittunt, ideo eſt diſcutiendum an in his quæ in facto proponuntur diligenter conſideratis poſsit iſtā filiam nupſiſſe ſine conſenſu

parentum ut ſicut a patre priuari potuit debita portione.
Et hic deſc:ndo ad quartũ dubiũ omiſſo tertio ad quod
aperte vr̃ dicendũ quod nõ dicat̃ nupſiſſe ſiue ipſorũ volun
tate. Primo nãq; iu prima parte uarratiõis facti patet quõ.
B.vxor.A.affirmauit dicto.D.cãm quare. A.uolebat iu eſt
& dictuB.abſentia filiã uelle ꝯhere cum eodẽ.D.tñ de hoc
erat ꝯtentus & ꝙ de dote & alijs nõ dubitaret &c. Secũdo
in eadẽ charta dicit quod idẽ.D.miſit bonos uiros ad dcm̃
A. quibus cũ iuramẽto promiſit quod poſtquã ipſam duxe
rit ꝯteniabit eũ de dote &c.ut latius ibi patet, & ſubiungit
quod corã dño archiepõ idẽ. A.aſſeruit qđ dabit eidẽ.D.
ipſam libẽter ſi ſponſus faciat cũ eodẽ archiepõ quod ſibi
dari percipiat,& ſequit̃ iu ſecũda charta quod idẽ.A.roga-
uit ſponſum poſt ſniam archiepiſcopi ne vellet ipſam ſta-
tim ducere ſed differre & ꝯteutabit eum de oibus quę pro
miſit.Ex iſtis luce clarius manifeſte vr̃ matrimoniũ non fo-
7 re ꝯctũ ſine matris uoluntate.† Itẽ ẽt nec pr̃is,quia poſtquã
ſibi factũ innotuit uõ contradixit,ait.n.lex patrẽ intelligi
filiæ conſentire niſi euidẽter diſſentiat,ut.l.in ſponſalibus.
§.j.ff.de ſpon.Item cũ uelle & uolle ab aio depẽdeaut per
extrinſeca ꝓbaui maxime ꝑ uerba,ut.l.labeo.ff.de ſup. le-
gata.& quod uo.iu.l.fulcinius.ff.ex quib.ca.in poſ.ea.&.c.
1.vt eccle.beneſi.22.q.v.humanæ aures. Sed ut ex ſuperio-
ribus patet quod mater aute ꝯcta ſponſalia declarauit ma-
ritum ſcilicet.A.& ipſam cõtẽtari,pater etiã poſt ꝯcta ſpõ-
ſalia & iu populo diuulgata nõ ꝯtradixit uec etiã in termi-
nis ꝑfixis per dñm archiepm̃ cũ bãna & proclamationes fa
ctæ fueruut in eccleſia cathedrali ſe oppoſuit ut dr̃ i prima
charta quis ergo dubirare probabiliter poſſet ꝙ iſte.A.ta
libus uuptijs cõſenſiſſe vr̃. Et ſi dicat̃ declaratio voluntatis
huius.A.nõ præceſsit ſponſalia ſed ſequuta fuit, ergo ius ſi
bi quæſitum ꝯ filiã ut priuet eam bonis ſuis nõ vr̃ tolli.arg.
ff.ſo.ma.l.inſulã.§.j.Ad hoc dico qđ poſtq̃ pr̃ iſte conſen-
ſerit in matrimonio vr̃ remittere ius ſibi qſitum ad priua-
tionẽ filiæ propter ſpõſalia quæ ꝯxit iu eius abſtia.ar.l.cũ
marius.§.j.ff.de pac.do.ad hoc optime ꝑalleg.c.honorant̃
§.idẽ.iu lib. vbi idẽ operat̃ in mr̃imonio filiarũ conſenſus
pr̃is a prin.& taciturnitas poſtq̃ ſciuit & nõ ꝯtradixit. Itẽ
ẽt põderanda ſunt uerba ſtatuti iu tribus,& primo dũ dicit
quod nulla mulier poſsit maritũ recipe. ſecũdo quod ime-
diate ſubiungit ſine volũtate. tertio quod ẽr copulariue dr̃
quod etiã pr̃is ſui & mr̃is ſuæ. Pondera igr̃ primo diço ꝙ
dicit ſine uoluntate.quod uerbũ uerificat̃ ſiue uoluntas iſta
ꝓcedat actũ ſiue ſequaĩ poſt actũ ꝯſumatũ,ut.l.ſin aũt.pr̃es.
& ibi ꝑ Bar.ff.de aqua plu.arc. vnde cũ poſt dicta ſpõſalia
quãtũcunq; clandeſtina ſuperuenerit uoluntas pr̃is ut ſupe
rius eſt oſſum ſatis eſt ut filia nõ dicaĩ ſiue eius uoluntate
cõtraxiſſe,maxime ut dixi,q̃a taciturnitas iu hoc caſu habe
tur pro cõſenſu,ut.d.c.honorantur.&.l.in ſponſalibus.§.ı.
8 Secũdo põdera qđ dicit ſine uoluntate pr̃is & mr̃is.† Nam
ꝑ illã copulã vr̃ ꝙ ad cõmiſsionẽ pœnæ debeat cõcurrere
utriuſq; diſſenſus:quia uatura copulę eſt exigere cõcurſum
copulatorũ quo ad cõmiſsionẽ pęnæ & quo ad multa,ut.l.
ſi hæredi plures.ff.de cõdi.inſti.&.l.ſi ſeruus.§ ſi plurıũ.ff.
ſi quis cau.&.c.2.& quod ibi not.de reſcrip. Cum ergo ex
ſuperius narratis appareat de cõſenſu & uoluntate mr̃is in
timatis ante dcã ſponſalia dicto.D.concludir̃ pœuã uõ cõ-
miſſam ẽt ſi cõſtaret pr̃em diſſenſiſſe,cuius cõtrariũ ex plu
ribus demonſtratũ eſt,de cuius uoluntate ꝑ oia dicta ſupe-
rius & illũ concurſum utriuſq; diſſenſus ſuadet in materia
odioſa exhæredationis de qua loquit̃,ut.l.cũ quidã.de lib.
& poſth. c.odioſa.de re iud. lib.6.Tertio ponderandũ dixi
illud verbũ maritũ acceperit,ꝑ quod vr̃ ad cõmiſsionẽ pœ
næ exigi matrimoniũ conſumatũ carnali copula,q̃a uerbũ
maritus & de iure cõi & ſcdm cõem uſum loquẽdi ſic dẽt in
telligi conſumato matrimonio, nã aute talẽ conſumationẽ
iura appellant ſpõſum & ſponſam & nõ maritũ & uxorẽ,
ut patet i toto ti.de ſpon.† Statuta aũt pœnalia quæ loquũ
tur de mr̃imonio nõ extẽdunt̃ ad ſponſalia tñ nec ſtatutũ
quod loquit̃ de uxore hẽt locũ in ſponſa cũ tractamus de
odio ſecus ſi de fauore,ut no.Cy.in.l.nõ ſine.C.de bo.quæ
lib. Initiatur.n.matrimoniũ per ſponſalia & per carnis co-
pulã conſumatur.27.q.2.c.ſtatutum.§.ſed ſciendum. Vnde
licet a principio ſponſaliorum patris uoluntas non inter-
uenit,tamẽ quia poſt notitiã ante copulam ſuperuenit uel
ſaltẽ non cõtradixit non vr̃ pœna exhæredationis & priua
tionis eſſe cõmiſſa quia ad pœnã cũ ciuiliter & nõ crimina
liter agitur cõmittendã debet delictũ eſſe conſumatũ, ut.l.
uulgaris.§.qui furti.ff.de fur. Exiſtis oibus manifeſtũ cõclu
ditur dcm̃.A.nõ poſſe.C.filiã ſuã portione ſibi debita i bo
nis ſuis hoc prætextu priuare quod nupſerit uel maritũ ac-
ceperit ſine eius uoluntate, q̃a imo uupſit de uoluntate ſua
& matris ut plene ſuperius demonſtratũ eſt. Et ꝑ iſta etiã
patet quod ſuperflue quinto loco quærit̃ utrũ propria auto
ritate hac de cã pater poſsit filiã priuare uel debeat primo
agere corã iudice,nam nec priuare põt,nec ad priuationẽ
agere per iam dicta ſuperius. Deſcendo ad tertiũ dubium
utrum dcã.C.filia uel.D.eius maritus poſsint agere contra
dictũ.A.ad cõſtõuem dotis. Ad hoc dico ꝙ ſi probare põt
qđ dr̃ in.j.charta uarrationis facti.ſ.ꝙ pr̃ bonis uiris miſ-
ſis a ſponſo iuro firmauerit ꝙ cõtẽtabit eum de dote , va-
let promiſsio incerta , ut.l.cũ poſt.§.gener.ff.de iu.do. Et
interuenit hic nuncius ꝑ quẽ abſenti quærit̃,ut.l.cõſenſu.de
10 act.& obl. Præterea † interuenit iurum quod ſolum ſuffi-
cit,ut q̃ratur abſenti cui iuratũ eſt,ut eſt gl.uõ.in.c.quoties
cordis oculus.j.q.7.& maxime hoc uerũ eſt iu patre qui ẽt
ſine aliqua promiſsione poſſet cogi per iudicẽ ut cõſtituat
dotẽ filiæ cũ hoc eius ſit officiũ,ut.l.ſi.C.de do.ꝓmiſ. &.l.
qui liberos de ritu uupt. Et ſi quærat̃ quãta erit iſta dos q̃
ſic debet ꝯſtitui.Dic quod modus dẽt ſtatui ex facultatibus
pr̃is dignitate mulieris & mariti,ut.l.quæro,&.d.§.gener.
ff.de iure do.ex ꝓdictis breuiter ꝯcludo maritũ & filiã ex-
periri poſſe cõtra dictũ,ut dotẽ ſtatuat iuxta modũ ꝓdictũ.
11 † Venio ad ſextũ dubiũ quo quærit̃ coram quo iudice ſit
agendũ ad iſtam ꝯſtitutionẽ dotis utrũ corã eccleſiaſtico,
an corã ſeculari. Ad hoc breuiter reſpondeo & dico qđ tu
tius coram iudice ſeculari. Nam licet qñ non eſt qõ princi
paliter de matrimonio poſſet iudex eccleſiaſticus cogno-
ſcere ẽt de dote incidenter,ut.c.prudẽtia.de dona.inter vi.
& vxo. tñ ubi principałr agitur de dote ſpectat cognitio
ad iudicẽ laicũ,ut tenet Ber.in.d.c.prudẽtia. licet Inn.te-
neat quod etiam iudex eccleſiaſticus poſſit de dote cogno
ſcere principaliter,quia ad eccleſiam ſpectat defenſio do-
tium,de dona.inter vir.& vxo.nup. Sed Inno. loquitur cũ
dos iam conſtituta reperitur. Sed in caſu noſtro agitur ad
conſtitutionẽ dotis, de nouo,quo caſu nõ habeo text.neq;
dictũ doctorũ quod iudex eccleſiaſticus cenſeatur compe-
tens.vnde cum non ſit de hoc quæſtio inter laicos & de re
temporali tutius eſt vt dixi tenere quod iſta quæſtio agita-
ri & cognoſci debet per præſidẽtes regimini ciuitatis ſpe-
ſeti. Et licet opi. Inno.eſſet uera ꝙ etiam iudex eccleſiaſti-
cus poſſet cognoſcere.tamen cũ diuerſi iudices ſint in quæ
ſtione cõpetentes electio eſt actoris corã quo velit reum
conuenire,ut.l.j.&.2.ff.de eo qđ certo loco.Pallit in ſcho
laribus qui poſſunt eligere, alterũ ex tribus iudicibus corã
quo cõueniantur,ut in autcn.habita.C.ne filius pro patre.
Et ſecundũ hoc iſte maritus filiæ dicti.A.uel ipſa filia po-
teſt dictum.A,conuenire corã domino archiepiſcopo, uel
12 coram præſidentibus ſupradictis ut prædixi. † Vltimum
dubium quod fuit ſi pater velit de iſta dote cõponere cum
prædicto uiro,ſine eius filia taliter quod põſt mortẽ uel in
uita ſua non poſſit dicta eius filia aliquem habere recur-
ſum,&c. Ad hoc dico quod remedium eſt leue . de iure ca
nonico, ſcilicet quod ipſa filia in inſtrumento dotis quam
pater ſibi conſtituet paciſcatur cum ipſo quod ad bona ſua
& hæreditatem eius nunquã velit habere regreſſum & di-
ctis bonis & hæreditati paternæ expreſſe renunciet & iu-
ret corporaliter ad ſancta Dei euangelia ſic ſeruare , & de
hoc eſt caſus in.ca.2.de pac. lib.vj. Per iſta omnia dubia
propoſita ſunt clarè ſoluta ſicut clarè in actis petitur conſi
lium exhiberi. Et ita dico & conſulo ego Pet. de Auchar.
Iuris utriuſque Doctor,& ad fidem me propria manu ſub-
ſcripſi , & ſigillo mei nominis ſigillaui Bononiæ . 1391.
Prima Ianuarij.

Conſil.

CONSIL. XXII.

1 *Nepotes mulieris ſtipulati reddere dotem quo animo cenſeantur adhibiti & nume. 3 et 4.*
2 *Mulieres auariſſime.*
5 *Donatio iuris præſumptione facta cauſa mortis ex aliquo adiuncto inter uiuos eſſe præſumetur.*
6 *Pater ſtipulando de uoluntate filiæ quando dicatur ſtipulationem de dote ſibi appropriare.*

IN CHRISTI noie amen. Et circa iſtã
1 qõnẽ doctores vr̃ diſtinguere † ꝙ aut cõſtat
quod iſti adhibiti ad ſtipulandum iſtã dotẽ
fuerunt adhibiti ut miniſtri ſeu procuratores
ipſius.d.Nico.tunc hæc ſtipulatio ſubiacet
mere uoluntati dantis & de ea põt facere mulier quicquid
vult & ꝑ ꝯñs pertinet illa reſtõ ad utilitatẽ hoſpitalis.
l.mulier bona.§.fi.ff.de iure do.l.idẽq;.§.is cui.ff.man.
& l.ſi mandato titij.in prin.eo.ti.& hoc caſu põt intelligi.
l.cũ q̃s.§.nuptura.ff.de leg.3.cõſtat ꝑ glo.3.l.q̃ dotis.ff.ſo.
ma.Aut iſti adhibiti ad ſtipulandũ fuerunt adhibiti ut hæredes
& tunc ex quo eos hr̃des nõ fecit nõ agerent,ut l.tale
pactũ.§.fi.ff.de pac.& ſic ẽt reſtõ cederet ad dictã utilitatẽ
hoſpitalis dicti hr̃dis. Aut ꝯſtat quod iſti adhibiti ad
ſtipulandũ fuer̃t adhibiti tanquã donatarij & aio donandi
& tunc ſi iſta donatio fuit inter viuos quod p̃ſumit̃ ꝙ nulla
eſt fcã mentio mortis,& tunc iſta donatio non põt reuocari
& remanet in bonis nepotũ,ut.l.cum maritus.§.fi.
ff.de pac.do.& no.in.d.quæ dotis.Si aũt eſſet facta mentio
mortis ita quod mors ſit cã dõnis tunc iſta donatio poſſet
reſolui ꝑ pœnitentiã,ut.l.ſenatus.§.1.ff.de don.cã mor.Si
enim de hac pœnitentia ꝯſtat legãdo bona dotata alijs vel
aliter diſponẽdo parat̃ exceptio ꝯ̃ nepotes,ut.d.l.cum q̃s.
§.nuptura.de leg.3.&.l.ſeia.& quod ibi not.ff.de do.p̃leg.
Aut dubitat̃ quo aio nepotes fuer̃t adhibiti an ſtipulãdi an
oĩa donãdi uel ut miniſtri,& in dubio cum nemo p̃ſumat̃
2 iactare ſuum,ut.l.cum de indebito.ff.ꝓba.& † q̃a mulierũ
eſt auariſſimũ genꝰ,ut.l.ſed ſtipula.ff.de dona.inter virum
& vxo.lex p̃ſumit eos adhibitos ut miniſtros potius q̃ aio
donãdi,& pro hoc.d.l.ſeia.de dote p̃leg.& ibi gl.& l.quę
dotẽ.ff.ſol.ma.& ibi in gl.l.ſi mulier ita.& l.ſtipulatio.ff.
de iure do.& d.l.cũ q̃s.§.nuptura. Et licet hoc lex p̃ſumat
in dubio tñ hoc aliq̃ñ fallit rõne ꝯſanguinitatis,ut no.io.
d.l.q̃ dotis. Quod ꝓcedit q̃ñ aſcendẽs adhibet deſcẽdẽtẽ
ad ſtipulãdũ,ut.l.dõnes ĩ ꝯcubinã.§.ſpẽs.ff.de don.& l.fi.
Sed ubi adhibet aliũ ꝯiunctum ad ſtipulandũ nõ vr̃ p̃ſumi
aius donãdi,quod uidemus in pr̃e adiecto ad ſtipulandum
dotẽ de uoluntate filię vbi nõ p̃ſumit̃ aius donãdi licet potius
uidebit̃ adhibitꝰ vt ꝓcurator,ut io.l.poſt dotẽ ſm lec.
Dy.ff.ſol.ma.Præterea ſi iſti adhibiti ſtipulati ſunt in oẽm
caſum quo matrimoniũ ſolui poſſet,unde ſiue ſint extranei
adhibiti ſiue ꝯiunctę perſonę uñr adhibiti ut miniſtri ut
potius ſibi q̃ alij ꝯſulere videat̃ & oĩs charitas incipit a ſe-
3 ipſo,ut.l.p̃ſes.C.de ſer.& aqua. quia † quodãmõ adhibiti
ad totũ p̃rimoniũ mulieris nec fert̃ aliud hr̃e,& ſic nõ eſt
q̃d modicũ ſed magnũ in quo minus p̃ſumit̃ donatio,ut.
l.cum q̃.d.ff.ſi.cer.pet.& q̃d ibi no. Sed dubiũ magnum facit
quod iſti ſtipulati ſunt ſibijpſis pro ſeipſis & hæredibus
ſuis de uoluntate mulieris,unde adiectio hr̃dum non facit
p̃ſumi quod ut miniſtri adhibiti ſint ſed potius ut in cãm
donationis.Sed certe illa adiectio hære.non inducit nouã
naturã dõnis q̃a ſi loq̃mur in tranſmiſſionibus ad hr̃des
tunc nõ eſt ſuperuacua,ut.l.eum qui ita.§.te & titiũ.ff.de
verb.ob.Si uero loquimur in non tranſmiſſionibus ad hæredes
tunc eſt ſuperuacua,ut.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita.
ff.de verb.ob.Aut ergo emergit caſus reſtõnis in perſonã
nepotũ & illi quod receper̃t hñt in cãm mãdati,& alij hæredes
teneñt actione mãdati ad reſtituendũ q̃a deſcendit
in eos p.l.2 a.tab.vt.l.1.C.ſi.cer.pe.& ſic nil eſt inconueniens
q̃d ipſi & eoꝝ hr̃des ex ſtipl̃one q̃ſita agant & ꝙ ipſi
teneant tanq̃ hr̃des miniſtri ꝑ actionẽ mãdati ad reſtituendum
q̃d ceperint uel ſaltẽ ad ꝯcedẽdum iura acquiſita ſtipulatorib.
ut miniſtris,ut.l.poſſeſſio.§.fi.ff.de acq.poſ.& l.
dãna.la.1.§.fi.ff.de dã.ĩfe.ꝯiuncta.l.res ex mãdato meo em
4 pta.ff.de acq.rer.do. † Aut caſus reſtõnis dotis emergit in
ꝑſonis hr̃dum ſtipl̃torũ,et tunc poſſumꝰ dicere duo aut q̃d
ĩ ipſos hr̃des ſit trãsfuſũ nouũ mãdatũ uirtute mẽtionis facte
de hr̃de,ut ſic ipſi facti ſunt miniſtri & eorũ ꝓpria pſona.
ar.d.l.& ĩ hoc bñ adaptarent̃ uerba adiectionis hr̃dũ ut
ipſi ut miniſtri uideat̃ ſtipulati quaſi ſint facti ꝓcuratores.
Sed hoc nõ placet q̃a mãdatũ nõ vr̃ ꝯferri ad incertã pſonã
de quo ad p̃ſens nõ curo.ſed tangit Bar.in l.ſi pup.ĩ pri.
ff.de neg.geſ.Itẽ q̃a iſtos hr̃des uenientes ex iudicio ſtipulatorũ
nõ p̃t dici ꝙ cadat mãdatũ dñę Nicolutiæ quos ignorabat.
ar.l.ſed ſi fideicõmiſſ.§.ſic autẽ.ff.de leg.3.in.1.char.
Vnde deſcendẽdo ad aliud quod dici p̃t q̃d quãq̃ hæredibꝰ
ſtipulatorũ reſtõ dotis fieret,tñ iſtud uenit ex cã hæreditaria,
fuit.n.actio q̃ſita defuncto añquã ceſſerit mandatori,vñ
quãtumcunq; reſtõ incipiat in pſonã hære.tñ in cãm hæreditariã
retineot̃,ut.l.ſi hæres pecuniã.ff.ad tre. unde adiectio
hæredis non uariat naturã primi contractus,ſed prout
erat in principali ita in hr̃de maxime circa actionis ſubſtãtiam,
ut.l.in honorarijs.in gl.ſuper uerbo ex p̃rimonio.de
act.& ob.facit quod no.ĩ.l.2.de bo.poſ.hęr.pe. Sed unũ dictũ
dñi Bal.poſitũ ĩ.l.1.C.de do.cã.mor.adducit dubĩonem
5 in iſta materia.† Dicit.n.quod in cabꝰ in q̃bus iura p̃ſumũt
donationẽ cã mor.puta mentione mortis fcã,tñ ex aliquo
adiũcto p̃ſumit̃ inter uiuos puta ſi iſti adhibiti dõnis cã ſtipulati
ſint facta mentione mortis pro ſe & ſuis hæredibus.
Nam dicit do. Bal.ꝙ præſumit̃ donatio inter uiuos. Nam
donatio inter viuos plus tranſmittit̃ ad hæredes quàm donatio
cã mortis & ſic adiectio hæredis facit p̃ſumi donationem
inter uiuos ubi ſine adiectione hæredis fuiſſet donatio
cau.mor.Sed hoc dcm̃ poſito quod eſſet uerum nõ ob.p̃dictis
quia aliud eſt tranſire de ꝯtractu mandati in dubio præſumpti
ad dõnẽ,aliud eſt tranſire de dõne cauſa mortis ad
donationẽ inter uiuos quod faciliter fit,ut.l.ubi ita donat̃.
ff.de dona.cau.mor.nam ſimile uidemus quod ſubſtitutio
que ualuit ſemel de iure directo non uariat̃ in fideicõmiſſum,
ut.l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.& pup.uariat̃ tñ in alia
directa,ut.l.centurio.eo.tit.ſic etiam uoluntarius hæres efficit̃
neceſſarius,ut.l.2.§.qui fideicõmiſſum.ff.de hæred.inſtit.
Item obſtare uidetur dictum eiuſdẽ do. Bald.poſitum
In.l.ei qui ſeruo.C.quod com eo.ubi expreſſe dicit q̃d procurator
qui per iſtam adiectionẽ obligauit ſe & ſuos hæredes
uidetur fidẽ ſuam aſtrinxiſſe proprio noĩe quaſi notiſſime
ꝓcuratori termino tranſierit. Allegat.l.cuius bonis.
ff.de cur.fur.Sed põt reſponderi quia talis obligatio quod
ſuam fidẽ uideat̃ aſtrinxiſſe & ſe ſuo proprio noĩe obligaſſe
nõ diſcrepat a natura procura.uoluntarij,ut.l.procurator
qui pro euictione.ff.de procur. Et quia illa uerba obligauit
ſe & ſuos hæredes ſunt ſatis conformia ad utrunque
non ſic in donatione & mandato.facit.l.ſi quis in fundi uo
6 cabulo.ff.de leg.1.† Item alia eſt inſpectio,quia ego uideõ
quod pater ſtipulando de uoluntate filiæ adiecto hoc pro
noĩe ſibi appropriat ſibi ſtipl̃onem de dote q̃ primo erat
cõis,ut.l.quoties.uerſi.cæterũ.ff.ſol.mat.multo fortius hic
ex quo expreſſum eſt ſibi & ſuis hæredibꝰ.Sed r̃ndeo quod
ibi illa dos erat cõis & ſic negotiũ ſuper quo ĩterponebat̃
ſtipulatio pertinebat cõiter tam ad ſtipulantẽ q̃ ad dñm &
ſtipulatio p̃ceſſit uoluntatẽ. vnde illa uoluntas nõ inducit
mandatũ ſed potius ꝯſenſum merito pater ſibi appropriat
actionẽ adiecto hoc pro noĩe ſibi & ita ĩtelligat̃ ꝯtrarium.
Sed q̃ñ uoluntas p̃cedit ſtipl̃onẽ ſuper negocio cõi ĩterpoſito
tũc talis uolũtas ĩducit mandatũ ut oĩcũt do.ĩ.d.l.poſt
do.Et idẽ puto ſi ĩperſonaliter ſiue ſimpl̃r ſtipulatio interpoſita
fuerit quia inter ſm matrimoniũ actionis de dote ut
patet per gl.in.d.l.poſt do.in.3.lec.In caſu aũt nr̃o iſta ſtipulatio
fuit interpoſita ſuper negotio in totũ pertinẽte ad
dictã dñam Nicolutiã iõ exprimẽdo ſibi & ſuis hæredibus
non ex hoc magis appropriat in cãm donationis q̃ mãdati
vr̃ tex.io.d.l.quæ dotis.ubi eſt expreſſe illa dictio ſibi & q̃ñ
ex illo uerbo non ĩducit̃ donatio ſed inducit̃ ſm Bar.ex eo
ꝙ adhibitus fuit ad ſtipulandum partẽ uel ſm gloſ.oportet
ꝙ ibi alio modo de aio donandi ꝯſtaret ut ibi patet per gl.

Concludendnm eſt igitur ꝙ non obſtantibus illis uerbis pro ſe & ſuis hæredibus ꝙ ſtipulatores & eorum hæredes teneātur actione mandati ad cedendum iura aut ſi dotem perceperunt ad reſtituendum eandem,ut.l.ſi.§.ſi mandato calfurnius.in princi.Ego Pe.de Ancha.

Iſte eſt punctus etiam pręcedentis conſilij.

CONSIL. XXIII.

1 *Dotem reſtituere ſtipulatus quomodo teneatur.*
2 *Mulieres natura ſunt cupidiſſime.*
3 *Donare dilapidare ſeu iactare, eſt quod nemo facere præſumitur.*
4 *Stipulatio abſq; traditione dominium non transfert.*
5 *Pactum ſubſtantia contractus non conueniens eius naturam alterat.*
6 *Voluntas & animus ex uerbis agnoſcitur.*

1 IN NOMINE Dei amen.† Verba ſtipulationis ſuper quibus cōſiſtit dubium primæ ſcriptę litis & quæſtionis talia ſunt videlicet quatenus poſſeſsiones ſupradictas ineſtimatas ſibi in dotē conceſſas per ipſam dominā Nicolutiam & quantitatē trigintaquinq; flore.de auro dictus Nicolaus per ſe & ſuos hæredes promiſit & ſolēniter conuenit reddere reſtituere aſsignare & conſignare Mattheo & Franciſco fratribus & filijs quondam ſer Ducij notarij banchi de Corthona ibidem præſentibus ſtipulantibus & recipientibus pro ſe & eorū hæredibus nepotibus dictę dominę Nicolutiæ de præſentia uoluntate conſenſu & expreſſa licentia & mandato dictę dñę Nicolutiæ in oēm caſum & euentum dotis reſtituendę &c.Et ſubdit in inſtrumento hoc tñ pacto appoſito inter ipſos contrahentes quod ſi contigerit matrimonium diuidi inter ipſos cōiugales morte dictæ dominę Nicolutiæ filijs cōmunibus ex eis extentibus uno uel pluribus maſculis ſiue fœminis quod dictus Nico.ad reſtōnem dictę dotis ipſis Franciſco & Mattheo nullatenus teneatur,ſed ipſa dos remaneat & remanere debeat in eo caſu dictis filijs cōibus & ex eis extantibus &c.Mortuus eſt primo Nico.maritus deinde dña Nicolutia prædicta,modo Franciſcus quōdam ſer Ducij contra Chriſtophorū & Franciſcum filios dicti Matthæi etiam defuncti direxit petitionē ſuā dicens ipſos poſsidere quaſdā de dictis poſſeſsionib. in dotē datas.nts. & caſū reſtōnis dotis eueniſſe quia matrimoniū prædictum fuit ſolutū liberis nō extantibus & ſic petit dimidiā à prædictis Chriſtophoro & Franciſco filijs fratris ſui Matthęi q̄ritur utrum rectè petat.Et ꝙ petere nō poſsit ex defectu actionis ſibi cōpetentis maxime ꝯ̄ dictos Chriſtophorū & Frāciſcum ſubtiliter allegatū reperio maxime theoricam & doctrinā.gl.& doc.in l.q̄ dotis.ff.ſol.ma.Ex tenore.n.præcedētis ſtipulationis nō apparet utrum iſti. F.& M.fuerūt adhibiti a prædicta dña ut miniſtri an ut donatarij in quo caſu cū.ſ.ad ſtipulandū totā dotē adhibent in dubio præſumuntur adhibiti ut miniſtri. ut ibi no.Bart.& probaſ in l.poſt dotē.eo.ti.ſecundū unā lect. & l.mulier.§.ſi.ff.de iure
2 dn.† Et iſtā ꝑſumptionē robotat in caſu nr̄o perſonæ qualitas quia mulier naturaſr auariſsima eſt, ut.l.ſtipulata. in ſi.ff.de do.inter vir.& vxo. Item ordinata charitas quæ eſt ut nō ſibi quiſq; totū eripiat nec ueſtimētis & alimetis ſuis parcat miſericordiæ cā, ſed pro poſſibilitate condōnis humanę menſura ſeruet.86.diſt.in ſingulis.Donare †enim
3 dilapidare eſt,ut.l.filiusfa.ff.de don. Hoc aūt nullo modo præſumit.ſ.quod iactare uelit quod ſuum eſt ut.l.cū de indebito.ff.de proba.Iſta igiſ dña Nico. vr̄ adhibuiſſe iſtos ſuos nepotes ad ſtipulandū ut miniſtros nō q̄d eis donare uoluerit,& ſic ſuū iactare ſiue perdere,ut in d.l.filius. Nec coniunctio nec affectio parentelę inducit præſumptionē contrariā,quia non p̄rem uel mr̄em ſic ſimp̄lr adhibendo præſumit eis filiā uoluiſſe donare ut.l.poſt dotē,& l.mulier.§.ſi.ꝑalle.&.l.cū quis.§.nuptura.ff.de leg.3.vbi etiam filius ſtipulando dotē mādato mulieris ꝑſumit in dubio ut miniſter electus.Itē nō vr̄ dictā pręſumptionē.ſ.ꝙ nō donādi aīo eliderct illa uerba pro ſe & ſuis hæredibus &c.

Nam in.l.quę dotis fuit appoſitū verbū.ſ.in ſtip & ſimiliter in.§.nuptura.& in iuribus ꝑallega. & tñ ut miniſter vr̄ adhibitus.Idē ergo ſi appoſitū fuerit uerbū pro ſe,quia nō vr̄ poſſe iure probari ꝙ verbū pro ſe ſit maioris importantiæ q̄ verbū ſibi.Sicut ergo ex iſto non inducit præſumpta donatio ita nec per illud. Similr̄ nec uerba & eorū heredibus elidere uiderent iſtā præſumptionē nec alterare naturam & ſubſtantiā diſpōnis,ut ar.l.ij.§.ex his.ff.de verb.ob. Si.n.in præcedentibus gradibus nō præſumit donatio ue in prælle.iuribus multominus in ulterioribus & remotioribus in q̄bus nō eſt tanta affectio.Secundū.n.ordinē graduum reſultat ordinata affectio & charitas diſponētis, ut.l.cū pater.§.pe.de le.2.&.l.hæredes mei.§.peto. ad Treb. &.c.nō ſatis.86.diſt.&.l.plures.§.ſi.de cōd.& demō.Quędam etiā allegant pro iſta parte quæ nō ita arguēt vt ꝑcedentia ad probandū ꝙ prædicti Matthæus & Franc. ſtipulati fuerint ut miniſtri nō ut donatarij. Sed præſuppoſito ꝙ ut donatarij fuerit adhibiti, tñ inepte vr̄ iſte Franciſcus ſer Ducij direxiſſe petitionē ſuam cōtra Chriſtophorū & Frāciſcū filios fratris ſui Matthæi cū quibus uel cum eorū patre nullū negotiū geſtū eſt uel obligō ꝯ̄cta,vr̄ igitur egiſſe ꝯtra eos ſine actione ergo &c.ut.l.ſi pup.§.videamus.de neg.geſt.&.c.examinata.de iudic. Debet igiſ iudex ipſum repellere ex officio cū ex narratis in libello appareat ſibi cōtra eos non cōpetere actionē,ut no.in.l.vbi pactū.C.de tranſac.&.c.2.de off.vica.per Inn.in.d.c.examinata. Item cum extraneus vel coniunctus agit & ſtipul.interpoſita ſuper dote dēt agere ſm matrimoniū qui promiſit reddere uel cōtra ipſius hæredes nō contra illū ad quē ex ſtip.partem cōmodi peruenire dēt cū quo nullum negotiū geſtum eſt,ut.l.ſi me & titiū.ff.ſi cer.pe.& l.cū marit⁹.§.ſi.de pact. &.d.§.nuptura.Itē vr̄ intentari rei uen.dum.dicit idē. F.dictas petias terræ ad ſe ꝑtinere iure dñij uel quaſi. hoc autē non pōt contingere niſi dicamus ꝙ exiſtēte caſu reſtōnis dictæ dotis per mortē coniugatoris ſine liberis dñium ipſo iure tranſeat in prædictos ſtipulatores & hr̄des ipſorū. hoc etiā non videſ probabiliter dici poſſe,quia hoc eſt priuilegiū mulieris cū ſibi eſt reſtō faciēda & in ipſam tranſeat dñium ipſo iure,ut.l.in rebus.C.de iure do. Sed iſtud & alia priuilegia nō vr̄ cōpetere extraneo ſtipulanti dotem,quia actio ſibi cōpetens eſt ſtricti iuris,ut not.in.l.2. in prin.ff.eo.ſol.ma.& Bar.eo.ti.l.ex diuerſo. Ceſſante igr̄
4 priuilegio certū eſt † ꝙ ſola ſtipulatio abſq; traditione nō transfert dñium, ut.l.traditionibus.C.de pact. Ex quibus vr̄ dicendū ꝙ dictus Franc.ſer Ducij male egerit,tum q̄a ſibi actio non vr̄ cōpetere, & ſi cōpeteret nō tñ illā quam intentaſſe.ſ.vr̄ rei uend.nec contra perſonā ſibi in aliquo obligatā per rōnes & iura ꝑdicta quæ licet multū vrgere prima facie uideanſ,tñ veritas ꝑdictorū aliter eſt inueſtiganda.Et in.1.dub.utrū iſti.F.& M.fuerint adhibiti ut donatarij uel ut miniſtri. Tñ pro veritate ꝙ ut donatarij inter viuos poſtq̄ nō fuit facta mētio mortis,ut no.in.l.ſeia. ff.de dote ꝑleg.hoc primo probo per illa uerba recipientibus pro ſe & eorū hr̄dibus,hoc.n.eſt dicere ad eorū utilitatem & cōmodum.ut.l.11.§.interdū.ff.de leg.3.ad hoc.l.ſi pro me.ff.de ſol. ſonat.n.abſurdū ꝙ ille qui ſtipulaſ pro ſe & ſuis hæredibus uideaſ ſtip. ut miniſter. & iura q̄ hoc ꝑſumunt loquunſ cū de mandato mulieris ſimp̄lr ſtipulet. F.reddi,non tñ pro ſe & ſuis hr̄dibus. Secūdo ꝙ talis fuerit intētio dicti Nico.euidēter demōſtrat exceptio q̄ ſubſequitur in uerſu hoc tñ pacto appoſito &c.ubi patet ꝙ ī caſu exiſtentiū liberorū ex illo mr̄imonio iſtis ſuis nepotib⁹ uoluit nō reſtitui ſed remanere dictis liberis nō exiſtētib⁹ uoluit remanere penes ipſos nepotes ad ſtipulandū adhibitos pro ſe & eorū hæredib.ita dicit tex. no.in.l.inter ſocerū.§.cū inter.ff.de pact.dot. & expreſſe hic dicit Bar,in d.l.q̄ dotis.ſol.ma.ut adhibitus ad ſtipulandū partē in dubio uideaſ adhibitus uel donatarius,ut.d.l.quæ dotis. ita adhibitus certo caſu uel caſibus & certis non. Tertio hoc probat expreſsio facta de hæredibus,certū eſt.n.ꝙ hæredi illius qui eſt adhibitus in diſpōne ut miniſter non recte ſoluitur,ut.l.cum quis.de verb.ob.&.l.ſi ſtipulatus ſum mihi. de ſol.

5 de ſol.† Mentio igitur hæredū tollit præſumptioņē ſimpli
cis miniſterij & inducit pſumptionē diuerſam ſic io ſimili
cū in ɔtractu appooit pactū non ɔueniens ſubſtātiæ,& na-
turæ cōtractus alterat eius naturā,ut.l.cū pcario.ff.de pca.
&.l.ubi ita donati.ff.de dona.cau.mor. Ad idē quod ipſe
no.in.l.ei ſeruo.C.ꝙ cū eo,ubi mētio hæredis inducit præ-
ſumptio.ut ille qui videreť ſe ꝓcuratorio noīe obligare ve
lit obligare ſe ꝓprio. Adiectio igr̄ alicuius pacti extranei
a ſpecie ɔtractus aliàs pſumēdi ex cātrāſitioois in cōtra-
ctum alium cui talis couentio adapteť vt io iuribus pl le.
Quarto & vlt.coadiuuant iſtam partē tres teſtes.ſ.duę dña
Catharina & dña Claræ q̄ plures audiuerunt dici a dicta
dña Nicolu.ꝙ uolebat loco remunerationis dictas dotes
6 ſuas pertinere ad dictos eius nepotes. † Ex verbis.n.decla
ratur uolūtas & aīus diſponētis nec pſumitur quis dixiſſe
ꝙ mēte oō agitauerit.l.nō codicillū.C.de teſta.&.l.labeo
§.tubero.de ſup.leg.Noo ob.quod in tali aſſertione nō in
terueo erit partis.i.nepotū pñtia,quia declaratio volunta-
tis ambigue non vr̄ hoc requirere ſicut nec ratihabitio vel
hæreditatis aditio & ſimilia quæ depēdent ab aīo,ut no. i
l.pōponius ſcribit.ff.de neg.geſ.& Bar.in.l.certū.§.ſi quis
abſentē.de confeſ.Ex quibus in hoc primo duob. conclu-
dendū eſt ꝙ Frāciſco ſer Ducij ſit q̄ſita actio pro dimidia
ad prædicta dotē & eam poſsit petere cum extiterit condi
tio & caſus reſtitutionis per ea quæ ex actis tunc diligēter
uiſis percepi.Noo ob.ꝙ dr̄ acceptaſſe legatū,& per ɔñs ſi-
bi præiudicauerit &c.quia ab hoc enim defendit proteſta-
tio quæ conſeruat ius proteſtātis in caſu quo ea omiſſa p-
iudiciū afferret actus qui gerēdus erat facit.l.qui in alie.
§.celſus.ff.de acq.hære.& l.ſicut.§.non vr̄.ff.quib.mo. pig.
uel hypo.ſol. Ad ſm dubiū quod fuit utrū contra iſtos fi-
lios fratris ſui rectè egerit idē Franciſcus vr̄ prima facie
dicendū ꝙ non per illa quæ ſuperius dixi fundata ſuper iu
ris rigore.Sed uideamus utrum de equitate poſsit iſta pe-
titio tolerari ut ex ea poſsint iſti nepotes condēnari dicto
Franciſ.& vr̄ quod ſic ex equitate legis ſi me & titium.ff.ſi
cer.pet.ubi ſi res mihi debita ad te peruenit eam mihi a te
reddi bonū & ęquum eſt & hēt locū illa equitas cum res
talis ad illum peruenit ex cā lucratiua puta titolo legati.ca
ſus eſt in.l.ſi cū ſeruum.ff.ſi cer.pe. Idē etiā ſi contra illum
qui obligatus erat principalr̄ ad reſtōnem erat recurſus,
ſed liberabať per ceſsionē contra illū qui deprehenditur
poſsidere ut ibi no.Bar.ſ.in.d.l.ſi & me. in prin.io uerſi.ꝓ
declaratione.Cum ergo in caſu nr̄o maritus qui promiſit
Matthæo & Franc.reſtituere mulieri uiuēti uiderenť hæ-
redes eius liberari ſi cederent actionē contra hæredes mu
lieris.ſ.dñæ Nico.quæ recepit ipſam dotē vel forte nō te-
nentur hr̄dibus mulieris uel alij ſi reſtitutio facta fuit con
ſtante matrimonio in caſu præmiſſo iuxta no.in.l.quāuis.
ff.ſol.ma. Hæredes etiā mulieris quæ dictas poſſeſsiones
rehabuit a marito nō vr̄ dubiū quod i caſu quo eſſent obli-
gati ad reſtōnem dicto Frāciſco pro dimidia liberarentur
cedendo acti. cōtra Chriſtophorum & Franc. poſſeſſores,
& ſic per iſta ſumus in equitate illius.l.ſi me & titiū.multo
magis ſumus in illa ſi contra hr̄des mariti promiſſoris uel
contra hr̄des mulieris dic.Franc.non poſſet habere recur
ſum ex cauſis dictis. Prædicta confirmantur alia equitate
fundata ſuper circuitu euitando.ut.l.dñs teſtō.ff.de cond.
inde.& cle.auditor.de reſcrip.parū.n.ꝓdeſſet dictis Chri-
ſtophoro & Franciſco ab iſta ioſtantia liberari cum finalr̄
dictas poſſeſsio.pro medietate ad alium pertinentes.ſ.ad
Franciſcū iniuſte & indebitē teoeant. Cōmodius eſt ergo
ipſos ex iſta ioſtantia condēnari quàm rurſus alio inſtitu-
to iudicio nouis litigijs implicari,hoc.n.appetere noo eſt
boni uiri.Facit.c.abbate ſane.ad fi.de re iudi. lib.6.&.c.di-
lecti.de iudi.poſtquā enim ex narratis in libello & ex pro
bationib.ſuper eo clare liquet ad Franc.res petitas pro me
dietate pertinere quocunq; iure pertineant ſatis eſt ut ille
ɔtra quē agiť coodēneť etiā qñ ineptā direxiſſet actioonem
ut not.Inn.in.c.examinata.de iudi.illa ergo uerba quæ ad
ipm pertineant iure dñij uel quaſi nō uitiant poſtquàm ex
narratis apparet nō ſic ſed aliter ptinere. Ad hoc optime.

l.inſulā.ff.de pſcri.uer.& l.pediculis.§.labeo.de auro &
ar.le.ibi nō mutat ſubſtantiā rerum oon neceſſaria verbo
rum multiplicatio. Ex his igitur in iſto ſecūdo principali
dubio ɔcludēdo dico dictos contra quos agiť ɔdēnandos
eſſe dic.Franc.ad dimidiā dictarum poſſ.& in expēſis quia
temere litigarunt ſcientes rem ad petitorem pertinere.

CONSIL. XXIIII.

1 *Confeſſio cōtra inquiſitum de crimine falſitatis aliter non probata an ei præiudicet,& nu.5.*
2 *Confeſſio ſola non ſufficit ad condemnationem.*
3 *Terror præſumitur ab officiali inferri.*
4 *Confeſſio non veriſimilis & ſi ſponte fiat non admittitur niſi alia adminicula ſuffragentur.*
6 *Dolus non lædens non punitur.*
7 *Teſtis deponēs ſuper eo quod uehementer opinatur falſus nō dicitur.*
8 *Dolus quid ſit.*
9 *Papa proceſſum & ſententiam irritare poteſt.*

IN CHRISTI noīe amen. Viſa inquiſi-
tione formata ɔ̄ Philippinū de Mātua q̄ con
tinet in ſubſtātia ꝙ idē Philippinus induxit
& inſtruxit ſciēter & dolosè & aīo cōmittē
di falſum B.& V.ad manifeſtandū et ad pciā
dū certas poſſeſsiones Phil.depoſito ſui debitoris cū i rei
ueritate nec de poſſeſsionib' ipſis oec eorū ptio,idē. B. &
V.aliquàm hr̄et notitiā,ſed inductiooe & ſuggeſtionibus
Philippini ſic poſtea corā iudice teſtificati fuerunt. Idem
Philip.confeſſus eſt oīa in inquiſitione ɔtenta cum ut aſſe
rit per tormenta confeſſus fuerit de quibus tñ docere noo
poſſet cum conſueuerint officiales io ſecreto reos torquē
re idem.B.& V. etiam inquiſiti confeſsi ſunt oīa uera eſſe
& aote iquiſitionē iudex ipſos examinauit & ſimiliter ſic
dixerunt,ex quorū dictis motus vr̄ iudex ad inquirendum
etiā ɔtra dcm̄ Philip. Præſupponitur etiā pro ueritate ꝙ
idē Philip.erat uerus debitor ſepe dicti Phi. Item ꝙ poſ-
ſeſsiones manifeſtatæ per dictos teſtes erant dicti Phi. &
ꝙ eſtimatio fuit iuſta quia noo plus ualebant. Quæritur
utrum iſta confeſsio Phi.ſibi præiudicet ita ꝙ formidinē
tormeotorū oō poſsit allegare nec ex hoc capite reuocare
ɔfeſsionē ſuā. Secundo quæriť an rebus ſic ſe hñtibus iſtę
Phil. dicatur induxiſſe famulos teſtes ut ſic pœna ſtatuti
1 Mantuæ puniať. † Quo ad primum vr̄ prima facie dicen
dum quod iſta confeſsio ſponte facta in iudicio ſibi præiu
dicet & ſufficeret ad coodenationē in ciuilibus & crimina
libus etiam aliter crimine non probato,ut.l.j.C.de con-
feſ.&.c.per inquiſitionē.de elec.&.c.ſuper de cōfeſ.& ple
ne in.c.nos in quēquā.2.q.j. In contrariū facit.l.j.§.diuus.
ff.de qō.obi confeſ.reorū noo ſunt habēdæ pro exploratis
2 facinoribus. Ad idē.l.qui ſniam.C.de pœ. † ubi ſola con-
feſsio non vr̄ ſufficere ad condēnationē niſi adſint alia in-
dicia & præſumptiones.& hoc eſt quod dr̄.ſ.in criminali-
bus requiruntur probōnes luce meridiana clariores.l.ſciant
C.de proba.Et ſi dicať ſuper dicto crimine perpetrato ut
pdicit̃ aſſerunt ſe eius precibus tale teſtimoniū tuliſſe.Ad
hoc rñdeo quod in nullo eſt eis danda fides in pīudicium
alterius poſtquàm ſponte aliter ſuper eſtimatiooe & mani
feſtatione depoſuerunt.ut eſt caſus in.c.ſicut nobis.de teſt.
facit.c.j.de ɔfeſ.& 15.q.3.nouum.&.C.de accuſ.l.ſi.teſtes
igitur pdicti cum nō debuerūt ɔtra dictū Philip.examina-
ri ooo faciuot indiciū.l.maritus.cū ibi no.de qō.Præterea
aduertendū quod iſte Phil. dicit ſe ɔfeſſum contēta in in-
quiſitione formidine tormētorū per iudicē illatorū & for
midine inferendorū,curia econuerſo dicit ſpoote & ſic no
tarius atteſtať.Quæriť cui dēt credi.Super iſto dubio con
ſultus do.meus do.Bal.dixit formaliter in hæc uerba quia
cōiter tales confeſsiones conſueuerunt aſſeſſores & ptates
per tormēta extorquere forte per locum a cōiter acciden
tibus pſumi dēt formido tormētorū.ad hoc facit qđ no.
Cy.& cla.l a.bu.in.l.2.C.qđ me.cā.in lec.& ibi reprehen-
dit multū aſſeſſores qui faciunt ſcribi qđ ſpoote fuit con-
feſſus,Item rō naturalis hoc dictat quia nemo in cā ſua in
odio

odio habuit ſeipſum. Vnde oõ eſt ueriſimile quod exiſtẽs
in fortia iudicis ſponte cõfiteatur. ſuffic:at.n.error eorum
quiminarũ terrorẽ ferre põt,ex ſola ergo confeſſione re-
uocata & dato termino ad ꝓbandũ hincinde ẽt alio non
ꝓbato oõ credo ꝙ iudex poſſet fundare ↄdẽnationẽ maxi-
me ſm glo.quæ dicunt quod ſoli & unice ↄfeſſioni nõ cre
dif,ut no.de cuſto.re.l.2.& in hoc reſidet. Ad hoc facit qđ
ipſe no. poſt Cy.in.l.nouiſſime.ff.fal.tu.auto.ubi dicit ꝙ
3 † io officiali ſemper p̃ſumiẽ terror ab eo iferri & licet q̃s
ſit ab eo relaxatus tñ ſemper metus inſtare vr̃ oe iterũ ca-
piaẽ,et talis recte diei põt metus ↄtinuatus,ut.c.j ꝙ me.cã.
Et ita eſt dicendũ in iudice cuius metus poſito in carcere
pro crimine ſemper inſtat & ad torturã familiã & alia in-
ſtrumẽta ſemper io prõptu habet ita quod potentia tor-
quẽdi ut nocendi in habitu idem operaẽ quod potentia io
actu,ut.c.non ſolum,de appel.lib.vj.&.l.labeo.de ſta.lib.
& habet hoc in ſe equitatẽ. Nã ſi minima reuerẽtia cõtra-
hẽtis mecũ reddit actũ inualidũ , ut.l.j.§.quæ onerandę.ff.
quã.re.ac.non da.22.q.4.unuſquiſq;.multo magis omia
tormentorũ formido quã formidine iuſtã reddit cõis vul-
gi opi.q̃ hẽt quod officiales captos & inquiſitos de crimi-
nibus p̃termiſſa iuris grauitate torquere conſueuerunt,ad
hoc,ut no.Bar.in.l.de pupillo.§.ſi q̃s ipſi p̃tori.ff.de ope.
no.nun.Itẽ nuda cõfeſſio ſufficeret in ciuilibus ad obliga-
tionẽ.l.cũ de indebito.de ꝓba.&.c.ſi cautio,de fide inſtr.
multominus in criminib. ubi agiẽ de ſalute hois. Nec eſt
uériſimile ꝙ quis ultra cõfiteatur illud quod uitã adimat
uel ſtatũ eius & famã minuat. Abhorret.n.hoc natura qđ
conſeruari deſiderat mortẽ uero ꝑditionẽq; deuiat. ut ait
4 Boetius. Confeſſionẽ † ego oõ ueriſimilẽ etiã ſponte fa-
ctam non dẽt iudex admittere niſi alia ſuffragentur admi-
nicula ut legiẽ & no.io.c.quia ueriſimile.de p̃ſum.& ſicut
cõfeſſio cõtra naturã non ualet,ut no.in.c.ſi.de confeſ.&
d.c.nos in quẽquã.Ita nec confeſſio contra p̃ſumptionẽ
eius ꝙ eſt ſm naturã.ſ.ſeipſum conſeruare mortẽq; & per
niciẽ euitare ut dixi.Remediũ ergo eſt ꝙ Philippus qui di
cit ſe confeſſum contẽta in inquiſitione formidine tormẽ
torũ confeſſionẽ ſuã reuocet per ſe uel per ꝓcuratorẽ ha-
bentẽ ad hoc ſpeciale mandatũ nec iudex aliter dicto cri-
mine nõ ꝓbato poterit eum condẽnare rõnibus ſupradi-
ctis,ita de facto obtinui. Quia uero iudices maleficiorũ
plurimũ anhelant ad ↄdẽnationẽ cum p inquiſitionẽ pro-
cedunt & credunt uileſcere in conſpectu hoium cum ab-
ſoluunt ↄ̃ legẽ abſentẽ , de pęnis. iccirco difficiles & rigo-
roſos ſe exhibent io admittẽdo dictã reuocationẽ confeſ-
5 ſionis.† Ideo diſcutiendũ eſt de ſecũdo.ſ.utrũ dicta confeſ
ſione p̃ſuppoſita pro vera idẽ Philippus ueniat ↄdẽnãdus
pęna falſi ſm formã ſtatutorũ & diligenter ponderato te-
nore inquiſitionis p̃dictæ & alijs circũſtantijs factis de qui
bus ẽ.in themate aperte vr̃ dicendũ ꝙ oõ primo quia ſtatu
tum quod punit teſtẽ falſum uel ipſum ad hoc inducentẽ
debet intelligi cum falſitas illa cadit in aliquo ex capitulis
enumeratis.ff.de fal.l.j ſecus ſi aliter falſum ſiue mandatũ
aſſeratur,& hoc no.gl.& clarius.Bart.io.l.quid ſit falſum.
ff.ad.l.cor.de fal.multa.n.ſunt genera mẽdaciorũ,ut.c.pri-
mum genus.22.q.2.& iſti duo teſtes inducti a Philippino
ad deponendũ ueritatẽ licet eis incognitã potius poſſent
de temeritate q̃ de falſitate redargui,quia & ſi uerũ teſti-
monium tulerint tñ non ſm propriã conſcientiã eis notã.
Ideo temerarij & nimis creduli dici pñt non falſarij,ut.c.
is aũt.22.q.2.Pręterea in materia falſi & eius pęna falſitas
eſt mutatio ueritatis. ut in aut. de inſtru.cau. & fide poſt
prio.col.vj. Sed in inquiſitione non dr̃ quod falſum depo
ſuerint ex manifeſtatione & eſtimatione p̃dicta ↄ̃ veritatẽ
hoc mõ ſumptã ſed ↄ̃ propriam conſcientiã tñ vnde caſus
iſte non cadit ſub antiquo ti.legis cornelię.& p conſequẽs
ceſſat hoc caſu ſimiliter ꝓuiſio ſtatuti ſicut & legis corne-
liæ ut p̃dixi vt ſic ſtatuta ad iuris cõis itelligentiã redigan
tur,ut.l.gradatim.§.ſed ſi lege.de mune.& hono.&.l.2.C.
6 de noxa.&.c.cũ dilectus.de conſue.† Præterea dolus ſiue
falſitas quæ oõ ledit oõ puniẽ.l.cornelia.ut.l.damus.& ibi
no.Bar.C.de fal.ſed illud eſt tale ꝙ & manifeſta fuit natu
ra quia res erant dicti Philippi debitoris & eſtimatio fuit
iuſta,ceſſat igiẽ ciuilis actio pp deficiens intereſſe.ergo &
per ↄ̃ns criminalis,ut.l.qui omne.ff.de fal. Poſtremo aduer
tendũ qđ licet teſtis debeat ferre teſtimoniũ ſup eo quod
7 † percipit altero ex q̃nq; ſenſibus corporis,ut no.in.c.cũ
cam.de teſti.Inno.& Cy.C.eo.ti.l.teſtium.tñ ſi deponit de
ſciã ſuper eo quod vehementer credit uel ſuper eo qđ ab
alio audit nõ dẽt propterea dici falſus teſtis q̃ a ſcire dici-
mur qđ uehemẽter opinamur uel quod ab antiquis ꝑcipi-
mus.Ad hoc optime qđ no.Io.An.in.c.cum in cã.de iura.
calũ.ſi igiẽ hi teſtes crediderunt huic Philippo q̃ reputaẽ
bonæ famæ & opi.& ipſe eos induxit ad deponendũ verũ
et nõ falſum ꝓ certo falſitatis pęna ceſſat licet aliqua poſ-
ſet notari temeritas ab utraq; parte. Et ſi dicaẽ certe in in-
quiſitione dr̃ quod dolo iſte cuſtos induxiẽ. & ipſi doloſe
eius ſuggeſtione depoſuerunt in p̃iudiciũ dicti Philippi
p̃ſuppoſita ergo ualiditate ↄfeſſionis ceſſat quod dixi qđ
iſti dixerunt bona fide. Ad hoc dico quod nullum apparet
huic Philip. p̃iudiciũ generatũ ex tenore ipſius. quinimo
nec dr̃ qđ iudex fuerit ſequutus ipſorũ teſtimonia quod ẽ
opus in alia materia cũ.ſ.ciuiliter agiẽ de falſo , ut.c.licet
cam.de ꝓba.&.c.cũ.i.&.2.de re iudi. Multomagis igr̃ cum
agiẽ criminaliter pp maius periculũ iuxta no. p Cy. in.l.
8 damus.C.de fal.†Rurſus dolus dr̃ caliditas fallacia & ma
chinatio ad circumueniendũ & fallendũ aliũ adhibita.ut.
l.j.§.dolũ.ff.de dolo.Sed p̃ſuppoſitis oibus veris in facto.ſ.
uero debito uera eſtimatione & manifeſtatione dicat mi-
hi iudex quæ deceptio & circumuẽtio alicuius hic p̃tendi
9 põt certe nulla. † Sicut ergo alibi Papa irritat proceſſum
& ſniam qui fundati ſunt ſuper cã quæ oõ hẽt ueritatis ſub
ſiſtentiã nec delictũ intentatũ poterat cadere in eo qui dr̃
deliquiſſe,ut cle.paſto.de re iudi.ita dicã in caſu iſto quod
narratis i inquiſitione & ex p̃dictis alijs quæ ſunt vera oõ
reſultat titulus criminis punibilis ex forma ſtatuti uel l.
corneliæ.Ex q̃bus oibus manifeſte concludiẽ quod vel ex
capite reuocãdæ ↄfeſſionis emiſſę formidine tormentorũ,
ut dixi in.j.parte uel ex iſto alio capite.ſ.quod illud non
ſit crimẽ ꝙ puniri debeat pęna falſi ut ſuperius demonſtra
tum quod iſte Philip.debeat abſolui a contẽtis in dicta in
quiſitione in qua crimẽ conſumatũ nõ deduciẽ, nec ẽt tale
ꝙ ſit punibile ꝓut iudex credit p ea quę ſuperius dcã ſunt.
Fateor tñ ex eo qđ iſte temerarie egit ſuggerẽdo teſtibus
ut corã iudice aſſererent cũ iuro qđ ꝓprio ſenſu corporis
ignorabant qđ aliquali pęna extraordinaria dignus. Nam
eſt res mali exẽpli & licet dolo oõ cõmiſſa tñ pęna digna
eſt,ut.l.ſi quis aliq̃s.§.qui abortionis.ff.de pę. Sup his aũt
quę ↄcluſa ſunt ſuper iᵒ poſt ſingula acta cãe diligenter vi-
ſa et põderata p maiorẽ mihi fratrẽ Io.de cãdulo.ll.ꝓfeſ-
ſorẽ,ita ſibi & mihi uiſa eſt ueritas in prædictis iuribus &
ęquitate fundata. Ita dico & conſulo ego Pe.de Anch.

CONSIL. XXV.

5 *Mulier habens filios an poſſit de bonis ſuis diſponere ultra decem pro centenario.*
2 *Statutum non ualet quod piæ cauſæ eſt præiudiciale.*
3 *Iura & leges humana a deo ſunt.*
4 *Eleemoſyna dicitur quod pro anima deo relinquitur.*

IN CHRISTI noie amen. Videtur pri-
ma facie dicendũ ꝙ ſtatutũ iſtud non ualeat
quo reſtringitur libera diſponendi facultas
pro aia quę debet eſſe libera prout dicit tex.
1 C.de ſacroſan.ec.l.1. † Item relicta pro aia
uideantur relicta ad pias cãs,ut not.in.l.ſi quis titio.ff.de
leg.2. Talia aũt relicta.ſ.ad pias cauſas regulanẽ ſecundũ
ius canonicũ non ſm ius ciuile uel ſtatutorũ. facit.c.filius
&.c.cũ tibi.de teſt. Itẽ per ſtatutũ non põt arctari acquiſi-
tio rerũ priuatarũ fiẽda in eccleſijs.& alijs pijs locis.Cum
enim Imperator Conſtãtinus hanc liberã p̃tãtẽ catholicis
conceſſit relinquẽdi eccleſijs,ut in.d.l.j.in gñali p̃tãte con
ceſſa populus faciẽdi ſibi ſtatuta,ut.l.oẽs populi.de iuſt.&.
in.non

iu.nõ uidet concludi nec etiã cõceſſum ꝙ poſsint ſtatuẽtes
tali priuilegio derogare,maxime cũ cõcernat ſalutẽ anima
rum quæ bonis tẽporalibus quibuſlibet ꝓferẽdæ ſunt,ut.l.
2 ſancimus.C.de ſac.ſanc.eccl.† Et ſicut ciuitas nõ poteſt ſta
tuere in præiudiciũ iuriſdictionis vel culminis imperialis,
ut ar.ff.de.ope.no.nuu.l.j.§.fi.ita nec in præiudiciũ piæ cau
ſæ quæ cõcernit aĩam quæ regit lege Dei,& illam ſequitur
nõ humanã.ar.c.literas.de reſti.ſpo.&.c.nihil.1 t.q.3.facit
qđ not.Io. An.in.c.fi.de imn.eccle.lib.6.in nouel. Ad hãc
partẽ faciunt iura & rõnes quas adducit Io.An.in fi.q.in.c.
quãq̃.de uſur.lib.vj.in nouel. ſuper uerbo uſurariorũ. His
non obſtantibus credo ꝯrium.ſ.ꝙ ſtatutũ de quo ſupra va-
leat,quia cã propter quã ſtatutũ ſic diſponit iure diuino &
canonico cõprobatur.ſ.exiſtẽtia liberorũ. Iſtis.n.magis q̃
Deo eſt parentũ hæreditas relinquẽda.& qui cõtrariũ fa-
cere noluerit alium quærat pro ꝯſilio q̃ Auguſtinũ.17.q.4.
c.fi.& no.in.l.ſi quis ad declinandã.C.de epiſ. & cler. hæc
nãq; bona tẽporalia iure ciuili regulantur quo ſublato ne-
mo põt dicere hoc meum eſt.8.diſt.quo iure.Ex cauſa igit
bene põt ſtatutum reſtringere poteſtatẽ dñorum diſponẽ-
di de rebus ſuis.Nec mirum,quia poſſet dñium ex cã in to-
tum auferre,facit quod no.Io.An.poſt Inn.in.c.quæ in ec-
cleſiarum,&.c.cũ oẽs.de conſti.&.l.j.in fi.ff.de conſt.prin.
3 Item ut beatus Aug. dicit iura humana † per reges ſæculi
Deus hoĩbus ſiue humano generi diſtribuit.viij.diſt. quo
iure.Et alibi dicit venerandæ romanæ leges p ora princi
pum diuinitus promulgatę.16.q.3.c.fi. Vnde idem beatus
Aug.qui poteſtati reſiſtit Dei ordinationi reſiſtit.11.q.3.
qui reſiſtit. Et alibi dr.Generale quippe pactum ſocietatis
humanæ eſt ſuis obtẽperare regibus.8.diſt.quæ contra. Et
alibi monemur eſſe ſubditi regi tanq̃ præcellenti & duci-
bus tanq̃ ab eo miſsis.de ma.& obed.ſolitæ. Iure etiã cano
nico humanæ leges mandauit ab oĩbus cuſtodiri. 10.diſt.c.
de capitulis.per totã diſt.&.c.j.de ope.no.nunc.Ex quibus
iuribus infert dñs Freder.de ſen.in quadã ſua diſputatione
ꝙ quicquid vult lex humana cõdita ab eo qui ꝑtatem ha-
bet condẽdi legẽ manifeſtã nõ ꝯtinens iniquitatẽ obliget
non ſolũ in foro iudiciali,ſed etiã in foro conſcientiæ per iura
præallegata. Iſtud aũt ſtatutum nõ continet manifeſtã ini-
quitatẽ imo tendit ad prouiſionẽ filiorũ qui ſunt in talibus
bonis cæteris ꝓferendi,ut.d.c.fi.17.q.4.Et per iſta reſpon-
detur ad iura ſuperius in contrariũ allegata. loquitur.n.cũ
nulla ſubſiſtente cã per legẽ vel ſtatutum impediret libera
facultas diſponẽdi de rebus ꝓprijs quo ad eccleſias & aliã
pia loca ſiue pias cauſas quo caſu manifeſtã cõtinet iniqui
tatem & eſſet cõtra iura ſuperius allegata. Præterea aduer
tendũ ꝙ poſito quod per ſtatutũ nõ poſsit arctari dñi uolũ
tas in relinquendo pro aĩa prout uerba ſonant,quia in the
mate ꝓſupponit iſtam dñam Catharinã diuitem & paren-
tes eius diuites.cccc.mille duc.uel circa, unde talis dona-
tio facta diuiti tanquã pauperi non debet cenſeri pro ani-
4 ma,nec prodeſt ad ſalutẽ aĩæ quæ eſt color quęſitus.† Nam
relictum Deo & pro aĩa eſt quædã eleæmoſyna quæ nõ eſt
in diuites & ualidos ꝯferenda,ut.C.de mendi. vali.lib.12.
l.j.Oportet ergo ꝙ vere is in quẽ liberalitas confert ſit pau
per nec uerba ſunt curanda ſed oportet uere ſubeſſe cãm
ſuper qua diſpoſitio ſuſtentatur,ut.l.ſi forte.ff.de caſtren.
pec.vbi ueritatẽ.n.ſpectamus nõ quod qs finxit. Eſt.n.hoc
regulare.ſ.ut ꝑſona ꝓhibita ꝯhere uel diſponere niſi ꝑ cer
to caſu nõ poſsit diſponere in re niſi uera iuſta cauſa ſubſit.
Nec ꝯfeſsioni ſiue aſſertioni eius creditur imo in fraudẽ facta
ꝓſumit,ut.l.cũ qs.§.pe.ff.de leg.3.&.l.q teſtm̃.ff.de ꝓba.&
qđ no.in.l.fi.dõne.C.de colla.&.c.j.de reb. ecc.nõ alie.lib.
6.& hoc tenet expreſſe dñs meus dñs Bal.in.l.habeat.C.de
ſacroſ.eccl.in repe.d.l.ſi qs titio.ad fi.de leg.2. Et hoc quo
ad donationẽ ꝑdictã q̃tũ ꝯcernit dictã dñam Cathar. Quã
tum uero ad pñtes & futuras fœminas moraturas in domo
dicti Cobucij nõ apparet q̃ ſint uel futuræ ſint illæ vtrum
pauperes an diuites. Rõne igr̃ huius dubij nõ vr̃ filios po-
tuiſſe fraudare ꝯ ſtatutũ.Nam qualitas paupertatis dr̃ debẽ
re adeſſe neceſſario in donatario tꝑe dõnis ſiue ex tũc eius
vigor uel inefficacia ꝯſiderari,ar.l.in delictis.§.ſi extraneus
ff.de noxa.Nec debet diſpoſitio pendere de futuro euentu
quantũ ad eius ualiditatẽ, ut.l.receptũ.ff.de cõmu. prædi.
Ex quib. oĩbus luce clarius manifeſtũ eſt ſtatutũ ualere &
per ꝯñs donationẽ prædictã irritam eſſe. Et ubi de viribus
ſtatuti dubitaret nimiũ curioſus nõ dubitet ex hoc vltimo
capite.ſ.ꝙ donatio iſta non ſit cenſenda pro anima iuribus
& rationibus ſupradictis. Ego Pet.de Ancha.

CONSIL. XXVI.

1 *Fœmina an ſuccedat maſculo ſuperſtite.*
2 *Ius cõmune locũ incipit habere prouiſione hominis uel ſtatuti ceſſante.*
3 *Exiſtentia ſui hæredis tabulas confirmat pupillares.*
4 *Legatum factum fœmina in diem a ſubſtituto an debeat computari in portione ſibi debita a ſtatuto.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In q̃one
ſupradicta uiſis ſubtiliter allegatis hincinde
ſcribã qđ de iure ſentio. Et ꝓmittu pro eui-
dẽtia interius dicendorũ q̃ ſentiunt et aduo-
cati dictæ dñæ Margaritæ ꝙ teſtm̃ Bartho-
lomæi mucij nõ ſit ruptũ ex hoc ꝙ deceſſerit Barthol. no-
nellus eius filius ante imiſsionẽ dicta filia Margarita ſuper
ſtite.Nam fuit inueſtita in re certa qđ ſufficit ne rumpat,ut
no.in.l.ſi quis priore.ff.ad treb.Itẽ quia is rupit q tꝑe mor
tis reperit ſuus uel iura ſuitatis obtinere, ut.l.ſi qs filio. &.
l.poſthumorũ.de lib.& poſth.Sed tꝑe mortis pr̃is ſuperat
Barthol.nouellus q filiã excludebat ex teſtõ & abinteſt.vi
gore ſtatuti, potuiſſet igit pr̃ ipſam in totũ ꝓterire nec ex
hoc hr̃et ius rũpẽdi & redigẽdi tẽ ad cãm ĩteſtatis agnoſcẽ
do etenĩ qs rũpit ut ſibi locũ faciat,ut.l.nã & ſi ſub ꝯdõne.
§.rũpendo.&.§.ſed ſi a primo.ff. de iniuſt.teſt.Sed hęc etiã
abinteſtato repellitur filio maſculo ſuperſtite & hr̃ditatẽ
iure ſuitatis in aliũ tranſmittente ut ſtatim dicam. Plus di-
cit Bart.& poſt eum dñs meus Bald.ꝙ ſi prohibita eſſet ſo
lum ſuccedere ex teſtõ filio ſuperſtite. Præterea nõ poſſet
dicere teſtm̃ nullum dicto filio inſtituto,quia non eſt affe-
cta iniuria poſtq̃ patri per legẽ municipalẽ ſuccedere pro-
hibetur,ut no.in.l.gallus.§.& quid ſi tantũ,de lib.& poſth.
Rectẽ igr̃ qui ꝯſuluit dictæ dñæ Marga. conſiderauit ſi ex
hoc capite.ſ.impugnandi teſtm̃ per ius dicẽdi nullum nun
egit.Sed utrũ ex capite petẽdi ſupplementum legitimæ re
ctẽ egerit ad integrũ trientẽ uideamus. Super quo conſide
randum quod uigore ſtatuti Pad. alterata eſt legitima filia
rum maſculis ſuccedentibus & prouidendũ eſt eis aliter.ſ.
in dotando tm̃ uel maritando iuxta facultates & conditio
nes perſonarum,ut inſiñ vult.l.quæro.ff.de iure do.Ex hoc
autẽ capite nõ vr̃ actum nec intentata condictio ex hoc ſta
tuto ſed ex.l.oĩmodo.C.de inoffic. teſt.quæ inducit iſtam
ſuppletionẽ quod an rectẽ dubium eſt.Et uidetur quod ſic
quia poſtq̃ filius non ſuccedit Bartholomæo eius patri,er
2 go prouiſio legis ſtatim ſibi uendicat locũ.† ceſſante.n.pro
uiſione hoĩs uel ſtatuti reponit qs i iure cõi,ut.l.ſed & mi-
lites.in prin. de excu.tut.&.l.ſi cũ dotẽ.in prin.ſo.ma.Hoc
nãq; caſu cũ filius nõ ſuccedit filia nõ excluditur a ſtatuto
nec in eo caſu loquit ergo &c.ut.l.ſi uero.§. de uiro.ff.ſol.
mat.&.l.qcquid aſtringendæ.de ver.ob.Si dicat filius rõne
ſuitatis cenſet fuiſſe vniuerſalis ſucceſſor,& p eum alius.ſ.
ſubſtitutus ſibi pupillariter.Ad hoc rñdetur p alterã partẽ
quod iſta exiſtẽtia nõ curat nec nocet alteri qui eſt in eodẽ
gradu cui nõ dẽt obeſſe nudũ nomẽ hæredis, & tũc obſtẽt
maſculi fœminis cũ rem hñt & non nudũ nomẽ hr̃dis. ita
dicit tex.in fi.in.l.2.§.ſi quis ex liberis.ff.ad ter. Et talis vr̃
fuiſſe mens & intentio ſtatuti ut de effectu ſucceſsionis nõ
de nudo hr̃dis noĩe cogitaſſet. Nec ẽt priuilegiũ ꝓlationis
in excludẽdo fœminas vr̃ cõpetere ſubſtituto filij poſtq̃
qualitas excluſiua.ſ.maſculina ut ſic dixerim filiatio in eo
ceſſat.arg.l.ea quidẽ.C.ſi man.ita fuit alie.&.l.cum patro
nus.de leg.2.& quod no.Bar.in.l.liberorũ.de verb. ſig. Ex
quibus vr̃ iſtam dñm Margaritã rectẽ egiſſe, & poſtq̃ ma-
ſculus cũ effectu pr̃i nõ ſucceſſerit nũ ſit habẽda eius rõ,&
per ꝯñs de iure cõi dicta dña admittẽda ad integrũ trientẽ
ut ſic

ut ſic nō faciat ſibi partē qui nō admittiť ad partē, ut. C. de
cad. tol. l. j. §. in primo, & §. pro ſecūdo, et de le. j. l. ſi duobus
in fi. cū ſi. Præterea poſtq̃ Barthol. nouellus deceſſerit in-
fans & ante imiſsionē Ioānes ſubſtitutus ad bona Bartho-
lomæi nuncij venit ex tacita vulgari cōprehenſa in expreſ-
ſa pupillari, ut. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. ex vulgari
aūt tacita ſubſtitutus veniens nō dr̄ ſuccedere teſtōri ſed fi-
lio, & hinc eſt ꝙ marrē excludit, ut not. in. l. cū quidā ꝓgná-
tem. C. de inſtit. & ſub. p̄rna igitur ſucceſsione inſolidū de
riuatur in aliū q̃ in filium maſculū ex teſtō p̄rno nō vr̄ filia
repellenda a petitione ſolidi triētis. Et licet iſta uideatur
prima facie vere dicta & vrgere ſatis pro dña Marg de iu-
re, tñ aliter ſentio & dico hanc dñam non ꝯſulte egiſſe hac
uia iuris cōis in petendo trientē. nā vt dixi ꝓuiſum eſt ſibi
aľr. ꝑ ſtatutū quod in caſu nr̄o hr̄e locū oñditur ex ꝑdictis.
dixi. n. quod in ſucceſsionib. quæ ex teſtō deferunť ips mor
tis teſtōris inſpiciť, ut. l. ſi quis filio. de iniuſto teſta. hic autē
ſupererat filius maſculus iſtitutus a patre in uniuerſo, tanq̃
igr̄ ſucceſſor inſolidū excludit filiā per ſtatutū. Non ob. ſi
dicať nō fuit hæres cum effectu, ſed noie nec diciť ſucceſ-
ſiſſe p̄ri ſed ſubſtitutus ex tacita vulgari & nō cū eodē pri-
uilegio excluſionis fœminæ per iam dicta.† Ad hoc. n. re-
3 ſpondeo & ꝑmitto cōem doctrinā oium maxime moderno
rum ꝙ exñtia ſui hæredis ſola cōfirmat tabulas pupillares
& oia q̃ cōcernunt cōmodū filiorū ſuorū, ut plene ꝑ Bart.
in. l. ſi filius qui p̄ri. de vulg. & pu. nec tacita vlgaris eneruat
iſtum effectū exiſtentiæ ſui hæredis quo ad confirmationē
tabularū pupillariū & paterni teſtamenti, ut. l. precibus. in.
4. q. C. de impu. & al. ſub. per Cy. & per do. argē. in repe. d.
l. ſi filius qui patri. ad fi. Item etiā ꝑmittendū quod ex pupil
lari ſuccediť ī bonis pupilli & trahiť ēt ad legitimā in qua
ita pōt ſibi ſubſtitui ſicut in reſiduo. hæc probanť in. l. ſed ſi
plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vul. & pu. & qď no. Cy. in. l. ex
tribus. C. de inoff. teſta. Ex quibus ad propoſitū applicatis
dico quod iſte Barthol. nouellus ſtatim patre mortuo ſuus
non dico ficte ſed uere propter cōtinuationē dñij & ipſius
ſuitatis, ut. l. in ſuis. de lib. & poſth. virtute aūt illius exiſten
tiæ, & ſuitatis ſubſtitutus ex teſtō ſucceſsit ſibi, & per ꝯñs
in portione legitimæ ſibi debitæ ī bonis patris ſicut in alijs
bonis ut dictis iuribus & ridiculoſū eſt ſentire quod por-
tio trientis ſibi contingentis ſeparetur ab uniuerſo & tran
ſeat in filiam fœminā ex illa regula qui nō admittiť ad par
tem, &c. ſed ad totum patrimoniū p̄ris deriuatum in Ioan.
ſubſtitutū ex perſona ſua rōnibus ſupradictis. Per iſta ſit re
ſponſum ad. §. ſi fint. & §. ſi quis ex liberis. nā. §. ſi fint. loqui
tur cum ſuus abſtinuerit quo caſu non facit partē ſicut nec
faceret cū funditus eſſet inhabilis iuxta no. plene per Bar.
in. l. j. §. filiū, de ꝯtratabu. ſed in caſu nr̄o nō abſtinuit, ſed
ante mixtionē deceſsit quo caſu exiſtentia facit ipſum hæ-
redē, ut d. l. ſi filius, & l. neceſſarijs, de acq. hæred. Ad. §. etiā
ſi quis ex libe. rñdetur ꝙ ibi non agnoſcebať patri ſed auo.
& ibi not. in vlt. ſolu. quā tenet Bar. & plenius per Cy. in. l.
apud hoſtes. C. de ſuis & legi. hære. vbi declarat intellectū
illius. §. ex his ergo concludo ꝙ ſuus ex prouiſione ſtatuti
tanq̃ filius patri ſucceſſerit cum effectu nō in iure cōi. Præ-
terea igitur debuit ut ſtatuti diſponit nō ut ius cōe. Nec ēt
ſubueniret de iure cōi petere quod eſſet admittēda in inte
grum trientē cum filius iſte vniuerſaliter inſtitutus faceret
ſibi partē ſicut alij ſi aui extant pares in gradu. Et in allega
tionibus dr̄ quod ſuperſunt. Nec uideo quo iure mouere
poterit aduocatus dñe Marg. ad petendū ſolidū trientem
filio uniuerſaľr inſtituto & iure ſuitatis ſuccedēte p̄ri quod
negari nō pōt, & l. in ſuſpenſo. ff. ad tertul. & alia iura quæ
de ſuſpenſione iuris in ꝑſona alicuius loquunť non hñt lo-
cum in caſu iſto in quo filius ipſo iure eſt hæres, ut. l. j. C. ſi
vt ſe ab hære. ab & d. l. neceſſarijs. ſed hñt locū cum ille q
deliberat hēt ius in habitu nō in actu. i. ipſo iure ut emanci
pati uel extranei qui faciunt perdere ius alterius, ut. l. q̃ diu
de acq. hære. & d. l. in ſuſpenſo. quæ ſignāter in emācipato
loquiť qui ut ſuccedat de iure prætorio debet petere ſicut
& extraneus adire, ſed in ſuo non eſt neceſſaria petitio uel
mixtio quia ipſo iure vt dixi. In ipſo igiť per abſtentionem
ius quæſitū reſoluitur, ſed in extraneo uel alio non ſuo per
repudiationē uel non agnitionē nunq̃ quæſitū fingitur, me
rito ius ſequētis in gradu interim in ſuſpenſo retineť ut re
tro uideať ſibi hr̄ditas acquiſita, ut. l. quod dr̄. de teſt. mili.
facit quod not. in. l. ij. ff. de in diem adie. & l. hæres qñq;. ff.
de acq. hære. Indubitanter igiť ꝯcludendū eſt quod ſua pe-
titio in triente uel eius parte nō procedit cum ab iſta lega-
li prouidētia ſit receſſum per prouiſionē ſtatutariam aliter
prouidētē filiabus fœminis vt in eo patet, facit quod not.
Io. An. poſt. Iac. de Bel. in addit. ſpec. in ti. de pœna teme-
4 re litigantiū, in fi.† Reſtat uidere de ſecundo quod eſt utrū
legatum factū in diē dñe Marg. a Io. ſubſtituto debeat ſi-
bi cōputari in portione ſibi debita a ſtatuto. Et dicit ꝙ nō
quia licet Bartho. mucij pater dictæ dñæ uideatur filiæ re-
liquiſſe animo cōpenſandi & ſic ex ſtatuto debeat cōpen-
ſare, tñ ſecus vr̄ in legato facto ab eius ſubſtituto quem lex
non obligat, ſed eius quaſi ꝯctus qui oritur ex aditione vt
inſti. de obli. quæ ex quaſi contractu poſt prin. relictum aūt
in teſtō per debitorē cōpenſatur cū debito deſcendente ex
legali diſpoſitione non hois ſe ſponte obligantis, ut. l. ſi cū
dotem. §. ſi pater. ſol. ma. coniuncta. l. creditorē. de leg. 2. &
per doc. in aut. præterea. C. unde uir & uxor. Et licet obli-
gatio trahat in qōne noſtra originem a ſtatuto in perſona
patris & de ipſo in ſubſtitutū, tamē proxima cā obligatio
nis oritur ex facto ipſius ſubſtituti. ſ. ex ipſius aditione. in
iure autē ſemper debet inſpici cauſa proxima non remota,
ut. l. ſi quis nec cauſam. ff. ſi cer. pet. & not. in. l. ſi mulier. in
prin. ff. de re. amo. & not. in. c. de cętero. de homi. Breuiter
ego credo ꝯrium moueor primo ex. l. 2. §. ex his. de uerb.
obl. ibi ex perſona hæredis conditio obligationis non mu-
5 tatur, & alibi dicit lex † quod a primordio tituli poſterior
formatur euentus. l. j. C. de impo. luc. deſcri. lib. 10. nec pro
pter illum quaſi cōtractū qui ex aditione oritur eſt cenſen
da diuerſa obligatio hæredis ab obligatione defuncti ſed
eſt eadem numero. nec mirum quia eadē perſona fingitur
cum defuncto. & hoc no. Cy. in. l. pacto ſucceſſorum. C. de
pac. Item in obligationibus deſcendētibus a defuncto ꝑ
prædictam fictionem & reputationem eiuſdē perſonæ per
omnia eodem iure vtitur, vnde dicit lex hæredem eiuſdem
ꝑtātis iuriſq; eſſe cuius fuerit defunctus conſtat, ut. l. hære-
dē. ff. de reg. iur. Ex qbus ꝯcludo quod ſummæ dñæ Marg.
legatæ ꝑ ſubſtitutum eſt habenda ratio ac ſi legata fuiſſet
ab iſto teſtatore cuius perſonam repreſentat facit. l. huiuſ-
modi. §. ſi ſempronius. de leg. j. Concludo igitur quod com
penſandi animo uideatur Io. ſubſtitutus dictæ dominæ re-
liquiſſe iuribus ſupradictis. 1395. 27. Maij.

CONSIL. XXVII.

1 *Subſtitutionis ſpecies quæ primo inter liberos facta fuerit*
2 *Subſtitutio de antiquioribus an fuerit directa an fideicommiſſaria, an ad tempora varietur.*
3 *Filius de reſtituēdo grauatus an poſſit iure duas quartas detrahere.*
4 *Heredes ultimi morientis an poſſint de præmortuorum portionibus duas detrahere quartas.*
5 *Reſtitutio an debeat fieri antiquioribus in ſubſtitutione facta filiabus ſeparatim & poſtea per ſubſtitutionem filiorum.*
6 *Repudiatio an præſumatur ſimulata eo ipſo quod repudians poſſidere reperitur.*
7 *Perpetuum dicitur quod deficiētis loco ſubrogationē recipit alterius.*

1 IN NOMINE Domini amen.† Non ſer-
uato ordine dubiorum primo illud breuiter
tranſeundū eſt, quæ. ſ. ſpēs ſubſtitutionis fue-
rit illa prima facta inter liberos utrum pu-
pillaris an fideicommiſſaria omni tempore
quod de hoc ad hunc finē quæriť ut ſciatur, vtrum veniat in
reſtōne fienda duobus de antiquioribus an ſolū portio dñi
ultimi moriētis. Hoc dico ſolū parū curandū quia ſiue pri
ma ſubſtitutio inter filios fuerit pupillaris ſiue fideicōmiſ-
ſaria quod ex ea ad dñam peruenit uenit in reſtōne artētis
uerbis teſtamēti, ex quibus patet iſtos antiquiores voluiſſe
ſucce-

ſuccedere in oĩbus bonis ſuis & ſuccedere non ſolum vlti-
mo morięti ſed oĩbus. Probant iſta per no.in.l.marcellus.
§.quidã libertis.ad treb.&.l.ita tñ.§.qui ſuſpectã. eo.ti.vbi
per Bar.de eo quod capit ex ſubſtitutione pupillari quod
uenit in reſtitutione.&.l.ſed cũ.eo.tit.p eundẽ de eo quod
capitur ex fideicõmiſſo vniuerſali. Quo iure igitur ſiue mo
do veniant antiquiores ad portiones præmorientiũ nõ eſt
curandũ poſtquã ad oĩa ueniant,ut.l. gallus.§.ſi eius.ff.de
lib.& poſth.Et maxime quia præmorientibus etiam in pu
pillari ætate iſti antiquiores nõ ueniunt ut ex pupillari ut
2 infra dicam. † Reſtat diſcutere de ſecũdo dubio quod eſt
verũ ſubſtitutio de antiquioribus fuerit directa an fideicõ-
miſſaria an uariabilis ſecundum tẽpora. Super hoc dubio
attentis verbis ſubſtitutionis prædictæ fuit facta per ver-
ba mere ciuilia cũ adiectiõe ſine liberis tot ſunt ſnīæ quot
capita quorum opiniones plene & ſubtiliter in præſenti.
q.refert quidã doct. egregius dñs Vgolinus de Guarũber-
tis cuius ꝯcluſio eſt & uera ꝙ iſta ſubſtitutio poſt tẽpora
pubertatis ſit fideicõmiſſaria.Rõnes pro iſta opi. urgẽtes
refert Ioan.an.in.c.ſi pater.de teſta.lib.6.in nouel. Et ad-
uertendũ quod iſta adiectio ſine liberis etiã qñ ſit pro ver-
ba directa hoc operat̃ ut obliquet̃ poſt tp̃a pubertatis, nã
de maiori ætate vr̃ teſtator itellexiſſe in qđ tp̄s collata ſub
ſtitutio p verba directa eſt cẽſenda obliqua ſicut cũ ſit in
codicillis,ut.l.ex fcõ.&.l.ſcæuola.ad treb.&.l. filiusfa.§.ut
q̃s hære.de leg.3.Et ad corroborandũ iſtã opi.ꝯſonã uolun
tati teſtõris ultra opi.pluriũ doc. habem' in caſu nr̃o clam
codicillarẽ ꝯceptã per illa uerba non põt,&c.Nam ualere
nõ põt directo poſt tp̃a pupillaris ætatis valeat igr̃ illo tẽ-
pore ut obliqua ut plene ꝓbat & efficaciter idẽ doc.egre-
3 gius cui aſſentior & me ulterius nõ extẽdo.† Nec ẽt in ter-
tio ubi q̃rit̃ verũ una quarta vel due ſint detrahẽdæ & an
de portione ultimi morięntis tm̃ an in portionibus mortuo
rum in pupillari ætate. Nam duas quartas poſſe detrahere
dubiũ nõ eſt. Et licet de iure ciuili ẽt inter gloſſatores ſup
hoc magna diſceptatio ſit,ut no.in.l.pap.§.eo aũt.de inoff.
teſt.&.l.quãq̃.C.ad.l.fal.eorũ altercatio eſt deciſa ꝑius ca
nonicũ,ut i.c.raynutius.de teſt.cui deciſioni canonice ſem
per ſtãdũ in foro ciuili cũ ueniat ad deciſionẽ opi.ẽt legiſtã
rum,ut in.c.p venerabilẽ.§.rõnibus q̃ filij ſint legi. p Ioã.
an.de iure ciuili illa erat et eſt iſta opi.cõiter approbata qđ
qñ iſte due quartæ nõ ꝯcurrunt eod. tp̃e ſed diuerſo vt in
4 rogato ſub ꝯdõne utraq; ſit detrahẽda. † Ad aliud dubium
utrũ.ſ.de portionibus p̃mortuorũ poſſint hr̃des vltimi mo
riẽtis detrahere iſtas duas quartas. Vr̃ qđ nõ quia iſte ulti-
mus ſuccelſit illis ex pupillari & ſic grauari potuit ẽt in
legitima,ut in.l.fundum p fideicõmiſſum. in ſi.&.l.ſeq.ff.
de le.3.& no.Cy.in.l.ex tribus.C.de inoff.teſt.Cõtrariũ ibi
tenet dñs me' Bal.& ſic dicit ſe ꝯſuluiſſe quaſi in terminis
q̃õnis nr̃ę. Nã iſti antiquiores ſolũ vñr ſubſtituti ulti. mo-
riẽti & ad bona p̃morięntiũ nõ ueniũt ex pupillari ꝙ ex ea
vltimo moriens ſucceſsit fr̃ibus p̃mortuis, uñ de pſona in
perſonã de prima nõ potuit directa ſubſtitutio pupillaris
facere trãſitũ & deſinere & trãſire in ſcđam.ar.l.& ſi ſine.
§.ſed qđ papinianus.ff.de mino.&.l.hr̃ditas ad tp̃s. de vul.
& pup.cũ.o.p talẽ ſubſtõnem uideat̃ uoluiſſe teſtõr ꝯſerua
re ius legitimarũ hr̃ditatũ,ut.l.vel ſingulis.de vulg.& pup.
in portione ultimi deuoluta ad eos ex fideicõmiſſo recipit
portiones aliorũ p̃morientiũ quæ ẽt deuolute ex pupillari i
reſtõne veniũt ut p̃dixi.Eo igr̃ iure capiet p̃morientiũ por
tiones quo ca vltimã in qua illas recipit & ſi eodẽ iure illas
ꝯſeq̃t nõ tenet̃ diuerſo,ut.l.eũ qui.de vſuca.&.c.cũ in tua.
5 de decimis. † Quartũ dubiũ eſt de relictis filiabus iure in-
ſtõnis an ueniãt in reſtõne poſtq̃ ſunt ad dñm deuoluta.Et
per cõem regulã & doc.dicendũ eſt quod nõ. Grauamẽ.n.
filiorũ decedẽtiũ ſine liberis,de reſtituẽdo dño ꝓceſsit ſub
ſtõnẽ iſtã factã filiab' de maſculis.Qđ ergo maſculi capiũt
ex tali ſubſtõne facta poſt grauamẽ eis iniunctũ in reſtõne
nõ uenit iuxta plene no.in.l.cũ virũ.C.de fideicõ.&.d.§.
q̃dã liberis.&.l.ſi titius.de lega.3.Accedit ad hoc expreſſa
diſpoſitio teſtõris qui ſubſtituit hos de domo ſaluis legi-
gibus & conditionibus infraſcriptis &c.quaſi dixerit lega

ta filiabus conditionata quæ ſubijcientur inferius ab iſto re
ſtitutionis onere ſint excepta,nã dictio ſaluo venit limita-
tẽ ad diſpoſita,ut no.in ſi.in.l.item labeo.ff.fami.er. Quod
ergo unus frater ex fratribus inuicem ſubſtitutis capit ab
àlio,ideo uenit in reſtõnem iuxta ſuperius qui fuerũt in or
dinem ſcripturæ¦prius inuicem honorati q̃ grauati reſti-
tuere illis de domo,ſubſtitutio aũt filiabus facta de maſcu
lis reperitur facta de filijs poſt grauamẽ de reſtituendo il
lis de domo,ergo non uenit in reſtõne iuxta theoricã gloſ-
ſatorũ teſtõris ẽt uoluntate firmatam ut dixi. Poſtremo la
tius declarandũ occurrit quod primo & quinto loco ſupra
quærit̃ in ordine dubiorũ.ſ.de viribus repudiationis factæ
per Nico.& Fran.antiquiores de progenie illorũ de calca
gnis & ſubſequenter de iuribus renunciationis & ceſsio-
nis iurũ poſtea factarũ per dñam Ioãnã,& ſororẽ Marthã
antedictis Nic.& Franc.de bonis Andrioli. Allegat̃ p eos
6 ſimulatio p̃ſumpta, ut dicũt p ſtatutũ de quo ſ̃. † Item de
iure cõi poſtq̃ repudians reperit̃ poſtea bona poſsidere ex
his.n.præſumit̃ repudiatio facta in fraudẽ,ut.l. ſi is qui de
bonis.ff.de acq.hære.&.l.ſicut.§ ſuperuacuã.ff.q̃b.mo.pig.
uel hypo.ſol.Et indubitãter vr̃ hoc uerũ qñ oĩa poſsidere
deprehendit̃ ut in caſu nr̃o,ut.l.oẽs.§.lucius.ff. q̃ in fraud.
cre.& no.Bar.& poſt eum Bal.in.d.l.ſi is qui bonis.Itẽ ꝙ
facta ante ceſsionẽ diei excedit dies legatorũ & fideicom.
ab adita hæreditate, ut in.l.un.§.in nouiſsimo.de cad.to.cũ
ſi.a tẽpore huius repudiationis nõ erat adita hr̃ditas dam-
nũ per hr̃des.i.per dictas dñas.Sicut ergo hr̃ditas debita iu
re directo anteq̃ ſit delata nõ põt repudiari, ut.l.is qui.ff.
de acq.hęr.ita ſilr̃ vr̃ dicẽdũ,de fideicõmiſſo vniuerſali.Et
eſt bonum ſimile,quia effectus fideicõmiſſarius hæres eſt,
ut.l ſi filius.ff.quod cũ eo.& inſti.de fideicõ.hæred.§.reſti-
tuta.Contrariũ dico ſimulatione non ꝓbata aliter quã p̃di
ctis modis.Non ob.ſtatutũ q̃a loquit̃ in rebus ſuis & in qui
bus q̃s hẽt dñium uel quas q̃s poſsidet pleno iure,ut.l.qn-
tus.§ argẽto.ff.de au.& arg.leg.&.l.ſeruos.ff.de lega.3.Ius
in re nõ cõplectit̃ eũ qui hẽt ius ad rẽ,alr̃.n.de uno,alr̃ de
alio ꝓuidet̃,ut.c.ſi.de ꝯceſ.p̃b.li.6.Non ob.iura ſi ex poſſeſ
ſione p̃ſumunt actũ qui gerit̃ ſimulatũ.nã licet ꝯ poſſeſſorẽ
poſsit talis ſimulatio allegari,ut i dictis iuribus tñ ipſe hoc
non põt allegare.Et hoc ꝯſuluit Bar.in donatore vel alie-
nante qui poſtea deprehẽditur poſſidere. Ex hoc.n.quod
poſsidet allegare nõ põt ꝯctũ ſimulatũ,ut.C.de reuo.do.l.
cũ ꝯfitearis.& de ſer.pig.da.ma.l.creditoribus. Ex alio ve-
ro nã ex poſſeſsione bene poſſet dicere ꝯctũ ſimulatũ,pu
ta qñ ꝓpter metũ tyranni repudiaſſet in alterũ uideret̃ ius
transfuſum quẽ tyrãnus nõ opprimeret ſicut ipm̃. Si.n.agit̃
tunc cũ illo q̃a p hoc nihil trãſferat̃ uel trãſferet̃ & pote-
rit hoc allegari,ut.C.de ꝯhen.emp.l.nuda.et.l.imaginaria.
de reg.iu.& hoc plenius ponit.Bar.in p̃dicto ꝯſil.quod in-
cipit. In Chriſti noĩe amẽ.factũ tale eſt Petrus nicolai,&c.
Non ob.tertiũ de repudiatione p̃matura.i.ante diẽ facta,
nã ex die mortis teſtõris vniuerſalis fideicõmiſſarius hẽt
ius cogẽdi hæredẽ:ut adeat uel reſtituat adita a defuncto,
ut.l.3.ff.ad treb.Sicut ergo ius quod quis hẽt actu, ita & ſi
hẽt habitu vr̃ poſſe renũciare quia potẽtia in habitu idem
operat̃ qđ potẽtia in actu,ut.l.labeo.ff.de ſta.lib. &.c.non
ſolũ de ap.lib.6.Itẽ ſicut hæres poſt delatã hr̃ditatẽ põt il-
lam repudiare,ita & fideicõmiſſarius poſt potẽtiã cõpellẽ
di ut adeat ambo.n.in ſtatura reſidẽt in pſona, facit quod
no.in.l.is põt.de acq.hær.&.l.qui act.de re.iur. Concludo
igr̃ quod ſimulatione aliter nõ ꝓbata illa renũciatio eſt effi-
cax,quia facta notario tanq̃ publice pſonæ recipienti pro
oĩbus quorũ intereſt ad hoc.c.quãq̃,cũ ibi no.de uſu. li.6.
Præterea hoc tp̃e renũciationis p̃dictorũ ceſſerat dies fi-
deicõmiſsi vniũs. Nã prius adiuerat portionẽ ſuã de bo-
nis p̃nis ſimilr̃ portiones fratrũ pręmortuorũ,unde poſtq̃
hæreditas Andrioli erat adita ſufficit ad ꝯfirmationẽ fidei-
cõmiſsi.ut.l.3.§.ſublata.cũ ſi.ad trebel. Præcedens tñ ratio
melior eſt aũt dubia. Poſtquã igitur propter dictam repu-
diationẽ iſti ſunt excluſi,uidendum eſt ad quẽ ſit dicta hæ-
reditas deuoluta, & hic diligenter aduertendũ ad formam
dictæ ſubſtitutionis de qua ſupra.Subſtituit enim duos an-
tiquio-

tiquiores de domo & progenie ſua de calcagnis cum hoc onere quod imperpetuum ſingulis menſibus debeant dare vnũ ſtariũ frumẽti inter pauperes &c. Eſt.n.mihi iſta ſubſtitutio valde dubia an reſtringaſ ad duos antiquiores ſolũmodo an vero duobus antiquioribus excluſis deuoluaſ ad ſequẽtes duos antiquiores,& ſic in infinitũ ut ſic cenſeatur illud fideicõmiſſum relictũ familię i quo ꝓximi ſucceſſiue & gradatim vñr inuitari,ut.l.cũ ita.§.fideicõmiſſo.de le.j.& de le.2.l.peto.§.fratre,ver.qđ ergo.nã ſi illud eſt relictũ familiæ per repudiationẽ Nicolai & Franciſci eſt deuolutum ad ſequẽtes,& per ꝯñs ceſsio facta ipſius Nic. & Franci.per dñam Ioannã & ſororẽ Marthã eſſet minus efficax.Si uero nõ fieret iſta deuolutio tunc illud fideicõmiſſum,tanquã caducum maneret pœnes dictas hæredes,tũc ex dicta ceſsiõe iuriũ eis facta poſſent magis iuuari. Quid iuris igiſ in ꝑdicto dubio videamus.Et ſaluo ſaniori conſilio credo quod illud fideicõmiſſum per repudiationẽ primorum nõ remanet ut caducũ penes hæredes deuoluatur ad duos ſequẽtes antiquiores de domo & progenie teſtõris. Et hanc eius mentẽ fuiſſe elicio principaliter ex duobus. Primo quia ſine expreſsione nominũ eſt relictũ duobus de ꝓgenie.Secũdo ex qualitate hoĩs in fideicõmiſſo appoſiti. Ex primo ſic arguiſ quãdo põt probabiliter dubitari verũ teſtõris affectio ſit directa ad perſonas an ad agnationẽ & domũ ſuã ad ſiſa recurrendũ eſt cũ.ſ.exprimiſ nomen officij & pſonæ uel alterius in diſpõne iuxta no.in.c.qm̃ abbas.de off.deleg.Oẽs aũt in hoc ꝯcordãt quod qñ exprimiſ ſolũ nomẽ officij ipſius hr̃ ꝯſideratio non ipſius pſonæ ut ibi caſus ſed hic nomẽ agnationis fuit exꝑſſum & ſuppreſſa noĩa pſonarũ ergo &c.Secundo ſic qñ eſt dubia teſtõris intẽtio erga duos an ad unũ uel aliũ applicet debemus ꝯſiderare q̃s ex eis teſtõri fuerit maiori dilectione ꝯiunctus, ut.l.ſi fuerit.de reb. dub.& .l.ſi ſeruus pluriũ.§.fi.de leg.1. ſed in caſu iſto vr̃ teſtõr magis cõſideraſſe domũ & progeniẽ ſuã quã pſonas legatariorũ quas nõ expreſsit & ſic quę ille eſſent nõ ꝯſiderauit ſed domũ ar.ad hoc optimũ.l.quã habebat.de reb.dub.Dilexit.n.teſtõr in caſu nr̃o perſonas antiquiores ꝓpter ꝓgeniẽ,ergo progeniei fauendũ eſt magis q̃a ꝑꝑ quod vnũquodq; & ipſum magis.C.de ſac.ſan.eccle.aut.multo magis.Prætulit.n.in ſubſtituẽdo forte ſibi incognitos de ꝓgenie ꝑꝑ affectionẽ domus ꝓprijs filiab[us] ꝙ de alijs nõ feciſſet ar.l.cũ acutiſſimi.C.de fideicõ.Et hęc affectio.ſ.ad agnationẽ & domũ prouiſionib[us] & ſtatutis viſa fuit utilis & morib[us] hoĩm ꝯueniire,ut patet inſti.de hære.q̃ abinte.de.§.itẽ uetuſtas.& de legitima agnato.ſucceſs.in prin.&.§.quo ad fœminas. Non ob.ſi dicaſ poſtq̃ teſtõr retulit ſe ad duos antiquiores eius diſpoſitio reſtringẽda ad duos proximos nõ vlteriores arg.c.nõ põt.de ꝑb.lib.6.vbi diſpoſitio ſuꝑ rebus in ſiſi forma ꝯcepta reſtringiſ ad duos primos.Si hoc eſt i reb[us] ergo idẽ in pſonis ad ꝓximos duos reſtringanſ,ſic ẽt cũ de tpe loq̃mur intelligiſ de ꝓximo. ut.l.cũ q calẽdis.de verb.obl.ad hoc.ff.de vulg.& pup.l.q plures.vbi iuriſconſultus arguit de pſonis ad tp̃s.facit quod no.Io.an.poſt Arch.in.c.quãuis,de ꝑbẽ.li.6.& l.boues.§. hoc ſermone.de ver.obl.& ꝑ iſta vr̃ quod ſiſe de legato relicto familiæ ſiue agnationi non eſt bonum in caſu nr̃o,vbi nõ de familia ſimpl̃r, ſed de duob[us] tm̃ mẽtio facta fuit. Ad hæc reſpondeo quod in caſu c.nõ põt.&.c.quãuis,ceſſat affectio diſponẽtis, & ſic ſtricte intelligere debere ſuggeriſ odiũ literarũ ad bñficia,ut.c.quauis.de ꝑb.li.6.Hic aut loq̃mur in diſpõne fauorabili, & per ꝯñs amplianda,ut.l.in teſtamẽtis.ff.de re.iur.Itẽ in alijs iuribus nulla eſt ꝓbabilis ꝯiectura deriuãdi diſpõnem in alios quã in primos,hic vero affectio & charitas teſtatoris ad domũ ſuã diuerſam interpretationẽ admittit. Non ob.expreſsio duorũ quia non fuerunt expreſsi proprijs noibus,tunc.n.ſubſequẽs expreſſio gñis ſiue domus uidereſ ſubiuncta ad demõſtrationẽ ꝙ nõ eſt dicendũ cũ ſine proprijs noibus nomẽ agnationis exprimiſ non enim tunc poſſumus dicere demõſtrandi cauſa ſed diſponẽdi nomẽ progeniei ſiue domus adiectum.Ad hoc quod no.Bar.in.l.pe.ff.de ſtip.ſer. Expreſsio aũt duorum ſi generaliter nõ uidereſ obſtare quin dicaſ fideicommiſſum illud ꝯcernere progeniẽ.ut.l.cum illa.§.in fideicõmiſſo.ff.de leg.j.ubi ur̃ caſus. Nam cum teſtator proximos inuitauerit ad illud fideicõmiſſum ad mentẽ iuris vr̃ ſe retuliſſe qđ propinquos ſucceſsiue uocat ad talia,ut ibi.& d.l.peto.§.fratre,&.l.pe.§.j.ff.de verb.ſig.ordo ergo charitatis ſuggerit,ut hic fideicõmiſſum de proximo in proximũ deriueſ ex ſermonis ꝯceptione & perſonarũ affectione,ut in ſiſi dicit glo.ff.de le.1.l.cũ pr̃.§.j.Dico ſecũdo hoc præ-
7 ſumẽdũ ex qualitate hoĩs in fideicõmiſſo ſubiuncti.† Certum eſt.n.quod illud dr̃ perpetuũ propriè quod loco deficiẽtis recipit ſubrogationẽ alterius,ut.l.eũ debere.colũ.ff. de ſer.vr.ꝑdi.Cũ ergo legatũ iſtud ſit perpetuum reſpectu pauperum,ut.l.antep.& vlt.de anouis legatis. Silr̃ dẽt eſſe perpetuũ reſpectu duorũ antiquorũ de progenie,ut ſic pręcedẽtia per ſequẽtia declarenſ ſicut eꝫ.ut.d.l.ſi ſeruus pluriũ.§.fi.de le.j.&.l.fi.§.cui dulcia.de uino tritico & oleo le. ibi ex collatione uini,&c.hæc aũt perpetuitas nõ pt̃ ꝯſiſtere in duob[us] primis de progenie niſi in dicto fideicõmiſſo. d.cã.l.ſi poſt mortẽ.i fi.de lega.j.Ex iſtis igr̃ ꝯcludo per repudiationẽ primorũ duorũ antiquorũ illud fideicõmiſſum in alios deuolutũ.Et audiui quod unus de ſequẽtib. eſt fil[ius] unius ex iſtis repudiantibus quod nequaquã forte alterius ĩpedit deuolutiõnẽ in ipm̃.Nec ꝑdicta repudiatio pr̃is uel alia eius ſibi nocet cũ nõ ex ſua ſed alterius prouidẽtia admittaſ ad illud,ut.l.j.§.quid.ff.de ꝯiab.&.l.2.§.ſi uero, ad tertu.&.l.ſine.§.vlt.de iure patr.& quod no.Bar.in.fi.ff.de inter.& rele,l.j.&.l.cũ oportet.C.de bo. quæ libe. Per iſta manifeſte patet ꝯfeſsio & trãſlatio iuriũ cõpetentiũ hr̃dibus.ſ.dñę Ioãnæ & ſorori Marthæ per eas facta in Nico.& Fran.nõ tenuit in ꝑiudiciũ ſequẽtiũ in gradu. Igr̃ per eam tanquã factã eis q̃bus nõ debuit nõ tranſiuerũt actiones ex trebel.Nã nec trãſiſſent in procur.in rẽ ſuã, ut.l.mulier.§. ex aſſe.ff.de iure do.Indubitanter tñ credo quod ius retinẽdi duas quartas.ſ.treb.& legitimã cõpetẽs antedictis hr̃dibus dñi per illã ceſsionẽ trãſiuerit in ꝑdictos Nico. & Frã. nõ ex trebel.ſed ex titulo.de here.vel actio.vẽ. Nã cũ propter tale ius eis ceſſum promiſerũt idẽ Nico.& Fran.dictæ dñæ Ioãnæ & ſorori Marthæ quantitatẽ pecuniæ. ut in inſtrumẽto ceſsionis patet infert neceſſario quod emerint illa iura pro dicta quãtitate ab eodẽ,& ex hoc capite ſucceſſerũt in iure ipſarũ,ut.C.& ff.de hære.& actio.uẽdi.per totum. Videreſ.n.ſic cedẽdo & recipiẽdo promiſſum pecuniæ hæreditatis dñium amiſiſſe,& poſtea ceſsiſſe ius quod habebat in dicto fideicõmiſſo vniuerſali debito per hr̃des Donini vltimi moriẽtis ex teſtõ Andrioli vt ſic vnicus actus includat plures ſm̃ ordinem intellectus,ut.l.illud.ff.de acq.hære.&.l.ſingularia,ſi cert.pet.&.l.3.§.ſi debitor.ff.de dona.inter vi.& vxo. Nondũ quidẽ erant iſtæ quartæ ſeparatæ a bonis Andrioli. Quod patet q̃a ſi dicta domina ex trib.reſtituiſſet ſequẽtibus in gradu,ut tenebaſ per iam dicta tranſiuiſſet in ſolidũ act.& in ꝑdictis quartis,ut.l.j.ff.ad trebel.Et per hoc nõ obſtat quod ſupra reuocaſ in dubiũ ꝙ ceſſerunt iuri & act. in hæreditate Andrioli non Donini. Nam ius detrahendi dictas quartas nõ ceſsit in perſonam Donini ſed hæredũ ꝙ per ceſsionẽ ꝑdictã in alios tranſtulerunt cũ nondũ eſſent a fideicõmiſſo ſeparatæ. Concludo igit in hoc ultimo ꝙ ꝑdicti Nico. & Fran.ex ꝑdicto titulo ceſsionis habẽt ius retinẽdi duas quartas ex perſonis dictarum hr̃dum cedentiũ iura ſua,aliæ duæ quartæ trãſeunt ad ſequẽtes in gradu propinquiores q̃ debẽt eis reſtitui ſaltẽ per ꝑfatas hæredes ut ſic tranſeunt actiones ex treb. vt.l.j. ad treb. Onera hæreditaria quæ deſcẽdunt ex prædicta hæreditate debent diuidi inter eos,ut in cõſilio præfati doctoris egregij domini Vgolini plenius declaraſ per ꝑdicta. ad vj.& vij.dubiũ non expedit reſpondere præſuppoſitis ceſſionibus & renũciationibus ſupradictis præualidis & iuris ſolennitate vallatis. 1397. xx. Iunij.

CONSIL. XXVIII.

1 *Scriptura priuata per procuratorem facta efficax cenſetur ac ſi per dominum fieret.*

Diſpoſi-

2 *Diſpoſitio una ex duabus ſucceſſiuis a qua effectũ & eſſentiã ſumat.*
3 *Deſtinatio animi procuratori intimata obligationem non producit.*
4 *Procurator in bonorũ obligatione non plus poteſt quàm ipſe dominus.*
5 *Scriptura maior fides non adhibetur quàm uiue uoci.*
6 *Cauſa pecuniaria grauis capitali cauſa æquiparatur.*

IN CHRISTI nomine amen. Rationes inductę ſuperius pro ſer. Iac.cõtra dictũ.B. cõuentũ hypothecaria ſuper poſſeſsionibus quas recepit inſolutũ a dicto.G.videnĩ poſſe iuri cõformari, licet.n.dictus. B.datione ſibi facta in ſolutum de dictis poſſeſsionibus exhibeat publicum inſtrumentũ tñ dictus ſer Iaco.exhibet ſcripturam priuatam recognitã ab.v.procuratore & ſocio dicti.g.ex qua patet obligationẽ in bonis dicti.g.ſer Iaco.prius contraxiſſe,ergo potior eſt in iure,ut.C.qui po.in pig.l.a.& ſi. l.ſi fundũ.&.l.cũ ſi.& ꝯſtat etiã priuatis ſcripturis pignus contrahi poſſe.ut.l.cum tabernã.§.ſi.ff.de pig.&.l.ſcripturas.C.qui po.in pig.ha. † Scriptura igiĩ hæc licet priuata,
1 & per procuratorẽ confecta debet cenſeri efficax ac ſi facta eſſet a dño cuius noĩe actus geritur,ut.l.j.§.deieciſſe.ff. de ui & ui ar.&.l.ita aũt.§.geſsiſſe.de admi.tut.& in regula qui per aliũ,de reg.iur.lib 6. Aliquid autem cõtra proxime dicta vĩ obſtare preälleg.l.ſcripturas quæ vult in ꝯcurſu duorum creditorum agentium ſiue de prioritate pignoris ꝯtendentium præferendũ eſſe ſm habentẽ publicum inſtrumentum in priori tẽpore qui nititur ex priuata ſcriptura & ratio eſt ſuſpicio fraudis quæ cõmitti poſſet per debitorẽ cui facile eſſet priuatam ſcripturã conficere & per illam poſteriores creditores præferre prioribus repetita die ſiue prælata ut ibi no.Iac.but.& Bar.in ſi.dicit tex.in.l. j.§.editiones.ff.de eden.ibi ne quid fraudis excogitetur edito die & conſule & prælato die fiat.Sed iſta fraudis pſumptio non vĩ habere locum in caſu noſtro ubi patet quod ante dictam dationẽ inſolutum idem.g.conſtituit procuratorem dictũ.v.ſpecialiter ad cauendum & ſecurandum dictũ ſer Iac.ad iſtum ergo tractatum & mãdatum de cauendo de quo appatet & publicum inſtrũm vĩ ſequens cautio referenda ad dictũ tempus vt ar.ff.de adul.ſi amici.ubi ad locum tractatus refert delictum alibi cõmiſſum ergo idẽ in tẽpore ut ad diẽ tractatus ſequẽs diſpoſitio referatur.ar.l. vinũ.ff.ſi cer.pet.&.l.huic ſcripturæ, ad.l.aquil.ibi uerũ eſt cum a te occiſum tunc cum vulnerabas.De delictis aũt ad ꝯtractus licitum eſt arguere.l.oẽs,&.l.tam ex ꝯtractibus.ff.de iudi.Præterea qñ vnus contractus cauſaĩ ab alio non cõſideratur ꝯtus vltimus,ſed primus a quo dĩ,ut.l.ſi procuratorẽ.in prin.ff.man.Sed illa obiectio de qua patet priuata ſcriptura cauſaĩ a mandato de quo patet publicũ inſtrũm & propter ipſum ueluti ſuã cãm proceſsit,ergo illud eſt attẽdendũ ut ſic a primordio tituli poſterior formaĩ euẽtus,ut l.j.de impo.lu.deſcri.li.x.vbi no.gl.ꝙ ex origine cuiuſlibet ꝯtus & cauſæ q̃d ſit ſtatuendũ diſtinguiĩ. Vlterius ꝓbatur qñ aliquid venit per modum executionis ad actũ pcedentem inſpiciĩ actus pcedens,ut patet in teſte qui uno tpe iurauit & alio depoſuit.ad diem.n.iuramẽti ips depoſitionis referi ſimiliter ad locũ,ut.l.ſi qñ.C.de iureiu. Et.no.in cle. j.de off.dele.Licet igiĩ de obligõne pignoris appareat per ſcripturam dẽt ceſſare ſuſpicio fraudis dictæ.l.ſcriptura.
2 poſtq̃ talis ſcriptura referĩ ad publicũ inſtrũm.†Nam in duabus diſpõnibus ſucceſsiuis diſpoſitio ſumit effectũ & eſſentiam ab illa q̃ ſe refert ad aliã nõ ab illa ad quã fit relatio, ut.l.ſi quis ita ſcripſerit.de ꝯd.& demon. &.l.aſſe.de hære. inſti.Non põt ergo dici ꝙ ſer Iac. nitaĩ ſimpliciter ex ſcriptura priuata ſed corroborata publico inſtro & eius primordio adiuuaĩ.Sicut ergo nõ põt dici falſum q̃d iuuatur primordio ueritatis,ut.l.cũ filius.§.hæres.de leg.a. Ita nõ põt dici pignus ꝯtum in priuata ſcriptura quæ fulciĩ autoritate publici inſtrumẽti. Ex q̃bus prima facie vĩ dicendũ ꝙ dictus ſer Ia.debebat obtinere in cã.Et.l.ſcripturas & dicta doctorũ ibi nõ videnĩ hr̃e locũ in caſu nr̃o in quo ceſſat finalis ratio dictæ.l.ergo legis diſpoſitio, ut.l.adigere. §.quis.de iur.pa.& no.in.l.cũ ita.§.legato.de ꝯd. & demõ.

Sed his nõ obſtãtibus ꝯrium vĩ de iure dicẽdũ. Et pro euidentia dicendorũ pmitto.ꝙ illa non ſunt paria ſed diuerſa bona.ſ.obligare & mandatũ de obligãdo ſicut aliud eſt eligere & aliud mãdatũ,de eligendo.Et aliud inueſtire aliud mandatũ de inueſtiẽdo.Et aliud ꝯhere aliud mãdatũ de cõtrahẽdo ut iſta pordinẽ ꝓbanĩ in iuribus q̃ alleg.de elec. c.ult.li.6.in ſin.Sola.n. † deſtinatio animi ẽt quæ intimata
3 ſit ꝓcuratori & p eum acceptata nõ producit obligõnem in illo cũ quo debeat actus celebrari niſi poſtq̃ inter eũ & ꝓcuratorẽ fuerit actus celebratus,ut.l.non ſolũ.§.ſi mãdato.ff.de iniu.&.l.ſi quis vxori.§.neq; uerbo.de fur.Hinc eſt ꝙ inter ꝯhentẽ cũ procuratore alicuius & ꝯſtituentẽ oriĩ actio ex ꝯtu qui ſequiĩ nõ ex mãdato pcedẽti ut plene per Bar.in.l.ſi ut proponiĩ.ff.de fideiuſ. Hinc eſt ꝙ dñs põt reuocare tale mandatũ & ſic impedire obligationẽ ꝯhendã iuxta nota,in cle.j.de renũ.&.c.fin.de ꝓcur.li.6.& plene in l.j.C.de ſatiſdãdo.Licet ergo per inſtrũm publicũ probetur mandatũ factũ. V.de obligando ſocios ac bona,tñ obligatio ſua ſecuta cũ nõ habeat neceſſariã ꝯſequentiã ad pdictũ per ipſum publicum inſtrũm nullatenus probaĩ,ſed ſolũmodo per pdictã priuatã ſcripturã. Cum.n.ſunt penitus diuerſa de uno ad aliud nõ inferĩ,ut.l.ſi maritus.C.de dona.inter vi.& uxo.&.l.papinianus cauli,de mino.de off.ordi.dilectus.de teſti.cum veniſſent,de pſcrip.ueniens,&.c.auditis. cũ infinitis ſimilib. & per iſta nõ obſtã. inducta ſuperius in ꝯrium.Omoia.n.loquunĩ cũ principiũ diſpõnis hẽt neceſſariã ꝯſequentiã ad ſi.Hic uero nõ neceſſario ſed contingẽter qñq;. Præterea mãdatũ ad obligandũ pſonas & bona ſociorũ eſt quoddã preãbulũ ad ꝯtum obligationis qui poſtea ſequiĩ.Qñ aũt ſunt duo quorũ vnum procedit ab altero tanq̃ præambulo debemus inſpicere qualitatẽ facti ſm effectũ ſecutũ nõ ſm factũ pambulũ,ut patet in ferente opẽ ſimiĩr.l.j.§.ſi.ff.re anno.&.c.de cætero.de homi.Hæc ſolutio probaĩ aperte per ea q̃ no.doc.& pr̃ meus in decre.dudum.de elec.in illo brocardo initiũ ſpectandum uel non. Gaſpar.† Præterea aduertendũ ꝙ in ꝯhenda obligatione
4 bonorũ nõ plus dẽt poſſe procurator q̃ dñs penes quẽ ſemper remanet eadẽ piãs & maior q̃ transferat in procuratorẽ,ut.c.dudũ.de pbẽ.li.6.& quod ibi dĩ.Sed priuata ſcriptura ueri dñi debitoris nõ piudicat tertio poſſeſſori habenti de ſua hypotheca publicũ inſtrũm cõfectũ de tali obl. ergo nec procuratoris. Nec eſt verũ ꝙ per publicũ inſtrũm pcedens de ꝓcuratione ceſſet ſuſpicio frau.de qua in pall.l. ſcripturas.nã & hodie poſſet iſte. V.iam reuocatus vel non reuocatus ſcribere manu ꝓpria in ſecreto ꝙ dictus ſer Ia. obligauit ante dationẽ in ſolutum.d.B.oẽs poſſeſsiones illas traditas in ſolutum.Cum ergo in ſcripturis priuatis ſit facilis præuentio & gratificatio ſit pciſe eis ſtetur voluit illa.l.fraudibus debitorũ obuiare ne per ſuas ſcripturas priuatas poſſent ledere creditores q̃ cautius ꝯxerunt cum publico inſtrumẽto. Imputet ergo ſibi ſer Ia.ſi tam improuide & incaute ſibi prouidit & hypothecã prius ſibi ꝯſtituit in bonis dicti.G.maxime ſuper tã magna ſumma.ſ.l.flore. Nec occurrit efficax rõ ꝓpter quã ab equitate ad.l.recede-
5 re debeamus. Vlterius hoc probaĩ. Non maior † dẽt adhiberi fides ſcripturæ q̃ uoci uiue alicuius , ut not. Cyn.in.l. 3.§.bonæ fidei.C.de iureiur.&.ff.eo.l.admonẽdi. per Bar. &.c.licet ex quadã. de teſti. in rõne ſui,ſed teſtimonio dicti.N.aſſerentis tanq̃ ꝓcurator cũ aliquo ꝯxiſſe non ſtareĩ in piudiciũ tertiæ pſonæ, niſi tanq̃ unius teſtis de teſt. cũ a nobis de proba.qm contra.Ergo nec ſuæ ſcripturæ priuatę & hac rõne puto q̃d ſi.g.mandans negat dictũ procuratorio noĩe ſuper ꝯxiſſe q̃d ideo de dicta obligatione & ꝯtu apparere aliter q̃ per aſſertionẽ dicti N.affirmantis ſe iuxta formã mandati cũ aliquo ꝯxiſſe.cum.n.ex ſuſceptione
6 mandati obligeĩ dño ad implendũ mandatũ quod ſuſcepit aſſerendo ſe ſimpliciter impleuiſſe non vĩ fides danda,quia ſic ſe exonoraret ab obligatione ſuſcepta.ad hoc facit q̃d no.Bar.in ſi.in.l.deferre.§.idem decreuerunt.ff.de iure fiſ. ſicut ergo de procuratione ſiue mandato procurationis debet plene conſtare iuxta no.in.l.j.C.de procu.ita ſimiliter & fortius vĩ q̃d debeat plene liquere ipſum ut ꝓcuratorẽ

poſtea

poſtea ǯxiſſe ut ſic dño uel alijs q exinde pſit lædi præiudi-
cet.ad hoc facit qđ no.Bar.in pῖæalle.l.admonēdi.ubi ſcri
ptura ꝓpria alicuiꝰ ſi negat eā ꝓpriā & ꝓbaṫ ꝓpria ꝑ teſtes
tm̄ uel cõparationē lr̄arũ tãtũ nõ facit plenã ꝓbationē ſed
ſemiplenã ut in auth.de inſtr.cau.& ſi.§.qui igitur.C.de ſi.
inſtr.l.antepe.& auth.ǯctus.& quod ibi no.eo.ti.ſi ergo ꝓ-
pria ſit probata non facit niſi ſemiplena ǯ ipm ſcribentē.er
go ſcriptura per procuratorē ſi dñs neget & cõparatione
uel teſtib.nõ ꝓbet,nõ debet facere aliquã ꝓbationē ǯ ter-
tiũ.ad hoc qđ no.extra de ſi.inſtr. c.j. & maxime in tã ma-
gna ſumma ad quã cũ idē.g.cõueniaṫ inſolidũ nõ debet de
dicta obligatione in tã graui ſumma plena ſides ǯ eũ & pri
uata ſcriptura adhiberi nec per procuratorē obligari licet
mandatũ proceſſerit ad ipſum obligãdũ probatio eñ ple-
na mãdati licet ꝓbet inter mandatariũ & mandantē tamen
nõ inferṫ in probatione ǯ eũ ꝑ procu.cũ alio ineundi quia
6 iſta ſunt ſatis diuerſa ut ſuperius probaui.† Confirmaṫ hoc
quia cã pecuniaria tã grauis æquiparaṫ cãæ capitali in qua
requiruntur ꝓbationes luce meridiana clariores ut. l. ſciant.
C.de proba.& l.athlete.§.dat remiſsi ooē.ꝯiuncta.l.ꝓpter
litē.de execu.tuto. Ex iſta aũt ſcriptura priuata q̃tumcunq;
recognita poſt finitũ mandatũ non vř reſultare ſemiplena.
Nã ut. ſ. dixi ēt hodie poſſet ēt ſcribere & apponere oēm
diē & locũ. Maxīa igiṫ æquitate ſunt moti legumlatores nõ
credere priuatis ſcripturis niſi magna maturitate cõfectis.
ut no.plenè in d.l.ſcripturas. Ex quibus oibus cõcludo qđ
ſi nõ ex defectu ptãtis ſiue mãdati ꝓcuratoris ſed ex defectu
ſolennitatis probatoriæ ǯctus poſtea qui diciṫ celebratus ꝑ
procuratorem defecerit quod.g.& b.ueniunt abſoluẽdi ab
intentione ſer. Ia. Nec priuata ſcriptura procuratoris ēt ꝑ
eum finito mandato recognita ſed aliter non probata ſuffi
cit ad plenam nec ēt ſemiplenã probationē ǯctus quem uc
procurator aſſerit inuiſſe iuribus & rationib.ſupradictis.
Subſcriptio Baſ.de cal. Dñi nři Ieſu Chriſti omine repe-
tito cæterorũq; ciuium ſupernorum quia plenitudo adie-
ctione non indiget.6.q.1.ſi oia. & ſuperfacto. b. deſcripto
plenè & compendioſè per ſupraſcriptũ dñm meũ.d.Pe.de
Anch.utriuſq; iuris profundiſsimum profeſſorē ſic & iuri-
dice uiſum prius canonico conſilio & deliberatione cum
iuris ciuilis monarcha domino meo domi. Fraoc.de ram-
ponibus præcedente una cum eiſdem conſulo & dico eſſe
iuris. In teſtimonium me ſubſcribens & meum iuſsi appo
nere ſigillum Ego Baſ.de cal.doc & miles.

CONSIL. XXIX.

1 *Scriptura priuata inſtrumentum publicum dationis in ſolutionem habenti non præiudicat.*

Iſtud conſilium tractat de materia præcedentis conſilij.

1 IN CHRISTI nomine amen.† Ego Frã.
de rãponibus aſſentio præmiſsę concluſioni
uidelicet qđ dicta ſcriptura priuata non præ
iudicet dicto.b.habenti. inſtrm publicum da
tionis in ſolutionē ſibi factæ iurib. & rõnib.
ſupius allegatis.nã rõ.l. ſcripturas allegata. ſ.q fuit & vř
fraus quæ de facili põt cõmitti.& pſumit facilius in ſcriptu
ra priuata ꝑꝑ piculũ appoſitionis diei ꝑ.l.j.§.diē.ff.de ede.
& l.repetita.ff.de ſi.inſtr. qm̃ in publica habet locũ ēt in ca
ſu propoſito.ultra præmiſſa obſtãt multa quæ naranṫ in ſcõ
prio qđ licet dictus.g.fecerit inſtrm procurationis de quo.
s.quod uidebaṫ prima facie coadiuuare ſcripturam priua-
tã & ab ea ſuſpicionē tollere non tñ expreſsit ſpecifice aliq̃
certã quantitatē. Sed cõmiſit declarationē dicto.v. relõne
ſcã libr.ſocietatis quã relationē ēt ſpecifice fecit dictus v.i
dicta ſcriptura priuata quæ uerba relationis ad libros fue-
runt limitatiua ꝑcedentiũ & mandati per. d. aut. ſi quis in
aliquo & quod ibi no.C. de ede. Vñ libros oporteret uide
re maximè cũ dictus. g.nunquàm recognouerit ſcripturam
ſed ſemper eam negauerit & ꝯtenta in ea q ēt ſuſpicionem
inducit per.d.l.ſcripturas.cũ aut.ſua.C.qui po.in pig.ha.Et
cum in mandato etiã contineaṫ de termino habendo quã-
uis hæc commiſsio in uoluntate dicti ſer Ia. ſit appoſita &
in ſcriptura priuata nullus certus terminus ſit appoſitus &
eſt quod plus promiſit dictus. v. in dicta ſcriptura priuata
ſoluere intereſſe pro tẽpore præterito & futuro de quo nec
in mandato cõtinebaṫ ſpecifice q̃uis ſub uerbis gñeralibus
mandauit cũ plena libera & generali adminiſtratione & i
connexis & dependentibus poſſet intelligi incluſum cau-
ſant qualenqualem ſuſpicionem ǯ ſcripturam priuatam &
ſubſcribentem ea ar.l.diligenter in prin.ff.manda. & l. non
diſtinguemus.§.de offi. de arbi. & quia nõ fuerunt adiecta
illa uerba in fine ſcripturæ appoſita & cõmo. procuratore
&c.Ex quo ſurgit aliqualis uariatio ſcribentis & ſic aliqua
lis ſuſpicio.ar.l.qui falſa.ff.de teſti.Et etiam quia dicta reco
gnitio facta per dominum.v.narratur facta poſt dictam ſo
cietatem finitam unde non haberet olim ſocijs præiudica-
re. ceſſat. n. hoc caſu quo ad recognitionem prędictam &
addens aſsignare per doc.in l.cum te in galia.C.ſi cer.pe.&
pꝰ Bart.in l.ſi cõmunis ſeruus iam ultra circa medium. ff.de
ſtip.ſer. & cum executio.dictæ ſcripturæ petatur ſolum ǯ.
g.tanq̃ principalem & caput dictæ ſocietatis & non con-
tra alios quiõmo ut narraṫ producũtur in teſtes ꝯtra quos
deberet eſſe ſuſpicio tanq̃ participes commodi & incom-
modi.ar.l.nullus.ff.de teſt.l. omnibus. C. de teſt. quæ om-
nia ſimul iuncta talem qualem ſuſpicionem ut dixi indu-
cunt,unde coadiuuari deberent ſcripta & cõtenta in ea ar.
l.iubemus.& quod ibi no.C.de proba. Quæ dixi ad confir-
mationē & corroborationē primo ſcriptorũ & allegatorũ
to themate propoſito. Nam primo ſcripta tantum ſuf-
ficiebãt & ſufficiunt ad iuſtitiam dictæ cauſæ per ea & alia
confirma. dicta prius ſcripta & concluſa ut ſuperius ego di
xi.Fran. 1397. 4. Iulij.

CONSIL. XXX.

1 *Contractus emptionis cenſus factus ad tempus certum an ualeat. & numer. 5.*
2 *Papa hic dicitur caput eccleſiæ.*
3 *Papa gladium duplicem a Chriſto recepiſſe putatur.*
4 *Papa leges approbans & obſeruari mandans quando eas tollere poſſit.*
5 *Cenſus uendi poteſt. & nu.9.*
6 *Salaria uendi poſſunt.*
7 *Cenſus acquiri & præſcribi poteſt.*
8 *Seruitutes emi poſſunt.*
10 *Vendi quæ poſſint & qualiter.*
11 *Dominus rei eſt dominus uſus eiuſdem & poteſt ipſam & ipſius uſum gratis uel pro pretio in alium transferre.*
12 *Ius accreſcendi an tollatur per nouum contractum in emphyteoſi.*

DVBITARI ſolet a quibuſdam in dubio
1 uertentes. † An ualeat ǯctus emptionum cen
ſus factus ad certũ tempus uel ad redimendũ
uel ad tempus uitæ. Circa quod eſt aduerten-
dum q dominus noſter Ieſus Chriſtus eccle-
ſiam ſuam catholicam fundare uolens & ipſius regimen
committere ſuis uolens antequam pateretur iuſsit & manda
uit apoſtolis ſuis ut gladios emerent : & oſtenſis duobus
reſpondit ſufficit Luce. 23. in hoc oſtendens duos gladios
eſſe in ſua eccleſia uidelicet eccleſiaſticum & temporalem
ut dicitur in extrauag. Bonifacij octaui poſita ſub rubrica
de maio. & obe. in ciuitate. unam eccleſiam cuius quidem
eccleſiæ caput ſanctum Petrum inſtituit dicendo tu es Pe-
trus & ſuper Matthei. xvj. & xix. di. Ita dominus . xxj. di.
nouo. & cap. quamuis . & xxij. diſt. ſacroſancta.& in alijs
pluribus concordantijs . tunc tollam argumenta gloſſa-
rum ootatarum in titu.de iudi.§.nouit.qui fil. ſint legi.cau
2 ſam.el.ij.in gl.in uerbo ad regem. & c.quo iure.8.dr.† quo
niam de neceſsitate ſalutis eſt hodie ut credatur unum eſſe
caput.ſ.Papa ut in prædicto.c.unam ſanctam.unde quia pa
pa caput eſt eccleſiæ & uicarius Ieſu Chri.de ele. fundamẽ
ta.lib.6. In quibus habeṫ quod eſt ille qui ius cõmune ꝯdit
& facit ea quibus ab omnibus eſt obediendũ.xix.diſtin.nul
li phas.& c.ſic omnes.& c.omni uero.& per totum. de con
ſe.di.2.

ſe.di.2.ſic quo l hæreticus iudicatur qui eius ſtatutis obe-
dire contemnit:ut in præalle.c.nulliphas.No.etiam de uer.
ſig.conſtitutionem.lib.6.inter quæ ſtatuta nulli licet igno-
rare:ut 35.di.r.nullibi.& c.omnes quarum autoritate cun-
3 cti regi debent ut in c.j.de conſtit. † Et licet papa ex pote-
ſtate a Chriſto ſibi tradita utrunque gladium recepit:& ta-
menſolum ſpiritualem ſibi reſeruauit uſum temporalis in
imperatorem tranſtulit ut no.in prædicto.c.nouit.de iudi.
&c.cauſam . qui filij ſint legi. & patet in extraua. præalle.
unam ſanctam quod poteſtatem.ex. hoc condendi leges ac
cepit quæ ab omnibus ſibi ſubditis ſunt obſeruandæ ut no.
de conſt.c.j.de priui.ſuper ſpe.x.di.capitulis.& per totum.
4 † Ex quibus iuribus patet quod papa approbat leges & eas
obſeruare mandat nec eas etiam tollere poſſet niſi quo ad
forum ſuum . & quando inducerent peccatum mortale ut
no.x.di.conſtitutiones.de no.ope.nun.c.j.de præſcri.c. fin.
unde ipſas ét leges i eccleſiaſticis ét cauſis & iudicijs ſerua-
mus niſi contradicant canonibus ut patet ex not. in præal-
le.c. j. de no. ope. nun. His præmiſsis dico tenendum cum
Inno. & Hoſt. Io. an. & alijs doctoribus notantibus in c.
5 in ciuitate.de uſur.quod † huiuſmodi cōtractus emptionis
ad reemendum ſiue ad tempus ſiue ad uitam hominis ua-
lent de mero iure dummodo redditus conſtituti ſint an-
te uenditionem ut ſi ſeruantur ſubſtantialia contractus em
ptionis ut certa ſit res quæ uenundať.ut.ff.de contrah.emp.
l.nec emptio & conſenſus.l.in uenditionibus.& inſt.eo. ti.
in prin.& in.§.cum autem.& no.in ſpe.de emp. & uen.poſt
prin.ſuper uerbo uendere dummodo ſecundum Hoſti.neu
ter decipiatur ultra dimidiam iuſti pretij & dummodo in
fraudem uſurarum nil fiat.de emp.& uen.c. ad noſtram. &
l.3.C plus ualere quod agitur. Et eſt ratio quia hic interue-
nit pretium.ſ. pecuniæ quantitas. Item interuenerunt ea
unde debet contractus ex iuribus prædictis robur accipe-
6 re.C.de ſacroſan.eccle.l.iubemus.C.de hære.uel actio.uē.
per totum.ff.de contrahen.emptio.l.j.§.ſine pretio. † Hanc
opi. probo multipliciter primo ꝙ ualeat cenſus uenditio.
hoc probatur quia cēſus eſt res certa.unde uēdi pōt per di-
ctam legem nec emptio. Item probatur expreſſe per cle.
monaſterium de reb.eccle.non alie. ubi papa expreſſe con
cedit quod redditus monaſteriorū uendi poſſunt uel conce-
di ad tempus quarte &c. Item probatur hoc per aut. ut hi
qui ſe prohib.hab. ob res mino. §. quod ſi mino.col. 6. ubi
dicit imperator qđ tutores & curatores de pecūi pecuniæ
minoris redditus eis cōparare debent. & gl. dicit ꝙ reddi-
tus ceſent ut prædia immobilia quare &c. Et aduerte ratio
nē legis quæ dicit in prin. quod tollere uellit peccandi ma-
teriam unde ſi emptio cenſus tollit peccatum cōſtat quod
ualet emptio & peccatum non inducit quia nō probat hoc
eſſe &c.de off.dele.cum contingat.cum concord.Item ſala
ria uendi poſſunt ex cauſis neceſſarijs ſiue poſſent:quia cen
ſentur & ſunt cenſus ut patet.r 2.q.2.apoſtolicos.Item pa-
tet hæc cauſa.& q.in c.placuit. ubi expreſſum eſt quod red
ditus eccleſiæ uenduntur propter meliorationem. Item do
natione transfertur cenſus ſiue poſſeſsio in monachos ut.
16.q.2.ſane.& quod ibi no.quare non uenditionē nulla rō
patitur cum hi ſunt contractus bone fidei & in uno conce-
di & in alio negatur ut no.in l.cum prætor.ff.de iudi.Item
uendi pōt utile dominium retento directo ut patet in feu-
do & in emphyteoſi.de loca.potuit. & ibi no. utile aūt do-
minium cōſiſtit & in cenſu & in fructu ut ibi no.quare &c.
Item eccleſiaſtici redditus ex conſtitutione certis uſibus
debenť & diuidunť ut patet.12.q.2.cōceſſo.& c. ſeq. quare
ſi non poſſent redditus uendi ad certos uſus nulla rō pati-
tur quare &c.& facit.16.q.2.ad hoc. Itē poſſunt manumit-
ti ſerui eccleſiæ & in ·pſorū bonis.xx. ſolidorū pēſione reti
nenda ut.16.q.2.ſi quis.ſic ēt conſtitui poſſunt in emptione
quare &c.Item homines uenduntur ut patet de ſeruis.12.q.2.
fugitiui.multofortius cenſus per locum & argm̄ a maiori.
de ele.cum in cunctis.Item conſuetudo inducit annuas pen
ſiones cenſus ut patet & no.17.q.2. c. ſi. ſic ergo etiam pōt
emi cum non appareat diuerſitatis ratio. Item per ſolutio-
nem cenſus & per rationem factam quæritur poſſeſsio qua
non eſt quis ſpoliandus & ſpoliatus reſtituitur ut patet &
no.in c.ſignificauit.unde ſicut ſola præſtatio ſic etiam ex cā
7 emptionis & multofortius deberi pōt.† Item cenſus acqui
ritur & præſcribitur ēt ſine cā ſolummodo temporis curſu
maximè tali quo in ꝓrium nō eſt memoria hominum ut pa
tet ex no.de cenſibus. peruenit. fortius debetur & acquiri-
8 tur ex cauſa legitima emptionis & uenditionis. † Item ſer-
uitutes emuntur & conſtituuntur in feudis ut patet, C, &
ff.de ſerui.p tot.& inſt. de ſeru.§.ſi quis.ubi no.qđ emptio
ne & uenditione habentur huiuſmodi ſeruitutes multofor
tius cenſus: quia corporales & incorporales ſeruitutes cen
ſentur.Item poſſunt epiſcopi clericis ſtipēdia eccleſiarum
qui cenſus & redditus cenſentur dare ut patet ex. 2.q. 2. c.
ſæpe.& c.ſi epiſcopus . Sic etiam a ſimili cēſus emi poſſunt
Item remittitur ius ſub annua penſione ut patet de reli,
do. conſti. nec cenſetur ſimoniacum nec illicitum ut ibi
quare &c. Quare etiam non poſſet fieri emptio nil ob. qua
re &c. Ex quibus iuribus ſatis patet quod licitè emunť cen
ſus. Item fundus uendi poteſt retento uſufru,ff. de emptio,
9 & uendi.l.fundum.ſic eſt retento cenſu. † Secundo probo
quod ualeat uenditio cenſus ad reemēdum uel ad tempus
uitæ uel ad certū tēpus.Et primo patet id ex.l.naturali.le-
uitici. 25. ubi dominus mandauit iudeis ne terram perpe-
tuo uenderent: ſed ſub pacto reemendi ſic etiam cēſus ſub
tali pacto uendi poſſunt quare &c. Item arguo diſpoſitio
cuiuſlibet rei quæ fieri poteſt in ipſa re ſimpliciter & ad
perpetuum fieri pōt ēt ſub conditione & mō & ad tempus.
hoc patet.inſti.de emp.& uen §.quod ſi fugerit:& ff.eo.tit.
quod ſi fundū.& l.exiſtimo.ſed emptio cenſus fieri pōt ſim
pliciter ut ex priori articulo claret ergo ēt ſub mō & con-
ditionibus ꝑdictis iura prædicta.& no.de pign. ſignificāte,
Item emptio fieri pōt in diem ut.s̄.& ff.de in diem adiecti,
per totum ſi hoc poteſt emi ad tempus hominis quare &c,
10 † Itē pōt uendi fundus pro certa pecunia ad certū tps ui
delicet qđ uſq; ad.x.an.recuperari poſſit ut no.Io.an.in ꝑ-
dicto.c.ſignificante.ſimpliciter motus.per l.ff. de præſcrip.
uerb.ſi uir uxori. ſic etiam hoc uēdi pōt quod quotieſcunq;
facultas.Itē dicit.l.2.C.de pact.inter emp.& uend.quod li-
cite uendiť cum pacto quod qñcūq; pecunia reſtituať quod
res ad uenditorem reuertať & idem not.de uſuris ꝯqueſtus
ſic in propoſito idem no.i c.illo uos.de pig. in gl.hoc uř &
hoc caſu lucratur emptor fructus medio tempore perce-
ptos.Et idem patet.ff.de ꝯhe.emp.& uend. Item dicit lex.
de edil.edic.quod ſi nolit.§. ſed quod. in fio. quod emi pōt
eo pacto quod ſi res diſpliceat quod reddatur ſic etiam emi
tur ſub pacto reemēdi.Item dicitur.ff.de contrahen. emp.
ſi res.Item poteſt paciſci quod ſi intra certum tempus non
ſoluatur pecunia pro re empta emptor arrhas perdit & res
reuertatur ad uenditorem:ut C.de pact.inter empto. & uē.
l.2.& idem patet.ff.de contrahen. emp. §. ſi fundus. Item
poteſt uendi res ut alteri niſi uenditori diſtrahatur : ut ff.
de contrahen.empt.l.qui fundum. Item poteſt emi quan-
ti alius eſtimauerit: ut C. de contrahen. empt. ſuper rebus
ſic ergo ad tempus. Item poteſt excipi in uenditione ma-
nuſata. ff. de contrahen. emp. cum manuſata . & ſic cenſus
quare ex iuribus patet prædictis emptio huiuſmodi ad cer
tum tempus ſub conditione ad reemendum ualere quare.
&c. Vltra quę ſciendum tamen eſt quod inueni unum tra-
ctatū cuius nomen ſuum obticuit autor in quo ſimpliciter
11 tenet hos ꝯtus ualere & fuerunt he cōcluſiones ſuæ.† Pri
ma is qui dñs eſt alicuius rei eſt etiam dñs uſus iſtius rei. Se
cunda quod dñs uerus eiuſdē rei pōt eā transferre in alte-
rum gratis & pro pretio & per cōmutationē alterius rei.
Tertia quod dñs pōt transferre uſum rei & fructum ꝓprię
rei in alterū quia illud uerū eſt ubi talis repetitio pōt fieri
ſalua ratione recti ſermonis alias ſecus : arg. l. iul.phebus.
quæ eſt l.ſi.ff.ad treb. ad hoc non pōt fieri quia ut ſepius di
ctum eſt uerū in ipſorū & cuiuſq; ipſorū &c.regiť & refer-
tur ad generationē Petri & Berte non ad ipſos iam gñatos
non obſtat abſurdū de quo dixi ꝙ uř eſſe.ſ. admittere filio-
ad portionē caducam per obitū filiorū alterius & non fra-
trem loco fratris.Nam hoc ex eo contingit quia in filijs ta-

C lis eſt

lis é ꝯctus:ſed iter ipſos nulla é legis uel hominis ordinatio i hoc iureaccreſcédi:imo legis diſpoſitio é ꝯtria.ſ.qđ i parte caduca per ſolutioně ꝯctus frater nõ admittatur loco fratris ut ſuperius é ꝓbatũ. Et cũ hoc caſu agaẽ de fauore ipſorũ uerba dubia diſpoſitionis ſunt ꝯ eos interpretaoda qui potuerunt apertius loqui:unde non dictũ habeẽ & obſtare dictum ꝯ eos interpretaẽ:ut l.ueteribus.ff.de pac.& l.quicquid aſtringende.de uer.obl. Concludo igitur in hoc puncto ſecundo quod nnn obſtantibus iſtis & cuiuſq; eorum &c.ſuccedat eccleſia in portione de ſacto per obitum Ber
13 ti abſq; filijs rõnibus ſupradictis. † Super tertio dubio dicit.Bal.& loquiẽ in hæc uerba quod ſi dñs emphyteoſim p̃nã duobus fratribus renouauit an per iſtũ nouũ ꝯctũ eſt ſublatũ ius accreſcendi. Videẽ quod ſic q̃a debet inſpici qđ nouiſsimũ factũ é ut.l.ſi q̃s ante.ff.de acq.poſ.In ꝯtiũ vr̃ qđ vr̃ tacite repetitũ quicquid erat repetẽdũ.ar.ff.de pac.l.itẽ q̃a §.ſi.ff.ſol.ma.l.pe.§.uxo.& ff.loca.l.itẽ querit.§. qui impleto. de arbit. l. labeo. Quod uerum credo quia renunciatio uidetur facta ad confirmationem non ad derogationem: ut aut.ſi quas ruinas.de ſacroſan.eccleſi. Et quia in præiudicium tertij nõ potuit dominus mutare formam antiquitus ꝯſtitutam ad ar.de ad.tut.l.impuberi filio centurio. Et quia innouatio uidetur facta cum ſua canſa ſuiſque uitijs . ff. loca.l.ſi quis domum.& de pign.l. lex uecti. nã ſolũ ſemper ſus ꝯcedentis vr̃ ꝯceſſum.ff.de ꝯhen.emp.l.qui tabernã.Iſta ſunt uerba ſua in.l.unica.C.qñ non pe.par.in pe.col.quæ in iſtis ꝯctibus emphyteoticis:ideo uera ſunt quia in eis renouationes fiunt ne tp̃is longinquitate obſcureẽ & lateat ꝯditio originis ipſius rei:ut c.ne uero.& c. lnnginqnitate. cum ſeq.1 2.q.2.c.j.de p̃ca. Limitata ergo cã renouationis limitatũ ꝓducit effectũ.c.ex multa.de uoto. & c. ſi pro clericis pauperibus.de p̃eb.li.6.ſic in ꝯfirmationibus antiquarũ diſpoſitionũ. Nã ſumunt robur & effectũ ab ipſis diſpoſitionibus in tm̃. ſ. ſi ipſæ non ualeant nec per ipſas ꝯfirmationes eis robur accedat.c.cum ĩter uos. de re iud. Per iſta fit ſolutum tertium dubiũ ut in nube proponiẽ hoc dico quod uerba renonationis potuiſſent in perſona filij taliter concipi quod ex eis augeretur effectus primæ cõceſsionis ſicut qñq; augeẽ ex ꝯfirmatione: ut in c.j.& 2.de confi.uti uel inuti.& c.quia diuerſitatem.de conceſ. præbe. In dubio igitur ex uerbis aliud non apparet teneo quod prædixi. 1400.die 8.Ianuarij Petrus de Ancha.legum doctor.

CONSIL. XXXI.

1 *Societas an præſumatur inter fratres contracta ex ipſo quod hæreditatem communem poſſederunt.*
2 *Negotiari quis præſumitur cum pecunia propria.& nu.2.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Quia qõ modicam aut nullã dubitationem ꝯtinet:iõ pauca loquor. Ex his.n.q̃ no.Bar.in l.titium. §.altero.ff de adm.tut.poteſt dicta qõ terminari. Nã ut dicit ibi ſocietas ꝯhitur expreſſe & tacite,de expreſſa hic non quæriẽ quia nõ p̃ſupponitur inter ipſos fratres aliq̃d ꝯueniſſe. De tacita ergo an debeat intelligi ꝯcta uideamus. In hac ante dñs. Oldr. dicit regulã ſimul habitatio lucrorum in cõi collatio & eius qđ ioſup alter lucratur inuicé nõ reddita ratio facit præſumi ſocietaté.ff.de proba.l.procula.ff.ſol.mat.l.quæ dotis.& q̃ ibi no. Sed in caſu noſtro nedum quod nec lucrorum collatio uel mutuo rationis redditio interuenerit ſed nec ſimul habitatio in diuerſis ſe prouincijs ad mercandũ cõtulerunt retinẽdo aũt ſolũmodo hæreditate indiuiſa & ex hoc non reſultat tacita ſocietas aliorũ lucratorũ: ut l. ex parte. §. ſi filius
2 ff.fami.erc.& no.Bar.in d.§.altero. † Præſumiẽ eñ quis negotiari q̃rere & lucrari cũ ꝓpria pecunia nõ cũ cõi uel tertij etiam ſi eius negotia adminiſtraret:ut.l.ſi defunctus. C. arbit.tutel.& l.ſi neuter.in ſi.de priui.cre.facit.l. non unde originẽ.C. ſi cer. pet. Quinimo & ſi de pecunia cõi merces emiſſet ſuo nomine alter frater non teneretẽ fratri cõicare lucrum inde prouenicus:ut l.ſi patruus.C. cõia utriuſq; iudi. Idẽ ſi ſimplr̃ ꝯxiſſent. Nã p̃ſumiẽ proprio noie & perſonam extrinſecã nõ debere ſubintelligi ut.l.ſi ita ſtipulatus. § griſogonus.de uer.ob. Item cũ in oĩ obligatione requiratur conſenſus ut.l.conſenſu.de act.& obl. Et conſenſus iſte ſit duplex.ſ.tacitus & expreſſus:iſte tacitus rebus ipſis & factis eliciẽ:ut l.de quibus.ff.de legi. In ſocietate aũt ꝯprehẽdẽda exigo actus ſociales inter ſocios fieri ꝯſuetos ut cõis habitatio lucrorũ collatio in cõi ut dixi.ſ̃. poſt Old. per actus aũt non neceſſario inferentes ſocietaté non debemus eam præſumere.facit.l.pro hærede.§ papinianus. ff. de acq.hæ. Et in alijs materijs debemus ĩſpicere qualitaté actuũ ut ex eis de aĩo iudicemus: ut not.Inn.c. bone. ij. de poſtu. præla.& l.j.ff.de iti.actuq; priua.per Bar. In. q. ergo noſtra cum non ꝯſtet de aliquo ſociali actu reciproco inter ipſos fratres nõ poſſumus præſumere tacitã ſocietatem q̃ ut dixi debet elici & præſumi factis ipſis & rebus. Ex quibus breuiter ꝯcludendũ eſt pro debitis ab uno ꝯctis aliũ ut ſociũ ꝯueniri poſſe.facit ad p̃dicta qđ no.do.Bal.in l.ſi patruus.præalleg.ex cuius dictis ibi latiſsimè ſupradicta ꝯfirmanẽ Confirmaẽ ẽt ſupraſcripta deciſio ex his quæ no.Spec.4.parte. ĩ ti.de iud.§.ſequiẽ.uer.ut aũt circa hoc. ubi in dubio præſu-
3 mitur lucrũ q̃ alter frater patre mortuo aſſequutus † eſt ex ſua induſtria & operibus quæſiuiſſe nõ de re cõi:ut d.l.ſi defunctus uẽditor ex hæreditate.ff.de hær.uel act.uend. Quinimo in caſu noſtro ultimo iſte frater ſponte onus probandi ſubire uoluit quòd de fructibus bonorum hæreditariorum deductis ſumptibus & ære alieno nil potuit ſupereſſe & per conſequens aliunde non de bonis communibus præſumitur quæſiuiſſe. Et ſic concludo breuiter ut prædixi. 1400.10.Ianuarij.

CONSIL. XXXII.

1 *Actus eſt quadruplex.*
2 *Procurator debitum domini in perſonam domini transferre poteſt.*
3 *Mandatum etiam cum libera non extenditur ad contractum donationis.*
4 *Donatio non præſumitur ubi poteſt eſſe alia probabilis coniectura.*
5 *Deſcriptio multis modis fieri poteſt.*

IN CHRISTI nomine amen. Subtiliter & copioſè ſuper prædicto dubio allegatum eſt per dños aduocatos quorũ motiua & rõnes repetere non expedit ſed ꝯcludere quòd
1 de iure ſentiã ſuper prædicto puncto. † Pro cuius ueritatis inueſtigatione p̃mitto quod quadruplex é actus.ſ.permiſsiuus traditiuus cõfeſsiuus & confeſsionatiuus & ꝓmiſsiuus ſiue adhibitiuus. De primo. ſ. permiſsiuo loquiẽ.l.2.§.circa.ff.de doli.excep.& l.cãpanus.de oper.liberto. De ſecundo.ſ.traditiuo loquitur. l. cũ qui. ff.ſi certũ peta.& gl.no.ibi.de tertio.ſ.cõfeſsiuo loquitur. ff.de dona. l.nuda.l.ratio.& l. cum de indebito. §. fin. ff. de proba. De quarto.ſ.promiſsiuo ſiue adhibitiuo loquuntur quedam iu
2 ra ut infra ſubijciam & uidetur caſus noſter. † In quo patet quod procurator debitum domini permutauit & tranſtulit in perſonam uxoris ipſius domini conſtituentis. Mandauit.n.idem procurator officialibus communitatis quod pecuniam domino debitam ponerent & deſcriberent ad ius dñæ Philippæ uxoris dñi conſtituentis & ipſam dñam Philippam debere recipere a dicta cõitate dictas quantitates. Ex hoc autem actu procura . per dñm poſtea ratificato & approbato oritur dubium an reſulter donatio ut ſic morte uiri fuerit confirmata:ut l. cum hic ſtatus . ff. de dona.inter ui.& uxo.& leg.tertia.& §.donationis. C. eod.tit. Et ſi uerba deſcriptionis concepta ſunt ut ſupra referuntur uidetur ex eis reſultare donatio.nam dum dicitur quod ponerẽt & deſcriberẽt ad ius & ipſũ debere recipere & nomen dñi cãcellare de libro:vr̃ ex his reſultare titulus & traditio & quædã delegatio noĩs debitoris per cancellationẽ ſcripturæ qđ vr̃ abdicare a ſe ius crediti.per cãcellationem aũt ſcripturæ vr̃ creditor abdicare a ſe ius crediti ſicut ſcripturam legẽdo uel tradendo ut.l.labeo. ff. de pact.& l.qui

chyro-

chyrographum.de leg. j. quod no. in c. eccleſia ſanctæ ma-
riæ. 2. ut lite pendente. Itē vr̄ q̄ talis deſcriptio habeat uim
traditionis quæ in iſtis noībus debitorū aliter nō pōt inter-
uenire niſi q̄ nomen debitoris de uno in alterū trāſferatur
oīū conſenſu ut no. Bar. in l. a diuo pio. ad fi. ff. de re iudi. &
quod no. Inn. in c. literis de reſt. ſpo. Ex quibus inferi quod
cū nomē debitoris quod ē cōe florē. fuerit de ꝯſenſu dn̄i ex
poſt facto per ratificationē in alium. i. in uxorē eius tranſfu
ſū iſta ſic cēſenda donatio traditiōe uallata: & p̄ p̄ris morte
ꝯfirmata & ſic non. obſt. l. pōpo. ff. de do. inter ui. & uxo. &
qđ no. in l. 1. C. de dote. cau. nō num. Ad hmōi ꝯfirmationē
accedit quia hic nō fuit unicus actus tm̄ ſed multiplex quo
caſu facilius p̄ſumiť donatio q̄ ex uno. Fuit. n. cancellatio
debiti rōne dn̄i ratificatio & forte curſus t̄pis & annua exa
ctio licet in puncto hæc duo ultima non pōant: ſed ēt ſine
ipſis vr̄ ex primis p̄ſumi animus donandi inter perſonas cō
iunctas. arg. l. ꝑcula. ff. de proba. & cū illa uerba ponerēt ad
ius & ipſam debere recipere nō pōt aliū denotare titulū ex
quo ius trāſferaľ q̄ in donationis debemus illum p̄ſumere
qui pōt ꝯcipi ex uerbis quæ ſēper debēt aliquid operari: ut
l. ſi qū. de leg. j. & c. ſi papa. de priui. li. 6. Deſcriptio. n. iſta i
rōnibus cū alijs actib' p̄ſumi facit donationē ſicut & tradi
tio chyrographi debitori facta de mandato ꝓcuratoris: ut l.
ſi. §. ti. ff. de dona. & l. mortis cā. §. titius. ff. de dona. cā mor.
Et licet iſta urgeat pro hac parte tñ ꝯ̄trium dicendo conclu
do & teneo de iure. ſ. quod ex his quæ ꝓpoſita ſunt in facto
3 non reſultet donatio. † Primo hoc probo ex defectu iura-
menti procuratoris quod mandatū quantūcūq; cum libera
non extendiť ad ꝯ̄ctū donationis: ut l. filius aſs. qui ſaxū. §. fi
lius. ff. de dona. cū ꝯcor. ibi gl. ſubſequens ergo ratihabitio
dn̄i nō vr̄ ad donationē extendi quā negociū nō includit
quod geſtū fuit per procuratorē: talia. n. ſunt ſubiecta qua-
lia prædicata demōſtrat. inſti. de inuti. ſtip. §. præterea. s. l.
fi. §. ti. ff. de uino tri. & oleo le. & natura ꝯfirmationis ſiue ra-
tihabitionis non vr̄ extendere ꝯfirmatū ad ſpeciē non inclu
ſam. ar. c. cū inter nos. de re iud. & quod no. in c. quia diuer-
ſitatē. de cōfir. uti uel inuti.; & a primordio tituli poſterior
formať euentus: ut l. j. C. de impo. lucra. deſcri. li. x. Secūdo
ꝓbo ex natura præſumptionis ac fictionis quæ eſt ut in illis
locū habeat in quibus pōt ueritas adaptari non ad illa quæ
ſunt impoſſibilia de natura uel facto iuxta not. plene. per.
Bar. in l. ſi is qui ꝓ emptore. ff. de uſuca. & quod not. in c. is
qui fide. de ſpon. in nouel. & l. qui ad certū. ff. loca. Sed in ca
ſu noſtro iſtam donationē non cōprehendimus ex uerbis
uel ex forma ꝯ̄ctus ſed dicimus quod præſumiť donatio ex
his quæ propoſita ſunt in facto ſuperius. Sed cū uere nō po
tuiſſet donare iure prohibente: ut. C. & ff. de dona. inter ui.
& uxo. per totū non vr̄ ꝯ̄ iura talis præſumptio aſſumenda
ſed in dubio debemus actus hoim & diſpoſitiones redige-
re ad intellectū iuris non ꝯ̄ prohibitionē & ad illicita ut. c.
cū cām. de reſcr. & c. cū adeo. eo. ti. & l. quero. §. interloca-
torē. ff. loca. & l. quid ergo. §. ſi quis duos. ff. de leg. j. & c. qn
4 tuallis. & c. ueniens. de iureiu. cū ſi. † Tertio probo ex dif-
ficili ꝯiectura donationis quæ nunq̄ præſumiť ubi pōt eſſe
uadendo alia probabilis coniectura: ut. l. ſi cū aurum. & ibi
per Bar. ff. de ſolu. Sed iſta deſcriptio ad rōnem uxoris pōt
fieri alijs de caſibus & reſpectibus q̄ donationis: ut no. in l.
ſi cū propria. C. ſi quis alteri uel ſibi. ꝯfidentes. n. hoies de
amicis & uxoribus ſæpe quod debet eis debeť tales adhi-
bent ut ſtipulent & debitū uel debendum ipſis in amicorū
perſonā traſferant: ut l. quidā cū filiū. de hære. inſti. talis aūt
ſtipulatio uel tranſlatio nō accedit ad naturā donationis i
dubio ſed ad naturā ſimplicis cōmiſſionis & miniſterij ut
probant multa iura ſed maximē. l. ideq;. §. ſi cui. ff. man. &
l. mulier. §. fi. ff. de iure do. unde uer. mater adhibita ad ſtipu
landū dotē datā a filia non vr̄ adhibita niſi tanq̄ miniſtra
multo minus uxor q̄ nō ē pſōna adeo habilis & ſuſceptibi
lis donationis ut mater. Item ſi adhibeo aliū ut ſtipuleť mi-
hi debitum quod eſt plus non præſumit in me animus do-
nandi ſed quod ille recipiat ut procurator meus ad meum
commodum: ut l. donationis. §. pe. cū ſua. gl. ff. de dona. fal-
lit hic in perſonis in quibus poſſum quærere ſtipulando.
Nā tunc præſumiť aius donandi: ut ibi not. & l. plu. in prin.
ff. de pœnis. & breuiter poſſē multa ſimilia adducere quod
in dubio difficulter & raro præſumitur animus donandi de
quibus exemplis per Bar. in l. quæ dotis. ff. ſol. ma. in. 3. col.
Ex quibus ſatis aperte concludiť quod ex iſto actu deſcri-
ptionis informari. i. non neceſſario inferente donationem
nō debemus donationē præſumere Nec immerito quia do
nare eſt perdere ut dicit tex. in d. l. ſi filius. & nullus pecu-
nias ſuas iactare præſumitur: ut l. cum de indebito. ff. de pro
ba. oportet ergo ad eliſionem eius quod non eſt uériſimile
adducere probationes neceſſario inferentes: ut c. quia ueri-
5 ſimile. de p̄ſum. † Sed deſcriptio multis de cauſis fieri pōt
ſicut & ſigillū uel ſubſcriptio in primo inſtrō: ut c. j. de fide
inſtr. in nouel. & dictū eſt. s̄. de deſcr. ſicut ergo i actibus tra
ditiuis eſt præſumptio quod cuſtodie. & non alia cā fiant:
ut no. in l. cū pater. §. pater pluribus. de le. 2. & l. cū quid. ff.
ſi cer. pe. & ibi no. in actibus ut ſic dicerē de ſtrictiuis eſt di
cendū: & ſicut in adhibitiuis ex̄necorum uel ſtipulationibus
collatis in eos ſuperius eſt probatū. Quarto & ultimo non
omitto licet tactū non reperiam: quia forte non expedit. ſ.
quod in iſta deſcriptione nō fuit nec p̄ſupponiť uxorē iſtā
fuiſſe p̄ſentem nec aliquis ſuo noie ſtipu. uel promiſſionē
recepiſſe quod ſi ita eſt in facto nulli dubiū qđ ex ſtip. ꝓcu
ratoris dn̄i uel mariti ſui nullū eſſet ſibi ius quæſitū. per. §.
alteri inſti. de inutil. ſtip. & l. ſtipulatio iſta. §. alteri. de uer.
obl. Non ob. quod per officialē ad illud officiū hoc potuit
ſibi q̄ri: quia hoc nō egit nec forte ad hoc ſuum officiū ſe ex
tēdebat. facit quod no. Cy. in aut. ſcr̄a. C. ſi aduer. uē. & do.
Bal. in aut. gn̄aliter. C. de epiſ. & cleri. Ad allegata i ꝯ̄trium
patet rn̄ſum & p̄dictis. nam illa uerba quod ponat ad ius &
rōnem uxoris & quod debeat ipſa recipere &c. non repu-
gnant quin penes ipſā ꝯſtituať quoddā ius. ſ. recipiendi di-
ctā ſummā: tn̄ ad utilitatē hære. uiri & dicit clare. gl. in d. l.
donationes. §. pe. de dona. non ob. quod poſſit alium affe-
ctum producere quā donōnis quia imo pōt per no. in d. l. cū
propria. & illæ ꝯiecturæ & alia quælibet præſumptionem
donationis excludit: ut d. l. cū aurū. Ex quibus oībus conclu
dendum ut dixi. ſ. quod ex his quæ præſuppoſita ſunt in fa-
cto: non reſultet donatio &c. 13 1 2. menſis. Ian̄. Pet. de Anc.

CONSIL. XXXIII.

1 *Libellus an ſemper in figura iudicij debeat offerri.*
2 *Proteſtatio quæ facto contrariatur nil operatur.*
3 *Libellus eſt totius iudicij fundamentum.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Per ſtatu
tum i cā in quā agiť debet offerri libellus ſm
aliud ſtatutum debet ſuper ipſa procedi de
plano ſine ſtrepitu & figura iudicij. Eſt modo
qō ſi quis porrexit petitionem corā iudice di
cens non per formā libelli ſed ſimplicis & talis qualis peti-
tionis &c. utrū poſſit ſuper tali petitione fundari iudicium
uel ualeat ſi proceſſum fuerit ſuper ea. Et vr̄ primo quod
ualeat poſtq̄ dicta petitio cōtineť in ſe oīa quæ ſunt de ſub
ſtātia libel. nō obſt. dictis uerbis non per modū libelli &c.
2 † Quia proteſtatio ꝯ̄ria facto nil operaľ. c. cū. M. fe. de ꝯſti.
nō. n. uerba ſed mētē & intētionē recipere debemus & ſē-
p mētē uerbis p̄ferre. ut. l. ſcire leges. ff. de legi. & l. ſcire o-
portet. de exc. tu. & c. itelligētia de uer. ſig. & c. māthi opor
tet. de baſilidis. j. q. j. & maximè hoc diceret uerū q a iſta a-
dietio inutilis. ſ. non per modū libelli formam per omnia
ꝯtinet cū poſſet ab illa dimi. arg. de uer. oblig. l. j. §. ſtipulan-
ti. ſufficere. enim uidetur ad ſubſtantiam libelli quod in-
tentio ſit apte concepta & ex ea reſultet actio nec attendi
debeat non cauſa uerborum multiplicatio quæ non mu-
tuat ſubſtantiā iuris. l. ut pediculus. §. labeo. de auro & arg.
leg. & iſta urget pro iſta parte. Tñ in ꝯ̄trium uidetur ueritas
propter expreſſam repugnantiam & quæ reſultat ex uerbis
expreſſis ut. l. ibi repugnantia. de re iudi. Iura enim allega-
ta ſuperius in contrarium tunc haberent locū cū uerba eſ-
ſent ambigua ſed cum ſunt clara non eſt opus coniecturis:
ut. l. ille. aut ille. §. cum in uerbis. de leg. iij. & le. cōtinuus

§ cum ita.de uer.ob. cum ergo in caſu propoſito manifeſtè appareat hanc petitionẽ noluiſſe ꝓducere per modũ libelli ſatis apparet quod ẽt ſi aliàs eſſet acta nõ põt ſuper ea ꝓcedi poſtq̃ intentio refragaẽ ut l.iuſtũ. C.ſi quis alteri uel ſi
3 bi.& c.ſuper abbatia de of.dele. † Eſt.n.libellus fundm̃ totius iudicij & ſubſtantia ut no. in c.j.de libe.obl.& in aut. offeraẽ.de lit ꝯteſta.deficiente igiẽ fundamento ſuperedificari non põt.j.q.j.cum Paulus.non ob.quod proteſtatio ꝯ̃ria facto nil operaẽ quod illud uerum cum factum proteſtationi ꝯ̃rium non depẽdet in totum in proteſtante ſed cum tertio celebraẽ quia tunc ſi ille tertius nõ ſentit proteſtatio non impedit actum gerendum,ſecus ſi actus pendeat a uoluntate ſolius proteſtãtis prout eſt libellum offerre uel lit. ꝯteſtã uel hæreditatẽ adire:ut no.Bar.in l.qui aliena.§.celſus.de acqui.hære.facit quod no.in l.j.C.de lit.ꝯteſta.& maximè eſt hoc uerum in caſu noſtro in quo inquantum dixit per modum libelli &c. Aduerſas pars conſentit dum tẽdit ad excluſionem iudicij opponendã ſuper dictam oppoſitionem ſupra procedendũ nõ eſſe,ex quibus ſine ulteriori proſecutione concludo ſuper dicta petitione tanq̃ inepta non eſſe procedendum : & per conſequens producentem tanquam temere partem uexauerit in expenſis legitimis condemnandum.l.eum quem temere.de iudi.&c.diſpendia.de reſcrip.lib.6. Pe.de Ancha.legum doctor.

CONSIL. XXXIIII.

1 *Reſcriptũ gratioſũ ſedis apoſtolicæ an poſſit ſpog. & an debeat pbari.*
2 *Impetratio uel collatio quæ fit uno iure non debet alio ualere.*
3 *Impetrans gratiam apoſtolicam nil falſi ſuggerere debet.*
4 *Cauſam ſuæ intentionis quilibet limitate probare debet.*
5 *Iuramentum pupilli contractum non firmat inualidum.*
6 *Ratio iuris non prius queritur quam perſona.*
7 *Arbitramentum tranſactio quædam cenſetur.*
8 *Renunciationis ea eſt natura ut renuncianti præiudicet.*
9 *Iuramentum obſeruare non ſemper quis tenetur.*
10 *Clericus in minoribus contrahens beneficium non recuperabit.*
11 *Agens prius implere debet conuenta ex parte ſua cum agitur ex contractu obligatorio.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij Amẽ. In hac cã quia Ludo. & Ricar.tenent locum actorum.ideo prius de ipſorũ iuribus eſt diſcutiẽdum q̃ de iuribus Antonij & Philippi qui ſubſtinent partes rei cum tanq̃ priores ſe offerãt ad defenſam corã iudice delegato papæ. quãtũcunq;.n.ipſorũ iura eſſent inualidã tñ ſi ꝑdicti Lud. & Ri. nõ ꝓbauerint qđ incumbit debent abſolui:ut c.ad noſtrã.ut eccl.bñfi. & l. fi.
1 C.de rei uen.& l.qui accuſare.C.de ede. † Et quia intentio prædictorum Lu.& Ric.fundatur ſuper gr̃a & reſcripto apl̃ico ad eorum impetrationem ꝯceſſo:certum eſt quod ꝓbare debent quæ ĩ precibus deduxerunt alias carere debẽt impetratis. Nam talis eſt ꝯditio & natura apl̃ice gr̃e.l.ſi ꝓbenẽ quæ ſunt in precibus collata.C.de diuer. reſcr. l.uniuerſa.& ſi ꝯ̃ ius uel util.pub.l.ꝑſcriptione.canonizata.25.q.2.Itẽ ſub intelligiẽ ſine præiudicio iuris tertio competentis: ut c.ex tuarũ.de auto.& uſu pal.& c.quamuis.de reſcri.lib.6.& l.2.§.ſi quis a principe.2.§.merito.ff. ne quid i loco pu.& l.quoties. C. de ꝑci. imper. offic. Ex duabus aũt conceſſionibus factis de dictis decimis Andree pater dictorum. And. & Phi. per uicarium dñi epi Andriani clare cõſtat de inueſtitura prius facta dictis.And.& Phi. Cum ergo Papa concedat dictis.Lud.& Ricar. eum clauſula dũmodo alij in dicta medietate non ſit alicui ſp̃aliter ius quæſitũ &c. liquide inferẽ quod tanq̃ deficiat ꝯditio.uel modus ſub quibus dicta gratia facta eſt nullum ius dictis.Lu. & Ric.eſt quæſitum tanq̃ præuentus.facit.c.ſi pro te.de reſcrip.lib.6.per inueſtituram.n.& conceſsionem prædictam factam. And.& Phil.quæſitum fuit ius in re. Quod quæritur in iſtis corporalibus & ſp̃ualibus ſine alia corporali traditione ut legiẽ & no.in ſi.in c.ſi tibi abſenti.de præben.facit.c.cum bertoldus.de re iudi. Non ob.quod allegaẽ quod cõceſsio fa.per uicarium ep̃i adrien. non tenuit tanq̃ ep̃s feuda caduca infeudare non poſsit ſine ſolennitate prædicta in alienationibus rerum eccleſiarum maxime ſi qñ fuerit res caduca diu ſteterit ꝙ nõ infeudauit. Huic.n. obiectioni pleoè & clariſſimè eſt reſponſum in alio conſilio de quo hic copia : uer. unum tñ põt in dubium reuocari &c. & quia ꝯ̃ ibi dicta nihil reperio replicatum ideo aliter non confirmo.Sed addo quod re uera ſint ita quod non liceat prælato amplius reinfeudare ex eo quod ſint effecta de menſa ꝓpter diutinã moram in reinfeudando,dico ꝙ obſtabit hæc eadem exceptio impetrantibus cum iſti impetrauerint ut re caduca & iure debiti quia agnati ex quo ſequiẽ quod non poſſunt dicere fuiſſe effecta menſualia quia eſſent ꝯ̃rij ſibi ipſis . Item & ſi poſſent ſequit quod nec ipſi habere debẽt quia ex quo capite non fuit eis facta ꝯceſsio per papã ſed tanq̃ re caduca:
2 & per ꝯñs habitu ꝯcta rei feudationi. † Certũ eſt aũt quod impetratio uel collatio uno iure facta non ualet alio iure. c.ſuſpectum.de reſcrip.& c.ex parte aſtenſis.de ꝯceſ. præb. in nouel. nec eſt uerisſimile quod papa res prælatorũ incorporatas irreuocabiliter in patrimonio eccleſiæ uoluerit auferre & dare laicis,ſed uerisſimile quod intellexit de rebus caducis:non ſic incorporatis quaſi in illis eccleſia non
3 ledaẽ.ad hoc.c.j.de iure pat.li.6. † Tranſeo ad duo alia ſuggeſta per dictos Lud. & Ri.in dicta impetratione, ſuggeſſerunt.n.qđ in dicta ꝯceſsione accedebat aſſenſus dñi marchionis & hoc falſum quia p eius literas clare patet quod prius ꝯſenſerat dictis And.& Phi. nec ẽt ꝯſenſus ſubſequẽs iuſtificaret gratiã ꝑcedentẽ in qua ꝯſensũ præſuponiẽ pceſſiſſe : ergo non ſufficit ſi ſequaẽ ad iuſtificandũ gr̃am ſurreptitiam a prin.impetrationis.ar.c.ſi eo t.pe.de reſcrip. li.6. no.Ioan.and.in c.poſtulaſti.de reſcr.facit.c.dudum. de ele. Secundo ſuggeſſerunt idem Lu.& Ri.quod in dicta medietate.Anto. ultimi morientis pater eorum debebat admitti de iure ſed non curauit inueſtituram petere:quia dictæ decimę fuerãt ab alio occupatę &c.ex quibus uerbis clare patet quod petunt ſe ad dictã portionem admitti iure debiti tanq̃ prouenerit ab antiquis ipſorum & ſic fuerit feudum pr̃nũ : ut in x.col.de natura ſuc.in feu.ubi paternũ dicitur ſi fuerit parentis cõis agnationis. ſed licet hoc per eos capitulatum fuerit non tñ probatum. imo principaliter ex duobus fratribus habuit: & per conſequens portione unius de facto p p generationem finitam alius uel ipſius hæredes nõ ſuccedunt.de duobus fratribus de nouo bene.inueſt.c.j.nõ obb.ſi dicaẽ hoc probatum præſumptiuẽ : quia inueſtitura quam quilibet ꝑdictorũ fratrũ accepit narraẽ feudũ fuiſſe progenitorum.Iſta.n.uerba narratiua non inducunt probationem nec diſpoſitionẽ: ut c.ſi papa.de priuil.lib.6.& l.ex his uerbis.C.de teſta.mili.facit quod no.Inno. in c. cum in iure.de offic.deleg. & ibi in nouel. Item quod ſi inter ipſos ꝯ̃hentes quandoq; probaẽ : ut l.optimam.C. de ꝯ̃hen.emp. tñ abſentibus certum eſt non nocere ut ibi no.ſed cũ ambo fratres progenitorũ ipſorũ Lu.& Ri.ſeparatim quilibet de per ſe & pro pte ſua indiuiſim inueſtituram acceperit,uerba narratiua prædicta & ẽt diſpoſitiua prolata a quolibet reliquo abſenti alteri nõ præiudicãt neq; proſũt.facit.l.certũ. §.ſi quis abſente de ꝯfeſ.& l.ſi.ff.de interro.act. Ex q̃bus inferẽ quod non probatis his quæ mouerunt principẽ ad gratiã concedendã debent impetrantes carere penitus impetratis:ut in præalle.iuribus.& quod no.in cle.literas.de reſcri.& c.ſuper literis.eo. ti. † Quilibet enim illud quod eſt
4 cauſa ſuæ intentionis debet limitate probare: ut not. Bar. in l.non ſolum.§.ſed ut probari de op.no.in c. abbate ſane. de re iud.li.6.& c.in præſentia.de ꝓba.cum ſi. & prædicta fundãẽ ſuper efficacia gr̃ę ſiue conceſsionis apl̃icæ quæ per Lu.& Ri.non eſt iuſtificata ſed potius per.A.& Phi.impugnata rõne.proprie.inueſtituræ , q̃ præceſsit dictam gr̃am ut ꝑdictũ ẽ. Vltrã ꝑdicta ꝯ̃ ſæpe dictos.Lu.& Ri. allegaẽ laudũ lapsũ inter ipſos & dñam Nouellã q̃ poſtea ceſsit iura ſua ꝑdictis. A.& Phi.quod q̃dẽ laudũ fuit a partibus emologatũ interpoſito iuramento. Videndum eſt igiẽ utrũ hoc eis noceat. Et allegaẽ ꝙ nõ multiplici rõne . Prima quia in laicum non potuit compromitti.de deci.c. contingit. de arbi. Secunda quia autoritate iudicis ſecularis roboratum quod

non potuit

non potuit nec ēt tutoris autoritas aliquid operari.quia ad
iſta ſpūalia ſe eius autoritas non extendit ſed cum autori-
tate iudicis competentis debet dari curator in talibus cau-
5 ſis.c.ſi annum.de iudi.li.6.Iuramentum† aūt pupillorū non
vř ꝯfirmare ꝯ̄ctum inualidū ratione omiſſæ ſolennitatis ut
no.in aut.ſacra.pube.C.ſi aduer.uen.& per Bar.in l.ſi quis
pro eo.ff.de fideiuſ.ex quibus vř pro dictis Lu.& Ri.con-
cludendum ꝙ recte per dictum reſcriptum ſiue priuilegiū
aduocare poſsit dictas decimas non ob.dicto arbitramen
to & accedit hic nullitas laudi & renunciationis iuris inri
bus feudalibus cauſata ab incapacitate dñe Nouelle q̄ non
pōt feudum poſsidere de gra.ſuc.in feu.c.j.& de his qui.in
feu.da.poſ.§.hoc aūt notandum.& per ꝯ̄ns nec ex laudo
6 eum ſibi uendicare.† Nam non prius rō quam perſona que
rēda eſt.ut.l.qui referunt.de iure codi.& l.ſi queramus.de
teſta.poſito ergo quod ex pacto.Lu.& Ri.fuiſſent oīa uali
da:tñ poſtquam ex parte recipiētis renunciationem depre
hendit capacitas non uiderenť qui renunciant perdere ius
ſuum ar.l.utilem.ff.qui ex can.maio.Iſta prima facie multū
ob.ſed pōt ſingulis ſubtiliter rñderi.Et primo non ob.c.
ꝯtingit.quia loquiť de uero arbitrio ex eo tñ quod ad iſtar
iudiciorū ſunt redacta arbitria:ut l.j.ff.de arb.ſicut de ſpūa
libus nō pōt eſſe iudicium coram laico ut.c.decernimus.
de iud.ita nec corā arbitro ſed ſecus vř i arbitratione ex cu
ius dicto nō oritur actio ſed ex ꝑambula partium ꝯuentio
7 ne:ut c.quintauallis.de iurei.per Inn.† Hinc eſt quod arbi
tramentum eſt q̄dam tranſactio in aut.ut diffe.iud.in prin.
Sed tunc dices ſi eſt tranſactio iſta non pōt interuenire in i-
ſtis ſpūalibus licet poſsit amicabilis ꝯpoſitio:ut c.ſuper eo.
de tranſa.& c.niſi eſſent.de preb.Ad hoc dico illud uerum
in beneficijs eccleſiaſticis de quibus loquunť pręalle.c.Sed
cum ꝯtendiť.inter laicos de proprietate decimarum quæ ꝯ
ceſſe ſunt in feudum ab antiquo vř quod ſuper eis poſſent
laici tranſigere caſu nřo quo Lu.& Ri.qui tranſegerunt di
ctas decimas non poſsidebant per talem em̄ traſactionem
titulus ſi quem habent in decimis non fuit translatus in do
minam Nouellam q̄a talis eſt natura tranſactionis eam nō
ꝯferre titulum:ut l.ſi ꝓ fundo.C.de tranſ.quia ergo per ta-
lem tranſactionem vř potius.Lu.& Ri.promiſiſſe non mo-
leſtare dictā dñam q̄ transferre in ipſam titulū vř talis tran
ſactio tenuiſſe aliquo dato quaſi dicta dña ſic dādo redime
ret ſuā uexationē,qđ licet ēt in ſpūalibus abſq; uitio ſimo-
nię:in c.cū ueniſſent.de inſti.Itē negari pōt i iſta tranſactio
ne aliquid datū ēt Lu.& Ri.a dicta dña ꝓ dicta renūciatio-
ne decimarū:hoc.n.non dř in tranſactiōe ſine laudo emolo
gato ſed cū pluribus & multis capřis inter eoſdē ēet q̄ſtio
ſuper quibuſdā Lu.& Ri.dictæ dñæ per laudū ꝯdēnā.& ip-
ſa quibuſdā alijs dictis Lu.& Ri.In diuerſis ergo capřis fa-
cta tranſactio debet haberi ac ſi plures eſſent gratuitę con-
poſitione in ſingulis capitulis:ut l.ſcite debemus.de uerb.
obl.& ſi eſt ita vř quod amicabilis ꝯpoſitio inter partes in
iſtis ſpūalibus ualeat & ſaltē ſit cenſenda cōpoſitio perſona
lis ut ſic cōponentibus obſtet:ut c.decetero.de tranſ.& d.
c.niſi eſſent & hæc interpretatio eſt benignior quia care-
ret uitio & delicto & facit actum ualere ergo in dubio aſſu
menda:ut l.quoties.ff.de reb.dub.& l.merito.ff.pro ſoc.&
8 c.cum tu.fili.de teſti.† Præterea natura renunciationis eſt
ut nocet renuncianti ſi non alij in cuius præiudiciū illa re-
nunciatio eſſet facta:ut paret in.c.admonet.ꝙ in dubijs.de
renun lice:.ergo q̄tum ad epm̄ cuius ſunt decimæ transla-
tio iuris fieri non poſsit laico in laicum:ut c.ꝓhibemus.de
decimis.tñ quod renuncians excludať ne ueniat ꝯ factū ēt
ſ inualidū pōt:ut c.diuerſis fallacijs.de cler.coniug.& l.poſt
mortē.& quod ibi no.de adop Præterea aduertendū quod
Lu.& Ri.iurauerunt non uenire ꝯ dictā dñam uel habentē
ab ea cām moleſtare.:illud ergo iurm̄ ē ſeruādum quatenus
rem familiarem ipſorum reſpicit:ut c.cū ueniſſent.de inſti.
non ob.ſi dicať fuit præſtitum pupillis:ergo nullū.d.aut.ſa
cra.Ad hoc rñdeo quod de iurę canonico pupilli doli capa
ces obligant iurādo.c.j.de delic.pue.& c.paruuli.& quod
9 ibi no.xxij.q.v.† Item quod qnq; non teneať quis ad obſer
uantiam iuřī tñ antequam abſoluať nō debet uenire ꝯ pro-
priā autoritatē:ut c.uenerabilē.ad ſi.de ele.Non ob.quod d
autoritas tutoris ad iſta ſpūalia non extendit:ut d.c.ſi annū.
nam intelligo de iſtis ſpūalibus de quibus laici intromitte
re ſe non dñt ut in beneficialibus & alijs ſed in decimis cō-
ceſsis in feu.ab antiquo ſicut eorū laici ſunt capaces.ut c.q̄-
uis de decimis.& eorū iu.cū ſunt pup.habent de ipſis admi-
niſtrationē & exercitiū actionū:nec occurrit rō dñæ quare
magis ipſis laicis adminiſtratio cōpetat in talibus & nō ad
miniſtratoribus eorum:quinimo cū tutor detur uniuerſita-
ti rerū & non certis rebus.l.certarum.ff.de tutel.ſicut in uſī
uenditione uenit ius patronatus quod eſt ſpūali annexum:
ut c.quanto.de iudi.& c.ex literis.de iure pa.ita ſub conceſ
ſione uřis adminiſtrationis ueniat adminiſtratio quarū lai-
ci ſunt capaces.Itē c.ſi annū.loquiť cum perſona eſt eccle-
ſiaſtica quæ debet excipere curatorem a ſuo iudice.c.nullus
iudicum.de iudi.quæſtio noſtra loquiť in laicis paruis qui-
bus ſi denť tutores extenditur iſta datio ad quecunque bo-
na ēt.ex̄.territoriū ipſius iudicis qui tutelam decreuit.Ad
hoc optime.l.puto.§.illud queri pōt.ff.de reb.eo.& quod
no.Inno.in c.paſtoralis.de priui.Suus ergo iudex.i.ipſorū
pupillorum cognoſcere debuit utrū tranſactio ēt pupillis
utilis & maximē cū principaliter eſſet q́ō rerum tp̄alium
& licet aliquæ decimę ueniāt in tranſactione nihilominus
quia pupillorum utilitas in hoc ꝓcuratur potuit iudex lai-
cus decretum interponere rōne perſonæ ſubiectæ materiæ
ſuper quæ principalr̄ coram eo deducta erat.ſ.lis & q́ō ſu-
per multis rebus temporalibus.Ad hoc l.præſes.C.de tran
ſac.& l.pactum curatoris.C.de pactis.& maximē quia ut
dixi per talem tranſactionem dictę dñæ in decimis titulus
ſpūalis ipſorum non fuit translatus:ut d.l.ſi pro fundo.ſed
renunciatio ſolum facta de iuribus q̄ hřet i eis,q̄ renuncia-
tio nocet & maximē iuřo uallata ēt ſi nullus recipiat uel ſit
præſens:ut c.ueniens.de renun.per Inn.& c.quoties cordis
occulus.& quod ibi no.j.q.vij.& hac rōne tolliť quod dixi.
ſ.ſ.quod cum dicta dña fuit capax huius iuris feudalis non
vř eis nocere renunciatio poſtqnam illi non quæriť.Nam
imo nocet ēt ſi nulli quærať:ut d.c.ueniens.facit.l.plane.in
10 prin.de leg.j.† Nam & alibi & ſi quod agiť non tenet pu-
ta matrimonium cum ꝯſanguinea ignoranter ꝯ̄ctum tñ cle-
ricus in minoribus qui ſic ꝯxit non recuperat beneficiū cui
tacitē renunciauit ꝯhendo:ut dixi poſt.Io.an.in c.j.de cle-
ri.ꝯiuga.li.vj.Nec dicta dña prætendit ex dicta renuncia-
tione pupillorū aliquod.ius ſibi quæſitū ſed hoc ſolū ne ab
eis in dictis decimis moleſtať & ſic ꝯuenerunt cum iuřo de
bent ergo hoc ſeruare & eā in pace dimittere:& quicquid
ad eos pertineat quamuis iniuſte eas detineat ſi petant pōt
dicere quo ad uos liberas ædes habeo & remittentibus iura
ſua &c.ut l.loci corpus.§.ꝯpetit.ſi ſerui.uedi.& c.quā peri-
culoſū.7.q.j.Poſtremo ꝯ dictos Lu.& Ri.diligenter aduer
tēdū qđ alius ex eis factus iā adultus petijt laudū & ꝯpoſi
tionē ꝯ dictam dñam executioni mandari per prātem len-
dinariæ,ſiřr alius eius frater carus tunc & nihil dicit diſtās
a pubertate & ſic ipſis petentibus dicta dña adimpleuit lau
dum ex parte ſua ex quo facto ꝯ ipſum factū adultū reſul-
ſultat approbatio & ratificatio præcedentis ꝯpoſitionis in-
ualide ſi inualida dici debeat cuius ꝯ̄rium dixi.ſ.ad hoc.l.
fin.C.ſi ma.fac.ra.ha.& ſi dicať illa lex dicit ꝯ̄rium quia exi-
git quinquenniū poſt maiorē etatē.Ad hoc dico quod lap
ſo.8.anno.in iſtis ſpūalibus eſt cēſendus maior quo ad oīa:
ut d.c.ſi annum.& per ꝯ̄ns approbare potuit dictam com-
poſitionem & ſic fecit recipiendo quæ deducta erāt in lau
do quod plus fuit quām uerbo approbare:ut c.dilecti.de
appell.licet ergo in tacente illa lex exigat curſum tp̄is ad
approbationem ꝯ̄ctus in expreſſe tñ approbante inducitur
ratificatio ſtatim propter expreſſum ꝯſenſum qui debet po
tētius & citius ſuū effectū operari quā ſolus curſus tempo-
ris.Quantū ergo ad iſtū factū adultū ſi dicam⁹ has decimas
ꝯſiſtentes penes laicos non regulari ut iura ſpūalia quæſtio
non vř dubia quod ēt ſi ꝯpoſitio iſta fuiſſet inualida ex tali
ap ꝓbatione poſt annū.xiiij.ſubſecuta ueniat a ſua itētione
repellendus tanqnā libere potuerit tūc adminiſtrare & ſic
res peruenit ad caſum a quo poſsit haberi efficax princi-

pium & ſic ualét:ut d.c.ſi annum.& c.placet de cnnuer.coo
iung. Alij etiam ooodum tpe implementi adulto vr̃ qđ ob
ſtat doli esceptio.poſtquã.o. ex laudo ſen cõpoſitione pe-
tijt & obtinuit qua deducta in eo fueraot uelle neodere iu-
ra uẽdicare q̃ adimplẽti laudũ aſsigoata fuerũt hoc ipſo do
lo facit & iuris beoeficio minoribus ꝯceſsũ nult trahere ad
iniquũ cõpeodiũ qđ oõ licet:ut ẽ caſus in. l. eũ qui a pupil-
11 lo.C.de uſu.ꝑ emp.cũ cor.ibi io gl. † Præterea cũ ex ꝯ̃ctu
agiẽ hincinde obligatorio debet ille qui agit implere pri-
mo ex parte ſua aĩs repelliẽ ut.l.iul.§.offerri.de act.emp. er
go idẽ in diſtrictu ut.ſ.q. reſciodere ꝯ̃ctũ niẽ dẽt primo re-
ſtituere qđ recipit ut ſic idem o petur ꝓpoſitum in ꝓpoſito
qđ oppoſitum io oppoſito:ut l.& ꝯ̃.de uul. & pup.& l. ſi ut
ꝓponis.C.de nuptijs.& aut.ꝯ̃. de diuo. & in regula oil tam
naturale.facit.l.j.C.de repu.quę ſiunt in iudicio.Rurſus põ
deranda eſt dicta executio laudi qđ per eã.Lu.& Ri. uideo
tur renunciaſſe iuri ſi quod ex dicto indulto apoſtolico eis
queſitũ fuerit nã per laudũ & ꝯpoſitiooẽ obligant io deci-
mis de q̃bus in dicto indulto dictã dñam oõ ioquietare pe
tendo igiẽ exequi laudũ uidenẽ ꝯtenta in eo oĩa approba-
re ẽt ꝯ̃ ſe:ut c.cum nenerabilis. de excep.io oouel.& c.cum
olim.de cẽſi per Ioo.& l.poſt legatũ.in prin.& ibi Bar. de
his quib.ut indi.Si ergo ſic petẽdo uidenẽ laudũ approba-
re per quod a dictis decimis excludunẽ ergo per ꝯ̃ñs illi io
dulto renũciare uř per qnod ad decimas admittunẽ:& hoc
de facili ꝯtingit.ſ.per ꝯ̃riũ actũ perdere ius quæſitum ex pri
uilegio:ut c.cũ acceſsiſſent.de cooſti.& c.ꝑ illorũ. de præ-
beo.cũ ſi.ex quibus oĩbus luce clarius manifectum apparet
quod dicti.A.& Phi.habentes cãm a prædicta dña oouella
& etiã ex iouestituris proprijs intẽtãtes noo potueriot ne-
que poſsiot ã dictis.Lu.& Ri.fratribus moleſtari tanquam
nullum ius habẽtibus in prædictis decimis tam propter gra
tiam ipſorum oon iuſtificatam quàm multis rationibus ſu-
pradictis.Pet.de Ancha.

CONSIL. XXXV.

1 *Laudum an habeat paratam executionem contra fideiuſſorem in com-
promiſſo datum.*
2 *Sententia qua contra principalem fertur executionem non meretur
contra fideiuſſorem.*
3 *Petitio reductionis ad arbitrium boni uiri eſt appellatio quædam*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Apud in-
telligentes dubium ſiue quæſtio quę opponiẽ
parũ habet dubitationis quia deciſa per cõcs
theoricas & doctrinas doctorũ. certũ ẽ. n.qđ
fideiuſsio de qua. ſ̃. eſt ex̃iudicialis interpo-
ſita per ſtipulationem ſuper obſeruantia futuri laudi & nõ
corã arbitratnribus electis ſed ſolum corã notario ſtipulã-
te ut publica perſona uice & ooie Nicolai & oium quorũ
intereſt.Ex iſta ergo ſtipulatione oriẽ actio ex ſtipulatu ꝯ̃ ſi
deiuſſorẽ quæ actio nõ habet executiooẽ paratã ſi laudum
latum ꝯ̃ principalem haberet paratam dictã executionẽ ex
2 forma forte ſtatuti ferrarię. † Sicut nec ſnĩa lata ꝯ̃ principa
lem mererẽ executionẽ ꝯ̃ fideiuſſorẽ ꝯtractus ſecus ſi con-
tra fideiuſſorẽ de iudicato ſolueodo corã iudice interpoſi-
ta:ut on.Bar.ff.iudi.ſol.in rub.& Cy.io l.fin. C. de uſu. rei
iud.io 2.q.& Io.ao in c.j.de iurein.& dãno da. in oouel. cũ
ergo in quæſtione prædicta fideiuſſor fuerit extraindicia-
lis coram arbitratore uel eius laudo noo deducta luce cla-
rius manifeſtũ eſt quod executionẽ dictũ laudũ non mererẽ
ꝯtra præfatũ fideiuſſorẽ:ut no.in prædicto.c j. Præterea ad
uertendũ quod fideiuſsio præſtita ſuper obſeruantia laudi
quod poſtqnã latũ fuit petitum fuit reduci ad arbitriũ boni
boni uiri in quo Guido io laudo condẽnatus ſuccubuit ut
3 in themate ꝓpnnit. † Ex quo infero quod cũ petitio ad ar-
bitriũ reductionis boni uiri ſit quędã appellatio ut.l nõ di
ſtinguemus.§. cum quidã.ff.de arbi.& iudex aditus tanquã
bonus uir ſuccedat loco iudicis appellationis ꝯ̃ñr infertur
quod ſicut fideiuſſores dati de iudicato ſoluẽdo in cã prin
cipali nõ tenenẽ de eo quod fuerit iudicatũ ꝑ iudicẽ aditũ
tanquã bonũ uirũ ex cuius ſnĩa confirmatoria laudi oritur
officiũ iudicis executiuum non ex ipſo laudo ad ioſtar ſniæ
appellationis:ut oo.Bar.in l.cũ apud.ff.iud.ſol. imputet er
go ſibi Nicolaus dictus buccarellus quod nõ petijt coram
prædicto iudice recurſus fideiuſſores renouari.ut oot.Bar.
in prædicta.l.cum apud. Es quibus infertur ſolutio ad quæ
ſitum quod ꝯtra fideiuſſores de quibus queritur oõ põt ſie
ri executio laudi. nec forte amplius ꝯtra eos agi cũ ex di-
cto laudo nõ oriaẽ iudicis officiũ ſed ex ſoia iudicis ꝯfirmã
tis laudũ Laus Deo & ſaluatori noſtro dño Ieſu Chriſto.
1408.die menſis aprilis.dominus Pet.de Ancha.

CONSIL. XXXVI.

5 *Tutorem habenti non datur contutor.& nu.4.*
2 *Cauſa legitima allegari nedum ſed & probari debet.*
3 *Tempus ipſum requiritur ut maturius quid agatur.*
5 *Probationibus ſuperfluis nullus ſe onerare debet.*
6 *Officium iudicis conquieſcit dilatione pendente ſic quod nil facere poſ-
ſit in præiudicium dilationis.*
7 *Delegatus a principe an poſſit ſubdelegare.*

IN CHRISTI oomine amen. Viſa qua-
dam petitione porrecta ꝑ parte magiſtri Ma
leti de rurſis de forliuio ꝯtra dñam Tamanã
auiam & tutricẽ Andromache & Eliſene pu-
pillarũ ſnĩa ſubſecuta lata per dñm Ludoui-
cum cootra dictã dominã & appellatione ab eo ioterpoſi-
ſita per ſer. Ioan.procuratotio oomine dictæ Octauianę &
ſnĩa ſuper dicta appellatione lata per dñm Fraociſ. & alijs
actis & actitatis in prædictis cauſis & dubijs ſuperinde eli-
citis ad dicta dubia ordinate deſcendens diſcutiendum eſt
primo de ptimo dubio utrum.ſ.pronũciatio dicti dñi Lud.
inquaotũ adiunxerit dictum magiſtrum Maletũ in ꝯtutorẽ
dictæ dñæ octauiaoe & ipm in contntorem dedit ſit ualida
de iure maxime uiſo ſtatuto forliuij ſub rubrica de tutori-
bus dandis pupillis . ſuper quo ſtatuto uř fundari dcã pro-
1 nunciatio & ſnĩa. † Nam de iure cõi tutorẽ habenti oõ da-
tur talis adiunctus ſiue contutor.ut C.in quib.cau. tuto.ha-
benti.l.licet per totũ.& qui petant tuto. l. cũ in re. oportet
igiẽ poſtq̃ ſuper ſtatuto fundaẽ dicta datio ꝯtutoris mentẽ
& uerbis ſtatuti deſeruire.l.j.§.ſi is q̃s nauẽ. ff.de exerci. &
l.conſtitutionibus ad muni.Sed ſtatutum riquirit duo.Pri-
mo quia ab aliquibus conſanguineis ex parte patris peta-
tur talis adiunctio legata aliqua cauſa ſuſpitionis uel alia
legitima & ueriſimili cauſa iudicio oſtenſa.Secundo quod
iudex uideaẽ & arbitretur an expediat hoc pup. oõ paſsim
ergo ſtatutum iudici conceſsit iſtam donationem adiuncti
ſed concurrentibus prædictis . ſ. petitione & conſanguioeẽ
eorum iuſta cauſa allegata & probata & iudicis arbitrio
confirmata . & omnia iſta uidentur de forma ſubſtantiali
cum iuriſdictiooem ſuper hoc recipiat a prędicto ſtatuto ꝯ̃
ius commune iuxta doctrinam ſing.gl.de iure pa.cle.j.quic
quid autem ſit ꝯ̃ formã a ſtatuto traditam ipſo iure oon ua
let ſicut ſi fieret ꝯ̃ formam traditam ab homioe uel a leg.c.
cum diſcam.de reſcrip.& c.q̃uis. coniuncto. c. prouida.de
elec.li.vj.facit.l.diligenter.ff. manda. Sed in caſu nr̃o dicta
petitio non eſt facta a cooſanguioeis ut ſtatutum requirit
ſed ab uno tantum & ſic ꝯ̃ uerba ſtatuti q uoluit per plures
fieri quaſi ualidus eſſe præſumpſerit quod plurimorum iu-
2 dicijs cõprobaẽ. c.ꝓuideotia.de of.dele. † Item ſtatutũ uo
luit cãm legitimam allegari & coram iudice probari quaſi
allegare ſolũmõ ooo ſufficiat:ut no.in ſi.in cle.j. de reſti. in
inte.& ff.ſi quadru.pau.fe.di. in rub. Sed io caſu nr̃o cauſæ
in libello deducte noo ſunt probate ſimpliciter oec per iu
dicẽ oec cognitum uel diſcuſsũ an dictis pupillis fuit expe
diẽs talis adiectio ſiue tutoris datio quod ex eo patet q̃a fa
cta fuit eodẽ die quo ꝓcurator dicti mař maleti libellum
porrexit & ſic mious ꝓpere ad hoc acceſsit ex quo coquin
citur & præſumiẽ oulla adhibuiſſe cãæ cognitiooẽ ex ipſa
tp̃is breuitate ut ẽ te.oo.io c.cũ ex literis.de reſt.in inte. &
no.Bar. in l.ꝓlatum. C. de ſen.& per hoc tollitur præſum-
ptio

ꝓtio iuris præſumẽtis ꝑ iudice in arbitrarijs. iuxta oor. per
Inn. in c. innotuit. de eo q̄ fur. ord. ſuſce. Nã illud uerũ niſi
ex tẽporis breuitate appareat iudicẽ de ueritate cãrũ in li
3 bello deductarũ nõ inquiſiuiſſe. † tẽpore n. indigemus ne
aliquid maturius agamus di. c. põderet. ad hoc optime. l. cũ
hi. §. ſi ꝑtor. ff. de trãſac. nõ. n. paſsim ſtatutũ iudicis arbitrio
hoc relinquit ſed ſi ſibi ueritas oſtẽſa fuerit. & ſic oportet
de ueritate cõſtare ꝑ acta & per ꝯñs iudici nõ credit. c. qm̃
ꝯ falsã. de ꝓba. Vlterius ex libello ꝓducto per ſer antoniũ
apparet petitũ ſolũmõ declarari & ꝓnũciari dictã auiã nõ
fuiſſe tutricẽ & inquantũ fuiſſet uel eſſet ipſã per ſnĩam re
mouerit tanq̃ ſuſpectã ex certis cauſis allegatis in libello
in quo nihil apparet qđ petierit dctm̃ magrm̃ dari in adiũ
ctũ uel cõtutorẽ dictæ dñæ ſuper igit̃ nõ petitis iudex tulit
ſnĩam & per ꝯñs nullam: ut l. ſi. C. de fideic. lib. c. qualiter
& qñ. de accu. Itẽ ẽt ex hoc apparet quod datus fuit adiun
ctus nullo cõſanguineo hoc petẽte & per ꝯñs nõ fundatur
dicta datio ſuper dicto ſtatuto quod exigit petitionẽ & iu
4 ſtarũ cãrũ ꝓbõnẽ & iudicis inquiſitionẽ. † Clare igit̃ con-
cludit̃ quod dcã datio dicti magr̄i in adiũctũ & tutorẽ iuri
bus nõ ſubſiſtat nec iuuari poſsit legib. ſtatuto uel ſnĩa præ
dictis. Ex hoc infert̃ Deciſio ad ſm̃ qđ eodẽ morbo labo-
rat ſnĩa dñi Frãciſci. Nã ſuꝑ nõ deductis & nõ petitis corã
iudice a quo nõ habuit ꝑtãtem ꝓnũciandi ſed petita non
fuit dcã datio in adiũctũ corã iudice a quo ut ſ. dictũ eſt. Si
ergo iudex a quo iuriſdictionẽ nõ hũit ſuper nõ petitis nõ
potuit appellatio deuoluere cognitionẽ eius ſuper quo iu-
dex a quo carebat iuriſdi. ut c. olim. de exce. facit qđ no. in
cle. fin. de app. Itẽ ex alio capite dicta ſnĩa. d. dñi Franciſci
fuit nulla quia dicta cõmiſsio ſibi facta fuit conditionalis
quæ fuit ſibi cõmiſſa ſi & inquãtũ partes corã eo procedere
intendãt & parte dictæ dñæ recuſante & inuita ꝓceſsit &
ſic nõ exiſtẽte cõditione ſuæ iuriſdictionis & ea nõ purifi-
cata ꝓceſsit & ſic ſnĩa nulla iuxta plene no. in c. cũ plus.
de offic. dele. lib. vj. & c. ab excõmunicato. de reſcri. Itẽ q̄a
parte lata nõ citata peręptorie & qđ peius eſt nec ad illũ
actũ ſed ad aliũ puta ad uidendũ pronũciationẽ utrũ eẽt
iudex cõpetens necne ut no. in c. cõſuluit de offi. dele. & in
l. aut qui aliter. §. j. & l. ſi. ff. quod ui aut clam. per Bar. Ex ꝓ-
dictis liquide apparet quod tã a ſnĩa dñi Lodouici quam a
ſnĩa dñi Franciſci cũ ſint nullæ funditus ipſo iure fuit per-
perã & ſuperuacuo appellatũ, q̄a nõ expediebat nec per de
ſertionẽ taliũ appellationũ dictæ ſnĩæ cõfirmari poſſent. ut
l. ſi expreſſum. ff. de ap. ex quib. infert̃ Deciſio tertij quæſiti
quod ſuperuacuo dicta dña iuſtificare intendit tutelã ſuã ꝑ
certas ꝓbationes quas omiſit corã prædictis iudicib. nã ad
uictoriã ſatis ſibi ſufficit ut fundata ſit ſua intentio de iure
cõi quod dicta datio cõtutoris & adiuncti nõ teneat nec ſu
5 ſtentari poſsit ſtatuto prædicto uel alio iure. uñ † ſuperua-
cuis ꝓbationib. nõ debet ſe onerare nec iudex ẽt hoc pati
debet. c. cũ cõtingat. de offi. dele. & l. ad ꝓbationẽ. C. de ꝓ-
ba. cũ ſi. hac ẽt rõne ſuperflua relinquũt̃ dubia quæ tangun-
tur in quarto articulo principali quæ etiam ſi ſuperflua non
eſſent tamen ex allegatis hinc inde ſuper eis uidentur al-
legata per dictam dominam contra dictum magiſtrum ma
letum in iure fundata. Excepit enim primo quod non
eſt audiendus quia non eſt conſanguineus pupillorum ex
parte patris quod ſtatutum requirit, debet ergo hoc ꝓbare
ante oĩa ad legitimationẽ ſuæ perſonæ quia alias iudicium
eẽt nullũ. ut l. quæramus. ff. de teſta. cõiuncta l. cũ iniuſto. ff.
de collu. de reg. facit l. pręſes. C. de plag. Itẽ ẽt aduertẽdum
quod ſer. Anto. ꝓcurator dicti magr̄i petijt dictã dñam re-
moueri ab adminiſtratione tanq̃ ſuſpectã pluribus de cau
ſis & in hoc requirit̃ ſpãle mandatũ ut l. nõ ſolũ. §. fin. ff. de
procu. quod hoc utrũ habuit nõ iudico: ſed ſi nõ habuit iu-
diciũ eſſet nullũ iuxta no. in ſi. per Bar. in l. pe. §. ad crimẽ.
ff. de pub. ulterius dicta dña corã dño Petro commiſſario
uult probare cõſuetudinẽ quod nõ ſit de cõſuetudine dari
maſſario cõis forliuij copias inuẽtariorũ tutorũ. & ad hoc
primo dico quod cũ ex minus ſolẽni cõfectione inuentarij
fundat̃ intentio dicti magiſtri quod ipſe debet hoc probare
etiam negatiuam: puta copiã nõ datã maſſario cõis iuxta
doctrinã Inno. in c. ſuper his. de accuſa. & Bar. in l. illa ſti-
pulatione ſic calendis. de uer. obli. Secundo dico quod in-
quantum teneat̃ probare ꝯſuetudinẽ quã deducit dico qđ
debet admitti ad hoc probãdũ non ob. publicatione teſtiũ
& proceſſus q̄a datus fuit ſibi terminus ad probãdũ & pro
nunciandũ q̄ terminus ſibi nõ curret donec eſſet reſponſũ
ſuis poſitionibus & hoc de iure eſt iuxta no. in cle. ſæpe. de
6 uer. ſigni. † Certũ eſt aũt quod pendente dilatione iudicis
officium conquieſcit: ut non ualeat ipſo iure quod facit in
præiudiciũ dilationis: ut l. ſiue pars. C. de dila. & c. ſignifi-
cante. de appel. Non ob. quod iudex aſſerit reſponſũ quia
ſuper hoc ſibi non creditur niſi conſtet ex actis ut d. c. qm̃
ꝯ falſam. de proba. Super eo quod quæritur an cõmiſſarius
poſtquam cõmiſit alij uices ſuas & ille acceptauit & ſi aſ-
ſumpſit aliũ cõmiſſariũ ſecũ an ualeat proceſſus in primo
7 dubio. † Non uidetur quod delegatus ab alio quàm a prin
cipe poſsit ſubdelegare. l. a iudice. C. de iudi. & c. ſuper quę
ſtionum. de offic. dele. licet ubi potuiſſet an reuocare poſ-
ſit in caſu prædicto de hoc remitto ad c. quamuis. de offi.
deleg. lib. vj. De ſecundo not. in c. ſuper de offi. deleg. &
quia ex tot deductis & allegatis. ſ. a dicta domina in caſu
uictoriæ. Et expreſſe patet dictum magiſtrum maletum te
mere fatigaſſe litibus & expenſis dictam dñam: ideo ſuper
iſtis ultimis duobus me non extendo. Sed concludo per di
ctum commiſſarium pronũciandum ſuperuacuo fuiſſe per
dictam dominam appellatum cum ſententiæ late ſuper da
tione adiuncti & contutoris ſint & fuerint ipſo iure nul-
læ rationibus ſupradictis dictoq; magiſtro maleto & ſuis
procuratoribus perpetuum ſilentium imponendum & in
expenſis legitimis condemnandos. Laus Deo & ſaluatori
domino noſtro Ieſu Chriſto. 1408. die. xv. menſis Apri-
lis Do. Pe. de Aancha. legum doctor.

De priuilegijs.

CONSIL. XXXVII.

1 *Priuilegiatus contra priuilegiatum priuilegio non utatur.*
2 *Immunitas alicui concessa ne infra certum tempus pro debito conue-*
niri an ualeat.
3 *Domicilium nouum uel aliud ex accidenti ueniens cauſam originis*
non mutat.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Contra
Ioannẽ & Marianum allegantur principali
ter tria per Laurentium. Primo ſimile priui
legium ſiue immunitas conceſſa Laurentio
eodem tempore & contextu quo prædictis
Ioan. & Maria. conceſſa fuit. Vnde priuilegiatus cõtra pri
uilegiatum non poteſt uti priuilegio. Secundo quia dicta
immunitas non extendit ſe contra florentinos uel ſuppo-
ſitos eorundem iuriſdictioni ſed bene contra piſanos. ſed
Laurentius licet ſit domicilio piſanus eſt tamẽ origine flo
rentinus ſiue ſuppoſitus iuriſdictioni florentiæ ſcilicet de
terra ſancti Geminiani oriundus. Tertio pro parte Lauren
tij quòd dicta immunitas non extendit ſe ad iſtud debitum
ad quod conueniuntur cum dictum debitũ non poſsit dicĩ
cõtractũ ante dictam immunitatẽ. ſed poſtea quia licet ab
antiqua ſocietate deſcendat tamen quia diuiſa fuit poſtea
ex parte diuiſionis debẽt cenſeri dicti Io. & Ma. debitores
cũ ante diuiſionem non potuiſſent ad dictum debitum cõ-
ueniri. ſuper iſtis igit̃ tribus dubijs inquirendũ eſt quid iu-
ris. & præmittendum ante omnia quod immunitas conceſ-
ſa prædictis Io. & Ma. quod nõ poſsint conueniri uſq; ad
decenniũ ſuper debitis retrofactis nullũ ſortitur effectũ ni
ſi idoneè ſatiſdederint de ſoluẽdo in dicto termino: ut eſt
caſus in l. uniuerſa. C. de ꝓci. impe. offe. præmittẽdũ eſt etiã
quod dicta immunitas uidet̃ conceſſa ad poſtulationẽ ſiue
procurationẽ non proprio motu, quo clare colligitur ex
proemio quod præbet intellectum diſpoſitionib. quæ poſt
eum ſequitur: ut l. j. in fin. de orig. iur. & l. fin. de hære. inſti.
cum ſimi. in proemio enim dicitur conuenta præmiſſa. &
c. & ibi quod fides publica obſeruetur. &c. & dicta immu-
nitas deſcendit ex præambula cõuentione prædictorũ Io.

& Ma. uel alterius pro eis & ſi idē ac ſi ab eis. c. ſi motu
proprio de præben.lib.vj. His præmiſsis in primo dubio
uidetur quod licet prædicti Io.& Ma.excipiant contra di-
ctum Laurentium de prædicta immunitate decennij poſ-
ſit idem Laurentius ꝯ ipſos replicare de ſimili immunitate
ſibi conceſſa ut ſic dictæ immunitates inuicem confundan
tur. Nā cum dictus Laurentius certat de damno uitando
& prædicti Ioan.& ma.de lucro captando .ſ. decennalis di
lationis interuſurij medij temporis,& ſint pariter priuile-
giati præfertur Laurentius qui certat de damno uitando.
ff.ex qui.cau.ma.l.ulti.& l.fi.C.de codi. & no. Cy. in l.fin.
C.de ſacr.ſan.ec.in iiij.q.Itē cum ſint in hoc pariter priui-
legiati a communi florentiæ propter forte eorū bena me-
rita & ob rem cōmunis florentiæ proſpere geſtā nō eſt ue
riſimile ꝙ uoluerit priuilegiari unum contra alterū. ar.l.aſ
ſiduis.q po.in pign.ha.& l.qui duos.ff. de proc. Itē dictam
dilatione decennalē ab ambobus obtentā & alia rōne nō
uidet ꝙ unus poſsit ipſam allegare neq; uti cū pariter im-
petrauerint ius iniquū.ꝯ igitur Ioan.& Ma.excipientes de
ſua impetratione poteſt replicari fruſtra legis auxilium in
uocat q cōmittit in legē.c.q fruſtra de uſur. &c. cū eccle-
ſiaſticæ.&.c.dilecti.& qđ ibi no.de except. & hoc de pri-
ma allegatione facta ſupra in fauorem Lauren.quæ fundat
efficacibus rōnibus ꝓut.ſ.patet. Venio ad ſcđam rōnē. Nā
dicto Laurentio in quātum eſt ſuppoſitus cōi florentiæ rō-
ne originis & immunitas ꝑdicta cōceſſa. Io. & Ma. ſibi nō
præiudicat inquantū non eſt piſanus forte domicilio ꝯ ip-
ſum effectus dictæ immunitatis extendit:& ſic in eadē per
ſona concurrūt ſibi ius fauorabile & nociuū. Videndū eſt
igit quod ꝑualeat:& licet ꝓ & contra poſſent multa iura
& rōnes allegari de quib.plene quadā diſpu.Ioā.cal. nō di
ſputatiue ſed deciſiue loquendo ꝓut in ꝯſilijs fieri debet
uidet ꝙ in mixtura ꝯriorū iuriū cōcurrentiū in eadē perſo
na debeamus inſpicere in iſto caſu potius id qđ ꝓdeſt Lau
ren.q̃ id quod nocet:& rō eſt:quia id quod nocet uidelicet
immunitatis cōceſſa Io.& Ma.eſt cōtra ius cōe & ius ini-
quum & ꝑ conſequens odioſum:id autē qđ ꝓdeſt ſ. quōd
poſsit petere id qđ ſibi debet eſt fauorabile.ſ.ius cōe.i hoc
ergo ꝯcurſu cōceſsionis odij & fauoris ꝑferri debet fauor.
ad hoc xxxij.diſt.hoſpitiolū.cū.c.ſeq.facit. c. odia. de reg.
iur.lib.vj.& l. cū quidā.ff. de lib.& poſth. Itē aliter iudica
mus de mixto aliter de ſimplicib.ex quib. mixtū cōponit.
ff.ad l.aquil.l.ita uulneratus.in fi.cū ergo dicta immunitas
liget piſanos nō floren.piſanos & florentinos ſimul non ui
detur includi nec ligari dicta immunitate propter ratio-
nē prædictam : quia aliter iudicamus de unitis ſeparatim
ſumptis : aliter de ipſis unitis & coniunctis. & maximē
3 quia cā originis ꝑfereda eſt:ut l.qui id qđ.ff.de dona. † Nā
qđ uenit ex accidenti ut eſt nouū domicilium non mutat
cām originis:ut l.ſenatores.ff.de ſena. Itē caſus omiſſus re-
linquit diſpōni iuris cōis ſiue omittat a ꝯhente ſiue a teſtō-
re ſiue a principe priuilegiū concedente ſiue a lege: ut l.ſi
cū dotē.in prin.ff.ſol.ma.& l.cōmodiſsime. de li.& poſth.
&.c.ſuſceptū.de reſcrip.li.vj.& l.ſi uero §.de uiro.ſol. ma.
Sed prouiſum eſt ſeptim in dicta immunitate aliter in pi-
ſanis aliter in florētinis.in caſu uero in quo unus ſit floren
tinus in piſanis nō eſt ꝓuiſum: ergo tanq̃ caſus omiſſus de
bet remanere diſpōni iuris cōis quo iure quis pōt agere ad
id qđ ſibi debet. inſti. de actio. i prin.facit qđ no.Bar.poſt
glo.in l.ij.ff.de uerb.ob. Vltimo uenio ad tertiū qđ allegat
ꝓ parte Laurentij ꝙ prædictū debeat cēſeri nouū debitū
poſt immunitatē exortū licet trahat originē ex antiquo cō
tractu ſocietatis cōtractæ ante dictā immunitatē & in hoc
pōderāda ſunt uerba dictæ immunitatis quæ dicunt. Non
piſana eſſet ꝯſtructi a niſuno debito de retrofacti. In hoc
ergo qđ dicit eſſet ꝯſtructi patet qđ loquitur de debitis qđ
tūc tpis potuiſſent exigi cū effectu & ab inuito extorqueri.
l.fideicōmiſſa.§.ſi rē.de leg.iij.Sed tūc tpis cū cōceſſa im-
munitas iſtud debitū nō poterat exigi quia durabat ſocie-
tas:& ſic nec actio ꝓ ſocio ad dictū debitū cōpetebat : qa
dicta actio nō cōpetit:niſi poſt diſſolutā ſocietatē:ut no.i l.
tādiu.C.ꝓ ſoc.& l.j.C.ut actio.ab hære.& ꝯ hær. ꝑ Bal.in
caſu nřo ſocietas diſſoluta fuit poſt dictam immunitatē &
ſic dicto tpe poſt ipsā cōtinuatā.debitū ergo in quo poſt
calculum rōnis apparet ipos Ioā.& Ma.obligari & teneri
poſt cōfuſiones & refutationes hincinde q̃ ſolēt fieri in cal
culis rōnū nō uidet hoc debitū poſtea liquidatū poſſe dici
magis antiquū q̃ nouū poſt ēt immunitatē imo magis no-
uū cū nō appareat.i.poſt calculū rōnis fore debitū & puri
ficatū.facit.l.tutorē.q tutelā.ff.de admi.tu.ubi antiqua ad-
miniſtratio trahit ad nouā in his quę cōnexā hñt rōnē ut in
caſu nřo.& l.cū actū.ff.de ne.ge.cū ſi. Ex quib. oibus ꝓcul-
dubio cōcludēdū ut Io.& Ma. dicta immunitate ꝯ dictum
Laurentiū ſe non poſſe tueri. Laus deo & ſalutari noſtro
domino noſtro Ieſu Xpo.1408.die xvj.menſis Aprilis.

De iure emphyteotico.

CONSIL. XXXVIII.

1 *Affectio defuncti attenditur in preferendis heredibus.*
2 *Mater ſuccedit filia decedenti in etate pupillari.*
3 *Emphyteuſis linea finita ad ueteres poſſeſſores non reuertitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Mortua
dcā dña Bona inter dctm mgřm Raynaldū
eius ſocerū & hæredē uniuerſalē ex una pte
& ꝑdictā Catherinā pupillā ſiue eius matrē
& tutricē ex alia orta fuit contentio ſup par
te dictorū bonorū emphyteoticorū quæ in partē obuene-
rāt dictæ Bonæ cū bona paterna dictæ bonæ & Catha.ſin-
ter ſe diuiſerāt.dictus.n.magiſter Rayn.ꝑtēdebat partē ob-
tētā dictæ bonæ de dictis bonis emphyteoticis ad ipsū per
tinere iure hæreditario qa hæres. Itē qa renouatus fuerat ꝑ
obligationē. Itē qa eius filius maritus dictæ bonæ debebat
lucrari dictā ptem dotis & iſta bona fuerūt ſibi data in do-
tē,Ex aduerſo mater tutrix Catha.dicebat qđ dicta bona
emphyteotica data in ptē dictæ bonæ poſtq̃ ipſa ſine libe-
ris deceſsit reuertebāt ad Catha.eius ſororē ſuperſtitē nec
ea exiſtēte trāſire poterat ad mgřm Rayn.utpote hřdē ex-
traneū & ois reuocatio ſibi facta erat extincta per obitū di
ctæ bonæ nec in dictis bonis poterat habere locū lucrū do
tis.& ꝓ iſta parte dictæ Catha.cōſului cū pleriſq; alijs ma
gnæ autoritatis doctorib.Nūc uerō mortua Catha. impu-
beri oia eius bona debēt uēdi & pretiū inter pauperes di-
ſtribui & ꝑſuppoſito ꝙ dicta bona emphyteotica ſpectent
ad paupes ex forma cuiuſdā ſtatuti de quo. J. dicā ueniāt in
uēditione & cōcurrāt in emptionē matri dictarum bo.&
Cat.an nō magř Ray. & eius utriuſq; fundari ſup ſtatuto
qđ dicit eē in obſeruātiā in reb.emphyteoticis eccleſiarū.
Statutū aūt uř in plurib.facere ꝓ magiſtro Ray. Primo qa
poſtq̃ linea eſt finita.in ꝑdictis bonis ſuccedūt quicūq; ex-
tranei ſed ꝑ mortē bo.& ca.linea eſt finita ergo dictus ma
giſter hæres bonæ dēt in eius ptes ſuccedere,ceſſat.n.cā ex
cluſiua ipſius.ſ.ca.debet ergo ceſſare excluſio quæ nō uř eē
ꝑpetua ſed ad tps.ſ.donec ceſſet aliquis de linea. ad hoc
qđ no.Bar.in l.ſi.ad tertu ꝑ hoc facit affectio quā habuit
dicta Bona ad dictū magiſtrū plus q̃ ad matrē qa eū hære
dē uniuerſalē inſtituit. æquius ergo eſt ꝙ ad eū potius quā
1 ad matrē ptineat dicta portio bonæ in prædictis bonis. †
Nā in dubio ſemꝑ præfert ille in quo maior affectio reperi
tur.ut l.hæredes mei.§.cū ita.ff.ad treb. Itē Bo & Cat.fue-
rūt a pře ſuo inuicē ſubſtitutæ uulgariter pupillariter & ꝑ
fideicō.ſi deceſſerūt ſine liberis.Sed mgř Ray.hæres Bonę
ex teſtō cū teneret ex fideicō.reſtituere ca. portionē Bonæ
potuit de dictis bonis emphyteoticis ſicut de alijs detra-
here legitimā & treb.c.Raynutius.& c. Raynaldus. de te-
ſta.Nā ut ſtatutū dicit in fi.dicta bona emphyteotica ſicut
quæcūq; alia hřditaria ſunt cēſenda & in detractione æris
alieni & onerib.hæreditarijs,ſaltē ergo dimidia uř de iure
debere renouari ēt ſi nō tanquàm hæres Bonæ eſſet reno-
uādus cuius tñ ꝯrium de iure uř eſſe oſtenſum & hæ rōnes
faciūt ꝓ magřo Ray.qđ nedū de æqtate ſed de iuris rigo-
re circūſcriptis paupib.ſit mři præferendus in iſta renoua-
tione in portiōe quæ fuit bonæ ut ſic redeat ad naturā ſuā.
Nam

Nam & flumina unde exierunt. reuertuntur. facit. leg. filio quem pater.de lib.& poſthu.& l.ſi unus. §. pactus ne peteret.ff.de pac.& maximè uidentur prædicta confirmari quia mater iſtarum. Ca. & Bo. ſecundo nupſit uñ nulla æquitas uel benignitas quod ad bona emphyteotica per lineam finitam reuerſa ad eccleſiam ipſa eccleſia debeat eam renouare quia indigna legum beneficijs certa bona primi uiri a quo iſta bona deſcēdunt cuius aīam dictis ſecundis nuptijs contriſtauit & etiam pudore prædictarum filiarum primi mariti.facit.l.& per totum tit. C. de ſecun.nup.Et licet rōnes prima facie uideantur urgere ꝙ dictus magiſter de æquitate & benignitate ſit circunſcriptis pauperibus matri ꝓferendus: tamen ꝯrium eſt de iure & æquitate dicendum. Et ad euidentiam præmittendum quod conceſsio facta fuſchino prĩ prædictarum. Bo. & Ca. ꝓ ſe & ſuis hæredibus &c.ſub uerbo hæredibus intelliguntur filij & deſcendentes non extranei in emphytheoſi eccleſiæ iuxta no. in l.etiam. ſolu.ma.& c.in præſentia.de proba. in nouel. & ita ut ſ. in apoſtillando inſtrumentum conceſsionis in emphyteoſim factæ fuſchino reperitur & dicitur de conſuetudine obſeruari in eccleſia cathedrali & alijs monaſterijs,cum talia ſic conceduntur & talis conſuetudo concordat cum iure cōi.unde nihil oportet firmius permanere.viij.di.fruſtra.Itē cum prædicto ꝓmo euidentiali præmittendum eſt quod dicit in ſtatuto ubi per prædicta aūt non intelligatur fore permiſſum liberos uel alios deſcendentes &c. Nam uult iſte uer.ꝙ donec ſupereſt perſona de linea ad quā habeat tranſire emphyteoſis non pōt ei præiudicari per inſtōnes & legata facta perſonis extraneis de prædictis rebus ex quo infertur ꝙ dicta dña Bona inſtituendo magiſtrum Ray.nondum non potuit in prædictis rebus præiudicare. Ca.quominus in dictis bonis integre ſuccederet tā ex fideicommiſſo pr̃no etiam ſine detractione legitimæ & trebellianicæ iſto caſu ut als conſului quam etiam iuris accreſcendi propter finitam lineam in perſona bonæ ut.l.ſi mihi & tibi.de uerb. ob.per Bar.Nec diuiſio & aſsignatio portionum præiudicabit dictæ ca.in iſto iure accreſcendi.facit quod no.Bar.in l.qui romę.§.duo fratres.de uer.obli.& ita conſuluerunt & ego una cū eis quidā doctores excellētiſsimi pro prædicta dum dixit contra dcm̄ Raymundum. Poſtquā igiť fuerunt acquiſitæ dictæ.Ca. & per eius mortē linea ſit finita. reſtat uidere circunſcriptis pauperibus utrum mater. Ca. & Bo. an uero magr̄ Ray.in portione quæ obuenerat ad ca.ut prædicitur deuoluta erat in præferenda de iure uel benignitate & æquitate de qua ſtatutum prouidet.præmittendum eſt autem ꝙ finita linea ad prædicta bona emphyteotica per ſtatutum admittuntur omnes extranei tam ex teſtō quàm abinteſtato & etiam titulo inter uiuos. Præmittendum eſt etiam ꝙ mortua dicta Bona ſine liberis ius eius in dictis bonis fuit pro tunc extinctum & deuolutum ſiue acquiſitum ca. ſuperſtiti iure accreſcendi non hæredi bonæ.ius ergo in perſona eius extinctum non poteſt reuiuiſcere quantumcunque in perſona cap.ſit linea finita.leg.qui res. §. aream. de ſolu. ſed ipſa bona tranſire debent ad hæreredes ca. ab inteſtato circunſcriptis ut ſepius dixi & etiam ex teſtamento & quocunque titulo inter uiuos tranſmittere potuiſſet uigore ſtatuti quaſi amodo libera a deuolutione in alios de linea poſtq̄ linea deficit & ipſa eſt ultima. ad hoc.
2 l.cū pr̃. §.liberis.ff.de le.ij.† Iſta igitur ca. quæ deceſsit abinteſtato quia in pupiliari ętate mater de iure ſuccedit quātuncunque nupſerit in aut.ex teſtamento.C. de ſecun. nup. Magiſtro aūt Raym. cui fuerat affinis diſſoluta affinitate uel etiam ea durante nihil attinet quo ad ius ſuccedendi. & ſic abinteſtato mater in iſtis bonis emphytheoticis ſicut in alijs ſuccedit filiæ ſuæ. ca. de iure. ius autem competens in eiſdem magiſtro Ray.bo. uiuente ex renouatione quam habuit ab ep̄o extinctum fuit per mortem bonæ ſicut titulus dotis.cap.nuper.de dona.inter uir. & uxo.& l.uecti.de pig. & ad ca. deuolutum ut ſepius dictum eſt. ceſſat igitur ſucceſsio in perſona dicti magiſtri Ray.de iure. Ceſſat etiā benignitas & æquitas ſtatuti quæ enim poteſt penſari æquitas ut in bonis ca. efficaciter acquiſitis ſuccedat magiſter Ray. licet hæres uniuerſalis bonæ cuius per translationem & deuolutionem in ca.ſua eſſe deſierunt ut ar.l. Paulus.de acqui.hæ. Præterea attento ordine uerborum ſtatuti ad dictam benignitatem tunc demum deuenitur cum ad neminem aliū deferuntur ut ſic ius cōe præferatur æquitati non ſcriptæ iuxta no.in l.j.C.de legi.& i c.poſſeſſor malæ fidei. de reg.iur. lib. vj. per di.ſed in caſu noſtro ca. uenit ad eius ſucceſsionem ut dixi ergo non eſt reccurendum ad aliam æquitatem quæ in ſubſidium & defectum omnium ſuccedentium locū habere debet. Ad rationes quæ faciunt pro
3 magiſtro de quibus ſatis ſupra uidetur reſponſum †Ex prædictis dico ꝙ non eſt uerum ꝙ finita linea dicta bona emphyteotica reuertantur ad ueteres poſſeſſores qui habuerunt ius in eis & ad eorum hæredes quaſi excluſionis cauſa ſit finita & fuerit temporalis quia ut dixi poſtq̄ ius primorum eſt extinctum & fecerunt dicta bona ad alium tranſitum: ut in c. ad priorem nunquam redeunt & licet deficiat linea in ultima. j. ca. tñ iſtud ius transfert in ſuos hæredes quantuncunq; extraneos ut.d.§.libertis.facit.l.poſt aditā. C. de impu.& alijs ſubſt.& l.2.C.de inſti.& ſubſti.& per hoc ceſſat ratio ꝙ ipſe cum ſit hæres bonæ cuius fuerunt iſta bona habet ius in inſtitutione igitur præferendus. Nā hoc habet locum in bonis quæ remanſerunt in eius hæreditate re uel ſpe.ſed illa ea mortua funditus exiuerunt de eius hæreditate & peremptū fuit omne ius ipſum & in alium deuolutum.i.in ca.ergo ceſſat dicta ratio. Similiter reſpondet ad aliud ꝙ finita linea ueniunt extranei ad prædicta bona nam intelligo extraneos qui reperiūtur ſuccedere illi ad quem ultimo peruenerunt dicta bona ut.d. §. libertis. non autem ad hæredes illorum quorum iam eſſe deſierant per iam dicta ſæpius. Ex quibus liquidè concluditur ꝙ mater ca. circunſcriptis pauperibus præferenda eſt prædicto magiſtro Ray.in renouatione & gratificatione tam de iure communi quàm etiam de æquitate & benignitate ſtatutaria. Laus Deo & ſaluatori noſtro domino Ieſu Chriſto. 1408. die ultima menſis aprilis & do.Pe.de Anch.

CONSIL. XXXIX.

1 *Renunciatio futuræ ſucceſsionis non ualere cenſetur etiam ſi iuramento ualletur.*

2 *Filia cum patre paciſci poteſt ut dote contenta ad alia bona regreſſum non habeat.*

3 *Pactum ſuper hæreditate futura eſt contra bonos mores.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pro clariori deciſione quæſtionis præmitto ꝙ de iure ciuili renunciatio hæreditatis futuræ non ualet etiam iuramento firmata maximè filiorum in bonis patris uel matris quia ad pr̃na obſequia ſunt meritis prouocandi non pactionibus aſtringendi ut l.ſi quando.C.de inoffi.teſta.& l.pactum qui dota
2 lis.C.de colla.† ſuperuenit poſtea ius canonicum quo iure filia poteſt cum patre paciſci ut dote contenta nullum habeat regreſſum ad bona paterna niſi iuramentum fuit ꝓſtitum ui uel dolo ut eſt caſus in c.quemuis.de pac.li.vj.ſuper quo. c. ſcribo & dico ponderādum tex.in duobus quo ad noſtrum propoſitum.Primo inquantum dicit de dote ꝯtenta ex quo patet ꝙ illud.c. debet intelligi qñ filia renuncians recepit in bonis pr̃is uel matris illud quod ſuccedit in loco legitimæ.ſ.dotem ut nor.Bart.in l.ſancimus.C. de nup.ubi per Cy.Quādo uero non percepit dotem in bonis renuncianteis ius ciuile remaneret incorrectum.illud. c. ꝙ uenit ad correctionem iuris ciuilis in tali caſu non loquitur nec debet ad eum extendi: nam cum hæreditas parentum debeatur filijs naturali uoto ut.l.nam & ſi parentibus. ff. de inoff.teſta.per renunciationem meram nihilo præcepto ꝙ poſſet renunciari cum iuramento eſſet ualde inhumanum & rigoroſum ſeruire maximè cum dos ſuccedat loco alimentorum unde cum ſine dote non haberet unde ſe aleret: nec etiam unde ſe nutriret non eſt ueriſimile ius canonicum quod nititur æquitati uoluiſſe legem corrigere iſto caſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

caſu facit no. Spe.in ti.qui filij ſint l.uer. ſed pone quiſdem. Ex iſtis inferro q ad hæreditatem maternam ex cuius bonis nihil percipit non uidet ualere renunciatio etiã iuramẽto uallata.q.d.c.quamuis.ueniens ad correctionem iuris ciuilis in hoc caſu non loquitur.argum.l. ſi uero.§.de uiro.ff. ſo.ma. Secundo pondero ibi tex.no.ui uel dolo præſtiuum &c.& ſtatumm dicit omni dolo ceſſante. Pondero etiam q dicta domina Io.erat pubes minor.xxv. annis cuius ætatis conſilium infirmum & facile multorum inſidijs & captionibus expoſitum,unde naturalis ęquitas ſuadet talibus ſubueniri.dicit tex.in l.j.ff.de mino. per hoc aũt quod dicit nec dolo intelligam ſimpliciter prout iacet. ſ. de dolo ex propoſito de dolo re ipſa.nam ad reſciſsionem contractus idem operatur dolus re ipſa quod dolus ex propoſito. ff. de doli excep.l.ij.ff.de uerb.obl.l.ſi quis cum aliter.ſed pro una dote renunciare hæreditati patris & matris ac fratris & duarum ſororum.& ſic. v. hæreditatibus ut in themate proponitur uidetur ſatis impium & iniquum & ineſſe dolum re ipſa & maximè ſic renunciare filiam minorem patri & matri quibus magna reuerentia debita idem debet operari quod iuſtus metus ut.l.j.§. quæ onerande.quarũ rerum acti.non datur.& quod no.xxij.q.iiij.uniuſquiſque. Et hac ratione conſului ſenis in quadam puella quæ opullentiſsime hæreditati paternæ iam delatæ renunciauit cum iuramento parruo ſuo pro dote quingentorum florenorum. dixi enim q hoc erat dolus re ipſa unde cum iuramentũ non deberet eſſe uinculum iniquitatis. c. ſi uero. de iureiur. pôt peti de iure relaxatio iuramenti:ut no.Io.an poſt Viceu.in c.cũ ↄtingit.de iureiu.† Vlterius ẽt aduertendũ q inquantũ

3 prædictum pactum cum pr̃e & mr̃e concernit hęreditatem fratris & dictarũ ſororum de quorum conſenſu non apparet iterpoſitũ eſt cõtra bonos mores quia ſuper hæreditate tertij ut expreſſe dicit tex. i l.fi. C.de pac.ergo nõ firmat iuramẽto ut i c. nõ eſt obligatoriũ.de re.iu.li.vj. Ex quibus oĩbus concludo qđ in caſu de quo quæritũ nõ habet locum.c.d. quamuis.loquitur cum pactum interponitur ſuper hæreditate paciſcentis & de dote recepta.non aũt interponitur ſuper. v. hæreditatibus pro una dote ſolummodo & maximè ſub hæreditatibus fratris & ſororum non paciſcentium. ta le.n.pactum non continet in ſe dolum re ipſa. & eſt ↄ̃ bonos mores ut probatum eſt ſuperius & interpoſitũ à minore cum pr̃e & matre & ſic quaſi per metum propter nimiã reuerentia & per ↄ̃ſis inualidum. Super alio uero dubio in quo quærit utrum dicta dña Io anna teneat imputare in ſua legitima non ſolum octingentas libras ſed etiam iocalia & reſiduum quingẽtorum ducatorum uiſis uerbis copie teſtamenti tranſmiſſe & certè ex uerbis ipſius teſtamenti uĩ apte colligi q inquantum capit legitimam debeat in ea ſolummodo imputari octingentas libras non autẽ iocalia uel arnenſia quæ pater ſibi dederat tp̃e nuptiarum. tunc.n.ſit iſta ſuppletio de datione in dotem uel de omnibus quæ recepit filia in bonis pr̃nis qñ filius uel filia agent ad ſupplemẽtum.l.qm nouella.cum.l.ſeq.C.de inof.teſt.Sed in caſu nr̃o filia non petit iſtud ſupplementum tanquam minus ſi pr̃ reliquerit ↄpter renunciationem iuratam & dictam dotem ſemel habitam & ceceptã ſed admittitur. ex eo q pater ita diſpoſuit.ſcilicet. q deceſsit legitimè in libris octingentis ſibi ſupplere quaſi. uoluerit eam minus habere in dotẽ dũ ſecundo nuberet q̃ cum nupſit primo & periculum exactionis dotis a uiro uoluit ſuper ſe recipere dum ſuppleri uoluit aliunde quanto minus exigeretur. & uere iſta fuit eius intentio & iuſta ſiue æqua nec minus hr̃et in dotem ſi ſecundo nuberet quàm cum primo nupſit ut in aut.ſed quamuis. C.de rei uxo.ac.quæ eius intentio colligetur etiam ex duobus. Primo quia ipſam quantitatem pro dote datam eſſe uoluit.& ipſam & iocalibus & in arnẽſis hæredem inſtituit poſtea ſubdit q ſi quantitas data dño Inno.non eſſet ſufficiens pro ſolida & integra legitima debita iure naturæ tunc ſuppletur de tali pondere. Ecce ergo q ſupplementũ iſtud ubi fieri debeat ſatis uerba declarant.ſ.in pondere nõ autem in iocalibus uel in reſiduo quingentorum ducatorũ & iocalia ſunt ex.cauſam bonorũ defuncti & ſoluta ob cãm renũciationis paternę & maternę hęreditati,habita & recepta & in uita patris multum feciſſet eius patrimonium propter hoc augeretur amplius eius legitima ergo e conuerſo non debet diminui poſtquam pr̃ hoc non exprimit imo oppoſitum cum expreſſe prouidet aliunde fieri argũ facit. ff. de leg.ij.l.ſequens quæſtio.& in pluribus partibus teſtamẽti colligitur q ſupplemẽtum legitimæ fieri uoluit in bonis ſuis quod patet ibi ſupplementum deponere dicti Ioannis ſito in curia ſancti Veruculi &c.& ibi quam penitus habere uoluit in bonis ſuis &c. ſed quingenti ducati non pñt dici de bonis ſuis nec iocalia ſed extra bona & ob cauſã data. ſ.renunciationis paterne hæreditatis. Iſta ergo legitima ↄſtituta a teſtatore eius prouidentia debet regulari ſm eius uoluntatem quæ ex uerbis teſtamenti colligitur ut prædixi: & hebet iſte intellectus æquitatẽ in ſe ex eo maximè qa Ioannes pr̃ dictæ dominæ hæredes extraneos inſtituit quibus non ita fauendum eſt in collatione dotis.date filie ſicut fauendũ eſſet ſuis fratribus & cõcurrentibus cum eodẽ ut l.ſi.C. communia utriuſque iudi.idem ergo quod in collatione eſt quo ad legitimam in imputatione dicendum ut l.illud.C.de colla. Ex quibus omnibus concludo q in imputatione legitimæ dicta Ioanna non debet ſibi imputare reſiduum.400.ducatorum ultra.8.centum lib.nec etiam iocalia & arnenſia. Laus. Deo & ſaluatori noſtro dño Ieſu Chriſto.1408.die 8.Maij.do.Pet.de Ancha.

CONSIL. XL.

1 *Inſtrumentum idem an plureis executionem poſſit ſortiri.*
2 *Creditor rem debitoris poſsidens præſumitur eam habere penes ſe niſi amiſsionem probet.*
3 *Executio inſtrumenti guarentigie ſemel facta ſi rurſus fieri petatur obreptitia præſumitur.*

IN CHRISTI. Viſa petitione producta pro parte Eſaie hebrei ſimul cũ citatione facta de Antonio Franciſco & hæredibus petri ut reſignare debeat tenutã. ccxl. ſtariorũ grani aſsinatam ipi eſaie pro debito.xl. flore
1 norum auri & hoc facere infra tres dies uel inter dictũ terminum ſoluere dictos.xl. florenos, uel opponere infra di
2 ctum terminum quare nõ debeant reſignare al's proceditur ad executionem inſtri & præcepti &c. & hæc acta ſunt 1410.die.15.Feb.uiſo etiam alio proceſſu. 1494. producto per ſeipſum Eſaiam in quo petita eius executio eiuſdem in
1 ſtrumenti & etiã facta ↄ̃dictos an.f.& p.in certis domibus & petijs terre & in duobus de geticulis maluaſiæ. viij. ſalmarum & ſubhaſtatione de ipſis facta.uiſa inſuper ſentẽtia dñi Io.de ſaxo. qua pronunciauit ſuper petitione Eſaie nõ eſſe procedendum maximè ob executionem ſemel factam & proceſſum uſq; ad ſubhaſtationem &c. tanquam temerarium litigatorem condamnauit in expenſis uiſis & ſenten
2 tia iudicis appellantis qua pronunciatum eſt per ipſum iudicem appellantis male ſententiatum & pro parte dicti Eſaie bene appellatum & procedendum ad executionem dicti inſtrumenti Eſaie uſque ad quantitatem.35. ducat. auri
1 quæ fuit uera ſors &c.† Viſis igitur diligenter prædictis & alijs actitatis hincinde & ſtatutis tranſmiſsis uidendum eſt de uiribus dictarum ſententiarum quæ ex eis ſit iuſta uel iniuſta & certa ueritate prædictorum non aliter iudici patefacta durũ mihi uedetur graue pronũciare dictũ inſtrumẽtũ toties exequendum. & moueor rationibus infraſcriptis primo quia de ipſo executio ſemel facta fuit & uſque ad ſubhaſtationem proceſſuum iam ſunt anni.13. ſi ergo Eſaias non facit fidem quod illa executio non fuerit ſortita fraternalẽ effectũ non uidetur quod poſsit ſuper alijs rebus prædictorum petere executionem nouam quia illa ſemel facta præſumitur durare & res acceptas penes ſe habere cum ex tali executione & miſsione in poſſeſsionem fuerit ſibi quæſita uera poſſeſsio ut no. Bar.in l.a diuo.pio.§.ſi pignora. ff. de re iudi. Et aduertendum quia de mente illius. l. uidetur eſſe quod niſi ſuper rebus acceptis in cauſam iudicati fiat controuerſia

trouerſia non ſicut ſuper rebus executio facienda: ut in d.l.
§.ſi rerũ.ner.ſed & illud. Item certũ eſt quod maluaſia non
põt de facili ſeruari nec ſeruat.ſiij.annis. ſi ergo quod ege-
rit Eſaias de iſta maluaſia iam accepra non oſtendit durum
eſt dicere uel ſentire ꝙ poſsit petere execucionem inſtri ſe
mel executi nec cum bona conſcientia põt iudex pro præ-
dicta quantitate quæ patitur alia bona ſibi adiudicare ꝯ re-
gulam bona fides non petitur de reg.iur.li.6.cum ergo cõ-
ſtet iudici poſſeſsionem maluaſiæ & peciarum terre ſemel
ad Eſaiam perueniſſe & poſtea poſt longum tp̃s probabili
ter dubitare poſsit qd de dictis rebus actũ fuerit cũ qua con
ſcientia poteſt cogere præd ctos ad ſoluendum uel hoc eis
mandare niſi ſibi liqueat quid de pretio maluaſiæ uel de ip-
ſa fecerit idem Eſaias uel etiam de fructibus prædictarum
rerum quas tanto tp̃e ſeruando ſeruare non põt certe ſtan-
te dubio ſuper his ꝯ ꝯſcientiã ut p̃dixi ageret prędictos uel
le cogere ad ſoluendum iterum.xj.q.iij.c.graue.& c.cum
eterni.& c.abbate ſane.de re iudi.li.6. Nam certe alio non
probante tenetur reſtituere prædictam eſtimationem mal-
uaſiæ & fructus perceptos ex dictis poſſeſsionibus uel i ſor
2 tem compeſare.c.ad noſtram.de iureiur. Niſi enim † credi-
tor qui poſsidet rem debitoris cãm probet amiſsionis uĩ
eam habere penes ſe & tenetur ad cuſtodiam & exactam
diligentiam.inſt.qui.mo.re ꝯ.ob.§.pe.& l.ſi creditor. C.de
pig.actio. & tenet ut dixi fructus percipere & in ſortem cõ
putare. Ineptiſsimè igitur Eſaias nouã executionem noui-
ter petit ſi de rebus a.13.an.citra accep.non oſtendat ut iu-
ſtificet non fuiſſe ſibi ſatisfactum uel a poſſeſsione ipſarum
caſu fortuito cecidiſſe. item ex temporis diuturnitate q̃nq;
præſumuntur oĩa ſolẽniter acta maxime in caſu nr̃o in quo
apparet proceſſum ad poſſeſsionem & ſubhaſtationẽ ꝯtra
prædictos. De leui igitur p̃ſumendum eſt fuiſſe proceſſum
ad reliqua nec iudeum eundemque uſurarium ius ſuum in-
diſcuſſum tam longo tempore dimiſiſſe: quia cum nihil eis
dulcius quam uſura ideo de facili contra eos eſt pręſumen
dum.c.ad noſtram.de empt.& uend. in nouel.ad hoc l.5.§.
ſed ſi non adierit.ff.de acquir.hęred.& l.ſi filius.C.de peti.
3 hære. † Præterea iterum ſimpliciter petere executionem
inſtri guarentigie poſtq̃ ſemel facta fuit iam diu ſatis uĩ pe
titio obreptitia quia præſumit ſatisfactum ſibi ex dicta exe
cutione uel ſaltem eſtimatione maluaſie & fructum habuiſ
ſe.ex hac ergo obreptione ſatis præſumit ſua petitio obre-
ptitia & ſic nulla.l.prætor.§.marcellus.de iudi.ſi.n.hoc iu-
dici expreſsiſſet ex æquitate ſaltem interrogaſſet. & quid
feciſti de tenuta accep.iam diu.argu.l. ubicunque de inter-
ro.actio.& c.cum Ioannes.de fide inſtru. Item uĩ caſus ex-
preſſus quod poſtquã ſñia eſt pro parte executioni mãdata
ut fuit inſtrm in caſu noſtro ſi petat iterum executio debet
fieri mentio de parte executionis & peti quod fiat in totũ:
ut c.ueniens.in princ.de teſti.ita ergo in caſu noſtro debet
fieri mẽtio de tenuta ſubhaſtata articulo illius.c.ubi caſus,
Vlterius aduertendum eſt ad nouam petitionem Eſaiæ de
qua.ſ.in prin.nam fatetur pro dicto debito ſemel ſibi tra-
ditam tenutã.ccxl.ſtariorum frumenti & concludit quod
prædicti debeant ſibi reſignare uel ſoluere uel execu. fieri.
& certe illud ultimum de executione inepte petitur. nam
poſtquam ſemel tenura accepta pro debito & ſic executio
ꝯſummata & perfecta nõ durat amplius iudicis officiũ exe
cuti de il lo inſtro ſemel executo q̃a p̃ hoc obligatio fuit
extincta quaſi pro debito illa ſtaria accipiendo fuerit cre-
ditori ſatisfactum licet etiam in accipiendo poſtea dece-
ptus ſit.ut l.ſi rem §.oĩs.in fi.ff.de pig.act.ergo quod tenu-
tam ducentorum quadraginta ſtariorum grani debitorum
poſtea habuerit prout ſentit Eſaias dum dicit reſignare nõ
tamen reuiuiſcit illa obligatio ſemel extincta. l. qui res.§.
aream. de ſol.inepte igitur petita fuit iterata executio ſu-
per obligatione ſemel extincta ſed debuit peti dictum fru-
mentum aſsignatum ſi extabat aliàs eius eſtimatio & ſic ad
iudicium ordinarium reccurendum & uidetur caſus in d.
l.a diuo.pio.§.ſi poſt aditum.de re iud. Et per iſta ſuperflua
relinquuntur dubia ſuper quibus reperio prolixe per mo-
dum conſilij diſputatum. Vtrum poſsint dicti debitores ſe
tueri præſcriptione ſtatutaria.x.an. qui fluxerunt poſt pro-
ceſſum iam ſunt.xiij.an.uel contra dictam præſcriptionem
obſtet mala fides debitorum ſcientium ſe obligatos ad di-
ctum debitum Pet.de Ancha.

De procuratoribus.

CONSIL. XLI.

1 *Pronunciatio iudicis ſuper legitimatione procuratorio quando noceat domino.*

2 *Pronunciatio iudicis ſuper certo actu eum firmat quando probatio eam precedit.*

3 *Minor reſtitutionem petere poteſt contra ſententiam latam contra procuratorem.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Prima fa
cie uideretur dicendum ꝙ prædicta copia
cum prædictis ſubſcriptionibus nullam facit
fidem de mandato aloiſij quod ex ipſius ſe-
rie & ex tenore uĩ colligi dum in ea dicit ꝙ
hoc eſt exemplum &c. Nam ſi exemplum ergo nulla pro-
batio ex eo ſumitur in aut.ſi quis in aliquo documento. C.
de eden.& c.j.de fi.inſtru. Item legitimatio mandati etiam
non uĩ eum probare procura. in præiudicium dñi abſentis
& nõ citati ad talẽ p̃nunciationẽ: ut no.Cy in l.licet.C.de
p̃cu.in 4.q. Contrarium credo uerum coniunctis alijs quæ
elicio ex facti narratione de qua ſupra. Primo nanq; nar-
ratur quod aloiſius produxit mandatum & ſñiam obtinuit
in fauorem dñi ſui conſtituentis ꝯtra Ioannem ſubſequen-
ter Ioannes contra aloiſium tanquam procurator eiuſdem
dñi mouit litem & mandatum ſuum produxit & ꝯtra eum
fuit lata ſñia. ecce ergo duplex mandati productio aloiſij
in duabus cauſis. in una uidelicet tanquam actor in alia tan
quam reus.cum ergo iſtæ duę productiones ſint in actis in-
corporatæ & de ipſis etiam in ſententijs ſubſecutis fiat ex-
preſſa mentio uidentur dicta acta facere plenam fidem cõ-
tra dñm Gabrielem de mandato aloiſij licet originale in-
ſtrm mandati non producatur. per incorporationem. n. &
tranſlationem in actis hr̃tur pro publicis inſtr̃is: ut probat
Inno.in c.quoniã.de prob. Et per hoc ẽt multum facit pro-
nunciatio iudicis ſuper legitimatione mandati aloiſij poſt
quam talem legitimationem apparet p̃ceſsiſſe productio-
nem inſtri mandatis aloiſij. Nec ob.dictum.Cy.quia intelli
go cum in actis de aliqua mandati productione uel proba-
tione non apparet: quia tunc pronunciatio iudicis non po-
2 teſt facere procurator qui non eſt.† Sed cum probatio præ
cedit pronunciationem iudicis ſuper certo actu tunc illa p̃
nunciatio firmat illum actum contra omnem nullitatem
quod not.Inno.in c.ſuper literis. de reſcrip. & c.2.de dila
facit.l.ti.C.de fide inſtru. Præterea non uĩ quod iſte nouus
procurator dñi Gabrielis poſsit opponere exceptionem
quod aloiſius nõ fuerit p̃curator dñi Gabrielis, quia idem
dñs habuit ſñiam pro ſe latam pro dicto aloiſio tanquam
pro eius procuratore quam poſſet petere executioni man-
dari, nec Ioannes poſſet obijcere contra dictum dñm aloi-
ſium nõ fuit tuus procurator. ſi ergo factum aloiſij ſibi pro
deſt tanquam ſuo procuratori nec põt eius perſonam im-
pugnare quod non fuerit eius procurator in alia cauſa con
tra ipſum niſi hoc docet.iuxta.no.per Cy. in c. l. licet & c.
cum in iure.de offi.dele.per Inno.fac.l.ſi quis teſtibus. C.
de teſti.& c.cum uenerabilis. de excep. per Inno. Vlterius
aduertendum quod dicta copia uidetur facere plenam fi-
dem non ob.quod in ea dicit hoc eſt exemplum &c. Nam
uerum eſt quod fuit exemplum ſumptum de inſtro publi-
co mandati aloiſij apud acta producto ut daretur parti ad-
uerſæ ſine die & conſule.& ita dicunt ſubſcriptiones tabel
lionum in dicta copia deſcriptorum datum fuit ſiue comiſ-
ſum dari. Vnde notanter dixit narratiue notarius hoc eſt
exemplum cuiuſdam mandati producti per aloiſium in-
fra ſcripto nomine &c.ut patet in princ. & in ſubſcriptio-
nibus etiam tabellionum ipſi copiæ dicitur exemplatum
de inſtro mandati. cum ergo ipſe tabellio de productione
atteſtatur

atte ſtatur mādati facti per Aloiſium apud acta procurato
rio noīe ſtandum eſt talibus uerbis narratiuis notarij poſt-
q̄ de eius pn̄tia atteſtat. ut no. in d. c. cum in iure. per Inno.
Ex quo inferunt quod dicta copia ſumpta ex actis notarij
cauſæ qui de productione inſtri mādati procuratorio noīe
atteſtatur & ſumpta eſt iudicis autoritate vr̄ facere fidem
de mandato. Quod proculdubio credo uerū ɔiunctis alijs
mandatorum productionibus in alijs cauſis & legitimatio
ne mandati facta per iudicē ꝓut. ſ. patet. Et maximè quo ad
hoc ut transferat onus probandi ɔ̄rium in dn̄m Gabrielem
uidelicet quod Aloiſius non fuerit procurator ipſius. Nam
ſi hunc effectum parit diſceptatio mandati cum præſtatio-
ne cautionis de rota: ut no. Cy. in d. leg. licet. multo fortius
hoc eſt dicendū ubi tot ɔcurrunt. ſ. productio mādati Aloi
ſij in duabus cauſis plena mentio in ſententijs de prædictis
mandatis & iudicis ꝓnunciatio ſuper eo & copia ſumpta
ex inſtro mandati apud acta ꝓducta. Ex quibus cōcludo in
hoc primo dubio mandatum fore plene probatum & pro
hoc obſtare exceptionem rei iudi. ɔ̄ nouum procuratorem
3 dn̄i Gabrielis & hoc rationibus ſupradictis. † Venio ad
ſm̄ dubium in quo quęritur utrum dn̄s Gabriel poſsit pete
re reſtōnem in integrum tanq̄ minor aduerſus ſniam ɔ̄ pro
curatorē latā non ob. iuro præſtito per eū q̄ habebit rata
& firma geſta per eius procuratorē & ſic promiſit notario
publice perſonæ ſtipulanti noīe oium quorū intereſt uel in
futurū intereſſe poterit. & vr̄ quod iſta promiſsio iuro ual-
lata non extendatur ad iudicia ſm̄ opiniones quorundam
dicentium quod aut. ſacra puberum: non habet locum in iu
dicijs tanq̄ fauorabilis propter ſalutē aiarum. & hanc opi.
tenet. Bart. ibi. præterea aduertendum quod dictum iurm
fuit præſtitum in ɔ̄ctum procurationis non in iudicio & ꝓ
miſſum fuit de ratihabitione eorum quæ geſta fuerunt per
procuratorem. Hunc ergo ɔ̄ctum iuro uallatum debet mi-
nor inuiolanter obſeruare ēt ſuper eo quod geſtum fuerit
in iudicio, quia ſponte præſtitum in ɔ̄ctu non extortum ab
inuito quod ſentiunt ēt fere oēs. doc. in d. aut. ut Iaco. bu.
Bart. & Bal. ex quibus ɔcludo non poſſe peti aduerſus ta-
lē ſniam reſtōnem in integrū obſtante iuro prædicto. Laus
deo & ſuę matri uirgini glorioſæ mariæ. 1408. die. 18. men
ſis Septembris. do. Pe. de Ancha.

De præſcriptionibus & de reſti. ſpoli.

CONSIL. XLII.

1 *Vendicare uolens rem ab aliquo an attendere debeat.*
2 *Poſſeſsio a qua quis cecidit & ad alium peruenit aduocanda eſt & pri*
mo poſſeſſori reſtituenda.
3 *Fama publica de poſſeſsione facit rem reſtitui.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Circa recuperandā dictā terrā triū corona
torum iuriſcon. ɔſuluit uolenti rē aliq̄ ab ali
quo uendicare ut dilıgēter aduertat ī aliquo
interdicto poſsit agere poſſeſſorio in quo interdicto faci-
liores occurrunt probationes q̄ circa probationē dn̄ij quæ
eſt difficilis. l. is qui deſtinauit. ff. de rei uen. & l. at qui natu
ra. §. cū me abſente. ff. de nego. geſt. Ex narratis aūt ſuperius
ſi a principio primæ conceſsionis uſq; quo peruenit ad ex-
neum poſſeſſorē ɔtinuato tp̄e Ioannes te ſucceſsiue rixius
dictam petiam terræ ɔceſſam eis in emphyteoſim poſſede-
rint an. 30. an poſsit eccl̄a auocare ab iſto extraneo per rei
uen. utilem. nam tanto tp̄e quæſiuit ſibi utile dn̄iū per me-
dios emphyteotas prædictos qui noīe monaſterij poſſedo-
rūt ut l. ſi quis emptionis. C. de præſcri. 30. an. & c. cū uenif-
ſent. de reſti. ſpoli. hoc ergo deſpiciat aduocatus monaſte-
rij ſi poſſeſsionem ɔtinuatā triginta an. probare poſsint ɔ-
iungendo tempora primi emphyteotæ cum tp̄e ſecundi &
ēt tp̄e ipſius monaſterij añ ɔceſsionem per ſeipm̄ poſſedit.
ɔ̄ monaſteria uero extraneus poſſeſſor nō poſſet ſe tueri ni-
ſi poſſeſsione quadragenaria. & hoc certū eſt de pſcri. c. de
quarta. cū ſimi. Si uero uel ex titulo uel ex poſſeſsione ɔti-
2 nuata ut prædicit non poſſet monaſteriū ſe fundare. Tunc
diſtinguendū eſt utrū probata poſſeſsione minoris tēporis
eorū qui ſuo noīe & iure emphyteotico poſſederunt & di-
cto titulo ammodo acceperunt poſſet recuperare poſſeſsio
nem ſuā ɔ̄ extraneū poſſeſſorem aliquo interdicto uel ɔdi-
ctione ex alia lege uel canone & nō inſiſtendo prolixitati
uerborum in declarando ſubſtantialia ſi naturalia interdi-
ctorū & ɔdictionē ex. l. meminerit. & l. inuaſor. & l. ſi ante.
& l. cū. quærebat. C. vn̄ ui. & c. ſæpe. de reſti. ſpo. nā difficile
vr̄ ɔdictiōe aliqua ex illis legibus uel canonibus poſſe mo
naſteriū ſe fundare niſi probata mala fide de dolo uel uio-
lentia iſtius extranei poſſeſſoris. Verum habemus de condi
ctione ex canone reintegrande. 3. q. j. quæ canon. Inno. in c.
ſæpe. & Hoſtien. in ſumma. de reſti. ſpo. §. pe. late intelligūt
2 † quod qualitercunq; quis decidit a poſſeſsione ſua licet di
cta poſſeſsio ad aliū peruenit bona fide aduocanda eſt poſ-
ſeſsio ab iſto nouo poſſeſſore & reſtituenda primo, niſi il-
le nouus poſſeſſor probet ſe iniuſtè poſſeſsionē acquiſiuiſ-
ſe. facit ad hoc. l. ſi coloni. C. de agri. & cēſi. li. xj. Et hoc ma
ximè eſt uerū ſi monaſteriū poſſet probare per publicā uo-
cem & famam dictā petiam terræ monaſterium poſſediſſe
per ſuos emphyteotas & ſpectare ad dictum monaſterium
ar. no. in §. cum me abſente. probata. n. tali publica fama cō
uincit ille nouus poſſeſſor quod mala fide rem ipſam occu
pauerit quam ſciebat ad aliū pertinere. ut d. l. cū q̄rebatur.
3 C. uñ ui. & hoc caſu ut dixi † probata publica fama rem ad
monaſterium pertinere doc. oēs ɔcordant quod deberet
poſſeſsio reſtitui monaſterio ɔdictione ex illo canone rein
tegranda. Sicq; ɔſulo monaſterio q̄ dictā publicā famā de-
ducat in ſuis capitulis. & probet. Ex prædictis ſine ulterio-
ri proſecutione ɔcludo monaſterium poſſe poſſeſsionē ad
uocare & ſic poſſeſſorio trū agere in quo ſufficit probatio
poſſeſsionis & minoris temporis quám exigat præſcriptio
uel ſi poteſt præſcriptionem probare pōt etiam aduocare
ut dixi in prin. tutius tamē eſt quod intentet remedium ex
prædicto canone reintegranda. die. 6. Octobris &c.

De uulgari & pupillari.

CONSIL. XLIII.

1 *Subſtitutio pupillaris dicitur ubi de ætate pupillari tractatur.*
2 *Subſtitutio pupillaris qualis ſit natura.*
3 *Relinquo uerbum certe rei uel quantitati adiectum directam ſubſti-*
tutionem non importat.
4 *Subſtitutio pupillaris in quibus differat a fideicommiſſaria.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris glo-
rioſæ uirginis Mariæ & beati Antonij amē
1 † Super prædicto dubio ad utranq; partē ſub
tiliter allegatum reperio & primo quod bo
na prædicta non ſint in caſu diſtributionis al
legate in pauperes ſed prædicta debet cēſeri ſubſtitutio pu
pillaris poſtq̄ ſit mentio de ætate pupillari: ut ſentit Bal. in
l. ſi quis ad declinandā. de epiſ. & cle. & Bar. in l. centurio.
2 de uulga. & pupil. † Ex quo ergo Franciſcus deceſsit. pu-
bes factus pupillaris ſubſtitutio expirauit: quia hæc eſt eius
natura ut l. Precibus de impu. & alijs ſubſti. & l. in pupil. de
uul. & pup. Secundo quia poſtq̄ teſtator prouidit ſolum uſ
que ad tempus pupillaris ætatis poſtea vr̄ prohibuiſſe. l. ſi
ita quis. de uulg. & pup. & l. ſtatu. liberum. de leg. 2. uoluit.
n. teſtator prouidere filio de hæreditate donec per aduen-
tum pube. conſequeretur liberā teſtamenti factionē. & pr̨
ferre naſcituros ex Franciſco eius filio quibuſcunq; alijs. l.
cum acutiſsimi. de fideicom. facit qđ no. ī l. ex tribus. C. de
inof. teſt. per Cy. & alios. Tertio quia in primo gradu filio
ɔtulit totum patrimonium & ſolum in unū euentum alteri
ɔtulit. ſ. ſi deceſsit ī pupillari ætate. in caſibus aūt alijs ab ex
cepto in gn̄ali diſpoſitione nō vr̄ deceſsiſſe: quia generi nō
ſolet derogare niſi ſpecie ſubtracta de genere. c. generi. de
regu. iur. li. 6. Iſtę ſunt rationes factæ pro iſta parte meo iu
dicio multum debiles nec tangentes medullā q̄ōis &c. Et
de iure ɔ̄rium ſentio. ſ. quod bona ſint in caſu diſtribuenda
inter pauperes xp̄i. Et pro euidentia dicendorum præmit-
to quod iſtę ſunt due ſubſtitutiones diuerſæ formæ & ſpe-
ciei &

ciei & de diuerſis perſonis factæ. Prima.n.de albertina ẽ fa
cta de uſufructu oium bonorũ ita quod nõ in tota uel quo-
ta hæreditatis: ſed potius in re certa.ſ. in uſufructu.facit.l.
mulier.§.fi.ff.ad treb.& d.l.ſtatulibe.§.fi.cũ.l.ſeq.de leg.2.
3 † Itẽ eſt facta per uerbũ relinquo ꝙ quidẽ uerbum adiectũ
certæ rei uel quantitati non importat ſubſtõnẽ ſiue inſtitu-
tionẽ directã:ut no.in l.Legi.in prin.ff.ad treb. uerbũ er-
go ſi deceſſerit in pupillari ætate &c.non mutat naturã uer
bi obliqui in naturã uerbi directi. quod.n.ſi teſtator dixiſſet ſi
Franciſcus deceſſerit in pupillari ætate uolo albertinæ reſti
tui hæreditatẽ meã erit ne iſta pupillaris. abſit.ar.l.cohe
redi.§.cũ filiæ.de uulg.& pup. Et per hoc tollit iſta rõ quod
iſti albertinæ cenſeat̃ ſubſtõ pupillaris ꝓpter expreſsionẽ
pupillaris ætatis. talis.n.expreſsio nõ alterat naturã uerbi
obliqui, quod ſi adiungit̃ ſonaret nimis abſurdũ quod ſi te
ſtator dixit ſi Franciſcus deceſſerit in pupillari ætate relin-
quo tibi in fundũ, quod iſta cenſeã ſubſtõ pupillaris: præſer-
tim quia natura directæ eſt quod ſi cepit non deſinat. iſta
aũt albertinæ. de uſuf. finitur eius morte.facit.l.ſi ſine.§.ſed
quod pap.ꝯiuncto inſti. de uſufr. poſt prin. Et per iſta uerũ
eſt quod dicit ꝯſultor qui dicit quod relictũ albertinæ de
uſufructu cẽſeat̃ legatũ particulare. Sed quod ſubijcit quod
obiectio mortis albertinæ non hẽat ſuſpendere effectũ ſub
ſtõnis factę de pauperibus quominus interim habet effectũ
per no.i l.hæreditas ex die.de here.inſt.& l.idẽ eſt.de uulg.
& pup.per Bal.reputo iſtud nihil facere ad ꝓpoſitum.nam
per hoc dictum & alias rõnes ſuas quas ſupra retuli. ſentit
expreſſe ꝙ ſubſtõ facta de pauperibus relata ad Franciſcũ
teneat̃ pupillaris per expreſsionẽ pupillaris ætatis:ut ſ̃.di-
4 xi & reprobaui. † Quod ꝯfirmo alia rõne.nã ut dixi.ſ̃. iſtæ
duæ ſubſtõnes ſunt diuerſæ formæ & ſpeciei. Nã ſubſtõ al
bertinæ ẽ fcã ſi Frãciſcus in pupillari ætate decederet. Sub-
ſtitutio aũt de pauperibus ad fran.eſt facta poſt mortem al
bertinæ ſimpliciter & ſine temporis limitatione & ſic ſunt
diuerſæ formę ſimiliter & diuerſę ſpeciei. Nã illa albertinę
eſt facta ſolũ in uſufr.oium bonorũ, illa aũt pauperũ eſt fa
cta in oibus & ſingulis bonis diſtribuendis. Cõſtat ẽt quod
ſint factæ diuerſis perſonis. niſi ergo tã multiplex uarietas
ꝯtingit quod dictũ ẽſt de una ſubſtitutione cũ tpe limitato
uidelicet albertinæ quod ita intelligat̃ illa ætas pupillaris
ætatis repetita in ſequenti ſubſtõne quæ habet alia.ſ. poſt
mortẽ albertinę nõ debemus dicere uel ſẽtire.ar.ff.de le.ij.l.
licet impator. poſtq̃.n.teſtator nõ repellit pupillarẽ ætatẽ
in ſubſtõnem pauperum ſed in aliud tẽpus certum.ſ.mortis
albertinę non debemus intelligi repetitũ aliud tẽpus quod
redderet ſubſtõnem inutilẽ.arg.d.l. licet imperator.& hoc
ẽ regulare quod in aduerſis & ſeparatis ſubſtõnibus & caſi
bus non infert̃ de uno ad reliquũ. maximẽ ſi ex hoc ut dixit
ꝯtingeret actum uitari. Sunt ẽt diuerſæ ſpeciei ꝓpter aliud
quia perſona albertinæ cenſet̃ eſſe in re certa inſtituta quia
in uſufru.& ſic fideicommiſſum ſingulare illa uero paupe-
rum eſt fideicõmiſſa & uniuerſalis quia in omnibus bonis.
ut d.l cog.& quod ſubſtõ de pauperibus ſit fideicommiſſa.
patet quia teſtator nõ dixit poſt mortẽ albertinæ ſubſtituo
uel inſtituo pauperes ſed per medium executorẽ uoluit in-
ter eos bona diſtribui quod tenuit Bar. diſputando. Per
iſta ẽt tollit̃ ſua ratio quia prouiſio uſq; ad certũ tẽpus uſ̃
prohibita poſt tẽpus.iſta.n.rõ adaptat̃ ad ſubſtõnem alber-
tinæ in qua fuit expreſſum tempus pupillaris ætatis. ſed in
ſubſtõne pauperum nõ fuit expreſſum dictum tempus ſed
aliud.ſ.poſt mortem albertinæ nec in ſecunda rõne.ſubiun-
git quod poſt pupillarem ætatem uoluit aliud non expreſ-
ſum in ea debet intelligi repetitũ maximẽ per quod redda-
tur inutilis ut prædixi:ut d.l.licet. Nõ ob.tertia rõ quia at-
tentis ꝓdictis facit ꝓ dicta parte. ꝓuiſio.n. pupillaris ætatis
fuit adiecta uni perſonæ.ſ. albertinæ. ergo in alia perſona
abſente alio tempore debent intelligi prohibita.arg.l. præ
tor.ff.de iud.quod ẽt in ſecunda rõne. ſubiungit quod poſt
pupillarem ætatem uoluit teſtator expirare ſubſtitutionẽ
de pauperibus propter liberos quos Franciſcus potuiſſet
habere. debilis eſt iſta ratio quia lex cogitat de hoc caſu
etiam in maiore.ut d. l. cum acutiſsimi: ſed ſi non habet fi-
lios poſt pubertatem uerſimilius eſt teſtatorem uoluiſſe
mortuo Franciſco ſine liberis pro anima ſua bona diſtri-
bui q̃ ad extraneos hæredes Franciſci deuolui.ar.l. ſanci-
mus.C.de ſacro.ſan.eccle. Et in iſta dubietate fauendum
eſt aiæ teſtatoris. Nam ſumma eſt rõ quæ pro religione fa-
cit.l.ſunt perſonæ.ff.de rel.& ſump.fune.facit.l.in teſtamen
tis.de reg. iur. & c.cum dilectus de dona. Ex quibus oibus
concludo dicta bona eſſe in cauſa diſtributionis inter pau-
peres Chriſti. Laus deo & ſaluatori noſtro Ieſu Chriſto.
1408.die.10.Octobris.do.Pe.de Ancha.

De iure emphy. aliàs de oſſi.

CONSIL. XLIIII.

1 Maſculi & fœminæ uſque ad tertium gradum ſuccedunt in emphyteoſi eccleſiæ.
2 Pactum non diſtinguit ſexum a iure communi non diſtinctum.
3 Statuentes non intendunt præiudicare iura potiora habentibus.
4 Iure ſuo non priuatur quis ob non ſolutum canonem.
5 Liber rationum manu priuata ſcriptum fidem non facit.
6 Conſuetudo hoc operatur ut ſcriptura minus ſolennis credatur.
7 Emphyteota ius ſeruatur a quocunque canon debitus ſoluatur.
8 Præſcriptio res emphyteoticæ eccleſiæ annos quadraginta requirit.
9 Emphyteoſis finita in unius perſona redit ad ſuperuenientes.
10 Sententia etiam in rem iudicatam tranſacta cum ſuis effectibus contraria tollitur ſententia.

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
Primo de uiribus & efficacia titulorum ipſo
rum. Secundo de uiribus ſniarum & proceſ-
ſuum ſubſecutorũ corã delegatis iudicibus.
& poſtremo corã.Ca.& P.& dño do. epo urbinatis eſt di-
ſcutiendũ. Et lu.& Ca. nitunt̃ principaliter ex cõceſsione
facta eorum autoribus ex quorum perſonis prætẽdunt res
cõceſſas in emphytheoſim præfatis eorũ autoribus ad eas
deuolutas ſiue deriuatas. Ex aduerſo dña maſia & fratres ni
tunt̃ ex renouationibus eis nouiter factis per canonem non
ſolutum ab autoribus prædictarum lu.& Ca. & ꝓpter præ
ſcriptionem quã ꝯ eas obijciunt ex perſona magiſtri angeli
ex cuius perſona uenit dña maſia mediãtibus filijs ſuis &
magiſtri Angeli ſui uiri quibus ipſa ſucceſſit. ꝯ quas exce-
ptiones replicat lu.& ca.ut ſ̃.& in naturali rõne infra dicã.
1 † Redeundo igit̃ ad prædicta ius Ca.& lu. ſit fundatum ex
antiquis ceſsionibus.clare patet ex tenore conceſsionis ex
quo liquet eas includi & comprehendi in prædicto ꝯctu tã
de iure cõi q̃ ex forma conceſsionis. de iure.n.cõi clarũ eſt
quod in emphyteoſim eccleſiæ ſuccedunt maſculi & fœmi-
næ uſq; ad tertium gradum non extranei in aut.de nõ alie.
§.emphyteoſis.& qđ no.in l.ẽt.ſol.ma.per Bal.in c. in ꝓſen
tia.de proba. ex tenorẽ ẽt conceſsionis ſucceſſerunt filij &
nepotes uſque in tertiam gñationem expletam ut patet
ſupra in prin.noſtræ rõnis factæ & concordando dictam ec
cleſiaſticam conceſsionem cum iure cõi intelligam de filijs
utriuſq; ſexus poſtq̃ ſic intelligit ius cõe quod interpretat̃
conuentiones & pacta.l. quæro.§. inter locatorem.ff.loca.
2 Et ſimiliter intelligam tertiam generationem uidelicet de
ſcẽdentium ex ꝓdictis ſiue ſint maſculi ſiue fœminæ.poſtq̃.
n.ius cõe non diſtinguit ſexum & per ꝯñs nec per pactum
conceſſum diſtingui debet ſed concordare cum iure com
muni ſicut quelibet diſpoſitio in dubio concordanda eſt. fa
cit.c.cum dilectus.de conſue. in conceſsione etiam plus ex
primitur ultra ius cõe.ſ. quod pars ꝓmorientium ſine libe-
ris accreſcit ſuperuiuentibus qui ſoli ſunt lu. & ca. nam in
perſonis oium aliorum generatio eſt extincta & finita &
hoc eſt ualde ꝓderandum & notandũ per lu. & Ca. Nam
dña maſia & fratres non ueniunt uigore prædictorum ut
in conceſsione comprehenſæ ſiue incluſæ ſed uigore con-
ceſsionis filiarum ſuarum magiſtri Angeli quæ erant de cõ
prehenſis ex perſona magiſtri Angeli patria ipſarum. ius
ergo accreſcendi proueniens ex pacto ex conceſsione lu.
& Ca. uidetur potentius & fortius quàm ius ſucceſsionis
ex quo

ex quo nititur dña maſia in fratres.quãq̃.n.dña maſia filia-
bus ſucceſſerit in alijs bonis filiarum:tñ in dictis rebus em-
phyteoticis non ſuccedit de iure cõi tanq̃ extranea ut præ-
dictũ eſt.Item nec uigore pactionum & ordinationũ ini-
tarum inter cõe urbini & canonicos urbini eccleſiæ . nã cũ
ſint initæ poſt dictam conceſsionem factam autoribus lu.
& Ca.pacta in dicta conceſsione prius habita non infringũ
tur nec ad præterita ſe extendunt ſicut nec ſtatuta uel alia q̃
futuris tñ negocijs dant formã & eſſentiam.l. leges. C.de
legi.c.ſi.de conſti.Et poſito q̃ extendi poſſent ſuper his quæ
hñt originem & executionem poſt dicta pacta & ordinata
ſuper antiquis cõceſsionibus prout.J.ſubdã:cũ in dictis or-
dinationibus cũ cõi habitis expreſſe reſeruaẽ ius ſuum oĩ-
bus habentibus potiora iura ut patet in. 4. c. quod incipit
3 quod unicuiq; emphyteotica &c. circa ſi. † ubi patet quod
non fuit intentio ſtatuentium ſiue paciſcentium præiudicã
re alicui qui ex conceſsione pterita hñt potiora iura. talis
n.debet eſſe intentio cuiuslibet diſponentis ut nõ præiudi-
caret iuri alterius.l.2.§.ſi quis a pricipe. & merito ne quid
in lo.pub.& c.ex tuarum.de aut.& uſu pal.facit.l.qui taber
na de ꝯhen.emp.Ex pdictis inferẽ q̃ lu.& Ca.ſunt de perſo
nis incluſis & comprehenſis in renouatione & conceſ. anti
qua facta eorum autoribus & per pñs præferendæ maximè
non incluſæ nec pprehenſe ſed honoratis ſolum uigore or-
dinationis cõis & canonicorum uigore ſucceſſ. ab inteſta.
ſuis filiabus,quæ tn dicto iure ſi uenire poſſet ſicut non põt
ut dixi tñ non deberet admitti niſi ad tertiam partem rerũ
prædictarum:nam tertiã debet ꝯſequi.Ca.ex perſona philip
pæ ſuæ matris & tertiã lu.ex perſona Andreæ ſui patris ex-
preſſe in antiqua conceſsione pprehenſi. Ex quibus ẽt ꝯñs
ſequiẽ quod renouatio facta de dictis rebus in totum filia-
bus dñe maſiæ & poſtea ſibi in nihilo ualuit quia per mor-
tẽ dictarum ſiue filijs ius ipſarum conſolidatũ eſt in prædi-
ctis.Lu.& Ca.uigore antiq; conceſsionis cui per dictas or-
dinationes cõis & canonicorum non præiudicaẽ ut prædi-
xi uel ſi ueniret in aliqua dicta agneſia non deberet admit-
ti niſi ad tertiã partẽ ex perſonis filiarũ cuius tñ ꝯrium ẽ oñ
ſum.ſ.& pbatum in nihilo admittendum fore. Similiter &
multo fortius eius fratres quorũ reuocatio nõ fundaẽ nec
in antiqua cõceſsione nec in dicta ordinatione nec in alio
iure.Reſtat mõ diſcurrere de iuribus ſiue efficacia eorũ quæ
ꝯ lu. & Ca. obtineaẽ per dictam dñam maſiã & primo ad
ꝯfirmationem ſuæ renouationis & eliſione antiqua conceſ-
ſione ex qua dñe lu.& Ca. nituntur obijcit de canone non
ſoluto:nã ſi in inſtrõ renouationis dñe manſie ptinent & ſi
illa exceptio eſſet uera in facto eſſet efficax & ualida. c.po-
tuit.de loca.& l. 2.C.de iure emphy.ſed replicatur dictam
exceptionem non obſtare primo quia nõ uera in facto qđ
probeẽ ꝯrium per librum canonicorum ubi oẽs ſolutiones
4 canonũ ſunt deſcripte & iſta inter alias reperiẽ. † Secundo
quia ex forma capitulorũ prædictorũ inter canones & cõe
ppter canonẽ non ſolutum non põt quis cadere a iure ſuo
ſed alijs pœnis affici ꝯ iſtas replicat & ẽt duplicat dña ma-
ſia Et obijcit qđ ex prædicto lib. canonicorũ non põt ſumi
plena pbatio cũ non ſit autenticus ſed priuata ſcriptura ca
pitula ẽt dicit non opitulari cum reſpiciant futuras renoua
tiones nõ antiquas & præcedentes ipſa capitula ut eſt illa
cõceſſa lu. & Ca. Vidẽdũ eſt igitur an de iure dictę dupli
5 cationes dñe manſie obſtent lu. & Ca. † primo q̃ liber ca-
nonicorũ fidẽ nõ facit uẽ probari quia non publica manu
nec aſr autẽticus ſed tanq̃ codex rõnum.& priuata ſcriptu-
ra non uẽ fidem facere.l.rões.C.de proba.& l.exempla.&
c.2.de fide inſtru. Contrariũ quadruplici rõne:Primo quia
in d. lib. ſunt deſcripti oẽs emphyteotici & cenſuarij ca-
nonicorum & ſolutiones canonũ & cenſuum & hoc ẽ no-
torium inter emphyteotas & cenſuales & dñẽ ſemper fides
dicto lib.de dictis ſolutionibus de antiqua conſuetudine.
Ex quibus infero duo.Primo qđ iſte cenſeẽ liber rõnum ꝯ-
fectus uoluntate ipſorum cenſuariorum & emphyteotarũ.
& ſic facit plenã fidem inter canonicos & emphyteotas. &
debent canonici exhibere ꝯ ſe. l. prætor ait. in princ. & l. ſi
6 quis ex argentarijs.§.pertinere.ff.de eden. † Secundo quia
conſuetudo põt hoc operari ut ſcripturæ minus ſolenni
plena fides adhibeaẽ.c.cũ dilectus. de fid. inſ. Tertio quia ſi
eſſet priuata ſcriptura tñ facit fidem ꝯ ipſos canonicos ſcri
bentes:ut nõ io d.c.2. de fide inſt. Ipſis ergo canonicis aſſe
rentibus ſe tertio. i. dictis maſie & fratribus renouaſſe ob-
ſtat dictus eorum liber plenam fidem faciens ꝯ ipſos ut di-
xi & per conſequens ꝯ maſiam & fratres hñtes cãm ab eis
ut l.quod ipſis.de re.iu.& c.ſalluberrimũ. 2.q.7. Quarto q̃a
iſtę ſolutiones cenſuũ ſunt de ſummis minimis.puta de tri-
ginta libris centũ ſolidorũ annuatim unde eſſet minus dif-
ficile & ſumptuoſum de ſolone qualibet conficere publicũ
inſtrm.Et hinc eſt qđ minutẽ leuiſsimẽ probaẽ & qñq; per
ſolum iurm.l.ſi.C.de iure deli.ex quibus infero quod poſt-
q̃ in prędicto corũ lib.canonicorũ reperiunẽ ſolones cano
num uſq; ad tempus renouationis factæ maſiæ & fribus nõ
ualet aſſertio canonicorũ ꝯria aſſerentium non ſolutũ. ob-
ſtat.n.eis ſcriptura proxima.d.c.ſaluberimũ.& per hoc re-
nouatio facta maſiæ & fratribus eſt fundata ſup falſa cã: &
per conſequens nulla.arg.c.cũ ceſſante.de appel.& l. qui te
ſtamento.ff.de excu.tu.& hoc eſt uerum ẽt ſi lu.& Ca.nõ ſol-
uiſſent ſed magiſter angelus. †.Nam a quocunque fiat ſolu
tio conſeruaẽ ius ueri emphyteote. ut ſunt lu. & Ca. per iã
dicta facit quod no.Bal.in l.ſolennibus.C.de rei uend.iuua
ri ẽt uẽ dicto lu.& ca.ꝯ dictã exceptionẽ canonis non ſolu
ti ex dictis capl'is ſiue ordinatione canonicorũ & cõis in q-
bus expreſſe diciẽ quod propter canonem non ſolutũ quis
non cadat a iure ſuo ut clare patet in c.quod incipit . Itẽ q̃
cuilibet perſonæ &c. non obſtat quod ibi loquaẽ de rebus
emphyteoticis in futurũ concedendis non de iam conceſ-
ſis ante dicta capl'a ut ſunt res de quibus quæriẽ.Nã de mẽ-
te.d.c.eſt comprehendere ẽt prӕteritas & antiquas conceſ-
ſiones de quibus loquuuẽ.c.præcedentia prout patet in pri
mo.c. i quo de omnibus rebus emphyteoticis canonicorũ
ſyndicus habet liberã ptãtem deponendi & renouãdi ſuc-
ceſſorem cuiuslibet emphyteote ex teſta.& abinteſta. ut in
c. itẽ quod ſi contingeret &c.quod ergo debet in d. c.Item
quod cuilibet &c.de futuris ſucceſsionibus nõ excludit an
tiquas conceſsiones quæ in eod.iure non reguleñ cum no
uis ſed declarando & addendo de nouis cõceſsionibus ſub
dit quod potuiſſet de eis fortius dubitari ne in pactis et or-
dinationibus prædictis uenirent futuræ cõceſsiones. arg.l.
ſi ita.de aur.& arg. leg.& l.ſi.C.qui po.in pig.ha.Si ergo d.
c.uenit quodammodo confirmando & addendo præceden
tibus debet quod in eo diciẽ in præcedentibus intelligi re-
petitum.ad hoc optimè.l.ſi quis id quod de iuriſ. om. iudi.
ibi quod ſi cum proponit &c.ne eadem ordinatio diuerſo
iure cenſeaẽ c. cum in tua. de deci. præterea illa ordinatio
facta eſt a cõi pro cõi utilitate ciuium & cenſenda eſt quæ-
dam lex quo ad ipſos quibus ut ſubditis quęritur de ordina
tione cõis.l.antiochẽſium.de priui.credi.ſed noue leges tra
huntur ita ad præterita inquantum exceptionẽ & conſum-
mationem recipiunt de futuro:ut l. eos. C. de uſur. & l.te-
ſtium.C.de teſti.quod no.in c.licet canon.de elec.lib. 6. &
quod no. de teſtamentis. cap. j. in clem. ſed in caſu noſtro
licet emphyteoſis de qua agiẽ præcedat dictas ordinatio-
nes inquantum ſolutiones qõnes penſionis & canonis con-
cernunt futurum tp̃s poſt ipſam ordinationẽ debet quo ad
hoc ſub dicta ordinatione cõprehẽdi.ut in præallegatis iu-
ribus. Præterea aduertẽdum eſt quod dictæ lu. et ca.uideñ
excuſari a ſolutione canonis pro eo tempore quo res ipſas
emphyteoticas alius. ſ. magiſter angelus poſſedit & abſol-
uit cum propter poſſeſsionem ad hoc teneretur d.l.ſolen-
nibus.per Bal.non uẽ delictum magiſtri Angeli dictis mu-
lieribus imputari.ar.c.quæſiuit.de his quæ ſi.a ma. parte ca
pituli. Vlterius ẽt conſiderandum quod canonici ita reno-
uauerunt lu.et c.ſicut dñm maſiam & fratres poſt dictam re
nouationem dicti canonici ad quos ſolos ſpectãt dictæ res
emphiteote a dictis lu. & Ca. canonem receperũt ſemper
unde ẽt ſi priuationẽ propter non ſolutum canonem icur-
riſſet per renouationem canonis uidentur eam remiſiſſe.
iuxta no. in c.potuit. de loca. utriſq; igiẽ renouationibus.l.
maſia & fratribus prædictis dñabus illa renouatio debet eſ-
ſe uali-

ſe ualidior quæ fundatur in antiquo tpe.c.licet cãm.de pro
ba.ſed in antiquiori tpe fundat̃ renouatio p̃dictarum lu.&
ca. quia trahit originem ab antiquo tpe & iuſtius eſt earũ
renouationẽ tueri q̃ illã maſiç & fructum prorſus exneorũ
qui ſine quæ non ſunt de perſonis incluſis. facit l. quo iure.
ff.de acqua quoti.& æſti.Ex quibus oĩbus liquidè infert̃ de-
ciſio quo ad primũ in quo dixi prius inquirendũ de iuſtitia
tituli prædictorum.Nã patet ex prædictis quod lu.& ca.iu
ſtiorem prætendunt titulũ q̃ prædicta maſia uel ipſius fra-
8 ter. † Obijcit̃ ẽt ꝯ dicta lu.& ca. p̃ſcriptio: quia dr̃ magr̃m
Angelum præſcripſiſſe ſpatio triginta an.ſed certè in iure
emphyteotico rei eccleſiaſticę p̃ſcribẽdo requirunt̃ quadra
ginta an.ꝯ emphiteotã ſicut ꝯ eccleſiã a qua habet titulum.
arg.c.ad audientiam.de præſcrip.Præterea cũ magiſter An
gelus ſciret res emphyteoticas eſſe & tam in ipſum q̃ in p̃-
dictis lu.& ca.iure hæreditario & a ſuis autoribus deriua-
tas poſsidendo pro ſe inſolidum cum ſciret ſeu ſcire debe-
ret ad prædictas dñas pertinere poſsedit mala fide & per
ꝯñs non præſcripſit.c.poſſeſſor malefidei.de reg.iur.lib.6.
9 † Poſtremo rigore antique conceſsionis finita emphiteo
ſi in perſona unius debet redire ad alios ſuperuenientes. po
ſito ergo q̃ magiſter Angel.præſcripſiſſet ꝯ dictã lu.& ca.
cũ filiabus magr̃ Ange.defunctis & ſic finita ĩ eius linea ex
hoc capitè reuertitur emphyteoſis ad prædictas lu.& ca.
incluſas & comprehenſas in dicto pacto nec ad illum ca-
ſum præſcriptio extendit cũ de nouo eã petere ceperit ar.l.
j.de an.prx.& eſt bona rõ ex qua & alijs p̃dictis ꝯfirmat̃ cõ
cluſio & deciſio ſupradicta quod lu.& ca. debeãt obtinere
tanq̃ hñtes potiora iura. Ex quibus ẽt ꝯñr infert̃ quod dñs
Ant. primo & dñs eps̃ ſecundo loco pro prædictis lu.&
ca. pronunciauerint ſanctè iuſte & rectè. Contra tñ ſniam
dñi Ant.cum eius executio peteretur corã dño ep̃o oppoſi
ta fuit ſibi exceptio nullitatis & quædã aliæ quæ recte fue-
runt per dñm ep̃m & pronunciatum eis nõ ob dictã ſniam
dñi Antonij exequendã eſſe & ab hac pronunciatione ap-
pellatum & deſerta appellatione dubitat̃ mõ utrũ iſta pro-
nũciatio epi firmauerit ſniam dñi Ant.in tm̃ quod amplius
non poſsit obijcij de eius nullitate quæ nullitas apparet ex
ſnia lata per do. Io. iudicẽ appellationis qui pronunciauit
ſniam dñi Ant.fore nullam.& ſi quis uellet hoc dubiũ plus
attingere plura poſſent allegari ſed deciſiuè loquendo vr̃ ꝯ
p̃nuntiationẽ epi p̃nunciãtis ſniam dñi Ant.exequendã &
illã dñi Io.fore nullã tranſiuiſſe in rem iudi.poſtq̃ appella-
tio fuit deſerta non; põt amplius de ſnia dñi Io. oppoſi
poſtq̃ de ea fuerit exceptũ & ꝯrium ſnia tum.c.ſuborta. de
10 re iudi. † Nã ſnia quãq̃ tranſiuerit in rem iudi. ſi de eius iu
ribus in nouo iudicio diſeutitur & ꝯria ſnia fert̃: tollit̃ per
hoc oĩs eius effectus: ut notat Inno. in c.ex parte de reſcr.
facit quod no.Inno.eo.ti.ſuper literis. Ex quibus cõcludo
non obſtantibus obiectis ſniã dñi Antonij per dñm ep̃m
exequendam eſſe tanq̃ iuſtam & conſonam æquitati. Laus
deo & ſaluatori noſtro domino noſtro Ieſu Chriſto.1308.
die.12.menſis Octobris.do.Pe.de Anch.

De teſtamentis.

CONSIL. XLV.

1 *Executio teſtamenti ad epiſcopum deuoluitur ſi executores negligentes inueniantur.*
2 *Executio ad pias cauſas pertinet ad epiſcopum ſi executores eſſent defuncti.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris glo
rioſæ uirginis Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Per conſtitutiones ſynodales ſolet ubique
prouideri poſt certũ terminum ſi executores
teſti neglexerint exequi uoluntatem teſtãtis
executio deuoluat̃ ad ep̃m & ſi talis uiget in ciuitate Vrbi-
ni conſtitutio illam ſequatur.c.j.de conſti.li.6. Si uero non
uiget tenetur de iure cõi cũ tempus nõ ſit præfixum execu-
toribus in teſtõ ad hoc ut ꝯſtituant̃ in negligentia de mora
requiritur interpellatio & monitio per ep̃m.ſic.n. requirit̃
in hærede monitio ut dicat̃ in hoc negligens iuxta no. ĩ c.ſi
hæredes.de teſt.in 11.q.j. ſilueſter. & ex tunc executore ne
gligente ep̃i exequit̃ ut in iuribus prealle.& c.nos quidem.
2 de teſt.& in aut.hoc amplius.C.de fideic. † Si aũt executo.
res eſſent defuncti tunc clarũ quod executio ad pias cãs per
tineret ad ep̃m.ut l. nullis. & l.ſi quis ad declinandã.C.de
epi.& cler. Iſtis igit̃ ſic diſtinctis ualeat dñs ep̃s ĩ quo caſu
ſit in prædictis.Nã ſi deuolutio ſit facta ĩ ipſum uel per ne-
gligentiã executorum uel per mortẽ ipſorũ uel conſtitutio
nem ſynodalẽ proculdubio res hęreditarias ſanctutij quas
reperit poſt eius mortem illicitè occupatas põt ex ſuo offi
cio aduocare.3.q.j.reintegrãda.iura. n. prædicta ſciunt eũ
executorẽ: ut pia uolũtas morientiũ impleat̃ ut.d.c. nos q.
dem.& c.ſi heredes.prealle.Et maximè ubi conſtat ſicut in
caſu noſtro de fraude exequentis ſicut iſtius ſilueſtri qui di
ſtribuit & poſtea dicta bona tpe ceſsionis acquiſiuit a pau.
pere quẽ elegit.ſ.titio.unde cũ poſsideat bona inter tres p
ſonas diſtribuenda præſumit̃ fraus ar.l.ſicut.§. ſuperuacuũ.
ff.qui. mo. pig. uel hypo. ſol. & maximè de fraude ꝯuincit̃
ſilueſter ſi filiæ titij pauperes nõ ſint nuptę aliàs per pretia
rerum hæreditatis pro rata ſingulis aſsignata. oportet. n.
tales uendi & fieri p̃nti pecunia & re uera diſtributionem.
fieri non fictè uel per conceſsionẽ ſimplicem l. a diuo pio.
§.ſed ſi emptor.de re iudi.per Bar.facit quod no. in l.ſi pro
curator.de iure fiſ.Præterea nullo iure ad dictũ ſilueſt.per-
tinebat diſtributio uel electio pauperũ ſed ad ep̃m deficien
tibus teſtamẽtarijs executorib.põt ergo ep̃s talẽ diſtribu-
tionẽ non habere ratã p̃pter præſumptionẽ fraudis per iã
dicta facit.c.eã.te.de iureiu.Cõcludo igit̃ quod dñs ep̃s põt
res quæ remanſerunt in hæreditate ſanctutij ex officio a
poſſeſſoribus aduocare eis citatis & nihil legitimè ſiue iu-
ſte probantibus qualiter poſſeſsio prædictarum rerum ad
eos peruenit.Ad hæc quod no. Inno.in c.ſæpe.de reſti.ſpo.
& ibi in nouel. Et maximè ſi eas poſsideat dictus ſilueſter
ſuſpectus de fraudulẽta diſtributiõe poſtq̃ res quas præſen
ti pecunia uendere debuit deprehendit̃ poſsidere ut in iuri
bus præallegatis. Laus deo & ſaluatori noſtro Ieſu Chri-
ſto.1408.die.12.menſis Octobris do Pe.de Anch.

De teſtamentis.

CONSIL. XLVI.

1 *Legatum uel fideicommiſſum relictum à filio poſt mortem ſuam expirat eo decedente cum liberis.*
2 *Anima rebus omnibus eſt præferenda.*
3 *Vltra legitimam fauorabilius prouidet lex piæ cauſæ & religioni quàm filijs.*
4 *Fauorabilior eſt cauſa liberorum quam Dei in ſucceſſione.*
5 *Non eſt maior ratio exonerandi nepotes a relicto pro anima quam ipſum filium ſuperuiuentem.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uer
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Prima facie uideret̃ dicendũ dictũ legatũ
quingentorũ dictæ ſocietati nõ deberi.ita.n.
uident̃ uelle expreſſe tex.quod fideicommiſ-
ſum uñc ſingulare uel legatum relictũ a filio poſt mortẽ ſuã
expiret filio poſtea cũ liberis decedente: ut l. cũ auus. ff. de
cond.& dem.d.l.gñaliter.circa fi.C. de inſt.& l. cũ acutiſ-
ſimi.C.de fideic.in oĩbus reddit̃ rõ quod ſi teſtator de nepo
tibus cogitaſſet alienam prolem non antepoſuiſſet ſuis ne-
potibus in legatis & fideic.prædictis & bene ponderandũ
q̃ prealle.leges fundant̃ ſuper præſumpta mente ſiue uolũ
tate teſtatoris. Ex quo ſequit̃ qđ in caſu in quo poſſet præ-
ſumi de mente ꝯria teſtatoris ceſſaret legis præſumptio &
per ꝯñs eius deciſio: ut no.in ſimili in.l. precibus. C.de im-
pube.& alijs ſubſti.& l.in teſtõ.C. de teſta. mili. Hac ergo
rõne p̃ fundamẽto præſuppoſita ex pluribus præſumptio-
2 nibus.† Contrarium ſentio in prædicto dubio & primo ꝯ-
ſiderata cã relicti qđ pro aĩa quæ rebus oĩbus eſt præferen
da: ut l.ſancimus.in fi.C.de ſacroſ.ec.ſemper.n.in dubijs qõ
nibus ſequenda eſt opini.quæ pro anima facit: ut l.ſunt per-
ſonæ.ff.de reli.& ſump.fu.ad hoc.C.de ſacro. ec. aut.ſi qua
3 mulier. † ubi ultra legitimã fauorabilius prouidet lex piæ
cauſæ

cauſæ & religioni quam filijs.cum ergo iſta quingenta ſint
relicta hoſpitali pro aĩa teſtatoris poſt mortem ultimi filij
morientis uideret̃ deberi quantũcũq; ultimus filius eũ libe
4 ris prædeceſſerit.† Nõ ob.ſi dicat̃ fauorabilior eſſe cã libe
rorum q̃ dei in ſucceſſione patris uel aui per illud ꝯſilium
auguſtini,qui uult deũ inſtituere filiũ aũt exhæredare aliũ
quærat pro conſilio q̃ aug.ut no.in l.ſi quis ad declinandam
in prin.C.de epiſ.& cle. Nã intelligo illud dictũ prout ia-
cet qñ ex tali relicto ſequeret̃ totalis priuatio & exhereda-
tio filiorũ non aũt cũ de amplo ſiue lato pſ̃imonio teſtator
de certa particula pro remedio aĩe ſuę diſponit & ita in ca
ſu nr̃o in quo ut mihi aſſertum eſt quod dicta quantitas du-
centorum erit minima reſpectu reſidui pſ̃imonij teſtõris ĩ
quo reſiduo fateor ꝙ ꝯſultũ eſt nepotibus per allegata iu
ra ut in eo reſiduo ſublatõ fideicommiſſaria facta de pr̃e &
eius filijs euaneſcat. Secundo moueor alia rõne.nam teſtõr
hñs tres filios facta ſubſtitutione inuicem inter eos grauat
ultimũ morientẽ in mille libris dandũ dictę ſocietati ꝓ aĩa
teſtatoris quas ſi in uita non dederit uoluit poſt mortẽ ſuã
dare mille quingentas . uel ſi mille ſoluiſſet quingentas ſo-
lummodo poſt mortẽ dicti ultimi filij.ſi ergo teſtõr ultimũ
filiũ ſuperuenientẽ grauauit in mille uerĩſimile eſt ꝙ ẽt ne
5 potes ex eo remanẽtes grauare noluerit in quingentis.† q̃a
non eſt maior rõ exonerandi nepotes a relicto pro aĩa quã
ipſm filium ſuperuiuentẽ ar.l.dedit dotem.ff.de colla.bo.&
maximẽ ubi affectio aui ad nepotẽ a delectione filij deſcẽ-
dit . Præterea multum pondero quod hæc eſt eadẽ diſpoſi-
tio ꝯtinuata. nam primo mille relicta ſunt puro a filio ſuc-
ceſsiue eo mortuo nõ ſoluente mille quingenta tñ.ſed pri
ma pars ſubſtõnis de mille quingentis non vr̃ recipere illã
interpretationẽ.l.cũ auus.& l. gnaliter & l.cum acutiſsimi
præal.ergo ſiſr nec legatum de quingentis ſibi annexum.&
ꝯiunctũ in continuata oratione.arg. optimum.ff.de leg.3.ſi
legatarius.§.ſi.& l.iam hoc iure. ff. de uulg. & pup. & ꝯfir-
mo hęc ex qualitate pſonę ad quã uoluit mortuo ultimo fi
lio bona ſua peruenire.ſ. ad ipſius teſtõris patrem & patris
filios.nam ſi in dictis quingentis grauauit patrẽ ergo & ſiſr
nepotes ipſius vr̃ grauare uoluiſſe ar.l. nam & ſi parẽtibus.
ff.de inoff.teſta. ubi eadem eſt legis diſpoſitio filiorum &
parentum in hæredibus deferendis . Ex quibus rationibus
ſaluo ſemper conſilio ſaniori cõcludo ſocietatem poſſe exi
gere dictas libras quingentas,

CONSIL. XLVII.

1 *Teſtator ſine cauſa non poteſt diſponere quòd hæres poſsit adire uerbo tantum.*
2 *Adminiſtratorum nomina diuerſa.*
3 *Ceſſante cauſa ſuper qua fundatur diſpoſitio ceſſat ipſa diſpoſitio.*
4 *Lucra ſectari quis poteſt cum alieno damno.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; mr̃is uirgi-
1 nis glorioſæ Mariæ & bti Anto. amẽ . † Pro
clariori deciſione dubij de quo quæritur præ
mittendũ eſt utrum teſtator poſsit diſponere
ꝙ hæres poſsit adire uerbo tm̃ non aũt ſe de
facto immiſcere adminiſtrationi bonorum anteq̃ legata &
alia in teſtõ diſpoſita fuerũt per eius executorẽ mãdata exe
cutioni in quibus in hoc plenã dedit ptãtẽ&c. Et in hoc ſal
uo iudicio ſaniori credo de iure dicẽdum ꝙ teſtõr ſine cã
hoc non poſsit ſicut.n. non poſſet ex die uel ad diẽ dare hæ
reditatẽ ut.l.hæreditas ad diem.ff.de hære.inſti. Itẽ nec hæ-
redi ad tp̃s adminiſtrationẽ adimere ut ſic ꝓhibitio legis
in ſubſtantia rei locũ habet in exercitio aĩs ſequeret̃ quod
teſtõr poſſet unũ hæredẽ inſtituere cũ ꝓhibitione ut perpe
tuo adminiſtret & alium executorem ſiue adminiſtratorẽ
perpetuũ relinquere & ſic de leui fieret fraus dictæ legi hæ
2 reditas ad diem. † Præterea diſtincta ſunt noĩa adminiſtra-
torũ ſiue ex teſtamentis ſiue inter uiuos aliena negotia ad-
miniſtrant ut ꝓcuratores economi executores ſiue fide. &
ſſes . ſed aliquid ex iſtis omnibus uel alijs nõ põt adaptari
huic adminiſtratori . dato bonis iam hæredi per aditionẽ
quæ ſuis nec ſuper quo ſe fundet dicta adminiſtratio ultra
illa quæ exequi debent proprie reperiri poſſet . non .n. ſub
noie defuncti poſſet concipi per executoris uerba ꝯtum ſu
per dictis bonis q̃ iã defuncti eſſe deſierũt in aut. de nup. §.
deinceps.nõ ſub noie hæreditatis quia iſtud nomẽ per adi-
tionẽ extinguitur:ut l.j.ff.de hære.uel acti.uẽ. nõ ſub nomi
ne hæredis a quo non habet mandatum. ideo nomen pro-
curatoris ſibi non poteſt competere ſi a domino hoc eſt ab
hærede mandatum non habet.l.j.ff. de procu. Præterea iſta
diſpoſitio per quam admittitur adminiſtratio homini ſanæ
mentis uel non relinquitur libera.iuxta. l.in re mandat. C.
manda.uidetur tanquam nuda & ſine cauſa poſſe ſperni: ut
l.cum filius.§.diuid.de leg.2.maximẽ quia in his quæ ſuper
bonis defuncti ueniunt diſponenda poſt mortem teſtato-
ris nihil põt in præiudicium hæredis.ut l.j. C. de uſufru. &
l.poteſt. ad l. falci. & hoc credo uerum ut dixi quando te-
ſtator prohibet dictam adminiſtrationem hæredi ſine cau-
ſa.ad hoc l.cum filius.§.diui.de leg.j.cum cauſa uero poteſt
prohibere ad tempus adminiſtrationem hæredi. iuxta no.
in Spec.de inſtru.edit.§.nunc uero aliqua in additioni. cir-
ca fin. §. His præmiſsis reſponden ſuper prædicto dubio
quod teſtator uidetur prohibuiſſe hæredi adminiſtrationẽ
de facto quatenus per eam impediretur poteſtas executo-
rum in ſoluendis legatis & alijs in teſtamento diſpoſitis
quo impedimento ceſſante non uideretur extendi dicta ꝓ-
hibitio adminiſtrationis quo ad alia quare ceſſat cauſa pro
3 pter quam prohibitio emanauit. † Hæc eſt enim regula ge
neralis in legibus contractibus & alijs diſpoſitionibus ; ut
ceſſante cauſa ſuper qua fundatur ceſſat ipſa diſpoſitio . ut
in c.cum ceſſante.de appel.l.ſi.ff.de hære.inſti.& l.genera-
liter.C.de epiſ. & cle. & l.adigere. §. quamuis . de iure pa.
Ad propoſitum igitur ſi per iſtã adminiſtrationem de qua
proponitur in themate non fuit impedita in aliquo pote-
ſtas executorum in exequẽdo diſpoſita in teſtamẽto . Dico
dictam pœnam ceſſare.& per conſequens conſtitutioni de
qua quæritur locum non fuiſſe maximẽ ſi executores hære-
di non contradixerũt in dicta adminiſtratione quæ ut au-
dio non fuit in alio quam in receptione certarũ pecuniarũ
quas ſibi obtulerunt debitores hæreditarij ſponte ſoluẽtes
qua ſolutione ſic facta executores in alijs bonis hæredi-
tarijs executi ſunt uolũtatẽ defuncti & hæc uidebatur fuiſ-
ſe intentio teſtatoris in uer. & ꝙ nullus præterq̃ fideicom-
miſſarius & executores &c.ubi expreſſẽ ſit mentio de ꝓria
uoluntate executorum. pro hoc.l.ſi procuratorẽ.§.mãdati.
ff.man.ubi in fini. dicit tex. qđ ſi non intereſt actio mãdati
non cõpetit ſic in caſu noſtro ſi ceſſat cã ꝓhibitionis admi-
niſtrationis nõ debet pœna admitti nõ ob.qđ in pœnis nõ
habeat̃ ꝯſideratio ad intereſſe.ut l.ſtipulatio iſta.§. alteri.de
uerb.ob.quia illud uerũ ubi obligatio non fundat̃ ſuper ali
qua cã finali,ſed in caſu noſtro oportet uolũtatẽ teſtatoris
fundari ſuper cã ut ꝓhibeat adminiſtrationẽ hæredi ut ſu-
perius dictum eſt & habet iſta opinio ęquitatẽ de æquitate
4 canonica. † Nam debemus ſm iuris ciuilis rigorẽ lucra ſe-
ctari cũ alieno præiudicio ſiue damno: ut in c. fraternitas.
12.q.j.poſtq̃.n. iſte mãfredus impleuit omnia quæ mãdauit
teſtator licet i numero uideat̃ exceſsiſſe recipiendo ab uno
uel duobus debitoribus ſponte ſoluẽtibus . ſi per hoc uero
conſtat quod non fuerit impedita executio uoluntatis de-
functi rigoroſum uideretur ipſum dicta hæreditate priua-
ri propter minimum exceſſum nec honeſtẽ poſſe perſonã
eccleſiaſticam dicta de cã magnã pœnã exigere ut.d.c. ſuã.
c.fraternitatis. &c. Ex quibus oĩbus concludo rebus ſic ſe
habentibus ut in allegationibus . ĩ. factis dictum latius eſt
deductum & dicta pia loca ſubſtituta in caſu quo manfre-
dus adminiſtrationi ſe de facto ingeſſerit eorum ſubſtitu-
tione facta in penam dictam hæreditatem petere non poſ-
ſe Laus deo & ſaluatori noſtro Ieſu Chriſto.1409.

De celebratione miſſarum.

CONSIL. XLVIII.

1 *Aſſertio ſiue opinio ſubtrahẽs populo deuotionem tanquam pernicioſa reijcitur.*
2 *Rectores eccleſiarum pro omnibus orare tenentur.*

3 *Obligatio mutua inter rectorem parochialem & ipſos parochianos eſt limitata.*
4 *In eccleſijs immenſitas eſt menſura.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amē.
1 † Qui talia aſſerunt ſiue opponunt ut prædi
citur uidentur ꝯ doctrinam apoſtoli plus ſa-
pere quàm oportet ſicut in ſimili dicitur in
cap.j.de tenun.lib.vj.talis enim aſſertio ſiue opinio quia
ſubtrahit populi deuotionem & tendit ad diminutionem
diuini cultus & in detogationem laudabilis cōſuetudinis
uidetur pernitioſa & contra iura.de conſe.diſt.ij.neceſſe &
cap.ſi.de reſcri.lib.vj.& c.ad audientiā de ſimo. ubi tex. ea
preſſe dicit quod tales laudabilem conſuetudinem pia de
uotione fidelium introductam ſub prætex.canonice pieta-
2 tis nituntur infringere ea fermento hæretice prauitatis. † Nō
ob.quod dicunt quod rectores eccleſiarum tenentur orare
pro omnibus ſiue parochianis ſibi commiſsis & hac de cau
ſa ſint eis redditus deputati : quia hoc non negatur ſed qđ
ita arctetur eorum officium ut non poſsint orare pro alijs
quibuſcūque benefactoribus & miſſas dicere hoc uidetur
abſurdum ſentire . nam eccleſia orat pro omnibus Chri-
ſtianis & in genere & quādoque expræſsis nominibus . de
conſe.di.ij.uiſum.& cap.de nominibus. & diſt.v.nō medio
criter.miſericordiæ enim dei qui orationibus ſacerdotum
& iuſtorum mouetur nec menſuras poſſumus ponere nec
tempora diffinire.de pe. diſtin.j.c.multiplex miſericordia.
& hinc eſt quod in ultimis uoluntatibus & etiam inter ui
uos liberum eſt unicuique eccleſijs ac pijs locis ſicut per-
ſonis priuatis bona ſua relinquere & donare.l.hanc.C.de
3 ſacroſan.eccleſijs.&.c.de his. de ſepul. † Item limitata eſt
obligatio qua tenetur rector parochialis ſuis parochianis
& econuerſo ſui parochiani ſibi ut circa dotationes deci-
mas funeralia & miſſarum ſolemnia quæ nō debent omit-
ti ut patet in ti.de paro.& in toto ti.de decimis . & xiij.q.j.
& ij.per totum.&.xvj.q.j.reuertimini . His autem exceptis
quilibet in re ſua eſt moderator & arbiter & pōt relinque
4 re cui uult ſiue donare & maximè eccleſijs † in quibus im-
menſitas eſt menſura . ut.l.decernimus.C.de ſacroſan. ec-
cle.Poſtremo in ſacris canonibus non reperitur prohibi-
tum ergo intelligitur fore conceſſum . nam hæc eſt regula
in iudicijs bone fidei & in beneficijs ut omnia intelligans
conceſſa quæ non reperiuntur expreſſe prohibita aaa. di.
ca.iij.&.v.di.ad eius.& no.in ca.inter corporali.de trāſla.
Ex quibus omnibus ſine ulteriori proſecutione concludo
in prædictis dubijs prædicte conſuetudini per quam auge
tur deuotio fidelium & etiam diuini cultus ſtādum eſſe &
non ſuperſtitioſis quorundam adinuētionibus uacillare de
fide . Laus deo & ſaluatori noſtro domino Ieſu Chriſto.
Mccccix.d.Pet.de Anch.

CONSILIVM XLIX.

1 *Monaſterium non poteſt contractum dicere nullum quem tollerauit.*
2 *Clandeſtine facta reprobantur.*
3 *Eccleſia cultrix iuſtitiæ contra iuſtitiam nil fieri patitur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amē.
De iuribus profeſsionis iſtius dñæ Nicholo-
ſe non expedit pro modo diſcutere ſed præ-
ſupponere qđ etiā ſi eſſet uerè profeſſa mo-
rando tñ in ſeculo tanq̄ non profeſſa ſed ut benigna & bo-
na propria gubernādo & pro laica ſe gerēdo in habitu uir
ginali uerū ꝯctus initus cū florido ignorāte eam profeſſam
debeat remanere ſolidus in præiudiciū monaſterij quod re
cuſat rē emptā tradere & pretium quod dña Nicoloſa reci
pit ꝯſtituere quaſi ex ꝯctu illius nō teneat ad pretium nec
ad rē cū ſit effecta monaſterij p obligationē prius factā Ni-
coloſa etiā recuſat ꝑtium reddere dicēs eū cōſumptum &
1 nō teneri ueluti nihil hñs uidendum eſt igit quid iuris.† Et
primo probo efficaciter quod monaſterium non poſsit di-
cere cōtractū nullū poſtq̄ tollerauit dictā dñam Bona quæ
abſtulit ut propria poſsidere & in habitu laicali extra mo-
naſteriū cōmorari. Primo quia abbatiſſe & monaſterio im
putatur ad culpā permittere monialē uiuere & morari ut
prædictū eſt.c.quia ingredientibus.de teſta.in ſi.Scđo quia
talis ablatio perſone & bonorū clandeſtina nō debet alijs
afferre ꝑiudicium.l.donatio.§.in cōſcribendis.C.de dona.
dicit̃.n.ibi illum qui occulte facit male agere & hr̃e odio
lucē.ut ibi not.in.l.cū ipſe.C.de contrah.emp. præſumit̃.n.
cōtra occulte dātes facientes uel iudicātes.aia.di. Anaſta-
ſius ut eccle. benefi. ut nr̃m.§.porro.& c.quia propter.de
2 ele.† ubi clādeſtina electio reprobat̃,a ſimili ergo expreſ-
ſa profeſsio in occulto.maximè ut dixi in præiudiciū ter-
tij. qui cū tali bona fide ꝯait. Tertio quia in ſitibus cōis er-
ror excuſat & reddit actū ualidū q̄ aliàs nō ualeret.l.j.ff.de
ma.ubi nō debent decipi ꝯhentes cū filioſa. qui pro patre-
fa.ſe gerebat.minor etiā ſi maiorē dicit uel oſtendit ut deci
piat cōtrahentē ſecū non iuuatur beneficio minoris ætatis
C.ſi minor ſe maiorē dicat.l.ſi alterius. a ſimili ergo mona
ſterium quod patitur monachum ſuum uiuere ſuo proprio
patrimonio oblato tanquā laicum habere debet ratum cō
tractum ſuper bonis initum ne culpa ſua ſit damnoſa alijs.
Quarta ſi palam abbatiſſa adminiſtrationem liberā ſuorū
bonorū moniali reliquiſſet & illa cū alijs cōtraxiſſet tanq̄
cum mādato monaſterij ꝯheret monaſteriū obligaret ſup
bonis in quibus cōceſ.adminiſtration. ut plene no. in.c.qđ
quibuſdam.de fideicō.facit.l.qui parit.ff.māda. Fortius igi
tur obligari debet ſi commiſit occulte & culpabiliter nec
propter delictum debet eſſe melior abbatiſſe uel monaſte-
3 rij cōditio.c.eū qui.de præben.li.vj.& ibi concor.† Quin-
to dicit rea.quod eccleſia cultrix & nutrix iuſtitiæ non pa-
titur ꝯ iuſtitiam aliquid fieri ī ſe uel alterū in.x.col.de alie.
feu.c.j.nec debet adhibere fraudē in ſuis cōtractibus.xiiij.
q.v.denique.quæ aūt maior fraus q̄ occulte ad profeſsionē
recipere & pati poſtea per perſonam laicam bona ablata
poſsideri per eam detrahi & re non tradita uelle pretium
ſolutum retinere . Iſtud enim eſt trahere fauorem conceſ-
ſum a iure monaſterij & ad iniquum compendium contra
l.cum pro quo.C.de uſu.pro empt. nec credendum eſt do-
minæ Nicholoſæ ſi dicat ſe non hr̃e pretium quod recepit
quia dicit ſe conſumpſiſſe uel perdidiſſe. nam hr̃e præſumi
tur uel dediſſe monaſterio . facit.l.pupil.ff.de ſo. Sexto in
concurſu rei uendite per dominam Nicholoſam concurrūt
monaſterium & floridus, monaſterium habet cauſam legi-
timam floridus autem onetoſam igitur præferendus l.ſi.
C.de codi.nec debet eccleſia turpia lucra ſectari:imo quā-
doque propter bonam famam de iure ſuo dimittere.cap.
fraternitas.xij.q.ij.ſunt enim ex parte monaſterij hæc duo
uitia . Primum quia donatio clandeſtina contra.§.in con-
ſcribendis & quia admiſit poſſeſsionem penes donatricem
uſque hodie ea quo etiam in alio quā in profeſſo præſu-
meretur donatio ſimulata & ficta.l.ſicut.§.ſuperuacuū. qui
po.in pig. Ex quibus omnibus ſine ulteriori proſecutione
concludo dictum contractū ualuiſſe & monaſterium obli-
gari ad tradendum dictam poſſeſsionē & ad alia de quibus
in contractu uenditionis facte floridum per dñam Nicho
loſam.Laus deo & ſaluatori noſtro Ieſu Chriſto & Beatæ
uirgini Mariæ & Beato Antonio.Mccccix.j.Iulij.

CONSILIVM L.

1 *Nepotes in ſucceſsione aui tenent locum patris ſiue matris ab inteſtato tam tenore teſtamenti quam ex forma ſtatuti uel iuris communis.*
2 *Imputatio in legitimam de quibus rebus fieri debet.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris glo
rioſæ uirginis Mariæ & beati Antonij amē.
Viſis diligenter uerbis teſtamēti ſtatutorum
& conceptione ſtipulationis dotis reſtituen-
dę: ut in puncto præmittitur circa imputatio
nem dotis a patre profecte in perſona filiæ : utrum de-

beat dictis nepotibus maſculis uenientibus ad ſucceſsio-
nem dicti aui ex teſtamento imputari in legitimam. Du-
bitatur & prima facie uidetur quod ſic quia tam tenore te
ſtamenti quàm ex forma ſtatuti quàm etiam de iure com-
muni nepotes in ſucceſsione aui tenent locum patris ſi-
ue matris ipſorum abinteſtato.C.de ſuis & legi l.ij.& in-
ſtitut.de hæred.qui abinteſta.defer.§.cum filius. item Bar.
uidetur hoc expreſſe tenere i l.iiij.ff.ad.l.fal.& uidetur iſta
opi.æquitatem in ſe cootinere ut nepotes non maiorem le
gitimam in bonis aui habeât quam fuiſſet habitura mater
ipſorum cuius loco ſubrogâtur.ut.l.ſi eum.§.qui iniuriam
ff.ſi quis can.&.c.maiores de bapti. ſed nulli dubium quod
mater ipſorum imputaſſet ſibi in legitimam dotem a pa-
tre profectã . ut lege quoniam in nouella.C.de inoffi.teſt.
ergo ſimiliter & nepotes ex ea. Sed his nõ ob.uidetur in
caſu nr̃o contrarium de iure dicendum præmittens quod
filij uel nepotes etiam cum ueniunt ex teſtamento debeot
2 hr̃e legitimam puram.i.ſine aliquo onere. † Item præmit-
to quod imputatio in legitimam debet fieri de rebus quas
quis conſequitur ex ſubſtantia eius de cuius boois uenit le
gitima detrahenda.ut.l.ut liberix.C.de colla.& l.illam. in
fin.eo.ti.& d.l.quoniam in ſi. Sed in caſu nr̃o nepotes nõ
percipiunt iſtam dotem ex bonis aui ſed tãquam hæredes
matris prout ſtatutum expreſſe diſponit: ergo non debet
nepotibus imputari in legitimam eis debitã in bonis aui.
Nõ ob.ſi dicatur iſta dos profecta eſt de bonis aui: quia ad
de eã filiæ, ergo debent nepotes ſibi imputare eam tanquã
de bonis aui p̃fecta fuerit ſicut deberet filia ſi uiueret cuius
loco ſubrogatur ut dictum eſt.ſ̃.pro parte contraria. Re-
ſpondeo enim aliud in filia aliud in nepotib' iſto caſu. Nã
ſi filia peteret legitimam in bonis patris uerè & immedia-
te poſſet dici dicta dos a patre profecta & per cooſequẽs
in legitimam imputare debere.ut d.l.quoniam in nouella.
ſed nepotes ad dictam dotẽ ueniunt ut hæredes matris ui-
gore ſtipulationis & ſtatuti ergo uenientes ad legitimã in
bonis aui non debẽt ſibi imputare quod capiunt ex perſo-
na tertij non de bonis aui quia hoc nulla lex caueret quod
ſufficit ut oon fiat imputatio ſicut nec ut non fiat collatio.
ut.l.illam.C.de colla.non ob.quod prædicta dos traxit cau
ſam & originem ab auo ut ſic principium habeamus inſpi-
cere quo ad iſtam imputationẽ.ut.l.ſi id quod.ff.de donat.
& l.tutor de fideiuſſ. nam poſtquam dicta dos patrimo-
oium eius exiuit non debet quod ſemel fuerit in eius bo-
nis conſiderari ſed perſona in cuius patrimonio hodie re-
peritur: ut in cap.j.de iure pat.lib.vj.& l. Paulus alias per
procuratorem.ff.de acquirẽ.hæred. ibi quia caſtreoſia eſſe
mutatione perſone deſietuot. Et confirmat hoc ualde te-
nor ſtipulationis inquantum pater dotem pro filia ſtipula-
tus fuit reddi eam ſibi & ſuis hæredibus. ſi enim hæres fi-
liæ fuiſſet extraneus & inſtitutus ſimiliter pro parte a patre
ipſius filię non deberet de dicta dote ſibi quæſita filiæ me-
diante imputatione legis fal. uel treb. detrahendarum de
bonis teſtatoris haberi conſideratio ar.l.ſequẽs quæſtio.ff.
de leg.ij.multo ergo minus debet haberi conſideratio di-
cte dotis in imputatione licẽtiæ quo ad dictos nepotes. ar.
l.ſi.C.communia utriuſque iudicij. in ratione ſui.Nno ob.
opi.Bal.de qua in d.l.in quarta.quia poteſt habere locum
quãdo dos a patre profecta ad eum reuertitur morieote fi-
lia etiam cum liberis iuxta ueram opi. de qua in.l.dos a pa
tre.C.ſol.ma.tuoc enim non dicitur dos extra bona patris
ſed in bonis ideo imputaretur nepotibus in legitimam de-
trahendam de bonis: & in hoc eſt uera eius opi. ſed in ca-
ſu oostro totaliter dicta dos eſt ex forma ſtatuti & ſtipu-
lationis extra bona aui. Nulla ergo occurrit ratio quod
debeat nepotibus imputari in legitimam. & iſtam opin.ſe
quitur Bal. poſt la.de bel.in.l.illam.C.de colla. & in d.l.
quoniam in nouella. Ex quibus ſine ulteriori proſecutio-
ne concludo in dubio de quo quæritur ooo debere dictos
nepotes dictam dotem quam conſequuntur ex perſona ma
tris debere imputare in legitimam detrahendam io bonis
aui. Ad contrarium eſt ſupra ſatis reſponſum. Põt etiam
aliter reſponderi quod leges ſtatutum & teſtamentum pa-
tris quibus diſponitur quod nepotes in ſucceſsione aui te-
neant locum matris ipſorum debet intelligi prout iacet ui
delicet cum ueniunt ab Inteſtato: & de hoc oon quæritur
in puncto ſcilicet ſolum quando uolunt ante licentiam ſine
onere legis beneficio & quæritur quid ſi debeant imputare
& hoc ſtatutum uel ius commune oõ loquuntur ergo &c.
ut.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſo.mat.& quod dixi in dote.idẽ de
cæteris rationibus præalleg.

CONSILIVM LI.

1 *Electus ſine confirmatione ſuperioris adminiſtrare nequit.*
2 *Conſuetudo temporum longiſsimo roborata inſtar habet priuilegij.*
3 *Confirmatio in collationibus non habet locum.*
4 *Electus ſine ſuperioris confirmatione adminiſtrans an ſit puniendus.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Conſuetudo quæ habet quod electus admi-
niſtret ſine confirmatione uidetur corrupte-
la & ſacris canonibus inimica.cap.cum uene
rabilis. de conſuet.unde non uidetur præſcriptibilis poſt-
2 quam eſt a iure damnata ut dic.cap. cum uenerabilis. † ta-
men in contrarium uidetur ueritas in caſu noſtro in quo
præſupponitur conſuetudo tanti temporis cuius contra-
rij memoria non exiſtit & iſta habet inſtar priuilegij.l.hoc
iure.§.ductus aquę.ff.de aqua quoti. & eſti. & tanto tem-
pore præſcribitur contra ius commune cap.j.de præſcrip.
lib.vj. Item iſtud ius adminiſtrandi ſine cõfirmatione po-
teſt concedi per priuilegium uidelicet quod habeat quis
utrunque ius eligendi & confirmandi: ut not. de elec.cap.
cum inter canonicos. in nouel. ſuper glo. ſed noune &
tunc ut ibi dicitur eligendo confirmatur ſimile in epi-
ſcopo ad quem eſt deuoluta eligendi poteſtàs, nam eli-
gendo confirmat ut not. in cap.pro defectu.de elect.in no-
uel. ſuper uerbo illa. Ex iſtis apparet quod penes eun-
dem cadunt iſta duo iura confirmare & eligere.
3 † Præterea ſubtiliter aduertendum quod confirmatio in
collationibus non habet locum: ut not.in cap.fin.de elec.
lib.vj.ſed iocaſu noſtro licet capitulum eligat decanum
capitaliter non poteſt dici propria electio ſed collatio
beneficiorum eccleſiæ ſuæ, nam aliter quàm eligendo nõ
cadit collatio in uno corpore ſiue collegio ad ſubſten-
tandum igitur dictam conſuetudinem tam uetuſtam di-
camus quod de iure ſit potius iſta cẽſenda collatio quàm
electio.ar.cap.cum dilectus. de conſuet. & eſt bona ratio
oiaximè quia in dignitatibus intra eccleſiam non ſerua-
tur forma cap. quia propter. ut ibi in gl. per hoc ergo ui-
detur quod iura quæ de confirmatione electionis loquun-
tur debent intelligi in dignitatibus per quas dicitur eccle-
ſia uiduata ut ſine confirmatione non poſſit electus ſe im-
miſcere adminiſtrationi etiam ſi conſuetudo ſe habeat
ita: ut.d.cap.cum uenerabilis. in alijs uero dignitatibus
intra eccleſiam ut illa decanatos poſſet conſuetudo ali-
4 ter prouidere. † Poſtremo poſito ſine præiudicio quod
in caſu noſtro iſtud ius adminiſtrandi ſine confirmatio-
ne ſuperiotis eſſet impræſcriptibile & contra canones ta-
men adminiſtrãs uigore conſuetudinis reprobatæ non de
bet aliquam pęnam pati quia dictã conſuetudo tam uetu-
ſta excuſat eom a pœna & debet per illam cõſuetudinem
tolerari. & ita dicit glo.in d.cap.cum ueoerabilis. in glo.
ſicut abbas. nec debet puniri qui communi iudicio nõ pec
cat.xvij.q.ij.de uiduis. & de tranſlat.inter corporalia. ad
fi. ibi maiorum ſequutus errorem. & quod no.in cap.j.de
poſtu.præla.in glo.licet iſta conſtitutio. Nec ob.quod poſt
quam eſt a iure damnata dicta conſuetudo ſit impræſcripti
bilis. nam hoc nego licet enim conſtitutio damnet con-
ſuetudinem tamen ſi poſt dictam reprobationem continoe
tur longiſsimo tempore reaſſumit uires ut eſt gloſ. no.in
cle. ſtatutum. de elec. Ex prædictis apparent ſoluta om-
nia dubia excepto tertio de quo non curo: quia non ex-
pedit, debent ergo præſidentes in cancellaria iuxta for-
mam

mam ſupradictæ electionis literas expedire: & ita uidetur
de iure dicendum mihi Pet. de Ancha. &c.

CONSILIVM LII.

1 *Aggrauatio ad onus ſatiſdationis de non offendendo eſt odioſa & reſtringenda.*
2 *Delicta debent tenere ſuos auctores.*
3 *Renunciatio litis & cauſæ facta per conſanguineos & conſortes quibus præiudicet.*
4 *Homicidium quando dicatur probatum.*
5 *Aſſertio non ſufficit ubi ueritas requiritur.*
6 *Condemnatio lata per contumaciam in quibus caſibus præiudicet.*
7 *Conſanguinitas quando dicatur legitime probata.*
8 *Frater nominari poteſt qui frater non eſt.*
9 *Confeſſio alicuius coniunctis nocere poteſt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
1 ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amẽ.
† Pro clariori deciſione dubiorum præmitto
quod materia de qua in themate contra chri
ſtophorum conſanguineos & conſortes ſuos
proponitẽ quia aggrauatio ad onus ſatiſdationis de non of-
fendendo Lau. Bertum. Bartholomæum & eorum conſan-
guineos & conſortes eſt odioſa & reſtringenda. c. odia. de
re iur. lib. vj. l. cum quidam de. libe. & poſthum. grauantur
enī ex alieno delicto onere ſatiſdationis & ſucceſsiue alijs
pœni grauioribus niſi præſtẽt dictam ſatiſdationem & hoc
eſt iniquum & iniuſtum ut unus ex delicto alterius prægra
uetur. xxiij. q. iij. ſi haberes. & ca. ſi. de his quæ fiunt a maio.
par. ca. C. de inoffi. teſta. l. ſi quis in ſuo circa ſi. cum multis
2 ſimi. † Ex quibus patet ꝙ delicta ſuos debẽt tenere autores
non ad propinquos notos familiares extendi quos reos ſce
leris ſocietas non facit ut. d. l. ſancimus. præmitto aliam re-
gulam iuris quòd afflicto nõ eſt addenda afflictio. vij. q. j.
cum percuſsio. v. di. ad eius & ad. l. ro. de iac. nauis. §. cum
aũt. In caſu uero noſtro per ſtatutum additur afflicto af-
flicto inquãtum Chriſtophoro cuius filius Antonius dici-
tur occiſus compellitur cum ſuis cõſanguineis ſatiſdare cõ
ſanguineis Stephani occiſoris de nõ offendendo. l. debet
igitur dictum ſtatutum tanquã odioſum & pœnale reſtrin
gi ut. c. odia. & c. ſtatutum. de elc. lib. vj. & cap. quamuis. de
præben. e lib. Præmitto etiam ꝙ ut poſſet peti dicta ſa-
tiſdatio ſtatutum requirit cãm euidentem inimicitiæ odij.
uel alterius cauſæ debet igitur ut ſit locus dictæ ſatiſdatio
ni de cã & & eius qualitate liquere ut. ſ. cã illa ſubſit. &
quod ſit euidens & manifeſta ad hoc. l. iij. §. decẽ. ff. vj. bo.
rap. & l. habebat. de inſti. cap. licet eãm. de probat. & in l.
ſi forte de caſt. pec. In caſu ergo noſtro pro cauſa legitima
ſatiſdationis deducitur homicidium comiſſum ꝑ Stepha-
nũ in perſona Antonij. l. oportet igitur ꝙ de ipſo cõſtet eui
denter & manifeſte ut iuri. præalle. & l. j. §. item illud. ff. ad
ſilla. ibi liquere igitur debet ſcelere interemptum ut ſena-
tuſconſulto locus ſit. His ꝑmiſsis pro euidentia deſcendẽ
3 do per ordinem ad quæſita. † Et quo ad primum utrum re-
nunciatio liti & cauſæ per omnes coniunctos & conſortes
prædictorum Laurentij & Berti & Bartho. promotorum
dictę litis præiudicet dictis Lau. Ber. & Bart. Et in iſto du-
bio ſubtiliter & eleganter probatum eſt ſupra in allegatio
ni. quod præiudicet quia in caſu noſtro ex uno facto. i. ho-
micidio cum conſanguineis utriuſque partis oritur una ini
micitia reſpectu agnationis ꝙ eſt nomen collectiuũ ſicut
familia. l. lex cor. ff. de inin. Item ſimiliter una agrauatione
afficiuntur conſanguinei offenſi. ſ. ad ſatiſdandum conſan-
guineis offendendis. una ergo iniura ſub quodam nomi-
ne uniuerſali collecta remiſſa per maiorem partem ex cõ-
ſanguineis unius partis & recepta per alterã uidetur ꝙ mi-
nor pars quæ litem hanc mouit teneatur ſequi. ad hoc. l. ſi.
familia. ff. de iur. om. iu. Mouit enim conſanguineos Ste-
phani occiſoris ad dictam renunciationem litis ratio natu-
ralis: ut patet ex tenore renunciationis inquãtum in eis eſt
ad pacẽ & concordiam partium & uolentes quotidie cõ-
ſanguinei Antonij dicto Chriſtophoro & alijs impropera-
re &c. Chriſtophorus enim pater dicti Antonij interfecti
non inuitus ad ſatiſdandum ſed leuibus actibus ad concor
diam in ineũdã trahendus erat per Laurentium & ipſius
complices. Vnde non abſurde dici poteſt quod minor poſt
quam pro ſe & maiori parte conſanguineorum promouit
litem ſuper unica ſatiſdatione treugæ & ſatiſdatione remiſ
ſio & renunciatio maioris partis huic liti præiudicet mi
nori fauore pacis & liberationis. l. maiorem. cum. l. ſeq.
ff. de pact. & l. ſi. qui bonis ced. poſ. & cum iudicis officium
ſit latiſsimum in prouidendo ne partes ueniant ad rixas &
arma. l. æquiſsimum. de uſufructu. poſtquam ex actis ſibi li
quet ex rationabili cauſa maiorem partem ultra ſextam du
plum nolle odia & rancores ꝓſequi ſed ſedare non debet
minorem partem in præſtanda ſatiſdatione audire per quã
odium & inimicitia poteſt fortius excitari & attendi ut di
ctum eſt. Item cum ſtatutum fundet ſe ſuper cauſa euiden
ti & manifeſta apparet talem cauſam non ſubeſſe poſtquã
ex. xxxiiij. nominatis in libello pro parte Laurentij Ber. &
Bartho. xxj. cedũt liti & cauſæ propter dolorem Chriſto-
phori leniendum hoc modo potius quam per litem accẽ-
dendum tanquã igitur per prædicta ceſſet iuſta & euidens
cauſa ſatiſdandi non debet per iudicem audiri & iſtę ratio
nes quo ad primum dubium in iuris ſubtilitate per ratio-
nes in allegationibus deductas & per rationes ſupra proxi.
in æquitate fundatas quam iudex ſemper debet habere prę
oculis. l. quod ſi ephæſi. ff. de eo quod cer. lo. maximè hæc
ſunt uera non probato quod iuſtior ſit cauſa exigendi di-
ctam ſatiſdationem in eis quàm in alijs ſed ſub uno ut ſic
dixerim certo pariter nominati ſub eadem cauſa & eo-
dem iure indiuiduo, ſcilicet metus offenſionis facit. l. ſi ſe
4 paratim. ff. de ap. † Procedendo ulterius eſt aduertẽdum
utrum homicidium quod eſt fundamentum & cauſa ſatiſ-
dationis exigendi & conſanguinitas ſint probata. Et de ho
micidio quod non ſit probatum clarum eſt quod nullus te-
ſtis de hoc deponit imo quòd plus eſt in libello Lauren.
Ber. & Barth. non deducitur ſed narratur ꝙ hic aſſerunt
Chriſtophorus & alij ſui conſanguinei in libello ſpecifica-
ti ibi pro eo quod dixerunt & dicunt quod Stephanus &c.
& ibi pro quo homicidio ꝙ ſic dicitur commiſſum &c. &
per hoc inferunt ſe timere ex cauſa prædicta &c. ſed de iu-
re ſatis diuerſum eſt uerbum dicere uel aſſerere uel in rei
5 ueritate eſſe. † ſola enim aſſertio ubi requiritur ueri-
tas non ſufficit ut eſt caſus in. d. l. ſi forte. de caſtren. pecu.
& not. in fin. in authen. unde ſi parens. C. de inoffic. te-
ſtamen. & l. ſi in dona. C. de col. cum ergo requiratur ue-
rum homicidium ad inimicitiam contrahendam: ut. d. l. j.
§. item illud. ad ſi. ſola aſſertio ſuæ partis dictum nõ pro-
bat homicidium per. iura præallega. Ineptus igitur per
hoc redditur libellus qui fundatur ſuper aſſertione quæ
etiam non probatur per teſtes uel aliter niſi quod uide-
runt ire partes armatas per ciuitatem &c. ſed non proba-
to homicidio ire armatos per ciuitatem non refert ne-
ceſſario inimicitiam: quia ex alia cauſa quam illa pote-
rant iſti ire armati per ciuitatem & pauci non de omni-
bus notatis in libello ſuper hoc deponunt. l. tanquam igi-
tur incerta probatio de quibus & neceſſario non conclu-
dens non releuat probantem. cap. in præſentia. de proba.
& cap. cum contingat. de offic. deleg. nec illa cauſa quod
iuerunt armati deducitur in libello ſed ſolum quod di-
6 cerunt &c. † Non ob. quod homicidium probetur per ban
num & ſententiam condemnationis: quia condemnatio
quæ fertur per contumaciam non præiudicat etiam in caſi
bus in quibus ſententia ſolet omnibus præiudicare. l. qui
repudiantis. ff. de inoffic. teſtamen. & l. cum filius de uer-
bor. obligat. per Barth. Item ficta confeſsio quæ reſultat
ex contumacia non præiudicat tertio. l. qui delatorem. de
iure fiſc.

Itẽ de æqualitate uidelicet qđ i cã inimicitiæ fuerit eui
dens & manifeſta teſtes nõ deponunt qđ eſt neceſſe ut d. §.
7 dotem. & dixi ineuidentia. † Vlterius quæritur utrũ pro-
bata ſit conſanguinitas hincinde quæ eſt cauſa exigendi &

præſtandi illam ſatiſdationem & in hoc aduertendũ quod
ſtatutum cum ſit odioſum ut prædixi debet ſtricte intelligi
& probari & per conſequens conſanguinitas uerè & per
gradus diſtinctos ex utroque latere. ut in fi. dicit tex. in
cap. licet ex quadam de teſti. Sed hic nullus gradus eſt pro
batus ſed ſimpliciter ꝙ ſe pro conſanguineis habuerunt &
tractauerunt & hoc non uidetur ſufficere. ſ. probare quaſi
poſſeſſionem conſanguinitatis: quia hoc poſſeſſorium in
alijs quàm patre & filio uiro & uxore & ſecundum quoſ-
dam etiam inter fratres non reperitur in iure proditum: ut
no. Cy. in l. non epiſtolis. C. de probat. † nam quandoque
8 frater fraterna charitate diligitur & nominatur licet frater
non ſit. l. nemo. ff. de hæred. inſtit. unde tales nominationes
conſanguinitatis non concludunt conſanguinitatem nec ca
dit cõſanguinitas in aliquem ex quinque ſenſibus corporis
unde debet reddere ſufficientem cauſam dicti ſui alias nõ
probat. c. cum cauſam. de teſti. per Innoc. Item ſtatutũ cũ ſit
odioſum ut dixi non debet effuſè nimis intelligi de omni
gradu agnationis & cõſanguinitatis ſed de illa ad plus quę
eſt uſque ad gradum quo conſanguinei inter ſe ſuccedunt
l. ſcientia. C. ad tur. ſed hic non probantur gradus diſtincti
ſed ſimpliciter quod pro conſanguineis ſe inuicem tenue-
runt. incerta ergo probatio cõſanguinitatis quæ poteſt in-
cludi & non includi ſub ſtatuto non releuat probantem: ut
in d. cap. in præſentia. de proba. Et non abſurde etiam dici
poteſt quod ſtatutum dum loquitur pro ſatiſdatione peten
da per conſanguineos offendentes a conſanguineis offenſi
non loquitur diſpoſitiue ſed enũciatiue & exceptiue a præ
dictis. ſ. ut in uer. hoc enim non præiudicet &c. talia autem
uerba diſpoſitionem non inducunt. l. ex facto etiam cogita
9 tum. de hæred. inſtit. cle. j. de præben. † Ad aliud dubium
de confeſſione Chriſtophori an habeat obeſſe alijs coniun
ctis &c. non uidetur dubium per regulam generalem res in
ter alios acta &c. C. res inter alios acta. per totum. Et ſub-
ſequenter idem ſentio in ſequenti dubio de aſſertione pro
curatoris ſub his uerbis uidelicet occaſione maximè homi
cidij. nam ſunt uerba incidenter emiſſa quæ non diſponũt
etiam ſi ſint incidenter emiſſa ab eo qui potuiſſet principa-
liter diſponere ſuper illo actu. l. ex his uerbis. C. de teſt. mi-
li. & d. c. j. de præbẽ. & l. iubemus. C. de libe. cau. Ex quibus
omnibus ſine ulteriori proſecutione concludo dictũ chri-
ſtophorum & alios eius cõſanguineos in libello deductos
ut ſupra patet a petitione Laurentij Ber. & Bart. & eorum
procuratoribus proculdubio abſoluendos.

CONSILIVM LIII.

1 *Publicatio atteſtationum omiſſa ſententiam reddit nullam.*
2 *Publicatio atteſtationum ſpecies eſt defenſionis.*

1 OMISSIO publicationis atteſtationũ, † nõ
reddit ſententiam ipſo iure nullam quia per
hoc non dicitur lata contra ordinem ſed cõ-
tra ius litigatoris. ideo tunc ſententia mero
iure ualet ſecundum Ia. bu. in. l. prolatam. C.
de ſen. & idem Bal. clarius & plenius ibi Gar. nõ ob. quod
dixit Barr. quod non publicare atteſtationes eſt auferre de-
fenſum. & ſic ſententia nulla cle. paſtora. in fin. de re iudi.
Nam ſi reus excipit & iura quæ ſapiunt defenſionem iudex
repellat non per hoc ſententia eſt ipſo iure nulla ſed ualet
niſi a tali grauamine appelletur. c. inter monaſterium & c.
ſuborta. de re iudi. † Item ꝙ publicatio non ſit ſpecies de-
fenſionis apparet ex. c. fi. de hæret. libr. vj. ubi eſt caſus ꝙ nõ
2 publicantur dicta teſtium & fertur ſententia quod nõ poſ-
ſet fieri per papã ſi eſſet defenſio de iure naturali: ut d. cle.
paſtoralis. Præterea ſtylus curiæ Romanæ facit ius in caſi-
bus non deciſis in iure. c. ad falſariorum. de cri. fal. ſed in cu
ria ſic ſeruatur quod fertur ſententia nõ publicatis atteſta-
tionibus maximè cum pars non petit publicari in caſu no-
ſtro, nec eſt uériſimile qđ hoc ſeruaret curia ſi omiſsio pu-
blicationis aufert defenſionem. Item pars petijt publicari
altera parte pñte & iudex neglexit ut interim lapſa eſt in-
ſtantia probatoria & reſtat deciſoria. ſed prædicta negligẽ-
tia iudicis ſonat potius in iuſtitiam quã in nullitatem poſt-
quam ut dixi in prin. publicatio non eſt de ordine ſubſtan-
tiali iudiciorum. nam licet iudici ſemper atteſtationes
publicare & in eius arbitrio relinquuntur credere teſtibus
uel non credere. l. iij. de teſti. Concludo pro ueritate ſenten
tiam iudicis mero iure ualere licet atteſtationes nõ fuerint
publicatæ ſicut ſi inſtrumenta & alia iura partium repuliſ-
ſet ut in iuribus præalleg.

CONSILIVM LIIII.

1 *Fiſcus cum priuato ſuccedit priuato iure.*
2 *Forma mutata mutatur ipſa res.*
3 *Conſtitutio uetus ſi renouetur etiam aliquo addito noua non dicitur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amẽ.
Apparet ex themate giſellum in uita ſua præ
ſtantia de la domina oneribus deſtinatũ fuiſ-
ſe cuius deſtinatione ſiue præſtantia nondum
finita deceſſit. In reſiduo ergo oneris & exactionis ipſius
præſtantiæ non uidetur dubium filias heredes licet marita
tas ſuccedere non ex perſona ipſarum ſiue earum ex immu
nitatis priuilegio ſe tueri poſſe. nam hoc expreſſe diſponit
earum exceptio per ſtatutum cõceſſa: ut ſupra in themate.
hoc etiam diſponit ius commune quo cauetur ꝙ exceptio
poſtquam quis eſt iam partis muneribus deſtinatis nõ pro
ſit. l. incola. & quod ibi no. ff. ad mu. facit in rõne ſui. l. cum
quędam puella. de iuriſ. om. iu. & c. pe. de ſo. cõpe. licet. n.
non actu tñ habitu idẽ giſellus erat debitor in illa præſtan-
tia de la dña. & ad illam obligatur ſaltẽ deſtinatione & ha-
bitu ut dixi. idem aũt operatĩ potentia in habitu quod potẽ
tia in actu. l. labeo. de teſta. li. & c. nõ ſolum. de ap. li. vj. hoc
ergo debito ſuccedunt hæredes nec poſſunt ſe proprio pri-
uilegio excuſare quia ex perſona hæredum cõditio obliga
1 tionis nõ putatur. l. ij. §. ex his de uer. obli. † Nam & fiſcus
quãtũcũque priuilegiatus cũ priuato ſuccedit priuato iure
utiliter. l. fiſcus. ff. de iure fiſc. Et certe de hoc nõ credo poſ-
ſe dubitari ita eſſe de iure ſtante & durãte diſtributione de
la dña in nihilo immutata per nouas reformationes editas
poſt mortem giſelli. Sed quia eo mortuo dicta præſtantia
per nouam reformationẽ alterata uidetur. quinimo extin-
ctus dicitur per nouã formã in ipſius ſolutione ſibi addita
ut patet in dicta noua reformatione quæ nõ præciſe ad ſol-
uendum illam de la dña ſed illam uel aliã regualglo. & hæ
dictæ dñæ nuptæ ſe defendunt dicentes ꝙ hoc non põt dici
præſtantia de la dña antiqua tempore giſelli ſed noua ue lu
2 ti per nouã cõſtitutionẽ inducta & aliter alterata. † Vnde
mutata forma quæ dat eſſe rei mutatĩ ipſa res. l. nihil. §. ſed
& ſi quis. ad exhi. & cũ aliquid adduntur uel detrahitur anti-
quæ legi per nouã dicitur noua lex nõ antiqua. & l. ius ciui
le de iuſti. & iur. & quod no. in c. j. de cõſti. lib. vj. ubi plenè
ſcripſi poſt glo. Item per nouã reformationẽ datur facul-
tas alternatiue ſoluendi illam de regualglo quæ erat extin-
cta & illam de la dña quæ durabat. & ſic ſub illa erat pura
& ſimplex efficitur alternatiua mixta & cõpoſita ex duabus
ſimplicibus. & per cõñs dicitur reſultare noua ſpẽs ſiue no-
ua lex ex qua agitĩ nõ pura & ſimplici. ad hoc quod no. Bar.
in. l. ij. de uerb. obli. poſt gl. ubi ſimplicibꝰ nõ cõtinetĩ mixta.
ex quibus pro ſe cõcludunt dictæ dñæ nuptæ nullo mõ te-
nere abſolutionẽ. Sed certe iſtis rõnibus licet ſubtilibus
nõ obſtan. contrarium vř de iure dicendum rõnibus infra-
ſcriptis. Prima quia eſt ultima reformatio alternatiue di-
ſpoſitionis de ſolutione præſtantiæ de la dña non uenit ad
eius correctionẽ ſed eius modificationẽ dũ tribuit faculta-
tẽ ſoluẽdi de illa uel alia iura uel regualglo. per iſtã ergo fa
cultatẽ ſoluendi quod placuerit debitori non eſt a præce-
denti reformatione receſſum. l. iiij. §. ex conuentione. ff. de
re iu. ibi cum aliquid acceſſerit rei iudicatæ non eſt a re
iudicata receſſum. præſtantia enim de regualglo iam
extincta non eſt in obligatione ſed in ſolutione. unde ſu-
per

per ea noua reformatio non immutat præcedentem obliga
tionem . caſus eſt in.l.miles.§ decem.de uer.oblig. Secun-
da ratio quia noua reformatio eſt cēſenda executoria præ-
ſtantiæ de la domina cum aliquali modificatione & tépera
mento benignitatis ut debitores poſsint ſoluere de anti-
qua iam extincta. ſed iure cauetur quod ille qui iam ex al-
tero exequatur non dicitur aliquid de noua facere ſed exe-
qui quod iam factum eſt.cap.literis.de reſcrip. capi. nouit.
de ap.ordo enim exactionis eſt mutatus per nouam refor-
mationem . ſed per hoc legis ſubſtantia non mutatur.l.or-
do.ff.de publi.iudi.Tertia ratio eſt quod in caſu noſtro prę
ſtantiæ de la domina admixta eſt præſtantia alia de regual
glo & eſt utrinſque obligatio diuidua natura & effectu.ta-
lis autem mixtura ſuperueniens non extinguit ius compe-
tens ex prima:ut.ff.ſi ſerui.uen.l.ſi eo loco.§.ſi.ibi qui aquā
ex aqua ius habet utendi aliàs uſus eſt & retinet ius ſuum.
ad idem.ff.quemad.ſer.amit.l.is cui.ibi aut aquæ admiſcue
rit aliam &c.mixtura ergo addita non mutat naturam præ
cedentis diſpoſitionis cui admiſcetur maximè per modum
3 benignitatis & temperamenti ut dixi . † Poſtremo expreſ-
ſum eſt in canone quando uetus conſtitutio renouatur etiā
aliquo addito non dicitur noua ſed antiqua.xij.diſtin. præ-
ceptis.&.xxiij.q.j.acutius.ſic etiam ſi ſuper antiquo feudo
aliquid diſponatur de nouo non iudicabitur per hoc de eo
ut de nouo feudo ſeu antiquo ut no.in.d.cap.præceptis. &
cap.j.de feu.Ex quibus omnibus ſine ulteriori proſecutio-
ne concludo iuxta thema propoſitum quod dñæ maritatæ
obligatæ ſunt & cogi poſſunt ad ſoluendum onera & præ-
ſtantias impoſitas poſt contracta matrimonia poſteaquam
dictę prętantiæ trahunt originem a præſtantia de la domi
na & ſuper dicta præſtantia diſtricta ante mortem dicti gi
ſelli quam ſi giſellus ipſe uiueret ſoluere teneretur ut dici-
tur in puncto ut ſic a prin.ti.poſterior formatur euētus.l.j.
C.de impo.lu.deſ.li.x.& nō titulus formalis de quo igitur
ſed debiti cauſa reſpicienda.l.tutor.ff.de fideiuſ.per prædi-
cta apparent ſoluta contraria quæ in quadā ſubtilitate fun
dantur.ſed prædictis rationibus factis in contrarium eſt re
ſponſum. Laus deo & Saluatori noſtro domino Ieſu Chri
ſto.Mcccc ix.die.xij.Iulij.

CONSILIVM LV.

1 *Capitulum duobus . de reſcrip.lib.6.quando locum habeat.*
2 *Præſentati duo ſi ſint an locus ſit gratificationi.*
3 *Conſtitutio diſponens continuatiue in diuerſis caſibus quomodo intel-
ligatur.*

IN CHRISTI nomine einſq; matris uir-
ginis Glorioſæ Mariæ & B. Antonij amen.
1 † Vltra prædicta ſubtiliter deducta conſide
rādum eſt quod iuris lator in cap.duobus.de
reſcrip.lib.vj.in nouo iure cō dendo ponit no
uam materiam ſiue caſum alias non deciſum . item etiā no
uam formam quomodo procedendum ſit in eo. hoc autem
caſu.ſ.quando ſuper noua materia ius reperit nouam for-
mam non eſt ab ea recedendum.quinimo eius omiſsio ui-
tiat diſpoſitionē ut dicit gloſſ. ſingu.in cle.j.de iurepa. ſed
in caſu illius.c.duobus.cum duo cōcurrunt in data & ſuper
eodem beneficio prout.ſ.allegatum neuter deberet admit
ti de iur.rigo.l.ſi fuerit.ff.de reb.dub. ad legatum eiuſdem
rei duo uenientes eiuſdem nominis repelluntur ambo. ad
idem.l.duo ſunt titij . de teſt.tu.cum multis ſi . illud autem
ca.ut ſc alterum admitti certa forma & modis conſideratis
primi prærogatiua præuentionis in præſentando in cōcur-
ſu aut præſentationis gratificatio canonicorū ad quos ſpe-
ctat canonicorum receptio & præbēdarum collatio & ip-
ſorum uel maioris partis eſt electio quē ex eis eligant. Hęc
autem forma ſic tradita cap.eccleſiæ quod grauatur debet
ad unguem tota ſeruari in cap.capitulariter cōgregato pri
mo quia de capitulo loquitur illa noua conſtitutio non er
go poteſt impleri in perſona prorſus diuerſa de qua lex nō
loquitur puta de executore gratię alterius impetrantis.l.ſi
uero.§.de uiro.ff.ſolu.mat. & licet executor ad prouiden-
dum poſsit dici collator & emptor tamē de tali qui eſt ex
accidenti & exorbitante illud cap.non loquitur ſed de tali
collatore qui regularis ſit . literæ ergo ad bñficia quæ ſunt
ſtricti iuris non dicunt extendi ad perſonas alias quàm ius
ſtatuat l.quicquid aſtringende.de uer.ob.facit.c.quamuis.
de præben.lib.vj.in ratione ſui . Item iura aliter prouident
de beneficiorum impetratione cum ſpectat ad capitulum
aliud cum ad perſonam ſingularem . nam in cap. reperitur
maior idoneitas cap.cum illis . & ibi in nouel. de præben.
2 † Præterea ſubtiliter aduertēdū quod in caſu quo pariter
in preſentando concurrūt ſtatur gratificationi capituli uel
maioris partis. ſed pone quod iſte concurſus concurrat in
executionibus pluribus ex dictis literis deputatis utrū ipſi
potuerunt gratificare uel eligere alterum,proculdubio eſt
dicendum quod non quia cum in gratificando debeat ad-
hiberi cauſæ cognitio quis ſit magis idoneus,unus de exe-
cutoribus non poteſt cognoſcere de idoneitate uel habili-
tate alterius in ſuis literis non expreſsis cap.p.&.g.de offi.
deleg.& tex.in d.c.expreſſo. dicit hi ad quos ſpectat cano
nicorum receptio & collatio præben. alterum quē uolue-
rit eligere teneantur . Item.d.c.duobus arctat ad aliam ele
ctionem de altero faciendam per capitulum ſed executo-
res etiam ſi eſſent centum non facerēt capitulum ſed ut ſin
guli cognoſcerent de iſta gratificatione.c.paſto.de reſcrip.
ad ipſos igitur uerba dicti.cap.non poſſunt adaptari in caſu
gratificationis ergo nec prouiſio illius.c.uendicat ſibi lo-
cum in eis poſtquam uerba deficiunt.l.ita autē.ff.de admin.
tut.c.indemnitatibus . in ſi.de elec.lib.vj.Item ſi non apten
tur in caſu gratificationis ergo non debent adaptari in alio
caſu præuentionis . de quo ibi primo in illo cap. in quo de
præſentatione facta & receptione per cap.præmiſit. & etiā
poſt caſus gratificationis dicta mentio repetitur cum uer-
bo ut præmittitur ex qua repetitione ſępius facta colligi-
tur mens legiſlatoris quod illam prolixitatem & litera-
rum dubietatē uoluerit p.c.expediri. & ſic per ordinarios
collatores quos grauauit in receptione alterius impe-
trantis.uoluit igitur eos in hoc releuare ut coram eis tam
præſentatio de altero præueniente uel gratificatio de utro
que concurrente expedirentur . & hoc eſt æquum ut qui in
uno grauatur in altero releuetur.l.eum.qui.ff.de iureiur.
Non ob.ſi dicatur licet in concurſu in gratificatione legiſ-
lator uoluerit deſerre capitulo præuentionē alterius ſup-
plicantis uidetur quod æque bene poſsit fieri coram exe-
cutore ſicut coram capitulo . & multofortius quia maior
eſt eius autoritas in hoc actu. ar. ca. ſtuduiſti.de offic.le.ad
hoc dico ut dictum eſt ſupra quòd noua conſtitutio actum
præuentionis & actum gratificationis uoluit capitulo re-
ſeruare . nec cogitauit in iſto caſu ſpecialiſsimo & nouo
de præſentatione fienda executori.
3 † Item cōſtitutio & quælibet diſpoſitio diſponens cō-
tinuatiue in diuerſis caſibus intelligitur uniformiter diſpo-
nere etiam in perſonis & rebus diſparibus.l.iam hoc iure.
.ff.de uul.& pu.&.l.ſi legatarius . de le.iij.ſi ergo in gratifi-
catione neceſſario ille text. intelligitur de canonicis uel
maiori parte ipſorum,ergo eodem modo intellexi in ca-
ſu præuentionis alterius quod uerba expreſſe dicunt ergo
non debemus recurrere ad coniecturas.l.ille aut ille.§.cū
in uerbis . de lega.iij. Concludo igitur quod a forma no-
uæ conſtitutionis caſum aliàs dubium decidentis non eſt
recedendum ſed in uerbis eius inherendum & deſeruien-
dum.l.conſtitutionibus.ad muni.& l.j.§.ſi is qui autem.ff.
de exerci.

De ſepulturis & de regularibus.

CONSILIVM LVI.

1 *Parochianus defunctus qui ſepulturam elegit apud prædicatores an de-
beat primo ad eccleſiam parochialem deferri.*
2 *Populus liber quis dicatur .*
3 *Officium unum & idem in locis diuerſis non diuidetur.*
4 *Prædicatores in quibus æquiparentur minoribus.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris Vir
ginis Glorioſæ Mariæ & B. Antonij amen.
1 † Ioan.an.in cle.dudum de ſepul.in.§.huiuſ-
modi.ſuper uerbo integre refert. Io.mo.ſic
tenere quod non ſolũ ubi eſt cõſuetudo. ſed
ubi non eſſet primo deferendum eſſet funus ad propriam
eccleſiam ut ibidem haberet miſſam & reciperet ultimum
uale.allc.in ar.de pę. diſt.v.non oportet. nec illud delectio
ni ſepulture repugnat ſed cõcordat ita refert ibi Io. an.do.
Old.dicit contrarium in ſuis quæſtionibus uidelicet de iu-
re non debet prius funus deferri ad eccleſiam pro miſſa ſo-
lenni. nam tex.in.d.§ huiuſmodi. dicit liberam habent ſe-
pulturam.uerbum autem liberam denotat quãdã prærroga-
tiuam abſolutam & dominium ſuper actũ cui additur.ff.de
procu.l.procurator cui liberã:& de elec.cum nobis olim in
fi.Vnde gl.in.d.cle.j.§.ſi uere libere dicit per hoc uerbum
in caſu illius.§.non eſſe neceſſariam licẽtiam ſacerdotis pa
rochialis licet Io.mo.ibi contra ſed nõ bene ut patet in gl.
ſequenti. quæ incipit impartiri. & ponderandum quod li-
beram facultatem iuriſlator dat fratribus ipſis dum dicit
quod habeãt liberam ſepulturã & oẽs ad eam recipere ua-
leant qui ſepelire elegerunt in locis & eccleſijs memoratis
&c.conſtat aũt quod non hñt liberam poteſtatem funus re
cipiendi ſi impediẽtur deferre per rectorem parochialem
qui uendicaret ſibi in funere illud ius deferendi primo fu-
nus ad eccleſiam ſuam: iſta ſecũda prohibitio ſiue perpe-
tua ſiue ad tẽpus contradicit libertati ſimpl'r conſideratę.ff.
2 de ſta.ho.l.ſi libertas. † item ille populus dicitur liber qui
nulli alterius poteſtati ſubiectus eſt.ff.de cap. in.l.non du-
bito.§.liber ſit.& illa ſepultura debet dici libera quæ nul-
lius eſt ptãti ſuppoſita. Præterea ſi fratres dum uolunt fu-
nus recipere retardant propter miſſam & delationẽ fune-
ris in propria eccleſia certum eſt ꝙ per hoc ſpacium tẽpo-
ris turbantur in iure ſuo.ſ.libere deferendi funus iuxta tex.
l.dicentis prohiberi in ſepulchrum vr ſiue in locum inferre
ꝓhibeat ſiue in itinere arceatur.l.j.§. prohiberi.ff.de mor.
inſe.præterea mortuo parochiano diſſolutum eſt in eo oẽ
ius parochiæ & rectoris quia mors omnia ſoluit.in aut.de
nup.§.deinceps. funus autem ſtatim quod eſt funus ſpectat
ad fratres iudicio ipſius defuncti. quo ergo iure poſsit re-
ctor parochialis aliquod ius etiam minimum uendicare in
funere non eſſet reperire. Item ultimum uale non aptat ad
funus quia uale illud non intelligit neque ſentit. nã iam eſt
futuro iudicio relaxatus.xxv.di.qualis. eſt ergo impropria
locutio & nõ uera rõ ut ad hoc ut recipiat illud uale ad ec-
cleſiã deferatur poſtremo per il!am cle.& per alia iura.de-
functo parochiano limitata reſeruatur ſibi certa portio de
relictis eccleſię ſepulture. & ultra illud dicit tex.cle.quod
nihil ualeant parochiales curati exigere ut ibi in.§.portio-
nem aũt habui.ſed certe multum ſibi uẽdicaret ultra per il
lam dilationem & miſſam. primo honorem.ſecundo obla
tionem amicorũ & affinium & candelas. Item multũ de-
traheretur honori funerum ſi oporteret ipſos expectare &
recipere funus de dicta eccleſia. † Vltimo vr probabiliter
3 dici poſſe quod miſſa eſt pars officij mortuorũ. ſed cũ dice
re officiũ ſpectet ad fratres imo & miſſam ꝓ anima defun-
cti celebrare quia unum & idem officium nõ debet diuidi
in diuerſis locis & perſonis. Ex quibus rõnibus cõcludo di-
ctam opi.Io.mo.quã Io.an.nõ approbat ſed ſimpl'r recitat
nullam habet in ſe rõnem ſm multa iura & rões in cõtra-
rium prout.ſ.deduxi.& maximè hoc uerum eſt ſi electores
parochiales nõ haberent hoc ex præſcripta conſuetudine.
nam ſi non eſt conſuetum tempore longo & pacifice non
debent inducere nouitates & nutrire diſcordias cõtra men
tem & uerba illius cle.& c.cũ cõſuetudinis. extra de ꝯſue.
Super ſecundo quęſito ſunt opi.quas refert Cy.in.l.deo no
bis.C.de epiſ.& cleri.& Io.an.in c.in præſentia.de proba.
in nouel.& Spec.in ti.de ſta.mo.uer.iij & iiij.Fed.de ſe.in
conſilijs.ꝯſi.29.& nouiſsimo.bal.in aut. ſi qua mulier.C.de
ſac.ſan.ec.& archi.xix.q.ult.c.quia ingrediẽtibus.& xxvij.
q.j.de uiduis.& licet uarie & diuerſe fuerint opi.tñ ut dicit
Spe.dicti fratres mendicantes bona ingrediẽtium uel aliũ-
de obuenientia ex teſtamentis non pñt petere ut poſsideãt
ſed ut uẽdant.& ita ſeruant de facto ſed de iure vr hoc pro
cedere.Bal.dicit ubi ſupra ꝙ ſi ita ſe habet conſuetudo præ
dicatorum ꝙ poſsint ita capere ut uendant & pretium i eo
rum utilitatẽ cõuertant ſtandum eſt cõſuetudini aliàs hoc
nõ poſsint.& ita no.in.d.aut.ſi qua mulier. ubi hoc probat
4 pluribus rationibus. † Sed aduertendum ꝙ fratres prædi-
catores licet in multis caſibus æquiparentur fratribus mino
ribus ut cle.dudũ.de ſepul.tamen in hoc differunt quia præ
dicatores ſunt incapaces immobilium ex ſuis cõſtitutioni-
bus non ex regula originali canonici regulares de regula
Beati Auguſtini. & ſic poſſunt hr̃e proprium in communi
c.ſane.de reg.in.in nouel. ſed conſuetudines & conſtitutio
nes etiam a ſede apoſtolica cõfirmatę pñt de facili mutari
quaſi ueniant ex accidenti ſed nõ a regula quæ ineſt natura
liter ab origine.unde non põt immutari ſicut nec ea quę in
ſunt ab origine naturaliter.inſtit.de iur. na. gen. & ci.§.ſed
naturalia.& ideo ſi conſuetudo præſcripta habet quod præ
dicatores teneant & poſsideant bona eis obuenientia per
talem conſuetudinem detrahat eorũ conſtitutionibus etiã
apoſtolica cõfirmatione uallata.nã ſicut cõſtitutiones con
ſenſu expreſſo firmant.ita p conſuetudinem infirmantur. l.
de quibus.ff.de leg. & ſic concludo quod reſpectu acquiſi-
tionis & retentionis bonorum uel uenditionis quo ad eos
ſtandum ſit conſuetudini quæ derogat eorum conſtitutio-
nibus & maximè quia per talem conſuetudinem in hoc re-
deunt ad naturam ſuam quod ſit de facili.l.ſi unus.§.pactus
ne peteret.ff.de pac.

CONSILIVM LVII.

1 *Monachus unius monaſterij an poſſit negocia alterius adminiſtrare, & num.2.*
2 *Iudex æquitatem debet habere præoculis.*
3 *Prouiſio papæ de beneficio uacante uel uacaturo non ſortita effectum an debeat ad papam reuerti.*
4 *Abbas ſolus non poteſt conſtituere ſyndicum aut procuratorẽ ad locandum bona capituli & conuentus Mariæ.*
5 *Abbas aſſerens ſe totum capitulum repræſentare ei non præiudicat.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis Glorioſæ Mariæ Beati Antonij amen.
1 † Quædam ex prædictis exceptionibus reſpi
ciunt inhabilitatem perſonarũ actum geren-
tium: puta contrahentes cum Lambertino
ordinis ꝓdicatorũ ſyndico monaſterij & abbatia. de quo.ſ.
itẽ & inhabilitatẽ iudicis circa miſsionẽ in bonis monaſte-
rij locã.ut proponit facien. Quædam uero exceptiones re
ſpiciunt nullitatẽ & iniquitatẽ ꝯtuũ prædictorũ: quia aſſe
rit monachũ nõ poſſe ſuſcipere mãdatũ procuratoris alte-
rius monaſterij.nec etiam proprij.c.j.de ſyn.& c.ij.de poſt.
ſtat.n.regula generalis quod non habet uelle uel nolle.nec
ſe debent forenſibus negotijs implicare. xvj.q.j.præſen. &
2 d.c.ij.facit cle.religioſus.de procu. † Et ſatis probabiliter
dici poteſt ꝙ non poteſt prouincialis dicti ordinis dare li-
centiam ſuo fratri adminiſtrandi negotia alterius mona-
ſterij uel contractus ineundi quia talis licentia præbet ma-
teriam uagandi contra iura præallegat.& contra ſtabilita-
tem loci & regulæ.facit.c.ij. de ſta.mo.in rõne ſui.& cle.ut
profeſſores. de regul. & hoc de primo puncto ultra alle-
gata ſuperius in facto ꝫ mandatum dicti fratris Albertini
quo ad inhabilitatẽ iudicis ſecularis qui fecit fieri miſsio-
nẽ in bonis monaſterij rõne dictarum locationũ nõ vr du-
bium fuiſſe nullũ ex defectu incõpetẽtiæ iudicis & omiſſæ
ſolennitatis.certum eſt.n.quod dña urſa & eius procurator
prætendentes ius ſibi q̃ſitum ex dictis locationibus i rebus
monaſterij pro dicta miſsione debuerũt adire iudicẽ abba
tis & monaſterij ꝯ qđ agebãt p regulã gñalẽ. actor ſeqi fo
rũ rei &c.c.cũ ſit gñale.&.c.ſane de fo.ꝯp. & l.iuris ordinẽ
C.de iuriſdi.om.iu. rõne ergo incompetentiæ iudicis non
ſui monaſterium põt dicere miſsionem nullã: ut.C.ſi a nõ
cõpe. iudi.per totũ &c.c.at ſi clerici.de iudi. Itẽ etiam eſt
nulla. quia facta non rite poſtquam.n.coloni dictæ poſſeſ-
ſionis noiauerunt monaſteriũ tanquã dñm in iudicio cõtra
eius

eius abbatem fuit actio dirigenda ſeu miſsio petenda, aliás
talis miſsio non præiudicat monaſterio.l.ij.C. vbi in rem
actio.& l.ij.§.quod ſi ſoper.ut lit.non conteſt. coniuncta.l.
fin.C.ſi per uim oel alio modo.& l. iuſte poſsidet.ff.de ac-
qoiren. poſ. Ex quibus infertur quod dicta miſsio fuit oul-
la nec præiudicat monaſterio. Dixit ulterius quod quædá
ex dictis exceptionibus concernunt nullitatem contractus
dictæ locationis & hoc clarum. Poſtremo ex defectu con-
ſenſus capitoli & conuentus. item quia uidetur facta ad loo-
gum tempus, id eſt ad xv.an.eo.die loco & teſtibus.& ſic ui
detur una locatio in effectu uel ſi plures ſint cēſendæ uiden
tur factæ in fraudem cle.j.de reb.eccle. noo alie. nam talis
diuiſio temporum in rebus limitate coocesſis a iure præſu
menda eſt frandis præſumptio.ar.c.apoſtolicæ.de dona.&
3 quod oo.in.l.nomen debitoris.de lega.iij.per Bar. † Et cō-
firmatur hoc ex æquitate quā iudex debet habere præocu-
lis: maximè ſuper rebus in ſuo iudicio reſeruatis.l.quod ſi
ephesi.ff.de eoquod cer.lo.ſed cum licentia ſit conceſſa ab
bati locandi bona monaſterij ad modicum tēpus & qood
ſit modicū iudicis arbitrio reſeruetur ut io d.cle.j.not. cer-
te io caſu noſtro non debet iudex arbitrari qoinquennium
eſſe modicum tempus ſed lōgum dum de quinquenoio in
quinqoennium extenditur ut in iuri. prxalle. maximè non
accedente aſſenſu capituli & conuentus qui debet regula-
riter ioteruenire in omnibus ageodis.c.quanto.& c. ea no-
ſcitur. de his quæ fiunt a prælā. Vlterius in facto propo-
nitur monaſterium grauiter læſum ex prædicta locatioge
ex qua ſi eōtra eum agitur poteſt per modum exceptionis
implorare reſtitutionis beneficium tanquam læſum enor-
miter.c.ad ooſtram.de reb.eccle.oō alie. & cap.nulli.eo.ti.
Vt unum ultimo oon omittam quod non apparet fratrem
Lambertinum pretium ſiue mercedem recepiſſe dictarum
locationum ſed tantummodo cōfeſſum fuiſſe, quæ confeſ-
ſæ ſiue aſſertio procuratorum eſt modici effectus oec idem
operatur quod receptio manualis: ut l. a dino pio.§.ſed ſi
emptor.ff.de re iudic.per Bart.ex quibus omnibus conclu-
do bene iudicatum pro parte monaſterij miſsionem fuiſſe
nullam & reuocandam & male appellatum pro parte di-
4 ctæ dñæ. † Noo ob.in cauſa abbatię feſulanæ factum ita
ſe habet prouiſio papæ ad vacantia uel uacatora cum inhi
bicione & reſeruatione ooo eſt effectum ſortita quod mul-
tis de cauſis euenire poteſt otrum ad papā oel ordinarium
reuertatur prouiſio dicti beneficij. Dominus Nico.uerus
abbas monaſterij Sācti Bartholomęi de Feſolis de menſe
Auguſti.Mccccíiij. ſine aliquo conſenſu ſui capituli uel cō-
uentus quod in ueritate dicta abbatis habebat & hodie ha-
bet licet abbas diceret ot aſſeritur in inſtrumento manda-
ti ſe repræſentare capitulum &c.facit ſuum procuratorem
& ſyndicum fratrē Lamber. Bartholomęi de Boo. ordinis
fratrum prædicatorum ciuitatis Bon.ibidem præſentem &
acceptantem ad multa faciendum & inſtrumentum dicti aſ
ſerti mandati & ſyndicus eō fecit ſer Georgius de Caſtro-
ctis de flo.licet pro parte abbatis dicatur mandatum nō eſ-
ſe uerum ſed falſum.poſtea de anoo.Mccccv.& menſis De
cembris dicti anni dictus frater Lambertinus procurato-
rio nomine dicti abbatis locauit certa bona dicte abbatiæ
poſita in populo Sancti Nico. de Calēzaoocollo Ioanni
conducenti pro ſe & nominādum per eum pro parte.v.an.
inceptorū die.j.Nouembris.Mccccv.& pro affictu & mer
cede flore.xxv.pro quolibet anno licet in rei ueritate cōue
nire pro dicto affictu flore.xl.& ultra etiam ſucceſsiue in-
continenti & eadem hora eiuſdem teſtibus dictus frater
Lambertinus aliam ſecundam locationem fecit de eiſdem
bonis dicto collo. ut ſupra producenti pro parte.v.an.in-
cipiendorum poſt illos.v.an.alterius loca.& pro ſimili ef-
fectu fecit eadem booa & loco dictus frater Lamberti a-
liam locatiooem dicto collo de eiſdem bonis pro eodem
affictu & pro tempore aliorum.v.ao.quæ tres locationes
ſunt io totum pro.xv.an. & cadit affictus in totum flor.
ccclxxv.licet etiam in hoc ſi uera & ualida eſſent multum
abbatia læderetur, ut ſupra dictum eſt.poſtea eadem die &
hora dictus frater Lamberti fecit finem dicto collo con-
ductori recipienti pro ſe & nominandis per illum de toto
dicto affictu dictorom.xv.an. & confeſſus fuit precium &
per aquilianam ſtipulationem fecit finem & omnia prædi-
cta fuerunt facta eodem contextu & uno inſtanti. Poſt hoc
dictus collus conductor nominauit in conductricem di-
ctorum bonorum pro omnibus ſupradictis loca.dominam
Vrſam uxorem præfati ſer Georgij ſer caſticiati qui de in-
ſtrumento ſupradicti mandati dicitur fore rogatus & re-
cognouit ſe conduxiſſe pro ipſa.d.Vrſa. Poſtea uigore ſu-
prafactorum inſtrumentorum & iurium dicta.d.Vrſa &
ſer Orlandus eius procurator de anno. Mccccviij.& ſecun
da menſis Iulij pro tunc iudicis colla. domini poteſtatis
fecerunt pronunciati tenta in dictis bonis ſcilicet loca. &
uigore pronunciatis de licentia iudicis facta fuit immiſ-
ſio io dictis boois de quodam procuratore dicte dominæ
Vrſæ & factum fuit ſequeſtrum ex parte dicti iudicis de
fructibus dictorum bonorum & factum fuit præceptum la
boratori.cōparuit ſer Vannes ſyndicus & procurator ab-
batis monachorum capituli & conuentus dictæ abbatiæ &
contradixit immiſsioni ſequeſtro & præcepto. Et in-
cidenter petijt reuocari tenutam & immiſsionem. & hoc
maximè quia io ipſo primo actu abbatis cōparuit ſer Mat-
thæus procurator alexi laborator dictorum bonorum &
nominauit abbatem monachos & conuentum abbatiæ in
poſſeſſores dictorum bonorum. & breuiter in caoſa ſer
Vanes ſyndicus prædictus obtinuit ſententiam & reuo-
cauit dictam tenutam & miſsionem. Poſt hoc ſer Orlan.
procurator dicte dominæ Vrſæ a dicta ſententia appella-
uit & proſecutus eſt dictam appellationem & oititur pro-
bare abbatiam oon habuiſſe mooachos tempore procu.
factæ per abbatem. Item de licentia data fratri Lamber.
& de auctoritate magiſtri Vbertini qui licentiam conceſ-
ſit fratri Lamber. & ad acceptandum dictum legatum &
alia fecit prout io actis appellationis latius cōtinetur pro
parte abbatis petitur proounciari debere bene iudicatum
& male appellatum infraſcriptis rationibus & cauſis. &
5 primo quia† dictus abbas ſolus non potuit conſtituere ſyn
dicum uel procuratorem ad locandū bona capituli & con
uentus dicte abbatiæ & quòd io rei ueritate tempore di-
cte conſtitutionis dicti procuratoris abbatia habebat capi
tulum & conuentum mooachorum. & hoc eſt probatum
io cauſa priocipali per teſtes deponentes ſuper.vj.c.inten-
tus dicti ſer Vannis procurator dicte abbatiæ. Itē per plu-
ra inſtrumenta producta in cauſa in quibus cootinentur no
mina quorundam monachorum qui etiam hodie uiuūt: ita
ꝙ clare apparet abbatiam habuiſſe conuentū & capitulum
6 monachorum. † Non ob. ꝙ obijcitur de aſſertiooe abba-
tis ꝙ aſſerit ſe repræſentare totū capitulum, quia hæc aſ-
ſertio ooo pōt nocere capitulo. & cooventui. Item nō ob.
quod pars ſer Orlandi nititur ꝓbare dictā abbatiam nō ha
buiſſe coouentū monachorū &c. quia hoc ooo eſt proba-
tū. Itē quia oō potuit ſuper dicta intentione admitti cū ſint
directe contraria capitulis exhibitis in eā principali per di
ctū ſer Vannem. Itē quia pręſumptio eſt abbatiam hr̄e cap.
Secunda rōne ex defectu iocōpetētie iudicis qui executus
eſt dicta inſtrā. Nec ob. quod obicijt de reformatione edi-
ta in Mccclxxiiij. quia oō cōprzhēdit caſum nr̄m & nō lo-
quitur de bonis in q̄bus quis habet ius ab eccleſia ut in prī
uatione dictæ reformationis cōtinet ſed io bonis io quibus
ius quæſitū fuit anteq̄ bona eſſent tranſlata in eccleſia &c.
Tertio quia frater Lamber. ordinis prædicatorum noo po-
tuit eſſe procurator nec mādatom ſuſcipere. oec obſtāt aſ-
ſerte literæ conceſsionis licentiæ cōceſſe per fratrē Vber.
de abba. aſſertum uicarium generalē &c. quia de hoc fuerit
uicarius uel prouincialis oon ob. Item quia non innotuit
fratri Lamber. quod haberet licentiam & re uera nō habe
bat. Item quia iſte literę ſunt ſatis recētes & fortè poſt cām
motā ſcriptę fuerunt nec reperiuotur in regiſtro prout alie
literæ: & ideo ooluerūt producere regiſtrum literatū ſed
niſi ſuot probare conſuetudinem ſcribendi literas prout
hic ſcriptę ſunt poſt inſtrumentum procur. Item quia hoc
primo & ante oīa debebat etiā mootescere iudici qui pro-

nūciauit tenutā & ſequeſtrū ꝙ minimè actum eſt. itē quia
licentia fratris Vber. debeat præcedere mandatū uel ipſo
mandato interuenire.

CONSILIVM LVIII.

1 *Prouiſio papæ de beneficio uacante uel uacaturo non ſortita effectum an debeat ad papam reuerti.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir
ginis glorioſę Mariæ & Beati Antonij amē.
1 † Circunſcriptis regulis cancellarię de iure
cōi eſſet qō dubitabilis cum papa beneficia
promouēdi ad aliquam eccleſiā reſeruat pro
certa perſona & dicta promotio nō ſortitur effectum pro-
pter obitum eius de cuius promotione ſperabatur ex eo ꝙ
iam ꝓ eo erat facta cōmiſſio utrū tāquā de beneficio reſer
uato ualeat prouiſio papę alteri poſtea facta. Pro cuius du
bij declaratione ponderanda ſunt quæ ſcribit Io. an. poſt
Inn. in cap. inter dilectos. de exceſſi. præla. cum. ſ. papæ. le.
ſui executoris prouiſio ſiue gratia prouiſionis faciendæ nō
ſortitur effectum utrum beneficium affectum per tale factū
papæ remaneat reſeruatum per talem manus appoſitionē:
Et ex his quæ ibi ſcribit Io. An. colliguntur plures caſus in
quibus prouiſio uel mandatum papæ de prouidendo repe-
riuntur non ſortiri effectum. primo propter ſubreptionem
prouiſionis. ſecundo propter formā mandati apoſtolici nō
ſeruatam per executorē. tertio quia perſona cui fuit proui-
ſum uel mandatum prouideri eſt perſona inhabilis & indi-
gna. quarto propter defectū conditionis ſub qua prouiſum
exiſtit uel mandatū prouideri. quinto quia perſona cui pro
uideri mandatur deceſſit uel prouiſionē ſibi factā nō proſe
quitur: ſexto propter mortē executoris antequā prouideat
ſecutā uel forte prouidit indigno. † In omnibus enim iſtis
2 membris pōt dubitari utrum ordinarius de illo beneficio
ſe intromittere poſſit poſtquam factū papæ uel ſui executo
ris non habuit effectum. uel dictum beneficium ut affectū
ſemel per appoſitionē manus papæ in eius poteſtate rema-
neat donec ipſi beneficio ſic uacanti prouiderit de perſona
digna & debito modo ſuper hoc ut dixi ſunt opi. in d. cap.
inter dilectos. Et primo cum prouiſum eſt notoriè indi-
gno uel contra tenorē mandati refert Io. an. aliquos tenere
quod tali prouiſione non obſt. res redeat ad naturam ſuā. i.
ad ordinarium. c. cum cūctis. in fi. de elec. & c. cū dilecta. in
fi. de reſcrip. ſic qū legatum uel fideicōmiſſum fit caducum
uel pro non ſcriptum remanet apud eū qui grauabatur. l. ꝓ
§. in primo. & §. pro ſecundo. de ca. tol. ex facto. n. papæ ap
ponentis manus in beneficio uacante dicitur eccleſia graua
ri. c. mandatum. & c. literis. de reſcrip. & eo. titu. c. duobus.
lib. vj. ſi ergo pro certa perſona uel incerta grauare decer-
nit & factum ſuum non habuit effectum non eſt ueriſimile
quod uoluerit apud eū beneficium uacans perpetuo impe-
dire ſed intellexit de illa uice tantum ſiue effectum habue-
rit ſiue nō arg. c. cum iniuncto. de elec. & l. boues. §. hoc ſer
mone. de uerbo. ſignifi. & vr̄ iſta opi. habere æquitatem. nā
cū papa poſſit probabiliter ignorare ſingula facta quæ per
orbem de ecc. diſponit & propter multitudinem gerendo-
rum eum fallat obliuo: ut no. in c. j. de cōſti. lib. vj. erit poſt
quod poſtquā ſuū non habuerit effectum ꝙ hoc ipſe igno-
ret. & ſic beneficium perpetuo ſiue diu remanebit uacās &
hoc eſſet contra intentionē ſuam quæ eſt ut cito prouideat
& uacationū periculis occurratur. de elec. ne pro defectu.
& c. quia propter. præterea cū papa pro certa perſona ſcri-
bit ſuper certo beneficio uacāte uel uacaturo cū decreti re
ſeruatione & alijs quæ bñficium ipſum reddunt affectum, ſi
perſona illa morit̄ uel renunciat literis uel aliter appareat
criminoſa & indigna vr̄ deſerta reſeruatio & ois affectio
expiraſſe quaſi oia fauore illius perſonæ & ad ipſam acceſ-
ſoriè appoſita. arg. c. ſi cui. de offi. deleg. lib. vj. & qđ no. in
c. ij. de præben. eo. lib. & c. præſenti. de offic. leg. lib. vj. pro
hac parte faciunt not. per Cōpo. i c. capi̅m. de reſcrip. i ulti.
char. ubi i duobus ſolis caſibus dicit impediri ordinarium
in prædictis exēplis cum. ſ. in literis papæ eſt uerbum reſer
uamus. itē cū mandat ꝓuideri bñficio de perſona idonea.
nam hoc caſu vr̄ ordinationē dicti bñficij ſibi reſeruaſſe &
manus appoſuiſſe. c. ut noſtrū. de appel. In ꝯtrarium ex di-
ctis in. d. c. inter dilectos. pōt argui ꝙ poſtquā papa per ſe
uel eius executorē noluit prouideri uacāti bñficio nunquā
de ipſo ad inferiorem debet deuolui prouiſio, quia hoc nō
reperitur expreſſum ergo denegandum. c. quia diuerſitatē.
3 de conceſ. præben. † Item nullus maior ordinarius quā pa
pa in beneficiorum collatione. c. ij. de præben. li. vj. & in du
bio facto ſuo magis quā alterius ordinarij fauendū eſt cle.
j. ut lit. pen. Poſtquam igitur uacante beneficio intromiſit
ſe ſemel licet prouiſio ſua nō fuerit ſortita effectum nō ui-
detur æquū neq; iuſtū ut exeat de manu eius prouidēdi po-
teſtas & reuertatur ad ordinarium. cum. n. ſuper nullitate
prouiſionis aliqua cauſæ cognitio requiratur vr̄ de iure ſu-
per hoc papa adeundus nō aūt ab ordinario factū eius poſ-
ſet reprobari & ſuppleri eius defectū arg. c. cū ueniſſent de
iudi. Itē papa diſponēdo de beneficio uacāte uel uacaturo
& bñficio & perſone uoluit prouidere. licet igit̄ reprobet̄
perſona uel deficiat prouiſio eius ut ſurreptitia uel ex con-
ditionis defectu non tñ deficit beneficij uacatio & prouiſio
facienda. ergo hoc debet remanere in ꝑtāte. arg. c. cū dile-
4 cti. de dolo & ꝯtu. & l. celſus. ff. de arbi. † Itē ſi ſunt duo or
dinarij hñtes iuriſd. inſolidū habet locū inter eos ꝑuentio
ꝑ citationē. l. j. ff. de offi. ꝯſu. l. q̄dā de iureiur. & c. pe. de fo-
ro ꝯpe. ſed papa & ordinarius ſunt ordinarij collatores in
bñficijs ꝯferendis. papa tñ eſt maior ut. d. cle. j. ut lit. pen. &
c. ſi a ſede. de ꝑben. lib. vj. Si igit̄ papa ꝑuenit ordinarium di
ſponendo de certo uel incerto beneficio vr̄ qđ ordinarius
tāquā ꝑuentus nō poſſit ſe de illo beneficio intromittere li
cet factū papę nō fuerit ualidū. nā ſm̄ Hoſt. ad perpetuādā
iuriſdictionē nō reqrit̄ ꝙ actus ualeat. c. licet. de offic. dele.
ꝑ Hoſti. & alibi actus nulli inducūt effectū iuris & impedi
mentū. c. j. de ſpon. li. vj. & ꝓuiſio q̄ eſt nulla impedit ſecū-
dā. de cle. audi. Itē indignū dicit imo quod ex quo papa ad
ſe reuocauit ꝓuiſionē uel alij delegauit ad inferiorē reuer-
tat̄ ſine licētia papæ. de po. præ. bona. in uer. nocebat. nā ad lo-
cū unde exeunt flumina reuertunt̄ ut iterū fluāt. nā & iuriſ
dictio delegati redit ad delegātē. de offi. deleg. c. ſup qōnū
§. porro. Ex qbus oibus hinc inde arguētib' remanet de iu
re dubia & propter dictā dubietatē tollendā emanauerunt
regulæ cācellarię multorū ſummorū pōtificū q declināt in
iſtā ſecūdā partē i caſibus ſīlib' propoſitæ qōnis, imo quaſi
idē diſponētes maximè illa urbani quinti de qua. ſ. loquit̄. n.
gñalr̄ quod ſi de quocūq; bñficio uacāte uel certo mō uaca-
turo pro vr̄ & prouideri mādet & prouiſio ex aliqua cā nō
ualeret uel effectū ſortiri nō poſſet ab illa die intendit eſſe
beneficiū reſeruatū. iſta ſunt uerba regulæ q̄ decidūt dubiū
qōnis nr̄ę ꝙ illud beneficiū huic impetrāti debeat̄ tanq̄ be
neficiū reſeruatū licet non illo mō uacauerit quo ſperabat̄
mandatū fuerat ꝓuideri. Rō huius colligit̄ ex qōne Alex-
dū ſtatuit quod per manus impōnē præfatę ſedi effecta &
ſpāliter reſeruata intelligātur & ſint. Itē regula Gre. xj. du-
bium nr̄m vr̄ expreſsè decidere dū ſtatuit quod ſi de aliqb'
bñficijs q̄ ſperant̄ uacare per aſſecutionē aliorū bñficiorū
uel aliàs cū uacabūt mādauerit ꝓuideri & uacare cōtingat
per obitum ipſius obtinētis uel aliàs quā per aſſecutionem
fore diſpōni ſua reſeruata decreuit. ex qua regula clare pa
tet qđ licet nouus modus mādati de prouidēdo nō includat
aliū modū. de reſcrip. c. ſuſceptū. lib. vj. tñ unus uel plures
modi expræſſi i prouidendo includūt oēs alios expreſſos
ad inducendā reſeruationē etiā ſpālē. hoc idē clare diſpo-
nit rote deciſio. & breuiter oēs alij de qb'. ſ. fit mētio. idē
ſtatutū excepta quadā regula urbani edita. 13. Kalen. Martij.
ꝯtrarium diſponētis: ſed corrigit̄ per ꝑdictas maximè per
ꝑdictā Alex. q̄ fuit poſterior. c. j. de ꝯſti. lib. vj. Ex his oibus
apparet ultima opi. de iure uerior poſtq̄ ſup eius ꝯfirmatio
ne tot iuris regulæ ſucceſſiue emanauerunt & oēs ꝯōs dñi
ꝑſidentes cancellarię debēt pro impetrāte expedire literas
tanquā de bñficio reſeruato nec deuiare a tot regulis q̄ de
iure multis rōnibus ꝯfirmātur prout. ſ. deduxi & probaui.

CON-

CONSIL. LIX.

1 *Vacatio priorum beneficiorum incompatibilium an inducatur per aſſecutionem tertij.*
2 *Stare an prohibeatur quod non mutatur.*
3 *Cura animarum penes quos eſſe dicatur.*
4 *Beneficium habens curatum an ſic capax non curati.*
5 *Ius in re difficilius tollitur quam ad rem.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſę mariæ & beati antonij amen.
1 † In publicis relaxationibus uenerabiliũ dñorum auditorũ de rota. tale fuit dubiũ propoſitũ & plene diſcuſſum utrum per aſſecutionẽ
tertij bñficij & eius pacificã poſſeſsionem habitã quod requirit ex ſtatuto ↄtinuam & perſonalem reſidentiã induca
tur uacatio duorum priorũ incõpatibilium & curam habẽ
tium ſiue alterius per cle. non p̃ſes. de præben. que tñ nõ lo
quitur in caſu nr̃o in quo de ſola continua reſidentia perſo-
nali q̃rit an inducat uacationẽ priorũ curatorũ pluriũ uel
unius tñ cle. aũt loquitur in dignitate uel bñficio curato
poſtea aſſecuto in quibus nõ eſt dubiũ quod de iure cõi in
ducebatur uacatio primi incõpatibilis per. c. de multa de
pre. quod. extẽditur ad caſum in quo quis plura priora ex
diſpenſatione obtineret ut oĩm inducaŕ uacatio p̃p aliud
incompatibile quod ultimo obtineret per illã cle. cũ p̃ſes.
antequàm ultimũ incõpatibile aſſequi poteſt arctaŕ ẽt for-
tius per. c. ordinarij. §. in cõferendis. de offi. or. lib. vj. & for
tiſsime cum multarũ adiectione pęnarum per extraua. exe
crabilis. niſi ſeruauerit quæ ibi ꝓuiſa ſunt & bñ ponderan-
dũ quo ad caſum nr̃m quod dicta iura. ſ. in. §. in conferẽdis.
cle. ſi p̃ſes. & extrauagãs execrabilis loquunt in beneficijs
curatis dignitatibus & alijs incõpatibilibus de iure cõmu-
ni. Prædictũ uero dubiũ loquiŕ de ultimo incõpatibili per
ſtatutũ de quo ſupradicta iura nõ cogitauerũt nec ẽt cl. gra
tie. de reſcrip. quæ ẽt loquitur cũ quis obtinet gratiam ad
bñficium curatũ & obtinet poſtea pacifice aliud quod iure
cõmuni nõ cõpatitur ſed cũ beneficio uigore gratię ſibi de-
bitę prout ibi dicit tex. refert igitur ſe ibi iuriſlator ad bene
ficiũ adeptũ quod de iure cõi non cõpatitur ſe cum bñficio
gratię ſibi debito prout dixi. ergo non ad bñficiũ quod reci
pie certũ ſtatutũ a ſtatuto particulari, nec dicta iura quæ ſuc
ceſsiue manarunt ad interpretationẽ declaratinã & extenſi
uam. c. de multis. debent extendi ad interpretationẽ extẽſi-
uã ſtatutorũ particulariũ. de quibus papa non cogitat ſed il
la ꝓbabiliter ignorat. c. j. de conſti. li. vj. Poſtquàm ergo de
iſto caſu noſtro non repitur canon uel lex non eſt nr̃m ex-
tendere ad caſum nouum & improuiſum de quo nõ loquũ
tur dicta iura. nam cum. c. de multa. inquantum de nouo in-
ducit uacationẽ ipſo iure ueniat ad correctionem iuris an-
tiqui ut ibi, tunc nos non debemus correctionẽ iuris exten-
dere niſi ad caſus de q̃bus in præalle. iuri. repitur exp̃ſſum
in alijs ius antiquũ remanet incorrectum. C. de appel. l. præ
2 cipimus. in fi. & l. ſancimus. C. de teſta. ibi † quod. n. nõ mu
tatur quare ſtare prohibetur. & non eſt mirãdum ſi arctius
ſiue ſtrictus iura ꝓuident circa curata & dignitates quã in
ſimplicibus. nã in curatis maius periculũ eſt. c. cum illis. de
prebe. libr. vj. & c. cum ſit de ętate & quali. Illud aũt bene
ficium cum non requirat reſidentiã ↄtinuã non eſt curatum
ſed ſimplex. & tanquã de ſimplici iudicãdũ excepto quod
de reſidentia quo ad oĩa in quibus iura ſtatuũt aliter de ſim
plicibus quã curatis. iuxta not. in. d. c. de multa. & c. cum iã
dudũ. eo. ti. ubi iã aliter in ſimplicibus quàm curatis reſpe-
ctu diſpenſationis & pluralitatis. Itẽ & ętatis. c. ſi eo tẽpore
de reſcrip. libro. vj. In iſtis & ſimilib⁹ credo ꝓculdubio de
illo primo bñficio licet req̃rat reſidẽtiam iudicãdũ puro ut
de ſimplici. multo ergo fortius ut de ſimplici iudicandum
eſt quo ad indicẽdã uocationẽ ipſorum de curatis & digni
tatibus prius obtentis ipſo iure cum alis pęnis de quibus ſ̃.
in. §. in ↄferendis & extrauagans execrabilis. quorum iuriũ
pęnas oportet neceſſario dicere ad hunc caſum nr̃m exten-
di. ſi eſſẽdis ad caſũ uacationis ipſo iure & ad ſiles illud in
beneficijs incõpatibilibus qđ eſt abſurdũ dicere q̃a ſine le
ge uel canone in aut. de trien. & ſe miſ. §: ↄſideremus. hinc
dicit quod erubeſcimus cum ſine lege loq̃mur. l. illã. C. de
colla. Pro confirmatione p̃dictorum accedat quod no. Ol.
3 in q̃õnibus ſuis. q. lxij. † ubi q̃rit de pluribus inſtõnibus in
eccleſia ꝓchiali & collegiata uel habente rectorem qui
exercet curã animarum ut eſt hic Bononię in eccleſia ſan-
ctæ Mariæ maioris ubi eſt prior & duo intitulati qui mini-
ſtrant populo ſacr̃a & exercent curã aiarum. Vtrũ ergo pe-
nes iſtos dicatur eſſe cura aiarum & in ipſis hẽat locum. c.
de multa. & c. licet canon. & ſitia. & concludit quod nõ q̃a
nõ ſunt ibi prælati ſed ut in perpetuo bñficiati. ut expræſ-
ſe no. in. c. cũ ignores. de p̃ben. & ibi Archi. in. d. c. licet ca-
non. & clarius Hoſtien. nec ut ipſe dicit prædictãs decreta-
les poſſumus ad iſtos caſus extẽdere cũ ſint pęnales. c. odia.
de regu. iur. li. vj. licet. n. talibus ſit ↄmiſſa adminiſtratio ut
exercitiũ curæ nõ tñ ipſa cura q̄ fieri non põt: ut no. in. d. c.
de multa. in fi. itẽ refert hoc idẽ tenere Archi. in. c. ſicut. xxj.
q. ij. ex his & alijs ↄſuluit Oldr in. c. licet canõ. & c. de mul-
ta. cum ſint pœnalia nõ uidenŕ ad caſum iſtum de quo quæ
riŕ extẽdenda. c. ſtatutũ. de elec. li. vj. idẽ tenet archi. in. d. c.
ſicut. ergo q̃ habet exercitiũ & adminiſtrationẽ curæ et eſt
inſtitutus in eccleſia obligatus ad reſidentiã ꝓpter dictã cu
rã non ligatur illis iuribus multominus qui tenet ad reſi-
dentiã ↄtinuam ſine curæ exercitio ut in caſu nr̃o ego ẽt in.
c. de multa. tango illam. in ſecunda opi. ubi ad literam iſta
4 ſcribo. † Sed hic incidenter quæritur habens beneficiũ cu-
ratum recipit ſm̃ non curatum quod tñ requirit reſidentiã
utrum poſt pacificã poſſeſsionẽ iſtius ſecundi uacet ipſo iu-
re primũ uel habeat optionẽ iuxta formã. c. referente. & c.
pręterea. de prebẽ. & uidetur primum beneficium ipſo iure
uacare per tacitã renunciationem quæ reſultat ex accepta-
tione ſecundi bñficij non cõpatientis ſecum primo arg. ff.
de diuor. l. fi. l. ſicut patronus. de oper. li. & in cle. gratie. de
reſcri. & vr̃ hoc tenere de cle. non reſi. ex tue. ſed ↄ̃rium vr̃
uerius quia in curatis eſt hoc ſpãliter ſtatutũ ut hoc in alijs
ergo ſtent iura antiqua ar. ff. ſolu. ma. l. ſi uero. §. de uiro. &
quia pœnalis eſt illa ↄſtitutio ergo nõ extendenda. c. ſtatu
tum. de elec. li. vj. Iura ergo antiqua quæ dabant optionem
in caſibus hac ↄſtõne non cõprehenſa remanẽt incorrecta.
l. præcipimus. in fi. C. de appel. & in hac opi. q̄ non inducaŕ
uacatio ipſo iure inclinat Inno. in. c. ulti. de cle. non reſi. &
quod dicit in. c. ex tue. intelligatur de beneficijs curatis. &
ita ↄſuluit Ol. ↄſi. ccxx. iſta ſunt uerba mea in d. c. de multa.
non ob. ergo q̃ allegantur in ↄ̃rium in. d. cle. gr̃e. nam ſane in
tellecta refertur ad tex. ut. ſ. poſt. d. opi. beneficij curati ex-
piret gr̃a ad bñficium ſine cura quod requirit reſidentiã de
iure ſpeciali & ſic eſt caſus ſatis diuerſus a nr̃o in quo econ
uerſo q̃ritur an per adoptionẽ bñficij requirentis reſiden-
tiã expiret prius curatum in quo dictum eſt quod nõ & idẽ
forte eſſet dicendum ecõuerſo ad illam gl. ut. ſ. per adoptio
nem bñficij requirentis reſidentiã non expiret ipſo iure gr̃a
ad curata prius obtenta. ſed quicq̃d ſit de hoc q̄ ſub dubio
forte tetigi. ſ̃. proxi. quo ad caſum nr̃m aliter & clare rñdeo
ad illã glo. nã loquitur de iure ad rem quod aſpirat per aſſe
cutionem beneficij curati quod non compatitur ſe cum bñ
ficio uigore gr̃ę debitę. in caſu autẽ noſtro loquitur de iure
in re & ſic de dñio quod non aſpirat ipſo iure per aſſecutio
5 nem beneficij curati requirẽtis reſidentiã. † nam difficilius
tollitur ius in re quàm ad rem. ut. l. ſempronius athalus. de
op. lib. & c. ſi. de conceſ. preben. li. vj. & quòd no. in. c. ſi ele
ctio. de elec. eo. li. dominium. n. ſiue ius in renunciatione ẽt
expreſſa non tollitur nec abdicatur a domino ipſo iure ut.
l. ſi quis vj. §. differentia. ff. de acqui. poſ. nec eſt bona dr̃ia fa
cio actum in cõpaſsibilẽ iuri meo ergo uideor ei renuncia
re. illud. n. non eſt uerum in iure quæſito ſed in iure quæren-
do. c. accedentibus. de priui. coniuncto. c. ut quis duas. ſ. de
elec. lib. vj. itẽ non eſt bona illatio quæ inferŕ uideor renun-
ciare ergo uacat ipſo iure uel reſoluitur titulus. pone. n. ali
quis eſt adeptus bñficium curatum uacat primum ipſo iure
per. c. de multa. expreſſe renunciat beneficio curato. ſed po
ne quod ordinarius primi beneficij uult eũ retinere inuitũ
certè põt in. c. amouet. & in. c. qđ in dubijs de renun. Nũq̃ d.
ergo

ergò propter dictã uacationẽ ipſo iure uel renunciationẽ
adeo ſit ti.reſolutus ꝙ requiraẽ noua collatio ſine ꝓuiſio ſi
uult eũ retinere ſuũ ꝑ ꝑdicta.iura Poſtremo hãc partẽ qđ
per adeptionẽ beneficij ſine cura requirentis continuã reſi-
dentiã non uacet primũ curatũ ipſo iure nec locũ habeat.
c.de multa. dicit expreſſe Io.an.in addi. Spec.in ti.de cle.
non reſi.cuius & aliorum autoritatibus conſideratis & pręg
dictis poſitionibus ponderatis proculdubio cõcludendum
& tenendum eſt cum eis nec in iudicando ab opi.tantorum
recedendum.Mccccix.die.xx.Iulij.

De officij ordinarij.

CONSIL. LX.

1 *Vicarius epiſcopi an poſſit non facientem ſibi fidem de titulo beneficij beneficio priuare.*
2 *Vicarius epiſcopi contra debitores eccleſiæ non poteſt procedere.*
3 *Præceptum de cenſu ſoluendo quando ſit nullum.*

IN CHRISTI nomine eiuſque mr̃is uirgi
2 nis glorio.Mariæ & bti Antonij amen.† Du-
plici ratiõe uidetur ſentẽtia uicarij epi ſuper
priuatione ſiue amotione beneficiorum ꝑꝑ
non exhibitum titulũ in termino fuiſſe nulla
Primo ex defectu iuriſdictionis.nam uicarius ex generali
officio uicariatus non põt clericos ab eccleſijs amouere.
c.ij.de offi.vi.li.vj.Item.c.ordinarij.de offi.or.eo.lib. ſuper
quo uidetur fundari præceptum dicti uicarij ſuper exhibi-
tione tituli non facit ad propoſitum quia loquitur cũ quis
poſsidet ꝯ ius cõe plura curata uel dignitates quo caſu pſu-
mitur ꝯ ipſum poſſeſſorẽ.non mirũ ergo ſi ordinarius põt
ipſum arctare ut oſtendat quia præſumitur illicite poſside
re.c.di.ꝯ mortem. nos uero loquimur cum ſm ius cõmu-
ne poſsidet beneficia ſimplicia quod poteſt.c.cũ iã dudum.
de præben. quo caſu poſtquàm ordinarius paſſus eſt eum
ſemel poſsidere niſi oſtẽdat qđ minus canonice poſsideat
non põt eũ propter titulũ non exhibitũ ſpoliare: c.ex ore.
de his que ſi.a ma.par.c.per.c.diuerſi.de cle.coniu.&.c.dil.
de præben.& ita tenet zen.in.d.c.ordinarij. Et ego idẽ ibi
ſcribo.Secunda rõ principalis eſt quia in caſu nr̃o a ꝑcepto
uicarij fuit appellatum & per eum appellationi delatum et
ſic in ſuperiorem oĩs eius iuriſdictio eſt transfuſa.c.cum ap
pellationibus.de ap.li.vj.ergo tanꝗ carens iuriſdictione nõ
põt poſtea ſe intromittere de iſta cã. non obſt. ſi dicatur
imo põt quia ꝑtendit appellationem fuiſſe deſertã per lap-
ſum termini præfixi ad iter arripiendũ & faciẽdum ſibi de
inhibitione & ẽt per lapſum termini præfixi inſtantię appel
lationis per ꝗſtõnem principalem &c. Ad hæc oĩa rñdeo et
dico ꝙ iſtorum cognitio utrũ ſit deſerta appellatio necne
ſpectat ad iudicẽ appellationis.c.dilect⁹ filius.j.de reſcrip.
item ẽt ſi peccaſſet ad eũ debuit Io. citare ad allegandũ &
excuſandum ſe quare non deberet pronunciari eius appel-
latio deſerta.nam plura impedimenta potuiſſent eum excu
ſare a curſu fataliũ. c. ex rõne.de ap.debuit igiẽ ad hũc actũ
citari & ẽt ad ſniam priuationis qđ minime fecit ſnia nul-
la.l.ea quæ.C. qño & qñ iudex. & idẽ poteſt dici de ſnia ꝯ
Io.lata inquantũ fundaẽ ſuper cã erronea uidelicet q a non
oſtendit terminũ. Nã hoc pręceptum ſub excõicationis pę
na &c.fundatur ſuper eo qđ facere non tenetur ut probatũ
eſt.ſ.ergo uideẽ ex hoc capite nulla. c. uenerabilibus. ad fi.
de ſen.excõ. lib.vj.uẽ poſsit peti de facili relaxatio ꝑut ibi
2 no.facit.c.ſacro.de ſen.excõ. † Super alio dubio de ſenten.
excom.lata ꝯ Anto.quia cenſum non ſoluit ex eo quod non
ſpectabat ad officium ſuum cogere cenſuarium ad ſoluen-
dum cenſum ex officio ſuo non habente poteſtatem ad exi
gendum noĩe eccleſiæ dictum cenſum.non.n.põt ex officio
inquiſitionis procedere ꝯ debitores eccleſiæ quia non debi
torum exactio ſed iuriſdicio eſt ſibi commiſſa.facit quod no.
Inno.in.c.ad noſtrã de iureiur.& poſito quod exigere noĩa
debitorum eccleſiæ eſſet ſibi commiſſum :tamẽ non debuit
incipere a præcepto pęnali excõicationis quę non debet in
fligi uel comminari niſi pręcedat culpa uel offenſa.c.roma
na.§.caueant.de ſen.excom.lib.vj. talis.n. comminatio ui-
detur nulla. C. cõm.uel epiſtolas.l.j.per totum. &.l.nimis
3 propere marcelle.C.de execu.rei iu.† Pręceptum ergo de
ſoluendo cenſum fuit proculdubio nullũ ẽt ut incertę quã-
titatis.C.de ſen.quæ ſine cer.quanti.l.j.& per totum.ſnia ue
ro excõicationis quia ſiue iuſta ſiue iniuſta ligat quo ad ec-
cleſiam dico debere ipſam de facili relaxari & dictum uica
riũ puniri iuxta no.in.d.c.ſacro.de ſẽ.excõ.& eo.ti.c.j.li.vj.
Cõcludo igiẽ ſniã prædictã uicarij ſuper priuatione benefi
ciorum & ſolutione cẽſuũ fuiſſe nullã rõnibus ſupradictis
& per regulam ea quæ fiunt a iudice.de reg.iu.lib.vj.Sentẽ
tias uero excõicationum tutius eſt dicere eas iniuſtas quã
nullas & de facili relaxandas per ea quæ dicta ſunt ſuperius
Laus deo &c.Mccccix.die ultima Iulij.

CONSIL. LXI.

1 *Statutum laicorum diſponens non poſſe relinqui niſi in certo teſtamento aa includat relicta eccleſijs.*
2 *Statuta laicorum eccleſias non ligabunt.*
3 *Eccleſia in teſtamento inſtitui poteſt.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
5 † Iſta quæſtio eſt parũ dubia : quia indultũ eſt
priuilegijs imperatorum corpore iuris clau-
ſis eccleſiis poſſe relinq & hęredes inſtitui.l.j.
C.de ſacroſan.eccle.nõ poſſet ergo inferior per ſtatutũ ſuũ
infrigere priuilegia eccleſijs indulta.xxj.diſtin.inferior.et
2 cle.ne romani.de elec.† Item iura ſunt notoria quod ſtatu
ta laicorum non ligant eccleſias uel eccleſiaſtica perſonas
c.ꝗ in eccleſiarũ.&.c. eccleſia ſanctæ Mariæ.de conſtit. Itẽ
non obuiat ſupradictum ſtatutum imo in ſi.permittit relin
quire eccleſijs in qualibet ultima uoluntate.& ſic teſtõ ec-
cleſias inſtituere.Item ſi ſtatutũ expreſſe ꝓhiberet eccleſias
inſtitui uel eis relinqui ſtatutum eſſet ꝯ eccleſiaſticã liberta
tẽ & ſtatuẽtes excõicati in autẽ. itẽ nulla cõitas.C.de epiſ.
& cle.&.c.grauem.de ſenten.excom. quod ergo non potiſ
ſent ſtatuentes expreſſe diſponere nõ uẽ tacite perſonas &
loca priuilegiata ꝓhibuiſſe uel inhabiles reddidiſſe ut ibi
dem,quia quod non poſſent expreſſe non poſſunt ẽt tacite.
l qui ad certum.ff.loca.Et colligitur iſta rõ ex no.per Ioã.
an.in.c.j.de immu.eccle.libr.vj.Preterea eccleſia & clerici
non ſunt enumerandi cum perſonis nõ ſubeuntibus onera
in cõi titulo inter perſonas non ſubiectas iuriſditioni cõis.
nam imo ſubeunt onera quia eorum orationibus & diuinis
miniſterijs ac ſactificijs liberamur a peccatis & conſeruat
deus ciuitates & loca in quibus diuina celebrantur miſte-
ria.facit.c.ueſtra.de coha.cle.& mu.& in neceſsitatibus lai
corũ participant in oĩbus adhibito moderamine.c.non mi
nus de immu.eccle.& ĩ certis ẽt caſibus ſunt de iuriſdictio
ne iudicis ſecularis de quibus xxiij.q.v.c.principes. & hoc
non ſufficit ut nõ comprehendantur appellatione illorum
qui non ſubeunt onera uel non ſunt de iuriſdictione. facit
3 quod no.in.c.ſi. de offi.dele.li.vj.† Ex quibus ꝯcludo ultimũ
teſtñ in quo eſt eccleſia inſtitura ualere & ex eo eccleſiam
capere poſſe.Laus.deo.x.die menſis Iulij.Pe.de ancha.

CONSIL. LXII.

1 *Cauſa criminalis & præiudicialis ad ciuilem prius motam ſi ſuperueniat in ciuili ſuperſedetur.& nu.3.*
2 *Cauſa criminalis prius tractatur quàm de ciuili cognoſcatur.*
4 *Cauſa criminalis quomodo intelligatur ſeparata a cauſa ciuili.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & bti Antonij amen
1 † Duplici reſpectu cauſã incendij monaſterij
põt dici ꝑiudicialis ad primã cãm prius mo-
rã ſup eodẽ monaſterio inter ualaſchũ.& Io.
Primo poteſt dici præiudicialis ratione contingentię quia
ſecun

ſecũda cauſa incẽdij ſic ſe habet ad primã quod ſñia lata in
ea.ſ.condẽnatoria ꝯ ualaſchum abſorbet totum ius ſuũ de-
ductum in primo iudicio quia facta ſide de incendio mona
ſterij eſt priuandus per ſecundã ſñiam ferendam in ſecũdo
iudicio omoi iure ſuo.debet igitur ſuper primo ſuperſede
ri ſicut ſuper petitione hereditatis mota quæſtione poſtea
libertatis.l.ſi quis libertatem.ff.de peti.here.& ſicut tñ dici
tur ꝙ ſit heres priuandus hereditate qui prohibuit teſtato-
rem facere teſtamentum nam interim ſuperſedetur in peti-
tione hereditatis.l.j.C.ſi quis ali.te.pro. & mota quæſtione
ſeparationis matrimonij quo ad thorum uxoris coram iu-
dice eccleſiaſtico ſuperſedetur in quæſtiooe mota prius ſu
per alimẽtis per ipſam ꝯ uirum corã iudice ſeculari. & hoc
operatur oatura cauſe ꝑiudicialis.c.tuã.de or.cog.& hoc ꝯ
ſuluit Fede.de ſe.cõſi.ccxxix.Item ſi accuſatus de homi. uel
alio crimine quod ꝓbatnm eſt per teſtes poteſt arguere &
recuſare teſtes de falſo.nam diffinitio ſuper cauſa homici-
dij eſt differenda. C. de ſi.inſtru.l.ſi. quaſi incidens quæſtio
falſitatis ſit preiudicialis ad queſtionẽ homicidij.ar.l.j.C.
qui accu.non poſ. Item ẽt ſi conſtaret ualaſchũ habere ius
in dicto monaſterio in priori iudicio & ꝓ eo eſſet lata ſñia
tñ ſi ex euentu ſecundi iudicij ſuper incendio apparebit in
cendiſſe monaſterium debebit dicto ſuo iure priuari.Poſtq̃
igitur crimen intẽtatum eſt excluſum lis petitionis debet
ſuper ciuili ſuperſedere ne ſic quod operat̃ ſñia in cã crimi
nali in abſorbendo ciuilẽ operetur ipſa litis pendentia diſ-
ferendo:ut eſt caſus in.l.ſi.C.de or.iudi.ſm Iaco. bu. qui eã
2 ita ſummat.† prius de cã criminali pronunciandũ quã de cẽ
uiſi cã cognoſcatur.& hoc tenet Cy.in.d.l.j.C.qui accu.nõ
poſ.&.iij.q.xj.ciuili.ubi poſt glo.Archi.ita explicat illud.c.
ratione ergo pleni preiudicij quod producit ſñia cãe crimi
nalis in ciuili vr̃ proculdubio ſuperſedẽdũ in ciuili ẽt prius
3 mota.† Item oon ſolum in cã prius mota eſt ſuperſedendũ
ratione præiudicialitatis ſed ẽt præeminentiæ & maiorita-
tis. l.ij.§.j.ff.ui bo.rap.l.per minorem.ff.de iudi. Item ratio
ne uitãde ꝯrietatis & perplexitatis ne ꝯrias ſñias in duabus
inſtantijs.prima uidelicet in ciuili pro ualaſcho ſecundam
per Io.in cã incendij proferri contingat.hoc aũt iudex eui-
tare debet ut no.Iono.in.c.cũ contingat. de offi. deleg. ſilr
& uitare debet itricationẽ proceſſuum.c.tuã.de or.cog.mĩ
nus ergo inconueniens eſt differre cauſam ciuilem & pro-
cedere in criminali quæ offert ſibi preiudicium quam ipſam
ciuilem ſimul proſequi poſtquàm euentus cauſe criminalis
dabit ſibi principium aut finem.c.ſi ſorte.de elec.lib.vj.Per
4 prædicta non ob.quod allegetur in ꝯrium † ꝙ cã criminalis
ſeparata ſit a cã ciuili.l.pap.exuli.de mi.ergo ſuper utroq; eſt
procedẽdum quia hoc uerũ cum ſe dictẽ cauſe inuicẽ non
ꝯtingunt.c.cũ dilectus.de or.cog.hec uero adeo ſe ꝯtingũt
quod ſecunda criminis eſt preiudicialis ad perſonã ciuilẽ.
Non debet igitur dici ſeparata & diuerſa imo coherens et
ꝯnexa.Nõ ob.quod dicitur propter talẽ ſuſpenſionẽ cauſe
ciuilis labi poſſe in ipſa appellationis inſtantia quia boc nõ
eſt uerũ cum appellans poſsit pretendere iuſta impedimẽ-
ta facto aduerſarij cauſata ex eo quod nouit preiudicialem
cãm ad ciuilem.argu.l.ſi iple.ff.de excu.tuto.&.c. uenerabi
lis.de iudi.non ob.quod.Io. habuit tres ſñias.ꝯ ſe.& ſic nõ
uidetur ratione preiudicialitatis uel nullitatis poſſe earum
effectus impediri.cle.j. de re iudi.quia illæ ſententiæ redar-
guunt de nullitate rõne incompetentiæ iudicis qui ipſas ꝓ-
tulit & hoc fieri poteſt cle. j. in fine. de ſeque.poſ.& fru.in
glo.Non ob.quod preiudicialis eneruet ipſo iure.Sed incẽ
diũ non extinguit tit.bñficij ipſo iure ſed ꝑ ſñiam & ꝑ ꝯñs
non debeat dici iſta præiudicialis de ſui natura.nam dico ꝙ
noo refert ipſo iure uel per ſententiam quis priuetur quo
ad effectum præiudicijs unius cãe. ad aliam ſtante lite ſiue
pendente.nam liquidata cã ſiue ipſo iure ſiue per ſñiam q̃s
priuandus ſit non refertur ſiue ſit ſñia declaratiua ſiue di-
ſpoſitiua quo ad præiudicium generandũ illi ꝯ quẽ ſñia eſt
ferenda.& poſtq̃ in fine iudicij deprehẽdit̃ parũ uel nihil re
fert qualiter q̃s a bñficio amouẽdus.ar.in.l. gallus.§.ſi eius.
ff.de lib.& poſthu.ubi de modo non curamus dũmodo ha-
beamus effectũ.Ex iſtis oĩbus luce clarius manifeſtũ eſt qđ
propter criminalẽ cãm incendij ꝯ ualaſchũ poſtea motam
coram domino adiutore ſuperſedendum eſt in ciuili mo-
ta prius coram reuerendiſsimo. p. domino domioo Cardi.

CONSIL. LXIII.

1 *Emphyteota conſentiente & preſente poteſtatẽ habente transferuntur iura que habent in re illa.*
2 *Reſoluto iure datoris quando dicatur reſolui ius ſucceſſoris.*
3 *Conſenſus uim renouationis habet.*
4 *Emphyteota nõ poteſt conſtituere ſe precario nomine alterius poſsidere.*
5 *Preſumi de preterito in preſenti quando poſsit.*

IN CHRISTI oomine eiuſque matris uir
1 ginis glorioſę Marię & beati Autonij amen.
† Motiua iudicis in ferendo ſñiam ꝯ minores
pro dña Iacoba ſubtilius intuenti & ueritatẽ
defendere cupienti non uidentur de iure ꝓ-
cedere.retento itaq; ipſorũ ordine ſingulis reſpondendum
eſt.& primo quantũ ad primum uidet̃ ꝙ non debeamus in
ſpicere lineam finitam uenditoris ſed ipſius emptoris: poſt
quàm in emptorem translata ſunt iura oĩa utilia & directa
competentia in prædicta reuendita.Nã mutatione perſone
de conſenſu dñi uel habentis mandatũ ab eo ut in caſu nr̃o
mutatur conditio & natura rei in tm̃ ut ammodo oõ debea
mus inſpicere amplius uenditorẽ ſed temporẽ qui emit ꝓ
ſe & ſuis heredibus de ꝯſenſu domini.& de hoc eſt caſus.c
2 j.de iure patro.lib.vj.Nõ ob.iura alle.in ꝯrium qđ † reſolu
to iure datoris reſoluitur ius ſucceſſoris.l.lex uecti.de pig.
c.nuper.de dona.inter vi.& uxo.cũ ſi.oon loquunt̃ cũ hñs
aliquod ius in re uendit uel trãſtulit in alterũ ius ſuum ſine
ꝯſenſu domini.ſed ubi ille qui habet ius in re ipſam rẽ tran
ſfert in alium de ꝯſenſu domini dominus ipſe vr̃ recipere
emptorẽ in nouũ emphyteotam.& in eo ut in nouo emphy
teota emphyteoſis ſumitur principalr̃ cum interueniat quę
dã noua actio interuẽtu ooue ꝑſone inſti. qui mo.ſol.obli.
poſt prin. & in.d. c.j.facit quod no.in.l.j ff.de ap.per Bart.
3 † Quo ad ſcm̃ de renouatione &c.vr̃ probabiliter dici poſ-
ſe quod poſtq̃ pignus emit de ꝯſenſu caſtaldiõis habentis
gñale & liberũ mandatũ in talibus,talis ꝯſeoſus habet uim
renouationis.nam poſtq̃ receptus eſt in nouũ emphyteo-
tam non uideo ad quid expediat amplius renouari poſtq̃
eum in dominum recognoſcit nec.d.l.ſi. C.de iure emphy.
Aliud exigit q̃ cõſenſum domini ꝑſe uel ꝑ literas &c.Prę
terea & ſi fuiſſet neceſſaria reuocatio & noo obtenta oon
per hoc caderet ipſo iure ab emphyteoſi ſed per ſñiam.qđ
patet quia tex.dicit ibi cadat.& no.in.c.potuit.de loca.in-
terim ergo ante ſñiã debet cenſeri emphyteota & habere
utile dominium.nec a tertio põt repelli aliqua exceptione
ut no.in.d.c.potuit.& in fin.ff.ſa.er.l.his ꝯſeqnenter.& per
4 illa tollitur dictũ motiuũ. † Quo ad tertium ego miror de
hoc dicto quod emphyteota cũ habeat naturalẽ & iuſtam
poſſeſſione non poſsit cooſtituere ꝑcario ſed nomine alte-
rius poſsidere.& per talẽ ꝯſtitutionem transferatur ſuũ uti
le dominiũ.l.q̃dã mulier.ff.de rei uendi.illa.n. poſſeſsio na
turalis habet admixtã quãdã ciuilẽ. l. pretor ait.§.itẽ rei.ff.
ex qui.cau.ma.aſsiſtit.n.ius huic naturali & huic emphyteo
te & actio ſiue ciuilr̃ retinet̃ ſicut poſſeſſor ueri dñij & uti-
lis rei uẽdicatio ſibi cõpetit ſicut dño directa.ff.ſi ager uec.
uel emphy.pe.l.j.&.l.iij.§.unde ui inter dic.ff de ui & ui ar.
Quo ad quartũ aduerte ꝙ poſt tanto tp̃e ſe geſsit in ꝑteri-
tum pro caſtaldiõne dño ſciẽte & patiẽte prout teſtes pro
bant quod hodie caſtaldio ꝑſumendus eſt.facit.l. qui patit̃.
ff. mandati & qđ no.Inno.in.c.ex parte decani de reſcrip
poſtq̃.n.ſemel cõſtat de domini uoluntate qđ paſſus fuerit
ita lõgo tp̃e ſe gerere pro ꝓcuratore generali uolũtas dñi
non ꝑſumit̃ mutata niſi probetur. de baptiſ.c.maiores. &.l.
5 ſancimus.C.de teſta.† In his.n.q̃ ſolo curſu tẽporis nõ mu-
tant̃ ꝑſumitur de ꝑterito in pñti.unde oli excõicatus hodie
ꝑſumitur excõicat᷒. & ſilr oli dñs hodie ꝑſumitur dñs.l.ſiue
poſsideris.C.de proba.Itẽ & petẽte ꝑte minorũ poſſet iu-
dex ꝯcedere ipſi reſti.in integ.ad oouos teſtes producendos
ſuper

ſuper eodē iuxta not.in.l.j.ff.de ope.no.nun.per. Bar.in.c.
olim de reſti in integ.in nouel.ſūr.ad cautelā ad petendā re
nouationē & alias ꝓꝑ quæ poſſet dici minores eorū facto
uel negligentia cecidiſſe a iure ſuo.hoc. n.debet eis conce-
di licet ꝯtractus traxerit originē cū maiore.l.cū filius.§.in hac
ff.de uer.obli.In iſtis igit̄ omiſsis & neglectis circūſpectus
aduocatus proſpiciat diligēter.& ſuppleat ſingulari reſtō-
nis beneficio ꝙ non poſſet de iure cōi. licet ex his q̄ dicta.
ſunt ſuperius liquido appareat quia partes iudicis ſunt pro
nuncia.bn̄ appellatum & male iudicatum & ad minores di
ctę poſſeſsionis utile dominium pertinere.& dominam la
cobam condemnare ad reſtitutionem poſſeſsionis. Laus.
deo.&c.Mccccx.die.xvj.Iulij.do.Pe.de anchara.

CONSILIVM LXIIII.

1 *Impugnatio pluriū teſtiū ab actore productorū quando locum habeat.*
2 *Sententia pro reo fertur quando de cauſa dubitatur.*
3 *Genero non creditur pro ſocero deponenti nec ſocero pro genero.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
1 nis glorioſæ Mariæ & btī Antonij amē † In
cā quæ uertitur inter Philippum ex una parte
agentē & lucam quondā Pauli de creatis de
Parma ex alia parte ſe defendentē. Viſis dili-
genter actis & actitatis in prædicta cā eſt primo diſcutien-
dum utrū ille Philippus probauit ſuā intentionē plene uel
ſemiplene.nā eo nō ꝓbante lucas qui eſt reus ēt ſi nihil pre
ſtiterit obtinebit.l.qui accuſare.C.de eden.&.c.ut noſtrum
ut eccle.benefi Secundo principaliter uidendū eſt preſup-
poſito ſine preiudicio ueritatis qđ Philippus probauit ſuā
intētionē utrū lucas ꝓbauit ſuā defenſionem ſiue exceptio
nem. Quoad primū aduertendū qđ pro pte dicti Philippi
ꝓducti ſunt quatuor teſtes ad probandū depoſitū certarum
ſummarū.clij.lib.ij.ſeptingentatū. xl.tertio. li. iij.in illo.c.
alſ iiij.li.c.lxviij.& ſic.iiij.li.xc.& ſic ij.l.li.duo primi teſtes
uidelicet Antonius.& flo.uidēt in oibus ꝯcordare excepto
qđ Antonius ꝓbat qđ ex cā depoſiti fuit facta numeratio.
flo.autem de cā numerationis interrogatus dixit neſcire ēe
ſic non ſunt conteſtes in cā deducta in iudicio uidelicet in
depoſito quod neceſſe.ſ.probare cām ex qua agit taliter qđ
concludant teſtes alias non releuat probatio difformis.c.in
preſentia. de proba. Præterea non probatur quod ſoli lu-
ce fuerit facta numeratio & depoſitū.ſed luce & Andrę q̄a
dicuntur numeraſſe & portauiſſe.ergo tenetur in dubio q-
libet pro parte non lucas inſolidum.l.reos.§. cum in tabu-
lis.ff.de duo.reb.tertius teſtis uidelicet Franciſcus de corſa
no diſcordat a prędictis in tēpore & in cauſa numerationis.
in tempore quia dicit diuerſis diebus facta numeratione de
dictis pecunijs.prædicti autē quod eodem die & quod poſt
prandium.Item diſcordat ut dixi in cauſa quia dicit nume
rationem factā ex cauſa talie impoſite Philippo per domi-
nū Ottonem quæ cauſa eſt ſatis diuerſa a cauſa depoſiti &
deponit ille magis ueriſimile dum dicit fuiſſe ſolutam ſum-
ma mille.l.centū ex cauſa talie & dicto luce tanquam colle
ctori.nā ex confeſsione ſane apparet taliā duarum librarū
impoſitā ſibi fuiſſe & ēt lucā collectorē. & hec eſt cauſa ue
riſimilis ut dixi poſtquam conſtat tale debitum ſubfuiſſe
tunc arg.l.j ff.de ſolu.Itē diſcordat iſte Franciſcus a prædi-
ctis in alio quia dicit ſoli luce fuiſſe prædictas pecunias
numeratas predicti autem quod Andreæ & luce & diuerſo
modo numerationis.Itē Franciſcus dicit quod ꝓ parte lu-
cas portauit & in manicis pelāde & alios ipſe Lucas habuit
& exportauit.prædicti autē duo dicunt quod alij portaue-
rūt in alio loco uidelicet i ſacratis. Quartus teſtis uidelicet
Antonius ualde diuerſificat a predictis in modo recipiēdi
dictos denarios.ſi pater.n.dicit qđ lucas accepit de dicta
quantitate & exportauit in eadē die reuerſus fuit & acce-
ptauit de ipſis certā aliā quantitatē,deponit ergo de ſolo lu
ca quod acceperit & de preſentia ſui tantū & de uxo. de
alijs dicit non recordari nec de cauſa numerationis.ex iſtis
atteſtationibus non apparet probatum . depoſitum niſi per
unum teſtem tantum:ſ. Ant.per Franciſcum probatur quod
ex cā talie alij duo dn̄t de cā neſcire.hęc autē diuerſitas ual-
de reddit intentionē Philippi dubiā & incertā.nā dictū An
tonij probat depoſitū & ſic obligationē. dictū aūt Frāciſci-
ſci tendit in oppoſitū quod ex cā talie.iō ſolutio facta tēdit
2 ad ipſius Philippi liberationem. † Alij duo cām numeratio
nis non probantes pn̄t adaptari ad alterā ex prędictis cau-
ſis depoſiti uel talie. in tanta ergo obſcuritate debet ferri
ſn̄ia per reo.c.iter dilectos.in fi.de fi.inſtru.nā in dubio oīa
indicia abſulutoria.inſti.de excep.§.fin. nec poſſet iudex in
re incerta certā ferre ſententiā.xj.q.j.graue.Et ꝯfirmat̄ hoc
quia ex uarietatibus ſupradictis tēporis & modi numeratio
nis & exportationis nullatenus poſſunt dici ꝯteſtes ſed ſin-
gulares in ſuis teſtimonijs ego nihil probant. c. licet cām.
de proba.&:l.teſta.C.de teſti.inducti ſunt.n. ad probādum
unicum ꝯtractum depoſiti diuerſarū ſummarum. & cum uno
initum,ipſi aūt ex diuerſitate tēporum ꝓbant plures ꝯtractus.
& non cum luca ſolūmodo ſed cū eo & andrea fratre ſuo.
nec eſt dare rōnē q̄re magis ipſe q̄ andreas fuerit obligatus
cū ambobus ſm dicta duorum primorū teſtium fuerit facta
numeratio & ab eis exportatio, unde ēt ſi eorū dictis eſſet
ſtandum male actū fuit ꝯ lucam inſolidum cum teneretur
niſi pro parte.ut in.d.l.cum in tabulis.& plene lex in tali ua
rietate inſtruit quid agendū ſit per indicē & ſequendū nā di
cit ſequendum quod nature negotij ꝯuenit & quæ proxi-
miora eſſe comperit.l. ob carmen.§.ſi teſtes.ff.de teſti.licet
in caſu noſtro ex parte philippi ſuberat debitum tale ij.li.
ex parte autē luce ſuberat officium collectoris.& ex cauſa
hac deponit frāciſcus phi.affirmaſſe & dixiſſe qđ ſoluebat.
cū ergo tale debitū & ex parte luce recipiendū ſit factū ꝓ
batum credendum & huic teſti ueriſimilius deponenti quā
Antonio aſſerenti ex cā depoſiti,& maximè quia tā magna
ſumma non ꝯſueuit deponi ſine publica ſcriptura uel priua
ta ad ſolutionē arguendo igitur ab eo qđ fieri cōiter con-
ſueuit ubiq; uī non ueriſimile ꝙ phi. dicit ſic ſimpliciter &
ruditer depoſuiſſe quod ergo non eſt ueriſimile non debet
iudex facile ſequi:ut.c. quia ueriſimile.de pſum.Ex pdictis
apparet quod philippus nō probauit depoſitum in libello
deductū ſed potius occaſiōe talie impoſite perſoluiſſe. Sed
præſuppoſito quod pdicti duo teſtes primi probarēt plene
depoſitum.nā de alijs duobus non eſt dubiū quod non pro
bant uidēdum eſt utrum duo primi cenſendi ſunt teſtes ido
nei ut eorum dictis fides debeat adhiberi. & in hoc aduer-
tendum quod hic agit̄ de magna ſumma uidelicet mille cē-
tum ducatorum & ultra.& ſic excedit .x.li. auri q̄ imperato
ueluti arduam cōmittit maioribus iudicibus.l. in offeren-
dis.de app.ſacir.l.placet.C.de pe.iudi.& tales dicunt̄ pecu
niarie graues:q̄a ſimiles ſūt cauſis capitalibus.l.athletas.
ff.de excu.tuto.ex quo ſequit̄ ꝙ req̄rat probationē ꝑ teſtes
idoneos & omni exceptione maiores.l.ſciant.C.de proba
utrum aūt tales ſint iſti duo primi.ſ. Antonius & flor.uidea
mus & de Ant.per ipſius confeſsionē factam ſuper interro
gatis apparet quod eſt gener philippi ꝙ in ſi.ꝯfitet̄ ex quo
patet dicto ſuo in fauore philippi non fore credendū ut eſt
3 gl.in.d.l.millia.† Cū.n.ſocer locū parentis teneat.l.qui pa-
rentes.ff.ſolu.matri.ſicut filius in cauſa patris nō admittit̄
ad teſtificandū.ut.l.parentes.C.de teſti.ita nec gener ꝓ ſo-
cero.l.teſtis idoneus.ff.eo.ti.cōcludit̄ ergo ſuo teſtimonio
non credendum.ꝯ flo.autem ne credat̄ eius dicto includūt
plura paupertas & uita reꝑhenſibilis & plurimū inhoneſta
taliū teſtimonio nō eſt credendum.l.teſtiū fides. ff. de teſti.
qualiter aūt hęc ſint ꝓbata apparet eſſe potiſsime per mul
tos teſtes ſuper.x.&.xj.capitulis deponētes & de ebrioſita-
te paupertate & leuitate ꝓbant ibi bona Dyn.ſupdictis ca
pitulis deponēs ſimiliter Ber.de fragnano.Itē tibertinus Ia
co de bazo.Bartholo.de raſcha.Anto.de to. lo.& Bi.de bē
eais.oēs.n.iſti teſtes ꝯcordant quod iſte flo.ſit uitæ reprehē
ſibilis & uilis ꝯditionis & abiecte pauper & grauatus de-
bitis i comuni & hactenus publicanus & exactor deponūt
qđ fere oēs de actibus ſuis uilibus & ꝯuerſatione. eū uiliſ-
ſimis ꝓbat̄ ēt quod eius eſt officium ex quo ēt eius fides at
tenuatur.ex iſtis quæ probata ſunt ꝯtra perſonā eius liqui-
do

do apparet qđ eius teſtimonio non eſt ſtandũ. ꝯcurrunt.n. in eo plures cauſe quarũ quelibet ſufficit ad eius fidem minuendã ut paupertas uitę uilitas & inſuper publicanus diſcurrens cũ uilibus hominibus ꝑ tabernas & ẽt affinitas cũ phi.talium aũt teſtimoniũ iura oia non admittunt ut patet in.d.l.teſtiũ.ff.de teſti.ij.qõ.vij.c.teſtes &.iij.q.v.ꝑſan.c.ſuſpectos.&.c.canoni.&.c.ſimiliter. &.c. accuſatores cũ alijs ſibi ſimilib.Ex quibus apparet ipſi flo.nullã eſſe fidẽ.adhibẽdã nõ ob.quod phil.nitus eſt cum probare bone fame nã ẽt ſi bene probauerit nec prodeſt fama poſtq̃ ueritas uilis cõuerſationis ac morũ ꝓbata eſt per tot teſtes de uiſu. hoc.n. teſtimonium uiſus præualet maxime quia bona fama apud aliquos non abſtergit maculam infamiæ apud alios qui uiderunt eum eum uiliſsimis conuerſari & in officio publicani qui quante audacie quanteque factionis ſit nemo eſt qui ignoret.l.quante.ff.de publi. Ex prædictis autem patet intentionem phi. ſuper depoſito non probatam & etiam ſi probata eſſet per præfatos duos teſtes tamen eorum monaſterium legibus & canonibus reprobatum eſt per iura præallega. & per conſequens lucas & ſi nihil. probauerit obtinere debet & ab eius petitione abſolui nec in tãta cauſa iam graui deberet per iudicem condemnari ex teſtimonijs duorum teſtium ſuſpectorum. ut dict. cap. in noſtra. & bene.l.qui accuſare.C.de eden. Nec multũ facit ad factum quod philippus uult & quod uideť teſtimoniũ frã. qđ talis uenıat ut falſarius puniendus nõ tñ dicit ſtandũ eius prime aſſertioni & debet eſſe iudex. nã hoc non eſſet uerũ quia ꝯ text.in.l teſtiũ.ff.de teſti.in teſtibus non teſtimonijs eſſe credendũ & merito quia dixi primũ dictũ extra iudiciũ non iuratus & abſente parte ꝯ.l.iuſiurandũ. C.de teſti.fruſtra igiť quoad adiuuandũ cauſam ſuã poſt & in ſui reprobatione laborat quia licet illi Frã.aggrauaret.ſed tñ nõ audiuit & nõ debuit ergo iudex talẽ ꝓbationẽ recipere quę ꝓbata & recepta non releuat ꝓbantẽ.l.probationẽ C.de ꝓba.&.c.cũ contingat.de offi.dele.De ſecũdo ad ſm principale dubiũ quod fuit ꝓſuppoſitũ quod phi. probauerit ſuã intentionẽ uerũ lucas ꝓbauerit ſuã defenſionẽ quæ eſt quod ſoluet ottoni nunc dñs & terminus legitimus adminiſtratori ciuitatis per me uidi librũ pro talea impoſita dicto philippo quã ipſe confiteť ſibi fuiſſe impoſitã & in alia manu libras ſie ẽt uideť quod nõ libẽter per iura que alle.Bar.in.l.ſi creditor. de ſol.ff.& Ioan.an.in addi.Spec.in ti.de ſo. & breuiter in hoc dubio concludendũ eſt quod poſtq̃ dicta pecunia exacta fuit & talea impoſita in inuitiã creditoris. ſ.philippi debitor eſt liberatus ut ibi per Bar. nã ex actis apparet quod dictus otto ex certis limitationibus fuit obligatus luce ibi ſoluere ut probant plures teſtes producti.ſ.tx.e. apparet ẽt in actis de publica. §. cõmodum. quod oẽs qui haberent de pecunia ſiue bonis rebeliũ debent pandere ſiue propalare ſub ſic miſsiuis pœnis.& hoc ſufficit ad tuſtũ timorẽ: ut no. bar.in d.l.creditor.& l.nouiſsime.quod fal.tuto.per Bal ẽt apparet in actis eſſe expreſſe mandatũ dñi ottõis factũ luce & Anto. ſub penis æris & perſonæ quod ultra dictas. cviij. li.debeãt ẽt ſoluere ottoni li. quas reperit.puta ſi habuit de pecunia dicti ſub reb.de alia parte ſiti qui nã ſub hoc non expediat plus inſtare qui in pactis & ꝯiunctis nouiſsime in Nico.iure mandatũ & illi dum martinus & iſti ſunt cões ꝑ me ſuo dubio ſubiecti eſt expreſſum quod tu & qui ſoluiſſent pecuniã & depoſita eis facta dño ottoni uel ſuis officialibus ſint ſecuritati & non pñt inquietari. qui antẽ lucas lib. clare patet.nam Io.de poz.deponit dicta ottonis & atteſtať ipſius ſcripture poſsit:ſitr & in lib. ſuarũ rationẽ hoc apud & quidã teſtes dicũt in.d.lib.ſua manu ita ſcripſiſſe.Franciſcus ẽt ſub alia parte.ſ.phi.producit atteſtať phi.ſoluiſſe dicti pecuniã occaſione dictę talex & quorũ dictis libris nõ vť dubiũ qđ reſultat plena probatio.nã ſunt plures ꝓbationes ſimpliciter.diuerſis quæſtionibus hic cõiunctim faciũt unã plenã:ut no.Bal.poſt glo.in uerbo excuſať.in.l.ſemper de excu.tu.quod no.ẽt Bar.in.l.admonendi. de iureiurã. ꝓpterea in caſu noſtro ſufficit probatio ꝑ unũ teſtẽ ꝑ formã prędictorũ & cõiecturas de qbus proxime dictis proculdubio cõcludendũ uť ꝑdictum lucã plene probaſſe except.iuã ſolutionis oppoſitam per conſequens ab intentione dicti phi.abſoluendum fore per ſententiam diffinitiuam.

De literis impetratis ſuper tribus gratijs.

CONSIL. LXV.

1 *Gratia plures ſucceſsiue eidem conceſſe quõ intelligantur.*
2 *Crimina morte extinguuntur.*
3 *Pœna que a iure infligitur ad heredes tranſmittitur.*
4 *Euentus poſterior a tituli primordio eſt formandus.*
5 *Papa dicẽs ſe gratia intuitu meritorũ cõferre ſuper quibus ĩtelligatur.*
6 *Actus non ſemper uarietate uitiatur.*
7 *Gratia ſecunda quo ad impetrationẽ inualida an ꝑoſsit quo ad diſpenſationem ualida reputari.*
8 *Separata ſeparatam rationem habent.*
9 *Monitio non requiritur ut infra menſem concubinam non dimittens in pœnam incidat.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ matris dei & beati Anto-
1 nij amen † Pro clariori deciſiõe dubiorũ quæ ſubtiliter mota ſunt per dominũ auditorẽ in romana curia deputatũ ꝯ tres gratias ſucceſſiue conceſſas dño paulo ſcholaſtico eccleſiæ poznamẽ. ſibi. obtinenda ſcholaſtoria canonicatu & præbenda eccleſiæ plocẽ.eſt ante oia premittendũ quod ſecunda gratia emanauit ſolũmodo ad purgandum ſurreptionẽ prime gratiæ inquantum in ea fuerat expreſſus falſus ualor ſine taxa. Itẽ ẽt quod ſi uacare contigeret aliter quã in prima expreſſum fuerat ẽt debeatur & decernit papa hanc ſecundã gratiam trahi ad tempus prime gratie ꝯ iſtos prime purgatos ut ſicut dixerim per ſecunda gratiã non eſt amplius edificandũ ſed ſuper alijs defectibus ex quibus dicitur primã gratiam non debere in hoc primo iudicio conſiderari nec domi. paulo opitulari.primo quia non fuit purificata.mãdabiť.n. primas literas Nico.declarari priuatũ ſi inquiſita diligẽtia ueritate dcꝓhenſus fuerit tenuiſſe ꝯcubinã ꝯ conſtitutionẽ editã in prouinciali cõcilio.de hoc autẽ inquiſitum nõ fuit
2 in uita Nico.† nec poſt mortem vť poſſe requiri ꝯ mortuũ cum crimina morte extinguãť.xxiij.diſ quinrundã.&.l.ſ.C. ne ex delic.defun.deficiente igiť ꝯditione ex cuius euentu gratia dependebat uideť deficere gratia ut cle.j. de conceſ. pręben.&.l.cedere dicm.de uer.ſig.Secundo quia poſt dictã gratiã ad plocem.adeptus fuit paulus poznamen. ſcholaſtoriã incompaſsibilẽ cũ ꝓdicta gratia & per conſequẽs eſt extincta per cle.gratie.de reſcri.Sicut.n.per adeptionẽ ſecundi incõpaſsibilis expirat primum ita ẽt expirat ius ad rẽ ut ibi coniuncto.c.de multa.de preben.cũ ſi. Iſta ſunt dubia que mouentur ꝯ primã gratiam ad que poteſt probabiliter reſponderi & primo quo ad primũ uideť dicendũ qđ ẽt poſt mortem Nico.poterat inquiri utrum ratione cõcubinatus in uita ſua fuerat ipſo iure priuatus ꝓpter ius pauli ſuperſtite eo acquiſitum ſibi.nam q̃nque quæritur de iure defuncti ad effectum iuris illius qui cum eo litigabat ut cle j.ut lite.pen.& eo.titu.c.ij.lib.vj.Item conſtitutio prouincialis priuat ipſo iure ꝯcubinarios ſnia ergo declaratoria ſuper tali priuatione poteſt fieri ẽt poſt mortẽ patet in.c.
3 cum ſm leges de here.lib.vj.† & hinc eſt quod tales pęnę ipſo iure inflictę tranſeunt ꝯ hęredes.& ratio quia qui declarat nihil de nouo facit ſed factũ declarat.l.heredes palam. §.ſed ſi notã.de teſta.&.c.nouit. de app. Si ergo de concubinatu predicto domino cõſtat auditori ex actis habitis cum iſto comperitore ſufficit dicto paulo uictoriã cauſe:qa ex quo liquet de crimine Nico.hodie inferť retro ipſum fuiſſe priuatum & carere titulo ex tunc ergo ipſe pau. queſiuiſſe
4 intelligiť ius ad rem in dicta ſcolaſtoria plocen. † nã a primordio tituli poſterior formať euentus.l.j.C.de impo. lue. de.lib. a.ſic ꝯ iſtud primum dubium optime defenſatur prima gratia ꝯ ſecundã quod fundatur ſuper extinctione iuris ad rem propter ademptionem poznamẽ. per cle.gratię. de reſcri.Reſpondeo quod iſta extinctio ſiue pro exemplo nõ

debet

debet attendi primo propter ſecundam gratiam in qua de illa adeptione ſiue acquiſitione fit expſſa mentio & ea non. ob. papa mandat quod ſi ploceñ. fuit aſſecutus poſsit eã cũ poznamen. uſq; ad terminũ retinere &c. Ex quibus uerbis liquido appet quod papa habuit notitiã de peremptione iuris ad rem quo ad pluceñ. poſt q̃ ei innotuit paulũ aſſecutum poſſeſsionẽ. uidetur ergo ꝯ illum defectũ expirationis iuris ad ploceñ. papa ex certa ſcientia prouidiſſe de nouo & hanc prouiſionẽ uoluiſſe trahi ad tp̃s inſerte gratie prout in ea dicit̃ ibi data præſentiũ &c. Et licet de illa pemptione iuris ad rem quo ad ploceñ. per adeptionem poznamen. non fiat mentio nihil tñ ad factũ quia licet non explicite tñ implicite. nã uidet̃ de illa perẽptione facta mentio eo ipſo quod in ſecunda exprimit paulũ iam aſſecutum poznamẽ. cum. n. conſtaret papæ ex uerbis narratis dictas fore dignitates incõpatibiles ſatis ex hoc notitiã habuiſſe præſumitur non potuiſſe habere de iure ius ad rem in ploceñ. poſtq̃ adeptus fuerat poznamẽ. ꝑ dictã cle. gratie. de qua cle. papa ꝑſumitur habere notitiã cũ oĩa iura habeat in ſcrinio ſui pectoris. c. j. de condi. li. vj. nulla ergo in hoc ſurreptio ibi expſſa papæ intentio & notitia facti ex qua ius oritur contra qđ ẽt ſuper iure in re ex certa ſcientia diſpenſauit uidelicet ſuper utraq; retinenda, ergo diſpenſaſſe intelligitur ẽt ſuper adipiſcenda ploceñ. tanq̃ preãbula ad retentionẽ. l. ad rem mobilem. &. l. ad legatum. ff. de procur. &. c. preterea. de offi. deleg. ꝑdicta optime confirmant̃ per tertiã gratiã. Ex qua patet ꝙ licet dicte due gratie q̃ ꝑcedunt tertiã & ẽt diſpenſatio ſint nullius roboris, tñ intentio pape eſt quod prouideatur ſibi de ploceñ. & ita prouideri mandat cum expſſione diſpenſationis ꝑdictæ iuxta tenorem ſecunde gratie & expſſione ẽt quod obtinet poznamen. Ex quibus patet qđ nihil eſt tacitum uel ſurreptum ꝑ quod gratia ad ploceñ. poſsit de ſurreptione redargui poſtq̃ eſt expræſſum beneficium incõpatibile & diſpenſatio ſuper eo uel alio quocunque beneficio obtinendo iuxta tenorem diſpenſationis inſerte in gratia ſecunda. nullius igitur notabilis qualitatis uel facti expreſsio poteſt dici ſupreſſa uel falſo ſuggeſta ꝓpter qđ papa gratiã nõ feciſſet. & ſic incertus nõ certus locus eſt coniecture. l. continuus. §. cum ita. de uerb. obli. Vlterius aduertendum quod iſta tertia gratia impetrat̃ a paulo ad ſupplendũ omnem defectum qui reperiret̃ in prima & ſecunda ẽt diſpenſatione ut patet ibi dum dicit Cum autẽ ſicut eadẽ petitio ſubiungebat dictus Pau. dubitat gratias mandata & diſpenſationẽ huiuſmodi tunq̃ nullas & inua-
5 lidas &c. † Ex quibus uerbis patet ut dixi quod tertia gratia impetrat̃ ſuper ſuppletione defectuum ſi qui eſſent. papa igit̃ ſubiungendo quod intuitu meritorũ ſuorum uult ſibi facere gratiã ſpẽalem intelligitur ſup narratis & expreſsis paulo ut ſicut talia ſint ſubiecta qualia ꝑdicata demonſtrãt inſtit. de inuti. ſtipu. §. preterea. & . l. ſi defenſor. ff. de interrog. actio. & quod not. ibi. & in. c. ſolite. de maio. & obe. & c. ſi de beneficio. de preben. lib. vj. & per ꝑñs ꝯ nullitatẽ allegatã in prędictis uidet̃ uoluiſſe occurrere. & per illã tertiam gratiã prouidere poſtq̃ ad hunc finem impetrata extitit. facit. c. intelligentia uerborum ex cãis eſt aſſumenda dicenda de uerbo. obliga. aliàs ſi nihil adderet firmitatis & roboris ad primas fruſtra fuiſſet conceſſa: cũ tñ uerba debeãt aliquid operari: ut. l. ſi qñ. de leg. j. & . c. ſi papa. de priuile. li. vj. facit. c. ſi romanum. xix. diſ. operaretur igitur augmentũ poſtq̃ ut dixi hunc finẽ impetrata extitit & obtẽta. facit. l. legata inutiliter. de leg. j. & quia ultra prædicta reperio dictas gr̃as uidelicet ſecũdã & tertiã inpugnari. aliis de cauſis ideo ad ipſas deſcendo. Obijcitur. n. ꝑ ſm quod in narratione diſcrepat a prima in taxa ſiue ualore. nã in pria dicitur. xxxvj. in ſecunda de. xxx. Itẽ circa admonitionem ni. in prima mandatur fuiſſe & eſſe priuatũ. in ſecunda duximus ad monendum. Item ſuppræſſum eſt in ſecunda quod expſſum eſt in prima. nam de caſſatione gratie poznamen. tunc non dum obtente ſi aſſequi ꝯtigerit plocem. Itẽ in ſecunda fit mentio de quadam reſeruatione de qua nõ hr̃ mentio in prima; ſed ad illam in eo iudicio de facili rñdetur. Premittens
6 quod † nõ oĩs uarietas ſiue diuerſitas uitiat actum ſed illa q̃ tangit ſubſtantiã negotij de quo agitur iuxta no. in. c. fraternitatis. de here. per Innoc. & per Bar. in. l. eos. ff. de fal. & in literis ad beneficia uel ad lites dicimus illam ſuppreſsionẽ ueritatis uel ſuggeſtionem falſitatis uitiare literas, quo non ſuppreſſo uel ſuggeſto papa literas non conceſsiſſet: ut. c. ſuper literas. de reſcript. & . l. preſcriptione. C. ſi ꝯ ius uel uti. pu. ꝯ hanc diuerſitatem in quantitate apparet expreſſe intẽtio pape ꝙ uult paulo prouideri ẽt ſi aſcenderet ad ualorẽ. lxxvj. in quo neceſſario ſunt xxxvj. & . xxx. ut. l. j. §. ſi ſtipulãti. de uerbo. obli. & . c. j. de arbi. li. vj. Ad ſecundam ẽt obiectionẽ rñdetur & primo q̃a papa dũ dicit in ſecũda gratia duximus amouẽdũ uidelicet per aliũ executorẽ deputatũ. in prima gr̃a ut ſic dicat̃ amouere qui per aliũ amouere mãdauit ſicut ſi ipſe amoueret. c. qui ꝑ aliũ. ff. de reg. iur. li. vj. . l. ita aũt. §. geſsiſſe. de admi. tuto. Itẽ ſiue ipſo iure ſiue per ſñiam idem ni. propter concubinatum debuerat amoueri non uidetur faciendum. Poſtq̃. n. ꝯſtitutione ꝓuinciali uł de iure cõi uenit amouendus uerisimile eſt quod papa huic paulo noluit prouideri inſpecto potius effectu quam modo & ſic in omnem effectum uacationis. l. gallus. § ſi eius. de li. & poſthu. Secundo rñdendum quod per tertiam gratiã apparet papam non curare qualiter cumq; uacet ſiue per priuationem ni. ſiue per mortem ſiue ex alia cuiuſcunque perſona. & hoc idem dicitur in ſecunda gratia ubertima. ergo pape intentio tranſcendens ẽt expoſita & narrata per paulum non debet recipere hãc magnam interpretationem ꝑ quam pape intentio ſubuerteretur. nã ut alibi dicit gl. ſi aliter res ſalua eſſe non poſſet uerba trahenda eſſent ad extraneum intellectum: ut no. in. d. c. intelligentia. facit. l. & ſi poſterio. ff. de legi. Non obſt. quod tertio obijcitur quod ſuppreſsit caſſationem gratie ad poznamen. in euentum aſſecutionis plocem. quia illa modificatio iã extincta erat per aſſecutionem poz namen. credidit. n. papa quod paulus eſſet prius aſſecutus ploceñ. iõ tunc ꝓ caſſo haberi uoluit ius ad rem in poznamen. ſed quia e conuerſo contingit quod prius habuit poznamẽ. ideo in noua inpetratione ploceñ. non fuit expediens facere mentionẽ de dicta modificatione & caſſatione quæ non poterat contingere cum quæſitũ fuerat ius in re in dicta poznamẽ. ſcholaſtoria eidẽ paulo. & ſic expirauerat ius ad rem quod papa mandauerat caſſari. & per conſequens de iure caſſato non fuit neceſſe facere mentionem in ſecunda gratia: ſed de iure in requiſito per eius apprehẽſionem expreſſam habuit mentionem in ſecũda. & ſicut caute & prudenter ſe habuit paulus in hac ſecũda gr̃a. dũ de iure quæſito in poznamen. non de iure ad rẽ per hoc quæſito facit mentionem. Preterea illa clauſula poſita in prima gratia uerſi. uolumus autem quod q̃ primum idem paulus &c. tacite inerat de iure communi quo cauetur per adeptionem beneficij expirat gratia ad aliud incompaſsibile cũ eodem. ut cle. gratie. Ex quo ſequit̃ quod non fuit expediens facere mentionem de eo quod tacite inerat de iure communi ut no. Inno. in. c. j. de reſcript. & qñ no. Io. an. in. c. j. de conſti. lib. vj. Per. iſta liquido uidetur rñſum primo & ſecundo dubijs factis per dñm auditorem.
7 ꝯ paulum. † Tranſeo igitur ad tertium de quo dubitatur. nã præſuppoſito ſm eum quod ſecunda gratia quo ad impetrationem beneficij ſit inualida utrũ quo ad diſpenſationẽ poſſit ualida reputari. de iſta quæſtione dubitat glo. in cle. j. de preben. nam ponendo ibi tertiam lec. dicit eſſe caſum quod mixtura diſpenſationis & gratie uitiat utrumque ſi quid ſit ſuppreſſum ſed gloſ. ibi illam lecturam non approbat per. c. utile. de regu. iur. lib. vj. quòd ſine dubio uidetur uerũ in caſu noſtro in quo non ſumus in diſpenſatione. ita ſcripta ut in illa cle. ibi. n. de dignitate obtinenda inſimul cum obtenta fuerat diſpẽſatum & ſuper uacante impetrata hoc in caſu noſtro non mandauit ſecunda gratia conferri in plocen. ſed dicit quod ſi eam fuerit aſſecutus poſsit eam cum poznamen. obtento & quocunque alio obtinendo beneficio uſque ad triennium retinere & ſic ſuper uacante non ſuper uno ſolo ſed ſup quibuſcunq; obtinẽdis diſpenſatio facta fuit nulla igitur reperitur iſta diſpenſatio habere annexitatem cum ploceñ. q̃ petit uigore tertie gratie & ſic to-

taliter

taliter ſeparare a diſpenſatione conceſſa per ſecundam.ceſ-
ſante igitur mixtura & ſtante diſtinctione utriuſque directo
ſumus in regula utile per inutile.uñ in alia tertia lec. illius
cle.licet ẽt illa gl.vr reprobare ut dixi ad iſtam ꝯſideratio-
nem uerum duo ſeparatim ponantur uel cõnexa ꝯiungãtur
optime facit ꝙ no.gl.in cle.j.de preben.alias de conceſ.præ
ben.in gl.iſte terminus &c.Item ut dixi ſecunda nõ eſt no-
ua gratia ad plocen. ſed confirmatio prime gratię ꝯ quoſ-
dam defectus nec eſt gratia totaliter pure ſiue ſimplex ſed
conditionalis quodãmõ ſi eã aſſequitur diſpenſatio igiť cõ
cern .ns eã & alia quecunq; beneficia obtinenda nou cõcer
nit eã adeo copulate & connexe quod dicta gratia ſecun-
da quo ad confirmationem primę debebat inualida repu-
1 tari † quia ſeparatorum ſeparata eſt ratio ut.l.ſi maritus.C.
de dona.inter uir.& uxo.licet enim ĩ una charta ſiue litera
ſcribanť diuerſa nullitas in uno articulo non infert neceſſa
rio nullitatẽ in alijs.facit quod not.in.c.dilectus.el.j.de pre
ben.ibi facto illicito reprobato quod eſt licitum approban
tes.&c.& l.j.de iuſti.& iure.ibi.ęquum ab iniquo ſeparan-
tes licitum ab illicito diſcernentes &c.Nã cum quo ad alia
beneficia diſpenſatio ſit ꝓrſus noua gratia licet ſpecialr ex-
primatur ecclesia plocen. tñ naturã primordiale cum alijs
quibus adiungitur debet ſequi ar.l.iã hoc iure.ff.de uulg.&
pup.& quod no. Bart.in.l.ſi legatarius.§.fina.de.leg.ij.&
hęc dubitatio ut dixi procedit ſi ſupponimus ſecundam gra
tiam inualidã ſed ut.ŝ.probaui uidetur tanq̃ ualida poſſe
defendi ꝯ oia non tã ſubtilr quãm cauilloſe oppoſita ad ſub
uerſionẽ intentionis pape de qua conſtat per tres lr̃as ſed
maxie per tertiam gratiã ꝯ quam proculdubio nihil uideť
poſſe de iure opponi per quã ꝓuiſum eſt ſibi de plocẽ.cum
qua poznamen. & omne aliud beneficium retinere põt ui-
gore diſpẽſationis predicte de qua in ſecunda gratia ut ꝓdi
ctum eſt.Et per iſta rñdetur ad tertium dubiũ.ſ.utrum uaca
uerit poznamen.per adeptionem poſſeſsionis plocen. ui-
gore ſnie nulle & ꝓuiſionis inualide & nullius ualoris. hic
aduertendum in facto ex quo reſultabit iuris deciſio in hoc
quæſito affirmatur tñ quod nunq̃ iudex faceret dictã ſniam
nullam in qua ẽt producti fuerunt coram eo prouiſio & ꝓ-
ceſſus hab tus uigore tertię & ẽt impenſa gratia nec põt ex
eius ſnia apparere uerũ motus fuerit ad ſniam latã ꝑ paulo
uigore tertie uel primæ gratiæ quia ſimlr eã tulit.debemus
ergo ꝑſumere quod eam tulerit uigore illius gratie q̃ erat
ualida non quæ nulla ut.l.quoties.de reb.dub.pender.n.ui-
gor & efficacia ſnie actis & cauſis in eis deductis & potius
defendere ſniam ex cauſa efficaci & ualida quam ex cã ex
qua redderetur nulla:ut no.Inno.in.c.preſentia.de renunt.&
cum per executorẽ gratie prouiſum fuerat paulo de plocẽ.
ſubſequens prouiſio facta in ſnia illa nulla fuit & ſuperua-
cua.& per conſequens nullũ preſtare potuit prouiſioni di-
ctæ impedimentum.ut in.c.uno ꝑſtat.de reg.ior.lib.vj.&
apprehenſio poſſeſsionis plocẽ debet intelligi & præſumi
facta uigore tertie gratiæ & prouiſionis inde ſequute nõ ui
gore prouiſionis & ſententię inualidarũ:ut.l.quædam mu-
lier.ff.de rei uẽ.quinimo ſi uigore illius ſnie prouiſionis nul
larũ expræſſe fuit in greſſus poſſeſsionũ nõ per hoc ius quæ
ſitum in re per ꝓuiſionẽ uigore tertie gratie uidetur extin
ctũ.ſed mutare ibi poſſet cam poſſeſsionis cauſa extrinſeca
accedente electio.n.uie competentis non præiudicat nec
præcludit uiã quin poſsit quis eligere uiã aptã.c.examinata
de iudi.non ob.c.ur qs duas.de elec.lib.vj.ubi electio unius
iuris precludit ſibi uiã ad aliud quia loquiť in iure ad rem
quod non poteſt cõpetere ex electionibus diuerſorũ ut ibi.
Sed nos loquimur de iure quæſito ex titulo efficaci qđ non
admitteiť.licet qs cedat ex alio titulũ ſibi cõpetere ꝓut fuiſ
ſet in caſu noſtro ſi uigore illius ſnie apprehendiſſet qđ tñ
ut mihi in facto proponiť non apparet & præſuppoſito qđ
de hoc conſtaret tñ ex illa cã non põt apphenſio iuſtificari
iuſtificeť ex aliás ex qua põt & de ea cõſtat ex proceſſu.arg
eorum quæ notant in.c.cum ex officij.de præteri.l.titianus.
ff.quod cum eo.ad hoc optime l.eum in corpus.ff.de acqui.
rerum do.ubi ficta cã in apprehẽſione poſſeſsionis ex uera
cauſa quæ ſuberat ualidatur.hinc eſt quia quiſque alius reti-
nẽdi operať acquiſitionẽ de nouo.iuxta no.in.l.iij.de acq.
poſ.Ex iſtis ẽt ſuperuacuũ relinquatur illud dubium utrum
paulus retinendo poſſeſsionẽ poznamẽ.poſt adeptionẽ plo
cẽ.inciderit in pęnam extrauag.execrabilis.uã præſuppoſi
to quod iſtius poſſeſsio fuerit iuſta & diſpenſatio canonica
concludiť quod in nullã pęnã incidit quia iuſta tenuit.ar.l.
9 gaius.de adul.† Quo ad aliud dubiũ utrũ ad ꝯmiſsionẽ pę
nę priuationis quẽ incurriť retinens publice concubinã niſi
eã dimiſerit infra menſem &c.requirať monitio credo qđ
non.nam ubi eſt dies & pœna priuationis oppoſita a ca-
none nõ requirit monitio.Caſus eſt expræſſus in ſimili in.c
licet canon.de elec.lib.j.dies.n.a canone appoſita interpel
lat pro homine.l.magnam.de ꝯhen.ſtipu.&.c.potuit.de lo
ca.& precipue ubi per legẽ imponiť pęna ipſo iure ut in ca
ſu noſtro in quo diciť ſint priuati iuxta doctrinã doctorũ in
l.imperator.de iure fiſ.ꝑ Bar.ꝯ ꝑdicta mihi uiďr gratiæ pau
li.ſ.præſertim tertia & ſecũda quo ad diſpenſationem opti
me defenſate & per dominum auditorem pronunciandum
in hoc iudicio petito eum fouere iuſtitiam & habere cano
nicum titulum in prædicta ſcholaſtoria eccleſie plocen.&
eam cum poznamen.poſſe inſimul retinere.

CONSIL. LXVI.

1 *Papa an aliquo caſu teneatur & poſsit papatui cedere.*
2 *Charitati ſemper aduerſata fuit cupiditas.*
3 *Attendi in omni negotio qua debeant.*
4 *Iuſiurandum quid ſit: quid in eo attendi: & an ſemper ſeruari debeat.*
5 *Metus quis & quando excuſet.*
6 *Iuramentum difficultate impletionis non ſoluendum.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Pro decla
rationẽ dubiorum de quibus quæriť præmit-
tendum eſt ꝙ a principio creationis ſanctiſsi
mi in christo patris & domini Pape Grego-
rij ipſe uidetur fuiſſe optimi & firmi propo-
ſiti in cedendo.nam ſubmota difficultate quacũq; planam
& ſimplicem ceſsionis uiam in ſe hoc facto deſiderare per
plures eius literas atteſtatur in quibus iſtis uerbis utitur ad
contextum.ut omnibus notum ſit animi noſtri propoſitum
decreuimus iuri noſtro ꝙ uerisſimum eſt intendentes tol-
lere oẽm effectũ tam iuris q̃ facti. & poſt pauca ſubiungit
non.n.ſemper iuri ſuo inherendũ eſt ſepæ utilitatis & tpis
hñda eſt rõ.&c.& hec uerba in literis directã ad regẽ roma
norum ad regem franciẽ ad reueren.patrẽ dñm dñm lega-
tum Boñ.ad bñdictum apud nos antipapam nominatum uul-
gariter deprehenduntur inſerta.Ex quibus ut præmiſi eius
feruens animus ad unionem ſanctæ matris eccleſiæ declara
tur & ſubſequenter in tranſmittendo procuratores cũ ple-
na & libera ptãte ad conueniendũ de loco idoneo & dein-
de locũ ſimpliciter apꝓbando per literas ad eõe ſaoñ.trãſ-
miſſas licet in quadam aliqua approbatione alias modifica
tiones adiungat q̃ ut proponitur per regem franciẽ & gu-
bernatorẽ ianue adimplere fuerunt poſtmodum rñditorato-
ribus regis franciæ & locum ſaoñ pluribus de cauſis re-
cuſauit ſubiungendo tñ ꝙ ſi multa & uaria per eum expreſ
ſa prout tenentur ultra aliás iam ꝓmiſſa ꝓ bono ſanctiſsi-
me unionis accedere ad ꝑdictum locum ſaoñ.ex quibus po
pulus catholicus conſolatione unionis catholice eccleſie
auide expectans ſi nihil uidens imo maiorem confuſionem
põt dicere cum propheta expectaui ut faceret uuas & fecit
labruſcas.& illud uenerunt filij uſq; ad partũ & uires nõ
2 habuit parturiens.† Ex quibus apud plurimos illud uerbũ
ſapienter in quadam eius epiſtola dictum ẽt ꝯ eum impun-
gitur charitati a mundi exordio cupiditas aduerſatur:& dũ
charitati intendimus ſe cupiditas opponit.ex iſtis ergo re-
manente hac dei cã & ppło catholico inconfuſe iuſte reli-
gioſe cogitat ſacrum eius collegium dñorum cardinalium
qd agendum ꝑſuppoſito ꝙ ſunt aſtricti uinculo ſacramenti
ãtſ iuramenti & uoti ad multa.ſed præſertim ꝙ in negotio
unionis inchoatæ mediabũt proſequentur & inuient & q̃ſi ũ
in eis erit nihil de contingentibus neceſſarijs uel opportu-
nis

nis quolibet ſeu utilibus omittendo &c. hec ſunt uerba ad
literam in eorũ iuramento expſſa. Ex quibus uerbis pſupo
ſitis ẽt ſupradictis dubiũ orit apud dños cardinales ad quid
tenent & utrum teneantur ire ad locũ ſaoñ. ꝯuentum ẽt ab
ſq; dño papa qui expræſſe debet ſe nõ teneri ad dictũ locũ
accedere: quia petita in ſua rñſione facta Romæ ultima die
auguſti: non fuerunt ſibi ad impleta & utrũ idẽ dñs noſter
papa poſsit eis iubere ne accedãt. Iſta ſunt dubia ſup qbus
qrit informari quid iuris licet de pluribus quçri poſſet tñ
ſolũ ſupradicta tangã maximè tñ in tractatu per me cõpoſi
to de ſchiſmate plura alia dubia ſint utiliter ac plene diſcuſ
ſa iudicio meo: ex quibus prædictorum dubiorũ deciſio ul
timi pendet & ultra ibi deciſa fuit ẽt attingendũ: An de iu
re liceat pape noſtro recuſare locũ. a principio electum p
eius pcuratores habentes liberũ & generale mandatum &
an cãe recuſationis ſint adeo efficaces ꝙ debeant tñ bonũ
ſic dimittere imperſectũ & ſanũ. † Idem dñs nr̃ debuit tria
3 attendere quæ ſunt in omni negocio attẽdenda. Primo qd
deceat ſm honeſtatẽ. Secundo quid liceat ſm æquitatẽ. Ter
tio qd expediat ſm utilitatẽ. c. magne. de uo. &. xj. q. j. aliud.
ſed quod ad ipſum attinet ultra non proſequor ſed illa tan
tũ de quibus qritur in quibus dictũ quo ad deũ de autorita-
te & efficacia iuramenti quæ quãta fuerit ẽt apud infideles
exẽplũ Reguli demõſtrat qui iuramento de redeundo aſtri
ctus a ſenatu carthaginẽ. Romã miſſus ut captiui penit' re
laxentur primo nõ relaxandos cõſuluit & deinde ad hoſtes
rediuit: de quo ut ait Tullius li. viij. de offi. neq; charitas pa
trie eũ retinuit nec ſuorum nec ẽt ignorabat ſe ad crudeliſ
ſimum hoſtem & ad exquiſita ſupplicia pficiſci ſed iuſiuran
dum ꝯſeruandũ putabat. itaq; cũ uigilando necabat erat in
meliori cauſa q̃ ſi domi ſenex captiuus periurus ꝯſulorum
remanſiſſet & ut Tullius ibidem ſubiungit in iureiurando
4 non quæ meta ſed quæ nia ſit debet intelligi. † eſt. n. iuſiurã
dum affirmatio religioſa ꝙ autem affirmatiue quaſi deo te-
ſte pmiſeris non tenendũ. & ipſo iure nullũ uinculũ ad cõ-
ſtrigendũ fidẽ iureiurando maiores alterius eſſe uoluerunt
unde in ſacra ſcriptura. dicit os ꝙ mentitur occidit animã.
xxij. quæſtione. v. iuramenti. & eadẽ cauſa &. q. omne. dicit
enim ibi tex. omne ꝙ in federa pacis uenit tũc ſolidius ſub-
ſiſtit tñ iuramenti hec interpoſitio roborat. hac ergo ui iura
menti quæ eſt maxime ultra oẽs diligenter ponderata utrũ
papa accedere recuſante ad locũ conuentum cardinales ire
teneantur in hoc certe ipſi uident utrum cauſe allegate per
eum quare nolit accedere tales ſint quæ ẽt habebant ipſos
accuſare ab acceſſu quo aduertendũ ualde ad naturã huius
ardui negotij & ad uerba relata ſuperius ore proprio dñi
pape & per eius literas tnt principibus intimata, non. n. ſup
iure ſuo heredum eſt ſed ſepe utilitatis & tpis habenda eſt
ratio &c. † Cõſiderant ẽt qualis metus habeat quem excu-
5 ſare ille qui inferat metũ mortis uel corporis cruciatũ: ut. l.
interpoſitas. C. ꝙ met. cã. de trãſac. utrum in pſenti tractatu
& acceſſu immineat non apparet nec nulla impreſsio in co
gendo eligere habent illum uel illum. Propterea ſi iſte tñ
minor ſubeſſet cogitent de duobus malis minus malum eli
gendum. xiij. di. duo mala. &. c. nerui. quid. n. minus malum
uel pati coactionem & uiolentiam mentis ut eccleſia catho
lica uniatur uel eam uim recuſare ut ſic maneat lacerata &
in ſciſſura pfecto minus malum illud ubi ſubuertitur pauco
rum iudicium hoc ſalus populorũ & eccleſiæ catholice pro
qua xp̃s uelut bonus paſtor poſuit aiam ſuã p ouibus ſuis.
xxiij. q. iiij. quis uos. hinc apl̃i gaudentes ibant qm̃ digni ui-
debantur pro noie xp̃i contumelias pati & apl̃s diſcipulos
admonebat dicens oino delictum eſt in uobis ꝙ non magis
fraudem iudicia habetis inter uos quare non magis iniuriã
accipitis nec magis fraudem patimini &c. Conteplãtur dñi
cardinales illuſtres & ſanctos uiros qui in mortem uoluntã
riã intrauerũt ut ſancti martyres p fidei augmẽto & antiq.
romani p patria quibus patria charior fuit q̃ charitas libe-
rorũ: ut. l. poſtliminiũ. §. filius. ff. de captiuis & quia de plu-
ribus talibus facio mẽtionem in tractatu ſchiſmatis in una
uia uoluntarie ceſsionis iõ hoc nõ pſequor ſed cõcludo ad
hoc ut cardinales impleant iuramentum & uotum ſuum te

nentur ad locum accedere etiam abſque papa & etiam eo
prohibente ut in conſpectu populi chriſtiani uideantur ſer
uaſſe promiſſa & quantum in ipſis eſt nihil de contingenti-
bus omiſiſſent ſicut uĩ in iſta ſciſſura quieſcendo & ſe lite-
ris dirigendo per orbem tantummodo excuſando non ſatiſ
faciant iuramento nec uoto: nam ubi facto opus eſt uerba
& facta ſepius ſunt per orbem per eorum literas diuulga-
ta: de iſto ſancto propoſito ceſsionis & per iſtum & per
alios prædeceſſores quid ergo ſit agendum ſtudene quaſi
gloriam tenere fugiendo dum eam ſtimulant declinare: dũ
enim quid iuris ſit quotidie ſuper antiquis & nouis dubijs
diſputatur: quid aliud agitur quàm cum omnibus ſacramẽ-
tis cano. eccleſijs & monaſterijs ruat ſtatus eccleſiæ militan
tis & ueniat in contemptum & faſtidium populorum.
6 † Concludendo ergo primo propter deum: ſecundo pro
pter bonam famã ne uoti & iuramenti tranſgreſſores apud
populum catholicum videantur quo locum ſaoñ. conuen-
tum accedere tenentur & ſi cum magno incommodo & diſ
ficultate tanto maiori laude digni. nam & difficultas nõ ex
cuſat ab obligatione. l. continuus. §. cum ita. de uerbo. obli.
nõ obſt. ꝙ papa prohibente uideantur excuſari: & quod in
omni iuramento eius autoritas intelligitur accepta. c. ue-
niens. de iureiuran. nam hoc non credo in caſu noſtro &
uide quç plene dixi in dicto tractatu ſchiſmatis ſexto mem
bro coacte ceſsionis.

CONSIL. LXVII.

1 *Sententia an per eundem iudicem retractetur quæ iudiciali ordine non ſeruato fertur.*
2 *Corrigere ſeipſum quiſque debet.*
3 *Remedio & auxilio nouo noua res eget.*
4 *Conſenſus partium purgat nullitatis uitium.*
5 *Induſtria ſua cuique debet eſſe proficua.*
6 *Sententia quæ ob iudiciarium ordinem non ſeruatum eſt nulla nõ ualidatur conſenſu litigatorum principalium.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij. amen
a † Querela expoſita coram. R. p. & domino
domino epo tridentino pro parte quarũdam
uillarum de redagatza ꝯ omnes & commu
tatem uille uetzani & pedregnoñ. ſuper retractatione cu-
iuſdam diuiſionis publicatum functionum & onerum fa-
ctę inuicem: & ſeruate inter ſe iam ſunt anni. lxxxv. uel cir-
ca. idem. R. p. dictam diuiſionẽ iuxta dictam querelam p-
poſitam irritauit ex cauſis in ea deductis de ipſarum tamẽ
cauſarum ueritate non facta perquiſitis nec citatis parti-
bus & ſic retractata prædicta diuiſione hoies prædictarum
uillarum uetzani & pedregnoñ. ad cõunionem reuocauit
per ſuam ſententiam ſiue ordinationem de qua retractatio
ne conqueruntur omnes dictarum uillarum uetzani pe dre
gnoñ. & petunt dictam retractationem ꝯrio imperio reuo-
cari tanq̃ nullam quia ipſis quorũ intererat nõ citatis & ali
ter cauſa non diſcuſſa & ad ſuggeſtionẽ falſam hoim alia-
rũ uillarũ. quæritur modo utrum dñs ep̃s poſſet ꝯrio impe-
rio reuocare qd̃ fecit & debeat de ꝯdictione partiũ utrum
debet irritare dictã diuiſionẽ conſenſu partiũ celebratã: &
tã longiſsimo tpe obſeruatã uel eã potius ꝯfirmare debeat
auditis partium allegationibus & rõnibus ac iuribus pdu
cendis. Quo ad primũ vĩ ſine dubio dicendũ ꝙ dictus dñs
ep̃s poſsit & debeat dictã ſñiam ruocare poſtq̃ pars in cuꝰ
præiudiciũ lata eſt redarguit eã de nullitate. pot. n. iudex or
dinariꝰ de nullitate ſuç ſñię cognoſcere & ꝙ egit in melius
reformare & hoc eſt laudabile. nã & eccleſia mutat ſñiam
ſuã de ſñg. fraternitatis. & impator ꝯ res bis iudicatas par-
tẽ audit. c. cum ex lr̃is. de reſti. in integ. Aug. xij. qõ. j. certe.
a facit aut. de nup. circa princi: ubi impator dicit † ꝙ nõ eru-
beſcit ſeipſum corrigere nec expectare uult ꝙ ab alio cor-
rigatur ad hoc. c. qualiter. el. j. de accu. ubi caſus de iſto pri
mo dubio ubi allegatur nullitas ratione ordinis non ſerua
ti, facit. l. ea quæ. &. l. ſi ut proponis. C. quomodo & quando
iud.

ind.& regulariter eum iudex cauſa nõ cognita aliquid ſta
tuit debet iterũ audire.l.4.C.de accuſ. poteſt.n.ꝙ egit do-
minus epiſcopus iſto caſu dici potius quædam ſubſcriptio
ad libellũ querelantiſi data ꝙ res iudicata quæ magis con-
flictu non paucis literis diffiniri fas eſt.&.l.iudex,&.l.ſi.C.
cõmuni epi. Ex iſtis liquido apparet q̃ dictus eps querelã
nullitatis cõtra factũ ius interpoſitã debet benigne recipe
re & ꝙ egit ut dixi in melius reformare,facit.c.non dẽt.de
ꝯlang.& aff.hoc ergo pro uero p̃ſuppoſito reſtat diſcutere
de ſecũdo dubio uerum attẽtis cauſis allegatis debeat dñs
eps reſcindere ſupra dictã diuiſionẽ fictorũ.& vr̃ ꝙ ſic q̃a
ſuper eius retractatione poteſt ſuppleri ptãtem & operi-
bus a principio reſeruata & a primordio poſterior forma-
tur euentus.C.qñ & quibus quarta pars deb.l.j.Secũdo al-
legatur iuxta cã ſuperueniens & p̃terita cã ceſſans & vr̃ ẽt
3 hic iuſta.† quia in re noua nouum eſt remediũ & ꝯſiliũ ſug
gerendũ.l.j.de uen. inſpi.nec etiã mirũ,ut ſm veritatẽ tpo-
rũ ac rerũ varientꝛ ꝯuentiones Pacta priuilegia & ſtatuta.c.
ſuggeſtũ.de deci.& l.ex facto.de vul.& pup. dic.c.nõ dẽt.
hñt.n.iſta tacitam ꝯditionẽ annexã ſi res in eodẽ ſtatu per-
manſit.l.cum quas.de ſolu. & no.in.c.quemadmodũ de iu-
reiur. Allegatur tertia approbatio ſniæ p̃dictæ ſubſecuta p
ſyndicũ hoium dictarũ uillarũ verzani & pedregnoñ. dixi
enim videri dictam ſniam ſibi æquam ꝙ quilibet ſolueret
pro rata bonorũ ſuorũ & ꝙ uolebat conſentire dictæ ſniæ
proteſtando tñ ꝙ ꝯſentiebat ne incideret in pœnã in ſnia
poſitã,& elegit hoies qui intereſſent nouo eſtimo faciẽdo
4 ſm tenorẽ dictæ ſententiæ. † Ex p̃dictis vr̃ uitium nullitatis
purgatum conſenſu partium, & hoc põt facere conſenſus
partium.ſ.purgare vitium nullitatis ſniæ.ut.l.j.C.com. utri,
uſque iudi.ad hoc ꝙ no.in.c.cũ eãm.de teſti.in nouel.ſuper
gl.q̃a ſi iſta ſunt quæ principaliter urgent ꝙ dñs eps debeat
ſuã retractare ſniam prout petitur ꝯfirmare & approbare.
hoc.n.facere põt iudex.ſ.ex eiſdẽ & etiam ex nouis cauſis
ſniam nullam approbare.ut no.Bar.in.l.ſi expreſſim.ff.de
ap.&.d.l ſi ut proponis per eundẽ. Sed his non ob.ꝯ̃rium
eſt de iure dicendũ propter tria. Primo propter dicti in-
ſtrumẽti tenorẽ.Secundo propter tam prolixam p̃ſcriptio
nem.Tertio propter cõis odiũ & diuiſionis fauorẽ. Quo
ad primũ vr̃ ꝙ tenor dicti inſtri ſit ꝯ̃ eos.dum allegant re-
tractari debere anteq̃ diuiſionẽ ex eo ꝙ hoies uillæ uerza-
ni ſint in hoibus & diuitijs augmentati, ipſi aũt diminuti.
expreſſe.n.dr̃ in inſtro ꝙ augmentũ & diminutio rñdet ad
cõmodũ & incõmodum illius uillæ ubi hoc contingerit.
& ſic futurũ augmentũ & diminutionẽ pariter ſuſceperũt.
non pñt ergo illæ aliæ villæ allegare augmentum villæ de
verzano,quia nec ſi ſimile cõtigiſſet eis potuiſſent illud po
ſtulare.l.pe.C.de ſolu. & l.ſi ea lege.C.de uſur. dubius.n.
euentus diminutionis & augmẽti uniformiter cõcernebat
oẽs uillas.ſi ergo uni proſpere ceſsit nõ dñt aliæ ſcrupulo-
5 ſe corde moueri.† quilibet.n.ſua induſtria uel proſpera for
tuna debet eſſe proficua & non dãnoſa,ut.l.fin.C.de al.&
palu.ubi patet ꝙ propter iſta non debet publica penſio au
geri.& alibi dicit lex ꝙ quæ ex liberalitate fortunæ alicui
prouenit ad extraneos uel proximos transferri iniurioſum
eſt.l.cum oportet.in prin.C.de bo.quæ li. iſta ergo prima
cauſa non vr̃ rõnabilis quia ꝯtra leges & cõtra expreſſam
mentẽ ꝯ̃hentiũ. Ex his infert ꝙ pactũ factum ſuper retra-
ctatione & reuocatione dictæ diuiſionis deſtruit & iniquã
reddit petitionẽ ipſorũ.Non ob.ſi dicat iſtud eſt factũ uni
uerſitatis p̃dictarũ uillarũ oium & maior pars in iſta retra-
ctatione ꝯſentit,ergo ꝯtradictio minoris partis videlicet
villæ verzani & pedregnoñ.non debet attendi, ut.l.ꝙ ma-
ior.ff.ad munici.Ad hoc ꝙ iſte uillæ & quælibet de per ſe
repreſentant ſingularẽ perſonã,ut eſt tex.in ſi.de elec. ſtri-
ctum.ſuſcepit.n.quælibet uilla onus hoim uillæ ſuæ & ſic
inter ſe onus publicũ diuidẽtes ꝯuenerunt eum ſuſcipere et
tam longiſſimo tpe ſuſceperũt.nõ vr̃ ergo licitũ nec de iu-
re maiorẽ partẽ villarũ poſſe mutare formã antiquitus cõ
ſtitutam.l.quidã decedens.de admini.tuto. & poſito ꝙ oẽs
uillæ conuenientes in vnum facerent unã vniuerſitatem,tñ
quia ſoluere collectas & onera fictorum ſpectat ad ſingu-
lares perſonas non uidetꝛ poſſe uniuerſitatẽ uillarũ præiudi
care ſingularibus perſonis uel uillis aliquibus imponere le
gem in ſubeundo dictum onus aliter q̃ obſeruatum ſit in.
c.cum oẽs. de ꝯſtitu.& ſicut per conſenſum & pactum cõe
omnium fuit facta diuiſio iam diu ita debet de ꝯ̃rio cõſen-
ſu omniũ diſſolui,ut ſicut per eundẽ modũ per quẽ res na-
ſcitur diſſoluatꝛ,ut.c.omnis res.de reg.iu.&.l.nihil tam na-
turale.eo.ti.Item pro hoc ꝙ no. Io.an.poſt Hoſt. in.d.c.cũ
oẽs.in noue.ſ̃.glo.ſi.ubi dicit ꝙ ſi uetuſta conſuetudo tue-
tur aliquos ꝯ̃ctus non põt minor pars etiã in prætextu cõis
utilitatis in aliorũ præiudiciũ aliquid ſtatuere niſi utilitas
eccleſiæ hoc requirat & aut. ſuperiorũ accedat,in caſu no-
ſtro nulla uerſatur in iſta retractatione diuiſionis antiquæ
eccleſiæ euidens utilitas eum non creuerint ex hoc eius red
ditus ſiue ficti.Ex quo patet ꝙ ſnia ſiue ordinatio noua epi
ſcopi non poteſt uerificari per conſenſum maioris partis,
nec etiã propter utilitatẽ ſuæ eccleſiæ ſimiliter non poſſe
iuuari ex eo ꝙ diuidere bona inter ſubditos ſpectet ad eius
officium. Nam iſta diuiſio facta per ſubditos certo modo
& firmata petitio quantũ eſt inter eos eſt efficax et ſeruan-
da,ut.l.inter debitorem.ff.de pac.nam cum concernant in-
tereſſe ipſorũ paciſcentiũ non vr̃ ꝙ ſuperior ex officio obli
gationẽ inter eos contractã poſſit per ſniam uel ordinatio
nem aliã irritare quia ius priuatũ q̃ſitũ non põt tollere ſu-
perior per eius legẽ.c.quæ in eccleſiarũ, de ꝯſti.per Inn.in.
l.ani hic cenſiũ.ff.de priuile.cred.l.non ob.pro pactis et cõ-
uentionibus receditꝛ ex cauſis ſuperuenientibus, q̃a hoc ue-
rum in legibus & ſtatutis ꝯdendis,ut.d.c.nõ debet. de con
ſang.& affi.ſed in obligationibus cõtractis & initis ꝯſenſu
partiũ nõ recedere p ſuperuenientẽ inopiã debitoris quin-
imo nec ꝯ̃henda attenditꝛ paupertas.l.ꝯtinuus.§.cũ ita. de
uerb.ob.cum ſi.Non ob.ꝙ ꝓcurator ſiue ſyndicus p̃dicta-
rum uillarũ uerzani & pedregnoñ. conſenſit ſniæ epi. pri-
mo q̃a mandatum eius erat primitus reuocatum. ergo nõ
poterat dici ꝓcurator.c.ex parte decani.de reſcrip. ſecun-
do quia nõ ſimplr̃ conſentit ſed dixit.videre ſibi ęquum ꝙ
onera diuidantꝛ pro rata & erat eius credulitas bona niſi iã
diuiſa fuiſſent & diutius ſit ſeruata.nã ꝙ ꝯtra hoc fieret no
ua diuiſio nõ conſenſit nec etiã potuiſſet facta dñi procura
tor irritare.l.ſi hoiem.ff.mandati, & præſertim quia metu
grauis pœnę.cc.ducatorũ ſi nõ approbaſſet vr̃ hoc egiſſe.
nam gratis nõ potuiſſet ius dictarũ uillarũ remittere. fa-
6 cit ꝙ no.in.c.grauis.de po.per Inn. † Item ſnia quæ eſt ip-
ſo iure nulla propter ordinẽ iudiciariũ nõ ſeruatũ ut fuit
illa nõ vr̃ poſſe confirmari nedum conſenſu procuratorũ,
ſed nec etiam principaliũ litigatorũ. autoritas.n.ſniarum
pendet a publica poteſtate & ſimiliter ſolẽnia in his adhi-
benda,ut no.in.c.fin.de re iud.lib.6.ſi ergo ſententia in uim
ſniæ non lædit dñm nõ põt procurator gratuitum accõmo
dando ꝯſenſum offerre dño p̃iudiciũ infrigendo pacta dñi
diutius obſeruata.nã illud põt dici dilapidatio ꝙ non ue-
nit in mandato l.cõtra iuris.ff.de pac.& l.filiusfa.de dona.
non obſt.l.j.C.cõia utriuſq; iu.quia ibi fuit ꝓceſſus ad tra-
ditionẽ, q̃a quilibet poſſidebat quòd deductũ erat in illa
ſnia & ſic nõ autoritate illius ſententiæ ſed ꝯſenſu partium
ſumpſit robur illa diuiſio.Et ita intelligunt doctores illam
legẽ. Ex prædictis liquide infertur ꝙ dñs eps uel ſucceſſor
eius in iuriſdictione debet ꝙ factũ eſt ex arrupto & perpe
ram & in leſionẽ dictarum uillarũ contrario imperio reuo
care & pacta antiqua ꝯſuetudine roborata tueri poſtq̃ in
eis reſidens euidens & publica utilitas nõ apparet,dicit.n.
lex ꝙ in rebus nouis ꝯſtituendis eiuſdẽ dẽt eſſe utilitas ut
diſcedatꝛ ab eo ꝙ diuiſum eſt.l.in rebus.ff.de cõſti.in prin.
Ex p̃dictis apparet rñſum quaſi ad oia ꝯ̃ria q̃bus moti ſunt
quidã ad ꝯ̃rium conſulendum & primo dicunt quòd factũ
epiſcopi nõ poteſt dici in hoc caſu ſententia ſed ſtatutum
quoddã æquum & inſtũm per quòd hoies in functionibus
publicis ſubeundis rediguntꝛ ad æqualitatẽ ſm nouum æſti
mum quòd mãdauit fieri ex cã propter quã recedi ab anti-
quo æſtimo ęquũ ſibi uiſum fuit.C.de cenſi.& peręquatori
bus.l.j lib.11.nã hoc uerũ ſi uellet ipſe inter ſubditos fun-
ctiones exigere,et ſic de iure ſuo ſtatueret iter ſubditos di-

uidendo pro rata.l.forma.ff.de cenſi. ſed in caſu noſtro de iure ſuo nõ quærit q, a ſtat non diminutũ.ſ.ꝑfectis ꝙ quidẽ onus ſubditi inter ſe ex pacto diuiſerunt & qualiter quiſq; ſuſciperet prouiderũt & firmauerũt inſuper pacto valido & expreſſo ꝙ augmẽtũ & diminutio cedat ad cõmodũ & incõmodũ uille ubi ꝯtigerit illud pactũ ꝙ nõ tangit ius ſuperiorũ ſed ipſorũ tñ non põt neq; debet ſuperior tollere etiã per ſtatutũ quia ſtatueret ſuper iuribus priuatorũ & daret de iure unius alteri ꝙ nõ põt facere ſuperior per ſtatutũ ſuum ꝯ pacta uel uetuſto tpe obſeruata, ut.d.l. antiocenſium. Itẽ apparet ꝙ ad quærelã & petitionẽ uillarũ plurium hoc ſtatuit ꝯ dictã villã uetezani,& ſicut non põt dici ſtatutũ factũ ad petitionẽ & poſtulationẽ, ſed cõminatio uel pro grauia ꝙ eſt ꝯtra ſingulares perſonas.C.cõminationes epi.ꝑ totũ,& maxime tacite poſtulantes pactũ ꝑdictum ꝙ erat inter ipſos unde põt dici ꝑ obreptionẽ obtentum,& per ꝯñs nullum & ambitioſum.l.ꝑtor.§.marcellus. de iud.&.l.ambitioſa.de decre.ab or.fac.illa ergo rõ ꝙ per hoc cenſeri debeat ſtatutũ eſt ſatis debilis & nõ uera. Scđo principlr fundat ſe dicens ꝙ dicta ordinatio inter dictas villas fuit quoddã ſtatutũ & ꝙ in eo expreſſe fuit dictũ ꝙ duraret donec reuocaret dictã diuiſionẽ &c.ex quo inferũt ꝙ ui pacti expreſſi & ex natura ſtatuti reuocatio debet eſſe ualida non ob.ꝯdictione dictarũ duarũ uillarũ.l.ꝙ mater, ad munici.ſed hæc ratio nihil ualet per ea quæ dicta ſunt.ſ. in.v.nõ ob.ſi dicat illud eſt factũ,&c.ubi clare patet ꝙ inq̃tum dictæ villæ hoc onus diuidunt inter ſe nõ dicunt hæc facere tanq̃ uniuerſitas,ſed q̃libet de ꝑ ſe paciſcẽdo cũ alia tanq̃ ſingularis ꝑſona ſuper dicto onere ſubeundo. facit.c. cũ inſtãtia.de cen.& in dicto.c.ſanctũ.& poſito ꝙ iſtã diuiſionẽ facerent tanq̃ una uniuerſitas,tñ cum tractet de onere ſingularũ villarũ abſonum eſt ſentire ꝙ maior pars poſſet iſtud onus iniungere minori parti vel etiã uni villæ, nã in hoc de facili conſenſerunt maior pars. unde in tali oneris impoſitione non vr̃ hr̃e locũ.l.ꝙ maior.ut no.in d.c.cũ oẽs. Itẽ nõ eſt verũ ꝙ iſtud ius reuocandi fuerit reſeruatio, imo ꝯtriũ dum dr̃ ꝙ augmẽtũ & diminutio proſit & noceat illi uillæ ubi cõtigerit nõ obſt. ꝙ ex cã ſuperuenienti põt diuiſio & eſtimũ mutari & ꝙ facultates & diuitiæ creſcãt & decreſcãt ex quo æquũ eſt eſtimũ uariari ſm̃ varietatẽ tẽporũ, nã hoc verũ quo ad oblationẽ qua tenent ſuperiori ut.l.forma ſemper. de cenſi. ſed ſi fiat diuiſio oneris inter ipſos ſubditus certo modo ſubeundi non uidetur propter difficultatem aliter contingentem in ſolutione a pacto recedendum.l.cõtinuus.§.cum ita.de uerb. oblig. præſertim cum eſt appoſitum pactum in contrarium ut in caſu nr̃o. Ad illam rationem ꝙ ſyndicus in hoc conſentit, &c. ſatis ſupra reſponſum eſt,& ideo concludendum eſt dictam diuiſionem dictorum onerum tanto tẽpore obſeruatam non potuiſſe dñm epiſcopum aliter reformare, ſed ei ſtandum eſſe iuribus & rationibus ſuperius allegatis.

CONSIL. LXVIII.

1 *Subſtitutus primus in reſtitutione ſuæ ſubſtitutionis quod percepit in re fideicom. reſtituere debet.*
2 *Clauſula quæ in fine ponitur ad præcedentia congrue refertur.*
3 *Omnis dictio non dicitur congrue de duobus.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginisglorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
1 † Subtiliter ad plenum diſcuſſa & examinata ſunt ꝑdicta dubia, & ſuper ſingulis iudicio meo vere & recte concluſum, ut ergo viaiſſe uidear reaſſumã ſingula retento eodẽ ordine de quo ſupra & primo ad portionẽ dñe Piere inſtitutæ in. ccc. flo. dicẽdũ eſt ꝙ ſi eius legata excedunt dicta ſubſtõ nõ tenuit cũ ſit cenſenda fideicõmiſſaria,nã & filia inſtituta in re certa dato alio hærede vniuerſali ut eſt in caſu nr̃o hr̃ loco legatarij niſi quo ad excludendam quærelam,ut no.in.l.ſi q̃s priorem, ad trebel.&.l.quoties.C.de hæredi. inſtit. per fideicom.autem non poteſt filiæ ſubſtitui in legatis.l.cohæredi.§.cum filiæ.de vulg.& pup.&.l.ex tribus.C.de inoffi. teſt.per Cyn.& alios. Ex quibus ſequitur ꝙ in dicta quantitate.cc.ſucceſſerunt ſibi abinteſtato Antonius Ioannes & dña Ioanna pro rata & ſicut ex perſona ſua.c.ex perſona etiam Antonij vltimi decedentis debet etiam habere.c.& ſimiliter alia.c.quæ erat portio Ioannis cum ſimiliter de iure gentiũ abinteſtato tam dña Ioanna q̃ Antonius ſucceſſerunt, nam ſubſtitutio facta de Antonio Ioanni fuit omni tempore fideicõmiſſaria,nam ſic debet interpretari quia facta fuit puberi & impuberi, & ſic perſonis diſparibus,& per cõſequens aſſumẽda in caſu quo põt utriq; pariter cõuenire.l.iam hoc iure.ff.de vulg.& pup.recte ergo apparet in illo primo ſupra concluſum uidelicet ꝙ Ioãna in hæreditate nobilis uiri Nolfi patris ſui habere debet.ccc. flo.ex perſona ſua & alia.ccc,ex ꝑſona Piere ſororis ꝑ ſucceſſiones fratrum & ſua propria deriuatos ad ipſam, ut patet ex prædictis. Deſcendo ad ſubſtitutionẽ factã filijs maſculis vniuerſalr̃ inſtitutis quã ſubſtõnẽ credo omni tpe fideicõmiſſariam & in perſonã Ioannis impuberis,nam fuit reciproca & facta puberi & impuberi,ut dixi.ſ.per.l.iam hoc iure.ſed etiã uidendum vtrum iſta portio Ioannis deuoluta in Antonium debeatur baſtardo ut ſic Antonius ultimo decedens ſine liberis uideatur grauatus nõ ſolum de portione ſua ſed ẽt de portione Ioãnis primitus deuoluta ad ipſum. Bar.tenet ꝙ illud qđ ꝑcipit iure fideicõ.per primũ ſubſtitutũ ipſe tenet illud ẽt reſtituere ſubſtituto ſcđo ut ipſe,ut no.in.l.marcellus.ff.ad trebel.& Bal. in.d.l.ex trib⁹ & ſic ĩ caſu quo dicamus extitiſſe ꝯdõnẽ ſecũdæ ſubſtõnis, de baſtardo ꝑ obitũ Antonij. ſine liberis debet ſibi ex fideicom.hæreditas dicti Nolfi detracta legitima & trebellianica per hr̃dem Antonij,cuius hæres eſt do. Ioanna eius ſoror abinteſtato,& ſic haberet dimidiã dictæ hæreditatis dicta dña tõne legitimæ & trebellianicę ultra dictos ſexcentos flor. facit.c.raynut.&.c.raynaldus.de teſti. Sed credo uerius ꝙ ſupra concluſum eſt per p̃rem & dñm meum dñm Ioannẽ de roſel. uidelicet ꝙ non extitit cõditio ſubſtõnis dicti baſtardi,& per ꝯñs dicta dña debeat totũ hr̃ditate ſui patris conſequi & ꝑ eã dictũ baſtardũ a ſubſtitutione Antonij excludi, nam iſte ſubſtõnes uniuerſales factæ pluribus cum ſigno vniuerſali oẽs uel ſi nõ uendicant ſibi locum niſi in defectu omniũ ſine liberis moriẽtiũ & hoc cũ ſupereſt ꝑſona q̃ ex ꝑſumpta mente defuncti habeat excludere ſubſtitutũ,ut.l.hr̃des mei.§.cũ ita.ad trebel.ſed in caſu nr̃o ſubſtitutio facta de baſtardo fuit ꝯcepta ſub conditione & ſi deceſſerint oẽs,&c.cum ergo ſuperſit dña Ioanna filia teſtatoris,nõ põt dici conditio ſubſtitutionis extitiſſe.d.§.cũ ita,maxime q̃a talis eſt natura vr̃is, ut requirat concurſum oium,ut.l.ſi is qui ducenta.§.utrũ.de reb.du. Reſtat tñ unũ dubiũ circa ſubſtitutionẽ factam de baſtardo & Ioanna.nã præmiſſa inſtitutione & ſubſtitutione facta filiabus in ſexcentum ſubiungit prædicta ſubſtitutio facta ſolis filijs in hæc verba,& ſi deceſſerint oẽs deueniant in baſtardo dñi branchæ,&c.utrum ergo iſtud uerbũ oẽs intelligitur de filijs ſolis an ẽt de filiabus.ſ.Piera & Ioanna. Si.n.de ſolis filijs ẽt locus eſt ſubſtitutioni baſtardi q̃a ambo ſine liberis deceſſerunt,ſi uero intelligat verbũ ois ẽt de filiabus, tunc habet locũ ꝙ dictũ eſt ſupra uidelicet non eſſe locũ dictæ ſubſtõni,quaſi non oẽs deceſſerunt poſtq̃ ſupereſt Ioanna, ut.d.§.cum ita.&.§.verſi. & in hoc vr̃ prima facie ꝙ dicta uerba & ſi oẽs deceſſerint,&c.de ſolis filijs intelligatur,q̃a in proxima inſtitutione præcedenti ſolum de ipſis eſt facta mentio,ergo ex incontinuatione or̃onis de illis eiſdem debet intelligi ſubſtitutio, de q̃bus proxime ꝑceſſerat inſtõ, ut ſic talia ſint ſubiecta qualia ꝑdicata demonſtrant.l.vlt.§. cui dulcia,de uino tri.& oleo leg.& ꝯfirmat q̃a circa filias fuerat in præcedẽti particula teſtamẽti ꝓuiſum inſtituẽdo ipſas ergo nõ vr̃ ulterior ſubſtõ facta filijs referẽda.arg.l. cohære.§.qui ꝑtor.de vulg.& pup. Ego humanius ſentiens contrariũ teneo uidelicet ꝙ uerbũ oẽs referatur ad maſculos & fœminas,nã idẽ verbũ teſtõ appoſuit in ſubſtitutione facta maſculis de oibus filijs intellexerit, quia nec omnia iura nec natura inter maſculos & fœminas dr̃iam faciũt ut.l.

ut.l.maximum vitium.de libe.præte.vnde quia nulla ratio
reddi pôt quare magis ad maſculos q̃ ad fœminas reſerat
2 debet ad oẽs referri ar.l.j.C.de lib.pte.in fi. † Item in alijs
iuris partibus hoc contingit uidelicet ꝙ clauſula in fi.po-
ſita referat ad oia præcedẽtia,ut.l.talis ſcriptura,in fi.cum.
3 l.ſeq.de leg.j.&.c.ſecũdo reqꝛẽs.de app.† Itẽ verbũ oẽs ſal
ua rõne recti ſermonis nõ apte neq; congrue adaptatur ad
duos quia de duobus ꝯgruẽtius diceret ꝙ ſi ambo q̃ ſi oẽs,
& rectus modus loquẽdi debet attẽdi.l.plautius de auro &
arg.leg.&.l.fi.ad treb.item iſta interpretatio eſt benignior
& in ſimili cõmendata per Iuſtinianum in.l.cum acutiſsi-
mi.C.de fideicõ.nã non eſt veriſimile ꝙ pater filia ſuperſti-
te ad extraneum ac baſtardum alterius peruenire uoluit,ut
in palle.l.&.l.cum auus.de cond.& demon. Si qd ergo du
bium eſt in dicta ſubſtitutione rõne uerbi,& ſi oẽs &c.hu-
manius interpretando ꝯcludo ꝙ tam ad maſculos q̃ ad fœ
minas referatur & ſicut filia.i.dña Ioanna ſuperſtite ſubſti
tutus excludatur & ipſa admittat.eiſdem rõnibus conclu-
dendum eſt excludi maſculum a relicto ſexcentũ flo. quia
in defectum oim filiorũ ſicut dictus baſtardus intelligitur
inuitatus ad dictum relictũ & in dicta eius ſubſtitutione in
tñ eſt minus dubiũ quia ſua ſubſtitutio eſt cõtenta & con-
nexa cum ſubſtitutione facta filiabus de filijs maſculis &
quaſi ꝯtinuatiue de ipſo ſubuertitur & ſi oẽs &c.& ſicut de
oibus eſt intelligendũ quia qui oĩa dicit nihil excludit, ut.
l.a procuratore.C.man.&.19.diſt.ſi Romanorũ ſuper bo-
nis emphytheoticis non vr̃ dubium ꝙ ſpectent ad dictam
dñam Ioannam etiã ſi extitiſſet cõditio fideic.& perſonã
baſtardi excludit prout non extitit conditio per iam dicta
ſuperius.ſunt enim bona emphytheotica extra cãm bono-
rum dicti Nolfi qui fuit ſtipulatus pro ſe & ſuis filijs ma-
ſculis & fœminis vnde iure ſuo & ex pſonis Antonij præ-
morientium ipſa ad prædicta & ſi non fuiſſet hæres iuxta
no.per Bar.in.l.iuriſiu.ff.de oper. lib. facit.l.ſequens quæ-
ſtio.de leg.2.& ꝙ no.Bar.in.l.ſi mihi & tibi.de verb.oblig.
& hoc ultra non proſequor quia clarum per iam dicta. Su
per hæreditate domine Effreſine matre domine Ioãne nul
la eſt dubitatio quin ad ipſam inſolidum pertineat ex inſti
tutione & ſubſtitutionibus fratrum ipſius pręmorientium.
legatum autem dotis.cccc l.flo.& legatum etiam.cc.& alia
facta dictæ eius matri Nolfi. & eius teſtimonio quo iure
ueniat dicta domina Ioanna & ad.cccc l.relicta ſub no
mine dotis an petet ipſa ut legata & aliorum legatorũ
extiterit tanq̃ conditio uiduitatis uideatur in ipſis repetita
non eſt neceſſe declarare cum utraq; hæreditas tam Nolfi
quàm dictæ eius matris ad Ioannam pertineat ut ex ſupe-
rioribus clare patet. quo iure ergo percipiat per modum
ſuperuacuum eſt tractare.

CONSIL. LXIX.

1 *Donatio facta a minore an ualeat.*
2 *Actus redditur inualidus quãdo iudex qui inquirere dẽt nõ inquirit.*
3 *Agens ex contractu donationis facta per minorem repellitur exceptio ne nullitatis.*
4 *Preſumptio quando ſit pro iudice.*
5 *Pupillus poteſt donare multis caſibus.*
6 *Nouitius ſeu neophitus infra annum probationis an dicatur perſona eccleſiaſtica uel ſecularis.*
7 *Religioſa dicuntur quæ religioni inhærent.*
8 *Deſtinatio animi pro opere conſummato habetur.*
9 *Bona monaſterium ingredientis ad quem ſpectent.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Cõtra donationẽ factam per dñm Minũ &
Ioannẽ fratres carnales Franciſco mino re-
cipiẽti vice & noie Andreæ eorũ ſororũ in-
greſſæ ſunt monaſteriũ nondum tñ profeſſæ allegant plura.
Primo de iure cõmuni prohibita minoribus donatio. Se-
cundo formalis ſolennitatis omiſsio quæ requiritur a ſtatu
to in contractibus minorum. Tertio ſuperuenientia libe-
rorum donatori per.l.donationis reuocatio. Quarto pro-
pter læſionem concedendã minoribus in integ.reſti. Quin
to & vltimo ſtatutaria pſcriptio. Et aduertendũ ꝙ iſta do-
natio facta fuit.1364.& incepit a pronunciatione in quan
titate ꝯſiſtens,uidelicet in.ccc. flo.auri ad quoa modo agi-
tur.ſ.1461.ꝯtra agentẽ añi,ut eſt monaſterium verbi dicta
Andrea fecit poſſeſsionem poſt dictum ingreſſum obijciũ
tur ſupradicta de quorũ iuribus uideamus & cõmendando
prima facie duo allegantur, nullitas donationis propter
omiſſam inquiſitionem iudicis qui vt dicit ſtatutum debet
diligenter inquirere verum ꝯ̃tus initus tendat ad eius cõ-
modũ & utrum conſanguinei autoritatẽ & parabolam ac-
cõmodantes ſint bonæ famæ dẽ & allegatur,quia de his nõ
apparet per iudicis inquiſitionẽ, ergo donatio nulla tanq̃
omiſſa ſolennitate ſtatuti.l.cum hi.§.ſi ꝓtor. ff.de tranſ.&
c.q̃uis ꝯſtitutio coniuncto.c.prouida.de elec.lib.6.in qui-
2 bus patet † ꝙ in illis caſibus in quibus iudex debet inqui-
rere niſi inquiſierit redditur inualidus & inefficax actus ſit
quaſi omiſsio modi & formæ traditæ ab homine uel a iure
uitiet diſpoſitionem.c.cum dilecta.de reſcrip.&.l.qui Ro-
mæ.§.flauius.de uerb.ob.&.l.cõſtitutionibus,ad municip.
item re ipſa ex ſpẽ contractus ſimplicis donationis apparet
læſio,nec tutoribus uel alijs autoritatẽ interponẽtibus.hoc
vr̃ permiſſum videlicet donare vel donanti autoritatẽ in-
terponere. cum.n.donare ſit perdere uel dilapidare,vt.l.fi-
liusfamil.ff.de dona. vnde uenit nec in generali mandato,
vel a lege data uenit iſta ptãs donãdi, ut.l.contra iuriſdi.
ff.de pac.&.c.fi.de off.vica.li.1.Ex quo infertur neceſſario
nullitas donationis & autoritas in ea cõmodate ꝑ conſan
guineos ac etiã impoſsibilis inquiſitio adhibenda per iudi
ces in minoribus ꝯ̃tibus utrũ cedant ad eorũ cõmodũ nec-
ne.Nam ubi euidens læſio prædicta & dilapidatio fruſtra
& ſuperuacua fieret inquiſitio ubi non pôt cadere. argu.l.
ita autẽ.& ꝙ ibi no.per Bar.ff.de admi.tut. & ꝙ dixi in.c.
indẽnitatibus,ad fi.de elec.lib.6.Ex illis vr̃ neceſſario con-
cludendũ ꝙ ille ꝯ̃tus donationis fuerit nullus a prin. tam
de iure cõmuni q̃ etiam per ſtatutum, & per conſequens
nullo curſu tẽporis ꝯfirmatur.c.nõ firmat.de reg.iur.lib.6.
3 † Monaſterium igitur agens hodie ex prædicto contractu
vr̃ repelli exceptione nullitatis quæ eſt perpetua ſui natu-
ra.ut alle.ff.de excep.l.pure,ſimiliter exceptio reſtõnis in
integ.ſi ꝯ̃tus fuiſſet validus ſed damnoſus. nam cũ tpe cũ
quo agit appareat ex tenore contractus euidens læſio ſiue
damnũ vr̃ omni tpe quo ex eo agitur poſſe excipi.l.nam et
poſt.§.ſi minor.ff.de iureiu. etiam ſi in dãnatione caderet
inquiſitio ſtatuti,quia forte ob iuſtã cãm de qua in.l.cũ plu
res.de admi.tut.tñ q̃a nullã inquiſitionem apparet iudicis
adhibuiſſe nec ſuper hoc interlocutum fuiſſe nec dẽt præ-
ſumi ꝙ interuenit cũ ſit ſolennitas extrinſeca.l.ſciendũ. de
verb.ob.per Bar.& de pub.l.de pretio,iſtis rõnibus in ef-
fectu reperio quoſdã pro hac parte donationis ꝯſuluiſſe.ſ.
ꝙ ex dicta donatione agi non poſſet tanq̃ a prin.nulla rõ-
nibus ſupradictis.& etiam propter pſcriptionẽ decurſam
ex forma ſtatuti quo cauetur ꝙ pro debito pecuniario præ
ſcribat.20.an. Nam iam ſunt uiginti anni q̃bus nulla fuit
ſuper hoc mota ꝯtrouerſia licet poſt ſic.Sed ego ſaluo ſem
per iudicio & ꝯſilio ſaniori ꝯ̃rium credo uerũ ꝙ dicta do-
natio ualuerit & ex ea hodie agi poſsit,primo quia ſolẽni
tas ſtatuti adhibita fuit in his oĩbus quæ intererant dictis
minoribus q̃ per eos nõ ſeruatis pœna nullitatis appone-
re in uerſi.ſi quis uero minor ꝯ̃xerit pter & contra formã
pdictã &c.nã de forma eſt pſumptio officialiũ ſedentiũ ꝓ
tribunali,& autoritas & pſentia conſanguineorum qui iu-
rant,&c.iſta certe adhibita ſunt,& ſic ſatisfactũ verbis qui
bus deſeruire debemus maxime i ſtatutis,ut.l.j.§.ſi is q̃ na-
uẽ,&c ff de exerci.& ꝙ ſubiũgit in ſtatuto & uer.& diligẽ
ter inq̃rant officiales &c.nõ eſt de forma ſubſtãtiali q̃a non
adhibet uno ꝯtextu cũ pſentia autoritas cum iuro & para-
bola pdictorũ ſed ante ꝯ̃tũ. & per ꝯſequẽs non de forma
iuxta doctrinã.Io.an.in.c.quanq̃.de uſur.lib.6.in nouel.fa-
cit ꝙ not.doct.in.l.quoties.C.de preci. impe. offe.impor-
tant ergo potius quandã excitationẽ officij q̃ dent nouam

 formam

formam contractui.ꝙ patet quia de iure cõmuni ad hęc te
nebantur.l. magis puto.ff. de rebus corũ & per totam le-
gem.expreſsio aũt eius in ſtatuto ꝙ p legẽ ſtatuitur, ut di
xi nno debet dici forma contractus, ſed excitatio iuriſdi-
ctioois,& per conſequeos oñ plus & annullat q̃uis conclu
ſiue ſuper illo actu ſtatuat arg. corũ quæ not.in cle.vnica.
de off.deleg.&.c.prudentiam.de offic.de leg. Innoc.ſed de
iure cõmuni ſi apparet iudicem interpoſuiſſe decretum in
contractu inito a maiore ſufficit licet propter leſionẽ enor
mem reſtitutio cõcedatur,ut in toto ti.de mi.quia reſtitu-
tio hoc ooo ꝓcipit cum ſit lapſum quinquẽnium.l.ſuperua
cuam,de tẽporibus in integ.reſtitu.& licet poſsit per uiam
in integ.reſti.deduci io iudicio,ut.d.§.ſi minor. tñ nnn eſt
iſta exceptio longioris uitæ q̃ ſit actio iuxta doctrinã no.
Inno.in.c.ſi.de ordi. cogni. poteſt & ſubtilius reſponderi
ad.§.ſi prætor.&.c.quãuis,&.c.prouida.quæ loquuntur cũ
ius excedit iuriſdictionem alias noo habenti ſuper boc de
quo agitur ſi vero habeat aliam iuriſdictionẽ ut omoes or
dinarij in interponendis autoritatibus prædictis licet ſta-
tutum aliquid ultra addat eius omiſſio non uitiat vt dicit
4 glo.ſingularis.in cle.j.de iore pat.†Præterea aduertendum
ꝙ per ſtatutum et per ius commune iſta inquiſitio adhiben
da ituo iudicis officio expeditur ſed licet regulariter noo
præſumatur pro iudice niſi conſtet.ut.c.qm̃ contra falſam
de probatin.tamẽ in reſeruatis eius inquiſitinni ex officio
ſemper præſumitur niſi probetur contrarium,ut nn.Inno.
in.c.ionotuir.de eo qui fur.or.ſuſ.& maxime cum negatur
ſolennitas antiqui contractus,ut in caſu noſtro in quo pro
pter curſum prolixi temporis præſumitur omnia ſolenni-
ter acti.ut ibi no.in.d.c.qm̃ contra falſam, confirmat præ-
dicta ꝯſuetudo uſus & practica ciuitatis ſenarum in qua ut
præſuppooit ſic extitit ſemper vſitatũ & practicatũ & ſic
ꝯſuetudo eſt optima legũ interpres,ut.l.ſi de interpretatio
ne.ff.de leg.onn vr̃ ulterius inquirendũ ooo ob. ꝙ ſpecies
cootractus de re ipſa inferat leſionẽ cum dooare ſit perde-
re & dilapidare &c.nam hoc eſt ſemper verũ præcipue in-
ter perſonas tãq̃ cooiunctas io quibus ſub nomine libera
litatis debitum naturale perſoluitur,ut dicit text.in.l.j.C.
5 de impn.lu.deſ.vbi vr̃ caſus expreſſus in fine. † Item multi
ſunt caſus in quibus etiam pupilli poſſent donare, ut.d.l.
cum plures,& maxime ſorori cauſa dotis & pietatis & ſi.
ut.l.pe.ff.ubi pu.edu. de.licet cauſa in hac donatione nnn
exprimatur tamẽ ut actus potius valeat q̃ pereat nõ debe-
mus interpretari in cauſam probibitã ſed permiſſam,ut.l.
quoties.de reb.du.cum ſi.& maxime vbi eſt præſentia con
ſanguineorũ minorum & iudicis ubi præſumit recte actũ.
C.de pac.l.de fideicõmiſſo. Per iſta clariſsime ſatisfactum
puto rõnibus in contrariũ ſupra factis. Ex quibus patet ꝙ
etiam ſi Andrea ingreſſa monaſteriũ ſed nondum profeſſa
tempore donationis debeat iudicari & reputari ut perſo-
na ſæcularis , tamen contractus donatioois noo redditur
6 inualidus per ſtatutum prædictum. † Sed iſtud eſt pulchrũ
dubium & diſputabile vtrum interim & infra anoum pro-
feſsionis in contractibus cum eo initis debeat iſta Andrea
reputari perſona eccleſiaſtica an vero ſęcularis. Si enim
ut ſæcularis ,ꝓcul dubio ſubiacet ſtatutis patriæ & legibus.
Si uero debeat reputari ut perſona eccleſiaſtica & de foro
eccleſiaſtico ligatur canonibus non ſtatutis laicorum,ut.c,
eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſtit. &. c.ſi.de reb. eccle. non
alie. in relictis enim contractibus & alijs diſpoſitionibus,
ut præſcriptiooibus clerici & eorum bona non poſſunt li-
gari legibus vel ſtatutis laicorum,ſed canonibus,vt.c.rela-
tum.&.c.cum omoes.de teſta.&.c.ſi.de immu.eccle.lib.6,
&.96.di.bene quidem.&. c.cum ad verum. cum infinitis.
Si ergo iſta Andrea infra annum probationis eſt habenda
ut perſona eccleſiaſtica & ꝙ quærit interim quærat mona-
ſterio in quo fecit profeſsionem patet ꝙ quæſita omnia ſu-
pradicta relinquuntur ſuperflua,cum dicta ſtatuta non uen
dicant ſibi locum cum donatur perſonis eccleſiaſticis per
præalle.iura.& hoc dubium nõ reperio tactum niſi in vno
ex prædictis cooſilijs in quo tenet iſte doctor eximius ꝙ in
terim iudicetur ut ſæcularis quia retinet beneficium & om

nia bona,ut no.in.c.beneficium.de reg.iur.lib.6.Iſtam quæ
ſtionem diſputaui Paduæ in caſu in quo in monaſterio mo
riatur infra annum,an interim acquiſita uel prius ſpectent
ad monaſterium. An uero priori eccleſiæ vbi erat intitula
tus, an uero uenientibus abinteſtato. Sed quæſtio noſtra eſt
minus dubitabilis in qua non diſponitur ꝙ deceſſerit ſed ꝙ
tacite uel expreſſe profeſſa in monaſterio poſt annum &
uſque permanſit,& omiſsis argumentis ibi factis ad quam
libet partem credo in quæſtione noſtra ꝙ in contractibus
& diſpoſitionibus initis infra annum debeant ſeruari cano
7 nes & nnn leges uel ſtatuta laicorum. †Et per hoc princi-
paliter ioduco ꝙ no.doc.in caſibus ſimilibus,nam in publi
ca diſputatione reperio determinatum ꝙ iſte interim in-
fra annum debeat conueniri coram iudice eccleſiaſtico ea
ratione,quia quo ad poſſeſsionem eſt bene tranſlatus ad re
ligionem , & quæ religioſis adherent religioſa ſunt.l.quæ
religioſis.de rei vendi.&.c.religioſo.de ſent.excom.lib.vj.
ad hoc quòd no.Io.and.in ſimi. poſt Gof. & Hoſt. in.c.de
his.de ſepultu.vbi quærit.de canonica portione iſtius io-
ingreſsi mortui infra annum utrum debeatur primæ eccle
ſiæ & tenet ꝙ noo quia uidetur noluiſſe , & ſicut deſijt eſſe
ipſius parochianus c.ſi.de paro.ad hoc ꝙ nn.in.d.c.benefi-
cium,ubi poſt longum tẽpus ꝙ talis nouitius infra annum
non debet notari ad electionem imioentẽ in eccleſia quã
dimiſit,& hanc partẽ videlicet ꝙ bona decedentis infra an
num probatioois remaneant penes monaſteriũ , tenet Iac.
& Ray. &.P.Idem tenet Cyn.in aut.ingreſsi, & ut dixi in
terminis quæſtionis noſtræ , eſt minus q̃a iſta infra annum
non deceſsit licet profeſsionẽ fecit, vnde quia in ſtatu mo
nachali fuit tempore donatioois debet ſecundum illud ſta
tutum iudicari & ſm̃ monachalem debet viuere infra illũ
annum. 16.quæſt.j.ſi cupis facit.c.ſi iudex laicus.de ſenten.
8 excom.lib.vj.† Item animi deſtinatio de qua patet per actũ
inchoatum licet nõ conſummatum habetur pro opere con
ſummato & perfecto licet forte in caſu fortuito uel alio
impedimento nõ proueniat ad effectum.l.cum quidam.&
l.ſi uno fuerit.§.quid ergo.de auro & arg.lega. & hoc verũ
maxime cum ſit de eo vbi ſufficit incepiſſe ſicut cum quis
pollicet in opere reipublicæ.l.j.§.cepiſſe.de pollici.Poſtq̃
enim iſta Andrea nnn reuocauit ſed profeſsionem ſuã uo-
luntate confirmauit , uidetur iſte animus ultimus trahi ad
principium ſiue retro ut ſic a primordio tituli poſterior
formetur euentus.l.j.C.de impo.luc.de. nam & alibi cuius
ſtatus pendet ex futuro : iudicamus ſecundum euentum &
dicimus retrotrahi,ut.l.come.ff.de vulg.& pup.Item con-
ſiderandum ꝙ quandoque diſpoſitio eſt concepta ſub con-
ditione a principi, quaodoque autem pure ſed reſolueoda
ſub conditione uel in diem , & in primo caſu præcedenti
nullum uinculum oritur, ut.l.cedere diem.de verb. ſig. In
ſecundo interim operatur effectum pure diſpoſitionis iux
ta theoricã glo.in.l. a.ff.de iudi.Sed obligatio ingredieodi
religionem uidetur a princ. pura ſed reſolueoda in euentũ
conditionis ſi non placuerit infra annum , & hoc uidetur
velle per plura capitula in tit.de re iud. nam in cap. ſuper
eod.titulo dicitur ad priorem ſtatum redire, & ibi in ſtatũ
in quo uenerint reuertantur.& in . c. ſignificatum , dicitur
de religio.receſsit. hæc autem omnia uerba ſonant ꝙ obli
gatio inter ipſum & monaſterium interim ſit puta reſol-
9 uenda ſub cooditione contrariæ uoluntatis. † Concludo
ergo ꝙ quicquid debeat eſſe.de bonis ingredientis mona-
ſterium infra annum profeſsionis. tamen in eo qui ingreſ-
ſum ſuum confirmauit per profeſsionem tacitam uel ex-
preſſam debemus dicere quòd io cootractibus interim ce-
lebratis debeat cenſeri interim religioſus quo ad ſolenni-
tatem iuris canonici , & etiam quo ad præſcriptionem de
qua minus dubium cum conſummationem recipiant poſt
factam acquiſitionem monaſterij,& per conſequens regu-
landum ſecundum præſcriptionem quadragenariam,iuxta
ſacros canones , & quia per profeſsionem ſequentem quo
ad monaſterium,acquiſitio ſub conditione cauſali contra-
cta quæ proculdubio habet tractum retro . l. potiori.&.l.
qui balneum. qui po. in pigno. ha. debet cenſeri acquiſi-
tio pu-

tio pura & reſoluenda ſub ꝯditione, iuxta proxime dicta,
& iſta etiā benigna interpretatio in dubio facienda eſt vt
dixit vt reus ualeat & ut pro religione pro qua ſumma ra-
tio facit iudicem*, et l. ſunt pſonę. ff. de relig. & ſump. funę.
Laus Deo & Saluatori nr̄o. die. 17. menſis Octobris.

CONSIL. LXX.

1 *Mixtum quomodo ex duobus componatur ſimplicibus.*
2 *Inutile non ualidatur ex ſequenti diſpoſitione.*
3 *Fauor ſpecialis impartiri non dicitur ubi iuſtitia miniſtratur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amē.
Apparuit ex themate q̄ duæ præſtātiæ qua
rum prima ultima altera cinquina vulgari-
ter nuncupantur in unū ꝯtinguntur, & quæli
bet diminuta pro dimidia creata eſt ex reſiduo noua præ-
ſtantia quæ vulgariter appellatur, de regualglo. & quia
Franciſcus & Latinus eius filius depēduntur in illa prima
de la vintina, primo deſcripti in 40. flo. ſecundo in. 11. quę
ex iſtis ſummis accipi debeat in coniunctione cum illa. de
1 la cinquina quæ eſt x. merito dubitatur. † Pro cuius euiden
tia præmittendum q̄ iura in diuerſis materijs faciunt vnū
mixtum de duobus ſimplicibus, ex quo mixto oritur noua
ſpecies de per ſe quæ participat de utroq; extremorum in-
ter quæ ſi qua repugnantia deprehendatur mixtum debet
ſibi aſſumere q̄ utilius & fauorabilius in altero ex ſuis ſim
plicibus reperitur, ut. l. j. C. de rei vxo. act. & l. j. communia
de leg. & c. 1. ne ſede vac. cum ibi not. Item ſi in eadē diſpo
ſitione deprehenditur veritas quæ nō poſſit ſub diuiſione
iuuari nouiſſime ſtandum eſt tam in iuribus q̄ in teſtamen
tis q̄ in ꝯtractibus & alijs diſpoſitionibus quæ mutari pn̄t
c. j. de conſtitu. lib. 6. l. ſi mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. j.
& l. pacta nouiſſima. C. de pac. & c. inter monaſterium. de
re iudi. lib. 6. Iſta itaq; ad propoſitum applicando iſta ter-
tia præſtantia creata nouiter ex duabus præcedentibus, ſi
reperiuntur in prima, id eſt in ultima repugnantis reſpe-
ctu ſummæ ſibi impoſitæ quia prima vice. 40. ſecūda vice.
12. certe debet minorem ſummam ſibi aſſumere in dubio
tamen quia in obſcurum q̄ minimū eſt ſequimur ut in ſe-
cundo iure. & l. nummos. ff. de leg. 3. tamē quia ultimo or-
dinata & taxata eſt in. 21. & per conſequens a priori ſum-
ma receſſerit ut in iurl. ꝑall. facit. l. arrianus. de act. & obli.
in rōne ſui, & maxime hoc verum eſt in caſu noſtro in quo
ad querelam Franciſci taxa de. 40. tanq̄ iniqua reducta ad
taxa. 11. tanq̄ æquam, & ita de iure in iſtis præſtantijs ſiue
publicis functionibus faciendum eſt; ut. l. formam. §. illam
æquitatem. ff. de cenſ. Præterea in præſtantia, de uintina
non poſſunt dici. §. & l. deſtructi in. 40. quia ut dixi eſt ab
iſta taxatione receſſum per ſuperuenientē de. 11. Veriſimi-
le ergo eſt q̄ præſidentes & ſtatuentes ſupra iſta coniun-
ctione fienda volunt prædictos coniungere & redigere in
hac ꝓſtantia de regualglo. in ſumma nouiſſima q̄ eſt. 11. nō
in illa quæ fuerat ex iuxta cauſa irritata & caſſata arg. eius
q̄ no. in. l. ſi quis propriè. ff. ad treb. non obſt. ſi dicatur illa
præſtantia, de la uintina in perſonis prædictorū a princi.
fuit in taxa. 40. de qua videntur intellexiſſe veriſimiliter
præſidentes tanq̄ de cōmuni & ſub generalitate cōprehen
ſa, non de ſingulari conceſſa ſpecialiter in fauorē iſtius vel
illius. arg. l. nam ad ea. ff. de legi. & talis vr̄ fuiſſe iſta de. 11.
ſed ad hoc dico q̄ non per modū gratiæ ſed per modū de
biti & iuſtitiæ iſta moderatio ſiue diminutio emanauit, vn
de nouiſſima de. 11. debet dici quo ad filiam. & l. alpeſtrā.
de la uintina nō illa. i. qua eſt tanq̄ ab iniqua diſceſſum. arg.
l. ordo. ff. de publ. iud. nec debet ſumi denoratio de eo q̄ ex
tractum eſt ſed eius q̄ eſt in obſeruātia. l. j. in prin. C. de ca-
2 du. tol. & l. ſi. in prin. C. de edi. diui Adri. tol. † quæ etiā in-
utilia ſunt non ꝯualeſcunt, neq; reſurgunt ex generali di-
ſpoſitione ſequenti quæ de illis facit ſimpliciter mentionē.
c. ſi gratioſè. de reſcrip. lib. 6. ſic ergo coniunctio iſta ſim-
pliciter uintine & cinquine nō vr̄ coniungere quæ in ipſis
uel eorū alterum dependuntur & utilia correcta, ſed uti-
lia ad uſum deducta, ſed in caſu noſtro ad præſtantiam, &
per narrata in facto arg. l. legata inutiliter. de leg. j. nam in
eadem præſtantia reprehenduntur impu. libris in. 11. flo. &
ſic eam ſoluerūt ut patet ſupra in narratione facti uerſu. &
ſic etiā pro dicta quantitate flor. 11. & c. ſuper firmatis igi-
tur & deciſis nō debent officiales noua dubia excitare, nā
iſtud non eſt equitatem in mediū proponere ſed præteri-
tam calumniam inuenire. l. ſi. C. de decu. Et per iſtam etiam
clarius reſponſum apparet ad obiectionem videlicet quòd
mens ſtatuentium ſuper coniunctione duarū ꝓdictarū præ
ſtantiarum uideatur potius referri ad ſummā. de. 40. q̄ ad
iſtam de. 11. quaſi illa ſit prima & ſub generalitate compre
henſa, iſta autē quadam ſingulari gratia & fauore perſonæ
ſubſecuta, nam ut dixi non fauore perſonæ ſubſecuta, ſed
iuſtitiæ cauſa allegatę, & ꝑ officiales approbata talis mo-
deratio ſuperuenit, unde de ipſa debet iudicari ac ſi a prin.
3 ſic eſſent officiales. † nec fauor ſingularis ſiue ſpecialis im-
partiri dicitur ubi iuſtitia miniſtratur arg. l. unum ex fami-
lia. de lega. 2. & l. ſi creditori. de leg. j. facit. c. non debet. de
conſang. & affi. vel ſi uolumus dicere q̄ ex quadā ſingulari
gratia conceſſa fuerit iſta moderatio. §. & l. tunc idē. & for
tius dici debet per nouam & gn̄alem legē non vr̄ adimi q̄
ſpeciali grā reperit alicui ꝯceſſum. c. decet. de reg. iur. lib. 6.
in. c. j. & q̄ no. in. c. j. de conſti. lib. 6. & c. alma. de ſen. excō.
ad ſi. ubi patet ſpecialia priuilegia nō intelligi reuocata ꝑ
l. gn̄alem aliter diſponentē ubi de ipſis fiat mētio ſpecialis
iterū cōtra iam dicta obijcitur & vr̄ q̄ iſta prouiſio de eo
facta de Franciſco & eius filio ſit finita & extincta, q̄ a ad
præſens tp̄s ipſius prouiſionis relata & ad diſtributionem
tunc præſentē & q̄ ad tēpus ꝯcedit poſt tp̄s vr̄ denegatum.
l. ſtatuti. ff. de leg. 2. & l. imperator. ff. de poſt. & hoc ex uer
bis reformationis in ver. & ſic ipſos in dicta q̄titate flo. 11.
toto tp̄e præſentis diſtributionis, & c. ſed ad hoc faciliter
rn̄det quia præſens diſtributio dicitur ipſa taxa. d. §. & alijs
limitata ut ad ipſam menſurā diſtributionis ſubeant onera
in futurum donec dicta taxa non mutat̄ & hoc in futurū li
quide ſonant verba dictę prouiſionis ibi q̄ dictus magiſter
Franciſcus & Latinus eius oīa & ſingula & quæcūq; one
ra quocūq; noīe nuncupentur, & c. nam apparet ex verbis
ibi ſequētibus q̄ illa præſens taxa reſpicit futura onera ut
ad eius menſuram. §. & l. ſupra dicti ſubeant in futurū ipſa
onera quorū impoſitio & ab illo primordio deſcēdit ſicut
leges a prin. promulgantur & poſtea deducunt̄ in exerci-
tium ex quibus dicimus hodie etiā a mille annis citra pro-
latis. l. hodie. de pœnis. præſentem ergo diſtributionem, de
uintina debemus ſumere pro toto tēpore iuridicis eſt, vi-
delicet quo ad eius taxationem onera imponuntur arg. l.
arriani. C. de here. Ex quibus omnibus ſine ulteriori pro-
ſecutione de iure & de equitate concludo q̄ illa taxa de.
40. non debet conſiderari iſta coniunctione præſtantiarū
uintine & cinquine, ſed illa. 11. quæ eius loco ſubrogatur,
ut patet in ver. & dictam quantitatem flor. 40. auri reduxe-
runt, & c. cōiungendo igitur iſta de. 11. cum illa de. 10. con
cluditur q̄ duabus debet ſolui dimidia cuiuſlibet earun-
dem iuxta prouiſionem vltimam uel regualglo.

CONSIL. LXXI.

1 *Subſtitutio pupillaris expreſſa dicitur quæ poſthumo facta eſt.*

IN CHRISTI nomine amē. Dubia pro-
poſita uidentur in hac decidenda per com
munes regulas & doctrinas gl. & doc. & con
tingendo primū dubium cum tertio eſt dicē
1 dum † quòd ſubſtitutio facta poſthumo fuit
pupillaris expreſſa licet facta per uerbum cōmune. ſ. perue
niat quia facta fuit cum diſtinctione temporum, puta in pu
pillari ętate uel poſtea quandoq; iuxta not. in. l. precibus,
de impub. & alijs ſubſti. & l. centurio. de vulg. & pup. & c.
ſi pater. de teſta. lib. 6. iſta enim verba in pupillari ętate uel
poſtea quādocūq; & c. ſonant in pupillari ſubſtitutione ip-

fra tempora pubertatis, & ſic uerba bona ſuæ hæreditatis ſonant in ſubſtitutione directa pupillari, ſicut ſonarent in primo gradu nullo inſtituto, ut no. in. l. his uerbis. ff. de hæredi. inſti. & ibi Bar. Et ſic cócludo quod ad paulum ſubſti tutum mortuo pupillo ut proponitur ex pupillari omnia deuoluunt excluſa matre & ſorore pupilli, ut. d. c. ſi pater. facit ꝙ no. in. l. ex tribus. C. de inoff. teſt. per Cy. & licet nõ proponatur hæreditas adita per pupillum, tamẽ ſuitas con firmat tabulas pupillares & etiam exiſtentiam ſui hæredis operatur tranſmiſſionẽ paternę hæreditatis ad omnes iux ta cõem opi. de qua in. l. ſi infanti. C. de iure deli. & l. ex mi litari. §. ſi. de teſta. mili. & l. ſi filius qui patri. de vulg. & pu. & utrobique per Bar. In ſecundo dubio dicendũ credo ꝙ Ceciliæ cui nulla reperitur facta ſubſtitutio in illis. 16. li. ſuccedunt abinteſta. mater eius & Maria eius ſoror ut in aut. defuncto. C. ad orfi. quæ ſumitur ex corpore. de hære. quæ abinte. deſe. §. conſequens. & §. ſed hoc dicto, ergo. 16. li. in quibus reperiuntur inſtitute ſpectant ad eas & poſ ſunt petere, de hæreditate albertini. Super quarto dubio eſt aduertẽdum ad formam ſubſtitutionis factæ Paulo de ſigurello, dixit. n. teſtator ſi dictus Paulus decederet ſigu rellum ſuum hære. inſtituit &c. uidetur ergo ex iſta ſubſti tutione mortuo Paulo cum liberis uel ſine liberis ſugge ſtum uocari ex prædicta ſubſtitutione nec habet locum cõ iectura ſuitatis cõtra Pap. l. cum auus. de condi. & demon. l. cum acutiſsimi. C. de fideicõ. quæ habet locum cum ſub ſtituerit filius deſcendentibus nõ cum fratribus uel pror ſus extraneis no. Bar. in. d. l. cum auus. ſigurellum ergo di co ad iſtam hæreditatem Albertini mortuo Paulo admit tendum non iure directo licet hæc verba ſonarent cum di xit hæredita. inſtituit tamen quia Paulo non potuit ſubſti tui directo poſt aditam hæreditatẽ trahantur ad fideicõ. l. ſcæuola, ad treb. & l. ue his ciuibus. & qđ ibi no. de vulg. & pup. hæredes ergo Pauli ſicut ſunt Liſa & Maria tenen tur reſtituere ſigurello dictã hæreditatẽ Albertini rationi bus ſupradictis. Sed quinto & ultimo eſt dicendũ ꝙ Pau lus inſtituit hæredes duas filias & Mariã eius nepote filiã Albertini defuncti. & ſi qua ipſarũ deceſſerit in pupillari etate uel poſtea quandocunq; vulgariter pupillariter, &c. Ex quibus verbis patet ꝙ Lara. quæ proponitur deceſsiſſe in pupillari etate ſuccedſerunt Liſa & Maria ſuperſtites ex pupillari ſubſtitutione cum fuerint ætatis diuerſæ & ex preſſe dictum ꝙ pupillariter inſtituebat. i. ſubſtituebat per verbum mere directum & ſic Liſa & Maria ueniunt ex pu pillari licet Mariæ pupillariter nõ potuerit ſubſtitui. facit. l. iam hoc iure. de vulg. & pup. Concluſio prædictorũ om nium ſit ꝙ omnia bona Albertini mortuo illo filio Alber tini in pupillari ætate deuoluta ſunt ad Paulum. & hæc pri mo. Secundo quod mortuo Paulo bona prædicta Alberti ni deuoluta ſunt ad ſigurellum & ſibi debentur ab hæredi bus Pauli videlicet Liſæ & Mariæ. Tertio ꝙ illæ. 16. libræ relictæ Ceciliæ debeãtur matri Mariæ & eius ſorori. Quar to quod ad partem Lazariæ in bonis Pauli admittantur. ſcilicet Liſa Maria ex ſubſtitutione pupillari, & iſta eſt ve ra concluſio & veritas in prædictis.

CONSIL. LXXII.

1 *Gabella de quibus contractibus ſoluatur.*
2 *Inſtrumentum fundi æſtimati traditum facit emptionẽ præſumi.*
3 *Gabella de contractu emptionis & uenditionis non ſoluenda.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir ginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amẽ.
1 † Tantam familiaritatem emptio & uendi tio ex una parte & locatio & conductio ex altera inter ſe habere videntur ut in quibuſ dam caſibus probabiliter dubitetur ſub qua ſpecie prædi ctarum cadat contractus de quo agitur patent exempla. ff. loca. l. 2. & inſti. eo. tit. poſt prin. hæc antẽ dubitatio merito adaptatur ad caſum noſtrum de quo quæritur. Nam ꝙ iſta datio boum & æquorum ſit cenſenda emptio probat æſti matio facta de ipſis. l. plerunq; de iure iu. probat etiã peri culi receptio quæ uenit ex natura ipſius ꝯtus emptionis. potius aũt ꝙ conductionis. l. j. & l. ij. C. de peri. & cõ. rei ven. probat etiã mentio pętj circa finẽ pacti, nã verbũ pretium adaptat proprie ad contractum emptionis & uenditionis. C. de predijs curi. l. ſi. etiã ibi no. Præterea iſta aialia ſicut æſtimata cenſent inſtrm fundi ꝙ probat pactũ ibi occaſio
2 ne laborandi dictas poſſeſsiones, &c. † ſed lege cauet ꝙ cũ traditur inſtrumentũ fundi æſtimatum ad actum creditur, ut colonus dictũ inſtrumentũ habeat emptum ille eſt text. in. l. 3. ff. loca. ubi vr̃ caſus pro iſta parte. ſ. quod dictorũ ani malium ſit cenſenda emptio non locatio poſtꝗ fuerunt tra dita eſtimata & etiam periculo conductoris cũ libera po teſtate alienandi & diſponendi de ipſis pro libito uoluntа tis ꝙ pactũ conuenit vero dño non conductori. l. in re man data. C. mandati. & l. ſi. C. de acq. poſ. & iſta vrgent pro illa parte, ſcilicet ꝙ iſta ſit cenſenda emptio. & per cõſequens
3 veniat gabellæ ſolutio. † Sed in ꝯriũ ꝙ gabella de iſto ꝯtractu tanꝗ de cõtractu emptionis & uenditionis ſolui nõ debeat manifeſte probatur iuribus & rationibus. & pmit to ꝙ in multis ſimilibus vnus contractus incidit in alium per modum pacti & acceſsionis quo caſu talis contractus acceſſorius cenſetur pars principalis ꝯtractus, & illa actio quæ oritur ex contractu principali oritur ex contractu il lo incidente, ut eſt caſus no. in. l. fundi partem. ff. de ꝯhen. emp. & de actio. empt. l. ſi ſterilis. § ſi tibi. ubi etiam de hac mixtura & ſpecie actionis vnius. Item cum iſta mixtura contingit debemus inſpicere quid agatur principaliter in ter partes & ſic ꝙ ab eo quod principaliter gerit acceſſoriũ etiã iudicet licet haberet naturã diuerſam ſi principaliter per ſe ſtaret, ut eſt caſus in. c. ſuper eo. de preben. lib. 6. & l. ſi & ſi nõ ſint. §. ſi. ff. de au. & arg. leg. & Bar. plene no. de hac mixtura ꝯtuum diuerſorum & diuerſarũ naturam haben tium in. l. Ariſto. ff. de donatio. per cuius dicta deciditur iſta quæſtio. ſ. quod gabella tanꝗ de ꝯtu emptionis nõ de beatur. Certum eſt. n. ꝙ hic principaliter aſſictantur ſiue lo cantur predia & occaſione laborandi dicta predia & quæ traduntur ſic æſtimata cenſentur tanꝗ inſtrumentũ & per principalis ꝯtus conditionis per. d. l. fundi partem. ubi ca ſus & hanc partem expreſſe tenet dñs Bal. etiam in. l. quo ties. ff. de iure do. ubi licet æſtimatio predij dati in dotẽ fa cit emptionem tñ ſoluetur gabella, ut de contractu dotis non tanꝗ de ꝯtractu emptionis quia contractus dotis qui principaliter agit in hoc debeat attẽdi nõ natura acceſſorij deſcendẽtis ex eo & ita ibi ipſe nota. Item ꝙ in caſu nr̃o non poſsit dici preciſa venditio, ſed in euentum certe con ditionis colligitur ex tenore pacti. Ex quo patet ꝙ ſi finita locatione extant dicta animalia oĩa ipſa dñi reddi in eadẽ æſtimatione. ſed ſi extant pro parte ſimiliter ad reſiduum æſtimationis non extantium teneantur, ſed ſi nulla extant tunc ad æſtimationẽ præciſe. non tenet conductor ſed di uerſimode & incertũ conditionis euentũ. ex quo infero ꝙ cũ natura principalis ſit ꝯ nõ tranſeat dñium, ut. l. nõ ſolet locati. ita nec in iſto acceſſorio tranſeat ſimpliciter. ſed ita demũ ſi diſcuſſerit iuxta formã pacti. pro hac parte facit ꝙ no. Bal. poſt Cy. in. l. j. C. cõmo. ubi in dubio æſtimatio non facit emptionem ſi natura principalis ꝯtus repugnet. Ex iſtis ꝯcludo ꝙ ſiue iſta ſit cenſenda emptio cũ ſit acceſſoria ad ꝯtum locationis gabella non debetur, talis uero æſtima tio non facit emptionẽ tunc multofortius non debet. nec ob. uerbũ pretium, quia quãdoq; ponitur impropriè ſi pro priè ſumpto nõ ꝯuenit ꝯtui de quo agit. ff. loc. l. q. in ſiũ. §. qui eadem. ad prædicta addi debet diſputatio Bar. quæ in cipit publicanus. ubi ſimilis dubitatio an locatio vel uendi tio cenſeatur ad quod tendit illa notabilis diſputatio. Ad alia iura & rationes ſuprafactas in contrarium non expe dit reſpondere cum ex prædictis appareat reſponſio.

CONSIL. LXXIII.

1 *Filiuſfamilias an ſine conſenſu patris poſsit eſſe in iudicio cri minali.*

Conſenſu

2 *Conſenſus patris quando requiratur in contractibus filiorum.*
3 *Clauſula petit omni iure uia modo & forma quibus fieri poteſt quid includat.*
4 *Exceptio nullitatis prohibita contra ſententiam non includit nullitatem ex capite alterius ſtatuti deſcendentem.*
5 *Clauſula non obſtante aliquo ſtatuto quid operetur.*
6 *Excipere prohibitus de nullitate prohibetur de ea principaliter agere.*

IN CHRISTI uomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amẽ.
1 † Viſis omnibus & ſingulis de quibus.ẽ ſit
mentio & maxime allegationibus iuris factis in fauorẽ curiæ cõtra dictum Philippũ
bannitum & condemnatum ut proponitur non ſequendo
ordinem prædictorum dubiorum ſed primum cũ ultimo
coniungendo in ipſis quid de iure ſentio declarabo breuiter quia leuia & deinde deſcendam ad ſecundum & tertiũ
quæ ad idem tendunt & magna urgentia ꝯ dictum Philippum. Quo ad primum vr̃ proculdubio dicẽdum dictum
Philippum filiumfa. habere legitimã perſonã ſtandi in iudicio in hac cauſa nullitatis & abſque patris conſenſu. ſicut
enim in dicta cauſa principaliter mota cũ ſit criminalis q̃a
agitur de pena applicanda fiſco: ut.l.fi.de priuat.delic. itẽ
Philippus habuiſſet legitimam perſonã: ut.l.inter liberas.
de adu. ita etiam cõtra condemnationem de eo factã uidetur defenſor idoneus etiam abſque patris conſenſu ut ſit
eiuſdem naturæ hæc cã nullitatis quæ deſcendit a principali ſicut eſt ipſa cã principalis. ut no. in cle. diſpendioſam.
de iud. & ꝙ no. Bar. in.l.ſolent. de ali. & ciba. leg. Præterea
2 † regula eſt ꝙ in caſibus in quibus patri nõ quæritur uſuſfruct. nõ requiritur eius cõſenſus ut.l.cũ oportet.§.neceſſitatem. de bo. quæ libe. & .c.ſi annũ. de iude. lib. vj. ubi plene
ſcripſi. ſed in caſu nr̃o in quo agitur de delicto filij & condemnatione inde ſecuta nihil ad patrẽ attinet cõmodi uel
incõmodi. C.ne fi. pro pat. l.j. & .l.ſancimus. de pe. & per
conſeqnens in hac impugnatione condemnationis patris
autoritas uel conſenſus fruſtra quæritr̃ cum hæc non ſint de
adminiſtratione patrimonij ſed de debiti punitione arg.l.
in copulandis. C. de nup. In quarto dubio allegatur ineptitudo libelli ſuper nullitate producti in quo debuit iudicis
officium principaliter implorari quia dicto officio iudicis
nobili petitur ſententiam declarari nullã: ut.l.quæ ſub cõditione.§.fi.ff.de condi.inſtit. per Bar. ad hoc dico ꝙ libellus in ſui narratione eſt apte conceptus. nã aſſeritur in eo
ſententia ſine condemnatione nulla: quia tenor ſchedule
citatorie non deprehenditur regiſtratus in actis iuxta formam ſtatuti. Ex quo ergo capite concluditur & petit dictam cõdemnationẽ & ſniam declarari nullam &c. Ex his
uerbis ſatis imploratur iudicis officium cum hoc fieri petitur per ſuã ſentẽtiam nec eſt neceſſe dicere uel exprimere
ꝙ ius officio hic faciat ſicut nõ eſt neceſſe exprimere ſpẽm
actionis ſm opi. cõſuetudinẽ & iure canonicorũ approbatã c. dilecti. de iudi. & inſti. de ac. in princ. & ſatis in effectu
vr̃ implorari iudicis officium cũ petitur ꝙ ſententia declaratoria ſuper nullitate ꝓferat & alia facit de quibus includitur libelli effectus ergo & ꝯctõnẽ & petitionẽ debemus
attẽdere nõ uerborũ corticẽ & ſi nõ explicite tñ implicite
ſub expreſſis cõcluduntur. ar.l.ꝙ te.ſi cer.pet. & .j.q.j. Mar-
3 chion & Baſilides. † Præterea in fine libelli dicitur ꝙ prædicta petit omni iure uia & forma & modo quibus melius
de iure põt. Ex quibus uerbis ſic generaliter expreſſis ois
actio omne officium iudicis quod & quæ ex narratis concipi pñt uidentur cõcluſa & expreſſa ſingulis quę ſub genere
continentur: ut no. Inn. in c.cũ dilectus. de or. cog. facit l.ſi
chorus. de lega. iij. Pro confirmatione prædictorũ accedat
quod no. Bal. in.l.gallus.§.ſi eius. de lib. & poſthu. Deſcendo ad ſecundam & tertiam exceptionẽ quibus dicitur phi.
nõ debere audiri ꝯ ſententiam & cõdemnationẽ latam in
eius cõtumaciã reſiſtente ſtatuto & pbi. aliquid ꝯ talẽ ſententiã poſſe obijci uel opponi. & etiã præſumente ꝙ fuerit
rite lata & rectè hęc ergo eius petitio cui ſtatutum reſiſtit
nõ vr̃ poſſe per iudicem admittenda cũ conſtet ex ſtatuto
prædicto ſibi non competere ius petendi ad hoc quod no.
C. de tranſac. l. ubi pactum. & .c. examinata. de iudic. & c.ij.
de offi. uica. per Inn. in contrarium allegatur ſtatutum ſub
rubri. de modificatione proceſſuum fiẽnda in realibus quæſtionibus & cauſis. ubi patet ꝙ ſchedule quæ mittuntur accuſatis de impe. uel inquiſitis debẽt regiſtrari ſiue ſcribi in
actis una cum cõmiſſione citationis. & in fine dicti ſtatuti
ſubiungitur ꝙ quicquid contra prædicta uel aliquod prędictorũ factũ fuerit uel inde ſecutũ nõ ualeat & nõ teneat ipſo iure. Ex hoc ergo ſtatuto dicit̃ dicta cõdẽnatio & ſnia
nulla cũ ſchedula nõ fuit nec ſit in actis regiſtrata ſiue ſcripta. Vtrũ ergo hæc nullitas poſſet opponi uel obijci merito dubitat̃ cuius dubij ſolo optimè & clarè colligit̃ ex no.
per Bar. in l.j.ff. ꝙ ui aut clam. vbi quãtũcũq; per unum ſtatutũ ſit prohibita ois exceptio nullitatis ꝯ ſniam uel ꝯctũ ſine aliã diſpõnẽ: non per hoc vr̃ prohibita nullitas quæ deſcendat ex capite alterius ſtatuti: ut ſic ſtatutum ſtatuto ſic
iura iuribus concordentur. l.j. C. de inoffi. do. expedit. n. iura iuribus ꝯcordari & correctionem quãtum poſſumus euitare. c. cũ expediat. de elec. lib. vj. & quod ẽt no. Bar. in extraua. ad reprimendam. ſuper uerbo non obſtante. Pro deciſione. c. huius dubij adduco quod no. Io. an. in addi. ſpec.
in tit. de executione ſententiæ.§. poſtremo. ubi ſi unũ ſtatutũ dat certã formam ſentẽtiandi & illud iubet ſniam infra
tempus executio. mandari non obſtante aliquo ſtatuto. dicit enim quod ſententia in qua conſtat formam primi non
fuiſſe ſeruatã executioni nõ mãdabitur. nec dicatur primũ
ſtatutum fuiſſe ablatum. allegat ad hæc multa iura quæ ibi
uidere poterit qui uoluerit. † Ex cuius deciſione ſatis colli-
5 gitur ꝙ ſi clauſula nõ obſtante aliquo ſtatuto &c. nõ impedit quin per alterum limitetur. multominus clauſula generis ꝙ nõ obſtet nullitas quæ deſcẽdit in caſu noſtro ex iſto
ſtatuto & hæc eſt ipſa ueritas quia ſtatutum ꝙ loquitur de
ſentẽtia debet intelligi de illa in qua ſtatutorum ſolennia
ſunt ſeruata abuſiue dicitur ſnia quæ non rite profertur. l.
iiij.§. condemnatum. ff. de re iudic. & .l. non putauit.§. non
quæ niſi. ff. de cõtratab. & per iſta tolluntur multa q̃ in allegationibus factis pro parte curiæ reducunt̃. fundantur. n. ſuper ſtatutis præciſe de præſumpta ſolennitate in ſententijs
& ꝙ prius debet ſoluere &c. nam dñt intelligi ubi conſtet
per acta contrarium hoc eſt ſolennitatem inductã ꝑ aliud
ſtatutum fuiſſe omiſſam. uincit enim omnem præſumptionem probatio contraria per aſpectum uiſibilem nec eſt uerum quod illa præſumptio ſit fictio quia hoc ſtatutum nõ
dicit ſed bene dicit quæ forma ſeruetur antequã ad bannũ
uel ſentẽtiam procedatur cuius formæ omiſſio reddit ſententiam nullam. l. qui Romæ.§. flauius. de uer. obli. c. Piſanis. de reſti. ſpo. & .c. prouida. de elec. lib. vj. & fruſtra ſtatuta de modo cita. fiendarum eſſent ædita. ſi ꝯ ſententiã non
poſſet obijci eam non fuiſſe ſeruatam non poſſet iudex ſine aliqua citatione procedere ad ſententiam ſi in tantum
eſſet pro ſnia præſumendum ꝙ nõ reciperet probationem
in contrarium ꝙ ſatis eſſet abſurdum & aperta uia contra
innocentiam cum iudex poſſet audita aliqua defenſione
uel omiſſa omni citatione ad ſententiam proſilire ꝙ non
poſſet facere etiam Imperator cle. paſtoralis. de re iudi. facit etiam. c. quoniam cõtra falſam. in prin. de proba. nõ ob.
ꝙ aliter ſtatutũ ſub rubrica prædicta de modificatione &c.
intelligatur cum procedatur contra præſentem non cõtra
abſentem & contumacem ut in caſu noſtro quia uerba dicti ſtatuti directo ſe hñt in contrarium nec poſſent ad præſentem adaptari ut placet eius inſpectione ideo aliter non
6 declaro. † Super eo quod multum ſe extendet alleg. quod
prohibitus excipere de nullitate prohibeatur de ipſa principaliter agere habet cõtra ſe iſta allegatio multa & dicta
doctorum cle.j. de re iudica. no. Bar. in. d.l.j. qđ ui aut clã. c.
debitores. de iureiur. c. ꝯſtitutus de appel. cũ multis ſimi. reſtat ergo quia nullitas allegata deſcendens ex capite alterius ſufficit ad ipſius ſententiæ ęliſionem per iura & rationes prædictas. Ex quibus liquide infertur libellum pby. aptum in narratione & concluſione iuxta cuius formam ſententia eſt ferenda per cap. licet heli. de ſimonia &c.

CONSILIVM LXXIIII.

1 *Conditio ſeu clauſula ſi ſine liberis deceſſerit talem ſubſtituo. quid operetur.*
2 *Mens in interpretatione legum ſtatutorum & teſtamentorum attendi debet.*
3 *Filij conditionaliter in ſtatutis apprehenſi per modum diſpoſitionis expreſſi alios excludunt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amé.
1 † Contra phi. faciunt no. per Bar. & Bal. poſt gl. in. l. Lucius de hæred. inſti. ubi expreſſe patet quod ſubſtitutio ſi ſine liberis &c. nõ facit nec operatur incluſio ipſorum liberorum quia nñ per modum diſpoſitionis ſed conditionis de ipſis liberis facta eſt meotio & uerba conditionaliter prolata ooo inducunt diſpoſitionem. ut. l. ſi quis ſub cõditione. ff. ſi quis omiſ. cauſa teſt. & l. ex facto etiam de hæred. inſtit. nec Ioãnes pater phy. ſpe ſubſtitutionis de ſuis & le. li. l. ex pluribus oõ uidetur ergo ſubſtitutionis iure nec etiam tranſmiſsionis paterne ſubſtitutus admittendus & ipſe noo admittitur tanquam ſubſtitutus uel ui tranſmiſsioois ut dixi liquide inſertur quòd dictus Philippus ab Andrea dictã poſſeſsionem non poteſt uendicare taoquam rem quæ ſubiacet alicui reſtitutiooi fiende per quondam Bartholomæum filium dñi Ioannis teſtatoris quia idem Bartholomæus ſi ſine liberis deceſsit tameo noo reperitur grauatus aliquid reſtituere phi. de hæreditate domini Ioannis & per pñs nec Andr. item quia hæres Bartholomæi noo uidetur poſſe in dicta poſſeſsiooe inquietari a dicto Philippo oon habente aliquam actionem ut dixi. facit cap. examinata. de iudi. & l. ſi pupillus. §. uideamus. de neg. geſt. ubi ſine actione nemo experitur ex hoc etiã ioſertur & aliud ꝙ executores ad pias cauſas nõ pñt petere portiones aliorum filiorum dñi Ioannis præcedentium & ſimiliter nec Bartholomæi quia dicta ſubſtitutio erogandi booa pro anima facta eſt io defectum omoiũ ſi deceſſerint ſine liberis, ſed hic Ioaones deceſsit cum liberis ergo expreſſe contra mentẽ teſtatoris executores pro anima peterent dicta bona cum ex præſumpta mente defuncti ſuperſint bona quæ habẽt excludere dictã ſubſtitutionem pro anima. ſecutus. n. teſtator ordinẽ charitatis & conſilium beati Auguſtini prætulit nepotes ex filia ipſi deo: ut no. in. l. ſi quis ad declinandam. & ibi no. C. de epi. & cle. Ex prædictis directo reperitur uoluntas & iotentio teſtatoris quia uero Philippus habebit quia nõ ſubſtitutus nec pauperes pro anima teſtatoris deficiente ꝯditiooe ſubſtitutionis ipſorum facta in defectum omnim filiorum decedentium ſine liberis cum hic ſuperſit Philippus unus de liberis Ioannis qui ſm hoc ſibi non proderit & nocebit ani-
2 mæ teſtatoris aui ſui. † Sed certè iudicio meo iſta ſic ad corticem intelligere & mentẽ teſtantis ioſringere ſatis ſonant in abſurdum quæ abſurditas in intellectu legum teſtatoris & omoim diſpoſitionum euitanda eſt &, circũſcriptis uerbis mẽs teſtatoris ſequenda eſt: ut. l. ſcire oportet. §. & ſi maximè de excu. tuto. & l. diuortio. ſol. ma. & l. iij. §. conditio. de adi. le. & l. iij. C. de libe. præte. & c. dudum. de præben. lib. vj. facit. cap. intelligentia de uer. ſig. & c. Marchion & Baſilides. j. q. j. ut ergo intẽtio teſtatoris nõ ita iotelligatur ad abſonum iotellectum dico non abſurde dici poſſe ꝙ liberi ex filijs præmorientibus admittantur ad portiones aliorum decedentium ſine liberis uigore ſubſtõnis licet cõditionaliter facta ſit de ipſis mẽtio in hoc caſu. Primo probo quia iura quandoque liberos ioterpretantur uenire excluſo ſubſtituto alio. & ſi de ipſis nõ fiat mentio ut. l. cum auus. de condi. & demon. l. cum acutiſsimi. C. de fideic. ſi ergo ubi nulla ſit de liberis filiorum mẽtio lex ſupplet & ſubintelligit multo magis mentio de ipſis facta cõditionaliter debet accipi tanquam pura ne ſucceſsio teſtatoris liberis ſiue nepotibus excluſis ad extraneos deuoluatur cõtra eius mentem. Secundo hoc optimè probat tex. in dicta. l. Lucius. in fi. de hæred. inſtitu. ubi iuriſconſultus loquens de liberis comprehenſis in teſtamento per modum cõditionis. dicit prudens conſilium teſtantis animaduertitur. non enim fratrem ſolum prætulit ſubſtitutis ſed eius liberis. ecce ergo ꝙ liberi per modum cooditionis ꝯprehenſi ueoiunt iudicio teſtatoris & gl. quæ dicit tàcite. l. ab inteſtato & c. nimis offeodit iuriſcõſulti uerba. qui clarè loquitur prout. ſ. patet & ex intellectu gl. ſequeretur ꝙ ſi Ioanoes primo cũ liberis deceſsiſſet & quatuor alij poſtea ſioe liberis ꝙ liberi Ioannis nihil haberent de portiooibus prædictorũ ſed poſſent diſponere in quoſcunque extraneos cõtra mẽtẽ & uerba teſtatoris qui ſingulis ſubſtituendo & poſtea in defectum omnim ſine liberis decedentium ſubſtituit. alium uoluit ius legitimarum hæredi. inter liberos confirmari ut. l. potuerit. & l. uel ſingulis. de uul. & pup. uel ſaluando illam gl. Bar. & Bal. poſſum dicere ꝙ iuc habeat locum no. ibi per eos quando poſt gradum filiorũ decedẽtium ſine liberis oõ prouidit de alio ſubſtituto in defectũ omnium ſed ſi prouidit de ſecundo tertio & ulteriori ſubſtitutione nepotibus excluſis iſtis ſequentibus forte extranei admittantur dicendum eſt liberos licet cõditiooaliter cõprehenſos pro ſubſtitutis haberi per præalle. l. cũ auus. & l. cũ acutiſſimi. & ita in caſu nr̃o ĩ quo facta eſt ſubſtitutio pro aoima ſi omnes deceſſerint ſine liberis. vr̃. n. teſtator liberos prætuliſſe aiæ per prædicta uerba ut expreſſe dicit tex. io d. l. Lucius. & probat rectus ordo charitatis ut dixi. & iſta modificatio ad dictam glo, & dicta Bar. & aliorũ vr̃ mihi iuſtiſſi-
3 ma & æqua nec poſſe dici cõtrarium. † Quarto confirmo per ea quæ no. Bar. in ſimili in. l. ij. §. uidẽdum. ad tertũ ubi filij in ſtatutis conditionaliter apprehenſi uidentur ꝑ modum diſpõnis expreſsi quo ad excluſionem aliorũ ſucceſſione ab inteſtato. quod exemplifico prout ipſe ibi no. & Bal. in. l. conuenticulam. C. de epi. & cle. ex quorum exemplis patet quod illa regula quod uerba cõditiooalia nõ diſponũt non eſt perpetuo uera: imo diſponunt qñq; & maximè in caſu nr̃o in quo uerba illa ſi filij mei omnes ſine liberis deceſſerint &c. fauore dictorum liberorum uidentur appoſita ut in. d. l. Lucius. Ex prædictis ſine ulteriori proſecutione concludo ne iudicium dñi Ioannis & ſua intentio ſubuertantur & ordo charitatis & ordinis ut teſtator diſponit obſeruetur quod dictus Philippus poſsit dictam poſſeſsionẽ alienatam tanquã ſubiacentem reſtitutioni uendicari. per aut. res quæ. C. cõmunia. de leg. ad alia dubia de quartis detrahendum dico & uerum credo id quod ſupra eſt deductũ in allegationibus circa finẽ ipſarum.

CONSILIVM LXXV.

1 *Procurator an poſſit pacto obligare dominum ut non poſſit in ciuitatẽ morari.*
2 *Diminutus capite dicitur ciuitatem perdens.*
3 *Patria eſt parentibus præferenda.*
4 *Conuentio ſtatum perſonæ lædens rempublicam ciuitatis lædere dicitur.*
5 *Morari cum aliquo obligatus non intelligitur ſingulis horis.*
6 *Modicum pro nihilo reputatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Viſo diligẽter inſtrumẽto procurationis in perſona nobilis uiri napulioois quondam Tiberti de Ceſena procu. conſtituti a Geminiano ſuo nomioe & tanquam legitimo adminiſtratore Iacobi & Iuliani filiorum ſuorum. Viſa etiam copia inſtrumenti pacis & concordiæ factæ per dictum Napulionem cum Iuliano quondam Iacobi Belli uigore dicti ſui mandati diſcutiendum eſt utrum dictus Napulio procurator in coocordia & pace firmato cum dictus Gemioiaous & prædicti eius filij nullo modo debeant ſtare habitare nec uenire in dicta ciuitate Ceſene nec prædictã ciuitatẽ aliqualiter trãſire nec etiã habitare uel ſtare in dicto comitatu. ſaluo quod per comitatum Geminiano liceat trãſitum facere nec eius filius. & ut dixi uiſa forma mandati quæ eſt exacta dili-

diligentia obſeruanda.l.diligenter.ff.manda.&c.c.cum dile
cta.de reſcrip.uidetur quod uigore dicti mandati non po-
tuerit hic promittere uel paciſci.habuit.n.mãdatũ ad pacẽ
& concordiam faciendam & recipiẽdam dicto ſer iuliano
quondam Iacobi de morte dicti Iacobi ſui patris & de per
cuſsionibus ſiue iniurijs inuicem illatis.& ad promittendũ
perpetuo obſeruare & ad ponendum in dicto iſtro pacis
oẽm pęnam iurĩ & ad dandum oẽs fideiuſſores &c.& iſte
eſt tex.totius effectus mandati in quo mandato nõ uidetur
includi iſte caſus grauiſsimus perdendi ſiue amittendi pro
priam ciuitatem ſiue patriam quæ cuilibet eſt dulciſsima:
2 ut l.qui habeat.ff.de leg.iij.† Item ille qui perdit ciuitatem
dicitur capite diminutus media capitis diminutione inſti.
de cap.di.poſt principium.'procurator aũt quantumcumq;
habeat mandatum expreſsis certis caſibus ſpãlibus nunq̃
tñ ſub clauſula generali ſequenti ueniũt grauiores niſi ſpe-
cifice exprimatur.nulli uero dubium quod perdere ciuita-
tem & ſic exulare cũiunctoſq; ſanguine dimittere eſt duriſ-
ſimum & forte grauius q̃ unius inimicitias ſuſtinere. unde
non eſt ueriſimile geminianum de hoc ſenſiſſe uel cogitaſ-
ſe:quia pactum tale eſt alienũ ab omni humanitate & me-
ram duritiẽ & uindictam ꝯtinet ideo odioſum:ut.l.ſeruus.
3 ff.de ſer.expor.† Item adeo patria originis debet eſſe dul-
ciſsima quod ipſius charitas prævalet charitati paterne. nã
licitum eſt occidere patrẽ uenientẽ ꝯ patriã.l.minime.ff de
reli.& ſump.fune.dicĩt. n. eum quodãmõ genuiſſe ſicut ſi
eſt pater.hinc eſt quod obtemperãdo debet quis potius obe
dire patrię q̃ parentibus.l.ueluti.ff.de iuſt.iur.facit.l. poſtli
minium.§.filius de cap.hinc eſt ꝙ ciuitas põt uendicare ci-
uem ſuũ detentũ ab illo ſicut pater filiũ. l.de iure.j. rñ.ff.ad
munici.&.l j.ff.de rei uend.Ex quibus infertĩ quod habens
gñale & liberum mandatũ non põt eius uigore grauare pa
trem ad exheredationẽ filij.c.quintauallis.de iureiuran. ita
nec uigore ſimilis mandati vr̃ poſſe procuratorẽ exhereda
re ciuem patria ſua ex qua exheredatione ſiue exilio perde
ret patria iura ciuilitatis in cinẽ.quantum ergo ad hoc qa
iſtud pactum tendit ad publicam leſionem non ad rem fa-
miliarẽ ſiue ad intereſſe tãr paciſcẽtis illud pactũ eſt nullũ
ut eſt caſus in.l.iuris gentium.§.ſi paciſcar.ff.de pac.&.J di-
cã.Preterea iuliani quondam Iacobi ſic paciſcentis' non ur̃
intereſſe ſic paciſci q a ex hoc nihil ſibi adeſt. ſtipulationes
aũt & conuentiones ſunt inuente ut unuſquiſq; paciſcar̃ qđ
ſua intereſt ut.ff.de uer.ob.l.ſtipulatio iſta.§.alteri. paciſci
uero quod non liceat mihi in ciuitate uel in domo mea in-
trare uel habitare nõ vr̃ paciſcentis intereſſe.l.pe.ff.de pact
& ſi dicatur imo intereſt remouere ab oculis inimicũ ſuum
qui pr̃em occidu.rñden quod qui pacem & concordiã per-
petuam facit non vr̃ hoc poſſe honeſte dicere:quia ſic indi-
gnationem pęne nõ irrogare & duritiem in animo retinet
ꝯ naturam pacis & concordie quę eſt deponere oẽm animi
4 langorẽ.ut.d.l.ſeruus & inſtitu.de iniur.ad ſi. † Ex iſtis in
hoc primo dubio ſine ulteriori ꝓſecutione concludo quod
ſ.dicta conuentio quæ ledit ſtatum perſone ledit ẽt rempu
blicã ciuitatis q̃ implenda eſt hominibus ſiue copia hoim:
ut.l.j.ff.ſolu.ma.&.l.cũ tõ de bõ.dã.l.nullius momẽti.nec p
pręſidem ſiue dñm ciuitatis qui ex hoc leditur debet habe.
beri rata.Ex predictis ẽt conſequenter infertur deciſio alte
rius dubij utrum.ſ.fideiuſſores teneantur ad pœnam ẽt ſi ſe
& ſua principaliter obligarunt ſe facturos & curaturos &c.
nam cũ principalis obligatio nulla ſit per ea quæ dicta sũt
ſuperius non uideĩ ſubſiſtere obligatio acceſſuria ſine prin
cipali.l.fideiuſſor obligari.&.l.marcellus.de fideiuſ. & ma-
xime ut dixi quia dictum pactum uidetur ꝯ publicam utili-
tatem principaliter non firmatur pęne adiectione nec ẽt iu
ramento.c.ſi diligẽti.de fo.compe.&.l.non dubium. C. de
legi.priuare.o.homines perpetuo tempore ciuitatis non ui
detur pertinere ad priuatas pactiones ſed habentes merum
imperium ut.l.non diſtinguemus.§. deliberari.ff.de arbi. fa
cit.l.liber homo.ff.ad.l.aquili.Venio ad ſm dubiũ in quo p̃
ſuppoſita pacti ualitudine ſiue efficacia queritur utrũ quia
iulianus filius gemioiani in portu ceſenatico diuerſis tem-
poribus repertus eſt ſtare quandoq; per quatuor dies q̃nq;
per diem & noctem & ſucceſsiue ſeptem uicibus tã de die
q̃ de nocte in ciuitate ceſene & eius portu utrum ꝯ eum fi-
deiuſſores & partem ſit pęna commiſſa.& vr̃ quod ſic uigo
re pacti permittitur ſibi ſoli per comitatum tranſire nõ au-
tem pernoctare uel diebus aliq̃bus manere ibi.nam uerbũ
tranſitus motum perſone ſignificat.non autẽ ſe in locu ſige
re uel dormire & proprietati uerborum inherendũ eſt:ur.
l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exercitoria.Sed ꝯtium eſt de iure
dicendum nec ita amare iſtud uerbum tranſire eſt interpre
tandum ut non poſsit tranſeundo hoſpitari quieſcere &
5 dormire.† ſic.n.in ſimili dicit lex in caſu cõuerſo ꝙ ille qui
tenetur cum aliquo morari non intelligiĩ uelle ſingulis ho
ris uel momentis:ut.l.ſi quis ita legauerit.de condi. & de-
mõſtra.&.l.meuia.de annuis legatis ciuiliter.n. uerba inde
finite prolata ſunt intelligenda non amare.ff.ad ex hi.l.'ulti.
& ſolu.matri.l.j.& per doc.de conſe.diſtin.v.ſicut tibi. Itẽ
ex pacto ſibi conceditur quod poſsit tranſire ſed non diciĩ
eſſimatio greſsibus ẽt ſine intermiſsione ergo non vr̃ ſibi
prohibitum ſtare uno uel quatuor diebus quia in ſimilibus
mora modici temporis non curatur ut.l.ſi debitori.ff.de iu
di.&.l.ſi poſt tres dies.ff.ſi quis cautionibus.facit quod no.
6 in.c.cupientes.de elec.libr.vj.in glo. Hinc † dicitur quod
non videtur ueniſſe qui non ſtetit in.c.j.de iudi.Fingitur.n.
non fuiſſe in loco qui eſt ad breue tẽpus:ut.l. ex facto. ff. de
heredi.inſtitu.&.l.ſeruis urbanis.de legat.iij.cum multis ſi-
milibus eſt.n.tranſitus multũ priuilegiatus quia in eo alias
prohibita cõceduntur.patet in.l.ſi quis.C.de edi.priua. Ex
quibus in hoc ſecundo dubio concludo quod dictus iuliã-
nus pernoctando & ſtãdo diuerſis diebus uicibus ut in the
mate ponitur non incidit in aliquam pęnam ut in rationi-
bus ſupradictis.per iſta nõ expedit alia dubia proſequi præ
dictis concluſionibus ueris remanentibus de iure & æqui-
tate prout ſentio concludo &c.

CONSIL. LXXVI.

1 *Filius rem patris conſentientis uxori ſue cauſa mortis donare poteſt.*
2 *Stipulatio de ſoluendo morte filij ſecuta effectum habet irreuocabilem*
3 *Stipulatio ſuper contractu interpoſita eius naturam aſſumit.*
4 *Pater conſentiens filio bona ſua donanti an ex hoc cenſeatur ſua bona obligare.*
5 *Inopia unius quandoque auget obligationem alterius.*

IN CHRISTI noĩe eiuſq; matris & beati
1 antonij amen.† Per modũ conſilij roborãdo
& confirmando quæ dicta ſunt ſuperius de-
ſcendo ad dubia elicita ex themate & primo
ad primũ a quo ſiue ex cuius deciſione pẽdẽt
alia dubia quæ ſequuntur. Queritur ergo utrum conſidera
tis uerbis ſtipulationis & promiſsionis factę per partem de
dando tradendo uel exhibendo quantitates denariorum
tres & bona donata.A.B.eius filio uxoris ſue ipſi. b. donan
ti morte ſecuta poſsit & ualeat idem.A.eius pater mortuo
dicto.B.eius filio ſuperſtite dicta eius uxore donataria di-
cta donatio ex penitentia dicti patris reuocari qui filio ſic
donanti conſenſit autorizauit & per ſtipulationem promi
ſit.ut.ſ. & vr̃ ꝙ non poſsit:quia donatio cauſa mortis ut fuit
iſta facta a filio patre conſentiente morte filij confirmatur
ut.in.l.qui precio.ad finem.& ibi per Bar.ff. de dona. cauſa
mortis.reſolutio ergo dictę donationis non vr̃ pendere am
modo ex arbitrio patris qui nõ donauit ſed donanti ꝯſenſit
2 qđ aliud.eſt:ut l.aliud de reg.iur. † Item ſtipulatio de ſol
uẽdo ſecuta morte filij vr̃ habere effectũ irreuocabilẽ ſicut
pactum factum de non reuocãdo donationẽ cã mortis : ut.
l.obi ita donatur.ff. de do.cã mor.tale.n. pactum de dando
& tradendo ſtipulatione uallatum vr̃ excedere terminos
ad naturã donationis cauſa mortis.ꝓut in ſimili dicit tex.
in.l.lucius.ff.depo.His non ob.ꝯrium vr̃ de iure dicendum
inquantum dicta donatio ſe extendit ad obligationem bo-
norum patris & non ipſius filij quæ eſt pro dimidia tam
librarum centum q̃ in alimẽtis & uite neceſſarijs prout pa
tet ex conceptione dictę donationis & ſtipulationis.facit.
l.cos

l.reos.§.ſ tab.de duobus reis.narraſ.n.quod idem. b. filius donauit de bonis ipſius.b.& dicti eius patris libras.c.Item quod alimentarentur in una domo de ꝓperſe omnibus ſibi neceſſarijs & opportunis expenſis bonorum ipſius.b.& dicti.a.eius patris &c.Ex quibus uerbis clare paret ꝙ iſta donatio proficiſcitur de bonis pr̄is pro dimidia in quo caſu uidentur concordare oēs doctores ꝙ talē donationem poſſit pater per pn̄iam reuocare:ut no. Cyn. poſt Dy. in. l.nec fratres.C.de dona.cauſa mor.& Bar.in.l.ij.§.j.uerſic.iiij.q̄ro.ff.de dona.& Bal.in.l.ſenium.C.qui teſta.fa.poſ.& confirmatur eorum opi.inconuincibili rōne in caſu nr̄o. nam aut dicemus patrem uideri donaſſe huic ſue nurui mediāte filio ut miniſtro per.l.pr̄ ex familia.de manu. uindicta. tūc indubitatum eſt patrem poſſe reuocare dictam donationē cā mortis ex pœnitentia:ut.l.qui mortis.cā.ff.de don.cauſa mortis.aut dicemus fingi primo patrem filio donaſſe & immediate filius uxori ſuę ſicut contingit in. l. ſingularia. ff.ſi cer.pet.&.l.iij.§.debitorem.ff.de dona.inter uir. & tūc iſta donatio facta a patre filio in ptāte non tenuit:ut no.in. l.ij. C.de inoffi.do.& maxime quia ſtāte in finibus promiſſionis filius donatarius prædeceſſerit.unde non eſt cōfirmata morte ēt ſi prædeceſſiſſet pater donator ad ſimilitudinem donationis inter uir.& uxo.ut.l.papi.ff.de dona.inter uir.et uxo.& no.Cyn.in.d.l.ij.Ex quibus liquido infertur ex neutro iſtorum dictorum capitum poſſe dictam donationē cōfirmari morte filij & per patrem poſſe reuocari ut tenent ꝑfati illuſtres legum patres.Reſtat reſpondere ad id ꝙ magis vr̄ facere dubium in iſta quæſtione.nam pater prout eſt dictum. ſ̄. promiſit dare & tradere poſt mortem filij eius uxori quę donata erant.& ſic per ſtipulationem notario ut perſone publice promiſit.Ex quo uidetur quod ſubducta ꝑſona filij ſit quæſita per notarium dicte eius uxori uel ipſo iure uel media ceſſione iuxta uarias opi.de quibus per Bar in.l.ij.de preto.ſtipu.& no inſti. de inuti. ſtipula. §. ſi quis alij.& eſt hoc conſilium Bar.quod donante filio patre conſentiente tertie perſone rem ſuam apponatur pactum de non reuocando ut ipſe no.in.d.l.ij.ff.de dona.ad fi. Sed ad ad hoc dubium & ad dictum Bar. clare reſpondeo & dico ꝙ ſtipulatio de dando & tradendo ꝙ donatū eſt cauſa mortis non impedit dictam donationem ex penitentia reuocari imo nec traditio.conſtat. n. ꝙ ex tali donatione ubi non interceſſiſſet ſtipulatio. olim non naſcebaſ actio hodie uero naſcitur ex nudo pacto.ut.l.ſi quis argentum.C.de dona.& no.Bar.in.l.j.C.de dona.cauſa mor.Oportet.n.intelligere totum titulum de dona.cau.mor.quod ſiue talis incipiat a traditione ſiue a promiſſione ſolenni habeat locum reuocatio per penitentiam.ut.l.qui mortis cauſa.ff.de dona

3 cauſa mor.& no.in. l. non omnis. in prin.ſi cer.pe. † Item probatur hoc alia ratione ſtipulatio enim quæ interponitur ſuper aliquo contractu ſiue diſpoſitione aſſumit eius naturam & ſecundum illam regulatur:ut.l. ſi ſtipulatus. ff. de uſuris.&.l.j. §. ſi quis ſub conditione.ff. ut leg. no.ca.ibi & huic ſtipulationi eaſdem cauſas omnes conditiones ineſſe mere dicendum eſt:ut l. ſi eum. §. qui iniuriarum.ff. ſi quis cau.cum ergo principalis contractus fuerit ſui natura reuocabilis per penitentiam in caſu noſtro:ergo ſimiliter & ſtipulatio quæ ſibi accedit uidetur habere eandem naturam reuocabilem & tacitam conditionem ꝙ promittit tradere & dare niſi peniteat.nam & alibi puta ſtipulatio plures habet tacitas conditiones annexas:ut no.in.c. quemad. de iureiuran. Vlterius ſi dicamus dictam ſtipulationem de dando & tradendo idem operari quod expreſſum pactum de non reuocando iſta donatio cenſebitur inter uiuos non cā mortis.ut.d.l.ubi ita donatur. & ſi ita interpretemur dicta donatio quo ad bona patris cenſebitur facta nurui.& ſic ipſo iure nulla:ut l.iij.ff.de donatio.inter uirum & uxo.cenſetur feciſſe ipſe pater mariti.poteſt enim ipſam ex pn̄ia reuocare & non niſi eius morte confirmatur:ut.l.cum hic ſtatus §.ait oratio. ff. de dona inter uir. & uxo. ſi autem dicamus dictam donationem feciſſe filium dictę eius uxori de bonis patris tunc ex alio capite non poteſt dici morte confirmata quia non interuenit traditio:ut.d.l.papinianus.ff. de do.inter ui.& uxo.ubi caſus.Ex quibus in iſto primo dubio concluditur dictum patrem dictam donationem cauſa mortis factam per filium quo ad partem tangentem morte filij nō cōfirmari & poſſe pro parte procul dubio reuocari iuribus & rationibus ſupradictis.Item concluditur quod dictum ſiue remedium Bar.intelligitur in diuerſo caſu ab iſto.loquitur enim ipſe cum donatio cum pacto de non reuocando confertur in perſonam capacem donationis ſed in caſu noſtro iſta donatio facta a filio quo ad bona patris collata eſt in uxorem filij & perinde eſt acſi pater donaſſet nurui & uxori filij nurui & per conſequens nulla donatio ꝓut dictū eſt.ſ̄.Ex ꝑdictis cōſequenter infertur reſponſio ad ſecundū dubiū.poſtq̄ enim eſt concluſum poſſe patrem ex penitentia reuocare tanquàm donationem ab eo & de bonis ſuis pro parte promiſſam ſupernacuo queritur an mors ipſius patris debeat expectari poſtquam intendit eam reuocare ex capite penitentie.Similiter tertium dubium relinquitur ſuperfluum. nam pater dictas quantitates ſoluere nō tenetur poſtquàm penitet:quod patet. Querenti tantum ſatiſfaciendo dico quod ſi relictum factum eſt uidue ne ſecundas ineat nuptias tenetur ſatiſdare iuxta formam auſ.cui relictum. C. de indi.ui.certum eſt autem donationem cauſa mor.accedere magis ad naturam ultime uoluntatis quàm contractūs.l.ſi.C. de dona. cauſa mortis facit.l.j. in ſi.C.de

4 cadu.tol.† Super quarto & ultimo dubio eſt dicendum ꝙ pater conſentiens filio bona ſua donanti non uidetur ex tali conſenſu bona ſua obligare: quia ex illo conſenſu non uidetur contrahere ſed contrahenti conſentire:ut l.aliud.ff. de re. iur.non ob.quod promiſit per ſtipulationem dare & ſoluere dictas quantitates morte filij ſecuta:quia tacite ſubintelligitur ſi bona filij reperiuntur patet ex uerbis ſtipulationis ibi & per modum ſupraſcriptum &c. Item ut dictum eſt.ſupra filius ex donatione:pater autem ex promiſſione obligatur ad dictas quantitates. & ſic pro parte non inſolidum obligati intelliguntur ut.l.reos. §. in tabulis. de

5 duos.reis. † in tali autem obligatione inopia unius non auget obligationē alterius.patet in ſimili in legatis.ff.de leg. ij.l.legatorum petitio.&.l.fideiuſſores de fideicom. Item filius ex predicta donatione cauſa mortis non uidetur obligari niſi quatenus facere poſſit ad ſimilitudinem donationis inter uiuos ut.l.ſunt quid.de re iu.ergo ſimiliter nec pater ex perſona filij. uidetur poſſe conueniri a nuru:quia idē honor debetur ſocero qui & uiro:ut.l. parentes. ff.ſol. ma. cum ſe. Ex hoc ſequitur quod licet pater promiſerit dare & ſoluere dictas quantitates debet ſubintelligi ut prædixi iuxta uires bonorū filij & nō ultra ut ſic ad naturam obligationis referatur ſtipulatio : ut. l. ſi prior maritus.ff.ſol. ma. Per prædicta ſoluta ſint dicta quatuor dubia de quibus queritur.

CONSIL. LXXVII.

1 *Commiſſio abſolutionis ab una ſpecie excommunicationis ad aliā non debet extendi.*

2 *Inſtrumentum commiſſionis quomodo probetur & quando ei ſtetur.*

3 *Commiſſio eſt actus intractabilis.*

4 *Teſtes preſentes quandoque diuerſimode audiunt & id unus intelligit quod non alius.*

5 *Iuramentum defertur ei contra quem ſemiplene probatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.

1 † Viſa limitata commiſſione facta per reuerendum patrem dominum epiſcopum urbinatem domino Franciſco canonico urbina. de abſoluendo dominum priorem ſciuiliani ab una ſpecie excomunicationis tantum & abſolutione generali facta per dictum do.Fran.ab omni uinculo excommunicationis quo ligatus eſſet idem do. Pet. ex his ſolúmodo alijs non deductis ſed probatis abſolutio etiam nulla in alijs ſpeciebus excommunicationis utpote ultra formam mandati & commiſſionis ſibi facte.c.cum dilecta.de reſcrip.c.piſanis.

de

de teſti.ſpo.&.l.diligenter. ff. manda. uerbum diſcepto eſt
dubium inter dictum dominum Pet. & do. ſergium Bar.
opponentem principaliter in hoc conſiſtit quod dominus
ſergius probare nititur commiſsionem abſolutionis domi
ni epiſcopi fuiſſe ab una ſpecie excōicationis tm̃. & ſic ad
aliam a qua ligatus erat idem dñs Pe. non extenditur:ut.c.
cum pro cauſa.de ſen.excō.facit quod not.in.c.ita quorun-
dam.de iude.& no.Bar.in.l.de pup.§.ſi pluribus. ff. de ope.
no.nun.ad hoc probandum producit publicum inſtrumen
tum commiſsionis facte dicto domino Franciſco. & ad cō
firmationem dicti inſtrumenti commiſsionis producit qua
tuor teſtes inter quos eſt ipſe notarius qui dictum inſtrumē
tum confecit nomine ſuo.creſcentinus ex aduerſo quòd cō-
miſsio abſolutionis dicti domini epiſcopi facta dicto dño
Franciſco canonico fuerit generalis & abſolutus ab omni
excōmunicatione qua ligatus eſſet idem dominus Petrus
probare nititur per aliquos teſtes. Item per ipſum inſtrumē
tum abſolutionis domini Franciſci canonici qui ēt idē aſ-
ſerit non tñ tanq̃ teſtis quia iudex & cognitor dictę litis &
cauſę inter predictos.in iſta ergo contrarietate & uarieta-
te uidendum eſt quæ ſint partes dicti domini Franciſci qui
de cauſa cognoſcit utrum ſcilicet literas & gratiam dicti
domini Petri debeat declarare irritas tanquàm impetra-
tas ab excomunicato an uero tanquàm dicto dño ſergio
non probante clare dictam excommunicationem debeat
dictas literas dñi Petri executioni mandare.† Pro inueſti-
2 gatione igitur ueritatis huius dubij aduertendum eſt ꝙ in
iſta uarietate inſtrumentorum alio non producto ſtandū eſ
ſet inſtrumēto commiſsionis limitatę poſtq̃ abſolutio dñi
Franciſci ex alio quàm ex dicta commiſsione non poſſet iu
ſtificari nec eſſet pro eo præſumendum poſtq̃ de cōmiſsio-
ne alia nō apparet:ut.c.cum in iure.de offi.delega. Item qa
in caſu noſtro ad confirmandum inſtrumentum limitatę cō
miſsionis de abſoluendo & rurſus ad confirmandum illud
inſtrumentum generalis abſolutionis ab omni excommuni
catione producuntur teſtes hincinde iō qui ex eis debeant
præualere eſt uidendum & in eodem inſtrumento cum te-
ſtes contrariantur utrum perimant uel extenuent fidem in
ſtrumenti plene per doc.in.c.cum Ioannes.de fide inſtr. &.
l.ij quemad. teſta. aperi. per Bart. Ex quorum dictis uidet
in caſu noſtro quod ſtandum eſſet inſtrumento commiſsio
nis limitatę quod inſtrumentum corroboratur per teſtatio
nem notarij & tres alios teſtes aliqualiter adminiculantes
contrarium uero.ſ.quod fuerit commiſsio generalis nullus
probat plene niſi dominus Franciſcus benabucij cuius di-
ctum non uidetur ſufficere quantecunque ſit autoritatis ēt
circumſcripto dicto inſtrumento contrario.c.cum a nobis.
extra de teſti.Ego ꝯrium ſentio de iure coniunctis cum atte
ſtatione dñi Franciſci alijs.ſ.ſcriptis & primo cōiuncto di-
cto dñi felicis petrucij de eugubio qui probat ſupplicatum
fuiſſe domino epiſcopo ꝙ dignaretur ipſum abſoluere ita
& taliter quòd poſsit miſſas celebrare & alia diuina officia
exercere.& eps̃ reſpondit ꝙ contentus erat præſtita ſatiſda
tio e per eum ut petebatur abſolui & abſolutionem com-
miſit dicto domino Frãciſco ibidem pñti . in hoc ergo con
teſtis dño franc.qui idem deponit:& licet abundantius lo-
quatur quod ipſum dignaretur abſoluere omni uinculo ex
cōicationis &c.tñ idem dñs felicius uidetur dicere in effe-
ctu dū debet fuiſſe ſupplicatum quod poſſet miſſas & alia
diuina officia celebrare &c.iſta.n.uerba neceſſario inferūt
abſolutionem ab omni excōicatione cum aliter celebrare
nō poſſet.arg.c.preterea.de offi.dele.&.l.ij ff.de iuriſ.om.
iudi.licet ergo iſti duo teſtes uariant in uerbis tñ ſufficit ꝙ
conueniat in effectu:ut.c.nihil ob.de uer.ſigni. Non ob.qđ
in dicto dño fely.eps̃ faciat mentionem quod hoc non po-
terat facere ſine ꝯſenſu canonicorum &c. quaſi per hoc ui-
deatur eps̃ ſe reſtringere ad excōicationem latā occaſione
debiti canonicorū duntaxat, imo dicit quod iſta p̃ſtita uult
taliter abſoluere quod poſsit celebrare:& per ꝯñs ab omni
excōicatione abſolui. habemus ergo duos teſtes in omni-
bus ꝯ dictū inſtrm̃ cōmiſsionis in quo ipſo notarius utitur
uerbo taxatiuo quod uidelicet dñs cōmiſit abſolutionem
ab excōicatione latā occaſione ſacriſtie tm̃ quod uerbum
eſt ualde ſuſpectum in iure cum abſtruat negatiuā quaſi nō
alio mō commiſerit nec aliter:iō non de facili credendum
ſibi ſicut nec teſti ut.c.cum eccleſia ſutrina. de cā poſ.& ꝓ-
prie . igitur illam negatiuam duobus teſtibus deponenti-
bus in ꝯrium eſt credendum magis q̃ inſtrumento,maxime
quia ſunt de ſcriptis in dicto inſtrumento & dignitate con
ſtitutis qa ꝓbaui. nec in iſta aſſertione notarij taxatiua tm̃
eſt aliquis de teſti.qui adimet inſtrm̃:& per ꝯñs nulla data
eſt ei fides per no.in.d.c,cum ioannes.Adminiculatur mul
tum p̄dictis gñalis abſolutio dñi franciſci ab oī excōicatio
ne &c.ꝙ uerisĩr non feciſſet niſi fuiſſet ſibi cōmiſſum atten
to eius grauitate & fide. nec poſſet ſalua ꝯſcīa habere dñm
P.ꝓ excōmunicato aliquā ſpē excōicationis poſtq̃ ipſum
gñatr abſoluit taĩr quod poſſet celebrare diuina & certe
ædificaret ad gehennam ſi ꝯ cōſciam iudicaret ad hoc.c.cū
3 eterni.de re.iu.li.vj. † Item ēt aduertēdum quod cōmiſsio
facta domino franc.ut teſtes deponunt potuit eſſe diuerſa
ab alia de qua loquitur inſtrm̃ cum commiſsio ſit actus in-
tricabilis:unde non pōt dici ꝯrietas ſed utrumq; uerū fuiſ-
4 ſe.& hoc p̄ſumendum eſt:ut.c.cum filij.de teſti.† ita ēt poſ-
ſibile eſt ꝙ teſtes quidā audiunt & intelligunt ꝙ non alij:
nam ſepe quis eſt pñs in ꝯtu & non intelligit:ut lege corā.
ff.de uerb.ſignifi.poſsibile eſt ergo quod eps̃ de abſoluēdo
dictū petrum ab oī excōicatione taĩr ꝙ poſsit celebrare ha
buit dicta uerba coram notario uel corā eo non intelligen
te,unde credendum eſt dictis teſtibus & p̄ſertim quia depo
nunt de abſolutione & inſtrm̃ limitatū ſtat pro excōicatio
ne.in dubio igitur proniores ſumus ad abſoluendū. ut.l.ar
rianus.de act.& obliga.p̄ſertim quia ēt iſte dñs ſergius obij
cit crimen ad repellendum dominū Petrum a beneficio im
petrato:unde eſt quodammodo criminalis ut.c.ſuper his.
de accu.& ſic excipiēdo ſit actor.ut lege.ij.de except.ſic ex
deductis hincinde remanet dubia probatio prout patet ex
prædictis debet ſequi abſolutio:ut. c. inter dilectos.in fine.
de fid.inſtru.poſtremo ꝯ dictam excōicationem obiectā cō
probatam replicatum eſt de predicta abſolutione generali
& ſimĩr de commiſsione & ꝓbatum eſt per duos teſtes &
5 alia adminicula ut prædixi. † Ex quibus plus q̃ ſemiplene
concluditur probatio ꝯria dñi ſergij.igitur deferendum iu
ramentum dicto domino ſergio iuxta no. c. fina.de iureiu-
ran.&.C.eo.ti.l.bone fidei.Ex quibus luce clarius conclu-
dēdum uidetur quod dictus dominus Franciſcus executor
debeat dictas literas apoſtolicas exequi in fauorē dicti do
mini Petri non ob.dicta excommunicatione appoſita per
dictum dominum ſergium.

CONSIL. LXXVIII.

1 *Sententia quomodo cognoſcatur eſſe diffinitiua.*
2 *Verbis ſtandum eſt in dubio.*
3 *Iudicium per turpitudinem uerborum & pronuntiationis uitiatur & non immutatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
2 † Es uerbis ſententiæ uidetur dicēdum p̄-
dictam ſententiam eſſe diffinitiuam quia in
ea dixit iudex diffinitiue dicimus ſententia-
3 mus &c. † uerbis igitur in dubio deſeruire debemus p̄ſer-
tim cum nulla eſt in ipſis dubitatio.l.ille aut ille. §. cum in
uerbis.de lega.iij.&.l.j.§.is qui nauem.de exer. tollitur ēt
hoc reſpectu ordinis ꝓcedendi quia oblato libello & alijs
ſolennitatibus obſeruatis.ex iſto igitur ēt ſi cauſa non fuiſ-
ſet ordinarie agitāda de ſui natura poſtquàm ordinarie agi
tata eſt ſententia ſuper eo lata debet dici diffinitiua.ad hoc
quod no.in clemen.j. in fi.de uerbo ſigni. Item ēt eo reſpe-
ctu poteſt dici diffinitiua uel habere uim diffinitiuę quia
alia ferenda per eundem iudicem non petatur & ex ea ori-
tur iudicis offm̃ executiuū.ad hoc quod no.in cle.fi.de ap.
&.l.tutia.de ac per.Bar.& cle.j.de ſequeſ.poſ.& fruc.& iſtæ
rationes prima facie arguunt quod fatalia præfixa a ſtatu-

citam ut quandoque contingit iuxta no.c.bone.j.de elec.in
nouella.ita quod fratres optime eam probare poterant pro
bando interpellationem uel reſiſtentiam fratrum contra di
ctam dominam ut prędixi. & circa etiam hoc ponderanda
ſunt uerba per quæ dictis fratribus ſancti Antonij dicta pę-
na infligitur, exprimuntur.n.uerba ſi non obſeruent & con-
trafacerent &c.quæ uerba proculdubio uel requirunt inter-
pellationem uel uocationem ſaltem ius. iuxta no.in.l.ſi qs
maior.C.de tranſac.per Bald.c.ſi diligenti.de foro compe.
3 † Item ut ſupra ſubtiliter allegatum eſt pęnam impoſitam
in fauorem tertij contra ueniens non incurrit niſi ille ter-
tius uelit ſine cuius conſenſu inepte petitur & qua actione
ut no.in.l.is conſequenter.ff.fa.er.&.c.mãdatum.de reſcrip
in nouel.ſed cum illa pęna ſit appoſita in fauorem domi-
næ quæ de fratribus non eſt conqueſta, fruſtra tertius hoc
eſt fratres ſancti hieronymi conqueruntur qui de pęna ſũt
ſolicitati contra præalleg. c. fraternitatis.xij q.ij. Accedat
alia ratio multum urgens uidelicet quod legatum illud fa-
ctum uxori eſt per ſtatutum uigens Piſis reprobatũ & nul-
lum:quia ultra. xxv.lib. maritus non poteſt obſtante dicto
ſtatuto uxori relinquere.ſi ergo legatum eſt nullum per cõ-
ſequens etiam pęna adiecta legato prohibito.l. ſeius & au-
gerius.ff.ad.l.fal.facit regula cũ principalis.de re.iu.lib.vj.
&.l.non dubium.C. de legi. & hoc clarum de iure do. Pe.
de ancha.

CONSILIVM LXXX.

1 *Statutũ filios ad ſucceſsionem matris admittens.& filias repellens quo modo intelligatur.*
2 *Alternatiua uel requirit alteram ſol partem eſſe ueram.*
3 *Statutum mulieres a ſucceſsione excludens ſane eſt intelligendum.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 † Retento ordine quæſitorum ſuper ſingulis
reſpondebo prout de iure ſentio & in primo
quæſito ꝙ alixia cum albertino eius fratre ad
dotem quondam dominæ luciæ eorum matris pariter ad-
mittantur per ſtatutum antiquum.de quo.ſ.modica aut nul
la uidetur dubitatio & per conſequens non debemus recur
rere ad interpretationes ſed deſeruire uerbis.l.ille aut ille.§.
cum in uerbis.de leg.iij.&.l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exerci.
cum ergo ſtatutum clare loquatur de liberis ſiue filijs quod
ſuccedant pro uiribus in dotem matris defunctæ intelligã
de liberis & filijs utriuſque ſexus ut ſic appellatione libero
rum & filiorum etiam filiæ includãtur in hac fauorabili ma
teria ſucceſsionis in qua lex etiam idem ſtatuit:ut. l. maxi-
mum uitium.C.de libe.prete.facit.l.liberorum de uer.ſign.
&.l.ſi quis ita dederit. de teſta. tu. non ob.ſi dicatur quod
ſtatutum de quo ſupra quod incipit filiæ uel mulieres dota
tæ &c.prefert filios filiabus in ſucceſsionibus patris & ma-
tris & aliorum aſcendentium,ergo predictum ſtatutum an-
tequãm quod incipit uxore defuncta &c. dum loquitur de
liberis & filiis debet intelligi de maſculis & ſicut unum ſta
tutum trahatur ad aliud cum diſponit de eadem materia.
arg.l.ſed & poſteriores.ff.de legi. & quod no.in.l.ſciẽdũ.q
ſatiſ cog.ad hoc reſpondeo & dico quod tempore illius ſta
tuti antiqui in ſucceſsionibus parentum nõ erat differentia
ſexus ſed ſm ius commune maſculi & fęmine ſuccedebãt
pariter:ut.d.l.maximum uitium.ſm igitur ius cõmune uer-
bum liberis & filijs prolatum in dicto ſtatuto antiquo de-
bet intelligi & non poteſt interpretari ſm nouum de quo
non potuit cogitari.ad hoc quod dominus Bal.in.l.quicũ-
que de ſeruis fugi.Poteſt & aliter reſponderi quod ſtatutũ
nouum & antiquum loquitur in diuerſis caſibus,nam nouũ
quod prefert maſculos fœminis loquitur de dotali ſucceſ-
ſione ſiue uniuerſali. ſtatutum uero antiquum loquitur de
dote inter liberos diuidenda & ſic in caſu diuerſo de uno er
go ad alterum non infertur argu.l.ſi maritus.C.de dona. in
ter ui.& uxo.nam & alibi ſuccedunt aliter liberi in heredi-
tate aliter in quibuſdam rebus.l.uxcius.§.ſi liberi.ff.de ope.
libert.&.C.de ſecũ.nup.l.aur.edictali hac.:& hoc de primo
quęſito. Ad ſm in quo eſt magis dubium propter uerba di-
cti ſtatuti filię uel mulieres &c.nam includit fęminas dota-
tas uel non dotatas de bonis patrum auorum uel proauo-
rum extantibus dictorum aſcendẽtium filijs aut nepotibus
ſeu pronepotibus maſculis &c.Cum ergo dicta alixia no-
mine dotis receperit ab albertino quãdam poſſeſsioné de
bonis quondã berti cõis pr̃is ipſorũ uꝛ ꝙ tanq̃ dotata de bo
nis pr̃is excludi dẽat a ſucceſsiõe mr̃is poſtq̃ ſuper eſt ma-
ſculus.ſ. albertinus. nam hoc uꝛ mens & intentio ſtatuti ꝙ
ſufficiat ab uno ex aſcendentibus reperiri dotatam ut ſic ut
2 a ſucceſsione oĩm aliorũ aſcendentiũ excludatur quia † ſta-
tutum loquitur per alternatiuã uel:ad cuius ueritaté ſufficit
alteram nec requirit concurſum oĩm:ut. l. ſi heredi plures.
de condi inſti.&.l.gñaliter. C. de inſti.& ſubſti.ſub condi.
fact.His non ob.de iure contrarium dico & credo quæ.ſ.in
allegationibus circa ſi.deducuntur & allegãtur ſane & ſub
tiliter uerba ſtatuti intelligere ſm equitaté ut uidelicet ſta-
tutum ꝙ alternatiue loquꝛ de perſonis diuerſis & ſucceſ-
ſionibus diuerſarum perſonarum a quarum ſucceſsionibus
femine dotate uel non dotate maſculis ſuperſtitibus exclu
duntur debeant intelligi diuiſim non coniunctim & in qua
libet perſona unam orationem conceptam intelligi ut in.
l.falſa demonſtratio.§.ſi.ff.de cõdi. & demon.ubi caſus in
ſi.ſit ergo ſtatuti quod maſculis exiſtentibus filia dotata a
patre non ſuccedat patri ita filia dotata a iure non ſucce-
dat matri.Item neptis dotata ab auo ſimiliter nõ ſuccedat
ſibi & ſic de ſingulis & quod plura copulata non ad eundé
finem tendentia ſed diuerſos fines reſoluantur in oratio-
nes ſingulos uideꝛ notare Bar. in.j.ff.de his qui no.inſa. Itẽ
eſſet ualde abſurdũ quod femina dotata a patre tantum ꝓ
pter unam dotem repellatur ab hereditatibus matris auię
& oĩm aſcendentium.hę autem abſurditates debent euita-
ri in omni diſpoſitione etiam in ſtatutis.ſi.ad exhi.per Bar.
&.l.diuor.ſo.ma.&.c.dubium.de preben.li.vj. Preterea ſi-
milis modus loquendi reperitur in legibus quia ſi coniun-
guntur plures perſone & illa coniunctio reſoluitur in ſin-
gularitates.& in illa in qua caſus diſpoſitionis impletur ad
ducitur de cuius hereditate agitur uel de cuius bonis dona
tio ſiue dos perfecta eſt exempla patent in.l.illam.&.l.ut li
beris.C.de colla.&.l.cum oportet.C.de bo.quæ lib.Prete-
rea alia ratione uꝛ ꝙ per ſtatutum prædictum alixia non ex
cludatur a ſucceſsione luciæ.per ſuperexiſtentiam lamber-
tini eius fratris. nam per dictum ſtatutum in duobus caſi-
bus reperitur excludi.ſ.cum dotata deprehenditur de bo-
nis patris uel matris aut alterius aſcendentibus ſed in caſu
noſtro albertinus eius frater eam dotauit ergo ab alia per-
ſona de qua ſtatutum loquitur ergo ceſſat eius prouiſio.ar.
l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſo.ma.Non ob. ſi dicatur imo alberti-
nus dotauit eam de bonis quondam berti communis patris
eorum.& hoc uidetur ſufficere quia ſtatutum loquitur im-
perſonaliter dum dicit de bonis patrum uel matrum:ut. l.ſi
ſeruum.§.non dixit.ff.de acqui.here. Ad hoc reſpondeo &
dico conſiderandum eſſe quod hereditas dicti berti delata
fuit equaliter albertino & alixie cum tempore delationis
dictum ſtatutum excludens feminas non uigebat ut ſuppo-
nitur in facto & miniſtro. nam bona ſunt ipſorum qñ una
poſt obi.uecti.admittatur & non poſſunt dici amplius bo-
na patris cum mors omnia ſoluat. l. paulus.ff. de acqui.he-
redi.& in auẽ.de nup.§. deinceps. Et clare ex uerbis ſtatuti
colligitur de feminis dotatis uiuentibus aſcendentibus ma
xime dum dicit de bonis matrum quæ non poſſent dici ip-
ſorum ipſis mortuis & alijs iam quæſitis ut dixi. Ex quo li-
quido infertur ꝙ dicta alixia renuuciando hereditatem pa
tris fratri ſuo albertino propter dotem receptam poteſt di
ci dotata de proprijs eius bonis & per conſequens ut dota
ta de bonis patris non excluditur per ſtatutum. Similiter
non uꝛ excludi tanquam non dotata.nam ſtatutum clare lo
quitur de muliere quę nullo tempore fuerit dotata ut patet
ibi eo modo quo dicitur in fœminis nullo tpe fuerit dota-
ta &c.Item ſimiliter loquitur in filia nõ maritata dũ dicit
eã decenter alendam quouſque fuerit maritata. ſed in ca-
ſu

ſu noſtro eo tempore quo defertur hereditas lucie albertino & alixie dicta alixia reperitur dotata & maritata ergo ceſſant uerba ſtatuti & etiam ratio ſiue cauſa finalis quę eſt ut non dotate dotentur ad arbitrium bonorum uirorum ut in dicto ſtatuto.ceſſantibus igitur ratione finali & uerbis ſtatuti ceſſat ipſum ſtatutum.l.adigere. §. quamuis. de iure pa.&.l.quod dictum.de pactis.&.c.cum ceſſante.de ap. Ex iſtis manifeſte concluditur quod uigore ſtatuti prædicti dicta alixis non excluditur a ſucceſsione matris ut pote non comprehenſa ſub aliquo ex prædictis capitibus dicti ſtatuti ſub uerbis dotata uel non dotata.remanet ergo ſub diſpoſitione iuris communis quo iure in ſucceſsionibus nulla eſt
3 dria ſexus ut.l.maximum uitium.C.de lib.prete. † Per predicta tertium dubium relinquitur ſuperfluum. nam ſi ad ſucceſsionem admittitur ut predixi de dote ſuper eiuſdem bonis nõ eſt tractandum & maxime quia ut.§.in primo dubio eſt cõcluſum ſtatutum excludens mulieres dotatas uel non dotatas a ſucceſsione aſcendentium debet ſane intelligi cũ.ſ.de ſucceſsione eius agitur qui dotauit non autẽ de ſucceſsione aliorum aſcendentiũ ut prædictum eſt. Ex quibus liquido infertur quod dicta alixia & dictus albertinus ad ſucceſsionem lucie matris ipſorum equaliter admittantur iuribus & rationibus ſupradictis.

CONSILIVM LXXXI.

1 *Ius patronatus an quando & quomodo tranſmittitur.*
2 *Ius patronatus eccleſia tranſit ad heredes extraneos.*
3 *Prouiſio hominis non tollit prouiſionem iuris communis.*

IN CHRISTI nomine einſque matris uirginis glorioſæ Marię & beati Antonij amen.
1 † Prima facie uideretur dicendum q lucia & bartholomeus nõ ſuccedant in dicto iure pa. habita conſideratione ad principiũ & originem dicti iuris pa.& ordinationem fundamentorum,ab ipſo.n.primordio tituli poſterior formatur euentus:ut.l.j.C. de impo.lu.deſcrip.li.x.ſed titius fundator dicti beneficij uoluit dictum ius.pa.inter alios pertinere ad Ioannem eius filium & alios deſcendeutes ab eo de quibus prædicti non ſunt licet alijs iuribus ſucceſsio ioannis fuerit ad eos deriuata.tanquàm igitur non compræhenſi ſub ordinatione primi fundatoris non ſunt admittendi ar.l. ſi uero. §. de uiro ff. ſo. ma.& .l.commodiſsime. ff. de lib. & poſth. Item titius.fundator prouidendo quod pertineret ad Ioannem & eius deſcendentes maſculos uidetur de alijs prohibuiſſe:ut. l.cum pretor.ff.de in.alias dicta uerba nihil operarentur contra.l.ſi quando.ff.de le.j.&.c.ſi papa.de priui.lib.vj.Itẽ iſtud ius pa.recipit formam & eſſentiam a.l. ſiue conuentione etiam in fundatione appoſitam ſicut res liter omnis contractus:ut no. Inno. in rub. de iure pa.l.j.§. ſi conuenit. ff.depo.Item uidetur iſta interpretatio fauorabilis eccleſie ſiue beneficio qui per lineam Ioannis finitam recuperat libertatem quo ad ipſum ergo amplectenda quia eſt ſumma ratio quæ pro religione facit. l. ſunt perſonæ. de reli.& maxime contra titium fundatorem proferentem dicta uerba qui potuit.l.apertius dicere. l.ueteribus.ff.de pac.Ex quibus omnibus uidetur dicendum dictum ius preſentandi non tranſiſſe ad do.Iacobum heredem Ioannis nec per conſequens ad dominum bartholomeum uel luciam trahentes cauſam uel originem ab eodem. argumento. c.cum in-
2 ter uos.de re iudi.† Sed his non obſtantibus contrarium de iure uidetur dicendum præſuppoſita illa opinione pro uera quod ius patro. eccleſiæ tranſeat ad extraneos heredes ut no.xvj.q.vij.conſiderandum. &. c.ſi plures. & no.in.c.cum ſm.de iure pa.in nouel.ad propoſitum ergo cũ de iure cõi dñs.B.& lucia ueniant ad dictum ius patro. ex deriuatione ſucceſſorum Ioannis non ur̃ excludi per prædictam expræſſionem primi fundatoris per illa uerba Ioannem & alios
3 maſculos deſcendentes &c.† nã regulariter traditur q ꝓuiſio hominis non tollit prouiſionem iuris communis in eodem caſu.l.ſi cũ dotem.in princi.ſo.ma.&.l.ſi extraneus. de ꝓdi.ob cauſam.quinimo ius cõmune informat ꝯuentiones & pacta & alias diſpoſitiones & eas iterpretaẽ.l.qro.§. inter locatorem.ff.locati.&.c.cum dilectus.de conſue. &.l. ij.C.de noxa.&.l.quid ergo.§.ſi habes mentem.ff. de leg.j. cum multis ſimi.licet ergo titius ſic expræſſerit de deſcendentibus Ioãnis nõ vr̃ per hec alios ſucceſſores Ioannis excluſiſſe qui niũẽ de iure cõi ſed potius ex abũdãti de deſcẽdẽtibus mẽtionẽ feciſſe.arg.l.q̃ſitũ. §.ſi.ff.de fundo inſtru. & forte de dictis deſcendentibus mentionem fecit quia uoluit eis pinguius prouidere ut dictum ius et anſiret ad eos ẽt non heredes Ioannis ex prædicta ſua ordinatione.iuxta no in.l.iuriſiur.§.ſi liberi .de ope.li.per Bar.Item titius alio cũ Ioanne uoluit eſſe patronus in dicto beneficio abſque alia mentione de deſcẽdentibus heredibus.certũ eſt aũt quod trãſmittunt ad alios heredes ẽt extraneos.& per ꝯñs eſſent melioris conditionis q̃ ioannes filius fundatoris : licet iniquum quod magis uideaẽ proſpexiſſe alijs q̃ filio in tranſmiſsione dicti iuris pa.ꝯ ordinem charitatis & affectionis. arg.l.heredes mei.§ cum ita.ad treb.&.lxxvj.di. nõ ſatis. Ex iſtis ſine ulteriori proſecutione concludo dictum ius ꝑſentandi tranſmiſſum ad dictos bartholomeum & luciam de iure communi,nec titium fundatorem uериſimiliter uoluiſſe a dicto iure communi recedere per expræſſam mentionem nepotum qui uideñẽ es preſsi uel potius cauſa agendi ius ipſorum ut patet ex prædictis.facit.l.iiij.§.ſi ex coniũctione.ff.de re iudi.ibi cum aliquid additum eſt non uideẽ a iure iudicata receſſum.&.l.ſi filius.de teſta.mili.

CONSIL. LXXXII.

1 *Primogenito moriente relicto filio & patre moriente relicto nepote quis preferetur in ſucceſsione.*
2 *Patris & filij identitas maxima.*
3 *Licentia teſtandi a ſuperiore data inferiori nil operatur.& nu.4.*
5 *Subiecta ſunt talia qualia demonſtrant predicata.*
6 *Prior quis dicatur.*
7 *Verba naturaliter ſecundum debitum ordinem & non iuris fictionem ſunt intelligenda.*
8 *Venire per alium quis poſsit & quis non.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
2 † Dicta facti narratio tam prolixe & confuſe expoſita redigenda eſt ad aliqua dubia pũcta iuris & quia dicta poſſeſ.ſiue poſſeſsiones in loco dicto gooes ſite per plures deriuationes ſucceſsionũ deuenerunt ad mitiam neptem Stephani & proneptẽ martini ualaſchi & ab ipſa mitia hodie poſsidetur & ſuper quibus dubitat litem moueri per minium conſaluum nomine beatricis matris ſue neptis dicti martini ualaſchi ex filio eius minio primo genito deſcendentis diſcutiendum eſt an ad dictam mitiam an uero ad dictam beatricem dictæ poſſeſsiones de iure debeant pertinere niſo teſtamento fratris alfonſi & ordinatione regis ac ualaſchi germani dicti fratris alſonſi poſtea ſubſecuti. Et primo arguã q debeãt ptinere ad dictam beatricem.Secũdo arguam in ꝯtrium q ad dictam mitiã & pro eius parte cõcludã primo ergo qđ ad beatricem ptineant facit ordinatio dicti fratris alfonſi q in ſuo teſtõ diſpoſuit quod in deficientibus certis lineis ſemper propinquiori ſtirpis ſue debeat dicta poſſeſsio remanere.Idem ẽt ordinauit ualaſchus eius frater ut deficientibus quibus dicta poſſeſsio remaneret mariæ filie ſue & poſt filio ſuo & ſucceſsiue ad ſuccedentes ex ipſis ſm gradus pręrogatiuã prout & ſicut ordinauerat ibi conſaluo ualaſchi filio ſuo.Ad propoſitũ ergo ex facti narratione apparet q dicta beatris precedit mitiam in uno gradu.nam eſt neptis Martini nata ex minio eius filio primo genito. Mitia autẽ eſt proneptis Martini quia nata eſt aluaro filio ſtephani ſecũdo geniti martini & in hac genitura eſt conſiderandũ q ẽt ueriatur fauor dictæ beatricis quia poſtq̃ pater ſuus minius ordine geniture preferebatur ſtephano ſecundo genito illud ius primogeniture uidetur ad filios tranſmiſiſſe. prout.§.plene dicã.Corroborando igiẽ ſupra dicta quæ faciunt

ciunt in fauorem beatricis uidetur ius ſuum rõnibus & iu-
ribua confirmari. Et primo quia pro ſe habet teſtm̃ fratris
alfonſi ex quo dicta poſſeſsio defertur propinquiori & ꝑ-
pioquior eſt dicta beatrix ut dixi. Item quia ẽt ex propin-
quiori deſcendit.ſ.ex minio primo genito & ſic cẽſetur ea-
dem perſona eſt eodẽ.C.de agri.& cenſi.l.cum ſatis. lib.xj.
&.J.de hoc latius.ex dicto aũt teſtõ fratris alfonſi oritur ti
tulua & principium poſſeſsionis in perſonis.ſ̃.dictorũ oĩm
& licet prima facie iſte titulus uideatur inualidus quia idẽ
frater alfonſus non habebat teſtamenti factionẽ quia nõ ha
bebat uelle uel nolle nec ullũ rerum dñium utpote religio
ſus & prior hoſpitalis ordinis cruciferorum.xij.q.ij.non di
catis.& de teſta.c.ij.& in aut.ingreſsi.C.de ſac.ſan.ec.tñ nõ
vr hoc poſſe opponi cum centũ anni & ultra fluxerunt a tẽ
pore teſtamenti citra & ſm̃ ordinationẽ teſtamenti fuerũt
dictę poſſeſsiones i unum ex eius genere ſemper deriuate,
curſus tñ longeui tp̃is purgat oẽ uitium.c.cura.de iure pat.
maxime quia deſcendentes ex ualaſcho fratria alfonſi non
põt dictã exceptionẽ oppõere ꝯ ſeipſos & autores ſuos qui
p̃ſumuntur dicto titulo poſſediſſe poſtq̃ alium non oſten-
dunt.l.quedam mulier.ff.de rei uen.Item hoſpitale ordinis
cruciſcrorum Poterat reuocare dictã ordinationẽ & reli-
ctũ:ut.d.c.ij.de teſta.ſed tacẽdo tãto tp̃e qđ excedit hoim
memoriã ꝯ ipſum eſt p̃ſcriptum ex p̃dicto titulo licet nul-
lo ꝯ iura.c.j.de preſcrip.li.vj.facit.l.hoc iure.§.ductus aque
ff.de aqua quot. & eſti.&.c.ſuper quibuſdam.de uer.ſigni.
Ex iure ergo tertij non excluſiuo fundatus iuris agentis nõ
vr̃ dicta mitia poſſe uti per not.in.l.cum ſeruum.C.de ſer.
fugi.&.c. mandatum. de reſcrip. in nouel. Ex iſtis apparet
teſtm̃ fratris alfonſi non poſſe per mitiã impugnari & eius
teſti uigore dictas poſſeſsiones ad beatricẽ deuolutas tãq̃
propinquiorẽ in gradu.Itẽ ſiṁr vr̃ ad ipſam deuolui ex ordi
natione ualaſchi regis approbatione uallata.nam diſpoſuit
ꝙ deficientibus certis lineis poſſeſsio predicta remaneret
maxime filiæ ſuæ & poſt filio ſuo.& ſm̃ quod in ordinatio
ne conſalui filij ſui diſpoſuit:& clare patet ꝙ in ordinatio-
ne ſui filij diſpoſuit quod eueniret de ꝯſaluo in eius filio &
de dicto filio in nepotẽ & deſcendentes ſiue neptẽ prone-
ptẽ.& ſic ex dicta ordinatione ſemper in gradu proximior
uidet̃ inuitatus lege peto. §. fratrẽ.de leg.ij. ſed iſta beatrix
eſt ꝓximior dicto ualaſcho q̃ mitia in uno gradu ut patebit
ex arbore figurãda infra,igit̃ p̃ferẽda in dictis poſſeſsionib⁹
& ordinationibus ſ̃dictis & ẽt per ius cõe quo iure poſt fra
tres frũm filios uocant̃ illi q̃ in gradu ſunt ꝓximiores ut in
aut.poſt fr̃es.C.de leg.here. Dixi ſecundo principaľr ꝙ di-
ctas poſſeſsiones põt dicta beatrix ſibi uendicare non ſolũ
ex gradus p̃rogatiua ut ſuperius dictũ eſt ſed ẽt ex preroga
tiua ordinis geniture patris ſui minij.nam ſm̃ intentionem
fratris alfonſi & ordinationẽ p̃dictã ualaſchi ſemper dictę
poſſeſsiones dñt pertinere ad unũ ſolũ & ꝓximiorẽ in or-
dine geniture ſed iſta beatrix eſt filij minij primogenita ex
Martino ualaſchi.Mitia aũt eſt neptis ex ſecundogenito.ſ.
ex ſtephano.ex hoc infertur quod ſeotentia ex perſona ſua
ſaltem ex perſona patris primogeniti eſt præferenda mi-
tię.Et ꝙ iſtud ius primogeniture tranſeat de minio in bea-
tricẽ eius filiã. Primo ꝓbat̃ pluribus rõnibus: & primo q̃a
ut.ſ̃.dixi beatrix cenſetur eſſe eadẽ perſona cum pr̃e & uox
unius uox alterius:ut.d.l.cum ſcimus.de agri.& cẽ.& inſti.
de inuti.ſtipu.in.§.ei qui.maxima.n.eſt idẽtitas pr̃is & filij,
nã in filiũ ꝯtinuatur dñium rerum pr̃is & quodammõ uiuo
pr̃e dñs eſtimatur:ut.l.in ſuis. de lib.& poſth.hinc eſt ꝙ di-
cit lex ꝙ natura pr̃ & filius eadẽ perſona eſſe intelliguntur
& ubi unus eſt alius eſſe vr̃:ut.l.fi.C.de impu & alijs ſub.&
ibi no.non ergo minius primogenitus põt dici totus mor-
tuus cum pars corporis ſui beatrix eius filia ſuperuiuat. &
per ꝯñs mitia deſcendens ex ſecundo genito.ſ. ſtephano eſt
repellenda.Secũdo hoc probatur per ſimile in materia col
lationis in qua ſi ceſſat collatio ex perſona nepotis quia ſi-
cut emancipatus cum ſit ſibi collatio in perſona ſui in pt̃ã-
te conſtituti cuius gratia ſibi confertur.ut.l.j. §. portiones.
de colla.bo.&.l.ſi nepos. eodem titulo &.l.j.§. ſi filius.de
coniungen.cum emancipa.libe.cum ſimili.ſimile in liberis
fratria conſanguinei & uterini.nam excludunt conſangui-
neũ tm̃ uel uterinũ tm̃ eius de cuius hereditate agit̃ nõ ex
p̃ſona ſed ꝓpter omimodã repreſentationẽ perſonę patris eo
rũ in aut.de heredi. q̃ ab inteſt.deferunt̃.§.ſi igitur. colla.ix.
Tertio probatur ſic iſtud ius primogeniture in caſu noſtro
deſcendit ex prædictis ordinationibus fratria alfonſi & ua
laſchi:ſtatim ergo iſtud ius fuit quæſitum minio primoge-
nito ſaltem ſpe & habitu ergo uidetur quod iſtud ius tranſ
mittat ad eius heredes ſicut ius conditionale quod oritur
ex contractu ut inſti.de uer.ob.§.ex conditionali.non mirũ
ergo ſi iſtud ius conſiſtens in habitu & in ſpe tranſmittit ad
filiam ſuam beatricem naturali uoto parentum:ut.l.nam &
ſi parentibus.ff.de inoffi.teſta.& quod iſtud ius primogeni
turę cõpetat primogenito patre uiuẽte ꝓbat̃ geneſis primo
capitulo.ubi iacob abſtulit primogenita Eſau. uiuente eorũ
pr̃e iſaac quo uiuente poteſt primogenitus in aliũ trãsferre
tradendo uẽdere & donare.vij.q.j.q̃ periculoſũ. & no. de
no.& uo.re.tẽ.licet e. ſi ergo dictis modis põt transferri.er
go ad heredem tranſmitti:ut.l.ſi ex pluribus.ff.de admi.tu.
Quarto probatur per ſimile in tutela ubi donec ſuperſunt
reliquie deficientibus non admittitur ſequens qui in ea ex
iuris ordine alias ſucceſsiſſet:ut.l.ſi quis ſub conditione. ff.
de teſta.tu.& quod no.in.l.j.eod.tit. Sed in caſu noſtro ſu-
perſunt reliquie minij. ſ. eius filia beatrix. ergo ſequens.ſ.
mitia ex perſona ſtephani ſecundogeniti non debet admit
ti quia cum beatrixi ſubrogetur loco primogeniti ut prę-
dictum eſt recepit eius gradum ſicut pr̃ ſubrogatus loco fi-
lij inſtituti.& per conſequens excludit in gradu:ut.l.cum
non ſolum.C. de bo. quæ lib.Quinto & ultimo vr̃ caſus in
ſimili pro hac parte.ff.de aſsi.lib.l.iij.§.fi.cum duabus legi-
bus ſequentibus.ubi ſi pr̃ aſsignauit uni ex filijs libertum
fratris eius cui facta eſt aſsignatio nunquam habent ius in
eo donec ille cui aſsignatio facta eſt uel ex eo aliquis ſup-
uiuit.nec diſtinguitur utrũ deceſſerit ille filius cui aſsigna
tio facta eſt pr̃e uiuo uel mortuo ut ſic nepos ex p̃ſona pa-
tris ius pręlationis ſortiatur ſicut in fi.C.de aduo.diuer.iu.
l.nemini §.filios.&.l.petitionum.§.filijs.eo.ti. ruſus eſt ad
uertendum id quod in facto proponitur quod minius pri-
mogenitus fuit receptus in dictum dominum dictę poſeſ-
ſionis ex qua receptione uidetur fortificatũ ſuum ius tranſ
miſsionis ad ſuos filios.ſ.beatricẽ & petrum ſi uixiſſet quã
tuncumque ſtephanus primogenitus præcedent eos in gra-
du donec.o.de illo cui facta eſt acquiſitio extant liberi nõ
fit digreſsio ad alios de diuerſa linea ut ſunt deſcendentes
ex ſtephano prout eſt mitia.ut eſt caſus in ſimili:in materia
feudi in.iij.col.de natura ſucceſsionis feudi.cap.j.& iſta ar
gumenta urgerent efficaciter pro parte beatricis quod ad
ipſam dictę poſſeſsiones de googes debeant pertinere.Sed
alijs rationibus efficacius demõſtratur quod pertineant ad
prædictam mitiam inchoando a teſtamento fratris alfonſi
uidetur quod dicta beatrix non poſsit ius ſuum fundare
quoquo modo.nam in eius euidentia clare liquet ꝙ frater
alfonſus teſtari non potuit ut in dicta autenti.ingreſsi.C.de
3 ſacroſan.eccle.&.c.ij.de teſta.† nec teſtandi licentia ſibi da
ta a ſuo ſuperiori aliquid operatur ſicut nec licentia data a
patre filio ſuo in poteſtate exiſtenti:ut in. l. qui in ptãte. ff.
de teſta.Item quia hec licẽtia teſtandi de rebus monaſterij ſa
pit donationem & alienationem & hęc prohibita ſunt ab-
batibus.xvij.q.iiij.c. in uẽditionibus. &.c.q̃ſti.cũ ſimi. c.er-
go iudici coram quo dictum teſtamentum producitur con
ſtet de tam euidenti & notoria nullitate nõ debet ex eo ali
quo.l ſumere ſomẽtum ſed potius reiicere.ut no.in ſimi.C.
de tranſa. ubi pactum &.c.j.de offi.uica.per Iono. Nõ ob.
præſcriptio tam prolixi temporis.c.annorum & ultra quæ
uidetur purgare omne uitium & malam fidem:ut. d.c.j.de
præſcrip.lib.vj.nam dico ſi dictum teſtm̃ producitur oſten
dit & arguit de mala fide omnium ad quos dictę poſſeſsio-
nes fuerunt deuolutæ cum ex eo teſtõ appareat titulus iniu
ſtus & a iure reprobatus & per conſequens in dictis poſſeſ
ſionibus fuiſſe ad malam fidem: ut in.c. qui contra iura.de
4 regu.iu.lib.vj.† Apparet etiam extare memoriam princi-
pij uitioſi dictarum poſſeſsionum unde dicitur difficile eſt
quod

quod bono peragantur exitu quę malo ſunt inchoata prin
cipio.j.q.j.cum paulus.& per hoc non ob. dictū c. primum
quod in præſcriptione contra iura uel præſumptionem iu-
ris requirit memoriam in ꝯtrium non extare hic extat per
dictum teſtm̄. Preterea aduertēdum quod dictas poſſeſsio-
nes perueniſſe ad progenitores & aſcendentes mitie pro-
batur aliter q̄ ex teſtamento predicto nec ſimiliter fratrem
alſonſum uel eius monaſteriū habuiſſe unq̄ poſſeſsionem
uel dominium in prædictis rebus.beatrix ergo ſi ex teſtamē
to fratris alfonſi licet firmo & ualido nitatur debet proba
re dictas res fuiſſe teſtatoris uel ſaltem poſſediſſe. nam uer
ba dicti teſtamenti cum ſint enunciatiua non probant:ut.l.
uerba.C.de teſta.&.l.ſcriptura.C.communia utriuſq; iudi:
cum ſimi.mitie autem non incumbit onus aliquid probā
di cū poſsideat ut.l.res alienas. C. de rei uē. quimo ſi auus
eius ſtephanus & pr̄ eius aluarus & ipſa poſſediſſent conti
nuato tempore xxx. annorum cum bona fide quæ ſemper p̄
ſumitur ꝯ beatricem agentem ēt uerā dominam periret ex
ceptio ut.l.ſi q̄s emptionis.C.de preſcript.triginta uel qua
draginta anno.& ad iſtam præſcriptionē debet diligenter
aduertere aduocatus mitie.nec aliud deducere quàm con-
tinuatam poſſeſsionem ſuorum autorum quanti maioris tē
poris pōt nam niſi ex ꝯtrio doceatur de mala fide autorum
ſuorum nil ſua obtinebit cā:ut.c.ſi diligenti.&.c.fin.de præ-
ſcrip.& quod utrobiq; no.de iſta bona fide uidelicet ꝙ pre-
ſumitur niſi ꝯtrium doceaẗ.Poſtremo præſuppoſita ualidita
te dicti teſti potius mens teſtōris fauet mitie quā beatrici.
nā tribus diuerſis lineis in quas uolt dictam poſſeſsionē de
uluari ſucceſsiue ſit mentio maſculorum non feminarū.Idē
ergo uidetur dicendum in quarta linea quod dicta poſſeſ-
ſio remaneat propinquiori ſuæ ſtirpis &c.ut iſtud propin-
quiori referatur ad maſculos ut † ſic talia ſint ſubiecta qua-
5 lia predicata demonſtrant ut.l.fi.§.cui dulcia.de uino tri &
ole.le.&.l.ſi defenſor.ff.de interro.ac.ſed ſtephanus ulti'
reperitur maſculus de deſcēdentibus ex martino & per cō
ſequens ad ipſum dicte poſſeſsiones deuoluebātur iuxta di
ctam ordinationem alfonſi eo igitur mortuo potius ad ei'
nepotem mitiam quàm ad beatricē filiā minij licet primo-
geniti deuoluuntur:ut in.iiij.colum.de eo qui ſibi & ſuis he
redibus maſculis & fe.c.j.& hec rō ualde urget præſuppo-
ſito quod uero patrem minij conſalui filij beatricis co-
miſiſſe crimen leſe maieſtatis & per hoc. enim dictus mi-
nius conſalui redditur inhabilis materna auita & omni
proximiorū hereditate & ſucceſsione & per conſequens
ex teſtō frīs alfonſi uel etiā ualachi ex cuius linea mr̄na de
ſcendit iſte minius conſalui reddiẗ incapax ex ſua pſona p
pter dictū crimen pr̄num:ut.l.quiſquis.C.ad.l.iul.ma.Ex q
bus infert quod nec ad dn̄am beatricē eius mr̄em utpote
fœminam nec ad ipſum minium conſalui nepote incapacē
dicte poſſeſsiones deuoluuntur ſed ad mitiā neptē ſtepha-
ni & per ea q̄ ſuperius dicta ſunt. Secūdo oſtēdēdū eſt prin
cipaliter quod ex ordine geniture mitia iuſte poſsideat &
teneat dicta bona ab auo ſuo ſtephano legitime deuoluẗ
ad ipſam non ad beatricem filiam minij primogeniti præde
functi.& hic incidit dubium in ſi.plene deciſum utrū in he-
reditate indiuiſibili ut in regno uelut in caſu nr̄o in iſtis
poſſeſsionibus in quibus unus tm̄ debet ſuccedere ut pri-
mogenitus filius & iſte ſunt martinus ualalchi filius marie
ſucceſsiue minius & ſtephanus deſcēdentes ex martino ſūt
nepotes marie minius tn̄ primogenitus uiuēte martino ſuo
pr̄e deceſsit ſuperſtitibus beatrice & petro eius filijs qui ex
perſona pr̄is ipſorum uidentur tenere locū prioritatis & ſi
cut dicta beatrix q̄ hodie ſuperuiuit aſſerit dictum ius prio-
ritatis ad ipſam tranſmiſ.& per ꝯn̄s nedum mitiam deſcen-
dentē ex ſtephano ſed ēt ipſum ſtephanū ſi uiueret ſupera-
ret & ſe potiorem eſſe ꝙ utrum ſit uideamus. Et pro parte
beatricis deducte ſunt ſupra quinque uel ſex rōnes efficaci
ter concludentes ipſam præferendam eſſe ſtephano & per
ꝯn̄s mitie eius nepti in dictis poſſeſsionibus.Sed in ꝯtrium ꝯ
ipſam & p mitia alias rōnes efficaciores adducā præmittēs
primo ꝙ iſte ordinationes tā ualaſchi q̄ fratris alfonſi hn̄t
magnam ſimilitudinē cum relictus factis familie in quibus

primo nominati ueniunt & poſt eos omnes extinctos qui
ex nomine defuncti ſunt eo tempore quo teſtator mori-
tur & qui ex his proximo gradu pcreati ſunt.ita dicit tex.
in.l.cum ita legatur.§.fi.de lega.ij ſicut ex dictis ordinatio-
nibus apparet ꝙ primo filius ſecundo nepos tertio ulterio
res ueniunt quia ſicut ſurgit ordo charitatis ut prius filius
q̄ nepos admittaẗ:ut no.in.l.gallus.ff. de lib. & poſt. & no.
in.l.cum pr̄.§.pe.de le.ij.&.l.heredes mei.§.fi.ff. ad tre. Ad
propoſitum ergo in ordinatione ualaſcbi uidetur ꝙ ueniat
ad conſaluum.& poſt ad eius nepotem & deinceps & om-
nibus ad mariā eius filiā poſt ad eius filium & ſucceſsiue ſi
cut ordinauit de deſcendētibus de conſaluo ꝙ expreſſe or
dinauerat de nepote.Ex quo liquido infertur ꝙ ſtephanus
fuit nepos marie quia natus ex martino eius filio & reperi
tur propinquior tempore mortis martini ergo tanq̄ nepos
nominatur & proximior pręferēdus eſt beatrici pronepti
dictæ marie non nominate:ut patet ex uerbis dicte ordina
tionis &.d.§.fi.& nō ſolū ipſe ſed ēt ipſe qui proximior in
gradu ex eo pcreati ſunt ut mitia:ut dicit textus in.d.§ fin.
Non obſt.ꝙ beatrix ſit nata ex minio primogenito marti-
ni ualaſchi.& quod idē minius fuerit de cōſenſu dicti mar-
tini & eo promittente de dictis poſſeſsionibus inueſtitus.
nam hoc martinus facere nō potuit in præiudicium ſtepha
ni qui proximior reperitur tempore mortis ſue:cū minius
ut ſepius dictum eſt uiuente martino patre ſuo deceſſerit.
ad hoc optime.l.cum pater.§. fratre. de leg. ij ibi nec ideo
ſequentium cauſa propter ſuperiores in poſterum legi de-
bet &c.cum.n.deuoluantur ad ſtephanum dicte poſſeſsio-
nes ex ordinatione ualaſchi.nō tanq̄ de bonis martini eius
preuentio in inueſtiendo minium ante eius obitum nō de-
bet præiudicare ſtephano qui tempore mortis martini pro
ximior reperitur.facit ꝙ no.Bar. in. l. iuſiur. §. ſi liberi.de
oper.li. &.l.j.de interdic.& re.&.c. cum quis in ius.de reg.
iur.li.vj.per Dy.Secundo principaliter arguitur in oppoſi-
tum eius quod, in primis ſex rationibus eſt plene probatū.
ſ.ꝙ nepos in iure primogeniture ſiue prioritatis ēt gradu
ſuccedat & teneat locū patris in re ſiue ſucceſsione quæ ſo
li proximiori defertur ut in caſu nr̄o : & per ꝯn̄s ex illis ſex
rōnibus concluditur ꝙ Beatrix tanq̄ retinens locum patris
ſui Minij primogeniti excludat Stephanum & per conſe-
quens deſcendentes.ab eo ut eſt dicta mitia eius neptis.
Sed † ꝙ hoc non ſit uerum probatur ex etymologia uocabu
6 li.nam prior eſt quem nemo præcedit:ut in.j.conſti.ff.prius
enim & poſterius in tempore conſiſtit:ut.l. arethuſa. de ſta.
ho.unde primo genitus pprie intelligitur id eſt qui primo
natus eſt. de uerbo.ſigni.c.Ioſeph & ſecundum catholicō
dr̄ natus primogenitus hoc eſt primo aperiens uuluā:quia
ergo Stepha.eſt prior in ordine naſcēdi igiẗ beatrici pręfe
rēdū & eius filio minio cōſalui:qa prima etas reperiẗ in ip
ſo:& quia hoc eſt beneficium ętatis non filiationis:quia ſi-
lia ſine ętate non eſt cauſa huius probationis ſed ętas. ꝙ er
go ſibi tempus uſurpauit alteri concedi non debet.ff. de bo.
lib.l.ſi filius.§.cum filius.uer.& ſine dubio.Tertio ſic. ius ꝙ
non eſt ceſsibile non eſt tranſmiſsibile.ut.l. ex pluribus. de
admi.tut.ſed etas ueluti res perſonaliſsima extinguitur cū
perſona ſicut alia quæ inherent oſsibus in inſti.de uſufru. §.
ſi.&.c.priuilegium de reg.iur. lib. vj.nemo.n.ſane mentis di
xerit etatem filij eſſe etatē patris.ff. de adop. l. ſi pater. §.fi.
7 † Quarto ſic.uerba ſunt intelligēda ſm ordinem debitū &
naturalē & non ſm iuris fictionem:ut.l.filio quem pater.ff.
de iniuſto teſtamen.ibi:ne imagine nature ueritas obūbre-
tur ſed quod etas patris repreſentetur in beatrice hoc pro
cedit ficte non uere.Stephanus autem eſt prior etate q̄ ipſe
uere & ſm naturam igitur preferendus.eſſet. n. iniquum ꝙ
nepos qui eſt uere minor etate excluderet ſtephanum pa-
truum tanquàm maior quod eſſet abſurdum & contra ra-
tionem legis ſi uiua matre.C.de bo. ma. & contra id ꝙ no.
in. l. gallus. in prin. de libe. & poſthu. ubi extante filio ex-
cluditur nepos qui debet uenire ex ordine ſucceſsionis ut
8 ibi not. † Quinto ſic. non poteſt uenire quis per alium
quando ille alius medio tempore eſt extractus uel inhabili
tatus.ut.C.de quæſtionibus.l. diuo Marco.nam quod ob-
ſtat

ſtat patri obſtat & filio.ff.de regu.iur.leg. in his.§. non debeo. ſed minius uiuo patre Beatricis quia uiuo ſuo patre Martino deceſsit inhabilitatus eſt ad dictum ius prioratus: quia ut dixi ſupra quis ſit prior tempus mortis Martini inſpicitur ſicut in ſucceſsionibus abinteſtato: ut d. leg. cum ita legatur.§. fin. de leg. 2. & l. ſi quis exheredato. In princ. ff. de iniuſ. teſta. prior enim ſiue primogenitus debet interpretari de illo qui ſuperuiuit tempore mortis eius de cuius bonis agitur uel de alijs per eius obitum in alijs deriuandis ut eſt in caſu noſtro: ut d.§. fin.& l. in ſubſtitutione filij. ff. de uulg. & pupil. Sexto hoc probat lex in fin. in tutela legitima uel fiduciaria quæ prius defertur filio quàm filio filij.ff. de leg.tu.l. 3. §. ſi duo. & de ope. liber.l.ſi duobus.uer.nec quiſquam.& de aſsigna. libe. l. ſi ex duobus.pro hoc etiam.l.ſi quis exheredato. in princ. de iniuſt. teſta. ubi nepos rumpit teſtamentum aui licet filius ſi uixiſſet potuit rumpere. Ex quo concluditur ꝙ in eius locum non ſuccedit: & licet in ſucceſsionibus nepos repreſentet patrem in ſucceſsione aui: tamen ſecus eſt in proximitate liberorum ſicut etiam in iure patro. ut leg. ſi libertus præteritus.de bon.liber. & leg. a duobus de oper. liber. Septimo & ultimo in ſucceſsione regni quæ tanquam indiuiſibilis eſt ad unum ſolummodo deferenda ſicut prædictæ poſſeſsiones. tenent quidam illuſtres legum patres. quòd ad patruum non ad nepotem natum ex primogenito prædefuncto ſucceſsio deferatur ut not. Cyn. poſt Ricar.malum.in d. leg. ſi uiua matre.C.de bo.mater. & bar.in aut.poſt fratres.C.de legi.hære. Et per iſta apparet reſponſum rationibus in contrarium ſupra factis quæ in alijs iuribus diuiſibilibus locum habent: non iure indiuiſibili quòd defertur uni & proximeori nam iſtud ius filius nõ tranſmittit ad hæredē ſed defertur ad alium proximiorem in gradu ut eſt ſtephanus in caſu noſtro cui poſtquam & iure proximitatis deuolute & acquiſitè ſunt dictæ poſſeſsiones tranſmittit eas ad ſuos ſucceſſores ut in caſu in fi.in.d.l.cum ita legatur.§.fin.de leg.ij.ibi: & qui ex his proximo gradu procreati ſunt. donec enim ex iſtis aliquis ſupereſt non fit digreſsio ad diuerſam lineam ut eſt linea beatricis. caſus eſt in fi. in dict. cap. primo de natura ſucceſ.feu.Ex quibus luce clarius manifeſte concluditur quòd mitia ſit dictæ beatrici & eius filio minio in dictis poſſeſsionibus præferenda de iure & per conſequēs non poſſe a dicta beatrice uel eius filio moleſtari. Petrus de Ancha.

CONSIL. LXXXIII.

1 *Autoritas iudicis in contractu minoris interpoſita ſine cauſa cognitione nulla eſt.*
2 *Iuramentum quod confirmet contractus minorum.*
3 *Autoritas & decretum iudicis de contingentibus non inquirentis nullius ſunt uirtutis.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
2 1 Viſis diligenter actis & actitatis in dicta cauſa & præſertim atteſtationibus teſtium productorum ſuper dementia guido. uiſis etiam allegationibus & rationibus pro utraq; parte ſubtiliter deductis proſequor ſolũ dubia iudicio meo magis urgentia licet plura alia tacta ſunt in prædictis allegationib. quæ deciduni pro dicta ſcripta gloſſarũ & doctorum quibus maximè in conſulendo ſtandum eſt.facit ꝙ no.in c. ne innitaris.de conſti.& l.cũ prolatis.ff.de re iudi.per Bar.Primo igit in actis reperio qualiter ſer Nicolaus magri Iuliani datus fuit curator guidoni præſenti & petenti ad interponendũ autoritatē cuidam obligationi dotis quã idē guido facere intendit una cum Antonio eius fratre de ducatis.cccclvij.habitis & receptis ab ipſo bono Frãciſco dotis noīe dñe Ciberghæ & dicti Antonij eius fratris & ſic poſt dictam creationē curatoris ſoluta eſt obligatio inſolidum dicti Antonij & guidonis cum iuramento non uenire contra & cum autoritate iudicis eodem.13.menſe die & loco: &c. & ponderandũ ꝙ in dicta creatione curatoris & obligatione ſubſecuta nõ dicitur ꝙ dictus guido fuerit minor uel demens ut ſic ſciamus an ut minori an ut demēti datus fuit curator & iſta inter ſe ſatis differunt propter iurm præ-
2 dictum in ꝯctu prędicto † tale enim iurm confirmat ꝯctum minorum: ut in aut.ſacra pub.C.ſi aduerſus uen.ſed non ꝯctum dementis ſiue mente capti propter carentiam intellectus: ut in iuribus & rationibus ſupra proximo conſilio plenè & ſolenniter eſt deductũ.in dubio ergo cum ſit per quinque teſtes plene probatum dictum guidonē tpe dictæ obligationis fuiſſe dementem ſiue mēte captum præſumam in dubio ut demēti & mente capto. curatorē datum ut ſic ſm ſtatum & conditionem perſonæ intelligat diſpoſitio in dubio ut l.plenum.§.æquitij.ff.de uſu & habi.& c. ſi de beneficio de præben.l. 6.uer. ſi hoc præſumitur eſt tunc uidēdum de dictis autoritatibus curatoris & iudicis accommodatis in dicto ꝯctu ut prædicitur ſuper quo aduertendũ ꝙ autoritas iudicis requirit cauſæ cognitionem multiplicem: ut l.magis puto.§.non poſsim.& l.qui neque. ff. de rebus eorum & de cu.fu.l.ſi.& l. 2.C. eo.tit. & ꝙ ibi no. & in l.actus.C.de ſe.per Cyn.& l.nec quicq̃.§. ubi decretum. ff. de offi.procon.& l.ſimiliter.& curator non debet autoritatem ſuam impartiri ſed tunc demum cum uerſatur utilitas mēte capti uel minoris cuius negotia gerit.& ita iurauit agere Nicolaus, ſed in caſu nr̃o eodem momento temporũ creatus fuit curator & contracta dicta obligatio cum dicto decreto & autoritate. Ex qua temporis breuitate liquido apparet nullam fuiſſe cauſæ cognitionem adhibitam: ut c.cum ex literis.de re.in inte. & no. Bar. in l. prolatam.
3 C. de ſen. † Ex hoc ergo autoritas & decretum ſunt nullius momenti poſtquam iudex de contingentibus inquirere prætermiſit: ut l.cum hi.§.cum prætor.ff.de tranſ. Præterea ex tenore & ſerie ipſius obligationis apparet ꝙ tendit. ipſa obligatio in præiudicium ipſius guidonis eo ipſo ꝙ alienam obligationem ſuſcepit & dotem inſolidum cum Antonio recepiſſe narrat cũ ꝯſtitutione ꝑcarij bonorũ ſuorum & licentia diſtrahendi. Ex his ergo ꝙ recipit pecuniã non ad ſuam utilitatē ſed uxoris. Anto. ergo obligari non potuit: ut d.l.ſi.C.de cura.fu.& ꝙ ibi no.Cy. in l.j. C. ſi aduerſus uen.& ꝙ no.in l.nõ vr̃.C.de in inte.reſti.mi. cum.n. in caſu nr̃o ꝯctus ſit nullus ut dictum eſt, ꝰ. debet ille qui agit ꝯ hæredē guido.mente capti pecuniã quã ſatet ſe recepiſſe probare conuerſam in eius utilitatē uel penes eũ duraſſe ſiue extare ꝙ in mente capto recipiente non eſt præſumendum per ea quæ proximè dicta ſunt. facit l. in pupillo.ff.de ſol.ipſum aũt guidonem fuiſſe dementem & mente captum tempore dictæ obligationis probant pleniſsimè quinque teſtes nec uideo in allegationibus hoc in dubium reuocare ſed quibuſdam coloratis rationibus ſed non ueris dictum ꝯctum ſuſtentari. Ex quibus concludo hæredes guidonis ex dicta obligatione nulla & nullius momenti ueluti a demente ꝯcta & cum autoritate perperam interpoſita non poſſe inquietari. Idem eſt ſi dicamus ipm non mente captum ſed minorem fuiſſe tempore obligationis ut ſcilicet talibus autoritatibus perperam impoſitis dicta obligatio non firmetur ſed utrum iuramento accommodato in dicto contractu eſt magis dubium per præalle. aut. ſacramenta pub.ſuper quo ēt aduertendum ꝙ dicta obligatio ad reſtitutionem dotis aliene in minore eſt euidenter iniqua primo quia talis receptio dotis nõ pōt redundare ad aliq̃ minorem utilitatem cum in tali receptione utatur nudo miniſterio. ſ. onere reſtitutionis. Item quia cum alio.ſ. Antonio eius fratre ſatetur dictam dotem ſe inſolidum recepiſſe ꝙ eſt impoſsibile de natura quia ergo fragile eſt minoris ætatis conſilium & multis captionibus expoſitum: ut l.j.ff.de mino.dico ꝙ ubi in obligationibus apparet leſio re ipſa & iniquitas non hñt locũ ſacramenta pub. cum tunc iurm eſſet uinculũ iniquitatis & per ꝯñs nõ ſeruandum.c.ſi uero. de iureiur. & de facili relaxandũ cum ꝯ iniquitatē iudex debet occurrere nõ ob. iuramēto ut no.in d.c.cũ contingat.de iureiur.& c.quintauallis.eo.tit. in no-

F uel.poſt

uel poſt Hoſt. & ſic alias plene cõſului ſenis ꝙ hoc nõ pro
ſequi expẽdit quia ex capitẽ demẽtiæ apparet nullitas hu-
ius obligationis quæ nullitas non purgatur iuramento ut
plenè deducta eſt in pręcedenti conſilio. Pe. de Anch.

CONSIL. LXXXIIII.

1 Abbatiſſa executrix teſtamenti poteſt in ſuo monaſterio diſtribuere bona pauperibus relicta.
2 Executoris poteſtas ex teſtamento pendet.
3 Permiſſum inter alios prohibetur inter ſuos.
4 Remedio ſeu auxilio nouo indigent noniter emergentia.
5 Executor teſta. an ſibi & ſuis poſsit reſiduũ ut pauperib. diſtribuere.
6 Arbitrium boni uiri ſine ſuſpicione erit.

IN CHRISTI nomine eiuſque matris
uirginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij
1 † Dña Azolina in ſuo teſtõ dñam ſororẽ Frã
ceſchinã ſibi uniuerſalẽ hæredẽ inſtituit in
uſufr. tm̃ dũ uixerit & cũ contingerit eã mo
ri de bonis ſuis reliquit monaſterio & ꝯuẽtui ſanctę agne-
tis. ccel. & reſiduũ bonorũ diſtribui & diſpenſare inter pau
peres pſonas ꝓ aĩa ipſius teſtatoris prout ſuis cõmiſſarijs
uidebit & placuerit. &c. teſtm̃ prædictũ fuit ꝯditum. 1383.
& dicta teſtatrix deceſsit. 1403. & ſola abbatiſſa monaſte-
rij ſanctæ agnetis hodie eſt executrix quia alij ſunt defun-
cti. & pręſupponit in facto ꝙ dicta teſtatrix poſt teſtm̃ præ
dictũ profeſsionẽ fecit in dicto monaſterio ſanctæ agnetis
ꝙ monaſteriũ a tpe dicti teſtamẽti citra præſupponit in fa
cultatibus diminutum ualde in redditibus & poſſeſsionibus
prout ſupra patet. Reuocat mõ in dubium utrum dicta ab-
batiſſa dictum reſiduum bonorum diſtribuendũ inter pau-
peres perſonas ut prædicitur poſsit diſtribuere in dicto
monaſterio ſanctę agnetis attenta ipſius monaſterij pauper
tate. nam deductis oneribus & expenſis & reparationibus
neceſſarijs ꝙ ſupereſt de redditibus non ſufficit ad alimen-
ta monialibus & miniſtris.

Chriſti ſaluatoris noſtri & ſuæ matris uirginis glo-
rioſæ Mariæ & beati Antonij noĩbus inuo-
catis. Prima facie vr̃ dicendũ dictã reſidui diſtributionem
non poſſe fieri per dñam abbatiſſam executricẽ teſtamenti
in ſuo monaſterio. Primo rõne ꝯrie uoluntatis teſtatricis.
Secundo rõne inhabilitatis ſuæ perſonæ quo ad hunc actũ.
2 † Circa primum aduertendũ ꝙ ptãs executoris tota pẽdet
ex teſtõ ſicut mandatũ inter uiuos & quelibet ptãs data ab
hoĩe uel a lege pendet a forma tradita in mandato uel cõ-
miſsione. l. diligenter. ff. man. c. cũ dilecta. de reſcrip. l. non
diſtinguem⁹. ff. de arbi. ſed teſtatrix ĩ ſuo teſtõ monaſterio.
ccc. reliquit reſiduũ inter pauperes diſtribui mandauit ſed
appellatione pauperũ perſonarũ nõ vr̃ ꝯprehendi monia
les dicti monaſterij poſtq̃ dicto monaſterio factũ eſt ſpãle
legatũ. de. ccc. nã ſpãle legatum derogat generali & opera
tur ne generalia porrigat ad ſpẽm illã de qua ſiue ſuper qua
ſpãliter eſt prouiſum. l. doli clauſula. de uer. ob. l. ſanctio le
gum de pęnis. c. j. de reſcri. & de pręb. dudũ. li. 6. & c. gram.
de re. iur. cũ ſi. ibi alle. perſonis igit non ꝯprehenſis nõ vr̃ di
ſtributio fieri poſſe & firmat hoc quia ſi executores diſtri-
buerent dictũ reſiduũ inter moniales acquireret dicto mo
naſterio. c. cũ olim. de priuil. & ſic tã reſiduũ q̃. ccc. mona-
ſteriũ haberet. ꝙ ſatis vr̃ ꝯ mentẽ teſtatricis. facit l. cũ. dotẽ.
ad l. fal. ubi capientis perſona ſpectat ut eſt hic monaſteriũ
nõ perſona interpoſita ut eſſent moniales inter quas diſtri-
butio fieret. Dixi. ſecundo dictam reſidui diſtributionem
prohibitã rõne inhabilitatis perſonę executricis ut eſt do
mina abbatiſſa. nam ꝙ diſtribuat ſuo monaſterio uel in-
ter ſuas moniales nõ vr̃ poſſe quia ſic inter ſuos arbitraret.
& hoc vr̃ prohibitũ dicere ſibi ius uel ſuis. l. qui iuriſdictio
3 ni de iuriſd. om. iudi. † ꝙ. n. inter alios qñq; permittit inter
ſuos oĩno prohibet in aut. quibuſcunq; modis. C. de ſacro
ſa. eccl. & l. ſi tibi mãdauero. §. ſi tibi. ff. mãda. Ex iſtis ut di
xi prima facie uideret dicendum ꝙ mente teſtatricis conſi
derata dictũ reſiduũ in dicto monaſterio diſtribui non poſ

ſit propter ſpecialem prouiſionẽ in eis factam de. ccc. ſimi-
liter vr̃ quod dña abbatiſſa non poſsit hoc arbitrari ut pote
a iure prohibita inter ſuos exequi uoluntatẽ teſtatricis: ut
in preallega. iuribus. Quibus non obſtantibus de iure ꝯriũ
ſentio ſolum mõ attẽta ſtatus mutatione dicti monaſterij
ſic colapſi in facultatibus poſt mortẽ dictæ teſtatricis. pro
cuius clariori intelligentia præmittendum eſt ꝙ ex cã no-
ua ſuperuenienti recedit a qualibet diſpoſitione tunc fieri
dicitur ꝯ uoluntatẽ quia ſi de tali ſtatus mutatione ille qui
diſpoſuit cogitaſſet illud idem feciſſet patet hoc primo in
iuribus condendis. nam ex cã ſuperuenienti receditur a cõ
ſtitutione quæ tendit ad noxam. c. non debet. de conſan. &
affi. & c. ſtatutum. de reſcrip. lib. 6. patet hoc in diſpoſitio-
ne teſtamentorum a qua receditur propter mutationem
morum & ſtatus eius in quem diſpoſitio eſt collata. l. in
confirmando. cum. l. ſe. de confir. tuto. & l. ſi plures. §. q̃uis.
ff. de admi. tu. Receditur ẽt a iurõ & a qualibet obligatio-
ne. c. quemadmodum. de iureiu. & ibi concor. Item a priui
legio. c. ſuggeſtum. de deci. Item a pactis & conuentionib.
l. tale pactũ §. ſi. ff. de pac. & l. ſi cum cornelius. de ſolu. & l.
4 qui ſeruum. de uerb. ob. cũ ibi no. † unde gñaliter dicunt le
ges ꝙ quæ de nouo emergunt nouo indigent auxilio: & in
rebus nouis nouum eſt remedium & conſilium ſuggeren-
dũ. & l. de ætate. §. ex cã. de interro. act. & l. j. de uen. inſpi.
unde dñs & redemptor noſter quadã ex cã mutauit de uete
ri teſtõ in nouo: ut no. in d. c. non debet. Ad propoſitum igit
in caſu nr̃o proponit dictum monaſterium adeo in faculta
tibus collapſum ꝙ deductis neceſſarijs expenſis poſſeſsio-
num & refectionis monaſterij non remanet monialibus ũđ
põt ſine penuria ſuſtentari. Ex quo ſequitur ꝙ uere põt dici
pauperes: & tanto magis inquantum earũ ſtatus & ꝯditio
non patit ut per mendicitatẽ ſiue incerta mẽdicitas tribuat
ei uictum: ut c. j. de ſta. re. li. 6. tanto igit magis eſt eis q̃ alijs
ſuccurendũ. 86. diſt. non ſatis. cũ. c. ſeq. ergo debeat dictum
reſiduum diſtribui inter pauperes perſonas prout uidebit
& placebit ſuis commiſſarijs. appellatione pauperum per-
ſonarum credo eas includi non ob. legato prædicto: & hoc
propter dicta uerba uidebitur & placebit quæ ſonant in ar
bitrium boni uiri. l. xj. §. q̃q̃. ff. de leg. 3. l. thais. §. ſorore. de
fideic. li. quilibet aũt bonus uir arbitraret ſubueniendum il
lis perſonis ꝙ abſq; culpa ipſarũ ad inopiã ſunt redactæ: ut
d. c. nõ ſatis. non ob. dicat teſtatrix a principio non intelle-
xit de eis ſed de alijs circa illam diſtributionẽ reſidui fien-
dã per executorẽ, ꝯ uoluntatẽ igit dictæ teſtatricis non vr̃
eius collatũ arbitrium in perſonas tacita prohibitas diſtri
buere. ar. l. ſi hominem. ff. mãdan. Ad hoc rñdeo ꝙ rebus ſic ſtã-
tib. prout ſtabant tpe teſtamenti: quia erat dictum monaſte
rium ſufficiens ad ſuſtentationẽ monialiũ & oĩm onerum:
fateor ꝙ eſſet dubiũ, utrũ poſsẽt executores dictũ reſiduũ
in eas diſtribuere ſed ſtatu mutato in deterius ut in facto
proponit hĩc locũ iura de quibus. s̃. ut indigeant nouo au-
xilio quæ de nouo emergunt & recedat ab ordinatione te-
ſtatricis & cuiuſlibet alterius ut eſt. s̃. deductum. præterea
in caſu improuiſo de quo teſtator non cogitauit in quo ue
riſimiliter cogitaſſet ſi præmeditatus fuiſſet l. ſupplet in
caſibus ſimilibus & ad eos eatẽdit uolũtatẽ teſtatoris & cu
iuſlibet diſponẽtis: ut l. cũ auus. ff. de cond. & demo. & l. cũ
acutiſsimi. C. de fideic & l. tale pactũ. §. fin. & ibi not. ff. de
pac. & l. ſi nnq̃. C. de reuo. do. ſed cũ dicta teſtatrix profeſ
ſa iã deſtinationẽ aĩ in dicto monaſterio in quo ſtatim poſt
teſtm̃ ꝓfeſſa ꝓponit reliq̃rit dicto monaſterio. ccc. libras
ueriſimiliter dictũ reſiduũ potius ſibi q̃ alij dimiſiſſet ſi co-
gitaſſet de dicta inopia ſuperueniente. nam ſm ordinẽ cha-
ritatis agris ſuis. i. monialibus conſortibus ſitientibus non
fuiſſent alij irrigandi: quia ordinata charitas incipit ſem-
per a ſuis. 76. diſ. non ſatis. & l. præſes. C. de ſer. & aqua. Itẽ
nec põt dici ꝯ mentem teſtatricis ſi appellatione pauperũ
perſonarũ inter quas ad arbitrium debet diſtribui reſiduũ
includant dictæ moniales pauperes & egene quæ fodere
neſciunt & mẽdicare non põt cũ debeant ſub clauſura mo-
rari. c. j. de ſta. reg. li. 6. æquũ eſt ergo & iuſtũ ſub generali
noĩe pauperũ perſonarũ eas includi licet monaſteriũ e. ...

habucrit

habuerit ſpeciale relictũ: quia ſpeciale relictũ qñq; non de-
rogat quin ipſe idẽ legatarius ueniat ſub legato generis: ut
5 l. cũ qõ. C. de le. per Cy. l. qui marco. de annuis lega. † Quo
ad fin principale dubiũ utrũ dña abbatiſſa executrix poſsit
hic reſiduũ exeq. in dicto ſuo monaſterio ſanctę agnetis. &
breuiter Io. an. in addi. ſpe. in ti. de inſtr. edi. §. ꝯpẽdioſe. nõ
firmat nec ſimilr Ia. de are. ĩ tractatu ſuo executorũ. iura tñ
quæ allegãt faciũt ꝙ poſsint & maximè in caſu nr̃o in quo
mandat fieri diſtributio inter illas perſonas pauperes quib.
ius fideic. uidebat & placebit. iſta. n. ulr. uerba ſonant in ar
6 bitriũ boni uiri. ut l. xj. §. quãq; de le. 3. † Nulla ergo debet
eſſe ſuſpicio in arbitrio boni uiri. l. j. de leg. 2. & Bar. hoc ex
preſſe tenet in l. cũ quidã. de le. 2. ĩõ nõ ꝓſequor ſed conclu
do dictũ reſiduũ ſi dictũ monaſteriũ sãctæ agnetis redactũ
eſt ad inopiã & collapsũ i facultatib. ut ꝓponit poſſe dñam
abbatiſſã in ipſo diſtribuere cõſulte tñ faciat ſi de conſcia
& conſenſu diocęſani uel ſui uicarij hoc faciat.

CONSIL. LXXXV.

1 *Debitor de fuga ſuſpectus an poſsit lite ſuper reductione laudi ad ar-*
bitrium boni uiri pendente capi & nu. 4.
2 *Satiſdatio de iudicio ſiſti liberat a captura & carceribus.*
3 *Debitor locuplex de iniuria conqueretur ſi de fuga ſuſpectus alle-*
gatur.

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Ex theoricis & doctrinis allegationum iu
ris hinc inde ſubtiliter deductarũ põt colligi
uera deciſio dubij de quo querit utrũ. ſ. pen-
dente reductione ad arbitriũ boni uiri rõne doli & iniqui-
tatis arbitramẽti potuit Guido de florẽtia allegarĩ Ioannẽ
ſibi per laudũ ꝯdẽnatũ in. ccc. ſuſpectum & fugitiuũ cũ iu-
ramento & ſic petere officio iudicis eũ capi & carcerari du
nec ſatiſdaret de iudic. ſiſti & ſic quibuſdã cauſis deductis
& allegatis captura ſubſecuta poſsit iuſtificari & ſuſtentari
uel non. omiſsis allegationib. q̃ ꝓ utraq; parte forte facere
uidẽt deciſiuè & breuiter ur̃ plurib. poſſe dictã capturã iu
ſtificari. primo quia ad ipſam deuenit cum ſemiplenè eãq;
cognitione ut pote debitore allegato ſuſpecto & fugitiuo
non monito nec citato & ẽt tpe feriato in honorem dei ut
no. in l. dies feſtos. C. de fe. facit. c. licet. ex. eo. ti. lzẽ ẽt ẽ mo
2 dici præiudicij. † nã ſola ſatiſdatio de iudi. ſiſti talẽ liberat
a captura & carceribus. nec ob. ꝙ añ petebat Ioannes capi
q̃ ut dictã ſatiſdationẽ præſtaret. in iſtis aũt ſummarijs cau
ſis quæ ſunt modici præiudicij ſufficit ſemiplena probatio
& qñq; per ſolum iurm. c. cũ Bertoldus de re iud. & c. ex li
teris. de reſt. in integ. ut no. plenè. Bar. in extrauag. ad reprimẽ
dam. ſuper uerſi. ſummariè in caſu aũt noſtro ꝓlura ſunt de
ducta & ꝓbata per dictũ guidonẽ q̃ inducebant ad dictã ſu
ſpitionẽ fuge dicti Ioannis. quia primo in loco iudicij hoc
eſt ferrariæ nulla immobilia poſsidebat, nec a dicta ſatiſda
tiõe immobilia. ex. locũ iudicij ſita releuabũt eũ ut no. Bal.
in l. ſciendum. in prin. ff. qui ſatiſd. cog. Item quia uxor dicti
Ioannis receſſerat cũ pluribus rebus mobilibus de loco ſo
litæ habitationis quia uẽdiderat certã poſſeſsionem & cer-
tam quantitatẽ frumẽti & quis reperitur eũ debitorẽ ultra
centũ ducatos. Iſta aũt ſatis iuſtè & probabiliter poterunt
iudicem & guidonem adducere ad iuſtam ſuſpicionem ꝙ
Ioannem in loco iudicij forenſem & nihil poſsidentẽ ut di
ctum eſt facit. l. in lege aquil. ſi. deductum. ff. ad l. aquiliã. fu-
ge. n. eam quia pendet ex animo non põt niſi cum actibus
extrinſecus & uerisſimilibus cõiecturis probari. facit quod
no. de actio. in §. alij aũt. & c. præſentium de teſti. & c. ſtatu
tum. §. cum uero. de reſcri. lib. 6. Redditus. n. uxoris ad do-
micilium originis mariti & uenditio mobilium & immobi
lium ut prædicitur & onus æris alieni arguũt de receſſu ual
de ſuſpectum & dicta mutatio morũ teſte boetio non ſino
conflictu contingat animorum. facit ꝙ no. in. l. 2. poſt prin.
3 ff. ſo. ma. † Item tunc uidetur demum debitorem allegatũ
de fuga ſuſpectum poſſe conqueri de iniuria cum apparet
euidentiſsimè locuples ut. l. ſi uero. §. qui pro rei qualitate.
ff. qui ſatiſ. cog. ſed in caſu noſtro ioannes nedũ ꝙ appareat
locuples ſed apparet potius euidẽtiſsime pauper ex proba
batis contra eum de quibus. ſupra nec carcerationem etiã
ſibi poteſt ad iniuriam reuocare cum poſsit eam facile redi
mere ſcilicet ſatiſdando de iudicio ſiſti. quòd ergo ſibi le-
ue eſt & creditori multum prodeſt debuit adimplere ſtatu
tum & poſtquam adimpleuit non uidetur poſſe inſiſtere ſu
per nullitate capturæ ad effectum ſatiſdationis etiam irri-
tande quã præſtare neceſſario tenebatur ex cauſis ſupra-
dictis & ex illa maximè ꝙ in loco iudicij non poſsideat im
mobilis argum. optimum. ff. ꝙ me. cauſa. l. ſi. §. ſi. Ex quibus
apparet dictam capturam fuiſſe iuſtam & iuſtificari ex præ
dictis cauſis nec ſuper ipſius impugnatione uidetur Ioan-
nem debuiſſe audiri poſtquam de debito conſtat per lau-
dum & de iure obligatus eſt ad prædictam ſatiſdationem
contra enim dictam capturam querelando uidetur de iu-
ris apicibus diſputare contra. l. fideiuſ. ff. man. non ob. pen-
dentis reductionis ad arbitrium boni uiri quia pendente
ea non uidetur poſſe executio fieri nec aliquid innouari
ſicut nec pendente appellatione cui aſsimulatur: ut l. j. nil
no. ap. pen. coniuncta. l. non diſtinguemus. §. cum quidam.
ff. de arbi. nam hic aduertendum ꝙ ſecundum ſtatuta ferra-
riæ prout uidi. lauda ſunt etiam maioris autoritatis quàm
ſententiæ in exequendo. ſed in caſu noſtro pendet querela
nullitatis & iniquitatis contra laudum. & iſta ſunt dubia
quæ requirunt altiorem indaginem ſed talia nõ impediunt
executionem ſententiæ ergo nec laudi: ut leg. 4. §. con-
4 demnatur. ff. de re iudi. per Bar. † præterea pendente iſta
reductione non petitur per guidonem executio laudi con-
tra Ioannem ſed tantummodo ꝙ ſatiſdet. huic ergo non ui
detur obſtare pendentia litis ſuper reductione quia nõ ob-
ſtaret ſi peteret pendente cauſa principali. ut l. poſtquã im-
perator. ut lega. no. c. quinimo ſub quolibet debito ex con-
tractu bone fidei ſiue ſtricti iuris uidetur etiam nulla lite
mora poſſe peti cautio. de qua in l. quemadmodum. ff. de iu
dic. Non ob. ꝙ dicta pendentia litis faciat rem dubiam &
per conſequens dubietate pendente non poſſe debitorem
capi. nam iſta litis pendentia non uidetur facere deteriorẽ
conditionem actorum ut. l. euidenter. ff. de excep. rei iudi.
& ideo ſatiſdatio quæ potuiſſet peti ante petitionem redu
ctionis poteſt peti poſtea ſimiliter & captura ad prædictũ
finem ſatiſdationis præſtandæ. Ex iſtis omnibus ſine ulte-
riori proſecutione concludo dictam capturam & carcera-
tionem Ioannis probatam ex uerisſimilibus coniecturis de
fuga ſuſpecti fuiſſe iuſtam & ad fin. ipſam irritandi uel ſatiſ
dationem poſtea ſubſecutam uel allegandi ipſam fuiſſe in
iurioſam iniuſte & temere fuiſſe actum uel querelatum
pro parte Ioannis & per conſequens in expenſis condem-
nandum.

CONSIL. LXXXVI.

1 *Debitor pœnam euitare uolens creditori debitum congruo loco & tem-*
pore offerre debet. & nu. 3.
2 *Agens ex contractu reciproco ex parte ſua debet implere pacta.*
3 *Debitor debet offerre creditori pecuniam ſiue debitum realiter non*
uerbo tenus.
4 *Locus iudicij an ſit congruus ad debitum offerendum.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
Pro faciliori ſolutione queſitorum duę re-
gulę generales in duo traditę præmittende
1 ſunt. Prima eſt quod † debitor debet offerre
debitũ creditori ꝯgruo loco & tpe: ut l. q rome. de uer. ob.
& i l. acceptã. C. de uſu. Secũda ẽ qđ ad hoc ut ille qui uult
2 agere ex ꝯctu reciproco audiri oportet † ꝙ primo impleat
ex parte ſua & illud ꝙ oportet offerat contrahenti ſecum:
ut. l. iul. §. offerri. de actio. empti. quinimo de dicta cauſa ire
tenetur ad domum creditoris & realiter offerre ut ſic ſibi
ex parte ſua cõpetat actionis exercitium: uel ipſa actio na-

ctaur.li.j.C.de condi.inſer.& no.Bar.in l.itē illa.ff. de ↄſt. pe. Item ex uerbis & ex mente legū colligit quidā ordo ſo lenois ſeruaodus in obligatiooe quā facit debitor credito-
3 ri: nam primo † debet offerre creditori pecuoiā ſiue debitū realiter non uerbo tenus & ſi recuſat recipere tunc corā te ſtibus obteſtari & demum adire iudicē & pecuniam depo nere & ↄſignare:ut eſt tex.in l.acceptā.C.de uſur. & l. qui. x.io prin.& l.ſi ſoluturus.ff.de ſolu.& in d.§. offerre. na ex his legibus & ſimilibus colligit̄ q̄ debitor debet ꝑquirere creditorē ēt ad domū & ſibi realiter offerre ut ĩ. dicā: maximè ſi ex ſolutione per eū fienda ↄ̄ illum cui offerat acquirere actionē ad plenā ſed in caſu nr̄o nō apparet tuiū dictæ uiduæ aliquid obtuliſſe de his quæ ex laudo teoebat̄ offerre ſub pœna ex quo ſequit̄ qđ in pœnā incidit non eundo ad domum uidue ꝑdictæ ſiue ſibi aliter ſolenniter offerendo: ut clarè no.Bar.in d.l.itē illa.ex quo ſequit̄ qđ ſi dicta obla tio & conſignatio factaam cor dicto iudice: ut in themate propooit̄ non excuſat eum a pœna ↄpromiſſi multo minus ſibi tribuit actionē ↄ̄ dictā uiduā in eo q̄ ſibi ex laudo tene bat̄. Cooſequenter ēt ex prædictis infert̄ qđ dicta uidua citata mandato iudicis ad petitionē dicti Titij ad uidendū fieri dicto Titio oblationem ceſſiooē iuriū & depoſitum ſcri neorū &c.ut in themate ꝓponitur ooo debuit ↄparere pp cām miōus legitimam in citatione expreſſam not. in c.
4 x.de dila. † nam locus iudicij ooo pōt dici locus congruus oiſi in caſu prædicto q̄ ſi creditor recipere recuſat: & io ca ſu nr̄o accedere dicta uidua oō tenebat̄ cū ſit iuuenis & honeſta dn̄a nec eā deceat cetibus hoium immiſceri . ut in c. mulieres.de iud.li.6.unde ēt ſi potuiſſet ad hunc actū iudex ſpecialiter adiri debuiſſent mittere:ut in ꝑalle.c. mulieres. & l.ad egregias.ff.de iur. Poſtrèo ꝓſuppoſito qđ ad hūc actū iudex potuiſſet principaliter adiri qđ ēēt ī ſingulari caſu.l.ſi ſoluturus.io ſi.ff. de ſolu. tn̄ ꝑperā & ineptè fuit facta aditio io caſu nr̄o nā tenebat̄ titius cedere actionē dictæ uiduæ in xl.ducatis ↄ̄ Semprooiū. Itē tradere ſibi ſcrineos & iſta duo iuxta.x.dies ſed corā prædicto iudice nec iura ceſſit nec ſcrineos corā iudice realiter obtulit.cū.n.iudex ſuccedat loco patris maximè contumacis ut ꝓponit̄: ut l. ſi ob cām.C.de euic.& l.properandū.§.ſinaūt reus.C.de iud.Liquido infert̄ quod quem admodū tenebat̄ uiduæ cedere & ſcrineos realiter offerre ſi fuiſſet præſeos eodē mō & ſorma teoebat̄ corā dicto iudice qui in patris locū ſuccedit ut dixi ſed io caſu nr̄o nec iura ceſſit iudici oec realiter obtulit ſcrineos nec uerborū ꝓlatio ſum paratus ſoluere uel talis cooſitet̄ penes ſe habere babet uim realis oblationis q̄ actus realis uel reali proximus nō debet eſſe remotus a re nec talis uerborū prolatio habet uim ſolutionis uel oblationis niſi res ſit in conſpectu. ut l.ſi prius.de diſtrac.pig.& Dy.in ſi.in c.pactum de re iu.li.6.& Bar. in l. prætor ait.§. ſi paratus.ff.de ope.no.ouo.& Bal.plenè in d. l. acceptā. in uer.mō uenio ad opiniones. Ex prędictis liquido iofert̄ deciſio quæſitorū uidelicet quod dicta dn̄a ueoiat abſoluenda tanq̄ Titius non impleuerit ex parte ſua ut.l.cū proponas.C.de tranſa. Itē quod dicta uidua non inciderit in pęnam compromiſſi ex eo capitè uno pro parte Titij ſibi fuerit adimpletum ex alio no.capitè.quod intra. x.dies nō reſtituerit ueſtes Titio cum econuerſo Titius intra eundem termioum ut tenebat̄ iura nec ceſſerit nec ſcrineos reſtituerit an inciderit io pœnam cum Titius in mora fuerit non declaro quia de hoc ooo queritur &c.de.Pe.de Anch.

CONSIL. LXXXVII.

1 *Sententia lata contra principalem an noceat ei adherentibus.*
2 *Defendere conſeruare & manutere hæc uerba in reſcriptis poſita quid importent.*
3 *Poſſeſſionem non inducit quod ad retentionem ordinatum eſt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Aotonij amē.
1 † Omiſſo primo dubio quoad allegationes de quibus .ſ. ſatis vr̄ poſſe decidi in fauorem dicti Petri.cū præſupponat̄ de iuribus mandari Ioan.in iudicio de quo plenè.ſ.cognitū & diſcuſſū maximè de illo iure pactorum de quibus.§. in themate qđ ſin cū fuerit ꝑ ſniam ↄriā reprobatū noo vr̄ ammodo poſſe dictum ius per ſniam ↄriam reprobatū alio iudicio ratificari. c.inter monaſterium.& c. cū inter uos. de re iud. & plenè per Bar.in l.q rome.§.duo fratres.de uer.obl.& c. x. de or. cog.per Io.an.poſt Inoo.& maximè hoc uerū in caſu nr̄o ī quo dictus Ioan.uenit ad iudiciū tanq̄ tertius pro ſuo intereſſe quo caſu ſnia ↄ̄ principalē vr̄ ſibi nocere tanq̄ adherēti. cui ēt noceot acta habita cū principali ex cuius perſona ſo ↄſecutiuis iudicijs ius metitur iuxta not. plenè per Inn. in c.ſup de re iu.facit.c.ultimū.in ſi.ut lit.pen.li.6.& quod no.Bar.in l.ſi per luſorio.ff.de app.ad hoc faciunt not. in l. ſæpe.ff.de re iud.cū.o.defenſio pertineret ad Ioannem principaliter de dictis bonis ſi fuiſſet paſſus ea uinci ab alio nocuiſſet ſnia multo fortius ſi prædicti liti aſſiſtit & proſecutus fuit. Nunc uenio ad ſm.ſ.ad interpretationem dicti capituli ſuper quo Ioōnes nitit̄ fuodare ius ſuum:& ut in allegationibus.ſ.dr̄ dictum capitulum tria continet. Primo quod Ioannes & fratres in dictis poſſeſſionib. defēdant̄ & conſeruent̄ & manuteneant̄. Secūdo caſu excipit caſum in quo cōe florenti.eſſet alij ſiue alijs obligatū ꝓ dictis poſſeſſionibus. Tertio quod Ioannes & fratres remaneant in dictis poſſeſſionib. & iuribus quibus ſunt uel q̄ fuerunt. Iſta tria quo ad uerū effectū diligentius ponderanda ſunt & ꝓ intelligentia præmittendū quod ooo credo in dubio reuocari florentiæ uidelicet quod dictū cōe in regia ciuitate &
2 oīmoda iuriſdictione tenet locū Imperatoris † quo ꝓſuppoſito ſi ab imperatore uel Papa in aliqua ↄceſſiōe gratuita ut videtur iſta fuiſſent uerba ꝓlata defendere conſeruare & manutenere &c.certè iſta uerba ſine alia cauſę cognitione prolata non ſonant in aliquā obligationē niſi illā generalem qood princeps uel Papa quo ad ꝓtectionē & in defēſionē dn̄i mundi ſunt.ut l.bene a zenone. C. de quadrien. præſcri.& l.deprecatio.ad.l.rhod.de iac. tenet̄ ſubditos defendere ab oppreſſionibus & uiolentijs:& hinc eſt qđ Papa quotidie concedit conſeruatores monaſterijs & eccleſijs ↄ̄ turbationes:ut c.j.de offi.dele.libr. 6. ſæpe ēt mandat ſuis literis talem poſſeſſionem induci & defendi inductū & turbationes compellit.c.pro illorum. de præbe. per Inn. ſæpe ēt confirmat priuilegia & poſſeſſiones hactenus acquiſitas.per talē tn̄ confirmationē nō vr̄ cōferre aliquid noui iuris.c.j.& ij.de confir.uti.uel inuti.& c.quia diuerſitatē de coocel.præben.licet ergo illa uerba defeodere cooſeruare manutenere ſooent in ios cum ſic permittit̄ a priuata perſona.ut oo.Cy.in l.impulſos.C.de act.emp.& l.ſtipulatio iſta.de uer.ob.per Bar.tamen ſi princeps ſubditum uel ipſius bona ſub eius protectiooe uel defenſiooe ſuſcipit vr̄ promittere quod defendet & proteget contra illos qui de facto turbarent uel inquietarent non ↄ̄ illos qui de iure & aliter interpretādo reſultaret ioiquitas uidelicet q̄ cōe uellet defendere Ioannē ↄ̄ illos qui haberent potiora iura in ꝓdictis rebus:& ſic inde orirent̄ iniurię unde iura naſcunt̄ ↄ̄. l.oiemineruut.C.unde ui.& c qualiter & qn̄. de accu.& ſēper ↄceſſio principis iotelligit̄ facta ſine leſione iuris tertij.c.ex tuarū.de auc.& uſu pal.& l.1.§.ſi quis a priocipe. & §.merito.ff.ne quid in loco pu. Præterea uerba clare ſonant quod cōe flor.non uult ad dictā defenſam teneri io quo dn̄o Gabrieli Mariæ aut alij cuicunq; perſonæ reperiret̄ ꝓ poſſeſſionib.obligatus ſed cum floren. ſuccedat in locū præcedentium dn̄orū ducis mediolani & dn̄i gabrielis in dictis poſſeſſionibus & totali dn̄o ciuitatis ipſarum poſt dictam obligationem ↄ̄ctam ↄ̄ dictos dn̄os eorum bona ſequitur quod ſi cōe flren.uellet dicto Ioanni dicta booa defendere relinqueret obligatum Petrū prædictū contra mentem & uerba pacti ſupradicti. Vlterius aduertendum quod ad ultimum pactum coniuncto primo ex quibus apparet per uerba in eis appoſita noluiſſe commune florentiæ in prædictum Ioannem aliquod ius de nouo cooferre in prædictis rebus ſed tantummodo ſeruare eum in iure ſi qđ habebat: qđ patet dum dicit qđ remaneant in dictis poſſeſſionib.& iuribus in quibus ſunt uel unqnam fuerunt & uerba etiam

primi

primi pacti ſonant in retentione iuris antiqui nõ aũt in col
latione noui tituli dum dicunt defendere manutenere &c.
quæ uerba non ſonant in oblatione de aliqua euictione. ut
3 l.ſi pro fundo. C. de tranſa. † Nam & alibi quod ordinaĩ ad
retentionem non inducit petitionem: ut l.xj. §. ſi quis. ff. de
le. 3. & maximè hoc dicendum eſt in caſu noſtro in quo nul
lus præceſsit ꝯctus inter cõe flor. & prædictum Ioan. ex cu
ius natura tenereĩ dictum cõe eum defendere ꝯ eum qui di
ctas poſſeſsiones de iure uinceret. de quo nõ vr̃ per cõe flo-
ren. cogitatum ſed forte tantummodo de iure ſuo remittẽ-
do ſi ꝗ haberet. c. quod aũt. de iure pa. & quod not. in c. pa-
ſtoralis. de dona. & iſta maximè ſunt uera quod ex mera li-
beralitate & gratuito dictas poſſeſsiones dicto Ioanni &
fratribus ſic dimiſit. unde tanq̃ donatarius a traditione ut
ſic dixerim incipiens non debet dici obligatum in aliquo.
Ex quibus omnibus ſine ulteriori proſecutione concludo
dictum Io. & illos de lebracho nõ poſſe ꝯ dictum Petrum
ex aliquo iure quæſito a communi floren. ſe tueri, cum per
prædicta uerba prolata ſuperius non appareat commune
floren. uoluiſſe in dictum Ioan. aliquod ius de nouo confer
re uel ſe ad defenſionem obligare contra legitimos petito
res iuribus & rationibus deductis ſuperius &c.

CONSIL. LXXXVIII.

1 *Tempora ſunt tria ſcilicet pacis guerræ & treugæ.*
2 *Tempus guerræ quod dicatur.*
3 *Fides pietaſque uiris nulla qui caſtra ſequuntur.*
4 *Remedium ante uulneratam cauſam quærendum.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Præmiſſa facti ſerie diligenter cõſiderata
parum vr̃ dubium qua ex cauſa fuerit guerra
& poteſt dici guerra. Ad quod declarandum
pręmitto quod concurſus uitę hominis regulatur alter ex
tribus modis. nam aut in pace aut in guerra uerſatur aut in
tregua. ut l. poſtliminium. in prin. & §. in pace. ff. de cap. l.
poſtliminium. §. induciæ. eo. tit. & ex̃. de treug. & pa. c. j. &
ij. & ibi per Hoſt. in ſumma. ar. ibi a ſufficienti partium enu
meratione prout arguit iuriſconſultus in l. patre furioſo.
de his qui ſunt ſui uel alie. iu. & leg. obligationum fere. de
2 act. & obl. † vr̃ quod tp̃s de quo in themate potuerit dici
tempus guerræ quod conſiſtit in calamitate quia homines
inuicem ſe laceſſunt & deprædant quod eſt proprium guer
ræ: ut d. §. inducię propium pacis in lenitate conſiſtit ſecuri
tate rerum & perſonæ. c. ſi. de treu. & pa. quinimo ſm̃ quoſ-
dam tempus treugæ qđ eſt dubium inter pacem & guerrã
põt dici potius tempus guerræ quam pacis: ut no. in c. ſigni
ficauit. ex̃. de iude. & tñ tunc viget quædã ſecuritas ad tp̃s
conceſſa perſonis & rebus: ut no. in c. j. de treu. & pa. multo
ergo fortius in caſu noſtro in quo hoſtilis ẽt inuaſio terri-
torũ depredatio pſonarũ & rerũ omniũ cõbuſtio domorũ
& quam plura uulnera hoim interuenerunt. 22. diebus &
ſuſpicio ẽt de prædictis pro futuro tp̃e uſq; ad finẽ condu-
ctionis gabellarum qui quidem timor & ſuſpicio habeĩ pro
tp̃e guerræ. ar. l. pedius. in prin. ff. de incen. rui. & nau. & qđ
no. in l. j. §. ſi ſuſpicio. eo. ti. hinc dr̃ quod ſufficit terror ar-
morum. l. j. §. armis deiectũ. ff. de ui & ui arma. & maximè
ſi prædicti inuaſores & depredatores territorij receſſerunt
& contulerunt ſe ad locũ propinquum non ad partes remo
tas a territorio mutinenſi. ita quod de facili & in breui tp̃e
potuiſſent reuerti ad iterum depredandum quod de facili
erat pręſumendum de hominibus ſemel malis de quibus lu
3 canus. † Nulla fides pietoſaque uiris qui caſtra ſequunĩ.
& Seneca in tragedijs. Peior eſt bello timor ipſe belli. fa-
cit regula ſemel malus. de re. iur. li. 6. Iuſtus ergo fuit timor
hominũ ſi ẽt poſt receſſum dictæ gentis ceſſauerunt frequẽ
tare itinera cum mercantijs cum adhuc inſtaret facies bel-
li & nocendi potentia quæ idem operatur quod nocere a-
ctualiter. ar. c. piſanis. de reſti. ſpo. & ff. de ſta. libe. l. labeo.
quinimo etiam ſi non præceſsiſſet hoſtilis inuaſio territo-
rij depredationes & alia ſupradicta tamẽ ſi paraſſent ſe ad
talia & ob hoc mercatores & alij ceſſaſſent frequentare iti
nera cum mercantijs & animalibus iſtud tempus dubium
& trepidationis animorum deberet reputari pro tempore
guerræ poſtquam præceſſerant paramenta ad guerram in-
dicantia futurum bellum. nam & ſignis & actibus deputa-
tis alicui facto iudicamus de illo prout illa facta demon-
ſtrant. l. 3. in princ. ff. quod quiſque iuris. ibi: ſiue uſus fuerit
ſiue nõ. ſic dicimus quod a grauamine cõminato licet non
4 illato põt appellari. l. ſi quis ꝓuocatione. C. de app. † lex
dicit quod melius eſt ante tẽpus occurrere quàm poſt uul-
neratam cauſam remedium quærere. l. j. C. quando liceat
unicuique ſine iudice ſe uind. & Terentius. malo nos ante
proſpicere quam ulciſci accepta iniuria. Ex quibus ſine
ulteriori proſecutione liquido infertur quod illi. xxij. dies
proculdubio reputari debẽt pro tempore guerræ ſimiliter
totum tempus poſtea quo durauit timor & depredatio in
animo hominum propter quod homines ceſſauerunt a fre-
quentatione itinerum & mercantiarum. & per conſequens
diminutio eſt facienda dictis gabellarijs pro rata ſupradi-
ctorum temporum ut in facto præſumitur. domi. Petrus.
de Anchar.

CONSIL. LXXXIX.

1 *Emphyteoſis eccleſiæ an tranſmittatur ad hæredes extraneos.*
2 *Nupta ſecunda redarguuntur.*
3 *Relictis pauperibus iura fauent.*
4 *Bona emphyteotica eccleſiæ in alium transferri poſſunt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
5 † Deciſio ſupradictorum uidetur fundari po
tius ſuper iure municipali ſiue ſtatuto Ceſe-
næ quàm ſuper iure communi quo iure du-
bium eſt adhuc utrũ emphyteoſis eccleſiæ hodie tranſit ad
hæredes ex̃neos quod non ꝓſequor ſed remitto ad not. per
Bar. in aut. ꝑpetua. C. de ſacroſ. ecc. & l. ſi tibi. x. §. ſi pactus.
ff. de pac. & in aut. ſi quas ruinas. C. de ſacroſ. ecc. per Cy. &
in Spec. de locato. §. nũc aliqua. uer. 7. & uer. cxv. & tangit.
Bal. in l. etiam. ff. ſo. ma. & Io. an in c. in præſentia. de prob.
in nouel Sed quicquid ſit de iure cõi de quo ut dixi eſt du-
bium prout uolenti curioſius ueritatem inquirere liquere
põt ex ꝑdictis remiſsionibus. tñ nos nõ ſumus in caſu ita du
bio ſed magis claro & liquido attenta forma ſtatuti munici
palis prædicti quod eſt in obſeruantia etiam in bonis em-
phyteoticis eccleſiæ nec de eius efficacia in dubium reuo-
catur & quia dictum ſtatutum aliqualiter eſt prolixum pro
clariori intelligentia dicendorum effectum eius breuius
referre mihi utile uiſum eſt Pro deciſione dubiorum. Pri-
mo igitur ſtatutum præfert plures in renouatione fienda
in rebus emphyteoticis & prohibet alias perſonas præter
prædictas inueſtiri uel in renouatione petere etiam in caſi
bus ĩ qb' emphyteoſis eſſet finita tp̃e uel linea gradibus ca
none non ſoluto uel alio quouis modo quilibet caſus pro
hibet alios inueſtiri quam ſupradictos nominatos & iſti
ſunt quam plures & inter ceteros quo ad propoſitum no-
ſtrum ſunt legatarij ſuccedentes ab inteſtato ſeu ex teſta-
mento ſub nomine uniuerſitatis ſeu etiam ſingulari ſiue
etiam titulo inter uiuos. Ex quibus uerbis liquido ap-
paret quod talis emphyteoſis ſit tranſitoria in quoſcunque
extraneos & quocũque ti. nam cum ſtatutum prohibeat a-
lios inueſtiri uel innouari uidetur ſupradictos admittere
& habilitare: ut in ſimili no. Bar. in l. j. §. uidendum. ff. ad ter
tu. Et aduertendum quod prohibitio ſtatuti contra audẽ-
tes petere innouationem uel inueſtituram & præiudicium
prædictorum eſt pœnalis & annullat ipſo iure talẽ inue-
ſtiturã & innouationẽ. ponderandũ ẽt eſt qđ finita emphy
teoſi altero ex prædictis modis relatis ſuperius admittunĩ ꝑ
dicti legatarij & alij qui ex forma innouationis ſeu acquiſi
tionis alias de iure nõ ſuccederent ut patet in uer. addẽtes
quod oẽs & ſingulæ perſonæ &c. ubi ẽt patet quod ꝑdictæ

res emphyteoticæ ſubiacent oneribus hæreditarijs & ueni-
unt in ↄtributioné legatorum ad pias cauſas pro anima ip-
ſius teſtatoris ſeu cuiuſcunque. Ex quibus manifeſté ↄclu-
ditur ꝙ ꝑdicta bona emphyteotica regulant̃ quo ad aliena
tiones & onera hereditaria & legata ad pias cauſas ſicut a-
lia bona priuata laicorum excepto quod ex forma ſtatuti ꝑ
dicti tenentur petere renouationes & recognoſcere ab il-
lis a quibus acceperũt pro illo canone &c. ut poſt prin. ſta-
tuti. Poſtremo etiam aduertendum eſt quod emphyteoſis
finita altero ex modis prædictis traditur modus petendi in
ueſtituram quodam ordine ſucceſsiuo. nã prius enumeran-
tur ſupradicti poſtea ſubditur ſeu æquitate & benignitate
quamuis recipienda ſpectarent &c. Ex ordine quorũ uer-
borum apparet quod iſti qui ueniunt de benignitate & æ-
quitate ad iſtam renouationem ſunt ultimi in ordine ſcri-
pturę & per ↄñs in ordine intellectus de conſe. di. j. in Chri
ſto patre. & c. ſi iuſto. de elect. li. 6. illi igit̃ qui præcedunt
eos in ordine ut pauperes ſubſtituti pup. in caſu noſtro tan
quam habentes uoluntatem ueri emphyteote & qui dicta
bona emerint præferendæ ſunt dictæ matri pupilli qui
nullo alio iure uenit ad dictã renouationem niſi de benigni
tate & æquitate. ad hoc. l. hęredes mei §. cum ita. ad treb. &
l. cum pater. §. pe. de le. 2. & certè modica æquitas uel beni-
gnitas in caſu noſtro uidetur facere pro matre quæ in facto
ut mihi aſſeritur dictam matrem pupilli ea uiuẽte tranſmi-
ſit ad ſecundas nuptias: & per conſequẽs quaſi indigna bo
nis quæ pupillo ſubueniunt cum maritum ſuum qui ſubſti-
ſtituit filio ſuo pup. quodammodo offenderit ex iſtis ſecun
2 dis nup. † nam alibi dicit tex. quod anima primi uiri quo-
dammodo contriſtatur ex ſecundis nup. & hinc eſt quod le
ges uarijs pœnis eas afficiunt & quæſita eis de bonis uiri q̃n
que auferunt quandoque modificant ut patet C. de ſe. nup.
per totum. & quis dubitat quod maior eſt æquitas & beni-
gnitas fauere animæ teſtatoris in diſtributione fienda pau-
peribus de pretio redigendo de dictis bonis emphyteoti-
cis quam dictæ eius uxori quę ſecundo nupſit & ob hoc di-
ctum ſuum uirum licet mortuum offendit? certè nulli du-
bium animę magis fauendum quæ eſt cunctis alijs præferẽ
da. l. penultima. C. de ſacroſanctis eccleſijs. Ex hoc ſequitur
quod ambobus ſcilicet pauperibus & dicta matre pupilli
exiſtentibus in caſu renouationis in æquitate & benignita
te de qua ſtatutum ultimo loquitur præferendi eſſent in ea
dem ęquitate pauperes prout. ſ. dictum eſt. Nõ ob. qđ poſt
quam dicta bona ſunt deuoluta & quæſita pupillę non poſ-
ſunt dici amplius teſtatoris: quia imo poſſunt dici inquan-
tum ſuper eis eius ordinatio eſt ſeruanda ut in proprijs ex-
cluſa matre: ut in capitulo ſi pater. de teſtamen. li. 6. & ma-
xime quia pro anima ſua mandat inter pauperes diſtribui
& ſic pupilla defuncta non poſſunt dici fuiſſe pupillæ ſed ꝓ
priæ patris. ſed obijcitur quedam ↄ̃ dictam ſubſtitutioné
factã de pauperibus q̃ oia fundatur ſuper hoc uidelicet qđ
pauperes ſint incapaces bonorum emphiteoticorũ eccleſię
nec põt ea capere ut ea retineãt nec ut ea uendãt. ſimilr nec
ut cõmiſſarij ad uẽdendũ & diſtribuẽdũ electi cũ nudũ no
mẽ hæredis teneãt & pauperes ceſſeant hæredes ficti nõ ue
xi. & de his non ur̃ ſtatutum intellexiſſe. ſimilr nec teſtator
gñaliter ſubſtituẽdo pauperes vr̃ de dictis bonis emphyteo
ticis cogitaſſe licet forte ſpãliter & expreſſe potuiſſet de
3 illis diſponere. † Sed certè iſta licet ſubtiliter dicta non
habent in ſe iuſtitiam neq; æquitatẽ cũ. o. relictis pauperi-
bus pro aia iura faueant plusq̃ alijs. ut l. id qđ pauperibus.
& l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſ. & cle. reſtringere ita
ipſa ad ipſorũ nullitaté & irritationé abſurdũ eſt dicere uel
ſentire: & hic uerba & menté ſtatuti qđ expreſſe uult ipſa
cũ alijs legatis ꝓ ualore ipſorũ bonorũ ↄtribui pro ſatisfa
ctione legatorũ ad pias cãs ꝓ aia ut in fine ſtatuti cauet̃ pro
legatis ergo gñaliter pro aia exoluendis uult ſtatutũ dicta
bona obligari & ad alia onera prout alia bona laicorũ. Ex
quo manifeſte ↄcludit̃ qđ de dictis bonis ꝓ aia põt expreſ-
ſe diſpnni cũ includat̃ ſub gñali diſpõne ꝓ aia: & ſic p ↄñs
ſi teſtõ uult bona ſua uẽdi & inter pauperes pretia diſtribui
ꝙ non ueniant dicta bona emphyteotica de quibus expreſ
ſè potuiſſet diſponere rõne caret. & maximè quia quæ dã
ueniunt ſub gñali ſiue uniuerſali diſpoſitione: ut eſt ſubſtõ
pupillaris in caſu nr̃o quæ non ueniret in ſpãli. ut d. l. quæ-
dam. de acqui. re. do. & c. ex literis. de iure pat. & l. in modi
4 cis. ff. de ↄ̃hen. emp. † Poſtremo ẽt aduertendũ ꝙ ſaluo iure
eccleſiæ & ſine ipſius conſenſu poſſunt bona emphyteoti-
ca in alterũ transferri: itẽ ſi trãsferant̃ ſine eius ↄſenſu quo
cunq; titulo ↄ̃ iura ipſa eccleſia & non alius põt ſi uult ta-
lẽ ↄ̃ctum reſcindere. Ex quo ſequit̃ quod ſi fideicõmiſſarij
uolũt dicta bona prout uoluit teſtator ſola eccleſia põt ↄ̃-
dicere: & non mater ſiue alia tertia perſona quæ non habe-
bat ius in dictis bonis: quia ſic opponeret de iure tertij non
excluſiuo funditus iuris illius qui actũ gerit iuxta not. in l. ſi
cũ ſeruũ quiſpiam. C. de ſer. fug. & c. mandatũ. de reſcri. in
nouel. Item fauendũ eſt ex forma ſtatuti quod quolibet ti-
tulo inter uiuos ſuſtinus teſtõr potuiſſet diſponere de his
bonis ſaluo iure reuocationis eccleſiæ. ut dicit ſtatutũ ergo
ſimiliter dare mandatũ in teſtõ ſuis fideicõmiſſarijs de uẽ-
dendo quaſi ipſi uẽdẽdo ipſe teſtator uẽdidiſſe videat̃. ut l.
unũ ex fa. i pri. de l. 2. & i re. q̃ p aliũ facit. de re. iu. li. 6. Prę
dicta ꝓcedũt & uera ſunt nõ ſolũ uigore dicti ſtatuti ſed ẽt
de iure communi ſi teneamus illã opi. quod bona emphy-
teotica eccleſiarũ tranſeant ad hæredes extraneos quod te
nent quidã gloſſatores & ẽt ſolennes doctores. nam tunc
non vr̃ dubium tranſire ad pauperes directo ſubſtitutos: ut
in caſu nro. & maximè ſi inſtituti ſunt nõ ut retineãt ſed ut
uendant perſonis habilibus. ad hoc quod no. Io. an. in c. in
præſentia. de proba. Ex quibus omnibus cõcludendum eſt
dictas pauperes ſiue fideicommiſſarios tenentes locum hæ
redum eſſe præferendos tam de iure municipali prædicto
quam etiam in curſu æquitatis & benignitatis quam etiam
de iure communi iuxta dicta ſuperius. d. Pet. de Ancha.

CONSIL. XC.

1 *Conductor ſtationis conducta quando incidat in pœnam.*
2 *Voluntas perſeuerare præſumitur niſi mutata probetur.*
3 *Mutans mentem non ſtatim dicitur mutare ſedem.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Conſidero quod pro ornatu plateæ & ciui
tatis ad breue tempus conductores apothe-
charum neceſſario & ex præcepto migrare
eos oportuit donec ſcilicet apothece illæ & porticus refor
marentur in apparentia pulchriori & magis ſplẽdida pro
decore plateæ. per hoc autem quod contingit de improui-
ſo & fortuito ↄductio non diſſoluitur ſed conductor iſtud
incommodum æquo animo ſufferre debet. ut l. habitatores.
ff. loca. facit. l. qui inſulã. & l. ſi fund. eo. ti. & l. cęſar. de pu-
bli. & ex hoc ſequitur qđ iſte. G. qui. xviij. annos in dicta ↄ-
ductione permanſit uoluit etiam in futurum ſtare ſtationi
2 in melius reformata. † nam præſumitur perſeuerantia uo-
lũtatis niſi mutata probetur. c. maiores. de bap. & maximè
quia in mutatione uoluntatis requirebatur denunciatio an
te tres menſes domino fienda per conductorem cũ publica
ſcriptura ut in ſtatuto primo de quo. ſ. & clarius in ſtatu-
to ſequenti. ubi ante repudiationem ſtationis factam ab eo
qui eam tenet coram maſſario & publica ſcriptura alius
de eadem arte prohibetur eam conducere ſub pœna. xxvj.
lib. Non ob. ſi dicatur quòd tempore ſcilicet quo iſte con-
3 duxit. G. migrauerat & ſic conſequens ceſſat pœna. † Ad
hoc dico quod non mutat ſedem qui mutat mentem. ſed
iſte. G. ad tempus migrauit & non ſponte: ſed mandato
ſuperioris cuius intentio non præſumitur fuiſſe præiudica
re. G. in aliquo iure ſuo: ut argum. l. ſi. C. ſi per uim uel alio
modo. & c. qm̃ frequenter. §. quòd ſi ſuper. ut li. nõ ↄte. per.
Inn. facit. l. ex facto. la. grande. de hære. inſti. ubi abeſſe non
præſumitur qui eſt de proximo reuerſurus uel qui animũ re
deundi retinuit. hinc dicitur quod differt̃ non aufert̃. ut. l.
deſtitiſſe. ff. de iud. Ex iſtis ↄcludo idem quod prefati domi
ni mei doc. ſ. conſulunt & cõcludunt. ſ. dicunt. G. incidiſſe
in pœnam

In pœnam ſtatuti. Et iſta dico & conſulo ego Pet. de Anch.
iuris utriuſque doc. & ad fidem me propria manu ſubſcrip
ſi & ſigillo paruo conſueto ſigillaui.

CONSIL. XCI.

1 *Statuta a iure communi exorbitantia ſtrictiſſimè ſunt intelligenda.*
2 *Ius tertij pendente iudicio comparentis plene diſcuti debet.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Pro ſpecifica & clariori reſponſione dubij
de quo quęrit̄ pręmittēdū eſt quod ſtatuta inq̄
tum a iure cōi exorbitant ſunt ſtrictiſſime in
telligenda ut inquantum minus poſſunt ius cōe lędant: ut
c. cum dilectus. de conſue. & c. ex literis. de conſti. facit. c. is
cui. de præben. li. 6. & maximè ubi uerba ſtatuti ſunt gn̄alia
& ſic generaliter intellecta ſonarent in abſurdum ut pro-
2 bant iura allegata. ꝫ. in alio meo conſi. præcedenti. † Item
præmittendum quod de iure tertij ꝯparentis pendente iu-
dicio debet plenè diſcuti ꝓpter magnū ꝑiudicium ſibi im-
minens ex ſnia quæ feretur ꝫ eum ut l. ſæpe. de re iu. & l. ſi ſu
ſpecta. de inoff. teſta. & l. ſi per luſorio. & l. a ſnia. de ap. per
Bar. & c. quamuis de re iudi. Si uero compareat ad impe-
diendam executionem ſummatim diſcutitur de iure ſuo re
ſeruatur ſibi tamen omne ius in iudicio ordinario. l. a diuo.
pio. §. ſi ſuper rebus. de re iudic. & de teſti. c. uenien.
Applicando igit̄ mentem omnium iurium ad intellectum
ſupradicti ſtatuti ſiue reformationis primo concedit dn̄is
officialibus latiſſimum arbitrium declarando ſocios res &
bona Pauli & ſociorum ēt parte non requiſita uel citata ut
tetigi in conſilio proximo cum eadem ptāte uendendi alie
nandi &c. dicta bona. Subiungit t̄n ſaluo & expreſſe decla-
rato quod quecunq; perſona &c. & rectè in hoc ſtatutum
prouidit in fauorem prætendentium ſe grauari ex tali deli
beratione ut debeant audiri & de eorum iure plenè diſcu-
ti nam hoc de iure cōi eſt ꝙ ad hoc ut declaratio & diffini
tio earum ꝑiudicet ꝙ uel requirantur uel ſciant de eorum
ꝑiudicio agi & taceant. licet ēt q̄nq; ſola ſcientia ēt non ꝑ-
iudicet. iuxta no. in d. l. ſæpe. & c. q̄uis. ignorantibus aūt &
non citatis iura nunq̄ præiudicant ēt in caſibus in quibus
ſnīa faceret ius inter oēs. ut C. res inter alios acta. per totū.
& l. qui repudianti. & l. pupi. §. fi. de inof. teſta. intelligo er-
go iſtam particulam ſtatuti quod illi qui comparauerunt
iudicio declarationis pendente pro ſuo intereſſe uel ſciue-
runt uel citati fuerunt in prædicto iudicio alīs quod ipſis
ignorantibus nec citatis præiudicaret declaratio eſſet ual-
de abſurdum ut clare probaui in præcedenti conſilio uerſ.
ſed his non obſtantibus. Et ualde ponderandū quod in iſta
comparitione ꝑtendentium ſe grauari ex declaratione &
diffinitione quam facerent officiales non præfigitur termi
nus aliquis. intelligam igitur quod comparere poſſint per-
petuo & querelari ſi nec citati nec ſcientes talis iudicij fue-
runt. nam ſi eſſet de iure cōi quo talibus nullo tempore ꝑ-
iudicat res inter alios acta. ut in iuri. prælle. Apparet ergo
ex his quod iſte uerſiculus ſaluo. loquitur de his qui fue-
runt pn̄tes in dicto iudicio declaratorio & ſic ſcientes uel
citati. uerſ. ſicut aūt. qui ſequitur hoc acto ꝙ ꝯuenientibus
&c. nullus ꝯuerſus ꝯpetat niſi proponatur ante lapſos qua
tuor menſes intelligā ſane de illis qui uellent impedire exe
cutionē præcedentis ſnīæ declaratoriæ ſuper bonis. nā ubi
de iure poſſent ipſam impedire uł petere reuocari rōne iu-
ris ſui quā cām allegarēt ſummariè: ut c. cum ſuper ꝯtrouer
ſia. de re iudi. per illam particulā reſtringit̄ hic poteſtas im-
pediendi executionē uel eam ſummariè retractādi uſq; ad
quadrimeſtre. Volentibus uero iure ordinario aduocare di
cta tanq̄ ſua non ob. declaratione facta eis non monitis nec
citatis non uī obſtare quadrimeſtre tēpus. nec hoc dicit ſta
tutum uel ſi ad corticē hoc dicere uideat̄ intelligā eos non
audiri quibus ꝑcedens diffinitio & declaratio attulit præiu
dicīū non de prorſus ignorantibus nec citatis oę ſubſequā
tur abſurda de quibus in præcedenti conſilio & ut iuri cōi

ſtatutum ab eo exorbitans detrahat quanto minus poteſt.
ut in prin. Ex quib⁹ ad quæſita clare patet reſponſio ad pri-
mum uidelicet quod contra declarationē etiam ultra qua-
drimeſtre peti poſſit recurſus licet principaliter non poſ-
ſet contra alienationem contra dictum tempus ſcilicet ꝫ
illos quibus declaratio præiudicat quod non facit in caſu
noſtro huic dominę non citatę & ignoranti proceſſum of-
ficialiū: reſcindentur ergo uenditio & alienatio in hoc ca-
ſu in quandam conſequentiam tanquam fundata ſuper de-
claratione non afferente præiudicium dictæ dominæ. Non
ob. prohibito conſequenti. ſcilicet non uenire contra ueo-
ditionem uidetur prohibitum antecedens uidelicet non ue
nire contra præambulam declarationem ut. l. oratio. de
ſponſ. & c. cum quid de reg. iur. lib. 6. quia hoc uerum ubi
conſequens habet ſubſiſtentiam ſuper principali ualido &
firmo ſed ubi antecedens & principalis non præiudicat ali
cui ſimiliter nec conſequens ſiue acceſſorium affert ſibi ꝑ-
iudicium: ut l. cum principalis. de re. iu. & c. acceſſorium.
eo. tī. ſuper gratia. de of. dele. li. 6. ſubſiſtit. n. acceſſorium in
uirtute ſui principalis. ſi ergo poſt quadrimeſtre poteſt ue-
nire contra declarationem officialium & haberi recurſus
ſimiliter contra alienationem ueluti ex ea uel ob eam ſub-
ſecutam. l. non dubium. C. de legi. Infertur etiam ex prædi-
ctis deciſio ad ſecundum. nam ſi declaratio ignoranti & nō
citato non attulit præiudicium quin poſt quatuor menſes
poſſit habere recurſum & ſimiliter ꝑpetuo nec poſt ſniam
ſuperuenientem poſt uenditionem incipit quadrimeſtre &
multominus incipit poſt ſolutum matrimonium quia ſta-
tutum non arctat eam quin agat pro iure ſiue exercitio ſu-
perueniente quandocunque. nam declaratio non extendit
ſe ad dictum caſum ut ſepius dictum eſt ſimiliter nec tem
pora limitata contra executionem. i. uenditionem poſſe de
curri deberet ſe ea tendere ne ſit breuioris uitæ acceſſoriū
quam principale a quo pendet ut. d. c. ſuper gratia.

CONSIL. XCII.

1 *Miſſio in poſſeſſionem facta autoritate iudicis non iuſta non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione.*
2 *Autoritas iudicis iniuſte interpoſita non excuſat a pœna.*
3 *Sententiæ & cætera acta in iudicio ſunt perpetua.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Tria in fauorem Ciechi baldelli contra Se
ium & Sempronium filios & hæredes Tey-
checoli pro parte iudicis ſuceſſiuè emana-
runt. primo ſententia ſuper. lib. uidelicet quingentis. 1390.
die quinta Martij. deinde eodem anno Milleſimo die. 16. di
cti menſis prouiſio de tenuta danda in bonis dicti condi.
Teychecoli pro dicta quantitate. & ſic ſucceſſiuè nuncio
exequendo ſententiam in tenutam & poſſeſſionem corpo
ralem tradidit ueuturæ procuratori dicti Ciechi baldelli
de quadā domo condi. Teychecoli. & hoc die. xa. dicti ſub
ſequentis commiſſio facta nuncio de diſgomberando. &
ſic præceptum factum Seio & Sempronio quod diſgom-
berent. & hic ad petitionem dicti Ciechi baldelli qui po-
ſtea deceſſit. 1402. hæredibus relictis Simone & Luca fi-
lijs ſuis qui in eodem milleſimo locauerunt Guido. unam
apothecam poſitam ſuper dicta domo deinde de eadem
domo data fuit tenuta Catharinæ pro dote ſua tanquam
eius filiæ ne uergerent ad inopiam non tamen citatis di-
ctis Luca & Simone. Poſtremo ad petitionem Luce & Si-
monis mandatum factum a nuncio de mandato iudicis
Catharinæ & Seio ac Sempronio quod debeant dictam
domum diſgomberare uel comparere ad contradicen-
dum & oſtendendum quia ad hoc non teneantur. & hoc 2
in. 1401. quæ comparuerunt & excludere nituntur dictos
3 Lucam & Simonem tanq̄ ius non habentes in hoc petēdo
ſed ipſi tanq̄ iuſtè poſſideant diſgomberare non tenean-
tur. Et anteq̄ tangam de uiribus obiectorum contra dictū
4 præceptum per prædictos ca. Seium & Sempronium eſt

uidēdum an in iſta ꝯdictione habeat legitimam perſonam ratione poſſeſsionis & tenute apprehēſe per Catha. & de Seio & Sempronio nullū vr̄ dubium quod non habeat ius ꝯdicendi cum ꝯ eorum tenutam præceptum emanauit de diſgomberando iam diu. ↄtra. patet. Reſiſtere ergo & de poſſeſsione contendere quam ſciebat ad Lucam & Simonē pertinere. uel ſi non ad eos pertinere tanq̄ non apprehēderunt ſaltem uacare apparet ex his poſſeſsione uitioſa & occupata autoritate iudicis iniuſtè ut pote non citata parte ꝯ. l. meminerint. C unde ui. & l. cum querebatur. co. ti. & in ea l. meminerint. vr̄ incidiſſe dicta dña Catha. quia minus rite autoritate iudiciaria poſſeſsionem apprehēdit. & tanq̄ de bonis Sei & Sempronij qui iam poſſeſsionem amiſerant per tenutam in poſſeſsione apprehenſam per procuratorem Ciechi baldelli. unde in hoc decretum iudicis fuit obreptitium uel ſaltem in nullo afferens præiudicium Luce & Simoni l. cum uero. §. ſubuentum. de fideicom. li. & l. prætor. §. marcellus. de iudi. non. n. eſt intentio iudicis præiudicare poſſeſsioni uel iuri tertij non citati. l. fin. C. ſi per uim uel alio modo. & in c. qm̄ frequenter. §. quod ſi ſuper: ut lit. non conte. nec uidetur excuſari poſſe Catha. prætextu ignorantiæ cum maritus eius Seius de poſſeſsione & tenuta Luce & Simon. haberet plenā notitiam ut pote ꝯ ipſum emanato. præſumitur ergo iſta ſciuiſſe. Cath. tanquam uxor & domeſtica eius & pars ſui corporis. l. conſenſu. C. de repu. & l. de tutela. de in integ. reſti. mi. Item dicta dña habet cauſam a Sempronio & Seio ꝯ quos tenuta & poſſeſſio emanauit, unde cum ipſi eſſent coniuncti & condemnati ſuis autoribus obſtaret. l. quod ipſis. de reg. iu. & ipſi cum teneant de euictione. ſi. n. ei contingeret a prædictis Luca & Simone dictam domum. l. ſi ob cauſam. C. de eui. & per ↄſis tenerentur defendere. l. ſtipulatio iſta. de uer. ob. Conſequēter infert quod ex aliquo eorū iure non pōt dicta dña Catha. ſe tueri cum trahit originem ab infecta radice. j. q. j. uulnerato. & maximè cum permiſ. nuncij primo facta in dicta domo in poſſeſsione autoritate iudicis appareat iam diu Seium & Sempronium amiſiſſe poſſeſsionem domus neceſſario infertur quod nulla fuit tenuta Cath. data ſibi tanq̄ de domo a Seio poſſeſſa cum poſſeſsionem apprehenſam per prædictam dñam fore uitioſam & factam poſſeſsionē non pertinentē ad tenutam uel Seium ſed ad Lucam & Simonem uel ſaltem de poſſeſsione eorum hæreditaria & in hæreditate patris inuēta per tenutam & poſſeſsionem a iudice datam eius procuratori. l. j. & l. per procuratorem. C. de acq. poſ. unde tanq̄ poſt uere uacantem ad alium per-
2 tinentem non potuit immitti. † & autoritas iudicis perperam interpoſita uel obreptitie non excuſat eam a pœna. l. cum quærebatur. & d. l meminerint. & iuſte. de acqui. poſſ. Sed præſuppoſito ſine præiudicio ueritatis ꝙ appareat per relationem ad poſſeſsionem tenute Luce & Simonis dicta tenuta dñæ Catharinæ adeo uitioſa & nulla uideodum eſt in curſu utriuſque quis debebat præualere quo ad diſgomberationem petitam per Lucam & Simonem & ꝯ ipſos allegatur poſſeſsionis & tenute amiſsio ex curſu tanti tēporis ex quo cauſatur obliuio & ex ea poſſeſsionis amiſsio. l. furtum. §. fundi. de uſuc. coniuncta. l. peregre. de acqui. poſ. Item ēt ſi amiſſa non fuiſſet ſpatio tpis non tñ apparet Lucam & Simonem eam apprehendiſſe mortuo patre. l. cum hæredes. de acqui. poſ. tanq̄ igit poſſeſsione carentes non vr̄ poſſe petere illud conſequens. ſ. diſgomberari ut anteq̄ petit ab his qui non poſsident: quia extincto & perempto principali. i. poſſeſsione extinctū vr̄ acceſſoriū ꝙ ab eo dependet ar. l. eos. C. de uſur. & l. cum principalis. ff. de re. iur. nec vr̄ curañ. de iuſtitia uel iniuſtitia poſſeſsionis poſtq̄ Luce & Simoni non proderit ius agendi. l. res alienas. C. de rei uend. hinc dicit̄ ꝙ perſona actoris ius metitur. l. s. in
3 prin. ff. ſi pars hære. pet. † Sed his non obſt. ꝯrium eſt de iure dicendū & ante oia præmittendū quod ſñia & acta ſunt perpetua & habent perpetuam firmitatem: ut. l geſta. C. de re iu. ſimiliter iudicis officium executiuum ei cohærens uī perpetuo durare donec plene fuerit executioni mandata. facit quod no. in l. ſicut. C. de præſcrip. xxx. uel xl. anno ſuper uerbo proſecutus & quod plenè no. in c. quærenti. de offi. dele. in nouel. poſt glo. ad hoc. c. ſi ſuper gratia. de off. dele. lib. 6. ubi officium executorium durat tanto tempore quanto durat ius principale cui coheret. facit. c. acceſſorium. de re. iu. li. 6. Ad propoſitum ergo ſtatutum prouidet ſuper executione dupliciter. primo quod fiat immiſsio in bonis uel per capturam &c. ſubſequēter prouidet quod mandato iudicis poſſeſsio diſgomberetur audito ꝯdictore ſi iuſtam cauſam habeat non diſgomberandi ſicut de iure debet audiri tertius uolens impedire executionem ſniæ: ut l. a diuo pio. §. ſuper rebus. de re iu. & c. ueniens. de teſti. & de re iudic. c. cū ſuper ↄtrouerſia. in c. aūt noſtro bēſe apparet facta miſsio in poſſeſsionem die. xx. Martij. Item. xxij. apparet relatio nuncij qui mandauit Seio & Sempronio & quibuſdam alijs ꝙ diſgomberarent, non apparet aūt huic mandato fuiſſe paritum & ſic præcedens miſsio in poſſeſsionem nō fuiſſet ſortita plenū effectum cū alij ſupradicti detinerent eam ingomberatam. Ex quo liquido infert quod offm̄ iudicis executiuum adhuc durat cum prædicti Lucas & Simon non fuerint adepti poſſeſsionem uacuam & expeditam prout ſtatutum exigit et ius cōe: ut l. 2. §. uacua. ff. de de act. emp. Ex hoc infero ꝙ ſuperuacuo quæritur utrum Luc. & Simon amiſerint poſſeſsionem & tenutam obliuione cauſata curſu temporis. nam poſito quod fuiſſet amiſſa tñ quia non fuit plenè apprehenſa ſed alijs ingomberata & detenta adhuc pōt peti executio maximè ꝯ Seium & Sempronium ꝯ quos præceptum emanauit ꝯ dictam dñam Catha. quæ habet cam a prædicto Seio & eius facto tantum. ſ. confeſsione quia uergebat ad inopiam. nam ſatis vr̄ tranſtuliſſe in fraudem euitandi executionem & diſgomberationem ſibi prius iniunctam unde ꝯ ipſam vr̄ quod poſsit fieri executio. ut no. Cy. in l. s. de ꝓli. iudi. in 8. q. & per dictum ſtatutum hoc eſt magis clarum: quia ꝯ omnes pet pōt diſgomberatio niſi poſſederint ante per quadrienniū uel oſtēdant iuſtiorem titulū q̄ petitor & quod officium iudicis ordinarij executiuum durat donec uictor habuerit poſſeſsionem pacificam eſt de mente glo. & doc. in d. c. querenti. & Bar. quod tale offm̄ eſt nobile & aſſumit ſibi naturam eius ſuper quo competit ut ipſe no. in d. l. a diuo pio. §. j. de re iu. ad hoc optime. l. ſed & ſi poſſeſſori. uerſu. proinde. de iureiu. Item negari pōt Lucas amiſiſſe & poſſeſsionem patri ſuo datam obliuionem. uel etiā patrem ſuum nam apparet quod Simon nomine ſuo & ſui fratris locauit apothecam ſubtus dictam domum in 1392. & in 1402. aliam locationē fecit. & per conſequens non uidentur obliti. nam uſq; ad dictum. 1402. uixit Ciechus baldelli pater ipſorum in quo non eſt præſumenda obliuio & amiſsio poſſeſsionis imo relinquitur iudicis arbitrio: ut no. Io. an poſt Inno. in c. querelam. de elect. Et præſuppoſito quod poſſeſsio fuerit amiſſa: tamen ex illa amiſsione non potuit per prædictos occupari tanq̄ uacante per. l. cum querebatur. ut dixi. s̄. & niſi oſtendat qualiter ad eos de nouo peruenerit cum ꝯ ipſos miſsio emanauit præſumitur eam indebitè uſurpaſſe. c. ad decimas. de reſti. ſpo. li. 6. unde cum ex hoc ſtet poſſeſsio indebite uſurpata uel nunquam diſgomberata. Luce clarius manifeſtum eſt dictos Lucā & Simonem poſſe iudicis officium implorare ut dicta ſñia plenariè mādetur executioni quæ mādata nō fuit ad plenū ut dixit tex. in c. ueniens. de teſti. nā eo ipſo inde turbatā inferūt qđ nō diſgōberār. & ſic ad officiū iudicis pertinet eos a turbatione cōpeſcere & remouere. l. j. ff. ne uis fiat ei. Ex quibus oibus ultra ſupius allegata ſubtiliter allegationibus trāſmiſsis ↄcludo do. Cath. uel prædictos non eſſe legitimos ꝯdictores: & per ↄſis compellendos ad diſgomberandum iuxta formam ſtatuti & etiam iuris communis: ut probatum eſt ſuperius.

CONSIL. XCIII.

1 *Teſtatore grauante hæredem ut ſoluat ſingulis annis dotem uxori donec dotem ſoluerit an ſit uſura uel pæna.*
2 *Pena in teſtamentis apponnetur ſicut in diſpoſitionibus alijs.*
3 *Legatum annuum quare uſura dicatur.*

IN CHRI-

N CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Verba teſtamenti ita ſe hñt in effectu in ca-
ſu in quo uxor mea a Guidone hærede non
poterit dotem ſuam aut i ipſius teſtatoris bo
nis non exegerit, noluit quod dictus Guid. perpetuo anno
quolibet donec dictam dotē apud ſe tenebit & habebit &
eam non ſoluerit debeat dare & ſoluere dictæ uxori
meæ ꝓ uſufru. dictæ dotis. li. lxxx. Reuocaſ modo in dubiū
utrum recipere iſta annua ſupradicto mō ſit uſura. Et uř
primo mō quod nō ſit uſura quia uř ſupradicto modo per-
cipere ut intereſſe dotis ſuæ non ſolutę tempore debito. C.
de act. emp. l. curabit. Secundo quia conſtante matrimonio
pōt recipere maritus lucrum ex pecunia in dotem promiſ-
ſa & non ſoluta & hoc ex eo quia ſuſtinet onera matrimo-
nij. ut c. ſalubriter. de uſur. ergo etiam uiro mortuo uř ę quū
& iuſtum ſi uxor non receperit dotē tempore debito. quod
pro alimentis quibus dos eſt deputata ipſa recipiat certam
ſummam: ut c. per tuas. de dona. inter uir. & uxo. Tertio de
iure ciuili uř de hoc caſus in l. j. §. exactio. de rei uxo. actu.
2 & ibi per. Cy. in q. 4. † Quia teſtator uř adiecisse iſtas. lxxx.
lib. per modum pœnæ ꝯ hæredem moroſum in non ſoluen
do, & certum eſt ꝙ pœnę poſſunt apponi in teſtamentis ſi-
cut in alijs diſpoſitionibus ꝯ non ſoluentes. l. j. C. de his quæ
pœnæ nomine. & inſti. de le. §. ſi. unde & ſi non ut uſura tal-
tem ut pœna uideř quod poſsit peti dicta quantitas ab hæ-
3 rede moroſo. iſta uř pro hac parte ſatis urgere. † Sed ueri-
tas eſt in ꝯrium quod dictum legatum. lxxx. li. annuum ſit
uſura non pœna propter dinumerationem annorū: & quia
adijcitur quantitati ꝯ hæredem moroſum: ut not. Bar. in l.
cum ſtipulanti. ff. de uerb. ob. ſicut. n. apponendo hoc in ꝯ-
tractibus eſſet uſura ut pote donec ſortem nō ſolueris ſoluas.
x. annua ut l. lecta. ſi cer. pe. ita adijciendo hoc in teſtamen-
tis in quibus ēt teſtator prohibetur retardationi ſolutionis
quantitatis adijcere uſuram per dinumerationem mēſium
uel annorum ut not. Bar. in d. l. cū ſtipulanti. & l. 3. in ſi. de
annu. leg. & per iſta tollitur quartum ꝯrium quod prædicta
ſit pœna non uſura. nam imo eſt directa uſura quia annua
adiecta retardate ſolutioni quantitatis Secūdo per hoc ad
duco quod no. Bar. in l. inſulam. §. uſuras. ſo. ma. ubi dicit
quod marito paſſo moram in dādo ſibi dotem debenē uſu-
rē. nam loquendo propriē illo caſu non petuntur a marito
ut uſuræ ſed ut intereſſe quia ſuſtinet onera matrimonij: ut
in d. c. ſalubriter. ſed mulieri paſſe moram in reſtituenda
dote. ſo l. ma. uſuræ non debentur quia propriæ eſſent uſu-
ræ ſm Io. And. poſt Inno. & Hoſti. in d. c. ſalubriter. & per
hoc rñdetur ad primum ꝯrium de quo. ſ. & ēt ad ſm. nam
ſo. ma. ceſſant onera matrimonij & tollitur nomen dotis &
pōt uxor ſibi prouidere & repetere dotem ſuam poſt annū
& intra annum alimēta: ut d. §. exactio. Ex quo patet quod
non eſt eadem ratio in uiro quia ſuſtinet onera matrimo-
nij quorum ratione uidetur poſſe petere intereſſe ratione
moræ in dote ſoluenda. & hoc uolunt præfati & legum ac
canonum doctores non obſt. d. §. exactio. quia corrigitur
per ius canonicum quo iure omnes uſuræ legales ſunt cor-
rectæ ſm Azo. in ſumma de uſur. Et iſtis patet clara ſolutio
ad contraria. & concludendum quod dicta quantitas. lxxx.
li. tanquam uſura non poſsit peti ſiue exigi.

CONSIL. XCIIII.

1 *Vxor bona ſua poteſt marito in dotem dare & fructus parafernalium in eum transferre.*
2 *Minor immobilia alienare nequit.*
3 *Hæres mariti non tenetur fructus perceptos reſtituere.*

N CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Iſta domina Ioanna non pōt petere iſtā ter
tiam fructuum prędictarum poſſeſsionum ni
ſi ex eo quod dicta bona præſumptione ſta-
tuti ſint dotalia quaſi tunc in fructibus huius dotis præſum
pte per ſtatutum habeant locum leges quę de diuiſione fru
ctuum uerē dotalium anni ſoluti. ma. loquuntur. Quod aūt
dicta bona non intelligant data in dotem propter defectū
ætatis dictæ dñæ euidenter apparet quia tunc erat ætatis.
xv. annorum cū nupſit. unde ſi expreſſe uoluiſſet dicta bo-
na in dotem dare debuiſſet adhiberi ſolennitas proximi ꝓ-
cedentis ſtatuti in uerſi. excipimus. non debent ergo intel-
ligi uel præſumi in dotem data tacitē ſi expreſsē non pote
terat: ut l. qui ad certum. ff. loca. nam nō debet fortius ope-
rari conſenſus tacitus quam expreſſus: ut no. in l. item quia.
ff. de pact. & hoc tenet expreſsē. Bar. in l. ſi conſtante. ff. ſol.
ma. in tertio principali articu. q. 4. ubi dicit quod tacita do
tis datio quæ nullum requirit hoīs factum non fiet per mi-
norem ſine decreto & ſi dotem accepit debet in ſuis bonis
conſtitui hypotheca cum iuramento. Equipatario ergo do
tis conſtitutæ expreſſe & tacitē per legem uel ſtatutum ſol-
uit dubium de quo quæritur uidelicet quod prædicta bona
non debeant intelligi fuiſſe dotalia tum quia omiſſa fuerit
ſolennitas ſtatuti de qua in uer. excipimus: tum etiam lega
lis quia requiritur in tacita. conſtitutione ſecundum Bart.
2 ubi ſ. † tunc ēt. quia aliud ſtatutum de quo. ſ. prohibet mi-
noribus omnem alienationem immobilium ſine ſolennita
te legali & etiam alijs additis ſolennitatibus ultra illam le
galem & certum eſt quod dotis cōſtitutio in immobilibus
eſt alienatio quia per eam dñium transfertur. l. j. C. de fun.
do. & l. ſi. C. de reb. ecc. non alie. & c. nulli. de re. ecc. nō alie.
oportet ergo neceſſario fateri quod ſi dicta bona non ſunt
dotalia ſint cēſenda parafernalia: quia uoluntate dictæ do-
mine conſtituta & adminiſtrata ſemper per uirum qui ex
3 eis ſemper fructus percipit. † Ex quo neceſſario & ꝯñr in-
fertur quod hæredes mariti defuncti nihil tenentur redde-
re de fructibus ab eodem perceptis proui. ſ. ſtatutum rectē
diſponit expreſſe. Poſtremo præſuppoſito quod prædicta
debuiſſent cenſeri bona dotalia: tamen uir debuiſſet fru-
ctus perceptos integre lucrari ſicut de parafernalibus per
ſtatutum de quo. ſ. ꝙ ſic probo, fortius eſt ius mariti in do-
talibus quo ad lucrum fructuum quam in parafernalibus
quia illos non percipiet ꝯ uoluntatem uxoris: illos aūt ſic.
ad hoc. l. ſi. C. de pac. cū habet. n. dubium in dotalibus nā in
illis. l. dote de rei uen. & l. in rebus. de iure do. ſi ergo ſtatu-
tum confert integros fructus parafernalium multo fortius
dotalium arguendo a maioritate rationis. Non obſt. quod
iſtud argumen. non ſumitur ibi induceretur legum cor-
rectio prout hic: quia leges loquuntur de diuiſione fru-
ctuum ultimi anni: ut authe. quas actiones. cum ibi not. C.
de ſac. ſan. ecc. quia illud uerum ubi agitur de dote uera cō-
ſtituta ab homine: hic uero de dote ficta conſtituta a ſtatu
to quod æquum eſt trahere ad alium ſtatutū diſponens de
lucro fructuum parafernalium quam ad ius commune lo-
quens de uera dote non de ficta inducta a ſtatuto. ſicut ergo
leges trahuntur ad caſum ubi eadem uel maior reperitur
ratio: ut l. his ſo. C. de reuo. dn. & l. illud. ad l. aqui. ita ſtatu
tum debet trahi ad aliud ſtatutum in caſu quo præter uel ꝯ
ius commune ſtatuit de iſta tacita dotis conſtitutione: &
iſta mihi uidetur efficax ratio & ſubtilis. Poſtremo etiam
aduertendum quod ſtatutum de quo. ſ. loquitur de bonis
parafernalibus in uerſi. & idem ſeruetur in fructibus & red
ditibus rerum quod eſt generale. l. j. ff. ſi cer. pe. ad ſi. poteſt
igitur ita comprehendere res dotales ſicut parafernales &
de eis ſubdit ſiue matrimonium ſit completum ſiue nō &c.
de quarum rerum fructibus ſtatutum diſponit quod intel-
ligentia generaliter prout uerba ſonant licet proprie ad
res parafernales deberet referri propter prin. ſtatuti quod
de illis loquitur tamē quia maior eſt ratio lucrādi de fructi
bus & dotalibus quàm de parafernalibus uerba ſtatuti dnt
comprehendere caſum in quo eſt maior ratio quam ada-
ptari poſsint: ut clare no. Cy. in l. j. C. quæ ſit lō. conſue. Ex
quibus omnibus omnino concluditur quod prædicta do-
mina non poſsit petere fructus de quibus quæritur de iure:
& multo minus de æquitate poſtquam maritus reliquit eā
fructuariam omnium ſuorum bonorum: & cum illud de-
bitum portionis fructuum ultimi anni ſit potius legale de-
bitum

bitum quam conditionale nõ eſſet abſonum dicere uel ſen
tire quod tale debitum debeat ſibi in legato compenſare.
arg.no.in l.ſi cum dote.§.ſi pater.ſo.ma.

CONSIL. XCV.

1 *Succeſſionis materia in qua fideicommiſſum apponitur hic diſcutitur.*
2 *Verba poteſtatiua quando neceſſitatem inducant.*
3 *Propinqui qui dicantur.*
4 *Propinquior quis ſit.*
5 *Feminæ an comprehendantur nomine propinquorum.*
6 *Proles patris dupliciter intelligitur.*
7 *Linea quid ſit & quotuplex.*

IN CHRISTI. nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ mariæ & beati Antonij amen.
1 † In quæſtione quæ uertitur in ciuitate trege.
inter quendam Homobonum auunculũ Gre
go. de baſeglis inſtitutum hæredem a dicto
Grego.& quandam dñam Ioannam natam ex Franciſco fi-
ue ſer Gregorij de baſeglis auum patruum dicti Grego-
rij de cuius hæreditate tractatur:& quandam dñam Dardã
filiam ſer Pet. nati olim ſer dñici de baſeglis auum patruũ
dicti Gregorij de cuius hæreditate tractatur.& quandam
dominam Dardam filiam ſer Petri nati olim ſer Dñici de
baſeglis qui ſer Dominicus fuit abauus patruus dicti Græ-
gorij de cuius hæreditate tractatur dicentem quamlibet di
ctarum dominarum hæreditatem dicti Gregorij ſecundi
ad ſe ſpectare uel abinteſtato uel ex diſpoſitione teſtamen
taria cuiuſdam dñe Quaiotæ auiæ paternæ dicti Gregorij
ſecundi de cuius ſucceſsione tractatur in qua diſpoſitione
q̃tum ad nr̃m propoſitum ſpectat dicta do. Quaiota dictũ
Gregorium eius nepotem ex Franciſco eius filio præ mor
tuo natum ſibi hæredem uniuerſalem inſtituit Adijciens q̃
ſi dictus Gregorius moreretur ante legitimam ætatem bo-
na ſua oĩa debeant ſorori ipſius Gragorij quæ ſimiliter no
cabatur Quaiota ipſis Quaiotæ dari &c. ſi dictus Grego
rius haberet legitimam ætatem & non haberet legitimum
hæredem ab eo deſcendentem quod tunc teſtari & dimit-
tere poſsit bona ſua ſolum mõ propinquioribus ſuis ex li-
nea ſiue prole patris ſui Franciſci de baſeglis tm̃ deſcendẽ
tibus.& nihilominus.Quaiota prædicta ſi decederet quod
dñs magna cum tota tenuta pñtaret eidẽ cognato per mor
tem fratris ſui Gregorij moriẽdo ante uel poſt legitimam
ætatem non habendo legitimum hæredem ab ea deſcendẽ
tem ut dictum eſt teſtari & dimittere non poſsit dictam do
mum cum dicta tenuta niſi propinquioribus ſuis ea linea
ſeu prole patris ſui Frãciſci de baſeglis deſcendentibus.di-
ctus uero Homo bonus eis ꝯ̃dicit dicens ex teſtõ dicti Græ
gorij hæreditatem & bona ad ſe ſpectare. & redditus do-
mus prædictæ debere diſtribui ut dictus Gregorius in ſno
teſtamento diſpoſuit ut hic & alia latius patent in actis &
ex actis dictæ cauſæ quæ breuitatis cã hic non ſunt ſcripta
ſed pro appoſitis habeãtur quod omnia ſunt uiſa . Et in hac
quæſtione pro ueritatis indagatione ego præmitto quod
de falcidia nec de trebel.nec de debita iuris naturæ non ha
bemus in hac queſtione tractare propter diſpoſitionem ſta
tutorum dictæ ciuitatis & omni modo diſpoſitionem te-
ſtatorum uel teſtatricum habemus ſequi ideo de illa uiden
dum.& quia illa dependet a uerbis uel a mente quæ colligĩ
tur ex uerbis:ut l.cum uirum. C. de fideiuſ. ideo uideamus
primo an ea uerbis prolatis in teſtamento dominæ Qua-
iotæ dictus Gregorius prohibeatur teſtari & dimittere bo
na ſua alij quã propinquis ea linea uel ea prole patris &c.
& vr̃ quod non quia teſtatria locuta eſt affirmatiuè quod
poſsit teſtari &c. & per uerbum poſsit. cõſtat aũt quod ea
quæ ſunt poteſtatis nõ neceſsitant:ut. ff. de offi. præſid. l.
ſæpe. & ff. de iud. l. non quicquid & ſi non neceſsitant ſequi
tur quod cuicunq; ſi uult pro libito dimittere potuit & ſic
2 dicto Homobono. † In ꝯ̃rium facit quia uerba ptãtiua ne
gatiuè prolata ab eo qui habet poteſtatem pro his ſe ab-
ſtinendi neceſsitatem inducunt prohibito ab eis ſe abſti-
nendi:ut.ff.de off.proconſul.& leg.l.4.in fi.& l.ſolent.cir-
ca prin.ibi nec.n.põt &c.de offi.procu.cę.l.fi. de offic. eius
cui manda.eſt iuriſ.l.j.§.j.& ff.de leg. j. l. nemo põt.cum ſi.
Sed in themate noſtro prohibetur ex propin. de quibus in
teſtõ fit ſermo teſtari eius bona dimittere ergo &c. minor
probatur ex ſignificato illius dictionis ſolummodo quæ eſt
excluſoria & prohibitiua omnium aliorum. dicit. enim
teſtatrix quod poſsit teſtari & dimittere bona ſua ſolum-
modo propinquis ſuis &c.non ergo alijs permittit ſed pro
hibet.ut l.eum prætor.in prin. ff. de iud.& quod ſolummo-
do ſit excluſoria ſciunt magiſtri grammatici. ſed probatur.
C.de pa.qui ſi.di.l.1.inſti.de uſuca.in prin.ff.de adi.le. l. 3.
§.cũ tertio.no.glo.in l.rationes.C. de proba. & probatur ẽt.
cã.de proc.c.ſi duo.li.6.& hæc pars uera. ſtat ergo conclu
ſio prima q̃ ex.propinquos ex.linea ſeu prole patris ſui de
ſcendentes iſte Gregorius teſtari non potuit de bonis ab
auia ſua dña Quaiota eidem peruentis, de proprijs autem
aliunde queſitis ſi qua habebat non puto quod ſit queſtio
quin poſsit . Videndum eſt ergo qui propinqui ſint incluſi
ut cognoſcamus qui ſunt excluſi:& circa hoc eſt primo ui-
2 dendum de ſenſu illius uerbi propinquioribus . ſecundo de
ſenſu illius uerbi ex linea.tertio illius ſeu prole.quarto illo
rum uerborum tantum deſcendentibus Circa primum eſt
3 uidendum. † Primo qui dicantur propinqui ſimpliciter &
abſo lutè loquẽdo & mihi apparet quod omnes illi ſunt de
numero propinquorum qui uocant de iure ciuili ad ſucceſ
ſionẽ abinteſtato ut mihi vr̃ caſus in l.j.C.unde uir & uxor.
hoc probat tex.C.de impo.lu.deſcrip.l.j.uer.ex his coniũ-
cta.gl.ſuper verbo propinquitatis . licet q̃nq; iſtud uerbum
3 coniunctum uel propter præcedentia & ſequentia reſtrin-
gatur ad pauciores perſonas:ut in d.l j. & ſic ex illo ſimpli
ci uerbo propinquioribus dico quod hi qui ſunt de capitè
uel gradu cognationis non excluduntur & per pñs illa do-
mina Ioanna nec iſtè Homobonus auunculus ex illis uer-
bis ſolum dum dixit propinquioribus ſuis non excludun-
tur ſed an uerba ſequentia hic habeant reſtringere & limi-
4 tare . J. dicam. † Secundo circa hoc uerbum propinquio
ribus eſt uidendum an de magis proximis in gradu loquaẽ
ut ſic ad illos præeligendos iſte Gregorius neceſsitetẽ an &
remotiores poſsit eligere.& dubium oritur quia ſiue in cõ
paratiuo ſiue i poſitiuo loquatur idem ſenſus uidetur eum
proximus in poſitiuo ſit quem nemo præcedit. ut inſti. de
le.agna.ſuc.§.proximum.& ff. de ſu.& legi.leg. 1.§.hæredi-
tas.ad ſi.tamen Iaco.But.in l.j.C.unde uir & uxor.dixit qđ
ibi in cõparatiuo dicitur unus ex propinquioribus debeat
interuenire intelligitur de magis propinquis adeo quod ul
5 terior in gradu non eſſet ſufficiens. † Tertio circa hoc uer-
bum propinquioribus eſt uidendum an maſculi tantum ao
etiam feminæ comprehendantur & puto quod in caſu no-
ſtro comprehendantur tam feminæ quã mares . ratio quia
de materia de qua loquitur eſt indifferens ad marem & fæ-
minam cum & feminę ſucceſsionum ſint capaces. in auth.
de hære.abinte. §. j. & ſequen. Item quia in datiuo caſu eſt
hic prolatum . unde & uerbum commune comprehendit
tam maſculum quam feminam & ſic utrunq;. Item quia q̃n
leges utuntur iſto uocabulo intelligunt tam de femina quã
de maſculo:ut l.j.C.unde uir & uxor.in d.leg.j.C.de impo.
lu.deſcri. Itẽ quia mens teſtatricis illa fuit quod patet quia
uoluit quod ſi Gregorius decederet poſt legitimam ætatẽ
& domus perueniret ad Quaiotam ſororem ſuam quod di
cta Quaiota non poſsit poſtea illam dimittere niſi propin-
quioribus ſuis . Ex illis enim uerbis manifeſtè colligit qđ
ſi Quaiota ſoror Gregorij ſuperuixiſſet. Greg.ipſe potuiſ
ſet poſt legitimam ætatem bona dimittere Quaiotæ ſoro-
ri ſuæ ex diſpoſitione & permiſsione dictæ teſtatricis . hæc
probantur in eius teſtamento. in uer. & nihilominus &c. &
ſic ſtat concluſio quia illud uerbum propinquioribus com
prehendit etiam feminas nec materia an maſculinum com
prehendat femininum non attingit caſum noſtrum hic in
maſculino magis quam in feminino uerba non ſunt prola-
ta. Viſo de illo uerbo propinquioribus tranſeõ ad ſequens
uerbum ex linea. Circa quod aduertẽdum quod ut bona &

recta ſit

recta ſit conſtructio illud uerbum ex linea conſtruiť & con
iungitur participio deſcendentibus quod poſtea ſequitur
ſeu cum taxatiua tantum ut ſic cooiungendo uerba ordi-
nate dicat diſpoſitio teſtatrici ut Gregorius poſsit teſtari
& dimittere bona ſua ſolummodo propinquioribua tan-
tum deſcendentibus ex linea ſeu prole patris ſui Franciſci.
Et diſpoſitione ergo iſta excludit non propinquos & inclu
dit propinquos ſed non omnes: quia tantum illos qui deſcē
dunt ex lines ſeu prole patris ſui Franciſci. Eſt ergo inueſti
gandum qui ſunt illi & hic eſt attendendũ quod eſt hic una
dictio diſiunctiua ſeu quæ licet diſiungat uerba inter quæ
tamen diſpoſitionē de uno diſiunctorum ampliat ad aliud
ut patet in l. ſi quis ita. de au. & argen. leg. & not. Cy. io l.
cum quidam. C. de uerb. ſign. Hoc ſic ſuppoſito uideamus
qui ſunt deſcendentes ex linea patris & hic dico quod iſta
uerba poſſunt habere duplicē ſenſum unus eſt ut illud uer-
bum patris ſumatur naturaliter uel effectiuè & ſecundum
iſtum ſeoſum comprehenduntur ſolum liberi patris. i. Fran
ciſci & liberorum deſcendentes & ſic non aſcendentes di-
recto nec ex tranſuerſo. iſte ſenſus & intellectus non ſic mi
hi placet ut ſequens propter aliam partem ſubdiſiunctiuæ
quæ ſequitur ſeu prole quæ nil adderet ſed idem reperet.
Alius ergo ſenſus eſt quod illud uerbum patris ſumatur
ſubiectiuè ſiue conſtructioè ut ſit ſenſus ut Gregorius poſ-
ſit bona dimittere propinquioribus ſuis deſcendentibus ut
tantum eſt linea patris ideſt ſub qua pater ſubijcitur. & iſte
intellectus magis uidetur mihi de mēte teſtatricis & quod
ſequiť ſeu ex prole patris ſimiliter intelligi poteſt duplici-
6 ter. † Vno modo actiuè. ſcilicet ex prole patris. i. ex genitia
a patre. & ita exponit Hugu. & pro hac expoſitione facit.
C. de inſti. uel ſubſtit. ſub conditione fac. l. generaliter. in fi.
cum ibi no. & extra de cōdi. appo. c. ſi. & ita habetur in cōi
uſu loquendi qui etiam debet attendi: ut l. cum delanionis.
§. aſina m. ff. de fun. inſtru. Item poteſt intelligi ex prole pa
tris paſsiue. i. ex prole ex qua pater genitus fuit & ſic pro
genere & agnatione patris. primus ſenſus magis applicatur
proprio ſignificato & communi uſui loquendi ideo illum
teneo pro meliori. Ex quo infero quod ex illa parte diſiun-
ctiue ſeu prole patris dicta dña Truda neq; dicta dña Ioan
na nō poteſt uenire ad petitionem dictorum bonorum. Re
ſtat ergo ſolũ uidere. an ex prima parte diſiunctiuæ aliqua
eorum uenire poſsit tanquam ſit de linea patris ſumendo
illa uerba ſecundum ſenſum & intellectum quem. ſ. poſui.
& quia in hoc ſtat magna pars iſtius quæſtionis eſt uiden-
7 dum quid ſit linea. † Ad primum eſt dicendum quod linea
in hac materia eſt collectio perſonarum ab eodem ſtipite
deſcendentium gradus continens & numeros diſtinguens
& hoc ſm Io. an in commen. ſuo ſuper arbore affinitatis. &
probatur in l. ſcemata. ff. de gradi. Ad ſecundum eſt dicen-
dum quod triplex eſt ſecundum eundem. ſ. aſcendētium &
deſcendentium & collateralium: ut ea l. ſcemata. probatur
& hoc attendendum quod ſi incipiemus ab eodem omnes
eſſemus de linea deſcendentium & pro tanto in caſu & the
mate noſtro ſi incipimus a Franciſco patre ipſius Gregorij
qui nominatus eſt io diſpoſitione teſtatricis in linea deſcē-
dentium fuiſſent eius liberi in infinitum linea uero aſcen-
dentium fuit pater dicti Franciſci proauus & abauus & tri
tauus & ceteri alij acceſsiuè. & hoc in linea agnatorum ſed
in linea cognatorum aſcendentium eſſet mater auia pro-
auia & abauia &c. & idem eſt uidere in linea deſcendēti. nã
nati ex filio ſunt io linea agnationis nati ex filia & ſic ſuc-
ceſsiue ſunt de linea cognationis & idē in linea tranſuerſa
li uel collateralium: nã quidã agnati & hi de linea agnatio
nis dici poſſunt quidam cognati & hi de linea cognatioois.
Modo ad propoſitum cum teſtatrix dixit propinquioribua
ex linea patris ſui Franciſci de deſcendentibus opportet in-
telligi de tali linea quæ ſit directa & ſub qua incipiendo a
ſtipite Franciſcus pr̃ dicti Gregorij contineať. ſtipes autē
fuit ſer Dōicus a quo deſcēdit Gregorius eius filius ex quo
Grego. deſcendit Franci. ex quo Franciſ. deſceodit Greg. q
nunc eſt teſtatus & Homobonum inſtituit. hic directo eſt
linea directa patris Greg. Eſt & alia linea directa ſub qua
pater dicti Gregor. nō ptineť. ſ. linea quæ eſt dñe Trude. nã
ex dicto ſtipite. ſ. ſer Dñico deſcēdit alius filius uocatus Pe
trus: & ex Pe. d. Darda: ut patet exemplariter in hac figu-
ra quã i margine deſcribo. linea ergo ſub qua ptineť Frãci
ſcus eſt diuerſa linea a linea dñæ Dardæ & quia cuiuſlibet
linea incipit a limite: ut d. l. ſcemata. i. a ſtipite vñ deriuať
ſicut a limite oſtij inchoanť uiæ diuerſæ per quas inter cel-
lulas diuerſas quæ ſunt in domo. Cunq; ergo dña Quaiota
teſtatrix dixerit propinquioribus ex linea patris tñi deſcen
dentibus excluſit oēs lineas alias propinquorũ non deſcen
dentium ex linea patris: aut uis intelligere de linea initiati
ua in pſona patris & ſic defenſiuè ſiue intelligas ex linea pa
tris ptēiuè & ſubiũctiuè q̃ initiat in ſtipite ſ. in perſona ſer
Dñici in qua dictus Fran. ptineť. Ex hoc inferť ꝙ cum dña
Darda non ſit de illa linea ſed diuerſa quæ cũ uerbis a di-
cta teſtatrice platis non eſt pprehenſa. nec huic ob. qđ ipſa
eſt de illa agnatione: & ſic ſaltē reſpectu agnationis pōt di-
ci de linea Fran. quia rñdeo qđ agnatio pprie nō habet li-
neã ſed latiſsimo uocabulo: & ſic impropriè dici poſſet.
uerba aũt dñt intelligi propriè & nō impropriè: ut ff de le.
3. l. nō aliter. & ff. de uer. ſig. l. cũ qui uecti. nec de tali linea
curauit teſtatrix cũ ſe retulit ad lineã ſubſtãtiæ non qualita
tis iō dixit ex linea pr̃is non aũt dixit ex linea agnationis.
fateor ergo bñ quod Franci. & dña Darda erãt agnati: ſed
diuerſę erant lineę: quia Fran. de una & dña Darda de alia:
& ſic in agnatione pñt eſſe lineę duę: ut eſt i caſu nrõ. Simi
liter ex prædictis inferť qđ cũ dña Ioanna non ſit de linea
patris dicti Grego. puta Fran. ſed alia puta Greg. dictæ do.
Ioanne aui materni qđ ipſa non comprehendiť in numero
illorũ quibus teſtatrix relinquiť permiſit & uoluit. nec ob.
qđ ipſa ſit de linea trãſuerſali: quia uerum q̃uum ad ipſum
Fran. qui cognoſcit ſed non ſequiť: ergo eſt de linea ipſius.
Frao. cũ linea iſta tranſuerſalis dimitat lineã per quã deſcē
datur ad ipſum Franciſ. & diuertatur Grego. in Franciſ. &
ſucceſsiuè in Ioanoam. Ex his modo clarè patet quæſtio-
ois noſtræ ſolutio qđ cum tempore mortis dicti Greg. te-
ſtatoris nullus fuit in rerum natura de propinquis illis in
quoa domina Quaiota teſtari permiſit: & uoluit quod ipſe
Greg. in quemcunque alium potuit teſtari & ei bona ſua
dimittere & ſic ualet inſtitutio facta de Homobono &
legatum factum de redditibus domus ad pias cauſas ualet
& tenet. & ita concludo & hic ſit finis huius conſilij. Verũ
tamen licet hue non ſit neceſſe adijci: tñ in ipſarum domina
rum maiorem quietationē pōt probabiliter dici quod non
hñt de quo conqueri. Nam domina Quaiota que permiſit
teſtari & bona ſua dimitti propinquioribus ſuis ſolummo
do &c. & non alijs non prouidit quid fiendum ſi alijs relio
quebat: unde ſi Grego. non inſtituit illos propinquos quoa
teſtatrix permiſit non fecit quod potuit & alioa inſtituen-
do fecit quod non potuit ideo non tenet inſtitutio. iuxta
illud. quod potui nolui quod uolui adimplere nequiui. &
& ſi inſtitutio non tenet hæreditas deuoluitur ad uenien-
tes abinteſtato: ut l. j. C. de hære. inſti. & l. ſi pater. C. de io-
ſti. & ſubſtit. ſub condi. fact. & ſi ita eſt præfertur abinteſta-
to ille Homobonus auunculus dicti Gregorij qui eſt ei cō-
iunctus in tertio gradu: cum domina Ioãna ſit in quarto &
domina Darda ſit in quinto: & hoc de iure communi ſed
etiam de iure municipali: nam cum iſta bona peruenerint
ad dictum Gregorium ab eius matre Quaiota uult ſtatutũ
regis poſitum ſub rubrica de bonis defunctorum abinteſt.
uerſi. & ſi quid. quod bona deueniant propinquioribua de-
functi uel defunctæ unde illa prouenerint. Cum ergo Ho-
mobonus ſit propinquior matris huius Gregorij unde bo-
na prouenerunt ad iſtum Gregorium ſequitur quod in his
ex forma dicti ſtatuti ei ſuccederet abinteſtato. unde
mulieres iſte non debent conqueri ſi Homobonus habet
ex teſtamento id quod habiturus eſſet abinteſtaro cum in
caſu quo dictus Gregorius teſtetur i alios propinquos ma
ter non diſpoſuit quo ad illos propinquos quibus dimitti
permiſit bona uenire debeant. puto tamen teſtamentum
tenere ut ſuperius ſcripſi. *Laus deo*. Bartho. de ſaliceto
legum doctor.

Queſtio

Queſtio ſuper qua petitur cõſilium eſt talis.quedã ſocietas dñi Ber.& ſociorum armata manu & ſioe cã inuaſit & iotrauit territorium ciuitatis ſenarũ intentione & aio depredãdi perſonas rebus ſuis & poſſeſſionibus dãna inferendi in dicto territorio exiſtentibus cõburendi domos capiendi captiuos & animalia & ẽt permanendi in dicto territorio ad inferendũ dãna ut prædicitũ & hoc era eis facile quia de uictualibus abundantiã per uillã reperiebant & omnes Senenſes non potuiſſent ipſis reſiſtere cum dicta ſocietas eſſet potentior & magis prouiſa & mediata quam commune ſeoarum quod de hoc facto & inuaſione non pręſenſerat tali tempore quod potuiſſet prouidere & cũ armis reſiſtere dictæ ſocietati ut prædicitur exiſtenti cõe bene uolẽs euitare dãna prædicta ne poſſeſsiones & domus deſtruerent ut prædicitũ uel impediretur agricultura cum dicta ſocietate deuenit ad iſtam conuentionẽ & pacta quod nõ deberet domos comburere uel captiuos capere nel alia dãna inferre ſed recedere de dicto territorio: & hac de cã dederunt dictæ ſocietati nouem milia.xl. flor. eum hac intentione & animo quod homines & quecunque perſonæ poſsidẽtes bona in dicto comitatu pro rata ſoluere tenerentũ ꝙ alias cõe fuiſſet impotens ad ſoluendũ quãtitatem prædictam propter alia onera grauiora quotidie ſibi imminentia. Qua cõuentione facta & receptis pecunijs a procuratoribus communis dicta ſocietas iuxta dictam conuentionem receſsit. Modo commune uolens diuidere dictum onus inter poſſeſsiones dicti comitatus uellet includere poſſeſsiones tam clericorum quam etiam laicorũ & aliter exemptorum:cum hoc ſit quod dicta redẽptio & pecuniæ ſolutio ceſſerit & conuerſa fuerit in commodum omnium poſſeſsionũ quæ aliter deſtructæ fuiſſent & laboreria impedita ut prædictum eſt. Dubiũ eſt ergo an poſſeſſiones clericorum teneantur cõferre & poſsit cõe prætendere clericos & poſſeſsiones eorum oẽs ad hoc obligatos.

CONSIL. XCVI.

1 *Eccleſia & clerici an pro ſuis poſſeſsionibus teneantur ſoluere cum alijs ut eorum territorium rapinis non grauetur.*
2 *Vſurpans pecunias uſibus pauperum deputatas homicida cenſetur.*
3 *Clerici non ſunt collectis uexandi.*
4 *Clerici pro ciuitatis cuſtodia uigilare tenentur.*
5 *Iuſtitia ſumma eſt patriam & infirmos ac debiles ab hoſtibus tueri.*
6 *Clerici ad quæ onera teneantur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Super dicto dubio multa poſſunt iura allegari quod clerici conferre non teneantur. ecclefiæ.n.& bona ipſarum & clericorum uidẽtur immunes ab iſtis muneribus & omni exactione ſeculari:& hoc de iure diuino & poſitiuo.& c.quãq̃.& ibi no. de cẽ.li.6.de quo gene.xlij.& regũ.c. 7. igitur a muneribus & tributis eximunẽ res diuine & pauperũ uſibus deputatẽ de immu.eccle.c.j.li.6.& in c.fi. de ui. & ho. cle. C. de epiſ.& cler.l.2.& C.de ſa.ſan.eccle.l.placet.23.q.ult.ſancimus. xj. q.j.nouarum.& c.placet.de epiſc.& cler. ant. itẽ nulla cõitas.
2 † Qui.n.has uexationes inferunt ſiue pecunias pauperũ uſibus deputatas uſurpant & homicide & ſacrilegi iudicanẽ ut. c.ꝯqueſtus.de fo.comp.& c.nulli.ſi.c.quicunq.& c.prædia.& c.quis abſtulit.12.q.2. Itẽ certo & limitato caſu clerici ad has collationes & onera ſunt ãſtricti & tũc nõ coactẽ.ut c.non minus.& c.aduerſus.de immu. eccle.cum ergo iſtæ exactiones & collationes ſint prohibitæ niſi ubi reperianẽ conceſſæ qđ non eſt ſanctorum patrum decreto ſuperſtitioſis non eſt adinuentionibus præſumendũ.2.q.5. ꝯſuluiſti:& de tranſ.inter corporalia.§.ſed neq;.Contra.n: tot iura diuina & humana tam præclara & indubitata teſtimonia non vr̃ licitũ dicere & calumnias motu proprio diſtinguendo colligere ut.x.di.c.noli frater. In ꝯ̃rium quod ſaluo ſaniori iudicio uerum credo. faciũt rõnes & iura nec minus rationes efficaciter cõcludentes ſunt conſiderandæ quam cortices uerborum imo magis intentioni quã uerbis deſeruire debemus ut.j.q.j.marchion & baſilides.& c.præterea.de uer.ſig.ubi eſt.o.eadem ratio & penitus omnimoda ſimilitudo non dr̃ lex extendi ſed caſus ille ſub eiuſdem diſpõne includi:ut no.glo.in c.j.de tem.or.lib.6.& l. nomi-
3 nis.§.uerbũ ex legib.ff.de uer.ſig. † Ad propoſitum igitur iura prædicta uolunt quod clerici a laicis collectis & talijs non uexentur niſi qñ eſt tanta neceſsitas quod laicorum facultates commodæ non ſufficiunt ad onera ſupportanda.ut d.c.non minus.uer.epi &c.de immu. eccle. hanc neceſsitatem ſubſiſtere euidenter dicitũ apparere propter onera quotidiẽ emergentia in cõi.pro hoc facit præal.l. placet. C.de ſacroſ.eccle.canonizata.16.q.j. ibi poſtremo. nihil præter canonicam illatio oẽ quã repentinæ neceſsitatis ſarcina repentina popoſcerit eius functionibus aſcribaẽ &c. ubi igiẽ occurrit repentina neceſsitas ſicut alij obliganẽ:ut ibi nulla magis dici potuit repentina quã iſta propter narrata in the
4 mate. † Item clerici tenenẽ uigilare pro cuſtodia ciuitatis & tuitiõe.ut c.peruenit.de immu.eccl.licitũ eſt ẽt hac de cã eccleſias incaſtellare pro tuitione infidelium ut not. Inno.
5 & Io.an in c.cum eccleſia.co.ti. † Item nulla maior iuſtitia quã defendere patriam infirmos debiles a prædonibus ſiue hoſtibus ut.23.q.3.fortitudo.& c.ſi quis. & c. non inferenda eadem cã & rõne & hac rõne pro pace et quiete in qua teneri et defenſari eccleſiæ debent tributũ imperatoribus perſoluendum eſt.33.q.8.c.tributum.et eadem cã et.q. c. ſi nulla. facile. n. ſui nominis uenia ſperaẽ ubi multorum ſalus & incolumitas procuranẽ. ut l. prouinciarũ. C. de ferijs ſi ex hac igiẽ pecuniæ ſolutione liberata eſt a prædonibus patria debiles et infirmi et quies procurata. et hoc onus alijs conſideratis nõ poſſunt laici commode ſupportare, magna æquitas ſuadet ut clerici teneanẽ. Item ad hoc præcipue facultates eccleſiæ deputatæ ſunt et clerici obliganẽ. ſ. ut oppreſſos et captiuos redimant.ut c.ſacro.et c.ſicut. 12. q 2.et c. aurum. et c. gloria epiſcopi ea cã. et q. Clarum eſt aũt hac ſolutionem pecunię fuiſſe cãm redemptionis multorum quietis et ſalutis patriæ.non igiẽ moleſte ferant eccleſiæ ſi ad collationem uocantur eius ad quod principaliter tenerentẽ:ut ex prædictis iuribus euidenter apparet.melius q; fuit ante tempus occurrere componendo quã poſt cãm uulneratam remedium querere: ut C. de tẽpo. in integ. reſti.l.fi.et prædicta concludunt quod eccleſia teneaẽ ad contributionem cũ cõi. Item quod etiam iure proprio et æquitate naturali ẽt oſtendiẽ.conſtat.n. et negari non põt eccleſias hmõi ſolutione pecuniæ in ſuis poſſeſsionibus et animalibus et colonis euitaſſe diſpendia uériſimiliter infligen-
6 da ſicut in rebus et poſſeſsionibus laicorum. † ſed naturæ cõſonum eſt illos non recuſare onera qui rerum commoda complectuntur:ut in cle.j.de cenſi.et ff.de re iu.l.ſm naturam.dignum eſt ẽt ut qui ſimilem cum alijs uitam ſuſcipiũt ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam:ut c.recolentes.de ſta.mo.et c.quod oẽs de re.iu.lib.6. et de temp. or. c. ſi archiepiſcopus.§ ſi.ceſsit.n.prædicta ſolutiones pecuniæ pro tuitione omnium poſſeſsionum animalium eccleſiarum & laboratorũ.& ſic potuit dici onus reale qđ quidẽ onus ſẽper eſt proportionabiliter diuidendũ nullo priuilegio ſuffragante.de ſta.mo.in ſingulis.§.j.ad.l.rhodi.de iactu.l. s.§. cũ in eadẽ.C.ſi ꝯ̃ ius uel uti.pub.l.fi.ciuilia nempe munera pro mõ fortunarum ſunt ab oĩbus ſubeunda quo facilius publicis obſequijs pareaẽ.C.de impe. mune. l.ciuilia. & l. fi.lib.x. in publicis functionibus perſoluendis æqua debet eſſe inſpectio ut priuilegiũ ꝯ̃ hoc impetratũ nullius ſit momenti.C.de uec.& con.l. ſumi. & l.ſi quicunq; facit. C. de mune.patri.l.qui in immunitate.& de iure immuni. per totum.ubi.n.ex eo quod gerii clericis commodũ applicatur tenenẽ ad collationem ut patet in refectione & conſtructione pontium & uiarum ut l. ad inſtructionẽ. C. de ſacr. ſan.ec.facit.xj.q.j.magnum.& c.ſi tributum.ubi.n. munera reſpiciant pietatem & tuitionem miſerabilium perſonarũ ad ipſa ſubeunda tenenẽ poſſeſsiones eccleſię ubi manſus & ſpiritualia ut no.Io.in c.non minus. de immu. eccle. facit de cẽſibus.c.cũ apoſtolus.§.inbemus. negare quidẽ nõ põt eccleſia

eccleſia ſuum negotiū geſtū fuiſſe utiliter ſicut aliorū laicorum quos cōe cogit pro rata ſoluere quia eſt eorū utilitas procurata ut per ſupradicta apparet. Ex quibus omnibus patet quod rebus ſic ſe habentibus ut.ſ.in facto proponitur eccleſiæ pro rata ad collationem tenentur & obligatè ſunt ſicut alij laici ut ſuperius eſt oſtenſum.ita conſuluit dominus Ant.ſaluo tamen conſilio cuiuſlibet melius ſentientis & iudicio canoniſtarum.do.Pe.de Anch.

CONSIL. XCVII.

1 *Reus non comparens an habeatur pro contumace actore eius contumaciam non accuſante.*
2 *Statuta ut iacent ſine interpretatione ſunt intelligenda.*
3 *Sententia iuris penetrabilior eſt hominis ſententia.*
4 *Contumacia compenſatur cum contumacia.*
5 *Iura abſentibus & contumacibus non fauent.*
6 *Sententia pro abſente lata non ualet.*
7 *Actori in termino non comparenti tanquam iudicis autoritatem ſpernenti denegatur audientia.*
8 *Iudex quando ſupplere poſſit partibus abſentibus.*
9 *Statuta formam citandi tradentia quæ & quot ſint.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † In queſtione quæ uertitur inter fratrē Ambroſium ſyndicū & procuratorē capituli hoſpitalis ſanctę Marię de Miſericordia ex una parte agentem & Bertoldū & mattheū Ioannis ex altera. hoc ſolum in dubium reuocaſ an prædicti.G.& m.in termino ſtatuto non cōparentes ſint contumaces ita quod ſtatutū quod loquiſ de executione inſtrumentorū guarentigiæ poſsit ꝯ ipſos tanq̄ contumaces exequi quo ad capturā & miſsionē in poſſeſsionē & alia quę in dicto ſtatuto plenius continenſ. Quod aūt debeant contumaces cenſeri allegaſ ſtatutū ſub rub.de guaren. & primo qualiter mandeſ executioni &c.Caueſ.n.ibidē ꝙ non cōparens in termino p̄fixo habeaſ pro contumace & legitimè exbannito quo ad pſonalē capturā & miſsionē in poſſeſsionē.Cum ergo iſti in termino citationis non cōparuerint debent haberi ꝓ ꝯtumacibus:ut ibidē caueſ.Nō ob.ſi dicaſ ꝙ ſimiliter ſyndicus hoſpitalis non cōparuit & ſic ꝯtumacia cū contumacia cōpenſatur. nā ſtatutū ipſo iure conſtituit reū non comparentem contumacē & legitimè exbannitum. ergo alterius partis factum in ꝯtumacia incuſanda nō exigeſ ex eo maximè: quia ſm dictū ſtatutū procediſ in aliū inſtrumētorū executione ſimpliciter & de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij. per quæ uerba omnis ſolennitas iuris poſitiui intelligiſ relaxata.iuxta no.per Bar.in extrau.ad repri.& in c.ſæpe. de uerb.ſi.in cle.& hæ rōnes in effectu pro parte hoſpitalis in
2 ducunſ quæ pnt iuribus ēt optimis confirmari.† Et primo ſtatuta debent intelligi ſimpliciter prout iacent & interpretationem non recipiunt.iuxta no.in l.oēs populi.ff.de iu.& iu.per. doc. ſi ergo de actoris cōparitione & contumacè incuſatione ad contumaciæ exiſtentiā nihil in ſtatuto caueſ, non debemus ſolennitatē ſtatuti extendere & ſibi alias cumulare quæ a iure exiguntꝰ ꝯ mentem ſtatuti & uerba nihil operarent ꝯ.l.j.in ſi.ad muni.& l.ſi qn.de le.j. ſi.n. uoluiſſet actorem ꝯparere & contumaciā incuſare facile fuiſſet exprimere ꝙ cū non fecerit pro omiſſo habendū eſt:ut l.quicquid aſtringendæ.de uer. ob. & c. ad audientiā ex̄.de deci. Secundo probaſ ex uerbis ſtatuti ipſo facto contumaciā inducentis quod factum hominis nō requirit ſed ſtatim ꝓducit effectum ſuum ſine miniſterio hominis.hinc dicit Inno.
3 † quod penetrabilior eſt ſnīa iuris quā hominis in c. præterea requiſiſti.de appe.ad quod optimè.l. ſi poſt mortem. in prin.uer.tunc.n.ff.de lega.j.& l.iul. de cond.& dē.& l.liber homo.§.titius.ff.de hære.inſti.ubi acquiſitio legalis quæ nō exigit factum hominis ēt ignorantem contingit ut in hærede neceſſario & ſuo neceſſario dicimus & in multis partibus iuris habeſ pro commoda quæ ex legibus deferuntur acquirunſ abſentibus & ignorantibus. de quo plenè in. c. quia cunctis.de conceſ.præben.in 6.& ibi per Innocen.Itē probaſ certus terminus per ſtatutum reo citato præfigiſ. ſ. triom dierū ad cōparendum alias pœnam patiſ de quo ibi iura uolunt ꝙ ibi terminus præfigiſ a lege & addit pœnam ſine alio facto partis conueniens in pœnā incidit quia lex pro hoīe interpellat.ut l.2.C.de iur.emp.& de loca. c. potuit.ſuperuacuis.n.cautionibus & cautelis uti nō debemus ut l.ſtipulatio.§.diuerſum ff.ut in poſ.l.ſuperuacuū vr̄ actoris pſītiā expectari cū ſtatutū ante citat.de reo fiendā neceſſitet ipſum debiti liquidi & guarentigie inſtrm & eius executionem poſtulare. Quarto ad idem iſta ſolennitas quod actor compareat & rei contumaciam incuſet vr̄ a iure ciuili inducta.ut l.properandū.§.& ſi quidem. C.de iud.ubi cōtumacia incuſante &c.uer.de doc.poſtea hac practicam aſſumpſerunt ſed ut dictum eſt in caſibus ubi ſine figura iudicij procederetur iuris poſitiui ſolennitas non attendiſ per no.in locis.ſ̄.alle.Quinto pro hac parte vr̄.gloſſ. ordi.in l. poſtq̄ liti. C. de pac.ubi renunciatio expreſſa non requirit partis præſentiam imo abſenti & ignoranti renūciationes litis factæ in iudicio cōmode applicantur ꝯquerenti.vr̄.n. reus non comparendo tacitè liti renūciare poſtq̄ comparere potuit & nō facit. ſicut ille cui præfixus eſt terminus ad deliberandum uenit adire hæreditatem uel non. nam contumacia in non r̄ndendo operatur aditionem uel repudiationem ut magis pōt eſſe ſibi damnoſum: ut l. quandiu. de acqui.hære. & ibi no. Sexto & ultimo pro hac parte vr̄ caſus in c.cupientes.§.quod ſi per xx.dies.extra de elec. li. 6. ubi præfigitur electo.i.ei qui ſe oppoſuit terminus ad comparendum & ibi dicitur quod ſi electus in termino non cōparuit omni ſuo iure priuatur ēt ſi eius aduerſarius non cōparuit dicit gl.quæ eſt rō quod aduerſario non comparente patitur iſtam pœnam.dicit ex eo quia ēt in eius abſentia procedi poterit ſicut eſſet in caſu noſtro. Item ex eo quòd ſnīa canonis ipſo iure punit non comparentes ſine miniſterio hominis quæ ratio ſimiliter in caſu noſtro uendicat ſibi locum. Ex quibus omnibus inferendum vr̄ ꝙ prædicti citati qui in termino non comparuerunt debeant dici contumaces non obſtante ꝙ actor in prædicto termino non uenerit rationibus ante dictis. In ꝯ̄rium arguitur & ꝓbat ex
4 infraſcriptis rōnibus. † Et primo ꝙ ex cōi regula ſupradicta ꝙ contumacia cum contumacia cōpenſaſ & actor non cōparens non pōt reo ꝯtumaciam imputare ſicut ēt ſi non ueniſſent die ſtatutaria & iudex fuiſſet impeditus: ut. ff. ſi quis in ius uo.non ie.l.s.in ſi. & de ar. l. arbiter & ſi literis ubi ſi iudex fuit impeditus pars in termino non competēs non cenſeſ contumax multomagis ſi actor non comparuit & hoc tenet Inn.ſ.ꝙ cōparere actor debet licētiatus recedere & contumaciā incuſare: ut c. calumniā. de pœnis. & Bar.i l.ſi finita. §.Iulianus.in 2.col.de dam.infe.trāſacto.n. die ad comparendū præfixo ſolutum fuit iudicium quo ad ambas partes & ſine noua citatione non debuit index procedere ad miſsionem in poſſeſsionem ut.c.ſignificante. ex̄. de app.& l.& poſt edictum.ff.de iudi.hoc ēt no.In. an.in c. actor de do.& cont.li.6.ſuper uerbo uenienti ſpreuit quidem actor fauorem ſtatuti non comparendo ergo nec debet eius auxilio uti.in aut.ut li.ma.& auie.§.quia uero.& l. ſi.§.ſi uero uel poſtq̄.C.de iure del. Secundo eſt aduertēdū ꝙ id ꝙ in primo articulo.ſ̄.in ꝯ̄rium dictum eſt. ſ. ꝙ ſtatutum nō requirit niſi citationem ſm formā quā tradidit & de actoris ꝯparitione i termino & ꝯtumaciē accuſatiōe nihil dicit.An ergo hoc i ſtatuto itelligere debeamꝰ ē recurrēdū ad no.per Bar.in l.oēs populi.de iuſ.& iur.ubi de interp̄tatione correctiua reſtrictiua expoſitiua extenſiua interp̄tatio in caſu nr̄o. Vel pōt dici reſtrictiua quia ſtatutū quod habet reū nō cōparentē ꝓ ꝯtumace reſtringo ad caſū quo actor cōparuit & non aliter. Vel pōt dici extenſiua ſolennitatis quia ubi ſtatutum exigit tantumō nō comparitionem in termino ego extendo quod debeat etiam contumacia incuſari ſi illa interpretatio dici debet reſtrictiua fieri debet in caſu noſtro. fieri enim debet ſecundum eius theoricam ibi in duobus caſibus. Primo ne quis damnum indebite patiatur.aut ne ab aliquo ad lucrum indebite perueniatur ut l.adi-

ut l.adigere.§.quamuis,de iure pa.& l.2. de noxa.ubi ſtatu
tum quod peruenit ſimpliciter animal dans damnũ nõ in
telligitur auferre.l.beneficium.quod animal non poſsit da
ri pro noxa. idem eſt ſi ita dicaẽ interpretatio extenſiuã q̃a
iſta extenſio eſt paſsiua non actiua.hoc eſt quia leges trahũ
tur ad ſtatutum in caſu quo contumacibus loquaẽ ut contu
tumax dicaẽ ille qui a iure ↄtumax eſt cẽſendus. facit quod
no.in l.fin. §.in computatione. C. de iure deli.ubi no. glo.
quod ſi ſtatuto cauetur quod hæres non poteſt uenire ↄ̃ fa-
ctum defuncti intelligit ubi hæres facit inuentarium. de in
commodo ſiue damno eius uitando nõ comparente igitur
actore in termino pro illa citatione eſt edictum circundu-
ctum nec debet reus contumax reputari ſecundum iura er-
go & ſtatutum ſic intelligere debemus ut ex prædictis ap-
5 paret. † Tertio aduertendum quod iura in iudicijs abſen-
6 tibus in contumacibus non ſubueniunt. † hinc eſt quod ſen
tentia pro abſente lata non tenet ut l.furioſo. & ibi not.ff.
de re iu.iura enim in acquiſitione fienda in iudicijs conſide
rant intereſſe litigantium ſicut in omnibus actibus ut l. ſti-
pulatio iſta.§.alteri.de uerb.obl. ſed ſi actor non comparet
ſua non intereſt reum non cõparuiſſe. & hac de cauſa reus
non dicitur contumax.ut d.l.2.in ñ. ſi quis in ius uoca. non
ie.Non ob.no. in l. poſtquam liti.quia loquitur ibi quando
reus uel actor comparuit & liti ceſsit corã iudice ita quod
iudex geſsit in animo abſenti querere ex tali renunciatio-
ne.ubi autem nullus litigantium comparuit non poſſumus
dicere quod iudex habuit animum acquirendi actori ius
petendi immiſsionem & ſic non quæritur ut not. elegan-
ter.Cy.in aut.ſacramenta.C.ſi aduer.uen.facit quod no. in
aut.generaliter.C.de epiſ.& cle.& l. eum pro quo ff. de in
ius uocan.Non ob.ſi dicatur quod querat ſibi lex ciui.ſtatu
tum.& ſic factum hominis non requiritur ut in iuribus alle
garis in ſecundo arg. contrario quia illud uerum ubi eſt in-
tentio iuris extra iudicium quod ius afferre ſine alterius in
iuria.quod eſt præſumendum: ut l.j. §. merito.& §. ſi quis à
prin.ff.ne quid in lo. pu. ubi uero tradit ordinem proceden
di in iudicio non uẽ uelle querere negligẽti.i. non compa-
renti q̃a licet reũ ↄtumacẽ acrius puniaẽ q̃ ius cõe nõ tñ ex
parte actoris intelligiẽ relaxaſſe iuris ſolenitatẽ que ẽ ut in
termino deputato cõparet. quo ad eum. n. nihil in ſtatuto
cauẽ.ergo tanq̃ caſus omiſſus iuris communis diſpoſitio-
7 ni relinquiẽ ut l.ſi uero.§.uiro.ff.ſol. ma. † & eſt illa ſubti-
lis conſideratio.actor.enim non comparens in termino ui-
detur ſpernere iudicis autoritatem & ſic ſibi debet audien
tia denegari:ut l.ſed ſi per prætorẽ.ff.ex qui.cau.ma.& hoc
etiam modo uidentur intelligenda iura quæ dicunt quod
dies appoſita a l.pro homine interpellat:ut d.l.2.§.alẽ.quia
intelliguntur extra iudicium . & ibi aduerſarius ex parte
ſua non debet aliud explicare ſed in iudicijs actor debet
eſſe ſollicitus plus q̃ reus.& hinc diciẽ quod maior eſt con
8 tumacia actoris q̃ rei:ut c.j.de do.& cont.lib.6. † Quarto
aduertẽdũ quod in ciuilibus utraque parte comparente iu
dex non poteſt ſupplere de facto una abſente altera præſẽ
te poteſt:ſed utraque abſente non uidetur dubiũ quod non
poſsit unde etiam in caſibus ubi ſine figura iudicij proce-
ditur iura exigunt præſentiam partium: ut patet per totam
illam cle.ſæpe.de uer.ſig.& plenè de hoc no. in l. 4. §. hoc
autem iudicium. de dam. inſe. per Bart. ſed in caſu noſtro
nulla partium fuit præſens in termino.Item plus clarum uẽ
iudex in termino nihil ſuppleuit nec apparet quod in ter-
mino deputato ſederit pro tribunali: ridiculum ergo uide-
tur dicere quod ubi non apparet quod iudex ſederit pro tri
bunali uel nihil legerit & actor nõ comparuit reus debeat
reputari ↄtumax contra d.l.2.in fi.ſi quis in ius uo. non ier.
l.arbiter ſi liberis.& per Bar.in d.§.iulianus.& Io. an. in d.
c.actor.& Inno. in c. calumniam a quorum doctrina rece-
dere non uidetur tutum . & per hoc uidetur tolli obiectio
de.c.cupientes.§.quod ſi per.xx.de ele.lib.6. nam ibi loqui
tur in cauſa electionis ubi duplici ratione partis præſen-
tia non curatur prima quod iudex poteſt & debet ſupplere
de facto . & quia poteſt in cauſa ꝓcedi parte abſente ut ibi
dicit gloſ.c.cum nobis olim.de elec.adde ut eſſet in cauſa in-
quiſitionis uel accuſationis ubi de præſentia accuſationis
non eſt curandum;ut no. Innocentius in capi. cum clamor
extra de teſti.& in diſputatione domini Barto. quæ incipit
quod iudex maleficiorũ &c.nõ ſic reperitur poſſe de facto
ſupplere de cauſis ubi ſine figura iudicij non quo ad acta
cauſæ poteſtatem habet per illam cle.ſępe.& ibi no.Et hãc
partem.ſ. quod Bertoldus & Matheus non ſine contuma-
ces teneo pro ueritate nec miſsio in poſſeſsionem uigo-
re dictæ aſſertæ contumaciæ teneat contra ipſos ſed debeat
reuocari.Pro cuius ueritate & maiori eius inueſtigatione
ad uerba ſtatuti ſuper quo ſe fundat hoſpitale de inſtrumen
tis guarentigie eſt diligentius aduertendum & ad illa quæ
ſtatutum requirit ut remedia ibi poſita locum habeant quo
ad formam citationis requiritur declaratio diei uel hore
comparitionis quod in illa citatione non fuit . Secundo re-
quiritur quod aliqualiter conſtet de debito propter inſtru
mentum guarentigie. Item uidetur loqui de debito pecu-
niario & infra ſubdit contineas quantitatis. Item quod uer
bum pecuniario &c. referatur uel ad pecuniam numeratã
uel ad res quæ conſiſtunt in pondere numero uel menſura.
& hoc modo accipiunt in ultima uoluntate quæ eſt res fa-
uorabilis ut.l.talis ſcriptura.ff.de legi.j.& l. in teſtamentis.
de reg.iur. multomagis ſtricte in ſtatutis debemus aſſume-
re quantũ exorbitant a iure communi quo ad ordinationẽ
procedendi.ut l. conſtitutionibus ad municip. In caſu igi-
tur quæſtionis noſtræ omiſſa fuit forma citationis de debi
to non apparuit iudici per inſtrumentum ſed per ſimplex
iuramentum actori delatum propter aſſertam contumaciã
& ſic non ſeruatis ſolennitatibus ſtatuti non debet dici cõ-
tumax niſi abuſiuè: ut l.4.§. condemnatum.ff. de reg. facit.
l.cum hi.§.prætor.ff.de tranſa.& ſi dicatur imo forma cita-
tionis fuit ſeruata quia commiſſum fuit nuntio ut citaret
9 ſecundum formam ſtatuti ſic retulit ſe citaſſe: † Dicó quod
duo ſunt ſtatuta formam citandi tradentia. unum quod in
cipit nulla requiſitio fiat & illud eſt generale in quolibet
debito alterum incipit ſi agatur &c. eſt ſpãlis forma in in-
ſtrumentis guarentigie . unde commiſsio iudicis & relatio
nuncij ſunt obſcure & clare quia non eſt certum an citaue
rit ſecundum formam generalis ſtatuti an ſpeciali & ſic
citatio nulla ut not. Bartolus. in leg. aut qui aliter. §.j.ff.
quod ui aut clam.item ut dixit hic non fuit liquidum de de
bito per inſtrumentum ſed tantum modo per iuramentum
ergo ceſſat contumacia & miſsio in poſſeſsionem quas de-
bet procedere declaratio debiti per inſtrumẽtum ibi dum
dicit dummodo conſtet de debito &c. Et ſi dicatur ſufficit
quo ad miſsionem in poſſeſsione declaratio debiti per iu-
ramentum ut no.in authen.ei qui iurat.& l.cum proponas.
de bo.an.ind.poſ. fateor ſi tu inferes de iure communi ſed
in caſu noſtro fundas te in ſtatuto quia dices non curandũ
de incuſatione contumaciæ dicit procedendum ſine figu-
ra iudicij.ex quocunque igitur capitè nitaris tu actor in ſo
lennibus defeciſti & maximè non uidetur in caſu ſtatuti
ſufficere iuramentum quia affert plenum præiudicium.ſci-
licet carcerationis & debiti ſatisfactionis ſed iure ciuili
ideo ſufficit quia facili reuocatur : ut d.aut.ei qui. Item ad-
uertendum quia de inſtrumento comprehẽſum eſt factum
ſcilicet ſubire defenſam. Item fuiſſe contumacẽ in non de-
fendendo & debet fieri fides iudici quod lis fuerit mota
ut poſsit præcipere quod defendat ſed ex iſtis capitibus
non fuit facta miſsio nec iudici facta fides de litis motione
ergo facta immiſsio uigore eius quod non debetur ex in-
ſtrumento igitur miſsio & cõtumacia nulla:ut ff.ne uis fiat
ei.l.j.§.hæc uerba.& l. cum uero. §. ſubuentum . de fideico.
liber. Ex quibus omnibus concludendum uidetur quod iu
dex tenutam datam debeat reuocare contrario imperio
nec procedere contra dictos bertoldum & Mattheum tan-
quam contra contumaces nec facere ipſos capi cum in ue-
ritate contumaces dici non debeant:ut . ſupra pleniſsime
eſt oſtenſum . & ita de iure dico & conſulo ego Petrus de
Ancha.ſaluo iudicio cuiuſcunque melius ſentientis & pre
cipuè excellentiſsimi legum doc.domini.H. collaterali do
mini Poteſtatis ſenenſis.

CONSIL. XCVIII.

1 *Exceptio uſuraria quando poſſit contra laudi executionem opponi.*
2 *Quaeſtio ſeu cauſa ſpiritualis coram laico iure terminari non debet.*
3 *Exceptio ſapiens ſpiritualitatem coram arbitratore agitari poteſt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirg
nis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amen.
1 † Iſtam quæſtionem dubiam facit.d.c. con-
tingit quod tamen loquitur in arbitrio cuius
diſcuſsio eſt reducta ad inſtar iudicij:ut ff.de
arbi.l.j.quæſtio noſtra loquitur in arbitratoré cuius diffini
tio pro tranſactione habetur . ut in authent. ut diffe. iudi.
poſt princi.& quod no.Innocen.in c.quintauallis.de iure-
iuran. hanc uiam. ſ. cognoſcendi de plano de re ſpirituali
uidetur laicis interdicta:ut capi. decernimus. de iudi.& c.
cum laicis.de rebus eccle.non alienan.& capi. eccleſia ſan
ctæ Mariæ de conſti. cum ſimi.generale ergo compromiſ-
ſum de quæſtionibus coram epiſcopo pñte & quocunque
alio pendentibus nō uidetur includere nec extendi ad cau-
ſam ſpecialem coram epiſcopo tunc pendente quia non de
bet includere generale compromiſſum & laudum de quo
expſſe non potuiſſet cognoſcere arbitrator ut ſic prius fiat
diſcuſsio de perſonis q̃ de effectu:ut.l.ſi queramus.ff.de te
ſta.& l. quidam referunt. de iure codi. Ex quibus breuiter
minus ſubtiliter intuenti vř dictum titium poſſe dictam
exceptionem opponere . & vř iſtud oppoſitum proſequi &
per eius obiectum executionem ſententiæ impedire quia eſt
præiudicialis ut eſt caſus in c.tuam.de or.cogni. & c. lator.
qui fil.ſint legi.Cōtrarium de iure ſentio. & primo præſup
poſito quod iſta exceptio in forma infra propoſita ut dici
tur ſapiat ſpiritualitatem ſicut non ſapit.J.dicam.tñ coram
2 io opponere nequiuit. † Conſtat.n.quod licet coram laico
coram quo uertitur cognoſci queſtio ſpiritualis nō debeat.
ut d.c.tuam. & c.lator.tamen mente dictorum iurium &
ſimiliũ vř quod coram iudice laico allegari debeat & op-
poni ut . probant illa capitula & alia quæ loquunt de hac
materia & ratio eſt quia eſt exceptio perēptoria perimens
negocium principale & intentioné agentis ut d.c. tuã. hoc
ergo pro uero præpoſito ſi debitum quod deſcendit ex ſen
tentia arbitramentali dicat habuiſſe originem ex cã uſu-
raria debebat coram arbitratoribus tunc opponi. non aũt
poſt ſex ann. ut dicit in themate. quantum igit ad effectum
irreuocabiliter ſicut poſt ſententiam.eſt præcluſa uia exce
ptionibus peremptoris. ut C.ſñiam re.non poſ.l.perēpto-
rias. c. ſuborta de re iudi. ita poſt laudum eſt præcluſa uia
exceptionibus quę habent eius effectum impedire.nã licet
arbitrator de tali exceptione ſpirituali forte cognoſcere
non potuiſſet audire tñ eã & recipere debuiſſet. & per ꝯñs
coram eo allegari debuit & deduci & quod in hoc ſit ꝯpe
tens iudex ſecularis. tenet doct. meus dominus Bald. in l.
3 quoties. C. de iudi. † Præterea coram arbitratore deduce-
re & probare exceptioné quæ ſapiat ſpiritualitatem nō vř
prohibitũ ſed conceſſum de iure.nam qñ non per medium
diſceptationis de tali quæſtione ſpirituali eſt contentio in
ter partes pōt nedũ arbitrator ſed iudex laicus de ipſa co-
gnoſcere.ut no.in Spec.in ti.de reconuentione.§. nunc di-
camus.uer.ſed nunquid.& hinc eſt quod ſuper probatione
legitimitatis fiunt articuli & poſitiones coram iudice ſecu
lari & ualet ſuper eis confeſsio quod non eſſet ſi non poſ-
ſet cognoſcere dicto modo de plano:ut c.at ſi clerici.de iu
di. ſed ita eſt in ꝓpoſito quia arbitrator & amicabilis ꝯpo-
ſitor cognoſcit de plano & ſine figura iudicij .& maximè
in caſu nřo in quo iſtis latiſsimè in cognoſcendo & termi-
nando arbitrium datum fuit debuit ergo iſte titius iſtã ex-
ceptionem deducere & probare ſic amicabiliter non per
modum diſceptationis coram eis qđ potuit ut prædixi . ut
no.do.meus in l.titia.ff.ſol. matri. Præterea aduertendum
quod iſta exceptio in forma quæ dicitur in themate propo
ſita & deducta nullam ſapit ſpiritualitatem ſecundum do-
ctrinam. Barto.quam tradidit in prealle.l.titia. ſol.matri.
dicit.n. qđ aut eſt ꝯtentio quia dř inſtrm factum de duplo
in fraudem uſurarũ,tunc quid eſt facti & non quid ſpiritua
le.pōt cognoſci per iudicé ſecularé.ſed ſi non eſſet conten
tio de facto ſed de certo facto dubitaret utrum eſſet uſura
uel nō:ut in caſibus.c.nauiganti.& c.in ciuitate.de uſu. tūc
debemus recurrere ad epm.& ita ét clare not. in d. l. quo-
ties.C.de iudi.cum ergo iſte titius hanc queſtionem ꝯ ꝯctũ
ſocietatis taliter referat quod nullã ſpiritualitaté includat
ſed aliter dicat actũ quam ſcriptum. & ſic ſimulatũ neceſſa
rio concludendũ vř quod potuerit de ipa cognoſcere arbi
trator & incluſa vř talis qō ſub uerbis generalibus cōpro-
miſsi.ergo tunc deduci diſcuti & probari debuit.& nō ho-
die ſuper hoc ꝯ laudũ qō refricari per præalleg.iur. Vltimo
ét conſiderandum eſt quod uerba compromiſsi & thema-
tis ſonant quod tempore compromiſsi qō ſuper dicta ex-
ceptione uſuraria pēdebat in curia epiſcopi & non in alia
inter partes. Præſuppoſito igit qđ tanq̃ in ſpũali nō ualuiſ-
ſet ꝯpromiſſum : tñ propter iuramētũ titij qui promiſit nō
uenire ꝯ laudum nō vř qđ poſsit prætextu laudi infringe-
re non petita ſalté relaxatione:ut.c.debitores de iureiu. Et
eſt ſubtiliter aduertendũ quod licet ibi ſit relaxatio conce
denda non ita iſto caſu . ibi. n. apparebit prouiſio de uſuris
ſoluendis. Non mirum ergo ſi illicito ꝯctu ſe oculis exhibē
te relaxatio concedat. in caſu noſtro querit de remiſsione
1 dubie qōnis licet ſpũalis. unde ſicut remittendo uſuras uſu
rario ſponte ſibi præiudicet:ut no. Arch.in c.2. de uſu. lib.
6.ſuper uerbo ſatisfactũ.& Hoſt. in ſumma de uſur. §. qua
pœna.uer.quid ſi fenerator.& uer.dicendũ eſt igit.ita que-
ſtionem illam pendenté in compromiſſo deducendo non
vř ſibi præiudicaſſe . & talis deductio debet operari tacitã
renunciationem litis pendentis coram epo & tranſactum
quodammodo ſuper ea per ꝯñs tanta temporis taciturnita
te roboratum.& cum laudum ſit tranſactio quædã ut præ-
alle.aut.ut dif.iudi. poſt prin. ſicut tranſigendo cum iura-
mento ſuper uſuris fuiſſet ſibi pręiudiciũ generatũ.ita ſimi
liter eſt dicendũ propter dictũ laudũ nō poſſe de cetero ad
dictã exceptioné habere regreſſum rationibus ſupradictis.

Chriſti nomine inuocato omniũq; ciuium ſupernorum
ſuper themate ſupra ſcripto aſſentio concluſioni factæ per
ſupraſcriptum profundiſsimè ſanctitatis uirum . d.Pe. de
Anch.iuris utriuſq; doctoré uidelicet quod dictus titius di
ctam ſententiam executioni mandatum propter dictas ex
ceptiones non pōt impedire etiam ex motiuis & per eum
tactis & alijs .hanc ſubſcriptionem ego Gaſpar.&c.

CONSIL. XCIX.

1 *Admiſſum & præſentatus ad unam ſcientiam quando poſſit ad aliam admitti & nu.5.*
2 *Fraudibus obuiari debet.*
3 *Excluſus una uia quando ex nouo titulo poſſit ad eandem admitti.*
4 *Induciæ deliberatoriæ ad quid concedantur.*

EGREGIE ac uenerabilis dñe , dñe rector
1 † quod ſemel admiſſus ad unam ſcientiam &
præſentatus ad ipſam per unum ex pluribus
ad hoc poteſtatem habentibus poſsit ab alio
ſimilem poteſtatem habente ad aliam ſcien-
tiam præſentari multa poſſent pro hac parte allegari : quia
tamen multum poſſet fraudari intentio fundatoris dicti
collegij qui noluit quod ſemel admiſſus ad alteram dicta-
rum ſcientiarum alteram audire poſsit nec aliqualiter ſe
transferre.non auderem indiſtinctè hoc conſulere . nam ſi
ſunt octo poteſtatem habentes anno uno poſſet quilibet
nouam ſcientiam audire renunciando præſentationi unius
& nouam præſentationem annuatim a quolibet procuran-
do & ſic eſſet conſtitutio ſibi ludibrio. contra. c. commiſ-
ſa de elec lib. 6. & l.fin. §. ubi autem puerilis . C.de bonis.
2 quæ libe. † talibus enim fraudibus occurrendum eſt & re
ſtringenda poteſtas eſt potius quam laxanda ut.cap. quan-
to. de diuor. Preterea prouiſio fundatoris arctat iſtum re-
ceptum

ceptum quod eligat & diſponat ſe unam ſcientiam audire
& ut ſic dixerim non negari. qñ aũt conſtitutio ad talé con
ſtitutionem arctat & conſtringit per electionem unius uię
ab aliis eſt excluſus ut.c.j.de poſ.præla.& c.ut quis duas.de
3 elec.li.6. † excluſio aũt illa debet intelligi perpetua nec ex
cluſus facto ſuo ab una uia debet ẽt ex nouo ti. ad eundem
admitti ut eſt caſus in c. cõmiſſa nec vr̃ renũciaſſe q̃ ſtatim
eſt reaſſumptus & fraus præſumitur ex t̃pis breuitate: ut c.
officij.de elec.& l.j.§.uerſum.ff.de in rem uerſo.Inhabilitas
namq; ꝯtracta ad aliam ſcientiam per auditionem alterius nõ
purgat permutationem tituli ſicut nec obligatio perſona-
lis iam ꝯtracta tollit licet prælatus qui poſt renunciationem
iterum aſſumat ut ſentiunt doc.in c.niſi eſſent.de præbe.In
illo tñ de quo quærit credo de iure poſſe defendi qđ poſsit
aliam audire nam præſupponit in puncto quod ſex menſi-
bus tantummodo audit uoſ ſcientiã & nunc nouiter ꝓſen-
tatus uult audire aliam ex eo ur̃ poſſe quod propter breui-
tatem t̃pis illam ſcientiam non vr̃ audiuiſſe non vr̃ uenij-
ſe qui non ſtetit:ut c. j. de iud. nam & alibi habemus qđ in
illa uocatione &c.lxx.di.ſanctorum.& tñ ſemel uocatus &
ad religionem receptus põt egredi.J.annum:ut c.ad apoſto
4 licam.de reg. † Iura.n.inducias deliberatorias ut quis ma-
gis & deliberato aĩo actum gerat de facili concedunt: ut c.
j.de dila.nec præſumendum eſt fundatorem collegij no-
luiſſe tempus iſtud ad deliberandum auferre poſtq̃ iura pa
rum informata indulgent de facili & maturitas præcipita
tio conſilij ex quo ex tempore eſtimat ut. c. tam ex literis.
de reſti.in inte.& c.ponderet.l.di.iura ẽt præſentiã & reuo
cationem ſemper.J.breue t̃ps admittũt maximè ſi ius illius
cum quo negotium gerit non ſit factum deterius:ut c.ſi q.s.
5 2.q.6.& l.ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. † Et ſi tu dicas conſti-
tutio dicit quod a principio admiſſus ad unam ſcientiã nõ
poſsit uariare tunc aũt illud uerbũ a principio ius extendit
poſt ſex menſes ꝯ propriam uerbi ſignificationé.nam prin-
cipium t̃pis intelligitur prima dies:ut l.j.§.eſtatem. & §.ſe-
quit.ff.de aqua quoti. & eſti. Ad hoc dico quod in re annis
pluribus duratura non debemus ſummere principium ita
ſtrictè pro prima die ſed principium octo annorũ põt be-
ne cenſeri ſemeſtre & forte plus iuxta doc. Bar. qui de in-
tellectu iſtius uocabuli principium eleganter loquitur in l.
2.ff.de fur.Ex cuius theorica concludo quod ſatis dicitur a
principio qui. J. ſex menſes ad aliam ſcientiam plenius in-
formatus accedit.& ita credo de iure poſſe defendi admix
ta etiam æquitate non ſtricta ſaluo iudicio cuiuſcunq; me-
lius ſentiẽtis ut accedat quod legitur & no. in l. claudius.
ff.qui po.in pig.hab.1383.die 12.Decembris.

CONSIL. C

1 *Statutum dictans ſtari denunciationi cum ſacramento conductoris iuri communi derogat.*
2 *Denunciator qualis eſſe debeat.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris
uirginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij
amen. Plures ex prædictis concernunt
perſonam denunciantem & quædã aliæ ſen-
1 tentiam iudicis. † De ipſarum igitur effica-
cia uideamus ad quorum euidentiam præmittendum eſt
quod ſtatutum in q̃tum uult ſtari dictæ denunciationi cum
ſacramento conductoris multũ detrahit iuri cõi quod exi-
git in criminibus probationes luce meridiana clariores:ut
l.ſciant.C.de prob. ſtrictè igitur eſt intelligendum ueluti
odioſum ut.l.quicquid aſtringendæ.de uer.ob. hoc pro tan
to dico quod proceſſus iſte nõ vr̃ fundari ſuper ſtatuto qđ
exigit dictum denunciatorem & ſacramentũ conductoris.
hic ſũt conductor non ſolum iurauit ſed ẽt accuſauit. & ſic
aliter proceſsit quam ſtatutum diſponat. formæ ergo ſta-
tutariæ omiſsio ponit hũc proceſſum extra terminos ſtatu-
ti:ut l.ꝯſtitutionibus.ff.ad muni. & ſi ita ẽt patet qđ prima
ſententia fuit iniuſta ex defectu probationum quas ius cõe
2 exigit luce clariores ut dixi. † Secundo præmittendum eſt
quod denunciator de iure communi debet eſſe humilis &
idoneus ſicut eſt accuſator ut.c.cum oporteat.& ibi no.ex-
tra de accuſ. & multomagis in caſu ſtatuti debet exigi ip-
ſius humilitas quia etiam unico tantum.

CONSIL. CI.

1 *Leges ſecundas nuptias prohibentes an ſint hodiè correcta.*
2 *Filius a matre inſtitutus cum marito in æqualibus portionibus an poſ-ſit partes petere.*
3 *Filius puer de reſtituendo grauatus debet trebellianicam in legitimam computare.*
4 *Teſtamentum impugnare qui nititur nil ex eo conſequetur.*
5 *Lucrum dotis an debeat ante omnia ab hereditate detrahi.*
6 *Bonorum nomine ueniunt actiones & iura.*
7 *Donatio omnium bonorum præſentium & futurorum non ualet.*
8 *Debitor acquirere non tenetur & ſi legatum uel hereditatem repu-diat non in fraudem creditoris feciſſe dicitur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amen.
Ex prædicto themate eliciuntur quedam du
bia quæ per ordinem.J. obijciam ipſa ſingula
1 riter declarando. † Primum eſt utrum leges
edite ꝯ ſecundo nubentes de quibus.C.de ſecun.nup.l.j. &
l.hac edictali.in prin.& l.ſi.eo.tit.in aut.de nup.§.optimæ.
col. 4. cum ſi.ſint ſublate apoſtolica autoritate dicẽte quod
uiro mortuo nubat in dño cui uoluerit.j.ad corinth.7.& 7.
q.j.ſicut.& c.pe.& ſi.extra de ſecun.nup. breuiter in hoc nõ
eſt inſtandum ſed tenendum ſuper hoc ꝙ no.Io.an. poſt.In
no.Hoſt.in d.c.ſi.diſtinguit.n. inter pœnas legales quæ in-
fliguntur quia nupſit infra t̃ps luctus quę habetur in d.l.j.&
2. de ſecun. nup. & illas quæ infliguntur quia ſecundo nup
ſit de quibus in d.l. hac edictali. & l. feminæ. & l.ſi.prealle.
Primæ pœne ſunt ſublate ſed iſte ultime non.nam illud qđ
2 ſtatuitur in prealle.l.j.& ij.eſt mere pœna. † Secunda eſt
prouiſio filiorum prioris coniugij. & ideo licet eodem mõ
tollat primum non tñ ſecundũ & in hoc reſidet reprobata
opinione Accur. qui aliter ſcripſit in d. l. cuius rationibus
ibi plene reſpondet in nouel.Secundo pro uero preſuppo-
ſito ꝙ.ſupra dixi & ẽt præſuppoſita particula ſtatuti.ſ.rela
ti de duabus partibus bonorum applicandis uenientibus
ab inteſtato: utrum iſte filius Bartholomeus ex primo ma-
trimonio debeat hr̃e iſtas duas partes. primo ratione bene
ficij dicti ſtatuti & dimidiam etiam alterius tertie partis re
ſidue beneficio.l.hac edictali.de ſecu.nup.quæ ideo prohi-
bet plus relinqui ſecundo uiro q̃ uni ex filijs primi matri-
monij. uidetur enim iſta lex intelligi de diuiſione reſidui
bonorum inter nitricum & priuignum deductis primo le-
gitima debita per ſtatutum prædictum.& quod ultra legi-
timam filius primi matrimonij ſit æquandus ſecundo ma-
rito uidetur tex.in d.l.hac edictali.poſt princi. uerſ. ita ta-
men.ita eſt gl.expreſſa in d.§.optime. in glo. hic manifeſto
&c. ubi reddit rationem quod legitimam habet iure natu-
ræ aliud ꝑꝑ delictũ tranſeuntis ad ſecunda uota.unde qua-
ſi pœna alterũ rei perſecutoriũ ſe non impediunt ut ibi di-
cit & vr̃ tex.pro ipſa in d.§.optimæ.uer.quippe dubium.&
illa glo.licet poſsit efficaciter impugnari non tamen tu-
tum putarem ab ea conſulendo recedere.Sed Cy.poſt Ia-
co.de are.reprobat illam gl. in d.l.hac edictali. 2.q. quam
opinioné ueriorẽ credo.nec ille uer. ita tñ.& uerſi. quippe
dubium.ꝯdicunt.uolunt enim per prouiſioné.l. hac edicta-
li.aliquid conferentis filijs primi matrimonij non tolli ꝓ-
uiſioné alterius.l.cõferentis legitimam , ſed ſit filijs magis
fauorabile illam.l.amplecti.concurrunt.n. dicta iura in ori
gine non in exactione niſi in hoc quod plus eſt ſicut cõtin-
git in pluribus proſecutorijs:ut l.qui ſeruũ.ff.de act. & obli
ga.nec eſt dicendum quod illud quod confertur per illam.
l.hac edictali.ſit pęna:ut dicit gl.quia eſſet correcta apoſto
li.ſed ex prouidentia filiorũ prioris coniugij. ut dicit Ioan.
and.

and.poſt Innocen.& hoſti.oportet igitur prouiſionem ta-
lem in duabus partibus computari & confundi quicquid
capitur extra ſubſtantiam patris computatur in legitima le
gali cuius loco ſuccedit iſta ſtatutaria. ad hoc. l. qm̄ in no-
uella. C.de inof.teſtamen.& eſt ſimilie in quarta iure na-
3 turę & trebel.quæ ueniunt ex diſpoſitione legali.† nam fi-
lius puer de reſtitutione grauatus debet treb. in legitima
computare ſm̄ communem opi.legiſtarum :ut no.in.l.filiū
quem habentem.C.fami.hercìſ.ita ſtatutum grauans aſcen
dentes in duabus partibus filio relinquendis in teſtamēto
dat ſibi poteſtatem teſtandi de tertia in extraneus. ſi ergo
de iſta tertia quam conferret ut in maritum ſm̄ filius habe
ret dimidiam iam non poſſet libere in illo tertio diſponere
ut ſtatutum diſponit.nec.n.tm̄ eſt fauendum filijs quod te-
ſtamenta parentum ſubuertantur quod de facili continge-
ret nam adimēdo eis poteſtatē diſponendi fere de tota ſub
ſtantia nullus eſſet qui eorū hæreditatem adiret & ſe uelle
negotijs hæreditarijs implicare. hoc autem eſſet ꝯ mentem
legum:ut patet in l.omnino.C.de inoſ.teſta.& .l. ſi pupillus
de acquir.here.cum ſi.Concludendum eſt igitur in hoc pū-
cto iuris eſſe filio habere duas partes cōputato in eis omni
commodo quod ex hac.l.hac edictali.uel aliter prouenire
ſibi poſſet de ſubſtantia ſui patris. Tertio principaliter eſt
diſcutiendū:quia iſta domina humiliata instituit filium &
& maritum ſed inequaliter utrum iudicio reſciſſo eius iu-
dicio in duabus partibus qui a idem filius uult amplecti ex
diſpoſitione ſtatuti debeat ēt ultra duas partes habere di-
midiā in dicta tertia remanēte. Reperio in hoc conſultum
quod non ſed cum onere legatorum debeat dicta tertia ad
maritum pertinere quod uerum credo.non enim eſt dubiū
quod filius iſte impugnet iudiciū defuncte dum beneficio
legis municipalis aduocat duas partes & ſic ultra ꝓuidētiā
4 teſtatoris & diuerſo iure:ut. l.titia.ff.ad.l.fal. † q. ergo nitit̄
teſtamentū impugnare nihil pōt ex eo capere:ut.l. papinia
nus.§.meminiſſe.de inoffi.teſta.& format glo.ſimilem quę
ſtionem utrum exheredatus uel præteritus ſi impugnet te-
ſtamentum debeat habere legatū in eo relictū ſicut debent
alijs per aut.ex cauſa.de lib.præte.& tenet glo.quod nō in
l.maximū uitium.eo.ti.quia nō eſt uerisimile quod pater ſi
de impugnaodo eius iudicium cogitaſſet tale legatum fe-
ciſſet.& ita tenuit Mar.diſputando idem Bar. in. d. aut.ex
cauſa.qui allegat de lega.preſtan.§.omnibus.&.l.non ſolū.
§.j.ff.ſi quis ca.te.caſus eſt in ſi.in patrono qui relicta liberi
iudicio uult uenire ex legis diſpoſitione ad quartā ſibi de-
bitam.dicit.n.l.quod reſiduum ſibi relictum deuoluitur ad
ſubſtitutum.ut.l.ſi libertus patrono.ff.de bo.libe.ita etiam
hoc deuolui debet ad coheredē alio ſubſtituto non exiſten
5 te.† Quarto & ultimo declarandum eſt utrum lucrum do
tis quod facere debet maritus ex eo quod uxor eius domi-
na humiliata prædeceſsit debeat ante omnia detrahi de he
reditate & ſic reſiduum diuiditur in tres partes quarū duas
ferat filius tertiam maritus an potius lucrum in cumulo et
aceruo poſito fiat diuiſio antedicta. In hoc conſultum repe
rio quod ubi filius tantum de bonis habeat quod aſcendat
ad duas partes dictus maritus tunc integram dimidiam fe-
rat & lucrum faciat iuxta formam pactorum dotaliū ubi
uero potius detracta non remanerent filio duę partes tunc
de iſta dimidia ſuppleantur & habet iſta deciſio apparen-
tem rationem pro ſe quia non uidetur deſcendentibus per
miſſum fraudare filios in duabus partibus reſiſtente eis
ſtatuto. Ego contrarium ſentio in hoc & dico lucrum ta-
le ante omnia detrahendum in caſu de quo quæritur tan-
quam ęs alienum nam duę partes filijs debite per ſtatutum
debentur ere alieno deducto ſicut debito iure nature cuius
loco partes ſuccedunt ille:ut.l.papinianus.§. quarta autem
ff.de.inoffi.teſta.negari enim non poteſt illud debitum do
ſcendere ex contractu dotali ualido & a iure approbato.
ut.l.ſi conſtante.&.l.cum multe.C.de do.ante nup.nulla er
go occurrit rō niſi una quare maritus tanquàm ęs alienum
non detrahat ante omnia unam dixi propter.l. hac edictali
in prin.de ſecun.nup.etiam ex iuſto titulo plus conferri ꝓ
hibet ſecundum maritum quàm filio prioris coniugij. Sed

certe in poſito calculo ac dimidia lucri dotis primo detra
cta & etiam tertia de reſiduo ratione inſtitutionis deprehē
ditur filium plus conſequi de predicta hereditate quàm
iſtum uirum ſecundum. Non obſt. ſtatutum quod deſcen-
dens neceſsitat ad relinquendum deſcendentibus duas par
tes fateor quod in ultima uoluntate extraneis relinquere
ultra tertiam prohibet ſed inter uiuos contrahere
& efficaciter ſe obligare ſtatutum illud non prohibet nec
reſiſtit idem de iure communi nam propter legitimam fi-
lijs relinquendam non prohibet parentes inter uiuos con-
trahere es alienum ſtante dicta legitimatiōne detrahendū:
ut d. §. quarta autem. quandoque tamen ſi donaret in frau
dem legitimę reuocaret per titu.de inoffi.teſta. quod in ca
ſu de quo quęritur non eſt dicendum:quia non uidetur ma
ritus tale lucrum pretendere ex caſu lucratiua cum preceſ-
ſerit cauſa onerosa: ut no. glo. ſing.in.l.ſi donatarius.ff.de
act.& obli.ſuper uerbo duntaxat. propter incertum nam-
que caſum mortis poterat ſi præmortuus fuiſſet de ſuo pa-
trimonio tantundem perdere quantum de bonis uxoris ea
premortua acquiritur. ęqualitas igitur & incertus caſus
mortis etiam cenſeri non facit iſtam cauſam prorſus lucra-
tiuam ar. l. ſi pater puellę. C. de inoffi. teſta. & . l. ſi ea le-
ge. C. de uſur. Ex quibus omnibus concludo quod ante
omnia maritus ille ſecundus debeat detrahere lucrum
dotis & de reſiduo fiat unus aceruus de quo filius primi
matrimonij ferat duas partes maritus tertiam cum onere
legatorum pluribus rationibus ſupra dictis die. vij. au-
guſti. Et quod poſsit ad ſupplementum agi legitime con-
dictione ex.l.patet quod contrahentes expreſſe adinuicem
obligauerunt omnia bona iuraque præſentia & futura &
ſic per conſequens actiones & iura incorporalia ſunt obli-
gata : ut.l.ſi. C. de præſcri. lon. tēp. &.l.iubemus. §. ij. in
prin. C. de ſac. ſan. ec. cum ſi. & ſic ueniunt in expreſ-
6 ſa obligatione. † Secundo poſito quod tantum dixiſſent
bona uenirent etiam nomina debitorum quia bonorum aſ
ſertione iura & actiones continentur:ut.l. bonorum. §.iu-
bemus. in ſi. cum concor. ibi allegatis in cauda prime gl.
ff. de uer. ſig. cum ergo obligauit omnia bona futura. er-
go omnes actiones futuras obligaſſe intelligitur & quod
ſola ſpes nomina contrahendorum poteſt in contractu de
duci.probatur in.l.ſpe.C.de dona.& ibi not. per gloſſ. in.l.
non quicquid. ff. de iudi. Tertio quod licet olim in obliga-
tione generali tantum uenirent bona mobilia & immobi-
lia tamen deuentum eſt ut tranſeat in obligatione quod
ſit obligatio bonorum generalis uel etiam ſpecialis etiam
nomina debitorū ut.l.nomine.C.quæ res pi.ob.poſ.l. poſt
quàm.C.de here.uel act. uen.l. ſi conuenerit. ff. de pig.ac.
cum ſi.infinitis.facit quia in obligatione bonorum ueniunt
nomina debitorum ut præmittitur ſed debitor appellatur
ille a quo poteſt pecunia exigi quacunque autoritate etiam
officio iudicis:ut.l.creditores. &. l.ſe.ff. de uer. ſig. &.l.de-
bitor.eo.tit.Sed iſti hęredes ſunt huiuſmodi quod ſupple-
mentum legitimę ab eis poteſt exigi condictione ex.l.ut.C
de inof.teſt.l.omnimodo.in ſi.primi reſponſi coniuncta gl.
ſua ſuper uerbo exigere. ergo &c. Item quod in contractu
in quo ſit mentio de bonis præſentibus & futuris ueniāt ēt
nomina debitorum ꝯhendorū patet per theoricam docto-
rum in.l.ſi.C.de pac.&.l.ſtipulatio hoc modo.ff.de uer.ob.
7 † In q̄ſtione in qua quærit̄ nunquid ualeat donatio omniū
bonorū p̄ſentium & futurorum ꝯcludunt quod non q̄a ni-
hil remanet donatori in quo poſsit teſtari ergo ſi nomina
debitorū in futurum ꝯhenda nō uenirent in donatione cū
aliquid poſsit ſupeſſe in quo teſtari poſsit donatio ualeret:
cuius ꝯtrium concludunt ipſi & ſic patet quod nomina ꝯhen
da ueniunt in ꝯtu donatiōis.ergo multomagis & pignorū
vt.l.ſi.& quod ubi not.per glo. C.quæ res ob poſ. pro iſta
parte facit quod no.in.l.ſi quis legatū.§.ſi patronus. de fal.
vbi fili' i hereditate paterna ſue ſit ex ea debitor appellat̄
creditor & ſimiliter Dy.appellat eū creditorē in ꝯſilio qd̄
incipit quidā hn̄s tres filios.& no.i.l.q̄a priuilegiū. ꝓ ſocio
pro hoc q̄a ꝯdictio ex.l.cōpetit ad ſupplementū legitimæ.
ſed actio dicit̄ eſſe in bonis.l.quia actionem.de reg.iu.ergo

creditor debet in hoc immitti ſicut in alijs iuribus. & prę
ſertim quia tex. dicit ipſo iure ineſſe ſupplemētum. Itē pro
hoc facit doctrina in materia ſuitatis per quā filij ſunt dñi
quo ad omnia quæ concernunt eorū cōmodū. l. ſi filius qui
patri. de nul. & pu. ſed liberari a creditoribus ſuis eſt ſibi
utile. l. ſolūmodo. de neg. ge. In ɔ̄riū facit. l. qui autē. in prin-
8 ci. cum concor. ibi alle. ff. de his quæ in frau. credi. † ubi de-
bitor non teneē acquirere & repudiare pōt legatū uel here
ditatem ſibi datam. nec propterea dicitur creditorem frau
dare. facit ēt in ɔ̄riū. l. debitorē. ff. eo. ti. poteſt rñderi quod
illa iura non obſtent: quia loquuñ in creditore chirogra-
phario qui in bonis non habet aliquod ius ſed tantum in
perſonam: ut. C. de bo. aut. iud. poſ. l. pro hoc debito. & qui
po. in pig. ha. l. eos. qui. cum ſi. qđ patet quia ad reuocatio
nē alienatorū requirē participatio fraudis: ut. l. qui autem
§. hoc edictū. ff. de his q̄ in frau. cred. quod non requirereē
ſi eſſet creditor hypothecarius: ut eo. ti. l. debitor in fraudē.
& l. diſtractis. & l. debitorū. C. de pig. eo maxime quia ius
agendi ad ſupplementū quæritur filio ipſo iure & ipſo iure
q̄ritur legitima abſq; aliquo facto filij ut. l. ſancimus. C. de
inoffi. teſta. & l. omnimodo. eo. titu. ſm dominum Bartho-
lomeum de ſali. licet glo. ibi. & la. bu. cum ea teneant ɔ̄riū
ꝓ quos facit: quia requirereē factum filij ergo continetur ali
quod grauamen. ɔ̄. l. quoniā in prioribus eodem titul. uel
poſito quod gloſ. eſſet uera factum filij quod requiritur ad
hoc actualiter ipſa ſupletio legitima ſed ipſa modo ad
hoc ut petendū ſm omne ipſo iure quęritur filio: ut. d. l. om
nimō. & ſic hęc actio uidelicet condictio ex tali natura po
terit per creditores moueri ut ſupra. Pro premiſsis ēt uide
tur caſus in. l. in fraudē. in prin. & m. l. idemq; iuris. ff. de iu
re fiſci. ubi non tenet repudiatio iuris delati debitoribus fi
ſci. & ratio eſt quia fiſcus in bonis ſuis debitoris habet ta-
citā hypothecam: ut. l. aufertur. §. fiſcus. eo. titu. nec ob. ſi di-
catur quod illud operatur fiſci priuilegiū & non tacita hy
pothecæ: quia fiſcus in dubio præſumitur uti iure priuati: ut
l. j. & l. cogi. p doct. C. de peti. hęre. ſm q̄a in creditis exigē
dis magis ſunt priuilegiati creditores priuati quam fiſcus:
ut. C. de pe. fiſci. credi pe. l. j. libr. x. & l. quod placuit. ff. de
iure fiſci. ſi alijs creditoribus priuatis dicta repudiatio no-
cet: ut. d. l. qui autem. fortius & fiſco. quæſtio tñ nō eſt hoc
cōportet dicere qđ tacita hipotheca cauſa illud opereē. Ter
tio ſi fiſci priuilegium illud induceret & nō hypotheca tūc
ſequereē quod non ualeret repudiatio facta in fraudē fiſci
ante hypothecā ɔ̄ctam falſum eſt: ut. l. cū quidam. ff. de iure
fiſci coniuncto quod not. Barto. in. l. aufertur. §. fiſcus. eo. ti.

Quæſtio eſt talis de ſtatuto ɔ̄munis trigeſtis li. ij. ſub ru-
brica de matrimonijs &c. c. l. vj. inter cetera in principio lo
quens de marito & uxore caueē quod bona acquiſita per ip
ſos ſtantibus ipſis in dicto matrimonio ſint & eſſe debeant
communia inter ipſos. ſ. medietas uiri & alia medietas uxo
ris & omnia debita facta per uirum ipſis ſtantibus in matri
monio ſimiliter ſint cōia alio ſtatuto dicto li. lviij. c. ēt ſi ca-
uetur quod mariti mulierū de tregeſtis non poſsint nec de
beant bona ipſarū mulierū modo aliquo uēdere uel aliena-
re ſine conſenſu & uolūtate ipſarū & ſi reperireē ipſam alie
nare ſine ɔ̄ſenſu & uoluntate ipſarū & ſi reperiretur ipſam
alienationē eſſe factā & querela peruenerit ad dominū tre
geſtine dominiū teneatur mulieri inuito & irrequiſito ma
rito ius cedere ɔ̄ poſſeſſorem uel emptorē bonorū ipſorum
& ipſorū & ipſa deueniant in uxorē iocoñi inenti querela
prædicta interueniente uir uero poſsit & ualeat bona acq̄
ſita cum uxore ipſis ſtantibus in matrimonio uendere uel
alienare ad eius uoluntatem ſine conſenſu mulieris ſuę. Itē
li. iiij e vl. ſic cauetur quod omnia & ſingula ſtatuta ruditer
prout iacent ad literam intelligantur abſq; aliqua ſubaudi
tione gloſſatiōe iterpretatione ſeu aliquo extrinſeco ac ex
traneo intellectu. His ſtatutis premiſsis cōtingit quod quę
dam domina romana in. M. ccclxxxiij. de menſe nouembris
ɔ̄xit matrimonium cum ſer cōte quo matrimonio durante
dictus ſer conte in anno ſequenti de menſe auguſti emit
unā uineā & de menſe ianuarii ſequentis emi tunū campū
quas res dictus ſer conte donauit titulo inter uiuos geor-
gio, contra quem ſoluto matrimonio inter dictum ſer con-
te & dñam romanam ipſa domina agit contra dictū geor-
gium ad dimidiam prædictam rerum uigore præcedentis
ſtatuti de communione loquentis, georgius ſe defendit ui-
gore ſtatuti etiam ſupradicti quod licuit ſer cōte ſibi dona
re quæritur quid iuris uiſis actis & actitatis in dicta cauſa.

CONSIL. CII.

1 *Maritus alienans bona conſtante matrimonio quæſita uxori præiudi-
dicat in parte ſua.*
2 *Donatio prohibetur ſi alienatio prohibeatur.*
3 *Legans rem ſibi cum alio cōmunem partem ſuam tantū legare cenſetur*
4 *Pactum quod ſuper communione initur ſimpliciter inter ſocios inter-
pretatur.*
5 *Acquirere uerbum quid ſignificet.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 † Contra dictā donationem pōt dici & obij-
ci quod non teneat in præiudicium mulieris
cui facto mariti eſt dimidię ius quæſitum. ne
generalis alienandi facultas data marito per ſtatutum ad
talem non uidetur extendi: ut. c. ſi. de offi. uica. lib. vj. & l. ſi
lius fa. ff. de dona. cum ſi. Contrarium credo quod ēt dona-
tio ſit permiſſa marito propter propriam naturam huius
uerbi alienare quæ eſt comprehendere omnem ɔ̄ctum per
quem dominium transfertur: ut. l. j. C. de fun. do. & c. nulli.
2 de re. eccle. non alie. † ubi eſt expreſſum ꝙ ubi prohibetur
alienatio uidetur prohibita donatio idem igitur in mate-
ria permiſsiua de qua loquitur ut ſic eadem ſit diſciplina ɔ̄-
triorum inſti. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. in prin. Confir-
mat hoc ſtatutū ultimum de quo. ſ. non enim poſſet negari
ꝙ niſi diceremus ɔ̄rium. ſ. non includi donationem non eſ-
ſet reſtringere naturam huius uerbi alienationis cuius ſi-
gnificatio eſt latiſsima. ut in præalle. iuri. illa aūt interpre-
tatio reſtrictiua & omnia alia per illud ſtatutum ul-
timum prohibentur dum ſtatuit ſtatuta debere intelligi ad
literam abſq; ſubauditiōe iterpreta. & o. licet Bar. dicat mō
dicū operari in repetitione. l. omnes populi. ad ſi. ff. de iu-
ſti. & iur. Probabilius tñ uidetur dicendum quod opereē il
lud effectum quem operatur clauſula appellatione remota
quæ infertur in literis apoſtolicis quæ producit iſtum ef-
fectū uidelicet ꝙ remota intelligitur in caſibus in quibus
non inuenitur appellatio a iure cōceſſa. ut. c. paſtoralis. de
appel. ita ergo hic conceſſa intelligatur alienatio in hoc ca
ſu poſtquàm alio ſtatuto contrarium non caueē. & ſic oīa
inducta per ſtatutum de bonis acquiſitis cōiter inter ipſos
ɔ̄ uel præter ius cōe alio ſtatuto per alienationem permiſ-
ſam uiro cōia illa diſſoluātur. & per hoc uir qui in commu
nione iſta contra ius cōe grauatur: quia quæſita ēt per uxo
rem in dubio quærerenē ſibi: ut. l. quintus. de donat. inter ui
rum & uxo. per aliud ſtatutum alienationem permittens
de facili releuetur: ut. l. eum qui. ff. de iureiuran. Et pro cer-
to iſta fuit intentio & ratio ſtatuentis quæ ſatis colligitur
& per illa uerba uendere & alienare ad eius uoluntatē &c.
illud enim uerbum uoluntas eſt liberum non ſubiectum re
ſciſsioni & retractationi alicuius & p ipſū pōt ille in quā
diſpoſitio ſic confertur ꝓferre iniquum ęquo: ut. l. cum quidā
ff. de le. ij. Sed dices iſta ſunt uerba ubi ex uerbis donatio-
nis factæ georgio apparet quod donatio facta eſſet ſibi in
totum in dictis rebus ac ex uerbis inſtrumenti dona-
tionis apparet quod non niſi pro parte donauit. Nam in in
ſtrumento dicit ꝙ donauit omnia iura & actiones quæ &
quas habet in dictis rebus &c. ſed cum non haberet niſi ius
in dimidia propter ſtatutum uxorē ad cōe taliū quæſitorū
admittens. ergo dimidia uxoris quæſita in tali donatione
3 non includitur nec ueniūt. † nam & teſtatori legando rē
cōem cum alio non uidetur niſi legare partē ſuam: ut. l. ſer
ui. §. frater. & l. ſi domus. §. ſi. ff. de leg. j. & bonum eſt ſimile
de legato ad donationē. q̄a legatū eſt quędā donatio: ut. l. le
gatum. ff. de leg. ij. Ad hoc reſpondetur dupliciter. Pri-
mo

moquia & ſi uerba inſtri in ſuo principio ita ſe habeãt ut
ꝑdixi:tñ ex eius diſcurſu apparet quod in totum donare no
luit res ipſas.oam poſuit in locum ſuum quod poſſet de di
ctis rebus facere prout ipſe poterat ante illam donationẽ
& cõſtituit ſe eius nomine poſſidere donec &c. Ea quibus
uerbis apparet quod habuit animum donandi inſolidũ non
pro parte quod colligitur ẽt ex traditione inſtrumẽ torum
emptione facta donatario tpe dictæ donationis. Secundo
ẽt ſubtilius rñdetur quod iſte ſer conte habebat in predi-
ctis rebus dominium inſolidũ quantuncunq; ſtatutũ de cõ-
munione diſponens locũ baberet in tali acquiſitione ſicut
non habet ut.ĩ.dicã. Patet.n.quod ipſe emit & ꝑ ſe ſibi tra
dino facta fuit:licet ergo ſtatutum admittat uxorem ad
cõionem non tñ propter eius uerba põt quæſitorũ ab alte-
ro alteri ipſo iure qneri dominium ſed per traditionem
nam uerba ſtatuti dicunt quod ſint communia inter ipſos
&c. ſed uerbum ſint eſt preſentis temporis ſubiunctiui &
non ſignificat ipſo iure.de for.cõpe.ſi diligenti per doct.&
l.io criminali.C.de iuriſ.om.iu.ſimilr habemus i ſocijs uni
uerſorum bonorũ quod dominiũ quæſitorũ ab uno non trã
ſit pro parte in alterum ipſo iure:ut eſt caſus in l.ſi ſocieta-
tem.ff.pro ſo.ita igitur in iſta cõione ſtatutaria inter uirũ
& uxorem eſt dicendum ut non ipſo iure dominiũ acquira
tur.Ex per hoc infero ꝙ ꝑdicta dña inepte agit ꝯ greg.dona
tarium cũ non babeat dominiũ de dimidia ad quã agit ante
traditionem ſibi factam & ſic gregorius ex boc capite ab il
la eius poteſtate eſt abſoluendus tanquàm illa egerit ꝯ ſibi
in aliquo non obligatũ & dñio carens rerum ad quas egit.
ar.c.examinata.de iu.&.l.j.in ſi.ff.ſi mẽ.fal.mod.dixerit.qđ
ueriſſimũ credo.Non obſtat ſtatutum de quo.ſ. quod alie
nata per uirum poſſit mulier uendicare a quolibet poſſeſ-
ſore loquiẽ.n.cum uir alienat bona ꝓpria mulieris non cũ
alienat quæſita per ipſum licet cõia ut ſubdiẽ in ꝑdicto ſta
tuto uer.uero &c.Poſtremo ſubtiliter aduertendum in ca-
ſu noſtro quod ſtatuta predicta recipiant interpretationẽ
a iure cõi.& ſic ſtatutum ipſam prohibens modicum opere
tur ſm Bar.ut ꝑdixi tñ ſi talem interpretationẽ admittimus
dictum ſtatutum debet intelligi de quæſitis ex quæſtu & in
duſtria non aũt ſi ex legato donatione ſucceſſa uel emptio
ne alteruter acquiſiuerit.nam pactum ſuper coione initũ in
4 ter ſocios ſimpliciter interpretatur.ut.ſ. dixi. ſ. ad quæſita
ex conquæſtu non alijs prædictis : ut. l. coiri. &. l.ſed & ſi
adijciantur.ff.pro ſocio.ergo ſimiliter ſtatutũ & ſic indiſti-
cte diſponens ꝙ quæſita ſint cõia inter ipſos &c. debet in-
telligi ſicut pactum ſimili forma conceptum & bonũ eſt ſi
mile de ſtatuto ad pactum:ut no.in rub.de decu.li.x.& equi
tatẽ habet iſta interpretatio.ſ.ꝙ ſtatutũ intelligaẽ ex quæſi
tis ex induſtria ſiue opera utriuſq; : ut ſic ſibi cõicent actio-
nes & paſſiones.nã & cõpaternitatem ſibi cõicat: ut in.c.
martinus.de cog.ſpi.&.l.ſi cum dotẽ.§.ſed illud.ff.ſol. ma.
quod autẽ ex alijs cauſis predictis ſibi acquiſita cõicent ra-
tione caret. Vltimo cõſiderandũ eſt quod iſtę poſſeſſiones
peruenerunt ad iſtum ſer contẽ titulo oneroſo.ſ.emptionis
& ſic ſoluit ex eis prætium. & ſic non põt cenſeri iſta pro-
priæ acquiſitio poſtq̃ tantundem de ꝓprio erogauit ar.l.im
perator.in ſi.ff.de leg.iij.&.l.ſi rem & prætium. ff. de peti.
5 here.† Nam uerbum acquirere in augmentum patrimonij
quod contingit cum res obueniunt titulis lucratiuis uel ex
induſtria non titulis oneroſis.idem eſt.n.acquirere quod lu
crari ut in.c.ex tranſmiſſa.de deci. coniuncto. c.paſtoralis.
eo.tit.Si ergo prætium illud ſer cote de proprio ſoluit nõ
de cõi pecunia ratio ſuadet quod ſuccedant res illę loco ꝑ
tij:& ſic ſpectent ad ipſum ſolum arg. l. uxor marito. ff.de
dona inter uir.& uxo.ꝑſumiẽ quod de proprio ex eo quod
teſtes plene ꝓbant ipſum ante ꝯctum illud matrimonium
fuiſſe diuitẽ & induſtrioſum & uioũ habuiſſe tunc uenale
in magna quãtitate.& abſurdũ eſſet dicere uel ſentire qđ ſi
maritus uel uxor de rebus non adinuicẽ cõibus prætia redi
gerent & de eis aliàs res ꝯſtante matrimonio emerent qđ
res illę tanq̃ cõſtãte matrimonio acquiſite eſſent uigore ſta
tuti reputande cões.Nã quod in cõmunibus unus ex eis ſo-
cijs de ꝓprio exſpendiſſet poſſet a ſocio repetere.ut.l.ſi un⁹

§.ſi quid unus.ff.pro ſocio.&.l.cũ duobus.§.pe.eo.titu. Ex
quibus omnibus concludo quod prædicta dña in predictis
rebus taliter a ſer conte cõputatis nullũ ius habet & nullo
iure ꝯ georgiũ donatariũ agere potuit ad dimidiã. ꝓut egit
rationibus ſupradictis.& ita dico & ꝯſulo ego Pe.de anch.

Quæſtio talis eſt duo fratres adultus & pupillus ſimul
habitant & paternã hęreditatẽ poſſident. Adultus totum
quod ex arte lucratur ponit in cõionẽ & cõiter oia onera
ſubeũt:acto edicto qđ quilibet de domo debeat ire in exer
citium,adultus uadit & ab hoſtibus capitur & redimitur
petit pupillum ad dictam redemptionem debere conferre
& dictam taliam pro parte debeat ſoluere.tutrix pupilli di
cit contrarium.quæritur an teneatur & in quantum.

CONSIL. CIII.

1 *Frater pupillus cõionem habens cum fratre adulto tenetur ad redemptio*
nem eius capti ab hoſtibus.
2 *Societas leonina quæ ſit.*
3 *Frater munera publica ſoluere cogitur qui ad illa tenetur alijs exẽptis*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Parum ſubtiliter intuenti uidereẽ in ꝑdicta
quæſtione dicendũ quod pupillus iſte teneaẽ
pro rata.i. pro dimidia ſoluere taliã. fratres
enim inuicẽ ſunt ſubſtituti in eadẽ domo degentes & com
muniter onera ſupportantes & quod plus eſt eidẽ pupillo
frater adultus cõicat lucrũ ſuũ.ęquum eſt igiẽ ut eius lucrũ
2 participet & dãnum : † alias eſſet ſocietas leonina ſi unus
ſolus lucrũ alius uero dãnum ſentiret:ut.l.ſi non fuerit.§.ſi.
&.l.ſi igitur. ff. pro ſocio. & eſt caſus expreſſus quod illud
damnũ quod ſentit unus ex ſocijs qui incidit in latrones
alius participare debet in.l.cũ duobus.§.idẽ ſegaria. ff. pro
ſoci.His non ob.ꝯrium dico.ſ.quod pupillus dictã taliã nõ
cogatur conferre cum aliquo.nã licet omnia prædictã con
currãt tñ ex his non dicendi ſunt ſocij.cum.n.ſocietas ꝯhaẽ
conſenſu:ut.l.iiij.ff.pro ſoc.non põt uideri per pupillũ ſo-
cietatem fuiſſe ꝯctam qui ad eã ꝯhẽndam conſenſum non
habet ut ſic non uideaẽ tacite agere quod expreſſe nõ poſ-
ſet ut.l.qui ad certũ. ff.loca. in maioribus namq; fratribus
in ſimul habitatio & lucrorũ in cõmune collatio & eius in
ſuper quod alter lucretur non reddita ratione facit præſu-
mi ſocietatẽ.ar.ff.de proba.l.procula.in pupillo tñ ceſſat ꝑ
ſũptio q̃a nõ poſſet.ex ꝑſſe & hoc tenet.d.Bar.poſt Ric.ma
lũ.in.l.titiũ.§.altero.ff.de admi.tut.per.l.ut in cõductione.
ff.pro ſoc.per hoc rñdetur ad ꝯria.ſ.dicta quæ locum habẽt
cum inter aliquos contracta eſt ſocietas quæ non eſt in ca-
ſu noſtro licet ſit quædam cõis cohabitatio & incidens bo
norem communio & paterne hereditatis multis. n. modis
citra ſocietatem incidunt aliqui in cõmunione cuius effe-
ctus rem illã non protenditur:ut.ff.pro ſocio.l.actio. Præ-
terea ſi ex his quæ in facto deducta ſunt ſuperius reſultaret
ſocietas prout contrarium probaui. tñ idem eſſet dicendũ.
ſ.pupillum non teneri ad collationem dictę talię. cõſtat.n.
tunc demum ſocium ad damna iſta talia teneri quando al-
ter pro cõi negotio proficiſcens tale damnũ incurrit alias
ſecus.ut.l.ſocius qui in eo.§.ſi.ff.pro ſocio.ſed in caſu pro-
poſito non acceſſit adultus iſte pro cõi negotio ſed pro pro
prio:quia pupillus non tenetur ad iſtud munus perſonale
quod animi prouiſione & corporis laborum intentione ex
plicatur:ut.l.ad rem publicam.&.l. munerũ.ff. de mune.&
3 hono.&.l.ij.§.ſi.ff.de iure immu. † conſtat autem quod in
muneribus publicis ille ſolus ex duobus fratribus perſol-
ſoluere cogitur qui ad illud tenetur & non alius:ut l.j. §.ſi
is q. duos filios.ff.de mune.& hono.&.l.lucius.§. idẽ reſpõ
dit heredes.ff.ad muni.nec cõio paternę hereditatis niſi ali
ter ſocietas ꝯcta appareat inter illos facit illud onus com-
mune inter fratres ut eſt text.in.l.ex parte.§.filius.ff. fa her.
&.l.ſi filia.§.& ſi filius.eo. ti. Concludo igitur antedictum
pupillum non teneri nec poſſe urgeri ad ſoluendum partẽ
taliæ de qua quæritur rationibus & iuribus ſupra dictis. .

CONSIL. CIIII.

1 *Mater non accipiens tutelam pupilli an excuſetur pupillo infra annum decedenteque legitimos habebat tutores.*
2 *Mater improprie tutrix dicitur nec tutelam ſuſcipere cogitur.*
3 *Matri incumbebat olim filijs impuberibus petendi tutorem neceſsitas.*
4 *Inuentarium omnia bona continere debet.*
5 *Mater ob tenuitatem patrimonij pupilli a petitione tutoris excuſata tutelam ipſa aſſumet.*
6 *Reſtitutio peti poteſt aduerſus omiſſam hereditatis aditionem.*
7 *Reſtitutio quo caſu heredi minorum denegetur.*
8 *Comparens in iudicio ut alteri noceat non auditur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē-
1 † Pro declaratione quæſitorum tria ſunt puncta principaliter declaranda.†Primū eſt utrū dña Catha. mater Mariæ uenerane ſuę filię impuberis decedentis infra annum die mortis Contradi patris pupille ſit priuata eius ſucceſsione: quia infra dictum annum non petijt ſibi tutorē ſimiliter ſit priuata a ſucceſsiōe duarū aliarum impuberum filiarū eius, quæ non petito eis tutore a tēpore mortis patris. ſ. Cōtradi prædicti poſt triēniū deceſſerunt in pupillari etate. Secundo ſi dicimus eam priuatam utrum ad auiā prædictarum pupillarum. ſ. dñam agnetem matrem dicti Conradi an uero ad Autonium fratrem conſobrinum dicti Contradi. Tertio quia dicte dñe ultime filie non adiuerunt partem hereditatis eis delate ex ſucceſsione Mariæ uenerane earū ſororis & ſic deceſſerunt utrum ſi ad dictum Anto. eſt dictarū duarū impuberum ſucceſsio deuoluta per excluſionē matris & auie poſsit petere reſtitutionē in integrū. ex perſona ipſarū ad dictā hereditatem adeundam. Quo ad primum arguit̃ quod mater non
2 ſit repellenda ſi tutorem non petijt illo caſu. † cōſtat enim matrem nō proprie dici poſſe tutricem legitimam: quia ad tutelam ſuſcipiendā nō compellitur: ut in aut. matri & auie C. quando mulier tuto. offi. fung. pōt. alij. n. legitimi ſunt cogendi: ut. l. legitimos. ff. de leg. tu. & l. j. ff. de admi. tut. & per hoc. ſ. qđ uoluntarie ſubdit illud onus non coacte. dicit Cy quod ſi nō declarat ſe uelle iudex pōt dare aliū: ut ipſe not. in d. aut. matri & auie. in. vj. q. & hoc ſi p̃ſupponimus quod iſta matris taciturnitatis habeat̃ pro diſſenſu & recuſatione tutelę eſt tutela ſtatim transfuſa in auiā uel in dictum Ant. tanquam in legitimos quod ſi iſta eſt mater eſt extra periculum amittendi ſucceſsionem impuberum filiarum quia doctores moderni in hoc concordant quod ſi impuberes habent tutores legitimos excuſatur ſi eos non petijt ut geri ad adminiſtrationem ut no. Bar. in. l. j. in. ij. collu. ff. qui pe. tut. & Cy. in. l. ſancimus. §. perſonis. C. de admi. tuto. & eſt glo. in. l. matres. C. ad tertu. in caſu ergo noſtro uidetur iſta domina Catha. ad ſucceſsionem filiarum ex illo capite non excluſa ſimiliter & alia ratione quia dicitur quod prædicte pupillę erant egenę. nam in hereditate computato ere alieno erant forſan in bonis mille. cccc. li. eo uero ſi ere alieno deducto erant cccc. ergo iſta ratione uidetur ēt excuſari: ut. l. ij. §. ſi mater nō petierit. uer. quod ſi penitus. ff. ad tertu. iſta uidetur facere pro matre. ſed prima ratio multū mihi uidetur debilis & penitus ꝯ mentem iuris ſic ruditer intelligendo dictum Cy. in. d. aut. matri & auie. & glo. in. d. l.
3 matres.† Pro cuius declaratione premitto quod no. Bar. in prædicta. l. j. ff. qui pe. tut. ubi dicit quod de iure antiquo florum matri auie & liberis incumbebat neceſsitas petendi tutores alias priuabantur hereditate & alijs commodis ut ibi patet. p theodoſiū uero iſta pęna priuationis eſt extēſa ad omnes qui ad pupilli ſucceſsionē uocantur ut. l. ſciant C. de legi. here. Item de iure nouiſsimo autenticorū mater eſt omnibus legitimis præferenda. ut. d. aut. mater. Si autē mater cum pōt tutelam non ſuſcipit ſine prouiſione pupillū per negligentiam deſerit dico eam incurrere iſtam pęnam priuationis. caſus eſt in. d. l. ij. § ſi mater. uer. quod ſi pater. in caſu enim illo mater cogi non poterat adminiſtrare. ſed uolens admittebatur petendo a principe ſecundum illud ius uetus: ut ibi not. & ſi non petebat priuabatur ſucceſsione: ut ibi patet. ita etiam hodie uenit priuanda poſtquām iure nouiſsimo permittente adire neglexit & inuentarium conficere & alia obſeruare quę debet, ut ſic non minus eum arctet iuris permiſsio hodie quam olim permiſsio teſtatoris ſed æqua lance. ut in aut. de nup. §. diſponat. coll. iiij. & hoc clare tenet Barto. d. l. j. qui pe. tu. ubi expreſſe dicit quod punitur mater cui delata eſt legitima filiorum tutela ſi non adminiſtrat eam. non enim excluſa hodie non eſt dare tuto. legitimum olim uero ſic quia ipſa non poterat eſſe tutrix: ut. l. fi. ff. de tute. Præterea aduertendum quod olim. ideſt de iure florum ſimpliciter erat dicta neceſsitas matri petendi tutores filijs impuberibus. ut patet in. d. l. j. qui pe. tu. nec eſt uериſimile tunc demum eam ad hoc teneri cum deficiebant omnes agnati qui ad legitimam tutelam uocantur. ut. d. l. j. intelligo ergo ſane gloſſ. in. l. matres. prealle. quod tunc tantum mater excuſatur cum pupillus habet tutorem legitimum ideſt a iudice datum legitime uel alium legitimum qui per renunciationem matris ſolenniter a iudice confirmatus ſit & directa eſt adminiſtratio. ut. l. legitimos. ff. de legi. tut. nec credo quod ſola negligentia matris in ſuſcipiendo tutelam iam per plures annos faciat eam deſinere eſſe tutricem ipſo iure quia poſſet purgare moram & tutelam aſſumere. iſta enim priuatio ipſo iure inducitur per tranſitum ad ſecunda uota. ut no. in. d. l. j. licet Cy. titubando de hoc opiniones referat in. d. aut. matri & auie. in. vij. queſtio. ante fi. & idem Cy. ibi in. vj q. ſformat quæſtionem de dato a iudice utrum preferatur matri. & text. quod ſic ſi illa tacuit quia uidetur nolle. ut ibi dicit. Ex quo patet quod per illam taciturnitatem non deſinat eſſe tutrix ipſo iure: quia tunc deuentum eſſet ad legitimū ut idem ſubdit in. vij. quæſtio. quia ergo in caſu noſtro ipſa tutelam non ſuſcepit. & propter eius moram non fuit tutela in aliū id eſt Antoniū ipſo iure transfuſa neceſſario concluditur quod ſi ipſa non petit tutorem eſt ab earum ſucceſsione excluſa & per talē excluſionē non deuenit̃ ad ſequentem legitimum ſed datiuum quæ tranſfuſio non excuſat matrem ſi hoc ordinari negligat & a iudice nō petat: quia ſic facit contra officium pietatis: ut. l. matris pietas. &. l. cum a matribus. C. qui pe. tu. & Bart. hoc firmat quod teneret datio iudicis poſt moram matris in petendo: ut. l. tutor ſi petit. ff. de tut. & cur. da. ab his. facta tamen de hoc notitia iudici uidelicet quod mater ſit in mora. ſi ergo datio iudicis tenet concluditur neceſſario quod non eſt locus legitimo illo caſu. & poſito quod fuiſſet non tamen cum eadem pœna priuationis quæ concernit ſolum illos qui retinent primum locum in ſucceſsione. ut eſt iſta mater. non autem ſequentes: ut. d. l. ſciant. & l. ij. §. fina. ad tertu. quid plura. bar. illam quęſtionem ponit. in d. l. ij. §. quod ſi Pater. ad tertul. ubi dicit quod mater incidit in illam conſtitutionem ſi non recuſat tutelam ita quod legitimus poſſit adminiſtrare uel ipſa non adminiſtrare. & ita ibi dicit latius. iſtam ergo rationem quæ. ſupra. ſubtiliter inducitur p matre & dictum Cy. retorqueo ſubtilius contra eum. item eſt caſus. l. quod exiſtentibus agnatis contingit iſta matris priuatio & illi ea excluſa ad ſucceſsionem ueniunt ut dicit tex. in. d. l. ij. §. fi. ad tertul. & ſic in caſu noſtro ea excluſa Antonius ſi auia non ob. ut. infra. ſubijciam admittetur ut ibi eſt caſus huius quæſtionis. pro hoc etiam text. in. d. l. ſciant omnes qui ad ſucceſsionem uocantur &c. illa enim lex noua pęnam quę imminebat matri auie & libertis de iure florum extendit ad omnes qui uocantur ad ſucceſsionem pupillorum. Et aduertendum quia non ſolum puniuntur ſi non petant ſed etiam ſi ipſi ſint proximiores ad tutelam & non petierunt eam ſibi decerni confecto inuentario & non prętito iuramento: ut. d. l. legitimos. & hoc no. Barto. in. d. l. qui. pe. tut. ubi idem dicit in matre. per iſta cōcludo matrem illam ca. ex illo capite ſe non poſſe tueri rationibus ſupradictis. Vtrum ergo poterit ex ſecundo: quia. ſ. erat parua ſubſtantia & debitis prægrauata in hoc ponderādi ſunt text. qui ex illo capite matrē excuſant & reperi-

tur

tur.lex.ij.ad tertul.que de iſta excuſatione loquitur & pri
mo in.§.ſi mater non petierit.uer.quod ſi pietatis dicit pe-
nitus egenis.& in.§. tractari. uerſus ergo ſi mater loquitur
cum pupillus non eſt ſoluendo ſi mater non petijt excuſatẽ
& ẽt cum maius emolumentum conſecuturus eſt pupillus
ut in.d.§.tractari.In quæſtione autem noſtra non proponi
tur fuiſſe prorſus egenos uel non ſoluendo: quia cum ere
alieno habebat mille quadringentas lib.in bonis & ſine ta
li ere quingentas ut conſiderata conditione uiliũ perſona-
rũ ex qua arbitramur diuitias & paupertates ut.l.ſed & ſi
ſuſceperit.ff.de iu.non poterant dici penitus egentes.† Prę
4 terea quantum ad confectionem inuentarij hr̃ cõſideratiõ
ad totã ſubſtantiã defuncti quæ intelligit̃ ẽt non deducto
ere alieno regulariter:ut.l. ſunt qui.tã.&.l. inter eos. ff.de
re iudica.& probatur in.l.ſi.C.arbi.tut. ubi dicit qd̃ debet
ſcribere inuenta in hereditate imo debita aliena nõ debet
in inuentario ponere.nec eorũ habetur ratio quo ad hoc:
ut no.Bar.in.l.tutor qui repertorium.ff.de admi.tu.de mil
le igitur.cccc.li.quæ approbat in bonis tenebatur reddere
rationem.& ſic de eis inuentariũ conficere nõ proprio ſen
5 ſu duci & negligere iuris præcepta edita ſuper his.† Pręte
rea licet forte tenue patrimoniũ pupilli haberet matrẽ ex-
cuſare a petitione tutorum tñ ẽm formam iuris per officiũ
pietatis debuit ipſa aſſumere iſtud onus & nõ pupillos de-
ſtitutos & ſine prouiſione indefenſos relinquere. erat.n.in
eius arbitrio uel recipere uel aliter demandare per iudicẽ
ꝓcre ari:ut.d.aut.matri & auie.cum ergo neutrũ fecerit nõ
eſt functa pietate nec plene officiũ exhibuit ut tenetur igit̃
eſt priuanda:ut.d.l.ij.uer quod ſi nõ cõpulit.ff.ad tertu.nec
põt modo allegare ſubſtantiã pupillorum egenã non ſol-
uendo poſtq̃ ad eam aſpirat:quia ſic eſt ſibi ꝯtria & per eũs
repellenda:ut.l.j.C.de ſur.& .c.ſollicitudinem.de ap.eſt.n.
ꝓſumptio ꝯ eam de eo quod agit̃ in ꝓſenti ꝓteritum negli-
gẽter ſe habuiſſe.iuxta no.in.c.quoſdã.&.c.v.& c.mãdata.
de ꝓſumpt. Ex illo igit̃ capite ꝯcludo ſibi ſe nõ poſſe tueri.
& per ꝯñs ſit priuata.Deſcendo igit̃ ad ẽm punctum princi
palẽ utrũ.ſ.dña ca.excluſa ut probaui deferañ iſtarum here
ditas auie.ſ.dñe Matthee an uero Antonio ꝓximo ita poſt
eã & uĩ quod auie per.l.ij.§.ſi.ad tertul.uer.ſi.matre remo-
ta illi qui uenirent ſi mr̃ non fuiſſet ut ibi text. dicit. ſed in
caſu nr̃o auia ueniret tanq̃ proximior.C.ad ter.aut. de fun
cto.& abſurdũ uidet̃ negare auie quod alijs agnatis ibi cõ
cedit̃ imo magis ſibi eſſet ſuccurrendũ: quia femia in qua
iuris ciuilis ignorantia toleraĩ:licet in caſu illo ſecus ut. l.
regula.de iur.& fac.igno.coniuncta.l.fin.C.qui pe.tu.Ego
aũs ꝯſului ꝯtriũ & ſic ad pñs dico quod licet ſequentes agna
ti quos mater uel alij precedunt excuſentur ſi non petent:
ut.d. §. fin.tñ auia & mater pariter excluduntur ſi hoc ne-
glexerunt.ad hoc principalr̃ allegant dictũ Bar.in ſua diſpu.
qua ponit in.d.l.qui pe.tu.in ul. col. dicit. n. ſic. ſed ſi eſſet
mr̃ & auia cũ utriq; imponat̃ neceſsitas petendi tutores pu
to ambas poſſe excludi per negligentiã per rõnes. ſ̃. factas
ꝓ hac pte.lex.n. imponit neceſsitatẽ auie nec diſtinguit u-
trum pupillus habeat matrẽ uel non:credo tñ quod prius
debeat matrem expectare.nec.n.auia debet matrẽ præcipi
pitã feſtinatione preuenire.ff.de iure fiſ.l.edicto.§.cum au-
tem.&.C.de his.quibus ut idi.l. nõ ideo.& ibi no.iſta ſunt
eius uerba ex quib⁹ patet quod licet ſint in gradu remotio
ri tñ officium pietatis debet pariter exhibere alias exclude
tur ſicut mater per aliàs rationes in illo conſilio meo hanc
partẽ roboraui ſed hic ſufficiat aut. tam illuſtris doctoris
bar. Ex iſtis ergo breuiter concludendum uidetur in hoc ſe
cundo puncto auiam ſi eſt matrem fore excluſam ex quo
per ꝯñs infertur ꝙ ad Antonium ſit dicta hereditas deuolu
6 ta per.d.§.ſi.ubi eſt caſus.† Quo ad tertium punctum Anto
nius ex perſona duarum pupillarum ultimarium poſsit pe
tere reſtitutionem aduerſus omiſſam aditionẽ per eas he-
reditarias Mariæ uenerane.& allegatur ꝙ non poſsit dictũ
Bar.in.l.qui duos.de reb. dub. ubi diſtinguit tres caſus. uã
aut deceſsit ita repente quod non eſt quid poſsit tutoribus
imputari & heredibus eius datur reſtõ aduerſus omiſſam
aditionem a minore aut non deceſsit ita repente tunc aut
non habet tutorem.& hoc caſu eſt quid imputetur heredi
eius ſi tutorem nõ petijt.ut.l.ſciant.C.de legi.here.aut ha-
bet tutorem & tunc aut eſt ſoluendo & non datur reſtitu-
tio quia ceſſat æquitas ex eo quod ꝯ ipſum tutorem poteſt
ſibi eſſe conſultum:aut non eſt ſoluendo & non datur ſibi
reſtõ ar.l.ſi.ff.de eo per quem fac.erit.Iſta eius diſtĩctio quę
an uendicet ſibi locum quo ad caſum noſtrum in aliquo
eius membro uideamus.& primum membrum ꝙ hic repẽ-
te Maria deceſſerit non uendicat ſibi locum quia deceſsit
poſt tp̃s iuris deliberandi ꝙ Bar. accipit ibi pro repente.
7 † Secundus caſus ſiue membrum in quo denegat reſtõnem
heredi minorum eſt ſi minor non habebat tutorem ẽt non
uĩ ſibi locum uendicare in caſu illo quo dicta pupilla habe
bat tutorem legitimum.i.matrem quæ tutrix legitima dici
poteſt & eſt ut.no.Bar.in.l.ſi quis ſub conditione.de reſt.tu
qui allegat.l.pen.C.in qui.cau.pi.ta. contra. Et ſi ita eſt ut
credo deueniemus ad tertium membrum ſue diſtinctionis
in quo ad concedendum uel denegandum reſtitutionem in
caſu illo diſtinguit utrum tutor ſit ſoluendo.uel non.& hec
diſtinctio ſi eſt uera infert quod domina ca.tutrix legitima
teneretur antonio quia ex eo ceſſauit adire hereditatẽ ma-
riæ nomine pupillarum.& hoc ſolum remedium ſibi con-
peteret ſi eſſet domina ca.ſoluendo aliàs daretur reſtitutio
ergo indiſtincte credo competere ſibi reſtitutionem ex par
te pupillarum primo autoritate Ia. de are. & Cy. qui hoc
indiſtincte tenent. ſ. ex perſona minorum competere eorũ
heredibus beneficium reſti.in inte.ut.l.non ſolum. de reſti.
in inte.ut ipſe Bart. ibi refert. nam ſi heredibus maioribus
impeditis adire iuſta de cauſa tale beneficium indulgetur:
ut.l.patronus.de here. eadem eſt ratio concedendi mino-
ribus & eorum heredibus idem beneficium aduerſus tale
lucrũ omiſſum propter iſtud intereſſe ſaltem quia ſic repe
rient ſucceſſorem intereſſe ẽt q̃nque iura conſiderant. ut.l.
iul.alias ſi pupillus.ff.de acqui. here. nec ad reſtitutionem
concedẽdam minori aduerſus lucrum omiſſum iura diſtin
guunt qui omiſit acquirere ſit ſoluendo uel non imo indiſti
ncte reſtitutionem indulgent eis ut.l.ait pretor.§ hodie. ff.
de mino.& ſimiliter indiſtincte eorum heredibus ex parte
ipſarum:ut. l. non ſolum. nec diſtinguit utrum minor qui
omiſit habuit tutorem idoneum necne.ergo nec nos diſtin
guere debemus ut.l.j.§.generaliter.de lega.præſtan.Prete-
rea contra illam diſtinctionem Bart.utrum tutor ſit ſoluen
do uel non eſt caſus in.l.iij.C.ſi tutor ſit ſoluendo uel non.
In procuratorem enim bene habetur q̃nque dicta conſide-
ratio:ut no. in. c. ſignificante. de appa. &. d. l.ſi.de eo per
quẽ.fac.erit.&.c.cõtingit.de dolo & contu.cũ ſi. Præterea
mater ad ſucceſſorẽ illius Mariæ uenerane filie ſue pupille
non uidet̃ admittenda ſi non petijt tutorẽ ſibi confeſtim. ad
tertul.per totum.Contra Antonium ergo reſtitutionem uo
rantẽ aduerſus aditionem omiſſam non uidetur audienda:
8 † quia nõ debet i iudicio audiri qui non comparet pro ſuo
intereſſe & ut alteri noceat & ſibi non proſit:ut.l.j.§. deni-
que.& ibi not. ff. de aqua plu.ar.uel ſi eſſet audienda : quia
receſsiſſet repente mortuo patre qd̃ non contingit pro ter-
tia parte tantũ de illius marie ſucceſsione ſibi contingẽte
deberet admitti:pro alijs duabus partibus contingentibus
duas ſorores marie ſuperſtites Anto.earũ heres deber audi
ri reſtitutionis bñficio.ut. ſ̃. plene probaui. Et ſi ꝯcludo ex
oĩbus ſupradictis matrem & auiã repellendas & Antoniũ
ſequentẽ eas in gradu proximiori admittẽdũ fore ad here-
ditates duarũ ultimarum pupillarum & ex earum perſona
admittendũ fore ad reſtõnis bñficium aduerſus aditionem
omiſſam hereditatis dictæ Mariæ uenerane per iura & rõ-
nes quæ ſuperius ſunt deducta.& ita conſului Pe.de. anch.

CONSIL. CV.

1 *Mulier an poſsit ſecundo uiro ultra quartam partem in dotem dare.*
2 *Alienatione prohibita cenſetur omnis actus dominij translatiuus prohi-
beri.*
3 *Alienat qui in dotem dat.*
4 *Maritus ſecundus an lucretur dimidiam partem dotis.*

5 *Alienatio legalis & lucrum dotis an prohibeantur.*
6 *Mulier poteſt ſecundo uiro dotem dare magnam partem bonorum filio primi matrimonij reſeruando.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſæ Mariæ & beati Antonij totiuſq;
cœleſtis curię Amē. † In themate præmiſſo & 1
dubijs inde ſumptis eſt aduertendum quod ꝓ
parte filij multum facit ſtatutum prędicti ter
tij.ſ̄.in ordine quod incipit ſi qua mulier babens filios &c.
iuncta detractione poſtea facta illi ſtatuto de qua. ſ̄. illo-
rum uidelicet uerborum ſecerit teſtamentū uel codicillos
&c.in uerbis.illis non poſsit relinquere donare uel uende
2 re uel alienare.&c.†Cōſtat n.de iure quod nerbo predicto
prohibitionis alienationis continentur oīs actus per quem
dominiū transfertur ut.l.j.C.de fun.do.facit.l. ſtatuliberi.
§. q̄ntus.in.fi.ff.de ſtatu libe.&.l.alienationis uerbo. & ibi
3 no.ff.de uer.ſig.&.l.fi.& ibi ēt no.C.de reb.alie. † Conſtat
autem quod in dotē dare eſt alienare cum maritus ſit dn̄s
rei dotalis ut eſt tex.in.l.doce ancillam C.de rei. uen. &.l.
quintus.§.argento.ff.de aur.& argen. leg. &.l.in rem actio.
in prin.ff.de rei uen.&.l.j.C.de alie. iu. mu. cau.ſa.pro hoc
bene faciunt multum uerba dicti tertij ſtatuti quod incipit
ſi qua mulier &c. ibi dū dicit & filijs eius qui remanſerint
poſtea poſsint priuari bonis ſuis.Nam ſi tenet conſtitutum
dotis ultra quartam & maritus lucratur dimidiā ex forma
ſtatuti ecce quod mulier alienat taliter quod filij poſſunt
prinari.quod probibitum eſt uigore dicti ſtatuti ultra quar
tam in ipſa taxatiua.pro hoc accedat optime ſm̄ ſtatutū.ſ̄.
in ordine ſiue additione facta primo ſtatuto ibi qđ ſi mu-
lier ex ſecundo uiro nubet &c.ibi ſtatutum excludit in to
tum uirum a lucro dotis ſi exiſtant filij ex primo uiro & exi
ſtant ēt ex ſecundo & filius uocat in capita nunc aūt eſſent
filij ex primo ſolū nō ex ſecundo ſi lucretur uir dimidiā &
ex primo uiro extarent duo uel tres uel plures filij quod ſe
cundus uir longe plus babebit de bonis uxoris ſolus quam
filij mulieris ex primo uiro & quam haberet ipſe ſecundus
maritus & filij quos haberet uxor ex ipſo ſecundo uiro qđ
uidetur abſurdum & ꝫ mentem ſtatutorum quæ ſemper re-
ſtringunt lucrū mariti in dote prædicta & auxerunt ius filio
rū mulierum ut ex tenore ipſorū apparet ergo uitandum:
ut.l.nam abſurdum. ff. de bo. libe. Sed attentis in themate
narratiſq; & propoſitis mihi uidetur quod dicta bona fue-
runt propria mulieris non de bonis primi uiri quod ipſa
maiorem partem eorum ſeu magnā dedit huic filio & quan
uis ſecundo uiro dederit ultra quartam.non poterat cōmo
de & honeſte nubere ſm̄ ꝯdōnē ſuæ perſone cum minori
dote q̄ dederit uideť de iure dicendū eſſe quod mulier po
tuerit hoc facere & uir lucretur dimidiā.ubi aduertendum
quod ꝓhibitio alienationis facta ēt in ultima uoluntate q̄
eſt fauorabilis non impedit donationē ſaltē congruā condi
tioni perſonarū. & hoc propter utilitatē publicā quæ pre-
fertur priuatę ut eſt tex.in auť.res quę ſubiacet.C.cōmunia
de le.& in corpore unde ſumiť.§.quāobrem. in auť. de reſti
tu.fideicom.& ibi no.ergo multominus in caſu ꝓpoſito in-
telligeť eſſe prohibita dotis datio per ſtatuta ꝑdicta uel ali
quod ipſorū quæ ſunt minus fauorabilia quā ultima uolun
tas & ſunt ſtricti iuris & odioſa & exhorbitantia a iure cō
muni maxime in caſu iſto per.l.j. C. de ſa.ſan.ecc.ideo ma-
gis reſtringēda.arg.l.quicquid aſtringende.ff.de uer. ob.c.
in noſtra.de iniur.de uerbis ēt dicti tertij ſtatuti & ēt cum
ſua additione & detractiōe poſtea factā dico quod ſolū ſue
runt detracta illa uerba ſecerit teſtamētū uel codicillos uel
donationem ut includeret alias multas ſpecies donationis
quæ poſſunt fieri non dotis fauore unde nō puto ex hoc ca-
pite cōprehendi dotis dationē & eſſe prohibitū per ſtatuta
predicta ſolum in caſu propoſito attenta ꝙ ſtatutū ut dixi
in principio:& maxime dicta auť.res quæ & in coprore un
4 de.ſumať hec uolunt.† De lucro autē dotis an iſte ſecūdus
lucreť dimidiā.pōdero quod iſta eſt quædā alienatio legalis
quā facit lex municipalis prædicto poſito prima.ſ̄. in ordi
ne ſicut alibi in ſimili in auť.ꝑterea.C.unde uir & uxo.facit
l.alienationis nerbo.ff.de uer.ſigni.unde iſte non cōprehen
dit ſub uerbis ſtatuti de quibus.ſ.quod incipit ſi qua mulier
&c.ibi no.poſsit relinquere &c.ibi ꝓhibitio ꝯcernat perſo
nā mulieris alienantis nō rē ipſam & ſic cū res nō ſit ꝓhi-
bita alienari ſicut alibi fund' dotalis ut.l.j.de.ff fun.do.&.l.
j.§.& cū res.C.de rei uxo.act.& tunc alienatio legalis:ut.l.
ſi fundus.ff.de fun.do.hic uero attendať ſtatutū odioſum ut
dixi.ſ̄.ar.l.quicquid aſtringende.de uer. ob.& in.c.noſtra.
de iniur.&.dā.da.ad allegationē legalē & ſepę euenerit qđ
non poſſet fieri per pactū uel ꝯctum ut.l.quēadmodum.de
agri.& cen.lib.xj.&.l.longe.ff.de diuer.& tēp.ꝑſcri. & ibi
no.&.l.nā ſatis.§.fi.ff.quēad. ſerui.ami.unde poſito qđ iſta
uerba ſequunť in dicto ſtatuto quod incipit ſi qua mulier.
itē quod filij eius qui remanſerūt & ſic nō cōprehendiť do
tis datio p dicta.ſ̄.nec alienatio legalis q̄a illa non loquiť
& ſi dictum ſtatutum intelligeretur de dotis donatione ſe
queretur quod mulier ipſa attento dicto tertio ſtatuto &
de datione ei facta non poſſet diſponere niſi de.viij. parte
ſuorum bonorum hoc eſt de dimidia parte quam poſſet in
dotem dare cum aliam lucretur ut reliquas tres eius filij
attenta aditione facta ex dicto tertio ſtatuto de quo. ſ̄. ar.
5 C.de ſan.ecc.l.j.unde text.uideť.† An autem ex alijs ſtatu-
tis ſit prohibita dicta legalis alienatio & lucrum dotis &
inquantum & ſi ponderetur primum ſtatutum loquitur in
principio generaliter & indiſtincte.unde in caſu aliter nō
prouiſo remanet illa prima diſpoſitio argu. l. ſi extraneus
de condi.ob cau.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſol.ma.ſed dictū
ſtatutū in ſecunda parte ibi ſi uero mulier ex uiro premor
tuo &c.prouidet quando mulier ſecundo nubens babet fi-
lios ex primo uiro & ſuſcipit filium ex ſecundo qđ tertia
pars remanet penes maritum hic ergo dicendum quod ſi
ex ſecundo uiro ſuſceperit filiū quamuis non ſuperuixerit
mater locus eſt huic patri ſtatutis:quia attentis uerbis ſta-
tuti ſufficit quod ſuſceperit q̄uis non ſuperuixerit alias eſ-
ſet ſecus.ut.l.ex facto.§.ſed ſi quis autē. ff.ad trebel.l.here-
dibus.in prin.& ibi no.e.ti.ſi nunq; ſuſceperit filiū ex iſto
ſecundo uiro nihil ꝓuidet hec pars ſtatuti unde remanet
in regula ꝑcedenti quod uir lucretur dimidiā ut in preal-
leg.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob.cau.&. l. cū dotē. in prin.
ff.ſolu.ma.&.l.cōmodiſsime de li.& poſt.eodem. n. modo
ibi loquiť in effectu additio piſsima facta a dicto primo
ſtatuto q̄a loquiť per hec uerba ſi mulier habuerit filios ex
ſecūdo uiro &c.per quę uerba uideť ſufficere habuiſſe quā
uis non ſuperuixerit ar.l.heredibus.& qđ ibi no.ff.ad treb.
& hoc attento ſi habuiſſet aliquē filiū ex ſecundo uiro quā
uis nō ſuperuixerit locū uidereť habere hec additio & ſic
uerum in totum excludit quod tn̄ non puto qnia ex uerbis
quæ ſequunť in dicta aditione ſatis patet quod loquitur qñ
ſuperuixiſſe ut patet ibi.filij ipſius matris ex utroq; uiro ex
ipſa muliere nati ſuccedant in capita.unde in caſu tantū lo
cū habet hęc diſpoſitio additiōis.ar.l.mācipia.& quod ibi
6 not.in fi.gloſ.& l.a.but.C.de ſer. fu. † Sit ergo ut predictis
incluſio in duobus primis quæſitis qđ dicta mulier potue-
rit reſeruando primo filio primi matrimonij magnam par
tem ſuorū bonorū dare in dotē ſecundo tantū quod potue
rit cōmode mulier uiuere ēt ultra quartā bonorū ſuorum
& quod ſi ex ſecundo uiro mulier non ſuſcepit filiū qđ uir
ipſe lucreť dimidiā qnia ſufficit legē municipalē ſic ſcriptā
eſſe & non reperiri prouiſum per aliud municipale ſtatutū
caſum iſtius argu.l.proſpexit.qui & a qui.ēt preal.l.ſi extra
neus.ff.de condi.ob cau. cum alijs ſi.ſuperius alleg. quāuis
forte nō ſit de mēte ſtatuētiū ꝓpter abſurdū quod dicebā.
ſ̄.de caſu quo ſupſtēt liberi ex utroq; uiro & bene facient
aīs ꝓuidere ſed quo ad caſum ꝓpoſitum dicerē qđ de illo
ꝓuiſum eſt nō de iſto.ar.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſol.ma.ſi au-
tē habuit filiū non iuuat:q̄a præſupponiť quod hodie non
habeat puto quod uir lucreť ſolū tertiam partē dictæ dotis
& hic ꝓpter ſecundā partem primi ſtatuti cuius prouiſio-
nem puto hic locum habere:non autē additionē ei factam
quæ priuabat ipſum in totum lucro dotis quod loquitur ſu
perſtitibus filijs ex utroque uiro ut dixi ſupra & ex his ſa-
tis ſunt deciſa oīa quæſita & patet reſponſio ad obiecta.

CON-

CONSILIVM CVI.

1 *Pater habens uſumfructum in bonis aduentitijs filij an conſentiendo fi-
lio proprietatem alienandi uidetur uſumfructum remittere.*
2 *Iactare ſuum nemo preſumitur.*
3 *Debitor rem ſuam inuito creditore poteſt alienare.*
4 *Pater an poſsit in preiudicium creditoris uſumfructum quem habet in
bonis filij remittere.*
5 *Pater remittēs uſumfructū filio an debeat cōfirmare ut donatio ualeat.*
6 *Donatio inter patrem & filium quando ualeat.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
Dubitatur ut.J. & pro tanto ſuper ipſis pun-
ctis petitur conſiliū ſapientis vt ſciatur quid
1 iuris.† Primo an pater habens uſumfructum
quem agnouit in bonis aduentitijs fi.fa. ſi conſentit eius fi-
lio proprietario nudo in mortis articulo conſtituto teſtan
ti ſi de iure teſtari poſsit. alias donanti cauſa mortis pleno
iure omnia ſua bona ſocero ipſius patris uideatur remitte-
re uel le uſumfructum filio animo donandi uel nō & facit
dubitare querentem: quia ob aliud nec ad aliud talis cōſen
ſus fuit adhibitus principaliter. ſ. quam ad ualidādum actū
donationis cauſa mortis qui aliter non ualeret: ut. l. tam is.
§. j. ff. de donatio. cauſa mortis. & per ꝯnſ non uidetur quod
conſenſus interuenerit patris ad remitendum uſumfructū.
& uidetur expreſſum in. l. cum non ſolum. §. filijs aūt. C. de
bo. quæ lib. ratio quia remittere hoc caſu eſſet donare: ut. l.
ſi quis delegauerit. ff. de dona. l. ꝯ iuris ciuilis regulas. §. ſi fi-
2 lius. ff. de pac. † & nemo p̄ſumit donare nec ſuū iactare ſi act⁹
aliam ſpeciē ꝯtus aſſumere poſsit. ut. l. cū de indebito. de
proba. & l. cāpanus. de operis libe. & per hoc reſpondetur
ad. l. ſi debitor. §. j. ff. de pig. ubi creditor dicit remittere ius
pignoris: quia conſenſus creditoris non pōt ibi aliud opera
3 ri † quia in dubio debitor poteſt rem ſuam inuito credito-
re ſine tū preiudicio creditoris alienare quia tranſit cū one
re ſuo ut. l. j. §. cum predium. eo. titu. & l. una. C. de rei uxo.
act. ubi dicitur. & eſt alienum gerentibus non interdici re-
rum ſuarum alienationē &c. & per hanc rationem uiderēt
dicendum debitorem uſufructuarium non poſſe remittere
uſumfructum proprietario ſine ꝯſenſu creditoris cui eſſet
ius conceſſum in commoditate & perceptione fructū, quia
per remiſsionē huiuſmodi finiretur uſusfructus: & eo fini-
to ceſſaret ius percipiendi quæſitum creditori quod non
eſt dicendū adeo: quia cōtinuo eſſet in poteſtate debitoris
præiudicare creditori ſuo ut. J. latius dicetur ſuper puncto
ſeq. Itē dubium facit quia uſusfructus formalius non erat in
bonis filij: ſed dūtaxat nuda proprietas. unde donādo bona
ſua nō uidetur donare uſumfructū paternū ſed duntaxat do
minium ſuum: ut. l. cum non ſolum. §. filijs aūt. C. de bo. quæ
4 lib. † Secundo dato quod pater uideatur & uoluerit remit-
tere filio uſumfructum an potuerit in præiudicium credito
ris hoc ignorantis & cum ſciuit ꝯdicentis. & loquor dū cre
ditori ſit conceſſa fruendi cōmoditas & fructuum perce-
ptio. & facit dubitare regula ius noſtrum. de reg. iu. q̄a ius
noſtrum ſine facto noſtro a nobis abdicari non pōt. Itē lex.
ſi uſusfructus. in fine. ff. de iure do. ubi maritus facto diuortio
locat uel uendit uno nummo primo defunctæ uxoris perce
ptionem fructuum rerum quarum uſufructus in dotē mu-
lieris uiro fuerat conſtitutus ab extraneo dotante, unde li-
cet uiuat & repudiare uelit uir uſumfructum aut ēt moriāt
non perit ius concipiendi conceſſum ex ꝯctu uel quaſi ipſi
mulieri. Ad hoc accedat. l. neceſſario. §. fi. ff. de pericu. &
cōmo. rei uen. l. arboribus. §. fi. ff. de uſufru. alias eſſet in po-
teſtate debitoris fraudere creditorem iure percipiendi ſi-
bi conceſſo quod eſt abſonum. Item ad hoc facit theorica
Bart. in. l. iuris aducto. ff. de aqua plu. ar. dicentis ius empto-
ris non reſolui facto autoris directe ordinato. ad hoc ut. l. ſi
res. in fi. ff. qui. mo. pig. uel hypo. ſolui. & l. ſi res iudicis. §.
ſed & marcellus. ff. de in diem adiec. huic accedat quod no.
& legitur in. l. ſi poſt mortem. §. fi. ff. de contratab. & l. ſi. ff.
de pac. & l. ſi patre. §. ſi per fundum. ff. quē adſer. amit. & l.
quoniam deſideria. C. de na. lib. ubi eſt caſus ſecundū Bal.
quod quis non pōt renunciare iuri ſuo in preiudicium ter-
tij: ad qd̄ allegant leges nunc proxime inductæ. Nā nec lex.
fingit in præiudicium tertij. ut. l. ſtipulatio. de dote. ff. de iu
re do. & in. gl. c. quia circa. extra de priuile. & per doc. in. l.
hac edictali. § his omnibus. C. de ſecun. nup. facit. c. ſi pro
te. de reſcrip. li. vj. & c. j. in princ. de conceſ. præben. in cle.
ſecus quando ius autoris ſine ſuo facto ad id directe ordi-
natu ſed ex natura rei uel contractus reſolueretur: ut. l. lex:
uec. ff. de pig. & x. c. i. l. qui. mo. feu. ami. §. rurſus. ubi de hoc
per Iac. de bel. & Bal. de puſ. procedit. n. illud ex natura feu
di quam ignorare nō debuit creditor cum uaſallo ꝯhens: ut:
l. qui cum alio. ff. de reg. iur. uel ſi naturaliter res periret. ut.
l. ſicut. in princ. ff. quib. mo. pig. uel hypo ſol. item quia uide
tur expreſſum per caſum. l. quod uſufructuarius non poſsit
remittere uſumfructum quæſitum in præiudicium & frau-
dem creditoris: ut. l. ij. & iij. §. geſta. ff. de his quę in frau. cre
& maxime debitore non habente aliquod aliud in bonis
ex quo poſsit ſuſtentare uitam ſuam: ut. l. omnes. §. lucius
ff. de his quæ in fran. cre. Si autem uſusf. non eſſet quæſitu.
patri ſed ſimpliciter delatus tunc creditor nō poſſet cōque
ri quia nunquām fuerat in bonis creditoris: ut. l. qui autem
poſt prin. uerſicu. ſimilique modo. & uer. ſed illud. & ibi no
5 in glo. ſuper uer. leg. eo. titu. † Tertio dubitatur an pater
poterit remittere filio uſumfructum animo donandi ut ua-
leat ſtatim & cum effectu talis donatio ſic quod non egeat
confirmatione per mortem patris donatoris. Hanc quæ-
ſtionem. gl. format in. l. ij. C. de inoffi. dona. & uidetur reci-
dere in opi. Azo. ultimo recitatam qui tenuit in ſumma
eiuſdem ti. quod non ualeat ſtatim cum effectu: ſed dunta-
xat ſi per patris obitum confirmetur. hanc opi. ibi ſequitur.
Cy. & Accur. in. l. cum oportet. §. ſin autem res. C. de bonis
quæ libe. & ibi eſt tex. de iſta opi. dum ibi. dicitur iſta cauſa
intelligatur ut eundem. uſumfructum poſt obitum patris ip
6 ſe lucretur &c. Et hanc opi. ibi ſequitur bart. † præterea re
gula in iure traditur quod inter patrem & filium non con-
ſtituitur donatio efficax niſi quatenus morte donatoris cō
firmetur: ut. l. donationes. C. de do. inter ui. & uxo. Quarto
dubitatur an ualere potuerit talis remiſsio uſufructus facta
filio morienti & donanti cauſa mor. ſocero dicti patris cu-
ius filiafa. nubet patri ipſius filij donatoris cā mor. quod uř
ex eo quia non eſt permanſura momento pęnes filiū ſed trā
ſitura in alium extraneum per. l. in edibus. §. quod filiusfa.
ff. de dona. ti. generali. & per no. per Bart. in. l. ij. eo. titu. Et
certe uidetur magis eſſe dicendum quod non ualeat dupli-
ci ratione. prima quia in extraneū non poteſt conferri uel
cedi ius uſufructus formalis ut ritu. donationis aut uendi-
tionis uel legati: ut. l. ſi uſufruc. ff. de iure do. Secunda quia
confert in ſocerum ipſius remittentis contra. l. cum hic ſta-
tus. §. oratio. ff. de dona inter uir. & uxo. etiam ſi fingere uo
lumus duas eſſe donationes ſcilicet patris in filium. & iſta
in dubio non tenet ut. ſupra maxime præmortuo filio dona
tario ſuperſtite patre donatore argu. l. a marito. C. de do-
na. inter vi. & uxo. ſecundo donatio filij in ſocerum patris
remittentis uſumfructum quia qua ratione prohibetur do-
natio generi in ſocerum eadem ratione donatio collata in
ſocerum a filiofa generi ſui ut. l. iij. §. qui in eiuſdē poteſta-
te. & §. ſe. ff. de dona. inter. uir. & uxo. Quinto dubitat̄ ſi cre-
ditor in cauſam iudicati fuit miſſus per iudicem in poſſeſ-
ſionem rei illius in qua pater uſumfructum habet & quan-
tum eſt p̄ uſufructu paterno & preceptum inquilinis quod
de penſionibus reſpōderent dicto creditori donec ſibi erit
ſatisfactum de debito ſuo in ſentētiam deducto. An poſtea
ueniens dictus ſocer uirtute dictæ donationis ſibi factæ a fi
lio dicti uſufructus debitoris ſe opponens predictæ miſsio
ni & præcepto per modum impugnationis excipiendo de
beat admitti. An uero debeat uenire per modū directę pe-
titionis quod uidetur dicendum per. l. a diuo pio. §. ſi ſuper
rebus. cum ibi not. in glo. & per. Bar. ff. de re iudi. & per In-
no. in. c. ueniens. de teſti. & per textum. & c. & ſi poſt aditū.
in. d. l. a diuo pio. & per not. per Inno. in. c. ſuper. de re iudi.

CONSIL. CVII.

1 *Bona ingreſsi monaſterium ad quos deueniant.*
2 *Mulier profeſſa an ſit dotanda reſpectu matrimonij ſpiritualis.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amē.
1 † In di.prima ferrariȩ.die.xj.mēſis Iulij ī domo ī qua infraſcriptus iudex ſedet ad ius reddendum & in qua coadunari conſueuerunt.
xij.ſapienetes infraſcripti uidelicet ſapiētes regētes de preſenti menſis Iulij una cum do. Gaſparino de ſtāgis legum doctore eorum coniudicem & ipſe do. Gaſparinus cum eis unanimiter & concorditer nemine diſcrepāte prouiderunt ordinauerunt & ſtatuerunt quod ſi aliqua perſona ciuitatis ferrariȩ uel diſtrictus dedicauerit ſe alicui monaſterio uel loco religioſo uel conuerſam fecerit ſe alicuius monaſterij ſeu alicuius loci religioſi oīa & ſingula bona mobilia & immobilia ſeſe mouentia & noīa debitorū talis perſonę ipſo iure perueniant & applicentur & peruenta & applicata intelligantur ꝓximioribus & ſi dicta perſona nullā ſeu nullos hr̄et ꝓpinquos uel ꝓpinquas tunc eius bona ꝑueniāt ipſo iure ad cōe ferrariȩ.Caſus talis eſt quidam ſer Gulielmus iā ſunt anni.xxv. collocauit quādā eius filiā etatis tunc octo annorum uel circa in monaſterio ſancti Guli & ibi profeſsionē fecit dicta filia debito tpe dicto ſuo pr̄e uiuente dictus ſer guli.deceſsit inteſtatus mō ſunt tres anni uel circa relicta ſua filia & quodam filio ea diuerſa uaore,mō dicta filia ſiue eius monaſteriū petit a dicto filio maſculo herede dicti ſer guliel.legitimam ſibi debitam in bonis dicti ſui pr̄is cū ipſa filia uideatur excluſa a ſucceſsiōe pr̄is ex forma ſtatuti uolentis ꝙ mulieres nō ſuccedant defunctis abinteſtato ſtantibus maſculis ſed quod dotari debeant dictæ filiæ excluſe ſm facultatē̄ patrimonij patris. excipit dictus filius de prouiſione dicens ipſam filiam fore excluſam a petitis. quæritur quid iuris & nunquid habeat obſtare dictū ſtatutū excludēs mulieres a ſucceſsione pr̄is inteſtati cum dos proprie cadat ipſam profeſſam quia mr̄imonium non eſt capax.de efficacia dictæ prouiſionis rigoroſe nimis ꝯ religionem non expedit mō diſcutere ut arbitrator quia ſumus extra ipſam ꝓuiſionē quæ loquitur ſolū de bonis quæ hēbat ingrediens religionē eo tēpore quo ingreſſus eſt.ſed qō nr̄a loquitur de bonis ſuperuenīētibus ex ſucceſsionē pr̄na.unde prouiſio ueluti odioſa q̄ loquitur de bonis pn̄tibus tpe ꝓfeſsionis non debet extēdi ad bona po-
2 ſtea ex aliqua ſucceſsione monialibus obuētura. † Solū ergo eſt dubiū quia ſtatutū quod loquiť de mulieribus nō ſuccedētibus defunctis ab inteſtato uult fęminas dotari ſtātibꝰ maſculis:an ꝓfeſſa in qua non cadit dos reſpectu carnalis matrimonij ſit dotāda reſpectu ſpiritualis mr̄monij qď per ſpiritualē ꝓfeſsionem ꝯhitur uel q̄d de ipſa agendū credo eā dotanda ne per ingreſſum religionis ſpirituale ꝯiugium eſſe debeat deterioris conditionis uel paris,cum ſm ius cōmune cum maſculo ſit admittenda ad ſucceſsionem patris tanquam dictum ſtatutum excludens a ſucceſsione non loquať in monialibus per.§.de uito.Altero ergo ex iſtis modis conſulendum eſt huic pauperrimæ moniali, ſeu monaſterio eius nomine ne expers ſit a paterna ſucceſsione in totum & ſuper prædictis dei nomine conſulatur quid iuris.

CONSIL. CVIII.

1 *Statutum feminas excludēs a ſucceſsione de monialibus non loquitur.*
2 *Excludere & inhabilitare perſonas eccleſiaſticas a parentum ſucceſsione eſt contra libertatem eccleſiæ.*
3 *Dos locum non habet ubi matrimonium eſſe non poteſt.*
4 *Ius diſponens de muliere nubente locum habet in profitente.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginis glorioſæ Marię & beati Antonij amen.
1 † In paucis uerbis tactum eſt ſuperius quid dicendum & concludendum ut in puncto de quo queritur non abſurde quidem dici poſſet ſtatutum excludens fęminas a ſucceſsione abinteſtato extātibus maſculis non debere intelligi de filiabus monialibus circa quas non potuiſſent ſtatuentes expreſſe diſponere ut pote nō de ſua iuriſdictione.c.decernimus.de iu.&.c. cum laicus.de reb.ec.non alie.ergo non ipſas uř ſub generalitate includere: quia quod nō poſſet in ſpē & ſpecifice ſtatui non uidetur ſub genere argu.c.in generali.de regu.iur.lib.
2 vj. † Excludere.n.& inhabilitare perſonas eccleſiaſticas a ſucceſsione parentum uř ꝯ libertatem eccleſiaſticam. per conſequens iure ciuili & canonico improbatum.C.de epi.& cle.auť.Item nulla cōmunitas.&.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de conſti.&.c.grauem.de ſen.excom. & hanc ptem uidelicet ꝙ ſtatutum excludens iam profeſſas a ſucceſsione parentum non ualeat tenet Bal.poſt Bar.in l.ij. C. de pac. ex cuius dictis & ex his quæ ſuperius dicta ſunt probabiliter dici pōt monialem qua quæritur pariter & pro uiribus cum maſculis uenire ad ſucceſsionem pr̄is ueluti ſub ſtatuto excludente fęminas non incluſam tacite cum non poſſet expræſſe ſed præſuppoſito ſine præiudicio ueritatis quod arbiter nollet hanc interpretationem & concluſionem amplecti:ſed præciſe ipſe tanquàm fœminam licet monialem
3 cum maſculo non admitti,† utrum ſm formā eiuſdem ſtatuti debeat dotari ſm uires pr̄imonij & uř quod non quia ubi non pōt eſſe mr̄imonium non uř habere locum dotis aſſignatio ſiue cōſtō.l.iij.ff.de iure do.unde ad hunc caſum ad quem non poſſunt uerba ſtatuti adaptari nō uidetur ſtatutum extendi.l.ita autem.ff.de admi.tu.per Barto.&. c.indemnitatibus.ad fi.de elec.li. vj. ꝯrium de iure eſt dicendū
4 quia † ius diſponens de muliere nubente habet locum in profitēte quaſi per profeſsionem contrahatur ſpeciale matrimonium quod eſt fortius quā carnale:ut.c. inter corporalia.de tranſla.pręla.& probať in ſimili in auť.de triē.& ſemiſ.§.ij.& auť.niſi rogati.C.ad trebel.attenta enim ratione illius auť.quæ eſt ut legatum dotis uel ſub conditione nuptiarum debetur etiam in caſu quo quis fuerit religionem ingreſſus ne impediatur uita contemplatiua habet locum etiam illo caſu quo ſi filia non admitteretur extante maſculo ad uirilem nec profitendo deberet aliquid loco dotis de bonis paternis amittere: quia retraheretur a profeſsione & uita contemplatiua quæ eſt melior quam actiua. de quo in. c. ſane. de reg. in ſauorem ergo religionis pro quo ſumma ratio facit.l.ſunt perſonę.ff.de reli.ſump. fu.uidetur ſine dubio concludendum quod ſicut filiæ carnale matrimonium contrahenti debet dos conſtitui.ita etiam profitenti:ut ſic illa dos loco legitimæ ad monaſterium deuoluatur alias nihil de bonis paternis conſequeretur quod ſatis eſſet abſurdum & contra religionem in cuius fauorem multa contra iuris regulas ſunt ſtatuta:ut.d.l.ſunt perſonę. Statutum autem de quo.ſupra. ꝙ bona ingredientis religionem ad proximiores & poſtremo ad fiſcum deuoluuntur non uendicat ſibi locum in caſu noſtro : ut tactum eſt. ſupra in motiuo pro iſta parte adducto debet enim ſtricte intelligi ut in bonis quæ profeſſurus hēbat tempore ꝓfeſsionis ut expreſſe ſtatutū ipſum diſponit. ſed nos loquimur de bonis.quæ poſtea obuenerunt de quibus ſtatutum non loquiť.ergo iuris cōis diſpoſitioni relinquiť iuxta no. in. l.ſi uero.§.de uiro.&.l.ſi cum dotem.in prin.ſolu.matri.

CONSIL. CIX.

1 *Mendicantes habētes redditus & poſſeſsiones an poſsint contributionibus grauari.*
2 *Mendicantes qui dicantur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ mariæ & beati Antonij amen.
1 † ꝯ fratres uel ordines mēdicātiū ad quos zelo deuotionis afficior nō cōſueui ꝯſulere nec patrocinū exbibere.hoc tn̄ dubio obteſtatus pro parte clericorum ſeculariū ciuitatis & dioceſis caſtelań.non mihi fuit uiſum eis iuſte deprecantibus denegare cōſilium. Querunt.n.utrū dicti mendicantes ꝓ poſſeſsionibus impreſtitis & alijs q̄ poſsident teneant conferre in cha-

ritati

ſtatiuo ſubſidio impendio legato de latere apoſtolicæ ſe-
dis iuxta formam literarũ apoſtolicarũ per quas grauãtur
clerici ſeculares regulares exempti & non exempti ordi-
nis quorũcunq; & cuiuſcunq; ſint ſtatus præeminen. ordi-
nis, &c. ut ſupra in copia literarum mihi tranſmiſſa plenius
12 continetur. † Ad cuius euidentiam præmittendum quod
mendicantes dicuntur quibus ad ſuſtentationẽ congruam
redditus aut poſſeſsiones habere profeſsio ſeu regula in-
terdicunt ſed per quæſitum publicũ tribuere ſibi uictum ſo
let incerta mendicitas, ut. c. j. de reli. do. li. 6. & tranſgreſſo-
res ergo ꝓfeſsionis & regulæ ſunt qui dictos redditus aut
imobilia tenent non ꝯfidentes in Deum, qui uolucres cœli
paſcit, &c. ut dicit textus in cle. exiui de paradiſo. de verb.
ſignifi. Hoc ergo præmiſſo ſi ſue inſtitutionis & profeſsio-
nu immemores tales redditus & ĩmobilia poſsideant an
pro eis cõferre in oneribus cum clero & religionibus alijs
quorũcunq; ordinũ teneãtur iuxta gñalem & continentiã
literæ apoſtolicæ diuidendis, & vr̃ quod nõ quia ad caſum
iſtum nõ extendit ſe intẽtio Papæ quæ non fuerit ſub lite-
ra includere mendicantes cũ nihil de iure habeant ſed in-
certum uictum, &c. ut prædixi & licet bona de facto poſsi
dere dicanẽ. & iſta ſatis habenda ſit cã incluſionis ipſorum
in oneribus ſubeundis ſicut certorũ tñ ſimilitudo rõnis &
ęquitatis non extendit reſcriptum ad hunc caſum improui
ſum licet eadẽ & maior fuerit in eis ratio onerandi & gra-
uandi, ut not. Hoſt. in ſimili de reſcrip. poſtulaſti, & ibi no.
facit. l. quod vero. de leg. ad caſum. n. ſimilẽ & improuiſum
extenſionem fieri oportet per nouam ꝯſtõnem alias nõ fit,
ut not. & ibi dixi in. c. conſtitutionẽ. coniuncto. c. non ſolũ.
de reg. lib. vj. & iſta eſt potiſsima ratio quæ pro eis facit.
Qua non obſt. ꝯrium mihi de iure vr̃ dicendũ & præmit-
to quod iſta onera & ſimilia quæ eccleſijs ĩponunẽ pro mo
do facultatum ſunt proportionabiliter diuidenda. c. in ſin-
gulis. de ſta. mo. & c. ſopite, de cen. & x. q. 3. rauen. & c. in-
ter cetera. & c. vlt. Præmitto etiam quod litera apoſtolica
eſt multũ late ꝯcepta, cõplectitur oẽs perſonas eccleſiaſti-
cas cuiuſcunq; ſtatus & quorũcunq; ordinũ, ut in ea patet.
ex cuius uerbis latiſsimis apparet grauare oẽs bona poſsi-
dentes quia principaliter grauamẽ bona concernit, ut dixi
ergo ut mendicantes propriè ſumpto uocabulo ut non de
beant grauari quia bona nõ poſsident, tñ ut perſonæ eccle
ſiaſticæ dicta bona tenentes, licet iniuſte tenenẽ ꝯferre in
hoc oneri reali a quo p̃dones non debẽt excuſari nec eſſe
melioris ꝯdõnis quã bonæ fidei poſſeſſores argumen. c. eũ
qui de præben. lib. 6. ubi traditur regula gñalis quod agen-
tes iniuſte nõ minus per ꝯſtõnem ligantur quam illi qui li-
citum actum gerunt & ibi plura exempla & concordantię
ponuntur ſuper hoc. Præterea iſta defenſio mendicitatis
vr̃ eis alia rõne nõ competere ſed conueniantur ad ꝯtribu-
tionem, quia dum tanq̃ poſſeſſores bonorũ pro rata ad cõ
tributionem uocanẽ, non poſſunt quo ad hoc ſe mendican-
tes appellare quod factũ ipſorũ. ſ. quia poſsident ꝯdicit mẽ
dicitati profeſsionis et regulæ, ergo nõ audiendi tanq̃ clau
di ingredientes terram duabus uijs quod eſt reprehenſibi
le, ut. c. cum cauſam. de elec. ubi ſimiles ꝯcedantiæ ara in
boue & aſino & inde ueſtem lana linoq; contextam. ualde
enim in hac conſideranda eſt plus realitas quã perſonali-
tas. onera namq; iſta poſſeſſoribus inducuntur nec aliquod
priuilegiũ põt excuſare poſſeſſorẽ, ut plene legitur & not.
in. c. peruenit. de immu. ec. unde cum intentio Papæ fuerit
hoc ſubſidium diuidi inter clericos per reſpectũ ad bona
per. d. c. ſopite, cum ſi quis dicta bona poſsideat nõ eſt curã
dum cum tñ ſint perſonæ eccleſiaſticæ ut ſunt iſti. quid. n.
ſi unus prælatus multas poſſeſsiones alterius eccleſiæ occu
paſſet, poſſet ne per iſtas effugere ꝯtributionẽ dicẽdo qđ
iniuſte poſsidet? certe nõ quia ſic allegaret turpitudinem
ſuam contra. c. inter dilectos. de fide inſtrumen. cum ſimi.
Vltimo pro deciſiõe huius q̃õnis allego caſum expreſſum
in ſi. in. c. recolentes. de ſta. mon. ubi poſsidentes bona ec-
cleſiæ vel capellas contra ſui ordinis inſtituta amittunt pri
uilegium ſui ordinis inſtitutum & tenẽtur ſubire cũ alijs ſi
milem in legibus diſciplinã, ita & in propoſito mendican-
tes iſti poſsidentes bona nõ debent pro bonis quę poſsidẽt
gaudere ĩmunitate mendicitati conceſſæ. & ita de iure &
ęquitate cõcludo ſaluo iudicio cuiuſcunq; melius ſentien-
tis, & accedat. l. claudius, qui potiores in pigno. habean.

CONSIL. CX.

1 *Officiales datiorum fraudem committentes an ſint puniendi.*
2 *Statutum imponens pœnam fraudantibus pecuniam communis in qui bus locum habeat.*
3 *Officialis quis dicatur.*
4 *Socius ſocium fraudans qua actione teneatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 † Prima facie vr̃ dicendũ pœnas prouiſionis
ſtatutariæ uendicare ſibi locũ in caſu noſtro
quaſi iſti emptores datij loco officialium ha-
beantur cum eorũ loco in datijs exigẽdis ſuccedant & per
ꝯñs eorum naturam aſſumunt. ſiue. n. perſona perſonæ ſiue
actio actioni ſiue res rei ſubrogetur naturã illius cuius lo-
co ſubrogaẽ ſibi aſſumunt cũ oĩbus ſuis qualitatibus & ap-
pendicijs, ut. l. j. §. hæc actio. ff. ſi quis teſtamento liber eſſe
iuſſus fuerit. & l. eum qui. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cau. &
cle. quia regulares. de ſupplen. neg. præla. & c. abbate. de
uerb. ſig. & plures concor. per Ioan. an. in. c. contra eum de
reg. iur. in mercu. lib. 6. & licet in pecunijs quas emptores
exigunt non eundem modum ſeruent qui traditur a ſtatu-
to nõ per hoc minus vr̃ habere locũ ipſius ſtatuti pœna, q̃a
ordinis mutatio non mutat ſubſtantiã rei, ut. l. ordo. ff. de
pu. iu. Iſta arguunt pro hac parte. contrarium de iure ſen-
tio & præmitto quod ciuitas arroceñ. ſiue dñi qui ſunt uica
rij pro romana eccleſia habent iura ſinalia romanæ eccle
ſiæ cuius locum tenent & perſonã apoſtolici repreſentant
ĩmediate ut in ſimili dicit tex. in. c. ſi diligenti. de præſcrip.
unde quod ex datijs & talijs exigunt, ut iura romanæ eccle
ſiæ cenſentur, ut. c. ad audientiam. eo. ti. Ex quo infero quod
qui pecunias illas ſubtrahunt vel aliter in illis fraudem cõ
mittunt. l. iul. peculatus tenerẽtur, ut. ff. ad. l. iul. pecu. l. j. &
l. ſacrilegij. §. eadem. eo ti. emptores autem prædictorũ da-
tiorũ non ſuccedunt in illo iure, ut. l. licitatio. §. fiſcus. con-
iuncto. §. ſeq. ff. de pub. non enim in eos transfertur ipſum
ius fiſcale, ſed cõmoditas exigendi, ut no. Bar. eo. ti. l. quæ-
ſtione. §. qui maximos. facit quod no. in. c. quãuis, de deci.
2 † Ex prædictis ſequitur quod ſtatutum imponens pœnam
fraudantibus pecunias cõis ſiue ex datijs qui ſunt cõmunis
& ab officialibus exiguntur nõ habet locum in illo qui de
pecunijs exactis de datijs ab emptore datij fraudaret ip̃m
datiariũ quia mutatione perſonę priuilegiatę deſinunt pri
uilegia cõpetere ei ad quẽ perueniunt. c. j. de iure pat. ſicut
econuerſo incipiunt, ſi ad priuilegiatum perueniunt, ut. l.
cum quidam. §. cum fiſcus. ff. de uſur. per prædicta apparet,
reſponſio ad legata ſuperius quæ habent locum cũ in ſub-
ſidium & in primorũ defectum eorum loco ſuccedunt, in
caſu uero noſtro non ſuccedunt iſti emptores in locum fi-
ſci reſpectu iuris & proprietatis fiſco competentis ſed re-
ſpectu cõmoditatis & uſus. Similiter non ob. l. ordo. quia
hic mutatione perſone nõ ſolum ordo recipiẽdi & conſer
uandi pecuniam caute ut diſponit prouiſio uariatur et al-
teratur, ſed ipſa ſubſtantia mutatione perſone & pecunie
exacte mutatur. non. n. poteſt dici pecunia cõis quæ exigiẽ
ab emptore de ipſo datio quia non fiſco ſed ſibi quærit. itẽ
3 non põt dici officialis cõis emptor datij † quia officialis
proprie dicitur cuius miniſterio & opera quis utitur, & in
ſolicitudinis partem uocatur, ut d. c. ſi diligenti. & c. man-
data. de præſump. emptor autem poteſt eſſe procurator in
rem ſuam & in eo quod priuato uidetur percipere de his
quæ a fiſco emit priuato iure utitur nõ fiſcali, ut in iuribus
præalle. & maxime in. d. l. licitatio. §. mercator. de publi.
Ex quibus quo ad quæſtionem de qua quæritur concluden
dum puto ꝙ ſtatutum puniens officiales cõmunis in datijs
cõmunis fraudẽ cõmittẽtes ſi uendicet ſibi locũ in illo qui
deprehendiẽ cõmiſiſſe fraudem contra emptorẽ ipſius da-
tij fraudando ipſum in pecunijs ex ipſo datio exacto, quia
ut ex

quod licet in ſucceſſionibus de iure antiqno inter maſculos & fœminas fuerit deformiter prouiſſum in ſucceſſionibus maſculorũ in fauore agnationis, in ſucceſſione aũt fœminarum non reperitur ſexus diſcretio hodie ſicut nec in maſculis.ut.l.maximum uitium,de lib. præte.quinimo in ſucceſſione fœminarũ non diſtinguitur realiter iuſta ſobo les ab iniuſta ,ut.C.ad orſi.l.ſi qua illuſtris. Ex quo ſequiť quod cum ſimus in materia indifferenti maſculinum concipit fœmininũ,ut no.Cy.in.d.l.quicunq; , & licet iſta ratio non ſit expreſſa in ſtatutis tñ poſtq̃ natura de qua ſtatutum loquitur eſt vniformis & indifferens ad utrunq; ſexum dicendum eſt filias ſub ſtatuto includi , ubi.n.eſt eadem rõ & oimoda ſimilitudo non dř lex extendi ſed tacite & omnino cautũ vř ubi eadẽ ratio reperitur.l.his ſolis.C.de reuo.
5 do.& no.in.c.j.de tempo.ordi.li.vj.† non enim cortex literæ iſpici dẽt ſed medulla legis quæ ſuper rõne fundať.j.q. j.c.marchion & baſilides , &.c. intelligentia. de verb. ſig. &.l.ſcire leges.de leg.ideo aduertendũ quod vltima pars ſtatuti loquitur per uerbum cõmune.ſ.collaterales,&c.verbum cõplectiř maſculos & fœminas,ut no.in ſimili in cle. j.de elec.Ex quo eſt ueriſimile ꝙ in parte præambula quæ copulatæ orationi iungitur ſexum diſtinguere noluerit.l. utrum.de pe.hære.& ſatis eſſet abſurdum prouidiſſe in collateralibus ſtatutis uſq; ad tertium gradũ & filiam prætermiſſe & poſſet fœminã in relinquendo ꝯtra filiũ quod non poteſt cõtra collaterales.Et reperio Bal. conſuluiſſe in ſtatuto quo cauetur quod filij non poſſunt uenire quoquomodo contra teſtamenta parentum. nam ut concluditur etiã filias cõplectitur ſiue includit & incipit in Chriſti nomine amen.de filio ſcriptum eſt, de filia autem omiſſum , &c.
6 † Vltimo pro hac parte quod iſta prouiſio ſtatuti reſpectu filiorum dicatur fauorabilis.& per cõſequens amplianda, adduco ꝙ no.in.l.licet hac.§.ſi.ff.de in ius no. &.l.uenia. C.eo.in.q.n.illa inquantum reſtringitur poteſtas fœminis in teſtando põt dici ſtatutũ odioſum, inquantum uero prouider põt dici fauorabile. unde quo ad filios quorũ fauor uerſatur ſtatutum eſt fauorabile , & per conſequens continer filias,ut.d.l.ſi quis dederit.& no.in.l.nominatim.de lib. & poſth. Præterea poteſt illud ſtatutum præciſe dici fauorabile propter id ad quod principaliter ordinať.ſ.ad prouidendum filijs ipſis. nam circũſcriptis prædictis liberior eſt facultas teſtandi mulieribus.ergo diſpoſitio eſt cenſenda fauorabilis propter id qnod principaliter tendit , licet in conſequentiã alius prægrauetur,ut.l.qui exer.ff.de cõdi. inde.& patet hic in ſimili.nam leges quandoq; in bonis patris & matris dederunt minus pro legitima & poſtea plus & nullus dixerit has leges eſſe odioſas ſed fauorabiles quia conferunt in liberos quod natura eis debetur.l.cum ratio. de bo.dam.ergo a ſimili ſtatutum dando filijs tres partes, de hæreditate materna non põt dici odioſum , & expreſſe
7 hoc no.Bal.in d.l.uenia. † Reſtat reſpondere ad ſtatutum quo cauetur quod habens legitimam non poſſit nltra petere &c.nam debet intelligi cũ habet plures filios uni forte ex eis relinquit minus q̃ legitimã,nõ autem debet intelligi ꝙ ueniat correctiue poſtq̃ põt aliqua ſubdiuiſiõe iuuari,ut.c.cum expediat,de elec.li.vj.Aliud dubiũ de quo quæritur leue eſt utrum ſcilicet iſta filia debet habere iſtas tres partes ſub onere legatorũ,dicendum eſt quod ſic,quia ſtatutum dicit quod non poſſit relinquere niſi quartam , &c.
8 quod ſtatutum intelligitur de quocunque tit. † Maxime quia loquitur per uerbum relinquere quod poteſt adaptari ad fideicommiſſ. legata & omnia . l. his verbis de hære. inſtitu. & ſentiendo contra ſequeretur quod prouiſio ſtatuti eſſet deriſoria ſimiliter habens filios poſſet legatis & fideicom. grauare iſtas tres partes. ſicut ergo ab onere legatorũ legitima filiorum eſt immunis,ut.l.quoniam nouella.&.l.omnino.C.de inoff.teſta.ita & iſta portio aucta per ſtatutum quæ quodammodo loco legitime ſubrogatur.l.j. §.hæc actio.ff.ſi quis teſt.li.eſſe iuſ. ſu.

CONSIL. CXIII.

1 *Laici conſtruentes eccleſias mendicantium ius patronatus ſibi reſeruare poſſunt.*
2 *Laicus nullum ius in ſpiritualibus ſibi uendicare poteſt.*
3 *Sepulchrum quid ſit & an ſit in bonis .*
4 *Signa armorum quid ſignificent & quid operentur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
1 † Iura quæ loquuntur, de iure par. laicorum in eccleſijs ſiue capellis fundatis uel dotatis per eos iuxta no.per Innoc.in rubr. de iure pat.non uendicant ſibi locum in capellis fundatis per laicos in eccleſijs mendicantium in quibus nec dotis conſtitutio nec præſentatio ſiue inſtitutio ibidem deſeruientium in diuinis locum habet, conuentus.n.fratrum minorũ nũc per unum nunc per alium deſeruitę facit ibi & doratio repugnat mendicitati,ideo ergo in talibus capellis ceſſat ius patronatus quia iura de eo loquentia non poſſunt ad eas adaptari ualet dotis conſtitutio præſentatio,& ti.ar. c. indemnitatibus.§.ſi.de elec.lib.vj.& l.ita aũt.ff.de admi.tur.
2 † Cum igitur laicis in eccleſijs nullum aliud ius ſit reſeruatum quam ius pa.& iſtud eſt gratia ar.ſumpto a regula vniuerſali negatiua quæ habet laicum prohibitũ in miniſtrando ſe ſpiritualibus uel in eis poſſet ſibi ius aliquod uendicare.c.decernimus.de iu.liquido infertur p̃fatum baroneñ. in capellis ut prædicitur conſtructa in dicta eccleſia mendicantium nullũ ius ſibi poſſet uendicare , ſed libere eſt in adminiſtratione ipſorum fratrũ uelut ſancta ſanctorũ effecta,ut in.c.uerum.&.c.poſtulaſti.de fo.cõpe.per Inn.& maxime quia conſtructa in ſolo ipſorum & etiam quia nihil ſibi iure in tali conſtructione reſeruauit,ſed ſolum pro remedio ſalutis animæ ſuæ & ſuorum deſcendentium &c.& bene ſunt poderanda uerba ibi ſcripta.ſono factæ pro remedio &c. non dixit ꝙ eſſet ſua & ſuorũ & merito , quia hoc non potuiſſet uenire in conuentione rei ſacrę. facit quod no.in d.c.poſtulaſti,& illa uerba ſonant impuram oblationem & deuotionẽ baroni conſtruentis.facit quod no.inſt. de rerum di.§.cum in ſolo. & ille uerſus quicquid plantatur,&c.tanq̃ igitur de re propria nulli ſeruituti ſubiecta libere poſſunt fratres diſponere de dictis capellis ſicut de corpore eccleſiæ ſuæ cui annectuntur ut mẽbra facit.c.acceſſorium de re iu. lib.vj. &.l.in re mandata.C.mandati.
3 Et hæc dicta ſint de capellis. † De ſepulchro autem certũ eſt ſepultura ſit memoriæ hois conſeruandæ cauſa de qua uſus ad nos pertinet.propterea autem uelut rei religioſæ non eſt in bonis.inſti.de rebus du.§.religioſos & iſta ſepulchra maiorum appellantur.c.j.de ſepul. nec tranſeunt ad hæredes.l.pro hærede.ff.de acq.hære.& de ſepul.vio.l.pe. unde non licet fratribus talia ſepulchra aperire et alios nõ de deſcendentibus baronis immittere quia ad eorũ uſum tantummodo diſtinata probatur ſcriptura literarũ de quibus ſupra.Quia tamen de iure funerãdi in dicto ſepulchro uel capellis non quæritur, ſed tantummodo aſſignandi & ſculpendi arma ſua & filiorum ac nepotum deſcendentiũ ex dicto barono per lineam fœmininã,utrum poſſunt fratres alia arma quam baroni ibi permittere imprimi & ſculpi & in hoc gratificari magis de dictis deſcendentibus ex fœminis uni q̃ alteri merito dubitatur & uideť ꝙ fratres hoc non poſſunt intereſſe enim uide memoriæ baroni alia
4 arma q̃ ſua in capellis per eum ꝯſtructis nõ ſculpi.† nã per talia ſigna armorum denotatur & conſeruať memoria domus eius circa diuinum cultum quæ per impreſſionem armorum alterius domus confunditur nam ſi fœminæ deſcẽdentes de domo eius filię eorũ & filij poſſunt omnes ſculpere arma ſua in modico tempore ignorari poſſet quis dictas capellas fundauerit uel quæ domus & ſic non conſeruatur agnationis dignitas dicti baroni & domus ſuæ quæ debet eſſe ſemper ſalua.l.j.§.j.ff.de lib.agno. per ſigna.n. cognoſcuntur ſignata.c.in nouellis.de iudi.& hinc eſt ꝙ armorũ alterius ipreſſio eſt prohibita in alienis rebus, ut.C. ut nemi.li.ſigna aſi.re.impo.l.j.&.l.baſilicam. de ope. pub. & licet finita ſit agnationis dignitatis dicti baroni,quia nullus de domo eius ſupereſt , tamẽ non debet extingui memoria

moria ſed extendi per aſpectum ædificiorum templorum Dei,& ſi.ad hunc finē arcus triumphales ſtatue memoriæ inſculpebantur in vrbe in illorum memoriam qui glorioſè vixerant & honores geſſerant facit.C.de ſtat.& ima.l.j. & ad iſta licet deſit actio tamen debet eſſe iudicis officium tueri videlicet memoriam defunctorum.l.quintus.§.pomponius.de annu. leg. Ex his rōnibus vr̄ ꝙ alij hæredes dicti Simonis vltimo defuncti de domo Baronis debent deleri & amoueri.& ſimiliter ſua etiam imprimi cum ſint ſimiliter ex fœminis deſcēdentes nec poſſint fratres iſtis magis q̄ illis gratificari ne oriatur ſcandalum & inuidia inter pares.ar.l.cum videtur.§.libertas.de leg.2.&.l.obſeruandum de off.præſi. Et quanq̄ iſta prima facie & æquitate nō ſcripta appareant bene dicta tamen contrarium vr̄ de iure dicendum per rōnes & iura deducta in prin. Ex quibus colligitur ꝙ in dictis capellis nulla per Baronem appoſita eſt conuentio uel pactio per quam affecte ſint alicui ſeruituti imo appoſita uerba ſtulta dum dicit. queſte capelle e ſepulcro ſono fatte per remedio delle anime di Barone e de ſuoi figliuoli e loro deſcendenti maſculinì, &c. ſi enim ut dixit in prin.conſtructe ſunt pro remedio aiarum, ergo non pro ſolatijs uiuentiū nel mundanis pompoſitatibus ut ſunt arma & marmoreæ domus. iſta enim nihil conferunt ad ſalutem animarum.c.animæ defunctorum.13.q.2.nec etiam parietes capellarū conſerunt aiabus ſed orōnes fratrū diuina officia & alia ſuffragia quæ per fratres & alios deſcendentes Baronis ex fœminis pro ſuorum ibidem vel capellarum ipſarum intuitu frequentantur, iſta enim conferunt ad ſalutem animarū & de talibus eſt veriſimile Baronem intellexiſſe per prædicta uerba non de parietibus capellarum,& ſic debet accipi hic continens pro ꝯtento.l. pe.C de impu.& ali.ſubſt.& de exc. p̄la.nimis. Pone enim ꝙ quidam ex deſcendentibus Baronis ex fœminis uolunt pro augmento diuini cultus in ornamentis capellarum in eleemoſynis fratribus erogandis in exequijs & anniuerſarijs faciendis pro animabus Baronis & eius deſcēdentium multa erogare pro ſolatio tamen uiuentium ſua ſibi arma ſculpi. Vtrum fratres debent a tot bonis ad ſalutem aiarū tendentibus retrahi & abſtinere ſe propter dictam ſculpturam & certe proculdubio eſt dicendum quod non ſed potius indulgere infirmitati mentis humanæ & promittere iſta in recompenſationem bonorum ſpiritualium. facit.4. diſt.c.deniq;. nec in hoc intentioni Baronis obuiant ſed aſsiſtunt & fauent dum eleemoſynis orationibus & alijs ſuffragijs a pœnis purgatorij facilius liberantur,ut.d.c.animæ defunctorum. Nec credo ꝙ in fundatione capellarum poſſet opponi illis ꝯuentio ſiue pactio per quā grauarent fratres ne tales volentes in eorum monaſterio augere diuinum cultum modis prædictis deberent recipere ad ſculpturam armorū vel alia quæ ad pœnam pertinent per quē deuotio eccleſiæ augetur & concurſus. grauaretur enim libertas eccleſiarū in quarū conſtructione debet attendi publica utilitas non priuata ipſius ꝯſtruentis.nam iure publi. ſunt.l.j.ff.de inſti.& iu.facit.l.j.§.quæ onerandæ.ff.quarum re.ac.non da.ſepulcra enim permiſſa ſunt conſtrui ad priuatum uſum ſiue cōmodum nō conſtructio eccleſiarū ſiue capellarum ſed ad uſum publicum & non cōem nec res ſacræ tales recipiunt pactiones,facit quod no.in.c.uerum.de condi.ap.contra id autē quod de ꝯfuſione diuerſorū armorum & per emptionē memoriæ defuncti dixi facile prouideretur & prouiſum eſt per prædictam ſculpturā literarū quā ſculpturā poſſent fratres in alijs lapidib[us] marmoreis. renouare & inſuper ſi permiſerit aliorū deuotorum arma ſculpi expreſſa facere mentionem quod in dictis capellis fundatis per Baronem pro anima ſua & ſuorū ex eo quod de ſanguine ſuo deſcenderunt ex latere fœmineo propter affectionē & deuotionē quam habet ad locum ipſorū intuitu dictarū capellarū permittunt & tolerant.d.arma ſculpi. facit.12.q.2.longinquitate. Nam per hoc memoria Baronis in ipſis deſcendentibus ex fœminis etiam propagatur poſtq̄ ſoboles maſculina deficit & alij deſcendentes ex fœminis non petent iure debiti. & ſic iure ſuperbo ſua arma ſculpi ſed humiliter a prædictis fratribus qui propter merita & bona opera quæ coguntur facere in eorū eccleſia ut egerunt iſti de quibus quæritur. Ex quibus omnibus concludendum eſt poſſe fratres de iure permittere iſtis deſcendentibus ex fœminis Baronis ſua arma imprimere & alijs prohibere, vt de dictis capellis, ut de rebus ipſorum pro utilitate animarum Baronis & ſuorum diſponere. prout eis uiſum fuerit expedire. Pet. de Ancha.

CONSIL. CXIIII.

1 *Beneficium alteri annexum an contineatur ſub gratia illius alterius conceſſa.*
2 *Iurium unitorum natura quæ ſit.*
3 *Mixtum an ueniat in expreſſione ſimplicis.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amen.
1 † Pro impetrante ad collationem prioris de louamo ꝙ debeatur eccleſia parochialis luzeio probat̄ q̄a idē eſt prior prioratus ſancti Andreæ de luzeio ad cuius collationem pertinet dicta eccleſia parochialis.nā dicti prioratus ſunt uniti & idē prior utriuſque & ad cuius p̄ſtationē ſpectant eccleſiæ utriuſque prioratus ſatis ergo p̄t dici eccleſia prioratus ſancti Andreæ de luzeio ſpectare ad præſentationem prioris de ſemelaio quaſi idem ſit ius & eadem ratio in connexis & facta mentione de uno facta uideatur mentio de reliquo. c.tranſlato.de cōſt. duo. n. unita cēſentur ut unum nec dꝫ diuerſo iure cenſeri.l.rerum mixtura.&.l.eum qui edes de uſuc.&.c.cum in tua.de deci. Item prior eſt ille qui grauat̄ qui eſt unus in ſubſtātia ſiue idem corpus licet quod in lr̄a adijcitur ad p̄ſtationē prioratus de ſemelaio uenit in gr̄a per modum demōſtrationis & certitudinis qui eſt ille grauatus.l.certum.ff.ſi certum pe. demonſtratio aūt talis non uidetur reſtringere ius perſone demonſtrate ſiue deſignate quia non tendit principaliter ad hunc finem.ar. cle.j. de præben.poſtquàm igitur ad priorem de ſemelaio ſpectat præſentatio parochialis eccleſiæ prioratus de luzeio uidet̄ dicta eccleſia parochialis unita ſub gratia ip̄etrātis poſtq̄ infra tempus debitum acceptauit cle.cum ei quē.de cōceſ. præben.
2 † Sed his non ob.contrarium uidetur de iure dicendum & præmittendū pro clariori deciſione quæ ſit natura iurium unitorum concurrentium in perſona vnius & quo ad nr̄m propoſitū de natura eccleſiarū unitarū habet̄ in.c.j.ne ſede va.nam quandoq; acceſſoriè una eccleſia unitur alteri principaliter quandoque acceſſoriè, quandoque dubitatur: quia de hoc nō apparet. primo caſu quando principaliter uniuntur quælibet iura ſua licet idem ſit rector utriuſq; unde cōtractus & aliæ diſpōnes rector debet unire ſiue celebrare ſub nomine eccleſię illius de cuius iure tractatur nec ex cōtractibus initis ſub nomine alterius alia obligatur nec etiam ei quæritur,ad hoc quod no.in.c. paſtoralis.de priui.c.2.de immu.ec.li.vj.in nouel.repreſentat ergo rector in eccleſijs unitis duplicem perſonā poſtq̄ in eo diuerſa iura concurrunt.c.ea collatione.de ap.lib.vj. &.c.cum inter diuerſas.de ele.& quod no.in.c.cum olim. de re iud.in nouel.&.l.ſi uero.ff.ſol.ma.Secundo caſu cum unita eſt principaliter altera acceſſoria tunc de acceſſoria, ut pediſſequa non curatur nec de ipſa expedit facere mentionem.c.ſuper eo.de præb.lib.vj.&.l.non ſit.de au. & ar. leg.quandoq; dubitatur an una alteri acceſſoriè uel principaliter uniatur & tunc recurren.eſt ad coniecturas & contra impetrātem non probet quod illa quam impetrauit ſic principaliter eſt pronunciandum ut no.glo.in cle.per literas.de præben. quæ multum facit pro priore ne grauatus tanq̄ ad priuationem unius ex prioratibus, uidetur grauatus ſub nomine alterius non expreſsi ex iuris prouidentia ſic in caſu noſtro uidetur dicēdum quod iſti duo prioratus ſunt uniti ut pariter principaliter tunc prior expreſſus ſub nomine unius non uidetur grauatus ſub nomine alterius
in literis non comprehenſi. nam grauauit eum Papa tanq̄ 3
priorem

priorem de ſemelaio cuius iura diſtincta & ſeparata ſunt
ab illo, ad hoc.c.eam te.de reſcrip.in rōne ſui.& quod di-
xi ſupra io euidentialibus.cum enim repreſentet duplicem
perſonam ut dixi literæ quæ ſunt ſtricti iuris ſicut nō extē
derētur ad perſonam in literis nō expreſſam.c.j.& ibi glo.
de off.dele.ita non debēt extendi ad perſonam repreſenta
tam in altero prioratu non expreſſo, ut.d.c.a collatione.
3 cum ſi.a lle. ſupra. † Item expreſſo ſimplici & alio non ve-
nit mixtum ex dicto ſimplici, quioimo expreſsis ambobus
ſimplicibus non ueoit ex eis mixtum cōpoſitum. iuxta not.
per Bar.in.l.s.de verb. ob. pro hoc quia caſus eſt in ſimili
qōnis noſtræ in.c.cum in illis.§.fi.de præben.lib.vj.in dua-
bus enim perſonis expreſſa una non uenit collatio quæ ad
ipſum cum alio pertinebat.unde cum hic prior repreſen-
tet duas perſonas ut dixi demonſtratio perſonę ſuæ ſub no
mine alterius non comprehendit eum ut alium. Item vnio
nes prioratuum & eccleſiarum fundantur quodam iure ſin
gulari non cōmuni quo iure cōmuni ſingula beneficia ſin-
gulis ſunt confereoda perſonis.c.cum ſingulis.de præben.
lib.vj.&.c.cum nun ignores.eo.tit.facit.c.expoſuiſti.cū ibi
no.eo.tit.quo præſuppoſito Papa cum mandauit prouide-
ri quo ad præſentationem prioris.de ſemelaio ad ius com-
mune ſe retulit credens ad illum priorem ſpectare præſen-
tationem beneficiorum illius prioratus tantum noo illius
& alterius trium uel quatuor ſi tot prioratus unius princi
paliter habuiſſet.non enim de iſta pluralitate Papa uidet
cogitaſſe, ſed de iure cōmuni tantūmodo. c.cauſam.de re-
ſcrip.nam ad cōmuniter contingentia nō ſingulari iure ap
tatur intentio legiſlatoris.l.nam ad ea.ff.de legi.Ex iſtis li-
quido infert quod ſi iſti duo prioratus principaliter ſunt
uniti prior grauatus ad præſentatum expreſſo ſolo nomine
unius nō uidetur grauatus ſuo numine alterius de quo Pa
pa non ſenſit, ſed de uno ſolummodo & iſtam interpreta-
tionem confirmat ſtricta interpretatio facienda in iſtis lite
ris odioſis.c.quamuis.de præben. lib.vj. Si uero prioratus
de ſemelaio eſt unitus acceſſoriè ad prioratum ſancti An-
dreæ tunc multo fortius appōne acceſſorij non compre-
henditur principale. ſed eſſet litera ſurreptitia cum princi
pale reguletacceſſorium & ſequatur eum, ut.c.j.de conſe.
eccle.uel alta.lib.vj.& ita præſupponitur ex antiquis ordi
nationibus hoc apparere & ſi iſta probantur nulli dubium
quod ſub eccleſia prioratus de ſemelaio non ualeret impe
tratio non facta mentione quod dictos prioratus ſit acceſ-
ſorius & dependens a prioratu ſancti Andreæ ſicut nō ua-
leret impetratio eccleſiæ curatæ annexę canonicatui.arg.
c.ſuper eo.de præb.lib.vj. Tertio caſu cū.ſ.dubitat ſi prin-
cipaliter uel acceſſoriè ſit unitus unus alteri tunc recurren
dum eſt ad ꝯiectura.nam ex præeminētijs & ex donatione
ex reſidentia in alterutro ex fama & alijs hoc cognoſcitur
ut ſentit glo.in.d.c.per literas, & in caſu nr̄o præſupponit
pro veritate quod prioratus ſancti Andreæ eſt præeminen
tior & dignior, ut dixi ex ordinationibus & regiſtris anti-
quis etiam hoc conſtat. Ex quibus ꝯcludit quod ſub gratia
ad præſentationem prioris de ſemelaio non ueniunt bene-
ficia prioratus ſancti Andreæ, licet idē ſit prior utriuſq; li-
cet.n.habeāt dicti prioratus eundē priorē.tn̄ oīa iura vnius
ab altero ſunt diſtincta & ſeparata. un̄ prior grauatus ſub
expſsione unius illius bn̄ficia tm̄ ueniūt nō alteri⁹ nō expſſi
q̄uīq; etiā nec expreſsi, ut patet.ſ̄.in ver.ſi vero prioratus.

CONSIL. CXV.

1 *Scriptura pacti diſponentis facta ſuper hæreditate uiuentis an ualeat.*
2 *Aſſertioni partium ſtatur.*
3 *Finis non refertur ad principium ubi ex hoc actus redderetur nullus.*
4 *Arbitri an poſſint ad laudandum cogi.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virgi-
nis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 †Incipiam ab ultimo dubio ex quo caſu pen
det deciſio aliorum in quo quæritur de iuri-
bus ſupradictis conuentionis & concordiæ
inter dilectos fratres ſuper hæreditate quondam Io. deti.
ſalui quā concordiā alter dictorū fratrum uidelicet Nico.
nititur impugnare tanq̄ factam & affirmatam dicto eorū
patre uiuente & ſuper eius hæreditate certo modo diuidē
da, & per conſequens contra bonos mores ideo non obli-
gatoriam etiam iuramento uallatam.l.fi.C.de pac.c.nō eſt
obligatorium.de reg.iur.lib.vj.& ad hoc probandum pri-
mo inducitur tenor ipſius ſcripturæ quæ expreſſe ſonat qđ
pater ipſorum tempore dictæ concordiæ uiuebat dum in
ea dicitur. ad alcuno de noi peruenera de la hæredita de
beni de Ioanni de ſalui noſtro padre laſſaſſe &c. & ibi etiā
dio che inanzi ci laſſaſſe &c.omnia.n.iſta uerba ſonant pa-
trem ipſorum tunc temporis uiuere dum de eius hæredita
te deferenda non delata ſit mentio & de relictis per eum
fiendis in futurū quæ eſſent impoſſibilia de facto quod ho-
mo mortuus poſſit amplius relinquere uel eius hæreditas
deferri cū mors omnia ſoluat in aut de nup.§.deinceps.&
no.in.l.eius qui in prouinciam.ff.ſi cer.pet.talem ergo con
cordiam bonis moribus reprobatam non debet iudex exe
qui, nec de talibus ſtatutum intelligi debet.c.j.de iureiur.
lib.vj.facit quod not. Innoc.in.c.j.de off.vi. Secundo quia
dicta concordia ſit formata patre uiuente probat dies ap-
poſita in ipſa ſcriptura quia in ea ſit mentio de duobus an-
nis & in fine duorum annorum.ſ.die.iij.Februarij.ergo ne
ceſſario dicti duo anni inceperunt die.iij. Februarij & nō
die.ix.prout ſonat cōpromiſſum, nam tunc nun eſſent duo
anni ſi inciperent die.ix. & non tertio. habita ergo rela-
tione finis ad principium duorum annorum neceſſario in-
fertur quod dicta concordia fuerit firmata die.iij. Februa-
rij quo die pro ueritate præſupponitur patrem uixiſſe.fa
cit quod no.in.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.de le.j. Ex quibus
prima facie concludendum videtur dictam concordiam
nullius eſſe momenti. In contrarium uidetur ueritas quod
dicta concordia facta fuerit die.ix Feb. quo die pater erat
mortuus alias ſi facta fuit.die.iij.Feb. tamen poſtea fuit re
uocata, & iterum facta die.ix. & hoc ſufficit ad eius effica-
ciam & uigorem quaſi tunc ceſſet cauſa infirmans ſcilicet
uita patris & ſuperuenerit cauſa confirmans.ſ.mors patris
& ſic in tempore quo efficax poterit habere principium.
c.placet.de conuer.coniug.&.c.j.de eo qui dux in uxo. quā
pol.per adul.quod ſit uerum iſtud probatur ex tenore ip-
ſius ſcripturæ ibi. Et anchora a piu cautela & a piu obſer-
uanza queſto ſopradito di habbiamo fatto uno compro
meſſo generale, &c. Quod quidem cōpromiſſum factum
apparet die.ix.Feb. manu notarij & præſentibus teſtibus,
de quibus in dicto compromiſſo ſit mentio, & etiam gene-
rale prout in dicta ſcriptura ſit mentio. Ex quibus tam li-
quidis & certis demonſtrationibus ad quod dicta ſcriptu-
ra ſe refert maniſeſtè concluditur quod dicta ꝯcordia fuit
facta die.ix.poſtq̄ ſcriptura compromiſsi ad quam refertur
die dicto confecta.ar.l.ſi ita ſcripſero.de cond. & demonſ.
2 &.l.aſſe.de hæred.inſt.† poſtq̄.o.partes dicunt in ſcriptura
ſe die cōpromiſsi feciſſe dictam concordiā ſtandum eſt eo
rum aſſertioni nec altera pars uidetur quod poſsit dicere
ꝯtrium.l generaliter.C.de non nume.pec.&.c.per tuas.de
proba. &.j.q.7.ſaluberrimū. & affirmat quod die.iij. Feb.
nun dr̄ in ſcriptura quod ꝯcordia facta fuerit, ſed quod du
rare debeat cōpromiſſum in fi.c. A di tre de febraro, & ſic
adijcitur fini & metæ durationis cōpromiſsi nō principio
3 quo cōcordia facta fuit †nec finis debet referri ad tale prin
cipiū in quo actus redderet nullus & reprobus imo vbi ēt
repugnantia videret debet taliter interpretari quod actus
qui geri ualeat & teneat & nun pereat.ut.l.quoties.ff.de
reb.du.&.c.intelligētia.& quod ibi no.de uerb.ſig.facit.c.
cum tu fili.de teſt. Et circa hoc eſt ponderandū etiam quod
in dicta ſcriptura partes omiſerunt exprimere & ſpecifica
re diem in quo fiebat dicta cōcordia licet in genere in plu-
ribus locis admitterent ſpatium cauſa exprimendi diem
certum patet in principio dum dicitur, al nome de Dio
amen.1409.a di &c. & poſtea etiam ſubdit in fine medij
dicto de ſopra queſto ſopraditto di habbiamo fatto com-
promeſſo, &c.Nam ut dixi ſuperius vel die. iij. Februarij
partes

partes habuerunt colloquium & tractarunt de dicta coo-
cordia firmanda ſed firmauerunt propter miſſionem diei
uel poſtquam ſe retulerunt ad compromiſſum factum die.
ix.tunc temporis firmauerunt eam & benigna eſt interpre
tatio ut dixi per.l.quoties.de reb.dub.hoc etiam quod di-
cta concordia tendit ad exequendũ fratres totaliter in pa-
terna hæreditate & hoc eſt gratũ & acceptum legibus,in-
æqualitas autem odioſa & inuidiæ nutritiua.l.cum pater.
§.cum liberis.de leg.2.Non ob.verba ex quibus videtur ap
parere dictam concordiam fuiſſe factam eorum patre uiuē
te,quia dicta uerba debent intelligi quod dicto tempore.ſ.
uitæ patris fuerit inter eos habitum colloquium & tracta-
tus ut dixi,ſed ex uerbis eiuſdem concordiæ quæ ſe refert
ad diem cõpromiſſi quod apparet factum fuiſſe die.ix.ma-
nifeſte deprehenditur dictam concordiã fuiſſe concluſam
& firmatam & hoc non prohibitum ſed permiſſum.ſ.tem-
pore prohibiti colloquij quod de iure peragi non poteſt ſi
in tempore permiſſo cõſeratur eius effectus, ut.l.dies fe-
ſtos.C.de ferijs.Vel poſſumus dicere & aliter uidelicet qđ
poſtq̃ de die concordiæ initæ aliter non apparet quam per
relationem ad diem cõpromiſſi die.ix.dicta verba quæ ſo-
nant contrarium uidelicet concordia inita patre uiuente
debet intelligi dum dicunt de noſtro patre &c.ſupple quō
dam & iſta ſuppletio fieri debet ne diſpoſitio uitief,ut no.
in.d.l.eius qui in prouincia.per Bar.poſt glo.Item nec illa
uerba futuri temporis repugnant,ad alcuno de noi perue-
ra o peruenire poterą.& illa che nr̄o padre o laſſaſſe &c.
nam dicta uerba licet futuri temporis uel præteriti imper-
fecti debent ſane intelligi & referri ad tempus quo eis no-
tum fuerit circa eos eorum patrem diſpoſuiſſe ꝙ tempore
concordię ignorabant uel referri ad tempus futuræ acqui-
ſitionis per immixtionem hæreditatis, & ſic debet intel-
ligi res de qua agitur in tut.ut.d.l.quoties.ff.de re.dub.cũ
ſi.præalleg. Ex quibus omnibus concludo dictam concor-
diam iuxta formam dictæ ſcripturæ ſi recognoſcantur a
partibus exequendam eſſe & perducendã ad effectum iux-
ta formam ſtatuti ſupradicti ſub rubrica.de fide habenda
4 ſub ſcripturis &c.† Et ex deciſione huius dubij relinquunt
ſuperflua alia dubia arbitris an poſſint cogi ad laudãdum
& quid ſi ambo uel alter laudaret proprio motu vel coa-
ctus a iudice ſequendo dictam ſcripturã an ualeret vel non
& nunquid dicta ſcriptura ſit ſequenda &c. Nam ſiue lau-
dent ſiue non dicta concordia remanet ualida & firma, ut
patet ex uerbis dictæ concordiæ igitur, & anchora a piu
cautela a piu oſſeruanza queſto preditto di habbiamo fat-
to uno compromeſſo &c. Ex quibus uerbis apparet præ
dictum compromiſſum factum fuiſſe ad corroboratione
prædictæ concordiæ nec per ipſum arbitros habuiſſe ius
immutandi aliquid de dicta concordia ſed ad eius firmita-
tem laudandi & arbitrandi prout eis uiſum fuerit.licet er-
go nihil laudent quia nolint uel quia nō poſſint dicta con
cordia remaneat ualida & firma ar.l.4.§.ſi ex conuentio-
ne.ff.de re iu.&.l.pe.C.de inſt.& ſubſti.ſub condi.fac.

CONSIL. CXVI.

1 *Succeſſor in præbenda an teneatur ſtare colono.*
2 *Succeſſor in beneficio prædeceſſoris ſui debet facta tueri.*
3 *Clerici diſpenſatores fideles rerum eccleſiæ & non uſufructuarij dicuntur.*
4 *Natura rei eccleſiaſticæ nullitatem contractus operatur.*
5 *Pecunia de facili conſumitur quia ſeruando non ſeruatur.*
6 *Locatio permiſſa clericis ad modicum tempus quanti tẽporis cenſeatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.†Secundum
ordinem dubiorum primo de iuribus loca-
tionis poſſeſſionum & terrarum præbendæ
factæ per dominum Franciſcum canonicum
ad.ix.annos infra fratri ſuo & unius alterius
poſſeſſionis interim ergo quia finitum & reſolutum eſt ius
domini Franciſci locatum in dicta præbenda per optatio-
nem alterius.utrum dominus Ni.qui ſucceſſit in illa præ-
benda dimiſſa teneatur pro futuro tempore ſtare dictis lo
cationibus maxime quia dictus dominus Frãciſcus pro to-
to tempore dictarũ locationum confitetur in inſtrumentis
ſe habuiſſe penſiones & affictus eſt diſcutiendum. Et uide
tur ꝙ teneatur ſtare idem dñs Nic.dictis locationibus tan-
quã factis in iure permittẽte ad modicum tempus cle.j.de
re.ec.non alie.alias deciperentur conductores iuris autori
tate ꝙ eſſe non debet.l.j.C.de his qui ve.eta.impe. Conſti-
tutio etiam ſynodalis vr̄ dictam locationem confirmare ſi
fiat cum lnia epi uel uicarij quæ hic interceſſit: nihil ergo
debet firmius permanere q̃ iuris cõis eo municipalis auto
2 ritate ſulcito.8.diſt.conſuetudo. † pro hoc facit alia iuris
regula qua ſucceſſor in beneficio tenetur facta ſui præde-
ceſſoris tueri non impugnare.c.j.de ſo.pro hoc etiam quia
contractus & beneficia & alię diſpoſitiones debent eſſe
perpetuæ licet expiret officium & poteſtas eius qui iniuit.
ff.q̃n ex fac.tu.l.j.&.c.ſi.de off.vi.&.l.geſta.C.de re iu. Sed
contrariũ eſt de iure dicendum conſiderata perſona loca-
toris & rei eccleſiaſtice nam clericus.n.ut erat dñs Franc.
locator non erat dñs rerum locatarum ſed uſufructuarius,
ut no.in.c.præſenti,de off.or.lib.vj.locatio aũt uſufructua
3 rij reſoluitur finito uſufructu.l.ſi quis domum.ff.loc.†.item
ſm Arch.non eſt uerum ꝙ clerici ſint uſufructuarij ſed fide
les diſpenſatores reddituum domorũ rerum eccleſiarum.
c.2.de do.&.12.q vlt.c.ſi.& tunc qō eſſet minus dubia ꝙ
ſucceſſor in beneficio pro futuro tempore non teneť ſtare
contractui ſed reſoluitur ius conductionis ſoluto iure ad
miniſtratorum ſiue habentis ius ad tempus.c.tua nuper.de
do.inter vi.& vxo.et.l.ſi tutele.de ad.tu.item etiam ponde
randum eſt ꝙ propter numerum annorũ uidentur hic ple-
ne locationes ꝙ ſi ita eſt non uidetur durare locatio pro an
nis ſeq.quibus extinctũ eſt ius locatoris.facit.l.lex uecti.
de pi.& confirmatur hic ar.expreſſi ad tacitum ut ꝙ non
potuiſſet expreſſe dominus Franc.conferre ultra tempus
ſuum.l.cum qui.§.ſi.de iuriſ.om.iud.non potuerit tacite ſi
militer locando ar.l.qui ad certum.ff.loc.& quod no.in.c.
4 1.de immu.ec.li.vj.in nouel.†Secundo ꝙ nullitatem huius
cõtractus operatur rei eccleſiaſtice nam quæ ut ſemper me
liora proſpiciat.c.nuper.de reb.ec.non ali.ſed conferre lo-
cationem ad.9.an.præſenti mercede non poteſt proſpice-
5 re meliora propter iura primo quia † pecunia de facili con
ſumitur & eſt de rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt
no.in.l.j.§.fuit quæſitum ad tre.ↄſumpta ergo in breui pe-
cunia per canonicum qui locauerit remanebit futurus eius
canonicus ſine fructibus præben.9.uel,8.an.cum inani nõ
mine canonici & non poterit ſine temporalibus eccleſiæ
deſeruire.c.cum ſecundum apoſtolum.de p̃b.&.j.q.iij.ſi qs
obiecerit.& non ſolũ in ipſo canonico locatore ſed in eius
ſucceſſore erit reperire dictum incõueniens qui ſi ſtare co-
geretur locationi carebit fructibus multis annis ſine culpa
ſua quinimo non reperiret eccleſia qui uelit pro illo tempo
re inanem canonicatum.c.j.de præb.li.vj.& ſic indirecte de
uenitur ad carentiam miniſtrorum in diuinis,& text. dicit
ꝙ cultus diuinus non debet minui ſed augeri.c.ſi.de reſcri.
lib.vj.& aperiretur uia omnibus canonicis & beneficiatis
locandi ſua beneficia ad octo uel.9.an.recepta mercede &
poſtea renunciarẽt uel decederent uel optarent.& per hoc
relinquerent ſucceſſoribus beneficia onerata officio ſine
benefic.& ↄtra mentem omnium canonum aperiretur etiã
uia fraudibus & grauaminibus eccleſiarum contra.c.quan
6 to.de diuor. † & pro tanto non abſurde dici poteſt ꝙ lo-
catio promiſſa clericis ad modicum tempus ſine ſolennita
te non debet intelligi de locatione ad octo an.uel.9.uel
quatuor, ſed ad unum uel biennium licet iura in hoc va-
rient ꝙ dicatur modicum tẽpus non in caſibus non deciſis
quid ſit illud glo.dicit iudicis arbitrio relinquendum.l.j.ff.
de ui.deli.&.no.in.d.cle.j.de re.ec.non ali.& eſſet hoc val-
de æquum arbitrium.nam cum beneficium & officium ſint
annexa & inſeparabilia,ut.d.c.ſi.&.c.paſtora.de ap.iuſtum
eſt ut fructus beneficij tranſeãt & ſequantur illum qui tene
tur ad officium in eccleſia non autem remaneant uel ſequã
tur illum qui deſijt eccleſiæ deſeruire facit.l.ſub p̃textu.C.
de ſa.ſan.

de ſa.ſan.ec.l.ſi.C.in quibus cauſis ceſſ.lon.tem. præſcri.qui enim deſijt militare non debet percipere ſtipēdia de eccleſiis uel militia in dictis iuribus.nec maritus lucrat̃ fructus ſi non ſuſtinet onera matrimonij nec eo ſoluto uxor tenet̃ ſtare colono.l.diuortio,&.l.ſi filio.ff.ſo.ma.& utrobiq; per Bal.Ex qua ratione liquido infertur ꝙ dicta oblatio orta ex cōtractu locationis cōicari debet perſonæ locatoris nō autem debet afficere beneficiū uel ipſius fructus poſtq̃ non proſpicit meliora ſed deteriora eccleſiæ ne affictus ſine merces recepta apparet conuerſa in utilitatem ipſius præbendæ uel canonicatus.oblatio igitur non continens beneficium ſed perſona canonici non afficit res uel bona beneficij non mirum ergo ſi ſucceſſor in beneficio nō tenetur ſtare colonis ſicut nec emptor locationi uenditoris.l.emptorem.C.loc.&.c.querelam.ne præla.vi.ſua.circa hoc etiam conſideranda eſt mens iurium quę promittunt locationem ad modicum tempus quæ conſiſtit in modico præiudicio ueriſimili ex tali locatione aduerſus ꝙ modicū non competit officium reſcindens per uiā reſtitutionis.l.ſcio.ff.de re. in inte.ſed nullus dixerit in caſu noſtro uerſari modicum præiudicium canonicatus ſi præbendæ fructus nouus canonicatus recipie pro tribus quatuor aut quinque annis directus & uenditos & ſic tanto tempore uel maiori fructibus carere,ergo non debet iſta reputari leuis læſio ſed enormis ſi nouus canonicus tali contractui tenetur ſtare.facit.l.adigere.§.q̃uis.de iu.pa.& male uerum in caſu noſtro cum reſolutum eſt ius canonici facto ſuo.i.per optationem alterius præbendæ quo caſu cōſtitutio ſynodalis de qua ſupra clare diſponit ꝙ ille qui præbendā dimiſſam optauit poſſit etiam ipſa libere & expedite accipere cum poſſeſſionibus ſuis &c.unde ſi libere & expedite ergo non cum onere ſtandi colonis uel carentia redditibus multis annis.iſta ei nō eſſet libera poſſeſsio,ſi ergo inuito alius detineret & fructus perciperet facit quod dixi in cle. ſuper catedram de ſep. ſuper uer. liberam. & ꝙ ibi in glo. & confirmatur hoc quia dominus Franc. canonicus eſt efficaciter obligatus conductoribus non uenire per ſe uel per alium cōtra & per ſectum locationis & obligatus eſt nō ſolum ex facto ſuo ſed etiam eorum quos prohibere poteſt.l.inter ſtipulātem in princ.de uerb.ob.facto autem ſuo reſoluta eſt locatio poſtquam aliam præbendam optauit.ipſum igitur committetur oblatio non præbendam dimiſſam.facit.l.a.C.quā ex fa.tu.uel cu. Ex prædictis liquido includitur in primis tribus dubijs ꝙ locationes prædictæ factæ.l.& F. & dicto L.non autem afficiunt dictam præbendam uel ipſius fructus & per conſequens ni. non tenetur ſtare dictis conductoribus ſed libere & expedite poſſeſſionem accipere iuxta formam dictæ conſtitutionis ſynodalis.dominus autem Fran qui locauit remanet conductoribus obligatus niſi ſe defendere ualeat rōne nullitatis contractus uel ratione reſolutionis iuris ſui i rebus locatis ab obligōne intereſſe ultra mercedem & affictus quem percipit, ab iſta enim mercede quando reſtituat conductoribus pro tempore quo nō poſſunt frui facto ſuo proculdubio obligatus eſt. non ob. ꝙ in iſtis contractibus locationum interuenit autoritas & decretum vicarij epiſcopi quia nō fuit interpoſita uel oblatio eſſet realis ſed efficax perſonalis ipſius domini Franc. qui alias fructus beneficij nō potuiſſet locare etiam ad modicum tempus prohibente conſtitutiōne ſynods. In reali enim obligatione beneficij uel ipſius fructus debuiſſet adhiberi cauſæ cognitio multiplex & illa potiſsime & meliora proſpiciat & fructus quos percipit ante tempus in utilitatem beneficij non perſonæ fuerint conuerſi.facit.l.magis puto.ff.de re.ec.&.c.j.de re.ec.non ali.lib.vj.hic autem vicarius nō adhibuit aliq̃ cauſæ cognitionē qđ patet ex breuitate. imo ex identitate ipſius contractus & autoritatis ar.c.cum ex literis. de reſt.in inte.& quod no.Bar.in.l.prolatam.C.de ſen.fuit etiam decreti interpoſitio nulla ipſo iure quia tempore feriato in honorē Dei.l.actus.C.de fe. per Cy.&.l.nec quicquam.§.ubi decretum.de of. procon. His itaque principalibus dubijs declaratis & cōcluſo pro ueritate & æquitate dictum dominum Nic.uel bona & poſſeſsiones præbendæ dictis cōductoribus non obligari nec oblationem contractam per dominum Fran.ipſas quoquo modo afficere, ſed perſonam domini Franciſci dumtaxat conſequenter infertur deciſio aliorum dubiorum & de iniuſtitia & non iure conductorū & de iuſtitia facti præcepti per dominum vicarium laboratoribus ꝙ deberent reſpondere de fructibus domino Nico.tanq̃ uero & iuſto poſſeſſori.nam potuit idem dominus Nic. propria autoritate res locatas apprehendere prout fecit,quia in ipſum libera poſſeſsio continuatur uigore iuris communis & ſupradictæ conſtitutionis ſynodalis,ut no.in.c.cum ſuper de cauſa po. & proprie.& ꝙ not.in.c.tranſmiſſa.de ele. non potuiſſent dicti.L.F.&.l.conductores ſe opponere,utpote non poſsidentes nec etiam detinentes dictas poſſeſsiones cum eorū detentatio fuerit reſoluta per iura ſuperius deducta. facit. l.ſi quis conductionis.C.loc.apparet etiā de iniuſtitia ſententiarum domini vicarij dum præcepta facta laboratoribus ut reſpondeant domino Nic.reuocauit quaſi reſpiciāt præiudicium conductorum &c.nam cum ſibi liqueret nullum dictis conductoribus ius cōpetere in bonis dictæ ꝑbē. debuit eos potius repellere tanq̃ non legitimos conductores q̃ ita inepte pronunciare.c.exanimata. de iu.&.l.pactū C.de tranſac.per Bart.&.c.j.de off.vi.per Inno. Item etiā ſi conſtitiſſet iudici peoes prædictos conductores fuiſſe iuſtam determinationem & etiam hypothecam contractā in dictis bonis præbendę in prǫiudicium.d.dñi Fran.tamē quia propter reſolutionē & perceptionem tituli ſiue iuris ſui conſtitit ſibi hypotecam reſolutam & detentationē iniuſtam ut.d.l.lex vect.unde debuit præceptum factum laboratoribus confirmare etiam ſi fuiſſet in eo aliqua ſolennitas omiſſa poſtq̃ ſibi conſtabat de iuſtitia domini Nic.& iniuſtitia conductorum ar.c.ad petitionem.de accu.&.c.cū eccleſia ſutrina.&.c.cum ſuper.de cauſa poſ. & proprie.
Ex prædictis clare infertur deciſio omnium aliorum du-
2 biorum ꝙ ſit iudicis appellationis officium in prædictis. nam eius officium eſt pronunciare bene appellatum & male pronunciatum & præceptum factum dictis laboratoribus & camerario quod reſpondeant domino Nic. de fructibus confirmare ſententiam tanq̃ iuſtam impugnare dictiſq; conductoribus perpetuum ſilentium imponendum iuribus & rationibus ſupradictis declarare.

CONSIL. CXVII.

1 *Impetratio beneficij fuit expreſſum ipſum beneficium per mortem uacaſſe eius qui poſtea illegitimus an per hoc ſubreptitia dicatur, & nume ſeq.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Satis impertinens uidetur dicta exceptio ſyndicorū & populi qui ſer An.non fuerit uerus plebanus quia illegitimus ideo per mortē eius nō poteſt dici dictam plebem vacaſſe ſicut fuit impetrata per dominum Ioannem & per conſequens non debetur impetranti poſtquàm modus uacationis expreſſus reperitur falſus.c.ſuſceptum.de reſcrip.lib.vj.nam dico ꝙ iſta exceptio eſt impertinens ex eo quòd etiam ꝓbata non leuat probantem.c.cum contingat de off.deleg.&.l.ad probationem.C.de probatio.poſito enim ꝙ fuerit illegitimus tamen poſtq̃ fuit a canonicis electus & per epiſcopum cōfirmatus & poſſeſsionem plebis adeptus quàm tenuit.17. an.pacifice & quiete ſatis fuit legitimus plebanus quo ad regimen eccleſiæ & curam animarum, licet ipſe ſi uiueret potuiſſet amoueri.ad hoc quod no.i.c.dudum.de ele.&.c.
2 conſtitutus. de app. titulus nāq; beneficij bene cadit in illegitimum & irregularem & etiam homicidam, ut no. in c.cum noſtris.de conceſ.præben.nec poteſt dici eccleſiam uacare licet indignus fuerit intitulatus in ipſa poſtq̃ cadit in eum titulus.& per conſequens per eius mortem incipit uacatio dictæ plebis. Secundo hoc probatur quia quo ad tertias perſonas actum gerentes cum perſonis dignitatem poſsidentibus ſufficit ut ſint tuti probare ſolum quaſi poſ-

ſeſsionem

ſeſsionem illius qui gerebat & adminiſtrabat actum publici officij: ut no. in c.ueniens.de uerb.ſign. nec credo illum qui impetrat beneficium per mortem talis tenere probare illum titulum canonicum ſed ſolummodo ꝙ pro tali ſe geſſit & exercuit quaſi ex poſſeſsione titulus & dominium ſumatur poſtquàm deducit eum in iudicio incidenter.ut no. Bar.in l.quædam in ſuo.ff.de condi. inde.pro hoc facit præſumptio quæ reſultat ex poſſeſsione beneficij tam longo tempore ut præſumatur canonice poſſediſſe & ſecum fuiſſe diſpenſatum arg.eorum quæ no.Inno.in c.illud.de præſump.& c.innotuit.de eo qui fur.or.ſu.ad hoc.l.ul.ff.de acqui.hær.& l.ſi filius.C.de pe.hære.non enim uériſimile eſt, ꝙ epiſcopus qui annuatim uiſitat eccleſias & inquirit de uita & moribus & ti.clericorũ ſuorum toleraſſet eum tanto tempore ſi diſpenſationem non habuiſſet & imputandum eſt populo ſiue parochianis ad culpam qui eum tanto tempore ſuo tolerauerunt unde eo mortuo non uidentur audiendi tanquàm culpabiles & moroſi nimis. facit quod no. in c.ſi.de elec. li. vj. Ex quibus omnibus liquido concluditur dictos ſyndicos nomine populi nec ſuo non poſſe dictam exceptionem opponere nec per conſequens retardare uel impedire dominum Io. in poſſeſsione dictæ plebis obtinenda.ad hoc c.accedens.de accu.

CONSIL. CXVIII.

1 *Liberatio adminiſtrationis quæ tutori relinquitur, an porrigat effectũ ſuum finita tutela.*
2 *Liberatio facta ad certum tempus effectum ſuum porrigit poſt tempus.*
3 *Redditio rationis ſeu indignatio ſcrupuloſa exigi non debet.*
4 *Conditio habitandi cum aliquo quomodo intelligatur.*
5 *Tutela dictio quid ſignificet.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
1 † Caſus talis eſt. pater habens quinque filios maſculos A.B.C.D.E.& ex.a eius filio legitimo & naturali prædefuncto nepotem legitimum & naturalem ueniens ad mortem ſuum ultimũ condidit teſtamentum & eum inſtituit in quo inter cetera inſtitutionem fecit infraſcripti tenoris dictos meos filios & nepotem meum ex.a.præmortuo hæredes uſes inſtituo & eſſe uolo. tutores autem ſui dicti nepotis dictus teſtator & reliquit & eſſe uoluit dictos.b. c.d. & quemlibet ipſorũ abſoluens liberans eos & quemlibet eorum ex nunc ab inuentarij cõfectione & ab adminiſtrationis ſuæ ratione reddenda nolens & omnino uetans ipſos & quemlibet eorũ pro prædictis iuramentum aliquod præſtare & inuentariũ conficere de hæreditate & bonis dicti teſtatoris acceptis & dat poteſtatem cuicunque geſtionis actus ipſorum bonorum in ſcriptis redigere & rationes oſtendere inhibuit. item rationem aliquam adminiſtrationis dictorum bonorum & dictę tutelæ aliquo tempore aſsignare uel exhibere ipſi nepoti uel eius nomine uel eius occaſione a quibus omnibus & ſingulis & omni lege tutelę ipſos tutores & quemlibet eorum & cuiuslibet eorum hæredes & bona ipſe teſtator liberauit penitus & abſoluit & ipſe anologiſtas eſſe uoluit & eorum cuiuslibet approbauit fidem damnans ex nunc dictus teſtator dictum nepotem ne aliquid ab ipſis tutoribus nec ab aliquo eorum petat uel exigat & ne aduerſus eos uel aliquem eorum ſuas prædictis de cauſis modo aliquo exerceat actiones & ſi dicti tutores uel aliquis eorum prædictorum occaſione uel alicuius eorum ſiue etiam occaſione dictæ tutelæ & adminiſtrationis antedictæ & bonorum dictæ hæreditatis bene uel male geſtæ omiſſæ uel neglectæ ſine dolo culpa uel negligentia in aliquo teneretur uel damnaretur reliquit eidem ipſe idem teſtator illud totum uel tantundem de ſuo eiſdem tutoribus iure legati uel inſtitutionis uolens & mandans dictus teſtator dictum eius nepotem ſtare & habitare communiter cum dictis ſuis tutoribus ſeu aliquo eorum & ꝙ ad diuiſionem bonorum ſuorum communium non perueniat per ſe uel alium dicto nomine donec erit ętatis.xxv.an.quod ſi contra fecerit dictus teſtator ipſum nepotem damnauit nomine pœnæ in amiſsione totius ſiue partis dictæ hæreditatis quam noluit & mandauit dictus teſtator peruenire debere pleno iure ad ceteros ipſius teſtatoris hæredes & ad eorum filios legitimos & naturales ęquis portionibus. Modo ex themate prædicto fiunt infraſcripta dubia. Primum an dicta liberatio & abſolutio a dicta tutela porrigat effectum ſuum ad tempus poſt.xiiij.an.ſi prædicti tutores adminiſtrauerint bona dicti nepotis. Secundo quæritur an finita dicta tutela dictus nepos poſsit petere adminiſtrationis rationem & reliqua ſibi conſignari. Tertio utrum ipſe nepos poſſit habitare ſeorſum a dictis tutoribus cum ipſe non ſit ætatis annorum.xx.uel circa. Quarto ſi habitando ſeorſum per ſe poſsit petere portionem ſuam uſufructuũ bonorum communiũ ſingulo anno remanente in communi
2 proprietate dictorum bonorum. † Circa primum uidetur breuiſsime arguendum ꝙ liberatio facta ad certum tempus non porrigat effectum ſuum poſt tempus per tex. in l.ſi unus.§.ſi cum reo.ff.de pac. quoniam limitata ad certum tempus poſt tempus ſuum non producunt effectum.

Circa ſecundum uidetur primo arguẽdo quod propter liberationẽ & uerba generalia liberationis facta dictis tuto.a dicto auo teſtatoris ipſe nepos nihil poſsit petere ut uidetur caſus ad literam in l.aurelio §.gaius.& l.ſi quis decedens.§.j.ff.de libe.leg & no.in l.quidam decedens. ff. de admi. tu. & l. cum neceſsitatem. C. de fideicom. & in l. ſi quis teſtator damnatus.ff.de li.le.& in l.ſi quis rationes. in §.ſi.eo.ti.Sed iſtis non ob.uidetur tenendum oppoſitum & dictam liberationem factam dictis tutoribus non extendẽdã ad ea quæ dolo uel quaſi ſunt relicta penes ipſos tutores ut eſt caſus ad literam.l.non ſolum.§.ſi.& in l. ſi quis rationes.in principio.ff.de lib.leg.& per tex.in prin. in l.quidã decedens.ff.de admi.tu.glo. in l.cum neceſsitatem.C.de fi-
3 deicom.præalleg. † Nec ob.iura in contrarium alleg. quia debent intelligi quod ſcrupuloſa indignatio ſiue redditio rationis non debet exigi ut ibi per doc.nec ob.uerba legati in quo uidetur relictum id in quo ipſi tutores damnarentur quia tale legatum reſpectu adminiſtrationis future doloſe uel reſpectu reliquorum nihil operatur. tamen quia hoc non præſumitur fuiſſe de mente teſtatoris: quia præſtitiſſet cauſam maleficij quod teſtator non potuiſſet facere quia ius publicum &c.ut d.l.quidam decedens.de admi. tut. Item nec fideicom.reſpectu aliquorum in adminiſtratione futura operatur ut in dictis iuribus cõcludit. Nec obſtant iura ſupra in contrarium alle. quæ uidentur uelle quod fideicommiſſum relictorum poſsit relinqui tutori quia debet intelligi de reliquijs adminiſtratiõis præteritæ & non future: ut no. Bar.in d.l.quidam decedens.ff.de admi.tut.& in l.ſi quis rationes. ff. de lib. leg. & per doc. in l. cum neceſsitatem.C. de fideicom. Ex quibus uidetur cõcludendum quod dictus nepos poſsit petere adminiſtrationem integram adminiſtratorum poſt tempus finite tutelæ adminiſtratę per dictos tutores & petere rationem adminiſtrationis reſpectu doli & reliquorum infra tempus durante tutela. Circa tertium prima facie uidetur concludendum ꝙ ſic:quia habitatio ſeorſa eſt ſolum inhibita durante tutela. ergo ultra tempus tutelæ quę uidẽtur prohibita ad certum tempus uidentur reliquo tempore permiſſa.ſufficiat text. cum concor.in l.cum prætor. in princi.ff.
4 de iudi.& alias in primo dubio. † præterea quotieſcunque imponitur alicui conditio cum aliquo habitandi intelligitur donec uiuat ille cũ quo debet habitare ut l.j. C.de leg. Ad propoſitum ſic prohibitio habitationis ſeorſum facta per prædictum auum dicto nepoti cum dictis patruis ſuis limitatur uſque ad tempus quo tutores ſunt quod denotat & probant clare uerba ipſius teſtamenti cum dicit ꝙ debeat ſtare & habitare communiter cum dictis tutoribus. nam a uerbis teſtatoris non eſt recedendum ſi poſſunt ſaluari ſalua ratione recti ſermonis: ut in l.nõ aliter.ff. de leg. iij.Nec prædictis uidetur obuiare iſto caſu text. in l. pater
5 ſeuerinam.in §.condictionum.ff.de condi.& demon. † ubi

uerbum

uerbum tutela etiam ſumitur pro cura & per conſequens
uerba teſtatoris directa ibi ſub nomine tutele uidetur pro
prie intelligi debere durante tutela & poſt tempus finite
tutele uidentur impropriari & ſumi procura: quia intelligi
tur ſine intelligi debet cum teſtator fecit legatū tutoribus
ut tutelā pupilli gererent: quia fauore pupilli hoc uidetur
relictum ut tutelam eius gererent. & ideo ex mente teſta-
toris ibi coniecturatur & uerba impropriant: ut. ff. de reg.
iur. l. in ambiguo. §. nepos proculo. ff. de uer. ſi. & in. l. labeo
ff. de ſup. le. nec vī in iſto caſu diſputandum cuius fauore
iſta conditio ſit relicta de habitando cum tutoribus de quo
aliæ glo. dubitarunt. de quo in l. j. C. de lega. & in l. illis li-
bertis. de condi. & demonſtr. & in l. qui concubinā. §. uxo-
ri. ff de lega. iij. & in l. meuia. de annu. le. & in l. libertus. ff.
de ali. le. quia hic non quærimus de legato facto fauore hæ
redis & onere impoſito legatario: ſed loquitur de fauore
ipſius nepotis ut minus ipſe nepos expenderet durante tu-
tel[a] hoc dixit. nam ſi teſtatōr uoluiſſet etiam ipſum nō ſta-
re ſeorſum a dictis tutoribus & patruis poſt finitā tutelam
ſicut dixit cum tutoribus uel curatoribus denotaſſet utrū-
que tempus. Præterea quod iſta habitatio ſeorſum nō fue-
rit facta fauore dictorū patrooorum apparet euidenter pri
mo q̄a nō fauore omnium patruorū quia plures patrui.

CONSIL. CXIX.

1 *Vxor quæ ceſsit alicui omnia iura ſua pretio habito ſibi competentia ad dotem an poſsit poſtea contra uirum ſuū intētare aliquod remedium.*

2 *Dos ſi aſsignetur uxori ex cauſa quod uergeret ad inopiam tamen ipſa mulier fructus perceptos non lucrabitur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgī
nis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amen.
1 † Pluribus de cauſis dicta ſententia pōt ar-
gui de iniuſtitia de iniquitate & etiam nulli
tate. primo ex defectu iuris agentis, primo
naq; apparet quod domina Agnaſia titulo uenditionis trā-
ſtulit & mandauit oēs actiones utiles & directas ſibi com
petētes ad dictam ſuam dotē Petro pro certo pretio quod
fatetur ſe recepiſſe iurauitq; non uenire cōtra. Ex his uide
tur quod nō debuerit poſtea audiri petendo debitū actio-
nis uendite & ſolenniter tranſlate in Petrum cum inſtru-
mento & receptione pretij uidetur enim agere ſine actio-
ne. ergo non audienda. l. ſi pupilli. §. uideamus. de nego. ge.
Item ſua intereſt agere ad prædictam dotem cū receperit
de ipſa pretium quod ſuccedit loco dotis non intereſt am
modo ſua agere quia ius exigendi cōpetit petro in quem
tranſlate ſunt actiones utiles & directe. Non ob. quod Pe-
trus conſenſit dnę ut agere poſsit quia reſeruauit ſibi iura
contra ipſam & eius bona q̄ habet & habere poſſet. & ſic
apparet dictam dñam non agere ad cōmodum ſuū ſed no-
mine dicti petri & ad eius utilitatem propter eius reſerua
tionem hoc autem non poteſt facere mulier. ſ. agere ut pro
curatrix noie alieno: quia hoc eſt uirile officium. l. fœmine
ff. de procur. Non ob. quod conſtante matrimonio nō po-
tuerit cedere uel uendere iura dotis ſuæ contra maritū per
tit. de fundo dotali. nam tollitur illud contrarium per iura-
mentum interpoſitum non uenire contra. c. cum cōtingat.
de iureiur. & cap. mulieres. eod. titu. lib. vj. Ex iſtis cōcludi
tūr quod tanquam agens ſine actione & ſua etiam nō inter
ſit non debuerit audiri: ut in iuribus præalle. Secundo &
fortius hoc probatur. ſ. q̄ inepte intentauerit uiam executi
uam ex inſtrumento guarentigie. inſtrumenta. n. guarenti-
gie habent executionem paratam per ſtatutum cum debi-
tum eſt liquidum & apparet competere ius agendi actori
ſed conſtante matrimonio non debet dos reſtitui mulieri
l. j. ff. ſolu. mat. Stipulatio igitur de qua in inſtrumento do-
tali q̄ promiſit dotem reſtituere dicte dominæ & eius hæ-
redibus &c. debet intelligi de reſtit. regulari & communi
ter contingenti per diſſolutionem matrimonij non de irre
gulari & impropria. ut eſt illa quæ debet fieri per l. ſi con-
ſtante. ff. ſol. ma. & l. ubi adhuc. C. de iure do. illi enim ca-
ſus q̄ uir uergat ad inopiam & q̄ male utatur ſubſtantia
ſua ſunt caſus de quibus nō cogitauerunt ueriſimiliter cō-
trahentes ut pote contingentes raro & cum caſu & infor-
tunio liberi hominis. l. nam ad ea. ff. de leg. & l. inter ſtipu-
lantem. §. ſacram. ff. de uerb. obli. ſi igit iſte caſus non com-
prehenditur in ſtipulatione dotis reſtituende ergo guaren
tigia non extendit ad caſum in ſtipulatione nō comprehen
ſum nec ex uerbis nec ex mente. Tertio cōfirmatur hoc. ſ.
q̄ hic non ſit proprie reſtitutio & inepta ſit iſta petitio per
no. in d. l ſi conſtante. ut. n. ibi no. doc. iſta reſtitutio fit ad
finem ut dos ſalua ſit mulieri ut ſic de ipſa ſe & liberos &
maritum alat de fructibus rei dotalis uel ſi dos conſiſtat in
pecunia ut in caſu noſtro quia in ea nō cadit fructus debēt
deponi apud aliquem mercatorem cum honeſto lucro ut
eſt caſus in c. per ueſtr[as]. de dona. inter ui. & uxo. & ſic de-
buit iſta domina concludere in libello non aūt ſic ſimpli-
citer dictam dotē petere ſibi reſtitui quia dicta reſtitutio
non tendit ad commodum eius proprium ſed ratione ſui
& uiri. Quarto probatur q̄ dicta domina non potuerit ad
hoc agere alia rōne præſuppoſito pro uero quod ſupra p̄-
xime dictum eſt quod dicta dos ſic improprie reſtituta de-
beat deſeruire omnibus matrimonijs ſicut prius. nā dicta
dominæ iam ſunt. xx. anni quibus uiro nō cohabitauit ſed
ſine iudicio eccleſię de domo uiri diſceſsit & hincinde ſum
pto habitu beghinam peregrinando diſcurrit & quādoq;
in domo fratrum ſuorum cohabitauit. hęc autem peregri-
natio habitus aſſumptio & diſceſſus de domo uiri ſine iu-
dicio eccleſiæ imputantur ſibi ad culpam. c. ſignificaſti. de
diuor. propter quam culpā fructus dotis debent eſſe pęnes
uirum qui non tenetur de ipſis aliquid ſibi dare uel cōmuni
care extra domum ſuā: ut in d. c. ſignificaſti. cū ſi. quātūcūq;
igitur uerū eſſet uirū male uti ſubſtātia ſua & labi faculta-
tibus nō per hoc pōt dicta dña uirū deſerere & ei cohabi-
tare quæ ſeparatio quo ad thorū & cohabitationē ad dictā
cauſam non reperit in iure expreſſa. pręſuppoſito ergo q̄d
ſententia eſſet alias iuſta tn̄ poſtq̄ iudici conſtitit dictā do-
minam ſine iudicio eccleſiæ tanto tempore dimiſiſſe uirū
& taliter uixiſſe prout ex atteſtationibus plene liquet ini-
que pronuntiauit locum eſſe reſtitutioni dotis ipſi mulieri
quia imo penes ipſum maritū debet p̄ſiſtere & lucrari fru-
ctus & ipſam mouere debuit ut uirum ſuū redeat quod co-
gi poſſet per iudicē eccleſiaſticum poſtulante uiro per ſen
tētiam excōmunicationis ſubtractionis fructuū dicte do-
tis & ſi. & hoc in iure clariſsimum. ut d. c. ſignificaſti. & c.
porro. cū multis ſi. hoc autem index non conſiderauit ſed
2 excuſabilis eſt quia forte merus legiſta. † Ex his infert q̄d
ſi per ſententiam quæ tranſiuiſſet in rē iu. fuiſſet dos aſsi-
gnata uxori ex cauſa quod uir uergeret ad inopiam tamē
fructus inde perceptos mulier nō lucratur. ſed deberēt ſer-
uire oneribus matrimonij ſicut prius in tantum quod ſi ſe
ſubtrahat a cohabitatione uiri & debitis obſequijs matri-
monij ſine cauſa fructus ſpectant ad uirum non ad illā ſine
cā diuertentem ſequuntur quia dicta aſsignatio dicto caſu
nō operatur fere aliud niſi ut mulier ſit ſecura de dote ſua
nec noceat ſibi in hoc uiri infortunium. quo ad alia uero
debet utriuſque fortune eſſe particeps. l. ſi cum dotē. §. ſi au
tem in ſeuiſsimo. ff. ſolu. ma. dicta igitur aſsignatio poſſet
ut dixi ſibi prodeſſe quo ad dotis ſecuritatem non autē ad
impunitatem culpæ quam contrahit ſe temere a uiri obſe-
quijs ſubtrahendo. & hoc dixi cum ſententia tranſiuit in rē
iudi. ſed cum pendet appellatio ut in caſu noſtro uidet per
iudicem appellationis obuiandum temeritati mulieris ut
ſibi non impēdat debitū aſsignationis dotis poſtq̄ ut de-
bet ipſa nō impendit uiro. & de hoc ſibi per acta conſtet q̄
ſic infortunium ſine culpa erit cū culpa uxoris cōpenſetur
l. uiro atq; uxore. ſolu. ma. Ex quibus omnibus liquido cō-
cludendum uidetur quod uia executiua guarentigie uigo-
re ſtipulationis dotis reſtituende non cōpetierit neq; com
petat dicte dominæ uigore ſtatuti: ut in ſecunda ratione.
item quia egit ſine actione: ut in prima ratione. itē quod
inepte petierit ſic præciſe ſibi reſtitui: ut in tertia. itē q̄d
præſuppoſita culpa ſua nō potuerit agere ad reſtōnē præ-

dictam de qua culpa in deſcendendo ſine iudicio eccleſiæ
cũ cõſtet iudici per acta debuit ſibi audientiam denegare.
& per pñs dictus rationibus ponderatus uidetur quod offi-
cium iudicis appellationis ſit pronunciare dictam ſenten-
tiam pro uxore latam iniquam & iniuſtam. & ſic bene ap-
pellatum pro parte Io. bonis & male iudicatum maxime
quia per quatuor teſtes eſt plene probatũ dictũ nannè ſiue
Ioan. nõ male uti ſubſtantia ſua ſed diligẽter & ſolicite fa-
cere facta ſua & officium ſuũ habere honorificum in pala-
tio ſanctiſsimi dñi nři pape Io. unde ſacrilegij inſtar obti-
net talia obijcere illi quẽ apex tãte dignitatis dignũ & ido
neũ reputauit. l. j. de cri. ſac. Ad aliud aũt ꝙ dicit ſer Petrũ
ſubſtitutũ in procuratorẽ nõ potuiſſe appellare tanq̃ appel
lationis cã ſit diuerſa a prima: leuis eſt rñſio. nam actus ap
pellandi eſt dependens ꝯtiguus inſtantiæ primæ cauſæ li-
cet de proſecutione ſit dubium. c. non iniuſte. de procura.

CONSIL. CXX.

1 *Caſus omiſſus diſpoſitioni iuris communis eſt relinquendus.*
2 *Subſtitutiones due in eodem teſtamento reperte.*
3 *Filiorum appellatione ueniunt maſculi & fœmine.*
4 *Verba teſtatoris & cuiuslibet diſponentis referuntur ad intellectum iu ris communis.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir-
ginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amẽ.
1 † Pro clariori deciſione dubij de quo ſupra
in themate præmittendum eſt quod in ſubſti
tutionibus & regulariter in omnib' diſpoſi-
tionibus caſus in diſpoſitione omiſſus habetur pro omiſſo
& remanet diſpoſitioni iuris cõmunis. l. cõmodiſsime. de
lib. & poſt. & l. ſi cum dote. ff. ſo. ma. & c. ſuſceptum. de re-
2 ſcrip. lib. 6. † Ad propoſitum ergo in teſtamento ſunt duę
ſubſtitutiones. Prima quia omnibus filijs deſcendẽtibus ex
eis uel aliquo ipſorum filijs legitimis naturalibus ſuperſti-
tibus eo caſu dictos filios & per pñs nepotes eius ſibi hære
des inſtituit &c. & iſta ſubſtitutio non tangit caſum nřm
quia in eo non quæritur de ſucceſsione nepotum ſuperſti-
tum ipſis filijs deſcendentium: ſed de ſucceſsione & hære-
ditate nepotis. ſ. nico. mortui ſine filijs quo ad bona delata
ſibi ex hæreditate Philippi. aui ſui mediante perſona Ber-
nardi ſui patris in quo caſu iſte nepos. ſ. Nico. nõ reperitur
grauatus partem hæreditatis Philippi patri ſuo Bernardo
quæſitam reſtituere alijs nepotibus ex alijs filijs Philippi
ſuperſtitibus. ſtat ergo regula ſupradicta quod iſte tanquã
caſus omiſſus per prædictã ſubſtitutionẽ remanet diſpoſi
iuris cõis quo iure fratres & ſorores in hæreditate morien
tes ex eis cæteris tranſuerſalibus præſeruatur. C. de legi. hæ
red. aui. poſt fratres. Philippus. n. teſtator ſolummodo uo-
cat nepotes ſuperſtites ex filijs deſcẽdentes. de nepotibus
aũt deſcendentibus nihil in prædicta prima ſubſtitutione
diſpoſuit. & de iſto caſu nõ diſpoſito hic non quærimus ut
prædixi. Secũda ſubſtitutio fuit ꝙ in caſu in quo dicti eius
filij & filiorum filij oẽs decederẽt ſine filijs legitimis & na
turalibus ſibi hæredes inſtituit atq; ſecit fratres hæremitas
&c. per talia aũt uerba non apparent filij filiorum & nepo
tes Philippi de quibus quæritur inuicẽ ſubſtituti: quia non
diſpoſitiue ſed conditionaliter ſunt apprehẽſi quod eſt in
ꝯdõne non eſt in diſpoſitione. l. ex facto & etiam agitatũ.
de hær. inſti. & l. ſi quis ſub conditione. ſi quis om. cau. te. nã
ut in themate dicitur uidetur potius teſtator ius legitima-
rum hæreditatũ inter nepotes conſeruaſſe q̃ eos inuicem
oneraſſe per fideicõmiſſum: ut. l. poteſt. & l. uel ſingulis. ff.
de uulg. & pup. & eſt de iſta. q. gl. expreſſa uidelicet ꝙ per
prædictam formam ſubſtitutionis non inducaẽ fideicõ. de
talibus cõditionaliter nõiatis in l. Lucius. ff. de hær. inſtit. &
ibi per Bar. & Bal. facit cle. j. de præben. & c. ſi papa. de pri-
uile. lib. vj. ubi uerba narratiue non diſpoſitiue poſita non
inducunt diſpõnem. & ita eſt in caſu noſtro in quo teſtator
dixit in caſu quo oẽs filij & filiorũ filij oẽs decederent &c.
per quæ uerba de eis nihil diſpoſuit ſed de eis erga alios
uidelicet fratres hæremitas &c. Vlterius aduertendũ quod
in iſta materia inſtĩonis & ſubſtitutionis filiorũ & nepotũ
non differũt de iure maſculi a fœminis. l. maximum uitium
3 C. de libe. præte. † merito appellatione filiorũ ueniunt ma
ſculi & fœmine. l. ſi ita ſcriptum. de lega. ij. & l. ſi quis ita.
de teſt. tu. Cum ergo Philippus teſtator fecerit mentionẽ
in ſecunda ſubſtĩone de filijs & filiorũ appellatione ueniũt
etiam fœminę ut ſic in dubio qui uenirent ab inteſtato ad
ſucceſsionẽ uideanẽ apprehenſi in ſucceſsione etiã ex teſta
4 mento. ita. n. † uerba teſtatoris & cuiuſlibet diſponentis
ſunt referenda in dubio ad intellm̃ iuris cõis. c. cũm quæ de
reſcrip. & c. cũ dilectus. de ꝯſue. & l. quæro. §. inter locato-
rem. ff. loca. & maxime in caſu nřo in quo teſtator uoluit di
ſtinguere ſexum. i. maſculinum a fœminino expreſſe hoc
dixit in ſubſtĩone facta uxori ſuæ de filijs. ſubiunxit. n. filijs
dicte dñæ Nanne maſculis &c. ſuos & filios filiorũ ſim-
citer dixit filios quaſi iuxta intellectũ. l. maximum uitiũ. de
filijs maſculis & fœminis intellexerit quos ſecundum natu
ram lex pariter diligendos ſtatuit. Ex quibus concludo do
minam Dionoram & nanã ſororẽ Nico. eiuſdem utrinque
coniunctas præferendas in eius ſucceſsionẽ nepotibus di-
cti Philippi & alijs eius filijs ſuperſtitibus qui ad portio-
nem obuentam patri dicti Nico. de hęred. Phil. uigore ſub-
ſtitutionum de quibus ſupra nullatenus ueniunt per prædi-
cta ſuperius.

CONSIL. CXXI.

1 *Dominus caſtri an teneatur mercatoribus in caſtro depredatis quibus ſe curitatem promiſerat.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir
ginis glorioſæ Marię, & beati Antonij amẽ.
1 † Viſis pactis & cõuentionibus initis inter do
minum. L. dominũ caſtri portus ipſius & cir
cũſtantiarum ex una parte & dominos. A. B.
C. mercatores ex alia ſuper aſſecuratione mercantiarũ ſua
rum & ſubſecuta facti contingentia de inuaſione dicti ca-
ſtri depredatione mercantiarum dictorum A. B. C. & D.
in dicto caſtro exiſtentium & etiam in prædicto portu, du
bitatur & reuocatur in dubium utrum dictus dñs L. de di-
ctis depredationibus & robarijs & mercantiarum condu
ctarum tã in caſtro q̃ in portu dictia mercatoribus tenea-
tur. uiſo ut dixi tenore pactorum & cõuentionũ & ſi teneẽ
qualiter dicti mercatores probare debeant mercantias ita
conductas cum libri & quaderni in quibus dicte mercãtiæ
& res deſcripte erant ſint perditi & amiſsi in ipſa depreda
tione & rapina ac occupatione caſtri & mercantiarum &
rerum omnium. Chriſti igitur noie repetito uř proculdu-
bio ante oĩa dicendum & præmittendũ dictum. L. dñm ca
ſtri non excuſari nec ſe tueri poſſe de iure ꝯ dictos mercato
res ex eo ꝙ caſtrum ſuũ fuerit a galeis hoſtiliter expugna-
tũ & occupatũ quaſi iſte ſit caſus fortuitus. l. q̃ fortuitis. C.
de pig. act. l. cũ duobus. §. quidẽ. ff. ꝓ ſoc. & l. ſi merces. §. uis
maior. ff. loc. & l. in rebus. ff. commo. Cõtrarium tamen eſt
dicẽdum in caſu nřo primo quia ſuper hoc partes expreſ-
ſe conuenerunt. & idem. L. promiſit ſecuritatem per ciuita
tem comitatum & iuriſdictionẽ & ſubditis ut maxime tẽpo
re guerre & ſuſpitionis adhibeat diligẽtia in cuſtodiendo
terras portũ &c. Sed cũ in caſu de quo quæriẽ uigeat guer-
ra & inimicitia inter dictum. L. & dñm dictarum galearũ
expugnantium dictum caſtrum & portũ debuit idem. L. di
ligentius cuſtodire & etiam propter dictas inimicitias ca-
ſus fortuitus inde deſcendẽs & etiam ex mala cuſtodia im
putat ſibi ut. l. j. §. ſepe euenit. ff. depo. & l. ſi merces. §. cul-
pe. ff. loca. nã cũ ſciret ſe habere inimicitias & guerras de-
buit diligẽtius cuſtodire ut dicto. §. culpe. ideo de culpa ad
caſum fortuitũ ordinata teneẽ capitulo bona fides. extra
de depoſito. & l. ſi ut certo. §. interdum. ff. cõmo. & maxime
q̃a exoneratio dictarum mercantiarũ in dicto caſtro cuſto
diendarum & conſeruãdarum ſecure & tute fuit facta ad
utilitatem cõmodum & honorem dicti. L. domini dicti ca
ſtri ut patet ibi ad commodum mercatorũ & mercantiarũ
& ad boni factionẽ ciuitatis & comitatus ac ad augmentũ
introitus

introitus & gabellarum &c. gratia ergo dicti domini fuit initus iſte contractus ideo tenetur de omni culpa lata leui & leuiſsima: ut no. in dicta lege ſi ut certo. præſuppoſita ergo culpa præpoſitorum ad cuſtodiam dicti caſtri in eius occupatione & inuaſione etiam circũſcripto omni pacto de caſu piratarum tenetur.

CONSIL. CXXII.

1 *Locationes rerum eccleſiæ temporales an poſsint cõmutari in perpetuas.*
2 *Epiſcopus terrulas ſteriles & ruinoſas concedere poteſt ſine ſolennitate legali uel canonica.*
3 *Eccleſia contrahentem ſecum decipere uolens non auditur.*
4 *Conſenſus clericorum omiſſus a principio non reddit contractũ nullum.*

IN CHRISTI noie eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 † Ex narratis in facto liquet dictã cõceſsionem perpetuam ad renouãdum rei eccleſiaſtice ipſi eccleſiæ profuiſſe: Primo ex eo qđ ubi annuatim percipiebat de affictu quinque libras de hac conceſsione perpetua percipit ſeptem & ſic in quãtitate: itẽ pro temporali penſione .v. librarum qui poteſt ex tẽpore uariari & de facili minui propter ſterilitatem. & defectum conductorum quandoq;. modo per prædictum nouũ contractum percipit canonem perpetuum nõ de facili minuendum propter ſterilitatem uel aliter iuxta not. in l. j. C. de iure emphy. & extra eo. ti. c. propter. & pro tanto uolũt iura quod in conceſsione perpetua minuatur. vj. pars ſolitẽ pẽſionis uidelicet propter onera grauiora & pericula quæ ſuſtinet emphy. perpetua quam locatio temporalis. x. q. ij. c. perpetua. & c. ſi quas roinas. ubi in rebus ruinoſis & ſterilibus quæ de nouo dantur in emphyteoſim debet minui. Tertio ex iſtis patet euidens utilitas eccleſiæ in caſu noſtro in quo debebat minui ſolita penſio in ſexta uel in tertia & fuit aucta quaſi in tertia parte ultra & perpetuo. Ex hoc ergo capite leſionis nõ poteſt peti reſtitutio huius conceſsionis primæ. † Similiter nec uidetur poſſe reſcindi ex capite ſolennitatis omiſſę quia tales terrulę ſteriles & ruinoſę põt concedi per epiſcopum ſine ſolennitate canonica uel legali. c. terrulas. xij. q. ij. præſuppoſita aũt ut præponitur qualitate huius terræ & domus ruinoſę ſatis poterat dici terrula & exigua & eccleſiæ minus utilis. Præterea præſuppoſito quod poſsit iſte contractus dici nullus eſſe rõne ſolẽnitatis omiſſe: tamen probabiliter dici põt quod ſecundus qui hanc cũ alia permutauerit non poteſt de illa nullitate obijcere uel ſe iueri antequam hoc per ſententiam declaretur. Nam hoc eſt regulare quod ſi ſecunda conceſsio uel cõtractus eſt celebratus ab eadẽ perſona uere uel ficte talis perſona non poteſt propria autoritate reſcindere factum ſuũ uel ſui prædeceſſoris niſi prius adito ſuper hoc iudice. c. diuerſis fallacijs. de cle. coniug. facit. c. cum ſm leges. de hæreticis eſſe iudex in facto proprio contra. l. j. C. ne quis i ſua cauſa facit. c. inter dilectos. de exceſ. prælat. Et maxime in caſu noſtro in quo fuit in utroque cõtractu tam primo perpetuæ conceſsionis quam ſecundo permutationis adhibita autoritas & conſenſus ſuperioris. in ſecunda enim aut. uidetur ſuperior circumuentus poſtquã de priori in fauorem alterius inter poſita nullam fecit mentionem. eſt igitur ipſo iure nulla. c. cum olim. de reg. iur. & quod no. Bar. in. l. j. ff. de confeſ. nulla enim eſt intentio iudicis præiudicare alicui non citato in iure ſuo & pſertim in poſſeſsione ut not. in cap. quoniam frequentar. §. quod ſi ſuper ut lite non conteſt. Item cum proponatur in themate q̃ interim meliorauit & uetuſtam terram reduxerit ad culturam & domum ruinoſam ad bonum ſtatum patientibus rectore & patrono laico propter autoritatem iudicis quæ interceſsit & talem patientiam ũr purgatus defectus ſolẽnitatis omiſſe. Si quis interueniſſet ar. l. ſi filius. C. de peti. hære. & l. v. C. de acquir. hær. & uidet etiam talis autoritas excuſare dictũ laicum a mala fide. l. iuſte poſsidet. ff. de acqui. poſ. præſertim q̃ ipſe poterat probabiliter ignorare dictam eccleſiã hĩc patronum laicum. l. ſi. ff. pro ſuo. rõne ergo iuſti. ti. & bonæ fidei deberet recuperare meliorationes ſuas & lucrari interim fructus & retinere dictã rem pro prædictis recuperandis. facit quod no. in. l. ex diuerſo. & l. in fundo. de rei uen.
3 † nec eccleſia uolens iſta lucrari & ſic decipere contrahentem ſecum uidetur audienda in ſuis etiam contractibus non ſolũ q̃ licet ſed quod honeſtum eſt ſe qui debet in l. in conuentionibus. ff. de reg. iur. eſſet autem inhoneſtas maxima uelle lucrari labores impenſos per contrahẽtem in re ſua ſecum ſterili & uetuſta. ad hoc. c. ad noſtram de reb. eccle. nõ alie. & l. ij. C. de ali. & pa. ubi debẽt agricultores operas ſuas dediſſe culture. præterea iſta ſolennitas quod patronus conſentiat in alienatione rei eccleſiaſtice non reperitur in canone ſine excep. xij. q. ij. & illa ſolum requiritur & in terrulis quæ habetur in cap. ibi ſeq. terrulas. Ex quibus omnibus concludo eccleſiam uel rectorẽ & multominus iſtum laicum permutantem audiri non debere: ſed dictum primum laicum cui facta eſt conceſsio potiorem in iure & in ſua poſſeſsione non inquietandum rationibus ſupradictis. Circa conſenſum patroni laici ad cõmodandum uel nõ in contractibus emphyteoticis uel alijs alienationibus rerũ eccleſiarum credo de iure dicendum quod dixi uidelicet hoc non eſſe cautum lege uel canone. nec. l. iubemus. in ſi. C. de ſacroſan. eccle. hoc dicit ſed ſolũ dicitur iuratorium his quorum intereſt ex eo contractu nil ad leſionem diuine domus effici. nam intelligitur ille tex. de clericis eccleſiæ quorũ intereſt de præſenti res eccleſiæ nõ alienari. patroni aũt intereſſe non debet conſiderari nec præſumi ſicut nec aduerſa fortuna. l. inter ſtipulantẽ. §. ſacram. de uerbo. obli. præterea alia loquuni de conſenſu clericorũ non patroni laici: aut. hoc ius porrectum. canonizata. x. q. ij. & c. ſententiæ excõi. xij. q. ij. item ius patroni eſt limitatum ſolum ad actũ præſentationis & etiam opponẽdi ſe ſi res eccleſiæ diſsipentur & ſine cauſa diſtrahantur. ad hoc quod no. Inno. i rub. de iure pa. & c. nobis. eo. ti. ſed q̃ intererit in tractatu & ſolennitatibus alijs adhibendis in alienatione rerum eccleſiæ nullo iure cauetur ut dixi. præterea illa ſolẽnitas dicte. l. iubemus iurantibus his &c. ſicut aliæ quam plures alijs legibus introducte ſunt ſublate & ſolũ ſeruanda ſolennitas. c. ſententiæ excommuni. ut no. Ioan. an. & Io. mo. & cõmuniter omnes in c. j. de re. ec. non alie. li. vj.
4 † Vltimo aduertendum quod ſolennitas iſta & conſenſus clericorum omiſſa a principio non reddit contractum ipſo iure nullum quod patet quia ſuperueniẽs ex poſt facto firmat contractum primo factum ut no. Io. mo. in d. c. j. de re. non alie. & hoc non eſſet ſi requireretur ad ſolẽnitatem: ut not. in cap. quanquam. de uſur. lib. vj. in nouel. & hinc eſt quod ſubſequens taciturnitas confirmat illam inualiditatem conſenſus prætermiſſi: cap. j. & ij. de his quæ ſi. a prælat. & cap. continebatur. de his quæ ſi. a ma. par. ca. Ex quo ſuperius in conſilio concluſi quod præſuppoſito conſenſu hunc fuiſſe a prio. neceſſarium uel etiam aliorum clericorum tamen poſtquam ſciuerunt & tacuerunt, taciturnitas quo ad hoc habetur pro cõſenſu. & hoc no. glo. expreſſe in d. cap. ſententiæ excommuni. & per iſta ſatis arbitror ſatisfactum huic dubio & per dicta in conſilio. uerſũ. Item cum proponatur in themate.

CONSIL. CXXIII.

1 *Laudum latum uigore compromiſsi facti nomine abſentis & poſtea ratificantis omnia geſta an ualeat.*
2 *Ratihabitio ſubſequens quando firmet actus nullos præcedentes.*
3 *Iudicium coram non ſuo iudice habitum conſenſu partium ſubſequenti non firmatur.*
4 *Negotia aliena gerenda procuranda & adminiſtranda ſine mandato ſuſcipere quis poteſt.*
5 *Geſtio qualibet ſine mandato a principio deficit ex defectu poteſtatis.*
6 *Compromiſſum contractus dicitur & laudum ſubſequens tranſactio quædam.*
7 *Contractus & iudiciũ fauore minorum non dicuntur nulla.*
8 *Pugitamũ dõ dum uice capi poteſt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir
ginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amé.
1 † Vnus ex procurato.baldaſar compromiſit
cum quodam tertio compromittēte vice &
nomine dñi gorutij minoris. xxv. an. a quo
nullum hēbat mandatū in duos tanquā arbitros & arbitra
tores de omnibus qōnibus &c.qui arbitratores per eorum
arbitramentū & laudum cōdemnarunt dictū Baldaſ. dicto
dño gorutio in certa quātitate pecunię quod compromiſ-
ſum ſuo nomine factū & laudū inde proſecutum dñs go-
rutius poſtea approbauit & emologauit & petijt execu-
tionem dicti laudi ꝯ dictū Baldaſa.tanquā ꝯ ſuſpectū & fu
gitiuū & ſic iudex receptis teſtibus ſuper ſuſpicione fuge
die dñico dicto tñ baldaſa.non citato eum capi fecit & car
cerari dicto die dñico quæ captura & carcera. dicit nulla
& reuocari debere rationibus.ī.ſcrip. Primo quia procu.
dicti Baldaſ.non potuit cōpromittere cū illo tertio cōpro
mittente noie dñi gorutij a quo nullum hēbat mandatum
nec dñs gorutius potuit dictum laudū ratificare ſiue emo-
logare . Secundo quia dicit dicta captura nulla & ꝓceſſus
ſitr ſuper fuga:quia agitata parte nō citata & die feriata in
honorem Dei & non ex noua cā ſuppoſitionis ſuperueniē
tis poſt dictum compromiſſum & laudū ac ēt facta & lau-
do inualido ſiue nullo prout ſuper his & alijs plene & ſub-
tiliter allegatum reperio in actis & proceſſu habito ſuper
fuga prædicta ac ꝯ ſtatutū pluribus facientibus in fauorem
dict.Baldaſar.carcerati & ēt allegationibus in oppoſitum
quibus omnibus plene uiſis & mature diſcuſsis quid de iu
re dicendū & concludendū & bñ diſcutien.ē. & ſuper pri-
mo dubio allegantur multa ꝙ dñs Gorutius non potuerit
dictū cōpromiſſum ſuo noie factū a nō hñte ab eo manda-
tū ratificare nec laudū ex eo ſecutū emologare allegantur
plura.primo ꝙ procu. Baldaſar nō habebat mādatū cōpro
mittendi cū dño Go.igit nullū eſt laudū & ꝯpromiſſum.l.
diligēter.ff.māda.& c.dilecta.de reſcrip.Scđo q̃a dñs Go.
nō ꝯpromiſit nec alius ab eo hñs mādatū ergo arbitrato-
res ſuꝑ iurib⁹dñi Go.nō potuerūt laudare propter defectū
ꝓtātis arbitrorum quæ poteſtas dēt in eis & in alijs q̃buſ-
cunque attendi.l.diligenter.& c.cū in iure.de offic. dele.&
c.piſanis.de reſt.ſpo.facit.l.ſi q̃ram⁹. de teſt.l.q̃dā referūt.
de iure codi.præſuppoſita igitur nullitate laudi & cōpro-
miſsi liquido infertur ꝙ ratihabitio dñi Go. non potuit fir
mare ꝙ a principio fuit funditus nullum.l.qui in aliena.in
prin.ff.de acqui.hær.&.l.ſeruo inuito.in princ.ad treb. fa-
cit quod no.in.l.ij.C.cōia utri.iudi.per doct.& no.Bart.in
l.& quia.ff.de iur. omn.iu.&.l.adoptio non iure facta.ff.de
adop.Et ꝯfirmat hoc allegās & tradens q̃dā doctrinā & re
2 gulam generalē ꝙ ſiue nullitas cauſetur ex defectu pſone
actū nullum gerētis ſiue ex defectu rei in diſpoſitione de-
ducte ſiue ex defectu conſenſus a prin. requiſiti in actu nū-
quam ratihabitio ſubſequēs firmat illos actus & geſta nec
purgat uitiū nullitatis ut probant per ordi.in.l.non dubiū
C.de legi.&.l.uſufru.de ſtip.ſer.&.l.ſi conſtat.de appel. &
l.paulus.de ſta.ho.& no.in fi.in l.fi.§.neceſsitatem . de bo.
quæ li.Tertio adducit ſimilia. Primo de illo q̃ iuriſ. exer-
cuit in territorio alieno noie proprij iudicis, Nā non pōt
proprius iudex illius geſta ſententiam & proceſſum ratifi
care : ut no.in c.prudentiam de offi.deleg.Scđo de ſnia la-
ta a duobus ex tribus iudicibus ut non poſsit a tertio ratifi
cari.l.inſtar.C.de iure fiſci.& in ſpe.de arbi.§.fi.uer.ſed po
ne.Tertio adducit no.in l.j.C.ubi de cri. agi oportet. ubi
3 † iudicium habitū coram nō ſuo iudice non pōt ſubſequen
ti cōſenſu partium cōfirmari : q̃a iuridi.defectus a princi-
pio & ſolēnia quę fuerunt nulla nō pñt ſuppleri ꝑ partium
cōſenſum:ut eſt tex.in.l.obſeruare.§.fi.de offi.proc. & leg.
quod no.in l.j.C.qui pro ſua iuriſ. Iſta præmiſſa quadam
eius diſtinctione ad propoſitū applicata cōcludit in iſto pri
mo dubio quod laudum huius arbitratoris ex defectu po-
teſtatis ſue a principio funditus fuit nullū:& per ꝯñs nō po
tuit neque pōt ratihabitione dñi Go.ꝯfirmari ad.l.non eo
minus.C.de ꝓc.& ad l.licet.ff.de iudi.& ad.l.iulia.§ falſus.
rem ra.ha.in omnibus.n.iuribus fuit habilitas & ptās in iu-
dice ꝓnūciante.in caſu uero nřo fuit funditus inhabilitas
ī perſona arbitratoris eo mō rñ.ad no.in.l.ſi mater.§.hoc
iure.ff.de excep.rei iudi.& breuiter totū fundamētū ſuum
ad cōcludendū pro iſta parte ꝙ laudū fuerit & ſic nullum
cōſiſtit in iſto defectu ptātis arbitratoris præſuppoſito nul
la ſit emologatio. Iſta licet ſubtilia & uera ī caſibus ſuis tñ
noſtrum propoſitū & dubium de quo q̃ritur non attingūt
Probabo igit primo totū ꝯtrarium.ſ.quod dñs Go. potue-
rit dictum laudū ratificare . Secundo ad rōnes & iura alle-
4 gata ſuperius in ꝯtrarium reſpondeo. † Quo ad primū &
pro eius declaratione ꝑmitto regulā generalē in materia
negotiorum geſtorū ſine mandato permiſſum eſt a iure ſu
ſcipere negotia aliena ꝓcuranda & adminiſtranda & pro-
dite ſunt hinc inde actiones pro adminiſtratis geſtis & ne-
glectis inter dñm & uxorem ut patet in l.j.& per totū.ff.de
neg.geſtis & etiā ꝯhentē cū geſtore ſecuta ratihabitione ī
qua q̃dē ratihabitione tradit regula qđ retrotrahit & a mā
dato cōparat c.rati.de reg.iur.lib.vj. Ex qua regula patet
quod oē negotiū quod pōt ad me pertinere noīe meo ge-
ſtū poſſum ratificare.& ita eſt in caſu nřo ī quo iſte tertius
ꝯpromiſit uice & noie dñi Gorrij & ſupplicibus ad eū per
tinētibus & ita laudū ſubſecūtū eſt.Si ergo dictus dñs Go.
poſtea ratū habet pro ſuo noie ꝙ geſtum eſt nō uideo re-
gulam repuguātē ꝙ iſta ratihabitio nō equiparet mandato
iuxta regulā ſupra dictam.Non ob.ꝙ a principio ex defe-
ctu poteſtatis arbitrator in factis dñi Go.nō habuerit ptātē
q̃a hoc fateor ante ratihabitionē uidelicet qđ actus a prin-
cipio deficiat in ptātē reſpectu dñi cuius negotia gerunt.
& ideo ante ratihabitionē non parat a dño ꝑiudiciū ſed pa
rat ſecuta ratihabitione perinde ē ac ſi fuiſſet geſtū cū mā-
dato:ut.d.l.rati.& miror qđ tātus doc. ita ſubtiliter allega-
5 uit & in hac uulgari allegatione defecerit.† oīs.n.geſtio ſi-
ne mādato deficit a principio ex defectu ptātis ſed ratiha-
bitione ſecuta dñs ratū habēs ad ſe illud negotiū tanq̃ ſuū
& de eius mādato geſtū trahit & eſt hoc clarū in oī mate-
ria ut in ꝯctibus delictis ſpūalibus iudicijs & ſimilibus ut
patet in toto tit.de neg.ge.c.his q̃.de homi.l.vj.c.mulieris.
de ſen.excōmu.l.iij.§.j.ff.de ui & ui arma. & c. lugdunēſis.
9.q.ij.& c.j.cū ibi no. Præterea defectus ptātis arbitrādi in
ꝑiudicium dñi cauſat ſolū a defectu ꝯſenſus ipſius dñi ſecu
to ergo ꝯſenſu ipſius dñi vř fuiſſe geſtū a princ.de mādato
ſuo l.ſi.C.ad mace.Et patet hoc ī iudicio & ſnia habitis cū
falſo ꝓc.nā ſecuta ratihabitione dñi ꝯfirmat illud iudicio
& ſnia:ut.l.iij.§.falſus.ff.rem ra.ha.& l.licet.ff.de iudic. &
no.in d.§.hoc iure.& tñ in illis caſib⁹ iudiciū & ſnia ꝯ dñm
nō habebit effectū ex defectu ptātis ꝓnūciantis q̃ abſentē
nō citatū & inauditū nō potuit ꝯdēnare uel abſoluere.l.ea
q̃.C.qūo & qñ iud.& c.j.de cā poſ.& proprie. bñ cū ꝯſide-
rato principio ita ꝯ dñm abſentē eſt iuris dicta ptās iudici
ſicut arbitratori.ſecuta ergo ratihabitione quare magis iu-
dicium & ſnia ꝯualeſcāt q̃ cōpromiſſum & laudū non eſt
rō diuerſitatis & hoc bene ꝯſiderauit egregius aduocatus
dñi Go.qui ad ſupradicta in ꝯrium allegata breuiſsime re
ſpondens dicit ꝙ loquunt de actu ſimplr nullo & nō noie
alterius celebrato ut eſt in caſu nřo in quo actus nō pōt di-
ci nullus a prin.ſed collatus & pēdēs de uolūtate & ꝯſenſu
ꝯpromittentiū ex ratificatione uel reprobatione. & aliud
eſt pēdere aliud nullū eē.l.illa inſtō.ff.de hær.inſt.& l.Pō-
ponius ſcribit ſi negotiū.ff.de neg.geſt.facit.c.fraternita-
6 tis.in fi.de fri. † Itē ꝯpromiſſum eſt ꝯctus & laudum ſubſe
quēs eſt q̃dā tranſactio.in aut.ut diffe.iu.poſt princ. ſicut.n.
alij ꝯctus pñt celebrari noie alieno & ſecuta ratihabitione
ſortiunt plenū effectū ſicut quælibet diſpō ut ſuperius di-
ctū eſt. Vlterius allegat nullitas ꝯpromiſsi q̃a ex parte Bal-
daſa.interuenit efficax hypotheca pro obſeruātia laudi. ex
parte aūt dñi Go.hypotheca fuit nulla ſine iudicis decreto
l.lex quæ tutoris.C.de admini.tuto. & ſic ea rōne ꝙ claudi
cet fuerit ꝯpromiſſum nullū.l.ſi de meis . cum ſi.ff.de arbi.
Ad hoc rñdeo ꝙ lex ſi de meis . & ſi.non loquunt de clau-
dicatione hypothece uel alterius.acceſſorij ſed de ipſa ſub
ſtātia cōpromiſsi.iſta.n.acceſſoria non corrumpunt princi
palē ꝯctum ſi alias ſit de ſe efficax & ualidus.ar.l.ex pupil-
laris

7 lari.ff.de uul.& pup.&.c.j.de conſ.ec.uel alia.li.vj. † præterea contractus & iudicia non poſſunt dici nulla fauore minorũ:ut.l.nõ eo minus.C.de pcu. & inſtit. de auct.tu. poſt prin. Et iſtis liquido concludit in iſto primo dubio qđ cõpromiſſum & laudum ſupra dictum potuerũt ratificari & emologari per dñm Go.poſtq̃ ſuo nomine celebrata fuerint. Ad id obijcit quod procu. Baldaſar nõ habuit mandatum cõpromittendi cum dño Gorutio aliter nõ rñdeo qa in facto præſupponit ɔ̃rium ꝙ mandatũ extenditur etiã ad cõpromiſſum cũ dño Go.faciendum. Venio ad ſcđm principalẽ articulum de captura & carceratione quæ dicit nulla quia nõ p̃miſſa citatione facta fuit & proceſſus ſit habitus ſuper ea eſt nullus. & qa facta die feriata in honorem dei. Ad iſta breuiſsime reſpondet quod iſta & ſi.in quibus poſſet ius alterius perire per obſeruãtiam iudiciarij ordinis talis ordo debet omitti & procedi extraordinario mõ
8 ut ſic res de qua agit in tuto ſit & hinc eſt quod † fugitiuus die dñico capi põt: ut no. in.d.l.dies feſtos.C.de fer. facit c.fi.de iudi.& c.j.& c.licet.de ferijs.cũ.n.debitor fugitiuus autoritate propria capi poſsit.l.prætor.§.ſi debitorẽ.ff.de his qui in frau.cre.multo urbanius iudice imminente & circũſcripta citatione:arg.l.ſi ob cãm.de euic. periculũ fugæ. ideo ſufficit abſq; ipſa ſommaria cognitione adhibenda p iudicẽ.ut ſic eius præſentia illius abſentia ſuppleatur iſto caſu ſicut in multis alijs.l.properandum.§.ſi aũt.C.de iudi. nec ſtat uea q̃ tradunt ſolẽnitatẽ in citationibus & examinationibus teſtium debent intelligi in iſto caſu fugę in quo iuris cõis ſolennia relaxãtur ut dixi ergo ſtatutaria.ar.l.ij. C.de noxa.& l.fi.§.in cõputatione.de iure deli.in caſu aũt iſto iudex ſummariam cognitionem adhibuit ſuper iſta ſuſpitione fugę quã ſuperueniſſe poſt ɔ̃ctum delictum & laudum deductũ & probatum eſt in illa ſummaria cognitione quod ſufficit ad iuſtificandum dictam capturam & carcerationem quã concludo ualidam de iure & fundatam ſuper uero delicto deſcendente ex laudo firmo & ualido ſupradictis iuribus & rationibus.

CONSIL. CXXIIII.

1 *Papa an poſſit diſpenſare ad receptionem ordinum cum eo qui cognouit uxorem ſciens eam commiſiſſe adulterium.*
2 *Bigamia duplex uera ſcilicet & interpretatiua.*
3 *Papa diſpenſans cum hæretico non facit contra apoſtoli autoritatem.*

IN CHRISTI noĩe eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 † Circa bigamos non promouendos ad ſacros ordines multi canones editi ſunt qui ſimiliter prohibent eis executionem ſuſpectorum ordinum ante bigamiam.xxv.di.primũ.&.34.di.c.fraternitatis. & c.præcipimus. & c.ſi cuius uxorẽ.& c.ſi laici. & c.ſi quis uiduam. Et aduertẽdum quod iſta irregularitas ex bigamia proueniens licet trahat ordinẽ ab apoſtolo,tñ per interpretationem ſacrorum canonum dicta autoritas apſi ampliatur & declaratur & quandoq; contra ipſam ex cauſis legitimis diſpenſatur: ut c.lector.34.diſt.& no.25.
2 q.j.c.ſunt quidam.& † hinc eſt quod cõſtõnes canonice diſtinguunt inter bigamum uere & interpretatiue ut ſic facilius diſpenſetur cum bigamo interpretatiuo quam cum uero.c.a nobis.& c.debitum de biga. & ſic ratio diuerſitatis quia bigamia interpretatiua eſt inducta per conſtitutiones eccleſiaſticas canonicas uel cõcilia.uera autem eſt inducta ab apoſtolo: ut d.cap.j.& ea.di.acutius & c. deinde. facilius igitur papa poteſt ſubuertere conſtitutiones eccleſiaſticas uidelicet ſola uoluntate.c.j.de conſtit. lib.vj.quã ordinationes apoſtoli. facit quod no.in c. de multa.de præben.in nouel. Ad propoſitum igitur conſiderandum eſt in caſu noſtro quod iſte cognoſcendo uxorem poſtquam ſuggeſtum ſibi fuerat adulterium commiſiſſe nõ poteſt ex hac cauſa cẽſeri bigamus uere ſiue de illo de quo loquitur apoſtolus qui apoſtolus intellexit de illo qui contraxit cũ uidua uel cum duabus ſucceſsiue. ut patet & colligi põt ex præalle.c.primum.c.acutius.& ca. deinde.& 33.di.uidua: iſte autem qui cognouit uxorẽ poſt adulterium ab ea cõmiſſum ordinari prohibetur non ex eo quod carnẽ ſuã in plures diuiſit. nec ex eo quod corruptã acceperit in uxorẽ ſed eo quod conſtitutio canonica ſic dicta: ut d.c.ſi cuius
3 uxorem.& c.ſi laici. † Et ideo ſicũ iſto hęretico dominus nr̃ papa Ioannes duxerit diſpenſandum non põt dici diſpenſaſſe ɔ̃ apoſtolum ſed ɔ̃ canones uel concilia quos põt ut dixi corrigere & tollere pro libito uoluntatis: ut d.ca.j. item ex cauſa poſſet etiam cum uere bigamo diſpẽſare cũ papa in hoc ſit ſupra apl̃m autoritate & poteſtate: quia in terris dei uice fungitur & ab eo eſt eius ptãs.c.inter corporalia.de tranſla.& c.nouit.de iudi.& c.ſacroſan.22.diſt.& no.in d.c.ſunt quidam. unde etiam & ex cohabitatione & copula cum uxore poſtea fornicare habuit uirginẽ a principio contrahente ueram bigamiam tñ iuſta eſſet cauſa diſpenſandi cum iſto hæretico qui ea ſublata de medio deſiderat ad ſacros ordines promouere cum ad hanc nõ peruenerit culpa ſua: ideo facilius ſuccurrendum ei qui a principio non peccauit nec etiam poſtea cognoſcendo uxorẽ licet adulteram.c.quemadmodum.de iureiuran.& quod habetur in d.c.ſi cuiuſlibet.ut dixi.& credo bene ꝙ iſta bigamia hæretici non deſcendat ex prohibitione apoſtoli ſed ſolum ex concilijs & canonibus.facit quod no.Archi.in d.c.lector.& c.j.de biga.lib.vj.& alleg. Archi. beatum Thoſnam ſuper quarto ſentẽtiarum di.22.q.ulti.ubi dicit quod bigamie non eſt adiuncta irregularitas quæ proueniat de iure naturali ſed poſitiuo.& per conſequens Papa põt etiã tollere & mutare: ut d.cap.j.& c.propoſuit.de conceſ.præben. Cum iſto hæretico ſic etiam iuſta cã diſpenſandi quia de dicto adulterio uxoris nõ habet certitudinem niſi quia ſic aſſeritur inter multos. ſed tex.præalleg.qui eum reddũt inhabiles ad ordines exigunt quod euidenter probet adulterium uel quod fuerit deprehenſa in adulterio: ut d.ca.ſi cuius uxorem.& c.ſi laici. Ex quibus concludo dominũ noſtrum papam poſſe cum iſto diſpenſare & quod ſubſit cauſa diſpenſandi ut dixit & etiam quia pro bono conſcientię hoc petit cum recipiendo ordines ſine dicta diſpenſatione nõ crederet poſſe probari dictum adulterium uxo. facilius igitur ſponte & pro bono conſcientiæ confitenti eſt condeſcendendũ.facit.c.quicũq;.l.di.& c.ſignificaſti.de homi.

CONSIL. CXXV.

1 *Pater recipiens emphyteoſim eccleſiaſticam pro ſe & filijs an etiam pro filiabus recipere dicatur.*
2 *Inſtitutio in re certa ad quotam reſtringitur.*
3 *Statuta a iure communi exorbitantia ad caſum in eis non expreſſum non trahitur.*
4 *Bona emphyteotica eccleſiarum laicis conceſſa ſecundum ius commune non regulantur.*
5 *Pater in ſtipulatione concepta pro ſe & filijs in dubio cenſetur uoluiſſe prouidere filijs & heredibus.*
6 *Conuentiones intellectum recipiunt a ſtatutis & conſuetudine.*
7 *Pater pro ſe & filijs ſtipulatur ordine ſucceſſiuo.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
1 † Viſis & diligẽter ruminatis actis & actitatis in cauſa uertente inter dominas.L.&.B. ex una parte agentes & Petrum filium quondam Dominici fornarij & tutoris eius ex alia ſe defendentem ſuper certis bonis emphyteoticis quæ ſint partes domini iudicis de cauſa cognoſcentis conſilium iuri conſonum quæritur. & quia in prædicta cauſa & dubij cõtraria conſilia excellentium doc. quos non nomino emanauerunt. iccirco ut contrarium conſulenti eius quod ſentio & ſuis allegationibus ſubtilius ſatisfaciam eas primo ſuccincte referam & deinde contrarium concludam concluſionẽ meã iuribus & rõnibus corroborando & poſtremo rõnibus adductis in ɔ̃rium rñdendo. Reuertor ad primum

uidelicet ut referã rõnes quibus mouetur idem doctor excellens consulere io fauore dictarum dñarum & inter alias illa potiſſima & fundamentalis eſt quod Petrus fornarius pater dictarũ.L.&.B.recepit dictas res de qnibus agitur i emphyteoſim a quodã monaſterio pro ſe & ſuis liberis ac pro uno ſucceſſore. licet ergo idẽ Pe.faciẽs teſtm̃ inſtitue rit eas i certis q̃titatibus pro dotibus & filios maſculos hę redes uſes in oibus alijs boois ſuis tñ in iſtis bonis emphyteoticis eccleſiaſticis dicte filiæ fœmine debent uenire pro uirili portione una cũ maſculis quod ſic probat Petrus fornatius recipit dictas res in emphyteoſim pro ſe & liberis ſimplr non ſub noie hæredum.ergo iſta booa æqualiter ad liberos deferuntur vř cõtractus ex ſtipulatione paterna nõ iure hæreditario.unde filij ſiue liberi etiã nõ hæredes uigore ꝯtractus ad talia emphyteotica illo caſu admittunť.l.iureiuran.§.ſi liberi.ff.de bo.li.ubi ita tenet Bar.cũ.n.ſub naturali uocabulo liberorũ ſtipulatus fuerit liquido apparet quod eis ut filijs ſtipulari uoluerit etiam nõ hæredibus: ut no.Bar.in l.quod dicitur.de uer.ob. Nam ſi ut hæredibus ſtipolari uo luiſſet fuiſſet ſibi facile exprimere i ꝯtractu. argu.eatra de deci.c.ad audiẽtiam.&.l.j.in ſi.de cadu.tol. hoc idẽ fortificat ex eo quod in ſtip.dictũ fuit pro ſe.& liberis & uoo ſucceſſore apparet quod uoluit diuerſimode ſtipolari in perſonã liberorũ & alterius ſucceſſoris: qa iſta copula &, ſolet diuerſa coniungere non eadẽ: ut no.ff.de iur. & ſac.igno.in rub.ꝯcludent per iſtam rõnem pro prędictis dñabus ut ueniant pro uirili cũ maſculis: qa appellatiooe liberorũ tam maſculi quàm fœmine ꝯtinentur.l.liberorũ .ff.de uerbo.ſignifi.& maximẽ io eccleſiaſtica emphyteoſi in aut.de rebus eccle.nõ alie.§.emphyteo. & etiã ſi nõ ſint hæredes:ut in.d.§.ubi uerbũ hæredes eaponiť.l.filius & oe pos.

2 † Secundo præſuppoſito ꝙ non uenirent niſi ut hæredes petri patris earũ ex teſtõ licet in certis quãtitatibus in ſtitute quia talis inſtitutio io re certa reſtringitur ad quoram.& in ꝯcernentibus fauorẽ filiorũ ſic inſtitutorum debeant reputari ut hæredes licet alij ſint vẽr inſtituti: ut no: io.l.quoties.C.de hęr.per doc. Tertio principaliter multũ inſtat & laborat in reſpondendo ſtatuta ciuitatis Rauennę & ꝯſuetudini ibi uigenti. Nam eſt nouũ ſtatutum ſub rubrica de ſucceſsione filiorũ in bonis parentũ abinteſta. decedentinm quo ſimplr cauetur quod filiæ nõ ſuccedant in bo ois patris uel matris eatantibus maſculis ſolum dictis filiabus legitima ſalua. Alio ſtatuto cauet quod mulieres dotate uel oõ dotate nõ ſuccedant io emphy. & liuellarijs niſi poſſent ſuccedere abinteſta.in alijs bonis defuncti ineſt ſecundum formã ſtatuti Rauennæ & niſi prout teſtator uoluerit.Ex quibus ſtatutis uidentur dicte dñæ excludi.& ita ad earum eacluſionẽ à dictis emphyteoticis allegant. Sed præfatus doctor eximius multipliciter rñdet.Primo quod dicta ſtatura cũ ſint laicorũ non extendunt ſe ad bona eccleſiaſtica ut ſunt iura uulgaria.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de cõ ſtit.&.c.ſi.de rebus eccle.non alie.Secundo quia ſtatuta iſta debent intelligi & ſic etiam ꝯſuetudo prædicta qua aecluduntur a ſucceſsione & ſic a bonis patrimonialibus quę deferunt iure vřis ſucceſsionis ab inte.quod patet ex illis uer bis non ſuccedat in bonis pa. &c. non poteſt excludi eas à iure particulari quod defertur iure ꝯtractus nominati ſub nomine ſanguinis & coniunctionis naturalis ſub noie hęredis.iſta.n.debetur iure ſanguinis regulata aliter q̃. ſucceſſio in bonis.l.diuus.ff.de ſep.uio.l.ſi patroni. ad treb.l.per hær.§.ij.ff.de acquir.hęr.cũ ſi.& no.Bar.in.d.§ ſi liberi. & Bald.in aut.ſi quas ruinas.C.de ſac.ſan.eccle. Tertio quia dicta ſtatuta excludunt filias abioteſtato ſed nõ ſumus in cauſa teſtati ꝙ pater ipſarũ fecit teſtamentum ut dixi ergo ſumus extra caſum ſtatutorum & cõſuetudinis: & per ꝯñs noo debet extendi ſtatutum ad hunc caſum in ſtatutis non comprehenſum.l.quicquid aſtringende. de uerb.oblig. & maaime quia multum eaorbitat à iure communi quia diffe rentiam inter maſculos & fœminas multum deteſtetur in .l.maaimum uitiom.C.de lib. præte. & corrigit etiam ius cõmnoe inquãtum ad emphyteoſim eccleſiæ maſculos &

3 fœminas pariter admittit ut.d.§.licentiam. † cum ergo dicta ſtatora exorbitent a iure cõi geoerali & ſpeciali nõ debent trahi ut diai ad caſum in eis nõ expreſſum.l.ꝙ uero ꝙ ff.de legl.c.io argumentum.de reg.iur.lib.6.nec in caſibus diuerſis argumus de uno ad reliquũ.l.ſi maritus.C.de dona.inter uir.&uxo.& l.ſi.C.de calu. Quarto probat ꝙ ai dicta ſtatuta non habent locum cũ apparet patrẽ aliter uoluiſſe diſponere erga filias ut patet dũ dicit & oiſi prout teſtator uoluerit &c. Sed hic patet de alia ipſius uoluntate per cõtractum dum ſibi & ſuis liberis ſtipulatus fuit quo caſu vř ꝙ ſi etiam i teſtõ filias eaheredaſſet tñ ab eo qđ prius in eas ꝯtulit per contractum oon eacluderentur ar.dicte.l. j.§.aſsignaſſe.cũ ſimus in ſpãli prouiſione hois vř receſſum a prouiſione ſtatuti in hoc caſu quo per cõtractum patris aliter eſt prouiſum.l.ſi cũ dotem.in prin.ff.ſo.matri. & l.j.§. ſi conueniat.ff.depoſiti. Quinto hoc probat qa ſtatutũ pręd ctnm quo filiæ excludunť à bonis emphyteoticis extantibus maſculis ſuperuenit dudum poſt dictum cõtractum emphyteoticũ pro ſe & pro ſuis liberis &c. ius ergo quæſitum filiabus ea cõtractu paterno in dictis nõ vř ſtatutũ adimere uoluiſſe propter ipſius ſtatuti naturã quæ eſt dare formam futuris non ad præterita facta trahi uel eis præiudicare.c.ſi.de conſti.&.c.cognoſcẽtes.e.ti.&.l.leges.C. de leg. nec contrahentium intentio fuit cõtractũ regulari ſm ſtatuta de qnibus non cogitauerunt.l.cũ aquiliana.ff.de tranſact.unde licet aliarum ꝯuentiones & pacta informent per ſtatuta & ꝯſuetudines.l.quod ſi nolit.§.qui aſsidua.de edil. edic.&.l.ſi prius.de aqua plu.ar.tñ hoc non poſſumus dicere in caſu noſtro.ſ.ut ſtatuta futura informẽt & impugoẽt ut ſi dixerim cõtractus prius initos. facit quod not.in c. ad diſſo luendum.de deſpon.impu. Sexto probat quod ſi nõ ex capite acquiſitionis factæ dictis filiabus tanquã liberis ſint admittende ad partẽ dictorũ bonorũ emphyteoticorũ: tñ ex capite ꝙ pater ſtipulatus fuit pro ſe & liberis & ſic uice & noie filiarum.vř ꝙ dicte filiæ habendo ratũ ꝙ earũ nomino geſtum ſit per ꝑrem ex hoc capite ratihabitionis poſsint petere partẽ ſuã per regulã generalẽ ꝙ habẽdo ratum negotium perinde eſt ac ſi mandaſſet.c.ratihabitionẽ de reg.iur.li.6.l.ſi.C.ad mace.unde q a dicte dominæ.h.& c.uidentur oẽ ius in iudicium deduaiſſe propter generalia uerba ꝯcluſioois libelli petendo iuſtitiã ſibi fieri omoi modo &c. Vř quod poſtq̃ iudici conſtat de ipſarum iure in rebus petitis debeat pro eis ferre ſentẽtiam.facit quod no. in c.cum dilectus.de ordi.cog.per Inno.in c.examinata. de iudi.& c.abbate ſane.de re iudi.lib.6. Septimo & ultimo teſpondet ad duo quæ faciunt io ꝯtrarium huic ſue opi. Primo qa Petrus pupillus fuit nouiter renouatus per dominũ Abba.de prędictis rebus tanquam ad ipſum tantummodo deuolutis. ſed reſpondet ꝙ iſta renouatio fuit nulla in earũ præiudicium cum duraret adhuc paterna emphyteoſis in perſonis earnm ar.in.x.col.de feu.da.in vi.l.commiſſorię. cap.j.& ſi de feu.fue.contro.cap.moribus.ſecundo reſpondit ad illud quod poſsit obijci de feudo ad quòd filius non admittitur ſi non ſit hæres patris: ut in cap.j.an filius uel agna.quia ſpeciale eſt ibi in feudo quod regulari magis ut detur iure conſuetudinario quàm communi. Emphyteoſis autem eccleſiaſtica regulatur iure communi ut tranſeat ad filios etiam non hæredes maxime cum pater eam recipit ſub nomine liberorum ut in caſu noſtro. & ſic ſub nomine naturali & ſanguinis charitate non ſub nomioe hæredum.& ita no.Bart. in.d.§.ſi liberi.& Bald.in.d.aut.ſi quas ruinas. quibus rationibus magis diffuſe per eum deductis conſulendo concludit dictas dominas uigore dicte ſtipu. paterne pro ſe & ſuis liberis &c.admittendas eſſe pro uirili ad dicta bona emphyteotica cõſuetudine & ſtatutis prædictis non obſtantibus oec etiam obſtaote quòd fuerint inſtitute in teſtamento pateroo in quãtitatibus pro earum dotibus & filij maſculi in omnibus alijs bonis ſuis. Sed quidam alij etiam doc.egregij contrarinm conſuluerunt. qnimmo etiam ipſe idem hoc cõſuluit uidelicet pro rauigano filio maſculo contra Magdalenam filiam teſtato ris ut ſic a bonis paternis excludatur ultra legitimã per ſtatutum ciuitatis Rauennæ.& per cõſuetudine ita etiam excludatur

ludatur ab emphyteoticis & hanc opinionem puto uerio
rē non ob. ſupradictis rōnibus licet multum ſubtilibus in
4 oppoſitū factis. † Moueor rōnibus infraſcriptis & pↄma
quia bona emphyteotica eccleſiarū conceſſa laicis non re-
gulantur ſm ius cōe. de quo in. §. licentiam. & in alijs iuri-
bus quod apparet ex tenore pactorū initorū inter clericos
rauen. ſiue perſonas eccleſiaſticas ex una parte & ppl̄m &
hoies rauennates ex alia parte iam. cccxvj. annis lapſis &
ſic ſeruatorū nam ſm dicta pōt uendere cuicūque rem em
phyteoticam. itē in teſtamento relinquere liberis in infini-
tū & ſimiliter ab inteſtato in infinitum deſcendētibus defe
runtur & tranſuerſalibus uſque ad quartum gradum. item
poteſt relinquere uir uxori & econuerſo quæ omnia exor-
bitant a iure cōmuni & redigūtur quaſi dicta bona emphy
teotica ad naturam aliorū bonorum patrimonialium. Ar-
gumentum ergo ſuū primo factum & ſępius repetitum ꝙ
iſta bona emphyteotica eccleſiarū deferantur iure ſangui-
nis & conuentionis ad filios etiā nō hęredes non eſt uerū
quia talia pacta antiqua aliter diſponentia alterāt ius cōe
quaſi ex toto & ſic ex iuribus per prædicta pacta & deſue-
tudinem abrogatis nō potuit facere iſtud fundamentū. ar.
l. ius ciuile. ff. de iuſti. & iure. & etiā circūſcriptis pactis re-
bus emphy. eccleſiarū impropriē adaptatur uocabulis de-
ſcendētium a iure naturali uel ſanguinis nā imo mere a iu
re poſitiuo deſcendit. l. j. C. de iure emphy. & iſte ↄtractus
emphyteoticus iuregē. fuit incognitus. Itē incōgrue loqui
tur dum dicit ſtipulationē cōceptā ſub noie liberorū iure
naturali & nō ſub noie hæredis nō iure diuino poſitiuo ex
uoto parētū. ſi filij igitur & hæredes: ut ait apl̄s. & no. in. l.
neceſſarius de acqui. hæred. & l. j. C. ſi ut ſe ab hær. abſti. un
de pater ſtipulando pro liberis propter naturale uotū pa-
rentum vr̄ cogitaſſe de eis ut de hæredibus. l. nā & ſi paren
tibus. ff. de inoffi. teſta. & ideo in emphyteoſi eccl̄ę ſtipula-
tio ſub noie hæredum ideo reſtringitur ad filios & ad nepo
tes: quia de ſui natura a iure ſibi tradita nō tranſit ad alios.
ut d. §. licētia. licet ſm multorū opinionē trāſeat etiam ad
alios. ut no. in. c. i pñtia. de proba. in nouel. & l. etiam. ff. ſo.
ma. ſed quicquid ſit de iure cōi tn̄ ex ui dictorum pactorū
tranſit ad deſcendentes tranſuerſales & extraneos ut præ-
5 dictum eſt. † Et iō probabiliter dici pōt ꝙ ſtipulatione
concepta pro ſe & filijs ſiue liberis uidetur in dubio pater
uoluiſſe prouidere filijs ut hæredibus. & tenet gl. in. l. ſi tibi
§. ſi pactus. de pact. & allegat. d. l. nā & ſi parētibus & l. ſcri
pto. unde libe. & pro tanto propter alterā naturam emphy
teoticarum rerum eccleſiarum & propter p̄dicta pacta cō-
cludo quod de alijs rebus quibuſlibet iudicandū eſt ut pa-
ter ſimpl̄r pro liberis ſtipulando uideatur ſtipulatus fuiſſe
ipſis pro liberis ut heredibus et ſic dicta ſtipulatio ſub no-
mine liberorum recipit interpretationē in re emphyteoti
ca eccleſiæ nō ex illo. §. licentiam. ſed ſm nouā naturam ex
prædictis pactis adſumptā & ſm no. in. d. §. ſi pactus. ut in
dubio pater uideatur recepiſſe pro filio ut hęrede ut ſit cō
uenientia apoſtoli ſi filius ergo hæres per. l. ſi coniuncta. &
inſit ipſi ſtipulationi. Et per iſta non ob. no. in prima ſua
rōne de qua. ſ. nec dicta Bart. quæ pñt habere locum ſtante
emphyteoſi eccleſiæ in natura ſua ſibi a iure nō aūt per pa-
cta aliter alterata ut in caſu ſupra oſtendi. Secundo princi
paliter moueor ex ſtatutis deferentibus ſucceſsionē & bo
na emphyteotica filijs maſculis reſeruata filiabus legitima
ꝙ ſtatutū ualet iuxta no. in. c. indultū. de re. iur. li. vj. p Dy.
& Cy. in l. ſancimus. C. de nup. pater igit ſimpl̄r ſtipulando
pro ſe & liberis vr̄ intellexiſſe de liberis ſm ſtatutum & cō
ſuetudinem uniuerſaliter ſucceſſuris & ut hęredibus. nam
6 † uerba conuentionum recipiunt intellectum a conſuetudi
ne & ſtatutis. l. quod ſi nolit. §. qui aſsidua. de edil edic. l. ex
cepto. C. loca. facit. l. cū delanionis. § aſinam. de fun. inſtr.
& hanc rōnē præfactus doctor conſuluit pro hac parte in
quadā alia cā rauignani cuius conſilio me ſubſcripſi qui al
legat Bar. in l. hęredes mei. §. cū ita. ad treb. & etiam no. in
d. §. ſi liberi. ubi aperte in ſi. hoc tenet Bar. ut. ſ. filia per ſta
tutū excluſa extātibus maſculis non ueniat ad emphyteo-
ſim. Mirandum eſt ergo ꝙ in hac cā tm̄ laborauerit in ſcri-
7 bendo ↄtrium. † Præterea pater ſtipulatus pro ſe & liberis
vr̄ ſtipulatus ordine ſucceſsiuo ut ipſe i uita & eo mortuo
liberi admittant iuxta no. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. & poſt
hu. nec credo ſublatā poteſtatē patri in præferendo vnū al-
teri in prædictis rebus emphyteoticis cū per prædicta pa-
cta antiqua poſsit ipſa relinquere deſcendentibus in infini-
tū qd̄ intelligo huic uel illi de liberis prout maluerit aliàs
ſi per illud uerſi. liberis arctaret relinquere oibus fruſtra fa
cultas relinquendi deſcendentibus eſſet ſibi cōceſſa cōtra
l. ſi qn̄. de leg. ij. & c. ſi papa. de priui. li. vj. facit. l. peto. §. fa-
cto. de leg. ij. & hoc pro uero præſuppoſito vr̄ quod prædi-
cta ſtipulatio pro ſe & liberis tacite ſit ueſtita & informa-
ta a prædicto pacto antiquo. ſ. cū libera facultate diſponen
di de ipſis erga unum uel alium. Ex iſtis infero & ex his q̇
dicta ſunt ſupra ꝓxima rōne quod quia illa bona emphy-
teotica ſic recepta pro ſe & liberis poſtq̄ per antiqua pa-
cta pñt uendi relinqui & ab inteſtat. deferri uere propriè
pñt dici patrimonialia ſicut quæcūque alia. quod patet q a
ueniunt in petitione hęreditatis. l. item uidendū. ff. de peti.
hęr. patet etiam quod utile dominium habuit qui recipit ī
emphyteoſim quod utile dominium non pōt dici eccleſia-
ſticum: licet rei eccleſiaſticę cohærens ideo in infinitū trā-
ſit in deſcendentem & alios iuxta formam pactorū & per
hoc tollitur ſua ratio in contrarium quod iſta emphyteoti-
ca non ſint cenſenda patrimonialia & hr̄ditaria ut prædi-
ctū eſt. Cū igit Petrus fornarius inſtituerit filias ſuas uide
licet. b. & . v. in rebus certis: maſculos aūt hæredes vl̄es in
oibus bonis concludendū eſt ꝙ maſculi & eorū hæredes
ſucceſsiue ueniant ad p̄dicta bona patrimonialia & uigore
dictorū ſtatutorū & etiā antiquorū pactorū ex dicta ſtipu-
latione pro ſe & liberis admittendi ſunt maſculi poſtquā
ſunt ueri hæredes uniuerſales & hn̄t patris uoluntatē. filiæ
aūt. v. & . b. ueniunt ↄ uoluntatem patris poſtq̄ petunt ultra
quā eis relictū fuerit. per iſta tollit alia rō quod hic nō ſu-
mus in cā teſtati ſed inteſtati. Et ideo filiæ etiam ſi re certa
pro hæredibus admittantur &c. quia hoc fateor quod ad-
mittunt ex teſtō ut pater diſpoſuit & nō ultra niſi ad ſup-
plementum legitimę & ineptū eſt dicere uel ſentire quod
ipſę cenſeantur hæredes ex teſtō & petant ultra quā reli-
ctū eis ſit tāquā hæredes & ſtip. nō ſub noie hæredū expreſ
ſe cōcepta ſed tacite ut probatū eſt. ſ. nō. n. ꝙ teſtōr poſsit
uni ex hæredibus prouidere ultra partē hæreditariā habea
tur pro extraneo quo ad illud ultra. l. continuus. §. ſi ff. de
uerbo. obli. & l. j. in ſi. de præto. ſtip. Per prædicta tollitur
etiam ratio quod iſta bona uelut eccleſiaſtica nō ſubiaceāt
ſtatutis laicorum. nam & ſi nō ſtatutorū ſaltē ſubiacent pa
ctis antiquis ↄſuetudine approbatis ꝙ deuoluātur ad filios
ut hæredes ſecundum uoluntatē teſtatorū. itē debēt etiam
ſubiacere ſtatutis laicorū quo ad ordinē ſuccedendi in eis
de perſonis ſtip. cōprehenſis pro ſe & liberis &c. ut ſecun-
dum quod liberi admittunt per ſtatuta ad bona paterna ad
mittant ad illud utile dominium acquiſitū laico in prædi-
ctis rebus ꝙ non poteſt dici ius eccleſiaſticū ſed propha-
num. & eſſet abſurdum dicere ꝙ ſucceſsio eiuſdē hois ali-
ter regularetur in rebus emphyteoticis eccleſiarū & aliter
in reſiduo patrimonio. cum enim unica ſit non debet diuer
ſo iure cēſeri ſed potius regulari legibus & ſtatutis ex qua
litate perſone recipientis pro ſuis liberis q̄ cōcedentis. ar.
c. deinde. 26. diſt. & l. enim qui. de his qui. ut indi. & c. cum
in tua. de deci. ꝙ credo nouū dictum & ſubtile, per iſta ap-
parent reſponſiones oibus rōnibus in cōtrarium allegatis
niſi illi de ſtatuto ꝙ ſuperueniunt poſt ſtip. paternā pro ſe
& liberis de excluſione filiarum a bonis emphyteoticis er-
go ad illā ſtip. prius factā nō extendit ut in una rōne dedu
xi. nā ſine p̄iudiciō ꝓductorū & deductorū pro hac parte
hic fateri poſſet ſed nō dicto nouo ſtatuto tn̄ alio antiquo
quo filie excludunt a bonis pr̄nis ſtātib⁹ maſculis. & etiam
antiqs pactū ꝙ pr̄ poſsit relinquere deſcēdētibus in infini
tū. & iō dico eas excludi ut ſupius eſt clare ꝓbatū. p̄ter ea
ſubtilius dici poſſet uidelicet eas icludi i nouo ſtatuto poſt
ſtipl̄onē edicto. q a ſi qd̄ ius q̇ſitū fuiſſet ipſis filiab⁹ uigore.
ſtip. iſtud ius ſumebat initiū poſt mortē pr̄is p no. in d. §.

j l.gallus.ſtatutum ergo ſuperueniens debet extendi ad il
lud ius quod demũ naſcit̃ poſtquã eſt editũ. ar. eorũ. quæ
no.Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iuſt.& iu.ĩ ulti.parte & eſt bo
na & uera rõ. Ex qua & alijs rõnibus ſupradictis cõcludẽ-
dũ eſt partes indicis de cã cognoſcentis eſſe pe. pupil. &
eius tutorio noĩe diffinitiue abſoluẽdos eſſe a petitione di
ctarũ dñarũ & ſuorũ ꝓcuratorũ & ipſis tanq̃ ius nõ hñti-
bus in ꝑdictis bonis emphyteoticis perpetuũ ſilẽtium im-
ponẽdo fore ꝑ dictã iudicis ſniam diffinitiuã verũ ꝑꝑ iu-
ſtam cãm litigãdi quã habuerũt ſecuta ꝯſilia tã ſolẽniũ do-
ctorum credo ab expenſis huius cauſæ per iudicem abſol-
uendas in aut.de iudi.§.oportet.

CONSIL. CXXVI.

1 *Hypothecaria agitur pro re dotali contra tertium poſſeſſorem & cau-ſam habentem a principali obligato.*

2 *Principium obligationis eſt inſpiciendum.*

3 *Poſſeſſor hypothecaria non conuenitur antequam debitor principalis diſcutiatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amẽ.
1 † Quod prædicta domina data poſsit effica
citer agere ꝯ Bernardum hypothecaria non
ob. ſupradicto ſtatuto vr̃ prima facie poſſe
quia ꝯ ipſum agitur tanquã contra mere poſſeſſorem quæ
poſſeſsio nõ præſupponit obligationẽ inſtit. de actio. poſt
prin.cõiuncta.l.pignoris.C.de pig. Præterea per hypothe
cariã aduocatur iſta poſſeſsio tanquã de bonis Ioannis in
cuius bonis fuiſſe oñditur licet modo per Bernardũ poſsi-
deat̃ contra Io.aũt patrẽ potuiſſet & debuiſſet agere dicta
data hæres tamẽ matris ſuæ vigore dictæ reformationis ſi
militer cõtra ipſum Bernardũ qui habet ab eo cauſam me-
diante Bartholomeo qui emit a Ioanne dicta bona. † prin-
2 cipium.n.obligationis debemus inſpicere & perſonã pri-
mã licet per multas alias perſonas ambulauerint ſiue trãſi
tũ fecerint dicta bona.ar.l.in cauſæ.§.ſi.ff.de mi.facit.c.ſi
beneficia.de præben.lib.vj.cũ ergo in caſu noſtro nõ agat̃
contra Bernardũ tanq̃ cõtra obligatũ ſed tanquã cõtra iu-
ris detentorẽ bonorũ nõ ſumus in caſu ſtatuti q͞ de obliga
tis ad dotẽ loquit̃.& ſic nihil facit ꝯ dicta.ar.l.quicquid a-
ſtringende.de uerb.obl.&.l.cõmodiſsime. de li. & poſt. &
c.ſuſceptũ.de reſcrip. lib.vj.Itẽ & ſi hic eſſet aliqua obliga
tio reſpectu dictorũ bonorũ dicta obligatio ut dixi reſpi-
cit illũ ꝯ quem potuiſſet efficaciter agi.ſ.Io.ergo ſimiliter
ꝯ illũ qui in dictis bonis habet ab eo cãm licet mediatã: ut
in præal.iuribus.& iſte rõnes faciunt pro ꝑdicta dña ut ef-
ficaciter ꝯ Bernardum agere poſsit hypothecaria nõ ob. di
cto ſtatuto. Sed his nõ ob.dico cõtra Bernar.agi nõ poſſe
hypothecaria nõ ob.ſ.dicto ſtatuto & etiam iure cõi. & q͞
obſtet dictæ dñæ ſtatutũ patet ex eo quod prohibet agi cõ-
tra aliquẽ ad dotẽ obligatã quoquo mõ &c. ſed actio hy-
pothecaria præſupponit obligationẽ ciuilẽ & naturalẽ: ut
ſentit gl.in.l.ſi tibi.§.de pignor.ff.de pac.& q͞ no.in.l.ſi qs
emptionis.in ſi.de præſcrip.xxx.uel.xl.an.ubi dicit q͞ actio
hypothecaria habet inſtar perſonalis actionis & cauſat̃ ab
obligatione quæ naſcitur ex conſenſu: ut no. Dy.ff.de acq.
poſ.l.iij.in ſi.nõ eſt ergo arguendũ de act. mere reali quæ
obligationẽ proprie nõ præſupponit: nec oritur ex cõſen-
ſu ad hypothecariam quę trahit originẽ a conſenſu ex quo
oritur efficax obligatio: vt.d.§.de pignore.& ideo licet ſit
realis habet tñ naturã perſonalis: ut no.Barto.in.l.pigno-
ri.ff.de pigno.Ex quo liquido infertur q͞ in caſu nr̃o nõ po
teſt negari quin agitur cõtra Bernardũ tãquã ꝯ obligatum
quoquo modo imo uere & propriè reſpectu perſonæ agen
tis hypothecaria in cuius perſona eſt affixa obligatio tanq̃
propria ſita actiue & contra Bernardũ utroq; uinculo obli
gatũ.ſ.ciuili & naturali cohærẽte ipſi & ei ſine rebus obli
gatis: ut.d.l.pignoris. Præterea Bernar. repræſentat Bar-
tholomeum principaliter obligatum ad dotẽ cũ dicto Io.
& oẽs defenſiones & iura quæ cõpeterẽt Bernardo qui ha
bet ab eo cãm & titulũ emptionis:ut.l.& hæredi.§.in his.
ff.de pac.certũ eſt aũt q͞ nõ poſſet agi ꝯ Bartholomeũ inſo
lidũ obligatũ cũ Ioanne ad dictã dotẽ obſtante ſtatuto er-
go ſi͞c nec cõtra Bernardũ in cuius q̃ne & turbatione cer
tũ eſt Bartholomeũ inquietari cũ habet cõtra ipſum recur
ſum ipſe Bernardus.C.de euic.ꝑ totũ.Præterea aduertẽdũ
q͞ ſtatutũ concordat in hoc iuri cõi inquãtũ prouidet nul-
lum poſſe cõuenire niſi patrẽ mulieris ad quẽ præſumit do
tẽ perueniſſe nõ ad alios cũ eo inſolidum obligatos quos
ꝑ hoc fingit fideiuſſores ſicut iura alibi.ff.ad uel.l. uir uxo.
3 ad hoc aut.præſente.C.de fideiuſ.† Itẽ poſſeſſor nõ põt cõ
ueniri hypothecaria anteq̃ diſcutiat̃ debitor principalis in
aut.itẽ poſſeſſor.de pig.ſtatutũ ergo ſimpl̃r diſponens an-
te p̃rem nõ poſſe ꝯueniri aliquẽ quoquo modo obligatum
intelligã de poſſeſſore rei obligatæ ut ſic ꝯcordẽ cũ iure cõ
muni arg.c.cũ dilectus.de cõſue.& q͞ ſic ſtatutum intelle-
xit patet per caſum receptũ niſi pater ſit inops &c. in quo
poſſet ꝯueniri poſſeſſor ẽt de iure cõi poſt factã excluſio-
nẽ.l.x.de uerb.ob.per Bar.Poſtremo vr̃ q͞ Bernardus poſ
ſit ſe tueri ꝯ hypothecariam ſpacio decennij quo titulo poſ
ſidet & bona fide.l.j.C.ſi aduer.cre.Et uere de mente ſtatu
ti fuit nullũ poſſe cõuenire præterq̃ p̃rem mulieris obliga-
tũ dũ prohibet mulieri aliter q̃ ꝑdicto mõ ꝯtra aliquẽ quo
quo mõ obligatũ exercitiũ actionis ut patet dum dicit nec
aliquo mõ poſsit &c.ꝑdictis accedat quod not.in.l.idẽ qs
§.& generaliter.ff.mã.ubi patet quod Bartholomeus poſ-
ſet pro ſuo intereſſe ſuſcipere defenſionẽ Bernardi poſtq̃
haberet contra ipſum regreſſum aduocaret primo per hy-
pothecariam.& hoc etiã ſi dicta defenſio ſtatuti nõ trãſiret
ad Bernardũ licet ut dixi tranſeat ipſo iure.§.in his.& l.flu
minum.de dã.infec.per Bar. Ex quibus ſine ulteriori proſe
cutione cõcludo Bernardũ tã uigore dicti ſtatuti quã de iu
re cõi a dicta dña moleſtari non poſſe rõnibus ſupradictis
per quas apparet rũſum rõnibus factis in cõtrarium.

CONSIL. CXXVII.

1 *Emens rem nomine poſtea nominandorum qui poſtea eius nominationem ratam habeant an per hoc ipſis quæratur dominium illius rei.*

2 *Verba enunciatiua principaliter propter aliud emiſſa diſpoſitionem non inducunt.*

3 *Abſens ex nullo contractu ius quæritur non interueniente nuncio uel epiſtola.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris
uirginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij
amen. Ad dubia elicita ex facti ſerie ſiue nar
ratione plena de qua ſupra in themate per
ordinem & prouidenter poſita ſunt deſcen
1 dam. Et primo ad primũ in quo ſit maior difficultas. † Vi-
delicet utrũ gerardus & Vrbanus uigore declarationis &
noiationis factæ de eis per celũ qui emerat dicta bona pro
illo uel illis quos noiabit & nomiare uoluerit &c. ſecuta
poſtea noiatione & declaratione de prędictis.g.&.v.ſit eis
quæſitũ aliquid in poſſeſsione uel dominio ꝑdictorũ bono
rũ ut ſic petere potuerint ſe immitti per iudicẽ i poſſeſsio-
nẽ dictorũ bonorũ.Et ſuper hoc dubio uiſo diligẽter inſtru
menti tenore prima facie uideretur dicendũ quod coniun-
ctis ſimul cõtractu emptionis & cõtractu declarationis &
noiationis poſtea ſubſecute fuerit quæſitũ dominiũ & poſ-
ſeſsio ipſis.G.&.V.nã talis declaratio & noiatio operatur
ut noiatim poſtea ab ipſo principio noiati & ſpecificati in
ipſa emptione cenſeantur.l.ſi ita reſpondit.de condi.& de-
mon.&.l.aſſe.de hær.inſti.cũ ſimi. certũ eſt aũt quod ſi fuiſ
ſent ab ipſo principio noiati fuiſſet eis quæſitũ dominium
& poſſeſſor poſtq̃ eorũ noĩe emptio facta fuiſſet & ꝑcaria
poſſeſsio in eodẽ inſtr̃o ſubiecta.l.quædã mulier.ff.de rei
uẽ.l.per ꝓcur.C.de acqu.poſ.&.l.qđ meo.ff.eo.tit. & c.cũ
uceniſſent.de reſti. ſpo. ſecuta.o.ratihabitione ꝑdictorũ.v.
&.g.perĩde ẽ ac ſi a pricipio mãdaſſent.c.ratihabitionẽ.de
reg.iur.li.vj.ſicut ergo ꝑ proc.quęrit̃ dominium & poſſeſ-
ſio.ut.d.l.per procu.ita etiã per negotiorum geſtorem ra-
tihabi-

tihabitioné ſecuta:ut.l.ſi eo. de oe. geſt. Neceis obſtare
uidetur φ non fuerint preſentes in ipſa declaratione facta
per celum quia declaratio uoluntatis non requirit partis
preſentiam quia qui declarat nihil de nouo facit.l.heredes
palam.§.ſed ſi notá qui.ff.de teſta. &c. c.nouit.de app. & qđ
not.in.l.pomponius.ff.de neg.geſt.potuiſſent igitur dicti.
g.&.v.tanq̃ poſſeſſores & domini dicta bona empta ꝓpria
autoritate occupare nec diceretur uiolentiam intuliſſe fe-
derico:ſed magis propulſare ſi reſtituiſſet.ut.c.olim.el. j.de
reſti.ſpo.&.l.qui poſſeſsio.ff.de ui & ui arma.egerunt tñ ur
banius hoc petendo a iudice.& ideo laudandi iuxta not. in
l.4.C.de iure empby. &.l.iij.de pigno.iſtis rationibus ut ar
bitror moti fuerunt.g.&.v.incipere hoc iudiciú ab execu-
tione non a petitorio uel poſſeſſorio & per glo. quæ eſt in.
d.l.ſi ego quæ dicit ſtatim ſecuta ratihabitione quæſitum
eſſe dominium ratum habenti & non abſurde uel inepte
impetijſſent ſi omnia neceſſaria ſm ſobiectá materiam &
naturam actionis negotiorum geſtorum concurriſſent.Sed
plura concurrunt propter quæ ↄ̃rium eſt dicendum.uideli-
cet quod dictus. v. nomine ſuo & fratris inepte egerit. Et
primo quia ſumus extra terminos quæſtionis gl. dicte. l.ſi
ego.in qua preſupponitur quod intentio ↄ̃hentis ut geſto-
ris nomine alieno fuit ut illi ſtatim quæreret cuius nomine
negotiú geſtum fuit quo caſu ſecuta ratihabitione quæreť
ſtatim poſſeſsio & dñium ut ibi. hic uero animus celi non
fuit quærere illi uel illis quos noiabit dñium uel poſſeſsio
nem ſed ſibi quod patet ex ptáte quá ſibi reſeruauerat in di
ctis bonis uidelicet quod ipſa poſsit uendere obligare alie
nare permutare & oia facere prout uerus dñs & poſſeſſor
& prout poterat dicta dña uéditrix ante dictum ↄ̃ctum &c.
Ex iſtis uerbis & alijs ſubſequentibus de precarij conſtitu-
tione apparet φ idem celus hüerit aium acquirendi domi-
nium & poſſeſsionem ſibi non illi ſiue illis quos poſtea de
clararet.unde.quia in tali acquiſitione dominij & poſſeſsio
nis per alium inſpicitur animus procu. & negotiorum ge-
ſtorum principaliter ut l.qui mihi donatum.ff.de dona. di-
cendum eſt dominium & poſſeſsionem dictorum bonorú
fuiſſe celi dum uixit:& poſt eius mortem ante apprehéſam
poſſeſsionem per federicum eius heredem.l.cum heredes.
de acqui.poſ.reſeruádo namq; ſibi ptátem alienandi obli-
gandi & permutandi uř per ꝯñs reſeruaſſe dominiú & poſ-
ſeſsionem ſine quibus obligare uel permutare nó poſſet.l.
j.ff.de pigno.& argu.l.ij.de iuriſdi.om.iudi.&.l.ad ré mobi
lem.&.l.ad legatum.de proc. &.c.preterea.de offi.dele.Ex
iſtis liquido infertur quod Vrbanus potuit tanq̃ dominus
& poſſeſſor petere ſe immitti in poſſeſsionem quæ erat pe
nes federicum heredé celi qui heres ſuo nomine poſſeſsio-
nem apprehendit & proprio nomine in ſua comparitione
& ſui coloni poſsidere aſſerit & pretendit nó nomine.v.&.
g.unde ét ſi iniuſte federicus poſſediſſet ordine iudicario
adipiſcéda poſſeſsio aduocáda erat ut.l.nimis propere.C.
de execu.rei iudi.&.c.conquerente.de reſti. ſpo. nec talis uř
fuiſſe iudicis intentio uidelicet per mandatum de mitendo
in poſ.federicum ſua poſſeſsione priuari.l. ſi. C. ſi per uim
uel.al.mo.& no.Inno.in.c.quonia frequéter.ut lit.nó cóte.
& ibi in nouel.recte igitur mandauit iudex dictú federicú
in ſua poſ.defendi quaſi non priuarú per dictá immiſsioné
per mra ꝑalle.Per iſta decidiť ultima ꝑticula primi dubij
uidelicet utrú per predictá declarationé & nominationé
factá per celú ſit quæſitú dominiú uel poſſeſsio dictis.g.&
v.ná dicendú eſt quod non præſertim ↄ̃ federicum heredé
celi in cuius perſona & noua poſſeſsio ſuo noie acqſita ap
prehenſa ut prædixi.Sed reſtat alia particula magis dubia
utrú.ſ.dictis.G.&.V.ex dicta nominatione & declaratione
facta de illis per celum ſit aliqñ ius quæſitú.& ſupple ad du
biú uidelicet ſi mó ratá habeat nominationé dictá i qua ce
lus dixit aſſeruit & declarauit feciſſe noie dictorú.g.&.v.&
de ipſorú pecunia & ꝓ ipſorum utilitate:& hoc ptte dicta
dña Margarita prius uéditrice ꝓmittente dicto celo pſen-
ti & ſtipuláti & uice & noie pdictorum.g.&.v.ipſos nullo
tépore inquietare uel moleſtare &c.Et rationes & iura dedu
cta ſuperius in prin.faciút quod ſecuta ratihabitione ſit eis
quæſitú dominiú & poſſeſsio.Sed ſubtilius & uerius ↄſideran
do ↄ̃rium eſt de iure dicendum ná præſupponitur celú diu
mortuú ante aliquá ratihabitioné & poſſeſsioné.& ſi quam
habuit morte ſua extincta nec in eius hereditate remáſiſſet.
ut.l.j.§.ſceuola.ff.ſi quis te.li.eſſe iuſ.fu. &.d.l.cú heredes.
Federicus autem ſuo nomine poſſeſsioné apprehendit nec
eius poſſeſsio eſt eadem cum poſſeſsione defuncti eorú no
mine poſſeſſam neq; in uita celi ſuo noie quia pcario con-
ceſſit neq; poſt mortem cú federicus ét ſuo noie poſſedit.
ſublata ergo & non reperta poſſeſsione acquiſitio dñij nó
procedit.ut.l.traditionibus,cú ibi no.C.de pac.& hoc cla-
rum.Sed dubiú reſtat utrú per ratihabitioné dicti. g.&.v.
quærant ac.perſonalem neg.geſt.ↄ̃ federicú:ut tradat dicta
bona empta per celum pro illo uel illis &c. Subſecuta po-
ſtea declaratione facta de ipſis in forma de qua ſupra & la
tius in puncto dicitur & iura ut dixi allegata in prin.multú
urgent quod ex tali declaratione ſubſecuta ratihabitione
quæratur eis dicta actio neg.geſt cum ille qui declarat ni-
hil de nouo faciat & trahatur declaratio ad tépus ↄ̃ctus &
nó requirat alicuius preſentiá:ut patet in iuribus.ſ̃.allega-
tis.Quibus non ob.ↄ̃rium eſt de iure dicendú.moueor prin
2 cipaliter ex cómuni regula & doctrina doctorum † quod
uerba enunciatiua emiſſa principaliter ꝓpter aliud non in
ducunt diſpónem:ut. l. ex his uerbis. C.de teſta.mi. &.l.ex
facto.ff.de he.inſti.&.c.ſi papa.de priui.lib.vj.& c.ſi ſumus
de ſen.excó.& in cle.j.de preben.cú infinitis ſimilibus. Sed
in caſu noſtro illa uerba celi.ſ.dixit aſſeruit & declarari fe
cit nomine dictorum.g.&.v.&c. fuerunt uerba emiſſa enú
ciatiue non diſpoſitiue . & propter illud.ſ.obligamur ad
dictam dominam. m. ne ullo unquá tempore moleſtaret
illos ut ſatis uidetur caſus in.d.cle.j. Ité probabiliter dici
poteſt quod declaratio de qua loquimur requirit præ-
ſentiam eius uel eorum cui uel quibus quæritur ſeu quæri
3 debet ius. † Eſt enim regula quod abñti ex nullo cótractu
quæritur ius non interueniente nuncio uel epiſtola.l.ex có-
ſenſu.C.de ac. & ob.facit.l.certum.§.ſi quis abñte. de con-
feſ.l.cú de indebito.ff.de prob.&.c.ſi cautio.de fide inſtru.
Nó ob.quod ratihabitio poteſt fieri in abſétia.ut.d.l. póp.
de neg.geſt.nam fateor quod.g.&.v.quibus ex ratihabitio
ne ex neg.ge.eorum nomine quæri debet poſſet ratificare
quod geſtum eſt nomine eorum alio non præſente quia eſt
ſimplex declaratio eius quod dependet ab eius libera uo-
luntate ſed ille emit pro perſonis incertis uidetur ad hoc
ut eis ex declaratione poſtea acquirať uelle quod debeant
declarare ipſis præſentibus nec talis poteſt ꝓprie dici de-
claratio ſed noua diſpoſitio quæ emanauerat de pſonis quę
ſunt in ſubſtantia & eſſentia ↄ̃ctus:ut.l.cum proponeretur.
de leg.ij.Non obſt.c.nouit.&.§.ſed ſi notam.quia loquútur
de declarationibus circunſtatiarum alicuius facti uel actus
in eſſe producti ſuper quo aliqua emergat ambiguitas. &
hoc facilius ſit quam ſi ↄ̃ctus uel diſpó deficiat in ſubſtan-
tia quæ uerſatur in perſonarú certitudine alias eſt nulla ut.
l.ſi fuerit.de rebus dub.quod not.Inno.in.c.certificari. ſiue
in.c.in noſtra.de ſepul.& ibi in nouel.de iſta diuerſitate &
differentia. Similř non poteſt dici declaratio proprie cum
incidenter poſt dictum ↄ̃ctum emptionis illi uel illis &c.ce
lus dicit ſe emiſſe de eorum pecunia.iſtud.n. non eſt decla-
rare ſed addere ad ↄ̃ctum principalem & nouiter diſpone
re ſuper non incluſis in eo tacite uel expreſſe ut patet ad
ſenſum.Ex quo infero quod ꝓpter dicta uerba.g.&.v. pre-
tédere uel fundare ſe nó poſſunt φ emptio facta fuerit de
eorum pecunia:ut.d.c.ſi cautio.&.l. cum de indebito.cum
alijs ꝑalleg.Non ob.l.unum ex familia.de lega.ij.prealleg.
l.aſſe.&.l.ſi ita ſenſero. Nam loquuntur in acquiſitionibus
quæ deſcendunt ex ultima uoluntate.quæ non requirút pre
ſentiá eius cui queriť.l.cum pater.§.ſurdo.ff.de leg.ij.ſecus
in acquiſitionibus deſcédétibus ex ↄ̃ctu:ut.d.l.cóſenſu.Per
prędicta concludo in iſto primo dubio & quæſito quod iu
re fori id eſt iudiciali.g.&.v.nihil quæritur ex predicta de-
claratione facta in forma de qua ratihabitione relatio eſt
ſuperius.iure aút poli hoc eſt in foro eccleſiæ federicum
heredem celi ſuæ conſcie relinquo,nam ſi credat aſſertio-
nem

nem defuncti ueritate fulciri abſolutio iudicis nõ prodeſ-
ſet ſibi corã eterno iudice.c.cũ æterni.de ſen.& re iudi.lib.
vj.&.c.literas.de reſti.ſpo.ubi potius debet quis ſequi con
ſcientiam q̃ ſententiam ſm.ll.& canones.c.j.de conſtit. &
dictum Federicum ſi inquietetur abſoluere tanquã ex præ
dictis de quibus in hoc primo dubio quæritur.G.&.V.nõ
poſsint ſe iuuare ex prædicta declaratione cœli ſic ruditer
emanata. & hoc per rõnes & iura prædicta quæ ſufficiunt
quo ad declarationẽ iſtius primi dubij. Quo ad alia q̃ſque
ſequentia in quibus quæritur utrum dicti.G &.V.perdide
rint ius ſuum ex eo quod petierint & immiſsi fuerint auto
ritate iudicis in poſſeſsione bonorum a Federico ut prędi
citur poſſeſſorum eo non citato uel eo ſaltẽ quod poſt pro-
nunciationẽ iudicis quia Federico non præiudicaret dicta
immiſsio ſed reſtitueret ad ſuam poſſeſsionẽ dicti.G.&.V.
ſemper reſiſterunt & tenutam ipſam bonorũ dimittere re-
cuſarunt maximẽ reſiſtendo in hoc primo nuncio.& maxi-
mẽ etiam ponderatis alijs reſiſtentijs in contradictionibus
in dimittẽdo tenutam ſic acceptã autoritate iudicis abſque
Federici citatione & per eundem iudicem cõtrario impe-
rio reuocatis ad quæ omnia aduertens ſine dubio vr̃ inci-
diſſe in pœnam illius.l.meminerint.C.unde ui.quæ iudicis
miſsionem factam ad petitionem partis arripientis eundẽ
punit illis pœnis ſiue pœna de quibus in ea.fuit.n.hic.g.in
culpa inquãtũ ipſe & uxor noĩe ſuo & fratris. ſuggeſſerunt
iudici dominium & poſſeſsionẽ dictorũ bonorum ad eos
pertinere cũ hoc falſum eſſet ut ſuperius eſt plene probatũ.
Itẽ quia.G.cũ eſſet abſens & uxor eius noĩe petijt miſsionẽ
non apparet tunc temporis.G.abſentem habuiſſe ratum di
ctum contractum.Itẽ apparet dictum Federicum dicta bo-
na tunc tẽporis poſſediſſe.ex quibus ut dixi mens & uerba
d.l. meminerint. adaptantur ad illum caſum quo ad eius
pœnam.Præterea & ſi a dicta pœna illius.l.potuiſſent ex-
cuſari propter probabilem ignorantiam poſſeſsionis Fede
rici.tñ poſtq̃ eum & nuncium miſſum pro parte iudicis ad
reponendum.ſ.in ſua poſſeſsione non admiſerũt ex tunc ui
dentur intuliſſe uiolentiam expulſiuam & ſic tenentur pę-
na.l.ſi quis in tantã.C.unde ui.& pro hoc caſus in.l.clam
poſsidere.§.qui ad nundinas.de acqui.poſ.& qđ not. Spe.
in ti.de pe.& po.ubi dicit ꝙ qui ꝓhibet poſſeſſorẽ uti poſ-
ſeſsione ſua cui inſidet vr̃ uiolentiã inferre.facit quod no.
Dy.in c.qui ad agendum.de reg. iur. lib.6.pro hoc rõ mul
tarum legũ quo factũ excuſabile a principio puniunt pro-
pter conſcientiam cõem ipſius facti iniuſti & illiciti poſt
ſnīam ſuperuenientẽ.xxvij.q.j.cū per bellicã xxxiiij.q.j.&
l.ſi cõtra.C.de nup.&.c.ſi beneficia. de præben.li.vj.ad iſta
facit quod no.Bar.in l.iuſte.ff.de acqui.poſ.ubi dicit iniu-
ſtum dictum iudicis non excuſat a pœna.per prædicta ſunt
dubia declarata.

CONSIL. CXXVIII.

1 *Inſtitutio filij facta in uſufructu certorum bonorum an ualeat.*
2 *Legitima filiorum in quibus conſiſtat rebus.*
3 *Diſpoſitionum uerba iuxta mentem iuris etiam contra propriam ſignifi cationem ſunt redigenda.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Si huic Frãciſco filio dñi ſibẽdi militis idẽ
dñs ſibẽdus iure inſtitutionis reliquiſſet ſim
pliciter bona de quibus in teſtamẽto uel pro
prietatem concludendo.& quæ ſcripta ſunt ſuperius pro-
culdubio uſque ad legitimam Franciſco debitam ſunt be-
nedicta per alle.l.qm̃ nouella.&.l.ſancimus.C.de inoffic.
teſt.ubi grauamen etiam in tempore uel ex tẽpore ſubdu-
citur de legitima ſed in caſu in quo ẽ.teſtator huic filio vr̃
ſolum mõ reliquiſſe uſumfruc.rerũ de quibus in teſtõ quo
uſque eidẽ prouiſum ſit de beneficio ualẽte q̃titatẽ.cc.lib.
ut patet ibi & in uſufruc.prædictorũ idem teſtator.l.filium
ſuũ hæredem inſtituit &c. Si ergo iſta inſtõ intelligatur de
uſufructu tm̃: fruſtra quærit utrũ poſsit de ipſa teſtari qa
uſusfructus morte eius debet extingui. ut inſt.de uſufru.§.
mortẽ.cũ ſi.morte.n.Franciſci debet extingui dictus uſuſ-
fru.& ꝯſolidari debet cũ proprietate.l.antiquas.C.de uſuſ
fru.facit quod no.in.l.in pñcia.de proba.in nouel. hoc er-
go uerũ ſit guidonẽ hęredem vl̃em præmortuo dicto Fran
ciſco.& ſic uigore ſubſtitutionis de ipſo factæ in prædicto
uſufructu non poſſe filios dicti guidonis ad ipſum uenire p
not.in.l.j.ff.de his q̃ ante aperta.&.l.j.§.in primo.&.§.pro
ſecundo.C.de cad.tol.tñ uigore ꝯſolidationis extincto uſu
fru.per mortẽ fran.dictus uſuſfr.ad filios hæredis guidonis
deuolueret & conſolidaret cũ proprietate dictorum bono
rum ad eos pertinente ut in iuribus præalleg. Difficultas
igitur huius dubij conſiſtere vr̃ in alio q̃ ſuperius allegatũ
2 eſt.& in hoc uidelicet ꝙ † legitima filiorũ nõ in fructibus
ſed in rebus ipſis hæreditarijs & ſubſtãtia teſtatoris debet
ꝯſiſtere & de ipſis trahi. ut.d.l.ſãcimus.&.l.iubemus C.ad
treb.utrum uſque ad legitimã poſsit idem franc. ꝯſequi &
obtinere res prædictas de quibus in teſtõ ſibi iure inſtitu-
tionis vr̃ relictus tantummodo uſuſfru.& vr̃ ꝙ non quia te
ſtator de relicto iſto proprietatis dictorum bonorũ nil di-
ſpoſuit & ſuppletio in quibus rebus fieri debeat de his uel
illis iudicis arbitrio vr̃ relictum.l.filium quem hñtẽ. C. fa.
er.&.l.põt.de leg.j. Ego ſaluo iudicio melius ſentientis.
credo hunc Franciſcum poſſe conſequi ſuã legitimã in prę
dictis bonis pleno iure.primo quia ſi diceremus ꝯtrarium
ſequeretur quod teſtm̃ eſſet nullum: quia fran. reperiretur
inſtitutus reſpectu legitimę in eo quod eſt teſtatori prohi-
bitum.ſ.in fructibus.ut.d.l.ſancimus.&.l.iubemus. eſſet er
go inſtitutio prorſus nulla quia in nihilo ex ſubſtantia te-
ſtatoris nec cadderet ſupplementũ nihilo pręſuppoſito ar.
l.ſed ſi manẽte.ff.de preca.&.c.hic autoritate.de ꝑben.lib.
6.benignius igitur vr̃ ne Franciſcus cẽſeatur præteritus ue
luti in nihilo inſtitutus.& per ꝯñs teſtm̃ reddatur nullum.l.ſi
lio præterito.de iniuſto rup.&.l.ſeruus quoque.de hær.in-
ſtitu.debet iſta inſtitutio interpretari ut teſtm̃ ualeat & nõ
pereat.l.quoties de reb.dub.&.c.intelligentia.de uerb. ſig.
& quod ſibi non ob.quod dixit & in uſufru.nam in ſuperio
ri parte teſtamenti dixit quod iure inſtõnis reliquit oĩa &
ſingula quæ ipſe hẽt percepit & percipere cõſueuit &c.hic
nãque regula eſt ut inſtõ cenſeatur facta iuxta ordinem iu-
rium.& intelligã eũ inſtitutum in proprietate plena ut ſic
mentio in uſufructibus nõ minuat relictum & inſtitutionẽ
proprietatis.arg.l.donationes.§.ſpẽs.ff.de dona.& l.iiij.ff.
de an.leg.ſiue ali.& cib.leg.uel ſi dicta inſtõ intelligat in
uſufructu tm̃ prout uerba teſtamenti & intentio teſtatoris
ſonant dico quod uſusfructus debet intelligi coniunctus
cũ dominio & proprietate rerũ ĩ quibus reperitur relictus
uſq; ad legitimã dicti Franciſci ut ſi. ſm mentẽ non cõtra
mentẽ dictarum.l.ſancimus.&.l.iubemus.uideatur facta in
3 bonis ipſis hæreditarijs nõ in fructibus tantũ.† cum ita.n.
ad mentẽ iuris ſunt uerba diſpõnum redigẽda etiam ꝯ pro
priam ſignificationẽ uerborũ ut diſpõ ualeat & non pereat
ut.d.c.intelligentia.not.in.l.quot.præalle.cũ ſi. facit.l.om
niũ.ff.de uſuf.uel præſuppoſito quod nõ deberet ſic intelli
gi prout credo uerius intelligi debere: tñ iudex in iſtis re-
bus in quibus reperitur inſtitutus in uſuf.deberet legitimã
aſsignare & adiudicare pleno iure dicto Franciſco ut ſic
q̃tum fieri põt ſe ꝯformet cum uoluntate teſtõris & ſui fi-
lij Franciſci cuius deberet eſſe electio ſm quoſdam in qui-
bus debeat hr̃e legitimã ut plene no.in d.l.filium. &.l.põt.
Ex quibus oĩbus ſuper eo ſuper quo Franciſcus principali
ter dubitat utrũ.ſ.ꝓſuppoſita ualiditate teſtamẽti prædicti
dicta bona ſpectent ad Franciſcum pleno iure & ſic aſſecu
tus ꝑtãtẽ teſtandi poſsit diſponere pro libito uoluntatis de
ipſis excluſis filius guidonis ſubſtituti dicto Franciſco ĩ ca
ſu mortis uel aſſecutionis.cc.li. de fructib⁹ annuis alicuius
beneficij &c. Nã dico primo quod uſq; ad legitimã dictũ
onus ſubſtõnis & oẽ aliud reijcit a iure & remanet inſtitu-
tio Frãciſci pura & abſtracta ab oĩ onere per prædictam.l.
qm̃ nouella. Secundo dico quod ex alio capite excluduntur
filij guidonis quia ſubſtõ fuit ꝯditionalis uidelicet cũ Frã-
ciſcus fuerit mortuus uel aſſecutus bñficium. cc. lib. in re-

ditibus.iſta.n.ſubſtitutio eſt ꝯdónalis ĩ caſu mortis uel aſſecutionis beneficij ut.l.j.poſt prin.ff.de cad.tol.ſed præſuppouitur ꝙ antequã aliqua prædictarum ꝯdónũ mortis uel aſſecutionis exiſteret dictus guido deceſſerit Franciſco ſuperſtite ergo ſpem ꝯditionalis ſubſtĩnis ad eius filios non tráſmiſit & per ꝯñs abſque dicto onere dictã bona ſaltem uſque ad legitimam remanẽt dicto Franciſco ut.d.l.j.§.in primo &.§.pro ſecundo.de cad.tol.& d.l.j.de his qui ante aper.ta.ultra legitimam uero credo ſtandum uoluntati & iudicio teſtatoris quaſi in illo ultra cenſeatur inſtitutus in uſuf.& ad tempus mortis uel aſſecutionis beneficij relata quo tempore aduenlente uſusfructus extinguiẽ & redit ad proprietatẽ propter iura præal.ſ.in prin.&.l.iij.in fi.ff.qui.mo.uſuſ.extin.nam in illo ultra legitimam lex nó ſupplet & modificauit uoluntatem patris ſicut facit uſque ad legitimam ut in præal.iuribus.

CONSIL. CXXIX.

1 *Bona a laico pro alendis pauperibus relicta an dicantur bona pia an uero priuata & prophana.*
2 *Loca pia quæ dicantur.*
3 *Loca pia ſunt ſub epiſcopi poteſtate conſtituta.*
4 *Bona pauperibus relicta ſine diminutione ad eos tranſire debent.*
5 *Epiſcopus pauperes ſubſtentare debet.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amẽ.
1 † Super primo dubio prima facie vr̃ dicendũ ꝙ hæreditas ſiue bona dicti Franciſci marci de prato quãquã deputata uſibus & in alimoniam pauperum poſsint præſtantiari collectari onerari ſicut bona aliorum ciuium & hoc principaliter propter ordinationem dicti Franciſci qui domum ſuæ habitationis cum omnibus pertinentijs uoluit intelligi quoddam cippũ horreum & ut domus priuata & prophana & nullo modo eſſe uel de iure dici poſſe eccleſiaſtica nec eccleſiæ uel eccleſiaſticis iudicibus perſonis ſubiecta ſed ſub gubernatione manutentione ac regimine cóis prati eſſe uoluit & mãdauit cũ plena libera & generali adminiſtratione erogandi in alimoniam pauperum fructus redditus & prouentus bonorum & poſſeſsionẽ & inſtituit dictum cippum hæredẽ & in oibus ſuis. Ex iſtis.n.uerbis apparet euidenter dictam domum ſiue cippum cenſeri ut rẽ priuatam prophanam non eccleſiaſticam.Itẽ ſub perpetua gubernatione laici.i.cóis prati deuolutam per ꝯñs priuato iure cenſeri non ut locum pium & eccleſiaſticum qa nó ep̃i autoritate fundatum.igitur nó gaudet immunitate piorum locorũ iuxta no.in cle.quia cõtingit.ad fi.de reli.do.& per Hoſt.in ſumma de reg.§.j.uer.quid de ruſtico.non.n.debet implorare auxilium uel conſequi immunitatem eccleſiæ nec ab ea defendi q̃ eam cõtẽnit & ſpernit ut fecit teſtator. arg.c.in audientia.de ſen.excom.cũ cõcor.præterea quilibet in re ſua eſt moderator & arbiter.l.in re mandata.C.manda.& maxime teſtator cuius uoluntas eſt pro lege ſeruanda in aut.de nup.§.diſponat.ſed Franciſcus iſte expreſſe mandauit quod domus ſua ſiue cippus eſſet ut priuata a prophana et ḡn fuit intentionis quod regulariter ſecundum regulã aliarum rerum & bonorum priuatarum perſonarum.& ſimilẽ cum illis reciperet diſciplinã.c.recolentes.de ſta.mo. Præterea iſta bona deuoluta ſunt ad laicum.ſ.ad cóe prati.& a laico profecta.nulla ergo occurrit rõ quare quæ ad onera & præſtantias laicorum ſint exempta. neceſſe eſt.n.quod aut ut domus religioſa & pia iudicetur:& tunc ſubeſſe debet contra ordinationem teſtatoris aut ut domus priuata: & tunc iudici ſeculari & eius oneribus debet eſſe ſubiecta non aũt ut ſic dixerim a ſe fal.ar.c.cum non liceat. cum ibi no.de reſcri.ad hoc.c.quo iure.de feu.8.di.nec debet dicta domus ſiue cippus dici religioſa poſtq̃ non eſt ep̃i autoritate fundata nec gaudere immunitate pij loci.facit quod no.in.c.de ſinodochijs.de religio.do. Sed iſtis nó obſtantibus de iure cõtrarium eſt dicẽdum & præmittendum pro clariori deciſione utrum uidelicet illa domus ſiue cippus debeat dici locus pius & vr̃ quod non propter defectum autoritatis ep̃i abſq; cuius conſenſu non ſunt illa loca pia cõſtruenda ſicut nec eccleſiæ. de conſue.di.j nemo.&.d.c.de ſinodochijs.ſine igitur ipſius autoritate ꝯſtructa uidenẽ demolienda.c.uideas.di.x.&.c.quã quæ ꝫ ius.de reg.iur. lib.6.cũ concor.Imo cõtrarium dico uidelicet.quod dicaẽ.locus pius licet autoritas ep̃i nó interuenerit. & hoc ideo qa deputata eſt ad hoſpitalitatẽ & opera pietatis. pro hoc qđ
2 no.Spec.in titu.de inſtr.edi.§.nunc uero.uerſi.& ſciaſ† ubi dicit quod pia locã dicuntur eccleſiæ monaſteria & quælibet alia loca in quibus ſenes uel infantes uel aliæ perſonæ miſerabiles & languidi aluntur & alia pietatis opera exercentur.ad hoc quod no.i c.ad hoc.de reli.do. in nouel. ubi poſt Inno.dicit Io.an.nulli dubium quod laicus poſsit deputare domũ ſuã ad hoſpitalitatẽ & fundare hoſpitale cũ oratoria dummodo nó habeat formam eccleſiæ nó tñ ſine autoritate epiſcopi ibi poterit celebrari quãtum.n.ad hoc. Itẽ etiam quãtum ad aliud.ſ.ut eidẽ poſsint accedere iura ſpiritualia requiritur autoritas epiſcopi. & ita loquunẽ cõtraria.quãtum aũt ut dicatur locus pius hoc nó requiritur ſed ſufficit ut in eo exerceantur opera pietatis & ſic iudicetur ex opere & effectu non ex noie.14.q.iij.pleriq;. & hoc patet quia iſta loca pia uarijs noibus appellantur ut in cle.literis.de præben.in gl.ſuper uerbo eleemoſynarijs præterea multæ ſunt.ll.quæ loquuntur de iſtis locis pijs deputatis ad hoſpitalitatẽ nec de autoritate ep̃i in ipſorum ꝯſtructione faciunt mentionẽ.C.de ſacro ſan.eccle.l.ſancimus.& l.illud.& ut.l.inter diuinũ.& aut. hoc ius porrectũ.&.l.orphanotrophos.C.de epi.& cle.&.l.oẽs.§ pe.&.l.oia priuilegia.eo.ti.& de iure cói vr̃ approbari quod ſit cã religionis ad ſuſtentationẽ pauperũ q̃bus ne alimenta deficiãt quilibet & maxime ep̃s prouidere debet ut l.priuilegia.de epiſ.& cle.ad honorẽ ciuitatis hoc pertinet.l.ciuitatib⁹.de leg.j.Ex quibus liquido inferẽ ꝙ domus iſta ſiue cippus debeat dici locus pius & ad pia opera deputat⁹: q̃a ad perpetuũ uſum & alimoniã pauperũ deputatus ut dixi.& hoc eui dẽtiali præmiſſo pro uero qđ iſta ſit pia domus ſiue cippus
6 ꝯñr inferẽ deciſio dubij de quo q̃riẽ uidelicet utrum poſsit collectari præſtãtiari uel grauari ꝑ cõe flo.& proculdubio eſt dicendũ ꝙ nó ſicut nec eccleſiæ quibus eq̃parenẽ ĩ oib⁹ ut patet i.d.l.ſancim⁹.&.l.inter diuinũ.& l.illud.C.de ſac.ſan.eccl.& aut.hoc ius porrectũ. patet etiam hoc magis expreſſe in aut.itẽ nulla cóitas.C.de epiſ.& cle.ubi ꝓhibentur cóitates collectare uel exactionibus grauare eccleſias uel alia loca pia & ibi pęna bãni imperialis & reſtõnis tripli ad idẽ.l.oẽs.§.priuilegijs eo.ti.& .l.oia.in fi.ubi patet ꝙ iſta loca pia eiuſdẽ priuile.potiunẽ q̃bus maior eccleſia inclytæ urbis potiẽ. Itẽ magnificum cõe flo. gerit uices imperatoris in ſuo territorio. ſed imperator dicit noſtræ humilitatis eſt proſpicere egenis & dare operã ut pauperib⁹ alimenta non deſint.l.priuilegia.C.de ſa.ſan. ec. cõe ergo flo.qui imperatoris uice fungitur non debet pro collectis alimenta pauperum minuere ſed potius ſuſtentationi eorũ dare operã ſicut dñs imperator cuius uices gerit.ar.l.j.C.de offi.eius qui ui.al.ge.& quod not.Innoc.in.c.eã te.de reſcrip.nulla.n.occaſione debent minui quæ relicta ſunt pauperibus & opera pia eſt illis ſubuenire qui ſuis corporalibus laborantes neceſſarium uictũ ſibi nó pñt aſſerre.l.nulli & l.ſi quis ad declinãdã.C.de epi.& cle. & ibi dicitur illos dei potius iracundiam expectare debere & grauiſsimã pęnã qui de talibus relictis aliquid ſibi uſurpare audent. non ob.ꝙ iſta hẽditas & bona fuerint Franciſci qui erat ſolitus pro eis collectari & præſtantiari & ſic cũ iſto onere debẽt tranſire ad pauperes & quẽlibet poſſeſſorem.l.imperator.ff.de pu.& c.paſto.de deci.nã illud uerũ niſi tranſeant ad perſonam priuilegiatam: q̃a tũc pro futuro tẽpore utitur priuilegio ſuo.l.fiſcus.ff.de iure fiſci.& l. cũ quidã.§.fiſcus.de uſur.mutantes.n.bona mutant ſtatũ.ff.de acqui.hæ.l.& opponitur.& i.c.j.de iure par.lib.6.&.c.ij.de immu.ec.lib.vj.non ob.etiam ꝙ deuoluta ſunt ad laicũ.i.cauſę petri: q̃a deuoluta ſunt ad eum quo ad gubernationẽ protectionem 1
& fidelem

& fidelem diſpenſationẽ ſicut bona quæ relinquuntur ec-
cleſijs deuoluuntur ad eorũ rectores quo ad prædicta.c.ij.
de dona.& c.ſi primatum.xij.q.ij. Eſt ergo commune ut mi
niſter cuius perſona non inſpicitur ſed illius in quẽ cõmo-
dum deriuatur.l.ſi dotem.ff.ad.l.fal.& l. cum poteſt.§.j.de
le.ij.non ob.uerba & intẽtio teſtatoris quod uoluerit iſta
bona haberi ut prophana & priuata & ſic exempta ab epi
ſcopo & perſonis eccleſiaſticis. Nam poſito ꝙ iſta potue-
rit diſponere tñ non ſequitur ſi ſunt priuata ergo ſubiacẽt
oneribus collectis quia bona alimentis pauperum de pra-
to ut ſunt illa licet ſint priuata & ab omni iuriſd.epi abſtra
cta tñ ſunt exempta ab omnibus mulieribus ut probãt mul
ta iura pręallegata & per illa reſponſum ſit contrarijs quo
ad iſtum paſſum. † Deſcendo ad aliud dubium utrũ.ſ.ali-
3 quam poteſtatẽ habeat in prædicta domo & cippo eps uel
perſona eccleſiaſtica in conferendo grauando ſiue colle-
ctando & vr̃ ꝙ ſic quia eccleſia & omnia loca pia i epiſco-
pi poteſtate conſiſtunt & ſua prouidentia gubernant.xvj.
q.vij.oẽs baſilice.ipſe.n.eſt pater pauperum ut.d.l.ſi qs ad
declinandam.&.l.nulli. non vr̃ ergo teſtator potuiſſe gene
ralem conſtitutionem canonis immutare . & filios a patre
ut ſic dixerim ſeparare.c.requiſiſti.de teſta.&.l.nemo põt.
de leg.j.pro hoc.c.ſi quidem.& c.nouerint. &.c.ſi laicis.x.
q.j.pro hoc etiam optime.xiiij.q.j.ca.quidam monachorũ.
Item ſi nullã ibi haberet poteſtatem ſequeretur abſurdũ ꝙ
cõe prati poſſet fructus & reditus prædictorũ bonorum
ſibi uſurpare diſſipare & pauperes omnino negligere cum
nullus eſſet cui teneretr̃ reddere rõnem & ſic pia diſpõ te-
ſtatoris ſubuerteretur quæ tueri debet pontificali autoritate
ↄ̃ hæredes & alios implentes.c.ſi hæredes.& c. tua.de teſta
mentis.& l.quintus.§.pompo.de auro & ar.le propter iſta
iura & ſimilia non attentarem dicere quod poſtquã bona
ſiue ipſorum fructus ſunt in uſus pauperum erogandi qđ
eṗs in caſu dilapidationis & negligentię dicti cõis in im-
plendo uoluntatem defuncti nullam habeat poteſtatem.
eſſet enim hoc ualde abſurdum cum ſit pater pauperum &
tuitio talium ſpectet ad eccleſiam.87.diſt.c.j.& c. defenſio
nis.&.c.diuine.cum ſe.& eſt caſus in cle.quia contingit. de
reli.do.uerſu.in quo ſi forte.& ideo in hoc dubio conclu-
dendo dico ꝙ in caſibus prędictis negligentie uel uſurpa-
tionis redituũ ſiue bonorum dicte domus per dictũ cõe
poſſet ſe epiſcopus interponere nec mirũ quia quilibet ca
tholicus deberet in hac audiri ar.c.ſi quia præsbyterorum.
de re.ec.non alie. Quãrũ uero ad poteſtatem conferendi
grauandi ſiue collectandi proculdubio eſt dicendum ꝙ epi
ſcopus iſte non põt. Primo quia illud eſſet ↄ̃ intentionem
teſtatoris cuius uoluntas in hoc eſt ſeruanda nec ultra ea
quæ diſponit aliter alteranda ut in d.cle.quia cõtingit.uer-
4 ſu cũ tñ ea. † Secundo quia bona relicta pauperibus debẽt
ad eos tranſire ſine aliqua diminutione nec eṗs quartã uel
ſibi aliquid applicare põt ut expreſſum eſt in d.l.nulli.& l.
ſi quis ad declinandam. Tertio quia iſta bona ſunt priuata
& prophana & ſm̃ uoluntatẽ teſtatorum uſibus pauperum
applicanda & per laicum gubernanda quod eſſe põt.d.c.
quidam.& cle.quia contingit. non uidetur ergo eṗs in bo-
nis priuatorum deputatis hoſpitalitati & alimentis paupe
rum ſibi aliquid applicare uel de hoc ſe intromittere niſi
quo ad tuitionem ut prædixi. & eſt caſus in d.cle.quia con
5 tingit. † Item epiſcopus de reditibus eccleſiarum ſuarum
debet pauperes ſuſtentare.c.gloria epiſcopi.xij.q.ij.nõ er-
go põt quod eis relinquitur pro alimentis minuere qa cui
tuere & impendere debeo de meo non poſſum ab eo ex-
torquere ſicut quẽ debeo defendere non poſſum impugna-
re c.j.de infant.exp.& c.petitio.de iureiuran.Ex quibus &
alijs cã breuitatis omiſſis concludo ꝙ eṗs in conferendo
uel aliquid exigendo uel quoquo modo ſe intromittendo
non habet aliquam poteſtatem niſi ꝙ iuxta diſpoſitionem
teſtatorum in caſu negligentie uel diſſipationis teſtatoris
pium iudicium poterit ſe intromittere : nec in hoc uolun-
tati teſtatoria refragatur ſed exequitur & adimplet.

CONSIL. CXXX.

1 *Heres heredis an ueniat appellatione heredis in materia ſubſtitutionis.*
2 *Heres heredis heres eſt teſtatoris.*
3 *Heres dictio relata ad honoratos per teſtatorem non debet referri ad eũ in quem nullam habebat affectionem.*
4 *Conſideratio ad perſonarum notitiam & affectionem eſt referenda.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amẽ.
1 † Pro & ↄ̃ ſubtiliter allegatũ eſt primo pro
parte hæredũ al.ni.& beli. facit propria uer
borũ ſignificatio & regula generalis ut ap-
pellatione hæredũ non ſolũ primi ſed ulteriores in infinitũ
ueniant.l.qui per ſucceſſionẽ.de reg.iur. & de uer.ſig.l.hæ
redis.&.l.ſciendũ.&.l annalibus.C.de le. Nomen.n.hr̃dis
eſt nomen appellatiuũ maxime iunctũ cum noie ſignifican
te genus ſiue agnationẽ utputa ſubſtituo tales hæredes he-
liæ de conſtabilis.ſub tali.n.noie appellatiuo includunt illi
qui nõ ſolũ ſuperſunt tẽpore teſtamenti ſed etiam illi qui
poſtea in eorũ loco ſuccedũt ut.l.ſi cognatis.ff.de reb.dub.
ſicut ẽt i legato relicto familiæ dicimus ꝙ deuoluit de gra
du i gradũ primũ ſm̃ tertiũ & ulteriorẽ.l.cũ ita.§.fi.de leg.
ij.& l.peto.§.fratre.eo.tit.facit quod no.Bart.in l. ſi ſeruus
cõis.de ſtip.ſeruo. ubi aliter de diſpõne concepta ſub noie
appellatiuo aliter ſub noie proprio iudicandũ eſt ut.c.cũ
olim abbas.de offi. de leg. & l. annua.§.fi.de annu.leg. &
breuiter multe.ll.& canones in diuerſis materijs poſſent
huic applicari quod uerba ſimpl̃r prolata extenduntur ad
futura.l.placet.de li.& poſthu.& l.ſi ſeruitus.de ſer.ur.præ
di.cũ ſi.& multa i oppoſitũ.cle.j.de reſcrip.præterea teſta-
tor hic intendebat grauare filios hæredes onere fideic. dũ
ſubſtituebat eis hæredes helie.& hoc caſu cũ onere hære-
dũ quærit appellatione hær.quibus ꝑ fideicõ. acquirit cõti
net etiã hæres hæredũ ut no.Bar.in.l.qui libertis.§.hæc uer
ba.de uulg.& pup. Ex quibus vr̃ dicẽdũ ꝙ defunctis al. &
ni.hæredibus quondã heli.immediate & heli.hr̃de media-
to dicti quondã heli.uiuentibus filijs teſtatoris quibus ſim-
pliciter ſubſtituti ſunt hęredes quondã helie qđ hæredes di
ctorũ hæredũ al.ni.& heli.ueniant ad prædictã ſubſtitutio
nẽ per prædictã.l.qui ꝑ ſucceſſionẽ . & per regulã gñalem
2 † hæres hæredis teſtatoris eſt hęr.l.fin.C.de hær.inſtit.pro
hoc.l.in teſtamentis.de reg.iuris.nec eſt tutũ recedere a re
gulis gñalib. niſi in caſib. exceptuatis a regula quã q ꝓ ſe
hẽt dẽt in dubio obtinere ut no.in rub.de reg.iu.lib.vj. Sed
iſtis nõ obſtãtibus ↄ̃rium vr̃ de iure dicẽdum. primo ꝙ iſti
hæredes hæredũ nõ ueniũt ex iudicio primi teſtatoris ſub-
ſtituentis hęredis quondã helie.ergo nõ dicent hæredes te
ſtatorũ quo ad dictã ſubſtitutionẽ ut eſt caſus in.d.l.q libe
ris.§.hęc uerba.de uul.& pup. ubi Bal. dicit qđ aut uerbũ
hæres profert ab hoie in ſubſtõne aut a lege . ſi profert ab
hoie intelligit̃ de primo hærede ut.d.§.hæc uerba. ſi a lege
intelligit̃ etiã de ulteriori hærede ut.l.ij.&.iij.de peti. hær.
Rõ dr̃iæ eſt quia qñ profert ab hoie in ſubſtõne conſideraẽ
modus & uoluntas teſtatoris.l.in condit.primũ locum.de
ꝯdi.& demon.hæc aũt uoluntas ex affectione colligit̃ ſed
certũ eſt quod hẽt affectionẽ ad eos qui nõ uocant̃ iudicio
ſuo ſed extrinſecus de leg.iij.l. ſi fuerit.§.fi.cũ.l.ſeq.unde
merito ſubſtitutio teſtatoris nõ intelligit̃ de quolibet ſed
de eo quẽ teſtator honorauit nõ de eo q poſtea caſu ſucce
dit ſed qñ lex ꝓfert hoc uerbũ nõ refert reſpectu alicuius
affectionis quã hẽt ad aliquã perſonã certã ſed põderata ſo
lũ rõne q́ uenit ex nomine appellatiuo : ideo refertur ad
oẽs ſecundũ do. Bal.in iſtam rationem affectionis etiã ibi
ponderat Bar.dñ rñdit ad.l.ij. de in rem ver. dicens qđ qñ
quis uenit directe ex ſubſtitutione conſideratur affectio te
ſtatoris quæ non cadit in eum qui uenit per obliquum.
idem ſentit in ſolutione contrarij.l.ſi quis cum teſtamentũ
3 de iure co. ubi dicit quòd qñ † uerbum heredes refertur ad
eos quos teſtator uult honorare nõ refertur ad illũ in quẽ
teſtator nullã hẽt affectionẽ idẽ dicit in verſu vltimo huc.
§.&c.ubi dicit quod licet ſub nomine appellatiuo q ſquis
mihi hæres erit &c. non trãſit ad alienos ſucceſſores : quia
licet ſuccedant in nomine appellatiuo hæredes non tamen
in affectione teſtatoris.concordant ergo Bart.& Bal. ꝙ ad
ſubſti-

ſubſtitutionem factam ſub noīe heredum nō admittuntur
alij qui non teſtatoris iudicio ſed fortuito & per obliquū
ad eius hæreditatem ueniunt quia iſta relicta ſunt ob meri
ta.l.nec adiecit.ff.pro ſoc.quæ merita non cadunt in agna-
tos ut ſunt iſti heredes heredum quondam helie.hoc.n.ſen-
tit Bal.in.l.ſi.de here.inſti.in ſolutione ꝯrij.§.hęc uerba.di
citur.n.ꝙ regula.l.ſi.de here.inſti.loquitur in his quæ tran-
ſeunt ad heredem heredis ſed in his quæ non tranſeunt ut
in ſubſtitutione cōditionali tunc ſecus ut.d.l.hæc uerba.in
quo affectio teſtatoris dirigebatur ad certos heredes ueniē
tes ex eius iudicio: ideo non tranſit ad alios. & ita dicit ibi
in tertio ꝯrio & per iſtam tollit ꝯ.d.l.qui per ſucceſsionem
de re.iur.nam debet intelligi cum uerbum heres profertur
ſub rebus tranſmiſsibilibus ad heredes.ſecus in re non trāſ-
miſsibili:ut in ſubſtitutione cōditionali.l.ſi ex pluribus.de
ſui & leg.Et confirmant iſtas ſolu.dictorum illuſtriū doc.
quæ no.Io.an.in.c.priuilegium.de re.iur.lib.vj.in mercu.&
4 Bar in.d.l.ſi ſeruus cōmunis.ubi dicunt † non ſemper habē
dam conſiderationem ad uerbum appellatiuum ſeu digni-
tatis ſed magis ad perſonarum noticiam & affectionē.c.re
quiſiſti.de teſt.& quod no.Bar.&.Bal.in.d.§.hęc uerba Itē
in caſu noſtro teſtator non nominauit proprio nomine he
redes quondā heliæ ſed ſimpľr dicit heredes: quondam hę-
lie de conſtabil.poſuit in ſubſtitutione facta de thomaſino
& recepit in perſonis heredum quondam heliæ.nam ad de
monſtrationem propriorum nominum non ad eorū ſignifi
cationem augendam ꝯ naturam ſubſtitutionis conditiona
lis uř appoſuiſſe.ar.l.quod habebat.de re.du.Et probat hoc
alia ratione.nam teſtator per copulatiuam in eadem diſpo
ſitione coniūxit thomaſinū & heredes quondam heliæ ſub
nomine appellatiuo de conſtabilis ſed certū eſt ꝙ thomaſi-
nus licet ſub nomine de conſtabilis ſubſtitutus nō tranſmi
ſit ſpē ſubſtitutionis ad heredes ut.d.leg.ex pluribus.er-
go ſimiliter nec heredes helię quia ꝯiūcti uident uniformi-
ter ēt ſi alias ſperati & diuiſim poſiti eſſent aliter iudican
di.l.iam hoc iure.de uulg.& pup.&.l.ſi ita.§.j.de leg.iij.&
ꝙ ibi per Bar.no.Per iſta ſatisfactum credo omnibus alle
gatis in ꝯrium & concludendum pro ueritate heredes here
dum quondam heliæ non uenire ad prædictam ſubſtitutio
nem quia teſtator ſe retuliſſe uidetur ad heredes quondam
heli.ſuperuenientes tempore teſtamenti non ad ulteriores
rationibus & iuribus preallegatis.

CONSIL. CXXXI.

1 *Gratia ſiue litere facultatis ſuper beneficijs proprie dioceſis pape reſer-
uatis an ſint fauorabiles uel odioſe.*
2 *Separatorum ſeparata eſt ratio.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
ginis glorioſe Mariæ & beati Antonij. amē.
1 † Ad excluſionē domini Nicolai dominici in
ter cetera obijcitur quod litere facultatis cō
ceſſe dño ep̄o tuleń. ſuper nominatione cer-
torū clericorū ad canonicatus preben.& dignitates &c.ſint
ſubreptitie & p ꝯñs nominatio p̄fati dñi Nico.nulla & col
latio & prouiſio inde ſecuta tanq̄ trahentes originē ab infe
cta origine & radice.c.uulnerato.j.q.j.&.c.ſicut.de re iudi.
Item cum litere poſteriores addūt prioribus debet de prio
ribus fieri mentio in eis alias ſunt ſubreptitie ut no.in.c.ij.
de fil.presby.li.vj.Papa.n.primo conceſsit literas facultatis
circa quatuor clericos graduatos nominandos ſecundo ꝓ-
ix.tertio aliam gratiam pro uno ex dictis quatuor nō gra-
duatos.In iſta ergo tertia ex qua nititur dominus Nic.licet
facta fuerit mētio de illa de nouem.& licet per expreſſum
gratie de quatuor non poſsit iſta tertia de ſurreptione re-
dargui tamen quia ſuppreſsit illam de.ix.uidetur reddi ſur-
reptitia quia ex pluribus impedimentis ſufficit aliud rema
nere.l.ſi dominus.de ſerui.ur.prædi.&.l.ſi non lex.de hęre.
inſti. Præterea papa iure ordinario & reſeruato conferre
poterat iſtas dignitates & canonicatus eccleſie tulen. &
non epiſcopus.c.ij.de præben.lib.vj.cum ergo per plures
literas facultatis ſucceſsiue conceſſas detrahat iuri pape in
conferendo neceſſe eſt quod in ſequentibus fiat mentio de
prioribus ut no.Inno.in ſi.in.c.ueniens.de preſcri. Sed iſtis
non ob.cōtrarium eſt de iure dicendum & premitto quod
iſte litere facultatis conceſſe domino epiſcopo tuleń. ſunt
cenſende fauorabiles quia per eas epiſcopus reducitur ad
ius ſuum.ſ.conferendi beneficia ſue eccleſię ideo ergo fa-
uorabilis quia reuertitur ad naturam ſuam.l.ſi unus.§.pa-
ctus.ff.de pac.& in.l.filio quem pater.de lib.& poſth.ibi
non tranſlatus ſed redditus uideretur &c.& facilius res re
naſcitur quàm de nouo naſcatur.l.ſi teſtamentum.ff.de te-
ſta.ad hoc.c.cum aliquibus.de reſcri.li.vj.ubi bonus tex.
pro iſta parte.Præterea quod iſta gratia ſit cenſenda fauo
rabilis tam ex parte epiſcopi quàm ex parte domini Nico.
patet ex parte dñi epiſcopi quia ex dicta gratia nihil con-
ſequitur ſed commodum ex ea debet in alium deriuari ut
dixi.in.cap.dudum de preben.lib.vj.& ibi per Lap. Ex
parte etiam domini Ni.nulla ſurreptio quia non ipſe ſed
epiſcopus impetrauit.& hinc eſt quod propter ſurreptio-
nem beneficiorum quæ haberet tempore gratie non
poſſet eius prouiſio impugnari.c.is cui.de prębend.li.vj.per
ſonam.n.epiſcopi conſiderauit dominus papa eum princi-
paliter per dictam gratiam honorando ut dicunt uerba li-
terarum.facit.l.ciuitatis.de lega.j. Vlterius aduertendum
quod iſta tertia gratia per quàm dominus epiſcopus tulen.
conſequitur facultatem conferendi & prouidendi uni non
graduato uel nobili cum per primam hoc non poſſet non
eſt cenſenda noua gratia.quia per eam non augetur nume-
rus perſonarum ſed perſona non nobilis uel non graduata
ſurrogari poteſt loco graduati uel nobilis.ergo eſt quædā
alteratio qualitatis perſone.qualitatis autem adiectio uel
detractio non facit nouam rem ſiue gr̄am ſed uigore illius
ad quem referre ſe debet intelligi prouiſum ar.l.in delictis.
§.ſi detracta.ff.de noxa.& no.in.l.edita.C.de edē.c.iij.de di
la.ubi caſus.eſt.n.modica mutatio non nobilem ſurrogare
loco nobilis in beneficijs in quibus dicta perſonarum acce
ptatio reprobatur.c.ſi.de inſti.Vnde cum in ſubſtantia per-
ſonę nulla ſit ſurreptio cum deſcendat ex gratia prima non
ſurrepititia. Et ſurrogetur perſona perſone nobilitatis uel
gradus qualitate relicta ſicut illa ut dixi non laborat uitio
ſurreptionis ita nec iſta eius loco ſurrogata ar.l.ſi eum.§.
qui iniuriarum.ff.ſi quis cau.facilius.n.ad ualiditatem lite
rarum toleratur defectus qualitatis q̄ perſonæ.patet exem
plum in.c.ſi pro clericis.de præben.li.vj.coniuncto.c.ſi eo
tempore.de reſcrip.eo.li.&.c.ei cui.de prębend.eo.l.&.cle.
ſi de beneficio.de præben.coniuncta cle.literas.de reſcrip.
per hoc optime.c.cum aliquibus.eo.tit.lib.vj.ubi amotio
impedimenti ſiue obſtaculi non immutat ſubſtantiam gra
tie quin eadem cenſeatur ſi alias illo iure ſuo poterat illū
actum gerere licet ante admonitionem obſtaculi præpedi-
tum. Poſtremo ponderādum quod prima gratia facultatis
de nouem uerſatur circa diuerſa.nam prima conceditur in
eccleſia tulen.ſecūda de nouem in illa citra canonicatus &
preb.ipſius in alijs collegiatis.cum ergo iſta ſecunda de no
uem ſit penitus diuerſa a prima non fuiſſe uidetur expediēs
in tertia quæ deſcendit ex prima facere mentionem de ſe-
2 cunda penitus ſeparata & diuerſa quia † ſeparatorum ſepa
rata debet eſſe ratio.l.ſi maritus.de dona.inter ui.& uxo.
maxime quia ambe dictè gratię emanāt ſuper eo quod ſpe
ctat ad ipſum concedentem.ideo latiſsima interpretatio fa
cienda.c.cum dilectus.de dona.&.l.beneficium.ff.de cōſti.
prin.& per hoc non ob.no.per Inno.in.c.ueniens.de præ-
ſcrip.ubi per priuilegium ſecundum detrahebatur ordina-
nario iure ſibi relicto de iure communi cui certa pars dicti
iuris per primum priuilegium fuerat ſubtractum. & quia
non uidetur fuiſſe de mente pape grauare ordinarium am-
plius quàm ſemel ſuper eadem re. Idem in ſecundo expe-
dit facere mentionem de primo argu.c.mandatum.&.c.li-
teris.de reſcrip.& maxime quia ut dixi papa reſtituit ordi-
nario ius ſuum.c.cum eccleſia.de ele.& ꝙ ibi dixi per præ
dicta etiam tollitur ꝯrium de no.in.d.ca.ij.de fil.p̄sbyt.ubi
per

per primam diſpenſationem ſecundũ habi. iure communi
habilitatur ad beneficia.ſi ergo ſecundo impetrat debet fie
ri mentio de eodem defectu quia ſecunda impetratio nihil
habet commune cum prima.l.naturaliter. §. nihil cõmune.
de acquirem.poſ.& iſta odioſa reſtringuntur nec caſum ſu-
um excedunt.c.ſuſceptum,de reſcrip.li.vj.&.c.odia.de reg
iur.lib.vj.nos uero ſumus in materia fauorabili ut probatu
eſt ſupra ideo ampliandum ut.d.c.odia.& iſta extraordina
ia & exorbitantia facilius impediuntur & pereunt ꝗ̃ ius
re quia fauet epiſcopo in prędictis literis facultatum per
cõquas ut dixi res reuertitur ad naturam ſuam ꝙ fit de faci
li ut.d.§ pactus ne peteret. Ex quibus oibus proculdubio
ꝯcludendũ eſt ꝙ pro prædicto dño ni. debuit dñs auditor
ferre ſniam abſolutoriã & ſimoni imponere perpetuũ ſilen
tiũ.& hic nulla ſurreptio allegari poſsit ꝯ dictũ. d. nic.per
rationes inductas ſuperius q̃bus tenentes ꝯ̃rium maxime
per dñm auditorem cuperem rñderi.do. Pet. de Ancha.

Caſus ſuper quo petitur conſilium talis eſt. in regno ala
manie francie anglie & alijs regnis monaſteria eccleſiæ hoſ
pitalia & alia loca ſiue ordines pij exẽpti ſunt per ſedem
apoſtolicam ab ordinaria ptãte & eccleſiæ romane imme-
diate ſubiecta ẽt q̃ſque cum omnibus membris ſuis.Ad tui
tionem aũt ſuorum priuilegiorum & exemptionum prædi
ctarum deputati ſunt ſpeciales conſeruatores ut tueantur
eos ab iniurijs & uiolentijs manifeſtis iuxta formam. c.j.&
c.ſi.de offi.dele.li.vj.& ſub uarijs formis deputantur ſuper
his oppreſsionibus & uiolentijs propulſandũ ita ꝙ ad for-
mam conſeruatorũ recurrendũ eſt.c.porro.de priuile.mo-
do ſepe contingit in prædictis regnis & locis ꝙ prædicti
exempti dum ſuper ſuis iuribus oppreſsiões rapinas uio-
lentias dãna & iniurias patiuntur &. ſuis iuribus inquiete
turbantur faciunt dictos opprimentes turbantes damna &
iniurias inferẽtes corã dictis conſeruatoribus ad iudicium
euocari & trahi & ꝯ eos ſibi iuſtitiã miniſtrari.tales uero ſic
uocati & tracti prætendentes a dictis conſeruatoribus uel
eorum ſubdelegatis ſe grauari a talibus prætenſis grauami
nibus & alijs ſuis ꝯ eos promulgatis appellant ad dioceſa-
nos ut metropolitanos dictorum locorum & quandoque
per uiã querele eos adeunt ſuper dictis grauaminibus qui
dioceſani & metropolo. quorum quidam tanquam legati
nati prætextu ſuarum dignitatum iuriſdi.ſibi uendicans co
gnoſcendi & diffiniendi de dictis appellationibus & quære
las admittunt & diffiniunt tam per ſe quam per ſuos officia
les & ſicipſos conſeruatores & ſub cõſeruatores impediũt
atque turbant. ex hoc ergo themate oriuntur duo dubia.
Primum utrum dicti dioceſani & metropolitani etiam tã-
quam legati nati per ſe uel alios poſsint de talibus cogno-
ſcere & ſe intromittere ita quod ualeant eorum proceſſus
& ſententię.Secundo ſi non poſſunt utrum dicti conſerua-
tores poſsint ſuam iuriſdi.defendendo ꝯ prædictos tanquã
eos turbantes in ſua iuriſdictione exercere cenſuram &
alias compeſcere ut deſiſtant.Conſilium ſequitur.

CONSIL. CXXXII.

1 *Legati de latere an poſſint adiri per uiam appellationis interpoſitæ a ſententia ſeu a grauamine conſeruatorum.*
2 *Delegatus principis in cauſis que ſibi committuntur cuilibet ordinario prefertur.*
3 *Papa ſubditos ab ordinarij poteſtate poteſt eximere.*
4 *Conſeruator uice papa fungens eſt legato maior.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † In primo dubio prima facie uideretur dicen
dum ꝙ præfati ordinarij & maxime legati na
ti poſſunt ſe de talibus querelis intromittere.
Primo quia ipſorum intereſt ne eorum ſubditi uexent iniu
ſte.Hinc eſt quod decanus repetit clerum ſuum ſi indebite
in carcere teneatur & ꝯ detinentes juriſdictionem exercet.
c.dilectus de appel.Item nõ ob.ꝙ ſit appellatum,cũ ordina
rius poſſeſsionem reformat.c.cum teneamur. de ap.& c.
ſolicitudinem. Præterea uideretur ſatis abſurdũ quod
iſti conſeruatores ad petitionem exemptorum poſſent oẽs
ſubditos extraordinariorum inquietare & uexare præter-
ea manifeſte iniurie uel offenſe omiſsis ordinarijs qui para
ti ſunt ꝯ ſuos ſubditos iuſtitiam miniſtrare capitu.ex tranſ-
miſſa.& capi.uerũ.&.c.ex tenore.de fo. compe. Poſtremo
ſubditi ordinariorum prędictorum proponendo querelas
& apponendo a dictis conſeruatoribus arguunt eos de ini
quitate & de iuſtitia ac de oppreſsionibus iniuſte eis illa-
tis a prædictis conſeruatoribus ſed hoc caſu.ſ. cum abutun
tur iuriſditione & delinquunt in cauſis ſibi commiſsis uidẽ
tur ſubiacere ordinarijs.nam non obſtante quod ſint dele
gati pape poſſunt ab eis puniri & compelli ne iniuſte op-
primant ordinariorum ſubiectos ut no.Cy.in aut. qua in p
uincia.C.ubi de crimi.agi op.reatus.n.omnem honorẽ ex-
cludit.l.ij.C.ubi ſe.uel cla.pro hoc in aut. de iudi. §. j.&.§.
nullum.&.§.ne autem labor.In ꝯ̃rium eſt ueritas & pręmit
to ꝙ conſeruatores ſunt delegati pape in cauſis ſibi com-
miſsis.c.j.&.c.ſi.de offic.dele.lib.vj.† Sed delegatus princi
2 pis in cauſis ſibi commiſsis eſt maior quolibet ordinario ẽt
legato de latere.c.ſtuduiſti.de offi.dele.ex quo ſequiẽ quod
ꝯ turbantes ipſum in ſua iuriſdictione & eius exercitio ha-
bet iuriſdictionem & poteſt eos multare. & ſic iuriſdictio-
nem ſuã defendere pęnali iudicio ut.l.j.ſi quis ius di.nõ ob
ten.Itẽ ſequitur ꝙ a grauaminibus per eos illatis non põt
appellari uel querela proponi corã ordinarijs uel legatis
ẽt de latere quia appellatio eſt de minori ad maiorẽ prouo-
catio.c.ij.de cõſue.li.vj.nec minor iudex põt facta maioris
corrigere uel de ipſis ſe intromittere quoquo modo.c.cum
inferior.de maio.& obed.& ꝙ ibi no.&.xxj.di. inferior.de
maior.& obe.c.cum inferior.Ex quibus infertur quod cõ-
ſeruatores & alij delegati pape in cauſis ſibi cõmiſsis maio
res ſunt ut dixi omnibus ordinarijs de quibus manibus exẽ
pte ſunt cauſe eis ſpecialiter delegate ut.d.c.ſtuduiſti. & p
ꝯ̃ns cognoſcendo de appellationibus & querelis ꝯ conſer
uatores impoſitis excedunt terminos ſue poteſtatis & uitiã
tur ipſo iure quo egerit tanq̃ geſta a iudice non cõpetente
& de cauſis eorum iuriſdictione abdicatis. C. ſi a non com
pe.iudi.per totũ.&.c.at ſi clerici.de iudi.Pro deciſione hu-
ius dubij allego no.per Ioan.an.in.c. fina. de reſcrip.in no-
uel.ubi concludit ꝙ quamdiu durat iuriſdi. delegati papę
uel qñ per actum ordinarij impedietur eius conceſſus nun-
quam poteſt ordinarius ſe intromittere.c.ſolicitudinem.de
ap.&.c.ſtuduiſti.qñ ergo principaliter queritur utrũ iuſte
uel iniuſte proceſſerit delegatus uel utrum ab eo excõmu-
nicatus ſit abſoluendus uel ad ordinariũ ſit reuocandus ad
ipſum ordinarium nõ ſpectat hoc cognoſcere. de offi. ord.
c.paſtoralis.§. præterea. Imo plus dico ꝙ ſi de collatione
uel ſententia delegati reuocetur in dubium non poterit in
alium diffinire.& hoc no.Io.An.in.c.ſi pro alle. &.c. ſuper
eo.de offic.dele.io nouel.Non obſtant ꝯ̃ria.& primo reſpõ
deo ad primum ꝙ ratione proprij intereſſe admittantẽ præ-
lati ad defenſionem ſubditorum ne uexentur iniuſte.nã di-
co ꝙ quo ad cauſas ſpecialiter alijs delegatas non poſſunt
dici eius ſiue eorum ſubditi ſed ipſius delegati ut.d.c.ſtu-
duiſti.† & certum eſt ꝙ papa põt eximere ſubditos ab ordi
3 narij poteſtate cũ ipſe ſit ordinarius omniũ ſupra omnes.
ix.q.iij.cuncta per mũdum.&.c.per principalem. & hoc ꝙ
no.Spec in ti.de inquiſi §.j.uer.ſed pone.non obſt. quod ſic
ſentiendo poſſet conſeruatores uexare & turbare ſubditos
ordinariorũ inique quia ſubditis ſic grauatis proditum eſt
remedium appellationis & alia remedia prodita coram iu
dice perperam uel inique procedentes uel ſententiantes. C.
de pęna iudi.qui male iudi.l.j.in aut.ibi poſita.&.c.cũ eter-
ni.de re.iu.li.vj.Ex prædictis patet clara deciſio dictorum
dubiorum ꝙ metropolitani legati nati & etiam de latere
non poſſunt de cauſis coram dictis conſeruatoribus motis
& deductis quoquo modo ſe intromittere per uiam appel-
lationis ad eos interpoſite uel querele:cum in talibus cau-
ſis ſit ab eis omnis iuriſdictio abdicata:& per conſequens
iudices incompetentes.Sequitur etiam ꝙ conſeruatores &
ſub

ſubconſeruatores poſſunt ꝯ dictos diœceſanos metropoli-
tanos & legatos procedere & eos punire ſi eos turbare
præſumpſerint in iuriſdictione exercitio uel cognoſcere
de prædictis cauſis per iura & rationes ſuperius deductas.
Vltra prædicta ordinarij legati nati & alij ſupradicti quod
appellari poſsit ad eos a grauaminibus & ſententijs latis
per dictos conſeruatores ſe tenentur propter antiq̃ conſue
tudinē quia ſemper conſueuerunt admittere tales appellan
tes & pro tuitione ad eos recurſum habentes ꝯ geſta cōſer-
uatorum. pro eis facit autoritas conſuetudinis in quærēda
iuriſditione per ipſam alias non habenti.c.nouit.de iudi.&
c.cum contingat.de foro compe.Ego dico ꝯrium ꝙ hīc nō
poſſit conſuetudine introduci ꝙ a ſententijs & grauamini
bus pape conſeruatorum appelletur ad diœceſanum metro
4 pol.uel legatum de latere ſiue natum.† Primo quia conſer
uator fungitur uice pape.l.j.§.qui mandatam.ff.de offi.eius
cui man.eſt iuriſdi.& hinc eſt ꝙ in ſibi commiſsis eſt maior
etiā legato de latere.ut.d.c.ſtuduiſti.de offi.deleg. ſed hoc
non pōt conſuetudine introduci ut de maiori habeatur re-
curſus uel appelletur ad minorem.ut no.in.c.non putamus
de conſue.li.vj.nā de ſubſtantia appellationis eſt ꝙ de mi-
nori appelletur ad maiorem nec ꝯ ipſam ſubſtantiam pōt
ipſa conſuetudo ꝯrium operari.ut ibi no.glo.& probat na-
turali rōne.iudex enim appellationis corrigit & reformat
ſententiam iudicis a quo irritat & annullat.Sed ꝙ inferior
corrigat facta ſuperioris omni iure prohibetur. erubeſcit
enim.l.filios fieri caſtigatores parentum uel ꝙ in eum ha-
beāt poteſtatem.c.cum inferiore.de maio.& obe. Itē cum
conſeruatores ſint delegati pape.ut.d.c.j.&.c.fi.de offi. de-
leg.li.vj. Infertur ꝙ a delegato debet appellari ad delegā
tem non ad alium.c.quæſtionum.de offi. deleg. ſed non uī
poſſe conſuetudine introduci quod ubi eſt appellādum ad
papam appelletur ad inferiorem.nam in hoc ſtatutum re-
probatur.c.uenientes.de iureiu.lib.vj.Ex quibus liquido p
cluditur neque iure neque conſuetudine ſe tueri poſſe præ
dictos prælatos in admiſsione & cognitione talium appel
lationum ad eos interpoſitarum nec etiam ſub p̄textu & co
lore tuitionis;quia ad tuēdum grauatos a conſeruatoribus
recurrendum eſt ad papam per uiam appel. uel querele. ut
in iuribus prealle.nec quod una uia prohibetur debet alia
admitti:quia ſic facerent fraudē legi de nomine ad nomen.
ad hoc.c.quanto.de priui.&.c.auaritie. de elec.li.vj.cum ſi.
facit.c.cum quid de reg.iur.li.vj.&.c.tue.de proc. ubi habe
tur ꝙ prohibeī directe multofortius indirecte. ſed directe
non poſſunt prædicti prælati facere conſtitutionem ſuam
quod a conſeruatorum ſententis appelletur ad eos,quia nō
de iure ſuo ſed contra ius ſuperioris attentant. & cum ſic
ſtatuendo ſibi uſurpant.ut.d.c.ueniens.ſi ergo non pōt fie-
ri per ſtatutum.ergo nec eorū conſuetudine introduci.arg.
l.de quibus.ff.de legi.habent enim ſe conſuetudo & ſtatu-
tum ut tacitum & expreſſum. quod ergo non poteſt unum
nec reliquum.Do.Pe.de Ancha.

CONSIL. CXXXIII.

1 *Remedia executiua & maxime perti de ingrediendo poſſeſsionem an*
poſsint propria autoritate intentari contra tertium poſſeſſorem.
2 *Ius executiuum unde oriatur.*
3 *Sententia declaratoria fieri debet per iudicem ſuper ſummaria cogni-*
tione.
4 *Licentia iudicis iniuſta non excuſat a pena.*

INCHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amē.
1 † Satis inaduertenter dictus.a.de bonis patris
ſuo nomine & hereditario nomine. b. patris
ſui petitionem ſuam direxit contra.c.de obit
& ueniret ad contradicendum & opponendum quicquid
poſsit ne dictus. a. iuraret in tenutam dictarum petiarum
terre petens dictus.a.prædicta uigore iuriū ſuorū & licen-
tiarum ſibi datarum per quendā.I. de lanbertis prout dixit
conſtare in tribus inſtrīs.Ex quibus licitum erat ſibi & di-
cto patri ſuo ſua autoritate accipere poſſeſsionē dictarū re
rum &c.Ex qua facti narratione apparet ꝙ dictus.a.inten-
tauit iudicium executiuū oriens ex ꝯctu alterius ꝯ tertium
poſſeſſorē ſingularē non habens cām a predicto.I. de lam-
bertis & ꝯ dictum.C.qui dictas petias terrarū tenuit & poſ
ſedit ſpacio.x.uel.xv.an.& ultra ipſe & quædā dña antonia
ut patet in narratione facti.Ex qua narratione inferī ꝙ nō
ſolū ipſe.C.debuit citari in iſto proceſſu executorio ſed ēt
dicta domina antonia & non ſolum citari debuit ſed ēt de-
2 bitū liquidari parte citata ad opponendum.† Pro quorum
clariori deciſione præmittendum eſt ꝙ ius executiuū orī
qñque ex ſententia canonis uel legis & iſtud ius non oritur
niſi poſt ſententiam declaratoriā iudicis.c. cum ſm leges.
& ibi plene.de hæreti.li.vj.qñque oritur ex ſententia iudi-
cis & de hoc iure executiuo habeī in.l.a diuo pio.ff.de re iu
di.ubi patet quod requiritur ſummaria cognitio & ſic par
tis citatio.l.nam ita diuus.de adopti.&.l.fi.C.ſi per uim uł
alio modo. Quoddam eſt ius executiuū quod oritur ex par
tium conuentione ſiue ex ꝯctu deſcendens ab obligatione
perſonali.& de iſto loquitur.l.creditores.C.de pig.& iſtud
ius executiuum utrum poſsit intentari ꝯ tertium poſſeſſorē
ſunt ibi opiniones antiquorum nam ut ibi refert Bar. in 3.
q.prin. Pe.Cy.& Spe.tenent ꝙ poſsit & idem ibi glo.per.l.
titius.de ſer.expor. Alij ſunt in ꝯria opi.ut mar.per.l.eū. de
actio.& obl.idē Rofre.in.ti.de edic.diui adri.tol.quia tale
pactū non afficit rē ſed perſonam.l.fi.ff.de ꝯhen.ęmp.idē te
net Ia.bu.& rñdet ad.l.titius.ꝙ ibi loquaī in caſu ſpeciali.
Idē tenuit diſputando Ia.de bel.per eandē rationē ꝙ dictū
pactū afficit perſonā ſed Bar.relatis prædictis opi.tenet ꝙ
ſi dictū ſit appoſitum ad executionē iuris realis ut in ꝯctu
pignoris.tunc iſtud ius quantuncunq; debitū ſit liquidum
tā ꝯ tertiū poſſeſſorē debet corā iudice ſeculari ſummarie
ſicut dicimus in dicta.l.a diuo pio.§.ſi ſuper reb⁹. † Ego ēt
3 ultra addo ꝙ ſuper iſta ſūmaria cognitione debet fieri per
iudicem ſnīa declaratoria. nā fieri debet cū petiī executio
ſnīe.l.uel canonis.ut.d.c.cū ſm leges.multofortius debet fie
ri cum petiī executio quæ oriī ex conuentione partiū quæ
conuentio non tranſit in notoriū ſicut ſnīa iuris iuxta no-
ta per.Inn.ī.c.neſtra.de cohab.cle.& mu. & maxime in ca
ſu noſtro in quo p̄ſupponiī in facto dictū.C. et dñam An-
toniā annis quindecim poſſediſſe & ultra dictas poſſeſsio
nes præſente in eadē ciuitate dicto. A. & patiente.unde ſi
ex ꝯſtitutione præcarij uel locatione facta dicto.I.de lam-
bertis autori ſuo quæſiuiſſet ciuilē poſſeſsionē.l. q̇dam mu
lier.de rei uē.eā perdidiſſet curſu tanti tēporis ex quo cau
ſaī obliuio.l.furtū.§.fundū.ff.de uſuca.ueniſſet ēt in iſto iu
dicio liq̇datū utrū. I. de lābertis poſſederit dicta bona tpe
locationis licentie ſiue conſtitutionis p̄carij.eo n.non poſ-
ſidēte ex ꝯductione uł p̄carij ꝯſtitutione nulla trāsferī poſ
ſeſsio ut.l.q̄uis.ff.de acq.poſ.facit.c.olim.el.j.de reſti. ſpo.
Ex quibus ad propoſitū applicatis euidenter oſtendiī ꝙ p̄-
dicti.A.petitio de quo ſupra eſt ſatis inepta dū nulla cauſe
cognitione p̄miſſa & per ſolā contumaciā dicti.C. petit im
mitti in poſſeſsionē & ſic incipit ab executione aliter nō li
q̇dato debito ꝯ.l.nimis propere marcelle.C. de execu. rei
iudi.&.l.ordo.eo.ti.Nā ēt p̄ſuppoſito ꝙ ſola ꝯtumacia di-
cti.C.fuiſſet ſufficiens quo ad ordinē procedendi ꝯ dictum
C.quo ad miſsionē in poſſeſsionē ꝑut petijt idē.A. tñ eo-
dē.C.abſente ēt ꝯtumaciter debuit quæri & ſummarie co-
gnoſci de iure dicti. A. & ſuper eo ferri ſnīa declaratoria
de qua dictū eſt ut.l.ꝑperandū.§.ſi quidā. C. de iudi. & in
auī.qui ſemel.C.quomodo & qñ iud.&.c.j. de eo qui mit.ī
poſ. li.vj. ꝙ factū non fuit hic ſed una ꝯtumacia ſubſiſtente
tm̄ ꝓceſſum fuit ad miſsionē in poſſeſsionē libello nō obla
to nec alijs ſolennitatibus iuris ſeruatis ꝯ no. per Bar. in.d.
l.creditores.Ex quibus concluditur quod dicta commiſsio
fundata ſuper inepta petitione & inepta proceſſus proſecu
tione fuit & eſt nulla ipſo iure nec per eam dictus. C. poſ-
ſeſsionem perdidit.C. commi.uel epiſto.l.iudex. &.l.fi.C.
ſi per uim uel alio modo hac igitur nullitate præſuppoſita
pro uera diſcutiendum eſt de eo ſuper quo principali-
ter

CONSIL. CXXXVI.

1 *Tranſactio monialium facta ſuper legato annuo et dubio an debeatur*
uel ne quando ualeat.
2 *Eccleſia ſiue monaſterium de re dubia & incerta lite poteſt tranſigere.*
3 *Reſtitutio in integrum denegatur poſt quadriennium.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris oirgi
ginis glorioſę Mariæ & beati Antonij. amē.
1 † Ex conſilijs excellentium doctorum patet
& efficacius rationibus demonſtrat in ipſis ꝙ
iura monialium monaſteri ſancti nicolai
propi ſenas in petendo annuatim libras centum erat ualde
dubia & negabatur dominam minam teſtatricem potuiſſe
ita eis teſtamento legare obſtante ſtatuto dictę ciuitatis &
plura alia obijciebantur contra dictas moniales ſiue mona
ſterium ad earum excluſionem quæ eis efficaciter uideban
tur obſtare prout patet in dictis ſolennibus conſilijs & cer
ta ratione concluditur quod iuſta fuit cā tranſigendi de re
dubia contra eas & lite incerta cum fratribus de mazano.
2 pōt.n.eccleſia ſiue monaſterium per ſyndicū tranſigere de
re dubia & incerta lite.l.præſes.C.de tran.c.contingit.&.
c.per tuas.de arb.c.j.de pac.li.vj.in nouel. Et maxime hoc
uerum in caſu noſtro in quo moniales de ordine mendicā
tium tranſegerunt quas magis arctat conſtitutio canonica
in obſeruantia conuentionum & pactorum quorum hono-
ri & fame detrahitur ſi conuenta per eas reſcindere moliū-
tur ut patet in.c.ſi.de pac.lib.vj. ubi etiam patet quod in ta
libus non requiritur autoritas ſuperioris quæ tñ hic prę ſup
ponitur interueniſſe in ſecunda compoſitione ſiue tranſa-
ctione confirmatoria primę ita quod ex defectu autoritatis
ſuperioris non poteſt impugnari dicta tranſactio de nulli-
tate. Præterea dictum monaſterium ſancti Nicolai annua
quinquaginta in tranſactione deducta pro dictis centum re
cepit a tempore dictę tranſactionis citra qui ſunt anni.xxx.
& ultra.ex hoc ergo ſolo.ſ.curſu tanti temporis cum rece-
ptione coiuncto uidet̄ eſſe purgatum oē uitium & defectus
qui poſſit allegari contra dictam trāſactionem.ar.l.ſi filius
C.de peti.here.&.l.qui in aliena.§.ſed ſi non adierit.ff.de
acqui.here.&.l.qui aliena.&.l.cū de i rem uerſo.ff.de uſur.
nam ex parte præſumitur ſolennitas decreti & autoritatis.
facit quod no.in.c.ea noſcitur.de his quæ fiunt a præla.& in
c.innotuit.de eo qui furtiue ordines ſuſcepit per In.Lactor
rem ra.ha.per Bar.Item etiam aduertendum quod hic tra-
ctatus de legato facto monialibus ſuper quo ingreſſu ſiue
limine petitionis ipſarum patiebantur litem & quęſtionē:
ut patet in prædictis conſilijs ſed ſi fuiſſet legatum indubi-
tatum potuiſſent eum repudiare prout conſuluit do.Fed.
de ſe.conſi.ix.multo ergo fortius ſuper legato dubioſo tran
ſigere potuerunt.nam hoc eſt commendabile.ſ.ſeruos dei
non litigare.c.j.de ſyndico.Ex quibus concluditur quod di
ctę moniales ex capite nullitatis non poſſunt reſcindere di
ctam tranſac.initam. Mccclxxix. & iterum confirmatam
Mcccxcij.cum autoritate ſuperioris ipſarum ſiue de manda
to ſuo. Et hec ſecunda approbatio prime tranſactionis ꝑ
ſupradicta vr̄ etiam purgare nullitatem ſi qua fuiſſet in pri
3 ma.ar.optimū in.l.ſi mulier.C.ad.uelle.in ratione ſui. † Ce-
terū ex capite leſionis enormis non vr̄ poſſe ēe uenire per
uiam reſtitutionis in integ.quæ poſt quadriēnium denegat̄
niſi in certis caſibus inter quos iſte non pōt numerari de q
bus in.c.j.de in inte.reſti.li.vj.nam non pōt allegari hic do
lus uel commentum fraudis circa ꝯtractum exactionis.nec ali
qua enormiſſima leſio dicti monaſterij monialium cum ip
ſarum ius eſſet dubiū & incertum mltis prout patet in præ
dictis conſilijs.ſemel ergo deciſum per laudum habens uim
tranſactionis in aut.ut diffe.in.poſt prin.non uidentur quo
quo modo poſſe retractare & litem reſuſcitare quod eſt iu
ribus odioſum & illaudabile maxime in perſonis religioſis
ut.d.c.ſi.de pac.li.vj.&.l.q̄uis.&.l.tranſactione.C.de trāſ.
Ex quibus ſine ulteriori ꝓlecutione ꝯcludo ꝙ nec ex capi-
te nullitatis nec ex capite reſtitutionis in inte.dictę mo-
niales poſſunt reſcindere tranſactiones & conuentionē
ipſarum tam longo tempore confirmatas & obſeruatas.d
Pe.de Ancha.

CONSIL. CXXXVII.

1 *Teſtator ſi inſtituat filium & eo præmoriente ipſi teſtatori ſubſtituat*
nepotes:demum omnibus iſtis pauperes ſubſtituit caſu quo decedat ſi-
ne liberis an & quando pauperum ſubſtitutioni locus ſit.
2 *Voluntas teſtatoris pro lege habetur.*
3 *Fideicommiſſi onere non grauatur qui fortuito & non teſtatoris iudi-*
cio eius hereditatem conſequitur.

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſe Marie & beati Antonij amen.
1 † Principaliter ponderandum eſt forma ſub-
ſtitutionis multiplex. Prima de filio ſiue filijs
Mengucij filij cechi ioannis teſtatoris prima
enim forma fuit ut præmoriente Mengucio filio teſtatoris
ipſi teſtatori eiuſdem filium ſiue filios ſibi uniuerſales here
des inſtituit. & iſta ſubſtitutio filij ſiue filiorum Mengucij
defecit quia Mengocius teſtatori ſuperuixit.l.i.§.in primo.
&.§ pro ſecundo.de cad tol. Secunda forma fuit de Men-
gucio filio moriente ſine filijs ad pauperes domicellas &
alios in certis quantitatibus pecuniarum. & iſta eadē for-
ma ſubſtituit ipſis liberis Mengucij ſi abſq; liberis morient̄
ut de utraque forma habetur in uer. & ſi contingeret dictū
Mengucium &c. quam formā in bonis non alienatis per
Mengucium in effectu repetit in perſonam Mengucij & li
berorum eius in uer.cum Mengucio &c.diligenter igit̄ pō-
deratis his formis quia ſubſtitutio facta de pauperibus &
quantitatibus Mengucio expirauit quia deceſſit ſuperſtite
filio eius Iac.& in perſonam Iac.extitit qui deceſſit ſine li
beris utrum pauperes admittantur.& vr̄ quod ſic:quia ta-
lis fuit intentio teſtatoris expræſſa ut patet in uerſu.ſeu ip-
ſos liberos ſi qui extarēt &c.& in uerſu.& in liberis maſcu
lis &c.utroque.n.caſu liberis Mengucij decedentibus ſine
liberis ſubſtituit pauperes.cum igitur in uerbis nulla ſit du
2 bitatio non eſt recurrendum ad coniecturas:ſed † uoluntas
teſtatoris pro lege eſt habenda & in omnibus dominari de
bet.l.ille aut ille.§.cum in uerbis.de leg.iij.&.l.in conditio
nibus.de condit.& demonſt.& in autent.de nup.§.diſpo-
nat.Sed ſubtilius ponderatis uerbis teſtatoris contrarium
eſt de iure dicendum. Primo quia dictæ ſubſtitutiones fa-
ctæ Iaco.filio Mengucij referuntur ad caſum in quo ipſe de
prehenditur inſtitutus ſcilicet præmoriente Mengucio ei-
dem teſtatori ut in prima forma.hic autem ut prædixi de-
fecit quia Mēgucius teſtatori ſuperuixit & hoc patet quia
oēs aliæ ſubſtitutiones ueniunt per modum continuati ſer-
monis ad illam primam formam quaſi ut ſic dicerē a prin-
cipio tituli poſterior formetur euentus.l.j.C.de impo.lu.
deſc.& ar.l.cum delanionis.§.aſinam.de fun.inſtru.ibi in in
finitum primis quibuſcunque proxima copulata procedūe
& neceſſario vr̄ ſic intelligi ut.ſ.ſubſtitutiones omnes ad ī
ſtitutionem preambulam referantur alias ſubſtitutio facta
alicui ſine inſtitutione uidetur nulla.Hinc ē quod teſtamē
tum non pōt incipere a ſubſtitutione uulgari nec etiam pu-
pillari:puta ſi filius meus heres non erit ſubſtituo caiū uul.
1 & pu.&c.nam filius tanq̄ pręteritus poteſt dicere teſtm̄ nul
lum ſm̄ Bal.in.l.gallus.in prin.ff.de li.& poſthu.qui repro-
bat in hoc Bar.qui dixit ꝙ tacite ſic ſubſtituendo uideat̄
2 filius inſtitutus ſed cōtra eius dictū eſt ibi gl.& in.l.ſi quis
ita inſtituatur.de here.inſti.nullam eſſe.l.dicit quod ſubſti-
tutio præſupponat tacite ſubſtitutionem eius cui ſit imo in
3 contrarium vr̄ tex.in.l.ex facto etiam agitatum de here.in-
ſti.&.l.ſi quis eum.§.ſi.de uul.& pu.&.l.poſthumorum.de
iniu.te.preterea ſubſtitutiones ſunt priuatiue & extinctiue
inſtitutionū quia in inſtitutionis defectum incipiunt.l.quā-
diu.de acqui.here.non ergo debet operari effectum oppo-
ſitum nature ſuę ar.l.legata inutiliter.de le.ij.ubi dicitur ꝙ
quæ ueniunt ad diminutionem non dñt operari contrariū.
facit.l.qui hominem.§.ult.ff.de ſol.facit.cle.j.de præben

Et uere iſta eſt intentio teſtatoris.ſ.ſubſtituere Ia. pauper-
res ſolum in caſu quo eum inſtituit uidelicet præmoriente
filio eidē teſtatori ut in prima forma.& hoc idem repeti-
tur in forma ſub qua ſibi pauperes ſubſtituit in uerſu & e-
tiam liberis maſculis &c.ibi ſi qui ex eo præmortuo rema
nentes ut dictum eſt &c. nā quia dicit ut dictum eſt. & ſu-
pra dixit ipſo præmoriente eidem teſtatori &c. ſequit̄ ut
dixi ꝙ iſta ſubſtitutio facta Ia.de pauberibus referat ad ca
ſum quo ipſe ſit hæres teſtatori & hoc ſolum eſt cum Mē-
gucius præmortuus teſtatori fuerit ꝙ hic non fuit.Et con-
firmatur hoc ſubtilius quia Iac.dictā hæreditatē aui ſui ce
chi non conſequitur ex ſuo teſtō ſed tanq̄ hæres patris ſui
Mengucij ut eſt gloſ.ſing.in.l.lucius.ff.de hære.inſti.quā te
net Cy.Bar.& Bal.ut ibi & Io.an.in addi.Spe.io tit.de te-
ſtamentis.§.j.penul.col. Ex quo ſequitur ꝙ non iudicio cē
chi teſtatoris aui ſui eius hæreditatem conſequitur ſed eſt
3 perſona Iacobi.ſtat manifeſte ergo regula ꝙ † qui ſortui-
to non teſtatoris iudicio eius hæreditatem cōſequitur non
pōt onere fideicō.grauari.l.ſed & ſi quis ſic.in ſi.de leg. iij.
&.l.ſi fuerit.ubi dicit Bar.ꝙ ita quidam magni doc. conſul
uerunt licet ipſe ibi dubitet in caſu iſto dicens ꝙ forte fi-
lius uř grauatus reſtituere eius filio ſub conditione appre-
henſo propter dictum grauamen fideicom.ēt filio eius in-
iuncto ut eſt in caſu nr̄o.ſed certe.l.lucius.& ibi gl. & alia
iura & rationes de quibus ſupra arguēt fortiter ꝯ dictum .
ꝙ eni grauamen p̄ſupponat legatum oneris iniuncti nō uř
uerum ut.d.l.ex facto.etiam agitatum cum alijs præalle. &
Bal.in d.l.ſi fuerit.dicit ꝙ quando uerba grauaminis non
ſunt concepta in perſonā inſtituti ſed alterius non hæredis
non ualet & ita in caſu noſtro inquantum ſubſtitutio de
pauperibus ſit filijs mengucij ab auo ex cuius iudicio nil
conſequitur ut.d.l.lucius. non propter dictum ergo Bart.
ponentis nouum dictum ſub dubio forte in d.l.ſi fuerit.&c.
d.l.centurio.de uul. & pup. uidetur tutum recedere conſu
lēdo a cōi opi.gl.& doc.& etiam conſultorum de quib.re
tuli.ſ.licet ut dixi clare oſtendi ſupra ſubſtitutio facta Ia-
cobo de pauperib. facta ſit in caſu quo fuerit teſtatori hæ
res in caſu quo mengucius p̄mortuus fuerit teſtōri ꝙ hic nō
fuit.& ideo ſi ex alio capite ſine iure iacobus fuerit cōſe-
cutus hæreditatē cechi quā ex eius inſtitutione non debet
intelligi grauatus onere fideicō. Et ideo concludendū eſt
dictis pauperibus nihil deberi rationibus ſupradictis.

CONSIL. CXXXVIII.

1 *Clauſula motu proprio an purget gratiam in qua fuit expreſſus ualor falſus*
2 *Gratia facta motu proprio fauorabilis eſt & amplianda.*
3 *Beneficia collectorum ſemel reſeruata etiam ſi deſinant collectores eſſe ſemper remanent reſeruata.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
De natura & efficacia huius clauſulæ motu
1 proprio &c. † Pro deciſione primi dubij eſt
diſcutiendum & in hoc recurrendum ad no-
ta.in.c.ſi motu proprio. de præb.lib. vj.& cle. ſi romanus.
eo ti.nā in.d.cle.ſi romanus.clauſula motu proprio operat̄
contra pluralitatem beneficiorum & etiam qualitatem ip
ſorum ſicut enim in gratia conceſſa ad impetrationem re
quiritur expreſſio beneficij quantumcunq. modici ut. d. c.
ſi motu proprio.ita requiritur expreſſio qualitatis puta cu
re & c.dignitatis & ſi.ut.c.cum in illis.de præb.li.vj. iſtis āt
nō expræſſis gratia reddit̄ ſurreptitia ut in dictis iuribus.
Sed ſi fiat gratia motu proprio non poteſt dictis de cauſis
iudicari ſurreptitia.& idem dicit Io.an.in omni alia taci-
turnitate quæ impetrante ſurreptionem induceret puta de
numero iuramento firmato uel quòd etiam prius fuerat p
eundem papam grauata & ſi. de quibus diuerſitatis ratio
reddi non poſſet quo ad ſurreptionem eius pro quo ſcri-
bitur.Iſta ſunt uerba Io.an.d.c.ſi motu proprio . in nouel.
quibus ad propoſitum applicatis idem uidetur dicendum
in quantitate ualoris beneficiorū ut ſuppreſſiō quantitatis
reddituū non reddat gratiā factā motu proprio ſurrepti-
tiam quia eadem & maior eſt rō ꝙ ualeat q̄ multorum be
neficiorum ſupp̄ſſio uel eorū qualitatum ut.d.c.ſi romanus.
Sed in caſu eſt maius dubium quia Papa non ſuppreſſit
ſed expreſſit falſum ualorem.ſ.cum eſſet redditus centum
uiginti expreſſit. Vtrum ergo motus proprius teneatur
gratia contra uitium ſurreptionis ſi eſt expreſſus falſus ua-
lor ſicut cum tacitus eſſet totus ualor . & reputo hoc pul-
chrum dubium ex facti qualitate aliter & aliter decidēdū
ſi enim Papa eccleſiā curatā aſſereret ſimplicem uel digni-
tatē curatam diceret ſine cura uel beneficium ualens mil-
le aſſereret ualere.cc.in his & ſi.caſibus ꝙ licet non ex ca-
pite ſurreptionis ꝯ quam non poſſit probari ꝯrium ut no.
in cle.de proba.poſſet dicta gra impugnari tanquam papa
gratiam nō conceſſiſſet ſi in tam exceſſiua & notabili qua-
litate beneficij non erraſſet.ſecus autem ſi etiam tali quali
tate uera & expreſſa literas conceſſiſſet ut in caſu noſtro i
quo apparet Papam erraſſe in modica quantitate ualoris
ut in.vj.parte quæ modica dici debet ar.no.in.l.ſi ſocieta-
tē.§.Arbitrorū.ff.pro ſocio per Bar. & pro iſta diſtinctio-
ne allego caſum.c.ſuper literis.de reſcri.&maxime confir
matur hoc quia Papa non pro certo aſſerit ualere.c.ſed di
cit ut aſſeritur non excedunt.non enim p̄ſupponit pro con
ſtanti non ualere ultra centum ſed prout aſſeritur.Iſta aūt
aſſertio non pro certo a Papa approbata ſed ſic ut dixerim
ſuſpenſiue relata non debet eius literas uitiare poſtquam
2 totalis ſuppreſſio non uitiaſſet ar.optimum.C.de rei uxo.
actio.l.unica.in princi. † Poſtremo iſta gr̄a propter motū
propriū eſt fauorabilis & amplianda.c.ſi pluribus.de p̄bē.
lib.vj.nec tractatur hic de præiudicio alicuius nec de iure
principis concedentis contra ipſum igit̄ eſt gratia latiſſi-
me interpretanda.c.cū dilectus.de dona.per Inno.nam re-
ſpectu pape beneficiū concedentis poteſt dici exceſſus mo
dice quantitatis igitur nō curādū ſed p̄ſumēdū ꝙ papa ta-
lē exceſſum ſimiliter cōceſſiſſet in.d.c.ſuper lrīs.& hoc uē
uerum de iure & equitate per hoc optime regula ſanctiſ-
ſimi dōi nr̄i pape Io.xxiij.ubi irritat gratias in q̄b.non ex-
primit̄ uerus ualor ſm cōem eſtimationē & ſubdit niſi gr̄a
ipſa motu proprio facta eſſet &c.ex qua exceptione relata
ad generalē regulā irritātē gratias in q̄b.nō exprimitur ue
rus ualor liq̄de apparet ꝙ i gratijs motu p̄prio nō curauit
de exp̄ſſione ueri ualoris.facit ꝙ no.Dy.in rub.de.reg.iur
3 li.vj. † Super ſ'o dubio ē clara deciſio rote lxxiij.ubi dicit̄
ꝙ beneficia collectorum ſemel reſeruata licet deſinant eſ-
ſe collectores tamen ſemper remanent reſeruata nec de ip
ſis poteſt alius diſponere præter papam.c.ut noſtrū. de ap.
de offi.ordi.paſtoralis.de præben.li.vj.Ex quo ſequitur ꝙ
ep̄s non potuit illa permutantibus conferre ut plene habe-
tur deciſione rote.xxvj. Ex quo ſequitur dictum beneficiū
uacauit uel per mortē ſubcollectionis uel eius ſignationē
cauſa permutationis factam prout ſupra in facto propoſit̄
non tollit reſeruationem ſed ſuſpendit.& ideo uacatio ſe-
dis apoſtolice in futurum ſucceſſorem cui omnia reſeruan
tur ſuſpenditur cle.ne romani.in ſi.de elec.Pe.de ancha.

CONSIL. CXXXIX.

5 *Abbas in cuius monaſterio eſt capella pupillariter ſubſtituta an poſſit ſe tueri præſcriptione temporis longiſſimi contra legatarium agentē ad legatum hypothecaria uel perſonali.*
2 *Iudicium defuncti negligere impium eſt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Viſa prædicta facti narratione probabili-
ter dici poteſt dominum abbatem non poſſe
ſe aliqua præſcriptione tueri quominus di-
cto Iacobo teneatur ſoluere dictum legatum de quo in te
ſtamento. Primo quia conſtat capellam in ſuo monaſterio
conſtruendam principaliter ſubſtitutam gaſparino filio
teſtatoris pupillo & eum deceſſiſſe in pupillari etate & ſic
caſum ſubſtitutionis extitiſſe.l.iam hoc iure. de uul.& pu.
& inſti

& inſti.de pup.ſubſti.poſt princi. conſtat etiam dominum
abbatem bona hæreditatis dicti teſtatoris poſſediſſe & ho
die poſsidere poſtq̃ alium terminum nõ oſtendit.l.quædã
ff.de rei vend. tenetur ergo ſoluere legatum illud & alia
poſtq̃ eſt hæres directo ex pupillari ſubſtitutione.c.ſi hære
des.de teſt. Capella enim conſtruenda io ſuo monaſterio
eſt hæres poſtq̃ ipſe abbas uel cõmiſſarij neglexerũt in hoc
implere voluntatem defuncti ad epm hoc ſpectat lapſo an
no poſt monitionẽ, ut.d.c.ſi hæredes &. c.nos quidẽ. &.c.
2 ca.] eſt enim hoc impium & crudele ita negligere iudiciũ
defuncti. unde priuatur nõ implens hẽditate ue in dictis iu
ribus,& doc.in aut. hoc amplius.C.de fideicõ. His itaque
pſuppoſitis diſcutiendũ eſt utrum abbas poſsit ſe tueri pręſ
ſcriptione.& de iure ciuili in quo currit præſcriptio etiam
cum mala fide eſt dicẽdũ q poſsit.l.ſicut.&.l.oẽs.de pſcri.
xxx.an.ſed de iure canonico quo iure poſſeſſor male fidei
non præſcribit.Contrarium eſt dicẽdum.c.poſſeſſor.de re
iu.li.vj. Qualiter aũt abbas de mala fide conuincitur & di
cendum eſt ex præſumpta notitia contentorum in teſtõ. ut
no.plene Bar.in.l.qui romæ.§.duo fratres in. 3.q.de verb.
ob.Item ex alio quia teſtm̃ fuit productũ in iudicio & ſibi
copia data,ut ſupra narrat in facto. Ex quo liquidè apparet
q non põt pteodere ignorantiam ptentorũ in teſtõ poſtq̃
de ipſo tam ſolẽniter copiã recipit. Poſtremo cũ bona poſ
ſideat & nõ apparet de alio titulo ut dixi ipſum poſsidere
tanq̃ hæres,nõ.n.poſsit dicere quia ut pdicto modo uel in
debite bona quæ ad defunctũ ptinebant occupauerint qa
ſic allegaret ſuã turpitudinẽ & delictum contra.l.ſi ſeruus
plurium.§.j.de le.j.cum ergo dicta bona poſsidere noo po-
tuerint citra ius & nomẽ hẽdis & citra aditionem pręſu-
mitur in aditione teſtamenti quæ præſumit ex poſſeſsio-
ne.l.2.C.de acqui.hẽdi.plene per Bar.habuiſſe malam fidẽ.
Ex quibus concludo dnm abbatem non potuiſſe pſcribere
contra hypothecariam per quam bona oĩa pro dicto lega-
to ſunt obligata.l.j.&.ij.C.cõmunia de le. Item nec con-
tra perſonã licet Bart.aliter dixerit in hoc.l.ſequitur.§.ſi
uiam.de uſu.ſed eius dictum cõmuniter ab omnibus repro
batur,ue no.Bal.in diſpu.ſua & ego plene ſcripſi in reperi
tione.d.c.poſſeſſor male fidei.Ex quibus omnibus liquido
concluditur q dictus Iac. contra abbatem & perſonali &
hypothecaria in rem aget.do.Pe.de ancha.

CONSIL. CXL.

1 *Repreſalia quando debeantur & quo ordine ad eas procedatur.*
2 *Filius non portabit iniquitatem patris & pro debito alieno uel offen-*
ſa nemo inquietari debet.
3 *Bellum iuſtum quod dicatur.*
4 *Exceptio iudicis incõpetentis & declinatio fori oppoſita quãdo ualeat.*

IN CHRISTI nomine eiuſqoe matris
uirginis glorioſæ Mariæ, & Beati Antonij
1 amen.† Primũ dubiũ de quo quæritur nullã
habet dubitationẽ de iure in ſe. nã in rebus
& perſoois hoĩum de Raueoa præſupponit
illata uiolentia & rapina nulla obligatione cõtra eos uel
eorũ animalia præcedẽte,neq; alio iuris ordine.unde præ-
ſuppoſito q per dictũ poteſtatem Rauen.non fuiſſet iuſti-
tia miniſtrata dicto magiſtro Antonio tñ per hoc ooo ipſe
magiſter nec eius ſuperior potuiſſet ex arrupto propria au
toritate uiolenter animalia arripere uel homines carcera-
5 re.† Primo nãq; omoi iure prohibitum eſt pro alteno de-
bito uel offenſa alium inquietare hinc ſcriptũ eſt filius non
portabit iniquitatẽ patris nec pater filij Ezechielis. 18.c.j.
q.4.iudei.14.q.j.ſi hæres.§.j.&.C.ne filius pro pa. per totũ
& l.ſancimus.C.de pen.Non debet vnus alterius odio præ
grauari uel alteri per alterũ iniqua conditio afferri.l.oino.
de inoff.teſt.&.c.quęſiuit.extra de his quæ fiũt a maio. par.
cap.Item prohibitum eſt omni iure inferre uiolentias pro
pria autoritate in perſonis uel rebus.& uariæ ſunt pœne p
leges condite contra tales qui uolunt ſibi dicere ius pro-
pria autoritate.l.extat.cum ibi oot.ff.q me.cau.&.l.ſi quis
i...

io tantam,C.unde ui. Item eſt in medio publica aototitas
io medio cooſtituta.ſ.ne quis ſumere uelit ultionem.C.de
iudi.l.nullus.&.l.non eſt ſingulis.de re.iur.& maxime car-
ceratori libero: ſi hoĩum pro debito retinere eſt lego & ca
none prohibitum.extra de pig.c. lator.&.C.de ac.& ob.l.
ob es.& aut.& imo.& maxime abſque aliquo iuris ordine.
2.q.j.per totum.in aut.de hære. & fal.§.inordinatis. Et iſta
adeo ſunt de iure clara q me ſuper hoc ulterius non exten
do ſed transeo ad caſum in quo ſm iura & conſuetudinem,
ſta alius pro alterius debito poteſt capi & res etiam arre-
ſtari.cum.ſ.in loco debitoris non reperitur iuſtitia quo ca
ſu propter negligentiã domini uel populi negligentis mi-
niſtrare iuſtitiam de ſuo ſubdito repreſaliæ inducuntur.24.
3 q.3.c.dominus.† nam & bellum moueri iſto caſu vr̃ per-
miſſum. & dicitur bellum iuſtum cũ iuſtitiæ neceſsitas ad
id impellat. ut ibi not. & ea. cauſa & quæſtione.c. noli. &
plene in.c.olim.de reſti.ſpo.& de ap.dilectis,& hoc opera
retur delictum rectoris propter quod ciues puoiuntur qui
ſibi imputent ſubſtituendo rectorem qui oon miniſtrat iu-
ſtitiã.unde propter hoc etiã & ciuitas dignitate priuatur.
25.q.2.ita nos.de pe.felicis.in fi.li.vj. Ad iſtas autẽ repre-
ſalias certo ordine peruenitur.nam præcedere debet com
petens monitio per quàm conſtet de negligentia dñi.a.con
tra cuius ſubditos repreſaliæ veniunt indicendæ. & alia
de qnibus per Bar in tractatu repreſaliarũ.&.c.non debet
aliquis.de re.iu.li.6.per Io.an.In caſu uero de quo pſuppo
nitur abſq; repreſalijs indictis & nullo ſeruato ordine ad
rapinã aĩalium & capturã perſonarũ eſt pceſſum ut in the-
mate præſupponit. ergo prædicta illicite attẽtata cẽſentur
& contra iura prædicta & multa alia. & per conſequens ẽt
ante omnia in ſtatum priſtinum reuocanda & homines &
aĩalia relaxanda ſupradictis & per ea quæ no. Bar.de ui ca
peuræ in diſputatione quæ incipit Lap. facit.l.ſi quis ad ſe
fundum.C.ad.l.iul.de ui publica uel priuata. Sequitur di-
ſcutere de ſecundo dubio.ſ.an per dñm Poteſtatem & eius
vicarium ſic rite & recte proceſſum ad dictum ſequeſtrum
& an teneat ad hoc dico q uiſo diligenter ſupradicto pro-
ceſſu non reperio per iudicis operã vel iniuſtè proceſſum
ſed iuſte & legitime ad hoc oſtendendũ.† Primo & funda
4 biliter pondero utrum exceptio incõpetentis iudicis & de
clinatio fori oppoſita per dominũ Aotonium procu. magi
ſtri Antonij fuerit efficax & ualida & vr̃ q ſic quia idẽ ma
giſter non ſortiebat forum Rauenne rõne contractus vel
quaſi nec rõne domicilij iuxta c.fi.de foro cõpe.& poſito q
quenerit tpe pctus poſſe vbiq; conueniri renunciando in
hoc omni priuilegio fori tñ ab iſta cõuentione potuit im-
pune reſilire uſq; ad li.conte.l.ſi conuenerit.ff.de iuriſ.om.
iud.per doc.ex quo vr̃ q dñs poteſtas & eius vicarius de-
buerint ſe pronunciare iodices incompetentes in dñm An
toniũ,qui dictã exceptionẽ oppoſuit ulterius ſe nõ uexare.
Itẽ incipit idẽ dñs poteſtas ſiue eius vicarius a ſequeſtro q
eſt prohibitũ iure canonico & ciuili.c.j de ſeque. poſ. &
fruc.&.C.de prohi.ſeque.pe.l.j.nec ob.q ſtatutum Rauẽ-
næ pmittat ſequeſtrũ quo magiſter Anto. de vrbino nõ ut
ligari a ſtatuto loci Rauẽnæ,&.l.ex territorio.ff.de iuriſdi.
om.iud.&.c.ut aiarũ.de cõſt.li.vj. Sed iſta nõ ob. prium vr̃
de iure dieendũ videlicet q dñs Ant. procu.nõ poterit de
clinare forũ. Primo quia hoc nõ uenit in ſuo mandato.ſ.
ut forũ declinet in quo dñs cum phente ſecum quenit poſ-
ſe conueniri. nam licet in exercitio cauſæ habeat plenũ mã
datum nõ tñ vt ueoiat contra illa quæ per dñm ſunt ptenta
& firmata.l.qui hoĩem.ff.manda. Ex prædicta cõuentione
bene confert iuriſdi.licet tñ inutiliter ſi paciſcentẽ penitue
rit ſed hoc nõ penituit qui conuenit unde in eadẽ volunta-
te pſumit perdurare nec põt eam infringere procu.vt.d.l.
qui hoĩem.et.c.maiores.de bapti. in fi.et clare hoc probat
mãdatũ do.Ant.videlicet q dñs noluerit p eum forũ decli
nare dum eum cõſtituit ad petendum reuocationem ſeque
ſtri & ad petendũ oẽm pœnã a dicto Franciſco quã incur-
riſſet ad petendum etiã conſiliũ ſapientis & hoc habeatur
in ioſtru.in ver.& ſpecialiter et expreſſe.Ex quibus liquidè
apparet q ooo fuit intentio magiſtri Antonij declinandi.

forum iudicis rauennatis ſed potius procedendi corá eo ſu
per reuocatione ſequeſtri petitione pœnæ & ꝯſilium ſapiē
tis.iſta.n.eapediri oon poſſunt:niſi præſuppoſita ꝯpetentia
iudicis & declinare intēdit ad oppoſitū & per ꝯñs ꝓcurari
ꝓhibitum.ar.l.qui hominem.§.fi.de ſol.& l.ad legatū.de ꝓ
cur.& c.præterea.de offi. dele. Vlterius aduertendū ꝙ ſup
obſeruantia pactorū ꝯcta eſt hypotheca ſup bonis ꝑſentib.
& futuris. Ea quo ſequitur ꝙ rōne hypothece ꝯctæ ſuper
dictis rebus mobilibus ſequeſtratis ſortiat̃ forum rauennę
ubi res ipſæ mobiles ſunt reperte.nam ēt rōne rei mobilis
quis ſortit̃ forum ſm communē opi.ano.Iaco.but.& Bal.
in l.j.C.ubi in rem act.& Bar.gl.Inno.& Hoſt.in c.fi.de ſo.
cōp.ut ibi refert Io.an.In. ſup gl. rōne poſſeſsionis uel ſm
aliorū opi.debet reus ſatiſdare de re exhibenda & non ba
ratanda & ſi eam non ꝑſtiterit debet ſequeſtrari:ut in Spe.
de ſatiſda.§.dicto.in prin.ꝙ no.in ti.de competen. iud.adi.
§.j ver.quid ſi quis.Iſta aūt ſatisdatio per do. Anto.nō fuit
oblata ſed ſimpliciter per eum ſtatum ſuper exceptione in
competentie iudicis & male & ꝯ proaime dicta. Ex qbus
apparet do.ptātem raueñ.& eius vicariū fuiſſe iudices cō-
petentes rōne hypothece ꝯcte ſub rebus impeditis & ſeque
ſtratis & ad ſequeſtrū euitandū debuit ſatiſdationem prę-
dictam offerre & non forum declinare. facit ꝙ not.in.d.§.
j.verſi.vij.infero & hoc aliud ꝙ rōne cōpetentie iudicis di-
ctus magiſter Ant.ligabatur ſtatutis rauenne q̇ cōcernunt
ordinem procedēdi iuxta no. ꝑ doc.in.l.cunctos populos.
de ſumma tri.& Io. calde. in diſpu. ſua ſed ſtatutum de ſe-
queſtro ꝙ eſt raueñ. fuit plene ſeruatum in caſu nr̃o. & ſic
non ob.l.ex̃.territorium.& c.ut animarum præalle. appa-
ret ēt ſatisfactū primæ rōni.l.in ꝯtrium ſupra factæ: quia ſa-
tis ex præalle. apparet dñm ptātem & eius uicarium fuiſſe
iudices ꝯpetētes ac ēt rite & recte ꝓceſsiſſe & dñm Anto.
ꝓcuratorem minus prouide & ex arrupto diſceſsiſſe pro-
pter quem diſceſſum & ēt eius contumaciam poſſet & de-
beret ad patris inſtantiam ptās & uicarius ad ulteriora ꝯ
eum tanq̃ ꝯ contumacem procedere ad receptionem pro-
bationis & reliquum proceſſum in aut.qui ſemel. C. quo-
modo & quando iudex.& c.quoniam frequen. § fin. ut lit.
non conteſt.leg.properandum.§.& ſi quidem. C. de iudi-
cijs. cum ſimilibus.

CONSIL. CXLI.

1 *Contractus ex partium conuentione quomodo reddatur nullus.*
2 *Culpa & mora ſua cuilibet eſt nociua.*
3 *Commodum afferre non debet quod in onus factum eſt.*
4 *Argumentum a ſenſu contrario in pactis & ſtatutis eſt ualidum.*
5 *Subiecta debent intelligi talia qualia demonſtrant prædicata.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
2 † Super prædicto dubio ſormas punctū ſub-
tiliter ponderat uerba ſupradictæ concordiæ
facientie pro & ꝯ. Reſtat mō diſcutere quid
tenendū ſit & pro qua parte ꝯcludēdū. Ad cuius euidentiá
præmittendū eſt qd̄ ſunt capitula principalia ſupradictæ
ꝯcordiæ quōrū præmittit̃ plena & præfatio quædam.& ad
prædictá concordiá deuenit̃ principaliter in fauorē ipſorū
creditorum & poſsint bona ſua debita a dictis debitoribus
fallitis facilius ꝯſequi & hoc patet in ſupradicta charta in
uer.& uolendo de ſupradicti ſiluestro & alteri &c.& in uer
ſu per euidentie utilia commoda e fauore de tuti editi cre
ditore &c. Ex hac gn̄ali præfatione colligit̃ clare intentio
ꝯhentium ꝙ cōcordia iſta ut dicit̃ principaliter celebretur
in fauorē creditoris facit ꝙ no.in l.j.ff.de iuſti.& iure. l. fi.
de hæred. inſt. ubi ex præfationibus talibus colligit̃ inten-
tio diſponentis.hoc pro tanto dico ꝙ illi in cuius fauorem
tendunt pacta & conuentiones principaliter ſi non fuerunt
obſeruata poſſunt talia pacta reſcindere uel habere rata ꝓ-
ut ſibijpſis placuerit per.l.ꝙ fauore.C. de legi. & l. quāuis.
de pig.act.ibi quia tua cauſa id caueat &c. imo plus tenēt

6

glo.& docto.ꝙ ēt & ſi pœna appoſita ꝯ non ſeruantem ꝓ-
miſſa ſit cū clauſula rato manente pacto pōt a ꝯtu recede-
re:ut no.in l.1.de iure.emphy.in gl. magna. & c. potuit.de
loca.& l.qui fidem.ff.de tranſac.facit ꝙ no.in l. elegāter. in
princ.ff.de dolo. & habet in ſe rōnem ne ille poſsit ex con-
uentione ſe tueri qui eā ē niſus impugnare.c.ex eo.de reg.
iur.lib.6. vñ in caſu nr̃o quia ꝑꝑ non obſeruantiā promiſ
ſorum ex parte debitorū ponit̃ illud pactū irrationis cōcor
die oon uident̃ debitores inuitis creditoribus poſſe allega
re concordiam fore irritam ex eo ꝙ ipſi nō obſeruauerint
2 præmiſſa ſicut allegarent in eorum fauorem † culpa & mo
ra ſua cuilibet debet eſſe nociua & noo proficua. c. mora.
de reg.iu.li.6.facit l.legatorum.de interd.& rele. ad hoc ꝙ
oot. in l.ſi ſeruus plurium.§.ſi quis in te.de leg.j.& l.tran-
ſactionem.C. de tranſa. Item præſtatio ſatiſdationis reſpi-
cit onus dictorū debitorū quia ad ipſas præſtādas ſe aſtrin
gunt ſicut ergo ꝙ inducitur in fauorem alicuius nō debet
3 in eius leſiooem committi : ut d. l. ꝙ fauore. cum ſi. † Ita
econuerſo ꝙ in alicuius onus eſt factum non debet redun-
dare in eius commodū: ut d.l.relegatorū.in fin.& in aut.de
hære.& fal.§.ſi uero inſtituto.C.de decur.l.ne quis.nec eſt
mirum ut ea pacto aliquo in cōtractu appoſito unus con-
trahentium aſtringatur & non alius.l.iure gentium.§. quin
imo.de pac.& iſte ultime ſunt rationes Dy. qui ita con-
ſuluit in ſimili caſu.Et incipit in chriſti nomine amen. In
queſtione quæ uertit̃ inter do.Io.&c. Præterea ex uerbis ꝯ
cordie ꝑdictæ colligit̃ ꝙ in ptāte creditorum reſideat rum
pere uel non rūpere concordiam in caſu non obſeruantiæ
præmiſſorū per dictos debitores.hoc patet in quarta char-
ta ut uer.Saluo ꝙ excepto ne alhora & in quel caſo nō poſ
ſimo ne aloro ſia licito &c. ubi certo & limitato caſu ibi-
dem interdicit̃ creditoribus rumpere concordiā & cōpoſi
tionem. a ꝯrio ergo ſenſu vr̃ eis permiſſum a conuentione
ſine cōcordia diſcedere ſi debitores præmiſſa obſeruare ne-
4 glexerit̃. † in pactis aūt & ſtatutis argm̃ a ꝯrio ſenſu eſt ua-
lidum in iure per l. inter ſocerū.§.cū inter.ff. de pac.dot.&
not.Bal.in l.conuenticulam.C.de epiſ. & cle. ſ. ꝙ in credi-
toris arbitrio reſeruatū ſit rūpere vel nō rūpere ꝓbat̃ ſatis
clare in co.c.ſalno &c.ibi editi ꝓcuratori deliberatiſsimo
rūpere la dicta ꝯcordia &c. Et ſi ꝑdicta verba talis de libe-
ratio verū debeat reiterari vel non res debet eſſe arbitrio
creditoris ꝑ.d.§.cū inter. & corroborat̃ iſta interpretatio
de iure cōi vt in multis.ſ̃ allegatis in quibus patet ꝙ pactū
nullitatis & receſsionis ꝯctus intelligat̃ appoſitū in fauore
adimplentis & ad onus & incommodū ꝯ facientis. facit ꝙ
no.in d.c.potuit.de loca.per Inn. ubi in ptāte dñi relinquit
reſcindere uel non reſcindere emphyteoſim propter cano
nem non ſolutum ab emphyteota non pōt dicere emphy-
teota reſciſſam emphytoſim dicta de cā in qua culpā cōmi
ſit.Non obſtant uerba poſita in.6.charta.in c.item daccor-
do.& ibi ſi che nō ſeruare le coſſe ꝓmiſſe &c.nā illud pa-
ctum querit fauorē creditoris ut propter non obſeruantiā
reduci poſsint ad primas actiones ꝯ debitores rōnis . non
dñt ergo debitores illud aſſumere in eorū fauorē per iam
dicta ſuperius.Itē nec facit pro eis additio in margine quia
uerba ibi poſita non diſponunt ſed dicunt . Si che oon ſer-
uate le coſſe promiſſe uel modo & forma prædicto cioe
chella preſente concordia ſi uenga a rumpere &c. Per iſta
enim uerba nihil derogatur præcedentibus conuentioni-
bus ſed potius confirmatur dum dicunt uel modo & for-
ma prædicta & ſententia rumpere &c.debent enim intelli
gi ſi procuratores creditorū hoc deliberauerint quod ſum
pitur & ēt in caſu quo eis licet ut eſt.ſ̃. Sic etiā una partic
la diſpoſitionis declarat aliam maaime cum ſe refert ad il-
lam ut in caſu noſtro ut d.l.ſi ſeruus plurium.§. ſi. de leg.j.
Sed ulterius uideamus utrum uerum ſit quòd dicunt debi
tores quod ſatiſdatio debuerit per eos præſtari uſque ad
duas partes totius debiti uel ut dicunt creditores ſuf-
fecerit præſtari uſque ad duas partes debiti declarati in
conuentione & concordia quòd eſt . t2. flore. debitorum.
lx. creditoribus & ultra in conuentione deſcriptis & ea-
preſsis nam præſupponitur quòd computatis alijs debi-
toribus

toribus non deſcriptis in ꝯcordia prædicta quantitatis de-
bita tranſcendit ſatis dictã ſummam.xij.flore. Dubiũ eſt er
go quia ſatiſdatio per debitores fuit præſtita de.ix. millib⁹
ſi intelligatur dicta concordia de duabus partibus totius
debiti tũc præſtita de.ix.milibus p̃ſtita ꝑ duabus partibus
de tribus & per ꝯñs concordia non ſeruat̃.ſi uero intelligat̃
concordia de duabus partibus. xv. flore.tunc ſatiſdatio de.
ix.milibus eſt p̃ſtita pro duabus partibus & ultra & ſic cõ
cordia obſeruata. Verum ergo ꝙ dicitur de duabus partib⁹
intelligatur de ſumma totius debiti oĩm creditorum uel il-
lorum tñ qui ſunt in compoſitione ſpecialiter nominati &
eorũ quantitatibus duodecim.uidet̃ ꝙ intelligat̃ de duabus
partibus uniuerſi debiti quia ita ꝓcedit conuentio de ſoluen
do uniuerſũ debitũ & oĩbus creditorib⁹ ẽt nõ deſcriptis.
5 & ſic † debent talia intelligi ſubiecta qualia p̃dicata demõ
ſtrant.l.fina.ff.de ui.tri.& oleo leg. Contrariũ uidet̃ dicẽdũ
uidelicet quod duę partes intelligantur de debito expreſſe
ſpecificato in concordia.& hoc patet ex uerbis concordie:
nam poſtq̃ eſt expreſſum debitum.xij.millium flore.ſubdit
in.e.ſaluo & excepto &c.Subiungitur pęnis mone.due ter
tij delle prædicte quãtitate ſed ſuperius non ſuot expreſ-
ſe niſi quantitas.xij.in pluribus poſitis ſiue ſummis.Ad quã
titates ergo quæ apparent non quæ non apparent due par
tes ſunt referendę.ar.l.rupilia.&.l.com in.l.de ꝯben. emp.
& quod ſic intellexerint debitores apparet ex præſtatione
ſatiſda.quia uſque ad duas partes de conduci. M.preſtite-
runt.unde hoc factum ſuam uoluntatem talem fuiſſe uide
tur declaraſſe & ſimiliter creditores talẽ ſatiſdationem re-
cipiẽdo alias iſta ſatiſdatio fuiſſet nulla & per ꝯſequens cõ
cordia redderet̃ irrita.ſed hoc in dubio non debemus dice-
re oẽe ſic uerba interpretari ut diſpoſitio pereat.l.quoties.
de reb.dub.cũ ſi.Item.ſ.in conuentione eſt expreſſa quanti
tas in genere ut teneatur ſoluere annuatim quinq; ſolidos
pro libra.& ẽt expreſſa q̃titas ſpecificata uidelicet duorũ
milium florenorum in pluribus ſummis.dum ergo ſubdi-
tur in fine nõe due tertie de predicte quãtitate põdero uer
bum de predicte quantitate in plurali.Et ſi refertur ad præ
dictas ſummas ſpecificatas non autem ad ſummam totius.
debiti in ſingulari prolatam.ar.l.iulius febus. ad treb.uel ſi
dicamus poſſe ad utraſque referri cum ambe precedant in
telligam in dubio de minori ſumma ſcilicet.xij. M.non de
maiori.l.minus.de lega.ij.&.c.in obſcuris.de reg.iur.lib.6.
& iſta eſt benignior interpretatio: quia per eam concor-
diam ſumma inter omnes bona ſalua remanet per eam de-
bitoribus conſulitur & eis materia aufertur ueniendi con-
tra propriam conuentionem & allegandi turpitudinem
atque culpam ſuam ut patet ex ſupradictis rationibus & iu
ribus.Pet.de Anch.

CONSIL. CXLII.

1 *Caſtra uel uilla de iure ciuitatibus ſubiecta an poſſint per conſuetudi-
nem meri & mixti imperij iuriſdictionem acquirere*
2 *Origo in quibus quæri & in quibus non poſſit.*
3 *Iuriſdictio eſt ubi territorium eſt.*
4 *Imperium merum & mixtum longo tempore præſcribitur.*
5 *Iuriſdictio quanto tempore præſcribatur.*
6 *Bona fides præſumitur niſi mala probetur.*
7 *Iuriſdictio acquiritur per caſtri uel uillæ traditionem.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Clarior & breuior erit deciſio dubiorum
de quibus quærit̃ ſi aliqua euidentialia præ-
mittatur.Et primo ꝙ dictum caſtrum fuſigna
ni eſt in prouincia romandiole in qua romana eccleſia
habet merum & mixtũ imperiũ & omnimodã iuriſdictio
nẽ.nã quælibet prouincia habet illa de iure cõi. ff. de offic.
rec.prouin.l.j.& per ꝯñs oẽs illi qui præſunt illi prouinciæ
habent fundatã ſuã intentionẽ de iure cõi ſuper iuriſdictio
nis exercitio in oĩbus ciuitatibus caſtris & uillis ſitis in di-
cta prouincia niſi ſpãli priuilegio uel preſcriptione & con
ſuetudine eximatur. Ad hoc.xvj.q.vij.oẽs baſilice.c.dudum
de deci.c.cum perſone.de priuile.li.vj.& ꝙ no.Ion. in.c.ni
mis quidam de iureiuran. & per Bar. in. l. j.ff.de dam.infe.
Verum ergo ꝯ romanã eccleſiã dñantes hactenus in dicto
caſtro potuerint p̃ſcribere illud merum & mixtum impe-
rium dicam infra.nam preſupponitur pro facto uero quod
a tempore cuius initij memoria non exiſtit rectores dicti
caſtri uerſi ſunt omoimoda iuriſdictione rueri & mixti im
perij in dicto caſtro & inter homĩes dicti caſtri. Secũdo ꝑ
uero ẽt facto p̃ſupponitur ꝙ in curte doneglabe rectores
dicti caſtri exercuerunt dictam iuriſdictionem omnimodã
& in eius hoĩes per predictũ tempus cuius initij memoria
non exiſtit & eũ omnibus dicti caſtri in muneribus & one
ribus contulerunt.Ex quibus actibus & alijs liquide oſten-
dit̃ ꝙ dicta curtis & doneglabe ſit de ptinentijs dicti caſtri
nam licet de iure communi caſtra & uillę non habeant ter
ritorium diſtinctum ſed reſpõdeant ciuitati iur.l.iiij.de na.
libe.&.ff.ad muni.l.qui ex uico.cum concor. ibi no. & per
Inno.in.c.cum ſedem.de reſtit. ſpo. tñ de cõſuetudine hoc
habere pñt per iura preal.& per no.in.d.c.nimis quidã per
Inno.&.d.l.j. de dã. infec.per Bar. Ex hoc infertur ꝙ quicũ
que habet iuriſdictionẽ in caſtro habet in prædicta curte
tanq̃ acceſſoria ut in.c.acceſſorium de reg.iur.libr.vj. His
itaq; euidẽtialibus ſic premiſſis uenio ad quæſita. Et primo
utrum magnificus dñs recolende memorie dominus guido
de polenta ex titulo emptionis & poſſeſſione continuata.
xxiij.anois preſcripſerit dictam iuriſdictionem meri impe
rij ꝯ romanam eccleſiam. Secundo utrũ ꝯ alios qui poſſent
prætendere iuriſdictionẽ habere in prædicto caſtro ex ue-
tuſta conſuetudine & præſcriptione & priuſquã idem dñs
guido acquiſiuerit poſsit magnificus & illuſtris dominus
dñs Opizo filius & heres domini dicti guidonis ſe dicta
ſua præſcriptione in poſterum tueri. Tertio utrum uẽditio
& traditio dicto caſtro præfato dño Guidooi ut dicitur in
puncto tranſiuerit in eum oĩs iuriſdictio & poſſeſsiones cõ
ſiſtentes tam ibidẽ pertinentes ad dictos uenditores quàm
in dicta curte doneglabe. Quo ad primum utrũ ꝯ ſupremã
poteſtatem poſsit præſcribi merũ & mixtum imperiũ. An-
tiqua eſt quæſtio & diſputata per plures ut refert Io. an.in
c.cum contingat.de foro comp. ſed ꝙ poſsit præſcribi per
tẽpus cuius ꝯrij memoria nõ exiſtit tenet Cy.in.l.j. de emã.
lib.nã conſuetudo ſimilis eſt priuilegio de aqua quoti. &
eſti.l.hoc iure.§.ductus aquę.& uetuſtas quædam licita quę
per.l.ſunt omnino prohibita acquirit ut exigere uectig. de
pollici.l.imperator.de uerbo.ſigni. ſuper quibuſdam con-
iuncta.l. non ſolet & toto ti. C. noua uecti.inſti. non po.&
tollit imperia ius exigen.uecti.in certo loco & de certis re
bus.l.ſi publicanus.§.j.&.§. fi.&.l.licita.§.earum.de pub.
Item uetuſtas præſcribit ius aquæ ducendæ cum tñ hoc ſit
prohibitũ abſq; principis cõmiſsione le.ſenatus de flumi.
l.quominus.& d.§.ductus aquę. Preterea præſes põt quan
doq; transferre merum & mixtum imperium in alterum in
auẽ.de col.§.ad hoc.&.§. antequàm. quod ergo poteſt pre-
ſes ergo & conſuetudo uetuſta ſiue præſcriptio cuius ꝯrij
memoria non exiſtit.Item eccleſia romana tam longo tem
pore tolerando uſum meri & mixti imperij uĩ conceſsiſſe
nec põt p̃tendere ignorantiã tã uetuſte conſuetudinis cum
in ꝓuincia illa ſemper hẽat p̃ſidem & q̃ plures iudices. ad
hoc ꝙ no.in.c.ex parte. de cõceſ. p̃ben.Rurſus ut in quadã
diſputatione in iſta materia eleganter ait dñs & præceptor
meus dñs Bal.tẽpus uicẽ perſone alienãdo gerit & iura ne
gligentia tabeſcit atq; ꝯcordat & diligentẽ transfert. C.de
omni agro deſer.l. qui agros.lib.xj.nã iure gentiũ introdu-
ctũ eſt iuriſdi.tranſmitti in filios regũ ducum comitũ & ba
ronũ.vij.q.j.q̃ periculoſum de uoto.c.licet.ergo & tñ tem
pus idẽ naſci & tranſmitti poteſt & omnia licita facit uetu
2 ſtas oeccã q̃reoda eſt.l.j.§.fina.de aqua plu.ar.& qui † que-
rit cauſam quærit originẽ quæ quæri non põt in his quæ pñ
tes hominum ętates exceſſerunt. & memoria oritur & mo
ritur ſicut homo:quia in homine eſt de proba.l.ſi arbiter.§.
ſi &.l.ij.de aqua plu.ar.Ex longa enim patientia ſuperioris
& obedientia inferioris cauſa præſupponenda eſt. ff. de
acquiren. heredi. leg. vj. §. j. & de peti. here. l. filius

ſufficit ergo allegare conceſsionē ſuperioris quæ præſumi
tur ex quo ſuperior ſcit & patiẽ & eius ſubditus obedit. &
maxime q̃a in corporalibus nõ requirit̃ titulus expreſſus.
ff.ſi ſerui.ven.l.ſi quis diuturno.† Præterea dicit Bal.ubi eſt
3 territoriũ ibi iacet iuriſd.quæ cuilibet territorio eſt anne-
xa.C.ubi & apud quos.l.fin.& ex hoc patet ex ipſo nomine
quia quilibet in ſuo territorio hẽt ius terrendi.de verb.ſig.
l.pu.§.territoriũ.& quilibet in ſuo territorio eſt maior al
tero.de manu.l.apud eum.in gloſ.ſed hoc caſtrũ fuſignani
ſemper habuit & habet territoriũ propriũ & diſtrictũ tri-
bunal & magiſtratum qui cum dicto longiſsimo tempore
oẽm iuriſdictionẽ exercuit ergo rõne territorij ꝯceſsi uel
præſcripti etiã merũ imperium continetur. Et bene aduer-
tendum ꝙ progenitores huiuſmodi magnifici & dñi dñi
Opizonis a centũ annis ultra & citra in ciuitate Rauẽne et
diſtrictu & alijs partibus ſemper exercuerunt merũ & mix
tum imperium & eccleſia Romana & ſuis pſidentibus hoc
tolerantibus & ſummorũ pontificum ꝯceſsione. Iſta ergo
totalis iuriſdictio de facili potuit de conſenſu horum dicti
caſtri extendi & prorogari a dictis caſtris cũ iſta ſit iuriſdi
ctio prorogata hoc fit de facili in illo qui habet ſimilem po
teſtatẽ,ut no.in.l.j.C.de iuriſd.om.iud.& ꝙ no.in.c.p.et.g.
de off.deleg.& hoc dicto ne euitẽ ꝯrium de quo in.d.c.cũ
contingat.de fo.comp.in nouel.ubi priuata perſona nõ po
teſt præſcribere merũ imperiũ uel iuriſdictionẽ. nam pfa-
tus magnificus dñs non põt dici priuata perſona ſed pu-
blica q̃a præſes eſt prouinciæ in ſuo territorio in quo oẽm
iuriſdictionẽ exercet, ut no. in.l.fi.C.de pſcri. lon.tem.fa-
cit ꝙ no.in aut.de defen.ciui.§.audient. Poſtremo vr̃ caſus
in.c.j.de præſcr.lib.6.ubi contra iura & iuris pſumptionẽ
præſcribitur tanto tẽpore quæſita ergo eſt oĩs iuriſdictio
quæ ei coheret quicunq; fuerint pſidentes de quorũ habili
tate uel inhabilitate propter curſum temporis tam prolixi
4 non uidetur ulterius quærendum.† Et iſtam partem uideli
cet ꝙ merũ & mixtũ imperium ſit præſcriptibile ſpatio tã
prolixi tpis contra illũ qui hẽt iuriſdictionẽ ſuã fundatam
de iure cõfirmauit idẽ Bal. in dicta ſua diſputatione quæ
incipit appollus.licet alij contra ut refert Cyn.in.d.l.j.de
eman.li.& Ioan.an.in.d.c.cum contingat. de fo. cõpe. ſed
quicquid ſit de iure de iſta pſcriptione ꝯtra ſummã poteſta
tem papę in terris eccleſiæ vel imperatoris in terris impe-
rij pro modo non expedit aliter decidere, quia de hoc in
puncto non quærit̃ ſed pſcriptione cõtra pares uel inferio
res dños qui in dicto caſtro & curte iuriſdictionẽ ptendũt
merũ põe excludi cõi & ordinata pſcriptione ĩ iure ſtatuta
per pfatũ dñm Opizonẽ qui poſsidet dictũ caſtrũ & curtẽ
5 doneglage.† Et vr̃ ꝙ iuriſdictio non poſsit præſcribi niſi
tanto ſpatio cuius ꝯrij memoria non exiſtit cũ non habeat
continuatam cãm ſed interpollatam & interruptam per.l.
ſeruitutes.ff.de ſerui.ri.gñali contrarium tenet Iac.de bel.
in ſua diſputatio.quæ incipit baro uel uniuerſitas in terris
eccleſiæ &c.nam ibi dr̃ ꝙ contra feudatariũ eccleſiæ merũ
& mixtum imperiũ habẽtem ab eccleſia ſibi poteſt præſcri
bi,quia in priuatam cãm vr̃ eſſe deductũ,ut in.c.ad audien
tiam.de præſcri.ubi de hoc per Inn.in.c.bone.2.de poſtu.
præla.per hoc optime.c.j.de iure pa.lib.6.Non ob.ꝙ no.in
d.l.ſeruitutes. quia ſm̃ Bal.in prædicta diſpu.in pſcribendæ
iuriſdictione tria ſunt conſideranda,actus ſuperioris ſcien
tis & patientis & ſuperiorem appello ad quem pertinet il
le locus & ꝙ illa ſcientia & patientia habeat cauſam con-
tinuam & eſt facti.l.2.& quod ibi no.de uerb.oblig.Secũ-
do conſidero actum præſcribentis & iſte eſt in genere ſuo
ſemper continuus quia tribunal perpetuum h bet eius ſta
tuta & banna ſemper uigent.C.de hære.l. arriani. & licet
in ſingularibus actibus uſus diſcontinuus ſit hoc non dẽt
attendi.ſufficit.n.ꝙ habitu licet non actu uti poſsit cum ca
ſus occurrit.l.foramẽ.ff.de ſerui.vrbi.pdio.facit ꝙ no.Bar.
in.l.iuſto.§.non mutat.de uſuca.&.c.dilectis.de cap. mo.p
Inno. Tertio conſiderandũ factũ obedientis & non eſt du-
bium ꝙ eius patiẽtia & ſilentiũ dr̃ hr̃e cãm continuam illa
non reperiuntur in præſcriptione ſeruitutũ quæ debentur
a re rei,ut ſeruitus aquæductus,quia prędia non dicunt̃ obe
dire.& paſsiua paſsio non fundatur in animo ſed in facto
& ideo naturalis poſſeſsio ibi attenditur non ciuilis quæ
fundatur in animo,ut no. Iac. but.inſti.de act.§.æque.ideo
iſtę ſeruitutes ſi ſint diſcontinuę requiruntur tempus cuius
initij memoria non exiſtat ut.d.l.ſeruitutes. Sed ulterius
eſt diſcutiendum quãtum tẽpus requiritur in prædicta præ
ſcriptione contra alium dñm prætendentem ſe habere iu-
riſdictionẽ in dicto caſtro & curte.& certe,ut dixi conſide
randum eſt ꝙ iuriſdictio eſt connexa caſtro,ſicut ergo do-
minium caſtri pręſcribitur cum titulo contra uerum dñm
ſpacio.x.annorũ inter præſentes.&.xx.inter abſentes, ut.l.
fi.C.de præſcri.lon.temp.ita præſcribitur iuriſdictio cohæ
rens eodem tempore ar.l.qui ſu.& ibi Bart.de ſtatu homi-
num.& ſicut etiam præſumitur caſtrum & quicquid eſt ibi
plantatum & radicatum ita iſta iuriſdictio plãtata & tanq̃
annexa ar.de contrahen.emp.l.in modicis.glo.no.in.c.j.de
præſcrip.lib.6.ubi licet quis præſcribat contra ius cõe ta-
men ſi non contra illum pro quo facit ius cõmune ſed con
tra tertium ut eſt in caſu noſtro ſufficit legitima ſiue cõmu
nis præſcriptio.ad hoc ꝙ no.in.c.ad decimas.de reſti. ſpo.
lib.6.cũ ti.ẽt & longo tpe ꝯtinuato requirit̃ in pſcriptione
etiã bona fides,ut d.l.pe.de lon.tem.pſcri. Videamus ergo
utrum in pſcriptione caſtri & curtis fuſignani & donega-
gle interuenerint dicta tria.ſ.titulus cõtinuata poſſeſsio &
bona fides,& de titulo & continuata poſſeſsione ab olim.
23.ann.dicitur liquide poſſe probari licet poſtea idem dñs
Guido a poſſeſsione ceciderit & p plures manus ambula
uerit uitioſe poſſeſsio dicti caſtri et curtis. Nũc autẽ ad ma
gnificũ dñi Guidonis filiũ & hæredem reuerſa eſt pectu ca-
ſtri fuſignani non deprehenditur aliqua mala fides. ergo
præſumitur bona propter titulum & acquiſitionem poſſeſ
6 ſionis,& a poſſeſsionibus continuatam poſſeſsionẽ † nam.
ſemper præſumitur bona fides niſi probetur mala ut no.in.
d.l.pẽ.& in.c.ſi diligẽti in.fi.de præſcri. hic.in curte poſſet
de mala fide redargui non in partibus ſpectantibus ad uen
ditores caſtri & curtis.nec quo ad quartam partem acce-
ptam a præfato dño Guidone. ſed quia dr̃ in inſtrumento
in uerſu & ultra dictam quartã parte &c.ibi uẽditores pro
indiuiſo poſsidebant tẽpore dictæ uenditionis cum hære-
dibus manfredi,& cũ Ni.raynerio & berturio &c. Ex qui-
bus verbis apparet iſtos hæredes.M.enim.ray. & ber.partẽ
aliq̃ de parte dictæ uenditionis poſſediſſe,& ſic in illa par
te prædictorũ in præſcribendo nõ potuerit dñs Guido ha
bere bonam fidem,& per conſequens non præſcripſit in il
lis partibus cũ ſciuerit alienas.l.fi.C.unde ui. &.c.poſſeſ-
ſor mala fide.de reg.iu.lib.6. Nec iuuat dominum Guido-
nem ꝙ uſus fuerit inſolidum iuriſdictione io caſtro & cur
te,quia hoc uidetur feciſſe rõne ſuarũ partiũ conſeruanda-
rum non aũt ius aliorũ uſurpandi.ff.pro ſocio.l.merito.&
fateretur hoc de plano ſi de partibus prædictorũ quatuor.
M.ni.Rayne.& Ber.poſsent iſti docere,ſed ut in facto pre
ſupponitur nõ eſt memoria ꝙ unq̃ poſſederint uel oſtendi
poſsint quæ & quoties fuerint iſtę partes in inſtrumẽto em
ptionis dñi Guidonis non ſpecificantur. Et ideo cum em-
ptio dñi Guidonis prædictorum caſtri & curtis facta fue-
rit iam ſunt.52.anni.& uſus fuerit inſolidum iuriſdictione
poſt dictum contractum & traditionem annis.22. conti-
nuis & pretio alterius occupantis & non prædicti. M. N.
R.&.B.ſatis ex hoc infertur ꝙ poſt tempus tam longiſsi-
mum nõ uidetur poſſe agere.l.ſicut,&.l.omnes.de præſcri.
xxx.uel.xl.an.nec per prædicta uerba narratiua inſtrumen-
ti probatur aliqua eorũ pars uel reliqua mala fides dñi Gui
donis quia uerba narratiua perſonis alijs quàm ꝯhentibus
non noceant nec proſint.l.optimam.de contrahen.ſtip.c.ſi
papa.de priuile.lib.6.&.c.cũ in iure.de offi.deleg.per Inn.
Item iſta uerba relata ad incertã partẽ de qua nihil appa-
ret nihil operãtur.l.cũ pr̃.§.fi.de le.2.&.l.pe.C.de inſti. &
ſubſt.ſub condi.factis. & eſt caſus in ſimili in.c.auditis.de
præſcrip.paria.n.ſunt nõ eſſe & non apparere,l.2.ff.de con
trahen.emp. Ex iſtis infero ꝙ cũ a tempore emptionis dñi
Guidonis citra fluxerint.l.anni & ultra mille apparuerunt
portiones pdictorũ.M.n.r.&.b.ꝙ pdictus dñs Gui.ex præ-
ſcriptione

ſcriptione ſua. 23. annorũ ſiue prædicti fuerint præſentes
ſiue abſentes a prouincia pôt contra eos ſe tueri tanq̃ poſ-
ſeſſor bonæ fidei dictę iuriſdictionis & iuriũ dicti caſtri &
curtis. nã ex curſu tã longiſsimi tẽporis apparet ſublatum
omne ius pdictorum,ut.d.l.ſicut.&.l.oẽs.de pſcri. xxx.vel
xl.an.& ſic ſine actione agerent & per ꝓns iudicis officio a
limine iudicij excludendi ſint,ut not.in.l.vbi pactum.C.de
7 tranſ.&.c.examinata.de iudi. † Reſtat concluſiones elice
re ex pdictis.& primo q per titulum & traditionem dicti
caſtri & curtis dñs guido acquiſiuerit dñium & iuriſdictio
nem oẽm in prædictis locis ſi uenditores fuerint dñi. alias
pręſcribendi ꝯditionẽ in iſtis de rerũ diui.§.per traditionẽ
&.l.clauibus.& ibi no.ff.de ꝯtrahen.emp.nam cũ poſſeſsio
ne caſtri & curtis tranſiuit iuriſdictio ut coherens ut dixi,
uel tanq̃ cum uniuerſitate.c.ex literis.de iure pa.&.l.in mo
dicis.de contrahen.emp.&.l.quidã.de acqui. re do.facit q
no.Inn.in.c.dilectus.de capel.mo. Secũdo elicio q ſpacio
x.an.inter pñtes.&.xx. inter abſentes quæſitum fuit & eſt
dñium dictorũ caſtri & curtis.& ſimilr iuriſdictio ſi pdicti
uẽditores non fuiſſent dñi.aut.niſi triennalis.C.de bo. ma.
Tertio q ſi poſt pdictam præſcriptionẽ cõpletam pdi-
ctus dñs Guido poſſeſsionẽ admiſit & hodie do. Opizo fi-
lius atq; hæres ſuus poſſeſsionẽ recuperauit pôt cõtra oẽs
ex prædictis ex antiqua poſſeſsione tueri.quinimo etiam ſi
non poſsideret poſſet tanq̃ uerus dñs effectus experiri cõ-
tra quẽlibet poſſeſſorẽ ut eſt caſus in.d.l.ſi quis emptionis
C.de pręſcrip.xxx.vel.xl.an.Quarto q eidem dño Guido-
ni in uſu & exercitio iuriſdictionis inſolidũ nõ obſtitit nec
ob.hodie dño Azoni q in inſtrumẽto emptionis narratur
de partibus aliorũ de q̃bus nihil apparuit tam longo tpe.
nam uſus iuriſdictionis ordinarie tanq̃ indiuiduæ inſolidũ
ſibi cõpetijt & modo competit.l.j.ff.de offi. conſul. & iſta
omnia latius declarata ſunt ſuperius do.Pe.de Anch.

Caſus eſt talis fratres acquiſiuerunt multa bona emphy
teotica in territorio caſtri durantis & renouationẽ rẽcepe
runt pro ſe & eorũ filijs & nepotibus ſimpliciter nulla fa-
cta mentione maſculorũ & fœminarũ.demũ poſtea adhuc
uiuente dicta Venturella appropriata fuerunt oia bona em
phyteotica exiſtentia in dicto territorio per ſummũ ponti
ficem cũ clauſula iſta q hoies de dicto loco poſsint pro eo
rum libera uoluntate uti frui & gaudere ualeant & uende
re tradere cedere & donare & in alios transferre qũolibet
alienare,& alijs tanq̃ de ſuis bonis proprijs libere ordina-
re & diſponere poſſint & ualeant ac ſi poſſeſsiones & pe-
tiæ terrarum pdictæ de earũ natura nunq̃ emphyteoticę,
ſed ſemper liberę fuiſſent eaſq; iuſto emptionis titulo ac-
quiſiuiſſent conſtitutionibus apoſtolicis & alijs in ꝯtrium
editis non ob.demum poſtea deceſsit Vẽturella prædicta
ſola dña Paula vnica eius filia ex eo ſuperſtite & teſtõ con
dito in quo dñam Paulam hæredẽ inſtituit in centum & q
plus de bonis ſuis petere non poſſit & fratres inſtituit hæ-
redes uniuerſales in omnibus bonis ſuis &c.

CONSIL. CXLIII.

1 *Pater non poteſt auferre ius quæſitum filiæ.*
2 *Papa ius tertio quæſitum per ſuam ordinationem tollere non poteſt.*
3 *Filiæ an poſſit ius quæri in emphyteoſim ex ſtipulatione paterna.*
4 *Iura priora extinguuntur conditione perſonæ uel rei uariata.*

PRO Domina Paula multum poſtq̃ ex ſtipu-
latione paterna eſt ſibi quæſitũ in rebus em-
phyteoticis.ut in.§.ei qui.inſti.de inuti.ſtipu
1 lat.& in.l.q † dicitur.de uerb. ob.nõ videtur
iſtud ius quæſitum poſſe patrem aliter diſpo
nendo auferre filiæ.arg.l.inſulam.§.ſi.ſolu.mat. &.l.ſtip. de
iure do.&.l.poſt mortẽ.§.ſi.de contratab. & cle. conſtitu-
2 tionem.ante ſi.de elec.ſimiliter nec † papa vr̃ per ſuã ordi-
nationẽ poſſe tollere ius tertio quæſitum nec id pſumitur
eſſe ſuæ intentionis generaliter ſtatuendo prout fecit de
oibus poſſeſsionibus emphyteoticis.l.quoties.C.de preci.
impe.offe.&.l.j.§.merito,&.§.ſi quis a prin.ne q̃d in loco
3 pub.&.c.ex tuarũ de aut.& uſu pal. † Contrariũ credo &
præmitto q ex ſtipulatione paterna filiæ non eſt ius quæſi-
tum de pſenti in emphyteoſim. ſed denuo poſt mortẽ pa-
tris quia ſic ſtipulãdo pro ſe & ſuis filijs nepotibus vr̃ ſti-
pulatum fuiſſe ordine ſucceſsiuo iuxta no.per Bar.& doct.
in.l.gallus.§.quidam recte.de lib.& poſthu.uidendũ eſt er
go utrum pater poſsit priuare filiam acquiſitione quæ pen
det & eſt in ſpe nõ in re.& vr̃ q poſsit per ea quæ no. Bart.
in.l.qui rome.§.flauius.de verb.obli.ubi dicit q donatori
reuocat pactum de lucrando licet ex eo ſit eccleſiæ ius quæ
ſitum poſtq̃ ex ſolius donatoris prouiſione hæc prouiſio
cauſatur ad hoc alleg.l.iij.ubi eſt caſus in fin.de ſeruis ex-
por.& maxime uidetur hoc uerum ex eo q iſta acquiſitio
quo ad filiam eſt quædam donatio a patre profecta & po-
teſt dici iſta acquiſitio deſcendere ex cauſa profectitia nõ
aduentitia poſtq̃ filiæ merita nõ præceſſerunt,ut no.in aut.
unde ſi parens.C.de inoff.teſt.&.l.ſi donatione.C.de coll.
talis aũt donatio poteſt per patrem reuocari tacite & ex-
preſſe.l.filiæ.C.fam.ercilc.&.l.2.C.de inoff. do.per doct.
ſatis autẽ reuocare uidetur dum eam in dote & alia certa
quantitate inſtituit & prohibet ne de bonis ſuis plus pete
re poſsit.nam talis prohibitio ſatis uidetur extendi ad iſta
bona quæ remanſerunt in hæreditate patris & ſua erant tẽ
pore teſtamenti & prohibitionis & in alios uniuerſales tan
tum hæredes omnia bona contulerit.ad hoc.l.ſi maritus.
de dona.inter vir,& uxo.& in facto pro uero præſupponi-
tur q de antiqua conſuetudine ſemper accipiunt emphy-
teote res emphyteoticas quas ſub dicta forma pro ſe & fi-
lijs receperunt & etiam in teſtamento reliquerant cũ con-
ſenſu abbatis nulla facta requiſitione filiorum ſuper eorũ
conſenſu accõmodando qui cõſenſus eſſet neceſſarius ſi di
ceremus filijs ex pdicta ſtipulatione irreuocabiliter ius q̃ſi
tum.quia nõ poſsit pr̃ vendendo uel alteri relinquẽdo tol-
lere ius quæſitum.filio,ut.l.fin.de bo. quæ libe.ſed q̃a de iu
re pôt hoc facere p rõnes & iura pdicta,iõ filij nõ req̃runt
pro ꝯſenſu.facit.l.minime.&.l.ſi de iterptatione.ff.de legi.
Poſtremo qõ de qua ſupra modicã aut nullã ꝯtinet dubita-
tionẽ ſuper iſta excluſione filiæ a pdictis bonis emphyteoti
cis ꝯſtat.n.dicta bona deſijſſe eſſe emphyteotica patre ſup-
ſtite p ordinationẽ papæ qui per ſuũ indultũ liberauit oẽs
emphyteotas illius loci,& oẽs res emphyteoticas uoluit eſ
ſe liberas & exẽptas monaſterio cuius erãt & ꝓprias poſ-
ſeſſorũ p inde ac ſi emphyteotice nunq̃ fuiſſent,et ita,ut de
reb.ꝓprijs poſsẽt poſſeſſores earũ libere ordinare & diſpo
nere &c.ut.s̃.latius de pdicto indulto in themate.Ex iſto i
dulto apparet alteratio & mutatio ſtatus dictarũ poſſeſsio
num.nam ubi erant emphyteotice factæ ſunt modo ꝓprie
dictæ Venturellæ,& ſic utile dñium cõmutatũ eſt in domi
nium directũ & ubi tunc erant multis oneribus obnoxiæ
modo liberę ſed cũ ꝯtingit in rebus iſta mutatio extinguit
ois affectus prioris ſtatus & rerum mutatarũ ꝯditio & ſm
pñtem ſtatũ iudicant & regulant.l.ſi ꝯuenerit.§.ſi nuda. de
pign.ac.& hoc maxime eſt uerũ cũ mutatur nomen & con
ditio rei in totũ.63.diſt.§.quod aũt,&.C.de ferijs.l.a nullo
ibi ſi noie eximunt ẽt effectu carebũt.Itẽ legatis unionib.&
margaritis & poſtea in alio teſtat de ornamẽtis diuerſis le-
gatũ primũ extinguit.de au.& ar.le.l.ſeia.Itẽ in mutatione
ſtatus pſonarũ puta iura aliqua ſub noie agnationis ſunt in
aliquẽ deuoluta ſi deficit in illo agnatio deficit diſpoſitio.
ff.de ca.l.tutela.§.2.facit.l.nõ diſtinguemus.§. ſacerdotio.
de arb.facit q no.Bar.in.l.legatũ.§.ſi ex off.de leg.3.facit.
4 c.j.de iure pa.lib.6. † In oibus.n.his iuribus & exẽplis pa-
tet q uariata ꝯditione pſonæ uel rei oia iura priora in eis
ſunt extincta,& alijs ſunt legibus et moribus gubernãda.ſ.
ſm præſentẽ ſtatũ aſſumptũ.facit.l.paulus.ff.de acq.hæred.
Et aduertendum q pdicta in qõne iſta ex eo maxime vera
ſunt q̃a dictæ filiæ cõpetebat ius in pdictis poſſeſsionibus
ſpe non re,& ſub conditione.ſ.poſt mortẽ patris,ut.l. dies
incertus.de condi.& demon.Sed ita eſt q talis ſpes extin-
guitur mutatione conditions perſonæ vel rei. inſti.de acq.
poſ.arro.& no.18.q.2.ſtatum ſi in legato & fideicõmiſſa-

rio ſua conditione relicto q̃ ſi ante conditionis euentum
legatarius vel fideicōmiſſarius moriatur non tranſmittit.
ad heredem.de reg.iur.l.quæ legata. facit.l.quæſitum.§.il-
lud fortaſſe.de leg.3.Item papa per hnc ſuum indultum fin
git dictas poſſeſſiones nunq̃ fuiſſe emphytheoticas, ſed fi-
ctio reddit retro geſta inualida & reſcindit illa ut eſt gloſ-
ſa not.in cle.j.de immu.eccle.& præſertim eſt hoc dicendū
rebus & acquiſitionibus habentibus pendentiam de futu-
ro quæ ſi ueniunt ad ſtatum a quo non poſſent incipere ui-
tiantur.l.pro parte.de ſerui.&.l.pluribus.§.& ſi placeat.de
verb.obl.ſed mortua Venturella ſi filia ſua potuiſſet veni-
re, ut ad bona emphyteotica ex ſtip.patris contra eius uo-
luntatem cuius contrarium eſt dictum ſupra tn̄ poſtq̃ tem
pore mortis Venturellæ præciſa & extincta erat emphy-
teoſis in prædictis poſſeſſionibus non vr̄ quod filia poſſit
ipſa vt emphyteotica uēdicare,q̃a talia eſſe deſierunt quo
ad nomē & oēm eius effectū. ut.d.c.j&.d.l.paulus. & hoe
eſſet motu proprio Papæ, quia ſuper his bonis eccleſiarū
quæ regulantur iure poſitiuo latisſimā habet poteſtatem.
9.q.3.cuncta per modum.& eius ordinario facta cum em-
phyteoticis per modum contractus habet vim legis.l.pe-
nult.C.de dona. inter virum & vxo. Et hæc trahuntur ad
pendentia quatenus futurum tempus reſpiciunt.l.eos.C.
de vſu.vbi caſus. & not. Bar.in.l.omnes populi. de iuſt.&
iure. Ex quibus omnibus concludo dictam filiam ad dicta
bona olim emphyteotica, nnnc uero proprie hæreditaria
Venturellæ non admitti & ad hæredes uniuerſales Ventu
rellæ tanquàm Venturellæ approbata ſicut alia bona ſua
proculdubio pertinere.dn. Pe. de Ancha.

Exhibitis mihi poſtea ambobus teſtamentis quo ad pro
poſitū excōicationis utriuſq; oritur talis quæſtio.1383.die
19.menſis Martij dña Cecilia cōdidit teſtm̄ primū in quo
ſer Pe.& eius auum maternum & do.Bar.eius uirum hære
des inſtituit & aliqua legata reliquit,ſequenti die aliud te-
ſtamentū condidit in quo tertiam partē prædicto eius auo
materno reliquit. Item quaſi quartā partē oīum bonotum
pro eius anima diſpenſandam reliquit,in reſiduo dñam Vr
ſulam & præfatum dñm Bar.eius virū vniuerſales hęredes
inſtituit cum iſta conditione quod mortuo dicto Barr. oia
bona ſua quæ peruenerint ad eum debeant diſtribni & di-
ſpenſari pro aīa teſtatricis per dños Caſtaldiones ſcholæ
ſanctæ Mariæ. Iſta eſt forma ſubſtitutionis & ſubiunxit in
teſtamēto quod primū teſtamentum caſſabat alia clauſula
codicillari non appoſita in hoc ſecundo.deceſſit poſtea di-
cta dña ſer Pet.ipſius auus dixit illud teſtamētum ſecundū
nullum tanq̃ in eo præteritus.ſimiliter poſtea hæredes dñi
Bar.eadem rōne fatentur eum nullum uitio præteritionis,
& uolunt venire ex teſtō primo in quo apparet dominum
Bar.inſtitutum pro dimidia ſine onere reſtitutionis appo-
ſito in ſecundo tali onere ut prædixi. Reuocatur modo in
dubium præſnppoſito pro vero quòd illud ſecundū teſtm̄
ſit nullum ratione præteritionis aui materni: & per conſe
quens non fuerit ruptum primum an onus adiectum dño
Bar.de reſtitnendo omnia bona poſt mortem eius pro ani
ma diſpenſandi remaneat firmum non ob.nullitate dicti ſe-
cundi teſtamenti ratione præteritionis. Item ſi remaneat
firmum tale onus an veniet in reſtitutione tātummodo q̃
ſibi debeatur ex teſtamento ſecundo. ex quo dedncto re-
licta tertiæ partis ſer Pe. & alterius quarte partis pro ani
ma diſpenſandę vt dixi an deberetur ſibi quaſi quarta vel
veniet in reſtitutione dimidia quam erat percepturns ex
primo.

CONSIL. CXLIIII.

1 *Fideicommiſſum uniuerſale appoſitum in ſecundo teſtamento an conſeruetur ſi ex cauſa præteritionis ipſum teſtamentum rumpatur.*

2 *Fideicommiſſa & legata ad pias cauſas legum ſolennitatibus non ſunt ſubiecta.*

3 *Grauamen iniunctum non extenditur ad illud quod quis ex iudicio defuncti non conſequitur.*

PRAEFATIS nominibus glorioſis inuo-
catis poſſet argui ex duabns iuris regulis
1 † tale fideicōmiſſum non debere pro anima
diſtribui.conſtat enim quòd inſtitutio ex ſe-
cundo teſtamento fuit irrita vitio præteritio
nis ut in auten. ex cauſa.C.de libe.præte.onus igitur appo
ſitum portiom pro non ſcripte & irrite ſimiliter nitiatur:
eſt caſus in.l.vnica.§.in primo.C.de cad.tol.ſecundo pro-
batur hoc idem quia ex tali ſecundn teſtamento non fuit
adita hæreditas ſicut nec adiri poterat per hæredes ergo
fideicōmiſſum nullum, ut.l.eam quā C.de fideicom.&.l.ſi
nemo.C.de teſta.tu. Contrarium dico q̃ non ob.præteri-
tione debeatur fideicom.illud & conſeruetur per auten.ex
cauſa ſicut cetera legata & fideicom. ubi ibi dicit text. qui
non diſtinguit inter fideicom.vt ibi dicit text.particularia
& uniuerſalia ſed dicit fideicom.ſimpliciter conſeruari dū
dicit cetera nāq; firma permanent.appellatione autem ce-
terorum cōprehenduntur omnia prædicta. & hoc tenet ex
preſſe Bar.in d.aut.per.l. ſeruum.§.j.ſi q̃s omiſ. cauſa teſta.
& lege ita tamen.§.quoties.ad reb.& per hoc non obſtant
contraria de pro non ſcripto & omiſſa aditione quia his
non obſtantibus prouidit illa auten.contra hunc iuris rigo
rem ut uitiata inſtitutione cetera firma maneant & debea-
2 tur ac ſi reſciſſum non foret teſtamentum. † Præterea ad-
uertendum q̃ illud fideicommiſſum eſt ad pias cauſas quia
pro anima,ut no. in.l.ſi quis titio.de leg.2.ſed talia relicta
non ſubiacent legum ſolēnitatibus imo ualent etiam ſi hę-
reditas non fuerit adita & etiam ſi ultima diſpoſitio fue-
rit captatoria.&.c.cum tibi.&.c.cū eſſes. &.c.relatum. de
teſta.reguntur enim talia relicta iure poli non iure fori, ut
dictis iuribus.&.c.filius.& hoc no.Bar.in.l.habet.C.de ſa-
croſan.eccleſi.in repe. ſua. & ibi idem tenet doctor meus
dñs Bal. in repetitione ſua.in hoc ergo primo puncto eſt
pro ueritate tenendnm q̃ fideicom. pro anima diſpenſan-
dum debeatur nnn ob. præteritinne aui materni. Reſtat
inquirere de ſecundo dubio q̄d fuit ſi remanet firmū onus
fideicō.pro anima diſpenſandi, ut dixit an erit ſolummo-
do qnod conſecuturus erat uigore ſecundi teſtamēti quòd
erat minus tertia an uero q̃ conſecuturus erat ex prima
q̃ erat dimidia & uidetur q̃ talis reſtitutio fideicom.ſit fiē-
da ſolummodo de eo q̃ percepturus erat ex ſecundo ut ſic
onus reſtitutionis iniunctum domino Bar.poſt eius obitū
metiamur ex cōmodo.ut.l.j.§.ſciendum.&.l.ſed ſi ſic.§.vl.
de leg.3.&.l.imperator.§.ſi centum.de leg.2.Præterea iſte
dñs Bar.dimidiam conſecuturus eſt ex primo teſtamento
non rupto per ſecundum contra voluntatem defunctę quæ
uoluit ipſum habere ex ſecundo modicum ultra quartam.
3 † grauamen igitur iniunctum nō extenditur ad illud quod
quis ex iudicio defuncti non conſequitur, ſed aliter ex iu-
ris diſpoſitione,ut.l.cum pater.§ cum eſtimaret.de leg.2.
& hoc eſt quod alibi dicit lex quòd ille qui fortuito nō iu-
dicio teſtatoris conſequitur hæreditatem uel legatum non
debet onerari,ut.l.ſed & ſi ſic.§.j.de le.3.ac do. Bar.conſe-
cuturus eſt iſtam dimidiam uigore teſtamenti primi iudi-
cis teſtatricis caſſati,ſed legis beneficio cōſeruati,ergo gra
uamen in teſtamento ſecundo ibi poſitum ultra illud quod
inde conſequitur non uidetur extendi rationibus ſupradi-
ctis,pro quo optime.l.ſi quis teſtamento.de leg.2.ubi re-
licto hærede qui uenit alio iure quàm teſtator diſpnſuerit
non tenetur ad onera & concludit illa ratio q̃ de iure ue-
teri in nihilum teneret hæres alio iure ueniens. ſed p aut.
ex cauſa, ſatis eſt dicere in tantum enim eum teneri quan-
tum deprehenditur grauatus in teſtamento irritato ex cā
præteritionis, & non ultra.in contrarium facit lex poſt
emācipationē.verſi.idē quæſiſt.de leg.3. Et breuiter nō ui
detur in hoc inſiſtendum,quia & ſi non prædictum onus re
ſtitutionis poſt obitum grauet dominum Bart. ultra quàm
percepturus fuerit inre inſtitutionis grauet tamen eum le-
gatnm fere quartę partis pro anima eius diſpenſandi per
dominam Vrſulam,ut dixi in themate. cum enim illnd le-
gatum & alia in ſecundo teſtamento relicta conſeruentur
per aut.ex cauſa.do. Bar.& ſer Petrus ſiue hæredes qui ex
primo

primo teſtameneo equalibus partibus nenire nituneur ad integra legara & fideicōmiſſa relicta in ſecundo teſtamento teneneur, ut no. Bar. in. l. ſi inre. de le. 3. ubi expreſſe hoc tenet uidelicet ꝙ irritato ſecundo reſtamento ex cauſa prætetitionis primū remanet ſolēne quo ad inſtītōnē, ſed quo ad legara & fideicōmiſſa tollitur ipſum primum teſtamentum & debebantur illa quæ in ſecundo teſtamenro relicta ſunt ab hæredibus ſcripeis & primo licer dicti ſecundi teſtamenti inſtitutio uitietur. per no. ibi per eum quæſtio noſtra decidiiur ſatis clare ut prædictum eſt. Ex quibus omnibus clare liquet ꝙ hæredes domini Bar. fruſtra nitūtur velle conſequi ex teſtamento primo dimidiā hæreditatē. nam & ſi ipſa conſequeretur tertiam quæ ex ſecundo teſtamento percipi debebat do. Bart. eius hæredes reſtituerent pro anima diſpenſandam. Item ad legata ſecundi teſtamenti quæ aſcendunt quaſi ad quartam hæreditatem teneneur ad dimidiam dictæ quartæ & ſic recte computando nihil uel modicum retinebunr, nec trebel. vel falcidiam detrahent cum ſint relicta ad pias cauſas iuxta no. plene per Bar. in. l. marcellus. ad trebel. conſulrus igitur facerent ſi ſe in ambobus ſumptibus non uexarent nihil lacuti.

CONSILIVM CXLV.

1 *Statutum dictans quod ille qui ſuper poſitionibus interrogatus negauerit & ſi contrarium probetur in expenſis condemnetur quomodo intelligatur.*
2 *Officium iudicis quando expiret principali cauſa perempta.*
3 *Incidat uerbum intelligitur per ſententiam & non ipſo iure.*

DOMINI noſtri Ieſu Chriſti & eius matris nominibus inuocatis † ſi dicta poſitio fuit facta ad finem narratum indubitanter fuit impertinens: quia hæreditas non fuit delata cū teſtamentū fuerit nullum ipſo iure licet poſſit confirmari de equitate prætoria, ut. l. filio præterito. ff. de iniuſt. teſta. quo caſu hodie etiam eſſet neceſſaria bonorum poſſeſſio ſecundum tabulas intentata coram iudice, ut. l. ſi C. qui admi. ad bo. poſ. po. unde non ſufficeret adiſio, & ſic pro non reſponſo debet haberi ſecundum formā ſtatuti unde uidetur quòd pœna non poſſit peti. Credo uerum de iure quod conſultum eſt per præfatos dominos ac maio. meos alia rōne, nam in facto narratur titium qui negaſſe dicitur dictam poſitionē abſolutum diffinitiue a pe-
2 titione actoris & ſic a cauſa principali. † certum eſt autem quod ſi ex aliquo facto, & articulo incidente in cauſa quis debet pœnam pati maxime per ſententiam ut in caſu nr̄o iudicis officium ſuper eo expirat perempta principali cauſa, & hoc no. Io. an. poſt Inno. in c. fi. de iura. cal. nam ut ibi dicit ea quæ emergunt in iudicio poſt lit. conteſ. ualde pertinent ad officium iudi. ut. l. edi. §. item ſciendum. de edil. edic. iſtud autem officium expirat finita cauſa principali p ſententiam. ut. l. 4. depoſiti. ad hoc eſt ꝙ dicit lex quòd non debet alia lis oriri ex materia primæ litis in. l. terminato. de fruc. & litis expen. cum ergo in caſu noſtro iſta condēnatio in. x. libris propter poſitionem negatam ueniat per
3 ſententiam † quia ſtatutum loquitur per uerbum incidat ꝙ in dubio dēt intelligi per ſententiam non ipſo iure, ut in. c. 2. de hære. lib. vj. & l. criminali. de iuriſ. omn. iud. non poteſt cauſa finita ſuper hoc iudicis officiū implorare per iura prædicta. Præterea euentus ſententiæ declarauit iſtū actorem iniuſtam mouiſſe litem, in hac ergo lite contra titium iniuſte mota potuit titius per alias reſponſiones & defenſiones etiam cauillofas ſe defendere. & ſic aduerſariū a ſua improba petitione excludere nec dicitur in dolo uerſari qui fraudem qualitercunque excludit. ad hoc. c. dominus noſter. 14. q. 2. & not. in. c. cupientes. de elec. lib. vj. in princ. in gloſſ. per hoc ſoluitur. & . ff. de lega. 2. l. cum pater. §. titio. & not. in. l. ſi pup. alias incipit iuſ. ff. de acquir. hæred. Et ſic pro ueritate concludit præfatus excellentiſſimus dominus meus emptorem iniuſte pœnam petere, & per conſequens abſoluendum. domi. Petrus de Ancha.

In Chriſti nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amen. Quæſtio talis eſt quidam hæredes, ſer Petri hæredis dominæ Ciciliæ egerunt contra dominum. F. & dominam. C. hæredes domini Bart. ad certā ſummam quam do. Bart. receperat in dote a prædicta domina Cecilia uxore ſua. & narrauerunt in libello quomodo dominus Bart. fuerat hæres inſtitutus a prædicta domina Cecilia ſua uxore in primo teſtamēto pro dimidia. ex quo non adiuit hæreditatē dum vixit. ideo tota hæreditas pertinuit ad ſer Petrum eorum autorem qui adiuit pro parte ſua. unde iure accreſcendi dimidia do. Bart. etiā ad eum pertinuit. Ex aduerſo hæredes do. Bar. ſ. dn̄s. F. & dn̄a. C. ſe defendunt & dicunt ꝙ imo do. Bar. adiuit ad quod ꝓbandum inter cætera poſuerunt qūo plura bona immobilia q̃ dicta dn̄a Cecilia in dotem dederat do. Bar. ipſe do. Bart. poſt mortem dn̄æ ſuæ ad quas poſitiones &c. pars aduerſa reſpondet. ſ. præfati hæredes Petri ut continetur in tertia notula capitulorum dn̄i. F. & do. C. & clarius in quarta notula in qua per confines poſita omnia bona immobilia data in dotē do. Bart. per præfatam dn̄am Ceciliam, & etiam pars altera. ſ. hæredes ſer Petri fatentur ea dotalia. ut continetur in inſtrumento dotali. durante autem q̄one prædicta. ſ. utrum do. Bar. adiuit hæreditatē dictæ ſuæ uxoris, &
4 per conſequens an tranſmiſerit eam ad hæredes ſuos. ſ. dominum. F. & dn̄am Ceciliā dicti dn̄i. F. &. C. porrexerūt cōtra hæredes ſer Petri quendā libellum in quo tanquam hæredes dn̄i Bar. petunt ſe poni in poſſeſſionē prædictorum bonorum immobilium ex eo ꝙ do. Bar. ipſa poſſedit uſq; ad eius mortē & hoc petunt uigore cuiuſdam ſtatuti quo cauetur ꝙ hæres inſtitutus ſuadens ſine q̄one & controuerſia ponatur in poſſeſſione earum rerum quæ defunctus poſſedit tempore mortis ſuæ. contra iſtam petitionem præfati hæredes ſer Petri obijciunt ꝙ prædicta bona fuerunt dotalia dictæ dominæ Ceciliæ, & pendet quæſtio an ad dn̄m Bar. debuerit aliquid peruenire. quia dicitur non adijſſe hæreditatem pro dimidia uxoris ſuæ. Item obijciuntur plura quæ apparent in exceptionibus productis contra dictam petitionē q̄bus uiſis & alijs quæ poſſunt colligi ex proceſſu primæ cauſæ & huius ſecundæ quæritur quid iuris.

CONSIL. CXLVI.

1 *Verba ſtatuti conformis iuri communi debent ſeruari.*
2 *Actore nouum petente non poteſt reus contrariū niſi excipiendo petere.*
3 *Comulatio exceptionis non admittitur quando ſententia in principali preiudicat quæ in incidenti fertur.*
4 *Statuta et leges ſic debent intelligi ut ex eis non ſequatur abſurdum.*
5 *Allegans in ſuum fauorem illa quæ non poſſunt probabiliter ratificari non facit controuerſiam.*
6 *Confeſſio qualificata ſcindi non debet.*
7 *Sententia pro uel contra exceptionem lata non perit exceptionem rei iudicatæ.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amē. In prædicta quæſtione reperio ſolenniter allegatum, & prima facie uidetur dicendū ꝙ dicti dn̄s. F. &. C. ſint mittendi in poſſeſſionē dictorum bonorum ſine controuerſia poſtq̄ conſtat ꝑ confeſſionem hæredū ſer Petri in. 3. &. 4. notulis uel articulis do. Bart. poſſediſſe tp̄e mortis ſuæ. † ita enim debet ultra
5 procedi dictum ſtatutum a cuius uerbis non eſt recedendum, ut. l. conſtitutionibus. ad muni. & . l. quicquid aſtringēdæ. de uerb. ob. & præſertim quia tale ſtatutum concordat cum iure cōmuni diſponente ſimiliter ut talis immiſſio nō poſſit per nouum poſſeſſorem impediri poſtquàm conſtat defunctum talia poſſediſſe tempore mortis ſuæ, ut. l. fin. C. de edi. di. Adria. tollen. Nec obſtare videtur controuerſia mota utrum. ſ. dn̄s Bar. adiuerit hæreditatem dn̄æ Ceciliæ necne

necne iſta quæſtio videtur habere iſta dependentia, quia di
cta quæſtio requiritur altiorem indaginem quo caſu nõ ſo
let admitti ex.c.talis litis pendẽtia in ſummario iudicio, ut
eſt illud, ut.l.a quo.§.ſi de teſtamento.ff.ad treb. &.d.l.fi.&
l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.de reg.iur. In contrarium ar-
guitur.ſ.quòd huic petitioni obſtet iſta litis pendentia quæ
in hoc uerſatur an hæredes ſer Petri ſint hæredes inſolidũ
dominæ Ceciliæ, ut prætẽdunt & in libello deducunt prin
cipaliter. ſi enim iſta apparebunt petitio hæredum dñm
Bar.prædictorum bonorum dotalium non procederet ut.
c.j.&.c.tuam.de ordi.cog.prima ergo quęſtio an.ſ.do.Bar.
fuerit hæres adeundo uel non fuerit dabit ſecũdæ quæſtio
ni principium aut finem, igitur expectanda deciſio quæ-
ſtioni primæ ueluti præiudicialis, ut.c.ſi forte. de elec.lib.
vj.&.l.ſi quis libertatem.de peti.hæred.quod ſic probatur.
nam conſtat iſta eſſe bona dotalia per inſtrumentum, & p
confeſſionem ſiue poſitiones do. F.&.C. per reſponſio-
nes ad eas, & mota eſt quæſtio dictis dño.F.&.C.quòd nõ
ſunt hæredes do. Ceci.ex perſona do. Bart.ipſi uero exci-
piunt q ſunt hæredes. Petendo autem poſtea ſe immitti
in poſſeſſionem uideretur petere contrariũ petitioni acto-
2 rum quòd non poſſunt † quia ſi actor petit unũ non poteſt
reus petere contrarium niſi excipiendo.unde libellus acto
ris impedit libellum rei ſuper eodem ne contrariæ ſenten-
tiæ proferantur.ut no.Inn.in.c.cum cõtingat.de off.deleg.
& confirmatur hoc, quia ut dixi incidenter in primo iudi-
cio conantur hæredes do.Bar.probare, quia do.Bart.fuit
hæres per additionem, & ita exceperunt, ſed quæſtio inci
3 dens ex parte rei impedit reum interim refricare illud idẽ
per modum agendi.quia quando ſententia lata in incidenti
præiudicat principali non admittitur cumulatio exceptio
nis & actionis ad idem poſitæ quia idem operatur interim
lis q operatur perpetuo lata ſententia, ut.l. fundi &.l.ſun-
dum.ff.de excep.rei iudi &.l.diximus.de excu.tu. ſed per
ſententiam ferendam ſuper inſtan.primæ cauſæ in qua con
tenditur, an do.Bar.adiuerit necne hæreditatem do.Ceci.
abſorbetur cauſa illius poſſeſſorij ſecundo intentati. ergo
interim non poſſunt do.F.&.C.cumulare exceptiones di-
ſcuſſis in primo iudicio acto & ad eum fere effectum pro-
poſitas & deductas in ſecundo iudicio quæſtioni poſterio-
ri intentati potior eſt pars cauſæ proprietatis intentatæ in
primo iudicio quia poſſeſſionem proprietas ſecum trahit.
ut.c.cum dilectus de cauſa poſ.& propriè. Tertio hoc pro-
batur apparet ut ſæpius dixi q iſta bona in quibus petitur
remiſſio ſunt dotalia ut in prædictis notulis. Item con-
cludit q iſti hæredes.d.Bar.agant poſſeſſorio adipiſcendæ
ſed tunc ultra aut petunt iſtam imiſſionem tanq̃ in bonis
Bar.& obſtat eis probatio manifeſta & euidens q ſunt de
bonis do.Ceciliæ ut inſtrumenta & eorũ confeſſio mani-
feſtant aut petunt immiſſionem iſtam ut in bonis quæ fue-
runt do.Ceci.ex perſona do. Barto. & tunc male petunt
immiſſionem in omnibus cum non niſi pro dimidia ſe præ
rendant hæredes. Item ob.eis litis pendentia. Et ſi dicat
horum diſcuſſio & examinatio non eſt fienda in illo iudi-
cio poſſeſſorio ſed reſeruanda eſt in petitorio ut ſtatutum
& ius cõmune diſponunt ut.d.l.fi.de edi.di. Adria.tol.ad
hoc optime reſpondetur q poſtq̃ eſt per cõfeſſiones & in-
ſtrumenta in primo iudicio liquidatum q iſtę poſſeſſiones
non pertinent ad do.Bar. Iſta liquidata ſuper petitorio nõ
ſinit ferri ſententiam ſuper poſſeſſorio prius uel poſtea in
tentato etiam poſſeſſorio recuperandæ.& ille eſt caſus no.
in.c.paſtoralis.de cauſa poſ.uel ꝓprie.unde per acta prio-
ris iudicij hæredes ſer Petri poſſint incontinenti probare
q do.Bart.poſſidebat dicta bona ut dotalia & titulus eſt
extinctus per diſſolutionem matrimonij.& probent etiam
ſe hæredes dictę do.Ceciliæ per mediam perſonam ſer Pe
tri. Ex iſtis omnibus quæ per acta probantur deprehendi
tur iniuſtitia iſtius ſecundæ petitionis poſſeſſorij obſtante
ſibi exceptione domini iuſti tituli poſſeſſoris. & ita tenet
glo.in.l.quis.C.de edi.di.Adri.tol.facit.l.ſi is a quo.ff.ut in
poſſ.lega. Non ob.l.fi.de edic.di.Adr.tol.imo facit q in-
quantum inſtruit iudicem ut cauſam miſſionis & ſubſecu-
re contradic. inquirat & eius poſſeſſionem tradat qui po-
tiora iura oſtenderit. Et no. q dicit potiora iura quaſi in
iſto poſſeſſorio proſit alle.tituli & domini contradictoris,
ut no.in.l.ſi de vi.ff.de iudi.hinc eſt etiam q fideicommiſ-
ſarius poteſt reſiſtere non hæredi ſi ſpectat iſtam miſſionẽ
quaſi fruſtra petat q eum reſtituere oporteret & incontì-
nenti, ut no.in.d.l.ſi.in glo.ſ.titulo cum ergo in caſu noſtro
per confeſſionem hæredum dñi Bar.conſtat ſer Petrũ fuiſ
ſe hæredem pro dimidia do.Ceciliæ quo ad dictã dimidiã
miſſionem fieri in bonis ipſius dotalibus male petunt. ſimi
liter in alia dimidia cum liqueat ex actis primi iudicij nul
lo modo probatum do.Bar.admiſſam hæreditatem uxoris
& per conſequens eius portionem deuolutam ad hæredes
ſer Petri.& ſic probatio tituli & dominij in iſta alia por-
tione excludit agentem poſſeſſorio poſtea. poſtq̃ de peti-
torio eſt plene diſcuſſum ut eſt caſus in.d.c.paſtoralis.nam
poſtq̃ per acta primæ cauſæ poteſt decidi utrum hæreditas
dñæ Ceci.pertineat ad hæredes dñi Bar.pro parte intenta
re modo poſſeſſorium ſuper eiſdem rebus eſſet negotium
intricare & confuſione quadam iudicium deturbare. ut di
cit tex.in fi.in.d.c.tuam.de ord.cog.&.c.paſtoralis. nõ ob.
ſtatutum prædictum q in rei ueritate non poteſt dici ſtatu
tum cum idem diſponat q ius cõmune. ut no. Io.an.in.c j.
de conſti.lib.vj.item poſito q ſtatutum dici poſſit quantũ
cunq; loquatur pręciſe, & ſimpliciter, tamen legitimas ex-
ceptiones admittit, ut no.Bar.in fi.l.j.ff.q ui aut clam. & re
4 çipit intellectũ a iure cõmuni, ut.l.2.C.de noxa. † debent
enim ſic ſtatuta & leges intelligi ne ex eis ſequi poſſit ab-
ſurdum, ut.l.diuortio ff.ſol.ma.&.l.fi.ad exhi.quid enim ſi
ſolu.mat.per mortem dñi Barto.ſuperuixiſſet dña Cecilia
eius uxor quæ reperiretur poſſidere bona quæ in dotẽ tra-
diderat dño Bar.an hæredes eius contra eam ueram dñam
poſſent uigore ſtatuti petere ſe immitti.abſurdum eſſet ſen
tire q ſic contra regulam dolo factam quę habet locum in
poſſeſſorio adipiſcendæ ut eſt illud. ſi ergo contra ipſam
non poſſet petere miſſionem ſimiliter nec contra eius hæ-
redes.ſ hęredes ſer Petri de ſuo titulo hęreditario & quòd
bona ſint dotalia habemus probationes in promptu p in-
ſtrumenta & confeſ.aduerſæ partis.dixi præterea ſubtili-
ter aduertẽdum ſtatutum dicit q ponatur in bonis quæ de
functus poſſedit ſine controuerſia & quæſtione. ſed hęre-
des ſer Petri non dicuntur facere controuerſiã exhibendo
confeſſi. hæredũ dñi Bart.& quod illa non erant bona dñi
Bar.ſed do.Ceciliæ cuius ſe fore hæredes probant per te-
ſtamentum in dimidia.& in alia dimidia per mortem do.
5 Bar.non adeuntis.† ille.n.qui allegat in ſuum fauorem illa
quæ non poſſunt probabiliter ratificari non dicitur facere
controuerſiam ſiue litem ſed ſibi fieri.facit q no.Io.and.in
c.uenerabilis.de cenſi.in nouel. Vltimo aduertendum q
in iſto poſſeſſorio intentato non conſtat dominũ Bar.poſ-
ſediſſe res in quibus petitur miſſio per hæredes eius niſi p
confeſſiones hæredum ſer Petri in.3.&.4.notulis vel arti-
culis. ſed ſi quis illas confeſſiones aduertat clare intelli-
get per ea non competere hæredibus domini Bar. poſſeſ-
ſorium adipiſcendæ maxime coniunctis alijs poſitionibus
quæ ibi ſequuntur per quas patet bona fuiſſe dotalia. appa
ret enim dicta confeſſione intellecta ut iacet hæredes dñi
Bart.improbe uelle dictarum rerum poſſeſſionẽ nanciſci.
non.n.confitentẽ do.Bar.ſimpliciter poſſediſſe, ſed adijciũt
cauſam per quamlibet ius poſſeſſionis illius extinctum &
cauſam poſſeſſionis per eius obitum fuiſſe mutatam de ali
qua in nullam.ſic econuerſo contingit, ut plene no. in.l.cũ
6 nemo.C.de acq.poſ. † clarum eſt autem q quando confeſ-
ſio eſt ita qualificata non debet ſcindi nec ille qui ex ea ni-
titur poteſt partem approbare & partẽ reprobare.ſed de-
bet ſtare ita qualitati adiũctę quæ facit contra ſe ſicut vult
ſtare particulare quæ pro eo facit ut no.glo. magiſtra.in.l.
ſi quidem.C.de excep.& extra de exc.cum ueñ.& no. Bar.
in.l.Aurelius.§.idem quæſij.ff.de li.leg. Concludendo
igitur dico q poſtq̃ ex primo conceſſu per confeſſiones &
inſtrumenta liquet dicta bona fuiſſe domi. Ceciliæ & dñm
Bar.ipſa ut dotalia poſſediſſe. Inſuper liqueat dictæ Ceci-
liæ ſer

liæ ſer Pe.hæreditatem adiuiſſe & ipſorum bonorum poſ
ſeſsionem habere & eius hæredes ſunt in ipſa poſſeſsione
iuſtificata per titulum defendendi nec hæredibus do. Bar.
ullo modo adiudicando obſtante exceptione dolo facit et
alijs quæ plene ſuperius ſunt deducta & reſponſum effica-
citer ad contraria & hæc procedũt ſi confeſsiones factæ
in illo priori iudicio dicantur fidem facere in illo iudicio
poſſeſſorio.nam ſi cõfeſsiones hæredum ſer Petri eis præ-
iudicant in illo poſſeſſorio ſimiliter econuerſo poſitiones
hæredum do.Bar.qui fatentur bona fuiſſe dotalia dictæ do
minę & ſer Petrum hẽdem pro dimidia obeſſe eis debent.
Sed ſubtilius intuẽdo poſſet dici illas probationes quæ
reſultant ex confeſsionibus partium non nocere nec fidem
facere in iſto iudicio poſſeſſorio:ꝙ ſic oſtenditur,in priori
iudicio agebatur iuſtitiam per hæredes ſer Petri tanq̃ hæ-
redes inſolidum per modum exceptionis obiectum fuit ꝙ
dominus Bar.fuerat hæres pro parte ſua in teſtamento re
licta & ad probandum ꝙ adiuerit incidenter deductũ fuit
quòd illa bona ęque fuerunt dotalia poſſedit poſt mortem
do. Ceciliæ & confeſſatum fuit ꝙ poſſedit ut dotalia inci-
denter fuit ergo quæſitum an dictus do. Bar.poſſederit di-
cta bona uel non poſt mortem vxoris hoc autem caſu pro
bationes & acta concernentia exceptionem non faciunt fi-
dem ſi illud idem in modum exceptionis uel poſitionis de
ductum per modum agendi poſtea in alio iudicio repeta-
tur quia ad alium finem tendit exceptio & ad alium actio,
1 †unde ſententia lata pro uel contra exceptionem non pa-
rit exceptionem rei iudi.ſi illud idem per uiam agendi in
alio iudicio refricetur, ut plene no.in. c.j.de or.cog. & Ber.
in.c.2.eo.ti.ſi ergo ſententia ſuper exceptione lata nõ no-
ceret in alio iudicio ad idem principaliter intentando ſi-
militer nec acta & probationes debent nocere,quia in ca-
ſibus in quibus non nocet uel non prodeſt ſententia in eiſ-
dem non proſunt nec nocent acta,ut no. Bar. in.l.cum lite
mortua.iudi.ſolui.& in.c.cauſam quæ de teſtibus. Præte-
rea ad aliud agitur in primo iudicio quã in illo ſecundo in
quo agitur ad poſſeſsionem quæ non fuit petita in primo
iudicio ſed quantitas. & hoc caſu omnes doc. concordant
quod acta in una cauſa etiam inter eaſdẽ perſonas nõ pro-
ſunt uel nocent in alia,ut not.Cyn.in.l.is apud quem.C.de
eden.& eſt caſus quia acta non faciunt fidem in alio iudi-
cio quando variatur modus agendi etiam ad eandem rem.
in.c.ueniens.de teſt.& hoc per prædictã regulam,quia non
noceret ſententia vbi diuerſa res petitur uel modus agen-
di uariatur,ut.ff.de excep.rei iudi.l.an eadem.& .l.cũ quæri
tur.&.l.ſi quis cum totum ſi non noceret ſententia multo
minus confeſsio quæ eſt minoris autoritatis uel ſaltem pa-
ris potentiæ non maioris, ut.l.j.C.de confeſ. &.l.proinde
ad.l.aquil.aut ergo hæredes do.Bar.volunt iſtis confeſsio
nibus tantummodo niti,& tunc ipſas et etiam proprias eo-
rundem debent recipere contra ſe aut uolunt ipſas infrin-
gere quod non ualeant per ſupra proxime dicta,& tunc ſi-
militer nec pro eis fidem facient & per conſequens ſuccũ-
bent cũ alias probationes de poſſeſsione do.Bart. non ha-
beant ut prædixi.Et ita dico & conſulo ego Pet.de Anc.

CONSIL. CXLVII.

1 *Diuerſitas temporis uel locorum an indicat pluralitatem delictorum & nu. 3.*
2 *Statuta prout ſcribuntur ſunt intelligenda,& nu. 4.*
5 *Illatio de uno ad reliquum non fit in diuerſis & ſeparatis.*
6 *Veſtimenta mulierum mortuis maritis penes quos maneant.*

1 IN CHRISTI nomine amẽ. † Super alia
quærela propoſita contra do. Miſem in qua
petitur ipſum condemnari iuxta formam ſta
tutorum ciuitatis trigeſtis propter reſerua-
tionem factam in ſententia qua abſoluit ſer
Hectorem & ni.a quadam inquiſitione cõtra eos per eum
formata uideretur prima facie condemnandum eſſe ut pe-
titur iſta uerba ſtatuti ſe habent quod ſine aliqua conditio-
ne uel reſeruatione ſententias publicare &c.ſed iſte domi-
nus Miſe reſeruationem fecit ergo uerba ſtatuti offendit
quibus debebat deſeruire in dubio quã q̃ duris.ut.l.proſpe
2 xit.ff.qui & a qui.&.l.j.§.is qui viam.de exer.† Confirma-
tur prædicta ratio per ſtatutum quo cauetur quod ſtatuta
prout ſcripta ſunt intelligantur ruditer & ad literam pro-
ut iacent ſine interpretatione ſubauditione uel gloſſatione
cum ergo dominus Miſe in abſolutione in illo proceſſu in
quiſitionis adiecit illa uerba reſeruantes nobis ius proce-
6 dendi &c.uidetur proculdubio offendiſſe ſaltem uerba ſta
tuti intellecta ruditer & ad literam prout iacent,& per cõ
ſequens incidiſſe in pœnam nec debemus per coniecturas
ipſum defendere poſtq̃ in uerbis nulla eſt dubitatio,ut.l.
ille aut ille.§.cum in uerbis.ff.de lega.3. Contrarium dico
ſupra ex prædicta reſeruatione ipſum in pœnã ſtatuti non
incidiſſe pro cuius ueritatis inueſtigatione pręmitto quòd
diuerſitas loci ſicut & diuerſitas temporis facit nouum de
lictum,patet ex ſententia Danielis, qua damnati ſunt illi ſe
nes in loco diſcordes. ut no.in.l.teſtium.C.de teſt. ſicut.n.
ex diuerſitate temporis reſultat nouum factum,ut.l.ſi vſu-
3 fru.ff.de † uſu.&.l.ſi non ſortem.§.libertis.ff.de cond.inde.
ita & ex diuerſitate loci ut ſic de loco ad tẽpus arguamus
ut.l.uinum.ff.ſi cer.pet.nam enim manifeſtum eſt unũ uul-
nus non poſſe diuerſis loco & tempore perpetrari. Ex hoc
apparet quod non de iſto vulnere & percuſsione loquitur
ſecunda inquiſitio de qua prima. Iſta enim prima loquitur
de vulnere perpetrato in contrata. ſiue loco corſariæ ſan-
cti Siluestri ſecunda de vulnere inflicto in contracta canan.
deductum ergo in prima ſiue non fuerit uerum in ſe ut ui-
detur eſſe ſiue fuerit non eſt idem vulnus numero cum illo
in ſecunda inquiſitione deducto ex quo ſequitur ꝙ ſenten-
tia uel proceſſus ſuper eo non tangit illud aliud in ſecun-
3 da inquiſitione deductum † quia in diuerſis & ſeparatis de
uno ad reliquum non infertur.ut.l.ſi maritus. C.de donat.
inter vir.& uxo. & cum ita ſit etiam ſi dominus Miſe dictã
reſeruationem non feciſſet tali abſolutione nõ ob. poterat
de nouo inquirere quia ubi ex defectu inquiſitionis abſolu
tio ſequitur ex integro procedendum eſt,ut.l.liberorũ.§.ꝙ
ſi libelli.ff.de accuſa.regulariter autem uerum eſt ꝙ ſi illud
quòd ineſt tacite & permiſſum eſt exprimatur non reddit
actum conditionalem nec alterat naturam diſpõnis.ut no.
in.c.ſi.de præſum.&.l.muto.§.ſub conditione.ff.de tute.cũ
ergo propter diuerſitatem loci potuiſſet dominus Miſe ſi-
ne dicta reſeruatione de nouo inquirere ut prædixi ipſius
reſeruationis expreſsio habetur pro nõ appoſita & nõ mu
tat naturam rerum nec eſt neceſſaria uerborum multiplica
tio, ut.l.pediculis.§.labeo.ff.de auro & arg.leg.& quæ du-
bitationis tollendæ cauſa diſpoſitioni inſeruntur ius com-
mune nõ ledunt. ut.l.qui mutuam. ff.mand. Non obſtat ſta
tutum reſeruationem prohibens.debet enim ſane intelligi
de reſeruatione quæ concernit delictum & alium intenta-
tum de quo agitur ſuper quo quandoq; non obſtat ſenten-
tia ſuper eo lata poteſt de nouo procedi ratione alicuius
qualitatis.iuxta no.per Bar.in.l.denunciaſſe.§.quod tamen
de adult.uel quandoq; iudices ferunt ſententiam ab obſer-
uatione iudicij propter modicum tempus inſtantiæ ꝙ ha-
bent reſeruato iure iterum procedẽdi , ut.l.properandũ.§.
ſi.C.de indi. Iſtis enim caſibus obuiabit ſtatutum iudici.
Sed in caſu quo delictum ſit prorſus aliud a delicto inten-
tato ut eſt in caſu noſtro non eſt uer iſimile ſtatutum intel-
5 lexiſſe.quid enim ſi iudex in ſententia qua abſoluit ſer He-
ctorem adiecisset reſeruato iure procedendi contra eum ſi
ipſum nouerit delinquere contingerit uel aliam reſeruatio
nem extraneam appoſitam ſubiunxiſſet ſecundum corticẽ
uerborum uideretur incidere in pœnã: quod eſſet abſurdũ
& cauillatio quedam euitanda in legibus & ſtatutis: ut.l.di
4 uortio.ff.ſoluto matrimonio.&.l.penulti.ad exhib. † Non
obſtat quod ſtatuta ſint ruditer ad literam intelligenda ut
iacent.debet enim hoc intelligi circa illud quod diſpoſitio
loquitur & ad quem uerba ſtatuti poſſunt congrue adapta
ri ad prorſus extranea & diuerſa a caſu de quo diſpoſitio
loquitur ut in caſu noſtro. & ad hec adduco not. per Bar.
in.l.

in l.omnes populi.ff.de iuſti.& iure.in penultima colu. ubi
plene de iuribus ſupradictæ clauſulæ quę interpretationé
de qua dixi non prohibet. Ex his ergo breuiter pro ueritа
te concludo dñm milem a prædicta quærela per dños ſyn-
dicos abſoluendum eſſe ego Pe. Præterea aduertédum ꝙ
ſi iſtam exceptionem poſſeſsionum nomine proprio præ-
ceſsit dicta tacita ſocietas uidetur communi nomine con-
tradixiſſe ſicut quando præcedit aliquis contractus inter
duos ſuper aliquo negotio futuro ſi illud poſtea per alterũ
agitur uidetur nomine illius pro quo tenebatur agi: ut.l.q.
nego.in princi.de adminiſtratio.tuto. & l. poſt dotem . ſm
lecturam.Dyn.ff.ſoluto matri. cũ ergo omnis pecunia pe-
nes alterum ex eis conſiſtens præſumatur uel ex bonis cõ-
munibus uel ex induſtria peruenïſſe ut dixi res ex tali pecu
nia emptę debent uenire in cõmunione . & pro hoc facit
ꝙ no.Specu.in titulo de iudicijs.iiij.parte.§. ſequitur.uer-
ſicu.quid ſi pater iuncto eo ꝙ ibi habetur per Io. an. in ad-
ditioni. dicit.n.ꝙ ſi frater eſt artifex & bene lucratur non
eſt præſupponendum habuiſſe de cõmuni niſi expreſſe ha-
betur.immo præſumitur ex ſuis operibus habuiſſe:ut dicta
l.ſi defunctus.ſiue ergo ex pecunia redacta de fructibus re-
rum cõmunium ſiue ex eius operibus præſumamus cõclu-
dendum eſt iſtas poſſeſsiones noie proprio comparatas &
ſicut emptas communi noie uenire in communione.Acce-
dat ad hoc ſubſequẽs cõmunis adminiſtratio & cultura ip-
ſarum ſicut aliarum communium & fructuum collectio &
poſitio in cõmuni.ex his.n.ſubſequentibus declaratur eius
animus & intentio præcedens ut l.procula.de probatio.&
l.neſennius.de negotijs ge. Et per iſta ſit ſolutum primum
dubium in ordine quo ſoluto alijs de facili reſpondet. Et
capto ſm de iuribus obligationis factæ uxori de re em-
pta cõi nomine. poſtquam.n.in cõmunionem deuenit eſt
effecta communis.ut.l.j.ff.pro ſocio . nõ ergo potuit frater
partem fratris obligare imo in dubio non vr̃ obligaſſe niſi
partẽ ſuam & ius ꝙ habebat:ut l. qui tabernas.ff.de 3hen.
emp.& l.ſi domus.§.ſi.de leg.j.& l.nemo ſocij .ff. pro ſoc.
5 † Quo ad tertiũ quia ueſtimenta feſtiua & ornaméta dña-
rum mortuis maritis non remanent penes ipſas ſed penes
hæredes maritorum: ut no.in l.his rebus.ff.ſo. mat. Bart.
cum iſta præſumatur expenſa de cõi pecunia poſtq̃ redeũt
in ſubſtantia bonorum dñt eſſe cõia.caſus eſt in ſi.in.l.ſi ſo
cius.§.cæterum.ff.pro ſocio . Quartum dubium etiam eſt
clarum ꝙ onus dotandi filiam non uenit in cõione niſi ſpe
cialiter actum ſit ut.d.l.ſi ſocius . ut no.Spe.in d.§.ſequitur
quid ſi unus.ſimiliter ſi inteſtó frater decedẽs filiæ poſſeſ-
ſiones reliquit in ſua portione debet hic imputare & non
fratri in ſuperſtite ut.d.l.ſi domus.§.ſi.cum ſi.Super.v.parũ
eſt dubitandum ꝙ diſſoluta ſocietate morte rennuciatio-
ne & alijs modis de quibus in l.actione.ff.pro ſocio.quili-
bet de geſtis a ſe tenetur reddere rõnem in qua uenit cul-
pa & negligẽtia ut.l.ſocius ſocio.ff.pro ſo. & multa alia de
quibus per totum illum ti. Quo ad ſextum & ultimũ du-
bium non credo de filio huius fratris aliquã rationem ha-
bendam.cum ipſo.n.frater ille mortuus non contraxit ſo-
cietatem aliquam ergo tanquam ſocius reputari nõ debet
ut.l.qui admittitur.cum.l.ſe.ff.pro ſo. nec ſibi quicquã uen
dicare põt cum quæſiuerit ex re patris & in eis operã præ
buit manent in eadem familia cũ prædictis tenebatur igi-
tur operari : ut.l.ſicut . de ope. lib. & maxime quia perſo-
narum coniunctio & nulla habita proteſtatio & longa co
habitatio faciunt præſumptioné ceſſare ꝙ uoluerit opera-
ri ſibi ſed pater cum fratre artifice in cõione de gen.ar.d.l.
procula.& l.quę dotis.ſo.ma.& d.l.neſennius.igitur in om
nibus prædictis dubijs reſponſio manifeſta patet & con-
cluſio eſt ꝙ oẽs poſſeſsiones acquiſitę poſt mortem patris
ipſorum debeant in communi conferri & hoc de primo.
Item obiectio facta uxori fratris defuncti non præiudicat
fratri ſuperſtiti . & hoc de ſecundo . Item ꝙ ueſtimenta &
iocalia reuerſa in hæreditatem fratris debeant in commu-
nionem redire . & hoc de tertio . Et ſic de alijs quæ ſe-
quuntur ſupra proximè prout clare patet . Ego Petrus de
Anchar.

CONSIL. CXLVIII.

5 *Pœnæ quando peti poſſunt.*
2 *Pœna licite petitur quando iudex a litigantibus contemnitur.*
3 *Pœnæ legales quadruplum ueræ ſortis non excedunt.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Apud antiquos & modernos utriuſq; iur.
profeſſores dubitatum eſt & uarie reſpon-
ſum an pęna peti poſsit & pro clariori intel
ligentia dicendorum excludo caſus in quibus doct. nõ ua-
riant diſtinguẽdo ſic aut eſt pœna canonica uel legalis &
hoc poteſt exigi.xvj.q.j.ſtatuimus.&.25.q.ij.ſi eccleſiæ . &
l.ſi quis in tantam.C. unde vi. cum ſi.aut eſt conſuetudina-
ria.& idem de offic.or.dilectus.quædam eſt puniens cõtu-
maciam in iudicio commiſſa & idem.ff.de tabu.exhi.l.lo-
cum.§.condemnatio.&.ff.ſi quis ius di.nõ ob.l.j.quædam
eſt arbitralis ſiue compromiſſaria.& idem.l.ꝙ peti poteſt.
ut cap.dilectus.de arbi.quædam eſt conuentionalis & hęc
eſt illa de qua qõ noſtra loquitur an peti poſsit & inquãtũ
uario modo loquantur tex.glo.& moder. nam tex. in l. cũ
allegas.C.de uſur.pœnam appoſitam in contractum uſq;
ad quadruplum eius ꝙ deducitur in contractu expreſſe re-
probat & ad modum legitimum moderatur alibi etiam re
probat pœnam dupli.l.iul.§.idẽ pap.ff.de pact. inter emp.
alibi uidetur reprobare petitioné pęnæ ueluti odioſam.de
do.& contu.c.j.&.12.q.ij.fraternitas . Ex his ergo patet iu-
rium uarietas ſimiliter & gloſſarum nã gl.in.d.l.cum alle-
gas.recitat opi.quidam tenent ꝙ aut pœna adijcitur datio
ni q̃titatis & põt peti uſque ad legitimum modũ aut adijci
tur facti & põt peti integra. Iſta eſt opi.Io.ibi quã gl. non
approbat cum adijcitur dationi cũ hodie non ſit dare mo-
dum legitimum in uſuris per aut. de ec. tit. tenet ergo ſibi
glo.ꝙ poſsit peti quãtum intereſt.idem tenet in d.§.idem
papi.& hanc opi.te Iac.but.in d.l.cum allegas.gl.etiam de-
creti uidetur ſimiliter reſidere uidelicet quod pœna non
poſsit excedere intereſſe niſi eſſet appoſita loco contuma
cię uel contemptus ut in d.c.ſi eccleſiæ . Et ſi dubitaт̃ utrũ
pœna uideatur appoſita propter intereſſe an uero propter
puniendam contumaciam uel cõtẽptum præſumendũ vr̃
ꝙ loco intereſſe:ut no.Io.an.in regula bonafides de re.iu.
li.vj.in mercu. Ex his ergo iuribus & gloſſatorum autorita
tibus vr̃ dicendum ꝙ iſta pœna non poſsit peti ultra q̃ in-
terſit & non integra prout iſta romana nititur extorquere
& uere niſi eſſet iſta tranſactio iuramento firmata temera-
rium arbitrarer conſulere aliter q̃ ſenſerint tanti patres cũ
quibus etiam concor.Io.an.in d.c.dilectis.de arbi. Verum
propter dictum iuramentum credo ꝙ etiam ultra intereſſe
talis pœna peti poſsit.& moueor per.l.ſi quis maior.C.de
tranſ.nam in odium deierantis ultra illa.l.cũ punit ad pœ-
nam contentam & ad promiſſa implenda & accepta red-
denda cum alias teneretur ad alterum ex prædictis tantũ:
ut.l.cum proponas.eo.ti.& l.qui fidem . de tranſac. ex quo
ſequitur ꝙ illa pœna imponitur deieranti ab ipſa l.ergo pe
ti poteſt cum ſit legalis : ut.d.c.ſi eccleſia.& cap.ſtatuimus.
præalle.& ꝙ poſsit dici pœna legalis licet ab hoie appoſi-
ta patet quia niſi illa lex ſic diceret appoſitio dictæ pœnæ
ultra intereſſe non fuiſſet efficax per prædicta iura. ad hoc
2 l.legitima.ff.de pac. † Præterea ſicut dixi ſupra cum iudex
uel arbiter à litigãtibus cõtemnitur poteſt licite peti pę-
na per iura præalleg. ſupra in prin. multo magis cum con-
tẽnitur deus propter periurium quia grauius eſt eternam
q̃ temporalem offendere maieſtaté; ut l. uergentis.de hær.
hoc ergo pro uero præſuppoſito ꝙ hoc caſu propter auto-
ritatem iuramenti poſsit pœna excedere intereſſe. uiden-
dum reſtat in qua iſte exceſſus tolleretur nã in quæſtione
noſtra ſors eſt.xxv.& ratione pœnæ petuntur.xl.& ſic im-
menſus eſt . an ergo teneat uidetur ꝙ ſic : quia tex. in d.l.ſi
quis maior . ſimpliciter dicit pœnam exigi poſſe . cum er-
go non diſtinguat nec limitet pœnam intelligẽdum eſt de
qua

de quacunque pœna. & l.j.§. & generaliter. ff. de leg. præſtan.ad idem in d.c.dilecti.de arb. ibi pœnam in compromiſſo.ſtatutam &c.Contrariū ſentio.ſ.φ talis immēſitas ſit ad menſuram debitam redigenda ſicut in ſimilibus eſt expreſſum in iure. ſ. quod pœna ultra modum appoſita redigatur ad menſuram debitam:ut l.placuit. & l. pecuniæ fœnebris.ff.de uſur. & idem dicimus de donatione non infinita ut ualeat uſque ad modum legitimum & non ultra ut l. ſancimus.C.de dona,facit.l.j.§.ſi ſtipulanti.ff.de uerb. obligat. nec talis pęnę impoſitio exceſsiua confirmatur iuramēto quia eſt ꝯ iuſtitiam talis exceſſus & ꝯ honeſtatem & bonos mores ut probat tex.in c.ſuam. de pęn. ubi papa reprehendit illum de inhoneſtate qui uolebat petere. 90.nonnune pęnę pro. 7. ratione ſortis debiti non ſoluti. certum eſt aūt φ talis exceſſus odioſus & ꝯ bonos mores non firmatur iuramento φ debet habere ſemper tres comites, de quibus.22.q.2.animaduertendum facit φ no.in l.eos.C.de uſur.ad quā ergo ſummā debemus illum exceſſum moderare
3 in hoc ſaluo conſilio ſaniori † dico φ regulariter pęnę legales non debent excedere quadruplum uerę ſortis ut in ſi.de actio.§.omnes aūt.ubi dicitur φ pęnę legales non egrediuntur quadruplum ſed uſque ad quadruplum exiguntur.unde cum dixerim.ſ.φ iſta pœna in odium iurantis cēſeatur ſaltem approbatione & confirmatione pœna legalis.per d.l.ſi quis maior. credo φ uſq; ad quadruplum poſſit exigi.& non ultra per dictum. §. omnes aūt actus. coniuncta.d.l.ſi quis maior.& in tanta uarietate doctorum pœnę queſtionales poſſint peti ultra intereſſe ut apparet ex prædictis iuribus & gloſſarum dictis.& per ea quę refert Bar. in l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de uerb.ob. prædictam moderationem uſque ad quadruplum uerę ſortis in odium deierantis quem ita proſequitur.l.ſi quis maior.credo æquam. exceſſum aūt quadruplum reperin inhoneſtum & iuramēto non firmari per iura prææalle. & ſic concludo dictam dominā romanā poſſe noīe pœnę centū exigere & non ultra cum ſors fuerit.25. Item φ poſsit petere totum intereſſe lucri ceſſantis & damni emergentis ratione retardatę ſolutionis iuxta no.per Cy.in aut.ad hoc.C.de uſur. & c. conqueſtus.extra eo,ti. ad ꝑria de quibus. ſ. in allegationibus facilis eſt rñſio quo ad omnia per interemptionem : quia non eſt uerum φ petitio ſortis tollat petitionem pœne cōuentionalis cum pōt utrunque peti : ut d.l.ſi quis maior. & φ no.in d.l.ſtipulatus ſim mihi a proculo. de uerb. obl. ſm ꝑrium de purgatione morę quia propter duas regulas ceſſit more purgatio illo caſu.prima eſt quia hic eſt dies appoſita ab homine. ſecunda quia eſt iuramentum quorū quodlibet per ſe tātum tollit beneficium purgationis moræ. iuxta no.per Bar.in l.ſi inſulam.de uerb.ob. Ad tertium quòd præſumatur appoſita in fraudem uſurarum reſponſum eſt, in homine enim non conſueto fenerari ceſſat dicta præſumptio : ut not.Bar.in d. §.alteri. & toleratur in caſu noſtro propter periurium uſque ad quadruplum ut dixi. Ego Pe.de Anch.

CONSIL. CXLIX.

1 *Societas quando contracta dicatur inter fratres diuerſæ artis.*
2 *Societas cum initam eſſe quæ præſumi faciant.*
3 *Patientia inter quas perſonas ſocietatem inducat.*
4 *Actus uoluntarij ultra quàm geruntur non extenduntur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Plura dubia elicita ſunt ex facto cōtingenti quorū deciſio apparebit ex theorica quā pmitto uidelicet φ inter iſtos fratres ſicut pręmitti tam longo tpe in communione uiuentes uidetur ꝯtracta quedā ſocietas quo ad illa quæ hincinde fuerūt in cōio ne collata & ut fuerūt poſſeſsiōes ad eos iure hæreditario deuolute fructus redditus & prouentus ex eis & lucra & emolumenta prouenientia ex arte & induſtria utriuſque φ ſuper iſtis uideatur ꝯtracta ſocietas inter eos apparet ex natura huius ꝯtus ſocietatis quæ eſt ut re & uerbis ꝯhatur: ut l.2.ff.pro ſocio.& licet ibi gl.dicat utrunque exigi.ſ.rem & uerba per l.nō ſit pro ſocio eo.tit.ubi incidens rerū cōio non ſufficit ut contrahi uideatur ſocietas unde dico φ ſi ex probabilibus coniecturis apparet ꝯrium aliud eſt dicendū.
2 ut ꝯtā uideatur in maio.ſic cōiter diu uiuentes in.x.annis nedum.xx.ut præſupponitur.ut enim ait Oldra.in ſi. † habitatio lucrorum in cōi collatio & eius φ alter ſuper lucratur inuicem nō reddita ratio faciunt præſumi ſocietatem. arg.ff. de proba.l.procula.de dona. inter uirum & uxo.l.ſi ſeruus.& ſolu.matri.l.quæ dotis.& φ ibi no.Bar.etiā hoc tenet in l.litium & meuium.§.altero.ff.de admi.tut. ubi dicit φ qñ uterque fratrum negociatur ſi hincinde conſueuerunt lucra communicare præſumo ꝯtam eſſe ſocietatem. ar.l.in concubinatu.de concubi.& de ritu nup.in liber. talis enim actus circa ius & nomen ſocietatis tacite non vī. ff.de acqui.hær.l.pro hærede.§.papinianus ſic dicit glo.or. econuerſo ut. ſ. uideatur facta diuiſio ſi rem cōem diuiſam
3 materialiter poſſederint:ut no.in l.pe. C.cōi diui. † patientia enim cum actibus ſubſecutis præſertim inter perſonas coniunctas ſicut ſunt fratres tacite inducit ſocietatem quæ fraternitatis uicem obtinet:ut l.uerum.ff.pro ſocio. ad hoc l.v.ꝯ ſed ſi non adierit.ff.de acqui.hære.& C.de pet. hære. l.ſi filius. Item contractus qui contrahitur conſenſu reſultat tacitè ex uſu & patientia utriuſque illorum inter quos actus celebrantur:ut l.quærit.§.qui impleto.ff.lo.& l.cum de in rem uerſo. de uſur.ſic & peculium ſola patientia conſtituitur.ff.de pecul.l.quām tuberonis.§.ſunt quidam.& l.nō ſolum.in prin.co.ti. Ex his ergo concludo φ inter iſtos fratres bona paterna lucrum expenſe & alia quæ apparent in communi collata ſunt coīa iudicāda. & ſic inter fratrem ſuperſtitem & filium fratris mortui diuidenda. Vlterius ꝓ deciſione dubiorum quæ dicta ſingulariter eſt aduertendū ad id φ dicit Bar.in d.§.altero. quæ ſocietas uideatur contracta inter iſtos utrum omnium bonorum uel ſolum aduenientium ex prædicta paterna hæreditate & lucrorum quæ ſunt ex induſtria prædictorum. hoc dico ex eo quia ſit tantum præcedentium de quibus re ipſa apparet uidetur ſolum contracta aliud erit de obuenientibus: puta ex donationibus & hæreditatibus aliūde quæſitis quæ non uenirēt in iſta communione nec ſimiliter erogata per alterum in alijs cauſis ꝗ prædictis:ut l.cum duobus.§.pap.alle. l.ſi fra-
4 tres.ff.pro ſo.& l.ſocius qui in.eo.ti.ad hoc dicit.Bar. † quia actus uoluntarij non extenduntur ultra ꝗ gerantur. C. ne uxo.pro marito.l.ſi.& l.j.ff. de iti.actuque priua. §. hoc interdictum.& C.de neg.geſt.l.tutori. & ex hoc infert quòd ſi unus emiſſet fundum forte ſuo nomine non cogeretur illud communicare ſed cogetur communicare pecuniam ſi ex dicta negociatione fuiſſet:ut ff. pro ſoc.l.ſi unus. §. j.ſed ſi emptiones fundorum communi nomine celebraſſent tūc & huius negociationis præſumitur contracta ſocietas .& ſic cogerentur in cōmuni conferre.& per hoc dico in primo quæſito quòd poſſeſsiones emptæ per alterum communi nomine ueniunt in communione ſine dubio per iam dicta. ſed de alijs emptis nomine proprio eſt maius dubium. nam ſm.Bar.non uidentur uenire in communione ſed pretium de communi ſolutum ſi prouenit ex dicta cōmunt adminiſtratione. ſed quis hoc probabit dicit ipſe φ dubitaſ de cuius pecunia emerit præſumitur emiſſe de pecunia ꝓpria nō de cōmuni:ut C.arbi.tut.l.ſi defunctus.nec putat recurrendum ad coniecturas quas ponit gloſ. in l.cum oportet.in prin.C.de bo. quæ libe. quia ille coniecturæ non hñt locum niſi in certis perſonis. ſ. uxore prælato & filijs quo ad partem ut ibi per eum. Et licet iſtam opi. & omnem aliam ſequerer conſulendo tñ quia probabiles coniecturæ ſunt quæ poſſunt elici ex narratis ſuperius in facto dicto ꝯtrium in hoc caſu uidelicet communionem etiā præſumendam in empti.nomine proprio ſi ipſarum fructus ſicut aliarum deuenerunt in communi & communibus expeñ. fuerunt ſeparatæ & maximè ſi apparet tempore mortis patris ipſorum neutrum habuiſſe aliquod ſeorſum diſtinctum & ſeparatum de per ſe ab altero. moueor primo ex eo quòd dixi

dixi etiã lucrum & quęſitum ipſorum a tpe mortis patris
citra communicaſſe & in cõi collata. ſi ergo quæſita ex in-
duſtria ueniunt in cõione pſumendũ eſt illa acquiſita eſſe
nõ ex bonis paternis ut ſentit Bar. poſt gl. ut dixi: ſed ex pe
cunia prouenieñte ex artificio uel ex fructibus reiũ cõmu
nium poſtq̃ conſtat nõ obueniſſe aliũde nec aliud habuiſ-
ſe ſeparatim in bonis a tpe mortis patris. ut eſt caſus in. d.
l. ſi defunct⁹. quæ facit pro nõ ʒ. & dicit Gof. ꝙ ita eſt de iu
re longobardo. ſ. ut quęſita per fratres in cõione manentes
poſt mortem patris pręſumãtor quęſiuiſſe de bonis cõibus
niſi probeot quòd habuerũt aliunde. & ita no. in ti. de of-
fi. iudicis quo ſubuenitur cenſito in iij. col.

CONSIL. CL.

1 *Mulier in dotis reſtitutione moram paſſa quando uſuras petere poſſit. & nu. 2.*
3 *Damna & intereſſe petuntur ratione pecuniæ non ſolutæ.*
4 *Mulier alimenta petere poteſt ratione retardatæ ſolutionis.*
5 *Fenerari non licet etiam pro pauperibus alẽdis uel captiuis redimẽdis.*
6 *Vſura dicitur quòd per dinumerationem annorum apponitur.*
7 *Cauſa ad eſſentiam actus ſi requiratur illam ſubſiſtere fateri non ſufficit niſi probetur.*
8 *Lis non mouetur ſuper eo quod a futuro dependere dignoſcitur.*
9 *Tranſactio nõ fit ſuper intereſſe uel alimentis de futuro præſtandis.*
10 *Verba quæ in dubio ad præteritum & futurum referri poſſunt ſecundum naturam contractus intelligenda ſunt.*
11 *Commiſſarij quam poteſtatem habere dicantur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
† In quæſtione quæ uertitur inter nobilẽ do
1 minam Floridam domini Azonis de ſeſſo de
Regio ex una parte agentem & nobilem vi-
rum dominum Robertum mauroceno de Venetijs ex alte
ra deſcendentẽ uiſis actis & actitatis & atteſtationibus te-
ſtium & inſtrumentis mihi tranſmiſſis in dicta cauſa pro-
ductis quæritur quæ ſunt partes iudicis de cauſa cognoſcẽ
tis. Pro cuius deciſione clariori ad euidentiam præmitten
dum eſt ꝙ dicta dña in libello narrat videlicet ꝙ Marcus
tempeſta filius & hæres domini Bardi eidẽ dominæ ſpipu.
promiſit reddere dotem ſuam videlicet quingentos duca.
Idem 10. 1398. ſe obligauit dare & ſoluere pro alimẽtis &
nomine alimentorũ dictæ ſuæ dotis decẽ pro centario pro
quolibet an. donec ipſi dominæ Floride fuerit integraliter
ſolutum & ſatiſfactum de dicta ſua dote. Item quod dictus
dominus Robertus poſt mortẽ dicti Marci commiſſarius
nõie eius & habẽs iura ceſſa ab hæredibus dicti Marci pro
miſit dictæ dñe ſoluere dicta. 10. pro centenario donec fue
rit ſibi ſatiſfactũ de dicta ſua dote, & ideo q̃a dictus Mar-
cus ceſſauit ſoluere in uita ſua & ſimiliter idẽ do. Rober-
tos qui cõmiſſarius ut promiſit petit ipm̃ ꝯdẽnari in quin-
gentis ducatis auri q̃a tanto tpe ceſſauerunt ſoluere dicta.
10. pro centenario nõie alimentorũ ꝙ aſcendit ad dictam
ſummã ad hæc probanda dicta dña producit unum inſtrm̃
& multos teſtes de cuius promiſſionis efficacia & proba-
tionibus eſt uidendũ. Primo tñ diſcutiendũ eſt ſi de iure
cõi mulier ſoluto matrimonio eſt paſſa morã in reſtitutio
ne dotis conſiſtentis in pecunia poſſit ratione retardatæ ſo
lutionis petere alimenta uel aliquod nõie intereſſe & de
iure ciuili eſt expeditũ quod põt petere uſuras uſq; ad ter-
tiam partẽ centeſimæ ut dicit tex. in. l. unica. §. exactio. C.
de rei. uxo. actio. ſed nunquid ille. §. ſit correctus cum ho-
die uſuræ ſint utroq; iure prohibitæ, ut no. in. l. j. C. de ſum.
trini. refert ibi Cy. & Dy. quod etiam hodie poſſit mulier
2 petere quatenus eſt uerisimile eam percepiſſe † quaſi ut in
tereſſe non ut uſura. argu. C. de actio. empt. l. curabit. & ff.
de actio. emp. l. iul. §. ex uendito. nã cũ dos dicaẽ patrimo-
nium mulieris, ut. l. 3. §. ſed utrũ. ff. de mino. videtur ꝙ ma-
gis deſeruiat oneribus alimentorũ q̃ ſi ſimpliciter quanti-
tas ex alia cauſa debeatur. nã ſicut deſeruit oneribus matri
monij eo conſtante, ita deſeruire vĩ eo finito, ut. C. de iure
do. l. ubi adhuc. Item cum iſte, uſuræ veniant ut in pęnã mo
roſi & ſit quodãmodo ratione cuiuſdam delicti vĩ ꝙ etiam
hodie peti poſſint ſicut & aliæ pœnæ legales, ut no. Cy. in
aut. ad hoc. de vſuris. & facit. c. dilecti. de arbitris. & in hãc
partẽ declinat Cy. in. d. §. exactio per hoc etiã bene facit ꝙ
no. in. c. conqueſtus. & c. cum tu. de uſu. ubi no. ꝙ ſi non ſol
uitur pecunia in termino poteſt peti uſura etiam de iure ca
nonico non quaſi uſura ſed quaſi intereſſe. 14. q. 4. quoniã
3 multi nam & dãna † & intereſſe peti poſſunt rõne pecuniæ
non ſolutæ, ut. c. dilecti. de foro cõpe. & non ſolum damna
ſed etiã lucrũ uerisimile ꝙ feciſſet creditor ſi pecunia fuiſ-
ſet ſibi ſoluta in termino, ut not. Cyn. in d. aut. ad hoc. C. de
uſur. & quod no. eo ti. l. cum allegas. & hoc maxime eſt di
cendum in caſu noſtro ubi mulier fuiſſet ſtipulata pro ali-
mentis quibus multum fauoris impenditũ ut patet in. l. cũ
hi. per totam. l. ff. de tranſac. & l. j. C. de fideicom. & etiam
fauore dotis priuilegiatæ ante matrimoniũ eo durante &
eo ſoluto: ut. l. j. ff. ſolu. matri. ad hoc facit ꝙ rõne dotis nõ
ſolutæ vir lucratur fructus rei ſibi obligatæ pro dote, ut. c.
ſalubriter. de uſur. pro alia uero cauſa cõputaret in ſortem
ut. c. ad noſtram. de iureiuran. ſi ergo ex parte uiri paſſi mo
ram in dotis ſolutione licitum eſt aliquid percipere ultra
ſortem. ſimiliter ex parte mulieris paſſæ moram in dotis re
ſtitutione licitum eſt ex pacto & ſine pacto aliquid recipe
re ultra dotẽ, quia uir & uxor non in paria iudicantur. 32.
q. j. ſi quis uxor. & 33. q. v. hæc imago. & hæ ſunt rationes
4 & iura quæ pro hac parte poſſunt allegari. † Contrarium
tamen dico. ſ. quod de iure cõmuni ſi hæredes uiri ſunt in
mora in dotis reſtitutione mulier poſſit rõne retardatæ ſo-
lutionis tantum petere alimenta uel aliquid ultra ſortem.
nã ſoluto matrimonio non põt amplius dici dos q̃a dictus
titulus dotis eſt extinctus cum ſine matrimonio eſſe non
poſſit, ut. ff. de iure do. l. 3. ceſſat ergo omne priuilegiũ do
tis pro futuro tẽpore ceſſante cauſa priuilegij, ut. l. titia.
§. uſuras. ff. de lega. 2. & c. ſuggeſtum. de deci. & l. cum quid
§. ſi. ff. de vſu. pro hoc ſpecialiter adduco quod no. Io. an.
in. c. ſalubriter. de uſu. ubi dicit ꝙ ſi uir recepit cautionẽ de
dote ſibi ſoluenda ad certum diem & interim recipit ex
pacto certos denarios pro libra quòd hoc non poteſt fieri
licite & tamẽ eſſet maior ratio ꝙ ualeret pactum huiuſmo
di ex parte uiri onera matrimonij ſubeuntis q̃ ex parte mu
lieris matrimonio diſſoluto ubi ſunt onera matrimonij ſu-
blata. plus ibi tenet ſi hæredes uiri quia non ſoluunt dotẽ
obligant uxori prædiũ cõputabit mulier ſibi fructus in do
tem, nec eos lucrabitur ſicut lucraretur eos maritus dicto
caſu conſtante matrimonio, ut. d. c. ſalubriter. bene tamẽ fa
teor ꝙ marito paſſo moram in dando ſibi dotem debentur
uſuræ magis tanq̃ propriæ intereſſe, quia ſuſtinuit onera
matrimonij q̃ ut uſura ſed mulieri paſſæ moram in reſtituẽ
da dote ſibi ſol. mat. uſuræ nõ dñtur quia proprie eſſet uſu-
ra. & ita no. Inn. & Hoſt. in. d. c. ſalubriter. quorũ opi. ſequi-
tur do. Bar. in. l. inſula. §. uſuras. ff. ſol. ma. & ibi reprobatur
opi. Cy. & Dy. de qua ſupra. Concludo ergo ꝙ de iure cõ
muni mulier paſſa morã in dotis reſtitutione hoc prætextu
non poteſt aliquid petere ultra ſortem. Sed an ex pacto in
ſtip. appoſito poſſit ſibi prouideri ꝙ ultra ſibi aliquid de-
beatur nomine alimentorũ ut pacta ſupradicta continent
uideamus. Et certe credo quòd nõ, quia q̃q̃ alimentorũ cã
ſit multũ fauorabilis ut prædixi tamen nulla cauſa adeo
eſt pia & fauorabilis ex qua poſſit de pecunia plus deberi
5 q̃ ipſum debitũ principale. † vnde nec pro alendis pauperi
bus uel captiuis redimẽdis eſt licitũ fenerari, ut. c. ſuper eo.
de uſu. & in regla pactũ. de reg. iu. in merc. nõ ob. ꝙ rõne re
tardatæ ſolutionis põt pœna adijci i ꝯctu. iuxta no. i. l. cũ al
legas. C. de vſur. & c. dilecti. de arbi. nã aliud in pœna quæ
ſemel cõmittiẽ, aliud eſt in uſur. q̃ pro tẽporũ interuallo ſi
ſors nõ fuerit in termino ſoluta apponiẽ, ut in caſu nr̃o ubi
quolibet cẽtenario annis ſingulis. x. ex pacto petunẽ q̃ ꝑſtã-
tio potius eſt uſura q̃ pœna iuxta theoricã. Bart. i. l. cũ ſtip.
6 ff. de ver. ob. ubi dicit ꝙ † id qđ apponiẽ ꝑ dinumerationẽ an
norũ uel mẽſiũ ſemꝑ ẽ uſura, & licet dicaẽ ꝙ ꝓmittit nõie
alimentorũ uel nomine intereſſe uel quocunq; alio nomi-
ne tamen

ne tamen conſiderato effectu rei quem potius ꝗ uerba in-
tueri debemus ſemper uſura eſt:ut.c.pleriq;.xiij.q.3. qd em̄
ſi dico promitto tibi.x.uſq; ad paſcha & ſi non ſoluero ab-
inde in antea promitto.v.ſingulis annis nomine alimento-
torum.certe non eſt dubium ꝙ de uſura eſt quicquid ultra
ſortem accedit quocunq; pio uel blando uocabulo nuncu-
petur:ut.d;c.pleriq;.ut ſic non ſermoni res ſed rei ſit ſermo
ſubiectus.de uerb.ſig.c.intelligentia.&.c.marchiō & baſili
des.q.j.& per hoc ēt reſpondetur ad id qđ in inſtrumēto ſu
per dicta obligatione confecto ꝙ promiſit pro ſingulo cen
tenario.x.pro damno & intereſſe.nam ſi dictam obligatio
nē dicimus pro annua non ob. ꝙ dicatur nomine intereſſe
& damni: tm̄ obligatio uſuraria eſt appoſita quantitati per
dinumerationem temporum ut prædixi non ob. ꝙ dixi ſu-
pra qđ iure canonico & ciuili poteſt peti intereſſe pecunie
nō ſolute in termino.ut in.c. cōquæſtus.& aut.ad hec. præ-
alle.illud enim intellige cum de intereſſe conſtat p. r pro-
bationes.& loquimur de intereſſe de præterito ſed hic ſim
pliciter partium aſſertio ſuper obligatione annua in futu-
rum non ſufficit ad probandum nec taxandū intereſſe non
7 dum exortum. † nam quando cauſa requiritur ad eſſentiā
actus non ſufficit illam fateri ſubſiſtere niſi uere probet ut
l. ſi forte. ff.de caſtren.pe. alias ſemper poſset fieri fraus in
mutuo apponendo ꝙ ſingulis annis ſoluuntur.x.ꝓ damno
& intereſſe.& iſtis fraudibus obuiandum eſt.ut.c. quanto.
de diuor. l. cū hi.§.ſi prætor. de tranſac.nam & pœna qñq;
uidetur appoſita in fraudem ut no.in.d.l.cum allegas.& d.
c.dilecti.de arbi.&.c.ſuam de pe.ad hoc.l.j.§.ſi mutuam.ff.
ſi qd in fraud.pa.&.l.iij.§.pe.de in rem uerſo.& pro tāto in
quæſtione iſta debuit cautius aduocatus facere articulos ſu
per dāno & intereſſe mulieris;quia eſt domina induſtrioſa
emiſſet fundum ex dicta pecunia uel impreſtita ex quo uel
ex quibus percepiſſet quolibet anno tātum ſi fuiſſet ſibi in
termino ſatisfactum & per illa ſit reſpōſum quaſi ad omnia
in contrario.ſ.allegata quæ cōſiſtūt in fauore dotis ali
mentorū in paritate iure & literis ut ex prædictis apparet.
Ex his ergo infero ꝙ nec de iure ex ſtipulatione uel pacto
mulier de pecunia ſibi debita ratione dotis poteſt aliquid
recipere annuatim.& per hoc patet ꝙ inſtrumentum & te-
ſtes ad probandū ad promiſsionē illius eſt marci tēpeſte
& domini roberti ſuperuacuo ſunt producti & ēt iudiciū
iſtud ſuper tali promiſsione fundatum non haberet ſubſi-
ſtentiam de iure.& c.examinata.de iud.& c.ij de offi. uica.
p Inno.Sed præſuppoſito ſine pīudicio ueritatis ꝙ ualuerit
dicta promiſsio & ſtipulatio annua nomine alimētorū do
nec fuerit in dotis ſolutione ceſſatum ut in libello dicitur
an prædicta domina florida hic probauerit.& quia ad hoc
produxit unum inſtrumentum & aliquos teſtes ad proban
dum promiſſum dicti marci & alios ad probandum pro-
miſſum dñi roberti de ipſarum probationum efficacia ſin-
gulariter uideamus & primo inſtrm̄ cōtinet in effectu quo
modo dictę partes habuerunt litem ſuper dote & alimētis
& nō uolentes trāſigere idē marcus promiſit dare ipſi dñe
decē ducatos auri pro ſingulo centenario dictorum qngē
torum ducatorum occaſionē dicte dotis & alimentorū ip
ſius & ēt rōne dāni & intereſſe qđ aſſertū fuit p dictas par
tes uenire debere hæc eſt ſubſtantia uerborū inſtrī ex quib.
certe uerbis nō colligitur qđ dictus marcus promiſit ſingu
lis annis decē pro centenario reſpectu futuri tpis nec hec
uerba ſonant Imo de unica ſolutione.x.pro ſingulo cētena
rio eſt intelligēdū nō de ſucceſsiua.& ſic ꝙ debeat intelligi
manifeſte probat natura tranſactionis quæ debet intelligi
ſup lite inſtituta actionis iā competētis non competiture:
8 † quia ſup eo ꝙ habet dependentiā a futuro nō pōt eſſe lis:
ut.l.j.ff.de uſu.&.l.non quemad.&.l.nō pōt uideri. de iudi.
ſuper alimētis ergo & intereſſe pteritis non futuris eſt di-
9 cta trāſactio referēda & maxīe † qa ſup alimētis de futuro
non poteſt fieri tranſactio: ut. l.cum hi.per totum.ff.de trā
ſac.unde cum de natura alimentorum ſit quod de præteri-
tis poteſt trāſigi non de futuris.ut no.i.c.ut ſuper.de reb.ec
10 cle.non alie. † uerba dubia quæ poſſunt referri ad præteri-
tum & futurum ſunt intelligenda ſm naturam cōtractus

celebrati.ut.l.ſi ſtipulatus.ff.de uſu.& l.& uno loco. & ut
res potius ualeat ꝗ pereat: ut. l. quoties. de reb. dub. &
ſemper in obſcuris ꝙ minimum eſt ſequimur ut in regula
ſemper.de regu.iur.lib.vj.ſimiliter intereſſe futurum uel
damnum proueniens ex pecunia non uidetur eſtimabile
nec quis uidetur addendo in dubio obligari ut.l. j. ff. de in
litem iurand. Teſtes ſimiliter approbare nitūtur promiſ-
ſum marci & laborant eodem modo ſicut & dñs. Iaco.de
Azonibus imo eo excepto alij de cauſa promiſſum marci
efficaciter non probant niſi qđ promiſit damna & intereſ
ſe & alimenta ſic in genere non.x.annuatim pro quolibet
centenario ut petuntur. de promiſsione uero facta per do
minum robertum probant tres teſtes domina Ioanna do-
mina Barthola. & Antonius magiſtri dominici qui pro-
bant aliquā uerba prolata per dictum dominum robertum
quomodo pro alimentis dotis ſuæ commiſſaria marci tē-
peſte erat ſibi obligata in quingentis ducatis ſuper cuius
confeſsionis efficacia aduertendum quòd minus prouide
pro parte domine floride omiſſa ſunt in illo iudicio quæ
erant & ſunt neceſſaria ut ſibi dñs robertus tanquam com
11 miſſarius condemnetur. † nam de iure communi iſti com
miſſarij ſunt nudi miniſtri nec habent exercitium actionis
actiue vel paſsiue niſi in relictis ad pias cauſas & cum alijs
non ſunt hæredes: vt no. Bar.in.l.ſi quis titio.ff.de lega.ij.
& in quadam eius diſpu. quæ incipit teſtator filium &c.
Item etiam aduertendum qđ confeſsiones inſtrumentorū
adminiſtratorum emiſſe ſic uoluntariè extra iudicium nō
præiudicant dño.iuxta not.per Cyn̄.in.l.iſta in.xv.q.C. de
conſeſ.& quod no.Barto.in.l. a diuo pio. §. ſed ſi emptor.
ff.de re.iu.cum ergo non ſit probatū quod iſte dñs rober
tus ſit obligatus aliter quā ut cōmiſſarius & ut commiſſari⁹
teneatur neceſſario concluditur quod contra perſonā non
obligatam eſt iudicium inſtitutum licet quandoq; in libel-
lo & in iudicij proſecutione dicatur quod ipſe dñs rober-
tus habet iura ceſſa ab hæredibus marci &c. quod inutile
eſt aſſerere nec probare.quando igitur conſtat iudici non
tantum debet reum abſoluere:ut no.in.l.niſi pactum. C.de
tranſact.& c.examinata. de iudi. & magna inaduertentia
fuit iſta neceſſario non deducere & probare quod dñs ro-
bertus ad iſtud debitum teneatur. nam non ſolum contra
commiſſarium qui eſt perſona extranea in quam actiones
hæreditarie non deſcendunt actiue uel paſsiue ut dictum
eſt.ſed contra filium uſitatum eſt formare articulos quod
ſit hæres patris probando immiſsionē per uarios actus a-
lias actor ſuccumbit:ut no.Dy.in.l.ſi cū dotem.§.trāſgredi
mur.ff.ſolu.ma.hic ante quo iure dñs marcus teneatur ad
hoc debitum non eſt articulatum uel deductum niſi ut dixi
incidenter & enunciatiue in libello & certis capitulis di-
ctum eſt habens iura ceſſa ab hæredibus &c. quæ uerba
ad ipm obligandum & commiſſarium ſapere de iure non
haben. Ex his omnibus neceſſario concludendum uidet
quod pro parte domine floride fuerit inſtitutum iudicium
ſuperuacuo ueluti ſuper promiſsione inualida & a iure re-
probata:quia propter moram in reſtitutione dotis adhibi
tam de iure uel ex promiſsione non poteſt percipi aliquid
annuatim ut ple ne in primo articulo eſt probatum. Item
poſito quòd promiſsio eſſet efficax tamen per inſtrumen-
tum uel per teſtes contra marcum dicta promiſsio non eſt
probata ut dictum eſt in ſecundo articulo ſimiliter poſito
quod contra dominum Robertum eſſet per eius confeſsio
nem probatum tamen dicta confeſsio ueluti commiſſarij
eſt inefficax & iudicium contra eum minus apte fundatū:
ut ſupra proxime eſt probatum. Ex quibus concludo qđ
partes domini Poteſtatis ſunt abſoluere dictum dominum
robertum a petitione dictæ floride & uictum uictori in ex
penſis condemnare:ut.leg.properandum.§.ſi autem reum.
C.de iudi.&. c. calumniam.de pœnis. cum multis ſimili.
Aduertendum tamen quod illos quinquaginta ducatos ꝗ
apparēt nomine trāſactionis promiſsi dictæ dominæ Flo-
ride poterit petere ab hæredibus marci tempeſte: quia di-
cta actio ſibi durat licet agatur contra iſtum dominum Ro
bertum nec eum obligatum ad hoc probauit.ad hoc facit.
c.j.de depo-

c.j.de depoſito. Pet.de ancha.

Caſus talis eſt. Illuſtris ducalis dñatio Venetiarum e-
mit duas ciuitates¦a domina maria uidelicet argos & nea-
pol.quas cōſtituit ſe poſsidere noie donationis donec &c.
pro pretio¦ quingentorū ducatorum quos dñe recipere ip-
ſa & hæredes ſui in perpetuū appoſito tamen pacto quod
in caſu quo dñatio perderet dicta loca hæredibus nihil ſol
uere teneatur donec recuperaret. Item præmittendū quod
tempore contractus ciuitas argos erat obſeſſa a quodā &
hoc erat notum partibus & ille qui erat in obſidione occu
pauit ciuitatem & caſtrum¦. Dubitatur an ducale dominiū
teneatur illi domine dare totum dictum pretiū annuatim
uel teneatur pro parte uel in nihilum &c.

CONSIL. CLI.

1 *Contractus poſt omnem perfectionem difficilius reſoluitur quam ante ipſius conſummationem.*
2 *Periculum rei empte in contractu perfecto ad emptorem pertinet.*
3 *Vis ſiue inſultus hoſtium caſus fortuitus dicitur.*
4 *Maioritas rationis caſum diuerſum non includit in materia pactorum.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amē
In quæſtione prædicta poſſet argui inclitum
ducale dñium non teneri cū in parte pdicta
dña ɔ̄ctū non adimpleat rei uendi.offerēdo
ut debet ut.l.iul.§ offerri.ff.de acti.empt. nec implementū
partis ɔ̄ctus parit actionem cū unꝰ ſit ɔ̄ctus ꝓ duobus locis
uno pretio ɔſtituto:ut.l.cū eiſdem.ff.de edi.edi.&.l. qđ di
citur.de uerb.obli præterea ut ex uerbis ɔ̄ctus apparet du-
cale dñiū noluit teneri hæredibus ſoluere p̄tiū in caſu quo
perderet donec recuperaret dicta loca ſed maior eſt rō nō
ſoluendi in caſu quo non poſsit acquirere cum difficilior
1 † ɔ̄ctus ſit reſolutio poſt oēm perfectionē q̄ ante ipſius cō-
ſummationē ut patet i. l.ab emptore.ff de pac.&.l.iure gē.
§.quinimo.cū ſeq.eo.tit.ille ergo qui prouidit ſibi de uno
caſu uidetur ꝓuidiſſe in alio hñte maiorem rōnē ſicut lex
extendit ad caſus hñtes maiorē uel ſimilē rōnē:quia tacite
cautū vr̄ niſi eadē uel maior rō reperit:ut.l.his ſolis. C. de
2 reuo.do.&qđ no.Io.an.in.c.j.de temp.ordi.lib. vj. † Con-
trarium dico de iure pro cuius euidentia præmittendū eſt
ꝙ poſt ɔ̄ctū perfectū oē periculū pertinet ad emptorē qñ
emptio fuit pura ut eſt iſta.caſus eſt in.l.neceſſario.ff. de pe
ri.& commo.rei uen.&.l.j.C.eo.tit.perfecta aūt dicitur cū
de re & p̄tio eſt conuentū:ut.d.l.maior.tñ in caſu nr̄o per-
fecto interuenit p̄carij conſtitutio quæ operat acquiſitio-
nē dñij & ciuilis poſſeſsiōis:ut.l.ꝙ meo.ff.de acqui.poſ.&.
l.& habet.ff.de p̄car.cū ergo in caſu noſtro poſſeſsio amiſ-
ſa fuerit dictæ ciuitatis argon iten.& caſtri caſu fortuito &
ſine culpa dictæ dñe periculum tale pertinet ad ducale do
3 minium. Nā uis hoſtium & p̄donum inter caſus fortuitos
numeratur:ut.l.cū duobus.§.damna.ff.pro ſocio.&.l. quæ
fortuito.de pig.act.& maxime eſt ita ſciendum in caſu de
quo quæritur in quo præſupponitur ducale dñium habuiſ-
ſe notitiam t pe ɔ̄ctus de prædicta obſidione ergo debuit
cogitare caſum iſtum iam paratum contingere potuiſſe. &
defectus rei patens imputatur emptori: ut. l. ea quæ com-
mendandi.ff. de contrahen. emp. ſicut imputatur illi caſus
fortuitus qui commodat equū ſuum ad bellum. l.ſi ut cer-
to.§.cuſtodiam.ubi plene.ff commo. Non ob.prima ratio
in contrarium facta ſupra.ſ. quod iſta domina non imple-
uit poſſeſsionem ciuilem & dominium transferendo.ut ſu-
pra dictum eſt uel poſito ꝙ non impleuerit hoc ſtetit per
caſum fortuitum contingentem ſine eius culpa. ideo ta-
le periculum eſt emptoris ut. ſupra dixi. Non ob. quod
ducalis dominatio prouidit ſibi per pactum non ſoluere in
caſu quo perderet dicta loca quod ſoluere non teneretur.
potius enim facit dicta ratio contra eum, nam prouidit ſi-
bi in unum caſum cum.ſ.perderet utrunq; locum.i. ciuita
tes ambas. Item prouidit ſibi contra hæredes dictæ domi-
næ mariæ:quia ergo in caſu quo perdit unum & cōtra ſolu
tionem quæ fieri debet dominæ mariæ dñatio non ꝓuidit
remanet caſus iſte improuiſus diſpoſitioni iuris cōmunis
ut.l.ſi cū dotem.in prin.ff.ſo.ma.&.l.commodiſsime. ff. de
libe.& poſth.ſed prouiſio iuris communis eſt illa de qua di
xi quod oē periculum poſt perfectū ɔ̄ctum contingens p-
4 tinet ad emptorem. † In pactis maioritas rationis non in
cludit caſum diuerſum ſiue diſsimilem quantūcunq; maio
rē habeat rōnē ad qđ optime.l.ſi uina.ff.de peri. & cōmo.
rei uen.& quod no.in.l.qđ fauore.C.de le.eū ſimi. Cōclu
de ergo breuiter qđ ſi in amiſsione dictę ciuitatis & caſtri
dicta dña commiſit culpam: ſed ui hoſtium hoc contingit
in uita ſua debere percipere annuatim illam ſummam quę
continetur in præcedenti contractu. do.Pe.de ancha.

CONSIL. CII.

1 *Gratie deo in quolibet euentu proſpero referenda.*
2 *Gremium eccleſie redeunti non claudendum.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Mulier
uolens dragmam perditam inuenire accen-
dit lucernam & cum inuenerit congregat a-
micas & uicinas dicens ɔgratulamini mihi
quia inueni dragmam q̄ perdiderā ſcribitur
Luce.xviij R.p.& domini mei uas electionis & docto-
tium & ueritatis paulus ſæpe nos ſuis monet eloquijs ut
cuiuſlibet operis initio diuinum auxiliū imploremus. om-
nia inquit quæcunq;¦facitis in uerbo aut in opere omnia
nomine domini noſtri Ieſu Chriſti facite gratias agentes
deo & patri per ipſum.ad col.3. c.fundamentum eñ aliud
nemo poteſt ponere præter id quod poſitū eſt quod eſt Ie-
ſus Chriſtus. conſequenter probatur niſi ubi chriſtus non
eſt fundamentum boni operis nullum eſt ſuper ędificiū.j
ad cor.modo & tranſumptiue.j.q.j.cū paulus. Omne nāq;
datum optimum & omne donum perfectum deſurſum eſt
deſcendens a patre luminum Iac. j. Diuino igitur auxilio
Implorato flexis genibus ſaltem cordis breuiſsime mihi
reſtat cauſam præſentis congregationis ueſtris reuerentijs
intimare non per modum ſed modis huic actui non ɔfor-
mis.ſed ſimpliciter & breuiſsime ſicut diai ad correctio-
nem & ſuppletionem uenerabilis domine & excellentiſ-
ſime domine digniſsime abbatiſſe monaſterij ſancti Lan
tij hic principaľr exiſtentis de cuius mandato & conſcientia
præſens onus ad ſupportationem benignam & ur̄ę reueren
tię aſſumpſi.noueritis itaq;.R. P. & domini ꝙ duce natura
quæ ſemper ad diſcutiendum prona eſt & nouitates nititur
tur inuenire in aut.qui.mo.na.eſſi.legi.§.ſi quis uero.col.
vj.effectum eſt ut ſuper nonnullis inter præfatam.R. dñam
abbatiſſam & ſuum capľm ex una parte & capitulum cle-
corum eccľiæ ſancti ſeueri ex altera orta materia qōnis
dem.R.domina iuxta ſniam euangelicam tanq̄ uenerabilis
mulier uolens dragmam perditam inuenire.i. ſubiectionē
eccľe ſancti ſeueri quæ dragma merito dici poteſt accen-
dit lucernam.i.oculos mentis flens ad conſeruationem iu-
rium i dicta eccleſia ut tenetur & debet, habita matura de
liberatione & conſi.peritorum pręmiſſo litem mouit in cu
ria caſtellana & tandem intētionē ꝓbans per tp̄s uetuſtiſ-
ſimū quingētorū.lx.annorū & alijs iudi.poſtmodū ſentētijs
ſubſecutis per teſtes & alia legitima munimēta diffinitiuā
ſniam in prędicta cā meruit obtinere corā ur̄a igitur uene
rāda præſentia hic exiſtēs tanq̄ debitis coniunctis beneuo-
lis & amicis dicere pōt gratulamini mihi quia inueni dra-
gmam quam perdiderā qđ fuit ſcđa pars thematis p̄aſſum
pti in cuius diuiſione & ſubdiuiſione quia ut dixi actui nō
cōueniūt nō inſiſto.ſed declarādū reſtat ꝙ poſt dictā ſniam
ſubſecutū ē prædicti eñ reuerēdi ſacerdotes & clerici ſā
cti ſeueri deuicti teſtibus inſtrumentis ſententijs & argu-
mentis alijs ſeparati & demum condemnati uolentes de ce
tero improbe litigare ſe præfate dñe abbatiſſę & ſui capľi
nūc ſubiecerunt ſniam ɔ̄ eos latā in ſingulis capitulis cōfir
2 mātes.† Præfata igit dña inſtructa p̄cepto dñico quo mādatur nō claudēdū gremiū redeūti.vt in ep̄la inter claras.C.de
ſum.

ſum.tri.Ipſos principaliter hic aſtantes miſericorditer ſuſcipit & admiſit uerſa uice idem clerici capitulum totū dicte eccleſiæ facientes ipſam tanquā eorum dn̄am in prædicta eccleſia recipiunt & admittunt & ſibi tanquā eorū dn̄e & ſuperiori per oia obedire promittunt ut in dicta ſententia continetur. Rurſus eadem reuerendiſsima dn̄a uolens ... iure ſuo in præſentia dicti capituli clericorum dictę ec...æ ſancti Seueri remouit. A. procuratorem generalem ... eccleſiæ qui.A.dictam adminiſtrationē in ſuis mani... ...gnauit loco cuius conſtituit & creauit procurato...um & dictę eccleſiæ ſancti Seueri.B.ibi præſentem & ac...ptantem pro uno anno & plus & minus vt eidem ...ocio cōuenti:ut capitulo uidebitur & placebit. monuit etia... prędictos clericos & præceptores ne aliquē ſine eius con...entia & conſenſu audeant eligere ſiue etiā præſenta...te & ipſi debeāt officiare & ſolenniter officia celebrare in ... eccleſia ſancti Seueri.& ad eius acquiſitionē accedere ...d monaſterium ſancti Laurentij & dicere miſſas & di...uinum officium: ut in d.ſententia continetur.d.Petrus de Ancha.

CONSIL. CLII.

1 *Teſtator in defectum maſculorum deſcēdentium ex filijs proximiorum ſubſtituēs proximiorem de domo ſua an dicatur domum accipere pro ...ta agnatione an pro illis tantum de familia.*

2 *...tas teſtatoris diſpoſitiones regens præ omnibus attendi debet.*

...tio teſtatoris dubia ex uicinis ſcripturis declaratur.

...s dictio pro agnatione & gente ſumitur.

...communis loquendi præfertur uerborum propriæ ſignificationi.

...ſio legalis hæreditatis eſt duodecim unciarum.

...ma trebellianica cuiuslibet quatuor filiorum quanta.

...amentum ſemel approbans illud impugnare non debet.

Hæredum appellatione qui ueniant.

...quæ reſtitutioni ſubiectæ ſunt alienari quandoque poſſunt.

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē. † Plura ſunt dubia de quibus quæritur quæ proſequor non ſeruato ordine ſcripturæ trāſmiſſe ſed alio magis apto & quia oia dicta ...a oriuntur ex teſtamento ſer Petri filij Martini primi ...orma ſubſtitutionis facta per eum filijs diligenter ui...pſiſq; omnibus defunctis ac etiam filijs aliquorū ex eis ...incipaliter diſcutiendum eſt ad quem uigore dictę ſub...utionis bona dicti teſtatoris pertineāt & delata ſint. ...ro cuius inueſtigatione prę mittēdum eſt quod uoluntas ...atoris præ omnib⁹ dominatur & regit diſpoſitiones ue... conditionibus primum locum.ff.de condit.& demon. ...nim eius uoluntas pro lege ſeruāda & undis omnibus ...plenda.ut in aut.de nuptijs.§.diſponat.& 13.q.ij.ulti... uoluntas. † Itē ſi dubia fuerit teſtatoris intētio fieri de... interpretatio ex uicinis ſcripturis ex cōi uſu loquendi ... multis alijs.& exinde colligere debem⁹ teſtatoris uo...m:ut l.ſi ſeruus plurium.§.ſi. de leg.j.& l. cum dila...s.§.aſinam.de ſun.inſtru. Ad propoſitum ergo Petrus qu...ur filijs hæredibus inſtitutis.ſ.Franciſco Andrea her... & bon Martino i ſuo teſtamēto diſpoſuit quod ipſi ...ō piit uendere uel alienare de bonis & hæredita...te ſ... ...uo in caſu perditionis mēbri uel periculi mortis &c.ſu...iungens ꝙ hoc facit ut bona & hæreditas ſua ſemp remaneant ... ipſos hæredes & filios & hæredes ipſorū maſculos tantum & eorum ſucceſſores & poſteros ſemper ...omo ſua maſculos tantum. & ſi deceſſerit ſine hæredibus maſculis ex ſe deſcendentibus ꝙ dicta bona & hære... quæ eis reliquit libere perueniant in alios hæredes ſuos maſculos aut proximiores ſuos de domo ſua maſcu...ntum:q̃a ergo Marcus filius Franciſci prædicti fuit ...us legitimus de deſcēdentibus dicti Petri ita ꝙ i eos ...na progenies finē fecit an potuit de p̄dictis oibus ...s diſponere uel deuoluta ſint ad quēdam Bartholo...m Martini conſobrinum dicti Petri.Martinus.n.& Petrus nati ſunt ex duobus fratribus Martino primo & Marco. Et uideretur prima facie dicendum quod Marcus ultimus lineę maſculinę potuerit libere diſponere: quia ut dixi i eo maſculina progenies finem fecit ergo libere potuit teſtari.& Zannipaulo ſpurio fratris ſui præsbyteri ſancti Antonij bona ſua ad eum ex fideicommiſſo deuoluta relinquere potuit ut.l.qui ſolidum.§ prædium.de leg.ij.& pro hoc faciunt uerba teſtamenti in quo teſtator grauat ſolummodo filios & hæredes ſuos: ut ſi deceſſerit ſine legitimis hæredibus maſculis dicta bona perueniant in alios eius hæredes maſculos aut proximiores &c. cum ergo Marcus non ſit de hæredibus nec de filijs teſtatoris bona ſibi ex fideicom. ultimo loco non uidentur ſubiacere onerę fideicō. ad hæc.l.pater filium.§.fundum.ff.de le.iij. Præterea teſtator dixit proximior de domo mea iſte aūt Bartholomeus filius cōſobrinus dicti Petri nō eſt de domo Petri ſed patris ſui Martini primi.dicet.n.poſsit dici de agnatione ut pote ex linea maſculina pcedens ut inſt.de legi.agn.ſuc.in princ.tn̄ deſcendentes ex duobus fratribus & deinceps nō vr̄ poſſe dici de una domo ſinguli.n.fratres ſingulas domos & familias conſtituunt.ut l.pronunciatio.§.communi iure.ff.de uerb.ſi. Contrarium dico.ſ.ꝙ dictus Bartholomeus admittatur ad bona dicti Petri ex fideicō. prædicto. moueor primo ex intentione teſtatoris quæ in oibus dn̄aē ut dixi. dicit.n. quod intētio ſua eſt ꝙ ſemper dicta bona remaneant in domo ſua & uadant de ipſis filijs hæredibus ſi deceſſerint ſine filijs in alios aut proximiores &c. imitatus fuit teſtōr in hoc diſpoſitionem legis ueteris quę ex maſculis progenitos plus diligens ad legitimā ſucceſsionē ſemperq; hæreditas ad maſculos pfluebat ut inſt.de legi.agna. ſuc.§ certum.uer.qua de cā.& inſt. de ſuc. q̇ ab inte.d.§.itē uetuſtas.'nā dictus Petrus non ſolū prouidit;ut filijs decedentibus ſine legitimis hæredibus deuenirent bona ad ſuperſtites ſed ad proximiores ordine ſucceſsiuo ut.ff.de le. ij.l.peto.§.fratre.& inſtit.de leg.agna.ſuc.in prin. Non ob. ꝙ reſpectu deuolutionis fiendæ in proximiores uideantur ſoli filij dicti Petri grauari: quia dico quod etiam filiorum hæredes legitimi & deinceps onerati uidentur ut in proximiores transferrent. quod patet dum dicit ꝙ ſi aliquis dictorum filiorum & hæredum meorū &c. iſta enim appoſitio hęredum meorum non ſolum refertur ad filios primos hæredes ſed ad omnes alios deſcendentes ex eis. & recte omnes tales poſteri dici poſſunt hæredes teſtatoris: ut.l. hæredum appoſitio.ff.de uer.ſi.& l.qui per ſuc.de re.iur.& l.ſi.C.de hær.inſtit.& æquum eſt ita ſentire ne plus uideatur pater filios grauare uoluiſſe quàm alios deſcendentes ex filijs in infinitum uocatos & alijs præpoſitos & deficientibus proximiores admitti uoluit de domo & progenie teſtatoris.
4 † Non ob. quod dictum eſt quod Bartholomeus non ſit de domo teſtatoris: quia uerbum domus non accipitur hic pro habitatione ſicut ſumitur in l. lex cornelia.§. domum.ff.de iniur.ſed accipitur domus pro agnatione & gēte.ut dicit tex.in l.pnūciatio.§ familiæ.uerſ.cōi iure. de uerb.ſig.de genre.n.& agnatione dicti Petri cēſetur dictus Petrus natus ex fratre ſuo cōſobrino.ſ.Martino primo. & probatur hoc etiam ex cōi uſu loquēdi quod oēs deſcedentes ex linea maſculina appellantur de una domo: ut illi de domo Venerio Dandolo Contareno, & ſimilibus.& † i ta-
5 libus cōis uſus loquendi & cōis uulgi opi. præualet omni propriæ ſignificationi uerborum:ut d.§.aſinam.& l.j.§.labor.de flumi. & de leg.iij.l.librorū.§.qđ tn̄ caſsius. & qđ teſtator ſic intellexerit ex uerbis ſuis apparet qđ retulit ſe ad filios.Itē ad deſcendentes & poſteros eorū.Itē ad proximiores ipſorū filiorū maſculos de domo ſua.certū eſt autē qđ poſteri & pximiores ſumpta domo p habitatione non poſſent dici de domo teſtatoris forte poſt eius obitū per longa tēpora naſcituri. accipiamus ergo uerba pprię ut teſtator ſenſit ſm cōem uſum loquendi & iuris etiā diſpōnē. ut d.uer.cōi iure. Ex quibus oibus ſup primo iuris dubio ī ordine pcludendo dico qđ dictus Marcus nō potuit teſtari de dictis bonis ſubiacentibus reſtōni fiēdæ pximioribus dicti Petri q̃a licet ſit ultimus legitimorū de ſtirpe & ra-

dice dicti petri.nõ tñ ultimus de ipſius domo ſed ſupereſt
Bartholomeus teſtõris cõſobrinus ut dixi quẽ dico admit-
tendũ non ad oĩa bona Petri ſed ad partẽ debitã uigore di
6 cti fideicõ.ut inferius declarabo. † Videndum eſt q̃ ſibi pot
tio debeat uigore dicti fideicõ.pro cuius ueritatis inueſti-
gatione pmitto q legalis diuiſio hæreditatis eſt duodecim
unciarum.ut.l.ſeruum meũ.§.fi.ff.de hær.inſtit.in.12.ergo
partib' iſtius Petri hær.diuiſa cũ fuerũt quatuor filij.ſ.bon
Martinus hermolaus Franciſcus & And.ipſorũ quilibet de
dicta hæred.tres uncias ſiue partes de 12. cõſecutus fuit cũ
prædicto onere cõi non ſe extendit prædicta portio ad le-
gitimam iure naturæ quam filij cõſequi debent ſine aliquo
onere:ut.l.quoniam i prioribus.& l.oĩno.C.de inoffi.teſt.
grauati etiam tali modo debent hẽre in euentum condõnis
trebellianicam ſm unam opi.iure canonico conſuetudine
approbarã: ut c.Ray.& c.Raynal.de teſt.prędicti ergo fi-
lij ſic grauati adueniente caſu reſtõnis ubi nõ approbaſſent
aliter teſtm̃ patris poſſent libere teſtari & diſponere de le-
gitima & trebellianica.& reſiduum ſuæ portionis ſine libe
ris decedentibus debet ad ſuperſtitẽ pertinere uigore fidei
com. † Quæ aũt erit legitima trebellianica in portione cu-
7 iuſlibet clare patet.ſunt.n.quatuor filij . & ſic eorum inte-
gra legitima eſt triens.i.quatuor unciæ & ſic tertia pars hæ
reditatis ut in aut.nouiſſima & in corpore unde ſumit.C.
de inoffi.teſtamen.& quia quilibet eorũ ut dixi cõſecutus
eſt tres uncias rõne legitimæ põt quilibet unã unciã retine
re rõne legitimẽ ſuæ.de duabus etiam quæ reſtant põt de-
trahere trebel. quæ eſt quarta . & ſic media uncia: ut.l.in
quarta.& l.j.ff.ad trebel.de iure ergo cõi quicũq; ex eis de-
ceſſiſſet ſine filijs fratribus ſuis ſuperſtitib' debuiſſet relin-
quere dimidiam portionis ſuæ i unciam cũ dimidia & aliã
unciam & mediam ſuis filiabus & alijs relinquere pro libi
to uoluntatis.& hic ut dixi in caſu quo non approbaſſet ali
ter teſtamentum patris.Sed quia in puncto dicit quod præ
dicti quatuor fratres tẽpore diuiſionis approbant & affir-
mant teſtm̃ dicti eorũ patris in qualibet parte ipſius in om
nibus & p oĩa &c.Eſt uidendum an propter iſtã approba-
tionẽ perdãt decedentes ſine filijs iſtud ius detractionis le
gitime & trebel.vr̃ quod ſic:q̃a iſte quarte detrahunt cõtra
uoluntatem defuncti qui uoluit ſemper deuenire & deſcen
dere in maſculos ſuę domus. † iſte ergo qui approbat teſta
8 mentum & iudicium defuncti non põt poſtea uenire cõtra
ut l.non putauit.§ ſi quis ſua manu.ff.de bo.poſ.cõtrata. &
l.poſt legatam.de peti.hær.& l.fi.ff.de inoffi.teſta. Ego di-
co quod talis approbatio priuat ipſos treb. iſta.n.detrahit
contra uoluntatẽ defuncti de iure cõi.C.&.ff.ut l. titius.ff.
ad l.fal.in caſu ergo quo approbet vr̃ remittere dictum ius
ſicut etiam vr̃ remittere ius fideicom.per diuiſionẽ hæredi
tatis cõtra quam qui diuidunt ſe obligant nil facturos con-
tra &c.ut eſt caſus in l.qui rome.§.duo fratres.ſ.de uerb.
ob.ad hoc faciunt præalleg. iura aut. ſed cũ teſtator.C.ad
l.fal.Legitimam uero debitam iure naturæ dico per talem
approbationẽ teſtamenti defuncti non tolli.rõ differentiæ
inter iſtam quartã & præcedentẽ eſt quia legitima diffici-
lius perditur.non.n.põt eam prohibere teſtator.treb.uero
ſic iuxta no.per Bar in l.marcellus.ff.ad trebel.Item legiti
ma tẽpore diuiſionis erat ipſo iure pciſa & ſeparata de bo-
nis patris ad oculum intellectus ſicut dicimus in falci.quæ
reſecat ipſo iure.ut l.linea.ff.ad l. fal. treb. uero diuiſionis
tempore nondum orta erat nec debebatur non mirũ ergo
ſi difficilius tollitur ius in re quãuis in rem nondum in eſſe
productum.ut c.antepenul.& ult.de præben.lib.vj.& mul
ta impediunt contrahenda quæ non dirimũt iam cõtracta.
ut.l.patre furioſo.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.& 55.di.p-
cepta.& de hoc.ſ.quod legitima non tollatur iſta generali
approbatione paterni teſtamẽti ſine diuiſione eſt caſus ex-
preſſus in l.ſi quando.§.& generaliter.uer.niſi hoc ſpeciali
ter.C.de inoffi.teſta. Ex prædictis igitur apparet q quili-
bet prædictorum quatuor filiorũ de tribus uncijs pro quo-
libet habito de dicta hæreditate Petri ſui patris debent cõ
ſequi unciam ſine aliquo onere a prædicto Petro impoſito
reliquis duabus uncijs reſtitutioni ſubiacentibus quo ad il

lum & illos qui ſine liberis deceſſerunt . Item patet quod
dicta approbatio teſtamenti tẽpore diuiſionis excludit gra
uatos a trebellianica nõ legitima per pdicta iura. Et poſt-
quã ſic generaliter declaratũ eſt quãtũ quilibet ex his qui
ſine filijs deceſſerunt hæredibus ſuis relinquat uel reſtitue-
re teneatur ſingulariter & ſpecifice declaramus . & primo
deceſſit bon Martinus ſuperſtite filia portio ergo bo Mar
tini fuit in caſu reſtitutionis propter carẽtiam maſculorũ
expreſſa igitur portione filia eius ſere unã unciam quæ
legitima dicti Bon Martini.aliæ uero due unciæ deuoluen
tur ad fratres bon Martini ſuperſtites uigore dicti fideic.
Secundo deceſſit hermolaus relictis duobus filijs maſcu-
lis qui ſimiliter deceſſerunt in pupillari ætate per iſtã ſ
ſtantiam filiorum vr̃ in perſonam hermolai fideicom.con
ditionem expiraſſe poſtquã deceſſit relictis filijs . Contra-
rium dico.ſ.etiam quod filij hermolai recipiant portionẽ
patris quã etiam cõſecutus fuit de portione bon Martini
cũ prædicto onere reſtitutionis.non.n.dictum onus cõc
nit ipſum ſolum ſed etiam filios filiorum & poſteros oẽs ſi
eos concernit ipſum ſolum ſed etiam filios filiorum & po
ſteros oẽs ſi eos contingat ſine filijs decedere ut ſic teſtato-
ris intẽtio obſeruetur qui uoluit filios & oẽs hæredes iſto
onere prægrauare & iſti filij hermolai ſicut & ipſe appella
tione filiorum Petri continentur ita quod dum dixi ſi ali
quis dictorum filiorum & hæredum meorũ &c. appellatio
9 ne &c. † hęredum meorum.filij nepotes & cæteri cõtin
tur per d.l.hæredis appellatio.de uer.ſig. cũ ſi. allegatis
ptimo latere.& corroboratur hoc ex uoluntate Petr
uoluit dicta bona ſemper in ſuos poſteros maſculos perue
nire quæ quidem perpetuitas eſſe nõ poſſet ſi diceremus
perſonam cuiuſlibet habentis filios expirare cõdõnẽ fi
com.ſicut enim ex parte illorũ de domo ſua prouidit te
tor de filijs & filijs filiorum & poſterorum & proximo
i quos uoluit iſta bona ſua deriuari ut eis fieret reſtõ ita lar
ge debemus interpretari & intelligere ex parte oneratorũ
ſiue grauatorum ut ſiue ſint filij ſiue hæredes eorum qui ſi-
ne liberis deceſſerint intelligantur fore grauati, aliàs ut di
xi deriuatio non poſſet eſſe perpetua. cum tñ Petrus teſta
tor hanc cauſam in prohibendo alienationem addiderit
quia uult ſemper bona i illos de domo ſua maſculos deriua
ri.cauſa enim in teſtamento appoſita reducit uerba t
menti & ampliat ipſa ad mentẽ & aium teſtatoris . ut.
pater.§.dulciſſimis.de leg.ij.l.fi.ff.de hæred.inſti.& uer
cta cã prohibitionis alienandi quæ eſt ut i poſteros o
domo bona deſcendant urget me ita dicere alias per
uerba ſi aliquis filiorum & hæredum meorum &c.non
tenderẽ ad hæred.filiorũ per.l.qui liberis.§.hæc uerba
uul.& pupil.ſcd̃m mentem teſtõris quæ ex uerbis coll
dum uult bona in maſculos ſemper deſcendere.ita ſen
ut ſicut cõmodum eſt reale.& extẽſiuũ in omnes poſte
ita ſitr & onus reſtitutionis debet eſſe perpetuũ ut nõ ſ
filij ſed deſcendentes ex eis ſi deceſſerint ſine filijs grauati
intelligantur. Concludo igitur q mater dictorũ fil
hermolai debet habere unciam i one legitimè debitę h
molao quã trãſmiſit ad filios eius & filij ad eorũ matr
quis duabus uncijs & quod etiam ↄſecutus eſt de porti
bon Martini uenientibus in reſtitutione fienda alijs duo-
bus fratribus ſuperſtitibus q̃a onus reſtitutionis ſingulis
iunctũ ad alios ex eis deſcẽdẽtes ad quos aliqd lex po
nibus aliorũ peruenit cum ſimili condõne trãſfert quaſi
ſubſtitutis uideatur eadem cõditio repetita poſtq̃ ſu
tiæ eadem cauſa reperitur.ſ.conſeruatio dignitatis agnato
rũ:ut.l.j.§.in.j.&.§.pro ſcd̃o de cad.tol.& facit.l.pr̃ fi.§.
duob'.ad l.fal.& l.q. duos.de uul & pup. Tertio ut di
themate deceſſit Frãciſcus relictis Marco & pſbytero
tonio quo ad ipſum ergo fideicõ.cõditio expirauit ultimo
deceſſit Andreas relictis duabus filiabus.& ſi extũ it ↄditio
fideicõ.unde due unciæ ex trib' & q̃ſita ex ſucceſſione bo
Martini & filiorũ hermolai reſtituere tenet̃ dicto Marco fi
lio dicti Frãciſci ita qd̃ in effectu nõ debet pœnes filias di-
cti Andreæ remanere niſi uncia de bonis Petri pro legiti-
ma q̃ tangit eũ niſi Andreas ipſas ſuas filias de dictis bo-

nis

nis dotaſſet. potuiſſet enim eas dotare de dictis duab⁹ un-
cijs ſi aliunde dotare non potuiſſet. quinimo ipſę filiæ po-
tuiſſent de dictis duabus uncijs ſeipſas dotare ut dicam. J.
ſimiliter Marco in quo maſculina progenies dicti Petri fi-
nem cępit debet legitima ex perſona Franciſci ſui fratris
quā tranſmiſit ad zanni Paulum inſtitutū ab ipſo hærede.
Ex quibus omnibus impoſito calculo rōnis dico ꝙ quili-
bet ex prædictis quatuor filijs in bonis dicti Petri unciam
unam rōne legitime ad hæredes ſuos tranſmiſit & in bo-
nis ſuis reliquit reliqs octo uncijs deuolutis ad dictū Bar-
tholomæum ultimum de domo dicti Petri & proximiorē
de linea maſculina Marco præfato. Ex predictis apparet
rñſio ad oia. ſ. dicta dubia de quibus quæritur & primo ad
ſecundum dubium inquātum rochiſtianus legitimus ad-
m[illegible]trator Antonij filij ſui nepotiſq; dicti Andreæ tenea
tur [illegible]dere dictis creditoribus dicti Andreæ reſpectu bono
rum quæ poſsidet dicti quondam Petri. apparet. n. liquide
quod Andreas in bonis Petri nō pōt niſi unciam retinere
quam potuit ſuis creditoribus obligare & de ea ad libitū
diſponere quia inter ſua bona cōputat. aliæ uero duę uncię
portionis ſuæ quia ſine maſculis deceſsit libere deuenerūt
in Marcum & de Marco in Bartholomeum proximiorem
niſi in caſum donationis filiarū ut ſ. & J. dicam & in illis q̃
de bonis dicti Petri poſsidet ultra unciam prædictam ſiue
ex cōpoſitione facta cū Zānipaulo hærede Marci ſiue ex-
ceſsione iurium ſibi facta per Bartholomeum ultimū ma-
ſculum de domo Petri nō pōt ullo modo rochiſtianus mo
leſtari a creditoribus dicti Andreæ quia ipſa poſsidet non
ut hæres Andreæ ſed exceſsione & tranſact. Ex prædictis
reſponſum etiam apparet ad illud quod in tertio ſubiungi
tur quid approbatio & ratificatio teſtamenti Petri quā fe-
cerūt filij diuiſionis tēpore operet. excludit. n. eos dicta ap
probatio a detractione trebellianice non legitime ut præ-
dictum eſt. Ad quartum dubium dico breuiter æſtimandā
per Petri hæreditatē totam & ex ea unā partē ſiue unciam
ex 12. partibus fore creditoribus Andreæ obligatā & oon
ultra ut dixi: ut. l. j. §. cū dicitur. ff. ſi cui pluſquā per l. fal. al
legata in puncto. ſ. Ad quintum dubium etiam eſt rñſum
[illegible] portio Hermolai deuenit in eius filios impuberes ſed
[illegible] ipſi ſine filijs deceſſerint retenta unica ratione legitime
Hermolai due aliæ uncie portionis ſuæ deuolute ſunt ad
[illegible]s ſuperſtites de eis in reliquo uſq; ad Bartholomeum
ultimum in proximiorem de genere ut dictum eſt & hoc di-
co per rōnes & iura deducta. ſ. ibi ſecūdo deceſsit Hermo-
laus relictis duobus &c. Ad ſextum dubium ſimiliter re-
ſpōſum. Na ſicut de Andrea dictū eſt quod potuit diſpone
re de legitima tñ quæ eſt uncia ita dicendum eſt de Frāci-
ſco & Marco eius filio ut nō niſi de uncia habuerint ptātē
diſponendi obligādi & alienandi & alienādi ſie nec p ꝯñs
hæres eius Zānipaulus qui in locū eius ſucceſsit: ut l. quod
ipſis. ff. de reg. iur. cū ſi. Ad ſeptimū & ultimū dubiū eodē
modo rñdetur ut filiæ Andreæ cū ueniant ex pſona patris
eodē iure regulant̃ ut nō niſi unciam conſequant̃ inquā-
tum creditores Andreæ pferrent q a potior eſt eī creditorū
q̃ legitima filiorū quæ deducto ęre alieno debet̃ ut not. in
l. ut. §. in cōputatione. C. de iure delib. unū tñ non eſt omit-
tendū qđ ſi iſte Andreas nō fuiſſet idoneus ad dotandum
illas duas filias de ſuo proprio potuiſſet eis pro dote dare
integrā portionē ſibi contingentē de bonis patris ſi tātam
dotem mereret̃ autoritas & dignitas filiarū ut dicit tex. in
10 aut. res quæ. C. cōmunia de leg. † eſt. n. iſte caſus ſpecialis
in quo res ſubiacēres reſtitutioni poſſunt alienari caſu quo
eſſent filiæ præterendæ creditoribus Andreæ in eo. ſ. quod
& hic ultra legitimam Andreæ quæ eſt uncia conſecute eſ
ſent pro dote de bonis Petri ani earum q a illud ultra legi-
timam conſecute eſſent iuris beneficio nō ut bona paterna
eſſent etiam præferendæ dicto Bartholomeo ad quē p me
diam perſonā Marci debeāt dicte duæ unciæ portionis An
dreæ peruenire uigore fidei com. pdicti. imo plus q a ſi An
dreas nō dotaſſet ipſas in uita ſua poſſent dicte eius filiæ ſe
dotare de dictis bonis fideicōmiſſo ſubiacentibus ſi aliun-
de ſe dotare nō poſſent q̃ de ea portione quæ obuenit An-
dreæ detracta tñ legitima. i. uncia contingente Andreā in
qua dixi creditoribus eiuſdē filiabus præferendos. ad hoc
l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad tre. & ita dñs Bar. de fa
cto conſultus reſpondit & alias conſilium eius uidi. Non
ob. quod Petrus excepit duos caſus tantum in quo uoluit
bona poſſe alienari. ſ. in caſu mortis & perditionis mēbri.
nā talis exceptio excludit alios caſus i quibus ſimiliter eſt
conceſſa alienatio. ut in illo caſu habente ſimilem æquita-
tem: ut d. aut. res quæ. exceptio. n. quorūdam caſuum nō in-
cludit ſub regula caſus alios a regula ſimiliter exceptos: ut
l. generali. §. uxori. ff. de uſufru. le. Ex his ergo proxime di-
ctis patet ꝙ de portione Andreæ de bonis patris quæ fuit
trium unciarum ut dixi una uncia debet̃ eius creditoribus
præciſe relique duæ uel pro dote filiarū in caſu inopiæ ea-
rūdem uel patris ſui debēt remanere: uel ad Bartholomeū
ultimum de genere peruenire ut dixi ita quod breuiter nul
lo caſu creditores Andreæ i bonis patris pñt habere recur
ſum oiſi in uncia tantum quæ eſt de duodecim partibus ut
dixi. Ad nouum & ultimum dubium de fructibus proue-
nientibus ex bonis Petri an ſint obligati creditoribus an-
tedicti Andreæ leuis eſt reſponſio. illi enim qui prouenire
poteruut de legitima eius quā unciam. ſ. dixi obligati erūt
ſicut & ipſa legitima ut l. j. §. j. ff. de pig. & l. ī prædijs. ff. quę
res pig. ob. poſ. & C. de pac. pig. l. j. ſi autem fructus qui ue-
riſimiliter prouenerunt ex dicta legitima non extarent nō
tenerentur hæredes Andreæ niſi ex alijs bonis Andreæ po-
tuiſſent ſoluere tale debitum: quia enim non habita conſi
deratione ad fructus ſed ex eo quod Andreas debitor fuit
tenentur eius hæredes ſatisfacere uſque ad uires hæredita-
rias & non ultra propter beneficium inuentarij: ut l. fi. C.
de iur. delibe. Et per prædicta ſatis apparent omnia du-
bia declarata.

Punctus talis eſt quidam habens naturales tantum ma-
ſculum & fœminam fecit ipſos per papam legitimari. uer-
ba autem legitimationis ſunt ita concepta. Tecum qui de
terris eccleſiæ in tēporalibus immediate ſubiecti omni mo
do ex iſtis & in bonis parētum & cōſanguineorum tuorū
abſque tñ præiudicio illorum qui in eiſdem bonis ſi paren
tes & conſanguinei huiuſmodi ab inteſtato decederent de
berent ſuccedere libere & licite ualeas pdicto defectu con
ſtitutionibus apoſtolicis ac legibus imperialibus nec non
ſtatutis municipalibus & ꝯſuetudinibus contrarijs quibuſ-
cunque nequaquā obſtante tenore præſentium de ſpeciali
dono gratiæ diſpenſamus. Pater illorum poſt dictam legi-
timationē moritur inteſtatus iſtis ſuperſtitibus & duobus
germanis ſuis & uxore eius legitima. fratres iſti dicūt ſe de
bere ſuccedere iſtis ſic legitimatis excluſis. legitimati uero
econtra dicunt ſe debere præferri. quæritur quid iuris.

CONSIL. CLIII.

1 *Verba priuilegiorum ſi dubia non cenſeantur ad coniecturas non recur-
ritur.*
2 *Priuilegia iuri contraria ſtrictiſsimam recipiunt interpretationem.*
3 *Priuilegia & reſcripta in dubio ad intellectum iuris communis ſunt
referenda.*
4 *Verba contractuum qualiter capienda.*
5 *Interpretatio maligna eſt ſemper uitanda.*
6 *Perſonæ admittuntur ſeruato affectionis ordine.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir
ginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amē.
1 † Pro fratribus defuncti quædam faciunt pri
mo priuilegij uerba quibus eſt in dubio in-
hærendum. de priuile. c. porro in uerbis nā-
que dicti priuilegij ſatis clare dicitur abſque tamen præ-
iudicio illorum &c. & ſic cum in uerbis nulla ſit dubi-
ratio oon eſt recurrendum ad coniecturas. de leg. iij. ille
2 aut ille. §. cum in uerbis. † item illa priuilegia contra iu-
ra conceſſa debent ſtricte interpretari & cum minori
quàm poſſumus læſione iuris cōmunis & diminutione iu-

ris tertij indulta intelligi.ut c.ij.de deci.lib.6.& c.cum di-
lecti.de dona.& c.ex tuarum . de aut. & uſu pal. & l.j.§.ſi
quis a principe.& §.marito. ne quid in loco publico . ſi er-
go diceremus uigore priuilegij hos præferri fratribus de-
functi proculdubio lederentur fratres priuati ordine ſuc-
cedendi quæ priuatio eſt pœna ut c.licite uniuerſis . de uo-
to.l.iij.§.ſi emancipatus.de contrata. † Præterea priuilegia
3 & reſcripta in dubio referenda ſunt ad intellectũ iuris cõ-
munis:ut c.cum adeo.& c.cãm quæ. de reſcrip. ſed de iure
cõi uxore defuncti exiſtente in medio naturales nõ ſucce-
dunt ſed aliter prouidetur eis ut in aut.qui.mo. natu. effi.
ſui.§.ſi quis aũt defunctus . col.vj.ergo idẽ cum nititur ſuc-
cedere per reſcriptũ principis . In contrariũ multa urgent
primo defuncti intentio.ſecũdo legitimationis nã ſiue cõ-
ditio.tertio priuilegiorum & reſcriptorũ ſana nõ maligna
interpretatio. Quo ad primũ de intentione defuncti quod
uoluerit hos filios cæteris anteferri patet q̃a pro eis obtu-
lit præces principi ut ſibi ſuccederent & papa annuit uotis
eius.ſublata ergo per reſcriptũ principis macula geniture
iſte tanquã filius obtinet primũ locũ quia ĩ ſucceſsione pri
ma cã eſt filiorũ:ut.C.de ſu.& le.aut.in ſucceſsione. rãta.n.
iuris benignitate ꝯ ſeueritatẽ legũ perſequẽtiũ iſtos incon
tinentes ſuccurſum eſt ut pr̃ noiando filiũ naturalẽ ſimpl̃r
filiũ in aliqua diſpõne uideat̃ ipſum legitimare ſir̃ in teſtõ
diſponendo aliquid de eius legitimatione a principe im-
petranda facit hunc naturalẽ cæteris potiorẽ in ſua ſucceſ
ſione ut hæc hñr in prælle.aut.§. ſi uero is. & in aut. ut li.
ma.& auie.§.ad hoc. Secũdo dixi quod hæc dicere ꝑſua-
det legitimationis natura ſiue ꝯdõ q̃ eſt ut iſti ſic natalibus
reſtituti perinde habeant̃ ac ſi a princi. legitimi nati eſſent
ut p̃al.aut.q.mo.na.effi.ſui.§.reliq. igit̃.& §. ſi igit̃ . ibi nihil
a legitimis filijs differẽtes ſub eius pt̃ãte ꝯſiſtãt &c. trahit̃
.n.retro talis legitimatio ſicut & illa q̃ inducit̃ per ſequẽs
matrimoniũ cũ cõcubina ꝯ̃ctum legitimat̃ p̃cedens proles
ut in c.tanta.qui fi.ſint leg.& l.pe. & antepe.C.de natura.
li.reſcriptũ ergo principis cõceſſum ſuper re cuius eſſentia
formã ſumit a iure ſcripto ſm illã formã princeps intelli-
git̃ indulſiſſe ut.l.ſi qñ.C.de inoffi.teſta. ſicut & † uerba cõ-
4 tractuũ intelligenda ſunt ſm naturã cõtractus qui gerit̃ in-
ter partes & improprie dñt accipi ſi natura ꝯtractus repu-
gnat proprietati uerborũ ut.l.ſi ſtip.ff.de uſu.& l.& uno lo
ca.cum ſi.cũ igit̃ p ſuũ reſcriptũ ad p̃ces patris papa iſtos le
gitimauerit ſiue habiles ad ſucceſsionẽ reddiderit vr̃ il-
lud quod principis donum eſt accedente conſenſu eius de
cuius ſucceſsione q̃rit̃ pleniſsime & nõ ſtricte interpretan
dum vt.l.bñficiũ de ꝯſti.prin.& not.in d.c.cũ dilecti. de do
na.nã & ſi p indirectũ & obliquã uiã tẽdat ad grauamẽ ue
niẽtiũ abinteſtato nõ p hoc tñ dici dẽt donũ pricipis odio-
ſum ſed fauorabile attẽta p̃ris uoluntate principaliter qui
potuiſſet fratribus nedũ filios hoc mõ ſed quoſcũq; extra-
neos in ſua ſucceſsiue præferre. ad hoc.l.j.§.ſciendum.ff.de
leg.iij.& qđ not.doc.in.l.q. excep.ff.de ꝯdi. inde. ubi diſpõ
utrũ ſit odioſa uel fauorabilis iudicat̃ ex eo quod principa
liter agit̃ nõ ex eo quod ĩ ꝯñam uenit puta alterius læſio in
cidẽter occurrẽs & per hoc ſit rñſum ad id quod dixi quod
vr̃ ex hoc reſcripto taliter intellecto iniuriã cõſanguineis
irrogari.& per ꝯñs ſtricte ſumi.nõ.n.põt dici iniuria poſt-
quã ille de cuius bonis agit̃ decreuit ſic principe diſponen
te & abolente maculã geniture iure poſitiuo iuri naturali
ꝯ̃rio introductã ut in p̃alleg.aut.§.ſi quis ergo natura legi-
timas protulit ſoboles &c. † Tertio ut dixi hoc urgeret di
5 cere reſcriptorũ ſana & nõ callida ſiue maligna interpreta-
tio quæ uitanda eſt in literis gratioſis & oibus : ut c.ad au-
dientiã.de deci.& c.relatũ.de cle.nõ reſi. nã ſi illã clauſulã
abſq; præiudicio illorũ qui in eiſdẽ bonis &c. intelligere-
mus qđ oẽs q poſſent defuncto ſuccedere p̃ferendi eſſent
iſtis legitimatis modicũ ſiue nihil cõferret tale priuilegiũ
cũ poſt oẽs cõſan. & uxo. defuncti fiſcus ſuccedat.talis aũt
gr̃a ſiue donum nunquã exitura nihil conferret nec taliter
uerba ſunt in dubio intelligenda:ut no.in fi.in l. ex facto.§.
ſi.ff.ad treb.imo debent aliquid opari : ut.l.ſi qñ.de leg.j.&
c.ſi papa.de priui.lib.6.Quinimo hoc priuilegium afferret

iſtis naturalibus incõmodum q̃a nõ exiſtente uxore defun
cti nec eius aſcendentibus uel deſcendentibus legitimis eſ-
ſent abinteſtato cæteris defuncti ꝯſanguineis prĕferẽdi in
certa portione ut in prælle.aut.§.ſi quis aũt defunctus per
dictum aũt reſcriptum ſic ruditer intellectum nihil laturi
eſſent.& ſic inducta diſpõ ad augmentũ operaretur dimi-
nutionẽ contra mentem principis contra illud quod habe
tur in l.ſcire oportet.§.aliud.ff.de excu. tu. ibi ſed ſi maxi-
me uerba.l.hunc habent intellectum tñ mens legiſlatoris
aliud uult &c.& ut.ſ̃.dixi uerba in dubio ſemper ſumenda
ſunt ſecundum naturã actus celebrati & improprie ſi non
pñt proprie ut aliquid operentur & abſurditas non ſequa-
tur ut præal.iuribus.& l.diuortio.ff.ſol.mat. Dixerit aliq̃s
ſi tu præfers iſtos filios fratribus.& cæteris defuncti cõſan-
guineis quid operatur illa clauſula abſq; tñ præiudicio. de
bet.n.aliquid operari : ut d.l.ſi quando.& c. ſi papa.præal.
dic q̃ operatur hoc quia p talẽ legitimationem ſiue diſpẽ
ſationem non vr̃ princeps uoluiſſe ipſis præiudicare in iu-
re ſuccedendi licet iſtum eis addiderit præferendo eũ pro-
pter gradus prĕrogatiuam.niſi.n.eſſet illa clauſula potuiſ-
ſet dubitari utrum papa de ſucceſsione certi hois ſimplici-
ter diſponendo uideatur perpetuo excludere uenientes ab
inteſtato.illi enim ſic cognoſcẽdo de una cauſa vr̃ ad ſe ne
gotium reuocare: ut c.ut noſtrum.de ap.& ſic condemnã-
do ſecundam legem vr̃ reuocare priorem:ut cap.j.de con-
ſtit.lib.6.& dando ſecundum iudicem ſiue procu. vr̃ reuo-
care priorem:ut c.j.de conſtit.lib.6. & dando ſecundum iu
dicem ſiue procu.uidetur reuocare primum : ut.l.ſi quis cũ
pro.§.ſi.de procu.licet per prædicta iura & ſimilia potuiſ-
ſet hoc in dubium reuocari,tñ dicta clauſula amouet dictã
dubitationem ſicut uidemus in literis papæ ad beneficia in
quibus ultimo beneficiatus cæteris anteferri non tñ alijs
qui prius impetrauerunt.unde in poſterũ præiudicium ge-
nerari ut in omnibus literis conceſsis ad beneficia uacatu-
ra talem clauſulam uidi. poterunt ergo ſine præiudicio di-
ctæ legitimationis uenientes abinteſt.ſuccedere eo ordine
ſicut prius ſi iſti legitimati repudiatione morte uel aliter a
tali hæreditate reddiderint ſe indignos ad hoc.l.peto.§.fra
tre.ff.de le.ij.ibi nec tamen ſequentium cã propter ſuperio
6 res in poſterum ledi debet. † licet enim quandoque uerba
ſimpliciter proferantur inter perſonas:tamen ſi inter ipſas
cadit affectio ordinata per prius & poſterius ſeruato affe-
ctionis ordine admittuntur etiam ſi uerba ſe habeant ue pa
riter admittũtur:ut.l.cum pater.§.pe.de le.ij. & l. hæredes
mei.§.peto.ad tre.& qđ no.in l.gallus.§.j.ff.de li. & poſth.
& hãc partẽ puto ueriorẽ q̃ iſti filij cũ quibus eſt diſpẽſa-
tũ fratribus defuncti & alijs cõſanguineis p̃ferant̃ præſup-
poſita poteſtate papæ qui in terris eccleſiæ ſuper hoc ha-
bet pleniſsimam poteſtatem:ut c.per uenerabilẽ . qui filij
ſint legi. Ad contraria apparet clara & manifeſta reſpon-
ſio ex prædictis do.Pet.de Ancha.

Qõ ſuper qua petitur ꝯſilium talis eſt. Sãctiſsimus in Chri
7 ſto pater dñs Bonifacius papa nonus gr̃am fecit reuerẽdiſ
ſimo in Chr̃o patri & dño,dño angelo trãſlato de eccleſia
caſtellana ad eccleſiã conſtantinopol. q̃ oẽs fructus redi-
tus & prouentus ac debita quæ uſq; ad tẽpus ſuę tranſlatio
nis obuenerunt ad tẽporalem menſam caſtellanã pertinen
tia & quæ recuperare nõ potuit ex certis cauſis dũ præeſ-
ſet regimini dicte eccleſiæ caſtella.perinde petere & exige
re poſſet ac ſi adhuc eſſet regimini eccleſiæ p̃libare & ſuis
uſibus applicare &c.prout plenius ꝯtinetur in dicta litera
gratioſa.poſt quæ idem ſummus pontifex ſu p executione
dicte gratiæ executores dedit dñm abbatẽ ſancti Georgij
de Venetijs & plebanum ſancti Caſsiani cũ illa clauſula ut
ambo aut alter ueſtrũ &c. His p̃miſsis ꝯtingit q̃ uacan. ſe
de dicte eccleſiæ caſtel.tres fuerũt economi a capitulo de-
putati uidelicet idẽ plebanus ſancti Caſsiani dñs plebanus
ſanctæ Euſemie de Iudeca & dñs pleban⁹ ſancti Raphae-
lis q certas decimas de prædictis quæ obuenerũt t pe dicti
dñi angeli tranſlati ad prædictã eccleſiã conſtãtinopol.per
ceperũt.modo ꝓcu.dicti dñi patriarche tranſlati compa-
ret coram domino plebano ſancti Caſsiani uno executori-
bus

bus gratiæ apoſtolicę ut dictũ eſt. & economus ſimiliter dictę eccleſiæ caſtellan.unus ex alijs prædictis & petit cõtra eo ꝙ dictas decimas ſibi procuratori ſoluat & ſuos prædictos economos ad ſoluẽdum cõpellat qui plebanus ſancti caſsiani fecit proceſſum ſuum & mãdauit ut oẽs qui haberent de dictis decimis ſiue pecunijs ſoluere tenerentur infra certũ terminũ &c. Quæ litera & ꝓceſſus præſentatus fuit dictis duobus.ſ.dño plebano ſancti Raphaelis & dño plebano ſanctæ Euſemio de Iudeca economis qui prædictam pecuniam receperũt una cum prędicto executore qui Iacrmiuũ ꝓpetentẽ obijciunt plura. Primo ꝙ dictus executor eos cogere ad hoc non põt cũ ipſe ſit economus una cũ eiſdem recepit.& ſic non põt fungi duplici officio. Secundo quia iſte decime ſic recepte ab eis nõ includunt ſub gratia quæ concedit decimas quas exigere non potuit & ꝑ cum iterit. Tertio: quia ijdem economi receperunt eas nomine uacantis eccleſiæ caſtellan.& ſolummodo mãdatum eorum extenditur ad conſeruandũ iura eccleſiæ caſtell. nõ aũt ad ſoluen.alicui:& maxime cogi nõ debent: quia Venetijs eſt ſtatutũ & conſuetudo quæ de facto ſeruatur ꝙ nullus cogitur ad ſoluen.niſi ſi uelit. Quarto quia prefatus do. patriarcha tẽpore bone memoriæ dñi Franciſci Felleti immediati ſucceſſoris eiuſdem dñi patriarche tranſlati ad eccleſiam caſtellan.decimas quas tunc tẽporis recepit idem dñs eps ſucceſſor de tempore dicti dñi patriarche ipſe ab eo non petijt tanquam diffidens de iure ſuo nunc uult agere contra illos tanquam inferiores & minimos quod non põt de iure. uiſis ergo prædictis exceptionibus & prædicta gratia quæritur quid iuris.

CONSIL. CLIIII.

1 *Idoneitas perſonarum prius requiritur quam ratio iuris.*
2 *Cogere ſeipſum & ſibi ipſi imperare nemo poteſt.*
3 *Adminiſtrator quilibet agnitionem bone fidei habere debet.*
4 *Copula & diuerſa copulare debet.*

IN CHRISTI noie eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen. 1 † Quia primo inquirendum eſt de idoneitate perſonarum quam de rõne iuris: ut.l.quidam referunt.ff.de iure do.ideo primo exceptiones in ordine concernunt perſonã executoris.ſ.plebanum ſancti Caſsiani qui dicitur inhabilis ex eo ꝙ eſt eco-
2 nomus & dictę pecuniæ conſeruator. † Examinamus hoc ipſe ergo executoris officio fungi nõ põt quia ſeipſum nullus cogit & nullus ſibi ipſi imperat.ut l.ille a quo.§.tempeſtiuum.ff.ad treb.& l. pe. de arbi. ſingula.n.officia ſingulis ſunt coniungenda perſonis: ut c.cum ſingula. de præben. lib.vj.nec debent promiſcuis actibus turbari rerum officia
3 ut l.conſulta diualia.C.de reſti. † Ex quibus vr̃ ꝙ efficax ſit illa exceptio.l.cõtrariũ dico ꝙ poſsit quia quo ad ipſum nõ põt dici coactio ſed agnitio bone fidei quã quilibet adminiſtrator debet habere & ꝙ aduerſus alium præſtare debuit aduerſus ſe debet impendere & agnoſcere bonã fidẽ ut l.quoties.§.impenſa tẽporali.ff.de ad.tu. quo ad alios ergo duos qui reſiſtunt officium ſuũ exerceat. & ſic diuerſis reſpectibus duplici fungat officio quia ut economus ſolutioni fiende conſentiat & alios duos economos ad ſoluendũ ut executor cõpellat ut alibi facit papa.ſ.diuerſos actus noibus diuerſorũ: ut c.cum inter uniuerſos. io ſi. de elec. & l.ſi pater.§.qui duos.ff.de adop.& ſic ſuꝑ prima exceptione concludo uidelicet ꝙ ea non obſtante plebanus ſancti Caſsiani debet illos duos economos ſi reſiſtant cõpellere ad ſoluendum per cenſuram eccleſiaſticã ut habeat in hoc poteſtatem in ſolidum quia datus fuit cum clauſula ut oẽs aut alter ueſtrum &c. ut c.cum plures.de offi. de leg. lib.6. Secunda exceptio vr̃ etiam efficax quia dñs patriarcha narrauit in impetratione ꝙ exigere eas non potuit. a cõtrario ergo ſenſu debet hr̃e quas exigere potuit ſed neglexit ar. l. inter ſocerũ.§.cũ inter.ff.de pact. do.& c.nõne. de ꝓſumpt. Contrariũ dico uidelicet ꝙ indiſtincte poſsit exigere oẽs decimas q̃ uſq; ad tẽpus ſuę trãſlationis obuenerant pro ut uerba gratiæ clare ſonant. quibus eſt in talibus deſeruiendum ut l.j.§.ſi is q̃ nauẽ.ff.de exerci.& c.porro.de priui.ad pa.n.non aliter de impotentia curauit certificari & ſimplr̃ gratiam facit ergo nec eius commiſſarius ut executor dẽt de hoc inueſtigare ut ſic quæ rõ mouit papam moueat delegatum eius: ut c.ſuper literis.de reſcrip. Itẽ falſitas uerborũ ſuper quibus gratia non fundatur nõ reddit gratiam inefficacẽ ut not.in d.c.ſuper literis. Præterea ꝑ exceptionẽ tertiam.ſ. in ordine ſatis liquet dñm patriarchã nõ potuiſſe exigere ꝙ laici nõ pñt ad ſoluendum cõpelli & iſta cã eſt notoria Venetijs quãtum idẽ dñs patriarcha iuſtitiæ cultor.& uirtutis ſpeculum ex bona ut arbitror intentione eã noluit ſpecifice declarare dño papæ ſed in genere & ſub nube ſicut qñq; faciendum eſt: ut c.ſi ſacerdos.de offi.or. & l.j.§.qui q̃one.ff.de q̃oni. Præterea aduertendũ eſt ad uerba papæ gratiam faciẽtis.dicit.n.fructus redditus & prouẽtus ac debita q̃ uſq; ad tp̃s prædictũ ut præmittiẽ obuene-
4 runt q̃ recuperare nõ potuiſti &c. † natura.n.iſtius copulę & eſt copulare diuerſa: ut no.ff.de iur. & fac. igno. in rub. Itẽ eſt eius natura ſemper augere effectũ præcedentium: ut l.eatñ adiectio.ff.de leg.iij. per prædicta igit uerba patet quod intẽtio papæ fuit ↄcedere ſibi oẽs prouentus q̃ obuenerunt uſq; ad eius tranſlationẽ & illos etiã quos recuperare nõ potuit: ut hoc ꝑꝑ naturã dicte copule probaui. cũ igitur modo nõ ſint in manibus laicorũ ſed a laicis ſponte dictis economis ſolute debent eas reddere ꝓcur. dñi patriarche ad quẽ pertinet & ad hoc cogi pñt ꝑ iam dicta. Videndum eſt mõ de tertia exceptione qui ſint economi & mandatum habeant ad ↄſeruãdum non ad dandũ. illa exceptio eſt ſatis friuola quia hoc nõ q̃rimus de dando uel erogãdo quicquam de iuribus uacantis eccleſiæ ſed ꝙ reſtituãt dño patriarche ꝙ indebite de eius pecunia receperũt illa.n.eſt ꝙ illud quod de meo ad te peruenit debes mihi reddere & hoc æquitas perſuadet: ut l. ſi & me & titium.ff.ſi cer. pet. nec multũ intereſt iniuſte retinere ac inuadere alienũ ut c. ſepe.de reſti.ſpo. quinimo qñq; furtiue obligat q̃ recipit in debitũ ut l.q̃m.ff.de ↄdi.fur. Siſr non ob. ꝙ non poſsint cogi cõſuetudo ↄcernit laicos obligatos ad decimas: nec extẽditur ad illas quas ſponte ſoluerunt alteri q̃ deberet ab illo.n.tali põt illę ad quem de iure pertinent uendicare: ut d.l.ſi & me & titium.præalle. Quarta etiã exceptio eſt ſatis friuola quod non recuperauit eas a bone memoriæ domino epiſcopo præterito ergo &c.

CONSIL. CLV.

1 *Laici an poſsint aliquid ſtatuere contra utilitatem eccleſiarum ſeu prælatorum.*
2 *Pœna duriſsima eſt inter homines uerſari & eorum carere ſuffragijs.*
3 *Homo homini non debet inſidiari.*
4 *Cõceſſo aliquo conceduntur media ad illud.*
5 *Iuriſdictio ſeu poteſtas eccleſiaſtica temporali eſt præferenda.*
6 *Commercium rerum ſui territorij certo generi perſonarum poteſt prohibere.*
7 *Conditionem ſuam cuilibet meliorem facere licet.*
8 *Intentio loquentis attenditur non is ad quem ipſe loquitur.*
9 *Statutum formam immutans antiquam eſt inualidum.*
10 *Bladum an poſsit extrahi cauſa molendi ſtante ſtatuto quod extra diſtrictum non extrahatur.*
11 *Clerici immunes ſunt a uectigalibus ſoluendis.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ. 1 † Optimis rationibus & expreſsis iuribus uidetur iuuari.d.archiepiſcopus contra commune ciuitatis ſpaleti ſtatuta faciẽs per quæ redditus & prouentus molendinorum domini archiepiſcopi ad nihilum rediguntur.de mente nãque omnium iurium & maxime canonum uidetur eſſe quia per ſtatutũ laicorum non poſsit clericis ſubtrahi conſortium eorũdem laicorum inter quos cõuerſant & uiuũt. alias eſſet eorum

ꝑditio deterior quã ꝯdõ iudeorũ & excõmunicatorum : ut
2 dicit tex.in c.quanto.de priui. † lex dicit quod duriſsima
pœna eſt eſſe inter homines & hominũ carere ſuffragijs:vt
3 C.de apoſta.l.ãi qui ſanctam. † Cognationem enim quãdã
inter nos natura conſtituit ex quo lex dicit hominem ho-
mini inſidiari nephas eſſe:ut l.ut uim.ff.de iuſti. & iur. Cũ
ergo a longis retro temporibus tam ad molendina cõmu-
nis ſpaleti quam domini archiepiſcopi potuerint hoies de
ſpaleto libere accedere & ſoluere duodecimam partẽ pro
molitura reſtringere hunc liberũ acceſſum per impoſitio-
nem noui oneris ex quo cõmuni accedat lucrum & archie
piſcopo magnum dãnũ ſatis vr̃ iniquum.nam ut dicit Tul-
lius libro de officijs detrahere aliquid alteri & hoiem cũ
hois incommodo augere magis eſt contra naturam quam
mors: & ſi tam illuſtris philoſophus reputat hoc contra
naturam quo ad oẽs homines quanto magis ꝯ̃ proprium
archiepiſcopum paſtorem animarum ſuarum cui nedũ ſub
trahere ſed temporalia miniſtrare tenentur poſtquam eis
ſpiritualia adminiſtrat:ut c.cum apoſtolus. de cen. ex hoc
enim quod cogunt homines ad ſoluendum dictam duode
cimam in porta ciuitatis : & ſtatuunt quod aliam duodeci
mam ad ipſorum molendina ſoluere non teneantur nullus
erit qui propter ſolutionem ad portam accedat ad molen
dina dñi archiepiſcopi ubi aliam duodecimã ſoluere opor
teret: ſed accedent ad molendina cõmunis ubi ab alia ſolu
tione ſunt liberi . nemo.n.præſumit uelle iactare pecunias
ſuas: ut l.cum de indebito.de proba.per hunc ergo modũ
indirectum cohercent homines ne accedant ad molendi-
na archiepiſcopi.cum tñ liber debet eſſe ad ipſa aditus:nec
patri ſubtrahi debeat ſuffragium filiorũ ſpiritualium. poſt
quam.n.catholici & ſacratiſsimi reges Vngarie ꝯtulerunt
dicta molendina eſſe ſpaletum vr̃ ſibi liberũ aditũ cõceſsiſ-
4 ſe † nã lege cauetur quod cui conceditur hauſtus ex fonte
conceditur actus ſimiliter & iter ad ipſum ut.ff.de ſerui.ru
ſti.prædi.l.iij.§.ulti.& cui relictum eſt horreum ad quod ꝑ
domum tranſitus erat relictus vr̃ & tranſitus per domũ : ut
ff.de ſer.vr̃ præd.l.olimpien.ad idem.ff.de uſuf.le.l.dãnas.
prohibere igitur vr̃ liberum aditum perſonarũ qui eos gra
uat in itinere:ut.l.j.§.j.ff.de mor.infer.ad idem.l.uim facit
ff.de ui & ui ar.ut.n.dixit tex.uim facit qui aliquid facien-
do liberam poſſeſsionem aduerſarij non reliquit . Itẽ alia
l.cauetur quod ei qui ſepeliendi ius habet competit etiam
ius per alienos uicos & territória funera ipſa deferre:ut.ff.
de ſepul.uio.l.iij.§.non perpetue.cũ ergo ex largitione fa-
cta dño archiepiſcopo regia cõpetat ius exigendi duode-
cim ab illis qui uolunt accedere ad eius molendina : uideẽ
quod per aliena territoria ſiue uicos poſsint ab ipſa tranſi-
re nec poſsint in itinere coherceri : per iura præalle.Secũ-
do principaliter hoc probatur quia licet dicat canon quod
duo ſunt genera Chriſtianorum.t 2.q.j.duo ſunt.tamẽ una
dicitur uniuerſitas clericorum & laicorum. nã Ipodonius
philoſophus qui paganus ſuit diuiſit regionẽ in tres par-
tes : quarum unam ſacram alterã publicã aliam propriam
appellauit uniuerſitatẽ & lex dicit quod ius publicum i ſa-
cris & ſacerdotibus uerſatur in l.j.ff.de iuſti. & iur. facit.l.
rerum mixtura.de uſur.& quod no.Io.an. in c.ſi.de of. de-
leg.lib.vj.& Oldr.in ꝗ̃nibus ſuis quaſi triginta: & per illã
mixturam in multis caſibus laici ſunt de foro eccleſiaſti-
co: & econtra clerici de fo.ſecu.ut no.in c. cum ſit genera-
le.de fo.compe.& in d.c.fin.in nouel. & c. ubi periculum
5 §.præterea,de elec.li.& cap.princeps.xxiij.q.v. † quin imo
maior cenſetur iuriſdictio & poteſtas eccleſiaſtica inquã-
tum melioribus præeſt.i.animabus:ut c. ſolite. de maio. &
obe.& l.præcipimus.C.de ſac.ſanc.eccl.non vr̃ ergo quod
reſpublica tẽporalis poſsit ꝑiudicare reipublice ſpirituali
in illo participio & cõione quã debet hr̃e in laicos rebus
temporalibus in uſu dictarum rerũ & ſuffragio laicorũ . ſi-
ne iſtis.n.ſpiritualia diu eſſe nõ pñt.j.q.iij.c.ſi quis obijce-
ret.dicunt.n.iura quod una ptãs dẽt per aliam adiuuari : ut
c.j.de oper.no.nun.cũ ergo una cenſeat uniuerſitas ex dua
bus partibus non dẽt eadẽ res diuerſo iure cenſeri nec una
in ꝑiudiciũ alterius aliqd machinari : ut d.l.rerũ mixtura.
& c.j.de of.or. Tertio ꝯfirmat hoc qa poſito quod in lai-
cis ptãs tẽporalis plus iuris habeat quã eccleſiaſtica: tñ non
vr̃ ſibi licere ꝑ ſtatuta ſua ꝑiudicare eccleſiaſtice ptãti re-
ſpectu iuris quod in laicis ꝑtendit & cũ eis hñt liberũ parti
cipium.hoc probatur in ſimili.in c.piſanis.de reſt.ſpo.& c.
ſi.de immu.eccl.lib.6.ſin.clerici nõ hñt ius obſequiorũ in
laicis ualuiſſet illud ſtatutũ quo ad ligidos ſubditos ſi cũ
perſonis ꝓhibitis haberent participiũ ut.l.ſi.de dec. ab or.
6 fa.& l.mercatores.C.de cõmer.& mer. † Itẽ lex põt ꝓhi-
bere cõmerciũ rerũ ſui territorij certo generi perſonarũ:
ut no.i l.pe.C.de ꝯ̃hen.emp.& l.j.C.nõ licere habi. me. li.
xj.& tñ nõ põt per ſtatutũ laicorũ reſtringi iſta facultas ne
poſsint donare cõtrahere & relinquere eccleſijs prout lai-
cis placuerit:ut l.j.C.de ſac.ſanc.ec.& c.futurã.12.q.j.& c.
j.de immu.ec.li.6.eo.tit.c.ſi.eo.li.ſi ergo non põt impediri
cõmercium & facultas libere ꝯ̃hendi & diſponendi libere
cũ eis de rebus ſuis quo ad clericos multominus per ſtatu-
ra ſua pñt iura iam eccleſijs acqſita ſubtrahere & ꝑ indire
ctum modũ cultores poſſeſsionẽ auferre & alios ab eorũ
obſequijs cohercere cui fraudi iura expreſſe obuiãt ut ꝑdi
cto.c.ſi.& c.quãto.de priui.& ſi nõ põt per ſtatuta impedi
ri acqſitio q̃ prouenit ex ꝯ̃ctibus teſtamenti & alijs diſpõ-
nibus multominus vr̃ impediri acqſitio quæ prouenit ex
rebus iam acquiſitis per ſimplicẽ laicorũ acceſſum ad mo-
7 lendinum. † Ex per iſta & ea q̃ dicta ſunt in proxima ꝑce-
denti rõne tollitur illa fortis rõ in ꝯtrarium quod cuilibet
liceat ſibi proſpicere & ſuã cõditionẽ meliorẽ facere de re
ſua & etiam cũ alterius detrimento: ut l.proculus.ff.de dã.
infec.nã illud uerũ agẽdo aliquid in re penitus ſua nõ autẽ
in cõi uel in re propria ubi tñ tertius aliquod ius prætẽdit
in ea ut prætendũt clerici in laicis quorũ clericis nõ eſt ſuf
fragiũ uel cõmerciũ ſubtrahẽdũ ꝑ ſtatutũ ut iura ꝑallegata
expreſſe diſponunt.magna.n.eſt ptãs epõrum & prælato-
rum quibus oẽs ſubſunt princeps.de maio.& obe. oẽs & c.
ſolite.& c.nouit.de iudi.& cle.romani. de iureiur. Eiſdẽq;
eccleſijs & perſonis eccleſiaſticis imperatores multa priui
legia contulerunt in perſonis & rebus ut patet in toto tit.
C.de epi.& cle.& de ſac.ſan.eccl. ſatis dicta priuilegia uio
lat cõe ſpaleti ſi indirecte prohibet laicos ab acceſſu mo-
lendinorum dñi archiepiſcopi per talem mutationem anti
que ꝯſuetudinis quæ laudabilis erat nõ auferens liberã fa-
cultatem ſubditis in eundo quo uellent ad molendinum.il-
la aũt prouiſio ſiue ſtatutum aufert & fundata eſt in radice
cupiditatis dum ad ſua emolumenta cõe inhiat cum iactu-
ra ſui præſulis & antiſtitis animarum ſuarum . ex hoc ergo
capite nõ vr̃ ualere: ut c.cum oẽs.de conſtitu. paria.n.ſunt
tollere & arctare facultatem & liberã poteſtatem in acti-
bus qui fundantur in libero arbitrio:ut l. cum ita legatum.
de ꝯdit.& demon.& c.ſi de terra.de ele.& c.ubi periculum
§.certum.eo.tit.lib.6.In hoc.n.maxime uerſatẽ eccleſiaſtica
libertas ut laici liberam habeant facultatẽ donandi relin-
quendi & libere faciendi cum eccleſijs & prælatis : ut d.l.
habeat unuſquiſque.C.de ſacro ſan.eccle.& plenius in d.
c.futuram.12.q.j.grauat aũt libertatẽ iſtam cõe ſpaleti dũ
per indirectum modum & impoſitionẽ oneris grauat ſub-
ditos & cohercet in ipſo acceſſu.vr̃.n.tacite prohibere ne
uadant ad alia molendina quã ſua.ad hoc.l.j.§.quæ oneran
de.ff.quarum rerum acti.non datur. Quarto eſt ꝯſiderandũ
quod eccleſia ſpaleten.iſtos redditus molẽdinorũ poſsidet
ex donatione plurium regũ Vngarie quos reges dicta ciui
tas recognouit & hodie recognoſcit i dños & prouidebit
iſti redditus de regalibus qa de flumine publico ſiue ædifi
cio in eo colato ut in d.col.q̃ ſint regalia.c.j.ex quo infero
quod ſicut dño rege dicta regalia poſsidẽte nõ poſſet cõe
ſpaleti ꝑ ſtatutũ prohibere ſubditos ab acceſſu ꝑ dictã uiã
indirectã ar.c.cũ iferior.de maio.& obe.& ar.di.inferior.
ita ẽt poſsidente eccleſia nõ vr̃ poſſe taliter ſtatuẽdo dictã
duodecimã eidẽ auferre : & licet uerba ſtatuti nõ faciant
mentionẽ de eccleſia,tñ poſtquã in effectu eius redditus in
totũ pereũt ſatis eſt ut emanaſſe dicat ꝯtra ipſam dictũ ſta-
8 tutũ & prouiſio in effectu. † nec eſt curãdũ cũ quo quis lo-
quat ſed in quẽ uolũtatis intẽtio dirigat : ut l.cũ pater.§.do

nationem

nationis.ff.de leg.iij.& multoties cõtingit quod in diſpoſi-
tione unius exprimit ad alium uero effect⁹ porrigit ꝑ obli-
quũ & debet ꝯſiderari nõ perſona interpoſiti uel expreſſi:
ut l.j.§.nũc de effectu.& l.ſi quis reũ.§.j.ff.de lib. leg. & l.cũ
dote.ad l.fal.& l.iſtis quidem.§.ſi.ff.quod me. cauſa. & fa-
ctis ipſis conſentit quis malis ut plene legitur & no.in cap.
dilecti filij.j.& h.de ap.ad propoſitũ ergo quia beneficium
principis debet eſſe mãſurũ:ut c.decet.de regu. iur.li.vj.&
debet late interpretari.ut c.cũ dilectus.de dona.& l.benefi
ciũ.ff.de ꝯſti.princip.& eſt l.priuata.iiij.di.priuilegia. non
vr̃ dictum beneficium & donationẽ regiam per ſtatuta ſub
dictorum poſſe ſic iuribus in effectu euacuari: nã cũ eccle-
ſia hãc habeat cãm a regia maieſtate eius iure uti debet ut
c.ut qui in illius.de reg.iur.li.6.ad hoc.c.audientiã.de pſcr.
Quinto ꝓbat ꝙ iſtud ſtatutũ nõ ualeat q̃a renocatũ a dño
rege Vngarie qui perpendens liberalitatẽ ſuorũ prædeceſ-
ſorum fieri prorſus inutilem irritauit dictũ ſtatutũ . quod
potuit: q̃a in ipſo vr̃ excepta autoritas ſuperioris: ut c.ue-
nientes.de iureiu.& maxime ĩ hoc caſu quo molendina tã
dñi archiepiſcopi q̃ cõis ſpaleti ſemper fuerunt fundata in
publico ſolo.ſ.in flumine publico quod ad regem ſpectat
ſicut alia regalia.redditus aũt regalium qui proueniunt ex
cõmercijs ſubiectorum non vr̃ poſſe minui per ſtatuta uni
uerſitatum quæ coarctaut liberam facultatẽ accedendi ad
dicta loca:ut d.c.uenientes.& quod nota.in c.a collatione.
de app.li.6.in nouel.& l.in cõcedendo . cũ l.ſeq.ff.de aqua
plu.a r.quæ optime faciunt. Et hic hoc etiam uidetur & ad
id quod dicitur licitũ eſſe ſtatuere erga ſubditos ſic & in re
bus ad ſuũ commodum licet alteri inferatur damnũ reſpe-
ctu enim regis homines de ſpaleto nõ dicũtur ſubeſſe ſuo
communi ſolum ſed etiam dicto Inclyto regi cui ſubſunt
ut præcellenti:ut cap.ſolite.de maio.& obe. Cũ ergo ĩ flu-
mine publico molendina poſſideat dictum cõe ex princi-
pis tolerantia uel conceſſione non vr̃ talis conceſſio ſibi fa
cta per regẽ cũ detrimento alterius qui trahit originẽ ab ea
dem autoritate:ut l.j.§.ſi quis a principe. & §. merito.ff.ne
quid in loco publ.ſancte igitur ac pie fecit idem inclytus
rex tale ſtatutum reuocare & eccleſiam ſpaleten. prout ad
ſuum ſpectat officium a tali oppreſſione defendere : ut ca.
principis.& c.regum.& c.adminiſtratores.23.qõ.v. Sexto
& ultimo ſi benigne uolumus hoc nouũ ſtatutũ cõis ſpaleti
interpretari põt dici quod inquãtũ cogit ſimplr̃ ſubditos
ad duodecimã in porta debeat limitari quo ad illos q uo-
lunt accedere ad eorum molendina non aũt intelligat de
uolentibus accedere ad molendina archiepiſcopi.& ſic de
bent cogi ad declarandum ipſum ſtatutũ alias ſunt excõi-
cati tanquã ſtatuentes ꝫ eccleſiaſticam libertatẽ : & ita no.
Io.an.in d.c.ſi.in nouel.ubi ponit ſimilem qõnem cum.ſ.ꝑ
generalia uerba ſtatuti clerici leduntur in commercio lai-
9 corum ſiue ſuper rebus eorum. † Ex quibus omnibus con-
cludo quod dictum ſtatutum immutans formam antiqui-
tus conſtitutam non ualet ex perſonis ſtatuentium nec rõ-
ne materiæ ſuper quam diſponit nec rõne perſonarum quę
ex eo enormiter leduntur ut regia maieſtas in donatione ſua
pie collata in eccleſiam & etiam ipſa eccleſia ſpaleten. cui
non eſt ſuorum ſimilium ſpiritualium ſuffragium ſubtra-
hendum nec ipſorũ affectio.ergo res ipſius eccleſiæ immu-
nes erunt . facit.l.ueteres.ff.de iti.actuq; priua. † Super eo
10 quo ultimo quæritur de ſtatuto prohibente blada extrahi
extra diſtrictum ſpaleti ne poſſint extrahi cã molẽdi & re
ducẽdi farinã ad ciuitatem ſpaleten.&c. aperte dico quod
ſic. Primo ponderata rõne dicti ſtatuti quæ eſt ne in ciuita
te & diſtrictu generetur cariſtia. hæc aũt ratio ceſſat in fru-
mento quod defertur cã molendi & reducendi farinã ad
ciuitatẽ.ergo ceſſat legis ſiue ſtatuti diſpoſitio poſtquã ceſ
ſat eius rõ:ut l.adigere.§.q̃uis.ff.de iure pa.& l.fin.ff.de hę
red.inſti.& c.cũ ceſſante.de ap. Secundo hoc probat quia
quod defertur de uno loco ad alium animo & intentione
reducendi ad locum primum non uidetur eſſe mutatũ ſed
in loco primo manere : ut l.ex facto. la grande.ff.de hær.
inſtitu.& l.ſcie.§.quæſitum.ff.de fun.inſtruc. ad hoc.l.ij.§.
non perpetuo.ff.de ſepul.uio.& l.ſi quis poſt hãc.C.de edi.
priua . Tertio quia ſicut dictũ eſt in perſonis ſubiectis cõ-
muni ſpaleti,ut non poſſit dictum cõe per ſuum ſtatutũ ar
cere ſubditos ad acceſſum molendinorum dñi archiepiſco
pi:ita etiam eſt dicendum quod nõ poſſit per tale ſtatutũ
prohibere ſubditis ne accedãt extra territorium ad molen
dinum ad molendina archiepiſcopi ſi hoc non poſſit ex-
preſſe , multominus.iſte caſus uenit ſub generalitate uer-
borũ.& ita arguit Io.an.in d.c.fin.de immu.ec.generalitas
.n.non vr̃ includere ſuper quibus non poſſit quis nomina-
tim & ſpecifice ſtatuere.ar.c ſi.de offi.uic.lib.vj.& l. ſi duo.
de admi.tu.& l.ſi chorus.de lega.ij. Item ſicut prouiſio cõ-
munis ſpaleti ſtatuens de perſonis ſuis debet intelligi ſine
præiudicio dñi archiepiſcopi ut probatũ eſt.ſ̃.ita & proui-
ſio quæ loquitur de territorio debet intelligi ne ledat ar-
chieps in aliquo iure ſuo.nã ita participat & cõlonem ha-
bet in territorio quo ad multa ſicut in primis dictũ eſt ſu-
perius:nã ſua dioce.appellatur quæ non debet mutari per
11 ſtatuta laicorum:ut no.in c.ne romani.de elec.in cle.† Præ
terea clerici per territoria oĩm ſunt immunes a uectigali-
bus non ſoluendis de rebus proprijs ut c.quanquã.de cen.
lib.vj.ergo ſimiliter debet eſſe liber acceſſus per aliena ter
ritoria ad res proprias clericorũ maxime ſi hoc habet anti
qua conſuetudo: & cõe in nullo contra antiquam conſue-
tudinem offenditur licet dñm archiepiſcopum multifarie
offendere conet in periculum aĩarum ipſorũ ſtatuentium
& ipſa ſeruitium.ſunt.n.excommunicati ipſo iure:ut c.ad-
uerſus.de immu.cle.& cap.grauamen.de ſen. excom. & c.
nouerit.eo.tit. Ego Pe.de Ancha.

CONSIL. CLVI.

1 *Impetratio decimarum deuolutarum an ſit ſurrepticia ex eo quod ab alio poſſidebantur.*
2 *Conditiones in forma debent impleri.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir-
ginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
Propter tria principaliter Ludouicus & Ri-
chardus uidenť repelli ut pote iuſtitiã nõ fo
uentes primo propter ſurrepticiam impetra
tionẽ ſecundo impetratio Antonij propter noui & legiti-
mi tituli acquiſitionẽ: tertio propter tranſactionẽ. † Quo
2 ad primum vr̃ prædictorum impetratio ſurrepticia ex eo
quod impetrauerũt dictas decimas tanquam deuolutas:&
ſic tanquã eſſent in poteſtate epĩ uel dñorum Marchion.
quos narrat indebite occupaſſe.hæc aũt falſa ſunt tpe im-
petrationis.Anto.& Philip.poſſidebãt dictas decimas &
eũ iuſto titulo habito & ꝑdicto dño epõ . certũ eſt autem
quod ſola facti poſſeſſio colorata cõſiſtens pęnes tertium
reddit impetrationem ſurrepticiam coloratam: ut c.cũ no-
ſtris.de ꝯceſ.ꝑben.facilius.n.ꝯſueuit papa concedere bene
ficia q̃ de facto & de iure uacant quã illa q̃ uacant de iure
& non de facto ut ibi not.& facit in rõne ſui:quod not. In-
nocen.in c.ueniens.de teſti.& Barto.in l.a diuo pio.§ ſi ſu-
per rebus.de re.iu.& in decimis eſt expreſſum in ſi.quod
impetratio nõ extenditur ad eas quæ ab alio poſſidentur:
ut c.ſ̃.in princi.de decimis.lib.6. Itẽ impetratio Ludouici
& Richardi eſt ꝯdõnalis.ſ.ſi acceſſerit aſſenſus dñorũ Mar
chion.quaſi uelit papa in dicta poſſeſſione etiã ut narratur
indebite occupata dictos dños per reſcriptum ſuum non
poſſe moleſtari ſed ut patet ex themate dñi Marchion.iam
conceſſerat Antonio & Philippo permittendo poſt ꝯceſ-
ſionẽ eis factã pacifice poſſidere:ut l.ſi filius.C.de peti.hæ-
red.& l.v.§.ſed & ſi nõ adierit.ff.de acqui. hær. & maxime
uerũ eſt cũ quærit de poſſeſſione perdenda & in aliũ trãſ-
ferenda ubi ſola ſcia primi poſſeſſoris ſufficit ad perdendũ
ſi ſciat eã ab alio occupatam & taceat ut lege clam poſſi-
dere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui. poſ. cum ergo domini
Marchion.poſſeſſionẽ iam amiſerint & quod eã dicti An-
tonius & Philip. tenerent iam conſenſerint ſaltẽ tacite ut
prædixi: ſequitur qđ in perſona Ludouici & Richardi ꝯdõ
adimpleri non põt poſtquã iam alij conſenſerunt ut in re-

gula quod ſemel placuit.de reg.iur.lib.6.& c. cum in mul
tis.de reſcrip.e.li. Itē papa retulit ſe ad cōſenſum eorum
propter poſſeſſionē quā ut ſuggeſtū ſibi fuerat detinebant
illicite occupatā ſed cū tēpore impetrationis nō eēt ita di-
cta conditio de accōmodando conſenſum non pōt adim
pleri reſpectu poſſeſsionis uel proprietatis ipſarū decima
rum in quibus nullum ius hñt: unde papa de ipſorum con-
ſenſu nō expreſsiſſet ſi ſciuiſſet eos decimas admiſiſſe. Cū
ergo non ad nudū cōſenſum ſe papa retulerit ſed ad illū q
propter poſſeſſionē poterat adhiberi & poſſeſsio deficiat
ut dixi ſequit̃ qđ ꝯditio adimpleri nō pōt ĩ forma ſub qua
a papa credidit & ſuggeſtū ſibi fuit † cō.tōnes aūt ſunt im-
plende in forma:alias diſpō deficit:ut.l.meuius.de cōdi.&
dem.& cle.j.de offi.dele.& cle.j.de ꝯſti.pecu. Ex ꝑdictis er
go ad primū arg ꝯcludo qđ lu.& ri.nō iuſte petūt propter
impetrationis ſurreptionē & impoſſe implementū condi-
tionis. Dixi ſecundo ꝙ ueniunt repellēdi propter aliena-
tionē ꝓhibitā rerū eccleſiaſticarū.nā illa q̃ ſunt cōſueta in-
feudari pñt infeudari:ut ſic de facili redeūt ad naturā ſuā:
ut.l.ſi unus.§.pactus.ff.de pac.& l. ſi teſtamentū.ff.de teſta.
& quod not.in x.col.de prohi.ſeu.alie p ſede.l.imperialis
§.inſup.& eſt expreſſum qđ feuda q̃ redeūt ad eccleſiā pōt
ꝑlatus in alios infeudare in c.ij.de feu. ubi ēt eſt caſus qđ
qñ eccleſia nō pōt de facili recuperare ab eo q detinet pōt
alij laico ꝯcedere:ut recuperator ab eccleſia recognoſcat:
& ſic eſt directe in caſu nro ut patet ex narratis in thema-
te.nulla eſt ergo dubō ubi ē caſus iuris.l.ancille.C.de furt.
Vnum tñ pōt in dubium reuocari:qa ex narratis in thema-
te apparet quod iam diu dicte decime ad eccłiam redierūt
poſtq̃.ſ.maſculina proles deficit i perſonā Antonij filij fo-
ri ſed ꝑ hoc.ſ.ꝙ tā diu ſtetit prælatus quod alteri nō ꝯceſsit
in feudū vr̃ dictarum decimarum conditio & natura muta
ta & facta eſſe de menſe & per ꝯñs adempta ptās infeudan
di de nouo:ut c.ſuper.de reb.ec.non alie. Sed non ob.quia
loquitur cū feudū rediuit ad eccleſiā & prælatus eū pacifi-
ce poſſedit uel ad manus ſuas tenuit & in proprium uſum
excep.In caſu aūt nro non tenuit nec poſſedit ſed potētior
a quo nō potuiſſet de facili reuocare quo caſu vr̃ quolibet
tēpore poſſe infeudare: ut d.c.ij.§.alio quoq; . Præterea
tunc vr̃ mutata conditio & natura rei feudalis ſic reuerſe.
cū prelatus ſic uerbis declarauit quod ſic effecta de menſa
uel per ſuos officiales deſcripte ſunt in libro poſſeſsionum
menſalium redigant not.Bart. in l. ſi uacantia.C.de bo. ua.
lib.x. Nec eſt probabilis opi. quorundam dicētium quod
ſi non infeudat alij infra annum ſint effecta menſalia : taci-
turnitas.n.tamen medium inter uelle & nolle: & ad delibe
rationem accedit ut patet in hærede qui niſi attingat ali-
quid non vr̃ adire ſed deliberare.facit.l.ſi dno.ff.de acqui.
hær.nec iſta præſcriptio annalis reperit̃ ſtatuta in iure i il-
lo caſu nec rōne iuuatur. Itē & ſi eſſet uera tñ haberet lo-
cum cū prælatus rē reuerſam ad eccle. pacifice poſſedit ſe-
cus aūt cum fuit ab alio occupata ut in caſu nro. Ex quib⁹
quo ad iuſtū ſm ar.concludo quod dicti Antonius & Phi-
lippus iuſte poſsidēt:& per ꝯñs lu.& ri.eos iniuſte inquie-
tare contendunt.ut l.pompo.§.is qui.de procu. Deſcendo
ad tertium ex quo patet dictis lu.& ri. ius nō cōpetere pro
pter trāſactionē quæ ſecuta eſt ipſam impetrationē.ad quā
etiam aduertendum quod pendente lite per cōpromiſſum
ſuper dictis decimis impetrauit nō de ipſa lite habita mē.
tione unde nō vr̃ ex hoc capite impetratio ualida : ut ĩ aut.
ut in medio litis non fiant ſacre iuſsiones per totū:quod.n.
operat̃ arbitrium vr̃ operari pēdentia cōpromiſsi ut ſicut
arbitrium præcedēs reddit impetrationē priuilegij nullāt:
ut c.cum olim.de re iudi.ita litis pendētia ſuper eo & mul
to magis quia compromiſſum fundatur ſuper ꝯſenſu utriuſ
que partis.arbitrium uero fert̃ in inuitum.facit.c.ex multi
plici de deci.& c.ij.de dolo & contu. & quod ibi no. ſu ne.
.n.iuribus odioſæ iſtæ impetrationes quæ fiunt lite pen. ut
extra.ut lite pen.per totum. nā facilius mouetur papa ad
concedendū rem in iudicio nō deductā q̃ deductam in cō-
trouerſia:preſertim ꝯ tertium de quo nulla eſt facta mētio.
facit.c.ſuper literis.de reſcrip. Poſtremo iſtud ius ſuper-
ueniens ex priuilegio apoſtolico eſt extinctum per expreſ
ſam approbationē laudi ſubſecutam.Ex cuius ſerie euidē-
ter cōſtat quod generaliter renunciat omni iuri ſibi cōpe-
tenti & quod ꝯpetere poſſet.generalis ergo renūciatio ex-
tenditur ad ius iſtud ſuperueniens ſuper re deducta in cō-
promiſſo.nam poſtquā renunciationis tēpore ſciebāt ſibi
cōpetere dictum ius ex priuilegio ap̃lico nō ſine uitio im-
petrato ut dixi debet ius ſub generalitate icludi ſicut alia
& multo magis arg.optimum.ff.de arb.l.de rebus.in fi. Itē
poſtquā impetratio ꝑceſsit laudum ſuper re deducta in li-
tigio debuerunt dictum priuilegium deducere & allegare
corā arbitris alias prætextu priuilegij etiam apoſtolici lau
dum uel ſententia retractari non debet:ut d.c.cū olim . &
c.ſuborta.& c.inter monaſterium . de re iud. Ex his oībus
ergo euidenter concluditur quod prædictis lu. & ri. nullū
ius competit in prædictis decimis & conſulte facient ſi ſe
inanibus ſumptibus non uexabunt.

CONSIL. CLVII.

1 *Mercatores publice apothecas retinentes pannorum uenalium an poſsint ſtatuendo excludere ſolitos admitti ut poſsint uenire ad ipſas apothecas cum uolentibus pannos emere ut bonitatem & ualorem pannorum uideant.*
2 *Statuta ementibus liberam facultatem reſtringentia ſunt nulla.*
3 *Salus multa ubi multa conſilia.*
4 *Nouitates ideo odioſe quod diſcordias pariant.*
5 *Contrahentibus ſe decipere licet uſque ad dimidiam iuſti pretij.*
6 *Pauper facilius corrumpitur quam diues.*

IN CHRISTI noīe eiuſq; matris uirgi-
nis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
1 † Summæ prudentiæ & autoritatis apud gre
cos plato cū inſtituerit quemadmodum in ci
uitate bene & beate habitari poßit ĩ primis
negotiatores neceſſarios dixit:ut l.fina.ff.de nundi. Iſtis au
tē uenalibus rebus ut iuſto pretio prębeant epi præſunt:ut
l.munerum.§.itē epiſcopi.ff.de mu. & ho. & l.j.C. de epi.
audi.& c.j.& ij.de empt. & uendi. nec iſtis negotiatoribus
vr̃ licitum ex quo apothecam ſiue pergulam publice tenēt
expellere uenientes cauſa emēdi ſicut nec caupone uenien
tes cauſa hoſpitandi:ut l.j.§.ſi.ff.aduer.nau.cau.ſta. Ex hoc
infero quod illos qui ueniunt cauſa emendi tenentur neceſ
ſario admittere ergo etiam cimatores quos ſecum ducunt
cauſa cōſilij.argumen.lege.ij.cū lege ſe.ff.de uſu.& ha.hoc
enī emptoribus prodeſt & draperijs nō nocet. unde eſt prę
ſumptio malitie ſi repellunt eos & malitijs hoīum obuian-
dum eſt:ut l.in fundo.ff.de rei uendi. Secundo probat hoc
2 idem ex mente illius ti.C.de monop.ubi † ſtatuta & cōuē
tiones iſtorum corporū ſi reſtringant liberam facultatem
emere uolētibus ſunt nulla , ſatis autem minuit libertatem
qui ſubtrahit conſiliarium unum uel plures : unde prouer.
† ubi multa conſilia multa ſalus & integrum eſt iudicium
quod plurimorum ſententijs comprobatur.ut cap. pruden
tiam.de offic.dele.& c. licet de priui.lib.vj. Tertio hæc eſt
uetuſta conſuetudo tempore cuius contrarij memoria nō
exiſtit.hæc enim obtinet locum legis & priuilegij: ut.l.hoc
iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quo.& eſti. & c.j.de pręſcri.
lib.vj.ab iſta autem conſuetudine non uidetur poſſe recedi
niſi euidens appareat utilitas unde dicit lex quod in rebus
nouis conſtituendis euidens debet eſſe utilitas ut diſceda-
tur ab eo quod diu æquum uiſum fuit : ut l. in rebus.C.de
cōſt.princi. † & nouitates ſemper pariunt diſcordias ideo
4 odioſe & per conſequens non fauendum eis: ut.c.conſue-
tudinis.de conſue.& multominus uidetur poſſe per ſtatuta
draperiorum hanc conſuetudinem tolli ex eo quod con-
cernunt tertias perſonas non illas ſui corporis uel ſocie-
tas. non ſubiectos autem nullus poteſt per ſua ſtatuta ſol-
uere uel ligare : ut c.quod autem.de pęni.& remiſ. facit ex
tra territorium . de iu.om.iu. Ex quibus conſequenter in-
fertur quod decretum illuſtris domini domini Marchio-
nis quo eis conceditur noua ſtatuta facere debet ciui-
licet

liter intelligi ut ſtatuta ſint ſuper re licita non obſeruancia
antiquiſsime uetuſtati nec perſonis extraneis quæ eorum
legibus non ſunt ſubiectæ.facit d.l.ſi quando.C.de inoffi.teſt.
& quod not.Ioã·An.de arbitrio Poteſtati conceſſo in cle.
ſæpe.de uer.ſigni &.c.j de iureiur.libr.vj.&.l.j.§.merito.&
§.ſi quis a principe. ff. ne quid in loco publico. Quarto &
ultimo pro hac parte cimatorum facit quaſi poſſeſsio hu-
ius iuris intereſſendi cum omnibus eos conuocãtibus cum
uadunt ad emendum pannos a qua communi poſſeſsione
non uidentur poſſe per draperios de facto repelli:ut.c.cum
eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.& proprie.nec conceſsio do-
mini marchioñ.concedendo poteſtatem concedendi ſtatu
ta extendantur ad tertium poſſeſſorem in iure quod quaſi
poſsidet in acceſſu ad apothecas draperiorum.ut.c.ſtatuto.
circa princip.de deci.libr.vi Et hæc faciunt pro iſtis cima-
toribus.Contra quos faciunt iura magis urgentia:& primo
æquitas naturalis quę inuito domino prohibet tranſitũ per
agrum alienum.j.d·c.ij.cum ibi not.vj.q.iij. ſcriptum eſt in
lege quod ergo draperios recipiant cimatores & oſtendãt
eis pannos uelint nolint nulla.l.caueatur.ſed bene oppoſitũ
ut prediti & quod dicitur in re ſua quilibet eſt moderator
& arbiterat.l.in re mandata.C.manda.facit.l· nec emere.
cum ſi.C.de iure deli.certi. n. caſus ſunt quibus compellitẽ
quis uendere.ut.C.de contrahẽ.empt.l.inuitum. de quibus
iſte nõ eſt ergo &c. arg.l.obligationũ fere.de acti.& oblig.
Non ob.l.j.§.ulti.fur.aduer.nau.ca.ſta.nam tex.ibi dicit qđ
non poteſt id eſt non debet. nam cogitur eos recipere nec
tenere in hoſpitio ſi non uult,& hoc uidet ſentire ibi gloſſ.
dum exponit non poteſt.i.non debet:& hoc tenet Cy. poſt
Pe in.l.j.C.de epi.audien.uel ſpeciale eſt in aduenis & pe-
regrinis quorum cauſa hoſpitia eriguntur in ciuitatibus ut
poſtquam quis publice retinet hoſpitium cogatur aduenas
hoſpitari.argu.c.j.de emp.& uendi.diuerſa ratio eſt in dra-
perijs & alijs artificibus qui cum ciuibus contrahunt : ut
ſcilicet non cogantur uendere ſi non uolunt. ad hoc facit
quod not.Cyn·in.d.l.j.de epi.audi.Item licet an ſint cogen
di ad uendendum uolentibus emere poſſet in dubiũ reuo-
cari tamen quod emere non uolentes teneantur admittere
ſicut dixit nulla.l.caueatur.ergo non debent audiri in aut. de
trien.& ſemiſ.§.conſideremus.&.l.illam.C.de colla.& qđ
non aſt ſanctorum patrum decretis ſancitum non eſt ſuper
ſtitioſis adinuentionibus præſummendum:ut.c.inter corpo
ralia.uer.& quod non eſt. de trãsla.prela.Non ob.l.ij.cum
alijs ſe de uſu & ha.&.c. licet. de priuile.lib. vj.loquuntur
enim de perſonis domeſticis conſuetis in eadem fami-
lia habitare.ueniunt enim tales in diſpoſitione etiam non
expreſſe.cimatores autem nil commune habent cum popu
lo ciuitatis quo ad præbendum illis de populo conſilium
in agendis ſuis.ex hoc enim ſolo quod ſic ſe ingerunt ſunt
ſuſpecti:& quodammodo ambitioſi dum ſe reputant ſapien
tiores ceteris.argu.l. quæ omnia.de procura & quod no.in
c.cum in iure.de ele. quoimo. reputat lex culpam ſe mi-
miſcere rei ad ſe non pertinenti:ut.c. non eſt ſine culpa. de
regu.iur.lib.vj.&.l.culpa.ff.eod.titul. Secundo hoc probat
libere diſponendi libertas de re propria etiam ſi redundet
in damnum tertij:ut.d.l.in re mandata.C.manda.coniuncta
lege proculus. de dam. infec. non eſt autem dubium quod
iſtud ſtatutum diſponit de perſonis ſubiectis & ſuper re-
bus pertinentibus ad artem ipſorum.licet ergo cimatori-
bus ex hoc damnum proueniat non debet attendi ſed utrũ
quod principaliter liceat nec ne.argu.l.j.ff.de aut.tu. &.l.ſi
is qui duos. de lib.lega.Non ob.l.j.C.de monopo. loquitur
enim cum ſuper ipſa rei ſubſtantia paciſcuntur in præiudi-
cium aliorum puta ut carius uendant:uel ut opus ab uno in
choatum alius non aſſumat. hic uero ſtatuunt ne præſente
certo genere perſonarum alijs uendant:& hoc licet ſcilicet
interdicere illis de arte ſua participium cum certo genere
perſonarum.ut.l.fin.de decre.ab ordi.fa.&.C. de commer.
& mer.l.mercator.Tertio hoc probatur cimatores dicunt
hoc ſtatutum factum ad deceptionem populi,econtra dra-
perij cõtra eos replicant quod imo ipſi homines decipiunt
quos ſecum ducunt ad ſtationes ſiue apothecas. cum ergo
ipſi incipiant a dolo debent excludi per replicationem do-
li & in illo cõflictu melior eſt cauſa poſſeſsionis:ut.l. apud
celſum.§.marcellus.ff.de doli.excep.&.l.cum mulier.ff. ſo-
lu. ma. per Bartolum & per Innoc. in. c. intelleximus. de
5 adult. † Preterea & ſi uerum eſſet homines carius emere
abſque præſentia cimatorum tamen iura hanc leſionem to-
lerant uſque ad dimidiam iuſti pretij.hinc dicitur quod li-
citum eſt contrahentibus ſe decipere & dicit tex. quod na-
turaliter hoc licet. ut. l. in cauſe. §. idem pomponius.ff.de
mino.hanc igitur facultatem naturalem non uidentur ci-
matores poſſe impedire licet ut dixi non minor ſit ſuſpicio
fraudis in eis quam in draperijs imo multum maior in quã
tum conſueuerunt eſſe pauperiores. & propter inopiam
multi deliquerunt ut ait eccleſiaſticus & quo ad fidem ad-
hibendam magis creditur diuiti quàm pauperi & magis
homini altioris ſtatus quam inferioris.ut.l.iij.in prin. ff. de
6 teſti. & † præſumit lex quod pauper facilius corrumpatur
quàm diues ut in aut.de teſti. §. licimus. &. ff. de excu.tu.l.
ſpadonem.§.fin.ſi ergo pauperes & inferioris conditionis
homines ſunt ſuſpecti in factis & adminiſtratione patrimo
nij priuatorum ut in iuribus præallegatis quanto magis cũ
ſe ingerunt populo conſulturi nec eſt uerisimile talem cãm
gratis eos ſuſcipere niſi ſentirent aliquod eis commodum
prouenire in commodum autem non poteſt in alia conſiſte
re quàm in amiſsione iniuſti lucri per talem excluſionem
quod ergo non eſt uerisimile.de præſum.&.c.ſuper hoc.de
renũ.Non ob.tertia ratio quæ fundatur ſuper more anti-
quiſsime uetuſtatis tollitur enim illa ratio per no.in. c.bo-
næ.el.ij.de poſtu.præla.per Io. An. in nouel.poſt Inn.& p
eos etiam in.c.cum.eccleſia ſutrina de cauſa poſſ. & pprie.
& p.Cy.& bar.& Bal.in.l.j C.de ſerui.& aqua.dicũt.n.qđ
quidam actus inchoãtur per modum iuris debiti ut ſunt in
tereſſe electioni conſilio populi & ſimilibus & in iſtis pro
cedit præſcriptio & per patientiam illorum qui talem ad-
mittunt quæritur quaſi poſſeſsio.& ſic loquitur.c.querelam
cum ſi.Quidam ſunt actus qui inchoantur in re aliena per
modũ facultatis & in iſtis per patientiam aſsiduam maxi-
me triginta dierũ quæritur quaſi poſſeſsio. ut. l. j.& ibi per
Bart.ff.de iti.actuque priua.Quidam ſunt actus qui exercẽ
tur per modum familiaritatis & amicitie uel per modum
liberi arbitrij ut recipere domeſticos & amicos in domo uel
ire per uiam publicam uel coquere panem ad furnum tuũ
uel ad molendinum tuum ire ad molendum.& iſta nullo tẽ
pore præſcribuntur contra recipientes tales quia non eſt
in eis reperire poſſeſsionem formatam a qua præſcriptio
cauſatur:ut.c.ſine poſſeſsione.de regu.iur·lib.vj.&.l. qui iu-
ra.ff.de acqui.poſ.Ad propoſitum igitur deducendo prædi
cta uidetur quod iſti cimatores fuerit admiſsi in apothecis
ſiue ſtationibus mercatorum ſiue draperie cum emere uolẽ
tibus de gratia intuitu amicitie non per modum iure debi-
tum.ſic enim homines cum amicis ſuis cõſueuerunt admit-
ti ad iſtas mercationes in ſtationibus alienis cum ergo ſit
gratis non debet ad neceſſarium deduci:ut no.in.l.ſolent.in
ſi.ff.de offi.procon.& leg.Per iſta tollitur quarta ratio in ꝯ
rium allegata quæ fundatur ſuper poſſeſsione. nulla enim
ex parte cimatorum reperitur formalis poſſeſsio per præ-
miſſa ad miſſa.actus enim difformes ſuper quibus de con-
ſuetudine uel de iure non fundatur poſſeſsio quia ei appro-
priati ſunt non probant poſſeſsionem:ut legitur & no.in.c.
ut noſtrum.de offic.archi.facit quod not.in prealleg.c. bo-
ne.&.c.cum.eccleſia ſutrina.Ex quibus omnibus concludo
quod nulla reperitur actio prodita iſtis cimatoribus uolen
tibus admitti cum emere uolentibus in ſtationibus alienis
dominis inuitis.Infertur etiam quod ſtatutum draperiorũ
factum ſuper hoc ualet & tenentur deſcripti in eorum ma-
tricula obedire eorum præpoſito quam ſtatuto:ut.l.ſi.ff.de
iuriſ.om.iudi.Ego Pe.de Ancha.

CONSIL. CLVIII.

1 *Epiſcopus ſpolians eccleſiam ſuam de qua ad aliam translatus eſt qua pœna puniatur.*

2 *Pluralitas delictorum reſultat ex pluralitate factorum.*

Prohibe-

3 *Prohibere qui poteſt tenetur ſi quid mali committatur.*
4 *Eccleſia ad mortem non damnat.*
5 *Degradatio in quibus caſibus locum habeat.*
6 *Moriatur uerbum dum in lege ponitur de morte naturali intelligitur.*
7 *Clericus ſigillum regis falſificans quibus afficiatur pœnis.*
8 *Calumniator qualiter puniatur.*
9 *Clericus in latrocinio deprehenſus degradatur.*
10 *Delictum commiſſionis grauius eſt quam omiſſionis.*
11 *Delictum prælati non nocet eccleſiæ.*
12 *Subditi nõ reſiſtẽtes prælato delinquenti dicũtur eius delicta uenerari.*
13 *Ciuitas tollerans iniuſta perpetrata a ſubditis delinquere cenſetur.*
14 *Dominus contumaciã procuratoris non purgans illã dicitur ratificare.*
15 *Pupillus ex delicto tutoris tenetur ſi locupletior ex eo efficiatur.*
16 *Clerici iniuriam eccleſiæ tenentur propulſare.*
17 *Milites rempublicam a qua aluntur ab omni bellorum neceſſitate tenentur defendere.*
18 *Clerici ab obedientia prælati etiam mali ſe ſubtrahere non debent.*
19 *Iudex a partibus non recuſatur qui in curia de communi aſſenſu procuratoris utriuſque impetratur.*
20 *Impetratio an ualeat ante conditionis euentum.*
21 *Pendentia appellationis a ſententia afficiente ſtatum perſonæ factis ꝑualere quæ geruntur ea pendente.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & Beati Antonij amẽ
1 † Ex narratis in facto grauiter apparet iſtum. r.p. dominum archiepm bremeñ. ꝯ uerdeñ. eccleſiã deliquiſſe cui in officio charitatis primo loco erat obnoxius cũ ab ea noſcat multa beneficia recepiſſe ad remunerationẽ ergo ſiue ad anthidora erat ei naturaliter obligatus ut.c.cum in officijs.de teſta.ff.de peti.here.l.ſed & ſi.l.§ conſuluit.ꝯ ipſum igitur põt dicta eccleſia uerdeñ. clamare & dicere illud Eſaiæ primo filios enutriui & exaltaui illi autẽ ſpreuerunt me quinimo non ſolũ ſpreuerunt ſed pro gratia contumeliam reddiderunt & pro familiaritate contemptũ illamq; retributionẽ impenderunt quã iuxta uulgare ꝓuerbiũ. mus in pera: ſerpens in gremio: ignis in ſinu ſuis conſueuerunt hoſpitibus exhibere ut. c. ſi iudeos. extra de iude. Primo nãq; impetitur quod poſt ſuã translationẽ ad ec. bremeñ. bona mobilia ut frumẽtum & alia dimiſſa uerdeñ. eccleſia per eius tranſitũ tunc uacañ. aſportauit & in ſuum uſum conuertit que debebant futuro ſucceſſori fideliter conſeruari: ut. c. quia ſepe. de elec. li. vj. & c. præſenti. de offi. or. eod. lib. Secundo ſimiliter poſt dictam translationem a ſubditis eccleſiæ uerdeñ. maximas pęcuniarum ſummas extorſit quod facere non potuit cũ colore iuris cũ nihil cõmune cũ dicta eccleſia iã hr̃et ꝓpter dictã translationem ut.c. ſi quis iã translatus. xxj. q. ij. cũ ergo indebitos nummos ſciens accepit furtũ cõmiſit: ut. l. quoniã. ff. de condi fur. & l. falſus. ff. de fur. & poteſt dici quod tot fuerunt furta quot fuerunt perſonæ & ſummæ a quibus
2 extorſit: quia † ex pluralitate factorũ reſultat pluralitas delictorũ & ex ſingulis tenet: ut. l. nũquã plura. ff. de priua. delic. cũ ibi no. & in materia fur. de qua loqmur nimiũ ex conſuetudine rapiendi aut furandi aggrauat pœna. nam reddit quis famoſus & ultimo ſupplicio punitur: ut. l. capitaliũ. §. famoſos. ff. de pe. facit quod not. Bar. in. l. ſi cui. §. ſi. ff. de ac. & l. iij. C. de epi. audi. & quod in caſo nr̃o quo ad illa bona eccleſię uerdeñ. quæ uacabant ipſo iure per eius translationẽ occupauit furtũ cõmiſerit eſt caſus in. c. dudũ. el grande. de elec. poſt prin. ſimplicis autẽ furti pœna ſi unum fuerit nedum plura & publica ut in caſu nr̃o eſt depoſitio. l. di. de his. lxxxj. di. p̃sbyter. & extra de iudi. cum nõ ab hoie. ubi ẽt dicitur cũ uenerit in profundũ malorũ poterit degradari & tradi iudici ſeculari. Ex prædictis autem extorſionibus. & rapinis: de populatione agrorum motione guerrarum contra dictam uerden. eccleſiam inſuper & contumacia palliata friuolis excuſationibus quę ſit pęna condigna multiplicium tot delictorum cum quodlibet de per ſe ad depoſitionem eius ſufficiat ut. J. dicam dominus nr̃ papa dñs bonifacius ad quem ſpectat talium perſonarum punitio arbitretur in. q. viij. accuſatores. Tertio plura delicta tendentia ad eundem effectum: ſ. ad exterminium deſolationem & totalem conſumptionem eccleſiæ uerdeñ. Item dominus archiepiſcopus dicitur commiſiſſe cum caſtro robemborg. ſpectãte ad eccleſiam uerden. quod ui detinet occupatum pluribus guerram mouit &c. vt in fctõ narratur. Ex quo facto a gentibus armorum hincinde diſcurrentibus per territorium uerden. eccleſiæ plurima damna dicta eccleſia paſſa eſt a multis potentibus & tyrannis ac familiaribus dicti archiepiſcopi clericus eccleſiæ uerden. diffi. datus paſſus eſt guerras plurimas & per familiares ſuo ſpoliari fecit eccleſias & cemiteria &c. ꝑtra inſuper dictum electum cũ quatuor canonicis eccleſiæ uerden. ad ipſum multipliciter moleſtandum confederationem fecit & ſub nomine capli eccleſiæ uerdeñ. dicti quatuor canonici cum fauore dicti archiepiſcopi dictũ electũ hoſtiliter iſequeñ. Ex his oibus ſingulis nulli dubium dictum dominum archiepiſcopum ex rapinis incendijs homicidijs & alijs quæ belli calamitas introducit uelut autorem tot ſcelerum obligari. ad hoc. l. qm̃ multa facinora. C. ad. l. iul. de ui publi. & c. ad apſice. de re iudi. li. vj. ubi ꝯ imperatorẽ papa procedit de exceſsibus ſibi adherentium. talis. n. autor tot ſcelerum vr̃ omnia intuliſſe: ideo ex facto omnium obligatur: vt. d. l. qm̃. & l. j. §. deiециſſe. ff. de ui. & ui arma. & l. prætor ait. §. j. & §. hęc actio. ff. ui bo. rap. & l. iij. ff. ad. l. iul. de ui publica. facit quod not. Ioan. An. poſt Inno. in. c. ſicut dignum. & c. ad audientiam. de homi. & poſtquãm in facto præſupponitur familiares & domeſticos dñi archiepiſcopi in iſtis deprædationibus & rapinis interfuiſſe. & ipſos & alios cum rebus raptis acceptaſſe præſumendum eſt oia ad ſuggeſtionem eius fuiſſe
3 commiſſa: ut c. conſtitutis. de reſti. † tenetur. n. quis de facto illorum quos põt prohibere & nõ prohibet nec talis caret ſcrupulo ſocietatis occultæ: ut. c. ſicut dignum. de homi. & c. quãte. de ſen. excom. lxxxiij. diſt. error cum ſi. & c. Petrus diaconus. de homi. & prædicta maxime procedunt in caſu nr̃o in quo & ſi iſti mouiſſent guerram ꝯ clericum & eccleſiam uerdeñ. abſque eius facto ope uel conſilio tñ ꝯ eos tenebatur dictæ eccleſiæ fauere electo propulſare illorũ uiolentiam. dicit enim canon quod epiſcopi omni repudiatione ſopita ad pacem tenendam mutuum ſibi conſilium & auxilium præbeant. nec hoc alicuius amore uel odio prætermittant ſed ſi in hoc aliquis trepidus inuentus fuerit damnum propriæ dignitatis incurrat: ut. c. j. in ſi. de treu. & pa. & xciij. di. prætio. & alibi canon appellat iſtum ſchiſmaticum qui fratri auxilium hoc ſubtraxerit aut quod deterius eſt fratribus inſidias ac laqueos poſuerit. tales aũt autores ſcelerũ qui armata manu conuocatiſque hominibus uiolentiam inferunt & rapinas multiplex eſt pœna ſtatuti: ut no. Inno. in. c. cum dilectus. de ordi. cog. inter alias eſt pęna ultimi ſupplicij nec appellant: ut. d. l. qm̃ multa. C. ad. l. iul. de ui publi. & l. iij. & l. ſi qui. ff. eo. ti. ſuccidentes. n. arbores ſiue exportantes ut latrones puniuntur. ſ. furcarum. ut. l. ij. ff. arbo. fur. & ibi no. Aduertendum tñ quod iſta. ſ. uiolẽtia deprædationes & rapinæ ſunt in rebus eccleſiæ perpetratæ: ideo ſunt ſeuerius uindicandæ quia per ipſa deus offendit cuius maieſtatem offendere ſceleratius eſt q̃ temporalem: ut. c. urgentis. de hęreti. taleſque raptores rerum eccleſiarũ uel eis fauentes homicidię ſunt xij. q. ij. qui abſtulerit. & xvij. q. iiij. ſicut. q. ij. & c. omnes. unde ſacrilegi iudicantur & de iure ciuili pro qualitate perſonæ rei conditione, temporis & ætatis & ſexus ſeuerius & mitius uindicatur & dicto iure multi damnabantur ad beſtias multi uiui exurebãtur & quidam furca ſuſpendebãtur: ut. l. ſacrilegi. ff. ad. l. iul. pecu. & canon dicit quod tales perpetua damnantur infamia uel carceri traduntur aut perpetuo exilio deputantur. xvij. qõ. iiij. attẽdendum. tenetur ẽt ciuiliter eccleſijs damnificatis & ad condignam ſatisfactionem ſunt excõicandi. de quo in. c. conqueſtus. de foro compe. quinimo uidentur excõicati: ut. d. c. omnes. 18. qõ. 4. de quo ibi. & ꝓbata uiolentia contra tales de damnis. credit iuramento prælati eccleſiæ damnũ paſſe: ut. c. ſi. quod met. cau & l. ſi quando. C. unde ui. Ex prædictis liquide patet iſtũ dñm archiepm grauiſſime deliquiſſe & tanto grauius quanto eccleſiam uerden. impugnauit defendere debuit ex debito ſui officij & beneficiorum

ſiciorum a dicta eccleſia receptorum ut ſuperius eſt proba
4 tum & qua pœna eſt afficiendus: quia † eccleſia non infli-
git pęna mortis extra ne cle. uel mo. c. ſniam. & . li. di. c. j. &.
ij. & hoc uerũ directe. aliã indirecte aũt q̃nq; imponit. ſ. de-
gradando clericum delinquentem & tradendo iudici ſecu
lari pœna legitima puniendum: ut. c. cum non ab homine.
de iud. pro quibus autem delictis ſic ſit clericus degradan-
dus. tex. eſt in. d. c. cum non ab homine. uidetur uelle quod
5 tunc ſolum q̃ñ uenerit in profundum malorũ. † Item certi
ſunt caſus expreſſi in iure in quibus de iſta actuali degrada
tione eſt prouiſum quos gloſ. enumerat. de hereti. c. ad abo
lendam. in caſu ergo non uidetur de tali degradatione
tractandum cum non ſint iſta delicta in quibus talis ſit pœ-
na ſtatuta: & quod ſanctorũ patrũ decreto ſancitum non eſt
ſuperſtitioſis non eſt adinuentionibus præſumendum. ut. c.
inter cor §. ſed nec. de transla. prelat. & pœna non iudicis
ſed iuris autoritate reſeruatur. l. j. ff. ad tur. In ɔ̃rium facit
regula quam tradit Ioan. An. poſt Innò. in. c. qualiter & q̃ñ
ij. de accu. ubi equiparando per modũ regularum pęnas ca
nonicas legalibus tradit regulam q̧ in omnibus delictis. In
quibus per legem imponitur pęna mortis naturalis per ius
canonicũ ſuccedit dicta degradatio & traditio iudicis ſecu
laris. Si uero imponit pęna mortis ciuilis ut eſt damnatio
in metallũ uel deportatio ibi ſuccedit pęna perpetui carce
ris & ſic de alijs ibi proſequitur & de iure ciuili eſt expreſ-
ſum in criminibus cõibus quod clericus criminoſus ſpolia-
tus ab ep̃o ſacerdotali dignitate puniendus eſt pęna regali
ut in aut. ut cle. apud ꝓprios ep̃os. §. illud palam. col. vj. Itẽ
in bellis & guerris cõtinuatis certum eſt homicidia perpe-
trari hinc inde: ut. d. l. q̃m multa. ad. l. iul. de ui. certum eſt ẽe
hunc dñm archiep̃m cuius inueſtigatione & mandato iſta
commiſſa ſunt ex factis omnium obligari: ut. d. l. q̃m. & di-
ctũ eſt. ſ̃. Certum eſt ẽt eum poſſe dici ſchiſmaticũ & homi
cidam quia fratri & eccleſiæ quę nutriuit eum inſidias para
uit & tot affecit ut. ſ̃. eſt probatum. ſed ius diuinum ut lex
exodi. mandat tales euelli ab altari ita ut moriantur. loqui
tur. n. ille text. in clerico homicida qui ꝓprie dicitur euel-
li ab altari. nam laicus non põt dici euelli qui circa altare
non miniſtrat unde non põt euelli qui non egit radices. nã
priuatio præſupponit habitũ. l. x. de uer. obl. & q̧ no. de deſ
pon. impub. ad diſſoluendũ. debet ergo exponi euellas per
degradationem moriatur. ſ. ut moriatur per executionem
6 iudicis ſecularis † uerbum. n. moriatur debet referri ad mor
tem naturalem: ut no. xvj. placuit. & . c. ſuſceptum. de reſcri.
li. vj. & ponderandum quod dum dicit euellas prælato lo-
quitur & ſubdit imperſonaliter moriatur quaſi non p̃ pre-
latum eccleſiaſticum ſed per iudicem ſecularem inferatur
mors. & iſta expoſitio eſt magis menti illius. l. exodi quam
alie quas ibi refert Io. An. in. c. j. de homi. & illa. l. ideo reda
cta eſt in uolumen decretalium ut ſeruet non ut fruſtra mẽ
branas occupet. xix. di. ſi romanorum. Præterea iſta pœna
degradationis infligitur ſatis pro minoribus delictis q̃ ſit
homicidiũ ut pro falſitate literarum pape pro illa contume
lia uel calumnia ꝓprio ep̃o. ut. no. in. d. c. ad abolẽdam. &
quis dubitat ſupradicta delicta per hunc dominum archie
piſcopum fore ſatis maiora grauius ſunt igitur uindicanda
non mitius ut ſic pęna commenſuretur delicto ut. c. quæſi-
uit. de his quæ ſi a ma. par. ca. homicidium. n. & rapine pro-
hibita ſunt de iure diuino iure gentium & poſitiuo prædi-
cta aũt iure poſitiuo ibi eſt ergo maior tranſgreſſio. ar. ij. q
iiij. §. notandum. & . l. regula. de iur. & fac. igno. Itẽ ſi dicat
quod pœna priuati carceris ſit condigna iſtis delictis non
uidetur bene dictum nã infligitur pro delictis ſatis minori
7 bus: ut patet in. c. q̃m. de ſimo. † Item clericus qui ſalſauit ſi
gillum regis a ſuis ordinibus degradatur charactere in ſi-
gnũ maleficij inſignitur & ꝓuinciã abiurare compellitur:
8 ut. c. ad audientiam. de crimini falſi. † Rurſus calumniator
officio priuatur uerberibus fuſtigatur & in exiliũ deportať
9 c. j. de calum. † Item latrones clerici in latrocinijs deprehẽ
ſi ab ordinibus degradati detrudi debent in arcis monaſte
rijs ad penitentiã peragendã in. c. tue. de pe. Ex illis clare
patet quod equiparatio Inno. & docto. eſt bona. ut in caſib⁹

in quibus de iure ciuili infligitur laicis pęna mortis eadem
pęna infligatur & clericis prius tñ a ſuis ordinibus degra-
datur ut eſt expræſſum in. d. §. illud palam. in aut ut clerici.
apud proprios epiſcu. Non obſt. c. cum non ab homine. de
iudi. ubi ad iſtam degradationem & traditionem requirit
quod uenerit in profundum malorum. nam ſatis uenit in ꝓ
fundum malorũ qui tot delicta multiplicat: & plus ſatis
quam ille qui de uno delicto ſepius monitus non uult age-
re penitentiam. ut uult ille text. ſi. n. propter contemptũ pe
nitentie deuenitur ad illam degradationem ut ibi: multo-
magis debet deueniri propter continuata tot delicta gra-
uiſsime & homicidia incendia depredationes & alia quæ
10 belli calamitas introduxit. † maius eſt. n. delictum in cõmic
tendo quam in omittendo: ut. l. ſi ſeruum. de uer. ob. & . l. ſi
mora. ſolu. ma. & maius delictum eſt continuare quã ſemel
delinquere & non penitere: ut. l. ſi diuino. ff. de pe. & . c. cum
haberet. de eo qui duxit in ma. & . c. ſi. de conſue. & hec ſint
dicta de regure & iuſtitia mera ɔ̃ quam nulla equitas ſcri-
pta ſuggerit ad dicendum oppoſitum. non ſcriptam igitur
æquitatem dominus noſter papa ſequatur prout uiderit ex
pedire cui ſanctitas ignoſcẽdi gloriam dereliquit: uel. ſi q̃s
in hoc genus. C. de epi. & cle. Ex prædictis luce clarius ma
nifeſtum eſt prædictum dominum archiepiſcopum pęnis
grauiſsimis ex delictis ipſius & aliorũ obligari: & ad inte-
reſſe omnium dãnorum teneri eccleſiæ uerdẽ. Sed de eccle
ſia ſua bremen. de qua quærit io. ij. & . vij. dubijs eſt uidendũ
utrũ ſit in aliquo uerden. eccleſiæ obligata ex his quæ per
eius prælatum indebite perpetrata & cõmiſſa ſunt. & uide
11 tur quod non † quia delictũ perſone ſiue prelati non debet
eccleſiæ nocere: ut in. c. ſi ep̃m. xvj. q. j. & . c. cum uenerabiles
de excep. & in regula delictũ. de reg. iur. li. vj. & eſt hoc re-
gulare in delicto cuiuſlibet adminiſtratoris ꝓcura. & ſi eo-
rum delictũ non noceat dominis: ut. l. j. §. ſi procur. ff. ſi quis
ius di. non obtemp. & . l. non eſt. C. de admi. tut. nã quod de-
linquant non uenit in generali mandato. ut. l. ſi procu. ff. de
condi. indeb. & . l. ſi pater de his quæ in fran. credi. Preterea
ut dicat collegium uel uniuerſitas deliquiſſe requiritur q̃d
tanq̃ collegiũ uel uniuerſitas delictum perpetrauerint ał̃s
ſi omnes qui ſunt hic bononie concurrent in homicidio nõ
diceretur commune bononie occidiſſe ut. l. ſicut. §. ſi. & q̃d
ibi not. ff. quod cuiuſque uni. nomi. & . l. aliud. §. refertur. ff.
de re. iur. facit quod no. Inno. in. c. cũ ab eccleſiarũ. de offi.
ordi. & hoc eſt quod iura dicũt quod uniuerſitas poteſt de
facili delinquere. nam requiritur q̧ pulſata campana & ag-
gregata ſolenniter ad delictum proſiliat. & no. in prealle.
iuribus. ut. l. ſi ex do lo. quinimo Innoc. reputauit impoſsibi
le quo ad pœnam quod delictum caderet in uniuerſitatem
nec conſenſum. iſti. n. bene ſunt de uniuerſitate & cũ iniquũ
eſſet poſtquam non conſentiunt obligari ex delicto aliorũ
ut ipſe no. in. c. grauamen. de ſen. excõ. & eo. ti. c. romana. §.
in uniuerſitatem. lib. vj. cum ergo eccleſia bremã. fungatur
iure pupilli & archiepiſcopalis. nec collegium conſenſerit
his delictis quæ eius prælatus cõmiſit proprior non uideť in
aliquo obligata. In ɔ̃rium facit. l. iubemus. C. de ſac. ſan. ec-
cle. ubi ex delicto prælati punitur eccleſia. ad idem. c. cum
dilectus. de ord. cog. nã in caſu nr̃o iſte archiepiſcopus ad
hęc delicta perpetranda ſumpſit fauorẽ & auxilium a præ-
dicta eccleſia ſine cuius preſidio tot ſcelera nequiuiſſet cõ
mittere. ex hoc ergo capite auxilij & fauoris impenſi uideť
dictæ eccleſia obligari ſicut ipſe delinquens: ut plene legiť
& not. in. c. j. de offic. delega. capitulum. n. bremen. eccleſiæ
non reſiſtens delictis ſui adminiſtratoris uidetur particeps
& ſocius in delicto. ut. c. quanto. & quod ibi no. de ſen. ex-
com. & non ſolum capitulũ ſed uniuerſitates caſtrorum &
terrarum ſibi ſubditarũ debuerunt reſiſtere dicto archiepi
ſcopo tam notorie delinquenti quod cum non fecerit non
caret ſcrupulo ſocietatis occulte: ut. c. ſicut dignum. de ho
mici. facit. c. ſi quis præſbyterorum. de reb. eccle. nõ alie. &
quod † ſubditi teneanť reſiſtere alias dicantur prelatorũ ni-
12 tia uenerari. eſt text. in. c. admonendi. ij. q. vij. & . c. negligere
& eſt regulare quod omnes aſsiſtentes officio debent ſuo
ſuperiori reſiſtere ſi iniuſte agant. ut. l. oẽs iudices. C. de ap.
&

& ibi no.de ſubditis prelatorũ.&.l.per hãc.C.de aduo.di-
uer.iud.&.C.de propoſitis ſacro.ſcri.l.j.in fi. cum ergo ca-
pitulũ & ſubditi eccleſiæ non reſtituerint dño archiepiſco
po quinimmo cum eorum auxilio & fauore prædicta com
miſerit ſatis uidetur bremen.eccleſia deliquiſſe & ſi dicatᷓ
non interuenit ſolennitas quæ requiritur ut dicatur eccle-
ſia uel uniuerſitas deliquiſſe de qua in.d.l.ſicut.&.§. refert.
& l.ſi ex dolo.prealle.ad hoc dico quod illa gloſ. debet in-
telligi de delicto ꝙ conſiſtit in faciendo & non habet tra-
ctum ſucceſsiuũ ſed & momentaneũ ſicut homicidiũ & ſi-
milia;ſed ſi delictum habet cauſam ſucceſsiuã & continua-
tã:ut rebellio guerra tollerantia præſidentis erga ſubditos
opprimentis & alia ſimilia in iſtis credo quod ſi ſine deli-
beratione & pulſatione cãpane & congregatione ſolenni
fuerint ab una ciuitate perpetrata uel paſſa fuerit ſubditos
perpetrari aliquo tpe quod uere iſtud dicatur delictũ uni-
uerſitatis poſtq̃ totus populus concurrit. ſatis. n.factis ipſis
declaratur intentio uniuerſitatis & euidentius declaratᷓ uo-
luntas hominis factis ipſis quã uerbis:ut. c. dilecti filij. de
ap.&.l.de quibus.ff.de legi.&.l.certũ.ff.ſi cer.pe.& ſicut cõ
tumacia capituli ligat ſingulos de capitulo culpabiles in il-
la contumacia ut poſsint ſine alia citatione excõmunicarᷓ:
ut no.in.c.romana de ſen.excõ.in nouel.li.vj. ita e cõuerſo
ex delicto oium de uniuerſitate delinquẽtium uidetur uni-
uerſitas ſiue capitulum obligari:ut.n.dicit gloſ.in.d.l. ſicut.
§.ſi quid nihil.l.aliud eſt uniuerſitas niſi homines qui ſũt ibi.
nã inquantum uniuerſitas collegiũ dignitas uel ſimilis ſunt
perſone fictę:non cadit in eis delictum:quia carent aĩo ſine
quo delictum non committitᷓ:ut.l.j.ff.ſi qua.pau fe. di. &.l.
diuus.de ſica.ſi ergo omnes collegium & eccleſia non poſ-
ſint delinquere & dolum cõmittere:ut not.in.d.l.ſi ex dolo
& uenient ẽt ex delicto publicanda : ut plene per.Bar.in l.
aut facta.ff.de pe.&.c.dilectus.de ſimo neceſſario dicen.eſt
quod dicatur delinquere ex facto illorũ qui ſunt de ipſius
corpore ut ſi ex facto præſidentium uel minoris partis mul
tomagis ex facto omnium concurrentium in delicto:ut in
caſu nr̃o. Item pro hoc uidetur tex.in.c.felicis.§.ciuitas.de
13 pe.li.vj.&.c.quanq̃.de uſu.eo.lib.† In quib⁹ patet quod ci
uitas dicitᷓ deliquere eoipſo qđ tolerat quæ iniuſte & illici
te ꝑpetrantᷓ a ſubditis & non punit cum põt.nam talem uio
dictam negligere & fauere & iubere.&.ij.q.vij. negligere.
14 &.c.error.lxxj.di.&.l.qui patitur.ff.mã.nã & † dñs qui ſcit
procuratoris contumaciã & non purgat ipſam uidetᷓ ratifi
care & facere ipſam propriã.ut.c.j.in fi.de li.non conte. ita
dicamus & in col. & uniuerſitate ut delictũ ꝓſidentis facit
proprium.ſ.ſi non pertinaciter reſtiterit:ut.d.l.omnes iudi
ces.&.d.c.error.cũ ſi.Ex iſtis clare patet quod eccleſia bre
men.ex delictis commiſsis per dictũ ſuum prælatũ teneatᷓ
tanq̃ ſibi conſenſerit per ſubditos & miniſtros ſuos non re
ſiſtentes prælato ſuo iniuſte aliam eccleſiã opprimenti &
damnatam grauia notorie inferenti. Sed quia iſta opi. põt
uideri nimium rigoroſa licet multis iuribus & rationibus
roborata prout. ſ. patet tñ de eo quod querit in primo &
quarto dubijs non uidetᷓ dubitandum quod de omni eo in
quo eccleſia bremen.eſt effecta locupletior ex facto uel de
licto prælati ſui efficaciter obligatur:ut no.in.c.dilectus.de
15 or.cog.& in regula delictum.ſic.& † pupillus qui alias ex
delicto tutoris non tenetur tenebitur ſi effectus ſit locuple
tior:vt.l.dolus.ff.quando ex facto tuto.Sic & heres ex deli
cto defuncti tenetur ſi quid ad eum peruenit & nõ alias de
iure ciuili:ut.l.j.C.ne ex deli.defun.&.l.j.ff.de priua.delict.
& no.16.q. 6.ſi epiſcopũ.& generaliter ſi occaſiõe rei meę
& quis locupletor ſit effectus ęquũ eſt eum mihi teneri ut.l.
ſi & me & titium.ff.ſi cer.pet.Item cum expecunia uel reb⁹
eccleſię uerden.iſte archiepiſcopus redimendo caſtra eccle
ſiæ bremen. creditoribus utiliterᷓ geſſerit negotia eccleſiæ
ſue bremen.uidetur obligatus iſto geſtu actione nego.geſt.
ut plene no.in.l.ſi pupil.§.quid ergo.ff.de ne.geſt.Per prædi
cta patet clare reſponſum nouem p̃miſsis dubijs propoſitis
excepto quod in quinto quæritur quam pœnam incurrerit
ꝙ archieps qui ſubmiſit caſtrum rodembur.poteſtate ducis
fratris ſui cum quo dubio debet cõiungi quod quærit in un
decimo dubio quã.ſ.pęnã incurrerint canonici uerden. ec-
cleſie & ꝓlati qui non reſtiterunt dicte ſubmiſsioni neque
alijs oppreſsionibus & iniurijs illatis ꝯ dictã eccleſiã & ele
ctũ ſuũ & in ꝓlatum ſic res ecctie in aliũ transferentẽ eſt pe
na depoſitionis & debet excõicari.xij.q.ij diaconi.C.de ſa.
ſan.ec.l.iubemus.§.economus & quod not.de elec.c. quod
ſicut.in.fi.nam ꝓlati ẽt rerũ eccleſiæ inuaſores & alienato-
res ut ſacrilegi iudicantᷓ.xvij.qõ. iiij. omnes. Item cẽſentur
homicdię.xij.q.ij.qui abſtulerint. Item tenetᷓ eccleſiæ quã
offendit in quadruplũ.ea.cã.& qõne legibus & .c. nulli li-
ceat.&.c.quicunq; militũ eadẽ cã & qõne.In iſtis. n. cano
nibus plene ꝯ tales inuaſores & alienatores clericos ſiue
laicos ꝓuiſum eſt.eccleſiæ aũt leſe indennitati conſulitur
per iura ꝓalle.per.c.reintegrãda.iij.q.j.& quod no.in.c.ſe-
pe contingit.dereſti.ſpo.qui ẽt ꝯ iura ſuſceperit ad reſtõnẽ
tenetur cũ oĩbus acceſsionibus & poſſeſsio ecctiaſtica tãq̃
nullo iure tranſlata repetitᷓ & alienator ſicut dictũ eſt gra-
uibus pęnis afficitur:ut.d.l.iubemus.§. economus. & in fi.
l.Videdum eſt de clericis uerden.eccleſiæ qui non reſtite-
runt & circa eos põt queri de duplici reſiſtentia.ſ.per uiam
iuris & per uiã facti.uia iuris reſiſtere non eſt dubium eos
obligatos & puniri certis caſibus niſi denuncient uel accu-
ſent.ut patet in.c.qua propter.ij.q.vij.&.c. ſi quis præſbyte
rorũ.de reb.ec.nõ alie.&.c.gñali.de elec.li.vj.&. c. hoc ꝯ-
ſultiſsimo.de reb.ec.nõ alie.eo. li. & per Inn. in.c. cũ olim
de teſti. Per uiam autem facti an reſiſtentes propulſanti
propulſare uiolentiam teneantur eſt maius dubiũ. ad hoc
enim non uidetᷓ ſe extendere obligatio clericorũ ſicut nec
priuatorũ qui alias obligati ſunt ad defenſionẽ ut.l. ui pul-
ſos.C.de acti.empt.& quod ibi per Cyn.& Bar.no.in.l.ſti-
pulatio iſta.in prin.de uer.ob.nam ut ipſi dicunt ex natura
ꝯctus ẽt bonę fidei non tenetᷓ reſiſtere de facto ſiue armata
manu. Audeo tenere ꝯtium in clericis qui uident ſe rebus
proprijs ſpoliari nã ſi poſſunt debent de facto reſiſtere ma-
xime cum cenſure ſententia non curatᷓ.hoc patet in.c. dile-
16 cto.de ſen.excõ.li.vj. † ſi. n. iniuriam propriã & coniuncti
ſui ꝯiunctione carnali tenetᷓ quis propulſare & ſic cũ põt
non prohibet uidetᷓ cõſentire delicto:ut no.in regula culpa
caret.de re.iur.multomagis eſt dicendũ in clericis eccleſiæ
cũ qua ſunt ſpirituali ꝯiugio copulati.facit.c.cum ſm apo
ſtolũ de prebẽ. & de teſta. c. cum in officijs.&.c.requiſiſti.
facit quod no.in.c.quante.de ſen.excõ.in nouel. nã ſi extra
nei ad iuſtã defenſionem alicuius & rerũ eius poſſunt acce
dere ut.d.c.dilecto.& no.i.l.iij.§. cum igitur.de ui & ui ar.
multomagis clerici eccleſiæ debent ſe ultro opponere ne
eccleſia cuius curam gerunt rebus ſpolietur.malus.n.cuſtos
eſt qui gregem deſerit & uiſo lupo fugã arripit . talis.n.in
euangelio non cuſtos ſed mercenarius uocatur cui non eſt
cura de ouibus pro quibus paſtor bonus animã ponit.facit.
xliij.di.ſit rector.& maxime hæc uera ſunt in clericis de qui
bus quæritur qui uidentes ſuum electũ uiriliter uelle pro-
pulſare iniurias defendere eccleſiã ab oppreſsionib⁹ & uio
lentijs cum non ſequuntᷓ neq; auxiliantᷓ.tales.n.uidentur tã
q̃ ingrati⁹ ſuis beneficijs ſpoliandi ſicut ſuus uaſallus feudo
qui non iuuat dominũ ſuũ iuſte prælianẽ uel non opponẽ-
tem ſe ꝯ molientes grandẽ patrimonij iacturã. ut in. x.col.
feudorũ quæ fuit prima cau.bñ amitten.Preterea in hoc ne
gligentia & dolus equiparantur.& in titu.ſi de feudo ꝯtro.
fue.c.licet uaſallus.& in titu.hic fini.lex.c.dño guerram.&
c.ad hoc.in his.n.omnibus iuribus clare patet ꝙ indignus
eſt beneficio qui dominum a quo habet beneficiũ non de-
fendit multomagis ad hoc tenetᷓ clericus defendere eccle-
ſiã & res ſuas ſicut maritus uxorẽ:pater filium & e ꝯ ut no.
doc.in.l.ut uim.ff.de iuſt.& iu. poſt prin. facit. vij.q.j.ſcire
17 debes.&.c.ſicut uidetur.& alibi dicit.l.† milites rẽ publicã
a qua aluntur ab omni neceſsitate bellorum defendant. C.
loca.l.milites.ſic & a ſimili clericus eccleſiam ſuam que eſt
mater eius & quæ ipſum domino ſociauit:ut.ij.q.vj. ad ro-
manam.de pe.c.ij.& debent ſe opponere ut murum pro do
mo domini & latrare ſaltem cõtra opprimentes:ut.c. ſit re
ctor.xliiij.diſt.&.xxiij.q.viij.facit quod no.in Spe.aduo. §.
j.prima col.Et hec dicta ſint de clericis qui pro poſſe non

reſtiterunt

reſtiterunt uel ſe opponunt uel adiuuant dominum electū
defendentem eccleſiam uerden. De ſuis autem quatuor ca
nonicis nerdeñ. eccleſiæ conſpirantes ꝯ dominū electū &
contemnentes mandata ſua pęnalia & adhęren. dicto do-
mino ep̄o ſeuerius & grauius iura reſurgunt. nec mirum
quia maius eſt delictū in faciendo quā in omittendo: ut. l. ſi
ſeruum de uerb. ob. l. ſi mora. ff. ſo. ma. pęna aūt ꝯ tales ino-
bedientes epiſcopis ſuis uel ꝯ eum cōſpirantes grauiſsima
eſt. ſ. degradationis & traditionis iudici ſeculari pęna legi-
tima puniendo. xj. q. j. c. ſi qui ſacerdotum. & c. cōiurationē.
cū alijs ſequen. ſi in militibus dicunt. ſ. quod cōtumacia mi-
litis aduerſus ducē uel preſidē capite punienda eſt in. l. om
ne delictum. §. contumacia. de re mili. & . l. milites agrū. §. ir
ritans. cod. ti. Itē qui relicto duce ad hoſtē confugit ad be-
ſtias uel ad furcas damnaẽ: ut. l. iij. §. his qui. eo. ti. & conſti-
tutio canonica idem ſtatuit in. c. ſi quis uenerit. de maio. &
obe. ſimiliter lex dānat conſpirationes & conuenticulas &
punit ultimo ſupplicio: ut. l. denunciamus. C. de his qui ad
ec. confu. & li. feu. de pace iur. fir. §. conuenticulas. Dixerit
aliquis ex his quæ narrantur in quarto dubio non uidetur
iſtos poſſe dici conſpiratores: nam dicent hoc eis licere ſub
noīe capituli defendunt eccleſiam ſuā ꝯ dn̄m electum con-
tra quē poſſunt conſpirare ſi dilapidat uel conſumit res ec
eccleſiæ ſue iuxta illa quæ plene no. in. c. priuilegiū. de uer.
18 ſig. li. vj. Ad hoc reſpōdeo multis modis. † Primo quia nō
licet clericis ſe ſubtrahere ab obedientia prelati propria au
toritate quātuncunq; mali. viij. q. 4. nonne. & . q. Arch. loquiẽ
cum clerici ſe opponunt & conueniunt reſiſtere de iure nō
de facto ꝯ prælatum dilapidantem. Secundo quia cum ipſi
quatuor non faciunt maiorem partem cap̄li præſumiẽ eos
ex malo zelo ad hoc moueri: ut. c. cum in cunctis. de his quę
fi. a ma. par. ca. Item & ſi per uiam iuris hoc eſt corā ſuperio
re liceat impetere prelatum: ut. c. ex part. de accu. non tñ li
cet inhoneſtis factis & machinationibus clandeſtiniſque
inſidijs uel manifeſtis appetere: uel cū inimicis ſuis inimici
tias copulare. his. n. de cauſis pater & mater poſſunt filios
exhęredare: ut. l. liberi. in fi. C. de inoff. teſt. & . c. grauem. de
exceſ. præla. facit. c. repellanẽ. de accu. & ſimiliter prælatus
talem uelut membrum putridum ab eccleſia abijcere pōt
& tradere iudici ſeculari: ut in. d. c. grauem. & ibi in nouel.
Item ſi dicti quatuor dixerint hoc ſe facere pro defenſione
eccleſiæ & utilitate calamitas tanta a bellis captiuorum re-
demptio a predonibus domorū territorij combuſtio & rui
na deſertio agriculturę ꝯrium demōſtrāt: & nulla ualidior
ꝓbatio quàm illa de qua apſectus iudicat ex qua ꝑlatus cō
uincitur de mala adminiſtratione ut no. in. c. fundamēta. §.
nunquid non hec deſtructio. de elec. lib. vj. Et licet ꝯ dn̄m
electū uellent iſti quatuor culpam uel dolū in hac cāgrauiſ
ſima dānificationem eccleſiæ impingere. quod tñ non pro-
batur. ſanctius tñ erat & minus malū hoc tolerare quā tot
malis & periculis conſentire: & proſecutori ſuo & compli-
cibus & ſocijs ſe cōfederare: ex quo facto tam graue ſcāda
la & homicidia ſiue cedes hoīum ſecuta ſunt. pro eis. n. tam
grauiſsimis uitandis ſcandala & minora mala ferenda ſunt:
ut. c. ij. de ope. no. nun. & . xiij. di. nerui. & . c. j. de cōuer. infid.
Ex iſtis liquide infertur quod p̄dicti quatuor nullam in tot
delictis excuſationem prætendere uel iuuare ſe poſsint q. n
tanq̄ ingrati a dicta eccleſia ſint abijciendi & propter ino-
bedientiam & confederationem cum eius perſecutore &
deprædatione & offenſione multiplici ſui præpoſiti ſint
degradandi ut. d. c. grauamen. & . c. clerici præalleg. facit. c.
ſi. cum ibi no. de poſtu. per prędicta undecim prima dubia
ſunt clare ſoluta. Super eo quod. xij. uel. xiij. quæritur utrū
ſi procuratores partium conuenerunt de loco & iudicibus
& pars tali loco citata appellat i abſentia partis & iudiciū
ad papam ſumpta cauſa quod locus non ſit ſibi tutus trahat
utrum ualeat talis appellatio & ſi ualeat an ex eo poſsit im
pugnari quod dicta cauſa eſt notoriè falſa uel etiā ex eo ſit
nulla: quia extra iudicium interpoſita fuit & nunquam par-
ti uel iudici intimata. Quo ad primum uideẽ dicēdū quod
19 ſicut iudex impetratus † in curia de cōi aſſenſu procurato-
ris utriuſq; partis non poſſunt partes recuſare eū ut. c. olim.
de cā poſ. & ꝓprie. ita ſimiliter nō poſsit allegari per alterā
partium locus non tutus in quo eius procurator & procu-
rator partis aduerſe conuenerunt ut ſic de loco ad perſo-
nas arguamus ſicut de rebus ad perſonas & de perſona ad
tempus & de tempore ad locum: ut. l. non plures. ff. de uul.
& pup. & . l. miles. §. & quia diximus. de teſt. mi. & . l. ninum.
ff. ſi cer. pet. factum. n. procuratoris in concernentibus cām
uel ipſius præparatoria debet nocere domino. nā & nocet
negligentia de qua minus uideretur iuxta no. in. l. eum qui.
C. de procu. & . c. j. ut lite non conte. Ex bis patet quod ap-
pellatio eſt cenſenda friuola ex quo conſtat iudici non poſ
ſe locū nō tutū dicta de cā allegari. Si aūt non ſic ꝓcurato
res partium conſenſiſſent de loco tunc certū eſt hac de cā
potuiſſe appellari iuxta no. in. c. ex parte. de app. & qđ ibi
no. in c. ſtatuimus. de offi. dele. li. vj. Sed ex eo quod ſubiun-
gitur in dicto dubio duodecimo dictā cauſam loci nō tuti
notorie fore falſum. utrū ex hoc appellatio reddatur nulla
uidetur dicendū quod ſic. nam ſi locus notorie tutus litiga-
tori ꝓceſſus reddiẽ ipſo iure nullus. ut colligitur ex cle. pa-
ſtoralis. de re iu. & quod no. in. c. accedens. ut lit. non cōte.
ſi ergo notorietas operatur annullationem eius quod ꝯ no-
torietatem geritur multo magis debet operari inualidita-
tē eius quod ſ. in notorium agitatur. nam ut elegāter ait Io.
An. ſicut notoriū fauens ſententię illā in tantū fortificat qđ
ab illa non licet appellari. ut. c. cum ſit. de ap. ita notorium
reſiſtens ſententiæ habet eam reddere nullam potiſsime
cum fauorabiliores ſunt abſolutiones quam condemnatio
nes: ut. l. arrianus. de ac. & ob. & ita no. in. c. romana. de ſen.
exc. lib. vj. ſi ergo notorium reſiſtēs ſententię reddit eā nul-
lam multomagis appellationem quę non eſt tante autori-
tatis. Item iura expreſſe uolunt quod cum cā expreſſa eſt fri
uola manifeſte non debet eā iudex admittere: ut. c. cum ap-
pellationibus de ap. li. vj. multomagis ſi ſit friuola notorie:
quia plus eſt notorium quā manifeſtū: ut in. c. uere. de cob.
cle. & mu. ad hoc qđ no. Inno. in. c. poſt electionē. de ꝯceſ. ꝑ
ben. ubi ſi iudex uehementer ſuſpicatur calūniam in oppo-
nente exceptionē peremptoriā pōt eā non admittere & li-
cet ille appellet non irritabitur factū iudicis niſi ille probet
ueritatē ſue exceptionis. Si ergo uehemens opinio iudicis
facit ualere quod geritur ꝯ appellationē multomagis qđ
geritur aſsiſtente notorio. Preterea & ſi in ſua eſſentia eſſet
aliqua tñ reſcindantur innouata per iudicem a quo debet
conſtare de ipſius iniuſtitia ſiue ſit cenſenda appellatio iudi
cialis: ut. c. non ſolū. de ap. li. vj. ſiue extraiudicialis ut. c. cum
nobis olim. & . c. cum inter canonicos. de elec. in nouel. poſt
Inn. Poſtremo alia ratione dicta appellatio redditur ineffi
cax. ſ. quia non intimata iudici uel parti quo caſu eſt cōis
opinio quod ualeant omnia interim geſta per iudicem a
quo ut no. Ioan. And. poſt Arch. in. c. appellatio. de appel. li
vj. & Tap. eo. tit. c. j. in cle. & in deciſionibus Rotæ conclu-
ſio. 322. iura & rationes quibus iſti mouenẽ in præallegatis
locis uideat qui non credit mihi. nam in ſimili & in procu-
ratoribus & iudicibus hoc uidemus. ſ. ad impediendū exer
citium eorū quæ ut tales gerunt requiriẽ intimatio uel ſciē
tia: ut. c. mandato. de procura. & cle. j. de renun. & . c. audita.
de reſti. ſpo. & quod no. in. c. quia cunctis. de conceſ. prębē.
li. vj. in nouel. poſt Inn. Itē requiritur intimatio ut cauſa di
eatur ad curiam deuoluta. ut cle. cauſam. de ele. ergo & idē
a ſimili concludendū uidetur ut dicaẽ deuoluta ad aliū quo
ad ſuſpendendum iuriſdictionē iudicis a quo ēt uideẽ caſus
in c. ſi duobus. de app. ubi ualet quod ſit per iudicem a quo
antequàm appellatio in eius abſentia interpoſita uenerit
ad eius notitiā. Super eo quod xiiij. quæritur utrū excōica
tio ſub conditione niſi ſatisfeceris intra certū tēpus reddat
reſcriptū medio tēpore impetratum ſurreptitiū. i. poſt talē
ſententiā & ante diē termini: licet ille poſtea in termino nō
ſatisfecerit. uideẽ quod ſic quaſi ꝯditio exiſtēs poſtea fingaẽ
iſtum a principio excōicatum. & ſic interim ideſt medio tē
pore attentata reſcripti impetratio non teneat: ut. l. potior.
& . l. qui balneū. ff. qui pot. in pig. ha. nam & alibi ſententia
fingiẽ retro. ut. l. furti. ff. de his qui notan. infa. & multa iura
in hoc concordant. ſ. quod obligatio ſub conditione ꝯcta
exiſtente

exiſtente conditione fingat quē a principio obligatū pure:
ut.l.fi.ff.de ſtip.ſeruo.&.l.ſi filius.de uer. obli. cū ſi.ibi alle-
gatis. Itē talis ſnia lata ſub conditione habet eandē naturā
cū alijs quæ feruntē pure quo ad tps appellationis interpo-
nende:ut.l.j.§. biduum. ff. qn app.ſit.ergo idē uidetē quo ad
inhabilitatē impetrantis.ut ex tpe ſniæ non extantis condi
20 tionis debeat inhabilis reputari per.c.j.de reſcr.li.6.† Con
trarium credo uerū quod impetratio reſcripti ualeat añ cō
ditionis euentū.nā añ non debet cenſeri excōicatus qa cō-
ditio ſuſpendit natiuitatē obligationis:ut.l. cedere diē. de
uerb.ſig.&.l.conditionales.eo.ti.Itē ſoluere uel non ſolue
re in termino pendet ex poteſtate debitoris nā ante diem
non recte ꝯ eū agit̃:ut.c.j.de plus peti.diſpoſitio aūt conce
pta ſub conditione poteſtatiua nō fingit retro. ut plene le-
gitur & not.in.c.ſi prote.de reſcrip.li.vj.hoc ēt aperte pro-
batē in.c.præterea.de appel.ubi appellatio interpoſita a ſnia
excōicationis ꝯditionalis impedit effectū executionis quā
ſecū trahit quod non faceret ſi haberet effectū ſniæ pure.ut
eo.ti.c.paſtoralis.Concludendū eſt ergo per illud.c.ꝑterea
quod pendente conditione non eſt excōmunicatus nec ap-
pellatio ſubſequens impediret executionē:ut.d.c.paſtora-
lis.Ex iſtis infertur quod.ca.j.de reſcri.li.vj.non habet locū
cū reſcriptum impetratur ab excōicato ſub cōditione licet
conditio poſt impetrationē extiterit:quia non habet tractū
retro ut dixi nec illæ fictiones in ſnia excōicationis & in
alijs actibus ſpiritualibus habent locū ſed ſm uerā exiſten-
tiā iudicantur.ut colligitur & not.in.d.c.paſtoralis.de ap-
21 pella.† Itē pendentia appellationis a ſnia afficiente ſtatū
perſone operatē ut ea quæ pēdente gerūt ſint ualida:ut.l. qui
a latronibus.§.j.ff.de teſta.&.l.ſi quis filio.§. hi tñ de iniu-
ſto. teſt. multo magis debet hic operari pendens conditio
quæ ut dixi impedit natiuitatē obligationis,appellationis
aūt effectū iā in eſſe productū extinguit uel ſuſpendit iuxta
no.in.l.j.i.ſi.ad tur.& facilius eſt impedire q̃ perimere. ut.c.
quēadmodum.de iureiu.Ex prædictis ſoluit illa qō que pro
ponitur in dicto.xiiij. dubio nam ſi dicta excōicatio condi
tionalis ante conditionis euentū reſcripto non redditē nul
lum ſuperflue quæritur an ſi redderetur nullū poſsit ex alio
capite ſubſtentari quia ſi pro parte electi fuit reſcriptū im-
petratum tanq̃ ab epō uel tutore bonorum eccleſiæ ſuæ &
tanq̃ a promotore inquiſitionis.ſi.n.dicta conditionalis ex-
communicatio inficeret reſcriptū ſiue nomine ſuo ſiue ut
defenſor eccleſiæ ſiue ut promotor inquiſitionis impetraſ-
ſet redderetur reſcriptum nullum ſecundum opi.Io.An.in
d.c.j.de reſcrip.lib.vj. cuius opi.teneo. & hæc ſufficiant.

CONSIL. CLIX.

1 *Statutum certam formam ponens in compromiſſo neceſſario fiendo in-
ter conſanguineos an habeat locum in compromiſſo uoluntario inter
conſanguineos facto.*
Appellatio in potentia idem operatur quod ea quæ eſt in actu.
2 *Confeſſio non diſponit ſed diſpoſitionem probat.*
4 *Error an ſufficienter probetur contrario probato.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.
Rationes quæ ſuperius in facti narratione de
ducuntur pro & ꝯ reddunt aliqua puncta de
quibus.ſ.quæritur ualde dubia.Ad unā.n.par
tem pendet ſtricta interpretatio ſtatutorū ad alterā mens
& intentio ſtatuentiū.Pro clariori igitur euidentia præmit
tendum eſt quod in ſupradicta penſione quæ incipit hone-
1 ſtatem &c.† Circa compromiſſa de quibus loquitur plura
narrantur.ſ.quod ſit lis uel qō ut ibi dicitur quod inter con
ſanguineos uſq; ad quartum gradum quod ſi altera pars pe
tat compromiſſum corā iudice quod iudex cōpellat quod
fiat compromiſſum in unum ſi partes concordauerint uel
in duos ſi diſcordauerint quod fiat de omnibus contentis
in libello quod fiat cum poteſtate procedendi & ꝓnuncian
di ut ibi quod iudex det tertium ſi diſcordes fuerint illi duo
& quod dictum compromiſſum prorogetur uſque ad publi
catum proceſſum &c. Videndum eſt ergo utrum dicta pro
uiſio & alia nouiſsima quæ incipit & propinquis &c.requi
runt concurſum omnium prædictorū ut ſic illa ſtatuta quæ
ſunt ſuper robore & efficatia laudi tunc locum habeāt cū
prædicta concurrant & ubi non concurrunt tanq̃ in caſu
omiſſo locū habet ius cōe. Et ſic uidetur prima facie q̄ oia
debeant ꝯcurrere & ſint de forma dictarum ꝓuiſionū quia
exorbitant a iure cōi ergo ad literā ut uerba ſe habent ſunt
obſeruandæ non aūt ad caſus niſi ubi eorū uerba deficiunt
extendende ut.l.quicquid aſtringende.de uerb.ob.&.l. qc-
quid cōſtitutionibus.ad mu.&.l.j. §. ſi is qui nauē de exerc.
Contrarium dico & ſentio quod illa enumerata ſuperius
non ſunt de forma ſiue de ſubſtantia cōpromiſsi ſed illud
ſolum quod ſit lis & quæſtio & quod inter ꝯiunctos uſque
ad quartū gradū.Primo hoc colligitur ex proemio utriuſ-
que prouiſionis ex quo proemio colligitur mens legiſlato-
ris.ut.l.j.i.ſi.ff.de ori.iur.&.l.ſi.de hære.inſti. etenim ex his
patet intentio finalis ſtatuentium quæ tolleret lites & iur-
gia inter coniunctos.de quibus ibi & ipſa dirimi per com-
munes amicos & ſine ſtrepitu quod ēt lex commendat. C.
de pa.po.l.congruentius.hoc ēt eſt notum omnium iurium
ſcilicet litis dirimere & partes releuare a laboribus & ex
penſis:ut.l.properandum.in prin.de iud.&.c. finem litium
de dolo & contu.&.c.cordi.de appel.li. vj. Iſtæ ergo proui
ſiones tēdentes ad corroborationem iuris communis quæ
ēt ad amputationem litium non pōt dici exorbitare a iure
communi.ſed potius fortificare per adiectionem penarum
& omiſsionem ordinis procedendi & in alijs prout ibi pa-
tet.facit q̄ no.in.c.ſi.de offic.archiepreſbyteri. in nouel. in
litibus namque ſola ſubſtantia & quod omnes optant con-
ſiſtit in decimatione.ordo aūt procedendi & alia non ſunt
ſubſtantialia quæ mutātur.facit.l.ordo.ff. de pub. iudi.facit
quod no.in.l.pacta communi. ff. de pac.Secundo hoc pro-
batē per locum ab abſurdo ut facit ma.in.l.de diuor.ff.ſolu.
ma.fuit.n.intentio ſtatuentium plus fauere & magis robo-
rare lauda inter coniunctos quā inter extraneos.Sed ſi oīa
ſupradicta quæ concernunt ipſum compromiſſum fiē du
eſſent de ſubſtantia difficile poſſet reperire laudē in cuius
compromiſſo eſſent obſeruata omnia enumerata ſuperius
Item magis eſſet ratum laudum ſuper compromiſſo coa-
cto quàm ſpontaneo.coacto.n.eſſet clauſa omnis uia que
landi.ſpōte uero compromittenti omnis uia patens &
abſurdum eſt ut minus ſubueniatur gerenti actum uolunta
rie quam coactè arg.eorum quæ no.in.l.ſi.§.ſi neceſſaria.ff.
qui ſatiſ.cog.&.c.ab arbitris.de offi.dele. li. vj. ſimiliter eſt
abſurdum quod illa quæ prouidentur ad diminuendam ſo
lennitatem iuris cōis operentē augmentū.facit.l.legata in
utiliter.de le.j.&.l.iij.ff.de mi.te. Tertio optime ſupradicta
confirmant no.in.c.quia propter.de elec.ibi.n.multa enu-
merantur obſeruanda in electionibus & tñ non oia ſunt di
cenda de forma ut.c.eccleſia uera de elec.nā ubi dicit Io.an
in nouella. ſuper uerbo multis uigilijs ſi omnia & ſingula
quæ ponuntur in.d.c.quia propter.cenſerentur eſſe de for
ma uix reperiretur electio ualida & cui non deficeret ali-
quid de his quæ dicuntur.& ſic fruſtra romani pōtifices la
boraſſent in edendis iuribus ſuper electionibus. Simile ui-
demus in iudicijs in quibus multa ſunt ſtatuta circa ordinē
procedendi pauca tñ ſunt de ſubſtantia & multa accidus
alia quorum omiſsio non reddit iudicium.facit. c. fina.de
re iud.lib.vj.&.l.prolatam.C.de ſen.& uidetur directe ca-
ſus in ſi.in.d.c.quia propter.uer.niſi forte ubi iurislatōr nō
uult etiam quæ ſtatuta ſunt per modum forme obſeruari ſi
oēs unanimiter ſunt concordes.ad hoc optime.l.j.§.& poſt
operis.ff.de ope.no.nun.ubi in litibus dirimendis uoluntas
partim præfertur iuſſui prætoris quia nihil aliud agebat pre
tor quàm controuerſias dirimere.ualde ergo abſonus intel
lectus eſſet quod ſi poſt oblatum libellum partes ſine coa-
ctione iudicis concordant de pluribus quam duobus non
ualeret dicta prouiſio nec debet eſſe deterioris conditionis
compromiſſum uoluntarium q̃ coactum nec factum inter
tres quatuor aut plures q̃ in unum aut duos:ut.c.pruden-
tiam

tion.de offi.dele.in ratione ſui.ideo.n.coactione & de ele
ctione tertij per iudicem facienda prouidit quia conſidera
uit hominum facilitatem ad diſſentiendum:ut.l.item ſi plu
res.§.principaliter.ff.de arbi.Caſus ergo in quo uoluntarie
compromittunt uenit ex mente & ratione quæ colligitur
ex proemijs ſicut dixi licet uerba de coniunctis ſponte cō
promittentibus poſt litem motam nihil exprimant tn̄ ue-
nit ex mente quæ magis debet conſiderari quam uerba.ma
xime qn̄ ex uerbis ad corticem intellectis reſultat uitioſus
intellectus:ut.l.ſcire oportet.§.aliud aūt.ff.de excuſ.tut.ibi
& maxime uerba legis hunc habent intellectum tn̄ mens
legiſlatoris aliud uult.&.c.marchion.j.q.j.Quarto hoc ꝓ
bo & meo iudicio fortis ratio in qōne noſtra præcedit
legis municipalis ordinatio cōpulſiua partis remittentis
cōpromiſſum ſiue cōpromittere ſed poſtq̄ ſcit quis ſe poſ-
ſe cōpelli per iudicem ad gerendum actū non minus di-
citur coacte facere ſed ſpōte faciat ut eſt caſus no.in.l.nouiſſi
me.§. ꝙ ſi cōpulſus.ff.quod cū fal.tut.ibi quod ſi cōpulſus.
ut metu ne cōpelleret &c.& quod ibi not. dominus meus.
Bal.de ſtatuto quo cauet qđ debitor exitiorū cōpellet ſol
uere debita in comuni.nā ille qui ſoluit ſine cōpulſione di-
citur nihilominus ſoluiſſe cōpulſus poſtq̄ legis ordinatio
compulſiua ut predixi precedebat.& ſic & alibi inſpicitur
nocēdi potentia ſicut nocendi actus:ut.l.labeo.de ſta.liber.
2 &.c.piſanis.de reſt.ſpo.ſic † appellatio in potentia idē ope
rat qđ appellatio in actu ut.c.nō ſolū.de appel.li.vj.facit.c.
maiores.de baptiſ.non eſt igit̄ culpandus Michael neq; fra
tres ſi poſt litem motam non eſpectant cōpulſionē iudi.&
ſponte cōpromiſerant.imo ſunt laudandi quia fecerunt de
neceſſitate uirtutē.facit.xxij.q.vj.§.ex his omnibus.& Te-
rentius quod uos ius cogit id uoluntate meret. Vltimo ad
prædicta facit ultima prouiſio qua ex eius mente colligit̄
quod ſolum ſit de ſubſtantia prouiſionis honeſtatis &c.qđ
perſone ſint coniuncte in gradu de quo ibi quo interueniē
te uidetur laudū ſecutum firmiter ualere nec aliqua ratio-
ne poſſe reſcindi nam ſi nō diceretur poſſe reſcindi ratione
doli uel leſionis enormis multominus ſi lite mota partes
ſponte cōpromiſerūt ēt poſt publicū proceſſum uel tertiū
elegerūt & nō iudex.nā & ſi iudex elegiſſet uideret electus
a partibus:ut.C.de euic.l.ſi ob causā.In p̄dictis patet clara
reſponſio ad rationes quæ alleg.s̄.in ɔ̄rium. accedit predi-
ctū iuramentum quod facit ualere diſpoſitionē alias inua-
lidam de iure ciuili:ut.c.cū contigat.de iureiu. Et bene ad-
uertendum quod talis iuramenti ualiditas non mutat neq;
uariat legē ſed ex lege ſiue conſtitutione iuramento firma
ta oritur actio.ut no.in aut.ſacramēta.C.ſi aduerſ.uend.Illud
igitur conpromiſſum ad cuius corroborationē accedit di-
ctum iuramentū eſt ualidū & coroboratur iuramēto & eſt
ſubtilis ratio licet uerbis non plene explicita iuxta mentē
meā. Ex quibus omnibus concludo ſuper primo dubio qđ
poſt cōpromiſſum & laudum inde ſecuta a iure regulentur
& executionē mereant iuxta tenores dictarū prouiſionum
non obſtantibus rationibus ſupradictis in ɔ̄rium quæ fun-
dantur ſuper cortice uerborū cū offenſione mentis & inten-
tione ſtatuētiū.ut plene ſuperius eſt ꝓbatum. Venio ad ſcm
tertiū & quartū dubia quæ connexa ſunt & uidetur ꝙ agna
tio parentele ſibi noceat.& ut eſt dictū iuramentū repellet
eū a probatione ɔ̄rij & ēt probando ɔ̄rium non debeat au-
diri de primo uidetur caſus in .c .per tua. de proba.licet.n.
confeſſionibus uel pactionibus conſanguinitas cōſtitui nō
poſſit ſicut ēt nec tolli:ut.ff.de pac.l.ius agnationis.tn̄ con
feſſio in talibus bene parit præiudicium : ut. l. j.§.iul.ff.de
3 li.agno.eſt.n.regula quod † ɔfeſſio nō diſponit ſed diſpoſi-
tionem probat:ut.l.publica.ff.depoſi.& per ſniam non pōt
conſtitui parentela.& tn̄ lata ſuper filiatione facit ius.d.l.j.
§.ſi.& quod confeſſio noceat tenet Cy.in caſu nr̄o in.l.nō
epiſtolis.C.de proba.facit pro hoc optime.l.optimā. C. de
ɔ̄trahē.ſtip.& no.de hoc Io.An.poſt Inno.in.c.cum in iure.de
offi.deleg.ubi tenet qđ i iudicio & extra ſtat̄ uerbis narrati
uis inſtrumēti uel ſnīe ſi pars fuit p̄ſens & nō ɔ̄dixit multo
magis ergo in caſu nr̄o i quo expreſſe confeſſus fuit ita eſ-
ſe. Quo ad ſcm quod iuramentū repellat eum a probatione
ɔ̄rij.& quo ad tertium quod non poſſit peti relaxatio pro-
pter ꝓbationē ɔ̄rij quia ultra admitti petit ꝓꝑ leſionē quā
pretendit ex laudo ſecuto.incolorate.n.hoc eſt & ſine cau-
ſa non debet admitti ſicut nec minor ad petendū reſtōnē:
ut.l.nā poſtea.§.ſi minor.ff.de mi.Sed poſtq̄ ex certa ſcien
tiā ſic iurauit non ui non dolo non debet uenire contra
proprium iuramentum.nam poſtquā non uergit ad diſ-
pendium ſalutis eterne præciſe eſt ſeruandum licet per ob
ſeruantiam patiat̄ damnum:vt. c. cum contingat. de iure-
iu.&.c.quāmuis de pac.lib. vj.&c. licet.de iureiu. eod. lib.
Et ut puto in compromittendo nullā poteſt pretendere le
ſionē.nam inter cōſanguineos ſtatutū ſiue prouiſiones de
quibus.s̄.actū compromittendi reputant honeſtū ſimiliter
eſt lex.in.ſi.C.de pa.poſ.l. congruentius.ſimiliter ꝓꝑ lau-
dū ɔ̄ cū non pōt ex eius p̄ambulo.ſ.cōpromiſſo p̄tendere
leſionē.nā ꝓpter dubiū litis euentū ita potuiſſet uenire lau
dū in fauorē eius ſicut in p̄iudiciū.hic aūt dubiū ſolū ſuffi-
cit ad denegādū reſciſſionē diſpoſitionis ſubſecute p̄textu
leſionis arg.optimū.C.de ioff.teſt.l.ſi pater puel. &.l.ſi a le
ge.de uſu.&.l.ſi de fideicō.de tranſa.ſi.n. laudū latū foret ꝓ
eo non diceret.ſ.ſe non eſſe ɔſanguineū.non debet ergo ad
mitti ad ꝓbandū illud cuius ɔ̄rium non fuiſſet poſtularur*
4 &.l.pe.C.de ſo.† Preterea aduertendū ꝙ ſola ꝓbatio ɔ̄rij
nō ur̄ ſufficere ad probationē erroris.primo quia in inſtru
mento dicitur ex certa ſcia illud dixit ſecundo quia eſt cō
ſanguineus & domeſticus Michael ex quo preſumit̄ noti-
tia & ſcia ꝓꝑ parentelā:ut.c.licet ex quadā.de teſt. &. l.de
tutela.C.de in integ.reſt.mi.Itē ſcire uel neſcire pendet ex
ſolo aio ſicut bona fides & mala.unde non pōt probari per
teſtes ſed per iuramētū tm̄ cū hoc ɔſiſtat in cōſciētia ipſius
ſolus deus eſt ſcrutator cordiū:ut. c. per tuas. de ſimo. et.j.
bn̄ facit quod not.in.c.p̄ntiū. de teſti.§.alie aūt iſti.de actio
probatio ergo ɔ̄rij ſuper hoc ꝙ neſciunt ɔ̄ primum iuramē
tum quod ſciuerit non eſt admittēda:ut no. in ſi. in.d.c.mu
lieres.Itē ꝓbatio ɔ̄rij non infert errorem.pōt.n.probare ɔ̄-
riū & nihilominus hoc ſciuiſſe & ſalſo ɔ̄rium ſuggeſſiſſe.ſ.
ſe in quarto gradu eſſe.& cum dictū ſit ſuperius quod præ-
ſumit̄ ſcientia parentelę ſi uult probare ɔ̄rium eius quod cū
iuramento prius affirmauit,arguit ſe periurum cum præſu
matur ſciuiſſe.ergo non debet audiri ɔ̄ iuramentum teme-
re ueniēdo.facit.c.quia uerisimiliter nō eſt de p̄ſum.Ex om
nibus ɔcludo quod dicta aſſertio ſibi noceat & quod admi
ti non debeat ad ꝓducendum ɔ̄rium nec peti poſſit relaxa
tio iuramenti per ꝓbationē ɔ̄rij quia talis probatio nō in-
cludit errorē detegit ēt periurum ꝓpter confeſſionē iuratā
ɔ̄riam quæ præceſſit.Super quīnto & ultimo non expedit
reſpondere quia prædicta ſufficiunt.d.Pe. de Anch.

CONSIL. CLX.

1 *Statutum quod uicinus rem alienare non poſſit alio uicino irrequiſito de quo uicino intelligi debeat.*
2 *Principale non regulatur ſecundum naturam acceſſorij ſed econuerſo.*
3 *Connexa quæ non poſſunt diuidi pro una debent haberi.*
4 *Cœmiterium pollutum cenſetur eccleſia polluta.*
5 *Lex ſuum beneficium non impartitur ei qui contra eā facere inuenitur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen
5 †Præſupponitur in themate quod dom⁹ uēdi
ta in prio inſtrumento non eſt iuxta rechum
muro cōmuni mediante ſed androne quod
incipit a parte iteriori & introitu domus & progredit uſ-
que in finem & egreſſum & introitum poſteriorem dictæ
domus & a capite ſiue principio uſq; in finem incluſiue eſt
iuxta dictum rechum muro communi mediante. Ex his po
teſt probabiliter dubitari ſi iſta fuiſſet tota una uenditio an
beneficio ſtatuti rechus poſſit & requiri debuerit & præ-
ferri extraneis emere uolentibus ut in eo diſponitur. & ui-
detur quod non duplici ratione. Prima quia ſtatutum ꝙ lo
quitur de muro communi uidetur intelligendum cum eſt
communi

cõmunis cum re principali uendita ut eſt domus ſecus ſi
cum acceſſorijs dictæ rei habeat murum cõmunem ut cum
androne ſiue itinere per id quod itur ad domum. l.n.caue-
2 tur quod licet † acceſſorium reguletur ſm naturã ſui prin-
cipalis non tñ ęconuerſo principale ſequitur naturã acceſ-
ſorij:ut.l.ex pupillari.ff.de uul.& pu.ff.de re.iu. cum princi
pali.&.c.ſuper gratia.de reſcrip.li.vj.& de cõſecra. ecc.uel
alta.eo.lib.c.j.cum ergo murus cõis non ſit cum re princi-
pali ſed cum eius acceſſorio non uidetur habere locum ſta-
tutum maxime cum ſit odioſum & per pñs reſtringendum
ut in.c.odia.de re.iur.lib.vj pinncta.l.pe.C.de ꝯhen. empe.
Secũda ratio eſt qa domus cuius pretextu uẽdicat ſibi illud
ius non eſt ſua niſi pro tertia parte pro indiuiſa ſed ſtatutum
tanquam odioſum ut nunc debet intelligi & reſtringi ad il
lum qui habet rem aliquam immobilem iuxta aliquam per
ſonam muro cõi mediante inſolidum non pro parte ut ſic
iſto caſu ſicut multis alijs cõis pro indiuiſo non poſsit dici
ſua ut.c.cũ illis.in fi.de prębẽ.lib.vj.quod bene facit. ibi.n.
ſicut hic tractat de onere & odio:& ideo res cõmunis cum
alio non eſt ſua ut ibi patet.ex iſtis prima facie, uideretur di-
cendum quod diſpoſitio ſtatutaria iſto caſu non uendicet ſi
bi locum:nec illa uerba aliquam rem immobilem, iuxta ali
quam perſonam muro cõi mediante &c. poſsint adaptari
ad cauſam de qua quæritur. In contrarium plura urgẽt quę
eliciuntur ex narratis in themate.ut.n.dixi ſupra in princi-
pio per domũ Androne eſt introitus dictæ domus uenditæ
in primo inſtrumento & protenditur uſque ad exitum in-
cluſiue & hoc eſt iuxta rechum muro communi mediante.
Item dicitur in themate quod oſtia dictæ domus ſunt ſuper
dicta domo Androne & in parte cõtenta in ſecundo inſtru-
mento nec ad domum cõtentam in primo inſtrumẽto eſt
aliquod oſtium per quod poſſet intrari in dictam partẽ ita
quod ad domum Androne eſt introitus & exitus totius do
3 mus ex iſtis quæ ſunt facti reſultat iuris diſpoſitio † quod
connexa quę per partes non poſſunt commode diuidi pro
uno debent haberi.hinc eſt quod continentia edificia unũ
cenſentur cum eo cui coherent.ff.de uer.ſig.l.ij.&.l. edifi-
4 cia.&.c.ſi ciuitas de ſen.excom.lib.vj. & † polluta eccleſia
cemiterium contiguum eſt pollutum de conſe.ecc.uel alta
c.j. & fugiens ad porticum eccleſiæ gaudet immunitate.
xvij.q.iiij.ſi quis contumax.& hæc omnia operatur conne-
xitas.nam & alibi eadem contiguatio coniungit, diuerſa &
facit unum cenſeri:ut.l.quod conclaue.de damno infe.nec
debet aditus & illa portio ſuper qua oſtiũ ſuſtentatur dici
acceſſoria ſed potiſsima pars domus ſine quibus redderet
inutilis ut.l.j.§.j.ff.de uſufru.ubi de iſto aditu ꝓtiguo & con
nexu cum principali diſpoſito domus igitur & ad ipſam
aditus tanquam indiuidua cenſetur quia ipſorum effectus
in partes diuidi non põt:ut.l.in executione.§.ij.ff.de uer.
ob.& in talibus indiuiduis diſpoſitio quæ concernit partẽ
trahitur ad totum:ut.l.una eſt uia.ff.de ſer.ruſti. præ.& de
furtis.l.uulgaris &.c.trãslato.de ꝯſti.nec debet una eadẽq;
res diuerſo iure iudicari:ut.l.eum qui ædes.de uſuca.Præte
rea ponderanda ſunt uerba ſtatuti dum dicunt rem aliquã
muro communi mediante &c.non enim uidetur requirere
quod murus ſit communis circunquaque ſed ſufficit quod
res quæ uenditur ſit iuxta murum communem. & hæc de-
notat hæc dictio aliqua quæ in qualibet minima parte ueri-
ficatur.ut nor.in cle.quãmuis.de foro competent. ſuper uer
bo parte aliqua & dico iõ ex parte rechi ut ſufficiat ad ꝯſe-
quendũ beneficiũ ſtatuti ut iuxta alium murum muro com-
muni mediante hanc rem inſolidum uel pro parte etiã in
diuerſa habeat ſatis enim res alicuius dici poteſt cuius nõ
poteſt ulla pars dici alterius eſſe : ut. l. ratione dicimus. de
uer.ſig.& regula eſt qđ id quod cõe eſt meum eſt : ut no.ſin.
l.ſerui electio.§.j.de le.j.non ob.c.cum in illis.in fi.de præ-
ben.li.vj.ubi in odioſis res communis non poteſt propria
dici quia illud uerum ex parte eius cuius reſpectu eius diſ
poſitio affert commodum & fauorem diſpoſitio debet di-
ci fauorabilis & debet extendi ar.optimum ad hoc. ff.de in
ius uo.l.j. in gloſ. ſed cur patrono. Ex iſtis ergo infero qđ
ſi iſta fuiſſet tota una uenditio domus domuncule & Adro
na dicto Recho competeret beneficium ſtatuti tãquam ha-
benti rem iuxta alium murum, muro communi mediante
rationibus ſupradictis ſed quia primo uendidit domini.Se
cundo poſt dies domunculam & Androne : uerum ſtatutũ
uendicat ſibi locum in eo & uidetur quod non ſi commu-
nis eſt domus cum eo tamen communis eſt etiam cum em-
ptore domus de qua in primo inſtrumento.unde per ſtatu-
tum non uidetur prohibita uenditio alteri ex pluribus ha-
bentibus murum communem iuxta rem uendita. ar.C.de
ſa.ſan.ecc.aut.ſibi inuicẽ.& de le.j.l.filiuſfa.§.ſi pater.uerſi.
uerum enim.Contrarium ſentio in quæſtione iſta moueor
primo propter præſumptam fraudem uenditoris quam eli
cio ex narratis in facto.ſtatutum namque prohibet acqui
ſitionem rei non requiſito conſorte uel eo qui habet iuxta
rechum muro communi mediante & alijs obſeruatis in di
cto ſtatuto. Sed iſte uenditor uendendo primo domum iã-
quam non iuxta rechum muro communi mediante deinde
primo dies domunculam & andronam iuxta rechum muro
communi mediante uidetur ſic egiſſe in fraudem ſtatuti
quæ præſumitur ex duobus. Primo ex temporis breuitate
inter unam uenditionem & aliam. Secundo diuidendo
quodammodo indiuiduum & ſcindendo per partes. de pri
mo quod in proibitiuis ex temporis breuitate præſumatur
fraus eſt tex.in.c. officij de elect.cum concor. ibi no.& qđ
no.Bar.in.l.poſt contractum.ff.de dona.& quod no.in.l.ui
ter.§.in bonis.de priui.&c.de ſecundo etiam patet quod
cut dotalis alienatio ſemel facta eſſet contra ſtatutum, ita
ſimpliciter ſi fiat per partes:ut.l.oẽs. §. lucius .ff.de his quæ
in frau.cre.coniuncta. l. nomen debitoris. & quod ibi per
Barto. de le. iij. uidetur ergo quod iſta uendititio ſic facta
per partes ſit facta in fraudem legis & per conſequens qđ
ſeruatis uerbis legis niſus eſt facere contra mentem ideo in
cidit in pęnam:ut in.c.certum de re.iu.li.vj.& no.in.c. quã
to.de priui.& quod no.do.Bal.in.l.dubium.C.de leg.facit.
c.apoſtolice.de do.Secundo patet præſuppoſitis his pro ue
ris prout uera ſunt in iure ſi dictus emptor emit contra for-
mam ſtatuti.quia nullus de conſortibus requiſitus fuit cõ-
ſtat quod ſi non competat beneficium ſtatuti in concurſu
cum recho tanquam & ipſe habeat rem iuxta andro-
5 communi mediante.certum enim eſt quod lex † ei non ſ
uenit qui contra eam facit:ut.ff.de mi.l.auxilium. in fine.
optime.l.qui bona.§.ſi quis iuxta.ff.de dam.infec.ſtatutum
ergo quod facit illum conſortem qui habet murum co-
munem cum alio debet intelligi de conſorte legitimo n
de eo de quo conſtat offendiſſe ſtatutum ar. l. non parit. §
non quæuis.ff.de bo.po.contrata. regula enim quod odio
ſi ſemper excluduntur a beneficijs legum & ſtatutorum ut.
c.alma.de ſen.excõ.li.vj.&.l.luicus.§ lucius titius dama d
le.ij.in.fi.ff.de condi.ob tur.cau.Ex quibus concludendum
eſt ꝙ dictus rechus admitti debeat iuxta formam ſtatuti ab
emptione dictæ domus & domuncule & androne infra tẽ
pus ſtatuti & quod dictus emptor inciderit in pęnam dicti
ſtatuti rationibus ſupradictis.d.Pe.de anc.

CONSIL. CLXI.

1 *Teſtamenta mortuorum inualida an reconualeſcant papa libellos ad bo*
na publicata honorem & famam reſtituente & no.6.
2 *Gratia apoſtolica ad poſtulationem conceſſa strictam recipit interpreta*
tionem.
3 *Priuilegium ſecundum an tollat primum.*
4 *Gratia & reſcripta ad lites & beneficia uitiantur per ſuppreſſionem*
ueritatis & ſuggeſtionem falſitatis.
5 *Iniurie non debent oriri unde iura naſcuntur.*
7 *Reſtĩo que per principẽ uiuis conceditur ad eorũ teſtamẽta extẽditur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; Matris uir-
ginis glorioſe mariæ & beati Antonij amen.
1 † Viſo diligenter tenore generalis reſtitutio-
nis in integrum ad poſtulationem conceſſe
per dominum noſtrum Bonifacium papã ix.
hominibus & perſonis ciuitatum & caſtrorũ de quibus ſit
mentio in puncto tranſmiſſo uiſa etiam facti narratione
maxime

maxime circa caſtrū tumbę & hoīes dicti caſtri de quo &
iquos.d.Galeotus iuriſdi.omnimodā exercebat & ad ipm
ptinet & pertinebat tpe dictę rebellionis & poſt licet ab
alio occupato tpe dictæ reſtitutionis imploratæ uidēdū eſt
primo de uiribus dictę reſtitutionis quo ad eos qui ex rebe
lione eiuſdē caſtri ꝯ.d.Galeotū eſſent per eius officiales ſpe
cialiter cōdēnati in perſona & in publicatione bonorū an
tales ſi uiuebāt tpe reſtitutionis icludat dicta reſtitutio ad
bonā famā honoris & alia ut patet.ſecundo ſi uiuentes tūc
tpis includere dicta reſtitutio an includat mortuos quo ad
hoc ut eorum teſtamenta reconualeſcant ſi dicamus ipſa te
ſtamenta irrita pp condemnationes pdictas latas ſuper of-
ficiales do.Galeoti.Et ſi dicta reſtitutio nō extendat an ex-
tendat ſe ad bona ſita extra territoriū dicti caſtri ſi tales de
dicto caſtro ut erat iſte Franciſcus alibi poſsidebant bona
quę tñ reperiant ſimiliter cōdemnati ab alijs officialibus di
cti do.Galeoti pro dicta rebellione & alijs exceſsibus ppe
tratis in dictis territorijs in quibus do.Galeotus p ſacra ro
mana eccleſia iuriſdictionē nimodam exercebat & multas
condemnationes ſue camere & non camere romane ec-
cleſiæ applicabat nō habebat tñ in eis ius ita plenū ſicut in
caſtro tūbę:ſed per ꝯceſsiones apoſtolicas limitatū & mo
3 dificatū.† Pro clariori aūt intelligentia prædictorū dubio
rū præmitto quod quælibet gratia apoſtolica ad poſtulatio
nem conceſſa eſt ſtricte interpretanda magis quā ſi fieret p
prio motu principis:ut.l.iij.in princi.ff.quod quiſq.iur.&.
c.ſi motu proprio.de preben.li.vj.Itē licet qñ princeps uel
papa remmittit uel ꝯcedit ius ꝑpriū fiat latiſsima interpræ
tatio:ut.c.cum dilectus.de dona.&.l.beneficiū.ff.de conſti.
prin.tñ inquantū tangit conceſſa principis ius tertij ſit certa
impetratio ut no.in.d.c.cū dilectus.quinimo in dubio ad
ius tertij talis conceſsio non extendit:ut.l.j.§.ſi quis a prin-
cipe.&.§.merito.ff.ne quid in loco publico.&.c.ex tuarum
de aut.& uſu pal.& c.quamuis.de reſcrip.lib.vj.His pmiſ-
ſis uſ quo ad uiuentes ꝯdemnatos tpe dictę reſtōnis di
cta reſtō debeat porrigi & extendi ſolū ad bona fiſco roma
ne eccłie applicata ſiue ꝯfiſcata nō aūt pdicta acqſita ſpāli
fiſco.i.dño Galeoto pp delicta a dicto Frā.eius ſubdito &
in ſpāli territorio ppetrata & cōmiſſa & licet ex his eiſdē
delictis fuerit offenſa maieſtas papæ & per dictā reſtōnē re
miſerit eius iniuriā quo ad bona & alia non tñ uideſ remiſiſ
ſe offenſam & pęnā do.Galeoto applicandā ēt ex eodē de-
licto nedū alio & diuerſo:ut.l.uenia.C.de in ius uo.&.tex.
ille hic expſſe pbat ꝙ pena alia debita ex delicto.tertij prī
ceps nō remittit.Bar.& poſt eū Bal.illū tex.& gl.ad nrām
qōnē inducunt p deciſione ut.ſ.cōpoſitiones iſtę quas ec-
cleſia romana ſeu eius officiales faciunt non extendant ſe
ad ius tertij qui propter offenſam ſibi illatā debet cōcurrere
prędicta remiſsione alias non uideſ abſolutus.ad hoc opti
me.c.cum deſideres.in.ſi.&.c.cum illorū.uerſi.ſi uero clau
ſtralis.extra de ſen.excō.Ex quibus plus inferſ in qōne no
ſtra.ſ.ꝙ non ſolū quo ad bona tertio ex delicto quæſita di-
cta reſtitutio nō ſe extendat ſed ēt quo ad ſtatū perſonæ ſa
nam & actus legitimos non intelligiſ Franciſcus abſolutus
ex eo quod do.Galeotus ex illis offenſis iniuriā paſſus de-
buit in dicta abſolutione concernente ſtatū perſonæ dicti
Franciſci concurrere uel de eo fieri mentio in eadē alias di
cta reſtitutio generaliter conceſſa per papā non uideſ extē
di ad eum ſed ad illos tātum a quibus leſa fuit maieſtas pa
pe non ſua & alterius ut in caſu nro.& eſt caſus de hoc in ſi.
in.c.cū in illis.ad ſi.de pben.lib.vj.Itē ut dicitur in themate
iſte fuit condēnatus a diuerſis officialibus de rebellione di
cti caſtri tūbę & alijs robarijs & condēnationibus & tñ am
bo iſti officiales erant poſiti per do.Galeotū cui papa com
miſerat omnē iuriſdictionē in pdictis locis ēt emolumen-
ta ꝓuenientia exinde.Ex hoc ergo capite dicta interpreta-
tio reſtitutio in integrū pōt dici ſurreptitia poſtquā in prę
iudiciū do.Galeoti fuit conceſſa de ipſo non habita men-
8 tione:ut.c.quis.de reſcrip.li.vj.eſt.n.regula gñalis qđ † ſe-
cunda gratia ſiue priuilegiū nō tollit primū niſi de ipſo fa-
cta fuerit mentio ſpecialis:ut.c.ueniens.de pſcrip.cū ſi.Cō-
uincit ex alio dicta ſurreptio nā in ſupplicatione dictę re-
ſtōnis petite dicitur ꝙ prædictę ciuitates caſtra & loca de
quibus in ea cum eorū diſtrictibus & territorijs cum omnī
iuriſdictione alta et baſſa et pleno dominio utili & directo
& quo ad cuſtodiā ſpectant ad romanā eccle.dñm noſtrum
papam &c.Sed cum caſtrū tūbe inter cetera noiatum ſpe-
ctaret ad do.Galeotū & ēt oia alia quo ad cuſtodiā & iuriſ
dictionis exercitiū ut prædixi:dicta ſupplicatio in qua ſup-
præſſa eſt ueritas.i.ius præfati magnifici dñi & ſuggeſta fal
ſitas eſt nulla ipſo iure ex eo & maxie quod tpe dictę ſup-
plicationis & reſtōnis indulte quaſi poſſeſsioni dicti caſtri
tūbe idē do.Galeot.erat indebite ſpoliatus & iniuſte dicti
impetrātes ab eius obediētia ſe ſubtraxerant & ſimilr alia
loca q̄ plura de quibus in dicta ſupplicatione. Reſtō ergo
pape ad ſupplicatione relata uidetur uoluiſſe eū reſtituere
tm̄ eius ſubditos ſibi immediate ſubiectos & offenſam &
iniurias ſibi remiſiſſe ut a terris & ſubditis immediate ſu-
biectis.nō aūt cogitaſſe de iure alij in prædictis locis ꝯceſſo
4 in iure aūt certum eſt quod † ſupppræſsio ueritatis & ſugge
ſtio falſitatis uitiant nedū grās ſed reſcripta ad lites & be-
neficia:ut.c.ſuper lrīs.de reſcrip.&.d.c.ueniēs.l.quoties.l.re
ſcripta.C.de preci.impe.offe.&.l.præſcriptione mendacio
rū.C.ſi ꝯ ius uel uti.pup.canonizata.xxv.q.ij.& ea.cauſa &
.q.c.dicēti.nec eſt uerisimile quod papa talē reſtōnē indul
ſiſſet ſi papę expręſsiſſent ſe rebellaſſe do.Galeoto & ſe ab
eius obedientia ſubtraxiſſe eſſet.n.hoc ꝯ iura & iniuriā di-
5 cti do.& ꝯ priuilegia quæ habebat in prædictis locis. † in-
iurię aūt oriri nō debent unde iura naſcuntur:ut.l.memine
rint.C.unde ui.&.c.allegato.de accu.& penæ ꝯſuete appli-
cari do.Galeoto in prædictis locis ex priuilegio apoſtoli-
co ſe.antiqua ꝯſuetudine nō debent ſibi per nouā indulgen
tiā auferri quia poſteriora priuilegia prioribus derogare nō
poſſunt.& in hoc.ſ.iuri auferendi adimit papa humana ſi-
bi.ipſi.25.q.ij.c.poſt ea.& in.§.ſi ergo.& poſito quod poſsit
non uideſ uelle niſi de hoc faciat expreſſam mentionē:ut.
d.c.ueniens.de præſcrip.&.c.ij.de deci.lib vj.Prædicta ma
xime uera ſunt in dicto Frāciſco qui diciſ fuiſſe autor dictę
rebellionis dicti caſtri.uidetur.o.de ipſis autoritatibus ha-
benda mentio ſpecialis ex eo quod magis quā alij delique
runt:ut.l.quoniā multa.C.ad.l.iul.de ui publi.unde non uſ
deoſ ſub generalitate reſtitutionis icludi:ut.c.alma.de ſē.
excō.li.vj.& alle.§.addicimus.hinc eſt quod alia & maiori
pęna eos afficiunt quam multitudinem:ut.c.latore.de cle.
excom.mi.cum ibi no.ſunt igitur ſpeciali nota exprimendi
alias ſub multitudine non uidentur includi.argu.l.itē apud
lab.§.hoc edictum.ff.de ioiu.Ex prædictis inferſ & conclu
diſ quo ad primū dubium quod dicta reſtitutio non cōple-
ctitur eos nec eorū bona in quibus reperirētur condēnati
ſpecialiter per officiales dñi Galeoti in perſona & publica
tione bonorum & maxime non extendiſ ad dictum Franci
ſcū rebellionē & tot ſcelerū autorē rationibus ſupradictis.
Ex quibus ēt concludiſ quo ad bona olim ſita in caſtro tum
be & alibi in diſtrictu & territorio do.Galeoti & eius fiſco
ſiue camere publice applicata quod non ueniunt in dicta
6 reſtitutione gñali.† Venio ad ēm in quo quæritur an dicta
generalis reſtitutio in quantum loquitur quod extendatur
ad mortuos faciat reconualeſcere teſtamentum dicti Fran
ci.irritum per eius maximam capitis diminutionem.ut.l.eg
ſi quis filio.§.irritum.ff.de iniuſt.ru.& irri.teſta.prima fa-
cie uideretur quod ſi papa mortuos reſtituit quo ad hono-
res ſtatum famam & bona in caſibus in quibus eſſet eis uti
lis uel neceſſaria reſti.hęc aūt uerba reſtōnis cum non poſ-
ſint ad mortuos adaptari niſi reſpectu temporis quo uiue-
bant cum mors omnia iſta diſſoluat.ut in aut.de nup.§.dei
ceps.ſi uideſ iſte reſtitutus in uita quo ad prędicta per ꝯns
7 teſtm̄ eius irritum factum uideſ conualidatum.† reſtitutio
namq; uiuis per principem conceſſa extendiſ ad eorū teſta-
menta:ut.l.ſi quis filio.§.quæſitū.ff.de iniuſto teſta.ergo &
ſilr conceſſa in mortuis quibus ēt plus fauendū uideſ:ut.l.j
C.de ſac.ſan.ecc.Sed in ꝯrium facit defectus extremia quo
cū.n.non ſuperſit perſona ex cuius bona uoluntate quę re-
quiriſ ad conualeſcientiā teſtamēti ſemel rupti:ut.l.qui ex
liberis.§.teſtamenti.ff.de ſecun.ta.poſsit ꝯfirmari non iure

principis reſt͡ö ad teſtm̄ extendi non debet.deficit.n.nolun
tas quę cum in facto conſiſtat & deſit perſona non pōt per.
l.animam ſuppleri:quia nec lex mortua hoc facit : ut plene
per Bar.in.l.ſi is qui pro emp.ff.de uſuc.Nō ob.§.quatenus
qui loquitur in reſtōne conceſſa uiuenti unde uerbū reſti
tutio quo ad ipſum latiſsime ſumit:ut in.l.fi. C. de ſen. paſ.
ad hoc adduco glo.no.in.cle.i.de ſepul.cautio.n.ſuperue-
niens in uita uſurarij manifeſti facit reconualeſcere teſta-
mentum eius:ut not.in.c.q̄q̄. de uſur.lib.vj. p̄ſtita. aūt poſt
mortē eius non operat̄ tale reconualeſcientiā : ut ſentit.d.
gloſ.quæ incipit quod ſint manifeſti &c. ad hoc facit in rō
ne ſui.l.quoties.in fin.& in uer.& ideo.ff.de noua.dicta er-
go reſtitutio quo ad mortuos debet intelligi quo ad illa q̄
non exigerent uoluntatē.& ideo ad confirmationē teſtame
ti ſemel rupti ut dixi dicta reſtitutio non extenderetur
cum mortui non habeant plus uelle uel nolle. remanebunt
igitur mortuorum bona heredibus abinteſtato quantum
ad illos qui includerentur in dicta reſtitutione:ſed probatū
eſt efficaciter ſuperius quod iſta reſtō non includit iſtū Frā
ciſ.ſpecialiter ꝯdemnatū per officiales illius magnifici dñi
de crimine tā magno.remanet igitur teſtm̄ eius irritū ſicut
ante dictā reſtitutionē conceſſam.Ex iſtis patet ſo.tertij du
bij.nam ſi eū reſtitutio non coplectitur ut plene eſt.s̄.proba
tum non eſt quærendū ad quæ bona dicta reſtō extendatur.
nā ad nulla extendit & per ꝯñs remanent confiſcata.Cōclu
dēdo igit̄ apparet quod ex eius teſtamento dicta dña olim
uxor dicti Franciſci non pōt petere dictam dotē ſibi relictā
cum eius teſtm̄ ſit irritum:ut predictū eſt. Itē dicit in libel-
lo quod uacacinus frater dicti Frāciſci poſsidet dicta bona
ſine titulo cum poſſet poſsidere ex teſtamento uel abinteſta
to & hæc falſa eſſe patet ex predictis.nā non poſſet poſside
re ut patet ex teſtamento & patet abinteſta.cum ſint delata
in fiſcum per ſñiam & tenētes locum fiſci in illis territorijs
ſibi dicta bona ſpecialiter conceſſerunt. caret igitur ueri-
tate & iure petitio dicte dominæ & ab ea proculdubio ua-
cacinus abſoluendus uidetur rationibus ſupradictis.

CONSIL. CLXII.

1 *Eccleſia longo tempore ſe tanquàm non curata gerens an dicatur cura*
ta uel non.
2 *Status alicuius talis eſſe præſumitur qualis nūc et de preterito reperitur*
3 *Preſentatio patroni putatiui firma cenſetur ſi bona fides in eo reperi-*
atur.
4 *Status quanto tempore firmetur.*

IN QVESTIONE eccleſiæ de commit-
tenda eccleſia cuius ſtatus uertitur in dubiū.
1 † utrum ſit curata uel non & quod non de-
beat reputari poſtq̄ ſolum de tempore inter
illos quibus eſt collata contēdere nō de ip-
ſis curæ proprietate ꝓbatur rationibus infra ſcriptis, & pri
ma q̄ a.xl. annis citra collatā fuit tanq̄ non curata ſic poſt
2 ea continue ſit poſſeſſa † talis ergo eius ſtatus præſumitur
qualis quibus nunc & in p̄teritum reperit̄:ut.c.ſi iudex lai-
cus.de ſen.ca.li.vj.&.l.moueor.C.de ſer. expor.& loquunt̄
dicta iura de ſtatu perſonarū:idem de ſtatu rerū ut ex præ-
ſenti poſſeſsione iudicet̄ ut plene per Bar.in.l.ſi prius.ff.de
no.ope.nun.per Dy.in regula ſemel malus.de re.iur. lib. vj
licet ergo in p̄teritum poſſet probari fuiſſe curatā poſtq̄ tñ
quaſi poſſeſsio probat eam non curatā ſatis eſt quo ad illū
cui fuit tanq̄ non curata collata quaſi plus nitanē in talibus
3 ex poſſeſsione quā de proprietate ut dicimus † in patronis
putatiuis quorū p̄ſētatio eſt firma & ualida ſi bona fide poſ-
ſideant:licet proprietas dicti iuris ad aliū appareat pertine
re:ut.c.conſultationibus.de iure pa.& quod no.Io.an. poſt
Inno.in.c.cum eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.& proprie. Se
cundo pro hoc uidetur caſus in ſi.in.d.c. cum eccleſia ſutri
na.a ꝯtrario ſenſu.ibi enim innuitur quod ſi clerici eccleſiarū
peruenissent ad legitimā præſcriptionem obtinuiſſent ꝯ ca
nonicos in illa eorum electione : ſed ideo non obtinuerunt
quia intentauerunt poſſeſsionem & de petitorio apparuit
ꝯ eos.nā ſi ſolum poſſeſsionem intētaſſent ēt obtinuiſſent
ut ibi no.ſed in quæſtione noſtra apparet legitimo tempo-
re ad præſcriptionem canonicam fuiſſe dictam eccleſiam
poſſeſſam tanq̄ non curatā ergo ex hoc capite debet ille
cui & talis collata extitit obtinere cum ut dicit in electioni
bus & collationibus plus poſſeſsio quām proprietas conſi
deretur.litigare.n.de proprietate ſtatus eccleſię non uidet̄
principaliter pertinere ad illū qui litigat de titulo beneficij
ſed ad ep̄m & ad rectorē iam inſtitutū & intitulatū.præſer
tim cum curā animarū alius poſsideat in q̄ōe.noſtra.ſ.re-
ctor eccleſiæ ſancti domini ſuper quo eſt ēt diligenter ad-
uertēdū quod licet quo ad præſcriptionē legitimā tuere in
aliena parochia requiratur tempus cuius ꝯrij memoria nō
exiſtit:ut.c.j.de præſcri.li.vj.tñ quantū ad tertium uel duos
extraneos pro quibus non facit ius cōe in hoc caſu uni ꝯ al
terum ſufficit præſcriptio canonica.xl.annorum.ut no. ſub-
tiliter in.d.c.j.ad ſi.gloſſ.magne.&.c.ad decimas. de reſti.
ſpo.li.vj.in gloſ.& ita eſt i caſu noſtro ubi pricipaliter duo
extranei litigant ad eorum commodum utrum dicta eccle
ſia ſit curata uel non nec in iudicio proprietatis dictæ cu-
ræ hoc iudiciū prodeſſet uel non nocet eccleſijs ante di-
ctis cū ſit ſummariū illud ordinariū.ut no.in.c.j.&.ij. de eo
qui mit.in poſ.li.vj.& cle.diſpendioſam.de iu. coniuncto.
c.ueniens.de reſti.& l.a diuo pio. §. ſi ſuper rebus.de re iu-
dic.Poſtremo pro confirmatione prædictorū induco quod
ſcripſi poſt. Lap.10.c.cum de beneficio.de præben. li. vj.in
4 quarto no. ubi ad literam ita dico. † Quarto no. quod
curſus temporis. xl. anno. tribuit ſtatum beneficio. ut in al
lo ſtatu quo fuit pacifice & cōtinue tanto t̄pe conſeruetur
circa miniſtros inſtituendos.titulus igit̄ non uidetur exigi
quod eſt uerū ſm Lap.qñ ſeculares uēdicāt ſibi talē ex ꝯſue
tudine eccleſiā ſecus ſi religioſi ſibi uēdicarent de ſolo t̄pe
ſine titulo.nam ſm eum licet ad repellendū impetrantē ſuf
ficiat adminiſtratio regularis continuata.xl.annis & ſine ti
tulo.non tñ quo ad p̄iudicandū dioceſano loci niſi cum ti-
tulo uel tāti t̄pis ſpacio cuius ꝯrij memoria nō exiſtit:ut.s̄.
de præſcri.c.j.ita ibi ſcripſi.Ad propoſitū ergo ad excluſio
nē iſtius cui collatā eſt dicta eccleſia ut curata ſufficit præ
ſens quaſi poſſeſsio non curata continuata annis.xl.& ultra
Nō ob.allegata io ꝯriū ex quibus uī ut dicitur p̄ſumendū
eam fore curatā.nā receptio primitiarū quod in dicta ec-
cleſia fuerit celebratū quod ſoluta fuerit corba ſpeltæ & ca
thedraticū & certa non inferunt neceſſario p̄ſumptionē cu
re nec de iure cōi nec ex conſuetudine.& hoc eſſet neceſſa
rio ut no.Io.And.in.c.ut nr̄m.de offi.archi.Præterea poſi-
to q̄ aliquā præſumptionē facerent ſunt tñ præſumptiones
In ꝯrium magis urgētes.ſ.quaſi poſſeſsio diuturna. ut dictū
eſt.Secundo una collatio facta tanq̄ de eccleſia non curata
& una diſpēſatio de tenēdo ipſam tanq̄ ſimplex beneficiū
non curatū præſentis dñi epiſcopi facit ut habeat̄ ꝓ non cu
rata.Tertio propter ſcientiā epiſcopi quæ preſumitur circa
ſtatum ſuarū eccleſiarū ꝓpter uiſitationē annuā non eſt ue
riſimile quod tanto tēpore permiſiſſet negligi ibi curā ani
marū ſi eā habuiſſet.ad hoc quod not.Io.An.in.c.ea parte.
de cōcel.p̄ben.in nouel.ſup uerbo recurrerent. Quarto te-
nuitas redditū ſi dictę eccleſiæ quæ nō ſufficeret ad ſubſtēta
tionē ſacerdotis.unde poſito quod ꝯſtaret:hactenus habuiſ
ſet curā animarū cum præſumendū eſt quod fuerint illi alij
unita poſtq̄ tāto tēpore ep̄i paſsi ſunt eas ab uno p̄ſbytero
poſsideri debet haberi pro nō curata alias ꝯ ep̄m eſſet cul
pa negligentię unde in dubio poſtq̄ pōt per p̄ſumptā unio
nem ſuum factū excuſari potius hoc præſumi debet quā ne
gligentia uel delictū.ar.l.merito.ff.pro ſocio. & non tantū
iſtā unionē p̄ſumere debemus ex defectu facultatis ſed etiā
ex patientia ep̄i tē lōgiſsimi temporis poſtq̄ hoc facere de
buiſſet & potuiſſet:ut in.c.expoſuiſti.depreben.quod ex ſo
la patientia longi tēporis illius cuius factū & autoritas re
quirebat̄ præſumantur oīa ſolenniter acta. eſt caſus in.l.qui
in aliena.§.ſed & non adijcerit.ff.de acqui.hæred.iſtæ ergo
ſunt præſumptiones urgentes pro alia parte unde in dubio
cum obſcura ſunt iura hincinde ferenda eſt ſñia ꝓ poſſeſſo
re & fauendum eſt ſibi ut.c.inter delictos ad ſi.de ſi. inſtru.

CON-

CONSIL. CLXIII.

1 *Conſuetudo an extendatur ad bona extra iuriſdictionem territorij in quo uiget ſita.*
2 *Diſpoſitio teſtãtoris pp uerba generalia an extẽdatur extra territorium.*
3 *Legatum quando uitietur per falſam cauſam ſibi adiectam.*
4 *Verbum generale quod ad locum refertur ſecundum ſubiectam. materiam intelligitur.*
5 *Error conſuetudinis uel ſtatuti uitiat ſicut & iuris.*

IN CHRISTI nomine amẽ. Viſis & diligenter inſpectis ſubtilibus conſilijs mihi ſine
noie tranſmiſsis in cã dñe Dionore ſuper pe
cunia montis flore.q̃ ex teſtõ uiri ſui Iacobi
nitiẽ uendicare uiſo ẽt diligenter teſtõ dicti
Iacobi duo puncta ſiue dubia per ordinẽ declaranda ſunt.
1 † Primũ eſt utrũ circũſcripto teſtõ dicti Iacobi & preſuppoſita conſuetudine pro uera iuxta narrata in teſtamento iſta
conſuetudo gallicana pariſijs introducta extẽdatur ad bo
na ſita floren. uel alibi ex͂ illud territoriũ uel ad extraneos
florentinos ibi cõmorantes. Secundum dubium eſt ſi de iu
re cõi talis cõſuetudo non extendaẽ ad perſonas extraneas
nec ad alia loca utrũ uigore uerborũ teſtamenti ipſius Iaco
bi quia uidentur latiſsime concepta extendatur ad floren.
& alibi ubicunq; ſita & ſi non uigore conſuetudinis ſaltem
uigore relicti & teſtamenti. Primũ dubiũ eſt pleoe examinatũ per Bar. in.l. cunctos populos. C.de ſum.tri.io.iij.&.
vij.q. nam quãdoq; concernit conſeruit ſiue reſpicit ſolennitatẽ teſtamenti: ut ꝯſuetudo ueneti ſm quã ſufficiunt duo
teſtes: & teſtm̃ factum ſm illã ſolennitatẽ extendit uia ſuã
ubiq;. & ita loquiẽ & tenet Gul.de cu.& Iaco.but.quos ſe
quitur ibi Bar.in.vij.q.& iſta non eſt.q.nr̃a. Qñque conſue
tudo uel ſtatutũ certi loci non reſpicit ſolennitatẽ teſtamẽ
ti ſed effectũ q ex eo reſultat: ut detractio ſalcidie & tre. &
iſta ſi nõ uiget in loco conditi teſtamenti ſed in loco bono
rũ: locus bonorũ debet attendi. & ita not. d. meus Bal. io.l.
ſi nõ ſpãli.C.de teſta. & iſte ẽt non eſt caſus nr̃. Qñque cõ
ſuetudo concernit perſonam ut eſt ꝯſuetudo anglicana ſm
quã primogenitus ſuccedit. & iſta nõ extendiẽ ad bona alibi ſita ſm Gul.de cu.& Ia.de ra.ſm Bar. põderat uerba q a
ut ſunt cõcepta in perſonã aut in rẽ ut ibi io.vij.q.ver. ſed
poſſet dubitari. Qñque cõſuetudo concernit principaliter
bona: ut q oia bona ſint cõia inter ui.& ux. ita quod uno de
ſcendente ſuperſtes ſuccedit in dimidia oium bonorũ & ita
eſt conſuetudo de qua qõ loquiẽ in partibus gallicanis ſiue
in regno Francie: & licet dñi officiales montis nullã recepe
rint ſidẽ de dicta conſuetudine: tñ ſine ullo iuris ordine ex
officio uidentẽ potuiſſe hoc facere: ut no. Inno.in.c. cũ inter
nos.de conſuetu. Ego de iſta cõſuetudine gallicana quo ad
propoſitũ reperio per Io. An.in.ti.de inſtru.edi.§.cõpẽdioſe.ubi dicit quod ſm conſuetudinẽ uxor ſuperuiuens lucraẽ
certam partẽ bonorũ mariti: & quia illa conſuetudo eſt di
recte ſuper bonis: bona quæ ſunt extra locũ ꝯſuetudinis nõ
includuntur: & quare magis teſtm̃ factũ cũ ſolennitate triũ
uel duorum teſtiũ ſm conſuetudinẽ certe regionis uel loci
extendiẽ ad bona ubicunq; ſita: & non iſta conſuetudo gallicana ibi per eum. Reperio ẽt quod Old.i q̃ſtiooibus ſuis
q.ccxlix, facit mentionẽ de iſta ꝯſuetudine ciuitatis Pariſieñ
ſis ſm quam ut ibi ipſe refert marito premoriente dimidia
pars lucri per maritum acquiſiti durante matrimonio applicatur uxori ſuperſtiti & ſubdit ibi quod talis cõſuetudo
non extendiẽ ad floren. ſed ſubditos tantũ allegat iura uulgaria. C.de ſum.tri & ſide ca.l.j.cum ſi. Ex prædictis igitur
optimis autoritatibus comprobatis apparet quod uigore
illius conſuetudinis pariſienſis non põt dña Dionora uendi
care aliqua bona ſita Floren. uel alibi extra locũ dicte con
ſue. nec ẽt extenderetur ad florẽ. qui ſunt ibi ad tempus cau
ſa mercantiarũ licet ibi ducerent uxores. ar. l. eligere. ff. de
iud.&.ff.de ꝯhen.inſti.l.ex facto.§.rerum de leg.iij.l.quæſitum.§.ultimo.& de iud.l.heres abſens.§.j.& licet in hoc ul
timo eſſet dubiũ poſtq̃ dixi poſt Io.and.hanc conſuetudinem eſſe realem ſed quia facit ad ꝓpoſitũ non firmo ſed ſo
lum primo quia hæc conſuetudo cũ ſit realis non extendiẽ
ad bona ſita florẽ. & de iure cõi ut ipſe tenet poſt Guliel.
de cu.ubi.ſ. 2 † Reſtat diſcutere de ſecundo principali dubio
utrũ ſi non prætextu conſuetudinis ſaltẽ ꝑtextu teſtamenti
dicti Iacobi uiri ſui dicta dña Dionora ad bona ſita floren.
admittatur pro dimidia: & per ꝯñs ad pecuniã quam habebat idem Iacobus ſuper monte. Et quod dicta dña admittaẽ allegaẽ. Primo uerborũ teſtamenti latiſsima conceptio
Secundo teſtamentaria ſucceſsio quę extendiẽ ad bona ubi
cunque ſita ſm oẽs in.d.l.oẽs populos. ut dixi.ſ. ſed loquun
tur cum ꝯſuetudo diſponit de ſolẽnitate teſtamenti nõ principaliter circa bona uel perſonã. ut ſ. dictũ eſt. Tertio allegaẽ teſtatoris intentio quod diſponere uoluerit erga dictã
dñam de bonis ubicunq; ſitis dum circa eũ diſponit de im
mobilibus quæ in regno Francie non habebat. Quarto ex
ordine teſtamẽti non colligiẽ neceſſario cõiectura quod di
cta dña non admittatur ad bona ẽt extra regnũ Francie ſita & ẽt legatarij per actionẽ hypothecariã & perſonalem
quantuncunque ſint de legatarijs prime partis teſtamenti
in quo de bonis mobilibus Francie aſſerit primo uelle diſponere & ordinare. Quinto reſpondetur in dictis conſilijs
ad aliqua quæ uidentur facere ꝯ dictam dñam ꝯ quam etiã
alia allegata ſubtiliter reperio & conſultum per alios ſine
nomine tranſmiſſa. In tanta igiẽ uarietate quid dicendũ. &
certe primo dirigam uerba mea ad deum cum pſalmiſta dicente de uultu tuo iudicium meum prodeat & oculi mei ui
deant equitates. Secundo ad queſtionem deſcendens pro
clariori deciſsione uerba teſtamenti ſunt diligenter ponde
randa inquantũ loquuntur de dña Dionora in quibus tria
per ordinem ꝯſidero. Primo obligationẽ ꝯctam inter eos
in matrimonio ꝯhendo. aſſerit.n.cum ea concorditer conueniſſe quod dicta dña uti poſsit cõſuetudinibus uſibus ſti
lis & iuribus dicte uille pariſienſis ſibi obſeruatis & legitime præſcriptis. & hoc facit uſq; ibi ſm quos quidẽ uſus ſti
los &c. Ibi refert ſpecificat & declarat q̃ ſit iſta ꝯſuetudo
uſus ſiue ſtilus qui in talibus obſeruaẽ pariſijs uſque ibi uo
lens igitur &c. ubi uult dicte ſue uxori dictam ſuã conſuetu
dinẽ obſeruari & circa executionẽ ẽt plenius ꝓuidere dũ
dicit quod propria aut.&c. Prima ergo pars eſt obligationis narratiua. Secundo conſuetudinis declaratiua generali
ter circa bona. Tertia predictarum obligationis & conſue.
executiua generaliter circa loca rerum mobilium & immo
bilium ubicũq; exiſtenti. Ex predictis ut mihi uideẽ princi
pale dubium quæſtionis conſiſtit utrũ effectus conſuetudinis qui ſm ius cõe non extẽditur extra territoriũ ubi uiget
per ea quæ dicta ſunt in primo dubio prætextu gñalitatis
uerborũ teſtamenti extendatur ad bona ubicunq; ſita. & uĩ
quod ſic ut ſic uerba teſtamẽti ultra ꝯſuetudinẽ aliquid ope
rentur: ut.l.ſi quod.de inoff.teſta.&.c.ſi papa.de priuil.li.vj.
Itẽ ut in teſtamentis ſiat interpretatio latior. c. cũ dilectus
de dona.& l.in teſtamentis.de re iu. Itẽ in dubio deſeruiamus gñalitati uerborum. Nam qui omne dicit nihil excludit..l.j.§.ſi is qui nauẽ.de exerci.&.l.a procu.C.mand.
3 † Itẽ ut falſa cauſa adiecta legato legatum non uitiet in parte ſi
in parte fuit adiecta ſicut non uitiaret in totum ſi in totum
de dicta conſue.non conſtaret: ut.l.cum tale.§.falſam. ff.de
condi.& demõ.&.l.demonſtratio.§.ſi.eo.ti.ꝯiuncta. l. quæ
de tota.ff.de rei uen. His nõ obſtãtibus ꝯrium ſentio & di
co quod intentio teſtatoris non fuit plus uxori relinquere
q̃ per cõ ſuetudinẽ quæ eſt ibi cõſequi poſſet quinimo addi
ctum relictum: ut patet ex prima parte obligationis narrati
ua ex qua ueluti ex ꝑfatione colligit finalis intentio teſtato
ris ſicut legiſlatoris: ut.l.ſi.de hære.inſti.&.l.j.ff. de orig. iu.
gñalitas aũt conſuetudinis narratiua concernit bona nõ lo
ca. unde dum narrat q ſm dictam conſuetudinẽ uxori ſuper
uiuenti debeẽ dimidia oium bonorũ &c. intelligã inter ter
ritoriũ ubi uiget dicta ꝯſuetudo ut ſic uerba teſtatoris gñalia referantur ad intellectũ iuris cõis ſicut referunẽ uerba iu
dicis referentis miſsionẽ in bonis alicuius & ẽt ſtatutũ: ut
l.cum unus.§.ſi is qui.ff.de bo.auto.iu.poſſ.&.c. ut animarum.de conſti.li.vj. uerba enim iudicis & teſtatoris æqui-

parantur:ut.l.ſi ita fuerit.ff.de manu.teſta ſimiliter conſue
tudinum & ſtatutorum:ut.l.de quibus. ff. de leg.teſtatoris
ergo intentio referentis generaliter cõſuetudinem quo ad
bona debet intelligi quo ad bona omnia intra locum coo
ſuetudinis ſicut intelliguntur uerba iudicis & ſtatuti ut di-
xi.nam etiã circa omnes diſpoſitiones generalitas reſtrin-
gitur ad intellectum iuris cõis ut patet in. l. quæro. §.inter
locatorem.ff.loca.& quod nota.in.l.ſi.§.in computatione.
C. de iure deli. &.l. ut gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de mu.&
bo.&.c.ſuper eo.de offi.dele.&.c.paſto.de appel. &.l.j.ff.
quod ui aut clam.in prin.per. Bar.Concludo ergo quo ad
hoc quod talia debent eſſe ſubiecta.i.uerba teſtatoris qua-
lia predicata demonſtrant.hoc eſt conditio & natura con-
ſuetudinis qua inducitur ad relictũ.ea aũt eſt ut diai quod
bona extra territorium non includat:ut no.in.d.§.cõpen-
dioſe.in ti.de inſtru. edi per Io.And.optime facit lex. ſi.§.
cui dulcia.ff.de uino & oleo lega bene ergo dicit quod in-
telligentia dictorũ ea cauſis eſt aſſumenda dicendi:ut.c.in-
telligentia. extra de uer.ſig. Supradicta confirmat natura
unius diſpoſitionis ad aliã ſe referentis.debet.n.diſpoſitio
quæ ſic ſe refert ad aliam intelligi ſm naturã & conditionẽ
illius ad quã ſit relatio:ut.l.ſi prior.maritus.ff.ſol.ma.&.l.
j.§ ſi quis ſub cõdi.ut leg.no.ca. ibi huic ſtipulationi eaſdẽ
conditiones & cauſas ineſſe ſciendũ eſt. &. l.in ſumma.de
re iud.ad hoc.c.quod dilectio.de conſan.& affi. ubi gratia
apoſtolica recipit intellectũ & ueſtiẽ a conſuetudine. & ſi-
militer quælibet diſpoſitio:ut.l.ſi prius.ff.de aqua plu.arcẽ.
&.l.exceptio.C.loca.bona ergo illa ſed & non alia inclu-
dat in quibus uendicat ſibi locum talis conſuetudo.Ea prę
dictis clare infertur quod illa generalia uerba omnia & ſin
gula bona &c.debent intelligi ſm ſubiectam materiam de
qua loquimur & reſtringi ad naturam conſuetudinis ſuper
qua uerſatur intentio teſtatoris & facit quod not.xxvj.di.c.
deinde opponit ſuper uerbo reſponſo. Sed diceret aliquis
licet iſtã interpretationem recipiat generalitas quo ad bo-
na:non tñ congrue ſiue apte põt eã recipere quo ad loca
quia in teſtamento dicitur ubicunque ſita &c. & maxime
quia dicta uerba non ſunt conſuetudinis relatiua ſed diſpo
ſitionis executiua ut diai.ſ. Ad hoc reſpõdeo & dico quod
ultima pars de qua in uer.uolens igitur &c.Primo teſtator
diſponit & uult dicte dñe conſuetudinem obſeruari.Secũ-
do eã ampliando prouidit quod aut.propria poſsit appre-
hendere & exigere &c.iſta.n.uerba ut ſuperius dixi tẽdunt
ad executionem præcedentis diſpoſitionis : ergo eã nõ am
4 pliat:ut eſt caſus not.in cle.j.de præben.† Preterea ita uer-
bum generale relatũ ad locum debet intelligi ſm ſubiectã
materiam ſicut relatum ad bona:ut no.in.l.ſi duo.ff. de con
ſtitu.pe.ſuper uerbo ubique.& d.c.ut animarum. de conſti
li.vj.Non ob.predicta.ſ.quod ſm hæc uerba teſtamenti ni-
hil operantur.nam imo multum abſq; teſtamẽto enim iſti
domine forte nihil deberetur ſm opi. do. Oldra. de qua.ſ.
ſed quia in teſtamento dicitur quod ipſe Ia. ſe aſtrinxit ad
hoc tempore matrimonij.ideo debet ſibi illa cõſuetudo ſer
uari ut ſaltem relatiui quo ad bona ibi ſita.Non ob.ſi dica-
tur ſi nulla uigeret cõſuetudo patiſijs ſuper hac tñ ualeret
relictum quo ad omnia bona ubicunque ſita tanquam falſa
cauſa non uitiet ut prædixi.Item apparet quod teſtator crę
dit dictam conſuetudinẽ extendi ad bona ubicunq; ſita tãq̃
falſa.ergo ſm eius opi.ſiue eſtimationem non ſm eſſentiam
& ueritatem conſuetudinis iudicare debemus. ut no. io.l.
quo loco.§.j.ff.de here.inſti.Ad iſta rñdeo & dico quod fal
ſa cauſa non uitiat cum relicto non coheret. alias ſecus : ut
no.in.d.l.cum tale.§.falſam.ff.de condi. & demon. qñ aũt
coherere dicatur.Bar.dat doctrinam in.l.falſa.§ ſi. eo.ti.in
iij.q.ſm cuius theoricam in quæſtione noſtra eſt dicendum
quod cauſa qua teſtator fuit motus ad relictum huic dñe
fuerit finalis & coherens quia reputabat ſe obligatũ ad ob
ſeruantiam conſuetudinis:ut patet ex præambulo contra-
ctu.unde ſi talis non uigeret ibi cõſuetudo ut teſtator exp̃ſ-
ſit falſitas cauſe uitiaret relictum cum eidem cohereat. un-
de ſi finalis eã qua teſtatur ad diſponendum inducitur eſt
falſa diſpoſitio eſt nulla:ut.l.ſi.ff.de hæred.inſti. &.l.ſi.de te
ſta.tu.Item teſtator referendo loci conſuetudinem refert eã
pinguius & uberius quam ibidem uigeat. & ſi expreſſe ad
alia loca uel bona dicat eam extendi quã extendi debeat ui
5 dentur iſta uerba continere errorem.† unde ſicut error iu
ris uitiat ita error conſuetudinis uel ſtatuti:ut.l.ornamen-
torũ de aur.& argen.le.& in ſententijs & alijs diſpoſitioni
bus eſt clarum quod ſi iuris errorem contineant non ualẽt:
ut.c.j.de re iud.&.l.j.§.item cum ꝯ ſacras.quæ ſen. ſine ap
pel.reſcin.Ex quibus omnibus concludo quod attenta mẽ-
te Iacobi teſtatoris huic dñe non debentur niſi bona quæ
ſunt in locis ubi dicta conſuetudo uiget ad quam ſe retulit
& non pecunia monte flore.de qua ſolum quæritur & hãc
etiam intentionem fuiſſe ueram peto & ſi fuiſſet alia conti
giſſet per errorem conſuetudinis quam credebat extendi
ubique quod cum non ita debeat eſſe de iure ut probatum
eſt.ſ.debemus ergo ſequi potius ueritatem quã ipſius opi.
ut clare ſuperius eſt probatum.d.P.de Ancha.

Ordinatione cõis florentiæ latiſsima ptãs data eſt quibuſ
dam officialibus ſuper bonis ceſſantium inquirendis ipſos:
ac prouiderunt quod oĩs ꝯctus incartamenta ſnia & alia cũ
dictis ceſſantibus a tali tpe ſint irriti & nullius ualoris. Du
bitatur utrum in præiudicium eorum qui cum eis ꝯtraxerunt
teneat dicta prouiſio. & ſi non tenet utrum ptãs poſsit de
nullitate prædicta cognoſcere cum per prædictam ordina-
tionem adempta ſit omnibus officialibus ptãs contra eorũ
geſta aliquid attentandi.Item utrum dando officialem ſu-
per certo genere cauſarum uideatur ſubtracta iuriſdictio
priori iudici qui habet generalem iuriſdictionem ſi data
eſſet poteſtas quod ſemel & pluries non extenditur ad titu
lum iam deciſum &c.

CONSIL. CLXIIII.

1 *Prouiſio ſex officialium uenditionis irritans incartamenta ſententias & lauda an ualeat.*
2 *Delegatus pape quolibet ordinario maior.*
3 *Legem ſtatuere ſuper deciſis eſt calumniã excitare preteritis.*
4 *Licere non debet in genere quod non licet in ſpecie.*
5 *Opponens ſe executioni pro ſuo intereſſe quando audiatur.*
6 *Iudex excedens cadit a ſuo officio & iure priuari cenſetur.*
7 *Declaratio ſemel facta correctionem amplius non admittit.*

IN CHRISTI nomine amen. De iuribus
& efficacia prouiſionis facte. Mccccxcvij. die.
xvij. Menſis Aprilis eſt primo diſcutiendum
ſi.n.dicta ordinatio & prouiſio ſuper eo quod
irritat ſnias lauda & incartamenta retro fa-
cta.Mccccxcij.citra uſq; ad tẽpus dictæ prouiſionis appare-
bit nulla ꝯñter liquebit dñm poteſtatẽ ciuitatis floren. eſſe
iudicẽ competentẽ in dicta cauſa nullitatis.Et iſtud erit ſm
a principaliter examinandũ.† Quo ad primũ igitur utrũ di-
cta prouiſio ſex officialiũ uenditionis & mouere inquantũ
irritat incartamenta ſnias & lauda ualeat poteſt probabili
ter dubitari.Et uĩ ꝙ ſic quia ſuper bonis ceſſantiũ ſoluere
præſtãtias præſtationes & ſimilia eorũ ptãs eſt latiſsima &
deſcendit qui poteſtatẽ ꝯcedendi habuit.ſ. a cõi & populo
florentino qui tenet ibi locũ principis & ſupremã iuriſdi-
ctionẽ exercet ꝑ ſuos rectores & officiales.ſ.merũ & mix-
tũ imperiũ & ſic illa ciuitas nõ ut ciuitas ſed ut ꝓuincia eſt
cẽſenda : ut no.in.l.ſi.C.de preſcrip.lon.tẽpo.& qđ no. Io.
an.poſt.Inno.in.c.cũ oẽs.de conſti.&.c.nimis quidã.de iu-
reiuran.Hoc apparet ex primo.c.ubi dat iſtis poteſtas ꝯil-
los qui hactenus non ſoluerunt præſtantias reſidua præſta
tiones & actata & declarãdi eorũ bona & iura. & illa dicẽt
eorũ fuiſſe quæ per eos ipſos fuerũt declarata inquirẽdi ẽt
de prædictis ptatem habent & cogendi non ſoluentes rea
liter & perſonaliter ut ſubſequit in arbitrio eis dato in.c.
Itẽ ꝙ dicti officiales & due partes eorũ &c. Ex hac igitur
latiſsima ptãte eis conceſſa uĩ ꝙ eorũ prouiſio & ordina-
tio de qua ſupra ualeat quia eſt declaratiua quæ bona ſint di
cenda dictorũ ceſſantiũ.fingunt.n.illa eſſe & fuiſſe quæ per
lauda incartamenta & ſentẽtias in alios tranſtulerunt dicti
ceſſantes

ceſſantes & malpagi licet quia citra. & ex hoc infertur φ
dicta eorum prouiſio ſit efficax & ualida tanq̃ facta ſuper
his quæ eis ſpecialiter ſit commiſſa ſuper quibus ualet pro
uiſio & ſtatutũ cuiuſcunq; iudicis præſidentis iuriſdictioni:
ut no.ff.φ quiſq; in c. l.j.in cõmento.& Bar.in l. oẽs populi
ff.de iuſti.& iu.& quod no.in.c.conſtõnem.de uer. ſig. lib.
vj.Ex his infertur & dicendũ vr̃ ẽt in ſecundo dubio φ dñs
pt̃ans non poſsit cognoſcere de iuribus eorũ quæ ſtatuta
ſunt ſed per eos ſolũ populus.& cõe florẽ.a quo illorũ iuriſ
dictio deriuat̃ q̃bus cõmittẽdo ſpecialiter cognitionẽ & co
hertionẽ vr̃ ipſam ademiſſe dño pt̃ati in caſibus ſpecialiter
2 cõmiſsis.ar.l.cũ pretor.ff.de iud.† Sic in delegato pape di-
cimus φ in cã ſpecialiter delegata cenſetur maior quolibet
ordinario:ut.c.ſtuduiſti.de offi.leg.& ex forma conceſsio-
nis eis facte patet φ nullus rector põt ſe intromittere ꝯtra
eos uel cognoſcere de eorum efficacia quæ geſsiſſent ex ꝑſ
ſe ut dicit̃ in fine bailie eis date.Et idẽ eſt de iure cõi.l.φ or
dinarij de his quæ geruntur per principem uel ipſius dele-
gatũ non poſſunt cognoſcere uel ipſius officiũ impedire: ut
plene legitur &.no.in.c.fi.de reſcrip.in nouel.facit. c.cum
uenitſet.de iudi.&.c.ij.de ꝯfir.uti.uel inuti.xxj.di. inferior,
Et ex iſtis quæ prima facie & ad corticẽ intellecta uident̃
innuere & concludere φ eorũ prouiſio & ordinatio de qua
ſupra ualeat. & quod poteſtas de geſtis ab eis non habeat
poteſtatem cognoſcendi. Sed contrarium in utroque du-
bio efficaciter demonſtratur & quod dicta eorum proui-
ſio ſit nullius momenti tanquam terminos ſue poteſtatis ex
ceſſerint.& per conſequens quod egerunt ipſo iure non te
neat:ut.l.diligenter.ff.man.&.c. cum dilecta.de reſcri. Pri-
mo etenim exceſſerunt reſpectu perſonarum contra quas
eorũ iuriſdictio nõ extendit̃.ut.c.p.&.g.de offi.dele.Vnde
licet uerba prouiſionis loquant̃ de bonis ceſſantiũ. tñ effe-
ctus uerborũ dirigit̃ ꝯ ipſos legitimos poſſeſſores & hoc
debet conſiderari in quem.ſ. uolũtas & intentio dirigatur
non cum hoc quis loquat̃:ut.l.cũ pater. §. donationis. ff.de
leg.ij. Secundo φ non ueniat in eorum ꝓmiſsione ꝓbatur
quia retractare preterita iã deciſa preſertim per tranſactio
nẽ & per ſententias uel alios ꝯtus ſolennes eſt expreſſe ꝯ
legẽ.quarũ natura eſt dare formã futuris negotijs.nõ quo
ad preterita facta trahi:ut.l.leges.ff. de legi. &.c.fi.de cõſti.
3 †unde alibi dicit lex φ ſup deciſis legẽ iterum ſtatuere nõ
eſt equitatẽ in mediũ ponere ſed preteritis calumniam in-
uenire ſiue excitare:ut.l.pe.in fi.C.de decu.&.l.fi.C. de fide
inſtru.& quæ maior calumnia ad excitandũ rixas & diſcor-
dias poteſt eſſe iſta q̃.ſ.preſumere in tã magnifica & popu
loſa ciuitate omnes ſententias omnia lauda & omnia incar
tamenta inita & confecta in fraudẽ communis. & onerũ in
de impoſitorum quæ fraudare peccatum eſt ut no.Inno.in.
c.pleriq;.de immu.eccle.preſumunt ergo domini officiales
oẽs in quos bona ceſſantiũ ſunt trãslata a.vj.annis citra &
ipſum ceſſantẽ fuiſſe immemorẽ eterne ſalutis & ꝯ ſtatuen-
tẽ patriã pro ſuis neceſsitatibus preſtantias & onera deli-
quiſſe.& ita eſt ꝑſumptio ꝯ.l.nature.ut l.fi.C.ad.l.iul.re.&.
l.merito.ff.pro ſocio.&.c.cum in iuuentute.&.c.fi.de præ-
ſump.Tertio confirmat̃ hoc ex procemio prouiſionis ipſorũ
ubi aſſerunt φ plures cõmiſerunt dictã fraudem & per q̃
plura inſtrumenta laudi &c.deprehenderunt. eã & fidẽ de
his receperunt ab hominibus fide dignis &c.Per iſta uerba
narratiua nõ ſequitur nec infertur φ debuerunt omnes ſen
tentias & lauda irritare generaliter ſed fraudulenter fabri-
cata duntaxat.Iſtorũ.n.odio alios non repertos culpabiles
pregrauare eſt ꝯ naturalem equitatem:ut.l.ſan. imus.C .de
penis.&.c.j.de iniu.& dam.da.lib. vj. Iniquitas ergo legis
& prouiſionis colligitur ea cauſa incõgrua & inepta ſicut
iniquitas ex ſententia quę per hoc redditur ipſo iure nulla
ut no.in.c.cũ bertoldus.de re iudi.& cle.paſtoralis.eo.tit.
&.l.ſi is ad quam.ff.de acqui.here.&.l.qui teſtamento.de ex
4 cu.te.† Quarto hoc probatur illa regula quod non licet in
ſpecie non debet licere in genere preſertim cum ex genera
li prouiſione deuenitur ad ſingulos.tunc.n. eſt perinde ac
ſi ſinguli eſſent ſpecialiter enumerati ut. l. ſi coram. de leg.
ij.& no.in.c.ij.de offi.ordi.Sed in ſpecie iſtam uel illã ſen
tentiam laudum uel ꝑctum reſcindere non licet ẽt ex reſcri
pto principis:ut.l.fi.C.ſenten.reſcin nõ poſ.&.l. cauſas uel
lites.C.de tranſac.ergo illa non uenerunt in eorum genera
li commiſsione in qua non ueniunt quæ non eſſent quis,
in ſpecie conceſſurus:ut.c.ij.de pe.&.re.lib.vj.&.c. cum in
generali.de offi.uic.eo.li.& ut enim dixi eorum iuriſdictio
concernit ceſſantes & malpagos non aũt tertios in quorũ
preiudicium tendit iſta prouiſio ꝯ mentem committẽtium
ut.l.j.§.merito.&.§.ſi quis a principe.ne quid in lo. pub.&.
c.ex tuarum.de aut.& uſu pal.&.c.fi.de confir. uti. uel inu-
ti. Non ob.ſi dicatur imo iſta prouiſio concernit penitus ex
traneos fraudis participes in acquiſitione bonorum ipſorũ
ceſſantium ar.eorũ quæ no.in.c.j.de offi.de leg.&.l.ait pre-
tor.ff.de his quæ in frau.cre.Rñdeo hoc uerum ſi de fraude
& dolo appareret non perfunctorie & in genere ut in caſu
noſtro.Si enim ſic iſti domini officiales præſumebant om-
nes contractus ſententia & lauda dolo & in fraudem inita
oportebat eos ſpecialiter contra ſingulos inquirere non
contra eos generaliter ſtatuere ut no.Inno.in.fi.in.c.bone.
j.de elec.Item ſuper hoc ipſi non erant iudices competen-
tes ſicut nec procurator ceſaris ſuper delicto ex quo bona
ueniunt confiſcanda de quo prius coram præſide agendum
eſt ut eſt caſus in.l.j.C.ubi cauſe fiſca. Fraude igitur coram
domino poteſtate qui tenet locum præſidis patefacta tunc
procuratores iſti ceſaris ſuccedebant in cognitione bono-
rum:ut eſt ibi caſus ſimilis quæſtioni noſtre.Item illud erat
negotium ualde arduum. ſ. geſta preterita retractare. Iſta
aũt ardua non ueniunt in generali mandato:ut.c.qui ad agẽ
dum.de procur.lib.vj.&.c.ſedes.de reſcri.& cle. procura-
tor.de procu.facit.c.per uenerabilem.§.rationibus. qui fi.
ſint leg. Quinto hoc probatur quia ex poteſtate conceſſa
eis apparet φ ſunt quodammodo meri executores in quan-
tum omni iuris ſolennitate prætermiſſa poſſunt procedere
contra ceſſantes hactenus & eorum bona & ipſos cogere
5 realiter & perſonaliter:ſed iuribus cauetur † φ ſi in execu-
tione tertius ſe opponeret pro ſuo intereſſe & cõſtat quod
poſsideat uel intereſt ſua executionẽ non fieri debet audi-
ri & ordine iudiciario eſt agẽdum de re iudi. c.cum ſuper.
& cum eorum poteſtas exorbitet a iure eſt ſtricte interpre-
tanda ut.l.non includat tertios poſſeſſores ar.l.ij.C.de no-
xa.&.l.fi.§.in computatione.& ibi no.de iur. delib. ad hoc
quod nota.per dñm meum Io.Bal.in.l.fi.C.de edi.di.adri.
tol.ubi tenet φ q̃uis uigore illius edicti debeat fieri in bo-
nis miſsio eo ipſo φ producit̃ teſtamẽtũ non abolitum ſed
in prima figura incorruptũ,tñ ſi appatet tertius legitimus ꝯ
dictor eſt cũ eo uia ordinaria procedendũ.& eſt ratio quia
cũ eo alia rõne eſt agendũ.nã in caſu nr̃o uel agendũ reuo-
catoria tanq̃ alienata in fraudem creditorũ ẽt futurorum
ut a mal pagis habitum & nõ ſufficit ꝯ illos qui ſpecialibus
actionibus nituntur.facit quod dicimus in fideiuſſore con-
tractus in.l.j.ff.iudi.ſolui.&.c.j.de iniu.& dam.da.li.vj. per
glo.ad hoc optime.l.uenditor.ff.de iudi.ubi emptor eſt co
ram ſuo iudice conueniendus cuius forum ſequitur etiã uẽ-
ditor.qui ſe offert defenſioni.Ita & in quæſtione noſtra iſti
qui ex laudis ſententijs & incartamentis poſſeſsionem ceſ-
ſantium nacti ſunt debent coram ſuo iudice conueniri nec
lex edita contra ceſſantes & eorum bona extenditur ad
iſtos quibus.l.non loquitur nec in ſequentiam debet ad eos
extendi cum exhorbitet a iure communi ut.c.ea quæ. de re
gulis iu.lib.vj.&.l.ſi uero. §. de uiro.ff. ſo .ma.Sexto & ul-
timo hoc probatur ex eo quod iſti officiales ſic electi dñis
prioribus & alijs non uidentur habere iuriſdictionem ordi
nariam ſed delegatam quia cõcernit eorum iuriſdictio cer
tum genus perſonarum ſcilicet ceſſantium ſicut iuriſdi-
ctio inquiſitorum concernit hereticos in quibus omnes cõ
cordant φ habeat delegatam:ut.c.j.&.c.ne aliqui. de here-
ti.li.vj.Idem dicimus in conſeruatoribus datis ut defendãt
aliquos contra opprimẽtes & iniuriantes habeant delega-
tã ut.c.j.&.c.fi.de offi.dele. li. vj. In delegatis autẽ certum
eſt φ non poſſunt ſtatuta facere ſed ſolũ de cauſis in eorũ iu
dicio cognoſcere ut no.in.c.pro illorũ.de preben. in nouel.
& hoc pro certo fuit mens & intentio populi ſiue cõmunis

ſlo.cõmittẽdo prædicta dominis prioribus & alijs, ut.ſ. eligendi per eos diligẽter de ceſſantibus & eorũ bonis inquirerẽt non aũt tertios moleſtarent uel pterita deciſa retractarent per modũ ſtatuti uel prouiſionis. Et aduertẽdũ quod dicta prouiſio vr̃ ex alio uitiari quia cauſæ cognitio & fides habita a fide dignis de quibus aſſeruot io proemio præmiſſa ut finalis cã nõ potuit ut aſſerunt adhiberi primo propter breuitatẽ tẽporis.inter tempus.n.eorum prouiſionis & aſſumptionis eorũ ad dictum officium vr̃ parum ultra menſem & certe tam breui tẽpore oedum q̃ potuerint reperire fraudẽ & ſimulationẽ oium ſententiarum laudorum & certarum factarũ a ſex annis citra in tanto numero ſo populo, ſed in una cauſa non fuiſſet poſſibilis adhiberi tam celeriter & repente plena cauſæ cognitio. Ex hoc ergo capite dictũ ſtatutum & prouiſio redditur nulla quia in præiudicium plurimorũ ſine cauſæ cognitione ex temporis breuitate emanaſſe patet.ut dicit text.io ſententia.in.c. cum literis.de reſti. io integ. &.l.prolatam.C.de ſent. per Bar.Item nõ põt dici cauſæ cognitionem interceſſiſſe ubi præſentia illorũ nel citatio generalis ſaltem fuit pt̃ermiſſa.facit.l.fi.C.ſi per uim uel alio modo. Pragma igitur uel epiſtolæ uel cõminatio dici debet potius q̃ ſtatutũ uel lex in qua nouiter ſtatuẽdo euidens utilitas apparere debet,vt l.in rebus.ff.de conſti.priuc.&.l.humanũ.C.de legi.&.C. cõmi.epi.per totũ. Ex qoibus oĩbus coocludo q̃ prouiſio & ſtatotũ ipſorũ dñorum officialium eſt nulla defectu maxime poteſtatis.Item quia ſine cauſę cognitione promulgata.Item quia nõ habet in ſe honeſtatẽ iuſtitiæ poſſibilitatẽ & cõuenientiã quæ ſuot de ſubſtantia legis.4.di.præterea, &.c.erit aũt lex.Quod iſta non contineat ſatis in p̃cedentibus eſt probatum. Deſcendo ad ſecundũ principale dubiũ quod fuit vtrum ſuper petitione Nicolai & Calcedonij exhibita corã dño ptãte ciuitatis floreñ. de qua.ſ.in puncto ipſe dñs ptãs ſit iudex.ſ.cõpetens. Et vr̃ q̃ non per ea quæ diſi ſupra poſt prin.ver.& ex iſtis infertur &c. Contrariũ dico.& primo probo ex generali & omnimoda iuriſdictione dñi ptãtis ſibi cõceſſa per ſtatuta de quibus.ſ.in pũcto. Item ẽt & de iure cõi poſtq̃ fungitur uice p̃ſidis prouincie in quo dicit tex.q̃ quicquid intra vrbẽ admittit ad ſuum officium pertinere vr̃,ut.l.j.§.cum vrbẽ.ff.de off.p̃ſi. Eſt igit ſua iuriſdictio p ſtatuta & de ↄſuetudine tolerata p Imperatorẽ fundata io tota ciuitate & extra in toto territorio ſicut & epi io tota ſua dioceſi,ut.c.oẽs baſilicæ.16.q.7. Nec ex eo q̃ populus & cõe floreñ.cãs cõtra ceſſantes & malpagos alijs ſpãliter cõmiſerat vr̃ aduocaſſe a dño ptãte ſed ac cumulaſſe ut eſt caſus no.in fi.in.c.per hoc.de hære.lib.vj. &.l.j.C.de offi.præfe.vr.& loquitur directe in præfecto vrbis cui non derogat ſi officiũ certi generis cauſarũ alij cõmittat.poſito ergo q̃ iſti dñi officiales eſſent iudices cõpetens ſicut probabo inferius ↄtrium,tñ per ſuam inhibitionẽ uel reſiſtentiã non poſſunt impedire cognitionẽ dñi poteſtatis. Secũdo hoc probo ex pluribus rõnibus ſupra factis quod iſti in caſibus nõ ceſſantiũ ſed pro debitis ceſſantium ↄuentorũ ſiue moleſtorũ nõ ſunt iudices cõpetẽtes.vt probat prima rõ quarta & quinta de quibus.ſ.in primo articulo.Non ob.ordinatio populi & cõe florẽ.inquantũ adimit dño ptãti cognitionẽ contra dictos officiales vel de geſtis ab eis. Debet.n.ſane intelligi cum.ſ.nõ excedũt terminos

6 poteſtatis ſiue alias ſecus.† cum.n.excedunt nõ cenſentur iudices ſed priuati.& ideo põt ſuper hoc adiri poteſtas ut declaret nullitatẽ talẽ hoc bene probat glo.no.& vulgar. in cle.j.de ſeque.poſ.& fruc. ubi licet oĩs exceptio & allegatio nullitatis tollatur non tñ tollit incõpetentia iudicis. Probat etiã quia delegati & cõmiſſarij principũ cũ delinquant iuriſdictione abutendo poſſunt coherceri per ordinarios,ut no.Cy.in aut. qua io prouincia.C.ubi de cri. agi oportet,& Io.mo.in.c.epõrum.de priuil.lib.6. Et quæ põt eſſe maior abuſio q̃ oẽs ſñias & lauda tam longi temporis retractare per repentinũ ſtatutũ. ex hoc.n.lex p̃ſumit lites & diſcordias excitare,ut.l.pub.de deci.prælle.&.c.cũ cõſuetudinis,de conſue.ubi plerumq; diſcordias pariant vanitates &c. Cohercere igitur & corrigere iſta debet præſes prouinciæ & poteſtas floren.ad cuius officiũ pertinet tueri quietem populariũ,ut.l.j.§.qui ex.ff.de offi.prefe.vrb. Concludo ergo q̃ poſtq̃ prædicti Calcidonius & Nicolaus fuerunt moleſtati per dictos ſex officiales venditione monete ſuper iuribus laudi ſuper eos lati cũ alijs fratribus potueruot habere recurſum ad ipſum præſidem & petere ut fecerũt.ar.l.diffamati.de inge.& ma.facit qđ no.Inn.in.c.2.de confir.uti.uel inuti.Nam cũ ſe negent debitores fiſci pro ceſſationibus aliorũ duorũ fratrum cum q̃bus apparet per laudum diuiſos fuiſſe nõ poſſunt iſti officiales qui tenent locũ procuratoris Cæſaris de hoc cognoſcere ſed poteſtas.ut eſt caſus.io.l.3.C.qñ fiſcus uel priua. Debent iſti officiales dñi eſſe præſentes & fraudẽ quã allegant p̃bare & detegere, ut.l.cum aliquis.C.ubi res fiſcales. Poſtremo breuiter vnũ declarandũ reſtat præſuppoſita ptãte & cõpetentia prædictorũ officialiũ cognoſcendi de p̃dictis ut aſſeruot & nõ bene ſicut plene ſuperius demonſtratũ eſt.reuocat tñ io dubiũ quia ſemel & ſolẽniter decreuerant de menſe octobris diuiſionẽ factã inter dictos fratres uigore ultimi laudi rite & recte fuiſſe factã & non poſſe moleſtari in portionibus eis adiudicatis de bonis diamantis & altibrathi fratrũ ſuorũ &c. vt in eo plene ↄtinetur. utrũ potuerint dicti officiales illam eorũ declarationẽ poſtea reuocare & ↄtrium ſtatuere. Ad quod vr̃ dicendũ q̃ nõ ſine cauſa,ut.l. quod ſemel.ff.de decre.ab ordi.fa. Siue.n.iſta ſit cenſenda ſñia ſiue decretũ poſtq̃ ſemel p̃ſentibus partibus & cognitio de cauſa ſiñẽ accepit non põt iterũ ſuper eo qõ refricari.ut.l.terminato.C.de fruc & lit,expen. & hinc eſt q̃ non valet ſentẽtia ↄtra primũ nec ſecundũ decretũ ↄtriũ primo. ut.d.l.quod ſemel.&.l.j.C.qñ prouo.nõ eſt ne.cũ ſi.nõ ob. ſi in eorũ arbitrio caueatur q̃ poſſint ſemel & pluries declarare &c. licet.n.poteſtate eis ↄceſſa p populum & cõe floren.de hoc nihil dicatur in terminis de q̃bus loquit, tñ & ſi diceret deberet intelligi ſuper alijs capitulis q̃ deciſis

7 & ſemel finitis.† Declaratio.n.ſemel facta nõ recipit correctionẽ uel mutationẽ ſicut nec ſententia,ut no.in.l.quicquid aſtringendæ.de uerb.ob.& hoc no.do. Bal.in arbitratoribus q̃bus ſemel arbitriũ ſepe concedit,ut ſemel & pluries arbitrari poſſunt. Nam non intelligit de his quæ ſemel per eorũ laudũ terminata ſunt,ut ipſe not.in repe.l.ſi quis arbitratu.de uerb.ob.Ex p̃dictis apparent oĩa dubia declarata & q̃ Nicolaus & Calcidonios corã dño poteſtate recte agunt & dicti officiales eos indebitẽ inquietant niſi aliter in fraudẽ detegant q̃ per dictam eorũ prouiſionẽ nullã & inualidã rationibus ſupradictis.do.Pe.de ancha.

CONSIL. CLXV.

1 *Recipiens rem in emphyteoſim a priuato pro ſe & ſuis hæredibus ſi illam transferat in monaſterio & monaſterium alij cedat per profeſſionẽ factam an dicta emphyteoſis debeat renouari.*

2 *Contractus cum priuato initus natura & origo ex priuilegiati perſona non mutatur.*

1 QVESTIO talis eſt:conceſsit † Titius fundum ad renouandum Gaio pro ſe & ſuis hæredibus & ſucceſſoribus perpetuo de.29.an. in.29.annos poſt dictam conceſsionẽ in iuribus tatis cõpetentibus in prædicta re ſucceſſit monaſterium, cui monaſterio ſucceſsit per ceſsionẽ de angelis gaius q̃ monaſterio hẽmitarũ obtulit ſe & ſua dum nisit in dcõ monaſterio.prior monaſterij de angelis cenſũ ſiue penſionẽ p̃ dicto fundo p̃cepit ſimiliter poſt mortẽ eius prior heremitarũ ſemel ſoluit mõ idẽ prior petit renouationẽ prior de angelis ↄdicit quærit quid iuris.In Chriſti noĩe amẽ. Non ut aduocatus ſed ut ↄſultor ſcribã quod ſm Deum & bonã conſcientiã verũ credã. Et pro monaſterio de angelis allegatur,quod no.Spe.in.ti.de loca.§.nunc aliqua,uer.16.nã eccleſia ſiue monaſteriũ enumerat inter perſonas potẽtiores in quas emphyteoſis nõ põt transferri titulo inſtitutionis legati uel vẽditionis ut ibi & no.i.e.potuit.de loca.ſuper uerbo p̃hibẽtur.Sed Accur.expreſſe tenet q̃

net ꝙ emphyteoſis tranſeat in eccleſiam quia eſt de ſuis & appellatione filiorũ ſiue ſucceſſorum uenit.ut ipſe no.in.l. ſi ita quis promiſerit.§.ea lege.ff.de verb.ob.& hoc tenet ibi Bar.cum mona.ſuccedit iure legitimo hoc eſt propter conuerſionẽ & ingreſſum ut in caſu noſtro.Si autem ſuccederet iure legati inſtitutionis uel alio dicit aliter prout ibi per eum. Hoſt. idem.ſ.ꝙ emphyteoſis tranſeat in eccleſiã tenet Io.an.in.c.iu pſencia.de proba.& Bal.in aut.ingreſſi. C.de ſacroſan.ecc.alleg.tamẽ Io.an.in ꝯrlũ in aut.de ali. emphy.§.j.Sed ibi loquit̃ in emphy.eccl.ab origine ubi datur optio ipſi eccleſiæ utrum uelit apud illã eccleſiã remanere in quã facta eſt tranſlatio an ueio aduocare,ubi etiam aduertendum ꝙ iſta eccleſia in quã facta eſt tranſlatio dẽt habere eſtimationẽ uel ipſam rem ad ipſam deoolutã vendere infra annũ priuato ut ſic io nullo alio eccleſia ꝓprietaria faciat deteriorẽ ꝯditionẽ ſuã nec etiã lucret̃ cum iactura emphyteote qui monaſteriũ plus dilexit ipſum inſtituendo uel ſibi legãdo plus penitus eſtraneũ. & hoc tenet Spec.in.d.§.nũc aliqua,uer.117.& Io.an.io.d.c.potuit.ſuper uerbo quæ perſonæ.in no.ubi plus dicit ꝙ non oẽs eccleſiæ includunt̃ ſub illa prohibitione ſed ille quæ ſunt duriores & potentiores.l.nam potentioribus.&.l.j.C.de ali. iudi.mu.cã fac.ſed certe in caſu noſtro inter dicta duo monaſteria nõ eſt exceſſus in potẽtia ut de facto patet. In.q. ergo noſtra etiã ſi iſta eſſet cenſenda emphyteoſis eccleſię tñ integra eſtimatio deberet̃ monaſterio heremitarũ ac ſi uenderet̃ priuato ꝑ ea quæ dicta ſunt.Sed certe iſta emphyteoſis poſtq̃ trahit originẽ a priuato q cõceſsit pro ſe ſuis ſucceſſoribus & hr̃dibus eſt cenſenda ut emphy.priuati licet
1 ſic in eccleſiã demonſtretur. † quia natura & origo contractus initi cum priuato non mutatur ex perſona priuilegiati:ut.l.fiſcus.de iure fiſci.&.l.emilius. de mino. Nõ ob. c.j.de iure pat.lib.6.quia origo ꝯctus non habebat certam legem.hic uero acceperat legem a principio pro omni tꝑe a principio ergo tituli poſterior formatur euentus.l.j.C. de impo.luc.deſcrip. & ex perſona ſucceſſoris nõ mutatur conditio & oatura obligationis etiam pro futuro tempore.ut.d.l.emilius.&.l.2.§.ex his.ff.de verb.ob.Item emphyteoſis priuati tranſit in fiſcum eo caſu quo tranſiret in hæredẽ extraneum.ut no.Bart.in.l.ſi finita.§.ſi vectigalibus.ff. de dam.infec.multomagis in eccleſiam.nam vterque cenſetur potentior & perpetuus & multa habentes priuilegia. ut patet.C.de iur.fiſci.&.l.ut inter diuinum.de ſac.ſan.ec. Non occurrit ergo ratio quia tranſeat in eccleſiam.Autoritatibus igitur tam ſublimium doctorũ & rationibus ſupradictis concluditur pro monaſterio heremitarum.Et rogo ut qui ſentit contrarium ſimiliter autoritatibus & rõnibus hoc probet. nam ut dixi Accur. hic expreſſe tenet. & Bar.in caſu noſtro. Io.an.Bal.& alij ut dixi.

De iure emphyteotico. Et eſt contrarium conſilium præcedenti. circa præmiſſum dubium.

CONSIL. CLXVI.

1 *Res ad eccleſiam tranſeuntes priuilegia debita & conſtituta rebus eccleſiaſticis aſſumunt.*

IN nomine Saluatoris noſtri eiuſq; virginis matris glorioſę cuius clementia uerior eligatur uia & iudicium inter dictas eccleſias. Circa præcedens quæſitum vr̃ dicendum ꝙ dicti Fratres de Angelis potiores ſunt in contradictionibus eorum. Et ſic ad eas dicta res emphyteotica reuerti debeat,non aũt tranſiri in caſu propoſito in eccleſiam heremitarũ quod probari uidetur ex pluribus.Primo autoritate Dy. qui hoc tenuit de le,ij.ſi ita quis in ſi. Et Cy.qui hoc ſimpliciter ſequitur in auten.ingreſsi.C.de ſa. ſan.ec.& allegant caſum in aut.de alie.& emphy.§.j. Item & clarius ibi Bar. qui dicit quod dñs poteſt iſtam emphy. reuocare & ſic eius tranſitũ in eccleſiã impedire.Item etiã firmat Gul.i ſpe.de loc.§.nũc aliqua,ver.118.&.52.Quod inter plures rõoes ad hoc euidẽtes ꝯfirmat rõ quod ſm hoc tranſitũ faceret in potentiorẽ & duriorẽ aduerſariũ ſaltẽ facilitate ꝯueniẽdi in quo modicũ detrimẽtũ ipſorũ fratrũ de angelis & eccleſiæ ſuæ cui dñium dictæ emphyteoſis ut ſic loquar fuit iam diu ſucceſsione veri dñij q̃ſitum. Quod aũt potẽtiores ſunt ipſi de ordine heremi. patet quia ſunt exẽpti & imediate ſubiecti ſedi ap.ut ipſimet allegant.Nec ob.ſi dicatur ꝙ ꝑdicta loquunt̃ in emphy. eccleſiæ.ſed iſti fuerunt priuati.Rñdeo quod hoc uerum reſpectu initij ſed cum in eccleſiã tranſiuit aſſumpſit priuilegiũ ꝙ alijs bonis eccleſiæ debet̃.& ſic de eo neceſſario iudicandũ ut de ipſa re eccleſiæ de qua etiã tex.clarus in.d.§ j.in cor. de alie.& emphy.Et ꝙ ita debeat iudicare ꝓbat̃ per tex.in.c.j.in ſi.de iure pa.li.6.& quod no.per.l.ſi cõem,in prin.ff.quẽad. ſer-
1 ui.amic.† Ad idẽ etiã facit quod dr̃ ꝙ res cum tranſeunt in eccleſiã ſtatim aſſumũt priuilegia debita & ꝯſtituta rebus eccl̃iaſticis. vnde nec ambo poterant collocari, ut oo.Ia. bu. in aut.itẽ nulla cõitas.C.de epi. & cle.& Io.an.de immun.eccl.c.j.li.vj. Florianus de ſancto Petro de Bononia.

Replicatio conſilij proxime præcedentis pro parte domini Pet. de Ancha.

1 *Emphyteoſis eccleſiæ non tranſit in monaſterium per ingreſſum emphyteote.*

AVTORITATES iſtorum dominorum meorũ ſunt Cy. Dy.& Bar. qui ſe fundãt ex illo. §.j.in aut.de ali. & emphy. & cum ille.
1 §. † loquatur de emphyteoſi conceſſa ab eccleſia quæ non tranſit in monaſteriũ per ingreſſum emphyteote ſicut credendum eſt ſimiliter tantos patres de emphyteoſi eccleſiæ intellexiſſe. Et ratio eſt in promptu quia talis emphyteoſis non tranſit in monaſteriũ quia nunq̃ morit̃ non eſſet ſpes ꝙ rediret ad eccleſiã. Nos vero loquimur in emphyteoſi recepta pro ſe & ſuis hæredibus a priuato & ſic ſi tranſiret in oẽs extraneos non eſt ratio quare non tranſeat ſimiliter in monaſterium niſi una ꝙ cenſeatur perſona potentior. Sed non ob.hoc ſuccedenti iure legitimo hoc eſt legali ut in caſu noſtro. ſecus non titulo ſingulari ſed uniuerſali ex teſtamẽto tñ. & hoc tenẽt expreſſe gl.et Bar.in.§.preallegato.ea.lege.Non ob.ꝙ allegant ꝙ per tranſitum in monaſteriũ de angelis iſta deſierit eſſe emphyteoſis priuati & inceperit eſſe eccleſiæ, & ſic eius naturam aſſumat per.c.j.de iure pa.lib.6.nam huic.§. in alijs meis allegatis eſt reſpõſum,& nunc ſubtilius rñdeo quia facit fortiter quod dum dicit quantũ ad præſentationem pertinet &c.per hoc dat intelligere ꝙ ſecus quo ad talia quæ accepiſſent certam legẽ a principio uel fundatione puta ꝙ patronus laicus qui donauit tenebatur dare unam annuam procurationẽ clericis eccleſiæ uel aliquid aliud in hoc.n.onere ſuccedit eccleſia donataria ꝓpter originẽ contractus a cuius primordio poſterior format̃ euentus ut dixi in alijs alle. In iure uero præſentandi nõ eſt mirum ſi aſſumit nouam naturã quia totum pẽdet ex futuro tẽpore.ſ. præſentare,ſed quis ſuccedat vel nõ ſuccedat accepit legẽ a principio ꝯctus & ſic eccleſia uel quicunq; alius priuilegiatus in quẽ res deſcẽderet cũ prædicto onere cõcernẽte rem ipſam.Quid plura pro iſta differẽtia eſt caſus in ſi.in. l.cum quidã.§.fiſcus.ff.de uſu.ubi alligat̃ ex ꝯctu proprio aliter ex cõtractu qui ab alio deriuat̃ in ipſum obligatur fiſcus.ad idem.l.fiſcus. de iure fi. & præallega.l.emilius. Ex quibus luce clarius manifeſtum eſt quod dicta res emphyteotica remaneret pœnes monaſteriu heremitarũ ſoluẽdo annuum affictum tanq̃ iſta cenſeatur emphyteoſis priuati ad eos iure legitimo deuoluta nec reperitur tex. qui dicat ꝯtrium & erubeſcimus &c.ſi pertinaciter quis uellet dicere quod propter dictã deuolutionẽ debeat cenſeri emphyteoſis eccleſiaſtica non tñ ſic ruditer debet intelligi ꝙ libere reuertat̃ tanq̃ finita,ſed tanq̃ deuoluta in potentiorem debeat ius emphyteoticũ vendere priuatę perſonæ ſic conditio monaſterij de angelis non efficiatur durior uel teneatur retinere pro ſe ſoluta eſtimatiõe dicto monaſterio he-

 remi.

remi.ut in ſpe.& Io.and.vbi ſupra in alijs allegationibus.
nam cum monaſterium hæremi. non ſit capax abſq; culpa
ſua debetur ſibi eſtimatio, ut.l.apud iul.§.fi. de leg.j.&.l.
multum.de verb.oblig. per Bar. & hoc vult dicere teat.in
præalle.aut.de alie.emphy.& idem doc.ſ.quod ſit in ele-
ctione eccleſiæ proprietarie an uelit dimittere uel recipe-
re.ſ.ſoluta eſtimatione aliàs electio eſſet deriſoria ſi tunc
diceremus eum debere recipere & graues autoritates etiã
ſunt pro iſta parte.ſ.Accu.glo.& Bar. Item Io.and.& Bal.
ſpe. ſimiliter dum de eſtimatione tractamus & ita cre-
do de iure.& ideo iuſtitiæ cõuenire ſaluo ꝯſilio ſaniori.

CONSIL. CLXVII.

1 *Sententia an poßit de iniquitate impugnari quando iudici datum eſt arbitrium procedendi ad libitum.*
2 *Iudex iniquitati manifeſte debet occurrere.*
3 *Lites quæ per ſententiam ſopiuntur per reſcriptum principis non reſuſcitantur.*
4 *Conſtitutio canonica non prohibet ſuppletionem defectuum cauſatorum ab infirmitate naturæ.*
5 *Reſciſſio ſententiæ alicuius iudicis quando peti poßit coram iudice mercantiæ.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſis di-
ligenter omnibus de quibus ſupra ſit mentio
in puncto uidetur pendere dubitatio q̃onis
ea ſtatuto tranſmiſſo ſub rubrica.de offic. &
baſtia dicti iudicis officialis in cauſis & pro
cauſis &c.ea quo ſtatuto liquidè apparet ꝙ officialis mer-
cantiæ in procedendo & terminando habet poteſtatem &
liberum arbitrium & prout uoluerit.quę uerba adeo latiſ-
ſimè concepta denotare uidentur liberam uoluntatem ꝙ
poſsit præferre iniquum ęquo.ut.l.cum quidam, de leg.3.
& maxime uidetur hoc verum ubi debitũ cauſatur ex ſen-
tentia quæ eſt actus iuris ciuilis ad rigorem iuris conſer-
uandum etiã contra ueritatem.ff.de condi.indeb. Videtur
enim minus dubium in hoc debito deſcendente ea ſenten-
tia quàm ſi ea contractu iuris gen.arg.inſti.de iure na.gen.
& ciuili.§.ſed naturalia.& ff.de ca.di.l.eas. Præterea ſtatu-
tum uidetur excludere omnem exceptionem nullitatis per
quam impediretur effectus ſententiæ dicti officialis & de
rogat omnibus ſtatutis contrarijs ut patet in ſtatuto ſub ru
brica quia parum foret &c.circa finem.hoc aũt caſu cum.ſ.
ſic ſtatutum diſponit uidetur ſublata omnis exceptio niſi
incompetentiæ iudicis ut no.in cle.j.de ſeque. poſ.& fruc.
His non ob.contrariũ de iure ſentio pluribus rationibus et
primo propter defectum poteſtatis ipſius iudicis. Conſtat
namq; quod quantumcunq; per hominem uel per legem,
alijs committatur in liberum arbitrium ſiue voluntatem
alicuius nunquam per illa verba uidetur conceſſum quod
poſsit tollere ius tertij, ut not. Bart.in.l.dotalem.ff.de te-
ſtamen.mili.& per eundem in.l.j.eo.tit.plenius. Et hinc eſt
quod per liberum arbitriũ datum arbitratoribus per quæ-
cunque uerba non impeditur qui in modico leditur dictũ
arbitrium impugnare etiam ſi iurauit nõ uenire contra, ut
no.Dy.in.c.ſcienti.de reg.iu.lib.vj.&.c.quintauallis.de iu
2 reiur.in nouel.vbi etiam quod plus eſt dicit Hoſtiẽ.† quod
iudex ex officio debet occurrere manifeſte iniquitati etiã
ſi parti eſſet uia pręcluſa per pactum,ut no.Bar.in.l.j.ff.qđ.
vi aut clam.Item non uidetur poſſe per ſtatutum dari arbi
trium taliter quod poſsit ferri ſententia contra non citatũ.
& per conſequens indefenſum. hoc enim poſſet facere im-
perator,ut dicit tex.in cle.paſtoralis.ad fi.de iudi.& hoc eſt
quod dicit tex.in cle.ſepe.de uerb.ſig.ibi non tamen ſic li-
tem abreuiet quod defenſiones legitime ſubtrahãtur quaſi
per legem ſiue canonem hæc non poſsint nec debeant au-
ferri ut ibi no. Vnde dicit Auguſt. nos in quẽquam ſenten
tiam ferre non poſſumus niſi conuictum aut ſponte confeſ-
ſum.2.q.1.nos in quẽquã.&.c.ſicut ſine.Si ergo per legem
animatam vt per imperatorem uel per ſacros canones vel
per leges abſens & in auditus non poteſt damnari,multo-
minus per ſtatutum quod eſt pars iuris ciuilis & debet eſſe
rationabile & honeſtum ſicut lex,ut.l.omnes populi.ff.de
iuſti.& iu.c.j.de conſt.lib.vj.&.4.diſt.erit autem lex.Quid
autem eſſet iniuſtius & inhoneſtius quàm tollere ius quæſi
tum mihi me abſente & ignorante per iudicem. Nam etiã
Papa uel Imperator nõ poſſet ſine cauſa nec ualeret ſuper
hoc eorũ priuilegium.ut.l.quoties.C.de preci.impe.off.&
quod not. in .c. cum omnes. &.c. quæ in eccleſiarum. de
3 cõſti.in nouel.facit.l.id quod noſtrũ.ff.de reg.iur.† Pręte-
rea lites ſopite per ſententiam tranſac.uel aliter non poſ-
ſunt reſuſcitari per reſcriptum Imperatoris,ut.l.reſcripta.
C.ſen.reſcin.non poſ.l.cauſas.C.de tranſac.ſi ergo per re-
ſcriptum Imperatoris hoc non poteſt multominus per ſim
plicẽ ſentẽtiam uel pragma iudicis.ut.C.com.epi. &c.per
totum ubi uidetur caſus in toto titulo. Ex quibus patet ꝙ
ea defectu poteſtatis ipſius iudicis hæc ſententia una uel
plures ut proponitur ſunt nullæ quaſi a ſtatuto non potue
rit ſic conferri poteſtas & arbitrium ferendi ſententias cõ-
tra inauditos & non citatos. Secundo principaliter ꝙ per
dictum ſtatutum non uideatur in eum talis poteſtas colla-
ta etiam ſi conferri potuiſſet apparet, quia ſtatutum dat ſi-
bi arbitrium in cauſis quæſtionibus differẽtijs motis & mo
uendis coram ipſo &c.Sed ubi nullus comparet coram eo
hic non poteſt dici cauſa quæſtio vel differentia coram eo.
Item non poteſt dici iudiciũ ad cuius ſubſtantiam requiri
tur iudex actor & reus,ut.c.forus.de verb.ſigni.facit quod
no.in prædicta.l.cauſas.ſubſtãtia igitur quæ dat eſſe rei nõ
poteſt adimi,ut.l.j.ff.de uſufr. earum rerum quæ uſu conſu.
Super non deductis quidem in iudicium nulla eſt iudi.po
teſtas in factis priuatorum. & ideo oportet eius officiũ po
ſtulari.ut.l.4.de dam.infec.per Bart.&.c.ad noſtram. de iu
reiur.per Inno.& hinc dicit dñs Bal.ꝙ ſi abſentibus parti-
bus ſit lata ſententia, nec apparet ad cuius petitionem ſen
tentia ipſo iure non ualet,ut ipſe no.in.l.j.C.ut quæ deſunt
aduo. iudex ſup. quæ dicta uidentur decidere quæſtionem
noſtram. Præterea aduertendum quod quantumcunq; om
nis exceptio nullitatis tollatur per ſtatutum contra ſenten
tiam tamen exceptio ꝙ ſit lata contra pup. prodigũ furio-
ſum & ſi ſit non uidetur excluſa. nec ex eo ꝙ qui tulit non
erat iudex vt no.dicit Io.an.in ſpe.li de ſent. & his quæ ea
ſequuntur.§.ut autem,in prin.addi.facit.l.j.ff.de confir.tu.
ubi prius de habilitate perſonarum oium q̃ de alijs ſolen-
nitatibus inquirendum eſt, ut.l.ſi quæramus. de teſta.&.l.
4 quidã referũt.de iure cod.Suppletionẽ: † enim defectuum
quæ cauſantur ab imbecillitate intellectus & naturæ non
uidetur ciuilis uel canonica conſtitutio prohibere ſuper
conceſsis liberi arbitrij,ut patet ex no. per Bart.in.l.j.C.de
ſac.ſanc.ecc.& ibi etiã per Bar. Cum ergo iſta ſententia iu
dicis & officialis mercantiæ ſit lata cõtra pupillum & iſta
nullitas quæ reſultat ex ſententia tali,ut.l.cõtumacia.§.cõ-
tra pupillum.ff.de re iu. non uidetur ſublata per ſtatuta ꝑ
rationem ꝑdictam. Tertio principaliter hoc probatur ſic.
Cõſtat ꝙ ꝑ hanc ultimam ſententiã latam pro Ioanna.pu
pil.per iud.uniuerſitatis mercatorũ calimale derogatũ eſt
omnibus ſententijs contrarijs præcedentibus de quibus ſi
non fuerit exceptum imputetur ei pro qua lata fuit uel ſit
exceptum & ſententia lata alia in contrariũ hec ultima prę
ualuit.ut. c.inter monaſterium.de re iud.& quod no.Bart.
in.l.j.quando prouo.non eſt neceſ. Et ſi pro quia hoc uerũ
eſt ſequitur quod narratio quæ præſumitur ad iuſtificatio-
nem ſententiæ iſtius iudicis mercantiæ arguit euidenter
ipſam ſententiam de iniquitate & per conſequens eſt nul-
la,ut no.in cle.paſtoralis.de re iudi. Præmittitur enim in
dicta ſententia tenor plurium ſentẽtiarum ſucceſsiue pro
latarum ſuper litibus prædictarũ partium & demum ſub-
iungitur de iſta ſententia ultima in fauorem pupillæ lata,
a qua tamen non fuerat appellatum tranſiuit in rem iudi-
catam,ut.d.c.inter monaſterium. Debuit ergo præſuppoſi
ta poteſtate dicti iudicis mercantiæ dictam ſententiã con-
firmari non autem reſuſcitare debuit dictã litem ſopitam
per dictam ſententiam eo modo quo ſtatuit. Hoc enim ut
dixi nõ faceret Imperator,ut.l.ſi.C.ſententiam reſcin.non
poſ.&

poſ.& d.l.cauſas.cum concor.ibi no.maxime ut diſi faciẽdo ſiue ſtatuendo hoc ſine cauſæ cognitione quæ eſt de ſubſtancia cuiuſcunq; iudicij & ſine qua etiam ſententia papæ non ualet.ut no.Bar.C.de ſenc.l.pro lacam. & in toto dicto titulo com.epiſto.&.c.cum ex literis de reſti. in integ. Et ſicut omiſſio ordinis iudiciarij in cauſis ordinis reddit proceſſum nullum,ut.d.l.prolatam ita omiſſio ordinis quali.in iſtis extraordinarijs ut ſubtiliter Inno.in.c.veſtra.de coha.
5 de.& mu.& dixi in.c.j de off.deleg.lib.6. † Quarto & ultimo aduertendum ad id quod dicitur in ſi.puncti.ad hoc.n. quod corã dicto iudice mercantiæ poſſit peti reſciſſio ſententiæ alicuius alterius iudicis requiritur q̧ fiat depoſitum quantitatis in condemnatione deductæ,quod dicitur hoc factum non fuiſſe. Ex quo infero q̧ omiſſa ſolennitate tradita a ſtatuto non ualeat eius ſententia, ut.l.conſtitutionibus.ff.de mune.Et licet contra ſententiam dicti iudicis ſit præcluſa uia omnibus exceptionibus non tamen uidetur tolli nullitas quę deſcendit ex capite alterius ſtatuti:ut no. Io.an.in tit.in addi. Spec.c.de ſen.ex ſe.tu.§.poſtremo. & Bart.in.d.l.j.quod ui aut clam. Ex quibus luce clarius manifeſte concluditur quod iſta ſententia iudicis mercantiæ non meretur habere nomen ſententiæ. & ideo ea non ob. ſententia conſulum artis mercatorũ calimali male in fauorẽ Ioãnæ pupillæ remanet in ſua roboris firmitate rõnibus ſupradictis per conſequens poſſit ea uti abſq; metu pœnæ in ſcriptæ in ſñia iudicis mercãtiæ ultimo loco lata quæ poſtq̃ ut p̃dicit ipſa nõ tenet nec ex ea põt pœna cõmitti. ut.l.non dubiũ.C.de leg.&.d.cle.paſto.ad ſi.de re iud. &c.

CONSIL. CLXVIII.

1 *Mulier dotata an excludatur a ſucceſſione dotantis.*
2 *Dotis conſtitutio an excludat dotatam ab hæreditate dotantis.*
3 *Legitima ſeu trebellianica an computetur inter bona.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pro ueritate præmittendum eſt q̧ pupillus ſucceſſit Antonio fratri ſuo decedenti ab inteſtato ut patet in ſtatuto ſupradicto uerſu & nulla mulier poſſit &c.coniuncto uer. ſi uero ipſe filius uel filij &c.& hoc non reuocatur in dubium imo præſupponitur Philippum hæreditatem Antonij adiuiſſe ut patet.c.ſ̃.in puncto ibi poſtea deceſſit dictus Philippus &c.

Reſtat ſecundum rectum dicendi ordinẽ declarare pro qua parte Gaia & Ioanna ſuccedant Antonio. An in nullo tanq̃ dotatæ a Iacobo earundẽ auo. An uero tanq̃ non dotatæ ſuccedat in inte.uſufr.bonorum Antonij patris ipſorum ut præall.ver.ſi uero Ipſe filius uel filij &c. Et duplex circa hoc dubitatio oritur primo quia ſtatutum dum de ſucceſſione diſponit facit mentionẽ de pluribus perſonis .ſ. patris aui uel proaui. Similiter cum excludit filias, ut dotatas dicunt dotatas a patre auo uel proauo. Verum ergo intelligatur cum ſolum agitur de ſucceſſione eius qui dotauit. An uero de uno ex eis dotante puta auo uel proauo excludatur a ſucceſſione patris uel alterius nõ dotãtis. Et ſaluo iudicio ſaniori credo quod ſi fuerit dotata p alterum tantum puta per auum ut in caſu noſtro excludatur a ſucceſſione aliorum puta patris ſiue proaui & in hoc ſonat uerſiculus.ſi tamen tales mulieres &c. ſic ſentire occurrit rei æquitas de qua in.l.dedit dotem auus.ff.de col.bon.Propter filium enim dedit dotem auus nepoti. Perinde ergo haberi debet ac ſi pater ipſe dediſſet ut ibi dicit tex. Prouidit ſtatutũ filiabus de dote in bonis alterius ex prædictis.ſ. patris aui uel proaui, in quorum omnium ſucceſſionẽ ab inteſtato certos agnatos protulit & ſic quod debeat ſtatutum intelligi patet quia de ſucceſſione aui uel proaui quo ad nepotẽ uel neptem fruſtra loqueretur ſtatutum cũ præcedat ipſas pater ipſorũ. Oportet ergo intelligere neceſſario quod ſufficiat dotatã eſſe ab auo ut excludatur a ſucceſſione ſui patris quo ſuperſtite fruſtra de ſucceſſione aui q̃ritur quo ad nepotẽ,ut.l.gallus.de lib.& poſth.&.l.poſthumorũ.ff.de iniu.rup. Sic igitur intellecto ſtatuto ut puto eſt aliud dubium an poſſit dici dotata ex eo quod Iacobus auus ipſarum dimiſit ſi naſcerẽtur fœminę.cl.flo.auri pro qualibet earum. Et quod per talem conſtitutionem dotis non poſſint dici dotatę faciunt iura quæ alle. Bart.pro hac parte in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de cond.& de monſt. Sed contrariũ ibi firmat uidelicet quod intelligatur mulier dotata ſi in teſtamento fuerit ſibi dos conſtituta ſiue deſtinata alle.glo.ff.de admi tu.l.cum plures, & in ar.l. qui pupillã.ff.de adu.& hoc etiam ſentit Bal.in.l.ſancimus C.de nup.ubi de ualore talis ſtatuti de natura talis relicti pro dote an ſit purum uel ꝯditionale ut ibi per Cy.& alios in.l.generaliter.C.de epi.& cle.per Bal.ex his ſine ulteriori proſecutione ꝯcludo quod dicta Ioãna & Gaia in uſufr. oium bonorũ Antonij ſui pa. non ſuccedunt. & per conſequens non potuerunt tranſmittere ad dñam Catharinã ſed tantũmodo.cl.flor.pro qualibet. Nam euenit & purificata fuit cõditio pro prædictis.cl.flor. eo ipſo quod deceſſit Antonius ſine filijs maſculis, ergo tanq̃ purum tranſmiſerunt
2 ad matrem quæ eis ſuccedit ut infra dicam. † Item cum ſuccedat loco legitimę in bonis patris iſtarum dotium conſtitutio omnis conditio dilatio ſiue onus remouetũ a iure p.l. quoniam in prioribus.C.de inoffi.teſta.quod tenet Barto. in.d.§.genero.& doc.in.d.l.ſancimus. Sed ſi alicui uideatũ fortè oppoſitum uidelicet quod per talem conſtitutionem dotis teſtamẽto aui non potuerunt dici dotatę iſta Gaia & Ioanna eſt uidendum an admittantur ad uſumfr. oium bonorum Antonij patris ipſarũ. Et in hoc non eſſet dubium quia ſtatutum de uſufr.eis expreſſe prouidet. Sed uidendũ eſt quæ ſint & dici poſſent bona Antonij. Et certe non omnia deuoluta ad ipſum ex ſucceſſione Iacobi ſui patris nã eius portio ſubiacebat reſtitutioni ſi deceſſerit ſine filijs maſculis prout ita deceſſit. potuit.n.iure ſuo Philippus retinere dimidiam portionis Antonij uigore fideicõ. paterni. Ratione autem legitime & treb. quas potuit detrahere dictus Antonius uidetur quod debeat alia dimidia portionis ſuæ computari in bonis Anto.& per conſequens de ipſa dimidia & bonis alijs quę ultra habuiſſet Ant. vſufr.fuiſſe debitum ipſius filiabus a tẽpore quo dies ceſſit vſq; ad
3 ipſum obitum. † Et de legitima q̧ debeat computari in bonis Antonij non uidetur dubiũ quia ipſo iure debetur,ut.l. ſancimus.C.de inoffi.teſt.Sed de treb. quæ non reperitur detracta uel de ipſa mentio facta eſſet dubium an debeat computari inter bona Antonij. quia hæres ſuus Philippus eſt fideicõmiſſarius uniuerſalis in bonis Iaco.& eſt hæres Philippus fratris ſui. Ita q̧ ſi ex ſua pſona nõ detraxit nec eius hæres.ſ.Iacobus eius filius vult detrahere non vr̃ iſta quarta treb.in bonis Antonij computanda quia non ipſo iure quæſita.nec Iacobus vult querere ſed vult inter bona reſtitutioni ſubiacenda computari ut ſic euitet uſufr.ipſius quartæ treb. Et hoc fertur quod ſolum uſufr.legitimę Ant. in bonis Iaco.deberetũ huic dominę Catharinæ mariti puellarum,ad hoc.l.recuſare.§.ſi titius.ff.ad treb. & quod no. in.l.ſi quis hæres.&.l.ne hu.§.hærea.de acquir.hæred. Ex quo infertur quod iſtis filiabus dum vixerunt in bonis obuenientibus Anto.de ſucceſſione Iaco.ſui patris fuit debitus uſufru.ſolua legitime Antonio debitus in bonis Iaco. & hæc eſt dimidia trientis totius hæreditatis Iacobi. Nam alia dimidia legitimæ cõputanda eſt in bonis Philippi ſui fratris.aut.nouiſſima.C.de inoffic. teſta. In reſiduo vero. ſucceſſit Philip.uigore fideicõ.ex teſtamento patris poſtq̃ extitit conditio fideicom.ſibi debiti per non exiſtentiã maſculorum. Concluſio igitur prædictorũ eſt q̧ in bonis Ant. dictę eius filiæ nihil debẽt habere niſi q̧ in teſtamẽto Iaco. earũ aui eis relictum eſt tanq̃ dicatur dotatæ ab auo quod probatur in prima parte conſilij uel ſi aliter iudex cauſæ, de hoc ſentiret & quod tanq̃ non dotatæ debuerint habere uſumfr.integrũ in bonis Ant.poſt mortẽ eius.iſte uſufr. quo ad bona Iaco.ſolum erit in duabus uncijs debitis ipſo iure Antonio patri eorũ in bonis dicti Iacobi. Reſiduum uero libere pertinebit ad Iacobum Philippi filium ex fideicom. paterno & ratione patris legitime ut dictum eſt ſupra. Poſtremo quod dña Catharina ſuccedat dictis filiabus ſuis

bus ſuis non dicitur dubium quia Iacobus non eſt de perſonis enumeratis in prin. ſtatuti excludentis matres a ſucceſſione filiarũ. Non deberet igitur excludi à pſonis de qbus ſtatutum non loquitur. ut. l. ſi vero. §. de uiro. ff. ſo. ma.

CONSIL. CLXIX.

1 *Beneficium ciuilitatis collatum in abſentem an opituletur eidem.*
2 *Ciuilitas quid ſit & cui & quando quaratur.*
3 *Statutum ad non ſubditos non extenditur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſis pũcto ſtatuto & copia inſtrumẽti ciuilitatis lãberti ultra motiua de quibus in themate põderandum puto ꝗ reformatio ſuper eius ciuilitate non apparet tanq̃ ad eius notitiam perueniſſe nec eidem conſenſiſſe nec ut ciuem in oneribus perſonalibus realibus & mixtis fuiſſe inter alios ciues deſcriptum. Ex quibus clare concluditur probando ꝗ dicta ciuilitas non proſit ſibi & per conſequens filiam eius ex illo capite ciuiliter non fore excludendam ab eius ſucceſsione. † Primo ꝗ notitia & conſenſus huius lamberti fuerit
2 neceſſaria probatur quia iſta ciuilitas eſt quoddam donũ & beneficium quo caſu certum eſt quod cum in abſentem confertur non prius ei quæritur quàm ad eum peruenerit, & etiam ſciuerit, ut. l. habenti, ff. de dona. & l. qui habenti. de acq. poſ. Item poteſtas patriæ in ciuem ſuum & patris in filium ſatis ad paria iudicantur, ut. l. veluti. de iuſti. & iure. & quandoq; eſt amor patriæ præferendus. l. poſtliminiũ § filius. de capti. & l. minime. de relig. & ſump. ſune. ſed ꝑ reſcriptum principis non poteſt filius ignorans uel inuitus redigi in patriam poteſtatem aut conferendo in ipſum legitimitatis donũ. ut in auten. qui. mod. nat. effic. ſui. § generaliter. ergo nec etiam conferẽdo donum ciuilitatis poteſt redigere ciuitas aliquem in ſua poteſtate. Licet ergo in quibuſdam caſibus diſpoſitio in abſentem collata antequã ad ipſum perueniat ſortiatur effectum ſuum, ut in. c. quia cunctis. de conceſ. præben. lib. vj. tamen hic vbi non ſolum de onere, ſed etiã honore ciuilitati annexo quæritur uidetur neceſſarius conſenſus per iura prælleg. facit. l. ſicut. C. de act. & oblig. l. conſenſu. Et nõ ſolum quod conſenſerit, ſed etiam quod deſcriptus fuerit in numero & operationẽ ſe negligenter nõ habuerit, ut dicit tex. in fi. in. l. ſi duas. § muuere. ff. de excu. tu. & l. fi. eo. titu. & l. ex eo tempore. eo. tit. ibi domini in numero referri quinimo deſcripti in numero collegatorũ ſi munera & onera cum alijs nõ ſuſcipiunt priuilegia talium non merentur, ut. l. qui ſub prætextu. C. de ſacroſan. eccle. & l. fi. C. qui. non ob. long. temp. pſcrip. Et non ſolum de iure cõmuni tenebatur iſte Lambertus ſuſcipere onera in eadem cum alijs ciuilibus diſciplinam aſſumere ſed etiam ex forma ſiue ciuilitatis, ut patet in ver. dum tamẽ ſubeant & ſubſtineant onera &c. Siue. n. dictio dum tamen ſonet in conditionem ſiue in modum debuit ꝑ eum adimpleri & ante implementum non conſequitur effectum ciuilitatis. l. vniuerſa, & quod ibi per Bar. & Bald. C. de preci. Impe. offe. & licet hæres ipſius. ſ. Antonius ſub eundẽ mortuo eius patre Lamberto potuiſſet forte in poſterũ uti tali ciuitate, tamen poſtq̃ eius filię. ſ. Lamberti eſt uia ſucceſsionis & ius ſucceſsionis quæſitum in bonis patris propter onera non ſupportata non uidetur quod hæres Antonij videlicet ſoluendo præterita onera poſſit offerre ius ſucceſsionis iam acquiſitum. arg. optimum ab eo. de elec. lib. vj. & cle. c. j. conſtitutionem, ad fi. eo. ti. & l. ſi poſt mortem. § fi. ff. de contra. & quod no. docto. in. l. petende. C. de temp. in integ. reſti. & maxime hoc uidetur uerum poſtq̃ talis perſona vult facere implemẽtum ad quam illa ciuilitas non tranſit ut ad illam auia ſicut credo arg. optimum. ff. de noua. l. quoties. Præterea ſtatuta & fauor ſtatutorum ſolum ciuibus & ſubeuntibus onera opitulantur, ut in ſtatuto tranſmiſſo ſub rubrica quòd ſtatuta proſit ſubiectis tantum &c. ſed non poteſt dici Lambertũ ſubiſſe onera licet modo hæres ipſius meditatus uelit ſubire, quia ſtatutum dicit ciuibus ſubeuntibus. Debuit ergo ipſe in uita ſubijſſe. ar. l. in delictis. § ſi extraneus. de noxa. Nec ſolutio hæredis videtur ammodo plus ſubijcere fauore Lamberti, quia mors hunc fauorem in ceteros abſtulit ſed fauor ipſius auię ſoluentis de quo ſtatutum non loquitur ſed de ipſo ſoluente. ar. l. ſi uero. § de uiro. ff. ſo. ma. & quod no. in. l. eius qui in prouincia. ſi cer. pet. Vlterius aduertendum id quod in ſacto proponitur videlicet quod hæc filia vult uenire ad ſucceſsionem patris ſimul cum maſculo non eſt oriunda de Ferraria, nec aliquo iure ubi ſubiecta ad ipſam
3 igitur non uidetur † extendi ſtatutum ſicut lex non ſubditos non includit, ut. l. cunctos populos. C. de ſumma trini. & quod ibi no. Bar. in. 3. q. ad fi. & maxime hoc eſt verum in caſu noſtro in quo uerba ſtatuti referuntur principaliter ad perſonas non ad bona ut patet in ſtatuto tranſmiſſo ſub rubrica de mulieribus non ſuccedentibus defuncto abint. quo caſu hic licet. Bar. teneat ibi præciſe ſtatuto in ſucceſſionibus ligari forenſes in bonis acquiſitis intra territoriũ ſtatuentis ut patet ibi tamen probabilius uidetur quod ad bona non habeatur conſideratio, ſed ad perſonas de quibus in dubio loquitur ſint ſubiectæ uel non, quia bona regulantur ſecundum conditionem perſonæ. c. j. de iure pat. lib. vj. & l. paulus. de acqui. hæred. Nec uidetur ſtatutum ſuperueniens poſſe tollere ſpem ſucceſsionis filiæ iam quæſitam in bonis patris ut pote nõ ſubiectæ ſibi. ut. l. extra territorium. ff. de iuriſd. om. iud. facit quod no. Inn. in. c. quæ in eccleſiarũ. de conſti. & ibi in nouel. Et licet propter autoritatem. Bar. poſſit de hoc dubitari, tamen rõnibus antedictis proculdubio concludendũ vr̃ hanc filiam ad ſucceſſionem patris pro dimidia admittendam eſſe, & ita de iure teneo rationibus ſupradictis. d. Pet. de Ancha.

CONSIL. CLXX.

1 *Reſtitutio an poſſit peti ex clauſula generali ratione ignorantia contra præſcriptionem longiſſimam.*
2 *Sententia retractatur quæ in contemptum legis municipalis, fertur.*
3 *Ignorantia eius contra quem præſcribitur eſt iuſta cauſa ut reſtitutio indulgeatur.*
4 *Præſcriptio propter bonum publicum inducta.*
5 *Coniuncti præſumuntur alter alterius facta non ignorare.*
6 *Teſtamenti & contentorum in eo notitiam habere præſumitur is apud quem teſtamentum reperitur.*
7 *Scientia factorum alterius præſumitur ex communi habitatione.*
8 *Fideicommiſſum remiſſum cenſetur quod in rationibus ſepe factis non redigitur.*

IN CHRISTI nomine amẽ. Principaliter contra iſtos legatarios ſiue ipſorum ſucceſſores tria allegantur. Primo longiſsimi tẽporis præſcriptio. Secundo ex probabilibus cõiecturis præſumpta debiti ſatisfactio ſiue ſolutio. Tertio ipſius debiti propter eius taciturnitatem amiſsio. Contra primum replicatur de probabili ignorantia ſucceſſorum & autorum propter quam eis ſit concedenda reſtitutio. Contra ſecundum & tertium alia replicantur prout infra ſubijciam. Ad ipſa igitur dubia ordinate deſcendens, † Circa primũ decurſum præſcriptio-
1 nis eſt ante omnia conſiderandum an ſubducto tempore pupillaris ætatis ſingulorum ſucceſſorum remaneat præſcriptio triennalis cõpleta uel non, quia enim de iure communi & ſtatutario dicta præſcriptio tẽpore pupillaris ætatis ſingulorum ſucceſſorum remaneat præſcriptio dormit. ut. l. j. & l. ſicut. C. de præſcri. xxx. ann. & in ſtatuto tranſmiſſo ſub rub. de præſcrip. ciuilium actionum. Ideo eo deducto ſi præſcriptio remanet nõ completa non eſt dubiũ quod tales pro portionibus ſuis ex hoc admitterentur ad agendum. Et utrum ſubducto de medio tali tẽpore certo perſonis omnium ſucceſſorum præſcriptionẽ fore decurſam cum hoc non reperiam allegari ſupra. Ideo dicendum eſt de iure cõmuni ſine dubio poſt curſum tam longiſsimi temporis repellendos. ut. d. l. ſicut. ibi viuendi ulterius non habent

habent facultatem. Et fortius per ſtatutum dum dicitur ꝙ
poſt dicta tempora nullatenus rediatur per aliquem recto
rem &c. Hæc namque uerba ſunt multum ponderanda,
5 † quia ſi contra ſtatutum iudex audiret uel ius redderet nõ
uidetur ualere ſententia in contemptum legis municipalis
lata ut no. in ſi. la. de are. in quadam ſua quæſtione de ban-
nito non audiendo, & per Bart. in. l. cum lex. de fideicom.
& Bal. in. l. non dubium. C. de legi. Adultus autem poſtq̃
eos ſtatutum non excipit certum eſt currere ipſo iure cum
beneficio reſtitutionis conceſſo minoribus, de quo hic non
quæritur ſed de conceſſo maioribus ex clauſula generali. c.
conſtitutis. de reſti. in integ. in nouel. poſt Inno. Videndũ
ergo eſt ſolummodo circa hunc articulum præſcriptionis
utrum ſimpliciter & pura ignorantia quæ allegatur contra
dictam præſcriptionem ſit iuſta cauſa concedendi reſtitu-
tionem ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe ui-
3 debitur &c. de qua in. l. j. ff. ex qui. cau. maio. † Reperio Bar.
dicentem ꝙ ignorantia eius contra quem præſcribitur eſt
iuſta cauſa indulgendi ibi reſtitutionem iſtam. &. l. ſi. C. de
præſcri. long. tem. quæ dicit ꝙ ignorantia non curatur nec
impedit curſum præſcriptionis intelligi ipſo iure ſed bene
impedit in effectu quia reſtitutio conceditur. ita no. in. l. j.
§. ſi quis autẽ. ff. de iti. actuq; priua. Sed dominus meus prę
ciſe prout iacet intelligit dictam. l. ſi. & dicit quod ſimpli-
citer ignorantia non cauſata ab abſentia non eſt iuſta cau-
ſa reſtitutionis contra præſcriptionem decurſam maxime
poſtq̃ lege cauetur ꝙ ignorantia eius contra quem præſcri
bitur non curetur. & ita no. in. l. j. C. qui admitti ad bo. poſ.
in. 2 4. opi. cuius opi. tanq̃ menti omnium iurium conſonã
in hoc ſequor. Primo quia tex. in. d. l. ſi. ſimpliciter dicit nul
la ſcientia uel ignorantia prætendenda. ſupplere igitur. ſ.
ipſo iure ſed non cum effectu propter reſtitutionis benefi-
cium eſſet imponere legem uerbis. nam cum non obſtat in
effectu poteſt dici non obſtare. ar. l. qui acti. ff. de reg. iur.
Præterea contra Bar. eſt tex. ibi ne altera dubitationis in-
extricabilis oriatur occaſio &c. ſi enim contra præſcriptio
nem tam longiſsimi temporis poſſet allegari ignorantia
ſemper perpetuo eſſent rerum dominia in incerto cõtra. l.
bona publico. de uſuc. Nam poſt. xl. & c. annos reſcriptum
inſtrumentis debiti progenitorũ ſuorum poſſet quis præ-
textu ignorantiæ petere reſtitutionem. ex clauſula genera
li. & ſic nunq̃ eſſet litium finis cõtra. l. ſi. ff. pro ſuo. quæ di
recte loquitur in præſcriptione & hoc uoluit uitare text.
ibi nec altera dubitationis &c. quaſi ſicut poſt ſententiam
poſt tranſa. poſt iuſiurandum ignorantia inſtrumentorum
debiti non poteſt allegari, ut. C. de tranſa. l. ſub prætextu.
&. C. de re iu. l. ſub ſpecie. &. c. inter monaſterium. de re iu.
& ita nec poſt præſcriptionem quam ſcientia præſcriben-
tis ſuperueniens non reſcindit etiam de iure ca. ut no. in. c.
ſi. de præſcri. ita etiam nõ reſcindat ignorantia eius contra
quem præſcribitur. †. Præſcriptio enim principaliter eſt
inducta ut dixi propter bonũ publicum propter uitandam
miſerorum ſegnitiem & longi temporis errorem & confu
ſionẽ. ut dicit tex. in. c. vigilanti. de præſcri. Error enim &
confuſio magna eſt poſt. l. uel. lx. an. & ulteriores petere de
bitum prætextu ignorantiæ, cum etiam ille contra quẽ peti
tur probabilius ignorare poſſit ſolutionem uel aliam libe
rationem autorum ſuorum. Ex quo etiã infertur ꝙ ſimplex
ignorantia prout Bal. dicit non impedit ipſo iure uel in ef-
fectum curſum præſcriptionis ſecundum quod in caſu no-
ſtro. Maxime cum non ſit iuſta cauſa prætendendi ratione
ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa &c. Ex narratis
ſupra in themate, clare patet primo ex præſumpta ſcientia.
5 coniunctorum. † non enim præſumitur unus facta alterius
ignorare ſed ſcire. l. de tute. C. de in inte. reſti. mino. & ne-
dum inter coniunctos ſed etiam inter uicinos præſumitur
ſcientia geſtorum. c. quanto. & c. quoſdam. de præſum. Ex
coniunctione igitur inter teſtatorem & tutorem ſiue lega
tarios eſt ſcientia præſumenda per iura prealle. Item ex
alio reſpectu domini Ioannis Roſſi. & Matthei. Nam dñs
Ioannes & Roſſus legatarij fuerunt tutores in teſtamento
& hoc ſcienter fecerunt ſibi tutelam decernere & admini-
ſtrauerunt, ueriſimile ergo eſt habuiſſe notitiam dicti lega
6 ti de quo in dicto teſtamento † ille enim pœnes quem te-
ſtamentum reponitur præſumitur habere notitiam omniũ
contentorum in eo ar. c. conſtitutus. de teſti. & maxime in
hoc locum habet in tutoribus pœnes quos inſtrumentum
omnium iurium pertinentium ad pupil. eſſe debent. Qua
ratione ſi debitor uel creditor pupillorum eſt prohibetur
a tutela quia poſſet dicta inſtrumenta ſubtrahere & ſimi-
liter contra pupillum prohibetur recipere conceſſiones &
poſt finitam tutelam quia habens notitiam iurium pupilli
poſſet frandes tali modo contra pup. machinarĩ, ut in aut.
ut hi qui ob hære. per res mi. & . C. qui da. tu. poſ. auten. mi-
noris debitor. Ratione ergo ſanguinis & officij præſumũ-
tur hi tu. ſciuiſſe conditionem & ſtatum pupillorũ, ut. d. l.
de tut. de in inte. reſti. mi. & ibi no. Matthæus etiam rõne
ſanguinis idem præſumitur ratione fideiuſsionis tempore
detractæ tutelæ Lamberti etiam ratione coniunctionis. Et
maxime quia ibi. ſ. Roſſus Matthæus & Zanotus erant filij
7 dicti domini Ioan. & in eadem familia † ut arbitror habi-
tantes ex qua cõmuni habitatione præſumitur etiam ſcien
tia ab altero eorum quæ per alium geſta ſunt. ut. l. conſenſu
C. de repu. ſa. c. conſti. de reſti. Ex quibus ſine ulteriori pro
ſecutione cõcluditur ꝙ in prædictis domino Ioan. & filijs
præſumitur ſcientia & notitia dicti lega. ex pluribus con-
iecturis de quibus ſupra. In hæreditatibus etiam prædicto-
rum quo ad hoc ut agere ualeant ignorantia non cenſenda
probabilis, quia debuerunt de iure ſuo & autorum diligẽ-
tius explorare non ita miſere deſides eſſe & ſui iuris con-
temptores ut dicit text. in. l. qui in alterius. uer. hoc ita de
hæred. de re iu. & . d. c. uigilanti. de præſcri. & . l. ſi. C. de edi.
di. adri. tol. Ex quibus concludo ꝙ beneficium reſtitutio-
nis ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa &c. non eſt
eis concedendum quia tam in longiſsima taciturnitate &
ſilentio non eſt iuſta cauſa & præſumendum quod proba-
tiones quas modo uolunt producere habuerit pœnes ſe
tãdiu poſtq̃ contrarium nõ appareat nec aliqua cauſa opi-
nata & alias occulta eis ſuperuenerit. de præſcri. facit. c.
innotuit. de ele. ibi nec probare cogimus ignorantiã quam
allegant &c. Vnde licet dictum Bart. eſſet uerum. ſ. ꝙ ad-
uerſus præſcriptionem propter iuſtam ignorantiam eſſet
concedenda reſtitutio ex clauſula generali, tamẽ eius opi.
non haberet locum in caſu noſtro, quia ignorantia non eſt
probabilis & potius præſumptio ſcientię per iam dicta ſu-
perius & ex proxime dicendis breuiter in ſequenti princi-
pali dubio quod fuit. Verum ex narratis in themate reſul-
tet probabilis coniectura de ſatisfactione & ſolutione di-
cti legati. Et pręſumptiue poteſt dici ꝙ ſic ex eo ꝙ octo an
nis tutelam adminiſtrat & apparet ꝙ ſibi de facili ſoluere
potuerunt. Item apparet Simõ deſcriptus debitor in libro
domini Simonis & filiorũ in quantitate quę capit dimidiã
dicti legati & poſtea reperitur poſt mortem dicti Simonis
ſimpliciter cancellata. cũ ergo in legato exprimatur ꝙ oc-
caſione debiti ſic legat & debitum pro medietate legati ap
pareat cancellatio ſimpliciter ſubſecuta referenda eſt ad
cauſam debiti de quo conſtat in teſtimonio & per cancel-
lationem ſolutio præſumenda coniuncto curſu temporis
octo annorũ uel præſumendum poſtq̃ nulla mentio appa-
ret de dicto legato in libris & quaternis domini Simonis
dictum legatum repudiatum uel ſolutum. & uidetur quaſi
caſus in. l. procula. ff. de proba. ubi fideicõmiſſum non reda
ctum in rõnibus ſępe factis inter cõiunctos nec de eo facta
mentio uĩ remiſſum ita directe uĩ in caſu noſtro. & multo-
magis ex eo ꝙ officium tutelæ habet illud onus annexũ cõ
ficiẽdi codices rõnum, ut. l. j. ff. de tute. & in. Item hẽt onus
deſcribendi debita tradita ante & poſt tutelam contractã
in inuentario alias cadit a debito dicta aut. minoris debi-
tor prealle gata. Ex quibus oĩbus manifeſte patet in iure &
præſcriptionis & reſtitutionis & præſumptiue ſatisfactio-
nis & debiti amiſsionis hæredes dictorum legatorum a di
cto legato fore excludendos & per ſtatutum eis audientiã
denegari & de iure communi tanq̃ ſine actione ut. l. ſi pu-
pilli. §. uideamus. de nego. geſt.

Quando

Quando alteratur ſtatus rerum alterantur conditio & natura ipſarum ut in rebus emphyteoticis eccleſiarũ per priuilegium apoſtolicũ. Itẽ generatione finita potius defuncto q̃ extranei renouandi ſunt. Verũ ille qui cecidit de emphyteoſi ſi propter inueſtiturã non petitã poſsit de nouo inueſtiri. Cum priuilegiũ dicat ſimpliciter ꝙ de emphiteoſi recaduta teneaẽ alium inueſtire. Verum ille alius excludat ipſum qui priuatus fuit ut dixi. Pet. de Ancha.

CONSIL. CLXXI.

1 *Status rerum ſi alteretur conditio & natura ipſarum alterantur.*
2 *Epiſcopi & prelati feudare caduca alijs infeudare tenentur.*
3 *Res ſecundum ſtatum præſentem iudicanda.*
4 *Feuda unico caſu ad eccleſiam ut caduca reuertuntur.*
5 *Rationes plures et efficaciores paucioribus minus efficacibus preferũtur.*
6 *Licitum & honeſtum in omnibus ſequi debemus.*
7 *Abbatis aſſertioni an credatur.*
8 *Prelatus uerũ inueſtire poteſt eum qui ob negligentiã a feudo cecidit.*

CASVS eſt talis quidam dominus ricobinus fuit inueſtitus ab epiſcopo adrien. de quodã iure decimali & percipiendi decimas in dioceſi ſua ad ipſius epiſcopatum pertinentes iure feudi pro. xl. ſtatijs farine quolibet anno præſtandis dicto domino epiſcopo & fuit inueſtitus pro ſe & ſuis filijs & nepotibus & omnibus ex eis in perpetuũ deſcendentibus maſculis legitimis & ipſis deficientibus pro Ioanne & Petro ipſius domini ricobini filijs naturalibus tantum & pro eorum filijs & nepotibus & ceteris deſcendentibus maſculis legitimis. Poſtea mortuo domino ricobino ex quo nullus filius aut nepos legitimus maſculus fuit ſuperſtes relicta tñ poſt ſe unica filia legitima quam dotauit in teſtõ & relictis poſt ſe dictis Ioanne & Pet. eius filijs naturalibus tñ uniuerſaliter heredibus iſtituris, qui fratres renouationem receperunt de dicto iure decimali ſeu percipiendi decimas & ipſis defunctis michael filius legitimus & naturalis dicti Ioan. & heres ipſius & dicti Pet. inueſtituram & renouationem recepit de dicta re a dictu epiſcopo Adrien. qui Michael deceſsit nullis ex ſe ſuperſtitibus liberis facto teſtamento in quo ſibi heredes uniuerſales inſtituit Ludouicum & Ioannẽ de maiſolis nepotes legitimos dicti Ricobini ex filia ipſius ſuperſtite ut. ſ. qui Ludouicus & Io. heredes dicti Michaelis & ipſius olim proximiores attinentes petunt inueſtiri ab epiſcopo Adrien. de dicta decima ad ẽpatum prædictum deuoluta propter lineã finitã. Eps uult aliũ laicum prorſus extraneũ inueſtire quærit quid iuris. Et mouentur dicti Ludouicus & Ioannes præcipue ex theorica glo. & domini Bar. In. l. j. §. permitteẽ. ff. de aqua quoti. & eſti. & in. l. j. in fi. de priui. cred. Preſuppoſito quod de dicta decima ante dictum dominum Ricobinum continue conſueuerint inueſtiri & infeudari alij laici ab antiquo de cuius temporis initio extat memoria ꝯ eos. facie quia dictus Michael deſcendit ex filia naturali tñ dicti domini Ricobini. Item facit conſtitutio latera. quibus conſideratis placeat conſulere quid iuris. Priuilegio apoſtolico conceſſo populo Ferrarieo. in effectu cauetur quod quilibet poſſeſſor rei eccleſiæ iure emphyteo. aut liuellario aut uſuario aut iure feudi teneaẽ infra annum & menſem poſtq̃ dictum decretum fuerit publicatum petere ſe inueſtiri & & rectores compellantur decimarum inueſtitionem facere & qui infra dictum tempus inueſtitionem non petierit ipſo iure ſtatim cadit ab emphyteoſi liuello uſu & feudo. Et rectores eccleſiæ teneantur alium inueſtire. Modo contingit. M. cui ſucceſſerunt. L. & I. fratres non receperunt inueſtitionem a domino abbate rei per eos poſſeſſę titulo liuelli ſed eam receperunt poſt annum & menſem de quibus ſupra Profitetur tñ dominus abb. in iſtitutione an inueſtiture ſe fuiſſe infra annum interpellatum & requiſitum in dicto. M. de cauſa inueſtitione facienda & quod non fecit per dictum. M. quin reciperet eandem inueſtitionẽ ſed per ipſum dñm abbatem circa quod thema dubitatur de duobus uidelicet Verum dictus. M. ceciderit a dicto ſuo iure uel non. Secundo ſi cecidit an dominus Abb. potuerit eum legitime inueſtire an non. Et dubium faciunt dicta uerba decreti quæ fuerunt. ſ. & teneãtur rectores eccleſiarum nihilominus alium inueſtire quia duplex poteſt dari intellectus unus. ſ. quod rectores eccle. debeant alium ab eo qui cecidit inueſtire ut ſic ille qui cecidit penitus ſit excloſus a beneficio inueſtitionis & quilibet alius ſit incluſus. Alius intellectus poteſt eſſe ſcilicet quod rectores eccleſiarum non poſsint res eorum taliter recadutas ſeu ad eccleſiam deuolutas in ſe & apud ſe retinere ſed potius tenentur aliũ inueſtire. ut ſic dictio alium non reſpiciat illum qui cecidit prout reſpicit in ſuperiori intellectu ſed reſpiciat duntaxat perſonam rectorum eccleſiarum quæritur quid iuris.

1 † In chriſti nomine amen. Ex tenore priuilegij diligenter inſpectu pendet deciſio dubiorum de quibus quæritur. Et ideo pro clariori intelligentia eſt aduertendum quod ſecũdum uarias feudorum qualitates ad unam naturam redigũtur ſimiliter & uariæ conceſsionum formas & qualitates ſucceſſorum uniuerſalium & ſingularium exequantur. Itẽ in feudationibus iam factis in quantum habent tractum & dependentiam de futuro quo ad qualitates ſuccedentium

2 uerba priuilegij extenduntur. † Poſtremo feuda recaduca epiſcopi & prælati alijs neceſſarijs infeudare tenentur. & bene aduertendum quod in fine priuilegij decretum apponitur decernens omnia aliter attentata quam ibi ſtatuta & ordinata ſint ipſo iure non ualere. Premitto etiam quod prima conceſsio facta Ricobino per multos annos preceſſit dictum priuilegium apoſtolicum prout mihi affirmatũ fuit licet ex themate non appareat. His itaque ſic præmiſsis ſuper primo dubio vĩ dicendum quod Ludouicus & Ioan. ex teſtõ ſuccedentes dicto Michaeli ueniant ſine dubio ad prædicta bona feudalia tanq̃ ipſius hæredes uigore dicti priuilegij quo expreſſe cauetur quod ſucceſsio in ipſis locũ habet ex teſtõ et abinteſta. ex quolibet titu. ſingulari. Ex quibus apparet ꝙ aſſumpſerũt nouũ ſtatum & conditionẽ & ſm eũ debet iudicari & non ſm uerã naturã feudorũ in quibus circa ſucceſsiones & alienationes aliter eſt ꝓuiſum ut patet. in. x. col. de his quæ in feu. da. poſſ. per totũ & de ꝓhibi. feu alie. per totũ. Nõ habet ergo locũ in caſu nr̃o illa regula quod a primordio tituli poſterior formeẽ euentus de qua in. l. j. §. euent⁹. de impo. lucra. deſcri. ſed alia. ſ. ꝙ qualitas ſuperueniens ius mutat ſucceſ. et in perſonã eiuſdẽ ut. l. ſi ſeruus. §. qui fideiuſſoriã. ff. de hære. inſti. ibi non ut deſinat hæres eſſe. Sed ut ius muteẽ in eo ſucceſsionis & in multis ſimilibus patet. ſ. quod ea extrinſecus accedẽte mutaẽ ꝯditio & natura rei patet in ſucceſsione cuius qualitas alteraẽ mutatione perſone: ut. l. paulus. alias per procur. ff. de acquir. here. Item & iure patronatus deuoluto de laico in perſonã eccleſiaſticã: ut i. c. j. de iure pa. li. vj. ſimiliter & in poſſeſsione laici q̃ libera eſt a datis & collectis laicorũ poſtq̃

3 tranſlata eſt in eccleſiã: ut. c. ij. de immu. ecc. li. vj. † Et gñaliter res quelibet iudicanda ſm præſentẽ & nouũ ſtatum qui acceſsit ei non ſm antiquũ. l. di. c. ſerum. &. ff. de arb. l. nõ diſtinguemus. §. ſacerdotia. Nã & ſeruus factus liber nõ teneẽ reddere rõnem de his quæ in ſeruitute geſsit: ut. l. at qui natura. &. l. cũ actum. ff. de nego. geſt. & multa ſimilia de hoc per dñm Io. cald. in ſua diſpu. quæ incipit impetrauit clericus beneficium &c. in primo & ſecundo ar. ad partem negatiuam. Ex quibus apparet quod in iſto primo dubio ſuꝑuacuo quæritur de linea finita reſpectu prime conceſsionis facte Ricobino. Quia ſm formam illius conceſsionis non dñt ibi bona feudalia circa deuolutionẽ & deriuationẽ in alios conſiderari ſed ſm formã & naturã aſſumptam ex priuilegio apoſtolico ſm quod ut dixi ꝑfatus michael ex teſtõ & ab inteſta. & quolibet titulo ſingulari potuit dicta bona

4 feudalia in alios transferre. † uno. n. caſu ſolo feuda poſſunt ad eccleſiã ut caduca reuerti eum ſcilicet non eſt petita inueſtitura per ſucceſſorem infra annũ & diem. Item ex inueſtitura facta dicto Michaeli per dictũ dñm Abb. clare patet quod fuit iuxta formam dicti priuilegij nec forte ſub alia potuiſſet Abb. concedere propter decretũ appoſitum in di-

ctis

ctis literis apoſtolicis de quo. s. Ex uerbis priuilegij clare
colligitur nes alias formas reprobatas preter illam quæ ibi
traditur. ſicut in ſimili uult tex. in. c. quia propter. de elec. &
c. j. de conceſ. preben. lib. vj. & l. conſtitutionibus. ff. ad mu
ni. Et confirmatur hoc quod dictum priuilegiũ eſt ꝯceſſum
domino marchioni & populo ferrarieñ: quorũ reſpub. lede
batur ex cuius diſſenſionibus quibus uarie cõditiones feu-
dorum fomentũ miniſtrabant ut patet ex priuilegio cuius
uerbis ſtandum eſt ẽt narratiuis per modum de quo ibi: ut.
c. le. j. de pba. facit lex ſiquis ingenuã. §. in ciuilibus. ff. de cap
Non uidentur ergo poſſe illi de populo Ferrarienſi illi fa-
uori propter publicam utilitatem introducto renunciare
ſub alijs formis recipiendo: ut. c. ſi diligenti. de fo. compe.
Nec ſimiliter abbas concedere ſub alio tenore quã in priui
legio ſit expreſſum maxime onerando libertatem & immu
nitatẽ prædictam ut. l. j. §. quæ onerande. ff. quã. re. ac. nõ da.
Accedat ad hoc prædictũ decretum apoſtolicũ de quo in
priuilegio ut predixi quo ad caſum noſtrum non expedit
ut proxime dictum eſt ultra proſequi quia dominus Abbas
expreſſe in ſua inueſtitura Michaeli profitetur ſe eam face
re ſm tenorem priuilegij apoſtolici & per ꝯñs cum ad di-
ctum priuilegium referatur cum modis & qualitatibus in
ipſo priuilegio inſertis dicta conceſsio facta eſſe vr: argu. l.
j. §. ſub cõditione. ff. ut legatorum nomine caueatur. ut. l. ait
pretor. ff. de re iu. & l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi. & demon.
& l. aſſe. ff. de here. inſti. Ex quibus omnibus manifeſte con
cluditur quod I. & L. hæredes uniuerſales ex teſtamẽto di
cti Michaelis ex capite priuilegii admittẽdi ſunt ad dicta
bona feudalia nec dominus Abbas poteſt ipſa pretẽdere re
caduca per generationem finitã rationibus ſupradictis. Ex
capite ẽt antiquo conceſsionis facte Ricobino uidetur ꝙ
dñs Abb. tenetur dictos. I. & L. potius q̃ alios extraneos in
ueſtire. licet. n. linea maſculina ipſius Ricobini ſit finita &
per conſequens dicta bona. feudalia recaduca tamen. I. &
L. heredes Michaelis maſculi ultimo morientis uiderẽtur
ceteris extraneis preferendi tanq̃ nepotes Ricobini. ſ. ex fi-
lia ad quos mediante perſona Michaelis & precedentium
ſcilicet Ioan. & Petri eſt bonorum ipſius Ricobini & ſuc-
ceſsio deriuata. In ipſis. n. ut debeat reuocari plures ratio-
nes concurrunt. Primo ſanguinis coniunctio. Sunt enim ne
potes dicti Ricobini cuius eadem quaſi debet eſſe affectio
quo ad filiam cuius perſonam repreſentat ut. l. poſthumo-
rū. ff. de iniu. teſt. Item quia dicta bona fuerunt dicti Ricobi
ni ad utile dominium. & ſic ergo progenitores & ex cuius
perſona in alia deſcenderunt. & ſic ad ipſa bona quadã ſin-
gulari affectione ſunt præ ceteris admittẽdi: arg. l. & in em
5 ptione. ff. de mi. Et in ſimili † hic uidemus quod pro illa par
te iudicari debet pro qua plures & efficaciores faciunt ra-
tiones xxiij. di. duo mala. & quod ibi not. in. l. j. C. de iu. &
fac. igno. & de poſtu. bone. ij. & de iu. pa. ſuggeſtum. & ibi
no. & C. de edi. di. adri. tol. l. fi. & licet linea ſit finita in di-
cto Michaele: tamen reliquie non tolluntur. Et ratio natu-
ralis facit pro iſtis nepotibus. nam & quedam in ſimili con
ceduntur propter honorem priſtine dignitatis & reliquia-
rum. facit. ff. de teſta. tu. l. ſi quis ſub conditione. Poſtquam
enim eps dicta bona feudala ricaduca alijs feudare tene-
tur debet inſpicere ordinem charitatis & affectionis ad ſuũ
monaſteriũ quæ magis in iſtis nepotibus concurrunt q̃ pe
6 nitus extraneo. patet ex prædictis † & ſemper & in omni-
bus nõ ſolum id qđ licet ſed quod honeſtum eſt ſequi debe
mus: ut. l. in conuentionibus. ff. de regu. iur. facit quod no.
in. c. cum non deceat. de elec. li. vj. Et ex iſtis ſumitur ratio
eorum quæ no. Bar. in. l. j. §. permittitur. ff. de aqua quoti. &
æſti. ubi ſi linea finita heredibus ultimo morientibus non
conceditur reuocatio vr fieri iniuria. & eſt iuſta cauſa ap-
pellandi ad ſuperiorẽ ut ibi per cũ plene. & quod no. in. d.
c. bone. ij. de poſtu. Ex quibus concluditur. quod nõ ſolum
ex capite priuiligij ſed etiam eo circunſcripto ex capite pri
me conceſsionis facte Ricobino dicti L. & I. eius nepotes
7 ſunt ceteris præferendi. † Deſcendo ad ſm dubium quod eſt
utrum confeſsione abbatis aſſerentis per eum ſtetiſſe quo-
minus dictus Michael infra annum & diem fuerit inueſti-
tus ſit credendum. Et huius deciſio pendet a proximo ſe-
quenti quod eſt an ſi petita non fuerit inueſtitura. & ſic a iu
re ſuo ceciderit feudatarius ipſo iure utrum poſsit abbas ſi
bi iterato concedere uel teneatur preciſe alium inueſtire.
Nam ſi tenetur alium inueſtire tunc dicta confeſsio in fa-
uore perſone prohibite & excluſe culpa ſua uidetur emiſ-
ſa in fraudem. & per conſequens non credendum: ut no.
in ſimili. ff. de leg. iij. l. cum quis. §. pe. & l. qui teſtamenta.
ff. de proba. Si uero poteſt eidem iterato conferre uide-
tur dicte confeſsioni Abbatis præciſe ſtandum quæ in nul
lius preiudicium redundat niſi ipſius Abbatis. non enim
tendit in preiudicium monaſterij poſtq̃ ex tenore priuile-
gij præciſe aliũ infeudare tenetur. nullus alius ratione pro
prij intereſſe poteſt dictam confeſsionem infringere cum
nulli in ſpẽ teneatur conferre. Vnde ſicut beneficijs eccleſia
ſticis prius eſt aſtrictus conferre iſti uel illi ſed non uni præ
ciſe. ut no. in. c. ſignificatum. de præben. ita quod ad iſta feu
da de prelatis & dominis eorundem eſt dicendũ quod con
ferre neceſſario teneantur ſed nõ iſti uel illi Sicut ergo præ.
ſuppoſita habilitate illius quia dicitur cecidiſſe quod iterũ
inueſtiri poſsit remanet dicta confeſsio ſuperflua quia ab-
ſque ea potuiſſet Abbas dicto Michaeli iterato concedere
quod uerum uerum ſit tertio loco in dubium reuocatur ꝓ-
pter uerba poſita in fine priuilegij in uer. hoc adiecto. Nã
quia uerba priuilegij ſic ſe habent ꝙ prelatus ad quem feu
dum eſt reuerſum propter nõ petitam inueſtituram tenea
tur alium omnimode inueſtire. Videtur quod non poſsit il-
lum qui fuit negligens in petendo inueſtituram & ob hoc a
feudo cecidit inueſtire quia quo ad ipſum pœna priuilegij
debet eſſe propria ſicut regulariter eſt in proprijs pęnis in
flictis propter delictum. l. di. c. j. & no. in. c. ex literis. de cõ
ſti. & l. ſeruus. C. de pęnis ut uidetur caſus in ſimili in. c. cõ
miſſa. de elec. lib. vj. ubi excludit curſu temporis a beneficio
ipſo iure non poteſt illud iterum obtinere ex noua colla.
8 † Contrarium credo de iure tenendum. ſ. quod illum qui ce
cidit poſsit prælatus ad quem eſt recurſum feudum iterum
inueſtire. probatur in. c. ij. de feu. nam pater & filius cenſen
tur eadem perſona xxxv. q. iij. §. hoc aũt. & l. pe C. de inſti. &
ſub. tamen ibi priuato patre propter alienationem filius
inueſtitur. facit quod no. in. l. quod dicitur. ff. de impen. Nõ
enim reperitur prohibitum ſed conceſſum priuato propter
feloniam. & ſic propter feudum iterato concedere ſed per-
miſſum. ut ibi no. uerba ergo priuilegij in dubio referenda
ſunt ad materiam de qua loquimur & ipſius rei naturam. ¶ l.
& uno. ff. loca. & l. dam. infec. quidem. ff. de dã. infec. Et per
hoc illa uerba teneantur aliquando omnimode inueſtire
&c. non debent intelligi appoſita in pęnam negligentis in
ueſtituram petere ut iterum inueſtiri non poſsit ſed ut Ab-
bates non poſsint pro ſe retinere dicta feuda recaduca. &
ſic dicta uerba ſunt intelligenda ut aliquid operentur ultra
ius commune: ut in. c. ſi papa. de priui. lib. vj. Non ob. c. com
miſſa. nam ſi ibi priuato poſſet beneficium iterato confer-
re iura eſſent ſibi ludibria: quia nullam pęnam pateretur ex
negligentia & contemptu canonum. In caſu uero noſtro
aliud eſt dicendũ: quia ex dicta negligentia non petite inue
ſtiture licet de nouo inueſtiatur in ipſo feudo cenſebit̃ tan
quam nouus homo. & per conſequens tenebitur ad uigeſi-
mam ſiue ſextam partem ueri pretij: ut in dicto priuilegio
continetur. Cum ergo dicta uerba teneant aliquando inue
ſtire &c. habeant duplicem intellectum. ut in themate ſub
tiliter eſt deductum. Iſte intellectus de quo dixi ſequendus
eſt tanquam benignior & minus habens captionis & ma-
gis iuri cõi cõformis ut ex prædictis patet facit. c. cum dile
ctis de conſue. Ex quibus omnibus de primo ad ultimũ cõ-
cludo & dico quod predictus dñs Abbas dictos. L. & I. te
netur neceſſario inueſtire rationibus ſupradictis.

CONSIL. CLXXII.

1 *Arbitrorum officium in condemnando & abſoluendo quod ſit.*
2 *Iudicium dei infallibile ueritatem ſequitur.*
3 *Officium iudicis latiſsimum eſt in fide teſtibus adhibenda.*

Ignorantia

4 *Preſcriptio quadragenaria eccleſiæ eſt nociua.*
5 *Ignorantia uel ſcientia an in preſcriptionibus curetur.*
6 *Stipulatio ſuper re propria in dubio qualiter intelligenda.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In cauſis
& qõnibus ꝯ ſer antonium ſerui. de piſciamo
tis coram omnibus arbitris & arbitratorib⁹
per ſindicos ſanctę Marię. Item operæ ſancti
Franciſci ac ẽt monaſterium monialium ſan
cti Michaelis de piſcia conſilium petitur. Viſis actis & acti
tatis quæ debeant eſſe partes dictorum arbitrorum in con
2 demnando uel abſoluendo. † Ad euidentiam aũt dicendo
rum premitto quod iudicium dei ſemper ſequitur ueritatẽ
& non fallitur, iudicium aũt hominis aliquãdo fallitur: de-
bet tñ quantum põt diuinum iudicium imitari xj. q. iij. tunc
uero eſt. Deus. n. ſolus nouit corda & conſcias hominum &
ſm ipſos iudicat. homo autem quia ipſa non nouit non de-
bet iudicare ſm conſciam ſed ſm allegata & probata: ut. c.
ꝗ ſacerdos. de offi. or. & . l. illicitas. §. ueritas. de offi. preſid.
& . c. ut nĩmut ec. be. ſine domi. ꝓſe. Iſtud ideo premiſi: quia
ſer Ant. ꝯ ſingulas petitiones ꝯtra ipſum productas intelle
ctis inſtrumentis & varijs defenſionibus multa deducit &
probat & ſatis eſt eius melior conditio quia reus & poſſeſ-
ſor predicti aũt ſunt actores non plenius inſtructi ſuper his
quæ petuntur niſi quod teſtã & inſtrumenta producũt & te
ſtes. Iure ergo poli quomodo iuſte ſer. Anto. iſta agat ui-
deat quia deus conſciam eius uidet iure uero fori: quid iu-
ris ſuper ſingulis uideamus. Incipiamque a laudo lato ꝯ ſer
Anto. per ſer Stephanum Martini & Ioannẽ Antonij com
munes arbitros & arbitratores quod ſer Antonius dicit ini
quum multis rõnibus. Et quia nititur impugnare duos te-
ſtes qui deponunt ꝯ eum quod petiam terre de qua in dicto
laudo recepit ad officium ab operarijs dicte opere. Sub hoc
dico ꝙ præſentes arbitri hoc debent laborare & arbitrari
utrum non ob. obiectis debeant eorum dicta ſequi uel non
conſiderata dictorum teſtium qualitate & fide ipſos etiam
repetendo iuxta. c. præſentia. de teſti. Latiſsimum. n. eſt iu-
3 dicis officium in adhibenda fide teſtibus uel non ut. l. iij. ff.
de teſti. & . c. quoniam ꝯ fal. de proba. per Inno. & ſi eorum
atteſtationes & dicta ſequenda uideantur eorum eſt officiũ
confirmare dictum laudũ non ob. exceptionibus dicti ſer-
Ant. nam nec præſcriptionẽ nec aliam defenſionẽ põt con
ductor allegare ꝯ locatorẽ nec ẽt exceptionibus dñij ut. l.
male agitur. de preſcri. xxx. an. & . l. ſi quis condoctor. C. loc.
& . c. qui ad agendũ de re. iur. li. vj. per. Dy. Si uero dicti ar-
bitri nolint adhibere fidem dictis dictorũ teſtiũ tũc opere
ſanctæ Marię dicta petia terre uidetur debita uigore teſta-
menti: arg. a ſimili. Sed quia dictus ſer Anto. dicit ſe bona
fide & longo tempore poſſediſſe uigore primi teſtamenti
facti per orſum uidendũ eſt an præſcriptio allegata ab ope
re ſanctæ Mariæ. Et quod obſtet allegat talis opera non ha
bet priuilegia pie domus poſtq̃ non eſt epi autoritate fun-
data ut no. do. meus do. Bal. in aut. hoc ius porrectum. C. de
ſa. ſan. ec. Non loquitur autem in caſu in quo opera illa &
eius redditus accedunt eccleſiæ & ſic eius conditiones ſe-
quuntur: ut. c. ſuper gratia. de off. dele. li. vj. & . c. li. c. ſuper eo
Eccleſiæ Sanctæ Marię q̃ritur quicquid illi opere eius con-
templatione relinquitur ueluti dño per ſeruum. ut inſti. per
quas perſo. nob. ac. in prin. Omiſſa ergo perſona interpoſita
cupientis perſona ſpectetur ut. l. tam dotem. ff. ad. l. fal.
4 † Ex quibus concludo ꝙ ſtatutaria preſcriptio uel legalis
non prodeſt ſer Anto. quo ad dicte rei reſtitutionem: quia
ſola quadragenaria nocet eccleſiæ iuxta no. c. j. de reſti. in i
te. in none l. & . c. illud. & . c. de quarta. de preſcri. In hac ergo
reſtitutione debent laudum confirmare. non aũt in fructi-
bus ante litem perceptis a quibus excuſatur propter. c. ꝓ-
ſentium. & bonam fidem quæ ſemper preſumitur poſtquam
mala non probatur: ut nota. c. ſanctorum de præſcri. & . l. ſu
per longa. C. de præſcrip. lon. tem. Aliæ autem exceptiones
ſer Anto. ſuper legitima dñæ Colucie ſue uxo. & filie dicti
Orſi iſtam reſtitutionem non impediunt ex eo maxime
quia per ipſum allegata non probantur efficaciter ut debe
ret qñ de bonorum quantitate & cumulo faciendo agitur
iuxta no. in. c. ſi. de preſum. & . l. cum de lege. ff. de proba.
Alia qõ eſt quam habet dicta opera ſanctæ Mariæ cum di-
cto. ſer. Ant. ſuper hæredi. mazzci. & præcipue ſuper qua-
dam uinea a cole nichoie contra quam petitionem ſer An-
to. multa obijcit. Et breuiter nõ uideo poſſe iure opere de
fenſare tum quia nil de ſua intentione probauit: tñ quia ẽt
ſi probaſſet decurſa eſt preſcriptio ꝯ ipſum. nõ. n. probauit
de dicta hereditate mazzci dictũ ſer Ant. aliquid poſsidere
nec dictam uineam temãſiſſe in dictis bonis mazzci nec ad
ipſum pertinuiſſe. Non ob. dicti mazzci aſſertio quod in bo
nis eius eſſet dicta uinea: quia fidem illa uerba nullam fa-
ciunt cum ſint enunciatiua non diſpoſitiua ergo nõ probãt
ut no. in l. uerba teſtamẽti. C. de teſti. Legi. concor. præſcri-
ptio etiam ſi conſtat ſi uerum eſt quod Mattheus deceſſerit
iam ſunt. xlviij. anni ſi ſufficiunt ad excluſionem eiuſdẽ iu-
re cõi & ẽt iure ſingulari reſtitutionis in inte. quę ſibi conce
deretur ẽt poſt completam preſcriptionem. Licet quidam
in quadragenaria præſciptione dicat ceſſare poſt ipſam re-
ſtitutionem in integ. iuxta plene no. in. c. j. de reſti. in integ.
Sed poſtea poſito quod uera opinio quæ competeret reſtõ
ceſſat iſto caſu: quia falſum conſenſum quadragenarium &
5 ultra ergo &c. ut no. in. c. ij. de reſti. in integ. lib. vj. † Non
ob. ignorantia teſtamenti Matthei quæ pro ꝑte opere alle-
gatur quia in præſcriptionibus ignorantia uel ſcĩa eius ꝯ
quem non præſcribitur non curatur: ut. l. ſi. C. de preſcrip.
long. tempo. ibi nulla ſcientia uel ignorantia expectanda
nec ſuadet aliqua æquitas operam nullo caſu poſt quadra-
genarium reſtitui ꝯ dictum ſer Anto. Tamen quia certat de
lucro captando quod debet leuius tolerare quam ſi de dã-
no eius ageretur: ut. l. ſi. C. de codi. Tamen quia idem ſer
Antonius annis. xxiij. dictam uineam tenuit & poſſedit cũ
titulo a Ioanne ſanctutij. Et licet preſcriptio canonica non
ſit completa tñ quia opera non probauit quod intendit iu-
re fori & poli ſuccurendum eſt in dubio potius ſer Anto-
nio qui certat de damno uitando & ut poſteriori quã ope-
re quę aſpirat ad lucrum: & petit: ut. d. l. ſi. C. de codi. & . c. in
ter dilectos. ad ſi. de fide inſtru. & . l. fin. C. de rei uendi. Ve-
nio ad petita per ſyndicum monialiũ ſancti michaelis quæ
petit. cc. li. depoſitas penes Ioannem per colonum nomine
dicti monaſterij ꝯ quam petitionem ſer Anto. plura oppo-
nit ſcilicet exceptionem ordinis. Secundo quia bona quæ
poſsidet Ioannes ſanctutij iuſte tenet propter. c. flore. quæ
ſoluit pro dote domine Frãciſce uxoris illius. Tertio quod
dictum depoſitum colonus reuocauit propter fidem ſibi a
monialibus non ſeruatam ut dicit inſtrumentum Ab hac ul
tima incipio & dico ipſam efficacem ex eo quod dictus col
lucanus noluit dictam ſummam dari monaſterio demum
poſt mortem ſuam: & ſic uidetur fuiſſe donatio cauſa mor-
tis: & per ꝯñs reuocabilis uſque ad mortem. & nn. in. l. ſeia.
ff. de dote præleg. & . l. que dotis. ff. ſo. ma. & per gl. & Bar.
Non enim iſta fuit exprçſſa donatio licet nolens reſtituit
6 poſt mortem ſuam monaſterio. nam † in dubio ſtipulatio
ſuper re propria ſic concepta debet intelligi quod ille cui
debet fieri reſtõ uidetur adhibitus ut miniſter non ut nota
eius licet fallit in certis: ut not. in. l. quæ dotis. Nec poſſet
in caſſu noſtro iſta dici donatio inter uiuos cum non inter
uenerit pro parte monaſterij nuncius epiſtola uel præſen-
tia alicuius qui monaſterio quereret: ergo tũc perfecta nõ
fuit: ut. l. conſenſu. de act. & ob. Ratihabitio monaſterij nu-
per facta poſt penitentiam non uidetur poſſe retro fingere
quia nihil reperit propter dictam renouationem ita ꝙ ex-
tremum a quo non poteſt trahi ad extremum ad quod ar.
l. bonorum. ff. rem. ra. ha. facit. l. habenti. ff. de dona. nam cũ
ſolum exceptio collucani ſuper re propria inita quæreret
monaſterio potuit collucanus tale pretium tollere ut expſ-
ſe hoc tenet bar. in lege qui rome. §. flauius. ff. de uer. ob.
Prima etiam exceptio licet rigoroſa tamen iuribus manife
ſte probaui. ſ. quod primus debitor ſiue eius heres conueni
ri debeat quam poſſeſſor bonorum etiam ſi hypothecaria
actum fuerit: ut. C. de pñ. aut. ſi debitor cum ſimi. Alia etiam
exceptio. l. quia ipſe ſer Ant. habeat potiorem hypothecam
in

in bonis Ioanois ſanctutij propter. c. ij. flore. io æquitate fundatur: ſed ultra non proſequor: quia non expedit per ea quæ proxime dicta ſunt &c. Secunda petitio monialium ꝯ dictum ſer Anto. eſt de quadam domo relicta eis in teſtamento Ioannis ſanctutij quo tribus ſiue duobus teſtibus qui ſufficiunt ad pias cauſas: ut. c. cum eſſes. & c. relatum. extra de teſta. rem aũt fuiſſe dicti Ioanois ſer Antonius confitetur licet inte ntione monialium pro. cij. flore. & cc. lib. ſi bi aliter debitis eam ſibi retinere conetur ac ẽt dicit quod heres & non ipſe debet ad hoc coouen iri. Hec ultima exceptio non eſt bona quia ad rem legatam competit rei uendicatio quæ directa uia contra poſſeſſorem põt a legatario intentari: ut. l. j. C. cõia de leg. & l. a titio. de fur. & inſti. de actio. poſt. prin. Dotem aũt ſolutam illi domine Franciſce cum oon probauerit cauſam illi debitam in bonis dicti Ioannis non põt uti retentione. De alia etiam quantitate ſibi debi. a nõ apparet in actis & aduertendum quia dña Ioãna heres Ioannis ſanctutij omnia iura ſibi in dicta hereditate competentia ceſsit dicto ſer Ant. ita quod in effectu ipſe tenetur ad debita & legata ſaltem uſque ad uires hereditarias quia iſta fecit inuentariũ ut. C. & ff. de here. uel actio. uen. per totum. ſer Anto. uoluit excludere ſolutiooem legati debent clare probare booorum quantitatem non ſufficere poſtquam ipſa eſt cauſa ſue intentionis. ut not. per Bar. in. l. in illa ſtip. ſi literis. de uer. ob. & quod oot. in. l. eum. de leg. ff. de proba. & c. ſi. de proba. hic aũt non fecit ideo officium arbitrorum eſt ipſum cõdemnare ad dictæ domus reſtitutiooem monialibus antedictis &c. Tertia petitio monialiũ eſt de quodam legato eis facto per Iacobutiũ unius petie terre uineate & obligate &c. Quarum intentionem idẽ ſer Anto. per plures exceptiones excludit. Prima eſt qđ illa monialis coi poſt mortem domine bardine dictum legatum debebatur deceſsit illa uiuente & per ꝯñs eſt effectum caducum: ut. l. illa. §. pro ſecundo. de cadu. tol. Et licet tale legatum quæri deberet monaſterio mediante perſona dictę monialis: tñ poſtquam dies legati non ceſsit moniali uiuente ẽt illo caſu ut conſuluit egregius legum doc. Roſellus in iſta eadẽ cauſa & bene per iura q̃ ipſi monaſterio non debetur. Alia rñ rõ fundata in equitate mouet me ad hoc dicendum. nam dicta uinea non vr̃ fuiſſe de bonis Iacobi cuius hereditas ſpectat ad præfactum ſer Ant. ex conceſſione epiſcopi: cuius conceſsio utrum ſit ualida nec oe non expedit modo declarare ſed hoc ſolum diſcutere quod legatum prædictũ nõ tenuit io præiudicium ſaltem eius qui prætendit tñ aliunde in prædicta re ut eſt ſer Antonius. ad hoc. c. filius. de teſta. Et ꝙ fuerit dicta uinea de ſer Iacobi bonis. alle. ſer Ant. inſtrm manu ſer Frãciſci archiepiſcopi ot uece in ſuis ſecundis reſponſionibus factis petitioni opere ſancti Franciſci car. xij. Non ob. ſi dicatur eum booa ſer Iacobi poſt mortem dicti Iacobi debereot dari pauperibus & alijs pijs locis ergo Iacobum ſic reliquendo in teſtõ ut dictum monaſterium & ut pium locum uidetur eum priuilegiaſſe. ut. l. unum ex familia. de lega. ij. ad hoc enim reſpondetur pluribus ratiooibus. Prima quia iſta erogatio debebat ſieri demum & ſiue filijs decedente & ſic poſt mortem eius. In uita igitur erogare non potuit nec ſibi hoc vr̃ commiſſum ſic poſt mortem eius expediri Secuoda ratio eſt melior quia tres fueruot executorie in teſtamento ſer Iacobi. ipſe ergo ſolus alijs non uacatis non potuit ut executor alicui erogare. ut. c. ſi. de teſta. lib. vj. per docto. Tertia ratio eſt quia non vr̃ hic diſpoſuiſſe ut executor licet de dicta re diſpoſuit ut de bonis ſuis proprijs quod expreſſe uerba ſui teſtamenti demonſtrant ac ẽt reliquendi modus quia demum poſt mortem uxoris ſuę erogari uoluit qood debeat ſtatim tacere poſt mortem ſuam iuxta diſpoſitionem ſer Iacobi. Ex actu ergo diſformi & penitus extraneo ab officio ſibi cõmiſſo ooo põt præſumi hic ut executorem egiſſe poſtquam eius extrinſeca ꝯtrium manifeſtant. ar. l. labeo. §. idem tubero. de ſup. le. & quod no. in. l. nõ codicillum. C. de teſta. & l. illud. §. tractari. de iure co. Poſtquã ergo diſpoſitio Iacobi ſuper illa re oõ tenuit ſup re ſua ut executorẽ hic egiſſe probat & ẽt non potuiſſet ut ꝓbaui. Cõcludit quod petitio monialiũ nõ ꝓcedat ꝯ dictũ ſer Antoniũ & ab ea debet per arbi. abſolui rõnibus ſupradictis. Per iſta ẽt patet ꝙ petitio opere ſancti Franciſci qui per eũdem modũ oititur a ſer Antonio aduocare bona ſer Iacobi non ꝓceſsit quia de illis Iacobus non diſpoſuit nec ſolus potuiſſet diſponere ut ꝓbaui ſ. iõ abſolui debet ſer Antonius per dictos arbitros a ꝑdicta petitione &c. Reb[9] ſic ſe habẽtibus & deductio cũ debita iudice nõ uideo qđ faueri plus poſsit ꝑdictis eccleſijs ꝯ quas dictus ſer An. multipliciter ſe muniuit. Vtrũ aũt iuſtẽ & ſm ꝯſciẽtiã nouit ille qui ſcrutator eſt cordiũ deus ut. d. c. ut nr̃m. ut ecc. bene. ſine di. cõferantur. d. Pe. de An.

CONSIL. CLXXIII.

1 *Protocollo alieno manum apponens quando dicatur falſum cõmittere.*
2 *Mutatio in inſtrumento quando pena falſi puniatur.*
3 *Facere plus dicitur qui facto quam qui uerbo facit.*
4 *Crimen in iudicio deductum per modum acquiſitionis eſt puniendum.*
5 *Protocollum mutans uel uitians incidit in crimen falſi.*
6 *Actus uitioſus præſumitur doloſè factus.*
7 *Arripiens uiolenter de malo exemplo punitur.*
8 *Suſpicio falſi pro ueritate habetur.*
9 *Confeſsio criminis ſufficit ad punitionem.*

IN CHRISTI nomine amẽ. Circa primũ dubiũ quo q̃ritur an iſte. p. actor ꝯmiſerit falſum vr̃ dicendũ ſumẽdo falſum largiſsime ꝓ mutatione ueritatis ꝓut ſumitur in auc. de inſtru. cau. & ſi. in princip. & xxij. q. ij. primũ genus. & c. mihi autẽ. quod iſte ſine dubio cõmiſit falſum dupliciter. Primo inquantũ in alienis abbreuiaturis ſiue ꝓtocollis appoſuit manũ: ut. l. per ꝓpriam. ff. de falſis. & l. quid
5 ſi falſum. eod. titu. † ſecundo inquantũ inſtrumentũ ſumptũ eſt ex prædicto protocollo præſumptum & productum iã in iudicio de manibus notarij arripuit & in ignem proiecit & ſic fecit quod ueritas non apparet & per hoc falſum cõmiſit: ot. l. paulus. ff. de fal. ubi Bar. ponit exemplũ de eo qui io ignem proiecit inſtrumentum ut fuit in caſu noſtro. Ex quibus clare concluditur quod ſumeodo falſum largiſsime iſte. p. falſum cõmiſit per iura præalle. Verũ aũt occaſione harum falſitatum uel alicuius ex eis cadat a cã & ſubdelegatus apoſtolicus ſuper hoc ſit iudex competens hoc eſt quod ſecundo & tertio loco quæritur. Et uidetur quod nõ cadat a cã. non pretextu prime falſitatis appoſitionis nominis in illis abreuiaturis. nam ex tali appoſitione noo apparet aduerſariũ alium fore leſum in aliquo. unde ceſſante intereſſe vr̃ ceſſare dolus & machinatio ergo ceſſat lex corne. de fal. Et licet de temeritate redargui non tamen de falſo puniri Nec ſicut teſtis qui in ſubſtantialibus negotijs falſum dixit ot not. Inocen. in. c. fraternitatis. de hereti. Nec litere cancellationes & adiectiones & ſiſia in partibus non ſuſpectis inſtrumenti uitiant inſtrm. facit quod no. in. l. ſi. C. de edic.
2 di. adri. tol. † Non enim ois mutatio ſed illa quæ in alterius perniciem committitur pena falſi punitur: ut not. in l. quid ſit falſum. ff. de fal. in. d. c. primum genus. Ex arreptiooe & combuſtione ẽt inſtri non uidetur iſte. p. pena falſi puniendus. Et licet ad interrogata. ſ. ſui aduerſarij reſponderit ſe eodem falſo inſtro uelle uti tamen potuit penitere & ab uſu abſtinere ad euitandum penam falſi: ut. l. ſi falſos. C. de fal. Si ergo ſolo uerbo potuiſſet retrahere inſtrumentũ ex corpore actoris abſtioendo ab eius uſu multomagis potuit eum accipere de manibus cuiuſcunque quia ſuum eſſe conſtabat ex eo quod ꝓduxerat & relauari fecerat: ut. l. ſi quis ex. §. pertinere. ff. de eden. Nec poteſt dici iſte corrupiſſe acta quod inſtrm quod producitur nõ eſt de actis ſed debet in corpore actorum transferri per ſolennem regiſtrationẽ & ſola ipſius inſtrumenti productio eſt ceoſenda de actis. ut not. in. c. cum io iure. de offi. dele. in noue. & c. quoniam contra falſam de. proba. io no. gl. oo. quod ex quo. Et utrobique ſentit quod poſt regiſtrationem io ac. debet reddi parti producenti. & ſi dicatur adhuc noo fuerat regiſtratum in actis & combuſtio impedit regiſtrationem: ex hoc ergo uidetur

uidetur incidiſſe in crimen falſi:ut.d.l.paulus.ad hoc reſpō
deri poſſet quod poſtquàm. R. fuit proteſtatus ſe uelle de
falſo redarguere & huic.P.iuris beneficio liceat ab uſu ab-
ſtinere nullius intererat regiſtrari in actis non quidem ip-
ſius.R.cum non poſſet ex eo ſe iuuare iuxta no. in.c.cū ue-
nerabilis.de except.per Inno.&.l.poſt legatū.ff. de his qui.
ut indi.per Bar.Similiter non ipſius.P.intererat in actis re
giſtrari quia in abſtinendo ab uſu uidetur fateri eum fal-
ſum.ut no.in.d.l.ſi falſos.Et uidetur abſtinere eoipſo quod
facto arripuit.† nam plus eſt facere facto quam uerbo.c.di
3 lectu.de ap.& quod ibi no.Nulla igitur ex predictis falſitati
bus uidetur ſufficiens ad iſtum. P. puniendū maxime quia
nec predicta nominum additio protocollo nec dicti inſtru
menti arreptio ſunt dicenda de actis:& ſic non ſumus in ca
ſu.l.in fraudē.§.quoties.ff.de iure fiſ. Nec in hoc iudicis ma-
ieſtas offenditur uel ueritas occultatur quia ut dictum eſt
ueritas ea eodem ſumi non poteſt pro aliqua partium ut ꝓ
batum eſt.ſ. Vlterius de tertio dubio an iſte. P. iuxta peti-
tionem.R.in ſuis exceptionibus ſit pro dictis falſitatibus
priuandus iure ſuo & ceciderit a cauſa & in hoc ſit iudex
competens ſubdelegatus cui quæſtio beneficialis ſimplici-
ter eſt cōmiſſa.Et quod nō ſit priuādus iure ſuo nec cecide
rit a cauſa & in hoc ſit iudex competens ſupra ſatis uidetur
probatum. Sed præſuppoſito quod a cauſa cadere debeat
& a iure ſuo propter prædicta an ſuper hoc poſsit iudex
iſte ſubdelegatus cognoſcere & pronunciare. Et uidetur
quod non:quia ciuilis non criminalis cauſa eſt ſibi commiſ
ſa.ergo quod non uenit in cognitione nec pronunciatione:
ut.c.p.&.g de off.dele.&.c.cum dilecta.de reſcrip & quod
iudex ēt coram quo committitur falſitas non poſsit de ipſa
cognoſcere & punire ſi ſua iuriſdictio hoc non patitur no.
Bar.in.l.diuus.ff.de fal.& alleg.Inno.in.c.dilectus.de pęn.
Præterea † non per modū exceptionis ſed accuſationis uel
4 inquiſitionis uel denunciationis crimen deductum in iudi
cio puniendum eſt ut.c.cum dilectus.de or.cog.ut.l.lucius.
ff.de his qui not.Poſtremo pro hac parte ēt ſuadente deli-
cti qualitate iudicis competentis & forma petitionis prin-
cipaliter non per modum exceptionis in indicio deducta
tū aptitudo deficit quia ſiue ciuiliter ſiue criminaliter hæc
delicta in iudicio intelligantur deducta tū non formaliter
& ut iura ſtatuūt.ff.de accuſ.l.libellorū &.c.cue.de procu.
&.c.ut circa.cum ibi no.de elec.li.vj.& cle.conſtitutionem
ut circa.eo.ti.Oportet.n.crimen deductum per circunſtan
tias declaratorias alias ineptitudo inducit abſolutionē ab
inſtantia & ex integro agendū eſt ut.l.libellorum. §. quod
ſi libelli.de accuſa.&.c.examinata.de iudi. Et habet hoc lo-
cū ēt cum crimen deducitur per modum exceptionis maxi
me in caſu noſtro quo crimen obijcitur in perſonā prouiſi.
ut prealle.iuribus.& ꝗ no. Bart.in.l.j.ff.de excep. Ex qui-
bus omnibus vř pro dicto.P.ꝯcludendū & dicendum rōne cri
minū inductorum ipſum non cadere nec cecidiſſe a cā prin.
cipali quæ ciuilis eſt & beneficialis & ab illo crimine ſepa
rata inepte deducto & coram iudice incōpetente rōnibus
ſupradictis. Et licet prędicta multum urgeant prima tū de
iure ꝯtium lentio in ſingulis ſupradictis dubijs.Et de pri-
mo non uidetur dubium uidelicet quod qui addit † mutat
5 uel uitiat protocollum notarij incidat in crimen falſi.nā eſt
caſus in.d.l.quid ſit falſum.&.l.paulus.ff. de fal.nam ēt ta-
bellio qui ex.d.proto.redigit in publicam formam autori
tate iudi.inſtrumento nihil debet addere uel detrahere: ut
no.in.c.cum.p.tabellio.de fide inſtru.Corrūpit.n.talis pri-
mam faciem ſiue figuram protoc.ea quo ſcriptura redditur
ſuſpecta & uitioſa:ut.c.inter dilectos.§.inſtrumentū. de fi-
de inſtru.&.l.ſi.C.de edic.di.adri.tol.& quod ibi no. ſuper
6 uerbo figura. † Et quia iſte actus in ſuo genere eſt uitioſus
& malus præſumitur quod doloſe fecerit niſi probet inno-
centiam ſuam & quod non mala intentione tale nomen ad
diderit in ſi.dicit tex.in.l.ſi non conuitij. C. de iniur.&.
c.j.de præſump.Auget præſumptionē doli & fraudis quod
inſtrumentum ad ſui inſtantiam eſt de tali protocollo &
per ipſum.p.apud acta productum poſt quam.r.proteſtatus
fuit quod uolebat eum redarguere de falſo,ipſum de mani
bus notarij arripuit & in ignem proiecit.Nam taliter arri-
pere ēt rem propriam non licuit & punitur talis temeritas
a iuribus ſi.ut l.extat.ff.quod me.cā.&.l.ſi quis in tantā. C.
unde vi.Et maxime hoc caſu licuit quia poſt proteſtationē
factā poſt redargutionē de falſo aſſeruit ſe uelle uti unde
erat aduerſario.i.r.ius quæſitū & hoc probato idē. p. cade
bat a cauſa ut.j.dicā.non licuit ergo penitere in ꝑiudiciū
aduerſarij:ut.c.ab eo.de elec.li.vj.& cle.ꝯſtitutionē. eo. tit.
Non.ob.l.ſi falſos.ꝑalle.ubi pōt deſiſtere ab uſu ad euitatio
nem.pęnę:quia loquit de ſimpł̄r utente non de eo qui præ-.
ſumitur fabricaſſe falſum ut de illo ꝑſumendū erat quod
corruperat protocollū unde poſtea fecerat inſtr̄m. Et non
modica ꝯ ipſum reſultat ſuſpicio ex hoc quod arripuit & i
ignē proiecit ne poſſit falſitas apparere.Hoc.n. ſolū uidet
ſufficere ad ꝯuincēdum ipſum de falſitate.argu. optimū.C.
de probat.l.ſi de poſſeſsione in ſi.Præterea licet inſtrumen
tum productum non ſit de actis ſed ipſa ꝓductio & regiſtra
tio:ut not.in.d.c.qm ꝯ.in nouel.iſte.p. qui per proiectionē
i ignē ipediuit regiſtrationē & aboleuit ipſam ꝓductionē
ſatis uidet acta corrupiſſe.Nā iſta inuicē connectunt inſtru
mētū ꝓductio & tranſlatio in actis ea eo quod iſta duo ul
tima trahunt originē ab inſtrumento qui ergo ipſum iā pro
ductum corrūpit uidetur iſta corrūpere quæ nō habent ap
parentiā uel ſubſiſtentiā ſine illo argu.l.ad rem mobilē.&.l
ad legatū.de procu.&.c.tranſlato.de conſti.&.l.illud de ac
qui.her.&.l.uulgaris.in prin.de fur.Preterea inſtrumentū
in caſu noſtro.ſ.cum de falſo redarguitur ſemper debet di-
ci de actis qui ēt poſt incorporationē in actis debet produ
ci ex eo litere literarum forma & alia de quibus in. d. c.in-
ter dilectos.poſsint apparere qui ex actis elici non poſſunt.
Licet ergo in iſto caſu inſtrumentum ipſum ſemper debet
cenſeri de actis & quicquid quo ad alios effectus dicit
Innocen.& poſt eum Ioan.an.in.d. c. quoniam contra &.
c.cum i niure.prealleg.in nouel.& quod not.in.l.j.§. edi-
ctiones.ff.de eden.Non ob.quod non interſit.r.ipſum in-
ſtrumentum ſic fuiſſe obiectum de manibus notarij poſt
proteſtationem quod uolebat redarguere de falſo quaſi ex
eo per neutram partium ſit ſumenda probatio ut dixi quia
licet non probatio tamen cauſe amiſsio imminebat ipſi.p.
probato quod ipſe fuerat autor falſitatis: ut infra. dicam.
nec poterat penitere hoc caſu ad euitationem pęnę:ut. d.l.
ſi falſos.&.l.qui mente de fur.Præſumitur autem fuiſſe au
tor eo ipſo quod poſt continuatum de falſo ſibi arripuit
malo dolo quaſi male ſibi conſcius:ut.d.l.ſi de poſſeſsione.
7 &.c.per tuas in ſi.de ſimo. † Sic enim arripere eſt res mali
exempli & pernicioſa ideo multum ſuſpecta & punienda
ut.l.ſi quis aliquid.§.qui abortionis.ff.de pe.& c.niſi eſſent.
de preben. Et nulla pena deterior quam amiſsio cauſe in
qua crimen illud incidit & quod ipſam cauſam tangit:ut.c.
8 j.de excep.&.c.cum olim de reſcrip. & infra dicam.† Po-
ſtremo in iſto crimine falſi ſpecialiter eſt prouiſum ꝗ ſu-
ſpicio falſi pro ueritate habetur niſi a parte producente ue
ritas comprobetur & producitur ad pęnam.C.de proba.l.
iubemus.C.de fal.l ubi de numero. &. l. ſi.quod alias non
contingit.ij.q. j.nihil. &. c. de manifeſta.quod autem in ca
ſu noſtro multiplex ſit ſuſpicio negari non poteſt ut patet
ea prædictis.Quinimo apparet ueritas ex confeſsione ſua
nā fatet quod addidit oīa protocollo,quod.d.proto. ſic ui
tiato uſus fuit,quod inſtrumentum inde ſumptum arripuit
& combuſsit. Quia igitur omnes iſti actus ſonant in deli-
ctum niſi probet manifeſte innocentiam ſuam condemnā
dus vř ex confeſsione quæ in hoc alias uim probationis ex
cedit quia proceſſum non requirit:ut.c.cum ſuper. de con-
feſ. & quod no. Inno. in.c. qualiter & quando.ij. de accu.
facit.c.cum dilectus.eo.tit. & quod not. Arch. xix. di. in
memoria. poſt Gof. Concludo igitur quod iſtæ falſitates
ſint digne pęna falſi & quod de ipſis manifeſte liqueat per
confeſsionem ipſius. p.& quod ex parte ſua nulla ſit pro-
bata inocētia ſuper his.Diſcutiēdū reſtat an ſine nouo pro
ceſſu poſsit iſte.p.puniri i iſto ciuili iudicio & qua pęna &
an p iſtū ſubdelegatū.Et ꝓ pte negatiua qđ puniri nō poſ-
ſet & qđ iſte nō ſit iudex cōpetēs ſufficiāt rōnes .de quibus
ſupra.

ſupra in uer.ſed præſuppoſito. uſq; ad uer. ex quibus om-
nibus &c.quæ licet urgeant prima fronte tñ contrariũ ſen-
tio ꝓ cuius ueritatis inueſtigatiõe ꝑmitto quod no. Archi.
in.d.c.in memoria.circa b.ubi plura ſpecialia enumerat in
hoc crimine falſi.Primo ꝙ quis ex ſuſpitione condemnaẽ,
ut dixi ſupra regulariter cõtra.ut.l.abſentem.ff. de pę. Itẽ
ꝯdemnaẽ ſine accuſatore qđ alias non vt ꝑall.c.nihil.&.c.
de manifeſta.Itẽ ſi crimẽ falſi incidat ꝓnunciaẽ in eo.ut.l.
ubi.C.eodẽ.alias ſecus.ut.l.adite.C.de or.iudi. Item in hoc
crimine ꝯuictus deponiẽ & ſtatim tradiẽ iudici ſeculari qđ
gñaliter nõ ſeruaẽ.c.ad falſariorũ. de cri. fal. ꝯiuncto.c. cũ
non ab hoĩe.de iudi.& ita ibi not. Ex cuius dictis apparet
quod iura quæ prohibent quẽ dãnari ſine accuſatore & or-
dioario proceſſu non hñt locũ in crimine falſi: in quo etiã
ſi deductum ſit per modũ exceptionis uenit puniendus ſi
probatum fuerit ut prædixi. & no.in.l.2.§ ſi publico.ff.de
adul. Quantum ad iudicis competentiã natura cauſæ maxi
me ponderãda eſt.eſt.n.beneficialis.Item pro parte.p.agiẽ
de beneficio obtento per literas apoſtolicas in quo caſu il-
la clauſula ſemper ſubintelligitur ſi eſt idoneus.c.cũ adeo.
de reſcrip.&.c.ſi.de præſump.Item in hac cauſa ſi penden-
te lite cõmittitur crimen quo probato veniret principali-
ter priuandus ipſo beneficio priuabitur etiã ſi in dicta cau
ſa incidat,ut.c.cum impoſitionibus. de iureiur. lib.6.&.c.
ueritatem.& quod ibi no.in nouel.de dolo & contu. facit
c.quærelam.de iureiur. Item ut ſupra etiã dictũ eſt confeſ-
ſio criminis ſufficit ſine ordinario proceſſu ad punitionem.
ut.c.cum ſuper his.de confeſ.his ſic præmiſsis quia conſtat
iudici ſubdelegato hunc. p. criminoſum & ſic non idoneũ
ad beneficia uelut infamẽ infamia nedũ facti, ſed iuris pro
pter falſitatem ut præalle. iuribus.ut.c.inter dilectos. de ex
ceſ.præla.& quod no.in.d.c.cum dilectus.de or.cog.in gl.
quia ad hoc non agebatur &c. Item conſtat hoc crimẽ tan-
gere cauſam de qua in ea fore cõmiſſum concluditur mani
feſte quod debet ſibi ſuper.d.beneficio imponere perpe-
tuum ſilentium & in hoc cenſetur competens. Non ob.no.
per Bar.in.d.l.diuus.& per Inno. in.c.dilectus.de pę.quia
loquuntur de pœna ordinarij infligenda quæ non niſi per
iudicem cõpetentem infligenda eſt. Hic uero loquitur de
repulſione perſonæ ratione inhabilitatis oppoſitæ & pro
batæ & per eius cõfeſſionẽ quo caſu quilibet iudex qui co-
gnoſcat de beneficio habet cognitionem, & de malefi-
cio propter quod ab ipſo beneficio repellendus. Nam
iſta cenſetur mere cauſa criminis ſed mixta quæ conuenit
in cognitione velut cauſa ipſam tangẽs, ut.d.c.j.de excep.
&.d.c.cum impoſitionibus.&.c.ſuper his.de accuſ. Ex qui
bus omnibus luce clarius manifeſte concluditur ſuper di-
ctis dubijs propoſitis. Et primo quod iſte. p. falſum com-
miſit dupliciter addendo nomina protocolo alieno & cor
rumpendo acta cauſæ eo ipſo quod inſtrumentum produ-
ctum arripuit & cõbuſſit,& per conſequens debet perdere
cauſam per no.in.l.in fraude.§.quoties. de iur. fi. & prima
falſitas licet extra acta cõmiſſa.ad hoc ſufficit ut probatum
eſt ſupra & concluſum.Etiã ſuper tertio ꝙ prædictus ſub-
delegatus qui aſſumpſit neceſſario partes iudicis per hoc
eſt cõpetens iudex per rationes & iura allegata ſuperius.

CONSIL. CLXXIIII.

1 *Feuda eccleſiarũ in defectum legum & canonum regulantur ſecundum conſuetudines feudorum.*
2 *Feudum paternum ſi ad fœminas deuoluatur maſculi ex eis deſcendentes alijs fœminis præferuntur.*
3 *Factum perſonæ præcedentis quando ſequentibus præiudicat.*
4 *Ignorans poteſtatem ex perendi non habet.*
5 *Hæres quando cadat a iure ſuo propter canonem non ſolutum.*

1 IN CHRISTI nomine Amen. † Domi-
nus Lazarius fuit inueſtitus de quodã feudo
pro ſe & ſuis hæredibus utriuſq; ſexus,ita ꝙ
maſculis deficiẽtibus fœminæ ſuccedant:de
ceſſit dñs Lazarius relictis altigrado & ca-
ſtellano & dña Margarita filia. altigradus & caſtellanus
fuerũt inueſtiti de dicto feudo. Deceſsit altigradus relicta
henida filia.Deceſſit ẽt caſtellanus relicto amato filio. Et
hic amatus fuit ſolus iueſtitus. Quo defuncto ſine filijs he
nida ꝑdicta renũciat iuri ſibi cõpetẽti i feudo ac ſi ad eã to
taliter ſpectaret & iueſtitus ex ꝯſenſu eius Ioãnes q nõ de
hac agnatione nec ex latere maſculorũ nec fœminarũ.Sed
ex dña Marg.remanſit Zãbonus filius & ex Zãbono ẽt de-
functo nat' eſt Amat' q ſupeſt & dicit ſe inueſtiẽdũ ex quo
deficiunt deſcẽdẽtes ex maſculis. Dicit ẽt ꝙ renũciatio he
nide nõ potuit ſibi ꝑiudicare nec potuit ualere in ꝑiudiciũ
ipſius. Ita qđ attẽta antiqua iueſtitura ipſe debet iueſtiri.
Non ob.quod diu ſteterit in petẽdo ſe inueſtiri,q̃a ſibi aſſe
rit nõ ꝯſtituiſſe quod hoc ius ei cõpeteret & nõ ob.inueſti
tura facta Ioãni maxime q̃a in ea fuit expreſſum quod per
ipſam nõ fiat alicui ꝑiudiciũ in iure ſuo quæriẽ quid iuris.
Quia ex copijs ꝯceſsionũ & inueſtiturarũ tranſmiſsis appa
ret feudũ de quo quæriẽ fore eccleſiæ quærẽdũ eſt primo
inquãtũ decima collatio de uſi.feu.& eius materia exorbi-
tat a iure ciuili & canonico uendicet ſibi locũ in feudis ec
cleſiaſticis.Regulari tñ hæc feudum ſm leges in defectum
canonum non vr̃ dubium, ut.x.di.ſi in adiutoriũ.&.c.j.de
op.no.nun.ſed ꝯſuetudinibus & ſtatutis & alijs eccleſiæ &
eorũ bona non ſubijciunẽ.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de con-
ſti.cũ'ſi.Hoc aũt ideo ꝑmitto ut ſciam' an iura edita in ma-
teria feu.debeant in hac q̃õne de qua quæriẽ allegari.& Io.
an.in.d.c.ſi.extra de feu.hoc plene examinat nil. ꝯcludens
rõnes tñ efficaciter addunt pro hac parte videlicet ꝙ liber
de feu.nõ ſolũ quo ad ꝯſtitutiones iperiales ſed ẽt quo ad
ꝯſuetudinẽ ſpecialiũ locorũ de q̃bus ibi fit mentio ꝑtineat
ius cõe.In hoc expreſſe dñs Bald. in lec. ſua approbauit &
adducit plures teſtes ut patet plenius ibi ꝑ eum in ꝓemio
dicti libri.Ex quo ſentit qđ in feudis eccleſiaſticis illa iura
ſint ſeruãda tanq̃ leges valet in defectũ canonũ & alle. ibi
multa.c.quorũ deciſiones ſumunẽ ex iuribus dicti libri.&
hoc maxime eſt dicẽdũ in caſu nr̃o in quo patet fœminas
in defectũ maſculorũ uigore pacti ad hoc feudũ admitti ꝙ
eſt ꝓpriũ de natura feu.in q̃bus ſiue ad quæ ꝓles fœminei
ſexus uel ex fœmineo ſexu deſcẽdẽs ad huiuſmodi ſucceſ-
ſionẽ aſpirare nõ põt niſi ex pacto & tunc etiã in defectum
maſculorũ ut patet in.x.col.de ſuc.feu.c.filia. de grad. ſuc.
in feu.&.c.j.de his qui in feu.da.poſ.§.hoc autem notãdũ.
Præſuppoſito aũt pro ueritate quod amatus deſcendens ex
dña Marga. veniat ad iſtud feudũ in defectũ maſculorũ &
circũſcripta renunciatione dñe henide vr̃ iſte Donatus.d.
2 domine præferendus. † Nam feudo paterno ad fœminas
deuoluto maſculi deſcendentes ex eis alijs fœminis præfe
runtur,ut eſt caſus in.c.j.de eo qui ſibi & ſuis hæredibus
maſculis & fœ. inueſt.ac.non.n.apparet hanc dominã he-
nidem in acquiſitione præceſsiſſe dictum Amatum.ſed am
bobus ſuperſtitibus defeciſſe lineã maſculinã. & ſic feudũ
deuolutũ ad fœminas & ex eis deſcẽdẽtes in qua deſcen-
ſione & ꝯcurſu acq̃ſitionis maſculini ex fœminis alijs fœ-
minis ꝑferunẽ ut ibi ubi vr̃ caſus noſtræ.q. Ideo aũt de con
curſu acquiſitionis dixi nec ob.qđ ibi no.Bal.poſt Ioan.de
bel.Itẽ poſito etiã qđ dña Henida ꝑceſſiſſet dictũ Amatũ
in acquiſitione tñ ꝓpter dictã renũciationẽ de qua in te-
mate vr̃ dictũ feudũ deriuatum in ꝑdictũ Amatum. Con-
ſtat.n.dictã dñam per talem renunciationẽ amiſiſſe ius ſuũ
7.q.j.quàm ꝑiculoſum.&.l.quęrit.§.ſi uẽditor.de edi.edic.
& qđ no.Inn.in.c.ueniẽs de renun. Quo ad dictũ igiẽ feu-
dum dña pro mortua haberet ar.q.j.ecce.Quo caſu certum
eſt dictũ feudũ pertinere ad Amatũ ut puta ultimũ de præ-
3 dicta prole Lazarij. † Itẽ in hac materia & in qualibet alia
cũ ordine ſucceſsiuo debet una res de uno in alium deri-
uari nec factũ pſonæ in ordine præcedentis põt ſequẽtib'
ꝑiudicare & in feudis qđ nõ noceat refutatio ꝑcedens in
gradu his ad quos eſt feudũ peruenturũ no.in.c.j.de vaſal.
decrepi.eta.Amato.n.& Lazarij ꝓuidentia potius q̃ ab il-
la dña renunciant uidetur illud feudũ pertinere.ar.l.arro-
gator.ff.de adop.& quod no.in.x.col.in.c.an agna.ut filius
defuncti repu.her.po.ſe.re.ad hoc.ff.de le.2.l.peto.§.fra-
tre.ibi ne tñ ſequentiũ cauſa propter ſuperiores in poſte-

rum ledi debet.fa.l.io concedẽdo.cum.l.ſe.ff.de aqua plu.
arc. Et cum ex renunciatione hic dñe benide dicamus di-
ctum amatum admitteodum nõ eſt curatũ amplius de per
ſona poſtquã ſuo facto ad alium.i. ad amatum eſt hoc bñfi
cium.i.feudum deuolutum ar.ff.de bo.po.cõtra ta.l.ſi poſt
mortẽ.§.fi.facit.l.iſulã.§.fi.ff.ſo.ma.& cle.cõſtõnẽ circa fi.
de ele. Ex quibus in hoc primo dubio ſine vlteriori ꝓſecu
tione cõcludo quod cum lazarius receperit pro ſe & ſuis
heredibus & iſte amatus ſit eius nepos ex marga.eius filia
& herede deſcẽdens vř ſine dubio iſte amatus ad illud ſeu.
admittendus vigore dictę cõceſsionis & ꝓuiſionis deſcẽ-
dentis a lazario ipſius ꝓauo ad hoc. C.de leg.l. in annali-
bus cum ſi. Deſcendo ad ſm dubium thematis quo quæ-
ritur an amatus excludaẽ a feudo iſto quia non petijt inue
ſtituram tpe debito de quo de conſtitutione federici impe
rialẽ.§.præterea de ꝓhi.feu.alie.per fede. vidẽdũ eſt ergo
an cauſa quã alle.ſ.ſ.ignorãtia:quia ſibi hoc non cõſtitit.
de iure efficax: ſiue iuſta & legitima & in boc quædã iura
videntur velle quod ignorantia non impedit curſum pręſ
ſcriptionis a iure præfinitę vt.l.fi.C.de præſcrip.long.tẽp.
&.l.genero.de his qui oo.infa. Plura aũt iura volunt ꝙ cur
ſus præſcrip.non incipiãt contra ignorãtẽ patet in tpe ad
appellan dũ.C.quõ & qñ iu.l.ab eo.et.l.j.§.dies.ff.qñ ap.ſit
ad idẽ.l.annus.ff.de calũ. ubi enumeraẽ ille annus ex quo
cognouit per hoc.l.ſemper.ij.annus.ff.quod vi aut clam.&
l.quicunque.C.qui admit.ad bo.poſ.po. vbi ignorãtia enu
meraẽ inter iuſtas cauſas. Et in caſu nro ꝙ annus & dies ad
petendum inueſtiturã non currat ignoranti no.gl.in.x.col.
quo tpe miles inue.pe.de.c.j.quã ibi ſequunẽ Iaco.de bel.
& Bal.pro qua facit ibi tex.dum tuſte impeditas excipit
ab illa præſcrip.& tex.in.d.§.pterea.punit ſolũ qui incuria
vel negligentia hoc omiſerit petere probabilis aũt ignorã
tia vt dixi enumeratur inter iuſtas cauſas impedimẽti.vt.d.
4 l.quicunq;.&.l.dicis quod † qui ignorat non vř habere prã
tẽ experiendi.d.l.annus de calũ.ad hoc.c.quia diuerſitatẽ.
de conceſ.prebẽ.& ꝙ ibi nor. vbi a tpe ſcientię currit ibi
ſemeſtre tps ꝙ autem in herede cadat iuſta ignorantia eſt
caſus in.c.cũ quis ius.de reg.iur.lib.vj.cum ꝯcor.ibi & ꝑci
pue i caſu nro in quo iſte amatus venit ad feudũ deuolutũ
ad ipſum ex prouiſione lazarij ſui proaui quæ habuit prin
cipium iam ſunt.c.&.vj.anni.nec unquã fuit penes autorẽ
ipſius amati dictum feu.ſed penes deſcẽdentes ex linea ma
ſculina quæ iam defecit. Iuſtiſſima eſt ergo ignorantia in
eodem quam ſufficit iuramẽto probari:ut.c.j.&.c.vt circa.
de elec.lib.vj.&.c.præſumiẽ.de re.iur.li.vj. & optime.d.l.
ſemper.§.annus. Põt.n.illud ius dici quo ad dictũ amatum
occultiſſimum onnquã niſi mõ ad ſuã lineam deriuatum
5 facit ad ꝑdicta quæ † no.in emphyteoſi vt ab eo non cadat
heres in effectu ſi non ſoluit canonẽ infra bienniũ quia hoc
ignorauit ut no.in ſpe.ti.de loca.§. nũc aliqua. ver. xviij.
diſtin.& Cy.l.j.C.de iure emphy.in.xij.q.idem ibi Bart.&
Dy.in.d.c.cum quis in ius. Vlterius aduertendum quod
conceſsio noua facta Ioanni per dñm epiſcopum de hoc
feudo fuit facta ſaluo iure cuiuſcũq; quæ clauſula etiã a io-
re ſubintelligereẽ.ar.l.domus.§.fi.ff.de le.j.&.l. qui taber.
de contrahen.emptio.&.l.j.§.merito.&.§.ſi quis a princi-
pe.ff.ne quid in lo.pub.&.c.ex tuarũ de auto.& vſu pal.ſed
ius amati in illo feudo tale erat videlicet quod etiam ſi fini
tum fuiſſet per lineã finitã vel aliã cauſam abſque dolo ſuo
debuiſſet de iure debiti naturali poti⁹ ſibi ꝗ extraneo dñs
epiſcopus concedere & gratificare alias ſibi diceret face-
re iniuriã & poſſet appellari.vt no.in.l.j.§.permittiẽ.ff.de
aqua quot.& eſti. Poſtremo concluſiue in boc ponderãdũ
eſt quod iſte amatus hoc feudum adhuc nõ poſſidet:ſed Io
6 annes proponitur inueſtitus. Ex quo † infero quod feuda-
tarius qui non poſsidet non cadit a iure ſuo ſi non petit in
ueſtituram infra annum & diem. Nam ad hoc vt uaſallus
amittat feu. requiritur quod ſit in dolo & qui abſque do-
lo inueſtituram petit non amittit feudũ.c.fi.de probi. feu.
ali.per loth.ſed non dicitur fuiſſe amatus in dolo poſtquã
non poſsidet ex quo non habet commoditatem feu.non te
netur ſubire onera fed.& hoc not.do.Bal. poſt Gul. de cu.
in.l.ſolennitatibus.C.de rei uen. Eſt.n.illud onus perſona-
le per relationẽ ad feudum. Careos ergo poſſeſsione feudi
non tenetur onera feudi ſuſcipere quinimo impenſa obſe-
quia & ſeruitia debita Ioanni occaſione ipſius feodi libe-
rant amatum ab eiuſdẽ oneribus donec poſſeſſio erit pe-
nes Ioannẽ alleg.Guliel.pro caſu.l.forma.§.ſi cũ ergo.ff.de
cenſi. Equiparando iſtas ꝑſtationes ex feudis uel rebus em-
phyteoticis tributis de quibus loquitur ille.§.quod eſt no-
tandũ & quotidianũ ſm Bal.ibi. Item iura quæ loquuntur
ad petitionem inueſtiture a ſucceſſoribus uidentur intelli-
genda cũ ad eos eſt poſſeſsio feu. deuoluta,tunc.n.denota
ri poteſt circa eos ingratitudo quæ reſultat ex non petita
inueſtitura, ut.c.x.quæ fuit cauſa benefi.amit. Quando au-
tem facto dñi poſſeſsio eſt io alium tranſlata & inueſtitura
facta non poteſt aſcribi ingratitudo uero proprietario iu-
ris feu. imo potius dño aliũ quem non debet inueſtiendo.
Poſtꝗ igitur feudũ nõ eſt vacans de facto nõ debet curre-
re illud tẽpus amodo ſicut nec prælato occurrit tẽpus con
ferendi beneficium ſi poſſeſſio eſt penes alium colorata,
ut.c.cum noſtris.de conceſ. præben. Ex quibus omnibus
luce clarius manifeſtum uidetur illud feudum ad amatum
pertinere & dictum Ioannem non iuſtẽ eum poſſidere ra-
tionibus ſupradictis. Do.Pet.de Ancha.

CONSIL. CLXXV.

1 *Conſanguineus premium accipiens ut puellam nuptui tradat cui illam reſtituere debeat.*

2 *Voluntas in maleficijs ſpectanda.*

3 *Totius quod eſt pro ſalute animæ ſequendum eſt.*

1 IN CHRISTI nomine Amen. † Præmit-
tendum eſt ꝙ cura & ſolicitudo collocandi
hanc puellam in matrimonio pertinebat ad
illum tanquam ad coniunctum qui recepit
inde pecuniã.ut.l.in copulandis.C.de nup.
& cum ad hæc teneretur ex debito charitatis.gratis agere
recipiendo exinde pecuniã uidetur turpiter accepiſſe.l.fin.
ff.de condi.ob tur.cauſam.& maxime hoc ex eo præſumẽ-
dum eſt quod acceperit intentione corrupta quia recepit
occultẽ.unde contra ipſum præſumitur ſicut contra quem
libet qui occulte facit. Vnde ſcribitur. qui male agit odit
lucem.facit.l.fi.ff.de ritu nup. Nec excuſatur ex hoc quod
bene & ex honeſto ac condigno matrimonio puellam col-
locauerit.quia per hoc nõ minus intentio corrupta conuin
2 citur nec felix & bonus exitus delinquentẽ excuſat. † Hinc
dicitur quod in maleficijs voluntas ſpectatur nõ exitus.ff.
de ſic.l.j.§.diuus. Vtitur namq; iſtẽ bono male & ſic nõ ex
cuſatur ſicut nec iudex qui bonam fert ſententiam per pe-
cuniam.11.q.3.qui recte iudicat.ſic in bello qui rem pro-
hibitam attentauerit.punitur.n.ſi bene geſſerit, ut.l.3.§.in
bello.ff.de re.permu. Concludo ergo quod ſi alteri licuiſ-
ſet pro matrimonio in quo fuit mediator accipere pecu-
niam: huic tamen non licuit poſtquãm ad hoc ex officio
tenebatur & ſic ex perſona eſt quando aliquid inhoneſtum
quod alias in ſuo genere non eſt malum. facit quod not.
Hoſtien. in ſum. de pœnis.§.quibus & qualiter.uer. quid
de negotia. Sequitur diſcutere de alio dubio cui ſit.d.pecu.
reſtituenda uidetur quòd datorum.ar.c.veniens.de ſi. Item
uidetur quod ille puellæ quæ ex hoc offendit tanquãm ue-
nalis expoſita,per propinquum ſuum ſicut ſit reſtitutio pe
cuniæ date per ſimo. pro eccleſia illi enim eccleſiæ quæ ex
hoc uidetur pati iniuriam eſt danda in aut. de ſan. epiſ.§.
ſed neque.&.§.& ſi uero laicus. Ego credo ſaluo iudicio ſa
niori quòd debeat pauperibus erogari. & hoc dico pro-
pter dubium, quia non apparet quòd pœnitus corrupta
intentione accepit. ſed ob plura beneficia & ſeruitia im-
penſa in negotijs puellæ, ut dicebat. & cum ſimus in fo-
ro conſcientiæ uidetur uerbis illis credendum. capitu. ſi-
gnificaſti. de hom. Tamen quia huic excuſationi poſt
querelam a conſanguineis ſibi factam non prorſus uide-
ur adhæſiſſe ex eo quòd mandauit eam reſtitui faciens

 ſibi

3 ſibi de hoc conſcientiam.† Propter illud ergo quia pro ſa-
lute animæ quod eſt tutius eſt ſequendum:vt.c. iuuenis. de
ſpon.cum ſi. videtur quod tutius ſit ipſam pecuniam paupe
ribus erogari q̃ danti reſtitui vel puelle dari quæ ex hoc
non apparet offenſa quia honeſtis nup.collata fuit. Appa-
ret poſtquã ſic in teſtamẽto reliquit habuiſſe ſuper hoc cõ
ſcientiam dubiam & pulſabit animum ſuum illa receptio
ideo heredes eam purgare tenentur ſicut ipſe ſi viueret te
neretur & etiam ſi cõſcientia ſcrupuloſa vel erronea & ſal
uari aliter nequiuiſſet:vt.c.per tuas de ſimo. Quod vlti.lo
co quæritur an poſſit diſpenſari inter eius conſanguineos
pauperes non videtur dubium quod ſic quinimo iſtorũ eſt
prima charitas.lxxxvj.di:non ſatis.

CONSIL. CLXXVI.

1 *Filia a patria poteſtate non liberatur per matrimonium quòd ab ipſa contrahitur.*
2 *Pater patiens filiam poſſidere hereditatem obuentam an uideatur ei remittere vſum fructum ſibi in ea debitum.*
3 *Patientia an habeatur pro conſenſu.*
4 *Filia patris conſilio regitur ob cuius reuerentiam ab omnibus patrocinijs excuſatur.*

1 IN CHRISTI nomine Amen. † Premit
tendum eſt q̃ matrimonium a filia ſua contra
ctum nõ liberat eam a patria poteſtate:vt no.
in.l.ſi vxorẽ.C.de ꝓdi.inſer. & inſti ad tertu.
§.j.in prin.Hoc p̃miſſo quæſtio quæ proponit
non vẽ dubia:quia pater iſte habet per ſe plures leges qui-
bus expreſſe cauetur quod exceptis caſtren.& quaſi caſtrẽ
ſibus pater habet pleniſsimam poteſtatem vti fruiq; rebus
quæ per fa.acquiruntur.& de ipſo vſufru . diſponere & in
alios heredes tranſmittere prout ſibi placuerit nec poteſt
filia hoc vetare quominus p̃r taliter acquiſita teneat & gu-
bernet.quod ſi impediuerit patria poteſtas in filiam exer-
cenda eſt & hæc habentur in.l.cum oportet.C.de bon.quæ
li.In hereditate etiam filio fa.delata eadem eſt iuris diſpo
ſitio ut ex ea patri quæratur uſufru.& gubernatio,ipſi autẽ
filiæ nuda proprietas durante patria poteſtate quæ ſoluta
per mortem ad filiam pleno iure deuoluitur &.l. cum non
ſolum.§.ubi aũt in unum.C.de bo.quæ lib.&.d.l.cũ opor-
tet.Dicta autẽ regula fallit in certis caſibus in quibus pater
non oẽdicat ſibi illum uſumf.& inter alios eſt caſus cũ filio
contradicit in addi.& recuſat adire de quibus iſte non eſt:
ut.d.c.cum non ſolũ.in aut.idem eſt de bo. quæ lib. † Itẽ
3 omnium licet in puncto non cõueniat obijcitur huic patri ui
delicet quod iſte p̃r,permiſit & paſſus fuit iſtã ſuã filiã iſtas
hereditates filiorũ ſibi delatas fere per duos annos pacifice
poſſidere & ſic p hoc uideaṫ uſumfru. remiſiſſe & filiæ do
naſſe q̃ de facili hoc præſumitur inter perſonas cõiũctas.
ut not.in.l.quæ dotis.ff.ſolu.matri.&.l.cũ quid ſi cer. peta.
Ad hoc reſpondeo & dico q̃ iſta p̃ris patientia operaṫ ta-
ctum conſenſum p̃ris accõmodatũ filiæ in adeũdo ex quo
tacito ꝯſenſu olim pleno iure hodie quo ad vſumfr. eſt he-
reditas p̃ri quæſita:ut no.in.l.ſi filius.C.de peti.here.Taci-
turnitas ergo p̃ris in ſinendo filiã poſſidere infert.in acqui
3 ſitione uſusfr.non in repudiatione.ut ibi no. † Et ꝓbaṫ ẽt
rõne generali nã patientia non habeṫ ꝓ ꝯſenſu cũ tractaṫ
de tacentis præiudicio & amiſsione dominij:ut not.in.l. ſi
ſiusſa.§.mutus.ff.de procur.&.l.quãuis.§.vetare.ff.de fur.
& no.bar.in.l.cũ de in rẽ uerſo.ff.de uſu . Itẽ licet quo ad
fructus per ſimilia ꝯſumptos poſſit prǽſumi tacita donatio
& etiã quo ad hoc ut mortuo p̃re ipſius heredes non poſ-
ſint inferre filiæ quæſtionẽ de fructibus ſic ꝑceptis.ut eſt ca
ſus in.l.oportet.§.ſi aũt res.C.de bo.quæ lib.tñ ipſe p̃r non
poſſit ad ſe reuocare adminiſtrationẽ & percipere uſumf.
pro futuro tp̃e nullo mõ eſt dicẽdũ q̃ imo põt.Primo hoc
ꝓbaṫ ibi tex.dum dicit quaſi diuturna donatione in filium
celebranda &c.quaſi talis patientia non inducat donatio-
nem iſtã donec pater uixerat & ſic fit una donatio a prin.
taciti conſenſus licet ſit pro eo tempore quo pater permi-
ſit.ad hoc.l.ſi cũ dotem.§.eo autem tempore ff.ſol.mat. Et
in donatione quam facit p̃r filio & maxime eſt uerũ hoc
quia poteſt per patrem reuocari licet ſi non reuocauerit cõ
firmetur morte.ut ibi no. Cy.Item refutãdo & expreſſe do
nando filio põt a ſe iterũ uſumfr. abdicare ſed tacendo ui-
detur ius & beneficiũ uſusfr. retinere.ut.d.l.cum oportet.
§.cum conſtantinoiana.Et aduertendum quod ille.§. loquiṫ
cum pater emancipat filium quia tunc ualet irreuocabili
ter uſusfr. donatio alias ſi donat filio in poteſtate tunc põt
reuocari licet alij in hoc contra in donatione uſusfr. Sed
quicquid ſit de donatione expreſſa donatio tamẽ tacita nõ
inducitur per patientiã niſi ut dixi.ſ̃.cũ.ſ.pater uſq; ad obi
tum paſſus fuerit filiã percipere. Nã per hoc heredes eius
nõ poſſent filiæ de fructibus ſic perceptis quæſtionem mo-
uere.ut.d. §. ſi autem.ubi eſt ſpeciale remanet ergo caſus
noſter ſub regula generali quod pater per patientiã maxi-
me tam modici temporis nõ amiſerit uſumfr. qui tacendo
non perdiṫ etiã ſi abdicet a ſe filiom emancipando multo
magis in p̃tãte retinendo. Et ſic concludo hunc patrem
poſſe ad ſe ipſorum gubernationem aduentitiorum reuo-
care & uſumfr,retinere.Nec i predictis quæ dicit iſta filia
q̃ uelit eam in dotẽ tradere & pro parte retinere ut para-
ternalia audienda eſſe . † Nã dotare ipſam iterum ſpectat
4 ad patrem cuius conſilio debet ſe regere & non patri legẽ
imponere quia propter paternã reuerentiam ab omnibus
patrocinijs excuſatur:ut.l.cum non ſolum.§.hoc proculdu
bio.C.de bo. quæ lib.do.Pe.de ancha.

CONSIL. CLXXVII.

1 *Pupillus an dicatur decedere inteſtatus.*
2 *Mortuum non dicitur quod non uixit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Reuo-
catur in dubium ſi ſtatutum dicit ſi uis uel ſi
quæ ab inteſtato deceſſerit excluſa matre & aſ-
cẽdentibus & trãſuerſalibus de linea materna
coniuncti ex linea paterna uſque ad quartum
gradum defuncto uel defuncta ſuccedant matre & alijs ex
materna linea excluſis:an dictum ſtatutum uendicet ſibi
locum in infante uel pupillo deſcendente uel coniuncti ex
paterna linea præferatur matri & alijs coniunctis de linea
matris.Iſtud non eſt nouũ dubium ſed iam tactũ eſt & di-
ſcuſſum ut reperio per quam plures doc. quorum quidam
cõſuluerũt dictũ ſtatutũ nõ intelligi de pupillo decedẽte
ſed de eo q̃ eſt alias habilis ad teſtãdũ.Horũ rõ principali
ter ſumiṫ ex.l.j.ff.de ſu.& legi.in prin.ubi diciṫ quod pupil
lus nõ proprie diciṫ inteſt.Licet.n.uerbum inteſtatus pri-
uationem nõ habitum ſignificet tamen ubi non fuit habi-
tus non eſt dare priuationem.† Nam non poteſt dici mor-
2 tuum quod non uixit:nec verum quod nũquã fuit ut de his
& alijs ſi.plene no.in.c.ad diſſoluendum.de deſpõ.impu.in
glo.& .l.decem.de uerb.obl.per Bar.Cũ ergo ſtatutum &
ipſius uerba cum poſſunt debeant intelligi proprẽ & non
ĩproprĩe maximẽ quãdo diſpoſitio ſtatuti exorbitat a iure
cõmuni non vr̃ uerum uerbum ab inteſtato debere intelli-
gi de pupillo ſed de habili ad teſtãdum.ut ſic reſtringaṫ di
ſpoſitio odioſa:ut.l.cũ quidã.de lib.& poſth.&.c.odia . de
regulis iur.lib.vj. Sed Bar. lumen iuris ciuilis contrarium
ſoluit.& idẽ ſcripſit in.l.j.prealle.& dictæ rõni quæ facit in
cõtrarium ſubtiliter reſpõdet ſumẽs habitũ & priuationẽ
nõ reſpectu unius ĩdiuidui ſed reſpectu unius ſpẽi ſub qua
indiuiduũ continet.unde recte dicitur ſurdus qui nunquã
audit & mutus qui nunquã loquutus fuit & cecus qui nũq̃
uidit.Iſta.n.cõueniunt ſpẽi humanæ licet nõ ꝓprĩe illi in-
diuiduo puta titio a natura ſurdo muto uel ceco nõ ſic cõ-
ueniret lapidi nec ꝓprĩe dici poſſet mut⁹ uel cec⁹:q̃ a tali in
diuiduo nõ cõueniunt ſurditas obmuteſcẽtia ſiue cecitas
ut ergo i diſpõne uerbũ priuationẽ ſignificãs uerificeṫ ſuffi
cit qđ referaṫ ad potẽtiã i ſpẽ nõ ad iſtud indiuiduum vr̃
aliud:ut.c.mai.đ bap.et đ ſta.libe.l.labe.& hoc determinat
iuriſc.i.d.l.j.de ſuis & leg. Dum.n.dicit qđ ꝓprĩe pupillus

non eſt inteſta.retulit ſe ad priuationem factionis teſtamẽti proprie inquantum priuatio dẽ et preſupponere habitum qui non cadit in pupillo. ſed dum ſubdit ibi continuatiue pro inteſtatis: tamen eos accipimus cõtra dictam uerbi proprietatem ius ſtatuit & hoc ideo quia ita accipimus illud uerbum inteſtatus per hoc.n.uerbum inteſtatus iuriſcon, non refert ſuam interpretationem contra ſignificationem uocabuli ſed cõem uſum loquendi dum dicit accipimus: de ſua.n.iterpretatiõe ſic nõ loqueret.D.Pe.de anch.

CONSIL. CLXXVIII.

1 *Teſtamentum quot teſtibus probetur.*
2 *Exceptionis natura qua ſit.*
3 *Teſtamenta ſubuerti non debent.*
4 *Iudices teſtificari non poſſunt.*
5 *Exceptio quid operetur.*
6 *Notario creditur in his que ſuo officio committuntur.*
7 *Conſuetudo diſceptationem iudicialem requirens in eſſe producta non cenſetur.*

1 IN CHRISTI nomine Amen. † Viſis & diligenter inſpectis ſtatutis ciuitatis tregeſti de adhibendis teſtamentis circa numerum teſtium aditionem vicedñi ſolum reuocatur dubium an vicedominus poſſit in numero.v. teſtium per ſtatutum limitatum computari.& maxime in caſu noſtro in quo neptis eſt inſtituta ab auo in dimidia & filia.d.neptis mater pro alia dimidia. Et quòd dictũ teſtamẽtum valeat allegatur primo ſtatutum de teſta. & mõ ſeruãdo in ipſis ubi ſolummõ inter cetera exigit. v. teſtes & ſubdit in ver.inſuper.qđ teſtamẽta ordinata ſm illã formã ſint rata & firma.& ſic cum in.d. teſtõ cõputato uicedño interfuerint.v.teſtes nulla videtur dubitatio ꝙ teſtm̃ valeat maxime cum alio ſtatuto cauet quod ſtatuta intelligantur ad literam prout iacent nec aliquam recipiant interpretationem.& idẽ eſt de iure cõi.l.quicquid aſtringende. de uer. ob.cum ſi. Secundo confirmat hoc ex e.de notario. dicit .n.v. teſtes requiri abſq; nota.
2 †. Excipiendo ergo notariũ videtur per ſtatutum oẽm aliũ computari quia talis eſt natura exceptionis uidelicet in non exceptuatis regulã ꝯfirmare ut not. Dyn.in rub.de reg.iur.lib.vj.&.l.generali.de uſufru.le.per Bar. Tertio hoc confirmat edictũ de teſti. quod eſt ꝓmiſſorium.& oĩs admittit qui expreſſe non prohibetur ut.l.j.de te.&.l.nec nõ.§.quod eis in ſi.ex qui cau.ma.Et maxime vicedñs non vr̃ ꝓhiberi ſed potius admitti & maiori debet firmitate niti quod in eius pręſentia geſtum eſt: quia cũ fides principaliter exigatur in teſte hanc debet augere dignitas non minorem reddere nec rõne officij fides minui uel inhabilis reputari debet quia ſic officiũ ſuum ſibi eſſet dãnoſum cõtra.l ſi quis.ff. quẽad.te. aperiã. facit.c.cum olim.J.de priu.& quod no.in.c.ſtatutũ.in prin. de reſcri.in.vj. Quarto ponderatur negotiũ de quo agit & prouiſio quæ loquit ſuper eo de preſentia uicedñi . Nã diſponit de eius requiſitione & preſentia in teſtamentorũ ordinatione & ſic in actu liberi arbi .l.j. de lac.ſan.eccle. nec ipſius requiſitio eſt de ſolẽnitate.nã abſq; eius preſentia corã quinq; teſtibus ualeret teſtamentũ. Ex iſtis infert quod iſte actus nõ explicatur coram eo uigore contẽtioſe iuriſdictionis.ſ.mere uolũtariç & ſic põt fungi duplici officio & repreſentare duplicẽ perſonã.c.cũ iter uniuerſas.de elec.&.l.iij.& ibi no.ff.de adop. Et notarius põt ſcribere teſtamẽtũ ſuum in publicã formã.& ſic publicã inſcribendo & priuatã i diſponẽdo ꝑſonã repreſentare.l. ſi ſeruus. ff.de ſtip.ſer.per Bar . Quinto allegatur conſuetudo ex pluribus teſtamẽtis & dictis teſtiũ qui deponunt uicedñm deſcriptũ pluties in numero dictorũ.v. teſtium & licet cõſuetudo aliqua ſtatuta allegari poſsit iſta tamen conſuetudo non põt dici contra ſtatuta ſed declaratiua & interpretatiua.ideo cum hoc ſecundo reuocatur in dubium de iure ſit dubiũ ꝓpter argumenta arguentia pro et contra an ipſe uicedominus debeat in iſto numero computari poſtquam uſitatum et practicatum eſt ita quod.ſ. ſcribatur ut teſtis debet ita in iudicijs obſeruari.ut.l.ſi de interpretatione.ff. de legi.cum ſi. Sexto allegatur et ponderatur quód iſtud teſtamentum eſt factum inter liberos in quo ſpecialis ſolennitas multum laxa et leuis ſufficit nec exigitur exacta legum diligentia in ipſius ordinatione: vt.l.hac cõſul.§.ex imperfecto.de teſta.et.l.ſi. C.fa.er. De tali ergo teſtamento facto inter liberos ſtatutum gñaliter tradens formã in teſtamẽtis ordinandis non vr̃ cogitaſſe.ar.l.ſanctio legum
3 de. pe.et l.doli clauſula.de verb.oblig. † His accedat fauor teſtamentorum que vt non ſubuertantur ſed vt ualeãt iura noua et antiqua multifariè prouiderunt.l. gallus. de lib.et poſt l.oĩno et.l.qm̃ nouella.C.de inoffic. teſta.Et ꝓ hac parte reperio conſuluiſſe magnç autoritatis uiros quorum rationes in effectu ſupra breuiter retuli.Sed quamplures alios maximæ reputationis et famæ in orbe doctores excellentiſsimos vidi conſuluiſſe oppoſitum et eorum opi. ualidioribus rationibus confirmari quorum opi.ego minimus inter eos ſecutus ſum et rationibus multis hoc confirmo in meo cõſilio qđ incipit. Viſo puncto proceſſu et pluribus ſtatutis etc. Moueor principaliter ex ſtatuto ſub rubrica de forma ſacr̃i uicedñorum et eorum officialium in ver.exceptis etc.vbi dicitur ꝙ teſtamento ſcripto et expleto per ipſum notarium debet facere eum legi coram teſtante et teſtibus ibidem præſentibus qui eſſe debeant ad minus quinque ſine notario etc.Ecce ergo verba ſatis clara ꝙ abſque ipſo debeant eſſe quinq; teſtes & ſecundum illud ſtatutum debet intelligi aliud quo cauentur de numero quinq; teſtiũ ſub predicta rubrica.de teſta.quod patet in dum dicit tanquã factũ erat per aliquẽ notarium coram uicedño cõmunis & teſtibus neceſſarijs circa predicta &c. Hinc.n.inter vicedñm & teſtes neceſſarios ponit copula & quæ ſolet copulare diuerſa.ff.de iur.& fac.igno.in rubr.& diuerſorum ratio, habenda non eadem.l.papinia. Exul. de mino.& C.de dona.inter vi.&vxo.Prçterea vicedñs reddere debet ſcripturas publicas prçſentatas ſibi in publicã formam.vt patet in prin.ſtatuti de forma ſacramenti &c. vbi immediate ſubdit exceptis teſtamentis codicil. &c. Quæ exceptio communicationem recipit a præcedentibus.vt.ſ. aliæ ſcripturæ debent eſſe ſolennes cum præſentantur ſibi & tunc vicedominare ita & cum teſtamentũ conficitur coram eo debet habere omnia ſolennia & tunc vicedominare ꝙ liquido deprehenditur ex verbis ſtatuti cum in eo dicitur & teſtibus ibidem præſentibus qui debeant eſſe ad minus quinque. Ex quo patet quod cũ aliud officium ſibi attribuitur non debet teſtis ſibi officium vſurpare ſic nec tabellio fungi debet teſtis & tabellionis officio.l.domitius.de teſti.per doc.Nec iudicis & teſtis vt. c.cum a nobis.de teſta. Eſt .n. ſibi cũ requiritur teſtis aliud officiũ deputatũ ut .ſ. legi faciat & omnia ordinatẽ ſibi claudere ſigillare & alia q̃ plura agere vt ibidem patet . non debet ergo teſtis officio fungi ne diuerſis rerum actibus tribuentur officia.l.conſulta.de teſti.Statuti.n.intentio principalis fuit ꝙ ſi quis vltra ſolennitatem quinque teſtium in teſtamentis ordinandis vellet requirere vicedominum pro maiori validitate teſtamenti hoc poſſet facere non per eius præſentiam voluit minuere ſolennitatẽ numeri teſtiũ quod ex verbis præfatis expreſſe colligit nec de iure quæ ſunt inducta ad augmentum deberent operari diminutionem ſicut nec econtra: vt.l.iij.§.ſi ex conuentione.de re iudi.&.l. legata inuti. de le.j.cum ſi.Item negari non poteſt vicedominum teſtamentis & alijs intereſſe tanquam iudicẽ.quod patet ex prçeminẽtia actuum quos exercet cum teſtis preſentiam eius exhibet cuius officium non abſurde operari poteſt officio ſenſuali apud quẽ teſtẽ publicant: vt.l.teſtã oĩa. C.de teſt. Nemo aũt dixerit i illa.l.vel alijs ip iudicẽ ꝯputari ipſũ nu
4 mero ſepẽ teſtiũ.† Officium.n.teſtificandi eſt iudicibus penitus ꝓhibitũ: vt.c.qm̃ ꝯ falſam.de prob.& expreſsius in.c. cum a nobis.de teſti.Et huius probationis efficax ratio eſt ꝙ ipſe tenetur vinculo iuramẽti & alijs penis iuris ſi tamẽ adhibetur non facit quod ad officium ſuum ſpectant ex forma ſtatuti quod quidem iura cætera prouidẽt vt ſuſcipiat teſtamenta

teſtamenta in manu ſua & facit perlegi & cuncta ordinate
ſcribi in teſtaméto in quo abſq; notario interfuerint quinq;
teſtes. Redarguendus eſt igitur ſi uult ſibi teſtis officiũ uen
dicare contra ſtatutũ q̃ ultra ipſum expreſſe exigit quinq;
teſtes. Et uera uerba ſtatuti expreſſe ita ſe habent quod ul-
tra ipſum.v. teſtes requirantur & computare ipſum contra
ſtatuta preal'e. eſſet tãquã trãſgreſſor iuramenti præſtiti ſup
obſeruantia dicti ſtatuti puniendus. Et ſic merito repellen-
dus ſuper probanda ſolennitate teſtamenti a qua eius præ-
ſentia & autoritas debet eſſe diſtincta & ſeparata ſicut in-
ter autorizantem & eum cui autoritas impartitur: ut.c.fin.
de inſti. Ad rationes in contrarium efficaciter reſpon-
deri poteſt. nam prima colligitur per illa quæ dixi in alio
conſilio. nam ſine uicedomino fateor teſtamentũ ualere cũ
quisq; teſtibus ſicut ſtatutum diſponit. Sed cum requiritur
ut uicedñs quod numerus teſtium debeat minui & ipſe nu-
mero teſtium immiſcere. hic expreſſe ꝓhibet ſtatutũ de for
ma ſacraméti uicedñorũ quod per eius præſentiã nõ uult
minui numerũ teſtiũ. & ſic non ob. ꝓ iura alle.s̃. in ver. ſta-
tuti enim intentio &c. Secunda ẽt rõ non ob. quia fateor
quod exceptio cõfirmat regulã in caſibus nõ exceptis ſed
non ampliat officiũ regulę ad caſus ſub regula nõ incluſos
ut not. Bar. in.d.l. generali. Sed cũ in nume. teſtiũ tenẽs lo
cũ iudicis nõ debeat cõputari: ut.d.c. cũ a nobis. cũ ſimi. in-
fertur q̃ ꝓ dictã exceptionẽ de notario in numero teſtiũ
non cõputãdo nõ debet iudex includi in dicto numero ut
pote tanquã perſona prohibita a lege & a ſtatuto ſaltẽ ta-
cite dũ de ipſo diſponẽs exigit quinq; teſtes & notariũ. Ter
tiæ rõni rñdetur de facili & fatendũ eſt q̃ edictũ de teſti.
eſt gñaliter ꝑmiſſoriũ ſed dũ ſubdis ergo uicedñs eſt ido-
neus poſtquã non prohibetur. Rñdeo quod imo ꝓhibet
qñ i teſtõ eſt adhibitus tãquã iudex & uicedñs: ut ꝑal.c. qm̃
cõtra falſam &.c. cũ a nobis. nec in hoc autoritas ſiue digni
6 tas perſone debet conſiderari ſed officiorũ diſtincta pote-
ſtas.† Hinc eſt quod minimo notario quinimo nec baiulo
creditur in his quæ ſuo officio ſunt cõmiſſa qñ adducit ſup
illo eodẽ: ut no. in ꝑal. iuribus in nouel. Non ob. quarta rõ
fateor. n. q̃ ea quæ ſunt uoluntariæ iuriſdi. põt iudex expe-
dire apud ſeipſum inquantum tangunt ipſum inquantũ uero
tangunt alias perſonas non uidet quod poſſit fungi du-
plici officio. ſ. iudi. & teſtis ẽt ſi ſint iuriſd. uoluntarie ut eſt
caſus expreſſus in.d.c. cũ a nobis inquantũ ibi dicit ſiue in
cauſis ſiue in cõtractibus alijs. ꝓ hoc. n. quod dicit cõtracti-
bus denotant actus & diſponẽtis materię uolũtatẽ: quia cõ
trahere ſicut teſtari a principio libere uolũtatis eſt: ut.l. ſi-
cut.C. de act. & obli. & tñ poſtquã in talibus eſt adhibitus
tanquã iudex nõ põt eſſe teſtis. Nõ ob. iſta rõ de conſuetu-
dine ſic interpretata ſtatutũ ꝓdictũ. nã teſtes q̃ deponũt de
dicta conſuetudine eã nõ ꝓbãt imo cõtrariũ dũ dicũt quod
hoc nũq̃ fuit in dubiũ reuocatũ niſi mõ† Ex quo patet quod
cõſuetudo nõ eſt in eſſe ꝓducta quę requirit iudicialẽ diſce
ptationẽ & i cõtradictorio iudicio obſeruationẽ. iuxta no.
ꝑ doc.C. quæ ſit lõ. cõſu.l.ſi. ꝑ Cy. Requirit ẽt curſum tpis
ut robuſta ſit alias nõ põt dici cõſuetudo. vt.l.j.C.q̃ ſit lõ.
cõſu.l.ſi. per Cy. & no. i ſi.c. de cõſu. in nouel. quãto aũt tpe
hoc fuerit obſeruatũ teſtes nõ deponũt & certe cõtra ſtatu
tũ reprobãs conſuetudinẽ nõ vr̃ poſſet cõſuetudo induci q̃
expreſſe exigit qnq; teſtes ꝑter notariũ vel pñtia vicedñi
vt ꝓbatũ ẽ.s̃. uel ſi ꝑt iduci cũ ſit cõtra dcm̃ ſtatutũ requirit
q̃ lõgo tpe cõfirmet. vt no. i.c. ſi. li. vj. de cõſ. & hoc nõ eſt
ꝓbatũ. Vltime rõni i alio ꝯſilio rñdi iõ hic nõ repeto: ſed
ꝯcludo tñ de quo quæritur nõ valere ex defectu numeri te-
ſtium qui cũ debuerint eẽ quinq; vltra vicedñm et notariũ
fuerunt quatuor ꝯtra dictũ ſtatutũ. Sñia ergo lata ꝑ iudicẽ
quod teſtm̃ illud hac de cã nõ ſit nullum ſatis apparet iniu-
ſta et certa nulla tanquã lata expreſſo iuris errore inquãtũ
ſ ea dicit ſequẽdo ſtatuta ciuitatis circa teſtã. et ẽt ſequẽdo
ꝯſilia famoſiſſimorũ doc. &c. nã ſtatuta ciuitatis ꝯdicũt uo
cẽre ſuperius demonſtratũ eſt. famoſiſſimi doc. de quibus
loquitur non fundant ſe alijs rõnibus quã predicti quibus
clariſſime eſt reſponſum. Præterea alij quos ad pñs honeſtũ
us eſt tacere & illi in orbe re & fama excellentiſſimi repu-
tantur melioribus rationibus in hoc mouentur. Sed illos
& non iſtos iudex iſte ſequutus fuit quia diſcipulus fuit ip
ſorum nõ tamen ſicut caſſius magiſtri ſui ſñiam ꝯ preale. &
in alijs conſilijs elegantiſſime ruminatã poterit defendere.
ut accedat.l. diem. ff. de ar. do. Pe. de. ancha.

CONSIL. CLXXIX.

1 *Inſtrumentum non regiſtratum in memorialibus fidem non facit.*
2 *Eccleſiaſticus reſpuere debet a ſtatuto reprobata.*
3 *Victoria cauſa non oritur ex probatione non neceſſario concludente ſicut nec ex confeſſione.*
4 *Vſurariorum contractuum cognitio ad eccleſiaſticum iudicem ſpectat.*
5 *Scriptura ad aliam ſe referens ſolennis eſſe debet.*
6 *Indefinita oratio a iure uel homine prolata uniuerſali equipollet.*
7 *Peccatum putandum eſt ubi non eſt et culpa timenda ubi non eſt culpa.*

1 IN CHRISTI nomine Amen. † Prima
facie uideretur dicendum quod dictum iſtru
mentum debiti non poſitũ in memorialibus
non debeat facere fidem in foro eccleſiaſti-
co in quo inter laicos uidentur conſuetudi-
nes & ſtatuta ipſorum ſeruanda maxime in his quæ tendũt
ad litis deciſionem: ut no. Bar. in ſi.C. de ſum. tri.l. cunctos
populos ad hoc.c. cum veniſſent. de eo qui mit. in poſ. Si. n.
inſtrumenta quibus fides per conſuetudinem adhibetur ſe-
quenda ſunt per eccleſiaſticũ iudicem. ut.c. cũ dilectus. de
2 fide inſtru.† Ita illa quæ a ſtatuto reprobantur ſunt per ec
cleſiaſticum reſpuenda. vt ſic quod propoſitũ in propoſito
ita oppoſitum in oppoſito operetur ut.l. cõtra. ff. de uul. &
pu. Similiter uidetur non nocere mentio facta de dicto in-
ſtrumento liberationis. nõ. n. fuit facta mẽtio ad ipſum am
plius obligãdum ad finem liberationis nõ ergo debet ope-
rari duos contrarios effectus: ut.l. qui hominẽ. §. vlti. ff. de
ſolu. & c. maiores. ad fi. de bap. Et ꝓuiſa ad diminutionem
non debent operari augmentũ. vt.l. legata inutiliter. de leg. j.
Confeſſio ẽt facta & cautio preſtita vſuris inſtituendis nõ
videtur nocere quia nõ cõtinet certũ tps quo mutuauerit
ſed dicit ſe mutuaſſe tpe vitę ſiue quod poteſt verificari ẽt
ſi per diẽ mẽſem uel annũ mutuauerit. ut ergo fiat benigna
interpretatio maxime in delictis.l. merito. ff. pro ſocio. vi-
det̃ de modico tpe debere intelligi nec debere referri ad
tam longum tps retro. ſ. ad debitum. xxxvj. annorum & ul-
tra ut eſt iſtud & maxime vr̃ hoc confirmari ex verbis con
ſtitutionis ſynodalis de qua .s̃. de qua videtur requirere ip
ſum fuiſſe uſurarium tpe facti mutui. ergo actor qui uſuras
repetit debet iſtam qualitatem uſurarie prauitatis limitate
probare & affuiſſe tempore mutui arg.l. in delictis. §. ſi ex-
traneus. ff. de noxa. &.l. nõ ſolum. §. ſed ut probari. de ope.
no. nun. per Bart. † Item ſicut ex probatione quæ neceſſa-
3 rio non cõcludit non reſultat victoria cauſe ut.c. in preſen
tia de proba. nec ex confeſſione quæ ſpecies probationis
eſt.l.c. cum ad ſedem de reſtitu. ſpol. In contrarium quo
ad primum uidetur quod inſtrumentum ſolenne de iure cõ
muni non poſſit per ſtatutum laicorum reprobari in eccle
ſiaſtico foro in caſu noſtro quo agitur de periculo animæ
& eſt cauſa ſpiritualis: ergo ſecundũ ſtatutũ laicorũ nõ de-
bet regulari ſed iure poli & canonico ut.c. bene q̃dẽ. xcvj.
4 di. & c. eccleſia ſanctæ mariæ. de conſti. ij. cũ ſi. † Verum. n.
e contractus ſit vſurarius uel non ſpectat cognitio ad eccle-
ſiaſticum iudicem non ſecularem iuxta no. in cle. ij. de iudi.
Non ergo laicorum ſtatutis ſuper probationibus diſponẽ
tibus eſt iſta cauſa regulanda ſed canonicis ut ſic qui habet
ꝑtãtẽ de cauſa cognoſcendi & iudicãdi habeat ẽt poteſtatẽ
ſtatuendi non aliter ut. dicto c. eccleſia. & quod no. in.l. j. ff.
quod quiſque iur. per Cyn. in cõmento. Et licet hæc ratio
multũ urgeat quod ſtatutũ illud annullans inſtrumẽtũ alias
ualidũ de iure cõi nõ ſit ſeqñdũ in foro eccleſiaſtico tñ ꝑ 1
mõ q̃ a hoc decidere nõ expedit nõ affirmo ſed alia rõne di
co de ꝓdicto debito liquere ꝑ inſtrm̃ liberationis cõfeſſio
nis & abſolutiõis de quo ſupra. Vt. n. s̃. in facto ꝓſupponit
in dicto inſtro liberationis etiam in effectu repetitur tota

ſubſtantia inſtrī debiti & ipſum inſtrm cū die noīe notarij
& alijs. Hæc aūt narratio inter partes q̄ potuiſſent diſpone
re ſuper eo qđ aſſerit facit inter ipſas plenā fidē, ut. l. opri-
mam. C. de ꝯtrahen. & cōmit. ſtip. & qđ not. Inn. in. c. cū in
iure. de offi. dele. & maxime eſt hoc verū in caſu nr̄o in quo
debitori fit liberatio hoc quidē p̄ſupponit debitū p̄ceſsiſſe
ſicut priuatio habitū, ut. l. 2. ff. de ver. ob. & qđ no. Dy. in. c.
excep. obijciens. de re iud li. 6. Sic et inſtrm cancellatū pro
5 bat p̄ceſsiſſe debitū. l. qui tabul. ff. de fur. & Bar. † Item ſuf-
ficit quod ſcriptura quę ſe refert ad aliū ſit ſolēnis ēt ſi ſcri
ptura ad quā refert nō ſit valida quo ad actū qui gerit, ut. l.
aſſe. de hære. inſti. & l. ſi ita ſcriptor. de cōdi. et demō. Quia
ergo inſtrm liberationis eſt ſolēne vr̄ ab eo ſumere vigorē
inſtrm deb ti quod refert. licet de ſe ſit inualidū ꝑpter ſta-
tutum arg. p̄dictatū. ll. Reſtat inquirere de iuribus dictæ cō
feſsionis & patet ipſum fuiſſe vſurariū ſimplr ſed tpe vitæ
ſuæ uel ad breue & qđ merito dubitatur. Et rō de qua. ſ. in
ver. confeſsio. etiā. & multū urget qđ iſte uigore dictæ cō-
feſsionis nō debeat ꝯdēnari ſuper uſuris deſcēdentibus ex
debito tā antiquo poſtq̄ aliter nō ꝓbatur ipſum tunc fuiſſe
uſurariū q̄ per dictā ꝯfeſsionē quæ neceſſario non ꝯcludit
tam longū tēpus ut dixi. Saluo tn̄ ſaniori iudicio credo hæ
redē dicti uſurarij poſſe ꝯdēnari ſuper dictis uſuris p̄ſum-
ptiue extortis niſi hæres ipſe probet dictum titiū tunc uſu-
rariū fuiſſe ꝑ eius innocētia. Primo hoc probo argumēto
ſumpto per locum vitandæ abſurditatis & nullitatis ipſius
confeſsionis. Cū. n. dicta ꝯfeſsio nō eſt relata ad certū tps
nec ad certā quātitatē poſsit uerificari in mutuo facto vnī
uel duobus & in nūmo extorto noīe uſurarū & in uno die
abſorbet ſic interpretando effectus ipſius cōfeſsionis, hoc
aūt in delictis & peccatis fieri nō debet ſed debet interpre
tari taliter ꝙ per ipſam cōfeſsio nō poſſet perimi ſed expo
ni & hoc ꝓbare debet qui cōfeſſus fuit, ut. c. cum dilecti ſi.
6 de accu. † Secūdo hoc ꝓbat natura or̄onis indefinitę q̄ pro-
lata ab hoīe uel a iure eq̄pollet uniuerſali. l. ſi neceſſarius.
§. annua. ff. de pig. act. & c. ut circa. de elec. lib. vj. & in rub.
de reg. iur. per Dy. Tertio hoc probat benigna interpreta-
tio & tutior pro ſalute defuncti. cum. n. incertum ſit quan-
to tēpore mutauerit aduerſus eius indeterminata ꝯfeſsio
referēda eſt ad omne tps quia hoc eſt aīæ ſuæ tutius & mi-
noris periculi ſi hæres plus in dubio ſatisfaciat q̄ ſi minus
& i ſpūalibus ubi de aīarū ſalute q̄rit abūdantius ē agēdū:
ut. c. ſi. de p̄ſb. nō bap. & c. iuuenis. de ſpō. Et ꝯfirmat hoc ex
regula qua cauet ꝙ iterpretatio ſit ꝯ eū q̄ potuit apertius lo-
q. ut. l. ueterib. ff. de pact. Per hoc nō ob. l. merito. ꝓ ſocio.
& l. abſentē de pœ. loquunt. n. in pœnis infligēdis in q̄bus
7 ſine dubio eſt ſanctius abſtinere. † Sed cum quæritur de ſa-
lute animarū. eſt ſanciendū peccatū ubi non eſt, & timenda
eſt culpa ubi culpa nō eſt, ut. c. conſiliū. de opti. leg. cū ſimi.
Ex q̄bus ꝯcludo hæredē huius titij ꝯdemnandū pro dictis
duobus anuis niſi prober tunc ipſum vſurariū nō fuiſſe.

CONSIL. CLXXX.

1 *Quietatio & liberatio generalis in laudo firmata iuramento an poſ-*
ſit reſcindi eo quod pars altera in inſtrumento contenta non impleue-
rit. & nu. 6.
2 *Scienti iniuria non infertur & uolenti dolus non irrogatur.*
3 *Iuramentum in ſalutis eternæ non uergens diſpendium ſeruari debet.*
4 *Intentio diſponentis ex præfationibus & proœmio colligitur.*
5 *Sententia ipſo iure annullatur ob iniquitatem quæ ex ea oritur.*
7 *Clauſula & generaliter omnibus & ſingulis quomodo intelligatur.*
8 *Animus donandi non præſumitur ubi alia coniectura reperitur.*
9 *Leges humanæ nil poſſunt contra ius diuinum ſtatuere.*
10 *Iuramentum quare inſtitutum ſit & quid in ſe habere debeat.*
11 *Cōſiliū minoris ætatis fragile et infirmū ac multis captionibus expoſitū.*
12 *Lex humana iuramentum ſumens vires a iure canonico & diuino tol-*
lere poteſt.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſa dili-
genter narratione de qua ſupra ſumpta ex in
ſtrumento implemēti dicti laudi in quo qui-
dem inſtrumēto de laudo narratiuè ſit men-
tio ſatis clare ut uidi extenſum, uiſa etiā for-
ma creationis curatoris dati dicto Iacobo ꝑ iudicē ad prę
dicta prima facie vr̄ Iacobum omni iuris remedio & com
muni & ſingulari deſtitui ne uenire poſsit contra conuen-
ta & ꝓmiſſa per ipſum in dicto inſtrumēto iṗletionis lau-
di & gn̄alis liberatiōis & abſolutionis factæ per ipſum do
minæ Vrſolinæ eius auie a ꝯtētis in dicto laudo. Apparet
nāq; primo ꝙ dn̄a Vrſolina in poſſeſsionibus quas uigore
laudi dare libere tenebat & pleno iure retinuit uſumfru.
ꝯtra tenorē laudi. ſed hoc fecit de expreſſa uolūtate & cō
2 ſenſu ipſius Iacobi & uerba inſtrumēti ſonant. † Scienti er
go & uolenti non fit iniuria neq; dolus. de reg. iu. c. ſcienti
lib. vj. Item cum ſciret poſſeſsiones ipſas ſibi pleno iure tra
dendas & conſenſerit quod dn̄a Vrſolina retineret uſum
fru. vr̄ ſibi ipſum donauiſſe. ut. l. cuius per errorē. de re. iu.
Eiſdem rōnibus eſt dicendū idem de dictis. cccc. lib. quas
dicta dn̄a cū ſatiſdatione tenebatur ꝓmittere Iacobo poſt
mortem ſuā non remittendo in uita & eam generaliter li-
berādo a contentis in laudo uidetur donaſſe, ut. d. l. cuius
per errorē, & maxime iſta p̄ſumptio donationis habet lo-
cum inter coniunctos ut. no. in. l. quæ dotis. ff. ſolu. ma. Iure
ergo cōmuni vr̄ Iacobus deſtitutus omni remedio venien-
3 di contra. † Similiter vr̄ deſtitui iure ſingulari propter iu-
ramentū quod debet inuiolabiliter obſeruari quando non
uergit in diſpendium ſalutis æternæ etiā a minore. C. ſi ad-
uer. uen. aut. ſacramenta pub. & c. cum contingat. de iure-
iur. & c. 2. de paç. lib. 6. Confirmat prædicta ualde natura
tranſactionis iuramēto vallata quæ de iure eſt ſpāli fauore
munita & ueniēs ꝯtra patitur multas pœnas. l. ſi quis. C. de
tranſac. quæ. l. licet loquatur in maiore idem vr̄ in minore
quia propter iuramētū reputatur maior. ut no. in. l. 2. C. de
reſcin. ven. Certū eſt aūt quod laudū eſt quædā tranſactio,
ut in aut. ut diffe. iudi. in princ. Ex quibus prima fronte in-
fertur quod Iacobo tam ſolenniter remittenti iura ſua nō
ſit amplius regreſſus ad illa. 7. q. 1. quam periculoſum. & l.
quærit. §. ſi uenditor. ff. de edi. edic. cum ſi. Poſtremo vide
tur idem Iaco. alia rōne repellendus a petitione dictarum.
cccc. lib. & fructuum quos percepit dicta dn̄a Vrſolina de
poſſeſsiōe quā debebat Iacobo pleno iure & libere relaxa
re. Et hoc ex eo quia acceptauit relictum ſibi iure inſtituti o
nis factum per dictā dn̄am cū hoc onere quod non poſſet
moleſtare hr̄dem ſuum ſup bonis uel alio quocunq; iure.
Acceptando igr̄ cōmodū vr̄ etiā agnouiſſe onus iniunctū
nec etiā ferēdus eſt is qui lucrum quidē amplectitur onus
autem ei annexum cōtemnit, ut. l. 1. §. pro ſecundo. C. de ca
du. tol. & cle. 1. de cen. fac. l. ſi. ff. de inoff. teſta. & c. ex ore de
his quę ſi. a ma. par ca. Ex quibus videtur prima facie dictū
Iacobum deſtitutum omni iuris remedio. Sed his non ob.
contrarium de iure ſentio & dico hunc Iacobū poſſe iuua
ri de iure cōi, ſed efficacius & clarius beneficio ſingulari
minoris ętatis quod de iure cōi ſe tueri poſsit ſic oſtendi-
4 tur † ex præfationibus ſiue proœmio colligitur diſponen-
tis intētio adeo ꝙ diſpoſitio habens ſe aliter q̄ proœmiū
reddit ſubſeqnentē diſpoſitionem nullam ut hoc probat in
l. ſi. ff. de teſta. tu. & l. pcto. §. meuius. de hęre. inſti. fac. l. 1. in
fin. ff. de ori. iur. ubi de præfationibus loquens dicit ꝙ eui
dentiorem præſtant intellectum ſed in cōpoſitione præſen
ti præmiſſo tenore totius laudi tanq̄ cauſa finalis ſubiungi
tur ꝙ prędictæ partes uolentes oīa & ſingula in ipſo laudo
ratificare & approbare ea propter &c. Ecce ergo ꝙ dictū
laudū partes ad cōpoſitionē impellit & ſic ſm eius tenorē
Iacobus adimplet non ſic aūt dn̄a Vrſolina. Tenebatur. n.
tradere duas poſſeſsiones, eidem Iacobo pleno iure. Item
ſatiſdare de ſoluendo poſt mortē ſuam dicto Iacobo. cccc.
lib. ſed neutrum adimpleuit. nam poſſeſsiones non tradi-
dit pleno iure ſed retinuit uſumfru. donec ultimo uixerit.
Item ꝙ eſt etiam abſurdiſsimum tradidit eas pro dictis.
cccc. lib. cum tamen ſciret dictas poſſeſsiones ad dictū Ia-
cobum pleno iure ſpectare, ut patet ibi dum dicit & etiam
ſciens & cognoſcens infraſcriptas res & petias terre ad di-
ctum Iacobum pleno iure ſpectare & pertinere &c. Tra-
didit igitur creditori in diem rem ipſius creditoris in ſo-
lutum & ſic rei ſue emptio nulla fuit, ut. l. ſue rei. ff. de ꝯtra
hen. emp.

hen. emp. Ex hoc ergo capite implementi contentorum
in laudo nõ uidetur dicta dña abſoluta a laudo.l.3.§.ſi red
dita cõmo.&c.l.eleganter.§.qui reprobos.ff.de pigno.acti.
Item dicere ꝙ approbent laudum & quod uelit parere lau
do: & poſtea aliter q̃ in laudo contineatur adimpleat ex
hoc reſultat perplexitas & repugnantia quædã. & ſunt ver
ba facto cõtraria ergo nihil ualent.l.vbi repugnãtia.de re.
5 iur.facit.c.cũ inter.r.de elec.† Præterea error euidens ſiue
manifeſta iniquitas quę reſultat ex tenore ſententiæ reddit
ipſam ipſo iure nullã, ut no. Inno.in.c.cum Bertoldus. de
re iudi.& c.1.c.paſtoralis.de re iudi. Idem ergo eſt dicendũ
in tranſactione quæ tẽdit ad deciſionẽ litium ut ſentẽtia
reddat ipſam nullam ipſo iure euidens iniquitas ſiue error
de quo ſatis conſtat in caſu noſtro coniuncto tenore laudi
cum implemẽto aliter facto per dictã dñam Vrſolinã. Ex
capite etiã generalis abſolutionis adinuicẽ factæ ab oĩbus
& ſingulis contẽtis in laudo &c. ut plene in.§.præterea ip
ſe partes &c.nõ vř iuuari dicta dña uel ipſius hæres.& hoc
ex eo ꝙ dictæ clauſulæ generales nõ referuntur ad ſpeci-
ficata,ſed ad alia dependentia ab eiſdem,ut.l.ſtipulationes
cõmodiſſimũ.&c.l.doli clauſula.de uerb.ob.ſed in caſu no-
ſtro apparet implementum ex parte dñe uitioſum & dolo
ſum propter retẽtionem uſufru.in re quã debebat libere re
6 laxare & pro eadem obtinuit etiã remiſ. cccc.lib. † Gene-
ralis ergo liberatio a contentis in laudo de alijs debet in-
telligi non de expreſſis in quibus cum euidens iniquitas &
error appareat per iam dicta ſuperius non debet per gene-
ralem clauſulam confirmari quia generalitas ad illicita nõ
refertur nec ad ſpecialiter de ſe nulla, ut.l.ſi pater. de his
quæ in fi.au.cre.&.c.ſi cõpromiſſarius.de elec. lib.6. & qď
no.ff.ad trebel.l.ſi quis prior.Præterea pro confirmatione
omnium prædictorũ diligenter ponderanda eſt forma cu
re decrete Franciſco de belui.ad interponendum autorita
re dicto ꝯctui ineundo per Iacobũ cum p̄dicta dña. fuit.n.
in effectu datus ad confirmandũ dictũ laudũ de quo.ſ. Itẽ
ad p̄ſtandũ etiã autoritatẽ implemẽto fiẽdo per Iacobũ de
prædicto laudo & enumerat illa quæ uigore laudi dare de-
bet Iacobo dictæ dñæ decernit ſibi cura.Super his aũt quę
debec facere dicta dña Iacobo ut daret ſibi duas poſſeſſio-
nes. Itẽ cũ ſatiſdatione ꝓmittere idẽ Iacob.cccc. lib.poſt
mortẽ dñe nulla eſt ſibi in eis cura decreta maxime nõ im-
plendo in forma laudũ ſed aliter vt in caſu noſtro in quo
retẽtio uſufru.per dñam & liberatio ipſius a.cccc.lib.præ-
dictis ſunt ꝯ tenorẽ ipſius laudi.ut.l.diligẽter.ff.man.&.c.
cũ dilecto.de reſcrip. Ex quo conſequenter infert qď dicta
retentio uſufru. Item liberatio a dictis. cccc.ſunt ipſo iure
nullius ualoris nec firmant iuramento Iacobi quia ſtatutũ
ipſum ꝯhere prohibet ſine curatore & qď fit in ꝯtrariũ ip-
ſo iure nõ tenet.l.ſi s pro eo de fideiuſ.per Bar.&.l.cum lex
eo.ti.& ꝑ eundẽ illa eſt efficax ratio et inconuincibilis cui
nõ obſtare vř ꝙ habet in dicta datione curę in uer.& gñali
ter oĩbus & ſingulis alijs ꝓuiſionibus obligationibus pa-
ctionibus cõuentionibus &c. Ex quorũ uerborũ gñalitate
vř ꝙ iſte curator potuerit conſentire & autoritatẽ dictis
ꝯuentionibus & pactionibus ſuper dicta retẽtione uſufru.
& liberatione.cccc.lib. Ad hoc rñdeo & dico ꝙ dicta ge-
neralitas pactionis ꝓuiſionis & ſi referẽda eſt ad acceſſo-
ria depẽdentia & ꝯnexa laudo nõ tñ eſt referẽda ad peri-
mendũ & tollendũ ꝯtenta in laudo niſi per laudi implemẽ
tum.nã ad hoc eſt principaliter ꝯſtitutus.ſ.ad cõfirmandũ
7 laudũ & ꝯtenta in eo. † Iſta ergo ſubſequẽs clã & genera-
liter oĩbus & ſingulis &c.dẽt intelligi vt dixi nã in multis
iuris articulis uerba gñlia reſtringunt in tranſactionibus
& remiſſionibus in ſententijs in cõpromiſſis in quietatio-
nibus & pactionibus in cõputationibus & ſi. & hæc ꝑ or-
dinẽ ꝓbantur.C.de tranſac.ſi de cetera. ad uelle.l.iube-
mus.C.de iudi.l.licet.ff.de arbi.l.ſi cũ dies.ff.de ꝯdi.inde.l.
ſi.§.quæſijt.ff.de pac.l.emptor.§.lucius.Præterea pactũ me
re gratuitum eſt donatio quædã, quia nullo recepto factũ
ſed autoritas curatoris non extenditur ad donationẽ, quia
hoc eſſet dilapidare non utiliter agere ut curator iſte iura
uit,ut.l.contra iur.§.ſi.ff.de pac.&.ff.de dona.l.ſi filiusfa.&
c.fin.de off.vica.lib.6. & iſta eſt ratio bona & concludens
etiam ſi fuiſſet curator ad omnia dependentia a laudo. Lau
data nãq; pacto gratuito non potuiſſet remittere ſiue re-
mittẽti autoritatem præſtare. Non ob.regula ſcienti.&.l.
cuius per errorẽ.quia contra præſumptam ſiue ueram ſciẽ
tiam ꝯtentorũ in laudo apparet implemento error expreſ-
ſus nec ex præfatione apparet aius Iacobi de donando ſed
8 de laudo adimplendo.† Et nunq̃ præſumitur animus donã
di ubi eſt alia coniectura etiã non parti.ut.l.ſi cum aurũ.ff.
de ſolu. Iſta concludunt quod de iure cõ. Iaco.poſſit poſtq̃
mortua eſt dña Vrſolina petere.cccc.lib. Itẽ fructus quos
percepit domina Vrſolina a die approbationis laudi uſq;
ad mortem,quia fatetur dictas poſſeſſiones ad Iacobũ per
tinere & dicta retẽtione vſufru.quã facere nõ potuit nõ iu
ratur,ut probatũ eſt ſupra.Reſtat diſcutere inquãtũ prædi-
cta poſſent in dubiũ reuocari an beneficio ſpeciali introdu
ctum in fauorem minoris poſſit iuuari, quia præſupponit
tunc ipſum minorẽ & nunc infra tempora reſtitutionis pe
tende.Et uidetur quod nõ ob.dicto iuramẽto.auten.ſacra-
menta puberum. maxima.n.eſt uis iuramenti. Confirmat
enim contractum nullum ratione ſolennitatis omiſſe,ut in
d.autent. Item contractum a iure prohibitum & a iure e-
tiam expreſſe reprobatum ut ſuper futura ſucceſſione.c.1.
de pac.lib.6.&.d.c.cum contingat.de iureiur. & fundatur
eſſe tantus fauor iure diuino quo cauetur redde domino iu
9 ramenta tua.c.& ſi Chriſtus. de iureiur. † Nec leges huma
næ uel ſtatuta uidentur poſſe contrarium ſtatuere & repro
bare contractus iuramento uallatos ex defectu alicuius ſo
lennitatis & ſic enim tolleret legem Dei & vicarij ſui ſcili
cet papę.quod nõ poteſt maxime in his quæ peccatum nu-
triunt: ut eſt uenire contra iuramẽtum.ar.de maio.& obe-
dien.c.cum inferior.&.21.diſt.inferior. In contrarium ar-
guitur & manifeſte probatur quod non ob. prædicto iura
mento uel prædicta eius relaxatione tanq̃ minor poſſit pe
tere dictas.cccc.lib.& fructus perceptos a prædicta domi-
na de decimis dñis terrarũ, & præmitto pro fundamẽto re
10 gulam qua quod † iuramẽtum nõ eſt inſtitutum ut ſit vin-
culum iniquitatis quod uerbum iniquitatis multum ponde
ro poſitum in.c.inter cetera.22.q.4.rurſus.Iuramẽtum de-
bet habere tres comites ueritatem iudicium atque iuſtitiã.
22.q.2.animaduertendũ. Adidem.c.quanto. de iureiur. ex
parte ſua in forma debita non adimplet cum ſibi ex parte
11 Iacobi impleatur in forma.† Itẽ iuris præſumptione fra-
gile & infirmũ eſt minoris etatis cõſilium & multis captio
nibus expoſitum. & hoc inter omnes conſtat.ideo natura-
lis ęquitas ſuadet talibus ſubueniri ut dicit text.in.l.1.ff. de
mino.Præterea dolus re ipſa & dolus ex propoſito ęqui-
parantur in iure,ut.l.2.de doli exceptio. ſed in iſta libera-
tione a.cccc.lib.& retentione uſufruc. dictarum petiarum
eſt dolus re ipſa.ſed de iure canonico uel diuino nõ firma
tur actus iniuſtus vero dolo uel pręſumptio,ut.cum contin
gat,&c.c.2.de pactis.lib.6.Ex quibus concludo quod ratio
ne euidentis iniquitatis & ratione dolis re ipſa coniuncta
præſumptione iuris quod fragile ſit minorum conſiliũ a na
turali equitate quæ in hoc eis ſubuenit huic Iacobo ſit ſub
ueniendum etiã beneficio ſingulari reſtitutionis in integ.
in caſu quo de iure cõmuni iuuari nõ poſſit licet cum iuua
ri etiã de iure cõmuni ſupra eſt efficaciter demonſtratum.
Et ad cautelam conſulo quod in eodẽ libello deducat nul
litatem & inquantum apparerent retentio uſufru. & libe-
ratio a prædictis.cccc.lib. aliqua quod tunc petat reſtitu-
tionẽ propter iniquitatẽ & euidentem leſionẽ ut hæc pro-
bantur,ut.c.conſtitutus.de reſti.in integ. Sed dixerit aliq̃s
ſm hæc aut.ſacramenta puberũ. fruſtra membranas occu-
pat ſi tamẽ contra ipſam reſtitutionẽ concedis cõtra cõem
intellectum ipſius conſuetudinis approbate. Ad hoc dico
quod illa aut. confirmat contractum minorũ contra ſolen-
nitatem omiſſam,non autem ſi de dolo re ipſa & euidenti
iniquitate contractus arguatur. Tunc enim iuramentũ eſ-
12 ſet iniquitatis vinculum contra iura p̄dicta. † Non ob. qď
lex humana nõ poſſit tollere iuramentũ quod ſumit uires
a iure canonico & diuino quia imo poteſt. ut.l.nõ dubium

C.de legi.&.l.adigere.§.quamuis.de iure pat. & ratio hu-ius ſumitur ex no.per Bart.in.d.l.cum lex.&.l.ſi quis pro eo.de fideiuſ. Poſtremo poſtq̃ ex prædictis probatum eſt clare retentionẽ vſufru. & liberationẽ fuiſſe nullas ipſo iure uel iniquas reſtat uidere an relicta via admittatur ad petitionẽ.cccc.lib.& fructuum.an uero petita relaxatione a iuramento &c.ſic reprobato iuramento quia contra formã iuramẽti pſtito ſuper actu remanet diſpoſitio nulla.non vr̃ ut puto relaxatio neceſſaria, ut.l.quæ ſub conditione.§.ſi. de condi.inſti. Tutius tamẽ puto qđ petat per ea q̃ no.in.c. venerabilẽ.de elec.per Inn.& in nouel.do.Pet.de Anch.

Quæſtio talis ſponſæ de futuro ſpõſus per tres dies anteq̃ duceret miſit pelandã pãni damaſchini pulcherrimi & cincturam ſumptuoſam & miſit eo die quo attinentes ſui debebãt eã uiſitare iuxta morẽ ut ſic reperirent eam ueſtibus mariti indutã.hoc facto dicta mulier uenit ad domũ uiri & prædictã pellandam & cincturam in cophanis cũ ſuis alijs ſecum tulit quæritur utrum ea mortua in matrimonio debeant prædicta eſſe uiri an ſoceri.i.patris mulieris.

CONSIL. CLXXXI.

1 *Vxori quod traditur an ſoluto matrimonio reſtituenda cenſeantur.*
2 *Neceſſario quis facere dicitur quod ob uerecundiam facit.*
3 *Iocalia data uxori per uirum cauſa uſus data dicuntur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In prædicto.dubio parum uidetur eſſe ſcribendũ cum doc. moderniores moueant hoc dubium & concordant omnes quod iſta redeant ſiue remaneant apud maritum.ita no.expreſſe Bar. in.l.j.§ nec caſtrenſem. de collatio.bono. & Bald.in autẽ. ex teſtamento. C.de colla.& in.l.cum te ſponſa.C.de dona.ante nup. Probant hoc iuribus & rationibus quas referre non expedit, ut tamen uideatur cogitaſſe aliquid ultra addam pro fundamento præmittens quod in actibus traditiuis & promiſſiuis non præſumitur donatio maxime ubi poteſt eſſe uel abeſſe alia coniectura, ut.l.ſi cum aurum. ff. de ſolu. & quod not.in.l.cum quid.ff.ſi cer.petat. & quod not.in.l.quæ dotis.ff.ſoluto matrimo. ſed in caſu noſtro propter generalem conſuetudinem & mores ciuitatis talia per maritum ſolent mitti & uerecundia eſſet ſibi non mittere. violaret enim conſuetudinem & per conſequens redarguendus apud bonos & graues. Morem enim ſequendum dicit.l.C.de teſta. l. teſtamenta. & viij. diſtin.quæ contra morem. Quod † autem quis facit ob
2 pudorem uerecundiæ dicitur facere neceſſario. ut.l pecuniæ.ff.de ali.& ciba.leg. nec fieri poſſe creditur id quod lederet uerecundiam noſtram uel auferret bonos mores, ut.l.filius.ff.de condi.inſtitu.& ſi ita eſt ſequitur neceſſario quod iſta miſſio ueſtis precioſe & cincturæ non habet uim donationis quia cauſatur a neceſſitate morũ & in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit. ut.l.rem legatam. de adi.leg.† Probo etiam hoc euidenti ratione in iam nupta
3 traditio precioſarũ ueſtium & iocalia facta uxori per uirum non cenſetur facta cauſa donationis ſed cauſa uſus. Ideo cõmunis eſt opi.quod ſol.ma.morte uiri debeãt eius hæredibus reſtitui non ut donata per uxo. retineri. ut no. per Bar.& poſt eum Bal.in.l.in his.ff.ſolu.matri. ſi ergo in uxore traditio talium iocalium & precioſarũ ueſtium non ſapit donationem ergo nec ſponſa de futuro debet ſapere ſponſalitiã largitatẽ niſi hoc expreſſe agatur.& ſic intelligitur titu.de dona.ante nup. Reperio iſtud idem conſuluiſſe dominũ Ioan.de canamonte cuius autoritas magna fuit in vrbe dum uixit & refert ita determinaſſe Anto. de piſ. & dicit quod fuit opi.Gay.in.l.filiæ.ff.fami.erci.& Rayn. de forli.in.l.poſt dotẽ.ff.ſol.ma. Ratio colligitur ex.l. ſi uir ex lana.ff.dona.inter vi.& uxo. Sine ulteriori igitur proſecutione ꝯcludo cũ tot prædictis legũ patribus qđ proculdubio dicta pcioſa ueſtis & cingulũ ad maritum ſpectaret nõ autem ad ſocerũ uel hæredes mulieris.do.Pe.de anch.

Thema eſt Statuto cauetur quod accuſator ſi defecerit in probando condemnetur in expenſis. Et intelligatur defeciſſe eo ipſo quod reus fuerit de crimine abſolutus & ſic iudex talem condemnationem omiſerit intelligatur in expẽſis nihilominus ꝯdemnatus. Hoc præſuppoſito iudex abſoluit accuſatum ab accuſatione & accuſatorẽ ab expenſis & de pdicto ſtatuto fieret ſibi mẽtio p accuſatum ſtatim anteq̃ ad alias diuerteretur ꝯdẽnauit in expenſis ipſum accuſatorẽ quæ condemnatio dicit̃ nulla propter abſolutoriã quę ꝓceſſit. Replicat̃ de ſtatuto & qđ incontinẽti q̃rit̃ q̃d iuris.

CONSIL. CLXXXII.

1 *Accuſator deficiens in probando in expenſis condemnatur & nu.7.*
2 *Sententia quæ a ſtatuto non admittitur nullo modo recipitur.*
3 *Lex potentius agit quam iudex.*
4 *Sententia ſecunda quæ ſuper expenſis fertur tenet nec ei ab abſolutoria præcedente præiudicatur.*
5 *Statuta ſecundum ius commune ſunt intelligenda.*
6 *Statutum quod de emendatione damni loquitur ſecundum ius commune diſtinguitur.*
8 *Sententia nulla cenſetur in qua error iuris exprimitur.*
9 *Transgreſſio iuris quæ reddat ſententiam nullam.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Videretur prima facie primam ſententiam abſolutoriam ab expenſis nullam & ſecundã cõdemnatoriam ſubſecutam illico ſuper eis valituram eſſe. nam per ſtatutum condemnatio expenſarum habet neceſſariam conſequentiam ad ſolutionẽ ſuper crimine, eo enim ipſo ꝙ accuſator deficit in ꝓbando incumbit neceſſitas iudici ut condemnet in expenſis & ſic hoc omittit ſtatutum ipſum ſupplet defectum iudicis cũ haberi vult accuſatorẽ pro ꝯdemnato. nõ potuit ergo iudex a forma legis deuiare. nam facti quæſtio in arbitrio iudicis eſt, pœnæ uero perſecutio legis autoritati reſeruatur ut.l. j.poſt prin.ff.ad turpil. ſententia enim abſolutoria ſuper expenſis eſt contraria verbis & menti ſtatuti ergo nulla ut ff.ſol.ma.l.ex diuerſo.§ ſi in iudicio. iudex ignorantia iuris
2 lapſus &c. † Ex quo ſequitur ꝙ ſententia quæ ſtatutum nõ admittit non eſt ſequenda.ut.l.iure noſtro.ff.de teſta. ſupplet.n.in caſu noſtro lex ſiue ſtatutum ꝙ iudicis ſententiæ deeſt, ut.l.a.§.ſi quis condemnatus.ff.de re iudi. Item nõ eſt compaſſibilis abſolutio accuſatoris ſuper expẽſis cum abſolutione accuſati ſuper crimine ut expreſſe vult ſtatutum talis ergo abſolutoria cui ſtatutum reſiſtit uidetur contra ſtatutum expreſſe & per conſequẽs nulla ut.l.ſi expreſſum. ff.de adop.& c.j.de re iud. Ex quo ſequitur ꝙ potuit iudex nedum ſtatim ut in facto proponitur, ſed etiam ex interuallo ſententiam reformare. ut.d.l ſi expreſſum. &.l.4. C.de accu.cum ſi. & poſito ꝙ non eſſet error expreſſus in ſententia, tamen negari non poteſt fuiſſe errorem in mente iudicis de quo conſtat per relationem iudicis ad ipſam ſententiam incompaſſibilem ut dixi cum abſolutione expenſarum. talis autem error in mente iudicis ita inficit ſententiam ſicut error iuris expreſſus, ut not.Cyn.poſt Ia. de ra.& Pe.C.de erro. cal.l.j.in.j.q. Præterea ſtatutum condemnationem omiſſam ſupplet ipſo iure ſine iudicis miniſterio. Iſtud ergo iudicis beneficium reo a crimine abſoluto conceſſum non uidetur iudicem poſſe offerre.ut.l.miles § decem.ff.de re iud. nam cum duo diſparis poteſtatis ad idem concurrunt minus poterit confundi a maiori. ut.l.ge-
3 neraliter.ff.de fideicom. † Lex autem ſiue ſtatutum potentius operatur quàm iudex qui eſt ſecundarius agens, & quicquid facit debet uirtute legis agere nec debet eſſe clementior lege.ut in auten. de iudi.§.oportet.col.vj.& quòd potentius circa idem agat lex quàm homo ſiue eius miniſter patet in immixtione ſui & neceſſarij & aditione extranei. nam in prima non eſt medium inter mortem & ipſam in ſecunda ſic. ut. ff.de. lega.i.l.ſi poſt mortem.§.i. de opti. le.l.ſi optio. Iudex ergo abſoluendo ab expenſis cum debuit condemnare non eſt dubium quòd omiſit

quod lex

quod lex ſibi iniunxit ſmo plus peccauit cõtrariũ faciendo
plus eſt enim cõtrarium facere q̃ omittere.ut l.ſi ſeruũ.de
uer.ob. Ex iſtis † uideret̃ dicendũ q̃ ſententia ſecunda cõ-
4 demnatoriæ ſuper expenſis teneat nec ſibi noceat abſolu-
toria quæ præceſsit.nã ſi omiſiſſet penitus lex ſupplebat ſi-
ue ſtatutũ.inutilis ergo actus qui gerit̃ non uitiat diſpõnẽ
iuris cõis quæ infert neceſſario in ipſo actu ut dicit tex.in
l.j.in prin.C.de rei uxo.ac.& q̃ no.in l.qui teſtõ.§.per con
trarium.ff.de te.Item illa ſeconda condemnatoria hẽt iu-
ris municipalis adminiculum & colorẽ.primæ aũt nõ aſsi-
ſtit ſtatutum imo reſiſtit.ſecunda ergo.potentior & ſequen
da.facit t.l.legitima.ff.de pac.in rõne ſui. His tñ non ob.li-
cet multorũ urgentibus credo cõtrium de iure tenen.ſ.abſolu-
toria ab expenſis tenuiſſe cõdemnatoriam immediate ſub
ſecutam nullius eſſe momẽti.Primo moueor ex regula ge-
nerali q̃ iudex ſiue bene ſiue male &c.&.c.ex literis.de of.
del.& l.ij.C.de ſen.ex peri.reci.& l.j.C.qñ prouo.non eſt
ne.& de iure cõmuni circũſcripta prouiſione ſtatutaria eſ-
ſet hoc tenendũ q̃ abſolutoria ab expẽſis eſſet ualida quã-
tũcũq; iudex debuiſſet condẽnare.teneret̃ tñ de proprio re
ſarcire ut dicit tex.in l.properãdũ.§.finaũt.C.de iudi. nec
uř poſt latam diffinitiuã ſuper principali durare eius offi-
cium quoquo modo ſuper expẽſis.ut l.iiij.C.depo. & l.nõ
ignorat.& l.terminato.C.de fruc.& lit.expen. nã ſi nõ põt
ſuper principali poſt uerbum cõdẽno uel abſoluo cõtra-
rium agere incontinenti ut præal.l.ij.&.j.multominus ſup
expenſis quæ ueluti acceſſoria regulantur ſm materiam ſui
principalis ut c.ſuper gratia.de offi.dele.lib.vj. Itẽ abſolu
toriam ab expenſis in caſu nřo tulit iudex ex officio ſibi cõ
ceſſo in illo acceſſorio ſicut in principali:ſecundam uero
condemnatoriam ſuper eiſdem primæ cõtrariam tulit ad
ſuggeſtionẽ & inſtantiam partis aduerſario nõ monito nec
citato ergo nõ tenuit.ut l.ita diuus.ff.de adop.& l.de uno-
quoque.de re iudi.nã ex eadẽ inſtantia non ualet ſententia
contra primã.ut l.j.C.qñ prouo.nõ eſt neceſ.dicat quis hãc
ſententiam reuocabilẽ ueluti interlocutoriã ut nõ latã ſu-
per principali negocio.ut no.in cle.j.de ſeque.poſ. & fruc.
nã quicquid fit in ſententijs ſuper expẽſis promulgatis du-
rante ſuper principali cã & qñq; cõtingit iuxta no.c.finẽ li
.de do.& contu.tñ fateri oportet ſententiã hanc ſuper ex
penſis una cũ diffinitiua coniunctã cẽſeri eius partẽ & diſ-
finitiuã nec debet eſſe maioris uitæ & uirtutis quã ipſum
principale.ut d.l.iiij.ut.n.dicit.l.quæ acceſsionum locũ ob
tinent extinguuntur cũ principales res perempte fuerint.
ut l.ij.ff.de pec.leg.Ex quibus infero q̃ ſicut iudex potuiſ-
ſet abſolutionẽ ſuper crimine emendare ut i iuri præal.ita
nõ potuit ſuper expenſis ſed ob.huic meæ opinioni.l.pau-
lus.ff.de re iu.& c.cũ appellationibus.de ap.lib.6.ubi ſup
acceſſorijs durat iuriſdictio iudicis toto die.Sol.illa iura lo
quunt̃ cũ uellet addere priori ſententiæ cõdẽnationẽ uel
abſolutionem expenſarum.ſecus ſi iam latã uellet emenda-
re ut i qõne noſtra.nã hoc nõ poteſt ut ſentit ibi Bart.dum
dicit illam l.intelligi quando per talẽ additionẽ nil dero-
gatur ei q̃ iam eſt ſententiatum q̃ non poſſet ut ibi dicit.
Sed reſtat rñdere ad contraria quæ ut dixi multum urgent.
5 † Pro quorum ſolutione præmitto q̃ ſtatutũ debet intelli
gi ſm ius cõe ſicut conſuetudines & reſcripta. ut c.cum di-
lectus de cõſue.& c.cãm quæ.de reſcrip.& maxime eſt hoc
uerum ad euitationẽ pœnæ ſiue damni. ut l.ij.C.de noxa.
6 † ub ſtatutum loquẽs ſimplr de emẽdatione damni uel pę-
næ diſtinguitur ſm ius cõe.& ad ipſum refertur ſicut oĩs di
ſpoſitio ſimplr cõcepta.ut l.ut gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de
mun.& ho.& l.cæſar.de publi.& l.quæro.§.inter locatorẽ
ff.loc.oĩs.n.diſpoſitio habet aliquas tacitas contradictio-
nes & ſuppletiones a iure maxime ubi ad corticẽ intelle-
cta reſultaret abſurditas.ut c.quemadmod.cũ ibi no.de iu-
reiur.& l.ſi cui.de ſerui.& l.ſi.ff.ad exhi.Itẽ præmitto q̃ iu
ſta cauſa litigandi excuſat ab expen.cauſæ princi.ſm oẽs ſe
cundum quoſdam hoc operatur tantummodo iuramẽtum
calumniæ.ut plene per doct.in c. finem litibus . de dolo &
contu.& l.qui ſolidum.§.etiam.ff.de leg.ij. eſſet nãq; abſint
dum habentem iuſtam cauſam litigandi in expenſis con-
demnari quia hoc metu perterritus relinqueret quis ſuũ in
defenſum.l.illud.ff.de pe.& puniretur probabilis ignoran
7 tia cõtra iura.† Ad propoſitum igitur ſtatutũ iſtud quo ca
uetur q̃ deficiens in probando condemnet̃ in expenſis &
intelligat̃ defeciſſe eo ipſo q̃ eſt aduerſarius abſolutus &c.
idẽ diſponit q̃ ius cõe quo cauetur quod qui nõ probat q̃
obijcit præſumit̃ calumniari uel ſaltem temere litigare.ut
l.j.ff.ad turpil.nihil aũt diſponit de habente iuſtã cãm liti-
gandi qui non eſt in talibus condemnandus . ut d.§.etiam.
& in aut.de iudi.§.oportet.qui.§. quaſi concordat per oĩa
cum ſtatuto prædicto . & ultra ſtatuat.ſ.eximendo a dicta
condemnatione iuſtẽ litigantes . In caſu ergo noſtro ſicut
mihi aſſeritur apparet illum accuſatorẽ per acta non teme
re accuſaſſe.q̃ aũt per acta ſatis probatur uř ad ſententiam
iudicis ualidandam adaptari . ut no.Cy.in d.l.j.C.de erro.
calcu.& l.j.& ij.C.de ſent.quæ pro eo q̃ intereſt. & l.ij.§.
ignominiæ.ff.de his q no.infa.Præterea poſito q̃ per acta
non apparet de iuſta cã litigandi tamẽ poſtquã nõ fuit ap-
pellatum ſtandum eſt ſententiæ licet iniquę & præſumun-
tur omnia ſolẽniter acta & iuſte lata poſtquã ſeruato iuris
ordine lata fuit ut no.in c.in præſentia.de renun. & res iu-
di.de re.iu.Non ob.iura præalle. q̃ uidet̃ ſententia conti-
nere expreſſum iuris municipalis errorẽ & ſic non ualeat
per præal.l.j.C.qñ prouo.no.eſt neceſ.& §.ſi in iudicio . cũ
8 ſi. alle.ſ. † Nego enim q̃ ſtatutum iſtud inducat formã ali-
quam in denunciando qua omiſſa non ualeat ſententia in
contrarium lata non.n.omnia iuris præcepta & in iure ſta
tuta ſi omittantur reddunt ſententiam nullam ſed ſolũ qñ
iuris error exprimitur in ſentẽtia ut.d.l.j.nec ſufficit de ta-
li errore apparere per acta ut Cy.uoluit & nõ bene ut no.
per dñm meũ bal.in d.l.ex diuerſo.§.ſi in iudicio & ſeque-
retur q̃ ſi per acta conſtaret de iuſtitia litigatoris in cõtra-
rium lata ſententia eſſet nulla quia contra mẽtẽ iudicis de
qua per acta liqueret q̃ eſſet abſurdum & cõtra totum tra
ctatum de appel.quarum remedijs ab iniquitate & iniuſti-
tia ſententiæ ſubleuamur ut.l.j.ff.de ap. Itẽ ſicut ſtatutum
iſtud ſtatuit uictum uictori in expenſis cõdemnandũ ita &
lex ultra etiam apponendo pœnam ut d.l.properãdum.§.
ſiue aũt alterutet.& in aut. de iudi.§.oportet & tñ nullus
dixerit q̃ omiſſa condemnatio reddat ſententiam nullã li-
cet.§.ille dicat oportet rationẽ expenſarum iudicẽ omni-
no examinare.Ex quibus concludo q̃ nõ omnis iuris trãſ-
greſsio reddit ſententiam iudicis nullam ſed illa duntaxat
quæ inducit uitium formæ ſub qua iuriſdictio eſt conceſſa
ut ſubtiliter dicit glo.in cle.j.de iure pa.in gl.magna . facit
extra.de elec.c.eccleſia uřa ubi non omnia quæ requirun-
tur in actu ſi omittantur reddunt actum inualidum ſed illa
quæ ſunt de forma. Per iſta ſolutum fit primum dubium q̃
per ſtatutum illud non ſit ſublata iuriſdictio poteſtatis in
abſoluendo illum qui ſuccubuit in expenſis licet talis abſo
lutio poſsit reſcindi remedio appellationis iuxta no. in l.ſi.
C.qñ prouo.nõ eſt ne.Nam ſtatutum diſponit q̃ condem-
net quod ſi non fecerit ſtatuti uigore intelligitur cõdẽna-
tus ſi autem abſoluerit ſtatutum nihil dicit ergo commu-
ni iuris diſpoſitioni relinquitur ille caſus improuiſus: iuris
autem prouiſio eſt q̃ poſsit ut d.§.oportet. Tria enim ſunt
quorum unum non eſt alterum.ſ.condemnare omittere &
abſoluere. Iſte tertius caſus omiſſus remanet diſpoſitioni
iuris cõis ut.l.ſi cum dotem. in prin.ff.ſo.ma. Infertur etiã
ex prædictis q̃ condemnatoria poſt illam abſolutoriã ſta-
tim ſubſequens fuit nulla ut probatum eſt.ſ.Alia etiã du-
bia ſunt ſoluta per iam dicta quia taxatio pignoratio & il
la ſuo ſubſecuta uigore illius condemnationis quæ nulla
eſt non tenent ut cap.iudi.de procur.& cle.paſtoralis.ad ſi.
de re ind.& quod no. Inn.in c.tanta. de exceſſ. prela. Con-
tra fideiuſſorem etiam alia rõne executio nõ uidetur poſ-
ſe fieri attenta forma ſuæ fideiuſsionis quæ fuit ſi ad ipſas
iuridice fuerit cõdemnatus ſed ipſe in dicta ſententia con-
demnatus non fuit ergo nõ ceſsit dies & per pñs conueni-
ri non poteſt.ut.l.cedere diem.de uer.ſig.Item per iam di-
cta patet q̃ principalis ſuus non fuit iuridice cõdemnatus
& ſic etiam in hoc capite conueniri non poteſt.

Punctus

Punctus conſilij ſequentis.

Caſus ſtatuto cauetur ꝙ ſi in futurum contingeret litẽ motam eſſe ſiue per libellum ſiue per aliquam petitionem ex aliqua cã ciuili coram aliquo iudice inter aliquos coniunctos uſque ad quartum gradum ſiue ſint agnati ſiue affines & alius partium litigantium petat partẽ aduerſam ſibi coniunctam.ut.ſ.compelli ad compromiſſum faciendũ de dicta lite qõne uel cã ꝙ dictus iudex officialis uel poteſtas qui ſuper hoc requiſitus fuerit cõpellere poſſet partes realiter & perſonaliter ad compromiſſum faciendum ſuper libello uel petitione porrecta & contentis in ea. Quo ſtatuto præſuppoſito contingit ꝙ creditor intrauit poſſeſsionẽ rei debitoris ſibi obligate ex cã dotis & uolens in ea ſibi ſatisfacere & pro debito retinere ut empta & pro empta iuſto pretio ſecundum formã pacti appoſiti & inſtrumenti comparet coram iudice & eius officium implorat ut iuſtũ pretium dictæ rei declaret electis ad hoc æſtimatoribus ex aduerſo debitor qui affinis eſt inter quartum gradum comparet & opponit exceptionem ſolutionis tranſactam uel aliam & petit compromiſſum replicat ꝙ nõ debet de hoc compromitti cum contra ipſum nulla petitio uel libel.dirigatur ſed iudicis officium imploret quæritur quid iuris.

CONSIL. CLXXXIII.

1 *Conſanguinei & affines an cogantur cõpromittere quando petitur executio ſententiæ uel inſtrumenti cum pacto de ingrediendo ſtante ſtatuto &c.*
2 *Iura quod prius & principaliter geritur reſpiciunt.*
3 *Compromiſſum ſuper ſententia nec ſuper conuentione cadit.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro clariori intellectu præmittendum eſt ꝙ de natura pacti de quo.ſ. in themate no. Bar. in l.j.creditores.C.de pig. in.v.q.
1 † Equiparat enim primo pactum de ingrediendo propria autoritate ſententiæ ut ſicut in omni iure ꝙ oritur ex ſententia proceditur ſuper eius executione ſummariẽ & ſine libello.ut l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi. & l. minor. 25.annis fideicommiſſum.ff.de mi.& per Inno.in cap. conquerente.de offi.or.ita procedendum eſt ſuper executione huius conuentionis quę ex partium uoluntate deſcendit. æquiparatur enim iſtud ius exequendi ea conuentione iudicis autoritate.ff.de pig.ac.l.ſi & ſo.ma.l.dotis.& ſi hæc uera ſunt prout efficaciter ibi probatur in caſu quo rei obligare tali pacto petit creditor ſe immitti ĩ poſſeſsionẽ multo magis qñ res obligata eſt pœnes creditorem.& petitur ſolum iudicis officio ęſtimari ubi nulla petitio uel libellus contra debitorem dirigitur ſed ſolum iudicis officium imploratur ut declaret iuſtum pretium rei cã ſummariẽ cognita ſuper his quæ debitor citatus obijceret prout ibi tenet ad fi.uer.iuxta præmiſſa quæro &c. Hoc ergo præmiſſo efficaciter demonſtrari põt ꝙ cõſanguinei & affines infra quartum gradum uenientes & aliquid contra iſtud iudicis officium executiuum imploratum obijcientes nõ poſſunt petere ſuis exceptionibus & obiectionibus cõpromiſſum ſm formam ſtatuti.ſ.relati. Primo quia uerba ſtatuti in hoc caſu deficiunt.nã loquitur cum inter tales coniunctos lis mouetur per libelli porrectionem uel aliquã petitionem & aliqua partium litigantium cõpromiſſum petit. Ex quibus uerbis liquide deprehenditur ſtatutum loqui ſolum cũ libellus uel petitio contra cõſanguineum uel affinẽ principaliter dirigitur ſed in caſu noſtro contra ipſum nulla actio nulla petitio intentatur ſed iudicis officium imploratur ut dixi. ſumus ergo extra caſum ſtatuti & in iure cõmuni quo iure certum eſt neminem cogi poſſe ad compromiſſum.ut l.ij.ff.de ar.facit.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſo.ma. Secundo hoc probat conditio & natura illorum qui ſuper libello petitione porrecta inter alios ueniunt ex tranſuerſo pro ſuo intereſſe perſona.n talium non mutatur iudicium ſiue forũ etiam rõne priuile.ꝙ prętẽdant ut eſt caſus no.in l.uenditor.ff.de iudi.nam ſi ex perſona uenditoris qui tantam cãm ad ſe trahit non mutatur forum ut ibi multominus in caſu nro ubi nullam actionem creditor intentat nec poſſet cum rem habet pœnes ſe.ut.l.j.ff.uti poſ. ſed ſolum pretium declarari petit.qui.n.declarat nihil de nouo agere dicitur.ut.l.hęredes palam.§.ſed ſi notam.ff.de teſt.& c. nonit.de ap.Et per hoc ꝙ dictum eſt ꝙ ex perſona uenientium e a tranſuerſo non alterat natura iudicij nec forũ mutatur.uolunt doc.ꝙ ſi non ueniunt illi tales ſuper litem cum alijs principaliter inſtituta lite pendente debeãt admitti ſecundum ſtatutum cauſæ in quo eam reperiunt & a quibus principali litigatori eſt uia præcluſa. Præterea & a productione teſtium poſt eorũ ſupplicationem ſimiliter prædictis præcluſa uia intelligitur ut no. Inn.in c.cũ ſuper.de ap.
2 & eſt tex.no.in c.ij.in fi.ut li.pen.li.vj. † Iura enim ſemper conſiderant rẽ per prius & non poſterius & ꝙ principaliter gerit non ꝙ uenit incidenter & acceſſorie.ut.l.j.ff.de auto.tu.&.l.quoties.C.de iud.&.l.ſi is qui duos.ff.de li. leg. & c.ſuper eo.de præben.lib.6. In caſu aũt noſtro incidẽter & per modum exceptionis uenit ꝯſanguineus ad cãm quo caſu ſtatutũ non diſponit ꝙ ſup exceptionibus debeat cõpromitti ſed ſuper libello & petitione ut dixi & multũ differunt actio & defenſio nec iuris ꝓuiſio uel affectus in uno extendiĩ ad reliquũ.ut.c.cũ dilectus.ad fi.de ordi.cogn. ut l.ſi quis in graui.§.utrũ.ff.ad ſille.& l.liber. a pa.ff.de i iuſ uo.ad ꝓdicta optime facit ꝙ no.in cle.diſpendioſam. de iudi.in glo.ſi quærat.uer.ſi forte. Tertio principaliter probat
3 hoc equiparatio ſententiæ ad prędictã ꝯuentionem. † ſicut enim ſuper ſententia indubitata nõ cadit cõpromiſſum: ut l.ſi cauſa cognita.C.de tranſac.ita nec ſup iſta cõuentione ſibi cõſimili & per oĩa pari;ut.ſ.dixi.& ſicut executionem ſententiæ non impediunt exceptiones quæ exigunt altiorẽ indaginem.ut.l.iiij.§ ꝯdemnatũ.ff.de re iudi.per Bar.ita ſimiliter petitio cõpromiſsi non debet impedire ſummariã iudicis cognitionẽ ſuper exceptionibus corã eo oppoſitis ſuper pretij declaratione. Quarto & ultimo hoc cõfirmo: quia ita dñs & præceptor meus do.Bal.cõſuluit in ſi.q.ſan nuę ibi corã poteſtate agebatur hypothecaria & exceptũ fuit de ſolutione debiti & hac lite pẽdente petebatur principaliter per ipſum excipientẽ reddi inſtrumẽtũ ſolutionis cancellatum & ſuper hac cã compromitti. conſului.n.hæc peti nõ poſſe q̃a ſuper eo ꝙ deductũ eſt in iudicio ꝑ uiam exceptionis nõ debet ſeorſum & principaliter ſuper eadẽ exceptione compromiſſum peti & ſi dicatur ſm hoc ergo reus excipiens nunq̃ poterit petere cõpromiſſum ſed cogitur ſemper coram iudice litigare ꝯ mentẽ & uerba ſtatuti ad hoc rñdeo ꝙ tunc em cõpromiſſum petere poterit quando ꝯ petitionem & contra libellũ cõtra ipſum directũ excipit nam tunc ſolum cum eo dicit eſſe lis uel cã & ꝙ cum actio cõtra eum dirigit:ut.l.litis nomen.ff.de uer.ſig.qui autẽ iudicis officium ſuper pretij declaratione implorat non dicit intentare actionẽ quia iudicis officium hoc nõ preſupponit.ſ.actionẽ.ut.l.qui per colluſionem.§.j.ff.de act.emp. ſed petitio & libellus ſpẽm actionis demonſtrant ſine qua petitio & libellus non procedunt: ut.l.ſi pupillus.§.uideamus.de neg.geſt.&.c.exanimata. de iud. Ex quibus omnibus pro ueritate concluditur in hoc caſu de quo quæritur ſtatutum non diſponere.& per ꝯñs cõpromiſſum peti non poſſe ſed ſi quæ exceptiones corã iudice q̃ debet pretium per ſe uel alium declarare oppoſitæ fuerint debet de ipſis ſummariẽ cognoſcere prout dixit Bart.ubi.ſ.

CONSIL. CLXXXIIII.

1 *Socius in pecunijs fenerandis an præferatur in capitali ſuo creditori antiquiori pro ſuo antiquiori debito.*
2 *Societas rerum inhoneſtarum nulla & delictorum fœda communio.*
3 *Emptio rei turpis eſt nulla.*
4 *Quæſtio ex uſuris proueniens in actione pro ſocio non communicatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſa ſcripta ſocietatis prædictæ ad mutuandum pecuniam ſub uſuris: uiſa etiam ſubſequẽter ſcripta uenditionis factæ p riconerũ angelo fratri ſuo de omni iure ſuo quod habet tã in capitali

pitali ſeu ſorte q̄ lucro ac de omni eo & toto ꝙ habere debet in corpore dictæ ſocietatis & hoc pro mille ducentis floꝛenis pro quibus fatetur ſe habuiſſe.ccc. & præſuppoſito in facto ꝙ hæredes do.angeli nihil aliud hñt unde poſſint de dicto reſiduo pretij dicto recuperno ſatisfieri niſi in pecunijs & pignoribus dictæ ſtationis & cambij ſic uenditis. Pro parte recuperni reuocatur in dubium an in eis ſit titio creditori antiquiori in tempore ſine hypothecaria ꝑferendus Chriſti & præfatis noibus repertis præmittendū ꝙ iſta ſtatio ſiue menſe negotium appellaꝛ in iure cum ſ.quis præficiꝛ certo loco pro pecunijs fenerandis uel mercationibus alijs. ut.l.cũ pariter.§.mẽſe negotium.ff.de leg.ij.& l.cum taber.ff.de pigno.& l.j.&.l.v.§.j.ff.de inſtito.& de ſatura noim debitorum pignorum & negotiorũ oim q̄ in tali ſtatione & menſa geruntur & reperiuntur cũ creditoribus ſm uel creditores & dñi ſuper mercibus illis côcurrunt habeꝛ plene in ti.de tribu.ff.& in d.l.cũ taber. & ſi in caſu nro ſocietas iſta fuiſſet ꝯcta ſuper mercibus comparandis & nendendis iura præal.& alia de quibus in illis titulis habetur in mercibus repertis in ſtatione uel menſa ſauent multũ dñis & creditoribus ex eadem cauſa ex alijs autem cauſis creditoribus q̄ in ipſis mercibus nõ aſsiſtũt nec ad tributũ admittunt:ut l.j.& l.procuratores.§.ſed eſt q̄ſitũ & §.ſi plures:de tributoria & ſm hoc circũſcripta emptione facta per recupernũ de dicta ſtatione vꝛ recupernus in ꝯcurſu in bonis in ſtatione repertis dicto titio q ex alia cã quã ſtationis creditor præponiꝛ præferendus. uerũ q a iſta ſocietas eſt fundata ſuper re improba & iuribus odioſa & ſuper pecunijs fenerandis ut c.uſurarum uoraginẽ. de uſu.

2 lib.6.cum ſi. Videtur primo † ꝙ iſta ſocietas non ualuerit. nã regula tradiꝛ inhoneſtarũ rerũ nullam eſſe ſocietatẽ & delictorũ turpium & feda cõto eſt.ut l.ꝙ autẽ. & l. neque præmittendum.ff.pro.ſo.de fauore ergo prælationis i mercibus acquiſitis ex turpi quæſtu nõ uidetur hic tractan.uide licet etiam recuperno fauendum nec actio ei danda nec aliqua quo ad ipſum habenda cõmunicatio.nã nulla cõicatio iuſta dãni ex maleficio eſt.ut.l.j.§.planẹ.ff.de tur. & ra. diſ. ex quibus inferꝛ ꝙ in mercibus & pecunijs i ſtatione repertis non ſit tanq̄ ſocius circũſcripta ut dixi uẽditione admittendus.nã allegãdo in talibus ſocietatẽ detegit turpitudinẽ ſuã & per ꝯñs repellendus.ut c.inter dilectos. de dona.

3 & l.tranſac.C.de tranſ. † Conſequẽter etiam ex prædictis concludendum vꝛ ꝙ uenditio iurium quæ habebãt in ſtatione tam in ſorte q̄ in quæſtu nõ ualuerit ꝙ rei turpis emptio nulla eſt ſicut nec ualet ſocietas nec mandatũ datum uel cõtractus alius.ut.ff.man.l.ſi remunerandi.§.rei tur. & de ꝯtrahen.emp.l.ꝙ ſepe.§.ueneni.& fa.erc.l.cætere.§.mala.His non ob.contrarium teneo & ꝙ rõne pretij ſibi debiti ex prædicta uenditione ſtationis uelut creditori chirographario præferatur.& hoc primo probo ſic.licet quo ad quæſtũ feneratitium non tenuerit ſocietas uelut rei turpis ut dixi tñ pecunia ſiue ſors poſita in cõi nõ perditur. nã & uſurarius non prohibeꝛ a petitione ueræ ſortis ſed uſurarũ tñ.ut c.debitores.de iureiu.ſed i materia uſurarũ & ĩ multis alijs licitum nõ eſt de uſur.ſuper duobus nãq; vꝛ pecunia illa poſita in cõi.ſ.ad mutuum & ſub uſuris.primum licitum & meritorium de per ſe.ſm aũt reprobatum: teneat ergo ſtatio quo ad primũ quo ad ſm reſcindatur.ut ar.c.cũ dilecti.de do. & contu. quãtũ ergo ad ipſum capitale & in noibus pignoribus ac pecunijs in ſtatione repertis vꝛ idem recuperinus præferẽdus titio creditori ex alia cã ipſius ſtationis ut ind.l.& l.procurator.§.ſed quæſitũ.&.§.ſi plures ff.de tribu.ſi ergo ſtatio quo ad ſimplex mutuũ de iure ſubſiſtit ergo & emptio tenuit.& ſi dicaꝛ capitale talis recuperini fuit tantum mille quingen.lib.bona pecunia aũt ſtationis exceſsit iſtam ſummam quia uendidit pro mille ducentis flor.in illo ergo exceſſu proueniente ex quæſtu illicito non uideꝛ tenuiſſe uenditio per d.l.quod ſepe.§.ueneni.de

4 cõtrahen.em. † Ad hoc rñdeo & dico quod in actione pro ſocio iſte quæſtus proueniens ex uſuris non debet cõicari quia rei turpis &c. ut dixi ſed poſtquã eſt delictũ perpetratum ſuper re inde proueniente & ſuper re ipſa uitioſa ualet pactũ & conuentio.ut l.iure gentium.§.ſi paciſcar. & l.ſi unus.§.illud.& §.pacta.ff.de pac.& c.quemad.de iureiuran.ſed hic iam erant extortę uſurę tempore uenditionis dictæ ſtationis & menſe unde & ſi illud ultra ſortem noie pretij permiſſum præſumaꝛ ex cauſa uſurarum proueniſſe potuit ex puncto datio remanere pœnes Angelum cũ tali quæſtu & ſorte & recuperino noie pretij plus dari. Itẽ ad iſtas uſuras extortas rõne dictæ ſocietatis poſset idẽ recuperinus ſicut dictus Ang.conueniri & in hoc factum unius ex ſocijs alteri nocet.ut l.ſi unus.in princ.ff.de pac. & l. ex duobus.ff.de duo re.per Bar.de cõi ergo abſolutione paciſcendo vꝛ ualere cõuentio & cõtractus emptionis & uenditionis quãtum ad eos non in præiudicium eorũ a quibus extortę ſunt.ut l.inter debitorem.ff.de pact. forte quãtitas uſurarũ extorta erat maxima de qua pro rata debuiſſet recuperinus percipere magnã parte ex eo ꝙ ad ipſarũ reſtitutionẽ erat ſicut Angelus obligatus:unde ſicut ius ſtationis & per omnia penes Angelum dimiſit titulo uenditionis potuit ultra capitale de pretio conuenire cũ ſit ſubſtitutus uſurarũ periculũ ſicut ille. & colligiꝛ hæc rõ in l.ſi igitur.ff. pro ſo. Præterea ſtatio ſiue menſa eſt quoddã corpus intellectuale confectum ex creditis & debitis.ut.l.cũ tab. & §.ſi menſe negocium præal.ſed maioritas pretij ultra uerũ ualorẽ rei non reddit cõtractum nullũ licet qñq; ꝓ immoderatum exceſſum ſit hinc inde ꝓuiſum.ut l.ij.C.de reſcinden.uend. Sed iterum poſſet obijci & probari ꝙ recuperinus & titius pariter concurrunt in his quæ in dicta ſtatione reperiũtur.nã inter creditores chirographarios ut ſunt ambo iſti nõ habet locum regula qui prior eſt in tẽpore.de re.iu.li.6.ut ibi no.& l.priuilegia.de priui.credi ꝙ iſti ſunt ſolũ chirographi patet quia nullã hñt hypothecã & recuperino actione ex uendito & titio ex mutuo & alia perſonali obligatione debeꝛ ergo dñt pariter admitti per iura prędicta. Ad hoc rñdeo & dico ꝙ in iſto corpore ſtationis uendito cũ decurſu creditorũ quæritur iſte recuperinus eſt cęteris præferendus poſtquã res ſua uẽdita reperitur pro pretio.talis res.n.cenſetur obligata.ut l. inl.§.offerri.ff.de ac.emp.& ꝙ omnibus præferatur caſus in.l.ſi uẽter.§.in bonis.uerſ.ſi tñ.de priui.cre.& facit.l.ſi cum dotẽ.§.ſi mulier ff.ſo.ma.& hoc eſt æquum ut in ſubſidium detur uenditori recurſus ad rem uenditam ſi non reperitur aliud unde precium conſequi poſsit. facit.l.interdum.ff.qui po.in pig. ha. nam & in alijs caſibus iura ſimilem æquitatem admittunt cões regulas.ut l.ſi cũ ſeruũ.& l.ſi me & titium.ff.ſi cer. peta.ex iſtis ſine ulteriori proſecutione concludo quod in pecunijs pignoribus & rebus alijs ſtationis recuperinus titio præferatur.domi.Pet.de Ancharano.

CONSIL. CLXXXV.

1 *Legatum factũ uxori ſi cum filio morã traxerit an expiret eo mortuo.*
2 *Conſuetudo interpretans legatum uſuſfructus pro legato alimentorum matrem grauet.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Queſtio uidetur magis dubia q̄ apparet prima facie. Pro cuius dubij declaratione præmittẽdum eſt ꝙ uiuente filio hoc legatum factum dñæ Petrę eius matri ꝙ ſit domina & uſufructuaria &c.ſumitur pro legato alimentorum. ut no. in l.j.C.ſi mu.ſecundo nup.& l.titia.§.ſi.ff.de leg.ij.moriente autem filio alteratur hoc legatum & quo ad ſubſtitutos filios aſſumit naturam propriam prout uerba ſonant.ſ.pro integro uſufruc.ut ibi not. Bart.& de facto ſic conſului. Difficultas aũt quæſtionis conſiſtit quia legatum factum ſub dicta forma quãdiu cum filio meo ſteterit &c. ſi fuerit legatum alimentorum nõ expirat per mortem filij ſi uero fuerit aliud legatum utrum moriente eo cum quo quis tenebatur moram trahere expiret legatum & diſtinguitur primo cuius contemplatione fuit hæc conditio morandi appoſita ut ſi in fauorem legatarij non expiret ſi illius cum quo tenetur moram trahere tunc expiret. & ſi hoc apparet tunc in hoc

omnes

omnes concordant. ſed quid in dubio præſumendum eſt ſi diſcordant. Bart. enim tenet ꝙ in dubio in fauorem eius cũ quo morari tenetur di. ꝙ in fauorem legatarij ut ipſe not. in c. imputari. de reg. iur. li. 6. & Cyn. eum refert in l. j. C. de leg. & ibi per Bar. & in l. illis libertis. de condit. & demon. Sed alibi dicit tex. non derogando alicui ex prædictis opi. in c. literis. de reſtit. ſpo. uidetur ꝙ alterationem de qua ſupra & conuerſionem de alimentis integrum uſumfructum mors filij nõ impediat. Probatur hoc ex eo ꝙ legatũ illud quo ad integrum uſumfr. incipit poſt mortem filij nõ in uita. in d. l. j. C. ſi mulier ſecundo nup. ergo cõditio quãdiu ſteterit ſiue moram traxerit &c. non uidetur hoc legatum reſpicere qđ incipit filio demum mortuo nec cõtemplatione huius legati uidetur matri conditio appoſita. arg. optimum ff. de excu. tu. l. amiciſsimos. §. j. in prin. & l. fi. qui pe. tu. nõ ob. ſi dicatur ꝙ leges illę loquuntur in legato quod incipit poſt mortem pupilli ex diſpoſitione teſtatoris & hoc incipit ex diſpoſitione legis. lex enim facit illam alterationem de alimentis ĩ uſumfruc. & quaſi reducit eum ad propriam naturam ſublato filio de medio cuius fauore uerbũ dñam & uſufructuariam conſuetudo ſumpſit impropriè. ſ. pro alimẽtis. uidetur ergo ꝙ debeamus hoc legatum ſumere pro legato uſusfruc. a principio & primordialem ſiue naturalẽ intellectum uerbis dare non ſingularẽ quo ad tertiam perſonam. ſingularis enim & conſuetudinarius intellectus dictorum uerborum pro filijs introductus non debet ad matrem extendi. ar. l. cum patronus. ff. de le. ij. ibi ꝙ illius perſone præſtaretur hoc nequaquam ad alium pertinere debet hac ratione uidetur ꝙ iſtud legatum iuris conſuetudinarij interpretatione legatum alimentorum expiret morte tanq̃ a principio cenſeatur uſusfru. & ſic nihil habebit iſta dña Petra retenta opi. Bart. & gl. ut ſpãle ſit in legato alimentorum ꝙ mortuo filio non expiret alia uero ſic quaſi deficiente conditione mixta per caſum deficiat legatum: ut. l. in teſtõ. ff. de condi. & demon. Saluo tñ ſaniori cõſilio contrarium credo de iure dicendum ꝙ in caſu q̃onis noſtrę matri debeatur mortuo filio integer uſusfruc. ẽm ꝙ Bar. cõſuluit moueor principaliter & fundo me in doctrina communi quæ eſt ut debeamus inſpicere cuius contemplatione ſit adiecta conditio trahendi moram cum alio & in dubio ẽm Bar. præſumendum eſt ꝙ in fauorẽ filij qui minus expendet ſi alimenta in domo præſtiterit q̃ ſi extra: ſed q̃a una præſumptio tollit aliam ut. l. diuus. de reſtitu. in integ. c. generali. & c. literas. de præſum. oſtendo euidẽter ꝙ iſta præſumptio ceſſet in caſu noſtro. nã in tribus caſibus teſtator diuerſimode prouidit dñæ Petrę. Primo ſi ſteterit cũ filijs ꝙ ſit dña & uſufructuaria. Secundo ſi ſtare uoluerit de 36. ſtarijs frumenti de duobus cugnis uini de lecto fulcito & multis alijs. Tertio in caſu quo nupſerit. & de hoc nihil ad factum noſtrum. Sed conſiderato ſecundo legato reputandum eſt filio grauius & durius ſoluere tantum uinũ frumentum lectum & alia extra domum q̃ in domo ſimplicia alimenta præbere ꝙ cum cõſiſtit in facto boni arbitrio dirimendum hoc eſſet. ar. l. meuia. ff. de an. le. & ſi hoc ẽm legatum filio eſſet grauius euidenter apparet ꝙ ſi morando extra uxorem plus uel ſaltem tantũdem reliquit quãtum ſi in domo cum filio moraretur noluit per hanc moram uxorem grauare. nam ſi uoluiſſet grauare inde factũ more nõ amplius uel tantũdem legaſſet ex quo infero ꝙ dictũ Bar. poteſt eſſe uerum in dubio licet ĩ hoc etiam Dyn. cõtra ubi uero teſtator æque bene prouidet legatario non morãdo ſicut morãdo ſequor opi. Dy. ut duret legatum etiam poſt mortem hæredis. in opinionibus enim uarijs eſt benignior interpretatio facienda in teſtamentis. c. cũ dilectus. de dona. & l. in teſtamentis. de reg. iu. Item cum actui neceſſario ſubiungitur conditio poteſtatis reddit actum mere uoluntarium. ut. l. cornelius. & l. iam dubitari. ff. de hæred. inſt. non ergo abſurde concludi põt hanc diſpoſitionẽ morandi cum filio adiectam potius contemplatione matris ut in domo morando habeat præeminentiam tanquam domina & inuito filio quàm contemplatione filij poſtquam morã extra arbitrium contulit & tantundem communi reliquit cuius ergo cõtemplationis cõditio de morando uideatur appoſita non credo ſimpliciter concludendum ut Bar. ſ. ꝙ propter contemplationem debentis alimenta præbere ſed ex qualitate perſonarum & modo relinquẽdi eſt quãdoq; pro grauato qñq; honorati contemplatione præſumenda

2 ẽm Odof. ut refert Cy. in l. j. C. de leg. † Item conſuetudo q̃ interpretatur legatum uſusfr. pro legatis alimentorum extantibus filijs grauat in hoc matrem quæ ſecundum propriam naturam uerborum deberet habere integrum uſum fr. debet ergo mater in alio releuari ut ſcilicet mortuo filio redeat ad naturam ſuam nõ autem expiret legatum in totum. Iure enim conſuetudinario prædicto non deberentur alimenta quia hæc debentur filio uiuente ſolũ modo non deberetur uſusfru. ſi conditio de morando tanquã mixta deficiens per caſum faceret deficere hoc legatum: & hæc interpretatio eſſet contra mentem teſtatoris q̃ uoluit ꝙ uoluntariè non morando cum filio haberet alimenta multo magis igitur neceſſario propter mortem filij nõ morando cum filio habere deberet quia uidetur eam reliquiſſe in diſpoſitione iuris communis quæ eſt ut filio ſublato de medio habeat integrum uſumfr. alias in hoc caſu tãquam amiſſo in hoc teſtamento nihil haberet: ut ſupra probaui ꝙ eſſet abſurdum & cõtra piam interpretationem iuris alibi quæ in dubio per mortẽ filij luctuoſam lex ſubuenit matri. ut. l. cum quidam prægnantem. C. de inſti. & ſubſtit. Ex prædictis de iuris æquitate concluditur ꝙ mater filio mortuo habere debet integrum uſumfr. ne mors filij luctuoſa damnum ſibi afferat ſed cõuertat legatum interpretatione conſuetudinis alimẽtorum in legatum uſusfru. & ſic ceſſante fauore filij res redeat ad materiam ſuam ꝙ ſit de facili & per fauorem illum in ſubſtitutum non tráſeat. ut. l. ſi unus. §. pactus. ne peteret. ff. de pactis. & d. l. cum patronus. de leg. ij. Dominus Petrus.

CONSIL. CLXXXVI.

1 *Epiſcopus ſi elegerit ſepulturam apud fratres minores an debeatur quarta ſua eccleſia de legatis ab ipſo factis.*
2 *Epiſcopus plus tenetur eccleſia ſuæ quã inferioribus eccleſiis ſibi ſubditis.*
3 *Quarta epiſcopo debita in euangelio fundatur.*
4 *Vxor ſequitur uiri ſepulturam.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pro parte eccleſiæ cathedralis ariminenſis quod debeat habere quartam de relictis & funeralibus ſui epiſcopi defuncti qui eligit ſepulturam apud fratres minores ſubtiliter allegatum repetio. Et primo quia dicta eccleſia cathedralis eſt cenſenda parochia ipſius epiſcopi ex eo ꝙ in ea & non foris reſidere tenetur. vij. q. j. peruenit. 13. q. iiij. ſicut. uerſi. ipſe uero. nec lõge eius hoſpitium ab eccleſia eſſe debet. 41. diſt. epiſcopus. & ibi per Archi. & Inn. de immu. eccle. inter. Item nec die tranſire licet quin miſſam audiat. de priuil. c. fi. lib. vj. cœleſti ergo pabulo ibi reficitur. de ſepul. c. j. cum gl. in uerbo pabulo. ex quorum iurium coniunctione quorum unum arctat eum ad reſidẽtiam alterũ ad miſſam audiendam cõſequenter infertur ꝙ ad hanc quartam neceſſario teneatur ſi eligit alibi ſepulturam. Itẽ coniunx eſt ſpecialis eccleſiæ ſuæ cathedralis: ſi ergo tẽporalis uir debet eſſe cum uxore & in ſepulchro coniungi. 13. q. ij. ebron. uer. item Auguſtinus. in uer. ſoror ſancti Benedicti ita & epiſcopus in eccleſia in qua eſt & ipſa in eo. vij. q. j.

2 ſcire debes. † maior eſt enim coniunctio inter eccleſiam ſuam & ipſum quam inter ipſum & eccleſias inferiores. de teſtamentis. requiſiuit. & maxime cum eccleſia inferior ubi eligit ſepeliri eſt exempta ut eccleſia fratrum minorũ quæ quo ad ipſum non cenſetur de ſua diœceſi ſed ut extranea tanquã de anglia quo ad eũ habetur. ad hoc quod no. in cap. ſi propter. de reſcrip. li. vj. & c. j. de priuile. eo. li. Ex quibus prima facie uidetur probabiliter poſſe cõcludi pro eccleſia cathedrali quæ cum fuerit particeps paſsionũ ipſius particeps etiam debet conſolationum de ipſis ſepultura alibi

ra alibi electa: ut dicit tex.in d.c.j.Ego de iure ſentio cõtrarium ſcilicet ꝙ funeralibus & relictis epiſcopi non debetur iſta quarta ſuæ eccleſiæ cathedrali & præmitto ꝙ omnia relicta facta per epiſcopum iſtis fratribus minoribus concernant ornatum eccleſiæ & diuinum cultum excepto primo relicto & de talibus ſic relictis iſta quarta parochialis non debet deduci.c.ſi.de teſta.fallit cũ quis relinquit eccleſię minorum uel prædictarũ apud quã eligit quis ſepeliri: quia tunc etiam debeť quarta de relictis priuilegiatis.ut in cle.dudum.§.hmõi quoque de ſepul. ſed an ille §.uel iura antiqua quæ de iſta quarta loquuntur habeant locum in caſu noſtro probo ꝙ non primo ex principio & fine.d.cle.cuius intentio eſt ſedare ꝯtentiones & iurgia quæ erant inter curatos prælatos & rectores curatos eccleſiarũ parochialium ex una parte: & prædictos fratres ex alia, ſed in caſu noſtro ſuper epiſcopum non eſt dare prælatum uel rectorem curatum:nã ipſe præordinatur in cunctis & omnes eccleſiæ ſub eius ordinatione conſiſtunt.xxj.diſt.clericos.§.epiſcopatus.& xxv.diſt.prælatis.§.ad epiſcopũ.& x.q.j.§.decretum.& c.regenda.cum pluribus ſeq. Itẽ loquitur cle.& omnia iura antiqua cum parochia ſiue fideles eligunt alibi ſepulturam.ſed hoc nõ poteſt dicere eccleſia cathedralis ꝙ ep̃s ſit eius parochianus imo eius ſponſus rector & ductor a quo debet accipere doctrinã & diligere & amare ut legatum Dei & præconẽ ueritatis ut dicit canon.vij.q.j.ſicut uir. Ex quibus infertur ꝙ de epiſcopo non loquiť ſed de alijs parochianis qui tenent a ſuo curato tanqua ſuperiore recipere eccleſiaſtica ſacramenta ſed ep̃s ut dixi quo ad ſuam eccleſiam dicitur ordinator in cũctis nec põt ſua eccleſia dicere quo ad ipſum ꝙ ſit particeps paſsionum imo cõſolationũ cũ de ipſa ſollicitã & uigilẽ curam

3 hře debeat ut in iuribus præal. † Præterea ratio huius quartę fundať ſuper illo euangelico dicto dignus eſt mercenarius mercede ſua & ponit hæc ratio in d.§.hmõi.ibi cũ operarijs mercedis exhibitio debetur &c. Intelligit ibi de curatis de quibus pręmiſerat ſed in eccleſia cathedrali nullus põt ſe dicere curatum epiſcopi a quo teneať accipere eccleſiaſtica ſacramẽta.non.n.capitulum põt ſe dicere curatum epi quo utitur ep̃s tanquam pater.ut.c.edoceri. de reſcrip.15.diſt.ecce.& c.eſto ſubiectis.patet ergo ꝙ illa cle. non loquitur de ep̃o ut parochiano alicuius prælati uel curati cũ in uita ſua curatũ nõ habeat uel prælatum ſed ipſe oium curã gerit & prælationẽ.Secundo principaliter ad hoc adduco quod no.in c.ij.de præb.li.vj.ubi dicit gl. ꝙ ſi aliqua qõ fiat ſuper eccleſijs & miniſtris eccleſiæ non extendatur ad ep̃atum ꝙ optime probat.c.ij.coniuncto.ca.dilectus. de ꝯceſ.præben.idem dicit & maxime cũ qõ eſt ædita in materia odioſa & ſic reſtringibili ut eſt illa cle. dudum inquantum exorbitat a iure cõi ſuper ſolutione quarte relictorũ de quibus exigi de iure nõ debet ut eſt in caſu nr̃o:ut no.in d.cle.in d.§.hmõi.ſuper uerbo de iure. ſtr cum conſtitutio loquitur generaliter de prælatis & rectoribus eccleſiarum uel ubi in caſu nr̃o de parochianis qui eligũt alibi ſepulturam nõ uidetur ſub illa generalitate includere epiſcopos. eſt.n.dignus ſpeciali no. & talia.ſ.ſpeciali noie digna niſi exprimantur uidentur neglecta.l.item apud.§.hoc edictũ. de iniur.&.c.quia periculoſum.de ſenten.excõm. & maxime quia non eadẽ ratio uendicat ſibi locum in ep̃o quæ in alijs parochianis.illi enim ideo ſolent quartam ſoluere quia percipiunt eccleſiaſtica ſacramẽta, epiſcopus autem in ſua eccleſia principaliter non ſuſcipit ſed impẽdit alijs & ſi quid ſuſcipit tamen plus impendit quia temporalia & ſpiritualia adminiſtrat quo ad ipſum ergo non ſua eccleſia imputare põt omnes paſsiones & hoc ex eo marte quia uerbum ꝙ ponitur in prædicto.c.j.de ſepul. non poteſt adaptari ad eccleſiam quæ eſt res inanimata uel non ſentiens.referendum igitur ad rectorẽ curatũ ipſius eccleſiæ qui laborat in exhibitione ſacramentorum qui rector in caſu noſtro deficit ut prædixi. Item in themate præſupponitur ꝙ ex ſpeciali priuilegio apoſtolico teſtamentum fecit ꝙ intelligendum eſt de mobilibus eccleſiæ nõ de rebus ſuis ratione patrimonij: nam in iſtis ſuperfluum fuiſſet priuilegium impetrare quia potuiſſet in re ſua.12.q.ij.epiſcopi.&.c.ſint manifeſte.& l.j.C.de theſau.lib.x.& cum contra ius cõmune teſtetur uigore priuilegij de rebus non ſuis ſed eccleſiæ vr̃ ex talibus relictis prætextu priuilegij illa quarta deberi quia non ſolet effectus priuilegij deriuari in alterum ut regula priuilegium.de reg.iur.& arg.optimũ in.l.cũ patronus.ff.de leg.ij.ibi ꝙ perſone illius præſtaretur hoc nequaquã ad alium pertinere debet &c. Præterea propter deuotionẽ & augmentum religionis conceditur epiſcopo donare quinquageſimam & quandoque centeſimam partẽ redituũ eccleſiæ ſuæ.ſimiliter dicit canon ꝙ ſibi conceditur pro magnificandis ſuis ſepulturis. Cum ergo in caſu noſtro utrũq; concurrat ſcilicet loci religio deuotio & magnificentia ſepulturæ ſuæ non uidetur eccleſia ſua poſſe petere de his quartam quia i uita potuiſſet ſic ordinare de ipſius eccleſiæ redditibus.ut.c.bone rei.12.q.ij.& c.apoſtolicę de dona.& uere ſi teſtatur de rebus ipſius eccleſiæ ꝙ de ipſis eccleſia ſuã partem debeat habere non hẽt rõnem nec de bonis ſuis alteri conceſsis.ſ.epiſcopo ex indulto apoſtolico detrahat illam quartam: nec etiam de proprijs habere debet a ſuo epiſcopo a quo eccleſia & clerici receperunt ſpiritualia: non eſt ergo magnum ſi metet carnalia ſiue temporalia.13.q.j.quia ergo. Non obſtant argumenta facta ſupra in contrarium quæ fundantur ſuper maxima cõiunctione inter epiſcopum & eccleſiam ſuã. Item fundantur ſuper reſidentia debita in eccleſia & auditione miſſæ. Primum.n.ſcilicet coniunctio non eſt tam huius quartæ parochialis nec talis coniunctio arctat eum ad ſepulturam ibi. &.c.ob rationi. & alia iura hoc nõ probant ſed oppoſitum ep̃s eſt maritus

4 eccleſiæ ſuæ & eccleſia eius uxor.ut.d.c.ſicut uir. † Iura autem illa & ſimilia bene uolunt ꝙ uxor ſequatur ſepulturã uiri non aũt uir uxoris ut.c.de uxore.de ſepul. Auditio tamen miſſæ non pręcipitur ep̃o ꝙ in eccleſia ſua audiat nec poſſet cum eum oportet circuire & uiſitare dioce. & actiuam uitam ducere:& multa agere propter quæ non uideť ꝙ iſta miſſæ auditio reſtringatur ad ſuã eccleſiam: ꝙ bene probat tex.in d.c.ſi.de priui.lib.vj.& poſito quod in ſua eccleſia teneretur:tñ eam non audit a curato uel rectore eccleſiæ ſed a ſuis miniſtris & ſubditis quibus cũ maiora impendat beneficia non uidetur ꝙ ex hoc debet obligari ad quartam facit.c.nouum genus.de deci.in rõne ſui. Ex quibus omnibus concludo ꝙ illa cle.dudum epiſcopos eligentes alibi q̃ in ſua eccleſia ſepulturam non includit maxime in relictis priuilegiatis ut dixi. & per ꝯñs fratres minores dictã quartã ſoluere non tenentur rõnibus ſupradictis.

Statuto caueť ꝙ ſi inter conſanguineos aſcẽdẽtes & deſcendentes in quocũq; gradu & inter collaterales coniunctos uſq; ad fratres & filios fratrũ aliqua qõ oriať ptãs ſtatim debeat eos cogere ad cõpromiſſum.& hoc ut ſcandala & qõnes inter eos dirimanť & ad ꝯcordiã reducanť & imponit pęnã ptãti hoc facere negligenti quo ſtatuto præſuppoſito cõtingit ꝙ inter fratrẽ legitimũ & naturalẽ & aliũ fratrẽ naturalẽ tãtũ oritur qõ an poſſit ꝯpellere unus alterum ad compromiſſum & an ſub uocabulo coniunctorum & filiorum ueniant naturales tantum & ſic ſtatutũ de quęſtionibus compromittendis inter coniunctos & naturales & coniuncti admittantur &c.

CONSIL. CLXXXVII.

1 *Conſanguinei ad compromiſſum de quæſtione inter eos uertenti ſunt eligendi.*

2 *Naturales in materia pacis & ſcandali ita participant ſicut naturales & legitimi.*

3 *Verbum ſimpliciter prolatũ oẽs ſpecies ſub ſe cõtentas includere uidetur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Apud me qõ iſta dubitabilis eſt nec mirum.nam iuriſconſulti trebatius & labeo uariauerũt inter ſe.ut.l.ſi.ff.de iure deli.Io.an.etiam uariauit. nã in c.ſtatutum. de hæret.lib.6. tenet ꝙ cõtineantur

tineantur naturales ſed in cle.j.de bap. de cōtineri quo ad
paternam reuerentiā non quo ad cōmoda uel honores ꝙ
etiam coniunctis iura ꝓcedūt an ſub uocabulo cōiunctorū
ueniant naturales.opiniones uarias refert.Io.an. in c. quia
nōnulli.de reſcri.& in multis iuris articulis eſt expreſſum
ꝙ appellatione filiorū ueniunt naturales.l.fi.C.de natu.li.
l.fi.C.qñ mulier tu.offi.fun.pōt.l.parentes.de in ius uoc. &
hoc etiam dicunt iura ꝙ naturalis tm̄ excludit ſubſtitutum
ſi ſine liberis &c.quaſi naturalis ſit de numero liberorū.l.
generaliter.C.de inſti.& ſub.& c.in pñtia.de ꝓba. & utro
bique not.& l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ad tre. ad idem.l.
parentes.ff.de in ius uoc.quibuſdam uero alijs articulis ha-
betur totū oppoſitum.ſ.ꝙ non ueniant appellatione filio-
rū.ut.l.filium.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.& l.generali
ter.in fi.cū multis ſi. In caſu ergo ſtatuti de quo ſupra quid
concludendū poſtq̄ iura ita ſunt uaria & diuerſa. Ad hoc
ſaluo iudicio ſaniori dico ꝙ ſub prædicto ſtatuto inclu-
duntur naturales tm̄ primo attēta materia de qua loquitur
quę eſt ut inter coniunctos ſanguine uitent ſcandala & ad
pacem ſiue ꝯcordiam reducant debeant qōnes cōpromit-
2 ti. † In hac aūt materia pacis & ſcādali ita participant na-
turales tm̄ ſicut naturales & legitimi.& hinc eſt ꝙ iniurię
& uindictę proſecutio ita eis dat ſicut legitimis & naturali
bus.ut no.Bar.in l.j.ff.de accu.quia ergo cauſę ciuiles cām
criminibus præſtare noſcuntur.ut.l.properandum.C.de iu
di.prouidit ſtatutum ꝙ qōnes inter coniunctos debeāt per
amicos cōgruentius expediri.ut accedat.l.cōgruentius.C.
de pat.po.nō occurrit ergo rō naturalis quare nō ꝯtinean-
tur poſtquā ſuper bono & uinculo naturali cōſeruādo ſta-
tutū diſponit.ut ſic intelligentia uerborū ex cauſis ſit aſſu-
menda dicentis.c.intelligentia.de uer.ſig.Pax.n.& concor
dia ad primeuum ius naturale referuntur quo iure oia erāt
cōia oēs liberi oēs legitimi.ut in aut.q mo.na.effi. ſui.poſt
prin.ad naturalē ergo intelligentiam nō ciuilē poſtq̄ de na
turali materia ſtatuti loquitur eius uerba ſunt referēda ut
ſic iuxta materiam ſubiectā ſermones nitant.ut.l.ſi uno.ff.
loca.hinc eſt ꝙ in reuerentia exhibenda parētibus & i ma-
trimonijs: quia in naturali iure fundat ueniunt etiam natu
rales.ut.d.l.parentes.de in ius uo.l.adoptiuus.§.ſeruo.ff.de
ritu nup.ubi naturals ius & pudor inſpiciendus eſt &c. Ita
aūt iſte pudor attendit inter naturalē cū legitimo fratre li
tigant ſicut cū litigāt inter ſe & duo legitimi.Itē ſtatutū di-
cit indiſtincte ꝯiunctos uſq; ad fratres & filios fratrū &c.
nō debemus ergo diſtinguere de legitimo uel naturali. ut
l.j.§.generaliter.de leg.præſtan.& l.de pretio. de publicia
na.nā ſi ſtatutū nō uoluiſſet cōprehēdi filium naturalē uel
fratrē hoc expreſſe dixiſſet ut fecit imperator.l.iij.C.de a-
3 dul.ibi non naturales ſed iuſti duntaxat &c.Item † uerbum
ꝙ pōt ſub ſe cōprehendere plures ſpēs vr̄ oēs includere ſi
ſimpliciter proferat.ff.de uer.ſig.l.alienationis.§.donati.&
l.quoties.idē ſermo.de reg.iu.& ꝙ ibi no.ꝑterea in intelli-
gendis ſermonibus plus attendit cōis uſus loquendi q̄ uera
proprietas.l.librorū.§.ꝙ tm̄ caſsius.ff.de leg.iij.ſed cōiter
ppl̄s ſiue uulgus uerbum filium uerbum fratres interpretat
de legitimo & naturali & etiam de naturali tm̄ ſic ergo de
bet intelligi i ſtatuto.ſ.ut cōiter uulgus intelligit nō ut ius
c.ꝙ dilecto.de cōſan.& affi. Itē appellatio filij ampliat cū
agitur de fauore & cū agitur de odio reſtringit. ut no. in l.
filij.de uer.ſig.Sed ſtatutū loquit de materia fauorabili quę
uerſat in celeri cauſarum expeditione grata iuribus.l.pro-
perandum.in prin.de iudi.& c.cupientes. de dolo & cōtu.
Concludo igit ex prædictis ꝙ ſub dicto ſtatuto includat fi-
ſimiliter naturalis tantum & etiam filij fratres naturales tā
tum. accedat ꝙ no.Cy.in.l.quiſquis.C.ad l. iul. maie. do.
Pet.de Ancha.

CONSIL. CLXXXVIII.

1 *Sententia in quibus caſibus dicatur nulla.*
2 *Iudex minus inſtructus præſumitur ſi repente ad ſententiam prorūpat.*
3 *Iudex ad quem non minoris præſumitur potentia quàm iudex a quo.*
4 *Famam ſuam non curans in ſeipſum crudelis eſt.*
5 *Poſſeſsio antiquior præferenda eſt.*
6 *Contrarietas rem dubiam reddit & ſuſpectam.*
7 *Depoſitionis cauſa iuſta quæ ſit.*

1 IN CHRISTI noie amen. † Viſis cōſilijs
famoſiſsimorū doctorū dñi mei dñi Bart. de
Sal.& dñi Frāciſci de Zabarelis cōpatris &
maioris mihi fratris & in auxiliū ueritatis &
iuſtitiæ magiſtri Chriſtophori ultra illa quę
per eos ſubtiliter ſunt deducta alijs iuribus & rōnibus vr̄
eius iuſtitia corroborari & primo mandatū ſiue præceptū
dñi aſſeſſoris directū conſulibus ſiue ſcribis ianuenſibus ut
pecuniam ſiue loca magiſtri Chr̄ophori ſcribit etiam dño
fratri Petro tanquā generali ordinis humiliatorū pōt mul
tipliciter de nullitate & iniquitate redargui & per ꝯn̄s ſi-
bi non obtēperandum nec exequēdum per dictos cōſules
ſiue ſcribas iuxta no.in c.de cætero. de re iudi. in nouel. in
cle.paſtoralis.de re iudi.De nullitate primo liquet rōne in
cōpetentiæ iudicis.Secundo rōne omiſſæ cauſæ cognitio-
nis de prima manifeſte patet: quia cū cā uerteret inter per-
ſonas eccleſiaſticas iudex laicus adeūdus nō fuit ſed eccle-
ſiaſticus & nō oīs eccleſiaſticus ſed papa in caſu nr̄o cū eſ-
ſet qō inter perſonas exēptas notoriè a iuriſdictione dioce
ſanorū ut ſunt fratres humiliati ſententia igit iudicis ſecu-
laris fuit nulla ipſo iure ſiue ꝯ pn̄tē ſiue cōtra abſentē fue-
rit iudicatū per allegata ſuperius in cōſilijs & plenius in c.
ſcienti.de re.iu.lib.vj.in mercu.per Bar.poſt Cy. in l.gene
raliter.C.de epiſ.& cleri.& Spec.in ti. de cita.§.j.uerſi. ſed
pone.& ar.Cy.xv.q.iiij.placita.& ꝙ no.Inn.de cēſi.c.uene
rabili.Secundo dixi dictā ſnīam ſiue iuramentū fuiſſe nul-
lū rōne omiſſæ cauſæ cognitionis hoc aūt expreſſe probat
tēporis breuitas inter principiū ſui iudicij & mandatū ſi-
ue ꝑceptū ꝓbat etiā abſentia dicti magr̄i Chr̄ophori in cu
ius præiudicium emanauit dictū mādatū & ꝙ ex temporis
breuitate nō præſumat cognitū de cā probat in c. cū ex li-
2 teris.de reſti.in inte. † præſumit.n.iudex minus inſtructus
ſi ſubito ꝓrupit ad ſnīam ex quo redditur ſnīa nulla. ut no.
Bar.in l.prolatam.in fi.C.de ſenten. magno náque confli-
ctu ſentētia ferēda eſt q̄ paucis literis aſcriptis temere diſ
finire phas nō eſt.l.fi.C.cōmi.uel epi.& eſt unus de caſibus
in quibus celeritas reprobat ſicut in multis alijs de quibus
in c.fi.de ele.libr.vj.facit ad hoc.l.fin.C.ſi per uim uel alio
modo. Præſuppoſita igit euidenti nullitate dictę ſententię
dñi aſſeſſoris laici ex capite incōpetentiæ & omiſſæ cauſæ
cognitionis incidēter declarādū eſt an appellatio interpo
ſita ad unū de iudicibus collegij ea forma i qua apparet de-
uoluat ad ipſum dictā cām appellatū.n.fuerat ad eū, inquā
cū ad ipſum debeat appellari uel ad illū ad quē de iure dēt
appellari & ſic alternatiue & certe dubiū fuit probabile ap
pellandi ſub dicta forma ex eo maxime ꝙ ſicut iudex ſecu
laris eſt incōpetens inter clericos in cā principali ita vr̄ in-
competens iudex laicus cauſæ appelationis.& ſic vr̄ ꝙ ſu ꝑ
dicta nullitate uel iniq̄tate debuerit haberi recurſus ad iu-
dicē eccleſiaſticū.ar.c.expoſita.de arb.ubi laudo lato ꝑ iu-
dicē ſecularē ſuper rebus eccleſiaſticis fuit habitus recur-
ſus ad papā.& talis recurſus eſt q̄dā appellatio: ut.l.nō di-
ſtinguemus.§.cū quidā ff.de arbi.ꝑꝑ illud igit dubiū caute
fecit q alternatiue appellauit ut plene legitur & no. in c.ſi
is cui.de offi.deleg.lib.vj.dico tm̄ i hoc dubio ꝙ etiā appel
lari potuerit ad iudicē ſecularē pro parte magr̄i Chr̄opho
ri.nā cū † iudex ap.ſuccedat in locū primi iudicis ſicut ip-
3 ſe primus iudex potuiſſet illam ſuam ſententiam declarare
nullā etiā ex capite dictę incōpetentiæ: ut.l.ſi pręſes.C.quo
& qñ iud.& l.iiij.de accuſ. ita etiā poſſe debet iudex ap.ad
quē ita deuoluitur articulus nullitatis ſicut iniuſtitiæ: ut.l.
quædā mulier.ff.fa.er.& l.carmelia pia. de iure pa. licet.n.
quis nō ſit iudex ꝯpetēs in ꝓceſſu cauſæ cū tm̄ ꝯpetētia re-
uocatur in dubiū & reuocari de facto petitur ꝙ de facto at
tētauit ille q dicitur qđ nō ſit iudex ipſe uel eius ſuperior
dēt hoc cognoſcere & corrigere & ꝙ in caſu nr̄o ipſe iu-
dex laicus poſsit adiri ut ſe corrigat no.Archi. in d.c.placi
ta.& ꝙ ſimilit poſsit adiri iudex app.ꝯluluit dñs Bar.& in-
cipit ꝯſilium clericus nō ſub noie clericali &c. facit quod
no.in

no.in.l.ſi minor.ff.de euic. in rõne ſui.q̃d etiã ex capite ini-
quitatis euidentis dictũ mandatũ reſcindi debeat apparet
q̃a ꝯ leges ſiue ſtatuta locorũ ſiue corporũ cõis ianuæ. cer
tis nãque caſibus excluditur q̃s a loco ſuo ſiue corpore de
quibus iſte nõ eſt ergo &c.l.obligationũ ſere.de act.& ob.
&.l.patre furioſo.ff.de his q̃ ſunt ſui uel alie. iur. ꝯtra legẽ
.n.loco ſeu corpore tanq̃ ſaltui datã non debuit ferri ſñia
per iudicẽ laicum nec per iudicẽ quę ſaltui ſupereſt cõtra.l.
propriam exequi debuit.l.ij.C.de nox.& no. Inn.in c. po-
ſtulaſti de fo.compe.concernunt.n.dicta ſtatuta locum &
legem ipſam ſtricta ſunt nulla igitur etiã priuilegiatę per-
ſonæ conſuetudine uel iure niolandum:ut c. quo iure. viij.
diſ.Et confirmatur hoc q̃ ultra formam dictorum ſtatuto-
rum & inuicẽ cõuenerunt.ut.ſ.ſibi magro Chr̃ophoro re-
ſponderetur de locis ſuis.ſ. depoſitis pecunijs officialibus
ergo locorũ ipſorũ nõ licet alij rñdere ſed propriã conuen
tionẽ ſeruare decet:ut.l.ſumam.&.l.bona fides.ff.de pęnis.
ubi patet q̃ deponenti nõ põt obijci exceptio niſi conſtet
eum prædonẽ q̃ hic nõ prætenditur ſed ſolummodo q̃ of
ficio generalitatis priuatus eſt & ipſo ꝯtrarium aſſerẽte &
ſuper hoc litigio pendente non debet depoſitarius alij rñ-
dere q̃ ſibi.nã perfidia magna eſt repetitionẽ depoſiti im-
pedire exceptis aliquibus ut.l.ſi quis pecuniſs.C.depoſiti.
& extra eod.tit.c.bona fides. Ex quibus ſup iſto primo du-
bio ſine ulteriori proſecutione cõcludo q̃ dñi officiales ſu
per locis ſiue cõpsctis non dñt obtẽperare p̃cepto dñi iudi
cis ſecularis:tum quia eius apparet nullitas dicti præcepti
q̃a cõtra pſonã eccleſiaſticã emanati:tũ q̃a ꝯ legem ſuã &
ſui officij locis datã:tum quia ꝯ propriã ꝯuentionẽ & pa-
ctum & naturã ꝯtus depoſiti.in quo exuberat bona fides
& per exceptiones aliquas ad perfidiam minime redeunte
per rõnes & iura præalleg. Deſcendo ad ſm principale du
bium pro cuius declaratione præmitto q̃ ſi maxime oium
interſit mala fama nõ pollui,clericorũ tñ præ cęteris inter
eſt hinc dicitur † crudelis eſt q̃ negligit famã ſuã. 12.q.j.c.
nolo.facit.n.delinquere populum malus paſtor:ut.c.ma-
gnæ.de uoto hinc beatus papa leo a malis hoibus infama-
tus ſponte uoluit in conſpectu hoium ſe purgare ne uitupe
raretur in eo ſanctũ miniſterium ij q.v.ſi mala fama. & c.
auditũ.hinc etiã ex eo q̃ ꝯ iura gerit ne uideat ꝯſcia ipſius
papæ fratrẽ confundi potius q̃ ſeipſum: ut.c.niſi de auto.&
u.pa.& q̃d no.in c.j.ut ec.benefi.in prin. hæc aũt infamia
precipue orit ex duplicitate q̃ cauſat ex quadã animi leuita-
te niſi cũ manifeſte mutationis appareat.c.nõ debet. de cõ-
ſan.& affi.unde ſcribit eccle.uir duplex aĩo inconſtans in
oĩbus uijs ſuis & hæc incõſtãtia maxime reprobatur ĩ cleri
cis quorũ uerbũ aut factũ falſum ſacrilegium eſt.v.q.vj.pre
ſbyteri.& c.& ſi Chris.de iureiur.& ſup oẽs in papa nihil
eſt.n.q̃ lumine clarius ꝑfulgeat q̃ recta fides in principe
& ſua iura ab eo cuſtodiri ut in ep̃la inter claras.C.de ſum.
tri.& c.iuſtũ.ix.diſt. Præmittendũ eſt etiam q̃ qñq; pp im-
portunitatẽ petentium papa nõ ꝯcedẽda ꝯcedit: ut.c.ſi.de
reſcrip.lib.vj.&.C.de peti.bo.ſub.l.j.ſæpe.n.dño papæ uel
falſum ſuggerit uel ueritas ſubticetur quo caſu põt tale pa
ctum redargui & impugnari.de reſcrip.c.ſup literis. & gene
raliter cũ aliqd ꝯ iura ꝯcedit uel in alterius læſionẽ mãdat
illud nõ exequi ſed ab oĩbus iudicibꝰ refutari debet ut.C.
de preci.impe.offe.l.quoties.&.l.reſcripta.& c. ſi qñ de re
ſcrip.ibi patienter ſuſtinebimus ſi nõ feceris q̃ praua no-
bis fuerat inſinuatione ſuggeſtum.& ibi gl.dicit q̃ ea q̃ per
ſollicitudinẽ nimiã elicita ſunt nõ ualent.viij.q.j.audacter
& 11.q.iij.unuſquiſque. Præmittendũ eſt etiã pro ueritate
& fundamẽto iuſtitiæ dicti magiſtri Chr̃ophori q̃ licet ſit
ſenex corpore tñ mente integer.ut uiget in eo feruor ſpũs
& diſcretionis & curam ſibi cõmiſſam annis.30.ſalubriter
gubernauit.ut pro uero mihi aſſeritur quæ ſi uera ſunt i fa-
cto nedum q̃ non debeat amoueri ſed deberet inuitus i di
cto officio retineri.ut dicit tex.in c.j.de renun. nam & ubi
dementia decrepitas uel impedimentũ ſimile ſuperueniret
ꝓlato nõ per eius amotionẽ ne adderet afflictio afflicto ſed
per dationẽ coadiutoris eſſet ordini ſuccurrendũ.c.ex par
te.de cle.ægro.& eo.tit.c.uno.lib.vj. His ita præſuppoſitis
declarandũ reſtat uiſis pluribus literis amotionis dicti ma
giſtri Chr̃ophori & ſurrogationis loco ipſius magiſtri P
etri ac etiam pluribus literis reſtitutorijs dicti magri Chri
ſtophori & ſurrogationis loco ipſius & alijs in fauorẽ ma-
giſtri Petri cui ex eis ſubditi & prælati inferiores dicti or-
dinis debeant obedire & hrẽ pro generali & uĩ q̃ magro
Petro qui literas nouiſsimas reportauit cum clauſulis de-
rogatorijs aliarum præcedentium ergo oĩbus ꝑferende li
cet in oĩbus literis ad beneficia ſtemus dare in literis ad li
tes ſtemus præſentationi.ut c.eã te.de reſcrip.& c.ut debi-
tus.de ap.tñ ubi apparet de cõtraria uolũtate papæ ſibi eſt
obtemperandũ & humiliter iugũ etiam quãtũcunq; graue
ferendum.19.di.in memoria.& maxime in materia de qua
loquitur in bñficijs & officijs eccleſiaſticis quorũ oĩum ad
ipſum plene diſpenſatio noſcit pertinere in cõferẽdo trãſ-
ferendo deponendo & ſimilibus alij.n.uocati ſunt in partẽ
ſollicitudinis non in plenitudine ptãtis c. multa. de ꝑſum.
& c.ij.de præb.lib.vj.cum igitur iſtę ultimæ literæ ſint con
ceſſę a uero beneficiorũ & officiorũ dño & cõductore eui
denter ut dixi oĩbus præualere dñt ſicut ultima uoluntas
ſicut ultima pacta ſicut ultima ſententia & ſi. ut l.ſi mihi &
tibi.§.in legatis de leg.j.& l. pacta nouiſsima.C.de pac. &
c.inter monaſterium de re iudi. Ego cõtrarium ſentio & di
co q̃ in tanta literarum ꝯrietate donec ſubditi fuerint cer-
tiores effecti non dñt ſe ſubtrahere ab obedientia antiquí
prælati ſiue generalis magiſtri Chriſtophori de ſuo.n.pri-
mordiali titulo & antiqua poſſeſsione pacifica generalita
tis conſtat eis & manifeſte liquet.de titulo autẽ huius ma-
giſtri Petri probabiliter dubitatur & de quaſi poſſeſsione
ſui officij nihil conſtat. In hoc ergo dubio q̃ tutius eſt te-
5 nendum eſt & † iudicandum ſemper pro antiquiori poſſeſ
ſione maxime iuſtificata per titulum.c.ſed cãm de proba-
tio.ad hoc.viij.q.iij.nonne ibi lite pen.ſubditi non dñt ab
obedientia prælati recedere etiam poſt ſententiam depo-
ſitionis ſi ab ea fuerit appellatũ.ut ibi no.in ſumma. & c.ſe
pe.de appel. Præterea negari non põt in caſu nr̃o plurali-
tatẽ tot literarum ſibi inuicẽ aduerſantium & derogãtium
6 facere rẽ dubiam & ſuſpectã.uns.n. † ꝯrietas nedum multi
plex reddit rem ſuſpectã & dubiam. ut c.j.ut eccle. benefi.
&.l.eos.& l.qui falſa uel uaria.ff.de fal.tantã aũt contrarie
tatẽ præſumendũ eſt potius perueniſſe pp nimiam impor
tunitatem magiſtri Petri inquietantis & falſa ſuggerentis
papæ q̃ ab ipſo papa.ut d.c.ſi.de reſcri.li.vj.& l.ij.de peti.
bo.ſub. Itẽ nõ põt inter fratres dicti ordinis non eſſe noto
riũ q̃ dictus magiſter Chr̃ophorus non ſit demẽs ex loq̃la
.n.cito hoc deprehendit.ut c.ſi forte.de elec.li.vj.& c.j.de
cle.ægro.eo.li. Sed cũ multiplex eius amotio dñi nr̃i papæ
ſit fundata ſuper dementiam & ob hanc cãm facta ſurroga
tio de magiſtro Petro poſtq̃ conſtat omnibus dictã priua-
tionis cãm eſſe falſam notoriẽ non dñt nec tenentur lite-
ris papæ ꝯ facti notorium emanatis parere ſic.o.notorium
aſsiſtens ſententiæ reddat eã magis efficacẽ ita reſiſtẽs ſen
tentiæ reddit eã nullam ut no.in c.romana.de ſen.exc.li.vj.
facit.l.ſcie. egreſſe.de tut.& cu.da.ab his. Et cõfirmat hoc
maxime quia idẽ magiſter Petrus cũ ſit de ordine & nutri-
tus ut audio ſub doctrina dicti magiſtri Chriſtophori non
põt probabiliter ignorare illam cãm dementiæ fore fal-
ſam.quãrũcunq; igitur motu proprio & ex certa ſcia ema-
naſſent pro eo dicte ultimę literæ nec poſſet dici contra-
rium ipſe tñ cõtra ueritatẽ & ſic cõtra Chriſtum nõ debet
uti talibus literis nec factum papæ & præſumptio quæ fa-
cto papæ faceret purgat malam eius conſcientiam ſiue fi-
dem ut c.cum inhibitio.de clan. deſpon. Præterea aduer-
ten.q̃ licet ultimæ literæ magiſtri Chriſtopho. decernan-
tur irritę,tamen magiſtro Petro non confertur in genera-
latu ſeu officio nouus titulus ſed dicitur q̃ conceſsio alias
ſibi facta ſortiatur effectum perinde ac ſi ultimæ literæ nõ
emanaſſent & ſic papa per has ultimas literas non confert
ſibi ius aliud quàm haberet per alias proximè precedẽtes.
ut cap.ſi gratioſe.ad fin.de reſcrip.lib.vj.ſed cum proximè
præcedentes literæ magiſtri Petri præſumantur cõceſſę ad
interpretationem poſtquam non exprimitur q̃ motu pro-
prio.

prio . ut c.ſi motu proprio . de præben.lib.vj.ſunt cenſende notoriè ſurreptitiæ quia fundat ſuper demẽtia magiſtri Chriſtophori contra notoriam ueritatem ſibi notã ut dixi.ex quo conſequenter concluditur ꝙ non ſit eis obtemperandum poſtquã notoriè conſtat per ſurreptionẽ & cõtra oĩa iura obtenta.ut d.c.ſi qñ.c.cum adeo.eod.tit. abſorbent.n.ius & famam tã uenerabilis & antiqui prælati ſicut dñi Chrõſori .non ſunt igitur exequende ſed papæ facti ſeriem per priores & fratres locorum dicti ordinis intimandæ.& qũo per dictum magiſtrum Pet. & mendaciter affirmatum eſt de dementia eorum ueri & utilis prælati . & licet in primis literis cõceſsis dicto fratri petro ſuper dicto magiſterio ſi ultra cãm dementiæ admirationis alias inutilis ſit ſubiunctum & alijs nobis innoteſcentibus cauſis & c.cum illud ionoteſcere non pẽdeat ex facto papę vr̃ ꝙ per ipſum fratrem Petrum debeat de his fieri fides cum ſint ad eius impetrationem conceſſe.ut cle.j.de proba. per Lap.& per me.& maxime quia cũ in literis ipſis expreſſerit dẽmẽtia de ſuppreſsione bonorũ & ſubleuatione prauorum & alias de malo ſuo regimine notoriè ſunt non uera & apparet in promptu probatio in contrarium prout mihi aſſeritur.& ideo iam dicta eius amotio ſuper dictis ſalſis nõ tenet & admittitur probatio in ꝯrarium. ut no. in d.cle.j.de proba. Præterea generalis clauſula & alias nobis innoteſcentibus cauſis &c.cũ non fundatur ſup dicto papæ ſed ex alijs extrinſecis cauſis quæ ſunt q̃ plura & ꝓuenientes prin-
7 cipaliter ex delictis.nam † ualitudo corporis demẽtia uel defectus alius ſuperueniens abſque culpa nõ eſt iuſta cauſa depoſitionis ſed dationis coadiutoris . ut patet in toto ti. de cleri.ægro deponere aũt prælatum non citatũ non cõuictum per quædã generalia uerba ex cauſis nobis innoteſcẽtibus &c.negari non põt ꝙ non ſit ꝯ iura.ij.q.j.nos in quẽquã.& c.deus omnipotẽs.qui ergo tales literas reperiat qa non eſt præſumendum dñm nr̃m papam talia ꝯ iura concedere uelut ſuſpectus de falſitate debet detinere & literæ ſibi auſerri:ut no.in d.c.in memoriam . & maxime poſtquã cõſtat præcedentes literas ſuggeſta falſitate dementiæ bis impetraſſe.ar.c.qui ſemel malus de re.iu.lib.vj. Ex quibus omnibus papæ plenitudioe poteſtatis ſemper ſalua quia in his literis adeo ſibi inuicẽ aduerſantibus minime uſus eſt. Pro ueritate & æquitate concludo ꝙ fratres & loco ordinis humiliatorum dñt babere & tenere Chriſtophorũ pro legitimo & uero magiſtro ſiue generali & ita ſibi in oĩbus obedire.literas aũt ſæpius impetratas per magiſtrum Petrũ ueluti mendaciter impetratas nullius eſſe roboris uel momenti iuribus & rõnibus ſupradictis. do.Pe.de Anch.

CONSIL. CLXXXIX.

1 *Excommunicatio an poſſit contra mortuum obijci ut eius impediatur ſepultura.*
2 *Vſurarij ſepultura eccleſiaſtica priuandi.*
3 *Excommunicatus a canone non punitur ante ſententiam declaratoriam.*
4 *Sepultura quando propter peccatum ſit impedienda.*
5 *Abſolutionis caſus in articulo mortis reſeruandus.*
6 *Sepultura prohibetur ſi cautio de reſtituendis uſuris non præſtetur.*
7 *Probatio reſultans ex conſtitutione ſynodali ſtricte debet intelligi.*

1 IN CHRISTI oomine amen. † Tribus de cauſis dñs eps̃ fauẽſis corpus Nicolai de coltelinis prohibet tradi eccleſiaſticæ ſepulturæ.prima propter ſynodalẽ excõicatioñẽ. ſecunda propter non habitã de mortali peccato in morte ꝯtritionẽ.tertia pp præſtitam a ſe uel ipſius hæredibus de reſtituendis uſuris cautionẽ . Verũ ergo iſta uel altera ex eis habeat ſepulturam de iure impedite eſt diſcutiendum . Ex uiſis actis & atteſtationibus teſtium concludendum eſt quid iuris & prima cauſa allegata uidetur efficax & ualida. præciſi nãque ab eccleſiaſtica noitate ut ſunt excommunicati non ſunt in cimiterio tumulandi. cap. ſa-
2 cris.&.§.ſi.de ſepul. Item † uſurarijs cum ſunt in mortali eadem ratione deneganda eſt eccleſiaſtica ſepultura.xiij.q. v.non eſt meus.& no.in c.ex parte.ij.de ſepultu.Contrariũ credo in caſu noſtro & dico ꝙ ſi uerè potuerit probari hũc Nico.mutuaſſe ad uſuras & per ꝯñs incidiſſe in excommunicationem ipſo iure iuxta formam ſyoodalis conſtitutionis.tamen lite pen.ſuper hoc utrum.ſ.inciderit necne io excõmunicatione non debuit dñs eps̃ prohibere ſepulturam. Primo moueor quia hoc eſt odioſiſsimum prohiberi mortuos tumulari.& contra taliter impedientes lex ſtatuit multas pœnas.C.de ſepul.mortuorum.l.ſi.cũ autẽticis ibi poſitis.hinc eſt ꝙ ſepulturam non prohibet appellatio. ut.c.ex parte.el.j.de ſepul.& meritò eſt.n.quæ non recipit & tẽpore peritura ergo appellatio uel litis motio non debet talia impedire præſertim ille quæ ſunt de genere permiſſorum. ut eſt ſepultura mortuus nõ neganda.ff.de app. reci.l.ſi res.& l.j.ff.de mortuo inſe.Et hãc partẽ.ſ.ꝙ litis motio ipſam nõ impediat niſi ſint probationes in promptu tenet Io.an. in c.quãquam.de uſur.lib.vj.in nouel. alias licitũ eſſet unicuique mouendo litem defuncto ꝙ non ſepeliatur impedire ſepulturam & ſic famam defuncti denigrare ꝙ eſt abſurdum & cõtra iura.d.l.ſi.C.de ſepul.uio. Secundo moueor
3 quia quãuiſcunq; aliquis ſit † excõmunicatus a canone non debet uitari in publico niſi lata fuerit ſententia declaratoria ſuper hoc parte citata & cã cognita. ut no. in cle. pñti. de cenſi.& patet inſi.de hære.cum ſm leges.lib.vj. ubi quãquã bona hæreticorum ſint ipſo iure ꝯfiſcata per.l.tñ ante ſniam declaratoriam non põt fieri executio ſuper bonis. Itẽ tenet Io.an in ſententia iuris quæ afficit & cõcernit ſtatum perſonæ unde ſm eum in crimine læſe maieſtatis quãtum ad infamiam requirit uel cõfeſsio in iudicio uel ſententia nec ſufficit probatio crimino.& ita notabiliter dicit in c.ſi.qui.de præſcrip.lib. vj. Ad hoc optimæ no.in cle. religioſi.de ſen.excom.facit quod no.in aut. de tabel.§.cum autẽ.ubi no.quid iuris de inſtrumentis a notario priuato officio ipſo iure per l.tenet.n.gl.licet dubitando ꝙ ualeãt. Ex quibus infero ꝙ ſententia canonis uel ſtatuti uo priuet quẽ exercitio actuum pmiſſorum niſi poſt ſniam declaratoriã ꝙ eſt notandum & maxime eſt hoc uerũ in ſepulturam per regulam qua cauetur ꝙ cõicat uiuenti cõicãdũ eſt iam defuncto.ut c.ex parte.el.ij.de ſepul. Cum ergo in uita dicto Antonio nõ fuerit ſuper iſta excõicatione mora qõ nec ... tatus ut excõmunicatus uel cõtra eum ſententia ſynodalis canonis publicata non debuit neq; debet impediri quin ſepeliat.ut ſic cõmunicetur eidẽ mortuo ut uiuenti.ut d.c.
4 ex parte. † Secunda cauſa principalis prohibitionis domini epĩ eſt propter non habitam de mortali peccato in morte ꝯtritionẽ & eſſet ualida ſi de ipſa incontinenti ꝯſtaret ꝑ no.in d.c.ex parte.ſed ubi de tali mortali peccato refertur qõ quæ requirit altiorẽ indaginem ut in caſu nr̃o maxime poſt mortem non uidetur ſepultura interim prohibenda ꝑ rõnes prædictas. Præterea conſtat dictum magiſtrum Antonium fuiſſe cõfeſſum peccata ſua fratri Laurentio ut ipſe teſtificatur & etiam nihilominus qui uidit eũ confiteri nõ debet ergo dici ꝙ deceſſerit incontritus ſiue ſine contritione.potuit.n.dictus frater eum ad cõfeſsionẽ recipere ſicut prædicatores & minores per cle. ſuper cathedrã. de ſepul. prærogatiua ad hæremitas.ut ibi no.doc. Et ſi dicatur iſte non mandauit uſuras reſtitui ergo ſibi non prodeſt confeſſio quo ad ſepulturam.ut d.c.quaquã.de uſu. lib.vj. ad hoc dico ꝙ illud.c.loquitur de uſurario maniſeſto In laico autem crimino ſo etiã occulto uſurario vr̃ ſufficere ad ſepulturam confeſsio uel contritio etiam abſq; iuſſu uel mandato reſtitutionis male ablatorum licet hæredes urgeri poſſint ad reſtitutionem.ꝙ tenet Pau.de Leaza.in cle.eos. de ſepul.Pro quo facit.c.in literis.de rap.& c.ſi.de ſepul. Apparet etiam per teſtes fuiſſe per præsbyterum & epm̃ denegata eccleſiaſtica ſacramenta quę in mortis articulo non ſunt etiam excommunicatis penitentibus deneganda imo ſemper a iure iſte caſus abſolutionis in mortis articulo reſeruatur.ut c.eos.de ſen.excom.lib.vj.cum infinitis ſi. Item nõ recipere alia eccleſiaſtica ſacramenta poſtq̃ conſtat de contritione per confeſsionẽ nõ eſſet iuſta cauſa denegãdi ſepulturam quæ eſt regulariter permiſſa niſi in certis caſibus

bus prohibitis qui no.in.c.ex parte. de ſepul.inter quos
ille nõ eſt ergo &c.ut.l.obligationũ ſere,ff.de act.& obli.
5 † Tertia & ultima prohibitionis cã eſt,ut dixi propter nõ
præſtitã de uſuris reſtituendis cautionẽ maxime in forma
ſub qua vult eum dñs eps ad ſepulturã admitti & certè ſi
deceſsit in excõmunicatione uel aliter impenitens,ut præ
tendit epiſcopus in duabus cauſis proxime dictis non eſt
quærendũ de ipſius ſepultura tanq̃ deceſſerit in peccato
mortali uel excõicatus.ut.d.c.ex parte.cautio igitur uelut
ſuperflua quo ad hoc nõ eſt exigenda.ut.l. ſtipulatio.§.di-
uus.ff.ut le.no.ca.& hoc no. glo.in cle.eos.de ſepul. ſuper
uerbo manifeſtos. uerũ quia dictis de cauſis ſcilicet excõ-
municationis uel non habite contritionis ſepultura ſibi in
terdici non debuit ut probatũ eſt ſuperius. uidendũ reſtat
an iſta de cauſa interdici debeat.ſ.quia cautionẽ non præ-
ſtant heredes in forma quæ petitur per eundem dñm Epi-
6 ſcopum. Ad aduertendum † illa cautio eſt ſolum indu
cta cõtra uſurarios manifeſtos qui nõ ſolũ mutuauerunt,
ſed uſuras receperũt ita iſte due qualitates dñt adeſſe.ſ.
manifeſti & receptionis uſurarũ,ut no.Ioan.an.in.d.c.q̃q̃.
lib.6.in nouel. & hoc eſt regulare.ſ. ꝓbatio qualitatis cũ
eſt de ſubſtãtia diſpoſitionis,ut.l.j.§.docere.ff.ui.bo.rap.
& per Bar.in.l.denunciaſſe.§.quid tn.ff.de adul.facit.c.li-
cet cauſam.de prob.Sed in q̃one noſtra qualitas manifeſti
non probatũ nec receptio uſurarũ niſi per Salominẽ qui aſ
ſerit ſe ſoluiſſe quod nõ ſufficit,tum quia iudæus.ut.c.iu-
dæi.de teſti.tum quia de facto proprio & ipſi cõmodo agi
tur.ut.l.nullus.ff.de teſti.ergo nõ eſt locus cautionẽ cano-
nice hñri ſuam formã limitatam.ſ.contra uſurarios manifo
ſtos.unde cũ ex mente iuriſlatoris formã cautio talis acci-
piat nihil immutare uel detrahere licet.ut.l in conuentio
nibus.ff.de uerb.ob.&.l.cõſtitutionibus ad muni.Non ob.
ſi dicatur imo aliqui teſtes ꝓbant eſt publica uox & fa
ma ipſum fuiſſe uſurariũ ex qua fama publica reſultat ple
na probatio per cõſtitutionẽ ſynodalem,nec iſta ſama pu-
blica eqnipollere uidetur manifeſto. Ad hoc reſpondeo
duobus modis.Primo q̃a licet ex ſama reſultet plena pro
batio per reſtitutionẽ nõ tñ crimen põt per hoc dici mani
feſtum quia hoc dicit conſtitutio ſynodalis,unde cum iſta
conſtitutio exorbitet a iure cõi inquantũ dicit ex ſama
reſultet plena probatio criminis contra no.in.c.tam lite-
ris.&.c.uenieos de teſti. &.ff.eo.l.j.debet conſtitutio ſtri
cte intelligi,ut.ſ.ex fama reſultet ſufficiens probatio ad cõ
demnationẽ non aũt tranſire faciat ad maiorẽ gradum.ſ.
manifeſti criminis. augeĩ.n.effectus per iſtam qualitatem
quæ probanda eſt aliter ex modis no.in.c.j.&.ij.de uſur.li.
vj. † Præterea igitur qui reſultat ex ꝯſtõne ſynodali cum
ſit ꝯtra ius cõe debet ſtrictè intelligi & in eo gradu ſumi
in quantum põt minimũ operẽ,ut.c.is cui.de præben. lib.
vj.& l.quicquid aſtringendæ.de uer.obli. Secundo modo
reſpondetur.ſ.quod probatio huius ſame eliditur per pro
bationem contrarie fame.ſ.ipſum fuiſse bonæ uitæ condi
tionis & famæ & non uſurarium & hoc probare ſufficit ut
illa probatio elidatur.ut no.in.c.cauſam in tua.de ſpon.&
per Innoc.in c.qualiter & quando.de accuſ. circa mediũ.
Ita enim negatiua famam publicam non uigere ita eſt
probabilis ſicut & affirmatiua ſi referatur ad certum locũ
& ad certam perſonam ut in caſu noſtro. Er ideo ita pro-
bant teſtes deponentes negatiue ſicut affirmatiue. ut not.
Io.an.in c.bone.el.j.de elec.& Cy.in l.teſtium.C.de teſti.
quinimo in dubio credendum eſt potius teſtibus qui con-
cordant cum præſumptione naturæ.ſ.aliquẽ eſse bonæ vi
tæ & ſamæ q̃ teſtibus qui deponunt ꝯ ipſius naturæ ꝓſum-
ptionem.ut no.Inno.in ſi.in ti.de ꝓſcri.& ibi in nouel.ſu-
per uerbo excep. Ex quibus infertur in caſu noſtro nul-
la cautio eſt præſtanda quia non ſumus in caſu.c.quanquã.
in quo tñ cautione non præſtita eſt prohibita ſepultura a-
lias ſecus ut no.in d.l.ſi.C.de ſepul.uio.& plene probatum
eſt ſuperius. Præterea etiam ſi in caſu noſtro eſset cautio
præſtanda.moderanda tñ eſset uſque ad certam quantita-
tem arbitrio dñi epi recipientis dicit tex.in d.c.q̃q̃.de uſu.
quæ autem uertantur in ipſius arbitrio gl.ibi notabiliter
declarat ſuper uerbo alioquin ſuper. ex actis autem non
apparet dũm epm illam diligentiam adhibuiſſe ſed ſimpli-
citer interrogaſse teſtes ſi de arte ſua potuiſset alias diui-
tias quæſiuiſse & licet aliqui deponant quod non, tñ hæc
probatio nõ concludit neceſsario quia quæſiuerit de uſu.
quia potuit ex proſpera ſortuna & alijs occultis & iuſtis
cauſis q̃ſiuiſſe.arg.l.ſi defunctus.C.arbi.tu.& his de cauſis
potius q̃ illicitè præſumẽda eſt acquiſitio. arg.l.merito.ff.
pro ſo.Itẽm nullus teſtis probat aliquid nunq̃ extorſe-
rit niſi unus iudæus cui nõ eſt credendum ut dixi.arbitriũ
ergo epi relatũ ad certam ſummã incertorum. cc. ducato-
rum cum de nulla extorſione liqueat ſatis vr̃ iniquum igi
tur non ſequendum.facit quod no.in clemẽ. ſepe de verb.
ſig.nec ſibi credendum eſt poſtq̃ per acta nõ apparet de iu-
ſtitia ſui arbitrij.ut.c.qm̃ contra falſam,de proba. Ex qui-
bus oibus concludo quod nulla cauſa ex deductis eſt ſuffi-
ciens ad denegandũ iſti eccleſiaſticã ſepulturã. Item quod
nulla propter hoc cautio eſt præſtanda uidelicet generalis
uel ſpecialis poſtquam non eſt probatum ipſum fuiſſe vſu-
rarium manifeſtum,& hoc rationibus ſupradictis.

CONSIL. CXC.

1 *Inquiſitio qualiter ſit formanda.*
2 *Prouiſio exluſiua unius perſone non extenditur ad diuerſas perſonas.*
3 *Clauis quando probet poſſeſsionem.*
4 *Abſurditas & prauus intellectus uitari debet.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Plura
contra proceſſum inquiſitionis formatũ con
tra Iacobũ & Catum de piſtorio obijciun-
tur. Ex quib. allega.pro parte ipſorum pro-
ductis infertur ueniunt abſoluẽdi pro par
te iudicis inquirentis etiam ſubtiliter allegatum eſt quod
ex probatis & deductis ueniunt condẽnandi quid ergo iu-
ris ſit diſcutiendum eſt & præmittendum modus inqui-
rendi inrentatus & inductus per ſtatuta eſt contra ius com
mune.ſ.ſuppreſsis nominibus denunciatorũ ſuper denun-
ciatione facta a perſonis incertis ad inquiſitionẽ procede-
re,ut in.c.qualiter,& quando.de accu. &.c.licet heli. de ſi-
mo.ſubtrahitur enim copia defenſionis contra denuncian
tes contra quos multa poſſunt obijci,ut.c.cum oporteat.
eo.tit.& no.de iudi.c.nouit.de iure ciuili etiam certum eſt
quod nemo ſine accuſatore damnatur & niſi in certis caſi-
bus per inquiſitionẽ non proceditur de quibus iſte non eſt
ut plenius per Bart.in.l.2.§.ſi publico.ff.de adul.facit.c.ut
noſtrum ut ec.beneſi.ſine di. confer.Correctio ergo huius
ſtatuti permittentis per modum iuribus odioſum.ſ.per in-
tabulationem procedi cum ab omni iure exorbitet nõ eſt
fauorabilis. & ſi poteſt ex uerbis reformationis editæ.
1398.die.25.Octobris talis correctio probabile eſt ſenti-
re ſit correcta, non enim ex coniunctione huius refor-
mationis cum alia edita. 1393. poteſt colligi quòd hæc ul
tima operetur aliquem effectum niſi correctionem illius.
ut ergo iſtum effectum operetur debemus ſic intelligere
alias ad quid occupaſſet membranas.ar.19.di. in memo-
ria.&.l.ſi quando. de leg.j.&.c. ſi papa. de priui. lib.6.re-
ſtringit namq; dicta reformatio multarũ penarũ adiectio-
nem iuriſditionem & officium domini & capitanei & ſic
eius libertatem onerat vel ſaltem de cauſis ciuilibus & cri
minalibus cognoſcendi. ar.ff.quar.re.act.nõ dat.l.j. §.quæ
onerandæ, cum ergo ultima reformatio ueniat ad corre-
ctionem omnium præteritarum reformationum a. 1393.
uſq; hodie quæ facerent contra officium iuris & baliam ip
ſius capitanei non abſurdum eſt dicere per ipſam corrigi
iſtam medio tempore editam ad hoc ut aliquid operetur,
ut dixi.hæc tamen ratio principaliter me non urget ad di-
cendum iſti ſint in caſu abſolutionis ſed ad hoc moueor
alijs rationibus infraſcriptis. Et prima quia quærele ſuper
huiuſmodi uexationibus & capturis perſonarum pro cau-
ſis ciuilibus ſunt proponendę. infra tres menſes poſt fini-
tum officium capitañ. & ultra nulla quærela debet audiri.

nt in uer. & talis citatus & captus ſiue detentus &c. Sed ap
paret iſtum ſer Franciſcum captum & moleſtatum per no
bilem uirum Petrum tunc capitaneum ad inſtantiam præ-
dictorum de menſe Februarij proximè præterito & capi-
tulatum eſt pro parte curiæ ꝙ de dicto menſe & per to-
tum iſtum menſem idem Petrus fuit capitaneus de menſi
bus autem ſequentibus.ſ. marcij aprilis maij & iunij non
apparet nec poſitum eſt ipſum fuiſſe capitaneum & paria
ſunt non eſſe & non apparere.ut.l. in lege.ff. de contrahē.
emp.nec præſumuntur quæ ſunt facti & poſitio temporis
limitati non includit ſed excludit tempus poſterius.l.ſtatu
liberum.§.j.ff.de le.ij.facit.l.cum prætor.ff.de iudic. Sed
cum inquiſitio fundata ſuper denunciatione hominum in-
certorum facta ſit xxiij.die puotis menſis iunij concluditur
ꝙ eſt facta poſt tempus a ſtatuto permiſſum ergo non põe
ſequi condemnatio cum ſublatum ſit quærelandi & in iudi
cio deducendi tale ius.arg.l.ſcite oportet.§.j.ff.de excuſa.
tut.& quod no.in cle.j.de reſti.in inte.& ꝑ Bar.& Bal.in l.
properandum.poſt prin.C.de iudi.non ob.ſi dicatur ſtatu-
tum poſt tres mẽſes die finiti officij capitanei excludit ca-
ptum uel aliter moleſtatũ a quærela actione uel exceptio-
ne non autem iudicem inquirentem uel alium accuſantem
ſiue denunciantem . Non ergo debet intelligi iſta excluſio
de perſonis de quibus non loquitur.ut.l.ſi uero.§.de uiro.
ff.ſo.ma.& præſertim quia iſta excluſio uidetur concerne-
re intereſſe moleſtati non autem pœna quæ imponitur ſiue
infligitur ipſo iure per talem taxationem ut in uerſi. nihi-
lominus talis ꝯ faciens ipſo iure facto & ipſo intelligitur
2 &c. † prouiſio ergo excluſiua unius perſonæ & reſpectu ci-
uilis cauſæ non extẽditur ad diuerſas cauſas uel perſonas.
ut.l.ſi maritus.C.de dona.inter uir.& uxo.& l.papinianus
exuli.de mino.cum ſi.ad hoc reſpondeo & dico quod ſu-
blato iure quærelandi parti tollitur etiam ius iudici inqui
rendi , ut plene per Bart. in.l.quærelam.C.de fal. & ꝙ ibi
no.multofortius denunciandi extraneis qui facilius exclu
duntur quàm illi qui propriam iniuriam uel intereſſe pro-
ſequuntur.ut.l.qui accuſator.ff.de accu.& cum in caſu nr̃o
ad denunciationem incerti denunciatoris iudex inquiſiue
rit præſumendum potius denunciationem talem incom-
buratam fuiſſe factam a læſo quàm ab extraneo ꝙ præſu-
mi poteſt ex eo quod in ea concluditur ad ipſius intereſſe
dicitur quod declarentur priuati iure debiti de quo nihil
ad extraneos ſed ad ipſum ſer Franciſcũ cui facile fuit ſub
noie multorum uerba denunciationis concipere poſtquã
nois ſuppreſſio cauſam nõ uitiat ꝯ prealle.c.qualiter & qñ
& c.licet heli.cum ſi. & cum per talem modum defenſio
tollatur dictis inquiſitis equũ eſt præſumere ꝙ iſte ſer Frã
ciſcus denunciauerit & non alij ut ſic id potius quod no-
cet proceſſui odioſo q̄ id ꝙ prodeſſe poteſt interpretemur.
ut l.ſi quis in graui.§.ſi.cum l.ſe.ff.ad ſilla.& per conſequẽs
hæc quærela propoſita præſumptiuè & per officium poſt
ſtatuti tẽpus excludatur licet a tertio ẽt propoſita non ui-
deatur admittenda poſtquam iudex repellit ab inquirẽdo
ſicut pars ab accuſando ut dixi nõ ob. quod pœna propter
talem relaxationem ſit inflicta ipſo iure per ſtatutum quia
ad ipſam exigendam requiritur ſententia declaratoria &
cauſæ cognitio & quærela ut patet ibi a die quærele in ſcri
ptis uel ſine ſcriptis.& concordat in hoc cum iure cõmu-
ni vbi ſententia canonis uel legis non habet iudicis offi-
cium executiuum paratum niſi poſt talem ſententiam &
cauſæ cognitionem.ut.c.cum ſecũdum leges.de hære.lib.
vj.& cle.præſenti.de ceñ.facit quod no. Ioan.and.in.c.ſi
qui de p̃ſcri.li.6.& l.ſicut.C.de p̃ſcri.30.uel.40.ano.& qđ
3 ibi no. † Secundo principaliter moueor ex defectu proba
tionis.certum eſt enim inquiſitionem aperte conceptam
nam aſſerentes domum quandam ad ſe pertinere petebãt
clauem eius & ad ipſam tradendam ſer Franciſcũ per ca-
taneũ compellendum ex qua petitione reſultat delictũ in
tentatũ.ſed petrus unus ex teſtibus ſolum ꝓbat ꝙ fuit de-
tentus occaſione clauis cuiuſdã domus ſed quod aſſereret
ad ſe pertinere nihil deponit.patet aũt ꝙ aſſertio facit hãc
cãm ciuilẽ & ſuper ipſa fundatur intentio enũciatoris dñ
petit ꝙ priuenẽ iure quod in ipſa hñt. Item certũ eſt clau
eſſe acceſſoriã ad domũ.ꝓbõ ergo coactionis ꝑꝑ clauem
nõ infert in ſuo principali.ſ.in domo. & hoc nõ ꝓbato re-
ſultat ꝓbõ dubia & neceſſario nõ ꝯcludens in cã ciuili.nã
ex alijs cauſis trahi potuit ꝑꝑ dictã clauẽ deſcendentib.ex
delicto ex quo ueniret pęna fiſco applicanda ut rõne forti
uiolẽtiæ & rapinæ qbus caſibꝰ ceſſaret pęna ſtatuti ꝯ mo-
leſtãtẽ.& ſic debemus p̃ſumere.ſ.petitionẽ ſine cã factã ut
dicit teſtis iſte fuiſſe iuſtã ex cã licita ſub iuriſd. incluſã.ta
lis.n.debet dici benigna ĩterpretatio q̃ excludit delictũ ca
pitanei & cogẽtis & ipſorũ petentiũ illũ cogi alias ſi ex cã
ciuili p̃ſumeremus hæc geſta capitaneus Iacobus & catus
neniũt puniẽdi & ſic in dubio eſſet præſumere delictũ ꝯ.l.
merito.ff.ꝓ ſoc.ad hoc.c.cũ tu fili.de teſti.Semper.n.cũ cã
nõ exprimit & diuerſitas unius cauſæ uel alterius facit di-
ſpõnem ſapere & nõ ſapere delictũ in dubio cã q̃ nõ ſapit
delictũ eſt ſubintelligẽda.ut.l.ij.§. ignominie.ff. de his q
no.infa.& quod no.in c.ſi ꝯfirmationẽ.de elec.lib.6.Cũ er
go fundamentũ inquiſitionis ſit qñ cã ſit ciuiliter mota co
rã capitaneo vt pęna cõmittaẽ debuit ꝑ hunc teſtẽ neceſſa
rio ꝓbari.ut.l.ij.§.docere.ff.ui bon.rap.alias ꝓbõ dubia q̃
referri põt ad ciuilẽ & criminalẽ non releuat ꝓbantẽ. vt
c.in p̃ſentia.de ꝓba.& in iurib.prealle.Itẽ ut dixi clauis in
petitione aſſerta corã capitaneo eſt acceſſoria ad domum
domus.n principaliter debet itelligi petita ſiue ipſius poſ
ſeſsio ꝑ traditionẽ clauiũ.vt.l.clauib.ff.de ꝯhen. emp.ſed
cũ iſte teſtis nihil deponat de iſta domo quod petita fue-
rit ſed ſolũ clauis quædã nõ ſufficit ꝓbõ acceſſorij nec ſine
principali debet ꝑ ſe ꝯſiderari. vt.c. ſuꝑ eo.de præb. li.vj.
& quod no.in cle.diſpẽdioſam.de iudi.Eſſet.n.ſatis abſur
dũ quod petitio unius clauis ualore forte vnius ſolidi uel
nullius faceret incidere in tã magnã pęnã & capitaneũ &
petentẽ.nã pęna nõ cõmẽſuraret delicto ꝯ.c.q̃ſiuit.de his
4 q̃ ſi.a ma.par.ca. † Et in intellectu ſtatutorũ ẽt eſt uitãda
abſurditas & prauus intellectus.l.ſi.ff.ad exhi.& quod no.
in c.dudũ.de pb.li.6.& l.diuortio.ff.ſo.ma. Concludo igiẽ
ꝙ Petrus teſtis nõ ꝓbat ꝙ eſt cã intẽtionis agentis.Reſtat
unus alius.ſ.Bartholomeus qui & aliquãtulũ plus ꝓbet tñ
ad ꝯdemnationẽ nõ ſufficit nec ad delationẽ iuri in defe-
ctũ plenę ꝓbõnis ẽt ſi eſſet fama ꝯiuncta.ut c. veniẽtes. &
c.tã literis.de teſti.& l.maritus.ff. de qõ. dñs nõ aũt iudex
q ad inquiſitionẽ ꝓceſsit eſt plurimũ excuſandus q pluri-
bus rõnibus motus fuit.nã tenebaẽ inquirere ſuꝑ dicta in-
cõbiratione q a vt dixi ſuꝑ ea nõ fundo ꝯſiliũ.ad hoc ẽt di
cti teſtes vrgebãt & alia q̃ ſine examinatione & cã cognita
nõ debebãt ſub ſilẽtio p̃teriri nõ.n. tunc geſsiſſet ſollicite
ꝓut.l.i multis iurib.ff.de offic.p̃ſi.l.ꝯgruit.fecit ergo quod
potuit ꝓ inueſtigatione delicti denũciati igiẽ excuſandus
ut.l.ea quidẽ.de accu.& l.diuus.de cuſto.reo.nihilominus
ꝯcludo prædictos eſſe in caſu abſoluto a cõtento in dicta
inquiſitione.Mcccxcix. xv.iulij imolæ.d.Pe.de Anch.

CONSIL. CXCI.

1 *Conſultor in conſilio an bene faciat partem inſtruendo.*
2 *Sententia annullatur quæ contra abſentem fertur.*
3 *Electio ſyndici non ualet quæ ſit omiſſa ſtatuti forma.*

IN CHRISTI nomine amen. De pluri-
1 bus quæritur. † Primo de uiribus mei ꝯſilij
& ſniæ q̃ fundanẽ ſuper eo & ꝯ meum ꝯſiliũ
opponiẽ ꝙ exceſsi terminos ꝯſultoris mi-
nus honeſte inſtruendo alterã partiũ quid
actura eſſet.Ad hoc rñdeo ꝙ ſi ſane & recte ponderentur
uerba ꝯcluſionis ꝯſilij nihil eſt reprehenſibile. In caſu eñ
ſniæ inſtantia non proſecuta dico ꝙ probando implemẽ-
tum ex parte ſua eandẽ inſtantiam ꝓſequendo debet ma-
xime obtinere ꝯ fideiuſſores Stephani.nam dico ꝙ pote-
ſtas antequam probõnes ipſas receperit debuerit ſub ꝯdõ
ne ſi ꝓbauerit ꝯdemnare licet ꝯditio ſic poſita erit prout
J.dicam.In hoc ergo pars non debet conſilio meo cõque-
ri ſed de iudice ſi præmaturę ad condemnationem ꝓceſ-
ſit. ꝙ aũt ſubdit quod non debui partẽ inſtruere in ꝓban-
do quod

do quod amiſerat. dico ſalua pace quod potui & ſecudũ
Deum & bonam coonſcientiam . nam de iure hoc erat ne-
ceſſarium ad uictoriam actori.ſ.adimplere ex parte ſua cõ-
tractũ ut ſic recte ageretur.ut.l.Iul.§.offerri.de actio. emp.
ſi ergo articulus ſuper hoc ex imperpeodentia uel imperi-
tia aduocati ſui omiſſus debet ueritas adiuuari per iudi-
cem quia illud non eſt ſupplere de facto ſed de iure quod
licet.ut.C.ut quæ deſunt aduo. iudex ſup.l.j.&.ij.unde cũ
cauſa ad me miſſa fuerit conſuleoda pro iuuanda conſcieu
tia & ueritate quæ poſtea p probationes apparuit ita eſſe
illud uerum ſubiuuxi io fi.conſilij ſatis ut uſ cum diſplicẽ-
tia pcuratoris uel aduocati huius Stephaoi ut apparet ex
libello ſuo garrulo.ſed nõ mirum : ponderat.n.ſepe magis
uictoriam cãe quàm ſalutẽ animæ iuxta no.io.c.j.de cõfeſ.
li.vj.non fuit igitur cauilloſa mea inſtructio ſed ſm Deum
qui eſt ueritas.nec debet uitiari erroribus geſtorũ ſed pro
ipſa eruẽda debet iudex cuncta rimari. viij.di. ueritate.ff.
de offi.præſi.l.illicitas.§.ueritas. &.xxx.q.ulti, iudicãtem,
contra iuſtitiam igitur ex illa inſtructiooe noo poteſt præ-
tendi leſio ſed pro ueritate inueſtiganda ne imperitia ſiue
perpendeotia occultari poſſet ueritas illud uerbum addi-
tum fuit fateorq; quod dominus poteſtas iuſtius feciſſet,
Primo probationes recipere cootra ſentẽtiam taliter ſub
conditione ſi probauerit proferre ſed licet ſic protulerit
dubium eſt apud doc. an ſeotentia ex hoc nulla ſit,quidam
quod ſic alij quod non , de quo per Bar.in.l.cum iudex.C.
de ſenten.Et pro prima opi.multum facit.c.in noſtra.de ſe
pul.&.c.j.in fi.de ver.ſig.lib.vj.ſed ad præſens paſſum iſtũ
non expedit diſcurere : quia ex hoc capite non conuenitur
maximus , ſed uigore ſeoteotiæ latæ contra domioum Ray
naldum pro quo coram ſyndico ſuo finito eius officio fi-
deiuſsit.uideodũ eſt igitur utrũ illa ſententia ualeat & ſibi
præiudicet & uidetur quod ſic.quia eſt fideiuſſor de iudi,
ſiſti.& iudic.ſoluendo.ergo ſnia lata contra principalẽ ſibi
nocet, vt no.in.c.j.de iniur.& dam.da.lib.vj.&.l.fina.C.de
uſu.rei iudica.per Cyn. † Contrarium dico duabus ratio-
oibus. Et prima quia dicta ſententia lata fuit contra dictũ
dñm Raynaldũ tanquã contra abſentem quo caſu ſnia nun
quã nocet tertio uidelicet illis quibus alias noceret.ff.de
inoffi.teſta.qui repu, ut.l.ſi ideo. de aut. præſumitur eoim
uictus potius p p cõtumaciam q̃ quod habuerit malã cãm
ut ibi eſt tex.& per Bar.in.l.cum filius.de uerbo.obl.Præ-
terea iuſtitia ſeotentiæ ſuodatur ſuper fuga & iurameoto
procuratoris ac etiã cõtumacia ipſius dñi Raynaldi quæ li
cet forte ſufficiant cõtra eũ quo ad plenã probationẽ non
tñ ↄ Maſiũ contra quẽ debet liquere de iotereſſe per ueras
probatiooes. ut.l j.& quod ibi per Dy,ff.qñ ex fac. tu. uel
cur. Ex quibus patet quod nõ poteſt iſte Maſius uigore ta-
lis ſnię conueniri. † Præterea dicta ſnia eſt ipſo iure oulla
quia electio ſyndici fuit facta omiſſa forma ſtatutaria & ſic
nulla.ut.l.cõſtitutionibus.ff.ad muni.&.c.q a pp. de elec.
forma.n.ſiue hominis ſiue legis ſi omittatur uitiat diſpoſi-
tionẽ.ut.c.com dilecta.de reſeri.&.ff.man.l.diligẽter. &.l.
qui rome.§.flauius.ff.de uer.ob.non ob.conſuetudo alleg.
ſtatutũ nã noo eſt probatũ nec deducta taliter qđ ſtatutũ
tollatur.plura.n.ſunt neceſſaria ob cõſuetudinẽ inducendã
de quibus in.c.j.de conſue.in nouel.& ioter cetera requiri
tur q legitime ſit præſcripta.ſ.ſpatio.x.annorum cũ indu-
citur præter ius.&.xl.cũ inducitur contra ius.ut eſt glo.no,
in.c.fi.de cõſue.li.vj.Ad hoc allegat cõſuetudo cõtra ius.ſ.
contra ſtatutũ q eſt pars iuris cõis.ut.l.omnes populi.ff.de
iuſti.& iu.nec eſt probatũ x.annis nec etiã q cõtiouis q ẽt
requiritur nec ſufficit ſi ioterpellat.ut.c.ſi de beneficio. de
pb.lib.vj.Ex quibus & multis alijs cauſa breuitatis omiſ-
ſis concludo quod ſnia lata contra dñm Raynaldum non
nocet in aliquo dicto Maſio rationibus ſupradictis.

CONSIL. CXCII.

1 *Exceptio ſequeſtrationis depoſiti & iudicis incompetentis an obſtet contra depoſitum.*
2 *Iudicium promittens vbique ſubire vſque ad litis conteſtationem poteſt reſilire.*
3 *Suſpectus de fuga de incompetentia iudicis vt detentionem euitet non poteſt excipere.*
4 *Vagabundus vbique conuenitur.*
5 *Iuramentum contra ius ciuile contractum initum non firmat.*
6 *Debitum liquidari debet ante capturam debitoris.*

IN CHRISTI nomine amen. In auxiliũ
ueritatis & pro cõfirmatione eorũque ſupe
rius ſcripta & compilata ſunt per dñm patrẽ
1 meum dñm Barth. de ſali. † Præmitto quod
cootra propriam ſcripturã iſte Simon non
debet de facili audiri.ut.l.generaliter.C.de nõ nu. pe.&.c.
per tuas de proba.& maxime quia eſt iuramẽto uallata &
ex cauſa depoſiti quæ cauſa eſt multum fauorabilis ex par-
te deponeotis & periculoſa ex parte depoſitarij denegao-
tis uel ſubterfugientis reſtitutionem depoſiti per obiectũ
exceptioois. Nulla enim exceptio depoſitarij uel proteſta
tio tertiæ perſone habet reſtitutionem impedire . ut.l.peu.
C.depo.& aut.ſed iam cautum eſt ibi poſita ubi eſt caſus
noſtræ quæſtionis præſuppoſitis tamen iudicis competeo-
tia prout inferius ſubdam facit.l.j.&.l.fur.§.inandati.ff.de
his qui no. ioſa. Iuramentum etiam ut non poſsit obijce-
re de ſequeſtro iudicis arctius eum ligat. eſt enim præſtitũ
Deo cui potius eſt obediendum quàm iudici iniuſte impe
ranti ſicut eſt in caſu noſtro.ut.ĵ.ſubdani.xj.q.iij. non ſem
per.de reſti.ſpol.literas.&.c.debitores.de iureiu. His præ-
miſsis ex quibus breuiter reſultat quæſtionis deciſio uidẽ-
dum eſt de uiribus obiectorum & inter cæteras exceptio-
nes exceptio incompetentis iudicis uſ magis efficax & ua-
2 lida. † Licet enim promiſerit ubique ſubire iudicium nec
forum declinare tameo uſque ad litis conteſt.habet locũ
peoitentia.ut.l.ſi conuenerit . & ibi no.ff.de iuriſ. om. iu.
Nõ enim promiſit ubicunque ſoluere quia tunc ſpecifica-
tis locis ſpecialibus ſubiuncta generali clauſula ſecus eſ-
ſet ut in præcedenti conſilio ſed uoluit ubiq; poſſe conue-
niri in perſona & bonis & ſic ſumus in caſu illius legis nõ
in caſibus aliorum iurium quibus cauetur quòd ibi uideſ
contraxiſſe ubi pecunia eſt ſolueoda.l.cõtraxiſſe. de actio.
& ob.&.c.dilecti.&.c.ſi.de fo.compe.&.l.hæres abſeos.ff.
de iudi.nec ſatiſdatio de parẽdo iuri & ſoluere iudi. præ-
ſtita per dictũ Simonem coram domioo poteſtate. ar.uide
tur habere uim prorogationis iuriſdictionis quia fuit facta
proteſtatione præmiſſa.ſ.ſaluis omnibus ſuis iuribus con-
tra dictam capturam & ſic talis proteſtatio conſeruat ius
proteſtantis poſtquã non fecit actũ probatiooi ↄrium imo
magis pro, nam ſequeoti die procurator eius oppoſuit ex-
ceptionem incompetentis iudicis quæ etiam poſt ſenten-
tiam poteſt opponi,ut.C,ſi a non compe. iud. per totum.
& quod oo.in cle.j.de ſeq.poſ.& fru. nam ſatiſdatio & ẽe
ſportularum ſolutio oon præcludit uiam recuſationi iudi
cis.ut in aut.affe.C.de lit.cõte. Ad hæc licet ſubtilia ſubti
lius reſpõderi poteſt & oſtendi quòd oon obſtent . Primo
propter ſuge ſuſpicionem . Secundo propter dictam ſatiſ-
3 datiooem. Tertio propter iuramẽti religionem † Quo ad
primum dico q ſuſpectus de fuga ne detineatur & capiaſ
nõ põt oppooere exceptiooẽ iocompetentis iudicis ſicut
nec exceptio feriarum obſtat. ut no.in.d.l.dies feſtus.C.de
fer.nam & priuatus põt eũ capere.ut.l.ait p̃ror.§.ſi debito
rem.de his quæ io frau.cre & rõ eſt quia eſſet' tpe peritura
ioterueniente mora in capiendo propter aditionem iudi-
cis competentis & citationem uerbalem arriperet eoim
interim fugam & ſic periret debitum creditori propter ne
ceſsitatem ergo more & periculum hic cooceditur ſicut
multa alia prohibita ſunt cõceſſa ne res pereat.ut.c.licet.
de fer.&.c.ſi q.s ppter oeceſsitatẽ.de fur. &.l.j.C.qõ lice.
ſine iudice iudicare. hinc dicitur quod neceſsitas ſibi legẽ
4 facit.c.quaoio de cooſue. Item † uagabundus poteſt ubiq;
conueoiri iuxta oo.in.l.ſi hæres abſens.ff.de iudi. multo
magis de fuga ſuſpectus ex indicijs & perſpicuis cooiectu
ris : ut in quæſtione noſtra eſt plenius probatum . fuga.n.
ſonat magis io delictũ quàm uagatio ut ad ſeoſum patet.
Quo ad ſecundũ dico q ſatiſdatio pſtita de iudi. ſoluendo
in caſu nro præcludit uiam penitentiæ pnſtq̃ ſemel p talẽ

ſatiſ-

ſatiſdationem in iudicio cōſiſtit & ſic non hēt locum rigor illius.l. ſi conuenerint. quæ loquitur de pœnitentia anteq̄ iudex adeat.ut dicit ibi tex. a ↄ̄trio ergo ſenſu non vř habere locum poſtq̄ eſt aditus per conſenſum & promiſſum de ſoluen.iud.coram iudice.non ob.expoſitio.gl. quæ intelligit illud uerbum adire per litis conte. pōt. n.intelligi cum non apparet per aliquem actum expreſſum ante lit. conte. in iudicio conſenſiſſe. Sed ſi apparet ut in caſu nřo non vř habere locum amplius pœnitentia & ſic intelligo illam gl. quaſi funiculus duplex difficilius rumpatur ut c. j. de pac. nec pōt negari quin ex iſta promiſſione uideať iuriſ.prorogatio.quia prorogatio ēt abſq; lit.conte.firmatur iuxta no. in c.p.& g.de offi.de leg.Non ob. reſeruatio facta oīum iuriū ſibi competentium ↄ̄ dictam capturam quia intelligitur de alijs iurib.q̄ incompetentiæ.iſta.n.non pōt intelligi reſeruata pp repugnantiam & contradictionem quæ eſt inter exceptionem incompetentiæ & promiſſum ſtare iuri uſq; ad fin.ſoluere iudi. Iſta.n.tendit ad præparationem iudicij & litis deciſionem præcedens uero ad totalem prædictorum excluſionē reſeruatio ergo debet intelligi in alijs non in eo qō aduerſatur proteſtationi.ut c.cum m.ferra.de conſti.& l.cum in pluribus.§.locator horrei. ff.loca.Aduertendum etiam ſuper hoc ꝙ poſt dictam præſtationem ſatiſdationis non apparet Simonem excepiſſe de incompetentia ſed procuratorem ipſius.Sed cum per ſatiſdationem prædictam appareat Simonem conſenſiſſe in iudicem non pōt eius procurator ipſum declinare. nam ſic impugnaret factum dñi ꝙ non licet procuratori:ut l.ſi hoīem. ff. manda. Confirmat hæc rñſio dicti Simonis facta poſitionib.in qua eſt poſitio recognitionis apodiſſe debiti ſua manu ſcriptæ. poſt pronunciationē.n.ꝙ teneretř rńdere ſponte rńdit. xxij. die menſis iunij.pronunciatio. n.a quo non eſt appellatum firmat iuriſdictionem iudicijs ordinarij ēt ↄ̄ ſuos non ſubditos,ut no.Inn.in c.præterea.de dila.& quod ipſe not.& Io.an.in c.ſuper literis. de reſcri. & ſine appellatione ↄ̄dictio parum aut modicum operatur ↄ̄ factū iudicis. c.dilecto.& quod ibi no.in nouel. de ap. Dixi tertio ꝙ exceptio iudicis incompetentis non ob. pp iuramenti religionē & circa hoc licet nouum uideri poſſet audeo dicere ꝙ l.ſi cōuenerint. non hēt locum ubi promiſſio de non ſuo iudice adeundo eſt firmata iuřo quo caſu non vř habere locū pnīa de qua loquitur illa. l.ꝙ primo probo ex regula gňali qua cauetur oē iuřm eſt ſeruandum ꝙ non uergit in diſpendiū ſalutis eternæ.c.cum ↄtingat.de iureiu.& de pac. c. ij.li.vj. ſed illud eſt hmōi ↄuenit expreſſe plurib. locis gňalř ubiq; poſſe grauari in ere & perſona & coram quocunq; iudice coram quo creditores eum uoluerint ↄuenire.& ita ſe ſubmiſit ut latius in eius ſcripta patet.quæ ergo promiſſa ſunt de iure canonico opere compleantur & mortalř peccat q. recedit a pacto c.iij.de pac.& c.j.& quod ibi no.& nec debet iudex ſecularis aliquem audire ↄ̄ proprium iuramentum:ut c.ij.de iureiu li.vj.nec mirum ſi io hoc dico illam.l. ſi conuenerint.non habere locum cum pactum eſt iuramēto firmatum.

5 † Nam in grauiorib. iuřm firmat ↄ̄ctum initū ↄ̄ ius ciuile. ut c.cum contingat.& d.c.de pac.li.vj.pręalle. multomagis debet firmare ne liceat uariare & pœnitere ut ſit unus iſte de caſibus in quib. uarietas & inconſtantia reprobetur pp uinculum iuři.c.cum in multis. de reſcrip. li.vj.nec pōt dici.l.concernere publicam utilitatem ſed utilitatem priuatorum & ſic per conſequens pōt actus & diſpoſitio firmari iuřo iuxta theoricam.Bart. in l. ſi quis pro eo.ff.de fideiu. Ex quibus liquide infertur ꝙ no pōt iuriſdictio dñi poteſtatis arim. declinari rōne incompetentiæ in noſtra q. Præſuppoſita ergo fori competentia uidendū reſtat de iuribus aliorum obiectorum quorum quædam proceſſum iudicij quædam uero merita ſiue iuſtitiam cauſæ reſpiciant.ↄ̄ proceſſum igitur ſiue captura obijcitur quia facta ante ligitimationem perſonæ petentis & liquidationē debiti: unde licet de his poſtea fuerit plenior facta fides nō per hoc uidetur iuſtificari captura præcedens argu.eorum quæ not.Bart.in l.hoc autem.ff.ex qui.cau.in poſ.eatur. & l.multum.ff.de condi.& demon.Ad hæc reſpondeo prout s. in præcedenti conſilio. propter. n. periculum fugę fuit celeriter occurrendum ſic in ſi.ff.de exerci.l.j. & c. ubi pe-

6 rieulum.de elec.lib. vj. † Præterea pōt dici ꝙ ante capturā non debeat debitum liquidari. ſicut.n.in proceſſu ordinario citatio uerbalis debet pręcedere probationem & liquidationem debiti & non ſequitur l.eam quæ. C. quomo. & quando iudex. ita in illo proceſſu extraordinario ꝙ incipit a citatione reali.i.in captura debet probatio reſeruari poſtea.nam facta ante capturam non noceret capto tanq̄ non cauſa cognita. ff. de mino.ad informationem ergo iudicis ſatis fuit ſibi facere aliqualem fidem per iuramentū & per illam ſcripturam inſinuatam.agitur.n. de modico præiudicio igitur ſufficit probatio ſemiplena quæ reſultat etiā ex ſcriptura priuata tertij nondum inſinuata & etiam ex ſolo iuramento.ut l.theſaurus.ad exhi.& quod no.in extrauaganti ad reprimen.ſuper uerbo ſummariæ.& c.ex literis de reſt.i inte.& c.Bertol.de re iud.& facit qđ no.in cle.paſtoralis.de re iud.& poſt dictā probationē ſummariā ſuper fuga recipit iudex plenam probationem ſuper eodē ex quibus probationibus non uidetur de fuga liquere uel ſuſpicione uel ſaltem poſtq̄ per atteſtationes apparet eius conditionem in deterius & creditum amiſiſſe.facit.l. ſi cū Cornelius.de ſolu.& c.nulli. de elec.lib.vj.cum ſi.& ad prædictum modum procedendi primo ſemiplene poſtea plene facit quod no. Bar. in l. præſcriptione. C. ſi contra ius uel utilita.publi.& c.ueniens. de teſtibus. Præterea peruerſio huius ordinis etiam ſi ſeruari debuiſſet tamen non eſt ordo ſubſtātialis iudicij cuius peruerſio ipſum uitiet de quo in l.prolatam.C.de ſentē.ſi ergo ſentiebat ſe ex hac captura grauari debuit appellari alias tranſit in rem iudi. ut c.cū dilectis.de elect.facit quod no.Bartolus & poſt eum. Bal. in l.quæramus.de teſt.alle.ante lit.contest.peruerſio ordinis nunquam uitiat. Nititur etiam impedire proceſſum ſiue annullare rōne legationis floren. Ad hoc reſpondeo ut eſt reſponſum.s.in præcedenti conſilio in quinto dubio. & ultra addo.l.eundem.l.ſin.ff.de lega.ubi poſt lit.conteſt.nō prodeſt legatio ſuperueniens quominus defendere teneatur cauſam.Non ob. etiam ſequeſtratio facta de dictis donationibus per dictos officiales floren. quia ad hoc breuiter reſpondetur.ut s.in princ.per aut.ſed iam can.C.depoſi. Præterea non uidetur ꝙ incidenter nec etiam principaliter. N. & Lud.potuerint trahi coram dictis officialibus nec eorum proceſſus ipſis non comparentibus præiudicat utpote non de ſua iuriſdi.iuxta no.in c.præterea.de dila.in nouel. Item & ſi fuiſſet de iuriſdictione illorum iudicum tamen quia dictum depoſitum feciſſet in fraudem credi.nē. debet contra eos agi reuocatoria exceptione. de his quæ in frau.cre. Ratio autem quia incidenter mota contra eos lite eorum depoſitum impediri non meretur.ergo tale præceptum ſiue ſequeſtrum haberet nomen ſententiæ igitur non patendum per dictum depoſitarium. ut in d. auth. & C.commi.uel epi.per totum. & præſertim quia non eſt iuſtificatum quòd aliunde. N. & Lud. qui dicuntur fraudem commiſiſſe non poſsint ſatisfacere quòd debuit ad iuſtificationem ſequeſtri rerum reprobati a iure.ut C. de prohi. ſequeſ. l. j. & extra eod. titu c.cum inſuper.alijs dubijs ſto contentus his quæ in præcedenti conſilio ſcripta ſunt & concludo per omnia cum eodem domino & patre meo domino Bartholomeo in fine ſui conſilij rationibus ſupradictis & alijs elegantius per ipſum ad propoſitum applicatis.

CONSIL. CXCIII.

1 *Penſio occaſione fructuum feudalium perſoluenda feudo finito & per mortem feudatarij reuerſo ad quem ſpectet.*

2 *Feudo finito & omne ius in re feudali conceſſum finitur.*

3 *Penſio ratione fructuum debita non tranſit ad ſucceſſorem ineis qui nō tenetur ſtare colono.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Subtiliter & plene allegatum eſt ꝑ utraq; parte & pro dño allegata ſunt iura feudorum in ſupplementum ſtatuti ꝙ determinat tempus a quo moriente feudatario incipiat luctũ fructuũ quo ad tranſmiſſio.in ipſius hæredem. Incipit.o.poſt kalendas marcij in dño incipit ante dictas kalendas. uſqoe aũt ad qđ tp̃s protẽdatur & duret acquiſitio in hærede feodatarij uel qñ incipiat ante dictas kalendas marcij io dño ſtatutum nõ diſponit: & iõ tanq̃ caſus omiſſus relinqui debet iuri conſuetudinario feudorum.ut. ſ.duret uſq; ad kalẽdas augusti eiuſdem anni: & ex tunc incipiat acquiſitio in perſonam dñi.ꝙ.n. ſtatuto dñi non exprimitur pro omiſſo habendum eſt iure cõi uel conſuetudinario relinquendum ut l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſo. ma. & c.ſuſceptum.de reſcri.li.vj.cum ergo de tp̃e quo expirat acquiſitio fructuum in perſonam feudatarij ſit cautum.ſ.poſt kaleñ. Auguſti.ut in x.colla.hic finitur lex.c.domino guerram.§.is ꝯñr.videẽ iſta qõ quaſi deciſa per illum text. vř ẽt probe poſſe in dubium reuocari utrum illi iuri ſtandum ſit poſtq̃ ꝫ illum nõ habemus expreſſum iuri ciuili. nam oẽs tenent ꝙ circa iura feudorum ſtandum ſit illis conſuetudinibus redactis in ſcriptis in illo uolumine hec eſſet tutum per rõnes & argumenta urgentia ꝫ illum conſulem uel iudicare.in prin. dicti libri no.per doc. Credo & ſentio ꝫ. ſ.ꝙ ad hæredem uaſalli pertineat perceptio pẽſionis poſtquam fructus fundi feudalis erant percepti per colonum uiuẽte feudatario. Primo probo hoc per tex. illius.§ is ꝯñr. dum dicit fructus eius anni ex feudo prouenientes &c. & ſic refert ſe ad fructus naturales qui ex feudo proueniunt penſio autem uel affictus prouenit hominis prouidentia non ex feudo immediate ſed occaſione fructuum fundi qui ipſius loco ſubrogantur ſicut pretium loco rei ad hæc ꝙ no.in l.at ubi. ff. de peci.hæred. Item dicta diuiſio temporis quo ad locrum fructuum eſt ꝫ ius cõe quo ad principium & finẽ nec hẽt in ſe rõnem & no.c.ſi pp.de reſcrip.li. vj.ergo ſi dicit fructus ex re fundi prouenientes non debet intelligi propter rem uel occaſione rei.ut no.Bar.in ſi.poſt Dyn in l.bella. ff. de excuſ.tuto.penſio.n. debetur uigore ſtipulationis uel pacti nec ex fundo prouenit:quia eſt ciuilis non naturalis acceſſio ad hanc aũt. ſ. naturalem acceſſionem non ciuilẽ ſunt uerba.l.& hominis referenda in dubio.ut no.in c.ſuſceptũ.

2 cum ſi. † Secundo probo finito feudo finitur omne ius ꝙ uaſallus alteri conceſſiſſet in re feodali ut ius pignoris ius belli & ſi.ut in x.col.qui.mod.feud. amit.§.rurſum. & l.lex uectig. ff. de pig. multomagis uidetur ꝙ dñs non teneatur ſtare colono feudatarij ſicut nec proprietarius ad quẽ proprietas reuertitur poſt mortem uſufructuarij.ut l.ſi quis domum. ff. loca. ſpeciale enim eſt in colono mariti cui uxor ſtare tenetur.ut no.io l.diuortio.ff.ſolu.ma.facit l. emptor. ff.loca.ſi ergo onus coloni ad eum non tranſit ergo nec cõmodum penſionis uel affictus & præſertim quia ut dixi iſte affictus debetur act. locati quæ ſine ceſſione & titulo legitimo non uidetur poſſe tranſire in dominum feudi ſed in hæredem uaſalli ſtipulantis uel locantis in quem tranſeũt obligationes actiue & paſſiue.ut l.j.C.ſi cert. pet.& l.ij.de uer.ob.& l.ſed & ſi quis.§ ſed ſi operas.ff.de uſufru.& confirmat quæ proxime dixi quod no.Bar.in l.fin.ff. de iure ſi.

3 uer. † quando ſucceſſor iuris non tenetur ſtare colono quiminus colit non tranſit ad eum penſio quę debetur occaſione fructuum dudum perceptorum ſed debet inſpici tempus ipſorum fructuum cuius reſpectu debetur penſio.& dicit hoc eſſe æquum cum ergo tempore fructuum recollectorum rei feudalis uiueret uaſallus quo ad tranſmiſſionẽ illud tempus debet conſiderari non quo ſoluitur penſio ſiue affictus per colonum cum quo dñs feudi nullum debet habere participium per iam dicta. Vltimo pro hac parte cum ſcilicet alio tẽpore pro eiuſdem affictus ſoluitur quo ad acquiſitionem ꝙ debeamus inſpicere tempus quo fructus recolliguntur vř de mente omnium iurium de quib.ſupra in allegationib.dicit.n.l.defuncta.ff.de uſufru. expreſſe.& l.j.C.de annonis ciuilib.li.xj.& l.diuortio poſt princ.ff.ſo.ma.& abſurdum eſſet ſentire ꝯrium.pone.n.ꝙ feudatarius uel uſufructuarius locauit fructus fundi in quinquennium pro mille ſoluendis uſq; ad vj annos ſi.n.iſti decederent ſtatim finito quinquennio & perceptis fructib.per colonum penſio.v.annorum præteritorum ſoluenda vj.annorum tranſiret ad dñm non ad hæredem uſufructuarij uel uaſalli ꝙ eſſet abſurdum.ut arguit tex.in d.l.diuortio.toto.n. tp̃e quo curatur non quo percipiuntur alia rõne accipere debemus:ut in d.l.diuortio.§.nõ ſolum.Item licet exactio differat debiti in diẽ obligatio tñ & actio orta eſt a principio contractus.ut l.j.C.de actio.ab hærede & ꝫ hæredem. nec quantum ad oblıgõnem cui quæratur debet inſpici tp̃s exactionis maxime ſi actõ non tranſit in alium ſed tp̃s contractæ obligationis.ut l.ſi filius.de uer. ob. & l.ſi.de ſtipu. ſer. Ex quib.concludo pro ueritate & equitate tp̃s fructuũ debere conſiderari quo ad acquiſitionem dño uel hæredi uaſalli nõ tp̃s penſionis ꝑ fructib. debitæ quæ põt fructuũ perceptionem præcedere & ſequi per plures annos ut paciſcentib.placuerit ſed non debet mutare ipſius rei naturam quæ ſm mẽtem iurium referenda eſt ad ipſos fructus ex re ipſa prouenientes.ut dicit tex.in d.§.his conſequuntur. ſic ſe refert ad cãm proximam non remotam quæ ſcilicet proxima ſemper eſt conſideranda.l.mulier.ff.rer.amo.& l. rogaſti.ſi cer.pet.& c.de cetero.de homi. ſtatutum ẽt nihil facit contra quia dicit fruges ꝙ uerbũ non adaptatur ad penſionem ſed ad fructus naturales:ut l.fruges.ff.de uerb.ſign. qui cum eſſent percepti in uita uaſalli & poſt mẽſem marcij debet ad ipſum non ad dñm pertinere & ſic faceret magis prout non ꝙ poſt kalendas Auguſti fructus dño acquirantur dñt intelligi de pẽdentib. in fundo in quo ſunt eius pars:ut l.fructus pendentis.ff. de rei uen.non aũt debet intelligi de perceptis ut in caſu noſtro cum ſint percepti a colono feudatarij qui repreſentat ipſum in cura & cultura fundi cuſtodia:ut l.ꝙ in eo.ff.de acqui.poſſeſ.cum ſi.domi. Petrus de Ancharano.

CONSIL. CXCIIII.

1 *Sententia quomodo de iniuſtitia & iniquitate impugnetur.*
2 *Actio pro ſocio non oritur ex pacto ſubſtantiæ actionis contrario.*
3 *Negocia aliena ſuo periculo nullus gerere debet.*
4 *Libellus iuſtificari debet & referri ad cauſam quæ ex uerbis concipi poteſt.*
5 *Poſſeſſio a rebus nudis non transfertur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amen.

1 † In cauſa & quæſtione Ioannis urſi ex una parte agentis & Maſij bruni ex alia defendentis uiſis actis & actitatis in cauſa & ſententia inde ſecuta. Quæritur de ipſis iuribus an ſit iuſta uel iniuſta & ſic debeat confirmari uel infirmari per iudicem appellationis. Et parum ſubtiliter intuenti ex dictis & atteſtationibus teſtiũ uideretur iuſta quia guadi affiniti traditio facta Maſio ipſius guadi æſtimatio tunc temporis & miſſio Venetias ad uendendum ipſum & ipſius uenditio uidentur probata pecunia, igitur ex hoc redacta in medium conferenda eſt. l. chocri. & l. ſi quis. ff. pro ſocio. cum ſi. Sed certe conſiderata cauſæ grauitate diligentius ſingulis ponderatis non uidetur mihi quod iſte Maſius ex probatis debuerit condemnari ſed potius abſolui. Pro cuius ueritatis inueſtigatione præmitto quod ex narratis in libello Ioannis non bene poteſt intelli-

2 gi qua ſpecie actionis agat † non enim reſultat actio pro ſocio propter pactum contrarium ſubſtantiæ actionis prædictæ ſcilicet ut unus ex ſocijs recipiat periculum & damnum & alter percipiat lucrum & quod plus eſt ſuſcipiens periculum ponat medium capitalis: & operam & induſtriam quæ plerunque ſupplet pecuniam alterius.ut l.ſocietas.& l.ſi non fuerit.ff.pro ſoc.

3 † Prima.n. facie male ſonant iſta in auribus ſapientis uiri

ut unus uelit negocia aliena gerere ſuo periculo & obliga
re ſe & implicare ſe negocijs alienis & ſentire nō aliquod
lucrum. nam etiam ſub ſpe ueri talia onera quis reculat, ex
quibus timere poteſt ſumptibus & litibus non uexari. ut l.
filio quem pater. de leg. j. & l. quia poterat. ff. ad Treb. præ-
ſertim quia facile ſibi erat guadum aliud diuidere & acci-
pere partem ſuam, in communione enim manere non co-
gebatur. ut l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de cond. inde. pe
titio ergo Io. fundata ſuper non ueriſimili requirit proba-
tiones efficaciores quam alia nec talem debet iudex de fa
cili audire. ut c. quia uelle de præſump. non eſt etiam ueriſi
mile quia incidenter ut teſtes deponunt & poſt principali-
ter & ex propoſito tam grauis promiſsio facta fuerit & aſ-
ſignatio rerum tātæ ſummæ conſueuerunt. n. de his fieri pu
blica inſtrumenta uel ſcripturæ non aduentitijs & non ro
gatis teſtib. confidere & uidentur fuiſſe teſtes Io. de facili
nāq; duo uel plures reperiuntur teſtes deponentes ſe ſic &
ſic adiuiſſe quib. modica fides eſt danda: ut l. diuus. ff. de te-
ſta. mi. & l. Titium. C. de teſti. & d. c. quia ueriſimile & præ
ſuppoſito ꝙ ex deductis reſultat actio pro ſocio tanq̄ ſocie
tas ꝯcta fuerit inter eos ut fatetur Io. R̄ndendo poſitionib.
Maſij præſuppoſito ꝙ eius petitio ſit fundata ſuper ueriſi-
mili, tñ ex ſuis probationib. non reſultat aliqua probatio q̄
ſufficiat ad condemnationem. Et pro declaratione præmit
to ꝙ ſuper altera ex duob. capitib. pōt dicta ſnia fundari &
eius iuſtitia uel ſuper eo quo Maſius tm̄ uendiderit dictū
guadum quantum in ſnia continetur uel ꝙ tantum ualue-
rit & fuerit in negligentia ſiue mora uendendi & ex tunc.
n. ad dictam ſummam obligaretur: ut. l. ſocius ſocio. ff. pro
ſocio. Añ moram uero non uidetur obligari ad pecuniam
quæ in obligationib. facti ſuccedit poſt moram tanq̄ inter
eſſe: ut. l. ſtipulationes non diuiduntur. uer. celſus. de uerb.
ob. Iſtud caput negligentiæ & more non uidetur Io. in iu-
dicium deduxiſſe: quia de ipſis non fit mentio in proceſſu
nec in petitione. ſuper hoc ergo non potuit fundari ſnia ut
l nec fundus. ff. cōi diui. & c. licet heli. de ſimo. & poſito ꝙ
uerba petitionis poſsint ad hoc caput adaptari tamen in
progreſſu iudicij ex probationib. non apparet de negligen
tia ſiue mora facta probatio nec fides. ut j. ſubdā. neceſſa-
rio ergo oportet nos dicere ex eo capite actum ex quo po
teſt concipi ex libello & proceſſu. ſ. ex primo capite ꝙ tm̄
Maſius uendiderit Venetijs dictum guadum &c. Et ſimili-
ter apparet ex proceſſu ut patet in c. producto per Io. ꝙ in
cipit. Item ꝙ quantitas guadi aſsignati &c. apparet etiam
ſuper d. c. teſtes fuiſſe interrogatos ut ſer Martinus ſer Ci-
4 cus & an. † Ex quibus apparet ꝙ petitio ſiue libellus de-
bet iuſtificari & referri ad cām quæ ex uerbis concipi pōt
& proſecutionem eius cum actio pro ſocio ſit generalis
& petitio & perſecutio relata ad unam cauſam non inclu-
dit aliam: ut plene no. in l. j. ff. de eden. & l. age. C. de tran-
ſac. & c. abbate ſane. de re iudi. lib. vj. Sed de uenditione di
cti guadi ꝙ fuerit uenditū pretio in ſententia deducto non
eſt probatum aliquid niſi per Andream prædictum qui de
ponit ꝙ audiuit hoc dici a Ioanne Angelini qui Io. etiam
hoc non probat nec deponit de aliquo certo pretio ex qui
bus liquide infertur ꝙ ex iſto capite ꝙ fuerit guadum uen
ditum aliquo pretio per Maſium uel alium eius nomine
non poteſt ſententia iuſtificari ſed debuit ex hoc capite in-
tentato & non probato reus abſolui iuxta regulam. l. qui
accuſare. C. de eden. Sed præſuppoſito ꝙ ex primo capi
te negligentiæ ſeu more Ioan. egerit & proſecutus fuerit
inquantum in capitale & petitione fit mētio de ualore gua
di forliuij & Venetijs an in illo ualore debuerit condem-
nari. Videndum eſt & aperte dico quod non primo pro-
pter defectus ineptitudinis libelli & articulorum. ſecundo
propter defectum probationum. De primo patet nā nō
ſufficit illo anno tm̄ Venetijs uel forliuij guadum ualuiſſe
ut in ea ſumma Maſius condemnetur. Sed requirit ꝙ fuerit
in negligentia ſiue mora ut d. l. ſocius ſocio. ſed ne mora
non arguitur idem Maſius. & per cōſequens obligatio pri
mitiua quæ cōſiſtit in receptione guadi illam ſuccedaneā.
ſ. pecuniæ non eſt tranſlata ꝙ eſt neceſſe ut peti poſsit: ut

d. uer. celſus. & l. ſi quis ab alio. de re iudi. nec ſequitur con
traxi ſocietatem tecum in guado ut uenderetur. ergo ſta-
tim obligor ad id ꝙ uendi communiter tunc potuit ſed
demum ad hoc teneor poſt moram & culpam. cum ergo
de mora & culpa non ſit probatum nec ꝙ eſt inepiè ca-
pitulatum ſequitur ꝙ ſententia eſt iniuſta. Sed rem in dete
riori loco ponamus ꝙ fuerit recapitulatum de negligentia
Maſij in uendendo ſicut de æſtimatione an de his aliquid
ſit probatum ita ꝙ debuerit condemnari & dico ꝙ nō pręr
mittens quòd de æſtimatione guadi in forliuio non fuit fie
da mentio. ſed de æſtimatione in Venetijs ubi fuit uēditio
deſtinata: ut l. pretia rerum. ff. ad l. fal. ſed quantū ualet gua
dū affinatū Venetijs illo anno. M.cccxc. nō eſt ſufficienter
probatum gabinus. ij. ſteſt. refert ſe uenditionem ſui guadi illo
anno & ad communem æſtimationem de auditu alieno ꝙ
non ſufficit: ut l. iij. ſteſt. ff. de teſt. aud. uidetur plenius probare
communem æſtimationem ſed in uno deficit: quia refert
ſe ad tempus aſsignationis guadi & ſubijcit & ante & poſt
quæ ſubiectio poteſt uerificari in breui tempore. ſ. ꝙ tan-
tum ualuerit non per totum annum uel maiorem partem
anni quod non exprimit & per conſequens ſuum teſtimo-
nium non concludit neceſſario. & ſic non releuat: ut c. in
præſentia. de probatio. breuis enim temporis & rei æſti-
matio non curatur: ut d. l. pretia rerum. præterea etiamſi
plene probaſſet non habet conteſtem qui deponit de æſti
matione in Venetijs. ergo dictum ſuum non ſufficit ad cō
demnationem. ut c. ueniens. de teſti. hæc ergo ſententia ſu-
per tali æſtimatione non poteſt de iure defendi etiam aſsi
gnatio & communio guadi acta Maſio eſſet legitimè pro-
bata ſuper qua aſsignatione & communione iudicem cre-
do fuiſſe motum ad ferendum dictam ſententiam condē-
nationis ſed certe alia debebant probari neceſſario ut prę
dixi. ſ. mora & æſtimatio aperto modo non ita ineptiſsime
ut probaui ſupra. Sed alijs præſuppoſitis probatis uiden-
dum eſt an propter talem aſsignationis probationem iuſte
motus fuerit iudex ad dictam ſententiam: & uidetur ꝙ ſic
quia dictam aſsignationem uidetur probare Andreas ſu-
per ij. æſtimationis. & Io. an. & ſer Marti. ſed And. non eſt
iſtis conteſtis ambo uero iſti uidentur conteſtes ſed non
uidetur iudicem bene fuiſſe motum ad condemnationem
ſolum ad ipſorum teſtimonia. primo quia Io. an. fidem mul
tum attenuat paupertas. dicit enim nihil ſe habere in bo-
nis. minor ergo quàm uni alij eſt ei fides adhibenda maxi
me in tam ardua cauſa: ut l. j. ff. de teſti. fidei etiam ſer Mar-
tini uidetur cōtrariari ipſius propria ſcriptura in qua ſcri
pſit quòd Io. extraxit & guadum extraxit ut ſuum. Ita di-
cit in omnibus ſuis poſtis Mcccxciij. Maij: ſi ergo Io. extra
xit ergo non aſsignauit & dimiſit Maſio in domo ubi erat
ſi teſtificatur non alteri tradidiſſe ut deponit & Ioannē
miſiſſe multum ſunt contraria quia extrahere præſuppo-
nit detentationem ſaltem fuiſſe penes Ioannem, aſsignaſſe
Maſio præſupponit poſſeſsionem tradidiſſe Maſio an er-
go ſcriptura contrariatur eius dicto aut dictum ſcripturæ
quòd ſufficit ad fidem ſibi non adhibendam. ut c. cum in-
ter. r. de elec. Præterea aduertendum quòd pro diſcuſsio-
ne & inquiſitione ueritatis propter dictam ſcripturam ſer
Martini dum dicit extraxit Ioannes &c. coniunctam cum
atteſtationibus teſtium Maſij circunſpectus iudex debuiſ-
ſet diligentius ueritatem rimari: ut xxx. quæſt. ult. c. iudi-
cantem. probant enim dicti teſtes Maſij quòd de domo Io
annis fuit extracta magna quantitas guadi & per ipſum
tradita careziatoribus & tranſmiſſa ad portum & licet
non probetur de identitate corporis hoc eſt quòd fuerit
illa quantitas aſsignata Maſio tamē hoc debuit iudex præ
ſumere de facili tū quia utraq; quantitas erat in domo Io.
tū quia ſer Martinus teſtificatur ꝙ illam quantitatem dr̄ aſ
ſignaſſe Maſio ſcripſit ipſi Io. & cum ipſam extraxiſſe in d.
ſcriptura & ſic concordat cū prædictis teſt. Maſij. Ex quib.
luce clarius liquet ꝙ aſsignatio facta Maſio per Ioannē nō
fuit facta oīno uel fuit uerbalis & non realis poſtquàm re-
5 manſit in domo ipſius Io. † Nudis autem uerbis poſſeſsio
non transfertur. ut l. traditionib. C. de pac. & ſic tanquā ſi-
bi

bi tradita & aſsignata fuerit nõ debuit Maſius condẽnari &
iudex appellationis ſanctè & iuſte faciet uel per interroga
tionẽ partiũ uel alr ex officio cõpellere. Io. ad faciendũ ſibi
ſidem ꝙ illa quantitas q̃ Io. tranſmiſit fuerit diuerſa ab illa
q̃ in petitione & articulis dicit Maſio aſsignaſſe alias præ-
ſumat ex prædictis ꝙ fuerit eadẽ & nõ tradita Maſio per iã
dicta. facit. c. cum Io. de fi. inſtru. & l. ubicunq;. ff. de interro.
actio. Ex quib. concludendum vr̃ ꝙ niſi alr coram eo fuerit
ꝑ Io. facta fides de ſua intentione debeat ipſe iudex appella
nonis dictã ſniam pronunciare iniuſtam & Maſium abſol-
uere a contentis in dicta petitione rationibus ſupradictis.

De Baptiſmo.

CONSIL. CXCV.

1 *Baptizare quis poſſit.*
2 *Baptiſmus quando paruulis rite conferatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. †Scd̃m
ea q̃ ꝓpoſita ſunt vr̃ ꝙ dictus puer hæbreus
nõdũ nec dici poſsit baptizatus & hoc rõnib.
& iurib. ſupradictis quæ pñt iurib. & rõnib.
corroborari deficit. n hoc primo ptãs ex par-
te baptizantis nã alius q̃ ſacerdos baptizare non põt niſi in
caſu neceſsitatis. de conſec. di. iiij. c. cõſtat. & c. in ueritate.
deficit igit̃ hic baptiſmus ꝑꝑ defectum perſonæ agentis &
ſic autoritas traditionis. de ꝯſe. di. iiij. ſanctum eſt baptiſma
iõ de alijs ſolennitatib. quæ requirunt̃ in baptiſmo non vr̃
2 neceſſario inquirendũ. ut l. quidã referunt. de iure codi. †Ex
parte ẽt ſuſcipientis deficit hic impreſsio huius ſacramenti
paruulis. n. quia non intelligunt quid agunt non confert̃ ni
ſi ab illo teneant̃ & offerantur qui interrogõnib. ſacerdotis
rñdeat. j. q. j. ſpũs ſanctus. & eſt ſpãle hoc caſu ut fides paren
tum uel alterius offerentis obliget pueros ad fidem & poſt
alienum ſuppleat defectũ non alias intelligit̃ pupillaris æta
tis quę ætas q̃d uidet ignorat & eorũ fides nihil operat̃ ut
prædicta probant̃. de ꝯſe. di. iiij. per totum. in q̃õne aũt pro-
poſita defuit eñ ſatis: quia nullus rñdit pro parte paruuli he
bræi: & pro ſe rñdere ipſe non potoit ueluti furioſus & in-
tellectu carens & fide: ut no. in d. c. ſpũs ſanctus. & l. j. ff. de
acq. poſ. Et ſi dicatur iſte non eſt ſacerdos qui infundit ſuꝑ
caput huius pueri hebræi utrunq; potuit rñdere ꝓ eo rñdeo
hoc non eſt uerum quia ſicut in iſta ſacramentali gñratione
alius debet eſſe qui ſpũaliter generat̃: alius qui ſpũalr gñrat:
ita alius debet eſſe qui pro puero rñdeat alius qui baptizat
ut. d. c. ſpũs ſanctus. & c. j. igit̃ ſic non põt unus conferre bñ
ficium & collationem recipere. c. fi. de inſti. Et ẽt hic defe-
ctus ex parte aquæ. Vñ dicit beatus Amb. nõ oĩs aqua ſanat
ſed quæ hẽt gratiam Chriſti. de ꝯſe. di. iiij. per aquã & c. fin.
fruſtra. n. ſacrificantes ad baptiſmum conferendum & aqua
ibi poſita deputata eſſet ſi quis poſſet in qualibet aqua ba
ptizari. facit. c. di. in prin. & ꝙ ibi no. deficit ẽt hic ſolenni-
tas cathaciſmi quæ debet præcedere baptiſmum in pueris
& adultis de qua ſolennitate & in quib. conſtat habet̃ de cõ
ſe. di. iiij. baptizandi cum pluribus. c. ſe. ꝙ ergo unus non ſa
cerdos nulla neceſsitate cogente baptizando puerum he-
bræum poſsit ſubuertere tot ſacrorum canonum traditio-
nes & parentibus ſubtrahere ſolatium filiorum diſcretione
carentium iniquiſsimum uideretur: & ideo concludo dictũ
puerum non eſſe baptizandum per rationem & iura prædi
cta quæ poſſunt multis alijs rationibus confirmari gratia
breuitatis omiſsis.

De decimis.

CONSIL. CXCVI.

1 *Decimæ prædiales an ſint de præcepto.*
2 *Decimæ quare a Deo inſtitutæ.*
3 *Iudex ſecularis an poſſit punire fœminam cum clerico fornicantem.*
4 *Principes uel contra ſtatuta eccleſiaſtica ſtatuere poſſunt.*
5 *Mulier occultè cum clerico fornicata non punitur a ſeculari iudice.*
6 *Peccatores & fornicatores in hoc mundo alijs admixti ſunt cum quibus*
& uiuere oportet.
7 *Deuolutio quando fieri poſſit & quando non.*
8 *Iudex ſecularis ſua iuriſdictione uti poteſt eccleſiaſtico negligente.*

1 IN CHRISTI nomine amen. †Magnifi
ce & illuſtris & dñe mi ſingulariſsime ſuper
dubijs tranſmiſsis per ueſtram magnificentiã
quid de iure ſentiam intimabo ad correctio-
nem & ſuppletionem ueſtri iudicij ſanioris
præmittendo ꝙ ſcribitur in epl'a inter claras. C. de ſũm. tri.
& fi. cat. Glorioſiſsime principum notis omnibus exora-
bitur diuina potentia ut pietatem ueſtram in hoc ardore fi
dei in hac deuotione mentis in hoc integre religionis ſtu-
dio ſine defectu ſui in tempora longiora conſeruet. Ad ip
ſa igitur dubia ordinate deſcendens. dico ſuper primo du-
bio utrum. ſ. modernis temporibus decimę debeantur quia
antiqua eſt quæſtio & inter theologos & canoniſtas uarias
opin. refert. Ioan. andre. in c. j. de deci. li. vj. Quorum opi.
& motiua non refero niſi illa quæ faciunt quæſtionem ma-
gis dubiã & fundatur ſuper eo ꝙ ſcribitur. Numeri. cxviij.
2 †Deus enim decimas inſtituit ut eſſet cibus ſacerdotibus
in domo domini. ut c. reuertimini. xvij. q. j. ſed in illo. cxviij.
inhibet Deus ſacerdotibus dicens in terra eorum nihil poſ
ſidebitis nec habebitis inter eos partes decimarum oblatio
ne contenti quas in uſus eorum & neceſſaria ſeparaui &c.
Sed cum hodie clerici poſsideant bona ſicut laici & poſ-
ſunt aliunde quàm ex dictis decimis congrue ſuſtentari ceſ
ſet cauſa inſtitutionis decimarum ergo ceſſare debet diui-
na conſtitutio poſtquàm contra ipſum ueniunt poſsidendo
bona. ut c. cum ceſſante. de app. & l. adigere. §. quamuis. ff. de
iure pa. excedunt. n. ſuos terminos ergo excedi dicunt a nõ
ſuis terminis. ut l. fi. C. de edic. diui adria. tol. & habenti da
re nihil aliud eſt q̃ perdere præſertim clericis qui ſcd̃m apo-
ſtolum habentes uictum & ueſtitum dñt eſſe contenti. His
non obſt. ſum. pon. cõtrarium ſtatuerunt. ſ. quod decimæ de
beantur & non ſoluentes mortaliter peccent monitione tñ
præmiſſa ſcd̃m quoſdam: alij quod ẽt ſine aliqua monitio-
ne & cum diuina cõſtitutio tempus ſolutioni præfigat quæ
pro homine interpellat & in mora conſtituit ſaltem poſt
modicum tempus. ut c. potuit. de loc. tolerantia autem papę
utrum excuſet multitudinem non ſoluentium a peccato. di
cendum eſt quod non ſecundum ueram opi. poſtquam iura
canonica ubiq; ꝯriũ clamant uidelicet quod ſoluendæ ſint
quib. ſacris canonib. inhærendum eſt nec de ipſorum iuſti-
tia diſputandum eſt ſecundum ipſos. iiij. di. c. in ipſis. & l. ne
mo clericus. de ſum. tri. & ſic in iſto dubio concludo: & ut
3 cõiter oẽs tenent. †Super ſecundo dubio quod fuit de fœ-
mina quæ ꝯcubuit cum clerico in ſacris ordinib. conſtituto
an ſcd̃m leges poſsit puniri per iudicem ſecularem pęna ar
bitraria & ſtatutum ẽt ſuper hoc fieri ſanguinis penam im-
ponens ꝯ fœminas ipſas talr cum clericis fornicantes &c.
Prima facie uideret̃ quod ſic quia talis fornicatio eſt dã-
nata iure canonico & ciuili quod ius ciuile in talib. & oĩb.
ſtatutis & ſacris canonib. famulatur xxviij. di. per totum. &
l. oĩum. & l. priuilegia. C. de ſac. ſan. eccle. & c. meretrices.
xxxij. q. iij. ſi ergo crimen oĩ lege damnatum iudex ſecula-
ris ſibi ſubdito hoc eſt laicæ fœminæ pœnam imponit uel
ſtatutum ſuper pœna edit non vr̃ ꝯ ſacros cano. aliq̃d atten
tare ſed eis potius deſeruire cum adiectione pœnarũ ꝯ ſub
ſidium proprium. ſic. n. unũ ius & una ptãs ꝑ alteram adiu-
uat̃ q̃d ſemper fieri debet. ut c. ſi in adulteriũ. x di. & c. j. de
ope. no. nũ. ad hoc facit deciſio q̃õnis diſputata per pupillũ
q. determinauit q̃d poſſum accuſare mulierẽ de adulterio
cõmiſſo cum papa: licet papa accuſari non poſsit. ar. l. adul.
ff. de adul. nec vr̃ poſſe probe defendi mulierem ſuſpectam
ſubiectam iudici ſeculari rõne originis uel domicilij poſſe
eius forum declinare ex eo ꝙ cum clerico fornicata eſt. nã
tale delictum debet ſibi tribuere immunitatem ut l. ſiue hæ
reditaria. ff. de negot. geſt. & l. relegatorum. §. fina. ff. de in-
terdic. & relega. & de tali exemptione mulierum forni-

cantium cum clericis a foro ſeculari.non uidetur canones
cogitaſſe ſed potius reliquiſſe puotionem ipſarum iudici
ſeculari ꝙ poteſt colligi ex mente oium canonum qui im
ponunt penas clericis ſed de mulieribus nihil dicunt ut
patet i toto titulo de coha.cle.& mulie.quaſi nihil ad eos
pertineat licet cum perſonis eccleſiaſticis fornicẽtur.per-
ſona enim cum qua delinquitur:uel in quam nõ uidetur cõ
ſtituere nouum forum.ut no.Bar.in.l.cũctos populos.C.
4 de ſum.tri.† In contrarium facit ꝙ contra ſtatutum eccle-
ſiaſticum nihil a principibus ſeculi attentari licet directe
uł indirecte: ut c.j.de immu.eccle.lib.vj.Sed in quæſtione
propoſita non poteſt procedi cõtra fęminam per iudicem
ſecularem uel ſtatutum fieri quin etiam clericus infamet
ſaltem de facto propter criminis connexitatem.lxxx.diſt.
c.tantis daniel.periculoſa eſt autem clericorum talis infa
mia percutiuntur enim mala fama clericorum corda infir
morum & uituperatur miniſterium eccleſiaſticũ & in mẽ
tibus fidelium ſcandalum generatur.ij.q.v.pſbyter.&.c.ſi
mala fama.Sed cũ laici nõ poſſunt clericos regulariter ac-
cuſare & eis plurimum ſint infeſti.ij.q.vij.c.nullus laicus.
&.c.laicos.non uł ꝙ per hanc uiam indirectam poſsint eo
rum crimina in populo publicari funguntur enim clerici
dei legatione & ſunt habendi ut patres ideo damnantur
ſententia Cam filij Noe qui ſuorum præpoſitorum culpã
deridendo oſtendunt & cõtumeliam inferunt.vij.q.j.qua
lis.&.c.oues.plures etiam rationes poſſent pro iſta parte
adduci quas breuitatis cã omitto & ſcribam id quod ſen
tio diſtinguendo inter fornicationem notoriam & occul-
tã ut in notoria puta quia eſt publica & notoria concubi-
na clerici & iſtam poſsit iudex ſecularis animaduertere
& contra tales facere ſtatuta per rationes & iura alle.pro
prima parte.clerici enim publice concubinas detinentes
grauius puniuntur quam alij ſiłr fornicantes ut patet in.c.
præter hec.xxxij.di.&.c.uña.de coha.cle.& mulie.&.l.eũ
qui probabilem.C.de ep.& cle.& in auth.de ſanctiſ.epi.§.
præsbyteros.colla.ix.Concubinę etiam tales excõicantur
per iudicem eccleſiaſticum:ut.c.ſi concubine.de ſen.excõ.
& ideo dico hanc poſſe puniri per iudicem ſecularem &
per eius ſtatutum utrum autem pœna corporali uel qua
credo relinquendum arbitrio iudicis ſic tamẽ ut non de fa
cili ad pœnam corporalem proſiliat quia nec adultere
hodie talis pœna imponitur ut in auten.ſed hodie.C.de
adul.& nihil adulterio grauius.xxij.q.vij.ꝙ in omnibus.
nec occurrit ratio quare hoc caſu puniri non poſsit per iu
dicem ſecularem a cuius iuriſdictione non uidetur exem-
pta ex eo quòd deliquerit cum homine non ſubiecto ipſi
iudici ſicut laicus punitur a ſuo iudice etiam exemptum
uel penitus non ſubiectum offendendo:ut no.in.d.l.oẽs po
puli nec per hoc libertas eccleſiaſtica uel honeſtas cleri-
corum uiolatur ſed potius adiuuatur & ſacri canones cu-
ſtodiuntur melius ad hoc.d.c.j.de ope.no.nũ.&.c.ſi in a-
dulteriũ.x.di.Itẽ licet iura eximant a iuriſdictione ſeculari
clicos & eorum familiam:ut.c.null' iudicium.de fo.com
pe.in nouel.tamen non continetur appellatione familiæ
nepharia concubina nec mirum quia nec iniuſta uxor ut
5 ad munici.l.de iute.§.ulti.† Secundo caſu.ſ.cum occulte
mulier cum clerico fornicatur non uł ꝙ iudex ſecularis
poſsit eam punire procedendo ex officio contra eam per
iura ſecundo loco alle.& de tali debet intelligi ꝙ Conſtã
tinus imperator dixiſſe legitur ꝙ clamide ſua cooperiret
clericum peccantem ne ab alio uideretur.xcvj.di.in ſcri-
pturis.hinc dicitur ꝙ latentia peccata nõ habent uindictã.
6 xxij.q.vij xpiana.† oportet enim in hoc mundo cum for-
nicatoribus & peccatoribus uiuere ſicut xp̃s cum publica
nis peccatoribus conuerſatus eſt: & ſciens iudam furem
tolerauit nec prodidit.ut plene not.in.c.multi &.c.ſi pec-
cauerit.ij.q.j.&.c.Deus omnipotens.ea.cã.&.q.hæc quæ
dicta ſunt de clerico in ſacris intelligitur & de clerico cõ
ſtituto in minoribus:quia ad continentiam iſtam tenetur.
ut in.c.ſi autem.de vi.& ho.cle.Super ultimo dubio ꝙ fuit
uerũ iudice eccleſiaſtico per negligentiam uel dolum non
puniente blaſphematorem Dei uel ſanctorum delatum
coram eo poſsit iudex ſecularis talẽ punire. Pro cuius de
ciſione præmittendum eſt quòd quædam ſunt crimina me
re eccleſiaſtica:ut hæreſis.& in iſtis iudex non poteſt ſe in
tromittere.ut.c.ut inquiſitum.de hære.li.vj.Quædam ſunt
crimina cõia.ſ.iudici eccleſiaſtico & ſeculari: ut crimen
ſacrilegij periurij adulterij & ſi.ut.c.cum ſit generale.de
fo.compe.& quod no.in.c.licet.de iureiu.li.vj.&c.felicis.
ad ſi.de pęnis eo.li.& in iſtis ut credo habet locum præ-
uentio inter eos.ut.c.pe.de fo.compe.&.l.j.ff.de of.conſul.
7 † Verum autem poſt præuentionem poſsit alter præuen'
ſe intromittere in prædictis caſibus doli & negligentię iu-
dicis præuenientis.& uidetur quòd non: quia minor non
ſupplet negligentiam maioris ſed bene econuerſo.& non
reperiť in iure talis deuolutio: ergo ſtandum eſt regule ge
nerali quæ eſt ut non fiat deuolutio poſtquam iure non re
peritur expreſſe cautum.ut.c.j.de ſup.negli.præla.li.vj.fa-
cit quod no.in.c.ſi.de excõ.eo.li.Et ſi dicatur ergo crimen
remanebit impunitũ ȝ.l.ita uulneratus.ad.l.aquil.rñdeo ꝙ
per ſuum ſuperiorem iudex negligens punietur & cogetur
ad iuſtitiam adminiſtrandam:ut.c.nullus.de iure.pa.&.d.
ca.ſi.de excõ.per hoc facit regula.quòd ubi ceptum eſt iu-
dicium ibi finem debet accipere:ut.ff.de iudi.l.ubi ceptũ.
audeo tamen tenere contrarium & præmitto ꝙ illud eſt
de criminibus.ſ.cum deo & ſanctis irrogatur iniuria bla-
ſphemando.dicit enim lex quòd in religione diuinam cõ-
mittitur in communem fertur iniuriam:ut.l.manicheos.
C.de hære.& alibi imperator dicit cura nobis diligens eſt
ſuperni numinis religionem tueri:ut.l.j.C.nemini licere ſi
gnum ſalua.quinimo uidetur quãdoq; committi ultio cui
cunq; priuato cum in cõſpectu omnium contra fidem ali-
quid tentatur, unde legitur in.j.machabeorum ꝙ matha-
tias hebreum ſacrificãtem idolis ſuper aram domini truci-
dauit.ita iudex ſecularis contra ſacrilegos uiolatores ec-
cleſiarum iuriſdictionem habet.ut.d.c.felicis.&.l.ſi quis
in hoc genus.C.de epiſ.& cle.pro quo facit.c.j.in ſi.de ma
ledi.fortius ſi offendit Deum: ut in auť.multo magis.C.
8 de ſac.ſan.eccl.† hoc ergo præmiſſo dico quòd propter
negligentiam iudicis eccleſiaſtici iudex ſecularis incipit
uti iuriſdictione ſua nec intelligitur præueniſſe qui dolo
uel negligentia procedere prætermittit ut eſt caſus in.c.cũ
plures.de offi.de leg.li.vj.&.c.ſi duo.de procu.eo.li.ad hoc
optime.c.ſignificauit.de offi.or.ubi iudex inferior ſua iuri
ſdictione utitur ſi ſuperior non procedit in cauſa non
ꝙ ibi ſit ſpetiale propter periculum animæ.Idem enim ui-
detur in delicto quo Deus offenditur quia grauius uidetur
& prius pœna quam culpa eſt ad ſuperiorem referenda:
ut.l.ſi quis filio.§.irritam.ff.de iniu.teſt.Non ob.c.j.de ſup.
negli.præla.nam non habet locum in deuolutione iuriſdi-
ctionis quæ bene ſit propter negligentiam ut ibi per gl.&
præſertim ſi crimen eſt notorium: & per conſequens ne-
gligentia manifeſta.de cenſi.c.j.§.notoria.li.vj.ad hoc ad
duco quòd not.Bart.in.l.2.ff.de ſepul.uio.ubi præuentio
nihil prodeſt cum criminis punitio protellatur propter
contumaciam partis.multomagis ſi propter negligentiam
iudicis.

CONSIL. CXCVII.

1 *Status eccleſiæ ſi alteretur quando ab herede relinquentis exceptio op-
ponatur.*
2 *Honor pecuniario commodo preferendus.*
3 *Conieƈtura locum non habet ubi utilitas notoria eſt & euidens.*
4 *Heres an poſsit ſe tueri ob intentionem teſtatoris ſeruatam.*
5 *Donatio reuocatur ſi modus conditioni appoſitus non ſeruatur.*
6 *Legatum reuocatur ſi conditio adiecta non ſeruatur.*
7 *Spiritualia ſine temporalibus non miniſtrantur.*

IN CHRISTI nomine amen. Subtiliter
& ad plenum ſuperius ſuper dictis dubijs al
legatum eſt. Ex quibus latiſsimẽ & profun
de deductis hincinde ſcribam id quod ſen-
tio & credam iuri & equitati etiam conue-
nire.

1 aire. † Et ſuper primo dubio utrum ſcilicet ſtatus eccle
ſiæ huius hoſpitalis ſubiectus fuerit per epiſcopum canoni-
ce mutatus & alteratus non credo ꝙ per hæredem qui te-
netur ad annuũ legatũ fratribus in dicta eccleſia inſtitutis
poſsit referri quæſtio uel repelli dicta exceptione hoc pro
batur per iura allegata ſupra in ſecundo principali dubio
& quarto.certum eſt enim quemlibet poſſeſſorem a perce
ptione fructuum non excludi niſi prius a poſſeſsione amo-
ueatur nec poſſe repelli per exceptionem minus canonicè
inſtitutum.ut not.plene.Inn.in c.in literis.de reſti.ſpo. &
c.tranſmiſſam.de elec. in nouel.& præſertim poſt obtentã
confirmationem:ut c.conſtitutis.de appellationibus.in fi-
ne.unde ſi perſonæ hoc eſt prælato & rectori eccleſiæ non
poteſt referri poſtquam eſt in poſſeſsione. octaua quæſtio
ne quarta.nonne.& quod nota.in c. ſæpe. de appellationi-
bus.& ergo nec ipſa eccleſia quod non fuit in conuentualẽ
canonicè erecta uidetur poſſe per exceptionem repelli a
petitione relictorum.arg.in auth.multomagis.C.de ſacro
ſanctis eccleſijs.Idem uidemus in ſtatu perſonarum paruo
nedum per obiectum exceptionis, ſed nec etiam iudicio
principaliter inſtituto debet qui eſt in poſſeſsione liberta
tis remoueri ab exercitio actionum imo interim tanquam
liber poteſt agere & conueniri.ut l.ordinata.ff.de lib.cau-
ſa.& ratio quæ ibi redditur bene facit ad caſum noſtrum:
quia de leui ſubiecto aliquo qui moueat ſtatus controuer
ſiam excludantur interim actiones.facit.c.ſi iudex laicus.
de ſententia excommunicationis.lib.vj. Item non uidetur
quòd iſte qui tenetur ad legatum huic eccleſiæ poſſet prin
cipaliter agere ut eccleſia redigatur in primæuum ſtatum,
quia ſua non intereſt ad hunc enim finem ſcilicet ut unuſ-
quiſque agat pro proprio intereſſe inſtitutæ ſunt actiones.
ff.de uerborum obligatio.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ſimiliter
tempore dictæ alterationis non potuiſſet dicta exceptione
ſcilicet ꝙ ſententia non interierat repelli:iuxta nota. in ſi-
mili.in c.ſuper his. de accuſatio. multominus poſt dictam
mutationem uidetur dicta exceptione repellẽdus quia tur
pius &c.c.quemadmodum.de iureiurando. iſtud namque
ius reuocãdi eccleſiam ad primæuum ſtatum ſpectat ad ho-
ſpitale ergo eius rectori cõpetit exercitium huius iuris nõ
tertio iuxta nota.plenius in c.edoceri.de reſcrip.& c.cum
deputati.de iudicijs.in nouel. & maxime hæc ſunt uera ex
eo, quòd eius auctor iſtam mutationem procurauit & ad
eius preces facta fuit & legatum poſtea ſibi reliquit quæ
ergo ab eius actore geſta ſunt non debent ab eius hærede
ad irritum reuocari:ut l.quæ aperte.C.de reſti.mili.cũ con
cor. ibi no.& ꝙ demum poſt ſententiam uel ſtatutum reſo
lutum ſit quærendum de legato probat tex. in l. patrona-
tus.§.tuſculanum.de le.iij.ibi cum id collegium poſtea diſ
ſolutum ſit &c.Ad idem.l.uxori.ff.de uſufru.lega. ibi poſt
illicitum matrimonium fuiſſe pronunciatum &c.Non ob.
ſi dicatur iſta exceptio eſt excluſiua ipſo iure iuris agentis
poſtquàm alteratio prætenditur ipſo iure nulla propter
omiſſam formam:ut c.j.de reb.ec.non alie.li.vj.ergo uide
tur quòd talis exceptio a quocunque poſsit opponi:ut no.
in l.cum ſeruum.C.de ſer.fugi.& l.ij.de excep. rei iudi.per
Bart. ad hoc dico ꝙ exercitium actionum competens uel
prælato uel loco non fundatur ſuper iuſtitiam tituli, ſed
præſ[illegible]tis poſſeſsionis pro qua ſemper præſumitur.arg. c.
conſultationibus.de iure pa.& quod no. in c. cum eccleſia
ſutrina.de cauſa po.& proprie.in nouel. Vel poteſt dici,ꝙ
iſta regula eſt uera cum ille qui non poſsidet agit contra
alium. tunc enim eo ipſo quòd conſtat iudici rem ad aliũ
pertinere per conſequens ſibi liquet ꝙ agenti actio uel uẽ-
dicatio non competit.l.Pomponius.§.ſi is qui.ff.de procu.
ſed cum poſſeſſor agit & experitur pro iuribus dictæ poſ-
ſeſsionis non uidetur excludi poſſe tali exceptione ante
ſententiam declaratoriam ſuper tali nullitate:ut c. cum ſe
cundum leges.de hære.li.vj.& quod no.in c.ij.de præſcrip.
in nouel. li.vj. & cle. præſenti dictæ & quod ibi no.

Ex quibus concluditur quod argumenta primo loco fa-
cta,ꝙ in iſta alteratione defecerint iura ſolennia non attin
gunt ad propoſitum noſtrum.ſuper ipſis tamen eſſet conſi
derandum utrum debuerit adhiberi & præſuppoſitis pro-
ueris quæ narrantur in tali mutatione uidetur quòd non
fuerit ſolennitas neceſſaria.dicitur enim quòd carebat di-
cta eccleſia bonis temporalibus miniſtro & omni cura ex
quo poteſt inferri quòd quantum ad hoſpitale erat pror-
ſus inutilis cum nullum perciperet ex ea reditum pro alẽ-
dis pauperibus. Ex tali autem alteratione euidentiſsime
2 apparet utilitas hoſpitalis. † Primo quia percipit aliquid
nomine cenſus & per conſequens habet honorificentiam
religioſorum qui honor debet plus æſtimari quàm pecu-
niarum commodum:ut l.Iul.ff.ſi quis omiſ.cauſa teſta. nõ
fuit ergo ut dixi ſolennitas neceſſaria.xij.q. ij.terrulas. &
forte etiam ubi euidentiſsime ſe oſtendit utilitas in aliena
tione rei eccleſiaſticæ non requiritur ſolennitas.c.ſine ex-
ceptione. eadem cauſa & quæſtione. ad hunc enim finem
adhibentur tractatus & alia ut liqueat de utilitate eccle-
3 ſiæ cuius res diſtrahuntur † ſed ubi utilitas eſt euidens &
notoria non eſt opus coniecturis:ut l.cõtinuus.§. cum ita.
de uer.ob.ſimiliter in ſententia quam debet præcedere ſo
lennis & exacta diſcuſsio & iuris ordo ut l. prolatam. C.
de ſen.excom.& xxx.q.ulti.iudicantem. & tamen in facto
notorio talis ſolennitas relaxatur:ut c.j.de elc.ut c. ad no-
ſtram de iureiur. & eſt hoc notandum & ut credo uerum.
4 † Venio ad aliud dubium & præſuppoſito quòd hæres
non poſsit ſe prædicta exceptione tueri. ſi inualide altera-
tionis an poſsit ſe tueri ex eo quòd fuerit ſeruata intentio
teſtatoris de numero fratrum quorum quatuor ſint ſacer-
5 dotes &c. † Et uidetur quòd poſsit:quia ſi modus a ſeu cõ-
a ditio donationi appoſita non ſeruatur donatio reuocatur:
ut plene legitur:& not.in c.uerum.de condi.ap.facit quòd
no.Hoſt.contra Inno.in c.uerum.de fo.competen.Io. an.
in nouel. quilibet enim cum tradit rem eccleſiæ poteſt ap-
ponere legem quàm uult & appoſita eſt ſeruanda. xviij.q.
ij.eleutherius. & laicus poteſt prædium dare eccleſiæ & in
eis cenſum retinere.ſimiliter & patronus ſeruitium. xj.q.
j.ſi tributum & de iure pa.c.præterea.facit.l.j. C. de dona.
6 quæ ſub modo. † Contrarium dico.ſ.quod in caſu noſtro
propter modum non ſeruatum non poſſet neque debeat
hoc legatum reuocari, moueor primo quòd ad preces il-
lius petri eccleſia eſt creata in monaſterio obtulit ſe de bo
nis ſuis ſibi a deo datis congruam portionem aſsignare &
ſic ad iſtam donationem uidetur ſe efficaciter obligare
etiam ſi non promiſiſſet poſtquàm uoluit & procurauit ſic
ſtatum eccleſiæ alterari:ut plene legitur & not.in c. nemo 1
eccleſiam.de conſe.di.j.ſi ergo a principio ſe ad hoc ſimpli
citer obligauit non potuit poſtea pacta uel conditiones in
teſtamento apponere:ut l perfecta.C.de dona.quæ ſub mo
do. Item ordinare eccleſiam de numero miniſtrantium &
ipſius regimen non ſpectant ad laicum ſed epiſcopum. de
conſec.diſt.j.omnes baſilicæ. & confirmatur quia per talẽ
mutationem ſtatus teneretur aſsignare congruam portio-
nem de iure & ex promiſsione ut dixi non uidetur quòd
lx. libris tribus modijs frumenti & tribus conſtellatis uini
poſsint.viij.fratres uel vj.congrue ſuſtentari in uictu & ue-
ſtitu & alijs uitæ neceſſarijs & ſeruitijs debitis quæ omnia
ſunt conſideranda:ut c.j.de inſti.& c.j.de præben.li.vj.

Item aduertẽ. quòd per iſtam donationẽ uidetur huic
Petro acquiſitum ius patronatus quòd quæritur fundatio-
ne & donatione:ut plene per Innoc. in rub. de iure pa. itẽ
iſtud legatum ſiue donum cenſetur dos eccleſiæ cũ in exor
dio inſtitutionis & ordinationis facta uidetur poſtquam
tunc promiſsio facta fuit licet poſtea in teſtamento decla-
rata.ar.eorum quæ no.in l.ex placito. C.de rerum permu.
7 & l.ſi.de ſtipu.ſer. † Sed certum eſt ꝙ in bonis quæ pro do-
b te eccleſiæ uel monaſterio aſsignantur non b poſſunt op-
poni puncta per quæ poſsit aſsignatio reuocari:quia ſic ſta
tus eccleſiæ bonis reuocatis redigentur ad nihilum cum ſi
ne temporalibus bonis non poſſunt monachi ſpiritualia
miniſtrare.c.ſi quis obiecerit.ij.q.iij.& hoc not.in c.ij.x.q.
j.& in c.ſi quis baſilicam.de conſe.di.j.& per hoc tolluntur
contraria illorum iurium ꝙ liceat in donationibus & lega
tis factis eccleſiæ pacta & conditiones apponere:nam hoc
uerum

uerum regulariter ſed fallit in dote eccleſiæ.ut not. in d.c.
ij.& c.ſi quis baſilicam.& c.ij. de cen. Sed præſuppoſito
ſine præiudicio ueritatis quàm credo eſſe ut dixi ꝙ iſtis fra
tribus legatum tale uel ſaltem pro præterito non debeatur
an cedet hoc lucro hæredum uel conuertentur in aliam piã
cauſam ut pleniſsime ſupra in allegationibus pro quali-
bet parte & pro eccleſia romana & pro hoſpitali arguitum
eſt. Ego autem ſaluo iudicio ſaniori dico ꝙ ubi legatum ꝙ
non poſſet peti per monachos ut probaui tamen eſſet con
uertendum in aliam piam cauſam: & non cedetur loco hæ
redum.ut l.legatum ciuitati.ff.de uſufru.le. Item legatum
iſtud factum eſt monacho pro ſalute animæ teſtantis quæ
eorum orationibus adiuuatur & ſoluitur.ut c.animæ defun
ctorum.xiij.q.ij.licet ergo monachi deficiant uel uotum te
ſtatoris non adimpleant proxima tamen cauſa legati.ſ.ero
gatio pro ſalute animæ teſtatoris non deficit nec debet fie
ri caduca, ſed per alios prouidentia dioceſani eſſet ſaluti
animæ teſtatoris prouidendum: proximam enim cauſam.ſ.
animam quæ durat non ſecundariam. ſ. miniſtros per quos
preces deo offeruntur debemus inſpicere & ſic teſtatoris iu
dicium adimpletur.ut c.nos quidem.de teſt. facit.l.mulier.
re.amo.& l.rogaſti.ff.ſi cer.pe. Et hæc deciſio confirmatur
per ea quæ no.Bar.in d.l.pater.§.Tuſculanus.de le.iij. Dixe
rit aliquis ſecundum prædicta erit in poteſtate monacho-
rum legatum percipere & onus recuſare & eſt abſurdum
& contra regulam ſecundum naturam.de reg.iu.& cle.j.de
cen. Ad hoc dico ꝙ cum illud legatum ad conſeruationem
memoriæ teſtatoris & ſalutem animæ ipſius pertineat epi-
ſcopi prouidentia debet eſſe ad effectum produci & ad hoc
monachos cogi. Petrus etiam ut patronus tanquàm ſua in-
terſit poteſt ad hoc agere ut hoc probatur in l. quoties. §.
Pompo. ff. de adi. leg. & ſic in præmiſsis dubijs ut arbitror
pro ueritate concludo.

CONSIL. CXCVIII.

1 *Citari an debeat pars in relaxatione iuramenti.*
2 *Sententia ob partis læſionem reuocanda.*
3 *Iuramentum debitoris an debeat relaxari ſine licentia creditoris.*

IN CHRISTI nomine amen. Prædi-
ctis ſubtiliter & ad plenũ deductis ut aliquid
ultra addam præmitto quòd uinculum iura-
1 menti multipliciter reperitur. † Contractũ
etiam quandoque ualidum confirmare ſimi-
liter & iurantem arctare ad ipſius obſeruantiam: ut c.cum
contingat.& c.debitores.de iureiuran.& c.licet. eo.tit.lib.
vi.& auth.ſacramenta.C.ſi aduer.uendi.& l. ſi quis maior.
C.de tranſac.cum multis ſimi. Sed nulli dubium: ꝙ per ip-
ſius abſolutionem ſiue relaxationem iuris contractus debi-
litantur & perſona ab agendo propter uim iuramenti pro-
hibita ad agendum admittitur & debitum abſolutione ob
tenta interim lite pen. ſoluere non compellitur. certum eſt
autem ꝙ in iſtis præiudicium creditoris uertitur cuius in-
tereſt contractum ſuas uires habere ſumptibus & litibus
non uexari. & ſolutionem debiti huius prætextu non retar
dari ꝙ poſſet contingere per multas moras iudicij & du-
biũ euentũ: ut l.quod dèt.ff.de pecu.& l.minori.ff.de mino.
In præiudicium autem alicuius ex litigatoribus non poteſt
iudex aliquid attentare ſine cauſæ cognitione ꝙ tunc adhi-
beri dicitur cum parte præſente uel abſente per contuma-
ciam actus geritur: ut l.in cauſę.§.cauſa cognita.ff.de mino.
& tex.dicit contra inauditam partem nihil poſſumus diffi-
nire: ut c.j.de cauſa poſſeſ & proprie.communiter quatuor.
de maio.& obe.& quòd no.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ. de
conſti.facit ꝙ not. Bart.in l.prolatam.C.de ſen. Cum ergo
in iſta relaxatione non interuenerit citatio per conſequens
nec cauſæ cognitio. & ſic relaxatio nulla & tanquam facta
ex abrupto & ſine cauſæ cognitione non habet uim ſenten
tiæ etiam interlocutoriæ.arg.C.commi.epiſtolas.l.iij. & ſi.
uel ſaltem apparet notoriè de iniuſtitia quæ quo ad nulli-
tatem idem operatur quòd error iuris expreſſus: ut in ca.cũ
Bertoldus.de re iudica.in nouel.& ꝙ not.in clementi. pa-
ſtoralis.de re iudicata. Ex hoc ergo capite concludo ꝙ iſta
relaxatio fuit nulla. Non obſtat quod hic agatur de modi-
co præiudicio ex quo non perit ius creditoris in cauſa prin
cipali.nam ut dictum eſt ſupra multiplex damnum incurrit
propter moras iudicij & dilatam ſolutionem quæ propter
uinculum iuramenti debuiſſet in termino præfixo fieri.reci
piendo ergo tardius minus recipere uidetur: ut c.j.de plus
2 peti. † Item nec in modico permiſſum eſt iudici quòd of-
fendat partem per ſuam ſententiam & ob hoc eius ſenten-
tia retractatur.ſ.propter nimiam læſionem: ut l. & in maio
ribus.C.de appel.& extra e.tit.c.de appel. Item & ſi non ſit
nulla tamen conſtat ꝙ eſt minus iuſta rationibus prædictis
& illa potiſsime quia debuit pars citari uel ſi non citari tñ
non ita repente & perfunctoriè iuramentum relaxari ad
hoc.l.de unoquoq;.ff.de re iud.& quod no.in c.ij.de reſt. in
integ. inſuper gl.non vſ in nouel. Et confirmo hoc quia ex
inſpectione inſtrumenti apparere poterat iudici de confeſ
ſione partis emiſſa ex cauſa legitima & promiſſum cum iu
ramento non uenire contra. pro inſtrumento igitur debuit
præſumere & contra propriam confeſsionem non ita de fa
cili audire ut l.cum precibus.C.de proba.& c.accepimus.
de fide inſtru. nam ut ibi dicit papa mota lite ſuper priuile
gio interim eius uires uolumus uacillare facir.j. q.vij.ſalu
berrimum.& hoc uidetur expreſſe de mente. Inno.in c.de-
bitores.de iureiu.ut.ſ.ſi iudici non conſtet promiſſum ex cã
uſuraria non poſsit abſoluere ſed debitor ſoluere cogitur
& poſtea poteſt agere.idem ibi expreſſe. Io.an.poſt Vin. &
3 Tan.ad finem gl. Ber. † Nam Ber. dicit ibi quòd ſicut debi
tor poteſt primo ſoluere & poſtea repetere ita etiam prius
poteſt agere contra creditorem ut eum liberet a iuramen-
to quòd eſt uerum ſecundum prædictos niſi quando inſtat
terminus ſolutionis uel quando debitor non poteſt ad rela-
xationem agere propter abſentiam uel contumaciam cre-
ditoris. Iſtis enim caſibus prius cogitur ſatisfacere & ita ne
ceſſario,& non aliter poteſt intelligi illa apoſtilla. Io. an.
ad dicta gl. quæ Ber.incipit. Sed uidetur &c.ad finem. Præ
terea diligenter ponderandum ad quod dicit. Inno.in d.c.
debitores.in prin.ſ. quòd primo ſint cogendi creditores ad
relaxationem iuramenti ſuper ſoluendis uſuris & ſi ad hoc
non poſſunt induci iudex ipſos relaxabit. Ex quo datur in
telligi quod primo loco ſpectat ad unum diſpoſitio ſuper
actu ad alium propter primi negligentiã ſine moram. nam
non ualet quod agitur per ſequentem in gradu niſi poſt de-
uolutionem ad ipſum.ut l.quandiu.ff.de acqui. hære. facit
quod no.in c.prudentiam.de offi. dele. et quod no. in c. ab
excommunicato.de reſcrip. in nouel.& maxime eſt hoc ue
rum in his quæ expediuntur iudicis officio quòd non com
petit niſi in ſubſidium & in defectum remedij ordinarij.ut
l.in cauſæ.ff.de mino.& quòd no.in l. in prouinciali. ff. de
no.oper.nun.per Bart. Ad hoc ponderanda ſunt uerba glo.
Ber.in d.c.debitores.cum dicit quòd debitor habet actionẽ
aduerſus creditorem ut eum liberet a iuramento.ut c.tit.c.
j.& ſic ſenſit idem quod Inno.ſ. quòd aduerſus creditorem
ſit primo loco actio dirigenda & poſtea ſecundum naturã
iudicij officium iudicis operari poſsit. præterea negari nõ
poteſt quin iſta.q.de uſurario contractu non ſit præiudicia-
lis & deducta ad forum eccleſiaſticum operatur quòd inte
rim non proceditur ad condemnationem uel coactionem
per iudicem ſecularem.ut c.tuam.de or.cog.& c. lator. qui
fi.ſint leg. uel ſaltem eſt præiudicialis in hoc quòd alias in-
habilis per uinculum iuramenti habilitatur per iſtam rela-
xationem ad agendum contra propriam promiſsionem &
contractum ſed de talibus incidentibus eſt plenarie uiden-
dum ſiue cognoſcendum & etiam ſi ſemiplene tamen cauſa
cognita & partibus præſentibus ut prædixi & probant iu-
ra præallegata. Item aduertendum eſt quod in facto narra-
tur temporis dicta abſolutionis lapſum fuiſſe terminum ſo
lutioni præfixum ex quo lapſu conuincitur de periurio. ut
no.in c.ſuper his.de accu.aut ergo hoc iudici non expreſsit
& abſolutio fuit nulla uelut indirecte oppoſita.l.prætor.ff.
de iud. Aut hoc expreſsit & fuit iniuſta.ſ. habilitare periu-
rum

rum ad agendum & ſic uiam periurij aperire contra capitu
lum ſi uero.de iureiu.uel etiam potuit dici nulla uelut attē
tata in præiudicium creditoris non conuicti non citati uel
confeſsi ut dicto capitulo eccſia ſanctæ Mariæ.no. conclu-
do igitur per iudi.appel.pronunciandum eſſe hanc abſolu-
tionem nullam uel ſaltem iniuſtam rationibus ſupradictis.
& interim in dicta liris appella.creditorem audiendum eſ-
ſe ſuper petitione pœnę tanquàm appellatio reſcidetit pro
nunciatum & perſonam ad eum ſtatum redegerit in quo
erat ante ſententiam ſcilicet obligatum ad obſeruantiam
iuramenti. facit quòd not. in capitulo ſæpe. de appella-
tio.& lege reus delatus. de mu. & ho. & l. qui a latroni-
bus.§. fina. de teſta. & quod not. Ioan. an. in c. auari. de
elect.lib. vj.

Finis primæ partis conſiliorum famoſiſsimi iuris u-
triuſque doctoris domini Pet.de Ancha.col-
lectorum & ordinatorum in famoſiſ-
ſimo ſtudio Bonoñ.

INCIPIT SECVNDA PARS LIBRI CONSILIORVM FAMOSISSIMI IVRIS
utriuſque doctoris domini Pe-
tri de Ancha.&c.

CONSIL. CXCIX.

1 *Teſtator relinquens quadraginta pro capella conſtruenda & alijs ne-
ceſſarijs an pro eis teneatur dare de dictis quadraginta legatis.*
2 *Mutatio uoluntatis in uno non inducit mutationem in alio.*
3 *Fratres minores annuis redditus ſunt incapaces.*
4 *Hæres an poſsit ſana conſcientia redditum annuum fratribus minori-
bus legatum retinere.*

IN CHRISTI nomine amen. † Pri-
mum dubium eſt pulchrum poſtquam
enim teſtator in uita ſummam relictã.
xl.flo. & maiorem expendit in conſtru-
ctione ſolius capellæ non uidetur hæ-
res teneri ad aliquàm aliam ſummam
pro paramentis calicis & alijs expediē
tibus ad diuinum cultum pro his.n. omnibus relicti erant
tantummodo.xl.flo. In uno ergo ex eis.l.conſtructione ca-
pellæ facta erogatione uidetur hæres ab alijs liberatus qua
ſi in uita teſtatoris legatum ſoluitur ꝙ ſufficit ad liberatio-
nem hæredis.ut l.Lucius. de leg.ij.nam quia conſtructio ca-
pellæ calix ornamenta & alia ad eundem finem tendunt uř
teſtator mutaſſe uoluntatem & quod in pluribus neceſſa-
rijs expendi mandauit in altero cõuertiſſe nec uoluiſſe gra
uare hæredem duplici præſtatione.hoc.n.in dubio non præ
ſumitur.ff.de leg.ij.l.Titia.§.qui in uita. Contrarium cre-
do.ſ. quod hæres teneatur ad calicem paramenta & alia ex
pedienda pro rata.xl.flo.declaranda arbitrio boni uiri habi
ta conſideratione ad diſtributionem quæ fieri debuiſſet de
dicta ſumma in conſtructione capellæ & alijs ſupradictis
pro quibus omnibus una ſumma coalternata.ſ. xl. flo. fuit
relicta. moueor quia iſta ſunt plura quæ teſtator uoluit per
hæredem fieri licet ergo in uita unum impleuerit non uide
tur in alijs reuocaſſe legatum fauore diuini cultus ut in ca
lice & ornamentis & alijs.eſt.n.regula ꝙ illud ꝙ non repe-
2 ritur teſtator mutaſſe debet ſtare † nec præſumitur muta-
tio uoluntatis in uno inducere mutationem in alio.arg.l.ſi
maritus.C.de dona.inter ui.& uxo. Item cauſa finalis huius
legati quæ eſt ut deſeruiatur in diuinis pro anima teſtato-
ris & ſuorum in capella conſtruenda non impletur per ſo-
lam conſtructionem capellæ ſed per eam coniunctis ſupra
dictis ſi ergo præſumeretur defunctum in iſtis alijs reuocaſ
ſe legatum iam non poſſet cauſa & intentio teſtatoris ad-
impleri.non eſt ergo credendum teſtatorem per implemē-
tum conſtructionis capellæ legatum eorum quæ ſunt ad ca
pellam neceſſaria & pro uſu diuinorum deſtinata in dubio
reuocaſſe.tanquàm igitur per dictum implementum cauſa
non finita non debet finiri legatum ſicut econuerſo ea fini-
ta legatum ceſſat.ff.de optio.lega.l.alumnæ.§.ij. & de con-
di.& demon.cum ita.§.ſalſam. Non ob. ꝙ expenderit plus
in conſtructione ſolius capellæ quàm fuerit pro calice pa-
ramentis & capellæ conſtructione legatum,hoc.n.liberali-
tate potius quàm animo compenſandi cum alijs legatis ui-
detur in dubio præſumendum. Iſtam enim ſpeciem com-
penſationis & confuſionis legatorum inuicem per ſolutio-
nem unius non reperio in iure.imo contrarium ut dixi. ſ.ꝙ
de uno ad aliud non infertur. Et hoc pro modo uerum cre-
3 do licet non ſine dubitatione pertranſeant. † Quoad ſecū
dū dubium certum eſt ꝙ fratres minores non ſunt capaces
annui redditus.computatur enim talibus redditus inter im-
4 mobilia:ut clementina exiui de paradiſo.de uer.ſign.† Vtrū
autem hæres poſsit ſalua conſcientia penes ſe retinere. eſt
dubium.& per Bar.plene tactum in ſuo libello minoritatis
ubi multa dicit quæ communiter non tenentur per canoni-
ſtas & uidentur expreſſe contra mentem illius clemen. ut
ibi ſcripſit referendo dominum meum domi.Bal. qui eum
in pluribus non ſequitur quid tamen in hoc puncto teneat
non potui modo uidere ſed dominus Io.cal. tenuit diſpu-
tando ꝙ ſi ius commune acquiſitioni reſiſtit debemus no-
ſtram conſcientiam conſormare cum iure non cum homi-
ne aliter diſponente alias inter legem conſcientiæ & ius
ſcriptum eſſet quædam repugnãtia & perplexitas. Idem ēt
tenuit dominus Fed. de ſenis & eius dicta ſuper hoc refero
in capitulo poſſeſſor malæ fidei.de reg.iu.lib.vj. Ex quo-
rum dictis credo quod illud legatum tanq̃ pro non ſcriptū
debeat remanere penes hęredem & ſic eum poſsit ſalua cō
ſcientia retinere.

CONSIL. CC.

1 *Iurans non uenire contra liberationem an poſsit eam iniuſtam dicere
& nu.3.*
2 *Iuramentum ultra intentionem iurantis & recipientis non extenden-
dum.*
4 *Abſolutio an poſsit peti a promiſsione uſurarum.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In quæ
ſtione prædicta ꝙ dicti magiſtri Io.& Nic.
poſsint contradicere dictæ liberationi re-
perio allegatum primo ꝙ iſti non uidentur
uenire contra eorum confeſsionem quia non
negant ſe contraxiſſe ſed fatentur ut in inſtrumento conti-
netur ſed petunt ſe a dicta obligatione ueluti iniuſta abſol
ui hoc aūt non iurauerunt ſed abſolutionem non petere &
contradicere liberationi ergo poſſunt eam iniuſtam dicere
quia iuramentum non debet oſtendi ultra id ꝙ eſt in obli-
gatione deductum ſicut nec ſtipulatio uel alia obligatio ut
l.quicquid aſtringendæ.de uer.oblig.facit. c.ſuſceptum.de
reſcrip.li.vj.proprie enim eſt uenire ꝯ quando negaretur ꝙ
quis affirmauit ꝙ iſti non faciunt ſed fatentur omnia uera
eſſe in inſtrumento contenta.ſ.promiſsionem & obligatio-
nem contractam.ar.eorum quæ no.in l.contra.ff.de legi.&
l.qui fidem. de tranſac. facit ꝙ dicimus ꝙ ille non dicitur
impugnare ſententiam uel aſſertionem Papæ qui his ſtanti-
bus conatur eius effectū infringere uel modificare. ut not.
in cle.j.de proba.& quòd no.in l.j.C.de iur.& fac.igno. &
& l.ex diuerſo.§.ſi in iudicio.ff.ſo.ma.& l.ſi.ff.de confeſ.
2 † Ex quibus infertur ꝙ cum iuramentum non extenda-
tur ultra intentionem iurantis & etiam recipientis.ut c. ſi
uero.& c.ad noſtram.de iureiu.& etiam quia iſte non impu
gnat negando ꝙ affirmauit cum iuramento ſecure proce
dit eius petitio ſuper dicta liberatione maxime abſolutio-
ne a iuramento ſecuta etiam non citata parte ut cæteris ra-
tionibus demonſtratur in dictis allegationib. Et licet præ-
dicta-

dicta ſubtiliter dicta & deducta ſint tamen ſubtilius alijs
rationibus probandum eſt contrarium & dicendum pro
ueritate attentis uerbis inſtrumenti & mente iuris non cor
tice & ſuperficie ꝙ eſt ſuper ſaciendum.ut c. intelligentia.
de uer.ſig.& c.marchion & baſilides.j.q.j. & c.certum eſt.
de regu.iur.lib.vj. Ex uerbis namq; inſtrumenti apparet ꝙ
renūciauit excep. doli condictioni ſine cauſa & omni alij
legum auxilio. Sed in caſu noſtro intentatur condictio
ſine cauſa uel iniuſta cauſa quòd eſt idem in effectu cui re
medio cum iuramento renunciauit expreſſe ergo ex hoc
capite uenit contra proprium promiſſum quòd non licet
etiam ſi iuraſſet ſoluere uſuras.ut c. debitores. de iureiur.
Item ſatentur in inſtrumento ſe debitores ex cauſa mutui
renunciantes excep.non numeratæ pecuniæ rei non ſic ge-
ſtæ & ſoluere promiſerunt ad terminum iam diu elapſum
&c.ut ergo uerbis iuriſconſulti utar pluſquàm ridiculum
3 eſt dubitare quin ille qui dicit ex iniuſta cauſa † promiſ-
ſionem factam poſſit uenire contra confeſſionem ex cauſa
iuſta ſactam uidelicet ex cauſa mutui. Item in inſtrumen-
to confeſſio continet ipſos pecuniam recepiſſe nunc autē
ſic petendo dicunt non recepiſſe. Item in inſtrumento ſol-
uere promiſerunt nunc autem abſq; ſolutione liberationē
conducunt. Item in inſtrumento renunciauerunt exceptio
ni rei non ſic geſtę nunc autem dicunt geſtam aliter quàm
contineat inſtrumentum & quis dubitat ꝙ omnia iſta ſunt
expreſſe contraria quæ contrarietas reſultat ex affirmatio
ne & negatione ut plene colligitur ex no.in cle. reſtibus.
de teſtib. Cum ergo taliter petendo uideatur uenire mul-
tipliciter contra propriam confeſſionem non debet audi-
ri & hoc eſt nimis indignum ſecundum conſtitutiones ca-
nonicas & ciuiles ut c.per tuas.de probatio. & l. generali-
4 ter.de non nume.pe.& c.ſaluberrimum.j.q.vij. † Præte-
rea præſuppoſito ꝙ expreſſe in inſtrumento apparet pro-
miſſionem ſactam ex cauſa uſurarum tamen ꝯ ipſam non li
ceret petere abſolutionem iuramenti ante ſolutionem ip
ſarum:ut in d.c.debitores.multominus debent audiri quos
conſtat iam in periurium incidiſſe ex lapſu termini. ut c.
ſuper his.de accu. unde iudex ex officio poſtquàm conſtat
per inſtrumentum promiſſionem fuiſſe cum iuramento &
ipſam multifariam impugnari debet eos repellere. ut c. li-
cet.de iureiu.li.vj.& ꝙ no.in l.pactum. C. de tranſac. nec
ubi iniuſta cauſa non apparet ex tenore inſtrumenti debet
præſumi etiam licita & iuramentum ipſum eſt iuſtiſſima
cauſa adimplendi quòd ſimpliciter eſt promiſſum ar.eorū
quæ no.in c.quoties cordis oculus.j.quę.vij.& ſic teneo in
hoc primo puncto. ſ. eos non debere audiri & quòd niſi
poſt ſolutionem relaxatio peti poteſt ſed ante non & ita
intelligi debet. gloſ.in d.c.debitores.& plenius pridie ſu-
per hoc ſcripſi & conſului in hac cauſa ideo non ꝓſequor.

CONSIL. CCI.

1 *Sportulæ non ſunt ſoluendæ.*
2 *Auaritia omnium malorum mater iudicum inhærens animabus.*
3 *Capiſolida quando & cui debeantur.*
4 *Ignorantia facti prudentiſſimos fallit.*
5 *Iuriſdictio prorogata ſpeciem ſuam non mutat.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Præmittendum eſt quòd de iure commu-
ni iudicibus ordinarijs ſportulæ ſiue iſti ca-
piſolidi non debentur. unde dicit lex præſi-
des gentium qui ciuiles adminiſtrationes hn̄t puris de-
bent uti manibus & ab omni abſtinere acceptione conten
ti his quæ a fiſco dantur. in auth. ut iud. ſine quoquo ſuf-
fra.§.cogitatio col.ij.& canon dicit eſtote contenti ſtipen
dijs ueſtris.lxxvj.di. non ſatis.circa fi. quæ quidem ſtipen-
dia eis conſtituta ſunt ut gratis iuſtitia litigatibus miniſtre
tur nec ſit uenalis.de ui.& ho.cler.cum ab omni.& xj. qō.
iij. non licet. † Eſt.n. auaritia mater omnium malorum
2 maxime qn̄ non priuatorum ſed iudicum inhæret aiabus
ut in d.aut.ut iudi.ſine quoquo ſuffra.in ij col. Iudicib ue-
ro delegatis ne labor ſine mercede ſit certum quid licet ac
cipere.ut in aut.de iud. §. ne aūt.col.vj.& hæc ut dixi pro-
cedunt de iure communi. De conſuetudine uero aliter ob
ſeruatur unde refert Spec.ꝙ in iſta prouincia Romandio-
læ ſoluuntur.xij.denarij pro libra ut ipſe no.in tit. de ſala.
§ dictum.uer.ſi uero eſt ordinarius. hoc præmiſſo liquet ꝙ
ſtatutum ſiue ordinatio recolendæ & felicis memorię dn̄i
Galeoti de malateſta cū iure cōi per oīa cōcordat in quan
tum iudicib.ordinarijs cognoſcentib.de cauſis nihil tribuit
noīe ſportularū ſed cognoſcentibus ex ptāte delegata con
fert & permittit accipere.xij.dena.pro libra & ſic concor-
dat cum conſuetudine prouinciæ quæ ſeruanda eſt tanq̄
optima legum interpres.ut l.minime.ff. de legib. In hoc
igitur dubium noſtræ qōnis cōſiſtit utrum dn̄s ptās cogno
uerit de iſta cā tanq̄ ordinarius an ut legatus magnifici &
illuſtris dn̄i Caroli de malateſta. & ſicut allegatum pru-
denter reperio vr̄ ꝙ tanq̄ ordinarius quia in ciuitib. iuriſ-
dictio ptātis eſt fundata de iure cōi & ciuium & forenſium
qui rōne ꝯtus pn̄t ibidem conueniri.ut c.fi. de foro cōpe.
& e.ti.c.Romana.§.ꝯhente.lib.vj.facit. c.cum perſonis.de
priui.eo.li. Non ob. commiſſio dicti magnifici dn̄i quia
facta poſt litis motionem corā dicto ptāte & in cā de qua
ut dixi iure ordinario cognoſcebat. vn̄ dr̄ potius eius of-
ficium excitareq̄ nouam ſpeciem iuriſdictionis in eū tra-
ferre.ut c.licet.& c.graueni.de off.ord. & hoc eſt regulare
in qualibet diſpōne, hois & legis ut ſi noua diſpō idē con
tineat ꝙ antiqua actus denominetur a ſua prima cā & anti
qua diſpōne non a noua patet ex notatis in c.j. de conſti.li.
vj.hinc eſt ꝙ teſtōr rem ſemel legatā iterum legando vr̄ ſæ
pius loqui non multiplicare legatum.de le.ij.l. næuius. §.
eum qui.facit ꝙ no.xij.q.j.præceptis hinc ēt eſt ꝙ ſi reſcri-
ptum uel priuilegium idem contineat ꝙ ius cōe non cenſe-
tur priuilegium ſed ius cōe:ut no.Inn.in c.j.de reſcri.& ꝙ
3 no.in l.j.C. de theſa.li.x. † Ex quib.ad propoſitum con-
cludendum prima facie vr̄ ꝙ ipſi non debeantur iſta capi-
ſolida tanq̄ cognouerit ut ordinarius non ob. delegatione
ſiue commiſſione dicti magnifici dn̄i quæ non vr̄ conſtitue
re nouam conſtōnis ſpēm rōnibus ſupradictis. Et pro hoc
facit dicta ordinatio ſiue ſtatutum ꝙ duo exigit ad hoc ut
capita ſolidorum debeantur. ſ. ꝙ cognitio ad eorum offi-
cium talis non ſpectet & ꝙ facta fuerit commiſſio ſpālis
ſed cum aliàs pertineret ad ptātem cognitio:ut dictum eſt
ſ.uidentur non debere pp naturam copulæ &: quæ requi-
rit ad eius ueritatem concurſus copulatorum:ut l. ſi hære-
di plures.ff.de cond.inſti.& not.in c.ij.de reſcrip.Non ob.
ſi dicatur magnificus dominus Carolus commiſit quòd fie
ret iuſtitia ſummaria & expedita. item in ſecundo reſcri-
pto commiſit quòd procedatur non ob. ferijs ex quibus
poteſt dici quòd iſta iuriſdictio ſic commiſſa non ſit eiuſ-
dem naturæ & formæ cuius eſt iuriſdictio & ordinaria &
per conſequens eſt cenſenda alterius ſpeciei. ſ. delegata
iuxta ea quæ not. ſubtiliter. Io.an.in c.hi qui autoritate de
præben.lib.vj. Ad hoc poteſt reſponderi quòd idem domi
nus uoluit iuſtitiam fieri ſummariam & expeditam quan-
tum de iure fieri poteſt & ſic retulit ſe ad ius commune
ſicut uerba reſcriptorum in dubio referenda ſunt.ut c.cau
ſam quæ.de reſcript.hæc ergo non uidetur noua ſpecies iu
riſdictionis inducta ſimiliter nec per amotionem obſtacu-
li feriarum nam actus non denominatur ab eo qui amouet
obſtaculum ſed ab illo penes quem erat illius actus exerci
tium impeditum tali obſtaculo.ut c.cum aliquibus. de re-
ſcri.lib. vj.tempore enim feriarum iuriſdictio non eſt per-
empta ſed eſt penes iudicem abſque exercitio.ut l. j. ff.de
ferijs.facit.c.paſtoralis.de reſcri. Ex quibus uidetur quòd
domini ſapientes de camerino bonis rationibus mouean-
tur quòd in præſenti cauſa ſolui non debeant capiti ſoli-
dum tanquam conſtitutio quæ de eis loquitur non uendi-
cet ſibi locum in hac cauſa de qua uidetur potius cogni-
tum iure ordinario quam delegatæ iuriſdictionis.
4 † Sed quia ut dicit gloſſ. ignorantia facti etiam pruden-
tiſſimos fallit.ut l.j. ff. de iu.& fac.igno.uoum mihi in fa-

cto

ſto præſupponitur eis incognitum quòd me mouet ad dicendum contrarium. ſ. quòd dominus poteſtas non eſt iudex ſiue non cognoſcit inter ſorenſes ſed iudex gabellarũ & ſic de conſuetudine præſupponitur obſeruatum & obtentum in contratio iudicio quo pro uero præſuppoſito manifeſte liquet quod poteſtas non erat index ordinatius huius cauſæ nec ſpectabat ad ſuum officium & ſic cum cognouerit ex ſpeciali commiſsione uerba & mens ſtatuti ſuper ſoluendis capitibus ſolidorum inferunt ꝙ ſoluẽdi ſunt nec debemus recurrere ad coniecturas poſtquàm in uerbis nulla eſt dubitatio. ut l. ille aut ille. §. cum in uerbis. de leg. iij. Sed huic meę opinioni duo obſtant primum quia antequàm fieret illa commiſsio erat quæſtio inchoata coram poteſtate & ſic incepit poteſtas cognoſcere ex tacita partium prorogatione, qua prorogatione uidetur quòd cognoſcat ut ordinarius & ſic ſpectet ad officium ſuum. Nã iuriſdictio prorogata eſt eiuſdem ſpeciei cũ prima. ut not. in c. p. & g. de off. dele. ſi ergo eius erat cognitio iure ordinario ſubſequens commiſſio uidetur officij excitatio non iuriſdictionis allegatio per præallegatum. c. licet. Ad hoc reſpondeo ꝙ in iſtis litigationibus quæ erant forenſes præſumitur potius per errorem aditus alius pro alio quàm prorogata iuriſdictio. ut l. per errorem. ff. de iur. om. iu. facit ꝙ no. Io. an. in c. prudentiam. de off. del. ſuper gloſ. ij. in nouel. & in ſpe. de compe. iu. ad §. j. uer. nunquid præſumitur. item quia alias in hoc proceſſu ſuper alio dubio conſului & in eo reperi pro parte rei iuriſdictionem declinatam & ſic non eſt de prorogatione quærendum. ſumit ergo robur & efficaciam iſtud iudicium ex dicta ſpeciali commiſsione magnifici domini ad hoc quod not. in l. j. C. qui ꝓ ſua iuriſdi. Secundo ob. quia in dicto conſilio ſi bene memini pluribus rationibus oſtendi quòd arimini poterat de dicta cauſa cognoſci ratione fugę allegatę & probatę contra debitorem. item etiam ratione iuramenti præſtiti de implendo promiſſa. ex quibus patet quod poteſtas poterat iure ſuo cognoſcere & ſpectabat ad eius officium: ut in dicto conſilio plenius demonſtraui. Ad hæc reſpondeo & fateor quòd arimini poterat conueniri ille debitor fugitiuus & per poteſtatem capi ſatiſdatio recipi per l. prætor ait. §. ſi debitorem. ff. quæ in frau. cre. Veruntamen cognitio cauſæ principalis remittenda erat ad iudicem competentem qui in caſu noſtro erat iudex forenſium uel magnificus dominus Carolus ex reſcripto ſpeciali & ſic factum fuit & per conſequens omnia præceſſerunt rite & recte quaſi in captura & ſatiſdatione quilibet etiam alias incompetens ut priuatus cenſeatur competens. Sed in cognitione non niſi ſuus iudex. facit quod not. in l. capite quinto. ff. de adulte. Non ob. quod arimini ſortiatur forum ratione iuramenti & fugę. nam uerum eſt quòd ſortitur forum reſpectu loci ſimpliciter ſed ſecundum quid reſpectu iudicis. id eſt non omnis in loco iudicis ſed alias deputati ſibi ab homine ſtatuto uel lege. ut not. Cy. in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi opor. Ex quibus omnibus concludo ſoluenda capita ſolidorum domino poteſtati poſtquàm cauſa fuit ſibi ſpecialiter delegata & aliàs ad eius officium non ſpectabat rationib. ſupradictis imolæ. Mccccxcix. Pet. de Ancharano.

CONSIL. CCII.

1 *Fœmina uel frater minor an poſſint eſſe teſtamenti executores.*
2 *Frater minor non poteſt eſſe teſtamenti executor.*
3 *Executoribus teſtamenti an poſſit alios eligendi poteſtas dari.*
4 *Executor datus ad eligendum pauperes poſt hæredis mortem non eligere in uita.*
5 *Anima eleemoſynis redimitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Circa primum dubium eſt primo inquirendum utrum fœmina & frater minor primo gradu executores deputati ad pauperes eligendos ſint huius officij capaces de ambob. not. Barto. in l. a filio. ff. de ali. & cib. lega. & in fœmina tenet ꝙ ſic idem Specul. in titu. de inſtru. edit. §. nunc uero. uer. ſed quid in muliere. idem Ioan. an. c. fin. de teſtib. lib. vj. In fratre minore dicendum eſt oppoſitum ſcilicet quod non poſſit eſſe executor teſtamẽti. ut cle. exiui de paradiſo. de uer. ſigni. in caſu tamen noſtro quo iſte frater minor datus eſt executor ad nominandos ſiue eligendos pauperes uidetur quòd ualuerit datio. & per conſequens pauperum electio ab eodem facta ut not. Bar. in l. cum pater. §. hæreditatem. de leg. ij. & in ſuo libro minoritarum ad quem ipſe remittit. In caſu tamen noſtro eſt minus dubium quia ſi nollet aut non poſſet fuit ſibi data poteſtas alium eligendi quo caſu uidetur tenuiſſe electio quia ceſſat ratio prohibita de qua in d. cle. & eſt ſimilis quæſtio in procuratore utrum ſcilicet poſsit conſtitui habilis ad eligeñ. habilem in cle. religioſus. de procu. ubi plene de hoc. & quod not. in l. cogi. §. hi qui ſolidum. ff. ad Trebel. & l. cum dotem. ff. ad l. fal. ubi remota interpoſiti capiẽtis perſona ſpectatur & licet Bar.
2 ſic teneat ut prædixi: dominus Bald. † tamen tenet contrarium uidelicet quòd non poſsit eſſe executor frater minor ad nominandos pauperes: ut ipſe no. in aut. ingreſsi. C. de ſacroſan. eccle. ſed non multum expedit quo ad caſum noſtrum quid iuris ſit latius inueſtigare quia ipſa electio executoris fuit commiſſa ſibi & mulieri diuiſim in teſtamento: ut patet ibi dum dicitur quem uel quos uterque uel alter ipſorum elegerit & cæ. quo caſu poteſt quod incumbit per alterum explicari ut c. cum plures. de offi. dele. li. vj. &
3 quod no. in c. inter cæteros. de reſcrip. † Sed reſtat circa hoc dubium utrum poſsit in teſtamento dari talis poteſtas executoribus ſcilicet eligendi alios uel eligendi pauperes. & uidetur quòd non quia tunc pauperes locum hæredis haberent iſto caſu ut plene probat Bart. in quadam ſua dẽ ſpu. quæ incipit filium. & no. in l. centurio. de uulg. & pup. ſed electio hæredis non uidetur poſſe alteri committi: ut l. illa inſtitutio. ff. de hære. inſti. & l. captatorias. e. tit. Contrarium eſt dicendum in iſtis relictis ad pias cauſas quæ regulantur iure poli non iure fori. c. cum tibi. de teſt. & plene not. Bar. in l. habeat. C. de ſacroſan. eccle. Concludendum eſt ergo quòd hæc poteſtas eligendi pauperes poteſt dari in teſtamento ſimiliter & poteſtas nominandi & eligendi alium executorem. nam uidetur talis nominatus ab ipſo teſtatore: ut l. unum ex familia. §. j. de le. ij. & l. inſtitutio talis. & quod ibi not. de condi. inſti. Aliud etiam dubium circa hoc uertitur nam prædicti executores & primo recuſauerunt officium executoris & poſtea elegerunt & ſic eo xum officio iam finito non uidentur potuiſſe eligere poſtquàm functi ſunt officio ſuo, ar. c. in literis. & c. ſignificantibus. de offi. deleg. Sed contrarium dico maxime poſtquàm in eadem ſcriptura apparet repudiatio officij & alterius electio quo caſu non attento ordine ſcripturæ præſumitur primum factum quod prius eſt ordine faciendum non obſtante ordine præpoſtero etiam ſi appoſita eſſet dictio poſtea: ut l. talem. ff. de hæc. inſti. & l. quidem. de pec. leg. facit quod not. Bar. in l. ij. §. prius. ff de uulg. & pup. Item poſtquàm factum fuit incontinenti habetur perinde ac ſi præceſsiſſet & ſic debet adaptari in ordine intellectus. argu. l. modeſtious. de ſolu. Ex quibus in primo dubio concludendum eſt quod nominatio & electio facta de ugulino per dominam Iſabellam & fratrem Ioannem ualuerit tantum ut dictum eſt nec mixtura fratris minoris qui una cum ipſa elegit ſed ſecundum opi. Bal. ſi inhabilem cum dicamus inficeret ſiue uitiaret talem electionem. arg. l. j. §. ſed pompo. ff. quod fal tu. auth. & quod ibi per Bar. & quòd no. doc. in c. cum ſuper abbatia. de offi. deleg.

4 † Deſcendo ad ſecundum principale dubium quod uidetur magis dubitabile ſolum propter opi. Bal. de qua ſtatim ſubdam. tenet enim ipſe quod executor datus ad eligendum pauperes poſt mortem hæredis non poſsit eligere in uita. mouetur ex eo quod alij ſorte tempore mortis ſuper erunt pauperes quàm ſint electi in uita unde in præiudiciũ futurorum pauperum non poteſt tempore præuenire. quã rationem colligit ex l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. & hoc ipſe

not.

not.in l.poſt mortem.C.de fidei. l.cum pater. §. a filia.de lega. ij. Sed dominus meus. d. Bald. ſi bene memini tenet contrarium in d. l. poſt mortem. cuius opinionem credo ueriorem conſidero enim quòd relictum & inſtitutio facta de pauperibus poſt mortem dominæ Iſabellæ uel per tranſitum ad alia uota eſt factum principaliter pro ſalute animæ teſtatoris: pauperes autem ſunt ut cauſa ſecundaria & acceſſoria nec multum curandum qui ſint illi pauperes præſentes uel futuri ideo iſte fauor non debet conſiderari ſed fauor animæ teſtatoris cuius ſaluti ſi domina Iſabella mater uult celerius prouidere non eſt reprehendenda ſed commendanda quia citius quàm teneretur impleuit ut eſt caſus in d. l. poſt mortem. regulariter enim donationi appoſitæ in fauorem debitoris poteſt debitor renunciare & ſtatim ſoluere: ut l. qui ratione. in prin. de uer. obli. & l. eum qui aliàs Iabolenus. ff. de an. leg. facit. c. j. de plus peti. Non ob. §. diui. quia ibi principaliter intererat filijfa. non prius ſolui quia tempore exiſtentis conditionis poterit eſſe ſui iuris. hic uero dixi licet commodum huius inſtitutionis concernat pauperes in genere non tamen hos uel illos. Item non principaliter ſed acceſſoriè ut dixi & eſt ſi. in l. ciuitatibus. de leg. j. ubi legatum factum pro inſtruendis & alendis debilibus dicitur concernere factū ciuitatis in cuius honorem factum eſt licet in alium deriuetur commodum. Similiter in immunitate conceſſa ecclesijs uel exemptione eccleſiæ quæ licet redundet in aliorum commodum nihilominus dicitur conceſſa eccleſiæ: ut patet de immu. ec. per totum & c. per exceptionem. de priuileg. lib. vj. in iure autem principalis cauſa ſiue proxima non remota debet conſiderari. ut l. mulier. ff. rerum amo. & l. rogaſti. ſi cer. pe. & c. ſuper eo, & quod ibi no. de
5 præben. libr. vj. quia ergo † per eleemoſynas & erogationes in pauperes redimitur & liberatur anima teſtatoris; ut c. animæ defunctorum. xiij. quæſt. ij. non uidetur dubium quod hæres iuſſus reſtituere pauperibus poſt mortem poteſt reſtituere ante & ſic maturius liberatur anima teſtatoris per præuentionem talem, uel poſſumus dicere quod dictum Bart. non tangit quæſtionem noſtram. ipſe enim loquitur de reſtitutione in qua non licet præuenire in præiudicium futurorum ſed nos loquimur in electione pauperum quam mandauit teſtator fieri per dominam Iſabellam & fratrem Ioannem & ſic in uita ipſorum uoluit electionem fieri. nam mortui non poſſunt eligere cum mors uoluntatem & omnia ſoluat in authen. de nup. §. deinceps. licet ergo pauperibus ſic in uita electis non quæratur commodum domina Iſabella uiuente tamen ea mortua non uidetur dubium quod quæratur ut no. Bartol. in d. §. diui. Similiter fuit eis data poteſtas eligendi alium uel alios executores quod fecerunt ugolinum eligendo qui poſt acceptationem officij elegit pauperes una cum prædictis domina Iſabella & fratre Ioanne & ex eorum conſenſu. Ex quibus infertur quod uel ex electione ipſorum tantum uel ugolini uel omnium ſimilium debet dicta electio reputari ualida ſi contra perſonas electas uel electionis fraudem nulla obſtat exceptio. & maxime hæc ſunt uera in relictis ad pias cauſas quorum uigor & efficacia regulatur ſecundum equitatem & ius gentium non ſecundum rigorem iuris ciuilis. ut not. Bartol. in d. l. habeat. C. de ſacroſan. eccl. Item in §. diui. non erat conditio omnino exitura in perſonam eius qui eligebatur quia poterat mori ante hæredem & ſic defeciſſet fideicommiſſum in perſona ipſius: ut l. ſtatius. §. corne. ff. de iure fiſci. Sed in caſu noſtro conditio poſt mortem &c. in perſonam pauperum erat exitura omnino: quia genus pauperum perire non poteſt: nam ut in euāgelio ſcribitur ſemper pauperes habebitis uobiſcum debet ergo iſta inſtitutio uel fideicommiſſum cenſeri ut puta poſtquàm non poteſt effici caduca: ut l. ſi pupillus. ff. de dona. & quod not. Bartol. in l. pater. §. tuſculanus. ff. de leg. iij. nec pauperes præſentis temporis uel futuri debeat conſiderari ſed uberior fides circa ſalutem animæ teſtatoris ut dixi.

Ex his ergo concluditur quod ualuerit electio ugolini & nominatio ſimiliter pauperum ſupradictis rationibus.

Ex quibus conſequenter infertur ſolutio aliorum dubiorum. ſ. quod pauperes ſint electi poſſunt alienare & omnia facere tanquàm ueri domini de re ſua: ut l. in re mandata. C. mandati. nec inquirendum eſt ulterius de deuolutione agendi executorē alium per guardianum ſancti Franciſci. do. Pe. de ancharano.

In Chriſti nomine amen. Factum ſuper quo conſilium petitur tale eſt. Berta habens uirum ibidem præſentem & auum maternum eos in ſuo primo teſtamento ſolenniter condito equis portionibus hæredes inſtituit & adiecit quòd ipſum ualere uoluit iure teſtamenti & ſi non poteſt ualere iure codicillorum uolo quòd ualeat nomine donationis cauſa mortis & in omni alio modo quibus melius ualere & tenere poteſt: deinde aliud condidit teſtamentum in quo dictum uirum pro dimidia & quendam alium pro alia dimidia hæredes inſtituit & dixit quod poſt mortem dicti ſui uiri omnia bona quæ ad dictum ſuum uirum peruenerint debeant diſtribui inter certos pauperes per certos caſtaldos in dicto teſtamento nominatos & in dicto ſecundo teſtamento dicta Berta præterijt dictum auum: mortuaque dicta teſtatrice dictus uir eius habens dictorum teſtatorum plenam notitiam & maxime quia interfuit confectioni dictorum teſtamentorum hæreditatem dictæ dominæ Bertæ apprehendit & adiuit hanc præfationem faciendo uidelicet cum hoc ſit q[uo]d in dubium reuocetur & non ſit merito in dubio reuocandum inter omnes ſapientes utrum ex primo teſtamento prædicto an ex ſecundo debeat hæreditas adiri & de ipſa inuentarium fieri & quod dictus uir propter certas cauſas non poteſt plene & ſecure deliberare quomodo & qualiter teneatur & debeat adire hæreditatem dictæ ſuæ uxoris pro iure ſibi competenti an ex primo an ex ſecundo teſtamento & utrum in toto an in parte & de ipſa hæreditate in bonis inuentarium facere ne prius ſuper prædictis & connexis & dependentibus ad eiſdem habeat plenam ſecuram & liberam deliberationem ne aliquod damnum uel præiudicium ſibi generetur proteſtans quòd per ſupraſcripta uel infraſcripta uel aliquod prædictorum uel per aliquem actum uel quod fieri contingeret nullum ſibi præiudicium generetur nec per aliquam apprehenſionem hæreditatis uel inuentarium quod fieri contingeret ſuper bonis & hæreditate dictæ ſuæ uxoris nullum præiudicium generetur eidem ſed ſaluum & reſeruatum ſit & eſſe debeat omne & quodlibet ſuum ius dictis teſtamentis primo & ſecundo & ultimis uoluntatibus tam iure teſtamēti quam iure codicillorum quàm iure donationis cauſa mortis quàm quocunque iure ratione uel cauſa quibus omnibus & ſingulis non renunciare intendit tacite uel expreſſe per aliquem actum factum uel quod fieri contingeret & prædicta dixit expoſuit & proteſtatus fuit omnimodo iure & forma quibus melius potuit & ſi inquantum ſibi proſunt & expediuntur & non aliter ad cautelam omnibus & ſingulis ſic præmiſsis nolens reſeruare & conſeruare ſibi beneficium inuentarij petijt per iudicem commiſsionem fieri de & ſuper dicto inuentario dictæ hæreditatis ſecundū formam ſtatutorum ſuæ terræ ſeu ciuitatis ad eius petitionem dicentis & aſſerentis ſe uelle eſſe hæredem dictæ ſuæ uxoris cum beneficio inuentarij & non aliter.

Subſequenter autem cum eidem fieret contradictio tēpore quo uolebat conficere inuentarium quòd prædicta additio erat obſcura quod declarat ex quo per teſtem hæres eſſe uolebat an ex primo an ſecundo dixit quod uolebat eſſe hæres ex ſecundo reſeruando ſibi omne ius ex primo ſibi competens omni modo iure & forma quibus melius poterat deinde deceſsit dictus uir nunc inter hæredes dicti uiri ex una parte & dictum auum ex altera quæſtio agitur pro dimidietate dictæ hæreditatis in qua fuit inſtitutus dictus uir in primo teſtamento & etiam in ſecundo quia dictus auus dictam dimidiam dicit ad ſe pertinere iure accreſcendi ex primo teſtamento: eo quod uir deceſsit

hære-

hæredltate non agnita de iure dicti autem hæredes dicti uiri hæreditatem prædictam dicunt fuiſſe de iure agnitam & comptehenſam & ad ſe pertinere.

Et aduerſo pauperes dicunt ad ſe pertinere: quia licet teſtamentum ſecundum ſit nullum ex cauſa præteritionis aui materni tamen fideicommiſſum uel quod dictus uir fuit grauatus per auth. ex cauſa . conſeruatur eiſdem . Quæritur igitur ad quem pertlneat dicta dimidietas hæreditatis Bertæ prædictæ an ad hæredes dicti uiri an ad dictum auum an uero ad pauperes ſupradictos &c.

CONSIL. CCIII.

1 Aditio hæreditatis quando valeat.
2 Aditio hæreditatis facta cum dubio de viribus teſtamenti an valeat.
3 Dubitatio inter duo extrema eiuſdem naturæ quid operetur.
4 Onus fideicommiſſi an conſeruetur per autent. ex cauſa.
5 Teſtamenta duo valida quis relinquere poteſt.

IN CHRISTI nomine amen. Ex themate prædicto elicio tria dubia principaliter. Primum an dicta aditio ualeat necne ſic in nube facta conſiderata etiam declaratione ſequenti. Secundo ſi non valeat an ſaltem per fideicommiſſum hæredibus dicti uiri debeat per auum reſtitui dicta dimidia uirtute clauſule codicillaris appoſite in primo teſtamento uel ad eos hæredes directo pertineat uirtute clauſule donationis cauſa mortis. Tertio & ultimo an dictum fideicommiſſum vniuerſale quo fuit grauatus uir in teſtamento ſecundo conſeruetur per aut. ex cauſa. De primo prima fronte uidetur dicendum quod dicta aditio non tenuerit propter duo prin-
1 cipaliter. † Primo quia dictus uir dubitauit de uiribus utriuſque teſtamenti ut patet in præfatione ſua quam fecit cum hæreditatem agnouit. conſtat autem quod dubitans de uiribus teſtamenti non poteſt hæreditatem agnoſcere: ut.l.inſtitutus.§.fi.ff.de acqui. hære.&.l.is poteſt. in gl. magna eo.tit. Secundo quia poſtea ſuum animum declarauit quòd uolebat eſſe hæres ex ſecundo quæ declaratio trahitur retro ad tempus aditionis. ut.l.hæredes palam.§. ſed ſi notam.ff.de teſta. Ex ſecundo autem teſtamento hæreditas non fuit delata quia erat nullum ex præteritione aui materni: ut in.§.aliud quoque capitulum. uer. & hoc quidem de parentum. & uer. ſi autem hoc non fuerit obſeruata &c. in aut. ut cum de appella. cogno. ergo dicta aditio fuit nulla tanquam facta ex capite inepto ex quo hæreditas non erat delata. C.de codi.l.fi.ff.de inoffi.teſta.l. mater decedens. & eſt caſus in terminis.ff.de acquirend. hære.l.clodius.ubi ſi inſtitutus in primo teſtamento utiliter adit ex teſtamento ſecundo reddit teſtatorem inteſtatum ſecundum papi. cuius ſententia approbatur.l.unde neceſſario concluditur quòd ex quo aditio fuit nulla quòd dictus uir dictam portionem hæreditatis ueluti non agnitam nō tranſmiſit ad hæredes ſuos: ut. d.l.clodius. & hoc ex generali clauſula quia hæreditas non agnita non tranſmittitur ut.C.de cadu. tol.§.in nouiſsimo. accreſcit ergo auo materno inſtituto pro alia dimidia ut eo.ti.§.his ita diffinitis.&.C.quando non pet. partes.l.unica. & ex hoc prima fronte uidetur decidi quòd dicta portio non pertineat ad auum in effectu imo ad pauperes quia ſi accreſcit auo accreſcit cum onere iniuncto uiro: ut.d.§.his ita. &.§.ubi autem legatarij. de leg.ij. &.l. celſus. & iſto onere fuit grauatus in ſecundo teſtamento quòd onus conſeruari uidetur per aut. ex cauſa. ergo &c.

2 † In contrarium facit. & ita eſt ueritas q dicta aditio tenet quia dictus uir habens dictorum teſtamentorum notitiam adiuit omni modo quo de iure melius potuit prima uice ut in animo ſuggeſsit omnino uelle hæres eſſe & ad acquiſitionem hæreditatis delatæ ſufficit quòd qui poteſt hæres eſſe in animo ſuo qualitercūque declarato proponat uelle hæres eſſe: ut.ff.de acqui.hære.l.gerit. C. de iure delib.l.potuit.&.l.ſi auia. Non ob. quòd ipſe dubitauit de uiribus utriuſque teſtamenti, ſcilicet quòd ipſorum teſtamentorum præualeret & ſic non uidetur quòd ualuerit aditio quia quandoque quis dubitando de uiribus teſtamenti dubitat an hæreditas ſit ſibi data & tunc procedit obiectio quòd non tenet aditio ut ſi dubitat an teſtator potuerit teſtari uel an defectus ſit ſic loquitur.l.hæres inſtitutus uel dubitat an teſtamentum ſit uerum uel falſum ab alio fabricatum.ff.de acqui.hære.l.cū falſum. qui enim ignorat hæreditatem ſibi delatam ſine dubio adire non poteſt. & cum quis dubitans ex quo capite hæreditas ſit delata ſimiliter non agnoſcit ſic loquit.ff.de acqui. hære.l. ſi is ad quem.nam & talis dubitans ſimiliter dubitat de uiribus teſtamenti quia ſi delata eſt abinteſtato. ergo non ex teſtamento.ff.de acquir. hære.l.quandiu.C. communia de ſucceſsionibus.l.antequam.ſed in propoſita quæſtione non dubitauit uir an hæreditas eſſet ſibi delata imo de hoc erat certus quòd erat delata nec dubitauit an ex teſtamento uel abinteſtato imo certus erat quod ex teſtamēto quia in utroque teſtamento erat inſtitutus, & ex alio capite quam ex teſtamento non poterat hæres eſſe unde ſiue ex teſtamento primo eſſet ſibi delata ſiue ſecūdo uerum erat hæreditatem ſibi delatam & ex teſtamento delatam unde licet dubitet an ex primo an ex ſecundo non habet talis
3 dubitatio officere. † cum dubitatio inter duo extrema quorum quodlibet eſt eiuſdem naturæ nihil operetur & nullum impedimentum producat.ff.de acqui. hære.l.quod ſi dubitet. de lib. & poſthu. l.gallus.§.ſi eius. unde licet ex quolibet teſtamento non deferatur hæreditas ſed ex uno tamen ex altero eorum infallibiliter eſt delata. quia ergo hæreditas eſt delata.& clarum eſt adire hæreditatē poſſe ex teſtamento & cum ipſe ſciuerit ex teſtamento delatam concludo quod tenet aditio ſupradicta & ſic non ob. de acqui. hæred.l.eum qui duobus. ubi ex neutro adijt. quia uerum eſt adeundo ex uno cum dubitet de uiribus eius & ſic an ex eo hæreditas ſit delata ſecus cum adijt ex quolibet ſibi deferente nec ſe reſtringit ad quod quia tunc non dubitat hæreditatem ſibi delatam ex teſtamento delatam imo ſcit utrunque. ſic uidemus in eo qui dubitat quanta portio ſit ſibi delata. nam adeundo ſe hæreditati non aſtringit niſi cum adeat in confuſo ut uelit eſſe hæres ex quacunque parte ſit hæres. de acqui.hære.l. ex ſemiſſe. adeundo ergo ſecundum prædictam formam dat aditioni efficaciam uel defectum ut ex præmiſsis apparet. Non ob. ratio ſecunda quod declarauit ſe ex teſtamento ſecundo uelle eſſe hæredem propter duo. Primo quia ex quo per primam aditionem ſemel hæres eſt factus ex teſtamento primo ualido ut ſupra probatum eſt per nullum actum poteſt deſinere hæres eſſe: ut.l.& ſi ſine.§.ſed & quod papi.ff.de mino.C.de repu.hære.l.ſicut maior. Secundo quia cum adiuit primo omni modo quo potuit fuit proteſtatus quod nolebat illeſue aditioni præiudicare per aliquem actum quem faceret in futurum quominus teneret dicte aditionis actus & quominus omnia iura ſibi competentia ex dictis teſtamentis & quolibet ipſorum ſibi ſalua eſſent quæ proteſtatio ſeruat uires omnis præiudicij quod generari poſſet ex declaratione prædicta.ff.de acquiren.hæred. l.qui.in aliena.§.fi.ubi caſus per Inno. quod me. cau. prælatum. unde concludo ex præmiſsis dictā dimidiam pertinere uirtute dictæ aditionis ad hæredes uiri non autem ad auum maternum uigore iuris accreſcendi quia non habet locum niſi in portione defecta hoc autem non defecit.

Quid plura & hoc eſt aduertendum quod licet aditio non tenuiſſet tum hæredes uiri illam dimidiam conſequi debent uigore donationis cauſa mortis ratio eſt in promptu, aditio non tenuit ergo teſtamentum ex poſt facto deficit

deficit quo ad perſonam ipſius uiri quod apparet, quia eius portio efficitur caduca, & tanquam caduca cohæredi eſt applicanda, ut. C. de caduc. tollen. §. in nouiſſimo. Item non ualet iure codicillorum quia dies fideicommiſſi importari per illam clauſulam ſecundum quod not. in. l. prima, de iure codicil. non ceſſit uiro uiuo qui potuit adire ex teſtamento uſque ad ultimum uitæ ſpacium, ut. l. vltima. ff. de condi. inſti. quouſque ergo potuit ut teſtamentum ualere non potuit ualere ut codicillus, quia teſtator ſic uoluit. cum autem non potuit quo ad eum ualere teſtamentum quod fuit demum mortuo uiro hæreditate non agnita per eum impoſsibile fuit ualere ut codicillum ex quo in eius uita dies fideicommiſſi non ceſſit, ut. C. de caduc. tollen. §. ſi autem ſub conditione. oportet ergo quod ualeat iure donationis cauſa mortis ex quo teſtator ita diſpoſuit & eo iure ualere poteſt, quia tempore primi teſtamenti maritus fuit præſens & intelligens & in dubio præſumitur eſſe conſentiens, ut l. tale pactum. ff. de pact. & donatio in cauſa mortis hodie perficitur nudo pacto. ff. de lega. ſecundo, l. cum pater. §. medio, in gloſſ. ſingu. quæ eſt ibi, & non eſt alibi ſecundum doct. ego allego aliam in. l. ſecunda. C. de iure do. circa fin. gloſſ. magnæ. Ex prædictis apparet quod quo ad auum hæredes mariti habent in dicta dimidia meliora & efficaciora iura.

4 † Reſtat igitur uidere de tertio principali puncto, ſcilicet an onus fideicommiſſi conſeruetur per auten. ex cauſa, ut ſic hæredes mariti teneantur pauperibus reſtituere illam dimidiam, & iſte caſus eſt mihi nouus, & de facto nunquam plus uidi, nec doc. & gloſſ. mentionem faciunt in aut. ex cauſa. & ſi primum teſtamentum factum non eſſet ſine dubio tale fideicommiſſum eſſet ſaluum per dictam aut. ex cauſa. ſecundum omnes, quia ſola præteritionis iniuria auferretur ut ibi. & in corpore. ſed quia primum teſtamentum ſolenne factum eſt reſultat magna dubitatio an conſeruetur. & dubitatio conſiſtit in hoc an legata & fideicommiſſa quæ conſeruantur petantur condictione ex illa authen. an actione ex teſtamento: quia ſi petuntur condictione ex illa. leg. ſecundum quod tenuerint Vgo. & Cy. in dicta authen. nihil repugnat quin dictum fideicommiſſum conſeruetur. ſi autem petuntur per actionem ex teſtamento ſecundum quod tenuerint Iac. de Ra. & Barto. in dicta auth. quorum opinio uera eſt: quia text. in corpore dicit tanquam non reſciſſum obtineat teſtamentum. & ſic apparet quod ipſum teſtamentum eſt ualidum quo ad legata & fideicommiſſa licet ſit nullum quo ad inſtitutiones ſicut & alibi. ff. de hæredib. inſtitu. leg. fin. ubi inſtitutio ſola eſt nulla. & quo ad reliqua teſtamentum eſt aliquid unde petuntur per actionem ex teſtamento a leg. roborato ſicut uidemus in pactis, leg. roboratis. ff. de pact. leg. legitima. & agitur ex pacto roborato. leg. non condictione ex. leg. unde impoſsibile eſt hoc caſu dictum fideicommiſſum pauperibus relictum conſeruari: quia ſi dicimus. leg. illam confirmari. ergo dicimus actione ex illo teſtamento peti. ſed quod illud teſtamentum quo ad aliquid ſit ualidum ut teſtamentum eſt impoſsibile propter primum ualidum.

5 † Inuenitur enim pagana cum duobus teſtamentis ualidis deceſsiſſe cum primo utili quo ad inſtituta & legata & cum ſecundo ſimiliter utili quo ad legata & fideicommiſſa. Iſtud autem eſt impoſsibile ut prædixi in pagano. Ex quo concludo authen. ex cauſa. non habere locum ubi duo teſtamenta facta eſſent primum utile: ſecundum inualidum ex cauſa præteritionis uel exhæredationis. imo tunc dico nihil de relicto in dicto ſecundo teſtamento inualido conſeruari per rationem prædictam. Ex prædictis nunc aperitur utilitas reſultans in cognoſcendo an legata & fideicommiſſa petantur condictione ex. leg. illa in actione ex teſtamento. Ex quibus omnibus concludo neque auum neque pauperes in dictis bonis fouere iuſtitiam ſed ſolum hæredes dicti mariti. Pro prima tamen opin. quod conſeruentur legata per dictam auth. ex cauſa. facit optime. d. l. fi. de hæredi. inſti. ubi primum teſtamentum tenet quo ad inſtitutionem & ex ſecundo licet inutili debentur legata uel ut conſeruata ex diſpoſitione illius. leg. & ſi quodammodo cum duobus teſtamentis uidetur ibi paganus decedere: & hanc partem licet multum ſuccincte uidetur tenere Bart. & nihil allegat. ff. de leg. tertio. in leg. ſi iure. in prima quæſtione, tamen hoc non obſt. concludo quod conclusi in quæſtione propoſita quando ſecundum teſtamentum eſt nullum ratione præteritionis quia hoc caſu ſubeſt duplex impedimentum ne legata debeantur de iure antiquo primum eſt præteritio & hoc impedimentum remouetur per authen. ex cauſa. Secundum eſt nullitas ipſius teſtamenti cauſata ex primo ſolenni quod remanet ualidum propter quod impoſsibile eſt ualere ſecundum & hoc obſtaculum per illam authen. non remouetur ſolum obſtaculum præteritionis: ut in. §. aliud quoque capitulum. ibi enim ſola eſt noſtræ ſerenitatis intentio a parentibus & liberis iniuriam præteritionis auferre &c. unde non extendam ad alium caſum maxime quia uenit correctiue ad antiqua iura: ut leg. præcipimus in fin. C. de appella. & C. de ſacr. ſanct. eccle. authen. quas actiones. hoc etiam uiua ratione probo quia tex. in dicto. §. aliud. dicit quod relicta quæ conſeruantur præſtari debent per ſucceſſores abinteſtato in uerſi. ſi autem hic cōſeruata non fuerint. el ſecundo. ibi quod reſciſſo teſtamento eis qui abinteſtato ad hæreditatem defuncti reuocantur res eis dari diſponimus. per quem tex. euidenter concludo quod ille. §. non habet locum niſi quando reſciſſo teſtamento ex cauſa præteritionis res redijt ad cauſam inteſtati quia inſtituit in primo teſtamento ad hæreditatem ex teſtamento uocantur & ad iſtud non uideo reſponſum. Non obſt. dicta lex. ultim. imo facit pro iſta parte ſubtiliter intuenti per locum a ſpeciali nam ſpeciale eſt ibi ſecundum omnes quod conſeruentur ibi legata in illo caſu unde in contrarium eſt ius commune. Item non debentur ibi ut ex teſtamento cum ſit inutile ut ibi glo. dicit & idem not. in leg. eam quam. C. de fideicommiſ. nec obſt. litera quæ ibi dicit ex ſecundo teſtamento deberi: quia illud ſubiectum, ſcilicet teſtamenti deſtruitur per eius obiectum, ſcilicet nullitatis ſic. C. de fur. leg. falſus. & de hære. leg. omnes. de pig. acti. leg. eleganter. §. qui reprobos. Vnde neceſſario dicendum eſt illa legata deberi, & ex ultima uoluntate in caſu illius legis. Et hoc tenet pater meus domi. Bal. in dicta lege fin. & hæc ſunt ſubtilia utilia & notanda. Ego Ange. de Peruſio legum Doctor. Ego Bar. Paradiſius de capitis vace legum Docto. Et ego Franciſ. conſilius de Padua legum Doct. Et ego Ioannes Ludo. de Lamberiutijs Iuris Vtriuſque Docto. Ego Thomas de ſancto Ioanne de Bononia legum Doct. Ego Antonius de ſancto Angelo de Padua legum Doctor. prout, ſupra dictum & conſultum eſt per ſupraſcriptos doctores egregios. ita dico & conſulo & ad fidem in teſtimonium prædictorum me propria manu ſubſcripſi ſigillumque proprium appoſui conſuetum &c.

Diſputatio utrum pactum inter commune Venetiarum & regem Vngariæ quod commune Venetiarum a tali loco uſque ad talem non poſsit ponere rectorem uel iuriſdictionem exercere &c. operetur quod unus nobilis Venetus non poſsit eligi per dominum ducem communitatis inter illa loca in rectorem.

Punctum

Panctum unius inſtrumenti pacis celebratæ cum domi no rege Vngariæ. Nos igitur qui cum chriſtianis quibuſlibet & potiſsime cum Venétis antiqua amicitia regno noſtro coniunctis pacem optauimus & optamus ad infraſcriptam pacem & concordiam deo propitio perpetuo duraturam deuenimus cum eiſdem in hunc modom nidelicet quòd idem dux & communitas Venetiarum & in eorum perſonis ac nitæ & nomine eorundem ambaſiatores nuncij procuratores & ſyndici prælibati habentes ad infra dicenda plenam & liberam poteſtatem uigore inſtrumenti iam dicti qnod penes nos retinuimns ad cautelam contenti fuerunt renunciare & effectualiter renunciauerunt de facto in manibus noſtris noſtro & ſucceſſorum nnſtrorum regum nomine toti dalmacij a medietate ſcilicet quarnarij uſque ad confines duratij omnibus ciuitatibus terris caſtris inſulis portionibus & iuribus quæ habuiſſent & tenuiſſent & habeant ac tenebant in eiſdem quoquo modo & ſpáliter ciuitatib. iadre ſtardone ſibrinci tragurij ſpalatí raguſij in terra firma exiſtentib. Item ciuitatib. & terris aſori uidelicet & carſi ueglie arbipali brachia nilo ſuæ caruſie cum inſulis & omnibus utilitatibus & pertinentijs eorundem articulis dalmaciæ & croaciæ quibus nti conſueuerant duces ante dicti & totum eorum ius & dominium & proprietatem ſi quos habuiſſent in nos & ſucceſſores noſtros ſponte & deliberatè & animi maturitate transferentes renunciantes etiam omni actioni & omni iuri quibus nllo unquàm tempore uti poſſent & propter quæ prædicta uel prædictorũ aliquod ſe iuuare poſſent & promittentes ſolenniter ſnb uinculo ſacramenti pro ſe & dictis duce & communi corporaliter præſtiti de ipſa dalmacia ciuitatibus terris caſtris locis inſulis iuribus atque titulis ac ipſorum dominio ſeu poſſeſsione nullo unquàm tẽpore pro ſe uel alios ſe intromittere uel aliqualiter impedire uſque ad fines antedictos obligantes ſe omnes ciuitates terras caſtra loca portus inſulas atque inra infra dicta confinia exiſtentia quæ ſunt pro nunc in mera poteſtate ipſorum libere pure & ſimpliciter nobis uel illi quẽ ad hæc deputauerimus abſque omni dolo ſiue fraude infra ſpaciũ. xxij. dierum a tempore literarum præſentium reſignare de terris autem & locis quæ in ipſorum poteſtate non eſſent ſed regerentur per rectores eorundem & extrahere quoſlibet rectores & officiales & gentes quaslibet eorum nomine ibidem reſidentes & quod eiſdem in poſterum contra nos uel noſtros aliquod auxiliũ uel iuuamen non dabunt. Supplicantes ex nunc quòd ipſorum ciuitates terras caſtra & loca cum ad noſtram obedientiam deuenerunt dignaremur ſnb fauoribus & gratia noſtris recipere ſicut ſolici ſumus alijs gratioſe & uerſa uice nos uolentes ipſum ducere ex cauſa &c.

Secunda pacta pacis celebrata cum domino rege Vngariæ ianuenſib. Paduano patriarchatu acquilegienſi. Mccclxxxj. indictione. iiij. die iouis. viij. menſis Auguſti. Item fuit actum ſpecialiter & conuentum inter dictas partes dictis nominibus quod dicto domino regi reſtituantur omnes terræ loca & caſtra quæ pro commune Venetiarum tenentur quæ dicto domino regi ablata fuiſſent tempore pręſentis guerræ & ſpecialiter ciuitas & caſtrum citarienſis & uerſa uice. Demum fuit inter partes prædictas dictis nominibus conuentum quod ſuper non ſpecificatis & declaratis in præſenti pace ſtetur paci antiquæ inter partes prædictas hactenus celebrata & ſupradicti ſyndici &c. uolui habere informationem ab ipſis dominis meis de ciuitatibus ſecundæ partis quæ non erat in poteſtate domini ducis & communis Venetiarum ſi erant ſuppoſitæ domino regi & dicunt quod non erant tunc ſed fuerunt poſtea &c.

CONSIL. CCIIII.

1 *Venetus non poteſt officium exercere ſine conſenſu dominationis ducalis Venetiarum.*
2 *Coniectura locum non habet ubi uerba clara ſunt.*
3 *Promiſsio ſimplex & indefinita de non faciendo intelligitur nec per ſe nec per alium.*
4 *Mens contrahentium eſt attendenda.*
5 *Commercium alicuius loci ex iuſta cauſa poteſt interdici.*
6 *Prohibito aliquo prohibentur media ad illud.*
7 *Venetus an poſsit officium extra Venetias acceptare.*
8 *Iura realia in ſucceſſorem ſingularem tranſeunt.*
9 *Emergentia de nouo: nouo indigent auxilio.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſis &
ponderatis uerbis pacis inite ut præfertur re
uocatur in dubium ſi ciuitas & communitas
citarienſis ſita inter prædictns cnnfines uelit
eligere in ſuum rectorem unum nobilem de
Venetis ad certum tempus utrum ſine metu fractionis pa-
cis prædictæ poſsit inclyta ducalis dominatio ſtatuere ut
accedat ut non uideatur facere contra pacem. & ſic talis
ire poſsit & officium exercere. & præſupponendum eſt in
facto quòd tempore inite pacis de qua ſupra iſta ciuitas &
caſtrum erat de iuriſdi. domini regis Vngariæ & ſub eius
dominio modo uero ex donatione ſine alia conceſsione
ipſas ciuitates & caſtra retinet rex boſsine qui aſſentit &
1 inſtat ut nobilis Venetus per rectore accedat. † Pręmit
tendum eſt etiam quod nullns ciuis Venetus poteſt ſine
conſenſu inclytę dominationis ducalis aliquod officium
exercere in aliqua parte. & hoc per eorum ſtatuta & pro-
uiſiones. Et primo ad partem arguam negatiuam quod
non poſsit accedere ullo modo. nam generaliter uerba pa
ctorum de quibus ſupra dicam quod a medietate quarna-
rij uſque ad fines durachij nullo unqnàm tempore ducalis
dominatio poſsit ſe intromittere uel aliquatenus impedi-
2 re per ſe uel alios † cum ergo uerba ſint clara & nulla ſit in
eis dubitatio: non debemus recurrere ad coniecturas ſed
nerbis generalibus deſeruire: ut l. ille aut ille. §. cum in uer
bis. de leg. iij. & l. j. §. ſi is qui nauem. de exerci. uerba enim
generalia ſunt generaliter intelligenda ut l. j. §. generali-
ter. de lega. præſtan. & xix. diſtinct. ſi romanorum. ſed hoc
idem probatur ſic quando aliquis prohibetur actum pro
ſe gerere prohibetur illi actui conſentire: ut l. quidam de-
3 cedens. ff. de admini. tuto. §. papi. † Rurſus indefinita & ſim
plex promiſsio de non faciendo intelligitur tam de ſe
quàm de illis quibus poteſt ille imperare uel prohibere: ut
l. inter ſtipulantem. in prin. ff. de uer. ob. & l. ſtipulatio iſta.
eod. tit. Ex quibus uidetur quòd non poſsit ducalis domi-
natio conſentire ciui ſuo uolenti ibi aſſumere officium ſed
debeat prohibere ne uideatur frangere pacta per prælle-
gata iura quinimo conſenſum accommodando actui pro-
hibito uidetur ipſa dominatio eligere quia ut alibi dicit
tex. omnia noſtra facimus quibus autoritatem impartimur.
4 ut C. de ueteri inre enu. l. j. §. omnia enim. † Tertio probo
ſic mentem & intentionem contrahentium non minus quã
uerba inſpicere debemus. nt c. intelligentia. de uer. ſigni. &
c. marchion & baſilides. j. q. j. & l. iij. §. conditio. de adi. leg.
& C. de libe. præte. l. iij. Sed intentio domini regis fuit
quod domini Veneti infra illos confines nullo modo offi-
cia uel regimina obtinerent. & hæc uerba clare ſonant mo
tus fuit forte dominus rex ad hoc quia ex uicina conuerſa-
tione equalium contentio dignitatis naſcitur: ut l. obſer-
uandum. ff. de offi. præſi.
5 † Ex iuſta enim cauſa ſæpe interdicitur alicui commer-
cium alicuius loci: ut l. cui petitio. ff. de ſer. expor. & l.
moris. ff. de pe. & multum intereſt domini regis intra
confines ſui regni potentiorem ſe uel equalis potentiæ
non acquirere præeminentiam uel dominium quia ſcri-
ptum eſt ubi leo tenet pedem cætera animalia quieſcunt.
& multa etiam iura obuiant ne fiant iſte tranſlationes po-
tentiores. C. ne liceat potẽ. in rubro & nigro. & de his quæ
pęn. nom. l. j. Iſta ergo intentio cnnſideranda eſt quæ
eſt iuri conſona nec exquiſitis coloribus ſubuertenda ut
ſtatim dicam.

Quarto probatur hoc ex not. in lege fraus. ff. de legat.
ı. & c. quanto. de diuor. Ad illa enim quæ ſunt prohi-
bita non poſſumus deuenire directe uel indirecte ut

O in

in dictis iurib. ſed ſi diceremus quod ſingulares ciues poſ-
ſent in illis partibus aſſumi ad officia ſequeretur euidens
fraus quia cōmune non uolens eligere iure ſuo ibi officia-
les toleraret ꝙ illę ciuitates & loca regis Vngariæ minus
forte deuoluta eligerēt ciues Venetos ad officia & ſic qua
dā uia indirecta & uetita prohibita attentarēt cōtra men-
tē pactorū & ꝯ præal. iura. facit. c. auaritiæ. de elec. lib. vj. &
l. ſcire. ff. de confir. tu. & præſumendum eſt quod ciues aſ-
ſumpti ibi ad officia facerent quæ crederent ad ſtatum du
calis dominij pertinere propter magnam affectionem quā
habet ciuis ad patriam. arg. no. in c. conſtitutus. de teſti.
6 † Quinto & ultimo probo ſic quando aliquid prohibet̃ ꝓ-
hibetur oīa per quæ perueniri poſſet ad illud. l. oratio. ff. de
ſpon. imo plus eſt quia qñq; non mala in ſuo genere prohi
bentur quia poteſt ex eis malum ſequi. iiij. diſt. denique. &
aj. q. iij. c. nolite. & j. q. j. principatus. Sed permittendo uni-
ciui. quod uadat catharum in officio eadē eſt rō conceden
di alteri & alteri & ſic in omnibus ciuitatibus & locis in-
ter illos confines. Veneti officia obtinebunt ꝯ mentem &
uerba pactorum in quibus etiam expreſſe dicitur quod de
locis eis non ſubiectis debeant gentes & officiales remo-
uere & reuocare ut patet in illo. uer. de terris aūt &c. Si er
go de terris eis omnino non ſubiectis debent multo magis
prohibent uolentibus accedere cōmodare cōſenſum. plus
eſt enim & grauius eijcere q̃ de nouo non recipere uel nō
mittere. ut. c. quemadmodum. de iureiur. Si enim tunc. i. tē
pore initorum pactorum aliqui fuiſſent Veneti rectores in
terris & locis ibi debuiſſet eos dñatio remouere ergo mul
to magis debet prohibere ne uadāt quia prohibitio eſt ꝑ-
petua. & qui prohibetur retinere prohibitus vr̃ de nouo
aſſumere uel aſſumpto ab alio cōſentire. ut præal. iuribus.
7 & qd̃ no. Cy. in l. ſeruus. C. de pe. † In ꝯtrarium & ad par-
tem effirmatiuā. ſ. ꝙ dñs rex Boſsinę & Cathari poſsit eli-
gere Venetum in rectorē & electus poſsit acceptare & il-
luſtris dñatio conſentire ꝓbat̃ alijs rōnibus infraſcriptis.
& primo ſic. Diſpoſitio quę concernit plures ut uniuerſita
tē non habet locū in eis ꝯſideratis ut ſingulis & ecōuerſo.
Hinc dicimus ꝙ iura uniuerſitatis non ſunt ſingulorū nec
quod uniuerſitas debet ſinguli debent. ff. quod cuiuſq; uni.
l. ſicut. §. ſi quid. & xij q. ij. qui manumittit. ſed iſta ſunt ini-
ta inter cōe Venetiarū & dñm regē Vngariæ & recupera-
tio iurium in ꝓdictis locis & officiorum interdictio in po-
ſterum referuntur ad ipſum cōe Venetiarum non ad ſin-
gulos ciues Venetos unde ſi unus Venetus ex ſucceſsione
uel alio iuſto titulo contra illos cōfines habuiſſet unum ca
ſtrū nō debuiſſet relaxari uigore iſtorū pactorū nec de iu-
re ſingularium perſonarum uidentur tunc ſenſiſſe paciſcē-
tes ſed de iuribus ſuis tantum quæ vr̃ in dubio unuſquiſque
in conuentione deducere: ut l. ſi domus. §. ſi. ff. de leg. j. & l.
qui tabernas. de contrahen. emp. quid enim ſi unus domi-
nus uni⁹ caſtri uel ciuitatis intra illos ꝯfines donaret ipſum
caſtrū uni Veneto uel in teſtamento relinqueret non dubi
to quod talis acquiſitio non vr̃ interdicta ſingularibus ciui
bus Venetis ſed cōi tantum. & quod de cōi Venetiarū tan
tum pacta loquuntur apparet in multis uidelicet ibi quod
idem dux & cōmune Venetiarum in earū perſonis &c. &
ibi dictis duci & cōi. Cū ergo in caſu noſtro iſte ciuis qui
eſſet iturus ad officium nō accedat ſub noīe dñationis ſed
ut ſpecialis ciuis electus ab habente poteſtatē vr̃ non pro-
hiberi uigore pactorum & rō prohibitionis concernens
cōe Venetiarum. ſ. magna potentia ut dixi in tertia rōne
ſ. non habet locum in uno ſingulari Veneto. Secundo ciui
tas Cathari ſpectat ad regem Boſsinæ. Tertio hoc probat̃
ſic iſte qui conſentit & vlt ut Venetus illuc uadat pacta ue
ra inita per regem Vngariæ non poterunt præiudicare do-
minis inter illos cōfines quominus eligant unde uolūt per
regulam. l. ſi unus. §. ante omnia. de pac. res eni inter alios
acta alijs non præiudicat nec prodeſt ut. C. res inter alios
acta. per totum. nec perſone in pactis omiſſę debent ſubin
telligi. ut l. ita ſtipulatus. §. griſogonus. de uerb. obli. libera
igitur eligēdi facultas non debet intelligi reſtricta dñis in-
ter dictos cōfines exiſtentibus nec etiam potuiſſet dñs rex
in eorū iuribus afferre præiudicium paciſcēdo nec de alie-
nis ſed proprijs locis uidetur conueniſſe in dubio. ut d. l. q
tabernas. præallegata cū ſi. ad hoc. c. ea tuarum. de aut. &
uſu pal. & l. j. §. merito. ne quid in loco publi. Quarto hoc
probatur ſic in uer. & promittens ſolenniter ubi promittit
dominatio ſe non intromittere aliquatenus impedire de
prędictis locis iuribus dñio ac procuratore eorūdē oīa iſta
uerba ſane intellecta debēt intelligi cum cōe Venetiarum
uellet ſe intromittere de dñio poſſeſsione uel alijs iurib⁹
& titulis in prædictis locis per uſum enim iſtorum iurium
impediret̃ libera poſſeſsio dñi regis ut l. nim facit. ff. de ui
& ui. ar. & c. Piſanis. de reſti. ſpo. ſed unus electus in recto-
rem ad tēpus non dicitur ex hoc nancisci dominium nec
poſſeſsionem ciuitatis uel loci uel aliquod ius in eo ſed cō
petit ſibi merum exercitium iuriſdictionis quā exercet no
mine alieno non ſuo. inhæret enim iuriſdictio territorio
non perſone quod patet quia inde egreſſus priuatus eſt ut
l. ſi. ff. de offi. præſe. Vr. quod non eſſet ſi haberet proprieta-
tem ſiue ius uel poſſeſsionē loci. Itē adminiſtrantes nego-
tia publica & prælati pñt dici procuratores non dñi & uo
cati in partem ſolicitudinis non in plenitudine poteſtatis:
ut c. mandata. de præſump. licet etiam fuiſſet prohibitum
Venetis ſingulis ſe intromittere in prædictis locis quo ad
dñium poſſeſsionē uel titulum aliquē prout nō eſt ut dixi
in prima rōne pro hac parte ſupra tacta non uidetur prohi
bitū exercere iſta nomine ueri dñi & ut procurator & ad-
8 miniſtrator. caſus eſt in l. quæſitum. ff. de in ius uoc. † Quin
to probatur ſic iura realia & omnia cōpetentia autori trā
ſeunt in ſucceſſorē etiam ſingularem qui pōt ſe ta iuribus
autoris tueri: ut. l. alienatio. & l. dolia. ff. de contrahen. emp.
ſed poſito ꝙ Veneti in ſingulari ſicut in cōmuni prohibiti
eſſent ibi acceptare officia tñ dñs rex Vngariæ potuiſſet il-
lud pactum eis remittere & ad prædicta habilitare & ulti-
ma eius diſpoſitio derogari priori. ut l. nihil tam naturale.
de reg. iur. & l. pacta nouiſsima. C. de pac. Si ergo dñs rex
Vngariæ potuiſſet Venetis remittere dictū pactū in totum
& in partem. ergo dñs rex Boſsinæ debet hoc poſſe in Ca-
tharo in quo hre dicitur iura quæ regi Vngariæ compete-
bant & in eum deuoluta ſunt: ut in pręallega. iuribus. res. n.
cōditionata uel alicui oneri affecta ꝑ ꝯſiderationē ad cer-
tā ꝑſonā mutata ꝑſona ipſi⁹ naturā ſequit̃: ut d. c. j. de iure
pa. lib. vj. & l. paulus. ff. de acq. hær. Sexto & ultimo probo
ſic in cōuentione ſupradicta principaliter quatuor ꝯtinent̃
renunciatio & trāſlatio oium iurium q̇ hret cōe i dictis lo-
cis. Scdo ꝓhibita in futurū intromiſsio ibi & ꝓmittentes.
Tertio detētarū rerū obligatio ibi obligantes. Quarto de
nō retētis ſiue eis nō ſubditis gētiū & officialiū reuocatio
ibi de terris aūt. iſtā uero nō intromiſsionē i futurū intelli
go rōne iuriū ꝑtis ꝓteriti. ille. n. qui promittit aliū nō mo-
leſtare uel de tali re ſe nō impedire dēt intelligi reſpectu
iuris cōpetentis ſibi tꝑe promiſsionis. iuri aūt qd̃ in poſte
rū poſſet iuſte q̇rere i re illa renūciaſſe nō vr̃ etiā ſi diceret
ꝙ renūciat oi iuri qd̃ hēt uel hīe ſperat: ut l. poſt emācipa-
tionē. & ibi per dñm Bar. de libe. leg. iuri. n. futuro non vr̃
q̄s renūciare niſi habeat cām de ꝓterito uel pñti. iuxta no.
in. l. j. C. de pac. in caſu ergo nrō ſi dñs Vngariæ donaret uni
oēs terras intra illos ꝯfines & ille talis donaret poſtea cōi
Venetiarū vr̃ qd̃ cōe poſsit hoc q̇rere accedēte iſta cā acq
ſitionis. uariatio. n. ſtatu rei & ꝑſone uariant̃ ꝯuentiones pa
cta priuilegia & oīs diſpō. ut c. quēadmodū. de iureiu. & l.
ſi cū corne. de ſolu. † Hinc dicit̃ noua res nouū ꝯſiliū capit.
9 & q̇ de nouo emergūt nouo indigent auxilio: ut l. de ætate
§. ex cā. ff. de interro act. & l. j. de uen. inſpi. Ex iſtis oib⁹ pro
hac parte ꝯcludit ꝙ Venetus electus ibi ad officiū accepta
re poſsit. Quid ergo ꝯcludendū credo iure hāc ultimā par-
tē ueriorē & abſq; metu fractionis pacis poſsit Venetus ac
ceptare & dñatio ꝯſentire. & hoc ꝑ rōnes & iura ꝓalleg. ſ.
pro hac parte. & potiſsimè ꝑꝑ primā rōnē i qua dictū eſt
ꝙ pñs capl̃m pacis concernit cōmune Venetiarū nō ſingu-
los Venetos & cōcernit dñm regē Vngariæ & ſua iura &
loca nō iura & terras aliorū dñorū intra illos cōfines exi-
ſtentiū & ualentium ſine regis aſſenſu eligere ſibi rectores
ut in

10 ut in ſecunda rône probaoi. † Non ob. ſecunda rõ quæ fuit quod qui prophibetur actum gerere prohibet illi actui conſentire &c.intelligo.n.illud uerũ cum ſuggeſtio actus & conſenſus tendunt ad eũdem effectũ & utilitatẽ cõis reſpicerent ſed conſenſus cõis nõ accommodat hic ut cõmuni aliquid ex hoc quæratur.ſed ut in perſonã ciuis habilitet ad officium quod in qualibet parte mundi eſt ciuibus interdictum ſine conſcientia & ꝯſenſu cõis. uarijs & diuerſis reſpectibus requiritur conſenſus in actu.ſicut dicimus de ſigillo in c.poſt ceſsionem.de proba.per doct. & quod not. in c.j.de re.eccl.non alie.lib.vj.nec reſpectu loci ad quẽ aſſumitur ciuis ad officium conſenſus uel autoritas impartitur ut per hoc in illo loco autoritas uel ſuperioritas aliqua denotetur ſicut in ſimili dicit text.in c.mãdata. de præſum. ibi in loco cõceſsimus ſed perſonę &c. & per hoc tollitur quod obijci poſſet quod ex iſta accõmodatione conſenſus uideatur ſe intromittere & impedire non.n.per iſtum conſenſum quærit aliquod ius in loco illo.& ſic nõ eſt conſenſus ex quo detur actio uel exceptio ut dicit glo.in ſimili in l.lucius.ff.ſolu.ma. Non ob.tertia ratio quæ concludit & uera eſt in cõmuni Venetiarum ſe intromittere non in ſingulari ciue Veneto.ut dixi.ſ.i tertia rône huius ultime par

11 tis. † Non ob.quarta ratio de fraude quæ committi poſſet aliud ſentiendo.fateor enim ꝙ ſi de ipſa fraude ꝯſtaret cõmitteretur pœna ſed fraus non præſumitur niſi probetur: ut.l.quoties.§.qui dolo.ff.de proba. Itẽ procederet dicta ratio ſi ciues Veneti acceptarent officia inter illos cõfines in terris regis ſibi rebellibus uel deuotis ſine regis conſcia. tunc.n.ducalis dominatio debet cogere ciuẽ ſuum ut abſtineat ab illo officio:ut d.l.ſtipulatio iſta de uerbo. obli.ſi uero eligitur ciuis de Venetis ad officiũ in ciuitate in qua dominus rex non habet aliquod ius: ut eſt iſta ceſſat dicta ratio ut dixi.Non ob.quinta rõ quæ fundatur ſuper inconuenienti quod ſequi poſſet conſentiendo ſingulis: quia ſi deueniretur totum territorium ſingulis electis ad omnia officia in illis terris.eſſet enim hoc uerũ ſi de rebus ſic ſe hñtibus.ſ in poteſtate dñi regis illis cõſiſtentibus ciues Veneti electi ꝑ cõmunitates illas ad officia acceptarent ſed ſi totũ illud territoriũ eximeret a iuriſdictione & dño regis ex cõceſsione ſua uel alio iuſto ti.& ille ad quẽ tali titulo deueniret aſſumeret ad officia Venetos uel etiã territorium ipſum donaret.nõ eſt dubiũ hoc fieri poſſe ſine metu fractionis pacis q̃a pacta debent intelligi rebus ſic ſe habentibus nõ mutato ſtatu.ut dixi.ſ.in v.ratione pro hac ſecũda parte arg.l.ex facto.de uulg.& pup.c.ſuggeſtũ. de deci. & qđ no.in l.quod ſeruus.de cõdi.ob cãm.ff.& iſta rõ quæ concludit in exceptione totius territorij a ptãte dñi regis locũ habet in ciuitate Cathari ab eius poteſtate exempta ut ſic idẽ ius ſit de parte quo ad partẽ quod eſſet de toto quo ad totũ.ar.l.ſi duo.de admi.tut.& l.oẽs. de quadrien. pſcripe. Non ob.quod dixi ꝙ ſi tunc tales poteſtates & rectores debuiſſet dñatio remouere:ergo tũc nõ põt de nouo concedere ut accedant.loquit.n.illud pactũ de terris quæ erat tunc tẽporis rebelles & æmule dñi regis quod ſi hodie ita eſſet fateor quod dñatio mittere nõ deberet poſtq̃ exiſtẽtes ibi debuiſſet tũc tẽporis reuocare ut dixi ſupra in v. rõne pro iſta parte. Itẽ ibi dicitur quod deberent remouere gẽtes & officiales ipſorũ ſ.cõis & dñationis Venetiarũ. unus ergo Venetus qui fuiſſet tũc ibi poteſtas nõ in terra regis ſed alicuius dñi ſingularis de alicuius dñi uoluntate nõ debuiſſet reuocari uigore dictorũ pactorũ per iura & rõoes deductas in prima rõne pro hac ſecunda parte. Ex his ergo patet quod abſq; aliqua fractione pacis poſſet Venetus in rectorẽ eligi & inclita dñatio ſibi ꝯſentire.Do.Pe.de Anch.

CONSIL. CCV.

1 *Hæres donatoris cõſtituentis ſe precario rem donatam poſſidere cauſam donationis ſibi non mutabit.*

2 *Autoritas ſuperioris excepta intelligitur in ſtatutis.*

3 *Præſumptio fit ex præteritis in futurum.*

4 *Metus quis ſufficiat ad reſciſsionem contractus.*

5 *Exceptio dominij quando obſtat agenti poſſeſſorio.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.

1 † In quæſtione uertenti inter nobilẽ uirũ tyſonem ſuo ac tutorio noie guercij & honorij filiorũ dñi Franciſci de tuſtiga ex una parte agentẽ & ſer Auguſtinũ de adalmario de Taruſio ex altera ſe defendentem uiſis petitionibus dicti tyſonis ꝓbationibus & iuribus hinc inde productis reuocat in dubium & conſilium petitur quæ ſunt partes dñi poteſtatis in pronunciando. Pro eius declaratione hunc ordinẽ retinebo. Primo nanque diſcutiendum eſt breuiter an actor.ſ.tyſo intentionẽ ſuã apte deduxerit & probauerit eo enĩ in probatione deficieote reus & ſi nihil præſtiterit obtinebit: ut l.qui accuſare.C.de eden.& c.ut nrm.ut eccle. beneſi. ſine di.conſe. Secundo utrum dilatoriẽ & peremptoriẽ exceptiones per ſer Auguſtinum appoſitæ elidant intẽtionem tyſonis & his diſcuſsis & examinatis apparebit ueritas qõnis & ꝙ ſit officium dñi poteſtatis in condemnãdo uel abſoluendo. Quo ad primum an.ſ.tyſo intentionẽ ſuã apte deduxerit & probauerit dico ſic maximẽ coniungẽdo qđ ſer Auguſtious ad illius excluſionẽ deduxerit, uidelicet qđ ſe dicit hęredẽ dicti præsbyteri Thomaſij donatoris tyſo. nã ad ſuã intentionẽ fundandã deducit & probat donationẽ inter uiuos ſibi factã de domo quã petit per dictũ præſbyterum Thomaſium. Mcccls xvij.die vj. Februarij.& ſequenti die poſſeſsionẽ corporalẽ apprehẽdit. & idẽ præſbyter ab eodem dictã domũ pro certa penſione cõduxit ꝙ etiam ſine alia apprehenſione ſufficeret ad acquiſitionem poſſeſsionis:ut.l.quædam mulier.de rei uen. & c. cũ ueniſſet.de reſti.ſpo.& in ipſa domo donata cõfectũ fuit inſtrumentũ apprehenſionis poſſeſsionis dicte domus ergo ꝑ inſtrumẽtum tale bene probat acquiſitio poſſeſsionis:ut not. Cy.in l.minus inſtructus.C.de acqui. poſ.ff.eo.ti.l ꝓdia. ꝑ Bar.His itaq; præmiſsis manifeſte ꝯcluditur quod ſer Auguſtinus.hæres p̃sbyteri Thomaſij ꝯductoris nõ põt ſibi referre qõnẽ dominij ab eo.n.ſ.tyſone habuit cãm anteceſſor ipſius:ut l.nec creditor. C.de pig.acti. quinimo referendo ſibi qõnẽ dominij uĩ eum ſpoliare.ut.l.ſi q̃s conductionis C.loca. certũ eſt aũt ꝙ nulla exceptio põt opponi contra ſpoliatũ etiã ſi ſit prædo. Sed eſt ante oĩa reſtituendus:ut l. ſi quis ad ſe fundũ.C.ad l.iulia de ui pub.& c. itẽ cũ q̃s. de reſti.ſpo. Cõfirmat hæc iuris prouiſio etiã prouiſione ſtatuti cõis Taruiſij quo cauetur ꝙ ſi q̃s ſua autoritate poſſeſsionẽ quã alius poſsidet uel poſſedit debet eã dimittere & puniri xxv.lib.& aduertendũ q̃a illud ſtatutũ non exigit niſi ꝙ quis probet in pręteritum ſe poſſediſſe ut ſibi fiat reſtõ niſi nouus poſſeſſor probet ſe iuſto titulo quæſiuiſſe quam etiam de iure communi procedit ſecundum unam opinionem Innoc.quam ponit in c.ſæpe. de reſtit. ſpo. recte ergo petit tyſo per officiũ iudicis ſeotentiari & declarari ſe reſtituendum & inducendum in poſſeſsione nec eſt uerũ qđ allegatum eſt quod intentet actionem & officium iodicis imo narrat factum ex quo reſultat actio quæ eſt ius proſequendi in iudicio &c. ut ibi. inſti.de ac.in prin. mediante enim ſentẽtia per actionem ſub facti narratione incluſam & reſultantem deuenimus ad officium iudicis exequentis quod in condemnatione deuenit. ut.l.qui reſtituere. de rei uen.& quod no.in princ.inſtit.de ac. per glo. & doc. ꝙ officium bene ꝯcurrit cum qualibet actione liquidata imo modicũ & inane eſſet introduxiſſe actiones & ſententias niſi eſſent illi q̃ eas exequerent: ut l.ij.§.poſt originẽ.ff.de orig.iur.de alio ergo officio noo de illo iudicis officio trahente originẽ ex ſnĩa inra in oppoſitũ allegata loquunt. ꝑ prædictũ etiam ſtatutũ colligit obiectio ꝙ agẽti interdicto unde oi incũbit onus probandi poſſeſsionẽ tẽpe ſpoliationis:ut c.olim.de reſti.ſpo.per ſtatutũ.n.præterita poſſeſsio etiam ſufficit & forte de iure quãdo poſſeſsio non eſt multum præterita ſed recens iuxta no. per Cy.in.l.uti poſsidetis.C.de proba.& ꝓbat in c.olim.de reſt. ſpo. ibi uel prius etiã habuiſſet &c.p̃terea ꝯ̃ctus ꝯductionis autoris.ſ.p̃sbyteri Thomaſij.operat retẽtionem poſſeſsionis quo ad eius hæredẽ qui nõ põt non accedente cauſa extrinſeca mutare

re ſibi cauſam poſsidēdi: ut.l.cum nemo.de acqui.poſ.niſi
poſtquam conſtat ipſum interuertiſſe ex tunc.n.præſumi-
tur locatorem ſpoliare:ut.d.l.ſi quis conductionis. & puni
tur grauiſsima pœna.de qua in.l.non ab re.C.unde ui.& l.
conductores.C.loca. Ex his patet intentionē tyſonis in
iure fundatam & eā probauiſſe maxime quo ad dimidiam
tangentem eam de dicta domo. Idem ſentio quo ad partē
filiorum Franciſci ſui fratris: quorum noīe egit & de rato
promiſit. Non ob. quod obijcitur nō fuiſſe probatum Fran
ciſcum mortuū nec iſtos guercium & honorium fuiſſe eius
filios legitimos & naturales. Eſt enim aduertendum ꝙ ip-
ſe petijt oīmodo iure & forma quibus melius potuit. Ad-
uertendum etiam quod ipſe tyſo nomine ſuo & fratris do-
nationem recepit & locationē fecit dicto præsbytero cui
ergo dubium quod ſaltem ex ſuo ꝯtractu actiones deſcen-
dentes potuit in iudicio deducere pro coniuncta perſona
quæ poteſt ſemper agere pro coniuncto etiam ſine manda
to:ut.l.ſed & hę.ff.de procur.& c.nulli. de reſcrip. nā alias
prohibitus agere poteſt ex cōtractu ſuo inito nomine alie
no:ut l.quod ſeruus.de ſolu.& maxime cōtra interuertētes
poſſeſsionem & ſic ſpoliantem contra quem alias prohibi
ti admittuntur:ut.C.ſi per uim uel alio modo.l.j. Viſo ita-
que quod actoris intentio eſt fundata: tranſeo ad ſecundū
principale dubium quod fuit utrū exceptionibus ſer Au-
guſtini oppoſitis cōtrarium elidatur ad cuius notitiā ple-
niorem eſt ſciendum quod quinque exceptionibus princi-
paliter dictus ſer Auguſtinus intērionē tyſonis elidere &
impugnare conatur quod pōt: ut.l.nemo.ff.de reg. iur. &
c.nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj. Primo excipit de domi
nio autoris ſui.ſ.ſer Thomaſij. Secūdo de inhabilitate ty-
ſonis quia tāquam forenſis ipſe & frater poſſeſsionē in di-
ſtrictu Taruiſij quærere nequierunt. Tertio quod ui & me-
tu illata dicto præsbytero dicta donatio facta fuit. Quar-
to quod prius idem præsbyter dictam domū donauerit ca-
pitulo eccleſiæ Triuiſien.& in ſuo teſtamento eodē modo
reliquerat confitendo in inſtrumento donationis quod de
bonis eccleſiæ acquiſiuerat. Quinto & ultimo quia tyſo &
frater fuerant inimici & hoſtes ciuitatis Taruiſij. Ex prima
exceptione nō iuuatur quinimo fortiter offenditur. nā ma-
gis donatio præsbyteri confirmatur & ex titulo hæredita-
rio quo ſe aſſerit poſsidere offenditur. quia nō poteſt ueni-
re contra factum autoris:ut.l.ex qua perſona.ff.de reg.iur.
& l.quæ a patre.C.de reſti.mi.& maxime quia ipſe præsby
ter per ſe & eius hæredes promiſit non cōtra facere ſub pę
na quingentorum duca.&c.& in inſtrō continetͬ dicto cō-
tractu donationis ſtante & non reſciſſo per act.quod me.cā
uel alio iuribus remedio luce clarius liquet dicta exceptio
ne ſer Auguſtinum non iuuari ſed potius grauari: quia ex
perſona eius non mutatͬ ꝯditio obligationis:ut.l.ij.§.ex his
ff.de uerb.obli.& cauere ſibi etiam debet de pœna dictę le
gis nō ab re quā eū ligari puto poſtq̄ ſibi conſtat de trāſla-
tione iuris in alterū & actorē poſſediſſe noīe alieno & in ll
te perſiſtit ut ibi dicitur arg.no.in l.ſi quis inficiat.ff.depoſi
ti.per Bar.& eſt caſus in l.conductor.C.loca. Secunda etiā
exceptio nō releuat:tum quia ſpoliator cenſetur & quam-
libet exceptionem opponere prohibetur ut dixi: tum quia
ciuis erat dñs ciuitatis Taruiſij ut ipſe ſer Auguſtinus po-
nit in j.c.uidelicet.quod fuit dñs a. Mccclxxxiij.die quar-
ta Februarij uſque ad. Mccclxxxviij. die penultima No-
uembris. potuit ergo ipſos habilitare cum clauſula non
ob. † in ſtatutis.n.excepta ſemper intelligitur autoritas ſu
2 perioris: ut c.uenientes.de iureiur.& ad ipſum ſuperiorem
ſpectat confirmatio ſtatuti iuxta no.per doc.in l.i.ff. quod
quiſque iuris.& ſufficit dicto tyſoni quod dominus Fran-
ciſcus omnia manu regia gubernabat: ut.l.barbarius. de
offi.præſi. Super tertia exceptione eſt plenius inſiſtendum
quæ ſi probata eſt donatio & affirmatio & omnia iura ty-
ſonis ad nihilum rediguntur. ad hanc aūt impreſsionem &
metum probandū plura idem ſer Auguſtinus adducit. Pri
mo in ipſa donatione impreſsionē. Secundo ciuium Tarui
ſinorum malam tractationē. Tertio ipſius tyſonis & Fran-
ciſci fratris ſui magnam dñi Franciſci ſenioris beneuolen-
tiam & fauorē. duo quidē prima debito modo probata nō
ſufficerent ad cōtractus reſciſsionē etiam per modū exce-
ptionis in iudicio deducta: ut l.metu.§.uiolenti.ff.qđ me.
cauſa. impreſsio enim eius qui in aliquo loco gerit medio-
cre officium ſufficit ad reſcindendum contractum: ut.l.ſi p
impreſsionem.C.quod me. cauſa. ſimiliter conſuetudo ſi-
milia faciendi.ſ.hunc & illum per metum ad extorſiones il
licitas cōpellendo.ut no.Io.an.in ſimili. de app.c.ſi iuſtus
metus. & Bart.in.l.de pupillo.§.quis ipſi prætori.ff.de no.
3 ope.nun. † ex conſuetudine.n.hominis circa præterita de-
bemus præſumere i futurum ut in regula qui ſemel malus.
de reg.iur.lib.vj.& l.uel uniuerſorum.de pigno. acti. pro-
batum aūt vr̄ in xxv.c.quod dicti.t.&.ſ.ciues ciuitatis Tri-
uienſi male tractauerunt & ſimiliter ſuper. xvij.c.quidam
teſtes deponunt. Similiter probare nititur ſer Auguſtinus
quod ad ſimilia alios cōpulerunt ut caſtaldionē ſchole de-
batutis ad affictandum quandam domum a.xxj.c.uſque ad.
xxvj.incluſiue ſimiliter quoſdam executores ad uēdēdum
eis quædam poderia olim cuiuſdā ſer Bartuoli de iſtrana.
ut in 32.continet uſque ad 34.incluſiue. itē quod fregit caſ
ſam ſacriſtiæ &c.iſta ad præſumendum metum & impreſ-
ſionē in illa donatione deducit quod utrum probauerit &
4 apte deduxerit uideamus. † Pro cuius ueritatis inueſtiga-
tione præmitto ꝙ non omnis metus ſufficit ad reſciſsionē
actus ſed debet eſſe talis uis & metus qui contineat ſalutis
periculum uel corporis cruciatum. hinc dicitͬ quod uani ti
moris nulla eſt excuſatio:ut l.iiij.& v.ff.quod me. cauſa &
l.interpoſitas.C.de tranſac.& c.de muliere. de ſpon. talem
autem metum ſer Auguſtinus non deduxit nec probauit.
tres.n.teſtes deponentes de affictatione facta per caſtaldio
nem ſchole non probant uidelicet aliquam uim ſiue metū
fuiſſe illatum ſed minore penſione locauiſſe & aduerten-
dum qa teſtes loquuntur de Franciſco non de tyſone. unde
poſito quod aliquali metu compulſi & inducti locauiſſent
Franciſco nō per hoc cōcluditur quod tyſo cui donatio do
qua agitur facta fuit particeps talis uiolentiæ compulſiue.
unde in penitus ſeparatis de uno ad alium nō infertur: ut l.
ſi maritus.C.de dona.inter uirum & uxo.in ꝑſentia. de pro
ba. ſimiliter Hieronymus & binnus inducti ad probandum
uiolentiam compulſiuam in uenditione poſſeſsionum cō-
miſſariæ prædicte non probant tyſonem metū intuliſſe ſed
quadam uana opinione inducti cuidam Marcheto minori
pretio uendidiſſe & forte iſti non ſunt idonei teſtes. quirē
alienam eorum adminiſtrationi commiſſam male diſpen-
ſatis ſub metus uelamine palliare ſattagūt quod male geſ-
ſerunt. regula.n.eſt quod ille ad quem etiam incidenter ꝯ-
tinet negotium de quo agitur teſtis idoneus non cenſetur.
ut no. Barto.in l.deferre.§.idem decreuerunt.ff.de iure fi-
ſci. Item efficaciam contractuum qui ex conſenſu duorum
perficiuntur non metimur ſm opi.alterius cōtrahentis ſed
utriuſque.ut.l.ſi repetendum.C.de condi. inde.unde licet
forte prædicti caſtaldiones uel cōmiſſarij in mente conci-
perent & timerent ſibi impreſsionem inferri quod tñ non
exprimunt tñ illa mentis trepidatio nō ſufficeret ad cōtra
ctum reſcindendum qa metū præſentē ad eſſe oportet ut.l.
metū.ff.quod met.cau.metus nanqꝫ quod attrocitatē facti
exigit non iactationibus cōprobat. ut.l.metū.ff.quod met.
cā. Tertia etiā allegatio maxime familiaritatis dñi Franc.
non releuat nec ſufficit ad uerum metū niſi alia ſuffragen-
tur.ut.l.ad inuidiam.C.quod met.cau. tantū ergo in huiuſ-
modi probatione laboraſſe ſuper.xvij.c.impertinens fuit.
Similiter de mala ciuiū tractatione & offenſione ciuitatis.
qa tēpore uigētis guerre perpetrata dicunͭ & ſic ad ꝓpoſi
tū nō accedūt. ar.c.cū contingat.de offi.deleg.& l.ad ꝓba-
tionē.C.de proba. alio.n.iure uiuitͬ tempore belli alio tē-
pore pacis.ut.l.j.in prin.de cadu.tol.itē exceptio quę eſt ex
cluſio actionis ſumit originē tēpore quo actio oritur uel
poſt.ꝑdicta aūt.ſ.offenſio depopulatio & oppreſsio dictā
donationē per tempora præceſſerunt unde confecta pace
& ſtatu merito nō debemus ad præteritum nos referre ar.
c.ferrū.l.di.&.C.fami.herc.l.i ipſius.l.ij.§.fin.ff.de adimē.
leg. Ex deductis igitur uel probatis pro parte ſer Auguſt.
metus

metus uel impreſsio nō probatur alicui illata per dictum tyſonem cui donatio facta fuit. dicti autem pręsbyteri tho. aſſeueratio pluries affirmantis ſe metu & timore compulſum nō ſufficit ad reſoluēdum donationem. obuiat.n.huic ſuæ aſſertioni ſcriptura & inſtrm donationis in quo pura & libera donatio facta propunitur & pro eo præſumitur alio non probato.ut.l.cum precibus.C.de proba.&.l.optimam.C.de contrahen.ſti.facta.n.fuit intermiſsio & ſic in ciuitate unde metus non præſumit̄ niſi probetur . ut.l.nō eſt uerisimile.ff.quod met.cauſa.& probari oportet per apertiſsimas probationes.ut ibi dicit tex. facit.c.quia uerisimile.de præſump.& c.ſuper hoc.de renun. Præterea aduertēdum ꝙ nec teſtes qui deponunt de affictatione domus de battus nec illi duo alij deponentes de uenditione poderium cōmiſſariæ in eorum narratione aliquid exprimunt quod tyſo uel frater eius Franciſcus fuerit uſus uerbis indicantibus metum uel incuſsionem aliquam,imo placidis & conſuetis interuenire contrahentes . Similiter litera quæ trāmiſſa proponitur per dominum Franc. de Carraria domino epo Taruiſien.& poſito quod ɔtenta in ipſa litera nō fuiſſent iuſta quod non apparet tamen ex hoc nō poſſet dici impreſsio q̄a papa & impetaror lumina iuris in orbe ad importunitatem petentium nō concedenda concedunt qđ ſi fecerint perſuadent cui ſcribunt ne exequantur ſed ſuam conſulant maieſtatem:ut c.ſi quando de reſcrip. & eodem. tit.c.fin.lib.vj.Quod autem quidam deponunt quod fregit caſſam ſacriſtiæ non ſufficit nec eſt metus talis qui debuerit cadere in conſtantem uirum qui requiritur ad contractus reſolutionē ut dixi.l.interpoſitas.C.de tranſac. Et pędicta: domino epo & clericis qui teſtanī de prædictis uidebantur iniuſta debebant reſiſtere & ſe murū pro domo dei opponere ne eis poſsit obijci quod ſcribit̄ . Canes muti non ualentes latrare 43.diſt.ſit rector . tales.n.clerici trāſitoriam pacem quærentes plus timentes tēporalē maieſtatē offendere q̄ æternam olim excōmunicati erant ipſo iure.ut cap. clericis de immu.eccl. Ex quo.c.clare deprehēditur talem metum fuiſſe uanum & debuiſſe dñm epm ſi mādatum domini papæ uidit iniuſtum reſiſtere ſimiliter illos clericos qui uiderunt caſſam taliter aperiri nec ex illis apparet aliquis metus illatus in perſonis eorum ergo impertinēs probatio ut de alijs dictum eſt : & ſic non releuat:ut d.l.ad probationem.& c.cum contingat. præa. Supereſt modo uidere de quarta exceptione per ſer Augu. oppoſita quę cōcernit ius tertij.ſ.eccleſiæ Taruiſij & eſt excluſiua iuris agentis ipſo iure ergo vr̄ quod ſer Auguſtinus poſsit ſe ex eo iure tueri per theoricam doctorum in.l.cum ſeruū.C.de ſer. fugiti.per Cy.& l.j.ff.de excepti.per Bar. Contrarium credo . dictū.n.eſt.ſ.quod ex eo qđ eſt hæres præsbyteri Thomaſij conductoris uidetur tyſonem ſpoliare non reſtituendo ſibi domum tempore conductionis finito:ut.l.ſi quis cōductionis.C.loca.& per Dy.in c.qui ad agendum.de re.iu. lib.vj.

5 † Exceptio aūt dominij nedum alieni ſed nec proprij obſtat agenti poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis:ut, c.j.de reſti.ſpo.& Bar.in l.naturaliter.§.nihil cōe. de acqr. poſſeſ.& in hærede conductoris reſtituere recuſante eſt caſus in.l.conductor.C.loca.ubi dicitur quod tenet etiam ad æſtimationem ſi uſque ad ſententiam duxerit reſiſtendum. Præterea aduertendū quod idē præsbyter Thomaſius promiſit per ſe & ſuos hæredes guarentare & defendere dictā domum ab oī perſona &c. Ex quo ſequit̄ quod eius hæres. ſ.ſer Augu. nō pōt ſibi referre controuerſiam etiam domīnij proprij quod prætē deret aliunde q̄ ab autore per illam regulam quem de euictione tenet actio ipſum agentē repellit exceptio.ut.l.uendicātem.ff.de euic.& ibi no.& eſt caſus in.l.exceptione.C.de euic.de efficacia igit̄ iſtius exceptionis aliter nō diſcuſſa reſpectu iuris capituli & eccleſię dico dictā exceptionē inefficacē illo caſu tū propter naturā huius cauſæ poſſeſſoriæ:tū propter inhabilitatē perſonę opponentis q̄ nec agendo nec excipiendo pōt reſcindere quod autor eius fecit:ut no.in.l.q a patre.C.de reſtitu. mi. Quinta etiā exceptio ꝙ fuerint hoſtes ciuitati Taruiſi.&c. etiam eſt inefficax abolita.n.& extincta fuit oīs pcędēs inimicitia per ſequentem pacē ſm præſentem ſtatum nō præteritum iudicare debemus.quia rebus ſic ſe hñtibus iudicamus:ut.l.ꝙ ſeruius.de condi.ob cauſam.& l.cui eorum.ff. de poſtu.ab iniuria.n.facile recedimus & extinguitur ipſo iure.ut.l.ſi unus.§.pactus ne peteret.de pact. Ex his omnibus late dictis exceptionibus non obſtantibus ſer Augu.fore cōdemnandum ad deducta in libello tyſonis juribus & rationibus ſupradictis.

CONSIL. CCVI.

1 Conſanguinei quando contractus conſanguineorum impedire poſsint.

2 Emptor in mala fide conſtituitur per contradictionem tertij iuſtificatam per cauſam.

1 IN CHRISTI noīe amē. † Viſis actis & actitatis in cauſa quæ uertitur inter nobilem uirum dñm Ray. Victuri.de uen. ex una parte & nobilem uirum tyſonem de rugeſta ex altera.quæritur quæ ſunt partes dñi poteſtatis Taruiſij in pronunciando. Cuius qōnis deciſio eſt potius referenda ſiue ſumenda a conſuetudine & ſtatuto ibī q̄ a iure ſcripto.eſt.n.ibi ſtatutum quod uolens uēdere aliquam poſſeſsionē primo debeat adire poteſtatē & ſibi de ſuo iure docere. Quo facto ex parte dñi poteſtatis ſiūt proclamationes ut propinqui uenditoris uſq; ad quartū & alij qui ſua putauerint intereſſe debeant infra triginta dies cōparere & ius ſuū proſequi . quid iuris uero ſit ſi nō comparent ſtatutum nō diſponit. ſed q̄a procurator tyſonis infra dictum terminū cōparuit & ſe oppoſuit eius nomine guercij & honoris diſcutiendum eſt quod dicti procuratoris cōparitio & contradictio operet̄ uiſis iuribus quæ producit & certe de iure communi res aliena poteſt uendi: ut.l.rem alienā.ff.de contrahen.emp. † Cōtradictio aūt tertij iuſtificata per cauſam conſtituit emptorem in mala fide.ut.C.de rei uendi.l.ſi fundum.quid ultra eū hanc iuris ꝓuiſionē addat ſtatutum de quo.ſ.credo quod impediat implemētum cōtractus ſi tertius opponēs doceat de iure ſuo ſicut impedit executionē ſentētiæ: ut.l.a diuo pio.§.ſi ſup rebus.ff.de re iudi.& c.ueniens.de teſti.ideo.n.oēs ſub generalitate citantur ut doceant de iure ſuo.infra terminū uero poſtea cōtradicendi eſt eis uia præcluſa:ut c.ſi.de elec. lib.vj.in aut. ſi oīs.C.ſi ut ſe ad hære.ab.& quod not.in.l.j.§.cū dicitur.ſi cui pluſquā per l.fal.in tēpore ergo propoſito cū procurator tyſonis.& nepotum cōparuerit & de iure ſuo in dictis bonis per publica inſtra docuerit dico quod impediant dictam uenditionē & cenſentur cōtradictores legitimi ideo ſuperſedēdum ut.d.§.ſi ſuper rebus. Verum aūt debeat eis fieri reſtitutio uel debeat declarari ut petunt dico ꝙ non quia non principaliter egit ſed per modum contradictionis in iudicio interuenit &c.ut e.cū dilectus . de ordi. cog. Itē non eſt lis ɔteſtata in iſto iudicio ſed ſummariē proceſſum eſt ergo uia ordinaria agere debet ad illa bona & ſatis eſt in hoc ſummario iudicio cōſecutus fuiſſe quod dñs Ray.uendere nequeat.caſus eſt in ſi.in d.c.ueniens. Cōcludo ergo breuiter partes dñi poteſtatis eſſe debere in ꝓnunciando oppoſita & probata pro parte tyſonis & nepotum præſtare impedimentū dictæ uenditioni & ſuū conſenſum & autoritatē eidē non accōmodare iuribus ſupradictis.ubi tamen alia eſſet forma de conſuetudine in pronunciando probatis oppoſitis & obiectis illam ſequatur.argum.l.minime.de legi. Do.Pet.de Ancha.

Punctus quæſtionis ſuper quo cōſilium petitur talis eſt. Titius debitor aſſertus in c.libris groſsis & ſic de ducatis mille quod mutuum dicebatur contractum florentiæ & ſempronius dicens ſe ſuum creditorem compromiſerunt Senis in arbitros & arbitratores de iure & de facto quod haberet uidere & declarare ſi dictus titius teneret̄ dicto ſempronio ad dictum &c.in caſu quo teneretur ſecundum laudum ipſorū deberent uidere & declarare.ſ.ſi dicto ſempronio fuerit de dicto debito legitimē ſatisſactū i toto uel in parte & promiſerunt ſeruare omne laudum ipſorum ſub

quocunque modo cõtingit quod arbitratores prædicti lau
dauerunt in hac forma uidelicet laudamus declaramus di-
ctum titium non teneri dicto ſemprooio ad dictum debi-
tum.item dicimns & laudamus quod ſi dictus ſempronius
poſtquã pax facta fuit inter comitem uirtutum & flo. infra
unum menſem proximè futurum dixerit ſe grauatũ tũc de-
beret fieri compromiſſum per prædictas partes in nouos
arbitros iterum & de nouo de iure & de facto ſecũdum ſta
tuta cuiuſdam curiæ mercantiæ & quicquid per eos lauda-
tum fuerit deberet executioni mandari: ita tñ quod nullus
ex nouis arbitris poſsit tunc de nouo eligi per dictas par-
tes.dictus uero ſempronius infra dictũ terminum tunc di-
cit ſe grauatum & petit compromiſſum de nouo fieri ĩ no-
uos arbitros ſecundum formam dicti laudi. Titius uero re
cuſat dicens non teneri quoniam arbitri non habuerunt
mandatum in compromiſſo.Ad id ſempronius inſtat & di
cit quod ex quo laudauerunt ſuper compromiſſo iſtud ulti
mum quod uidetur ab extra reſoluitur in cõditionem lau-
di iam lati. Item quia poſito quod extra mandatum dixe-
rit tamen per dictum titium non poteſt opponi de nullita
te uel alia exceptione obſtante ſtatuto dictæ curiæ mercan
tiæ quo canetur quod contra dictum laudum in ipſa curia
latum non poſsit appellari uel de nullitate opponi nec ali-
qua alia exceptione infringi. titius etiam reſpondet quod
ſuper prima parte laudi habuerunt mãdatum & ualet ſu-
per ſecundo uero non: & ſic oon ualet; concludens quòd
in parte ualere debet & in parte nõ.ſempronius fortius in
ſtat & dicit ꝙ aut dictum laudum non ualet in totũ & tũc
debet fieri compromiſſum de nouo ut petit aut poteſt dici
per dictum titium nullum pro parte & pro parte aliquid &
tunc dicit ipſe ſempronius quod ſic licet ſibi dicere unllum
in parte facienti contra eum offerens ſe paratum de nullita
te docere maxime quoniam cauſæ inſerte in dicto laudo ui
delicet qnod dictum debitum non apparet in certis libris
in quibus ſcriptum eſſe deberet. Ex quibus arbitri debent
laudare quod dictus titius nõ tenetur ad dictum debitum
dicto ſempronio. conſtat autem non uere per inſtrã publi-
ca in contrarium ſumpta de eiſdem libris ĩ quibus apparet
dictum debitum contineri quæritur quid iuris.

CONSIL. CCVII.

1 *Reſeruatio iterum compromittendi quando ualeat.*
2 *Arbiter non permittet a lege denegatum.*
3 *Clauſula pro non appoſita habetur quæ contra actus naturã adijcitur.*
4 *Conceſſum quod non reperitur partibus denegatur.*
5 *Conceſſum in laudo cenſetur quod in tranſactione permittitur.*
6 *Beneficium ſequitur ſua cauſa ſuaque uitia.*
7 *Laudum quando ſit ad boni uiri arbitrium reducendum.*
8 *Cauſa falſa quid operetur.*
9 *Nullitas eſt multiplex & unde cenſetur qualibet.*
10 *Renunciatio generalis ad quæ extendatur.*
11 *Laudum de qua nullitate & iniquitate argui ualeat.*

IN CHRISTI nomine amen. In quæſtio
1 ne ſupradicta hunc ordinẽ obſeruabo.† Pri-
mo arguam quod laudum in eo quod conti-
net titium non teneri ſempronio ad dictum
debitum debeat obſeruari uel reuocandũ ꝑ
reductionem ad arbitrium boni uiri.clauſula uero quę ſub
ſequitur quod ſempronius infra menſem poſtq̃ pax facta
fuerit poſsit dicere ſe grauatum. & tunc debeat in nouos
arbitros compromitti habeatur pro oon appoſita. Secũdo
arguam quod licet laudum ſit ſeruandum ad literam prout
iacet. Tertio ꝙ in totum ſit nullum. Quo ad primum arti-
culum quòd prima pars laudi teneat & dicta clauſula ha-
beatur pro non appoſita ſic probatur ſtatutũ contra laudũ
non permittit opponi de nullitate uel iniquitate ſimiliter
prædicti compromittentes compromiſſo promiſerunt: reſi
ſtet ergo prædictę clauſule ſtatutum & expreſſa conuentio
compromittentium quorum quodlibet ſatis eſſet ad talẽ
2 clauſulam irritandam. † non enim uł quod arbitri poſsint
permittere quod lex negat ſicut nec teſtator.ut.l.nemo po
teſt.de leg.j.& c.requiſiſti.de teſta. ibi nõ poteſt diſpoſitio
teſtatoris generalem conſtitutionem canonis immutare.ſi-
militer iudex.ut l.j.§.item cum contra ſacras.ff.quæ ſen.ſi-
ne.ap.re.& c.j.de re iudic.ſimiliter nec ultra præter uel cõ
tra intentionem cõpromittentium quicquã põt ut l.nõ di-
3 ſtinguemus.§.de offi.de arbi. † Secundo hoc ꝓbatur clau-
ſula quæ in aliqua diſpoſitione contra naturam actus q̃ ce-
lebratur apponitur habetur pro nõ appoſita & diſpoſitio
quæ principaliter geritur rata manet: ut l.ſi ita quis.ff.de he
redi.inſtit.& ſi uſuſfru.pe.l.j.§.j.& ſe.ſed natura laudi eſt
ut a controuerſia diſcedatur & imponat finem controuer-
ſiæ ſicut arbitrium ſententia ius iuriſdictio & trãſactio cui
aſsimilatur: ut in aut.ut diffe.iudi.§.ſi uero contigerit & l.
dicere.ff.de arbi.ſed dicta clauſula eſt totaliter huic cõtra-
ria quia prouocat & excitat alteram partem ad nouã litẽ:
ergo debet haberi prò non appoſita actionẽ nanq; nõ põt
iudex ſumere a laudo cui iſta clauſula præbet exordium er
go inutiliter appoſita maxime quia per ſe ſtat & poteſt ab
alia parte laudi ſeparari ergo debet reijci ut ſic illo caſu uti
le per inutile oon uitietur.l.j.§.ſed ſi mihi.ff.de uerb.oblig.
Tertio & ultimo uidetur lex expreſſa quæ probibet ꝑ ſen-
tentias arbitrorum arbitria propugnari uel in alios tranſ-
ferri in l.non diſtinguemus.§.idẽ pedius.ff.de arbi. & red-
ditur ibi ratio quia ſua ſententia finem controuerſiæ impo
nere eum oportet. Ex iſtis omnibus cõcludendum pro hac
parte uidetur ꝙ per primam partem laudi totius ſit a ſem-
pronio abſolutus. Secunda pars poſsit dicere ſe graua-
tum &c. pro oon adiecta habeatur rationibus ſupradi-
ctis. Quo ad ſecundum priocipalem articulum primo ar-
guitur quòd laudum ſit ſeruandum ad literam prout ia-
cet. Et primo coadiuuat iſtam partem ſtatutum & pactum
compromittentium. pactum enim & ſtatutum diſponunt
quod non poſsit laudum impugnari de nullitate uel iuſti-
tia & cũ arbitria uel ſtatuta ſint ſtricti iuris non recipiunt
iſtas interpretationes ſed ſufficit illa ſcripta eſſe ut.l.quic-
quid aſtringendæ.de uerbo.obli.& l.proſpexit. qui & aqui.
4 & l.ſi uero.ff.ſolu.matri. in † iudicijs oĩaque ſtipulationibꝰ
arbitrijs & priuilegijs traditur hæc regula quicquid nõ re-
peritur conceſſum intelligitur partibus denegatum ut no.
in c.inter corporalia.§.ſed neque.de tranſla.prela. cum er
go iſta impugnatio non reperiatur a promittentibus con-
ceſſa quinimo generaliter omnis quærela nullitatis & iniu
ſtitiæ ſit eis expreſſe probibita nõ eſt aperienda uia ad ſub
uertẽdum lauda ullo modo ſicut ne papa uult uiam perin-
rijs aperire c.ſi uero.de iureiurando.Secundo probo ſic ſi-
cut factum iudicis reputatur factum partis ut.l.ſi ob cau-
ſam.C.de euic.ita factum arbitrorum debet reputari fa-
ctum a partibus.& multo magis quia iudicium redditur in
inuitum ſed compromiſſa a uolentibus celebrantur: ut l.in
ter ſtipu.§.ſi ſtichum.ff.de uerb.obli.& ff.de euic.l.ſi dictũ
§.ſi compromiſero.ſed nulli dubium quod partes poſſent
conuenire quod a laudo recedatur & iterum cognoſcatur.
ut.l.ſi diuerſa.C.de tranſact.ubi caſus ergo & in laudo põt
illud apponi. Et confirmatur boc quia arbitramentum eſt
quædam tranſactio. ut d.§.ſi uero contigerit. unde quod
5 † in tranſactione permittitur & in laudo concedendum ui-
detur nec in hoc æquiparatio de arbitris ad lauda arbitra-
torum uł bona quia iſti de iure & de facto procedunt &
de iure unius alteri conferunt ꝙ in arbitris ſecus. ut l. ſi de
meis.§.recepiſſe: de arbi.& qđ no.Inno.c.quintauallis. de
iureiur.& quod poſsit laudũ corrigi & mutari ex pacto in
cõpromiſſo appoſito not.Bart.in d.l.qui tamen. Et probat
alia ratione: lauda oĩaque accedunt potius ad naturam con
tractuũ q̃ iudiciorum uel cõpromiſſorũ: ut colligit̃ ex no.
in d.c.quintauallis.de iureiuran.ꝑ Inno.ſed in cõtractibus
cum ineuntur poſſunt apponi conuentiones ut in euẽtum
alicuius ꝯditionis reſoluantur ſic & ultimę uolũtates ut l.
ij.de in diem adiec.& c.illo uos.de pigno. & l.ſi legatum
pure.ff.de adi.lega.& per hoc etiã poteſt tolli obiectio de
qua.ſ.quod in ſententijs arbitratorum nõ liceat apponere
clauſulas ꝑ quas in alterum trãsferant &c. nã in laudis u-

dentur

dentur apponi poſſe tales clauſulę per quas in euentũ ali-
quem reſoluantur & reformãtur.ad hoc.l.ab emptio.ff.de
pact. Tertio ſic probatur dicta clauſula quod poſsit dicere
ſe grauatum eſt contigua & connexa præcedenti particu-
le laudi in qua dictum fuit titium ſempronio nõ teneri nec
talia incidentia principali diſpoſitioni poſſunt dici omni-
no extranea ab his in quibus neceſſario incidunt ſi ex illis
oriuntur & eis coniuncta ſunt.C.de tempo.appe.l.ꝑ hãc.
& l.cum de ſanionis.§.aſinam.uerſic.& ſic nemo.ff.de fun-
do inſtruc.ibi deinceps in infinitum proximis quibus quæ
proximè copulata procedunt ſed ita eſt quod ſi eſt una di-
ſpoſitio cui adhęreat dies uel cõditio uel aliqua qualitas il
le ad quem pertinet approbare uel reprobare talem diſpo
ſitionem debet hoc facere cum dictis appenditijs.hoc dici
mus in pupillo qui non poteſt actum tutoris pro parte ap-
probare & pro parte reprobare: ut.l.cum quæritur.de ad-
mi.tu. Item in confeſsione calificata. ut no.in l.pup.ff.de-
6 poſiti.† uti enim debet quis beneficio ſibi conceſſo cũ ſua
cauſa ſuiſq; uitijs.argu.l.pompo.§.cum quis. de acqui. poſ.
& quod not.in l.publia.depoſ.& in l.in cauſæ. in princ.ff.
de ꝑcu.& generaliter in connexis idẽ eſt iudicium. ut no.
ij.q.iij.ſi quis obiecerit non uidetꝰ ergo ſempronius audien-
dus ſi uelit amplecti primam partem laudi pure & ſimpli-
citer reprobata particula quæ permittit.j.certum terminũ
poſſe dici contra.talis enim non fuit intentio arbitratorũ:
ut.ſ.ſimpliciter ſeruaretur ſed ita demum ſi infra menſem
non fuerit conuentum & acta agentium ex eorum intẽtio-
ne demonſtrata extrinſecus regulantur ut.l.non omnis.ff.ſi
cer.pe. Quid nãq; aliud præſumendum eſt ſemper arbitra
torem per illa uerba.ꝙ per menſem poſt factam pacem ti-
tius poſsit dicere ſe grauatum.&c.niſi quod tũc eis ad ple
num de negotio geſto i partibus remotis unde plena infor
matio haberi tunc non poterat nõ liquebat credendũ eſt
æquidem ob prædictam cauſam hoc dixiſſe ut ſic uerba alĩ
quid operentur ut.l.ſi quando.de lega.j.&.c.ſi papa.de pri-
uile.li.vj.& per illa tollitur oppoſitio de qua dixi quod uti
le non debet per inutile &c. habet enim illud locum in pe
nitus ſeparatis ſed in connexis & in illis in quibus unũ de-
pendet ab altero ſecus eſt ut no.in d.§.ſed ſi mihi. iſtis pro
hac parte concluditur quod dictum laudum ſit ſeruãdum
ad literam prout iacet. † Ad tertium & ultimum principa-
lem articulum deſcendendo uidetur quod ſæpe dictũ lau-
dum in totum ſit nullum uel reducendum ad arbitriũ bo-
ni uiri probatur alijs rationibus. Et primo facit rõ de qua
in prima parte quia tale laudum nõ præbet finẽ controuer
ſiæ ſed principium ergo nullum.ut d.l.dicere de arbit. & l.
titio cum morietur.de uſufru.& maxime quia ut dixi. ſu-
pra.condi.& modificationes contra ſubſtantiam actus qui
geritur reddunt actum nullum.ut c.ſi.de condi.appo.ſed il
la modificatio eſt hmõi quia incitat ad iterum litigandum
contra naturam laudi quod de ſui natura debet eſſe deci-
ſio quæſtionis ut dixi & continet in ſe repugnantiam in-
quãtum finem controuerſiæ nõ imponit dum dicit titium
nil teneri ſempronio & deinde ſempronio tribuit faculta-
tem conquerendi.Rõne aũt repugnantiæ actus reddit̃ inu-
tilis.ut.l.ubi repugnantia.de re.iur.nec debet litem aliã re
linquere ex materia primæ litis ut.l.terminato.C.de fruc.
& lit.expen.quod ſi fecerit dicit tex. non uidetur ſenten-
tiam dixiſſe & ſententia ipſo iure non ualet ut prælleg.l.
dicere.cum glo.ſua quæ incipit no. quod dicit a tota &c.
uel ſaltem per reductionẽ ad arbitrium boni uiri uenit lau
dum reſcindendum ſicut ſententia qua iudex condemna-
uit reum ſi actor probauerit quod intendit debet tanquam
iniuſta reſcindi per iudicem appellationis ut no.Spec.in ti
tu.de ſen.prola.§.uidetur.uer.ſed ecce. ſententia.n.ſiue cõ
demnatoria ſiue abſolutoria in poteſtate aliquid proban-
di poſt ipſam ſententiã reſeruatur non tenet ut ibi no. Spe.
e.tit.§.ſpecies uerſicu.quid ſi iudex præcipit. Secundo ad
idem arguitur arbitratores iſti in laudo expreſſerunt cau-
ſam quare arbitrabantur titium non teneri.quia.ſ.in libris
autenticis mercatorum de illo cambio nõ conſtabat. & li-
cet in puncto non dicatur tñ mihi uidetur quod per teſtes
eis facta fuit fides de hoc contrarium euidenter appãreat.
.ſ.quod in libris mercatorũ illud cambiũ reperit̃ ſicut lite-
ra cãbij producta corã arbitris continebat uidendum eſt
an ex hoc dictum laudũ poſsit dici nullũ uel reducendũ ad
8 arbitrium boni uiri.& uidetur non tenere. † quia falſa cau-
ſa uitiat ſnĩam:ut not.in l.ſi is ad quẽ.ff.de acqui. hæred. &
probatur.in c.cum Bertoldus.de re iudica.uitiat etiam hę-
redis inſtitutionem & tutoris dationẽ.ut l.ſi.de hær.inſtit.
& l.ſi.ff.de teſta.& uitiat etiam præbendarũ collationẽ: ut
c.ex parte aſtenſi.de ꝓceſ.præben itẽ hæreditatis aditionẽ
& generaliter oẽm diſpoſitionẽ quũ cauſa eſt finalis: ut d.l.
ſi is ad quẽ.& l.qui teſtamento.de excu.tu.talis ergo cauſa
quæ apparet falſa ex inſpectione librorũ arguit dictũ lau-
dum de iniquitate:quæ iniq̃tas cũ eſt euidẽs reddit ſenten
tiam nullam:ut no.in d.c.cũ Bertoldus.Præterea aduertẽ-
dum ad id quod dixit teſtis hoc depoſuiſſe.ſ.in libris mer-
catorum dictum cambium non apparere. poſtquam enim
apparet contrarium per eos libros conſtat eos depoſuiſſe
falſum ergo laudum retractandum ſicut ſententia quæ lata
foret per dicta teſtium non deponentium ueritatem.ut.C.
ſi ea fal.inſtru.per totum.& c.liceat cauſam.de proba.eum
ſi.ſiue enim pars ſcilicet titulus iſte ſic ſuggeſſerit ſiue te-
ſtes mendaciter illud cambium nõ deſcriptum dixerint in
libris mercatorum redditur ex hoc laudũ nullũ & iniquũ
ut.l.ſi quis obrepſerit.ff.de fal.& l.cũ uero.§.ſub uentũ. de
fideicom.lib.de dolo enim partis cõmiſſo coram arbitris
põt pars conqueri etiam poſt ſententiam:ut.l.ita demũ.ff.
de arb.& l.ſeruo inuito.§.cum prætor.ad treb.facit qđ no.
Inno.in c.præterea de dila.& c.cum olim. de dolo & cõtu.
Et hanc ultimã partẽ teneo & cõcludo quod dictũ laudũ
ſit nullũ uel reducendũ ſaltẽ ad arbitriũ boni uiri ꝑꝑ enor
mẽ læſionẽ partis obreptionẽ falſæ cauſæ expreſsionẽ in
laudo. Reſtat reſpondere ad ſtatutũ quo cauet quod laudũ
nõ poſsit de iniquitate & nullitate redargui. & hoc ꝑ pa-
ctũ expreſſum promiſerunt ipſi compromittentes:unde cõ
tra ſtatutũ & pactum expreſſum non vr̃ ꝙ ſempronius de-
beat audiri quia lex licet dura eſt ſeruãda: ut l.proſpexit.
9 qui & a quibus. † Ad hoc dico quod multiplex eſt nullitas
quædam cauſat̃ parte proferẽtis laudum quia forte ad hoc
mandatũ non habet & iſta non vr̃ prohibita quia nõ põt di
ci ſi non fuit electus a partibus arbitrator & quod illa alle-
gatio nullitatis ſit permiſſa etiam ubi generaliter quærela
nullitatis ſit prohibita eſt gl.no.in c.j.de ſeque.poſ.& fruc.
cle.in gl.ſi.ſicut Bar.dicit cũ exceptio prohiberet̃ proponi
contra inſtrumentum publicũ. oportet.n.primo conſtare
quod ſit inſtr̃m: ut.l.j.§.j.ff.quod ui aut clam. quædam eſt
nullitas quæ cauſatur a fraude litigatoris ut puta corrum-
pit arbitratorem per pecuniam uel obrepſit ſibi ſuggeren-
do falſum uel teſtes falſum teſtificati ſunt etiam illa allega
tio nullitatis non uidetur excludi ſtatutũ enim homo poſ-
ſet expreſſe hoc diſponere quod ualeret laudum latũ per
pecuniam uel per falſos teſtes ergo non debet talis caſus
includi ſub generali diſpoſitione ſic non operetur tacitũ
q̃ quod non põt expreſſum:ut.l.qui ad certum.ff.loca.nam
ſi diceremus contrarium ſequeret̃ quod per ſtatutum auſer
retur ius alterius ſine cauſa & iniuſte quod non põt facere
etiam imperator uel papa:ut no.Innoc.in c.quę in eccleſia
rum.de conſtit.hinc eſt quod quãtũcũq; præciſe ſcribat pa
pa ꝙ nulla exceptio uel appellatio admittatur tñ defenſio-
nes legitimè non uident̃ excludi ut in c.ex parte. de offi.de
le.facit ꝙ no.Spe.in ti.de renun. & cõclu.l.j.uer. ſed pone
10 ubi dicit ꝙ generalis † renunciatio nõ extendit̃ ad illa ſu-
per quibus generalis renunciatio non ualeret ſed quærela
falſitatis vr̃ hmõi ut renunciari ei non poſsit expreſſe ſicut
nec alij iuri per quod inuitarentur hoĩes ad delinquendũ:
ut l.conuenire.de pac.do.& c.quẽadmodũ. ad ſi. de iureiu.
pro hoc facit qđ dicimus de ſententia arbitri.cui ſiue æqua
ſiue iniqua eſt parẽdum:ut l.diem proferre.§.ſtari.de arbi.
& tñ poteſt redargui de iniquitate ſiue nullitate ut.l.ita de-
mum.ff.de arbi.& l.j.§.eo.ti.quædam eſt nullitas quæ pro-
uenit alia rõne puta propter omiſſam ſolemnitatẽ uel alia
de cã quæ nõ tangat ꝑſonam arbitrorum uel non habeat in

ſe dolum tangentem ſubſtantiam negotij de quo agitur & iſta uidetur prohibita ſtatuto. facit ad prædicta quod no. in l.j. quod ui aut clam. quod no. Cy. i l. ita pudor. C. de adul. ſic aût interpretari uerba generalia ſtatutorû eſt ſanctum & æquum ne quis diſpendium patiatur. ut. l.ij. C. de noxa. & hoc quo ad ea quæ reſpiciunt particulam nullitatis quę poteſt allegari in illa qône non ob. ſtatuto per iura & rationes. ut. s. Similiter ac multo magis pôt argui de iniqtate ſtatutum. n. non plus dicit q̃ pactum expreſſum contrahentium quia hæc eſt regula ut quod non pôt diſponi per pactum nec per ſtatutum: ut no. C. de decur. in rub. lib. 10. hec aliud eſt ſtatutum q̃ ciuium generalis conuentio ſicut conſuetudo tacita: ut. l. de quibus. ff. de legi. & quod no. in l. non impoſsibile. de pac. ſed pactum quātûcunque iuramento firmatum ſuper obſeruantia arbitramenti non excludit querelam enormis iniquitatis. ut no. Dy. in c. ſcienti de
11 re iu. lib. vj. & c. ueniens. de iureiur. cum alijs ſi. † Prætcrea aduertendum ꝙ ſtatutum quod prohibet laudum redargui de nullitate & æquitate debet intelligi de nullitate & iniquitate extrinſecus ueniente non de illa quæ in ipſo laudo eſt permiſſa: ut eſt in caſu noſtro cum illa particula laudi quæ uult ꝙ ſempronius poſsit conqueri infra menſem ſit incidens contigua & coniuncta perſonæ qua ergo rône prima particula non poſſet impugnari eadem ratione & iſta ſecunda. ſi enim perſona eſt efficax ergo debet & illa ſecunda eodem iure non diuerſo cenſeri ut dixi ſupra in ſecundo articulo in tertia rône. ſtatutum ergo debet intelligi de impugnatione in laudo non côceſſa & nô de ea quæ a partibus originem habet. multa. n. poſſunt fieri a têpore actus geſti quæ poſtea prohibentur ſi a laudo dependent ar. l. modeſtinus. & quod ibi no. de ſoln. Ex quibus omnibus maniſeſte liquet quod ſempronius pôt conqueri de prædicto laudo: tamen quia in ipſo laudo hoc eſt ſibi conceſſum: tû quia appāret ex falſa cā prolatum & continet euidentē iniquitatem & errorem expræſſum: tum etiam audiri nô debet titius nolens laudum approbare qualitatem uero conditionis ſiue modi reprobare contra intentionem arbitrorum ita concludere æquum eſt de iure uerisſimum. Sentire uero contrarium eſſet pernitioſum & ſophiſticum & ubi de bona fide agitur eſſet de iuris apicibus diſputare ꝙ faciendum non eſt ſed in talibus ueritatem & bonam fidē ſequi deberemus: ut. l. ſi fideiuſſo. §. quidam. ff. mandati. dominus Petrus de Anchar.

Conſilium collegij iuris utriuſque doctorum Paduan. approbans prædictum meum conſilium.

CONSIL. CCVIII.

1 *Iudex iudicaturus qualis eſſe debeat.*
2 *Laudum quando ualere cognoſcatur & quando non.*
3 *Actus annullatur qui a non habente poteſtatem agitatur.*
4 *Mox dictio quid ſignificet.*
5 *Sententia annullatur quæ ſine inſtantia fertur.*
6 *Sententia quando in una parte ualere poſsit in alia non.*
7 *Statutum exceptionem nullitatis tollens implorationem officij tollit.*
8 *Iudex quando fatuus dicatur.*
9 *Actus iudicis quando maxime ſit ualidus.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Iudex de iure iudicaturus ut ait philoſophus ethycorum. v. debet eſſe medius & ut quoddam animatum iuſtum partis utriuſq; iura æque perpendere & quod medium & iuſtum fuerit iudicare. iuſtitia nāque ut dicit lex eſt boni & æqui notitia. ff. de iuſtit. & iur. l.j. ius eſt medium quoddam unicuiq; ſuum tribuens. eod. titu. l. iuſtitia. de uerb. ſig. c. forus. xij. q.j. eum deuotiſsimam. Super puncto ita ſupraſcripto conſulturi & iuſtitiam iudicaturi prius duximus pro utraque parte allegandû & deinde eligêdû quid iuris fore putauerim. primo aût quia rei ſunt fauorabiles in primordijs pro titio: ſecûdo pro ſempronio creditore & pro titio oſdetur. Primo
2 † laudû ualuiſſe in eo quod fuit pronunciatû cû nô teneri. Secundo quod non ualuerit in eo quod ꝓmiſſum fuit ſempronio côtradicere infra têpus expreſſum in themate. Tertio quia nullitas ſecûdæ partis laudi poſsit allegari a titio prima parte remanente ualida. non ob. ſtatuto ſenenſi uel promiſsione partium de parêdo laudo. Pro ſempronio uero allegatur ꝙ laudum nô ualuerit in prima parte. ſecûdo ꝙ ualuerit in ultima. tertio quod ſi ualuerit i prima ualeat etiam in ultima & ſi non ualuit in ultima nô ualuerit i prima & quod de nullitate poſsit opponi pro eo concluditur & reſpondetur côtrariis & quod laudum ualuerit pro parte qua pronunciatum eſt titium non teneri nulla heſitatio eſt cum ſit pura & plana & lata ſuper eo de quo côpromiſſum fuerit quod facere debet iudex. ff. de iudi. l. de qua re. de cauſa poſſeſ. & propriè. c. ſuper. & de arbi. cum dilectus ff. de arbi. l. ſi cum dies. §. plenum. & l. non diſtinguemus. §. de officio. & §. item ſi iubeat. & §. fi. eo. ti. Et cum fuerit expreſſum in compromiſſo ut poſſunt arbitri declarare an titius teneretur de aliqua parte quod nô ualuerit in eo. ſ. inquantum pronunciatum fuerat poſſe ſempronium conqueri oſtenditur ex pluribus primo quia arbiter ſtatim cû ꝓnunciauit ſuper omni eo in quo aſſumptus fuit functus eſt officio adeo quod ſententiam immutare nequit. ff. de arbi. l. dicere. & l. quia arbiter. & ibi gloſ. & l. quid tamê. in principio & d. l. non diſtinguemus. §. de officio. Comparatur enim delegato ut dicit glo. in l. quia arbiter. eo. ti. ſed delegatus non poteſt immutare ſententiam. ff. de re iudica. l. quod iuſsit. & l. iudex. & l. paulus. de offic. deleg. cap. in literis. & ibi per Innoc. & de re iudicata. c.j. ut enim patet ex compromiſſo data fuit poteſtas declarandi an titius teneatur. & ſi pronunciaretur teneri an ſoluiſſet. ſed ſi pronunciaretur non teneri nihil dictum fuit. & ſic cum præter primam partem huic pronunciauerit procedit ratio.
3 † Secundo quia actus agitatus per non habenté poteſtaté & extra mandatum eſt nullus. l. diligenter. ff. de man. de reſcript. cû dilecti. de offic. delega. cum olim. & c. p. & g. & c. uenerabili. ſed ſuper ſecunda parte non fuit tradita poteſtas nec uenit in generali compromiſsione: ut eſt caſus in. d. §. de officio. idem pedius ibi niſi hoc compromiſſum ſit ut arbiter ſtatueret cuius arbitratu ſatis doceretur. Tertio probatur ex incertitudine uerborum ſecundæ partis quæ etiam nihil certum diffinit: cum tamen diffinitiua ſententia debeat continere condemnationem uel abſolutionem. C. de ſent. & interlo. l. præſens. ij. quæſt. vj. §. diffinitiua. xj. quæſt. iij. ſummo tempore uel æquipollens. de uerbo. ſignifi. c. in his. imo nec ſufficit quod contineat condemnationem uel abſolutionem niſi cum hoc ſit certum. C. de ſenten. quæ ſine cer. quan. per totû. & no. in. §. diffinitiua. uel niſi ex actis poſsit certa fieri ſecundum not. per Innoc. de excep. cû uenerabilis. tenet maxime hæc ratio quia arbiter de ſe daret totam controuerſiam non ad aliam remittere. d. l. dicere. & d. l. nô diſtinguimus. §. pedius. Quarto uerba hæc ſi ponderentur referunt ſe ad reſolutionem ſentêtiæ in caſu querele facte a titio. non. n. illa uerba habent uim conditionis ſuſpêſiue ſed reſolutiue cum ante ſententiam ualueræ ſententia. ff. de in diem adiec. l. ij. & ibi glo. optima. & de l. cômiſſoria. l. j. de pig. c. illo uos. quæ ſi eſſet conditio ſuſpenderetur. ff. de uerb. ſignifi. l. cedere diem. de ac. & ob. l. obligationum fere. §. conditio. inſtit. de uerbo. ob. §. ex conditionali. de ap. c. præter ea. ij. Sed talem reſolutionem non pôt facere iudex etiam ordinarius. C. de ſen. ex peri. reci. l. ij. & ibi no. de accuſ. qualiter. j. permittit. n. ſoli principi. ff. de quæſt. l. j. in ſi. quod plene ſcribit Bart. in. l. ab executore ff. de ap. arbitria aût habent ſimilitudinē iudiciorum. C. de arbi. l. j. & hoc tam in princ. q̃ i medio. & in fine de quo ibi plene p Bal. & de arb. c. cû dilectus. & ibi per Ioan. and. & de arbi. qđ non poſsit immutare ſuā ſententiam eſt tex. in l. dicere. præal. in ſi. etiam ſi incontinenti ut ibi probat ibi
4 mox † uetuit cû dictio mox importet continuitatē ſine interuallo actus extrinſeci. ff. de uer. obli. l. j. §. qui pñs. ibi gl. & l. ꝯtinuus. j. reſpôſo. & de ui & ui ar. l. iij. §. cû igit. de ele. c. quia propter. iuncto. c. cû poſt petitā. ſm uerum intellectum

ctum de quo in ſpe. de diſpu.& allegat.§.iiij.verſi.itē mox. & ꝙ arbiter.non mutet tenet Cy. etiam ſi ſententia ſua ſit nulla in.l.ſi vt proponis.& in.l. accuſatoribus. C. de accu. potius ergo ſi ſententia fuit valida de prima parte probatum eſt.hoc etiam expreſſe tenet Bart.in.l.quid tamen.eo. ti.in prin.niſi commiſſum fuit arbitro vt poſſit ſententiam
5 corrigere. & ſic dicit ſe conſuluiſſe.† Quinto ſic ſnia lata ſine inſtantia eſt nulla.C. de ſen.l.prolatam.Sed per primā partem ſententiæ prouunciatum fuit ſuper omni eo quod conceſſum erat arbitris & ſic terminata fuit inſtantia.ff. de fideiuſ.l.græce.§.& poſt litem.ff.de iud.ſol.l. cum apud.& quod not.Inn.de te.c.cām.j.ſecunda ergo pars nulla.C.qñ prouo.non eſt neceſ.l.j.ſecundum uerum intellectū & qđ not.ff.de ex.rei iu.l.duobus.de re iudica.c. inter monaſterium.Sexto decidi videtur quæſtio per illud quod no.Bar. ff.re iudi.l.iudex. vbi dicit quod ſi iudex adijcit ſententiæ clauſulam ꝙ ſulata eſt contra ſtatuta reducir ad ſtatuta talis clauſula habetur pro non adiecta ſi præceſſerant verba ſnie & ſic fuit hic quia præceſſerūt verba clara in prima parte.pro hoc eſt caſus.ff.de re iu.alteri.ſecundum primam lecturam quę ibi ponitur in gl.quam omnes tenent.Ea qui bus tamen ex defectu formæ quam ex defectu poteſtatis in pronunciantibus concludendum videtur ſecundam partē ſnie non ualuiſſe.Secundus vero articulus quod poſsit titius allegare nullitatem ſecundæ partis prima remanente valida uidetur oſtendi poſſe a duobus primo ſic quęcunque ſic ſe habent quod eorum ſententia & qualitas eſt diſtincta & ſeparata nec ſuut correctiua vnum non agit in aliud nec inductio vel remotio.C. vnde cognat.l. non hoc de transl.c.ij.xxxviij.di.quæ in ipſis ſed hæ duæ partes ſententiæ ſunt duæ orationes diſtinctæ per lua ſubiecta prædicta & inter ipſas eſt dictio item quæ eſt repetitiua vt in caſu.l.in repetendis.ff.de leg.iij.ſiue continuata ſit vt eſt in.l. j.&.ij.C.de ver.ſig. cadit ſemper inter diuerſa ſaltem ſubſtantia licet aliquando repetat qualitatem præcedentis diſpoſitionis in ſequenti vt eſt caſus in dicta lege in repetendis a contra.& no. la.de bel. in aut.vt cum de app.cog. in prin.col.viij.ſtat ergo validitas primæ partis cum nullitate ſecundæ.Secundo † ſi quando ſententia continet diuerſa capitula valere poteſt in vna parte & in alia eſſe nulla.ff. de inoff.teſt.l.in hoc iudicio.de præben.c.dilecto.de teſt.ray nuti°.&.c.raynaldus.talis eſt hæc ut patet ex themate qua re &c. De nullitate autem quod titius eam allegare poſſit probatur ſic quando nullitas ſurgit ex proceſſu etiā par te impedita & inhabili exiſtente ad excipiendum iudex debet ex officio repellere petentem hoc no.glo.C.de tranſa. l.vbi.& Inno.notabiliter de diuor.porro qui & alibi dicit ꝙ iudex repellit libellum non ſolum ſi ex ipſo tenore ſurgit ineptitudo ſed etiam ſi aliunde nota eſt.ita no.de offi. vica.c.j.quod eſt ſingulare ad hoc.ff.ſi mēſ.fal.mo.di.l.j.de iu.examinata.& quod ibi no. glo.pro hoc.ff.de poſt.l.quos
7 prohibet.de excep.c.exceptionem.† Statutum autem etiā ſi tolleret exceptionem nullitatis non tollit officij implorationē.ff.nau.cau.ſtab.l.iij.in fin.de peti. here.l. plane. in ver.benignius. &.l.ſi. quod no.Bar.ff. quod vi aut clam.l.j. quod etiam expreſſe dicit de excep.l.ij.ubi per dictam gl.l. vbi pactum.tenet quod quomodocunque innoteſcit iudici de exceptione partis etiam non excipientis repellit aduerſarium & talis exceptio eſt in hoc priuilegiata ꝙ impedit executionem vt no.in.l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iudi. C.ſi ex alien.tru.l.fin.& per Inn.de off. dele. cum in iure. quod autem tali exceptioni de nullitate nō obſtat pactum partium promittentium ſtare laudo etiam ſi renunciaſſent petitioni de reducendo ad arbitrium boni viri.J.probatur quaſi ad finē.Pro ſempronio nunc oſtenditur primo quod ſententia non ualuerit in prima parte.† ſnia enim lata ſine medijs & probationibus eſt nulla.ij.q.j. primo ſemper vbi caſus & no.gl.ij.q.j.in ru.de conſti.c.eccleſia.ad hoc no.ad hoc etiam gl.de ſen.& interlo.om.iudi.l.prolatam & tex. de ſen.ex pericu.reci.l.ij.in uerſi.ſubditas.de reſti.in inre. tum e a literis,ver.proſpeximus .ſed ex parte ſecunda apparet ꝙ arbitri non habuerunt informationem facti.ſ.mutui ꝙ aſſerebatur contractum floren. ad quod enim aliud reſeruauerunt facultatem ſempronio conquerendi poſt confectam pacem ut in themate ubi tempore guerre non patebat liber acceſſus ad ciuitatē Floren.ubi poterat ſempronius docere de iure ſuo & non alibi quia ibi melius ſcitur ueritas ubi contractus initur propterea mittitur ad lo cum illum ad examinandos teſtes ut eſt caſus de fideiuſ. cō ſtitutus ad hoc.C.de fide inſtru.l.iudicis & aut. apud eloquentisſimum et in cor.unde ſumitur.& facit de præſump. c.quoſdam.&.c.quanto. Ex coniecturis itaque apparet ꝙ nimis ſubito præceſſerunt maxime ex coniectura guerre tunc urgentis & impedientis probationem debitam productioni. ſicut enim probatur hoc.ſ.per coniecturas ex tēpore,ut.l.prolatam.& probatur eo.ti.ex ſtipu.in ſi . . . cum la ta fuit ex falſis cauſis quia.ſ.dixerunt arbitrio non contraxiſſe in aliquibus libris allegatum per ſempronium & tamē conſtet ergo non ualet.ff.de excu.tu.l.ſed & ſi.et teſtamento ubi glo.& de doli exceptione.l.apud cellum.§.item quæritur. de acqui.hæred l.ſi is ad quem.ubi plene de hoc ad treb.l. ſeruo inuito.§.cum prætor.de verb.ob.l.qui romæ.§.ſi.ubi etiam de hoc per Dyn. & Bart.C.quando prouo. non eſt
8 neceſ.l.j.unde dicit Hoſt. in.c.ſicut de re iudi. † iudicem qui cauſam exprimit eſſe fatuum quia ſententia non ualet ſi cauſa eſt falſa & ſic pronunciatum fuiſſe per clericum & tenet efficaciter hæc ratio quia regulariter quælibet diſpoſitio ſurgens ab alio ut a cauſa illius exiſtentiam præſupponit ita quod ſublata cauſa uel non ente ſeu non uera effectus non inducitur vel auſertur.C.ſi contra ius uel utili. pu.l.& ſi legibus.& hoc quando cauſa eſt inductiua ſubſtātiæ,ut.d.l.& ſi legibus.quæ ſic intelligitur & non ob.l.præ ſcriptione.eo.ti.&.c.ſuper literis. de reſcri. quæ loquuntur quando cauſa concernit non ſubſtantiam ſed ſolennitatem. tunc enim falſitas cauſæ uitiat ſolum id cuius eſt cauſa.ſ.ipſam ſolennitatem ſic etiam falſa cauſa ex toto uitiat diſpenſationem.de conſang.& affi.quia circa ſecundum uerum intellectum quem ponit Inno ibi.ſimile eſt in decreto ꝙ etiam totaliter uitiatur ex falſitate cauſæ.ff.de rebus eorum.l.magis.§.pen.de fideicom.li.l.cum uero.§. ſubuentum.& ſimilia ſunt plura imo regula iſta eſt in quo liber uniuerſo principio quando cauſa eſt adequata.i.quādo non ſubeſt alia cauſa.ſi enim ſubeſt aliqua non uitiatur diſpoſitio ipſo iure ſicut ſententia iudicis ſi lata eſt ex falſa cauſa probatoria non eſt nulla & tranſit in rem iudicatam ut not.Inno. de renunc.c.in præſentia.& not.de probatio. cap.quoniam contra.in fin.ubi exprimit etiam de cauſa expreſſa in ſententia.ut quia iudex dicit quia per tales probatum eſt & tamen probatum non erat ualeat ſententia mero iure quod etiam not.in prædicta.l.ſi is ad quem. operatur autem alia cauſa autoritas iudiciaria pro qua præſumitur quo ad rectitudinem licet non quo ad ordinem dictis.c.in præſentia,&.c.quoniam contra , item quia poſtq̃ tranſiuit iu rem iudicatam habetur pro veritate.ff. de re. iu.l.res iudicata.c.cum inter. de re iudi. in arbitramento autem ceſſat hæc ratio quia nulla autoritate iudiciali fundatur ut ſupradictum eſt.unde dicit etiā Inno.in.c.quintauallis.de iureiu. ꝙ non emologatur. & quod.l.cum antea loquitur in arbitro fundatur ergo ſolum ſuper cauſa mouente arbitratores quæ hic fuit falſa quare & . . . item arbitramentum eſt quædam tranſactio ut dicit glo. in.l.ſ . . . ro contingerit. & tranſactio ex falſa cauſa uitiatur & aliquando eſt nulla aliquando reſcinditur.ff.de condi.indebi l.in ſumma.in princ.&.C.de tranſa.l.ſub prætextu.& utrobiq; not. Secundum oſtendendum eſt quod ſententia ua-
9 luerit in ultima parte quod probatur. † actus namque iudicis tunc eſt maxime ualidus quando iudex regulat ſe ſecundum ius.de verb.ſig.c.forus. Sed hanc ſentētiam tulerunt arbitri prædicti non tanquam arbitri ſed tanquam arbitratores quod cognoſcitur in compromiſſo in quo talis poteſtas eis data fuit ſimul cum eo procedendi ordine per eos ſeruato.non enim apparet quod iuris ordinem ſeruauerunt ut arbitri ſicut nec eſt moris,& hæc eſt forma dignoſcendi qua poteſtate uſus ſit qui ut arbiter & ut arbitrator & communis

munis amiens aſſumptus fuit dicit Innoc.de iureiu. quintauallis.& Bar.in.l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum.ff.pro ſo: de iure uero eſt quod arbitramentum reducatur ad arbitrium boni uiri.ff.pro ſol.l.unde nerue.de op.lib.l. ſi libertus.de iureiur.c.ueniés.&.c.quintauallis. ꝑalle. & ſic quod uolunt arbitratores ſempronium poſſe conqueri de laudo ut corrigeretur conſonat iuri. Item ſententia arbitratoris habet inſtar cōtractuum potius q̄ actuum iudicialiū quod patet ex pluribus.primo probatur in aut. ut diſſe. iudi. §. ſi uero contigerit.ibi amicabilem conuentum. quod ēt ibi tenet gl.probatur ēt in præalle.c.quintauallis. ubi talis ſentētia uocatur mandatum & pōderandum quod quinquies in [illegible] repetitur illud uerbum & nunquam appellat ſentē
10 [illegible] probatur ēt ex ratione † quia quis non poteſt iudicare in cā propria.C.ne quis in cā ſua.l.una.de uerb. ſig.c.ex parte.j.ubi de hoc per Innoc.ſic nec arbitrari tanquam arbiter.ff.de arb.l.pe.ſed ut arbitrator ſic.d.l.libertus.&.d.c. quintauallis.item coram arbitratore non porrigitur libellus nec procedit ut iudex i aliquo de neceſſitate nec oportet ut ſedeat iudicādo pro tribunali & ualet eius ſententia ēt lata die feriato in honorē dei ſicut tranſactio.C.de ferijs l.ſi.&.ibi per Iaco.bu.& per.Bal.qui plenius not.C.de arbi.l.j.regulariter autem quilibet ꝯtus poteſt fieri ſub quacunque formā ēt in diem & ſub cōditione tam reſolutiua q̄ ēt ſuſpenſiua.inſtit.de ꝯhen.emp.§.emptio.ff.de in diem adie.l.ij.de peri.& commo.rei uen.l.neceſſario. & ꝓ emp. l.ij.§.ſi ſub cōditione.quod plene no.Dy.& Io.an.in regula.actus legitimi.lib.vj.ualuit ergo talis pronunciatio quę habet conditionem reſolutiuam & tenet maxime hæc ratio quia hæc ſecunda pars non eſt inductiua alterius compromiſſi ſeu litis ſimpliciter nec reliquit litē ambiguā ex toto ēt ſi ualeat ſed deciſam certo ſolo caſu reſolubilē & ſic nihil tangunt hunc caſum.§.de officio.&.§.pedius.qui loquuntur quādo nulla facta deciſione hoc ſolum decidit arbiter ꝙ pars in aliquem incertum uel etiam indeterminatum cōpromitteretur.item ꝙ potius ſit ſtandum ultimæ parti q̄ primæ probatur quia qn̄ in ſententia ſunt verba ſapientia contrarietatem ſtatur ultimis ut ſi iudex dicit condemno imo abſoluo glo.eſt ſing.16.q.j.prædicator.cui cōſonat alia non ſic expreſſa.11.q.3.cum ergo. & has ſequit Arch.per.l.ſtichum.ff.de manu. teſta. & de hæredi.inſti.ſi ita.in prin.ſicut etiam in opinionibus contrarijs ſtare debemus ultimę.ut eſt gl.not.ff.ad treb.l.qui filium.gloſſ.pe. Item ꝙ ſententia arbitratoris poſſit ferri ſub conditione nedum reſolutiua ut facit hic.ſed etiam ſuſpenſiua eſt caſus in.c.quintauallis.ubi fuit lata ſub conditione omnino incerta & non reprobatur ibi ex illa cauſa.item ad hoc habuerunt mandatum quia poterant declarare titium teneri uel non teneri. ſic etiam intelligo q[illegible] declarare poterūt eum teneri pure uel ſub conditione maxime reſoluente cum hæc ſit pars eius quod mandauit.ff.iu.ſol.l.iam tamē. §.in hac. & man.l.fin.§.ſi.de ſeque.c.j.ubi not. quod cauſa commiſſa ſimpliciter committitur quo ad petitoriū & poſſeſſorium. Item commiſſione promiſerunt partes obſeruare omne laudum quod ferent in huiuſmodi cauſa ut in themate ſpecificato quod poſſet declarare an titius teneretur &c.in nullo reſtrinxit poteſtatem cum ueniat potius ad augendum.C.de procurato.l.maritus.& quod ibi not.

Tertius autem titulus huius partis eſt, ſcilicet quod ſi laudum valuit in prima parte ualuerit etiam in vltima & ſi non ualuit in ultima nec in prima,& quod de nullitate poſſit opponi. Et primo pro fundamento declarandum quod iſte duę partes ſententiæ fuerunt & ſunt cōnexe & potius unū.& idem in numero in quo pendet ius cōnis quod declaratur ex pluribus, primo ſic quandocūque enim in una diſpoſitione ſunt duo diſponentia quorum unum adiacet alteri tanq̄ forma ſeu qualitas coniungimus utrunque ad perficiendum unum totum & dicimus requiri quòd expediantur uno contextu & talia dantia formam ſeu qualitatem cenſentur pars actus.ff.de teſta.l.hæredes palam in ſi.de elec.c.quia propter.&.c.cum poſt petitam. ſicut dicimus autoritatē tutoris tanq̄ formalitatem actus gerendi a pupillo interuenire debere in ipſo actu ut conſtituatur pars actus.ff.de auto. tuto.l.obligari.§.pen. inſti.de auto. tu.§.tutor.quod no.Inno.de conſue.cum conſuetudinis.& de reb.eccle.non alie.c.j.lib.vj.probatur.ff.ſi cer.pe.l.lecta ver.dicebam.loca.ti.l.ſi tibi.§.j.C.de pac.l.potēs.de ele.c. officij.licet ſecunda pars ſententiæ eſt quædam moderatio & qualitas primæ partis & fuit appoſita incontinenti in ip
11 ſo tenore ſententiæ ergo eſt pars eius,qualitas.n.† ſine diuino miraculo non poteſt a ſubiecto ſeparari.de cele. miſ.c. cum marthe.§.quæſiuiſti.item cum utraque pars ſententiæ uno & eodē tempore emanauerit non poteſt attendi ordo prolationis ſecus eſſet ſi diuerſo.ff.de mi.teſt.l.ſi certarū.§. ſi miles.& quod ibi not. Dy.de tribus contrarijs ſtatutis in eodē uolumine. Item ſtricte probatur quia conditio appoſita etiā poſt pactum ſeu ſtipulationē dum tñ incontinenti ſuſpendit & impedit productionē neptitatis & eſt pars diſpoſitionis caſus eſt.ff.de uerb.ob.l.obligationū fere.§. ꝯditio recte intelligēdo ſecundū gl.uerioré licet alia glo. minus bene aliter ſentiat de quo etiā ibi no.ad hoc de do. c.delicti.de cōdi.appoſi.verū.ſecus aūt ſi ex interuallo.C. de do.l.ꝑfecta.& maxime in ſnia per quā ꝓnuncians functus eſt officio & ſic ex interuallo nō mutat niſi ſibi reſeruaſſet in ſnia ꝑtātem imutandi.tunc.n.ex interuallo pōt ut eſt tex.iuncta gl.ſingulari.ff.fa.erc.l.labeo.§.j.uer.ſed ſi pure.quod etiam ibi no.Ray.potuerūt ergo arbitratores hoc adijcere maxime cum eorū ſnia ſit potius ꝯtractus.ut.ſ̄.dictum eſt,ꝑterea ꝙ potuerint patet expreſſe quia cū intētio diſponētis menſuret diſpōnē potētius.n.agit intētio q̄ verba.ff.de ſup.le.l.labeo.de le.3.l.non aliter.C.de leg.l.non dubiū.de verb.ſig.intelligentia.&.c.in his.ſed intentio arbitrorū fuit ut titius non eſſet ſimpliciter abſolutus,ſed cū hac moderatione ut liceret ſempronio conqueri.ſ̄.ipſa ergo tota diſpoſitio fuit conditionalis. ſaltem reſpectu reſolutionis certo caſu faciēdæ tenet fortiſſimē hæc ratio quia cum ſit vnicum factum & non plura non deberet habere effectū ante cōpletā totā ſniam prima pars nō potuit hr̄e efficaciam ſicut etiam nulla pars teſtamenti habet effectū niſi teſtator ex toto compleuerit quòd intendebat. ff. de teſt.l.ſi is qui teſtamentum de hered. inſti.l.quoties.alias inſurgerent infinita abſurda ſi iudex pronunciaret quem debitorem & diceremus ꝙ id quod ſequeretur in ſnia nō valeret cum aliquando vellet pronunciare eū ſoluiſſe partem vel terminum aſſignare ſolutioni vel quid ſimile. Ex ꝓdictis oibus cū pateat has ſecundas partes ſnie eſſe potius vnā ſniam infertur qđ ſi vna tenet & reliqua.ff.de acq. plu.arc.l.iiij.§.ſi.de aqua quotidi. & ęſti.l.j §.itē quęritur. de tranſac.l.cum hi.§.ſi prætor.ff.de arbi.l.pedius.ix. diſ.ſi ad ſacras.iij.q.ix.pura de conſti. translato.de offi. dele. cū ſuper.&.c.cum quæſtionum.§.vero duo.& plene in regula vtile lib.vj. item quia non poteſt titius vti parte prima ſnie quin oporteat eū vti tota de cenſi. cum olim. & quod ibi plene no.Inn.& Bal.in.l. poſt legatum.ff. de his qui.vt indi. Si.n. produxit titius inſtrumentum ſnie ad ſui defenſam:ſtatim eſt cōe.de fid.inſtru.c.g.perpetuus ſicut.n.quelibet probatio eſt communis.hinc dicimus ꝙ licet expoſitione negata pars negans non poſſit ſe iuuare.vt no. ſpe. depoſi.§.verum.ſed ſecūdum præmiſſa.tñ ſi probet probatio prodeſt neganti.quia non pōt nō eſt cōis.vt dicit Bar. in.l.poſt legatū quod eſt notandū & procedunt hæc quia cum arbitramentum ſit quidam contractus dependet a titio ꝑtās approbandi & ſupplendi ſolennitatem ſi qua deficit & ſic nō poteſt pro ſe approbare ſniam quin & pro aduerſario ſecundū no.per.Inn.in.d.c.cū olim. Pro hac parte eſt euitatio magni præiudicij quod pateret ſempronio ſi ſentētia teneret tm̄ prima parte. in modico.n.lederetur quod nō eſt præſumendū nec dicēdū in ſnia arbitrorū qui iudicare debuerūt & ſic iudicarunt ut boni uiri,ut.l.vnde ſi nerue.&.d.c.veniens.de iureiur. Et per hanc rōnem concluditur ad ultimū articulū huius partis.ſ.ꝙ inquantū ſententia ſit nulla audiendus eſt ſempronius ad opponendum de nullitate ne remaneat imodice læſus de facto. Et ꝙ nō ob. ſtatutū diſponēs nō audiri exceptionē nullitatis q̄a debet in-

bet intelligi ut non ſit obuium iuri niſi quãto minus fieri
pōt nec contineat manifeſtam iniuriam.de iniurijs.c.in no
ſtra.ff.de decu.l.ambitioſa.de re.iur.nec ex prætoria.& no.
do iuſti. & in. l. oẽs populi.& ſic intelligimus de nullitate
quã nõ opponendo nõ leditur non opponens ſaltem graui
ter.Item de pacto partium per quod promiſerunt non ꝯue
nire de utroq;.u.ſ. de ſtatuto & de pacto ẽt ſi eſſet iuratum
certũ eſt ꝙ debet intelligi in ſuo gñe talr ꝙ per ipſum non
remittatur dolus futurus ff.de pac.l.ſi unus.§.illud.de iure-
iu.quemadmodum.ſed qñ pars immodice læditur præſumi
tur dolus arbitratoris.ff.quæ in frau.cre.l. oẽs.§.laicus . de
prob.l.patronus,& ibi gl quo.l no.Cy.C.ſi quis i frau. pat.
l.,& Bar.expreſſe hoc dicit in §.arbitrorũ.& Inn.in c.qn-
tauallis.& clarius Hoſt. & Io. an. qui pleniſsime ponit in
addi.ſpe.de arbit.§.ſi.uer.itẽ quid ſi compromiſſum.& fuit
qõ dubitabilis per Io.cal.quæ incipit duo litigantes.abſo-
lutaergo eſſet interpretatio quod de nullitate per quã ſem-
pronius remaneret immodice læſus non poſsit opponi. Si
itaq; ad extremum libratis hincinde iurib.utriuſq; iuris ue
ritas liquide patet . non.n.oia conſonant falſo ſed cito di-
ſponat uerum ut inquit philoſophus.iij.ethycorum. uñ ꝯſi
deratur pro ſempronio eſſe iuris neceſsitatem & facti quæ
nunc detegitur ex productis quæ præferẽda eſt errorib. ge
ſtorum.ff.de offi.præſi.l.illicitas.§.ueritas.de frig.c.frater-
nitatis.de pu.uul.c.ij. qđ optime probat ſm unum intelle-
ctum opponentem audiendum.& ff.de cond.ſine cã.l.ij.ſm
illum intellectum gl.qđ ibi ex̃.iudicium fuit ꝯnentus.quia
ut ſ̃. dictum eſt arbitramentum eſt actus ex̃iudicialis & ſic
reuocabilis docto de errore cum ſit iudicium in quo de bo
na fide agitur.ut patet ſuperius dictis.Concludimus pro ip
3 ſo ſempronio ꝙ audiendus eſt ut ualeat ultima pars laudi
ſi ualet prima ſi non ualet ultima nec prima . Et quòd poſ-
ſit hanc nullitatem deducere.Et ad rõnes oẽs pro parte Ti
tij rñſio eſt in rõnib.pro parte ſempronij maxime quia oſtẽ
ſum eſt clare ambas partes ſniæ fore ꝯiũctas & potius unũ
& idem.ad dictum tñ Bar.in l.iudex.ff.de re iud.præal.per
quod inferebatur ſtandũ primæ parti ſniæ & non ſcđæ dici
mus ꝙ procedit qñ ex interuallo iudex aliqd adiecit ſniæ
nõ qñ in eodem tenore ut plene probatũ eſt in rõnib. ſcđę
partis in ſo articulo.Item ipſi arbitri non reuocarunt nec
immutarunt ſentẽtiam per ſe latam addẽdo ꝙ ſempronius
poſsit ꝯqueri ſed potius tulerunt ſub tali moderõne & nõ
prius fuit ſnia in prima parte q̃ illa qualitas eſſet in eſſe ꝑ-
fecta.ſ̃.euidenter oſtenſum eſt pro ipſo ſempronio eſt ueri
tas ꝯſcientie & ꝓ Titio ſi qd uiget eſt purus rigor ꝑ quẽ ꝯ̃
iuris regulas uult ditari cũ aliena iactura.tã ergo de iure fo
ri q̃ de iure poli iura Sẽpronij cenſemus eſſe potiora q̃ oia
ſubijcimus iudicio melius ſentiẽtiũ & ſic prout ſ̃.ſcriptũ ẽ
dñt & ꝯſulunt doctores collegij.I. V. ſtudij Paduani.&c.

Quæſtio ſuper qua petitur conſilium talis eſt Petrus cẽ
tum & domina Hieronyma bõ.inſigna de ſancto Geminia
no per uerba de præſenti ſponſalia cõtraxerunt poſtquàm
prædicta domina accedens ad domum uiri diebus quinde-
cim ibi permanſit nec unquàm ut ambo aſſerunt ſe carnali
ter cognouerunt imo uicinis dictis.xv.dieb. uidentib.ſæpe
ſæpius aufugit ab eo de die & etiam quandoq; de nocte di
cens publice coram omnibus quod nunquam permitteret
ſe cognoſci & de hoc ut dictum eſt & de prædicta contra-
dictione & diſſenſu conſtitit omnibus conuicinis. Tãdem.
xv.diebus elapſis ad domum propriam eſt reuerſa & ſic ab
eo per plura tempora ſeparata permanſit.Nunc uero præ-
dicta domina uult ingredi religionem & prædictus uir ad
alia uota migrare quæritur utrum poſsint.

CONSIL. CCIX.

1 *Præſumptio iuris qua mulier ducta ad domũ cognita præſumitur quan do elidatur.*
2 *Diſſenſus quibus probetur indicijs.*
3 *Immemor eternæ ſalutis nemo præſumitur.*

1 IN CHRISTI nomine Amen. † Facit
dubium in qõne prædicta traductio ad do-
mum uiri per quam & per cohabitationem
ſubſecutã prę́ſumitur ab eo cognita.xxxij.q.
j.dixit dominus.& xxvij.q.j.nec aliqua. item
contra mihi non uidetur ſtandum confeſsioni uiri & mu-
lieris quia ſolent quandoq; colludere inter ſe. ut c. diſcre-
tionem.de eo qui cog.conſan.uxo. ſue. Et ex his prima fa-
cie uideretur ꝙ dictis ipſorum nõ debeat dari fides ſed co-
gantur in matrimonio remanere. In contrarium multa fa-
ciunt. Et primo ſciendum quod prædicta præſumptio car-
nalis copulæ non eſt adeo efficax quod non recipiat proba
tionem in ꝯ̃rium.ut no.in c.is qui.de ſpõſa.ſæpe. n.præſum
ptiones inuicem ſe elidunt & una tollit aliam. ut in capitu
lo literas.de prę́ſumptionibus.& l.diuus.ff.de reſt.in integ.
tit.generali . In themate autem præſuppoſito narratur qđ
2 illa paucis diebus † ſecum fuit & ſæpius aufugit & publi-
ce oſtendit in conuicinia non placere ſibi.unde per hæc ſi-
gna apparet notorie de diſſenſu qui colligitur per extrinſe
ca ſicut & conſenſus quia aliter animus non probatur.ut l.
labeo.§.idem tubero.digeſtis de ſup. legata & capitulo ut
noſtrum ut eccle.benef.& capitulo ſignificaſti.de elect.Co
adiuuat præſumptionem diſſenſus & redditus ad domum
propriam.ut c.ex literis. de ſpon.item ſpontanea confeſ-
ſio utriuſq; nam & ſolius uiri uideretur ſufficere de deſpõ
ſatione impuberum.c.duo pueri. Valde etiam adminicula
tur ingreſſus religionis quam dicta domina facere deſtina
uit . ſi enim per carnalem copulam conſummaſſet non eſt
ueriſimile quod uellet ingredi monaſterium cauſa ſuæ dam
nationis maritum in ſeculo relinquendo permittendo eius
3 tranſitum ad ſecunda uota. † nec eſt præſumendum ꝙ ſit
immemor eternæ ſalutis.ut in c.ſancimus.j.q.vij.ad hoc fa
cit.c.ad id.de ſpon. ubi ex temporis diuturnitate inuitus a
principio cohabitando præſumitur conſentire . non ergo
præſumere hoc debemus ex tanta temporis breuitate cũ
longo tempore poſtea appareat dñam prædictam conti-
nuaſſe diſſenſum & perduraſſe in eo ſemper ut c. maior.
in ſi.j.reſponſo.de bapt.ſ.His ergo & alijs quæ debet inſpi
cere circunſpectus iudex non debet magis eſſe pronus ad
coniunctionem eorum poſtquàm de carnali copula non
poteſt liquere quàm permittere ꝙ illa domina tranſeat
ad religionem quæ poteſt hoc facere & poſtquàm contra
xit ſponſalia de præſenti quæ ſoluuntur etiam per ingreſ-
ſum religionis ut eſt caſus in c.ex publico.de cõuer. cõiu.
quando iudici non poteſt in facto matrimonij de facti ue-
ritate liquere debet coniugatos inuicem diffidentes relin-
quere eorum conſcientiæ.ut in c.mulieri.de iureiu.Ex præ
dictis ergo concludo ꝙ prædicta domina poteſt libere in-
gredi religionem & uir in ſeculo remanere & tranſire lici-
te ad ſecunda uota in hoc iudex deum timens.& ego ſimili
ter in hoc conſilium præbens eorum conſcientias exone-
ramus.do.Pet.de anchar.

CONSIL. CCX.

1 *Sententia ruſticorum: diuidatur per medium quando locum habeat.*
2 *Iudicium humanum ſæpe fallitur.*
3 *Iudex dubius quid facere debeat.*
4 *Læſio minor toleratur ut grauior euitetur.*

IN CHRISTI nomine amen. Inter
ꝯ̃ria uaria conſilia excellentiſsimorum do-
ctorũ conſultiſsimus & catholicus princeps
& dominus Carolus de malateſtę ſuper deci
ſione aditus tanquàm ęquitatis & iuſtitiæ
cultor quærit in tanta contrarietate quid agendum ſit &
ſtatuendum inter partes ſalua conſcientia & timore dei .
1 † Pro cuius clariori deciſione præmitto ꝙ illa contra-
rietas oritur ex conflictu rationum hincinde urgentium.&
hoc nõ eſt nouum. nam & ſancti uiri & plurimum inter ſe
ꝯ̃riari uidẽtur & unus alterũ corrigit ut beatus Paulus Pe-
trũ de circũciſione:ut patet ĩ toto uolumine decretorũ ubi
plene

plene de contrarietate canonum & iuriſconſulti etiam inter ſe ꝯtriantur & alter alterũ corrigit ut patet in.l.domitius.de teſt.facit quod no.in.c.ne innitaris. de conſti. hoc autem nõ debet reprehenſibile iudicari.c.nõ debet.de con ſang.& affi.& in c.j.de ſeque.poſ.& fru.in illa aũt ꝯtrietate iudex de medio nõ dr̃ peccare ſi elegerit quod iuri & equitati crediderit conuenire:unde in.c.literas.de reſti.ſpo.aliqui vnam aliqui alij mediã uiã eligunt in tanta ꝯtrietate.& oẽs a temeritia aut imperitia excuſaotur ut ibi patet. facit quod no.in.l.cum prolatis.ff.de re.iu.&.c.per uenerabilẽ. §.rõnibus.qui filij ſint leg.excuſaẽ aũt apud eum & oĩs ille iudex qui in illa dubietate elegit opinionẽ quã ſm eius bonam ꝯſcientiã credit fore uerã etiã ſi poſtea ꝯtrium declaretur per habentẽ ꝑtãtem.ad hoc quod no.in.c.fi.de conſti.
2 &.c.j.de poſtu.ꝑla. † hoc.n.eſt propriũ humani iudici.ſ.ſæpe falli.& in hoc differt a diuino iudicio quod nunq̃ fallit. c.cum a nobis.de ſen.excom.&.c.cum æterni tribu.de reg. iur.lib.6.Per prædicta concludimus ꝙ ꝯſcientia huius recti & iuſti principis uiſis rõnib' deductis in ꝯſiliis inclinatur magis ad unã partẽ quã ad aliã intrepidã illã ſequi dẽt ne agendo cõtra ꝯſcientiã edificet ad gehennã.de ſimo.c. per tuas. el.2. Si uero viſis conſilijs & contrarijs rõnibus ad utranq; partẽ remanet dubius & perplexus ꝯſcientia tunc quid in ſimilibus dicat canon agendo per exẽpla colligitur.13.di.nerui. Verum quia in hoc dubio ancipiti non vr̃ uelle eligere more bonarũ mentium timens culpam vbi culpa nõ eſt.v.di.ad eius.ideo nos eius magnificentia deuotiſsimos ſeruitores conſuluit quid ſi hoc ſit factum ſiue dubium eſſet in noſtris manibus poſitũ faceremus circũſcriptis noſtris conſilijs in quibus etiã inuicem diſſidemus. uolentes itaq; fidei tam illuſtris principis obedire habito ſuper hoc diligenti & matura deliberatione dicimus ꝙ ſi de bonis iam quæſitis talis quæſtio cõtingeret.& ſic de damno ageretur magis dubij in deciſione huius dubij redderemur uerũ ut dicit Io.ao.cum ſuper iſtis funeralibus eſt contentio agitur de lacte & lana.ſ.acquirenda ut no. in cle.ſuper cathedrã.de ſepul.vnde ſi aliqua partiũ nõ lucratur,ut credit ę quo aio ferre debet,de condi.l.fi. Præſuppoſito ergo ꝙ ambe partes affectent uidere exitum huius litis & in hoc liberũ & abſolutum arbitrium conſederant præfato magnifico dño ut poſsit in totum & in partẽ iſtam querelam funeralium dare alteri cui placet ſi ſuper hoc tali forma & modo nobis dictæ partes cõpromitterentur in tanta contrarietate & varietate opinionũ pro bono pacis & cõcordia ꝑdictarũ partium diceremus & arbitraremur prout in caſu ſimili fecit Tiberius Imperator.ff.de here.inſti.l.& hoc Tiberius. Poſtq̃ autẽ † rõnes aium hincinde dubium
3 reddunt nec magis ad vnã partem q̃ ad aliam inclinaẽ iudex aſsignet cuilibet partẽ ſuã ut plane no in.c.licet eam. de proba.quia Salomon dubius cuius eſſet filius qui petebatur dixit date dimidiã partẽ uni dimidiã alteri.c.afferte. de præſump.& licet reſpectu diuiſionis pueri hoc tentando dixerit.tñ reſpectu iuſtitię ſentẽtię ſuæ hoc ſenſit quod ubi ſunt dubia iura partium & quilibet aſpirat ad lucrum diuidere per medium æquitatem habet, ut ſicut ſunt pares in iure.quia ſicut quilibet per ſe habet conſilia ita ſunt ęquales in conſecutione eius ſuper quo contenditur. Iuriſcunſultus etiã hanc mediã uiã eligit in caſibus dubijs quãdoq; ut.ff.de peti.hære.l.ſed & ſi lege.§.adeo autem.in fin. §.l.titius.ff.ad treb.præterea hanc uiam utiliorem arbitramur eſſe partibus ex quo conuincatur quod eſt publicum quia ſi pro deciſione huius dubij ad declarationẽ & deciſionẽ canonũ hr̃ recurſus prout iure ordinario fieri debet in caſibus nõ deciſis.ut.d.c.per venerabilẽ.§.rõnibus. cõtingere poſſet ꝙ per nouã eius conſtitutionẽ alteri totum adiudicaret uel forte pro ſe in hoc dubio hanc quartam retinerent qđ poſſet facere.ſicut Imperator in caſu dubio ꝓ ſe iudicauit.in.d.l.& hoc Tiberius.no.& iuriſconſulti pro fiſco nouam ſniam inuenerunt.l.fi.ff.de iur.fiſ.melius ergo eis eſſe ꝓbatur partẽ pacifice ꝯſequi q̃ exponere ſe dubio amittendi totũ.ar.ad hoc.C.de inoff.teſt.l.ſi pater puelle. & l.ſi ea lege.de vſu. Poſtremo poſtq̃ partes in hunc ma-
1 gnificum dñm conſentiunt ut in arbitrum æquitatis cum pleno & abſoluto arbitrio, ut diximus nulli dubiũ ꝙ pro bono pacis põt tranſgredi iura & dare alteri quod de iure ſtricto nõ poſſet vllo modo deberi. & ꝑ hoc arbitriũ ſiue laudum Papa approbat.in.c.niſi eſſet.de præben. tollitur enim ꝑ talem cõpoſitionẽ diſcordia inter iſtos qui debent fraternè uiuere & nihil cum ſcandalo inter ſe agere ſed puritatẽ religionis & habitus exterius demõſtrare ꝓpter qđ. etiã Papa edidit illam cle. ſuper cathedrã.ad hoc in.c.j.&
4 c.fi.de pac. lib.6.& in iure † multoties toleratur læſio in minori ut grauiora uitentur,ut exempla quã plura ſunt in d.c.nerui. &.l.ita vulneratus.ad.l.aqui. & l. bona fides.ff. depo.& prædicta cõfidentius dixi quia ſi qua eſſet iure clara nobis tñ latens offenſio eſſet mere iuris humani & mere poſitiui introducti per illam cle. non aũt eſſet offenſio iuris diuini naturalis vel gentiũ quo caſu tutius eſſet in dubio abſtinere.ut.d.c.literas.& no.in.d.c.niſi eſſent.ex quibus omnibus concludemus relictis factis eccleſiæ ſepulturæ per iſtum bonæ memoriæ Epiſcopũ quarta ponatur in cumulo ſiue aceruo & quarta inter eccleſiã ſuam cathedralem & eccleſiã ſepulturæ ſancti Franciſci ciuiliter & æqualiter diuidaẽ detrahendo tñ ante omnia de relictis ꝑdictis ſi quid dicti fratres occaſione ſepulturæ ipſius Epiſcopi, de proprio erogaſſent. Et ita propter dubium iuris quod oritur ex tot contrarijs doctorum opinionibus & propter bonum pacis & concordiæ partium prædictarũ arbitraremur ſi cõmiſſa bonis cum latiſsimo arbitrio ut diximus decidenda fuiſſet. Anto.de but.& Per.de Ancha.

CONSIL. CCXL.

1 *Nullitas ſententiæ an poſſit opponi quòd ſcilicet pars nõ fuerit citata.*
2 *Nullitas a dolo partis cauſata quãdo per ſtatutum ſit excluſa.*
3 *Dolus & machinatio ab omni diſpoſitione reſcinditur.*
4 *Iudicium omne incipit a citatione.*
5 *Iudex officio ſuo agentem repellat.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Mariæ,& beati Antunij amẽ. De iure cõmuni quæſtio nullam cõtinet du-
1 bitationẽ ꝙ talis † ſententia quã citatio peremptoria non præceſsit eſt ipſo iure nulla. ut.l.j.§.item cũ ex edicto.ff.quæ ſent.ſine app.reſcin.& .2.q.j.de illicita.nec ſequens nuncij relatio referentis ſe citaſſe iuſtificat ſententiam publicè latam contra abſentem de cuius contumacia ſibi ut iudici non liquebat ut no.Bar. in.l.multum.ff.de condi.& demon.& alijs iuribus copioſe & ſubtiliter allegatis.ut.ĩ.& per hoc etiã de iure cõmunã ſimiliter inferendum uidetur quod taxatio expenſarũ quæ eſt executio quædã ſententiæ præcedentis ſimiliter eſt nulla quia talis nullitas concernit ſententiam & quæ poſtea ſecuta ſunt.ut.c.auditis.de procur.quod no.Bar.in.l.quærelatur.de re iud.quia vero ſtatutũ uidetur excludere oẽm exceptionẽ & remedium nullitatis contra ſententiã confirmatam per iudicem appellationis poſt quinq; dies uidendum eſt an ſecundum deducta ſuperius & inferius reparari poſsit dicta nullitas ꝙ pars ad ſententiam citata non fuerit & ſi allegari in caſu noſtro ſecundo non poſſet ut rũ contra dictam taxationem poſsit opponi exceptio de exceſſu non obſtante tali ſtatuto. Quoad primum quia ſubtiliter & plene legatum eſt in ſubſtãtia quicquid poteſt ideo breuius pertranſibo & quod de cauſa nullitatis citatione omiſſa poſsit quæſtio refricari plura vrgent. Primo aduerſarij ſuggeſtio quia ſuggeſsit aduerſarium contumacẽ de contumacia per acta nil aliter iudici inde non liquebat & ad eius aſſertionẽ ſententiam illam tulit & quod iſta falſa ſuggeſtio reddat ſententiam nullam probatur in.l.ſi ut propo nis.j.& ij.C.quomodo & quando iudex. & licet ſtatutum
2 excludat omnẽ exceptionem † nullitatis tamen nullitas cauſata a dolo partis non vr̃ excluſa.quid.n.ſi per falſa inſtrumenta ꝑ gratiã uel per ſordes ſniam obtinuit nulli puto dubiũ condẽnatum poſſe tales etiã nullitates opponere

non

ad ob. ſtatuto.ut.l.venales.C.quando prouo.nō eſt ne.l.
prætor.§.marcellus.& quod ibi no.in glo.idem ſi ignorās.
ff.de iudi.ſic.n.generalis ꝯſtitutio & priuata diſpoſitio ali
quid permittens nō cōplectitur doloſos & odioſos ita nec
ſtatutum.ut.l.lucius.§.lucius titius de ma.de leg.2.&.l.idē
§.ſi tibi in dn̄m uer.ſed ipſe.ff.de cond.ob tur.cau.&.c.al-
ma.de ſent.excō.lib.6.ubi iuris beneficio nō utunt̄ odioſi
& autores delicti.præſtitit.n.cām iſte qui ſententiā meruit
dictæ nullitatis ſniæ ergo ſibi eſt imputandum. ut.l.2.§.2.
cum cōcor.ibi no.in gl.ut aliquid.ff.ſi quis cau. nā & alibi
ſnia non pōt de iniquitate redargui.ut.l.diem.§.ſtari.ff.de
arbi.& tn̄ pōt obijci ꝙ ſit lata per gratias ſiue ſordes.ut.l.j.
3 C.de arb.† & gn̄aliter oīs diſpō quātūcunq; late concepta
reſtringit̄ ut dolus et machinatio omnis abſit.ut.l.creditor
§.lucius.ff.manda.&.l.ſi procurator.ff.de cōdi. inde. &.c.
ſi cōpromiſſarius.de ele.li.6.Ex iſto capite.ſ.ꝙ per falſam
ſugeſtionē & obreptionē iuramenti certum eſt ſniam nul-
lam eſſe & hanc exceptionem non uideri ꝓhibitam ꝑ ſtatu
tum rōnibus ſupradictis.Subſequenter ex alijs deductis in
allegationibus pro hac parte factis dictū ſtatutum nō im-
4 pedit hanc ſpeciē nullitatis licet gn̄aliter loquat̄ † conſtat
nāq; omne iudiciū incipere a citatione.ut inſt.de pœna te,
li.in fi.& no.in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de conſt.& in quo
liber actu in quo pōt ꝑrendi leſio eſt quis citādus.l.de uno
quoq;.de re iu.Itē eius omiſſio reddit ſniam nullā.ut.l.ea
quæ.C quō & qn̄ iudex.Item tex.iuris nouiſſimi dicit cita
tionē eſſe ſpeciē defenſionis.defenſio aūt eſt de iure natu-
rali quæ non pōt per principē auferri.ut cle. paſtoralis. de
re iudi.ubi quo ad propoſitum qōnis noſtræ eſt ſingulari-
ter ponderandū quod Imperator ſupplet ibi oēm defectū
de plenitudine ꝑtātis.ut i ver.oēm ſupplendo defectū &c.
& tn̄ talis ſuppletio nō reducitur ad defectū omiſſe cita-
tionis quę omiſſio ſubtrahit facultatē defenſionis quæ per
principes auferri nō pōt.ut ibi in uer.certū.ſi ergo hoc nō
poteſt Imperator multo minus ſtatutū ꝙ eſt pars iuris ciui
lis.ut.l.oēs populi.de iuſti.& iu. facit qđ no. Bar.in.l.q. ſa-
num.§.filius.ff.de dona.& in cle.ſæpe.de verb.ſig.in verbo
defenſione.ſed poſſet quis dicere quæ ergo nullitatis excę
ptiones ſunt prohibitę allegari ut ſic ſtatutum aliqđ ope-
retur ſicut debet eſſe,ut.l.j.ad muni.cū ſi.Ad hoc dico ſta-
tutum debere intelligi de illis ſpeciebus nullitatis quæ de
ſcendūt a iure poſitiuo.de quibus enumerant̄ in ſpe.de ſen.
prola.§.et iure propōnis.&.c.j.de re iu.illas.n.bene poteſt
ſtatutū ꝓhibere nō illas quæ deſcēdunt a iure naturali qđ
per ius ciuile corrumpi non pōt.inſti.de iure na.gen.& ci.
§.ſed naturalia ad hoc facit ꝙ no.Arch.in.c.j.de reſcri.li.6.
Vlterius aduertendū ꝙ de nullitate de qua cōſtat per acta
cauſæ non vr̄ ſtatutum debere intelligi quia iſta debet iu-
dex opponere ex officio poſtq̄ de ipſa ſibi liquet iudici ne
iudici.reſultat enim ex his quæ acta ſunt in iudicio quod-
dam notorium impedimentum quod ſine partis allegatio
ne debet iudex ex officio diſcutere & petitionem notoriē
iniquam ex officio.ut not.Inno.in.c.j.de off.vica. Ineſt.n.
5 actioni quandoque.† Item iudex ex officio repellit agen-
tem ut legitur & no.in.l.ubi pactum. C.de tranſa.licet er-
go eſſet parti præcluſa uia.ut.l.ſi.ff.de peti.hered.&.c.cum
Ioannes.de fide inſtru.& quod no.in.c.j.de re iud. lib.6.in
nouel.cum ergo per acta pateat nullitas ſententiæ in quia
fundatur taxatio expenſarum . concluditur manifeſte
quòd taxatio talis re habens cauſam & originem ab infe-
cta radice non ualeat.ut.c.cum inter uos.uer.quām iure.de
re iudi.& ſufficit hæc pars allegare.ſ.ſic per acta de nulli-
tate liquere nec debet aliter liquere. facit quod not. Bart.
in.l.4.§.condemnatum.de re iudi.

CONSIL. CCXII.

1 *Matrimonium per verba de futuro contractum cum habente maritū*
an confirmetur per copulam marito viuente.
2 *Confeſſio per generalem principalem perſonam facta quando re-*
uocetur.
3 *Turpitudinem propriam aliquo caſu allegare licet.*

EGO ANGELVS de Caſtellione Areti,
1 vtriuſq; iuris doctor &c. † Aſſumptus per ve
nerabilem & magne ſcientiæ & famę uirum
dn̄m Bartholomeū cyonis de floren.dn̄i Epi
ſcopi caſtellani vicarium gn̄alem ad conclu
dendum in cauſa & quæſtione matrimoniali quæ uertitur
& uerſa eſt inter dn̄am Claram de Venetijs ex una parte
agentem & Marinum de ſoldano ex alia parte ſe defen-
dentem,ita ut conſulere debeam quæ ſint partes iudicis in
ſententiando ſm̄ allegata & ꝓbata acta & actitata ac pro-
ducta in cauſa ipſa.dico & ꝯſulo iudicē cāæ ꝙ ante ꝯclu-
ſionē cāæ ad partis inſtantiā fieri debuerit cōcluſionę iam
facta ex officio ſuo examinare deberet diligenter ac ꝓba-
tiones recipere ſuper impedimēto matrimonij.in proceſ-
ſu allegato & reiterato per Marinum prædictū. videlicet
ꝙ uiuente marito dictæ Claræ Marinus dicit ſe cum ea per
verba de futuro contraxiſſe & poſt eam carnaliter cogno-
uiſſe adhuc marito uiuēte.& ſi hoc re & confeſſato pronū-
ciet hic conſulendo dico ſalua ſnia periet uerū eſſe pronū-
ciet iudex matrimoniū non eſſe nec poſſe eſſe inter partes
alioquin pro matrimonio probato cuiuſcūq; melius ſen-
tiētis. Ego Angelus de caſtellione Aretin.V.I. Doct.&c.
Proteſſor & dico quod mei moris non eſt in cōſilijs a me
requiſitis per iudices cārum aliquas allegationes appone-
re motiua uel cās exprimere.iuxta illa quæ not. doc. extra
de re iud.ſicut.l.properandū.§.illo ꝓculdubio.C.de iudic.
uerū quia iudex cauſæ ſupradictæ ꝑ literas ſpāles a me cō-
ſilium cū allegationibus requiſiuit. Credo ne pingue ſala-
rium modico cū labore perciperē ut ſibi cōplaceam ſeot-
ſum pono conſilij mei motiuum. & dico primo ꝙ ꝑdictus
iudex concluſione cauſæ nondum facta ad partis inſtantiā
cognoſcere debuit de impedimento ſuprāſcripto non ob.
2 cōfeſſione dictæ partis cū iuramēto in ꝑriū emiſſa.† Et pri
mo pro parte cōtraria pono cōcluſionē continentē regulā
gn̄alem quę ſi iſta confeſſio facta per gn̄alem principalem
perſonam ex certa ſciencia nō reuocatur niſi de contrario
notoriē conſtet,& concluſio regularis ponit̄ per doc.C.de
iur.& facit.igno.l.error.ubi plene per Cyn. & ego a modi
co tpe citra in mea lectura addidi extra de ꝯfeſ.c.ſi.& po-
ſuit In.an.in nouo opere in addi.Spec.tit.de ꝯfeſ.§.ſi. ver.
cæterū.pro parte vero quā ꝯſulendo teneo facit ſpecialitas
3 cauſæ matrimonialis ubi agitur de periculo animarū. † nā
in tali cauſa licitum eſt propriā turpitudinē allegare. eo-
dem modo licitum eſt contra propriam confeſſionē ueni-
re etiā iuramēto firmatam ſi probare volo ꝙ illam confeſ
ſionem ſeruare non poſſum ſine aīæ periculo.caſus eſt ex-
tra de iureiu. Si uero adeo hic eſt caſus ad literā extra de
re iu.lator,&.c.conſanguinei.ubi patet ꝙ pars quæ procu-
rauit & affectauit a principio uſq; ad finē ſententiæ diuor
tij expreſſo iuramēto & alijs ad cām neceſſarijs poſt ſen-
tentiā auditur ꝯueniens etiam recta uia ſm̄ opi.cōem,et ue
ram.licet Ala. de hoc dubitauerit. ut notat.in præall.c.la
tor.in glo.& ſuper ea & nō ſolum hoc procedit ut quidam
aiunt quando ſententia lata eſt contra matrimonium ſed
etiam qn̄ lata eſt pro matrimonio ſtante impedimēto per-
petuo in contrarium. quod caute uoluit glo. ſi.in.c.lator.
& expreſſit Io.cal.in primo latere in.c.ſeries extra de teſt.
Si ergo hoc licet poſt ſniam per modū agendi multo for-
tius hoc liceat ante ſniam per modū excipiendi per regu-
lam cui domus &c.iura ſunt vulgaria ſed quia in cauſa ſu-
pradicta concluſio eſt iam facta non pōt ad partis inſtan-
tiam ammodo de ſupradicto impedimēto cognoſcere qa
quo ad hoc per concluſionem negotium dicitur eſſe fini-
tum.ut no.Car.& Mod.poſt eum de in inte.reſti.c.ſi.lib.6.
Procedat ergo iudex ſuper illo impedimēto ex officio ſuo
antequām ferat ſententiā quia melius eſt ante tēpus occur
rere ſuꝑ hoc &c.uideat curioſus no.ꝑ Io.an.extra de excu.
ad petitionē.hæc pauca pro motiuo meo ſufficiant &c.

Quæſtio talis eſt.quidā medicus forenſis ſalariatus cōis
treg.tradidit filiā ſuam nuptui cuidā ciui nōie Chatarino
de buellis & notarius in inſtrō quo idem Chata.confeſſus
eſt ſe

eſt ſe recepiſſe duo millia li. noie dotis a dicto medico nar rat matrimoniū fuiſſe ꝯctum ſm legē Romanā & conſuetudinē ciuitatis Venetiarū quæ ibidē obſeruaī dicta mulier ſic nupta hñs filiū ſuperſtitē ex prædicto Chata. condidit teſtm̄ & dicto eius filio reliquit mille libras iure inſtōnis, & in oībus alijs bonis ſuis hæredē uniuerſalem inſtituit patrem ſuū & ſubſtituit dicto filio in dictis mille libris dñam Gaſpariā eius matrē ſi idē filius decederet ante legitimam ętatē. ꝯdito teſtō deceſsit. dictum aūt teſtm̄ fuit ſcriptū ꝑ unū iam ſunt. x. anni quibus officiū tabellionatus non exercuit. & licet pro notario reputateī etiā de ꝓſenti nullā tñ fidem pōt facere ꝙ ſit tabellio nec creatus ab aliquo autoritatē habēte mortua teſtatrice Chatarinus iſte dicit hanc ſuam dñam non potuiſſe teſtari tam de iure cōmuni q̄ ex forma ſtatuti cōis treg. de quo infra ſubdam. Item dicit ꝙ licet potuerit tñ iſte qui ſcripſit non eſt notarius. & ꝑ conſequens eius inſtrumēto tanq̄ publico nō eſt fides adhibēda. Ex quibus infero ꝙ tota iſta dos debet pœnes ipſum noīe cōis filij ſuperſtitis remanere. queritur quid iuris.

CONSIL. CCXIII.

1 *Mulier habens filios an poſſit de dote ſua teſtari.*
2 *Teſtamentum a notario confectum cenſetur inualidum.*
3 *Inſtrumentum a non notario confectum aſſerenti an incumbat onus probandi.*
4 *Poſſeſſio ſola in factis antiquis ſufficienter probat.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro iſto
1 patre inſtituto hærede plura faciunt. † Primo ꝙ teſtm̄ valeat nō ob. patria poteſtate a qua mulier nupta non liberatur. ut. l. ſi vxorem. C. de condi. inſer. & inſti. ad tertul. §. 1. in fin. licet. n. ex hoc capite ſcilicet quod fuerit tēpore teſtamēti in poteſtate patris teſtamentū illud ſit nullum, de iure cōi. ut. C. qui teſta. fa. poſ. l. 3. §. J. & ff. de teſt. l. qui in ptāre tñ de iure municipali ciuitatis treg. vr̄ ſubſiſtere nā cauetur ſtatuto dictæ ciuitatis. cliiij. ſub rubrica de legitima ętate & de emancip. ꝙ maſculi & fœminæ poſtq̄ fuerint maritati habeanī & intelligantur emancipati. & ſic cum iſta dña tanq̄ emancipata cum nupta eſſet vr̄ potuiſſe teſtari ueluti per emancipationē liberata a prima poteſtate vnde iura quæ de emancipatione loquuntur habilibus ad teſtandū trahuntur ad ipſam ut ſic ſtatutum recipiat interpretationem paſſiuā & trahat ad ſe ius cōe de materia ſubiecta diſponens iuxta doctrinam. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. & iur. & vere ex iſto capite non credo poſſe teſtamentū impugnari cum gaudere debeat de ſtatutis patriæ uiri ſui poſtq̄ eius ſortitur domicilium dignitatem & forum. ut. l. cum quædā puella. ff. de iuriſ. om. iud. & l. fœminæ. ff. de ſena. & c. ex parte. b. de foro compe. Sed impugnatur ex alio ſtatuto ſub rubri. de legato uel alio relicto non fiendo per ciuem alicui forenſi. 139. §. poſtea nulla perſona ciuis treg. & c. §. poſtea ſi qua nam in. §. poſtea nulla. ſtatutum expreſſe prohibet poſſe ciuem in teſtamento relinquere forenſi bona immobilia idem aūt medicus forenſis eſt. ſ. de Cremona. unde dicta teſtatrix conſecuta teſtandi beneficium tanq̄ emancipata ut ꝓdixi debet in ſuis actibus ſtatuta reliqua obſeruare & eis ſubiacere. ar. no. in. c. cum venerabilis. de excep. per Inno. & Ioan. an. & l. ſi quis teſtibus. C. de teſta. & l. in cauſa de ꝓcu. ſed poſſet quis huic rationi reſpondere ꝙ iſte medicus ſit habendus pro treg. ciue quia recipit ſtipendium a communi treg. ut. l. filiū. §. ſenator. ff. ad muni. & ibi per Bar. Sed ad hoc reſpondetur ꝙ dicta ciuilitas introducta a iure nō vr̄ ſufficere ut eidem relinqui potuerint quia ſtatum quantum ad hoc. ſ. ꝙ relinqui poſsint requirit copulatiuè duo. ſ. ꝙ ſit ciuis & faciat uicinitatem ut in eo patet & ſic alterum non ſufficit, ſed utrunq; debet concurrere. ut. l. ſi hæredi. de condi. inſti. & c. 2. de reſcrip. poſtea vr̄ mihi ꝙ conſuetudo ibi ſe habet cōi opi. ſ. ꝙ taliter ſalariati non habenī pro ciuibus nec reputanī ſed per oia forenſes. ſtandum eſt ergo conſuetudini & cōmuni opi. quæ in hoc ꝓualet legi. ut. c. j. de conſue. lib. 6. & l. oēs populi. de iuſti. & iu. Item. §. præterea ſi qua quo cauetur quod mulier forenſis non habēs filios poſsit dimittere & legare dotes ſuas cuicunq; uoluerit colligiī a cōtrario ſenſu ꝙ ſi habet filios hoc nō poſsit & illud argumentū a ꝯtrario ſenſu ſicut habet locū in legibus & conuentionibus ita & in ſtatutis quæ ſunt pars iuris ciuilis. ut d. l. oēs populi. nam ex tali argumēto reſultat euidens coniectura diſponentis & dicitur uenire ex mente ꝙ uenit ex tacita coniectura legis & alterius diſpōnis. ut. l. nois & rei. §. uerbū ex legibus. ff. de ver. ſig. & l. qui teſtamēto. §. mulier. ff. de teſta. & hanc opinionē. ſ. quod in ſtatutis hēt locū argumentū a ꝯrio ſenſu tenet dñs & ꝓceptor meus. d. Bal. in. l. conuenticula. C. de epi. & cle. ubi refert Cy. & Dy. ſic cōſuluiſſe. Et ultra rōnes quas ibi ſubtiliter adducit addo aliam in hoc caſu. ſi. n. diceremus ꝙ argumentū a cōtrario ſenſu nō haberet locum in iſto caſu ſtatutum illud eſſet deriſorium. Nam abſq; tali ſtatuto mulier nō habens filios poterat de dote ſua diſponere & teſtari & ſic ita ruditer intellectū nihil inducit ut ergo aliquid inducat debet intelligi ꝙ in caſu quo habeat filios hoc nō poſſet vt ſic in fauòre filiorū videaī hoc ſtatuto emanaſſe ſic & in pacto ſub conditione ſi abſq; liberis deceſſerit mulier de dote alij reſtituenda vr̄ a cōtrario ſenſu tacite conuentū quod in caſu exiſtētiū liberorū pro liberis remaneat pęnes patrē, ut eſt caſus notabilis in. l. inter ſocerū. §. cum inter. ff. de pac. do. arguēdo igitur de ſtricto pacto ad ſtatutū ſicut argui eſt permiſſum ut in rub. C. de decu. lib. x. no. & l. nec ex prætorio, & l. neq; pignus. §. priuatorū. ff. de re iud. & l. non impoſsibile. & quod ibi no. ff. de pac. vere eſt caſus in. d. §. cū inter. nam ut dixi dictus. §. poſtea ſi qua. niſi a ſenſu contrario hoc inducat fruſtra mēbranas occupat contra. c. ſi Romanorū. 19. di. & l. ſi qñ. de leg. j. ad muni. et. c. ſi quando de
2 priui. li. 6. † Vltimo aduertendum quòd teſtamētum huius domine deficit ex defectu ſolennitatis probatoriè, quia confectum ab eo qui non eſt notarius nec conſtare poteſt quòd ſit notarius. ergo tanquàm priuate ſcripturæ creditur nō annotate ſubſcriptione teſtium nec alijs ſolennitatibus uallate quæ requirunī ad ſolēnia teſtamēti uel ſcrīpturæ priuatæ. ut. l. domicius. & l. ad teſtiū. ff. de teſta. & l. ſcripturas. C. qui po. in pig. ha. & l. hac cōſultisſima. C. eo. ti. Sed dicet aliquis ſatis eſt quod officiū tabellionatus publicè exercuit & quod ſit cōmunis oium opinio & fama publica ipſum eſſe notarium. ut. l. babarius. ff. de off. præto. & l. j. C. de teſta. & l. ij. de ſen. & interlo. om. iu. Item cum eſt quæſtio inter duos de ſcriptura tertij adhibiti tanq̄ tabellionis ſufficit illis quaſi poſſeſsio tabellionatus ſimul cum fama publica vt no. Inno. in. c. veniens. de uerb. ſig. ſed præſupponitur in themate ipſum officium tabellionatus exercuiſſe & pro tali habitum & reputatum ergo &c. Ad iſta patet reſponſio per no. in Spec. de inſtru. edi. §. reſtat uidere. uer. quid ſi is qui nō eſt notarius. ubi dicit ꝙ tunc publica fama & cōmunis opi. in hoc proſuot quando ille qui ſe pro tali gerebat habuit priuilegium ab eo qui poteſtatem habuit creandi notarios quo caſu inhabilitas ſuſcipientis ab eo officium tabellionatus non attenditur quin ualeant geſta ꝑ eum propter cōem errorē uel uero nullum habuit priuilegiū tunc cōis opi. ſiue error non potuit eum facere notarium ut extra, de cle. excom. c. j. & C. de iuriſ. om. iud. l. priuatorū. vñ ꝯcludiī ꝙ nō valeant inſtrā ꝯfecta a tali. ut. ff. de reb. eo. qui ſub tu. & cu. l. qui nec. & C. de ſac. ſan. ec. l. decernimus. unde nō ſunt cēſenda inſtrumēta publica ſed priuata qbus nō crediī niſi triū teſtium habeāt ſubſcriptio
3 nem, ut. d. l. ſcripturas. † Confirmat hoc ibi Io. and, in addi. ubi refert dñm ſuum in legibus tenuiſſe diſputando quod ſi produxi inſtrum confectū ꝑ eum qui longo tēpore exercuit officiū reus negat illum tabellionē quæritur an mihi incumbat onus ꝓbandi & tenet quod ſic quia actori incūbit onus ꝓbandi cū aſſerat factū uel ſolennitatem. C. de ꝓba. l. actor & ff. de pub. l. quicūq;. Nec ob. poſſeſsio officij q a cū ꝓſumptio ſit pro aduerſario etiā poſſeſſoriè probat. C. de ꝓba. l. ſiue. & de ꝓba. c. ex literis. ad. fi. in. q. ergo

nostra

noſtra cū medicus iſte producat teſtrū in pub.formā.& ne getur illum qui confecit eſſe notariū affirmanti.i.medico onus probōnis incūbit. Non ob.dictū Inno.in.d.c.veniēs.
4 nam loquitur in factis.† antiquis in quibus quaſi poſſeſsio ſufficit quo ad tertias pſonas in factis uero recētibus opot tet de priuilegijs tabellionis doceri,nec uſurpata poſſeſsio officij præſumit eū talē,nec vſorpatio nec ſine titulo parit iuris effectū.ut.c.ad decimas.de reſti. ſpo.lib.6.&.c.di. cōtra morē.&.C.de prob.l.nec improb.&.C.ubi conſt.l.j. Plus etiā aduerten.in caſu.b.J.nam in themate dicit̃ quod iam ſunt.x.anni quibus tabellionatus officium nō exercuit ergo ſi in aliqua quaſi poſſeſsione officij fuiſſet tanto tēpore negligendo perdidit.nā ſic perditur poſſeſsio rerū ſingularium corporaliū propter obliuionē quæ ex curſu longi tēporis cauſatur.ut no.in.l.furtū.§ fundū.ff.de acqui. poſ. nec poſſeſsio præterita infert in præſenti.ut nota.in.l.ſiue poſsideris.C.de ꝓba. Prædicta uerisſima ſunt de iure. ſed poſſet obijci contra prædicta de eo quod reperit̃ in dotali inſtrumēto in quo dr̃ matrimonium ꝯctum ſm̃ legem Romanā & conſuetudinē ciuitatis Venetiarū quæ ibidem obſeruatur &c.nam dicitur ibi de cōſuetudine obſeruari mulieres de ſuis dotibus poſſe diſponere etiam ſine tanta ſolennitate quando poteſt de eius uoluntate conſtare ſicut hic poſſet per teſtes qui ſuperuiuunt & fuerunt præſentes prædicto teſtamento.uidetur ergo potius partium conuētio & uoluntas ſequenda quām alicuius ſtatuti ordinatio quæ ſuccumbere debet in talibus priuatorum pactis.ut.l.j. §.ſi conuenerit.ff.depo. Ad hoc reſpondetur quod dictum pactum ſe refert ad contractum matrimonij non ad dotē. nam iſta diuerſa ſunt,nec voum infert in reliquo.poteſt.n. contractus matrimonij per ſe ſtare etiam ſine dote. ſolennitas ergo formalis matrimonij non extenditur ad dotem ar.l.iij.de iu.do. Item tertio quærimus de iuribus & ſolennitatibus teſtamenti conditi per prædictam mulierem ꝙ defecit ex defectu probationis ſolennis ut requirebat ordinatio & ſtatutū loci in quo celebratum fuit.quæ ſolennitas debuit obſeruari, ut.l.ij.C.quemadmo.teſta.ape. & per Bart.in.l.cunctos populos.C.de ſumma tri. Ex quibus concludo Catharinum tanquām legitimum adminiſtratorem filij ſui poſſe bona dicta dominæ ſuę defendere & dictū teſtamentum ſibi non nocere tanquām non publicum niſi de priuilegio notariatus illius qui præſcripſit & rogatus fuit aliter ñat fides & depoſitio quod fieri uidet.

CONSIL. CCXIIII.

1 *Sepultura an poſſit eligi a tertio in non parochiali eccleſia.*
2 *Fratres minores ius ſepeliendi habent parte ſe ſepulturam eligentes.*
3 *Electionem quam feci non impugnabo.*
4 *Beneficia plura quæ & quando ab eodem ſimul teneri poſſint.*
5 *Compromiſſarius idem quod compromittentes facere poteſt.*
6 *Matrimonium contractum per procuratorem reuocatum non tenet.*
7 *Teſtamenta duo ſi conficiantur primum per ſecundum reuocatur.*
8 *Tantum probare debet parochianum alterius ad ſe ſpectare dicens.*
9 *Interpretatio quæ fiat quando de iure alicuius dubitatur.*
10 *Mandatum infra tempus aſsignatum executionem ſortiri debet.*
11 *Fideicommiſſarius poſt tempus electionem fideicommiſſorum ſibi commiſſum non exequetur.*
12 *Pauperes in quos facienda ſit pecuniarum erogatio.*
13 *Conſtitutio aliquem offendens quomodo interpretetur.*

FRANCISCVS Antiquus Parochianus ſancti Romuli in mortis articulo conſtitutus Thomam ſuum fideicōmiſſariū fecit ac inter
1 cætera ſibi † cōmiſit ut locum ſuæ ſepulturæ deberet eligere,qui Thomas in eccleſia minorum Franciſcum ſepeliendum elegit domū ante ſepultum Franciſcū Thomas ſubito infirmat̃ ſuā ac ꝑdicti Franciſci apud ꝑdicatores elegit ſepulturā quo mortuo corpus Franciſci per rectorē antiquæ parochialis petitur. Itē per minores uigore primæ electionis.Item per ꝑdicatores vigore ſecundæ.Modo quærit̃ quis iſtorū in defuncto ſit potior,& qm̃ minoribus magis afficior primo pro parte arguetur eorū & iſta ratio tollat aliam quæ urget pro prædicatoribus.ſ.quia prima fuit ipſorū inſtō ꝙ patet quia ſemper præmittuntur ut de exceſ.ꝑla.nimis.ij.de priuil.in his. de exceſ.præla.c.uno.lib.6.de deci.c.j.in ſupraſcriptione. eo.lib.de relig.do.& vno.& de ele.quorundā.eo.lib.& ibi glo.fuit aūt confirmatus ipſorū ordo anno.1216.per honorium.3.quod ſe facturum Inn.eius prædeceſſor anno præcedenti promiſerat ut not.Io.an.ſuper prædicta glo. Secūdo arguetur pro prædicatoribus. Tertio pro eccleſia pa-
2 rochiali. † Primo igitur pro parte minorum arguitur,certum eſt quod minores poſſunt ſepelire quemcunq; eligentem ſepulturam apud eorum eccleſiam,ut eſt caſus in cle. dudum.§.huiuſmodi.de ſepul.ſed iſte Franciſcus elegit licet per interpoſitam perſonam. ergo debet habere ipſius corpus.nam quæſtio licet per me & per alium. de re. iur. poteſt quis & extra eodē qui per alium.lib.6.cum coocor. ſed ſi Franciſcus elegiſſet deberetur eis corpus per prædictam ele.ergo idem ſi per alium elegit. quod autē per aliū elegerit patet ex themate quæſtionis.& illud ideo eſt primum ut oſtendatur eos eſſe capaces ex electione. ſed quia a prædicto Thoma proceſſerunt duę electiones ad coadiuuandum minores oportet probari ꝙ prima tenuit quod ſic probo arguendo ſecundo. Certum eſt quod ſi cōmittatur alicui ut eligere debeat in aliqua eccleſia ſiue iſte compromiſſarius eligat bene ſiue male ex prima electione conſumitur poteſtas ſibi data probatur hoc de electione ſi cōpromiſſarius.j.&.ij.reſponſo.lib.6.ſic & hoc ex prima electione comperit ius eis apud quos elegit prima uice qua vice potuit eligere uigore commiſsionis & non ſecunda quia ſecunda uice non potuit ex eo quod poteſtas ſibi tradita expirauerat, facit ad hoc, de elec.publicato. ubi ſi cōſenſi in aliquem ipſum nominando in ſcrutinio publicato non poſſum in alium conſentire, quia uerſatur intereſſe nominari ſic & hic uerſatur intereſſe minorum. Tertio inducitur lex ſerui electione.ff.de leg.j.quæ dicit quod ſerui electione legata poſſumus aptare tantum ſemel ſicut ergo ibi per primam electionem perit ius legatarij quantum ad hoc ꝙ ulterius non elegit ſic & hic per illam electionē quā fecit iſte Thomas ex poteſtate ſibi tradita Franciſco perit ius alterius eligendi id ſuper quo mandatum recepit.& facit quæſtio quæ ibi formatur per Dy. de illo cui cōmiſſa eſt electio alicuius rectoris qui electus renunciat an ille amplius eligat. ſed hæc quæſtio terminatur per.ca.ſi compromiſſarius quod fuit in proxima ratione allegatum ſi ergo cōmiſsio alicui facta expirat etiam electio renunciante multo fortius ipſo conſentiente ſicut in caſu noſtro.Quar-
3 to inducitur.c.nulli. de elec.lib.6. ubi ſi ego elegi aliquē non poſſum poſtea impugnare electionem ipſius obijciendo in formam uel perſonam niſi ex cauſa poſtea emergentibus uel prouenientibus ad notitiam ipſius eligētis & eſt
4 ratio quia proprium factum nō poteſt impugnare ad hoc 55.di.pęnitentes.de elec.noſtri.de cleri.coniug.diuerſi.fallacijs.ſic & hic ex quo iſte ſemel approbauit locum minorum illū reprobare nō pōt expreſſe.ergo minus tacitē.ſ.eligendo aliū locū abſq; cā. Quinto inducitur.c.quāuis.eo.ti. & li.ubi ſi appellet in cauſis epiſcopalibus & ſuperioribus partes poſtq̃ appellatio eſt ꝑſentata ſuperiori non poſſunt recedere ab appellatione ſed ante a poſſunt de cōmuni conſenſu.ſecus ſi altera tm̃ nollet nihilominus uellet ſatisfacere de expenſis ut ibi not.ſuper verbo partibus. & no. G.in Spe.de excep.§.uiſis.ſed nunquid iudex. Cum ergo ambę ꝑtes non conſentiant.ſ.fratres minores,ergo altera ſola.ſ. eligens hoc nō poterit ſicut ibi altera tm̃ nō pōt recedere. Sexto inducitur.c.ab eo.ti.ubi ſi ego oppoſui cōtra aliquē euidentē defectū ſcientiæ vel perſonæ facta oppoſitione ego opponēs nō poſſum uariare euidentē defectu,& eſt ratio quia ꝑ talē oppōnē eſt quæſitum ius electo contra quē opponit̃ repellendi opponentē ſi non ꝓbat euidentē defectum quē oppoſuit.ſic in caſu noſtro ꝑ electionē quam iſte Thomas fecit eſt quæſitum ius fratribus ſepeliendi Franciſcum.ſicut ergo ibi nō reuocat ꝓpter ius q̃ſitum aduerſario ſic nec hoc.ad hoc regula mutare.de re. iu. eo. lib. Se-

ptimo

primo inducitur.c.nt quis duas. eod. ti.& li.vbi ex duabus
electionibus de me celebratis unã teneor eligere. qua ele-
cta ad aliam nõ redeo.ad idem.l.j.C.de fur.vbi dñs de cu-
ius pecunia ſeruo mandatis alicuius emit prędia.approbat
factũ ſerui agendo mandati . agendo furti.reprobat.u.ſi eli
gat alterum alteri eoipſo renunciat.ad idem.C.de codi.l.
ſi.ff.de le.ij.cum filijs.§.natus.C.de pac.inter emp. & vẽd.
l.cõmiſſoriè.ff.de tri.quod in hęrede.§.eligere.Si ergo hęc
procedunt in his quæ cõpetunt de iure cõi ut uno electo
alteri renunciatur.fortius in his quæ procedunt ex cõmiſ
ſione alicuius ad hoc quod no.Inno.in.c.cauſam . de elec.
ubi dicit quod quando electio defertur ab hoie non habet
locum uariatio ita etiã no.in.c.ſi cõpromiſſarius. per.l.cũ
qui certarũ.ff.de uerb.obl.Octaun inducitur.c.duobus.cũ
glo.de reſcri.lib.6.vbi ſi duo in eadem eccleſia impetrant
canonicatum & præbendã,ita ꝙ non apparet quis primo
& concurrunt in præſentando capitulum tenetur eligere
alterum ex eis. quo electo nõ poſſent poſtea alterum eli-
gere.ut ibi not.in glo.nec in ipſius. Simile dicatur in caſu
noſtro.nam in utroq; caſu procedit poteſtas ex iure com-
miſsionis.ad idem quod not.de elec.ſi quis iuſto , eodem
libro.uer.ſi is.in glo.uec credo,ad hoc.c.unicũ. de poſtu.
eo.lib.in ſi.ubi enim ſi aliquis poſtuletur & eligatur prout
poteſt melius de iure valere tenetur eligere electionis uel
poſtulationis viam.qna electa ad aliam non redit. Nono
inducitur.c.cum in multis.de reſcrip.eo.lib.ubi ſi impetra
ui contra aliquem et quoſdam alios reſcriptum apoſtolicũ
debeo in primo citatorio exprimere nomina aliorum quæ
comprehenduntur ſub illa clauſula generali , quia expreſ-
ſione facta non poſſum ipſorum nomina mutare , & facit
quod ibi not.in glo.ſi.de eo qui acceptauit per literas ge-
nerales ꝙ illud non poteſt acceptare quia eſt periude ac ſi
illud beneficiũ fuiſſet ſpecificatum in mandato,ad hoc de
conceſ.præben.quia cunctis.eo. lib. ſi ſpecificatum fuiſſet
aliud eligere non poſſet propter formam mandati.ff.mã.
diligenter. de reſcrip. cum dilecta. de præben. cui de non.
4 lib.6.ergo &c. † Decimo & ultimo inducitur cle. gratiæ.
de reſcrip. ubi ſi impetrauit quis beneficium curatum &
anteq̃ uigore literarũ illud obtineat accepeat aliud quod
cum illo non compatiatur gratię renunciat eoipſo quia in
ſimilibus beneficium contentum ſub gratia & acceptatum
non compatiuntur ſic in caſu noſtro iſti Thomæ competit
eligere ſepulturam Franciſci ubi vult eoipſo ꝙ eligit vnũ
locum omnibus alijs renunciauit quia corpus ipſius Fran
ciſci non poteſt eſſe in pluribus locis ſicut ergo ille qui nõ
poteſt tenere duo beneficia eligẽdo unum alteri renunciat
ſi cum corpus Franciſci plura loca tenere vel occupare nõ
poſſet vno electo alijs renunciatum eſt.facit quod ibi no,
de illo qui litigat ſuper beneficio & recepit ſecũdum quod
cum primo teneri non poſſet ꝙ renunciat liti propter ra-
tionem ſuperius expreſſam & fuit hoc dictũ Inn.& Cõpo,
de reſcrip.in noſtra.Inducatur ad idem.c.gratiæ de reſcri.
cum ſua ſi.glo.quæ vult quod ſi elegi unum ex beneficijs mi
hi competentibus etiã re integra penitere nõ poſſum & gl.
optima facit.ff.de procu.in cauſæ.in princ.ff.de leg.2.ſtatu
li.§.ſcitam.nam inconſtantia reprobatur ut ec.bene.c.uno
de tempo.or.dilectus.de pęnis. ſuper his.22.q.2.non enim
de pe.di.3.irriſor.cum multis ſi. Secũdo ueniamus ad præ
dicatores pro quibus arguitur ſic.Et primo certũ eſt quod
ſi aliquis fuit delegatus a ſede apoſtolica & alteri com-
miſſit uices ſuas poteſt antequàm ſubdelegatus inceperit
uti iuriſdictione reuocare ad ſe poteſtatem, de offic.dele.
quamuis.lib.6.etiam tacitè ut ibi not.Archi.ſ.citando uel
alias procedendo ſic directè in caſu noſtro licet iſte Tho-
mas elegit vnum locum tamen cum res adhuc ſit integra
poteſt reuocare iſtam electionem & tacite.ſ.eligendo aliũ
locum.ad hoc , de procu.ſi quem lib.6.ubi procurator ta-
cite reuocatur & faciunt no.per Inno.& Hoſti. de ap.inti
maſti.Secundo non eſt dubium quod quantum ad electio-
nem iſtius ſepulturæ illud poteſt Thomas quod poterat
Franciſcus ſed ſi Franciſcus uixiſſet poterat mutare ſemel
& pluries ergo & Thomas qui gerit vices eius . ad hoc

5 quod no.Compo.de ele.in cauſis.in ſi.ubi dicit ꝙ idẽ † po
teſt cõpromiſſarius quod cõpromittentes & idem Hoſt.de
conceſ.præben.conſtituus. quod autem Franciſcus poſſet
uariare notoriũ eſt. Imo plus quia ſi iuramentum etiã in-
terueniſſet non deberetur eccleſiæ quæ talem obligationẽ
cum iuramento reciperet vt eſt caſus de ſepul.c.j.lib.6.Si
ergo iuramentum non obligatur multominus ſimplex pro
miſsio quia multa teneretur quis facere uigore iuramenti
quod non teneretur alias.facit.c.cum contingat.de iureiu.
& de pac.c.j.li.6.nec ob.ſi tu dicas per prædictum.c.j.de
ſepul.ꝙ eligens ſepulturam non poteſt poſtea aliam elige-
re quia illud uerum quando quis obligaret ſe cum iura-
mento uel uoto quod hic non fuit. Tertio inducitur lex
unum ex familia.in prin.ff.de leg.2.ubi ſi rogaui hæredem
inſtitutum ut reſtitueret bona uni ex familia quem elige-
ret & ſi ipſe elegit unum põt alium eligere & uariare.ad
idẽ inducit.l.cũ pater.§.a filia.& quod ibi no.eo.ti.Quar-
to ſic certum eſt ꝙ ſi duo ſunt delegati a ſede apoſtolica cũ
clauſula quod ſi ambo &c.quorũ unus renũciat iuriſdictio
ni & poſtea pœnitet & petit ſe admitti collega tenetur ip
ſum admittere ita diſputauit Io.an.ut no.d'reg.iu.mutare.
lib.6.in nouel.etiã ſi res non ſit integra ergo multo fortius
ſi ſit integra ſicut in caſu nr̃o.ad hoc.l.ſi.C.de repu.hæred.
ubi qui repudiat alio vulgariter ſubſtitutore integra peni
tet ſed hic res erat integra ut dixi quia adhuc non erat da-
tus ſepulturæ ergo penitere potuit eligens ſicut ibi renun-
cians nam executores & delegati uidentur ęquiparari cũ
quilibet exerceat officium de mandato alterius.facit quod
not.de reſcrip.tibi.lib.6.& de offi.deleg.ſi ſuper gratia.eo.
lib.ubi not.quod executor gratiarum delegatus eſt. & qd̃
no.Io.an.de reſcrip.ſtatutum.§.in uullo.eo.lib.Quinto in
ducitur.c.in cauſis.de elec.ubi ſi canonici alicuius eccleſiæ
compromittant in aliquem poſſunt ab ipſo reuocare pote
ſtatem & eligere uel in alium. transferre iterato poteſtatẽ
ergo idem in caſu noſtro poterit Thomas alium locum eli
gere non obſtante prima electione facta per eum. ad idem
de poſtu.c.bonæ.& uer.nec nocebat.a contrario. & ꝙ ibi
not.Io.an.ſuper uerbo uidentur.ubi dicit ꝙ poſtulatio põt
reuocari anteq̃ præſentetur ſuperiori ſic in quæſtione no-
ſtra in qua non dicitur quod electio fuiſſet fratribus præ-
ſentata.facit etiam cle.unica.de renun. ubi poſt datum mã
datum renunciandi reuocatur procurator adeo ꝙ renun-
ciare non põt ex quo dñs mutauit voluntatẽ anteq̃ res eſ-
ſet perfecta. ſic ergo hic potuit reuocare iſte Thomas &
mutare uoluntatem ſuam anteq̃ res eſſet perfecta.i.anteq̃
ſepulturæ tradatur,faciunt no.per Inn.de renun. quidam.
& per Inno.de elec.cum poſt petiam. ibi debent literam
cedendi petitam reuocare antequàm fuit admiſſa.Sexto in
ducitur.c.procurator.de procu. lib.6.ubi ſi dedi manda-
tum procu.contrahẽdi matrimonium & poſtea reuocaui.
6 non tenet †contractum matrimonium poſtea per eum etiã
ſi reuocatio nõ perueniat ad eum.ad idem.ff.de manu.uin-
di.ſi pater. ubi ſi pater mandet filio ut manumitteret ſer-
uum,& poſtea prohibuit ne manumitteret manumiſſio nõ
tenet.ad idem.ff.de diuor.l.ſi penituit.ubi ſi mandauit quis
uxori libellum repudij & poſtea penitet matrimoniũ ſtat
firmum etiam ſi non perueniat mutatio uoluntatis ad mã
datarium. ſi ergo hi oẽs voluntatem poſſunt mutare ergo
idem poterit Thomas.Septimo inducitur.l.is qui.ff.de ceſ
ſio.bo.& lex quod ſi minor.§.ſceuola.ff.de mino. ubi dici-
tur quod qui ceſſit bonis re integra poteſt penitere.ad idẽ.
ff.de iure deli.l.ſi quis ſeruum.& faciunt no. 30.q.j.nec il-
lud.& .63.di.tibi domino. ubi ſi expreſſe conſenſit alicui
mulieri per literas & poſtea peniteo non erit matrimoniũ
licet illa conſentiat.ſi igitur in his præiudicialibus uaria-
7 tur quare non in caſu noſtro. † Octouo inducitur ratio ta-
lis certum eſt ꝙ ſi feci duo teſtamẽta ualet ſecundũ & non
primum.13.q.2.ultima uolũtate.de cele.miſ.cum marthe.
ff.de leg.j.ſi mihi,& eſt ratio quare dependent iſta duo a
uolũtate vnius. [illegible] no.de conſt.c.j.lib.6.in gl.de conſe.di.
j.ergo idem in caſu noſtro cum certum ſit ꝙ quælibet iſta-
rum electionum dependeat a uoluntate. unius.ſ. Thomæ
prædicti

prædicti faciat prędictũ.c.j de conſti.lib.vj.ubi ſm ius prę-
ualet primo poſito et quod de primo nullã faciat mentio-
nẽ per rationẽ ſuperius expreſſam per quã dicimus idẽ in
duabus extrauagantibus ex quo ſunt eiuſdem pape. ut ibi
no.Io.mo.prædictũ.c.allegat.xix.di.ſi romanorũ.& facit ꝓ
hoc quod Io.an.de iureiur.c.j.li.vj.ſuper uerbo obuiantia.
ubi dicit ꝙ ſi in eodẽ uolumine reperiuntur duo ſtatuta ꝯ-
tra facta per eandem autoritatẽ ſeruat ſm: ex quo apparet
de ꝓprietate & poſterioritate nec ambo ſeruari poſſunt ſic
eſt in caſu noſtro ubi hoc apparet prioritas & poſteriori-
tas nec utraque electio ualere poteſt. Nono inducit. c. ſi
tibi abſenti.cum ſua ultima glo.de preben.lib.vj. ubi ſi epi-
ſcopus contulit beneficium titio & aſsignauit ſibi termi-
num infra quẽ conſentire deberet poterit titius elapſo ter
mino conſentire ſi alteri uõ fuit facta collatio ergo per col
lationem mihi factã conferente manente in eadẽ uolunta-
te ſi unũ eligi.ſ.non conſentire poſſum iterato aliud elige-
re.ſ.conſentire ſic in caſu nr̃o licet thomas ex poteſtate ſibi
tradita per franciſcũ unũ elegerit cũ certũ ſit franciſcũ per-
ſiſtere in eadẽ uoluntate aliũ eligere potuit.faciat ad idem
c.licet.de procu.lib.vj.ubi ſi conſtitui procuratorẽ. & ipſe
expræſſe dicit nolle ſuſcipere mandatũ ſibi preſentatũ po
terit me manente in eadẽ uolũtate ſuſcipere.fateor tñ quod
c.ſi tibi.optime facit pro prima parte aliter inducendo.De
cimo & ultimo induco id quod no.Dy.in regula quod ſe-
mel.circa medi.ubi dicit quod aut uoluntas eſt obligato-
ria:& tunc habet locũ illa regula.aut alicuius iuris uolentis
cõpetere excluſoria: & tunc habet locum illa regula imo
uariatur tunc.ſed in caſu nr̃o primo uoluntas non fuit obli
gatoria.ergo &c.Et ad iſtam partẽ faciunt omnia iura quæ
dicunt quem poſſe uariare. quæ plenius notant de reg. iur.
quod ſemel.li.vj.Reſtat uidere tertio pro parte eccleſię pa
rochialis.Et primo ſic certum eſt quod ius parochie inter
cetera conſiſtit in iure funerali.i.ut parochiani ſepeliantur
in eccleſia parochiali.ut patet de ſepul. c. j. &. ij. & per to.
& ibi no.Inno.& Hoſt.& Io.an.poſt eos.de paro. ſuper ec
cleſiaſtica.† conſtat ergo ꝙ de iure cõi eccleſia parochialis
fundat intentionem ſuã.oportet ergo quod qui dicit paro-
chianum alterius ad ſe ſpectare probet titulũ quare.de prę
ſcri.c.j.li.vj.ſed ut ſ.patet minores & predicatores oſten-
dunt titulũ ſiue cõmiſsionẽ & electionẽ ſactam per cõmiſ-
ſarium.ideo ad adiuuandũ eccleſiã parochialẽ oportet pro
bari qualiter ille electiones non tenuerint. & primo ſic iu-
re cauetur ꝙ ſi aliquis cõmiſerit alicui ꝙ eligere deberet in
eccleſia uacante in qua ipſe cõmittens & cõmiſſarius erant
canonici ipſius cõmittentis nomine ſi ille commiſſarius eli
gat unum nomine ſuo & alium nomine domini electio nõ
ualet ut patet de elec.ſi quis iuſto.ij. reſpon.lib. vj. & eſt rõ
quia illum quẽ elegit nomine ſuo tenetur eligere nomine
dñi.ad hoc.xlvj.di.ſicut nõ ſuo.& facit quod dicimus de de
legato qui recipit nices a conſocio.ſ.ꝙ nõ poſſet ferre unã
ſententiã nomine ſuo & alia nomine cõſocij ſic in caſu no
ſtro cum thomas elegerit unũ locũ nomine dñi cõmitten-
tis & alium noie ſuo.iſta electio non ualet.nec ob. ſi dicis
ꝙ ſecundo loco eligit eundẽ locũ ꝓ ſe & pro dño quia per
primã electionẽ uidet conſumpta poteſtas per iura primo
allegata.reſtat ergo quod ſi neutra ualuit quod eccleſia de
bet habere corpus quæ fundat intentionẽ de iure cõi. Secũ
do ſi certũ eſt quod cõmiſsio alicui facta expirat per mor-
tem illius qui cõmiſit re integra.de off.dele.licet.cũ ſi.ſimi
liter mandatũ procuratoris per mortẽ conſtituentis qñ con
ſtituitur ad negotia expirat.ut patet.ff.ſi cer.pet.eius qui.&
no.de renun.c.uno.in cle.in glo.unica. Idẽ ſi ad iudicia re
integra licet ſecus re non integra.ff.de procu. ſi defunctus.
inſti.mandati.§. itẽ ſi adhuc.ff.man. inter cauſas.C. man.l.
mandatũ.& not.de procu.in cle in glo.in caſu uero nr̃o po
teſtas data iſti thome expirat per mortẽ cõmittentis & ſic
eligere non potuit poſt mortẽ. Sed cum ex themate queſtio
nis non appareat ipſum elegiſſe ante mortẽ debebitur cor
pus eccleſiæ parochiali ad quam ſpectat nulla interuenien
te electione uel tali que non ualeat quia pro non dato &c.
de iure pa.quod autẽ.j.qõ.vij.diabertum.† Tertio ſic ubi

dubium de iure aliquorum debet fieri interpretatio pro il-
lo qui habet pinguius ius qui habet cauſam a maiori ut pa-
tet de reſcri. duobus. li.vj.ubi ſi duo impetrant prebẽdam
in aliqua eccleſia & non apparet quis primo ſi altera habet
canonicatum & altera non fit interpretatio pro illo qui ha
bet canonicatum.& de preben.ſi a ſede.lib. vj. ubi ſi eadem
die papa uni & ordinarius alteri contulerit beneficiũ pre-
fertur qui habuit a papa.cum ergo in caſu nr̃o ſit dubiũ ꝓ
duas electiones item quia non apparet an poteſtas fuerit
data ut duraret poſt mortem committentis uel tantũ in ui-
ta ipſius dicam interpretationem pro eccleſia fieri debere
ratione euchariſtie penitentie & aliorũ ſacramentorum ſi-
bi per eccleſiã exhibitorum ratione quorũ habet pinguius
ius.item quia fundat intentionem ſuam de iure communi
a quo cauſam habet & ſic a maiore. Quarto ſic certum eſt
quod patronus laicus poteſt per preſentatum unum alium
a ſe preſentare de iure pa.paſtoralis.tñ ſi uariat recurrimus
ad ſuperiorem.qui poteſt alteri gratificare.ſ. ad epiſcopum
propter dubium duarum preſentationum ſicut ergo ibi re
currimus ad ſuperiorem propter diſpoſitionẽ iuris in cau-
ſa uariationis ſic in caſu nr̃o recurrimus ad diſpoſitionem
iuris quod uult quod ubi quis non elegit ſepulturam ſepe-
liatur in parochiali:ut.ſ.dixi.Sed idem eſt non eligere uel
eligere conditionaliter alternatiue uel incerte ut patet de
20 elec.c.ij.libr.vj.† Quito quoties alicui mandatur quod de
beat.facere aliquid infra certum tempus infra illud tem-
pus debet hoc facere ſiue hoc mandetur a iure ut eſt ui-
dere in canonis eccleſiarum cathedralium qui debent eli-
gere infra tres menſes de ele. ne pro defectu. di. poſt
quam. & inferiorum eccleſiarum qui debent eligere in-
fra quatuor. de iure patro.c.uno.libr.vj.& not.de offi. or-
di.cum uos.& facit de iur.pa.c iiij. &.c.cum propter.ſiue
ab homine ut cum mandatur iuriſdictio ad tempus.ff.de ar
bi.ſi cum dies.§.ſi finita. ff.de iudi. l. ij. §. ſed & iudex poſt
tempus uero id facere non poteſt ut patet ex predictis exẽ-
plis. Sed ſi ad alium deuoluitur uel referetur illud facere
non poteſt ut patet ex predictis exemplis unde ſi lapſis ſex
menſibus canonici cathedralium non elegerint ad ſupe-
riorem hoc pertinet.de elec. quanquàm. lib. vj. Et idem in
alijs & hoc habet locum etiam ſi predicto tempore eis a iu
re uel ab homine conceſſo alijs commiſerint qui infra idẽ
tempus non elegerint ut patet de ele.ſi compromiſſarius.j.
reſponſo.lib.vj.eſt ergo neceſſe quod infra tempus eis cõ-
ceſſum hec fecerint per ſe uel per alium.Sed ſic eſt quod iu
ra uolunt quem poſſe eligere ſepulturã apud quemcunque
locum uel eccleſiam dum uiuit quod apparet quia ſi mo-
riatur illa non electa de iure communi ſepeliri debet in ec-
cleſia antiqua parochiali ubi concurrit ꝙ ſit antiqua paro-
chialis ſicut in queſtione noſtra & ſic non ob.c.penul.j.re-
ſpon. de ſepul. libr. vj. ergo ſi infra illud tempus non elegit
elapſo tempore pertinet ad eccleſiam parochialem ad hoc
facit quod actus morientium non debent eſſe in ſuſpenſo
& pro tanto terminauit dominus lambertinus de rampo-
21 nibus † quod ſi teſtator commiſit electionem fideicommiſ-
ſorum tunc fideicommiſſarius non poſsit illos poſt elige-
re ut no.Io.an.de procu.c.j.ſuper glo.in contrarium. libr.
vj.Sed apparet ex themate quod iſte franciſcus non elegit
per ſe uel per alium in uita ergo poſtea non poteſt
per ſe quod patet quia mortuus eſt ergo nec per alium
ſed transfertur ſecundum quod iura diſponunt ſed iu-
ra diſponunt de parochiali ut dixi ergo &c. & quia
iſtud argumentum eſt aliquantulum longum inducam
licet ad idem.

Sexto probatur quod dictum eſt ſtatim aliter & ſic iure
cauetur ꝙ ſi eccleſia eſt leſa poſsit petere reſtitutionem in
integrum.c.j.& per totum.de in integ.reſti. ſiue in ſenten-
tia ut eo.tit.c.j.li.vj.ſiue in confeſsione ut ibi in.c.ij. & hoc
debet intelligi uſq; ad quatuor annos a die leſionis ut pro-
bat cle.unica eodẽ tit.ubi de hoc ibi plene & ſic ci llatuitur
terminus a iure nunquid elapſo quadriennio audietur cer-
te non ut patet in prædicto.c.ij.et ſi interim commiſiſſet ſi
tri quod eam petere deberet alias ſequeretur ꝙ commit-

tendo infra quadrienniū perpetuata eſſet ſibi actio in perpetuū quod eſſet abſurdū dicere & eſſet deſtruere omnia iura loquentia de reſtitutionis materia ſic ẽt in caſu noſtro ſtatuunt iura terminum eligendi ſepulturam infra illud tẽpus debeo feciſſe per me uel per aliū alias ſequeretur quod committendo in uita mea commiſſarius poſſet differre ſepulturā quantum uellet.& idẽ argumentū poteſt indu ci de minori leſo qui poteſt uſque ad uigeſimum nonū annū petere reſtitutionẽ quod ſi alteri commiſiſſet ante lapſum ipſorū ſemper petere poteſt:poſt non.Septimo inducitur ad probandū quod ſtatim dictū eſt aliud exẽplū & ſic iure cauetur quod appellans debet appellare infra decem dies a die ſcientie.de appel.concertationi.lib.vj. cum ſimili nunquid ſi appellare uolens cõmiſit ante lapſum decennij alicui procuratori quod appellaret nomine ſuo poterit ꝓcurator appellare poſt decem dies abſit.idem dico de decẽnio quod datur ad proſequẽdum appellationem de quo de app.cum ſi.&.c.ex ratione.&.ij. q. vj. ei. qui.idem dico de. xxx.diebus ad petendū apoſtolos de quibus de app. ab eo. lib.vj.& in cle.quãuis.eo.titu.ij.q.vj.poſt appellationẽ. &. §.ulti.in ſi.&.C.de appella.iudicibus. idem dico de tempore quod datur electo ad conſentiendū electioni de ſe facte ſcilicet menſe & de tẽpore confirmationis petende.ſ.trium menſium de quibus.de ele.quã ſit.lib.vj.& idẽ de tribus mẽſibus qui dantur ad petendū conſecrationẽ.de quibus. c.di. quoniã lxxv.diſt. c. ij. & idem de tempore petendi pallium quod ẽt trium menſium.c.diſt.c.j.dico ubicunq; tẽpus ſtatuitur a iure uel ab homine qđ infra illud debet fieri alias abſque cauſa poſtea põt fieri nec per ſe nec per aliū & maxime ubi per negligentiam eius qui habet facere ad aliū deuoluit illud facere uel alteri ius quærit ut in caſu noſtro.& hoc uerū niſi ille qui preſcribit ꝑ negligentiã eius ad quẽ ſpectabat illud primo facere conſentiret illum poſtea poſſe agere uel tẽpus interim non currere.ſic loquitur aut. ſi tamen.C.de temp.ap.& cle.quamdiu.de app. ubi ſi compromittatur ſuper appellatione non currit tẽpus proſequende appellationis quia hoc procedit de uoluntate preſcribẽtis & eius cui præſcribitur.ita no. Inn.de ele. ne pro defectu. & glo.eo.tit.ſi compromiſſarius quæ incipit poterat & ar. idem ſed in caſu noſtro non reperitur parochialẽ preſbyterum conſenſiſſe ergo &c.Octaua ratio ſit iſta pone quod teſtator iuſſit executoribus ſuis ut petere deberẽt fieri ſacere nec dixit ubi ſeu in quo loco debet fieri ubi dicemus quod fieri debet in loco domicilij ſui ubi &c.ita no.Guli.in ſpec. de inſtru.edit. §. nunc uero aliqua. uerſi.quid ſi teſtator.ad hoc.ff.de condi.& demon.l.quæ condi §. eum ita. & ar.q.j. ſi peccauerit.ad ſi.ff.de pę.capitalium.§.famoſos.de electio
12 poſtquam.& † dicit ibi ſi iuſſit pecuniã pauperibus erogare.ſ.quod intelligitur de pauperibus proprij domicilij & ẽ ratio quia maiorem affectionem intelligitur habuiſſe ad locum proprium xxiiij.q.iiij.fortitudo.ſic dicam in caſu nr̃o quod ex quo teſtator non expreſſit apud quã eccleſiã intelligitr̃ de illa a qua in uita fomentum conſolationes & ſeruitia recepit.ſ.parochiali quæ ſibi ſacramenta miniſtrat & nõ alia Nec obſt.ſi dicas qđ poteſtas data iſti Thome ſit inutilis ſi debeat ſepeliri in eccleſia parochiali in qua abſque alia diſpoſitione teſtatoris fuiſſet ſepultus : quia hoc non eſt uerū ut ꝓbabitr̃ ſtatim in ſequenti argumento. Nono ſic ubicunq; ſtatuens potuit legẽ dicere apertius quã fecerit in dubio facimus ꝯ ipſum interpretationem de regu. iur ꝯ eſt
13 lib.vj.& ibi concor.† Itẽ ubi conſtitutio offendit aliū uel abſorbet ius ipſius interpretatur ut minus ledat ipſum q̃ ſit poſsibile.de conſue.cum olim.hinc eſt quod interpretationes beneficiorum auferunt ius collatoribus ordinarijs reſtringuntur inquantū poſſunt:ut patet de præben.quauis. &.c.cum in illis.lib.vj.& in multis capitulis eiuſdem tituli. dum tñ interpretatio non poterat ꝓ ea parte ꝓ qua poteſt ualere Sed ſic eſt ſi iſte Fran.potuerit exprimere apud quã eccleſiam uolebat quod locus eligeretur:ergo cõtra ipſum ſiet interpretatio.Item per iſtã commiſsionem quam fecit Thome leditur ius eccleſiæ parochialis : ergo interpretamur ut minus ledat ipſa dummodo commiſsio aliquid operetur:ſed commiſsio poteſt operari ſepellendo ipſum in eccleſia parochiali:quia poterit eligere locum in ipſa eccleſia:ergo de ipſa etiam dicamus teſtatorẽ intellexiſſe:& hoc uidetur importare uerbum locum:unde non dixit in eccleſia quia tunc eſſet maius dubiū:& ſic per hanc interpretationem operatur commiſsio & ſeruatur uoluntas teſtatoris:& ẽt non patitur præiudicium:& ualet res quo ad omnem ſui partẽ non autem perit.Soluendo dico ſemper correctione domini mei ſalua:ſi i hoc paſſu male ſentirẽ quod aut iſte commiſſarius elegit ſepulturã cõmittente ipſo uiuo aut poſt mortem.Primo caſu aut ipſo ſciente aut ignorãte.primo caſu dico quod ualuit electio qua apparuit quod committens uoluit quod iſte commiſſarius eligeret eccleſiam ex quo ſciuit & tacuit:que taciturnitas in tali caſu meritorio & appetibili habetur pro conſenſu.ff. mand. qui ſidẽ.C.man.l.ſi fideiuſſori & facit quod not.Innocen. de electio.in geneſi.& Cõpoſt.eo.titu. quia ꝓpter. & quod not. in capitu.ſicut cum. de electio. libro ſexto. & eo caſu dico quod ſi prima & ſecunda electio fuit facta ſic eo ſciente & tacente uidelicet electio ſecũda quia apparet quod hoc eſt de uolũtate diſponẽtis qui mutare poteſt per ſe & per aliū ex quo eſt infra tempus a iure cõceſſum.ſ. ante mortem:& ſic intelligatur ſm̃ argumentum ſecunde partis: & omnia alia in illa parte deducta quæ ad hoc tendunt.Sed ſi pro minoribus elegiſſet eo uiuo & ſciente & pro predicatoribus eo mortuo uel ignorante debetur minoribus ex tacita uoluntate teſtantis quod ſciuit apud eos commiſſariū elegiſſe & tacuit per rationem quam ſupra dixi:& ſic intelligantur argumenta in prima parte inducta:ſi uero eo uiuo & ignorante proceſsit in altera iſtarū electionū uel utraque dico nullã ualere per id quod infra dicã:quia eccleſia parochialis impedit utranque ut ſtatim apparebit in ſequenti membro.In ſecundo prĩcipali.ſ.quando elegit eo mortuo dico ſimiliter quod non ualet electio aliqua per rationes in tertia parte deductas:quia poteſtas fuit ſibi data ut eligeret locum ſepulture:non autem quod eligeret eccleſiã quo caſu forte potuiſſet eligere:quia per talem cõmiſsionem apparet de intentione teſtantis quod ex quo uoluit quod commiſſarius eligeret aliam eccleſiam per conſequens noluit ſepeliri apud illam in qua ſine aliqua diſpoſitione ſepeliri debebat:& tunc eſſet inſtandum ſuper primis & ſecũdis argumentis an commiſſarius potuiſſet uariare non tñ dico hoc aſſertiue.ſ.quod etiam committendo quod eligat eccleſiam quod poſt mortem hoc poſsit per illam inducta ſupra in tertia parte in ſexto ſeptimo & octauo argumento. erit tñ hoc caſu differentia inter commiſsionem loci & eccleſie quia ſi cõmitti[t]r̃ electio loci in uita teſtatoris eo ignorante debet fieri electio in eccleſia parochiali & multo fortius poſt mortem:ſed qñ committitur electio eccleſie tunc uiuente committente ſiue ignorante ſiue ſciente poteſt eligi eccleſia quecunque habilis. Sed redeundo ad terminos noſtros in queſtione noſtra dicitur quod deberet eligere locum ſepulture oportet ergo intelligere quod iſte locus
1 eligatur in eccleſia parochiali per id quod dixi in noua ratione tertie partis:quia intentio teſtantis fuit quod eligeret ſibi honorabilem locum in ſua eccleſia parochiali.ſic intelligendo mãdatum aliquid operatur & conſulitur eccleſię parochiali & quod minus captionis habet in ſe eligitur. tales autem interpretationes per quas tollitur leſio cunctorum & diuerſa ad concordiam reducuntur ſunt iuri gratiſſima.de teſti.cum tu.de electio. cum expediat. libro ſexto. C.de inoffi.dona.ſi quando.& facit.l.quoties.ff.de reg.iu.& quod no.de officio deleg.ſi duo.lib. vj. Concludo ergo iſtū commiſſarium poſt mortem committentis eligere non poſſe eccleſiam ſed locum tantum in eccleſia debita que eſt parochialis ante mortem idem eſſet ignorante aut eo ſciente ſic conſulo.Mccclvij.die menſis.

CONSIL. CCXV.

1 *Prior in tempore potior eſt in iure.*
2 *Receptio facta per capitulum preferetur electioni facta per epiſcopum,*

Iuriſdictio

3 *Iuriſdictio delegata in dubio preſumitur.*
Vtile per inutile non uitiatur.
Habilis ualere facit actum communem a ſe & inhabili factum,
6 *Receptio quando dicatur fieri autoritate apoſtolica.*
7 *Conſtitutio ledens interpretatur ut minus ledat quam poſſit.*
8 *Iuriſdictio delegata odioſa cenſetur.*
9 *Priuilegium in dubio interpretatur ſecundum ius cõe contrarium.*
10 *Omne ſemen quamlibet rem ſequitur.*

SCRIPSIT papa pro titio epiſcopo & capitulo florentię ut facultatem haberent recipiendi eundem in canonicum eiuſdem eccleſię in qua canonicorum receptio & prebendarum collatio ad epiſcopum ſolum pertinere dignoſcitur qui titius in canonicum eſt receptus. Secundo loco ſcripſit pro ſempronio in forma mandati ut eũ recipere deberet qui ſimiliter in canonicũ eſt receptus. Queritur ſm quẽ ordinem prędicti prębendas poſtmodũ uacãtes conſequi debeant.
1 † Et primo arguit pro titio & ſic certum eſt quod iura clamant priorẽ tempore potiorem in iure eſſe debere. de reſcrip. tibi qui. & c. duobus. de prębẽ. eũ cui. & c. ſi poſtq̃. libro ſexto. cum ſimili. ſed titius primo impetrauit ergo &c. & hic ueniunt omnia iura not. in regula qui prior. de regu iur. ſuper qua regula iſta prima pars fundata eſt. Et hanc rationem prioritatis date coadiuuat prioritas in actu pręſentandi: & prioritas receptionis in canonicum quę habet multum operari quoque ad utrũque optime facit pręalleg. c. duobus. ad ſm prędictum. c. ſi poſtquam. Secundo inducitur paritas conferentis: nam certũ eſt quod utraque gratia proceſſit ab eodẽ ut patet ex themate quęſtionis ergo cum concurrant prioritas in data & in canonicatus receptione ut in proxima ratione & in perſona cõferentis omnino titius tanquam primus in pari gratia obtinere debet probat hoc. c. hi qui. de preben. li. vj. hoc modo: nam ſi duo recepti ſunt: unus autoritate pape alius autoritate legati habentis ſpeciale mandatum conferẽdi autoritate pape ſeu apoſtolica. ſi receptus autoritate legati fuit primus ille prefertur quia ambo cenſentur recepti autoritate eiuſdem ſcilicet apoſtolice ſedis. ut in. c. hi qui ſecundo reſponſo. de preben. libro. vj. ergo multofortius ſi ex mandato pape ambo ſunt recepti quia dicimus ſemper primũ preferendum quoties utriuſque par. eſt cauſa. ff. de reg. iur. quoties utriuſq;. & no. in. d. c. hi qui. ſed iſta par ergo &c. & iſte debet coniungi cum proxima precedente. Tertio ad declarationem huius quęſtionis & ut argumenta melius coaptẽtur ſciendum quod iſta queſtio fundatur ſuper. c. cum aliquibus. de reſcri. lib. vj. ubi dicitur quod ſi aliquis eſt receptus per literas facultatis ſi receptio ſpectabat ad recipientes talis intelligitur receptus autoritate recipientium. ſi autem non ſpectabat ad eos intelligitur receptus autoritate pape: & ſi dicis quid prodeſt hoc ſcire ex quo conſtat de prioritate. Reſpondeo quod ibi no. quod ſi eſt receptus autoritate pape pręfertur omnibus receptis etiam ante quãcunque autoritatem ſecus ſi eſt receptus autoritate recipiẽtium. Modo ſic eſt in quęſtione noſtra quod iſte titius eſt receptus per illum ad quem ſpectabat & per illos ad quos ſpectabat quare uidendum eſt quę receptio magis operetur quo uiſo apparet ſolutio quęſtionis.
2 † Et quod debeat attendi magis receptio capituli quam epiſcopi: & ſic per conſequens titius intelligatur receptus autoritate apoſtolica ſic probamus quoties in eadem eccleſia eſt unus receptus autoritate recipientis: & alius autoritate apoſtolica pręfertur receptus autoritate apoſtolica: ut in. c. hi qui ſuperius allegato. ſi ergo habet hoc locum in diuerſis receptis multofortius in eodem: ſed ſic eſt quod in perſona titij concurrunt iſtę duę receptiones una uidelicet ex parte epiſcopi ad quem ſpectat altera ex parte capituli ad quem non ſpectat altera ex parte capituli ad quẽ non ſpectat: & ſic una autoritate recipientis altera autoritate apoſtolica ergo attendetur receptio procedens a papa non illa quę procedit ab ordinario: & per conſequens pręfertur titius quia intelligitur apoſtolica autoritate receptus ex quo proceſſit in
3 data ut apparet ex themate quęſtionis; † Quarto ſic ubicunque concurrunt iuriſdictio ordinaria & delegata nec apparet ex qua procedatur intelligimus proceſſum eſſe ex delegata non autem ex ordinaria. ita no. Ioan. an. de elec. ſi poſtquam. libr. vj. ſuper uerbo ordinarium inducit. l. ff. de mi. teſta. & facit optime quod ipſe ſcripſit poſt Inno. de reſcrip. cum ex officij. in gloſſ. dicebatur. ubi dicit quod ſi quis poteſt procedere autoritate ordinaria & delegata & ipſe procedat & appelletur ab ipſo debet appellare ad papam & quod ſcripſit de re iudi. c. fin. in gloſſ. ponitur ultra medium ubi dicit quod ſi ordinarius & delegatus ferant contrarias ſententias recurritur ad papam: ad idem de heretici pro hoc lib. vj. nam inquiſitor hereſis. deleg. eſt ut ibi no. Ioan. an. Sed ſi ordinarius & ipſe procedant contra aliquem & ferant diuerſas ſententias attenditur quod attenderetur in duobus delegatis: ſed quia ad papam refertur ipſum negocium ut ſit in duobus delegatis: per. cap. fina. de re iudic. non autem quod fieret in duobus ordinarijs quo caſu tenet ſententia abſolutoria ſed ſic eſt in caſu noſtro ubi concurrit ordinario ex parte illius ad quem ſpectat receptio & delegata ex parte illius ad quem non ſpectat receptio & ſic deleg. & per conſequens autoritate apoſtolica receptus & ſic preferendus tanquam primus. Nec ob. ſi dicatur quod iſta non ſit delegata ſed executoria. Et reſpondeo quod executores habent delegatam poteſtatem ut patet de offic. deleg. ſi ſuper gratia. ut ibi no. & de reſcriptis. hi qui. lib. vj. ſicut etiam dicitur de conſeruatore. de officio deleg. c. j. in fi. eodem libro. Quinto ſic certũ eſt quod ſi iſte titius obtinuiſſet literas ad ſolum capitulum deberet preferri per c. cum aliquibus. & ibi no. multofortius ſi ſcribatur ſibi & alteri ad quem ex eo quia habet fortius ius: habet enim receptionem autoritate apoſtolica ex parte capituli recipientis eum tanquam delegati pape & receptionẽ autoritate ordinaria ex parte epiſcopi: ſi ergo ſufficeret ſibi ſolum altera ad hoc ut preferri debeat: multofortius ſi non habet utranque. facit de prębend. ſi a ſede. ſecundo reſponſo. libro ſexto. ubi pręfertur receptus autoritate pape ceteris paribus propter ampliorem prerogatiuam conferentis ſed amplior eſt receptio autoritate apoſtolica & ordinaria facta quam facta altero tantum: ergo prefertur titius habens utranque: ſi eo caſu pręfertur habens alterã tantum facit capitulũ duobus. de reſcrip. eod. lib. ubi gratia
2 amplior & uberior ſemper prefertur in dubio: multofortius ſi conſtat de prioritate date. Sexto ſic magis dignum trahit ad ſe minus dignum. de conſecratio. eccle. uel alta quod in dubijs. eod. tit. c. uno libro ſexto. ff. de rei. uendi. quę religioſo. de ſolut. ſi alium. de uſucap. ſi edes. xiij. queſtione. ij. non eſtimemus. & not. Archidiac. de iure patro. capitulo uno. libro ſexto. & Ioan. and. ſuper gloſſa finali. Sed magis eſt dignum receptio facta autoritate apoſtolica q̃ illa quę ſit autoritate recipientium quod patet ex prerogatiua quę a iure illi conceditur: ut capitulo hi qui. de pręben. libro. vj. & in capitulo ſi a ſede. ſupra allegato & ex not. de conceſſ. pręben. ſi ſoli. eod. libro. in magna gloſſ. ultra medium. cum ſimilibus. ergo receptio facta per capitulum ad quod non ſpectabat receptio: & ſic per conſequens autoritate apoſtolica facta trahet ad ſe receptionem factam per epiſcopum ad quem ſpectabat: & per conſequens facta autoritate ordinaria: & ſic cenſebitur tota receptio autoritate apoſtolica facta: & per conſequens titius preferetur: ad hoc optime. c. ſi duo ex tribus. de offic. de lega. libro ſexto. ubi habetur quod ſi concurrit delegata & ſubdelegata iuriſdictio cenſetur tota delegata: dato etiam quod ſubdelegata ſit duplo maior. id eſt procedat a duobus ubi delegata procedit tantũ ab uno. Septimo inducitur re-
4 gula utile cum ſua materia. de re iudica. libro ſexto. † nam utile non debet per inutile uitiari: ſed ſi titius cenſeret receptus autoritate eius ad quẽ ſpectaret ſequeret qd' utilitas ſibi cõpetens ex receptione illius ad quem non ſpectabat. S. capituli per quam debet omnibus alijs preferri in aſſecutione prebende. ut capitulo. hi qui. uitiaretur per inutilem electum. ſcilicet per receptionem epiſcopi ad quem ſpectabat

bat ergo &c.facit quod not.Ioannes and.de electio.ſi cui li
bro ſexto.ſuper gloſ.ergo a contrario & facit optime ca-
pitul.ſi confirmationem.eod.ti.& lib.ubi inutilis & confir
matio non habet uitiare utilem electionem ſuper qua ſit:&
quod ibi not.Io.mo.& Ioan.an.poſt eum ſuper gloſſ prima
in fine.faciat.de arbi.contingit.&.c.per tuas.ubi † quo ha-
5 bilis & inhabilis faciunt actu tunc habilis facit ualere qd
non ualeret geſtum ſolum ab inhabili.Ad idem quod dici-
tur de autoritate præſtita per uerũ & falſum tutorem quia
ualet & habetur reſpectus ſolum utilis.ſ. ueri & non inuti-
lis.ſ.falſi.ff.quod cum falſo.tut.l.j.§.j. ad idẽ quod dicimus
quod unicum de duobus retinet conditiones quæ ſunt me
liores ex altero.C.cõmunia de leg.l.ij.& de rei uxo. actio.
l.unica.& no.xvj.quæſtione.j.& temporis. ne ſede uacan.
c.j.facit etiam.xxxij.q.j.non eſt culpandus l& de ſpon inter
opera.Octauo ſic prout apparet ex themate queſtionis ad
epiſcopum ſpectat receptio de iure communi capitulum
uero hoc facit uirtute priuilegij & gratie alteratur ergo po
teſtas epiſcopi per poteſtatem capituli & mutatur perſone
conditio ſed ſic eſt quod quoties mutatur cõditio perſone
conuenit & rei ſtatutum mutari.ff.de ſol. cum quis.in prin
ci.& de acquiren.heredi.l.paulus.alias eſt. §. ſub lege pup.
ergo hic alteretur perſone conditio intelligetur alterata
res.ſ.receptionis ſtatutum & ſic cum alias ante alteratione
eſſet receptio per epiſcopum ordinaria nunc dicetur dele-
gata:& ſic per conſequens titius receptus per ipſum & per
capitulum:& per conſequens pape autoritate receptus præ
ferri debebit. ad hoc inducatur quod Bar. b. dominicalis.
xxij.ubi tenet quod ſi titius rem ſempronij preſentis bona
fide poſſedit ſpatio quinq; annorũ &, moritur ſempronius
inſtituto herede & no ſufficiunt titio alij quinque anni imo.
xx xv.ad compellendam præſcriptionẽ.allegat quod quido
in priuilegiatam perſonam transfertur ius non priuilegia-
te perſone priuilegiata utitur priuilegio ſuo cum ergo ſic
perſona non priuilegiata utitur priuilegio quod compete-
bat epiſcopo ut quia mandatur capitulo per priuilegium li
cet & ſibi cum epiſcopo competeret utemur priuilegio po
tiori:optime facit quod nota.de iure patr.c.uno.libro ſexto
in gloſſ.fina.ubi ſi præſentatio ſpectat ad eccleſiã & ad lai-
cum quia eccleſia habet maius priuilegium uidelicet ſpa-
tium ſex menſium & laicus tantum quatuor utimur priui-
legio eccleſie tanquam maiori.Non inducam gloſ.poſitam
in capitulo cum aliquibus.quę incipit tantum intelligo ubi
tenet quod ſi † receptio ſpectabat ad duos & ſcribitur ſolũ
6 uni quod recipiat talem tunc taliter receptus diceretur re-
ceptus apoſtolica autoritate & eſt ratio quia illud qd prius
ſolus non poterat modo ſolus poteſt uigore mandati ergo
uides expreſſe quod ibi concurrit receptio apoſtolica pro
parte ſocij & receptio ordinaria pro parte ſua & tamen at-
tenditur ſola apoſtolica ſic & hic concurrit receptio ordi-
naria pro parte epiſcopi & apoſtolica pro parte capituli er
go attendatur ſola apoſtolica. Decimo quia ex omnibus ſu
perioribus rationibus probatur ſolum titium eſſe priorem
per quas uidetur Sempronium eſſe ſm ex ui comparatiui
prior qui præſupponit poſitiuum: iuxta nota. per Ioan.an.
de reſcrip.duobus.ſuper glo.non ergo in hoc libro. vj.fa-
ciam ultimam rationem in qua probabo quod ſupra titiũ
debere cenſeri autoritate apoſtolica receptum:per conſe-
quens Sempronium omnino excludendum & ſic certum eſt
quod † ubi mandatum uel conſtitutio habet ledere & au-
7 ferre ius alterius debet fieri interpretatio ut minus ledat.
de conſuetu.cum olim & ut minus ſtatuentem iuuet qui po
tuit legem apertius dicere & non dixit. de reg. iur. contra
eum.libro ſexto. hinc eſt quod in impetrationibus his ſit
ſtricta interpretatio quia auferunt ius ordinarij collatoris.
de præben.quamuis.j.libro ſexto.maxime qñ ad petitionẽ
ſcribitur ut in caſu noſtro uidetur text.eod.titu.ſi pluribus.
& capitulo ſi motu.& clementi.ſi romanus.eo. titulo a con
trario facit.c.non poteſt.eodem titulo libro ſexto. & de ſi
lijs preſbiterorũ.c.j.& ij. eodẽ libro.ſed ſic eſt quod ſi iſta
receptio cenſeatur facta apoſtolica autoritate eccleſia di-
cetur grauata de uno nec cogetur ad receptionem ſecundi

non habentis clauſulam iuxta capitulum mandatum.de re-
ſcriptis.cum ſimilibus & ſimiliter autoritate recipientium
non diceĩ grauata ita quod tenebit ad receptionem ſecun-
di.ut no.in. c. cum aliquibus in glo. no. uerbum eod. titu.
lib.vj.& per hoc & alijs ſuperioribus rationibus quibus
monſtratum eſt illum titium autoritate apoſtolica rece-
ptum eſſe apparet quod nedum ſempronius poteſt eſſe
primus imo in totum debet excludi & hic ſit finis pro pri-
8 ma parte.† In contrarium facit nam certum eſt quod iu-
riſdictio delegata non eſt fauorabilis ſed eſt odioſa ordi-
naria autem fauorabilis eſt ut no. de reſcrip. diſpendia in
gloſſ.fortis in ſi.& facit quod no.eo.titu.c.ij. glo. quod de
literis.lib.vj. & de offic. delega. ſi contra unum.§.cum au-
tem. & in cle. & ſi ab apoſtolico de offi. ordi. in glo. pen.
cum ergo concurrat fauor & odium ſequi debemus fauo-
rem odio omiſſo. nam in fauorabilibus fit larga interpre-
tatio in odioſis ſecus an hoc de filijs preſbyte. c. j. & ij. li.
vj.& de præben. quamuis.&.c.non poteſt. de reg. iu.in pe-
nis. & regula odia.cauſa ſimili. ſed receptio facta per epi-
ſcopum eſt ordinaria ideſt ordinario iure facta ergo illam
ſequitur omiſſa receptione capituli quæ eſt delegata. &
ſic per conſequens titius intelligetur receptus autoritate
recipientis & ſempronius autoritate appoſtolica. Sed re-
ceptus appoſtolica autoritate etiam ſecundo prefertur re-
ceptis autoritate ordinaria & primo per. c. hi qui.de præ-
bend.lib.vj.ergo ſempronius prefertur habet enim iuriſ-
dictio ordinaria minus captionis in ſe & ideo ſequenda. ſi.
de reg.iur. quoties. & no.de offi. dele. ſi duo ex tribus. in
glo. ij.lib.vj. Secundo ſi concurrentibus autoritate & ma
iori & minori maior uitiatur. & minoratur.de offi. dele.
ſuper quæſtionum.§.ſi uero.ſed iuriſdictio delegati maior
eſt ordinaria.de offi.dele.ſane.ergo minorabitur & ſeque-
tur naturam ordinarie. & ſic titius in quo concurrunt iſtę
duę iuriſdictiones cenſebitur autoritate minori receptus,
ſcilicet ordinaria.& per conſequens qui eſt receptus auto-
ritate apoſtolica prefertur per.c. hi qui. optime facit quod
notat Hoſtien.de ma.& obe.per tuas.& Ioan.an. poſt eum
ſuper glo.ante ſi.ubi formando quæſtionem de ſubdiacono
pape ordinato ad diaconatum & preſbyteratum per alium
de licentia pape nunquid perdat priuilegiũ dicit quod ſic
quia ex quo priuilegio & ius commune contraria ſunt pri-
uilegium uires ſuas perdit:& alle.§.ſi uero.quem allegaui
9 ſupra.Item dicit quod in † dubio priuilegij ſemper debet
fieri interpretatio ſm ius commune ꝑrium.quia per illud
uim ſuam perdit.allegat de conſue. cum dilectus. §.ſi. facit
quod no.de app.cum appellationibus.in glo.per hanc lite-
ram libro ſexto.& res de facili reuertetur ad naturã ſuam.
xxxv.di.ab exordio.ff.de pactis.l.ſi unus. §. pactus. & meo
iudicio iſtud dictũ Hoſtien. multũ facit pro iſta parte quia
uis priuilegij & iuris communis a duabus perſonis deſcen
dens in unam uim tantum cenſetur iuris cõmunis quod ad
literam eſt reperire in caſu noſtro iſtud idem dicit Ioannes
mona.& Ioan.and. poſt eum.de regu. iur. indultum. ſuper
glo.j.ubi dicit quod ſi magis & minus dignum concurrunt
ſimul minus adiutum communi iure uincit magis dignum.
Tertio ſic in omni ſcriptura ad intentionem ſcribentis eſt
recurrendum.de reſcrip. ſuper literis. de arbitris expo-
ſita. de preben. c. finali. cum concor. Sed intentio pape
uidetur eſſe ut mandatum dirigatur eis ad quos ſpectat
collatio quod probo quia de iure communi collatio
præbendarum & receptio canonicorum ſpectat ad epi-
ſcopum & capitulum in eccleſia cathedrali ut not. C om-
po.de electo. cum eccleſia uulterana. & not. ne ſede uac.
c.uno. in gloſſa hoc dixi. libro ſexto. ergo fuit ſua inten-
tio ſcribere illis ad quos ſpectat receptio : & per conſe-
quens quod receptio fieret autoritate ordinaria : non au-
tem delegata:& per conſequens quod ille pro quo ſecundo
ſcriberetur in forma gratie intelligeretur ſua autoritate rece
ptus.Sed ſempronius eſt talis ergo debet preferri. nõ.n.de
bet preſumi quod propter iuſtitiã negligat qui alios in ſua
iuſtitia fouet.de immu.eccl. c. pe. libro ſexto. Quarto in-
ducitur directe contrarium eius quod dixi in prima par-
te

te ſeptima ratione uidelicet quod in ſeparabilibus utile
per inutile uitiatur ut probatur de re iudi.ad probãdũ.23.
diſtinc.quorundã.ix. diſtinctio.ſi ad ſacras. de offi.delega.
ſuper quæſtionũ.§.ſi uero.ix.pura.ff.de aqua quoti. & eſti.
l.j.§.item queritur.cum ſimili.ſed receptio facta per epi-
ſcopum & capitulum ſimilis facta fuit:nec aliter potuit fie
ri propter formã mandati.de reſcrip. cũ dilecta.ff.manda.
diligenter.de preben.cui de non libro ſexto. Ex eo quod
iſta receptio eſt illa quæ habet ius tribuere:ut no.Ioan.an.
de reſcrip. tibi qui. ſuper uerbo recipi. li. vj. ergo magis
utile.ſ.quod receptio eſſet autoritate apoſtolica facta ui-
tiabitur per minus utile ſcilicet quod dicatur facta auto-
toritate ordinarij.facit quod not.Guli. man. in libello ſuo
electo ſuper.c.xlij.ubi dicit quod ſi detẽ alicui per capitulũ
poteſtas ut ipſe ſcrutatis uoluntatibus ſingulorum illũ eli
gat in quem conſenſerit maior partium comparatione mi
norum quod ſi ipſe eligat illum in quem conſenſit maior
pars capituli non ualet & dicit Honorium ſic pronunciaſ
ſe:ut not.Ioannes an.in.c.ſi cui.de elect.libro ſexto.& Lap
pus depodin bonezi abbas ſancti minatis prope floren.di-
cit idem:quia mãdatum factũ compromiſſario fuit unum
& ſic pars utilis uitiat inutilem.& facit quod ſcripſit Ioan
andr.de regu.iur.contra eum in quæſtione.iij. §. ad ꝯrium
Quinto ſic non dubium quod ſi capitulum ſuccederet epi
ſcopo in tali receptione canonicorũ & præbendarum col
latione.ut ſi de cõſuetudine uel priuilegio uacãte ſede ſuc
cederet uel propter negligentiam epiſcopi transfertur po
teſtas in capitulum:ut de conceſ.præben.c.ij.quod nõ ali-
ter conferetur receptio quam faceret tunc capitulum q̃ il-
lam quam faceret epiſcopus per regulam qui ius.de regu.
iur.lib.vj.& quod actio ſubrogata obtinet uicem prime.ff
ſi ſeruus teſt.libe.l.j.§.hoc actio. † Item quia res trãſit cum
10 ſuo onere.de deci.c. paſtoralis. & in cle. j. decenſi.ſi ergo
hoc haberet locum q̃ñ in totum ſubrogatur multo fortius
q̃ñ ſubrogatur ꝓ parte quæ eſt de toto.ad hoc.ff.de rei uen
dica.l.quæ de tota.facit ẽt.c.unicum.de ſupp.negli. præla.
in clemen.j.reſpõſo.ubi ſi ordinarius ſupplet uices religio
ſi ẽt exẽpti licet hoc faciat apoſtolica autoritate tamen
non confert aliter quam ille qui fuit negligens. i. ſi ille de-
beat conferre religioſo ſimiliter & iſte ſi ille ſeculari cleri
co:& iſte nec aliter põt cõferre.Sexto inducitur quod no.
Archi.in prædicto.c.cum aliquibus.ubi tenendo ꝯriũ eius
quod dicit gloſſa quæ incipit tantum:dicit quod ſi ſpectat
collatio ad duos.& ſcribitur tantum uni quod tales literæ
impetratæ ſub nomine facultatis non ualent ex eo quia pa
pa non intendit dare literas præiudiciales ſed ſua manda-
ta ſunt recipienda ſine alterius præiudicio.de offi.ordi. gra
ue.& ne naſcantur iniurie &c.de accuſa.qualiter. Itẽ quia
literæ beneficiales ambitioſe ſunt & reſtringende. de præ-
ben.quamuis.j.&.c.ſi motu.libro ſexto. Sed prẹiudiciũ eſ-
ſet illis ad quos ſpectat receptitio ſi receptioni non intereſ
ſent ergo &c.ſic directe dicam ego in propoſito quod cum
præiudicetur iſti qui habet conferre ſolus de iure & nunc
oportet quod conferat ſpecialiter uirtute mandati quod ta
le reſcriptũ ſit ſubreptitũ & reſeruetur ipſi epiſcopo legi-
tima defenſio.ad hoc de eta.& quali.accepimus.& de offi.
delega.& ex parte. ij. ubi ſi papa ſcribit pro alio reſeruatẽ
alijs defenſio legitima & quod ſcribit Io. an. ſuper regula
indultum.de regu.iur.lib.vj.in quæſtione.in ſecundis alle-
gationibus.Septimo ſi uideamus quæ fuerit ratio.c. cũ ali-
quibus.Ratio fuit ad hoc ut mandata apoſtolica non fru-
ſtrentur effectu quia q̃ñ papa ſcribebat liberius ſcribebat ꝑ
lr̃as facultatis ad hoc ut ſecundo impetranti non obſtaret
exceptio grauaminis quod eſſet ſi ſcripſiſſet primo ſub for
ma gratie iuxta mandatum.de reſcrip.& no.eod.tit.duo-
bus.libro ſexto.in glo.ante pe.ſed quia in tali forma ſcili-
cet facultatis ex quo receptio non ſpectabat ad illum cui
ſcribebatur dicebant ipſi quod non poterat recipere illum
pro quo ſcribebatur:quia per literas non dabatur ſibi po-
teſtas abſolutionis ſed concedebatur ſolum facultas ſi fa-
cultas autem uidebatur reſpicere ſolum illum ad quẽ ſpe-
ctabat remanebat ipſe impetrans per iſtam alternatiuã ex
cluſus & ſic mandata apoſtolica fruſtrabantur effectu. ad
hoc ergo tollendum ut res ualeret potius quàm periret.
de uerbo.ſignifica.abbate.fuit factum illud.c. per quod im
petrantibus prouideretur.ſed ſic eſt quod in caſu noſtro
ceſſat iſta ratio quia ſcribitur epiſcopo ad quem ſpecta-
bat per literas facultatis ergo ipſe facere debebat quia ta
les rationes proprie locum habent in eo ut ſupra dixi &
per conſequens ceſſet diſpoſitio tex.illius in ea parte qua
loquitur de his ad quos non ſpectat receptio:nam ceſſante
cauſa ceſſat conſtitutio ratio huius non minus attenditur
q̃ lex:& ubi locum habet ratio & lex.C.quæ ſit longa con
ſuetue.l.j.ff.de iure patr.adigere.§:quamuis.ff. de interdict.
l.j.ad hoc.de electio.ubi periculum.libro ſexto.ubi euidẽs
ratio ubi hoc etiam not.Archidiaco.& Cle.pi. ad idẽ cle.
cum rationi.de electio.& quę not.de reſcriptis.ſi q̃ñ.de cõ
ſuetudi.capitulo ſecundo.libro ſexto.cum mille ſi. quæ ra-
tio fuit appoſita ſolum in fauorem impetrantis quæ hic
ceſſat:ut s. dico ergo q̃d ipſe ad quem ſpectat hoc facere
debeat uel ſaltem ſi caſu quo ſecum debeat admitti cenſea
tur ipſe recipiens tanquam principalis ex eo quia in eo cõ
currit mandatum pape & ius ordinariũ in capitulo ſi uero.
mandatum tantum pape & ſi exceptio ſua autoritate facta
dicatur & per conſequens Sempronius qui eſt apoſtolicus
licet ſecundus præfertur per capitu.hi qui.de præben. li-
bro ſexto.Soluendo dico ſalua ſemper correctione patris
& domini mei Ioan.de ſancto geor.& etiam cuiuslibet al
terius melius ſentientis quod ad ueritatem huius quæſtio
nis oportet diſtingui & ſic aut fuit idem papa ſcribens
aut fuerunt diuerſi ſi fuit idem papa tunc dico quod titius
debet habere primam præbendam tanquam apoſtolicus
per iura pro prima parte inducta & ſempronius nullã par
tem habere debet cum ex themate quæſtionis non appa-
reat ipſum habere clauſula non obſt. quod pro alio ſcrip-
ſerimus:& ſic litere ſunt ſurreptitię etiam non oppoſita ex
ceptione:ut not.Ioan.an.de reſcriptis.duobus. ſuper uer-
bo eligere.libro ſexto.uer.ſed dicere contrarium. & eod.
titu. poſtulaſti poſt Hoſtien. ſuper uerbo uicaria. Si uero
fuerunt diuerſi pape tunc dico quod titius habebit pri-
mam tanquam apoſtolicus & primus & ſempronius ſe-
cundam tanquam ſecundus.Non obſtant iura inducta pro
ſecunda parte quæ probant titium receptum autoritate or
dinaria & ſic uidetur quod deberet eſſe ſecundus per capi
tu.hi qui.de præben.Et primo prima ratio non ob. quæ di
cit ordinariam iuriſdictionem fauorabilem & delegatam
odioſam nam hoc fateor ſed non ſequitur propter hoc
quando delegata ſit maior : de officio delega. ſane quod
in noſtra materia attenditur. de præben. hi qui. & capitu-
lo ſi a ſede.alias ſequeretur quod receptus autoritate or-
dinaria præferretur receptis autoritate apoſtolica ſcili-
cet per executores:quorum poteſtas eſt delegata quod eſt
falſum ut in dictis iuribus. Nec obſt.ſecunda quia collega
qui recipit ut collega ſubdelegationem ſimpliciter fuit in
culpa cum per mandatum apoſtolicum poſſet procedere
appellatione remota ut dixit Ioan. mona. in regula in-
dultum. de reg. iur. item ibi non concurrunt delegata &
ordinaria iuriſdictio ſed delegata & ſubdelegata: unde ca
pitulum ſuper quæſtionum. §. ſi uero ſuper quo prædicta
quæſtio fundatur non obſt. Nec obſt. tertia ratio que
forte proceſsiſſet a principio quando non inſurrexerant
conſuetudines ſed cũ hodie ad prælatũ poſſit ſpectare re
ceptio & ad capitulum tantum:ut not.ne ſede uacan. capi-
tulo uno libro ſexto.& de regu.capitu.finali.eod. lib. quæ
iura papa ſcit de conſtitu.capitulo.primo eodẽ lib. eſt præ
ſumendũ quod fuerit ſue intentionis quod ad quemcunq;
ſpectaret receptio titius reciperet & hoc expreſſe probat
capitulo cum aliquibus.qui ergo ꝯriam dicit fuiſſe inten-
tionem ſcribentis illam probet.Nec obſt.quarta ratio qui
a nihil inutile in materia noſtra concurrit.nã qualiſcunque
ſit receptio ſibi prodeſt ſed magis dignum & minus ꝯcur-
rũt quorum magis trahit ad ſe minus ut ꝓbat ſexta rõ pri-
me partis. Nec obſt.quinta rõ quia cap̃lm hic nõ uenit per
modum ſucceſsionis nec iſtud ius recepit ab epiſcopo quo

caſu ꝓcederet ratio partis & totius imo recepit poteſtatẽ a quodam ſuperiori qui ius inferioris confundere poteſt. Nec obſt ſexta ratio quia ẽt poſita uera opinione Archidia: quæ eſt falſa in caſu noſtro nulla poteſt notari ſurreptio ex quo ſcribitur ei ad quem pertinet ſed ſic in ſuo caſu ex quo taceo unum de illis ad quos ſpectat hinc autẽ ex primo ipſum & alium & tñ ut diximus opinio ſua eſt falſa quia nullo iure cauetur quod in tali impetratione debeã exprimere uerũ collatorẽ imo directe probatur ꝯrium per iſtum tex. ubi dicitur ꝙ ſi impetro ad unũ & ad ipſum nõ ſpectat receptio debeo recipi autoritate apoſtolica: ergo apparet quod collator non debet exprimi. Ad ultimam dico quod ratio. c. cum aliquibus. fuit quia quando non ſpectat receptio ad illum cui ſcribitur non poteſt dici quod ille ſit executor ordinarius: quia ordinario iure hoc ſibi nõ competit ſed executor apoſtolicus. ergo oportet concludere quod receptus ſit autoritate apoſtolica. Quando uero ſpectat ad eum non poteſt dici apoſtolicus: & iſta fuit ratio iſtius capitu. ſed ſic eſt quod in caſu noſtro concurrit utrunque ergo ſequetemur magis dignum: ut probat quarta & ſexta ratio prime partis.

CONSIL. CCXVI.

1 *Decapitari an debeant omnes qui in rixa fuerũt ſi neſciatur quis uulnus intulerit.*
2 *Preſentes quomodo teneantur de occiſione.*
3 *Heres ſi non appareat quis iudicatur heres.*
4 *Voluntas & cauſa facti inſpicitur in omnibus.*
5 *Delictum principalis ſi non conſtet contra auxiliantes non proceditur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſe Mariæ & beati Antonij amen. Nos Bartholomeus de Saliceto de Bononia legũ doctor & Gaſpar de calderinis comes palatinus decretorum doctor & miles. & petrus de Ancha. iuris utriuſque doctor uiſo diligenter & maturè puncto nobis tranſmiſſo: & ipſius facti circunſtantijs ponderatis conſulimus concorditer prout infra ſequit
1 † Et primo exceptio clericatus quam obijcit. A. B. & C. ad excluſionem fori ſecularis uidetur parum efficax poſtquã ſunt coniugati & deprehenſi ſine tonſura & habitu clericali quantuncuuque cum unicis & uirginibus contraxiſſent: ut capitulo primo de cleric. coniuga. libro. ſexto. & ſuper ipſa ulterius non inſtamus poſtquam caſum habemus expreſſum ibi: & ideo dubitatio nulla cadit ut. l. ancille. C. de furtis. Reſtat igitur plenius inquirere de ſecundo. utrũ omnes de occiſione teneantur an unus tantum uel duo uel nullus & quomodo & qualiter teneantur: & quia illud dubium non eſt nouum ſed antiquum. & ideo quid gloſſ. & moderni uelint communiter inquirendum eſt. Et quod omnes ã tenetur ſentit gl. in l. ſi rixa. ff. ad legem cor. de ſic. pro qua facit. xxij. q. ult. c. fina. ubi pugnant ut occidant. ſimiliter ut occiſor tenetur. Item licet nõ appareat niſi unus uulnus illatum ex quo deceſſit tamen apparet omnes inſultum feciſſe & emanaſſe cum enſibus ex quibus præſumitur animus occidendi. c. j. de præſumptioni. & l. ſi conuicij. C. de iniurijs. & talis animus cum actu ſufficit quo ad legẽ cor. de ſicar. ut. l. ſi is qui cum telo. C. ad legem corne. de ſica. Præterea non uidetur poſſe negari quin illi qui nõ uul
2 nerauerunt teneantur † tanquam ſocij de auxilio & fauore nedum. n. ex inſultu & animatione dicitur quis præbere fauorem ſed ex ſola preſentia ſi per eam reddatur inſultatus timidior. Ad hoc quod not. Io. An. poſt Innocen. in. c. continentia. de cle. percuſ. & quod non uulnerantes de auxilio teneantur & fauore: ſentit Bar. in præallegata. l. ſi in rixa. Et cum ſtatutum caruiſ. ſicut ius commune puniat præbentes auxilium ſimili pęna: ut. l. is qui opem. de furti. uidetur qđ poſtquã per alterũ ex his tribus fuerit interfectus homo licet non conſtet per quem ex eis omnes debeant decapitari & ſi non ut homicide ſaltem ut preſtantes opem homicidio poſtquam enim puniendi ſunt ex illo capite & ex illo ueniunt pena ſimili puniendi ſuperfluum eſt quærere qua lege iſta uel alia puniantur poſtquam puniendi ſunt ut in ſimili dicit tex. in. l. gallus. §. ſi eius. ff. de liberis & poſthumis. lege quod ſi dubitet. ff. de acquirenda hereditate. In ꝯrium arguitur & probatur nullum ex eis de occiſo puniendum ubi ex eis conſtare nequeat quis ex eis illud letale uulnus inflixerit. primo quia gloſſa hoc expreſſe tenet in lege itẽ mela. §. ſi plures. ff. ad legem aquiliam. licet enim certum ſit apud rerum naturam unum ex eis fore nocentem tamen ſanctius eſt eum abſoluere quam alium innocẽtem de occiſo damnare ut lege abſentem. ff. de penis. confirmemus hoc ex uerbis Dyni qui in ſini. quæſtio. conſuluit & ſic dixit quod ſi incertitudo eſt circa rem fauorabilem ut inſtitutionem hæredis dationẽ † tutoris legatum
3 & dationem libertatis impedit effectum habere quia ſi nõ apparet quis ſit heres iudicatur quod nullus eſt heres & ſi dubitetur quis ſit legatarius iudicatur nullus legatarius. ff. de rebus dubijs lege ſi fuerit. Si non apparet quis tutor iudicatur nullus tutor. de teſt. tutela. l. duo ſunt titij. Si non apparet quis liber iudicatur nullus liber. ff. de rebus dubi. l. ſi quis de pluribus. & lege ſi fuerit. & de manu. teſta. lege enim ex pluribus. ergo in propoſito ſi non apparet quis uere ſit interfector iudicari debet propter incertitudinem nullus interfector. ſi enim in caſibus continentibus fauorẽ ut ſunt predicti propter incertitudinem nullus admittitur ad primum multo magis in caſu noſtro continente odium ut quis ex pluribus homicidium commiſerit nullus debet mori. l. cum quidam de libe. & poſthu. & c. odia. de regu. iur. libro ſexto. pro hoc facit gloſſa in d. c. fin. xxiij. quæſtio. ult. quæ dicit quod ſm leges aliud eſt quam ſm canones uult dicere quod in lege promotionis propter incertitudinem delinquentis omnes repelluntur a promotione ſed in lege ut ſic dixerim punitiua ut ẽ lex ciuilis ſint oẽs ꝓ innocentibus reputandi per. le. abſentem de pe. & idem not. in. c. ſignificaſti. de homi. non ob. gloſſ. quæ eſt in. d. l. ſi in rixa. ubi dicit quod ſi non poteſt apparere cuius ictu deceſſerit omnes teneri. Oldra. enim dictam glo. declarans loquitur per hec uerba aduocati pro maiori parte male intelligunt gloſſ. illã dicunt. n. omnes puniendos. l. cor. de ſic. dicas omnes puniendos pecuniariter tamen & iſte eſt intellectus Ioan. & Azo. & ita dicebat dominus Dy. & omnes doct. bononie legentes. ita dixerunt quod credo uerius: & c. §. ille ſed ſi plures. in. l. item mela. loquitur in ciuili. & ita tenet Pilens: & bene ar. l. abſentem. de penis. ita per Oldr. apoſtillatum in libro meo reperi ego Petrus ꝓdictus & bene probatur ille eius intellectus in dicta lege ſi in rixa. quæ fruſtra diceret uulnus cuiuſque debere contẽplari ſi omnes uulnerantes eadem pęna legis cornelie tenerentur & aduertendum quia illa lex prẹſupponit plures uulneraſſe & certum eſſe dum dicit ictus cuiuſque & c. tamen non omnes lege cornelia teneri. multominus igitur tenebuntur in caſu noſtro ubi non niſi unus uulnerauit. Et de duobus alijs certum eſt quod non ſed tantummodo emanaſſe & inſultum feciſſe de quibus emanationibus & inſulib. certũ eſt eum non interfectum: ſed ex uulnere unius licet ĩcerti ex dictis tribus quo caſu glo. expreſſe dicit nullum teneri. ut. d. l. item mella. §. ſed & ſi plures. ad. l. aquil. gloſ. ergo quæ eſt in. d. l. ſi in rixa relata ad tex. loquitur cum conſtat omnes uulneraſſe ſed incertum eſt quod quis letaliter quo caſu cõtinere poſſet aliquam equitatem omnes teneri ſed hic conſtat contrarium ſcilicet tantum unũ uulneraſſe quod tres de occiſo teneantur ſeueriſsimum eſt ſentire & contra gloſ. in. d. §. ſed ſi plures. Reſtat reſpondere contrarijs in quibus expreſſe dicitur quem teneri. l. cor. etiam ſi cum telo tantum ambulauerit hominis occidendi cauſa. ut. d. l. is qui cum telo. Item ẽt argumento contrario de auxilio quod reſultat ex prẹſentia corporali nedũ de inſultu & amenatione. Item quia uidentur ſocij criminis poſtq̃ ſimul inſultum fecerunt quo caſu ſimili pena tenentur etiam ſi non percuſſerunt. ut. d. c. ſi. & l. iij. §. qui. ff. de ui & ui. ar. Hec autẽ ꝯtraria ex facti circunſtantijs ſigil-

lati

ſtatim declaratis in pūctn nobis trāſmiſſo tolluutur ex narratis. namq; in eo patet quod prædicti non ex propoſito deliberato moti ſunt ad illud homicidiū committendū ſed ex fricatione ſiue tactura unius cum altero & ea uerbis contumelioſis tunc in primo habitis inter ſe peruenerunt ad rixam iſtā non.n.ſtatim cum ſeipſos repercuſſerint aggreſſi ſunt quia tunc ea facto cōſtaret de iniquo ꝓpoſito ſed poſt fricationem oēs ut in puncto dicitur tranſierunt uiā ſuam qui tranſitus indicat quod non animo occidendi ibant uel rixandi ſecum niſi fricatio illa & uerba & rancor ea pretērito aliq.ualis non dignus cum ultione mortis fuiſſent inter eos ita quod ea illis coniecturis circunſpectus & rectus iudex debet informare motum animi ſui quod non cauſa oc-
4 cidendi dictū.ſ.a.b.c.ſimul agebant † cum. n. in maleficijs uolūtas ſpectetur nō exitus & in eis non factū ſed facti cauſa inſpicit.ut.l.diuus.de ſica.&.l.uerū.ff.de fur.oportet preſidentem in hoc facto diligenter cuncta rimari.ut.xxa.quæſtione ulti.iudicantē.& ſuper hoc unde inſtruit cum lex in ſimili.ff.de teſti.l.ob carmē.§.ſi teſtes.ubi in re dubia inſpicere debet quod nature negocio conuenit & quod inimicitie ſuſpicione caret & ea his q̄ rei aptiora & uero ꝓximiora putauerit eſſe uel cōpererit & ſm̄ ea quæ nobis in facto ſunt narrata uere credimus quod non animo occidēdi uel ex propoſito deliberato dicti. a. b.&.c.ad rixā peruenerint cū prædicto. ſ. quia nō preſupponit̄ inter eos cauſa ꝑ quā debuiſſent in hoc conſpirare quinimo apparet a caſu & fortuna ſibi inuicē obuiaſſe & ad dictā rixā ut leues hoīes ſepe faciunt perueniſſe & ex hoc.ſ.quod non ea preſuppoſito ſed a caſu & accidenti homicidiū illud eſt cōmiſſum & in rixa neceſſario cōcludendū eſt quod non oēs de occiſo tenent̄ ēt uulnerantes ſed ille tantū qui letale uulnus inflixit. ut.d.l.ſi in rixa,& ꝯria locū habent cū ex ꝓpoſito & ita ibi no.glo.De quo ſic ut nobis preſupponit̄ non cōſtat magis humanitati & iuſtie credim' cōuenire nullū ea eis ad mortē dānari nec propter homicidiū unius tres decapitari.ut.d.l.abſentē. Et ita in hoc ſequimur opi.Old.& aliorū de quibus.ſ.cauſā humaniorē : ut. ſ. dominus poteſtas non eos ad mortē condemnet ſed primo de inferente illud uulnus letiferum diligentiſsime inueſtiget & inquirat. & ſi reperierit ſupplicium ſumat alios uero duos non ut ſocios uel ut prebentes auxiliū puniat quia ad hoc cum illo occiſore nō uenerant ſed caſualiter ſe cū eo aſſociauerant oportet autem quod ut dicant̄ ſocij uel auailiatores ſint ad hoc principaliter coadunati.ar.l.iij.§.hoīes.ff.ui bo.rap.apparet in facto omnes in rixa pariter fuiſſe principales nec cauſa fauendi unum alteri conueniſſe & inſultū feciſſe ſe & quēlibet id qđ egit ut principalē egiſſe.unde cēſendi ſunt pariter principales & ꝓut deliquerint puniendi.ut.d. l. ſi in rixa.† Præterea ſi non conſtat de delicto principalis non poteſt ꝓcedi ꝯ alios ut auailiantes ut no.Bar.in.l.ſi is qui.§. ſi in titiū. ff.de fur.ſed hic p̄ſupponitur non conſtare quis fuerit principalis unde incertitudo principalis obligati infertur in acceſſorio in potentia ꝓcedendi. Cōcludimus ergo ꝙ rebus ſic ſe habentibus ut narrantur tanquā homicida uel ut præbētē auxiliū homicide nullū poſſe puniri ſed aliter ad arbitriū iudicātis ꝙ ea primere ad nos nō pertinet ſed ad ipſum qui uere longa experiētia ſapientiſſima prudentiſsimus doctiſsimus arbitrabit̄ ꝓut iuſtitie & eq̄tati uidebit̄ expedire.

CONSIL. CCXVII.

1 *Teſtator legans fundum eccleſia an poſſit eum ad collectas ligare.*
2 *Status rei mutatur perſona mutata.*
3 *Eccleſia cultrix iuſtitie contra iuſticiam quod fieri non patitur.*

IN CHRISTI nomine amen. † Dubiū facit in predicta.q.mutatio rei & tranſlatio in eccleſiam poſt quem tranſitum uidetur quod res in eccleſiā tranſlate ſint immunes a collectis & datijs laicorum. cum enim iſta deſcriptio quæ fit pro libra & ſolido nō ſit perpetua & certa imo ſm uarietatem negotiorum imminentium immutatur non uidetur hoc onus durare poſtq̄ res tranſiuit ad perſonam priuilegiatam.x.qō.j.nouerint. mutata enim perſona mutatur ſtatus rei.C.de impo. lue. deſcri.l.j.&.c.j.de iure pa.li.vj.&.l.paulus.alias per procuratorem.ff.de acqui. here. & no.Io.an.in.c.j.de immu.ec.li.vj.in nouel. ad fin. Iſtam autem iuris diſpoſitionem non uidetur poſſe teſtator mutare & rem quæ debet tranſire libere in eccleſiam huic ſubijcere ſeruituti ut ſit affecta oneri collectarum. nam per legem municipalem hoc fieri non poſſet ut.d.c.j.& Bar.in l.reſcripto.§.ſi de mu. & ho.unde ſi non poteſt fieri per legem.ergo nec per teſtatorem cū eius diſpoſitio cenſeatur lex ut in autentica de nup.§.diſponat mutaret enim teſtator generalem diſpoſitionem legum & canonum quod nō poteſt ut.c.requiſiſti.de teſti.&.l.nemo poteſt.de leg.j. his non ob.ꝯrium eſt de iure dicendum quod iſte ſacerdos teneatur ſoluere collectas & datia prout hactenus ſunt ſolu-
2 te iuxta impoſitionē cōmunis lamporochij. † Eſt.n.licitū cuicunque priuato donanti res ſuas eccleſię adijcere conditiones & onera & eccleſia tenetur illa ſeruare ut.c.uerum. de condi.ap.& adeo eſt hoc uerum quod ſi bona in eccleſiā ſub predicta conditione traſſerantur quod ſi non ſubierit onera impoſita liceat laico donatori ſua autoritate capere quod poteſt eccleſia non parente illa capere propria autoritate.arg.d.c.uerum.& l.iij.C.de pign. & eſt hoc expreſſum ſm̄ Hoſtien.in.c.cum dilectus. de dona. & ita no. Io.an.poſt hoſti.in.c.uerum.de foro compe. cum ergo legatum ſit quædam donatio ut l.legatum.ff.de le.ij.& in re ſua quilibet ſit moderator & arbiter ut.l.in re mandata.C. manda. potuit teſtator rei proprie illud onus adijcere & eius prouiſio facit ceſſare prouidentiam canonicā & legalem:ut.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſol.ma.&.l.cum ex filio.ff de uulga.& pug.eſt.n.nature conſonum eum non recuſare onera qui acceptat cōmoda ut cle.j.de cenſi.& ut dixit lex non eſt ferendus is qui lucrū quidē amplectitur onus autē annexū contemnit ut.l.j.§.pro ſecundo.C.de cad.tol.fuit.n. in poteſtate eccleſiæ uel reſpuere uel amplēcti legatū ut.
3 d.l.j.&.l.ſi tibi homo de leg.j.cum ſimi.† Eccleſia enim uelut cultrix & autrix iuſtitie non debet ꝯ iuſtitiam committere fraudē neq; pati ut in.x.col.de alie.feu.c.j. §. inde poteſt.Non ob.quod dictum altare in collatione onerum in cōmuni ſit deſcriptū cū clerico piſtoriēſi.precedit.n.iſtud debitū ad quod altare reſtringit̄ pro dictis poſſeſsionibus conferre cum cōmuni lāporo.unde ſi in illo deducto non poteſt amplius ſupportare non debet grauari ultra q̄ facere poſſit ut leg.& no.in.c.cum inſtantia de cenſi. Nec pro eiſdem rebus ſoluere in diuerſis locis ut no. in dicto capitu.j.de immunita.eccle.in nouel.& licet ad hoc forte de facto iniuſte urgentur non tamen ex hoc poteſt uel ſuū debitum cum dicto communi ſubtrahere uel negare ut.l.ſi te bonis. & quod ibi not.C.de acquirenda hereditate.Concludo ergo ex prædictis quod ſacerdos illius altaris non poteſt ſe aueri quominus ſoluere teneatur & conferre cum dicto cōmuni pro dictis poſſeſsionibus iuxta ſeriem teſtamēti. Petrus de Ancharano.

CONSIL. CCXVIII.

1 *Sportule quando quibus a quibus & de quibus debeantur.*
2 *Conſuetudo a canone reprobata an poſſit denuo innouari.*
3 *Impreſſio ſigilli an debeat gratis impendi.*

IN CHRISTI nomine amen. Iuxta ordinē quęſitorū primo uidendum eſt.utrū dictę ꝯſtitutioni ſynodali ſit ꝯriū ius cōmune. ſecūdo ſi ius cōmune ſibi reſiſtit utrū poſsint per longum uſum & antiquam conſuetudi-
1 nem dicti duo ſolidi ꝓ qualiqet libra exigi.† Quo ad primum uidetur huic conſtitutioni utrunque ius.ſ.ca.& ci.ꝯtriari quibus iuribus expreſſe cauetur quod iudicium debet gratis litigatoribus impartiri ut capitulo.cum ab omni ſpecie. de ui. & ho. cle. & capitu. ſtatutum. de reſcrip. §. inſuper. libro ſexto. & in autentica ut iudi. ſine quoquo ſuffra.poſt princi. & quaſi per totum. & ratio reddi-

 tur

tur in prædictis iuribus quia ideo iudicibus ſecularibus &
eccleſiaſticis beneficia deputata ſunt ut ab omni exactiōe
abſtineant & gratis ſtudeant litigantibus iuſtitiā miniſtra-
re ut.d.c.cum ab omni ſcripture autē tabellionum uident
eſſe potiſsima pars iudicij: quia abſque ipſis aſſertionibus
iudicum non creditur & per ipſas rerū memoria conſerua
tur ut.c.quoniam ꝯ falſam. de proba. & capi. albericus. &
capitulo ſignificauit.de teſta.& capitulo cū dilecta. de con
fir.uti.uel inuti.&.l.current.ff.de teſtamen. Si ergo pro iu-
dicio nihil debet exigi & ſcriptura eſt potiſsima pars iudi-
cij ſequitur quod pro ipſa nihil debet exigi ut ſic prohibi-
tio in toto extendatur ad quamlibet eius partem ar. l. quæ
de toto.ff.de rei uen.quod not.Cy.in.l.reos.C. de accu. Et
aduertendum quod tex.in dicto capitulo cum ab omni. re-
probat in hoc conſuetudinem & quæſitum colorem puta
nomine aſſeſſorū & per hoc quo ad ꝓpoſitum infertur qđ
talis conſuetudo ſemel reprobata per illum canonem re.ꝓ
bantem qui in hoc ſemper loquitur. l.arriani.C.de here.nō
ualeat ſimiliter nec ſtatutum quod procedit ex eadem po
tentia cauſe efficientis ut.l.de quibus.ff.de legi.lex. n. ſiue
conſtitutio quæ tollit iam factum uidetur prohibere ne il-
lud prohibitum poſsit poſt ea renouari:ut capitulo cōmiſ-
ſa.de elec.libro ſexto.&.l.ſeruus.C.de penis. & licet in lo
cis in quibus conſuetudo uel ſtatutum uiget uincant legē
& canonem:ut capitulo.j.de conſti.libro ſexto tamen ubi
expreſſe a lege & canone reprobantur non eſt eis ſtandum
ut dicto capitulo.j.ad fi.&.C.quæ ſit lon.conſue.l.fina. His
non obſtātibus contrarium ſentio & dico quod uigore ſtatuti maxime
uetuſta conſuetudine roborati ualeat & teneat.Moueor pri
mo ex uirtute conſuetudinis quæ uincit ius poſitiuū in per
ceptione decime partis litis ut no.Specula.in tit. de ſalarijs
§ j.& licet Ioan.and.dictum Specu.reprobet in cle. ſtatutū
de elect.tñ ſua reprehenſio non uidetur iuris regulis cōue-
nire.cauetur enim in canone quod canō ſiue lex quam uſus
non comprobat non ſit lex ut.iiij.diſtincti.in iſtis.&.c.leges
& hinc eſt quod per deſuetudinem multe leges abrogate
ſunt ut in proemio inſtitutionum & ratio horum eſt quia
multe leges moribus patrie non conueniunt ideo permit-
titur cuilibet prouincie abundare in ſenſu ſuo. & capitulo
certificari.de ſepul.&.l.ſeculari.§. ſunt quædam. ff. de ex-
traor.crimi.cū ergo in pluribus prouincijs fiat exactio de-
cime uel alterius partis litis ēt in terris eccleſiæ ꝓut refert.
Specu.in dicto.§.j.& uenetijs ubi iuſtitia naturalis tollitur
ſic dicta exactio qua appellant cartatos uidetur † ꝙ canoni-
2 bus & legibus talia prohibentibus ſit derogatum per con-
ſuetudinem in locis ubi uiget.nec uidetur uerū quod ſi ca-
non reprobat conſuetudinem non poſsit poſtea innouari
nam imo poteſt ut no.Ioannes and.in dicta clementi.ſtatu-
tum.Secundo moueor quia ēt ſi ꝯ canonem cum ab omni
non poſsit conſuetudo induci tñ preceptum illius.c.& ſi-
milium iurium dicentium quod iudicium debeat gratis im
pendi tñ non dicitur ibi quod non ſoluatur notario ſalariū
pro ſcripturis quod bene colligitur ex capitu. ſtatutum. §.
inſuper cōiunctio.§.notariū de reſcriptis.libro ſexto.ut.n.
patet per iudicium debet gratis impendi & nihil exigi & tñ
ſalarium notarijs debet ſolui ſimiliter aſſeſſori ut ibi patet
& aduocatis & nuncijs.ut leg.prima.§.diuus.ff.de uar.& ex
traordina.cog.& i dicta autētica.ut iud.ſine quoquo ſuffra.
prohibitio ergo canonis dirigitur ad iudicem ut nihil per-
cipiat non autem ſibi iungitur ut perſonis in iudicio neceſ-
ſarijs de ſuo eroget uel impendat ēt nomine aſſeſſorum niſi
quando eſt ordinarius qui præſumitur ſcire iura & cui tur-
pe eſſet illa ignorare poſtquam in eis uerſatur ut.l.ſecunda.
§.poſt originem.ff.de origi.iur.& not.in dicto capitulo cū
ab omni nouel. notāter ergo ibi dicit text. nomine aſſeſſo
rū non autē aduocatorum tabellionum & nunciorum. hoc
idem probatur in dicta autētica ut iudi. ſine quoquo ſuffra.
ubi ſimile preceptum eſt quod iuſtitia miniſtretur gratis &
tñ ibi ſequitur rubrica de tab.ubi tabellarijs taxātur diuer
ſimo de ſalaria ſcḋm diuerſitatem prouinciarum hoc idē be-
ne probat quod not.gloſſ.de emolumento ſigilli curie epi-
3 ſcopalis in dicta clemen.ſtatutum.† nam ibi dicit quod pro
impreſsione ſigilli ut per ipſum priuata ſcriptura tabellio-
nis roboret poteſt aliquid exigi.nam quædam ēt alia emo-
lumenta ex iuriſdictione proueniunt.ut ibi not. nam ex cō
ſuetudine poteſt deberi certa portio emendarum ut capitu
lo dilectus.de officio ordinarij.nō obſt.ſi dicatur quod illa
poſsit eſſe portio nimium excluſiua reſpectu modici labo-
ris notarij.præterea qñque ſi præceptum in ſponte confeſ-
ſis ut in caſu noſtro.nam poſſet econtra contingere ꝯtrium.
puta ſuper modicis uſuris iudicium ordinarium ut ſic ma-
gnus labor notarij in multitudine ſcripturarū.propter iſtū
ergo incertum euentum debent ēt alias prohibita & exceſ
ſiua ſi eueniant tolerari.arg.l.ſi a lege.C.de uſuris & capitu
lo nauiganti.extra eodem titulo.facit lex ſi pater puelle.C.
de inofficioſo teſtamento.Ex quibus omnibus concluditur
quod iudices eccleſiaſtici uel ſeculares pro ſententia in iſto
iudicio nihil debeant exigere ſed contenti debent eſſe ſtipē
dijs ſuis nuncij ſcriptores & alij ſint partes iudicij tñ poſ-
ſunt per iudicem conſuetudinem & ſtatutum ſalaria pro la
bore taxari. & ſic in caſu noſtro ſuperhoc concludendum
quod ſtatutum ualeat præſertim uetuſtiſsima conſuetudi-
ne utentium approbatum per iura & rationes de quibus ſu
pra.d.Petrus de Ancharano.

CONSIL. CCXIX.

1 *Teſtator legans uxori trecenta ſi per menſem ianuarij nupſerit an hoc legatum ualeat.*
2 *Mulier ad nuptias non feſtinans ſecundas laudatur.*
3 *Verba quando ad ſenſum extraneum ſint trahenda.*
4 *Mens teſtatoris potius quā uerba attenditur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Mirū pri-
ma facie poteſt uideri quod iſte chriſtopho-
rus legauerit uxori ſue liſie.ccc.flore.conuer
tendos in dotem eius ſi & inquantum nupſe-
rit & matrimonium ꝯxerit poſt mortem ip-
ſius teſtatoris per totum menſem ianuarij nunc proximum
futurum ſolet.n.legari per merita. l. nec adiecit. ff pro ſoc.
Ex ſolis autem nuptijs maxime infra annum ꝯhendum mu
lier demeretur quia pęnas patitur & prioris uiri anima cō
triſtatur patet in lege prima. & per totum. C. de ſecundis
nuptijs.Aduerſatur ēt hoc legatum alijs teſtamentis mari-
torum quibus conſuluerunt relinquere uxoribus ſi honeſte
uixerint & uidualem uitam ſeruauerint.Ex his uidetur ine
pta ſatis eius diſpoſitio quæ legibus & bonis moribus ad-
2 uerſatur:& † potius laudanda quam culpanda mulier quæ
non uult feſtinare ad nuptias poſt mortē eius. nec per hoc
amittere ſed conſequi relictum debet ut.l.quidam. de con-
di.inſtit.ubi in fi.dicit iuriſconſultus diſcutiendum eſt utrū
homo qui talem conditionem appoſuit cōpos mentis fue
rit.facit.l.ſi quis inquilinos.§.penultimo.& fina. & lege ſer
uo alieno.§.in empt.uoluntatis.ff.de legatis Primo. ſed ad
excuſandum teſtatorem ab ineptitudine & defectu quoq;
pro ueritate mihi aſſerū fuit qñ teſtator cum iſta ꝯxit erat
ſenex corpore languens & diues habens filios ex uxore prę
mortua.iſta autem erat puella & de nobili progenie quæ
propter paupertatem iſti nupſit alias non nuptura ſeni ac
debili & habēti filios ſed equali ſibi.ꝯſueuerūt autē tales ui
ri puellas dotare ſicut qñque nobiles ꝯhētes cū nobilibus
dominabus ut notat Bart.in lege cum uoluntate. C. de do.
præ.ubi appellat iſtam potius remunerationem quam do-
nationem.hęc ergo ratio ſeu cauſa legandi quæ poteſt pro-
bari ex communi uſu & conſuetudine eſt in teſtamentis
ſubintelligenda ſicut in contractibus & in alijs diſpoſitio-
nibus. lege ſi prius.de aqua pluuia.arcenda.&. l. quod ſi no
lit.§.qui aſsidua.de edil.edic.& lege cum de lanionis. §. aſi-
nam.de fund.inſtru.ibi in qua præſumptione ſunt in ea re-
gione moram facit.& ibi not.capitulo.ut debitus.de appel
latio.præſumendum eſt ergo quod propter remuneratio-
nem quandam ſibij legauit uidens enim eam pauperem
& puellā & ne nuberet forte uiliori & ſic legauerit nec iſta
præſumptio eſt diuinatio quia fundatur ex communi uſu

ta

i ſimilibus conſueto ut dixi nam alias uideretur inepta & carere omni ratione per ꝯñs nõ ſeruãda quo ad illud quod eſt minoribus improbatum ut dis. i. facit. lxviij. diſti. cor epiſcopi. Preſuppoſito ergo quod fuerit motus ex cauſa rationabili in adijcienda tali conditione uidendum eſt an conditio legati expirauerit & allegatur quod ſic quia infra tẽpus quo teſtator expreſsit non nupſit ſcilicet per totũ menſem ianuarij tunc futurum. patet enim per iſtam dictionem nunc quod teſtator expreſſe ſe retulit ad menſem ianuarij futurum poſt conditum teſtamentũ in hoc ergo uoluntas eius eſt ſeruanda nam detinet primum locum in conditionibus lege in conditionibus. de conditioni. & demonſtratio. credens enim teſtator ſe ante dictum menſem moriturũ ſic tempus taxauit infra quod quia nubere non potuit quia teſtator non deceſsit uidetur dicta mixta conditio limitata eius implemento ad certum tempus caſu defeciſſe & per conſequens deficere legatum. lege in teſtamento. & no. in lege prima. C. de condi. inſti. de nup. enim ulteriori tempore contrahendis & legato conſequendo non eſt prouiſum imo ademptum ut in uer. & in caſu quo dicta domina non maritaretur infra dictum terminum nolit ipſam habere dictum legatum &c. cũ ergo in uerbis prædictis proprie ſumptis nulla ſit dubitatio non uidebatur currendum ad coniecturas nec a propria uerborum ſignificatione recedendum. l. ille aut ille. §. cum uerbis. & lege nõ aliter. ff. de legatis. 3. His non obſtantibus ꝯtrarium credo quod de iure & equitate dicendum & premitto quod in legatis optimũ eſt nõ propriam uerborum ſignificationem ſcrutari ſed in primis uidendũ quid teſtator demonſtrare uoluerit deinde in qua cõſumptione ſunt uerba &c. ut in dicto. §. aſinam. facit quæſtione prima. marchion & baſilides. de uerborum ſignifica-

3 ficatione. capitulo intelligentia. ubi dicit gloſſa † quod uerba ad extraneum ſenſum ſunt trahenda ubi res aliter ſalua eſſe non poteſt. C. de uerborum ſignificatione. lege cum quidam. Item ubi aliud uerba ſonant aliud clamat. intentio uerba intentioni non uerbis intentio debet eſſe ſubiecta ut in dicto capitulo intelligentia. & lege ſcire oportet. §. aliud de excu. tuto. & capitulo certum eſt. de regulis iuris libro ſexto ſed in caſu nr̃o dum teſtator poſt mortem ſuam nubere iuſsit infra menſem ianuarij proxime futurum in mente geſsit ſe infra dictum terminum moriturum cum ergo aliter contigerit quia uixit ultra debet de legato id quod eſt impoſsibile remoueri: ideo debet legatum ualidum remanere. nam quando diſpoſitum eſt poſsibile ſed executio impoſsibilis propter temporis anguſtias hec ſola executio remouetur. ut. l. ſi mihi & tibi. &. l. ſi quis ſeruos. de lega. j. &. l. inſulam. §. fina. ff. locati. hoc eſt quod dicit lex & canon quod duo ſunt præcepta quod nubat & quod infra tempus. & loquitur ille tex. cum poſsibilitas ſuperuenit poſt præceptum ſicut facit in ſimili. in. l. ij. §. ſi quis in indi-

4 cio. ſi quis cau. ibi iubet. † Item quis dubitat quod ſi teſtator fuiſſet interrogatus in caſu quo non decederet infra mẽſem ianuarij futurum ſed poſtea tunc nubente uis eam habere legatum & credendum ac ueriſimile eſt quod reſpondiſſet nolo quia ita ſubeſt cauſa & ratio mouens eum ad legandum poſt menſem ianuarij ſicut ante. ad hoc facit optime quod no. in. l. tale pactũ. §. finali. ff. de pact. & l. ſi extraneus. de cõdictio. ob cauſam. ubi ad caſum ueriſimilem omiſſum extenditur ſtipulatio ad certum tempus modificata. finalis enim cauſa legati fundatur ſuper nuptijs quarum dies non debet cedere antequã poſsit nubere. nam dicit tex. abſurdũ eſt ante diem preterire q̃ is exiſteret oportet accipere: ut l. ſi in diem. de condi. & demonſtratio. cum ergo ante mortem uiri nõ poſsit conditio exiſtere ut eam accipiat in uxorem non debet ante currere ſibi tempus nubendi quam nubere poſsit & ne abſurdum hoc ſequatur debemus exponere nunc pro tunc & hoc eſt de iure quod una coniunctio ꝓ alia ponatur prout eſt neceſſe ut dicit gloſ. in. l. has cauſas. de condi. & demonſtra. & quod in diſpoſitione conditionali dictio nunc exponatur pro tunc eſt caſus expreſſus in cle. j. de conceſ. preben. & ibi glo. &. c. præterea de appella. in nouel. ſuper uerbo excommunicatum. qui hoc ẽt optime. c ſi propter tua debita. de reſcrip. libro ſexto. ſm̃ utranq; lecturam glo. fructus. n. primi anni uacationis beneficij qui ex priuilegio uel ſtatuto alicui debentur ſi primo anno alter ex eis alteri preferatur ſequenti anno alius ſit excluſus in illo primo percipiet quaſi ſequenti ſit primus annus poſtquam in primo percipere nõ potuit ut ibi per Ioan. an. impedimentum ergo limitato contingens non perimit diſpoſitum ſed in tempus longius prorogat implementum eius quod uolunt omnia iura præallegata. eſt. n. tempus coniunctio quædam principalis diſpoſiti quod poſsibile eſt adimpleri ẽt poſt tempus. debet ergo temporis anguſtia ſubmoueri de medio nec idem ius ſtatui in defectum concomitantem quod in principali diſpoſito. ut. c. abbate ſane de regulis iuris. libro ſexto. & quod no. in clemen. conſtitutionẽ de electio. Vltimo in allegationibus pro hac parte trãſmiſſum reperi quaſdam leges quæ decidunt quæſtionem. ff. de ſtatu. lib. l. iij. §. ſi quis heredi. l. tali. de iure do. & l. fin. C. de pet. here. inſti. quibus legibus aduocatus alterius partis ſubtilis ingenij & præclare ſcientie reſpondere nititur more aduocatorum qui in cauſis ſequũtur ueriſimile ſed iudices ſuper uerum & ęquum & ita in caſu noſtro faciendum eſt ꝓpter duplicẽ fauorem dotis ac matrimonij & ultime uoluntatis facit. l. j. ff. ſoluto matri. & capitulo gaudemus. & capitulo porro de diuor. & capitulo cum dilectus de donationi. & lege in teſtamentis. de regulis iuris. Concludo ergo hoc legatum deberi dicte domine Liſie nubendo maxime infra tantum tempus poſt mortem uiri quãtum erat præfixum a tempore teſtamenti uſque ad menſem ianuarij tũc futurum. do. Petrus de Ancharano.

CONSIL. CCXX.

1 *Fœmine dotata ſi excludantur donec maſculi ſuperuiuunt an ipſis defunctis ipſe admittantur.*
2 *Quandiu quoad & quouſque dictiones an ſint perpetuo excluſiue.*
3 *Exiſtentia ſui heredis quando enervatur a ſtatuto.*
4 *Ius purum differt a conditionali.*
5 *Tranſmiſsio quando fiat ex diſpenſatione legis.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginis glorioſæ Marię & beati Antonij amen.

1 † Hec quæſtio iam uulgaris dici poteſt & per conſilia doctorum & collegiorũ uario modo deciſa & in terminis diuerſis. nam Bart. eam proſequitur cum pater deceſsit abinteſtato filio & filia ſuperſtibus. Ex primo arguit cõtra filiam quod mortuo filio poſt immixtionem filia ad patris hereditatem non debeat admitti poſtquam per ſtatutum excluditur per exiſtentiam filiorum & aliarum perſonarũ tempore mortis patris. nam in hac ſucceſsione abinteſtato ille admittitur qui reperitur proximior tẽpore mortis & aditione hæreditatis. l. ſi quis exheredato. in principio. de iniuſto teſtamen. & de condi. inſti. l. fina. Item poſtquam filius ſe immiſcuit iuncta cepit eſſe hæreditas patris cum ſua intantum quod ammodo nõ debet patris hereditas nominari: ut. l. ſed & ſi plures. §. filio. de uulga. & pup. arbitratur enim ſtatutum ferrariæ dotem eſſe congruam portionem mulieris dotate unde extantibus maſculis uidetur ipſam contemplatione talis dotis exheredaſſe. arg. l. qui uolebat. ff. de here. inſtit. nam in dote tantum ſoluta uel promiſſa per patrem uidetur taxata ſibi legitima quæ non eſt aliud niſi quædam portio taxata legis arbitrio certis perſonis quibus iure nature uel quaſi debetur ſucceſsio. C. de inofficio. teſtamen. aut. nouiſsima. unde uidetur ſtatutum hanc legitimam filie redegiſſe ad dotem poſtquam a reſiduo eam excludit: & hoc poteſt facere ſtatutum capi. indultum. de reg. iur. libro ſexto. per Dy. & C. de nup. l. ſancimus. per Cy. item iſta uerba extantibus maſculis uel quouſque uel quandiu ſiue donec extiterint maſculi filie dotate excludantur &c. uidentur conditionalia cum habeant diem incertum. l. dies incertus. & l. quibus diebus. §. quidã titio. de conditio. & demon. in conditionibus autem traditᷓ regula quod ſufficit ſemel. exiſtere ẽt ſi non duret. l. de. C.

de

de inſtitu.& ſubſtitu. ſub condi. factis.nam omnis excluſio
deber intelligi perpetua.ut.l.di.c.j.l. ſi ſeruns. de penis. per
Cy.&.c.ex literis.de cnnſti.& maxime hee uera uidentur
in materia de qua loquimur in qua ſi diceremus filiam ſu-
perſtitem poſt mortem filij qui iam ſe immiſcuit admitti
obrumpimus duas iuris regulas: unā qund filius fuiſſet he
res pro parte patris & ꝓ alia parte filia ſm qđ filius ſemel
heres deſineret eſſe hæres:& hec iura nnn patiuntnr:ut.l.he
reditas.ff.de here.inſti.&.l.ſi ſine.§.ſed qund papinianus.ff.
de mino.Ex quibus prima facie uideretur quod filia ſemel
excluſa per ſuperuenientiam filij maſculi intelligatur exclu
ſa perpetuo.licet ceſſet cauſa excluſinnis. ſ. maſculina pro
les:licet tñ ceſſet cauſa:nnn tñ ceſſat diſpoſitio iam perfe-
cta prætextu dicte cauſe nūc finire:ut.c.decet.cum ibi nnt.
de regu.iuris.libro ſexto.in mercuria.† His non obſt.Bart.
tenet ꝯrium in.l.fi.ff.ad tertul.Iſta.n.uerba donec quandiu
quoad uel quouſque non ſunt perpetuo excluſiua filiarum
ſed eas certo mō per exiſtentiā quarundā perſonarū & carū
ꝯtemplatione & fauore ad tꝑs impediunt:qund aperte di-
cunt dicta uerba ſtatuti donec erunt aliqui de deſcendenti
bus maſculis &c.nam hæc uerba habent in ſe cnnditionem
ff.de uen.in pnſ.mit.l j.§.fi.l.ambiguitatem.ff.de uſufr.cum
alijs ſi.alleg.per Bar.in.d.l.fi. tempnralitatem. autem ad ex
cluſionem perpetuam trahere nnn debemus.ut.d.c.ex lite
ris.&.ff.de pact.l.epiſtola.§. fina. ſtatutum nanque uidetur
ad tempus ſuſpendere filiam nnn perpetuo priuare.& cer-
te aliud eſt ſuſpendere alind opprimere ſiue perimere:
& hec ſuſpenſio & ceſſatio ad ipſa in alijs iuris articulis re
peritur:ut no.in.l.ij.de uerbo.oblig.&. l. qui res.§. areā.de
ſolu.&.c.ad hnc quoniam. de appel. &.c.nnn eſt uobis.de
ſponſ.quo autem tempore ſuſpenduntur eo finito ad natu-
ram ſuam redeunt.facit qund no.in cle j.de deci. & de eta.
& quali.cum bone.& hæc ſuſpenſio in hereditatibus defe-
rendis repetitur in materia legis cnt.& pnſtli.ut.l.illa in-
ſtitutio.§.is qui.ff.de here inſti.ibi omnia iura in perſona
eius in ſuſpenſo cōtinentur nnn nppriuntur.hanc opinio
nem ſecutus eſt dnctor accutiſsimus ac magni cōſilij.d. Gu
liel.de peruſio gener ſuus dicit. n. qund quandoque alicui
interdicitur actus ſucceſsionis quandoque duntaxat ſuſpen
ditur hæc intra ſe differunt euidenter. nam quandn actus
ſucceſsinnis interdicitur tunc tnllitur habilitas ſucceden-
di:& in eo nnn perducitur ipſo iure adeo quuod incontinē
ti ſequenti facit locum.ff.de bo.lib.ſi neceſſe.§.ſi deporta-
tns.&.l.j.§.filium.de contratab.& quod no.in.l. intercidit.
de condit.& demon.ſed quando ſuſpenditur actus ſucceſ-
ſinnis in euentum alicuius conditionis uel mutationis ſta-
tus perſnne:tunc ius ſuccedendi qun ad effectum dicitur in
ſuſpenſo nritur enim ſed nnn efficaciter:ut.d.§. ſi depnrta
tus.&.d.§.filiū.l.gallus.§.quidſi is.de libe.& poſthu. Nūc.
ad propoſitū uignre ſtatuti caſtri plebis mulieri dntate nō
interdicitur actus ſuccedendi ſed ſuſpenditur in euenium
incerti temporis uel conditionis qund patet ex uerbis ſta-
tuti prohibentis mulierem dotatam redire ad bona heredi
tatis paterne donec ſupereſt beres maſculus & ſic nn.quod
dicit donec eſt enim dictio ſuſpenſiua donec & ſimiles:ut.
d.l.ambiguitatem.&.l.repeti. quibus modis uſufruc. amit.
facit.l.quandiu.C.qui admit.ad bn.pnſ.ſublato ergo ma-
ſculo ſuſpenſo impeditiua actus ſucceſsionis filiarum uidet
ſubmota.nam ſuſpendendo ſucceſsinnem feminæ ad incer
tum tempns uidetur diſpnnere quod poſt illud tempns ſuc
cedat licet hoc nnn exprimat.l.ſi ſerno legato.§.ſi teſtator.
&.l.ſi ſeruus.§.qui margaritam.de lega.j.&.l. fideicommiſ-
ſa.§.interdum.de lega.iij.facit.l.ſtatu.libe.§.j. de lega.ij.&.
l.imperatnr.de poſt.Non obſt.dicit ipſe quod poſt immix-
tinnē filij non poteſt dici amplius hereditas patris quia il-
lud uerum ubi ſimpliciter eſſet delata & facta acquiſitio &
incnrporatio ſecus ſi non ſimpliciter ſed temporaliter do
nec quandiu uel quouſque &c.ita ipſe conſuluit & incipit
uiſis & attentis omnibus & ſingulis ſupradictis &c. & hec
ſint dicta concluſa cum iſtis legum patribus ſcilicet filiam
mortuo filio ſine filijs admittendam fore ad ſucceſsionem
patris inteſtati nec immixtio filij eam impediat per ratio-
nem & iura prælles.Ex contrarijs ſupradictis reſponderi
poteſt:ut ſupra dixi:ut & plenius reſponder Bar.in.d.l.fin.
Sed reperio hanc quæſtionem occuriſſe de facto cum pa-
ter deceſsit cnndito teſtamento in quo maſculum inſtituit
& filiam dotatā præterijt & pnſt immixtinnem talis filius
deceſſerit an filia ut preterita poterit dicere teſtamentum
nullum:& uidetur quod non:quia teſtamētum a principio
naluit cum neceſſarin nnn habuerit pater eā inſtituere uel
exheredare prnpter ſtatututum excludens eam quouſque
maſculus ſuperuixerit & is demū rumpit qui tempore mor
tis reperitur habere iura ſuitatis.l.gallus per totā. de liber
& poſthu.&.l.pnſt mortem.&.l.ſi quis exheredato.de inu
ſto teſtmen.Bart.cōſuluit ꝯtra & incipit proponitur quod
pater filium inſtituit &c. fundat ſe in ſupradicta ratione
quod iſta ſit excluſio filie temporalis non perpetua & ſit
in ſuſpenſo quo caſu in ſimili cum tēpus adnenerit poterit
rumpere teſtamentum & habet bec ruptnra tractum re-
trn.l.cum qnidā.§.qund dicitur.de acquiren. heredi. alleg.
c.pro caſu. de bo.poſſ.ſm tab.l.equiſsimum.circa princi ibi
expectandi ergo &c.Et cnncludit ex hoc mirabile quod fi
lius dum uixit nnn potuit dici heres:nam ſi fuiſſet nnn poſ
ſet deſinere:ut.d. §. ſed qund papi. dominus & præceptor
meus dominus. Baldus plenius hanc quæſtionem attingit
in.l.ſi quis poſt humos. §. ſi filium.de libe.& poſthu. & ibi
relatis contrarijs conſilijs & conſilio Bar. uidetur in eius
opininne reſidere ſcilicet quod deficiente maſculo filia in
teſtamento prætcrita admittitur illo caſu ſcilicet poſt mor
tem filij non in nita:ut ipſe Bar.no.in.l.prælle.gallus.§ &
quid ſi tantum.circa medium.& in fi. & latius hanc tangit.
in l.ſi quis filiū.de innff.te.& in unn ibi diſcedit a bar. ſ. qđ
filius interim hoc eſt dum uiuit non ſit beres. dicit.n.quod
imn eſt heres ēt de iure ciuili & eo mnrtuo ſine liberis re-
manet filie ius dicendi nullum ut ibi plene per eum idem
qund Bar. conſuluit cnllegium doct. floren. licet collegiū
ſenarum cnnſuluerit nppnſitum per regulas iuris quam rū
pi non eſt dubium tenendn npi.Bart.& alinrum de quibus
ſupra ſed totum hoc facit excluſio temporalis per ſtatutū
qund poteſt quem facere heredem prn parte tempnris &
poſtea deſinere & alium ſubrogare allegar glo.in.l.in ſubſti
tutione filij.ff.de uulga.& popil.& Franci.rigri.appellar in
iſto caſu hanc filiam heredem anormalam per gln. quę eſt
inſtitu.de eo cui li. ca. bo. adi. in fi. latius rationes & iura
prædictorum dncto.non refero qnia iſte nnn eſt caſus no-
ſter ſed optime applicatur eidē nam ſi ad mittitur mortuo
filio ꝯ teſtamētum patris hec filia propter ſtatutum fortius
ubi pater deceſsit abinteſtato qui in caſu per eum non di-
ſpoſito.ſ.pnſt filij mortem uidetur reliquiſſe prnuiſioni ſta
tutarie quæ admittit filiam in defectum filiorū ut dixi.Re-
ſtat modo diſcutere de ſecūdo dubio uidelicet de iſtis duo
bus filijs & una filia ſuperſtitibus ex ſorore predefuncta ui-
uo fratre predicto utrum iſti tres ueniant & cōcurrant cū
iſta filia ſuperuiuente & uidetur quod dicta filia predefun-
cta nihil tranſmiſerit ad ſuns liberos.nam iura ipſnrum ha
bent ius conditionale quia in diem incertum:ut.d.l.dies in
certus,cum ſimili.ſed iura cnnditnnalia ſuceſsinnnm non
tranſmittuntur nec ſimiliter ius deliberādi poteſt dici trāſ-
miſſum quia hoc ius non ualens agnoci non tranſmittitur
l.cum antiquioribus.C.de iure deliberādi.ſed iſta filia præ
defuncta non habuit ius agnnſcendi extantibus maſculis
ergo non habuit ius tranſmittendi.& hoc tenet Bar.uideli-
cet quod ex perſona matris non pnſsit admitti ſed ex perſo
na propria bene poſſunt:ut.l.ij.§.ſi quis proxi.ff. unde cog-
na.& ita nn.in.d.l.fi. Ex cuius opi.quæſtio eſt deciſa. Iſtam
eius opinionem credn ueram in caſn noſtri ſtatuti quod lo
quitur expreſſe de filia & nepte quando non ſuccedant do-
nec erant aliqui de deſcendentibus maſculis ſed ſic ſi loque
retur ſolum de filia tunc ea uiuo maſculo predefuncta non
ueniret neptis ex perſona ſua quia de ipſa ſtatutum non lo-
quitur.l.ſi uero.§.de uiro.ſol.mat.Et hanc opi.tenet Bal. in
d.l.ſi quis filium.Sed alibi pro iſtis filijs ſororis quod ue-
niant illo caſu ui tranſmiſsionis ex perſona matris ipſorum
in ſimi. conſuluit idem Bald.cuius rationibus ad propoſi-
tum

um adaptatis dico in caſu noſtro conſiderari oportet ius
commone quod exequat maſculos & femioas in ſucceſſio
ne.ot l.maximum uitium.C.de lib.præte.& in iure ſuitatis
. io ſuis.de lib.& poſth. Videndum eſt igitur de effectu ſta-
tuti qnod filiã excludit a ſucceſſione donec erunt &c. † Vt
rum iſtam exiſtentiam ſui heredis eneruet funditus an ſuſ-
pendat & certe uidetur potius quod ſuſpendat q̃ eneruet:
quia non minuit ius filie in ſubſtantia ſucceſſionis ſed in tẽ
pore.nã ius purum facit io diem dum dicit donec &c.ff. ad
legem fal.l.in legem fal.here.pro puro impedimẽto enim
temporale diuerſum eſt ab eo quod importat impedimen
tum perpetuũ & præciſum:quia primũ impedimentũ cur
ſu temporis amouetur.ſm autem non.l.ſtipulor. de uerbo.
ſigni.& no.in.c.non feratur.de reg.iur.libro ſexto.Hoc er
go pro uero præſuppoſito quod ſtatutum ſuſpendat nõ pe
rimat ius ſuitatis in filia eſt ultra diſcutiendum utrũ ius ſuc
ceſſionis filie iſta ſuſpenſio reddat conditionale an in diem
& certe ſi ẽt redigeret ius cõditionale ſequeret quod iſtud
non eſſet minuere in tempore:ſed eſſe mutatio ſubſtantiæ
4 † quia ius purũ & conditionale differunt ut ↄ̃dictoria quia
in uno inuenietur natiuitas in alio non.de condi.& demõ.
l.nam ad ea.ſi autem dicamus quod redigat in diem & tũc
fateri oportet quod hec eſt dies incerta.nam & q̃nque etiã
eſt conditio:& per ↄ̃ns filia interim moriens non tranſmit
tatur. l. j. §. in nouiſſima.de cad.tol.& l.j. de his qui ante
aper.tabu.Ex quibus inferendum uidetur opi.Bart.ueram
eſſe.ſ.qđ ui trãſmiſſionis filij huius ſororis premortue nõ
poſſint uenire nam dato ordine prolationis per ſtatutum
maſculus inſtituti loco habendus eſt femina uero loco ſub
ſtituti.ergo neceſſario moriens non tranſmittit.l.ſi ex plu-
ribus.ff.de ſuis & legi. Sed ut dixi contrarium tenuit Bal.
in fi.nam in caſu noſtro conſiderandum eſt quod q̃n perſo
na non impeditur in proſecutione propter defectum iuris
ſui:ſed propter defectum extrinſecũ alterius perſone quæ
ſuſpendit hoc ius & defert ipſum ibi interim moriens trãſ-
mittit.C.de inoffi.teſt.l. ſi quis filiũ. ubi eſt expreſſum ſed
filius in caſu huius ſtatuti non impedietur ex eo quod ius
ſuum ſit diminutum in ſobſtantia ſucceſſionis:ſed in tem-
pore propter extrinſecã perſonam. ſ. maſculorum merito
iſtud ius cum ſua ſuſpenſione tranſmittit ad liberos filie.l.j
C.de his qui ante ap.tabo.quotieſcunque enim nõ eſt defe
ctus in iure deferendi ſed eſt ſuſpenſio † in iure agnoſcẽdi
(el) petendi ibi lex diſpeoſat ut fiat tranſmiſſio ne impedi-
mentum ꝙ debet eſſe temporale & ſuſpenſiuum fiat præci
ſum & perpetuum.ff.de acqui.here.l.uentre.nam ut in ſecũ
da regula Bar.ibi patet quotieſcunqne ſuus heres habet im
pedimentum accidentis vel impotentie iuris uel facti inte
rim moriens tranſmittit per quam ſecũdam regulam uide
tur dicta qõ deciſa pro liberis huius filie defuncte. facit.l.ſi
quis magiſtratu.§.fina.cum.l.ſeq.ad ſil.Item ut ꝓſuluit Bar.
amotio obſtaculi maſculorum fingit retro impedimentum
non fuiſſe.nam oportet ſic fingi ſm eum ut ſic filia preteri-
ta poſſet dicere teſtamentum nullum quod alias non poſ-
ſet ut.ſ̃.dixi poſt eum.ſed in hoc caſu mors illius qui ſpera
tur ſuccedere non impedit tranſmiſſum:ut.l.ſi exhere datus
ff.ad ſilla. Vltimo aduertendum eſt ad idem quo ſupra di-
xi quod dos filie conſtituta per patrem habetur pro legi-
tima portione donec ſuper ſunt maſculi. ita.n. ſtatutom eã
modificat in dote ſicut lex in quota pura & ſine onere.l.
omnino.&.l.quoniam.&.l.ſancimus.de inoſ.teſta. A reſi-
duo autem ut ſuperius dictum eſt eam non prorſus exclu-
dit ſed ſuſpendit &c.hoc autem caſu.ſ.com certa pars de-
fertur pure altera ſub conditiooe interim.i.pendente con-
ditione decedens tranſmittit.l.qui matri.de acqui. here.cõ
ditio.n.ſiue dies purificans illud ius ſuſpenſum facit por-
tionem acceſcere portioni pure. nam ius accreſcendi etiã
conditionale tranſmittitur ad heredem:ut.d.l.qui patri.&c.
l.ſi ex pluribus. facit quod no. in. l.plane.§.ſi duobus.per
Dy.de lega.j. Ex iſtis rationibus liquide concludendum
eſt quod iſti liberi filie prædefuncte ueniant & concurrãt
cum filia defuncti ſuperuiuente eorũ matertera uel ex per
ſona ſua ut tenuit Bar.ui tranſmiſſionis ut ſupra clare pro
baui.ſuccedet ergo heres dicti. A.in tertia & filia ſuperſtes
in alia tertia & in alia tertia liberi filie prædefuncte.domi
nus Petrus de Ancha.

CONSIL. CCXXI.

1 *Executor an poſſit ſuper deciſis in contrarium pronunciare.*
2 *Arbitratorum ſententijs etiam iniquis ſtari debet.*
3 *Leges litigatoribus non debent eſſe ludibrio.*
4 *Compromitti an poſſit pluries ſuper deciſis.*
5 *Vltima prioribus derogant.*

IN CHRISTI nomine amen. Diſcutien
dum eſt primo de uiribus iſtius ſecundi com
promiſſi & laudi inde ſecuti inqoantum ad
uerſatur laudo primo lato inter eoſdem cõ-
iunctos cõi conſenſu expreſſo emologato &
ſponte ẽt executo.† Et uideretur prima facie dicendũ di-
1 ctum primũ laudũ per ſm ſublatum primo quia ſic expreſ-
ſe placuit partibus quod poſſet arbitrator aſſumptus ſuper
iam deciſis & emologatis iterũ pronunciare uſ ſcienti &
uolenti non infertur iniuria neq; dolus.c.ſcienti. de re iu-
di.vj.nec eſt prohibitum ſed permiſſum iure ut poſt tranſa
ctionem iterum tranſigatur ſuper eodem & a prima diſce
dat.ut.l.ſi diuerſa.C. de tranſ.Item fortiſſima eſt prouiſio
quæ ↄ̃ laudata oẽm quærelam excludit & fingit arbitrato-
res adeo ſanctos uiros & bonos quod per eos dolus cõmit
ti non poſſit neq; leſio neque fraus clauditque os partibus
ↄ̃ laudũ allegandi iſta unde ↄ̃ fictionẽ iuris non vr̃ admittẽ
da probatio in ↄ̃rium ſed ſtandum eſt ei tanquam euãge-
lio ſm dictam prouiſionem editam principaliter ꝓp publi
cã utilitatem ut in ea dicitur unde licet dura & rigoroſa tñ
ei ſtandum eſt.l.proſpexit.qui & aqui.& ſimilem rigorem
2 uidemus in ſententijs † arbitratorum quibus ſtari debet li
cet iniquis.l.diem proferre.§.ſtari.de ar.nam & in ſenten-
tijs lex fingit dum dicit ꝙ res judicata pro ueritate accipi-
tur.nec poteſt de iniquitate redargui poſtq̃ tranſiuit in rẽ
iudicatam.l.res iudicata. ff. de reg.iur.Ex quibus breuiter
prima facie uideretur omnis uia præcluſa ad preciſionem
huius ſecundi laudi maxime poſtq̃ a primo diſceſſit quia
de partium uoluntate nam remittentibus iura ſua &c.l.qđ
ſi nolit.§.ſi uenditor.de edil.edic. &. c. q̃ periculoſum.vij.
q.j.His tamen non obſtantibus uidetur contrarium ſentiẽ
dum & hoc propter dictam prouiſionẽ adeo rigoroſam ſu
per obſeruantia laudorum inter coniunctos cui non poſſet
ut credo derogari per conſenſum partium quominus lau-
do pareatur & ſecundo compromittatur ut in caſu noſtro.
Primo nanque hoc colligitur ex præfatione ipſius ex qua
colligitur intentio legiſlatoris.l.j.ff. de origi. iur. expreſſe
enim ibi narrat ꝙ poſt laudum ſolent aſtutijs uarijs noua
litigia ſuſcitari quibus obuiare rigoroſe conatur dũ omni
allegatione etiam doli uel fraudis reiecta inuiolabiliter
uult ſeruari & claudit os parti impugnanti laudum ſuppli
cando de iniquitate uel nullitate uel aliter quomodocun-
que & qualitercunque redarguenda &c. Reſiſtit ergo iſta
prouiſio initio cuiuslibet materiæ noue litis & quæſtionis
ſuper laudatis.unde ipſo iure non ualet quod contra eam
agitur.arg.l.ſi minor.de ſer.expor.& quod no. doc.in ſi.in.
l.j.§.nuncio.de oper. no. nun. & quando lex iſta prohibet
querelari quod agitur in contrarium notorie eſt nullum.
ut no. Bald.in ſi.C.de legi.l.non dubium.facit quod no.In-
no.in.c.j.de offi.uica.nam illa uerba generalia quæ ſequun
tur quibuſdam remedijs reſciſſorijs enumeratis ibi q̃uocũ-
que & qualitercunque &c.complectuntur omnes querelas
partis ſatagentis laudum impugnare.unde quicquid cũ eo
agitur tanq̃ cum minus idoneo contradictore eſt nullũ ip-
ſo iure:ut.l.cum non iuſto.ff.de colla.dotis.& quod no. in
cle.religioſus de procura.Secundo hoc cõfirmatur ex uer-
bis dicte prouiſionis dum in ea dicitur quod dicta conſtitu
tio eſt edita principaliter propter publicam utilitatẽ quo
caſu certum eſt quod contentis in ea non poteſt renunciari
pactis

pactis priuatorum.c.ſi diligenti.de fo.compe.&.l. iuris gẽ
tium.§.ſi paciſcar.de pac. &.l. ius publicum. eo. titu. facit
quod no.in.l.properandũ.in prin.C.de iudi.Tertio hoc ꝓ-
batur ibi dum dicit illam obtineat roboris firmitatem quã
obtinet ſententia quæ irreuocabiliter tranſit in rem iudica
tam & cuius executionem nulla exceptio etiam nullitatis
poſsit impedire:poſtea ſubdit quod ualidiorem cõtineant
firmitatem quam ſententia &c. fingens quod nullus poſsit
dolus conmitti nulla fraus nullaque leſio &c. Ex iſtis uer-
bis patenter oſtenditur quod maiorem obtinet firmitatem
q̃ ſententia ꝯ exceptionem nullitatis doli fraudis corrupte
le iudicis reſeruantur l.iiij.§.condẽnatum.de re iudi.l.præ-
tor.§.marcellus. de iu. l.j. & auten.ibi poſita. &.l. uenales.
quando prouocare non eſt neceſ.ſed certum eſt quod poſt
rem iudicatam tranſactio non ualet. l. ſi cauſa cognita. C.
de tranſac.& certe laudum arbitratorum iſtorum etiam de
iure communi magis accedit ad naturam ſententie quam
arbitrij ſiue laudi cum ſint neceſſarij & aſſumpti ab inuitis
ex forma ſtatuti.c. ab arbitris.de offi. dele. li. vj. &.l. cum
ſpecialis.C. de iudi.Ex quibus proxime dictis clare patet
ꝙ ſuper iam laudatis & quod plus eſt conſenſu partium ro
boratis & ẽt executis non potuit compromitti de nouo ẽt
de conſenſu partium quia prouiſio multipliciter reſiſtit ut
3 ſuperius eſt oſtenſum & roboratum.†Quarto apertius non
debent leges & ſtatuta eſſe litigatoribus ludibrio & fru-
ſtrari effectu.c.comiſſa.de ele.li. vj.l. fi. de bo. quæ libe.ſed
4 ſi ſuper deciſis per laudũ poſsit ſecundo compromitti † ea
dem ratione ſecundo & tertio deinceps:& ſic non eſſet li-
tium finis ꝯ mentem & uerba dictę prouiſionis & in effe-
ctu eſſet impoſita uerbis & non rebus ꝯ præalle.c.commiſ.
&.l.ij.C.cõia de leg.nam ut dicit alibi lex ſuper iam deciſis
aliquid de nouo ſtatuere non eſt equitatem in medium pro
ponere ſed prædictis calumniam inuenire.l.fi.C.de decu.&
hoc probatur euidenti ratione per leges canones & ſtatuta
quæ loquuntur de compromiſsione & laudo preſupponũt
materiam quæſtionis & litis inter partes exiſtere & dubita
tionem uerſari.nam de re dubia & lite incerta compromit
titur & tranſigitur.l.j ff.de tranſac. nõ aũt de re indubia &
clara:ut.l.poſt rem iudi.eo. tit. &.l.eleganter.§.ſi quis poſt.
ff.de cõdi.inde.Sed in caſu noſtro poſt primum laudũ emo
logatum nulla demum dubitatio potuit remanere nec quæ
rela opponi obſtante prouiſione.unde cum non fuerit infi-
ciationi nec tergiuerſationi relictus ſm locum compromiſ
ſum quo ad deciſionem in primo apparet fundatum ſuper
liquido certo & indubitato nec quo ad eum fuit reperire
ſubiectum quod eſt de ſubſtantia & eſſentia cõpromiſsi.ſ.
materia litis & quæſtionis.Ex quo ſequitur quod diſinente
ſubiecto non potuit ferri laudum ſuper eo quod litis ſubſi
ſtentiam non habebat.ar.optimum in cle.paſtoralis.§.rur-
ſus.de re iudi.deficiente enim potentia litigandi ceſſat pro
uiſio & ſtatutum de compromiſsis fiendis.ar.no.in. l. ita au
tem.§.geſsiſſe.de tu.&.c.indemnitatis.in fin.de elec.libr.vj.
Non obſtat ſi dicatur poſtquàm apparet ſecundum laudũ
contra primum ſicut dicis contra primum nihil poſſe obij-
ci eadem ratione vr̃ nec cõtra ſecundum:quia fundatur ſu
per eadem cõpromiſsione.Nec uidetur occurrere bona ra
tio quæ defendat primum ꝯ ultimum potiuſq̃ ultimum cõ
5 tra primum:imo † in dubio ultima prioribus derogant tã
in pactis quam in tranſactionibus & alijs quibuſcunque di
ſpoſitionibus.l.pacta nouiſsima.C.de pac.&.d.l.ſi diuerſa.
&.l.ſi mihi & tibi.§.in legatis. de leg.j.Ad hoc reſpondeo
& dico ut prædixi quod primo laudo promulgato & emo-
logato ceſſat tranſitus ad ſecundum cõpromiſſum ſuper eo
dem:quia ſtatutum ſiue prouiſio oẽm querelam excludit ut
dictum eſt.unde ſi prouiſio reſiſtit antecedenti fortius con
ſequenti hoc eſt laudo.ar.eorum. quæ no. in. l. ij.ff.de iuriſ.
om.iud.&.l.oratio.de ſpon.&.l.illud.de acqui.here.nec ſta
tutum ſiue prouiſio vr̃ hanc conpromiſsi & laudi nullitatẽ
prohibere quæ deſcendit ex eodẽ fonte & prouiſione. arg.
eorum quæ no.Bar.in.l.j.ff.quod ui aut clã.Ex quibus oĩb᷒.
in hoc pulchro & notabili dubio concludendum pro ueri-
tate & equitate uidetur non uoluiſſe illud ſm laudũ ꝯ pri-
mum ſecundum mentem & uerba dictę prouiſionis quæ a
proprinquis ſtudet iurgiorum extirpare materiam ut in ꝓe
mio ſuo dicitur ꝙ male contingeret ſi poſt laudum emolo
gatum & executum poſſet iterum & iterum compromitti
renunciando ipſis iam deciſis contra publicam autoritatẽ
ſeu utilitatem quæ in popularium omnium & maxime con
iunctorum quiete uerſatur.l.j.§.quies.de offi. præſi.

CONSIL. CCXXII.

1 *Obligatio ſi cum perſona minus legitima contrahatur ex eadem libe-
ratio quandoque ſequetur.*
2 *præſentia partis requiritur quãdo de inſtrumenti regiſtratione agitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Subtiliter
& ad plenum allegatum eſt ſupra & conclu-
ſiones ſelectę ex iuribus & rationibus ſupra
late deductis uidentur iure & equitate fulci
ri ad quorum coofirmationem ẽt quædã ad
dam.Et primo ꝙ eiuſdem curatoris autoritate ꝯtum fuit
a principio debitum & ſubſequenter eiuſdem curatoris au
toritate liberatio & confeſsio creditorum ſubſecuta.uten-
do igitur primo inſtr̃o debiti pro ſe neceſſario confitentur
illum fuiſſe curatorem.ex quo ſequitur ꝙ negare hoc non
poſſunt cum producit eiuſdem curatoris autoritas ꝯ eos
in liberatione ſecuta:quia ſic allegarent eum curatorẽ fuiſ
ſe & non fuiſſe ꝯ.l.j.C.de fur.&.c.ſolicitudinem.in fi.de ap
pella.eſt.n.regulare quod ille qui producit inſtrumentum
vr̃ fateri oĩa quæ in illo inſtr̃o continentur uera eſſe non
põt ꝙ pro ſe facit approbare & ꝙ ꝯ ſe faceret impugnare:
ut in.c.ex eo.quod.de re.iu.li.vj.Fundant.n. iſtis fratres in
tentionem ſuam ex inſtrumento debiti contracti cum illo
Ioanne tanq̃ cum eorũ curatore ſiue autore qua fronte i gi
tur poſſunt aſſerere illum curatorem non fuiſſe uel de ſolẽ
nitate omiſſa impugnare ipſi uideant.nam de iure non poſ
ſunt.iiij.q.iij.ſi quis teſtibus.iij.q.viij.cuius in agendo. nam
& ſi me culpem alij &c.ff.de iure do.l.cum in feudo. facit
1 de cenſi.c.cum olim in fi.& forte generale eſt † ut ſi cũ per
ſona minus legitima ꝯcta eſt obligatio cum eadem poſsit
ſequi obligationis liberatio.ut ſic omnis res per quaſcunq;
cauſas ꝯbitur per eaſdem diſſoluatur.c.oĩs res.de re. iur.for
ma nãque in antecedenti facit ius in ſequenti.l.ex diuerſo.
ff.de rei uend.Secundo hoc idem fortificat natura libera-
tionis & fortius etiã natura rei in hac liberatione deducte
quanq̃.n.in ꝯtibus & diſtractibus minor multa ſolennia
de iure & ẽt per ſtatuta requirantur.tñ in ſolutionibus de-
bitorum latius inceſſerunt iura & in fauorem liberationis
ſpãlia induxerunt ut ſola iudicis autoritas pareret pleniſ-
ſimam liberationem.l.iij.§.petitur.ff.de mino.ſtatutum er-
go generaliter prouidens de ſolennitatibus ultra & aliter
q̃ ius cõe non vr̃ extendi ad cãm iſtam ſingulari ꝓuiſione
legis notatã ſed ad generalitatem caſuum emergentium ne
gotiorum.ar.l.nam ad ea.ff.de legi.&.l.itẽ apud.§.hoc edi-
ctum.ff.de iniur.ſtatutũ.n. debet modificari per legẽ ſicut
una.l per aliam.l.ij.C.de noxal.& quod no.in.l.fi.§ in com
putatione.de iure deli.dicebam ulterius quod hoc fortifi-
cat natura rei & cã in utroque inſtr̃o deducta.Cauſa.n. hu-
ius debiti eſt fructuũ & reddituũ prouentorum ad manus
iſtius ſocij de adminiſtratione tutele.Solutio aũt ſeu ſatiſ-
factio talis debiti fit de leui & cũ modica ſolennitate: ut.l.
ſancimus.&.l.conſtitutionum.C.de admi.tu.in caſu autem
noſtro iudicis autoritas & multa alia ſolennia affuerunt
& illius autoritas cum quo dicta obligatio reperitur con-
tracta & aſſertio adultorum aſſerentium curatorem ſuum
& huic aſſertioni roborate curſu iam. xx. an.dicitur ſtandũ
& pro ipſa præſumendum ſit ut in multis alijs ex quibus in
temporis prolixitate præſumitur ſolennitas & pro inſtr̃o.
ar.l.optimã.de ꝯhen emp.&.l. precibus.de proba.& maxi
me cũ de nouo producit per iſtos inſtr̃m debiti illius auto
ritate ꝯtracti ut ꝑdixi.facit.c.ſaluberrimum.j.q.vij. & quod
no.Innocen.in.c.innotuit.de eo qui fur.ordi.recepit.facit.
l.qui in aliena.§ ſed ſi non adierit.de acquiren. heredi. &.l.
ſi filius

illius.C.de peti. here. Quo ad ſm dubium de uiribus decreti parum uidetur opitulari dictum decretum dictis ſuppoſitionibus uel obeſſe Ioanni de quo quæritur, Primo quia inſtrumentum uigore dicti decreti in memorialibus regiſtratum non eſt illud de quo in ſupplicatione dicitur.ſ. quod ſunt creditores uigore publici inſtrumenti in quantitate ducentorum ducatorum auri &c.hoc autem tenore inſtrumenti non apparet. imo oppoſitum. ſ. quod in centum cum quatuor fuerint creditores ſimpliciter ſtipulati.& ſic pro rata.l.reos.§.cum in tabulis.de duobus reis. Non ob. ſi dicatur iſti poſſunt dici creditores in tota ſumma prædicta:quia forte ſucceſſerunt fratribus prædefunctis certe tūc non uigore inſtrumenti regiſtrati ſed ex cauſa immediata ſucceſſionis ſunt creditores.unde cauſa proxima nō remota debuit exprimi:quia iura in talibus conſiderant cauſam proximam non remotam.l.ſi quis nec cauſam.&.l.rogaſti.ſi cer.pe.&.l.in hered.ff.rerum amo.c.de cetero.de homi.ſecus.in ceſſionario cui licet ex cauſa ceſſionis debeatur. nō pōt tñ ſe,uere dicere creditorem quia non fuit ſecutus fidem illius:ideo de iſta proxima cauſa ceſſionis tenetur facere mentionem.ideo dicit lex quod talis partim ſuo partim procuratorio nomine experiri & conueniri debeat.l.e, plane.fami.erciſ.Et confirmantur iſta quia uerba taliū gratiarum referuntur ad ipſum factum.& ſic ſunt exprimenda quo ad effectum iuris.c.ij.de deci.lib.vj.ubi caſus facit.l.ſtipulatio iſta.§.hi quoque.de uerb.oblig.ſunt enim iſta reſcripta elicita ad derogationem iuris alterius iam quæſiti. & ſunt multum ſtricti iuris.unde ſi contra principalē debitorem poſſunt operari effectum ſuum:non tñ ꝑ tertiū poſſeſſorem ꝑ quem conueniendum iura aliter prouident quàm ꝑ ipſum debitorem in auten.hoc ſi debitor.C. de pigno. unde ſub inuolutione uerborū ꝙ ſint creditores hereditatis & bonorum ſocij nō ueniunt bona in alios iam tranſlata iure pleni dominij & poſſeſſionis.ut eſt iſta poſſeſſio empta ꝑ Ioānem a dicto gotto.nam iſta eſt.n.extra cauſam bonorū. ut dicit tex.in.l.ſequens queſtio.de lega.ij.& reſcriptū impetratum expreſſa in eo certa perſona non extenditur ad rē quæ a tertio poſſideretur.imo taciturnitas poſſeſſionis tertij nedum iuſte ſed ēt colorate reddit ſcriptum ſurrepticiū c. cum noſtris.de conceſ.præben.&.d.c.ij. & maxime cū impetrans ſciebat tertiū poſſiderē ut in caſu noſtro non .n. debuit ſub inuolutione uerborum eum includere ſed ſpecifice declarare.ut.c.ex literis de dolo & contuma. nam ꝑ bona a tertio poſſeſſa modo ita de facili conceſſiſſet reſcriptum princeps ſicut contra hereditatē debitoris & eius bona.ſ.in hereditate reperta.argu.not.per Innocen.in.c. ueniens.de teſtib.deficit ergo dictum inſtrumentū regiſtratū in memorialibus in ſubſtantia & in forma nec affert præiudicium dicto Ioanni quod ex alio capite confirmatur quia utrum negligentia notariorum uel principaliū quibus forte ſunt ſucceſſores fuerit omiſſa regiſtratio debuit plene
1 diſcuti & uocato illo cuius intereſt nam † in omni relatione & inſtrumentorum & regiſtratione talis partis de cuius præiudicio agitur neceſſaria eſt requiſitio & proceſſus cū in.c.cū dilecta.de cōfir.uti.uel inuti.c.albericus.&.c.ſignificauit.de teſt.l.ſ.&.ij.C.de rela.c.intimaſti.de ap.ubi materia relationum & ſolennia quæ ibi traduntur hic non apparent interueniſſe & in Specu. de remiſ. per totum. Relatio igitur minus plena debet obeſſe:ut.d.c.intimaſti.Poſtremo cum ex omiſſa regiſtratione uigore ſtatuti contractus ſit irritus ipſo iure & ex iſta nullitate quæſitum tertio ius defenſionis non uidetur intentio domini legati ꝑ ſuū reſcriptum abſorbere ius tertio iam quæſitum nam hoc etiā nec papa uel imperator intendit:ut.c.ex tuarum.de auto.& uſu pa.l.j.§.merito.&.§.ſi quis a principe ne quid in loco publico nec uē quod per uerba quantuncunque generalia abſorbere ius tertij non citati nec requiſiti.c.ex parte.de offic. deleg.&.l.meminerint.C.unde ui. Statuta ergo priuilegiū uel indultū certo certius eſt quod non ꝑiudicant tertijs nō uocatis.l.ſi.C.ſi ꝑ uim uel alio modo.&.C. cōminationes uel epiſtolas per totū.Ex quibus ꝯcludo per dictā regiſtrationē in memorialibus huic Ioanni ꝑiudicium non parari.

CONSIL. CCXXIII.

1 *Publicatio ſola atteſtationum an præcludat uiam teſtibus producendis ſuper eiſdem articulis.*
2 *Iura de productione teſtium cum ſolennitate legali loquentia quando locum habeant.*
3 *Teſtes alios dicens ſe nolle examinari an per hoc eorundem productioni renunciet.*

IN CHRISTI nomine amen. Ad euidentiam præmitto quod licet de iure ciuili ſint opiniones utrum poſt didicita in cā principali ſuper eiſdem capitulis poſſint teſtes in appellationis cauſa produci plerique iuris ciuilis doctor.tenuerunt quod poſſint attenta diuerſitate inſtantiarum magis quam timore ſubornationis:tamen de iure canonico hec dubietas eſt deciſa tam de iure canonico.ꝑ ea quæ habentur in.c.fraternitatis.de teſtib. q̄ nouo etiam ſuper capitulis directe ꝯrijs per.d.cle.teſtibus.de teſti.ponunt doc.iuris ciuilis.C.de tempo.ap.l.per hāc. & huic deciſioni canonicæ debet ſtare per no.per Io.an.in.c.j de ope no.nun.in nouel.& etiam in.c.poſſeſſor malefidei.de regu.
1 iur.lib.vj.Item premitto fuiſſe dubium inter docto.† quod eſt ſubtile an ſola publicatio & apertio atteſtationum teſtium & totius proceſſus uiam precludat non productioni teſtium ſuper eiſdem capitulis an etiā requiratur quod ſint teſtificata dedicita·nam glo.Ber.in.c.conſtitutus.ij.eod.ti. confirmat ꝙ ſola publicatio nō ſufficiat.idē Gul. in Spec. de teſte.§.ſatis utiliter uer.quod autem dixi.& uer. ꝙ ſi publicate.ſed Hoſtien.in ſumma.de teſt.§.& utrum. tenuit ꝙ ſola publicatio ſufficiat.allegat eo.ti.c.cauſam.ij.&.c.cum ueniſſent.& de hoc eſt bonus tex.in.d. c. teſtibus.in clemē. Idem meo puſillo iudicio hoc uoluit Inno.eo.ti.c. ultra tertiam in gl.ij.ibi item qñ atteſtationes &c. ubi parificat teſtium aperturam & ſcientiam atteſtationum Io. And.in.d. c.conſtitutus dixit notanter ꝙ ſi publicatio eſt facta parte inſcia uel inuita nō officit quin ſuper eiſdem capitulis poſſint de nouo ꝑduci.alias ſecus.idem no.in dicto.c.teſtibus idem Bar.C.de probatio.auten.at qui ſemel. addens rationem quia ubi parte ſciente & acceptante fit publicatio ſtatim uidetur acceptare & confiteri ſe teſtificata didiciſſe. & hec opinio meo uidere iure probaē & placet maxime:quia conſona equitati. Ex his clare infertur deciſio dubij ſupraſcripti.cum.n.preſupponatur quod ad petitionem procuratoris Ioannis fuit publicatio facta, omnis uia producendi teſtes ſuper eiſdem capitulis debet ſibi eſſe preciſa.& tanto 1
magis quia prout in facto preſupponitur tam in cauſa principali q̄ prima appellatione iam fuerant teſtes examinati & publicati ſuper capitulis ſuper quibus in hac ſecunda ap 2
pellatione uult nouiſſime producere teſtes.Item quia apparet ex themate ipſe Ioannes in hac appellatione ſecundaria fuit proteſtatus alios teſtes examinari nolle.& ſic tacite renunciauit productioni teſtium aliorum in eadem cauſa per not. Innocen.eodē.titu.cum ueniſſent. His igitur ſimul conglutinatis:ſcilicet tot productionibus teſtium in cauſis diuerſis & proteſtatione predicta ac dictis publicationibꝰ factis petente procuratore Ioannis,aliud coniecturari non poteſt niſi quod pars Ioannis teſtificata didicerit unde merito de ſubornatione timetur ſi teſtes ijdem uel alij producantur nec obuiat predictis proteſtatio quam procurator Ioannis fecit tempore publicationis:ſcilicet ſe nolle diſcere teſtificata &c.quia hec proteſtatio eſt contraria facto cōtra no.in.c.cum.M.de conſtitutionibus. Primo enim inſtat Ioan.quod fiat publicatio.& ſic tacite acceptat ſe teſtificatorū habere notitiam. ꝙ apparet expreſſius cum proteſtatur ſe alios teſtes producere nolle quaſi ſufficerent teſtes examinati quorum numerum ſibi ſufficere ueriſimiliter ſcire non potuit niſi teſtificata didiciſſet.Secundo proteſtatur ſe nolle diſcere quod iam didicit preſumptiue. & quod ſciuiſſe fuit tacite confeſſus inſtando fieri publicationem. quomodo

modo ergo potuit ipſe proteſtari ſe' ignoraſſe id quod per ſuam confeſsionem apparet eum ſciuiſſe. maxime quia petendo publicationem fecit actum per quem indicat ſciētiam teſtificatorum. unde proteſtando proteſtatur contra factum ſuum, item quia ius actori quæſitum ex iſta tacita cōfeſsione per contrariam proteſtationem rei abſque actoris facto tolli non poteſt. argu. ff. loca. cū in plures. §. locator. horrei. de appella. ſolicitudinem & eorum quæ no. Inno. de excep. cum uenerabilis ubi confeſsionem tacite reſultātem ex productione inſtrumenti producens ad præiudiciū aduerſe partis reuocare non potuit cum producens ab initio ſibi potuit præuidere. Preterea iſta proteſtatio eſt declaratoria uoluntatis quod non uult diſcere in futurum ſed non declarat nec adimit quod neſciuerit in præteritum.
2 † Preterea pondetandum ꝙ iura quæ loquuntur de iſta ꝓductione cum ſolennitate legali de qua in. c. in cauſis. & c. ultra tertiam. de teſti. locum habent quando nondum erant atteſtationes publicatæ. hoc enim caſu tm̄ conceditur quarta productio cū ꝓdicta ſolennitate. Et ita ſano intellectu debent intelligi iura prællegata: nam licet ꝯ toties ꝓducenté iura præſumant & ſuſpicentur de fraude: hec tn̄ preſumptio iure permittēte elidit per prædictam ſolennitatis obſeruationem. ubi uero publicatio facta eſt non reperiť iure cautum quod ad productionē teſtiū aliquis admittatť ſicut nec poſt renunciationem teſtibus producēdis quæ hic uere
3 intercesſit dñi in cā app. † dixit alios teſtes nolle examinari nā illa uerba important renunciationē in caſu quo tenetur q.s deliberate actū gerere. l. in filij. ad treb. & in iure iſta ſūt paria renunciatū eſſe teſtibus & publicatas fore atteſtationes. C. de teſti. & c. cū ueniſſent. de teſti. itē iura ſimpliciter dicūt ꝙ atteſtationibus publicatis ſuper eiſdē capitulis nō ſunt ijdem uel alij teſtes ulterius producendi propter timorem ſubornationis. c. fraternitatis. de teſti. cle. j. eo. titul. ergo tu qui dicis poſſe da mihi tex. uel doc. qui hanc regulā limitant. nam ſi dicis hoc dicunt iura cum hoc permittunt cum ſolennitate legali liquide reſpondetur quod loquuntur ut dixi cum non ſunt atteſtationes teſtium publicatæ. & hæc proculdubio uidetur ueritas ſane intelligenti. Ex quibus omnibus in hoc dubio paſſu me ſubijciens correctioni cuiuslibet de iure melius ſentientis concludo breuiſsime dictum Ioannē per ſe uel aliū ſuper dictis capitulis in hac appellatione ſecunda non poſſe producere teſtes etiam cū ſolennitate legali de qua de teſti. ultra tertiam. & C. de ꝓba. auc. at qui ſemel. his ſum contentus.

CONSIL. CCXXIIII.

1 *Executor gratiæ legati non tenetur exceptionem oppoſitam admittere ad perimendam ipſam gratiam.*
2 *Executor quis dicatur.*
3 *Falſum tacendo committitur.*
4 *Peritia in prælatis & iudicibus præſumitur.*
5 *Veriſimilius in dubio eſt inſpiciendum.*

1 IN CHRISTI nomine amē. † Iſte dñs executor eligendo uiam meri executoris recte & prudenter uř egiſſe poſtq̄. n. dominus legatus contulit titulum canonicatus in præfata eccleſia de exceptionibus quæ uenirent ad dictum titulum elidendum non vť quod habuiſſet cognitionem ſicut nec uicarius epiſcopi de iuribus collationis beneficij ꝙ epiſcopus contuliſſet iuxta not. in. c. ij. de offi. uica. li. vj. in nouel. factū. n. ſuperioris inferior non poteſt reſcindere & per ꝯſequens nec de his cognoſcere quæ ad hūc finem reſcindendi coram eo deducuntur arg. c. cum ueniſſent. de iudi. & l. ſi hominem. mā. & cle. ne romani. de elec. Ex quo ſequitur ꝙ ſi iſte poſſeſſor canonicatus in eo prætēdebat titulum canonicatus poſtq̄ innotuit ſibi per literas executoris qualiter itēdebat exequi & nolle cognoſcere de iuſtitia titulorum debuit adire legatum poſtquam erat præſens & ſatis improuide hoc miſit præſente. n. dño legato q. contulit temere feciſſet dñs executor de facto legati ſe intromittere quia ad ipſum propter reuerentiam & præſentiam debebat iſta cognitio pertinere. Nam & in ſimilibus præſente legato inferiores ordinarij nedum eius delegati
debeant abſtinere ab his quæ tenderent ad uerecundiam ipſius legati. c. uolentes. de offi. lega. & Bart. no. in l. iiij. ff. de
2 dam. infe. facit. c. j. §. officiales. de offi. ord. li. vj. † Conuergo cenſeri debeat executor hanc uiam recte eligere nec minus quis executor dicitur licet citet & ex habūdanti etiam quædam agat quæ ad iuſtificandum eius executionem tendant ut arg. c. bone. j. de elec. nam & quilibet executor de aliquibus cognoſcit non tn̄ de his quę rei proprietatem reſpiciūt in qua eſt executio faciēda: ut. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. Ex iſtis ſequitur ꝙ non recte a repulſione exceptionum concernentium ius opponētis uel inhabilitatem eius qui gratiam obtinuit appellatum fuit. Sed reſtat pulchrum dubium preſuppoſito quod ſine præiudicio potuerit appellari utrum ſi ex actis non appareret an iſte executor appellationi detulerit necne utrum apoſtolos denegauerit uel conſenſerit ad terminum ad eos ſuſcipiendos aſſignauit uel ꝓrſus tacuerit quo in dubio præſumemus poſtq̄ notarius non atteſtatur niſi ꝙ appellatio fuit interpoſita & petiti fuerunt apoſtoli prope portam &c. cum ex aduerſo dñs executor atteſtetur ſe reſpondiſſe quod dimitteret ſibi copiam appellationis ut deliberate ſibi reſponderet & ſic pro reſponſo rediret in termino iuris. nam utrum ſi reſponderit uel tacuerit diuerſus reſultat iuris effectus. ut patet ex not. in cle. j. de ap. & uidetur poſtquām notarius nihil ſcripſit quod dictus executor tacuerit. alias ꝓſumemus delictum in notario ſi omiſiſſet ſcribere reſponſum executoris. † nam falſum ita committitur in tacendo ſicut falſum
3 exprimendo. ut in aut. præſbiteri. C. de epi. & cle. hæc aūt nō debemus preſumere de notario: ut. c. ad audientiam. de præſcri. & quod ex ſerie ſcripturę non apparet præſumitur nō interueniſſe & omiſſum fuiſſe. l. quicquid aſtringendę. de uer. ob. & paria ſunt non fuiſſe & non apparere. l. in. l. de ꝯhen. emp. Ex hoc ergo ſequitur præſumptio taciturnitatis. & per ꝯñs ꝙ non debuerit amplius ad eum redire ſed pro ſe qui ac ſi fuiſſent apoſtoli donati. ut no. in. d. cle. Ego ſaluo conſilio cuiuſque melius ſentientis cōtrarium teneo credo quod prædicta ſcriptura tabellionis qui de actu iudicis nihil ſcripſit nō inferat neceſſario taciturnitatē in caſu nō patet gl. in. d. cle. equiparat quo ad affectū proſequendi appellationem abſque alia petitione apoſtolum tacere & denegare expreſſe. ille ergo appellationis qui in termino iuris pro apoſtolis rediuit debet facere fidem quod iudex tacuerit. nam hoc eum exonerat ne redire teneatur. ut patet in. d. cle. in glo. & in tex. unde ſicut de negatione teneretur facere fidē & de alijs caſibus quibus poteſt proſequi & abſque eo ꝙ redeat ita ēt ut de iſto caſu cū ſit cauſa ſuæ ꝓſecutionis abſq; alijs ap̄ſtis. facit qđ not. Bar. in. l. in illa ſtipulatione. de uer. ob. & c. uenerabilis ad ſi. de ſen. excō. li. 6. Secundo ualde pōderandū eſt ꝙ dñs executor ꝯtrū atteſtatur. ſ. ꝙ reſpondit ut ſupradictum eſt nec in hoc contrariatur ſcripturę notarij quia notarius non dicit quod tacuerit. tunc. n. executor dicendo contrarium obuiaret ſcripturę. j. q. vij. ſaluberrimum. nec eſt dare rationem quare magis præſumamus iudicem tacuiſſe & ſic delictum quam reſpondiſſe ſe ſic facturum quod de iure tenebatur. ſ. apoſtolos ſe daturum in termino iuris. arg. ad hoc. ff. pro ſo. l. merito. † in
4 prælatis enim & omnibus iudicibus debemus præſumere peritiā & quod in dubio recte fecerint. c. in pręſentia. de renun. & forte illa glo. cle. j. quæ equiparat iudicem tacentē deneganti apoſtolos non recte ſentit. nam facere tenet medium inter fateri & negare. c. is qui tacet. de re iur. li. vj. Ex quo ſequitur ꝙ iudex tacendo uideatur elegiſſe uiam deliberandi an uelit eos concedere uel negare & maxime cū requiritur in loco non congruo ut in porta & ſic non in loco iuridico. c. ab eo. in ſi. de appella. lib. vj. Ex hoc ſequitur ꝙ notario nihil in ſcriptis aſſerente de taciturnitate uel negatione ſine alio uerbo iudicis præſumere debemus potius ꝙ ipſe dicit quam quod ſcriptura non dicit nec tamen oppoſitum, ut ſic præſumamus iudicem id egiſſe quod agere tenebatur

batur uidelicet reſpicere quod apoſtoli dari deberent an-
delatorij.an refutatorij.c. cum appellationibus. de appel.
lib.vj.&.c.cordi.eo.ti.&.lib.Porta enim ubi fuit reqniſitus
non eſt locus congruus concedendi apoſtolos uel negandi
ſed ſuperſedendi. unde atteſtatio executionis ꝙ. reſpnnde-
re ut prædicitur fundatur ſuper ueriſimili.ideo amplectē-
da maxime quia hoc ut plurimum fieri ſolet in talibus.ſ.ali
5 quid reſpondere non obmuteſcere.† unde regula iuris di-
cit ꝙ in obſcuris reſpicimus ꝙ eſt neriſimilius uel quod ple
runque conſueuit.c.inſpicimus.de reg.iur.lib.vj. & maxi-
me in caſu noſtro inquo apparet ex tenore appellationis
iuris ignorantiam animoſitatem & alia quæ ſonant in uere
cundiam iudicij ſiue executoris obiecta quo caſu uiros pro
uidos contumelia tactos non eſt ueriſimile obmuteſcere
quaſi ſe negligerent famam ſuā crudeliter contra text. xij.
q.j.nolo & contra.c.niſi ſpecialis.de aut.& uſu pal.Ex qui-
bus oībus liquide inferendum uidetur qnod iſte .C. non po
tuit appellare per iura primo loco allegata. idē & ſi potuit.
tamen quia in loco congruo apoſtolos non petijt.& ēt ſi pe
tijſſet reddere pro eis tenebatur & non fecerit ꝙ appella-
tio ſit deſerta & ſic per iudicem coram quo iſta quæſtio agi
tur pronunciandum dico.ſ. appellationem eſſe deſertam
propter apoſtolos loco congruo non petitos. & eſto quod
congruo redire tamen pro eis debuit quod non fecit & po
ſtremo etiam quod non potuit ex talibus cauſis appellari
rationibus ſupraſcriptis.

CONSIL. CCXXV.

1 *Spurius legitimatus quando excludat ſubſtitutum.*
2 *Reſcriptum principis quid poſſit.*
3 *Legitimatio quid operetur.*
4 *Legitimum dictio quid importet.*
5 *Natura fortius opperatur in filijs naturaliter procreatis quàm ius poſitiuum.*
6 *Filiatio indicijs probatur & coniecturis.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Videtur
prima facie dicendum dictum ſpurium legi
timatum non excludere ſubſtitutum hoc eſt
filium bartholomei legitimum naturalem &
hoc ex præſumpta mente defuncti quæ obti-
net primum locum in conditionibus.l.in conditionibus de
condi.& demon.& præ oībus dñatur in aut.de nup.§.diſpo
nat.ſed hic potius teſtator uoluit ſubſtitutum uocari dicen
do ſi qnis ex inſti.deceſſerit ſine filijs legitimis & naturali-
bus Ex quidem qnibus uerbis vř ſenſiſſe de his qui naſcerē
tur ex legitimo matrimonio non de legitimatis per reſcri-
ptum principis nam iſti poſſunt dici legitimi fictione qua-
dam & ciuili intelligentia tātum non naturali. in dubio au
tem uerba teſtatoris ad naturalem noo ciuilem intelligen-
tiam redigenda ſunt.l.fin.C.de his qni ne.eta.impe. &. l.ex
ea parte.§. inſulā.de nerborum obli.& quod not.in.c.ſuſce
ptum.de reſcrip.lib.vj.&.l.ſi ita quis.§.fina.de leg.ij. Itē ad
id quod frequenter accidit non ad id quod raro maxime ex
traordinario & ſingulari iure contingit debent nerba le-
gis & cano.adaptari.l.nam ad ea.ff.de leg.l. iiij. de fideicō.
libe.&.l.apud iul.§.finali.de lega.primo. Præterea condi-
tiones debent repleri prout ſonant in facto nō prout in ef
fectu iuris conſiſtunt.l.qni heredi.&.l.in cnius. de conditio
& demon.Ex quibus nidetur quod legitimatus qui non ut
uerbum in facto ſonet ſed ut ſonat in ius dicitur legitimus
non faciet deficere predictam conditionem ſi defecerit ſi-
ne filijs legitimis & naturalibus fuit enim ſpurins a princi
pio & non dignus filius appellari.C.de inceſt.nupt. aut.ex
2 complexu.† Hec ergo macula quæ in facto conſiſtit nō ui-
detur per reſcriptum principis aboleri.l.libelln. §. facte. de
ea.Proſtremo reſcriptum principis non vř extendi niſi ad
bona patris qui fecit eum legitimati nō ad bona que ſubia
cent reſtōni ſiende alijs nā cū præiudicio tertiarū perſona-
rum non vř reſcriptū tale intelligendum.eſt.n.legitimatio
quedam reſtō antique ingenuitatiſ natura quidem non fe-
cit dñam naturalis atq; legitimi in aut.quib. mo. natu effi.
legi.§.ſi quis ergo reſtō aūt ſemper vř ꝓcedi ſine iuris præ-
dicio alieni.in.c.q̄uis.de reſcrip.li.vj.facit.l.j.§.ſi quis a pri
cipe.ne quid in loco publi.&.c.ex tuarum. de auto. & uſu
pal.Ex iſtis uideretur dicēdū ꝙ ſit locus ſubſtōni tanq̄ pau
lus deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibns nec legiti-
matio filijs eius ſpurij faciat deficere conditionē & ſubſtō
nē tanq̄ de eo ꝙ Petrus teſtator non ſcripſerit ſed de legiti
mis qui frequenter ſolent ex iuſtis nuptijs prouenire ut di-
xi.ſ.His non ob.ꝯrium uideť de iure dicendū uidelicet ꝙ
iſte legitimatus excludat ſubſtituū in caſu noſtro. primo
hic pondero mentem legū & canonū de legitimatione lo
quentium.abſtergunt.n.omnem maculam geniture & reſti
tuunt tales prioribus natalibus & haberi uolunt ensac ſi
de legitimo matrimonio nati eſſent patet hic in aut.q.mo.
na.effi.leg.§.ſi ergn.ibi nihil a legitimis differentes &c. &
in aut.qui.mo.na.effi.ſui. §. ſi quis ergo.ſimile uerbū & ibi
damns eis ſucceſsinnes illas quas habent hi qui ab initio le
gitimi &c.† Ex quibus uideť ꝙ talis legitimatio habet tra-
3 ctum retro nec mirū quia reddit legitimatos ad primeuum
ſtatū nature ſiue ius natnrale quo omnes liberi & legitimi
naſcebanť.ut in prealle.aut.&.l.manumis.ff.de iuſti. & iur.
Iſta.n.diſcretio filiorū multiplicis ſpeciei & qualitatis eſt
inducta legibus poſitiuis principiū ut proban tex.in.d. aut.
non mirū.ergo ſi poteſt per principē ita funditus tolli ma
cula ſua.l.inducta ꝙ non remaneat de ipſa ueſtigiū nec no
men ut clare patet in ſimili in.l.imperialis.§.itaq;. &. §.nā
omni macula.C.de nup.facit quod ſingulariter no.in cle.j.
de immu.ec.ſimiliter hereditas & bona regulantur legibus
principum. viij.diſt.qno iure & per fictiones auferunt iam
queſita uni & dant alieri ut patet in fictione poſtliminij &
legis corneliæ.ut.l.ſi.C.de ſen.pa.& in toto li.de cap.C.&.
ff.per quæ iura conſuluit Dy.ꝙ legitimatus poſt mortē pa
tris offerat hereditatē iam quæſitā alijs nenientibus ab in-
teſtato ex eo ꝙ legitimatio fingit eū legitimū ab origine &
ſicut reuerſus iuris poſtliminij recuperat iura in alios iā trā
ſlata ut.d.l.ſi.ita ēt & legitimatio ad idē operetur.†Nō ob.
4 ꝙ iſte dicatur legitimus ciuili intellectu non naturali nam
uerbū legitimū ſemper ſonat in ciuilē intellectū incogni-
tū.n.erat illud uocabulū iure naturali quo oēs homines le-
gitimi habebanť ut dixi ſiue ergo a principio natiuitatis ſi-
ue ex poſtfacto ſtatus legitimatus cohereat non vř referre
negare.n.non poteſt legitimatū a principe proprie dici le-
gitimū ſicut natū de matrimonio.facit.c.tanta.qui fil.ſint le
gi.& probant iura prealle.Et aduertendū in caſu noſtro ꝙ
iſta qualitas legitimationis debet adeſſe tpe quo iſti nepo-
tes moriuntur.nam dicitur in teſtō ſi aliqui & omnes mo-
rientur ſine filijs legitimis & naturalibns tūc &c. qualitas
enim illa legitimis & naturalibus refertur ad tempus
mortis quod confirmat dictio tunc.l.iiij.ff.de condi. & de
mon.ſed negari non poteſt paulū relinquendo filiū legiti-
matū tā ſolenniter per papā & imperatorē ſiue per eorum
miniſtros quin deceſſerit cū filio legitimo & naturali cū ta
lis uere & proprie dici poſsit legitimus ut dixi.nec debe-
mus uerba teſtatoris predicta reſtringere ꝙ ſit naturalis &
legitimus tēpore quo naſciť uel per matrimoniū ſed quod
adſit tēpore mortis ad quā retulit ſe teſtatnr. l. in delictis.
§.ſi detracta.de noxa.plena.n.& larga non ſtricta interpre-
tatio eſt facienda in teſtamētis:ut.l.in teſtamētis.de re.iur.
&.c.cum dilectus.de dona.facit quod no. Bar.in.l. ex facto.
de uulg.& pup.& dixi in.c.ſi eo tēpore.de reſcrip.li.vj. pro
hoc optime quod no.in.c.innotuit.de elec.e.tanta. prealle.
ubi licet conſtō requirat in promoto ad epatum ꝙ ſit natus
de legitimo matrimonio tñ legitimatus per prædictā con-
ſtōnem nō excludiť ex eo ꝙ conſtōne canonica & ciuili eſt
legitimatus & quo ad.omnia ut legitimus reputať. ſi ergo
legitimatus admittať ad id ad quod non admittiť niſi natus
de legitimo matrimonio:ut in iuribus prealle. multo for-
tius cenſeri debet natus de legitimo matrimonio cum te-
ſtator non retulerit ſe ad tēpus natiuitatis.ſed mortis inſti-
tutorum quo caſu ut predixi liquide conſtat paulum natu-
ralem & legitimum filium reliquiſſe.non ob.l.ſi ita quis. §.
ſi.quis

ſi.quia loquitur in eo qui eſt filius prorſus ciuilis ex iuris artificio ut adoptiuus.nos loquimur in illo qui plus partici
5 pat de naturalitate q̃ de ciuilitate.† in filijs.n.naturaliter ꝓcreatis fortius operatur natura q̃ conſtō poſitius facit. l.ſi-lio quem pater. ff. de libe.& po.l.ſi unus.§. pactus ne peteret.ff.de pac.in rōne ſui.non ob.ꝙ reſcriptum principis nō debet præiudicare tertio:ut.d. §.ſi quis a principe. &. c. ex tuarum.præalle.nam illud eſt uerū niſi per uiam legitimationis hoc contingat.ut conſuluit Dy. uel melius illud uerū in iure iam quæſito & ēt in eſſe ꝑducto ſed impedire futurā acquiſitionē quæ pendet ex incerto euentu ut erat in caſu nr̄o non uī prohibitum.nā nondū filio legitimo & naturali bartholomei erat aliquod ius quæſitum tēpore quo prędictus ſpurius legitimatus fuit.illa.n.uī natura legitimationis.ſ.impedire futuras acquiſitiones ſucceſsionū: maxime ex deriuatione in eum quē auus.i.petrus inſtituere potuiſſet.ēt non legitimatū:ut conſuluerunt doc.eximij Fede. de ſenis & ēt Bar.& ueriſimile eſt ꝙ auus eandē affectionē ad hunc legitimatū habuiſſet quam habuit ad ipſius patrem poſt amotā maculā geniture.ar.l. dedi dotem.de colla. bo. nam quo ad naturale fedus naturalis proles habetur pro legitima.l.adoptiuus.§.ſeruiles.de ritu nup.& in multis iuris articulis naturales ueniūt eppellatione filiorum.facit quod not.Bar.in.l.j.ff.de accu.Poſtremo in materia in qua ſumus ſcilicet ſubſtonis appellatione filiorū ſiue liberorū ueniūt naturales tm̄ & excludunt ſubſtitutum regulariter:ut no.in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ad treb.&.c.in pr̄tia. de proba. & Dy.conſuluit conſilio ſeptimo ſed legitimatus eſt plus q̃ naturalis quia in eo ut dixi ſublata eſt macula geniture per habentem ptātem qui poteſt talē maculā funditus abolere.unde ſi naturalis tm̄ nepos faceret deficere ſubſtōnem factā de alio in teſtamento aui:ut in iuribus præalle.fortius iſte legitimatus in quo idem uinculū naturale cōſiſtit & ēt ciuile legitimum quod ex legitimatione deſcendit debet ergo fortius operari.ar.l.ſi.C.de adop.iſtam partem ꝙ legitimatus excludit ſubſtitutum ſub prædicta forma de qua in themate modernis temporibus diſputando tenuit doctor excellens dn̄s Ang de peruſio.& refert ēt fratrem ſuū dominum Bal.ſic tenere.ff.de lib. & poſthu. l. ſi ſub conditione. & in hanc partem inclino in hoc primo queſito. Ad cuius. confirmationē accedat quod tenuit diſputando. Ia. de bel. uidelicet ꝙ talis legitimatus poſt teſtamentū patris rumpat tale teſtamētū ſi reperit ſe in eo preteritum & ſic operatur legitimatio ꝯ ipſum patrem offerentē preces principi ſup tali legitimatione ꝙ uī mirū.ad predicta faciunt no.per Io. an.in.c.ſine culpa.de re iu.li.vj. in merc. Super alio dubio de quo queritur utrum ſi negetur iſtum ſpuriū legitimatū fuiſſe filiū dicti pauli qualiter hoc probatur & de nato ex matrimonio eſt caſus quæ probatio ſufficiat in.l.filium diffinimus.de his qui ſunt ſui uel alie.iu.ſed de nato in adulterio uel alio dānato coitu eſt idē dicendum ſi tenebitur in domo pro focaria & ut cōcubina. nam tunc in domo natus preſumitur ꝙ ſit natus ex eis:ut no.in.c.michael.de fil.præſby.ſed de nato ex muliere in domo non retenta ſed ea ad quam habebat conſuetudinē & furtiuū acceſſum ꝑꝑ timorē forte uiri uel pęnam metuens quia forte monacha uel filia magni ciuis tunc eſt dubium ſi in publico forte non audetur dicere eū habuiſſe ex tali muliere nec mulier ipſa hoc audet affirmatiue. nam cum iſta quaſi poſſeſsio filiationis ortū habeat ex nominatione & ex tractatione pro filio .ut. c.per tuas.de proba.non uī ꝙ in caſu nr̄o poſsit cadere talis quaſi poſſeſsio cum non preſupponam illā coniugatā ex qua ſuſceptus eſt imo ipſum profilio pauli habuiſſe uel nominaſſe. Vnde remanet dubiū an ſufficiat ad probandū filiationem ꝙ pater eius paulus eum in domo nutriret & filiū nominauerit:eum legitimari fecerit & poſtremo ut filium inſtituerit.& certe dico prædictam ſufficere maxime accedente fama uicinie.ut not.in.c.trāſmiſſo.qui fil.ſint legi.' cū
6 † enim nulla ſit filiatio que poſſet uere probari ſufficit ꝙ ꝓbetur per coniecturas & indicia.ut.l.lucius.de condi. & de mō.& dicit glo.in.d.c.michael.ꝙ ſufficit ꝙ ille appellabat eū patrem & cōmuniter habebatur & nominabatur filius.

ut.d.c.per tuas.de proba.Item ex dilectione diſcernit̄ quis & cuius filius in dubio reputetur:ut.c.afferte. de preſump. in paulo aūt erga illū legitimatū eſt reperire oēm pr̄num affectum ut colligitur ex proxime dictis.Accedit his teſtimonium matris ſpurij quæ ſic fatetur publice nec eſt uerſimile ꝙ tm̄ ſcelus. ſ. filiū ex adulterino cōplexu diceret ſe genuiſſe niſi ita ſe habuiſſet rei ueritas.de præſump.literas Concurrentibus.n.teſtimonio utriuſq; fama uicina nominatione:& alijs ſupradictis certo certius eſt dicendum ex his reſultare pleniſsimam probationem filiationis. Poſtremo quæritur quia mortuo paulo dictus eius filius legitimatus tunc tempore remāſit in domo habitationis pr̄ne & ſic aliquandiu in ea ſtetit & habitauit.poſtea uero cum ſe abſentaſſet ille ſubſtitutus qui de hereditate contendit dictā domum ingreſſus eſt & domū legitimatū reuerſum nō admiſit qualiter conſulatur ſibi per illum uel illos qui de cauſa cognoſcit uel cognoſcunt & de iudicio petitorio nō eſt dubiū cū dictus legitimatus excludat eum in totum ut plene ſuperius eſt deductum.Sed in poſſeſſorio eſt dicendum ſibi conſuli diuerſimode nā ſi queſtio ſuper fideicommiſſo dicto erat mota tunc temporis tūc pertinet ad officiū eius qui de cauſa cognoſcit reponere eum in dicta domo per tit.ut lit.pen.nihil inno. c. cum teneamur.de appel. ſi autē nulla pendebat qō ſuper hoc tūc quia iam dictus legitimatus fuerat poſſeſsionem adeptus ut puta inſtitutus a paulo præſumitur adiuiſſe & poſſeſsionem acquiſiuiſſe:ut.l.j.de acqui.here.&.l.cum heredes.de acqui.poſ.&.l.quedā mulier.de rei uen.ſi ergo poſt adeptam poſſeſsionem iſte qui ſe ſubſtitutū ptetendit illo abſente poſſeſsionē ingreditur & legitimatum reuerſum ad poſſeſsionem non admittit ui eum ſpoliare:& per ꝯñs ꝯ eum competere interdictum unde ui.l.clam poſsidere.§.qui ad nundinas.de acqui. poſ.uel ēt poſſet dici ꝙ ēt ſi ad ſubſtitutionem prædictam deberet admitti nō tn̄ poſſet ante reſtōnem ſibi fiendam ex trebel. propria autoritate occupare ſed de manibus legitimati ꝑdicti eam accipere tanq̃ ueri heredis Pauli de reſtituendo grauati:ut.ff.ad trebel.l.j.& per totum.Inuadendo aūt propria autoritate certum eſt contra eum competere interdictum adipiſcende quorum bonorum.ff.&. C. quorum bonorū.& per totum & dicendo ſibi ius uidetur perdere ius quod habet de quo in l.j.ff.quorum legatorū & in hac poſſeſsione reſcindenda iudicis officiū multū pōt.c.in præſentia.de proba.per.Inn.hoc tn̄ in puncto narratur quod ingreſſus fuit autoritate iudicis non citato dicto legitimato ex hoc ēt capite debet perdere ius qđ habet.l.meminerint. C.unde ui.neq; excuſat eū autoritas iudicis perperā interpoſita.in.l.iuſte poſsidet.de acqui.poſ. Ex iſtis apparet dicto legitimato cōtra dictum ſubſtitutum in petitorio & in poſſeſſorio plene fore conſultum. Vtrū ſtatutum quo prohibet̄ ꝯctus ſine certa ſolennitate & annullat aliter ꝯctum factū ēt cū iuramento ualeat & multe bone allegationes de maxima autoritate iuramenti. Et ſi minor in ꝯctu iurauit ſe maiorem an ualeat ꝯctus uel debeat irritari ſi poſtea dixerit ſe maiorē ꝯxiſſe nō ſeruata ſolennitate ſtatuti & utrū debeat audire. Et ſi ꝯtractus initus cum minore eſt ſtatuti ſolennitate uallatus an reſtituatur tanquam maior aduerſus comiſsionem pęnę deſcendentia ex ipo contractu.

CONSIL. CCXXVI.

1 *Statutū annullans contractum ſine certa quantitate factum an ualeat.*
2 *Iuſiurandum quid ſit.*
3 *Iuramenta quæ & quando derogent legibus & ſtatutis.*
4 *Dies appoſita pro homine interpellat.*
5 *Reſtitutio non ſemper minori competit pro contractu ſecum inito.*

2 IN CHRISTI nomine amen, † Legitur in canone quod omne quod agitur tunc ſolidius ſub ſiſtit cum iuramenti hoc interpoſitio roborat. xxij. q. j. c. omne iure enim diuino & canonico & ciuili quinetiā pagano eſt uinculū arctiſsimum quo ligamur nedum proximo ſed ēt deo ad obſeruantiam promiſſorum. nam ut ait, Tullius lib.

2 libro tertio, de officijs † iuſiurandum eſt affirmatio reli-
gioſa quod ſeruandum eſt quaſi Deo teſte promiſeris nec
maius uinculum ad aſtringendam fidem iureiurando ma-
iores arctius eſſe noluerunt id iudicant leges in duodecim
tabulis. Indicant ſacra indicant federa & narrat ibidẽ. de
Regulo quem nec charitas patriæ, nec ſuorum retinuit
quin aperte reuerteretur ad exquiſita ſupplitia ne tranſ-
greſſus eſſet iuramenti etiam hoſtibus præſtitit. facit. j. q.
octaua. c. quoties cordis oculus. eius namque trangreſſor
nomen Dei in uanum aſſumit & proximum dolo capit.
uigeſimo ſecundo. quæſtio. quinta, quacunque arte. & di-
citur talis occidere animam ſuam eadem cauſa & quæſtio
ne iuramenti & per iſtum periculum animarum emana-
runt iura nouiſſima quę aſtringunt ſeculares per cenſuram
eccleſiaſticam ut iuramenta præſtita non ui dolo vel me-
tu facta non obſeruari in ſuo foro etiam ſi præſtita fuerint
ſuper contractibus prohibitis ſiue reprobatis de iure ciui-
li. c. licet mulieres. de iureiuran. lib. vj. c. cum contingat. ex
3 treo. tit. de pac. quamuis lib. vj. † Ex quibus iuribus patet
quòd etiam inter laicos iuramenta quæ nõ uergant in ęter
næ ſalutis diſpendium ſunt præciſe ſeruanda & derogatur
legibus quæ ſtatuunt oppoſitum. fortius ergo debet intel-
ligi derogatum ſtatutis municipalibus quæ non ſunt tan-
tę efficacię, ut. cap. primo, de conſtitution. lib. vj. & l. prima
in fi. ff. de ſepul. viol. unde non abſurde dici poſſet ꝙ ſi iu-
ramẽtum habet illos tres comites. ſ. veritatem iudicium &
iuſtitiam. de quibus. 22. q. 3. innocens, ut not. in. l. imperia-
lis. C. de nup. non poſſet per ſtatutum reprobari, & tale ſta
tutum non ualet quod aperit uiam periurijs & inuitat ho-
mines ad peccandum. ad hoc faciunt no. Io. and. in. c. ſi. de
excep. lib. vj. in nouel. Sed præſuppoſita ualiditate ſtatuti
de qua non quæritur ſed ſolummodo utrum iſte. ſupra qui
in primo contractu locationis aſſeritur maior & in eo iu-
rauit omnia & ſingula vera eſſe & ſe ſeruaturum in alio
contractu mutui eodem loco teſtibus & die ac etiam in
contractu eodem aſſeritur maior. & in eo iurauit omnia
& ſingula uera eſſe poſſit probare ſe minorem per teſtes.
Et præmitto quod iſte qui cum iuramento aſſerit ſe maio
rem eſt ualde legibus odioſus. Vnde ex hoc lex ipſum affi-
cit ſpeciali pœna & oneratur ne probare poſſit per teſtes
iſtam minorem ętatem. quinimo ſi iurauit corporaliter
tunc in caſu noſtro nullum ſupereſt auxilium, ut in. l. ſi alte-
rius. C. ſi mi. ſe ma. dixe. Et bene aduertendum eſt quod gl.
ibi præſumit iſtum qui ſic aſſeruit ſe maiorem feciſſe ani-
mo decipiendi contrahentem ſecum quo caſu iuris benefi
cio excluditur ꝙ ſic conatur, ſcilicet decipere contrahen-
tem ſecum. l. j. eod. tit. & l. j. ff. ad velle. abutitur enim iuris
priuilegio propter quod amittere eum debet. 11. q. 3. pri-
uilegium, intelligam ergo ſupra dictum ſtatutum cum mi-
nor ſimpliciter contrahit non ſeruata ſolennitate ſtatuti,
& tunc. ſ. iuramentum non firmat talem contractum. ubi
autem ſe maiorem atteſtatur & ſic corporaliter iurat, iſte
caſus non eſt in ſtatuto comprehenſus, ergo relinquitur di
ſpoſitioni iuris cõmunis ſicut quæcunque alia alijs diſpoſi-
tionibus non præuiſa uel munita. l. quicquid aſtringendæ.
de uerb. oblig. l. commodiſſimè. de lib. & poſthu. c. ſuſce-
ptum. de reſcrip. lib. ſexto, & l. ſi dotem. in princi. ſol. matr.
Præterea etiam ſi ſtatutum comprehenderet caſum in quo
quis mendaciter aſſereret ſe maiorem, tamen aſſerendo po
ſtea ſe minorem ad irritationem ſui contractus certum eſt
quòd ſuper probationem minoris ętatis ſtatutum nihil di-
ſponit, ergo per legem ſecundum ſupradictam de caſu
omiſſo uidetur dicta minor ætas per inſtrumenta proban-
da, ut dicitur in prædicta. l. ſi alterius & maxime quia bis
de mendacio ſuper aſſerta per eum maiori ætate conuinci
tur, & per duo inſtrumenta in uno cum iuramento in alte-
ro abſque eo unde magis deliquit propter delicti reitera-
tionem, ut. l. nemo. C. de epi. audien. ibi qui impunitatem
veritatis ad miſſi non emendationi potius quàm conſuetu
dini deputarunt, &c. Item ſtatutum ſicut omnis diſpoſi-
tio debet intelligi in caſibus in quibus eius obſeruantia nõ
ſonaret in abſurdum, ut. l. diuortio, ſolu. matri. & c. dudum.

de præben. lib. vj. & l. ſi. ad exhi. eſſet autem ſatis abſurdum
in pernitiem contrahentibus ſepius cum aliquo tanquàm
cum maiore ſubuenire huic qui modo aſſerit ſe maiorem
& habet iſta deciſio ęquitatem ut ſtatutum illud reſtringa
tur ad caſum in quo minor ſimpliciter contrahit non ſer-
uata ſolennitate uel cum aſſerit ſe maiorem dolo contra-
hentis ſecum, ubi autem mendaciter cum iuramento & in
tentione fallendi quæ præſumitur ut prædixi non uidetur
ſtatutum debere intelligi hoc caſu. Nam eſſet iniquum &
tenderet ad periculum animarum & eſſet contra omnia iu
ra quæ tam ſtricte præcipiunt iuramenta ſeruari ut dixi in
prin. ne ergo ſtatutum exorbitet ab omni ſpecie iuris diui-
ni pariter humani, & ne tendat ad diſpendium animarum
intelligatur ſane ut prædixi & redigatur ad intellectum
prædictarum legum. C. ſi mi. ſe maio. dixe. l. ſi alterius ſicut
redigatur ad ius cõmune ſtatutum de quo in. l. 2. C. de nox.
& ſicut conſuetudo in. c. cum dilectus. de conſue. & dice-
tur iſta interpretatio paſſiua quia ad ſe trahit ius commu-
ne, & per eum ſtatuti generalitas modificatur & reſtringi-
tur ad caſum in quo abſit dolus taliter aſſerentis ſe maio-
rem, facit. l. creditor. §. lucius. ff. man. Concludo ergo cum
minor ætas in caſu noſtro ſit in cauſa nullitatis contractus
debet ante omnia conſtare legitimè de hac minori ætate
& probari eo modo quo illa. l. ſi alterius ſtatuit debere
probari. facit. l. j. §. item illud ad ſimili. & quod no. Bar. in
l. j. ff. ꝙ ui aut clam, & l. 3. §. docere. ff. ui bo. rap. Venio ad
ſecundum dubium cuius deciſio viſo ſupradicti inſtrumen
ti tenore colligitur, ut patet ex not. per Bart. & in fi. ff. de
4 verb. oblig. l. cum filius. §. in hac. † Apparet namq; in inſtru
mento prædicto ſolenniter celebrato ꝙ ſolutioni pecunię
& pignorum dilationi eſt appoſita dies & pœna quæ dies
interpellat pro homine. l. magnam. de contrahen. ſtip. un-
de cum iſta pœnalis obligatio cõmittatur propter non fa
ctum & nihil ulterius eſt agendum cum ipſo minore ſicut
prohibetur ſibi reſtitutio aduerſus dictum cõtractum per
ſtatutum ſupradictum, ita etiam & aduerſus pœnam quæ
ex illo contractu efficaciter celebrato deſcendit quia acceſ
ſoriũ naturam ſequitur principalis, ut. c. ſi ſuper gratia. de
reſcript. lib. vj. & in regula acceſſorium, de reg. iur. eo. lib.
5 plus credo quod quando contractus† eſt aliter celebratus
cum minori quod non competat ſibi in integrum reſtitu-
tio ut in caſu noſtro & ſi ipſe poſtea contra faceret uenien
do contra promotionẽ litis uel aliter quod pœna in con
tractu illo appoſita committitur contra eum efficaciter
nec poſſet reſtitui nam negari non poteſt quod iſta pœ-
na licet poſtea quandocunque commiſſa non petatur ex
obligatione deſcendente ex contractu illo ualido & ſolen
ni ab eius ergo primordio firmatur omnis euentus, ut. C.
de impo. lucra. deſcri. l. prima, in fi. ubi glo. etiam dicit ex
origine cuiuſlibet contractus & cauſæ quid ſit ſtatuen-
dum. & diſtinguitur. ff. man. l. ſi procurator. in princ. l. pri-
ma. §. ſi ſeruus depo. nempe origo potius obligationis
quàm titulus actionis inſpicienda ad mace. l. tertia. & l.
qui id quod, de dona. licet enim pœna ex ſequenti conuen
tione committatur tamen actio oritur ex contractu prę-
ambulo facit quod not. in. l. petens. C. de pactis, & l. ex
placito. de rerum permuta. facit. cap. literis. de reſcript.
& tenendo contrarium ſequeretur abſurdum quòd ex
omnibus contractibus ſolenniter celebratis cum minore
in his quæ poſtea adimplenda per eum forent ſub pœna
poſſet ſi contra faceret reſtitui quod eſſet valde contra
mentem ſtatuti quod negat indiſtinctè ſibi reſtitutio-
nem ſi contraxerit cum ſolennitate de qua ibi & ſerui-
ret nobis ſtatutum de nihilo cum ſemper contractus pro-
uideant ſuper obſeruantijs futurorum in dando uel fa-
ciendo ſiue non faciendo. l. prima. §. ſtipulatio. de verbo.
obligatione. Ex quibus liquidè infertur reſtitutionem
quæ petitur aduerſus commiſſionem pœnæ per neglien-
tiam ſiue moram ſubſecutam poſt contractum proculdu-
bio denegandá eſſe. Ex prædictis etiam conſequenter
infertur deciſio tertij dubij non apparet curatorem ſibi 6
datum cum debita ſolennitate ad hanc obligationẽ inſo-

lidum contrahendam cum conſignatione pignorum obligatione bonorum & cum omnibus inſerendis in inſtrumento fiendo, & poſt dictam dationem ſubſecutus fuit contractus mutui cum obligatione inſolidum cum præſentatione pignorum & ſub pœna.cum autem dicti curatoris autoritas interuenerit ſatisfactum eſt & alijs ſolennitatibus ſtatuti. Licet ergo obligatio dicti. S. redderetur nulla ratione minoris ætatis cuius tamen contrarium eſt ſupra clare probatum, tamen dictus. M. remanet obligatus inſolidum ad ſortem & ad pœnam. Conſtat tamen quòd iſta obligatio quæ pro mutuo re contrahitur poteſt contrahi a duobus reis & cum eis, ut in.l.ſi non ſinguli. C. ſi certum peta. ex quo ſequitur quòd ex ſua perſona eſt inſolidum obligatus ad ſortem & ad pœnam, in pluribus enim eſt obligatus inſolidum licet quandoque habet beneficium diuiſionis de duobus reis quibus beneficium renunciatum eſt in inſtrumento & ſic non competit reſtitutio in integrum, facit quod not.in.l.ſi titius. ff.de fideiuſſ. & quod not. Barto. in.l. ſi ex duobus. ff. de duobus reis.

CONSIL. CCXXVI.

1 *Contractus quot modis dicatur ſimulatus*
2 *Inſtrumentum ſimulatum aſſerens ſpeciem ſimulationis exprimere debet.*
3 *Inſtrumentum dicens ſictitium ſpeciem ſictionis exprimat.*
4 *Simulatio inſtrumenti quando poſſit per teſtes probari.*
5 *Simulatio quid ſit.*

IN CHRISTI nomine amen. Ad coroborationem prædictorũ & in auxilium ueritatis iudicio meo præmitto q in caſu nr̃o allegatur ſimulatio & ad probandũ ipſam producuntur teſtes videndũ eſt ergo vtrum poſſet eo modo quo proponitur allegari. Secundo ſi poteſt vtrum apte uel inepte iſtam ſimulationẽ Bartholomeus adduxerit. Tertio ſi apte deduxerit potuerit eam ꝓbare p teſtes. Quarto prępſuppoſito q potuerit utrũ ſit ꝓbata plene uel ſemiplene & ſi ſemiplene vtrũ iudex iuſte & recte detulerit iuramẽtum Bartholomeo in defectum plene pro
1 bationis. † Reuertor ad primũ in quo dico q multis modis contractus dicitur ſimulatus. ut not.Bar.in.l.ſi.C.plus ualere quod agitur & Bal.in.l.cum precibus.C.de proba. &.l.generaliter.C.de non nu.pecu.&.l.j.plus ualere quod agitur,contractus aũt de quo loquimur cadit ſub illa ſpecie ſimulationis qua cõtractus apparenter ſit ex mente aũt contrahentium agitur q nil ſit. Et conſueuit iſte fieri ex varijs cauſis puta cũ aliquis timet tyrannũ uel propter fugiẽda onera cõis uel ut fraudet creditores præteritos uel futuros.Et in iſta ſimulatione qñ ſcilicet allegatur talis ſimulatio per ipſum qui eam fecit in fraudem creditorum uel bonorũ cõis dicit & cõſuluit Bar. q nõ pót eam allegare qui eam fecit nam talis allegatio continet inhoneſtã profeſsionem unde nõ debet audiri alle.pro caſu.l.cum confitearis.C.de reuoc.dn.facit.l. tranſactione.C.de tranſac. &.l creditoribus.C.de ſer.pi.da.ma.per illum aũt in cuius præiudiciũ celebratus eſt ille contractus ſimulatus procul dubio allegari põt ſimulatio talis.l.ſicut.§.ſuperuacuum. qui.mo.pig.uel hypo.ſol. &.l.poſt contractũ. de dona. & in toto tit.de his quæ in frau.cre. Ex his breuiter apparet ſolutio primi dubij videlicet q Bartholomeus iſte nõ potuit allegare iſtã ſimulationem quia per eam detegit turpitudinẽ ſuam & vr̃ illicita attentaſſe unde nõ debet audiri ut in iuribus prælleg.&.c.inter dilectos in fin.de dona. & ita ut dixi firmat Bar. in conſulendo & incipit in nomine domini amen. factum eſt tale. Petrus nicole donauit Nichole &c. in quo conſilio ſoluit etiam ſecundum dubium de quo ſupra uidelicet, in caſu quo poſſet talis ſimulatio proponi uel allegari qualiter adducenda eſt & in hoc re
2 gula quòd † quicunque dicit inſtrumentum ſimulatum ſiue agendo ſiue excipiendo debet dicere qua ſpecie ſimulationis ſit ſimulatum alias intentio eſt incerta & ille contra quem allegatur ſimulatio debet obtinere.l pomponius ſcribit ſi frumentum.§.ſi.de rei uend.quæ loquitur in agente idem in excipiente.l.j.§.labeo.de ſlu. &.c.in præſentia.de probationi. ubi idem eſt in eo qui probauit per teſtes obſcure.l.cum actum.in ſi.& ibi no.de neg. geſt. &.l.nõ ſolum.§.ſed ut probari de ope.no.nun. Et breuiter in hac ſpecie ſimulationis de qua quæritur concludit q iſte qui allegat propter metum tyranni uel aliam probabilem ſuſpicionẽ proceſſiſſe ad talem ꝯctũ debet exprimere ſpecifice cãm & perſonam cũ qua & propter quã factus fuerit talis contractus alias ſimulatio nõ præſumitur niſi iſta appareant.ff.re.amo.l.ſi mulier.in prin.&.l.ſed ſi maritus.§.ſi. ff.qui & a qui.ſic non põt dici donatio celebrata metu mortis niſi appareat de mortis periculo.l.j.cum.l.ſequen.ff.de dona.cau.mor.& ſic etiã nec in fraudẽ creditoris qui non apparet.ff.de iure ſiſ.l.j. Ex qbus dicit Bart. & ꝯcludit qđ
3 qui † dicit inſtrm̃ ſictitium debet dicere ſpeciẽ & cauſam ſictionis & ad cuius caſus reparationẽ ſit factus & habet æquitatẽ iſta eius opinio ſiue ꝯcluſio.nã iniquum eſt cum producit inſtrm̃ pro quo præſumit.l.cũ precibus præal.c. accepimus.de ſide inſtrum.q perfunctoria et incerta ſictio uires eius perimat & elidat maxime cum ſictio allegata habet admixtam fraudem & dolum ut in caſu noſtro quo caſu dicit lex quòd ille qui hoc allegat non debet cum diſcrimine alterius in incerto vagari.l.idem extraneus.ff.de dolo. hinc eſt quod iſto caſu ſcilicet per modum exceptionis arguitur, quia de dolo debent omnia exprimi ſcilicet perſona locus tempus ſicut cum agitur criminaliter. cap. tuæ. de procura.& no. Barto.in.l.prima,in ſin. ff.de exceptio. & cap.præſentium. de teſt. lib. ſexto. Ex iſtis apparet quod illa ſimulatio ineptisſimè eſt deducta & ineptius probata abſque debitis & neceſſarijs circunſtantijs. Eodem morbo laborat iuramenti delatio & potiori quia fundatur ſuper pęnitus incertis perfunctoriè allegatis & probatis contra liquidum & publicum inſtrumentum. &
4 hoc de ſecundo dubio. † Tertium de quo quæritur utrum contra primum inſtrumentum potuerit ſiue poſſit talis ſimulatio probari per teſtes. & Cyn. multum dubitauit in. l.prima.C.plus valere quod agitur. ubi dicit quod ſi uolo probare contrarium eius quòd non continetur in inſtrumento, ſed præſumitur ex tenore eius & hoc poſſet, & ſic intelligitur. l. iuris gen. §. quod fere.ff.de pact. ſed in caſu ubi vendidi & uolo probare quod pignoraui & ſic directa contrarium eius quod continet inſtrumentum, & tunc non poſſet probare contrarium, niſi per contrarium inſtrumentum. ut.l. antique.C.ad uelle. ſed in caſu noſtro inſtrumentum de quo quæritur continet obligationem factam ex cauſa rationum factarum inter eos ex antiquis debitis ſiue prætentis,;& vult Bartholomeus probare per teſtes directe contrarium ſcilicet,quod non ob illam cauſam, ſed ob aliam ſimulatam & ſictam fuit facta. certe ex verbis ſupra relatis non uidetur poſſe, pro huius dicti confirmatione allegatur.l.generaliter.C.de non nume.pecun.ubi contra cauſam debiti expreſſam in inſtrumento non poteſt ad eius eliſionem allegari alia cauſa niſi per ſcripturam ibi niſi certe ipſo contratio per apertisſima argumenta in ſcriptis inſerta religionem iudicis poſsit inſtruere quod in alium quemque modum,& non in eum quem cautio perhibet negotium ſubſecutum ſit. Ecce ergo cautio expreſſum quòd ſi in alium caſum quem perhibet cautio vult quis probare negotium fore geſtum debet probare per ſcripturam. Et confirmatur hoc per illa quæ ibidem Bald. ſcribit poſt Bart. dicit enim quod quando quis vult probare contra tenorem inſtrumenti reſpectu cauſæ,& non poteſt niſi per aliud inſtrumentum, & eſt ratio quia inſtrumentum fundatur in conſenſu & confesſione ſed probatio teſtium non fundatur in confesſione partis ſed in præſumptione quia lex præſumit quod dicant verum ubi ſunt recipiendi,ſecus ubi prohibentur recipi,ut.d. l.generaliter,quæ lex ſecundum eum, & Nico. de ma. habet locum non ſolum quando ſcriptura eſt facta ad ſub-

ſtantiam

ſtantiam obligationis ſed etiã ad ſolam probationẽ cũ tota lex loquitur de uiribus probationis ibi cauſæ ꝓbationẽ, & ibi religionem iudicis &c. Et æqua fuit legis conſideratio ſuper hoc ne per uiles & redemptos teſtes poſſit infringi ſiue perimi tam ſolennis probatio quæ deſcendit ex publico inſtrõ. ut dicit tex. in ſimili. in. l. teſtium facilitate. C. de teſti. & maxime in caſu fortuito cum atteſtantur ſe audiuiſſe quem dicentem ſic & ſic quod teſtimoniũ lex reprobat etiã in caſu ubi leuis probatio ſufficit, ut. l. diuus. ff. de teſt. mili. multo ergo fortius reprobaẽ ubi habet talis aſſeueratio contra ſe liquidũ & publicũ inſtrm. j. q. 7. ſaluberrimũ. Item maxime eſt hoc uerũ ubi indirecta probatio inducitur ad probandũ directe contrarium. ut in caſu noſtro in quo intendit probatio ſimulationis directe ad perimendum cõm & effectũ inſtrumẽti quo caſu probatio indirecta debet eſſe plenior, ut no. in ſimili. Vincentius in. c. in noſtra de teſti. ad fi. magnæ glo. Et per iſta concludo in hoc dubio notabili ꝙ ſimulatio contra publicũ inſtrm in caſu noſtro nõ potuerit probari per teſtes maxime duos & ſingulares & modice fidei ut ex ꝓba. cõtra ipſos patet & infra ſubdã. Deſcendo ad quartum dubiũ in quo quæritur præſuppoſito ꝙ probari poſſet per teſtes utrum iſti duo teſtes ꝓducti per Bartholo. probant plene & ſemiplene & taliter ſemiplene quod iudex ſibi potuerit deferre iuramentum in defectũ plene ꝓbõnis. Et præmittendũ eſt quod iſti duo teſtes ſunt ſingulares in loco in tẽpore & in ſubſtantia ueritatis negotij de quo agitur & ſingularitas nedum in prædictis ſed in aliquo prædictorũ facit ut in teſtibus nulla fides adhibeaẽ, ut. c. licet cauſam. de proba. ex quo ſequitẽ ꝙ non probant ſemiplene. † Simulatio. n. eſt actus momentaneus hoc eſt qui ex conuentione partiũ conſumaẽ & eſt facti. l. conſilio. de cu. fu. iſta aũt nullus ex eis probat ſed tantummodo quod Io. nouelli confeſſus fuit ſimulate. Ex hoc patet quòd ſimulatio allegata nõ eſt probata, ſimiliter nec ipſius ſimulationis aſſeueratio niſi ut dixi per teſtes ſingulares in tempore & in loco & in ſubſtãtia ueritatis ut dixi. cuius ergo dictum fuerit iudex ſecutus ex prædictis teſtibus in iuramenti delatione reſpondeat mihi quæſo ſi dixerit quod ſecutus ſit dictũ Antonij Paduani reſpondeo probatum eſſe quod ipſe eſt pater habens nihil in bonis luxurioſus & mendax & in tabernis ſolitus cõuerſari & cũ aſello diſcurrens uendendo piſces. & hoc probat Ioãnes Gamberinus ſuper. vj. c. Iacobus etiã ꝓbat eũ mẽdacẽ in exigẽdo debitũ quod ſolutũ erat. Similiter Andriolus probat de infamia quod ſit mendax & pauper & uiſo etiã quod libenter laudat ad azardũ. Fabritius etiã probat eum pauperem quaſi nihil habentẽ & quod deprehẽdit eum in multis mendacijs & ob hoc noluit ſe amplius impedire cũ eo. Ex iſtis ſtudijs ſuis ꝯuinciẽ iſte teſtis quod ſit uilis & abiecta perſona leuis capitis & opinionis & nullius fidei, ut. c. licet cãm. præalle. Circunſpectus ergo & diſcretus iudex non debuit motum animi ſui ex tali teſtimonio informare & maxime quia fortuito & in caſu dicit ſe superueniſſe tẽpore quo cõfeſſum fuit dictum inſtrm & interrogauit Ioan. per quẽ factum erat illud & ille reſpondit inter alia, nõ per che non diga dare nigota &c. nam fuiſſet ualde ſtultus iſte Ioannes ſtipulari & rogare notarium de debito & fateri tunc temporis uni uiliſſimo quod hoc non erat uerum non deponit ergo ueriſimile. ſ. quẽ fateri quod ficte & ſimulanter agat & ſic impugnat quod facit contra. l. ſimiles. de teſta. mili. præterea notarius nomine Antonius qui fuit rogatus & Raynaldus qui fuit teſtis teſtificãtur illud uerum debitum ſic iſtum Bartolomeum fuiſſe confeſſum & Ioannem ſtipulant. De hoc autem quod deponit Anto. dicunt nihil ſcire. Sed mirandum eſt ꝙ iſte Anto. fortuito ſuperueniens audiuerit illa uerba ſimulationis & nec notarius nec teſtis rogatus. Ex hoc ſequitur quod nulla lux ſibi ueritatis adſiſtit nec ex dicto talis debuit iudex ſuum animum informare. ut. l. ob carmen. § j. ff. de teſti. in. c. in noſtra. de teſti. & c. præterea. eod. ti. Contra alium teſtem. ſ. Lippum qui deponit de diuerſo loco & tempore a prædicto Anto. aliqua opponuntur & probantur & per Antoniũ notarium huius cauſæ probatur ſolicitatio & quædam ſingularis affectio ad prædictam cauſam quia ex uerbis datur uoluntas intellectualis. l. labeo. §. idem tubero. de ſup. leg. & l. non codicillum. C. de codi. atteſtatur etiam quòd Philippus ſiue Ioannes aduerſus Ioannem nouellum inuicem altercantes dixit in ſe de Dio. tu non la uinceraı. Alter teſtis. ſ. ſecũdus Andreuiius atteſtatur quòd dictus Lippus ſemel ſibi inſinuauit qualiter erat electus in examinatorem dictæ cauſæ: Arctius etiam animoſitatem dicti Lippi etiam manifeſtè probat contra dictum nouellum dixit idem Lippus ꝙ habebat maximum tortum & quòd fieri fecerat plures chartas falſas de quo teſtis eum redarguit tanq̃ male loquentem. Ex iſtis atteſtationibus ſatis iſte teſtis conuincitur dicto nouello ſiue Lippo nec per illa poteſt dici omni exceptione maior ſicut requiritur in teſte ſemiplene probante ubi enim ſemiplena probatio attenuatur ex aliquo ueriſimili contrario non eſt ſufficiens ad iuramenti delationem. ut eſt caſus in. l. j. C. qui & aduerſus quos. ſiue ergo iſtum ſiue illum teſtem alterum de quo ſupra fuerit iudex ſecutus apparet eum indiſcrete uel improuide proſiluiſſe ad tale iuramentum præſertim conſiderata cauſæ grauitate & illius cui detulit qualitate. nam ruſticus & egenus & contra publicum inſtrumentum actor uero ſibi fertur pro ſe adduxiſſe a publico notario inſtrumentum factum. & per teſtes rogatos corroboratum ex quibus certe magis debuit huic deferre iudex iuramentum, ut. c. fi. de iureiur. uel potius ſupradictis teſtibus nullam fidem penitus adhibere. nam alter leuis pauper mendax & luxurioſus. alter cauſæ ſollicitator parti alteri odioſus & obloquens tam grauiter cõtra eum & affectus ad cauſam tanquàm ſui domeſtici & laborationis. Concludo ergo parum probe iudicem detuliſſe iuramentum dicto ruſtico contra ciuem pleniſſime de ſua intentione probantem & non aduertit de illa quæ in teſtibus conſideranda ſunt de quibus in. l. teſtium fides. ff. de teſti. & ad illa quæ no. in. c. quoniam contra falſam. de proba. Ex hoc ſequitur ſolutio dubiorum de quibus quæritur. & primo quod ſententia abſolutoria a petitione actoris fuit iniuſta, quia iuramentum prædictum fuit iniuſte delatum & ꝑ conſequẽs ſententia iniuſta ꝯdẽnationis expenſarũ.

Rex Cipri ꝯſtituit procuratorẽ ad ꝯhendũ matrimoniũ cũ una ex filiabus. d. Bernabonis & in inſtrõ ꝓcuratoris expreſſum fuit nomẽ alterius q̃ cum qua ꝯhere uellet. & ob hoc mandatũ ꝓcuratoris reuocauit q. de reuocatione ignarus cũ noiata in inſtrumẽto contraxit ſpõſalia de pñti quo reuerſo ad regem & narrato ꝙ ſic ꝯxerat rex ratum habuit ſed cũ illi diſpenſare ꝯſtituit qñ non cum ea ſed cum alia ꝯhere intẽdebat extraxerit ſibi de digito annulum & extra proiecit quẽ ꝑ plures mẽſes ĩ digito portauerat. Queritur utrũ ex ratihabitione & delatione anulli ꝑ plures mẽſes uigore primę diſpẽſationis inualide matrimoniũ ꝯualeſcat.

CONSIL. CCXXVIII.

1 *Matrimonium an uitietur per errorem in nomine.*
2 *Conſenſus non obligat errantem.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amẽ. 1 †A: duas filias habebat maiorẽ. ſ. B. & minorem quæ. C. uocabaẽ. D. de natura niſi ꝑ famã notitiã habẽs nec earũ noia ſciens propoſuit matrimoniũ ꝯhere cũ iuniore & ꝓcuratorẽ ad hoc ꝯſtituit in cuius ꝓcuratorio noiauit. B. credens minorẽ illo noie uocari poſt hoc procuratorẽ illũ ignorantẽ reuocauit qui de reuocatione ignarus noie dñi matrimoniũ cũ. B. contraxit demũ dñs de matrimonio contracto & de errore nois, & perſone forte certificatus iſtud ꝓſupponitur ꝙ alias nõ haberẽt dubiũ qõnes ſequẽtes ratũ habuit matrimoniũ taliter ꝯtctũ nõ expſſo ꝙ ratificabaẽ errore et reuocatiõe nõ obſtãtibus. B. inſtrm ꝓcuratorio ad ꝯhendũ mrimoniũ & matrimonij ꝯcti ratificationẽ uidit cepit & tenuit & de errore

 prædicto

dicto & reuocatione ꝓcuratorij prioris ſemper ignara ſeuxorem prædicti. B. ſemper nominauit. Modo primũ quæritur an ſupradicta. B. præſuppoſito ꝙ non fuiſſet facta reuocatio procuratorij iſte dicatur error perſonæ ab initio omnia uitians, & credo quod ſic, & iſta quæſtio videtur dubia iuxta ea quæ no. glo. 29. q. j. in ſum. ibi qui nobis per famam uel alio modo cogniti ſunt. & Tho. de Aquino ſuper 4. ſen. diſt. 30. q. j. articu. ij. in reſponſione ad quartum argumentum. Secundo vtrum poſt ratificatione. d. B. nondum ratificationis conſcientia potuit matrimoniũ cũ alio contrahere & credo ꝙ ſic ſi verũ eſt quod. B. poſſet cõtrahere ergo ſi. B. medio tẽpore contradiceret nunq̃ erit matrimonium dico ꝙ debeat compelli, quia de hoc nõ quærimus. & hoc dicunt ille gl. ſcilicet in. c. fin. de coniu. ſeruo. & c. ſi qs ingenuus. 29. q. ij. Ratio in iſta quæſtione eſt, quia mulier errans conſenſit ut tunc eſſet matrimonium qñ cum ꝓcuratore contrahebat cuius contrariũ poſt factum ſi ſciuiſſet forte non perſtitiſſet in eodem conſenſu † & conſenſus datus
2 per. B. non ligat. B. errantem & in errore durantẽ, facit ad hoc glo. in. c. ſi quis ingenuus. 29. q. 2. & facit text. expreſſe in. c. ueniens. de eo qui duxit in ma. ibi ubi dicit de nouo potuit matrimonialiter cõſentire, & glo. in. c. j. eo. ti. quæ omnia probãt quod ſtante errore nunq̃ conſenſu perficit matrimonium, ſi vero ceſſante errore eſt neceſſarius nouus cõſenſus tam fallentis q̃ alterius & quod vtriuſq; conſenſus eodem tẽpore cõcurrat & facit ſi certum per. l. ſi ego. & ff. de condi. cau. da. l. dedi. & c. j. de deſpon. impu. li. 6. ibi perueniſſe conſtiterit euidenter. Nec ob. quod no. Arch. & Io. an. in. c. ſi. de procu. li. vj. quia fateor quod is qui mittit epiſtolam eſt intentionis ut alio conſentiente tunc ſtatim ipſe mittens ligatus ſit, & idem ſi quis contrahit cum alio nomine abſentis ſciens eum non eſſe procuratorẽ habet intentionem quod tunc ſit matrimoniũ qñ abſens ratificauerit. In ꝓpoſito tñ. B. fuit intẽtionis quod nunc ſtatim eſſet matrimoniũ & hoc eſſe nõ potuit nec uoluit qđ inciperet eſſe matrimoniũ ratificãte. d. & ſic nec ualet ut tunc nec ut nũc.

Tertio utrũ. B. ratificationis iam conſcientia ignara tñ quod reuocatio aut error præceſſit potuerit matrimoniũ cum alio contrahere & credo quod ſic. Ratio pro parte affirmatiua eſt quia ſemper durat. B. in matrimonio ea conſequentia prioris conſenſus erronei, ut no. gl. in. c. ſi. de cõiu. ſeruo. in uer. ſed pone quod aliquis contraxit.

Quarto utrum. B. erroris & ratificationis & reuocationis iam conſcientia nondum tamẽ tacite aut expreſſe ratificans potuerit matrimoniũ cum alio contrahere & credo ꝙ ſic. Ratio pro parte affirmatiua uidetur quia poſtq̃ impedimentum & error ceſſant requiritur nouus conſenſus iuxta. c. j. de deſpon. impu. lib. vj. & c. ueniens ſupra alleg.

CONSIL. CCXXIX.

1 *Error qualitatis uel nominis non uitiat contractum.*
2 *Errare quid ſit.*
3 *Matrimonium impeditur quando in nomine erratur.*
4 *Matrimonium quid perficiat.*

IN CHRISTI nomine amen. Multa dubia attingit querens de duobus ultimis parum curat & de illis nihil dicam deciſio quæſitorum omnium pendet ex primo & quarto circa illa dicã quid iuris & inferam ad duo media. † Ad primum uidetur talem errorem uitiare con-
1 tractum quia non data alia notitia perſonarũ niſi quod. A. habet duas filias iuniorem & antiquiorem nulla alia affectio poteſt mouere animum niſi qualitas ætatis hic autem non uitiat contractum. 29. q. j. in fine. & ibi not. in ſumma. nam licet credat. C. uocari. B. ſi aliã notitiã non hẽt de. B. perinde eſt ac ſi ut cũ regina Franciæ ꝯheret cum titia nulla habita notitia reginæ error hic qualitatis uel nois nõ uitiat. ut ibi nota. Item error fundamentalis eſt in noie qualitatis quia credo. B. iuniorẽ cum ſit antiquior & quia puto iuniorem uocari. B. cum uocetur. C. & ex hoc trahor in errorem ſubſtantiæ perſonarum. fundamentalis ergo error debeat attendi & nõ ſuperficialis. ff. pro dona. ſi uir. & no Inn. de iure pa. Cura qualitatis autem aut nominis error
2 non uitiat ut dixi ergo &c. item † errare eſt aliud pro alio putare de iur. & fac. igno. ſuper rubrica. ff. de teſta. l. de ſtatu. & quod ibi no. 39. di. in prin. unde ſi nullam habeo notitiam. de. B. & C. niſi quia iunior eſt una altera antiquior hic putando. C. fore. B. uel altera antiquior uel econtra non puto aliud pro alio ſed aliter de. B. & aliter de. C. hic aũt qualitatis eſt error ergo &c. Secundo uidetur quod ſaltem poſt ratificationẽ. D. non obſtante errore fuerit matrimonium ad ſubſtantiã matrimonij capit uim a conſenſu. i. ſimul ſenſu. de ſpon. tua nos. eo. ti. cum locũ. & c. cum apud & c. iuæ. & de ſpon. dudũ. c. j. & c. tuas dudũ. de reſti. ſpo. ex parte. n. & a coniunctione animorũ de biga. debitum poſt certificationẽ aũt erroris in. D. ſi ratificas cõſentit in. B. ut in uxorem. & B. in ipſum. D. ut inuitum quinimo & ſemper conſenſit: quia nunquam errauit eſt ergo hoc matrimoniũ quia ſimul ſenſus & ꝯſenſus adeſt & aiorũ ꝯiũctio quia ut ea tempore ratificationis utriuſque aia coniungit ut ſint uir & uxor ita in actibus regularis a conſenſu conſenſus ſuperueniens poſt alterius partis conſenſum qui ab initio defecerat ualidat actum ex antiquo conſenſu alterius firmatum licet non renouetur. unde ſi te conſtitui procuratorem tu renuiſti ſi ex poſtfacto acceptas & ex antiquo meo conſenſu perdurante ualidatur actus: ut. l. ſemper qui non prohibet. & quod ibi no. gl. ff. de reg. iur. & de procur. licet. li. vj. ita ſtante conſenſu ea parte mulieris non errauit in uirũ licet uir a princio per errorem non conſenſerit ſi ſuperueniat conſenſus a parte uiri a principio errantis debet matrimonium ualidari. Nec ob. gl. de coniug. ſeruo. ad noſtrã & c. ueniens. de eo qui dux. in matri. quia nouus exigit conſenſus ab errante & non a ſciente hic autem adeſt in errante ex quo ratificat. Itẽ in actibus regularis a conſenſu uolũtas in retinendo uel perdurãdo prodeſt ad actũ nouiter inducendũ ut a ꝑpe conſenſus quicquid dixit gl. in. l. iij. in pri. de acqui. poſ. ut. l. ſequit. §. idẽ labeo. & §. illo. ff. de acqui. poſ. & l. quod uulgo. ff. de uſuca. pro empto. et utrobiq; not. Bar. nam ſi ex antiqua cauſa puto poſſeſſionem retinere acquiro ex noua cã quã ignoro eſſe ut ibi ſic hic mulieris cõſenſus ex antiquo ꝯtu durans in matrimonio uiro ratificante & nunc deficiente errore cõſentiente nouiter perficiet
3 matrimonium & inducet. † Non obſtantibus prædictis de iure puto errorem impediſſe matrimoniũ. & b. ꝯhere potuiſſe ẽt poſt ratificationẽ. d. uiri anteq̃ ipſe ratificauerit tacite uel expreſſe nam data notitia ẽt per famã ꝙ. a. habuerit duas filias. B. & C. & ꝙ B. eſſet antiquior & C. iunior ſi hic ꝯſtat ꝙ. C. determinabat ad iuniorem abſq; dubio patet ꝙ aliã ſubſtantiã perſonæ in mẽte & conſenſu habebat & uerbis aliam exprimebat & ſic erat error in ſubſtantia nõ in alia qualitate uel noie, error ergo a principio vitiauit ſubſtantiã matrimonij. 29. q. j. ꝑ totũ. ad hoc. l. in uenditionibus. uer. idẽ eſt. ff. de ꝯhen. emp. nã ſi emi Pãphilũ credendo ſtichũ cũ ſtichũ haberes & Pãphilũ uitiat emptio. ad hoc iura quæ dicunt nois errorẽ non nocere ſi de corpore conſtat, ut. d. l. in uenditionibus. uer. plane. ubi ergo non ꝯſtat uel diſſentit in corpore nocet nois error, ut eſt gl. ibi in uer. abſentes in prin. idẽ dicas in matrimonio ubi ꝑ famã ſolã data notitia duorũ etiã ex qualitatibus aliqb[9] ſi ex expreſſione noium unũ pro alio ſuſcipiat actus vitiatur in ſubſtãtia. & iſta glo. ꝯcordat cũ glo. 29. q. j. in ſumma. ad hoc. l. 2. §. cum ſtichum. ff. pro emp. C. de teſt. ſi in noie. ff. de rei uen. l. põponius ſcribit. alias incipit ſi frumẽtum. §. ſi. l. hæredes palã. §. ſi qs poſt. ff. de teſta. Ex hoc concludo matrimoniũ ex primo cõſenſu fuiſſe nullũ. Nunquid aũt ſuperueniẽte ratificatione uiri errantis ualidet matrimoniũ ſolo illius conſenſu ſtante ẽt cõſenſu coniugis ex antiquo cõtractu puto ꝙ non, matrimoniũ. n. a prin. fuit nullum rõne primi conſenſus & dato ꝙ nõ fuerit error a parte mulieris in perſonã tamen ab eius parte fuit ignorantia erroris cõiugis quæ credidit cõſenſum interueniſſe a parte uiri, errauit ergo in ſubſtãtia uel in illo ꝙ eſt ſubſtãtia mrĩmonij ſcilicet

licet mutuo conſenſu quem mutuum credidit ubi non erat
quæ ſciuiſſet conſenſum ab altera parte deficere ſimiliter
non conſenſiſſet hoc ergo ut nullum utrinſq; errore nõ ua-
lidatur niſi a parte vtriuſq; accedat cauſa confirmans ſcili-
cet ratificatio utriuſq; ſuppoſita in utraq; erroris notitia,
ut in regula non firmatur.cũ ibi not.per Dy.& glo. de reg.
4 iu.lib.6.& in reg.quod ab initio.de reg.iu.ff.† Item in ma-
trimonio cõſenſus matrimonialis bincinde in uirũ & uxo-
rem matrimoniũ non perficit abſq; propoſito contrahendi
ut no.de ſpon.tue,& utrunq; certificatum ſore oportet, at
ibi ex primo cõtractu nõ fuit matrimoniũ quia deficit cõ-
ſenſus a parte uiri ex ſecundo conſenſu nõ adeſt in muliere
propoſitũ ꝯhendi ut ex nouo licet perduret in antiquo er-
go non eſt matrimoniũ.ad hoc gl. quæ decidit qõne. 29.q.
2.ſi quis ingenuus.de ꝯiug.ſeruo.c.ſi.de eo. qui dux. in ma.
quam pol.per adul.veniens.iuncto tex.ubi ſi ex antiquo cõ
ſenſu matrimoniũ fuit nullũ ex aliquo errore impedimen
ti ceſſante impedimento nõ ualidatur matrimoniũ ex anti
quo conſenſu perdurante alterius coniugum in retro con-
tractum niſi ambo ſint in propoſito nouiter cõtrahendi ꝑ
quæ patet ꝙ ſola coniunctio aiorum coniugum uno ꝑdu-
rante in antiquo altero nouiter conſentiẽte nõ inducit ma
trimoniũ niſi ambo pro nunc ſint in propoſito contrahẽdi.
Nec obſt.ſi dicatur iura illa exigunt.nouum conſenſum in
errante certe & exigunt in ſciente ut uerum ſit matrimo-
nium licet ꝯdicere nõ poſſet qui cõpellatur ex antiquo cõ
ſenſu ſciens ad nouiter ꝯſentiendũ.ut dicit gloſſ.in.d.c.ſi.
Item & hæc mulier errauit ſcilicet uirum nõ conſenſiſſe.ut
ergo ualidetur oportet ipſam eſſe certificatam de errore
uiri ut in ea hodie detur propoſitum nunc contrahendi. Ex
his ceſſant alleg.in contrariũ recte intuenti. Non ob.de re
iud.ſemper.&.c.licet,quia mandatũ de ſe ſubſiſtit a parte
mandantis abſq; acceptatione. quandocũq; ergo acceptet
licet primo diſſenſerit ualidat mandatum uel ut melius lo-
quatur ſuſceptio mandati tenet hic contractus fuit nullus
cum matrimoniũ non ſubſiſtat ex conſenſu unius nec pen-
dentiam recipere poteſt quod in ſtatu exigitur contrahi,
quia uel ſtatim eſt uel non eſt in aliquo eſſe ſui.28.q.2.§.j.
& no.glo.de tranſla.præla.licet ſic in ſentẽtijs cenſuræ quæ
niſi expreſſo conſenſu promulgato ſuſpenduntur extrinſe
ce inquantum pure ſunt in ualore ſuſpenſe eſſe nõ poſſunt.
de app.ad hæc,&.l.præterea.11.q.3.nemo,& quod ibi no.
de appel.paſtoralis.c.j.Item forte non eſſet peccatum dice
re acceptionem mandati ualidari quando de renunciatio-
ne uel non acceptatione certificatus fuit primo mandãs
alias non. Non obſt.quod ex uoluntate retinendi poſſeſsio
nem illam acquiro quia aliud in poſſeſsione in qua iura nõ
requirunt propoſitũ nouiter acquirendi, ſed requirunt ad
acquirendũ ſolã affectionẽ tenẽdi,ut.d.l.3.in ſi.princi.ff.de
acqui.poſ.ibi dũ dicit tñ in mente & cognitione ſic &c.ad
hoc quod ibi no. Bar.nam ſi diceres hoc matrimoniũ ualet
ex primo conſenſu & hoc falſum quia non fuit mutuus &
defecit conſenſus uiri errantis qui nõ conſenſerit aut ex cõ
ſenſu ex hoc nouo retrotractũ habente & hoc falſum,quia
matrimoniũ ut non recipiens pendentiã nõ põt habere re
trotractum quo ad uinculi ſubſtantiã,quia cũ eſſe non poſ-
ſit in pendente deficit in extremo ad quod.ff.de uſuca.ſi is
qui pro emptore,& quod ibi no.licet.n.effectus matrimo-
nij retrotrahatur quo ad prolem nõ quo ad uinculi ſubſtã-
tiam.qui fil.ſint legi. tanta ad hoc gl.de condi.appo.c.ſin.
in glo.magna uer.ſed pone non ut ex tẽpore ratificationis
viri quia in coniuge muliere non adeſt propoſituum ꝯhendi
hodie cũ olim ſe credat contraxiſſe ex quo aliter certifica-
ta non proponitur hæc fortius procedunt ſi affuit alius de
fectus reuocationis procuratoris quæ reuocatio ex altero
capite dediſſet nullitatẽ matrimonij,de procura.c.ſin.li.6.
Non obſt.ſi contraho per literas uel per epiſtolam matri-
monij ſic a tempore conſenſus ſecundi certificato mitten-
te epiſtolam,quia ibi conſenſus fuit ſuſpẽſus natura rei ad
illud tempus quod bene poteſt ſuſpendi de uoluntate pro-
curatoris ſed hic in momẽto contrahere uoluerunt & per
hoc non ob.ſcriptura.Io.an.& Archi.de procur.c.ſi.lib.6.

Ex quibus relinquitur ſecundũ & tertium dubiũ deciſum
ut indubitabile ex deciſione quarti & ꝙ hæc mulier ante
& poſt certificationẽ erroris uiri & reuocationis ſi ꝯxerit
ante ratificationẽ ſuam tacitam uel expreſſam potuit con-
trahere & etiã nunc ſi uelit ſi duxit ſibi ergo gratũ illũ in
pace teneat illiq; adhęreat abſq; ſcrupulo.Si nondũ alterũ
duxit eſt tutius forte cum iſto ꝯhere ſi grauiorem tñ inue-
nit & illum oino uelit & cum illo cõtrahere poterit,nõ.n.
contrahere cõpellitur cũ primo niſi illum decipit quod hic
nõ eſt vt in iuribus.ſ.alleg.nubat ergo libera in domino.

CONSIL. CCXXX.

1 *Matrimonium uitiatur ſi in perſona erretur.*
2 *Matrimonium per errorem uitiatum an reconualeſcat per ratifica-
tionem.*
3 *Finem bonum non ſortiuntur quæ malo ſunt principio inchoata.*

a IN CHRISTI nomine amen.† Præſup-
ponitur pro ueritate ꝙ hic fuit error perſo-
næ ſiue in corpore. intendebat enim iſte.D.
contrahere cũ minore nomine.C.& in eius
nomine errans cõtraxit cum maiore ut præ
ſupponitur in themate ex quo reſultat error perſonæ per
relationẽ ad ætatem utriuſq; cum fama præcederet quod
ſatis clare dicit glo. præalleg.29.q.j.in ſumma.& Hoſt. in
ſum.de ſpon.ſub rubricella de matrimonijs.§.qualiter im
pediatur.in prin.ad demonſtrationem enim corporis de mi
nore & maiore ætate harum duarum ſororũ habitum fuit
colloquium & tractatus & natura manifeſtum eſt ꝙ homi
nes facilius inclinantur ad contrahendum cũ iuniore quã
cum antiqua & cum iſte qualitates minoris & maioris ęta
tis in caſu noſtro ad diuerſas perſonas ſiue corpora referã-
tur errori in nomine præbuiſſe videtur errorẽ in corpore.
facit.l.certũ.ff.ſi cer.pet.Præmiſſo ergo hoc pro vero pro-
ut ſuperius eſt plene probatum in præcedenti conſilio re-
manet dubium quia ille.D.comperto errore in corpore ra
tum habuit quod eius fecerat procurator dicta.B.inſcia &
ignara ſemper.D.eius cõiugem nominauit, ſed errore ſibi
dicti.D.poſtea patefacto vult cum alio contrahere cum ta
men talis ratificatio nota ſibi fuiſſet. B.non error nec pro-
curatoris reuocatio quæ etiam interuenit ut in themate &
in tertio quæſito ſupra uerum ergo cum alio iſta contrahe-
re potuerit dubitatur & rebus ſic ſtantibus ut narratur ſu-
pra in themate contrahere potuerit eleganter & plene ſu-
perius eſt conſultum per eccellentiſsimum utriuſque iuris
doct.domi.Anto.de But. cuius deciſio mihi uera uidetur.
clarum eſt enim quod hic defuit ſubſtantia coniugalis con
tractus.i.conſenſus dicti.D.propter reuocationem procu-
ratoris etiam nõ intimatam.c.ſi.de procu.lib.6.& propter
errorẽ in corpore perſonæ dictæ dominæ. ubi aũt ſubſtan
tia coniugalis ſcilicet conſenſus deficit cętera fruſtrantur
2 effectu.ut in.d.c.ſi.&.c.tua.de ſpon.& ibi no.†Sed dubium
ualde facit ratificatio huius uiri.D.qui cõperto errore in
corpore & perſona in literis poſtea ratũ habuit an faciat
conualeſcere hoc matrimoniũ quod a principio fuit nullũ
& arguendo ſcilicet in præcedenti conſilio probatum eſt
quod ſic & contrariũ ibi determinatur quod etiã mihi ui-
detur uerius.certum eſt.n.quod iſtud matrimoniũ a princi
pio fuit nullum ex parte utriuſque propter errorẽ perſonæ
& reuocationis conſenſus,ergo ſolius uiri poſtea ſuperue-
niens cõſenſus non vr̃ ſufficere ad dictũ matrimoniũ rein-
tegrandum ſiue ut proprius loquar de nouo ꝯtrahendum,
nam in hoc nouo uiri conſenſu mulier nõ conſenſit,ſed cõ
ſenſum ſuum primũ erroneũ a principio in hoc tẽpus con
tinuauit.Nam ſi continuatus põt dici ſenſus nõ conſenſus,
quinimo dicit Io.an.in ſimili põt dici diſſenſus quaſi diui-
ſus ſenſus a ſenſu viri qui per eius ratificationem tendit ad
nouum matrimonium,dña autem perſeuerat in antiquo in
quo adfuit error. & etiam contradictio ex parte uiri ut prę
dixi,hic uero dicit Io.an.in.c.tuas nos ſuper gl.vult in no-
uel. Item origo huius contractus fundatur ſuper errore

Q 3 corporis

corporis & diſſenſu uiri, & per conſequens ſuper duplici
nullitate, ut dixi licet cuiuſlibet diſpenſationis efficacia de
beat ſecundum ſuum principium iudicari, ut ſi tunc non te
nuit nō conualeſcat poſtea niſi omnia integrantur. l. ab em
tione. ff. de pac. & l. hæredes palam. §. ſi quid poſt. ff. de teſt.
3 † & canoniſte quod difficulter bono peraguntur exitu quæ
malo ſunt inchoata principio. j. q. j. cum Paulus. & lex etiā
ait quod a primordio tituli poſterior formatur euentus. l.
j. C. de impo. lucra. deſcri. iuxta princ. Hinc eſt quod in re-
ſcripto inſpicimus tempus date. c. eam te. de reſcri.. Et ma-
xime cū quæritur an ſuper eo de quo agitur fiat obligatio
uel cum quæritur, an perſona ſit habilis uel competat ius
agendi, nec in his attenditur quod poſtea ſuperuenit facit
quod no. Spe. in ti. de reſcri. præſen. §. ulti. ad fi. & c. ſi eo tē
pore. de reſcri. li. 6. & de ſpectādo initio ī iudicijs delictia
& contractibus & alijs diſpoſitionibus plenè glo. in. c. du-
dum. de elect. & l. pompo. in nego. ff. de neg. ge. & ad mace.
l. tam & ſi. & pro ſoc. l. ſi id quod. § ſi filius. & de mino. l. 3.
§. ſocios. cum multis ſi. Non ob. ſi dicatur in iſta dñā quæ cō
traxit non fuit error in corpore ſine perſona viri. nam vere
conſenſit in eum & ꝯtinuat conſenſum poſt matrimoniū ra
tificatū ꝑ uirū ex quo deprehenditur utriuſq; conſenſus eo
dem tpe ex poſt facto concurriſſe, unde quia matrimoniū
nudo conſenſu etiā abſq; uerbis cōtrahiẗ poſtq̄ apparet ex
actibus de affectu matrimoniali iuxta no. per Hoſt. in ſum.
uer. ſed & c. tuæ. de ſpon. in nouel. vr̄ pro matrimonio ſal-
tem pręſumptum iudicandū. nam hoc alibi contingit quod
matrimoniū a prin. inualidū confirmaẗ ex poſt facto, ſi ob-
ſtaculum amoueaẗ ut in caſu iſto error uiri purgatus eſt. c.
j. ad fi. de deſpon. impu. lib. 6. Ad hæc ſatis. ſ. in præcedenti
cōſilio reſpondeẗ, & ego. ſ. tetigi in uer. certum eſt. n. & c.
quod confirmo fortius. nam matrimoniū quod fundatur in
conſenſu mutuo habet principiū in conſenſu, nec per ſingu
la momēta tēporū debemus dicere quod oriatur nouū ma
trimonium: alias diceremus quod per annum menſes dies
uel horas quibus coniugati conſentirent nouum matrimo
nium naſceretur. quod eſſet ridiculum dicere & contra no.
in cle. j. de conſan. & affi. l. quid ergo. in princi. ff. de his qui
no. infa. actus. n. qui habet tractum ſucceſsiuum & cōtinua
tum cenſetur vnus per relationē ad pri̅m. ſui tēporis. l. eum
qui. § in pupillaribus. de iureiur. & quod in caſu noſtro cō-
ſenſus huius dñe in progreſſu tēporis habuerit ſemper rela
tionē ad princ. contractus apparet, quia pęnes ſe proponi
tur permanſiſſe inſtrumentum procurationis & ſucceſſiue
ſic ſe poſt contractū uxorē ſiue ſponſam credidit, iſta ergo
continuatio & credulitas deſcēdit ex erroneo principio et
fundamēto nullo, ergo nulla poſtq̄ trahit principium ab er
rore. arg. c. ex diuerſo. ff. de rei uen. in ratione ſui. & c. inter
uos. de re iud. nec poſt iſtum errorem ex parte dñe ſuperue
nit ratificatio, uel aliquod propter quod poſſumus dicere
purgatum uitium nullitatis, & tamen ut id quod eſt ualidū
confirmetur debet ſuperuenire cauſa confirmans iuxta no.
per Dy. in. c. nō firmatur. de reg. iu. li. 6. credidit. n. dicta do-
mina quæ contraxit cū procuratore. D. & retinuit penes ſe
inſtrumētum procurationis ex parte contractus fuiſſe uxo-
rem. D. & ſic ex illo contractu pro uxore poſtea ſe geſſiſſe.
ar. no. in. l. quædam mulier. ff. de rei uend. & arg. etiam eius
quod ſupradixi quod a primordio tituli poſterior forma-
tur euentus ex quibus proculdubio poteſt dici, quod ipſa
hac falſa credulitate decepta per ſolum proceſſum tēporis
non uideatur de nouo contrahere uel contractum nullum
a principio confirmare nec confirmatio. B. in mente reten
ta, & quæ ad dominā aliter non peruenit uidetur ſufficere
niſi de conſenſu etiam mulieris apparet qui hoc non appa
ret, imo oppoſitum, poſtq̄ enim ſibi innotuit hunc virum
non habuiſſe animum contrahendi cum ea ſed cum ſorore
eius minore contraxit & alteri intendit nubere de quo non
redarguenda ſed potius commendanda uidetur, ſi nollit
accipere qui non ad eius matrimonium, ſed ſororis a prin
cipio aſpirauit. Vltimo veritas prædictorum colligitur ex
no. in. c. fi. de conſanguin. & affi. & c. ſi de coniug. ſeruorum
& cap. ueniens. de eo qui dux. in mat. quam. pol. per adult.
ubi ad confir. matrimonij a princi. inualidi propter ſolum
curſum temporis requiritur certa ſcientia amotionis obſta
culi præcedentis, alias continuatio & etiam copula refer-
tur ad principium & conſenſum erroneum. Ex quibus ſi-
ne ulteriori proſecutione concludo quod iſta domina po-
tuerit rebus ſic ſe habentibus ut in puncto narratur con-
trahere cum alio rationibus ſupradictis.

CONSIL. CCXXXI.

1 *Donatio facta monaſterio an reuocetur per profeſsionem.*
2 *Diuina ab humanis differunt.*
3 *Eccleſia cultrix iuſtitia conuentiones turpes non admittit.*
4 *Lex canonica qualis ſit.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir
ginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij amē.
1 † De primo dubio, utrum iſta donatio poſt
mortem de bonis præſentibus & futuris fa-
cta in fine teſtamenti cum pacto de non re-
uocando ualeat uel non, non expedit ultra quam ſuperius
ſcriptum ſit & tangunt doc. in. l. ſtipulatio hoc modo. de
verb. oblig. ubi per Bart. in. l. 15. C. de pac. nec ſimiliter de
ſecundo, ſed de tertio. licet ſupra pleniſsimè ſcriptum ſit.
tamen quædam opinio domini Bar. quam non tangit pri-
mus. conſulens poſſet eius deciſionem iuribus & ratioi-
bus ac doctorū illuſtrium autoritatibus confirmatam re-
uocare in dubiū an ꝓcedat eius deciſio in caſu nr̄o in quo
præſupponiẗ quod dñā Piera in ſiu. teſtamēt. donauit bo
na præſentia & futura cōuentui fratrū oium ſanctorum et
hoſpitali ſanctæ Mariæ nouę de Florē. exceptis quibuſdā
ſupellectibus alteri legatis. tenet. n. dñs Bar. ſub dubio, ta-
men fore quod talis donatio ualeat. nam ſecundū eum ſi
quis poteſt perſonā ſuam uouere eccleſiæ, multomagis bo
na præſentia & futura addunt no. per eum in aut. ingreſsi.
2 C. de ſacroſan. ubi quod dixit inter † res diuinas & huma
nas debet eſſe diſcrimen & quædā prærogatiua eccleſiaſti
ca conſeruari nec legibus debent eſſe ſubiecta. c. filius. &
c. relatum, & c. cū eſſes. de re. collata. n. in eccleſijs ac pijs
locis pro anima ſunt Dei & regum iure poli nō iure fo-
ri, & in talibus ipſa immenſitas eſt menſura, & animæ ter-
renis ſiue bonis tēporalibus & caducis præferendæ ſunt. l.
ſancimus. C. de ſacroſan. eccl: qui. n. donat Deo & eccleſijs
ſpiritu Dei ducitur, & nulla ratio exigit, ut a. l. publica cō
ſtringatur. ca. duæ ſunt inquit lèges. 19. q. 1. humana ergo
lex quæ ſtatuit quod poſſet quis nō ſibiipſi afferre liberam
teſtamēti factionē quā ſibi aufert indirecte ſic donādo nō
vr̄ habere locū ubi quia eligit uitā pauperū propter Deū
hoc conſuluit nobis redemptor. Lucæ. 13. & Marci. 10. c. ſi
uis perfectus eſſe uade & uēde oīa quæ habes & da paupe
ribus. & arg. Bar. ſatis uideẗ bonū ut ſi cui poſſum me ſub
mittere & abdicare a me propriā libertatem poſſum etiā
3 bona mea. ar. c. cui licet, de reg. in. lib. 6. Item manendo in
ſeculo poſſum a me abdicare quod eſt in homine præci-
puum & quod cōſeruat humanū genus. ſ. poteſtatem con
trahendi matrimonij & abdicare uſum etiam matrimonij
tam contracti conſentiente utroq; coniugatorum. ut. c. du
dum. de conuer. coniu. multo ergo fortius abdicare a me
proprietatem bonorum, maxime poſt mortem dando ip-
ſam irreuocabiliter pio loco. dico ergo dominæ Piere,
ſi ſe a bono propoſito retrahat quod de tali penitentiam
agat. 17. q. j. c. ſunt qui opes. prodeſt ergo animæ huius dñe
ne cadat in conſpectu Dei faciendo primā fidem eius irri
tam. Concludendum vr̄ cum dño Bar. ciuilis ſcientiæ do-
ctore fertiliſsimo quod talis donatio de bonis præſentib⁹
& futuris facta eccleſiæ & pio loco proculdubio ſit de iu-
re efficax & ualida non ſubiecta legibus ſęculi, ſed legi cō
ſcientiæ & priuatę. His tamen non ob. ſentio contrarium
& primo moueor quod hic loquimur de rebus tempora-
libus eccleſiæ ſiue monaſterio acquirendis donationis ti-
tulo in quo caſu dicit canon quod iſta bona temporalia
regulantur legibus regum & imperatorum quibus ſubla-

tis nemo póteſt dicere hoc meum eſt, ſed hoc iure recte dicitur hæc domus mea eſt hic ſeruus meus eſt. 8. di. quo iure. & c. cum ad uerum. cvj. di. ibi pontifices quod curſu tẽporalium tantummodo rerũ legibus imperialibus uterentur, & c. ſi adiutorium. & c. quoniam idem. a. di. & iſta doctrina uera eſt quando in iure canonico non reperitur expreſſe contrarium, quia tunc leges nõ dedignantur ſacros canones imitari ſicut eſt in teſtõ cum duobus teſtibus & in certis alijs immutatis in quibus ſtandum eſt canoni & non legi. iuxta. no. in d. c. cum aſſes. & c. uigilanti. de pręſcrip. et c. poſterior malefidei. de reg. iur. lib. 6 facit. c. j. de ope. no. nunc. in caſu ergo noſtro cum iſta donatio bonorum præſentium & futurorum poſt mortẽ ſit legibus reprobata ut patet in. l. fi. C. de pac. & l. ſtipulatio hoc modo. de unr. obl. & utrobiq; per doc. nec in canone dicatur contrarium ſtabo legibus. Præterea aduertendum ad rõnes quare ſit dicta donatio reprobata et ratio eſt quia contra bonos mores & Bart. in d. l. fi. addit aliam quia inducit uotũ captandæ mortis quod uotum eſt ſacris canonibus improbatum. c. deteſtanda. de conceſ. præben. lib. 6. Item & ponderandũ quod hæc duo facta ſint uno contextu cum ipſo teſtamento & in fine teſtamenti, & ſic in pœnam mutantis teſtamentum uidetur ſubiecta in eodem. ut not. Bart. in. d. l. ſtipulatio hoc modo præall. ſed cum iure diuino & humana uoluntas hominis debeat eſſe ambulatoria uſque ad mortẽ, ut. l. ſi mihi & tibi. § in legatis. de leg. j. & cum marthe. de cele. miſſ. uidetur quod hoc liberum teſtandi arbitrium uſq; ad ſupremæ uitæ exitum non poſſet adimi metu pœne quæ appoſita actui cui ius reſiſtit nõ ualet. l. ſeius & augerius. ad. l. fal. & c. ubi periculum. ante ſi. de alec. lib. vj.
3 † Item non eſt uerſimile quod turpes conuentiones bonis moribus reprobatas uelit eccleſia per ſe, unde dicit tex. quod eccleſia cultria & autrix iuſtitiæ non patitur contra iuſtitiam aliquid fieri in ſe uel in alterũ in. 2. col. de alie. feu. c. j. non ob. quod ſi poteſt perſonam ergo poteſt omnia bona ſecundũ Bart. nam illud uerum cum quis mutat ſtatum & renunciat diuitijs atq; delitijs, & ſubmittit caput ſuum alterius ditioni propter Deum, ut. c. quorundam. de elec. lib. vj. & ita loquitur aut. ingreſſi. ſed in caſu noſtro præſupponitur iſtam dominam non uouiſſe, ſed liberam in ſeculo remanſiſſe tanquam laicam et ſecularem, unde ſtante ea in ſtatu libertatis non uidetur poſſe ſibi adimi indirecte teſtandi arbitrium metu pœne. id eſt talis donationis. nam has pœnas verecũdata eſt eccleſia extorquere. c. fraternitatis. xij. q. j. quinimo ne nimis videatur eccleſia rebus tẽporalibus inhiare quãdoq; deuote collata reſtituit. 17. q. 6. c. quæſtio. cum. § ſeq. & c. quod ad te, de cle. coniug. † Præterea lex canonica eſt in ęquitate fundata & libera abſque laqueis iuris ciuilis circa ſtipulationum uincula circa iudicia circa numerũ teſtiũ & quam plura alia. c. j. de pact. & c. dilecti. de iudi. & c. in omni. de teſti. cum ſi. ciuilis autem lex præſumit infirmum & uolubile & inſtabile atq; fragile mulieris conſilium & ſemper contra propria cõmoda laborare. l. ſi mulier. C. ad uelleia. & C. de ſpon. l. ſi pater. Ex quo infero quod ſi circa uiros quantumcunque prouidos talis donatio reprobatur de iure ciuili multofortius circa fœminas forte mulierculas allectas ad tales laqueos contractuum futurorum bonorum & præſentium debet talis donatio reprobari & certè redargui debet qui tales promiſit, & donationes recipit quæ in ſacris canonibus nõ habentur. Non ob. quod videatur primum irritam fidem facere & ſic agat pœnitentiam de pœnitentia, quia ut videtur in principio thematis narrationis facti præſupponitur quod iſta domina dedicauit ſe poſt dictam donationem conuentui fratrum ſancti Laurentij, quam dedicationem non uidi, ſed apparet quod ſi dedicauerit ſe & ſua videtur hæc dedicatio præiudicare dictæ donationi, quia non fregit votum ſed auxit dedicando perſonam ultra bona, licet alteri monaſterio nam ſic uidetur uotum in melius commutare, & per conſequens non frangitur. c. non eſt de uoto. ignoſcendum enim ei, ut ſi bona primo uni eccleſiæ ſolum uerbo collata in alteram poſtea conferendo perſonam conferat & transferat. ut ſic, ubi eſt perſona ſunt bona quæ hominum gratia comparata ſunt. l. in pecudum. de uſu. Vltimo quæſtionem prædictam ultra Bart. reperio tactam per unum ex nouisſimis claræ ſamæ legum doctorem dominum Angelum de Peruſio qui contra opin. Bar. ſupradictam aliqua ſcribit in quadam ſua diſput. ſed non figit pedes, nec ipſe Bart. canones ſiue canonicas rationes adducit prout adduxi ego ſuperius minimus utriuſque iuris doctor. Ex quibus canonibus coniunctis etiam legum radicibus. i. rationibus optimis concludo dictam donationem ſactam dicto conuentui fratrum omnium ſanctorum nullius fuiſſe momenti ſicut ſi fuiſſet facta cuicunque alij.

CONSIL. CCXXXII.

1 *Legatum filiæ cauſa dotis an ſit purum uel conditionale.*
2 *Verba ſtatuti qualiter intelligenda.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſę Marię, & beati Antonij amẽ.
1 † Subtiliſſime & ad plenum pro matre huius Catharinæ prædictæ ſupra allegatum eſt, & pro eius parte concluſum quod legatum factum Catharinæ prædictæ ſub iſta forma per eius patrem qui reliquit & iudicauit Catharinæ quadraginta pro ipſius dote, & in his eam dotauit & hæredem inſtituit, & uoluit quod plus petere non poſsit cenſeri debet parum, & per conſequens ad eius matrem tranſmiſerint, ſi deceſſit antequàm nuberet, & quia huic concluſioni & deciſioni videtur contrariari opin. Bart. in præalle. l. titio. centum. § titio genero. de condi. & demon. Ideo ad ipſius opinionis euaſionem rurſus eſt reſpondere ſupradictis allegationibus multipliciter, ſed maxime per uerba teſtamenti prædicti. Ex quibus propter geminationem & reiterationem in his eam dotauit, & hæredem inſtituit & c. debet intelligi relictum purũ, nec debet ſubintelligi pro ipſius dote quòd ſic ſubintelligendo eſſet inculcatio uerborũ inutilis cum tam uerba debeant operari aliquid. l. ſi quando. de leg. j. & c. ſi papa. de priui. lib. vj. & maxime uerba geminata & poſita ad augendum ſicut eſt de natura huius copulæ. & l. baliſta. ad treb. & l. ea. tamen adiectio. de leg. 3. Præterea Bar. loquitur quando per ſtatutum filia debet eſſe contenta dote ſibi a patre relicta, & ſic præſupponit dotem eſſe relictam: quod oportet intelligi pure & non ſubaudiri conditio, ſi nupſerit uel cum nubet, ſic intelligendo ante aduentum nuptiarum poſſet dici præterita & tanquàm præterita non teneretur ſeruare voluntatem patris ut expreſſe dicitur in prædicto ſtatuto eſt enim iſta conditio mixta quæ inducit præteritionem ſicut caſualis. l. ſi pater. C. de inſti. & ſub & ſubſti. ſub condi. ſac. & l. ſuus quoq;, de hære. inſti. & iſta fuit ratio deciſiua. Ry. ma. in ſua diſputatione quod etiam ſtante tali ſtatuto relictũ pro dote factũ filiæ a patre cenſeretur purũ & tranſmiſsibile, alias ſi cenſeret interim ut præterita poſſet dicere teſtm̃ nullum tanq̃ nihil ſibi relictũ fuiſſet cõditione pcedẽte. ar. l. creditores. de verb. ſig. & l. cedere diẽ eo. ti. & licet poſſet ſm̃ Bar. pater diminuere in tẽpore ſicut põt in quantitate legitima filiarũ per ſtatutum tñ ſubtilius intellexit uerba ſua dominus Bal. dum dicit illud dictum verum niſi per illud differre contingeret auferre quod eſſet, ſi interim decedens non tranſmitteret, & hoc ipſe no. in d. l. ſancimus. C. de nup. & idẽ plenius Bal. in. l. generaliter, C. de epiſ. & cle. ubi refert Vber. de cer. tenuiſſe diſputãdo hanc partẽ uidelicet quod legatũ pro dote ſactum puelle, ſi deceſſerit anteq̃ nuberet tranſmittit ad matrem. & idem ut dixi tenuit etiã diſputando Ry. malũ. quando relictum eſt in filia cui de iure cõmuni debebatur legitima, ſed per ſtatutum ſubrogatur dos loco legitime, & ſic de ea omnis dilatio & onus debet remouere ſicut delegato cuius loco ſuccedit arg. l. quoniam in prioribus. & l. quoniam nouella. de inoffi. teſta. quam opi. etiam ſequitur Bald. in. d. l. generaliter. & Ioan. an. in addi. Spe. in ti. de ſtatu. mo. ubi dicit, quod dos uel prouiſio quæ filiæ deberetur ſtatuto uel

conſuetudine eſt ſua legitima,& ſic fratres pro ſe recipiũt ut pars talis ſit legitima ſororis ne plus petere non poſſet ſic admittant quod habeat ius legitimæ quo ad omne grauamen vel moram tollendam. facit de iureiur.l.ſi duo.§.ſi quis,& concludit quod tale legatum ſtatim peti poſſet nõ expectato tempore nuptiarum & uere iſta fuit intentio ſtatuentium quod tale relictum deberet intelligi ut purũ dum dixit quod ultra petere non poſſet ut ſic etiam dici poteſt in ſupradicto teſtamento, ex quibus uerbis a contrario ſenſu colligitur quod pro dote relictum poſſet ſtatim peti ex quo prohibet ultra non peti ar.no.in.l.cum prętor.ff.de iudi.&.l.inter ſocerum.§.cum inter. de pact. do. item illa uerba ſtatuti,ſi tamen filiæ fuerint dotatæ, & eis dotes relictæ in teſtamento uel ultima uoluntate non ſunt intelligenda quod tempore nuptiarum dotes habeant & ſic actu ſed quod habent habitu ut dotari poſſunt, quando uoluerint ſic ſumitur.l.j.ff.ſol.mat. † & vulgari modo uerba ſtatutorum ſunt intelligenda cum ſint facti, & in facto conſiſtant.cap.j.de conſti.lib.6.vulgariter autem dicimus etiam in puellis & uiduis & non nuptis quod habeant bonas dotes,& ſic dicit tex.in.d l.j.dotes mulieribus conſeruari & dotatas eſſe fœminas &c.Ex quibus patet quod habere debeant penes ſe etiã anteq̃.nubant uel nobiles ſint ne interim bonis patris ſint præteritæ,ſed potius pro legatis retineant penes ſe & nubant quãdo uoluerint. Vltimo aduertendum bene ad id quod præſupponitur in themate quod maſculi filij deceſſerunt ſuperſtite iſta domina Catharina excludebatur a ſucceſſione per primũ ſtatutum ſupra relatum ſuperuenientibus maſculis, & per ſecundum quouſq; ſuperuixerit aliquis filius maſculus &c.verba autem iſta denotant non excluſionẽ perpetuam, ſed ad tempus uitæ maſculorũ maſculis ergo deficiẽtibus filiæ admittuntur & rumpunt teſtamentum.ut præteritæ, & ita Bald. conſuluit ſequendo plura conſilia ſuper hoc, ergo ne iſta ruptura contingat dicamus filiam dotem ſuam in teſtamẽto patris relictam debere conſequi tanq̃ relictam pure, & per conſequens tranſmiſiſſe per iura & rationes prædictas conſonas ęquitati et rigori iuris ſcripti poſſemq; copioſius loqui,quia materia lata eſt, ſed ut de iure ueriſſimum arbitror concludo dictum legatum cenſeri purum, & per conſequens debitum matris huius Catharinæ.

In Chriſti nomine amẽ. Factum tale eſt in plebe ſanctæ Mariæ de bondeno diœceſis mutiñ. ſunt archipresbyter,et quatuor canonici inter quos fructus dictæ plebis cõmuniter collecti diuiduntur.ſ.duabus partibus archipresbytero reliquis quatuor partibus dictis quatuor canonicis cuilibet ipſorum pro uirili deputatis dñs Io. partegonij archipræsbyter dictæ plebis locauit eandem plebem militi dño Chabrino de robertis modis & forma in dictæ locationis inſtrumento deſcriptis dñs Petrus de compagnis canonicus dictæ plebis,& capellanus dñi Papæ petit fructus dictæ ſuæ præbendæ canonicalis a dicto domino Chabrino. ad quem fructus omnes dictæ plebis peruenerunt pro tẽpore dictæ locationis pro parte dicti domini Chabrini excipitur non cõpetere dicto domino petro ius petendi ac conſequendi & percipiendi fructus dictæ ſuæ præbendæ, quia reſidentiam non fecit in plebe prædicta, nec eum excuſat a reſidentia titulus capellanariæ domini Papæ, niſi ipſe deſeruiat,pro parte dicti dñi Petri excipitur de nõ reſidentia dicti archipresbyteri. item quod dicta locatio eſt de iure inualida cum laico non potuerint concedi ſpiritualia,& alia dictæ locationis inſtrumento deſcripta replicatur pro parte dicti dñi Chabrini quod dictus archipresbyter eſt capellanus dñi Papæ & reſidẽs in curia Papæ. item qđ ipſe dñs Chab. nõ innititur dictæ ꝯductioni reſpectu ſpiritualiũ ſed tẽporalium uidelicet fructuum redditũum & obuentionũ dictæ plebis.item quod ei ſufficit dicto agẽti nõ cõpetere ius petendi,q̃a quo ad eum liberas edes hẽt ſuper quibus quid iuris ſit petitur ꝑ ſapientis conſiliũ declarari attẽtis ſupradictis & inſpectis iuribus partium prędictarum quæ vobis per partes tranſmittuntur &c.

CONSIL. CCXXXIII.

1 *Reus abſoluitur ſi actori ius non competere reperiatur.*
2 *Beneficium datur propter officium,*
3 *Argumentum de uno ad alium non valet in ſeparatis.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſæ Marię,& beati Antonij amẽ. Prius inquirendum eſt de iuſtitia petitoris
1 quã defenſoris. † Si enim apparet in principio uel in medio litis actori ius non cõpetere reus abſoluitur,& quod plus eſt ex officio iudicis actor repellitur.ut not.in.l.ubi pactum.C.de tranſac.&.l.ſi unus §.pactus ne peteret.in gloſ.in opponendo.ff.de pac. facit quod no.in.c.j.de offi.vica.in nouel.poſt Inno.&.C.de rei uendi.l.res alienas.hoc ex eo præmiſi quia ſi de iure dominus Petrus iniuſtẽ petit hos fructus perceptos in abſentia ſua non eſt diſcutiendum, utrum locatio redditũum dictæ plebis fuerit ualida necne quantum enim ad ipſum dominum Pet.dominus Chabrinus liberas edes habet, ut.l.loci corpus.§.competit.ff.ſi ſer.uen.quod autem dominus Petrus iniuſte petat luce clarius manifeſtũ eſt.regula.n.eſt qđ.
2 qui ſeruit eccleſiæ debet viuere de ipſius fructibus.† nam propter officium datur beneficium, ut.c.ſi.de reſcrip.li.6. ſicut propter militiam & militare miniſterium datur militi ſtipendium & priuilegium, & hæc ſibi ſubtrahuntur, ſi non exercet ſe in actu militari.C.qui.ca.ceſ.lon.temp.præſcri.l.ſi.& de reſti.mili.&.l.qui ſub prætextu.C.de ſac.ſan. ecc.ut enim dicit lex propter hoc ipſum beneficium ei indulgemus ut in omnibus alijs derelictis dei omnipotentis inhereant miniſtris,ut.l.generaliter.C.de epiſ.& cle.canoniſte.16.q.j generaliter uer.dos tamen.ſi ergo dñs Pet. ab eccleſia ubi obtinet beneficium fuit abſens, & ſic non fecit reſidentiam,& per conſequens non ſeruiuit patet quod fructus ſibi non debentur dicto tẽpore.oẽ.n.beneficiũ requirit de iure cõmuni reſidentiam ut no.in.c.ſi.de cle. nõ reſi. in nouel.fallit. in certis caſibus in quibus debentur ſibi fructus etiam in abſentia,quos enumerat Ioan.and. in.c.extirpandæ.de præben.in nouel.&.d.Fede.de ſenis conſil.239. & in dictis caſibus exceptis debet deſeruire per ſubſtitutum,nec in hoc.ſ.ut ſubſtitutum non teneretur ponere valeret conſuetudo,ut no.Ioan.and.poſt Hoſt.in.c.cum omnes.de conſtit.ad ſi. & in.d.c.extirpandæ. &.c.ex parte.de conceſ.præben.in nouel.inter caſus autem exceptos nõ reperiuntur illi ex quibus dominus Petrus nititur. nam ex eo quod ſit deſcriptus inter capellanos Papæ non ſufficit niſi ſe circa Papam obſequialem exhibeat vniuerſis,& per conſequens eccleſię ſuæ,ut.c.cum dilectus.de cle.non reſi. &.d.l.ſub prætextu.de ſac.ſan.eccle. facit.c.ſi.de verb. ſig. lib.6.nam reſidentia ipſius archipresbyteri multominus eum excuſat. ſi enim non reſidet archipresbyter ex iuſta cauſa ut proponitur nihil ad iſtum qui eſt in culpa non re-
3 ſidendo.† in ſeparatis enim & pœnitus diuerſis non arguimus de uno ad alium, ut.l.ſi maritus.C.de don. inter vi.& uxo.nec delictum habet aliquid cõmune cum uenia, ut.l. papi.ff.de mi.ſi uero iniuſte archipresbyter affuerit etiam nihil ad iſtum, quia in damnum tertij.i.eccleſiæ non debet fieri compenſatio delictorũ,ſed q̃libet ex delicto proprio ſine culpa tenetur.facit.l.ſancimus.C.de pę. &.c. quæſiuit. de his quæ ſi.a ma. par.capi. Vltima exceptio ſiue replicatio domini Pe.eſt quod do. Chabrinus non habet canonicum titulum in perceptione iſtorum fructuum.non uidi inſtrumentum locationis.ſed ſi ut mihi aſſeritur eſt in forma cõmuni quod dñs archipresbyter ſibi uendidit oẽs fructus redditus & prouentus uſq; ad certum tempus uel ſibi locauit.certum eſt prælatum hoc facere poſſe, ut.c.querelam.ne præla.vices ſuas.&.c.2.de loca.per talem enim locationem uel uenditionem non tranſit ius ſpirituale in laicum, ſed fruendi cõmoditas quæ in temporalitate conſiſtit,ut no.in.c.quamuis.de deci.& eſt ſimile de vſufructuario qui uendendo fructus transfert fruendi cõmoditatem, ſed titulus non mutatur, ut.l.neceſſario.§.ſi.ff.de peri. & cõmo.rei uend.& recte prælati uſufructuarijs comparantur

ur ſi uita.ut c.præſenti.de offi.or.li.vj.Et ſi dicatur iſti fru ctus quibus dominus Petrus priuatur propter non reſiden tiam non ueniunt locatione uel uenditione : ſed debent in utilitatem eccleſiæ conuerti.ut in c. pen. de cleri. non reſi. Ad hoc reſpondeo quod hoc dicere pertinet ad prælatum cui cura & miniſtratio eccleſiæ principaliter eſt commiſſa non ad canonicos:ut c.requiſiti.de teſta.recte ergo de iure tertij.i.eccleſiæ excluſiuo ipſo iure iuris agentis dominus Chabrinus excipit quinimo idem iuris eſt etiam ſi eſſet ex cluſus ope exceptionis poſtquam habet domini uolunta- tem.i.archipresbyteri in fructuum perceptione:ut not.l.in is conſequenter.ff.fam.ercif.& l.cum ſeruum.C. de ſer.fu- gi.& c.mandatum.de reſcrip.in nouel. generalis enim ad- miniſtratio in perceptione fructuum eſt ſibi commiſſa & pro ipſis conſequendis habet exercitium actionis: ſi archi- presbyter in cuius iure ſuccedit not. in ſi.ff.uſufru. quem- ad. can. & maxime eſt hoc uerum in caſu noſtro ubi præ- bendæ non ſunt diſtinctæ : ſed de fructibus fit unus cumu- lus ſiue aceruus qui diuiditur ut in themate in dubio : ergo cura & ſolicitudo in ipſis percipiendis inſolidum pertinet ad prælatum ſicut iurium eccleſiæ.ut c.edoceri.de reſcrip. ergo ſimiliter ad illum cui cura temporalium eſt commiſ- ſa:& diuiſio fructuum non mutat iuris ſed in facto uerſatur. argu.l.inter tutorem.ff.de admi. tuto.

Ex quibus omnibus concludo quod deficiente iuſtitia ex parte petitoris. i. domini Petri.domi.Chabrinus ab eo & eius petitione ueniat abſoluendus. dominus Petrus de ancharano.

CONSIL. CCXXXIIII.

1 *Iudex eccleſiaſticus an poſſit per exceptionem uſurarum impedire exe- cutionem præcepti in confeſſum facti.*
2 *Iudex ſuum officium etiam non petitum impendere poteſt.*
3 *Præceptum quod fit in confeſſum uim obtinet ſententiæ.*
4 *Cauſa debiti a cauſa uſurarum eſt ſeparata.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir- ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 Caſus talis eſt † poſt præceptum factum in confeſſum in curia iudicis ſecularis: po- ſtea fuit coram eo oppoſitum ex uſurario contractu : deinde iudex eccleſiaſticus hoc intellecto ab- ſente creditore:nec aliter citato inhibuit iudici ſeculari ut ſuperſederet. Quæritur utrum iuſte fecerit:adeo quod iu- dex ſecularis propter dictam inhibitionem ſuperſedere de- beret:& uidetur quod ſic : quia in iſtis incidentibus quæ- ſtionibus ſpiritualibus iudex eccleſiaſticus nedum ad par- tis inſtantiam : ſed ex officio inhibere iudici ſeculari: ut c. ſi iudex laico.de ſen. excom.libr. vj. & eſt hoc regulare in omnibus caſibus in quibus uertitur periculum animarum.
2 ut iudex † poſſet impendere ſuum officium non petitum : ut not.in c.cupientes.§.denique.ſuper uerbo contumacia. de elec.lib.vj.& c.bonæ. de poſtu.præla.Contrarium dico quod dicta inhibitio non ſuſpendit cognitionem & execu tionem iudicis ſecularis.primo quia facta partibus non uo catis:& ſic non cauſa cognita: ergo nulla : ut l. ea quæ . C. quomodo & quando iudex.& l. prolatam . C. de ſen. per Barto.in ſimili. & eſt expreſſum in c.romana.§.ſi uero.de
3 ap.lib.vj.& not.eo.titu.c.non ſolum.in fin.† Secundo pon dero quod preceptum factum in confeſſum habet uim ſen tentiæ:ut l.j.C.de confeſ.& l.ſi debitor. ff. de re iudi. Item quod exceptio uſuraria examinanda ſeorſum per iudicem eccleſiaſticum exigit altiorem indaginem: ergo executio- nem præcepti in confeſſum ſicut ſententiæ impedire non poteſt:ut l.iij.§.condemnatum.& quod ibi per Bar.ff.de re iud.& cum tempore confeſsionis & præcepti hanc exce- ptionem debitor non oppoſuit : uidetur per excogitatam maliciam nunc uelle opponere:ut c.licet cauſam . de pro- ba.& c.ſuſcitata.de reſt.in integ.uidetur ergo prius in quæ ſtione iſta executio facienda:& poſtea de dicta exceptione ita tarde oppoſita cognoſcendum:nam hoc facit quando;que contumacia:ut no.in cle.j.de dolo & contu.multo ma- gis ſpontanea confeſsio quæ facit rem notoriam:ut c. ue- ſtra. de coha. cle. & mu. & hæc enim fundata eſt intentio iudicis ſecularis:nec dicitur quæſtio plus pendere.& ſic.c. tuam.de ordi.cog.& c.lator. qui filij ſint legiti.non faciūt ad propoſitum:loquuntur enim cum quæſtio ſpiritualis in cipit prima lite pen. non autem cum ſopita eſt per confeſ- ſionem & præceptum.fingi enim poſſet debitor uſurarum poſt ſententiam uel præceptum in confeſſum ut ſic diutius executio & ſponſio foret & terminato iam negotio lis ex litibus orietur & aperietur uia fraudibus contra c. quanto de diuor.& l.cum hi.§.ſeq.ff.de tranſa.& forte poſt ſenten tiam uel præceptum non poſſet iſta exceptio opponi:quia non eſt de excep. opponendis poſt ſententiam reſeruatam de quibus in l. j. de iur.& fac.igno. licet principaliter agi poſſet ut declaretur contractus uſurarius ut ſic conceda- tur facilius actio quam exceptio iſto caſu ſicut in ſimili. not.Bart.in l.j.§.j.ff.quod ui aut clam.& c.conſtitutus . de appel.& c.inter dilectos.de exceſ.præla.per Inn.ad hoc.c. debitores.de iurein.uer.qui iurauit. prius ſoluit quām poſ ſit agere uel excipere.Idem ergo quod iuramentum debet operari autoritas ſententiæ & præcepti iuxta not. in l.j ff. de iureiu.non ob. c. ſi iudex laicus:imo facit pro : nam ubi eſt dubium:an ſit clericus uel laicus qui eſt captus:ſi eſt fun data intentio iudicis ſecularis ex quaſi poſſeſsione habitus ſecularis uel notorietatem ipſum non reiecit:ſed retinet:li cet interim ſit ſuſpenſus eius proceſſus. ſed hic non quæri- tur de ſuſpenſione proceſſus iudicis ſecularis inde ſecuti : & eius intentio eſt fundata ſuper confeſsione & præcepto. Item ibi eſſet executio irretractabilis : quia agebatur de qua pœna corporali hæc nullo modo erat irretractabilis : quia de debito pecuniario. Item ibi ſuper quodam indiui- duo hoc eſt primo captura erat quæſtio : an eſſet clericus
4 uel laicus hoc nullo caſu eſt indiuiduum : † nam cauſa de- biti eſt diuiſa a cauſa uſurarum in cuius cognitione iudex laicus non in proceſſu incompetens ſecundum quoſdam ut plene per Bar.in l.titia.ff.ſolu.ma.& cle. diſpendioſam. de iud.non mirum ergo ſi pro tuitione perſonæ captus iu- dex magis poteſt impendere ſuum officium propter eius intereſſe clerici : & ſic ſubditi capiantur quod in caſu no- ſtro de partis & non ſuo intereſſe prætenditur facit.c.dile ctus.de app.& quod no.in l.de iur.ff.ad muni.

Ex quibus concludo quod iniuſte iudex eccleſiaſticus inhibuit : & per conſequens debeat eam inhibitionem re- uocare:ut c.cum ceſſante.de appel.cum ſi.dominus Petrus de ancharano.

CONSIL. CCXXXV.

1 *Debitor dicens ſum paratus ſoluere an euitet pœnam ſine alia obla- tione.*
2 *Incertitudo quæ excuſet a mora.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir ginis glorioſæ mariæ & beati Antonij amē.
1 † Prima facie dicitur quod dictus moyſes in pœnam inciderit.quia conſtat per eius rē ſponſionem proteſtationibus factam bona communis hæreditatis adminiſtraſſe : & bona etiam hære ditaria poſsidere: ergo interpellatus debuit offerre & tra- dere:nec ſufficit dicere ſum paratus : quia ubi facto opus eſt uerba non ſufficiunt:ut l.j.C.de eo qui mit.in poſ.debet enim qui ſub pœna tenetur aliquid dare uel facere prote- ſtari quod paratus eſt & pecuniam uel rem debitam offer re uel deponere: ut l.ſi.ff.de legi.& quod no.in l.acceptam. C.de uſur.& l.ſi prætor.§.ſi quis paratus. ff. de noui ope. nuncia.per Bartol.

Contrarium dico in terminis quæſtionis. Pro cuius ue- ritatis inueſtigatione præmitto quod deducta in utroque libello non recipiunt realem oblationem nec depoſitio- nem pro parte dicti moyſis: quo caſu ſufficit ſi dicat ſe pa- ratum ſatisfacere : nec tenetur offerre: ſed moram petenti non

forum rei: ſed quia iudices eccleſiaſtici ſunt magis fauorabiles ad reſtitutionem uſurarum faciendam forte propter periculum quod ſibi uendicant: ideo potius haberur recurſus ad ipſum eccleſiaſticum quod canoniſte amplectuntur: quia quilibet trahit aquam libenter ad ſuum molendinum & in contrarium ſolet allegari quod no. Ioan. mo. ſuper rubrica de uſuris tamen mihi uidetur quod hanc opi. ſequitur. in fi. cum ibi quærit an cum punitur hoc crimen per iudicem eccleſiaſticum poſſit poſtea puniri per ſecularem. Et deinde quærit quomodo puniet cum nõ ſit de foro ſuo. Solutio dicit Imo eſt quia utroque iure ſunt prohibitæ &c.
4 † Quare concludo dictam inhibitionem de iure non poſſe fieri cum etiam ſuperior non poſſet inhibere inferiori ut ſua iuriſdictione utatur ut no. de offic. ordi. c. cum ab eccleſiarum. allegationibus facientibus in contrarium ſupra per dominum meum do. Petr. eſt ſufficienter reſponſum ideo non repeto quia inutilis. d. Gaſpar de calderinis decretorum & miles.

CONSIL. CCXXXVII.

1 *Vxor ſi domina & uſufructuaria inſtituatur: an mortua matre expiret tale legatum.*
2 *Filius qualiter matri teneatur.*
3 *Gradus in ordine charitatis in obſequijs exhibendis reperiuntur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Quia in primo quæſito modica uidetur dubitatio ideo parum ſcribam. præſupponitur. n. ꝙ domina Lucia in domo teſtatoris non ſtetit neque habitauit: & per conſequens cum per eam ſteterit omnes leges & glo. concordant ꝙ non admittatur ad legatum iſtud: ut no. in l. illis libertis. ff. de condi. & demon. & l. mæuia. de an. leg. & no. Cy. in l. j. C. de lega. Item & ſi dicamus propter mortem plene matris teſtatoris non ſtare per eam: ſed per caſum mortis helenæ. & ſic debere admitti ad legatum alimentorum iuxta opi. glo. quàm ſequitur Bar. in d. l. illis libertis. tamen dicendum uidetur cõtrarium in hoc caſu in quo ſi hæc filia lucia defendat hoc legatum tanquàm legatum uſumfructum omnium bonorũ: & tunc clarum eſt quod cum relictum fuerit donec ſteterit & habitauerit &c. & non poſsit ulterius petere propter caſum expirat hoc legatum: ut no. in l. in teſtamento. de condi. & demon. & d. l. j. C. de lega. & ibi no. Si uero defendat ut legatum alimentorum & ſic non deficiat propter caſum & perſonam eius cum qua debet trahere moram tamen adhuc uidetur idem dicendum: ſcilicet ꝙ expiret per mortem helenæ iſto caſu in quo proculdubio fauore dictæ helenæ appoſita fuit dicta conditio habitandi & morandi cum ea quo caſu gl. & doc. omnes tenent ꝙ expiret. ut no. in d. l. j. & l. Seyo. ff. de an. leg. & l. illis libertis præalle. ꝙ autem fauore helenæ de mora & habitatione cum ea adiectum fuerit probatur ex eo ꝙ antiqua & infirma eſt. præſumendum eſt igitur filium ſuum noluiſſe uxorem ſuam ſecum morari & habitare ne ſola remaneret in domo conſiderans illud eccleſiaſticum ve ſoli quia cum ceciderit non
2 habet ſubleuantem. † Item filius matri ægre & antiquæ ſine eius ægritudine naturali quadam ſanguinis charitate tenetur in neceſſarijs prouidere ſicut econtra mater filijs: ut l. ſi quis a liberis. §. non tantum. & §. parens. ff. de libe. agno. Credendum eſt ergo filium uxorem ſuam cui ſic legauerat oneraſſe de habitando & morando cum matre cõtemplatione ipſius matris cuius ſenectuti & ægritudini ſuccurrendum putauit nam talibus iura ſubueniunt. ut c. ex parte. de cle. ægro. & C. qui morbo. l. j. item leges priuant liberos ut ingratos qui parentum curam in ægritudine nõ ſuſcipiunt necnon extraneos qui aſpirant ad commoda legatorum & relictorum ſic curam teſtatorum negligunt ut in auth. liberi. C. de epi. audi. & l. iij. de his qui. ut indi. & l. ſi ab hoſtibus. §. j. ſolu. matri. Et in dubio ſemper præſumendum eſt fauore eius cum quo alius habitare & morari hoc fuiſſe adiectum ut no. Bart. in d. l. illis libertis. & probatur ex eo quod priuari debet relicto ſi ſtat per eum quominus habitet ut in iuribus præal. ꝙ non eſſet ſi eius fauore. C. de leg. quod fauore. & c. ad apoſtolicam. de regu. Concludo ergo breuiter quod uel ex eo capite quod per eam ſteterit quo minus habitauerit uel ex eo ꝙ caſum mortis contingentem in eius perſona cuius fauore hoc onus fuit iniunctum: uenit iſta Lucia excludenda & priuanda relicto per theoricas & doctrinas gloſſatorum & doctorum omnium ut apparet ex prædictis.

Ex quibus etiam conſequenter infertur ſecundum dubium & reliqua ſuperuacua quia ſiue cenſeatur legatum uſusfructus ſiue alimentorum ulterius non debetur ut tamen ſatisfiat quærenti diſcutiam de ſecundo quid iuris maxime quia dubium eſt pulchrum. & Bar. inſolutum dimiſit in l. titia. §. fin. ff. de leg. ij. mouit Bar. ad dubitandum ut credo prohibita interpretatio extenſiua conſuetudinis inductæ contra iura: nam dicit quòd qui relinquit uxorem dominam & uſufructuariam omnium bonorum ꝙ per iſta uerba tantummodo alimenta ut uult conſuetudo in cur. uulgari. hodie tamen generalis ubiq; eſt contra omnem propriam ſignificationem uerborum prædictorum dominam & uſufructuariam &c. per quæ uerba apertiſsime denotatur uel dominium uel integralis uſufruc. omnium bonorum: ut not. doc. in l. j. C. ſi ſecundo mulier nup. & in d. §. quia dictum intellectum & interpretationem gl. & doc. reſtringunt cum ſuperſtites ſunt inſtituti filij non cum ſunt extranei inſtituti: ut no. in præalleg. iuribus. Reſtat dubium quid ſi non ſuperſtitibus filijs teſtatoris ſed matre uel ſorore hæredibus inſtitutis fiat tale legatum uxori utrũ ita in fauore matris ſicut liberorum defuncti fieri debeat illa ſtricta interpretatio. ſ. quod uxor habeat alimenta tantũ & uidetur quòd non: quia cum dicta conſuetudo proceſſerit in extraneo intellectu dẽt potius reſtringi. ſ. ad perſonas liberorum tantum quàm ad alias dilatari de quib. non loquitur etiam ſi in eis fuiſſet par ratio inducendi. ut l. ſi uero. §. de viro. ff. ſolu. mat. & quod no. in auth. quas actiones &c. C. de ſac. ſan. eccle. & l. quod vero. ff. de leg. & pro iſta parte ſufficiat allegari. no. per Bar. in l. poſt dotem. ff. ſolu. matri. ubi concludit & exempla conſuetudinis contra iura inducta ad caſus alios non extendenda. ſimiliter nec ad loca. ut no. Cy. & Iaco. butri. in d. l. j. C. ſi mulier ſecũdo nup.

Contrarium ſentio & de iure credo quod in fauorem matris defuncti ſicut filiorum fiat talis interpretatio. ut ſcilicet uxor per talia verba habet alimenta tantum. Pro cuius ueritatis inueſtigatione præmitto quod ex pluribus debemus ſumere coniecturam uoluntatis defuncti: & inter cætera ex charitate & neceſsitudine & ex mente & hæc ante omnes alias eſt conſideranda: ut. l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. & demon. & l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. j. mentem morientium qualiter colligimus dicit tex. quod ex arbitrio & opinione uiuentium ut l. quoniam. C. de natu. libe. quia fauore filiorum illa verba dominam & uſufructuariam per conſuetudinem reſtringuntur ad alimenta: ergo idem debemus interpretari in fauorem matris aui & aliorum aſcendentium teſtatoris quibus turbato ordine mortalitatis ita piè ſicut liberis ſuccurrendũ eſt: ut l. nam & ſi parentibus. ff. de inoffi. teſtamen. nec ſalua ſanguinis charitate dicta uerba ſecundum communem opinionem & rectum iudicium ſunt aliter interpretanda & proprie aſſumenda: quia ſicut uideretur filius prædilige re poſt mortem plus uxorem quàm matrem ſi præferret eam in ſucceſsione & uſufruc. omnibus quod non eſt præſumendum. ar. d. l. nam & ſi coniuncta. l. cum acutiſsimi. C.
3 de fideicom. & l. cum auus. de condi. & demon. † Sunt nãq; in ordine charitatis gradus ſub quibus homines in exhibẽdis obſequijs regulari debent: ut c. non ſatis & c. eſt & alia. lxxxvj. diſt. ubi maxime canon conſiderat in ſubuentionib. debilitatem corporis & ætatem ſenilem. non eſt ergo uériſimile quod teſtator per prædicta uerba uoluerit integrũ uſumfructum in uxorem conferre forte iuuenem & robuſtam & matri & ſeni et debili nudam proprietatem relinquere

quere. Ad euitandam igitur iſtam abſurditatem & impietatem debemus aſſumere dicta uerba improprie non ſecūdum propriam & ſtrictam naturā ſermonis & ſic per uerbum domina denotetur quædam dominatio & præminentia in adminiſtratione domus ſicut habebat eam in uita mariti qui uxores ſuas appellant dominas. & l. qui marco in prin.ff.de an.leg. & ſocietas uitæ facit eam quodammodo dominam bonorum uiri.l.j.ff.rerum amo.& l. manifeſtiſſimi.ad fi.C.de fur.uerba ergo dominam &c.dicunt intelligi ſecundum conditionem perſonarum a quibus proferuntur & ad quos diriguntur.ut l.quibus diebus. §. dominus. ff.de condi.& demon.& no.in c.deinde.xxvj.di.& c. ſolitæ.de maio.& obe.& l.plenum.§.æquitij.ff.de uſu & ha.& c.ſi de beneficia.de præb.lib.vj.ſed etiam dixit uſufructuariam &c.nam & ubi uerbum dominam non intelligitur relinquere niſi alimenta:multominus ſi dixit uſufructuariam ut no.dominus meus.d.Bal.in l.ſi.C.de indic.uidui.qui approbans quod prædixit ibi. ita ſcribit hæc uerba relinquo uxorem meam dominam & cæ.exponuntur iuxta uulgare italicum relinquo regimen in domo & præceptione ſicut erat marito uiuente & ꝙ idem honor ſibi adhibeatur unde illud eſt uocabulum honoris non proprietatis deſignatiuū ſic. ff.man.l.creditor.§.ſi.ad ſilla.de uerb. ſigni. l.pronūciatio.§.j.& ita tenet Spe.in tit.qui filij ſint legi.§ j. uer. quid ſi uerſu. Non ob. quod iſta conſuetudo inducta in fauorem filiorum ueluti exorbitans a iure communi ſit extēdenda ad alias perſonas.ut §.de uiro.& l.quod uero cum ſimili.præalle. quia imo conſuetudo extenditur ad caſum ſimilem rationem habentem:ut no.in d.l.de quibus.ff.de legi. Item operatur iſtam extenſionem regula legis antiquæ quæ eandem pietatem ſtatuit adhibendam parentib. quæ & liberis:ut dicta l. nam & ſi. Communis ergo regula in utriſque operatur ut quod mutatur in uno mutetur et in alio iuxta not.in l.Marcellus.ff.ad treb.& l.ſi quis ſeruo. C. de fur.ad hæc optime quod no.in auth.nouiſsima. C.de inoffi.teſta. ubi noua prouiſio circa quartam filiorum extenditur ad aſcendentes. Item conſuetudo extenditur ad cauſam ſimilis æquitatis quando uerba poſſunt ad talem caſum aliquo modo adaptari etiam improprie ut no.Cy. in l.j.C.quæ ſit lon.conſue. ſed in caſu noſtro poſſunt ſumendo dominam & uſufru. improproprie ut quandoq; ſumūtur & in uerbo dominam patet ex prædictis ꝙ in uerbo uſusfructus patet in l.ſed ſi poſſeſſori.§.item ſi iurauero.de iurein.& l.& uno.ff. loca.nec eſt uerum ꝙ conſuetudo ſtricte debeat interpretari imo extenditur:ut not.in c.ſi.de offi.archi. Poſtremo no.cauſam & ratinnem extenſionis ꝙ uulgares intelligentiæ prædictorum uerborum ſunt ad alimenta & quandam ſolam præeminentiam referendę ut dictum eſt.& probatur in c.ex literis.de ſpon.nō eſt ergo iſta extenſio ſed uerborum antiqua interprætatio quæ concordat cum iure inquantum uxores dominas appellamus ut dixi facit.l.ſi de interpretatione.ff.de legi. Ex quibus infertur ꝙ ſi & inquantum dicta domina non eſſet priuata prout contrarium eſt ſupra probatum tamen non deberet habere niſi alimenta rationibus ſupradictis. Alijs duobus non expedit reſponderi poſtquām uel nihil uel alimenta tantummodo ſunt debita:ut apparet ex prædictis.dom.Petro de ancharano.

Ioannes filius Nicolai cole de pergula duxit in uxorem dominam Antoniam abuzaghi de ſancto Angelo in uado a qua habuit ſiue cuius dos fuit.cl.duc.quos duc. præfatus Nicolaus recepit a domina Antonia & ſub hypotheca omnium bonorum ſuorum ſe obligauit eidem dominæ Antoniæ ad reſtitutionem in omnem caſum reſtituendæ dotis.modo antedictus Ioannes filius dicti Nicolai uellet ut eius Nicolaus pater prædictus dictos.cl.duca.ſibi a prædicta Antonia numeratos prædictæ dotis nomine ſibi conſignaret eo quia licet emancipatus non ſit tamen familiam de per ſe facit & ſuas etiam de per ſe exercet mercantias dictus Nicolaus dicit ſe ad hoc paratum dummodo liberetur & abſoluatur ab obligatione qua obligatus eſt dictæ dominæ Antoniæ ipſa etiam domina parata eſt dictū Nicolaum abſoluere ſi poteſt dicitur ꝙ non poteſt ſine conſenſu ſui mariti qui etiam maritus ut dicitur cum ſit filiusfamilias quia non emancipatus a patre licet de per ſe habitet non poteſt præſtare conſenſum Nicolao: quæritur de modo iuridico ad iſtam abſolutionem fiendam & maxime ſi fieri poteſt abſque eo quód dictus Ioannes emancipetur quod nullo modo facere uellet & quis modus tenēdus eſt.

CONSIL. CCXXXVIII.

1 *Dos reſtitui non poteſt matrimonio conſtante.*
2 *Dos ibi erit ubi & matrimonij onera.*

1 IN CHRISTI nomine amen. †Regulariter conſtante matrimonio dos non pōt reſtitui mulieri uel alij de ipſius uoluntate: & ſi reſtituatur non contingit liberatio. C. ſi conſtan.ma.l.hoc fallit in certis caſib. cum ſcilicet cauſa neceſsitatis cauſa pietatis & cauſa utilitatis ſit talis reſtitutio.ut l.quamuis.& l.ſe.ff.ſo.ma.& idem ubicunque eſt cauſa honeſta.ut ibi per do.Bal. poſt Io.de are. Videndum eſt ergo in propoſita quæſtione conſideratis facti circunſtantijs an iſta reſtitutio poſsit dici ꝙ fiat ex cauſa utilitatis uel ſaltem ex cauſa honeſtatis ut ſic Nicolaus ſocer obligatus ad reſtitutionem dotis liberetur certum eſt enim ipſum obligatum eſſe quia recepit.ut l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.ſolu.ma.utrum ergo reſtituendo nurui uel marito eius filio liberetur conſideratis circunſtantijs de quibus in themate ſupra quia filius ſeparatim ab eo habitat cum familia ſua & uxore & negotiatur ac omnia tāquām paterfa. adminiſtrat. utrum ergo iſtę ſint iuſtę cauſæ reſtitutionis dotis. Et quod in hoc concurrant cauſæ ho-
2 neſtatis & utilitatis manifeſte probatur † legibus enim cauetur ꝙ ibi debeat eſſe dos ubi ſunt onera matrimonij: ut l.ſi is qui.§.j.ff.de iure dotium.& l.ſi filia.§.hoc amplius. & l.ſi maritus.C.ſa.er. & in filio emancipato habitante ſeorſum a patre dominus Bal. ꝙ pater dotem quam recipit retineatur ſibi tradere in d. §. tranſgrediamur. Idem reperio Dy. conſuluiſſe per præal. leges quarum ratio ſibi locum uendicat in filio fa. habitante ſeorſum a patre cum uxore ſua cauſa utilitatis uxoris & uiri etiam concurrit in iſta reſtitutione poſtquam præſupponitur Ioannem filium Nic. eſſe mercatorem & dotem conſiſtere in pecunia conſueuerunt enim mercatores lucrari & quandoque dotes mulierum penes ipſos deponi ut c.per ueſtras.de dona. inter ui. & uxo. & hoc uidetur uerum maxime in caſu quo pater iſte omne lucrum ex illa pecunia proueniens uelit filio libere dimittere & renunciare uſufructui in emolumentis quæ exinde filio prouenirent ut l. oportet.§.ſi autem.C.de bonis quæ libe. uerſatur enim in hoc utilitas ut cenſeatur facta reſtitutio ex honeſtis & iuſtis cauſis quæ omnia credo uera ſi iſte Ioannes maritus ſit homo diligens circunſpectus & prouidus in adminiſtratione & gubernatione ſuæ familiæ & patrimonij poſtremo ut dictus Nicolaus ſit tutior & magis ſibi cautum cum deuenerit ad hunc actum reſtitutionis reſtituat eam filio de mandato & uoluntate dictæ dominæ Antoniæ nurus ſuæ & quod ipſa eum liberet & promittat non uenire contra præſtito iuramento ex hoc enim conſequetur plenam liberationem ut c.cum contingat.de iureiur. quod capitulum corrigit leges inquantum prohibent alienationem fundi dotalis nam ualet alienatio accedente iuramento conſtante matrimonio ut ibi ergo & reſtitutio in caſu noſtro ubi uertitur minus præiudicium mulieri quia dotem habet maritus & cum ea lucrabitur & lucrum in gubernatione familiæ conuertitur.

Ex quo concludo ꝙ ſicut iuramentum confirmat alienationem a lege prohibitam ita etiam reſtitutionem fiendā ipſi mulieri maxime ex cauſis probabilibus ut in caſu noſtro.do.Pe.de ancha.

CON-

CONSIL. CCXXXIX.

1 *Papa quam poteſtatem habeat circa matrimonia impedienda uel dirimenda.*
2 *Matrimonium quod ſeparari & diſſolui poſsit.*
3 *Papa omnia poſſe putatur.*
4 *Autoritas papæ in omni iuramento excepta cenſetur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ mariæ & beati Antonij amē.
1 † Parum dubitationis quæſtio quæ proponitur continere uidetur ſi poteſtatem papæ circa matrimonia & ſpōſalia conſideremus & etiam circa alia quæ ſunt iuris diuini ut in uotis iuramētis & ſimilibus. Circa namq; matrimonia impedienda plura impedimenta per ſuas conſtitutiones inducit quæ impediunt contrahendum & dirimunt iam contractum ut patet in tit. de ſpon. cum titulis ſequentibus uſque ad fi. libri
2 quarti & enumerantur inſtit. de nup. † & licet cautum ſit lege diuina quos deus coniunxit homo non ſeparet. Mat. j. cap. tamen chriſtiani non coniuncti a deo uel ſecundum deum: imo contra deum quia contra eius uicarium ſeparātur. & hoc facit non homo ſed deus uel eius uicarius cui ſuā poteſtatem dedit. de transla. inter corporalia & quod ibi not. Io. an. ſuper uerbo habeo & de diuo. c. gaudemus poſt princip. Circa contracta dirimenda etiam ex cauſa poteſtatem habet de diuor. cap. gaudemus. §. penulti. Circa initiata per conſenſum etiam de præſenti & non conſummata carnali copula etiam multum poteſt nam iſtud quod non poteſt diſſolui niſi per ingreſſum religionis uidetur inductum conſtitutione canonica & illa autoritas quos deus cōiunxit &c. debet intelligi de matrimonio conſummatū per carnalem cupulam non initiato per conſenſum duntaxat: ut e. ex publico. §. ſane. de conuer. coniu. ubi gloſ. hoc expreſſe tenet dicens ꝙ lariſsima eſt poteſtas papæ circa tale matrimonium non firmatum carnali copula. nam ſortitur naturam ex conſtitutione eccleſiæ. ut ibi not. licet ergo ex ordinata poteſtate poteſt papa ſuper eo diſponere quare non ita poſsit in matrimonio conſumato carnali copula. not. ibi Io. an. in nouel. circa fi. & c. rurſus qui cle. uel uo. & in c. is qui fide. de ſpon. in nouel. Si ergo tale matrimonium initiatum ſumit ſtatum ex conſtitutione eccleſiæ ut probatum eſt ſequitur ꝙ mulier abſoluta a tali uinculo de mandato papæ ſalua conſcientia poteſt con
3 trahere & ſimiliter a quocunque cum quocunq; duci † in his enim quæ a canonica conſtitutione dependent recte & ſecundum conſcientiam agi poteſt quicquid papa ſtatuit ſiue mandat: ut no. in c. non eſt uoti. de uoto. hinc eſt etiam ꝙ in uoto continentiæ ſolenni per profeſsionem tacitam uel expreſſam papa diſpenſat. ut ꝙ monachus ex cauſa matrimonij contrahat: ut no. Io. an. c. ſemel deo. de reg. iur. li. vj. in mercu. & c. cum ad monaſterium. in fi. de ſta. mo. In nouel. & ratio quam dixi. quia ꝙ monachi uel clerici non poſſint contrahere eſt inductum conſtitutione canonica quæ circunſcripta teneret matrimonium contractum a monacho uel presbytero unde contrahebant ſacerdotes ueteris teſtamenti & hodie græci quia hac conſtitutione canonica nō arctantur. xxxj. diſt. nicena. & lxxxiiij. diſt. cum in præterito & no. Ioan. an. in c. rurſus. qui cle. uel uo. Item etiam in his quæ ſunt de legis natura. nam præceptis diuinis papa conſtitutiones ſuas facit quæ quandoq; ius diuinū modificans qnq; diſtinguunt quandoq; declarant patet in præceptis ueteris teſtamenti circa homicidiū furtū uſuram & ſimilia iſta enim iure diuino ſimpliciter prohibita ex cauſa impune perpetrantur. ad hoc quod no. Io. an. in c. factū. de reg. iur. in mercu. & c. quæ in eccleſiarum. & c. cum omnes. de conſti. poſt Inn. in nouel. patet etiam in uoto quod ſimpliciter lex diuina ſeruandum ſtatuit & in iuramento tamen ius canonicum diſtinguit inter uotum ſimplex &
4 ſolennem: ut c. j. de uoto. lib. vj. † & in iuramento ſemper intelligitur autoritas excepta papę. nam quod ipſe facit deus facit & non homo. de transla. inter corporalia. & c. quanto. & generaliter poteſt ſoluere & ligare. ſibi enim ſoli dictum eſt quodcunque ligaueris &c. xxiiij. q. j. quodcunque. Ad propoſitum ergo noſtrum illam autoritatem ueteris & noui teſtamenti quos coniunxit &c. conſtitutio canonica interpoſita eſt de coniunctione corporum & animorum. h. autem animorum tantum poteſt libere ut d. c. ex publico. & maxime cum ſubeſt iuſta cauſa. ut in caſu noſtro in quo papa a principio diſpenſauit ut non ob. quod eſſent in gradu prohibito poſsint matrimonialiter copulari. ſi ergo uir ſponſalibus iam contractis protrahit conſummare ſi hoc facit licite poſsit mulier contrahere ne cogatur perpetuo expectare. ſicut dicit text. in d. c. ex publico. eſt enim in longa mora fornicationis periculum ut ibi. & ſubeſt æquitas in hoc caſu quia contra iura iſti contrahebant: licet ex diſpenſatione papæ. ut c. non debet. de conſang. & affi. fauorabile ergo eſt ut culpa & mora præcedentibus ipſius uiri diſpenſatione res redeat ad naturam ſuam & ad ius commune. ut l. ſi unus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. & papa qui impedimentum ſuſtulit ex cauſa in primæuo ſtatu partes reducat. ut c. omnis res. de reg. iur. & l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. Alius autem quàm papa non potuiſſet propter ſolam abſentiam alterius ex contrahentibus ſoluere talia ſponſalia de præſenti: ut c. in præſentia. de ſpon. & in c. de illis. eo. tit. & ibi Innoc. facit. c. quoniam frequenter. §. porro. ut lite non conteſta.

Concludo igitur ex prædictis ꝙ poſt factam requiſitionem & monitionem illius uiri iuxta tenorem literarū apoſtolicarum ſi contempſerit adimplere & matrimoniū conſummare in termino præfixo poterit dicta domina poſt terminum cum quocunque contrahere & cum bona conſcientia poſtquàm papa ex cauſa iuſta & legitima ſic decernit. nam licet diſſoluendo ſine cauſa ſponſalia de præſenti non eſſet tutus quo ad deum qui abſolutus eſt ut in ſimili dicis gl. in c. non eſt uoti de uoto. & c. de multa. de præbē. in nouel. tamen ubi ſubeſt iuſta cauſa poteſt obligationem etiam communi conſenſu contractam & iuratam diſſoluere & rerum dominia de uno in alium transferre. ut d. c. cū omnes. de conſtit. per Innoc. facit. c. ſecundum & quod ibi not. de uoto facit. c. ad apoſtolicæ. de re iud. lib. vj. facit qđ not. Spec. in tit. de legato. §. nunc oſtendendum. ubi de poteſtate papæ tractat. & c. propoſuit. de conceſ. præben. & quod ibi dicit Io. an. in nouel. ſuper glo. nam contra. dom. Pe. de ancha.

CONSIL. CCXL.

1 *Vinculum religionis non ſoluitur inuito religioſo.*
2 *Fides certa omnibus etiam lumine clarior præfulget.*
3 *Mandans contraria leuis & inconſtans iudicandus eſt.*
4 *Executio negotij non examinati ſi committatur etiam cognitio cōmiſſa cenſetur.*
5 *Appellatio infra tempus appellandi interpoſita facit ne quis excommunicatus dicatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris virginis glorioſę Marię, & beati Antonij amē. Per prædicta ſubtiliter deducta per excellentiſsimum iuris utriuſque doctorem dominum Franciſcum compatrem meum patet ꝙ prima facie iſtę ultimæ literæ apoſtolicæ contineant iniquitatem niſi ſubintelligatur clauſula ſi eſt ita & preces ueritate nitantur. arg. l. uniuerſa. C. de diuer. reſcrip. canonizata. xxv. q. ij.
1 † poſtquam enim ſoluta eſt a uinculo prioris monaſterij dicta Luciæ & tranſitus ad alium reſtitutionis obſeruantiæ per papam confirmatus eſt ex certa ſcientia quo ad primum. ſ. monaſterium ſancti Zachariæ inuita redire cogatur eſt contra iura. obligatio enim per eum contracta poſtea in monaſterio corporis chriſti non poteſt diſſolui ea inuita & multominus obligatio iam extincta ſine eius conſenſu se integrari: ut c. omnis res. de regu. iur. & ff. eo. l. nihil tam naturale. & l. ab emptione. ff. de pac. dictū ergo

ergo reſcriptum abſorbens iuris alterius dicit lex ꝙ debet
ab omnibus iudicibus refutari: ut l.reſcripta.& l.quoties.
C.de præci.impera.offe.& xxv.q.ij.reſcripta. Præterea niſi
ſi ſubaudiatur dicta clauſula ſi preces &c. dictum reſcriptū
eſt ſuſpectum uel de falſitate uel ꝙ fuerit per nimiam im-
portunitatem obtentum. nam cum primo papa dederit li-
centiam prioris ſe recipiendi de alijs monaſterijs etiam re-
gulæ arctioris & ſubſequenter tranſitum huius Luciæ ex cer-
ta ſcientia confirmauerit ꝙ ita tam mature geſta uoluerit
ad ſimplicem alterius ſuggeſtionem retractare non eſt ue-
2 riſimile: † nihil eſt enim quod lumine clariore præfulgeat
quàm recta fides in principe.ut in epiſtola inter claras. C.
3 de ſum.tri. † Mandare enim contraria: leuitatis eſt ſignum
& inconſtantiæ quæ & ſi omnibus maxime in principe eſt
uituperanda cuius beneficia debent eſſe manſura: ut c.de-
cet.de reg.iur.lib.vj.unde cauet ſi papa non faceret quæ re
prehendi poſſunt & ſubditò reuocare quod fecit ut c.ij.de
auto.& uſu.& c.j.ne ſede ua.qui ergo recipiunt hęc ſcriptu
ra quæ lędunt ius alterius uel ſigillare poſſunt famam pa-
pę uel quid agere debeant inſtruit bene tex.in c.ſi quando.
de reſcri. ut enim dicitur debet diligenter primo conſide-
rare qualitatem negotij & ex tunc uel exequi uel referri ex
quo. c. pater bene quod quantumcunque præciſe ſcribatur
habet cognoſcere de negotij qualitate & præſertim ſi ille
cōtra quem executio committitur legitimas exceptiones
opponit ut in caſu noſtro ubi pro parte Luciæ opponitur
quod ſuggeſta papæ ſunt falſa dum ſuggeritur ſcandalum
propter eius tranſitum eſſe ortum &c. Item eſt ſuppreſſum
ꝙ in monaſterio ſancti Zachariæ non uigeat obſeruantia:
iſtę enim exceptiones ſunt legitimæ ne tranſire cogatur er
go debuerunt per iudicem admitti quantumcunqꝫ eis ſcri-
ptum fuiſſet omni exceptione remota: ut c.ex parte.de of-
fi.delega.& l.j.ff.quod ui aut clam per Bar.facit.c.paſtora-
4 lis.de appella. † Præterea aduertendum eſt ꝙ quando com
mittitur alicui executio alicuius negotij quod princeps nō
examinauit uidetur etiam commiſſa cognitio ut præambu
lum ut not.plene.Bar.in l.a diuo pio.in princ.ff.de re iud.
debuerunt ergo iſti domini delegati de ueritate dictarum
exceptionum oppoſitarum cognoſcere antequam manda-
tum ipſis reiectis ex abrupto exequeretur. imo is in cuius
fauorem facta fuerit talis executio non cauſa cognita pri-
uantur omni iure ſuo: ut l.meminerint.C. unde ui. nam &
ſi committitur executio ſententiæ & ſic negotio liquida-
to tamen exceptiones legitimæ ut fraudes & mendacia ſi-
cut iſtę ſunt debent admitti & earum cognitio ad papam
remitti.c. de cætero.de re iudi. Item ſi coram papa Lucia
dictas exceptiones oppoſuiſſet.ſ. quod nullum ſcandalum
inter prælatos dictorum monaſteriorum ex ipſius tranſitu
eſt exortum uel non tale quod ipſa Lucia ſpiritu dei ducta
debeat de monaſterio ubi omnis uiget obſeruantia regula
ris reuocari ad monaſterium ubi eſt collapſa dicta obſer-
uantia & cui dubium quod Papa ipſas tanquam legitimas
admiſiſſet nam in ſe deprecantibus &c.ut ibi no.& expo-
nitur ad propoſitum noſtrum: intentio ergo quæ mouiſſet
papam admittendo exceptionē debuit etiam mouere dele-
5 gatos: ut c.ſuper literis. de reſcrip. † Ex quibus conſequen
ter infertur quod talis appellatio interpoſita pro parte Lu
ciæ infra tempora appellandi tueatur eam ut non debeat
ſe gerere pro excommunicata nec ab alijs euitari: ut c.ſolet
ad ſi.de ſenten.excom.lib.vj.& c.ad præſentiam. de appel.
Sed poſſet cōtra iſtam illationem opponi fortiter: nam pa-
pa in reſcripto directo contra Luciam uult quod ſi moni-
tioni prædictorum delegatorum non obtemperet ipſo fa-
cto ſit excommunicata. unde ſicut non poteſt appellari a
ſententia canonis.ff.de uerb.obli.l.ſi qua pęna.ita nec a ſen
tentia papæ qui eſt lex animata in terris. in auth. de conſu-
li.in ſi.nec iſti domini delegati uidentur ipſos excommuni
care ſed excommunicationem papæ publicare & exequi.
& per conſequens ab eorum facto non poterit appellari:
ut c.nouit.de appel.c.literis.de reſcript. etiā licet papa uel
alius iniuſte excommunicet tamen pro excommunicato

debet ſe gerere & ſic ab alijs euitari. quia ſententia paſto-
ris iuſta uel iniuſta &c. xj.q.iij.ſententiā paſtoris. Ad hoc
reſpondeo per iam dicta quia hæc ſententia papæ habet il
lam conditionem ſubauditam ſi preces ueritate nitantur:
unde iſta citata conditio ſic expreſſa ante publicationem
& liquidationem ueritatis ſuſpendit effectum excommuni
cationis ſicut cuiuslibet diſpoſitionis: ut c.præterea.de ap-
pel.& quod not.in l.item quia.ff.de pac. Item antequā fue-
rit liquidatum quem in ſententia canonis incidiſſe omnis
executio ſuſpenditur: ut c.cum ſecundum.de hæreti. lib.vj.
ergo ſimiliter & ſententiam legis animatæ debet præcede
re talis liquidatio & ſuſpendi executio per prædictā æqui
parationem. Item a ſententia declaratoria ſuper pęna inſli
cta a canone appellari poteſt.ut in gl.no.in c.cupientes.§.
inſuper.ſuper uerbo priuatos.de elec.lib.vj. & ſi permiſſa
eſt appellatio a ſententia tali declaratoria: multomagis a
grauamine illato in tali iudicio declaratiuo.

Ex quo infero quod talis appellatio ita ſuſpendit iuriſdi
ctionem dictorum delegatorum datorum ſuper pęna inſli
cta a papa uel a canone exequēda ſicut ſuſpenderet in quo-
cunque negotio: ut c.cum contin. de offi. dele.& d.c.ſolet.
quod credo ueriſsimum & notandum.

Ex quibus omnibus inquiſitis ſuper dubijs concludo ut
dixi quòd dicta Lucia non debet ſe gerere pro excommu
nicatione nec pro tali ab alijs euitari quia dicta appella-
tio tuetur eam & alias ſecum communicantes. domi.Pe-
tro de ancha.

CONSIL. CCXLI.

1 *Legitimare illegitimos an ſit idem quod diſpenſare cum eis ad ſucceſſio- nem.*
2 *Legitimatio per principis reſcriptum quando ualeat.*
3 *Aetas infantilis rerum ignara cenſetur & indiſcreta.*
4 *Diſpenſatio ſine cauſæ facta cognitione diſsipatio dicitur.*
5 *Filia & nepotes ex ea non uocantur ad bona emphyteotica.*
6 *Tutela officium ultra infirmitatis fœmineæ ſexum uirile cenſetur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ex te-
nore priuilegij apoſtolici de quo ſupra cla
re conſtat Papam iſtos ſpurios non legiti-
maſſe ſed ad certos actus habilitaſſe puta ad
ſucceſsiones parentum publica officia digni
tates & honores: inter iſta autem ſcilicet legitimare & ha-
bilitare ad certos actus differentia eſt quia primum regu-
lariter fauorabile eſt.ſecundum autem odioſum & reſtrin-
2 gendum: ut no.in c.ij.de filijs presby. lib.vj. † regulariter
autem ideo dixi quia in legitimatione per reſcriptum prin
cipis ut ſit ualida quædam requiruntur. primo ut ſit natura
lis proprie.i.ex ſoluto & ſoluta genitus cum qua potuiſſet
eſſe coniugium. ſpurij uero aliique ex damnato coitu pro-
creati hoc legitimationis beneficio non ſunt digni.ut in au
ten.qui.mo.na.eſſi.legi.in prin. & circa ſi.niſi adiecta fue-
rit ſpecialis clauſula derogatoria illius iuris: nec ſufficeret
generaliter clauſula. non ob. ut ibi not. & ſic eſt in multis
alijs caſibus de quibus in c.j. de exceſ. præla. in nouel. Se-
cūdo requiritur etiam in legitimatione naturalium quod
non extent legitimi.aliter.n.ſ.ipſis extantibus papa per re-
ſcriptum ſuum non intendit eis in aliquo præiudicare in
ſucceſsione parentum.ut in d.auth.§.moriens uero.ad idē
in auth.qui.mo.na.eſſi.ſui.§.ſi uero is. Requiritur & tertio
ꝙ pater offerat preces principi ſuper tali legitimatione fi
liorum: & merito quia de eius præiudicio agitur ut in di-
3 ctis iuribus & l.nam ita diuus.ff.de adop. Requiritur quar
tum.ſ.ꝙ filius conſentiat & ſub certa forma: nam abſqꝫ eius
conſenſu non eſt redigendus ſub alterius poteſtate.ut in
dictis iuribus. & ſi iſta requiruntur in legitimatione natu-
ralium multomagis in diſpēſatione ſpuriorum quo ad ſuc
ceſsionē & alia.nā iſta fauorabilia hæc aūt odioſa ut dixi.

His præmiſsis uidendum eſt de uiribus ſupradictæ di-
ſpenſationis: & quidem proculdubio uidetur nulla uel tal

nem ſurreptitia ex ſuggeſta falſitate narrat enim papa qđ
ad ipſum fide dignorum teſtimonio inclinatur propter
3 honeſtatem uitæ morum & alia merita. † iſta autem non
poſſunt cadere in infantem cum talis ætas quod uidet igno
rat & neque ſcire neque diſcernere aliquid talia ætas po-
teſt: ut l. j. C. de fal. mo. & l. pupillus. ff. de acq. hære. Ex hac
ergo cauſa falſa qua mouetur papa ad dictam diſpenſatio-
nem uidetur diſpenſatio uitiari: ut c. quid circa. de conſan.
& affi. nam ut ibi dicit. Io. an. in nouel. ubicunque diſpenſa
tio eſt neceſſaria oportet ꝙ oſtendatur non ſuſpecta: ut pa-
tet in eo ꝙ leg. & no. de reſcrip. c. ij. de ſciſma. c. ij. ſurrepti-
cia autem non eſt ſine ſuſpitione. de elec. dudum. ij. §. inſu-
per & præſumitur papa circumuentus: ut l. cum olim. de re
iu. Cum ergo in illo reſcripto dicatur iſtum qui infans erat
ſupplicaſſe & hoc in eũ nõ cadat uidelicet merita uel uirtu
tes nec appareat ꝙ alius eius nomine impetrauit hæc diſpẽ-
ſatio redditur de falſitate ſuſpecta & conceſſa ob falſam
cauſam. ergo nulla ſicut ſententia & aliæ diſpoſitiones ui-
tiantur ex defectu cauſæ finalis: ut l. qui teſtamento. ff. de ex
cu. tuto. & l. fi. de hære. inſti. & c. ea parte aſten. & quod ibi
no. in nouel. de conceſ. præb. cum ſi. Secundo pro hoc facit
4 omiſſio debitæ ſolennitatis quæ debuit interuenire. † cer
tum enim eſt quod diſpenſatio requirit cauſæ cognitionẽ
& aliter facta dicitur diſſipatio: ut no. in c. multa. de præb.
& c. cum ad monaſterium. de ſta. mona. in nouel. ſed ut di-
catur aliquid factum cauſa cognita requiritur citatio eorũ
qui læduntur ſiue lædi poſſunt. ut d. l. nam ita diuus. & l. in
cauſæ. §. cauſa cognita. de mino. & c. j. de cauſa poſ. & pro-
prie. ſed cum hic tractetur de præiudicio filiæ & ea mor-
tua filiorum eius ergo debuerunt ad hoc citari. eis enim di
cta hęreditas erat debita & quo dammodo domini licet ex
filia procreati. ut l. maximum uitium. de libe. præte. coniũ-
cta. l. in ſuis. de libe. & poſthu. negari enim non poteſt eis
inferri læſionem: quia diminuitur ſpes ſucceſſionis quàm
unuſquiſque filiorum obſequio ſibi parat. ff. de adop. l. nec
ea. §. præterea. & uidetur caſus in ſimili. in d. l. nam ita di-
uus. Item etiam tractatur de præiudicio patris: per talem
enim diſpenſationem ſibi forte occultam potuiſſet habere
hæredem ſpurium ab inteſtato præter eius intentionem ꝙ
fuiſſet iniquum habere illum. ſ. hæredem qui non debet fi-
lius nominari neque ab eo ali. & in auth. ex complexu. C.
de inceſt. nup. Et ſi dicatur imo uoluit hoc caſu eum habe-
re hæredem quia eum ſiue eos inſtituit. Reſpondeo hoc ꝓ-
ceſſit ex damnata concupiſcentia & affectione non quod
appareat ſciuiſſe cum eis diſpenſatum & quæ fortuito non
ex deliberatione procedunt non firmant actum contra nul
litatem. ut no. in ſimili in l. multum. ff. de condi. & demon.
per Bart. Et firmiter credo quod ſicut requiruntur preces
patris porrigendæ principi in legitimatione: ut in præal.
aut. ita & multomagis & in tali diſpenſatione ſuper ipſius
hæreditate a ſpurijs obtinenda nec prodeſt iſtis ſpurijs qđ
pater eos nominauerit filios in teſtamento & inſtituerit
hoc enim non ſufficit ad eorum legitimationem quia talis
nominatio prodeſſet uero naturali ſeruata tamẽ legum ſo-
lennitate nõ autem ſpurijs atque damnatis ut in præalleg.
auth. ſ. qui. mo. na. effi. leg. & Bar. diſputando concluſit plu-
ra eſſe neceſſaria in prædicta legitimatione quæ reſultat
ex tali nominatione quorum nullum hic interuenit ut in
auth. item ſi quis. C. de naturali. li. in auth. ut lic. ma. & auię.
§. ad hoc. col. iiij. Bar. in dicta diſputatione quæ incipit ha-
bens filium naturalem &c. Præterea poſito ꝙ reſcriptum
ratione ſuggeſtæ falſitatis & alijs de cauſis impugnari non
poſſit: tamen expreſſe papa non intendit per talem præiu-
dicare uenientibus defuncto ab inteſtato & maxime nepo-
tibus de quibus debebat fieri expreſſa mentio ut in iuribus
præallegis. & hoc ſonant expreſſe illa uerba abſq; præiudi-
cio tamen illorum quæ in bonis huiuſmodi ſuccedere debe
rent. ſ. ab inteſtato &c. per hæc enim uerba patet ꝙ papa no
luit talibus præiudicare & ſonant & referenda ſunt ad apti
tudinem non ad actum. ſufficit enim ad elidendum dictam
diſpenſationem ꝙ dicti nepotes eſſent de iure ab inteſtato
ſucceſſuri licet modo pater deceſſit teſtatus facit. c. maio-
res. §. cæterum. de bap. & l. labeo. de ſta. lib. & iſte eſt ſanus
intellectus qui concordat cum legibus prædictis & cum ge
nerali principis intentione quæ eſt ꝙ non intendit per ſuũ
reſcriptum alicui præiudicium generare: ut l. j. §. ſi quis a
principe & §. merito. ff. ne quid in loco publi. & c. ex tua
rũ. de auto. & uſu pal. cum ſi. ſi enim fuiſſet expreſſum in ſup
plicatione ꝙ tempore petitę diſpenſationis pater habuiſſet
filiam uel nepotes legitimos & naturales non eſt ueri-
ſimile quòd papa eis per ſuum reſcriptum uoluiſſet in
ſucceſſione filios ſpurios congregare ut in dictis auth.
ubi eſt hoc expreſſum. Item iure diuino & canonico
& omni iure tales proles ſunt deteſtabiles & exoſæ neque
debet hæres eſſe filius ancillę cum filio liberę: ut c. per uene
rabilem. ad fi. qui filij ſint legi. Iſtas autem diſpenſationes
& conceſſiones odioſas quælibet ſuppreſſio uitiat: ut c. ſi
motu proprio. de reſcrip. li. vj. nec conualeſcunt licet ceſſet
impedimentum quod reddebat eas inualidas: ut c. ſi eo tem
pore. de reſcrip. lib. vj. & quod no. in c. poſtulaſti. eo. ti. in no
uel. Ex iſtis ſequitur quod priuilegium apoſtolicum conceſ
ſum populo Ferrarię de quo ſupra fit mentio non obſtet. nã
loquitur cum de iure communi aliqui deberent ſuccedere
ab inteſtato. Iſti autem ſpurij non poſſunt niti nec nituntur
de iure communi ſed priuilegio ſpeciali & odioſo. & ſic de
bilius & non ita fauorabile: ut l. militis codicil. ff. de teſta.
mili. & in auth. de non alie. §. quia uериſimile. Item ut dixi
iſta non eſt legitimatio ſed diſpenſatio ad certos caſus. ſ. ad
5 ſucceſſionem parentum & publica officia. † Ad iſta autem
bona emphyteotica & liuellaria filia uel nepotes ex filia
non ueniunt iure hæreditario: ſed ex ſtipulatione & proui-
ſione paterna uel auiata. Vnde ad ipſa admittuntur etiã nõ
hæredes ut l. iure noſtro. §. ſi liberi. ff. de ope. libe. per Bart.
& ꝙ not. in l. qui romæ. §. duo fratres. ad fi. de uerb. obli. per
eum quinimo & ſi iſta eſſet uera legitimatio tamen de tali-
bus non uidetur a principio cogitatum. ſed de legitimis &
naturalibus uel de legitimatis per ſequens matrimonium:
ut no. in ſimili. in c. lator. qui filij ſint legi. in nouel.

Ex quibus omnibus concludo quod dicti ſpurij habili-
tati per reſcriptum apoſtolicum extantibus iſtis nepotibus
non ſunt ad hæreditatem prædictam admittendi. & multo-
minus ad bona emphyteotica ſiue liuellaria rationibus ſu-
pradictis. Super ſecundo dubio prædictorum opinio cõ
tra glo. in d. l. ſi pater. C. quando mu. tu. officio fungi poteſt.
6 uidetur uerior probabiliter poſſe defendi. † Conſtat enim
quod de iure ffoꝛum. & de dicto iure codicis officium tute
læ eſt uirile & ultra ſexum fœmineę infirmatis. ut dicit tex.
in l. j. & l. fi. ff. de tutel. permiſſa autem eſt poſtulatio matri-
bus a principe cum certa ſolennitate de qua in l. ij. C. quan
do mu. tu. offi. fun. poteſt. & hoc beneficium extẽdit poſtea
imperator ad matres filiorum naturalium: ut in d. l. pater.
eo. tit. ad matres autem ſpuriorum hoc beneficium non eſt
protenſum ergo non debemus. d. l. ad eos extendere poſt-
quàm de ipſis lex non loquitur nec includi deprehendun-
tur ſub aliqua regula permiſſa. arg. l. ſi uero. §. de uiro. ff. ſo-
lu. matri. cum enim tales ſcilicet in adulterio conceptos ius
diuinum canones & leges deteſtentur: ut dicto. c. per uene-
rabilem ad fi. qui filij ſint legi. ad ipſos & eorum filios ut po
te odioſos legum beneficia non debent extendi. argu. l. lu-
cius. §. lucius titius damam. de le. ij. & c. alma in princip. de
ſententia excommunicatio. lib. vj. nec mirum ſi aliud ſtatuẽ
dum eſt in naturalibus tantum & eorum matribus quam in
alijs ex damnato coitu procreatis: mitius enim cum natura
libus quam cum ſpurijs agunt iura. ut patet in auten. qui.
mo. na. effi. ſui. in prin. illis enim ſcilicet natis ex concubina
iura medentur in iuribus præallega. Iſti autem non ſunt filij
nominandi. nec alendi, non eſt ergo uериſimile quod huma-
nitatem aliquam imperator noluerit cum eorum matribus
adhibere nec ipſis ſpurijs quos etiam alimentis reputauit
indignos. facit autẽ. ex complexu. de inceſt. nup. per iſta pa-
tet quod ſuperfluo de alijs dubijs quæritur in quibus ſi qui
tenent. glo. in dicta l. ſi pater, credo idem quod prędicti ſen
tiunt in prædictis ſequentibus dubijs ut ſcilicet tradita in
prædicta. l. ſi pater ſint de forma & ſolennitate. nam quan-
do

do lex introducit aliquid de nouo in certis modificationi-
bus quicquid ibi exprimitur eſt reputandum de forma. ad
hoc optime quod ſubtiliter no. in clem. j. de iure patro. & c.
quamquam. de nſuris. lib. vj. in nouel. nec aliquid immuta-
tum credo de illa. l. per alia iura nouiſsima autenticorum,
in auth. ut ſine probibi. §. primo. in fi. & per auth. ſacramen-
tum. C. quando mu. tu. offi. fun. poteſt. loquũtur enim de ma
rre legitima & naturali. ius ergo. C. inquantum loquitur de
naturali debet ſtare poſtquam nõ reperitur immutatum: ur
l. præcipimus. in fi. C. de appel. Expedit enim iura iuribus
&c. ut c. cum expediat. de elec. libro ſexto. & l. prima. C. de
inofficio. doti.

CONSIL. CCXLII.

1 *Inſtrumentum de quo unus notarius rogatus fuit ſcriptum per alium notarium & ſubſcriptũ a notario rogato ſubſcriptione generali quando ualeat.*
2 *Notarius inſtrumenta ſcribere debet manu propria.*
3 *Iudex equus ex coniecturis motum ſui animi informare debet.*
4 *Remiſsio & quietatio quando obſtet agenti.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir
ginis glorioſę Marię, & beati Antonij amẽ.
Prius de uiribus probationis quàm de effi-
cacia ſupradictæ renunciationis eſt inquiren
dum: in foro enim iudiciali cum probatio de
ficit ius parum prodeſt. ut l. duo ſunt titij. ff. de teſta. tut. & c.
1 a nobis. de ſenten. excom. † Videndũ eſt ergo primo utrũ
ex illa breuiatura prima de qua ſupra poſsit ſumi pleoa pro
batio & ſi non ex illa ſola an coniuncta cum ſecunda quæ
facit de illa mentionem faciat de illa pleniorem fidrm &
ꝙ ex prima nulla poſsit fieri probatio ex eo probari uideť
quia eſt akeratio manu apoſtillata cuius manu hoc factum
fuerit ignoratur. ex hoc ergo redditur ſuſpecta uel ut in ſui
parte uitiata. ut l. fi. C. de edict. di. adri. tol. facit. c. inter dile
ctos. de fide. inſtru. & in auth. de tabel. §. illud uero. uer. no-
2 uimus enim. colla. iiij. † Secundo boc probatur qnia nota
rius non debet inſtrumenta ſcribere manu alterius ſed pro
pria: nam uidetur in hoc electa induſtria perſonæ & ſic al-
reri delegari non poteſt ſcribendi officium niſi in caſu im-
pedimẽti & tunc debet boc & tenore ſcripturę fieri ſpãlis
mentio in ſubſcriptione. ut no. Bar. in l. diuns. §. item ſena-
tus. ff. de fal. facit. c. cum p. tabellio. de fide inſtru. & quod
non poſsit illud ſcribendi officium alteri delegari eſt text.
in d. auth. de tabel. §. nns autem. & ibi no. & plenius per Io.
and. in ſpecu. de inſtru. edi. §. inſtrumentum. in addi. In con
trarium faciunt plura & primo ſubſcriptio manu propria
ſer Thomedei ex ea enim principaliter eſt ſnmenda fides
ſcripturæ: quod patet in d. §. nos autem. dicta enim ſubſcri
ptio notarij uidetur includere & complecti effectum om-
nium præmiſſorum ad quæ haber relationem. nam natura
terminum talis eſt referentis: ut l. ſi ita ſcripſero. de con-
di. & demon. & l. aſſe. de hære. inſtitu. & l. ait prætor. §. ſi
iudex. ff. de re iud. Secundo hoc coadiuuatur ex breniatu-
ra alterius rogitus de quo ſcripta manu dicti ſer Tbome
dei in qua facit ſpecialem & expreſſam mentionem de præ
cedenti contractu remiſsionis & æquitationis de quo aſſe-
rit ſe rogatum eodem die per quam aſſertionem uidetur
rolli omnis ſuſpitio falſitatis ad quam uitandam ius proui
dit qund tabellio per alium documenta oõ ſcribat: ut in d.
aut. de tabel. in princ. ex pluribus enim defunctis tabellio
nibus colligenda eſt fides. ut in auth. de inſtru. c. & fide. §. ſi
nero nullus. & maxime quia iſta ſecunda breuiatura eſt col
legiata cum prima & circa primam. ideo enim in ſecunda
dat ſibi bona quia promittit ſe facere & curare ꝙ pupillus
remiſsionem & quietationem præcedentem habebit ratã
hinc ad quinque annos &c. Ratione ergo connexitatis fi-
des contentorum in ipſis undique confirmatur: & una per
alteram adiuuatur. l. cum de lanionis. §. aſinam. ff. de fun. in-
ſtru. ibi in infinitum prius quibus proxima copulata proce
dunt, & c. translatum. de conſti. nam ſolum ſecunda breuia-
tura in mundum redacta feceret plenam fidem de dicta re
miſsione licet ſine uerba enunciatiua poſtquàm ſunt prola
ta per præſentes ur l. optimam. C. de contrahen. ſtipu.

Confirmat etiam prædictorum fidemque dicti pupilli
poſſederunt bona eis tradita hac de cauſa de quibus in ſe-
cunda breuiatura ab illo tempore citra ut mihi aſſeruntur
3 fuit licet non ponatur in puncto† ex quibus iudex circum
ſpectus & rectus nelut ex pluribus coniecturis informare
oportet motum animi ſui & oõ ad unam probationis ſpe-
ciem ſe referre ut c. in præſentia. de renun. & l. ob carmen.
ff. de teſti. Item aduertendum ꝙ iura præalleg. quæ proui-
dent ut tabellio manu ſua ſcribat loquuntur de inſtrumen-
to ſiue documento non autem de prothocollo ſiue breuia-
tura. nam iſta per ſe non faceret fidem ſed bene inſtrumen-
tum ꝙ ex eo ſumitur ut no. in addi. Specu. de inſtru. edi. §.
dicendum reſtat. in prin. Item non loquuntur de ſcriptura
ſed de præſentia tabellionis qui per ſe debet negotio inter
eſſe & non alteri mandare rogationem & ipſe poſtea ſcri-
bere: & hoc enim prohibet ille. §. non autem cum ſequenri-
bus ut ibi no. in caſu uero noſtro ſer Thomas rogatus fuit
& propria manu ſe ſubſcripſit & ſe rogatum de prætenden
tibus profitetur quæ precedentia ſcripta ſunt per alium no-
tarium & ſuſpectum unde quia oportet iudicantem cun-
cta rimari. xxx. qõ. ulti. iudicantem. Concludo ex prædictis
colligi pleniſsimam fidem reiectis apoſtillis quæ in margi
nibus ſunt ſcriptæ per perſonam incognitam licet per eam
non augeatur effectus abbreuiaturæ ſub quantitatibus quæ
in dictis apoſtillis appoſitæ includuntur. non ob. dictum
Bart. ꝙ debeat eſſe ſubſcriptio ſpecialis expreſſam faciens
mentionem de præcedentibus quæ ſcripta ſunt manu alte-
rius. nam imo ſufficit generalis poſtquam habet relationẽ
ad certa & ſpecificata ſicut generalis reſponſio ſufficir ad
interrogata. ut inſtit. de inuti. ſtipu. §. præterea. & hoc renet
4 Bal. in autb. ſi quis in aliquo. C. de eden. † Sequitur ur ui-
deamus de ſecundo an dicta quietatio & remiſsio a turrice
& pupillo facta obſtet & huic iam facto maiori agenti hy-
pothecaria contra rertium poſſeſſorem & quod non obſtet
oſtenditur quia facta ſine decreto & autoritate iudicis er-
go nulla. l. non ſolnm & per totum tit. C. de prædijs mino.
ita enim remiſsio hypothecæ uel pignoris a pupillo facta
exigit decretum iudicis ſicut quælibet alienatio: ur l. ſi con
ſenſit. in princip. ff. qui. mod. pigno. uel hypo. ſolu. nec præ-
ſentia iudicis quæ hoc interceſſu habet uim autoritatis &
decreti. nam requirit cauſæ cognitionem ut l. minorum. C
de prædijs mino. facit quod not. in cap. primo. de rebus ec-
cle. non alie. libro ſexto. Et ſine dubio hoc uidetur uerum
ſcilicet quod huic agenti non obſtet dicta remiſsio & quie
tatio niſi coniuncta & firmata curſu temporis de quo in
themate. uult enim lex quod tales alienationes ſine decre-
ro factæ quinquennio roborentur ſi non ex cauſa donatio-
nis ſunt factæ. ſed ſi ex canſa donationis decenoio inter prę
ſentes. & xx. an. inter abſentes. ut l. ſi. C. ſi maior factus ſiue
decre. factam alie. ratam habuerit ubi ut dicitur in puncto
uidetur caſus expreſſus noſtræ quæſtionis. nam ibi dicitur
quod poſt maiorem ætatem lapſi ſunt. xx. anni. & per conſe
quens ſiue facta dicatur remiſsio prædicta gratuito ſiue ob
cauſam datorum excluditur iſte actor ab agendo propter
dictam quietationem & remiſsionem firmatam curſu tan-
ti temporis. nam & alibi iſte curſus ſupplet defectum ſolẽ
nitatis omiſſæ ur l. ſancimus. C. de teſt. & l. qui io aliena. §.
ſed & ũ non adierit. ff. de acq. hære. & l. ſi filius. C. de petit.
hæred. cum ſi. & bæc maxime uera ſunt ſi ille maior factus
poſſedit res datas domine. g. eius matri & tutrici ſuæ ut mi
hi dictum fuit eum poſsidere. quis enim dubitat quod res
datas ob hanc cauſam ratificandi & approbandi dictam re
miſsionem poſsidendo uidetur eam approbare. nam ut di-
cit glo. non improbare ratihabitioni par eſt. ff. rẽ ra. ha. l.
quo eum. facit quod not. io c. ex parte decani. de reſcrip. &
c. primo. de procura. in cle. & præſumẽdum eſt eum dictas
res poſſediſſe eodem modo quo habere reperitur & oſten
ditur per ultimam abbreuiaturã quæ etiam ſine prima fa-
ceret contra ipſum poſsidentem res ipſas plenam fidẽ poſt-
quam

qua explicite ſit expreſſa mentio de quietatione prædicta.
ad hoc.l.quod mulier.& quod ibi no.ff.de rei uend.& dixi
ſupra in margine. Et ſi dicatur iſte ſecundus contractus dationis
ob cauſam fuit initus cum matre:nec apparet de preſentia
pupillorum ergo præſumitur quo ad eos ignorantia con-
tractus tanquam de facto alieno:ut.l.ſi.ff.pro ſuo.ad hoc di
co quod coniunctio perſonarum & uicinitas precedentis
contractus inducũt præſumptionem ſcientie iſtius alterius
contractus & poſſeſsio dictarũ rerũ.argu.no.in.l.de tutela
C.de in integr reſtitutio:mino.cum ſimi. Ex quibus omni
bus concludo quod iſte pupillus nunc factus maior non po
teſt per hypothecarium aduocare res de quibus quæritur
a tertio poſſeſſore obſtantibus ſibi quietatione & remiſsio
ne predictis liquide probatis plenius per ea quæ ſuperius
dicta ſunt.do.Pe.de ancha.

CONSIL. CCXLIII.

1 *Iudeis an poſſit concedi iudex chriſtianos ad ſolutionem uſurarum co-
ctorus.*
2 *Permiſſum cenſetur quod prohibitum non reperitur.*
3 *Malum minus toleratur ut maius euitetur.*
4 *Pecunie obediunt omnia.*
5 *Creaturam rationalem conſeruare deo maxime placet.*
6 *Conſenſus eius requiritur de cuius preiudicio tractatur.*
7 *Iudei chriſtianis uſuras remittere coguntur.*
8 *Honeſtas eſt de eſſentia legis & conſtitutionis & etiam conuentionis.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Chriſtia
niſsime & illuſtris priceps & ſingulariſsime
domine mi ſuper eo quo ad exonerationem
cõſcientie ueſtre quæritur utrum poſsitis de
iure iudeis cõcedere per decretũ quod ipſis
ſuper uſuris exigendis a chriſtianis miniſtretur iuſtitia co
ram ueſtris officialibus & rectoribus cum in hoc accedat
aſſenſus eorundem ſubditorum nõ ualentium aliter quam
ſub fenore & ab eis pecunias mutuo reperire ex eo maxi-
me quod chriſtianos maxime non intenditis & tamen in hac
arte nequiſsima quæ deuorat animas & facultates exhaurit
tolerare in ueſtris ciuitatibus atq; locis. Et quod ſuper hoc
poſsitis ueſtrum decretum concedere probatur primo ex
eo quod non poteſt aliqua partium hoc comprehendi deli
ctum uel peccatum committer non ex parte chriſtianorũ
recipientium ſub uſuris iuxta no.in capitulo ſuper eod .de
uſuris. non ex parte iudeorum mutuantium. nihil enim ad
nos de his qui foris ſunt .c.gaudemus.de diuor. nã ut dicit
canon ſuperuacue rei uidetur donare operam qui coherce
re iudeos nititur a peccato:ut puta iam damnatos propter
perfidiam. Tolerandi ſunt igitur in eorum ritibus. ut. xlv.
2 diſtinctione capitulo.qui ſincera. † ſi ergo hoc non reperit
decretum cõtinere in ſe uitium uel peccatum ergo permiſ
ſum cum omnia ſunt de genere permiſſorum niſi expreſſe
reperiantur prohibita:ut.c.inter corporalia.de tranſla. præ
latorum ibi not. Secundo hoc probatur quia leges cões edi-
tæ a catholicis principibus ut a iuſtiniano permittũt uſuras
ut patet in toto titulo de uſuris.C.& ff. ergo & quilibet do
minus & quelibet ciuitas poteſt idem ſtatuere cum facere
ſtatutum ſit regulariter a iure conceſſum ut.c. j. de conſti.
3 lib vj.&.l.omnes populi.ff.de iuſti.& iur. † Tertio propter
bonum quod ex aliquo male geſto ſequitur ipſum malum
toleratur & ſimiliter ꝓpter maius malum uitandum concedit
minus malũ.unde Paulus cum quoſdam incontinentes in
eccleſia aſpiceret conceſsit minora ut maiora uitarent di-
cens ꝓpter fornicationem unuſquiſque uxorem ſuam habeat.
ut habetur.xiij.diſt.nerui.& idem beatus Aug. ut habetur.
xij.q.j.c.ecce.& eccleſia tolerat publicas meretrices & ſub
diſsimulatione pertranſit ut euitet maius malum ut no.in
c.inter opera.de ſpon. cum ergo iſte princeps catholicus
hic uelit diſcernere quod euitet maius malum quod uerti-
tur ſi chriſtiani ſub fenore non mutarent uidetur hac ratio
ne decretum ſuum poſſe defendi:de ipſis enim non de iu-
deis tenetur reddere deo rationem.c.irrefragabili.de of-
fi.ordi.& ſi hoc non ageret poſſet ſibi obijci illud pro uer-
biorum noli eſſe nimis iuſtus.nam ſanguinem elicit qui ni
mis emungit.iiij.di.denique.nam ut ibi dicit tex.in quibuſ-
dam leuibus peccatis laici cum uenia ſuo ingenio relin-
quendi ſunt ne forte peiores exiſtant ſi ab eorum conſuetu
dine prohibeantur.

Quarto ut dixi propter bonum publicum quod ex hoc
ſequitur uidetur tale decretum poſſe defendi. prouidetur
enim neceſsitatibus ſubditorum non ualentium aliter re-
4 perire pecunias mutuo † cum enim pecunie omnia obe-
diant & per ipſam omnia eſtimentur.ut.l.j.ff.de cõtrahen.
emp.& uidetur de facili ſine mitius uenia ſperanda poſt-
quam per hoc decretum multorum ſalus & incolumitas
procuratur.ut.l.preſides. C. de ſer. hinc eſt quod propter
neceſsitatem multa regulariter prohibita iure diuino iure
humano conceduntur ut furtum homicidium & ſimilia.
ut.c.ſi quis propter neceſsitatem.de fur. &. l. licet. de ſer.
5 † Pre omnibus enim placet deo creaturam rationalem &
corporalem conſeruare pro qua etiam animam ſuam de-
dit.c.cum ad monaſterium.de ſta.mo.in nouel. & propter
hoc bonum publicum ius ciuile conceſsit uſuras uolens
per eas indigentibus ſubuenire, Simili de cauſa concedit
quod poſſumus præſcribere res alienas etiam cum mala
fide:ut.l.ſi quis emptionis.C.de præſcrip. xxx. an. & pro-
pter bonum publicum ne diu ſint dominia in incerto:ut.l.
j.ff.de uſucapi.& appellatur iſtud ius bonum ſed non ęquũ
eſt enim aliquod bonum & ęquum & aliud ęquũ & non bo
num ut per exempla patet in.l.j.ff.de iuſti.& iur. Ex qui-
bus uidetur hoc decretum propter bonum publicum tole
rari licet per ipſum modificetur ius diuinum quod non ꝓ-
hibet ſimpliciter fenerari nam hoc eſt permiſſum ſcilicet
ius diuinum modificari per conſtitutiones principum ex
cauſa.ut no.Inn.in.c.cum omnes.de conſti.unde Auguſti.
in libro de libero arbitrio lex in qua iſta quæ regendis ci-
uitatibus fertur multa concedit quæ per diuinam prouidẽ
6 tiam iudicantur. † Quinto & ultimo pro hac parte facit aſ
ſenſus ſubditorum in hoc decreto concedendo cum enim
de eorum pręiudicio agatur uidetur eorum conſenſus ne
ceſſarius ut not.in ſi.in.c. quanto. de iureiur. &.c.humilis.
de maio.& obe. & quod eorum conſenſus in hoc poſsit
operari probatur ex eo quia in re propria quilibet eſt mo
derator & arbiter:ut.l.in re mandata. C. manda.& iuſtum
eſt ſuum cuique committere.C.de iude.l.nemo exterus.Si
ergo ſponte ſtatuſit uel ſtatuto domini conſentiunt quod
uſuras teneantur ſoluere iudeis de pecunijs quas mutuo ſu
ſcipiunt uidetur obligari ad ſolutionem ac ſi ſpecialiter cõ
ueniſſent. ut ar.l.de quibus.ff.de legi.&.d.l.omnes populi.
& maxime põderata cauſa finali quæ eſt ut neceſsitatibus
indigentium ſuccurratur nam & ex cauſis non ita concer-
nentibus bonum uniuerſorum ius canonicũ concedere ui-
detur quod poſsit recipi ultra ſortem:ut.c.j.&.c.ſalubriter
de uſuris.& no.in.c. conqueſtus. eo. ti. Concluditur ergo
ꝙ poſtquam aſſenſus ſubditorum accedit poſsint ad ſolu-
tionem compelli & talis conſenſus purgat omne uitium &
peccatum ſi quod hoc uertitur in ſoluendo uſuras. ꝙ tamẽ
non uertitur cum eas ſi ſe obligauerit ſoluere teneantur:
ut.c.debitores de iureiu & probatur clarius per ea quæ di
7 cta ſunt.ſ.in prima ratione. † Et licet iſtæ rationes multum
arguant tamen non audeo hoc tenere ex eo quod ius cano
nicum ſtatuit quod iudei teneãtur chriſtianis uſuras remit
tere & cogantur ad hoc per principes ſeculares. ut. c.poſt
miſerabilẽ de uſuris.ſatis ergo uideretur contraria conſtitutio de-
cretum noſtrum iuri canonico quod cogit iudeos remitte-
re:per decretum autem ueſtrum coguntur chriſtiani ſolue
re & per hoc.ſ.quod iuri canonico aduerſaretur poſſet di-
ci irrationabile.ut.c.j.de conſti.lib.vj.Item etiam inhone-
ſtum uideretur cogere chriſtianos ad ſoluendum uſuras iu
deis qua de cauſa.ſ. propter opprobrium fidei chriſtiane
talia decreta principum conceſſa iudeis in ſimili repro-
8 bantur ut cle. j. de iude. † Ad eſſentiam autem legis & cõ
ſtitutionis requiritur honeſtas ut.iiij.di.c.erit autem lex.&
in conuentionibus non ſolum ꝙ licet ſed quod honeſtũ eſt

ſequi debemus ut.l.in conuentionibus.de reg.iur.Item qua
tuncunque per rationes factas pro alia parte poſſet per-
ſuaderi hoc decretum ualere propter publicum bonum
& conſenſum populi: & quia ex neutra partium intendit
ad mortale peccatum ut uult prima ratio tamen non cre-
do hoc ſpectare ad iuriſdictionē ueſtrā ſed romani pontifi
cis ſiue fori eccleſiaſtici cuius eſt cognitio prædictorum an
ſit conceſsibile necne ut no. in ſimi. Pau. de leaza. in cle.
diſpendioſam.de iudi. & Bar.in.l. titia. ff. ſolu. matri. nec
propter aliquod bonum publicum aliorum debitis in mi-
nimo peccare uel tranſgredi honeſtatem ueſtre eſtcellentie
xiiij.diſ.quod ait & tutius eſt in dubio hoc tenere pro bono
conſcientie nam ut dicit eaoon bonarum mentium eſt ibi
etiam culpas cognoſcere ubi culpa non eſt in dubijs eſt
tutius abſtinere de ſpon. c. iuuenis. de hac materia ple-
ne in regula peccatum.de regu.iur. lib. vi.dominu.Petro.
de Ancha.

CONSIL. CCXLIIII.

1 *Vſurarius ſi repellatur ab agendo an etiam eius heredes ſiue tutores ſuo*
rum heredum repellentur.
2 *Heredis & defuncti eadem eſt perſona.*
3 *Filius in uxorem non ducet eam cuius pater geſſit tutelam.*
4 *Heredibus hereticorum chriſtianitatem ſectantibus nō denegatur com*
munio.
5 *Qualitas propter quam diſpoſitio celebratur neceſſario aſsiſtere de-*
bet.

QVIA quæſtio eſt dubitabilis arguam ad utrā
que partem: & deinde quod de iure ſentiam
1 concludam.† Ad partem igitur negatiuam
quod iſti tutores agentes nomine pupillorū
non debeant audiri, probatur primo per regu
lam generalem quod exceptio quæ obſtat defuncto obſtat
heredi: ut. l. quod ipſis. ff. de reg. iu. & extra eodem. titu.
ſi quis in ius. libr. vj. & eſt uera iſta regula ſiue perſo-
ne ſuccedāt in locum perſone. quia ex facto actoris ſucceſ-
ſio damnatur heredis. j.q.j. cito turpem. & non debent ad-
mitti quorum repelluntur autores. de teſti. c. licet ex qua-
dam ſiue res ſuccedat in locum rei ut lit. pen. c. eccleſia ſan
ctæ Mariæ. de uſuris. c. cum tu. ſiue actio ſubrogetur loco
actionis. & generaliter ſubrogatum aſſumit ſibi naturam
eius cuius loco ſubrogatur. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. ſi
quis cau. & .l.j. §. hec actio. ff. ſi quis re. li. eſſe iuſ. fu. & de ba.
c. maiores.† Secundo in heredibus maxime in filijs hoc p-
2 batur fortius quia heredis & defuncti eadem eſt perſona.
ff. de uſuca. heres. & in aut. de iureiuran. a moriente preſti-
to in princi. hinc eſt quod ex perſona heredis non mutatur
conditio obligationis: ut. l. ij. § ex his. ff. de uerb. obl. Item
ēt non mutatur forum & regulariter nulla mutatio fieri de
bet. C. de non nu. pecu. l. ſi interea de mino. l. emilius. de iu-
di. l. heres abſens. quinimo uitia perſonalia ſiue perſone co
hærentia tranſeunt contra uniuerſalem ſucceſſorem ma-
xime cum utitur adminiculo expreſſo autoris: ut. l. pom
ponius. §. cum quis. ff. de acquiren. poſ. & .l. cum heres. de di
uor. & tempo. pre. quia ergo iſti filij reputantur eadem per
ſona cum patre ex eo quod filij: ut. l. ſi. C. de impube. & alijs
ſubſti. & ex eo etiā quod heredes qui ex perſona defuncti
nituntur ut in. d. aut. de iureiuran. a mo. præ. patet. expreſſe
quod ſunt repellendi ab agendo ſicut eorum autores per
prædicta iura ſicut enim heres ſuccedens argentario eo iu
re uti debet: ut. l. quædam. §. nec intereſt. ff. de eden. ita &
ſuccedens uſurario publico. ut in caſu noſtro. facit de im-
muni. eccle. c. aduerſus. & .c. paſtoralis. de offi. delega. Ter-
tio quo ad caſum noſtrum hoc probatur per caſus ſimiles,
ut ecce denegatur audientia non conferenti cum petit ſibi
conferri. C. de colla. l. poſthumo. quid ergo in herede eius
ſi agat reſpondetur quod ſibi etiam denegatur actio niſi cō
ferat. ff. de collatio. bo. l. cum emancipati. in princip. Item ſi
defunctus impetrauit ius iniquum ſit retorſio in heredem
3 eius. ut. l. iij. §. quod autem. ff quod quiſque iuris.† Et prohi
bitio quæ fit tutori ne ducat eam cuius tutelam adminiſtra-
uit habet locum in filio tutoris: ut. l. libertum. & .l. non ſo-
lum. in princi. ff. de ritu nuptia. Quarto & ultimo uidentur
pro hac parte caſus expreſsi in capi. michael. de uſu. ubi ſi-
cut uſurarius repellitur ab agendo antequam uſuras reſti-
tuat ita etiam heres ip ſius. Ad idem eodem titu. capi. tua,
ubi filij uſurariorum eadem ſunt diſtrictione cogendi qua
parentes ſi uiuerent cogerentur. In contrarium alijs ar-
gumentis oſtenditur quod iſti filij & heredes debent audi-
ri ne debeant excludi ab agendo per iudicem eodem mo-
do quo fuiſſet pater exclutus. Et primo ſic multum refert
utrum diſpoſitio ſiue uerba legis ſint concepta in rem aut
in perſonam primo enim caſu legis diſpoſitio omnes com
plectitur. ſecundo caſu perſonas tantum de qua loquitur.
ut. l. aut qui aliter. ff. quod ui aut clam. & ibi per Barto. &.
l. hec uerba. ff. de adul. Sed in caſu noſtro uerba ſtatuti
ſunt maxime perſonalia nam excludunt uſurarium. ergo
heredem non uſurarium non includunt quia de ipſo lex
non loquitur ergo &c. ut. l. ſi uero. §. de uiro. ff. ſo. ma. Se-
cundo probatur ſic ſi reſpectu certe qualitatis lex loquitur
de perſona uel re ceſſante illa qualitate ceſſat legis ordi-
natio & ea exiſtēte ſuum ſortitur effectum. exempla patent
in cle. ſi de beneficio. de preben. & quod not. in cle. literas
de reſcrip. Hinc eſt quod legatum factum ſeruo ſub com-
memoratione officii ſi ceſſat in eo officium extinguitur le
gatum. l. leg. ſeruus. §. ſi ex officio. de leg. iij. Et tutele quæ
agnatis ſub agnationis qualitate deferuntur finita agnatio
ne deficiunt. ſi. de ca. di. l. tutela. § ij. & hoc cum in eadem
perſona alteratur qualitas ſibi inherens. idem ſi de una per
ſona fit tranſitus in aliam non eiuſdem qualitatis ut in ca
ſu noſtro in quo non debemus decetero conſiderare qualiz
tatem inherentem perſone primeue. ſed ſtatim eius in quē
fit tranſitus ut eſt caſus in. c. unico. de iurepat. lib. vj. & .l. pau
lus. alias incipit per procuratorem. ff. de acqui. here. ad
hoc bene facit. l. iij. §. ſi filius. ff. quod quiſque iur. ubi ſi fi-
lius ſtatuit ius iniquum pater agens ex perſona ipſius filij
non repellitur. ad idem. c. cum in tua in ſi. qui matri. acc
poſ. ubi carens culpa non repellitur licet ille ex cuius per-
ſona nititur repellatur. Et eſt ratio prædictorum uitij per-
ſonalis cum perſona peremptio. ut patet de offi. de leg. c.
iudex lib. vj. ubi recuſatio quia eſt uitium perſone cohe-
rens non tranſit in ſubdelegatum. qui tamen utitur autori-
tate & adminiculo delegantis recuſans. ad idem de fo. cō-
pe. ſi quis. & de appel. cum ſpeciali. & generaliter ſicut pri-
uilegia & fauor qui conceduntur perſonis pereunt cum
perſona. ut in. l. j. C. de priuil. do. & .l. uxoria. C. de acqui. poſ.
& vij. q. j. petiſti. ita & odia perſonalia ut eſt uitium uſura-
rium non debent in aliam perſonam tranſire ar. l. cum qui-
dā. de lib. & poſth. & in c. odia. de reg. iur. lib. vj. & Spec. eo.
titu. l. in omnibus. Cum ergo filij qui ad præſens agunt
non ſint uſurarij. & ſic carent nomine ergo & pena ex no-
mine odioſo inducta ar. C. de ferijs. l. annulo. tertio hoc
probat regula qua cauetur quod pęnę non tranſeunt ī he-
4 redes: ut l. j. C. ne ex delic. defunc.† unde licet manicheo de
negetur communio tamen eius heredi xpianitatem ſectan-
ti hec communio non negatur. C. de hereti. l. manicheos.
& .l. cognouimus & in herede apoſtate. C. de apoſta. l. apo
ſtatarum. Conſtat autem hanc eſſe penam ſcilicet audientiā
denegare cum hoc non contingat niſi propter delictum &
contumaciam. ut. l. ſed ſi p pretorē. §. ſi. ff. ex qui. cau. ma. &
patet in alijs penis quæ manifeſtis uſurarijs imponunt a iu
re. ut pſtita cautione careāt eccleſiaſtica ſepultura ut nō ua
leat eius teſtm̄ & ad habitandū in alienis ciuitatibus nō re-
cipiat ut. c. j. & quē quā. de uſu. lib. vj. nullus. n. dixerit eius
heredē bis penis puniri ēt ſi uſuras non reſtituat quia iſta
qualitas uſurarij manifeſti propter quām iſte pęnæ infligun
tur non ſequitur eum. ut. n. dictum eſt. ſ. in ſecundo argumē
5 to huius partis† Oportet neceſſario qualitatē aſsiſtere pro
pter quam diſpoſitio celebratur: ut not. in. d. c. quemq̄. &
c. j. de homi. lib. vj. & .l. in delicti s. §. ſi extraneus. ff. de no.

ſit

Et iſta argumenta ſufficiant pro hac parte quam ſalno conſi. ſaniori ſequor & teneo. ¶ tutores agentes nomine pupillorum in curia mercantie ex contractibus initis per patrē etiam publicum uſurariū non poſſent repelli iſta exceptione q̄ pater potuiſſet moueor primo ea deciſione cuiuſdā. q. diſputate per Iac. de are. multū huic ſimilis & eſt talis: utrū exceptio banni quæ obſtabat bannito uolenti agere obſtet eius heredi. & tenet qđ nō ut. n. notabiliter dicit alius eſt cū electio eſt inflicta actioni aliud cum perſonæ. Primo. n. ea ſu actoris repellit æquitas. Secūdo uero pſone refutat im℘bitas. quia ergo excipit non licet tibi agere. quia uſurarius uel bannitus non litem inficiatur ſed perſonam euitat ut. ff. de excep. l. ij. in fi. Et confirmo hic ea eo quod iſta exceptio eſt dilatoria: & ſic proponēda ante lit. ꝯteſta. ut no. Io. An. poſt Inn. & Hoſtiē. in. c. quia fruſtra. de uſu. Adduco ēt p iſta deciſione qđ no. Pau. de leaz. in quadam ſua diſputa. de uſurario qui ſuper uſuris ab eo extortis ceſſit non uſurario iura ſua an huic ceſſinario obſtet exceptio quæ obſtaret cedenti: nam repelleretur per prealleg. c. quia fruſtra ipſe poſt multa argumenta concludit quod non repellatur iſte ceſſionarius & diſtinguit ſic cū quæritur an perſonalis exceptio uel alia obſtet ceſſionario: ſic diſtingue aut loquimur de exceptione dilatoria iudici contra iudicem uel partem quæ eſt proprie perſone ponitoria aut de peremptoria ꝯtus uel iudicij. Primo caſu non tranſit ad ſucceſſorem ſed extinguitur cum perſona cum in perſone odium ſit inducta & quo ad iudicem hoc bene probat per prealleg. c. iudex. de offi. deleg. lib. vj. & quo ad actorem prealleg. decre. cum in tua. qui ma. accuſa. poſ. ad fi. Secundo caſu aut ceſſionarius utitur adminiculo & perſona actoris aut non, ſi utitur patitur oēm exceptionem in rem & in perſonā ſiue habeat cauſam lucratiuam ſiue non ut. d. l. pomp. §. cum quis de acqui. poſ ſi non utitur nulla ſibi obſtat exceptio ad hoc quod no. & legitur in l. apud celſum. §. ſi cum legitima. ff. de doli excep. Ad propoſitum ergo cum iſta exceptio qua per ſtatutum repellitur publicus uſurarius ſit dilatoria & perſone officiens non contractus iniquitatem reſpiciens concludendum eſt quod non obſtet tutori agenti nomine pupillorum & cum ratio repellendi actorem. ſ. quia eſt publicus uſurarius non committatur eius heredem ſequitur cum ceſſante ratione legis ceſſet lex ſiue ſtatutum. iij. diſtin. §. ex his omnibus. & ff. de iure pa. l. adigere. §. quamuis. & c. cum ceſſante. de appel. Reſtat breuiter reſpondere rationibus factis in contrarium & prime rationi reſpondetur per ea quæ ſupraproxime dicta ſunt: iura enim quæ dicunt quod exceptiones quæ obſtabant defuncto obſtant heredi ſunt intelligenda cum exceptiones coherent rei non autem ſi ſunt materia perſonales & penales excludentes perſonam propter ipſius improbitatem: ut dictum eſt. Ad ſecundum argumētum quod fundatur heredem maxime filium cenſeri eandem perſonam cum defuncto: & nō mutari forum ex perſona ipſius reſpondetur hoc eſſe per
6 iuris fictionem non ſecundum ueritatem & † ſtatuta nō cōprehendunt caſum fictum ut. l. iij. §. hec uerba. ff. de neg. ge. & quod dicitur forum non uariari debet intelligi niſi forū concernat aliqua ſpeciali ratione defunctum quæ non tranſeat in heredem: quia tunc non tranſibit forum ut no. elegāter Io. an. in. c. ſi. de ſepul. & c. cum laicus. de foro compe. li. vj. Non ob. quod dicitur quod uitia perſonalia tranſeunt cum utitur adminiculo ex perſona actoris & hoc uidetur niti quia agunt ex ipſius contractibus. ad hoc enim reſpondet Iacob. de are. quod locum habet cum heredes uolunt locum conſequi ex perſona defuncti ut uſucapere & preſcribere quod defunctus mala fide inchoauit. in caſu uero noſtro de hoc non queritur quia de uſuris extortis non agitur ſed ſolum de perſona repellenda ab agendo contenditur propter uitium perſonale defuncti. conſtat autem quod facilius alicui lucrum quod cum aliena iactura proce deret interdicitur quam inſonti pena infligitur. arg. C. de iure delibe. ſancimus. §. & ſi præfatam. & l. non ſolum. & l. ſed ſi perpreto. §. ſi. ff. ex qui. cau. maio. Eodē modo reſpōdetur tertie rationi de collatione & retorcutione locum habet in caſu ſuo ſed in caſu noſtro de lucro uſurario uel alio ad quod agatur ſtatutum non loquitur ſed de repellendo perſonam deo & hominibus odioſam quod non comitatur heredes. ad. l. non ſolum. de rite nup. Reſponde quod no. ea. l. §. ſi pupille. Non ob. iura alleg. in ultima ratione in. c. cum in tua. & c. michael. nam loquuntur de illo de quo conſtat fuiſſe uſurarium uel ipſius heres repetit uſuras ab eo extortas. non enim auditur ubi & ipſi reſtituat quas extorſit non redditur in. c. quia fruſtra. eo. titu. quia enim extorquendo ab alijs legem offendit non poteſt uti legis auxilio niſi ipſe reſtituat ut ibi. incipit enim ſua petitio a dolo cum dicit ab eo uſuras extortas. non mirum ergo ſi repellitur exceptio ſimilis criminis. ut. l. uiro atque uxore. ff. ſol. matri. & c. cum eccleſiaſtice. de excep. & c. intelleximus de adulte. in caſu autem noſtro heredes non repetunt uſuras ſed debita hereditaria exigunt quo caſu nulla eſt iuris prohibitio quod etiā uſurarij nedum ipſius heredes nō poſſint repetere uera debita. & ſi contra ipſa opponeretur in curia mercantie debitum eſt uſurariū uel non deberet dicta exceptio impedire executionem uel eſſet ad epiſcopum remittenda: quod tamen aliter non declaro: quia de hoc non queritur. Sed concludo pro ueritate tutores agentes nomine pupillorū nō poſſe repelli ea exceptione quod pater eorum fuit publicus uſurarius rationibus ſupradictis do. Pe. de Ancha.

CONSIL. CCXLV.

1 *Forme quibus res emphyteotice pluribus conceduntur.*
2 *Ius accreſcendi in contractibus locum non habet.*
3 *Copula quam habeat naturam.*
4 *Caſus omiſſus in diſpoſitione iuris communis remanere debet.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uirginis glorioſe Mariæ & beati Antonij amē. Duo prima dubia de quibus. ſ̄. queritur non ſunt noua ſed per doctores antiquos & modernos tacta & plenius diſcuſſa & examinata per dominum & doctorem meum domi. Bald. in pluribus
5 locis prout. ſ. ſubijciam. † Ex dictis tñ omnium elicio diuerſas formas ſub quibus res in emphyteoſim conceduntur in quarum qualibet dubitari poteſt an ad eccleſiam conuertātur uel in alium deriuētur. Prima igitur forma eſt cū unus recipit pro ſe & pro filijs ſiue deſcendentibus ſuis ſimpliciter quo defuncto unus ex filijs moritur an eius portio accreſcat alteri uel ad dominum reuertatur: & iſta non eſt quæſtio noſtra. ſed ipſam plenius examinat Bar. in. l. ſi mihi & titio. de uerb. obli. & Bal. in. l. j. C. qñ non pe. partes ac. Secundus caſus eſt quando non uni ſed pluribus a prin. cōceditur. & hoc dupliciter quo ad propoſitum. Primo quādo ſimpliciter quo caſu oēs concordant q̄ uno mortuo al-
2 teri non accreſcit per regulā qua cauetur quod † in ꝯtibus non eſt locus iuri accreſcendi: ut. l. ſi mihi & titio. de uerb. obli. & ibi per Bal. & no. in. prealle. l. j. C. quando non pe. pat. per Cy. poſt pe. & alios. Secundo modo quando ſimpliciter duobus a prin. conceditur ſed cum pacto quod poſt mortem eorum uel filiorum fundus ad eccleſiam reuertat tunc altero mortuo eſt dubium quid de parte ſua an ad fratrem ſuperſtitem uel ad eccleſiam deuoluatur. & dubium facit uerbum poſt mortem quod non uidetur uerificari altero moriente. & iſta eſt queſtio. Spec. in titu. de loca. §. nunc aliqua. uer. lxix. ſed non facit ad caſum noſtrum primū uel ſm in quibus uerba aliter ſunt concepta. Tertio forma cum unus recipit pro ſe & uice & nomine fratris ſui uel alterius tunc in predicta acquiſitione a prin. in perſonam fratris ſui uel alterius per diſſenſum uel reſoluta per mortem: utrum eius portio accreſcat fratri ſuperſtiti uel redeat ad eccleſiam. & huic forme adaptatur primū dubium de quo. ſ̄. in quo eſt dicendum quod ſiue loquamur de impedita acquiſitione a principio per non ratihabitionem ſiue de reſoluta per mortem non ſit locus iuri accre-

ſcendi & de impedita a prin.loquitur Bar.hoc caſu in.d.l.ſi
mihi.licet contrariũ in hoc firmet Bal.in.d.l.j.qñ non pe.
par.fallit ſecundum eum in feudo ut ibi per eum cuius de-
ciſio eſt mihi dubia propter repugnantiam rerum regula-
rium in materia iuris accreſcendi & in alijs ſed non proſe-
quor:quia ut credo non eſt dubium noſtrum in quo preſu-
mitur acquiſitio impedita a prin.per diſſenſum ſed reſolu-
ta per mortem fratris ſcilicet berti cuius etiam nomine pe
trus recipit & in hoc caſu.idem dominus meus dicit quod
non habet locum ius accreſcendi ſed reuertitur ad proprie
tatem & ut dicit non ſolum eſt hoc in contractibus ſed in
legatis:quia ſicut ius quæſitum excludit ſubſtitutionẽ uul-
garem in perpetuum:quicquid poſtea emergat de acquirẽ-
te & ita & multofortius excludit in aut.ſi quas ruinas.C.de
ſacroſan.eccle.Et concludo ergo in primo dubio quod cũ
emphyteoſis ſumpſit originem & radicem in perſonis duo
rum licet in eadem iouestitura coniuncta re & uerbis uno
mortuo non accreſcit alteri.tum quia ius accreſcendi fauo
re ultimę uoluntatis eſt inductum & non pertinet ad con-
tractus.ut.d.l.ſi mihi & titio.&.c.j.de duobus fra.de no.be
nefi.inueſti.tamen quia poſt acquiſitionem etiam in ultimis
uoluntatibus ceſſat ut dixi.Venio ad ſecundum dubiũ ubi
ponitur forma ſatis diuerſa a prima ubi duo coniungun-
3 tur per copulam tñ † cuius natura eſt non attribuere rem
unicuique inſolidum ſed pro parte.ut.l.reos.§.cum in tabu
lis.ff.de duo.reis &.l.j.C.ſi plures una ſen.&.c.prudentiã.
de offi.deleg. Sed in illo ſecundo ponitur dictio quiſque
ſiue cuiuſque quę uidetur attribuere rem de qua agitur uni
cuique inſolidum.ut.l.hoc articulo quiſque.ff.de hered.in
ſti.& quod no.in.l.ſi pluribus de leg.ij.facit.c.cum plures.
de offi.de delega.lib.vj.Itẽ non uidetur dubium quod ſi iſta
emphyteoſis eſſet de berto in eius filios deriuata ipſis
deficientibus in perſonis filiorum alterius fratris ſcilicet pe
tri haberet locum ius accreſcendi nam habuiſſet locum in-
forma pluraliter & infinite cõcepta ſecundum Spe.ubi ſu-
pra multofortius cum oratio eſt concepta cum nomine di-
ſtributiuo per quod unicuiq; inſolidũ prouidetur:ut.d.le.
hoc articulo.&.l.ſi is qui ducenta.§.utrum de re.du.Iniu-
ſtum ergo uideretur excludere principaliter contrahentes
iure accreſcendi & ipſorum filios ad hoc admittere contra
mentem præferendam etiam ubi uerba deficiunt:ut.c.intel
ligentiam.de uerb.ſig.&.l.ſi quis id quod.ff.de iur.om.iu-
di.propter paternam enim prouiſionem deſcendit in filios
eorum iſta emphyteoſis & de uno in alium.Multomagis er
go debet deſcendere inter ipſos fratres quia ſecundum phi
loſophum pp unumquodque tale & ipſum magis ut in aut.
multomagis.C.de ſacroſan.eccle.Contrarium ſentio ſaluo
tamen ſaniori conſilio.Pro cuius clariori deciſione premie
to quod in cõtractibus & in quibuſcunque diſpoſitionibus
quod † non uenit de natura ipſarum non debet uenire ſed
4 ſtat reſpectu quod caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iu
ris communis:ut.l.ſi cum dotem.ff.ſo.ma.in prin.&.c.ſuſce
ptum.de reſcrip.lib.vj.& hoc eſt uerum etiã ſi in caſu omiſ-
ſo fuiſſet maior ratio ſtatuendi ut.c.cui de nõ.de præbẽ.li.
vj.facit quod no.Cy.in.l.quod fauore.C.de legi.&.l.j.C.q̃
ſit lon.conſue.facit.l.cõmodiſſime.de libe.& poſthu.Sed
in caſu noſtro iſti duo fratres ſunt coniuncti per copulam
& nec ſalua ratione recti ſermonis poteſt referri ad eos uer
bum cuiuſq; eorũ ſed refertur ad generationẽ cui adiungitẽ
& a quo nomine uerbum cuiuſque ipſorum regitur
& hoc eſt in dubijs conſiderandum.ſcilicet ſalua ratione re
cti ſermonis:ut.l.plantios.ff.de aur.& arg.leg.nec uerbum
generationem poteſt ipſos fratres complecti ſaluo hoc re-
cto modo loquendi quia nemo generat ſeipſum ſicue nec re
generat per baptiſmum ut.c.debitum de baptiſmo.ab alio
ergo in ipſorum & cuiuſque ipſorum tertiam generationẽ
finitam &c.deſcendentes ſiue generatos ex eis reſpicit non
ad ipſos fratres refertur in quorum perſonis oratio eſt per-
fecta & concepta per copulam &.ut dixi.Et hoc eſt maxi-
me uerũ ſi ꝓprie illud uſq; eſſet alia copula & ſic ponĩt in
primo dubio:nam eius natura eſt copulare diuerſa ue no.in
rubrica.ff.de iur.& fact.igno.unde cũ iter fratres ſit una co
pula illa cum his quæ ſequuntur eſt ad deſcendentes refe-
renda:nec referenda ad fratres contra rationes recti ſermo
nis & cũ offenſa iuris cõis quo inter fratres ceſſat ius accre
ſcendi.ſed inter filios locum habet:ut.d.l.ſi mihi & tibi per
Bar.uerba igitur ad intellectum iuris communis ſunt redu
cenda in dubio quantum poteſt fieri:ut.c.cum dilectus.de
conſue.&.c.cauſam.de reſcrip.&.l.& uno.ff.loca.&.l.quæ
ro.§ inter locatorem.ff.loca.non ob.ꝗ dicta in precedenti
bus intelliguntur repetita in ſequentibus & econtra maxi
me in copulatis per copulam.& ut.l.ſeyę.§.gayo.de fun.in
ſtru.&.l.talis ſcriptura.in ſi.de lega.j.

CONSIL. CCXLVI.

1 *Teſtes domeſtici duo ſi deponant cum inimico an faciant ſemiplenam probationem.*
2 *Teſtibus ſingularibus etiam ſi ſint plures nulla datur fides.*
3 *Teſtis non examinandus ſi examinetur non facit indicium.*
4 *Inimicitia durare preſumitur niſi reconciliatio probetur.*
5 *Reus aſſerens ſe non debere condemnari hoc debet probationibus euiden tiſſimis monſtrare.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† In cauſa
agitata inter zanguighum ex una parte agen
tem & ſer Georgium muſellinum ex altera
defendentem ſatis conſtat intentionem zan-
gui.ꝓbatam fore teſtibus & partis ẽt confeſ-
ſione quo ad ſocietatis ꝯctum initum inter eos uerum quia
ſer georgius per uxorem ſuam famulam & marcum ſtracia
ulum probauit calculum rationis firmatum inter eos &
etiam dicto zanguigho plus debito ſatiſfactum quæritur an
predicti teſtes ſi non plenam propter domeſticitatem &
inimicitiam illius marci probatam ſaltem ſemiplenam fa-
ciant probationem ut ſic in defectum plene probationis iu
ramentum dicto ſer Georgio fuerit deferendum prę́ſertim
accedente atteſtatione ſer paſſim deponentis de confeſſio-
ne dicti zanguighi eo modo ut depoſuit.Et primo poſſet ar
gui ꝙ ſemiplene ꝓbent quia multi ſunt qui a teſtimonio ꝓ
hibentur ut ſocij criminis:ut.l.ſi.C.de accuſa.&.c.ueniens.
de teſti.& tamen examinati faciunt preſumptionem:ut no.
in.c.j.de confeſ.ſimiliter impuberes non ſunt idonei teſtes
tamẽ examinati faciunt indicium:ut.l.j.§.impuberes.ff.ad
ſi.& quandoque plures ſpecies probationis imperfecte fa-
ciũt unam plenam probationem.iuxta no.in.l.j.C.qui pro
numero tu.Contrarium teneo ĩ hoc caſu ſcilicet quod nul
2 la ſit adhibenda fides iſtis teſtibus.† nam & pluribus teſti-
bus ſingularibus nulla fides datur capi.licet cauſam.de ꝓ-
ba.ubi ſimiliter nulla datẽ fides pluribus teſtibus leuis opi-
nionis.nam ea ratione qua unius domeſtici uel inimici te-
ſtimonium reprobatur iure naturali & poſitiuo:ut.l.etiam
iure ciuili.C.de teſt.eadẽ ratione ſi ſint plures.quid enim
ſi debitor probaret dictam ſolutionem per uxorem & plu-
res famulos ſuos per.v.aut plures inimicos debitores cer-
te eadem eſt ratio prohibendi plures quæ eſt prohiben-
di unum ſcilicet ſuſpitio falſitatis & autoritas imperan-
di uel nimia domini & patriſſa.reuerentia quæ ſunt cauſe
repellendi teſtes ad hoc.quarta quæſtione quarta.§.item
teſtes.ibi enim loquitur teſtes in plurali quod dum quos
de domo ſua produxit &c.ſimiliter.l.etiam preal leg.lo-
quitur in plurali:ſed aduertendum quia tex in.d.c.item te-
3 ſtis.dicit interrogari † non debet.nam teſtis qui non de-
bet examinari examinatus non facit indicium.ut.l.maritus
ff.de queſtio & de uxore tanquam domeſtica repellitur eſt
gl.iiij.quæſtio.iij.§.item idonei.de inimico quod non de-
beat ſibi dari fides eſt certum iuxta no.in.c.cum.p.de accu.
nam & ab accuſatis repelluntur:ut eo.tit.c.repellantur.Itẽ
dicit tex.quod de facili mentiuntur.ut.l.prima.§.prete-
rea.ff.de quæſti.Preterea aduertendum quod in illo iudi-
cio ſepius inter iſtos agitato:iſte ſer georgius poſitioni-
nibus reſpondendo reperitur periurus.nam primis poſi-
tionibus ſuper ſocietatem confectis fatetur ſocietatem ip-
ſius ijſdem iterum repetitis ſocietatem negat.& ſic per-
iurus

lanus & per iudicem puniendus.ut.c.cũ in portionibus. de iureiur.li.vj.cum ergo periurus non debeat ad iurandũ admitti.ut ca.teſtimonium.de teſti.non debebit iudex ſibi iuramentum deferre:nam digniori eſt deferendũ iuxta theoricam not.in.l.in bone fidei.C.de rebus credi. l. admonendi.de iureiuran.periuri autem ſunt infames vj.quæſti. vj. infames &. ſi quis maior. C. de tranſac. nam illud iuramentum ſupplet defectiuam probationem: & iurans habet locum unius teſtis ſed periurus a teſtificando repellitur.ut dicto.c.teſtimonium.ergo a iurando ut teſtis eſt repellendus.Preterea illa ex quibus reſultat indicium uel præſumptio debẽt plene probare:id eſt per duos teſtes idoneos ut eſt gloſſ.in.l.fina.C.fami. erciſcun.ſed plena probatio preſumptionis non reſultat ex dictis uilium teſtium uel inimicorum:ut dicto.c.licet cauſam. Item ut dixi illud iuramentum eſt deferendum reo uel actori ut iudici uiſum fuerit.ut capitu.fina.de iureiuran.rurſus debet iudex in teſtibus cõſiderare an ſit ueriſimile quod xanguighus cum illo marco capitali inimico habuerit illa uerba domeſtica de quibus deponit nec q eo preſente fuerit ratio calculata. nam per atteſtationem de inimicitia capitali preteria plenius conſtat:& ẽt ipſemet in ſua actione confitetur ſe inimicũ fuiſ-
4 ſe licet modo non ſit.nam dicere quod nõ ſit credit † cum durare inimicitia preſumatur niſi reconciliatio probetur per modos not.inſti.de iniur.&.l.iij.§.fi.de adi.le.ideo non fuit prætextu talis improbate teſtificationis iuramentum preferendum.Preterea reuocant doctores in dubium ſi actor probauit plenam ſuam intentionem & reus ſemiplene ſuam exceptionem an ſit locus huic iuramento. Ia. de are. quòd non quia ille obtinere debet qui po.in.induct. C. de edi. di.adri.tol.l.fi. Item ſemiplena nõ derogat plene. de teſta.l.uolumus.† Itẽ ſi probata intentione actoris reus uelit
5 probare ſe non eſſe condemnandum debet euidentiſſimis probationibus oſtendere.ff.de peti.here.l.qui ſe liti. & hec refert Cy.in.d.l.in bone fidei.C. de iureiur. ubi dicit quod ita tenent canoniſte.licet ibi Petrus teneat contrarium.ſed ut dixi iſti domeſtici & inimici nõ faciunt ſemiplenam nec periuro eſt iuramentum deferendũ.Ex his breuiter & alijs. gratia breuitatis omiſſis Concludendum q duo domeſtici & unus inimicus non faciunt ſemiplenam probationem. Non ob.ratio in contrarium facta.ſ.quia an illud ſit uerum q faciunt ſocij criminis præſumptionem eſt dubium.præterea illi .ſ. ſocij criminis repelluntur de iure ciuili:& poſitiuo tantum ut eſt tex. in.c.j.de confe. domeſtici uero & inimici iure naturali & ciuili.ut no.in.d.l.ẽt.C.de teſti. Queſtio talis eſt quidam præſbyter bonus amicus intitulatus in eccleſia ſanctæ Mariæ de portu magno. de multis ſeruitijs cõmodis & obſequijs exhibitis ſibi a domina Iacobina nomine numerationis donauit certa ſua bona in inſtrumento ſpecificata & deinde generaliter omnia bona ſua.& deinde condidit teſtamentum & ipſam dominam predictam heredem inſtituit exprimens etiam quod ſalarij nomine hoc facit appellans eam in teſtamento famulam ſuam cum in rei ueritate concubina deinde mortuo teſtatore iſta domina bona ſibi donata & poſtea in teſtamento relicta donauit inter uiuos dictæ eccleſię ſanctæ Marię. Queritur modo utrũ donatio primo facta dicte domine per prefatum preſbyterum & ſubſequens heredis inſtitutio teneat.Secundo an donatio ſecundo loco facta a prefacta domina dictæ eccleſiæ teneat uel non ſuper his conſilium queritur.

CONSIL. CCXLVII.

5 *Donatio ſacerdotis facta concubine quando ualeat.*
2 *Donatio ob cauſam inter perſonas prohibitas eſt ualida.*

IN CHRISTI nomine amẽ. Dubiũ facit in preſenti queſtione q iſta erat eius concubina in quam regulariter † collata donatio ualet ut.l.donationis in concubinam.ff.de dona
1 ſimiliter & legari ſibi poteſt : & etiam poteſt heres inſtitui.l.qui concubinam.ff.de le. iij. & licet iſtud ſit regulariter uerum ut dixi tamen certe perſone ſunt quibus non eſt licitum retinere mulieres in quibus poſſit cadere ſuſpitio fornicationis ut ſunt clerici. ut extra. de coha. cle. & muli.c.j.&.ij.& per totum.tales autem non poſſunt ſuis concubinis donare uel relinquere:ut.l.miles ita.§. mulier. ff.de teſt.mili.que loquitur in milite terreſtri : ſed idem & multo magis eſt in milite celeſti:ut no.Bar. in.d. l. donationes.qui alle.gl. i.l.milites.de re.iur.Si igitur ex donatione ſimplici uel inſtitutione predicta dicta domina niteretur non eſt dubium quod donatio & inſtitutio ſunt nullius ualoris per iura prealleg a.& cui tunc bona dicti preſbyteri deberentur an uenientibus abinteſtato:an fiſco an eccleſiæ non declaro propter illa quæ ſubijciam. uerum quia in themate narratur quod iſte preſbyter donauit pro meritis & ſecundum &c.Eſt aduertendum an poſſet talis donatio ſuſtineri.Ad hoc etiam dico breuiter quod ſi merita per dictam dominam probarentur credo dictam donationem tenere licet enim inter perſonas prohibitas ſimplex donatio non ſit ualida tamen † donatio ob cauſam non reprobatur:
2 quia aliam & diuerſam naturam habet a ſimplici ut patet ex no.in aut.unde ſi parens.C.de inoffi.teſta.&.l.ſi donatione.C.de col.ad hoc.l. aquilius de do. non enim dici poteſt proprie donatio ob cauſam ſed cuiuſdam debiti naturalis reſtõ:quia ex collatis ſeruitijs obligatur ille cui conferuntur naturaliter conferenti ut.d. l. aquilius. & dicitur talis obligatio ad antidora ut.l.ſed ſi lege.ff.de peti.here. ſecundum legem fideiuſſor obligari.de fideiuſſo.inter perſonas autem prohibitas inter ſe donare alij contractus non prohibentur:ſed tenent ut.l.ſi teſtamentũ:& quod ibi no. ff de proba.l.cum quis.§.pe.ff.de leg.iij.predictus ergo prẹſbyter Antonius pro collatis ſibi ſeruitijs obligatus cenſetur dictæ domine : ſi ergo ſibi donauit potuit & poteſt dicta obligatio dici obligationis contracte ad antidora diſſolutio non patrimonij diminutio per iura prædicta & hoc ut dixi intelligo uerum ſi merita & ſeruitia probari poſſint alias ſi non probarentur aliter & per illa uerba narratiua inſtri donationis uidelicet quod donauit pro meritis ſeruitijs & obſequijs illa uerba non ſufficerent ad predicta probanda poſt quam emanant inter perſonas prohibitas ut eſt caſus in d.l.cum quis.§.pe.&.d.l.qui.teſtamentum. &.l. ſi forte.de caſtren. pe.talibus enim uerbis non datur fides ſed prẹſumuntur adiecta in fraudem legum:ut dicit tex.in. d.§. p Concludo igitur quod non probatis meritis & ſeruitijs donatio & heredis inſtitutio careant effectu : ſed eis probatis teneant:& per conſequens donatio ſubſequenter facta eccleſiæ per prefatam dominam talis enim donationis efficacia dependet a prima quæ ſi ualida apparebit per conſequens hec ſecunda:ſi uero prima apparebit inanis ſimiliter & ſecunda.arg.j.q.vij.dayberrum.ff. de acqui.re.do l.traditio.dominus Petrus de Ancha.

CONSIL. CCXLVIII.

5 *Spoliatum an poſſit quis ſe pretendere per ſequeſtrum autoritate iudicis incompetentis factum.*
2 *Poſſeſſio non perditur per ſequeſtrum iudicis autoritate factum.*
3 *Iudex iuſtus eſſe præſumitur niſi contrarium probetur.*
4 *Sequeſtrum ſpoliatio quedam cenſetur.*
5 *Preceptum iniuſtum neminem excuſat.*
6 *Teſtes regulariter ad factum: & non ad ius ex eo ortum ſe referunt.*
7 *Litigare temere non dicitur a quo teſtes ſemiplene probantes producuntur.*
8 *Caput potius quam membra attenditur.*
9 *Verba ſententie ſecundum naturam rei que in obligatione deducitur ſunt moderanda.*

IN CHRISTI nomine eiuſque Matris uirginis glorioſe Mariæ & beati Antonij amẽ. Ad predicta dubia per ordinem reſpõdẽdo.
1 † Quo ad primum uidetur quod epiſcopus & capitulum tergeſtine. debeat abſolui &

do.Abb.ſiue eius ꝓcurator in expenſis ꝯdēnari. Et primo
ex defectu ꝓbationis:ex atteſtationib'. n.nō apparet dñm
abbatem probaſſe plene nec ſemiplene ergo &c.ut.l.qui ac
cuſare.C.de eden.&.c.ut noſtrum.ut eccle.benefi.&.c.finē
litibus.de dolo.& contu.&.c.calumniam.de penis.&.l.pro
perandum.§.ſi autem reus.C.de iudi. Nam in libello do-
mini abbatis deducitur ſpoliatio.& ſic uiolentia expulſiua
ſed teſtes duo uidentur probare oppoſitum ſcilicet quod
uinum fuit ſequeſtratum penes procuratorem mona-
ſterij:ergo poſſeſsio uini non fuit ablata nec monaſterium
2 poſſeſsione priuatum:quia per † ſequeſtrum factum iudi-
cis autoritate poſſeſsio non perditur nec poſſeſsionis effe-
ctus ut notari ſolet in.c.examinata. de iudi. &. l interreſſe.
de acqui.poſ.per Bar.& maxime hoc uidetur cum de una
perſona in aliam poſſeſsio non mutatur.ſed penes procura
torem poſsidentis poſſeſsio ſequeſtratur non enim poteſt
committi uiolentia ſolo uerbo ad motum ut ſic dixerim la
biorum ſed requiritur factum extrinſecum quod hic non in
teruenit ergo ſpoliatio hec non cadit ad hoc.l. ſi quis uxo-
rem.§.neque uerbo.ff.de fur.Item non eſt uerisimile quod
iudex ſequeſtrando uoluerit monaſterium poſſeſsione pri
uare.ut no.Innoc.in.c.qm̄ frequenter.§. in alijs. ut lite non
conte.† quia in iudice non preſumitur iniuſtitia:ut.l.heres
3 §.gaius.ff.de euic.& in.c.preſentia.de proba.quid plura ꝓ-
curator monaſterij ꝓductus in teſtem expreſſe dicit quod
monaſterium non fuit ſpoliatum teſte ergo ſuo conuincit
d.Abbas.Preterea ſpoliatio adaptatur ad immobilia circa
mobilia non cadit ſpoliatio:ſed furtum & rapina : & ideo
ſeparati ſunt tituli in.C.&.ff.nam interdictum unde ui cō-
petit ſpoliatis rebus immobilibus.ut.ff.de ui & ui ar.l.j.§.il
lud utique quod non habet locum in rebus mobilibus ſed
furtum uel rapina:ut ibi.&.ff.ui bo.rap.l.j.& per totum.&
de fur.inepte ergo ſuper uino & ſic ſuper re mobili ſpolia-
tio eſt deducta.Ex his ergo ſatis apparet ꝙ concludendū
uidetur quod ſi hoc aliquid eſt probatum infert talis pro-
batio in ſequeſtro non in ſpoliatione: ergo monaſterij in-
tētio eſt inepte deducta & per ꝯñs epiſcopus & capitulum
ueniunt abſoluendi.ut.c.examinata.de iudi.&.l.j. in fi.ff.ſi
meſ.fal.mo.dix.Item ueniat fienda condemnatio expenſa
rum per.c.finem litibus.cum alijs prealega. & he ſunt ra-
tiones & iura quæ faciunt pro hac parte necprima fa-
4 cie uidetur oppoſitum ſuſtineri poſſe. † Sed contrarium
credo quod tale ſequeſtrum habet uim ſpoliationis pro
cuius declaratione premitto quod quandoque ſola de-
negatio iuris uel rei debite habet effectū ſpoliationis hoc
patet in colono depoſitario commodatario denegantibus
rem reſtituere domino quā ab eo tenent:ut.l.ſi quis condu
ctionis.C.loca.&.c.qui ad agendū.de reg.iur.li.vj.per Dy.
&.l.clā poſsidere.§.qui ad nondinas.ff.de acqui.poſſeſ.imo
quod plus eſt quandoque domino exiſtente in ipſo fundo
uel ſuo procuratore dicitur ſpoliari dicto fundo puta ſi ab
eo qui inuaſit detinetur inuitus:ut l.j.§.j.& fi.ff. de ui & ui
ar.ſola enim denegatio reſtitutionis inducit ſpoliationem:
ut.l.colonus.co.ti Preterea licet proprie ſequeſtrum fa-
ctum autoritate iudicis competentis non habet uim ſpolia
tionis:tñ cum ab eo modo monaſterium non habet poſſeſ-
ſionem uidelicet pp ſequeſtrum liberum ſicut prius pōt di
ci ſpoliatum ꝙ patet:quia interdictum unde vi competit ꝯ
eum qui liberam poſſeſsionem aduerſarij non relinquit:ita
dicit tex.in.l.uim facit.ff.de ui & ui ar.ad hoc.c. piſanis. de
reſti.ſpo.Preterea procurator monaſterij poſsidebat prius
noīe monaſterij dictū uinū:nunc uero retinet ad petitionē
iudicis ſecularis epiſcopo & capitulo hoc petentibus. Ex
quo patet ꝙ procurator mutauit cām poſſeſsionis ꝙ poteſt
aliquo extrinſecus accedente.ut.l.cum nemo. C. de acqui.
poſ.ergo dominum priuauit poſſeſsione maxime rei mobi
lis quæ de facili perditur eo ipſo ꝙ procurator uel alius in-
teruertit.ut.l.rem quæ nobis.&.l.ſi rem mobilem.ff. de ac-
qui. poſ. Ex his ſatis patet ꝙ uerbum priuatio latius patet
q̄ appareat prima fronte & complectitur non ſolum quæ
cum uiolentia perpetrantur:ſed et illa quæ ſine uiolētia ſo
la denegatione cōmittuntur.faciunt ad hoc no.per Inno.in
c.querelam.de elec.& per iſta ſit rñſum ad rōnes in ꝯtrium
ꝙ uiolentia nō committitur ſolo uerbo.Non ob. quod per
ſequeſtrum non priuatur quis poſſeſsione: quia illud intel-
ligo cum ſequeſtrum fit autoritate iudicis competentis ut
in caſu premiſſo:at hic epiſcopus & capitulum habuerunt
recurſum ad iudicem ſecularem prorſus inhabilem contra
dominum abbatem & monaſterium ſancti Georgij:ut. c.ſi
diligenti.de foro compe.cum ſi.ergo perinde debet fieri ac
ſi unus priuatus præcepiſſet procuratori meo in quem non
habet ius imperandi ſicut in caſu noſtro quod non traderet
mihi rem quam poſsidet noīe meo:quo caſu ſi procurator
obtemperans illi tali mihi reſtituere recuſat non vī dubiū
ꝯ illum talem competere interdictum:quia facto ſuo procu
rator poſſeſsionē dñi interuertit & ſibi liberam non rela-
xant.ad hoc.l.j.§.deieciſſe.ff.de ui & ui ar.&.c.cum ad ſedē
de reſti.ſpo.& quod not.in.d.c.querelam. de ele.per.Inno.
Preterea poſito quod fuiſſet iudex competēs:tñ ſequeſtrū
non eſt inſtitū.ut. C. de prohibi. ſeque. pecunie.& de ſeque.
5 poſ.c.j.& per totum decretum.ergo † iudex ſiue præceptū
inſtitutum non excuſat illum qui tali autoritate innititur a
uiolentia & a raptu.ut not.Bart. in. l. iuſte.ff.de acqui.poſ.
Non ob.quod procurator monaſterij negat in ſua teſtifica
ta ſpoliatione interceſsiſſe.nā ex narratis per eum dicendo
de ſequeſtro facto ad petitionem capituli & epiſcopi per
iudicem ſecularem facit mentionem ex qua reſultat ſpolia
tio per rōnes prædictas ſed ipſe intellexit de uiolentia quæ
6 conſiſtit in facto non ſolo uerbo ciuiliter intellecta † &
hoc eſt regulare quod teſtes referunt ſe ad factum non ad
ius quod ex facto oritur ut not. in.l. ſtipulatio. §. hi quoqꝫ
ff.de uer.obli.& potuiſſet redargui iſte teſtis de nō ſano in
tellectu iſtius uerbi ſpoliatione & iuriſconſultus reprehen
dit illum qui uim putabat eſſe ſolum modo ſi honores uel
alia putabat ſe ſua autoritate poſſe uindicare.ut. l. extat.ff.
ꝙ met.cau.ubi dicit quod ius eſt quod cum quid ſibi debeē
non per iudicem repoſcit:at in tali caſu noſtro directe epi-
ſcopus terge.non per iudicem repoſcit ſed potentia iudi-
cis ſecularis nō ſinit monaſteriū ſancti Georgij libera poſ-
ſeſsione frui quod ſi plene eſſet probatum non abſurde di-
ci poſſet ipſos iure debito fore priuatos per.d.l.extat.quod
non firmo hoc modo.Non ob.quod uerbum ſpoliatio non
aptatur a mobilia nam recipitur uerbum ſecundū materiā
de qua loquimur ut res de qua agitur in toto ſit ut no. in.c.
intelligentia.de uerbo.ſigni.&.l. ſtichus.ff.de uſu.nā ut te-
mere occupantes res mobiles tenentur ꝑditione. l. ſi quis
in tantam.C.unde ui.ut ibi not.& poſſeſſoria iudicia com-
petunt pro rebus mobilibus ut no.in. l. manifeſtiſsimi.C.
de fur.ſatis eſt ergo ſi ex narratis in libello reſultat ius agē
di implicite & ipſum poſtea explicite in probationibus de
clarare.ut no.Inno.in.c.ſi.de li. ob. Ex predictis concludo
quod ſi ſequeſtrum eſſet plene probatū in ea forma qua ꝓ-
curator monaſterij & cancellarius de terge.teſtes produ-
cti probare nituntur quod epiſcopus & capitulum eſſent
in caſu condēnationis per rationes & iura predicta. Prete
rea & ſi dicatur dominum. i. monaſterium non perdidiſſe
poſſeſsionem per tale ſequeſtrum tamē negari non poteſt
eam amiſiſſe per uenditionem dicti uini factam alteri per ꝓ
curatorem de mandato dicti iudicis & capituli & uolun-
tate priuat enim procurator dominum poſſeſsione rem
ſuam in alterum transferendo ut.l.poſsideri.§.ꝙ ſi.ff.de ac-
qui.poſ.Et ſi dicatur pretium retinetur in ſequeſtro & ſo-
let ſuccedere loco rei.ut.l.titia ſeyo.§.impe.de le.ij.Reſpō
detur iſtam uenditionem factam domino inuito:quia ſem-
per intelligitur ꝯdicere & prohibere ut.l.qui uas.§.uetare.
ff.de fur.nec prætiū redactū ex re mea eſt meū niſi in ſubſi-
diū ſi hoc uolo ut l.ſi cum ſeruum.ff.ſi cer.pe.taliter.n. pro
curator rem dñi ꝯtrectando & ad petitionem alterius cōmit-
tit furtū cui eps &c.opē preſtant ergo &c.ut.l.ſi is qui opē
ff.de fur.cū ſi.Sed utrū ſit plene uel ſemiplene ꝓbatum ui-
deamus & uidetur quod non nam donatio probat quod
ad inſtantiam epiſcopi & certorum de clero fuit citatus &
quod ad inſtantiam uicarij ſcholaſtici & Archi. quatuor
canonicorum fuit uinum ſequeſtratum : hec autem pro-
batio

batio non infert ꝙ capitulũ fecerit ſequeſtrari. nam ꝙ fa-
ciunt aliqui de capitulo non dicitur fuiſſe capitulũ ut.l. ſed
ſi hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius uoca.canonizata. 12.
q. 2. qui manumittitur. ad hoc enim ut capitulum feciſſe
aliquid dicatur requiruntur plura quę no.in l.ſicut.ff.quod
cuiuſque uni.no.& c.dilectus. de ſimonia. facit. cap. ſi ſoli
& c.ſi capitulo. & quod ibi no. de conceſ. præben.li.6.do.
Iac.probat quod ex habitis per uicarium & capitulum ter
geſtiñ. fuit dictum uinum ſequeſtratum : ſed de quantitate
certa non deponit in ſequeſtro ergo &c.concordant dona
tus & do.Iac.alter teſtis ſed donatus deponit de certis per
ſonis de capitulo & dñs Iac.de capitulo & de epõ nihil di
cit. & ſic iſti duo teſtes non uidentur per omnia conteſtes
ſed non dubito per eos ſemiplene probari quod ad petitio
nem epiſcopi & capituli uinum fuerit ſequeſtratum : nã li-
cet donatus non deponat de capitulo deponit tamen de
perſonis quę ſolent capitulo pręſidere & ſunt archi.ſchola
ſticus canonici & uicarius qui repreſentat perſonam epi-
ſcopi regulariter ar.ad hoc.ff.de condi.& demon.l.munici
pibus.do.Ia. deponit expreſſe de capitulo in quo repreſen
tatur epiſcopus tãquã caput:ut no.in. c. poſt elec. de con-
ceſ.præben.& c.nouit: & c.quãto de his quæ fiunt a præla.
Corroborant & adminiculantur ad hac ſemiplenam pro-
bationem litere deſtinate inclyto dñio uene.per commu-
tergeſ. cum de abbate ſancti Georgij faciunt mentionem.
ad hoc facit quod no.in l.admonendi.ff.de iure iu.probat
de litera manu tertie perſone &c. Ex his infero quod ſemi
plene ſaltem do. Abb. ꝰ dñm epm & capitulum tergeſtiñ.
probauit de ſequeſtro uini non licito & iniuſto ut proba-
tum eſt. Reſtat ergo ꝙ eſt in poteſtate domini auditoris
de cã cognoſcentis cui uelit ex illa ſemiplena probatione
deferre iuramentum uel non. & ſic eos condẽnare uel ab-
ſoluere.iuxta not.in l.in bone fidei.C.de re cre. & c.ult.de
iureiur.& in caſu abſoluat dico quod nullo modo dñm ab-
batẽ ſiue eius procuratorem debet condemnare in expen-
ſis cum iuramentum calumnie cum ſemiplena probatione
coniunctum ipſum a tali condemnatione debeat releuare.
nam tales expenſæ non debentur niſi ratione temeritatis
& calumnię:ut d.c.calumniam de pœnis.& no. Bart. in l.
7 j. ad cert. † non poteſt dici temere litigare qui producit
teſtes ſemiplene probantes.iuuatur.n.do. Abb. primordio
ueritatis igitur non põt de temeritate redargui : ut l. cum
pater.§.hæres.ff.de leg.2.Et ſic cõcludo in illo primo que-
ſito.Super ſecundo queſito cum quo teneatur contribuere
in procurationibus legatorum dicta eccleſia ſanctorum mar
tyrum an cum clero tergeſtiñ.ubi ſita eſt an cũ clero caſtel-
lano in cuius dioceſi eſt monaſterium ſancti Georgij cui
ſubeſt dicta eccleſia pleno iure & eſt quæſtio ſatis pulchra
& poſſet argui qđ teneatur ꝯtribuere cũ capite cui ſubeſt
hoc eſt cum monaſterio ſancti Georgij.nam caput & mem
bra conſtituunt unum corpus ergo eodem iure debent cen
ſeri.de priui.quia certe.& 12.q.1.cognoſcimus. ubi diuer-
ſa conſuetudo & duplicitas in talibus reprobatur. Præ-
terea iſte procurationes legatorum & nunciorum apoſto-
licorum imponuntur monaſterijs pro rebus & pro rei ua-
lentia.de cenſi.ſopite.& c.cũ inſtantia.& c.procurationes.
& ſic poſſunt dici opera patrimonialia quę imponũtur per
ſone pro rebus & ſecundum facultatem.conſtat aũt qđ ta-
lia debet quis ſoluere in loco dioceſis ſue non in loco ubi
poſſeſsiones ſite ſunt.ff.de mu.& ho. l. reſcripto.§.ulti.Itẽ
monaſterium ſancti Georgij eſt principale & eccleſia ſan
ctorum martyrum ſibi acceſſoria : ſed acceſſoria principa-
lis naturam ſequuntur ut in regula cum principalis.& c.ac
8 ceſſorium.de reg.iur.li.6.& l.j.& l.2.de pecu.le. † Item di
cit lex ipſum principiũ.i.caput non mẽbra ꝯſideranda ſunt.
hinc eſt quod ſi in uno loco ſunt membra hominis ſepulta
& in alio caput locus in quo ſepultum eſt caput & non a-
lius religioſus eſſe cenſetur.ut ff.de reli.& ſump.fu.l. cũ in
diuerſi.ergo patet ſolius monaſterij ut principale caput ꝯ-
ſiderationem habendam nõ mẽbrorum eiuſdem . pro huc
facit quod no.Inno.in c.cũ & plantare.§.in eccleſijs.de pri
ui. ubi dicit quod ſi epõ per ſe & patronis clericis de per

ſe imponatur collecta mẽbra pleno iure ſubiecta non cõ-
tribuent cum epõ ſed cum abbate. Ad idem facit quod ip-
ſe no.in.c.paſtoralis.de priui.ubi non eps.ubi ſitum eſt præ
dium ſed ubi ſitũ eſt monaſteriũ principale uiſitat & procu
rator.& idẽ dicit in ꝓcurationib. legatorũ in quib.d.Abb.
S.Georgij contribuet pro poſſeſsionibus ubicunq; ſitis. &
iſta faciunt pro hac parte. In contrarium primo facit ſen-
tentia arbitraria quam tulerunt antiqui legum patres.do-
mi.Ricar.malum. & domi. Guido. de ſer. quorum magna
autoritas & opinio mouet me ad cõtrarium cõſulendum:
ut.l.labeo.§. idẽ tubero.de ſupel.lega. & iurib. eorũ laudũ
efficaciter confirmari poteſt.conſtat namque predictam ec
cleſiam ad monaſterium deuolutam cum onere procuratio
nis legatorum:ut in cle.j.de ſen.ſi ergo.prius cum clero ter
geſ.ſoluebatur & nunc ſitr ſoluere tenetᷣ ne per talẽ cõceſ-
ſionem portio oneris tãgentis dictã ecclãm accreſcat clero
terges.in cuius preiudicium non eſt uerisimile ipſum dona
uiſſe ar.l. qui taber.de contrahen. emp. &.c.ex tuarum. de
aut.& uſu pal.Præterea per talem donationem non fit con
fuſio debitorum & creditorum:nam eccleſia ſi ſit unita mo
naſterio retinet iura ſua & actiones actiue & paſsiue ut
no.in.c. paſtoralis. ſed inter debita eccleſiarum illud pro-
curationis debitum computatur ut.c.de monachis. cum ibi
no.de preben. præterea dictam eccleſiam ſic conceſſam ſi-
cut alia debet legatus uiſitare.nam & epiſcopus hoc non
poteſt.ut.c.cum & plantare. §. in eccleſijs cum ibi nota.de
priui. procuratio ergo que ratione uiſitationis debetur in
loco uiſitato & non alibi eſt ſoluenda.ut.c.ex officij de præ
ſcrip. non poteſt ergo cenſeri una procuratio monaſterij
ſancti Georgij & illa illius eccleſie ſed ſunt duę ut ſic ſtatu
tum eccleſie conſeruet Abb.ad quod tenetur.ut no. in.d.c.
paſtoralis. Præterea ſolutio iurium epiſcopalium & pro-
curatio legatorum ſpectat ad rectorem membri non ad ca
put hoc eſt monaſterium ſancti Georgij. & pro dictis iu-
ribus perſoluendis debet dominus Abb. illi quem inſtituit
aſsignare congruam portionem ut. c. de mona.de preben.
& eo.ti.c. j. lib. vj. & cle.j. de iure pa.ſi iſta ergo onera de-
bet ſubire inſtitutus in tali membro ut expreſſe uolunt in-
ra predicta clare liquet quod rector ille uocatus ad con-
tributionem cõtribuet cum epiſcopo ſuo.ſ. terges.cui quo
ad multa debet ſibi obedire ut plene no.in.d.c.demonia.
Et per illa poſſunt ſolui plura argumenta in contrarium fa
cta.ſ.nam non prorſus tale membrum eſt ſubiectum capi-
ti nec ſibi accedit in tantum quod iura membri non debe-
ant integre conſeruari ſicut nec ſubditis pluſquam expe-
diat debet eſſe ſubiectus.ij.q. vij. admonendi. non ob.di-
ctum Inn. ꝙ de poſſeſsionibus alibi ſitis debent iſta ſolui
ubi eſt monaſterium principale.nam iſtud uerum in poſſeſ-
ſionibus: ſed aliud in poſſeſsionibus aliud in eccleſijs. nam
poſſeſſores non habent aliquod ſtatutum de per ſe ſed ad
dominum referuntur nec uiſitantur.eccleſia uero ſubiecta
eſt capax iurium inſtrumentorum & ſimilium & uiſitatur
unde ſicut in milite hõte duo patrimonia italicum & pro-
uinciale quo ad onera & credita quod libet de per ſe con-
ſideratur:ut.l.ſi certarũ.ff. de teſt. mi. ſic iſta diuerſa patri-
monia eccleſiarum conſiderantur quo ad onera & credita
diſtincta & ſeparata. Non ob.c.cum & plantare.§ in eccle-
ſijs.quia loquitur ibi Inn. cum caput & membrum ſunt in
eadem dioceſi non diuerſa.ut in caſu noſtro accedit prædi
cta ſententia arbitraria confirmata per inſtrumentum ſolu
tionis factę per unum abbatem ſancti Georgij cum clero
terges. Et ſic de iure concludo quod cum dicto clero ter-
gest.dicta eccleſia contribuere teneatur omiſsis multis a-
lijs quæ adduci poſſent gratia breuitatis. Super tertio du-
bio non uidetur dubium quòd ſi eps & clerus de tergeſ.ſol
uerunt in præteritum portionem tangentem dictam eccle-
ſiam & hoc probent quòd eis dicta eccleſia eſt obligata ad
reſtitutionem:quia uidetur eius negotiũ utiliter geſtũ eſſe
ádeo cogit̃ habere ratã iuxta materiã no.in l.ſi pupilli.ff. de
neg.geſt. In hoc me igit̃ non extendo ulterius. Ad quartum
& ultimum deſcendo utrum.ſ. diminutis facultatibus de-
beat & diminui tale onus procurationis taxatum in ſen-

tentia arbitraria:& vř ꝙ non iſta.n.obligatio eſt in genere & conſiſtens in quantitate & durat & perſonam ſequitur ét exhauſtis facultatibus ut.l.incendium.C. ſi cer. pe. Item cenſus per procurationes equiparantur:quia ſunt eodé tractu pp conformitatem & iunxit eos iuris lator:ut de cenſi. & procu.ſed cenſus vř minui licet minuanť facultates quarum occaſione debetur:ut.l.ij.C.de iure emphy.cum ſi.Cótrarium credo.Pro cuius euidentia præmittendum ꝙ natura procurationis eſt ut iuxta facultates exhibentur & non ultra:ut.c.ſopite.&.c.cum inſtantia.&.c.procurationes. de
9 cenſi.† Item præmitto ꝙ uerba ſententie moderátur ſm naturam rei in obligatione deductę quantuncunque ſint generalia & indefinita:ut.l.miles.§.x.de re iu.& l.ex diuerſa.§.ſi in iudicio.ff.ſol.ma.cum igiť natura procurationis ut ultra facultates non eſſe diminutis facultatibus debet ét diminui procuratio in ſentétia moderata ut ſic mutato ſtatu rei mutaretur natura obligationis & duret donec res permanſerit in eodem ſtatu.xxij.q.ij.ne quis.nam in conuentionibus ſententijs & diſpónibus quibuſcunque tacite conditiones ſubintelliguntur ut patet in.l.ſtipulatio.ff.de iure do.& quod no.in.c.quemad.s.de iureiur.minuitur ét penſio ex conuentione debita.c.propter ſterilitatem de loca. ad hoc optime de decimis ſuggeſtum.&.l.ex facto. ff. de uul· & pup. ubi a priuilegio principis receditur ſtatu rei mutato ſuper quo priuilegium eſt indultū & procuratione eſt expreſſum qđ creſcit & decreſcit ſm numerum facultatis ét ſi debeatur ex conuentione.c.quanto. de cenſi.& habet hoc equitatem in procuratione.nam cum ↄ́ſiſtant in alimentis ſemper alimenta ſunt ex facultatibus metienda.ut no.in.c.j.de cle.nõ reſi.in cenſu.etiam eſt expreſſum ut diminuto reddidu minuantur cenſus:ut.l.ex forma.ff.de cenſi.Non ob ꝙ obligatio generis non tollitur rei peremptione:quia illud uerum niſi obligatio generis ſit ↄ̃cta reſpectu certe ſpeciei:tunc.n. perempta ſpecie extinguitur.ut.l.titie textores.de leg.j.Ad alia contraria non expedit reſpondere ſed ex predictis cóculdo quod ſi dicta eccleſia ſanctorum martyrum lapſa ſit facultatibus debet obligatio ad quartam partem obligationis procurationis cótractam ex ſententia moderari per rationes & iura predicta.

CONSIL. CCXLIX.

1 *Intentio actoris quando probetur per atteſtationes & dicta teſtium.*
2 *Sententia petitioni debet conformari.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amé. In qóne quæ uertitur inter marcum de azillo agentem & nobilem uirum gucellum de monte firmo ex alia ſe defendentem quæri-
1 tur quæ ſunt partes iudicis de cauſa cognoſcentis.† Pro cuius deciſione premitto effectum petitionis dicti marci narrat in eo qũo ſperabatur qõ inter eã & dñam agentem uxorem dicti gucelli & tandem interpoſitis communibus amicis deuenerunt ad concordiam & promiſit per ſtipulationé idem guccellus ſe facere & curare quod dña agens inueſtiret ipſum marcum de dicto libello reſpondendo annuatim &c.& iſta petitio eſt apte concepta cum per ſtipulationem promittit quis ſe facturum & curraturum quod alius ſic faciet uel ſeruabit:ut.l.inter ſtipu.in pri.ff.de uer. obl. ubi de materia.&.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.eo.ti. Sed huic promiſſioni vř obſtare impoſſibilitas obligationis quæ uigore ſtatuti nõ põt cadere in feminam nuptam & incipit ſtatutum cum periculoſis & dubijs &c.vř ergo ei guccellus permiſiſſe ꝙ de iure prohibetur .ſ. mulierem coniugatam ↄ̃here ergo tali obligationi non põt accedere expromiſſor ſicut nec etiam fideiuſſor:ut.l.cum lex.ff.de fideiuſ.&.l. non dubium.C.de legi.ſi.n.principalis obligatio ↄ̃henda non põt ↄ̃hi qa impoſſibilis: ille qui hoc promittit vř ſe ad impoſſibile obligare ergo obligatio nulla:ut. l. ſi penam. ff.de uer. obli.& inſti.de inuti.ſtipu.§.impoſſibilis.& hac ratióne arbitror pro parte gucelli productum fuiſſe dictum ſtatutũ in hac cauſa ꝙ tñ non multum facit:quia loquiť de alienatione dotis uel aliorum bonorum quæ pro dote ſunt obligat. & in hac parte concordat cum iure cói.ut aut.ſiue a me. C.ad uelle.& quod ibi per Cy.&.c.peruenit.de emp.&.uendi. tale igitur ſtatutum me non mouet ad irritandum promiſſionem ſi quam feciſſet guccellus in ea forma quæ deducitur in libello.ſed an eam probauerit uideamus:nam parum eſt dicere & non probare.ut.l.j.ff.ſi quadru.pau. ſe. di. in glo. & uerum ſit.&.l.j.ff.de dolo.&.c. j. de reſti. in integ.in cle. Ad eam igitur probandã producit marcus duos teſtes quorum alterum guccellus nititur reprobare tãquam odioſum & inimicum:ut.j̃.dicam.Et ambo iſti ſatis ſunt diuerſi teſtes ſuper diminutione.xxx. ſol. omni anno:& qũo de hoc gucellus fuit contentus.nã ſer Franciſcus non deponit plus in effectu.boni contrus auté ultra addit uidelicet quod promiſit dare operam cum effectu quod dña agnes eius uxor reficeret inſtrumentũ libelli dicto marco ſoluendo annuatim tres libras.&.x. ſol. &c. Ex dictis quorũ ſatis patet qđ petitio non eſt plene probata.nam ſer Franciſcus nihil probat:quia non deponit ꝙ guccellus ꝓmiſerit ſe facere & curare & tñ ꝙ ſint contenti.& hoc.ſ.eſſe contentum quãq̃ eũ ſic tranſigentem de tertia perſona haberet obligare.non tñ mó & forma in petitione deductis.ubi de obligatione per ſtipulationem & a tertio ſed ab uxore ſuſcipienda ſit men-
2 tio:in alia ergo obligatione quam deducta fuerit iudex nõ poteſt ferre ſententiã quæ debet eſſe † petitioni conformis ut.l.ut fundus cói diui.&.c.licet hely.de ſimo.&.l.ſi.C.de ſideiſcom.lib.prætcrea ſuper re ad uxorem pertinente quę non ſit dotalis uel parafernalis non vř marito licitũ ſic paſcici ſine cautione de rato:ut no.in.l. maritus. C.de procu. preterea non deponunt iſti ꝙ conſenſus interceſſerit inter marcum & guccellum ſed cum ipſis cõibus amicis componétibus licet marco pñte nec de conſenſu marci aliquid atteſtatur ex conſenſu ergo unius non alterius non reſultat ſtipulatio:nec pactum nec obligatio : ut.l.j. ff.de pac.& qđ no.in.l.in ementis.C.de ↄ̃hen.emp.Ex dicto ergo iſtius cócluditur ꝙ intentio & quod in libello deducitur non probatur.De alio igitur eſt uidendum.ſ. bonicótro.& hunc ultimum defectum pactum patitur.ſ.de conſenſu habito cum eo & alio non cũ marito nec quod marcus fuerit preſens uel conſenſerit huic eorũ determinationi aliquid deponit Item deponit ꝙ in ipſos duos dictus gucellus conſenſit ut deciderent cum tñ ſer Franciſcus dicat quod ambo ipſi & alij boni uiri interpoſuerunt ſe & ſic non ambo ſoli. Item non dicit ſer Franciſcus quod partes ipſos in arbitros uel amicos cómunes elegerint ſed quod interpoſuerunt ſe qđ aliud eſt quam compromittere diſcordes ergo ſunt & uaria deponunt igitur non credendũ ut.c.licet cauſam de ꝓb. Sed dices illi teſtantur quod iſte gucellus fuit cótentus ſtare eorũ determinationi ergo ex tali conſenſu & approbatione & citra ſtipulationé uidetur efficaciter obligatus tanq̃ emologauerit ſniam arbitrorum.ut.l.pe.in prin.C. de arbi.& efficax uideť ꝓbõ eorundé de cóꝓmiſſo in eos facto & laudo ſubſequuto.ut.l.ne in arbitris.§.ſui autem in ſcriptura.C.eo.titu.& extra de arbi.c.ij. Reſpondeť quod lex. pe.preal.loquiť in arbitris non in arbitrameto amicabiliũ cópoſitorũ quod ſine ſtipulatione non emologať.ut no.in. c.quintauallis.de iureiu.ubi plures differentie inter arbitros & arbitratores per doctores ponũť & inter ceteras eſt illa quod ex arbitramento nó uallato ſtipulatione non oriť actio in factũ:poſito ergo quod iſti eſſent uere conteſtes ꝑ ut non ſunt & fuiſſet habitus ſimplex partiũ conſenſus mutuus de quo tñ non conſtat non poſſet ex eo agi.Et hec ratio infert quod dicta promiſſio de qua bonicontrus depoſuit fuiſſet facta ipſi marco non tñ ex ea actio orietur : quia uerbum promiſſi prolatum a teſte intelligitur de promiſſione pacto ſimplici non de ſtipulatione uallata:ut no.in.l. j.C.de uſur. Preterea poſito quod iſte bonicontrus plene probaret tñ quia probatum eſt eſſe parti maliuolũ & odioſum eſto quod non inimicitia capitali non reſultat ex dicto ſuo ſemiplena probatio ex qua iudici eſt conceſſum procedere ad delationem iuramenti iuxta no.in. l. in bone fidei.

C.de re.cre.&.c.ult.de iureiu.Rurſus eſt diſcutiendum an
marcus iuſte conquereť de diminutione affictus ſiue pen-
ſionis ex eo q̃ foret rei portio diminuta: & quia in eius li-
bello deducitur quod iſta res erat libellaria. & ſic dñium
utile penes eum & cum ad longũ tp̃s & imperpetuum cum
facultate renouandi eſſet facta conceſsio. ut. l.ij C.ſi ager
uec.uel emp. pe. uidetur quod hac rõne diminutionis di-
minutio ſit facienda ſicut & de emphyteoſi.ut l.j.C.de iu-
re emphy.nam inter emphyteoſim & libellũ quo ad partia
rei periculum ſubeundũ eadem uideť ratio quia uterque ſi
unlt habet poteſtaté rẽ perpetuo poſsidendi.ſ. renouando
uel penſionem ſoluendo.ad hoc facit quod not.Cy.in d.l.j.
in q.viij.ſi ita eſt qđ non eſt diminutio ſibi facienda ratio-
ne partis rei ſublate ſicut nec emphyteote ut ibi neceſſario
infertur quod iſte marcus iniuſte & contra ius litem infe-
rebat ergo tranſactio ſuper lite in prole inſtituta ex parte
actoris eſt ipſo iure nulla.ut no.in l.ſumma.ff. de condi.in-
de.& per Inn.in c.grauis.de depo.nã & iſta compoſitio po
teſt dici tranſactio cum arbitramentum ſit ſpecies tranſa-
ctionis.ut in auth.ut diffe.in.poſt prin.Ex quibus cõcludo
uel quod petitio dicti marci non ꝑcedit ut puta fundata
ſuper tranſactione iuſta de materia litis iniuſte uel ſi de iu
re fundata ſit tamen non de iure probata: ut ſuperius eſt o-
ſtenſum & ſic neceſſario infertur qđ dictus gucellus debet
abſolui per illã regulã actore non probante. &c. ut l. qui
accuſare.C.de eden.& c.ut noſtrum ut eccle.benefi. & ui-
ctus uictori in expenſis legitimis condemnari debet ut. C.
de iudi.l.properandum.§.ſi autem alterutra.

CONSIL. CCL.

1 *Matre a ſucceſsione filij propter non petitum tutorem excluſa: an etiã excludantur auia & cæteri cognati.*
2 *Mater in quibus auiæ præferatur.*
3 *Prouiſio generalis ad quæ extendatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris vir
ginis glorioſæ Mariæ,& beati Antonij amẽ.
1 † Omnia iura quæ de hac materia loquũtur
copioſe & ſubtiliter in fauorem auie ſupe-
rius ſunt deducta & pro auia multum facit il
le.§. fin.l.ij. ad ter.ubi dicit matre remota admitti eos qui
uenirent ſi mater non fuiſſet:quare igitur ſub iſta generali
tate non ueniant auia & agnati non eſt dare rationem imo
ex alio tex. uidetur etiam eam admitti dũ dicit ergo & a-
gnati.iſta enim dictio & uidetur admittere non excludere
alios agnatos proximiores.imo magis quã agnatis uidetur
auie fauendum: quia femina in qua iuris ciuilis ignoran-
tia magis quam in maſculis toleratur:ut l.regula. ff. de iur.
& fact.igno.licet ipſam ignorantiam iuris non excuſet in
caſu iſto:ut l.ſi.C.qui pet. tut. Sed tantum ut dixi attenuat
culpam.pro hoc etiam optime.d.l.ſciant.C.de legi.hære.
quæ ſimiliter excludit eos duntaxat qui ad impuberis ſuc-
ceſsionem uocantur quibus excluſis alij ſequentes ſine il-
lo onere ſimpliciter admittuntur:ut ibi no. quare igitur a-
uia ſit deterioris conditionis quam cæteri agnati ut etiam
ſequens matrem pariter cum matre puniatur impium ui-
detur ſentire leges penales non benigne ſed maligne in-
terpretari contra.l. interpretatione. de pœnis & hæc opi.
uidetur habere equitatem & niſi uidiſſem quandam diſpu
tationem domini Barto.ſuper illo puncto forte inclinaſ-
ſem in prædictam partem.ſ. in fauorem auie: ſed quia ipſe
uidetur ibi determinare contrarium cum eodem conſen-
tio eius autoritate & etiam motus una eius potiſsima ra-
tione ut enim ipſe dicit de iure ueteri iſta neceſsitas peten
di tutorem liberis matri & auiæ incumbebat ut dixit tex.
in l.ij.ff.qui pe.tut.& l.ij.§.ſi mater.uer.quod ſi nepotibus.
ff.ad tertul.Iſti autem debent petere cum primum poſſunt
ut annum non tranſcendant.ut d. l. iij.§. confeſtim ad ter-
tu. nec ratione ſperate ſucceſsionis principaliter iſta eius
neceſsitas eſt iniuncta ſed per officium pietatis circa ma-
trem & auiam & debiti obſequij in libertis. ut. l. matris
pietatis.C.qui pet.tut.In hoc autem officio pietatis appel-
latione matris. continetur auia quia mater fuit ita dicit.
2 Barto.in l.ij.ff.qui pet.tut. † Et licet una alteri præfera-
tur.ſ.mater auiæ in ſucceſsione tutela & tutoris petitione
donec unus præoccupet ambo dicuntur in mora agentes
in hoc contra officium pietatis: ut ff. de adult. ſi maritus.
in princ.& hoc ut dixi de iure.fforum.ſed de iure. C.per di
ctam.l.ſciant quæ neceſsitat ad petendum tutorem ſolum
illos qui ad ſucceſsionem uocantur dicemus auiam arcta-
ri hoc onere & an debeat reuelari dico quod non quia il-
la lex producta eſt in fauorem pupillorum & extendit pœ
nam priuationis imminentem de iure antiquo libertis ma
tri & auie ad illos uenientes ad ſucceſsionem pu. leges au-
tem quæ ueniunt & tendunt ad augmentum non operan-
3 tur diminutionem ut l.legata inutiliter.C.de leg. † ad il-
la enim de quibus ſpecialiter eſt prouiſum non ſe exten-
dit prouiſio generalis & in materia penali: ut l.ſanctio le-
gum.ff.de pœnis.facit.l.quoties.ff.de actio.& obliga.& op
time.c.cum apoſtolus.in fin de cenſi. & hoc eſt de mente.
Barto.in dicta ſua diſputatione quæ incipit pupillus cui
erat extraneus &c.in ult.colum.ibi ſed ſi eſſet mater idem
in auia cum utrique imponatur neceſsitas petendi tuto-
rem.puto ambas poſſe excludi per negligentiam per ratio
nes factas ſupra.Pro hac tertia parte lex enim imponit ne
ceſsitatem auiæ nec diſtinguit utrum pupillus habeat ma-
trem uel non credo tamen quòd prius matrem debeat ex-
pectare nec enim auia debet matrem præcipiti feſtinatio-
ne præuenire de iure fiſci l.edicto.§.cum autem. C. de his
qui.ut indi.l.non ideo.& ibi no.iſta ſunt uerba ſua. ecce er
go mater & auia poſſunt concurrere in negligentia & per
eas ambas poteſt induci priuatio ſimul imo etiam ut ibi di
co quandoque mater priuatur iſta ſpe licet non ſit potior
in ſucceſsione. Præterea ſi habet pupillus principaliter
ſubſtitutum minorem uel alium qui non poteſt petere pu-
pillo tutorem ſiue excuſatur aliter petendo. pone ergo
quòd mater ſimiliter non petijt.& ſic fuit negligens & de-
inde ſubſtitutus deceſsit ante pupillum uel non adita e-
ius hæreditate. an ueniet mater pupilli ad eius ſucceſsio-
nem uidetur quod ſic: quia alius præcedebat eam in ſuc-
ceſsione. & hi tantum qui ad ſucceſsionem uocantur ad
hæc tenentur:ut d.l.ſciant. contrarium tenet ipſe. non e-
nim ſpes ſucceſsionis principaliter aſtringit matrem a-
uiam & liberum ad hæc ſed pietas & obſequium. & ideo
ſi ille qui eos precedit excluditur a ſucceſsione non iſti i-
deo admittuntur niſi cum ſubſtitutus pupillariter non ha-
bet excuſationem quominus petat.tunc enim mater poteſt
& caute agit expectare ut ille negligat. ut ſic ſibi in ſuc-
ceſsione locum faciat.ff.ſi quis omiſ.cauſa teſta. l. qui au-
tem.§.non ſimpliciter.cum ſi.allegatis ibi per eum. Iſta au
tem ut ſic dixerim inſidiatio non uidetur probabilis in a-
uia uerſus filiam ſuam matremq; pupilli proponere qui de
buit pietatem commodo obuenturo cum filiæ iactura pro
ponere cuius propoſitum eſſe debet theſaurizare non ſup
plantare. ut c.cum apoſtolus. de cenſi. Iſta uero pietas in
alijs agnatis ceſſat.ideo releuantur ab hoc onere ſi obtinẽt
primum locum in ſucceſsione.ut d.l.ij.C.ad tertu.& quod
ſub illo.§.non ueniat auia. patet quia. ſupra in uer. quod ſi
nepotibus ipſam iam priuauerat non eſt ergo ſentiendum
quod ſub generalitate iſtius.§.ipſam incluſerit. Ex proxi-
me dictis patet quare ſit deterioris conditionis auia quã
cæteri agnati non eſt alia ratio niſi officium pietatis: quia
in ea ſicut in matre magis cenſetur hoc eſſe delictum quã
in cæteris agnatis. Cum ergo ambas per tres annos pro-
ponatur fuiſſe negligentes non eſt quod auia poſsit im-
putari matri pupilli cum ipſa in eadem negligentia de-
prehendatur.ut l.ſi ambo.de compen.& l. uir. atque uxor.
ſol.ma.& c.intelleximus.de adul.do.Pe.de Ancha.

Quæſtio talis eſt dominus poteſtas ciuitatis uelli-
ni pro parte illuſtris principis domini comitis uirtute
de magis mandauit gotardo quod de dicta ciuitate de-
beret.infra triduum iter arripere & ire brixiam ad con-
finia ſub pœna æris & perſonæ qui infra triduũ iuxta man-
datum

datum inde recedens teruiſium peruenit ſuppoſitum incly
to dominin Venetorum ibiq; manens raymundino de Bri
xia habitatori Venetijs cum illuc acceſsiſſet vendidit unã
poſſeſsionem pro.ccc.du.ſibi manualr numeratis.Pnſt hoc
eum non accederet ad cnnfinia. teruiſ.pro parte præſati il
luſtris principis ſuit intimatũ quod ſi adhuc ire uellet non
fieret proceſſus contra enm alias procederetur ad penas
connumeratas quo accedere non curante poteſtas inquiſi-
tionem fnrmauit & condemnauit in amputa.capitis & con
fiſcatinne bonorum. & hic de menſe ſequenti ante tamen
dictam ſniam & proceſſum alias alienatinnes feciſſe dr̃ in
diuerſas perſonas quas omnes & iſtam ſyndicus ciuitatis
tanquam ſactas in fraudem reuocari petit de iſta tamẽ ray-
mundini quæritur quid iuris.

CONSIL. CCLI.

1 *Alienationes an reſcindantur ſi is a quo factæ ſunt de crimine leſæ ma-
ieſtatis condemnetur.*
2 *Animus delinquendi per exteriora probatur.*
3 *Actus ſubſequens animum fraudis præceſsiſſe, monſtrat.*
4 *Contrahentibus bona fide iura fauent.*
5 *Fraus multis modis præſumitur.*

1 IN CHRISTI nnmine ãmen. † Ex his q̃
ſuperius ſunt narrata in ſacto pnſſet argui qd
dicta uenditio debeat reſcindi.& talis poſſeſ-
ſio publicari. conſtat nanq; hnne gochardum
maln ꝯſi.& proditoris animo patriã reliquiſ-
ſe & ſic in hoſtinm numero eſt habendus.ut l. poſtliminiũ.
§.transfuge.ff.de cap. & le.amiſsione.§. qui deficiunt.ff.de
cap.dim.hunc autem animum habuiſſe uidetur a prin.quo
obtemperaturus mandato domini de ſua ciuitate receſsit
apparet poſtea ex euentu quia non iuit vt ſe obtulit & be-
nigne tutum teruiſiũ per literas domini monitus accedere
2 recuſauit. † Ex quibus animus ad delinquendum per iſta
exteriora demonſtratur:quia aliter non poteſt quàm ꝑ ex-
trinſeca prnbari:vt.l.non codicillum.C.de teſta.& c.ex ſtu
dijs.& c.j.de præſum. cum ſi. & l. labeo.§.idem tubero.de
ſuppelle.le. patet etiam delictum eius conſummatum ante
dictum cnntractum uenditinnis.nam cum per eum ſteterit
ire Brixiam cum primum potuit dicitur contumax & re-
bellis.nam ita intelligitur dictum præceptum quod acce-
dat cum poteſt commode poſt triduum ſibi præfixũ ad iter
arripiendum.nt l.continuus.§.illud.de uer. obli.& no.in.l.
& ſi poſt tres.ff.ſi quis cau.præſuppoſito ergo delicto con-
tumaciæ & innbedientiæ & quod capitali pęna erat ferië
dus:vt c.j.de ma. & obe.neceſſario conclndiıur quòd alie-
nationes factæ poſt capitale crimen conſumatum debent
reſcindi poſtquam cnndemnatin ſecuta eſt caſus eſt in. le.
poſt cnntractum.ff.de dnn. imn ſortius ſi dicamus delictũ
nnn conſummatum tamen poſtquam delinquere cogitauit
nnn uidentur alienatinnes ualide de iure ar.l.ſi maritus.ff.
qui.& a qui.præſumitur autem facta alienatin talis in frau
dem enipſo ꝙ delictum poſtea ſequitur incontinenti. nt l.
3 ſi uentri.& quod ibi nnt.ff.de priui.cre. † & eſt iſta præſum
ptio de præſenti in præteritum quoniam actus ſtatim ſub-
ſequẽs declarat animum fraudis præceſsiſſe: ut c.officij. de
elec.& l.di.ſi qua femina.de renun.c.j.li.vj.ad hoc optime.
c.ueritatis de dolo & cnntu.& c.tanta. de exceſ. præla. in
quibus patet alienationes & omnia geſta prælatnrũ reſcin
di pnſtq̃ ꝑ ſniam deponũt. præſumit ẽt dicta fraus ex alijs
ꝯctib.initis ſuper reb.ſuis:ut l.omnes. §. lucius. de his quæ
in frau.cre.nihil.n.refert quo ad fraudẽ pręſumendã ineat
quin unum ꝯctũ ſuper oĩb.bonis nel plures particulr̃ter cũ
diuerſis.ar.no.in.l.nomẽ.de le.iij.& c.apoſce.de dnna. Ex
quib. concludẽdum ur̃ qđ talis uenditio tanq̃ facta in frau
de ueniat reſcindenda uel ſit nulla ab ipſo prin. ipſo iure.
Cõtrarium credo nerũ & ꝙ dicta uẽditio ſit de iure efficax
& ualida ſic probat delinquẽs retinet adminiſtrationẽ bo-
norũ:ut l.auferi.§.in reatu. ff. đ iure fiſ.qui ergo cũ legiti-
mo adminiſtratore contraxit nnn debet damnũ pati licet
ille ẽt ex cauſa de præterito poſtea ſit adminiſtratione pri-
uatus.ff.de mino.in l.cauſe. quinimo ſi appellata ſententia
cnntra eum lata interim per eum medio tempore geſta te-
nent:ut no.in c.ſæpe.de ap. Præterea ſola fraus ex parte e-
ius qui iam deliquit uel delinquere propoſuit nnn eſt cã re
ſcindendi ꝯctum ab eo initum & dico contractum termi-
no oneroſo ſed exigit quod emptor uel alter ſecnm ꝯhens
fuerit fraudis particeps.ut l. ait prætor.§. ſi quis particeps.
ff.de his que in frau.cre.& in materia de qua loquimur Bar.
hoc tenet expreſſe.in l.poſt ꝯctũ.ff.de do.& habet hoc equi
tatem ut fraus delinquentis potius fiſco noſcat habẽti ter-
minum lucratiunm quàm emptori habenti terminũ onero
4 ſum:ut arg.in l.ſi.C.de codicil. † Iure eñ fanent bona fide
cõtrahentibus cũ perſnna inhabili reputata habili ut.l.ſi qs
puniri.ff.ad mace. Præterea aduertendum quod ad reſcin-
dendum cõtractum initũ à delinquente uel qui delinquere
cogitauit requiritur ut dixi participatio fraudis quæ parti-
cipatio in ſciẽtia debet probari dilucidis probationibus.ut
dicit tex.in d.l.ſed ſi maritus.qui & a quibus.qui eñ dolum
fraudem & ſcientiam alllegat in ſauorem probare debet:ut
l.quoties.§.qui dolo.& l.diuus.de proba. & c.præſnmitur.
de reg.iur.lib.vj.aliquos autem præſnmendi modos ponit.
Bart.in d.l.poſt ꝯctnm.Et aduertendum qnia ibi Bar.loq-
5 tur de modo præſumendi fraudẽ duobus caſibus. † *Pri-*
mn ex parte delinquentis & alij ſunt plures modi.Alio mo
dn ex parte ꝯhentis ſecũ & hi modi ſunt duo uel tres. Pri-
mo quando talis contrahens eſt perſona coniuncta.Secun-
do quando poſt uenditionem uenditor poſsidet ſicut pri-
mn. Tertio qñ uendidit hoc expreſſe actn ſi bnna ſua con-
tingeret publicari. & ſic delictũ ſtatim ſequens poſt ꝯctum
uel etiam præcedens nñ infert neceſſarin participationem
fraudis uel ſcientie in emporem ut ibi patet & in caſu no-
ſtro quod nnn fuerit particeps fraudis uel conſcius de ani-
mo delinquentis illius ſer.raymondi ex pluribus demon-
ſtratur.Primo quia uenetijs habitator potuit probabiliter
ignnrare quæ in ciuitate uellini geſta erant cum iſtn gotar-
do:ut e.cum in tua. qui ma.accu. poſ. Secũdn quia ſuper ꝓ-
tio non ſimplex confeſsio recepti pretij a gotardo ſed uera
numeratio interceſsit.& ſic excludo fraudem quæ ex ſola
pretij ꝯfeſsione præſnmit:ut l.ij.ff.de his.quæ in frau.cred.
& no.Bartol.in d.l.poſt contractum & eſt caſus.in l.ſi quis
poſthac.C.de bo.dam.ubi numeratin excludit fraudem &
indncit bonam fidẽ.Tertin quia iſte ſer. raymundus eſt ex-
traneus nnn cnniunctus gotardo licet ſola proximitas nõ
ſufficiat ad fraudem præſumendum:ut l.ſi quis poſthac.§.ſi
quid.de bo.dam.Quarto excludit fraudem perceptio fru-
ctum poſt ꝯctum.de rei uend.& ſic non remanſit gotardus
poſt uendionem in poſſeſsione non tradita fraus quando
præſumitur ſi fuit longa mnra poſt ꝯctum.ut l.ſicut.§. ſu-
peruacuum ff.qui.mo.pig.uel hypo.ſol.Et hanc partem.ſ.
quod ſi emptor nnn fuit doli particeps debeat eſſe tutus &
iuſta ignorantia eũ excuſet.tenet expreſſe Cy.poſt l.a.de a-
ret ẽt quod plus eſt in crimine læſæ maieſtatis.in l.j.C. ad l.
iul.ma.ſer raymundum aũt fuiſſe ſcientem,& fraudis parti-
cipem non ſolnm non probat ſed ex multis præſumptioni-
bus de quibus s̃.in ipſa ignorautia præſumit. Præterea ad-
uertendum quod gotardo præceptũ fuit ſub pœna eris &
perſone quod.J.triduũ deberet inter arripere ad confinia
ſed cum non iuerit & rebellis fuerit a die præcepti debet
intelligi condemnatus quandoq; conditio retrotrahitur
& inobedientia ſubſequens debet fingere hunc condemna-
tum a die ꝓcepti.ar.l.potior.& l.balneũ.qui po. in pig.ha.ſi
ita eſt ſequitur ꝙ uenditio fuit nulla.ut ſentit. Bart. in uno
membro.in d.l.poſt ꝯctum.Sed ſolutio leuis eſt q̃a iſta uer-
ba mando ſub pœna.&c.non hẽnt uim ꝯdemnationis ſed
indicant animũ ꝓſidẽtis qua pœna debeat plectere ꝯtuma
cem & rebellẽ. ut no. de frig.c.j. & hoc apparet ex his quæ
ſubſecuta ſunt.nã poſt dictam inobedientiã ſecuta eſt inq̃ſi-
tio ꝯ eũ deinde litera sereniſsimi principis qui ſcribens do
mino pt̃ati mandat ne ulterius ſuper dicta inquiſitione pro
cedat ſi ad ſeruãdũ ꝯfinia ſe diſponat alias ꝓcedat ꝯ eos &c.
ſic fr-

dum quia ad dictā ſniam capitis & confiſcationis eſt ꝓceſ
ſum quia noluit obedire q.a hec ſnia publicauit eos hoſtes
ciuitatis oon autē illud ꝑceptum non in forma iudicij ſibi
factū ꝙ anteq̄ crimen eius fuerit per ſniam publicatū noto
riū omnibus ſecum ante dictā inquiſitionē & ſententiā ↄhē
tibus eſt bona fides & ignorātia præſumēda ſi dilucidis ꝓ-
bationibus ſcientia non ꝓbeī ut dixi. Nō ob.c.ueritaris.&.
c.tāta.prealle. quia loquunī in adminiſtratore cui facilius
interdicitur ab homine uel a iure adminiſtrario quā domio
rei ſue. ibi enim ex mutatione ſtatus preſumitur adminiſtra
tio reuocata.arg.l.ſi cum cornelius de ſolu.ſed nō ita uero
domino: ut.l.reo.de ſolu.facit quod no.in.c.licet heli. de ſi
mo. Ex his concludo quod dicta uenditio raymundino fa-
cta non debeat reuocari ſed ſit efficax & ualida rationibus
ſupradictis.domi.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCLII.

1 *Coniuncti ex uno latere tantum fratri defuncto ceteris ſunt preferēdi.*
2 *Hereditas ſine bonis intelligitur.*
3 *Aditio hereditatis ex quibus inducatur actibus.*

FRATER chariſsime per uos nō dubitatur
& bene bartaluciā ſororē uteri nā mattheo in
fanti in ſucceſsione dicti matthei decedentis
ſuperſtite catharina eius matre & præfattam
bartaluciā ſororem eius fuiſſe potiorē dicto
michaele cōſobrino dicti matthei qui eſt ſibi de iure ciui-
1 li in quarto gradu ut.l.auunculo.C.cōmunia de ſuc. † ꝙ cō
iuncti ex uno latere tm̄ fratri defuncto ſint ceteris preferē
di poſt mortē defuncti eſt caſus in autē.ceſſante.C. de leg.
here. mater autē excluſa per non petitū tutorē vr̄ his præ-
ferri. ut in aut.defuncto.C.ad tertu. Dubitatur aūt & recte
quia iſte mattheus non agnita patris ſui franciſci heredita-
te deceſsit an tranſmiſerit eā ad iſtā bartaluciā ſororē ute
rinam proximiorem abinteſtato ſi dicamus matrem exclu-
ſam per non petitum tutorē. Secundo & hoc eſt fortius du
biū ſit rāſmiſit ad dictā bartaluciā cū dicta bartalucia ſit ſimi
liter infans & dictā hereditatem ſic trāſmiſſam mercolinus
pater eius non adiuerit in uita eius an modo poſsint ea adi
re uel ex eo quod bona poſt mortē dicti Matthei infantis
uiuēte bartalucia ipſe poſſedit ꝑ hāc poſſeſsionē dicam' ip
ſum adiuiſſe. Quo ad primū ut ſcitis Mattheus heredita
tem patris ſui franciſci non agnitā tranſmiſit ad bartaluciā
& ad oēs & hoc operaī exiſtentia ſui heredis.ut no.Cy.in.
l.ſi infanti & l.ſi fratris.C.de iure deli.& l. apud hoſtes. de
ſuis & legi.& bar.in.l.ex militari.de teſta. mi. & hec eſt cō
munis opi.licet Io.de bel.diſputauerit ↄtrium in caſu quo ſi
lius ſuus decederet maior & nullū habuiſſet impedimentū
adeundi.ſed in caſu nr̄o quia infans deceſsit ſimiliter idē
tenet tranſmittat ita quod hoc.ſ. ꝙ mattheus tranſmiſerit
oēs tenent. Ad ſm̄ de quo merito dubitaī de iure vr̄ iſtum
mercolinum ſatis ſe poſſe tueri & potiorē eſſe illi. Moueor
primo quia ſi iſta bartalucia eius filia fuiſſet maior retinens
adire uel ēt repudians ꝙ plus eſt pater eius mercolinus iu-
re patrio potuiſſet adire ꝑꝑ uſum f.ut.l.cū non ſolum.C.de
bo.quæ li.ſi ergo filio retinente & repudiāte poſſet hic pa
ter ergo & ea mortua hoc poſſet:ut.l. qui poteſt inuitis. ff.
de reg. iu.& hoc tenet Per. licet alij ↄ refert Cy.in.d.l.cū nō
ſolū.ſed & alia rōne hoc idē confirmo filiusfa.hodie in ad-
uentitijs habet heredē & pater qui filio obuenit ex cā aduē
titia occupāt hodie tanq̄ heres non iure peculij ut olim ut
ut not. Cy.in.l.cū oportet.de bo.quæ li.quod tenent quedā
gl.licet quedā alie ↄ & male.ut no.in.l.filie mee. ff.ſo. mat.
& l.poſt dotē.eo.ti.per Bar.cū ergo iſtius bartalucie pater
cenſeaī heres & iſtud ius trāmiſſe hereditatis ſit ad bartalu
ciā deuolutū pōt iſtud ꝓſequi tanq̄ heres filie & obtinere.
maius enim eſt tranſmittere hereditatem non aditam quā
ſemel tranſmiſſam in alios continuare quod probatur quia
heres decedens infra tempus deliberandi demum ſciens il
lud ſibi delatum ad heredem eius tranſmittit iſte in quem
tranſmiſſum eſt infra eundem annum decedens tranſmittit
illud ius deliberandi ēt ignorans quia ſemel tranſmiſſum
ad eum ius hereditarium reputatur.& ita notabiliter dicit
Bar.in.l.uideamus.ff.quod me.cauſa.& l.qui duos. de reb.
dub.inter bona ergo bartalucie ſi qua reliquit iſtud ius trāſ
miſſum in hereditate fratris uterini cōnumeraī & proſequi
2 pater poteſt. † Nō obſt.ſi dicis iſta bartalucia non reliquit
alia bona ſuper quibus fundari poſsit pater titulū heredis
dico.n.quod hereditas intelligitur ēt ſine bonis & iuris in
tellectū habet ut no.doc.meus dominus.Bal.in rub. de ac-
qui.here.in illa qōne an bona non habens poſsit facere te-
ſtm̄. Item pater qui non adiuit hereditatem infanti filio de
latam dum infans uixit pōt adire poſt eius mortem:ut.d.l.
ſi infanti.uer.ſed ſi hoc parens.ſi ergo iſte marcellinus mo
do dicat hereditatem matthei filie mee bartalucie delatam
quandiu uixit non adiui:ex nūc adeo certum eſt quod pōt:
ut d.uer.& ſic excludet iſtum michaelē in hereditate aūt
Matthei inueniet hereditatem frāciſci eius patris cuius he
reditatis paterne prætextu inuenit heredem ſm̄ ordinem
ſucceſsionis alias non inuenturus: ideo ſibi in hoc fauendū
eſt ut eↄrio dicit tex.in.l.iul.ff.de acqui.heī.& l.ſi filius qui
patri.de uul.& pup. Ad iſta ergo bona tanq̄ ad bona franci
ſci non poteſt iſte michal ꝓuenire.ut puta mattheo eius fi
lio ipſo iure queſita propter exiſtentiā ſui heredis qui non
poteſt deſinere:ut.l.& ſi ſine.§.ſed ꝙ papi.ff. de mino. tanq̄
ad bona matthei ſimiliter peruenire non poteſt quia me-
diante bartalucia infante hereditas matthei. queſita fingi-
tur marcellino: ut.d.l.ſi infanti.& huic rōni non poſſet in
contrarium reſponderi. Præterea etiam ſine beneficio di-
cte.l.ſi infanti debet dictus marcellinus michaeli præferri.
nam ut dixi in aduentitijs filia fa.habet heredem patrem.ſi
ergo bartalucia maior.infante minor tñ.xij.an. hereditatē
ſibi delatam non adiuit poteſt pater adire tanquam eius he
res beneficio reſtitutionis in integ. quod conceditur nedū
heredi minoris ſed etiam heredi maioris iuſta de cauſa im-
pedit adire:ut.l.cum quidam.de acqui.here. & l. nō ſolum.
ff.de in inte.reſ.& de mino.l.minor autem magiſtratus.§.ſi.
Tertio principaliter pro confirmatione iurium marcellini
in prædictis bonis accedat poſſeſsio prædictorum bono- 1
rum.præſupponiī.n.pro ueritare in facto ꝙ bona ad mat-
theū delata ex hæreditate franciſci ſui patris dictū marcel
linum & catharinā eius uxorē matremq; matthei tenuiſſe
dum mattheus uixit & ipſa gubernaſſe ſicut & perſonam ip
ſius matthei infantis demū eodē infante mortuo ſuperue-
niēte bartalucia ſorore eius marcellinus dicta bona poſſe-
dit & tenuit. uidendum eſt ergo an ipſa poſſederit noīe fi-
lie ſue bartalucie īfantis ad quam matthæi ſucceſsio & hæ
3 reditas pertinebat uel non. † Ad huius deciſionē præmittē
dum eſt ex quo actu inducatur aditio & tex.dicit quod per
actū qui nō pōt exerceri citra ius & nomē hæredis:ut.l.pro
hærede.§.papi.ff.de acqui.he. aditio.n. eſt nō tā facti quam
animi.i.facti & animi. ut ibi per doc. cū ergo marcellinus
non haberet ius poſsidendi pertinētia ad Mattheū niſi tāq̄
quā pater filie hæredis matthei dicto iure poſſediſſe ꝑſumā:
ut.l.quedam mulier.ff.de rei uen. nam aliter detinēdo rem
alienā peccaſſet & modicū ab inuaſore differret; ut.c.ſepe
cōtingit de reſti.ſpo.& l.cum querebaī.C.unde ui.hoc aūt
ſcilicet ꝑſumptionē delicti & illicite euitare debemus &
preſumere cū poſſumus de iure factū.& hoc in oī materia.
ut.l.merito.ff. pro ſocio. & in materia aditionis tenet hoc
expreſſe Bar.in.l.geri.ff.de acq.here. nā dicit ibi ꝙ qñ quis
ut heres & ut nō heres ilicite pōt actū gerere ꝑſumiī ꝙ tan
quā heres geſſerit.& q.ant dixi aditio pēdet ex aīo ad decla
rōem ei' qđ licet ↄſiſtit ſufficit iuramētū ut no.i.c.ſignifica
ſti.de homi.& c.preſentium.de teſti.& inſti.de actio.§.alie
& ſi dicaī uidetur cōtinuare poſſeſsionē quā tenebat ī uita
matthei infantis quia cōtinuatio preſumiī ſi aliter mutatū
poſsidēdi ꝓpoſitū nō apparet:ut no.in.l.cū qui. §.in popu-
larib'.ff.de iureiur. Ego dico ad hoc quod qñ ex ꝑſumptio-
ne deueniremus ad illicitum ꝙ licite & de iure continuari
pōt debemus preſumere animū mutatū ex licita cauſa poſ-
ſidere & actū gerere.h.d.gl.notabilis in ſi.in.c.ſi. de cōſan.
& affi. cauſa enim extrinſecus accedēte poſſeſsio mutaī
de

de aliqua in aliquam & de nulla in aliquam ut.l. licet. uer.
plane.C.de acqui.poſ.Poſtremo marcellinus poteſt ſe alio
iure teneri ſi dñam Catharinam matrē non dicamus exclu-
ſam a filij hereditate pp non petitum tutorem ad ipſam.n.
tunc ſpectaret ſuceſsio hereditatis matthei ut dixi in prin.
quam tranſmitteret ad heredem ſuā.ſ.margaretā.quæ dr̄ ſu
pereſſe per ti.de his qui ante apertas tab. ſi ipſam totalr̄ nō
adiuit.uel ſi dicamus adiuiſſe propter poſſeſsionē continua
tā per eam cum uiro eius marcellino clarius hoc liquet &
ꝙ ſi mattheus erat pauper excuſetur mater ab illo onere pe
tendi tutorem.eſt caſus in l.j.§.ſi pater.uer.quod ſi penitus.
ff.ad tertu.Ex his concludo marcellinum optime poſſe de-
fendi ſaluo uoſtro ſaniori iudicio.Et adoertatis dñe Io. q̃ a
de iſta margareta nō factis mentionem & tñ iſta eſt ſoror
uterina matthei ſicut & bartalucia defuncta unde & ſi pa-
ter ꝑ iure ſuo tanq̃ heres bartalucie nō ueniret ꝓut ueoit
tanq̃ legitimus adminiſtrator iſtius margarete pōt adire
quia ipſa mattheo proximior inuenit̃.Credo tñ uos ſentire
ꝙ iſta margareta fuerit concepta & nata poſt mortem mat
thei:ſed ſi ex perſona ſua tñ ex perſona bartalucie ſororis
ſuę pōt uenire & reſtitui aduerſus aditionē non factam per
partem ſi factam non dicamus ſed factā eſſe. s̃. liquide eſt
oſtenſum.Multis ergo uijs ſi poſsident defendetis eum.

CONSIL. CCLIII.

1 *Teſtis de uiſu deponere debet.*
2 *Fama quando ſufficienter probet delictum.*
3 *Qualitates etiam probari debent ſi ſint de ſubſtantia facti.*

IN CHRISTI nomine amen. In q̄one ꝑ-
ſbyteri Charoli eccleſię ſancti ſiluestri inquiſi
ti de furto per dñm uicariū aroden.uiſis depo
ſitionibus teſtiū productorum ꝯ eum tequirit̃
quæ ſint partes dñi uicarij in᷑ abſoluendo uel
cōdēnando torquēdo uł purgationē indicēdo qđ ex illis ꝓ
bationibus nō ſit damnādus certiſsimi iuris eſt † null᷒.n. te
1 ſtis ꝯ eū deponit de uiſu qđ ē neceſſe cū teſtes de aliquo te
ſtificant̃ qđ ſubijcit̃ uiſui.ut furari uulnerare occidere & his
ſimilia iſta.n. ꝑcipiunt̃ iudicio intellectus ſed uiſu ergo de
uiſu teſtis deponere debet non de alio ſenſu corporeo iux-
ta theoricā Inn.& doc.in.c.cum cām.de teſti.&.l.teſtiū.C.
de teſt.per Cy.&.l.qui teſtō.§.ſi.ff. de teſta.ubi ēt per Bar.
reſtat uidere an ſit ex illis ꝓbationibus ſubijciendus tortu-
re vr̄ ꝙ ſic quia eſt fama ꝯ eum & fama vr̄ facere ſemiplenā
ꝓbationem ut.l.iij.& ibi not.ff.de teſ.Contrariū dico in cri
minibus.n.non ſufficit ſola fama ad torturā quia non eſt ue
rū quod faciat ſemiplenā probationem ſed cōfirmat rōnes
ſuper ueritatē facti receptas:ut ibi not. doc. facit quod no.
2 in.c.ueniens.&.c.tā literis.de teſti. † Preterea aduertēdum
ꝙ ad hoc ut argumenta & concludens ſit probatio ſuper fa
ma delicti cōmiſsi requirit̃ quod fama precedat capturā &
inquiſitionē iudicis nō autē ſequat̃ ut probat tex.in.c. licet
heli.de ſimo.&.c.qualiter & qñ de accuſ.& utrobique vr̄ ꝙ
debet habere originē ab honeſtis & dignis ac ex atteſtatio
nibus nō appareat a quibus & a quo tēpore fama iſta origi
nē traxerit ergo qualitates & circūſtātię quæ exigunt̃ ad ꝓ
bationem fame non ſunt ꝓbatę.igit̃ probatio nulla neceſſa
rio ut expedit nō excludens iuxta no.per doc.in l. neque na
3 tales C.de proba.† qñ igit̃ circunſtantie & qualitates ſunt
de ſubſtātia nō ſufficit ꝓbare factū ſimplicitur ſine tali qua
litate.ut.l.iij §.docere.ff.ui bo.rap.& per In.in.c. ſi clericis
laicū.&.c.cū ſit generale.de fo.compet.l. non ſolum. §. ſed
ut probari.ff.de ope.no.nun.per.Bar. imo plus ꝙ unus te-
ſtis.ſ.preſbyter angelus dicit quod poſt capturā andiuit iſtā
famā aſi.Ex quo in ſecundo articulo pro ueritate cōcludit̃
ꝙ torquendus non ſit ex iſtis atteſtationibus. Sed reſtat ter
tium an ſit purgatio indicenda precedens rō facit ꝙ nō q̃a
fama non eſt legitime probata.Preterea aduertēdum quod
aliqui teſtes ſunt qui dicunt eum diffamatum & credunt eū
malum.Alij ſunt & plures qui credunt eum bonum. In iſta
ueritate dico ꝙ potius credendum eſt teſtibus habentibus
opinionem ꝙ ſit bonus quia concordant cum preſumptio-
ne iuris quia ſic prima facie debemus præſumere de quocū
que.ut.c. ſi.de preſum.& no.in.c.ſi ſorte.de elec.li.vj.& ali
bi hanc doctrinam tradit Inn.quia ubi teſtes ſunt contra-
rij ſequi debemus illos pro quibus facit ꝓſumptio iuris. ita
no.in.c.ueniens.de præſcri. ad abundantem aūt cautelā &
pro onere domini uicarij dico ꝙ debet ſibi aliquam purga
tionem indicere & leuem & inueſtigare ſi iſta infamia ꝯ eū
orta ſit poſt capturā & ſuper his duobus apertius liquida-
to proceſſu ipſum debet abſoluere nō ulterius ipſam in car
cere detinere quod non eſt faciendū.ut.l.ſi.C.de cuſto.reo.
& ibi de his quos tenet carcer incluſos ſancimus ut ait quie
tos uelox pęna ſubducat aut liberandos coſtodia diuturna
non incarceret de iſto præſbytero charolo puto faciendū.
dominus Petr.de Ancha.

Statuto cauetur ꝙ ſi quis deceſſerit relicta uxore & reli
ctis filijs & ipſa mulier uellet poſsidere thorū uiduitatis &
ſtare cū filijs ſuis ſeu defuncti debeat percipere alimēta &
neceſsitates ſuas & ſtare cum filijs ſuis & defuncti compe-
tenter conſiderata conditione perſone & qualitate faculta
tatis uſque in tēpus ſue mortis donec ſtaret cum dictis filijs
defuncti ſi autem ipſa non poſſet uiuere & morari cū filijs
defuncti tunc dicta mulier debeat habere pro ſuis alimen
tis & neceſsitatibus de fructibus bonorū defuncti pro rata
parte & numero filiorū defuncti ut tantum habeat ipſa mu
lier quantū habet unus ex filijs defuncti. Iſta ſunt ad litera
uerba ſtatuti quo præſuppoſito contingit talis caſus quidā
ſer theodoſius condidit teſtamētum & uxori ſuę relinquit
dotem. Item annua centū ac ēt iure legati.cc.lib. quo mor-
tuo per filios immixtione ſecuta dictę uxori teſtōris fuit ſo
luta dos per heredes &.cc.li.pro uno anno cū proteſtatio-
ne quod ſuper alijs ſuis iuribus non intendebat ſibi preiudi
care.Ex iſto themate plura dubia elici poſſunt ſed conſiliū
petitur tm̄ modo ſuper dubijs infraſcriptis. Et primo utrū
dicta mulier aſſerendo ſe nō poſſe morari cū filijs defuncti
debeat habere de fructibus bonorū defuncti ut ſtatutū diſ-
ponit non probata aliter impotentia quod morari nō poſ-
ſit.Secūdo quia conſiderato numero filiorū & fructibus an
nuatim percipiendis ex bonis defuncti portio fructuū diui
denda pro rata eſſet maior q̃ ſibi expediat ꝓ alimentis &
neceſsitatibus quare ergo ſi moret̃ extra debeat habere tan
tū modo quod ſibi expedit ꝓ alimētis & neceſsitatibus uel
ēt illud plus quod ultra alimēta poſſet percipi ex portione
fructuū aſsignanda ꝓ rata tertio utrum ſi non poſsit mora
ri cum filijs debeat partem percipere per ſe ipſam & ſibi aſ
ſignare poſſeſsiones ad alimenta an percipere ipſa alimen-
ta de manibus filiorum heredis teſtatoris.

CONSIL. CCLIIII.

1 *Mulier cui relicta ſunt alimenta an illa habeat ſi extra domum man-
ſerit.*
2 *Debitum ſub conditione ante conditionis euentum non debetur.*
3 *Negatiua alicuius cauſa intentionis probari debet.*
4 *Cauſa diſpoſitionis uerba generalia reſtringit.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſæ Mariæ & Beati antonij Amen.
1 † Super primo queſito non multū inſiſtendū
uidetur.nam extra domum ſtatutum alimēta
preſtanda decernit in caſu quo in domo de-
functi cum filijs morari nō poſsit.ſi ergo ex illo capite iſta
mulier extra domum alimēta conſequi uelit᷑ oportet quod
probet cum filijs ſe morari non poſſe:ut.l.in illa ſtipulatio-
2 tione ſi calendis.de uer.ob.† Cum.n.aliquid ſub conditio-
ne debetur ut in illo caſu ante euentum conditionis peti
non poteſt:ut.l.grege.§.ſi ſub conditione. ff. de pig. &. c.j.
de plus peti.in caſu namque noſtro preceptio alimentorū
de uno modo in alterum uariatur.ſ.in domo morari non
poſsit recipi extra domum.Illud ergo recipere extra do-
mum eſt debitū conditionale & eius petitionis origo pro
ficiſcitur ab impotentia habitandi.facit. l. j. §. item ſi ita.ff.
ad.

ad.l.fal.&.l.ſi pecuniam.ſi cer.pe.Nõ obſt.quod poſſet obi-
ici ꝙ neganti non incumbit onus probandi ſed affirmanti
ut.l.ſi quidem.de exce.at iſta negat:heredes affirmãt ipſam
morari poſſe ergo vĩ quod heredibus illud onus incumbat
3 † dico.n.quod qñ negatiua eſt cã intentionis alicuius de-
bet ipſam probare & maxime in caſu noſtro in quo iſta
impotentia habet terminos limitatos cauſatos a fortuna
uel ex parte heredis.patet in.l.j.C.de condi.inſti.&.l.ſi ea.
de condi.inſer.cum ſi.ibi allegatis cum ergo caſus talis im-
potentie habitandi ſit ꝓbabilis per rerum naturam ipſi ne-
ganti qui ex hoc intentionem ſuam fundat probare debet
ſe habitare non poſſe:alias repellenda eſt a ſtatuti premio
ad quod aſpirat.ad hoc pro deciſione allego theoricã Bar.
quam ponit in.d.l.in illa ſtipulatione ſi calendis.de uerb.
ob.& quod no.Io.And.in.c.bone.de elec.in nouel.Et ſic in
in illo primo queſito concludo quod ſi uelit extra domum
alimenta conſequi debet ꝓbare ſe habitare non poſſe alias
extra domum uoluntarie & ſine cã habitando heredes ma-
riti ſui aliquid ſibi alimentorum nomine non tenentur ſol-
uere.Quo autem probetur iſta impotentia ex facto ius orit
& morit.ipſa ergo reſpiciat anquã litẽ heredib⁹ moueat ſu
per hoc & ſic caueat ne ſi culpam obijcit heredibus ſuper
hoc in probatione ſuccũbat quia difficile eſt probare hoc
magis quam appareat minus ſubtiliter intuenti. Venio ad
ſm de quo quæritur & vĩ ꝙ ſi plus eſt in portione redditũ
quam in quantitate alimẽtorũ pro alimentis neceſſaria qđ
id plus debeatur quia ita expreſſe ſtatutum dicit quod ha-
beat portionem pro rata & numero filiorum & a uerbis ſta
tuti non eſt recedendum ſed intelligenda ſunt ad literam ſi
cut iacẽt ſine interpretatione ut.l.j.§.ſi is qui nauẽ.de exer-
ci.&.l.quicqnid aſtringende.de uer.ob.Contrarium credo
uerum de iure.ſ.quod in caſu noſtro quo morari non poſsit
in domo cum heredibus debeat extra domum habere ali-
menta neceſſaria & non plus quod ſic oſtenditur.ſtatutum
habet duo capita & utrunque intendit prouidere uxori de
functi manenti uidue ne quid ſibi deſit de neceſſarijs. Per
primum caput prouidet ſi moretur cum filijs ut habeat ali
menta & neceſſaria in domo & iſtud primum caput eſt cer
tum ꝙ ultra alimenta & neceſſaria nihil debet habere ẽt ſi
multum plus in fructibus ſupereſſet heredibus.Similiter ſe
cundum membrum ꝓuidet eis ꝓ ſuis alimentis & neceſſa-
rijs fructibus &c.Licet igitur in quota fructuum uideantur
alimenta mentiri:tñ ſi illa quota eſt maior quam ad alimen
ta expediat non debet illud ultra percipere & hoc propter
4 cãm in legato adiectam.ſ.cãm alimentorũ.ſolet †.n.cã ſem
per generalia uerba diſpõnis reſtringere ſiue cã adijciatur
in.l.ſiue in contractibus ſiue in ultimis uoluntatibus & iu-
dicijs & preſertim cum cã propter quã emanat diſpoſitiõ
eſt finalis ut eſt iſta de qua in caſu noſtro optime ad hoc fa
cit.l.cum pater.§.dulciſsimis.de le.ij. ubi uerba generalia
diſpoſitionis reſtringuntur ad cãm adiectam in diſpoſitio-
ne:facit.l.ſi.de here.inſti.&.c.cum ceſſante.de ap.&.c.&.ſi
eps.de iureiu.cum ſi.Et precipue eſt hoc uerum in diſpoſi-
tione quæ emanat ſuper alimẽtis & uite neceſſarijs quæ ſtri
ctius ſumitur quã alia diſpoſitio & in tñ reſtringitur ad ali
menta ut ultra nihil habere debet ſi ex alia cã foret relictũ
augeri poſſet ex cã ut patet in.l.uiuus.§.ſi.ff.de uſufru. Præ
terea ad uertendum ꝙ ſtatutum quod primo uoluit illã in
domo morari uidet uoluiſſe ꝓſpicere heredib⁹ minus eos
grauando in caſu quo morari poſſet.nam ſemper cum diſ-
ponitur ut quis percipiat alimenta in domo debitoris vĩ in
dubio fauere ſtatutum præſtanti ipſa alimenta non ei cui
prẽſtanda ſunt:quia heres facilius preſtat ipſa in domo ſua
q̃ alteri⁹.ut.l.illis libertis.& ibi no.Bar.ff.de cõdi.& demo.
ſi ergo in caſu in quo trahat iſtã morã cũ heredibus debet
habere tantummodo alimenta.multomagis in caſu ſecun-
do.ſ.ſi commorari non poteſt vĩ ſtatutum de alimentis tan
tũmodo cogitaſſe & nõ pluribus.& patet hoc per uerba ſta
tuti ſecundi capitis.dum dicunt ꝓ ſuis alimentis & neceſ-
ſitatibus de fructibus &c.& hoc eſt quod dicit lex ꝙ ſi relin
quo uſum fructum domus habitationis cã ꝙ licet uerbum
uſufructus plus importet q̃ habitatio:tñ in caſu illo uerbũ
uſufructus debet ad habitationẽ reſtringi ut.l.ſi habitatio
§.ſed ſi ſic.ff.de uſuf.ea.re.quæ uſu conſu.& ita hic dictum.
ſtatutũ debet intelligi quod diſponit ꝙ habeat de fructib⁹
portionẽ ꝓ rata & numero filiorum pro ſuis alimentis ne
ceſſarijs.& illa portio reſtringenda eſt ad alimenta ut.ſ.tñ
ipſa ꝓ alimentis habere debeat annuatim de fructibus quã
tum unus ex filijs.nã licet maiora conueniant uiris q̃ femi-
nis & eis plus expediant in indumentis & multis alijs uo-
luit tñ ſtatutũ dominas uiduas in alimentis maſculis ẽt he-
redibus exequari.Et ex ꝯrio ſequereẽ abſurdum. Pone tñ
ꝙ defunctus erat ditiſsimus ferẽs de redditibus annuatim
tria millia reliquit duos filios & uxorem quę manens in do
mo conſumet in alimentis & uite neceſſarijs centum du-
catos ſi autẽ ſtabit extra domum habet mille ducatos quæ
eſt tertia trium millium & tñ ſtatutum ẽt extra domũ mo
rãdo uult ſibi tantũmodo prouidere in alimentis & neceſ-
ſitatibus unde ẽt licet uerba ſonarẽt aliter tñ quia ex ipſis
reſultat abſonus intellectus debemos ſequi mentẽ ſtatuti &
ad cãm in eo appoſitã uerba reſtringunẽ ut abſurditas euite
tur.& ita dicit lex in ſimili.ff.de excuſa.tu.l.ſcire oportet.
§.aliud.ibi ſed ſi maxime uerba legis hunc habent intelle-
ctũ:tñ mens legiſlatoris aliud uult.potius.n.debemus atten
dere mentẽ legis q̃ uerba ut ibi &.l.iij.§.cõditio.ff.de adi.
leg.& intelligentia uerborũ in cauſis eſt aſſumenda dicẽtis
ut.c.intelligentia.de uer.ſig. Vltimo ꝓ deciſione adduco
qđ no.Bar.in.l.liber.ff.de ali.& cib.le. nã apparet hic por-
tionẽ de redditibus relatã ad cãm alimentorũ.& ſic limitã
dum & reſtringendũ ad alimẽta neceſſaria & non ultra.&
ita rñdet ad illam legẽ quæ vĩ ꝯriari ſed loquiẽ qñ relinqui
tur fundus ad alimenta.ſecus ſi alimenta ex ꝓdictis debean
tur:quia ultra ipſa ẽt ſi plus percipiẽ non debetur plus q̃ ſit
nec ſi minus ꝑcipiẽ minuunẽ:ut.l.lucius.de ali.& cib.leg.ſu
per tertio non eſt dubiũ ꝙ dicta domina debet percipere
alimenta ſi moretur extra domũ:quia cum eis morari non
poſsit de manibus heredum & a quolibet partem ſuã perci
pere debet niſi ad ipſorũ ꝓſtatione unus ex eis qui in iudi-
cẽ deputeẽ ꝓſtet qđ debet facere iudex qñ eſſent multi here
des ita ꝙ ſcindendo alimẽta in particulas afferret domine
præiudiciũ.& ita dicit.l.ſolet.de ali.& ciba.leg. Concludo
ergo ex predictis omnib.quod dicta domina ſi uult alimẽ
ta ꝯſequi extra domũ probare tenetur cũ heredibus mora-
rari non poſſe.& ſi hoc probauerit debet habere extra do-
mum tantummodo alimenta neceſſaria & non plus etiã ſi
plus eſſet in redditũum portione. Item quod debet tũc de
manibus heredis percipere.& iſta eſt cõcluſio ꝓdictorum.

CONSIL. CCLV.

1 *Sentẽtia ſine cauſe cognitione lata eu præſumatur ex tẽporis breuitate.*
2 *Sententia cum magna maturitate ferenda.*
3 *Sententia ex temporis breuitate nimia reſcinditur.*
4 *Generi per ſpeciem derogatur.*

IN CHRISTI nomine amen. † In cã & qõne quę uertiẽ inter nobilẽ uirũ dñm robertũ mauricenſẽ cõmiſſariñ nobilis uiri quõdã marei tẽpeſti aduocati teruiſij & heredes eiuſdẽ ex una parte agẽtem & franciſcum anto-
1 nium fortunalem bartolinum procuratorem ſyndicos uil
larũ anoalis ruici damaſsiani buchianane ariani & caſtri al
uerij ex parte altera defendentes ſuper eo quod idẽ do.ro-
bertus petit dictis nominibus ſe mittendum eſſe.& re ipſa
poni & mitti in poſeſsionẽ & retentiã uel quaſi poſſe po-
ſtulatum dictarũ uillarũ & iuris affictandi dicti poſtã paſto
ribus & cuſtodibus cũ aĩalib. ut in.d.petitione latius patet
Viſa itaque dicta petitione & rñſione ad eam ẽt quadã ſnĩa
lata ꝑ præfatum dominũ robertum per dñm ꝑtorem terre
anoalis.& appellatione a ꝓdicta ſnĩa interpoſita per prefa
tũ dñm robertũ ac ẽt ſubſequenter uiſis actis & teſtificatio
nibus receptis per nobiles & egregios uiros dños audito-
1 res ſnĩarum de appellationibus cognoſcentium. Queritur
de uiribus & efficacia ſnię antedictę latę per prefactũ dñm
ꝑtorem

ptâtem terre anoalis & an ſaltem uigore atteſtationû rece
ptarum per dños auditores teſtiû alias receptorû io ano.
Mccclxxviij. in dicta cã poſsine iura dicti domini roberti
ſuſtinere & econuerſo poſsit impugnari per dicta teſtiû no
uiter receptorum per nobilem uirum dñm beſellum cuyra
no de mandato dominorum auditorum. Quibus oibus dili
genter uiſis vẽ de iure dicendum ꝙ ſnia pretati dñi ptâtis
nullo poſsit iure defendi primo ex defectu ordinis ſecûdo
ex cã quæ eundem mouit ad ferendû dictã ſniam. Quo ad
primû ex ordine ſatis liquet dictam ſniam fore nullã. non-
dum.n.lite conteſtata non diſcuſſo de efficacia iurium dñi
roberti cuius oomine fuerût producta capitula & citati te
ſtes idem dominus ptâs his nô diſcuſsis ad ſniam prorupit.
Ex oimia ergo feſtinantia & omiſsis iudiciorum ſolennita
tibus ſnia eſt nulla:ut.l. ꝓlatum.C.de ſen.&.c.j.de lite. cô
2 te.ſnia †.n.debet ferri cum magna maturitate conſilij ut pa
tet.C.de ſen.experi.reci.per totû.nec pôt dici mature ge-
ſtum quod nimis uelociter expeditur quia ut ait canon. tẽ
pore indigemus ut aliquid agamus.xliij.di.ſint rector.c. pô
3 deret.in prio.l.diſ.† Nã ẽt ſnia pape & imperatoris nimis
temporis breuitate reſcindiẽ quia ꝓſumitur ſine cauſe co-
gnitione prolata:ut.c.cum ex literis.de reſti.in integ.quan-
tumcunque igitur dño ptâtis uiſum tunc fuerit petitionem
dñi roberti ꝯ rônem conceptã tñ quia multis allegãdis po
terat iuſtificari non debuit ipſum ſic repetẽte excludere ab
agendo.decet.n.& expedit ut conſcientie puritati oon deſi
t iudiciû rônis: ut.c.non ſolû.de re.iu.li.vj. non aût iudicij
dictat ut iudex cûcta rimet.30.q.ul.iudicantem.&.d.l.j.&.
ij.C.de ſen.ex pi.reci.Ex cã.ẽt dicta ſnia inpugnatur. fun-
dat.n.mentem ſuam dña prãs ꝙ petitio domini roberti nô
procedat ex eo ꝙ in ꝑdijs alienis inuitis dñis eorundẽ oon
eſt licitum nec dño roberto nec ẽt cômitatibus paſcuari fa
cere qnia illud quod noſtrum eſt ad alias perſonas nobis in
uitis transferri non pôt.ut in regula id quod noſtrum. ff.de
re.iu.& hac ſolû rône mouetur ad pronunciandum perſo-
nas minus legitimas ad litigãdum ſuper illo facto quaſi de
iure ſpectante non ad eos ſed alios non debeant ſe intromit
tere.Et iſta eius ratio & motiuum prima facie ſuper rône
fundatur ſed non aduertit ad naturam rei de qua litigatur
nec ad petitionem dñi roberti qui intentionem ſuã fundat
ex curſu lõgiſsimi tẽporis & cuius memoria nô exiſtit quo
tpe dicit priuatû aduocatû teruiſij hoc iure uiſum ſed nulli
dubiû ꝙ ex tanto & ẽt minori tpe pôt illud ius quæri in re
bus.ſ.paſcendi aialia afflictãda & ſimilia.nã licet res ſit mea
tñ pôt habere alius ſeruitutẽ in ea.onde me inuito pôt ali⁹
tignû mittere onera imponere per ipſam ire ne uicino li-
ceat domû altius eleuare nec alteri uẽdere niſi mihi & bre-
uiter iſte & alie ĩfinite ſeruitutes pñt ꝯſtitui i reb.alienis &
acquiri ꝑſcriptione ꝯceſsione priuilegio & alijs diuerſis ti.
ut patet.ff.&.C.de ſerui.tit.generali.& de ſer. ur. predi. &
de ſer.ru.predi.per totum.&. l. j. §. ductus aque.ff.de aqua
quo.& eſti & de iti.actuq; priua. per totû.Ex qbus liquide
apparet ꝙ ſi dñs robertus uſum tanti temporis probauiſſet
obtinuiſſet in cã.ad ꝓbandum ergo de iure ſuo admitti de
buit & oon eo excluſo a ꝓbatione ſnia ꝓmulgari quod cû
factum non fuerit ſnia debet reſcindi per dños auditores
ut dixi.Sed uideamus utrû iſta ſnia pôt iuſtificari ex eo qđ
teſtes recepti per nobilẽ uirñ dñm belellum cuyrano ad re
quiſitionem nobilis uiri dñi matthei memo auditoris ꝯtra-
dictarum deponunt ſuper hoc facto de generali obſeruan-
tia paſcuorû territorij teruiſij aliter ſe habere ab eo ꝙ dñs
robertus habere contendit. ad hoc dico ꝙ iuſtificari non
pôt quo poſito quod ita ſit qñ oẽs alie uille & loca aliter ĩ
paſcuis uterẽt & alio iure tñ ſi paſcua io quibus dñs rober-
tus hoc ius uẽdicat habent aliã & diuerſam naturã ab alijs
ſua & ſpecialis in hoc eſt conſuetudo ſeruaoda oon ſm lo-
corû conſuetudines regulari.arg.no. in. c. fin. de offi.archi.
per Inno.unde ẽt ſi dominus robertus ꝓbaret quod hoc iu
re paſcuandi uſus fuiſſet autor ſuus a tẽpore cuius ꝯtrij me-
moria non exiſtit quid ad rûbû ſi in alijs uillis & paſcuis di
uerſa eſt ratio:ut.l.ſi maritus.C.de dona.inter ui.& uxo.&
non probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe.ut.l. oe-
4 quẽ natales.C.de proba.&.l.oõ ob hoc.C. unde legi. † ſem
per generi ꝑ.ſpeciẽ derogaẽ.ut regula generi.de reg. iur.li.
vj.dico ergo probationes prædictæ recepte.ut.ſ̃.non nocẽt
nec tangunt pręſentẽ cãm ideo non curandum de eis niſi do
minus robertus plene de ſuo iure probaret.tunc.n.in dubio
præſumendum eſt particulã unius territorij regulari & re-
gi ſm conſuetudinẽ uniuerſalẽ.ar.c.cû olim.de conſue. ſed
ut dixi ſi poteſt probari ꝯtrium uel ꝯ talem apparentẽ proba
tionẽ noo eſt ꝓſumptionibus inferẽdû:quia ſempe præſum
ptio ſuccûbit ubi probatio in ꝯtrium manifeſta patet iuxta
materiã.l.ei qui.de proba.&.c.is qui fidem.de ſpô.&.l.non
eſt uerifimiliter.ff.quod me.cã.Ex quibus concludo ꝙ ſnia
ꝓfati dñi ptâtis eſt irrita decernẽda & reſtringẽda per dños
auditores nec iuſtificanda ex antedictis atteſtationibus.
Pro ꝑdicto aût domino roberto propter atteſtationes re-
ceptas in.Mcclxxviij.non credo ꝓnunciandû nec per ipſas
teſtificationes tantûmodo declarãdû eſſe per ſniam ꝙ ius
habeat ſuper petitis niſi aliter & plenius de iure ſuo docue
rit tpe côpetenti.rônes aût & motiua quæ me inducunt ad
hoc dicendû nô expedit allegare quia dominorû auditorû
offm eſt tãtummodo ſniam reſcindere ſiue introducere in
conſilio ipſam reſcindendã eſſe & ſi ita uidebitur irritaẽ &
ad iudices qui tulerunt ſnia reformanda remittitur uel ius
parti ad petendû iterû reſeruatur.& ꝓ tanto quia ſuper iu-
re dñi roberti noo pronunciant ubi ſnia nulla ſit ipſe tñ ui
derit ꝙ probare ſibi expediat pro uictoria ꝯſequenda &c.

Queſtio talis cauetur quodã ſtatuto ciuitatis padue ſub
rubrica de ratione redenda quod in quacunque cauſa tam
ciuili quam criminali interlocutoria uel diffinitiua debeat
in expenſis legitimis uictus uictori condemnari & ꝙ quili
bet uictus qui non ſit per iudicẽ mediû qui ſñtare debet in
cã uel per conſultorẽ qui debuerint in eã conſulere abſolu
tus ab expẽſis ipſo iure intelligaẽ eſſe in expenſis legitimis
condẽnatus quarû taxatione &c. Poſt illud ſtatutû ſequiẽ
illud incipiẽns poſt multis reſcriptis poſitû ſub rubrica de
cãis ap.quo cauetur ꝙ in quibuſcunq; cauſis uictus uictori
condemnetur in expenſis quas iudex taxet &c. His ſtatu-
tis ꝓſuppoſitis contingit ꝙ excellẽtiſsimus legû doctor. d.
B.appellauit a ſnia ꝯ eû lata per iudices delegatos per con
ſilium magnifici dñi paduani ad ipm conſilium ꝯ quod ex
ceptû fuit ꝙ ad eû non potuit appellari.& hac de cã eius iu
riſdictio fuit declinata quo conſilio cãm ꝑdictam cômittẽ-
te curię domini poteſtatis dicta curia ſtatim pronunciauit
ſe iudicem côpetentẽ & ꝓceſſum fuit in cã uſque ad côclu
ſionẽ cauſe ſemper tñ in quolibet actu repetita exceptione
ꝙ potuit ad conſiliû appellari tñ fuit lata ſnia per curiam
ptâtis ꝙ do.Bar.legitime ad conſilium appellauit & conſi
liû non fuiſſe iudicẽ competentẽ in hac cã de expenſis nihil
dictû fuit in dicta pronûciatione. Ex ꝑdicto primo ſtatuto
aduerſarius do. Bar. petit expenſas factas in curia domini
ptâtis quaſi intelligatur ipſo iure condãnatus uigore primi
ſtatuti.ipſe aût excipit quod non debet intelligi condẽna-
tus multis rônibus deductis in ſuis allegationibus conſulto
ri tranſmiſsis.quæritur quid iuris uidetur de ſtatutis ſenten
tijs & interloquutorijs antedictæ curie domini poteſtatis.

CONSIL. CCLVI.

5 *Condemnatio iudicis differt ab ea qua ſit per legem.*

IN CHRISTI oomine amen.Pro clario-
ri deciſione prædictæ quæſtionis eſt principa
liter inquirendum de intellectu ꝑdictorû ſta
tutorum ꝙ in duobus maxime ſibi inuicẽ ad-
uerſari uidentur.primum.n.côdemnationẽ in ex
penſis ſi omiſſa fuerit a iudice ipſo iure ſupplet. ſm uero
precipit ꝙ in expenſis uictus per iudicẽ debet. Itẽ primum
poſt decẽ dies a die requiſitionis taxari ꝓcepit. ſm uero in
ipſa prolatione ſniæ uel per tres dies poſtea fieri mandat.
Circa primã diuerſitatẽ certû eſt ꝙ uarius reſultat iuris ef-
8 fectus.aliud †.n.eſt per iudicẽ condẽnari aliud per.l.condẽ
nationẽ fieri patet ex no.per Bar.ff.de iure fiſ.l.eius qui de
latorem.

iarecem.&.l.impèrator.eo.ti.primo nâque caſu pęna ſalcē
pacte lit.conte.non tranſit ȝ heredes altero uero ſic. ut.l.cō
miſſa.de pecu.&.c.cum ſm leges.de here.li.vj. coniuncta.l.
j.ff.de priua.deli.& ibi pet Bar.Circa ſecundam diuerſita-
tē non multū expedit allegare:quia de ſe patet ex tempo-
ris uarietate quæ ēt factum eiuſdē hominis cenſeri debet di
uerſum & uariū ēt importare effectum:ut.l. ſi non ſortem,
§.libertas.ff.de cōdi.inde.& quod no in teſtibus,in.l.teſtiū
C.de teſti.&.c.cum cām.eo.ti. oportet ergo.nos ex illa di-
uerſitate concludere φ uel ex diuerſis caſibus intelligatur
uel ſi hoc fieri non pot primū per poſterius corrigatur:ut,
c.cū expediat.de ele.li.vj.nec oportet ulterius laborare ſed
precise dicere dominū Bar. tu tū ab expenſis poſtq̄ de eis
quia in ſnia nihil dixit ut.l.4.C. loca &.l. terminato.C.de
fruc.& lit.expen.ſi uero dicamus φ loquanẽ in diuerſis ca-
ſibus ut fateri oportet aduerſarin domini Bar. efficacitee
sic oſtendo φ primū loquaẽ in cauſa principali ſm in cau
ſa appellationis.& quod iſtud ſecundum loquatur &c.

In Chriſti nomine amen.Ex ordine ȝctuum quos bapti-
ſta iniuit patet quod primo pro dote ſororis obligauit ex-
preſſe omnia bona ſua ſer doſio marito dictæ ſue ſoro
ris ſucceſsiue prediū angelino pro centū ualens.ccc.ſm par
tium aſſertionem.& iſtud quod plus ualebit in eode inſtru
mento donauit & appoſite ſunt in ȝctu plures clauſule &
inter alias φ baptiſta non dicet hanc uenditionem ſimulatā
uel fictitiam uel ȝctum pignoris factum in faudem uſurarū
& fuit conſtitutio præcarij in prædicto contractu. Subſe-
quenter baptiſta uenditor in alio inſtrumento eodem die
confecto cōduxit prædium a dicto angelino pro decem in
anno & pro duobus annis.deinde eodem die aliud inſtru-
mentū inter eos confectū eſt continens in effectu φ angeli
nus uolens de dicta donatione remunerare liberaliter ſibi
ſtipulanti prom ſi reuendere dictum prædium ſi infra biē
nium dicta.c.nomine pretij ſibi retro redderet. deinde idē
baptiſta poſt nouem annos dictum predium. ſer doſio inſo
lutum dedit cum licentia apprehendendi poſſeſsionem ꝑ-
pria autoritate.& ſic per procuratorem corporaliter eam
apprehendit.Poſtremo angelinus prendeos ſe potiorem in
poſſeſsione uigore dicti præcarij & conditionis prædictę
per baptiſtam egit contra ſer doſium poſſeſſorio tanquā
ſpoliatus poſſeſsione. & ſic obtinuit reſeruato ſer doſio
omni iure in proprietate & quocunque alio quod preten-
deret in predicta re. Ex iſta facti ſerie reuocatur in dubiū
quatr conſulatur ſer doſio ut poſsit predictum prædium ad
uocare a prædicto angelino & eius heredibus preſuppoſi-
to φ probare poſsit per publicam uocem & famam iſtum
angelinum publicum & manifeſtum uſurarium & per con
ſequens dictum contractum conuentionis uere fuiſſe con-
tractum pignoris & initum in fraudem uſurarum.

CONSIL. CCLVII.

1 *Contractus quomodo cognoſcatur eſſe uſurarius & ſimulatus.*
2 *Suſpicio ex quo cauſetur & fraus unde præſumatur.*
3 *Contractus uitiatur ſi quis pro parte uendatur & pro parte donetur.*
4 *Vſurariorum genus tenaciſsimum.*
5 *Cautela abundans in quibus nocent.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Si præ-
dicta ſnia ſuper poſſeſſorio lata non tranſiuiſ
ſet in rem iudicatā poſſet de iniquitate redar
gui ex duplici capite.Primo quia dicto ange
lino non poterat competere contra doſium
interdictum unde ui nec aliud poſſeſſorium cum bona fide
adeptus fuerit poſſeſsionē & cum titulo dationis inſolutū.
unde quia nō ſpoliauit nec ſpoliari mādauit ceſſat tale poſ-
ſeſſoriū ȝ eum.c.cum ad ſedem.de reſti.ſpo. &. l.cū a re.ff.
de ui & ui ar.Item uigore hypothecarie tacite & expræſſe
præcedentis titulum & poſſeſsionē huius angelini in prædi
cto prædio ratione dotis prædictę competebat ſibi deten-
tio nec mirum quia ēt actio hypothecaria prout infra ſub-
dam argumento regule cui damus.de re iu.Item nulla præ

caria poſſeſsio uẽ amiſſa per traditionem corporalem poſ
ſeſsionis prædij factam procuratori ſer doſij maxime ante-
cedente curſu nouem annorum quo dictam poſſeſsionem
neglexit.nam perderetur uera tanto tempore ex quo obli
uio cauſatur.fa. it quod no.Inn.in.c.querelam.de ele.& po
teſt qui præcario poſsidet.præiudicare domino poſſeſsio-
nem alij tradendo.l.ſi.de acquir.poſ.per iſta uel saltem per
duas ſuperiores rationes nō uẽ dubiū φ prædicta ſnia fuit
iniqua uerum quia tranſiuit in rem iudicatā alijs remedijs
conſulendum eſt ser doſio de remedio hypothece uẽ indu-
bitatum quia ſibi competat recta uia inſtrumento dotis ap
pareat de expreſſa hypotheca conuentionali & ēt de legali
per.l.aſsiduis qui po.in pig.ha.unde quia pignoris perſecu-
tio eſt in rem:ut.l.pignoris.C.de pig.clarum uẽ φ poſsit ad
uocare per hypothecariam maxime contra angelinum uel
eius heredes qui pretendunt cām ſiue titulum ab eodem au
tore.ſ.baptiſta de cuius dominio uel poſſeſsione non uẽ ne
ceſſe ſer doſio aliter probare cum conſtet ex actis habitis
in iudicio poſſeſſorio inter eos quæ faciunt fidem in iſto iu
dicio inter eoſdem ut no.in.c.cū cām.de teſti. &. l. is apud
quem.C.de eden.ubi plene per Bal.nec excuſsio uẽ ēt ne-
ceſſaria ſuper bonis debitoris uidelicet baptiſte cum mi-
hi aſſertū ſit eſſe notoriū quia nihil poſsideat & ſit lōge ab
ſens.iuxta no,in.l.x.de uer.obl.per Bar.&.l. ſi. ſi cer. pe. &
fortificatur hypotheca ſer doſij ex eo quod angelinus ha-
buit pro duabus partibus titulum lucratiuū in predicto præ
dio.ſ.donationis quia fatentur partes ualere.ccc. & emit ꝑ
centum unde non eſt neceſſe ser doſio docere de dominio
autoris ſed ſolum de poſſeſsione quæ probatur ex confeſ-
ſione angelini uel ab ipſo ſi uiuit. poteſt ēt agere recta uia
rei uendicatione & dicere ſe dominum uel quaſi ex prædi-
cta datione inſolutum & tradita poſſeſsione.c.abbate ſane.
de re iudi.li.vj.& ſi excipiatur de uenditione & donatione
prius factis cum cōſtitutione precarij & ſic de dominio.ut.
l.quædā mulier.ff.de rei uen.&.l.quod in eo.de acqui. poſ.
replicabiẽ quod imo fuerit ȝctus pignoris & initus uſurarū
per.c.ad noſtrā.de empti.& uē.&.c.illo uos.de pig. & quia
hoc eſt difficile aperte & clare probare cū occulte iſtos ȝ-
ctus ineant & tot fraudes & modos contrahendi in fraudē
uſurarum reperiant quod uis coniunci poſſunt de uſuraria
prauitate.ut cle.j.de uſuris.& in.d.c.ad noſtram. ubi plene
in nouel.Diſcutiendum eſt utrū in caſu & qōne noſtra ſint
tot probabiles coniecture φ ex eis prædictus ȝctus uendi-
tionis facte angelino poſsit dici uitioſus & malitia conuo-
lutus & aperte uidetur quod ſic per prę allegatum.c.ad no-
ſtram.&.c.illo uos.ex eo enim quod conſueuit iſte angeli-
nus publice fenerari.& ex eo quod appoſitum fuit pactum
de reuēdendo & quod minus q̄ dimidia iuſti prætij emptio
facta fuit illa.c.preſumunt ȝctum feneratitium.& licet Io.
An.referendo Cy.poſt Ia.de are.dicat in.d. c. ad noſtrā pre
dicta tria non ſufficere tñ in caſu noſtro alie coniecture cō
2 currunt & primo.† ſuſpitio cauſatur ex eo quod in ſolutū
eſt fieri eodem inſtanti tēporis factum eſſet ex hoc. n. fraus
præſumitur.de ele.c.officij.cū concor. ibi no. & l.ſi mater.
§.in bonis.de priui.cre.non quod ſponte donauerit duplū
prætij dicti prędij baptiſta & φ ſtatim angelinus poſt bien
niū pro eodem paruo pretio eidē retro donare conuenerit
non eſt uериſimile bona fide iſta geſta eſſe.ut.ſ. ſi quis donet
3 & eodē die retro donet ar.l.qui ſic ſoluit.ff.de ſol. † Itē ꝑ
parte uendere & pro parte donare in alia materia uidelicet 5
ceſsionis iuriū uitiat ȝctum & reddit eum de fraude ſuſpe-
ctum.l.diuerſas.&.l.ab anaſtaſio.C.mandat.Fortius igit ex
hoc fraus præſumēda eſt in publico uſurario qui hos ȝctus
inſolitos reperire conatur.iuxta plene not.in.d.c.ad noſtrā.
in nouel.donatio.n.in dubio nō pſumitur ut.l.cū de indebi
4 to.de proba.& præſertim in uſurario cuius † genus eſt tena
ciſsimū & deuorat ſubſtantias hominis.c.j.de uſur.li.vj. Itē
ficta uenditio probatur per coniecturas de quibus.ſ̄.& alia
multum urgens.ſ.cum uenditor remanet.in corporali poſ
ſeſsione.ſi.n.dicatur cōtractus initus in fraudem tertij. iſta
continuata poſſeſsio uitiat contractum de ſimulatione &
fraude.l.ſicut.§. ſuperuacuum.ff. qui. mo. pig. uel hyp.ſol.
etiam

etiam ſi ſit ibi conſtitutio præcarij ut eſt in caſu noſtro. ut
no. Bar. in. l. poſt ꝯtum. de dona. & in Spe. de do. §. j. uerſ.
itẽ pone aliquis intẽdens. & in ti. de accu. ſeu per l. §. ſi ante
rioribus. uer. quod ſi forte. & Bal. in. l. emptione. C. plus ua
lere quod agitur. ubi predicta tangit plene. cum ergo in ca
ſu noſtro baptiſta remanſerit titulo conditionis per bien-
niũ & eo finito continuauerit poſſeſsionem per ſeptenniũ
et eã poſſeſsionẽ dederit in ſolutũ ſer doſio & corpore ap-
prehenderit procurator eius poſſeſsionẽ nec appareat ꝙ an
gelino emptori quanq̃ ſolutum fuerit de affictu & tanto tẽ
pore dimiſiſſe poſſeſsionẽ penes baptiſtam, certe ex iſtis p̃ſ
ſumitur uiolenter ꝙ illa emptio fuerit ſimulata poſtq̃ exe
qui ius ſuum neglexerit tanto tẽpore ꝯ morem uſurariorũ
qui ut dixi ſolent eſſe uigiles & tenaces in exigendo pecu-
nias & res eis debitas. Ex quibus infero ꝙ ꝯ tot non uetiſi-
milia uenditionis prædictæ non debet per iudicem recipi
nec dari fides: ut no. Iuno. in. c. quia uetiſimile. de preſum.
& c. ſolite. de reſt. ſpo. & c. ſuper hoc. de tenun. Item ꝓ duo
bus annis quibus baptiſta conduxit prædium ab eo uendi-
tum affictus ſiue penſio conſtituta commenſuratur magis p̃
tio cõiuncto ꝙ eſtimatio rei ſine redditibus ualebat. ccc. &
ultra ergo de affictu debebat amplius. x. quam. c. reſponde
re in anno. nam. x. commenſurantur directo quantitati præ
tij prædicti: quia. x. pro centenario ſolent in anno commu-
niter pro uſuris ſolui. nomẽ ergo prætij debet ſumi ꝓ mor-
tuo poſtq̃ frequentius quod pro eo ſoluitur ad mutuũ ada
ptat nec in nomine uel uocabulo eſt facienda uis ſed effe-
ctus debet attendi. l. inſulã. de præſcri. uerbis. xiiij. q. iij. in. c.
plerique. Accedit prædictis alia notabilis coniectura ꝙ li-
cet dici ſoleat ꝙ abundans cautela nõ nocet: ut. C. de teſtl.
5 l. teſtamenta. tñ in perſonis † ſuſpectis ut puta uſurarijs cau
tele adhibite plus redarguunt & conuincunt eos de frau-
de ad ꝯtum iuitum in fraudem uſurarum; ut no. Bar. in. d. l.
emptione. & gl. notabilis. in. l. ſi quis. ſub conditione. de cõ
di inſti. ſed in iſto ꝯtu uenditionis fuit pactum appoſitũ ꝙ
baptiſta non dicat eum ſimulatum nec in fraudem uſurarũ
&c. quæ cautela potius eum ſigillat quam protegat. ut dicit
tex. in ſi. in cle. paſtoralis. de re iudi. Ex prædictis luce cla-
rius concludẽdum uidetur ex tot & tantis uetiſimilibus cõ
iecturis dictum ꝯtum uenditionis fuiſſe & eſſe fictitiũ & ſi
mulatum. & per conſequens nullum dominium tranſlatum
ex eo in angelinũ emptorem & recte contra eũ agi per ſer
doſium rei uendicatione ad dictũ prædium. Et predicta do
natione in ſolutum ſibi facta & traditione poſſeſsionis. Ex
quibus duobus publiciana ẽt cauſat ſi de directo dominio
baptiſte probari non poſſet. & forma libelli elicitur ex. c.
abbate ſane. in prin. de re iudi. lib. vj. huic ẽt modo agendi
cumulate hypothecam antiquiorem per modum narratio
nis in libello ẽt tuto puto ut ſi ex capite dñij uel quaſi inten
tio deficeret ſaltẽ ex capite hypothece ſubſiſtat iuxta not.
per. Dyn. in. c. nullus pluribus. de re. iur. libr. vj. facit quod
no. in. l. quia debitore. ff. qui po. in plg. ha.

CONSIL. CCLVIII.

1 *Debitum an præſcribatur per quinquennium.*
2 *Clerici & eccleſia non ligantur ſtatutis laicorum.*
3 *Incluſio generalis reprobatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Supradi-
ctum ſtatutum nedum ad clericos ſed ẽt quo
ad laicos eſt nullius momẽti. nam quod depo
ſitarius præſcribat depoſitum hoc non põt pro
cedere niſi cum mala fide & cũ peccato ideo
præſcriptio non procedit. c. poſſeſſor male fidei. de reg. iur.
li. vj. & c. ſi. de præſcri. & in hoc leges corriguntur per cano
nes: ut no. in. d. c. poſſeſſor. & ꝙ non ualeat tale ſtatutum te
net Io. An. in. c. ſi. de exce. lib. vj. in nouel. ſed præſuppoſito
quod de facto ſeruetur inter laicos non per hoc uidetur li-
gare eccleſias & perſonas eccleſiaſticas. nam ſtatuta & con
ſtitutiones aſtringunt ſolummodo ſubditos ſtatuentis: ut. c.
ut animarum. §. j. de conſti. lib. vj. & ij. q. j. multi. de ſen. ex-
com. a nobis. de diuor. gaudemus. clerici autem & eccleſiæ
non ſunt ciuitati ſubiecti. C. de epiſc. & cle. l. placet. & c.
quæ in eccleſiarum. & c. eccleſia ſanctæ mariæ. de conſtit.
Et ſit matur hoc ratione. Conſtat enim quod poteſtas ſta-
tuendi cauſatur a iuriſdictone quæ eſt de publico introdu-
cta cum poteſtate iuriſdicendi & ſtatuendi: ut. no. in. l. j. ff.
de iuriſ. om. iu. ſed non debet plus extendi ſtatutum quàm
autoritas ſtatuentis: ut. l. extra territorium de iuriſ. om. iu.
& l. cum unus. §. ſi is qui. de bo. auto. iu. poſ. & cle. paſtora-
lis. de re iu. ſed clerici non ſunt de iuriſdictione iudicis ſe-
cularis imo ſi ſponte uellent ſe eius iuriſdictioni ſubijcere
non poſſunt. xj. q. j. c. inolita. & c. placuit. de fo. compe. ſi di
ligenti. ergo ſequitur quod eorum ſtatutis non arctantur
expreſſe & ſi expreſſe non poſſunt ligari multo minus ſub
3 generalitate uerborum incluſi uidentur. † nam contra quos
non poteſt ſtatui expræſſe multo minus ſub generalitate
uerborum includere eum recte & indirecte talis incluſio
reprobetur: ut. c. ſi. de immu. ecc. lib. vj. & ibi in nouel. Item
arguendo de conſuetudine ad ſtatuta tanquàm de tacito
ad expreſſum: ut. l. de quibus. ff. de legi. & iiij. di. erit autem
& viij. di. quæ contra ſicut conſuetudo laicorum etiam iu-
ſta non aſtringit clericos uel eccleſias. ut no. Ino. & Hoſt.
in rubrica. de conſue. & Hoſt. in ſumma. de conſue. l. ſi. uer.
ſed pone de conſuetu. quod inter laicos. & Cy. in. l. ij. ad ſi
C. quæ ſit longa conſue. ita ètiam eſt dicendum quod ſtatu
tis non ligentur. eſt enim tale ſtatutum oneroſum & odio
ſum quod poſt quinquennium excludit quem a iure ſuo &
irritas probationes per publica inſtrumenta & ſic ſubtra-
hi facultatem probationum quæ non debet anguſtari. C.
de here. l. quoniam. & ꝙ ſtatutum laicorum irritans proba-
tionem alias de iure ualidam nõ extendatur ad eccleſias te
nuit Io. cal. in ſua diſputatione quæ incipit bononienſi ſtatu
to cauetur &c. in uer. ſaluo ꝙ ſi eccleſia in dicto teſtamẽto
&c. Conſiſtit etiã in alio dubitatio queſtionis noſtre quia
actionis exercitium contra depoſitarium ex perſona laici.
id eſt domine ioanne deſcendẽt in eccleſia poſt mortem di
cte domine. ſed hec reperitur per ſtatutum excluſa: quia
etiam ultra quinquennium petere neglexerit. ergo eius ne-
gligentia uidetur nocere illi eccleſiæ ſubſtituere poſt mor
tem. iura enim præſcripta contra heredem ut erat domina
non uidentur poſſe inteotari per uniuerſalem fideicom-
miſſariam: ut erat eccleſia in hoc caſu. Ad hoc dico quod
eccleſia ad hoc diſpoſitum uenit iure ſuo quia etiam abſq;
alia reſtitutione tranſeunt ex fideicommiſſo iura & actio-
nes ut. l. ſi. C. de ſac. ſan. eccle. unde cum exercitium actio-
num incipiat competere eccleſiæ poſt mortem domine nõ
uidetur quod ante incipiat ꝯ eccleſiã præſcriptio quam pu
rificetur eius inſtitutio: ut. l. cum notiſsimi. C. de præſcrip.
xxx. an. Item cum alia tempora ſint ſtatuta contra eccleſiã
quam contra laicos. ut. c. de quarta. de præſcri. & aut. quas
actiones. C. de ſacroſan. eccle. uidetur quod poſt quã actio
ſuper diſpoſito deuoluta eſt ad eccleſiam ex eius perſona
debeat preſcriptio conſiderari non ex perſona laici. arg. c.
j. de iurẽ pa. li. vj. Proculdubio igitur concludendum uide-
tur non obſt. preſcriptione quinquennali uel legali illa ec-
cleſia ſiue rector ipſius poſsit petere dictum depoſitũ poſt
quam præſcriptio canonica. xl. an. non eſt decurſa tempo-
pore depoſiti. do. Pe. de ancha.

CONSIL. CCLIX.

1 *Exceptiones executionem rei iudicatæ impedientes quæ ſint.*
2 *Sententia ex quibus nulla efficiatur.*
3 *Defenſio non ſubtrahitur etiam in iudicio ſummario.*
4 *Iudex abſentiam rei & actoris ſupplere debet.*
5 *Sententia reſcinditur ſi poſtea appareat non deberi quod petitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ex uer-
bis ſupradictę ſententie tria poſſunt percipi
ex quibus uetiſimiliter apparere poteſt quod
non eſt contra Ludouicum dicta ſententia
exequenda. Et primo appareret iudicis in cõ
petentia. nam non conſtat quo iure uel qua ratione Ludo-
uicus qui eſt de Ferraria potuerit per iudicem ſiue iu-
dices

dices uenetorum condemnari uel coram eis trahi. nam in
non ſuo foro non debet citatus cōparere nec contra talem
tenet proceſſus uel ſententia. iuxta no. per Inno.in.c.ij.de
dila.hæc ergo exceptio incompetentiæ iudicis maxime de
qua ꝯſtet ex ipſius inſpectione impedit eius executionē, vt
.C.ſi a non compe.iudi.l.j.& per totū & cle. paſto.de re iu.
Secūdo quia lata ꝯtra procuratorē qui expreſſe ſe dicit nol
le Ludonicū defendere nec uelle pro eo rñdere uel com-
miſsionē ab eo habere.ex quo ſequitur ꝙ ſic dicēdo nō po
tuit cogi ſubire ei9 defenſionē ēt ſi fuiſſet uerus ꝑcurator.
iuxta no.in cle.j.de ꝑcu.& l.ignotus.C.e.ti.de cuius tñ mā
dato aliter nō apparet & per conſequens ſnīa iſta reperit
lata ꝯ inauditum & indefenſum inquantum ludouici ꝑiudi
cium reſpicit. & licet dicatur in ſnia uirtute cōmiſsionis
quā habet a dicto Ludonico &c. tñ hæc uerba non faciunt
fidē de mādato ſi de eo aliter nō apparet. iuxta no.in.c.qm
ꝯ fal. de proba.&.l.ſciendū.de uer. ob. & quod no. in.c.cū
5 in iure.de offi.dele. † Ex iſtis duobus reſultat duplex nul-
litas dictæ ſniæ.uidelicet quia lata ꝑ iudicē incōpetentē &
cōtra procuratorē qui expreſſe recuſauit ſuſcipere iudiciū
& ſic dici non potuit ꝑcurator ergo ſnia nulla.l.licet.C.de
procu.&.c.in nra.extra eo.ti.Tertio quia lata diffinitiue in
ꝑiudiciū ipſius abſētis indefenſi qui & ſi fuiſſet ꝑſonaliter
citatus Venetijs ut aſſeritur in ſnia tñ hoc non ſufficit ad
cōdēnādū diffinitiōe ſed bene ad miſsionē in poſſeſsionē
ex primo decreto ut.c.qm frequēter.ut lit.non ꝯte.et.l.j.C.
de exce.rei iudi.& ex hoc etiam ſententia redditur nulla.
& per conſequens tanq̄ ꝯ leges uel canones prolata exe-
cutionem nec nomen ſententiæ habere meretur.c.j.de re
iu.&.l.iiij.§.cōdemnatū.ff.eo.ti.Quarto quia in puncto dr
ꝙ inſtrumētorum pro parte Ludouici petita fuit copia &
denegata & per conſequens ſubtracta defenſionis facultas
ex quo ſententia redditur ipſo iure nulla cle.paſto.de re.iu.
† quantūcūq;.n.iudicium ſit ſummarium tñ defenſionis co
3 pia non eſt ſubtrahēda.cle.ſæpe.de uer.ſig.&.l.defenſionis
facultas.de iure fiſ.li.x.uel per iſtā delegationem ſi non nul
la ſaltem redditur euidenter iniqua quæ idem quod nulli-
tas operatur iuxta not.in.d.cle.paſto. &.c.cum bertoldus.
de re iudi.Quinto ex uerbis narratiuis ipſius ſententiæ ap
paret debita de quibus in inſtrumentis fore præſcripta. nā
excedit metam.xxx.an.tanto aūt tempore eſt præſcriptū
ultra omne ius.l.ſicut.de præſcript.xxx.uel.xl.an.&.l.oēs.
eo.ti.unde iudex qui debet diligēter rimari cuncta.xxx.q.
ult.iudicantem.debet ex officio abſoluere Ludouicū ab-
ſentem poſtq̄ ſibi ꝯſtabat actori actionem non cōpetere.c.
examinata de iud.& quod no.in.l.ubi pactum.C.de trāſac.
† Supplere.n.debet iudex rei & actoris abſētiā & per quiſi-
ta ueritate pronūciare.in aut.qui ſemel.C.quomodo & qñ
iu.& quod no.Bar.in.l.iiij.§.hoc autem iudiciū.ff.de dam.
infec.ex hoc ſnia ex ipſius ſerie redditur euidēter iniqua ſi
lata deprehenditur poſt impletam præſcriptionem.Ex his
omnibus liquide infertur ꝙ ad literas alterius iudicis non
eſt dicta ſententia exequēda per iudicē ferrarienſem. iuxta
not.plenè in.c.decetero.de re iu.in nouel. & in.d.§.cōdem
natum. Sed præſuppoſito ꝙ dicta ſententia poſsit ex cō-
ſuetudine forte ſeruata uenetijs in ſententijs proferendis
ſuſtentari de qua tñ nō cōſtat reſtat videre de ſecundo du-
bio utrum contra executionem poſsit Ludouicus oppona
re ſe ſoluiſſe uel ſatiſfeciſſe.& uidel ꝙ nō ut.l.ſub ſpecie.C.
de re iu.&.c.ſuborta.&.c.inter monaſterium.e.ti.&.l.perē
ptoria.C.ſententiam reſcindi non poſſe. Ego aūt contra-
rium credo quia negari non pōt dictam ſententiam latam
eſſe contra iuris ordinē, ut puta iu. non compe.contra pro-
curatorem recuſantem defenſionem recipere & contra nō
ſubiectum ut patet ex ſupradictis. non debemus ergo de-
fendere talem ſententiam per iuris regulas quæ contra iu-
ris regulas lata eſt.& ut ſic dixerim leuato uelo non cum il
la maturitate qua ſententiæ proferuntur ar.l.in his.ff.de le
gi.& hinc eſt ꝙ facta cōtra abſentes legitimè non citatos
de facili reuocantur & re integrantur ad audientiam ſolā
reſtitutis expēſis.aūt.ei qui de bo.aut.iudi.poſ.&.c.ſi.de eo.
5 qui mit.in poſ.& in.d.c.qm frequenter. † Itēm qñ directum
habet effectum diffinitiue tamen quia non ſeruato ordine
iuris ad eum non proceditur: reſcinditur ſi apparet poſtea
non deberi quod petebatur ut no. in.d.c.ij.de dila. in no-
uel.& ratio naturalis dictat quod ea q̄ faciliter ligantur fa
cile diſſoluūtur.ut in regula nihil tam naturale. de reg.iur.
&.c.omnis res.extra.e.tit.Et hinc forte eſt ꝙ uenetijs nūq̄
trāſeunt in rem iudicatam. ſed perpetuo coram dño ſnia-
rum poſſunt ſniæ de iniquitate redargui quia oēs de facili
contra abſentē inauditū & indefenſum pronunciant ideo
de facili poſtea q̄relantem audiunt per præællegatā regulā
nihil tā naturale.Itē ēt in ſententijs ſolenniter latis ſi poſt
eas opponitur ſolutionis exceptio eſt dubium an admitti
debeat.& pleriq; tenent quod ſic per regulam bona fides
non patitur.& per alia quædam iura quæ alle. Cy.in.l.j.C.
de condi.inde.& licet alij teneant contrarium tñ uenetijs
prima opinio uidetur equior & ſeruāda. nam ſatis eſt illi-
cita extorſio iterum petere debitum ꝙ dicitur ſatisfactū.
Et aduertendum quia prædicta habent locum cum ſenten
tia lata eſt ſolēniter & contra præſentem. ſed quæſtio no-
ſtra loquitur cum eſt prolata contra abſentem & indefen-
ſum quo caſu exceptionē ſolutionis uel ſatisfactionis pro-
culdubio attendendam puto per no. in.d.c.præterea. ut ſic
reus abſens qui in uno grauatur cum ſine iuris ordine cō-
demnetur in alio releuetur ut de ſatisfatione poſsit excipe
re & ꝓbare argu.l.cum qui.§.in pluribus.ff.de iure in.l.cū q.
.§.i popularib9.ff.e.tit.& hoc credo iuri & eq̄tati ꝯuenire.

CONSIL. CCLX.

1 *Priuilegium principis ſuper publicis functionibus non ſoluendis an valeat.*
2 *Præſtationes ſeu functiones publicæ ſunt ab omnibus ſoluendæ.*
3 *Priuilegio de nō dandis præſtationibus eas ſoluēdo tacite renunciatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In quæ-
ſtione quæ uertitur inter nobilem uirum Fe-
dericum dñi Pauli de ſtafulo ex una parte &
ipſam cōitatē ſtafuli ex alia ſuper collectis
& muneribus dicti caſtri à quibus idem nobi
lis ſe prætendit exemptum uigore cuiuſdā priuilegij apo-
ſtolici ex aduerſo dictum priuilegium dr ſibi nō opitulari
pluribus de cauſis de quibus in actis & ſcripturis trāſmiſ-
ſis quibus uiſis prima facie dici poſſet quod idem nobilis
tueri ſe ualeat dicto priuilegio quia beneficium principis
debet eſſe māſurum.ff.de conſti.prin.l.beneficium. &.xxv.
q.ij.c.j.&.ij.& per totum.& qō quæ uertitur ſuper eis eſt
ad ipſum apoſtolicum referenda nec de ipſis per alium iu-
dicandum.c.cum ueniſſet.de iud.ſi enim non ſeruētur quid
aliud agitur niſi ut ordo eccleſiaſticus confundatur.x.q.j.
peruenit.C.de ua.mu.pu.l.vna.lib.x.Et maxime cum ema
nat ad corroborationem iuris cōmonis cōtra illicitas exa-
ctiones talias & collectas quæ generaliter ſunt reprobatæ
conſuetudine non obſt. ut in.l.federici.hac edictali.§.illi-
citas.&.l.ad docere.§.item nolla communis. de quibus le-
gibus extra de fo.compe.c.ſi diligenti.in nouel.& iſta ſane
ſunt dicta cum priuilegium ſolutum reſpicit quod ad prin
cipem ſpectat & in ipſius adminiſtratione conſiſtit.cum ue
ro priuilegium ledit ius tertij tunc ſtrictiſsime debet intel
ligi.c.cū dilecti.de do.c.olim.de uer.ſig.vj.q.ij.uiſis. & l.j.
§.merito.&.§.ſi quis a principe.ne quid in loco public. Itē
iura primo allegata procedunt cum priuilegiū emanat in
materia cōceſsibili ſed ſi in materia iure funditus reproba
ta & inconceſsibili tunc eſt nullum ipſo iure ueluti contra
iura indultum:ut.l.reſcripta.C.de praci.impe.offe. nec eſt
exequenda ſed expectanda ſecunda miſsio:ut.c.ſi qñ.de re-
2 ſcri. † Super qua igitur materia priuilegium ſiue indultum
de quo quærimus emanauerit eſt diſcutiēdum & certe ſup
materia funditus odioſa quia reipublice & patriæ nociua
inquantum a publicis functionibus immunitas indulget.
ois.n.pro poſſeſsionibus quas poſsidet præſtationes ſeu
publicas ſeu communes tenetur ſoluere & proportionali-
ter contribuere etiam ſi de religioſis agatur.de ſta.mo.c.in

ſingulis.§.j.quod no.de tem.or.c.ſi archiepiſcopus.& in.c. ꝙ oẽs.de reg.iu.li.vj.Et eſt adeo hoc uerum ꝙ nulla pragmatica ſanctin oulla pactio nulla præſcriptio in contrariũ allegari poſſunt.C.de uecti. & cõmi.l.ſiue. &.l.ſi quicquã. &.C.ſine cẽſi.& reli.l.ſin.de oper.pub.l.j.&.l.præſeri.&.ff, de pac.l.ius publicum. &.l.inter debirorem io ſi. quinimo dicit.l.quod io talibus priuilegium aliquem noo defendit ciuẽ.C, de decu.l.uacuatis.lib.x.& de bo.ua.l.j.& de peti. bo.ſubla.l.j.Ex iſtis omnibus alijs iuribus & ſimilibus paret rõ quare tot leges iſtas immunitates irritent uidelicet quia utilitati publicę aduerſantur ergo nullę.C.de præci, imp. offe.l.reſcripta.&.l.nec damnoſa.Itẽ ꝑ tale iodulium detrahitur iuri uniuerſitatis.ſi dicamus huic nobili ioiungendum onus pro rebus ſuis uniuerſitati accreſcere & hoc nõ eſt dicendum.C.de agri.& ceoſi.l.antepe.& ſi.lib.xj.occaſione.o.priuilegiorum non eſt uniuerſitas aggrauanda, aggrauatur aũt ſi munus publicum diuidendum ioter plures inter pauciores diuidatur,ar.de cooceſ. præben.c.ſi.li. vj.& per hoc concludit Io.an poſt Spe ꝙ ſi uniuerſitas terre cõſueuit ſoluere aoouatim centum libras dño ſuo ſi ipſe aliquẽ exemit detrahiẽ de iſta ſumma illa pars quæ iſtũ tãgeret ſi priuilegium oõ haberet:ut no.io.c.ij.de immu. ec, io nouel.& in ſpe.de cen.§ nunc dicendum.uer.ꝙ ſi uniuerſitates. Ex iſtis liquide concluditur dictũ priuilegium eſſe nullum quia utilitati publicę aduerſatur.Item ledit ius tertij uidelicet uniuerſitatis illius inquantum ſuperior non detrahit de onere conſueto ꝙ iſte nobilis ſupportare debuiſſet per iura prædicta prima quia dictum priuilegium oon derogat legibus derogatorijs quæ ipſius vires eliduot & certum eſt quod cum contra leges tales emanat priuilegium uel reſcriptum de ipſis eſt mentio facienda iuxta oo.plene.in cap.j de exceſ.præla.ſecundo quia apparet io actis caſt.um illud fuiſſe inuaſum & depredatum a quadã ſocietate & ab hominibus diminutum: unde iniquũ & iniuſtũ eſt ꝙ onus aotiquum inter multos antiquitus diuiſum integrum a paucis ſupportetur. Potius igitur recedẽdum a priuilegio ex cã ſuperueniente.c.ſuggeſtũ, de deci.& no. &.in.d.c.j.io nouel. Vlterius aduertendum ꝙ idẽ nobilis format articulos ꝙ poſt dictã exceptionẽ per priuilegium prædictum ouñq in dicto communi fuerunt grauati ſui autores & quod ſuis anteceſſoribus ſemper fuit dictum priuilegium obſeruatũ & rectè deducuot quaſi per hoc ſint adepti quaſi ꝑpſſeſsionẽ libertatis.& in iſtis iuribus incorporalibus ad acquiſitiooẽ requiritur quędã quaſi cõtradictio.l. iij.§.dare.ff.de uſufr.&.l.quoties de ſerui. & hinc eſt ꝙ ꝑ nno uſum perditur priuilegium legitimo tꝑe.l.j.ff.de nundinis.& ibi per Bar.&.c.cum acceſsiſſent. de conſti. ubi plenè. Sed iſte oobilis non probauit capitula ſupradicta quinimo ſi aliquid ꝓbauerit ex auditu tamen probatur per unum ex ſuis teſtibus & per plures ex parte aduerſa quòd ſoi autores regebant illud caſtrum tanquã dñi & ſic collectas imponebant.ex nimia ergo reuerẽtia & metu iuſto vr̃ prætermiſſa ab eis exactio vt a cæteris facta eſt ar.l.j.§.quę
3 hnnorande. quarũ rerũ ac.non datur.&.c.j.de reoun.† Poſtremo non ſolum vtendo amittitur ſed fortius actum cõtrarium faciendo puta ſoluendo uel aliter paciſcendo.taeite enim per iſta uidetur priuilegio renuociatum. ar.ff.de condi.idẽ ſi quis perpetua.ff.de bn. poſſ. ſecundũ tab.l.j.§. ſemel.&.C.de his qui pub.ſpõ.ſuſti.l.j.& qđ ibi no. de iſta tacita renunciatione.& in.d.c.cum aeceſsiſſent.ſed de cõpoſitione ipſius apparet in una eius reſponſione facta uni ex capitulis partis aduerſe & per plures teſtes etiam hoc probatur licet forte non ad plenũ ſed ex cõiunctione præſumptioonm cum eius reſponſiooe reſultat plena quod ſoluit.& hoc ſufficit ne utatur amodo illo priuilegio. ad hoc ꝙ no.in.d.c.j.de immu.ec,li.vj.in nouel. in uer. maximè ſi talis &c. Ex prædictis ſine ulteriori proſecutione concludo prædictum nobilem dicto priuilegio ſe oon tueri.

CONSIL. CCLXI.

1 *Compromiſſum ex quibus & quando ualere præſumatur.*
2 *Conſequens ſi quis velit videtur & antecedens ad illud velle.*
3 *Exceptio facilius quæritur quàm actio.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Videtur prima facie dicẽdum ꝙ iſtud laudum latum fuerit abſq; compromiſſo ex uerbis.o.ſupra relatis oõ apparet aliud niſi quod dña.B.coram arbitratore electo inter ipſam.&.F.petitiooem porrexerit ꝯ dictũ.F.Item quod F.conſenſit tunc per dictum arbitratorem procedi & parere promiſit notario uti publice ꝑſone pro dicta.B.recipiẽti eius laudo & arbitramento &c. & ſic poſtea laudauit ꝑſente dicto.F.& approbante ſed de ꝑſentia dñe in laudo noo apparet nec qualiter laudũ emologauerit vr̃ ergo ex his ex parte dicte. B.dictum laudum & cõpromiſſum deficere io ſubſtantia & in forma & per ꝯſequens nihil ualere.ar.c.per tuas.de ſpõ. quod.n.dicta dña.B.cõpromiſerit oel laudũ ſecutum ea ꝑſente latum fuerit nõ apparet igiẽ ex parte ſua ut dixi laudum deficit io ſubſtantia & in forma.Sed contrarium de iure diceodũ arbitror.nam ꝑſente.F.dicta dña.B.petitionem ſuam porrexit coram arbitratore cootra dictum.F. & ſic
2 ꝑ eum taoq̃ ꝑ arbitratorẽ eũ petijt condemnari.† Ex hoc ſatis ur̃ eum in arbitrum elegiſſe cum alias ꝯdemnare nõ põt vñ q uult ꝯñs vr̃ uelle & aotecedens ſine quo ad aliud ꝯñs peruenire non põt.ar.l.illud.de acquir. hære.facit.l.ad rem mobilem.&.l.ad legatũ.de procur.& ſic & in ſi.qui ꝯfitetur unũ ur̃ etiã confiteri illud quod ex eo ſequitur. vig. di.quo iure.& de offi. dele.c.cum ſup. unde alibi dicit.l.q. qñq; propter celeritatem actuũ cõiungendorũ medius occultatur.l.iij §.debitor.de do.inter. ui.& uxo. &.l.ſingularia.ff.ſi cert.pet.Præterea appareat ꝙ iſta dña. B. porrexerit in ſcriptis petitionẽ coram arbitro præſente dicto.F.& negante cootenta in dicta petitione. Arbiter ergo admittendo talem petitionem ur̃ cõpromiſſum accepraſſe quod magis patet ex laudo ſubſecuto ooo minus.n.factis ipſo ꝗ uerbis intelligimur conſentire.l.certum. ſi cer. pe.&.c.dilecti.§.j.&.ij.de ap.& ibi ꝑcor.& optimè ad hoc facit cle.j. de procu. Ex parte aũt dicti. F.ꝙ compromiſſum ꝓceſſerit laudum maniſeſte patet ꝙ promiſit ootario ſtipulanti vti publice ſermone & nomine dictæ dñę.B.parere omni laudo ſecuturo &c.ut in thremate patet.unde cum huic ſtipulationi dicta domi.B.fuerit tunc præſens vr̃ ipſa ſtipulata & recta uia quæritur ſibi actio: ut.l.ſi procuratore pñte.C. de procura.ꝯuocta.l.qui patiatur.ff.man.&.c.ex parte decani.de reſcrip. per Inno. & per iſta concluditur quod hic ꝓceſſerit compromiſſum ſolẽne ex utraq; parte & ſic non deficit in ſubſtaotia nec io forma ſed hinc inde ſtipulatiõe uallatum laudum etiam poſtea ſubſecutum eſt approbatũ & emologatũ per dictũ.F.& promiſſum notario ut publice perſone oomine dictæ.B.ſtipulanti perpetuum ratũ habere & cõtra noo uenire &c. Ex qua ſtipulatione q̃ritur dictæ dñæ ſcḋm quoſdam actio ſine ceſsione quã opioionem ſequitur Bar.licet alij dicant ꝙ ceſsio requiraẽ de quo in.l. ij.rem pupilli ſaluã fore ubi plenè ꝑ eum in caſu nr̃o eſt minus dubium quia illa domina ꝯ quam hæredes. F.agere uoluot eſt in poſſeſsione bonorũ quæ ab ea aduocantur. Vnde oon eſt hic tractandum de quærenda ſibi actione ſed exceptione quæ uidetur ſibi facilius quæri tam ꝑ arbitrum
3 q̃ per ootarium. † nam nõ poſſunt iſti dici pœnitus extranei per quos eſt dubium an quęratur exceptio:ut.l.idem in duobus.de pac.&.l.oon ſolũ.§.ſi liberationis uerba.de lib. leg.arbitrator.n.aſſumptus a partibus oidetur quoddã medium organũ inter partes & ꝑ conſequens ex facto eius q̃ritur partibus.ar.l.ꝯſenſu.de acti.& ob.&.l.qui per alium. de reg.iur.& cenſetur eius laudum trãſactio quędã.in au. ut diffe.iudi.io princ. Et præſuppoſito ꝙ in caſu nr̃o oullũ ꝓceſsit cõpromiſſum ſi una partium approbat laudata a penitus extraneo recipiente dictã approbationẽ pro reliquo pro quo talis extraneus laudauit oriẽ actio & exceptio nõ dico ex laudo ſed ex conſenſu ſtipulatione uallato prout fuit in caſu nr̃o.iuxta no.inſti.de inuti.ſtipula.§.ſi quis alij & io dicta.l.ij. Ex quibus coocludo ꝙ Nicolaus & Ioães hæredes dicti.F.cõpromittentis & laudũ approbãtis ut ſupra io thremate oõ poſſunt ueoire ꝯ factũ defuncti. C.de teſta.militum quæ a patre.& quod ibi oo.domi. Pet.de anch.

CON-

CONSIL. CCLXII.

1 *Pactum uenditioni adiectũ præordinate ad cõtractum emphyteoticum an uideatur in ipſo contractu emphyteotico repetitum.*
2 *Ratio in qualibet diſpoſitione attendenda.*
3 *Dicta in præcedentibus cenſentur repetita in ſequentibus.*

1 IN CHRISTI nomine amẽ. † Præmitten
dum eſt quod in traditione rei dñs poteſt ta-
le pactũ apponere maximè cũ ſua intereſt ut
in caſu nrõ in quo Abb. & monachi proſpexe
runt per hoc pactũ ſalubritati monaſterij cõ-
ſuleuerunt.n.fetidam reddere aerem peſtilentem: ut.l.j.ff.
de cloacis. & l.de pupillo.§.ſi quis riuos.ff.de ope. no.nũ.
ualet ergo tale pactum etiam ſi dominium horti fuiſſet ꝑ
eos tranſlatum: ut.l.fi.C.de pac.inter emp. & uend. & mul
to fortius in caſu noſtro in quo per pactum expreſſum mo
naſterium uoluit quod emptor cognoſceret dictũ hortum
a monaſterio in emphyteoſi & ſic ad eũ pertinere directũ
dñiũ:ut.l.j.&.ij.ſi ager uecti.uel emphy.pe. Præſupoſita er
go pacti ualiditate remanet dubium an iſtud pactũ quod
non poſſet facere macerum guadi nec conciam corij &c.
uideatur repetitum in ɔtractu emphyteotico poſt aliquos
dies ſubſecuta iuxta præcedentem conuentionẽ. & uř ꝙ nõ
quia hoc pactum ſolum fuit expꝛſſum in contractu uendi-
tionis præambulo qui diuerſus eſt poenitus a cõtractu em-
phyteotico.pactum ergo in uno non uř repetitũ in alio cõ
tractu ut dixi penitus diuerſo ar.l.maritus.C.de do. inter
ui. & uxo. & l.papi.exuli.de mino. Item primus cõtractus
uenditionis eſt abolitus & nouatus per cõtractũ ſequentẽ
emphyteoticũ:ut.l.j.ff.de dona.ergo pactũ in primo noua-
to nõ uř repetitũ in ſecundo nouante.ſed pro omiſſo habẽ
dũ eſt.l.aliã.ff.de dona. & l.quicqd aſtringẽdæ. de uer. ob.
His nõ ob.cõtrariũ eſt de iure dicendũ hoc primo probat
cã finalis pacti appoſiti in ɔ̃ctu uenditionis.fuit.n.cã ne iſta
fetida exercẽdo ibidem fetorẽ in monaſteriũ exalarẽt. ſed
iſta ratio ita locũ ſibi uendicat in cõtractu ſequenti emphy
2 teotico ſicut in contractu uenditionis præambulo. † & rõ
multum attendit in qualibet diſpõne.l.adigere.§.ꝙuis. de
iure pa.c.cũ ceſſante.de ap.l.fi.de hære. inſti. & l.ex facto.
de uul. & pup. Secundo eſt aduertendũ ꝙ cõtractus uendi-
tionis in quo fuit appoſitũ pactũ de fetidis nõ fiendis ordi
nabatur ad tráſfuſionẽ & nouationẽ ꝙ̃dam in cõtractu em
phyteotico.nam ex illo pacto poterat cogi emptor reco-
gnoſcere in emphyteoſim a monaſterio.l.lecta.ff.ſi cer. pe.
& l.pacta conuenta. de cõtrahen.emp.facit.l.ſi hæres.ff.de
ac.emp.ſed cum illud pactũ de fetidis non tenẽdis fuerit
indiſtinctè appoſitum referri debet tam ad præſentẽ con-
tractum uenditionis ꝙ̃ etiã ad futurũ emphyteoticũ in quẽ
præcedens contractus transfundi debet & contrariũ ſenti
re eſſet ſatis abſurdũ cõtra mentẽ cõtrahentiũ.nã ex ꝓordi
natione partium de ꝑmo recedendũ erat a cõtractu uẽdi
tionis ꝙ ergo tam breui tpe uideať monaſterium uoluiſſe
ꝓuidere de fetidis nõ fiẽdis uř abſurdũ ſentire & ɔ̃.l.inter
caſtel.ff.de arbi.in rõne ſui.uideř.n.habere illud pactum ꝑ-
petuã & ſucceſſiuã cãm ut ibi.ergo ad contractũ emphy-
teoticum qui debet habere perpetuã cãm referendã & in
3 eo intelligi repetitũ.quia † dicta in ꝓcedentibus in ſequen
tibus repetita creduntř.l.itẽ quia.ff.de pac.l.iij.§.idẽ reſpõ-
dit.de uer.obl.Item ꝑ iſtud pactũ non exercendi macerum
guadi & conciã corij & ſi.uř cõſtituta quædã ſeruitus in il
lo loco ad utilitatẽ monaſterij ne in eo per talia aeris ſalu-
britas corrũpatur.ar.l.ut pomũ. & l.quoties.ff.de ſerui. Iſte
aũt ſeruitutes reales ſemel ɔſtitute inducũt & tranſeunt ad
extraneos ad quos tranſit rei alienatio.ff.de cõtrahẽ. emp.
multo ergo fortius in ꝑſonã eiuſdẽ in quẽ uariatř ſpecies
contractus ſolũmodo ut in caſu nrõ. Concludo igiř ex ꝑdi-
ctis ꝙ iſte emptor & modo emphyteoticarius monaſterij
põt ꝓhiberi ne macerũ guadi uel cõciam corij faciat & ſi
fecerit remoueri debeat alias tanꝗ̃ faciẽs cõtra pacta & cõ
tra debitã ſeruitutẽ incidit in pœna ɔ̃ctus quã monaſterium
põt ab eo licite exigere iuxta no.in.c.cũ dilecti. de arbi.

CONSIL. CCLXIII.

1 *Tabelliones & procuratores quando ſine cauſa recuſari poſſint.*
2 *Iudex ordinarius in cauſa recuſari poteſt.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Subtiliter
& ad plenum eſt allegatũ ſuperius ſuper di-
ctis dubijs & in utroq; concluſum eſt ꝙ iuri
congruit & etiam eqtati. nam in primo du-
bio cum recuſare cõſultorem ſit modicẽ præ-
iudicij uidetur certis in talibus ſufficere iuramẽtum ꝓſti-
tum iuxta ritũ iudeorũ in caſu noſtro. ar.l.theſaurus.ff.ad
2 exhi. & c.ex literis.de reſti.in inte. † Item de iure ciuili re-
cuſatio etiam iudicis ordinarij põt fieri etiam ſine cauſa ne
ſic lites ſine ſuſpicione ꝓcedant.l.apertiſsimi. de iud & li-
cet ius canonicũ aliud ſtatuat in recuſatione iudicum.c.
cum ſpãli.de ap.tñ in recuſatione conſultorum & procura
torum & tabellionũ durat rõ.d.l.apertiſsimi.ut in illis leuĩ
bus & in qbus de facili põt alius ſubrogari ſufficiat ꝓ rõne
uoluntas.l.quia poterat.ad tre.facit quod no.de reſti. dile-
cto. Item quia poterat probabiliter ꝓcu.ignorare cãs recu
ſationis quas modo dñs allegat nimia familiaritate in loco
unde eſt conſultor aſſumptus & in quo loco altera pars ha
buit conſultorem ſiue aduocatos in ſuis cauſis iſte quidem
ſunt cauſæ rationabiles arbitrio cuiuſlibet boni uiri ne de
tali loco conſultor aſſumatur facit quod not. in. c.ut debi-
tus de app. & hoc.in primo dubio. In ſecundo idem ſen-
tio quod præfatus eximius legum doctor dñs Iac.de mari-
ſcalcis.nam eſi potuerit uigore præcarij dictas terras pro-
pria autoritate ingredi multo fortius autoritate iudicis li
cet defectiua ex omiſſa præſentia &c. do.Petr.de ancha.

CONSIL. CCLXIIII.

1 *Gabella de quibus equis ſoluenda intelligatur: ſtante ſtatuto &c.*
2 *Statuta quæ ſimpliciter loquuntur ſecundum ius cõmune modificãtur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Præmit-
tendũ eſt quod illa pedagia & guidagia ſunt
legibus plurimũ odioſa & reprobata niſi ex
ſpeciali priuilegio uel antiqua conſuetudine
exigantur.c.quanꝗ̃.de cẽſibus. li.vj. & C.no-
ua uec.iſtitui nõ poſſe.ꝑ totũ & c.ſup qbuſdã.de uerb.ſig.
2 † Præmittẽdum eſt ẽt quod ſtatuta quæ ſimpliciter loquũ-
tur debẽt intelligi & modificari ſiue reſtringi ſm ius com-
mune.ut.l.ij.C.de nox. & no.in.l.fi.§.in cõputatione.de iu-
re deli. & c.cum dilectus. de conſue. his præmiſsis uidetur
ſine dubio dicẽdum ꝙ de iure communi de equis ſuper q-
bus equitant tranſeuntes nõ tenẽtur ſoluere pedagium qa
vſus ſui cauſa conducuntur non cauſa mercatoris uel ne-
gotiationis: ut.l.ſi publicanus.§.j.ff.de publi. & ibi no. &
eo.ti.l.fi.§.quoties. & d.c.quanquam.ſed prædicti equi du-
cẽbantur cauſa uſus perſonarum ad equitãdum. unde quia
in tali ſtatu ſunt deprehenſi. ad uſum ita ſunt cenſendi & iu
dicandi & ar.c.ſi iudex laicus.de ſen.excom.lib.vj. & l.mo
neor.de fer.expor. & quod no.in cle.præſenti.de cenſi.ſta-
tutum igitur ſupradictum quod indiſtinctè loquitur de ſol
uendo pro equis iumentis pupillis &c. ſane debet intelligi
de his qui negotiationis cauſa conducuntur non uſus ſui
cauſa ut ſic cõcordet cum iure communi per iura prealle.
& poſito quod in dicta ciuitate de conſuetudine ſoluere-
tur uectig.de his quæ deferuntur uſus ſui cauſa uel de equis
ad equitandum conductis: tamen quia hæc conſuetudo eſ-
ſet contra ius commune iſti tranſeuntes equeſtres pote-
rãt probabiliter ignorare iſtam prauam conſuetudinem;
ideo deberent excuſari a pœna. c.cognoſcentes. de cõſti.
& l.generali.de tab.ibi cõſenſum enim non ignorantiam
uolumus obligari.facit quod no. Bart.in.l.cũctos populos.
de ſum.tri. & fi.cath. Poſtremo in facto præſupponitur qđ
de equis ad equitandum ductis per ciuitatem & territoriũ
nunꝗ̃ uectigal ſolui conſueuit. & iſta conſuetudo concor-
dat cum iure communi ut prædictum eſt ergo nihil opor-

tet firmius permanere.viij.diſt. cõſuetudn.&.l.de q̃bus.ff. de legi. & ſunt caſus expreſsi quod earum rerum quarum uectigal nunquam præſtitum eſt præſtari non debet : ut lege licitatio.§.earũ.digeſtis.de publicis . et lege ſi publicanus.§.finali.eodem titulo. Ex quibus ſine ulteriori proſecutione concludendũ eſt de ueritate quod publicani iſtius ciuitatis audita temeritate iuxta morem ſuum non iuſtitia uel colore iuris dictos equos publicare conat̃. facit.l.quan te audacie . digeſtis de publi.

CONSIL. CCLXV.

1 *Commiſsio ſtipulationis pœnalis quando nouet ſtipulationem præcedentem.*
2 *Pœna fauore creditoris adycitur.*
3 *Creditor quod uoluerit remediorum ſi plura ſint eliget.*

5 IN CHRISTI nomine amen.† Quod donatio de qua quæritur fuerit donatio inter uiuos & nõ cauſa mortis apertè demonſtrãt uerba inſtrumenti ipſius donationis dum ꝓmiſit ſolenniter non reuocare uel penitere ſed perpetuo eam firmam & ratã habere. facit.l.ubi ita donatur.de dona.cauſa mor.& quia illud dubium in conſilio meo eſt plenè diſcuſſum. & pro hac parte concluſum ideo me ulterius non extendo.Sed de ſecundo ad alia dubia nouiter exorta. & dicitur præſuppoſito quod fuerit donatio inter uiuos & in ea promiſit non uenire contra ſub pœna poſtq̃ venit cõtra uendendo uineam hoſpitali donatã pœna eſt commiſſa & ſolum ad eam agi debet non ad uineam quia commiſsio pœnalis ſtipulationis nouat præcedẽtem ex cã lucratiua.iuxta opi.Bar.in.l.ita ſtipulatus. de verbo. ob.ubi relatis ſeptem opi.iſtam firmat uidelicet quod cõmiſsio pœnalis in ſtipulatione nouet præcedentem ipſo iure ſi deſcẽdebat illa præcedens obligatio ex cauſa lucratiua per.l.j.§.item ſi ita.ad.l.fal.&.l.ſi pomum.qñ dies leg. ce.Sed.d.Bal.in quibuſdam ſuis additionibus ad lect.Bar. tenet ita quod iſta opi.non ſit bona licet noua: quia contra caſum.l.qui ratione.§.flauius.de uer.ob.ibi enim cõtractus donationis præceſsit cum pacto de manumittendo ſtipulatione uallato & tñ ibi pœnalis non nouat primitiuã obligationẽ imo ex ea agi põt ut impleatur quod in pacto deuenit.Dñs etiã Ang.de peru.in repetitione.l.ſi inſulam.de uer.ob.reprobat opi.Bar.& alleg.ſimiliter p̃allc.§.flauius. &.l.reſcriptũ.§.ſi pacto.de pact. ubi ſimiliter ſtipulator ex cã lucratiua eligere põt an petat pœnã an uelit exceptione tueri.& loquitur ibi in liberatione gratuita cũ nõ apparet de alia.Nõ ob.rõ Bar.q̃ dicit hoc in cõtractu ex cauſa lucratiua quia pœna uidetur adiecta in fauorem donationis vt poſsit eligere utrũ uelit pœnã ſoluere an quod deuenit
2 in primã obligationẽ.† nã imo pœna ſemꝑ vr̃ adiecta fauore creditoris:ut.l.ſtichũ aut pamphilũ . circa prin.de ſol. nec eſt bona rñſio Bar.qđ in.§.flauius.eſſet interpoſita ſtipulatio ex cã oneroſa reſpectu donatarij. confunditur.n. illa reſponſio ex dictis met Bar. in alia materia de duobus reis ubi appellat reum donatorẽ ex cã lucratiua.nõ aũt appellat eũ reum ex cauſa oneroſa quod apparet quia nõ hẽt locũ inter eos beneficiũ ceſsionis uel diuiſionis quorũ q̃libet locum haberet ſi dicerentur rei ex cã oneroſa.ut patet cor.de duo.reis.cõiuncta.l.in.l.falcidia hoc obſeruãdum. ad.l.falc. & in caſu noſtro ſatis ur̃ abſurdũ ꝙ plena dupli uideat̃ adiecta in fauorẽ donatricis ꝯ quam ſi ꝯuenerit pœna cõmittit̃ in duplũ.& ſi grauat̃ eius obligatio ꝑ ꝯuentio
3 nẽ. † Item cũ cõpetunt plura remedia eſt electio creditoris ꝙ ex eis eligatur nõ.rei ut.l.ꝙ in heredẽ.§.eligere.de tribu. &.c.in alternatiuis.de re.iu.li.vj.per Dy. Item cum pœna cõmittatur ex mora q̃ eſt delictũ.l.ſi filius de inter.ac.ridiculũ eſt dicere quod delictũ dicatur tendere ad fauorẽ moroſi ſiue delinquẽtis q̃ nõ fauore ſiue immunitate ſed odio dignus eſt.l.relegatorũ.§.ſi.de iter.& re. & regulariter tradit ꝙ mora ſua cuilibet eſt nociua.ut.c.mora.de re.iu.li.vj. Ex quibus patet qđ rõ Bar.nõ eſt uera nõ ob.l.j.§.itẽ ſi ita. ad.l.falc.&.l.j.de penu le.q̃a ibi pœne adiectio eſt eiuſdẽ ſpeciei & formæ cũ obligatione primitiua & ideo rõne ſimilitudinis de facili fit trãſitus.l.an inutilis.de acce. ſed pœna adiecta donationi nõ eſt eiuſdẽ ſpeciei & formæ . Ideo ꝑꝑ diſsimilitudinẽ nõ fit trãſitus ita de facili. & iſta eſt rõ Bal. Vltimo aduertendũ ꝙ dubiũ nr̃um nõ fundat̃ in opinionibus ꝑdictorũ doctorũ. nam per donationẽ etiã abſq; traditiõe fuit quæſitũ dñium hoſpitali.cõmiſsio ergo pœnalis ſtipulationis nõ uidet̃ nouare ſiue extinguere dñium iam q̃ſitũ quod nudo pacto in donatricẽ nõ potuit traſferri.ar.l.traditionibus.C.de pac.nã ſuꝑ dñio iam quæſito & trãſfuſo in hoſpitale iure ſingulari. ꝑ p̃al.l.ut inter diuinũ. nõ ur̃ poſſe cõtingere nouatio per cõmiſsionẽ pœnalis ſtipul.quæ ad alia capitula & obligatiões cõtractas in inſtrõ eſt referenda & iſta eſt ſubtilis rõ pro qua facit.l.quoties. de noua.in ratione ſui. Super tertio quod obijcitur ꝓbatũ ex confeſsione ſyndici hoſpitalis tꝑe litis cõteſtationis dñium nõ fuiſſe hoſpitalis.nam cũ ſyndicus ponat quod ante emptionẽ factã per Ioan.dicta uinea fuerit dñe Bartholomeæ donatricis quod ab anno.Mccccciij.& ante ſpaciũ v.x.& xxv.annorũ dicta dña de dicta uinea diſpoſuit & fecit de ipſa ut dña dictæ rei. Ex iſtis ꝓpoſitionibus ur̃ ſyndicus tacite confiteri dñium non fuiſſe hoſpitalis.tꝑe litis conteſt.arg.eorum quæ no. in.l.non ſolum.§.ſi is qui.ff.de procur.&.l.ſi ut certo.§.ſi duobus.cõmo. Ad hoc uideo & dico quod ſyndicus aſſerit in libello dominiũ uel quaſi dictæ uineæ pertinere ad hoſpitale ad quod ꝓbandũ produxit inſtrumentũ donationis . Illa ergo uerba poſitionis q̃ ante emptionẽ &c.& quod ab anno. Mccciij. & ante per ſpacium &c.cum dicat ſimpliciter & in nube ante intelligã illud ante taliter ꝙ ex eo nõ reſultet ꝯrietas vł repugnãtia cũ narratis & probatis prius in cã & ſm intentionẽ ꝓferentis.& ut res magis ualeat q̃ pereat. ar.l.ſi quis intẽtione.ff.de iudi.&.l.quoties. de uer.obl. &.c.intelligentia de uerb.ſign.debet ergo intelligi quòd domina fuerit dña dictæ uineæ ante emptionem ſupple & ante donationem hoſpitali factã.nã ſi ſyndicus intellexiſſet fuiſſe dñam ꝓximo tꝑe emptionis ſuus intellectus & reſponſio fuiſſet erronea & ut dixi cõtraria prius narratis & ꝓbat de dñio hoſpitalis & p̃ualeat aſſertio in libello cũ ꝓbatione cõiuncta huic ſimplici reſponſioni poſitionibus ubi eſſet penitus ꝯria ſed nõ eſt diſtinguẽdo tꝑa.ar.c.cũ tu ſili.de teſti.&.d.l.ſi q̃s intentiõe. ꝑ quæ iura apparet rñſum clarè ſupradictæ obiectioni & ꝯcludẽdũ ad dictũ hoſpitale ꝑtinere ꝓculdubio dñium dictæ uineę ſiue quaſi dñium & ꝓ eo pronũciandũ.

CONSIL. CCLXVI.

1 *Pauperes quando ex ſubſtitutione uocantur.*
2 *Ordo non eſt de ſubſtantia ipſius rei.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Iſte magiſter Gerandus de maſſa in teſtõ ſuo circa filios iam natos uidelicet Io. & be. naſcituros plures gradus fecit primo eoſdem uniuerſaliter inſtituendo. Secundo decedentibus in pupillari ætate ſubſtituit ſuperſtites & filios præmortuorum. Tertio ſi oẽs decederent in pupillari ætate ſubſtituit dicto be.eius filium ſi uiueret. Quarto ſi nõ uiueret & ex eo extarẽt filij eoſdẽ pupillariter ſubſtituit. Quinto ſi eius filius pupillus decedentibus omnibus in pupillari ætate dictus be.non uiueret nec ex eo extarent filij tunc fecit certa legata & reſiduum diſpenſari uoluit inter pauperes pro anima ſua. Modo cõtingit caſus improuiſus in quo dubitatur qđ iuris ſi mortuo Io.in pupillari ætate ſupſtite dicto be. qui poſtea ſine liberis deceſsit an ſit locus dictæ ſubſtitutioni pauperum de qua.s̃.& prima facie uidetur locum eſſe ſubſtitutioni pauperum attenta potius mente & intentione teſtatoris quã uerbis teſtamenti quod ſemper fieri debet.C. de lib.præte.l.iij.ff.de adi.le.l.iij.§.condicio. de uer.ſign.l. conuentionibus. cum ſi.ſed in caſu prędicto uidet̃ fuiſſe de mente teſtatoris prius prouidere filijs & ex eis deſcendentibus.

bus.ſecundario deo pro ſalute animæ. & hæc eſt charitas ordinata ſm beatum Augu.ut no.in.l.ſi quis ad declinandã.C.de epiſ.& cle.& licet ex ſupradictæ quintæ ſubſtitutionis forma uideatur innui quod Be. debeat prius mori ſine filijs quam pupillus tñ idem uidetur fuiſſe de mente teſtatoris in caſu quo lo.pupillus prius deceſſerit quam prædictus Be.poſtq̃ idem be. poſtea ſine liberis deceſsit. non.n. uidetur facienda uis in ordine moriendi ſed in carentia li-
2 berorum. † nam ordo non uidetur regulariter eſſe de ſubſtantia.ff.de pecu.l.quidem.l.nec.n.de ſol. uidetur namq; teſtator ut dixi primo prouidiſſe poſteriorităti ſecũdo animæ ſaluti. unde quia filij non ſuperſunt.uidetur locus ſubſtitutioni pauperũ ut ſic nõ modum ſed effectum conſideremus: ut.l.ſi mater.C.de inſti.& ſubſti. Ego de iure cõtra rium ſentio & dico ſubſtitutionem pauperum expiraſſe p ſuperuinentiam dicti be. Primo pp cõditionis naturam quæ eſt ut impleatur in forma:ut.l.qui hæredi.&.l.meuius. de condi.& demonſt. ſed hic ſunt pauperes ſubſtituti ſi filijs pupillis decedentibus be.nõ uiueret.ſed lo.pupillus eſt mortuus be.uiuente ergo cõditio reperitur adimpleta . nã be. pupillo ſucceſsit lo. ſubſtitutione pupillari ut.ſ.in tertia ſubſtitutione be. aũt nõ reperitur facta aliqua ſubſtitutio.nec quinta ſubſtõ uidetur facta ſibi ſed pupillo ſicut ẽt præcedentes. & hoc multum põdero quod ex diſcurſu omnium prædictarum ſubſtõnum apparet quod teſtator ſolis pupillis uoluit pupillariter ſubſtituere primo eos inuicẽ, ſecundo be. tertio filios be. quarto pauperes ut ſic primis proxime copulata.pcedunt.l.cum delanionis.§.aſinam.de fun.inſtru.in defectum.n.be.& filiorũ eius uidentur pauperes ſubſtituti lo.pupillo.nõ aũt be.vt dixi. Itẽ expreſſe dixit teſtator ſi dictis pup.decedẽtibus be. non uiueret & ex eo filij non extarent &c. requiritũ ergo qđ tpe mortis pupilli be.non uiuat quia qualitas & demonſtratio iuncta uerbo debet uerificari ſecũdum tẽpus uerbi.l.in delictis.§.ſi extraneus.de noxa.ſed cum be.uiueret tpe mortis pupilli ergo non eſt conditio ſubſtitutionis pauperum adimpleta in forma ut.d.l.meuius . &.l.qui hæredi.liẽ copulatiue in ſubſtitutione apponit ſi nõ uiueret & filios nõ haberet. debet ergo concurrere utrunq; copulatorũ tpe quo lo.pupillus deceſsit:ut.l.qui hæredi.de cõdi.inſti. ſed hic defuit alterũ.ſ.mors be.eo tpe quo pupillus deceſsit. Nõ ob.l.iij. de lib.præte.cum ſi.alleg.ſuperius quia mentem teſtatoris nõ poſſumus elicere ubi prorſus uerba deficiunt nec ad caſum improuiſum debet extendi: ut.l.commodiſsime.de li.be.& poſthu.ſed hic ut dixi dicto. be.nulla ſubſtitutio facta reperitur ſed bene dicto pupillo ſi bene.non uiueret & filios non haberet.ſubſtitutio ergo omiſſa eſt intelligẽda. Et per iſta concludo quod Be.partẽ hæreditatis pupilli ex ſubſtitutione ſibi obtenta tranſmittat ad amitam ſuam ſibi proximiorem ab inteſtato.do.Pet.de ancha.

CONSIL. CCLXVII.

1 *Probatio dubia circa nomen & ſubſtantiam perſonarum ſuper quibus fundatur intentio agentis quando releuet agentem.*
2 *Varietas impedit intentionem probari.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pro parte Bartholamei actoris propoſitis in libello poſitionibus & atteſtatiõibus de Adamo patre & Adamo filio ac etiam Adamo auo & contractum ſocciiæ celebratũ cum Adamo patre cuius dicit ſe filiũ & hæredẽ deducit.& in ſcđis capitulis ſe fratrẽ Adami filij nati ex dicto Adamo patre cõi & fatetũ in ſecundis capitulis dictum Adamum filiũ deceſsiſſe ſuperſtitibus Andrea Iacobo & Mattheo eius filijs contractus autem dictæ ſoccitæ an celebratus fuerit cum Adamo patre ſuo an cum Adamo filio eiuſq; fratre nihil ponit uel probat & magna eſt uis in hoc. nam ſi cum Adamo patre ipſe ſuccederet pro dimidia & pdicti And. Iac.& Mat. filij Adami pro alia dimidia. & per conſequens male petit in libello oẽs chartas dictæ Soccitæ. ſi uero cum Adamo filio fuit contractus initus tunc iniuſte peteret aliquid ex contractu dictæ Soccitæ:quia tunc And. Ia.& Ma. ſuccederẽt in prædicto contractu.ut inſti.de hær.quæ abinte.in prin.Ex iſto capite incertitudinis perſonarũ cum quarum alteri contractus Soccitæ celebratus probabiliter dubitatur deberet iſte Bartholameus ſuccumbere: ut.l.duo ſunt titij. de teſta.tut. & dubia probatio non releuat probantem.c.in pñtia.de proba.facit.l.eũ quem temere.de iudi . Et augetur dicta dubietas & obſcuritas ex inſtrumentis pductis in prædicta cauſa.inſtrm.n.Soccitæ eſt bis in actis regiſtratũ . primo dicitũ cõtractũ Soccitæ initũ cũ Adamo delinionibus filio Adami.& cũ iſto ſic regiſtrato cõcor.inſtrm in pgameno in publica forma tranſmiſſum manu notarij rogati in altero regiſtrato dicitur contractum Soccitæ celebratum cum Adamo quondam Adamini. in duobus autem inſtrumentis regiſtratis actis uno diuiſionis alio emãcipationis narratiue etiam Adamus filius Adamini. Ex iſtis inſtrĩs ſic regiſtratis & publico inſtrõ in pergameno oſtẽditur uarietas in nomine inter patrem & filium.nam pater Adaminus filius Adamus uocabatur & ſic iſte contractus initus potius pſumitur cum Adamo quod hic pluribus adminiculis adiuuatur . & etiã ex libello ut dixi & alijs clarẽ patet q ſemel Bartho.aſſeruit cõtractũ initum cum Adamo patrem aũt ſuũ uocatũ fuiſſe Adamũ principaliter non probatũ licet incidẽter ex uarietate teſtes ſui deponant ipſum fuiſſe filium Adami. Sed utrum cum iſto Adamo patre ſuo an cũ Adamo fratre eius non capitulat nec probat & poſito qđ pbaret tñ quod nõ ſic uocetur eius pater ſet adamus dicta quatuor inſtrĩa narrãt . Ex quibus ſatis pbatio ſua teſtium redditur dubia & p iſta cõſequens ſententia pro reo feren-
2 da eſt.c.inter dilectos.ad ſi.de ſi.inſtru.† Quinimo ex iſta uarietate redditur eius intentio non probata: nam aſſerit in ſecundis capitulis Barthol. quod ipſe fuit filius Adami quõdam Adami ſed inſtrumenta Soccitæ unũ regiſtratum in papiro alterum in pgameno dicũt ſoccitã contractã cũ Adamo filio Adamini.& ſic non eſt filius illius cũ quo ſoccita eſt cõtracta ſi Adamus & Adaminus in loco patris poſita denotant diuerſa corpora & perſonas. Item ſi denotant diuerſa Adamus & adaminus.ipſe eſt ſibi cõtrarius quia in primis capitulis dicit ſe filium Adamini in prędictis ſecundis filiũ Adami.confuſe igitur & obſcure deducit cuius cõtrarium facere debet agens alias ſuccumbere debet. ut.d.c.inter dilectos.in ſi.& in.c.in pñtia pal.Poſtremo iſta pplexitas & obſcuritas actoris lucide declaratũ p capitula & duos teſtes quos produxit reus cõuentus.nam ponit & pbat quod iſte Barth.nõ fuit filius adamini qui locauit dicta animalia ſed Adami & huic Adamo qui locauit ſucceſſerunt pdicti.A. I.& M.Ex quorũ atteſtationibus ſi liquide & patenter oſtẽditur q cũ Adamo ex quo pdicti tres filij remanſerũt ut ẽt Bart.in ſecundis capitulis deducit fuit iſte cõtractus Soccitæ celebratus.& per conſequens nõ cum patre Bartho. Ex quibus ſine ulteriori proſecutione cõcludo quod Bartho. obſcure deduxit ea quæ ſunt ſuæ intentionis in corpore ſubſtantia & perſona patris eiuſdẽ.& augetur ẽt dicta cõfuſio & obſcuritas p pdctã inſtrĩa regiſtrata in quibus adaminũ fuiſſe patrem Adami atteſtatur.& cõtractũ hunc celebratũ fuiſſe cũ Adamo ex quo dicti tres filij remanſerũt liquido ſit pbatũ.ideo cõcludo q per iudicẽ debet reus diffinitiue abſolui ab eius petitione & ipſe tanq̃ temere uexauerit dictum reũ conuentũ debet in expẽſis legitimis cõdemnari.

CONSIL. CCLXVIII.

1 *Crimen puniendũ ſecundũ plures reformationes ſecundũ quã puniatur.*
2 *Leges poſteriores trahuntur ad præcedentes & ſtatuta poſteriora ad præcedentia.*
3 *Diſpoſitio legalis uitiatur ſi modus & forma omittantur.*
4 *Quandocunq; dictio omnẽ modum & qualitatem cõprehendere poteſt.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Iure diuino pariter & humano hoc deteſtabile ſcelus propter quod uenit ira Dei in filios diffidentiæ ſeueriſsime uindicatur.nam talium ciuitates cum eorũ habitatoribus igne conſumſit de pe.diſt.j.c.ſed cõtinuo.xxxij.qõ.vij.flagitia.de exceſ.

ꝑla.c.clerici.C.de adul.l.cū uir.& in aut. ut nō luxu. cōtra
na.& c.deus omnipotēs.ij.q.j.Statuta uero ciuitatis ubi cō
tra iſtū Bndictum Andreæ inquiritur ſeueritatē ꝓdictorū
iurium cum quodam tēperamēto benignitatis modificant
quaſi ſalubrius uiſum eis fuerit inſpectis uarijs qualitatib⁹
perſonarum & circunſtantijs facti pœnas ipſas exagerare
& mitigare quam ſimpliciter & indiſtinctè penā ignis om
nibus hoc crimen ꝑpetrantibus irrogare & hoc pōt ſtatu-
tū facere.ſ.diſtinguere ius diuinū & humanū iuxta locorū
neceſsitatē.ut.l.ſecularis.§.ſunt quædā.de uac. & extraor-
cri.& quod no. in.c.quæ in ecclarū. de cōſti. in nouel.nam
iure diuino illa ſeueriſsima pęna deus afflixit ciuitates il-
las & habitantes in eis:quia hoc nephandū crimen nō emē
dationi ſed cōſuetudini deputaruut. & ſic ſeuerius iudican
dū.ut.l.nemo.C.de epi.audi.Ad propoſitū igiť ſuper pro-
ſecutione huius criminis tria ſtatuta ſiue reformationes
ſucceſsiue ſunt editę. quarum prima ſub rubrica ſodomita
rū &c.alia edita poſt in.Mcccl xix.alia in.cccccij.die.xj.Fe
bruarij.& de poteſtate iuris ultimis attributa in quadā ꝓ-
uiſione edita in dicto.Mccclxix.& die.xx.mēſis Aprilis. &
de primo ſtatuto certū eſt quod iſte Bndictus nō uenit cō-
burendus.nam tali pœna plectuntur alienigene malendri-
ni ſiue trapaſſe & tabernarij qui tenerēt pueros pro tā ne-
phando ſcelere exercendo altera aūt prædictarū qualitatū
nō eſt deducta cōtra dictū be.& ꝑ cōſequēs ꝑ ꝓdictū ſtatu-
tū non eſt puniendus dicta pena.facit qď no.in.c.j.de ſtatu
te.lib.vj.&.c.j.de homi.&.c.j.de uſur.eod.li. per Io. an ſe-
cunda reformatio.de qua.ſ.in.Mcccclxxviij.ſecundū ua-
rias circunſtantias uarias pœnas imponit & inter alias illā
ponit pœnam ꝗ qui per uim uel uiolentiā tale ſcelus cōmi
ſit ſtatuit igne cremari ita quod penitus moriať ut patet in
uer.ſi aūt per uim uel uiolentiā &c. & ſuper iſta particula
uidetur formata inquiſitio dñi capitanei dum in eo dicitur,
uiolatio modo illato per ipſum Be.capite dicto nanne &c.
Verū ergo per ꝓdictā reformationē ultimā ſit ſublata di-
cta pœna ignis & ſubrogata pecuniaria & arbitraria iuxta
formam ultimæ reformationis de qua ſupra in Mcccccij.
merito dubitatur.& prima facie uideretur nō ſublata quia
hic ultima reformatio loquiť de uitio ſodomitico puniēdo,
indiſtinctè & ſimpliciter ſed ꝓcedens loquitur cū hoc cri-
men cōmittitur uiolēter & in inuitū & ſic cū notabili qua-
litate quo ſolet ſemper in criminibus penas exaggerare:ut
.l.aut facta.ff.de pœnis.nam in præcedenti proxima refor
matione huic ultime qualitas uiolentiæ operatur protſus
diuerſitatē pœne a ſimplici crimine ſodomitico:quia iſtud
arbitraria illud aūt ſimpliciter capitali pœna puniť.Ex qui-
bus uř prima facie ut dixi hāc ultimam reformationē per
proximam ꝓcedētem limitari & reſtringi ad caſum ſimpli-
cis ſodomie non aūt uiolentiā in tanto ſcelere inferentis:
arg.l.ſed & poſteriores.ff.de legi.& quod no.in.l.ſciendū.
2 qui ſatiſ.cog.&.c.cum expediat. de elec.li.vj. † ſicut.n.po-
ſteriores leges & canones trahuntur ad priores modifica-
tiue & reſtrictiue ita etiam ſtatuta ad ſtatuta. ut no.Bar.in
extraua.ad reprimendam.ſuper uerbo nō ob. Præterea ex
defectu pōtatis ſtatuentiū uidetur ultima reformatio non
ualere tanq̄ fecerint ꝯ formā mandati eis cōceſsit ſup hoc
conceſſum.n.fuit ut prouiderent in augmentū punitionis
huius nephandi ſceleris aliorū ordinamentorum hactenus
e dictorū ipſi aūt prouiderunt in diminutionē pœna mor-
tis in pecuniariā comittēdo & in arbitrariam nō tñ ad pœ
nam mortis ſe extēdentē egerūt ergo ꝯtrarū eius qď fuit eis
iniunctū ſi dicamus hanc corrigere ꝓcedētes reformatiōes
& ſtatuta cōtra.l.diligēter.ff.man.&.c.piſanus de reſti.ſpo.
3 † omiſsio.n.modi & formæ uitiat legalē diſpoſitionē.l.qui
rome.§.flauius.de uer.ob.& inducta ad augmentū non de-
bēt operari diminutionē nec ecōuerſo.l.legata inutiliter de
leg.j.& cle.j.de ꝓben.&c.tranſmiſſe.de uerb.ſig. & iſte rō-
nes urgent pro iſta parte. Quibus nō ob.cōtrarium eſt de iu
re dicēdum uidelicet quod pœna ultime reformatiōis pe-
cuniaria & ad arbitriū pœna fuſtigationis & alijs pœnis
corporis afflictiuis uel uituperatiuis ueniet puniēdus iuxta
formā ultime reformationis per quā puto receſſum a pena

ignis infligenda cōmittentibus hoc crimen uiolenter ꝑ re
formationē proximam pręcedentem hoc primo colligo ex
mente ſtatuentium qui etiam in magis notabili & duplici
qualitate prouiderunt de pœna pecuniaria & arbitraria.
primo in qualitate per quam iſte ſodomitæ hoc crimen in
cōſuetudinem deputarūt.nam nulla uenia uel miſeratione
uidentur tales digni ut.d.l.nemo. & quod Bar. no. de iure
conſuetudinario in.l.ſi cui.ff.de accu.& tñ in ultima refor
matione dř eum dicta pecuniaria puniendū etiam quotieſ-
cunq; reperireť tale crimē fuiſſe cōmiſſum &c.iſta aūt qua
litas uř grauior.ſ.in cōſuetudine prout dř in iſto Be. Item.
ſubiungitur alia qualitas ualde grauis.ſ.ſi diceretř fuiſſe or
tum ſcandalū uel oriri potuerit rumor ſcandali uel tumul-
tus quo caſu ēt habet locū pœna pecuniaria & cum talia
crimina ſolent ſeueriſsime uindicari ut.l.aut facta.§.ſi.ff.
de pę.ſi ergo in iſtis arduis qualitatibus eſt ꝓuiſum de pœ-
na minori ergo & in illa minori qualitate uiolentie proui-
ſum debet intelligi & ſic iuxta enormitatem culparum pe-
narum modus exuberet & penā metiamur ex culpa.c.fœli
cis.de pœnis.lib.vj.& maxime hoc dico quia in utraq; ꝓdi
ctarū ponitur dictio ēt quæ eſt implicatiua ēt aliarum qua
litatum ſimilium minorum.ut.l.ēt.C.ſi reus uel accuſator
mor.fue.& nō ex maioritate rationis ſed etiam ex ueritate
incluſionis ſimiliū qualitatū dicam receſſum a præcedenti
reformatione reſpectu qualitatis uiolētiæ & ꝓſertim quia
prouiſio ſuper ſubſtātia criminis & delicti difficile eſt qď
nō intelligatur ꝓuiſum ſitr ſuper eius qualitate & maxime.
quia in principio reformationis ultime ſup illo articulo di
4 citur quandocunq; agendo uel patiēdo:† nā dictio quando-
5 cunq; eſt apta cōprehēdere oēm modū & qualitatē ar.l.ba
liſta.ad tre.& facilius receditur a qualitate quā a ſubſtātia
.l.in delictis.§.ſi detracta.ff.de noxali. Reſtat reſpōdere ad
contraria.& primo ad.l.ſed & poſteriores.l.ſciendū . cum
alijs allegatis ſupra.nam loquuntur cum in diuerſis caſibus.
iura noua & antiqua diſponūt ita quod poſſunt aliqua ſub
diuiſione iuuare . hic uero loquimur cum ſuper eodē facto
utrunq; ius prouidet & uerba ultimæ reformationis ſunt
apta cōprehēdere qualitatē in priori reformatione annexā
prout ſupra deduxi . Reſpondetur aliter & quia prędictæ
leges habent locū cum in ultimo ſtatuto non apponitur il-
la clauſula nō obſtāte aliquo ſtatuto quod generaliter uel
ſpecialiter loqueretur.nā hoc caſu nō habet locum.l.ſed &
poſteriores.cu ſi ſed indiſtinctè per ultimū eſt receſſum a
primo.ut no.Bart.in dicta extrauaganti ad reprimendam.
ſuper uerbo non obſtāte.ſed in ultima reformatione eſt ap
poſita dicta clauſula & multū late concepta ut ibi patet
clare.Non ob.quod uideantur ſtatuētes egiſſe cōtra formā
mādati corrigēdo ꝓcedentē reformationē ut uult ſecūda rō
quia de uiribus reformationis ipſorū ut puta tenentiū ibi
locū principis & totius populi nō pōt ꝑ dñm capitaneū ca
pita iudicari.ut.c.cū ueniſſet . de iud.cū ſi. allegatis ibi uel
pōt dici qď hæc ultima reformatio cedat in augmētū prio-
rū ordinamentorū inquantū ultra pœnā pecuniariā relinq
in arbitrio iudicantis oēm aliam corporis afflictiuā & ui-
tuperatiuam.nam illa poſſet eſſe talis & tanta quod mors
poſſet dici ſolatium & uita ſuppliciū & ꝑ conſequens ſe-
pius mori.ut.d.c.felicis.ad fin.de pœnis.li.vj.in miſeria e-
quidem & in luctu ætatē agere eſt pluſquā mors ut dicit Sa-
luſtius in catil.in quęſtione ceſaris ſine delectu nāq; oēs oc-
cidere ſiue igne cremari & facti circunſtantias no penſare
& uarias medelas non adhibere non eſt laudabile quia ſm
diuerſitatē perſonarum locorū & temporū pœnas cōuenit
uariare & illam imponere quæ magis coherceat a delicto.
xxix.diſt.neceſſe.c.quoniā frequenter.§.fin.ut li.non cōte.
prædicti aūt ſtatuentes arbitrati ſunt iſtas pœnas arbitra-
rias plus timeri ꝓ eis ꝓſumendum eſt.ut no. Bal.in.l.j.ff.de
poſtu.in.§.nunciū.ubi dicit qď lex dř rationabilis eo ipſo
quod legiſlator putat eam rationabilem. & idem ſubdit in
ſtatutis & cōſuetudinibus & omnibus quæ ſunt de iuſtitia
poſitiua ut cenſeantur rationabiles eo ipſo qď ſtatuentes
ita ſunt arbitrati nec poſt legem editā de ipſa iudicandum
eſt . ſed ſecundum ipſam. iiij.diſt. in iſtis . Et per iſta patet
reſpon-

reſponſum ad contraria & concludendum quod ſecũdum ultimam reformationem iſte be. pœna pecuniaria & ultra eam arbitraria ueniat puniendus.do.Pet.de ancha.

CONSIL. CCLXIX.

1 *Amici electi ad cognoſcendum de cauſa inter amicos uertente an cenſeantur arbitratores an arbitri.*
2 *Verbis in dubio inhærendum eſt.*
3 *Diſpoſitio mixta illi attribuitur cum quo magis participat.*
4 *Iudicium nullum redditur ſi actus ad ſolennitatẽ requiſiti omittantur.*

1 IN CHRISTI nomine amẽ.† Pro declaratione primi dubij quod ſolũ proſequar eſt diſcutiendũ de natura iſtorum cõium amicorũ quos ex forma ſtatuti lucani coniuncti q̃ſtionẽ habentes tenentur amicos eligere: & ipſi amici ſic electi acceptare cognoſcere decidere compelluntur ſub pena &c.omni petitione ordine & figura iudicij & alijs ſolennitatibus reiectis & non auditis &c.utrũ ergo iſti ſint iudices an arbitri an arbitratores eſt ut dixi ante omnia declaran.nam ſi ſunt iudices neceſſaria citatio peremptoria ad ſententiam alias eſt ipſo iure nulla.l.j.§.itẽ cum ex dicto.quæ ſententiæ ſine appellatione reſcindãtur. &.xxiiij.q.iij.de illicita.& in Spe.de cita.§.uiſo de tẽpore.uerſic.alias aũt.& not.de offi.dele.cõſuluit. & idem ſi ſint meri arbitri cum arbitria ſint redacta ad inſtar iudiciorum .l.j.ff.de arbi.ſi uero haberent naturam arbitratorũ eſt dubium an requiratur partium præſentia uel citatio in prolatione laudi ſiue arbitramenti prout infra dicam: & prima facie uideretur dicẽdum quod ſi ſint iudices quia ex forma ſtatuti neceſſario eligũtur & cõpelluntur acceptare quod ſecus eſt in arbitris & arbitratoribus.l.ij.ff.de arbit. & qđ no.in.l.j.de le.ij.& licet ſine iuris ſolennitate & petitione aliqua ſit conceſſa eis autoritas cognoſcendi nõ minus uidentur iudices reputandi cũ & in iudicibus hoc quãdoque contingat fauore cauſæ uel ꝑſonæ.ut in aut. niſi breuiores. C.de ſen.ex peri.reci.& quod no. in.c.fi.de re iudi. li.vj.& quod ibi ſcripſi poſt.d.Bal.qui ẽt de hoc no.in.l.cũ ſpecialis.C.de iud. In cõtrarium quod ſint arbitratores uidetur colligi ex uerbis & ex mente ſtatuti qui appellat eos com-
2 munes amicos non iudices.& in dubio † inhærendũ eſt uerbis.l.j.§.ſi is qui nauem.de exer. & tales de iure ſunt eligendi in arbitratores & conſueuerunt: ut dicit text. in.l.ſi de meis.§.recepiſſe.ff.de arbi.arguendo ergo a nomine quod debet eſſe conſonans rei. inſti.de do.§.eſt & aliud.xvj.q.j. ſi cupis eſſe quod diceris uidẽtur iſti cões amici ſortiri naturam arbitrorũ non iudicum . hoc etiam patet ex ordine procedendi eis cõceſſo.ſ.ſine petitione & omni iuris ſolennitate omiſſa.nam corã iudicibus quãtumcũq; in procedẽdo latiſsimam ꝑtãtem habentibus hoc non contingit imo talis qualis petitio dari debet & ſoia cle. ſepe. de uerb. ſig. & hoc ſtatutum lucanũ appellat eos arbitratores & licet etiam uocet eos arbitros & etiam laudũ eorum ſit iudicis officio exequendum contra naturam arbitramenti: ut not. in.c.quintauallis,de iureiu.tñ non minus per hoc ſunt cenſendi arbitratores ſicut & quãdoq; ꝑ legẽ ex laudo arbitratorum oritur iudicis officiũ executiuũ puta ſi fuerit emologatum.l.cum antea.C.de arbi.non minus tñ ſunt arbitri q̃ tulerunt. Item cum ſtatutũ utatur uerbis arbitris arbitratoribus ac etiã uerbis ſententiæ ſiue laudo &c. hæc uerba nõ poſſunt intelligi in ſuo ꝓprio ſignificato propter diuerſam naturã adinuice ut ꝑdixi debemus intelligere in eo ſenſu in quo alia uerba ſtatuti præcedentia & ſequentia adaptantur ut ſic diſpoſitio ualeat:ut.l.quoties.ff.de reb.dub.& c.intelligẽtia.de uer.ſig.ſed oia uerba ſtatuti adaptanť magis quod iſti ſunt cẽſendi arbitratores q̃ arbitri uel iudices dum in procedẽdo & exequẽdo ois iuris obſeruãtia relaxa-
3 tur † illi ergo debet attribui diſpoſitio mixta cum quo magis participat & plus capit.l.cum q̃ritur.de ſta.ho.& illam partẽ credo ueriorẽ quod iſti cões amici a partibus electi ſint arbitratores non iudices . Non ob.c.ab arbitris.&.l.ſi præl.quia ibi de ordine procedendi omni iuris ſolennitate & petitione omiſsis & appellatiõe reiecta nihil dicit imo ad prædicta tenetur.in caſu uero nr̃o intantum per ſtatuta prædictis cõibus amicis latiſsima ꝑtãs cõceditur quod figura ois iudicij coram eis ceſſat . ſublata ergo omni forma iudicij ipſum iudicium debet intelligi ſublatum.ar.l. iul.§.fi.ff.ad exhi.Reſtat ergo conſequenter diſcutere utrũ laudum ipſorũ latum partibus abſentibus nõ citatis ualeat & teneat.& de hoc quæritur in primo dubio:& in hoc ſunt opiniones Moder.Bar.tenuit ꝙ non ualeat & ſic conſuluit prout ipſe refert in.l.ſi quis arbitratu.de uer. ob. ubi pluribus rationibus hoc cõfirmat. Sed dñs præceptor meus do. Bal.in.l fi.C.de cõtrahen.emp.& ego idẽ teneo in repe.l. ſi quis arbitratu.ꝑdicte.Cy.etiam idẽ tenet in additionibꝰ ad lecturã.C.in.d.l.fi.quas additiões Bar.nõ uideť uidiſſe. dicit.n.quod in declaratione arbitratoris nõ eſt neceſſaria inquiſitio uel præſentia partis.nam põt arbitrari per nuncium & epiſtolã.de leg.ij.cum pater.§.hæreditatis . &.l.ij. ſi menſ.fal.mo.dixerit.ad hoc.l.ſi conuenerit. ſecundo reſponſo.de pig.act.ubi in executione poteſtatis cõuentionalis nõ requirit citatio.Item quia executor & prouiſor ꝓcedunt ſine figura iudicij nõ tenẽtur partes citare. ut no. Inn. in.c.ex ratione.de appel.& eſt gloſ. in cle.j de offi. delega. Itẽ quia arbitrator non tenet locum iudicis quia nõ eſt iudex nec arbiter nẽc iudiciũ eſt coram eo ſed totũ in ſua eſt poſitum uoluntate & ſufficit quod nudo uerbo dicat quia ſibi uiſum fuerit ut no.Io.an.poſt Inno.in.c.quintaualiis. de iureiu.& confirmatur hoc quia põt etiam in aduerſariũ compromitti.c.ueniens.de iureiur. Item cõpromiſſum eſt ſimile mãdato quia mandatũ ſuſcipit arbitrator a partibus arbitrandi ſicut cõpromiſſarius ab electoribus eligẽdi prelatum.In talibus aũt non requiritur præſentia dñi committentis.l.qui romæ §.calimacus.de uerbo.oblig.&.c.ſi com-
4 promiſſarius.de ele.lib.vj. † Præterea actus qui pertinent ad ſolennitatẽ & ſunt a iure introducti reddunt iudicium nullum ſi omittantur.c.fi.de re iudi.lib.vj.& hoc ideo quia ius ita ſtatuit his ſeruatis ſi ea quæ ſpectãt ad iuſtitiam cauſæ ſi omittantur uidelicet ſententia.ut no.Bar.in.l.prolatã .C.de ſenten.ſed in arbitratore & eius laudo nõ debemus quærere niſi ueritatẽ & nihil ammodo petitur ab ipſo niſi quod ſeruet ęquitatẽ.iſte.n.ſunt due radices propter quas recurrimus ad arbitratorẽ. & hic eſt finis cõpromiſsi quo habito non curamus de modo.citatio ergo ſiue requiſitio ad laudum cum pertineat ad ſolennitatẽ non requiritur.facit quod not.Bar.in.l.filiusfa.de donatio . & patet ẽt quod laudum eſt quædam tranſactio ut in aut. ut diffe. iudi.poſt principium.ſed hoc poteſt fieri die feriato in honorẽ dei. l.dies feſtos.C.de ferijs ꝓ quo die citatio eſſet nulla ut ibi: ergo patet quod non requiritur. Cõcludo igitur quod laudum arbitratoris non infringitur ex eo quod altera pars uel utraque fuerit abſens in laudi prolatione & hoc tenet Gul.de cu. in.l.epiſcopale , de epiſ. audien & idem Cy.in additionibus ut prędixi.hãc opi.ut dixi tenet Bal. in.d.l.fi. C.de contrahen.emp.&.l.ſi quis ex conſenſu.de epi.aud.in uer.ſed incidenter quæro.Ad cõtrarias rationes quas Bar. adducit pro opi.ſua reſpondeo & ſubtiliter in prealle. iuribus & quia de ſua lectura apud ſtudioſos habetur copia. Ideo reſponſiones eius non refero. nam ſatis plenè refero in dicta.l.ſi quis arbitratu.

CONSIL. CCLXX.

1 *Poſſeſſores extranei an ſint citandi in declaratione rerum quas a ceſſantibus poſſident.*
2 *Statutum ſimpliciter loquens generaliter intelligi debet.*
3 *Diſpoſitio qualibet ſic intelligatur ut abſurdum non ſequatur.*
4 *Imperator nil diffiniet contra non legitime citatum.*
5 *Ingrediens poſſeſſionem tertij autoritate iudicis punitur.*
6 *Nullitas emancipationis diſcuſſa in priori iudicio non poteſt repeti in iudicio hypothecaria actionis.*
7 *Nullitas emancipationis in praeiudicium emancipati iudicta eſt.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In primo dubio quæritur de duobus quorum deciſio multum pendet ex prædicta bailia, & latiſsimo ac libero arbitrio conceſſo officialibus deputatis ſuper bonis Pauli ceſſantis ſiue falliti & eius ſociorum. multum enim fauet emptoribus habentibus cauſam a prædictis officialibus in bonis ceſſantium ac ſociorum. ac etiam limitat & modificat tempora quærelandi & recurſum habendi omnibus uolētibus conqueri de his quæ geſſerunt quod intra quatuor menſes & non ultra debeant audiri poſt quatuor menſes iſte qui emit ab officialibus iſta bona tanquā de bonis Ioannis ſocij Pauli ceſſantis præſuppoſito quod fuiſſent dictæ dñæ Banthæ narratio dandi eius uiri uidetur pleniſsime tuta & confert dictā dñam Bantham uendicātem per hypothecariam. dicta bona tanquā de bonis Dandi prædicti quondam uiri ſui. poteſt enim lex municipalis ſicut lex communis dare talem ſecuritatem emptoribus & contra ueros dominos ut. l. j. & ij. C. de qua. præſcrip. facit quod no. Inno. in. c. quæ in eccleſiarum. de conſti. in fauorem enim creditorum talium fallitorum uidetur rigoroſo ſtatutū uoluiſſe prouidere & etiam in fauorem habentium cauſam ab eiſdem. ut in uer. adeo nequeant dicta bona in totum uel pro parte ab eo cui fuerint uendita aduocari &c. & mandauit officialibus & rectoribus omnibus quod quærelas non audiant contra tales emptores ſubdit tamen quod qui ſenſerint ſe grauati poſsint habere recurſum intra menſes quatuor & nō ultra. cum ergo dicta domina dudum poſt quatuor mēſes habuerit recurſum uidetur quod quę geſta ſunt poſt tempus. a. l. municipali ſtatutum ſint ipſo iure nulla. l. ſcire oportet. §. conſequens. de excu tu. & quod not. in cle. j. de reſti. in inte. & cle. ſi appellatione. de appel. & maxime quia prohibendo iudicibus & officialibus omnibus audiētiam non ualet quod ſit in cōtrarium ipſo iure. ut not. Bal. in. l. non dubium. C. de legi. & tenuit Iac. de are. diſputan-
2 do † dicens quod ſtatutum loquens ſimpliciter & abſolute non debet limitari ſed generaliter intelligi prout uerba ſonant in. l. j. §. generaliter. de le. prę̄ſtā. & l. iij. de offi. prę̄ſi. ibi nec diſtinguitur unde ſint. Item quod contra omnes extraneos in declarando eas debitores ceſſantium & res aliorum ſiue ab alijs poſſeſſas ſimiliter declarādi patet in prin. dictæ prouiſionis ſiue reformationis in qua uerba latiſsime ſunt concepta. ſ. quod ad ipſorum officialium uoluntatem & nemine citato poſsit prædicta declarare: & ſic præferre iniquum ęquo. l. creditor. §. locius. ff. man. & quod no. in. l. j. ff. de reſti. mi. per Bar. ubi igitur in uerbis nulla reperitur dubitatio non uidetur recurrendum ad cōiecturas. l. ille aut ille. §. cum uerba. ff. de leg. iij. Et iſta ſunt quæ multum faciunt pro tempore inherēdo cortici uerborū prout in dubio faciendum eſt. l. j. §. ſi is qui nauem. ff. de exerci.
Verum his non ob. contrarium de iure eſt dicēdum & pro
3 intelligentia præmittendum quòd † nulla diſpoſitio ſic debet intelligi late quod poſsit ſequi abſurdum ut no. in. cap. dudum. de præben. lib. vj. & l. diuortio. ff. ſo. ma. & no. Bal. in. l. conuenticulam. de epi. & cle. & l. fi. ff. ad exhi. ſed ſi tā late ut uerba dictæ reformationis ſonant debet intelligi poſſent omnes de florentia declarare debitores & ſocios dicti Pauli ceſſantis eis abſentibus & requiſitis. & ſimiliter poſſeſsiones omnium ciuium apprehendere tanquam bona Pauli ceſſantis & ea uendere & præberent omnibus plenam ſecuritatem ſaltem poſt lapſum temporis recurſum hæc autem eſſent ualde abſurda & contra iura nam
4 † contra non legitime citatum imperator non poſſet aliquid diffinire: ut in cle. paſto. in fin. de re iud. & c. j. de cau. poſſ. & proprie. ubi papa de ſe loquens dicit quod contra irrequiſitum non poteſt aliquid diffinire. debet igitur ſtatutum ſimpliciter loquens redigi ad intellectum iuris ne ex eo poſsit ſequi abſurdum ne quis damnum indebite patiatur. ut. l. ij. C. de noxa. quod ergo dicit prouiſio & etiam non citata parte & nō requiſita penitentia alicuius &c. intelligā parte. l. ceſſante de cuius ceſſatione cōſtat. uel ſi intelligit dicta uerba in oībus perſonis intelligā prout iacēt ſ. quod non requirantur ſolēnis citationū & requiſitio nō declarādo ſolūmodo ſed in diſcuſsione & pquiſitione ueritatis qui ſint. ſ. debitores & quæ bona ceſſantiū nō dicit ſtatutū ſiue prouiſio quod tertij qui lędunt in declaratione ubi de maximo eorū præiudicio agitur nō ſunt requirendi nā eis nō uocatis uidetur declaratio impoſsibilis cū merita cārum &c. l. fin. C. ſi per uim uel alio modo. & l. de unoquoq;. de re iud. & l. nam ita. de adop. nec uideretur ualere prouiſio ſi ſic latiſsime prout uerba ſonant intelligeretur quia faceret debitores ceſſantis q non ſunt & auferret poſſeſsionē & dominiū rerū poſſeſſoribus abſq; culpa ſua quod nō poſſet facere ēt imperator uel papa ut in. d. c. quæ in eccleſiarum. & no. in. l. quoties. & l. reſcripta. C. de pci. impe. offe. & pterea papa & imperator uerba ſua generalia reſcriptorū interpretantur ſine præiudicio tertiarū pſonarū. l. j. §. ſi quis a principe. & §. merito. ne quid in loco publico. & c. ex tuarū. de auto. & uſu pa. & c. ex parte. de off. delega. Ex qbus pro ueritate cōcludo quod nō fuit nec eſſe potuit intētio ſtatuentiū qd̄ contra tertiū poſſeſſorē ut erat iſte Dandus eo nō citato nec requiſito indagata ueritate potuerūt iſti officiales aliquid declarare & in iure ſue pprietatis uel poſſeſsionis piudicare quia talis non debet eſſe intentio iudicis aliquid ſtatuentis in. d. l. fi. ſi p uim uel alio modo. & in alijs palleg. iuribus & quod no. Inno. in. c. qm̄ frequēter. & ibi in nouel. ſuper uerbo nominare. extra ut lite non conteſt. habet. n. talis poſſeſsio iudicialis plus iuris quā facti. & Bar. cōſuluit quod per factū iudicis nō pōt poſſeſſor priuari ſua poſſeſsione etiam ſi citatus fuit p pclama generale. allega. d. l. fin. C. cōmi. uel epiſtolas. & l. iu-
5 dex. eo. ti. † imo ille qui ingreditur poſſeſsionem tertij autoritate iudicis incidit in pœnam. l. meminerint. C. unde ui. nam debuit diligenter inquirere quis ſit poſſeſſor & eū facere nominatim citari. ut. l. j. ff. de uentre inſpi. quinimo Dandus per talem uenditionem & traditionem officialiū non uidetur priuatus ſua poſſeſsione: ut. d. l. fi. & ita Bart. conſuluit & incipit conſiliū miſſus uigore. l. edicto in poſſeſsione &c. Ex quibus infero quod dicta uenditio officialium facta tanquam de bonis Ioannis cum eſſent attentata in dicti Dandi prę̄iudicium nulla fuit & multo fortius in præiudicium phypothecæ quæſitę dictæ dominæ Banthę in bonis Dandi eius ratione dotis ſue cui tunc tēporis cū diſtincta fuerint dicta bona non competebat hypothecā in exercitio cum conſtaret matrimonium. Item etiam hanc prouiſionem potuit probabiliter ignorare quia mulier. ut. l. regula de iur. & fac igno. & facta de poſſeſsione non ſua ſed alieni iuris. ſ. uiri. l. fi. ff. pro ſuo. abſurdum ergo eſſet dicere uel ſentire quod ignoranti ius & factum non monite nec citatę & agere non ualenti tale ordinamentum noceat. l. fi. de decre. ab ordi. fa. & l. fi. C. de anna. excep. & c. cum in tua. de ſpon. Per hoc patet etiam reſponſio de eo quod obijcitur de recurſu poſt tempus quadrimeſtre quaſi poſt tempus illud officiales ſuper hoc per dominam aditi non fuerint iudices competentes cum iuriſdictio conceſſa ad tempus lapſo tpe expiret. ut. l. cum nō eo die. C. qn̄ prouo. non eſt neceſ. & l. ſtatu liberum. §. fin. ff. de leg. j. nam dico quod dicta dña uel maritus eius Dandus nō uidentur ſub iſta puiſione includi quo ad bona ppria & a Ioanne ſiue Paulo ceſſantibus nō poſſeſſa maxime ipſis nominatim nō monitis nec citatis ut dixi. Itē præſuppoſito quod iuriſdictionem habuerint habito recurſu infra quadrimeſtre tempus & nō poſtea tamen uidelicet quod p eos poſtea factū fuerit infauorē dñe. cum. n. coram eis iſta ex capitulo fuerint oppoſita ad proceſſum habitū cum tpe & cōtra plures alios & dicti officiales a dño obſtātibus obiectis ad ulteriora pceſſerunt uidenẽ dictas exceptiōes tacite reprobaſſe ut in capitulo cū inter uos. de re iud. & nulli dubiū quod cū iudicio reuocatur in dubium pōt idē cognoſcere & ualebit iudiciū etiā ſi in rei ueritate appareat cum alias non haberet iuriſdictionē inter partes: ut no. Inno. in capitulo ſcd̄o. de dila. & c. primo. de appella. libro. vj. in nouel. & capitulo ſuper literis. de reſcrip. Ex quo ſequiẽ quod non poteſt iſte emptor ad iſtā exceptionē tranſire poſtquam corā

dictis

dictis officialibus cum dña litigauit & contra ſententiã reportauit a quo extitit appellatum. In iſto ergo iudicio hypothecariç non uidetur ſuper illa exceptione incompetenti audiendus poſtquam de illa fuit in alio iudicio maxime ad iſtud præparatoriũ plene cognitum & diſcuſſum.l.qui romæ.§.duo fratres.de uerb.ob.per Bar.in.c.cum dilectus.de ordi.cog.in nouel.poſt Hoſtien. Ex his patet ſolutio ad quęſita in primo dubio uidelicet q̃ prædicta domina poſſit agere hypothecaria contra dictum emptorem per offi-
6 ciales additos ſuper dicto recurſu. † Venio ad ſecundum dubium in quo dico quod de nullitate emãcipationis fuit cognitum & diſcuſſum in priori iudicio nõ poteſt amplius peti in hoc ſecundo iudicio hypothecariæ actionis per ea quæ ſupra proxime dixi. præterea quod iſta bona fuerint Ioannis emptor fundat ſe ex quodam contractu emptionis cuiuſdam Ioannis qui emit pro domina Piera uel pro eo quem dicta domina nominaret quæ poſtea nominauit dictum Dandum & confeſſa fuit ſe emiſſe de pecunia dicti Dandi qui cum eſſet filius dicti Ioannis præſumitur quod de eius pecunia emerit non obſtante quadam eius emancipatione quam dictus emptor dicit nullam tanquàm omiſſis ſolennitatibus ſtatutorum.circunſcripta igitur emancipatione præſumẽdum eſt quod illud pretium ſiue pecunia fuerit a parte profecta & præferenda eſt hæc iuris præſumptio huic aſſertioni domine Piere aſſerentis quod de pecunia dicti Dandi & hoc probare debebat dicta domina cũ ex perſona Dandi agat. iuxta not.in fi.l.cum oportet.C.de bo.quæ lib.ſed cum contrahens cum domina Piera habuerit animum acquirendi Dando non debet attendi cuius fuerit pecunia ex qua emptio facta eſt, ut.l.ſi ut proponis eum ibi no.C.de rei ven. Præterea cum em[illegible]or fundet defenſionem & ius ſuum contra dictam dominã quod dicta bona fuerint Ioannis hoc non poteſt oſtendere niſi ex prædicto contractu emptionis celebrato nomine dicti Dandi, ſed illud inſtrumentum dicit oppoſitum uidetur quod nomine Dandi.& eius pecunia emptio facta fuit præferri ergo debet inſtrumentum aſſerenti oppoſitum.j.q.7.ſaluberrimum. † Item nullitas emancipationis eſt inducta per ſta-
7 tutum in præiudicium ipſius emancipati tantũ non autem in præiudicium contrahentium cum eodem prout contraxit iſta domina Bantha recipiendo hypothecam pro dote in bonis ſuis. & hoc vult expreſſe ſtatutum ibi non autem in damnum uel incommodum creditorum ipſius uel cum eo contrahentium &c.nullitatem ergo emãcipationis cauſatam a ſtatuto maxime per dictionem taxatiuam tantum. non debemus extẽdere ultra caſum ſuum.l.quicquid aſtringendæ.de verb. obl. Item illa ſolennitatis omiſſio in.142. & ſic per quatuor annos ante ordinationem factam cõtra Paulum & Ioan.& per.11.quaſi annos poſt primam emancipationem nullam quo ad ipſum Dandum. ut dixi iſta ergo emancipatio ut dixi nõ arguitur quod facta fuerit per Ioannem in fraudem futurorũ creditorum prout fuit iſte emptor qui emit poſt dictam ordinationem nec præſumitur in fraudem,ſed bona fide quaſi ſecunda cautela ſuppletum ſit quod in primo fuerit prætermiſſum.facit quod no. in aut.ſed iam neceſſe.C.de donatio. ante nup.ſi ergo non uigore primæ emancipationis ſaltem vigore ſecundæ in qua donatio facta eſt peculij aduentitij & profectitij debẽt iſta bona dici fuiſſe Dandi quæ ea dimiſit tenuit quod poſſedit poſt dictam ſecundam emancipationem. Et per prædicta clare patet reſponſio ad ſecundum dubium quod ratione ſolennitatis omiſſę in dicta emancipatione non poteſt emptor dicere iſta bona quæ dicta domina per hypothecariam auocat non fuiſſe Dandi. imo eius fuerunt rationibus ſupradictis. Poſtremo pro ſolutione tertij & ultimi dubij aduertendum eſt quod officiales dictum Dandum in iuſtè poſſeſſione priuarunt & ad tertiũ & ad bona ab eo poſſeſſa eorum bailia non extendebatur ut plene deductũ eſt & probatũ ſupra in primo dubio.ex hoc ſequitur quod eidem Dando ſi ageret non incumberet niſi probatio poſſeſſionis tempore ſpoliationis.c.olim.el.j.de reſti.ſpol.& c.conquerente.eod.ti. & d.c.ſi.C.ſi per uim uel alio modo ubi caſus.illud ergo ius quod habebat Dandus in recuperatione poſſeſſionis iſtud idẽ ius habet dicta domina agendo hypothecaria,ut ſubtiliter no.Cy.in.l.cum res.C.ſi pig. oblig. ſit quinimo poſtq̃ eſt probatus titulus & poſſeſſio Dandi ſicut ſibi competeret publiciana, huic domine ſeruiana,ut ibi no.Cy.nec poſſet emptor ſe tueri ex titu.officialium,quia titulus iſte eſt iniuſtus & reprobus ſuper re a tertio poſſeſſa, ut ſæpius dictum eſt per iſta ſunt ſoluta omnia dubia.dominus Per.de ancha.

CONSIL. CCLXXI.

1 *Iudeum eligens in gabellanum an incidat in pœnam.*
2 *Iudei ad officia publica non ſunt eligendi.*
3 *Falſum quod ſit.*
4 *Delictum non dicitur quod ad delictum adaptatur.*
5 *Oblatio nullam culpa maculam ingerere dicitur.*
6 *Sanmitus officij actoris executionem non habet.*
7 *Sententia qua de nullitate redargui prohibeatur.*

1 IN CHRISTI nomine amẽ. † De titulis criminum quæ in inquiſitione deducũtur eſt principaliter inueſtigandum an ſint talia crimina ſuper quibus procedi poſſit non obſtãte temporis curſu uel reſeruentur ſub regula generali, ut procedi ſolum modo poſſit per duos menſes tantum & non ultra tanquam de delictis commiſſis ante introitum ſui officij ut cauetur in ſtatuto poſito ſub rubrica de tempore cognitionis dñi poteſtatis &c. nam certum eſt quod ſi non ſint de exceptis remanent ſub iſta generali regula quinimo per exceptionem quorundam caſuum fortius firmatur regula in alijs non exceptis iuxta no. in rub.de re iud.lib.6.per Dy.facit quod no.Bar.in.l.generali.de fundo.inſtr. Tria autem crimina poſſunt elici ex tenore dictæ inquiſitionis. Primum quod Bartholameus tunc vicarius autoritatem habens & iuriſdictionem ad faciendum fieri ſcrutinium doloſe voluit & conſenſit quod Angelus iudeus ſecte improbate & contrarius catholice fidei inhabilis ad publicum officium obtinendum fuit miſſus in ſcrutinio inter alios. Secundum eſt ſucceſſiue poſt aliquod tempus quamquã per.16.lupinos albos de.52.ex.26.fuiſſet reprobatus dictus Angelus iudeus tamen doloſe immiſit & immitti fecit in burſa ſui officij ad regimen prioratus dicte terre piſcie una cum alijs ſcrutinitatis ad prædicta & ad alia officia dictæ terræ ad hoc ut dictus iudeus eſſe poſſet ad dicta officia inter alios chriſtianos & hæc omnia & ſingula precibus oblationibus perſuaſionibus dicti Angeli. Tertium quod prædictis non cõtentis poſt aliquos dies dictus Bartholameus ultra ſalarium ſibi promiſſum & taxatum pro officio loco ſeruitij & remunerationis prædictorũ cauſa & nomine donationis recipit a dicto hebreo taſſas & panceriã. Ex iſtis ſic in inquiſitione deductis. Primo dicitur reſultare crimen quod hominem non fidelem & indeuotum ſanctę romanæ eccleſiæ immitti fecit ſcrutinari & inburſari ad officia chriſtianorum. ex quo dicitur incidiſſe in titulũ criminis de quo in ſtatuto ſub rubrica quod nullus gibellinus &c.§.&.quod domini prioris &c. Secunda quod deſcribi fecit hominem talem,& maxime per lupinos.16.ex.26.reprobatum ex quo uidetur incidiſſe in crimen falſi ſeu falſamẽti. Tertio quod illicito modo fuit prædicta executus.ſ.panceriani & taſſas. Videndum eſt igitur primo iſtis præſuppoſitis ſic in facto ſi iſti ſunt caſus ſimpliciter a ſtatuto excepti ut ſine curſu temporis perpetuo procedi potuerit per dominum poteſtatem an uero remanent iſti caſus ſub regula generali ut procedi poſſit ſolum modo intra certa tempora ut prædixi. Secundo ſi ſunt delicta talia ſuper quibus procedere non potuerit poſt duos menſes quid iuris ſi proceſſerit & eum condemnauerit, prout fecit vtrum poſſit dicta ſententia de nullitate redargui ſiue dici nulla. Quo ad primam recolo me alias conſuluiſſe q̃ prædicta crimina non ſint de exceptis ſuper quibus ſine curſu temporis perpetuo procedi poſſit ſecundum formas

ſtatuto-

ſtatutorum. nam ſtatutum ſub rubrica quod nullus gibel-
linus &c. non uidetur facere ad propoſitum inquantū præ
cepit eligi hominem fidelem & deuotum ſanctæ romanæ
eccleſiæ &c. credendum eſt enim ſtatutum intellexiſſe de
alias eligibili non iudeo; quia ſic ſtatutum eſſet prolatum
in caſu non dubio contra.l.quod labeo.de carbo.edic. † nā
2 certiſsimi iuris eſt iudeos non poſſe eligi ad publica officia
ſi dicamus iſtum eſſe de illis.c.cum ſit. de iude.&.C.eo.tit.
l.hac valitura, ſed non debet aliquid ſic intelligi quod ſit
ſuperuacuum uel quod raro accidat ſi aliquis intellectus
ſanus poteſt ei dari caſus eſt & ibi not.ff.ad muni.l.j.in fin.
facit.l.nam ad ea.de legi.ff. Secundo probatur quod ſtatu-
tum loquatur totum de alio genere perſonarum prohibi-
to eligi.ſ.de gibellinis qui nō ſunt vere guelfi,fideles & de
uoti ſanctæ romanæ eccleſiæ. Iſtę autem qualitates ut quis
ſit eligibilis requiruntur in eadem perſona nec altera ſuffi-
ceret quod text. loquitur copulatiue & ſic requiritur con-
curſus omnium, ut.l.ſi hæredi plures.de condi. inſti.&.c.li-
cet cauſam de probationi.& quod not. Bart.in.l.diuus.de
re iud. ſic etiam requiritur ad cōmiſsionem pœne.ſ.quod
elegerit gibellinum non uere guelfum non fidelem &c.
Iſtę autem qualitates contrarię ex quibus ſit delictum per
ſtatutum quod alias non eſt delictum de iure cōmuni non
ſunt deductę in inquiſitione quod fuit neceſſarium ut ſic eſ-
ſet locus pœne ſtatutariè.ut not. Ioan.and.in.c.j.de homi.
lib.6.in nouel. ſuper uerbo chriſtianorum & in.c.quàm-
quam.de uſur.eod.lib.ſuper verbo receperunt nec uidetur
probabiliter poſſe in dubium reuocari uidelicet quod
ſtatutum loquatur de alijs ſiue alio genere perſonarū quā
de gibellinis inhabilitatis per illud ſtatutum ad officia pu
blica.ſicut enim in principio in medio & in fine uerba ſta-
tuti ad tales referuntur non ad iudeos homicidas ſpurios
uel alias inhabiles ad officia publica obtinenda, quod ſatis
etiam probatur ex rubrica in princ.ſtatuti ad cuius intelle-
ctum refertur tota lex ſiue conſtitutio.ff.de iur.& fac.igno
ran.l. regula.§.fi.& a primordio tituli poſterior formatur
euentus.C.de imponen.lucra.deſcri.l.j.in pe.§. Tertio di-
ctum ſtatutum punit electos ſi acceptauerint punit etiam
electores punit etiam ſcribentes ſed ex tenore inquiſitio-
nis ſupra relate non poteſt dici dictum Barto. elegiſſe di-
ctum iudeum ad officiū ſed quod conſenſit & uoluit eum
poni ad ſcrutinium & imburſari poſtea tanq̄ autoritatem
præbens illi actui. ſed certè aliud eſt eligere aliud conſen-
tire & uelle perſonam quam inhabilem eligi. nam ſicut
dicit lex quod aliud eſt agere aliud eſt agenti conſentire
& uelle perſonam aliquam inhabilem eligere.l.aliud.ff.de
reg.iur. fieri enim faciens non dicitur vere facere ſed ficte
nec tenetur eadem lege qua tenetur faciens maxime ſtatu-
tària quæ ſi loquatur de faciente actum liberi arbitrij non
extenditur ad mandantem. iuxta not. per Bartol.in.l.ſed ſi
unus §.ſeruus.ff.de iniu. iſte ergo caſus poteſt dici omiſſus
a ſtatuto etiā ſi intelligeretur de eligente inhabilem alia in
habilitate quam loquatur ſtatutum quod non eſt dicēdum,
ſed reſtringendum ad perſonas de quibus loquitur.ut.l.ſi
uero.§.de uiro ſolu.matr.quia ergo locus tempus & ſimi-
lia ſunt concomitantia actuum gerendorum.c.abbate ſa
ne.ante fi.de re iudi.lib.6.inquantum ſine præfinitione tem
poris procedi ſtatuit intelligam de eligentibus & electis
inhabilibus de quibus ſtatutum loquitur. Quarto ſi dica-
mus illa uerba fidelis & deuotus ſanctæ Romanæ eccleſiæ
intelligenda de alijs hominibus quam gibellinis ut qui ta-
lem non eligerit puniatur pœna ſtatuti.tamen iudei ſarra-
ceni uel aliæ ſectę reprobatę poſſunt dici fideles & deuoti
ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſi nobiſcum cōuerſantur & uiuunt
& hinc eſt quod eccleſia eos in ſuis ritibus & cerimonijs
tolerat.ut.C.de iudeis.l.die ſabbati.& quod not.in.c.quod
ſuper his.de uoto.per Inno.& alios poteſt ergo iudeus eſſe
fidelis & deuotus ſanctæ matris eccleſiæ, quia ſub eius pro
tectione ſe ſubijciens miſericorditer ab ea ſuſtinetur & cō-
tumelias ei fieri inhibet & tenetur extra de iude.c.ſicut iu-
dei. unde ſtatutum quod loquitur de deuoto & fideli ſan-
ctæ Romanæ eccleſiæ intelligam de eccleſia militante quæ
ſuſcipit infideles non autem de eccleſia triumphante quæ
eſt in cœlis de qua veriſimiliter ſtatutum non ſenſit. Ex
hoc ergo capite quod iudeus non poſſit eſſe fidelis & de-
uotus ſanctæ Romanæ eccleſiæ non uidetur iudeus ab of-
ficijs prohiberi, ſed bene ex capite quod ſit ſectæ & religio
nis prohibitæ & damnatæ.ut.l.j.C.de ſum.trini. & fid.ca.&
de iſtis ſtatutum nō loquitur quia eſſet deriſorium de uno
prohibere quod eſt prohibitum bonis minoribus iuris ca-
nonici & ciuilis ut iuribus prællegatis.ut eſt caſus in. d.
l.j.in fine.ad muni. Ex quibus infero quod quamquam iſte
Bartholameus deliquerit de iure communi procurando e-
ligi & aſſumi hominem improbatæ ſectæ ad publica officia
ut.d.cum ſit &.l.hac valitura.prælleg.tamen de tali ſtatu-
tum non prohibet ſed de Gibellino non fideli nec deuoto
ſanctæ Romanæ eccleſiæ militantis qualis iſte non probat
ut dixi. remanet igitur ſub caſibus non exceptis.& per con
ſequens ultra tempus a ſtatuto præfixum ergo ſententia &
proceſſus nullus ipſo iure. Secundo principaliter allega-
tur contra Bartholameum delictum falſitatis ſiue falſamē
ri ſuper quo crimine non ob. curſu temporis poteſt proce-
di perpetuo ſtatutum ſub rubrica de tempore cognitionis
domini poteſtatis &c. de quo ſupra dicitur autem falſum
commiſiſſe ex quo dictum Angelum acopiauit & acopia-
tum immiſit in burſa regiminis officij & regiminis priora-
tus inter alios chriſtianos cum tamē reprobatus fuerit per
lupinos. 16.& ſic a maiori parte repulſo cancellario di-
ctę terrę qui talibus intereſſe debebat. Ex quo facto illici-
to dicitur reſultare crimen falſi.hoc tamen ex tenore inqui
ſitionis non colligitur expreſſe ſed poteſt ex eo percipi qđ
reprobatum per.16.lupinos immitti & imburſari fecit, ut
idoneum & approbatum in publico libro ſiue actis cū ta-
men eſſet ut prædicitur reprobatus. mutauit igitur uerita-
tem dum reprobatum pro approbato poſuit ſiue poni fe-
cit. ex quo dicitur quod incidit in crimen falſi. & in.l.cor.
de fal.& per hoc infertur quod de tali crimine per ſtatutū
poteſt cognoſci temporis curſu non obſt. † Ego in hoc
3 alias conſului contrarium.& idem hic ſentio quod hic nul-
lum falſum ex narratis in inquiſitione elicitur. eſt enim fal
ſum mutatio ueritatis in auten.de inſtr.cau.& fide.in prin.
ſed in inquiſitione non dicitur quod mutauerit ueritatē in
immittendo in burſa.ſed quod miſit uel immitti fecit illū
qui fuit reprobatus per.16.lupinos.de.26.ſed hoc non in-
fert imburſationem falſam ſed minus legitimam ſi non ha
buit uoces in ſufficienti numero ſed quod habuerit uel nō
habuerit non dicitur in inquiſitionem unde quia prouiſio
dictæ terræ non exigit quòd habeat maiorem partem ſed
ſimpliciter ꝙ habeat plures uoces poſsibile fuit ꝙ partiū
comparatione minorum habuit plures voces quam alij nō
immiſsi. pone.n. quod de dictis.16.unus habuit ſex alius
v.& alius.v.ipſe vero Angel. habuit reſiduas octo uoces ſi-
ue lupinos de quibus in inquiſitione & qui eos habuerit uō
exprimitur. præſumendum eſt igitur ꝙ ipſe dictos.8.lupi-
nos habuerit poſtq̄ fuerit immiſſus & alios in hoc ſupera-
uit. Ex quo ſequitur quod inquiſitio non infert neceſſario
delictum quia abſque delicto falſitatis imburſatio fieri po-
tuit de indigno ſcienter & doloſe abſque mutatione ueri-
tatis ſiue uitio falſitatis, ut not. Bart.in.l.quid ſi falſum.ff.
de fal.& in hoc dubio præſumendum.ſ.nō delictum, ut.l.
merito.ff.pro ſo. licet igitur deliquerit imburſando iudeū
& per hoc ueniat puniendus.ut.c.perpetuæ.de elec.lib.vj.
non tamen pœna falſi poſtq̄ nulla deprehenditur mutatio
ueritatis uel ſi dici poſsit falſitas quoquo modo non tamen
talis quæ cadat ſub aliquo ex capitulis legis corneliæ, de
falſis.& per conſequens non tenetur illa lege ut no.in.d.l.
quid ſit falſum. per Bart. Poſtremo circa hoc aduertendū
quod ut ex inquiſitione colligitur inter illos qui intererāt
ſcrutinio erat notorium Angelum fore iudeum. & ſic eius
inhabilitas erat patens & notoria & per conſequens nulli-
tas ſcrutinij & imburſationis, ſed ubi uitium eſt uerisimile
& ſe exhibet in conſpectu omnium nō uidetur in tali actu
committi falſum ſed potius poteſt dici qui talem actum at
tentat de præſumptione & temeritate redargui, non autem
ordina-

ordinaria pœna puniri poſtquàm non eſt ad publicationē
deuentum ut eſt caſus not.in.d.c.perpetuę facit quod not.
Bar.iu.l.ſi quis legatum.ff.ad.l.cor.de fal.Concludo igitur
circa hoc quod Bartholameus ille potuiſſet ex præſumptio
ne & temeritate extraordinaria pœna puniri. infra tamen
duos menſes ut ſupra nō autem perpetuo tanquam falſum
cōmiſerit. Præterea in inquiſitione dicitur quod doloſe &
ſcienter dictus Bar.tunc vicarius procurauit dictum Ang.
infidelem & indeuotum ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſcrutina
ri cum alijs chriſtianis. & ſubdit quod poſtea ſcrutinatus
immitti fecit in burſa.ex quibus verbis patet quod reſultat
unum delictum videlicet quod curauit principaliter eligi
ad officia hominem improbæ ſectæ.ad hoc autem delictū
perficiendum uenit ſcrutinium & imburſatio conſequēter
& acceſſoriè ſed talia confunduntur enm delicto principa
li de quo agitur. ut.l.illud. in fin.ad.l.aqui.&.C.de accu.l.
qui crimen.& ibi no. Supereſt videre de tertio crimine vi-
delicet quod illicito modo fuit conſecutus loco ſeruitij &
remunerationis & donationis taſſas argenti & panceriam
de quo delicto uidetur poſſe perpetuo procedi ſine curſu
temporis.ſed ſubſequitur poſt dicta verba ſine curſu tem-
poris quæ uerba reſpiciunt delicta præcedentia non ſequē
tia poſtq̃ in eis non reperitur & ſunt delicta pœnitus ſepa
rata & diuerſa.c.inquiſitioni,& ibi no.de appel.in delictis
enim enumeratis poſt illa uerba ſine temporis curſu nō eſt
tempus limitatum.debet ergo intelligi de tempore regula
ri & præfixo in alijs criminibus ſ.duorū menſiū quod præ-
ſumitur poſtq̃ in præſentibus non expreſsit clauſulam ſine
curſu temporis.arg.c.nonne. de præſum. & maxime quia
facile fuiſſet idem tempus exprimere ſi uoluiſſet.c.ad au-
4 dientiam.de deci. † Similiter non uidetur delictum quod
intenditur adaptari ad delictum quod dicitur barateria qđ
crimen vulgus interpretatur eſſe illud committitur per iu-
dicem mediante pecunia,ut.l.j.ff.de calū.& in aut. ſed no-
uo iure.C.de pœna iudi.qui male iu.ut.c.cum æterni. de re
iud.lib.vj.Sed in eo quod dictus Bartholameus fecit in fa-
uorem hebræi nulla pactio nulla datio pecuniæ interuenit
ſed dudum poſtea loco remunerationis & impenſi obſe-
quij taſſas & panceriam recipit oblatam mera liberalitate,
de qua dicit canon † quod oblatio nullam culpæ maculam
ingerit quæ non ex ambientis petitione proceſsit.j.q.ij.ſi
epiſcopum.ubi dicitur quod poſſumus ſpōte recipere quæ
petere prohibemur.credo tamen in officiali qui debet ab-
ſtinere ab omni munere & ab omni ſpecie mali hoc fuiſſe
reprehenſibile & illicitum.ſ.talia recepiſſe etiam gratis.c.
cum ab omni.de uita & hone.cle.ſed per hóc non infertur
quod commiſerit barateriam. nam cū donauit patet quod
dictum iudeum ad hoc nulla neceſsitas impellebat.l.rem
legatam.ff.de adi.leg.pœnam autem huius extorſionis il-
licitè limitatam expreſſe reperio in ſtatuto ſub rubrica qđ
executor cognoſcat de omnibus recipientibus officia &c.
in ver.& idem facit &c. vbi prohibetur expreſſa promiſ-
ſio contra officialem qui occaſione officij aliquid illicitè
recepit a ſingulari perſona. quia ergo iſtud ſtatutum ſpe-
cialiter contra officiales prouidet uidetur derogare in hoc
alijs ſtatutis generalibus contra illos qui modo illicito ali
quid extorquent ſub rubrica de arbitrio domini poteſtatis
& ſub rubrica de tempore cognitionis domini poteſtatis,
loqui enim uidentur de illis qui per potentiam minas &c.
aliquid illicitè conſequuntur, ſed contra officiales produ-
ctum eſt in ſpecie ſupradictum ſtatutum ergo generi dero-
gatur.c.generi.de reg.iur.lib.6.&.l.ſanctio legum.ff.de pe.
ſtatuta ergo ſupradicta diuerſimode loquentia redigenda
ſunt ad ſanum intellectum ut aliter puniantur priuati qui
per potētiam uel aliter illicito modo conſequuntur aliter
iudices qui per barateriam aliter faciunt & aliter qui gra-
tis & liberaliter.ut prædictum eſt ut ſic iuxta diuerſitatem
delictorum plagarum ſine pœnarum modos mereamur.c.
felicis.de pe.lib.vj. & quia per alios & per me conſultum
eſt ad plenum alias ſuper hoc ideo vlterius non proſequor
ſed concludo quam cognitioni huius criminis ſit præſcri-
ptum tanq̃ ſit comprehenſum ſub regula generali duorum
menſium & non ultra. Verum quia iudex qui ſuper dictis
criminalibus contra Bartholameum proceſsit prædictam
pœnam non ita ſubtiliter pōderauit ſed tanq̃ poſſet prouí
dere perpetuo iuxta caſus exceptos inquiſitionē formauit
& dictum Bartholameum pœna pecuniaria & priuatione
officiorum perpetuo in diſtrictu quinimo in ciuitate Flor.
condemnauit eſt uidendum utrum dicta ſentētia poſsit de
nullitate redargui tanq̃ lata ſuper criminibus exceptis ſed
incluſis ſub regula generali duorum menſium prout ſupe-
rius declaratum eſt & quod poſsit dici nulla uidet expreſ-
ſum in ſtatuto ſub rubrica de tempore cognitionis domini
poteſtatis in ver. ſi ultra tempora prædicta &c. ubi dicit
quod condemnatio uel abſolutio ſi proceſſerit ultra tem-
pora quocunque modo eſt irrita. In contrarium fortiter fa
ciunt ſupradicta ſtatuta ſub rubrica de officio & bailia do-
mini iudicis ſuper appellatione & nullitate & aliud ſtatu-
tum ibi ſequēs quod incipit qđ de cetero aliqs rector &c.
In his enim ſtatutis ualdè latiſsime eſt probatum & obuia
tum ne ſententia in criminalibus cauſis irritari poſsit per
aliquam ſpeciem nullitatis & omnibus rectoribus interdi
cta eſt cognitio ſuper his niſi quatenus de nouo concedere
tur talibus autoritas uel poteſtas per reformationes conſi-
liorum populi & communis Floren.& cum populus & cō
mune Floren.teneat ibi locum principis & omnes officia
les ab ipſo populo & communi iuriſdictionē ibi recipiant
uidetur proculdubio inferendum iſtum eſſe caſum ſoli po-
pulo reſeruatum.ſ.cognoſcēndi de nullitatibus ſententia-
rum & in hoc iuriſdictioni omniū officialium derogatum
ſit nam Imperator & Papa reſeruant ſibi aliqua de quibus
per Bald. in.l.reſcripta.C.de preci. impe. offe. facit quod
no.in.c.j.&.2.de confir.uti.uel inuti. Ego ſaluo ſaniori cō-
ſilio contrarium ſentio in hoc caſu noſtro in quo nullitas
cauſatur ex defectu iuriſdi.domini poteſtatis & patenter
ac notoriè inſpectione ipſius inquiſitionis apparet inquan
tum a delicto cōmiſſo per duos menſes ante ingreſſum ſui
officij inquiſiuit. Item quia dicta nullitas deſcendit ex
alio ſtatuto de quo ſupra, & ſic tribus rationibus moueor
quod dicta ſententia ſit nulla ex defectu iuriſdi.& huic ex-
ceptioni nullitatis uel iuris agendi de ipſa non uidetur uia
præcluſa licet omnis querela nullitatis ſit prohibita per ſta
tutum,ut eſt.gloſ.ſing.licet vulgaris in cle.j.de ſeque. poſ.
& fruc. Conſtat enim quod poteſtas iudicis limitetur ad
tempus, quod poſt tempus agitur ipſo iure nō ualet ut no.
in.l.properandum:in prin.C.de iud.& no.in cle.j.de reſti.
in integ.& illa nullitas dicitur ꝓuenire ex defectu iuriſdi.
poſt tempus.ut ſentit gloſ.expreſſe in cle.ſi appellationem
de app.& oportet neceſſario hoc fateri.nam ſtante iuriſdi.
poſt tempus cauſæ limitatum ſententia eſſet potius iniuſta
quam nulla cuius contrarium uolunt iura præalle.quaſi iu
riſdictionem conferendo ad tempus uidentur poſtea pro-
hibere ſicut teſtator in.l.ſtatu liberum.§.j.de leg.2.ad hoc.
l.ſcire oportet.§.conſequens.de excu.tu. Præterea ſtatutū
ſub rub.de tempore regiminis confert iuriſdi. poteſtati in
criminibus limitato tēpore & ipſo iure irritauit quod age
ret poſt tempus præfixum, & per conſequens reſiſtit ſtatu-
tum iudicialiter inquirenti,hæc ergo nullitas dicitur recte
excuſari ex defectu iuriſd.quam amittit poteſtas reſiſten-
do ſtatutum potentiæ procedendi.facit quod no.in cle.j.de
5 iure pa. Vlterius aduertendum ꝙ Io.de are.diſputauit quę
ſtionem de ſtatuto quod prohibet bannito ius reddi & cō
munem audientiam denegari,nam tenuit diſputādo quod
ſententia lata in contrarium ipſo iure non ualet ſi fuit op-
poſita exceptio banni & in contemptū iuris municipalis
eam reſpuit prout fecit in caſu noſtro, imo peius quia ex-
preſſa ultra tempus conceſſum in inquiſitione deduxit de-
lictum fore commiſſum. allegat.ff.de fer.l.j.§.j. nam ut ibi
dicitur iudicium conſiſtit ex tribus perſonis iudice actore
& reo.c.forus.de verb.ſig.in illo autem iudicio deficit per
ſona actoris quia paria ſunt non eſſe uel inhabilem eſſe.l.j.
6 in fi.quod cuiuſ.vni.no.l.ſideiuſ.qui ſatiſ. cog. † Item talis
bannitus non habet executionem officij actoris, obſtante
ſtatuto,ſed qui gerit officium cuius eſt ſibi executio inter-
dicta

dicta nihil agit.ff.de tu.& cu.da.ab his.l.nec manifeſte, & breuiter multa exempla ponit ibi ex quibus patet quod cui eſt interdicta officij executio ſi facit contrarium ipſo iure non valet.& idem dicit Bald.cum officio iudicis quod eſt meri imperij in criminali obuiatur per ſtatutum,nam ut dicit ipſe licet expreſſe nõ adimitur iuriſdictio adimitur tamen officium iudicis ſine quo iudicium non poteſt agi vt ipſe no.in.l.nõ dubiũ.C.de legi.ad fi.ex quo dicto patet qđ ex defectu executionis iuriſdictionis cauſatur talis nullitas. ſi enim inhabilitas quæ cauſatur in actore facit deficere iudicium in parte ſubſtantiali ut ipſe ibi dicit multo fortius cum ſubeſt inhabilitas in iudice procedente carente iuriſdictionis exercitio ut prædictum eſt deficere dicitur iudicium maxime cum hoc notorium eſt iudici & alijs ex tenore ipſius proceſſus & ſententiæ,facit quod not.Innoc. in.c.j.de off.iu.&.c.quoniam contra falſam. de proba. ubi defectus euidens potentius operatur in nullitate ſentẽtiæ
7 quam uelatus & latens. Item quantumcunque † ſtatutum præciſe prohibeat poſſe ſententiam de nullitate redargui, tamen nullitas quæ deſcendit ex alio ſtatuto ſiue alijs partibus ſtatutorum non uidetur prohiberi ut patet ex no.per Ioan.an.in addi.Spec.de execu.ſent.§.poſtremo,quod no. Bartol.in.l.j.quod ui aut clam.& Bal.in.l.j.ne liceat in una eademque cauſa.& Barto.in extrauagan. ad reprimendam. ſuper verbo non obſtan. Cum ergo in caſu noſtro deſcendebat hæc nullitas ex ſtatuto ſupradicto merito poterit allegari & probari ,maxime quia ut dixi deſcendit hæc nullitas ex defectu iuriſdictionis ſiue exercitij eius & reſpectu deficientis partis in qua debet ſubſtantiari iudicium ut in iudice ut prædicto.c.forus.&.l.ſi quæramus.de teſta.

CONSIL. CCLXXII.

1 *Procurator an admittatur in criminalibus.*
2 *Procurator non admittitur ubi pœna arbitraria imponitur.*
3 *Purgatio contumaciæ per procuratorem quid operetur.*

IN CHRISTI nomine einſq; matris virginis glorioſę Marię,& beati Antonij amẽ. Plene & ſubtiliter eſt ſupra allegatũ & meo iudicio recte concluſum.Pro corroboratione igitur ſupradictæ concluſionis aliqua addam.† Et in conſtitutione procuratoris in criminibus pu-
1 blicis uel priuatis uel cum criminaliter agitur pondero regulam generalem & caſus exceptos a regula.Regulariter in publicis criminibus traditur negatiua uidelicet qđ procurator non admittatur.l.accuſatore.§.id crimẽ.ff.de pub. iud.Et idem in priuatis ſi pœna ſit relegationis,ut ſupra,ut not.in.d.§.ad crimen. Si uero pœna eſt incerta a principio quia poteſt eſſe pecuniaria & corporalis forte reſeruata arbitrio iudicantis.tunc dicit Bald.quod iudicandum eſt interim de pœna illa ut de capitali.arg.l.fi.C.de inin. conſti-
2 cta.l.fi.ff.eo.tit.& per hoc concludunt docto.† quod ubi eſt pœna arbitraria non debet procurator admitti ne poſsit reddi iudicium ſuum deluſorium reſpectu pœnæ corporalis quam uellet imponere arg.l.ampliorem.in fi.de app.& hoc ipſe not.in d.l.fi.C.de iniur.&.l.reos.C.de accu.& iſte eſt caſus noſter in quo pœna eſt arbitraria in pecunia uel in corpore etiam vſque ad mortem poſtq̃ quantitas rerũ ſubtractarũ excedit.25.lib.Si ergo ante declarationem pœnæ pecuniariæ uoluiſſet iudex admittere procuratorem in prædicta cauſa iuſtę hoc facere potuiſſet per iura prædicta ſed quia ↄtra abſentem & cõtumacẽ bannum dedit in pœna pecuniaria.cc.lib.vł quod ad purgandam dictam contumaciam & ſubſequeretur ad plenam defenſionem debuerit procurator admitti quia iam iudex pœnam arbitrariã declarauit in pecuniaria.cc.lib. unde quia arbitrium ſuum in hoc præſumitur fore iuſtum & æquum iuxta no. in cap. innotuit . de eo qui fur.or.ſu.uidetur quod non poſsit poſtea aliter declarare tanquam ſolenniter inquiſiuiſſe de ſingulis circunſtantijs præſumatur ut ſtatutum requirit & in declaratione uoluntatis non admittitur uariatio iuxta no. in.l.inter ſtipulantem.§.ſtichum. de uerb. ob. Ego credo contrarium uidelicet quod à dicta declaratione pœnę pecuniariæ poſsit recedere & in maiori uel minori & etiam in perſona rerum poſtea comparentem & purgantem contumaciam punire. Conſtat enim quod purgata contumacia eſt receſſum ab illo banno & debet de delicto cognoſci ac ſi contumax non fuiſſet . ſimile enim dicimus in ciuili ad cuius ſimilitudinẽ proceditur in criminalibus.l.ab-
3 ſentem.ff.de pœ.&.l.fi.de requi.re. † Purgatio ergo contumaciæ per procuratorem non producit illum effectum quem produceret comparitio principalis contra quã comparentem remaneret pœna arbitraria prout prius erat videlicet ante bannum & per conſequens cum per purgationem contumacię cauſa ſit reuerſa ad naturam ſuam propriam non debuit procurator admitti. efficeretur enim deterior conditio iudicis inquirentis per talem declarationẽ pecuniariæ pœnæ & prodeſſet in hoc bannum contumaci quia ubi ante bannum non poterat conſtituere procuratorem poſt bannum poſſet & hoc eſt abſurdum,nam delictũ hoc eſt contumacia non debet facere meliorem conditionem contumacis.l.euidenter.de execu.rei iud. facit.l.relegatorum.de interdi.& releg.Præterea ſtatutum illam pœnam contra fures reſeruat omnino arbitrio iudicantis quẽ inſtruit qualiter debeat ſe habere circa plura & notanter quo ad caſum noſtrum circa conditionem & ętatem furis, ſed de his non poteſt iudex inſtrui & informari plene in abſentia delinquentis nec de multis alijs quæ ut dicit ſtatutum impoſsibile eſt quaſi ſeriatim exprimere interrogationes enim & reſponſiones ſunt in talibus diligenter ponderandæ & in actis redigendæ.ut no.Inn.in.c.quoniam contra falſam.de proba.Iſta autem requirunt præſentiam perſonæ alias non eſt ad plenum decretum interponẽdum niſi examinata cauſa & pœna finalis infligenda per ſentẽtiam in procuratorem latam facit. cle.de iureiur. ibi examinata perſona ipſius prout abſentia patiebatur eiuſdem &c. Et per iſta concludo quod iudex iuſte & diſcrete ſe habuit ſi in purgando bannum & contumaciam requiſiuit præſentiam principalis delinquentis cum bannum eſſet per talem comparitionem extinctum & tanq̃ eſſemus a prin.deberet cauſa uentilari de nouo debet de pœna prouideri maiori uel minori arbitrio iudicantis.proculdubio iſte eſt unus ex caſibus ex quo iudex ad perſonalem cõparitionem potuit cogere furem iuxta no. in d.l.ſi actor mali.de procu. &.c.ſi quẽ.eo.ti.lib.6.&.l.fi.de procu.per doc.d.Pe.de anch.

CONSIL. CCLXXIII.

1 *Statutum conferens lucrum dotis uel donationis propter nuptias alteri coniugum ſuperuiuenti & altero mortuo an locum habeat in morte ficta.*
2 *Mors quid ſit.*
3 *Pactum de lucranda dote inſtrumento dotali inſertum quod ſit & quid operetur.*

IN CHRISTI nomine amen.Pro & contra rationes & iura quæ faciunt pro utraque parte plene & ſubtiliter ſunt deducta ſuperius. Reſtat igitur ponderatis hincinde de-
1 ductis quæ opi. ſit de iure uerior. † Ad cuius euidentiam præmittendum eſt quod niſi per ingreſſum ſeruare iuraſſet pacta dotalia ſuper lucro dotis & donationis propter nuptias proculdubio tale lucrum collatum in caſu mortis ſimpliciter non habet in iſta morte ciuili locũ per profeſsionem.licet enim talis dicatur mortuus mundo & haberet uocem funeſtam & tranſlatã conuerſatione cœleſti in corpore & in anima.16.q.j.placuit.ſecundo,& 12. q.j.non dicatis,& in auten.hæc conſtitutio innouat conſti. in prin.col.6.tamen proprie loquendo non poteſt dici ue-
2 re mortuus. † Mors enim eſt lucis præſentis ſubtractio & animæ a corpore ſeparatio, omnia diſſoluens & omni profeſsione priuans & reuerſio in puluerẽ. Gen.3.j. q.3. in.c. ſi quis obiecceris,& in auten.de nup.§.deinceps.Iſta autem
non

non parit profeſsio, nam profeſſus corpore uiuit, uſum rerum habet, loquitur, teſtificatur, & comedit, eligit, & eligitur ad prælaturas, & generaliter omnes actus naturales exercet ut habebat nuper de elec. quorundam. & c. religioſus. lib. vj. cum multis ſi. Statutum ergo quod loquitur de lucranda tertia uel duabus partibus ut ſi mulier deceſſerit. &c. debet intelligi de morte naturali quæ omnia ſoluit non autem de ficta & impropria quæ inducitur ex profeſſione. nam ad naturalem mortem uiri ſimiliter ſtatuentes ſe retulerunt quæ ſępe accidit & frequenter non ad illam quæ rariſsime ut in caſu noſtro in quo uir & uxor pariter in eodem inſtanti temporis proponuntur profeſsi, ut. l. nã ad ea. ff. de legi. eſt enim mors ciuilis & ficta uerba autem ſtatuti ſunt facti & in fcõ cõſiſtunt. c. j. de conſti. lib. 6. nec recipiunt caſus fictos. l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. geſt. quinimo ſtatutum non poſſet expreſſe prouidere quod maritus uxore ingrediente religionem lucretur certam partem dotis, nam cum ſeruire Deo ſumma libertas ſit non debet iſta libertas grauari per diminutionem dotis. l. j. §. quæ honorandæ qua. re. actio, non detur. Nam grauamina iam inducta ſubmouentur ut homines ad religionem facilius inclinentur in auten. de ſan. epi. §. ſed hoc præſenti, & ſi diſponeret ſtatutum de bonis perſonæ poſtquàm incipit eſſe religioſa non poſſet. c. ſi. de re. ecc. non alie. facit quod not. Bal. in. l. Deo nobis. de epi. & cler. Circunſcripto ergo pacto uidetur dicendum proculdubio quod ceſſaret lucrum ex ſtatuto altero præcedente prouentens per ingreſſum religionis oxoris.

3 † Sed hic uidendum reſtat de pacto inſerto dotali inſtrumento ſuper iſto lucro dotis quod pactum remanet ualidum quinimo purificatur per ingreſſum religionis. ut. d. l. Deo nobis, & in auten. de ſan. epi. §. ſi uero conſtante. col. 9. Et certe ponderata conceptione pacti de reſtitutione fienda uxori in totum uel in partem prout caſus acciderit ſecundum formam ſtatuti ciuitatis Lucanæ, tacite autem poteſt dici pactum inquantum ſuper reſtitutione totius uel partis ſe retulit ad prædictum ſtatutum ut uideantur tacite pepigiſſe de retinenda illa parte quam ſtatutum infert uxore præmortua. Et præſuppoſito hoc pacto tacitè ſubintellecto de tali lucro eſt uidendum utrum locum habeat in caſu de quo nunc quæritur utrum uidelicet utroq; ingrediente eodem tempore &c. pro & contra allegatur ille. §. ſi uero conſtante. uerſi. ambobus autem. quem. §. quidã dicunt debere intelligi cum ceſſant pacta ut tunc ſit locus reſtitutioni hincinde datorum ut ibi dicitur probant per illud uerbum uocantibus dotalibus placitis & ibi quando neque ex pactis nuptialibus uiro autẽ mulieri lucrari &c. quæ uerba uidentur ſatis clara quod loquatur quãdo utroque ingrediente nulla pacta fuerunt appoſita ſuper lucro dotis. Alij dicta uerba ſuperius relata intelligunt quod in dicto caſu. ſ. utroque ingrediente uacent ſiue ceſſent pacta dotalia ſuper dicto lucro niſi uir uxori uel econuerſo aliquid donare uoluerit quando neque ex pactis nuptialibus aliquid lucrari conceditur quãdo. i. poſtq̃ per. l. nihil lucrari conceditur dicto caſu. utroq; ingrediente. & iſte intellectus uidetur mihi uerior ut illa uerba vacantibus dotalibus placitis &c. & alia quæ ſequuntur quando neque ex pactis dotalibus &c. ponant ius & uelint quod uacantibus. i. non obſtantibus dotalibus placitis fiat hincinde reſtitutio datorum niſi aliquid ſibi inuicem relinquere uoluerint poſtq̃ nihil lucrari cõceditur. ſ. per. d. l. ſiue. uer. ambobus autem. moueor quia ſuperius iuriſlator dixerat de reſtitutione dotis & donationis quãdo alteruter profitetur ſeruatis tamẽ pactis dotalibus, utroq; autem ingrediente ſuperfluo potuiſſet dictum uerſum ambobus circa reſtitutionem dotis & donationis. nam ſatis ſupra prouiderat & pacta dotalia reſeruauerat circa lucra. ſed in iſto uerſi. ambobus uoluit alterutri reſeruare lucra, ſed ſine damno utrunque conſeruare & totum recuperare ut ſic vnuſquiſq; citra damnum ſuis fruatur rebus intelligo damnum quod poterat prouenire alterutri ex pacto inſerto in inſtrumento dotali ſuper lucro. nam de alio dãno non poteſt ille tex. intelligi vel dicta ratio adaptari, & ita intellexit gloſ. illũ text. in d. l. Deo nobis. & Cy. idẽ ſentit in ſua diſtinctione dum dicit quod ſi ſtatutum confert lucrum ei qui ſuperuixerit nõ habet locum utroque ſimul ingrediente, quia neuter alteri tunc dicitur ſuperuiuere. ſed in caſu noſtro ſtatutum cõfert lucrũ marito ſuperuiuenti, quod non contingit utroque eodem inſtanti temporis profitente. unde directe ille. §. ſiue uerſi. ambobus autem. emanauit ad tollendam ſubtilitatem legum quæ quandoq; fingunt mulieres ueluti debilioris naturæ primo mortuat. nam in morte ficta per ingreſſum debet ceſſare dicta fictio. nam ſic eſſent due fictiones circa idẽ una mortis ficte altera præuentionis in pacto. & hoc iura abhorrẽt. l. j. C. de dotis promiſ. Item nouit ille. §. inducere mortem fictam & præuentionẽ cum damno alterius. Nam hæc eſt uera natura proprie fictionis nõ conferre lucra ſed occurrere contra damna iuxta no. in. l. ſi is qui pro emptore. de vſuca. per Bar. Ex quibus concludo in quæſtione de qua quæritur nõ habere locum lucrum proueniens ex prædicto ſtatuto. d. Per. de ancha.

CONSIL. CCLXXIIII.

1 *Poſſeſſor prior qui legitimè non fuit expulſus an in interdicto uti poſſidetis poſſit obtinere.*

2 *Emphyteota utile dominium & poſſeſsionem habet.*

3 *Poſſeſsio naturalis emphyteote per ingreſſum alterius non perditur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ad declarationem dubij de quo quæritur præmittendum eſt quod uigore ſtatuti uiduarum quod eſt in præſenti iudicio deductum & ſpecialiter petitum quia ſecundum eius tenorẽ procedatur non eſt inſiſtendum ſuper exceptionibus oppoſitis quę concernunt iudicium & proceſſus ſolennitatem, ſed in illis quæ concernunt ſolũmodo iuſtitiam cauſæ & ueritatem ſicut in ſi. dicitur in proceſſu cle. ſepe. de uerbo. ſig. & quod ibi no. in uer. non ſit tamen. Et per iſtud dictum euidentialiter tolluntur quædam exceptiones de quibus ſupra in narratione facti quãquàm enim aliqua dicantur deducta ex quibus arguatur libellus de ineptitudine & de cõtrarietate attento iuris rigore, tamen quia ex facto narrato & allegationibus & probationibus hincinde deductis & factis reſultat interdictum uti poſsi. quod competit cũ duo de poſſeſsione contendunt quorum quilibet ſe aſſerit poſſidere, uel cum vnus poſsidet alter turbat, ut no. Bar. in. l. j. §. huius autem interdicti. ff. uti poſsi. uidendum eſt uiſis deductis & probatis hincinde quis ſit in interdicto potior & debeat obtinere in hoc poſſeſſorio retinendæ. Et pro dominabus facit antiquior poſſeſſio. Item etiam titulus pro dote, & conceſsio noua eis facta a procuratore ſiue ſyndico fratrum. Pro emptore facit præſens poſſeſsio & nouus titulus emptionis ab eiſdem fratribus. Poſſeſsio dominarum impugnatur propter canonem non ſolutum propter alienationẽ rei emphyteotice & defectus poſſeſsionis cauſati a nullitate tituli dictarum dominarum. Et ex aduerſo impugnatur poſſeſsio emptoris ſimiliter ex inualiditate tituli. Item ex poſſeſsione poſteriori laborante eodem morbo quo poſſeſsio dominarum. ſ. ex tituli nullitate. Attentis iſtis igitur quid iuris ſit quæritur. Et proculdubio uidetur dicendum dictas dominas ſuperiores in interdicto primo quia conſtat de earum antiquiori poſſeſsione quod uidetur ſufficere in iſto interdicto uti poſſ. poſtq̃ recentior poſſeſsio noui prioris non ualidatur titulo iuſto. c. licet cauſam. de proba. & ita eſt in caſu noſtro in quo apparet quod iſte emptor non habet canonicum titulum quia emit non ſeruata forma canonica nec legali de qua in. c. j. de reb. eccle. non alie. lib. 6. & c. ſine exceptione. xij. q. ij. Nec delegatus qui dedit eis licentiam alienandi immobilia uſque ad certam ſummã & cum certa forma. ſ. plus offerenti uidetur uoluiſſe ſubuertere alias ſolennitates quæ in alienatione rerum eccleſiarũ hoſpitaliũ requiruntur de quibus in præall. iuribus, & autent. hoc ius porrectum. de ſac. ſan. eccl. & l. ſi bene. C. de inoff. teſta. In prædicta autẽ alienatione debuit interue-

interueoiſſe tractatum & factum ut meliora proſpiciat &
occaſione immiuentis debiti nõ apparet nec deductum eſt
uel probatum quæ cum ſint de ſolenoitate caoooica & ex-
trinſeca probari debuiſſent & ſic titulus iuſtificari.l.quęcũ-
que.§.fi.de pub.&.l.ſciẽdum.de uerb.ob. per Bar.exceptio
ergo de nollitate tituli dominarũ fortius obſtat ipſi empto
ri qui emit iure proprietatis directi & utilis dominij. facit
l.iubemus.in fi.C.de ſa.ſao.eccle.Sed & p̃ſuppoſita utriuſ-
que tituli oullitate ut dixi poſſeſsio dñarum antiquior præ
ualero debet in ioterdicto ut.d.c.licet cãm. Pręterea aduer
tendũ quod & ſi dñas prædictas cecidiſſe a iure ſuo ex præ-
dictis cauſis ſupra eſſet probatum quod tñ oõ eſt, nõ tñ fra
tribus licuiſſet autoritate propria eas expellere abſq; iudi-
cis aotoritate. Et iſta eſt opi.quã tenet Cy. io l.ij.C.de iure
emphy.& Inn.& quidã alij in c.potuit.de loc. & Spe.io tit.
de loca.§.nunc aliqua.uer.xlviij. † Cum.n.emphyteota ha-
2 beat utile dñium & oaturalem poſſeſsionẽ a quibus ex præ-
dictis cauſis nõ cadit ipſo iure a iure emphy.ſed per ſniam:
ut not.in d.c.potuit.per Inno.& Spec. io d.§. nunc aliqua.
uer.xlviij.boc uidelicet an acciderit uel ooo ſpectat cogni-
tio ad iudicẽ non ad dñm ut ibi clare per Hoſt. in ſumma
de locat.§.quid ſi de natura. Item etiam ſi expellere poſſet
propria autoritare idẽ & oõ poteſt ius traosferri in alium.
ut no.in l.cũ fundum de ui & ui arma.& not. Dyo.io c. põt
quis perſonam.de reg.iur.lib.vj.& per p̃ñs emptor iſte ex li
cẽtia a fratribus ſibi conceſſa nõ potuit dñas ſuas aotiquio-
ri poſſeſsione priuare nec conſtitutio precarij & licẽtia in-
grediendi ad talem poſſeſsionem naturalem quæ eſt penes
alium ſe extẽdit:quod eſt not. Nec obſt.ſi dicatur licet p̃-
betur dictas dominas in præteritum poſſediſſe tamen noo
præſumitur tempore præſenti poſsidere.i.tempore iudicij
poſsidere.nã hoc non eſt uerũ imo in poſſeſsione ſicut i do-
mioio præſumitur de præterito in p̃nti poſtquã amiſsio oõ
probatur maxime ſi præterita eſt recens ut io caſu noſtro.
& boc teoet Cy.in l.fine poſ.C.de proba. & Io. an. in c.cũ
ad ſedem.de reſti.ſpo.in oouel.ſuper tertia gl. Nec ſubtili-
ter aduertendo poſſeſsio emptoris recẽtior dici poteſt poſ
ſeſsione poſtquam ſcia & patientia dñarum poſsidentium
prius oon probantur interueniſſe.facit quod no.in l.j.C.de
ſer.fug.† Naturalis.n.poſſeſsio empbyteote per iogreſſum
3 alterius uoo perditur.l.clam poſsidere.§.qui ad nundinas
ff.de acqui.poſ.Ex quibus omnibus ſine ulteriori proſecu-
tione cooclũdo iuxta petitionem dictarum dñarum debe-
re diffinitiue pronunciari per iudicem io præſenti cauſa.
Et ego Rodulfus de lamandinis prior ſaocti Ioaonis in
monte decretorum doctor motus ratiooibus per ſupra ue-
nerabilem conſuleotem & rõne ſtatuti diſponentis poſſeſ-
ſorem io ſua poſſeſsiooe tuendum non attenta iuſtitia uel
iniuſtitia poſſeſsionis poſſeſſoris. Item quia ioterdictum
uti poſ.obtinet ille qui uetuſtiorem cauſam ſiue ti.habet.ut
c.licet cãm.de proba.cum & iniuſtus detentor beneficij nõ
remoueatur iuris ordine oõ ſeruato.ut c.licet eps. de præ-
ben.lib.vj.Item quia qui olim poſſedit hodie præſumatur
poſsidere.ut no.Innoc.io c.ſepe.de reſti.ſpo. Item qui agit
ad tuendam ſuam poſſeſsionẽ dicitur habere animum con
tinuandi ſuam poſſeſsiooem: ut oo.Innoc.in c.ij.de reſt.in
inte.Sed poſſeſsio dominarum eſt probata per duos annos
proxime præcedentes pleniſsime & titulum emptoris fuiſ-
ſe de anno præſenti in princ.unde titulus ſuus eſt uitioſus.
ut ſupra & ſua poſſeſsio propria autoritate apprehenſa &
clãdeſtina ideo per oia conſulo puto dico & ſentio eſſe de
iure prout per eximium utriuſque iuris doctorem ſupra cõ
ſultum eſt in cuius fidem & teſti.&c.

CONSIL. CCLXXV.

1 *Subſtitutio facta filio caſu quo non eſſet hæres uel quouis modo impedi-*
retur effectualiter eſſe hæredem ſi filius ipſe tempore mortis teſtatoris
ſit bannitus & poſtea reſtitutus an locum habeat uel non.
2 *Hæreditas loco non circumſcribitur.*

1 IN CHRISTI ooie amen. † Filio ſoo ta
lato ioſtituto ſer Zazolus ſubſtituit ſub hac
forma ſi dictus tarlatus reperiretur uel quo-
uis modo probaretur oõ eſſe effectualiter ca-
pax hæreditatis ipſius teſtatoris ad ipſius tar
lati commodum uel eſſe ooo poſſet nullum liberorum di-
cti tarlati legitimorum & naturalium per maſculioam li-
neam deſcendentium eſſe uel eſſe poſſe effectualiter hære-
dem ipſius teſtatoris tunc & eo caſu ipſi teſtatori uniuerſa
lem hæredem inſtituit Mathiolum &c.reperiebaẽ tarlatus
filius tẽpore teſtamẽti & mortis patris teſtatoris baonitus
de ciuitate ſua ubi ſunt bona hæreditaria ſed poſtea reſtitu
tus fuit. Quæritur ao ad eum uel ad dictum ſubſtitutũ per-
tineat & uĩ quod ad ſubſtitutum præſuppoſito quod fuit
bannitos pro graui maleficio quia poſt relegationem rupit
confinia & ſic quodammodo cõtumacem rebellem & ho-
ſtem ſe conſtituit oon parendo confinibus arg.l.amiſsion.
§.qui deficiunt.ff.de capi.diminu.talis.n.cootumax & ino-
bediens patriæ ſuæ equiparatur deſertori qui ſicut põt im-
pune occidi ita etiam bannitus ex forma ſtatuti.C.de de-
ſertoribus.l.j.lib.xij.& qñ li.ſe ſine iu.uio.l.j.ex hoc ſequit
quod dictus tarlatus oõ potuit dici effectualiter capax hæ-
reditatis paterne tẽpore teſtamenti & tempore mortis te-
ſtatoris quod requiritur:ut l.ſi alienũ.in.§.extraneis de hæ-
re.inſti.& maxime ſi bannito adimaoẽ bona per ſtatutum.
nam bona tuoc ſuæ ciuitatis amittit ſecundum Ia.de are. in
l.ex facto.ad treb.& no. Bar. in diſputatiooe ſua quæ inci-
pit ſtatuto lucaoe ciuitatis &c. Ex hoc breuiter concluden
dum uĩ quod ueniat dictus Mathiolus ſubſtitutus tãquam
tarlatus ooo ſit effectualiter capax nec ad ſuum cõmodum
ſed communi boooo. nec uĩ dicta reſtõ in integrum aliqd
operari poſt ius quæſitum ſubſtituto io dicta hæreditate.
not.in.l.gallus.§.& quid ſi tãtum.de lib.& poſth. & c.quã-
uis.de reſcrip.lib.vj. In contrarium plura urgent. Primo
communis doctrina doctorum.ſ.qood bannitus ſit capax
hæreditatis ex teſtamento & abinteſtato.licet.n.gloſ.equi-
paret banoitum deportato.ut inſtitu.quibus mo.ius pa.po.
ſol.§.relegati.tamen cõmuniter noo tenetur. & Cyn. poſt
dñm F. de.de ſcalis tenet quod noo equiparentur deporta
tis imo poſsint hæredes inſtitoi ut ipſe oo.in l.j.C.de hære.
inſti.& Iac.bu.idem in aut. Item nulla cõitas.C.de epi.&
cle.Io.an.etiam idem tenet in addi.ſpec.in ti. de ceſ. actio.
Bar.etiam idem tenoit diſputando in prædicta diſputatio-
ne quorum rõoes & motiua non refero. quia non expedit
cum de hoc prædictorum illuſtrium doc. copia habeat ſed
ultra ipſorum motiua io caſu noſtræ qõnis ſubcitus aduer-
tendũ puto quod tarlatus erat ſuus pater & ex naturali uo-
to parentis eius hæreditas eſt filio debita.& quodammodo
dñs uiuo patre.l.nam & ſi parentibus.de iooffi.teſta. & l.in
ſuis.de lib.& poſtbu.& l.ſcripto.unde libe. Iſtud ergo ius
quod a iure naturali deſcendit non potuit auferre ius muni
cipale ſiue banoum ex ſtatuto deſceodens. ut inſtit. de iure
natu.ge.& ci.§.ſed naturalia.& l.eas.de capi.dimi.ius.n.lo
cale ſiue municipale non põt tollere ex banoito ius geocra
le gen.& naturale. Ad hoc.xxj.di.inferior.& in hoc reſidet
Bart.quod beneficia & iura ſingulariter iotroducta in fa-
uorem ciuium ut quod maſculi in ſucceſsione præferantur
fœminis.iſtud & ſi noo patrocinetur bannito ius antẽ ſuc-
cedendi de iure communi non perdit propter bannum. ut
etiam ipſe oo.in l.j.de hære.inſti. Nõ ob.ſi dicatur tarlatus
effectualiter nõ erat capax hęreditatis patris ad ſuũ cõmo-
dum quia fiſco ab eo auferret. & ſic extat cõditio ſubſtitu-
tionis prædicte dicti Mathioli.fiſcus enim bonorũ erit hæ-
res io effectu nõ tarlatus.l.in ſubſtõne. de uul.& pupil. Nã
teſtator retulit ſe ad effectum oõ ad inane oomen hęredis:
ut l.ſi filius.quod cum eo.ad hæc rñdeo primo ut dixi ban-
num quod fundatur ſuper autoritate ſtatuti non ſubſtulit
filio tarlato iura ſuitatis & nomen hæredis. unde cũ hæres
ipſo iure non põt ſubſtitutus directo hæres eſſe.l.poſt adi-
2 tã.C.de impu.& alijs ſubſti. † Item nec ſuſtulit effectum.nã
hæreditas cum ſit oomen iuris nec circũſcribitur certo lo-
co ſed ubiq; uim ſuam extendit.l.ſi.C.de lon. tẽp. præſcrip.

Capax

Capax ergo hæreditatis dicitur tarlatus licet bānitus ubiq; locorum per iam dicta ſuperius. unde ſi pater ſuus floren. Romæ: Peruſij uel Venetijs habuiſſet bona oō poſſet Mathiolus tanquam conditio ſubſtitutionis ſuæ extiterit petere dicta bona tanquam hæreditas ſit ad eum deuoluta.nam hoc dici non pōt filio exiſtente capace cum effectu prædictorum bonorum.bannum ergo non abſtulit tarlato ius & nomen hæredis nec etiam effectum hæreditatis capeſcende. Non ob.ſi dicatur bona hæreditaria teſtatoris quæ ſunt bonon.non pōt tarlatus capere in effectu & ſic quo ad illa bona extitit conditio ſubſtitutionis ..ad hoc rūdeo ut dixi quod ius & nomen hæredis non reſpicit certi loci facultates ſed ubiq; uim ſuam oſtendit.l.fideicōmiſſum.§.tractatū ff.de iudic.poſsibile ergo eſt quod tarlatus ſit hæres inſolidum & bonorum certi loci capax nō ſit: per hoc tñ non ſequitur ꝙ in illis bonis ueniat ſubſtitutus ut hæres.hoc.n.eſt impoſsibile quod nomen hæredis deuoluatur ad ſubſtitutū, maxime in bonis certi loci ſtante primo gradu inſtituti adeuntis.l.quādiu.de acqui. hæred. & d.l.poſt aditam.& eſt tō ſubtilis. Præterea aduertendum ꝙ tarlato poſt bannum iam cōtra eum latum obuenit hæreditas paterna, unde nō vř quæſita fiſco ſed ſibi ut no.in.l.ſi tibi mandauero.§.ſi is cuius bona.ff.mādati.& l.fiſcus.poſsit talia bona poſt mortem occupare equiparando etiam bannitum deportato tñ donec tarlatus uixit potuit dicta bona retinere & alienare per uiam contractus.ut not.Bal.in l.eius qui.§.ſi cui.ff.de teſta.Ex quo ſequitur quod tarlato exiſtente capace dictorū bonorū,poſtea quæſitorum ſubſtitutio expirauit. Vlterius etiam cōſiderandum quod licet cōmune bonon.poſſet bannito auferre bona tāquam ab indigno tñ antequam auferat ius & nomen hæredis effectualiter reſidet penes bannitum nec tertius ut puta ſubſtitutus pōt ad utilitaté ſuam excipere de iure cōmunis bonon.ſi cōe hoc iure non utitur ut no. in l.is ꝯſiter.ff.fami.erc. Et hoc tenet expreſſe Bart.in bannito in d.l.j.de hære.inſti. Vltimo iuuatur tarlatus reſtōne, quæ eſt in priſtinum ſtatum repoſitio.l.quod ſi minor.§ reſtitutio.ff.de minor.& maxime quia per primum ſubſtitutum uel ſecundum nō fuit hæreditas adita: & per ꝯñs nec quæſita. Et per hæc non obſtant no.in.§.& quid ſi tantū. & etiam ſi fuiſſet acquiſita idem eſſet cū bannum fuiſſet immediatæ cā acquiſitionis quo caſu reſtitutio reſcindit talē acquiſitionem ut ſcripſi poſt Bal.in c.quamuis.de reſcrip.lib.vj. Ex prædictis liquide cōcluditur quod tarlatus fuit hæres patris & capax & ſe immiſcuit quia bona poſſedit & p ꝯñs omnis uulgaris ſubſtitutio ſibi facta expirauit:ut l.poſt aditam.C.de impu.& alijs ſubſti.cum ſi. uerum quia dicto tarlato & alijs ſubſtitutis reperitur facta ſubſtitutio fideicōmiſſaria ſi deceſſerit ſine liberis &c.ut patet in teſtō. uer. ſi uero contigerit nullum ex ſuperius &c. & quia idē tarlatus deceſſerit ſine filijs vř proculdubio locum eſſe ſubſtōni de Peſarino & liberorum eius.quia iſta uerba teſtaméti ſe habent ex quo neceſſario & conſequenter infert quod hæredes tarlati tenentur Peſarino uel ſuis liberis reſtituere dictam hæreditatem patris Peſarini deducta ſiue detracta legitima & trebellianica.capitulo Raynutius.de teſta. & iſta vř uera deciſio prædictorum.Petrus. de Ancha.

CONSIL. CCLXXVI.

1 *Probationes plures imperfectæ quando faciant probationem plenam. & num. 4.*
2 *Impetrantibus iuſte non denegatur aſſenſus.*
3 *Acta iudicij poſſunt per teſtes probari.*
5 *Probationes ad quid ſiant.*
6 *Inſtrumenti tenor per iuramentum & per teſtes probatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſa diligenter narratione & concluſione ſupplicationis de qua ſupra.quæritur utrum magnificus & illuſtris.d.dńs Malateſta de mala teſtis de penſaneo qui ſecundum illud quod ſcribitur in pſalmo.iuſtitiam dilexit & equitaté uidit uultus eius & cuius iuſtum regimen ueritas miſericordia & clemētia roborarunt debeat ponderatis cauſis in ſupplicatione de-
2 ductis annuere impetratis † quaſi iuſte impetrantibus nō ſit denegandus aſſenſus.c.nouit.de iud. in princ. & inſt. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. in ſi. & uidetur quod non debeat concedere quod petitur ex defectu probationis. quatuor.n.deducit ad probandum principaliter quod intendit quorum quodlibet de per ſe nō ſufficit ut ſola præſcriptio notarij probanda per comparationem literarū. Ex ſimplici enim ſubſcriptione notarij extra acta originalia notarij reperta nullam uidetur facere fidē ob defectum rogitus & teſtium quæ requirūtur.C.de tabu.l.generali. cum ibi not. & c.qm̄ cōtra fal.de prob.dum dicit quod ſi ſuper actis fuerit ſuborta contentio ad originalia recurrendū eſt quæ debent eſſe penes ſcriptorem uel penes iudicem.c.fina. eo.ti. Ex ſimplici ergo ſubſcriptione quæ ſic deprehenditur penes partem non vř ſumenda probatio etiam probato per comparationem uel aliter quod eſſet manus illius notarij ſimiliter non uidetur facere fidē de actis narratio quæ ſit de eis in ſententia ut puta uerba narratiua quæ non probant. ut.d.c.quoniam contra.de probatio.per Inno.& l. ſciendū. de uerb.obligat. per Bar.& cle.j.de proba. Probatio.n.ſer Ioannis non uidetur ſufficiens quia ſolus eſt & dictū unius &c.c.ueniens de teſtib.l.iuriſiurandi.C.eod.titu. Similiter quod ſit manu benedicti ille ſcripturæ ſic ſubſcriptæ non uidetur ſupplicanti opitulari quia non eſt probatio neceſſario concludens quod productio ſit iudici facta de eis & p eum admiſſa.quod eſt neceſſe ad hoc ut poſsint dici acta:ut no.Inno.in c.qm̄ cōtra falſam. Prima facie ex iſtis inferendum eſſe uideretur ꝙ ex iſtis probationibus imperfectis nō reſultet una plena probatio:ut l.j.in ſi.C.qui nume. tu.& l. ſpadonem.§.qui iura multa.ff.da excuſ.tuto. Ego his non obſtantibus credo de iure contrarium iſto caſu in quo habemus plures probationum ſpecies imperfectas non tñ in tantum quin ex qualibet reſultet ſemiplena probatio nam quod acta ſcripta appareāt manu aduerſarij.ſ.benedicti & ſubſcripta appareant manu notarij atteſtantis pluſquā ſemiplena probatio oritur ex prædictis duobus. Nā & ſi ſola ſcriptura tertiæ perſonæ facit inter alios ſemiplenā probationem.ut no.Barto.in l.admonendi.de iureiuran.Multo fortius ſubſcriptio notarij coniuncta cū ſcriptura partis aduerſe qui ſi uiueret non poſſet cōtra ſcripturam propriam dicere quod non ita eſſet ut in prædicta ſcriptura continetur.ſimiliter nec notarius diceret non fuiſſe ſcriptam manu ſua.facit.j.q.vij.ſaluberrimum. Secundo multum adminiculantur uerba ſententiæ narratiua in quibus iudex facit mentionem de actis prædictis & manu eiuſdē notarij natura licet de per ſe non facerent probationem: ut dixi tamen magnum eſt indicium & corroboratio ad prædictas duas præſumptiones uidelicet quod producta fuerit poſtquā iudex atteſtatur de ipſis in ſententia: ut quæ nō proſunt ſingula multa iuuent.l.ij.§.etas.de excuſa.tuto.Confirmanť prædicta ſi ſer Ioannes atteſtabitur de lite & actis prædictis.
3 † Nam acta iudicij poſſunt etiā per teſtes probari.ut.l.emācipatis.C.de fide inſtru.& l.geſta.de re iudic. per Bald.Ex
4 iſtis igitur probationibus † licet imperfectis ſingularibus tamē iunctis ſimul vř ex eis reſultare plena probatio. Non ob.§.qui iura multa cum ſi.nam ſecundum Dy.aut loquimur in materia probationum aut in materia excuſationū. primo caſu ex pluribus ſpeciebus probationū imperfectis reſultat probatio quia eſt fauor publicus & generalis ne facultas probationum reſtringatur ſed amplieť.l.qm̄.de hæreti.Sed in materia excuſationum a tutela eſt fauor ipſorū pupillorum. Vel ut ſubtilius dicit Bal.in.d.§.qui iura multa. Quædam ſunt quæ requirunt certam ſpeciem & tūc diuerſe ſpecies imperfectæ nihil operantur.ut in d.§.qui iura multa.Cum ex omnibus concurrentibus non augetur effectus cum non ueniunt ad integrationem unius ſpeciei ſicut ex pluribus teſtibus ſingularibus non reſultaret una plena probatio: ut not.in l.ob carmen.§.ſi.ff. de teſti. Quædam ſunt quæ non requirunt certam ſpeciem: & tunc quæ non proſunt ſingula multa iuuant.Et ita loquitur gloſ. in l.ij.§. etas.

etas.de excu.tut. Nam ad unam ſpẽm probationum iudex
non debet alligare animum ſuum in materia probationũ.
ut.ff.de teſtib.l.iij.§.idem diuus.& c.in præſentia. de renũ.
Et ideo unus teſtis de ueritate conuictus cum alia ſemiple-
na probatione alterius ſpeciei facit coniecturam ſufficien-
tem ad probationem.patet in iuramẽto delato ob defectũ
plenę probationis quod licet ſit alterius ſpeciei q̃ depoſi-
tio teſtis tñ ex eis iunctis ſimul reſultat plena probatio li-
cet ſint diuerſi generis & formę tamen quo ad iudicis mo-
tum unus actus infert in confirmationem alterius actus. &
idem dicimus in pluribus indicijs diuerſorum ſpecierũ: ut
ex eis reſultet qñq; plena probatio ſi ſunt indubitata & ꝓ-
xima actui de quo agitur.ut not.in Spe.in titu.de probatio.
5 in addi. † Præterea probationes fiunt ad declaratioẽ ueri
tatis præambulę de qua litigatur non ad inducendum ſiue
producendum de nouo obligationem:ut.l.publia.ff.de po.
Certum eſt aũt quod facilius aliquid declaratur q̃ de nouo
cõſtituatur in eſſe: ut.l.heredes palam.§.ſed ſi notam.ff.de
teſta. Præterea ex prædictis actis ultimis iſte quondam pu-
pillus probauit quoddam factum quod habet moras & cõ-
tinuationem & iudicium agitatum fuiſſe ſuper talibus re-
bus inter martinellum tutorem ex una parte & benedictũ
ex alia. Nam iudicium habet certum tẽpus & multas mo-
ras.l.quod deberet.ſiue in.l.ſi eo tempore.de pecul. quo ca-
ſu uidelicet in iſtis diſpoſitionibus quæ momento tẽporis
non perficiuntur ſed cũ tempore ſucceſsiuo ut ꝓbatio poſ-
ſeſsionis iuriſdictionis parẽtele & ſimilib⁹ ſingularitas ꝓ-
bationum non uitiat.ut no.Inno.in c.qualiter & qñ.de acc
&.l.ob carmen.§.fin.ff.de teſti.& iij.q.ix.nihilominus licet,
ergo probatio habeat in ſe quãdam ſingularitatẽ actuũ de
quibus ſupra ut ſubſcriptionis notarij probationis ſenten-
tiæ ſcripturæ ſic ſubſcripte manu aduerſarij atteſtantis litẽ
& quæſtionem inter eos uiguiſſe Archolanum qui ſubſcri-
pſit fuiſſe notarium de medio:quia tñ ea iſtis omnib⁹ ſimul
iunctis probatur litem & qõnem inter ſe in iudicio habuiſ-
ſe : ſingularitas in probationibus actuum diuerſorum non
debet uitiare de negligentia uel imperitia tabellionis partĩ-
bus pręiudicare ut.l.imperator.ff.de ſta.ho.&.l.ſi librarius.
de regu.iur. Pro hac parte facit duplex equitas & primo ſa
uor in probationibus ampliut non anguſtandis. ut d.l.qm.
Secundo fauor impediendus illis qui aliorum ignorantia
6 uel ignauia uel caſu fortuito leſi ſunt. † Nam qñq; per iu-
ramentum qñq; nec per teſtes tantum probatur tenor ſcri-
pture.c.cũ olim.de priui. Confirmat prædicta latiſsimũ ar-
bitrium a iure conceſſum iudicibus in ſequendis uel nõ ſe-
quendis probationibus:ut not.in.c.quoniam cõtra falſam.
de probatio.& l.iij.ff.de teſtibus. Ex quibus omnibus con-
cludendum uidetur præfatum magnificum dñm ſi de præ-
dictis narratis in ſupplicatione iurata narrata fidẽ faciet &
cõprobabit dictas probationes & pro ualidis reputare de-
bere:quia ſic faceret quilibet circũſpectus ꝓuidus & iuſtus
iudex.do.Pe.de Anchatano.

CONSIL. CCLXXVII.

1 *Vaſallus ad quæ teneatur domino.*
2 *Bona bannitæ & diſſidati poſſunt impune occupari.*
3 *Crimen leſæ maieſtatis ſola uoluntate committi poteſt.*
4 *Citatio defenſionis ſpeciei eſſe dicitur.*
5 *Teſtes ſingulares non probant.*
6 *Præſes contra omnes delinquentes inquirere poteſt.*
7 *Singularitas teſtium quando uitiet teſtimonium.*
8 *Origo plurium actuum teſtibus ſingularibus probari poteſt.*
9 *Gladius ſpiritualis ſeu eccleſiaſticus eſt temporali præferendus.*
10 *Voluntas mala eſt a quolibet coercenda.*
11 *Latrones puniendos cenſet lex.*
12 *Periculis obuiandum potius quàm poſt uulnus acceptũ quærere remediũ.*

IN CHRISTI nomine amen. Ex prædi-
cta facti narratione quis titulus criminis ſi-
ue quod crimen oriatur & qua pœna dignũ.
Primo diſcutiendum. Secundo ſi ex proba-
tionibus ſic receptis aliqua reſultat efficax
probatio per quam iuſte iudex moueri potuiſſet ad inqui-
rendum contra dictum dominum comitẽ. Tertio utrũ exi-
ſtente alia inquiſitione ordinarie formanda cõtra attentis
diligenter omnibus quæ in facto narrãtur de periculis im-
minẽtibus potuerit dñs legatus incipere ut ſic dixerim ab
executione in apprehendendo ſingula bona prædicta prius
conceſſa in feudum ut ſupra dicitur eidem comiti. Quo ad
primum dubium vr̃ quod ex facto narrato oriatur duplex
titulus criminis. Primus ea lege deſcendẽs feudali. Secũ-
dus deſcendẽs ex lege cõmuni canonica & legali. cautum
nãque eſt lege feudi ſatis clare quæ ueniant in fidelitate
2 ut dicit tex. quod feudatarius † qui dño ſuo iurat fidelita-
tem debet iſta ſex ſemper ante oculos habere incolume tu
tum honeſtum utile facile poſsibile.quorũ quodlibet tex.
ſeipſum declarando proſequitur.in.x.colum. de forma fide
litatis.c.j.in principio.ubi ſubdit quod ille qui in prædicto
rum præuaricatione deprehenditur cenſeri debet perfidus
& periurus & ad propoſitum põderari debet expoſitio de
uerbo incolume uidelicet ne ſit in damno dño ſuo de cor-
pore ſuo.& ſubdit quod nunquam debet eſſe in cõſilio uel
in facto propter quod dñs amittit uitam uel membrũ ali-
quod uel honorem quem tunc habet uel haberet impoſte-
rum. Item dicit ibi tex.quod ſi ſit grandem domini iacturã
moliendam debet ſuper hoc quod citius põt dñm certiora
re ut prouide dñs ſciens prudenſq; periculum ualeat decli
nare quod ſi forte fidelis qui eſſe debuerit doloſus aut ne-
gligens inuentus fuerit ſe beneficio cariturum agnoſcat.
Item text.in c.j.quæ ſit prima cauſa beneficij amittendi.po-
nit plures cauſas ingratitudinis propter quas uaſallus pri-
uatur feudo & inter alias cum fuerit inſidiatus qualitercũ-
que contra dominum.& generaliter dicit quod multe cau
ſæ nõ expreſſe poſſunt occurrere grauiores expreſsis quas
diſcreto & ſolerti iudici arbitrandas relinquit.quæ aũt poſ
ſet eſſe grauior cauſa q̃ contra ſtatuum pacificũ.r.p.& do.
dñi cardinalis talia machinare uidelicet eũ proditorie ca-
pere ad hoc in caſu quod nõ poſſet ipſe alium uidelicet do-
minum epm incitare & prouocare ad capturam & rebel-
lionem ciuitatis Forliuij & cũ tam potenti dño in gẽtibus
armorum amicitias copulare & ordinare cum eo hoſtilẽ
impetum & incurſum ſuper territorio bonon. hoc modo
cogitans terras aliquas territorij occupare. Et inſuper qđ
horrendum eſt hæc omnia machinando dum eſſet ſuus ca-
pitaneus generalis & ſic ex alio capite quam ex lege feuda
li eidem dño legato erat obnoxius ad fidelitatem. maxima
ergo & abhominabilis conſpiratio erat illa prohibita &
damnata non ſolum inter chriſtianos ſed etiam inter hære
ticos & publicanos qui bene & nõ male faciunt his qui eis
benefecerint.& ideo talis conſpiratio ſeuerisſime legibus
& canonibus punienda.xj.q.iij.c.commutationẽ. & c.con-
ſpirationẽ. Ex iſtis liquide apparet ex ti. criminis quod de-
ſcendit ex lege feudali eundem dñm comitẽ inſidiando ui-
te dñi legati & non releuando quæ a prædictis ſenſerat de
prædictis tractatibus reddit ſe indignum. Dixi ulterius qđ
ex prædicta facti contingentia oritur titulus criminis ex
utroq; iure & duplex inſpecta qualitate perſone & crimi-
nis attentati.ex qualitate.n.perſone apparet quia ↄtra per-
ſonam & ſtatum cardinalis & legati & contra ſuũ præpoſi
tum ratione ſtipendij cuius rõne contrahitur militare deli-
ctum multipharie multiſq; modis & augetur dignitate pſo
ne præpoſiti & gradu militie ut plene patet.ff.de re mili.l.
j.§.his qui hoſtem.&.§.qui ſeditionem.&.§.qui præpoſitũ.
& l.omne delictum.§.exploratores.&.§.qui præpoſitũ ſuũ
& §.proditores. Nam dicit tex.ibi quod talis habetur pro
hoſte non pro milite. Item ex qualitate ſolius cardinalatus
conſpiratio contra ipſum facit crimen atrociſsimum & pu
niẽdum ad exemplum criminis læſæ maieſtatis c. felicis.de
pe.libr.vj.talis.n.ut ibi dicit tex.habet ut diffidatus & ban-
nitus & de feudis ibi ſubdit tex. qđ ipſo iure ideo eſt pri-
uatus quod ad eccleſias de quibus obtinet ſic libere reuer-
tentur quod earum rationes de ipſis pro ſua uoluntate di-
ſponant.& notanter põdero quo ad caſum nr̃m ꝑ lo. ibi po
ſitã ſuper uerbo diſponant dum dicit illis nõ uocatis etiam
ſi de

ſi de facto poſsiderent quæ glo. fortiter facit dño legato
non licuerit dicto comite non uocato occupare ſua caſtra
feudalia & ratio eſt in promptu poſtquã tex. habet eum ibi
1 pro diffidato & bannito. † nam talia bona poſſunt inuadi
& occupari. c. pro humani. ad fin. de homi. lib. vj. ubi text. in
ſimili. & minori delicto dicit. quod ſufficit conſtare de illo
ſcelere probabilibus argumentis. nec alia ſententia depor-
tationis requiritur ut ibi dicit litera in fine. c. & fit etiam ra
tio in caſu noſtro quia iure militari præpoſitus cõtra ſuum
dominum talia attẽtabat unde de numero hoſtium debuit
eum habere dominus cardinalis. ut. d. l. omne delictũ. §. ꝓ-
ditores. & per ꝯñs bonorũ ſuorum uelut hoſtium occupa-
tio fuit permiſſa. Nã etiam ut in facto narratur miſſus are-
tium cum gentibus nõ rediuit recta uia ad dñm ſed ad ter-
ras ſuas ſe contulit nec abſque ſaluo cõductu redire uoluit
ſed & poſtquã rediuit non accepto cõmeatu cõtra morem
ſolitum diſceſsit unde etiam trãsfuga ex hoc dici debet de
quo ait text. qui malo conſilio & proditoris aio diſceſsit in
hoſtium numero haberi debet. l. poſtliminium. §. trãsfuge
ff. de cap. & poſtli. re. pro hoc optime quod no. Bar. i extra
ua. ad reprimẽdum. ſuper uerbo rebellando. in uer. circa ſe
cundum. ſ. de pœna ubi dicitur etiam ſi ſit occulte rebellis
imperij licitum eſt ipſum occidere nam ipſo facto pœnam
incurrit & in iudicio quo proceditur de homicidio hoc li-
quidatur an fuerit rebellis ut arg. ff. de noui. oper. nun. l. de
pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. & §. toties. ita dicit ibi ex quo
poſſumus in caſu noſtro per maioritatem rationis inferre
quod ſi eſt licitum talem occidere ante aliquam ſentẽtiam
multo magis bona feudalia Romanæ eccleſiæ ſtatim inua-
dere & poſtea cognoſcetur utrum dictum delictum commi
ſerit necne. de quo infra latius dicam facit. l. nec in ea. ff. de
adul. ibi qui occidere poteſt adulterum multo magis iuris
contumelia poterit afficere &c. Poſtremo ex dicta facti cõ
tingentia oritur titulus criminis læſæ maieſtatis. eſt. n. do-
minus Cardinalis legatus in prouincia unde trahit origiõẽ
idem comes & domus ſua tota & caſtra etiã ſua & alia quę
apprehendit dñs legatus ſunt feudalia eccleſię Romanæ &
intra terminos dictę prouincię. Ex quibus idem dñs comes
eſt de iuriſdictione dicti dñi legati tam ratione feudorum
ut dictum eſt q̃ ratione legationis in prouincia ita quod de
iure cõmuni habet ſuper ipſum & domũ ſuam fundatã iu-
riſdictionem de iure cõ. xvj. q. vij. c. omnes baſilice. & c. ni-
mis de iureiur. per Innocen. & quod no. in cle. ne Romani.
de elec. Delinquendo ergo idem comes ut in themate præ-
ſupponit non eſt dubium incidiſſe in crimen læſæ maieſta-
tis quia ꝯ pacificum ſtatum terrarum Romanæ eccleſiæ &
cõtra perſonam legati apoſtolice ſedis domini ſui talia at-
tẽtauit & ſceleſtam iniuit factionem quod ſufficit ad iuſtra
dictum crimen contrahendum ut. l. quiſquis. C. ad. l. iul. ma
ieſt. ibi. n. eadem ſeueritate uoluntatem ſceleris qua effectũ
iura puniri uoluerunt. & in. l. fin. eo. ti. ibi nam ex quo ſcele
ratiſsimũ quiſq; cõſilium ceperit exinde quodammodo ſua
mente punitus eſt. † Ex quibus legibus clare patet quod ſo
3 la uoluntas declarata per aliquem actum ut in caſu noſtro
ſufficit ad hoc crimen læſæ maieſtatis contrahendum tam
contra principem q̃ contra illos qui ſunt pars ſui corporis
ut eſt cardinalis legatus apoſtolice ſedis. facit. vj. q. j. c. ſi qs
cum militibus. nouiſsima conſti. extrauagans imperatoris
henrici de crimine læſæ maieſtatis loquens clarius hoc di-
cit quæ incipit. Quoniã nuper. ubi dicit declaramus quod
oẽs illi & ſinguli ſint rebelles & infideles imperij qui quo-
cũqꝫ modo publice uel occulte contra nrm honorem infi-
delitatis & rebellionis opera faciunt & contra noſtram &
imperij proſperitatem aliquid machinantur contra nos ſi-
ue officiales noſtros in his quæ eis ad commiſſum officium
pertinent &c. & tales reputantur hoſtes & rebelles etiã an
tequam fuerint per ſententiam cõdemnati ut ibi dicit tex.
facit cle. paſtoralis. in prin. de re iudi. ubi ſuper delictis tã-
tummodo attentatis non conſummatis procedi mandatur.
Et ſi dicatur quod ſupra dicta iura loquuntur quãdo delin-
quitur contra imperatorem uel eius officiales non aũt lo-
quuntur cum delinquitur contra papam uel eius legatum

unde ad eos hæ pęne non ſunt extendende. l. interpretatio-
ne. ff. de pæ. & c. in pęnis. de regu. iu. lib. vj. Solu. dico qđ di-
ctę leges trahuntur ad papam & eius rectorẽ. nam ſi in per
ſecutione uel machinatione contra unum cardinalem dici
mus quod punitur ad exemplum criminis læſæ maieſtatis.
c. fęlicis. de pœnis. lib. vj. Multo fortius ſi contra ſtatũ Ro-
manæ eccleſiæ talia machinantur uel ꝯ legatum cardinalẽ
apoſtolice ſedis in caſu noſtro. Item ſatis uidetur fieri con
tra ſtatum & tranquillitatem imperij ſi fit contra Romanæ
eccleſiæ cuius eſt aduocatus & defenſor & ſic iurat cle. j. de
iureiur. eſt. n. magna cõiunctio inter eccleſiã & imperium.
in aut. quomodo oportet epos. in prin. & hoc tenet Bartol.
in extrauag. præalle. quoniam. ſuper uerbo rebellando ſu-
mit. n. eccleſia ſibi leges in adiutorium ubi deficiunt cano-
nes. x. di. ſi in adiutoriũ. Ex his omnibus clare patet deciſio
quo ad primũ dubium. nam ex narratis in themate reſultãt
plures tituli criminum. & per ꝯñs pluribus legibus fit reus
idem comes. Primo ex lege feudali. Secundo ex canone fę
licis qui perſequitur crimen contra cardinalem commiſ-
ſum in exemplum criminis læſæ maieſtatis. Tertio ex lege
militari multipliciter ut prædixi. Quarto directe ex le-
ge læſæ maieſtatis. & hæc clare probantur in præalle. iu-
ribus & rationibus. Deſcendo ad ſecũdum dubium in quo
quæritur an reſultet aliqua efficax probatio ex probationi-
bus ſic receptis per quas dñs legatus iuſte moueri potuiſ-
ſet ad ingrendũ ꝯ præſatũ comitẽ. Et vr̃ quod nulla reſul-
tat ꝯ ipſum efficax probatio duabus rõnibus. Primo rõne
omiſſe ſolennitatis in eorum receptione. Secundo ratione
ſingularitatis in eorum teſtificatione. Prima rõ probatur ꝑ
regulam generalem. l. nã ita diuus. de adop. & l. ea quæ. C.
quomodo & quando iudex. & in c. in nomine dñi. de teſti.
4 & c. nos in quẽquã. ij. q. j. citatio † enim eſt ſpẽs defenſionis
quã non potuiſſet tollere imperator uel papa. cle. paſtora-
lis ad fin. de iudi. ubi dicit quod ſententia imperatoris eſt
ipſo iure nulla propter minus legitimã citationẽ. ſi igit eo
non citato uel monito dñs legatus ad examinationẽ teſtiũ
proceſsit nullum eidem dño comiti præiudicium genera-
uit: ut d. c. in nomine domini. ibi admonendus ſemper ad-
uerſarius ad audiendos teſtes ueniat quod qa hic omiſſum
eſt neceſſe eſt ut quia contra legem actum eſt non habeat
firmitatẽ. ecce ergo caſus expreſſus quod atteſtationes præ
dictorum teſtium nullæ ſunt: & per conſequens nihil pro-
bent. ad hoc. iij. q. ix. chartæ. & non ſolum in receptione te
ſtiũ ſed in accuſatione & in ſententia & generaliter in oi-
bus eſt dicendum quod quæcũq; aduerſus abſentes nõ per
cõtumaciam ſtatuuntur ſint ipſo iure irrita & nõ ualeãt. iij.
q. ix. omnia. & d. l. ea quæ. & c. j. de cauſa poſ. & propric. ibi
nec nos ꝯ inauditã partem poſſumus aliq̃d diffinire. Scđo
qđ nullã faciunt fidẽ ꝓbãt rõne ſingularitatis in eorũ teſti
ficatione. † certũ eſt. n. quod teſtes ſingulares nõ ꝓbãt cum
5 diuerſitas tꝑis inducat diuerſitatẽ actuũ. ſed in caſu noſtro
Maynardus teſtificat de alijs actibus q̃ nannes: & nãnes de
alio q̃ de gato eius ſocio: & dñs eps de alio q̃ prædicti. Et
ſic nullo actu eſt plene ꝓbatũ: qđ fieri debet ad mi⁹ ꝑ duos
teſtes. iuxta illud in ore duorũ &c. de teſti. c. in omni. Vnus
aũt ſingularis in facto nõ probat. c. ueniens. primo. de teſti.
& c. in oi. & iiij. q. iij. iuſiu. qđ aũt duo ſaltẽ teſtes debẽt in-
terfuiſſe ſimul facto de quo agitur patet. C. de codi. l. ſi. §. ſi.
& de teſta. l. ſi. iij. q. ix. nihilominus. iiij. q. iij. in teſtibus. de
elec. bone. uer. q̃uis. & de proba. c. licet. uer. quãquã. demon
ſtrat hoc optime teſtimonium illorũ ſacerdotũ: quos Da-
niel examinauit. Danielis. 13. hinc eſt qđ ſi unus teſtis ꝓbat
de mutuo. alius de ꝯfeſsione mutui uelut ſingulares nõ pro
bãt licet ꝯcordẽt in iure. qa dicũt obligationẽ eſſe: tñ non
ꝯcordãt in facto. i. in numeratione. Ideo nõ probãt. ad hoc
qđ not. in Spe. de teſte. § j. uer. ſed pone Egy. de ſuc. ab in-
teſt. c. ſi. & hac rõne dixit Pe. de bel. qđ teſtes ſingulares nõ
ꝓbãt cõſuetudinẽ. ut no. Cy. quæ ſi lon. cõſue. l. cõſuetu. er-
go in caſu nr̃o cũ deponãt de diuerſis locis & tꝑibus nõ ui
dent ꝓbare ueluti ſingulares. His nõ ob. aliter & ſubtilius
6 eſt dicẽdũ & pmittẽdũ qđ dñs legatus in prouincia Roman
diolę ſibi decreta & in alijs habet generalem iuriſdi. rõne

T legationis

legationis & maiorem omnibus alijs poſt papam.c.ſi abbatem.de elec.lib.vj.eius officium ſicut omnium præſidêtium principale eſt curare: ut pacata atque quieta prouincia ſit quam regit quod non difficile obtinebit ſi ſolicite agat ut malis hominibus prouincia careat eoſq; côquirat. ita dicit
6 tex.in.l.congruit.ff.de offi.præſi. Ex iſta † l. patet quod præſes poteſt generaliter inquirere côtra oẽs delinqnẽtes pro quiete prouinciæ. & ſic eſt caſus in quo inquiſitio permittitur. Ad propoſitum igitur cum ſollicite ageret dñs legatus ut pacata & quieta eſſet prouincia uel etiã nunciata eſſent illa de quibus i themate turbatiua prouinciæ & totius ſtatus eccleſiæ tacite & occulte teſtes prædictos recipit q̃ deponunt contra comitẽ: ut ex dictis eorũ patet certe non poſſunt dici nulla imo contra comitem commouere dominum legatum iuſte poterũt ad eius capturam & ſpecialem inquiſitionem formandam ſi ex his maius ſcandalum nô timuiſſet.ad hoc quod no.Bar.in.l.ij.§.ſi publico.ff.de adult. c.dudum.de elec.p Inno.& maxime in crimine læſæ maieſtatis in quo coniurationem lucij Catiline iulia mulier detexit & Marcũ Tullium ꝯſulem in iudicium eius inſtruxit ut dicit tex.in l.in qônibus.ff.ad.l.iul.ma.Item eſt tex. in ſimili delicto.ſ.hæreſis in quo ſi ex publicatione teſtium potuiſſet periculum imminere poſſunt teſtes in occulto recipi adhibitis quibuſdam uiris ꝓuidis & honeſtis: & ualẽt dictæ atteſtationes ac ſi citata parte receptæ fuiſſent.tex. eſt in c.ſi de hæreti.lib.vj.Non ob.ſecundum côtrarium de ſingularitate teſtium in quo aduertendum quod qñq; deducitur unum factum quod perficiatur uno loco & têpore & unũ homicidium adulterium uel una obligatio ex conſenſu & mutuum commodatum uel depoſitum & hoc caſu ſi teſtes deponunt de diuerſis locis & temporibus ueluti ſingulares non probant unicum homicidium adulterium mutuũ commodatum uel depoſitum deducta in iudicio ſed diuerſa & iſti dicuntur ſingulares & non probant idẽtitatem facti ex quo naſcit obligatio & actio quæ deductæ ſunt in iudicio. & ita intelligitur exẽplum de Suſanna & alia iura quæ de ſingularitate loquuntur. Quoddam eſt factum quod non capit eſſentiam in momento temporis uel in uno loco ut conſpiratio coniuratio & tractatus de quo quæritur i themate.Conficitur.n.una commotio & rebellio ex uarijs partibus ſiue præparamẽtis ut erat in caſtro in quo unus uoluit inuadere hoſtiliter territorium alius occupare illud caſtrũ alius illud alius capere dominum legatum &c. Ex iſtis tã uarijs & ſingularibus actibus ut dixi perficitur unus tractatus una rebellio & commotio contra ſtatum & quilibet teſtis deponens de actu ſingulari & diuerſo ab alio deponit de tractatu ꝯſpiratione & eã perficit & hoc caſu ſingularitas teſtium probantium licet ſingulariter hoc & illud non uitiat.quod uẽ de mente gloſſatorum.& docto.in ſimilibus caſibus not.xvj.q.iiij.uolumus.in glo.ecce.iij.q.x.nihilominus.per Innocẽ.de accuſa.c.qualiter & qñ. per Accur.ff.de teſtib.ob carmen.per Gui.in Specu.de teſte.§.iam de interrogatorijs.uer.idẽ de tempore & in uer. quid ſi unus. & in tit.de inquiſitione.§.j.uerſi.quid ſi unus & in §.nũc tractat,
7 uer.quid ſi ille.& uerſic.item no. † Ex quibus omnibus colligitur quod ſi uolo probare aliquid quod habet continuationem & temporis perſeuerantiam ſiue ſit totum unum ſiue habeat actus & partes diſtantes & ſeparatas ſingularitates teſtium reſpectu loci & temporis non uitiat alias lex aſtringeret ad impoſsibile de facto ſi uellent omnia continuata & diſtantia ſiue ſeparata per eoſdem teſtes probari contra.c.nemo poteſt.de regul.iur.lib.vj. Sed contra prædicta obijcitur quod uidetur quod licet pluralitas diuerſorum actuum ex quibus coniuratio & tractatus perficiuntur non requirat concordiam ſingulorum actuum in omnibus teſtibus tamẽ uidetur exigi neceſſario quod quilibet actus ſingularis probetur per duos teſtes quod uidetur tenere in ſi.qô.Inno.extra de teſti.c.ſeries.ubi dicit quod q̃libet gradus debet probari per duos teſtes qñ uolo probare côſanguinitatem in certo gradu. Idem Vincen.de præſump.c.illud.ubi dicit quod ſi uolo probare famam nô ſufficit quod unus teſtis dicat eſſe in una parte ciuitatis alius in alia. Idẽ uidetur placere Arch.in præalleg.c.nihilominus. ubi dicit quod ſi uolo probare me poſſediſſe.x.annis & unus deponit de certis annis: alius de alijs: tertius de alijs nô ſufficit: q̃a de quolibet facto probãdo per teſtes requiritur pluralitas. Ad hoc reſpondeo poſt Paulum de leaza. ex cuius diſputatione habui quæ proxime dixi quod quandoq; eſt aliquid quod non propter ſe ſed propter illud quod ex eo elicitur eſt finalis intentio probare uolentis. Quandoq; eſt aliquid quod per ſe & propter ſe eſt probandum. Primo caſu procedunt quæ proxime dixi poſt Archi.Inno. & Vincen. Secundo caſu qñ.ſuper ſe propter ſe eſt aliquid probãdum ut dixi & habet locum doctrina prædictorum gl.& Specu. de quibus.ſ̃.in primo caſu.pone exemplum in conſuetudine quæ elicitur ex actibus in tantum quod ipſi actus per ſe non ſunt ipſa conſuetudo: ſed ex eis elicitur propter tacitũ ꝯſenſum populi tunc non ſufficiunt teſtes ſingulares quia teſtis de actu deponens eo ipſo non dicit de conſuetudine: cum unum non ſit aliud etiam in côſanguinitate. nam aliquis gradus non facit nec conſanguineum ſed omnes gradus coniuncti faciunt me côſanguineum ideo quilibet gradus debet probari per duos teſtes ſi ea dictis ſingulorũ nô reſultat aliud niſi ipſum factum quod deducit ut me iuriſdictionem exercuiſſe.nam ſi unus de una cauſa alius de alia unus de cauſa titij alius de cauſa martini ſinguli ex his dictis de iuriſdictione deponũt ſimiliter quod poſſedi ſi unus deponit quod collegi frumentum. alius ordeum alius uinum: ex iſtis dictis reſultat poſſeſsio quia quilibet actus eſt poſſediſſe. idem de extare memoriam alicuius facti ſi unus quod ab uno alius quod ab alio audiuit probatum eſt memoriam extare. Ex iſtis Paulus in prædicta diſputatione
8 concludit quod quando † actus plures habẽt unam originem & unam cauſam illa origo probatur per teſtes ſingulares reſpectu actus ſed ubi actus ſunt ſeparati dicuntur tamen iterati per expreſſam ſimilitudinem non identitatem requiruntur conteſtes alias non probant. Iſta eſt Theorica ſua quæ ad propoſitum noſtrum applicata concludit quod in caſu noſtro non noceat ſingularitas in teſtibus quia quilibet ex eis probat actum licet diuerſum qui ſonat in conſpirationem & tractatum contra ſtatum & perſonam domini legati. ex dicto enim cuiuslibet teſtis reſultat actus conſpirationis ſicut ex probatione cuiuslibet actus iuriſdictionalis reſultat iuriſdictio uel ex recollectione fructuum diuerſorum reſultat poſſeſsio uel ex auditu diuerſorum reſultat memoriam extare. Ex illa ergo diſputatione ſolenni ſuſtinentur dicta duorum teſtium quod ſint conteſtes in probando tractatum & conſpirationem. & incipit quæſtio contra inſtrumentum debiti opponitur quod eſt uſurarium &c. Venio ad tertium & ultimum dubium. Verum licuerit domino legato dicta caſtra apprehendere & ſic ab executione incipere ponderatis diligenter in facto cauſis quibus motus fuit de uitandis periculis. Et quod ſibi non licuerit probatur quia oĩa iura uulgaria ſunt pro iſta parte quod debeat procedi ſeruato iuris ordine non a ſpoliatione incipere.cap.conquerente. de reſtitut.ſpo.C.de execut.rei iud.l.nimis propere marcelle. Item prohibita uidetur ſibi iniuriæ propriæ proſecutio & eſſe iudex in facto proprio maxime occulto.cap.ea parte. de uerbo.ſignifi. per Innoc.l.j.C.ne quis in ſua cauſa. ideo enim uigor iudiciorum iuriſque publici tutela in medium conſtituta eſt ne quis ſibijpſi permittere ualeat ultionem: ut.l. nullus.C.de iudic.Item etiam præſuppoſito hic fuiſſe crimen læſæ maieſtatis & notorium: tamen debuit præcedere proceſſus & ſententia: non autem ex abrupto ad arma prorumpere: ut in cle.paſtoralis. de re iudica. nec ſuæ aſſertioni credendum uidetur ſi dicat quod imminebit pericula & ſcandala ſi a proceſsibus ſententia incepiſſet.cap. quoniam côtra falſam.de prob.& c.a nobis.de teſti.ſi enim aſſertioni iudicis ſuper ſcandalo imminẽte credendum eſſet fore ſemper poſſet hinc ſumpta occaſione incipere ab executione. talibus autem figmentis & fraudibus obuiandum
9 eſt.c.porro.de diuor.Itẽ † ſcd̃m rectũ ordinẽ ꝓcedẽdi gladius ſpũalis debet præcedere gladiũ tpalẽ de hæret. excõicatus

catus.§.j.de homi.c.poſtulaſti.de iudi.cũ nõ ab hoĩe.in no-
uel.& per Hoſt.in ſumma de treu. & pace.§.quod ſit iuſtũ
bellum.His nõ obſt.ↄtrarium uidetur de iure dicendum fa
cti circunſtanciјs diligenter conſideratis.nam ex facto ius
oritur.l.ſi ex plagiјs.§.in cliuo capitolino.ff.ad.l.aquil.& ꝑ-
mitto pro clariori intelligencia dicendorum quod ex præ-
dicta inueſtigatione & informatione a tot uiris fide dignis
potuiſſet de iure dñs legatus formare ſpecialẽ inquiſitionẽ
contra dñm comitẽ.Itẽ etiam in ipſum manus iniјcere &
carcerare.Itẽ etiam ad torturam ponere propter tã urgen-
tia indicia ꝯ ipſum:quinimo ex tot teſtibus ipſum etiã præ
ſentem cõdẽnare ſi ſe aliter non purgaſſet per ea quæ dixi.
ſupra proxi.dubio.facit ad hoc quod not.Inno.in d.cap.du
dum.prealle.& quod not.C.ad.l.iul.maie.l.quiſquis. ſunt
.a.manifeſta indicia de tractatu & rebellione ex dictis tot
teſtiũ fide dignorũ habita.nã ut dictũ eſt ſola mulier Mar-
ci Tul.cõſulẽ de coniuratione Catilinæ mouit ad inueſti-
gandum de dicto crimine ꝯ eũ & ſecrete quãtum potuit.ut
d.l.in qõnibus.Ad propoſitũ igitur dñs legatus cũ iſto co-
mite uolens dimicare cũ minori detrimento ſuæ reipubli-
ce & ſubditorum quàm poſſet noluit eũ capere: qa ꝑ eius
capturã aliј de domo remanſiſſent in caſtris & terris prædi
ctis feudalib⁹ & aliјs & mouiſſent bellũ. Ex alia parte do.
octo multis gentibus præmunitus territorium inuaſiſſet &
auxiliũ præbuiſſet & hæc erant ueriſimiliter euentura pro-
pter ſimplicẽ capturã dicti comitis.ſimiliter ſi ꝑ uiam iuſti
tiæ ſeruato iuris ordine proceſsiſſet contra ipſum & in ca-
ſtris ſuis degentem. nam fortius & audacius reſtitiſſet in
bello.Cogitauit igitͬ ſapienter do.legatus arripere ſibi pec
candi audaciam dum uoluit præuenire in occupatione ter-
10 rarum prædictarum.nam ut dicit.can.† Mala uoluntas pro
hibẽda eſt & debilitare quæ nocitura ſunt laudabile ac piũ
vñ.xxiiј.q.iiј.c.ſi quis fortitudinem &.c.qui põt.nam adimi
tur ſic agendo malis poteſtas delinquendi: & bonis conſu
litur:ut in pace uiuant.ea.cauſa &.q.c.imperatoribus. Cũ
ergo do.legatus ꝓbabili iudicio crediderit ſe & ſua offen-
di non poteſt dici culpabilis ſi præuenit hoſtem . nã hoſtis
merito dici põt ex quo ſceleſtam iniјt factionem & ſcelera
tiſsimum conſilium cepit: ut dictis.ll.quiſquis.&.l.fin.ad l.
iul.ma.probatur hoc & fortius per uiam iuris . nam contra
futurum grauamen ueriſimile inferendum põt quis ſibi ꝓ-
ſpicere prorumpendo in appellatione.c.bone.de appel.er-
go ueriſimile eſt quod per uiam facti reſiſti poſsit : ſi mora
interpellandi uel adeundi iudicem: eſt allatura periculum:
ut.l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff.de his quæ in frau.credi.nã
continenti poteſt ſtatutum legis & canonis: ſi in eius obſer
uantia mora afferat periculum.l.de pupillo.§.præterea.ge
neraliter.ff.de op.no.nun.& c.ſi.de iudi.& c.licet.de feriјs.
& maxime hoc uerũ in illis qui ſe parant ad bellum inferen
dum a principe non inductum . tales enim latrones appel-
11 lantur.l.hoſtes.ff.de cap.† Contra latrones autem publicos
dicit.l.cuncti ius ſibi ſciant pro quiete communi exercẽde
publicę ultionis indultũ & nullus militi parcat cui obuiare
telo oporteat ut latroni : & quod ſerum eſt punire iudicio
ſubiugamus edicto. Iſta ſunt uerba.l.j.& iј.C.quãdo li. ſe
ſine iudi.uindi. His bene cõcordat qđ ſcribit Valerius lib.
iiј.c.de fortitudine ubi cum Tyberius Gracchus profuſiſsi
mis largitionibus fauore populi occupatos rempublicã op
preſſam teneret conuocatis patribus conſcriptis in edẽ fi-
dei a conſule Mutio Sceuola quid nam in tali tẽpeſtate fa-
ciendum eſſet deliberabant cunctis conſentibus ut conſul
armis rempublicam tueretur . Sceuola negauit ſe quicquã
ui eſſe acturum . tunc Scipio Naſica quoniam inquit. con-
ſul dum iuris ordinem ſequitur illud agit ut cũ omnibus le
gibus Romanum imperium corruat ego memet priuatus
uoluntati vr̃e ducem offero: ac deinde leuam aperte manũ
togę circũdedit ſublataq; dextera proclamauit : qui remp.
ſaluam eſſe uolunt me ſequantur eaq; uoce cunctatione bo
norũ ciuium diſcuſſa Gracchũ cum ſcelerata factione quas
meruerat pęnas pſoluere coegit.hęc ille.Ex iſto exẽplo na
turali Romanorum patet quod ubi quies patriæ infeſtari ti
metur omiſſo iuris ordine ad arma recurrit, quibus dilatis
ruit imperium cum omnibus:nam non debet quis expecta
11 re ictum.unde Terentius.† Malo nos ante proſpicere quã
ulciſci accepta iniuria.& in l.dicitur.melius eſt ante tẽpus
occurrere quã poſt uulneratam cãm remedium quærere.l.
fin.C.in quibus cau.in inte.reſt.non eſt neceſ. Et canon di-
cit quod pro neceſsitate & utilitate eccleſiæ militantis re-
laxantur præcepta canonica.j.q.viј.& ſi illa & maxime ſu-
per illis quæ recipi ſine manifeſta decoloratione nõ pñt.e.
eã.&.q.diſpenſation.& quod ſit licitum præuenire cum ar
mis cum probabili iudicio quis timet non præueniri tenui
diſputãdo & incipit.Orta graui diſcordia &c. facit.l.fin.ff.
quod me.cau.ubi executio facta minus legitimè nõ retra-
ctatͬ ſi facta fuerit ex uero debito ſed hoc ſubeſt uerũ debi-
tum cũ ipſo iure propter delictũ reuerſa ſunt ad eccleſiam
dicta feuda ut prædixi & per uiam exceptionis contra co-
mitem agentem poterit eccleſia ſe tueri de amiſsione ca-
ſtrorum propter delictum de facili iterato probandum per
receptionem dictorum teſtium Per prædicta reſponſum ſa
tis apparet contrariјs quæ procedunt ubi non timentur ta-
lia pericula turbationis ſtatus & quietis prouincie qa tunc
iuris ordo nõ debet omitti etiam in atrociſsimis ut cle. pa
ſtoralis.cum ſi.ubi autem ueriſimiliter ex iuris obſeruantia
poſſet turbari ſtatus & quies prouincie debet ſeueritas di-
ſcipline & aliter cõtra pericula prouidere ut c. in nomine.
xxiiј.di.& probant iura prædicta.Non ob.quod credi non
debeat dño legato aſſerenti imminere pericula ſi per uiam
iuris prouidere uoluiſſet nam imo credẽdum ex prædictis
& ueriſimilibus & urgentibus rationibus quibus munitus
fuiſſet quilibet circunſpectus & prudens rector pro cõmu-
ni quiete omnium & ſalute patriæ . Et pro iſta concluſio-
ne ſpecialiter adduco not.per Barto. in dicta extrauaganti
qm̃ ſuper uerbo rebellando.ut retuli.ſ.in prima charta.iј.
col.ibi pro hoc optime quod not.Bart. in dicta extrauagã.
&c. Ex quibus omnibus clare patent ſoluta dubia de qui-
bus quæritur uidelicet dictum comitem reddidiſſe ſe indi
gnum pacis beneficio & feudis & licuiſſe dño legato cõtra
uenire & apprehendere ſupra dictas terras & loca pro ſan
cta Romana eccleſia.d.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCLXXVIII.

1 *Mater ad ſecunda uota tranſiens an ſuccedat filiјs primi matrimoniј in uſufructu tantum.*
2 *Frater die a natiuitate ſua ſeptimo moriens hæreditate non adita an iure ſuitatis hæreditatem tranſmittat ad fratrẽ utrinque coniunctũ.*
3 *Infans moriens quando hæreditatem patris ad poſteros tranſmittere dicatur.*
4 *Mater filio ſuccedit ab inteſtato decedenti.*
5 *Pœnæ legales contra ſecundo nubentes ab apoſtolo tolluntur.*

IN CHRISTI nomine amen . Præmittã
caſus indubitatos qui eliciuntur ex prædicto
themate . & primo quod ſtantibus filiјs pri-
mi matrimoniј duo fratres utrinque coniun
cti ſibi inuicem morientes ſuccedunt abinte
2 ſtato excluſo fratre ex uno latere tantum . † Item mater fi-
liorum ſecundi matrimoniј ſuccedit in uirilem morienti ſi
mul cum aliјs filiјs eiuſq; defuncti fratribus utrinque con-
iunctis defuncto tex.eſt in aut.defuncto. & aut.& cum ſol.
C.ad ſenatuſçonſultum tert. Item ultimo filio mortuo ſuc
cedit mater excluſo fratre defuncti patruele ut in dictis iu
ribus . & ſic in caſu noſtro mater iſta ſuccedit huic ſecundo
ſuo filio morienti. Sed dubium uidetur in uſufru. tantũ an
pleno iure ꝓpter filium primi matrimoniј ſuperſtitẽ hæc
2 ſ.dicã. † Eſt etiam dubium de poſtremo moriente per ſe-
ptem dies poſt natiuitatem qui ſe nõ immiſcuit an iure ſui
tatis tranſmittat partẽ ſuam ad fratrẽ utrinque coniunctũ
& ad matrẽ.nã ſi tranſmittit filius primi matrimoniј nõ ha
bet niſi tertiam de hæreditate pleno iure.ſi uero nõ hr̃et di
midiã & ſic plus quaſi de ipſo & de alio eius fratre ſupſti-
te & ↄiuncto & ex uno latere rõ habeatͬ . Et ſi iſte q ſic de-
ceſsit infans deceſsiſſet poſt infantiã ſm cõem opi. moder
norum trãſmitteret iure ſuitatis ſuã portionẽ ad quẽlibet

executiõne. apparet ex rubro & nigro dictorũ ſtatutorũ qđ
diuerſimode in cauſis & perſonis prouident primum proui
dit nãque generaliter de quæſtionibus quę mouentur gene
raliter contra oẽs mercatores ſuper quibus mercantijs &
tradit ordinẽ procedẽdi in dictis cauſis: & quæ perſone ex
trinſecus obligentur & contractibus talium mercatorũ &
ex quibus cauſis. Sequens loquitur de ſpecialibus uidelicet
de literis cambij exequendis contra certas perſonas ſolum
modo & cum quodlibet prædictorum ſtatutorum exorbi-
tet a iure communi maxime quod filijfa. & fratres pro patri
bus & fratribus obligentur. uel litere nullo ſeruato iuris or
dine etiam in fratres dies executioni mandentur uidentur
tanquam exorbitantia non debere extẽdi ad alias perſonas
quam ibi expreſſas. l. ſi uero. §. de uiro. ff. ſoluto matri. & l.
2 quod contra iuris rationem. ff. de legi. eſt enim † cõtra ius
quod unus ex facto alterius teneatur. l. j. & per totum. C. ne
filij pro pat. & quod ſine aliquo iuris ordine propere litere
exequantur: ut. l. nimis propere. C. de execu. rei iudic. Ad pro
poſitum ergo cum ſtatutum prædictum de literis cãbij ſic
procedere exequendis loquatur contra ſcribentem factorẽ
uel ſocium non extendam ipſum ad fratres uel filiosfamil.
de quibus non loquitur. ut. d. §. de uiro. Non obſt. ſi dicatur
quod eadem ratio eſt in fratribus ſi dicam ex facto fratrum
eos obligatos per primum ſtatutum de quo ſupra nam alia
ratio eſt in fratre quam in prædictis. prædicti enim ſcilicet
3 ſcribens † factor & ſocius uoluntariẽ obligãtur propter ſo
cietatem & factoriam. frater autem nihil gerẽs nec fratri
mercatori conſentiens obligat inuitus per ſtatutum. Magis
igitur eſt fratri ſuccurrendum ut non ita propere per lite-
ras cambij arceatur ſicut prædicti qui participant in ea-
dem obligatione ſponte. ar. ad hoc. ff. qui ſatiſda. cogã. l. fi-
deiuſſo. §. ſi neceſſaria. Primum enim ſtatutum de quo ſu-
pra inducit obligationem contra fratrem limitate. uã plu-
ra debent cõcurrere ut ex facto fratris obligetur quæ foret
impoſsibile liquidari infra tres dies in quibus ꝑ literas cã-
bij ſoluere compellitur per ſtatutum ſequens. Caute igitur
ſtatutum ſequens dum de executione literarum cambij lo-
quitur reſtringit ad perſonas ualde connexas & quæ ꝑ una
reputantur in negociatione. l. ſ. factor ſocius & dominus. A-
lias autem perſonas extrinſecas quas obligari uoluit ut fra
tres & filiosfa. nõ arctauit reſpectu executionis ſed obliga-
tionis duntaxat & procedendi cũ eis ordine iudiciario abſ
que tamen ſtrepitu & figura iudicij. ut dicit primum ſtatu-
tum per quæ uerba non in totum ſubuertitur ordo iudicij
ſed laxatur in aliquibus. ut dicit tex. in cle. ſepe. de uerb. ſig.
ſi enim cõtra fratres uoluiſſet literas exequi infra tres dies
non eſſet impoſsibile ut prædixi primum ſtatutum ſeruari
quod uult procedi ſine ſtrepitu & figura iudicij. Ex quibus
concluditur quod inepte & nimis propere petijt iſtas lite-
ras cambij exequi contra fratrem defuncti tamen quia ſta-
tutum executionum de fratre non loquitur ideo obligatio
quæ contra ipſum prætẽditur ex facto fratris debet coram
iudice deduci per aliqualem petitionem ex datis dilationi
bus ad defenſam per ſentẽtiam condemnari. ut dicit tex. in
d. cle. ſæpe. & iſte eſt ſanus & uerus intellectus dictorũ ſta-
tutorum & conformis iuri communi inquãtum eſt poſsibi
le concordari cum eo quod iudex rectus & iuſtus ſemꝑ de
bet facere. c. cum dilectus. de conſuet. & quod no. in l. fin. §.
in computatione. de iure delibe. Laus deo & ſaluatori nr̃o
domino Ieſu Chriſto.

Reuerendiſsimo in Chriſto patri & domino do. Iorda-
no tituli ſancti Martini in montibus præsbytero cardinali
de Vrſinis ſuper puncto dubio mihi tranſmiſſo. per. v. r. p.
ad eiuſdem ſupportationem benignam & correctionẽ ſcri
bam quod ſentio ego humilis & ſeruitor ueſter Pet. de An
char. iuris utriuſq; docto. minimus cui in omnibus ſed ſi-
gnanter in hac materia me totum ueſtro ſacro collegio. R.
P. & dominorum Cardinalium. R. P. libenter offero & hu
militer reccommendo.

CONSIL. CCLXXXI.

1 *Obligatio perplexa de papatus ceſsione ob totius chriſtianitatis unionem an ultiret obligationem.*
2 *Diſpoſitionis naturalis natura quæ ſit.*
3 *Apoſtolatus dignitas diem uel conditionem non recipit.*
4 *Papa quando ſubijciatur concilio.*
5 *Intentio eſt uerbis preferenda.*
6 *Dolo non caret qui non uult exequi quod poteſt.*
7 *Finem rei impedit qui principia & media ad finem impedit.*
8 *Preſentia perſonarum in rebus agendis neceſſaria.*
9 *Miles armate militie pro republica mortem tenetur oppetere.*
10 *Dolus ex perſpicuis probatur coniecturis.*
11 *Verba improprantur ut abſurditas uitetur.*
12 *Diſpoſitio ſic interpretatur ut ex ipſa effectus habeatur.*
13 *Contrariari ſibipſi uerbis uel factis indignitatis eſt.*
14 *Veritas ſcripturarum in quibus conſiſtat.*

IN CHRISTI nomine amen. In auxi-
lium ueritatis & iuſtitiæ ſanctiſsimæ & op
tatæ unionis catholicæ eccleſiæ & populi
chriſtiani contra quãdam excuſationem in
ter multas alias in peccatis qua utũtur iſti
duo contendentes de papatu licet alias aliquid ſcripſerim
tamen latius nunc attingam. † Reuocat. n. in dubium apud
eos qui contra doctrinam apoſtoli uolunt plus ſapere quã
oportcat ſapere in dei cã utrũ uiſis iuramentis uotis & pro
miſsionibus dominorum Gregorij & benedicti de papatu
contendentium ut prædictũ eſt poſsit excuſare a mora ne-
gligentia ſiue culpa quare non ceſſerint iuxta eorum pro-
miſsiones iuramentum & uotorum uinculis confirmatas.
Et quod ex dictis eorum promiſsionibus neuter ex eis
in mora poſsit negligentia ſiue culpa conſtitui uidetur cla
re poſſe probari ex forma ipſarum promiſsionum. pro-
miſit dominus Gregorius cedere pure libere & ſimplici-
ter ſi & quando dominus benedictus renunciabit & cedet
ſiue decedet. Similiter econuerſo dñs benedictus obtulit
ſe ceſſurum ſi & quando dñs Gregorius cedet uel decedet.
Et ꝙ per interpellationes ſiue requiſitiones neuter potue-
rit in mora conſtitui probat natura † conditionis naturalia
2 diſpoſitionis quæ eſt ut prius conditio impleatur & purifi
cetur q̃ ex ipſius diſpõne recte agatur. ut. l. qui hæredi. §. ſi.
ff. de condit. & demonſt. & l. grege. §. ſi ſub cõditione. ff. de
pig. ibi enim dicit tex. ante euentum conditionis non recte
agi cũ nihil interim debeat. ad idẽ. l. cedere diẽ. de uer. ſig.
ubi dicit qđ pẽdente ꝯdõne obligatio nõdũ uenit neq; ceſ-
ſit. & in. l. nõ oẽs. poſt princi. ff. ſi cer. pe. dicit tex. ceſſat obli
gatio interim. Cũ ergo ꝓmiſsio ꝑdictorũ fuerit ſub ꝯdõne
concepta poſt nõ eſt ꝯditio ꝯ dñm Greg. purificata: qa dñs
benedictus nõ ceſsit neceſſario infert quod nulla ſit ꝯ eum
orta obligatio & per ꝯñs nulla requiſitio potuit eũ ꝯſtitue
re in mora quia ubi nulla petitio ibi nulla mora. de uer. ob.
l. ſi pupillus. oportet. n. ut interpellatio ꝯſtituat quẽ i mora
qđ fiat cõgruo loco & tẽpore iuxta no. in. l. qđ te. ſi certum
peta. facit. c. cũ ab eo. de appel. li. vj. ante euentũ aũt diei uel
ꝯdõnis nõ põt quis in mora ꝯſtitui uel in iudicio ꝯueniri. c.
j. de plus pe. in ſi. Scđo hoc probat natura perplexe obliga-
tionis quæ eſt ut ſi futurus creditor perplexitatẽ inducat in
ſua ſtipu. nõ poſsit ex illa agere qa eſt quod creditori impu
tetur perplexe ſtipulando. arg. l. titius. de ꝯdi. inſti. nã ibi eſt
rõ qua inſtitutio redditur inutilis quia uitio teſtatoris illa
uerba ambigua uel obſcura ſunt prolata. l. q̃cquid aſtringẽ
de. de uer. obli. facit. c. tua nobis. de ſpon. Sed dñi cardi. in-
duxerunt illã perplexitatẽ illo mõ ſi & qñ dñs bñdictus ceſ
ſerit ego Greg. cedã & econuerſo ſi & qñ do. Grego. cedet
ego. b. cedã. eſt igiť eis imputandũ nec ante aduentũ dicta-
rũ ꝯdõnũ & dierũ vr̃ dictos duos ꝯtendẽtes poſſe ꝑ eoſdẽ
dñs car. ad iudiciũ hoc eſt ad ſacrũ ꝯcilũ prouocari ex ꝓ-
miſsione inutili & perplexa eorum facto quia nulla con-
tra eos fuit petitio nec mora: ut in primo argu. ſupra. Ter-
tio hoc probat natura ſtipulationis collate in arbitrium de
bitoris in qua dicit lex quod pro non dicto eſt quod
niſi dare uelis cogi non poſsis. l. ſub hac. ff. de ac. & ob. l.
a titio. §. fin. de uerb. oblig. ibi nulla promiſsio poteſt conſi
ſtere quæ ex uoluntate promittentis ſtatum capit. præ-
ſumit enim lex quod debitor nunquam uelit. l. uit. ff. de eo

quod cer. lo ſed in caſu noſtro domini car. ſic concipiendo uerba promiſsionis obligationis ſubſtantiam cõtulerunt in uoluntatem ipſorum debitorum utrum uelint cadere necne. debuerunt enim cogitare ipſos nunquã uelle quia de regno cadere graue eſt & humana natura facilis atq; pna eſt

3 ad diſſentiendum. l. itẽ ſi unus. §. impari. ff. de arbi. † Quarto hoc probat natura rei in obligatione deducte. nam non uidetur quod ſumma apoſtolatus dignitas recipiat diẽ uel conditionem maxime reſolutiuam ſummi pontificatus. nã etiam hæreditas temporalis non põt dari ad tẽpus nec deſinere per appoſitionem onerum eſſe hæres qui ſemel fuit l. hęreditas ad diem. ff. de hæred. inſti. & l. & ſi ſine. §. ſed qđ pap. de mino. ergo multominus hæreditas ſpiritualis ſacerdotij uidetur poſſe cõferri ad tempus uel apponi pactio ſiue conditio per quam titulus reſoluatur. j. q. ij. quam pio. Item domini cardi. ſunt ſubiecti papę ſicut omnes nationes ix. q. iij. c. cuncta per mundum. ſed inferior non uidetur qđ poſsit eius futuro domino apponere onera ,ppter quæ grauetur eius libera poteſtas. viij. q. iij. artaldus. & no. in c. ſignificaſti. de electio & viij. q. iij. ſumma. & cap. j. facit. l. j. §. quę honorande. ff qua. re. ac. non da. canon qui dirigitur electoribus dicit iudicari enim a nobis ultra nõ debet ſemel prę

4 latus. viij. qõne. ij. dilectiſsimi. † Item propter ſolam hæreſim uel peccatũ notorium ex quo uniuerſalis eccleſia ſcandalizatur papa eſt ſubiectus cõcilio: ut not. in c. ſi papa. xl. diſt. nam his exceptis nemo iudicat primam ſedem nec poteſt dici cur ita facis. ix. q. iij. nemo. & c. aliorum. cum ſc. & ſe. quod ergo ſe obligauerit ad cedendum præſuppoſito qđ obligatio fuerit alias rite & apte cõcepta & eueniſſet dies & conditio non tñ uidetur poſſe conueniri coram generali concilio. ar. l. ſi. de cur. fur. & obligatus ad factum regulariter præcile non cõpellitur. l. ſtipulationes non diuiduntur §. celſus. de uerb. ob. Sed iſtis rõnibus non ob. cõtrariũ eſt de iure dicendũ & ꝙ ambo ſint & fuerint in mora culpa ſiue negligentia poſt requiſitionẽ ſuper ceſsione eis factam a præfatis. R. P. dominis Car. & ab omnibus quaſi principibus chriſtianis. Et pro euidentia dicendorum & clariori deciſione & concluſione huius articuli præmitto quod iſte

6 ,pmiſsiones uinculis iuramẽti & uoti firmate ab illis duobus & alijs dominis Car. io conclaui emanauerũt & deuentum eſt ad ipſas in fauorẽ ſanctiſsimæ unionis & extirpandi peſtiferum ſchiſma quod tendit in chriſtianæ religionis infamiam detrimenta & graues fidelium moleſtias &c. ut habetur plenius in forma iuramenti dñi Greg. & eius Car. ubi etiam notanter annectitur quod non intendunt quærere quid iuris uel pro quo iuſtitia ſuadeat. ſed quid expediat pro unitate & interrogatione chriſtianorum & in hoc uolunt amputare dilationis materiam ut ibidem patet in iuramento etiam dominorum car. domini benedicti & ,pprius dicitur in proemio pro dei ſeruitio & unitate eccleſiæ ſanctæ ac ſalute animarũ omnium fidelium promittimus &c. Ex quibus apparet quod illa obligatio eſt facta deo & ſuæ eccleſiæ militanti & ex cã ſumme neceſſaria populo chriſti. l. unionis & integrationis ſuæ eccleſiæ ſanctæ. Ex quibus proemijs ita generalibus colligitur intentio & uoluntas ipſorum contrahentium cui quære uoluerit. ut dixi ex præfationibus nãque iſtis & proemijs percipitur electus legis canonis & cuiuſlibet diſpoſitionis. l. j. ff. de orig. iur. in fine. & lege. ſecunda de iur. & fac. ignoran. & ſecundũ principium poſterior formaĩ euentus. l. j. de impo. lucra. deſcri. lib. x. Item dicte promiſsiones habent cauſam neceſſariam & urgentem uidelicet unionis eccleſiæ catholice uniuerſalis & ſchiſmatis extirpandi. primũ fauorabile. ſ. unitas. c. teneamus. j. q. j. ſecũdum. ſ. ſchiſma abhominabile & exoſum omni iuri. xxiiij. q. j. non auferamus. & vij. q. j. deniq;. ponderandum inſuper quod in inſtrumento domini Greg. ſubiungitur uidelicet ſequendum quid expediat nũquid iuſtitiæ rigor uel ueritas pſuadet. Et hæc uerba latins dominus Gre. declarauit in literis quas direxit ad dñm bñ. dum in eis ad literam dicit. non enim ſemper de iure ſuo diſputandũ eſt ſæpe rigor ipſi utilitati & tempori cedit. nam ſi mulier illa iuri ſuo renũciare & proprio filio ſpoliari uoluit ob ſectionem unius pueri uitandam quanto magis nobis ſi malitia operante ad optatam unionem uenire non poſſumus p iuſtitiæ uias pie cedendum uidetur. ex quibus uerbis patenter oſtenditur quod uia ceſsionis fuit electa ut facilior & expeditior per ipſum & eius tunc dominos Car. eſſet finis quam uia iuſtitiæ ſed ſi ipſe recuſet cedere niſi tunc cũ dominus benedictus ceſſerit & ecõuerſo dominus benedictus ſi & quando Gregorius ceſſerit non uidentur poſſe iſto colore iuſtitiæ uti eum per hæc poſsit uſque ad alterius obitum unio retardari nec tunc quid expediat animarum ſaluti uel populo Chriſti & ſuæ eccleſiæ catholice conſiderant. aut pronſio & ſtatutum prædictum conſiderandũ fore proſpexit. ſed quid iuſtitiæ rigori & eorum ambitioni ſic ſgẽdo non cogitant amputare dilationis materiam ut prætendunt ſed extendere contra mentem ipſorum & eorum car. & contra prædicta ſaluberrime prouiſa & ordinata ex callida ergo & maligna interpretatione ut ait Tullius id contingit quod ius ſummum ſumma malitia factum eſt ſed qa iura in hoc edita ſunt ut plurimos tramites calumniantiũ iniquitatem expellant ut in proemio inſtit. in princip. & in prima conſtitutione Greg. ideo cum legibus & canonibus exemplis alijs his callidis & malignis adinuentionibus oc-

5 curramus. † Primo igitur pro integratione & unione eccleſiæ quã in longum protendere conãtur facit quod intentio præponenda eſt ſemper uerbis & cortici ut c. intelligentia. de uer. ſigni. & j. q. marchion & baſilides. ſed quãquam uerba ſic fuerint cõcepta promitto cedere ſi & quãdo &c. intentio tñ fuit omnium quod ceſsio unius nõ deberet diutius retardari propter alium qui uellet protrahere ceſsionẽ in longum cum infamia chriſtiane religionis &c. moroſum n. ſua culpa onerat non alium ſimiliter obligatũ excuſat. l. ij. §. ſi publico. ff de adul. non enim relaxatione criminis ſed innocentia reus purgatur. l. is qui reus. ff. de accu. Itẽ ex prædictis præfationibus quibus niſi ſunt apparet protractionem in longum optabilis unionis tendere ad infamiam religionis chriſtianæ moleſtias fidelium & periculum animarum ſed potuerunt iſti duo iſta mala de facili remouere ſimul uel ſucceſsiue cedendo. ſi igitur hoc non faciunt ſunt

6 in dolo. nam † dolus eſt nolle quem exequi quod poteſt. ut l. dolus. ff. man. nã & in legibus & quibuſcunq; diſpoſitionibus ſi qua uerba contrariantur menti diſponentium debemus ſequi mentem & non uerba. ut. c. certũ. de reg. iur. libr. vj. cum concor. ibi no. & l. fraus. ff. de legi. ſed ut dictum eſt ſuperius oẽs dños cardinales apparet uiam ceſsionis elegiſſe ut expeditam & facilem uiam iuſtitiæ ut difficilẽ & prolixã reliquiſſe ſed ſi dicamus alterum in mora nunq̃ ꝯſtituit antequã alter cedat redderet iſta ,plixior q̃ uia iuſtitiæ quæ iam eſſet expedita in ꝯcilio generali ad qđ dirimere ptinebat illa. ix. di. c. ſi duo. & ibi no. lex autẽ hoc abhorret ut ,puiſa ad certum finem operent effectum contrarium. ut. l. legata inutiliter. de leg. j & l. ſcire oportet. §. j. de excuſatio. tut. ubi de intentione præponenda uerbis & quod non debet operari contrarium eius ad quod fuit inducta. delictum igitur ſeu mora unius alium non excuſat. ut. d. §. ſi publicæ. & l. ſi uxor. §. ſi iudex. eod. titu. Confirmatur mens & intentio prædictorum dominorum card. dñi Gregorij tũc de eorum numero ſtatuentium ex alijs uerbis in dicta ordinatione ſubiunctis ibi ac quod infra menſem a die ſuæ intronizationis numerando &c. in qua clauſula diligenter ponderanda ſunt illa uerba quod ſecundum uidere præfatorum dominorum de collegio præmiſſa omnia iudicabit & ea ſe offert impleturum & paratum ad ceſsionem modo prædicto & omnem aliam uiam rationabilem per quã prædictum ſchiſma tollatur & unionis ſequatur integritas in eccleſia chriſtianorum in quibus modis pondero quod non eius arbitrio eſt relictum ſed dominorum card. de modis retinendis in uia ceſsionis modo prædicto &c. ſed dominis card. uiſum fuit quod ipſe iret ad locum perſonaliter cũ eis uel ſaltem per eius procuratorem & alterius partis concorditer electum. l. lanum quod ipſe ſacere recuſauit. uiſum etiam eis fuit quod iret ad certa alia loca que ex friuolis cauſis dixit minus idonea. uiſum etiam eis

fuit

fuit ꝙ conſtituerat procuratorem ad renunciandum cū ple
no mādato quod ſimiliter facere noluit. licet ergo promiſ-
ſio ſua collata fuerit ſi & quando dominus benedictus ceſ-
ſerit &c.tamen oēs uias quæ uiſe fuerunt dominis car. ido-
neæ & ſaluberrime ſine aliqua cauſa iuſta quæ appareat re
cuſauit impediſſe igitur uidetur ceſsionem ſi modos & or-
dinem circa loca & conſtitutionem proc.& prædicitur nō
ſeruauit. impedire enim eſt ſi omittit facere quod debet.ut
d.l.dolus. hoc enim modo contrahitur mora.ut.l.quod te.
7 ſi cer.peta. † ille enim qui impedit principia & media per
quæ peruenitur ad finem uidetur impedire finem ar.l.j.§.j.
ff.de mor.infe.tacite enim in qualibet diſpoſitione ueniunt
& promiſſa uidentur ſine quibus diſpoſitio non poteſt ſor-
tiri finem debitum & effectum ſuum.l.ij.ff.de iuriſdi.om. iu
di.& c.præterea.de offi.deleg.Item non ſolum promiſsio-
ne continetur ſi & quando dictus benedictus cedet &c.ſed
etiam ſubiunctum fuit quod omnia præmiſſa inchoanda &
inchoata mediabit proſequetur & in fine debito termina-
bit nihil de contingentibus neceſſarijs & utilibus: uel quo-
modolibet opportunis ommittendo quantum in eo fuerit.
Perueniſſe autem in ceſsione uel ad eam conſtituiſſe pro-
curatorem idoneum uel perſonaliter acceſsiſſe uel miſiſſe
ad locum tutum cum libera poteſtate cedendi aliquem uel
aliquos dominos cardi. non pōt negari fuiſſe neceſſarium
8 uel ſaltem utilem † nam perſonarum præſentia multū ope-
ratur ſuper rebus agendis. in.l.item ſi unus.ff.de arbit. Et
quod not.in c.quoniam contra falſam.de proba.Ex prædi-
ctis igitur ad propoſitum redeundo concluditur quod non
ita ſimpliciter conceſsio domini Gregorij fuit collata ſub
conditione ſi & quando dominus benedictus ceſſerit ſed
ſubiunctum eſt quod ſecundum uidere dominorum car. ſe
offert eam impleturum & nihil de contingentibus neceſſa
rijs & utilibus omittendo &c.negari autem nō poteſt præ-
dicta & multa alia opportuna prætermiſiſſe & ſpreuiſſe in
ſuper & ſalubria monita & exhortationes ipſorum quini-
mo propter iſta cum eis capitale odium concepiſſe & ceſ-
ſionis uiam facto uerbo & opere publicè reprobaſſe & po
ſtremo ad uiam aliam tranſiuiſſe: uidelicet concilij gene-
ralis ſuperuacuā quo ad ipſum ſi ſeruare uoluiſſet promiſ-
ſa: quæ iurauit & uouit. Ex quibus liquide infertur quod
ex his & alijs quæ ꝯſiſtunt in facto & maxime dominis car-
dinalibus hoc atteſtantibus magis quam in iure cōuincitur
de negligentia mora & culpa. nam dicit lex quod mora ex
facto colligitur & in facto conſiſtit.l.mora.ff.de uſur. facta
autem ſuperius relata ſimul iuncta & aliæ uariæ & diuerſæ
præſumptiones manifeſte arguunt eum in cedendo culpa-
bilem & moroſum.cū enim pro integritate in eccleſia chri
ſtianorum eſſet tot uinculis aſtrictus debuit adhibere oēm
diligentiam & ſumma ope niti ut in ſimilibus dicunt iura
de obligatis ad aliquid faciendum: ut in l.ij.ſi quis cau.&
l.ij.§.fi.C.de tempo.ap.& ultra uincula iuramenti & uoti
obligatur ad hoc idem per ſacros canones in quorum alte
ro dixit papa Sixtus: intelligo autem mihi aliter non lice-
re quam ut omnes cognatos meos ei cauſæ in qua uniuer-
ſalis eccleſiæ ſalus inteſtatur impendam.xxiiij.quæſt.j.me-
mor ſum.in alio dicitur quod propter plebis malitiā apud
quam nihil poteſt proficere uel propter graue ſcandalum
euitandum tenetur cedere.c.niſi cū pridem.§.propter ma-
litiam. &.§.pro graui quoque ſcandalo. de renun.a.xxx.
annis citra uidit totus mundus graue ſcandalum uidit etiā
cum iuſtitia non potuiſſe dirimi diſceptationem iſtam. hāc
igitur ceſsionis uiam quam in prædicta ſua litera piam di-
cit debuit pie exequi & mortem etiam non fugere tāquam
miles Chriſti qui animam ſuam poluit pro ouibus ſuis. nā
9 & † miles armatæ militie obligatur iuramento mortē non
uitare pro republica ut.l.ſi.ff.ex qui.cau.ma.quanto magis
ad hoc aſtringitur miles cœleſtis militie pro eccleſiæ uni-
tate nam & alibi paulus cum pro fide loquitur diſcipulis
ſuis dicit: ego autem ſemper impendam. Subſequenter
pondero in prædictis uerbis uerba prædicta & oēm aliam
uiam rationabilem &c. nam iſta dictio & ſemper auget &
extendit ſignificatum præcedentium. ut.l.ea tamen adiq-
ctio.de legatis.iij. per quod dico quod poſt uiam ceſsionis
eſt obligatus ad omnes alias uias per quas unionis ſequa-
tur integritas & ſignanter notādum quod in iſtis alijs uijs
non reperitur ſi & quando ante papa & cōſimiliter renun-
ciabit & cedet. debet ergo intelligi pure & ſimpliciter qn̄
alias uias eligere paratus erit. Sed dominus cardi. utriuſ-
que collegij ſimul conuenerunt pro ſedando ſchiſmate &
cum uiam concorditer elegerint cōcilij generalis & ad hāc
amplectandam & ſequendam fuerint per eorū literas am-
bo ipſi requiſiti & inuitati debuerunt ambo in hoc cōcilio
conuocando conſentire & concordare & recedere ab eo-
rum conuocationibus ad diuerſa loca & tempora publi-
catis pro conſilijs ſuis ex quibus conuocationibus diuerſis
ſcire uerſimiliter debuerunt unionem non poſſe ſequi in
uniuerſali eccleſia cum pars unius obedientiæ ad cōcilium
alterius non iuiſſet nec unum generale ſed duo particularia
concilia ex eorum conuocationibus dici poſſunt.ſed in cō-
uocatione dominorum ſi cardinales concordaſſent & ſpon
te ueniſſent purgaſſent infamiam contractam in ſubterfu-
gijs adhibitis in non ſponte cedendo inſuper conueniſſent
citius prælatos & omnes ad ueniendum & reges & princi-
pes admittendum ad dictum generale cōcilium quod qui-
dem ualde impedire conātur directe & indirecte quidem
dominus Gregorius dum cenſure ſententias & alias cōtra
ſuos cardinales opponit dum ambo nuncios & literas per
orbem diuulgando tranſmittunt quod ijdem domini cardi
nales non poſſunt concilium conuocare cuius contrarium
multis iuribus & rationibus alibi copioſe deductum eſt &
probatum indirecte etiam dum in ſuis cōuocationibus per-
durat. nam ſic agendo quid aliud cogitant quàm dictū uni
uerſale cōcilium impedire & omnes retrahere ab accu. ita
enim conuocant ut noceant non ut bonum aliquod ſequi
credant uel credere debeant per ea quæ dicta ſunt. ſed ali-
bi dicit lex quod malitijs hominum non eſt indulgendum
l.in fundo.ff.de rei uendi. Et confirmantur prædicta ex eo
quod in ordinationibus dominorum cardinalium contine
tur quod ipſis cedentibus fiat unio utriuſque collegij pro
electione canonica unici ſummi Romani pontificis ut ple-
nius in forma iuramenti do. gre. & ſuorum car. continetur
approbata per dominum.L.præfati aūt dn̄i car.diuina gra-
tia illuſtrati iam conuenerunt in unum & ſic in hoc imple
ta eſt forma ordinationis poſt amborum negligentiam &
moram. ſi ergo in uia ceſsionis debent uniri dicta duo col-
legia & poſt ceſsionem elegerunt unum ergo & in illa uia
concilij generalis debuerunt ſaltem ambo conſentire & ue
nire ut idē ſequeretur effectus.ſ.noue electionis per utrū-
que collegium & ualde ex hoc tātūmodo de colluſione &
tergiuerſatione conuincuntur ꝙ tot cardinales utriuſque
collegij ſe uniuerint & concordauerint de loco & tempo-
re cōcilij ipſi duo tantum nō potuerint ꝯuenire nec in uno
loco ceſsionis nec in eodē loco & tēpore concilij genera-
10 lis: † dolus aūt cū conſiſtat in aīo nō pōt probari niſi ex per
ſpicuis ꝯiecturis.l.dolū.C.de dolo.& factis ipſis & rebus.l.
nō codicillū.C.de teſt.nā facto datur uoluntas intelligi &
plus eſt facere facto qnā uerbo.c.dilecti.de app.& ibi ꝯcor.
de dn̄o aūt bn̄dicto eſt minus dubiū quod ſit conſtitutus in
negligentia & mora quia in ordinatione ſuꝑ ſua ceſsione
fiēda reperio ita ſcriptū ſine machinatione ſeu excuſatione
dilatione quacunq; ſeruabit & ꝓcurabit pro poſſe eius qd̄
q.libet nrm & ſi fuerit aſſumptus ad papatū etiā uſq; ad ceſ
ſionē incluſiue ꝑ ipſum de papatu faciēda ſi dn̄is cardinali
bus q. nūc ſunt uel erūt in futurū de his q. nūc ſunt uel maio
ri parti ipſorū hoc ꝓ bono eccleſiæ & unitatis prædicte ui
deaē expediri.ecce aūt uerba clara & quibus poſt reqſitio-
nē ſuorum dn̄orum cardinalium quod cedat tenet hoc fa-
cere ſed requiſitus proponitur plurtes & facere recuſauit
& hac de cauſa quaſi omnes ab eo diſceſſerunt & conue-
nerunt cum alijs ut prædictum eſt. igitur in mora in nō ce
dendo ſitr ad eorū concilium nō ueniendo nā poſtq̄ tenet
cedere ad eorū requiſitionem pro bono eccleſiæ & utilita-
tis multofortius uenire ad concilium ob hanc cauſam cele
brandum in quo unio ſequet uniuerſalis eccleſiæ nō in ſuo

uel alterius ut prædixi. Ex quibus omnibus ſic diffuſe di-
ctis concluditur ambos conſtitutos in negligentia ſiue mo
ra & dominum Grego. uarijs exquiſitiſque coloribus pro-
traxiſſe in longum uiam facilem ſpontanee ceſsionis unde
præſuppoſito pro uero quod ſua obligatio ad cedendũ fuiſ
ſet ſimpliciter conditionalis tamen ſic impediendo & ua-
riando de loco toties ceſsionis fiende uidetur per eum ſte-
tiſſe & per conſequens haberi debet conditio pro imple-
ta & ammodo eius obligatio tanquã pura adimplenda quę
promiſit iurauit & uouit eum ut. l. in executione. §. pe. ff. de
uerbo. obliga. l. labeo. ff. de contrahen. empt. poſt morã au-
tem ſuccedunt aliæ pœnæ iuris grauiſsimæ: ut alias plures
ſcripſi ultra prædicta quæ fundantur ſuper ordinationibus
& prouiſionibus amborum collegiorum. Ex quibus liqui-
de deprehenditur attentis uerbis & mente ipſorum domi-
norum cardi. ambos fuiſſe in mora uidetur etiã de iure ſcri
pto per ſimilia poſſe clare oſtenditur quod etiã ſi illa pro-
miſsio fuit concepta ut dixi in prin. uidelicet promitto ego
Gregorius cedere ſi & qñ dñs b. renũciabit & cedet. & ecõ
uerſo ego. b. promitto cedere ſi & quãdo Grego. cedet &
renũciabit &c. quod ambo poſsint ex hac promiſsione cõ
ditionali in mora conſtitui. nam in ſimili habemus quod
ubi non poteſt obligatio ſub conditione concepta purifica-
ri: niſi facto debitoris: quia præſumitur quod debitor nun
quam uelit: ut d. l. utique. ff. de eo quod cer. lo. lex ↄtra hoc
prouidet & permittet agi de facto: ut obligatio purifice-
tur & ſic debitor in mora conſtituatur: ut. l. ſi titius. de uer-
borũ obligat. ubi ſi duobus titius promiſit ſeparatim ſi ſti-
chum illi non dedero tibi dabo. nã ex iſta promiſsione cõ-
cepta ſcilicet ſi illi non dedero: tibi dabo non eſt purifica-
ta: quia uſque ad mortem poſſum alteri dare: ut. l. ſi ita ſti-
pulatus. de uerborum obligatio. tamen illa. l. ſi titius. dicit
conueniri poſſe per alterum ex prædictis duobus qui prius
iudicium occupauit. Item illa lex concordat cũ iſta in qua
dicitur quod ſi non de iure: tamẽ de facto petere poſſet in
conuentione deducta. & ſic per eodẽ impletur cõditio ſti-
pulationis & redditur pura ſtipulatio ex qua agi non pote
rat: ut. l. nuda. C. de contrahen. ſtipu. ſic quandoq; ſufficit de
facto facere. ex quo facto reſultat effectus iuris. l. quidã cũ
filium. de uerborum obliga. Et ratio prædictorum eſt: quia
qui conditionem ſtipulationis interponit ueriſimile eſt qđ
cogitauerit de effectu & exiſtentia cõditionis. arg. l. ſi quis
locuplex. de ma. te. ut le. nomine caue. l. ſtipulatio. §. diuus.
31 † Et hinc eſt quod uerba ad extraneum intellectum trahun
tur ſi aliter res ſalua eſſe non poſſet. C. de uerbo. ſigni. l. cum
quidam. & not. in c. intelligentia. de uerb. ſignifi. ubi glo. di
cit quod ſicut anima pręfertur corpori: ita mens & intẽtio
uerbis. 22. q. v. humane. licet ergo in ordinatione & proui-
ſione prædicta ſuper ceſsione fienda fuerint adiecta illa uer
ba ſi quãdo dominus benedictus cedet & renunciabit &c.
non debent intelligi dicta uerba ſic ruditer ut Greg. ceſsio
tunc tãtum fiat cũ ille ceſſerit ſed cum cedere debuerit. ſic
in ſimili exponit lex uerbum iuramus conditionem ſi acce-
perit. nam ſupplet uel per eum ſteterit quo minus accipiat:
ut. l. ij. de adi. lega. non enim eſt uerisimile dominos car. in
tellexiſſe quod ceſsio Gregorij depẽderet à ceſsione bene-
dicti uel econuerſo ceſsio benedicti a ceſsione Greg. quia
ſic intelligendo ceſsio fuiſſet inutilis & collata in uolunta
32 tem amborum ad hoc de iure obligatorum. † nulla autem
diſpoſitio debet ſic interpretari quod nõ ſit effectum uerisi
mile habitura. ut. l. ex facto. §. ſi. ff. ad trebel. benigne igitur
aſſumenda uerba crediderunt & credere debuerunt Car.
dominum. b. facilem in cedendo quia plures eam ceſsionẽ
uerbis obtulerat. unde forte ſciebant eum ad hoc obliga-
tum ĩ forma de qua ſupra ſi ſuis dominis Car. uidetur eum
cedere &c. ut prædictum eſt. Præterea talis intentio do-
minorum Card. probatur ex natura diſpoſitionis ſuper qua
fuit inita dicta ordinatio & prouiſio. fuit enim inita ſuper
re celeritatem deſiderante. c. ubi periculum. in princ. & in
fine. de elec. lib. vj. Item ſuper re in qua papa debet impen
dere omnes ſuos conatus: ut d. memor. xxiiij. quæſt. j. de-
bet igitur dicta ordinatio & prouiſio referri ad intellectũ

iuris communia ſicut generaliter omnis diſpoſitio debet
intelligi ſecundum ſubiectam materiam & ſecũdum eam
uerba debent intelligi etiam improprie ſi intelligẽdo pro-
priẽ eſſent contra naturam diſpoſitionis. l. ita ſtipulatus
ff. de uſu. & l. ſi uno. ff. loca. cap. cum cauſam. de reſcriptis.
cap. cum dilectus. de conſue. debet ſane ergo intelligi di-
cta reciproca conditio & quando. b. cedet & renunciabit.
idest cedere & renunciare tenebitur: ut di. l. iij. ſed pro
bona integritatis eccleſiæ militantis & tot uitandis ſcan-
dalis & periculis animarum non eſt dubium quod tene-
tur ne plus temporalem dignitatem quàm æternam uidea-
tur deſiderare ſalutem ut dicto. §. j. graui quoque ſcandalo
ſi ergo toties requiſitus per eum ſteterit debet haberi di-
cta conditio pro impleta quo ad hoc ut dominus Grego.
cedere teneatur. nam & infinitis iuribus conditiones ha-
bentur pro impletis & diſpoſitiones remanent pure. l. iu-
re ciuili. ff. de conditio. & demonſtrat. & l. ſi executionum
§. penul. de uerborum obligatio. cũ multis ſimilibus. quã-
to ergo magis in iſta ceſsione fienda mutuo in fauorem
totius ſacre religionis de qua licet iuriſconſultus fuerit pa-
ganus dicit habemus ſtrictam rationem quæ nonnunquã
in ambiguis religionum quæſtionibus omitti ſolet. nam
ait ſummam eſſe rationem quæ pro religione facit. ff. de
relig. & ſump. fu. l. ſunt perſonæ. in fi. quam rationem fuit
dominus Gregorius recte uerbis ſuis amplexus dum dicit.
non enim ſemper de iure ſuo diſputandum eſt &c. & ſub-
miſit ſi malitia operante ad optatam unionem uenire non
poſſumus per iuſtitiæ uias pie cedendum uidetur &c. ſi
ex corde puro & fide non ficta iſta uerba dicta ſunt non
eſt locus dicte diſceptationi. quod non ſit impleta con-
ditio ſi & quando non concilij conuocationi in qua lon-
gum tempus conſumitur & conſumptum eſt. nec de alijs
iuris apicibus circa loci electionem & circa alia plura fuit
inſtandum ſed procedendum & ſimpliciter prout uerba
ſonant. nam hãc omittere uel in longum protrahere quid
33 agit aliud quod ſe ſua uoce damnare † & indignum eſt
quod ſua uoce dilucido proteſtatus eſt uerbis & factis cõ-
trarijs infirmare. c. per tuas. de prob. Re enim ipſa mora cõ
mittitur ubi ſalus chriſtianorum & unio uniuerſalis eccle-
ſiæ procuratur. nam & in minoribus & in eccleſijs & cer-
tis alijs perſonis quibus obligati ſumus mora re ipſa ↄtrahi
tur. l. in minorum. C. in qui. cau. in inte. reſti. non eſt ne. quã-
to magis in matre eccleſiarum omnium domina & magi-
ſtra debemus idẽ dicere ſi eius ſalus infeſtatur & per mem
bra diuiſa in naufragij tempeſtate fluctuatur. c. in nomine
dñi. 23. di. & in aut. multo magis. C. de ſacroſan. ecc. Ex qui
bus omnibus & pluribus alijs omiſsis breuitatis cauſa luce
clarius concludendum uidetur ambos eſſe & fuiſſe in mora
culpa & negligentia in cedendo eorum promiſsionibus iu
ratis & uotis diligenter ponderatis & natura cauſæ ac mẽ-
te canonum & longum obuiantium calumnijs & malignis
interpretationibus illorum qui ſapientes ſunt ut faciãt ma
la quæ uerba captantes contra mẽtem canonum & legum
34 ueritatem ſepe opprimunt † quæ quidem ueritas ut ait bea
tus Hiero. non cõſiſtit in uerbis ſcripturarum ſed in ſenſu,
non ſuperficie ſed in medula, nõ in ſermonum folijs ſed in
radice rationis tranſumptiue. j. q. j. marchion & baſilides.
& l. ſcire leges. ff. de le. Reſtat breuiter reſpõdere ad con-
traria & quo ad primum ſatis reſponſum eſt per ea quę di-
cta ſunt ſuperius. negatur enim quod tota dicta ordinatio
ne proſpecta dicta ordinatio fuerit cõditionalis uel ſi fuit
debet dici impleta cum per eum ſteterit quominus impleta
fuerit ut eſt ſupra plene probatum & deductum. Non nb. ſe
cundum argumentum de natura perplexe obligationis ſup
poſito quod & conceptione uerborum poſsit dici perple-
xa tamen ne dicta obligatio ſit inutilis in eius purificatio-
ne iura prouident contra dictam perplexitatem: ut in d. l.
ſi titius. de uerborum obligat. nã ut ibi patet ſi perplexitas
fundatur in promiſſore diſſoluitur ex diſpoſitione. l. & pu-
rificatur obligatio prout ibi patet. Præterea in caſu no-
ſtro non eſt perplexitas ſed conditiones duę in duabus per
ſonis appoſitæ & unius exiſtentia purificat conditionem
alterius

alterius ſed exiſtere dicitur cum interpellatur & nõ adim-
plet: ut.d.l.nuda.de contrahen. ſtipul.uel & ſine interpel-
latione cum ex canone obligetur ad cedendum:ut.d.§.pro
graui quoq; ſcandalo. unde ut dixi contrahitur in hoc caſu
mora re ipſa: ut.d.l.in minorum.C.in quibus cauſis in in-
teg.reſtit.non eſt ne.Non ob.tertium argumẽtum nam ne-
gatur quod obligatio utrum cedat uel nõ ſit collata in po-
teſtate ipſorum ſed ceſsio domini Gregorij ſolis uerbis
inſpectibus ſi & quando dominus.b.cedat &c. pendet ex
conceſsione benedicti & ſic ex eius facto non Gregorij li-
cet oſtenſum clare ſit ſuperius aliter dicta uerba de iure &
ſecundum ordinationem ipſam & mentem ordinantiũ fo-
re intelligenda. Ad quartam rationem in cõtrarium plt nè
reſpondi alias in ſecundo tractatu in eo ſuper ſchiſmate &
in primo etiam nam ut dixi omnia iura in.d.quarto articu
lo loquuntur in uno & indubitato ſummo pontifice cuius
poteſtas quia pendet ab ea: vt.c.apoſtolice.de re iudi. lib.
vj.non poſſet in eius electionem pactionibus coarctari uel
onerari. ſecus quando eſt contentio inter duos de papatu
& pro utilitate uniuerſalis eccleſiæ facta eſt dicta pactio
uidelicet quod pro bono unius integrationis eccleſiæ am-
bo cedant. & in hoc dare operam & conatus omnes appo
nere eſt laudabile & fauorabile unioni & ſchiſmatis extin
ctiua & cõcordat dicta pactio & ordinatio cum prædictis
iuribus quibus cauetur quod pro uitando ſcandalo & diſ-
ſidio chriſtianitatis & circunſcripta omni pactione cede-
re ſunt aſtricti. expreſsio igitur eorum ad quę electus eſt
de iure obligatus non uitiat ſed a iure approbatur & ſonat
in monitionem nõ in conditionẽ: ut.c.ſignificaſti.de elec.
facit.l.muto.§.ſi ſub cõditione.de tu. & in cle.j.de offi. de-
le.per iſta apparet iuribus & rationibus allegatis in con-
trarium ſatisfactum.

CONSIL. CCLXXXII.

1 *Papa concedens alicui omnia relicta ſatisfactione carentia & perſo-
nis incertis an cenſeatur relictum annuum pauperibus certi loci fa-
ctum conceſsiſſe.*
2 *Reſcripta ſummi pontificis ſic interpretantur ut ex ipſis nemini iniu-
ria inferatur.*
3 *Coniectura locum non habet ubi dubitatio nulla apparet.*
4 *Conſulendum non eſt alicui cum iniuria alterius.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir-
ginis glorioſæ mariæ & beati Antonij amẽ.
1 † Pro deciſione dubij de quo quæritur natu-
ra impetrationis & gratiæ apoſtolicę intuẽ-
da eſt.nam ad ſupplicationem rectoris & ca
pellanorum eccleſiæ ſancti Nico. de argenta gratia apo-
ſtolica emanauit: ut ſuper contentis & narratis in ſuppli-
catione. R. in Chriſto pater & dominus noſter dñs Card.
ſe informet & prouidet: prout ſibi uidebitur. rectè quidẽ
& iuſte Papa reſpondit ſupplicantibus.cũ enim de iuribus
ſiue rebus ad alios pertinentibus prouidere ſibi & eorum
uſibus impetrarent non fuit paſsim & ſimpliciter gratia
concedenda ſed adhibẽda cauſæ cognitio: & uocatis quo-
rum intererat: de quorum præiudicio tractabatur. nam ſic
2 † reſcripta & indulta apoſtolica ſunt intelligẽda uidelicet
ſine alterius iniuria uel offenſa.c.ex tuarũ. de auto. & uſu
pa.&.lege.j.§.merito.&.§.ſi quis a principe.ff.ne q.d i loc.
pub.& quo ad hoc ne alios ledant ſtrictè debent interpre-
tari: maximè ad poſtulationem conceſſa:ut in caſu noſtro
facit quod not.Innocen.in.c.cum dilectus.de dona.facit.c.
is cui.&.c.ſi pluribus.de præben. lib.vj. Impetratio igitur
de qua quæritur debet ſtrictè interpretari, primo quo ad
impetrationem, ſecundo quia in præiudicium pauperum.
tertio quia contra expreſſam uoluntatem defuncti quam
dicit text.ualde iniquum in uſum. alium quam reliquerit
commutari.ut.c.conqueſtus.de fo.compe.& hinc eſt quod
nulli eſt permiſſa illa alteratio & commutatio niſi Papæ.
ut cle.quia contingit.de reli.do. His igitur ſic præſuppoſi-
tis eſt uidendum de intellectu prouiſionis & ordinationis
ſubſecutę per.R.patrem & dominum.d.Card.cuius uerba
ſuper quibus oritur dubitatio ſunt ſequentia eiuſdem ec-
cleſiæ rectori & capellanis incorporamus quecunque lega
ta ſeu fideicommiſſa in quibuſcunq; rebus cõſiſtentia. Ha-
ctenus facta ſeu relicta ſatisfactione carentia in eorum te
ſtamentis ſeu alijs quibuſcunq; uoluntatibus perſonis tan-
tum incertis &c. Vtrum ergo uigore dictorum uerborum
ueniant poſſeſsiones & bona quorum fructus redditus &
prouentus debent imperpetuum diſtribui & diſpenſari in-
ter pauperes Chriſti & alias perſonas miſerabiles & ege-
nas de Argenta & de alijs partibus partimiarchas eccleſiæ
ſancti Nico.de Argenta qui erunt per tempora &c. Et pri
ma facie uidetur dicendum quod dictæ poſſeſsiones & bo
na ueniant ſub prędictis uerbis prouiſionis & ordinationis
quia clarum eſt quod dictæ poſſeſsiones pro futuro tempo
re carent ſatisfactione & relictę ſunt perſonis incertis pau
3 peribus. † non eſt igitur recurrendum ad coniecturas poſtq̃
nulla eſt in uerbis dubitatio.l.ille.§.cum in uerbis.de le-
ga.iij.uidetur enim idem.R.pater dominus excluſis perſo-
nis incertis de omnibus relictis retrofactis nondum execu
tioni mandatis dictæ eccleſiæ & eccleſiis uſque ad dictam
ſummam reddituum uoluiſſe prouidere. executiones aũt
retro factas in ſuo robore permanere ut ſic uerba ſatisfa-
ctione carentia exponamus id eſt carentia executione. ſa-
tisfactio enim poteſt dici rectè executio obligationũ om-
nium quia omnes obligationes perimit & effectu ex hoc
carere dicuntur. l.ſi rem.§.ſi.ff.de pig.ac.nec uidetur q̃ di-
cta uerba ſatisfactione carentia poſsint recipere alium in-
tellectum ut aliquid operentur ſicut debent uerba opera-
ri ut.c.ſi Papa.de priui.lib.vj.&.l.ſi quando.de le.j.Ego ſal
uo iudicio ſaniori intelligo q̃ dicta dies iam ceſsit quo ad
ſatisfactionẽ & neglecta eſt facto quod non poteſt dici de
legatis annuis quorum dies nõdum ceſsit: ſed in futurum
debentur ut in caſu noſtro talia enim non poſſunt dici ca-
rere ſatisfactione ſi nondum ceſsit dies. nam uerbum ca-
rere non poteſt adaptari ad id quod nondum exiſtit ſicut
non poteſt dici mortuus qui nunquam fuit,nec cecatus qui
oculos nunquam habuit.& multa de hoc ſimilia notã.d.c.
ad diſſoluendum de deſpon. impu. facie.l.ex.de uerb.obli.
Præterea cum relictum factum fuerit a partimiarchis no-
mine officij non poteſt proſſus hoc relictum dici annuum
factum perſonis incertis in teſtamento. nam hoc requirit
dicta ordinatio & prouiſio.Non ob. quod pauperes & ege
ni in quos debet fieri diſtributio ſint incerti & illi qui fue-
rint electi & declarati partimiarchæ uidetur nominati in
teſtamento ab ipſo teſtatore.l.unum ex familia. in princi.
de le.ij.intelligam ergo prouiſionem de perſonis incertis
non declaratis per medium miniſtrum electum iudicio te-
ſtatoris: ſed prouiſione legis uel canonis ut per epiſcopũ
ad alium.c.hæredes.de teſtamentis. Et prædicta interpre-
tatio ita ſtrictè debet fieri quia dicta gratia apoſtolica eſt
conceſſa in præiudicium miſerabilium perſonarum & pau
perum & alterat uoluntatem teſtatoris & ad poſtulationẽ
cõceſſa ut prædixi ſufficit ergo quod aliquid operetur: ut.
dicto.cap.is cui.in ratione ſui & extendatur ad legata an-
nua uel alia quorum dies tempore ordinationis ceſsit ſed
carebant ſatisfactione & executione. pro futuro uero tem
pore ledit & damnificat pauperes certi loci in ſuis redditi-
bus annuis ſatis uidetur impium & abſurdum. non minus
enim fauendum eſt pauperibus quã miniſtris eccleſiæ. arg.
xij.q.ij.gloria epiſcopi. &. c. aurum.& ſicut eſſet iniuſtitia
auferre mihi & dare eccleſiæ ita & multofortius auferre
pauperibus & ideo cultor iuſtitiæ fuit Innocen. circa hoc
cum poſtulatis non annuit ſed commiſit ut cum cauſæ co-
4 gnitione fieret quod petitum erat. † nulli enim conſulen-
dum eſt cum alterius iniuria uel iactura: ut.c.ex tenore. de
foro compe.&.c.nuper.de dona.inter ui.& uxo.Poſtremo
ponderandum quod in ordinatione præfati domini cardi-
nalis ſimpliciter & in genere dicitur incorporamus relicta
ſatisfactione carentia uſque ad ſummam.ccc.flore.in reddi
tibus &c. in quibus autem poſſeſsionibus iſta aſsignatio
fieri debeat taliũ relictorum perſonis incertis nõ dicitur in
teſtã-

teſtamento unde cum relicta certa poſsint concernere di-
uerſa genera pauperum puta annua.ccc.pro pauperibus a-
lendis & ſic de ſimilibus non credo uigore dictæ gratiæ
poſſe abſorberi legatum factum alteri generi prędictorum
ſed circa adiudicationem bonus uir id eſt iudex debet arbi
trari quantum iſtis uel illi detrahit nec immodice grauet.
ita enim fieri debet cum aliquid cōmittitur arbitrio alicu-
ius: ut lege ſi ſocietatem.§.arbitrorum.ff.pro ſocio. nimis
autem eſſe magnum grauamen abſorbere uoluntatē unius
teſtatoris in totum circa annuam diſtributionem inter pau
peres & egenas perſonas de Argēta & poſſeſsiones ad hoc
deputatas alijs uſibus & eccleſiis applicare. Item uerbum
perſonis incertis quo uerbo uſus eſt dominus Cardinalis in
ſua ordinatione non omnino refertur ad pauperes eligen-
dos per perſonas certas nec ad eorum relicta ſed ad alia
quæ poſſunt alijs q̄ pauperibus per epiſcopum diſtribui &
in certs & male ablata in teſtamento relicta quorū petitio
pauperibus non cōperit iure ſuo: ut.c.cum ſit de iude. ſed
relicta facta pauperibus certi loci uidentur facta certis per
ſonis. ut lege id quod pauperibus.C.de epiſ. & cle.&.d.l.
unū ex familia. Ex quibus concludo quod dicti clerici non
poſſunt uigore ordinationis priuare pauperes de relicto
annuo poſſeſsionum uel dictas poſſeſsiones pertinaciter
uigore dictæ gratiæ uel prouiſionis præfati. R. patris & do
mini Cardinalis aduocare rationibus ſupradictis do. Pet.
de Ancha.

CONSIL. CCLXXXIII.

1 *Interficiens alium in colluctatione approbata ex loci conſuetudine quando puniatur.*
2 *Prohibita & permiſſa imitantur ea quæ ab ipſis oriuntur.*
3 *Mors non dicitur ex uulnere qui poſt uulnerationem uixit longo tempore.*
4 *Probatio plena per ſemiplenam quandoque eliditur.*
5 *Dolus requiritur ut iniuria irrogetur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Iure ſtri-
cto & conſuetudine ſunt aliqua adinuenta
contraria equitati & iuri ut bella ſeruitutes
tormeta gloriæ & virtutis cauſa introducta.
Item duella.ut.l.manumiſsiones.&.l.ex hoc
iure.ff.de iuſti.&.l.qua actione.§.ſi qui in colluctatione.ff.
ad.l.aquil. & extra de tornea. per totum. & de cle. pu. in
duello.c.j.&.ij.contra bella & ſeruitutes poſtq̄ iure gen-
tium approbata ſunt ſecute ſunt leges quantū poſſunt hoc
ius contrarium naturali equitati reſtringentes & beneficia
introducentes: ut.d.l.manumiſsiones. Item ſecuta ſunt iu-
ra cannonica conſuetudines duellorum & torneamētorum
reprobantia propter periculum animarum. ut in præalle.
titu. de iure autem ciuili colluctationes uirtutis & gloriæ
cauſa adinuente non uidentur ſpecialiter reprobate. facit.
l.j.§.beſtias.de poſtu. Sed præſuppoſito quod per leges &
ſtatuta terrarum tales ludi noxij ex quibus crimina oriun-
tur inueniantur expreſſe prohibita ſi tales leges & ſtatuta
conſuetudo non recipit dicit canon quod poſtquam a ma
la conſuetudine auerti non poſſunt cum uenia ſuo ingenio
relinquendi ſunt ne forte peiores exiſtant ſi a tali conſuetu
dine prohibeantur. iiij.di.deniq; . ubi ſubdit tex. quod quę
legibus conſtituta ſunt ſi a cōmuni uſu approbata non ſunt
tranſgreſſores reos non arguunt ut ibi habentur in.§.hæc
& ſi legibus. ut enim leges moribus utentium confirman-
tur ſic moribus utentium in contrarium nōnulle leges ab-
rogate ſunt ea.di.§.leges. & in prœmio inſtitutionum. &
iſta ſunt dicta pro fundamento innocentiæ huius pueri p-
cuſſoris ne ſtatutum in contrarium ſibi contra quod uſus
contrarius præſupponitur Bononiæ a tempore cuius con-
trarij memoria non exiſtit. At præſuppoſito igitur ſi iſte
uſus puerorum annorum.xvj.& ab.J.inuicem colluctandi
una pars contra aliam lapides conſuetudine uetuſtiſsima
toleratur ſimiliter toleranda uidentur uulnera & homici-
dia quæ ex eo ſequuntur. nam in prohibitis & permiſsis
2 datur regula † quod omnia prohibita & permiſſa ſequun-
tur ea quæ ex eis naſcuntur & ſine quibus ludus ille & col-
luctatio explicari non poteſt. ut.l.cui iuriſdictio. & quod
ibi not. de iuriſdi.om.iu.&.l.oratio.de ſpon. cū enim iactus
lapidis in colluctatione unius partis contra alteram mode
rari non poſsit neque regulari quin ſequantur percuſsio-
nes & uulnera tanquam connexa & inſeparabilia uidetur
quorum conceſsio tali ludo & colluctatione cū uenia in-
telligantur omnia acceſſoria & dependentia ab eodē. viij.
diſ. quo iure. xvj.q.j.ſi monstus. de re. iud.l.quidam con-
ſulebat.&.c.præterea.de offi.dele.cum ibi not. facit.c.ſi ſu
per gratia.eo.ti.li.vj. Et per hoc dico quod ſi certatio age-
retur gladijs ſicut neapoli uel magnis & groſsis lapidibus
inter homines armatos ut perusij homicidia quæ ſepe ibi-
dem cōmittuntur ſunt impunibilia etiam ſi ſit certum qui
fecerit. poſtquam enim talia autoritate publica conceduu-
tur pœnam non merentur ut in caſu noſtro. & hoc dicit
Bald.in.d.§.ſi colluctatione. & iſta ſatis eſſent pro defenſio
ne huius pueri. generalis enim conſuetudo talis ludi red-
dit eum excuſatum quantumcunq; talis nō conſuetudo ſed
corruptela proprius dici poſsit. ut no. in.c.cū uenerabilis.
de conſue.in gl. in uer.ſicut abbas. ſed ultra prædictam de-
fenſionem habet aliam quę etiam uidetur efficax uidelicet
quod ille cum lapide percuſſus ab eo iuxta.xxij. dies infir-
mus fuit & de uulnere illo conualuit ſed ſuperuenit dolor
in ſupercilio cum febre & emiſsione uermis per nares ex
qua febre peſtifera ut medicus atteſtatur deceſsit. Ex qui-
3 bus reſultant due præſumptiones diuerſe ſpeciei. † Pri-
ma ex eo quia uixit tanto tempore poſt uulnus non præſu
mitur deceſsiſſe ex uulnere & colligitur illa præſumptio
ex temporis diuturnitate. quia ſuperuixit. ut.c.ad audien-
tiam.de homi. quæ iura & alia quæ ſupponunt ex uulnere
deceſsiſſe referunt ſe ad tempus breuiſsimum ut trium die
rum ut.c.ſi qua fœmina.l.di.&.l.j.C.de emē.ſer.& no.in.c.
præterea. de cle. pu. in du. & ſentit expreſſe Barto.in.l.ſi
in rixa.ff.de ſica. uel ſi dicamus iſtud tempus arbitrarium
prout tenuit Dy. dicendum in caſu noſtro quod iudex de-
bet arbitrari non ex uulnere deceſsiſſe tum propter cur-
ſum tot dierum tum quia iura & gloſſe quæ de hoc lo-
quuntur referunt ſe ad tempora ſupradicta magis breuiſ-
ſima tum quia habet unum teſtem.ſ.medicum qui curauit
eum & atteſtatur non ex uulnere ſed ex morbo diuerſo ſu-
perueniente deceſsiſſe. cui credēdum eſt in arte ſua. ut no.
Bar.in.d.l.ſi in rixa. quantūcūq; igitur de homicidio plenè
liqueat tamen utrum ſit punibile per prædictas coniectu-
ras & probationes poteſt iudex probabiliter dubitare. nā
4 † & in ciuilibus ſi conſtaret iudici plenè de debito & ſemi
plene de ſolutione per unum teſtem idoneum eliderentur
illa plena probatio per contrariam ſemiplenā: ut not.in.l.
in bonefidei.C.de iureiu. quanto magis debemus hoc dice-
re in criminalibus in quibus probationes debent eſſe luce
meridiana clariores.l.ſciant. C.de ꝓba.l.qui ſententiā.C.
de pe.& certè pluſquam ſemiplene conſtat de innocentia
ex prædictis inquantum eſt unus teſtis idoneus & peritus
in arte cuius teſtimonium fortificatur gloſſarum & iurium
teſtimonijs quæ præſumunt poſt tantum tempus de uulne
re non deceſsiſſe. facit quod no. Inno.in.c.ueniens.de præ-
ſcri. ubi teſtes qui concordant cum eo quod iura præſumit
maxima & pluſquam alijs adhibetur fides quinimo nō ſo-
lum ubi eſt pręſumptio iuris & ordinis ut eſt in caſu noſtro
ſed etiam ubi eſſet probatio ſemiplena de defenſione & in
nocentia per unum teſtem tantum omni exceptione maio
re non poſſet iudex ex probationibus quantuncūque ple-
nis de maleficio ſalua conſcientia condemnare reum quia
debilitatur illa plena probatio per probationem cōtrarij
ſemiplenam poſtquam ſemiplena eſt compaſsibilis cum
plena ut eſt in caſu noſtro. nam tunc directe ſumus in ca-
ſu.l.abſentem.de pe. nam ſanctius eſt nocentem abſolue-
5 re quàm innocentem condemnare. † Poſtremo negari
non poteſt quin ſtatutum prædictum de homicidio requi-
rat dolum in occidente uel inferente iniuriam uel aſſer-
ſam

ſam in perſonam: ut noe. Bar. in l. j. ff. ſi quis te. liber eſſe
iuſſu. negari etiam non poteſt quin iſte puer in iaciendo la
pidem illum in turba partis contrarie puerorum caruerit
dolo & etiam lata culpa licet iniuſtis rationibus poſsit di-
ci motus ad lapidis proiectionem tamen non uenit corpo
raliter puniendus etiam ſi fuiſſet in culpa lata quod nemo
diterit ſaltem ratione conſuetudinis quæ excuſat ut præ-
dixi. ad hoc. l. j. in fi. ff. de abige. ibi ſiue iuſtis ſiue iniuſtis ra
tionibus motus &c. nam & ſola miſeratio etatis attenuat
culpas. l. auxiliũ. §. in delictis. ff. de mi. & quòd no. in. l. qd
ergo. §. pœna grauior. ff. de hia qui no. infa. Ex prædictis
coniunctis his quæ in præcedenti conſilio plenius & ſubti-
lius dicta ſunt concludo cum præfato excellẽtiſsimo legũ
patre & domino meo dictum adoleſcenté de quo quæri-
tur nullatenus puniendum. d. Pe. de Ancha.

CONSIL. CCLXXXIIII.

1 *Inſtantia appellationis an ſuſpendatur per pendentiam compromiſſi in arbitratorem facti. & nu. ſeq.*
3 *Cauſa principalis ad ſe trahit cauſam appellationis.*

IOANNES Andreas in ti. de appell. §. in
quibus in addi. ad Specu. dicit uerba ſequen-
1 tia. & † ſi iudex modo uellet iſtorum canonũ
atq; legum patrum opiniones ſequi infertur
quod a ſententia qua iudex declarauit laudũ
nullum & executionem nõ mereri potuit appellari & per
conſequens appellatio non deuoluit cauſam ad illum qui
pronunciauit dictam ſententiam ſupradicti iudicis iniquã
& iniuſtam & male iudicatum & bene appellatum. nam
imo fuit ut ſic dixerim nulliter appellatum poſtquam non
poterat appellari. Et ideo hæc eius ſentẽtia nulla ut potè
in cauſa non deuoluta ut cle. ſi appellationem cum ibi no.
de appel. ſi enim appellatio non deuoluit iudex appella-
tionis cenſetur incompetens in prædicta cauſa ſicut ſi pro
cederet poſt appellationem deſertam ut ibi. & ſecundum
hoc fruſtra ulterius inquirẽdum de dubijs & motiuis præ-
dictis quæ tamen plenius declarando quod tempus com-
promiſsi de quo quæritur non debeat computari in tempo
re inſtantiæ ſtatutaria proſequende appellationis uidetur
expreſſe text. in aut. de appell. §. ij. col. viij. & aut. ſi tamen.
C. de tempo. appel. & cle. quandiu. de appel. nam ſicut per
illa iura ſuſpendetur inſtantia cauſæ appellationis canoni-
ca & legalis per compromiſſum ita etiam uidetur ſuſpẽdi
illa inſtantia ſtatutaria ut ſic paſsiue ſtatutum trahat ad le
ius commune. facit. l. ij. de noxa. & quod not. in. l. fi. §. in cõ-
putatione. de iure delibe. Quod etiam procura. utriuſque
partis compromittere potuerint uidetur clarè probari ex
2 tenore mandatorum † quæ ſunt generalia cum expreſsio-
ne caſuum requirentium ſpeciale mandatum ſubiuncta ge
nerali clauſula & ad omnia alia &c. & cum libera & gene-
rali &c. Ex quibus liquide inferendum uidetur quod po-
tuerit cõpromittere tranſigere & paciſci per. c. qui ad agen
dum. de procu. lib. vj. Sed ſubtilius conſiderando uidetur
dicendum contrarium de iure & maxime ponderando in
hoc ſtatutum de quo ſupra per quod dico quod de expreſ-
ſo conſenſu partium non potuiſſet dicta inſtantia proroga
ri. nam inductum eſt propter bonum publicum amplian-
dum & obuiandum malitijs & uarijs aſtutijs nitentium li-
tes protrahere ei ergo partes expreſſe & directe renuncia-
re non poſſent. c. ſi diligenti. de foro competẽ. & l. prope-
randum. in princip. C. de iudi. ualde enim fraudaretur ſta-
tuti intentio ſi pendentia compromiſsi ſuſpenderet inſtan
tiam ſtatuti. nam ſecundum leges ſi decies milies tranſiret
annus pendente tamen compromiſſo non tranſiret inſtan-
tia. ut in. d. aut. appel. & ſic eſſet aperta uia prorogãdi inſtã
tiam quam ſtatutum uult præcidere. ad hoc. c. porro. de di-
uor. & c. cum. de procura. Secundo moueor ex prædicto ſta
tuto quod redit appellationis inſtantiam ad naturam cau-
ſæ principalis dum dicit & eadem tẽpora & idem modus
& ordo ſeruetur prout diſponitur in cauſis & de cauſis &
3 circa cauſas principales &c. † Ex quibus uerbis patet quod
natura cauſæ principalis trahit ad ſe cauſam appellationis.
ut ſecundum eam reguletur. nam ſtatutum ſic eas coniun-
gendo uidetur vniformiter determinare licet alias quo ad
inſtantiam ſint diuerſæ naturæ. ar. l. iam hoc iure de uul. &
pup. & l. ſi legatarius. § fi. de legat. iij. & quod ibi per Bar.
not. cum hoc nulli dubium ſit quod cauſa principalis per
compromiſſum non ſuſpenditur: quia nec alio quocunque
modo: ut. l. properãdum. in prin. & quod ibi not. ergo nec
inſtantia appellationis ad eius naturam redacta. Præterea
tex. qui de iſta ſuſpenſione loquuntur habent locum in uer
bis arbitris compromiſſarijs non in arbitratoribus & ami
cabilibus compoſitoribus coram quibus dicit Ioan. And.
quod nulla lis uel quæſtio intelligi poteſt neque iudicium
quod ſecus eſt coram arbi. l. j. ff. de arbi. & quod not. in. c.
quintauallis. de iureiur. in nouel. Item ex uerbis & mente
prædictorum iurium uidetur quod tunc inſtantia appella-
tionis ſuſpendatur cum coram arbitris partes procedunt
ſecus ſi facto compromiſſo non procedunt. Item in arbi-
tratoribus dico ſub dubio forte quod ſicut expreſſus con-
ſenſus partium non ſuſpenderet inſtantiam appellationis.
ita nec debet ſuſpendere cum partes mediante amicabili
compoſitore de tranſigendo inuicem colloquuntur. nam
potius eorundẽ determinatio dicitur tranſactio quàm lau-
dum. ut in aut. ut diffe. iudi. in prin. non uidetur autem du-
bium quod tempus conſumitur antequam tranſactio con-
cludatur. computatur autem in legali inſtantia appellatio-
nis ergo idem in eo quod ſumitur corã arbitratoribus cũ
nulla. l. contrarium caueatur ſicut in arbitrio uero ut dixi.
Deſcendo ad ultimum & præſuppoſito quod compromiſ-
ſum tantum in arbitratorem ſuſpendat inſtantiam cum ta-
men ſupra contrarium efficaciter ſit oſtenſum. tamẽ dico
quod iſti procuratores non habuerunt mandatum ad cõ-
promittendum ſi diligenter uerba procuratorij ponderen
tur. nam clauſula generalis ad omnia alia &c. & clauſula
cum libera &c. reſtringuntur per ſequentia relatiua dum
dicitur ad omnia alia quæ in prædictis &c. ſimiliter uerbũ
libera. unde dicta generalitas & libera poteſtas, referuntur
ad prædicta expreſſa quę ſunt nulla uidelicet ad agendum
defendendum &c. enumerata. non autem ad compromit-
tendũ. & pro hoc optimè quod no. Barto. in. l. qui Romæ
§. calimachus. de uerbo. obliga. ubi decidit dubium pro
hoc intellectu. Ex prædictis infero quod dicta mandata
non extenduntur ad poteſtatem compromittentis. & per
conſequens concludendum dictum compromiſſum factũ
a perſonis inhabilibus non impediuiſſe curſum inſtantiæ.
do. Pe. de ancha.

CONSIL. CCLXXXV.

1 *Scriptura ſuſpecta redditur ſi ordo ſolitus apponi in ea omittatur.*
2 *Ordo ſcribendi non eſt de ſubſtantia ſcripturæ.*
3 *Error in dubio præſumitur potius quam dolus credatur.*
4 *Rumor populi ſi quid operetur id ipſum a iure reprobatur.*

IN CHRISTI nomine amẽ. † Tria prin
cipaliter contra iſtum generalem maſſarium
comitatus imole obijciuntur primo ſuſpicio
ſcripturarum quas producit ad probandum
ſolutionem. ſecundo culpa in ſolutione cõ-
miſſa. ſcilicet parum ante expulſionem Ioannis de bent
iuoglis ſua dominatione. tertio ſimiliter culpa in ſoluen-
do poſt finitum eius officium & adminiſtrationem & etiã
eo tempore quo comitatus imole erat quaſi in commotio-
ne & rebellione. contra iſta tria obiecta replicat idẽ maſ-
1 ſarius ut ſuperius in facti narratione deducitur. † Viſis
igitur obiectis & replicationibus contra illam diſcutiendũ
eſt quid iuris. allegatur primo ſuſpicio ſcripturarum pro-
pter omiſſum ordinem conſuetum in ſcribendo. nam totũ
id in quo communitas comitatus obligatur ſolet ſcribi in
una facie charte & in ſequenti alia id quod ſoluit maſſa-
rius quod hic non eſt. unde ratione ordinis omiſsionis cõ-
ſue-

ſueti non eſt ei fides adhibenda quæ ſcripturæ in quibus
omittitur uel peruertitur id quod eſt de conſuetudine ſunt
ſuſpectę de falſitate.l.iubemus.in fi.C.de teſt.&.l.fi.de ma-
giſ.conue. ordo namque fideliſsimæ uetuſtatis ſeruandus
non ſubuertendus eſt.l.teſtaméta omnia.C.de teſt. & per-
uerſio ordinis uitiat proceſſum & ſententiam.l.prolatam.
C.de ſen.& nihil debet eſſe inordinatum uel præpoſterũ:
quia ordo uerborum deſignat ordinem intellectus. de cõ-
ſec.di.j.in Chriſto patre. & hæc faciunt pro hac parte.
2 † Quibus non ob.contrarium eſt dicendum de iure in iſto
primo puncto quia non reperitur iure cautum quod iſte
ordo ſcribendi ſit de ſubſtantia uel ſolénitate publicę ſcri-
pturę.ſolennia enim expreſſa ſunt legibus: ut no.in.l.j.C.
de tabu.li.x.& lex expreſſe dicit quod præpoſteratio non
uitiat contractum uel ultimas uoluntates.l.præpoſteri.C.
de teſt.Præterea cum publicis ſcripturis aliquid reperitur
ſcriptum uel omiſſum non ex facili poteſt argui ſcriptura
de falſitate ſuſpecta quia hoc contingit plerúque ex erro-
re uel ſimplicitate ſcribentis: ut.l.error.C.de te.&.l.impe-
3 rator.ff.de ſta.ho.&.l.ſi librarius.de re iu. & † in dubio po-
tius debet præſumi error quàm doloſitas uel falſitas quæ
non tam leuiſsimo argumento ſed ſubtiliſsima indagine
conuincenda eſt perſpicuis coniecturis.C.de dolo.l.dolũ.
&.l.ubi.C.de fal. Præterea ueritas manifeſté huius ſolu-
tionis pecuniæ dicitur probari non ſolum per iſtum librũ
in quo dicitur ordo peruerſus. ſed per alios etiam libros
publicæ directæ conſcriptos de iſto debito & ſimilibus ut
per librũ theſaurarij generalis & per librum manu publici
notarij deputati ad aliud officium: & hi tres libri diuer-
ſorum officialium deputatorum ad ſcribendum prædicta
in hac ſolutione concordant. ut igitur in ſimili dicit.tex.
nullus eſt locus inſidijs ubi tot ſunt ſpectata oculis tot in-
ſinuata ſenſibus inſuper tot in toto locata: ut in.l.hac con-
ſultiſsima.in fine.C.qui te. fa. pol. Item nedum tot libris
cenſualibus ſed uni tãtum ſumpto de archiuo publico ma-
nu publica ſcripto datur plena fides ut plené no.in.c.ad au-
dientiam. de præſcri. nec raſura uel alio etiam apparenti
uitio quod non concernat ſubſtantialia uitiatur. ut.c.ex li-
teris. de fide inſtru.& ſi reperitur præpoſteratio ad rectũ
ordinem debet redigi non per hoc ſolum de falſitate re-
dargui.c.cauſam quę.de reſcri.& maxime hęc uera ſunt ubi
qui libros conſcripſerũt & qui libris illis utuntur ſunt ho-
mines bonæ famæ & uitæ laudabilis & probatæ fidei: ut.l.
ſi quis ex argentarijs. in princi. & quod ibi no. Bal.ff.de
eden. Ex quibus in iſto primo dubio proculdubio conclu-
dendum uidetur quod illa allegatio ſuſpicioſa ſit ſatis de-
bilis & friuola non concernens ſubſtantiam facti uel iuris
ſed ordinem quendam ſcribentium qui non eſt de ſubſtan
tia alicuius actus ut d.l.pręposteri.&.l.nec enim.de ſolu.
non obſtant contraria quæ loquuntur de ordine qui eſt de
ſubſtantia quem ita ius ſtatuit: ut.d.l.prolatam. cum ſi. &
no.in.l.ij.§.prius.de uul.& pup. Venio ad ſecundum prin-
cipale in quo iſte maſſarius generalis arguitur de culpa
commiſſa in ſolennitate eodem tẽpore quo ille dominus
de Bonoñ. ſperabatur de proximo ab illo dominio & regi
mine amoueri propter populum Bonoñ.contra ipſum cõ-
tractum unde cum haberi debuit pro expulſo qui de proxi-
mo expellẽdus erat.l.ſi filius.ff.de mili.teſta.l.ſi mulier.re-
rum amo. Ex his enim quæ de proximo conſecuta ſunt ar-
guitur quis de fraude antecedente pręcogitata.ar.not.in.c.
officij. de elec.&.l.ſi uẽtri.§.in bonis.ff.de priui. credi.&.l.
filiæ meæ emancipatæ & ægræ.ff.ſol.ma.tale ergo dubium
culpabiliter uidet ſoluiſſe ergo ſic poteſt ipſum communi
tas imputare in ratione reddenda. Sed certè contrarium
eſt dicendum de iure primo quia ut allegatur illa die qua
ſoluiſſe dicitur nondum erat compulſus ſed pro domino
ſe gerebat & adhuc erat in quaſi poſſeſsione dominatiõis.
& hoc ſufficit debitoribus cõmunis Bonoñ. quod in eius
defenſorem ſiue conſeruatorem ipſum elegerat ut conſe-
quantur plenam liberationẽ. donec enim quis eſt in poſ-
ſeſsione dominationis ei ab omnibus obtemperandũ eſt:
nec debent ſubditi ab eius obedientia ſe ſubtrahere.viij.q.
iiij.nonne.& quod not. Innocen.c.ſepe. de appel. ſpes pri-
uationis dominijs de proximo non repellit interim eum q
4 eſt dominus rectè agere: ut.l.non ideo.de rei uen. † Præte
rea ponderandum eſt quod hic tractatur de expulſione fa-
cta ad rumorem populi ſed iſta ſunt a iure penitus repro-
bata quia ad rumorem non eſt quis eligendus uel amouen
dus.c.oſius.de elec.&.l.priuatus.qui & a quibus.hinc dicit
lex q uanæ uoces populi non ſunt audiendæ & docendus
eſt populus non ſequendus.l.decurionum.C.de pe. præte-
rea ſi non ſoluiſſet iuſte potuiſſet timere coactionẽ & mul-
tationem quia caſtrum in quo habet domicilium & quaſi
omnia caſtra erant ſub eius obedientia & iſte timor ſufficit
ſibi ad excuſandum eum ab omni culpa ut plenè not.domi
nus. Bald. in.l.nouiſsime.ff.de fal. tu. aut. facit quod not.
Barto.in.l.creditor.de ſolu. Item iſta expulſio erat multũ
dubia quia bello gerebatur: unde dicitur dubius eſt euen-
tus belli. Item erat iam dicta pecunia in depoſitum penes
theſaurarium generalem eiuſdem domini in dubium ergo
certamen non potuiſſet cum ſalute ſua dictam ſolutionem
recuſare cum iam terminus ſoluendi eſſet lapſus ut mihi
aſſeritur. in dubio ergo bello elegit potius ſoluere & ſic
potius conſiderauit ſtatum dicti domini præcedentem in
quo adhuc erat quàm expulſionem dubiam & incertam.
hinc dicitur tene certum & dimitte incertum. de peni.di.
vij.c.ij.& dum res eſt dubia debet iudicari ſecundum pro-
ximum præcedentem ſtatum. ut plenè not. io.c. beneficiũ.
de regularibus.lib.vj. Non poteſt igitur hoc aſcribi ad cul
pam ſi uoluit ſe a metu periculo & indignatione illius do-
mini exonerare. Præterea aduertẽdum prout repetam in
ſequenti articulo comitatus imolę erat obligatus ſoluere
iſtas pecunias cuicunque qui regeret ciuitatem Bonoñ. &
qui ita ciuitatem ipſam in quocunque ſtatu fuerit guber-
nabit ideo ſemper ſoluit. unde & ſi non dicto Ioanni ſaltẽ
eius in dominio ſucceſſori pro tempore iam tũc præterito
ſoluere tenebatur. quantum ergo ad ipſam communitatẽ
dicta ſolutio fuit debita & per talem ſolutionem liberata.
cum ergo liberationem ſenſerit & ſic lucrum non poteſt
huic maſſario imputare culpam ex qua lucrum ſenſit.ut.l.
cum in fundo.ff.de iure dot. Et io ſupradictis rationibus
in hoc ſecundo dubio pro ueritate & equitate concludo.

Deſcendo breuiter ad tertium dubium in quo ſibi culpa
obijcitur quia abſoluit poſt ſuum officium finitum & ad-
miniſtrationem ſcilicet pro. Mccccij. ad hoc ſufficit reſpõ
ſio ſupra proxime dicta quia non debet inſpici quando ſol
uerit ſed an dubium ſoluerit & comunitatẽ liberauerit ab
obligatione quæ iam erat aſcripta. & ita contingit per di-
ctam ſolutionem: ſcilicet communitati prædictæ libera-
tionẽ factam. unde ſi quilibet extraneus ſoluiſſet haberet
contra communitatem actionem tanquam ipſo geſtu nego
tium eius geſſerit.ut.l.ſi pupillus.§.item quæritur.&.l.ſol-
uendo de neg.geſt.&.l.ſolutionem.&.l.iudicium. de ſolu.
ſi ergo haberet actionem extraneus fortius iſte maſſarius
debet habere exceptionem ut in regula cui damnũ.Præte
rea licet fuerit finitum officium tamen iſta pecunia quam
habebat penes ſe fuerat ad hunc finem exacta & per eum
recepta ut ſolueretur pro iſto cenſu ſiue debito quo com-
muni Bonoñ.tenebatur. ſi ergo adminiſtrator.i.maſſarius
pecuniam ad hunc uſum deſtinatam & exactam ſoluit uide
tur potuiſſe quaſi iſta ſolutio debeat reputari de cõnexis
ſuo tempore præcedenti argumento notatorum in.l.cum
actum.de nego. geſt. In iſtum enim uſum erat iſta pecunia
conuertenda & ad hunc finẽ exacta quæ igitur culpa fuit
ad hunc uſum hanc conuertere certè nulla quia liberauit
communitatem ab obligatione ut dixi. Item præſuppo-
nitur ex facto quod pro tempore ſuo reſtabat ſoluere tan
tundem & pro utilitate communitatis noluit pro alio an-
no.Mccccj.computari ſed pro.Mccccij. erat enim conten-
tio inter dictum dominum maſſarium an pro certis caſtris
rebellatis ſoluere teneretur reſiduum caſtrorum ſub eius
obedientiam conſiſtentium & ne dubietate iſta præceden
re uideretur ſoluere pro caſtris rebellatis dimittere uoluit
ſolutionem eius in quo ille tenębatur & pecuniam quam
penes

pœnes ſe habebat committere pro debito ſequentis anni quod erat certum & indubitatum fuit hæc igitur diligẽtia & non culpa ſoluere debitum certum & incertum in reſpõſo retinere: quia ita quilibet diligens paterfa.feciſſet.vt.d. c.ij.& uel pro.Mcccci.uel pro Mccccij.cẽſeatur ſoluiſſe nõ poteſt dici ſolutio indebita quo ad ipſam communitatem iam liberatam per dictam ſolutionem ut ſepius dictum. Et aliter conſiderando ſequitur inconueniens & abſurdum: nam ſi dictus maſſarius refunderet dictas ſummas oporteret neceſſario de ſuo ſoluere: quia à communi Bononie non poſſet tanquam indebitum repetere id quod ſoluit quia debitum recepit & ſic contra nullum haberet regreſſum. & per cõſequens officium ſuum eſſet ſibi damnoſum contra.l.ſi quis ex his. quemadmodum teſta. aperian.&.c. non deceat. de elec.li.vj. Ex quibus in iſto tertio dubio ſimiliter pro ueritate & equitate concludo quod iſte maſſarius iniuſtè & indebitè ſuper omnibus dictis articulis moleſtatur.

CONSIL. CCLXXXVI.

1 *Hæres ſi confeſſus fuerit ſe a capſa cohæredis aliqua ſubtraxiſſe an vltra confeſſata poſſit de alijs rebus in litem iurari. & nu. ſequenti.*

IN CHRISTI nomine amen. Ex prædicta facti narratione liquidè deprehenditur dictum.d.rem illicitam commiſiſſe & mali exempli apud bonos & graues. ut dicit tex. in fi.in.l.ſi quis aliqd.§.qui ab orationis.ff.
1 de pœnis. Item quandoque † ex facto ſubſequenti præſumitur delictum in præteritum.l.ſi qui adulteri.C.de adul. & not.in.l.nõ eſt ueriſimile.ꝙ me.cauſa. ſimiliter contra uariantem ſiue uacillantem iudex præſumit ut.e.ut noſtrum. ut ec.benefi.ad propoſitum ergo quærela teſtoris præſupponitur & de ſubtractione clauium cui quærele quandoq; ſtatur.l.diuus.ad ſil.& uerum fuiſſe ex ſubſequenti facto pſumimus in præteritum. Itẽ conuincitur iſte d. expreſſe de mẽdacio dũ negauit nihil ſeu parũ eſſe in capſa & mãdato cohæredis ſui apertionẽ denegaſſe & poſtea extraxiſſe de capſa.xviij.vel.xiiij.lib.& tres duc. Iſta enim quæ ſunt cõ-
2 munia uel alterius ſub clauſura ſub præſentia teſtiũ † aperiri deberent & non propria autoritate ut.l.dñs horreorum .ff.loca.& cum iſta appareant ex confeſsione ſua licet extraiudiciali nedum in criminali ciuiliter mota ſed etiã in criminali ſufficerẽt ad torturã & ad indiciũ efficax ut.l.capite quinto.de adul.&.l.q̃to.de edi.edic. Ex iſtis concludi põt dictũ dñm conuinci de ſubtractione clauiũ apertione capſe & pecuniarũ ſubtractione quæ circa ipſum fortiter arguunt & conuincunt de dolo & delicto. Ex quibus conſequenter in quæſtione propoſita ſubinfertur ꝙ ſi cohæres eius.ſ.M.dicat intus capſam magnas pecuniarum quantitates & argenti & alia precioſa fuiſſe. Iſte autem ex diuerſo reſpondeat ſe nihil uel lapides inueniſſe prima facie ꝓpter dolum & delictum pſumitur ꝯ.d.& ꝯ talem cũ probationes deficiant iuratur in litem ut.l.ſi quando.C.uñ ui.& habemus expreſſe in ſimil qõnem de illo qui reſtituit ualiſiã diſsigillatam ab hoſpite. nã de rebus quæ erant intus † ſtabitur iuramento ſub qualitate tñ perſonę & hoſpitis conditione pẽſatis ut no.in.c.ſi.quod me.cã.in noue. ſubueniẽdũ eſt.n.probationibus & malitia cõuincenda nã etiã ubi arguitur quis in delicto propter difficultatẽ probationũ ſufficiunt probabilia argumenta. de cle. pereg.c.ij.&.l.qm̃.C. de hæreti.&.l.conſenſu de repu.facit.l.lucius. de condi.& demõ.& habemus expreſſum cũ hæres arguitur de ſubtractione rerum hæreditariarum ꝙ ꝯuincitur per indicia & tormenta ſeruorum & alia argumenta in.l.ſi.§.licentia. de iure deli.in qõne autem noſtra habeamus plus ſatis.ſ.manifeſtam clauium & pecuniarum ſubtractionẽ per eius confeſsionem per ꝙ liquide ꝯſtat de delicto & quãtitate uero rerum exiſtentium in capſa inueſtigatio & inquiſitio ueritatis reſeruatur iudici & etiam taxatio inſpecta cõditione teſtõris utrũ diues an pauper & utrũ ſolitus erat habere illa precioſa & pecunias ſuas quas ꝑtendit dicta.M.& an in illa capſa erat ſolitus retinere & hæc diſcuſsio & inueſtigatio a domeſticis maximè habeatur & ex cõi uulgi opi. & fama: ut.d.l.conſenſu.&.l.de tutela.C.de in inte. re.mi. &.c.ueniens.& ſuper iſta inueſtigatione ueritatis in facto occulto ꝙ non põt de facili probari bene inſtruit nos canõ in ſi.extra de teſti.c.ꝑterea.&.c.in præſentia. de renun. Bar.etiam plus in caſu ſimili concedit iudici poteſtatẽ tormentandi. ut ipſe not. in.d.l.j.furti aduerſus nau. & ſi illo caſu ubi non conſtat de delicto alicuius licet rerum quantitates ignorentur ſic in caſu noſtro non expedit adhiberi eum ſufficiat ad ciuilem condemnationem ad quam agitur inueſtigare de prædictis & reperta ueritate ex ſuo arbitrio condemnare illum.d.in duplum.

CONSIL. CCLXXXVII.

1 *Caſtrum ciuitati rebellans an incidat in crimen læſæ maieſtatis.*
2 *Contumax non dicitur hoſtis.*
3 *Geſta ratione officij publici etiam ab inhabili ſunt ualida.*

IN CHRISTI nomine amen. Iſte.b.de guarnario bannitus notarius proponitur ciuitatis mutinę & caſtrum prædictum & homines erant rebelles dictæ ciuitatis & inobediẽtes. Videndũ ergo primo eſt utrũ per hoc perdiderit officiũ tabellionatus ipſo iure ita ꝙ nõ detur fides eius inſtris interim factis. Secundo utrum dicto caſtro & hominibus reſtitutis ad grãm & ad oĩa & ipſo etiã notario cancellato de bãno in caſu quo nõ eſſet danda fides talibus inſtr̃is poſt dictam reſtitutionẽ & cancellationẽ ſaltem fides ſit adhibenda maxime quo ad relicta ad pias cauſas factas in teſtamento tacite de quo tpe dicti banni idem
1 Bartholomeus proponit rogatus. † Quo ad primũ prima facie uĩ dicendũ qđ caſtrũ & hoĩes ſubtrahẽtes ſe ab obedientia ciuitatis incidant in crimẽ læſæ maieſtatis q.n.nititur impugnare patriã incidit in ꝑdictũ crimẽ ut no. in.l. ſi.C.de aboli.& de re mili.l.proditores.facit.l.minime. de relig.& ſump.fu.tales aũt ipſo iure ſunt infames.& repellẽdi ab oĩbus ꝑdictis officijs bonis oĩbus publicatis:ut.l. q.ſquis.C.ad.l.iul.maie.facit cle.paſtoralis.de re. iud. Ex quo ſequitur ꝙ talis nõ potuit exercere offm̃ tabellionatus quo uĩ ipſo iure priuatus ꝑꝑ tale crimẽ.c.qcunq;. de hære.lib. vj.ꝯiuncti.c.uergentis.eo.ti.&.c.infamibus.de reg. iur.lib. vj. Et ſi ita eſt uĩ ſuper ſecundo dubio dicendũ ꝙ per talem reſtitutionem non poſsint reconualeſcere inſtr̃a retro nulla pet.l.quod ab initio.de reg.iu.c.non firmatur.e.ti.lib.vj. Cõtrarium de iure ſentio in utroq; pũcto. Et in primo dico quod iſte bartholomeus non fuit ꝑꝑ tale bannum priuatus tabellionatus officio. Primo ex eo qđ nõ incidit neque ipſe neq; caſtrũ in crimẽ læſæ maieſtatis quia nõ cõtra imperatorem uel eius officiales principaliter & directe rebelles fuerint.ut not.Bar.in extrauag.qui ſint rebelles,ſuꝑ uerbo qm̃ circa prin. Præterea aduertendũ quia iſte fuit bannitus & proceſſum fuit ad bãnum ꝯ eum ſm̃ ſtatuta ciuitatis.uñ licet per hoc perdiderit iura & bona ciuitatis ſuæ:ut .l.amiſſum.§.qui deficiunt.de capi.di. non tñ iura cõia romanorũ uel q̃ conſequit a lege animata in terris. ut ab imperatore ſicut eſt tabellionatus officiũ quia ad talia magiſtratus iuriſdictio nõ extendiĩ.ut ibidem no. Bar. & in diſputatione bãnitorũ q̃ incipit lucane ciuitatis &c. Præterea alia rõne nõ põt dici hoc crimẽ læſæ maieſtatis uel patriæ oppugnare cũ ciues ꝯ ciues pugnant occaſione partialitatis ſiue ſectæ pars exulat pars eſt intra.nã iſta ſunt bella ciuilia nec plus iuris habent intrinſeci q̃ extrinſeci nec capti ſunt ſerui nec perdũt bona.l.ſi quis ingenuã.§.in ci-
2 uilibus.de capti. † Item inobediẽtes & cõtumaces nõ ſunt propriè hoſtes licet iudex & ciuitas poſſet ꝯtra tales arma mouere & bellũ indicere & multare non tñ numero hoſtium habent. ut plenè no.Inno.in.c.olim.el.j.de reſti.ſpo.
3 † Vlterius aduertẽdum quod illa quę geruntur ratione publici officij ſemper ualent & tolerantur ꝑꝑ bonũ publicũ etiam

etiam ſi ab inhabili & indigno miniſtrētur.ut.l.barbarius.
de offi.præto.&.l.j.C.de teſt.& licet quis ipſo iure per le-
gem eſſet priuatus officio tabellionatus : tamen ſi hoc non
fuerit per ſententiam declaratū. inſtr̄a interim facta ualent
ut no.in aut.de tabel.ad fi.ad hoc.c.cum ſecundū leges. de
hære.& cle.ſi.de cenſi.& quod ibi no.Ee iſtis liquide infer
tur quod nec ex criminis qualitate nec ee iudicis proce-
dentis arbitrio ſiue poteſtate nec ex procedēdi ordine pōt
dici iſte notarius priuatus officio ſuo. & per cōſequens in-
ſtrumenta eius ualent propter bonum publicū & maxime
teſtamenta ad pias cauſas quæ reguntur iure poli non iure
fori ut.l.habeat.C.de ſac.ſan.ec.per Bar. & Bal. Vltimo in
ſecundo dubio uidetur dicendū quod ſi qua dubitatio poſ-
ſet fieri ſuper prædictis rō reſtitutio plenaria quæ proponi
tur tollit communem dubitationem . nam talis reſtitutio
retrotrahitur,& cōfirmat interim geſta ut.l.ſi.C.de ſen.pa.
& maximè geſta ratione publici officij ut ſunt iſta.& maxi
mè etiam cum tractatur de fauore teſtamentorū & anime
teſtatoris quibus magis fauendum eſt q̄ uenientibus abin-
teſtato,qui oituntur ipſa ſubuertere inhiātes ad lucrum : re
ſtitutio ergo uelut beneficium eſt latiſsime interpretanda
& trahenda etiam ad hunc caſum ne reſt.facta ſubuertan-
tur. ut arg.l.omnimodo.C.de inoffi.teſt.cum ſim.

CONSIL. CCLXXXVIII.

1 *Subſtitutio facta tertio loco ſuper tota hereditate an dicatur reci-
proca ſicut ſecunda ſuper parte hereditatis facta.*
2 *Clauſula quæ in medio ponitur ad antecedētia et ſubſequētia refertur.*
3 *Caſus omiſſus quando non ſuppleatur ſed pro omiſſo ſit habendus.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris Vir-
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
1 † Prima ſubſtitutio eſt de quinque filijs Ia-
cobi ad filios teſtatoris in dimidia hæredita-
tis & de alia dimidia de filiabus teſtatoris,
naſcituris ſubſequitur ſubſtō reciproca inter ipſos ſubſti-
tutos ſimpliciter concepta quod in tempore præmorientis
ſine liberis ſubſtituit ſuperuiuentes & eorum liberos.
Tertio ſubiungitur ſubſtitutio de eiſdem v. filijs Iacobi ſu,
per tota hæreditate ſi feminæ filiæ non naſcātur teſtatori,
utrum ergo ad iſtam ſubſtitutionem ſuper toto quæ extitit
per mortem filiorum teſtatoris referatur ſupradicta ſubſti
2 tutio reciproca probabiliter dubitat̄.Et uī q ſic† quia clau-
ſula in medio poſita ut eſt iſta ſubſtō refertur ad præceden
tia & ſequentia : ut.l.iij.§.ſed etiā inter. de lib. & poſt.&.l.
talis ſcriptura.in fi.de leg.j.&.l.j.C.de lib.præte.&.c.ij.re-
quiris de ap.nec occurrit rō quare magis iſta ſubſtō facta
inter eos inuicē referratur ad p̄cedentē ſubſtōnem in dimi
dia q̄ ad ſequentē in tota hr̄ditate.uñ cū rō diuerſitatis red
di non poſſit idē ius ſtatui debet ut ē tex.in.d.l.j.bar.in.d.l.
talis ſcriptura.& maximè quia exceptio ſepe ſubintelligit̄
ex p̄ſumpta mente defuncti.l.imperator.de le.j. Ego ſaluo
iudicio ſaniori p̄riū credo dicendū de iure. nā ex uerbis ex
preſſe colligit̄ q dicta ſubſtō inuicē in medio poſita refer-
tur ad ſubſtōne præcedentē in qua de filiarum eeńtia ē ſcā
mētio.ſed in ultima de defectu earū & hoc patet ibi uel ali
qua ſeu aliqua dictarū filiarū &c.Ee quibus uerbis liquide
declaratur dictā ſubſtōnem inuicem referri ad præcedentē
ut dixi.ſubſtō ergo reciproca facta in dimidia dictis.v.filijs
non intelligitur repetita in ſubſtōne facta de eiſdem filija
teſtōris in uniuerſo quia iſta pōt dici capitula ſe minime
contingentia.unde capitula adiecta in uno nō intelligitur
repetita in alio.c.inqſitioni.de ap.omiſſa.n.ſubſtō recipro-
ca in ſubſtōne totius hæreditatis nō debet ſuppleri p ſub-
3 ſtitutionem præcedentem factam in parte quia † ſuper his
in qbus nō eſt legis ordinatio ſed hominis non ſupplemus
ſed caſus omiſſus habetur pro omiſſo : ut.l.cōmodiſsime.
de li. & poſt. &.l.ſi cum dotem. in prin. ſo. ma.& licet lex
quandoq; extendat uerba teſtamēti ſuadente naturali eq-
tate.ut.l.cū acutiſsimi.ij.de fideicō.tñ nō pōt iudex ſic extē
dere licet poſſit uerba ambigua declarare : ut.l.ſi uero.§.
de uiro.ſo.ma.&.l.uolūtas.C.de fideicō.Nō ob. ſi dicatur
ſaltē ſi dicta ſubſtō reciproca non refert̄ ad totā portionē
alberti referat̄ ad dimidiā quæ ſemel inuicē facta non uide
tur tolli propter ſubſtōnem non repetitā ſup toto ut dixi.
ad hoc dico q ſubſtō facta filijs teſtatoris in toto eſt diuer-
ſa ab illa quę eſt facta eis in dimidia : quia prima facta eſt
in caſu quo filię ſuperſint. ſecunda.ſ.in toto facta eſt in caſu
quo filiæ nō extant.unde ſunt ut ſeperatim cenſendę nō ut
pars & totū ar.ff.de uul.& pu.l.ex facto.§.itē q̄ro.Ex qbus
ſine ulteriori proſecutione concludo quod Albertus de
portione ſua potuit libere teſtari ut potè non affecta ali-
cui oneri fideicommiſ.

CONSIL. CCLXXXIX.

1 *Iudex poſt miſsionem bonorum factam ex primo teſtamento denegans
miſsionem ex ſecundo an poſsit de imperitia condemnari.*
2 *Iudex errans in caſu difficili mitius punitur.*
3 *Iudex equitatem præ oculis habere debet.*
4 *Sententia non uitiatur ob falſam cauſam ſi ex alia ſuſtineri poſſit.*
5 *Incertitudo ſententiæ in quo toleretur iudicio.*
6 *Libellus offerri debet ſi poſt miſsionem iam factam contradictor legi-
timus apparet.*
7 *Iure ordinario agitur ubi poſt miſsionem factam ex edicto diui Adria
ni quæſtio mouetur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † *De uiri-*
bus ſententiæ qua dñs Franciſcus de Coro-
na de imperitia condemnatus diſcutiendum
eſt. Et proponitur in facto q ipſe in iudicio
coram dñis ſyndicis litigauit per procu. &
ipſe in iudicio nunquā fuit . Ex quo liquide infertur quod
ſententia contra eum non contra procuratorē lata eſt nul-
la ipſo iure : ut.l.j.C.de ſen.nam licet ipſe fuerit citatus ad
dictam ſententiam.tñ non tenebatur cōparere poſtq̄ p̄cu.
in dicta cauſa conſtituit.uñ ſententia contra eum lata uī la
ta ꝯ minus legitimè citatum ideo ſententia nulla ut ibi per
bar.in.l.furioſo.ff.de re iu. Videndum latius reſtat pręſup
poſito quod ex hoc uel alio capite ſit nulla an ſententia ſit
iniqua. Et ad hoc clare demonſtrandum præmitto quod
miſsio ee edicto diui Adriani ſemel per iudicem facta fuit
uigore primi teſtamenti ſolenois ad petitionem. d. Pe.de
Gualdi. poſt dictam miſsionem cōparuit Chriſtophorus
procu.benedicti & produxit ſm teſtamentū eiuſdem teſta
toris.Ee quo petijt ſimiliter ſe immitti & prædictā miſsio
nem factam reuocari.Contra quod ſm allegata fuit præte
ritio neptis ex filia teſtatoris contra quā allegationem re-
plicatum eſt quod iſta non erat talis præteritio quæ redde
ret ſecundum teſtamentum inualidum & ſi redderet pater
tñ dictę neptis præterite approbauit eum. Iudex iſtis uiſis
pronunciauit dictū benedictum inepte egiſſe & petijſſe &
propter hoc condemnatus fuit in omnibus dānis intereſſe
& expenſis dicto Chriſtophoro quod an bene uideamus.
Et certè ex cauſis deductis etiam in ipſa ſententia euiden-
ter apparet iniquitas dictæ ſententiæ. præſupponitur.n.
in ea quæ dictus iudex non per ſordem dolum uel gratiam
uel pecuniam dictam ſententiam tulit : ſed per aliqualem
imperitiam & in tali materia errauerit quę non erat leuis
2 & in qua materia legibus ſuffultus potuiſſet errare. † Ex
iſtis caſibus apparet quod dictus iudex ſi eſt in eo dare er-
rorem errauit in caſu difficili & ideo mitiſsime cum eo
fuit agendum ut inſtitu.de ob. quæ ex qtaſi delic. in princ.
& ibi not.hic autem religio iudicantis non fuit mitis : ſed
multum rigoroſa condemnando in toto intereſſe damnis
& expenſis.nam ciuiliter agendo etiam ſi per ſupinā igno-
rantiam ſic pronunciaſſet nō potuiſſet durius cōdemnare.
ex tenore ergo ſententiæ conuincitur euidēs iniquitas p-
mulgantis & talis iniquitas idem quod nullitas operatur
iuxta not.in.c.cum bertoldus.de re iudi. in nouel. &.c.qm̄
contra falſam. de proba.extra.facit cle.paſtoralis. de re iu
di.&.l.qui teſtō.de cecu.tuto.& optimè faciunt nota.in.l.ſi
3 is ad quē.ff.de acqui.hære. † Itē debuit iudex in hac cā ha-
bere præ oculis æquitatem poſtq̄ ſuo arbitrio erat cōdem
natio moderāda.l.quod ſi epheſi.ff.de eo qđ cer. loco. ſed
cum

eum ſolummodo ageretur poſſeſſorio adipiſcendæ ubi tractatur de modico præiudicio: ut.l.j.C.ſi de mo.poſſeſsione.debuit ſententia tpare maximè quia iudex dixit in ſnia inepte actum & ſic petitum & nullum abſtulit ius parti ēt in ipſo poſſeſſorio.l.j.in fin.ff.ſi menſ.ſal.mo.dixit.&.c.examinata.de iudi.Et forte dicta ſnia fuit iuſtiſsima: poſtq̄.n. ex primo teſtō fuerat iam facta immiſsio non debebat fieri amplius ex ſecundo in quo apparebat neptē præteritam & ſic prima facie dictū primū iam immiſſum fore iuſtum contradictorem poſtq̄ ex coniunctione ipſorum teſtatorū liquebat iudici ut iudici neptem in primo inſtitutā: & in ſcd̄o præteritā poſſe ſcd̄m teſtm̄ ſuſtētari & fuerit per eū primū ſublatū prout memini me cuidam conſilio ſubſcripſiſſe tñ hoc nō ꝑcedit ſine magna dubitatione apud antiquos & modernos p ea q̄ no.in.l.ſi duobus.§.ſi prius.ff.de ꝯ tabu. de qua ſubtilitate nō fuit in iſto iudicio poſſeſſorio inquirēdū quia ꝯcernit ꝓprietatē. In poſſeſſorio ēt iuſtior erat ꝯdictor immiſſus ex primo teſtō oſtēdens ipſum teſtm̄ primū ſolēne quā petitor uigore ſecundi in quo apparebat neptem fore præteritā: & ſic uitio uiſibili defectiuū no in.l.fin.C.de edic.diui adri.tol. Iuſte ergo iudex miſsionem denegauit & a petitis abſoluit. per iſtā.n.abſolutionē nullum poterat præiudicium Chriſtophoro procuratori generali in iudicio proprietatis in quo de uiribus utriuſq; teſtamēti erit diſcutiēdum: & in hoc iudiciū trahet ad ſe cām poſſeſsionis & abſorbebit effectū ſniæ huius iudicis ſuper dicto poſſeſſorio latæ: ut.c.cū dilectus.de cā poſ.& ꝓprie. non.n.prius debet ſuper poſſeſsionibus fieri executio quā feratur ſententia declaratoria ſuper eo in quo eſt executio faciēda.c.cum ſecundū leges.de hære.lib.vj. Non ob.ſi dicatur iudicē dixiſſe Chriſtophorū inepte egiſſe & petijſſe tñ ſua petitio miſsionis fiende apparet apte fundata & formata ſuper teſtō ſcd̄o in quo nō apparet uitiū uiſibile licet extrinſecus dicatur neptis p̄terita.nā p hoc nulla ineptitudo deprehendit in petitione & p ꝯñs ſententia iniuſta. Ad hoc rñdeo quod licet ex tenore petitionis non deprehendatur ineptitudo tñ ex ꝯiunctione primi teſtamēti in quo apparet neptē inſtitutā & cōiunctione cum ſecūdo in quo apparet p̄terita reſultat miſsionē fieri non debuiſſe ueluti ex notorio uitio prima frōte qđ idē q inepitudo operat. ut no Inno.in.c.j.de offi.uica. Itē uerbū illud inepte egiſſe & petijſſe declaratū p ſequētia & p acta debet accipi inepte.i.non iuſte prout patet ex prædictis.l.nā ut diſpō ſalua ſit & non pereat uerba impropriē ſunt ſumēda: ut no.in.c. intelligentia.de uer.ſig. † Item falſa ca non uitiat ſi ex alia cauſa poteſt ſententia ſuſtineri: ut.l.titianus.ff.q cū eo. ſed iſta ſententia pōt ſuſtineri ex eo quod ꝯ miſsionē ex teſtō ſecūdo petitā apparuit legitimus ꝯdictor ex primo ut no. in.d.l.ij.quēadmo.teſt.ape. Itē in arbitrādo ꝯ iudicē ēt peritū debuit dictus ſyndicus cōſiderare nō ſolū cauſæ qualitatē ſed etiam ipſius iudicis qui cōſueuit aſſumi ad illud officium non conſueuerunt ibi eſſe doctores ſed ſimplices periti & quandoq; ualde parum ſcientes.quales.o.pōt reperiri pro tam modico ſalario quod exprimere uerecundum eſt.quod ergo uideatur ſe peritum aſſerere nō eſt intelligēdū de peritia Ia.bu.uel Bar.ſed de tali ut nō erret in caſib' expreſsis legū.ut in lege ſuſia. ſed in caſu nr̄o diſcutere de ualore utriuſq; teſtamenti & quod alteri alterū p̄ualeat nō ſpectat ad iudicē talē.nam excellētes doc. merito dubitarent.& ego licet minimus anteq̄ uellē conſulere pro ſcd̄o bis recuſaui propter difficultatē dubij & tādem ſtimulatus conſului eligendo deciſionem pro ſecundo. Itē ut dixi hoc diſcutere in iſto iudicio poſſeſſorio iudex non debuit: ideo iuſte agit ſi miſsionem ex ſecūdo teſtō ex cā præteritionis neptis nullo prima facie denegauit & ego denegaſsē poſtquam iam alius immiſſus erat ex teſtō quod ut dixi prima facie nō erat reuocatū per ſcd̄m in quo neptis erat p̄terita: ut.l.ſi filius q in p̄ate.ff.de lib.& poſthu. ubi pro eo ut ca ſus niſi quod in caſu nr̄o aliter pōt intelligi quod uere non poterat ipſe examinare. Concludo ergo attenta cauſæ grauitate reſpectu proprietatis & poſſeſſorij ciuilitatis & iudicis qualitatis, de hoc cognoſcentis præoculis æquitatis iſte in nullo debuit condēnari imo commendari: quia iuſte pronunciauit in poſſeſſorio rationibus prædictis.nam & in petitorio ut prædixi quod eſt difficilis non deciſa per text.aliquem quem ſciam. Vlterius aduertendum quod ꝯ iudicē qui dicitur per imperitiam iudicaſſe fuit actum ad intereſſe.nam ad hoc inquātum iudici uidebitur obligari, ut inſtit.de ob.quæ ex quaſi delic.in prin.&.c.j.de re iu.lib. vj.ſed iſtud intereſſe debet certum in ſententia deduci licet poſſet incertum in petitione deduci in.§.curare.& inſtit. de act.&.l.ſtipulationes non diuiduntur.§.celſus.ff.de uer.

5 obli.ubi per Bar. † toleratur enim incertitudo ſentētiæ in iudicio uniuerſali uel generali tñ uel ſuper acceſſorijs. nō ante ſup obligatione alia ſingulari in qua licet ut dixi incerta petitio quandoq; toleretur nunquam tamen incerta ſententia.ut.l.j.§.ſi quis argentum.ff.depoſiti. Ex hoc ergo capite ſententia ꝓculdubio uidetur nulla.ut.l.per totū.C. de ſen.quæ ſine cer.quāti. Præterea poſito quod appareat primum uere reuocatum per ſecundum tñ poſtq̄ erat pronunciatum immiſsionē fiendam ex primo & ſic ſubſecutā fuiſſe amplius nullo modo miſsio peti poterat ex ſecundo & inepte petebat.glo.eſt ordi.in.l.fi.C.de edi.di.adri.tol. ſuper uerbo miſſus eſt.quæ ad litteram ſic dicit dic quod poſt ſententiam in hoc poſſeſſorio latam ꝯtradicebat uerbis & uolebat de ea ſententia non tamen poterat reſiſtere de iure nec etiam appellare.ut.C.quorum ap. non reci.l. quiſquis. & reſponſio illa ſunt uerba glo.ex qua apparet li quide quod inepte erat actum ad reuocationem immiſsionis iam factæ ad nouam miſsionem in contrarium faciendam.

6 & probatur hoc per ea q̄ ſcribit ibi Ia.bu.& alij † ubi tenent q ſi poſt miſsionem iam factam ſuperuenerit legitimus contradictor debet ſuper hoc libellus offerri & per uiam ordinariam agi & in iudicio cōpetenti prout etiam ibi dicit tex. ex quo apparet quod inepte petebatur pronūciari in totum & contrarium eius q primo fuerat pronunciatum. Et probatur fortius quia prima pronunciatio licet ſuper poſſeſſorio fuit diffinitiua ſm omnes.l.j.C.ſi de momentanea poſſeſsione ſed poſt diffinitiuam inepte petitur pronunciari in contrarium cum iudex hoc non poſsit ut.l. iudex poſtquam.ff.de re iudi.ſimiliter & ſi eſſet interlocutoria poſtq̄ eſt ad executionem proceſſum ut hic fuit.l.j.in

7 fi.de præto.ſtip.&.c.cum ceſſante.de appel. in nouel. † Ex quibus patet quod poſt miſsionem ſine executionem factā ex edicto diui adri.ſi controuerſia moueatur iure ordinario agendum eſt in quo iudicio cum agatur de proprietate illa miſsio non nocebit & ſimiliter eſt per omnia in miſsione quæ ſit ex ſententia diffinitiua.ut.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.& §.ſi poſt aditū.de re iudi. ſi ad iſta iudex qui tulit ſuper ſententiam imperitia aduertiſſet non eū taliter condemnaſſet ſed cum magna laude abſoluiſſet cum habeat p ſe gloriam & communem obſeruantiam. & certè ego iunior fui & tenui & ſimilem ſentētiam ſuper imperitia nunquam uidi dominus Petrus de Ancha.

CONSIL. CCXC.

1 *Legitimatio ſequens quando rumpat teſtamentum præcedens.*
2 *Legitimatus poſtliminio reuerſo eſt æquiparandus.*
3 *Beneficio iuris nemo utatur contra eum qui facit ut beneficiū cōcedatur.*
4 *Iura ſuitatis et ſucceſsionis ſi legitimatis conſeruantur hoc ipſo iura de ſuis legitimis loquentia ad eos extenduntur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In ſucceſsione ab inteſtato eſſet minus dubium qđ dictus Antonius legitimatus ad p̄ces Tadei patris ſui excluderet ab ipſius Tadei ſucceſſione illos de quibus.ſ.in themate quantūcunque alias legitimatione non facta prædicti fuiſſent dicto Tadeo abinteſtato ſucceſſuri. nam in iſta ſucceſsione abinteſtato ille ſuccedit qui reperit ſe proximiorem tempore mortis defuncti. de ſuis & legit.l.poſt ꝯſanguineos.§.ij.facit.xij.q.ij. ſicut manifeſta.ff.de inoff. teſtamen.l.ſi quis exheredato.ij reſpōſo.licet ergo ante tempus mortis uenientes abinteſtato reperirentur potiores tamen Antonius

nius tempore mortis patris reperitur proximior quod ſuf-
ficit ut dixi. nam non oportet prius quæri de cōditione ali-
cuius quàm hæreditas uel legatum ad eum pertineat. ff. de
lega. iij. l. nō oportet. legitimatio aūt amouet maculam ge
niture & ponit legitimatos loco legitimorū ab ipſa origi-
ne in aut. quibus mo. natu. effi. ſui. §. reliqui. ibi ſemel ens
efficientes legitimos damus etiam hanc ſucceſsionem & il
las quas habent hi qui ab initio legitimi ſunt ut in d. aut. §.
ſi qs ergo. in fi. ibi nihil a legitimis filijs differētes ergo &c.
Ex quo tex. clare patet quod talis legitimatio habet tractū
retro. nec mirum quia reducit ad primeuū ſtatū naturę ſiue
ad ius naturale quo oēs liberi & legitimi naſcebantur ut in
d. aut. qui. mo. na. amouetur ergo per indultū principis ob-
ſtaculum ſiue macula alio iure q̄ naturali inducta & redit
ad naturā ſuā priſtinam ut. l. filio quē pater. de lib. & poſth.
& l. ſi unus. §. pactus ne peteret. ibi formæ ſuę reddere &c.
ff. de pac. per quæ iura & alia ſimilia cōſuluit Dy. quod legi
timatus poſt mortem patris auſerat hæreditatē iam quæſi-
2 tam alijs uenientibus ab inteſtato. reſtitutus † enim natali
bus equiparatur ſecundum eum poſtliminio reuerſo ut ſi-
cut poſtliminium amouet prorſus effectum ſeruitutis per
captiuitatem inductę: ut. l. poſtliminium. ff. de cap. & poſt-
li. re. ita & nataliū reſtō ſiue legitimatio abſorbet defectū
natalium non legitimorum & facit eum legitimum ab ori
gine ut in præal. iuribus. conſtat aūt q ſi natus fuiſſet legi
timus iſte antonius excluderet fratres & alios omnes legi
timos ſucceſſores pri ſuo. C. de ſuis & le. hęre. aut. in ſucceſ-
ſione. & incipit conſiliū Dy. Chriſti nomine amen. qō talis
quidam nomine. g. &c. Sed qō noſtra nō eſt in terminis ita
ſtrictis. ſ. q bona iam quæſita fuerint tpe legitimationis
uenientibus ab inteſtato; nam fuit iſte antonius legitimatus
ad inſtantiam & p̄ces patris & ſic eo uiuente: unde nulli du
bium q excludit alios poſteriores in gradu etiā ſi citati nō
fuiſſent ad iſtam legitimationem ut no. Bar. in l. Gallus. §.
& quid ſi tantum. de lib. & poſth & no. d. Fe. de ſe. in opere
ſuo conſilio. lv. Verum quia qō ſupradicta non quærit de
ſucceſsione legitimati ab inteſtato ſed de ſucceſsione ꝫ te-
ſtm̄ pr̄is ad cuius preces legitimatus uidēdū eſt utrū poſ-
ſit dictum teſtamētū pr̄is rumpere uel ſit nullum ipſo iure.
Et quod teſtm̄ non rumpatur p talem legitimationem ſu-
peruenientem probatur per argumentum a ſufficienti di-
uiſione ex enumeratione caſuum quibus teſtā rumpuntur
& in quibus conſtitutus in ſecundo uel ulteriori gradu lo-
co prioris ſubrogatur in ſucceſsionibus hęreditatis. contin
git. n. illa ſubrogatio morte naturali primo ſubducto &c.
qui fil. ſin legi. c. lator. Item morte ciuili deportatione uel
damnatione in metallū: ut in. l. gallus. §. & quid ſi tm̄. & p
totam. l. de li. & poſth. & de his modis. ff. de ſuis & le. l. j. §.
filius. uſq; ad. §. poſt ſuos. & de iniu. teſtamē. l. j. ſed modus
legitimandi non eſt de illis per quos ſecūdus adducatur in
locum primi ergo &c. arguendo a ſufficienti partium enu
meratione: quod argumentum eſt in iure ualidum. de po
ſtula. c. bone enim. in fine. ff. de actio. & obli. l. obligationū
fere. & inſtitu. de actioni. §. actionū. Iſte ergo caſus rumpē
di teſtamēta omiſſus a iure debet haberi pro omiſſo & nō
ſuperaddi interpretatione doctorum. nam & imperator
fine. l. loq erubeſcit: ut in aut. de trien. & ſe. §. cōſideremus.
Secundo ſicut arrogatio eſt actus ciuilis: quia inducta eſt a
iure poſitiuo ita & legitimatio introducta a. l. animata in
terris & a principe. in aut. de cōſul. in princ. ſed arrogatio
ſuperueniens non rumpit teſtamentum arrogatoris primo
factum. l. ſi arrogator. ff. de adop. & l. non putauit. §. ſi quis
emancipatus. ff. de contra. ergo nec legitimatio debet rum
pere quia p iſtā ſicut per illam rediguntur arrogati & le-
gitimati in patriam poteſtatem & emanant a pari potentia
cauſe efficientis. facit. c. tranſlato. de conſti. & ubi eadem
ratio & omnimoda ſimilitudo eſt in diuerſis caſibus idem
ius ſtatuēdum. c. inter corporalia. de tranſla. & l. illud. ad. l.
aquil. & c. j. de tēpor. ordi. lib. vj. & quod not. ibi. Tertio ſi
dicamus hunc rumpere teſtamentum factum ante uel poſt
diem legitimationis hoc ſolum operatur factum patris ad
cuius preces legitimatus eſt. & ſic factum ſuum & libera-
litas collata in filium operaretur contra ipſum patrem ex
quo poſſet filius notari de ingratitudine ueniendo contra
factum patris & pro beneficio redderet contumeliam con
3 tra no. Inn. i c. ſi iudeos. de iude. † & uidetur quod nō poſ-
ſit quis uti iuris beneficio contra illum qui fuit cauſa bene
ficij concedendi. l. amiciſsimos. §. fi. ff. de excu. tu. Quarto
pater ſuus teſtamentum ſuum præcedenti die legitimatio-
nis mutauit. uidetur ergo in eodē propoſito perdurare. c.
maiores. in fi. de bap. & l. ſancimus. C. de teſt. nec eſt uériſi-
mile quod uoluerit tam cito ſe corrigere. l. nam ad ea. de
condi. & demon. ſicut enim uenientes ab inteſtato uiden-
tur habere tacitam uoluntatem defuncti eoipſo quod ab
eis non auferr. hæreditatem. ut. l. ſi titio & meuio. §. iul. ff.
de lega. ij. & l. ſi quis. §. nullam. de iure communi ita inſtitu
ti uidentur habere uoluntatem defuncti expreſſam eoipſo
q teſtator cum potuit non mutauit. ut in iuribus præalle.
eo. n. ipſo q potuit mutare & non fecit uidetur firmare. ut
no. ff. de teſtō mi. l. tractabatur. & iſtę ſunt rationes quæ ur-
gent pro illa parte. Quibus non ob. contrarium eſt dicē-
dum de iure. ſ. legitimatio ſuperueniens rumpat teſtamen-
tum prædictum ratione prætericionis iſtius legitimati. con
ſtat enim quod iſta legitimatio redigit eum in patriam po
teſtatem. & per illa iura ſuitatis ſunt collata in ipſum ac ſi
a principio legitimus eſſet clare probat tex. præalle. in aut.
qui. mo. na. effi. ſui. Conſtat autem q ſi a principio ſiue ab
origine iſte antonius fuiſſet ſuus ſiue legitimus cum fuiſſet
præteritus teſtamentum eſſet nullum: ut. l. inter cætera. ff.
de lib. & poſt. ideo ſi legitimatum poſt teſtamentum equi-
pares poſthumo. i. nato poſt teſtamētum ſimiliter eum rū-
pit: ut. d. l. poſthumorū & l. gallus pręal. ff. de libe. & poſth.
Et hinc eſt q legitimatus ſic facit deficere cōditionem ap-
poſitam in fideicom. ſ. ſi ſine liberis deceſſerit. licet enim le
gitimatio proueniens ex adoptione hoc nō faceret. l. ſi ita
quis. ff de lega. ij. tamen legitimatio filij naturalis facit ta-
lem conditionem deficere. l. & natura huic coadiuuantibus
ut in ſimili not. in aut. de conſan. & ute. fratribus. §. j. abole
tur enim macula illegitimationis per reſcripta principis
intantum q in nihilo differt a legitimis ut prædictum eſt.
& not. in ſpecu. de ſuc. ab inte. in addi. in fi. & hinc eſt etiā
quod legitimatus uenit ad ſucceſsionem una cum legiti-
mis ſicut legitimati per ſequēs matrimonium. l. ante pe. C.
de na. libe. & i aut. qui. mo. na. effi ſui. §. illud. in fi. ius enim
ſuccedendi uenit in conſequentiam ad legitimationē prin
cipis. unde iura omnia quæ de ſucceſsione loquunt ad hos
filios legitimatos ſicut ad legitimos ab orgine adaptantur.
ut no. per Bart. in. l. ex facto. ff. de uulga. & pupil. Et per
hanc rationem tollitur prima ratio in contrarium facta. eo
4 enim ipſo quod † lex noua confert legitimatis iura ſuitatis
& ſucceſsionis omnia iura quæ loquuntur de ſuis & legiti-
mis trahūtur ad eos. ſicut in fi. dicit Barto. in materia ſtatu-
torum interpretationis paſsiue: in. l. omnes populi. de iuſt.
& iur. Non ob. ſecundum argumen. de ſimilitudine arro-
gationis quia iſte eſt mere ciuilis. ſed legitimatio licet ſit
actus ciuilis; tamen id ſuper quo geritur fundatur in natu
ralitate ex conſenſu amouendo maculam geniture redigit
legitimatum ad ſtatum nature qua omnes liberi naſceban
tur: ergo iuuatur. l. auxilio in naturali filio arrogando be-
neficio legis tantum ut dictum eſt. ſ. Non ob. tertia ratio
in contrarium quia legitimatus non dicitur filius legitima
tus in iniuriam alterius qui utitur iure ſuo quod filijs a iure
conceditur. ar. l. gracchus. C. de adul. nec beneficium iuris
collatum in patrem uel quod a patre deriuetur in filiū: ſed
reſultat idem ius ciuilitatis a ſuitate quæ a lege deſcendit
& ſic lex amiciſsimis. §. ſi. nihil facit ad propoſitū. Nō ob.
quarta ratio. nā quia cum potuit mutare teſtamentū & non
fecit magis ad culpam pr̄is q̄ excuſationem tendit ſi legiti
matū ad eius preces præterijt: ut eſt tex. in. d. l. tractabat.
contemnit. n. legē cum filiū offendit qui legitimatū inſtitue
re non curauit cū potuit nā ſi id propter caſum fortuitum
& improuiſum non potuiſſet eſſet ſubueniendum teſtō: ut
l. iij. C. de inoffi. teſta. Ex prædictis liquide concludēdum
uī q teſtm̄ dicti Thadei ſit quo ad hæredum inſtitutionem
nullum

nullum iuxta aut.ex cā.C.de lib.pte.& ad dicti hereditatē ueniat dictus antonius legitimatus ac ſi fuiſſet legitimus & naturalis & in patris teſtō præteritus. Ego Pet. de Anch.

Verum in donatione ſiue uenditione domus facta ſimpliciter ueniat ſtatio ſubtus domo ſi de ipſa non ſit facta mentio. Et ex præſumptionibus ex facto elicitis hic dico ꝙ ſit donatio cum reciproca ſubſtōne quod altero decedente ſine liberis conſolidetur in alium & ipſius filios & an poſsit peti non obſtante quod bona prædicta donata diuiſerunt ut ad eos deuoluta ex cā hereditaria & ut heredes illius qui prius dicta bona eis tradiderat & quid operetur talis diuiſio cum promiſsinne de non ueniendo contra renunciationem fideicommiſsi ſi ex teſtamento defuncti contractus purus habet terminum ſoluendi gabellam contractus conditionalis habet onus ſoluendi bis. ſcilicet tempore contractus. & hoc in tertio termino & tempore purificate conditionis & hic non eſt terminus in ſtatuto.

CONSIL. CCXCI.

1 *Domus ſi detur an ſtatio ſpeciaria deſubtus dari cenſeatur.*
2 *Defendere quem teneor impugnare non debeo.*
3 *Confeſsio quæ principaliter emittitur non præiudicat in probando negotium aliter ſe habere.*
4 *Cauſa minima minimam cauſam contigens in eam non infert.*
5 *Beneficio legis non potitur a quo in ipſam legem peccatur.*
6 *Proprietas uel poſſeſsio non probatur per inſtrumenta locationis.*
7 *Ineptitudo procedendi proceſſum uitiat.*
8 *Iniuſtitia agentis repellitur officio iudicis.*
9 *Eſtimatio rerum in his quæ uſu conſumuntur ſuccedit loco earum.*

IN CHRISTI nomine amen. Super pluribus articulis dubia ſuper quibus conſilium petitur oriunt quæ per ordiné ſunt diſcutienda.
1 † Prime ergo quæritur utrum donatio de qua infra latius mentionem faciam includat ſtationem ſpecialem ſubtus dictam domum poſitam. Et in iſto dubio uiſo inſtrumento dicte donationis & uiſo etiam inſtrumento emptionis de dicta domo cum ſtationibus uidetur de iure dicendum dictam ſtationem uenire in prædicta donatione facta per petrum bonum iacobo, Si idem petrus deceſſerit ſine liberis & uiciſsim facta per iacobum dicto petro bono. Si idem iacobus ſimiliter ſine liberis deceſsiſſe contigerit. Apparet namque primo quod eādem domum & cum ſtatione prædicta a dicto die donationis emerūt a dele. Item in facto etiam prǽſupponitur & ſic eſt quod idem delis & idem petrus & iacobus ante dictam uenditionem donationem & poſt cómuniter uſi ſunt ſemper domo & ſtatione. Item quod dicta domus & dicta ſtatio eadem ut ſic dixerim contagione muro & fundamēto reguntur & eas pro indiuiſo communiter poſsidebant. Ex quibus efficax coniectura colligitur quod ſub donatione domus uenit iſta ſtatio.ut. l. prædijs. §. qui domū.de le. iij.nam ut dicit Bar. poſt Ia. de are. ille qui habet domum principalem habebat omnia appendentia domus quæ teſtator in uſu habuit.ad hoc.l.conclaue.de dam.infec.&. l. creduor.in fi.& ibi concor.ff.de actio.emp.ſicut ergo eodē die dictam domum cum ſtationibus pro indiuiſo emerunt ita mutuo & uiciſsim uidentur donaſſe ut ſic talia ſint ſubiecta qualia predicata demonſtrant.ut.l.fundo.ff.de fundo inſtr.& cófirmatur iſta quia in inſtrumento dicte donationis in principio ſit mentio quomodo dicta dom⁹ cum ſtationibus eſt communis pro indiuiſo dictorum petri & iacobi ex inſtrumento dicte emptionis &c.& infra confines domus donate reciproce dicta ſtatio clauditur ergo in donatione quæ ſubſequitur de prædicta domo licet in ea non fiat mētio de ſtatione tñ uidetur includi ut ſic dicta in præcedētib. in ſubſequentib.repetita credantur ut.l.titia.de uer.ob.& l. item.de pact.& maxime ut dixi quia ſub eiuſdē finibus cōtinentur ſtationes.ar.c.cū ad ſedem.de reſtit.ſpo.per Inno. aliter ſequeretur quod nec cortile nec puteus & alia acceſſoria de quib. ſit mētio in emptione non includerent quod eſſet abſurdum & contra iura præallegata. Et ponderandum eſt hoc quod de domo in dicta donatione ſit mētio ut de re principali de ſtationibus cortili & puteo ut de acceſſorijs quia coniunguntur per copulam: ergo cum uniformiter agatur ſequi debent ſuum principale ut.in.c. acceſſorium.de re iur.lib.vj.& quod not.Bart.in.l.ſi cuj. de fundo inſtru.& hęc larga interpretatio facienda eſt in donatione præſertim reciproca.c. cum dilectus. de dona. Secundum dubium principale eſt quia delis qui uendidit dictam domum cum ſtationibus ſuis inſtituit dictos Ia. & pet. uniuerſales heredes cum onere reciproco fideicom. alterutro præmoriente ſine liberis :& quia eo mortuo dicti. Iaco.& Pe. diuiſerunt dictam domum & ſtationes ut hereditarias dicti delis remiſſo inuicem dicto onere fideicom in prædicta domo & ſtatione utrum per talem diuiſionem & remiſsionem fideicom. preiudicauerit ſibi dictus Iaco.in prædicta donatione reciproca in caſu mortis.Pe.ſine liberis in quo caſu purificata eſt conditio donationis in perſona ſua & ſuorum deſcendentium legitimorum ſecundum formam dicte donationis.ut patet ex inſtrumento. Et uidetur quod ſibi præiudicauerit dictus Ia. ex eo quod in inſtrō diuiſionis promiſerunt ſibi inuicem non moleſtare & de euictione & defenſione a quolibet uendicante.
2 † quem ergo tenetur defendere ab alio non poteſt impugnare.& quem de euictione tenet actio ipſum agentē repellit exceptio.c.petitio.de iureiu.&.l.excep.C.de euic. Præterea aſſerendo indiuiſas dictā domū & ſtationes de hereditate delis uidentur tacite fieri uéditionem domus & ſtationis fuiſſe fictitiam poſtꝗ iſta aſſertio non compatit̃ ſe cū dicta diuiſione ar.c.præterea.de tranſa. c. cū uenera.de excep.& quod ibi no.in gl.hec regula ſumpta eſt &c. dñium enim in prædictis rebus non poteſt haberi ex cauſa hereditaria & ex cauſa emptionis.nam non poteſt talis acquiſitio dñij duplicari.inſti.de leg.§.ſed & ſi &.c.inter dilectos in fi.& ibi concor.de fide inſtru. His non ob. contrariū eſt in hoc dicendū:attēta potius ſubſtātia ueritatis ꝗ̃ falſa aſſertione:ut.l.cum falſa.C.de iur.& fac. igno. aſſertioni enim quæ habet contra ſe ueritatem de qua conſtat per publicū inſtrumentū nō ſtatur:ut.c.ſaluberrimum.j.q.vij.facit.l. cū precibus.C.de proba.&.c.accepimus.de fide inſtru. Sed in caſu noſtro dictam diuiſioné preceſsit emptio & donatio earundem rerū per tres annos.& apparet per inſtrumentū emptionis de dictis domo & ſtationibus emptis a dele quęſitū pet.& ia.domū & poſſeſsionem & conſtitutionem præcarij:ut.l.quædam mulier.ff.de rei.uendi.&.l.quod meo.ff. de acqui.poſ. Item iſta uerba diuiſionis uolentis diuidere bona hereditaria delis & ponentia dictā domū & ſtationē in alterutra uel utraque parte &c.ſunt narratiua non diſpoſitiua & inter ipſos contrahentes ita demum faciunt fidem ſi contrarium non probatur:ut. l. optimam. C. de contrahen.ſtip.&.c.cum in iure.de offi.deleg.in nouel.ſed hic probatur contrarium per publicum inſtrumentum. ergo &c.
3 quinimo † ꝯfeſsio principaliter emiſſa non nocet probādo rem aliter ſe habere:ut.c.error.de iur.& fac.ignor.&.c. fin. de confeſ.cum ibi no.Et hoc uerum etiā ſi ſcientiā præſumeremus ipſorū de iſta emptione & donatione. nam ſcientia confitentis rē aliter ſe habere quā ſe habeat in ueritate non ꝑiudicat confitenti in dñio.ut ſi confiteor fundū meū eſſe tuum.tali enim confeſsione dñium non mutatur:ut no. Bar.in.d.l.cum falſa. facit l.traditionibus. C. de pact. facit quod no.in.l.ſub ꝑtex.§.error aūt.C.de tran.ad hoc.l.cū putaré.&.l.ii.ff.fami.er.ſed dixerit aliquis ad acqſitioné dñij in parte ꝑ diuiſioné obuenrā vr̃ ꝙ diuiſio ſit habenda ꝓ titulo:ex quo transferri vr̃ dñium traditione ſecuta:ut.l.ij. C.cōia utriuſ.iud.Itē licet nō eſſent cōes ipſorū domus & ſtationes ex cā hereditaria:tñ erant cōmunes ex predicto titulo emptionis. diuiſio ergo licet facta ex falſa cā uidetur efficax poſt quā ſubeſt cā uera & cōio inter eos.ex communione enim non ex titulo uidetur iſta actio proficiſci:ut.l.ſi quis cū eſtimaſſet.ff.cōi di. Ad iſtā reſpōdeo & dico qḋ ſola diuiſio nō ꝯfert ſi fundet̃ diuiſio ſuper falſa cā ut hic erat nec ꝑ iudicé fuerit facta talis diuiſio:ut.d.l.cū putarem.in fi.fa.erc.non ob.l.j.quia ibi erat cōio & titulus ab utraque

parte licet iudicis diuidentis incompetentia quæ purgatur
per ſubſequentem partium conſenſum accomodatum diui
ſioni. Item iudicium communi di. poterat competere ad
res iſtas non iudicium fami.er.quo iudicio hec diuiſio fa-
cta fuit:ut in lege communi.di.ſ.communi di.iudiciū. n.di
uiſorium decet ſupponere dominiū uel iuſtū titulū ſingula
riter:ut.l.cōi.di.§.qui in rē.&.§.interpretationes.cōi di.&
hoc eſt bene ponderandū:quia diuiſio harū domorū cū ſta-
tionibus fuit confuſa & cōmiata in uniuerſali diuiſione ex
præſſa cā hereditaria:& ſic falſa quæ habet uitiare licet ex
uera cauſa uidelicet emptionis iſtud idē agere potuiſſent:
4 ut.l.ſi is ad quē.ff. ad. l. aquili.here.& ꝙ ibi no.† cū.n.cauſe
minime ſe contingunt una nunq̄ infert in aliā ut. l. cū qui.
&.l.ꝯ maio.C.de inof.teſ.&.l.hereditas matertere.C.de pe
ti.here.Ex iſtis inferē qđ diuiſio fuit nulla per falſam cām.
& ſic dñij tranſlatio impedita & ſtipulationes de euictione
de defendendo & de nō moleſtando:& ſic ueluti de appēdi
cijs ꝑambuli ꝯctꝰ inualidi nō obligāt.ar.c.cū iter uos.de re
iud.&.l.nō dubiū.C.de leg.& cle.paſtro.ad ſi.de re iud. In
ferē ēt qđ reciproca donatio ꝯdōnalis altero ꝑmoriēte ſine
liberis remanet efficax nec ab ea uī receſſum poſtq̄ de illa
nulla facta mentio fuit ar.l.ſancimus.C.de teſta.nec remiſ-
ſio fideicommiſſi reciproci infert remiſsionē future dona-
tionis.ar.dicte legis hereditas.&.l.cū qui.&.l.ꝯ maio.ꝑal.
&.l.ſi maritus.de dona.inter ui.& uxo.facit.l.non nouū.de
ac.em.ubi geminatio cauſarū geminat ius.ut no.i.c.cū oli.
de re iu.in nouel.Vnde ſi renūcio iuri cōpetēti mihi ex una
cā nō ꝑiudicat in alia.multominus renūciatio fundata ſuꝑ
iure uel cā ꝓrſus falſa debet ꝑiudicare ī uera:ut.l.mater.de
cedens.ff.de inof te Preterea aduertendum quod licet diui
ſio facta ex falſa cā.l.hereditaria opatur tranſlationē dñij
cōpetētis ex alia cā ut titulus empi. tñ aduerte cōditiones
donationis ꝓut euenit per mortē petri boni ſine liberis do
miniū & poſſeſsio transferuntur ſtatim. Iaco. ſuperſtiti ui-
gore pacti precarij appoſiti i prædicto ꝯctu:ut.l. quæ abſen
ti.§.1.ff.de acqui.poſ.Nec ob.ſtipulatio de euic. & nō mole
ſtando de defendendo & ſimilia appoſita in ꝯctu diuiſionis
in uer.promittens ipſe petrus bonus & iacobus &c.qa illa
uerba debent intelligi reſpectu iuris cōpetentis de præſen-
ti nō reſpectu iuris ſuperuenientis ex cā de futuro iuxta ma
teriā legis qui rome.§.duo fratres.de uer.obl.&.l.qui cum
tutoribus.in prin.de tranſac.Et ꝑſertim eſt hoc uerū cū cā
ſuperueniens trahit originē e a cōuentione ipſorum diuidē
tiū a qua poſtq̄ hoc nō exprimitur non uī uoluiſſe recedere
per generalia uerba.ar.l.doli clauſula.de uer.ob.Poſtremo
circa hoc attendendū eſt quod in caſu quo ceſſat acquiſitio
ex ꝑdicta donatione in perſona dicti Ia.tñ acquiſitio tranſit
ſtatim ad eius deſcendentes uigore dicte donationis & ſli.
ut patet ex tenore dicte donationis ſatis clare. Vnde ſi filij
eius aduocarent ſiue euincerent dictā donationē quaſi hoc
contingit facto dicti petri ut.l.ſi ei cui.ff. de euic. Ex his in
hoc ſecundo dubio liquide infertur quod Iaco. per euentū
conditionis nactus eſt dñium & poſſeſsionem prædicte do
mus cum ſtatione iuribus & rationibus ſupradictis.Et ad ra
tiones in contrarium ſatis ut arbitror ſatiſfactum eſt ut ſu
pra Subiungitur tertium principale dubium ad excluſio-
nem Iac. donatarij de contractu conditionali donationis
cuius conditionis euentus pēdet ex inſidijs fortune debent
tamen ſtatim ſolui.xij.denarij a quolibet contrahente &
ita ſolutum fuit. Adueniente uero conditione debet ſolui
datium ordinatum & non ſoluit Iac. nec fratres donatoris
infra terminos de quibus cautum eſt in principio prouiſio-
nis quæritur an ex hoc donatio reddatur ipſo iure nulla
nec ex ea agi poſſit iuxta formam eiuſdem prouiſionis in
uer. Item quod ſi prædicta uel aliquod prædictorum &c. In
hoc dubio credo quod iſta pęna nullitatis non ſe extendat
ad talem ꝯctum.nam ex principio prouiſionis apparet in-
fra quos terminos debeat gabella ſolui de ꝯtractibus & in
ſtr̄is cōfectis de alijs ꝯctibus poſtea nouū modū ſoluēdi tra
dit in prædicto ꝯditionali ꝯctu ꝓut ſupra dixi & diuerſum
ēt de ꝯctu ſub cōditione putatiua quia ēt habet terminū ar-
bitrariū ſed ꝯctus pendens ex ꝯditione prædicte clauſule

habet primo terminum ſicut alij ſed adueniente conditio-
ne ſoluitur datium ordinatum &c. Certum eſt enim quod
ipſe euentus conditionis non habetur pro termino ſolutio-
nis ſed pro purificatione obligationis gabelle poſt euentū
conditionis ergo requiritur interpellatio ſuper ſolutione
gabelle ſicut in quacunque alia obligatione purificata per
euentum conditionis ut no. Bar.poſt omnes doc.in.l.quo-
ties in dotem.de uer.ob.Hoc ēt ꝓbatur in prealle.uer.item
quod ſi prædicta &c.ubi dicte pęne apponuntur non puri-
ficantibus uel non ſoluentibus in dictos terminos &c.& ſic
ſe refert ad terminos limitatos in principio ſtatuti nō aūt
ad ꝯctum conditionalē qui non habent terminū certum &
nec poſſunt dici quod in eo euentus conditionis habeat pro
termino ſolutionis per no.in.d.l.quoties in diem & ſ̄m in-
tellectū eorū quæ ibi notantur debet ſtatutū reſtringi ut eui
tet abſurditas de qua ibi.facit.l.ij.C.de noxa.& quod not.
in.l.ſi.§.in computatione.de iure delibe. Præterea in ꝯctu
inito ſub conditione caſuali eſt duplex facienda ſolutio ga
belle una a principio alia in euentu conditionis & ſic poſt
diem.per primam aūt ſolutionem factus fuit contractus et
ius efficacia non reſoluitur licet id quod in diem debet
ſubſequi non fuerit adimpletum:ut not.Bar.in. l. uniuerſi.
C.de preci.impe.offe.Item generalis clauſula nullitatis pro
pter non ſolutam gabellam eſt referenda ad omnes ꝯctus
enumerationis in præcedentibus qui.habent naturā unifor
mem de unica ſolōne enim non ad illum contractum con-
ditionalem habētem ab alijs naturā difformē propter duas
ſolutiones gabelle quarum prima habet diem ſicut habēt
ceteri ꝯctus in ſecunda ſolutione adueniente ꝯditione eſt
dies omiſſa.ſuſtentetur ergo ꝯctus talis ſuper prima ſolutio
ne & nō decidat ad irritū ſemel iā firmatū propter ſecundā
ceſsionem.arg.l.ſi ita ſcriptum.§.regula.de libe.& poſth.&.
5 c.odia.de reg.iur.lib.vj.† Poſtremo præſupponitur in facto
quod nec heres petri boni ſoluit gabellam ad quod teneba
tur per ſtatutum ut patet in prin.non poteſt ergo uti ſtatu-
ti beneficio eum in eum commiſit quia fruſtra legis auxiliū
inuocat qui committit in legem.c.quia fruſtra. de uſu. Non
ob.quod Ia. certet hic de lucro cā. ſcilicet ex donatione
quo caſu contra exceptionem doli nō datur replicatio doli
per ea quæ no.Bar.in.l cum mulier.ff.ſol.ma.nā iſta nō fuit
ſimplex donatio ſed ob cām datio & reciproca. poterat.n.
Ia.premori & Pe. bonus lucrari & ſic non poteſt dici illud
lucrum deſcendere ex contractu mere lucratiuo ſed ex con
tractu dubio per incertum euentum lucri uel damni.arg.l.
ſi pater puelle.C.de inoff.teſt.ad hoc optime no.in. l. ſi do-
natarius in gl.ſuper uerbo duntaxat.ff.de condi.ob cauſam
potius ergo heres petri boni dicitur certare de lucro captā
do dum nititur reſcindere contractum ꝑꝑ gabellā non ſolu
tam q̄ Iacobi.Replicando de ſimili delicto. Quarto obijcit
pro parte heredis petri boni contra Iacobū quędā renūcia
tio ſiue recognitio facta de dicta domo cum ſtatione.Nam
idem pe.& domina eius heres petierunt renouationem de
ea rectore ſancti Gregorij.Mcccclxxxvij.tanq̄ de re dictę ec-
cleſiæ ad cuius renouationis corroborationem produxit
quoddam inſtrumentum ſumptum ex alio in quo conſtat
qualiter gingagolus pater Ioannis & danielis uendentium
delo & magiſtro Iacobo phyſico receperit renouationem
de dicta domo a rectore eccleſiæ.cxlviij. Hec autem reno-
uatio parum iuuat ſiue prodeſt dicto heredi petri boni. pri
mo quia per exiſtentiam conditionis ciuilis poſſeſsio & do
minium eſt ipſo iure tranſlatum per prealle. l. quædam
mulier. &.l. quod in eo: cum ſi. unde eidem renocanti pre
carium non poteſt referri queſtio de iure tertij: imo nec
dominio proprio: ut. l. ſi quis conductio. C. loca. &. l. non
ab re. C. unde ui. facit quod not. Dy. in. c. qui ad agen-
dum de reg.iur.lib. vj. Item apparet quod prefatus magi-
ſter Iacobus & delus quæſierunt tantum iure proprio iam
ſunt.Ia.& a die ultime renouationis de qua.ſ.& anni xlv.&
ſic preſcriptum eſſet ius dicte eccleſiæ ut in aut. quas actio
nes. C. de ſacroſan. eccleſi. &. c. de quarta. de præ-
ſcrip. cum ſi. nec recognitio poſt præſcriptionem com-
pletam debet præiudicare tertio hoc eſt Iaco. cui in euen-
tum

tum conditionis poſſeſsio & dominium libere acquirendū
erat: & ſic enim recognoſcenda peruertebāt poſſeſsionem
quam idem petrus tenebat nomine alieno: hoc autē eſt pror
ſus inhibitum. l. ſi. C. de acqui. poſ. nec per recognitionem
a tertio priuatur poſſeſsione ille cuius nomine poſsidet. l.
quamuis. §. j. ff. de acqui. poſ. licet ergo ſic ab eccleſia reco-
gnoſcendo idem petrus potuerit ſibi preiudicare: ut in præ
allega. l. cum falſa. de iur. & fac. ignoran. per Bar. tñ non po
tuit preiudicare Iacobo: cuius nomine in defectum condi-
6 tionis poſsidebat. c. cum ueniſſent. de reſti. ſpo. † Præte-
rea per ſola inſtrumenta locationis ſiue renouationis non
probatur proprietas uel poſſeſsio eccleſiæ poſtquam non
conſtat eccleſiam aliter poſſediſſe: ut eſt caſus in. c. inter di
le. uerſi. per inſtrumenta uero. de fide inſtru. & maxime con
tra tertium ideſt Iacobum quia tempore tituli autorū eius
conſtat pro indiuiſo ante dictam renouationem ſecundum
Iacobum poſſediſſe iuſto titulo. xl. annis & ultra. ad pri-
uandum ergo ipſum iure ſuo de poſſeſsione uereri uel no-
ua iſta fuit miſera & debilis cautela rationibus ſupra di-
ctis. Quinto principaliter dubitatur. nam apparet quod in.
Mcccc. die. ij. ſeptembris fuit data tenuta per iudicem de di
cta domo cum ſtatione uigore uallati pacto præcarij con-
tra quam tenutam procurator heredis petri boni plures
exceptiones oppoſuit & notificata fuit dicto heredi ſupra
dicta tenuta per iudicem & eidem nota iura dicti Iaco.
die. xij. ſeptembris. Sed in. Mccccij. die penultima Octo-
bris pronunciauit iudex inſtantiam prædicte cauſe & litis
fuiſſe peremptam per lapſum anni a die litis conteſtate uel
quaſi ex defectu dicti Iacobi quem in expenſis dicta de cau
ſa condemnauit. Verum ergo dicta ſententia a qua non præ
ſupponitur appellatum in forma ſit ipſo iure nulla breui-
ter eſt uidendum. Pro cuius dubij clariori deciſione præ-
mitto & pondero quod petitio dicti Iacobi ſuper dicta te-
nuta non habet formam libelli quia contra aliquem diri-
gatur. Sed de urbanitate dicit ſe hoc petere: tamen autori-
tate propria potuiſſet ex tenore inſtrumenti donationis ut
dixi tunc producti. facit. l. creditores. C. de pign. & ibi per.
Bar. & ſi iudex aduertiſſet non pronunciaſſet inſtantiam
cauſe peremptam cum inſtantia quando petitur talis exe-
cutio nullo modo cadat. Nam ut ibi dicit in. v. quæſtione
illud ius executiuum quod oritur ex conuentione equipa-
ratur iuri executiuo re quod oritur ex ſententia. ut. l. pe. C.
de pig. act. & ſolu. ma. l. dotis. ſed in tali executiuo non eſt
dare inſtantiam ne inſtantia executiua iam ſopita oriatur.
arg. l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & hoc not. per.
Bar. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit de pac. in repe.
Fuit ergo uitium in pronunciatione aſſerendo ibi eſſe in-
ſtantiam ubi non erat argumen. l. qui teſtator. de excuſa.
tu. Vbi enim non eſt ſubiectum in quo fundetur iudicium
ſententia ipſo iure non ualet: ut eſt caſus in clementi. paſto.
de re iudi. Preterea & ſi eſſet dare inſtantiam ubi non erat
tamen apparente legitimo contradictore debet offerri li-
bellus ſicut in miſsione quæ fit ex edicto ut. l. fin. C. de.
edic. diui adria. Hoc autem hic factum non fuit ſed poſt te
nutam acceptam iudicis autoritate ſuper uenit procura-
tor heredis ad contradicendum ubi exceptio replicationi
replicatur & ſimiliter agitata ſunt: cum tamen contra di-
ctum heredem non erit aliqua directa petitio ut prædixi.
7 Vnde ſatis inordinate & inepte iudex proceſsit† quę inepti
tudo uitiat ſine dubio proceſſum & ſententiam. ut. c. cum
dilecti. de emp. & uen. Item poſtquam dictus Iaco. fuerat
adeptus poſſeſsionem per ſententiam dicti iudicis exequen
tis inſtrumentum donationis iudicis liquidum: nihil ſibi
amplius incumbebat. Et ſi dicatur imo incumbebat ſe de-
fendere. Reſpondeo hoc uerum ut dixi inchoando iudi-
cium ordinarium non autem reſpondendo exceptioni di-
cti heredis. nam per exceptionis euentum non inducitur
lit. contre. uel quaſi. ut. c. j. de lit. conteſt. libr. vj. Item poſt-
quam iudex pronunciauit Iaco. mittendum in poſſeſsio-
nem: & immiſsio ſecuta fuit: non potuiſſet iudex eam re-
uocare: quia talis pronunciatio uel eſt diffinitiua uel inter-
locutoria executioni demandata: & quecunque ſit irre-
uocabilis eſt. l. j. in fine. de præto. ſtipu. & c. cum ceſſante
de ap. in nouel. & l. iudex poſtea. de re iudica. Abinde er-
go ultra fruſtra eſt ſuper cōtradictione dicte immiſsionis
inſtare & contradicere: quia non potuiſſet iudex etiam ſi
de eis conſtituiſſet ſuam ſententiam reuocare per iura
præallega. Conſulte ergo agit Iacobus ſi non ultra ſuper-
uacuo litigare uoluit. Præterea omnes exceptiones op-
poſite contra dictam tenutam concernunt iudicium pro-
prietatis: ut de iure eccleſiæ ſancti Gregorij de iure hy-
pothece dicte domine & ſic de alijs. Tales autem exceptio
nes non poſſunt opponi iudicio poſſeſſorio: ut erat illud:
per. l. ſi quis conditionis. & l. conductor. C. loca. unde iu
dex cui liquebat exceptionem heredis non obſtare debuit
ex officio reſiſtentem dicte eius tenute repellere: non au-
tem ad proſequendum dictam litem Iacobum coarctare.
8 † Notoriam enim iniuſtitiam agentis uel defendentis per-
tinet ad officium iudicis repellere. c. j. de offi. uica. per Inn.
Quinimo dictam tenutam etiam ſi fuiſſet nulla ratione ci-
tationis omiſſe debuit confirmare per. l. fin. §. fin. C. quod
met. cau. & no. Bar. in. d. l. creditores. in. v. quæ. poſt Ia. de
bel. Ex quibus apparet euidens iniquitas iudicis ſic pronū
ciantis & iſta euidens iniquitas quod nullitas operatur. ut
not. Inno. in. c. cum bertoldus. de re iudi. Ex iſtis liquide
probatur dictam condemnationem expenſarum nullam fo
re maxime quia per except. minus legitimas dicti heredis
apparet dictam inſtantiam ſic peremptam: unde ſua calum
nia in temere litigando debet præponderare culpe Iacobi
in non proſequendo. l. ſi cum ipſe. de excu. tu. & l. ſi ambo
de compen. Ex quo patet quod iudex ſuper petitione ex-
penſarum factarum per temere & inepte litigantem non de
bet audiri rationibus ſupradictis. Ex iſtis etiam apparet di-
ctam dominam heredem petri quæ de facto incumbit poſ-
ſeſsioni dicte domus teneri tanquam male fidei ad omnes
penſiones quæ inde percipi potuiſſent per no. in. l. certum.
C. de rei uen. Sciuit enim ſic ſe non habere iuſtam cauſam
detinendi per prædictam ſcientiam donationis. Quinimo
eſt per uim inde repelienda ut. ff. ne uis fiat ei. l. j. & per
totum. Ac etiam punienda per. l. non abs. re. C. unde ui. fa
cit quod no. Bar. in. l. ſi quis inficiat. infra. depo. Poſtremo
duo ſiue tria breuiter declaranda occurunt primum eſt ue-
rum bona mobilia obuenta in parte petro bono in diuiſio-
ne bonorum hereditatis teneatur eius heres reſtituere ex
fideicommiſſo. Dicit enim heres ad eius manus non perue
niſſe & ſi qua peruenerunt fore conſumpta. Ad hoc dico
heredem præiudicatum tenere poſſeſsio quia ex teſt. delis.
Apparet eum noluiſſe bona mobilia in ſubſtitutione ueni-
re dum præmiſſa de ipſa et de alijs in ſubſtitutione ſubiun-
xit. facit. l. in condi. de condi. & demon. Secundo hoc appa
ret ex uoluntate ipſorum ipſa bona mobilia diuidere dum
reſeruant in eis expreſſe futurum fideicommiſſum quod
etiam tacite intelligit: ut in. d. §. duo fratres. Apparet etiam
hoc ex eo quod eſtimant omnia dicta bona mobilia here-
ditaria ſubiacentia reſtitutioni quæ quidem ſtipulatio ſo-
let fieri ad duplicem finem. primo ut ſciatur ualor rerum.
Secundo ut faciat teneri eum qui ipſa recipit ad eſtimatio
tionem. Ex hoc ſecundo modo in dubio debet hic intelli-
9 gi ſicut alibi in. l. plerunque. de iu. do. † Quando enim ex
mobilibus quæ uſu conſummuntur debet uſum ad tempus
percipere ad eſtimationē tenetur quæ ſuccedit loco rerum
ut. ff. de uſufru. ea. re. quæ uſu. con. l. j. & per totum. cum er-
go in quæſtione noſtra petrus bonus deberet habere uſum
mobilium ante conditionis euentum merito pro reſti-
tuenda eſtimatione ipſa eſtimatio emanauit nec prodeſt
heredi ſi res mobiles non peruenerunt ad eam quia ut di-
xi iam petrus bonus erat obligatus ex eſtimatione &
ſic in genere quod perire non poteſt. lege incendium. ſi
cer. pet. Concludo ergo in hoc quod iuxta eſtimatio-
nem factam in inſtrumento diuiſionis heres petri boni
obligatus eſt ad reſtitutionem nā diuiſione prædicta de re-
bus & eſtimationibus & quod fuerint hereditarie contra
ipſos heredes mutuo ſic eſſe aſſerentes plenariam fidem fa
cit inſtrumentū: ut. l. j. C. arbitri. tute. & l. cū precibus. C. de

proba. Aliud eſt dubium utrum dicta heres teneatur ad fructus rerum immobilium ſubiacentium reſtitutioni ex tempore iterpellationis & notitie dicti fideicommiſsi qui fuit in. Mccc. Et ſine dubio dicendum quod ſic ut no. in. l. in fide iuſſoria. ad trebel. petita enim tunc fuit reſtitutio hereditatis. & ſic uſque hodie fuit in reſtitutione moroſa es-go &c.

CONSIL. CCXCII.

1 *Miſſus in bonis an poſſit miſsionem petere confirmari quæ a tertio poſſeſſore petitur reuocari.*
2 *Colono a iudice uiolenter eiecto non perdit dominus ciuilem.*
3 *Iuſtitia tituli non debet in iudicio reſtitutorio diſcuti.*

1 IN CHRISTI nomine amē. † Videretur prima facie dicendum quod dicta miſsio debeat per iudicem confirmari. Execucio enim facta iudicis autoritate perperam interpoſita non reuocatur ſi illud ꝙ eſt ſolutum appareat fore debitum. l. fi. ff. ꝙ me. cauſa. Videtur. n. iuſtius ꝙ factum eſt per iudicem licet perperam firmū confirmari quā nouo iudicio inſtituto illud idem conſequi. ut. c. abbate ſane ad fin. de re iudi. li. vj. Nā in ſi. iudex appellationis & ſic confirmat ſniam nullam ſi eam ex nouis probationibus reperit confirmandam: ut not. Bar. in. l. ſi ea preſsim. ff. de appel. & c. dilecto. de appel. per Inno. & quotidie uidemus in iudicijs practicari ꝙ miſsio iam facta petitur coofirmari ſi appareat poſtea ꝓdictor neniens ad eam reſcindendū. l. fi. de edic. diui adri. tol. per Ia. bu. Bal. & alios. Sed his non ob. ꝯrium eſt pro ueritate dicēdum uidelicet quid dicta immiſſio & præceptum debeat reuocari ante omnia quareons de facto proceſsit arg. no. l. ſi minor. ff. de euic. primo executio in bonis a tertio poſſeſsis facta eo non citato nullum habet iuris ordinem Ex quo ſequitur quod non poteſt ordinabiliter agi: ſed debet per iudicem reuocari. c. qualiter. de accu. el. j. ſecundo quia facta fuit immiſsio preter intentionem iudicis qui mandauit immitti in tenutam bonorum hereditatis: ſed bona a tertio poſſeſſa non ſunt hereditaria: ut puta a defuncto non poſſeſſa in quibus ſolis eadit immiſsio ex edicto: ut dicta lege fina debet ergn dicta poſſeſsio relaxari ſiue dimitti poſtquam conſtat ad tertium pertinere. Nam ſic eſt etiam ſi fuiſſet capta in cauſam iudicati. lege ad mo. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. Item probo hoc idem etiam ſi talis fuiſſet intentio iudicis ſcilicet priuare tertium, non citatum ſua poſſeſsione hoc non potuiſſet: ut. l. fi. C. ſi per uim uel alio modo. ut no. Io. an. poſt Inno. in. c. quoniam frequenter. §. quod ſi ſuper. ut lit. non conteſta. in no-
2 uel. ſuper uerbo nominare. † ubi dicit quod ſi colonus per iudicem uiolenter eijciatur dominus noo amittit ciuilem licet ſecus eſſet ſi deijceretur a priuato. ff. de acquir. poſ. l. poſsideri. §. ſi ſeruus. Quarto pro hoc expreſſe facit quod Bar. conſuluit uidelicet quod etiam poſt talem immiſsionem factam in bonis a tertio poſſeſsis poteſt immiſſus accuſari de uiolentia turbatiua: quia poſterior retinet utranque poſſeſsionem. nam ut dicit Accur. qui per decretum iudicis immiſſus obtinuit non excuſatur a pęna. l. meminerint. C. unde ui. nam decretum iniuſtum cenſetur obreptitium. nec excuſat a pęna ut dixi. l. cum uero. §. ſubuentum. de fideicom. liber. & l. j. §. hec nerba. ff. ne uis fiat ei. & quod not. in. l. iuſte. ff. de acquiren. poſ. Item ſecundum Bar. l. meminerint. expreſſe ſtatuit quod qui uult autoritate ſententie alicuius ingredi poſſeſsionem alicuius sei debet diligenter inquirere quis ſit poſſeſſos & eum facere citari. & ſi hoc neglexerit punitur ut ibi patet. iſta ergo negligentia in non inueſtigando poſſeſſorem & etiam in non uocando cum eſt punienda. ſubiungit ibi quod ſupra dixi quod per talem immiſsionem non eſt poſſeſſor ſua poſſeſſione priuatus. Plus dicit quod ſi poſsidet immiſſus excuſabili & probabili ignorantia de poſſeſsione tertij: tamen ſi poſtea in iudicio reuocationis liqueat de tali poſſeſsione niſi ſtatim deſiſtat debet puniri. ar. l. ſi adulterium cum inceſt. §. idem populi. de adul. & incipit conſilium ſuum miſſus in poſſeſsionem. l. edicto &c. Quioto pro hoc deciſio. Lapi in. q. iniuſte capit & carcerati utrū poſsit apte relaxatione pro uero debito in carceribus cōfirmari & recōmendari per tertium uerum creditorem. nam de creditore qui eum fecit iniuſte capi non dubitat quod non poſsit recommendari quia ſicut iniuſte & uiolenter priuatus poſſeſsione rei ante omnia debet reſtitui etiam ſi per iudicem. c. cōquerente de reſti. ſpo. & l. ſi quis ad ſe fundum. ad. l. iul. de ui publica ita etiam priuatus propria libertate. alleg. l. cū unus. §. plane. ff. de bo. aut. iu. poſ. Si enim fundamentum eſt reprobum debet reſtitui quicquid edificatum eſt ſuper. eo. ar. l. hactenus. §. fi. de aqua pluri. ar. & c. cum paulus. j. quæſtione prima ibi difficile eſt ut bono peragantur exitu quæ malo ſunt inchoata principio. Item ibi dicit quando actus iudicis eadit in uim ſpoliatiuam nulla exceptio poteſt oppooi contra reſtitutionem petentem. ut. l. ij. ſi per uim uel alio modo. & c. qui ad agendum. de re iu. lib. vj. per Dy. & d. c. conquereote. Et ſubiungit ibi Bar. quod ad iſtam reuocationem procedit ſummarie iudex: ut in. d. §. ſi ſuper rebus. & quod no. in. d. l. ſi minore. Et reſpondet ad. l. fi. quod met. cauſa quę loquitur in ui compulſiua quæ habuit in ſe coonſenſum licet coactum. unde cum tertij interſit uiolentiam paſsi noo debet reſtitui aduerſus iniuſtiter factum per iudicem cum nulla actio detur ad intereſſe ſed pro uiolentia expulſiua uel ablatiua agit etiam predo: ut. c. cum quis de reſtitu. ſpolia. Non obſtant contraria quia locum habent cum ab illo qui alias poſsidet petitur confirmatio: ut. c. ij. de confirma. uti. uel inuti. non cum petitur ab illo qui immiſſus eſt per decretum obreptitium & per conſequens uitioſe & iniuſte in poſſeſsione tertij poſſeſſoris. Abſurdum. n. eſſet ſi iudex eum in tali poſſeſsione defenderet poſtquam talis immiſsio de eius conſequentia non proceſsit nec etiam potuiſſet. ut no. in. d. §. quod ſi ſuper. in no-
3 uel. † Non ob. quod in iſto iudicio reuocationis tenute cōſtare dicatur quod iniuſto titulo poſſeſſoris & iniuſtia petitoris quia iuſtitia uel iniuſtitia tituli non debet in iſto iudicio reſtitutorio diſeuti ergo diſcuſſa non releuat quia ut dixi etiam prædo foret reſtituendus. Impertinentia enim deducta uel probata in cauſa non coadiuuant cauſam. c. cum contingat. de offi. deleg. & l. ad probationem. C. de proba. facit quod no. Cy. in. l. quod tempore. C. de reſti. mino. in. iiij. & v. quæſtio. Ex prædictis pro ueritate concludo quod partes iudicis ſint in reuocando dictam immiſsionem & preceptum.

CONSIL. CCXCIII.

1 *Promoueri ad ſacros ordines infra annum debet qui beneficium curatum in eccleſia obtinet.*
2 *Papa in his quæ ſunt facti errare poteſt ſed non in his quæ iuris ſunt.*
3 *Diſpoſitio principis contra ius cōe quomodo intelligatur ualere.*
4 *Papa cum aliquo diſpenſans ut ad preſbyteratum non teneatur an etiā diſpenſet ut ad inferiores ordines non promoueatur.*

VLTRA alia ſolennites allegata ꝙ ius in eccleſia parochiali prædicta competat goffre-
1 do clare probatur. † Papa mandat prouideri dicto. g. de dicta eccleſia quę aſſerit uacare per non promotionem ad aliquem ſacrum ordinē ſegebondonis per annum & annos poſt pacificam poſſeſsionem eiuſdem diſpenſatione ſuper hoc non obtenta &c. Vnde intentio pape ſuper illa prouiſione fundatur ex non promotione. S. cui ſtādum eſt ut in cle. literas de ꝓba. Et ſi dicatur iſta non promotio eſt factum alienum cui non ſtatur ut ibi no. Reſpōdeo quod imo eſt ius reſultans ex facto ꝓbato cū certum ſit ipſum. S. non fuiſſe promotū ad ſacrū ordinē ſaltem ex quo iuxta commiſsionem alias cōceſſam ut patet ex regiſtro cauſe ut eidē. S. incumbat onus probandi ſe fuiſſe promotum in qua probatione non ſatisfecit iuri. Ergo declaratio eſt factum pape. de ſen. excō. c. inter alia. xj. q. j. his omnibus. C. de le. l. j. Si enim forte apud aliquos dubium

dubium eſſet an per nõ promotionem ad ſacrum ordinem qu s beneficio curato tẽpore ſtatuto elapſo ſit priuatus ipſo iure &c.quod papa non declarat in illa prouiſione.g. dũ ſibi de curata eccleſia mandat prouideri tanquam de uacan
2 te per non promotionem &c.† Cenſetur enim præſumptio oe iuris papa in his quæ ſunt iuris non erraſſe cũ illorũ noticiã cenſeat hẽre.c.j.de conſti.li.vj.l.oĩm.C.de teſta. Aliàs.o. erronea & eludentia eſſet talis gr̃a q̃ nec cancellaria admiſiſſet ſi uacationem talem nullã ſeu ineſſicacẽ cognouiſſet licet ſecus ſi ſuper facto fundaretur ꝙ induceret uacationẽ tunc nunq̃ cancellaria ẽt tales gr̃as expediret quia continerent notoriam iuris repugnantiã ſecus ubi ex iure reſultat
3 ut dixi.† Præterea ubi ſcienter princeps diſpoſuit tũc licet talis diſpoſitio illa ſit ꝯ ius intelligitur factum illud remoto iuris obſtaculo ualidare.l.quidam conſulebant.ff. de re iudi.l.idem ulpianus.ff.de excu. tu. & talis facti narratio principis tñ operaẽ quãrũ ſi ex certa ſcĩa diceret ſe in actu illo prouidere ut ibi eſt tex.& per Dy. in.l.ſi. C.ſi ꝯ ius uel uti.pub.& de hoc.c.ueniens.de fil.præſby.ubi Inno.hoc plene tractat.Cum ergo papa narrat iſtum.S.infra ſtatuta tẽpora a ſacris canonibus non fuiſſe promotum ad ſacrum ordinem propterea fuiſſe priuatum ut gratia ipſa effectum ſortiatur intelligitur ipſum, S. declaratum ex eo priuatum & iura ſi in aliquo dubia forent declaraſſe ex dicta non promotione priuationem iuris inſurrexiſſe. Et quamuis bulla quam poſt ſuperius ſcriptam uidi reſtricta fuerit ad non ꝓmotionem ad ſacerdotium tñ Inno. in commiſſione quæ auditori cauſe dirigitur declarat dictã eccleſiam uacaſſe per non promotionem ad ordinem ſubdiaconatus & idem. S. eius ſucceſſor confirmat. Ad quos plena & libera diſpoſitio oĩm beneficiorum pertinet in cle.j.ut lite pen.&. c.ij.de præben.lib.vj.Et ulterius mãdat perinde procedi ac ſi cõſtaret de nõ promotione ſi in terminum non probet ſe fuiſſe promotum Ex quibus ſatis de uacatione prædicte eccleſie per talem non promotionem conſtat & ꝙ gratia ipſa facta.g.cum clauſula uel alio quouis mõ extendatur ad dictũ caſum nõ promotionis ad ſubiaconatũ.† Nec ob.ſi dicatur
4 ex quo papa diſpenſauit cum.S.ad maiores ordines ſcilicet ſacerdotijs ergo multomagis ẽt ad minores uĩ diſpenſaſſe ut non inducatur priuatio. Quia de una eccleſia maiori nõ infertur ad aliam ſicut dicit Arch.de præben.c.ſi pro clericis.libr.vj.& Io.mo.de reſcrip.cum aliquibus eodem. libr. Quia ſacerdoti expectanti non poteſt prouideri de præbẽda quæ habet diaconatum uel ſubdiaconatum annexum.& ſi diſpenſetur cum aliquo ut poſſit obtinere præbendã cui ſacer ordo eſt annexus nõ tñ habet uocẽ in capitulo niſi expreſſe adijciaẽ quod non teneẽ ꝓmoueri ad illũ ordinẽ ut dicit Pau.in cle.ut hi.qui.de eta.& qua.facit de præben. nõ poteſt.in ſi.li.vj.Sed in diſpenſatione.S.nihil diciẽ quod nõ teneaẽ promoueri ad ordinẽ diaconatus uel ſubdiaconatus ergo ſuper hoc non intelligiẽ diſpenſatũ. Et ſic ſaltẽ pp tales cõmiſſiones papa uoluit & intellexerit iſtum.S.priuatũ propter non promotionem ad ſacrum ordinem dicta parochiali eccleſia & gratiam. & extendit ad talem uacationem propter non promotionem ad ordinem ſubdiaconatus ſub iſta clãa in literis apoſtolicis poſita uel alio quouis mõ. Nam licet propter crimen exceptũ hereſis & ſimonie quis non ſit ipſo iure beneficio priuatus.ut per Inno.in.c.cũ noſtris.de conceſ.præben.& per Cõpoſt.in.c.conſiderauimus de ele. tñ ſi papa mandat alicui prouideri de iſto beneficio criminoſi ſi conſtiterit crimẽ commiſiſſe talis cõmiſſio & in uim talis cõmiſſionis executor prouidere põt. Eodẽ mõ auditor iuxta mandatum ſibi factum ab. Inno.licet alias ipſo iure ipſe. S. non diceretur propter non promotionem ad ſacrum ordinem eſſe priuatus tamẽ hoc caſu debet procedere ac ſi ipſo iure priuatus eſſet cum ita papa declarat in commiſſione prædicta.l.decem.de uerb.obliga.

Hic deficit & tranſit ad aliud conſilium.

Sed replicatur ꝙ ſi iudex non uult ſequi opinionem Bar. in.l.proſecutione.C.de pig.nec debet ſequi in.d.l. decẽ uel ſecundo quod in caſo iſto fiſcus fuerat effectus principalis debitor & eſt ſemper idoneus in ſoluendo.ut.l. j. ff.de fun. do.Item eſt præſens quia quæſtio uertitur in ciuitate Senẽ. cuius fiſcus iã bona occupauerat & ſic obligationes erant tranſlate in eum actiue & paſſiue & fiſcus erat preſens ubi quæſtio uertebatur in marchia & ſic eccleſia romana non erat preſens quia agebatur in marchia.quod aũt fortius in oĩbus ſupradictis allegatur eſt ꝙ qñ debitor eſt abſens nũquid poſſet agi ꝯ poſſeſſorẽ bonorũ gl.in.d.aut.indiſtincte determinat quod ſic in aut.hoc ſi debitor.C.de pig.& doc. ibi tenent ut & Cy.& Ia.bu.& Azo.in ſumma in ti.de pig.
1 Sed ꝯ hoc replicatur quod dominus Bar.limitat illam glo. uidelicet quod non ſit neceſſe agi contra principalẽ abſentẽ adeo ꝙ ꝯ eum ſnia diffinitiua feratur quia ferri non põt lite non ꝯte.ut.l.ſi.§.illud.de tẽp. app. Sed bene inferi ꝯ eũ quædã interlocutoria tanq̃ ꝯ contumacem.& ſi fiet excuſſio ipſorũ bonorũ principalis debitoris.ar.l.ꝑſenti.§.j & .§. ſicubi.C.de his qui ad ec.confug. & ſic ꝯcluditur quod nõ facta excuſſione bonorum fuerit male actum & proceſſus & ſententia non ualeat. Item dato ꝙ ſine præiudicio poſſit agi ſine excuſſione tñ debuit tertius poſſeſſor clarificari ꝙ agebatur ꝯ eum non facta excuſſione propter abſentiam principalis ut ſic reus eſſet certus quo iure ageret & ſic nõ falleretur ex poſtfacto:ut no.doc in aut.præſente. C. de ſidei. tamen una ſit reſponſio ꝙ licet dominus Bar. ſic limitet & ipſa limitatio ſit ſatis conſona iuri in deciſiuis & dubijs paſſibus non eſt recedendum a gl.& tex. per doctrinã Iac.but.quam refert Bal.in.l.ij.de ſen. quæ ſine cer. quan. & eam tenent doc.Sed huic reſpondetur quod illud eſt uerum quando directe ſibi adinuicem contradixerint. ſecus
2 quando cum diſtinctione poſſent omnes ſaluari & ad concordiam reduci ut in caſu noſtro. Præterea in dubijs fauorabiliores ſumus in abſoluendo quam in condemnando. & maxime debet haberi hic hęc conſideratio quia ſi ſententia ferretur contra actorem ius ſuum remaneret ſaluum & integrum ſecus ſi contra reum:quia in totum ſuo iure priuatur cum ſit in caſu appellationis quo ultra appellare non poſſit. Modo omnibus uiſis quæritur quid iuris ſit in præfato caſu & themate & cui parti ſit inclinandum per iudicem qui ſententiam ferre debet attento tenore ſuprascripto & uiſis actis & actitatis ut melius ueritas eruatur.

CONSIL. CCXCIIII.

1 *Iudicium contra ſingularem poſſeſſorem annullatur ſi prius debitor principalis non excutiatur.*
2 *Filius quando ut heres & diues primo ſit conueniendus.*
3 *Inuentarium non faciens ultra uires hereditatis non tenetur.*

IN CHRISTI nomine amen. Ex prædictis ſubtiliter allegatis hincinde reſtat concludere quæ ſit uerior pars. Saluo iudicio ſaniori mihi uidetur ꝙ iudicium fuerit rite intentatũ ſiue fundatum contra tertium poſſeſſorem licet nulla præceſſerit diſcuſſio contra. S. principalem debitorem. Nec in libello. T. creditor fecerit mentionem de inopia uel abſentia principalis debitoris ſcilicet. S.
1 † Moueor primo quod iſta exceptio uidelicet quod non poſſit conueniri tertius priuſquam diſcutiatur principalis debitor eſt dilatoria ut tenet Cyn. in aut. præſente. C. de fideicom. & in. l. excepta. de proba. & Bar. in. l. iij. ff. ff. de excep. & Ia.de are.in tractatu excuſſionis. Debuit ergo opponi ante lit. conte. in principali iudicio ſed in caſu noſtro non eſt oppoſita nec in prin. nec in ſecundo iudicio appellationis nec in tertio niſi poſtquam ſumus in fine cauſe: ergo dicte exceptioni in hac tertia inſtantia eſt uia præcluſa. Et per hoc tollitur contrarium quod libellus debeat dici ineptus ex eo quod nõ fuerit in eo facta mẽtio de eo quod eſt fundamentum iuris agentis contra tertium uidelicet cum debitor principalis eſt abſens uel inops in aut. hoc ſi debitor. C. de pig. Nam dico quod contra tertium

tes perſonatus uel officia exiſtant &c. & tamen reſtringit
ſe ad gratias de prædictis factas non proprio motu quas
non uult ſub dicta regula coactari ſiue comprehendi. Re-
gula ergo ſequens ſupradicta corrigens præcedentem in
gratijs fiendis motu proprio eam intelligam de beneficijs
ſimpliciter prout loquitur nec extendam correctionem ta
lem ueluti odioſam ad dignitatem officium uel perſona-
rum de quibus non loquitur ſed ſtabo regule præcedenti
quæ a tali ſpecie nullitatis conſeruat gratias factas motu
proprio. ut ſic prior regula fauorabilis limitetur non in
toto corrigatur per poſteriorem quæ de dignitatibus ex-
preſſe nô loquitur. ergo ueluti caſus omiſſus remanet ſub
priori regula. ar. l. commodiſsime. de liber. & poſthu. c.
ſuſceptum. de reſcri. libr. vj. &. c. cum expediat. de elec.
eo. libr. Secundo ſic ex eo quod dicta ſecunda regula de-
bet ueluti odioſa reſtringi ut dixi non debet extendi ad
gratias factas perſonis dominorum cardinalium quod ſic
4 probatur.† Generalis diſpoſitio ſub quacunque uerborũ
prolatione concepta ſi ſit odioſa comprehendit cõmunia
ſiue quæ communiter accidunt non ſuperlatiua uel maxi-
ma ſiue diſponat generaliter de perſonis ſiue de rebus. c. ſe
des. de reſcrip. c. qui ad agendum. de procurator. lib. vj. cle.
procurato. eo. tit. c. quia periculoſum. de ſenten. excom. lib.
vj. & ꝙ no. in. c. ij. de preben. eo. li. &. c. dilectus. coniũcto.
c. ij de conceſ. præben. &. c. de multa. in ſi. de præben. & hu
ius ratio colligitur ex. l. itẽ apud. §. hoc edictum. ff. de iniu.
ubi text. dicit ꝙ quæ ſpeciali non ſunt digna niſi expriman-
tur uidentur neglecta. Et hoc eſt quod conſtitutiones cano
nice penales non ſunt contente uerbis generalibus ſed ſub
iungunt cuiuſcunque ſtatus gradus ſiue dignitatis &c. ut in
extrauagan. ad reprimen. &. c. j. de man. ma. li. vj. ubi plus ex
primit cum intendit comprehendere cardinales. nam eos
ſpecialiter & ſpecifice noiat prout ibi patet ꝙ eſſet ſuper-
fluum ſi includerentur ſub generalitate. ut in. d. c. felicis. de
pęnis. eo. li. Pro hoc quod not. Ioan. an. in. d. c. j. in nouel.
poſt Io. mo. ubi Cardi. ſub reuocatoria bonifacij de qua in.
c. j. de conceſ. preben. lib. vj. non includuntur Pręcedunt. n.
epūs dignitate & prerogatiuis multis. ut patet ex no. in. c.
ij. de cle. non reſi. in nouel. &. in. d. c. j. facit ꝙ repetam. infra
proximo arg. Ex quibus liquide inferendum uidetur quod
non fuerit intentionis urbani ſub ſua regula odioſa inclu-
dere cardinales nec gratie in eos collate debent regulis ſi
ue legibus cõmunibus ſubiacere ſed ꝓ lege ſeruari ſicut do
natio quam confert imperator in coniugem uel eꝫ. ut. l. pe.
C. de dona. inter uirum & uxo. Sicut enim auguſta eſt pars
corporis Imperatoris & eius radijs illuſtratur: ita domini
cardinales ſunt pars corporis Pape & participant de eius
priuilegio ſingulari. ut no. in. d. c. j. &. ij. prealle. Tertio ſic
probatur certum eſt quod nulla conſtitutio ſiue lex ligat ip
ſum ſtatuẽtem maxime principem. l. princeps. ff. de legi. &
l. digna uox. Natura enim ſtatutorum & canonum eſt liga
re ſubditos tantum non ſeipſos de pęni. & remiſ. quod au-
5 tem.† Et hinc eſt quod concedens indulgentiam ſiue remiſ
ſionem illa uti non poteſt ut no. Spec. in tit. de peni. & re-
miſ. ad ſi. & no. in. c. cui licet. de reg. iur. libr. vj. in merc. Sed
cum cardinales ſint pars corporis pape & ueluti membrã
ſua: ut. c. nouit. &. c. quanto. de his quæ ſiunt a præla. &. no.
in. d. c. j. de ſchiſma. in nouel. Et de eorum aſſenſu cuncta ꝓ-
ſertim grauiora ordinet & diſponat. c. per uenerabilem. §.
rationibus. qui filij ſint legi. neceſſario infertur ꝙ ſub regu
la cancellarie tradente formam in expreſsione ueri ualo-
ris non uidentur ligari membro ſicut nec ipſum caput. ar.
de præſcrip. cum nõ liceat. Nec debet una & eadem res di
6 uerſo iure cẽſeri. l. eum qui edes. de uſuca.† Nec cardinales
conſentiendo regule eſt ueriſimile uoluiſſe ſeipſos aſtrin-
gere & ſuas gratias ſub tali ordinatione regulari. arg. lege
cum de indebito. de proba. Eſt enim inter papam & cardi.
indiſſolubile uinculum ſicut inter ui. & uxo. æquum eſt er-
go ut participent de eius priuilegio ſicut auguſta de priui
legio principis: ut. d. l. princeps. & familia de priuilegio do
mini. c. licet. de priuileg. li. vj. & ſocius de priuilegio ſocij
de tempo. or. cum nullus. in ſi. & communio in re indiui-
dua. l. ſi communionem quemad. ſer. amit. & quod not.
in. l. petende. C. de tem. in inte. re. Quarto reperio alle-
gatum quod de ſtilo cancellarie gratie facte motu proprio
do. Car. habent ſpecialem naturam quia nihil refert utrũ
ualor beneficij exprimatur in eis uel non exprimatur quod
ſi ita eſt cõſequenter infertur quod ſub regula generali Vr-
bani non ueniunt dictæ gratiæ ſpeciales fiende card. poſt-
quam habent ſpecialem ſtilũ. arg. c. generi. de reg. iur. li. vj.
&. c. j. de reſcri. Et infertur ex hoc aliud quia ſi omiſsio
ualoris non uitiat ergo nec ſuperflua licet falſa expreſsio
ar. l. j. in prin. C. de rei uxo. act. &. l. qui teſtamento. §.
per contrarium. de teſtamen. Vnde cum non ſit uериſimi-
le papam per generalem regulam uoluiſſe derogare ſpe-
ciali ſtilo & priuilegio cardi. c. ſi propter tua debita. de re-
ſcri. libr. vj. &. c. j. de conſti. eo. ti. liquide infertur gra-
tiam factam domino cardi. dicta regula Vrbani non arcta-
ri. Nec propter expreſsionem non ueri ualoris uitiari.
Quia ſuperflua non uitiant. l. teſtamenta. C. de teſta. Et
præſertim cum ille qui exprimit ueriſimiliter & probabi-
liter factum illud ignorat ſicut papa ualorem beneficiorũ
ut. d. c. j. de conſti. lib. vj. Quinto quod dicta regula Vrbani
non extendatur ad gratiam factam huic domino cardinali
de brancarijs probatur non ſolum ex ſublimitate perſone
ut ſuperius eſt probatum ſed etiã ex diuerſitate huius gra-
tie ab alijs gratijs communibus differentis. Alię namque cõ
munes gratiæ procedunt ex mera liberalitatẽ pape confe
rẽtis beneficium gratis: & ideo ex parte recipientis dicitur
pura & ſimpliciter donatio. c. ſigni. & ibi not. de præben.
7 † Si enim ſubeſſet neceſsitas pape dandi illam non eſſet
proprie donatio ſed eſt quædam iuſtitie executio. Vnde de
talibus dicit lex quod ſub nomine liberalitatis debitum na
turale perſoluitur. l. j. C. de impo. lucra. deſcri. litere etiam
pape quæ emanant pro illis quibus papa tenetur neceſſa-
rio prouidere appellãtur proprie litere iuſtitie. ut no. in. c.
cum ſm apoſtolũ. de præben. lex etiam inter purã donatio-
nem & remunerationem facit differentiam quia donationẽ
ſimplicem niſi certa ſolennitate ſeruata lex moderatur
uſque ad certam ſummam ſed non ita donationem remune
rationis cã: ut. l. aquilius. ff. de dona. Ad propoſitum ergo
gratia facta huic. R. p. ex uerbis narratiuis pape ſuper qui-
bus fundatur eius intentio apparet euidenter ꝙ eſt quædã
remuneratio laboris & exoneratio expenſarum ſibi quoti-
die incumbentium & in neceſsitatibus ſuis prouiſio ut col-
ligitur ex pluribus uerbis lr̃arum ſuper dicta gratia confe-
ctarum ibi dignum reputamus & debitum & ibi. Et in tuis
opportunitatibus liberam. ibi non uolentes tibi pro expen
ſarũ onerib ſupportãdis qua te oportet iugiter de neceſsita
te ſubire de alicuius ſubuentionis auxilio ꝓuidere &c. Ex
iſtis uerbis ut dixi probaſ quæ fuerit intẽtio pape. cle. j. de
ꝓba. fuit. n. ſub nomine liberalitatis debitũ naturale perſol
uere dũ dicit dignũ & debitũ fuit in neceſsitatibus imminẽ
tibus ꝓuidere dũ dicit expenſarũ oneribus ſupportãdis. &
ibi tuis opportunitatibus &c. ad hoc. n. quilibet ꝑlatus obli
gaſ nedũ papa ſuis fratribus. xij. q. j. gloria epiſcopi. Nõ er-
go ꝓprie debet dici gr̃a ſi occurat neceſsitati quia nemo in
neceſsitatibus liberalis exiſtit. l. rẽ legatã. de adi. le. Ex qui-
bus luce clarius concludendũ uſ ꝙ regula Vrbani quæ ſim
pliciter loquitur de gratijs debet intelligi de gratijs puris
& mera liberalitate collatis non de his quæ ex debito iuſti
tie & remunerationis gratie conferuntur prout eſt iſta de
qua loquimur per iam dicta. Sexto probatur quod ſub di-
cta regula non ueniant cardinales ex eo quod erga eos pa-
pa diſponit ut ordinarius immediatus ſed circa alios ut me
diatus & de plenitudine poteſtatis. c. ij. de ꝓben. li. vj. Sed ordi
narius fuit imediate ſubiectus beneficia ꝯferendo nõ aſtrĩ-
gitur iuribus quæ de expreſsione beneficiorum de quantita
te ualorum de qualitate ipſorum ſunt prodita ſed illi qui
hæc beneficia ad impetrationem per literas apoſtolicas aſ
ſequentur. ut. d. c. qui motu proprio. & cle. ij. de offi. ordi. ex
quo infero ꝙ collatio pape iure ordinario conferendo car
dinali ſibi ſubdito nõ debet arctari pluſq̃ alij ordinarij con
ferendo ſuis ꝓ ceteris. Et iura ſtatuunt ipſum in ſuis colla-

tionibus prærogatiua gaudere.c.ſi.a ſede.de præben.libr.
8 vj.&.c.j.ut lit.pen.† Septimo ponderandum quod papæ intentio quibuſcunque iuribus & regulis præualet cum de ipſa pōt apparere per uerba uel probabiles ɔiecturas ad hoc c.ſuper literis.de reſcrip.ſed ſi papa de maiori ualore q̃ in gr̃a expræſsit fuiſſet certificatus de illo maiori uerisimiliter prouidiſſet quod primo ex uerbis gr̃e apparet. Secundo ex qualitate dantis & recipientis & ex cauſa ex uerbis quidem gratie apparet dum dicit de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere. Nā illud uerbum alicuius importat quod per dictam gratiam nō ad plenum ſed in parte ſuccurrit & prouidet neceſsitatibus dn̄i Card.facit ad hoc quod no.in.cle.j.de præben. Secundo ut dixi ex perſona dantis & recipientis iſta eſt ſatis minor quantitas quam conueniat ſupradictis.arg.eius quod no.in.l.ſed ſi ſuſceperit.ff. de iudi. ubi ex perſonis iudicatur donum magnum uel paruum. Tertio eſt cauſa expreſſa in gratia uidelicet pro oneribus ſupportandis &c.quæ ſunt multum maiora quam redditus in gratia ſpecificati ex quibus omnibus ut predixi ſi redditus ſint multo maiores papa uerisimiliter in quocunq; exceſſu gratiam conceſsiſſet. Et ſic concludamus quod ad hoc ut gratia ualeat & non pereat potius exceſſus trahatur ad ualorē expreſſum ut ſic in totum ualeat quam ꝙ omiſsio ſiue taciturnitas illius maioris uitiet gratiā in quātitate expreſſa ut ſic tota ualeat poſtquam non poteſt utile ab inutili ſeparari.ut no.in regula utile. & præſertim ſi expræſſa quantitas
9 præponderet quātitati tacite in multo.† Error enim in modico non uitiat & præſertim gratias fauorabiles ut eſt illa quæ motu proprio & ex cauſa remunerationis & debiti & perſone ſublimi conceſſa ut in ſuperioribus eſt clare probatum. Ex quibus liquide infertur quod dicta regula cancellarie non extenditur ad illam gratiam factam domino cardinali:& per conſequens quia facta motu proprio & ex debito iuſtitie & perſone ſublimi ut dixi eſt efficax. & ualida Non ob.quod papa in gratia expreſsit minorem ualorē ſiue eſtimationem fructuum dicti Archi. quam ſint in rei ueritate. Talis namque expreſsio non fuit neceſſaria ad ualorē gratie ſed ſuperflua & nō de ſubſtātia impetrationis.ut no.in cle.j.de preben.in talibus autem falſitas non uitiat actum.l.teſta.C.de teſta.& quod no.in ſi.Inno.in.c. fraternitatis.de here.& Ba.in.l.eos.ff.de fal. Nūc ſicut dixi.ſupra ſi omiſsio non uitiat multo minus inepta ſiue falſa expreſſio:ut.l.iſta.de rei uen. Ac præterea poſtquam cōſtat de corpore in quo Arch.papa ſenſerit falſa demonſtratio quantitatis uel alterius qualitatis non uitiat gratiam ſicut nec ultimam uoluntatem.l.demonſtratio falſa de condi.& demō Et bonum eſt ſimile de gratia preſertim fauorabili ut eſt iſta ad ultimam uoluntatem.c.dudum.de preben.lib.vj. Et eſt hoc regulare ut licet error in corpore uitiet tamen non error fortune conditionis qualitatis uel quantitatis de quo
10 plene.xxix.q.j.in princi.† Circunſcripta igitur ſupradicta regula ſeu gratia de qua queritur non tangente proculdubio concludendum eſt quod falſa expreſsio quantitatis redditū gratiam factā motu proprio ex remunerationis cauſe & perſone ſublimi non reddit ſubreptitia rationibus ſupradictis. Ex quorum intelligentia ſatis colligitur ſolutio quorundam contrariorum leuium quæ contra dictam gratiam fieri poſſunt ſuper monitorio pro executione dicte gratie emanato quod non ſit de iure ualidum & non arctet aduerſam partem. Aliqua allegantur & ex eo quod dicitur primo iuſtificatum ex defectu probationis incumbentis quia non doctum de reſeruatione non probatum de titulo & poſſeſsione eius ex cuius perſona dicitur uacaniſſe. Tertio quia conceſſum & emanatum ad inſtantiam procuratoris minus legitimi non habentis mandatum legitimū ad ipſum petendum & nō citato procuratore principali in curia perſonaliter exiſtente &c.& quædam alia ſunt dubia contra ipſum monitorium minus probabilia quibus omnibus quia clare & ſubtiliter reſponſum reperio in quibuſdā allegationibus iō al̃r non proſequor & maxime quia liquidato coram iudice appellationis de iuſtitia cauſe quam fouet.R.p.&.d.cardinali debet ipſe iudex iuſtitiam ueritatem & æquitatem in decidendo potius ſequi quam de iuris apicibus diſputare in iſtis beneficialibus & eccleſiaſticis cauſis.c.cum dilecti.de iudi.&.l.fideiuſſor.§.in omnibus.ff.mā da.&.l.quod ſi ephesi.de eo quod certo loco. Cum enim ad ipſum iudicem appel.ſit tota cauſa deuoluta.c.cordi.de appel.lib.vj.etiam ſi ex defectu ordinis iudiciarij non ſeruati uel alia ratione poſſet monitoriū argui de nullitate ſi ſibi liquet de iuſtitia monitorij ex probatis uel aliter debet ipſum in melius reformare.& per conſequens in caſu noſtro in quo ad admittendam poſſeſsionem Archi. monitorium conferre facit quod no.in.c.dilecto.de ap.per Inno.& per Bar.in.l.ſi expreſsim.de ap.

CONSIL. CCXCVI.

1 *Teſtes de continua poſſeſsione deponentes qualiter intelligantur.*
2 *Abſens in quibus pro præſente haberi poſſit.*
3 *Teſtis de uiſu prout uiſus in facto conſiſtit deponere intelligitur.*
4 *Teſtes producti non de his quæ iuris ſunt ſed quæ facti deponere debēt.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Viſis articulis pro parte titij productis diſpoſitionibus tertium ſuper eis ad probandum poſſeſsionē b.quorundam bonorum in dictis articulis expreſſorum uidēdū eſt an poſsint quoquo modo excuſari a uitio falſitatis ut ſic titius qui eos pduxit perdiderit cām iuxta formam ſtatuti ciuitatis floren. Et ſuper hoc reperio ſolenniter allegatum pro & ꝙ primo multum ſubtiliter pro parte titij quod cām non amiſerit quia teſtes ſiue eorum dicta poſſunt ſaluari & per conſequens a reatu falſitatis excuſari quod benigna interpretatione fieri debet.c.cum tu filij.de teſti. Sed ex aduerſo ſubtilius allegatū eſt & cōcluſum quod nullo modo dicti teſtes poſſunt excuſari a uitio falſitatis & per conſequens titius pdiderit cām ut ſtatutum diſponit. Videndum eſt igitur non per modum diſputatiuum ſed ut dixerim conſultiuum quid iuris. Pro cuius euidentia pondero tex.qui loquitur de illa reprobatione teſtium ratione abſentie illius ꝙ teſtes deponūt fuiſſe præſentem. Et certe dicti text.ſolum exigunt quod probetur abſentia perſone illius qui dicitur fuiſſe preſens ut.l. optimam.in ſi.C.de contrahen.emp.&.c.ex tenore. de teſti.& in aut.de here.& fal.§.ſi uero abſunt. & intelliguntur de abſentia uel preſentia prout conſiſtit in facto corporeo
2 non ad oculū intellectus relata † nam licet quandoque abſens habeatur pro pñte iuris fictione.l.ſeruis urbanis. de lega.iij.&.l.ex facto.de here.inſti.&.c.relatum.&.c.dilectus de cleri.non reſi. Tamē dictum teſtis deponētis quod alias fuit præſens.& quod eum uidit non debet referri uel intelligi de tali præſentia ficta ad oculum intellectus relata ſed de preſentia ut in facto conſiſtit ut percipitur oculo corpo
3 ris.† Et ſic in teſtibus accipitur uiſus prout in facto conſiſtit & hoc ſolum conſideratur in teſte uidelicet ut deponat de eo quod percipit ſenſu corporis non ſenſu iuris uel iudicio rationis ut.c.cum cauſam.de teſti. in nouel. poſt Inno. Sic & iura cum loquuntur de abſentia uel de præſentia. l. ſi.C.de præſcri.lon.tempo.&.ff.de procu.l.præſens.&.l.properandum.§.ſi autem reus.de iudi.cum multis ſi. & hoc uoluit.gl.in.l.ſtipu.iſta.§.hi.quoque.de uerbo.obli.dum dictū teſtis deponentis aliquem poſsidere refert ad poſſeſsionē naturalem prout in facto conſiſtit non ad ciuilem quam ut dicit gl.peritiſsimi non ſunt auſi diffinire. Hoc idem dicunt expreſſe tres iſti teſtes producti qui interrogati quid eſt tenere & poſsidere concorditer dicūt quod eſt ire intrare & ſtare in bonis & fructus inde percipere & habere &c. Ex quo patet quod deponētes de poſſeſsione temporis & per tempus in.d.c.cōtentum·& ante tempus ſue mortis per ſex menſes continuos & ultra liquide colligitur quod intellexerunt de poſſeſsione prout conſiſtit in eundo ſtando intrando & fructus percipiendo ut ſic de illa de qua depoſuerunt & ſic de naturali non de ciuili quæ non conſiſtit in prædictis actibus uideantur depoſuiſſe.arg.l.ulti.§.cum dulcia.de ui.tri.& ole.lega.ibi collatione iur.&c. Eſſet enim abſurdum

dum dicere uel ſentire quod de alia poſſeſsione deponant
& de alia rationem reddant cum rō nō debeat eſſe a dicto
extranea & remota ſed proxima & concludēs l.j.de offi. ꝑ
cu.ee.&.c.in preſentia.de proba.His igitur ad propoſitum
applicatis eſt diſcutiendum utrum ex ſerie eorum depoſi-
tionis uel ex aliunde probatis in eā conuincantur dicti te-
ſtes de falſitate tanquam ſuper facto principali uel ſuper in
tentione producentis falſum dixerint ut ſic habeat locum
pœna ſtatuti.Et certe uidetur quod ſic coniuncto primo ar
ticulo de eorum temporibus.Continetur namque in dicto
articulo quod Ber.tempore uite ſue & mortis & ante tem
pus ſue mortis per ſex menſes continuos & ultra uſque ad
tempus ſue mortis &c.ex uerbis iſtis apparet continuatio
temporis ſex menſium & ultra uſque ad mortem & ita de-
ponunt teſtes tempore & per tempus in.c.contentum de ip
ſo Bernardo una cum titio eius patre & alios &c.ſed quod
per ſe tenuerint & poſſederint quo ad titium & dominam
an.eius matrem Bernardi ſatis liquet hoc eſſe falſum cum
ſex menſes continuos ante mortē & tempore mortis ber.
conſtat fuiſſe abſentes.Et hoc ſufficit probare ut de menda
cio cōuincantur ut.l.optimam.&.c.ex tenore. Quo autem
ab.b.conſtat quod non fuit præſens dicto tempore.vj.men
ſium niſi octo diebus uel circa. Et ſic non tempore & per
tempus contentum in. c. de quo. ſ. prout teſtes deponunt.
Non ob.ſi dicaſ dicta teſtiū debere intelligi de ciuili poſſe
ſione quia quo ad titium & dñam an.de nulla ciuili poſſeſ-
ſione probatur.non poſſumus igitur diuinando ſaluare te-
ſtes ſicut poterant in.c.cum tu fili.Similiter quo ad ber.ma
le poſſunt ſaluari in ciuili poſſeſsione ſex menſium præce-
dentium eius mortem. Quia licet in tempore quo fuerit.ſ.
per menſem ante mortem poſſet de eius poſſeſsione præſu
mi propter dictam præſentiā octo dierum in loco per men
ſem ante dictam mortem ultra tñ dictum menſem non po-
teſt dictum teſtis iuſtificari in naturali de qua non conſtat
nec in ciuili ſi de naturali quæ eam præceſſerit nō apparet
& ſic ſane pōt intelligi quod no.doc.in.l.j.ff.ſo.ma.ſ.ꝙ di-
ctum teſtis deponentis ſemper uel continue aliquem poſſe
diſſe poſsit ſaluari poſſeſsione ciuili qđ ut dixi ſane itelligo
cum liquet de naturali eodem curſu temporis ciuili admix
ta ſed qñ conſtat de contrario.ſ.quod non potuit continuo
tempore quo deponit naturaliter poſsidere propter conti-
nuam abſentiā quæ probata proponitur in caſu noſtro ꝙ
teſtes qui deponunt prout iſti quod tēpore & ꝑ tempus in
c.cōtentum uideretur poſsidere & tenere &c. nō poſſunt
ſaluari in ciuili poſtquam de naturali nullo modo patet uel
tam modico.ſ.octo dierum nec dictis octo diebus apparet
de naturali poſſeſsione aliqua ſed quod ſtetit & uiſus fuit
in ciuitate uel comitatu ex quibus ēt ſi dicta benigna inter
pretatio eſſet in dictis teſtium facienda ad euitādum in eis
falſitatem. Tñ ubi nō eſt poſsibile de facto naturalem cō
currere cum ciuili propter continuam abſentiā a loco pro
certo non uendicat ſibi locum ꝙ dicunt doc.in d.l.j. nec in
tali caſu intelligunt ſed in caſu quo propter uerbum conti
nue ſiue ſemper ab eis prolatum impoſsibile uidebatur eos
uerum dicere cum non tempore dormitionis uel noctis ob
ſcure potuerint uidere & ſic non ſemper uel continue. Nā
ſaluatur tunc propter ſubductionem quæ debuit fieri eius
temporis quod deputatum eſt uſui naturali.l.antiquitas.C.
de teſt.ſed ſi fui abſens ſex menſibus continuis uel anno ſi-
ue biennio & teſtes deponant ſe uediſſe me dicto temporo
tenere & poſsidere pro certo excuſari non poſſunt a falſita
te ꝓpter illa quæ dixi.ſupra in uerſu. tñ dictum teſtis depo
nentis &c.& in præcedenti & certe dicti teſtes ſolum exi-
gunt &c.ubi dictum teſtis debet uerificari de præſentia per
ſonę uera & naturali non ficta.Idem ergo intelligā de poſ-
ſeſsione naturali nō de illa quę eſt a iure ſubtilius diffinita
4 †Non enim teſtes debent deponere de his quæ ſunt iuris
ſed de his quæ ſunt facti & ſuper hoc producuntur: ut.d.c.
cum eām.per In.&.l.teſtiū.C.de teſti.ibi quod ſub eorum
præſentia acta eſſe dicuntur &c.Per iſta clare & ſane ſit re
ſponſum ad no.in.d.l.j.ſolu.ma.& maxime quia ꝯ benignā
interpretationem facit ratio quam aſsignant teſtes prædi-
cti in eorum depoſitione dum deponūt quod poſsidere eſt
ire ſtare redire &c.quæ ratio declarat eorū dictū ꝙ de na-
turali intellexerint non de ciuili. & per cōſequens cum ſit
clarum de qua poſſeſsione intellexerint non eſt locus con-
iecturis.l.continuus.§.cum ita.de uer.obli. Vltra prædicta
uidetur ꝙ uannes ſecundus teſtis in ordine non poſsit ex-
cuſari a falſitate in quantū deponit quod Ber. & titius eius
pater inſolidum poſſederunt & tenuerunt pro ſuis & tan-
quam ſua bona propria &c.Huic enim ſuo teſtimonio ad-
uerſantur alij duo teſtes inquantum deponunt de ber.ſolū
modo quod poſſederint pro ſe una cum patre & matre &
pro ipſo.b.inſolidum.Item aduerſantur iura inquantum di
cit duos inſolidum poſſediſſe ut bona eorum propria. l. ſi
ut certo.§.ſi duobus.ff.commo.&.l.iij.§.ex plurimis.de ac-
qui.poſ. Non ob. omnibus ſuperius dictis ꝙ poſſet obijci
quod dicta pęna ſtatim habet locum quando teſtes depo-
nunt falſum ſuper facto principali uel ſuper intentione pro
ducentis ſicut dicit ſtatutum ſed quod titius & domina an.
fuerint preſentes uel abſentes uel quod poſſederint inſoli-
dum de propria uel non uideretur tangere factum princi-
pale uel articulos ſiue intentionem producentis ergo ſibi
non debet falſitas imputari ſuper talibus argu. eius quod
no.Bar.in.l.eos.ff.de fal.Ad iſta facilis eſt reſponſio nā fa-
teri oportet ꝙ prædictę depoſitiones reſpectu eius ꝙ con-
tinent de poſſeſsione continua.b.ſex menſium &c.tangunt
proculdubio principale factum.Et ſimiliter reprobatio di-
ctorum ipſorū teſtium ſuper hoc eodem modo quod Ber.
& titius inſolidum poſſederint ut propria ut deponit uan-
nes quia dictum ſuū conuincitur fore falſum per dicta alio
rum duorum deponentium de ber. tantum. Dicendum eſt
proculdubio quod iſta dicta concernant negotium princi
pale de quo agitur ſcilicet poſſeſsionem uel ſaltem circun
ſtantias negotij principalis & in iſtis ſi reperitur falſitas ſa
tis eſt ad pęnam falſi.ut.d.l.eos.per.Bal.&. c. fraternitatis.
de here.Ex quibus omnibus & alijs in allegationibus ſob-
tilibus quas uidi deductis uideretur dictū incidiſſe in pęnā
amiſsionis cauſe ut ſtatutum diſponit.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCXCVII.

1 *Regule cancellarie non dicuntur conſtitutiones generales ſed uolunta-
tis papæ derogatorie.*
2 *Regule cancellarie ſucceſſorum gratias non arctabunt.*
3 *Papa uel princeps contra partem inauditam nil diffiniet.*
4 *Titulus antiquior durare præſumitur niſi extinctus probetur.*
5 *Titulus poſterior uitioſus præſumitur ubi potior in iure & prior in tem
pore reperitur.*
6 *Iudex petitorem improbum ex officio ſuo repellet.*
7 *Decretum monitorium uitiatur ſi ordo debitus in eo peruertatur.*
8 *Conſtare ſeu liquere quando aliquid dicatur.*
9 *Verba in qualibet diſpoſitione ſecundum materiam ſubiectam ſunt ca-
pienda.*
10 *Iudex actorem improbum repellens reum etiam ex allegatione iuris
tertij poſſeſſorem iniuſtum cognoſcens repellere poteſt.*
11 *Iudex latiſsimum habens officium in materia beneficiali ſemper debet
obuiare iniquitati.*
12 *Dominium in titulo præſumitur ex poſſeſsione quæ de præſenti habe-
tur.*
13 *Appellans non auditur qui ſua non intereſſe reperitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Efficaci-
bus & quaſi inconuincibilibus rōnibus eſt cla
re demonſtratum quod ſub regula urbani.vj,
non uenit gratia facta. r. p. domino cardi. de
brancatijs:quia dicta regula ueluti odioſa nō
extenditur ad dignitates uel perſonatus ſed ad beneficia
ſimplicia tm.Item non comprehendit gratias quæ loco re-
munerationis & per modum iuſtitie conceduntur nec etiā
ſimpliciter diſponens ꝙ uerba generalia & ēt geminata ui
dentur extendi ad perſonas ſublimium perſonarum ut do-
minus cardinalis prout plene ſcripſi & probaui in conſilio
alias ſuper illo dubio compilato.nec in oppoſitum allega-
ta reperio niſi quædam generalia quæ modicum aut nihil
urgent

urgent & quibus in prædicto conſilio eſt clare rñſum. Iō
non vř mihi neceſſarium notiſsima ulterius refricare ſed
unum addere quod regulę cancellarię non poſſunt dici cō
ſtitutiones generales: ꝙ patet quia per eas papa ſibijpſi in
ſuis agendis leges imponit derogatorias ſue uoluntatis ut
ſi ſic fecerit uel non fecerit non ualeat: unde ſi talis uolun-
tas eius derogatoria cōtradicit iuribus ſicut in caſu noſtro
loquentibus de natura clauſule motus proprij: ut prædixi
vř ꝙ ſub tali eius regula nō ueniunt perſonę ſublimes quæ
2 ſunt digne ſpeciali nomine.c.ſedes.de reſcri. † Et quod nō
conſtituant ius generale ex alio patet dictę regulę deroga
torię uoluntatis non arctāt gratias ſucceſſorum niſi confir
mentur ut dixi in.c.j.de conſti.li.vj.per iſta tolluntur quędā
allegata in ꝯrium quòd generales conſtitutiones ligāt &c.
& ēt per alia in alijs allegationibus plene diſcuſſa. Sed ad
alia quędam dubia plenius declaranda deſcendo. Et alia de
uiribus monitorij emanati ad petitionem præfati. d. cardi.
contra dominum Richardum.nam dicitur dictum monito
rium non arctaſſe pręfatum dominum Ricardum ex eo qđ
nullum pluribus de cauſis. Primo quia emanauit ſuper exe-
cutionem gratiæ ſubreptitiæ propter uerum ualorem non
expreſſum. Vnde ſi gratia eſt nulla ergo & monitorium ue
lut eius acceſſorium.l.cum principalis.de re. iur. &. c. ſi ſu
per graria de offi.dele.libr. vj. facit quod no.Inno.in.c.de
iur.de teſti.& Ber.plene eo.ti.c.ad audientiam.Secundo di
citur nullum quia nulla præmiſſa cauſe cognitio decretum
fuit emanatum.Nam cum grauiſsime pene in eo decernan
tur & mandetur aliquid dari uel fieri debuit præcedere cū
plena cauſe cognitione & tacita parte. l. nam ita diuus. de
3 adopt.&.c.j.de cauſa poſ. ubi papa dicit contra inauditam
partē nihil poſſumus diffinire.facit.l. ſi. C.ſi ꝑ uim uel alio
mō.eſt enim ordo peruerſus & præpoſterus ab executione
incipere.l.nimis propere marcelle.de exe.rei iudi. cenſeo-
dum eſt ergo iſtud monitorium uelut quædam commina-
tio ſiue epiſtola quæ non arctat nec eſt ei parendum.C.cō-
mi.uel.epi.l.j.& per totum.Tertio dicitur nullum propter
defectū iuriſdictionis ipſi⁹ iudicis ſiue auditoris a quo ema
nauit.collata enim fuit iuriſdictio ſub conditione ſi ſibi cō
ſtiterit ita eſſe &c.ſed iudex ſub conditione datus non ha-
bet iuriſdictionem niſi prius conditio purificetur nec ante
pōt dici iudex.c.ab excommunicato.cum ibi no.de reſcrip
& hoc regulare in qualibet diſpoſitione conditionali ut nō
prius ex ea agi uel excipi poſsit quam conditio extiterit.l.
cedere diē.de uerb.ſi.&.c.j.de plus peti.l.qui heredi.§.ſi.de
condi.& demon.& confirmatur hoc in caſu noſtro quia &
ſi dicta uerba ſi conſtiterit &c. non ſonant in conditio. tñ
tradunt formam mandato quam iudex debet exacta diligē
tia obſeruare.c.cum dilecta.de reſcrip.&.l.diligēter.ff.mā.
Quarto & ſi non ſit nullum tñ negari non poteſt quin fue-
rit iniuſtum & iniquū quia nō iuſtificatū ex probationibus
neceſſarijs ſuper iure & titulo præfati. d. cardi. Vnde quia
fuit poſtea tpe ſcientie oppoſitū infra.x.dies pro parte do.
Ricardi a prædicto monitorio ſequitur quod quicquid ſe-
cutū fuit ex eo monitorio uel ob id debet reuocari per mo
dum attentati.c.non ſolum.de ap.lib.vj.c.exhibita.de iudi.
cum ſi.& maxime ſnīa diffinitiua pro domino cardinali ſe-
cuta poſt dictam appellationem uenit irritanda quia lata
poſt appellationem legitimam & ēt quia lata ſine cāe co-
gnitione & non ſeruato aliquo iuris ordine & abſque perē
ptorio: ergo nulla dictis de cauſis uel altera ex eis.l. prola-
tā.C.de ſen.c.conſuluit. de offi. dele. in nouel.poſt gl.&.c.
cū ex līis.de reſti.in inte.Quinto dicitur dictum monito-
rium reſolutum in uim ſimplicis citationis poſtquàm do.
Ric.poſt notitiā monitorij cōparuit corā auditore. ut no.
Inn.i c.ueſtra.de coha.cle.& mu.&.l.de pupillo.§.meminiſ
ſe.de ope.no.nun per Bar. C. commi. epiſt. in rubrica.per.
Bal.& maxime quia a dicto monitorio appellauit quod in
ſte potuit poſt ꝗ ſine cāe cognitione iudex comminabatur
penas cenſure & alias niſi beneficium de quo erat quæſtio
relaxaret.ut not. Bal.ſuper dicta rubrica pro quo.c.cū ceſ-
ſante.de app.Sexto de iniuſtitia monitorij & ſnīe ſuper eo
ſecute dicitur manifeſte liquere ex eo quod non de iure
domini cardi. in dicto archidiaconatu apparet manifeſte
quia probatum dicitur pro parte domini ricardi dictum ar
chi.iam diu fuiſſe collatū domino rober.&ab eo poſſeſſum
ex cuius titulo antiquiori conuincitur & depræhēditur do
minum Iacobum ex cuius uacatione dominus cardinalis ni
4 titur non habuiſſe aliqđ ius in eo † quia prior & antiquior
titulus præſumitur durare ēt hodie poſtꝗ non probat̄ amiſ
ſus ſiue extinctus.l.ſiue poſsidetis.C.de proba.ex quo ſequi
tur ꝙ cum duo poſsint eodem tpe habere titulum in eodē
beneficio.c.cum non ignores.de preben.&.l.ſi ut certo.§.ſi
duobus commo.ſi de antiquiori titulo domini roberti. eſt
probatum cōſequenter infertur ꝙ idem dominus Iacobus
ius habere non potuit in eodem.l.non ſolum.§. ſi is de pro
5 cu.&.c.licet cauſam. de proba.† ubi poſterior poſſeſsio ſi-
ne titulus præſumitur uitioſus uel clandeſtinus poſtquam
conſtat alium in titulo & poſſeſsione potiorem in tempore
Ex quo ſequitur ꝙ.d.cardinalis trahit cauſam & originem
ab infecta radice ex qua fructus non producitur.dicit text.
in.c.uulnerato.j.q.j.&.c.cum inter uos.de re.iu.&.c.princi
patus.j.q.j.liquido enim ex hoc apparet dictum archi. non
uacaſſe per mortem dicti. Iac. poſtquā probatum eſt prius
do.rober.fuiſſe collatum per ordinarium quæ collatio prę
ſumitur etiam hodie durare ut dictum eſt & per conſequēs
domino cardinali nullum ius fore queſitum dicto benefi-
cio non uacante.c.j.de conceſ.preben.De iure autem domi
ni rob.& tertij potuiſſe & poſſe excipere dominum Ricar.
allegatur doctrina doc.in.l.cum ſeruum.C.de ſer.fug.&.c.
mandatum.de reſcrip.ubi de tali iure tertij ſemper poteſt
excipi poſtquam eſt excluſiuū ipſo iure intentionis agen-
tis ſicut eſt illud de quo agitur per.d.§.ſi duobus.&. c. cum
non ignores.cum ſi.Nec ſubſequens reſigna. ber. domi ro.
de dicto archi.confirmat titulum domini cardinalis a prin
cipio nullum utputa beneficio non uacante ut in.c.non fir-
matur.de reg.iur.lib.vj.& quoad efficaciam uel nullitatem
tituli temporis date ſiue collationis uel electionis inſpici-
mus.c.eam te.de reſcri.c.dudum.de elec.&.c. ſi eo tempo-
re.de reſcri.lib.vj. Vnde cum iſta omnia ex actis appareant
manifeſte domino auditori liquet dominum cardinalē nō
habere canonicū titulū imo nullū in dicto archi.& per con
ſequens do.Ric.etiam ſi nihil probauerit abſoluendum eſ-
ſe.c.ut noſtrum.ut eccle.benefi.&.l.ij.C.de eden. Notoriū
enim dicitur iudici quod ex actis apparet unde ex officio
5 debet † repellere improbum ſiue iniuſtū petitorem. c. j. de
offi.uica.per Inno.facit.c.examinata.de iu.&.l. res alienas.
C.de rei uend.Septimo & ultimo do.Ric.poſt decretū mo-
nitorium uenit ad curiam & comparens allegauit iter reuo
candi domum tanꝗ ambaſiator regis anglie & ſic declina-
uit forum per ea quæ notantur in.c.ſi.de fo. compe. &. v.q.
ij.uocatio.&.l.ij.§.legatis.ff. de iu. Ex quibus omnibus ſu-
pradictis concludit dictum monitorium non arctaſſe do.
Ric.ratione nullitatis ratione iniuſtitię & iniquitatis ra-
tione non probate intentionis do.cardi.ratione fori decli-
nati.& per conſequens ſe non abſolui debere uel diffiniti-
ue ab obſeruatione iudicij. Iſta dubia circa gratiam factā
præfacto. R. p. do.cardinali & monitorium inde ſecutum
proceſſum ſuper eo habitum tacta reperio in effectu quę li
cet alijs iuribus quam ſuperius allegatis roborentur tamē
ſubtilioribus rationibus gratia ipſa monitorium & proceſ
ſus confirmari poſſunt prout infra patebit. Et pro clariori
deciſione & reſponſione fienda ſupradictis rationibus in ꝯ
rium.ad euidentiam præmittendum eſt quod per literas a-
poſtolicas negotia expedienda quandoque committuntur
ut iudicibus quandoque ut meris miniſtris quandoque ut
executoribus & hoc caſu quandoque ut meris quandoque
ut mixtis.Primo caſu quando ut iudicibus habetur in toto
titulo de offi.dele.Quando ut miniſtris in.c.ſi.eo.ti.Quan
do ut executorib⁹ meris uel mixtis plene in clem.j.de offi.
deleg.Quando ut denunciatori.c.uenerabilem. de ele. &.
c.nouit.de ap.Inter predictos autem eſt maxima differen-
tia ut patet in.d.c.uenerabilē.& in.d.c. nouit. ad hoc quod
no.bar. in.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.de re iudi.Ad pro-
poſitum ergo noſtrum diſcutiendum eſt utrum iſte domi-
nus

hus auditor ſacri palatij deputatus ad executionem gratie
factæ domi. cardinali cenſeri debeat tanquam iudex an ut
merus executor an mixtus ut propter hoc ſciamus quem
modum & ordinem in decernendo monitorium ſeruari de
buerit in citando domino. Ricar. & in audiendo eum & ſu
per quibus iuribus audire debuerit. Et ſuper hoc aduerten
dum quod fe. re. Bonifacius papa nonus archi. marchfein-
chie contulit tanquam uacantem præfato do. cardinali. Sub
ſequenter expoſita querela contra dictum dominũ. Ricar.
per dominum cardi. domino pape de impedimento turba-
tione & reſiſtentia dicti domi. Ric. quominus dictum arch.
aſſequatur idem do. cardinalis papa. d. auditori ſub illa for
ma committit. Si conſtiterit de reſeruatione & collatione
prædictis moneat inhibeat ac declaret ut petitur & iuſti-
tiã faciat. Ecce forma commiſsionis ad ꝓtextum per quam
utrum idem auditor debeat aſſumere partem iudicis an
ut executoris meri uel mixti poteſt probabiliter dubitari.
Et uidetur quod aſſumere debuerit partes iudicis per uer-
bum ſi conſtiterit & per uerbum iuſtitiam faciat &c. Iſta. n.
uerba ſonant in plenam cauſe cognitionem inſtitutũ & per
conſequens partia citationem & rectum procedendi ordi-
nem. l. ſi. C. ſi per uim uel alio. c. j. de cau. poſ. & proprie. &
c. cauſam quæ de reſcri. ubi ſemper uerba reſcripti ad iuris
7 ordinem reducenda ſunt. † Et ex hoc ſequitur quod in mo-
nitorio decreto nõ fuerit ſeruat' debitus ordo. Quia prius
decretum quam de iuribus eius contra quem fuit impetra-
tum cognitum uel diſcuſſum ut dixi ſupra in ſecunda ra-
tione. Ergo credo contrarium uidelicet quod iſte cenſeri
debeat executor merus uel ſaltem mixtus. Primo quia de
putatus ad executionem gratiæ pure de beneficio ut uacan
& reſeruato. Hoc probatur in. d. cle. j. de offi. dele. & c. ſi ſu
per gratie. eo. tit. lib. vj. & ſatis patet ex no in. d. cle. quod ta-
lis ſic deputatus poteſt aſſumere partes iudicis & partes
meri executoris. Nec tenetur aliquem citare uel iuris or-
dinem ſeruare ſed ſimpliciter puram gratiam executioni
mandare ſicut executor ſententie. l. executorem. de exe. rei
iudi. Et hoc maxime uerum in caſu noſtro. in quo. dicto au
ditori traditur legitima forma ſi conſtiterit de reſeruatio-
ne & collatione prędictis moneat inhibeat ac declaret &c.
ſolum enim papa ꝯditionem appoſuit ſi conſtiterit de reſer
uatione & collatione. ſed de iſtis conſtitit ſibi per bullam
per regiſtrum & alijs modis legitimis ergo his liquidatis
recte & iuſte decreuit monitorium ſuper beneficio uacan.
8 & reſeruato. † Non ob. l. fin. & alia iura quæ nolunt ut ali-
quod conſtare & liquere dicatur quod requiratur præſen-
tia partis aduerſe quia hoc non eſt uerum quando commit
titur executio quam poteſt executor facere etiam non cita
ta parte quando agitur de executione fienda in te de qua
agitur præſertim uacan. c. ueniens. & ibi per Inn. de teſt. &
Bar. no. in. d. l. a diuo pio. Nec eſt uerũ iſto caſu quod moni-
torium reſoluatur in ſimplicem citationem aliquo poſtea
comparente & executioni ſe opponẽte imo ſummaria eſt
adhibenda cognitio utrum iuſte aut iniuſte ſe opponat ut
eſt tex. in. d. c. ueniens. quod loquitur in eo qui ſe opponit
contra executionem ſententie. Idem dico cum ſe opponit
contra executionem gratie ut no. in. d. cle. j. Et eſt ſimile cũ
petitur miſsio ex edicto diui adri. Nam talem miſsionem
ſententie non impedit tertius ſe opponens niſi ex poſſeſsio
ne priori ante mortem teſtatoris nitatur: ut. l. fin. de edic.
diui adri. tol. opponens autem ſe pro iure quod requirat al
tiorem indaginem & cauſam proprietatis non uidetur au-
diẽdus in illo iudicio executiuo. facit. l. a diuo pio. §. ſi ſuper
rebus. de re iudi. Et proxime dicta optime iuſtificat reſtitu-
tio pape ad ſupplicationem domini cardinalis dum ſolum
inquiri mandat de reſeruatione & collatione prædictis de
quibus duobus ſi ſibi conſtiterit mandat ſibi quod moneat
inhibeat ac declaret ut petitur. Et ſic meram ſibi executio-
nem cõmittit ſi conſtiterit de his duobus tñ. Nõ ergo ſibi
cognitio uel diſcuſsio de iure tertij ſibi opponẽtis demãda
tur ſiue committitur. Rite ergo & recte proceſsit ad moni-
torium dominus executor ſi perſonã monitoris ſiue execu
toris & non cognitoris aſſumpſit. ut eſt caſus in ſi. in. d. c. ue
nerabilem. de elec. Itẽ attenditur in iſtis literis executorijs
implementum conditionis & ſufficit eas purificare ut iuriſ
dictio per eas ſub conditione collata deducatur in exerci-
tium. c. ab excommunicato. de reſcrip. per Inno. & doc. in
cle. j. de ꝓceſ. pręben. & eſt regulare. ſ. ꝙ conditio impleatur
in forma ad eius purificationem. l. qui heredi. & l. meuia.
de cõdi. & demon. Eo ergo ipſo quod domino auditori cõ
ſtitit de reſeruatione & collatione pape potuit deducere
in executionẽ id ꝙ ſibi mandabat. ſ. monere inhibere & de
clarare ut petebatur conſtitit ſibi aũt liquide de predictis
per uerba narratiua pape ſuper quibus fundabat gratia ſua.
cle. j. de proba. & hoc clarũ eſt. Non ob. uerba ſi conſtiterit
& ꝙ iuſtitiã faciat &c. quaſi uideat mandaſſe de iuſtitia re-
ſpectu cognitionis totius cãe & citata parte legitime ut ꝓ-
9 dixi. † Rñdeo. n. & dico ꝙ ſemper uerba reſcripti & cuiuſli
bet diſpoſitionis dñt intelligi ſcdm ſubiectã materiã de qua
loquimur. c. intelligentia de uer. ſig. & l. ſi uno. ff. loca. & l.
ſi ſtipu. de uſu. & d. c. cãm. de reſcri. ſed nos ſumus in mate-
ria executiua gratie conſummate & perfecte in qua execu-
tor põt aſſumere ſibi partes meri executoris ut dixi. & ma-
xime cũ forma mandati ita ſe habeat quæ forma debet dili
genter obſeruari. c. cũ dilecta. de reſcri. & l. diligẽter. ff. mã
da. Ex iſtis & infra dicendis apparet monitoriũ rite ac re-
cte decretum iuxta formã mandati aplici ab ipſo principio
ſimiliter & poſtq̃ emanauit & dñs Ricar. cõparuit. liquide
apparet iuſte probatum & pronũciatũ eundẽ in pęnis mo-
nitorij incidiſſe. Ad qđ oſtẽdẽdũ debemus diſcutere de ma
teria exceptionũ quas idem do. Ri. oppoſuit ꝯ gratiam fa-
ctã do. cardinali & in effectu exceptionis oppoſuit quarũ
prima reſpicit ius ipſius opponentis ſecunda excluſiua iu-
ris agentis propter ſubreptionem gratiæ. Tertia ſimiliter
excluſiua iuris agentis quia non ex perſona eius de quo lo
quitur gratia ſed ex prolatione iuris tertij beneficium ua-
cauit. Quarta exceptio tendit ad excluſionem iudicij pro-
pter ius reuocandi domũ. Eſt ergo uidendũ utrũ ſuper om-
nibus uel ſuper quibus dñs. R. debuerit audiri opponens ſe
ꝯ executionem gratiæ do. Cardinalis & appellans. Ad hoc
dico inherendum primo regule generali ꝙ ad opponendũ
ꝯ prouiſionem electionem uel confirmationem non debẽt
audiri niſi quorũ intereſt ut plene no. in. c. ſuper his de ac-
cu. in nouel. poſt Inno. Similiter non auditur quis appellãs
niſi ſua intereſſit. c. cum inter. R. p. de elec. Debet enim pro-
prium uel publicum intereſſe prætendere qui opponit ſe
contra prouiſionem. Praeterea quia patronus quia collator
de illa eccleſia. Extranei aũt non admittunt ut. d. c. ſuper his
& c. cum ber. de re iudi. in nouel. Super uerbo memorato.
Imo plus uidetur ꝙ poſt prouiſionem factam de qua con-
ſtat per bullam non uidetur ꝙ quis ẽt ueniens pro ſuo inte-
reſſe poſsit impedire prouiſionis effectum niſi in caſu ſpe-
ciali. ſ. cum opponitur crimen cum infamia. c. accedens. de
accu. & c. conſti. de ap. Et reperio de iure ciuili multa ſimi-
lia allegata quod cum agitur poſſeſſorio adipiſcende nõ im
peditur miſsio in poſſeſsione per obiectũ exceptionis cõ-
cernentis proprietatem rei in qua petitur miſsio. Quæ li-
cet ſint ſubtilia & uere dicta tñ per iura canonica & do-
ctrinas canoniſtarum ueritas predictorũ clarius eluceſcit.
Ad propoſitum ergo prima exceptio dñi. R. excipientis de
iure ſuo apparet ex ipſa inſpectione iniuſta quia nititur ex
collatione ordinarij collatoris in beneficio reſeruato per
papam. Nam talis reſeruatio ligat manus ordinarij ipſo iu-
re. facit. c. j. de conceſ. præben. lib. vj. & c. ſi beneficia. de prę
ben. eo. li. Si ergo dño auditori qui decreuit monitoriũ cõ-
ſtitit de reſeruatione proprie per narrationem quam facit
in bulla: ut. d. clemen. j. de proba. Conſequenter infertur
quod optime fecit ipſum non audire nec in alijs exceptioni
bus concernentibus ius tertij uel non ius do. cardi. uel ex-
cluſiuis iudicij. Quia quo ad ipſum do. Car. liberas edes ha
bet. l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſer. uen. Sicut & alibi
multum refert utrum exceptio quæ contra prouiſionem op-
ponitur concernat ius opponentis & per excluſionem al-
terius tueatur ius proprium & ſic ſi proſit ad hoc eſt lici-
tum: Etiam ſi alius contra quem excipit patiatur dam-
num.

rum.l.procul.de dam. infec. An uero per excep. obiectum grauet alium non ius ſuum tueatur. Et hoc oon eſt licitum ne defenſiooem conceſſam trahat ad alterius impugnationem prohibitam.l.quooiam alexandrum.C.de adul.&.l.ij.§.ſi publico.ff.de adul.& ſcripſi de hoc plene poſt Oldr. in cle.cooſtitutiouem.de elec.io tertio oota. Et per illa tollitur doctrina doc.in.l.cum ſeruum.C.de ſer.fugi. Quanquã enim io rebus prophanis poſsit excludere actorem per exceptionem iuris tertij ut ibi tamen in beneficijs eo ipſo ꝙ poſſeſſor allegat titulum tertie perſone in beneficio quod defeodit tacite conſtat de eius poſſeſsione improba oiſi doceat quòd ab illo tettio poſsideat.argu.c.contra morem.c.di.&.c.ad decimas.de reſt.ſpo. lib. vj. Eo enim ipſo fatetur ſe non habere titulum quod allegat beneficium ad aliud pertinere.l.fin.C.ſi per uim uel alio modo.facit. c. cum oõ ignores. de præben. &. l. pompo. §. ſi is qui. ff. de procu.

10 † Nam ſicut iudex repellit actorem ſi a pricipio uel ex poſt facto liquet ſibi de ipſius manifeſta iniuſtitia.c.j.de offi.uica.per Inno.&.c.examinata de iu.ita debet repellere reum qui ex allegatione iuris tertij uidetur dicere improbũ poſſeſſorem argu.l.j.de flumi. Et licet ſufficiat poſſeſſori ſi conſtet de oon iure actoris ut abſoluatur. l. res alienas. de rei uen.l.qui accuſare.C.de eden.dico hoc uerum niſi etiã conſtet de iniuſtia poſſeſſoris beneficij quia noo debet tunc auditor eum in poſſeſsione dimittere ſicut eſt in caſu noſtro. c.cum ſuper.de cauſa poſ.& proprie. Quinimo ſuper tali exceptione ex qua patet improbum poſſeſſorem oou debuit eum audire ſed ab eo ſtatim poſſeſsionem auferre & tradere domi. cardi. cuius collatio ex ioſpectione gratie non apparet aliquis uitio uiſibili laborare ut. d. l. ij. C. de edic. di.adri.tol.& eſt caſus in.d.c.conſtitotus.de ap. Prouiſio eoim pape facta do.cardinali quæ habet uim etiam cõfirmationis ſicut prouiſio epiſcopi.ut ibi.noo debet retardari per exceptiouis obiectum effectus confirmationis qui effectus eſt poſſeſsio ut dixi. Ex quibus concludo quod oo. in.l.cum ſeruum. ad materiam beneficiorum legiſtis non plene cognitam parum faciunt ad caſum ooſtrum in quo dicendum quod exceptio de iure tertij non debuit admitti a principio & admiſſa ac probata oon iuuat probantẽ iuxta no.in.c.cum contingat.de offi.delega.& per illa noo ob. quæ dixi ſupra in.vj.ratione & confirmat prædicta ut dixi intentio pape qui committit executionem ſi auditori conſtiterit de duobus ſolum uidelicet de collatione & reſeruatio tione predictis. Quaſi fuerit eius iotentio ꝙ monitorium prædictum noo retarderetur per obiectum exceptionis iuris tertij ſubreptionis uel alterius ut ſic eius intentio concordet cum.c.conſtitu.prout.ſupra dixi. Ex quibus concludo monitorium recte ac rite decretum & iuſte datos apoſtolos refutatorios domioo ricar. appellãti q nihil latutus non tendit ad aliud nec laborat in aliquo niſi ut noceat do car. & in ſua poſſeſſioue quæ ex prædictis quæ allegat apparet Improba tueatur ſe & ſic perſeueret in peccato.

11 † Iſtis aũt poſtquam liquet ex eis per acta iudicij debet iudex occurrere ex officio quod eſt latiſsimum in materia beneficiali.c.cũ nobis olim de electio. facit.l.io fundo. de rei. uen.ubi malitijs hominum obuiandum eſt facit quod oo. in. l.ubi pactum.C.de traoſ. Præterea ſi de iure tertij excluſiuo iuris agentis poſsit oppooi ſicut non poteſt ut probaui tamen non eſt de ipſo doctum uel probatum adeo quod ſufficiat duabus ratiooibus. Prima eſt quia de proxima uacatione dicti archi.per mortem domini Iaco. dardani collatoris apoſtolice & de eius pacifica poſſeſsione tempore mortis ſue & de prouiſione beneficij facta do.cardi.eſt plene probatum. Pro parte autem domini.R.allegatur titulus antiquior ex collatione ordinarij facta cuidam do. roberto qui titulus antiquior cum hodie præſumatur durare. l. ſiue poſsidetis.C.de proba. Conſequeoter infertur quod titulus ſubſequens domi.Cardi.ex perſona domini Ia. dardani. eſt nullus quia de beneficio non uacante. c. j. de conceſsio. præben.ad hoc.l.pompo.§.ſed is qui. ff. de procur. Sed ad iſtam opi.facile reſpondetur & allegatur.nam per illam allegationem domi.Ric. nititur ex non iure domi. Cardi. & ſic principaliter deducit negligentiam ex perſona tertij nõ ex ſua ergo debet eam clare probare ſicut actor ſuam intentionem. c. ſuper his.de accuſa. & limitata ſecundum tempus prouiſionis facte domi.cardinali.& not. Bar. in. l. non ſolum.§. ſed ut probari.de ope. no. nun. Non ob.ſi dicatur probat ipſum preſumptiue quia preſumitur durare titulus aotiquus oiſi probetur extinctus.ut.l.ſiue poſsidetis. Ad hoc dico quod. d. l. loquitur cum quis allegat titulum proprium qui durare præſumitur ut ibi ſed ſi fundat ſe ex titulo alieno ad eligendum intentionem aduerſarij debet illud limitate probare. Nam cum titulus tertij poſsit extingui multis modis renunciatione depoſitione & ſic poſtquam robertus cecidit a poſſeſsione uel forte nunquam fuit adeptus non debemus ex illo titulo de preterito præſumere de præſenti maxime quia probatio debet neceſſario concludere.c.in præſentia. de probat.&.d.§.ſed ut probari.per Bar.ad illam differeotiam utrum nitatur quis ex iure tertij an proprio in poſitionibus negatiuis ponit Inno. in.c.ſuper his.de accuſa.& Bar.in.l.in illa ſtipu. ſi Kalendis. de uerb.obli. Vel poteſt & melius reſpondeti poſtquã do.Iac.dardani tempore mortis poſsidebat dictum archi. & erat collatio ſuodata apparet iotentio domini pape in conferendo & ſatis dicta poſſeſsio dici potuit colorata ex quo ſequitur quod intuendo in poſſeſsione illum cui facta eſt prouiſio uel ponendo eum io poſſeſsionem ſufficit illa quaſi poſſeſsio colorata etiam.ſi poſtea appareat de titulo alterius circa illud ius collatum:ut in.c. cooſultationibus. & quod ibi per Inn.de iure pa.&.c.cum noſtris.de pceſ.præben. Potentius & fortius enim eſt in poſſeſsione quam proprietas in ualidando geſta per booęfidei poſſeſſorem iuris conferendi.&.d.c.conſultationibus & not.in. c. cum eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.& proprie. Et maxime quia ex poſſeſsione præſenti præſumitur domioium & iuſtitia in titulo quando dominium uenit in iudicio incidenter ut eſt dominium domini roberti iuxta plene no. per Bart.in.l. quidam. de condi. inſti. Iſta ergo præſumptio quæ oritur ex præſenti poſſeſsiooe Ia. uidetur efficacior quam illa quæ oritur ex aotiquo titulo tertij noo cooiuncto cum poſſeſſione. In prouiſionibus enim & electionibus quaſi poſſeſſio etiam oon habentis ius præfertur habeoti proprietatem dicti iuris & non poſſeſſoris.ut no.in.d.c. cum eccleſia ſutrina.in oouel.ſuper uerbo excluſis. Ex quo ſequit̃ quod dominus auditor facta ſibi fide de poſſeſsione proxima & recenti domioi Ia.recte decreuit monitorium.nec de iure proprietatis tertij debuit in illo iudicio executiuo inquirere ſcilicet quis beoeficium modo uacans & collatum per papam poſsideret tempore prouiſionis ſed cum poſsideret eum dominus Iac.ſufficit domino cardinali qui ex uacatione per mortem eius nititur probare ſolum quod ipſe poſſederit tempore mortis. Nec exceptio proprietatis oppoſite uel tertij habuit impedire prouiſionis effectum ſed in ordinario iudicio reſeruari.ut.d.c.conſtitutus.io ſi. & di. l.ſi. de edic. diui adria. tol ibi teſtatoris mortis tempore fuerunt.& ibi.ooc. in gl. non ergo io alijs. &. l. ij. eodem. ti. Et per iſta ſatis apparent ſolutę rationes facte in contrarium de quibus ſupra & primo ad primam quod monitorium emanauerit ſuper ſubreptione gratie ſubreptitie &c. Nam hoc ooo eſt uerum ut dixi ſupra in allegationibus. Non ob. ſecunda ratio quia fuit adhibita cauſe cognitio quam requirit executio gratiæ apoſtolice ut patet ex his quæ dixi ſupra in uer. Ego credo contrarium uidelicet ꝙ iſte &c. Non ob.tertia ratio de iure ſub conditione collata & non purificata &c. Nam dico quod fuit purificata eo ipſo quod domino auditori conſtitit.de collatiooe & reſeruatiooe per bullam qui de his fecit plenam fidem.ut.d.cle. j.de proba.&.C.eo.titu.l.cum precibus.& dixi ſupra in uer. & de his conſtitit ſibi per bullam &c. Eodem modo reſpõdetur ad quartam rationem. Nam ut prædixi iuſtificatum eſt monitoriũ ex probationibus quę requirunt̃ in executione gratie apoſtolice. Nec domious Ricar.debuit audiri appellans quia ooo ſua intererat cum de ioiuſtitia exceptionis concernentis collationem ſibi factam apparent notorie

rie propter reſeruationem. Et ſuper alijs de ſubreptione &
de iure tertij ſua non intererat ut plene tetigi ſupra in uer.
eſt ergo uidendum &c. Similiter reſpondetur ad quintam
quia tunc reſoluitur monitorium in uim citationis qſi com
paret legitime & docet quod ſua interſit alias tertius ſim-
pliciter ueniens non debet executionem gratie uel ſenten-
tie impedire ut. d. c. ueniens. de teſti. Item tunc reſoluitur
cum cõparet reſponſurus in iudicio ſuper eo de quo in mo
nitorio continet prætendẽdo aliquo intereſſe ſed dominus
R. comparẽs appellans & exceptiones obijciens ex quibus
apparuit & apparet ſua non intereſſe nec etiam per earum
obiectum debere executionem prouiſionis apoſtolice re-
tardari ut ſatis ſuperius eſt declaratum. Sed etiam rationi
in contrarium eſt ſatis reſponſum ſupra in uer. ad propoſi-
tum ergo &c. uerſi. & licet ſufficiat &c. Ex quibus omnibus
luce clarius manifeſtum eſt dominum Card. fouere iuſtitiã
in dicto beneficio & rite & recte decretum monitorium in
ipſius fauorem. Et ſic in illa cauſa confirmandum. Non ob.
etiam exceptio quod habet ius reuocandi domum quia
non habet in illo iudicio executiuo in quo in partibus non
eſſet iudex competens quia poſſet de iuribus gratie apo-
ſtolice iudicare. c. cum ueniſſet. de iudi. & quia in exceptio
ne allegata apparet de iure & iniuſtitia opponentis ut ex
dictis plene apparet.

CONSIL. CCXCVIII.

1 *Statutum ciuitatis an ualeat quod iuri ſingularium perſonarum preiu-dicat.*
2 *Facere in re propria cuilibet quodlibet licet.*
3 *Reipublice bonum priuato commodo eſt præferendum.*
4 *Lex qualis eſſe debet ut commodis ſubditorum ſeruiat.*
5 *Iura corriguntur quæ ſubditis preiudicare reperiuntur.*
6 *Incommoda quando debeat quis tollere pro augmento rei publice.*
7 *Lex ſpecialis quæ dicatur*

IN TERRITORIO dethiani oritur qui
1 dam † fluuius & tranſit iuxta menia terre in
quo fluuio a ducentis annis citra fuerunt edi
ficata molendina & ualcherie quæ molendi-
na & ualcherie habuerũt ſeruitutem aque de
currentis per dictum fluuium ducentorũ annorum & ultra
quæ molendina & ualcherie fuerunt per dictum tempus
& ultra ſingularium perſonarum. & de dictis molendinis
& ualcherijs fructus & redditus perceperunt dicte ſingula
res perſone: accidit quod commune dicte terre emit quæ-
dam molendina & ualcherias quæ habuerunt & habẽt ſer-
uitutem aquæ dict: fluuij & cum poſt emptionem factam
de dictis molendinis & ualcherijs commune dicte terre nõ
reciperet fructus nec redditus ex eo quod uolentes maci-
nare & ualchare potius ibant ad macinandum & ualchan
dum ad molendina & ualcherias ſingularium perſonarum
quam ad molendina & ualcherias communis predicti. Vi-
dens hoc commune condidit legem & ſtatutum quod eun-
tes ad molendina & ualcherias communis ad macinandũ
nullam ſoluerent gabellam ſed liberi & immunes eſſent ab
omni ſolutione gabelle. Euntes uero ad macinandum &
ualchandum ad molendinum & ualcherias ſingulariũ per-
ſonarum darent tãtum ſicut in lege contractuũ de gabellis
impoſita propter quam legem factam habentes molendi-
na & ualcherias aſſerunt ſe damnificatos & leſos & ſentiũt
ſe grauatos dicentes dictam legem fore iniquam: & per
commune de iure fieri non potuiſſe propter iniquitatem ip
ſius legis. Commune terre dicit feciſſe legem iuridicatam
& potuiſſe facere quoniam gabellas poteſt imponere. Et
etiam dicit commune quod poteſt priuare ſingulares perſo
nas de ſeruitute aque dicti fluuij cum aqua & fluuius fue-
rint & ſint communitatis & non ſingularium perſonarum.
Et plus dicit commune quod legem poteſt iuridice conde-
re quod omnes homines & perſone de terra & ſui diſtri-
ctus uolentes macinare & ualchare debeant macinare &
ualchare in molendinis & ualcherijs communitatis & non
ſingularium perſonarum quæritur quid iuris ſuper omni-
bus & ſingulis ſupradictis.

Pro communitate quod potuerit tale ſtatutum facere
facit primo autoritas & poteſtas ſtatuentium qui poſſunt
inter ſuos ſubditos & in ſuo territorio legem facere. l. an-
tiocenſium. de priui. cred. & l. fina. de decre. ab or. fa. Secũ-
do quia tale ſtatutum ſit propter bonum publicum ergo
præferendum utilitati priuate iſtius & illius. c. licet. de re-
2 gula. c. ſi diligenti. de foro competen. † Tertio quia præſup
ponitur fluuium eſſe communitatis ergo in re propria po-
teſt facere id quod ſibi placet etiam ſi ex hoc facto tertius
in re ſua damnum patiatur. l. flumi. §. fi. & l. proculus de dã.
infec. Quarto quia non debet conſiderari id quod uenit in
conſequentia ſed illud quod principaliter agitur utrum ſit
licitum an illicitum. l. j. ff. de auto. tuto. ſed intentio com-
munitatis non eſt principaliter minuere utilitatem ſubdito
rum habentium ualcherias & molendina ſed augere red-
ditus & prouentus reipublice in quo bono etiam includun
tur qui ex illo ſtatuto leduntur quia omnium intereſt ha-
bere rem publicam opulentam. l. cum ratio. de bo. dam. &
3 quod not in. l. j. ff. ſolu. matrimo. per Bar. † patienter ergo
iſti qui ledunt debent tolerare incommodum proprium ſi
per hoc utilitas eorum reipublice augetur quæ etiam ſibi
carior eſſe debet quam charitas liberorum. l. poſt liminium
§ filius. de ca. & l. ut uim. de iuſt. & iur. l. minime. de relig.
& ſum. fu. Nam & deus omnipotens pro ſalute humani ge
neris proprio filio non pepercit & quam plures de regimi
ne romanorum non dubitauerunt ſe & filios morti expo-
nere pro ſalute publica. Ex quibus uidetur quod prædicti
de terra illa non poſsint conqueri de ſtatuto illo per quod
publica utilitas augetur. facit. c. j de his quæ fi. a ma. par. ca.
Quinimo, pro bono publico uidetur quod licite poſsit
unus de communitate priuari principaliter re propria. l. ſi
priuatus. ff. qui & a qui. Iſta ſunt iura & rationes quæ poſ-
ſunt adduci pro iſta parte. Quibus non ob. contrariũ alias
in ſi. conſului in communitate ciuitatis ſpaleti quæ fecit ſta
tutum quod euntes ad molendina extra portam ciuitatis ſi
irent ad molendina communis nihil in tranſitu porte ſol-
uerent pro gabella ſed ſi ad molendina aliarum perſonarũ
ſoluerent magnam ſummam pro gabella. Ex quo ſtatuto
contingit quod omnes accedebant ad molendina commu
nis alijs totaliter derelictis & deſtitutis de cuius ſtatuti ini
quitate archiepiſcopus dicte ciuitatis conqueſtus fuit cuius
redditus molendinorum maxime per tale ſtatutum reda-
cti erant ad nihilum. Pro quo conſului & quamplures alij
do. famoſiſsimi & ſic fuit obtentum pluribus rationibus &
iuribus quę ſiue quas breuiter ſuccincte referam. Et primum
quia dictum ſtatutum eſt nullum & inualidum per quod
commune proprijs utilitatibus inhiando minuit aliorum
4 commoda. c. cum omnes. de conſti. † Secundo quia lex de-
bet eſſe communis & honeſta pro bonis ſubditorum non
proprio adiuuenta cum incommodo ſubditorum. iiij. di.
erit autẽ lex ſed iſta lex nõ ẽ cõmunis nec honeſta q̃ grauat
ſolummõ quoſdam de terra eorum commoda ſubtrahen-
do tantummodo. Eſt enim hoc inhoneſtum ſtatutum per
quod reſpublica ſibi conſuluit cum alterius incommodo
& iactura locupletari intendit. ut. l. nam natura. ff. de con-
di. inde. & c. locupletari. de reg. iur. libr. vj. cum con-
cor. ibi. Tertio quia communitates terrarum in eo quod
poſsident in communi habentur pro priuatis perſonis &
ita iura ipſorum ut priuatorum regulans de iure. l. eum qui
uectigal. de uer. ſig. & l. ſimile. ad muni. ſed in priuatis per
ſonis dicte terre eſt hoc certum quod unus non poſſet al-
teri auferre uſum & commoditatem quam percipit ex flu-
mine publico. de ſer. ur. præ. l. fiſtulam. & de ſer. l. fi. cum
ſi. & l. j. §. merito. ff. ne quid in loco publico. Et hec ma-
xime ſunt uera cum ex ſtatuto prædicto graue damnum in-
fertur aliquibus de communitate. Nam & imperator uult
ſua priuilegia non ualere per quæ graue damnum alijs ir-
rogatur de utilitate quam de flumine publico percipere
conſueuerunt: ut. l. j. §. ſunt qui putant. & §. ſe. ne quid in lo
co

eo publico.&.§.ſi quis a principe.multominus debent ualere ſtatuta populi. Quarto quia præſupponit quod ſunt cc.anni & ultra quibus in dicto flumine præfati homines habuerunt molendina & ualchetias patiente & tolerante dicta communitate. poſito ergo quod flumẽ publicum poſſet dici ipſius communis tamen tanto tempore tolerando uſum ſuis hominibus & perſonis de terra non uidetur priuare poſſe eos ſine graui iniuria cum curſus tam prolixi tẽporis habeatur loco ſtatuti.l.hoc iure.§.ductus aque.&.l.j.§.permittitur.de aqua quoti.& eſti. Quinto eſt conſiderandum quod aliqui ſingulares de terra illa molendina & ualcherias poſsidendo in flumine publico, dicuntur habere dominium de iure quo iure rerum dominia ſunt diſtincta.l.ex hoc iure.de iuſti.& iur.in quo iure debet communitas ſingulos conſeruare & defendere.xxiij.q. ij. dominus.&.c. dilectus.de ap. Intereſt enim reipublice ciuitatis & caſtri ſubditos habere locupletes ut ſiccitius obſequijs reipublice ſuccuratur.l.cum ratio.de bo.dã. & inſti. de his qui ſunt ſui uel alie.iur.§.ſi. Si ergo ſubditos debet cõmunitas defendere.ergo non opprimere & eorum iura minuere.c.j.de na. ex li.uen.&.c.pac.de iureiu. Quinimo non ualet ſtatutum quòd auferi ſine cauſa dominium aut ius mei.ut no.Inn.in. c.quæ in eccle.de conſti.&. l. reſcript. de preci. impe. offe. per Cy.nõ obſt.ſi dicatur imo hic ſubeſt quia augetur utilitas communitatis per iſtud ſtatutum. Ad hoc ut dixi ſuperius reſpondetur quod iſta utilitas eſt reprobata quia cũ alterius iniuria & iactura.ut.d.c.locupletari. Item quia dicta iniuria ſit ab eo qui debet ſubditorum commoda procurare.ut.d.c.j. Item quia dicta cauſa eſt fundata in radice cupiditatis & auaritie ut patet.d.c.cum omnes.unde Tullius lib.vj.de offi.detrahere aliquid alteri & hominem cum bominis incommodo ſuum commodum augmentare magis eſt contra naturam quam mors. Si ergo eſt contra naturam ergo ſtatutum iniuſtum & iniquum & per conſequens nullum.ut.d.c.erit autem.poſſunt ergo ſubditi de iniquo ſtatuto coram ſua uniuerſitate conqueri uel potius coram eius ſuperiore & hoc modo de facili reuocandum eſſe uel cor-

5 rigendum.† Nam & papa & imperator etiam intra ſua corrigunt eum redundant in præiudicium ſubditorum.c. ſtatutum.in princ.de reſcrip.lib.vj.& no.in. c. qualiter.de accu. el.j.facit quod no.Io.An.poſt Inno.in.c.plerique de immu ec.uerſu.quid ſi imperator uel alius princeps. Non ob. quod dixi quod poteſt quilibet in ſuo facere & ſtatuere inter ſubditos etiam ſi redundet in damnum alterius quia illud uerũ in ſuo libero non in eo quo per uſum tanti temporis eſt alteri ius quæſitum. Nam contra antiquam ſeruitutem non poteſt etiam dominus aliquid innouare.facit quod no.in.c.j.de immu.ec.in nouel. Non ob. etiam ſi dicatur in nullo impedit curſum aque nec prohibet hominibus quin procedant ad dicta molẽdina & ualcherias aliorum ſed ſuos ſubditos grauat ſi acceſſerint maiori onere quam ſi uadant ad ſua. Ad hoc dico quod multipliciter grauantur illi. Primo propter graue onus annexum impedit liberum aditum & acceſſum ad dicta molendina arcendo & onerando expreſſe maiori onere accedentes ad illa.l.j. §. j. de mor. inte. Ibi prohibere uidetur quis ſiue in locum inferre prohibeatur ſiue in itinere arceatur.ad idem.l.uim facit.de ui.& ui ar. Ibi uidelicet facit qui aliquid faciẽdo liberam poſſeſsionem aduerſarij nõ reliquit.ad.hoc.c.piſanus.de reſti.ſpo.talia aliena territoria debent eſſe libera in tranſitu.l.iij.§.non perpetue.de ſepul.uio.pro hoc. c. cum quid una. de re.iu.libr.vj. Certum eſt enim quod cõmune non potuiſſet expreſſe diſponere quod ſui homines non accedant ad molendina uel ualcherias dictarum perſonarum quia eſſet lex diuerſiua ſubtrahendo commercium & ſuffragia quæ debet homo homini arg.l.ut uim.de iuſti.& iur. Si ergo hoc non poſſet ſtatuere expreſſe & directe ergo nec ſub uerbis generalibus uel indirecte debet hoc poſſe.c.ex tue.de procur. ibi ne quod una uia denegatur alia concedatur. Grauantur enim ex hoc ſtatuto liberi acceſſus & cum alijs contrahendi & diſponẽdi libere prout uult contra.l.j.§.quæ onerande. qua. re. ac. non da. Non ob.quod publica autoritas eſt preferenda pri

6 uate.† Et quod debet quiſque bonus patienter pati incommoda pro rei ſue publice augmento. Quia illud uerum cũ commune indiget auxilio ciuium cum ſit inops quo caſu debet equaliter onera diuidere inter ſuos & non unũ pluſquam alterum aggrauare. nam ex grauamine inequale excitantur ſeditiones & ſcandala ac bella ciuilia in populo ut ait Tullius lib.iij.de offi Sed in caſu quo commune ſarciani ſit indigens & impotens ad onera communis ſubeunda non debet per uiam interdictã illud onus comunitatis imponere certis perſonis quia ſi ſecit licite appellatur tanquã

7 grauans aliquos & non omnes.† Nam talis dicitur lex ſpecialis quæ non poteſt adaptari ad omnes homines ſed ad certos. Et tunc dicitur iniqua quia non communis omnibus.ii ij.di.erit autem.& eſt caſus in.d.c.cum omnes. & no. Bal.in.l.iudicibus.l.j.C.de appel.&.l.j.in.fi.& quod ibi no. de doli excep.& qui & a qui.l.ſit priuatus. Per iſta ſit reſpõſum contrarijs & liquido concludendum quod dictum ſtatutum uidelicet tanquam iniquum edictum contra certas perſonas indirecte per quod auferetur eis utilitas & redditus conſueti ab antiquo de ſuis molendinis & ualcherijs contra uetuſtam conſuetudinem.

CONSIL. CCXCIX.

1 *Metus coniecturis probatur.*
2 *Furtum committitur petendo id quod alteri debetur.*
3 *Veritas in quibus conſiſtat in materia metus.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſa ſupradicta facti narratione elicita ex proceſſu agitato in cauſa inter dictas partes. Et etiam ipſo dicto proceſſu uidetur prima facie ius domine dorotee plene fundatum & probatum ex præcepto ſponte ſuſcepto.l.ſi debitori.ff.de iudi.&.l. debitoribus. de re iudi. Et licet contra ſatiſdationem de ſoluendo dictum debitum potuerit allegari metus, tamen cõtra præceptum quod ab alio iudice & diuerſo tribunali uidelicet parme emanauit actus ille precedens & ſatiſdatio non infert metum in præceptum ſuſcipiendi. Imo ſi quis fuit prius purgat illum.l.ij.C.quod me.cauſa. Teſtes etiam pro parte ui.producti ad probadum metum uident omnes in ſuis teſtimonijs ſingulares & per conſequens nihil probant.c.licet cauſam.de proba. Sed certe ſubtiliter facti cir

1 cunſtantijs cõſideratis uidet metus plene probatus.† Pro cuius clariori intelligentia præmittendum eſt quod metus cũ habeat in ſe dolum probatur ex perſpicuis coniecturis. l. dolum.C.de dolo, maxime metus qui pendet magis ex animo quam ex actibus qui ex poſt poſſunt demõſtrari ut metus tyranni crudeliſsimi cuius uoluntati non ſolum parendum eſt ſponte ſed etiam apparenter oñdere quod ſponte & libenti animo pareatur ad fugiendum eius ſeuitiam. ſufficit enim terror ipſius qui ſemper inſtat & continuus eſt ad iuſtum metum inducendum.l. commodiſsime. ff. quod fal. tu.auto.&.c.j.quod me.cauſa.& quod no. Inno.in. c.ſuper hoc.de renun.& Bal.in.l.de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. de ope.nou.nunc.&.c.ſi iuſtus metus.de app. crudelitas autem domini ottonis adeo notoria eſt in parma & alijs ciuitatibus lombardie & alijs quod probatione non indiget ſed ſolummodo allegari prout factum eſt prout no. in cle. appellanti.de appel. Hoc ergo præmiſſo multa allegantur deducuntur & probantur circa iſtum metum prætenſum ſiue allegatum. Primo mandatum domini Ottonis quod ni cogereretur ad ſoluendum & pro hoc iudex cauſe teſtificatur ex cuius atteſtatione cum alijs adminiculis ſuper eodem uidetur reſultare pluſquam ſemiplena probatio. ad hoc quod no.in.c.ij.de arbi. Nam quod ad literas domini ottonis fuerit captus & detentus plures teſtes probant. Preſumitur ergo per metum inductus ad ſatiſdandum. Maxime quia adhuc ſupereſſet multum de termino ad ſoluẽdũ ex quo ſi ſtate potuiſſet uerisimiliter oppoſuiſſet exceptionem dilatoriam ſolutionis nec uoluiſſet in ſoluendo preuenire terminum, argu.l.cum de indebito.de proba. Quinimo uerisimiliter

ſimiliter poſtquam ex tenore inſtrumenti debiti apparebat
iudici quod nondum dies uenerat non coegiſſet eum imo
ea officio abſoluiſſet induciјs duplicatis.c.j. de plus pe.&
quod no. Bar.in.l.eum qui ita.ff.de uer. obli. & ideo iudex
teſtificatur quod lra dicti domini hoc expreſſe contine-
bat quod cogeretur termino non ob.& hec eſt una præſum
ptio quod per metum ita ſe obligauerit præcedente iuſſu
& mandato crudeliſsimi tyranni. Accedit ad probandum
iuſtum metum quod dictus dominus otto habebat dictum
Ni.odio & carcerari eum fecerat prius una cum alijs qui
ab eo poſtea trucidati ſunt & ipſe liberatus. Præſumendũ
eſt igitur propter metum continuatum non fuiſſe auſum
aliquam exceptionem opponere contra eius mandatum iu
dici directum. Et hanc præſumptionem confirmat contra-
dictio ſubſequens dicti Nico.cum tute potuit ſcilicet poſt
quam idem dominus interfectus fuit ad hoc quod no. in.c.
ad id.de ſpon. Præterea aduertendum quod magiſter Ioan.
ad cuius inſtantiam ut procurator domine dorotee iſte Ni
co.fuit expulſus cum ab eo peteretur mãdatum ſue procu-
rationis & ceſsionis quam aſſeruit de dicto debito dorotee
factũ iſta nunquam exhibuit. Non eſt ergo uerifimile quod
ni. non excepiſſet tu non habes mandatum uel iura ceſſa
quæ prætendit ſi fuiſſet auſus. Poterat enim ſcire ſe non li-
beratum a uero creditore de albis niſi de ceſsione legitime
conſtitiſſet. Non fuiſſet igitur ita ſtultus quod dicto magi-
ſtro ſponte ſe obligaſſet ad id quod alteri ſoluere tenebat.
& ſic bis ſoluere noluiſſet.ut.d.l.cũ indebito. &.c. eam te.
a de iureiu. Imo iſte magiſter Ioã.† furtum committeret exi
gendo quod alteri debetur.ut.ff.de fur.l.falſus.§.j. facit de
conſti.pe l.ſi uero mihi. Et poteſt ab eo repeti quod ſolutũ
eſt & damnum inde ſecutum ſi non exhibeat inſtrumentũ
ceſsionis & mandati.ad hoc quod no. Bar.in.l.licet.C.de p
cu. Et iſta eſt alia præſumptio quod propter iuſtum metum
ſatiſdederit & ſe obligauerit dare uni quod alteri dare tene
batur idem Nic. Et ſic bis ad idem debitum ſoluendum
teneri uoluiſſet quod non eſt uerifimile nec ſecundum bo-
nam fidem.l.bona fides.de regu. Non ob. ſi dicatur præ-
ſuppoſitum ita eſſe quod compromiſsio & ſatiſdatio fue-
rint extorte per metum tamen hic agitur de executione pręcepti
ſponte ſuſcepti coram iudice alterius tribunalis cũ
ſi no diuerſe ligationes eiuſdem debiti metus in una non in
ferc metũ in reliqua imo purgat ut prediximus per.l.ij.C.quod
me.cauſa. Ad hoc reſpondeo quod tam burgum ſancti do
nini quam ciuitas parme erant ſub dominio domini otto-
nis. Et quo ad eius mandatum exequendum & parendũ idẽ
metus inſtabat & continuatus in perſonam nico. Nam ſiue
in dicto burgo ſiue parme eius uoluntati de qua ſemel con
ſtitit per dictas literas contradixiſſet poterat probabiliter
timere mortem & iterum trahit ergo iſtud ſubſequens præ
ceptum parme ſuſceptum cauſam & originem a coactionę
prima & ſic præſumitur. quia rationes de quibus ſupra ita
inferunt in ſecundo præcepto ut in primo argu.in.c.cum in
ter nos.de re iudic. Ex iſtis igitur argu. quæ ad probandum
iuſtum metum apertiſsima ſunt iudex circunſpectus atque
diſertus debet confirmare motum animi ſui in iſta cauſa &
ex ipſis alijs plenius in cauſa deductis arbitrari ni.iuſtum me
tum paſſum fuiſſe in prima oblatione & ſecunda huius præ
cepti. Vtrum enim ſit iuſtus metus uel non ſuo arbitrio re-
linquitur.ut no.in.l.interpoſitas.C.de tranſact.&.c.cum di-
lectus.extra quod met.cauſa. Item accedit ſtatutum parme
quo cauetur quod de metu & uiolentia ſtetur iuramento
oppreſſi & publica uoce & fama quo ſtatuto etiam circum
ſcripto eſſet de iure communi dicto nico.iuramentum de-
ferendũ ſuper iſto metu. Et in caſu noſtro agere & mouere
debet equitatem iudicantis forma commiſsionis ut ſola ta-
3 cti ueritate inſpecta &c.† Veritas enim facti conſiſtit mul-
tum ſuper uerifimilibus in materia motus quæ pendet prin-
cipaliter ex animo & uerifimilibus coniecturis.c.ſuper hoc
de præſump. Præcedentes autem coniecturæ multũ urgent.
Primo ſeuitia tyranni. Secundo quia alias capi fecit ni.cum
alijs qui fuerunt interfecti. Tertio ſpeciale eius mandatum
ſuper iſta coactione. Quarto preſumpta ſtultitia ſi uni ſpon
te dare promiſiſſet quod dare alteri tenebatur. Quinto quia
Nico.ſtatim cum potuit produxit.ſcilicet quod inter fecto
domino ottone prout patet ex ſuperius plene deductis. Ex
quibus æquus & rectus iudex ſuum animum informare de-
bet etiam quod iudex magiſter fuerit falſus procurator cũ
nec mandatum ſuum producat nec etiam. inſtrumentũ ceſ-
ſionis ad quod tenetur ut dictum eſt ſupra. Vnde niſi oñdat
mala fide & non prope traxiſſe ni. ad iudicium conuinci-
tur auctor & fautor huius metus & per conſequens tenetur
ad reſtitutionem pignorum quæ accepit iſta de cauſa quia
probata principali obligatione inefficaci & inualida pro-
pter iuſtum metum ſimiliter acceſsiones & pignora. c. ac-
ceſſorium.de reg.iur.lib.vj. Et per iuramentum ni. pignora
& intereſſe probabuntur contra dictum magiſtrum Io. tan
quam doloſum cum taxatione iudicis ſuper damnis & in-
tereſſe.ut.c.ſuper eo.quod met.cau.&.l.ſi quando. C. unde
ui. Ex quibus omnibus ſupradictis dubijs concludẽdum eſt
quod preceptum & obligationes de quibus ſupra debeant
per iudicem pronunciari nullum & nulle & quod ſolutum
eſt debere reſtitui & dictum magiſtrum Ioan.ad reſtitutio-
nem pignorum & petitorem condemnari rationibus ſu-
pradictis.

CONSIL. CCC.

1 *Filie dotate quando agnatis ſuperſtitibus excludantur a ſucceſsionibus.*
2 *Heres ſemel ſiquis ſit heres eſſe non deſinit.*
3 *Adminiſtrator de bonis qua adminiſtrat dotare præſumatur.*
4 *Agnati de ſucceſsionibus ſibi delatis teſtari poſſunt.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Poſſet pro
babiliter dubitari utrum Franciſca & Iacoba
filie doni admittãtur ab inteſtato ab heredita
te doni communis patris cum titio fratre ipſa
rum. Et ſtatutum excludit feminas maritatas
a quocunque dotatas a patris hereditate ab inteſtato. Vide
tur.n.ſtatutũ requirere quod dotate ſint tempore quo de-
fertur patris ſucceſsio. Vnde in caſu noſtro cum dotate fue
rint a patruo poſt mortem patris non uidentur per ſtatutũ
excluſe patris hereditate arg.l.in delictis. §. ſi extraneus.ff.
de nox. alias ſequeretur quod hereditas patris iã filiabus
quæſita quia tempore mortis dotate non fuerant ſi contin-
gat eas dotari per patruum uel alium agnatum dudum po
2 ſtea ꝙ pertinabuntur tali hereditate quæſita.† Quia uidetur
abſurdum & contra iura ut ſemel heres deſinat eſſe heres.l.
& ſi fine.§.ſed ꝙ papin. ff. de minori. Et hac ratione credo
iſtas ſucceſsiſſe patri ab inte.ſimul cum titio. Quaſi in hoc
caſu ſcilicet cum non ſunt dotatę tempore quo ſuccedunt
patri ſtatutum non diſponat. arg. l. quicquid aſtringen-
de.ff.de uerb.obliga. Ad hereditatem autem titij non puto
eas debere admitti ſed excludi p guidonẽ. Et hoc ex eo q a
tempore mortis titij reperiuntur maritate & dotate a gui-
done quod ſufficit ad eorum excluſionem quia ſic ſtatutum
diſponit cum dicit a quacũque perſona uel a ſe &c. Item di
co quod gui.uideatur eas dotaſſe de portionibus eis delatis
de bonis patris quia gerebat negotia ipſarum & heredita-
3 tis.ut.l.ſi.C.de do. promiſ.† Et eſt generale in quolibet ad
miniſtratore preterquam in patre ut uideatur de bonis quæ
adminiſtrat non de proprijs dotauiſſe.ut.d.l.ſi.facit. l.cum
pater.§.gener. de admini. tuto. & hoc eſt clarũ. Reſtat mo
do diſcutere de puncto magis dubio.ſ.utrum guido potue
rit de bonis titij cui ſucceſsit teſtari & inſtituere heredem
fraternitatem de qua queritur. & uĩ quod non quia eo ipſo
ꝙ ſtatutum excludit feminas extantibus agnatis maſculis
uidetur hoc diſponere in fauorem cognatorum & conſer-
uare uoluiſſe ius legitimarum hereditatum inter eos arg.l.
uel ſingulis.ff.de uul.& pu.& per conſequens uidetur quod
hereditas titij deuoluatur ad proximiores agnatos.
Nec potuerit guido de ipſa diſponere. Nam exclude-
re feminas & admittere extraneos uidetur contra ordi-
nem charitatis & abſurdum.argu.l.fin.C.de conditio. inſti.

coin

enim ulteriores agnati nocerent filiabus & ſibi non pro-
deſſent ſi ab extraneis inſtitutis hereditatibus excluduntur
quod non uidetur fuiſſe de mente ſtatuti ſed potius exclu-
dere feminas ut ſibi locum faciat.ad hoc quod not. Bar. ff.
ad tertul.l.ſi.Ex quibus uidet quod ad iſta bona titij agna-
ti non fraternitas inſtituta a guidone ſint admittendi. ſed
his non obſt.contrarium credo uerum de iure. Primo quia
in hereditate titii ſucceſsit guido unde non debet dici am-
plius hereditas titij ſed confuſa & miſta cum hereditate
guidonis argumento.l.paulus ff. de acquiren. heredit. unde
non poſſet fraternitas hereditatem titij ſeparare ab heredi
tate guidonis unam .ſ. adeundo aliam ſcilicet repudiando
l.quidam eulogio.ff.de acqui.here.Si ergo guido potuit te
ſtari de hereditate ſua.Ergo titij quia una ut dixi cenſetur
hereditas.Nec ſtatutum prohibet agnatos ſuperſtite femi-
na facere teſtamentum de hereditate alterius agnati ſibi de
lata.Non enim fuit intentio ſtatuti propter excluſionem fe
minarum ſubſtituere inuicem agnatos inter ſe in hereditati
bus acquirendis ex perſonis agnatorum. Et ſic quod unus
alteri reſeruare hereditates ſibi delatas ab agnatis tenea-
tur.Hoc enim ſtatutum non dicit ſed tantummodo ut fęmi
na maritata a quocũq; dotata nõ ſuccedat patri &c. Quod
ergo omiſſum eſt i ſtatuto pro omiſſo haberi debet & iuris
communis diſpoſitioni relinqui l.quicquid aſtringende. de
uer.oblig.&.l.ſi cum dotem in princi.ff.ſo.matri.†.Eſſet nã-
4 que ſatis abſurdum ut propter fęminas ſuperſtites heredita
tes agnatorum delate agnatis abinte. perpetuo illi qui-
bus delate ſunt agnatis alijs reſeruare teneatur & non poſ-
ſit de ipſis teſtari in extraneos. Licet enim ſtatutum præ-
ferat agnatos fęminis proximioribus abinteſtato tamen
non prohibet agnatos quibus deferuntur de ipſis poſſe
facere teſtamentum ut dixi. concludo igitur agnatum de
hereditate agnati ſibi delata poſſe facere teſtamentum
tanquam de propria.Et per cõſequens agnatos alios proxi
miores non poſſe eam ſibi uendicare nec a bonis here-
ditarijs teſtatoris ſeparare quia iſte caſus non eſt ſtatuto
uel lege comprehenſus.Non obſtat quod dixi quod ius le-
gitimarum hereditatum uidetur ſtatutum noluiſſe conſer-
uare inter agnatos quia hoc uerum cum decedunt abinte-
ſtato.Sed non uidetur prohibuiſſe de ſua uel ſibi agnato q̃s
ſita fecere teſtamentum.iſta uidetur mihi equa & bona in-
terpretatio ſtatuti ſaluo iudicio cuiuſsibet melius ſentien-
tis. Per iſta ſoluitur aliud dubium quod agnati duo ex
tribus renunciantes hereditatem titij dictis filiabus & ter-
tius agnatus nullum habet ius in dicta hereditate ſed de-
uertitur fraternitati inſtitute guidone una cum ſua heredi-
tate.

CONSIL. CCCI.

1 *Notario aliquid in inſtrumento aſſerenti quando credatur.*
2 *Pape narranti quando fides habeatur.*
3 *Abbas quando monaſterium obligare poſsit.*
4 *Obligatio reſtringitur quando quis pro alterius debito grana-
tur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Viſo dili-
genter tenore inſtrumenti in quo uenerabi-
lis in chriſto pater dominus Io.abbas mona-
ſterij ſancti pauli biſini tantum obligauit ſe
cum iuramento & bona ſui monaſterij da-
re & ſoluere domino archiepiſcopo uien.mille francos de
fructibus redditibus & prouentibus dicti monaſterij in tri-
bus annis proxime uenturis. Et hanc obligationem feciſſe
dicitur idem abbas de mandato petri de luna tunc pape nũ
cupati in recompenſationem laborum & ſumptuum quos
ſuſtinuit idem archiepiſcopus in ro.cu.ac regis francorum
pro negotijs tangentibus romanam eccleſiam &c. Ante ue
ro quã dictus abbas ſolueret translatus eſt & de dicto mo-
naſterio alteri prouiſum poſt lapſum dictorum termino-
rum. Dubitatur modo utrum idem nouus abbas ſoluere te
neatur uigore dicte obligationis ſui prædeceſſoris ſum-
mam prædictam dicto archiepiſcopo.Pro cuius dubij de-
claratione præmitto quod poſtquam de mandato & auto-
ritate petri de luna tunc pape aliter non apparet uerba nar
narratiua notarij de dictis mandato & autoritate non fa-
ciunt fidem.c.ſi papa.de priui.li.vj.&. l. ex his. C. de teſta.
mili Eſt † enim ſpeciale in papa ut eius uerbis narratiuis
2 tunc debeatur fides cum ſuper eis fundatur intentio ſua
cle.j.de proba.& maxime in notario eſt hoc uerum qui de-
bet conficere inſtrumentum de his quæ ſub eius præſentia
aguntur & in his ſibi creditur in alijs uero quæ ante geſta
fuiſſe atteſtatur uel narratiue de perſonis non pñtibus uel
factis alijs mentionem facit ſibi non creditur. ad hoc quod
not.in.c.quoniam contra falſam. de proba. in nouel. &. l.
ſciendum.de uerb.obli.per bar.&.c.cum in iure.de offi. de
le.per Inno.&.l.optimam.de contrahen. & commit. ſtip.
per Cy.hoc ergo pro uero præſuppoſito quod de autorita-
te & mandato tunc pape inſtrumentum non faciat fidem.
Videndum rèſtat de uiribus obligationis abbatis dicto ar-
chiepiſcopo utrum ſucceſſor in monaſterio teneatur domi
no archiepiſcopo ſoluere dictam ſummam mille f. ancorũ
& proculdubio eſt dicendum quod non :quia cauſa obli-
gationis non concernit utilitatem monaſterij ſed eccleſiæ
3 romane.& etiam iſta non apparet uera licet narrata. † Cer
tum eſt autem quod ad hoc ut abbas poſsit monaſterium
obligare plura debent concurrere uidelicet utilitas mona
ſterij tractatus & conſenſus capituli & conuentus & ſupe-
rioris autoritas.ut extra de his quæ ſi.a prælato.c. ij. & per
totum.& aut.hoc ius porrectum.C.de ſacroſan.eccle. &.c.
quod quibuſdam.de fideiuſſo.Nec in obligatione mona-
ſterij ſufficit aſſerere ſiue fateri iuſtã cauſam obligandi ſub
ſiſtere niſi de eius ueritate aliter fides fiat:ut dixi in .c. j. de
reb.eccle.non alie.facit quod not.in.l.ſi forte.de caſtr.pec.
Ex hoc apparet monaſterium ſiue ſucceſſorem non obliga
ri ad ſolutionem dictorum mille francorum cum deficiant
iur.ſolẽnia in prædicta obligatione. Preterea poſito quod
ex dicta obligatione tenetur abbas qui ſe cum iuramento
obligauit:tamen non teneretur eius ſucceſſor in monaſte-
rio:quia tales ꝓmiſsiones facte a prelatis de iſtis pręſtatio-
nibus annuis ſunt perſonales : non reales.ut in.c. niſi eſ-
ſet.de præben.&.c.de cetero.de tranſac. Vnde abbas iſte
licet translatus uideretur teneri ad ſolutionem:& incurriſ-
ſe periurium propter moram:quia non ſoluit in terminis
limitatis argu.l.magnam.C.de contrahen.& commit. ſti-
pu.&.c.potuit.de loca.ubi dies appoſita ab homine uel a
iure interpellat etiam abſque alia requiſitione.c.licet canõ
de elec.lib.vj.Poſtremo etiam ubi poſſet dici iſta oblo rea
lis & tranſitoria in ſucceſſorem quia apparet de mandato
autoritate pape.Tamen quia dicta obligatio concernit fru
ctus & redditus certi temporis uidelicet trium annorum
proxime ſequentium non uidetur quod fructus ulterioris
temporis ad hoc obligẽtur quia alij ſunt fructus unde obli
gatio modificata ad fructus certi temporis non uidetur ex-
4 tendi ad fructus alterius temporis.† Quia cum iſta obliga-
tio ſit extraordinaria contra ius ut unus pro alterius debi-
to prægrauet. ut. c. paſtoralis. de priuile. per Inno. debet
reſtringi & ſtricte intelligi prout iacet. argumen. c. p. &.
g.de offi. delega. &. c. cui de non. de præben. libr. vj. Et
hec ratio probabiliter defendi poteſt cum archiepiſco-
pus poteſt argui de mora & negligentia non petendo
ſolutionem ex fructibus limitatis ex quibus ſolutio fie-
ri debet. argumen. optimum. ff. de uſuf.le. l. ſi uſuf. mihi
in biennium. Et maxime equitatem habet iſta opinio ſi
fructus illorum trium annorum non probantur con-
uerſi in utilitatem monaſterij. Nam ſi hoc non appa-
ret præſumendum eſt dictum abbatem translatum ſe-
cum exportaſſe uel male conſumpſiſſe & per conſequens
culpa ſua ſiue dolus & archiepiſcopi negligentia eſſent no-
ciue monaſterio contra iura.c.delictum. de re. iu. libr. vj.
Ex quibus de iure & equitate concludo ex prædicta obli-
gatione prædeceſſoris ſucceſſorem uel eius monaſterium
præfato domino archiepiſcopo non teneri rationibus ſu-
pradictis.do.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCII.

1 *Societas quando & per quæ dicatur inter fratres cohabitantes contracta.*
2 *Societas tacito etiam contrahitur conſenſu.*
3 *Factum ipſum præponitur ſi uerbis contrarietur.*
4 *Voluntas ſeu intentio hominis ex quibus elici poſſit.*
5 *Fratres & patruus ac nepotes ſi ſimul habitent uno fundum emente tenentur alij communicare.*
6 *Induſtria in diuiſione rerum ſocietatis eſt attendenda.*
7 *Limitari ex actibus debet quod ex actibus ipſis dependet.*
8 *Socius quando doloſè uerſari dicatur.*
9 *Socius de quibus bonis mercari præſumatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Materia de qua quæritur non eſt noua ſed tacta per doc. uarijs locis ut infra tangam ac etiam in quæſtionibus ſuper materia quotidie emergentibus diuerſa ac quandoq; contraria uidentur emanauiſſe conſilia prout facta diuerſimode ex quo diuerſum ius oritur. l. ſi ex plagijs. §. in cliuo. ff. ad. l. aquil. Nec mirum ſi ita contingit quia iſta materia præſumendæ uel non præſumendæ tacitam ſocietatem fundatur ſuper coniecturis quæ quandoque ſunt leues quandoque ut grauantes quandoque uiolentæ ſecundumq; factorum uarietatem & quandoque multa concurrunt ex quibus omnibus
2 ſimul iunctis declaratur animus ſocialis inter eos. † Concordant enim omnes de hac materia ſcribentes quod ſocietas non ſolum expreſſo ſed etiam tacito conſenſu contrahitur. l. qui admittitur. & l. planè. ff. pro ſoc. & inſti. de obli. quæ ex contractu. per totum. conſenſus autem declaratur non ſolum uerbis ſed etiam factis. ff. de legi. l. de
3 quibus † Quinimo plus eſt aliquid facto demonſtrare quã uerbis: ut. c. dilecti filij I. & H. de appel. cum multis concor. ibi no. facit. l. certum. ff. ſi cer. pe. Vnde ſi factum contradicit uerbis ſiue ſcripturæ factum ſuperat & ſcriptura ſibi cedit. C. plus ualere quòd agi. l. j. & per totũ. His præmiſſis ad puncta de quibus quæritur redeundo ex facti ſerie ſcripta ſuperius plura eliciuntur ex quibus inter. a. & b. uideatur ſocietas contracta. Primo inter eos bonorum communio poſt mortem aui. Secundo communionis cõtinuatio annis. xxx. cum dicto. b. & eo mortuo cum eius filijs. Tertio communis habitatio utriuſque familiæ & fructuum ex poſſeſſionibus ſemper in cõmuni collatio. Quarto expenſarum ſumptuum & onerum imminentium circa res uel perſonas ipſorum nunquam inter eos reddita uel inita ratio licet factæ fuerint de obuenientibus in communi. Et iſta utroque uiuente ſcilicet. a. & b. ita ut prædicitur acta ſunt ſimiliter mortuo dicto. b. idem. a. frater eius ſuperſtes cum filio & filiabus dicti. b. communionem continuauit. Nam filias dicti. b. nuptui tradidit & dotauit, in filijs ſuis proprijs magnas expenſas fecit & ſimiliter nepotes ex ſuis filijs baiulari & hæc omnia de bonis communibus indiuiſis annis. xxx. ut dixi. Et certè quia iſti actus non poſſent exerceri citra nomen & ius ſocietatis: ideo præſumitur ſocietas arg. ff. de acqui. hære. l. pro hærede. §.
4 papi. † Ad eliciendam enim intentionem hominis debemus recurrere ad qualitatem actuum ut talis uoluntas hominum præſumatur qualis ex actibus colligi poteſt: ut. ff. de acquiren. hæred. l. duo fratres. C. de inſti. & ſubſtitu. l. rependenda. ubi gl. dicit quòd facto datur uoluntas intelligi etiam in animalibus brutis. inſtit. de rerum diui. §. ceruos. Ad hæc quod dixi ſupra uer. concordant &c. facit quod not. Innocen. de animo præſumendo ex actuum qualitate in cap. bone. ij. de poſtu. præla. Et hoc eſt quod dixit eleganter Oldr. poſt Ricar. malum. in ſimul habitatio locorum in commune collatio & eius inſuper quod alter lucretur inuicem non reddita ratio facit præſumi ſocietatem. argumen. ff. de do. l. procula. ff. de dona. inter uir. & uxo. l. ſeruus. & l. quæ dotis. ff. ſolu. ma. & hoc refert Bartolus in lege Titium & Meuium. §. altero. ff. de admi. tu. & Baldus etiam hoc no. in lege prima. C. qui teſta. fa. poſ. dicit enim in fratribus quod quando diu ſimul ſtant propter diuturnitatem temporis & communem uſum uiuendi & ratione coniunctionis perſonarum præſumitur inuicem facta donatio & tacito conſenſu contraxiſſe ſocietatem. & refert idem tenere Nic. de ma. poſtquam ſimul habitauerunt & communibus expenſis ſine computo uixerint & negotia ſua promiſcuè egerunt. Nam ex iſtis præſumitur ſocietas. Plus eſt expreſſum de iure longob. quod ſi duo fratres & patruus & nepotes ſimul habitent & unus emat fundum tenentur alij communicare ut in lombard. de ſucceſſio. cap. ſi fratres. quia præſumitur emptus de communibus rebus. de dona. inter uir. & uxo. lege quintus. & hoc no. Baldus in lege ſi ut proponis. C. de rei uendi. in fine. & Ry. malum. in lege cum duobus. §. ſi fratres. ff. pro ſoc. & idem Cynus in addi. Vbi igitur in facto non eſſet aliud. Clarum uidetur ex prædictis actibus diu continuatis reſultari tacita ſocietas inter eos. Sed uidendum eſt ulterius quia duo ſunt in facto noſtro quæ uidentur facere rem magis dubiam quo ad quæſita a tempore mortis aui uſque hodie. Vtrum ueniant communicanda & ſi ſic qualiter diuidenda. Primum eſt quia dictus. b. uerſabatur circa opera ruralia & laboreria in communibus poſſeſſionibus. Alter uero, ſcilicet. a circa mercantias & gubernationem familiæ prout latius ſupra patet in puncto. Vtrum ergo iſta diuerſitas impediat tacitam ſocietatem. de qua ſupra. Secundo utrum iſtam ſocietatem impediant emptiones prædiorum & mercantiarum quæ apparent factæ per. a. nomine ſuo proprio non communi. Tertio & ſi iſta non impediant utrum in diuiſione ſit habenda ratio maioris induſtriæ unius quàm alterius. Nam ueriſimiliter ex induſtria in mercantijs maius lucrum percipitur
6 quàm ex rurali opera. † Vtrum ergo in diuiſione habeatur iſta conſideratio ut ſicut fuit maior induſtria. a. quàm. b. ita maiorem partem ferat de rebus acquiſitis.

Quarto ſi. b. dicat quòd. a. incepit mercari cum pecunia comuni uel redacta ex rebus comunibus hæreditatis aui. Ex aduerſo dicit. a. quòd habuit aliunde uel ex ſua induſtria perſonali prouenit totum lucrum & pecuniæ ex quibus emit dicta prædicta quid in dubio præſumendum aliquid non apparet.

Quo ad primum uidetur quòd iſtã diuerſitas ſiue diſformitas non impediat dictam tacitam ſocietatem. nam ut dicit Baldus cum fratres omnia cõmunicant præſumitur ſocietas generalis. Sed ſi in una ſpecie in illa tantum
7 præſumitur. l. cum duobus. §. cum duo. ff. pro ſo. † Quod enim ex actibus pendet ex actibus limitatur. ff. de legi. l. de quibus in fin. & de iti. actuque priua. l. j. §. Iulia. Plus dicit quod ſi neuter negotiatur. tamen poteſt ex actibus apparere. ſocialis affectus ſicut eſt inter nobiles qui non faciunt quæſtuarias mercantias: tamen quecunque dona quecunque ſalaria quecunque dotes acquiruntur in cõmuni conferunt. Nemo enim poteſt negare hos eſſe ſociales actus quibus præſumitur intentio & uoluntas: ut dictum eſt. Idem dicit ſi alter negotiatur alter non. Sed ille qui negotiatur omnia quæ obueniunt ſibi ex redditibus uel ex donis ponit in communi. & ſic faciunt hinc inde. Ex iſtis enim actibus reciprocis præſumenda eſt ſocietas inter eos. Idem dicit ſi unus negotiatur in una mercantia alter in alia: & lucra omnia ponunt in communi: puta unus aduocatus: alter tabellio alter artifex: ſi. n. quicquid lucrantur in communi ponunt & in communi habitant & alia prout ſupra tactum eſt faciunt: non uidetur iſta diuerſitas impedire hunc contractum ſocietatis. Et hoc ponit Bal. complendo tractatum Bart. de duobus fratribus ſimul commorantibus in. l. ſi patruus. C. communia utriuſ. ind. Ex cuius dictis remanet deciſum primum dubium de quo ſupra. Venio ad ſecundum dubium quòd

fuit utrum iſtam ſocietatem impediant emptiones præ-
diorum & mercantiarum quas dictus.a.fecit nomine pro-
prio. in hoc Bar. dicit quòd ex hoc præſumitur quòd ſibi
quærere uoluerit.unde in talibus non poteſt intelligi ani-
mus ſocialis poſtquam conſtat de contrario per ſcriptu-
ram ar.l.neſennius.de neg. ge. cum enim iſta ſocietas fun-
detur ſolum in præſumptione uidetur ab ea recedendum
poſtquam per factum contrarium animus aliter declara-
tur. facit quod no. Innocen. in.cap. ſuper hoc. de renun,
& hoc no.ipſe in.d.l.ſi patruus . &.l.titium.§.altero. præ-
al. Sed certè concurrentibus tot circunſtantijs generalis
ſocietatis inter eos quot ſunt enumerate ſuperius in pun-
cto ſubtilius aduerten.eſt & primo ponderan. quòd iſte.b.
cultor ruralium erat ignorans & neſcius de ſcripturis fra-
tris uidelicet dicti.a.conſideran.eſt igitur ſcriptura an fa-
cta præualere debeant poſtquam inuicem contradicant.
Omnia enim facta iſtorum ſonabant in ſocietatem & in
animo ſociali unius autem ſcripturæ ſonat in contrarium;
& ideo præualere debet quòd agitur non quod ſcribi-
tur.C.plus ualere quod agitur . per totum. facit. cap. cum
inter ſi. de elec. & maximè quia ſocietas elicita ex colla-
tione omnium in communi & officio dicti.a.in admini-
ſtratione gubernatione familiæ & redditunm receptione
& uenditione & pœnes ſe retentione pecuniarum inde
redditarum debet intelligi contracta utriuſque conſenſu
tacito. ut ſuperius dictum eſt uoluntas igitur alterius, ſci-
licet dicti.a.in contrarium per ſcripturam ſuam tantum.
d.b.incognitam non debet attendi in contractu recipro-
co:ut.l.ſi repetendi.C.de condi.ob cauſam. Item commu-
nione præſuppoſita ſociali & communi pecunia præſum-
ptiue ſi alter fratrum videlicet.a.mala fide uerſatur dum
fratrem,ſcilicet ab emolumento communionis & pecu-
niæ priuare conatur cunctaque ſic geſſit non ſecundum
eius animum ſiue præſumptiuum ſed ſecundum effectum
prout gerere debuit iudicare debemus argumē. de repu.l.
quòd ait.§ fin. &.l.ut neuter.§.in bo. de priui. credi. Præ-
terea cum mercationes quas idem.a.exercuit præſuman-
tur traxiſſe principium ex communi pecunia ſiue rebus
hæreditarijs communibus inter eos poſtquam aliud non
apparet.ut.J.dicam equitas ſuadet quod lucrum omne in-
de proueniens frater fratri communicet & ſicut cum ali-
quid ex re mea ad te peruenit æquum eſt mihi reſtitui.l.ſi
me & titium.ff.ſi certum petatur. Et præſertim cum pecu-
nia prouenit de hæreditate in qua pretium ſuccedit lo-
co rei & lucrum inde proueniens.l.uenditor.ff.de hæredi.
vel acti.uen.Licet enim in lucro operetur non ſolum pecu
nia ſed etiam perſonæ opera & induſtria tamen poſtquam
ambo communicant inter ſe ſuam induſtriā in aperto ini-
quum eſt ſi alter in occulto actum gerat ꝙ ſibi ſoli quærat
imo quod ſocius ex re communi immediate quærit ſocio
communicare tenetur.ff.fa.er.l.idem labeo.§.familiæ.&.l,
inter cohæredes.§.fructus . Et dicendo contrarium ſeque-
retur abſurdum.ſ.ꝙ.b.agricola induſtriam ſuam poſuerit
in utilitate communi. Alter.ſ.a.in ſua utilitate propriè. Ex
quo oriretur diſcordia inter fratres quod abhorrent iura.l.
cum pater.§.euictus.de leg.ij.ubi enim plures cauſæ ſimul
concurrunt in actis perfectiores debent concurrere & in
lucri acquiſitione arg.l.titio cētum de lega.j. Item ex the
mate apparet ꝙ iſte.a b.patientem curam familiæ ac do-
mus & rerum obuenientium omnium in communi gere-
bat in hoc mandatum tacitum habens.a.b.l.qui patitur.ff.
mā.Sed quæſita de rebus adminiſtrationis & proprio no-
mine tenetur adminiſtrator dare domino quaſi doloſe uer
ſari uideat ſi quod facere debuit nomine domini facit ſuo
8 .l.j.C.de dolo. † Ita ſocius ſi quod debet agere cōmuni no-
mine facit ſuo uidetur doloſe uerſari.argu.l.quę de tota.ff.
de rei uen.Ex quibus concludo ꝙ in diuiſione emptionis
contractus quos.a.proprio nomine celebrauit ueniant in
cōmuni quaſi de rebus cōmunibus prouenientes & unius
induſtria in acquiſitione cum induſtria alterius ipſorū gu-
bernatione & regimine compenſetur per dicta ſuperius ꝑ
Bal. Et confirmatur quia licet emeret nomine proprio tñ
gubernatio ipſarum poſſeſsionum ſic cōmunium erat ſub
cura dicti.b.& fructus earum ſimiliter redigebat in com-
muni quæ omnia ſunt rectè conſideranda in præſumendo
quòd ſint cōmunia quod ſcriptura ſimplex quòd ſint pro-
pria dicti.a.Nam dicit lex: res geſta potior quàm ſcriptu-
ra habetur.l.multum. C. ſi quis alteri uel ſibi . Circa du-
bium tertium Bal.in.d.l.ſi patruus . dicit quod non conſi-
derat in prædictis an unus plus lucret quam alius uel plus
expendat quàm alius quia hoc in generali ſocietate non
attenditur ſed omnia ſunt æqualiter partienda.ff.pro ſo.l.
ſi ſocius pro filia . De facili enim præſumenda eſt dona-
tio illius pluris cum illud ponit in cōmunione cum fratre
minoris induſtrię poſt q̄ minor frater ut erat.b.credebat.a.
in totali adminiſtratione domus familiæ ac domorum om
nium & in reuerentia quæ omnia etiam ſi.b.ſciuiſſet fratrē
ſuum.a.omnia proprio nomine negotiari & emere uiderē
tur ſufficientia indicia.ut.a.in diuiſione non deberet præ-
dicta ſic empta habere præcipua ſed cōmunicare cum fra-
tre licet nomine ſuo empta. & hoc operetur ſocietas gene
ralis.l.ſi quis ſocietatē.ff.pro ſoc.& ſic non.ob.l.ſi patruus
præallega.&.l.multum.&.l.j.cum omnibus ferè legibus il
9 lius tituli.C.ſi quis alteri uel ſibi. † Circa quartum breui-
ter eſt dicendum quod utrum pecunijs proprijs an commu
nibus præſumatur feciſſe mercantias . ſpec. dicit quod in
dubio de communibus in ſpecu.in parte . de iudi.§.ſequi-
tur uidere.uer.porro.ubi de modis probādi quod de pro-
prio. Nam in dubio præſumitur habuiſſe de communi niſi
contra. probetur ſecundum eum ubi uideas in uerb. quid
ſi alter frater. & Bald.in.l.cum non ſolum. de bonis quæ
lib. & in lombardia hoc eſt expreſſum quod de commu-
nibus præſumatur in titulo de ſucceſsione. Sed Bald.in.l.
ſi patruus.communia utriuſque iudi.dicit recurrēdum ad
coniecturas de quibus no.in.l.cum oportet. de bonis quæ
libe. Et in caſu noſtro coniecturæ faciunt pro iſto.b.cum
ut in puncto narratur remanſerit mortuo auo ſupra eius
hæreditate nec in pūcto præſupponitur dictū.a.tunc tem-
poris inchoate communionis pecunias habuiſſe ſeorſum
præſupponitur etiam in puncto pecunias ex uēditione fru
ctuum redactas habuiſſe pœnes ſe & omnia communia
ut paterfa. gubernaſſe & adminiſtraſſe . Præſumendum
eſt igitur quod pecunias quas in negotiationibus conuer-
rebat habuerit de communi poſtquam quòd aliunde ha-
buerit non probatur. quæ enim non apparent non præſu-
muntur ſed rebus ſic ſe habentibus iudicamus.l.in lege.de
contrahenda emptione.&.l.quod ſeruus. de condictio.ob
cauſam. Et per iſta pleniſsimè declaratum apparet pri-
mum dubium thematis de quo ſupra . Secundum du-
bium principale tangit Bald.in.l.ſi.C.de collatio. ubi di-
cit quod ubi fratres ſimul uixerunt & in communi uictu
unus de fructibus aduentitiorum poſuit pluſquam alter
quod nihil poteſt repetere quia licet proprietas communi
cata non ſit fructus tamen conſumpti iure ſocietatis eo-
rundem communicati cenſentur . Et dicit hunc caſum ex-
preſſum in.x.collatione de fructibus de nouo beneficio in-
ueſtitis.§.ſi duo fratres . Tertium dubium decidit ſpecul.
in.d.§.ſequit.uer.quod ſi unus ex fratribus. ubi dicit quod
mortuo patre frater debet de parte ſua dotare filiam non
de communi. ſimiliter expenſæ factæ in filio alterius fra-
tris circa ſtudium uel militiam ſunt de ſua portione non
alterius detrahendæ in uer. quod ſi unus ex cohæredibus.
Circa ultimum quod unus maiori familia grauatus pluſ-
quam alias expenderit de communi . Non puto rationem
habendam quia in iſtis & ſic in communi . conſumptis ſcru
puloſa inquiſitio non uidetur habenda tempore diuiſionis
poſtquam ita pacifice tam longiſsimo tempore in commu
ni uitam duxerunt. Nam facilè præſumitur in ſic conſum-
ptis donatio prout dictum eſt de fructibus in cōmuni con
ſumptis ex prædio dicti.a.facit quod no. in.l.quę dotis.ff.
ſolu. matri. Et per iſta ſunt deciſa omnia dubia.

Eccleſia

CONSIL. CCCIII.

1 *Eccleſia ad quam transeunt bona ad collectas futuras obligata an teneatur collectas ſoluere pro futuro tempore & nouemis ſequentibus.*
2 *Priuilegia iuri uniuerſitatis detrahere non debent.*
3 *Iuri generali ſeu publicæ utilitati nullū priuilegium debet aduerſari.*
4 *Reſpublica charitati liberorum eſt præferenda.*
5 *Eccleſia pro futuris impoſitionibus obligari poteſt.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Hoc ſta-
tutum communis piſtorij quod nemo a pu-
blicis muneribus excuſetur & quod ꝑ ipſis
ſubeundis omnium ciuium poſſeſsiones ſint
obligatæ & hypothecatæ communi quo ad
hoc donare uidetur ſatis concordare cum iure communi
talia nempe munera pro modo fortunarum ſunt ad omni-
bus ſubeunda quo facilius obſequijs publicis pareatur. de
2 mu.pu.l.ciuilia.&.l.muni.&.l.fi.lib.x. † Et eſt expreſſum
quod in talibus priuilegium non defendit aliquem ſi con-
ſenſerit communia.C.de decur.l.nactuaris lib.x. Nam non
debet per priuilegia iuri uniuerſitatis detrahi uel ipſa uni-
uerſitas onerari.C.de eman.lib.l.nec annis.&.C.de cen.l.
antepe.& fin.lib.xi.facit.l.quicquid.C.de neſti.& commi.
ubi priuilegium exemptionis a muneribus communibus
ipſo iure non ualet. ad idem.C.de preci. impe. offe. l.re-
3 ſcripta. &.l.quoties. † Nam ut ibi & in multis alijs iuri-
bus patet nullum priuilegium nulla etiam pragmatica ſan
ctio quæ generali iuri uel utilitati publicę aduerſetur pro-
deſt. Nec ſuper hoc diſceptari oportet etiam ſi celeſte ora
culum in medium proferatur.C.ſi contra ius uel uti.pub.l.
fi.& de ſac.ſan.eccl.l.iubemus. Ex iſtis iuribus patet quòd
prædictum ſtatutum non exorbitat ſed concordat cum iu-
re communi. & per conſequens hypotheca in talibus one
ribus ſubeundis potuit ſuperaddi per ſtatutum & donatio
poſſeſsionum facta communitati a ciuibus uidelicet pro-
pter onera ſubeunda: maximè quo ad iſta onera quæ impo
nuntur ſubditis pro modo fortunarum ſuarum: ut.d.l.ciui
lia.&.l.minima. Nullum enim inconueniens uel abſurdū
reſultat ſi domini rerum ex conſenſu ſpontaneo hypothe-
cent & obligent bona ſua communi pro futuris functioni-
bus perſoluendis: ut ſic cum dicto onere trāſeant ad quā-
libet poſſeſsionē.c.paſtoralis.de deci.&.l.imperatores. de
pub.&.l.inter debitorem.de pact. In infinitis namque caſi-
bus per diſpoſitionem legis contrahunt hypothecæ ſuper
certis obligationibus ut in dote. & fi.l.aſsiduis. qui po. in
pi.ha.&.C.in qui.cau.pi.ta.contra.l.j.& per totum. Si ergo
per legem poteſt induci talis hypotheca: ergo & per ſtatu
tū ꝙ eſt pars iuris.l.omnes populi. de iuſt. & iur. &.c.j.de
cōſti.li.vj.& maxime in caſu noſtro tam fauorabili ut dixi.
Nam fortificando ius commune adiectione pœnarum hy-
pothecæ & ſi. non eſt leges ſiue canones ſubuertere ſed eis
deſeruire & ſupplere & hoc eſt licitum.c.j.de ope. no. nū.
& no.in.c.fi.de offi.archipre.in nouel.nō ob. ſi dicatur iſta
ſunt uera donec poſſeſsiones ſunt apud eos qui ad omnia
iſta ſoluenda tenentur. Sed poſtq̄ perueniunt ad eccleſias
& perſonas eccleſiaſticas uidetur ꝙ mutatione ꝑſone mu-
tauerint & naturam ſuam argu. c.j.de iure pa. lib.vj.&.l.
paulus.de acqui.here. non enim eſt reperire hypotheca-
riam ſine perſonali ac.l.fideiuſſor.ff.de fideiuſ.& poſtquam
in perſonis eccleſiaſticis & earum bonis non poteſt ſubſi-
ſtere perſonalis obligatio ad ſubeundum prædicta onera.c.
fi.de ui.& hone.cle.&.c.j.de immu.ec.lib.vj.ergo non de-
bet durare ammodo hypotheca quæ non habet adhærentiā
alicuius perſonalis obligationis ac.l.uranuius.§.ſed cum
duo de fideiuſſo. Ad hoc reſpondeo & dico ꝙ hoc opera-
tur hypotheca ſemel contracta dūs ſuper rebus ſuis & do-
natione corroborato. Videtur enim ſequi talis obligatio
rem ipſam pœnes quemcūque reperiatur. ut.d.c.paſtora-
lis.cum alijs prællegatis. Præterea ſi dominus in re ſua po
teſt contrahere hypothecam translatoriam contra quem-
liber ad quem res ipſa peruenit ut in toto ti. de pig.&.l.pi-
gnorum perſecutio.C.eo.ti. Quare non ita conſentire cōi
& cum eo paciſci ꝙ in perpetuū poſſeſsiones ſuæ ſint cō-
4 muni pro futuris impoſitionibus obligatæ. † Certè non eſt
dare rationem differentiæ quare magis poſsit hypotheca
cōtrahi pro futuro debito cum ſingulari perſona quàm cū
ſua republica cui naſcitur & quę antiquis romanis ſanctior
niſa eſt q̄ charitas liberorum.l.poſtliminium.§.filius. de
cap.&.l.minime.de.ll. Eſt enim ius naturale ut parentibus
& patriæ pareamus.l.ut uim.de iuſti.& iur. Et confirmatur
hoc quia ſi ſuper rebus ſuis quis tali modo contraxit cum
ſuo communi poſtea contrahendo uel donando ſiue relin-
quendo eccleſiis uidetur eum uoluiſſe cum dicta obliga-
tione transferre in eccleſiam & eccleſia cum dicto cōmu-
ni recipere ut ſic ſemper præſumatur perſeuerantia uolun-
tatis.c.maioris. de baptiſmo. Quinimo laicus diſponens
de re ſua in eccleſiam poſſet omne onus reale opponere c.
uerum.de cōdi.appo.& no.Inno.in.c.poſtulaſti.de fo. cō-
pe. Ergo ſinguli tanq̄ uniuerſitas diſponentes ſuper rebus
ſuis de hypotheca cum ſua communitate uidentur hæc ſa-
cere potuiſſe. Nam ſi poſſunt ut ſinguli ergo & ut uniuerſi
arg.l.ſi corpus.de leg.iij Et hanc opinio. tenet Bart.in.l.re
ſcripto.§.ſciendū ff.de mu.& ho.idem & Old.in diſtinctio
5 ne quā refero in.d.c.j.de imm.eccle.li.vj. † Ex quibus con
cludo in caſu de quo quæritur pro futuris impoſitionibus
realibus inducendis propter publicam & euidentem ne-
ceſsitatem communis uel propter damnum cōmunis ine-
uitabile eccleſiā obligari pro poſſeſsionibus laicorū poſt
ſtatutū ad eos deuolutis. Et iſta opi. uidetur mihi iuſta &
æqua maximè in ciuitatibus in quibus eccleſiæ & pia loca
in diuitijs & poſſeſsionibus ſemper creſcunt & ſic non re-
cuſant onera ipſis rebus annexa poſtquam rerum commo-
da complectuntur pręſertim ab illis qui prius in dictis one
ribus conſenſerunt ut dixi. facit c.le.j.de cenſi. Et ita ſentio
ſaluo ſemper ſaniori iudicio cuiuslibet melius ſentientis
ut accedat.ff.qui po.in pig.ha.l.claudius.

CONSIL. CCCIIII.

1 *Conſtitutio iuris antiqui correctiua, ultra caſum de quo loquitur non eſt extendenda.*
2 *Conſtitutio pœnalis ad caſum penitus diuerſum non extenditur.*
3 *Ius idem in quibus ſtatuatur.*
4 *Conſtitutio pœnalis quandoque ad alium caſum eſt extenſibilis.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
Iſta allegata in contrarium multum urgent
quia fundata ſunt in communibus regulis &
1 doctrinis doctorum ꝙ † conſtitutio quæ ue-
nit ad correctionem iuris antiqui non extendatur ultra ca
ſum de quo loquitur maxime cum eſt pœnalis.l.præcipi-
mus.in fi.C.de app.&.c.ſtatutum.de ele.li.vj. Sed conſtitu
tio.c.licet canon.coniuncto.c.cum ex eo loquitur in pro-
moto ad ſacerdotium in ætate legitima. Item dum præal-
leg.c.cum ex eo loquitur de promotione ſaltem ad ordinē
ſubdiaconatus loquitur in illo cum quo fuerat diſpenſatū
ad ſeptennium cauſa ſtudiorum ut interim teneatur ſume-
re ſubdiaco. Nos uero loquimur in caſu cum eſt diſpenſa-
tum in minore.xxv.an.ꝙ poſsit tenere eccleſiam curatam.
Et ſic diuerſa eſt diſpenſatio cauſa ſtudiorum ratione mino
ris ætatis. Et aliud loqui in eo qui eſt habilis ad ſuſcipien-
dum ſacerdotium: ut in.c.cum ex eo. aliud loqui in eo qui
2 non eſt habilis.ut i caſu noſtro. † Ex quibus diuerſitatibus
inferendum uidetur ꝙ pœnalis conſtitutio extendi nō de-
beat ad caſum pœnitus diuerſum. facit.l.ſi maritus.C.de
dona.inter ui.& uxo.præcipue correctiua iuris antiqui ut
dixi. Sed ſaluo iudicio melius ſentientis contrariū vr̄ poſſe
dici de iure uidelicet cum ille cum quo eſt diſpēſatū in æta
te ut obtineat eccleſiam curatā teneatur ſuſcipere diacona
tū ſi ad ipſum ſuſcipiendū ſit ætatis legitimæ. Moueor prin-
cipaliter ꝑ rōnem expreſſam in.d.c.cum ex eo.in uer.ne ſi-
cut a multis.q̄ rō ita adaptat ad illū cū quo eſt diſpenſatum
in.vij.cā ſtudiorū imo in illo maior eſt ratio coarctandi eū
ad ſubdia. quia magis exorbitat a iure cōmuni ſua diſpen-

ſatio cum minori ætate quàm cum perfectę ętatis in reſidē
tia. ſi ergo iſtum arctat conſtitutio ad ſubdiaconatum for
tius debet arctari iſte qui magis offendit canon.c.cum in
cunctis.de elec.nam qui magis offendit iura magis uel ſal-
tem equaliter debet arctari arg.l.ſcire oportet.ff.de excu.
Item quid refert ſi ſacerdotium differatur cauſa ſtudiorū
ut cauſa minoris ætatis.certè nihil: niſi in facto ſed ratione
finali recipiendi ſubdiaconatum conueniunt ne retroce-
3 dant a ſtatu clericali. † Vbi eſt ergo eadem ratio & omni-
moda ſimilitudo idem ius poteſt ſtatui. Nec debet dici ex-
tenſio nam tacitè cautum uidetur ubi eadem ratio reperi-
tur.l.his ſol.C.de reuo.do.& eſt gl. in.c.j.de tēp. or. lib.vj.
Pro hoc facit quod no.arch.in.d.c.cum ex eo. ubi tenet cū
iſto cum quo eſt diſpenſatum in etate ea cōpleta ſubiacet
illi pœnæ niſi promotus fuerit infra annū. Ecce ergo ꝙ di
ſpenſatio in etate nō tollit ius commune a ſacerdotio poſt
etatem legitimam ergo non debet tollere in ſubdiacona-
tu. Non ob.ſi dicatur conſtitutio pœnalis non extenditur
ex identitate rationis quia nego.c.licet canon.&.c.cum ex
eo.eſſe cōſtitutiones pęnales ſed principaliter introductę
ſunt pro ſalute animarum & augmento ſcientiæ & uirtutis
in clericis. Vnde licet non ſeruientibus imponatur pœna
non per hoc cenſenda eſt pœna uel attento quod eſt indu
cta principaliter in fauorem eccleſiarum iuxta doctrinā.l.
qui excep.ff.de condi.inde.per Bar.& Bal.in.l.uenia.C.de
in ius uo.&.l.maximum uitium.de li.præ. Si ergo ille con
ſtitutiones principaliter ſunt edite in fauorem ergo dēt
extendi. Quia in ſuſcipiendo ſubdiaconatum principali-
ter prouidere intendit indemnitati parochialium eccleſia-
4 rum † Poſtremo etiam aduertendum quod etiam ſi dicen
da eſſet conſtitutio pœnalis tamē debet extendi per ratio-
nem in ea expreſſam in dicto uer. ſicut a multis. Nec talis
caſus dicitur uenire ex extenſione ſed ex mente legis, nam
ratio extendit uerba legis ut.l.nominis & rei.§.uerbum ex
legibus.ff.de uer.ſig.& eſt tex.expreſſus ꝙ ad caſum qui ue
nit ex mente legis extendatur conſtitutio pœnalis in.c.ſi
poſtq̄.de elec.lib.vj.Mens autem legis colligitur ex ratio-
ne in.l.expreſſa ut no.Bal.in.l.non dubium.C.de legi.Cō-
cludo ergo quod minor.xxv.annis maior tamē.xv. pro mo
tus diſpēſatiue ad parochialē teneatur ſe facere promoue-
ri infra annū ad ordinē ſubdiacona.alias ſit priuatus per.c.
cum ex eo.ut ſic qui offendit eccleſiam in ſacerdotio non
offendat in ſubdiaconatu poſtq̄ nihil eſt ad ipſum. Iſta ui-
detur mihi uera opinio de mente iuris ita ſentire.

CONSIL. CCCV.

1 *Confeſſio & liberatio facta de uſuris uſurario quando præſumatur ſimulata.*
2 *Confeſſionem propriam teſtimonio contrario nullus infirmare debet.*
3 *Fraudem probabit qui eam allegauerit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Dubium
de quo ſupra quæritur fundatur ſolum in præ
ſumptione fraudis & fictæ liberationis ante
ex qualitate perſone creditoris quæ eſt ſuſpe
cta canonibus & exoſa hominibus. Tot enim
fraudes uſurarij committere moliuntur ꝙ in obuiando eis
iura deficiunt: ut no.in.c.ad noſtram.de empt. & uend. Si
enim in prædicta liberatione & abſolutione facta de uſu-
ris ut.ſ̄.patet non eſſet ſuſpicio fraudis queſtio nō haberet
dubitationem ꝙ cōfeſſio tam Andreæ procuratoris pauli
q̄ etiam Ipſius pauli auferent ipſi paulo præiudicium ne ue
nire poſſit contra propriam confeſſionem. maximè tam
ſolenniter in ſcriptis redactam.c.per tuas.de probatio.j.q.
vij.ſaluberrimum.&.l.generaliter de non nu.pe.Eſt igitur
hic diſcutiendū utrum præſumptio malitiæ & fraudis con-
tra uſurarios elidat dictā confeſſionem liberatoriā ab uſu
ris confeſſatis ſe recepiſſe &c.prout plenè de ipſa in inſtru
mento Pauli & Andreæ ſuper quo aduertē. ꝙ licet per ſo-
na ſic ſit iuribus odioſa:tamen debet ſibi miniſtrari iuſtitia
& ſine legitimis probationibus non debet damnari.c.cum
interponit.de excep.lo.& quod no.in.c.teſtimonium. extra
de teſti.Ad ꝓpoſitū ergo dico ꝙ generalis præſumptio iu-
ris eſt ꝙ uſurarij ſint mali & fraudes excogitēt in ſuis con-
tractibus ut prædictū eſt iſta tñ generalis præſumptio nō
ſufficit ad ipſorum condemnationem niſi per aliquas ſpe-
ciales conſecturas poſſint conuinci de fraude ex circunſtā
tijs contractus cum ipſo uſurario celebrati.& hoc bene cōl
ligitur ex.c.illo uos.de pig.&.d.c.ad noſtram.c.ex literis
de iureiur. cum ergo in caſu noſtro nulla ſpecialis præſum.
ptio poſſit occurrere quare dicta confeſſio Andreæ ſponte
facta ſtatim poſt liberationem factam paulo ſuper debito
principali per Zenobium uſurarium nec etiam quare alia
ſubſequens confeſſio pauli ꝙ omnia quæ recipere teneba-
tur a Zenobio confeſſus fuit &c. debeāt haberi ſuſpecti de
fictione uel fraude uidetur eius ſtandum in dubio nec præ
ſumendum in dubio poſtq̄ fuerat Paulus liberatus a ſorte
principali per diem anteq̄ Zenobiū generaliter liberaſſet
feciſſet dictam liberationem niſi ab eo uſuras uel alia rece
piſſet. Videtur ergo procul dubio dicen.dicto paulo ſuam
& ſui procuratoris an.confeſſionem de receptis præiudi-
care cum nulla ſpecialis cauſa occurrat quare dictas cōfeſ-
ſiones impugnent niſi ex cauſa generali ꝙ uſurarij ſint ma
li. Sed hæc eliditur per alium ꝙ florentini & alij non præ-
ſumuntur iactare pecunias cōtendo ſe recepiſſe quod nō
receperunt arg.l.cum indebito.de probatio.una ergo præ-
2 ſumptio tollit aliam.l.diuus.ff.de reſti. in integ.† Item ꝓ
paulum eſt præſumptio.l.& canonis dicentium ꝙ indignū
eſt ꝙ quis ſemel confeſſus eſt contrario teſtimonio ualeat
infirmare.ut.d.c.ſaluberrimum.c.per tuas. &.l.generaliter
pręal. Et in caſu noſtro non eſt una duntaxat confeſſio de
receptis emiſſa a Paulo ſed præceſſit alia emiſſa ab an.filio
dicti Pauli tanq̄ eius procuratore. Duplex ergo confeſſio
magis confirmat actum.l.ſi.C.ad uelle. præterea in utroq;
inſtrumento eſt præceptum guarentigie & iuramentum
& hoc ſecundum ſtatutum & ius commune magis etiam
firmat contractum maximè laboratorium. Nam guaren-
titia habet autoritatē rei iudi. & ſimiliter iuramentū.l.j.ff.
3 de iureiu.&.c.debitores.de iureiu.† Item qui allegat ſimu-
lationem & fraudem debet aperte hoc probare maxime
cū ſint cauſa ſuæ intentionis & negentur ex aduerſo.l.ij.de
proba.&.l.in excep.§.qui dolo.eo.tit. Et maxime cum im-
pugnat factum proprium ſine confeſſione. ut.d.c. ſaluber-
rimum. Nam & ſi ex parte uſurarij ſit præſumptio fraudis
in genere ut prædictum eſt ex parte tamen pauli eſt præ-
ſumptio in ſpecie quòd non fuerit fatuus in abſoluendo eū
a debito uſurarum niſi eas recepiſſet poſtquam contra ip-
ſam liberationem nihil allegat ſpecifice propter quòd de-
beat reſcindi. Non ob.quòd poſtea præſtitit cautionem &
continuauit uitium uſurarum quia cautionis præſtatio re-
ferenda eſt ad illos qui debent recipere uſuras non ad Pau
lum qui ab eis Zenobium tam ſolenniter liberauit ut dictū
eſt. hanc autem liberationem non reſcindit continuatio
uitij uſurarum quia diuerſa & ſeparata nihil concludens
penitus in uſuris præteritis reſtitutis ſiue cōfeſſatis.facit.l.
ſi maritus.C.de dona.inter uir.& uxo.&.l.non ob hoc.C.
unde le. Ex iſtis breuiter concludendum eſt ꝙ dicto Paulo
ob.exceptio liberationis prædictæ. & pacti de non peten-
do ex dicta cauſa & per conſequens nec poſſe hæredes di-
cti Zenobij inquietare rationibus ſupradictis. Illud autem
non eſt in dubium reuocandum utrum ſi non appareat de
reali ſatisfactione uſurarum ſed tantummodo de earum re
ceptione per confeſſionem ut in caſu noſtro Andreas &
Paulus fuerunt confeſſi ſe habuiſſe & recepiſſe &c. Nam
quo ad præiudicium confitentis poſt.xxx.dies idem opera-
tur cōfeſſio ꝙ realis numeratio ut.d.l.generaliter. & hoc
tenuit diſputando dominus Fede. de ſenis ꝙ etiam in foro
conſcientiæ idem operetur gratuita uſurarum remiſſio
quod realis numeratio ut patet in ordine cōſiliorum ſuo-
rum. xviij.

CONSIL. CCCVI.

1 *Incerta & incertorum nomine nobis qua dicantur.*

Incerta

2 *Incerta ſunt pauperibus diſtribuenda.*
3 *Geſta per edicta quando præiudicent.*
4 *Status alicuius ſi diffametur ad agendum quis cogi poterit.*
5 *Vſurarius in ſeculari foro non inquietabitur cui in foro conſcientiæ uſuræ gratis remittuntur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Efficax &
fortis uidetur allegatio. Ioan. Michaelis re-
petẽtis uſuras a Thomaſin. Nam licet ſuper
incertis detur epiſcopo poteſtas procedendi
& terminus modificandi ultra quem nullus
auditur poſt proclamata & edicta.c.ſi.de elect.lib.vj.tamẽ
iſte proceſſus generalis non uidetur referri ad perſonas a
quibus certũ eſt fuiſſe uſuras extortas quia cum eorũ actio
ſit perpetua non uidetur quòd ſit in iudicis poteſtate coar
ctare illum cui ius competit ad agendum infra breue tem-
pus ſine cauſa.ut.l.j.C.ut nemo inui. & l.ſi ea.C.qui accu.
non poſ.& l.diffamari.C.de inge.ma. Et hoc aduertendum
quando dicantur incerta ſuper quibus latior eſt poteſtas
epiſcopi quia per ipſum ut patrem pauperum debent ero-
gari pauperibus.c.ſicut dignum.de homi.&.c.cum ſit de iu
di.&.c.cum manifeſtus.de uſur. & certè ibi dicitur ꝙ cum
non extant illi uel eorum hæredes quibus debet fieri reſti-
tutio tũc debet fieri talis erogatio pauperibus. Item ſi ſor
te extant ſed ſi ſunt aduenæ peregrini & uiatores a quibus
2 uſuræ extortæ ſunt & ꝙ tot perquirere longum foret.† Iſta
enim credo dici incerta & pauperibus eroganda argu.C.
communia.de ſuc.aut.omnes peregrini.& aut. nauigia.C.
de fur. Item de ſtipendiarijs noſtri temporis qui quotidie
depredantur & expoliant quandoq; prædæ & ciuitates &
loca talia etiam quæ rapiunt ſunt incerta quia ignorantur
perſonæ a quibus. Iſta.n.propriè poſſunt dici incerta ſed ſi
ex libris uſurariorum apparent certæ perſonæ a quibus ex-
3 tortæ ſunt uſuræ non uidentur includi ſub generali procla
matione & edictis. † Nec geſta per edicta nocent ſi deſcri-
pti appareant in libris coram iudice exhibitis quia cum de
ipſis conſtet iudici debuit iudex de ipſis inquirere ſi exta-
bant.nam iudex debet inquirere ueritatem etiam ſi quis ſit
abſens per contumaciam nec ſibi iuſta ſententia negari:ut.
C.quomodo & qñ iudex.aut.qui ſemel.& l.properandũ.§.
ſi aũt reus.de iudi. Et iſta crederẽ bene dicta ſi illi qui erat
certus non pôt aliqua culpa imputari quod nõ comparue-
rit ad generalẽ citationem epi per edicta puta erat abſens
a ciuitate uel præſens licet infirmus uel aliter probabiliter
ignorare potuit publica edicta & monitiones epiſcopi.ut
c.in tua qui matri.accu.poſ.& l.is poteſt. de acqui. hæred.
per Bar.ſed ſi erat in ciuitate & in loco ubi publica denun-
ciatio uoce præconis & in publicis miſsis & populi frequẽ
tia facta fuit in themate præſupponitur tunc credo uerum
ꝙ conſuluit Fede. de ſenis. ut.ſ.iſte ueniens poſt deciſam
cauſam per epiſcopum non audiatur uolens agere ꝯ uſu-
rarium ſed cõtra pauperes chriſti qui uſuras receperũt ſub
generali computo incertorum. Nam ſecũdum dñm Fede.
poſt ſententiam declaratoriam dñi epiſcopi ꝙ oẽs qui nõ
probauerint certas ueniant ſub incertis non uidetur poſt
ſententiam epiſcopi aliquis admittendus ad probandum
certas. l.ſub ſpecie.C.de re iudi.e.c.inter mona.eod.tit Nõ
ob.l.j.C.ut nemo inuitus.cum ſi.alle.ſuperius: quia ibi lo-
quitur cum non ſubeſt cauſa. Hic uero cum ſubeſt.ut.ſ.pu-
blicus uſurarius qui uult ſatisfacere & ſic ſaluari generali
4 ter ab omnibus nolẽtibus repetere abſoluatur † Vbi enim
ſtatus alicuius diffamatur & periculum eſt in mora uide-
tur quis cogendus ad agendum maxime quia ubi agitur de
ſalute animarum latiſsimum eſt iudicis officium maxime
in materia uſurarum.c.ad noſtram. de iureiuran. & maxi-
me etiam eſt hoc uerum in caſu noſtro in quo ut dixi huic
Io.poſtea uenienti non præiudicatur ex toto quia poteſt
agere contra ipſum ſi non erogauit uel contra pauperes ſi
in eis erogatio facta fuit. Thomaſio autẽ quia id ꝙ debuit
poſuit in calculo incertorum debet ſuccurri quia auto.ſen
tentiæ epiſcopi hoc fecit. & ita tenet Fede. in cõſi.cxlviij.
& habet equitatem iſta eius opinio in hoc caſu in quo ſo-
let magnus numerus creditorum uocari qui cum uſurario
contraxerunt. Vocati enim in iudicio per epiſcopũ quod
compareant quia uult omnibus ſatisfacere uel quia ponẽ-
tur in numero incertorum uidetur quod debeant compa-
rere. ut habeat locum ille tit. nemo inuitus propter mul-
titudinem uſuras recipientium & minutas ſententias & pe
riculum moræ ꝙ uerſatur circa ſalutem animæ uſurarij ſed
agere uel non poteſtate ſecum contrahentium reſeruetur
arbitranda ſunt iſta inducta cauſa moderandi terminum
ad petendum & comparendum ut dixi & præſertim quia
iudicis officium eſt latiſsimum in iſta materia uſurarum &
præſumitur in his quæ fecit in reſeruatis ſub arbitrio circa
modum & ordinem procedendi. ut no. Inno. in.c. inno-
tuit. de his qui furt.or.ſu.& cle.diſpendioſam. de iudi. cõ-
iuncta.l.ſpem.de uerb.ſig. Ex quibus ſequendo opinionem
tam ſolennis doc Fede.concludo quòd idem Io.non poſ-
ſit poſt dictam ſententiam epiſcopi declaratoriam ſuper
uſuris a Thomaſo amplius moleſtari ex iſto capite ꝙ uſu-
ra eius certa & citari debuit perſonaliter. Sed poſito quòd
prædicta opi. poſſet uideri aliquibus minus uera: tamen
ex alio capite ſine alia exceptione idem Ioan. excluditur
uidelicet quod Thomaſium ab vſuris totaliter & ſolenni-
ter liberauit & abſoluit poſtea licet incontinenti poſtquã
ipſe abſolutus fuerit a Thomaſio ſup ſorte. Et circa hoc ẽ
diſcutiẽdum utrum eo ipſo ꝙ Thomaſius eſt uſurarius ma
nifeſtus dicta liberatio & abſolutio facta ſibi a Ioanne de
uſuris cenſeatur ſimulata & ficta. & quia ſuper quodã alio
conſilio hodie dato ſimiliter floren. plenè ſcripſi & conclu
ſi quod non niſi aliter probaretur fraus & ſimulatio alias
nunquam eſſet in poteſtate creditoris abſoluere efficaciter
uſurarium ab uſuris extortis ꝙ eſſet abſurdum ut ibi plenè
dixi. Et hic ſuppleo quod ibi remiſsiue poſt dominũ Fed.
de ſenis tetigi: uidelicet utrum ſufficiat uſurario remiſsio
in foro conſcientiæ ſibi facta ab his qui debent recipere
uſuras abſque rerum reſtitutione. Et relatis argumentis
pro & contra tenet quod ſufficiat: quia hoc ſufficit in de-
lictis grauioribus: ut rapina furtum & ſi.c.ij.de rap.&.c.in
literis. Præterea qui poteſt donare poteſt remittere: quia
remiſsio gratuita eſt donatio.ff.de cond.ob cauſam.l.ſi mu
lier. & no.in.c.ueniens. de teſti. Sed nulli dubium uſuras
quas recipit ab uſurario poteſt donare. Vlterius quidam
ſunt caſus ſpeciales in quibus obligatis ad reſtitutionem
non ſufficit remiſsio. de reſcri. ſtatutum. ad fin. &.c.exi-
git.de cen.eo.li. Datur ergo iſtis ſpecialibus intelligi ꝙ ſit
regula generalis in contrarium.ſ.ꝙ remiſsio ſufficiat. de
cle.non teſi.c.j.ad finem. ſufficit enim qualitercunque cre
ditori ſatisfiat.l.ſi rem.§.ſatisfactum.ff.de pigno. ac. & in
hoc reſidet Federicus in ordine cõſiliorum.xviij. Ex cuius
ſolutione opinor quòd ſi in foro cõſcientiæ ſufficit remiſ-
ſio ſine reali reſtitutione multo magis in ſo. iudi. Nam fo-
rum iudiciale ſuper uſur.reſtituendis per officium iudicis
tendit ad ſalutem animarum & ſic ad forum cõſcientiæ. ad
5 hoc.c.nouit.de iudic. † Tutus ergo in foro conſcientiæ ſu-
per uſuris per gratuitam remiſsionem non debet inquieta
ri in foro iudiciali. & eſt ſubtilis ratio ut remiſsionem
quietationẽ & abſolutionem de qua in inſtrumento ſupra-
dicto iudex debeat ſequi & ei ſtare maxime quia Ioan. cõ-
feſſus eſt ibi ſe habuiſſe & recepiſſe. Aſſerenti ergo modo
contrarium obuiat inſtrumentum & propria confeſsio.c.
ſaluberrimum.j.q.viij.&.c.tuas. de proba.& cõfirmaui hoc
alijs rationibus in alio conſilio ideo non proſequor.ſed cõ
firmo ex alio quòd thomaſius priuſquam Ioan.eum abſol-
uerit cautionẽ præſtitit de ſoluendis uſuris. ſubſequens er-
go liberatio uidet facta ſibi ex eo quòd ſoluerit iuxta for-
mam cautionis ut talia ſint ſubiecta qualia prędicata demõ
ſtrant.ut.l.ſi.ff.de ui. tri.& oleo leg. & l.ſi.de feu. inter ac.
Continuatio autem uitij uſurarum poſt dictam liberatio-
nem non facit ad propoſitum nihil enim prohibet conti-
nuare uitiũ uſurariũ & prius ſatisfeciſſe uni creditori. Non
pbat ergo hnc eſſe ꝙ ab hoc contingit abeſſe.l.nõ ob hoc,
C.unde le. Ex quibus omnibus concludo dictum Thoma-

ſium fore tutum & non poſſe a dicto Ioanne inquietari ſi-
ue moleſtari.do.Petrus de Ancharano.

CONSIL. CCCVII.

1 *Dos quæ matrimonio conſtante conſtituitur naturam donationis inter uirum & uxorem quando habere dicatur.*
2 *Donatio inter uirum & uxorem eſt iuramento firmanda.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Nulli du-
bium ꝙ dos poteſt conſtitui conſtante matri
monio ſicut ante.l.cum multe.C.de dona. an
te nup. Item ita poteſt conſtitui per confeſ-
ſionem numerationis ſicut per ueram nume-
rationem. licet in hoc ſit differentia quia in dotem cõfeſ-
ſionem conſtitutam poteſt opponi exceptio dotis non nu-
merate.§.certa tempora. Poſtea nullo modo.C.de dote
cau. non nume.l.ſi.in aut.ibi poſita.ubi tex.dicit ꝙ ſi decen
nium tranſiret a tempore conſtitute dotis omnis quærela.
denegatur. & glo.intelligit ſiue illud tempus fluxerit cõ-
ſtante matrimonio ſiue eo ſoluto. Ex quo tex. clare liquet
ꝙ iſta confeſsio non habet uim donationis inter uirum &
uxo. Quia tunc non diceret tex. quòd non poſſet poſt de-
cennium de hoc conqueri cum talis donatio non firmetur
curſu temporis ſed morte ſi traditio interuenit alias etiam
nec morte.l.papi.de donat. inter ui.& uxo. Vnde quia illa
lex cum autem loquitur in dote cauta non numerata ſi ha-
beret uim donationis non firmaretur decennio ut prædixi.
Dicendum eſt ergo quòd dicta confeſsio numerationis la
pſo decennio operetur idem ꝙ uera numeratio poſtquam
2 tex. dicit omnis quærela denegatur. † Præterea etiam ſi
cenſenda eſſet donatio inter uir.& uxo. tamẽ talis donatio
confirmatur iuramento. ut not. Bar. in.l.ſi quis pro eo. de
fideiuſ.in fin.in inſtrumento autem apparet iuramentũ in-
teruenisse in iſta confeſsione ex quo cõtractus iſte tali ex-
ceptione defenditur. Ex quibus breuiter concludo quòd
uiro uergente ad inopiam uxor in hypotheca & uendica-
tione bonorum uiri præfertur palmerio creditoris poſte-
riori.l.ubi adhuc.C.de iure do.

CONSIL. CCCVIII.

1 *Imperator quam poteſtatem habeat in legitimatione illegitimorum.*
2 *Princeps impedimenta circa actus legitimos tollere poteſt.*
3 *Principis poteſtas latiſsima eſt in tollendis impedimentis.*
4 *Feuda antiqua alio ordine regulantur quam bona hereditaria.*
5 *Legitimatus an poſsit in feudo ſuccedere.*
6 *Subiecta talia cenſentur qualia per prædicata monſtrantur.*
7 *Legitimatio ſpuriorum ad feuda nobilia non extenditur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Prima fa
cie uideri poſſet quæſtio parum dubia poſtquã
ita plenè conſtat de uoluntate imperatoris
concedendi tam latiſsimam poteſtatem do-
mino epiſcopo florentino ſuper legitimatio-
ne illegitimorum quocunque genere illegitimitatis de qui
bus in.c.tanta.qui filij ſint legi.&.c.niſi cum pridem.§.per-
ſone. de renun. Nam in dicti epiſcopi priuilegio expreſſe
dicitur quòd tanquam legitimi & de legitimo matrimo-
nio nati in bonis paternis & maternis proprijs & feudali-
bus acquiſitis & acquirendis ex teſtamento & abinteſtato
ſuccedant & tanquam de legitimo thoro & matrimonio
editi & concepti. Iſta uerba ſunt priuilegij in quibus ui-
detur nulla dubitatio. Ergo non debemus recurrere ad
interpretationes.l.ille aut ille.§.cum in uerbis. de leg.iij.
Præſuppoſito enim pro uero quòd hæreditates ſucceſsio-
nes & bona temporalia regulentur ſecundum conſtitutio-
nes ciuiles.c.quo iure. viij.di. Similiter reſtituere ad pri-
ſtina iura naturæ ſecundum quàm omnes liberi & legiti-
mi naſcebantur. ut in auten.qui.mo.na.effi. legi.& in aut.
qui.mo.na.effi.ſui.non uidetur dubium quòd maculam ge
nituræ per conſtitutiones principum introductam poſsit
princeps tollere. Et ſimiliter ſpem ſucceſsionis & hære-
ditatis alijs acquirendę in alium transferre quia ut dixi iſta
bona ſuis conſtitutionibus regulantur. ut.d.cap.quo iure.
Vnde cum in caſu noſtro fecerit mentionem ſpecialem ꝙ
poſsit legitimare ad feuda non uidetur dubium quòd in
feudo iam quæſito patri ipſe filius legitimatus ſuccedat.c.
2 lator qui filij ſint legi. † Impedimenta enim per leges ad-
inuenta circa inhabilitationes ad hæreditatem actus legi-
timos & ſimilia poteſt princeps tollere ut ex tũc per ſuum
indultum.ut l.imperialis.C.de impera. ibi nam omni ma-
cula penitus directa & quaſi ſuis natalibus redditis.Neque
uocabulum inhoneſtum eis inherere decreto nolumus nec
differentiam aliquam eos habere cum his qui nihil ſimile
3 peccauerunt &c. † quo tex. patet quòd latiſsima eſt pote-
ſtas principis in ſubmouendo impedimenta etiam quo ad
tractum retro. ad hoc quod no. in.c.per uenerabilem. qui
filij ſint leg. in nouel.& cle.j.de immu.hac ergo eius pote
ſtate præſuppoſita in eius mente & uoluntate ex uerbis ſui
priuilegij ac ſui miniſtri expreſſe licita non uidetur dubiũ
hunc legitimatum ad preces patris per dominum epiſco-
pum florentinum ad prædictum feudum ſiue feuda pater-
na præferendum fore dicto communi cinero quamquam
ex legitima ſobole deſcendenti. Quia & ipſe legitimatus
propter maculam geniture abſorptã fingitur priuatus de
legitimo matrimonio natus prout uerba ſe habent ſue le-
gitimationis quæ fundatur in expreſſa principis uoluntate
ut dixi. Et licet ut dixi prima facie iuxta corticem uerbo-
rum priuilegij ita uideatur dicendum tamen ſubtilius intu
enti contrarium eſt de iure dicendum. Moueor primo quia
illud eſt feudum deſcendens a progenitoribus prædictorũ
4 comitum Petri patris dicti legitimati & nerij. † Iſta feuda
antiqua regulantur quo ad deriuationem in deſcendentes
alio ordine quàm alia bona hęreditaria. Nam appellatio-
ne bonorum hæreditariorum non ueniunt iuxta no. per
Bar.in.l.ſi patroni.in prin.ad treb.&.l.iureiu.§.ſi liberi.de
ope.lib.per eundem & hinc eſt quod agnatus uel filius po-
teſt hæreditati agnatis uel patris renunciare & retinere
fundum principis priuilegio a progenitoribus in eundem
deriuandum. iuxta plenè no.per Bald.in.l.qui ſe patris.C.
unde liberi.&.l.liberti.de oper. liberto.per eundem. Hinc
eſt etiam quòd in tali feudo antiquo priuatio patris nõ no
cet filio quin imperium deriuetur iuxta no.per Bar.in.l.j.
de interdic. & relega. & Baldus in.d.l.qui ſe patris.&.l.j.
de bonis quę libe.& per Dy.in cap. non debet aliquis. de
5 regu.iur.lib.vj. † Ad propoſitum ergo feudum de quo quæri
tur traxit originem a progenitoribus certis Petri patris le-
gitimati & dicti comitis nerij & decedente comite Petro
ſine legitimatis filijs ex ſe deſcendentibus tranſiret eius
portio in comitem nerium iuxta formam imperialis priui
legij. Remanet ergo dubium utrum filij dicti comitis legi
timati excludãt comitem nerium quòd uidetur quia habe-
tur ac ſi natus eſſet de legitimo matrimonio & ꝙ poſsit ſuc
cedere in feudis &c. Nulli autem dubium ꝙ ſi natus eſſet
de legitimo ſuccederet in dicto feudo. Ego de iure contra
rium ſentio & præmitto quod iſta priuilegia & conceſsio-
nes principum inquantum ledunt tertias perſonas ſunt
ſtrictè interpretandæ quinimo ita reſtringendæ ne exten-
dãtur ad præiudicium tertij.l.j.§.merito.&.§.ſi quis a prin
cipe. ne quid in lo. pub.& cap.ex tuarum. de auto. & ulu
pal. & quod no. Inno.in cap.cum dilecti.de dona.ſed cum
feudum debeat deriuari in deſcendentium legitimos co-
mitis tamcredi primi feudatarij iam ſunt. xcvij.anni non
uidetur iſta legitimatio nouiter facta iam ſunt tre anni &
minus ledere ius deſcendentium legitimorum quia non ex
prouidentia patrum ipſorum ſed comitis tãcredi eorum
proaui quo ad comitem nerium ſe tuentur & debentur ei-
dem comiti nerio, & non hæredi ſui patris. per ea quæ no.
Bald.in.d.l.qui ſe patris & alijs locis præal. Nec id feu-
dum quæſitum comiti Petro eſt ius ipſius hæreditarium
nec in eius hæreditate computatur ſed reſoluitur eo
mortuo ſine filijs legitimis ar.l.lex uec. de pig. Et in co-
mitem

mitem nerium deriuatur dicto comite Petro ſine filijs legi
timis defuncto. Non ob.ꝙ reliquit legitimatum qui fingi-
tur de legitimo matrimonio natus nam id uerum quo ad
ſuccedendum matri patri aſcendentibus & deſcẽdentibus
ac tranſnerſalibus & clarè uerba legitimationis ſonant.
Sed iſta bona feudalia de quibus quæritur non ſunt de ſuc-
ceſsione patris quia iure hæreditario non deferuntur ſed
principali prouidentia mortuo comite Petro ſine legiti-
mis deſcendentibus deuoluuntur in comitem nerium cui
non eſt uериſimile principem uoluiſſe inferre præiudicium
cum iſtud non proueniat ex aliquo iure hæreditario patris
uel aliorum ad quorum ſucceſsionem iſte legitimatus habi
litatus eſt ſed extrinſecus & indulto principis ad comitem
nerium hæc feuda deuoluuntur & legitimatio prędicta in-
quãtum habilitat ad feuda intelligitur de feudis ex aliqua
ſucceſsione prædictorum ut iure hæreditario deuolutis.
Ex quibus ut dixi illa non ſunt ſed a bonis hæreditarijs to-
taliter ſeparata & eſt ſubtilis ratio & ex uerbis legitima-
tionis expreſſe elicita. Non ob.ꝙ dicit feudis acquiſitis &
6 acquirendis. † Quia intelligitur de feudis acquiſitis per il-
los de quorum ſucceſsione tractatur. nam de talibus per-
ſonis ſolum præcedentia uerba ſonant. talia ergo debent
eſſe ſubiecta qualia prædicata demonſtrant.l.ſi.§.cui dul-
cia. de uino tri.& oleo le.&.l.ſi defenſor.de inter. act. Se-
cundo principaliter moueor quia dominus imperator iam
ſunt ut dixi.xcvij.an ꝙ conceſsit iſta feuda comiti tancre-
do & ſuis legitimis deſcendentibus & ſic comes nerius ex
priuilegio principis principaliter ſe tuetur. Iſte autem le-
gitimatus non immediate ſed mediate ſe fundat uidelicet
ꝙ dominus epiſcopus autoritatẽ habens a principe habi-
litauit ipſum ut legitimum ad ſucceſsionẽ patris & ad feu
da. Ex hoc dico ꝙ gratia ſpecialis imperatoris non debet
minui uel alterari per factum ipſius principis miniſtri gene
ralem poteſtatem habẽtis & eſt caſus expreſſus in.c.dudũ.
de pręben.li.vj.Princeps enim non uidetur dediſſe ꝑtãtem
epiſcopo reuocandi uel tangendi conceſsiones ipſius prin
cipis ſpeciales ut ſic generi per ſpeciem derogetur ſiue ꝓce
dat ſpecies ſiue ſequatur.ut no.Dy.in.c.generi. de re. iu.li.
vj.Poteſtas enim miniſtri eſt conceſſa a domino ut.l.ſi ho-
minem.ff.manda.& eſt iſta equa interpretatio, & ſecundũ
naturam beneficij principis quod debet eſſe manſurum.c.
decet.de re.iu.li.vj.Non eſſet autem ita ſi feudũ immedia-
te ab ipſo proueniens conceſſum legitimis deſcendentibus
per nomen & generale indultum deberetur legitimis. Ter
tio mouet me autoritas domini mei. d. bal. de peru.in.l.eã
quam.C.de fideicõ.qui quærit utrum legitimatus ad feuda
ſub illo generali uocabulo ad feuda intelligatur legitima-
tus ad feuda dignitatis. Dicit ꝙ non quia dignitas uult di-
gnos arg.impetrantis beneficium indefinitè.Nam talis im-
petratio non extenditur ad curata uel dignitates quando
princeps in illis ſe reddit difficiliorem ut ibi dicit. & eſt ca
ſus in.c.cum in illis.de præben.li.vj. Sed cõceſsio ſupradi-
cti imperatoris dicto comiti tancredo ut ibi dicit. eſt facta
in nomine feudi & de caſtris uillis & uaſallis & ſic cum iu-
riſdictione ordinaria in hominibus & uaſallis prædictorũ
7 locorum. † Ad talia ergo nobilia feuda non uidetur extẽ-
di legitimatio ſpuriorum ſiue naturalium ſecundùm eum
nam naturales prouenientes ex perſonis clariſsimis & ſpe
cialibus ſunt magis exoſi legibus & aſtricti q̃ alij patet ex
no.in.l.ex facto.ff.ad treb.&.l.generaliter.de inſti.& ſubſt.
&.l.ſi qua illuſtris.C.ad tertu. Ergo ſimiliter & eorum le-
gitimatio debet reſtringi & non extendi ſecundum Bald.
Per prædicta apparet ꝙ ſuperfluo dubitatur utrum comes
nerius debuerit citari ad iſtam legitimationẽ. nam poſtq̃
dicta legitimatio non extendit ſe ad illa bona feudalia per
rationes & iura prædicta ſuperuacuo dubitatur an citari
debuerit cui nullum præiudicium generatur ex tali legiti-
matione quæ dicta bona feudalia non includit de inſtitu-
tione facta per comitem Petrum de communi floren. cum
non poſsit dici de legitimis deſcendentibus.Sed hęres ex-
traneus dicta bona feudalia non cõprehendit: ut.d.l.ſi pa-
troni.ad trebel.per Bar.Et quia hoc nõ eſt dubitabile:ideo
hoc tetigi. In dubijs uero caſibus iure dicti communis ma
gnifici & excelſi pro poſſe defenderem ut fidelißimus &
deuotus ſeruus eiuſdem.

CONSIL. CCCIX.

1 Laudum latum contra abſentem inauditum & nõ monitum an valeat.
2 Compromiſſum non fit ſine decreto ſuperioris.
3 Iudex eccleſiaſticus aditur ſuper iniquitate laudi quod inter clericum & laicum fertur.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Videtur
prima facie dicẽdum laudum ualere quia la
tum in fauorem eccleſiæ. Vnde etiam ſi alias
eſſet inualidum nunc tamen cum.ſ.in fauorẽ
eccleſiæ latum eſt debet eſſe ualidum: ut no.
in ſi.ff.de tranſ.l.cum hi.§.eam.tranſ.Pręterea per ſtatutum
commune flor.cõtra laudata non poteſt de nullitate obij-
ci uel opponi ſed ſimpliciter iudices debent per laudũ ter-
minata executioni mandare. Dum ergo iſte brunorius cõ-
promiſerit flore. uidetur ſtatuto illius patriæ ligari ratio-
ne contractus licet alias ſit forenſis & ſtipẽdiarius.l.ut fun
dum.cõmuni diuid.&.l.cunctos populos.C.dę ſum. tri.&
ſi.per Bar.&.c.romana §.contrahentes.extra de fo.com.li.
vj.Sed his non ob.contrarium uidetur de iure tenendum
inquantum inter iſtos erat qõ utrum iſta domus eſſet de
rebus eccleſiæ necne. Nam ſi decreto ſuperioris non pòt
2 † compromitti: ut.l.præſes.C.de tranſa. per Bald.&.c.de-
creto de tranſ.per Inn.Ex quo ſequitur ꝙ etiam in fauorẽ
eccleſiæ non ualeat laudum ſuper eo latũ.& no. Bar.in.d.l.
cum hi.poſt Iac.bu.Sed ex alijs rationibus iſtud idem pro-
batur quæ ex puncto non apparent ſed pars petens conſi-
lium præſupponit pro ueris in facto. Et primo quia eo nun
quam ad diſcuſsionem per arbitratores uocato ſed abſente
continuè laudum latum fuit: ſed hoc iniquiſsimum eſt ab-
ſentem inauditum taliter condẽnare.nam & papa dicit de
ſeipſo quod hoc non poteſt.c.j.de cau.poſ.& proprie. Nec
etiam imperator non monitum nec citatum condemnare
poteſt quia per hoc aufert defenſionem quæ eſt de iure na
turali.cle.paſto.de re iud. Itẽ hoc eſt cõtra officium quod
incumbit arbitratoribus.ſ.diſcutere & audire ſepius par-
tes. ut no. Bart.in.l.ſi de meis.ff.de arb.facit quod no.Bar.
in.l.ſi quis arbitratu.ff.de uer.ob.&.l.inter ſtipulantem. in
prin.eo.ti. Et licet conſtruant in laudo reperiſſe ꝙ inſtru-
mentum uenditionis fictitiæ celebratum fuerat in perſonã
uxoris certè cum de inquiſitione iſtius fictionis non appa-
reat non eſt eorum uerbo credendum & maximè præſu-
mendo delictum contra abſentem non uocatum. facit.c.
quoniam contra falſam.de proba.&.l.marito.ff.pro ſoc.Ex
quibus apparet doceri poſſe de iniquitate dicti laudi.& ꝑ
conſequens ex hoc capite impugnari poſſe.Sed dices corã
quo cum ſtatutum hoc expreſſe prohibeat & ſubtrahat in
hoc officium magiſtratus unde non uidetur ualere qđ fie-
ret in contrarium: ut.l.non dubium.& quod ibi per Bald.
8 C.de legi. † Ad hoc ſubtiliter aduertendũ ꝙ cum inter lai
cum & clericum eſt latum laudũ ſuper eius iniquitate eſt
iudex eccleſiaſticus adeundus: ut eſt caſus in.c.expoſita.
de arb. & maxime quia laicus dicit iniquum & ſic clericus
pro quo latum eſt ſuſtinet partes rei.c.cum ſit generale.de
fo.compe. In foro ergo eccleſiaſtico non eſt locus ſtatuto
laicorum ſuper iſta reductione laudi ad arbitrium boni ui-
ri quia cum ſuper rebus eccleſiæ actum ſit nec prout con-
tra ſtatuta ſecularium ad res uel perſonas eccleſiaſticas ſe
extendunt.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.&.c.quæ in eccleſiarũ.
de conſti.&.c.ſi.de fo.in nouel.Et eſt hoc ęquum vt ſtatu-
ta quę non recipiet eccleſia ꝯtra ſe ſuper obſeruantia ini-
qui laudi non debeat recipere pro ſe.c.cum omnes. de cõ-
ſti.&.l.j.ff.quod quiſque iur. Continet enim ſtatutum in
hoc iniquitatem ut non poſsit conqueri de iniquo laudo
contra.l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.ff.pro ſo. Et contra
omnia iura quæ obuiant iniquitati ut patet in toto titu.
extra de iureiu. & de arb. Vnde etiam laico uidetur per

miſſum eccleſiaſticum iudicem adire ſuper dicta iniquitate poſtquam non audiuntur ſuper ea in foro ſeculari: vt no. Inn. in c. nouit. de iudi. & Bar. in extrauagan. ad reprimendum. ſuper uerſi. denunciatum. Ex quibus liquidè infertur ꝙ Brunorius recta uia poteſt adire iudicem eccleſiaſticũ ſuper dicta iniquitate & de ipſa cognoſcere & interim iudici ſeculari inhibere ne dictum laudum exequatur pendente queſtione præiudiciali. arg. c. tuam. de ord. cog. & c. lator. qui fil. ſint legi. do. Pet. de Anch.

Tres magnifici uendicant ſibi ſubiectionem per iuriſdictionem in caſtro diani & motiua ſuper quolibet. Et quod nulli teneatur dominus dicti caſtri pro ſe motiua adducit, Pro euidentia de iure perſonarum & dominorum. Et de ſuprema poteſtate imperatoris ſuper rebus temporalibus in toto orbe. Item fauorabilior eſt ille qui fundat intentionem ſuam in iure communi q̃ ille qui ex priuilegio uel præſcriptione & potius illi gratificari oportet. Canô prohibet papæ alienare. Alienatio ergo facta contra canon. de rogatorium uoluntatis non ualet. Et plures cauſæ ſurreptionis unius priuilegij papalis.

CONSIL. CCCX.

1 *Praſcriptio contra imperium & contra Papam non procedit.*
2 *Probatio per coniecturas quando ſufficiat.*
3 *Imperator dominus mundi dicitur.*
4 *Contentio dignitatis ex propinquitate & equalium conuerſatione oritur.*
5 *Poſsidens ſemper præſumitur in bona fide niſi mala probetur.*

IN CHRISTI nomine amen. Tres domini magnifici & illuſtres in caſtro diani cũ ſuis pertinentijs prætendunt & uendicant ſibi directum dominium & fidelitatem. Magnificus uero miles & dominus Raymundus marchio de buſcha contra omnes tres uendicãt ſibi libertatem ſi poteſt uel ſi non poteſt de iure cui ex prædictis debeat obedire & in dominum cognoſcere quærit. Et incipiendo ab antiquiori illuſtris dominus marchio montisferrati uendicat ſibi ſubiectionem & fidelitatem in prædicto caſtro tanquam dominus ciuitatis Albe cui ciuitati apparet facta conceſsio per uicarium imperatoris de omni iuriſdictione in hoĩbus dicti caſtri diani rodelli rodi pianni & uerdini ut plenè de hoc in publico inſtrumento. Mccxl. unde cum immediate ab imperatore conceſsio iuriſdictionis emanauerit non uidetur contra dictam communitatem poſſe præſcribi dicta iuriſdictio & fidelitas in hominibus per alium ſicut nec contra ipſum imperatorem a quo deſcendit. cap. ad audientiam. de præſcri. ubi caſus.
2 † Nam contra imperium & obedientiam ſibi debitam non procedit præſcriptio ſicut nec contra Papam. ad hoc. l. competit. C. de præſcri. xxx. anno. & c. cum non liceat. de præſcri. Secundo idem illuſtris marchio pro ſe inducit etiam ius commune. Conſtat enim quod omnia caſtra & ville intra territorium ciuitatis ſunt eiuſdem ciuitatis ſub eiuſdem iuriſdictione. l. qui ex uitio. ff. ad munici. & l. j. ff. de dam. infec. ſic & omnes eccleſiæ intra dioceſim præſumuntur ſubiectæ epiſcopo. xvj. quæſt. vij. omnes baſilicæ. Quicunque ergo extraneus intra dictum territorium & dioceſim uult ſibi uendicare iuriſdictionem & imperium debet oſtendere legitimum titulum uel probare præſcriptionem cuius contrarij memoria non exiſtat alias præſumitur uſurpaſſe. c. di. contra morem. de reſti. ſpo. c. ad decimas. lib. vj. & de reſcri. c. j. eo. li. ſed de iſto priuilegio uel præſcriptione tanti temporis nec magnificus illuſtris dominus. d. comes ſabaudiæ nec dominus Epiſcopus albe uiderentur poſſe facere fidem ergo dominus marchio tam ex priuilegio quam de iure ciuili ſuper ſubiectione prædicta uidetur habere fundatam ſuam intentionem per iura prealle. & quod no. in. c. nimis quidam. de iureiu. in no. uel. poſt Inno. Subſequenter dominus Epiſcopus ciuitatis albe uendicat ſibi iuriſdictionem & obedientiam in prædicto caſtro & circunſtantijs quia conſtat & notorium eſt a. xliij. annis retro. i. antequam eſſet occupatum per gẽtes armorum iam an. ſunt. xliij. ipſum Epiſcopum poſſediſſe dictum caſtrum diani cum omnimoda iuriſdictione pacifice & quiete & multis annis. Vnde uidetur quòd tanquàm ſpoliatus debeat reſtitui ante omnia. iij. q. j. reintegranda ſunt omnia ſpoliata &c. quod cap. principaliter emanauit in fauorem eccleſiarũ quæ per negligentiã prælatorum ſuorum ſuis rebus & iuriſdictionibus ſpoliantur ut not. Inno. in. c. ſæpe. de reſti. ſpol. poſtquam enim poteſt probari de eius pacifica poſſeſsione & patientia communitatis alben. eum pacifice poſſediſſe uidetur præſumendum quod poſſederit iuſto titulo & bona fide arg. l. qui in aliena. §. j. de acqui. hæred. & l. ſi filius. C. de peti. hære. Nec uidetur curandum de priuilegio uel fundamento in iure communi ſuper quo ſe fundat ciuitas alben. quia potuit epiſcopus contra ipſam præſcribere bona fide quæ præſumitur. c. uigilanti. & c. ſi diligenti. de præſcrip. & l. pen. C. de præſcri. lon. temp. Nec uidetur poſſe ſibi opponi de nõ titulo uel præſcriptione nõ completa poſtq̃ conſtat ipſam eccleſiam ſpoliatam per ſocietatem hominum armatorũ: c. in literis. & c. item cum quis. de reſti. ſpol. & l. ſi quis a ſe fund. C. ad. l. iul. de ui. Deſcendo ad iura illuſtris & excelſi principis comitis de ſabaudia qui tuetur ſe primo priuilegio apoſtolico clementis in eius creatione fuit principium & origo nephandi ſchiſmatis in catholicam eccleſiam qui cum gereret ſe pro papa ſegregauit & diuiſit dictum caſtrum diani a menſa Epiſcopali eccleſiæ alben. & donauit præfato domino comiti illud quo ad directum dominium & magnifico militi domino manfredo marchioni de buſcha patri dicti quondam domini Raymundi quo ad dominium utile tempore pontificatus ſui anno quarto. Præſuppoſita igitur ualiditate eorum quæ geſsit tanquam geſta fuiſſent a uero Papa uidetur dicendum hoc facere potuiſſe tãquam omnia bona eccleſiarum & ipſe eccleſiæ fuerint in ſua diſpoſitione & pleniſsima poteſtate. c. cuncta per mundum. & c. per principalem. viij. quæſt. iij. & c. ij. de præben. li. vj. & quod no. Innocen. in ca. cum ſuper. de cau. poſ. & proprie. Ex quo ſequitur quod no. Innocen. in cap. cum ſuper. de cau. poſ. & proprie. Ex quo ſequitur quod præfatus dominus comes ſabaudiæ habet iuſtum titulum in dominio directo & ſuccedit in loco eccleſiæ alben. Vnde etiam propter ius dictæ eccleſiæ quod habebat ut dictum eſt ſuperius ſe tueri poteſt: ut. l. qui in ius. ff. de re. iur. & c. is qui in ius. eo. ti. lib. vj. Secundo efficaciter ſe tueri poſſe uidetur ex eo quod præfatus dominus Manfredus patrem & auum moderni domini comitis recognouit in dominos & ipſis iuramẽta fidelitatis ut fidelis uaſallus exhibuit. Ex hoc ſequitur quòd etiam circunſcripto indulto apoſtolico poſtquam dominus Manfredus poſſeſſor caſtri recognouit eum a dicto domino comite ut ipſius uaſallus tranſtulit in eum directũ dominium poſtquã ipſum alieno nomine poſsidere cepit. l. meo. ff. de acqu. poſſ. & quod no. Bar. in. l. ſi rem aliquam. eod. ti. Ex quo etiam conſequenter infertur quod dominus Raymun. uelut hæres & filius dicti domini Manfre. non poteſt uenire contra factum patris & ueniendo contra uidetur dominum comitem ſpoliare quod non poteſt de iure facere nec opponendo de iure ſui uel tertij contra comitem debet audiri l. ſi quis conductionis. C. lo. facit quod not. in. l. quæ a patre. C. de reſti. mil. Nec etiã præſcribere. l. male agitur. C. de præſcrip. xxx. uel. xl. an. Poſtremo de iuribus dicti magnifici militis domini Raymun. prætendentis nemini p̃dictorum obligari uinculo fidelitatis ut feudali occaſione dicti caſtri diani cum ſuis pertinentijs eſt diſcutiendum. Et præmittendũ ꝙ progenitores iam ſunt. cc. anni fuerunt expulſi de illis partibus & per mundum exules xl. an. & ultra. & perdiderunt tempore excluſionis ipſorum omnia inſtrumẽta iuriũ ſuorum unde prætendens idem dominus Raymun. antiquiſsimo t̃pe anteq̃. l. p̃fatus dñs uicarius imperatoris conceſſerit

ceſſerit illud caſtrum communi albæ dicit dictum caſtrum cũ alijs ſupradictis fuiſſe de iuriſdictione & dñio antiquorum ſuorum quod non ualens probare directo intẽdit probare per indicia uerisimilia & cõi opi. uulgi in illis locis &
5 auditu maiorum ſuorum. † Et iſtæ probationes per coniecturas & indicia uidentur ſufficere in factis quæ excedunt hominum memoriam uidelicet. c. annorum iuxta not. in c. quid per nouale. & c. ueniens. de uerb. ſignifi. per Ion. & l. ſi arbi. de proba. Nam & fama in probatione dominij multũ facit. l. atqui natura. §. cum me abſente. ff. de neg. ge. & l. pro prietatis. C. de prob. ad hoc quod not. in cap. cum cauſam. de proba. ubi de iſtis probõnibus per libros antiquos famã indicia & adminicula in factis antiqs & inter cætera dicit poſſe probare per teſtes aliquos qui elegerunt antiqua inſtrumenta in publicam formam in quibus expreſſe apparebat quod dictum caſtrum diani cum alijs pertinebat ad dominos Marchiones de buſcha a quibus idem dñs Raymun. originem ducit. & hoc eſt quando plena probatio. c. cum olim. de priui. facit. l. per iniquum. C. de fi. inſtr. Item dicit etiam hoc poſſe probare per auditũ a ſuis maioribus a quibus audiuerunt aliqui qui ſunt uiui & teſtimonium tale recipitur in factis tam antiquis ſicut & fama & uulgi opinio ut in iuri. præalle. Et iſtæ probationes debent admitti de facili in fauorem dñi Raymun. qui computato tẽpore patris ſui dñi Manfredi cum ſuo poſſedit dictum caſtrum diani cũ alijs. xliiij. annis uel circa & cũ titulo quia emit a domino Thoma tunc temporis poſſeſſore dicti caſtri. Vnde tãto tẽpore tutus eſt præſcriptione aduerſus eccleſiam albe. c. de quarta. cum ſi. de præſcri. Item cum peruenerit ad eum ſine uitio contra omnes qui medio tempore quæſiuiſſent dominium ſiue ius etiã tutus eſt ex priori dominio iam præſcriptione eliſo. l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. xxx. an. c. cũ dilectus. de ordi. cog. Cum igitur de præſenti ipſum poſſideat & pater ſuus etiam poſſederit tanquam caſtrum liberum non ſubiectum alicui homini feudali nec aliquẽ in dominũ recognoſcens niſi modo tempore dñm comitẽ ſabaudie uř ꝙ poſſit ſibi uendicare in plenam libertatem præſertim cũ dicta caſtra conſiſtant in Italia quæ de iure cõmuni ſunt libera præſumenda & nullis tributis obnoxia ſi cõtrarium non probatur. ff. de cenſi. l. j. Recognitio aũt & fidelitas præſtita dño comiti ſabaudie per dñm Manfredum non fecit dicta caſtra feudalia ſi non erant ante. ut. J. dicam. Vlterius ad prçſumendum quod dictum caſtrum diani & alia prædicta ſint libera deducit idem dñs Ray. ꝙ a. xliiij. an. citra quibus ipſe & pater poſſederunt & maxime ante tẽpus ꝓlixi ſchiſmatis Vrbanus papa Quintus & ſucceſſor Gregor. xj. miſerunt ad partes illas legatos & gentes armorum & cum ibi morarentur epi & prælati illarum partium & earum uaſalli & feudatarij & generaliter oẽs recognoſcẽtes immediate eccleſiam Romanam in dñam accedebant ad prædictos legatos debitam fidelitatem ſubiectionẽ & obedientiam exhibentes præfactus aũt do. Manfr. nullam obedientiam fidelitatis uel ſubiectionem exhibuit quod uerisimiliter feciſſet ſi requiſitus fuiſſet ſicut ſi rõne feudi eccleſiæ Romanæ uel alben. fuiſſet obligatus. & hoc uerisimiliter colligitur a cõmuniter accidentibus quia ſic in ſubditis in aduentu legatorum in prouinciam fieri communiter & regulariter conſueuit. non iuiſſe igitur uel requiſitum non fuiſſe eſt magnum & efficax indicium libertatis. facit quod no. la. bu. in. l. neque natales. & l. nõ epiſtolis & utrobique per Bal. C. de proba. & l. non ad ea. ff. de legi. prædictis ergo indicijs & præſumptionibus cum præſcriptione & iure cõmuni cõiunctis uidetur idem do. Raymun. poſſe ſe libertate tueri & ut uaſallum non poſſe ab aliquo ex prædictis inquietari uel moleſtari rõnibus ſupradictis. iſtæ ſunt rationes & iura quæ quilibet ex prædictis magnificis dominis pro parte ſua poteſt adducere. Ex quibus apparet præfatum dñm Ray. probabiliter poſſe dubitare utrum & cui debeat eſſe ſubiectus & in qua ſpecie ſiue gradu ſubiectionis & in hoc petit conſilium quid iuris. Christi igitur nomine repetito dicam quod de iure ſentio & præmitto ꝙ ſtatus & conditio hominũ poſt ius gentium eſt multiplex. quidam liberi quidam ſerui quidam ſui iuris quidã patriæ poteſtati ſubiecti quidam aſcriptitij &c. ut in to. ti. ff. & inſtit. de ſtatu perſonarum. ſimiliter & rerum ſtatus & diuiſio eſt multiplex. ut. ff. & inſtit. de re. diui. & iſta uarietas iure gentium introducta eſt quo iure diſtincta ſunt regna agris termini impoſiti dñia diuiſa &c. ut. ff. de iuſt. & iu. l. ex hoc iure gentium. & j. di. ius naturale. & c. ius gentium. cum ibi ſequentibus rurſus pro rerum & hominis cõſeruatione fecit dñs duo magna luminaria ſacerdotium & imperium. c. ſoli te. de ma. & obe. & in aut. qũo oportet epiſ. in prin. horum duorum officia diſtincta ſunt & iuriſdictio poteſtas & imperium. ut patet. xcvj. di. c. cum ad uerum. & c. duo ſunt. Ex quibus patet quod legibus imperatorum regulantur tẽporalia cuius iure ſublato meo põt dicere hæc domꝰ mea eſt
3 hic fundus meus eſt ut c. quo iure. de fundis. viij. diſt. † unde de ſeipſo imperator dicit mundi dñs ſum. l. deprecatio. ad l. rhodi. de iac. & omnia principis eſſe intelliguntur. l. bene a zenone. C. de quad. ꝑſcri. & ſub eo ſunt omnes nationes & totius mundi obtinet monarchiam unde Chriſtos ſoluit tributũ Cæſari & mandauit reddi quæ ſunt Cæſaris Cæſari. c. ſi tributum. & c. magnum. xj q. j. facit. vij. q. j. c. in apibus. ab ipſo imperatore omnis iuriſdictio temporalis deriuatur uelut ab uno fonte riuuli multi & a ſole multi radij & ad una arbore multi rami. horum tamen omnium unitas ſeruatur in origine. xiiij. q. j. c. loquitur. Vnde Seneca in perſonam Neronis loquẽs ita dicit. Ego ex omnibus mortalibus placui electus quia ſum qui in terris deorũ uice fungor uitæ neciſq; arbiter gentibus qualẽ quiſq; ſortem ſtatũue habuit habeat in mea poteſtate & quod cuique mortalium fortuna dare uelit meo ore pronunciat quas nationes funditus excidi quas tranſportari quibus libertatem dari quib. eripi, quos reges mãcipia fieri quorũcũq; capite regi circundari decus oporteat quæ ruant urbes quæ oriantur. mei iuriſdictio eſt. hæc ille in principio libri de clementia ad Neronẽ ex qua autoritate & canonibus & legibꝰ præal. apparet ꝙ iuriſdictio poteſtas & imperium imperatoris in toto orbe ordinata eſt a deo & in eo fundatur nec contra ipſam ſupremam poteſtatem præſcribi poteſt. c. nõ liceat. de præſcri. & d. l. competit. Item iſti in quos ab epo ut a capite deriuatur iuriſdictio dicuntur uocati in partem ſollicitudinis non in plenitudinem poteſtatis. c. mãdata. de præſump. & de iure cõmuni conceſſa eſt iuriſdictio multis diuerſa per territoria prouincias & regna ut patet. C. & ff. de offi. præfec. affri de offic. proconſul. de offi. præſi. & multis alijs & in aut. de defen. ciuitatum. §. audient. & tales in ſuis territorijs fundant intentionem ſuam de iure cõmuni: ut c. nimis. de iureiur. per Inn. & dixi. ſ. poſt prin. His premiſſis ad propoſitum redeundo dico ꝙ intentio epi uel domini comitis ſabaudie ſibi iuriſdictionem temporalem & directum dominium in prædicto caſtro diani non fundatur in iure communi imo contra ius commune inquãtum iuriſdictionem & temporalitatem ſibi uendicant. J. fines alterius territorij ut ciuitatis albe. i caſu noſtro oportet ergo quod oſtẽdant priuilegium uel ꝑſcriptionem cuius contrarij memoria non exiſtat cum ſit iuris præſumptio contra eos; ut d. c. j. de præſcri. li. vj. & c. cũ perſonæ. de priuil. eo. lib. ſola aũt quaſi poſſeſſio iuriſd. præterita ut ad ipſam reſtituant non uidetur ſufficere ut. c. ad decimas. de reſtit. ſpo. li. vj. In perſona aũt ciuitatis ſiue cõitatis albe iuriſdictio in prædictis caſtris in caſu noſtro fundatur primo in priuilegio uicarij generalis imperatoris. Item fundatur in iure cõmuni cum ſint intra eius territorium. l. j. ff. de dam. infec. per Bar. & ideo ſi de priuilegio uel præſcriptione prædictus illuſtris comes ſabaudie uel dominus eps albe fidẽ nõ faciunt in dubio pro communi alben. ſiue dño Marchione montiſferrati eſſet ferenda ſententia pro quo facit priuilegium & ius cõe facit. c. dudum. de deci. & prçfatus do. Raymun. uolens recognoſcere unum ex prædictis in dominũ debet eligere dominum Marchionẽ quaſi eum eligendo res redeat ad naturam ſuam & naturalem ſtatum quod ſit de facili. l. ſi unus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. & l. filio quem pater. de lib. & poſth. nec fiet confuſio terminorum quos antiqui

patres

patres ſtatuerunt & quos egredi etiam a iure prohibitum
ſicut mittere falcem in meſſem alienam quod fieret ſi præ-
fatus dñs comes in alterius comitatu ſiue territorio uellet
habere iuriſdictionem & ſuperioritatem. hoc.n.ſolet exci-
tare diſcordias. probantur hæc in.c.j.de ſepul.vj.q.iiij.ſtri-
ctum.& c.ſcitote.&.l.cum pater.§.dulciſsimis.de le.ij. Itē
titulus communis albæ eſt antiquior quia ſunt iam.cl.anni
quod habuit titulum ut dixi.titulus autem eccleſiæ recen-
tior uel poſſeſsio ſine titulo & amiſſa iam ſunt anni xliiij.
ambo igitur agentes contra poſſeſſorem.ſ.cōtra do.Raym.
qui poſſedit coniuncto tempore patris continue dictis an-
nis non uidetur dubium ꝙ ubi aliquis ex eis debeat uince-
re debet ferri ſententia pro eo qui habet titulum antiquio
rem fundatum etiam in iure cōmuni.Poſſeſsio aūt præte-
rita eccleſiæ eſt contra ius cōmune inquātū in alterius ter-
ritorio iuriſdictionem temporalem ſibi uendicat.pro com
muni igitur eſt ferenda ſententia.ar.c.licet cauſam.de pro-
bat.& iſtam partem credo in dubio ueriorem de iure inq̄-
tum idem dñs Marchio qui præſcripſit cū ti.xl.an.& ultra
nolit præfato dño Marchioni referre quæſtionē de titulo
ſuo & de præſcriptione cum ti.xl.an.ut dixi.ſ̄.in rationibꝰ
ultimo modo deductis pro domino Raym. in uerſu poſtrē
mo &c.Nam ſi recognoſcere eum noluerit potius q̄ alios
ſupradictos & ei gratificari erit iuſte laudandus quia reſti-
tuit ius ſuum licet præſcriptione forte eliſum domino natu
rali.i.comitatui albe: in cuius corpore & territorio ſitū eſt
caſtrum.Item & in conſequētiam mediate recognoſcit im
peratorem a quo dicta iuriſdictio ſicut omnis alia emana-
uit ut dictum eſt ſupra & contra cuius ſupremam obedien
tiam & iuriſdictionem præſcriptio non procedit ut.d.l.cō
petit.& c.non liceat.propter hanc obedientiam & ſupre-
mam iuriſdi.pōt etiam do.Ray.ſe tneri etiam nomine ciui-
tatis albæ cui uult gratificari.facit quod not. Hoſt. in rub.
de ſpon.duorum.& c.ad audientiam.de reſcri.ubi caſus no.
in fi.de hoc.Reſtat modo reſpōdere rationibus factis.ſ̄.pri
mo pro domino comite ſabaudie & primo inquātum fun-
dat ſe ex priuilegio apoſtolico clementis reſpondetur pri-
mo ꝙ dictus ti.eſt contra iura ſiue cano. prohibentes papæ
alienationem rerum eccleſiarum.c.nō liceat papæ.xij.q.ij.
& aduertendum ꝙ licet papa quilibet poſſet illi canoni de
rogare per c.innotuit.de elec.tñ ſi in ipſius priuilegio non
eſt derogatum in genere uel in ſpecie ut in caſu noſtro ſe-
quitur quod ſuum priuilegium indultum contra præceden
tem canonem derogatorium fuit nullum & non exequēdū
l.quoties.l.reſcripta.C.de preci.impera.offe.& l.nec dam-
noſa.eo.ti.ſequitur etiam quod eſt malefidei qui cōtra ca-
nonem interdicta mereatur.c.qui cōtra iura.de re. io. li.vj.
& per conſequens non præſcripſit.l.nunquā.ff.de uſur. Se-
cundo probatur quod dictum priuilegium cōceſſum ad po
ſtulationem comitis illuſtris ſabaudie fuit obtētum ꝑ falſi
ſuggeſtionem multiplicem de quibus.ſ̄.in themate quibus
ſuppreſsis non obtinuiſſet eum debet ergo carere pœnitus
impetratis maxime per illud tacite ſubintellectum ſi pre-
ces ueritate nitantur.l.reſcripta . & l.uniuerſa.C.de preci.
impe.offe.& l.nec damnoſa.C.eo.ti. canonizati.xxv.qō.ij.
Suggeſsit enim primo ꝙ pleno iure dictum caſtrum ad ec
cleſiam alben. pertineret & hoc non poſſet probare ad
quod tenetur: ut.d.l.uniuerſa.ibi nec aliquem fructum.Se-
cundo ſubiunxit quod idem dominus Manfredus ui armo-
rum recuperauit a ſocietate angelicorum . & hæc nō uera
quia illa ſocietas occupauit nec idem do.Manf. ui armorū
recuperauit ſed emit de ſua pecunia quo expreſſo papa nō
ita de facili conceſsiſſet contra titulo poſsidentem ſicut cō
tra uiolentum inuaſorem ſuum priuilegium . Vlterius ſub-
iunxit ꝙ dictum caſtrum erat in comitatu ſuo . & hoc mo-
uit præcipue papam ad ipſum concedendum per ſingula-
rem affectionem ad locum ipſum intra comitatum ſuum
ſitum.l.ſi cui ſundus.ff de leg.ij.ſed dicitur hoc manifeſte
non uerum quia per ſex dietas diſtat a ſuo comitatu & ſi-
tu . ut dixi in comitatu albæ & prope dictam ciuitatem.
& hac rōne ueriſimiliter non conceſsiſſet & domino tā po
4 tentiſsimo ad cumulationē domini ciuitatis albe. † ex pro-
pinquitate enim & conuerſatione æqualium contentio di-
gnitatis naſcitur.l.obſeruandum.ff.de offic.præſid. ꝙ enim
potentior dñs minimū quid poſsideat intra territorium al-
terius eſt periculoſum.nam ubi leo tenet pedem cętera ani
malia quieſcunt.ueriſimile ergo eſt ꝙ non conceſsiſſet pri
uilegium quod diſcordias excitaſſet:ut.d.l.cū pater.§.dul-
ciſsimis.ff.de le.ij.Ex quibus ſequitur ꝙ nullum fructū pęni
tus affert dictum indultum præfato excelſo domino comi-
ti & per conſequens recognitio fidelitatis & alia inde ſecu
ta ex eo uel ob id ſunt nulla.l.cum principalis.de re. iur. &
l.non dubium.C.de legi.& c.cum inter uos. de re in. Non
ob.l.ſi conductionis.C.loc.nam iuramentum fidelitatis ſi-
ue fidelitas conſtituit ius perſonale non reale niſi de nouo
ſucceſſor ſimiliter recognoſcat.c.ueritatis.de iureiu.per In
noc.ergo poſſeſsio fidelitatis in patre.i.do.Manfre. non ex
tenditur ad do.Ray.nec poteſt dici interuertere poſſeſsio-
nem caſtri quia non apparet ex priuilegio app. uel aliter
dictum comitem quæſiuiſſe poſſeſsionem dicti caſtri quod
fuiſſet neceſſe.c.paſto.de priui. & quod ibi habetur in gloſ.
quā nunquam habuerunt:nam acquiſitionem directi domi
nij ſibi conceſsi requiritur apprehenſio & traditio poſſeſ-
ſionis.l.traditionibus.C.de pac.ad quam traditionem non
uidetur ſufficere ſola præſtatio obedientiæ & fidelitatis cū
iuramento quam fecit dñs Manfre. quia nō fuerat hoc ſibi
mandatū a papa cuius autoritate ut dixi debuit quæri poſ-
ſeſsio.ut d.c.paſto.Ex quibus concludo ꝙ ex titulo prorſus
nullo propter ſuggeſtiones mendaciorum & impetratio-
ne priuilegij ex ficta traditione quæ reſultat forte ex cōſti-
tutione fidelitatis & ſubiectionis non pōt dici dñm comi-
tem in dicto caſtro quæſiuiſſe poſſeſsionem. & per ꝯñs nec
directū dominium & iccirco ex denegatione obedientiæ
& fidelitatis per dñm Ray.non poteſt ſe prætendere ſpolia
tum poſſeſsione quā nunquā habuit arg.optimum de reſti.
ſpo.c.olim.el.j.ceſſat ergo condictio ex.l.ſi quis conductio
nis.ad prædicta facit ꝙ not.Bar.in prædicta.l.ſi rem aliquā.
in illo membro an ex ficto titulo & ficta traditione quæra-
tur dominium & poſſeſsio Nō ob. ꝙ papa habeat ſuper re
bus & perſonis eccleſiaſticis pleniſsimam &c.quia hoc ue-
rum ubi appareat de iſta uolūtate ſed cum præcedit lex de-
rogatoria uoluntatis ſuæ nouę contra ipſam legem deroga
toriam non uidetur agere niſi de ipſa fecerit mentionē . ut
in præalle.l.reſcripta.& l.uniuerſa.cum ſi. & per iſta fit li-
quido reſponſum omnibus rationibus pro eius parte ſupe-
rius adductis.Reſtat reſpondere ad rationes & iura eccle-
ſiæ albe quæ fundatur potius in poſſeſſorio q̄ petitorio per
c.reintegranda.& c.intentum.& c.item cum &.c.cū in lite
ris.de reſtit.ſpo.Iſta enim iura loquuntur cum agitur con-
tra ſpoliatorem uel qui habet ab alio cauſam mala fide. ut
c.ſepe contingit.de reſtit.ſpo.& hoc non poſſet probari de
5 do.Manfre.qui emit † & ſic iuſto titulo poſsidet & præſu-
mitur ꝙ bona fide niſi probetur mala . ut no.in.c.ſi diligen
ti.&.c.ſanctorum.de reſcrip. Præterea ut ſuperius dictum
eſt in caſtris & uillis intra limites ciuitatis albe ſuper iuriſ
dictione exercitio & ſubiectione eſt fundata intentio di-
ctæ ciuitatis de iure cōmuni ſicut intentio epiſcopi intra
dioceſim quo ad ſpiritualia. eṗs ergo q uēdicat iuriſdi. de-
bet ꝓbare titulum etiam ſi prætendat ſe ſpoliatū quia ꝯ ip-
ſum ius cōe præſumit.c.ad decimas.de reſti.ſpo.lib.vj.& c.
conſtitutus.de fil.præſ.Non ob.patiētia cōmunitatis albe q a
talis potentia nō confert illum titulum nec nocet ubi agit
de amiſsione dominij niſi legitima præſcriptione munita
ut no.Bar.in.l.cū de in rem uerſo.ff.de uſur. Ex quibus om-
nibus late dictis luce clarius manifeſte concluditur quod
eundem magnificum & illuſtrem dñm comitē & præfatū
Re.p.dñm eṗm albe uel eorū alterū idem do.Ray.miles &
marchio in dños recognoſcere non tenetur.Si uero illuſtrē
dñm dominū marchi.montisferrati recognoſcere uoluerit
tāquā dñm ciuitatis albe iuſtius & tutius faciet tanquam
res redeat ad naturā ſuam ſub iuriſditione dominij natura-
lis ciuitatis albe ratione territorij & ſub iuriſdi.imperato-
ris a quo iuriſdictio dictæ ciuitatis & omnis alia tempora-
lis deriuatur ut præalle.iuribus.do.Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCXI.

1 *Pater habens duos filios & nepotes ex altero eorum ſi unum ex eis inſtituat in illa parte quæ de iure ſibi debetur & alium in reſiduo quanta erit portio illius ſic inſtituti.*
2 *Verba in qualibet diſpoſitione ſunt ſecundum materiam ſubiectam intelligenda.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Quæſitũ iſtud ſic implicitum & ſub nube figuratũ plura dubia in ſe continet quæ explicite & quodam ordine declaranda ſunt. Et primo circũſcriptis bannis dicti Benedicti utrum admittatur ad aliquam partem bonorum Bucij teſtatoris de iure communi uel ſtatutorum ſancti miniatis ex perſona Bucij nepotis ſui nati ex filia eius lena mediante perſona Iacobi patris dicti Bucij & aliorũ de quibus ſupra in themate. Et inter alia dubia illud eſt potiſsimum in effectu. Vtrũ uiſa inſtitutione Iaco. filij Licij Bucij teſtatoris quam partem ex illa inſtitutione conſequi debeat. inſtituit enim eũ in ea parte ſubſtantiæ hæreditatis dicti teſtatoris quæ eidẽ Iaco. de iure contingit. Alterum uero filium: ſcilicet Thomaſium pupillum & a. & g. nepotes ex dicto Iacob. uniuerſales hæredes inſtituit in omnibus bonis ſuis. dicit enĩ Bedic. auus maternus Bucij pupilli ex perſona dicti Iacobi ad dictum Bucium nepotem ſuum dimidiam hæreditatis Bucij teſtatoris deuolutam: quia dimidia abinteſtato de iure ſibi contingebat & alia dimidia Thomaſio pupillo filio dicti Bucij teſtatoris in aut. in ſucceſsione. de ſuis & legi. ad illud enim ius cõmune uidetur teſtator ſe retuliſſe quo filij abinteſta. pariter admittuntur ad ſucceſsionem patris: licet quandoq; iure quodam ſingulari contra patris uoluntatem admittantur ad legitimam cũ in eos minus cõfert: ut patet in aut. nouiſsima. & l. omnimodo. & l. quoniã in prioribus. de inoffi. teſta. Ego contrarium ſentio q teſtator ſenſerit de legitima tantum & licet de iure communi cum ſumus in cauſa inteſtati debeatur ſecundum numerum filiorum ut dixi tamen cum ſumus in cauſa teſtati ſicut in caſu noſtro de iure cõmuni debetur tantum legitima. ad illam enim teſtator de iure cõmuni neceſsitatur & cogitur non ad partem abinteſtato debitam. eligendo etenim uim teſtamenti ad ius commune quo regulatur diſpoſitio teſtamentaria ſe retuliſſe uidetur & ſic talia ſint ſubiecta qualia prædicata demonſtrant. l. fi. §. cui dulcia. de ui. tri. & oleo le. & † ſm ſubiectam materiam ſunt intelligẽdi ſermones
2 l. ſi ſtipulatus de uſu. & l. damni infecti quidã. de dam. infect. & hoc quod fuerit mens teſtatoris apparet quia illud quod eidem Iac. abinteſtato debeãt diminui debet in perſonis filiorum dicti Iaco. ſuppleuit quibus nihil ſuperſtite Iaco. relinquere tenebatur. l. ſi quis teſtamẽto. ff. de iniuſt. teſt. exequauit enim eius filios uidelicet a. & alteri eius filio Thomaſio inſtituendo eos in capita cum eodẽ. Item ultra etiam Philippam dicti filiam dotauit. Ex quibus apparet quod ſi hæc uerba quæ eidem Iac. de iure cõtingit &c. intelligeremus de dimidia hæreditate Bucij & non de legitima ſequeretur nimis magna inequalitas & abſurditas inter dictos Iac. & Tho. quia Iac. haberet dimidiam & duo eius filij de alia eius dimidia haberẽt quatuor uncias Thomaſius uero duas tãtum & cum onere dotis Philippe pro parte ipſum contigente & ſic non reperiretur habere legitimam ſine onere. Iaco. aũt ex perſona ſua haberet dimidiã .i. ſex uncias & uſumfru. quatuor unciarum ex filijs debitarũ. & hæc inequalitas inter fratres eſt legibus odioſa. equalitas aũt amplectenda ideo uerbis dubijs hæc ſequenda illa reſpuenda. l. cum pater. §. libertis. ff. de le. ij. Item etiam ex eo poteſt colligi dicta teſtatoris intentio quia in ſubſtitutione apparet Thomaſium & nepotem ex Iac. prædilexiſſe & ꝑtuliſſe Iaco. dum eos uulgariter pupillariter & per fideicommiſſum ſubſtituit Ia. autem in defectum omnium argu. ad hoc. ff. de condi. & demonſt. l. pupillum. in fi. Concludo igitur q Bucius teſtator de filio ſuo Iaco. non confidens per prędicta uerba ſolum in legitima quæ de iure debetur uidetur inſtituiſſe & q in eum minus contulit ſuppleuiſſe in perſonis filiorũ eius. facit. l. quidam cum filium. de hære. inſti. Ex quo etiam conſequenter infertur q ſi in hæreditate Bucij teſtatoris Bened. auus matern' Bucij pupilli filij ſui dicti. Iaco. poteſt aliquod ius prætendere hoc deſcendit ex perſona Iac. in perſonam Bucij quo ad bona Bucij teſtatoris & hoc ſolum fuit in legitima Iac. debita per iam dicta. Item etiam hoc poteſt prætendere ex perſonis Thomaſij Gaſparis & Philippe prædefunctorũ quod utrum de iure ualeat ſiue poſsit uideamus ſuccincte. Et primo certum eſt q de hæreditate ſiue portione hæreditatis Bucij teſtatoris Bucius pupillus nihil debet habere propter ſubſtitutionem pupillarem ipſi Thoma. factã per Bucium patrem ſuum de. a. & g. quia ex iſta ſubſtitutione pupillari ad hæreditatem Thomaſij ueniunt proculdubio cũ dicta ſubſtitutio facta fuerit uulgariter & pupillariter & per fideicõ. l. iam hoc iure. ff. de uul. & pu. Similiter ab hæreditate Gaſparis poſt patrem ſuũ Ia. decedentem Bucius pupillus excluditur quia Antonius ſuperſtes ex utroq; parente coniunctus præferi ſibi coniuncto ex uno latere tm̃. ſ. patris communis Iac. in aut. defuncto. C. ad tertu. & hac ratione &c. Pe. de Ancha.

CONSIL. CCCXII.

1 *Filius propter uulgarem ſubſtitutionem ſe grauatum prætẽdens an poſſit hæreditatem repudiare & legitimam retinere.*
2 *Filius in proprijs grauatus legitimam conſequi poteſt omiſſa hæreditate.*
3 *Legitima ſi non ſuper eſt legatis & oneribus deductis index eã ſupplebit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ex ſola uulgari ſubſtitutione filius non poteſt prætendere ſe grauatum quia ĩ poteſtate ſua eſt excludere dictam ſubſtitutionẽ hæreditatẽ uidelicet adeundo: ut. l. ſuus quoque. de hæred. inſti. & l. ſi pater. de inſtit. & ſubſtitu. Vnde cum adeundo poſsit totam hæreditatem conſequi non poteſt eam diuidere acceptando legitimam & repudiando reſiduum ut ſic ipſum habeat ſubſtitutus. repugnant enim in hoc duę iuris regulę de quibus in. l. j. & ij. ff. de acquir. hære. & l. quandiu. eod. titu. & in hoc concordant omnes Moderni. ut Cy. in l. hæres. inſtit. C. de impu. & alijs ſubſti. & Barto. in. l. qa poterat. ad treb. & l. gerit. uer. ſed quæro quid ſi aliquis. & in l. j. de uulga. & pup. in primo effectu uulgaris & aduer-
2 tẽdum ad caſum ſpecialem in quo dicit Bar. poſſe † filium conſequi legitimam omiſſa hæreditate. ſ. ſi ſit grauatus in rebus proprijs ſiue legatis & habeat ſubſtitutum. tũc enim onus repellitur de legitima & reliquis partibus non parendo oneri facit locum ſubſtituto. & hoc ſentit Bald. ſub dubio forte in d. l. heres inſtitu. & per. l. ſi libertus patrono. de bo. li. & dicit eſſe notandum. Sed ſaluo ſemper iudicio ſaniori credo q grauamen in legitima non poteſt prætendi ſi in reliqua portione hæreditatis in qua eſt filius inſtitutus dato ſubſtituto non allegetur grauamen nec eſt iſta iuſta cã rũpendi iuris regulas de quibus. s̃. nec etiam nouiſsime leges quæ de nouo ius agendi ad ſupplementum introduxerant hoc ſed oppoſitum dum tam filijs q̃ etiam teſtamentis & uoluntatibus teſtatorum nõ rumpendis ſubuenire uoluerunt ut patet in. l. qm̃ nouella. & l. omnimodo. de inoffi. teſt. ſecundum enim illas leges grauamẽ ſuccedendi eſt & filius remanere debet hæres ut teſtator diſpoſuit ut ſic tam teſtatori quam filio conſulatur & hæc cognitio an filius grauatus ſit in legitima necne eſt iudicis non ipſius filij. nam oportet ad hoc eum agere & inter cætera tẽpora ut in dictis iuribus. & l. ſcimus. eo. ti. † Si enim deductis
3 legatis & alijs oneribus legitima non ſupereſt iudex eam ſupplere debet. Si uero ſupereſt legitima & etiã forte multum ultra non credo filium poſſe legitimam retinere & illud repudiare & ſubſtituto locum facere quia ille conuerſus inſtituti & ſubſtituti & partem adire & partẽ repudiare eſt contra iuris regulas ut ſuperius dixi. unde non eſt ueriſimile q d. ll. de ſuppletione legitime loquẽtes hoc inducere uoluerint & in hoc iuris regulas corrigere. ar. l. præcipimus.

cipimus.in ſi.C.de teſta.Non ob.l.ſi libertus patro. de bo.
quæ li.niſi in caſu quo patronus inſtitutus grauatur in re-
bus proprijs poteſt acceptare legitimã ſuã & p repudiatio
nem reſidui aperire uiam ſubſtituto . Nã illum caſum ſpãlẽ
in legitima patroni nõ traham ad legitimã filij . ut. l.quod
contra.ff.de legi.uel ſm illam l. ius agendi ad ſupplemen-
tum & ſubmouendi omne grauamen de legitima ipſo iure
nõ erat cognitum ideo forte illa.l.nõ haberet locum in pa
terno & in filio multominus cui eſt plene cõſultum per d.
l.omnimodo.& hoc ſentit expreſſe Bar.in d.l.excuſatio.ff.
ſi quis omiſ.cauſa te.Ex quibus concludo ꝙ reſeruatio legĩ
me fuit nulla quia non potuit uxorem motu proprio a re-
liqua parte ſuæ portionis hæreditarie ſeparare & prælige
re contra uoluntatem teſtatoris qui uoluit locum tunc ſub-
ſtituto cum Nicolaus hæres non eſſet ſed ipſe hæres ſi poſ-
ſet legitimam conſequi.ut.d.l.ſi hærea inſtituta.&.d.l.om-
nimodo.Occurrit tñ circa prædicta alia dubitatio quia nõ
ſimpliciter repudiauit ſed ſub conditione ꝙ poſsit conſe-
qui legitimam in bonis teſtatoris.Nam cum dictum ſit le-
gitimam ſolã conſequi non põt nec a ſua portione hæredi
taria ſeparare vr ꝙ dicta ſeparatio non ualuerit.arg.no. in
l.hæres inſtituta.nam ut dicit impedit eam reſeruatiua ꝓ
teſtatio arg.C.de act.& obl.l.ut debitum & per iſtam infe
ro ꝙ dicta repudiatio non ualuit . & per ꝯns non deuoluta
ad ſubſtitutum uulgarem ſua portio hæreditaria ſed poteſt
eam adire uel ſi grauatam ipſam ultra legitimam prætẽdat
ad ſuppletionem debet agere & in illa mihi uidetur uera
concluſio ſuper dictis dubijs & quæſitis alijs.

CONSIL. CCCXIII.

1 *Reſcripta papæ & imperatoris contra ius emiſſa ab omnibus ſunt refutanda iudicibus.*
2 *Fructus annuus ex re ſpirituali percipi poteſt.*
3 *Diſpenſatio papæ contra iuramentum non facit quẽ in conſciẽtia tutum.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Niſi legi-
bus & cannonibus eſſet expreſſum ꝙ reſcripta
& conceſsiones papæ & imperatoris contra
ius illicita deberent ab omnibus iudicibus re
futari.l.reſcripta.de præci.imp.offe.ꝑſumun
tur.n.obtenta per importunitatem præcipue quãdo abſor
bent ius tertio quæſitum ideo ſunt nulla.C.de pet.bo.ſub.
l.ij.li.x.& l.quoties.C.de præci.impe.offe. Ego niſi uterer
licentia data ab ipſis ſacrorum canonum conditoribus im
pugnandi talia non auderem loqui & iniqua aſſerere quæ
concedit.Mãdato enim papæ licet duro obtemperandum
eſt nec quis põt ei dicere cur ita facis . xviij. di. in memo-
riam.quia ergo conceſsio contra iura papalia de temerita-
te eſt per iudices refutanda ut dixi in c.ſi quãdo. de reſcrip.
ideo conceſsio de qua ſupra abſorbẽs ius dicti Rigucij &
inducens berengarium ad tranſgreſsionẽ fidei & uiolatio-
nem iuramenti audeo de ipſius dñi noſtri papæ cõſcientia
ſacris canonibus & legibus regulanda dicere ipſam nullã
pro cuius declaratione ad euidentiam declarãdum expri-
mo utrũ dicta ordinatio Petri de luna ſuper dicta ſcripto-
ria inter Rigucium & Berengarium fuerit cõtra iura. Ri-
gucius.n.ſcriptoriam ſuam ipſius Petri de luna manibꝰ reſi
gnauit libere & idem Petrus ut papa dictam ſcriptoriam
contulit.b.ſtatuitq; ꝙ idẽ Berengarius annis ſingulis Rig.
donec uixerit idem Ri.dimidiam ſcriptorie ſoluere tene-
retur ubicunque moram traheret . & hoc ordinauit idem
Pet.tunc papa Benedic.iiij.nominatus de conſenſu ipſius
Beren.qui ut ſupra narrauit iurauit ſe poſtea ſeruaturum
promiſſa . Et certe non uideo in quo poſsit dici dicta con
uentio ſi ex re non ſpirituali uerus ipſius dominus rei pro-
mittit ſoluere annuatim tantum de redditibus & de re ipſa
prouenientibus.l.inter ſtipulantem.ff.de uerb.obl.† Nam
2 ex re ſpirituali autoritate ſuperiorum põt ex conuentione
percipi annuus fructus.c.niſi eſſent.de præben.& maxime
in caſu noſtro ſuggerit omnis equitas conuentionẽ ualere
ex eo ꝙ Rig.ſue rei.i.ſcriptorie ceſsit & collata fuit dicto
Beren.nullum ius habenti cum dicto onere.nã ſi Rig.ſpe-
raſſet habere dimidiam non fuiſſet ueriſimiliter renuncia-
turus gratis.ar.l.cum de indebito.ff.de proba.Præterea &
ſi dici poſsit dicta conuentio libertatis dicti officij prodi-
ga ut dicit in prædicta litera reſcindi debuiſſet potius ipſa
reſignatio officij quam fecit Rigu.alias non facturus ut di-
xi quem reddit tunc excuſatum ipſius tũc papæ autoritas.
Si ergo dño noſtro papæ Alexãdro dicta pactio reſcinden
da uidetur & exonerare Beren.a dicta ſolutione debet re-
ſtituere dictum Rig.ad ſuam ſcriptoriam. nã cũ ipſe certet
de damno uitando Beren.aũt de lucro captando & ueniat
per hoc contra fidẽ & iuramentum Ri. potius ſuccurren-
dum fuit q̃ ſibi arg.no.in.l. apud celſum.§.marcellus.ff.de
excep.doli.& l.fi.C.de ꝓdit.infer præſuppoſita.n.efficacia
dictæ cõuentionis ualde reprehendi debet Beren. qui uult
tenere cõmodum ſcriptorie & recuſare onus annexũ. arg.
l.j.§.in primo.de cad.tol.ubi.n.cõmodum ibi onus. in hoc
ergo maxime uerſatur iniquitas & etiam in alio ut nõ ſer-
uetur proprium iuramentum.nam ut dicit nihil tam con-
gruit humanæ fidei quam promiſſa ſeruari . Vnde dicit ca-
non quæ promittuntur opere compleantur & quæ proceſ-
ſerunt de labijs meis non faciam irrita . & graue eſt fidem
fallere:ut.l.j.ff.de pac. & extra.eo.ti.&.c.qualiter.&.l.j.de
conſtit.pe.Iuſta ergo & equa fuiſſet reſponſio dñi nri pa-
pæ ad ſupplicationem Bereng.aſſerentis cõmode nõ poſ-
ſe ſoluere dictam dimidiam reſpondere. Si non potes ſol-
uere renuncia ſcriptorie & reſtitue eam illi.nam ipſam uel
le retinere & a promiſſa fide recedere iniquũ eſt . in omni
enim materia hæc iura uolunt ut qui reſtituitur aduerſus
ſuam obligationem ut reſcindatur ſimiliter & aduerſarius
debet reſtitui ut in ſuo iure antiquo reponat: ut.l.j.C.ſi ad
uer.tranſa.Alias unus remaneret in lucro alius in damno
quod eſſet iniquum & reperiret Rigu.ſe deceptum autori
tate tunc papæ contra.l.j.C.de his qui ue.ꝗta.impe. Irẽ præ
ſuppoſito quod non ſubſit iuſta cauſa quare Beren. non ob
ſeruet fidem & iuramentum uidet ꝙ autoritas papæ in prę
iudicium cõtrahentis cum Beren.non liberet eum a pecca
to.obſeruantia enim cõuentionum & iuramẽtorum eſt de
iure naturali ut patet ibi iurate & reddite dño iuramenta
neſtra . Vouete & reddite dño deo ueſtro & ibi, quæ pro-
3 ceſſerunt de labijs meis non faciam irrita † contra iura illa
diſpenſatio papæ ſine cauſa non reddit quem tutum in fo-
ro conſcientiæ : ut no.in c.cum ad mona.de ſtatu mona. in
nouel.ſuper ult.gloſ.& not.in c.non eſt de uoto. in nouel.
ſuper glo.j.ubi dicit hoc maxime uerum quando ad debi-
toris poſtulationem eſt obtenta remiſsio .facit quod no.in
Spe.in titu.de leg.§.nunc oſtendendum , ueſic. etiam in-
ter laicos in temporalibus. Ex quibus omnibus concludo
quod dicta conceſsio de qua.ſ.impetrata cum alterius de-
trimento: ueluti propter importunitatem & contra iura il
licita ſit nullius momẽti & ab omnibus iudicibus refutan-
da ſalua ſemper determinatione ſanctiſsimi dñi noſtri pa-
pæ Alexandri aliter ſentientis cuius correctioni & emen-
dationi ꝑdicta oia ſubijcio & cuiuſcũq; melius ſentiẽtis.

CONSIL. CCCXIIII.

1 *Datio curatoris adulto dementi an ualeat.*
2 *Tutor datiuus non datur tutorem legitimum habenti.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Videte-
tur prima facie dicendum quod in defectum
curatorum ſufficiat autoritas iudicis.l.bono
rum.C.qui admit.ad bo.poſ.po.&.l. ſi infan-
ti.C.de iu.deli. Nam ſtatutum quo prohibe-
tur adultus ſe uel ſua obligare niſi cum cura. autoritate de-
bet ſuppleri per.l.qua cauetur ꝙ iudex poſsit defectum cu
ratoris ſupplere.arg.l.ij.C.de noxa.cum ſi. Ego credo cõ-
trarium quod iſta datio cur.huic adulto dementi ſiue men
tecapto non poteſt aliqua.l.iuuari.Sed põt probari cõtra-
rium quod fuerit nulla primo quia tali mẽtecapto ſicut fu
rioſis prouiſum eſt a legibus de agnato ut ſuſcipiat iſtam
curam

curam cum iuramento & inuentario & ſolennitatib' alijs de qbus in.l.tam dementis.&.l.de curatoribus.C.de epiſ. aad.&c.l.ſi.C.de cura.fu.nō potuit ergo iudex dare datiuū poſtq̄ lex prouiderat de legitimo.l.ſi quis ſub conditione. ubi no.ff.de teſta.tu.decretum ergo iudicis ſiue autoritas pperā interpoſita non potuit facere curatorē poſtquā ad eius officium non ſpectabat.c.ea quæ fiunt a iudice.de re. iur.& dici poteſt iudex errore ductus ad iſtam dationē cui
1 dementia aduli non conſtitit nec mentionē fecit. † & per conſequens errauit in facto & in iure quia tutorē ſiue curatorem habenti legitimum uel agnatum proximum nō potuit prouiderē de datiuo ut.d.l.tam dementis. coniuncto q no. Bar.in.l.ſeie egreſſe.de tu.& cur.da.ab his.Item ſi dedit hunc curatorem ut adulto debuit conſentire quia inuitus non accipit.C.tam inuitus.inſtit.de cura. Sed demens non habet conſenſum.ſ.ij.§.de cura.fu.&.c.j.de cle.egro. lib.vj. Vnde in caſo noſtro.ſ.compromiſſi ex quo orit obligatio ad obſeruantiā futuram laudi nō eſt reperire fundamentum aliquod in perſonam iſtius dementis iſtius perſonalis obligationis quæ contrahere debeat originē a cōſenſu autoritas iudicis non poteſt ſupplere defectum conſenſus ex quo oritur dicta obligatio naturalis. ut no.bal.in fi. in.l.bonorum.C.qui admi.ad bo.poſ.po.Prætérea alibi dicit Bald.eleganter quod quando iudex nō poteſt facere aliquem actum nisi diſpenſatiue oportet quod hoc ſciat & eū faciat ex certa ſcientia.l.quidam conſulebat.de re iud. unde factum temerarium iudicis non haberetur loco diſpenſationis.c.ueniens.de fil.præsby.per Inn. ſed in caſu noſtro licet iudex potuiſſet non habenti curatorē dare cur. ad litem futuram debebit hoc ſciens facere adultum uidelicet curatore carere ut eſt tex.in.d.l.bonorum. hic autē non inquiſito de hoc prorupit ad dationem curatoris ſpecialis abſque aliqua legum prædictarum ſolennitate ex quibus ſine ulteriori proſecutione conclude dictum dementē non teneri ad obſeruantiam huius laudi nec pœnā cōtra ipſum potuiſſe committi nec ex iuramento prorſus nullo confirmari. ut no.Bar.i.l.iij.de tute.&.l.is cui bonis.de uer. obli.

CONSIL. CCCXV.

1 *Nepos ueniens ad ſucceſſionem aui an debeat ſibi dotem maternam in legitimam imputare.*
2 *Dos ad patrem reuertitur filia mortua.*
3 *Cauſa proxima in iure non remota attenditur.*

IN CHRISTI nomine amen. Dominus Bar.plene tangit iſtam quæſtionē in.l.iiij.ff. ad.l.fal.ibi quæſtio. † Filia deceſſit antequā pater,& refert ſe cōſuluiſſe nepotes de qbus in themate deberē ſibi imputare in legitimā quā perueniunt in bonis aui dotem matris eorū ab auo pfectā. probat hoc primo quia talis dos data matri debet filijs cōferri.l.illam.C.de col.ſi confertur ergo in quartam imputatur.l.quoniam nouel.de inoffi.teſta.ibi ſecundo quod quicquid confertur in quartam imputatur. Secundo alle.l.omnino.C.de inoffi.teſta.ubi ad hoc ut imputatio fiat ſufficit q occaſione eius quod pater fecerit filia lucretur. Tertio probat quod dos data filiæ a patre licet ad eius filios deuenerit non debet dici aduentitia ſed profectitia ut pote ab eorum auo profecta quod patet quia aduentitia non cōferuntur ſed dicta dos confertur.ut.d.l.illam. Quarto ut ipſe dicit probatur difficili ratione iſta dos a patre profecta deſcendit in nepotes ſuos natos ex dicta filia potius uigore
2 conſuetudinis quam de iure. † Nam de iure deberet reuerti ad patrem a quo profecta eſt filia præmortua.l.dos a patre.C.ſol.ma.& ſic iſti nepotes hanc dotem de conſuetudine lucrantur non ſic filiæ ſiue matris hæredes ſed tanquam de bonis aui & ut profectitiam.l.profectitia.de iure do. ergo debent ſibi imputare in legitimam ſiue quartā ut in.d.l. quoniam nouel & iſta præcipua ratione motus conſuluit pro iſta parte prout refert in d.l.in quartam. ubi dicit multos aduocatos & doct.conſuluiſſe contrarium per l. ſanci-

tis.§.repletionem,C.de inoffi.teſta. ubi repletio legitime debet fieri de bonis aui uel patris de quibus detrahit ſed iſta dos ſemel exiuit de bonis huius aui & eſt effecta ppria filiæ.l.pater filiam.ff.ad.l.fal.ergo non debet imputari in legitima quia non amplius numeratur in bonis aui de quibus eſt legitima detrahenda:ut.d.§.repletionem. cum iſtis dominis aduocatis docto.concordat doc.& pceptor meus illuſtris.do.Bald.in.l.illam.ubi refert ita conſuluiſſe.d.ſa. de bel.poſt pbat quia hæc dos nepotibus iam quæſita nulla.l.cauetur quod debeant imputare ſibi in quarta. & hoc ſufficit quia erubeſcimus cum ſine lege loquimur.l.illam. de colla. Præterea non ſequitur confertur ergo imputatur niſi in caſibus expreſſis in iure:ut.d.l.illud. Item quarta debeat euelli de corpore bonorum ſed iſta dos nō eſt de corpore bonorum aui ſed nepotum quia mutatione perſonæ profectitia eſſe deſierunt & inceperūt eſſet aduentitia quo ad ipſos nepotes.ar.l.paulus.de acqui.hæ. & c.j.de iure pa.
3 † nam in iure cauſa proxima debet conſiderari nō cauſa remota.ff.de le.iij.l.ſed ſi ſic.§.fi.&.l.rogaſti. ſi cer. pet. & l. mulier.ff.rer.amo.&.c.de cætero.de homi. ulterius iſti nepotes poſſident dotē maternam ex tempore cōſuetudinis quæ in eis contulit ipſam dotem antequam moreret auus. dñi ergo effecti ex una cauſa non poſſunt fieri dñi ex illa uidelicet per imputationem legitimæ.l.iij.§.ſidem.de hær. inſtit.confunderetur enim ex hoc titulus acquiſitionis iam facte per reditum ad principium aui de quo & non aliunde eſt legitima detrahenda dic.§.repleti & hæc alteratio uideretur omnino impoſſibilis nec poſſet ratione probari qualiter hoc poſſit attingere. Vltimo cōcludendo probat iſti nepotes & pronepotes nō repreſentant matrem in ſucceſſione eius ſed ueniunt ex perſonis proprijs & in capita ſm opi.in ſumma ti.de hære.inſti.de leg.agna.ſuc.§.hoc etiā. quo ad legitimam ipſorum de bonis aui detrahendam nō debemus conſiderare matrem ipſorum quia agnoſcendo auo ex perſona propria debet legitimā conſequi ar.l.poſthumorum.de inio.teſta.nec dotē maternā alio iure quæſitam ut dixi debent in legitimam imputare ut puta ſeparata a bonis aui & in eos auo uiuēte alio titulo acquiſita.ar. l.ſequens.de le.ij.& ita refert. Bal.ſe conſuluiſſe.& Bar.nimis erraſſe in.d.l.illam.Ego hanc opi.d.Bald.confirmo ex dictis Bar.quo ad caſum noſtrum in quo per ſtatutum ſupradictum mulier lucrat dotē a quocunq; & qualitercūq; datam non ob.quod ſit in poteſtate ex quia patet q eſt aduentitia & quod habet in eā hæredem tanquam in alijs bonis ſuis:& conſequens ſi nepotes ueniunt ſiue petunt legitimam in bonis aui non debent dotem maternā aliunde eis quæſitam in legitimā imputare:& hoc tenet Bart.in.l.poſt dotem.ſol.ma.in.v.quin ſi.& ſic per iſtud ſtatutū patet qd ſumus extra dictas opi.Bart.& Bal. qui concordant in hoc q ſi nepotes percipiunt iſtam dotē & ſiue matris hæredes & ut aduentitiā in legitima detrahenda de bonis aui non debeant ſibi dictam dotem imputare.& ita teneo pro ueritate.do.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCXVI.

1 *Iudicantem cuncta rimari oportet.*
2 *Arbiter æquitatem præ oculis habere debet.*
3 *Mulieres ſecundo nubentes legibus ſunt odioſæ.*
4 *Caſum allegans illum probare debet.*
5 *Expenſæ educationis per iudicem taxari debent.*
6 *Expenſarum neceſſariarum & uoluntariarū ratio ſemper habēda eſt.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In cauſa quæ uertitur inter Iacobum ex una parte agētem & do.Luciam eius matrem ſe ex alia defendentem coram dominis arbitris & arbitratoribus cōmuniter aſſumptis ſuper adminiſtratis per dictam dominam Luciam & tutricē dicti Iacobi filij ſui principaliter de eius officio inquirendum eſt ſuper cuius officij executione dicit canon in quolibet qui debeat iudicare quod oportet eum cuncta rimari & rerum ordinem

ordinem plena inquiſitione diſcutere quouſque ad rei ueri
tatem perueniatur.xxx.q.v.l.iudicantem.nec ad unam ſpe
ciem probationis applicet mentem ſuam ſed ex uarijs co
ram eo productis & diſcuſsis informet animi ſui motum.
c.in præſentia.de renun. Vnde & iam alibi dicit text.q͂ cir
cũſpectus iudex atq; diſcretus & argumẽtis teſtimonijs ad
miniculis præſumptionibus & alijs quæ rei aptiora eſſe cõ
pererit confirmabit dictum animi ſui motum. ca.præterea.
2 de teſti. † Illi ergo egregij uiri cum ſint in arbitros æquita
tis aſſumpti debent æquitatem ipſam habere præ oculis ſi
cut quilibet rectus iudex.l.qđ ſi epheſi.ff.quod cer.lo. quæ
æquitas atq; iuſtitiæ rigor q͂ ſit pro Iaco.principaliter tria
urgent. Primo dictę eius matris reprehenſibilis temeritas.
Secundo ex actis contra ipſam liquidata ueritas. Tertium
legum autoritas. Matris temeritas in hoc uerſatur q͂a tute
lam filij adminiſtrare præſumpſerit poſt tranſitũ ad ſecun
da uota non reddita ratione tutele nec reliquis reſtitutis
& non petito ei alio tutore in aut.de nupt.§.ſi autẽ tutela.
col.iiij.ex hoc enim ut ibi dicit text. dum dicitur negligere
memoriam primi uiri denigrare & filiorum charitatẽ de
ſerere ideo multis pœnis talem matrem leges afficiunt. ut
in.d.§.uerſi.ſi uero etiam in nouo marito periculum immi
net quia ꝑ mala adminiſtratione omnia eius bona ſunt pu
pillo obnoxia.ut.d.§.& l.ij.C.quando mu.tu.offic. ſun.po
teſt & in aut.ſacramentum.ibi poſita. † nulla enim eſt de ta
3 libus matribus confidentia legibus.imo dicunt q͂ plerũq;
nouis maritis non ſolum res filiorum ſed etiam uitam ab
ducunt.l.lex quæ tutores.de admi.tu.& quando mulier tu.
offi.fun.poteſt.in aut.ſacramentum. Ex iſtis ergo liquido
deprehenditur quãtum iſte dnæ ſint legibus odioſe & q͂ ſu
ſpecte in adminiſtratione rerum filiorum a qua expreſſe &
cum penarum adiectione prohibet abſtinere. q͂ minime fe
cit do.Lucia ideo tanquam legum precepta tranſgrediẽs
& in filij præiudicium non fauore ſed odio ualde digna in
præſenti cauſa coram dictis arbitris æquitatis cenſenda eſt.
Secundo contra ipſam apparet ex actis ſatis liquidata ue
ritas & ſordide in adminiſtratione uerſata. dũ nullũ exhi
bet codicem rationum ſuarum ſed paſsim & perfunctoriẽ
rationem ſuam de redditibus perceptis ſumptibus & expẽ
ſis factis probare nititur quæ quidem per illos libros ratio
num debent apparere utrum accepta & data probe an im
probe referantur & iſta diligenter diſcuſsi non in ſolle &
paſsim oſtendere prout ipſa facit.l.cum ſeruus. de condit.
& demon.l.ſi quis ex argentarijs.§.rationẽ.ff.de eden. hoc
enim eſt principaliter tutoris officium librum rationẽ cõfi
cere ſeriatim.l.j.§.officio.de tu.& ra.diſtr. Vnde contra nõ
exhibentem iuratur in litem.C.de in litem iu.l.alio iure.
& recte quia dolus eſt omittere id quod ex officio facere
quis debet.l.dolus.ff.man.facit.c.cum æterni. de re iu.libr.
vj. Ex quo infertur quod ſuper quãtitate redditũ de ſuis
poſſeſsionibus ſtandum eſt iuramẽto dicti Iacobi propter
culpam matris ſiue dolum & eſt iſtud iuramentum in litẽ
dicta de cauſa deferendum.ſ.propter dolum & culpam.ut
no.in c.dilecti.de fo.compe.& l.ſi quãdo.C.unde ui.& ca.
ſi.quod me.cau. Præterea circa redditũum perceptionẽ di
cta do.Lucia conuicta eſt multipliciter de mendacio dum
per teſtes idoneos probatę ſunt quãtitates annuorum red
dituum maiores ſatis q͂ confeſſa fuerit poſitionibus Iaco
bi reſpondendo tam de frumento q͂ de uino & de cæteris
bladis uſibus & fetu pecudum.contra ipſam nãq; q͂ fuerint
dicti annui redditus minoris & maioris ſiue ualoris plures
teſtes deponunt quibus potius ſtãdum eſt q͂ ſuis reſponſio
nibus.& præſertim ut dixi accedente iuramento in litẽ di
cti Iacobi propter dolum & fraudem dictę eius matris in
tranſgreſsione legum prohibentium ſibi dictã adminiſtra
tionem & priuantium eam dicta tutela.ut in aut.ſacramen
tum.& præſumendum propter intemperantiam & concu
piſcentiam ad nouum maritum non tantum rebus ſed uita
uelle filium ſpoliare:ut.d.l.lex quæ tutoris.uerſi. lex.n.plus
etiam uidetur q͂ non ſolum iuramentum in litem ob defe
ctum ueritatis ſit dicto Iacobo ſuper dictis redditibus de
ferendum ſed etiam iuramentum ueritatis in ſupplemen
tum probationum ſuarum iuxta materiam.l.admonẽdi. de
iureiu.& c.ſi.extra eo.ti.probauit nãq; per teſtes quãtita
tem redditũum & ualorem ipſorum annis ſingulis.poſtq͂
ſemiplene imo plene & uerisſimiliter ſucceſsiue ſi non ple
ne certe ex culpa matris hoc prouenit quæ debuit confice
re & edere coram arbitris codicem rationum ſuarum ut d.
4 l.§.officio.de tu.& ra.di. † Non ob.ſi dicatur ipſa reſpon
dit ſe confeciſſe & poſtea perdidiſſe: certẽ ſibi non credi
tur niſi probet caſum quia eius erat officium cõficere & di
ligẽter cuſtodire codicem rationum unde eſt præſumptio
iuris contra ipſam q͂ non perdiderit ſed occultet malitio
ſe ut not.in l.ſi quis ex argẽtarijs.§.prohibet.ff.de eden, ibi
ſi ruina uel incendio uel.alio caſu ſimili rationes amiſiſſe
probet.ad idem.l.cum ita legatur.§.ſpecies.de le.iij. & ibi
no, in exhibendo igitur uel non probando caſum uidetur
ſubtraxiſſe filio ſuo Iac. facultatem probandi ideo experi
ri debet iudicis autoritatem deluſam.c.cõſtitutus. de teſt.
l.prouidendum . de poſtu.uj.q.vij.§ tria. non mirum ergo
ſi eidem eſt iuramentum in defectum & ſupplementũ pro
bationum per iudicem deferendum.ut.d.l.admonẽd. & c.
ſi.& l.in bone fidei.de iureiu. Subſequenter deſcẽdendum
eſt & diſcutiendum quid iuris de expenſis uarijs & diuer
ſis quas imputat dicta domina Lucia filio ſuo in fine ſuæ
adminiſtrationis in alimẽtis in poſſeſsionibus & recolle
ctione redditũum in ædificijs plantationibus uinearum &c.
ſi. Et antequã ad iſta ueniam præmittendum eſt quod dicta
do.Lucia tranſeundo ad ſecunda uota nõ debuit filiũ edu
care penes ſe. hoc enim eſt ſibi prohibitum propter ſuſpi
cionem periculi imminẽtis uitæ ipſius pupilli ut.l.j.& ibi
no.C.ubi pu.edu.de.ff.eo.ti.l.vj. Præſuppoſita ergo legis
prohibitione & per conſequens in hoc ſicut in adminiſtra
tione patrimonij matris tranſgreſsione legum multiplici
mala fide põt dici expenſas miniſtraſſe . unde de ipſa uidet
habendã ratio ut de poſſeſſoribus male fidei impendenti
bus in rebus alienis.l.in fundo.ff.de rei uen. & tãto fortius
quanto magis expreſſa legum prohibitio ſuper hoc unde le
gum beneficijs in expenſis imputandis uidetur prorſus in
digna quia fruſtra legis auxilium inuocat &c.c.quia fru
ſtra.de uſu.&.l.fi.ad ſi.de iure delib.nam etiã hominis pro
hibitio impedit repetitionem ſoluti.l.fi.ad fi.C.de nego.
geſt. Ex quibus non abſurde concludi poſſet rationẽ ſua
rum expenſarum & ſumptuum non habendam ſed uidet
donaſſe ſicut in male fidei poſſeſſoribus iura uolunt: ut.d.
l.in fundo, nec rigoroſum eſt ita dicere uel ſentire cum ta
les mulieres ſint legibus odioſe & multis pœnis legalibus
ſuppoſite propter contemptum & tranſgreſsionem : ut.d.
§.ſi autem tutelam.in aut.de nup. † Item expenſe educatio
5 nis & alię in bonis pupillorum imminentes conſiderande
& taxande ſunt per iudicem iuxta quãtitatem redditũum
ita ut ex eis ſemper aliquid annuatim ſuperſit.l.officio.& l.
j.& per totum.ff.ubi pu.edu.debeat iſta autem dña dicit ex
preſſe maiores fuiſſe expenſas quam redditus & ob hoc fi
lium ſibi obligatum quod expreſſe cõtradicit iuribus quæ
uolunt expẽſas imminentes iudicis officio moderandas &
non matris arbitrio & quod ſemper aliquid ſuperſit. culpa
igitur & temeritas matris uertitur circa dictorum alimen
torum exhibitionem & bonorum adminiſtrationem immi
ſcendo ſe non ſolum rei ad ſe non pertinẽti ſed rei ſibi ꝓhi
bite immiſceri per leges allegatas ex quibus probabiliter
concludi poſſet ipſam nullatenus audiendam & imputatio
ne expenſarum ſumptũ prædictorum. Sed poſito ſine præ
iudicio ueritatis quod iſti dñi arbitri uelint in computatio
nem expenſarum admittere eſt uidendum quas & quãtas
admittere teneantur & qualiter ſint probate. Circa primũ
eſt ſciendum quod non quantas ipſa domina dixerit ſe fe
ciſſe ſed quantas arbitratus fuerit bonus uir põt computa
re . ut.d.l.officio.§.ſi uero præto.ubi pu educ.de. † Itẽ ad
6 hibenda eſt diſtinctio utrum dicte expenſe fuerint neceſſa
rie an utiles uel uoluntarie. inter iſtas enim in repetendo
magna eſt differentia l.j.& l.quod dicitur.§.fin.cum.l.ſeq.
ff.de impen.in rebus do.fac.& d.l.in fundo.de rei.uen.quę
expenſe ergo ex deductis & capitulatis per dictam dñam
fuerint

fuerint iſtę nõ apparet niſi expenſe uictus & ueſtitus ipſius Iacobi quas ipſa natura probat neceſſarias.l.fin.C.ubi pu. edu.de.ſimiliter & expenſe collectarum & onerum in cõmuni.l.neque ſtipendium.de impen.in re.do.fac.imputat do.Lucia expenſas ſuas & pro una familia & pro penſione domus. quãtum autem ſint debite iſte expenſe pro tempore quo eduxit filium ſuum pupillum in domum uitrici & cum eo ſtetit quilibet arbiter poteſt conſiderare quod expenſe iſte non ſint imputande pupillo q̃a dum tutrix aliud bonis pupilli nec etiam iuſtum eſt retinere pro uno pupillo domum tante penſionis ſed alendum tradere alicui ex coniunctis ſuis uel aliter prouidere ne unus puerulus grauetur tot ſumptibus in penſione familiæ & alijs & prout poterſa.retinere domum.ſuper iſtis enim bonis iudex uocatis cõſanguineis & amicis pupilli moderatius prouidiſſet quã ipſa fecerit.& ideo hæc iura iudicis arbitrio relinquerentur:ut.d.l.j.ubi pu.edu.de.& facit.l.a tutoribus.§.fi.de admini.tut.ubi non eſt habenda ratio ſumptuũ in ipſos tu. & maxime in matris ſumptibus quę ut dixi offendit memoriam defuncti deſeruit charitatem erga filium contempſit leges ut dixi ſupra.Imputat annuatim pupillo ſalarium ꝓcuratoris ad lites: utrum autem hoc neceſſe fuerit non apparet.Imputat conſtructiones domorum utrum autẽ neceſſario uel utiliter ſiue uoluntarie nihil ponit ideo inepte ſunt.Similiter quod dicit de conſeruatione ſoccide pecudum imputãdum enim ſibi fuit & eſt ſi perſeuerabit in ſoccida pupillo damnoſa nec pecuniæ pupillares his caſibus fortuitis exponẽde ſunt licet in lucris honeſtis uel emptionibus prædiorum.facit.l.iij.de uſuris pu.De expenſis aũt factis in infirmitate Iacobi ſi probate ſunt imputatio fieri debet.Ex quibus & alijs per dominos arbitros ſubtiliter ponderandis liquide apparet dictas expenſas minus rationabiles ſiue iuſtas pro maiori parte ideo rationem non habendam. Supereſt diſcutere de iuribus cuiuſdam compoſitionis & conuentionis quam allegat dicta dña inuitam cum Iac.eius filio cũ octuaginta lib.ſuper omni eo quod ea poſſet petere rationem præteritę geſtionis & adminiſtrationis. Et primo inquirendum eſt an ſit probata & ſi probata an efficaciter impugnata per Iac. Secũdo præſuppoſito ſine iuris præiudicio eius ualiditate utrum &c.Pe.de Anch.

CONSIL. CCCXVII.

1 *Exceptio excuſsionis poſſeſſori competens contra quem agitur an ſit dilatoria.*
2 *Debitor principalis prius diſcutitur quam tertius quiſpiam cõueniatur.*
3 *Circumſtantię quę in libello exprimi debeant.*
4 *Fiſcus non per hoc hæres dicitur quod bona alicuius apprehendat.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ex prædictis ſubtiliter allegatis hincinde reſtat concludere quæ ſit uerior pars de iure & ſaluo iudicio ſaniori mihi uidetur ꝙ iudicium fuerit rite initiatum ſiue fundatũ contra tertium poſſeſſorem licet nulla præceſsit diſcuſsio contra.ſ.debitorem principalem nec in libello.C.creditor fecerit mẽtionẽ de inopia uel abſentia principalis debitoris. † Sed mo2ueor primo ꝙ iſta exceptio uidelicet ꝙ non poſsit conueniri tertius priuſquam diſcutiatur principalis debitor eſt dilatoria.ut tenet Cy.in aut.præſente.C.de fideiuſ. & in l. exceptione appro.& Bar.in.l.iij.ff.de excep.& Iac.de are. in tractatu excuſsion.debuit ergo opponi ante litem conteſt.in principali iudicio.ſed in caſu noſtro non eſt oppoſita nec in primo nec in ſecũdo iudicio appellationis nec in tertio niſi poſtquam ſumus in fine cauſæ ergo dictę exceptioni in hac tertia inſtantia eſt uia præcluſa & per hoc tollitur cõtrarium ꝙ libellus debeat dici ineptus ex eo quod non fuerit in eo facta mentio de eo quod eſt fundamẽtum iuris agentis contra tertium uidelicet cum debitor principalis eſt abſens uel inops in aut. hoc ſi debitor.C.de pig. nam dico ꝙ contra tertium hypotheca eſt nata a principio & competit niſi exceptio ordinis opponatur debito tẽpore.unde cum ſecundum omnes debeat creditor excludi per obiectum exceptionis ordinis & non fuerit oppoſita tenet iudicium cum actio.ſ.hypothecaria cõpetat licet ſine exer3citio ſi debitor ſit ſoluendo ad præſens † ſed iſte quæ poſſunt dici circunſtantie productiue actionis in actũ & exercitium non debent exprimi in libello.ut not.Inno.in cap. ſi.de lib.ob.ille enim qui agit hypothecaria contra tertium poſſeſſorem uidetur ſenſiſſe concordantias & concomitantias ſiue ſunt de ſubſtantia ipſius actionis ſiue exercitij nec de exceptione tertio poſſeſſori competente uidelicet diſcuſtionis ſuper inopia uel abſentia tenet in libello facere mẽtionem quia ex iſtis non naſcit̃ hypothecaria intentata ſed habet ortũ a principio obligationis in omnibus bonis debitoris.& hanc partem ꝙ illa exceptione ordinis per tertium poſſeſſorem nõ oppoſita ſuo tempore procedat iudicium tenet Ia.de are.in dicto tractatu diſcuſ.licet Cy.dixerit contrarium in aut.præſente.C.de fideiuſ.non firmando tamen dum ſubdit licet quidam dixerit contrarium &c. ut ibidem in.iij.q.per eum ſed uidetur uerius quod prædixi ꝑ rationes & iura prædicta. fruſtra enim quæreretur dicto. Verum iſta ſit exceptio dilatoria ſi ea circũſcripta actori non competeret actio: quia ſine exceptionis obiectu repelleretur per iudicem.ut no. in l. ubi pactum.C.de tranſa.qđ eſt contra mentem omnium doc.de quibus.ſ̄.Præterea diſcuſsio non uidetur fuiſſe neceſſaria in caſu noſtro in quo proponitur principaliter quod erat exbannitus de ciuitate in ere & pſona & ſic ſimilis deportato.inſtit.quib. mo. ius pa.pot.ſol.§.relegati.io eo tam abſentia q̃ inopia concurrebant tempore litis mote.& per conſequens recta uia potuit agi contra poſſeſſorem bonorum ut not. in d. aut. hoc ſi debitor.C.de pig.& hoc.ſ.cum de inopia & abſentia notorie recta uia agi potuit contra bonorum poſſeſſores ſine alia excuſsione.l.x.de uer.ob.per Bar.& Cy.in.d.aut. præſente. ſententia enim contra eum lata facit rem notoriam c.ueſtra.de coha.cleri.& mulic.per gl.& doc. Non obſt. ſi dicatur ergo fiſcus tanquã hæres debuit prius conueniri.l. iij.C.ad.l.iul.de ui.& cum iuris præſumptione ſemper ſit diues & ſoluendo.l.j.ut leg.no.ca.ergo priuſquam ſingulares poſſeſſores debuit conueniri & in eum actio dirigi.
4 † Ad hoc reſpondeo & dico ꝙ fiſcus etiam ſi conſtaret uoluiſſe apprehendere bona huiuſmodi non per hoc cẽſetur hæres propriè ſed tenetur iuxta uires facultatis potius tãquam poſſeſſor quam tanquã hæres quod bene probat tex. in.l.j.an bona de iure fiſ.hinc eſt quod etiam non faciens inuentariũ non tenetur ultra uires hæreditarias ut no. Cy. in d.l.iij. Hinc eſt etiam ꝙ in eum non tranſit inſtantia iudicij quæ tranſiret ſi eſſet propriè hæres.l.ſi cõſtante.§.ſi.ſo. mat.coniuncta.l.ſi cum hominem.de fideiuſſo. Ex quibus non improbabiliter dici põt quod potius ſit habenda ratio tam de fiſco ut de poſſeſſore bonorum quam de hæred. & per ꝯſis recta uia tam cõtra ipſum tanq̃ cõtra poſſeſſorem q̃ contra alios poſſeſſores poſsit actio hypothecaria intentari & non prius ipſe fiſcus neceſſario conueniri.& hoc eſt nouum dictum & ſatis probabile per iam dicta. Præterea non uidetur probatum neque deductum fiſcum aliqua bona huius banniti incorporaſſe uel ea agnouiſſe. Ex quo ſequitur ꝙ licet ſit ſemper idoneus & ſoluendo tñ ultra quã poſsideat de bonis banniti non tenetur:ut d.§.qui bona.& per uerba ſententiæ quibus bona applicantur fiſco non efficitur ſolis uerbis ſententiæ poſſeſſor.l.ſi tibi mandauero §.ſi is cuius bona.ff.man. Ex quibus omnibus concludendum uidetur actione hypothecaria recte actum & rite cõtra tertium poſſeſſorem non ob.obiectis ſuper ius quibus omnibus eſt clare reſponſum.do.Pet.de Ancha.

De natura rei uendicationis & eius ſubſtãcialibus & publiciane.Item quod uſufructuarius in alterum transferendo rem non transfert dominium quod non habet & de natura ratihabitionis &c.

CONSIL. CCCXVIII.

1 *Rei uendicatio cuius ſit natura.*
2 *Rei uendicatio cui competere poſſit.*

Domi-

3 *Dominium non transfertur ſi uniuerſa bona donentur.*
4 *Ementi alieno nomine quando quæratur dominium.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In q̃ōne
quæ uertitur inter Ghi. & ur. ex una parte a-
gentes & albericum ſe ex altera defendenté
dubitatur uiſis actis & actitatis quæ ſiot par
tes iudicis de cauſa cognoſcentis. Pro cuius
ueritatis inueſtigatione uidendum eſt ſuper qua ſpē actio-
nis fundetur libellus dictorum Ghi. & ur. ſuper quo pon-
derandum quod ſi conſiderentur narratio & concluſio ip-
ſius libelli uidet̃ reſultare dicta rei uen. uel publiciana quę
oritur ex negotio geſto per cellum qui emit pro illo uel il
lis quos declarabit & poſtea declarauit prædictos. g. & v.
unde ipſi poſtea emptionem prædictam ratam habẽtes &
petentes ab hærede celli. ſ. alde. ſibi ad reſtitutionem con-
demnati &c. non uidetur ex iſto libello poſſe elici niſi rei
uen. uel publiciana pro dominio quæſita ex dicta ratihabi
tione ſecuta quæ mãdato comparatur. c. ratihabitione. de
re. iu. li. vj. cum concor. ibi poſitis ſed ex articulatis & ꝓba-
tionibus ex eorum parte in dicta cauſa ſubſecutis non ui-
detur talis libellus in altera prædictarum poſſe conclude-
re ſiue ſuſtineri non equidem in rei uen. uel publi. quæ nõ
competunt poſſeſſori. l. j. C. de ali. iu. & l. j §. j. ff. uti po. nam
allegant ſe poſſediſſe a. Mcccciij. uſq; ad Mccccix. ſciẽte &
5 uolente & patiente cello. † Ex quibus uerbis clare liquet
ꝙ rei uen. uel publi. eis non competit poſtq̃ aſſerunt ſe tã-
to tempore poſſediſſe nec oſtendunt qualiter a poſſeſsio-
ne ceciderunt & ſic præſumitur quod etiam hodie poſsi-
deant prout multi tenent in. l. ſiue poſsidetis. C. de proba.
& c. olim. de reſti. ſpo. Nam in alijs inter ipſos agnatos co
ram Vicario domini epiſcopi & coram dño poteſtate ſem
per inter ipſos fuit contentio principaliter de poſſeſsione
quod quilibet prætendebat ſe poſsidere & in quolibet fuit
confirmata poſteſsio dicti al. & illorũ. g. & v. poſſeſsio re-
probata quæ acta in hoc iudicio ſunt producta. Ex quibus
liquide poteſt iudex primo percipere ꝙ rei uen. & publi.
quarum altera & nulla alia poteſt colligi eſt ſiue ſunt ine-
pte ex deductis: quia poſſeſſoribus non cõpetunt: ut c. exa-
minata. de iud. ubi caſus noſtræ quæſtionis. Simile actio
negotiorum geſtorum ſi quæ contra cellum uel eius hære-
dem competiſſet fuit ſublata poſtquam articulant & pro-
bant cellum tradidiſſe eis poſſeſsionẽ & paſſum fuiſſe ip-
ſos pacifice poſsidere &c. ſolutione eius quod debetur
&c. ut inſti. quib. mod. toll. obl. in princ. nec reuiuiſcit licet
poſtea a poſſeſsione ceciderit. ut no. in l. fideiuſſor. de leg.
j. per Bar. Ex quibus patet ꝙ & ſi in actione ne. ge. libellus
iſte concludere potuiſſet tamen ex probationibus ſubſecu
tis apparet eorum intentionem in dicta actione fuiſſe ine-
ptam. ut in. d. c. examinata. & l. j. in fi. ſi men. fal. mo. di. rur-
ſus ſi poſſeſsionem ipſorum in hoc iudicio deducant ad ef
fectum publicia. uel rei uend. corroborandum apparet in.
alijs iudicijs de quibus ſupra eorum poſſeſsio per ſentẽtias
reprobata quæ nulla fuerunt prouocatione ſuſpenſæ. Item
apparet in illis iudicijs plene cognitũ & diſcuſſum de eo-
rum ti. quem allegant. ſ. de emptione eorum nomine facta
per cellum & per eum poſſeſsio tradita &c. Vnde poſtquã
ſuccubuerũt uĩ quod non poſsint amplius in iſto nouo iu-
dicio deducere illud ius ſiue titulum bis per iudicem re-
probatum ſaltem tacite confirmando uidelicet poſſeſsio-
nem. alle. c. inter mona. de re iud. & quod no. Bar. in. l. qui.
Rome. §. duo fratres. de uer. obl. Prædictis igitur per iud.
ap. diligẽter ponderatis apparet ꝙ pro parte dicti alde. in-
quãtum condemnatus fuit ad reſtituendũ &c. fuit bene &
iuſte appellatum & male iudicatum. Sed præſuppoſito ſi-
ne præiudicio ueritatis libellum concludere in publicia. ſi
ue rei uen. utrum ſint probata illa quæ ſunt de ſubſtãtia di
ctæ actionis pro parte prædictorum uidetur ꝙ ſic quia pro
bari uĩ titulus & poſſeſsionis traditio quæ ſufficiunt con-
iuncta bona fide emptoris quę præſumitur. l. cum qui. §. bo
nam fidẽ. ff. de publi. contrarium credo uerum & incipien-
do a primordio tituli: ex quo poſterior format̃ euẽtus. l. j. ꝗ

& q̃ñ quarta pars de. conſtat nãq; de bonis de quibus con-
tenditur a principio dictos g. & v. habuiſſe ſolum uſumfr.
nec apparet eis poſſeſsionem fuiſſe traditã a Mattheo hę-
rede dñe lagine teſtatricis: unde propria autoritate occu
pando niſi doceant de traditione eius facta per dictũ hære
dem perdunt ius eorum iuxta no. in. l. nõ dubium. C. de le.
præterea non apparet Mattheum poſſeſsionẽ bonorũ hæ-
reditariorum apprehendiſſe nec ſola aditione transfertur
l. cum hæredes. de acqui. poſ. Ex quibus apparet prædictis
nullam poſſeſsionem potuiſſe quæri. Item & ſi probatum
fuiſſet de dicta acquiſitione poſſeſsionis tñ fuerat natura-
lis tantum. l. naturaliter. de acquir. poſ. nã fructuarij ſolum
erant. dando igitur poſtea in ſolutum dñæ Margaretæ di-
cta bona & conſtituentes ſe præcario nomine poſsidere ꝓ
ipſa non potuerunt transferre in ipſam dominiũ uel quaſi
quod non erat penes eos l. traditio. de acqui. re. do. nemo
enim dat quod non habet. j. q. vij. daybertum. & iura dictæ
hæreditatis ex qua donatione & ceſsione tam ĩ iſtis bonis
exiſtentibus penes eos quam in alijs eſt quæſitũ dominium
eis cum teneant locum hæredũ in dictis bonis l. j. de hære.
3 uel actio. uend. † Reſpondeo & dico quod ex tali donatio
ne uniuerſorum bonorum nõ tranſit dñium nec poſſeſsio-
nijs ſit ad corporalem traditionem deuentũ. & ut no. Bar.
poſt gloſſ. in. l. j. ff. pro dote. Ex quibus infertur ꝙ dominio
non exiſtente penes eos non potuerunt transferre illud in
do. Marg. ut. d. l. traditio. cum ſi. Conſequenter etiam infer
tur quod do. Margar. poſſeſsionem & dominium cum non
eſſent apud eã non potuit transferre neq; tranſtulit in cel-
lum. Non ob. ſi dicatur conſtat cellum poſſediſſe tanq̃ poſ
ſeſſorẽ & dominum locauiſſe unde præſumitur poſſediſſe
& quæſiuiſſe dñium uel quaſi ex præcedenti titulo quem
ꝓbatur habere uidelicet a do. Marg. ar. l. quædam mulier.
de rei uen. Ad hoc reſpondeo ꝙ ille titu. non infert in ac-
quiſitionem poſſeſsionis uel dñij dictis Gbi. & ur. ſed ipſi
cello dum in inſtrumento dicitur ꝙ ipſa bona poſsit uẽde
re & alienare & diſponere ut uerus dñs poſſeſſor de quib.
uerbis patenter oſtenditur ꝙ in illos. g. & v. pro q̃bus emit
quia ſibi dñium & poſſeſsionẽ quærere uoluit recta uia li
cet forte per ac. neg. ge. illis tradere teneretur. facit ꝙ no.
4 in. l. qui mihi donatum. de do. † Præterea emendo nomine
alieno dñium uel poſſeſsio ante ratihabitionẽ non quærit̃
nec cello qui emit nec. g. & v. quorum noĩe emptio facta
fuit. ut in d. l. ſi ego no. ſed in uita celli non apparet de ali-
qua expreſſa ratihabitione prædictorum principaliter &
per ſe ergo in uita celli fuit eis non quæſitũ *dñium* uel poſ
ſeſsio. nec etiam poſt mortem quia cõtra alde. in alijs iudi-
cijs præteritis & in iſto ſemper inſtiterunt ſuper dominio
& poſſeſsione iam acq̃ſitis non tanquã ex noua ratihabi-
tione acquirendis ſed in illis & in iſto iudicio ſic inſtando
fundamentum intentionis ipſorum fuerat probare ratiha
bitionẽ eorũ dicti cõtractus emptionis qđ cũ nõ fecerint
merito in illis ſuccubuerũt ergo ſimiliter & in iſto ſuccũ-
bere debuerũt eũ non probet principaliter habuiſſe ratũ
ante litẽ motã. ar. optimum eius quod not. in. c. abbate ſa-
ne. & ibi ſcripſi. de re iu. li. vj. Itẽ cũ in iſto iudicio ſint hę
dictæ eedẽ ꝑſonæ quæ in primo res & eadẽ cã petẽdi appa-
ret liquide eis obſtare exce. rei iu. l. eadẽ. & l. cũ quæritur.
de exce. rei iu. & tetigi ſupra. Non ob. ſi dicat̃ eo ipſo ꝙ ex
dicto ꝯctu eorũ noĩe celebrato petũt uidenẽ eũ hrẽ ratum.
ar. eius qđ dicimus in hæreditatis aditione ſi ad hoc ꝯſti-
tuit̃ ꝑcurator. l. paulus. de acq. hær. Ad hoc rñdeo ꝙ non
agũt ex noua ratihabitionẽ ſed ueteri dum dicũt hactenus
iam diu ſibi a cello traditas & ab eis poſſeſſas. hoc igitur
nõ ꝓbato & acto ex cã legitima nõ pñt ex noua ratihabi-
tione obtinere ut in d. c. abbate ſane. de re in. li. vj. Et ꝯfir-
mat hoc quia poſſeſsio quã habebat cellus eſt extincta per
mortẽ nec in eius hæreditate remãſit. l. j. §. ſceuola. ſi quis
te. li. eſſe inſ. fu. Aldericus aũt licet hæres celli in alijs iudi
cijs & ĩ iſto dictam poſſeſsionẽ & propriam defendit. Ad
hãc ergo nouã poſſeſsionẽ eius nõ põt trahi retro ratiha-
bitio ꝑdictorũ cũ ſit diuerſa ab illa celli ſup qua poterat
fundari ratihabitio ac retrotrahi. c. ratihabitionẽ de re. iu.
li. vj.

li.6.ad hoc.l.fi. rē ta.ha. a primo ergo ad ultimū ꝯcludendū apparet dictos dños.g.&.ſ.in dictā dñam marg. nullū tranſtuliſſe dñiū ut pote nō hñtes ipſum & ꝑ ꝯñs oec cello qſitū ꝑ talē uēditionē ſibi factā ut pleoe.ſ. oūſum eſt & ſucceſſiue nec ꝑ ratihabitionē aliquā potuit qri dñium uel poſſeſſio dictis.g.&.ſ.cū nō poſsit dcā ratihabitio fundari ſuper poſſeſsione celli ꝑ mortē extincta nec ſuꝑ poſſeſsiōe alde. noua.& ꝓrſus ab illa diuerſa ut liquide eſt ꝓbatū.ſ. Poſtremo diligēter dēt iudex aduertere ad iura q̄ ꝓducuntur pro parte ꝑdictorū.g.&.ſ. ad fundandam intentionē ipſorum. proditur enim inſtrm empeionis celli factū pro illo uel alijs quos poſtea declarabit ſubſequēter declaraodo noiauit dictos.g.&.ſ.hñtes & nomine pro ipſis recipiens. vñ alias ſuꝑ hoc conſultus plene ſcripſi & conſului qđ nulla eis ex tali declaratione potuit ius uel actio oriri:tū quia in eorum abſentia. tū quia iocidens & ꝑꝑ aliud enunciatiue omiſſa prout in dicto conſilio efficaciter demooſtraui. Ex quibus oībus liquide concludendū uidetur qđ prædictorū libellus coniunctis eorū articulis & probationibus factis iu cā nō cōcludit in pub.rei ueu.& alia reali, nec in perſonali actio ne neg. geſt. nec aliqua ſpecie actionis cui poſsiot narrata & probata prædictorū.g.&.ſ.adaptari ideo alde. in totum abſoluendus eſt per iudicē ap. & male pronūciatum per iudicē a quo & condemnari debet alde. in parte petitorum.

Gatus conuentus hypothecaria actione per dñam bertā abſolutus fuit diffinitiue a qua ſnia dicta berta appellauit modo corā iudice appellationis de iuribus dicte ſeotētiæ abſolutorie diſputatur utrū iudex appellationis debeat eā pronūciare iniuſtam uel iuſtam iuxta formā. l. eos in prin. C. de appel. & ad probandū iniuſtu iam dicte ſententiæ ꝓ parte dicte domine deducuntur plura. Primo proceſſus & ſententia lata contra titiū principalē debitorē dicte domine. Caſus talis eſt. ueuturella & Franciſcus fratres & filij quondam martini eorū oominibus & nomine & uice angeli eorū fratris & pro eorū & cuiuslibet eorū filijs & nepotibus ex eis legitime deſcendentibus uſq; in eorū tertiam generationem ita quod pars præmorientis in ſuperuientes deueniat & accreſcat fuerunt reuocate ab abbate ſancti Chriſtophori de quibuſdam poſſeſsionibus & petijs terratum ſub certa annua penſione acquiſitis per ipſum uēturellam & fratres & titulo emptionis emptis ab habentibus in emphyteoſim dictas res a monaſterio prædicto poſtquām renouationem habitam dictis rebus per longum tēpus a dictis fratribus Bonifacius Papa nonus poſſeſsiones & terras quæ tenebantur in emphyteoſim per homines dicti caſtri a dicto monaſterio liberas & proprias motu proprio fecit & ab omni præſtatione ceoſus liberauit ita quod ipſi homines poſſeſſiones & petias terrarum prædictas pro libito uoluntatis ueodere tradere cedere & donare io alios transferre ſeu quomodolibet alienare & de eis facere tanquām de eorū boois libere ordinare & diſponere poſsint & ualeant acſi poſſeſſiones & petie terræ prædicte de earum natura nunquam emphyteotice ſed ſemper libere fuiſſent eaque iuſto emptionis titulo acquiſiuiſſent in cuius rei compenſationem uoluit homines habentes bona emphyteotica a dicto monaſterio emere ꝓ dicto monaſterio poſſeſsiones & terras ualoris mille ducatorum & ſic factum exiſtit ſecundum plus & minus prout in literis apoſtolicis continetur cuius copia de nerbo ad uerbum uobis tranſmittitur poſt quas literas dictus ueuturella fecit teſtamentum in quo paulæ unice eius filiæ titulo inſtitutionis reliquit centum iubens eam eſſe tacitam & contētam & quod plus de bonis petere non poſsit. in omnibus ueto alijs ſuis bonis mobilibus & immobilibus iuribus & actionibus dictos ſuos fratres ſibi uniuerſales hæredes inſtituit. Modo quæritur nunquid dicta paula poſsit uēdicare tertiam partem dictorum bonorum olim empbyteoticorum & nunc appropriatorum uigore ſtipulationis paternę a dictis fratribus & paternis hæredibus uniuerſalibus non obſtante quod eā prohibuerit plus petere & nō obſtante qđ dictos fratres inſtituerit hæredes uniuerſales quaſi uideat reuocaſſe a filia quod ei quæſierat ꝑ ſtip.& renouationē prædictā.

2

CONSIL. CCCXIX.

1 *Filia inſtituta in re certa an admittatur ad emphyteoſim quam pater pro ſe & filijs ſuis hæredibus ab eccleſia recepit.*
2 *Pater quando filia ius quærere poſsit.*
3 *Reſcripta non ſunt ad prauum intellectum trahenda.*

IN CHRISTI nomine amen. Themate ꝓſuppoſito ſunt tria principaliter diſcutienda. Primū de uirtute renouationis ſeu ſtipulationis. Secundū de uirtute reſcripti. Tertiū de uiribus prohibitionis.
1 † Circa primū eſt ſciēdū quod quandoque pater ſtipulatur filio ut filio & hoc conſtat quandoque filio ut hæredi: quandoque ut extraneo. quandoque dubitatur. Primo caſu ius filio quæritur ſiue ſit patri hæres uel non. Secundo caſu ita demū quærit ſi ſit hæres quia ordo ſuccedendi dicit ordinem in iſta acquiſitione per ſtipulationem ut plene no. de uerbo. obl.l.quod dicitur.& ibi per Bar.&.ff. de pac. l. ſi tibi decem milia §.ſi pactus. in dubio dicit iura patrem uideri filio ſtipulatum ut hæredi.ff.de pac.do.l. auus.ſi igitur in propoſito ſic intelligatur quod uentorella uideatur ſtipulatus pro ſe & filijs dicta bona emphyteotica ut hæredibus conſtat quod paula eius filia reperitur inſtituta in re certa per quod nō reputatur hæres alijs uniuerſaliter ioſtitutis quia hoc nomen hæredibus non tam demonſtrat quām diſtribuit & cum hæc Paula non reperiatur inſtituta in aliqua quota ei non poteſt proportionaliter aliquid diſtribui uel acquiri.C.de impu.& alijs ſubſti.l.j.facit. l. quoties. §. ſi duo.ff. de hære. inſtitu.
2 † His non ob. contrarium de iure eſt dicēdum quod per patrem nō intelligatur ius quæſitum paulę ex iſta renouatione niſi ei ut filiæ ex natura rei in contractu deducte: ut in aut.de non alie. alias eſt principium ru. de emphyteoſis contracti.§.emphyteotico.colum.ij.& per Bart.expreſſe in.d.l.quod dicitur. & facit in ſi. quod oo. in l.ſi non ſortem.§. libertus.ff. de condictio. inde. cum igitur ita ſit ſequitur quod non eſt curandum ſit hæres dicta Paula patri ſuo nel non & ſi ooo curatur ſit hæres uel non ſimiliter noo curandum ſit hæres in re certa uel in quota, nam cum acquiſitio ei facta fuerit ut filiæ oon ut hæredi ex natura ipſius rei ut ſupra dictum eſt ſequitur quod in contrarium allegata non obſtant ſimiliter non ob.de uerbo.obligat.l.eum qui ita.§.j. ut ex prædictis patet ſimiliter nec. l.iuris gen. §.pactorum.ff.de pac.ubi nulla etiam bæredum facta mentione obligatio ex cōtractu tranſit io hæredes q̄a repugnat natura rei non tranſibilis in hæredes. ut ſupra tactum eſt. Ex quibus omnibus concluditur iſtam paulam admitti uigore iſtius renouationis celebrate per uēturellam patrem ſuum ad iſta bona emphyteotica. Nec prædictis ob. quod dici poſſet qnod iſta acquiſitio fuerat conditionalis reſpectu filiorum &c.ut plene & eleganter cōſultum eſt & reſponſum per primum conſultorem. ideo non inſiſto. Venio ad ſecundum quod fuit tertium in ordine ſcilicet ad prohibitionem factam per uenturellam teſtatorem quod dicta Paula io centum inſtitura plus non poſsit petere de bonis ſuis quia iſta prohibitio non extenditur ad bona emphyteotica nec ea reſpicit quinimo ſi expreſſe reſpiceret non poſſet pater priuare eam lege contractus nec grauare eam ſi non habet ultra legitimam .ita no. Bartol. ff.de ope.lib.l.ut iureiuran.§ ſi liberi. Cum ergo uenturella ſimpliciter dixerit quod de bonis ſuis plus petere non poſsit dicta Paula non extendendam dictam prohibitionē ad bona in quibus prohibitio nihil operari. hoc idem tenet dominus Bald. in terminis noſtris in iſta emphyteoſi non hæreditaria. C.de ope. libe. in. l.liberti liberteq;. Et ſi dicatur ſaltem iſta bona iudicantur hæreditaria per reſcriptum Papæ ergo teſtator de eis poteſt ex bæredibus prouidere tanquam de bonis ſuis patrimonialibus quia ad hoc clare reſpondetur. & modo intro ſecundum dubium in ordine quod princeps per reſcriptum.ſuum nō intēdit tollere ius alij quæſitum: iſtud poteſt probari legibus & autoritatibus multimode.primo per legem eleganter.ff.

de pigno.ac in princ.ubi non ob. reſcripto impetrans pati
tur euictionem ergo per reſcriptum nõ fuit ius tertij ſub-
3 latum † nec enim debet reſcriptum trahi ad iniquum intel
lectum ut no.ff.de vul. & pup.l. ex facto. in princ. conſtat
autem quod iniquum foret hanc paulã iure ſuo priuari er-
go &c.pro hoc optime facit tex.ff.de teſta. mili.l. cũ filius.
ubi priuilegium datum militi intelligitur ſine alterius in-
iuria & alicuius iuris diminutione. do.Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCXX.

1 *Legitimatio autoritate Imperatoris facta in terris eccleſiæ quando valeat.*
2 *Imperator in terris eccleſiæ falcem ſuam non poteſt mittere.*
3 *Emancipatio non fit apud non ſuum iudicem.*
4 *Donatio Conſtantini facta eccleſiæ an ualuerit.*
5 *Legitimatio ſpurij an debeat mentionem facere de lege derogatoria.*
6 *Iudex eſſe in facto proprio & in cauſa propria quilibet prohibetur.*

IN CHRISTI nomine amen. Primum
dubium non eſt nouum ſed apud antiquos
& modernos utriuſque iuris doc. plenius di
1 ſcuſſum. † Et quòd ualeat legitimatio facta
autoritate Imperatoris in terris eccleſiæ. Ad
ducitur primo uolũtariç iuriſdictionis autoritas quæ corã
quocũq; iudice & in omni loco fieri poteſt. de offi.procon
ſu.l.ij.& de adop.l.e.emancipati.in prin.&.§.j.ſed legitima
tio eſt huiuſmodi.ſ. uoluntariæ iuriſdictionis in auth. qui.
mo.na.effi.ſui §.& generaliter.& de bis q ſunt ſui uel alie.
iur.l.fi. Secundo q̃a legitimatio de qua loquimur eſt facta
motu proprio ipſius patris legitimãtis qui potuiſſet proij-
cere bona ſua in mari & uenïẽtibus ſibi abinteſtato quoſ-
cũque extraneos & ignotos præferre.multo ergo fortius fi
liũ eius ſpuriũ tãquã ex legitimatione patris antiquis nata
libus reſtitutũ in aut.de nup.§.hinc nos.&.l.j.§.fi.ff.de leg.
3.in aut.qui.mo.na.effi.legi.poſt prin. Tertio ſacerdotiũ &
ĩmperiũ a Deo ex eodẽ principio emanarũt. in aut.qũo o-
por.epi.in prin. & diſtincte ſunt iſti potẽtes papa uidelicet
ĩn ſpũalibus: Imperator in tẽporalibus.c.cũ ad uerũ.96.di.
& c.ſolite.de ma.& obe. Ex q̃bus iuribus & ſi, patet q Im-
perator hẽt iuriſdictionẽ in toto orbe q̃a dñs mundi eſt to
tius orbis obtinet monarchiã.ff.ad.l.rho.de iac.l.depreca-
tio.12.q.j.futurã.licet ergo actu & exercitio Imperator in
terris eccleſiæ iuriſdictionẽ nõ exerceat neq; poſſit cle. ro
mani.de iureiur. habitu tñ & aptitudine uidetur ibi iuriſdi
ctionẽ hr̃e in illis qui uoluit ſe ſuæ iuriſdictioni ſubijcere
quia hoc eſt regulare in quolibet iuriſdictionẽ habente ut
poſſit eius iuriſdictio prorogari.l.j.ff. de iud. &.l. eſt rece-
ptũ.de iur.om.iu.&.C.de man.li.l.j.ſic econuerſo papa ca-
ſualiter in toto orbe iuriſ. tpalẽ exercet.c.per uener.qui fi.
ſint legi. Sed iſtis non ob.contrariũ vr̃ de iure dicendum &
quòd Imperator uel eius comes palatinus non poſſit legi-
timare in terris eccleſiæ probatur pluribus rationibus. Et
primo hoc probat regula.l. extra territoriũ. de iur. om.iu.
&.c.ut aĩarum.de conſti.li 6. ſed teritoriũ eccleſiæ in tpali
bus eſt diſtinctum & diuiſum a territorio imperij qđ patet
quia Papa exercet in eo ſummi principis poteſtatẽ in legi-
timãdo ut dicit tex. in.d.c. per uenera. ergo nõ Imperator.
ar.l.cũ prætor.ff.de iud.&.c.nõne.de præſump. & in iuriſ-
2 dictione cõtentioſa eſt expreſſum † quod Imperator in ter
ris eccleſiæ nõ põt mittere falcẽ ſuam in cle. paſtoralis. de
re iudi.pro hoc allegat cle.romani.de iureiur.§. porro. ibi
ad eius proprietatẽ ipſius eccleſiæ pleniſſime ptinere &c.
& ibi nec iuriſdictionẽ quãcunq; p ſe uel aliũ exercere &c.
põdero uerba pleniſſime & quancunq; per ſe uel aliũ exer
cere &c.per quæ nõ ſolũ cõtentioſa ſed uoluntaria iuriſdi-
ctio eſt Papæ reſeruata & Imperatori prohibita qđ dictio
quãcunq; omnẽ iuriſdictionẽ complectitur.ar.l. baliſta.ad
Treb.&.c.ſi romanorũ.19.di. Tertio hoc probatur: p legi-
timationẽ auferuntur iura ſucceſſionũ uenïẽtibus abinte-
ſtato maxime qñ legitimantur ſpurij qui ſunt legibus & ca
nonibus odioſi.in aut.ex cõplexu. C.de inceſt. nupt.in d.c.
per uenerabilẽ.ad fi.&in aut.de ince.nupt.§. indubitatum.
& de trien. & ſemiſ.§. hoc idẽ obtineat ſed cũ tales ſpurij
legitimati ſunt de territorio eccleſię & ſubiecti papę ratio
ne originis & domicilij ẽt & hæreditates ſimiliter ſint ſitę
ĩn terris eccleſiæ abſurdũ uidetur ſentire quod Imperator
ſiue eius comes palatinus poſſit ſubditos alienos ad actus
legitimos habilitare & ad ſucceſſiones alios legitime ue-
nïẽtes abinteſtato excludere.negari .n. non põt per talem
legitimationẽ ipſum exercere iuriſdictionẽ in perſonã ſi-
bi non ſubiectã in rebus non ſuæ iuriſdictionis contra præ-
aleg.l.extra territoriũ &.c.ut animarum.& immitere falcẽ
ĩn meſſem alienam contra c.ſcriptũ.6.q ij. Non ob.quod le
gitimare ſit uoluntariæ iuriſd. quia hoc uerũ ne in inuitum
& ab iniuſto hoc beneficium conferatur ut in aut. qui mo.
na.effi.legi.§.ij.&.l.fi.de his q ſunt ſui uel alie.iur. ſed quã
tum ad reſtituendũ ſubditum alienũ antiquis natalibus &
in alieno territorio ſuccedendi eſt contra leges & cano-
nes habilitare ad legitimos actus cum talia tãgat alios quã
patrem ſpurii uidelicet papã & eius ſubditos. indiſtincte
ergo non uidetur dicendum quòd iſta ſint uoluntariæ iu-
riſdi. quia nõ pendent a patre preces offerente uel a filio
legitimando ſed ſunt ſupreme uolũtatis & de caſibus prin
cipi reſeruatis ut.d.c.per uenerabilem.& in aut.præal. Præ
terea reſpõdetur & aliter uolũtaria uera iuriſdictio poteſt
exerceri ab uno præſide in homine qui ſit ſub alio præſide
quando.ſ.ambo præſides recognoſcunt unũ ſuperiorẽ ſed
qñ iuriſdictiones ſunt totaliter ſeparatæ & diſtincte ut Pa-
pæ.Imperatoris ut.d.c.cum ad uerum.&.c. nouit.de iudic.
tunc non vr̃ qđ unus in ẽnterritorio, uel perſonis alterius
quoquo modo poſſit intromittere ſed requirere ut. d.cle.
paſtora.& hoc uult d.cle.romani. dum Imperator in ſui co
ronatione permittit nullam iuriſdictionẽ in terris eccleſiæ
exercere.fateri.n.oportet q ſub tali prohibitione uniuerſa
liter negatiue cõcepta omnis iuriſdictio cõtineatur quia cũ
omne dicit nihil excludit.l.a procu. C.man. &.d.c.ſi roma
3 norũ. † Præterea in emancipatione uidetur caſus q quan-
quã ſit uoluntariæ iuriſ. tñ non poſſit fieri apud nõ ſuũ iud.
de extraneo.l.j.C.de emãci.libe.facit.l. ſecundũ diui. C.de
don. Et bene ponderandũ in caſu noſtro q iſte magnificus
comes legitimauit ſpuriũ propter quã legitimationẽ prętẽ
dit ſe legitimum quo ad ſucceſſionem in caſtris ſitis in ter-
ritorio eccleſiæ quibus cohęret iuriſdictio & poteſtas de
publico introducta ut.ff.de iuriſ.om. iu. ſed cum iſta iuriſ-
dictio dependeat a Papa non potuit Imperator per ſuam
legitimationem habilitare ſpurium ut ſuccedat in tali iu-
riſdictione iure publico pertinente ad papã ad hoc cle. pa-
ſtoralis. Poſtremo in caſu econuerſo uidelicet utrum Papa
poſſit legitimare quo ad temporalia in terris imperij Bar.
tenet quod non.ut in.d.c. uenerabilẽ.& expreſſius ibidem
Inn.ut dicit q legitimatus ab uno principe uel in ciuitate
nõ obtinebit bona hęreditaria quæ ſunt in alia ciuitate uel
ſub alio domino quia intelligitur facta quo ad oĩa niſi ten
dat in aliorum præiudicium ſicut eſſet auferre bona uenïẽ-
tibus ad inteſtato.& ita Inn.& Barr.ẽt idem tenet.l.j.C.de
ſum tri.et Cy.in l.fi.C.ſi recto· prouinciæ.et.l.qui cõtra de
ĩnceſt.nupt.in fin.Ioan. An.in. d.c. per uenerabilem. ſuper
uerbo diſpenſatum. in nouel. in quæſtione noſtra refert Ia
cob. de bel. qui arguit pro & contra. ſed meo iudicio effi-
catiores, ſunt rationes quod non legitimatus per reſcriptũ
principis ſiue eius communitatis non ſuccedat in terris ec-
cleſiæ & præſertim ſi tam perſona legitimata quàm bona
ſint extra iuriſdictionem legitimantis ut in caſu noſtro. nã
ratio eſt ſuper qua ſe fundat Iac.de bel. & aliqui ſequuntur
iſtam opi. uidelicet quod iſte ſit actus uoluntariæ iuriſdic.
certe iſta ratio non uidetur bona cum extendatur ad alia
grauiura ſiue maiora quam ſit ſucceſſio patris offerentis
preces pro filio ſpurio ut ad officia publica ad dignitates
& alia ſpurijs prohibita ut prædictum eſt. Item eſt de ca-
ſibus principi reſeruatis ut dixi ergo prorogare ad iſtum
caſum iuriſdictio. uoluntariæ Papæ reſeruatum in ter-
ris ſuis non eſt tutum dicere uel ſentire. Item nec illa mul
tum ualet quòd Imperator in terris de temporali iuriſdi-
dictione

4 ctione eccleſiæ hēt iuriſdi.habitu ſed non actu † ſed ſecundum naturam & communem opi. præſuppoſito quod donatio conſtantini facta eccleſiæ ualuerit ut tenent cōiter & antiqui & moderni nullam iuriſdictionem ſibi retinuit Imperator ut c.fundamēto.& ibi concor.de ele.li.vj.& patet in cle. Romani.ubi prohibet Imperatori exercere iuriſdictionem quamcunq;. & dicit ad papam pleniſsime pertinere unde uerbum pleniſsime oēm iuriſdictionem iocludit ſiue oēs gradus iuriſdi.Item fateri debet dictas iuriſdictiones papæ & imperatoris penitus ſeparatas ut d.c.cū ad uerū.xcvj.di.& c.ſolitæ.de maio. obe.in tali aūt ſic ſeparatis nec ſtatutum nec conſuetudo per quas perſonas legitimatur ſiue habilitatur ad actus legitimos & ſuceeſsion.trahunt ab bona ſita extra territoriū in quo uiget ſtatutū . de quo plura exēpla per Bar.in d. l. j. C.de ſum.tri.& io Spe. de le.in materia diſpenſationum.§.poſtremo. Ex quib.ſaluo iudicio ſaniori ꝯcludo in caſu noſtro prædictam legitimationem comitis palatini licentiam aſſecutū ab imperatore legitimandi & præſuppoſita oī eius ualiditate ab bo-
5 na ſita in terra romanæ eccleſiæ non extendi. † Et p iſta ſuperfluum relinquitur quod ſcd'o quæritur utrū in priuilegio legitimationis ſpurij ſit facienda mētio ſpālis de. l. derogatoria an uero ſufficiat gñralis clauſula non obſtante.Et vr̄ ꝙ requirat ſpālis poſtq̄ præcedit lex derogatoria uoluntatis ipſius principis.atteſtatur.n.ſe nolle tales legitimare quos et intaium proſequitur qđ nollit filios appellare.in aut.qui.mo.effi.ſui.§.fi.& in aoth.ex complexu C.de inceſ.nup.de talib.n.ll. derogatorijs uoluntatis faciēda eſt mentio expreſſa.c.nonnulli.de reſcrip.& hoc tenet.Spe.ut refert Io.an.in c.j.de exceſ.præla.li.vj.& Cyn.in l. j. C. qñ imper.inter pup.& vi. & in iſto dubio me amplius non extendo: quia ut dixi non expedit ſi idem dñs in terris eccleſiæ legitimare non potuit ut in iurib. & rônib.primi dubij eſt plene diſcuſſum. Sed reſtat diſcuſsio tertij dubij qđ fuit utrū iſte comes uigore priuilegij ſibi conceſsi potuerit legitimare filium ſuum ſpuriū ſiue baſtardum . & vr̄ qđ ſic quia ſi data eſt ſibi ptās legitimandi extraneos:ergo proprios filios cum legitimatio ſit uolūtariæ iuriſdictionis ergo pōt in filium exerceri.l.ſi cōſul.ff.de adop. legitimat. n. ut comes non ut pr̄.c.cum inter uniuerſas.de elec.& vr̄ caſus.in d.c.per uenerabilem . ubi rex Franciæ uigore poteſtatis legitimandi legitimauit filium ſuum ſpurium. Cōtrarium credo uerum in caſu noſtro ꝙ in gñali ptāte legitimandi ſpurios & baſtardos non ueniat ꝙ legitimare poſsit proprios ſpurios maxime quos ſuſcepit poſt priuilegium primo quia non eſt uериſimile nec imperatorem nec comitem intellexiſſe de filijs ipſius comitis . nam abhorret ſpecialiter & ſingulariter imperator in perſonis clariſsimis talem prolem oī iure damnatam.c.uenera.ad ſi. qui fil. ſint leg.ad hoc.l.ſi qua illuſtris.C.ad orficia.ubi caſus.in fin.in l.ex facto.ff.ad treb.& l.generaliter. de conſtit.& ſubſti. ſi ergo in alijs diſpoſitionibus ſub quibus naturales alias includuntur de iſtis natis ex illuſtrib. uel clariſsimis non intelligitur iudicatū ut in iurib. præallegatis:ergo ſub gñrali conceſsione non ueniunt.c. in generali. de re.iu.libr.vj. ſemper.n.leges cōes ſpeciales & priuilegia interpretamur ſm intentionem ꝯcedentium.xj.q. j.§.ex his.de uer. ſig. ex parte.& c.dilecto.intentio aūt principum in dubio cōcordare præſumitur cū intentione legis.l.ſi qñ. de inof.te. C. Itē hoc patet apertius:ſi. n. impator ꝯcederet alicui in ſpē priuilegium qđ poſsit legitimare ſpurios quos procreabit iſtud priuilegiū eēt iniquū quia alliceret ad peccatū ut no. Bar. in ſi. in l.teſtamenti factio.ff.de teſta.& dñs Fed.de ſenis hac rône motus cōſuluit non ualere ſtatutū quo caueē ꝙ filij ſpurij ſuccedā pr̄i qđ ergo impator nō potuiſſet in ſpē ꝯcedere nō debet intelligi ꝯceſſum ſub gñralitate uerborū ut no.dixi in ſi. in c.ij.de immu.ec.li.vj.ubi Ioā. an.in nouel. præterea legitimatio debet fieri cū cāæ cognitione & ꝯſiderare perſonā pr̄is qui preces porrigit pro filio ſpurio ipum ſpuriū & agnatos pactis quib.poſſet ex legitimatione afferri præiudiciū ut dicit tex.in ſi. in filiatione p adoptionem in l.ſi pr̄.§.ſi.ff.de adop.ſed cum inter preces offerētem & legitimantē debeat dictis de cauſis eē diſtinctio perſonalis nō vr̄ qđ pr̄ poſsit ſuſtinere uicē pr̄is preces offerentis & iudicis tm̄ donum & bñficium conferentis. ar.
6 c.ſi.de inſt.& c.per ueſtras.de iure pa. † Præterea ſicut prohibetur quis eſſe iudex in facto proprio.ut C.ne quis in ſua cā.l.j.ita prohibetur in cā filij.l.qui iuriſdi.ff. de iuriſd.om. iu.& ēt in cā in qua eadem poſſet nimia affectio naturalis ex qua poſſet ipſi iudici commodum prouenire.facit.c.accedens.ut li.non conte.ſed oia iſta concurrunt in patre erga filium ergo &c. Poſtremo iſtud uitium incontinentiæ & luxuriæ leges & canones proſequuntur in odium patris & in pœnam eius ſtatuunt ne idem ſuccedat nec debeat filius nominari.ut lvj.di. naſci. cum ſe. pater ergo cū ſit hac de cauſa odioſus deo & omnibus iuribus non debet priuilegio principis conſequi illud commodum quia ſic uacando procreationi ſpuriorum & poſtea legitimando abuteretur priuilegio & ex pœna conſequeretur præmium contra.c.priuilegium.de re iud.xj.q.iij. & c.ex parte . de priui. & c.eum qui.de præb.lib.vj. Ex quibus ſine ulteriori proſecutione concludo dictam legitimationem factam a comite de filio eius naturali ſiue ſpurio non ualere . non ob. c.per uenera.quia loquitur in rege Franciæ, qui nō cognoſcit ſuperiorem: ut ibi quo caſu multa licent quæ alias non licerent de iure.Item glo. ibi ſentit quod de ordinata poteſtate non potuerit illud facere .

CONSIL. CCCXXI.

1 *Qualitates diuerſe quando diuerſitatem in ſubſtantia inducant.*
2 *Monachi poſſunt poſsidere in communi.*
3 *Fratres ſanctæ Mariæ ſeruorū non dicuntur de ordine mendicantium.*

IN CHRISTI nomine amen.Præmittenda ſunt quædā in iure & in facto notiſsima qđ monachi & canonici regulares equiparatur in multis & quod de † alijs ſtatuitur ad
1 alios adaptatur . c. quod dei timore . de ſta. mo.ſunt tamen diuerſi ordinis & profeſsionis quia monachi profitentur regulam beati Benenedicti. Canonici uero regulares regulam beati Auguſtini. faciunt not. Innoc. ca.ſane.de regu. in nouel.ubi de diuerſis religionibus quarum quædam ordinantur , ad uitam contemplatiuam quædam ad actiuam quædam ad mixtam. Item etiam diuerſificantur ſecundum diuerſitatem operarum ad quas ordinantur ſiue ſecundum diuerſos actus exercitiorum . Præterea aliqne ad peregrinos hoſpitandos aliqne ad captiuos redimendos alique ad alios pios actus & opera charitatis de quibus in.l orphanotrophos. C.de epiſco. & cler.& in clem .j.de reli.do, cum ſi.in.d.l. etiam.c.ad ſi.no. Ioan.an. ſimilitudines inter monachos & canonicos regulares declarando dictum.c.ꝙ Dei timore. & licet religioſi diuerſificentur reſpectu diuerſorum exercitiorum ut dixi. tamē omnes in fine conueniunt.ſ.in dilectione Dei & proximi qui propter Deum & charitatem diligitur qui actus charitatis redundat in Deum Matthæi.v.c.in ſi.ergo ſummo qui eſt charitas per quam Deo coniungitur omnes religiones conueniunt ut in extrauag. ad condito. ver.cum enim conueniunt etiam omnes religiones in tribus ſubſtantialibus regulæ,de quibus de ſta.mo.c.cum ad monaſterium in ſi.in quibus poteſt dici quod prædictæ diuerſitates faciunt potius religiones differre in qualitate accidētali q̄ in ſubſtantia ſiue eſſentia.ar.l.ordo.ff.de pu.iud.licet fateri oporteat ꝙ dicta diuerſitas accidentiū ſiue qualitatū inducat diuerſitatē religionū iuxta no.in cle.j.de ele. Vlterius etiam præmittendum eſt ꝙ in religionibus obſeruantia ſtatus regularis ordinatur & fundatur in regula fundatoris religionis a principio ut regula beati Auguſtini beati Benedicti, beati Franciſci & ſimi. Qñq; ultra regulā a principio inſtitutā addunt aliqua per ꝯſtōnes ſingulares ipſorū ordinum prout beatus Dñicus multa addidit ſuis fratribus pdicatoribus ultra regulā beati Aug. quā profitent,& ſimiliter fratres heremitę & fratres.S.Mariæ quia in ſubſtātia regulæ

ſecundum conſtitutiones beati Auguſtini oēs conueniunt & profitentur ſed per ꝯſtōnes ſuas multas varietates & differentias induxerūt & in habitu diuinis officijs & in mō viuēdi. Similr̄ & monachi beati Benedicti eius regulā aliqui reſtrinxerūt p̄ nouas ꝯſtōnes ut illi montis oliueti et quidā alij iſte tn̄ varietates & dn̄e per ꝯſtōnes ſunt mutabiles reuocādo eas ſed nō ita inſtitutio et regula fundatoris. ut no. Io. an. in. d. c. ſane. in nouel. circa prin. facit cle. exiui de paradiſo. de ver. ſig. iſtis igr̄ ſic p̄miſsis deſcendo ad primum quæſitū in quo p̄ſuppoſito pro uero q̄ fratres ſeruorū ſanctæ Mariæ ꝓfiteant̄ regulā canonicorū regularium ſancti Aug. ꝯñter infertur q̄ de iure cōi ſuccedāt parētibus ſicut alij filij in ſeculo remanētes in aut. de ſan. epiſ. § j. & quod ibi no. colla. 9. & 19. q. vi. c. liceat. & c. ſi. & c. quia ingrediētibus, hr̄. n. monaſterium lōco filij. c. in p̄ntia. de ꝓba. & ex hoc dico qđ bona ueniunt & deuoluunt̄ ad monaſterium
2 nō ad ipſum ut ibi & in aut. ingreſſi. de ſac. ſan. ec. † & hoc ān iure notiſſimū eſt qđ monachi et canonici regulares pñt bona poſſidere in cōmuni nō in ſingulari. 12. q. j. c. dilectiſſimis. c. nō dicatis. c. vidētes & c. habebat cū ſi. Sed ꝯ̄ dictos fratres allegat̄ quod ipſi ſunt mēdicantes qbus victū p̄bet incerta mendicitas. ut no. in c. j. de reli. do. li. vj. ex quo ſeq̄tur quod etiā in cōi nō pñt bona poſſidere ſicut nec fratres minores. c. exiui. p̄alle. mendicātes. n. vident̄ ipſo facto abnegare ꝓpriū in cōi. unde ſicut p̄ ꝯſtōnes ſuas pñt renūciare ꝓprio in cōi. ut. d. c. ſane. in nouel. ita & multofortius ſi agendo de facto quia plus eſt facere facto q̄ uerbo. c. dile-
3 cti. & qđ ibi no. de app. † Contrāriū eſt pro ueritate tenendum. ſ. q̄ fratres ſanctæ Mariæ ſeruorū nō cōputent̄ in ordinibus mendicantiū. & hoc no. Io. an. in. c. j. de reli. do. lib. vj. in nouel. ſuper verbo confirmatos. nā illi dicunt̄ de ordine mendicantiū qbus hr̄e bona regula uel profeſsio interdicit. ut in cle. j. de regularibus. Iſtis aūt fratribus ſ. S. Mariæ non interdicit regula vel profeſsio ꝓfitentur. n. regulā beati Auguſtini ut patet ſupra in themate & uidi ſupra in confirmatione ordinis eorundē per Papā Benedictū & in omnibus priuilegijs ap̄licis ſic denoiantur ut uidi in multis. Vnde ut poſt Paulū de leaza. ſcripſi in. d. cle. j. de reg. illi q̄ non rōne ſue inſtitutionis ſeu regulæ ſed ipſo facto mendicant in totum quia nihil hñt uel in parte nō ligātur illa cōſtitutione edita in mēdicantibus quia nō ſunt mēdicantes aptitudine licet actu a quo actu poſſunt recedere ꝯ̄rium facientes poſtquā profeſsione uel regula non arctantur. unde etiam ꝓſtōnē ſuam iurantes ſuper abdicatione poſſeſsionis & bonorū editam reuocare poſſent. ut not. 11. di. in his. & dixi plene in. d. cle. j. poſt Paulū i primo no. & in. j. q. latius ſola. n. mendicitas non facit ordinē mendicantium. ſed regula uel profeſsio uel propria conſtitutio donec durat ſed reuocari pōt facto & uerbo ut dixi, & arg. c. ois res. de reg. iur. quinimo ſola ꝯſtō non ꝯfirmata per Papā ſuper abdicatione proprietatis in cōi nō facit cenſeri ordinē mendicantium. ut dixi poſt Io. an. in. d. c. j. de reli. do. in quarto not. Poſtremō in tota Italia ubi hñt loca iſti fr̄es. S. Mariæ hñt poſſeſsiones reditas in cōi & ſic etiā ſi hr̄ent ꝯſtōnes ꝯ̄rias uel de facto mendicarent nō uident̄ debere numerari in ordinibus mendicantiū quaſi pro faciendo ꝯ̄riū ſit receſsū a talibus ꝯſtōnibus ar. 4. di. in iſtis & inſtituta in proemio. & uidentur rediſſe ad ſtatutum ſuum & regulā beati Auguſtini quā profitent̄ & ſic redirēt ad naturā ſuā quod fit de facili. l. j. §. pactus ne peteret. ff. de pac. Ex quibus oībus cōcludēdū eſt tā in. j. dubio q̄ in alijs. dictos fr̄es habiles & capaces ſucceſsionū ea teſto. ab inteſtato & oium relictorū.

Vide conſiliū. ſ. cccviij. quod per iſtud aliquātulum modificatur & hic in fine in uno corrigitur. Pet. de anch.

CONSIL. CCCXXII.

1 *Sententia ſola publicationis poſſeſsionem in fiſcum non tranſmittit.*

2 *Fiſcus quandoque prius conuenitur & contra eum tanquàm heredem obligatione perſonali & hypothecaria agitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſa dicti facti narratione mihi prima facie videbatur iuſte & recte actū hypothecaria p. T. contra certū poſſeſſorē licet nulla præceſſerit diſcuſſio contra. S. principalē debitorē. mouebar primo quia iſta exceptio diſcuſsionis principalis debitoris eſt dilatoria. ut no. Cy. in aut. præſente. C. de fideiuſ. & l. exceptione. C. de proba. ubi plenius de iſta quæſtione p̄ eum. & idē Bar. in. l. exceptionū. ff. de excep. Iaco. de are. in tractatu excuſsionū. ſed in caſu noſtro non fuit oppoſita, nec in primo nec in ſecundo iudicio, ſed in tertia inſtantia ſecundæ appellationis ergo nimis tarde quia in cauſa appel. dilatorijs in principali cauſa omiſsis eſt uia præcluſa. l. ita demum. C. de procur. Mouebar ſecundo quod principalis debitor. ſ. idem. S. erat exbannitus & condemnatus in ere & perſona, & per conſequens nudus exulabat ut deportatus ut no. inſti. quib. mo. ius pa. po. ſol. §. relegati. per ſentētiam ergo quæ facit rem notoriam, ut. c. ueſtra de coha. cle. & mu. ſ. liquide apparebat de notoria abſentia & inopia debitoris, & per conſequens in illo iudicio hypothecarie inſtituto contra tertium poſſeſſorem non fuit neceſſaria excuſsio. ut no. Cy. in. d. aut. præſente. & Bar. in. l. x. de uerb. ob. Sed contra hoc conuētus hypothecaria replicabat quod ſi erat ita debuit primo agi contra fiſcū qui cenſetur hæres dicti debitoris ꝯdēnati, & tenetur ad debita. l. 3. C. ad. l. iul. de ui publica. Rñdebat quod fiſcus nō eſt proprie hæres ſed tenet̄ ut quilibet poſſeſſor uſq; ad ſummā bonorū. l. j. §. an bona. de iure fiſci. Hinc eſt qđ nō tenet̄ ultra uires hr̄ditarias nec tranſit in eum inſtātia iudicij q̄ tranſiret ſi eſſet ꝓpriè hæres. l. ſi cū hoiem. de fideicō. ut no. Bart. in. l. ſi ꝯſtante. §. ſi. ſo. ma. & Cy. in. d. l. 3. non ꝓbato igitur qđ fiſcus bona occupauerit incorporauerit tanq̄ obliga-
1 tus ut hæres p̄ſonali actione nō poterat conueniri & † ſola ſnia publicationis non transfundit poſſeſsionem in fiſcum ſiue apprehenſione. l. ſi tibi mandauero. §. ſi is cuius bona. ff. man. & l. prætor. §. quod iudi. ff. de re iud. quinimo ſi poſſideret videretur habenda de ipſo fiſco ratio ut de poſſeſſione nō de hærede ut dixi. & per ꝯñs non excutiendus neceſſario inter poſſeſſores ſingulares tanq̄ potior licet i electione creditoris erat poſitū utrum ipſum uel aliū conuenire uoluerit. Et iſtis rationibus motus ita concluſeram. ſ. recte & rite actum contra tertiū poſſeſſorem & bene fuiſſe bis contra eum pronunciatum. Sed poſtea facti narratione prolixa diligentius ponderata ea quibuſdā in facto proueris præſuppoſitis etiam per quādam literam intimatam contrarium de iure eſt proculdubio concludendum. Primo quia pro uero præſupponitur quod exceptiones dilatoriæ reſeruant̄ per ſtatutum poſt litē conteſt. & per conſequens potuit iſte poſſeſſor opponere qñcunq; lite pen. exceptionē iſtam excuſsionis omiſſe, & ſic nō ob. not. p̄ doct. in aut. præſente, & l. excep. p̄real. Secundo p̄ſupponitur qđ oppoſita fuit ante litē conte. ſed nō diſcuſſa quia poſtea reſeruata p̄ ſtatutū ut dixi. lite aūt pēdente fuit ꝯ̄ ipſam replicatum de banno abſentia & inopia notoria debitoris ſed tunc poſtea duplicatū fuit quod fiſcus qui ſucceſſerat ei vt hæres erat præſens idoneus & ſoluēdo ergo prius ꝯueniendus cū poſſeſsionē bonorū debitam ꝯdēnati per ſuos officiales apprehenderit. & per conſequens tanq̄ uniuerſalis ſucceſſor & obligatus ad debita & ſoluendo prius uel conueniendus ſaltem uſq; ad quantitatē bonorū quæ poſsidet de bonis debitoris condēnati erat executiendus. Iſta prius in facto uera nō ponderauit. ſed poſtea ut dixi diligentius uiſis teneo contrariū & muto conſiliū prout beatus Auguſtinus. 12. q. j. certe nam duplicatio. de fiſci idoneitate præſentia & ſucceſsione fuit oppoſita debito tempore. ſ. poſt replicationē oppoſitā de notoria inopia & abſentia debitoris principalis. ante. n. non poterat duplicari q̄ replicaretur contra exceptionē non factæ excuſsionis quæ obſtabat donec eliſa fuiſſet p̄ replicationē quæ etiam replicatio eliditur p̄ duplicationē prædictā & ſic remanet excep. non factæ excuſsionis ualida & firma. facit qđ no. in. c. a nobis. de
2 ſen. exc. in nouel. dico † ergo qđ cōtra fiſcū fuit prius agēdū tanq̄

tanq̃ contra hæredem & oblig.perſonali & hypothecaria. ut no.& eſt caſus in prædicta.l.tutoris quæ eſt.l.3.C.ad.l.iul.de ui publ.nec credo uidelicet quod teneatur ut ſingularis poſſeſſor per.§.an bona. quia tunc teneretur inſolidũ & hypothecaria tantum ſed tex. dicit quod tenetur ſolum pro parte pro qua ſucceſsit,ut in.d.l.2.& tenetur ut hæres. l.cum inter.§.ſi.ff.de deicom.licet nõ proprie ſit hæres propter aliqua ſpecialia de quibus dixi ſupra. per illa.n.nõ minus eſt cenſendus ut hæres cũ in eum tranſeat omnis obligatio ciuilis & naturalis quæ erat pęnes debitorē condemnatum,ut.l.ſi debitori.ff.de fideicom.&.l.quoties.in fin.de noua.quod nõ eſſet ſi cõueniretur hypothecaria prout ſingularis poſſeſſor quia illa eſt realis nõ perſonalis.l.pigno.C.de pig.per illa nõ ob.§.an bona.quia fateor quod nõ tenetur ultra uires bonorũ ſed prius debuit excuti utrum eſſent uel nõ bona ſicut contra quemlibet vniuerſalem ſucceſſorem.ut.d.auth.preſente.quod cum factum non fuerit remanet ualida duplicatio & exceptio excuſsionis nõ factæ.& per conſequens iſte conuentus hypothecaria eſt abſoluendus per iudicem appellationis pronunciando bene appellatum per illum tertium poſſeſſorē & male pronunciatum per primum & ſecundum iudicem contra ipſum.

CONSIL. CCCXXIII.

5 *Relictũ filiæ iure inſtitutionis factũ pro dote quando purum dicatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Iſta omnia puto bene & ſubtiliter cõſiderata & ſcripta per quæ tamē a communi doctrina Bar. do. Angeli. & antiquorum doct. illuſtrium non recedo qui tenuerunt legatum dotis nomine uel pro dote factum a patre filiæ qui dotare neceſſario tenebatur ſit purum.& per conſequens tranſmisſibile per Bar.in.l.titio centum.§.titio genero. ibi ſed ſi alias legitimam non reliquerat &c.ff.de condi.& demon. Sed in caſu noſtro reliquerat legitimã ergo purum. Sed ulterius eſt ponderandum ꝙ pater reliquit pro ipſarum dotibus quas haberēt cum nupſerint & interim alimenta &c.ſuccedit ergo illa dos loco legitimè in qua ab ipſo principio & dilatio & conditio remouentur.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi. teſta.ibi quaſi nihil eorum teſtamento additum ſit &c.& ſic a principio debuit hoc relictum dotis cenſeri purum & tranſmiſsibile nec alterari eius naturam licet ex poſt facto tota hæreditas deuoluatur ad ipſas filias iure accreſcendi quia ex hoc ꝙ fuit purum non debet effici conditionale. Item poſtq̃ una ex filiabus habuit prælegatum dotis quia nupſit iuſtum eſt quod aliæ quæ mortuæ ſunt ante nuptias contractas tranſmittant ut ſic ſeruetur ęqualitas inter fratres & inequalitas de iure remoueatur.l.iam hoc iure.de vulga.& pup.nam inter eos inequalitas odioſa eſt legibus.l.cum pater.§.euicti.de leg.2. Non ob.quod interim iſtæ defunctæ habebant alimenta iure inſtitutionis & ſic non admouetur conditio de legato dotis ſed debent agere ad ſupplementum quod modo nõ cadit cum habeant totam hæreditatem iure accreſcendi. ad hoc dico quod legatũ alimentorũ interim nõ vr̃ iure inſtõnis quia eſt oratio ſeparata a præcedēti orone ꝑ uerbũ diuerſum dũ dixit interim alimētari uoluit &c. Nã inepta eſſet locutio & ipropria alimētari uoluit.ſ.iure inſtitutionis & eſſet inſtitutio tēporalis unde tam de ipſa inſtõne alimentorum dies q̃ in præcedēti relicto dotis debet a principio conditio uel dies remoueri uſq; ad legitimã.ut.d.l.qm̃. Ex quibus infero qđ ſicut illa q̃ nupſit cõſecuta fuit dotē, ita iſtæ due p̃defunctæ ante nuptias dotes ſuas tranſmiſerint ad hæredes ſuos. Nõ ob.ꝙ propter caducã inſtõnē poſtea factã tota hæreditas iure accreſcēdi deuoluta fuerit ad ſuperſtitē & hr̃des morientiũ.l.ſi ex plurib.de ſuis & le.alias ſi diceremus dictã inſtõnē dotis ꝯdõnalē expiraſſe ut caducã ꝑ mortē ipſarũ ſimiliter expirauit legatũ alimentorũ & ſic tota hæreditas eſſet illius ſororis quæ nupſit quia in iſtis p̃defunctis nõ reperiretur portio quæ accreſcit portioni.ut.l.ſi totam.de acqui.hære.quod eſſet abſurdiſsimũ.

De acquirenda hæreditate.

CONSIL. CCCXXIIII.

1 *Aditio hæreditatis an ſiat per exceptionẽ eius qđ defuncto debebatur.*
2 *Volens unum uult & aliud ſine quo illud conſequi non poteſt.*
3 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Pulchrũ mihi uidetur dubium in hoc conſiſtens uerũ portio hæreditatis paternæ delata Guilielmo & tranſmiſſa iure ſuitatis ad tres eius fratres ſuperſtites coheredes ſuos trahat ad ſe hæreditatē ipſius Guilielmi ut ſic eius creditoribus dicti tres eius fratres reſpondere teneantur tanq̃ eam uideantur adiuiſſe eoipſo ꝙ receperunt ab hæreditario debitore patris paternũ debitum pro tertia parte quilibet tanq̃ hæres patris pro tertia affirmando & ſupra pro & cõtra ſubtiliter eſt deductũ. Et quod adiuiſſe uideatur hæreditatem Guilielmi multum urget mixtura confuſionis dictæ quartæ partis paternæ cũ hęreditate Guilielmi ut ſic qui attingit partem hæreditatis Guilielmo delatę uideatur adiuiſſe totum ex neceſſaria conſequentia.l.j.cum.l.ſeq.de acquir.

2 hære.† Nam qui vult unum uidetur uelle & aliud ſine quo primũ conſequi non poſſet,ut ſic unus actus includat plures in ſe.l.illud.de acqui.hær.&.l.3.§.ſi debitores.ff.de donat.inter vi.& vxo.poſt quam.n.non poſſent conſequi partem delatam Guilielmo conſequēter hæreditatem Giulielmi ſeparare non poſſunt.l.quidam eulogio. de iure deli. cum ibi no.& uere præſuppoſita ſciētia mortis Guilielmi & alijs quæ requiruntur in aditione de quibus in.l.is poteſt.de acqui. hæred. Pro iſta parte dicte rationes multum urgent præſuppoſita etiam cõmuni opi.modernorum pro uera quia ſuus hæreditatem patris nõ agnitam tranſmittit ad omnes.ll.ex miliari.de teſta. mili.per Bar. Sed in fauorem dictorũ fratrum ꝙ hæreditatem Guilielmi fratris eorum inopis propter dictum actum ſolum adiuiſſe non uideantur eſt conſiderandum ꝙ in aditione animus principaliter conſideratur.l.gerit.de acqui.hære.dicti ergo fratres ignari.de opi.uarijs doc.ſuper iſto iure tranſmiſsionis iure ſuitatis ſic ruditer fratre eorum mortuo crediderunt ſe hæredes patris pro tertia parte quilibet quæ credulitas ex eorum uerbis probatur dum tanq̃ paternũ debitum receperunt de hæreditate fratris uel de ipſo non habita mentione & ſic debet intelligi in diſpoſitione uelut perſona extrinſeca.l.ita ſtipulatus.§.Griſogonus.de uerb.obli. Non ob. quod eorũ opinio fuerit improbabilis quia contra cõem opi.quia pro ſe ꝙ non iure tranſmiſsionis ſed proprio habeant illã quartã partē hn̄t Accur.ſummũ lumē iuris Ia.de bel.& multos alios legũ patres antiquos ex quorũ opi. reſultat adeo res dubia ꝙ ille qui ſm̃ alterã opinionē actum gerit debet excuſari & nõ laqueari legũ uinculis prout eſſet illud ꝙ uideant adiuiſſe hæreditatē fratris inopis & per

3 hoc ſuis creditoribus obligari † hoc.n.non præſumit quis uelle.ſ.ſuum iactare et alienis debitis implicari.l.filio quē patar.de le.j.&.l.cum de indebito.de ꝓba.facit qđ not.in.c.j.de poſtu.p̃la.li.6.& ibi ſcripſi.& præcipue iſte error tolerandus eſt in caſu noſtro in quo agitur de dãno uitando. l.error.de iur.& facti.igno. Et quod aio non implicandi ſe hæreditati fratris illud debitũ receperint ſed ut patris hæredes pro tertia parte probant uerba probat legum præſumptio de qua ſupra.iuramēto ergo proprio coniunctis dictis probationibus uidetur ſtandũ de eorum animo qui aliter non poteſt probari,ut no. inſti. de act.§.alie autem, & .c.præſentiũ.de teſti.&.c.ſigni.de homi.Item iſtam portionē iſte Guilielmus tranſmittit quoddam iure ſingulari & ſatis diuerſo a primo & per conſequēs non vr̃ inter hæreditates delatas diuerſo iure habere locũ ius accreſcendi. l.ſed cũ patrono.ff.de bo.poſ.&.l.mulieri & titio.de cõdi.& demõ. Præterea iſtã ſeparationē hæreditatũ poſſe fieri ꝓbãt ſatis leges de iſta materia ſuitatis loquētes.ff.de vul.& pu.l.filius qui patri.&.l.iul.de acqui.hær. Et maxime qa in iſta portione fratri delata dicti tres haberēt ius accreſcē

 dico ab-

di eo abſtinēre.unde dicto iure debere eam cōſequi credi-
derunt .l.ſi quis hæres.& ibi no.ff.de acqui.hære.et directe
ſumus in caſu illius.l.cū ibi not.ſi.n.iſtā partē tranſmiſſam
iure ſingulari uoluiſſent repudiare & ꝯſequi eā iure accre-
ſcendi hoc facere potuiſſent & ſic euitare onera fraterne
hēditatis. hoc.n.eſt conſiliū approbatum a iure in.d.l.iul.
Et per hoc nō ob.l.duo fratres. de acq.hære. quia ibi noo
alio iure q̄ hēditario poterat interponere diuiſionē in par-
te fratris ſui defuncti hic uero poterat iure accreſcendi re-
pudiādo paternā,ut dixi.Per iſta concludo quod dicti fra-
tres nō ſunt cogendi pro debitis hæreditatis fraternæ,ſed
paterna pro tertia parte quilibet rationibus ſupradictis.

Caſus talis eſt. Americus egit contra cirichēbenū vt ſi-
bi uēderet unum fundū quē ſibi vendere promiſerat & ad
probationē promiſſionis ſuæ produxit duos teſtes uideli-
cet Iacobum curtum & quendam alium contra quem Iaco
bum oppoſuit richēbenus quod nō poterat teſtificari nec
eius teſtimonio debet fides adhiberi quia infamis eſt infa-
mia iuris quia fuit condēnatus de falſo & de furto & pro-
duxit ſententiam pro uerificatione exceptionis ſuæ contra
quem richēbenum fuit replicatum ꝙ erat integer homo &
quod illa ſententia non infamabat quia nulla & quia con-
demnatus per inquiſitionem & quia reſtitutus ad famā per
tunc dominos veronen.ſ.illos de laſcala & his pendētibus
dictus Iacobus porexit contra dictum richēbenum libel-
lum in quo petijt pronūciari ſe integre famę eſſe & ipſi im
poni ſilentium perpetuum & in hoc iudicio iterum richē-
benus produxit dictam ſententiam contra dictum Iacobū,
& in effectu repetijt ea quæ dixerat in cauſa americi quod
plus eſt extra iudicium plura alia dixit & fecit deturpan-
do perſonam ipſius Iacobi contra americum etiam poſuit
poſitionem per ſacramentum ꝙ Iacobus fecit contenta in
dicta ſententia & multa alia potius ad ignominiam dicti Ia
cobi tendentia q̄ ad ipſius ponentis defenſionem poſt hoc
fuit lata ſententia pro americo & pronunciatum petita fie
ri debere non obſtantibus exceptionibus oppoſitis contra
teſtes & maxime contra perſonam dicti Iacobi a qua richē
benus appellauit & his pendentibus dictus Iacobus po-
rexit contra dictum richēbenum libellum in actione iniu-
riarum ciuiliter poſt hoc fuit lata ſententia pro dicto Iaco
bo contra dictum richēbe.ſ.ipſum Iaco. eſſe integre famæ
& impoſitionem ſilentij a qua oon appellauit deinde lata
ſententia in cauſa appellationis richēbeni contra ameri-
cum io fauorem richēbeni in qua fuit dictum bene appel-
latum per eum & male iudicatum pro americo & io qua
ſententia a tertia approbata fuit perſona dicti Iacobi ex-
preſſe & ſic in effectu tres ſententiæ fuerunt late in fauorē
perſonæ & ſtatus ipſius Iacobi.Modo quæritur ao his ſtan
tibus dictus Iaco.rite poſſit agere actione iniuriarum con
tra ipſum richenbenum an ne. Item an quia in fine anni a
die ioiurie talis illatę ſuperuenerunt ferie repentine qui-
bus durantibus annus finiuit ipſe Iaco. potuerit libellum
ſuum porrigere in actis iniuriarū nō obſtāte lapſu anni. Et
quia fuit oppoſitū de lapſu anni.& fuit per modum replica
tionis petita reſtitutio aduerſus illud tēpus modo quærit
ſi tēpus ob.ipſo iure.& ſic an poteſt reſtitui ut petitū,&c.

CONSIL. CCCXXV.

1 *Crimen obijciens in actionem iniuriarum incidit ſi non probet.*
2 *Crimina falſa in iudicio obijciens grauius punitur quam qui extra iudicium.*
3 *Detractores latronibus ſunt deteriores.*
4 *Fama pecuniario commodo eſt præferenda.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Super
primo dubio ſubtiliter & ad plenum pro &
contra allegatum eſt & recte cōcluſum meo
iudicio quanq̄ enim a principio richēbenus
potuiſſet recuſari a præſumpta calūnia pro-
pter autoritatem rei iudi.ar.l.res iudica.de reg.iur. &.c.in
præſentia.de proba.tamen poſtq̄ ſibi innotuit , de ſententiæ
illius nullitate & reſtitutione ad famā debuit ab illis con-
uitijs abſtinere alias extunc incipit calumniari perſiſtendo
exceptionibus cauiloſis ſolum ut alteri noceat noo ut cau-
ſam ſuam adiuuet.ar.l.io fundo.ff.de rei uend.& ar.ad hoc
quod no. Bar.in.l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.parcitur enim
quandoq; deſiſtenti ſed pertinaciter perſeueranti in obie
ctione falſorum criminum nō uidetur ignoſcendum.l.qui
cum maior.§.accuſaſſe.&.l.ſeruitutem.§.petijſſet.de bo.li.
&.l.papinianus.§.meminiſſe.de inoſ.teſt.&.l.alia.C.de his
qui.ut indi.& quod no.in.c.ſi diligenti.de for.cōpe. cedere
enim debuit richēbenus propter illam reſtitutionē factam
ab habente poteſtatē in perſonam Iacobi curti nec in hone
ſtum uocabulum remanſiſſe.l.imperiales.C.de nup.ubi de
latiſſima poteſtate principis ſuper reſtitutionem ad famā.
fit autem difficultas & dubitatio io caſu noſtro quia iſta cri
mina falſitatis & furti obiecta ſunt per modum exceptio-
nis ad tuendum.unde crimine hoc modo probato Iacobus
eſt a teſtimonio repellendus non autem puniendus.c.dile-
ctus,in fin.de ord.cog.ex quo prima facie uideretur ꝙ con-
tra excipientem non poſſit agi iniuriarum quia non obie-
cit animo iniuriandi nec puniendi ſed ius ſuum tuendi &
nemini facit iniuriam &c.c.cum ecclesia.de ele.Ego prout
ſupra poſt Old.concluſum eſt contrarium dico in caſu no-
ſtro facti circunſtantijs de quibus in themate diligēter pen
ſatis,nam ut patet in facti narratione in diuerſis inſtantijs
richenbenus dictum Iacobum & eius famam cum uitijs &
uerbis contumelioſis denigrare præſumpſit eadem crimi-
na furti & falſitatis temere & ſępius repetēdo & nihil pro
banda in effectu.Per iſta autem certum eſt laceſſiri et de-
nigrari famam dicti Iacobi ſaltem apud bonos et graues.l.
cognitionem.§.eſtimatio.de uar.et extraordi.cog. et.l.caſ-
2 ſius. de ſena. † Et credo grauius puniendum illum qui in
iudicio obijcit falſa crimina quam qui extra iudicium quia
in iudicio grauatur magis eius opinio et efficitur infamis
in facto,ut no.in.d.c.cum dilectus.et.c.ſuper eo.de ele. un
de impunita oon debet eſſe in iudicio licentia mentiendi.
2.q.8.quiſquis.l.fi.C.de accu.nec proferenda ſunt in iurgio
cito crimina quæ amici famam habent dehoneſtare et in-
3 ſidiando falſa obijcere.v.q.v.c.qui ambulant. † Tales enim
detractores deteriores ſunt illis qui ſubſtantias aliorū præ
diaq; diripiunt.c.deteriores ſunt illis qui ſubſtantiam alio
rum.&.c.ex merito.vj.q.j.unde conſuluit canon epiſcopo
ne dicat in aliquem quid graue quod non poteſt conuin-
cere legitimis documētis.6.q.2.placuit. Itē uerbū iniuria
late patet.l.j.ff.de iniur. & maxime cum illud fit aduerſus
alium quod bonis moribus improbatur uel ad inualidam
alicuius ſpectat uel pudorē ledat uel libello dato alicui fa
mam inſectatus alicuius fuerit.l.itē apud.§.ſed quod adijci
tur.&.§.conuitium.&.§.generaliter.&.§.ſi quis.ff.de iniur.
Et maxime iſta uera cum opponuntur crimina cōtra per-
ſonas quæ afficiunt eius ſtatum & famam.Nam tales exce
ptiones habent uim accuſationis & minuunt ſtatum perſo
næ,quia ut dixi ſi probentur reſultat infamia facti quæ eſt
magni effectus.repellit enim a teſtimonio & dignitate no.
in.l.caſſius.de ſena.&.d.c.ſuper eo.&.c.cū dilectus.&.c.ſu
per his.de acc.facit.l.3.ibi minuēdę opinionis tuæ cā.&.l.
ſi nō cōuitij.de iniur.& quod ibi no.in gl.ſuper uerbo pro
bare potes.&.l.2.de obſequi.pat.præſt.a libertis. Per præ-
dictas enim leges & canones cohercentur omnes dicere
uel ꝓponere illa ꝑ quæ detrahit famæ & eſtimationis ho-
minis integre eſtimationis ſiue in iudicio ſiue extra talia
ꝓferent abſente uel præſente eo in cuius infamiā tendunt
& præcipuè illa proponere uel ꝓbari nō pōt uel ꝓbata nō
releuant & proximū grauāt.tales oāq; detractores uocant
impij.Item homicide quia inſidiant iuſtorū ſanguinē.ut.d.
c.qui ambulat.&.c.ſumma iniquitas.vj.q.j. Item intererat
dicti Iacobi famā eius nō pollui.ideo tam replicādo q̄ etiā
principaliter agendo ſe defendit & certe crudelis eſt ille
4 qui negligit famā ſuam.12.q.j. nolo. † præponenda eſt fa-
ma cuilibet pecuniario cōmodo.l.iulianus.ff. ſi quis om.
cauſa te.Richēbenus autem perſiſtēdo in dictis exceptio-
nibus

nibus falſitatis & furti contra dictū Iacobſi uidetur in expreſſa calumnia poſtq̄ ex actis cauſæ non apparet aliquid propter quod poſsit a præſumpta calumnia excuſari ut no. in.d.l.ſi nō conuitij. Item obijciens crimina & non probās punitur c.j.&.c.ut circa.de ele.li.6.ſi ergo illud eſt punibile quo ad publicā uindictā,ergo etiā quo ad patrē cuius fama eſt leſa & laceſsita ut ſic ciuilis & criminalis actio oriatur.l.prætor edixit.ff.de iniu.Ex qbus & alijs poſt Oldr.& Io.an.ſupra latius relatis ꝯcludo act.iniuriarū teneri dicto Iacobo richēbenū,ita pertinaciter perſiſtentē ꝯ dictum Iacobum in perſequēdis dictis exceptionibus criminoſis. P. In ſecūdo quæſito facit dubiū cōtra Iacobū quia ſe actauit ideo ſibi imputandū.l.2.§.ſi quis tn.ff.ſi quis cau. & debuit prouidere quod euenire poterat.de fer.non ordi.c.j.Contrarium credo uerū quod propter ferias repentinas ſuperuenientes etiam circa finē anni non currit ſibi præſcriptio annalis & multa iura & rationes adducere hic poſſem ſed eſſet ſuperfluum quia ſatis copioſe ſuperius in allegationibus ſunt deducta quibus addo alia quæ allegat Io. an.in.c. imputari.de reg.iur.lib.vj.in mercurialibus.

CONSIL. CCCXXVI.

IN CHRISTI nomine amen. Stante caſu præmiſſo an agendo uel excipiēdo de actu turpi & famoſo & ſuccumbendo poſsit is cōtra quē eſt actum agere iniuriarū. Capio primum.ſ.agendo. Et reperio in hoc plures opiniones prima quod dicens alicui verbum iniurioſum & uerum non tenetur iniuriarū ſiue dicat in iudicio uel extra.l. ſi non conuitij.&.l.ſi qui dem.C.de iniur.Pet.de anch.

De priuilegijs.

CONSIL. CCCXXVII.

1 *Conceſsio facta cuidam de decem annis perpetua pro meritis præteritis & futuris ab una cōmunitate an dicatur realis an perſonalis.*
2 *Vniuerſitas & eccleſia quandiu dicantur ad annuas præſtationes obligari.*
3 *Conceſsio ſemper in dubio realis præſumitur.*
4 *Fauor ſemper creſcere debet in eo qui beneficium concedit.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Diſcurrit
materia dubij de quo quæritur ſuper multis iuribus articulis diſpoſitionibus uarijs ut in legibus & edictis prætorū in quibus eſt quādoque dubium utrum verba ſint concepta in rem an in perſonam.ff.quod ui aut clam.l.aut aliter.§.ſi.l. ſi ſeruum.§.ait prætor.de acqui.hæred.Item in ultimis voluntatibus.l.pater filiæ.de ſerui.le. Et in ſtipulationibus. de uerb.ob.l.ſi ſic. Item in pactis.l.iure gentium.§.pactorum.ff.de pac.Et in reſcrip.ad lites.c.quoniā abbas.de offi. dele.& in priuilegijs.c.priuilegium.de reg.iur.lib.6. Item in conceſsionibus & immunitatibus.l.etatem.§.ſi.l.formā §.quāq̄.ff.de cenſi.In prædictis enim & ſimilibus probabiliter dubitatur utrum diſpoſitio ſit realis & tranſitoria in hæredes vel ſucceſſores in dignitate an vero perſonalis ut ſic perſona mortua extinguatur. Supradicta igitur conceſſio ſub qua ſpecie ex prædictis uel alia cadat reuocatur in dubium & merito quia facta ſub nomine proprio & dignitate.nam dictum fuit quod.B.comiti ſupradicto dentur & ſoluantur perpetuo de redditu.x.flo.boni.auri pro remuneratione laborum & expenſarū in reformatione & conſeruatione boni & pacifici ſtatus che. & diſtrictus perſonarū earundem quas expenſas fecit & ſuſtinuit ſperat & intendit in conſeruatione &c. Et ponderandum etiam ꝙ ultra præſtationem & conceſsionem prædictas erat dictus.B.tūc ætatis annorum.17. Vtrum ergo dicta conceſsio expirauerit eius morte uel ſit tranſitoria in futuros comites dubitatur quia comes che. dicit quod fuit conceſsio perſonalis in perſonam dicti.B.comitis. ſucceſſor autē in comitatu deberi dicit.ut ergo dixi uidendū eſt in qua ſpecie contractus cadat illa conceſsio. Contradicendum uidetur proculdubio quod ſit quædam donatio ob cauſam remunerationis cuius annuus redditus ualet flor.x.quolibet anno ꝑpetuo. Et prima facie poſſet dici ꝙ ſit perſonalis quia facta.B.comiti & a cōmunitate.unde uidetur perſonalis in dubio ut not.in.c.poſſeſsiones. 16.q.j.&.55.quæſt.2.in ſumma. ubi glo.tenet quòd in dubio præſumitur conceſsio perſonalis
2 ad idem quod no.in.c.cum ueniſſent.de inſti.† Ad iſtas n. annuas præſtationes non uidetur uniuerſitas obligata ſicut nec eccleſia niſi donec durat perſona cui conceſsio facta eſt.c.ueniens &.c. de cetero. de tranſac. &.c.niſi eſſent. de præben. &.c.mandata.de præſum. &.d.c.poſſeſsiones. ubi caſus in eccleſia. Præterea in dicta conceſsione expreſſum eſt nomen proprium quod præcedit & dignitatis quod ſequitur quia dictum fuit.B.comiti ergo poſtq̄ aliud nō apparet debet in dubio intelligi perſonalis,ut.d.c.quoniam abbas.no. Poſtremo quidem hoc probat natura rei in obligatione deducte uidelicet annua præſtatio quantitatis quæ ultra uitam hominis illius cui conceditur non ſe extendit exceptionis ope.l.ſtichum.§.ſtipulatio. de uerb.obl.& ibi no.per Bar.l.ſanctius.§.ſi quis autem.C.de dona.Sed habere uidetur ueritas in contrarium pluribus,de quibus in themate diligenter ponderatis ex quibus poteſt & debet probabiliter præſumi ꝙ dicta poſſeſsio annuæ quantitatis fuerit realis & perpetua non autem perſonalis ad uitam.B.comitis. Primo namq; ponderandum eſt quod ab uniuerſitate quæ nunq̄ moritur iſta donatio proficiſcitur.l.cum proponebatur.ff.de iudi.& in.B.comitem.& ſic hominem conſtitutum in dignitate quæ etiam nunq̄ moritur.c.ſi gratioſe.de reſcri.li.6.&.12.q. 2.liberti. Item ſecundo ponderanda eſt cauſa conceſsionis videlicet ꝙ multis laboribus & magnis expenſis ſupportatis & ſupportandis ſic ſperat & intendit &c.Iſta cauſa laborum & expenſarum in præteritum & futurum tempus concernit dignitatem comitatus principaliter, perſonam autem comitis incidenter prout repræſentatur in eo dignitas ex cuius prouentibus ea preſſe fieri ꝯſueuerūt nō ꝑſona comitis annorū tunc.18.in quo nō cadūt iſta.ſ.labores expenſæ ꝑꝑ ætatis infirmę & imbecillis conſilium multis captionibus expoſitum.l.j.de mino. veriſimile enim eſt quod ſui adminiſtratores & gubernatores dignitatis & reddituum labores & expenſas ipſas ſupportauerit & de bonis dignitatis.c.grādi.de ſup.neg.præl. Item cauſa huius conceſsionis reſpicit etiam in futurum tempus incertum et perpetuum ibi acceptorū et acceptandorum &c. Et ibi ſpectat & intendit ſicut ergo de comite cōmunitas ſumit ſpē indubiam ꝙ eius onera ſupportauit & ſic ex parte ſua debet eſſe realis & perpetua obligatio, ut.l.proponebatur.ergo ut ſeruetur equalitas ex parte comitis debet eſſe perpetua & realis. ar.l.iam hoc iure.ff.de vul.& pup.&.l.ſi legatarius.§.fin.de le.3. Secundo principaliter hoc probat uerbum perpetuo poſitum in prædicta conceſsione quod quidem verbum licet interdum reſtringatur ad uitam hominis ut in contractu non tranſmiſsibili ad hæredē.l.j.pro ſocio tamen prolatum in contractu perſonarum quæ finguntur ſemper uiuere ut uniuerſitas & comes uidetur ꝙ debeat proprie accipi prout uerbum ſonat poſtq̄ perſonis & rebus perpetuis adaptatur, ut.c.j.de teſta.lib.vj.&.l.non aliter.de leg.3. Tertio hoc ſuadet latiſſima interpretatio in beneficijs & donationibus facienda contra ipſam donationem.c.cum dilecti. de dona. de ver. ſig.olim.ff.de conſti.prin.l.beneficium. Quarto magni doctores ſentiunt ꝙ conceſsio in dubio debeat præſumi realis & non perſonalis niſi contrarium appareat de intentione concedentis ſicut dicimus in pactis.l.iure gentium.§. pactorum.ff.de pact. &.l.ſi pactum. de proba. 16.q.j. placuit & ſentit Accur. in.l.forma.§.quanq̄. &.l.etatem.ff.de cenſi.pro hoc quod not. Bald.in.l.apud iul.§.ſi quis alicui
3 de leg.j.† ubi dicit quod niſi cauſa uel natura rei repugnet ſemper conceſsio præſumitur realis & ponderandum eſt potius nomen adiectiuum quàm proprium in diſpoſitione adiectum,in.d.l.ſi pactum, præſertim ut dixi ſi apponitur ſuper re concernente potius dignitatem quàm perſonā ut

labores & onera prætèrita & futura pro conſeruatione ſtatus unius vniuerſitatis a cômunitate, & hoc etiam.ſ.quod in dubio præſumatur conceſsio realis tenet Bar.in.l.pater filiæ,de ſer.leg.ubi plene,& idem Spe.in tit.de inſtru.edit.§.nunc autem. uer.item quod fuit conceſſum. & idem Io.and.in.c.priuilegium.de re iud.lib.6.in mer.ubi poſt cum retulit quæſtionem diſputatam per Pau.de Leaza. ubi ponit plures coniecturas ex quibus poſſumus colligere utrû priuilegium uel côceſſio ſit cenſenda realis an perſonalis. Et primo ex uerbis priuilegij nec ab eis eſt recedendum ſi nulla ſit in eis dubitatio de deci.ad audientiã,patet quia in quæſtione.prædicta eſt uerbum perpetuum quod propriè refertur ad dignitatem quæ nõ moritur ſicut nec nomen comitis epiſcopi uel abbatis,ut.d.c.ſi gratioſe. Secundo debet hoc intelligi ex intentione concedentis quæ contra ipſum debet latiſsimè intelligi ut.d.c.cum dilectus. Item in b.beneficium & ita in caſu noſtro in quo iſta annua habẽt relationem ad obſequia prætерita & futura,ut.ſ.diai. Tertio debet attendi fauor uel odium perſonæ uel rei cui priuilegium conceditur & circõſtantiæ de quibus de tranſla.c.ſi.& de reſt.ſpo.ex literis,ſed hic tractamus de remunera-
4 tione beneficij & ſic de fauore qui in † dante beneficiû ſemper creſcere debet.c.j.de dona.omnes igitur prædictæ coniecturæ inferunt ꝙ dicta conceſsio ſit cenſenda realis & tranſitoria in futuros comites,& per iſta ſatis apparet reſponſum ad rationes & iura in contrarium allegata. nam glo.& iura quæ dicunt ꝙ ſit conceſsio in dubio cenſenda perſonalis & præſumenda dicunt intelligi ut loquantur in caſu dubij, ſed nos ſumus in caſu certo propter plures coniecturas uеriſimiles de quibus ſupra quod talis conceſſio emanauerit fauore et contẽplatione dignitatis nõ perſonæ dicti.B.comitis. Secundo nõ ob.quod præcedat nomen proprium & nõ dignitatis, ut.c.quoniam abbas,quia iſtud non eſt attendendum ubi ex coniecturis alijs præſumendum ſit contrarium, ut no.Ioan.an.in prælle.c.priuilegium.& Bart.in.l.ſi ſeruus.de ſtipu.ſeruo. Nec ob.l.ſticlium.§.ſtipulatio,quia debet intelligi cum conceſsio uel ſtipulatio facta eſt perſonæ non dignitati ſicut facta eſt in caſu noſtro,ut plene probatû eſt,& ita no. ibi Bar.& poſt eum dominus Ang.Ex quibus omnibus concludo ꝙ dicta communitas che.ſit aſcripta & obligata ſolide ad dicta.x.annua præſenti comiti & futuris.

Factum tale eſt dominus papa cõtulit abbatiam ſancti Felicis in eccleſia Valentiñ.de menſe iulij anno.1409.cuidam domino.g.de ſtallone quam tenuit uſq; ad menſem Auguſti anno reuoluto.cccca.in quo menſe Auguſti deceſſit ab humanis dictus.g.in quo interuallo ſunt. 14.menſes uel circa fructus uero anni quadringenteſimi non recepit quidam dominus.p.de ſolute olim abbas dictæ abbatiæ poſtquam fuit creatus epiſcopus munaceñ.pro iuribus de epiſcopis conſecran.dictus uero.g.nullos fructus de toto ipſo anno recepit ſed potuit recipere de illis duobus menſibus ſequentis anni incepit quia de primo anno nihil recepit ſed epiſcopus creatus poſtq̃ uero dicto.g.adhuc uiuente.ſ.annos.ccccx.collecta fuerunt blada tantum poſt mortem ipſius obuenerunt fructus uuarum pecuniæ & etiam alij quos fructus uinorum pecuniæ &c.petunt & tenent hæredes dicti.g.aſſerentes eiſdem pertinere a quibus hæredibus petũtur pro prima annata ſiue pro primis fructibus debitis papæ pro uacante quia fructus primi anni non recepit ut.ſupra,d.epiſcopus creatus octuaginta florenos ſecundum taxationem decime licet receperit fructus primi anni ut ſupra poſtea uero anno prædicto.cccca.& de menſe Septembris defuncto præfato.g.dominus conceſsit præfatam abbatiã cuidã Franciſco de Ferra.qui aſſerit prædictos fructus ſibi pertinere quia poſt diem conceſsionis ſuæ gratiæ fructus ſupradictorum uinorum & pecuniæ &c. obuenerunt ſupradictis hæredibus in contrarium dicentibus ꝙ fructus non debent recipi niſi a die adeptæ poſſeſsionis non autem a die conceſsionis &c. Item ſubcollector apoſtolicus in partibus petit,ut ſupra prædictos fructus.ſ.anni decem uel taxam dictæ decimæ quia nõ potuit habere primos fructus.ſ.anni.ccccnoni cum dictus epiſcopus ut ſupra ipſos receperit iure ſuo & dictos fructus petit [illegible] a dictis hæredibus. Item plus petit a dicto Franciſco abbate moderno primam annatam uel recipere vult primos fructus futuros non ob. illa clauſula contenta in reſeruatione fructuum ꝙ ſi per mortem duorum uacauerit beneficiû eodem anno non debet exigi niſi annata vna uel fructus unius anni tantum quia primus uidelicet.g.tenuit dictam abbatiam magis quam per annum & ſuperioribus præmiſſis petitur de iure decerni.

De tranſlationibus.

CONSIL. CCCXXVIII.

1 Collectores apoſtolici ſi de beneficijs uacantibus debeant habere fructus primi anni an ſi alij debeantur debeat collector & ſecundo anno ſequenti recipere, & nu.ſeq.
3 Primum eſſe quid dicatur.
4 Papa reſeruans ſibi fructus beneficiorum uacantium an dicatur uolens auferre ſæcularibus.
5 Abbati quis ſuccedere poſſit.
6 Abbatis conſanguinei qui de ſuo pro utilitate abbatiæ expenderunt repetere poſſunt.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Circa iſtam perceptionẽ fructuum primi anni eſt primo diſcutiendum an pertineat ad collectorem apoſtolicum tanq̃ abbatia uacare dicatur quia abbas fuit promotus in epiſcopû an vero ſpectent ad prædictum promotum ex eo quod nõdum fuit in epiſcopum conſecratus. & per conſequens ante dictum tempus non plene tranſlatus.c.cum in cunctis.& quod ibi not.de elec. Et certè non uidetur dubium quod uſque ad tempus conſecrationis a canonibus diffinitum non dicuntur vacare priora beneficia promoti. & per conſequens donec fuerit promotus iſte conſecratus in epiſcopum percipiet fructus abbatiæ maxime quia fructus epiſcopatus primi anni vacationis debentur collectori. *Vnde* ne remaneat ſine fructibus hic promotus retinebit fructus integros abbatiæ quæ non dicitur quo ad hoc uacare poſtq̃ de epiſcopatu non poteſt fructus percipere ut eſt caſus expreſſus in.c.ſi tibi conceſſo.de præben.lib.6. Ex hoc ſequitur & infertur quod dicto primo anno vacationis dictæ abbatiæ nulli fructus debentur domino collectori, ſed dicto promoto in epiſcopum tamen prædicti primi anni fructus ſui epiſcopatus vendicet ſibi dictus collector ergo debet retinere ſibi fructus dictæ abbatiæ quia quoad illam perceptionem non cenſetur abbatia prædicta uacare, ut.d.c.ſi tibi côceſſo. Ex hoc etiam ſequitur quod.g.infra dictum annum ſumptus in abbatem dictæ abbatiæ eos ipſe percipere non potuit ſed dictus in epiſcopum iam promotus ex eo quia fructus primi anni vacationis epiſcopatus percepit dictus collector ut dixi. Non ob.ſi dicatur licet collector receperit fructus primi anni epiſcopatus propter hoc non ſequitur quod etiam non debeat ſimpliciter recipere de abbatia illum eundem annum uacantem per promotionem dicti abbatis in epiſcopû.Ad hoc dico quod per prædictam promotionem in epiſcopum etiam ſi iam eſſet conſecratus & poſſeſsionẽ adeptus ſua abbatia nõ uacet poſtq̃ dicti primi anni fructus non percepit,ut.d.c.ſi tibi conceſſo poſtq̃ enim collector aufert ſibi fructus epiſcopatus iuſtum eſt,ut in illo anno nullum ius habeat in fructibus ab-
2 batiæ. † Sed dubium difficile occurrit poſtq̃ non debẽtur fructus illius primi anni collectori de abbatia ut dixi utrû debeantur ſibi fructus anni ſequentis ut ſic quoad collectorem ſecundus annus ſubrogetur loco primi anni.& de hoc ſunt varie opiñ. quas plene refero in repetitione.c.ſi propter.de reſcrip.lib.6.& teneo ibi opin.Archi.uidelicet ꝙ ſi fructus primi anni beneficij vacantis alicui debeantur ꝙ ueniens aliquo iure extraordinario.i.priuilegio ad prædictos fructus non debet habere nedû primi anni,ut.d.ca.ſi propter.

propter. ſed nec etiam fructus anni ſequentis ſed petit dictum priuilegium ſiue ius perceptiõis fructuum in illo beneficio quo debentur fructus alicui ſpeciali iure & fauorabiliori quàm ipſi collectori qui cõtra ius commune percepit fructus illius primi anni beneficii uacãtis qui debentur beneficio ſeu ſucceſſori in beneficio.cap. præſenti.de offic. or.lib.6.& c.quia ſepe.de elec.eo.li. Iſta autem.p. de abbatia qua dimittit debentur de equitate poſtquàm fructus beneficii epiſcopatus ad quem promotus eſt conſequi nõ poteſt & eſt equitas ſcripta in d.c. ſi tibi conceſſo. ut ibi dicit tex. equum eſt &c. Vnde ad propoſitum cum in dicta abbatia reperiat fructus primi anni alteri debitos non poteſt loco illorum petere fructus anni ſequentis ſed eius iuriſdictio & poteſtas non extenditur ad ſecũdũ annum ſed ad fructus primi anni uacationis tantummodo quos ſi ex cauſa conſequi nõ poteſt perinde ac ſi illo anno ſterilitate uel clade alia fructus percipere nequiuiſſet. nam non debet ſibi ſuppleri de anno ſequenti quia non poſſunt in rei ueritate nec etiam fictione iuris dicti fructus primi quia † il-
3 lud dicitur primum quod non habet aliud ante ſe ut in prima conſtitutione.ff.& eſt caſus in l.cum certus. de oleo ui. tri. lega. ubi legatum fructuum primi anni non porrigetur ad ſequentem annum licet in illo primo nihil fuerit recollectum. ad hoc facit.l.cum quaſi.§.ſi hæredi.de fideic. liber. Item negari non poteſt, quod fructus ſecundi anni nõ ſint penitus diuerſi a fructibus primi anni nã differunt in tempore perceptionis & in ſpecie ipſorum fructuum.arg.l.an eadem & l. cum quæritur. de excep. rei iu. ſed cum iuriſdictio & poteſtas collectoris collata ſuper fructib. anni primi non extendantur ad fructus anni ſequentis ſicut commiſſio in una re non extenditur in aliam penitus diuerſam. l.ſi maritus.de don.inter ui.& uxo.& c.1.& glo.de offi. de lega. nec facta ad tempus limitatum & certum extenduntur ad aliud tempus.c.de cauſis.de offi.dele.& c.ſi.eod. tit. lib.6. Et tenendo contrarium poſſet ſequi magnum abſurdum ſi fructus primi anni beneficii uacantis deberetur pluribus ex diuerſis cauſis puta collectori regi ratione legatium & fabrice uel alicui ſui. Item alii ex priuilegio in illo concurſu plurium in eodem anno primo fieret in perſonam cuiuſlibet diffuſio in ſequentib. annis & ſic de uno in alium ſucceſſiue tarde multum redirent iſti fructus ad naturam ſuam. i. naturalem prælatum ipſius beneficii cui tamen in dubio magis eſſet fauendum quàm iſtis uenientib. ex tranuerſo ſpeciali iure & extraordinario & ad lucrum ſpectantibus cum ipſius beneficii leſione. prælatus autem certat de damno uitando & fundatur in iure communi ut dixi quod eſt fortius quam priuil. in auth. de non alien. §. quia ueriſimile. nec † eſt ueriſimile quòd papa generali-
4 ter reſeruando fructus beneficiorum uacantium primi anni in toto orbe uoluerit offerre ius ſecularib. perſonis quibus ex alia equitate uel priuilegio iſti fructus debentur nec etiam quod in caſibus uoluerit fructus anni ſequentis arripere loco primi in præiudicium ſucceſſoris. arg.ca.generi. de reg.iur.lib.6.& d.c. ſi propter obi eſt caſus quod not. in c.ueniens.de præſcrip.& quod no.Inn.ibi.& in iſta opi.reſideo in d.ca. ſi propter. ut ibi plenius ſcribo in prima opinione & etiam in 2.q.principali poſui quaſi terminos quæſtionis noſtre. Et habet iſta opi.equitatem magnam in themate quæſtionis noſtræ in qua proponitur quòd dictus.gl. promotus ad dictam abbatiam non habuit fructus primi anni epiſcopatus uacantis ſed collector rationibus ſuperius aſſignatis & tandem iſte.gl. deceſſit primo menſe anni ſequentis unde cum dicto ſecundo menſe incipiat noua uacatio abbatie uidentur fructus ſpectare ad collectorem nõ ad ſucceſſorem in eadem abbatia & ſic ex noua uacatione non ex ſubrogatione ſecundi anni loco primi percipit illos fructus collector & eos aufert ſucceſſori ſiue nouo abbati ſicut. p. promotus in epiſcopum abſtulit dicto. g. nã ſi ex ſubrogatione ſecundi anni loco primi perciperet ſimiliter propter dictam nouam uacationem poſſet loco ſecundi anni recipere fructus tertii anni & illa interpretatio eſſet iniqua & abſurda ut nouus abbas duorum annorũ fructibus priuaretur equa eſt igitur & de iure communi procedit dicta opi. ut non fiant ſubrogationes anno iñ per dominos collectores ſed pro illo anno primo quo fructus reperit alteri debitos nihil ferat in illo nec etiam de ſequẽti licet in caſu noſtro percipiat propter nouam uacationem per mortem dicti. g. contingente ſecundo in toſe anni ſequentis ut dixi. Super ſecundo dubio in quo quæritur utrũ hæredes dicti.g. qui ut dixi deceſſit ſecundo menſe anni ſequentis debeant habere fructus totius ſecundi anni uel ſaltem uſque ad tempus quo nouus abbas. l. dominus Franciſcus fuit adeptus poſſeſſionem dictę abbatie. Et in hoc dico quod termini quæſtionis non procedunt duplici ratio-
5 ne. † Primo quia dicti conſanguinei quantumcunque cõiuncti non poſſunt ſuccedere dicto.g. abbati quia monaſterium eſt ſuus hæres.c.quia ingredientib.de teſt. & in auth. ingreſſi.de ſac.ſan.eccl.& maxime in fructibus monaſterii qui de iure debent ſucceſſori fideliter cuſtodiri & conſeruari per illum uel per eum qui interim donec uacat monaſte. ſuccedit in iure cuſtodię iuxta not.in c.cum uos. de of. or.& c.præſenti eo.tit.lib.6, item alia ratiõe quia dicti fructus ſecundi anni pertinent ad collectorem ut dixi cũ modificatione tamen quæ habetur in d.c.pręſenti.ut not.in c. ſi propter tua debita. extra de reſcri. lib. 6. nullo ergo iure poſſunt conſanguinei dicti.g. uenire iure aliquo uel petere
6 dictos fructus. † Si tamen de propria pecunia. uel eorum propria aliquid expendiſſent neceſſario uel utiliter pro debitis uel oneribus incumbentibus abbatie poſſent repetere a prædicto nouo abbate domino Franciſco non propria autoritate in fructibus uel aliis rebus monaſte. ſibi ipſis ius dicere uel retinere iuxta no.in c. cupiens. ad fin. de elec. lib.6.& c.præſenti.eo.tit. Ex quibus omnibus liquide concluditur contra dictũ dominum Franciſcum nouum abbatem.ſ.in fructibus monaſte. nam debet habere ſolũmodo fructus anni quo contingit noua uacatio per mortem dicti.g. & ipſos ſolum aufert ab abbate nouo domino Franciſco. ſi qui fructus autẽ euenerint.g. prædicto in illis duobus menſibus ſecundi anni pertinent ſi extant ad prædictũ nouum abbatem per dictum.c. præſenti. conſanguinei uero. g. nil penitus retinere de fructibus abbatie uel petere poſſunt niſi expenſas ſi quas neceſſario uel utiliter fecerint in negotiis abbatie ut clare probatur iuribus & rationib. deductis.

Arnoldus parochianus eccleſiæ ſanctæ columbæ coloniẽ. fecit teſtamentum in quo iudicauit corpus ſuum ſepeliendum apud eccleſiam fratrum minorum colonien.& in eodem teſtamento diſpoſuit quod ſingulis annis perpetuis tẽporibus pro ſalute animæ ſuæ & ſuorum defunctorum celebrarentur duæ miſſæ in eccleſia ſancti Antonii colonien. per illos quos nominabit executores ſui teſtamenti & illis celebrantibus de bonis dicti teſtatoris detur illa prouiſio quæ uidebitur ipſis executoribus. Deinde mortuo teſtatore & ſepulto apud dictos fratres minores pro celebratiõe fienda illarum miſſarum & pro prouiſione aſſignãtur eis ſingulis annis.40. ducati deinde ut fratres eſſent magis certi de perpetua prouiſione aſſignãtur eis ſingulis annis.40. ducati. & hoc continuando per quatuor annos dando dictos.40. ducatos. deinde ut fratres eſſent magis certi de perpetua prouiſione executores emerunt quandã turrim quã aſſignauerũt dictæ eccleſiæ ſancti Antonii cum illo onere ut ſingulis annis deberet ſoluere dictis fratribus pro celebratione dictarum miſſarum. 40. ducatos in perpetuum. Parochialis uero ſacerdos petit canonicam portionem de dictis. 40. flo. receptis per fratres & quod ſingulis annis de percipiendis etiam perſoluant & probat per teſtes quod licet non nominentur fratres pro celebratione dictarum miſſarum intentio tamẽ teſtatoris fuit quod fratres apud quos ſepeliri uolebat eſſent illi qui celebrarent dictas miſſas & reciperent dictam prouiſionem. Quæritur an dicti fratres debeant ſoluere canonicam portionẽ de dicta prouiſione attento maxime quod quidam dominus Ioannes molrepes prædeceſſor præſentis paſtoris pro ſe & eccleſia

ſua

ſua memorata & contra præfatos guard. & fratres unam ſententiam arbitralem & duas alias ſententias diffinitiuas ſucceſsiue per auditores tunc ſacri palatii Apoſtolici cauſarum obtinuit quæ dudum in rem iudi. tranſierunt cuius particula ſequitur & eſt talis. Item in his ſcriptis pronunciamus decernimus & declaramus de omnibus & ſingulis rebus mobilibus & immobilibus quibuſcunque datis & aſsignatis dandis & aſsignandis eiſdem fratribus ſeu pro defunctis qui apud eoſdem fratres ſepeliantur aut ſepulti ſunt prima ſecunda tertia ſeptimana trigeſima & aliis diebus & anniuerſariis & ſingulis menſibus & ſingulis annis etiam promiſsis celebrandis communiter & ſingulariter quandocunque & qualitercunque occaſione prædicta dictis fratribus prouenerunt & proueniunt dentur & aſsignentur eidem rectori quartam deberi.

De Sepulturis.

CONSIL. CCCXXIX.

1 *Fratres minores an debeant dare quartam de legatis factis occaſione miſſarum quas dicunt pro anima teſtatoris.*
2 *Actus a cauſa proxima denominari debet.*
3 *Exequens uel declarans factum alterius nil noui facere dicitur.*
4 *Fraus quando fit de perſonis ad perſonas & de loco ad locum.*

IN CHRISTI nomine amen. Dubitatione facit diſpoſitio teſtatoris collata in eccleſia ſancti Antonii ubi debent miſsæ celebrari pro anima teſtatoris cum prouiſione fienda ipſis celebrantibus pro dictis miſsis prout
1 uiſum fuerit ſuis executoribus. † Illud ergo legatum uidetur concernere eccleſiam ſancti Antonij licet executores elegerint fratres minores pro celebratiōe miſſarum. locus enim ubi miſſæ celebrantur non perſonæ quæ celebrant debent conſiderari. locus enim eſt ille qui ea celebratione diuinorum honoratur licet cōmodum ad perſonas alias deriuetur ut l.ciuitatibus.ff.de leg.1.ſic priuilegium conceſſum clericis alicuius eccleſiæ quod non poſsint excommunicari: nam ipſi eccleſiæ conceſſum uidetur & licet non ſit capax excommunicationis eſt tamē capax illius honoris. c.per exemptionem.de priui.lib.6.ſic dicimus quod fugiētes ad eccleſiam habent immunitatem illam tamen immunitas uidetur eccleſiæ non perſonarum ibi fugientium. de immu.ecc.inter alia.& l.præſenti.de his qui ad eccle.cōfu. Item cauſa proxima celebrationis eſt locus immutabilis quia cum teſtator legit cauſa remota & acceſſoria ſunt clerici celebrātes nam executores poſſunt ad hoc eligere hos & illos ex diſpoſitione defuncti ibi per illos quos nominabunt executores &c. Nam & fratres minores & alios poſ-
2 ſunt eligere per prædicta uerba. † Sed ſecundum iuriſtas debet actus ſemper denominari & attribui cauſæ proximē non remotæ ff.de cond.ob.tur.cauſam.l.pen.de ho.c.decætero.& ſic litera cedit cartæ ubi imprimitur inſt.de rer. di. §.literæ.Præterea fratres minores electi per executores ad dicendum miſſas in eccleſia ſancti Antoni conſequuntur illam eleemoſynam quam dant ſibi executores cōtemplatione diuini officii & laborum ſpiritualium non occaſione ſepulturæ quam eligit apud ipſos fratres minores.quia ergo illi qui ibi celebrant dictas miſſas recipiunt mercedem de laboribus ſuis ut extranei conductitii non uidetur quarta deberi dicto rectori parochiali ipſius defuncti.ad hoc.l. ſi uero.ff.ſol.ma.& quod not. in c. cum inter uniuerſas.de elec.& c.a collatione.de appel.li.6.Sed his non ob.contrarium uidetur de iure dicendum. Primo moueor quia declaratio facta ab executoribus ut fratres debeant dicere dictas miſſas & habere illud annuum emolumentum pro ipſis uidetur facta ab ipſo teſtatore ut l.unum ex familia in prin.de leg.2.ca.literis. de reſcrip.& c.nouit.de appel.ubi
3 † qui factum alterius exequitur & declarat nō dicitur aliquid noui facere.l.hæredes palam.§.ſed ſi notam.ff. de te. & quod no.in cle.dudum.de ſepul.§.huiuſmodi.ſuper uerbo obuentionibus.ubi glo.de hoc. Sed ſi teſtator elegiſſet ipſos fratres ꝓ dictis miſsis dicendis in eccleſia ſancti Antonii proculdubio de eo perciperent deberetur quarta ut no.Iun.in d.§. huiuſmodi. ad ſi.in glo. quæro an prædictæ res.Non ob.quod in eccleſia ſancti Antonij dicantur miſſe & ea poſſeſsione prædicta debeat ſolui.Primo quia debet conſiderari cui quæritur non cui relinquitur. ff. de iur.pa. l qui contra.& l.quæritur.de bo.lib.& l.cogi.§.hi qui ſoli. & quod ibi no. ad treb. & alibi dicit tex.quod remota interpoſitio capientis perſona ſpectatur.l.cum dote. ff. ad l. fal.Secundo pro hoc eſt tex.in d.§. huiuſmodi. ubi non refert utrum ipſis fratribus an aliis fiant huiuſmodi relicta dummodo eis commodum applicetur non refert cū quo quis loquatur ſed in quem uoluntatis intentio dirigatur.l. cum patre.§.rogo.alias.& §.donationes.in ſi.de leg.2.Præterea fortius loquitur ibi tex.in d.§.huiuſmodi. in uer. factum.& curari quod nec alii nec aliis &c.nam per illū tex. aſtringuntur fratres facere & curare ne fiant aliis talia relicta qui ſoluere non tenentur quartam ipſam ut ad ipſos poſtea deuoluantur ſi ergo tenentur prohibere alios ergo multo fortius abſtinere ſe a talibus ar.l. inter ſtipulātem. in prin.de uer.ob.
4 † Prǽterea iſta uidetur fraus de perſonis ad perſonas & de loco ad locum . nam prohibitus uni loco uel perſonis relinquere niſi certo modo reliquit aliis locis uel perſonis ut iſtis prohibitis poſtea acquiratur ſed qui ſic facit dicitur fraudare leges canon.c.quanto cum ibi not.de priui.& l.fraus.ff.de legi. & talibus fraudibus claudenda uia eſt.c.porro.de diuor.& præſertim quia tex. in d. §.huiuſmodi. dicit directe uel indirecte nolo cōmitti fraudem contra illam ordinatis & de perſona ad perſonā hoc expreſsè prohibet & fraus præſumitur eoipſo quod capere & recipere deprehenduntur ar.l.a.de natur.li.& l. qui teſt.ff.de prob.Poſtremo dicitur quod poteſt probari legitimè per teſtes quod licet generaliter in teſtamento detur executoribus eligendi poteſtas illorum qui debent dicere dictas miſſas:tamē intentio & uoluntas teſtatoris expreſsè fuit quod eligerent dictos fratres & ſic eſſet quæſtio minus dubia quod fratres ſoluere tenerētur quartā non obſt. quod pro labore ſpirituali fratrum miſſas dicentium percipiatur dicta ſententia : nam pro illo labore funeralia & omnia relicta recipiunt a defuncto & pro animarum ſalute & tamē illa quarta debetur ut in d.§.huiuſmodi. Ex quibus concludo quod quarta de dicta aſsignatione.40.lib.annis ſingulis debeatur.

CONSIL. CCCXXX.

1 *Adultus qui cum autoritate curatoris tutorem ab omni adminiſtratione liberauit an poſſit contrauenire.*
2 *Obligatus rationem reddere qualiter hoc facere debeat.*
3 *Verbis partium affirmantium aliquid plenè creditur.*
4 *Iuramenta ſine diſpendio eternæ ſalutis ſunt ſeruanda.*
5 *Factum ipſum ſi requiratur ipſa uerba non ſufficiunt.*
6 *Peritis in ſua arte committenda ſunt ſuæ artis negotia.*
7 *Iniquitas ſententia ipſam annullare ualens quæ dicatur.*
8 *Tutor pecunias pupillares in tuto collocare debet.*
9 *Iuramentum dolo uel metu extortum non præiudicat.*
10 *Dolus ex re ipſa eundem effectum habet ſicut dolus ex propoſito.*
11 *Stipulatio uel obligatio facta ſine cauſa eſt ipſo iure nulla.*
12 *Arbor mala.bonum fructum non producit.*
13 *Liberatio ſeu quietatio generalis ad quæ extendi poſſit.*
14 *Pecunia turpiter data & recepta cui applicari debeat.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſis facti narratione.copiis teſtamenti nelli de ſacinellis contractus ſocietatis ſubſecutæ inter cellū & aldericum & filios & hæredes dicti nelli & inſtrumenti liberationis factæ per Stephanum dicto alderico de omnibus & ſingulis adminiſtratis per cellum tam ratione tutelæ quàm dictæ ſocietatis : ac ēt ſtatutis communis lucani ad materiam facientibus & poſtremo dubijs ſuper prædictis elicitis quid iuris ſit in ſingulis

his ordinate deſcendam. † Et quo ad primum in quo quæ
ritur utrum dicta liberatio facta alderica per ſtephanum
filium & hæredem dicti nelli poſsit impugnari & argui
de nullitate uel ſaltem de iniquitate ita quod contra ipſam
ex hoc capite iniquitatis poſsit peti reſtitutio in integ. &
prima facie uideretur dicendum quod non poſsit dici nul
la ſed aliqua quia interuenerunt iuris ſolennia uidelicet au
toritas iudicis & conſenſus dicti ſtephani & curatorum e-
ius unde alde. abſolutus de geſtis & adminiſtratis per cel-
lum eius fratrem tanquam hæredem ipſius uidetur conſe-
cutus pleniſsimam liberationem nec poſsit contra eum
agi ratione ſocietatis & tutelæ ad alia quam ad illa quæ
ſunt in dicto inſtrumento liberationis debita & deducta
ratione reliquorum ut. l. ait prætor. §. permittitur. ff. de mi
no. nam fauor liberationis autoritate iudicis accedente pa
rit debitori pleniſsimam ſecuritatem ut ibi. & in ſtatuto
lucane ciuitatis ſub rubrica de his qui ſoluunt tutoribus
pupillorum. 96. & inſti. qui. alie. licet uel non §. nunc admo
nendi. Sed his non ob. contrarium eſt de iure dicendū
primo conſiderata negotij grauitate. Secundo ipſius gra-
tuitæ autoritatis euidenti nullitate. Tertio ex narratis in
facto ipſius liberationis manifeſta iniquitate. Quo ad pri-
mum de negotij grauitate liquet. nam ex publicis inſtru-
mentis apparet quod Cellus & Aldericus contraxerunt
de nouo ſocietatem in qua patet quòd Stephanus pupil-
lus poſuit unum floren. & ipſi ambo duo millia ſuſcipien-
tes in ſe adminiſtrationem dictæ ſocietatis in mercationi-
bus & fideliter cum perſonis ipſorum operandi & ſe exer-
citandi. de iſta ergo ſocietate ſeparatam & diſtinctam de-
buit Aldericus ſocius & hæres Celli ſimiliter ſocio dicto
Stephano reddere rationem & in hoc obligatur actione
pro ſocio: ut. ff. pro ſocio. per. totum: maxime in. l. pro ſo-
cio arbi. cum alijs multis. Rurſus idem Cellus fuit ſocius
dicti Stephani & ipſorum fratrū præmortuorum quibus
ſucceſsit & adminiſtrauit tutelam & peruenerunt ad ma-
nus ſuas de bonis dictorum pupillorum primo. xj. millia
computatis prædictis quinque millibus in alia parte perue
nerunt ſimiliter ad ipſius manus. vj. millia ducati a debito
ribus hæreditarijs & ſic extra adminiſtrationem ſocieta-
tis peruenerunt ad eum. xvij. millia flore. uel circa. Item
exigit fructus & redditus poſſeſsionum dicti Stephani.
Item quædam alia a debitoribus exegit quædam autem exi
gere neglexit & effecti ſunt debitores non ſoluendo ex præ
dictis apparet adminiſtrationum grauitas & ponderoſitas
quarum adminiſtrationum ratio ſiue calculus debet per li
bros ſiue codices rationum diſcuti & ſubtiliter ponderari
ſecundum docto. iuriſconſulti in. l. cum ſeruus. de condi. &
2 demon. † Ibi enim inſtruit qualiter obligatus reddere ra
tionem eam edere debet primum quidem ipſas legendas
offerre deinde computandas probe an improbe referan-
tur accepta recte relata an non recte. ita enim incipit quæ-
dam res a ſacco. i. ratiocinatione peruenitur autem ad pe-
cuniam nec dicitur rationes reddere qui in folle reliqua
obtulerit ſed ipſas legere examinare excipere &c. ita eſt
ibi tex. facit. l. quamuis. eod. tit. & alibi dicit l. quod ratio
edita intelligitur ſi a capite edatur. nam niſi ratio inſpicia-
tur a capite intelligi non poteſt. l. argentarius. §. edi autē.
ff. de eden. & eo. tit. l. ſi quis. ex. §. rationem. ubi etiam habe
tur qualiter ratio reddi debet. Item ut dixi in caſu noſtro
ſunt reddendæ duæ diuerſe & diſtinctæ & ſeparatæ ratio-
nes per Aldericum una ſocietatis quæ conſiſtit principali-
ter in mercationibus ſiue negotiationibus & ſolet eſſe lon
ga implicita & diſcurrens per multos codices rationum
maxime magnæ ſummæ capitalis. ſ. vij. florenorum ut in ca
ſu noſtro. Similiter ac magis implicita & prolixa eſt ratio
tutelæ quæ in caſu noſtro uerſatur circa uaria & diuerſa ca
pitula. nam apparent perueniſſe ad manus Celli poſt ſuſce
ptam tutelam ut dixi. xvij. millia flor. quid autem de iſta po
cunia factum fuerit non apparet aliter quam per uerba
quædam aſſertiua in dicta liberatione appoſita. Similiter
nec apparet ratio redditūum & prouentuum poſſeſsionū
dicti Stephani. Similiter nec quid actum ſit de nominibus
debitorum ex actis cum tamen tales pecunias ſic prouen-
tas collocare debuerit in emptionibus prædiorum uel
deponere apud mercatorem ad honeſtum lucrum. l. tutor
qui repertorium. §. competit. de admi. tut. per Bar. & c. per
tuas. de dona. inter uir. & uxo. & in ſtatuto de quo ſupra
ſub rubrica de ratione reddenda. 94. pertinet etiam ad offi
cium tuto. rationes actus ſui conficere & pupillo reddere.
l. j. §. officio. de tut. & ra. diſt. Conſiderata igitur mente &
uerbis prædictorum iurium eſt uidendum utrum per præ-
dicta uerba aſſertiua in inſtrumento liberationis appoſita
probetur ratio perfecte reddita ſecundum mentem dicta-
rum legum & uidetur † quod ſic quia uerbis aſſerti-
3 uis partium datur plena fides. l. optimam. C. de contrahen.
ſtip. quod enim quis uoce dilucida &c. l. generaliter. C. de
non nume. pecu. Stephano enim aſſerenti ſe non calculaſſe
rationes non inſpexiſſe codices rationum & non feciſſe
prout continetur & fatetur in inſtrumento obuiant uerba
ſua & aſſeueratio iuramento uallata & autoritate iudicis
& curatorum confirmata igitur non audiendus. j. q. vij. ſa-
luberrimum. & maxime quia pro autoritate iudicis præ-
ſumitur iuxta no. in. c. innotuit. de eo qui ſur. or. ſuſ. Præte-
rea uidetur caſus in auth. ſacramenta puberum. ſi aduerſus
uen. Iuramentum enim purgat omnem defectum ſolenni-
tatis omiſſe ut ibi: & l. ſi quis pro eo. de fideiuſ. Nec uide-
tur obſtare ſtatutum de quo ſupra ſub rubrica de iuramen
to præſtito a minore. Nam cum iuramentum ſit quoddam
ſpirituale & iure diuino canonico & ciuili confirmatum
ſuper obſeruantia actuum humanorum ut patet in. c. & ſi
Chriſtus. de iureiu. & d. auth. ſacramenta. non uidetur
quod per ſtatutum poſsit annullari cum ſtatutum non ſit
ſupra prædicta iura ſed infra & per conſequens non poteſt
tot leges ſuperiorum diſſoluere maxime legem dei. i. diui-
nam quam non poſſet tollere imperator condendo legem
quod iuramenta non debeant obſeruari. c. inferior. 21.
diſt. et. ix. diſt. c. j. et. c. lex imperatorum. x. diſtin. aperit e-
nim illud ſtatutum uiam periurijs minorum contra pro-
4 pria iuramenta † quæ ſeruanda ſunt ſemper cum ſeruari
poſſunt ſine interitu ſalutis æternæ etiam contra legem cō
munem. c. cum contingat. de iureiuran. c. quamuis. de pac.
lib. vj. et. c. licet mulieres. de iureiuran. eo. lib. multo ergo
fortius contra ſtatutum quod eſt particula iuris ciuilis. l. o-
mnes populi. de iuſt. et iure. In contrarium multa faciunt
et primo iura prædicta ex quibus patet qualiter obligatus
reddere rationem teneatur eam reddere ut contingat libe
ratio neceſſario. requirunt enim factum uidelicet calcula-
tionem ipſi pupillo: ut. d. l. cum ſeruus. et. l. argentarius. et
l. ſi quis ex argentarijs. et § officio. præallega. ſed legibus
expreſſe habetur quod ubi illa requiruntur debent explicitè
probari et deduci non per ſimplicem aſſertionem. l. ſi for-
te. et quod ibi no. Bar. de caſtren. pec. nam ut ibi eleganter
dicit uerba enunciatiua contrahentium tunc contra eos
plene probant cum contrahentes potuiſſent ſuper eo prin
cipaliter diſponere ſed ſi nudis uerbis non potuiſſent di-
ſponere et tunc dicta uerba non probant illa interueniſſe niſi
probentur et ibi bona exempla per eum quo ad caſum no
ſtrum et maxime hoc eſt uerum quando uerba aſſertiua
proferuntur ſuper geſtis præteritis non ſuper his quæ tunc
temporis potuiſſent fieri: ut no. Bar. in l. ſciendum. de uer
bo. obli. et Inno. in. c. quoniam contra falſam. de proba. fa-
cit quod no. in. l. ſi donatione. C. de col. et auten. unde ſi pa
rens. C. de inoffi. teſta. Ad propoſitum ergo iſta obligatio
ad reddendam rationem cōſiſtit in facto implicito et pro
lixo in caſu noſtro. ſ. de duabus grauibus rationibus quæ
mature potuiſſent uideri et inſpici in multis diebus ut pa-
tet ad ſenſum et in facto conſiſtit nec potuiſſet adultus ip-
ſis non inſpectis et diſcuſsis liberare Aldericum a dictis ad
miniſtrationibus priuſquam uidiſſet et ſingula calculaſſet.
ſimplici ergo ſuæ aſſertioni referendo ſe ad tempus præte
ritum quod omnia plene diſcuſſerit uiderit et legerit non
5 uidetur credendum. quia † ubi facto opus eſt uerba non
ſufficiunt nec probant factum. c. j. de eo qui mit. in poſ. et
l. prætor ait. §. ſi quis paratus. de oper. no. nun. nec probant
ratione

rationem redditam,nam aliud eſt reddere aliud redditum
confiteri,ut in ſimili de dote data uel confeſſata.l.aſsiduis.
& ibi no.C.qui po.in pig.ha.&.l.ſi quis poſthac.C.de bo.
dam.& patet hoc.in.c.j.de reb.eccl.nō alie.lib.vj.& ibi di-
xi.& quod no.per Bart.in.l.a diuo pio.§.ſed ſi emptor.ff.
de re iudi.ubi aliud eſt recipere, aliud confiteri recepiſſe,
ut plenius ipſe no.in.l.ſi debitorem.ff.de noua.allegat tex.
cū glo.in.l.j.§.ſi mutuam.ff.ſi quid in fraudē pa.ecce ergo
bona iura & exempla,ex quibus patet quod non eſt eiuſdē
efficacie ſimplex aſſeueratio de qua in hoc inſtrumento li
berationis cui⁹ fuiſſet uiſio re inſpectio actualis codicis ra
tionum.Vlterius ad inſtruendam rationem iudicantis ſu-
per cuius equitate fundatur reſtitutio concedenda minori
bus.l.j.ff.de minori.&.l.in cauſæ.§.cauſa cognita.eo.ti.pon
derāda eſt qualitas perſonarum & negociorum de quibus
agitur.agitur enim de adminiſtratione duplici ut dixi im-
plicita & prolixa negotiorum & mercantiarum nomine
debitorum & reddituum poſſeſsionum.Iſta enim exigunt
magnam experientiā & ſcientiam,nam eſt per ſe ars ſcili-
cet mercatorum qui ſciunt uidere calculos & conſiderare
utrū probe an improbe ut dicit tex.in.d.l.cum ſeruus.nam
calculatio ſiue computatio ſunt quandoq; intricate & con
fuſe quod inexperti in arte neſcirent diſcutere uel calcula-
re.& hinc eſt quod titulus ad legē falci.reputatur difficilis
propter computationem & calculationem quæ difficultas
poteſt colligi ex gl.propter hoc confuſa & obſcura in cle.
ſi plures.de iure pat.&.c.raynutius.de teſta.vbi in cōputa-
tione illarum quartarum maxima difficultas quanto ergo
maior in caſu noſtro ubi diuerſi codices rationum merca-
tionum & tutele adminiſtrate debent eſſe confecti in qui-
bus inſpiciendis & examinandis ſepe cadit error probabi-
6 lis.l.ſi.ff.de re iudi.per Bart.&.C.de erro.cal.l.j. † Ex qui-
bus liquide apparet negotiorū grauitas & per conſequens
cōmittenda fuit per iudicem peritum in illa arte prouidis
& expertis quorum relationi debet credi. Et ſicut ruſticus
de agricultura medicus de medicina matrona de uirgini-
tate uel prægnantia mulieris.l.j.de uen.inſpi.c. fraternita-
tis.de frigi.cum ſimi. Sed uidendum eſt qui ſint iſti qui aſſe
runt & teſtantur ſe uidiſſe & calculaſſe codices rationū
data & accepta & ſimilia certe primo eſt ipſe adultus.15.
annorū cuius ętas expoſita eſt multis captionibus,ut dicit
text.in.l.j.de mino.unus ex tutoribus eſt prior regularium
ſancti Fridiani de Luca cui uerecundia eſt oſtendere ſe pe-
ritum in negotiationibus ſecularibus & a iure dictum of-
ficium eſt ſibi interdictum.extra ne cle.uel mona.per to-
tum.&.l.conſulta diualia.C.de teſta. De tertio.ſ.Lauren-
tio contutore neſcio qualis ſit ſed poſtquam prædicti duo
ſunt iuris præſumptione inexperti & imperiti penitus in
prædicta arte calculandi rōnes negotiandi & ſi faciēdi ap-
paret quod dicta eorum aſſertio quod diligenter uiderint
inſpexerint calculauerint &c. continet in ſe quandā facti
impoſsibilitatē ſicut ſi legiſta aſſereret ſe cognoſcere vri-
nam infirmi uel ruſticus medicinā uel medicamina uel me
dicus ruſticana.talibus enim aſſertionibus nullus iudex
daret fidem.facit quod no.in.c.ſi.de confeſ. ergo nec ſimili-
ter uiro religioſo uel minori aſſerentibus ſe uidiſſe diligen
ter tam implicitos & prolixos codices rationum eſt credē
dum propter præſumptam a iure cōtrariam ueritatē quin
imo hoc ipſo probatur iniquitas & enormis leſio q; cura-
tor & minor eius autoritate fateantur & aſſerant illa quæ
ueriſimiliter non potuerunt cadere in eorum peritiam ut
6 dicimus in teſtibus.in.c.cum cauſam.de teſt. † Poteſt ergo
iſta dici ex hoc capite euidens iniquitas quam natura pro-
bat ex facti de quo agitur qualitate & propter quod etiam
ſententia redderetur nulla,ut eſt text.in cle.paſtoralis.de
re iud.ubi delictū intentatū quod nō poterat in delinquen
tem cadere reddit ſentētiā nullam multo fortius autoritas
& decretum iudicis quod facilius reſcinditur.l.cū uero.§.
ſubuentū.de fideicō.lib.& no.Bar.in.l.iuſte.de acqui.poſ.
Præterea aduertendū eſt quod authoritas & decretum iu-
dicis in caſu nrō redduntur nulla quia ſine cauſæ cognitio
ne & perperam interpoſita.Nam de ueritate aſſertionis tu

torum & minoris nihil inquiſiuit & male fecit eis credere
alio de ueritate dictatum aſſertionū nō inueſtigato, ut di-
cit tex.no.l.magis puto.§.i primis.de rebus eorū. debebat
enim iudex perquirere aliquē bonū mercatorē qui inqui-
reret an curatores uera referrent ſimiliter neceſſarios &
coniunctos adulti.& ita dicit ibi.text.iudex autem non ſic
fecit ſed ſtatim dando fidem aſſertionibus curatorū autori
tatem interpoſuit & ſic paſsim et nimis ꝓpere in tam gra
ui facto et per conſequens autoritas & decretum nullum,
ut.d.l.magis puto.§.non paſsim.&.§.prætor.de rebus eo-
rum.facit quod no.Cy.in.l.unica.C.de confeſ.in.15.q.ubi
dicit tales confeſsiones adminiſtratorū voluntarie nō præ
iudicare minoribus & pupillis.eſſet.n.illa uia ſpoliandi
minores ſi uoluntarijs eorū aſſertionibus crederetur,ut.d.
§.non paſsim. Concludendū eſt igitur ſuper hoc autorita-
tem iudicis in hoc contractu ſiue diſtractu perperam inter
poſitam & ſine aliqua cognitione adhibitam & per conſe-
quens non ualere.c.cum ex literis.de reſti.in integ. vbi ex
tēporis breuitate præſumitur nō adhibita cauſe cognitio.
Expediuit.n.iudex ſuum decretum per libellū cum.ſ.ſim-
plici aſſertioni curatorū & minoris fidem dedit quod face
re non debuit ut prædixi,et eſt tex.in.l.nec quicquā.§.vbi
decretum,de offi.procon.et.leg.nam et in fi.dicit text.q
cum aliquid cōmittitur iudici cum cauſæ cognitione ex-
plicandū ſi ea prætermiſſa illud facit eſt nullius momenti
l.cum hi.§.ſi prætor.de tranſac.ibi prætori enim ea res quę
renda cōmiſſa eſt non negligenda nec donanda. Ex iſtis
proculdubio concludendum eſt dictam liberationem poſ
ſe argui de nullitate & etiam euidenti iniquitate.Quod cō
firmo de receptionibus.22.millium flor.de pecunijs pupil
lorum euidenter apparet quod in ratione reddēda tam ſo
cietatis q̄ tutele & cure non aſsignet nomine reliquorum
niſi.13.millia deprehenditur quod non reſtituit capitale,
ſed deficiunt.ix.millia flor.Item deficiunt introitus & red
ditus poſſeſsionum & pecuniæ exacte de nominibus debi-
torū.Conuincitur certe ex his aſſertio tutoris & curatoris
iniqua poſtq̄ non exprimit in liberatione quid de tot ma-
ximis quantitatibus reſiduis actum ſit. nam præſumuntur
extare apud eos ſiue Cellum & eius heredem poſtq̄ perdi-
te aliter non apparent.l.in pupillo.de ſol.Præſumitur etiā
Cellum percepiſſe eius lucrū quia in negotiationibus fre-
quenter hoc contingit.ar.ſumpto a cōmuniter accidenti-
bus.l.nam ad ea.de le.c. Reſtat reſpondere ad contrarium
de quo dixi de iuramento præſtito in prædicta liberatione
ab ipſo minore quod quidē iuramentū vr ſibi præcludere
oēm uiam querelandi & aliquid proponendi in iudicio
contra dictam liberationem & quietationē per ea quæ di-
xi ſupra in uerſi.præterea.uidetur caſus in aut.ſacramenta
puberum &c. Ad hoc reſpondeo & præmitto regulam il-
lam quod iuramentum non eſt inſtitutum quod ſit vincu-
lum iniquitatis.22.q.4.inter cætera.ubi tex.utitur illo uer
bo iniquitatis. quod multum pondero.rurſus iuramentum
debet habere tres comites veritatē iudicium atq; iuſticiā,
eadem cauſa & quæſtione.c.aduertendum,&.c.quanto.de
iureiur.in caſu autē huius liberationis & quietationis de
qua agitur euidēs apparet iniquitas dum ratio ſeriatim &
explicite reddenda per inſpectionē librorū examinanda
calculāda ſubtiliter per perſonas in tali arte inſtructas ſim
plici aſſertione pſonarū inexpertarū in tali arte & unico
verbo ſubuertit ut ꝓbatū eſt plene ſupra in uer.ſed uiden-
dum eſt qui ſunt iſti &c.Item ex inſpectione inſtrumento
rum & ſcripturarū ſolēniū apparet de pecunijs pupilli per
ueniſſe ad manus Celli flo.22.m.cum quibus debuit ope-
rari negotiari & lucrari ex officio tam tutele q̄ ſocietatis
ex liberatione aūt ſupradicta apparet nudū lucrū nō perce
ptū,ſed in ipſo capitali dānū.9.m.flor.ut dixi ſupra,nō cō-
ſtat etiam aliqd ex redditibus poſſeſsionū uel nominibus debi
8 torū exactū uel perceptū cū † tñ officio tutoris incūbat pe
cunias pupillares in tuto collocare ne pereant & curare,
ut ſemper aliqd de redditibus annuatim ſuperſit.l.j.ff.ubi
pu.edu.de.&.l.tutor & pecunias pupillaras nō dēt in arca
ocioſas retinere ſed uel in emptionibus ꝑdiorū ꝯuertere
uel iure

uel iure ueteri ſub uſuris credere uel in hominibus idoneis collocare,& ita etiã vult ſtatutũ de quo ſupra. 94. In caſu aũt nr̃o quid actũ ſit,de ꝑdictis nõ apparet aliter quã per dictam rudẽ & ſimplicẽ ꝓfeſsionẽ ſiue aſſertionẽ minoris & curatoris eius quã nõ ſufficere & ipſo iure nullam eẽ clare oſtẽſum eſt ſiſt fuiſſe iniquã & nullã etiam demõſtratum eſt.nã de exceptione pecuniarũ liquide apparet qualiter aũt ſint iuſte ꝑdite abſq; culpa tutoris vel Alderici eius hæredis nõ apparet & quod nõ apparet ꝓſumit̃ non eſſe.l. etiã de ꝯhen.emp.& eſt aliud ueriſimile ꝯtra dictã aſſertionem.ſ.ipſum tutele officiũ qđ uerſat̃ in collocando pecunias pupillares ut prædictũ eſt ueriſimiliter ꝯ ipſam aſſertionẽ eſt præſumptio fundata ſuper lucro ueriſimili. nã vt dixi ſupra cõiter & frequẽter mercatores cum pecunijs lucrant̃ uel ſaluas penes ſe retinẽt,& hoc eſt potius ueriſimile q̃ quod ipſas dilapidẽt ſiue perdant niſi euidẽter oſtendant ꝑ codices rationũ uel aliter & ſemper in dubijs debemus ſequi ꝙ eſt ueriſimilius & ſepius frequẽtandũ. de reg. iur.c.inſpicimus.lib.vj.quinimo ꝯ id quod eſt ueriſimile q̃s de facili nõ audit̃.capit.quia ueriſimile. de præſump. &.c. ſuper hoc.de renun. Ex illis ꝯcludit̃ quod cũ dicta quietatio ſit fundata ſuper quadã aſſertione perſonarũ & imbecillium in rebus agẽdis & non ueriſimili multis de cauſis ut prædixi & ꝯ euidentẽ ueritatẽ in oppoſitũ qđ pecuniæ ſemel ad manus eius peruenerunt debet cenſeri iniqua, & per ꝯñs iuramẽtum minoris carere ueritatis iudicio & iuſtitia,ideo nõ ligare minorẽ cum de natura iuramẽti nõ ſit obligare ab iniquitatẽ.ut.d.c.inter cætera. &.c.quãto. unde ſi principale eſt nullum uel iniquum, iuramentũ nõ ꝯfirmat illud ſed eius naturã ſequitur tanq̃ acceſſorium.l.nõ dubiũ. in fi.C.de legi.&.l.qui iuramẽto.qui ſatiſ.cog. &.l. adigere.§.ſi.de iure pat.Sed dices ſm iſtã opi.aut.ſacramẽta.quæ confirmat ꝯctus minoris fruſtra mẽbranas occupat contra.c.ſi Romanorũ.19.diſt.ad hoc dico ꝙ ꝯfirmat contractũ ꝯtra ſolẽnitatẽ iuris omiſſam,nõ aũt ſi fraude dolo uel iniquitate euidẽtiſsime argueretur ut in caſu noſtro. nã non eſt iniquitatis vinculũ ut prædixi,& ideo Io. and. poſt Vinc.in.c.cum contingat.de iureiur.dicit qđ contra iuramentũ ꝓſtitum ſuper rebus dotalibus debet peti relaxatio ut ibi in nouel.
9 † Vltimo iſta quietatio ſiue liberatio redditur nulla quia iuramẽtum ꝓſumptione ſtatuti eſt ſimulatum & fictũ dolo ac fraude præſtitum & per metum & minori nõ ꝑiudicat quo ad reſtitutionis beneficiũ obtinendũ, ut ſupra in ſtatuto præſtito a minore &c.187.põt.n.ſtatutum talem fictionẽ inducere,& cõmendat eam dñs Bal. in aut.ſacramẽta puberũ.C.ſi aduer.uen.dicens qđ tale ſtatutum habet in ſe equitatẽ & rõnẽ naturalẽ quia natura hominũ eſt multũ prona ad decipiẽdũ minores,ideo magna ſuadet equitas ſubueniri eis, ut dicit tex. in.l.j.ff.de mino. quãq.n.conſeruatio ſit in præcepto de iure diuino tñ ius diuinũ põt legitima ſubſiſtente cauſa moderari & reſtringi ut in certis caſibus non ſeruetur. Præterea cauſa metus uel iniquitas interuenit ut in iuribus præalleg. & hinc eſt quod lex in multis caſibus reprobat iuramenta ex cauſa et in hoc tenet locum apoſtoli ut no.in.d.l. adigere. de iure pat.facit quod no.in.c.quæ in eccleſiarũ. de conſti. ꝑ Inn. Ex quibus oĩbus proculdubio concludẽdo dico dictã quietationẽ & liberationẽ fore nullã & ideo ex hoc capite põt ut declaret ad cautelã ſi eſſet aliqua in libello petere quod tanquã ex ea Stephanus enormiſsime leſus ſit per reſti. in integ.officio iudicis reſtituatur, & iſte duæ uiæ poſſunt ſic diſiunctæ in libello cumulari.c.conſtitutus.de reſt.in integ. Deſcendo ad obligationẽ Laurẽtij quondã magiſtri Federici curatoris dicti Stephani qui per ſtipulationẽ & cũ iuramento ſolenniter promiſit dicto Alderico ſe facturũ & curaturũ & qđ faciet & curabit cũ effectu quod dictus Stephanus dictũ calculum rõnis quietationis & liberationem dicti Alderici oĩa & ſingula ratificabit & approbabit infra unũ menſem poſt cõpletã etatẽ.18.annorũ alias ſi contrauenerit conſeruabit eũ & eius hæredes indẽnes & noĩe penæ ſoluere duplum.13.Mcccc. flor.aurei &c. Verum ergo ſi Stephanus contrauenerit dicendo et probando dictam quietationẽ nullam uel iniquam idẽ Laurentius conueniri poſsit ex dicta promiſsione quia ſua obligatio eſt diuerſa & ſeparata ab obligatione minoris.l.papinianus.ff man.& nullã in ſe continet iniquitatẽ uel nullitatẽ ergo licet minoris liberatio reſcindatur uel nulla declaretur.tamẽ huic Laurentio ex ſua obligatione conuento non prodeſſet ſicut nec fideiuſſori prodeſſet reſtitutio minori conceſſa.l.j.de fideiuſ.mino. quinimo illa obligatio Laurentij acceſsit in caſu ſcilicet quo Stephanus nõ haberet ratum diſtractum quietationis ergo ſm intẽtionẽ & uerba cõtrahentiũ operari debet effectũ ſuum.l.non oĩs.ſi cer.pet.Sed his nõ obſtantibus credo & dico dictũ Laurentiũ non poſſe conueniri ex ſua promiſsione.Moueor principaliter quia poſtquã cõſtiterit minoris quietationẽ fore iniquã & habere in ſe dolum re ipſa huic obligationi inique nõ vr̃ accedere expromiſſor. nam conuentus ex ſua promiſsione poterit excipere.de dolo & iniquitate obligationis principalis ſicut fideiuſſor cõuentus poſſet excipere & principaliter agere de reſciſſo ſue fideiuſsionis ſi minoris obligatio eſt propter dolũ inita licet alias ſe iuuare non poſſet.l.ij.in fi. coniuncta.l.j.C. de fideiuſ.tut.&.l.ſi minor.ff.de ꝓcur.ubi plene.Non obſt. ſi dicatur hic non apparet Aldericum extorſiſſe dictã quietationẽ a minore doloſe,ergo ſupradicta ratio nihil facit ad factũ. Reſpondeo quod probata iniquitate quietationis ex pluribus quæ ſuperius dicta ſunt apparet dolus ex
10 propoſito uel re ipſa qui † dolus ex re ipſa idem operatur ſicut ex propoſito,ut.l.ſi quis cũ aliter.de uerb. obl.in fine uel poteſt hic dici dolus ex propoſito quo ad ipſum Aldericum extorquendo dictam quietationẽ a minore non uiſa diligenter ratione & retinente ſiue habente penes tot reliqua pecuniarũ quæ peruenerunt ad manus Celli autoris ſui & per conſequẽs præſumptiuẽ ad ipſum tanq̃ eius hæredẽ, ut dictũ eſt plene ſuperius & retinente etiã penes ſe codices rationũ tutele & ſocietatis quos debuit reſtituere minori,ut.l.j.ff.de tu.& ra.di.de quarũ redditione nulla in ipſa quietatione mentio facta eſt. Sed iterum obijcies iſte dolus ex propoſito uel re ipſa bene tangunt quietationem factam a Stephano Alderico ſed nõ tangunt obligationem Laurentij ubi nullus dolus arguitur ſiue deprehenditur. Reſpondeo ꝙ illa obligatio trahit originẽ a doloſa & iniqua liberatione oã promittit et ſe obligat curaturũ ſub pœna et iuramẽto ꝙ minor ſeruabit illã quietationẽ quæ deprehenditur ſiue detegitur nulla ſiue iniqua ſed expreſſe ſuper hoc nõ potuiſſet obligatio ꝯhi valet obligatio ſine qua minor ſeruabit ꝯctum ex dolo propoſito uel re ipſa initũ. Nam fundaret̃ talis obligatio in cã doloſa et iniqua,et ſic ſuper cauſa turpi ꝯ.l.generaliter.de uerb. ob.et iuri gẽtiũ. §.ſi ob maleſi.de pac.et.C.eo.l.pacta quæ contra et ad illũ intellectum uerba gñalia appoſita in obligatione Laurentij ꝙ Stephanus firma et rata habebit omni tẽpore oĩa et ſingula aſſerta depẽdẽtia et ꝯnexa quicq̃d ſecutũ erit et ꝙ ea ratificabit & approbabit infra unũ menſem &c.ſunt redigẽda.ſ.ꝙ ratificabit & approbabit quæ ſunt licita & honeſta nõ aũt quæ dolũ ꝯtinẽt uel iniquitatẽ. ad hoc.c.j.de iureiur.li.vj.ſic.n.dicimus in fi.et uerbis appoſitis in cõpromiſſo q̃ emologabit et approbabit oẽ laudũ &c. nam dicta uerba gñalia reſtringunt ad licita & honeſta nõ illicita uel iniqua.l.ſi ꝓcur.de ꝯdi.inde.& plene per Dy.in.c.quod ſemel.de reg.iu.li.vj.
11 † Vlterius reſciſſa quietatione ꝑdicta rõne nullitatis uel iniq̃tatis obligatio Laurẽtij remanet ſine cã & certũ in iure ꝙ ſtipulatio & obligatio ſine cã uel q̃ reducit̃ ad nõ cãm eſt nulla ſaltẽ ope exceptionis.l.1.§.circa.de doli excep.negari.n.nõ põt quin illa obligatio Laurentij ſit ꝯnexa & depẽdens ab obligatione qua ſtephanus obligat̃ nõ inquietare Aldericũ et ad ipſam hẽt relationẽ. ſublata ergo principali nõ vr̃ ꝙ poſsit ſubſiſtere illa acceſſoria uel ꝯnexa ſiue reſpectiua.ar.c.acceſſoriũ.de reg.iu.li. vj.et.c.tranſlato.de ꝯſti. et vr̃ expreſſe caſus in ſi.in.d.l.s. de fideiuſ.tu.ubi obligatio fideiuſſoris eſt diuerſa ab obligatione minoris obligat efficaciter licet nullum habeat recurſum ꝯ minorẽ.ut.l.j.e.ti.& tñ ſi minoris obligatio eſt ꝑ dolũ inita ẽt fideiuſ. obligatio licet alias de ſe ualida redit̃

ex hoc

ex hoc nulla uel inefficax prout ibi eſt tex.facit.c.cũ inter
uos.de re iud. Ex quibus liquide ꝯcluditur ꝙ dictus Laurẽ
tius ex ſua promiſſione ꝯuentus tueri ſe poſsit doli excep.
poſtq̃ ſtephanus arguit de iniquitate uel iniquitatis liber-
tate quietationẽ Alderici ſuper cuius obſeruãtia Lauren-
tius obligauit ſe & qđ Lauren. qui ſolẽniter ſe obligauit
poſsit doli exceptione ſe tueri alijs rõnib⁹ ultra rões alias
ꝑ me in ꝯſilio ductas manifeſte ꝓbaſ. Et primo q̃a iſta ex-
ceptio doli mali iniq̃tatis ex propoſito uel re ipſa eſt in rẽ
non perſonalẽ ſolũmodo minori ꝯceſſa ergo cõpetit fide-
iuſſoribus oĩbus qui prædictæ obligationi accedunt ſiue in
ſe ſuſcipiunt.l.exceptione.ff.de exce.ubi eſt caſus ꝙ exce-
ptio doli mali eſt in rẽ ſiue rẽ.i.q̃etationẽ inficit ut in caſu
nr̃o ibi etiã dr̃ ꝙ circũſcripto dolo beneficio de minoribus
uel ſenatuſcõſulti ſe tueri non poſsit. Non ob. ſi dicaſ iſta
obligatio Laurentij nõ eſt fideiuſſoria ſiue acceſſoria prin
cipaliter de per ſe q̃ nullum in ſe dolũ ꝯtinet q̃a dolus ex
propoſito uel re ipſa inficit & reddit inualidã obligatio-
nem ſiue liberationẽ & quietationẽ Stephani qui nihil cõe
habere vr̃ cũ obligatione Laurentij qua principaliter eſt
aſcriptus facere & curare ꝙ Stephanus ratificabit dictam
quietationẽ & liberationẽ eo facto maiori & nullo mõ cõ
trauenire &c.cũ ergo iſta ſit promiſsio diuerſa & ſeparata
a promiſsione Stephani non debuit argui de una ad reli-
qua.l.naturaliter.§.nihil cõe. de acquir.poſſ.l.papinianus
exuli.de mi ubi delictũ nihil habet cõmune cum actu ciui
liter celebrato & l.ſi maritus.de donatiõe inter vi.& vxo.
Ad hoc reſpondeo & dico quod iſta iura loquuntur in obli
gationibus penitus diuerſis ſe minime contingentibus ſed
in caſu noſtro obligationes Stephani & Lauren. ſunt mul
tum connexæ & una depẽdens & originẽ trahens ab alia.ſ.
obligatione Stephani.nã deſcendit omnino & origiõẽ du-
cit ab ipſa. † Sed canon dicit ꝙ ex infecta radice fructus
32 non producitur nec mala arbor poteſt fructum bonũ paro
re uel facere.c.vulnerato.j.q.j.&.c. cũ inter uos. de re iud.
ibi quæ inde cauſam & originẽ habuerunt.&.l.cum princi
palis. de reg.iur.ubi in gloſ. exempla q̃ plura. facit.l.non
dubium.C.de legi. Item dolus ex propoſito producit ex-
cep.in rem & ex eo agitur contra tertiũ qui in nullo dolo
penitus fuit.l.cauſæ.§ fin.de mi.&.l.metum.§.ſi.quod me.
cauſa.&.c.ſi beneficia.de præben.libr.6.ubi decretũ quod
eſt in rem afficit nõ ſolum proximũ uel ulteriores etiã uſq;
ad milleſimũ propter infectam radicem ut dixi ſi ergo af-
fectus doli mali deſcendit in tertiũ milleſimũ qui de ipſo
nihil percipiant multomagis ex tali dolo ſe tueri poteſt il-
le cuius obligatio eſt cõtigua & ꝯnexa cum obligõne prin
cipali doloſe extorta.ad hoc.l.ſi pœnã de ver.ob.ubi ſi obli
gatio principis eſt nulla ergo & pœnalis licet pœnalis alias
poſſet ſtare ſine principali licet nõ ĩ caſu ĩ quo principalis
obligõ eſt turpis uel ĩpoſsibilis ſiue alias iniqua ut in caſu
noſtro oſtendiſ eſſe per iam dicta. Item ut tactum eſt ſupra
in prædicta obligatione Laurentij ꝙ Stephanus habebit
rata & firma & ꝙ de nouo ratificabit quę geſta ſunt &c.di
cta uerba non debent intelligi de illis quæ Aldericus dolo
ſe extorſit & penes ſe retinuit de reliquis & adminiſtra-
tis per ipſum uel per Cellum eius auctorẽ. ut.l.tres fratres
ff.de pac. † generalis.n.quietatio & liberatio ad reliqua
33 præſertim doloſe & inique retenta & occultata per frau-
dem vel ſciẽter nõ extendiſ ſicut nec gñale mandatũ.l.cre-
ditor.§.lucius.ff.mãda. ſi ergo quietatio facta per Stepha-
num Alderico ad illa nõ extendiſ ergo nec per conſequens
obligatio ſecundaria Laurentij quod Stephanus ratifica-
bit &c.debet ultra extẽdi quã in quietatione Stephani in-
cludaſ & ueniat per.d.l.cum principalis.de reg. iur eſt.n.
obligatio. Laurentij relatiua & demonſtratiua obligõnis
Stephani demonſtrata & lata non reperiſ ſubeſſe in rerum
natura,ergo iſta Laur. quæ ad illam ſe refert deficit quia
deficiente demonſtratione deficit demonſtratum.l.aſſe.de
hære.inſti.&.l.in teſtã quidam.de cond.& demon Ex qui-
bus et alijs in ꝯſilio ſuper hoc alias plene reddito idẽ quod
ibi ꝯcludo dictũ Laur. non teneri ſiue non obligari ex ſua
promiſſione ſi Stephanus liberationem & quietationem
ab eo extortam reſcindere & ratam non habere uoluerit
ratione iniquitatis et nullitatis ipſius liberationis prout
pleniſsimẽ demonſtratum eſt in conſilio per me dato. Sed
occurrit nouum dubium circa iſtam promiſsionẽ & obli-
gationẽ Laurentij,nam & ſi ratione principalis obligatio
nis quæ redarguitur de nullitate & iniquitate Laurentius
non teneatur ut patet liquide ex prædictis tñ dicitur ex di-
cta promiſsione & obligatione ex eo efficaciter obligari
quia ipſam ꝓmiſsionẽ & obligationẽ fecit & recepit pro-
pter ducentos ducatos & ob hoc dictam obligationẽ con-
traxit & autoritatẽ, Stephano in dicto ꝯctu accõmodauit
merito tanquã fuerit particeps doli & culpæ & autorita-
tem accõmodauerit contractu doloſo & iniquo non uideſ
poſſe ſe tueri,ut.co.intelleximus.de adul. nec ſic allegaret
cõtractũ illum doloſum & iniquũ,quia cõpetet ꝯtra eũ re-
plicatio doli.ſ.tu dediſti cauſam dicto ꝯctui doloſo. unde
tanquã particeps culpæ doli & turpitudinis non vẽ ex eo
poſſe ſe tueri, ut.c. intelleximus.de adul.&.l.ſi alterius.C.
ſi mi. ſe ma. dixerit accõmodando.n.autoritatem perpe-
tuam ſub adulto eſt graue delictum. ar.in.l.eos.ff.de cur.
ibi uel conſulto in edendo patrimonio quãtitatem minue
rit &c.l.tutor quoq; §.non uideamus. de ſuſpec. tuto.ibi
aut ſordide egerit gl.per pretium. In contrarium quod nõ
poſsit talis dolus & fraus allegari ad ualiditatẽ huius obli
gationis per Aldericum participẽ huius doli & fraudis ex
qua vult lucrari dum agit ex obligatione & promiſsione
in qua dolũ cõmiſit & ratione huius doli dicit eam validã
cum alias eſſet nulla,ut probatum eſt ſupra. Conſiderandũ
eſt.n.quod Federicus eſt actor in iſto iudicio contra Lau-
rentium ad fundandam ſuam intentionẽ oportet incipere
a dolo Laurentij uidelicet quod per pecuniã quã eidẽ de-
dit ſi promiſit & Stephano autoritatẽ accõmodauit cõis
ergo malitia ſiue dolus non debet Federico eſſe lucroſa et
Laurentio dãnoſa.l.apud celſum.§.marcellus.ff.de excep.
doli,& no.in.c.dilecti.de excep. &.l.cum mulier. ſol.mat.
& ibi per Bar.& Bal.de Laurentio certũ eſt quod non poſ
ſit de ſorde & fraude propria excipere allegando ꝯtra Ste
phanum ſe uelle tueri ex eo quod per pecuniam ſic promiſ
ſit & conſenſit.allegaret.n.propria turpitudinẽ & per con-
ſequẽs non deberet audiri.c.inter dilectos. de dona.&.l.ſi
ſeruus pluriũ.§.j.de leg.j.Ex quibus concludo dictũ Laurẽ
tiũ quantũcunq; pecuniã propter dictã eius obligationẽ re
34 ceperit ꝯueniri non poſſe. † Quid aũt erit de illa pecunia
turpiter data & recepta an reſtitui uel fiſco applicari uel
lucro eius reddere debet,quia de hoc nihil ad Stephanum
nõ declaro niſi quis dixerit applicandã dicto Steph.in cu
ius damnum iniuriam & pernitiem data fuit ut ſic habeat
ſuæ iniuriæ ultionem.c.j.in ſi.x.colla. quæ fuit prima cau
ſa benefi.amit.arg.17.q.4.ſi quis in atrio. 17.q.j.ſi quis ra-
puerit.& in aut. de ſan.epiſ.§.ſi quis autem.in.2.colum.&
hoc iuribus & rationibus ſupradictis.

CONSIL. CCCXXXI.

1 *Obligatus ſoluere & emptor pretium realiter debet offerre.*
2 *Proxeneta contra alteram partem ſanitam non creditur.*
3 *Promitto uerbum in dubio qualiter ſit intelligendum.*
4 *Promiſsionis pluralitas ex diuerſitate formarum conſurgit.*

VISIS diligenter actis & actitatis in cauſa
uentilata inter Americum de merzarijs ex
una parte agentem & Richẽbenum ex alte-
ra ſe defendentem diſcutiendum eſt quæ de-
beant partes iudicis de cauſa cognoſcentis
eſſe uidelicet in condemnando uel abſoluendo dictũ Ri-
chẽbenum.Et ordine regulari principaliter inquirendũ eſt
utrum Americus apte egerit & ſi agere potuerit & ſi apte
utrũ plene probauerit.ſi.n.in altero ꝓdictorũ defecerit ab-
ſoluendus eſt reus.c.examinata. de iudi.l.qui accuſare.C.
de eden.&.c.ut noſtrũ extra ut eccl.benefi.& idem ſi actor
obſcurẽ ꝓbauerit.c.in pñtia de proba.ubi ſuccubuit qui ꝑ
teſtes ꝓbauit per uerba ambigua quæ poterãt adaptari ad
condem-

1 condemnationem & abſolutionem. † Ratio quia actor
clare & limitate debet probare intentionem ſuam ſicut &
reus ſuam exceptionem. l. non ſolum. §. ſed ut probari.ff.
de ope.nu.nun.& ibi Bar.Reuertor ad primum utrum ſcili
cet americus, apte egerit: & uidetur dicendum pro uerita
te quod non propter pretium non depoſitum uel realiter
in iudicio non oblatum ſed uerbo tenus ſe obtulit & of-
fert cum effectu ſe ſoluere. &.l.duobus &c. hoc autem non
ſufficit ubi facto opus eſt.c.j.de eo qui mit.in poſ.& ibi no.
unde cum tex. dicat quod debeat offerri pretium ut ex quo
ex empto agatur & glo. ſuppleat & etiam ſolui: ut. l. iuli.
§.offerri.de actio.emp.uidetur per hunc tex.quod non ſuf-
ficiat uerbalis obligatio qui ergo dicit iam ſe paratum de-
bet ire cum denarijs in manibus: no. Bar. in l. prætor ait.
§.ſi quis paratus.de ope.no.nun. Idem Bald. in. l. acceptá.
C.de uſur.dixit enim quod cum debitum eſt liquidum nó
ſufficit dicere ſe paratum niſi pecunia ſit in conſpectu . re-
quiritur enim actus realis uel reali proximus non remotus
a re.C.de pig.l.ſi prius.nam ubi non eſt actus realis uerba
a debitore falſa proferuntur quia conſtat eum non eſſe
paratum.Præterea ex doctrina alia quá tradunt ibi doc.&
Bal.uidetur Americum inepte egiſſe ut enim ibi dicitur ꝙ
ad actionem conſequendam non ſufficit actori oblatio in
contractibus ſed requiritur cunſignatio & depoſitio quod
non fecit Americus.Ex quo concluditur quod ad actionem
conſequendam debuit realiter offerre & ptiam ſigilare &
deponere . Ex quibus liquidè conſtat per iudicem minus
prouide actum eſſe ideo abſoluendus Richen.ut.d.c.exami.
nata.& l.j.in fi.ff.ſi menſ.fal.mo.di.& ita obtinui cum hæc
quæſtio alias contigiſſet de facto . Secundo confirmatur
quod dictum ex diſpoſitionibus Iacobi conti. & domi. Ia-
cobi qui deponunt quod ultra dictum pretium uerbaliter
oblatum debebat Americus reddere dictas expenſas fa-
ctas in dicta re quæ nedum oblatæ realiter ſed nec deductæ
fuerunt in libello Americi unde cum ibi pactum poſsit di-
ci pars pretij.l.fundi partẽ.de act.empt.patet quod non to
tum pretium obtulit & per pñs actioné aliquá intẽtare nó
potuit.ut.d §.offerri.Item ex dicto domini Iacobi vr̃ col-
ligi quod quo ad expenſas fuerit promiſsio conditionalis
dum dicit ipſo tñ Americo dante & ſoluẽte dicto Richẽ-
berto expen.&c.nam iſti ablatini faciunt conditioné.l.eui-
ctis.ff.de uſur.&.l.a teſtatore.ff.de condi. & demon. ergo
debuit antequá cõpeteret ſibi actio dicta ꝯditio purificari,
& maxime qa conditio ſuper incerto ſuper quo requiritur
declaratio anteq̃ agaẽ.ff.de ver.ob.l.hoc iure.& inſti.eo.ti.
§. ex ꝯditionali.Prętereá ſubtilius ponderando apparet ex
proxime dictis qđ ꝑdicta ꝑmiſsio fuerit ꝯditionalis, & ſic
diuerſa ab illa quæ eſt deducta in libello quę narraẽ fuiſſe
pura,& ſic,petit plus cauſa igitur abſoluendus reus.c.j.de
plus petit.&.l.grege.§.ſi ſub ꝯditione.ff.de pign. quinimo
ex diuerſitate pactorũ põt denotari diuerſitas ꝑmiſsionũ,
ut ſic probatio de altera nó attingat aliá.c.cum Ioánes.de
fide inſtr. Tertio aduertendũ qđ ſunt.x.anni & ultra q̃bus
dr̃ dicta ꝑmiſsio de uẽdendo facta pro pretio.l.ducato.au
ri.qñcunq; & qũocunq; idem Americus daret ſolueret mu
tuaret et dictos.l.duc.Iſta uerba interpretatur lex quod detur
quá primũ potuerit ſicut cũ eſſet promiſsio ſub poteſtati-
ua conditione cõcepta.l.rogo.ff.qñ di. leg. ce.coniuncta.l.
hæc conditio.de condi.& demon.ſed curſu tanti tẽporis ar
guit eum de negligẽtia iuxta no.in fi.de reſcrip.c.plerũq;
poſt terminũ ergo ſiue morá non vr̃ ſibi cõpetere facultas
agendi quia cum ceſſat facultas vr̃ negata poſt tp̃s.l.ſtatu-
liberũ.de leg. 2.& cõfirmatur quia per iſta uerba vr̃ in eius
uoluntate collata tacite ſubſtátia ꝯ̃ctus.ſ.emptionis & uẽ-
ditionis: quo caſu in reſolutiõe ſic collata.l.ſtatuit.60.dies
l.quod ſi nolit.§.ſi.ff.de edil.edic.multo ergo fortius vr̃ tp̃s
limitandũ in contrahenda obligatione ut ſic in ea infinitas
euiteẽ.c.cũ in multis.de reſcrip.li.6.&.l.ſi finita. de dam.
infec.& habet hoc dictũ in ſe equitaté ut qui vult per aliqđ
implementũ a ſe fiẽdũ querere cõtra aliũ actioné debeat
implere cum primũ põt ſi ſub conditione poteſtatiua dan-
di uel faciẽdi aliquid ſibi vult querere,ut.d.l.hæc conditio

& iſtis rõnibus vr̃ idẽ Americus egiſſe ſine actione. Quar
to etiá ſi recte egiſſet & aperte quia tñ cõtra eſt ſupra ꝓba
tum.tñ non dr̃ probaſſe ſuam intentioné quia per duos te-
ſtes principaliter quorũ fides reſpectu unius in totũ ener-
uatur alterius aliquantulum attenuatur reprobaẽ quidem
fides Iacobi tinchi ex quibuſdá ſubtiliter deductis in alle-
gationibus in fauoré iuſtitiæ Richẽbe. factis ex quibus li-
quide apparent multæ coniecture & uerſimilia ꝓpter quæ
iudex dicto ſuo nó debet adhibere fidé & potiſsime quia
ex longa eius uerboſitate deprehendit magna affectio quá
habuit ſemper ut dicta petia terræ de qua contenditur per
tineret ad dictũ Americum.iſta aũt magna affectio ad cám
& fauor ad perſoná Americi non carent ſuſpicione , nam
cum ipſis mediantibus videlicet ambobus dictis teſtibus
dño Iacobo & Iacobo cura & eorũ contemplatione deſcẽ
deret Richembenus ad dictam promiſsioné prout ambo
teſtificanẽ utroq; proxenetis non ſit fides danda contra al-
2 teram partẽ inuitam deponentibus cum affectionem † præ
ſumptam a iure habeanr ne ualeat quod fecerunt quæ ra-
tio colligitur ex.§.qm̃ uero in aut.de teſt.& ſpeciale eſt in
crimine ſimonie ot tales mediatores admittantur in teſtes
c.j.de teſt.lib.vj.Præterea diſpoſitio Iaco.in iudicio aduer
ſatur aſſertio ſua de qua teſtificatur Ni.de goldeo ex cuius
teſtimonio apparet Richem. præfigere noluiſſe terminũ
ſolutioni dicti pretij.ſ.15.dierũ & ita remanſit in concor-
dia cum dictis dño Iacobo,& ſic reſpondit dicto Ni.Iaco
bus ita fuiſſe conuentum & firmatum licet ipſe eſſet alte-
rius intentionis ut dicit hoc ibi non erat curandum de ſua
intentione,ſed de intentione Richemb. uerbis expreſſe &
firmata non aũt de intentione Iacobi tacitè in mẽte reten
ta.l.ſi repetẽdi.de ꝯdi.ob.cám,ex quo ſequitur qđ in iudi-
cio deponendo aliter quam fuerit confirmatum de termi-
no.15.dierum nó eſt ei danda fides.l.eos.ff.de fal.per Bar.
& maxime quia eſt hoc magis veriſimile quod uoluerit o-
bligari ad uendendum ſoluto pretio infra certum terminũ
nó ſi perpetuo vſq; ad longum vel longiſsimũ tempus. 25.
uel.30.annorũ.hoc enim nó eſt ueriſimile quẽ uoluiſſe ſta-
re tanto tẽpore in ſuſpenſo & in teſtibus cũ deponunt non
ueriſimiliter non debet iudex ſequi eorum dicta quæ non
conueniunt huic naturæ negotij cum de tempore ueriſimi
li non deponunt & cum amicitiæ ſuſpicione aut gratiæ oõ
carent.l.iul.§.tu magis , &.l.ob cauſam,ad fin.de teſtibus.
Præterea idem Iacobus deponit non ueriſimile inquãtum
dicit quod Richembenus noluit Americo ſeruire de pre-
tio etiam cum prærogatiua affictus, & tunc uiſus fuit ipſe
inducere Richemb. ad emendum & pro ſe & ſe obligare
& reuẽdere Americo cum prærogatiua affictus certe illud
eſt parum ueriſimile quod voluerit ſeruire Americo cum
prærogatiua affictus & eandem in effectu uoluerit emere
pro utilitate Americi non propria et contrariá intentioné
ſuam expreſsit dico Ni.de goldeo iam ſunt decẽ anni qui-
bus dixit ſe emiſſe ut teneret ſtimulum in gutture Ameri-
ci & ad hunc finẽ Iacobus turtus hortatus eſt Richemb.ut
emeret eam et illud eſt magis ueriſimile quod pro ſe eme-
ret uel ad finé ut maius pretium extorqueret ab Americo
cum eſſet ſummè neceſſarium ut deponunt teſtes et ipſe
etiam in articulis hoc deducit et confirmatur hoc quia ip
ſe Nic.deponit quod pro emendo eam idem Richemb. pe
cuniá pro mutuo recepit,unde eſt veriſimile quod ad ſuũ
cõmodum emeret ut prædictum eſt non Americi.ar.l.cum
de indebito. de proba. iſta ſunt parum veriſimilia ex qui-
bus tot non ueriſimilibus ſimul iunctis conuinciẽ,idem Ia
cobus quod ueriſimilia non deponit et quod natura nego-
tij non conuenit igitur nó eſt ſequendum eius dictum vt in
iuribus præalleg.et quod no.Inn.in.c.in præſentia,de pro
batio. Poſtremo apparet dictum Iacobum iam diu fuiſſe
condemnatum in crimine irroganie infamiam de iure cõ-
muni et ex propria confeſsione ex quo non poteſt dici in-
culpate uite ſed reprehenſibilis et irritate igitur nó ſequen
dum eius teſtimonium,ut.d.l.3.de teſti.ubi caſus. Non ob.
reſtauratio quam obtinuit ad honorem et ad famam et ad
omnia,nam cum ſit de caſibus principi reſeruatis ſcilicet

reſtauratio ad famam l.j.§. de qua.ff.de poſtu. et. c.cum te. A.B.de re iud.per Inno.non potuit dominus Veroñ.licet generalis vicarius Imperatoris reſtituere ad famam quia in generali cõmiſsione tales caſus non ueniunt.c. cum in
2 generali.de offi.vica. lib. vj.&.l.j.de offi. eius cui manda. eſt iuriſdi. ex quibus ut concluſi dictum & atteſtatio eius totaliter eneruantur. Dictum domini Iacobi etiam repellitur ex verbis ipſius dum aſſerit ſe amicũ intimum Americi, tum etiam quia in hoc negotio fuit mediator & preces effudit,& per huius rogamina in fauorẽ dicti Americi apud Richemb. pro huius contractus perfectione inſtetit ex quibus atteſtationibus non vr̃ intentio Americi probata,& ex alijs multo minus quia de dicta promiſsione nihil deponunt. Quinto & ultimo principaliter ex alio apparet dictum Americũ non adduxiſſe in libello nec prædictos teſtes probaſſe aliquod ex quo poſſet colligi ſibi competere actionẽ aliquã ad petita. deduxit nanq; qualiter Richẽbe. ſua ſponte promiſit dicto Americo præſenti & acceptanti dare & uẽdere dictam petiam terræ pro.l.duc.auri &c. & hoc nituntur probare dicti duo teſtes do.& Iac. Iac.tut. Iſtud autẽ uerbũ promiſit eſt eqoiuocum.nam referri poteſt ad promiſsionẽ nudam & ad promiſsionẽ ueſtitam,id eſt ſtipulationem uallatam. In dubio igitur ſi ex declaratione libelli aut teſtium non apparet in qua ſignificatione ſit probatum uel in aliqua parte actorum ſecundũ communem opi. † ſi dictum verbum promiſit proferatur a te-
3 ſte debet intelligi de promiſsione nuda & ſimplici non ueſtita,ut no.in.l.j.C.de uſur.per Cyn.& Bal. qui dicunt ad literam quod non ſufficiunt ſi teſtis dicat promiſſum eſſet niſi dicat interrogationem præceſsiſſe & reſponſionẽ ſecutam eſſe & ſecundum eum hoc tenet etiam Iaco. but. per aliam rationem.nam verbum promiſsionis eſt equiuocum & informe & generale.unde in dubio dictum teſtis intelligitur contra producẽtem.extra de proba.c.in præſentia. ubi caſus.licet enim quandoq; admittatur incertitudo debet tamen poſtea declarari & limitate probari ut dixi. ſupra in prin.&.l.j.§.ſi quis argen.& ibi not.ff.depoſiti.unde cum dubium eſt an intentio actoris efficaciter ſit probata uel non debet reus abſolui fauore liberationis & obligationis.c.inter dilectos,ad fi.de fide inſtru.coniuncta.l.Arrianus.de actio.& oblig.& quod per verbum promiſit prolatum a teſte non intelligatur ſtipulatio ſi non præceſſerit interrogatio no.glo.inſti.de inuti.ſtip.§.ſi ita ſcriptum. Et licet in domino Iacobo teſte ceſſet ratio quam aſsignat ibi glo.de præſumpta peritia notarij & non teſtis tamẽ etiam in teſte quantumcunq; ſit peritus uerbum promiſit ab eo prolatum per ſtipulationem non intelligitur.& rationem reddit Bal.in.d.l.j.C.de uſur. Præterea in caſu noſtro non expedit inſiſtere an præſumi uel non præſumi debeat ſtipulatio per uerbum promiſit,quia ſumus in caſu certo ſcilicet quod nulla præceſsit interrogatio Americi ſed ꝓmiſſio Richemb.facta Americo præſenti & acceptanti ut dicunt teſtes & libellus ex quibus verbis præſenti & acceptãti colligitur quod promiſsio præceſsit placitum & conſenſum Americi ſubſecutum in incertis &c.l.continuus.§.cũ ita.de uerb.ob. Non obſt. ſtatutum veronen. quo cauetur illum qui promiſit uendere compelli ad uendendum quia debet intelligi de promiſsione ſolenni cũ uerbũ promiſit ſit prolatum a ſtatuto & a iure municipali quod eſt pars iuris ciuilis quia ſm ius cõe debet interpretari. cũ dilectus. de conſue.&.l.2.C.de noxa.&.l.oẽs populi. de iuſti. & iu. verba.n. duplicia redigenda ſunt ſemper ad intellectũ iuris cõis,ut.d.l.omnes populi,per Bar. Et ſimpliciter reſpõdetur ad.c.j.&.2.de pac.ex quibus quidẽ colligitur quod ex nudo pacto oritur actio de iure canoñ.ſed ſic ita ut ſeruetur in foro ſuo non in foro ſeculari & in terris imperij in quibus præualet lex ciuilis iuxta not.in.c.j.de oper.no. nun.&.c.2.de reg.iur.lib.vj.cum ibi no.bona.n.temporalia iure fori non iure poli regulantur.8.diſt.in.c.quo iure. de feudis. Vlterius aduertẽdum quod dicti teſtes de certo pretio nõ deponunt ſed dicunt quod promiſit uẽdere pro eo pretio quod emerat cum tñ in libello deducat ſimpliciter quod pro pretio l.duca.& iſta ſunt ualde diuerſa in effectu dicere de pretio certo & probare de incerto nullam habente relationem ad certum ex quo deprehenditur emptio ſine pretio & ſic nulla.inſtitu.de contrahen.emp.
4 §.pretium.† Item ex diuerſitate formarum reſultat pluralitas promiſsionis nõ enim teſtes deponunt de illa quam deducit in libello quia ibi pretium fuit ſpecificatum.ſecũdum dicta teſtium non ſpecificatum & ſic ut dixi ſupra in ſecunda ratione in diuerſis & ſeparatis de una ad aliam nõ infertur.l.ſi maritus.C.de dona.inter vir.et vxo.Poſtremo non ſolum circa pretium ſed etiam circa rem deductam in iudicio uerſatur incertitudo nam petiã terræ de qua agitur in ſuis atteſtationibus non declarant per confines prout iura requirunt.ff.de cenſi.l.forma.Ex prædictis omnibus & ſingulis luce clarius manifeſte cõcluditur quod dictus Americus debet ſuccumbere multiplici de cauſa ex defectu actionis,ex defectu etiã nõ probate intentionis uel probate ſed obſcurẽ & incerte,& per teſtes minus plene deponentes & maxime per Iacob.teſtem minus idoneum,ut probatum eſt.unde ſi Richemb. fuit condemnatus ex probatis & deductis ſuperius clare patet quod ſententia contra eum lata fuit iniuſta & iniqua,ideo per iudicem appellationis eſt pronunciandum bene appellatum & male pronunciatum & a petitione per dictum Americum eundem Richẽb.abſoluendũ eſſe cũ ꝯdẽnatione expenſarũ factarũ in vtraq; inſtantia cum eiſdem actis ſuccubuerit. capitulo ignorantia.de regulis iuris,lib.vj.& ibi not.&.l.ſi.ff.de re iudicata.per Baldũ.dominus Petrus de ancha.

CONSIL. CCCXXXII.

1 Socius ex contractu ſocij, pater filij, dominus ſerui an poſſint conueniri. & nu.2.
3 Socius mutuum uel depoſitum ſuſcipiens ſocios non obligat.
4 Diſpoſitio qualibet ſecundum quod reſtringitur expediri debet.
5 Socius præpoſitus in una negotiatione nõ poteſt ſocios in alia obligare.
6 Actionem contra ſocium dirigens debet eum probare ſocium.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pro clariori deciſione dictorum dubiorum præmitto quod de omnibus conuentionibus forma & ſubſtantia earum ſic præſumitur prout conuentum fuit inter partes.l.in conuentionibus.de uerb.oblig.& præſertim cum dominus ex cõtractu ſerui uel pater ex contractu filij uel inſtituentis & ſic de ſimilibus. iuxta enim formam traditam ab homine uel a iure regulantur & modificantur obligationes tales.l. diligenter.ff.man.c.cum dilectus.de reſcrip.&.l.ſed et ſi pupillus.§.conditio.de inſti.acti.&.l.j.§.non autem. de exercitoria.cum ſimi.hinc dicitur ꝙ contractus ex conuentione legem accipiunt.l.j.§.ſi cõueniat.depoſiti.Item præmitto quod ſocietas quandoq; contrahitur omnium bonorũ, quandoq; certe negotiationis quæſtuariæ uel certarũ rerum.l.ſocietas.ff.pro ſocio.&.l.procura.§.ſi plures.ff.de tribu.cum ſi. His præmiſsis ponderanda eſt forma huius ſocietatis de qua quæritur et oportet primo et ante omnia.ſi quide probare Iaco. contraxiſſe dictam ſocietatẽ et adhibuiſſe conſenſum narratis per Petrum in dicta eius ſcriptura.fruſtra enim quæreretur utrum Iac.obligetur ut ſocius niſi conſtaret contraxiſſe ſocietatem cum Petro et eius filijs ex quorum cõtractu conuenitur. arg.l.ſi quæramus.de teſta. et.l.conficiuntur. de iure codicillorũ. et.l.j.§.j.ff.ad ſille.hoc pro tãto dico qa in facto præſupponit ꝙ Iacobus non ſubſcripſit ſe illi ſcripturæ nec filij dicti Petri, attamẽ
2 ꝙ debeant ſe ſubſcribere continet † in ea quod cũ factum non fuerit nõ vr̃ talis ꝯtus multa continens a partibus abſolutus.l.contractus.de fide inſtru.ſed poſito ſine præiudicio ueritatis ꝙ fuerit abſolutus et perfectus cõtractus prædictę conuentionis de qua in dicta ſcriptura utrũ inſpecto diligenter eius tenore Iacobus conueniri poſsit per procuratorẽ et ꝓcuratorio noie dñi archiepiſcopi tanquam ſocius ad prædictã ſummã.y.ducatorum de ſumma.4.quos

Gerardus

Gerardus dicit ſe nnĩe ſociorum recepiſſe in depoſitũ &c.
prout ſupra in themate. Et certe ex forma dictæ ſocietatis
apparet quod pro ſuſcipiendis pecunijs in depoſitum ab
alio modo nõ fuerit per ꝑdicta pacta aliqua ſibi attributa
poteſtas ſed tantummodo extẽdit ſe in miniſterio cambio
rum:& in iſto etiam duntaxat de.xvj.flore.poſitis in com
3 muni. † Mutuum ergo uel depoſitum ſuſcipiendo non po-
tuit ſocietatem uel ſocios obligare:ut.d.l.j.§.non autẽ. de
exercitoria.&.l.ſed & ſi pup.§ conditio.de inſtit. act.cũ ſi.
ſ.alleg.cur.n.ſocietas tãquã in ſpẽ repreſentatur in 16.du-
catorum cambiorum cã & nõ de omnibus ſed in certis lo
cis puta Romæ & Venetijs . ecce.n.modificatio reſpectu
cauſæ & reſpectu locorum reperitur alia modificatio re-
ſpectu modi cõtrahendi uidelicet quod poneret in literis
cambiorum ſub nomine Gerardi Thomaſi leuatis ſocio-
rũ & cũ ſigno certo figurato in dicta ſcriptura . eſt & alia
modificatio de qua in.v.c.uidelicet qood nõ poſsint face-
re alium tranſitum niſi ad utilitatem & bonũ dictæ ſocie-
tatis.ecce ergo expreſſa prohibitio tranſeundi niſi ad uti-
litatem ſocietatis.uidendũ eſt ergo ſi in iſto aſſerto depoſi-
to archiepiſcopi.formæ & modi de quibus ſupra poſsint
intelligi obſeruari ut ſic ad iſtud depoſitum Iacob. tanquã
ſocius ꝯueniri poſsit. Et luce clarius manifeſte patet nedũ
prædicta.v.ſed nullum ex his concurrere in prædicto de-
poſito nõ quidem ſuper corpore ſocietatis non ſuper cau
ſa cambiorũ non reſpectu locorum non reſpectu modi &
formæ contrahendi non tranſitu in conuentione ſocieta-
tis.põt dici illud depoſitum a Gerardo ſuſceptũ & ꝑ con-
ſequens nec ſocietas obligatur ad ipſum reſtituendum q̃a
4 penitus extra cauſam ſocietatis ut in iuribus prællle.† di-
ſpoſitio.n.reſtricta ad certũ locum ĩ illis expediri debet.
c.ſtatutũ.§.j.de reſcript.lib.vj.c.ſtatuimus.de offi.dele.eo.
lib.per locum a ſpeciali.ſimiliter ſi ad certas merces in a-
lijs expediri non põt ne fiat confuſio negotiationũ diuer-
ſarum quia in una habuit mandatum.l.procura.§.non au-
tem.&.§.ſi plures.de tribu.&.l.habebat.de inſtit.uer.de lo
cis.a mercibus ſeparatis & diuerſis reſpectu poteſtatis cõ
trahendi uni certe ꝑſonæ date ſiue cõceſſe ſimiliter & mo-
dificatio reſpectu ſummæ facit ꝙ non in amplius quã in il-
la negotiatione poſitum fuerit poſsint præpoſiti ſuos do-
minos & ſocios obligare:& hoc patet i omnibus titulis.ff.
&.C.in quibus lex de iſtis adminiſtrationibus inſtitorum
præpoſitorum filiorum fa.& ſeruorum mentionem facit q̃
non amplius obligant præponentem q̃ ſit in illa negotia-
tione repetitum quia vr̃ cõtrahi cum ipſa merce potius q̃
cum domino uel præpoſito ut eſt tex.no.in.d.§.ſi præsby-
teri.ibi unuſquiſq; enim eorum merci magis q̃ ipſi credi-
dit:ſunt enim iſta uocabula negotiationum nomina uni
uerſitatis relata & reſtricta ad certa loca & certas ſpecies
mercium & cõtinent in ſe debita credita ut dicimus in uul
gari menſa talis campſoris uel tapeta talis mercatoris nõ
ĩm de loco taberne ſed de rebus creditis & debitis ibi fa-
ctis uidetur dictum & cogitatum . de quo per Bart.in.l.cũ
pater.§.menſe negotiom.de leg.ij.ſimile dicimus in mem-
bris mona.habent.n.mona.prioratus eccleſias diſtinctas
& ſeparatas a monaſterio principali ut eſt monaſterium
cruciferorum hic bonon.habẽt enim Venetijs Paduæ Ve-
ronæ & ciuitatibus alijs multa membra obedientialia &
quandoq; menſalia ipſi monaſterio principali ex cõtractu
illorum ergo adminiſtratorum principali monaſterium
non obligatur ſed bona illius membri ſiue loci in quo eſt
præpoſitus qui contraxit.extra de fideiuſ.ca. quod quibuſ-
dam.qui Inno.& quod ipſe no.in.c.paſtoralis . de priuile.
& hoc uolunt oẽs tituli.de peculio.de in rem uerſo. quod
cum eo.inſtit.C.&.ff.ut uidelicet obligatio cõtra dñm ex
cõtractibus illorũ reſtringatĩ & modificetur ad peculium
ſiue ad illam adminiſtrationem conceſſam ut ſic non ultra
ꝯtineat cũ ſicut dixi cum illa menſa cõtractũ uideatĩ ut
d.§.ſi plures.& iſta fuit intentio Petri & Iacobi in ineun-
da iſta ſocietate:ut.ſ.Romæ Venetijs erigerent mẽſam cã-
biorũ:ut patet in.14.c.in qua deputantĩ expenſe penſionis
domorũ habitationũ.Itẽ apoſtolicarũ & miniſtrorũ deſer
nientiũ apoſtolicis & ipſis in domo ꝑꝑ quã erectionẽ mẽ-
ſarũ in dictis locis põt ꝓbabiliter dici ꝙ antequã eas ere-
xerint ſup dictis pecunijs.xv.millia duc.nõ pñt deputati i
illis locis cãbia facere nec ſocietatẽ uel ſocios pro talibus
obligare cũ nõ ſit tũc dare certũ corpus ſocietatis uel locũ
in quo ſiue q̃bus ſocietas repræſentetĩ ſcd̃m intẽtionẽ cõ-
trahẽtium ipſam ſocietatẽ. facit.l.in naue ſauphelli.ff.lo-
ca.in rõne ſui circũſcripto.n.loco cãbiorũ librorũ ſocieta
tis cũ ordinato modo cõtrahẽdi nõ põt corpus ſocietatis
repræſentari ſurget ex ꝑfatis officijs quoddã intellectuale
in quo reputantĩ debita & credita ut.d.§.menſe. Et iſta etiã
dico propter aliud.nã pręſupponitĩ in facto ꝙ Petrus & fi
lij de q̃bus in dicta ſcripta exercẽt etiã cãbia & negotia. ĩ
dictis locis noĩe proprio ſiue cũ alijs ſub noĩe illorũ de ual
latis & illa fuit forte cã & motiuum Iac. & Pet.ſ.& filio-
rũ paciſcentium in præſenti noua ſocietate apponere for-
mã illam in caſibus cõtrahendi ſub noĩe Gerardi & Tho-
maſij de uallatis & ſociorũ cũ certo ſigno ut per hoc geſta
facta & adminiſtrata ſub noĩe ipſius ſocietatis ab alia di-
ſtinguantĩ & cognoſcantĩ & ne poſsit ſic ĩ diuerſis admini-
ſtrationibus prouenire ꝯfuſio & incertitudo:ut probatur
in d.§ ſi plures.facit.l.titium.& meuium.§.tutor.& l.inter
tutorẽ.ff.de admini.tuto.& Gerardus & deputati ad ad-
miniſtrationẽ cãbiorũ in dictis locis ſi nõ erexerunt tabu-
las uel fecerunt alia conuenta de quibus inſcripta fuerũt
& ſunt in dolo : ut.l.dolus.ff.mandati. & non potuerũt ſo-
cietatem nondum hñtẽ corpus præfiguratum in dictis pa
ctis obligare cum nondum eſſet in eſſe productũ.ar.c.ad
audientiam.de ecc.edif.Non ob.ſi dicatĩ illud uerũ quo ad
eos ſiue inter ſe ſed quo ad contrahentes ſecum iniquũ eſt
ut.l.ſed ſi pupillus.§.ſed ſi alias. de inſtit. ad hoc reſpon-
deo qđ oportet creditorẽ ſiue cũ q̃ uult cõtrahere cũ iſtis
inſtitoribus & per hoc menſam illam ſiue ſocietatẽ & ſo-
cios obligare: debet etiã quærere diligẽter ante oĩa de mã
dato & in contrahendo non excedere eius formã ut.d.l.di
ligenter.nam cum negotiationes quæſtuariæ ſunt diuerſe
alique ſuper emptionibus aliquæ ſuper uendendis inmen
tis mancipijs & pecoribus aliquæ ſuper pecunijs feneran-
dis aliquæ ſuper cambijs tãtummodo: ut eſt de illa de qua
5 agitĩ,præpoſitus † in una non põt ſocietatẽ uel ſocios obli
gare in alia:ut.l.ſed ſi pupillus.§.ꝯditio.de inſti.& ibi exẽ-
pla.&.l.habebat.eo.tit.l.ſi procura.§.ſed ſi duas . de tribu-
toria.ubi bonus text.de adminiſtrationib' ſeparatis ut cre-
ditores ſimiliter ſeparatim cõcurrunt:debuit ergo dñs ar-
chiepiſcopus ſiue eius nuncius ante oĩa diligenter perſcru
tari mandatũ Gerardi & ſociorũ utrũ poſſent recipere in
depoſitũ alienas pecunias: eſt.n.expreſſe prohibitũ omne
aliud trãſitũ quã cambiorum:ut habetĩ i v.c.eſt ergo æquũ
ut dño archiepiſcopo uel ſuis procura. imputaretur ſi dili
genter non ponderarunt mandatum ante omnia : ut no.in
ſi.in.c.cum in iure de offi.dele.& d.l.diligenter.& certe di
ligentius explorare debuit ſi Gerardus de uallatis & ſo-
cij habebant aliam ſocietatẽ quã cum Iacobo & ſi reperiſ-
ſet quod ſic & tunc caute deponere & cũ ſigno huic ſocie-
tati cõtracte cum Iacobo deputato non cũ ſigillo ut fecit
ex qua ſigilli appoſitione deprehẽditĩ quod nõ recipit Ge
rardus hoc depoſitum nomine ſocietatis iã cui nullũ erat
ſigillũ deputatũ.dicẽdo ergo poſto di ſotto il ſigillo de la
cõpagnia como debitamente ſi debe . uincitĩ qđ ſenſit de
alia ſocietate quã de iſta ſimilia nõ ſeruando formã in ex-
primendo non vr̃ ſocietati attribuere uidelicet Gerardo
Thomaſio de leuati & cõpagni:& ſic nõ ſeruauit formam
præfixam ſocietati quæ debuit exacta diligentia obſeruari
c.cum dilecta. de reſcrip. Quid plura præſupponitĩ in the-
mate quod corpus huius ſocietatis nunquã cepit habere
formã ſiue eſſentiã circunſcriptis illis de quibus dixi ſupra
uer.& fuit ita intentio Iaco.& Pet. &c. cum ergo dñs ar-
6 chiepiſcopus † uolens dirigere actionẽ ſuam contra Iaco.
tanquam ſocium debeat probare eum ſocium ſuum ut ex
cõtractu Gerardi ſuper depoſito obligari debet docere an
te omnia de mandato ſocietatem in rerum natura fuiſſe
productam & formam mandati ſeruatam cuius contra-

rium ſtatim apparuit ex tenore contractus dicte ſocieta-
tis & per conſequens apparet illico Iacob. occaſione di-
cti depoſiti in aliqua non teneri. niſi enim archiepiſcopus
probet Gerardum habuiſſe mandatum ad eum obligan-
dum clarum eſt quod non potuit eũ obligare. facit quod no.
in l.j.ff.de pac. Poſtremo preſuppoſito ſine præiudicio ue
ritatis quod poſsit conueniri tñ eum ex tali cõtractu non
teneat̃ ultra q̃ eſſet corpus ſocietatis nec in alijs bonis cõ-
ueniri poſsit quia ibi obligatio repreſentatur ſol. in cor-
pore ſocietatis ut probaui ſupra poſt princip. Item cũ ex
contractu ſocietatis appareat Gerardum & Thomaſium
ſuper cambijs deputatos & ipſe Gerardus aſſerat hoc de-
poſitum recepiſſe ipſe tanquam gerens prius debet conue
niri & diſcuti quam non gerẽs iuxta no.in fi.l.j.C.de trã-
ſact.& maxime quia tota ſumma.xv.millia duca. quæ fuit
corpus ſocietatis cõfitentur Pet.Guli. Thomaſius & Fran
ciſcus ſe recepiſſe. æquum ergo ac iuſtum eos prius q̃ Ia-
cobum cõueniri cũ tam corpus ſocietatis q̃ depoſitũ præ-
dictum remanſerit apud eos. nam cu ultra quã ſit in ſocie-
tate non teneatur Iaco. ut prædictum eſt perempta tota di
cta pecunia.xvj.millia duca. eſſet Iac. liberatus in totum
etiam ſi fuiſſet ex tali depoſito obligatus ipſe & ſocietas:
cuius contrarium eſt ſupra probatum: ut d.l.in naue ſau-
pheli.ff.loca. ubi qui tenetur in genere reſpectu certe ſpe
ciei interitu rei liberatur. de leg.j.l.titie tex.§.fi.eodẽ er-
go modo ſi pecunia ſocietatis & depoſitum probatur per
dictam confeſsionem fuiſſe & eſſe penes pdictos ipſi ſunt
conueniendi & non Iaco. nihil habens. Et per iſta ſunt ſo-
luta dubia ſupradicta excepto de illa ſcriptura recognita
utrum faciat fidem cõtra Iacobum illa publicatio ſcriptu
re priuate facte ad perpetue rei memoriam per.d.audito-
rẽ camere apoſtolice & vr̃ dicendũ quod non. Primo pro-
pter incompetentiam iudicis. debuit.n.fieri coram illo iu
dice ſeculari coram quo debuiſſet Iac. conueniri non corã
eccleſiaſtico: ut no. Bar.in.l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.ff.
pro ſoc. ſed dñs archiepiſcopus debuiſſet agere corã iudi-
ce ſeculari contra laicũ.c.ſi clericus laicum. de foro cõpe.
Præterea in iſta publicatione ſunt omiſſę debitę ſolenni-
tates de quibus in.c.albericus.&.c.ſignificauit.de teſti.per
doc.& quia hoc eſt clarum ideo nõ proſequor ſed ↄcludo
dictã publicationem dicto Iaco. nullũ afferre p̃iudicium.

De execu. rei iudi.

CONSIL. CCCXXXIII.

1 *Executionem ſententiæ impediturus comparens an ſit actor dicendus.*
2 *Forum non declinabit qui ex tranſuerſo ad cauſam pro ſui intereſſe ue-
nium.*
3 *Clericus contra laicum coram ſeculari iudice debet litigare.*
4 *Defenſio prima ſi alicui competat ſi ſequentem agere patiatur ſibi præ-
iudicat.*
5 *Executionem ſententiæ impedire non poterit qui ſciens alium litigare
de re ſibi pertinente ſe non oppoſuit.*
6 *Procurator ius ſuum doloſe ſubticens non poterit impedire executionem
ſententiæ quam contra ſe reportauit.*
7 *Titulus & poſſeſſio ſimulata præſumitur ſi is qui poſſeſsionem ſuam in
alium tranſtulit poſſidere reperitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Ad dubia
quibus quæritur ordinate deſcendens capio
1 primum in quo clare vr̃ † quod dñs Dy. qui ue-
nit ad impediendam executionem ſentẽtiæ
late ↄ tertium ſit cenſendus actor quia nõ in-
uitus trahitur ad iudicium ſed ſe ultro offert ut impediat.
2 l.inter ſtipu.§.ſi titium.de uerb.obli. quinimo qui † ueniũt
ex tranſuerſo ad cãm pro ſui intereſſe nõ poſſunt declina-
re forum & petere ſe remitti ad ſuum iudicem ſed ſub eo
debent litem proſequi corã quo ſe opponũt.l.uẽditor.ff.de
iudi. Item licet ſe cõtra executionẽ opponant tñ cum ipſis
non poteſt dici inſtantia iudicij poſtquã poſt rem iudica.
ſe opponunt. vr̃.n. dicta contradictio potius quidam actus
extra iudicialis q̃ iudicialis in figurã iudicij explicandus
nam priorem cauſam iam deciſam cum tertio nõ põt tan-
gere ſed pro ſuo intereſſe tm̃ executioni ſe opponere & in
hoc non eſt iudicium.&.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.de iu
di. Item & ſi dici poſſet cũ eo iudiciũ & poſſet etiã dici de
fenſor tñ non poteſt negari ut dixi quin ſit defenſor uolun
tarius cũ non coactus ſed ultro ſe offerat ut aliũ impediat:
ad hoc quod no. Inno.in.c.cũ inter priorẽ.de exce. Et hinc
eſt quod poſſet ille tertius ſe opponẽs repelli tanquã ex-
cõmunicatus. Ad hoc quod no. Bart.in.l.de pupillo.§.fin.
de oper.no.nun.& l.ſi prius.in princi.eod.titu. ex eo.n.di-
citur ſuſtinere partes actoris quia ſibi onus probandi & iu
ſtificandi incumbit quod obijcit non petenti executionẽ:
ut in d.l.de pupillo.§.cui opus.& quod ibi no. & in c.quo-
niam frequenter.§.in alijs. ut lite non conteſta. in nouel.
3 † Ex quibus in iſto primo dubio concludo quod iſte dñs
Dynus clericus ultro ſe contra executionẽ opponens de-
beat in hoc dici actor & per conſequens coram iudice ſe-
culari coram quo fuit cauſa & petita executio contra lai-
... litigare debet.c.cum ſit generale.& c.2.ſi clericus laicũ.
de foro competen.& l.iuris ordinem.de iuriſdi.oium iudi
cum. Et dicendo contrarium ſequeretur magnum abſur-
dũ quod ſi plures diuerſi fori puta. vj.octo.uel.x.ſe oppo
nerent quilibet pro ſuo ſingulari intereſſe oporteret qui
in cauſa una obtinuit & qui executionem ſententiæ petit
corã ſingulis iudicibus ſe defendere cõtra.l.nulli.C.de iu
di.& cõtra iura quæ uolunt cauſam plurium etiam cõmu-
nem principaliter ad eũdem iudicem remitti.ff.de qui.re.
ad eum.iudi.ea.l.j.& c.diſpẽdia.de reſcript.lib.vj.hoc au-
tem in pluribus ſe opponentibus ſi diuerſi fori ſunt nõ eſt
reperire unum ad quem omnes remittantur niſi ad papam
& hoc abſurdum ut cauſa iam deciſa in præiudicium ui-
ctoris remittatur ad papã & in plures aduerſarios diſtrin-
gatur qui cum uno quaſi contraxit in uno iudicio litigan-
do. argum.l.ne in plures.ff.de exerci. Et per iſta ſoluta ſunt
primum dubium & ſecundum quod ualeat proceſſus acta
& agitata cum eo coram ſeculari. Deſcendo ad tertium
dubium in quo conſiſtit ius. Et quatenus in facto pro uero
ſupponitur præmittendum eſt quod ſuper rebus ſuper qui
bus domina Franciſca habuit contra ſe tres ſententias do
minus Dynus prætendit titulum & poſſeſsionem ab ea-
dem. Item eſt ſoror ſua. Item pro ipſa domina in omni-
bus tribus inſtantijs in quibus ipſas tres diffinitiuas ſenten
tias reportauit aſtitit & defendit dictam dominam tanq̃
dominam & poſſeditricem dictarum rerum. Item proba-
tum etiam præſupponitur in iſta inſtantia ſummaria no-
mine ſuo agitata tanquam ipſe ſit dominus & poſſeſſor di
ctam dominam ueraciter poſſediſſe a tempore litis mote
citra. Quibus in facto pro ueris præſuppoſitis de iure di-
ſcutiendum utrum ſic aſsiſtendo & defendendo ſororem
ſuam in prædictis inſtantijs præiudicauerit ſibi in iure ſuo
intantum quod nõ debeat audiri ſuper iure ſuo & poſſeſ-
ſione prout prætendit ſuo nomine in prædictis rebus ſu-
per quo dubio dicendo ſequar cõmunes regulas & doctri
4 nas doctorum. † Prima eſt quod ille ad quem primo loco
ſpectat defenſio ſi patitur ſequentẽ agere præiudicat ſibi.l.
ſepe.de re iudi.& c.quãuis extra.e.tit. Sed ſi ita erat qd̃ do
minus Dynus haberet in poſſeſsione & ꝓprietate iura in
ipſum tranſlata ꝑ dictam dñam non debuit pati quod ip-
ſa tanq̃ domina & poſſeſſor litem aſſumeret ſed ipſe eam
pro ſe ſuſciperet. In caſu aũt noſtro dominus Dynus non
ſolum paſſus fuit ſed autoritatem ut ſic dixerim & fauorẽ
oẽm dicte domine præſtitit ipſam tanquam defendendo
unde & ſi nõ ex capite aduocationis ſibi præiudicauerit in
dominio ut.l.inter officiũ.ff.de rei uẽdi. &.l.re tua.C.eo.
titu. tñ ex capite quod non ſuſceperit in ſe iudicium cũ de
5 beret ſibi præiudicauit: ut d.l.ſepe. † Secunda regula eſt fa
ciens contra eum quia tertius qui ſuper re ad eum perti-
nẽre ſcit alium litigare & patitur niſi ſe opponat & appel
lando contra ſententiam etiam ſe opponat non poteſt im
pedire executionem ut c.cum ſuper controuerſia. ubi ca-
ſus. de re iudi. ubi Innocen. de iſto tertio ueniente ad im-
pediendam

pediendam executionem ſententiæ plene ſcribit & in omnibus dictis ſuis in hoc reſidet quod ſola ſcia litis ſibi præiudicet quo ad hoc de executionẽ impedire poſſit quanto fortius quo ad hoc dño Dyno præiudicare debent tres ſententiæ ſuo facto & interuẽtione contra ſuam clientulã & ſororem obtentæ:maior.n.eſt culpa in faciendo q̃ in omittendo.l.ſi ſeruum.de ner.obli.imo in magno dolo deprehenditur dñs Dynus qui primo Petrum ꝓcuratorem tot inſtantijs fatigauit nomine alieno & tacuit ius ſuũ & poſt quam amplius non pôt fatigare nititur nomine ſuo. unde propter dolum tenebitur dicto Petro ad expẽſas intereſſe illarum inſtantiarum.ſicut.n.eſt in dolo qui ſe liti offert qui nõ poſſidet:ut.l.is qui dolo.de rei uẽn.ita etiam ille q̃ dominus & poſſeſſor eſt afferendo ſe liti pro tertio tanq̃ ille tertius poſſideat & non ipſe: quod credo uiriſſimum ut ſic malitijs hominum & diſpendijs litium obuietur lege in fundo.de rei uen.& c.j.ut lir.pen. Item ſicut ille † eõ
6 ita quem tres ſententiæ diffinitiue late ſunt non audit exe cutionem uolens impedire etiam rõne nullitatis niſi prius fuerint executioni mandatæ.cle.j.de re iudi.ita nec tertius qui procurator uel ut aduocatus dictas ſententias contra ſe reportauit ſcienter & doloſe ius ſuum ſubticens ſiue ſupprimens in prædictis inſtantijs allegat.n.turpitudinẽ ſuã dum primo inſticit & defendit dñam Franciſcam in inſtãtijs: modo nouam litem ſuper iure ſuo in rebus eiſdẽ fatagens.Et pro tanto tex.in.d.l.inter officium & l.re tua . loquuntur de ignorante & errante quaſi ſecus in ſciente niſi quo ad amiſſionem dominij quod non perdit propter ſolã ſcientiam ſed propter ſcientiam & pertinaciam ut iſte fuit
7 illa iura non dicunt. † Tertia regula principalis & doctrina doct.eſt quod ille qui poſſeſſionẽ & titulum rei ſuæ ſio alterum confert ſi poſtea ipſe idẽ reperitur poſſidere præſumitur titulus & poſſeſſio ſimulata maxime accedẽtibus circunſtantijs parentele nullitatis compromiſſi & iurium quæ prætendit dñs Dy.a dña Franciſca ſorore ſua dictis rebus.ad hoc.l.ſicut.§.ſupernacaneum.ff.qui.mo.pigno. uel hyp.ſol.& l.poſt contractum.de dona. & maxime ipſo eo dem in quem dicitur tranſlata poſſeſſio & dominium defendente dicta bona noie ſororis & tacito & occultato titulo & poſſeſſione quam cõtra executionẽ nouiter alleg. Ex iſta.n.perſpicua coniectura & alijs prædictis q.libet re ctus iudex præſumeret ſimulata & ficta iura dñi Dy.& ſic ego præſumo & concludo in tertio & quarto dubio quod dñs Dyn.ſibi præiudicauerit ut executionem ſententiæ impedire non poſſit obſtantibus ſibi ſuperius allegatis & de ductis & ſola poſſeſſio dicte Franciſcæ iuſtificat miſſionẽ in poſſeſſionem de qua quæritur maxime contra dominũ Dy & eius colonum Nannem.nam contra ipſam fuit actũ hypothecaria quæ ſolam poſſeſſionẽ aduocat ſicut rei uẽ dicatio.l.j.C.de ali.iudi.mut.cauſa facta . Fuit per iſtã etiã ſic ſolutum ſeptimum & ultimum dubium. ſi enim domini Dy.cõtradictio repellitur rationibus ſupradictis dicta nominatio intelligitur reprobata tanquã non legitimi nominati ad executionem impediendam. Super quinto nõ expedit allegare.concernit enim iudicium proprietatis efficacia uel non efficacia compromiſſi laudi ideo in iudicio ordinario non in iſto ſummario diſcutiendũ de hoc.l.a diuo pio.§.ſi ſuper.&.§.ſi poſt aditum.de re iudi. Super ſexto de fructibus idem eſt iudicium ꝙ de rebus & poſſeſſionibus per hypothecariam aduocatis ut in eis fiat miſſio ut in rebus principalibus.c.acceſſorium.de reg. iur.lib.vj. do.Petrus de Ancha.

Deceſſit quidam relicta ſorore conſanguinea ex latere patris tantum & relicta matre quæ poſtea trãſiuit ad ſecũda uota relicto filio patrui,filius patrui dicit quod ipſe debet admitti ad hæreditatem quia ſoror excluditur per ma trem demum & ipſe matrem excludit ex forma ſtatuti ergo ad ipſum ſpectat. ſoror dicit quod ipſa debet admitti quia mater ex forma ſtatuti excludit per filiũ patrui & ipſa de iure excludit filiũ patrui:ergo ad ipſam ſpectat. Modo quærit quid iuris ſit & quis præferatur in ſucceſſione ipſius.Quidã fratres eorũ filij maſculi patrui eorumq; filij maſculi ſeu ex eis alter ꝑferant præfatis aſcendentibus defuncte perſonæ fratri:& ꝑ fœminã niſi matri uel auiæ paterne patre uero non extante ſeu extãte & repudiente uel nõ adeunte uel pro auia matre auia paterna non extantibus uel ſtantibus repudiantibus uel nõ adeuntibus uiduis ex eo matrimonio immediate ex quo tale filium nepotem uel neptem proneptem uel proneptem de cuius ſucceſſione agitur habuerit quæ tunc habeant ſolum uſumfructum uirilis partis ſi cum dictis fratribus concurrant & ſic cum filijs cõcurrant ipſi filij fratrum in ſtirpem & ſi cũ patruis uel eorum filijs maſculis tunc uſumfructũ habeant totius hæreditatis donec uixerint uel ad alia uota trãſiuerint uel uſusfructus aliter fuit extinctus ita quod ſatiſdare teneantur prout & ſicut ſupra ac etiam ſubire pro rata partis ſeu toto quod habuerit ut ſupra oia onera & grauamina communis Bononiæ ipſi hæreditati uel bonis impoſita uel imponenda quatenus uſusfructus patitur & non ultra donec ipſe uſusfructus durauerit. Agnati nãq; maſculi tranſuerſales ſeu alter ex illis uſq; ad quartum gradum numerãdo in qualibet parte noſtrorum ſtatutorum ſecundũ ius ciuile præferantur in omnibus fœminis tranſuerſalibus agnatis etiam infra dictũ gradum exiſtentibus præterquam ſororibus perſone defunctæ ſimiliter coniunctorũ ſaluis depoſitis in hoc ſtatuto & ſaluo ſi ipſe uel aliqua earũ cõcurrant cum patruo ſeu patruis defunctæ perſone quo caſu cũ eo ſeu eis pariter admittantur niſi in bonis ut ſupra ad defunctam perſonam a matre uel coniuncta perſona ꝑ matrem dictarum ſororum uel filiarũ in quibus ius commune ſeruetur. Agnatus excludit matrem mater ſororem ſoror agnatum . ſi ergo omnes tres concurrant in ſucceſſione quis eorum alteri præferatur eſt quæſtio prolixa &c. Petrus de Ancharano.

CONSIL. CCCXXXIIII.

1 *Agnatus quas excludat perſonas & a quibus excludatur a ſucceſſione. & nu. 2.*
3 *Cauſa proxima fortius agit quam remota.*
4 *Ordo temporis in quibus attendi debeat.*

1 IN CHRISTI nomine amẽ. † Si ab agnato.i.filio.patrui incipit idem agnatus excludit matrem: mater germanam.i ſororem de functi. iſta ſoror ſiue germana excludit dictum agnatum & ſic beneficio agnati uenit ſoror ad excluſionẽ matris quæ ex perſona ſua excluderetur a matre. Rurſus agnatus admittit matris beneficio cõtra ſororem defuncti cum tamen excluderetur ex perſona propria concurrendo cum ſola ſorore. Iterum mater beneficio ſororis cui præfertur deberet excludere agnatũ qui tamen excluditur a ſorore. ſimilem intrincationem & perplexitatem ponit tex.in.l.æquiſſimum.§.ſi.ad tertul.& ille tex.fauet auo manumiſſori ut excludat matrem defuncti beneficio patris qui excluderet ipſam matrẽ qui patre
2 non exiſtente in medio excluderetur a matre. † Quid ergo dicemus in prædicto themate ubi ut dixi agnatus excludit matrem quæ tranſiuit ad ſecunda uota nec in dicto ſtatuto fit mẽtio de ſorore in ſequẽti parte ſtatuti ſoror excludit agnatum nec aliquid tangitur de matre ergo & ſorore defuncti coniuncta ex parte patris tantum. ut in caſu noſtro non reperitur prouiſio ſtatutaria ſed iuris communis quo iure mater excludit talem ſororem : ut in aut. defuncto.ad orfi. & in auten. poſt fratres. de leg. hære. ſi ergo ſuperueniens talis diſpoſitio ſtatutaria præfert agnatum matri & aperit ei uiam debet aperire ad ſuum commodum non ad commodum ſororis defuncti ex uno latere tãtum. agnatus.n.tollendo gradum proximũ ipſius matris debet ſibi locum facere nõ ſorori.ar.l.nã & ſi ſub ꝯditione.§.ſi.de iniuſt.teſt.ubi tollẽdo primũ locũ ſibi locũ facit nõ ſequẽti ut ſic q̃ uincit uincat ad ſuũ cõmodum nõ alienum.l.pater filiũ.de inof. teſt. Itẽ eo ipſo qđ agna-

 to ſu-

to ſuperſtite ſtatutũ excludit matrẽ eo ipſo vt admittere
ipſum agnatum:ut no. Bar. in ſi. in. l. ſi. C. ad tertul. licet ſe-
quens ſtatutũ ſiue particula ſtatuti loquaẽ cum ſuperſunt
agnatus & ſoror non tñ loquitur cũ ſuperſunt agnatus ma
ter & ſoror quo caſu cum ſtatutum non loquatur iuſtũ eſt
ſequi ius præcedens ſtatuti quo ſpecialiter mater excludiẽ
per agnatum. in curſu enim trium perſonarũ matris agna
ti & ſororis ſtatutum non loquitur ergo ad hũc caſum nõ
debemus trahere in præiudiciũ agnati qui ex ſpeciali pro
uiſione de ipſo & matre excludit matrem. ar. l. ſi uero. § ſi
de uiro. ſol. ma. Item agnatus uenit per excluſionẽ proxi-
me perſoae. ſ. matris cuius ius de iure cõmuni erat poten-
tius q̃ ſororis & agnati. ſoror aũr uocatur per excluſionẽ
matris beneficio alieno ad excluſionẽ agnati & ſic ex cau-
3 ſa remota & per circuitum & ex iure tertij † cauſa aũr pro
xima & proprium beneficium & uia directa ſortius ope-
rantur in iure q̃ cauſa remota & beneficium alienũ & ue-
niendo per circuitum & ex non iure matris. l. mulier. §. ea
rum. rerum amo. & c. de cætero. de homi. & l. aſsiduis. qui
po. in pig. ha. & l. dñs teſtamento. de condi. inde. ad hoc fa-
cit quod no. Bal. in. l. ſi defunctus. C. de ſuis & legi. ibi ſo-
lummodo cõſideranda uerba ſunt &c. Itẽ agnatus eſt pri-
ma cauſa excluſionis & uictoriæ excludendo matrem er-
go debet excludere ſororẽ quæ non põt fundare ius ſuum
niſi ex perſona ipſius agnati quẽ ſi excluderet aperiretur
uia matri & noo ſibi. agnatus ergo debet eſſe potior q̃ ex
ſua perſona ſtatuti beneficio excludit illam uidelicet ma-
trem quæ excluderet ipſam ſororem hoc ergo beneficium
non debet ſoror trahere ad ſuum compendium nec ſuper
4 iure tertij fundare ius ſuum. † Poſtremo ordo temporis
debet attendi inter iſtos reſpectu iuris cõmunis & ſtatuto
rum ſicut attenditur in ordine reſcriptorum. c. autoritate.
de conceſ. præben. lib. vj. Sed in ordine ſuccedendi prior
in tempore eſt mater quæ uenit per tertulianum ad ſucceſ
ſionem filij defuncti. ut. d. aut. defuncto. Secundus in tẽpo-
re eſt agnatus qui uenit ex primo ſtatuto ad excluſionem
matris. Tertius in ordine temporis ſtatutorũ eſt ſoror quæ
uenit ad excluſionem agnati. Sed quia ipſa ſoror excludiẽ
a priori in tempore uidelicet a matre iſte ſecundus ſurro-
gatur loco matris in ſucceſsione defuncti & excludit ſoro
rem ex perſona matris quod nõ faceret ex perſona ſua. Et
ſic ſecũdus in tẽpore erit prior in prælatione ſucceſsionis
ſicut ibi ſecundus eſt potior in præben. Tertio ex perſona
tertij contra primum & qui eſt tertius in tẽpore eſt ibi ſe-
cundus propter prærogatiuam cõtra primũ ſicut ergo ibi
ſecundus in ordine reſcriptorũ præponitur ſiue anteferẽ
tertio ex perſona prioris in tẽpore non ex ſua ita hic in or
dine iuris cõmunis & ſtatutorum anteferẽ ſecũdus. i. agna
tus tertio. i. ſorori nõ ex perſona ſua ſed ex perſona matris
quæ licet prima in tempore excludatur ab agnato qui de-
bet cenſeri ſecundus in tẽpore per ſtatutum & ſoror cẽſe-
tur tertia per ſtatutum ſequẽs ita quod ſecundus in tẽpore
reſcriptorum præfertur primo nõ ex perſona tertij ſed ex
ſua propria ergo iſte tertius. i. ſoror non debet eum ſupera
re ex perſona ꝓpria agnati quia ſi ſuperaret reperiret ma-
trem quæ eã excluderet. Et ſi dicatur ſimiliter & agnatus
excludẽs matrẽ repellit ſororẽ ergo ſimiliter nihil ferat.
Reſpondeo quod ex perſooa matris excludit ſororẽ noo
ex propria hic agnatus qui debet excludere alium ut ſeip-
ſum includat & ſibi locũ faciat non tertio. i. ſorori q̃a tũc
ſtatuti beneficium contra matrẽ directo queretur ꝯ agna-
tũ ipſum cui dictũ beneficium prælationis eſt ꝯceſſum qđ
eſſe nõ debet. l. amicisſimos. de excu. tuto. l. ſi iudex circũ-
uento. de mino. Et iſta de iure ſentio in hac dubia & per-
plexa q̃one & faueo ſecundo in ordine iuris & ſtatutorum
ſicut ibi papa fauet ſecundo in ordine reſcriptorum: ut. d.
c. autoritate. & ita ut ſupra ſcripſi dico & conſulo ego Pe
trus de Aocharano.

CONSIL. CCCXXXV.

1 *Legitimatio facta in terris eccleſiæ a ſummo pontifice ſine clauſula non obſtan. an ualeat.*

2 *Clauſula non obſtan. quid operetur.*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uirgi
nis glorioſę Marię & beati Antonij amẽ. Vi-
1 ſo † diligẽter tenore indulti apoſtolici papæ
Bonifacij in quo habilitat per diſpenſationẽ
ſuam Franciſcã filiam Ioannis homdedei di-
eugabio ad ſucceſsionẽ dicti Io. ſui patris ex teſtã & ab
inteſtato non obſtante defectu natalium &c. Viſo etiã te-
ſtamẽto dicti Io. in quo ipſam inſtituit pro dimidia in ſua
hæreditate. Reuocatur in dubium utrũ ſit capax dictę di-
midię uigore dictę legitimationis & inſtitutionis. Et alle-
gatur quod nõ quia nata eſt ex damnato coitu uidelicet ex
Ioanne coniungato & ſoluta ex parte. ergo Io. dicta Frã
ciſca nata eſt in adulterio & ſic ex coitu nephario & tales
lex diuina canonica & ciuilis perſequitur tñ ut non ſint
filij nominandi nec alendi. C. de inceſt. nup. aut. ex cõple-
xu. & in corpore unde ſu. & c. per uenerabilẽ. qui fil j ſint
legi. Præterea in dicto indulto apoſtolico ſiue diſpẽſatio-
ne non eſt facta mẽtio expreſſa de ſpecialibus legibus quæ
expreſſe prohibent omne beneficium legitimationis tali-
bus odioſis filijs quod fuiſſet neceſſe: ut in aut. qui. mo. na.
effi. ſui. ad ſi. ergo diſpenſatio nulla in qua non fit mẽtio de
l. derogatoria uoluntatis principis. c. quia nonnulli. de re-
ſcrip. & l. quoties. de preci. impe. offe. & l. ſi quis in princ.
teſtamenti. de leg. iij. Sed his non ob. cõtrarium eſt iu-
re dicendum quia dicta habilitatio & diſpenſatio eſt facta
ad preces & ſuppoſitionẽ Ioannis ſui patris qui poſſet
illos quos pro alia dimidia inſtituit præterire & priuare:
ergo non põt uoluntatem teſtatoris impugnare. ar. l. . § ſi.
de leg. iij. ex qua enim perſona quis lucrum capit eius fa-
ctum ſeruare debet. l. quæ a patre. C. de reſt. mi. & l. ex qua
perſona. ff. de reg. iur. Itẽ liquide apparet de intentione pa
pæ dum uult eam ſuccedere perinde ac ſi dictum minime
pareret ac ſi eſſet de legitimo thoro nata. Cũ ergo papa ſit
lex animata in terris & poſsit etiam ſupra ius diſpen re
c. propoſuit. de conceſ. præben. non eſt diſputandum circa
hoc nec de eius uoluntate de qua ex uerbis expreſſe liquet
nec de poteſtate. facit. l. ille. aut ille. §. cum in uerbis. de le.
iij. Non ob. quod lex ciuilis tales filios odio perſequatur:
quia in deteſtationem criminis & fauore caſtitatis prin-
ceps ita ſtatuit ſed non ademit ſibi & ſucceſſoribus pote-
ſtatem illum rigorẽ mitigãdi. c. innotuit. de elect. maxime
in fauorẽ ipſius prolis illegitime quæ nõ deliquit. l. vj. ſt.
naſci. nec dictus rigor inducitur propter filiorũ odium ſed
maternũ uitiũ. c. ꝑ uenerabilẽ. q̃ filij ſint legi. & c. naſci.
cõfirmaẽ hoc ex eo q̃a diſpẽſatio papæ in caſu nr̃o nõ eſt
ꝯ ius naturale quo iure oẽs liberi & legitimi naſcebanẽ in
aut. qui. mo. ſui effi. le. poſt prin. ꝑꝑ hoium aũt cõcupiſcen-
tias & libidinẽ refrenãdã & amãdã caſtitatẽ hæc iura poſi-
tiua principũ introducta ſunt ꝯ ipſos. igiẽ facilior eſt pote
ſtas papæ & imperatoris ꝯ iura ſua uidelicet diſpẽſandi &
abſtergẽdi maculã geniture ad ſucceſsionẽ & alia in c. per
uenerabilẽ. præal. c. ꝓpoſuit ſunt n. ſucceſsiones & dñia re
rũ tẽporaliũ legibus & canonibus diſtributa: & ad ipſa ac
quirẽda & retinẽda reddunẽ hoies habiles ꝑut iura ordi-
nãt & diſponũt in ſuis territorijs imperator uel papa. viij.
di. quo iure. & . ff. de acq. rerũ do. ꝑ totũ. & . d. c. ꝑ uenerabi
lẽ. & cle. Romani. de iureiur. Nõ. obſt. qđ dixi ſupra quod
nõ ſit facta expreſſa mẽtio. de legib' derogatorijs: q̃a imo
facta eſt mẽtio expreſſa licet nõ ſpecifica noiatim: dr̃. n. in
dicto indulto nõ obſtãtib' apoſtolicis ꝯſtõnibus & legibus
2 imperialibus & ſtatutis & alijs q̃buſcunq; ꝯrijs &c. † Iſta
. n. clauſula nõ obſtãtibus ſufficit ad derogationẽ legum &
canonũ ꝯriũ uel aliter diſponẽtiũ idẽ etiã operaẽ iſta gñia-
lis quo ad oĩa ſub gñe ꝯprehẽſa qđ operaẽ ſpẽs quo ad ſpe
ciem. l. ſi duo. de admi. tut. & l. oẽs. C. de quadriennal præ-
ſcrip. de officio ordinarij. ſi ſacerdos. Itẽ illud eſt quoddã
priuilegiũ q̃ priuat legẽ ſiue corrigiẽ in hoc caſu. Et iõ tñ
eſt dicere nõ obſtãte aliqua lege ſicut dicere noiatim non
obſt. l. tali. ꝑſuppoſita ſcia principis omnium legum. l. om-
niũ. C. de teſt. & ar. l. ij. & iij de lib. & poſth. papa. n. ſic di-
ctã dñã priuilegiãdo noluit expreſſe legibus & canonibus
derogare: qđ tenet Hoſt. in ſumma. de reſcript. §. quas ui-
res

res.uer.ſi uero ſit cōtra ius.& uer.ſed nā quid.& plene per Io.and.in.c.j.de excel.prælа.li.vj.in nouel. Poſtremo præſuppoſito ꝙ in hoc reperiṫ lex derogatoria prohibens expreſſe hoc a principe impetrari uel eius ſucceſsionē irritā eſſe ꝙ non reperitur nec hoc dicit ille.§.ſi. in aut. qui. mo. natu.effi.ſui. tñ cum hic non ſimus in terris imperij ſed eccleſiæ Romanæ ut eſt ciuitas rugabina non debet tale indultum apoſtolicum regulari ſecundum leges quia neque imperator habet ī dicto territorio aliquā poteſtatē:ut clementi.Romani.de iureiurando.nec indulta papæ maxime cū clauſula derogatoria legū & canonū legibus ſubiacere debēt cū diſtinctæ ſint poteſtates.xcvj.diſt.cū ad uerum.Ex quibus omnibus ſine ulteriori proſecutione concludo inſtitutionē dictæ Franciſcę in dimidia hæreditatis paternæ forte de iure ualidam & capacē dictæ hæreditatis ac ſi fuiſſet nata de legitimo matrimonio iuxta formā indulti apoſtolici .do.Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCXXXVI.

1 Sententia ſuper ætate & ſuper certis caſibus contra omnes facit ius.
2 Acta omnibus proſunt uel nocent omnibus ſicut & ſententia.

IN CHRISTI nomine amen. Præmitto quod ſententia lata ſuper iſta ætate eſt generalis ratione generalium effectuū quos eſt apta producere tangit enim ſtatutū perſone agentis . Et præſuppoſito per ſniam quod ſit maior ut aſſerit in iudicio contra Semproniū inſtituto neceſſe eſt eum dicere maiorē cum quocūque alio quia non poteſt propter repugnantiam eſſe maior & minor ſicut nec liber & ſeruus ſicut nec ſpurius & legitimus.
1 Et generaliter ubi ſententia † tangit ſtatū perſonæ & producit effectum generaliter contra multos ibi ſnia eſt apta multos lædere quia facit ius ꝯ omnes.ut.l.ingenium.& ibi per Bal.de ſta.ho.Itē ſi non tangit ſtatum perſonæ ſed de natura ſui multos concernit quia eſt ſnia reſciſſoria alicuius diſpoſitionis multos tangentis ut querela inoffi.l.poſthumus.§.fina.&.l.qui repudiantis.de inoffi.teſta.Idē in reſtitutione aduerſus aditionem hæreditatis. tangit.n.creditores hæreditarios legatarios & ſimiles . anten. ſi oēs.C.ſi ut ſe ab hære.ab.Idem cum ageretur de ſtatu & libertate prouincie.c.humilis.de maio.& obe.per Inno. Idē cū petitur cōfirmari electio prælati contra quā petitionem multi pñt ſe opponere.c.ſuper his.de accu.per Inno. & etiā ipſe no.in.c.cām.qui ſi.ſint leg.In prædictis enim & ſimilibus caſibus in quibus ſententia tangit multos uel ſtatū perſonę ſnia facit ius ſi lata fuerit cū legitimo ꝯtradictore ut.d.l.ingenium.cū ſi.præal.& propter magnū præiudiciū multorum admittunṫ oēs ad cōtradicendum quorū intereſt illud non fieri uel cōcedi & ſcientibus parat præiudicium ſicut in alijs ſpecialiter uel generaliter citatis per edictū.ut.d.aut.ſi omnes.& quod not.in c.ſi.de elec.lib.vj.in nouel. &
2 d.c.humilis not. † Et ſicut ſententia prodeſt uel nocet omnibus ita & acta ac ſi fuiſſent in iudicio.c.cum cauſam. de teſtib.in nouel.&.l.ſepe.de re iudi.per Bar.præmittēdum eſt etiam quod iſta ſententia productiua generalē effectū fundatur in officio iudicis nobili principaliter implorato in caſu noſtro.ut not.Bar.in.l.de ætate.in pe.col. de mino. & proceditur ſeruato iuris ordine & citata parte ſpecialiter uel generaliter ut prædixi.ut in.d.aut.ſi oēs &.l.in cauſæ.§.cauſa cognita.de mino.His præmiſsis facilis eſt ſolutio dubij de quo quæritur.nam appellauit dictus.C.a ſententia ſuper ætate lata in fauorem.R.tāquā ſeptuagenarij cuius.C.intererat non talē pronunciari quia creditor eius erat & poterat eū facere capi & incarcerari pro dicto ſuo debito quod non poſſet de certo ſi ſententia ſuper tali ætate tranſiret in rem iudicatam & ne talis ſentētia ſibi præiudicet appellauit & bene.c.cum ſuper de re iudic.cap.ueniens . de teſti.cum ſimili. Hoc ergo præſuppoſito eſt diſcutiendum utrum dictus.R.ad probandum ætatem ſuam.lxx.anno.poſsit ꝓducere duos teſtes in cauſa appellationēs ad probandum dictam ætatem & dubium ſtat in hoc quia.C.appellationem proſequens obijcit quod nō poſsit tanquā teſtificata in cauſa principali didicerit cle.teſtibus. de teſti.& eo.ti.c.fraternitatis.Ex aduerſo dicit.R.qđ nō didicit & ſic offert ſe iurare.dubitatur utrū debeat iudex appellationis recipere dictos nouos teſtes ſuper dicta ęta te probanda. Et uidetur proculdubio dicendum quod nō quia publicatio teſtium pręſumitur interueniſſe cum ſit de ſubſtantia inquiſitionis & indaginis ueritatis qua ſublata eſſet ſubtracta copia defenſionis aduerſario.ut no. Barto. in extrauagan.ad reprimendum.ſuper uerbo figura.nō ergo debet.R.audiri ſi proponat aliquod propter quod ſententia pro eo lata reddatur iniuſta uel iniqua.l.ſi ſeruus plurium.§.j.de leg.j.uel ſi deberet ſuper hoc audiri iudex ex hoc ſolummodo haberet pronunciare iuſte appellatū tanquā ab iniqua ſententia qua conſtat latam fuiſſe ex atteſtationibus non publicatis licet ut dixi.R.ſuper hoc non debeat audiri qui aſſerit ſententiam pro ſe latam fore iniuſtam ex ordine & ex cauſa.facit.c.cum uenera.de excep.in nouel.poſt Inno.&.l.poſt legatum. de his qui. ut indig. ꝑ Barto.Poſtremo ſentētia fuit lata dicto.R.pręſente & inſtante & iudex narratiue deduxit inter cætera in ſententia uiſis teſtibus qui dixerunt dictum.R.eſſe maiorem.lxx. annorum &c.ergo ſatis poteſt dici publicatio facta ſibi atteſtationum poſtquā tam in ſolēni actu ſentētiæ ita iudex aſſeuerauit quæ aſſeueratio contra ipſum præſentem facit plenam fidem.l.optimam.de contrahen.ſtipu.& no. in ca. quoniam cōtra falſam.de prob.per Bar.& l. ſciendum.de uerb.obli.per Barto.& c.cum in iure.de offi.dele.ꝑ Inno. Ex quibus conclude dictum.R.tanquā atteſtationibus publicatis non poſſe producere nouos teſtes. ut. d.cle.teſtib. do.Pet.de Ancha.

De teſtamentis.

CONSIL. CCCXXXVII.

1 Voluntas teſtatoris quando imperfecta dicatur.
2 Probationes ſingulares & uarie non probant.
3 Solennitas teſtamenti quid requirat.
4 Affirmantibus plus creditur quam negantibus.
5 Actus nullus defectu conſenſus confirmatur accedente conſenſu.

IN CHRISTI nomine amen. De efficacia ſiue ualitudine teſtamenti Franciſci non uidetur in dubium poſſe reuocari quia Ioannem eius filium pure inſtituit.l.inter cætera. de liber.& poſthu. Sed quia in caſu quo ſine liberis deceſſerit hoſpitale conſtruendū ſibi ſubſtituit grauans dictū Ioan.eius filium ne de bonis ſuis poſsit diſponere ultra.cccec.flore.in caſu. dictæ conditionis exiſtētia &c.dubitari poteſt utrum Io.poſsit detrahere legitimam & trebellianicam non obſtante dicta ordinatione Franciſci ſui patris de.ccccc.flore.ſolummodo. Circa teſtamentum Ioannis in quo inſtituit Baldaſarem oritur dubium utrum debeat intelligi reuocatum propter iſtam ſuperuenientem uoluntatē Ioannis quod uoluerit aliter diſponere & teſtari quam fecerit in prædicto primo teſtamento. Et iſtud dubium primo capio & uř quod primum teſtamētum non debeat intelligi reuocatum per regulam qua cauetur quod teſtamentum iure factum non reuocatur per aliud imperfectum.ut inſti.qui.mo.te.infir.§.ex eo. & de adi.leg.l.ex parte.Et hinc eſt quod ſi ille qui ſolenniter teſtatus eſt uult teſtamentum reuocare uel de ipſo aliquid mutare uel addere omnia ex integro facienda ſunt.l.hæredes palam.§.ſi quid poſt.ff.de teſta.ad hoc.l.ſi mater.ff.de le.iij.ſed in caſu noſtro nō reperiṫ ſcđm teſtm̄ iure perfectum: ſed potius quædā enunciatio alterius & diuerſe uoluntatis a teſtamento primo: quæ quidē uoluntas enūciatiue emiſſa nō pōt dici teſtamentū propter defectū numeri teſtiū quia etiam nō rogati & quia quodāmodo ſingulares qs unus quodāmodo de alterius præſentia nō deponit quodlibet autē prædictorū reddit teſtamentum nullum.l.

hæredes palam.§.in teſtamentis.&.§.uno contextu. de teſta.&.C.eo.ti.l.ſi unus.&.l.hac cõſultiſsima.§.ex imperfecto.facit.c.licet cãm.de proba.poſtq̃ ergo iterum ſecundum non poteſt dici teſtamentum nõ præſtat impedimentum. Primo in eius reuocatione debet eſſe ſolennitas quædam quæ fuit in eius ordinatione.l.nihil tam naturale. de re.iur.& extra.eo.ti.c.oẽs res,&.l.ſi ut ꝓponis.C.de nup. facit.c.non præſtat.de reg.iur.lib.vj. Secundo hoc probat quia in caſu nr̃o non ſolum fuit imperfectio ſolennitatis
1 ſed etiam fuit imperfectio uoluntatis. † Quod ſic probat tunc dicitur imperfecta uoluntas quando tabellio ſcripſit uoluntatẽ teſtatoris ſed teſtator prius deceſsit q̃ illam legerit & nõ dicitur teſtari.ut eſt caſus ſingu. in.l.ſideicommiſſa.§.j.de leg.iij.ſed ita fuit directo in caſu nr̃o quia tabellio ſcripſit ſed coram teſtatore & teſtibus adhibitis apparet ꝙ dictam uoluntatẽ non legit neq; publicauit. undẽ ex tali uoluntate imperfecta non ualent relicta etiam pro aĩa.ut no.Bal.in.l.ex ea.de teſta.facit.l.ſi is qui eo.ti. Tertio hoc probat quia primũ teſtamentũ Ioan. in quo ſecũda eius uoluntas quod inſtituit hoſpitale cõſtruendum. ut Franciſcus diſponit probat ſolis tribus aut quatuor teſtibus ut dixi ſed non vr̃ quod diſpõ de qua conſtat per ſcripturã poſsit ita de facili reuocari per teſtes pauciores numero quã requirat illa diſpõ.ut.l.teſtium.C.de teſti. & rõ huius colligitur in.l.diuus.de teſt.mi. facile.n.reperientur tres teſtes qui dicerent ita teſtatorem audiuiſſe dicẽtẽ & ſic uera iudicia teſtatorũ euerterent & aperiret uia falſitatibus ꝯ uera teſtamenta.cũ tñ leges laborent in oppoſitum de teſtamentis.l.hac conſultiſsima.& qui teſt.fa.poſ.l.hac ꝯſultiſsima. ꝑ leges aũt nõ debet aperiri uia fraudibus.ca. porro.de diuor. Et iſte rõnes & iura faciunt pro primo teſtamento in quo Ioannes inſtituit Baldaſarem. Sed in contrariũ qđ dictũ teſtm̃ debeat intelligi reuocatũ multa urgent. Primo quia per ſeptẽ teſtes productos pro parte executorũ hoſpitalis cõſtruendi probat quod dictus Ioan.dum eſſet infirmus in lecto teſtari uolebat & ꝑꝑ hoc pro macerio dñorũ priorũ & notario miſſum fuerat & uenerunt & cũ notarius ſcripſiſſet totã eius uoluntatẽ & macerius conuocaret teſtes in camera & ueniſſent ſeptẽ teſtes numero & corã eis uellet notarius uoluntatẽ Ioan.legere & publicare Paulus ſoldini traxit unũ teſtẽ extra & Baldaſar cœpit uociferare ut ꝓbat ſer.Ioan.& Petrus de Paulo & Baldaſar uociferans & dominicus de expulſione unius teſtis & dña Antonia de aduentu macerij ro auditu rumoris & de auditu quod Ioan.fuerit impeditus teſtari. & ſimiliter dña Dñica de auditu ꝓdictorũ & alij deponunt qđ ꝑꝑ receſſum teſtium nõ ſtetit quin legeret & publicaret. Ex quibus oĩbus i effectu ſimul cõiunctis apparet ꝙ Ioan. habuit de nouo uoluntatẽ teſtandi & in ſcriptis redegerat uolũtatem ſuã totam ut ipſe notarius & macerius & quã plures alij teſtant ſed impedimẽto ſuperueniente ꝑꝑ receſſum teſtiũ uocatorũ in ꝓdictis rumoribus nõ fuit lectũ uel publicatũ. Dubiũ ergo remanet in hoc ſi per ꝓdicta primũ teſtamentũ debet intelligi reuocatũ & hoſpitale ueniat ad hæreditatẽ Ioannis ꝓſuppoſito ꝙ ẽt per teſtes ex dictis teſtib' ꝓbat quod inſtituit hoſpitale ut ꝓbat dictus tabellio ꝓut ſcripſit etiã Petrus q etiã teſtificat quod reuocabat priorũ teſtm̃ & ſimiliter Iacobus & etiam ſer Iacobus dixit Ioannẽ dixiſſe uelle ſequi uoluntatem patris ſui. Et vr̃ ꝙ iſta nõ ſufficiant ad reuocationẽ primi teſtamẽti oĩ iuris ſolẽnitate uallati per rõnes & iura in cõtrarium ſuperius alle. Itẽ quia dicte atteſtationes ſunt uarie & diuerſe ac etiam ſingulares. nam unus de rumore Baldaſaris alius de rumore Baldaſaris & Iacobi ſaldini duo tãtum ꝙ iſte Iacobus traxerit teſtes extra tres tm̃ quod Ioannes inſtituit hoſpitale & reuocabat primum teſtamentum. † Iſte aũt ſunt proba-
2 tiones ſingulares & uariæ unde non probant. Leos qui falſa & uaria.ff.de fal.& d.c.licet cauſam. Et cõfirmatur hoc quia cum omnes ſex dicti teſtes ꝓducti pro parte dicti hoſpitalis ſint conteſtes in tempore & in loco mirandum eſt qđ de rumore & tractione alij nõ ſenſiſſet & audiuiſſent ſicut ſupradicti, non debet ergo iudex dare fidẽ teſtibus q uериſimilia non deponunt & non apta negotio de quo agitur.l.ob carmen.& l.iij.de teſta. Sed his non ob.contrariũ eſt de iure dicendum & defendenda ueritas quãtum poteſt contra illa quæ dolo & malicio geſta ſunt ſuper cuius doli probatione iudex debet cuncta rimari & perſpicuius coniecturis & indicijs informare motũ animi ſui.iij.q.ix.c.ult. iudicantem.c.in præſentia de renun.&.l.dolum.C.de dolo. ſed in caſu noſtro contra Baldaſarem ſunt probate perſpicue coniecture & indicia conſtant ex pluribus. Primo nãque ſua intererat primum teſtamentum Ioannẽ nõ mutare cum eſſet in eo uniuerſaliter inſtitutus & hoc clarũ. Secundo conſtat quod Ioannes cum eſſet infirmus cõmiſit ſibi per traditionẽ clauium cuſtodiam dicte domus in qua morabatur infirmus in lecto & de hoc conſtat liquide per poſitiones Baldaſaris & ꝓbationes teſtium ſuper eis. Item quod Baldaſari impediuerit introire notarium ſcilicet Franciſcum in camera claudendo oſtium & dicendo qđ nolebat ipſe ducere notarium ad ſuũ ſenſum. probat Iacobus ſuper tertio articulo ubi de uerbis etiam inhoneſtis contra dictum teſtem hac de cauſa prolatis. Idẽ etiam ſer Iacobus ſuper quarto articulo probat de acceſſu pro macerio & de clauſura oſtij domus in reditu cũ eodem & acceſſu ad cameram Ioannis infirmi.& de ſer Leonardo qui ſcripſit totam uoluntatem Ioannis & cũ uellet eam publicare uociferatione Baldaſaris & Pauli impeditus fuit & idẽ probat Petrus teſtis. Idẽ uidelicet de rumore probant dicte dñæ de quibus ut ſupra dixi. Prædicti.ſ.ſer Iacob' & Petrus ſer Leonardus Marcerius & alij probãt de receſſu teſtium dũm ſer Leonardus uellet coram eis teſtamẽtum publicare ſiue legere. Ex quibus liquide apparet ex prædictis actibus Baldaſaris quod impedimẽtum iſtud fuit cauſatum ab eo dum prohibuit notarium ingredi claudendo cameram dum rumorem leuauit tempore publicationis fiende & dum teſtes tunc & poſtea receſſerunt. & licet teſtes non deponant quod ipſe aliquid fecerit in receſſu teſtium tamen actus eius præambulante receſſum præſumptiue inferunt quod ipſe cauſam prædictis dederit. nã cũ haberet cuſtodiam domus & liberã adminiſtrationẽ debuit talia prohibere cũ poſſet in domo ſuæ fidei & cuſtodie cõmiſſa. unde nedũ quod ꝓhibuerit ſed ipſe rumorem fecerit & alia de quibus ſupra nõ caret ſcrupulo ſocietatis occulte cũ tam manifeſto facinori deſijt obuiare ad hoc.c. ſicut dignũ de homi.cõſtitutus.de teſti.& j.q.iiij.quia præſulatus.facit.l.j.ff.ſi quis ali te.prohi. Itẽ præſuppoſito quod ipſe tale impedimentũ non præſtiterit tñ poſtquã conſtat de ipſo impedimẽto cauſato ex receſſu teſtiũ tẽpore quo debebat publicari & probato ꝑ quatuor teſtes ſiue tres qđ uolebat relinquere hæredẽ hoſpitale in iſto ultimo teſtõ apparet quod recedere uoluerit a primo teſtõ quod ſufficit qualitercũq; de hoc conſtet.l.nr̃am.C.de teſta. nam ſi actus facti hoc operat ut inciſio uel cancellatio primi teſtamenti ut ibi.& l.proxima.& l.cãcellauerat. de his quæ in teſt.delẽ. multo fortius actus uerbis ex quo indubitata colligitur intẽtio teſtatoris. ut l.certũ.ff.ſi cer.pe. Plus forte poſſet dici qđ probato tantummodo quod uoluerit idem Ioannes nouum facere teſtamẽtum ex eo quod notarium adhibuit ad ſcribendum & teſtes ad intereſſendũ & ex defectu & impedimento Baldaſaris non potuerit compleri hoc ipſo debet ab eo auferri hæreditas ut ab indigno & applicari fiſco ut.d.l.j.in princi.ff.ſi quis ali.te. prohi. licet in caſu nr̃o: ideo nõ ſit locus fiſco quia expreſſe ꝯſtat Ioannẽ noluiſſe eius hæreditatẽ deuolui ad hoſpitale. ut.d.l.j. §.ſed ſi legatũ. Quinimo ſi non cõſtaret impedimentũ receſſus teſtium proceſsiſſe a Baldaſare tamẽ poſtquã cõſtat quod de nouo teſtari uoluit & a teſtibus taliter impeditus fuit uidetur ex iſtis tale teſtamentũ reuocatum. ſicut ſi inciſiſſet uel cancellaſſet.ar.prædictorũ iurium. Sed contra iſta faciunt fortiter quæ dicta ſunt ſupra pro parte cõtraria. nã iſta ultima uoluntas de qua cõſtat ꝑ teſtes eſt imperfecta quo ad ſolẽnitatẽ & quo ad uolũtatẽ ergo non debet tollere teſtm̃ primũ omni iure ꝑfectũ ut dictũ eſt ſupra. nã uolũtas teſtatoris noua debet ꝓbari ꝑ.vij.teſtes.l.cũ ꝓponeretur.

ſeretur.de le.ij.& quod not.in.l.hæredes palã.§.ſed ſi no-
tam.ff.de teſta.Sed iſtud impedimentum cauſatũ a Balda
ſare nõ probaẽ niſi duobus conteſtibus de rumore & uno
tm̃ ꝙ clauſerit oſtium & tribus ꝙ inſtituit hoſpitale ſed
nõ vr̃ ꝙ ex iſtis probationibus imperfectis ꝙ reſultet una
perfecta maxime factionis teſtamẽti quod debet fieri uno
ↄtextu.ut d.l hæredes palã.§.uno cõtextu.facit.C.qui mu.
tu.l.j.unde non vr̃ recipere probationes ſemiplenas quæ
tẽporibus diuerſis interueniſſe probenẽ ex actib9 maximẽ
extraneis ut in caſu noſtro.facit.l.antiquiras.C.de teſta. a-
ctus.n.extranei intermixti uitiant teſtm̃ & communẽ actũ
qui debet fieri uno contextu & non cũ temporis interual-
lo.ut.l.cõtinuus.ff de uer. ob.&.l.duos.§.ſi.ff.de duo. reis.
Ad hoc reſpondeo quod illa quæ ueniunt extrinſecus nec
concernunt factionem ipſius teſtamenti ſiue ipſum actum
teſtandi talia poſſunt probari per numerũ communem te-
ſtium qui requiritur in diſpoſitionibus regulariter & duo
teſtes.l.ubi numerus.ff.de teſti.etiam ſi per illam probatio
nem extrinſecam redderetur teſtm̃ nullũ puta ſi uolo pro-
bare teſtatorem fuiſſe minorem.xiiij.annis uel coactus fit
teſtari uel tabellionem qui ſcripſit teſtm̃ publicẽ excõmu-
nicatum uel teſtatorẽ fuiſſe furioſum tẽpore teſtamenti.
aliquo etenim ex prædictis probato redditur teſtamẽtum
nullũ.l.qua ætate.de teſtamentis.& l.furioſum.C.qui teſt.
fa.poſ.& c.dilectus.de ſucceſ. ab inte.c.decernim9.de ſen.
excom.lib.vj.& ad prædicta ꝓbãda ſufficiunt duo teſtes
3 ut no.Bal.in.l.ij.C.de bo.poſ.ſm̃ tab. † Quandoq; quæriẽ
de ipſa factione teſtamenti & tunc aut de probatione ſo-
lennitatis & requiritur numerus ſeptem teſtium & tũc an
ſufficiant duo qui deponant de præſentia & rogitu vij.te-
ſtium no.in d.l.ij. Quãdoq; quæritur de probatione uolun
tatis teſtatoris & circa hoc aut quæritur de uoluntate no-
ua probanda aut de uoluntate prius diſpoſita.ur.d.§.ſed ſi
notã.&.l.cum proponereẽ.ubi uoluntas debet probari ſe-
prẽ teſtib9 de iure ciuili & ſic dicto iure debet regulari di-
cta inſtitutio hoſpitalis facta ut prædicũ per Ioan. fateri
tñ oportet non eſſe probatam ſed quod fuerit impedita ꝑ
Baldaſarẽ.iſte actus extrinſecus probatus eſt per duos ſi-
ue tres teſtes de rumore ſiue uociferatione ſua quæ ꝓbunt
tunc cãm receſſui teſtium & per conſequens completioni
teſtamenti & iſti debent ſufficere cõtra eum ne cõmodum
ſentiat ex primo teſtamento poſtq̃ impedit ſecundũ. ut d.
l.j.ſi quis ali.te.prohi.& forte etiam dicto caſu dici poſſet
ſubueniendum hoſpitali ut habeatur pro legitime inſtitu-
to poſtquam conſtat ita teſtatorẽ uoluiſſe licet non perfe-
cte de iure ciuili propter dictum impedimentum.ad hoc
optime.l.quidam cũ filium.de hære.inſti. ubi fideicommiſ
ſum ex teſtõ quis cõſequitur ex contractu & ſic alter q̃ ex
actu ipſo teſtandi.nã & alibi propter dolũ iura relaxãt &
alleuiant a probatione regulari.l.ſi qñ.C.unde ui. & c.fin.
quod metus cã.in nr̃o iñ caſu non eſt neceſſaria tam ſubti-
lis inueſtigatio quia relicta ad pias cauſas ſiue pro aĩa re-
gulant iure naturali & diuino quo iure in ore duorum uel
trium ſtat oẽ uerbum.c.nouit.de iudi.ualde.n.ſunt fauora
biliter relicta eccleſijs & pijs locis q̃a in eis ſufficiunt duo
teſtes ſicut inter liberos.ut.c.cũ eſſes.&.c.relatũ. de teſta.
& plene per Bar.in l.habeat.C.de ſac. ſanc. eccle. Nõ ob.
ꝙ illud hoſpitale nondũ ſit in eſſe productum quia nondũ
fundatũ autoritate epĩ quod requiriẽ ut habeat priuilegiũ
pie domus.c.de xenodochijs.de reli.do.& futuræ eccleſię
non poteſt donari.c.ad audientiam.de eccle.edi.nam dico
ſufficit deſtinatio teſtatoris ad pium uſum per executorem
& in ipſorum defunctum per epiſcopum executioni de-
mandanda.c.ſi hæredes.de teſta.ubi caſus in fin.& maxime
quia ſi aliquo impedimento non poſset hoſpitale cõſtitui
debet dicta hæreditas in alium uſum conuerti & ſic non
põt eſſe caduca.ut.d.c.ſi hæredes. Vnde ex his omnibus cõ
cludendo proculdubio uidetur dicendum ꝙ dicta hæredi-
tas Io.& etiam hæreditas Franciſci integre debeantur di-
ctis executoribus pro implendis pijs uolũtatibus patris &
filij teſtatoris non obſtantibus dictis rationibus cõtrarijs
quibus per prædicta apparet pleniſsime reſponſum. Sed
reſtat reſpondere quibuſdam teſtibus in oĩbus deponenti-
bus uidelicet ꝙ Ioan. ſemper dixit quod nolebat facere
aliud teſtm̃ & ꝙ ita dixit corã maſſario ſupradicto cuius
cõtrarium teſtificaẽ ipſe maſſarius & oẽs alij ſupradicti q
ſunt cõputato maſſario numero.vj.Sed ꝓbantes dicta uer
ba ſunt tm̃ quinq; pluribus ergo in dubio ſtandũ eſt & ma
xime quia maſſarius ibi interfuit tãquã perſona fidelis &
digna a dñis prioribus ciuitatis Florentiæ trãſmiſſa ut poſ
ſit libere teſtari.Itẽ præsbyter Leonardus eſt perſona pu-
blica a iure approbata.ecce ergo duo teſtes publica auto-
ritate ſumpti & per ↄ̃s maioris bonitatis & æſtimationis
quo ad illũ actũ q̃ cæteri deponentes cõtrarium. Itẽ depo
nunt magis uériſimilia.ad quid.n.fuiſſent tot teſtes tabel-
lio & maſſarius congregãti ſi uerum eſſet quod iſti dicunt
eum ſemper dixiſſe ſe nolle aliud teſtm̃ facere imo ex con
gregatione prædictorũ in unũ præſumitur oppoſitum: q̃a
facto datur uoluntas intelligi not.in c.dilecti filij.de appel.
& l.ij.de inſti.& ſubſti.ſub condi.fact.Itẽ iſti deponũt ne-
gatiuam dũ dicunt ꝙ ſemper dixit ſe nolle aliud teſtũ fa-
4 cere. † Sed prædicti ſex de affirmatiua.ſ.ꝙ fecit ex quo in
fertur quod plus creditur duobus affirmãtibus q̃ mille ne
gantibus no.in.l.item ſi unus.§.ſi plures. de arbit. Ex iſtis
oĩbus ſimul iunctis apparet quod dictis ſex potius lux ue-
ritatis aſsiſtit & deponũt apta naturæ negotij igiẽ præfe-
rendi l.ob carmen.§.ſi teſtis.de teſti & extra.eo.ti.c.in no-
ſtra.per prædicta declaratũ ſit primũ dubium de quo quæ
riẽ meo iudicio ſatis plene. Super ſecundo dubio vtrũ con
ſenſus aui ſuperueniens confirmet iudicium retro geſtũ cũ
Baldaſare eius nepote & in poteſtate. & iſta qõ plene exa
minatur in.l.cum non ſolum.§ neceſsitatẽ. de bo. quæ lib.
& ibi Cy.in.iiij.q.recitat opiniones & tenet quod filiusfa.
erat maior & egit ſine conſenſu patris qui poſtea ratificat
& cõſentit ualet iudicium retro geſtum. & hoc propter re
5 gulam generalẽ de qua in.l.ſi.C.ad ma. † ubi ſi actus non
deficit niſi ratione conſenſus qñcũq; conſenſus ſuperue-
niet confirmatur actus.facit.c.j.ij.&.iij.de his quæ fiunt a
præla.ſine conſen.capi.& probat ibi Cyn. quod filiusfam.
olim & hodie habet integrã perſonam in iudicio licet illa
l addat de conſenſu patris.& idem firmat ibi Bart. ſi ergo
non deficit iudicium in alio quã in defectu cõſenſus quã-
docũq; ut dixi ſuperueniat ſatis eſt. Et confirmatur hoc in
caſu noſtro in quo conſtat filium adiuiſſe ſed de aditione
patris non apparet ſed bene conſtat quod poſtea repudia-
uit etiam quo ad uſumfructũ:ut patet in copia inſtrumẽti
tranſmiſsi. Iſta ergo repudiatio habet tractũ retro & uſuſ-
fructus nunquam fingitur acquiſitus ſed ſemper fuiſſe filij
adeuntis.l.hæres quandoque de acqui.hære. Ex quo ſequi-
tur quod cum in ſignum repudiationis fuerit eius conſen-
ſus neceſſarius ſufficit quandocunque interueniat ut fir-
mat ibi Bart.ex quorum opin.quæ mihi uidetur de iure ue
rior concludo quod iſtius aui conſenſus.l.repudiatio ſu-
perueniens firmauerit iudicium & omnia retro geſta per
regulam.d.l.ſi.& doctrinam doctorum tenentium qđ con
ſenſus quandocũq; interueniat firmat actũ inualidum ob
defectum ipſius conſenſus ſolummodo.facit quod no.in c.
j.de re.eccle.nõ alie.lib.vj. Ex quibus omnibus late dictis
patet reſponſum ad id quod ultimo quæritur ſcilicet quæ
ſunt partes iudicis. nam ſi eſt deductum in iudicium poſ-
ſeſſorium adipiſcende & petita confirmatio tenute & re-
miſsionis in bonis dictorum teſtatorum patris & filij in fa
uorem hoſpitalis & executorum debet dicta tenuta & im
miſsio confirmari per iudicem & prædicto Baldaſſari per
petuum ſilentium imponi iuxta tenorem petitionis dicto
rum executorum porrecte in iudicio quam nõ uidi ſed ad
ipſam ſe iudex referat.l.ut fundus. communi di. &.l.ſi.C.
de fideicom.liber.&.c.l.licet heli.de ſimon. cum multis ſi-
milibus.

De minoribus & de iureiuran.

CONSIL. CCCXXXVIII.

a *Minor quando poſsit contractum a ſe initum dicere nullum.*

2 *Confeſſio de recepto non ſufficit ubi ſolutio actualis requiritur.*
3 *Minoribus æquitate naturali ſubuenitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſa co-
pia eiuſdẽ inſtrumenti qualiter nãmus quō-
dam Iacobi Ioãnis chini de portu nouo de
dit & uendidit ceſsit & tranſtulit laudo oīa
iura actiones quæ & quas habet in hæredita
te monachi pro.cccel ducatis cum donatione ſi plus uale
ret &c.& confeſsionem & cum iuramento non ueniendi
contra ratione minoris ætatis uel alia ratione &c. Reuo-
catur modo in dubium cũ tempore cont. actus & nũc etiã
minor ſit.xxv.an.poſsit reſcindere dictum contractũ & ue
nire cõtra aſſerendo ſcilicet quod nihil de pretio recepit.
Et uidetur prima facie quod non poſsit obſtante ſibi pro-
prio iuramento quod ſeruare tenetur poſtq̃ nõ fuit ui uel
metu extortum ſed ſponte præſtitum nec uergit in diſpen
dium ſaluris æternæ.c.cum cõtingat. de iureiuran.& c.mu
lieres.en.ti.li.vj.& in aut.ſacramẽta puberum.C.ſi aduer.
uen.ibi uidetur caſus.eſt enim maxima autoritas iuramen
ti nã firmat quæ alias ſunt a iure reprobata.ut patet in præ
alle. iuribus.& eo.li.de pac.lib.vj. Cõtrarium uidetur de
iure dicendum certũ eſt enim quod circũſcripto dicto iu-
ramento iſte contractus argui & reſcindi poteſt prætextu
nullitatis & etiam iniqtatis:uitio nãq; nullitatis ſubiacet
iure cõmuni & ſpeciali.de iure enim cõmuni contractus
ceſsionis iurium requirit ueram pretij numerationem &
re ipſa dicit tex.in.l.ab anaſtaſio.&.l.p diuerſas.C.mand.
in caſu aũt noſtro apparet ſola confeſsio non ſolutio pre-
tij facta & iſta non ſunt paria re ipſa actum gerere uel fate
ri actum ſic fuiſſe patet in multis ſi.C.de col.l.ſi donatio-
ne.& aut.unde ſi parens.C.de inoffic. teſta.&.l.ſi ſorte. de
caſtren.pecu.& dixi in.c.j.de reb.eccle.nõ ali.lib.vj.in qui
bus iuribus patet quod ubi requiritur ſolutio actualis non
2 ſufficit confeſsio de recepto & maxime † in minore q de
facili confitetur & qua facilitate inducitur ad contrahen-
dum eadem facilitate ad confitendum renunciandum .l.
doli mali.§.diuerſum.de doli excep. facit quod not.Bart.
in.l.ſi debitores de noua.&.l.procurator.de iure ſiſ.De iu
re etiam ſpeciali patet quod in alienatione rerũ & iurium
minorum requiritur autoritas curatoris & decretum iudi
cis interponitur cum cauſæ cognitione.ff.de re.eo.l.ma-
gis puto,per totã.l.&.l.j.C.de prædijs mino. at in caſu no-
ſtro nec curatoris autoritas nec decretum iudicis interue-
nit in iſta tranſlatione ceſsionis iurium.l.cum hi.§.ſi ꝓtor,
de tranſac.Ex quibus iuribus clare patet qđ iſte cõtractus
eſt ipſo iure nullus.Itẽ etiam iniquus ex quo non apparet
aliqua ꝓtij numeratio uel ꝯuerſio in utilitatẽ minoris quæ
nõ præſumit ſed potius dilapidatio captio & circũuentio
naturali æquitate ꝑꝑ fragile hmõi ætatis ꝯſiliũ l.j.ff.de mi
3 nn. † ubi patet qđ ſubuentio minorũ eſt inducta naturali
æqtate,facit l.in pupillo . de ſolu. Ex iſtis oibus infert qđ
dictus ꝯtractus uenditionis & ceſsionis laborat uitio nulli
tatis de iure cõmuni & ſingulari.Itẽ etiam uitio euidẽtis
iniquitatis poſtq̃ apparet nuda ꝓtij cõfeſsio & quod de di
cto ꝓtio minor fecerit nihil ꝯſtat & paria ſunt nõ eſſe uel
etiã & nõ apparere.l.cũ in.l.ff.de cõtrahẽ.emp.Reſtat mo
do diſcutere utrũ iuramentũ minoris ꝓſtitũ in ꝯtractu pur
get ꝓdicta uitia nullitatis & iniquitatis.Ad hoc dico & ꝓ-
mitto qđ iuramẽtũ non fuit inuentũ ut eſſet iniqtatis uin-
culũ.22.q.iiij.inter cætera.Rurſus iuramentũ debet habe-
re tres comites.ſ.ueritatẽ iudiciũ atque iuſtitiã. ea.cã.& q.
ai aduertendum.&.c.quanto.c.& ſi Chriſtus. de iureiur. at
in caſu nr̃o iuramentum reperitur præſtitũ ſuper eo qđ eſt
a iure reprobatũ ergo nullũ.l.nõ dubium.C.de leg. & .l.ſi
qs inquilinos.de leg.ij.Non ob.ſi dicat lex canonica ꝯfir-
mat tales cõtractus iure ciuili dãnato ſi interuenerit iura-
mentũ ut dictis.c.cũ contingat mulieres.& aut.ſacramẽta
puberũ.C.ſi aduer.uen.c.ij.de pac. Ad hoc r̃ndeo & dico
quod illa iura loquuntur in caſibus in quibus cõtractus de
ficiunt in omiſſa legali ſolẽnitate dũtaxat ſed nos loqui-
mur cũ contractus arguitur de præſumpta fraude & eui-
denti iniquitate quibus caſibus proculdubio non uidetur
talis contractus iuramento firmari per iura præallegata.
ius enim ciuile præſumit ceſsionẽ iurium ſimulatũ nõ in-
teruenienre re ipſa pretij numeratione. ut.d.l.ab Anaſta-
ſio.&.l.per diuerſas.præſumptio autem fraudis non uide-
tur purgari ſimplici iuramẽto.ad hoc quod no.Bald. in di
cta aut.ſacramenta.fundatur.n.dicte.l.præſumptio in equi
tate naturali ratione qua natura hominum eſt multũ pro-
na ad decipiendum minores: ideo magna æquitas ſuadet
eis ſubueniri,ut dicit tex.in.d.l.j.& Bal.in.d.aut.ſacramen
ta puberum.ſi ego lex præſumit cõtractum fictum & dolo
ſum,& per ꝯñs etiam iuramentum tanquã acceſſorium. ut
d.l.non dubium.& in multis caſibus lex reprobat iuramẽ-
ta in quibus lex tenet locum apoſtolici.l.adigere.ff.de iu-
re pa.facit quod no.in.l.emptione.C.plus ualere quod agi
tur. Item deficit dictum iuramentum in ueritate & iuſti-
tia poſtquã uera numeratio non apparet.& ex hoc conſe-
quenter deficit iuſtitia ideo non ſeruãdum.ut.d.c.animad-
uertendum.Pro confirmatione prædictorum accedat qđ
no.Io.an.in d.c.cũ contingat.ubi dicit quod contra iura-
mentum præſtitum ſuper rebus dotalibus poteſt peti rela-
xatio & ſic poteſt dici in caſu ut primo & ante oīa petat
idem nammus relaxationem huiuſmodi iuramenti coram
iudice eccleſiaſtico ad quod tenetur propter iniquitatẽ &
iniuſtitiam & præſumptam fraudem dicti contractus pro
ut ex ſuperioribus clare patet.

De regibus & regnis.

CONSIL. CCCXXXIX.

1 *Regna unde exordium habuerunt & qualiter in eis ſucceditur.*
2 *Romani binos fecerunt imperatores.*
3 *Poſteritatis nomine qui ueniunt.*
4 *Fæminæ non ſuccedunt in feudis.*
5 *Agnatio.es conſeruandas iura curauerunt.*
6 *Fructus non producitur ex inſolita radice.*
7 *Mater plus ad fæminas afficitur quam ad maſculos.*
8 *Ius commune ſeruatur in caſu omiſſo.*
9 *Vir cum uxore eadem caro cenſetur.*
10 *Iura ſua remittentibus non eſt ad illa regreſſus.*
11 *Iuramentum ſine diſpendio ſalutis æternæ eſt ſeruandum.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro maio-
ri intelligentia dicendorum eſt primo diſcu
tiendum quo iure reges & regna ſumpſerint
1 exordium & in regnis eſt † expreſſum quod
regna iure gentiũ diſtincta ſunt & reges etiã
iure diuino cęperunt. patet in Dauid Salomone Saule &
pluribus alijs approbatis a deo . de ſacra. unc.c.j.uer. un-
de.ubi enumerat aliquos reges unctos de mandato dñi.ad
idem prouer.viij.Per me reges regnãt.& in pſalmo. Deus
iudicium tuum regi da. In lege etiam noua ſiue euangeli-
ca habetur de regibus.j.Petri.ij.Deum timete regem ho-
norificate . & alibi . ſubditi eſtote omni poteſtati ſiue re-
gi tanquam præcellenti ſiue ducibus tanquam ab eo miſ-
ſis.de maiorita.& obedien.c.ſolite. Ex quibus ſacris teſti-
monijs clare liquet reges in regnis habere uetuſtiſsimum
titulum uidelicet a iure quodammodo naturali & diuina
quadam prouidentia conſtitutum ſemper firmum atq; im
mutabile perſeuerat inſti.de iur.na.gent.& ciui. Iure etiã
romanorum conſtat regimen regum præceſsiſſe regimen
cõſulum & imperatorum.l.ij.§.ex actis deinde regibus &
§.nouiſsime.& §. poſt originem.ff.de iuſti.& iur.& de ori
gine iuris. Secundo uidendum eſt qualiter dicta regna re-
gibus deferantur per ſucceſsiones. Canon dicit principa-
tũ in populos non ſanguini deferendum eſſe ſed uitæ.viij.
q.j.moyſes.& ibi glo.arguit qđ reges debẽt fieri ꝑ electio
nem.xciij.di.legitimus ſicut papa uel imperator. de elect.
uenerabilẽ.& .viij.q.j.ſi Petrus.cum.c.ſeq. Sed ut uidemus
de facto uetuſtiſsima conſuetudine contrarium uſurpatũ
eſt in regnis ut deriuentur ad poſteros iure ſanguinis &
ſic illis iuribus quod per electionem deferantur conſuetu
dine

di neabrogatum eſt.ut not. Archid.in.d.c.Moyſes.&.c.grá
di .de ſupp.neg.prælа.lib.vj.per eundem. Circunſcripto er
go iure communi & conſuetudinem imitando uidendum
eſt ſi ſunt plures filij uel agnati de domo regia qui ſuccedat
in regno. nam in alijs ſucceſsionibus prima cauſa ſucceſ-
ſionis eſt filiorum nulla habita differentia ſexus.ff.unde li.
l. ſcripto.&.l.nam & ſi parentibus. de inoffi. teſta.&.l.ma-
ximum uitium.C.de liber.prę te.ipſis deficiẽtibus ad aſcen
dentes uel collaterales defertur. ut inſtit. de hære. quæ ab
inteſt.de.per totum.in ſucceſsione uero regum de genera-
li regnorum conſuetudine hoc uidemus quod non ad om-
nes filios uel gradu proximos ſed ad unum ex eis ſolummo
do defertur regnũ . & hoc operatur bonũ publicum quod.
uerſatur . ut per unum non per plures reipublice & popu-
lis conſulatur.ut patet in.l.ij.§.deinde . quia difficile.ff.de
ori.iur.unde philoſophus entia uniuerſa nolunt male di-
ſponi . pluralitas principatuum non eſt bona unus ergo
princeps. Sicut uidemus etiam in natura quam iura imi-
tantur inſti. de adop.§.minorem . In membrorum namq;
pluralitate eſt unicum caput quod ſi plura in eodẽ corpo-
re reperirentur eſſet monſtruoſum.l.non ſunt liberi de ſta.
ho.ſic eccleſia una quæ eſt in multitudine latius incremen-
to fecunditatis extenditur quomodo multi radij ſolis ſunt
ſed unum lumen & rami arboris multi ſunt ſed robur unũ
tenaci radice fundatum . & de fonte uno plurimi riuuli
defluunt unitas tamen ſeruatur in origine . & hæc & ſimi-
lia habentur.xxiiij.q.j.c.ſequitur . ſic in generali concilio
prohibitum eſt unam ciuitatem duos habere pontifices
tanquam ſi unum corpus diuerſa capita haberet quaſi mõ-
ſtrum eſſet.de offi.ord.quoniam in plerisq; . Hinc eſt quod
in apibus princeps unus & Roma duo ferrẽ nõ potuit. vij.
q.j.in apibus. ubi alia exempla de iſta unitate capitis . Vn-
de dominus per Ezechielem dicit ſeruus meus Dauid rex
ſuper eos erit & paſtor unus erit omnium illorum . ſic una
tutela non debet per plures adminiſtrari ſed uni committi
adminiſtratio quia ſegnius expediunt cõmiſſa negotia plu
res.l.ſi plures.de admini.tuto.facit.C.quando & qui.quar-
ta pars.de. le.j.lib.x. Item conſiderationibus boni publici
& communis uiſum eſt omnibus fore utilius & ſanctius re
gnum per ſucceſsionem in plures non diuidi ſed ad pacem
inducendam nutriendam & conſeruandã per unum reipu-
blicæ conſuli per quem ipſa multitudo dirigatur . unde
prouerb.xj.ubi non eſt gubernator corruit populus. Vnde
2 legitur in Saluſtij † catilinario quod Romani binos Impe
ratores fecerunt hoc modo arbitrantes melius quam per
unum reipublicæ conſuli ſed totum euenit oppoſitũ dum
eorum quiſque magis ſe extollere & amicitias quærere co
gitabat ideo in breui reuocauerunt ut habetur poſt princi-
pium dicti libri. uerum quia poterat dubitari quis deberet
eſſe iſte unus cui rege mortuo cum pluribus forte filijs de-
beret deuolui regnum & quo iure rationabile uiſum eſt
quod in principale caput regiminis primogenitus deberet
ſubſtitui & quod ipſe ſolus in regno principetur ut ſic uni
tas ipſius regiminis eſſet in uno ſolo per quẽ pax & quies
multitudinis & populi in regno conſiſtentium conſerua-
retur . nam ſi omnibus filijs deferretur regnum potuiſſet ci
to & de facili ſuboriri diſcordia quam excitat ſepe commu
nio.l.cum pater.§.dulciſsimis de leg.ij.& proni ſunt homi
nes ad diſſentiendum & negligendum quod communiter
poſsidetur.l.itẽ ſi unus.§.principaliter.ff.de arbi.&.l.j.C.
quando & qui.quar.pars de. & rationabilius uiſum fuit ad
primogenitũ potius hoc ius deriuari quàm ad alios & hoc
propter ætatem cui iuniores reuerentiã exhibere debẽt.c.
ſtatuimus.de ma.& obe. Vnde phyloſophus.vij.poli. hone
ſtum eſt iuuenibus miniſtrare & ſenioribus obedire . facit.
ff.de fide inſtru.l.ſi. Quo iure autem primogenito defera-
tur regnum an ut hæredi ſiue iure hæreditario & utrum
poſſet ex cauſa dicto iure priuari quia non facit ad factum
noſtrum non proſequor ſed remitto ad not.in.c.licet uni-
uerſis.de uoto.ubi plenè ſcripſi referẽdo Oldra. qui in hoc
eodem regno aragone quæſtionem habuit. His itaque
uelut præludijs ſic præmiſsis quia originaria cauſa metuen

da eſt tanquam ab ea poſterior formetur euentus.l.j.de im-
po.luc.deſcri.& de dona.qui id quod . ideo pro principio
progreſſus regalis proſapie ſublimis domus regni arago-
num in dicto regno & qualiter ad eos peruenerit eſt prę-
mittendum prout in arbore genealogiæ figurata ut ſupra
continetur & a primo rege uſque ad ultimum.viij.ſunt ge-
nerationes lineæ deſcendentis in quarum vltima fuerunt
ſucceſsiue duo reges primo uidelicet rex Ioannes ſecundo
frater eius.ſ.Martinus ex ipſis duobus & alijs præcedenti-
bus gradibus ſuperuiuunt maſculi & fœminę quorũ qui-
libet dictum regnum ad ſe prætendit iure hæreditario de-
uolutum.rex Iacobus quartus rex in dicto ordine duos fi-
lios habuit uidelicet alfonſum qui ſucceſsit in regno & ex
ſua linea deſcendente ſuperuiuit Iacobus comes urgueli
pronepos ſuus reliquit alium filium nomine petrum qui
non fuit rex eo ſuperuenit alfonſus dux gandiæ ex rege pe-
tro.vij.rege deſcenderunt dicti ultimi reges uidelicet rex
Ioannes & rex martinus & elionora quondam regina ca-
ſtelle ex rege Ioanne ſuperuiuit yolans eius filia & etiam
ex ea ſuperuiuit federicus nepos naturalis natus ex marti-
no filio dicti regis martini qui prædeceſsit: ex elionora
ſuperuiuit Ferdinandus infans caſtelle iſtorum ergo ſuper
ſtitum qui aſpirant ad regnum omnibus repetitis uidelicet.
Iacobo Alſonſo Yolãte & Ludouico eius filio Federico.
ac Ferdinando ſuperius declaratis . Quæritur cui de iure
regnum deferatur . Ruſus etiam pręmittendum eſt quod
dictũ regnum a principio acquiſitionis ſumpſit exordium
in ſtirpe fœminea quo ad deriuationes ſupradictas in qua-
dam uidelicet nomine maioralis glebnrienſis quæ ſucceſ-
ſit in regno patri ſuo regi Hyſpanię & in regno Aragonũ
ſucceſsit Reminus priuignus dictæ Reginæ & fuit primus
Rex Aragonũ. Ex quo Remino profluxerunt duo filij ſuc-
ceſsiue reges aragonum & quidam alius Reminus mona-
chus & ſacerdos qui cum diſpenſatione apoſtolica accepit
uxorem ex qua ſuſcepit petronillam quę ſimiliter ſucceſsit
in regno quæ nupſit Raymundo bregernenſi comiti & mar-
chioni ex quo matrimonio ſucceſsiue progreſſe ſunt.viij.
generationes per lineam deſcendentem de quibus ſupra in
genealogia. Ex qua arbore apparet dictum regnum fœmi
neum a principio deriuatum per ſeptem generationes ſu-
mentes originem in prædicto Alfonſo & in alijs ſucceſsiue
ut dixi . His itaque pro clariori dicendorum intelligentia
ſic præmiſsis duo dubia principaliter declaranda occur-
runt . Primum eſt quod de prole ſiue ſtirpe regia ſuperui-
uunt tres maſculi : uidelicet pdicti Iacobus comes urgueli
& Alfonſus dux gandię deſcendentes ex duobus fratribus
filijs regis Iacobi quarti in ordine ut prædixi.ſupereſt etiã
Federicus nepos naturalis dicti quondam Martini ultimi
regis. Vtrum ergo iſti uelut de ſtirpe regia & agnatione
excludant fœminas ex eis deſcendentes & Yolãtem & Lu
douicum eius filium ac Ferdinandum filium Elienoræ re-
ginæ quondam caſtellæ . Secundo ſi non excludunt . Vtrũ
excluſis maſculis gradu remotioribus ad Yolantem filiam
quondam regis Ioannis uel ad Ferdinandum filium quon-
dam Elienoræ reginæ caſtelle dictum regnum deuoluatur
uel ad Federicum filium filij dicti Martini naturalem tan-
tum . Quo ad primum dubium probabiliter dici poteſt
quod prædicti maſculi deſcendentes ex ſtirpe regia exclu-
dant omnino fœminas . Primo quia donatio reginæ Pe-
tronillę eſt concepta qualiter donat Alfonſo ſuo filio di-
3 ctum regnum & omni eius poſteritati. † appellatione au
tem poſteritatis ueniunt maſculi non fœmine.l.j.in fine de
iure immu.l.uacatio.de mu.& hon.c.ubicunque de pœnis.
libro.vj.ubi gloſſa dicit omnino uerum ubi agitur de di-
gnitatibus & oneribus.ſed ſic eſt in caſu noſtro in quo quę-
ritur de regia dignitate & onere ergo &c. Secundo quia
dicta donatio facta fuit.Mclxiiij.& ſic iam ſunt anni.cclv.
a quo tempore citra ſemper regnum prædictum deuolu-
tum eſt ad maſculos : vt patet in.viij.generationibus & de
riuationibus prædictorum regum quorum ultimus fuit rex
Martinus qui proximis diebus debitum naturæ perſoluit.
Ad cõcluſionem igitur fœminarum uidetur ſufficere pręſcriptio

ſcripto tam prolixi temporis quo tempore tollitur omne ius publicũ & priuatũ & etiam iura Romanæ eccleſiæ.c.j. de præſcrip. lib.vj.l.omnes. &.l.ſicut.C.de præſcrip.xxx. vel.xl.annn.obtinet enim uim legis & priuilegij tam uetuſta conſuetudo.l.in ſumma.in prin.de aqua plu. ar.&.l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quoti.& eſti.& optima uidetur exceptio contra fœminas iam ſunt.cc.anni & ultra nõ ſucceſsiſtis iu regno ſed ſemper maſculi per non uſum igitur eſt præſcriptum contra uos.ut not. in.c.Ioãnes.de cle. non reſi. in nouel. Tertio quia ſimile uidemus in feudis in quibus non iure ciuili ſed conſuetudinario & irregula-
4 ri ſucceditur † nam ſtatutum eſt in eis ut fœminæ ad ſucceſsionem feudi aſpirare non poſsint ut in uſibus feudorum de his qui in ſeu.da poſ.c.j.§.hoc autem notandũ.quinimo ſi in feudi conceſsione ſit expreſſum ꝙ maſculi & fœminæ ſuccedant Intelligitur hoc ordine ſucceſsiuo ui.ſ.primo ſi ſuperſunt maſculi admittantur & iu eorum defectu fœminæ. ut in tit. de ſuc. fen.§ filia uero. & de gra. ſuc. in feud.§.ad filias uero.cum ergo ſuperſint de ſtirpe regis maſculi ducentes originem ab Alfonſo primo rege uidetur proculdubio ꝙ ipſi licet multum remotiores in gradu deficiente linea legitima deſcẽdente a rege martino ſint fœminis præferendi ad ſimilitudinem feudorum ut dixi. ut eſt text. in ſi.in.d.c.j.de gradi.ſuc.in feu. Et uidetur maior ratio excludendi fœminas a ſucceſsione regni quàm a ſucceſsione feudi.ab illa enim ſucceſsione ideo excluduntur quia:dominum iuuare non poſſunt nec pugnam facere ut nota.in.d.§.hoc autem notandum. ſed certe in regibus plures qualitates requiruntur quæ non ſunt in fœminis.debet enim rex eſſe magnanimus.c.grãdi.de ſup.ne.li.vj.mulierum autem genus eſt auariſsimum.l.ſi ſtipulata ff.de do. inter uir.& uso.Item debet eſſe circumſpectus & potens. ut.d.c.grandi.mulieres aũt imbecillis cõſilij ſunt & ſepe reperiuntur ꝯ propria commoda laborare.l.iij.C.de nupt. Ideo propter ſexus fragilitatem iura quædam eis indulſerunt priuilegia: ut patet in tit.ad uelleia.C.&.ff.& in multis eſt deterior eorum conditio quam maſculorum & præſertim in aſſumptione ad regimen populorum ad quod dominus noſter Ieſus Chriſtus nõ beatam uirginem ſed Petrũ aſſumpſit ſuper regimẽ dominici gregis.c.noua quædam.de pe. & remi.&.l.in multis. de ſta. ho. cum ibi not. cum ergo qualitates quæ exiguntur in regibus non poſsint deprehendi naturaliter in muneribus concludendum uidetur non poſſe eius competere dictum ius ſuccedendi & ad regimen aſpirare.arg.l.iu delictis.§.ſi detracta.ff.de noxa. Quarto iura prouident ut ordinum dignitas familiarũque ſalua ſit & qui hoc tuetur dicitur tueri ita rempublicã ſicut ſuam.l.j.§.publicæ.ff.de uen.inſpi.&.l.pronunciatio.§.
5 communi.de uerb.ſig. † curauerunt etiam iura in conſeruanda agnatione ne aliena forte ſordida ſtirps ſplendidis & ingenuis natalibus ſurrogetur.l.ſuper ſtatu.C.de quæſti.hoc autem inconueniens ſolum poteſt accidere ſi filia regia ſuccedere uolens in regno eſſet nupta plebeo. nam eius proles conditionem patris ſequitur & non matris.l.liberos.ff.de ſena.contra.l.cum legitimæ. de ſtatu homi. ergo modo ſi dicamus fœminas i regno ſuccedere foret poſſibile deriuari regnum in ſtirpem ſordidã & regale genus inclytum in eodem regno deprimi. hoc ergo quod uituperari poteſt precaueri debet. de ſer. nõ ordi.c.j.quãquã etiã in præfatis illuſtriſsimis dominabus : de quibus loquimur nuptis inclytis regibus hoc dici non poſsit cum coruſcant radijs maritorum in auten.de cõſuli.§.hoc itaque. tamen iura conſiderant quod poſſet abſurditas iſta contingere & potius adaptantur ad aptitudinem q̃ ad actum.l. labeo.de ſta.lib.&.d.c.j.quia ergo publica regni utilitas uidetur uerſari in dicta ſucceſsione agnatorũ qui ſuperſunt de regia ſtirpe aragonum potiuſquam propter ſucceſsionẽ fœminarum propter periculum deriuationis ipſius regni ad eſtraneas familias uidetur potius inclinandum pro ipſis agnatis maſculis: ut debito ordine dictum regnum ad eos iure hæreditario deuoluatur. Quinto intentio & uoluntas omnium regum prædictorum colligitur ex teſtamentis ipſorum in quibus ſemper maſculos in prædicto regno inſtituunt: fœminas autem dotari mandant. & quidẽ rex Iacobus expreſſe prohibuit regnũ prædictum ad fœminas per ſucceſſorem deuolui unde ſi fœminæ excluduntur.ergo & earum filij per ea quæ dicam infra in uerſu. Et ex iſtis infertur &c.hic autem tot regum uoluntas tot teſtamentis declarata uidetur ſufficere ad excluſionem fœminei ſexus & debere pro lege ſeruari.l.de quibus.ff.de legi. Et ex iſtis infertur quod Ludouicus filius domine Yolantis & Ferdinandus filius quondam domine Elionore ex p-
6 ſonis matrum excludantur ab iſta ſucceſsione † quia non debẽt admitti quorum repelluntur autores.c.licet ex quadam de teſti.ex infecta enim radice fructus non producitur.c. uulnerato.j.q.j.& quod no. Bar.in ſi.quæſtione de natis ex fœmina qua per ſtatutũ excluſa a ſucceſsione ſimiliter eius filij maſculi excluduntur ut ipſe no.in.l.liberorum de uerbo.ſignifi.& expreſſum eſt in feu.in.x.col.de gradi. ſuc. in feu.§.ad filias.iſte ſunt rationes & iura quæ faciunt pro agnatis contra præfatas illuſtres dominas earumque filias.

Sed dicere & ſentire oppoſitum urgẽt alie rationes efficaciores meo iudicio. Et primo quia ut ſupra in facto præſupponitur quod dictum regnum ſumpſit originem in *iſta* inclyta ſtirpe aragonum in fœmina.ſ.in domina *maiorali* & ſucceſsiue poſtea in domina petronilla regina aragonũ quæ titulo donationis tranſtulit dictum regnum in Alfonſum : alias Raymundum eius filium primum regem aragonum a quo ut dictum eſt ſupra omnes alij deſcenderunt. hanc igitur obiectionem ꝙ fœminea proles ad regnũ aſpirare non poſsit non uidentur poſſe obijcere quia a fœmina trahunt omnes originem & ab ea tanquam a radice habẽt in dicto regno cauſam ſed in iure originaria cauſa inſpicienda eſt.l.ſi id quod.ff.de dona.l.tutor.de fideiuſ. & alibi dicit lex ꝙ a primordio tituli poſterior formatur euentus.l.j.C.de impo.lucra.deſcri.hinc dicitur ꝙ ex infecta radice fructus non producitur.c. uulnerato.j.q j.&.c. cũ inter uos. de re iudi. cum ergo regnum Aragonum dicti reges aragonum aſſecuti ſint ex regia prole fœminea non debent ſexus fœmineum impugnare uel dedignare ex quo tantum honorem ſunt adepti & commodum nam dicente fœmineę & ſi me culpent alij te laudare neceſſe eſt a quo lucrũ ſentis.l.cum in feudo.ff.de iure dot. uer. & ſi quidẽ. non enim debet quis id impugnare ex quo lucrum ſenut. xis.di.c.j.iiij.q.iij.ſi quis teſtibus.iij.q.viij.cuius in agendo. &.c.ex eo quod de reg. iu. lib.vj.& ibi concor. &.l.ex qua perſona.ff.eo.Secundo quatenus conſuetudine derogatum reperitur legibus & iuri diuino circa promotionem regũ ſtare debemus conſuetudini & in alijs ius cõmune ſequi.l. de quibus.ff.de legi.facit.l.ſi cum dotem.in princi.ſolu.matri.ſicut eſt etiam in ſucceſsione feudi.c.j.de gradi.ſuccc.in feu.ſed in iſto regno aragonum non apparet conſuetudo quod delatum fuerit agnatis tranſuerſalibus ſed tantũmodo deſcendentibus per rectam lineam maſculinam & ſemper primogenito ut patet in arbore figurata ſupra. ſi ergo conſuetudo non iuuat agnatos nec fœminas debent ambo reponi in iure communi. ius autem commune defert ſucceſsionem proximioribus deſcendentibus & in eorum defectum tranſuerſalibus inſti. de legi. agna. ſuc. in prin.&.§. nos uero.& hoc bene ponderandum eſt quod ab origine huius regni ſemper deriuatum eſt per lineam deſcendentẽ nullam igitur ut prædixi tranſuerſales duo ſupradicti poſſunt prætendere deriuationem in eos iure cõſuetudinario remanent ergo dictæ dominæ & prædicti agnati in iure communi & ſecundum dictum ius inter eos quæſtio decidenda poſtquam niti non poſſunt cõſuetudinario uel alio ſpeciali iure. facit.l.ſed & milites.in prin.ff.de excu. tuto. facit.l.omnes populi.ff.de iu. & iur. facit. xij.diſtin.c.uos conſuetudinem.&.c.illa.& ſecundum iura commune quo ſublata eſt differentia ſexus agnationis & cognationis. ut inſti.de legi.agna.ſuc. poſt prin.nulli dubium quod uel ad dominam Yolantem uel Ferdinandum uelut proximiorẽ deuolueretur regnum.ut eo.tit.§.nos uero. & per conſequens non ad dictos agnatos iure agnationis. ut enim ele-

gantet

ganter ait Oldr. regnum defertur ad primogenitum non ſolum quia de genere ſed quia filius. ſi enim filius huius patris non eſſet regnum utique quamuis foret de genere non haberet. ex quo patet quod de genere eſſe non eſt per ſe cauſa ut in regno ſuccedat: ſed eſſe filium eſt proxima cauſa & immediata quare ſuccedat. imo filius de genere eſt. non autem omnis qui de genere eſt filius eſt nec cauſa ſola generis ceteros de genere excludere poſſet. iſta ſunt uerba Oldra. q. xcij. alias. xcvij. pe. col. Ex quibus uerbis & alijs ſupradictis patet quod præfati duo quãquam de ſtirpe regia geniti tamen quia non filij licet in gradibus diſtãtibus & remotis ab ultimo ad prædictum regnum aſpirare non poſſunt. Et unum non omittam quod prædicti duo. ſ. Iacobus & Alfonſus deſcendunt ex iſtis regibus per lineã tranſuerſalem & Iacobus qui deſcendit ex rege Alfonſo. credo quod diu poſt mortem dicti regis proaui fuerit conceptus & editus idoneoq; ut agnatus ad hæreditatem eius admitti debet. l. ſi quis filio. uer. ceterũ ſi poſtea conceptus. de iniu. teſta. & l. ſi titius. de ſuis & legi. ſi eſſet ita in Ferdinando quod conceptus fuerit ex Elionora poſt mortem regis patris ſui aut idem eſſet dicendum. Tertio quod proles fœminea capax ſit regie dignitatis ut maſculi in hoc regno Aragonum ut in prima ratione huius partis probatur etiam ex donatione reginę Petronille collata in eius filiũ Alfonſum. donauit. n. ſibi & omni eius poſteritati quod uerbum prolatum a fœmina uerisimile eſt quod intellexerit de utroque ſexu & ita dilexit ſexum ſuum fœmineum
7 ſicut maſculinum † imo propter ſexus ſimilitudinem plus quandoq; mater afficitur ad fœminas quam ad maſculos. unde quia in habentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus. l. nam inutiles. de tranſac. dicamus uerbum poſteritatis ſecundum intentionem & conditionem perſone conferentis intelligendum. l. plenum. ff. de uſu & habi. & c. ſi de beneficio. de præben. lib. vj. pro hoc facit adiectio nominis uniuerſalis omnis ut per hoc uerbũ maſculi & fœminę includantur ut ſic aliquid operetur. nam qui omne dicit nihil excludit. l. a procu. C. man. & xj dist. ſi romanorum. & optime quod no. in. c. ut circa. de elec. li. vj. uer. aliud eſt dicere lego marmor aliud omne marmor. Confirmat iſtam interpretationem quod filiæ fœminæ ſint capaces regni clauſula teſtamenti dicti regis Alfonſi ubi in defectum maſculorum uult ad filiam dictum regnum deuolui quod teſtamentum & contenta in eo confirmat regina Petronilla in eius teſtamento & ſic patet per uerbum omnis poſteritatis etiã fœminas includere uoluiſſe poſtquam eas inuitat ad regni ſucceſsionem. Super illa ſucceſsione filiarum in regno & deſcendentium Reginæ domus ſuæ plenè in teſtamento prouidit rex Iacobus tertius, primo namq; gradatim uocat maſculos ſucceſsiue in eorum defectum filias eius fœminas ultimo proximiores in linea parentele. prouidit igitur iuxta charitatẽ ordinatam. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. Ex quo poſſumus coniecturari potiorem eſſe filiam regis in ſucceſsione regni quàm illos de genere remotiores. Nam uerisimile eſt quod rex Iacobus prætulerit filias in ſucceſsione remotioribus agnatis dicti generis quia poteſtatem habebat teſtandi & illos excludendi & filias inſtituendi. ſed ſi regnum debuiſſet deuolui ad agnatos remotiores excluſis fœminis non potuiſſet eis per ſuũ teſtamentum præiudicare. ut eſt caſus in ſi. de lega. ij. l. peto. §. fratre. ibi nec tamen ideo ſequentium. cauſa &c. facit quod no. Bar. in. l. j. ff. de interdic. & rele. debemus tamen præſumere quod potuerit ſic teſtari quia in contractu donationis dicitur & omni eius poſteritati. ut intelligantur dicta uerba ſecundum naturã regni uidelicet ut primo ad filios maſculos & qui tenet eorum locũ ordine geniture; ſecundo ad filias fœminas: tertio ad agnatos remotiores deuoluatur. facit. l. & uno. ff. loca. cum ſimi. & quod not. in l. gallus. in princi. ff. de libe. & poſthu. Poſtremo in alijs et regnis uidemus regna deuolui ad feminas nõ ad maſculos de genere remotiores patet proxime retro temporibus in regno Hieruſalem & ſiciliæ deuolutis ad illam: fœlicis & recollende memorie reginam Ioannã quæ regna ſua. xxx. annis & ultra ſalubriter gubernauit cum pace perpetua populorum. Regina etiam Vngarię filia Pratici illuſtriſsimi regis Vngariæ etiam in regno ſucceſsit: non illi de genere cuius ætas rex ſimiliter & prædictæ Reginæ maior & Petronilla quæ frequenter principium & origo huius regni aragonum in prædicto ut prædixi fuit: ex quibus uetuſta & moderna conſuetudine hæc ſucceſsio in regnis ex teſtamento & abinteſtato approbata eſt. Præſuppoſita igitur habilitate & capacitate prolis fœmineæ ad obtinendum regnum aragonum prout ſuperius eſt clarè probatũ liquido cõcluditur quod Yolans & Ferdinandus uelut gradu proximiores excludunt dictos Iacobum & Alfonſum gradibus ſatis remotiores. deficiente namq; linea deſcendente quæ in regnis admittitur ſeruato ordine genitũre diuerti & tranſgredi oportet ad magis proximos lineæ trãſuerſalis diuerſæ. ut eſt exemplum in. c. j. de gradi. luc. in feu. facit in ratione ſui. l. de quibus. ff. de legi. & ſi quæ hoc iure defecerit tunc quod proximum & conſequens ei eſt. & l. j. §. a ſententia. de fun. inſtru. ibi deinceps in infinitum primis quibuſque proxima copulata procedunt.

Reſtat reſpondere rationibus in cõtrarium ſupra factis & prima ratio tollitur per ea quæ dixi in prima ratione partis contrariæ: ideo hic non repeto. Ad ſecundam rationẽ dico quod hic non poteſt allegari conſuetudo contraria in fauorem maſculorum qui tanto tempore ſucceſſerunt nam illud contingit propter teſtamenta condita per prætaxatos reges † nos autem ſumus in cauſa inteſtati uel in caſu
8 per teſtamenta non prouiſo quare ius commune ſeruandũ eſt in caſu omiſſo. l. ſi cum dotem. in prin. ſol. ma. & l. com modiſsime. de lib. & poſth. non enim conſuetudine ſed teſtamentis dictum regnum ad maſculos deuolutum eſt. fruſtra igitur conſuetudine iſti maſculi de genere nitũtur ſed ſucceſsio ex teſtamento fundatur in libera uoluntate teſtatoris. l. j. C. de ſa. ſan. ec. & ſic eſt quædam facultas quæ nullo tempore præſcribitur. ut no. in. l. cum notiſsimi. de præſcrip. xxx. anno. & ſi uno modo teſtandi mille annis homines uſi eſſent ſi uellent ab eo recedere certũ eſt quod poſſent ut ibi. Item uoluntas cauſæ teſtati non præiudicat neque tangit cauſam inteſtati ut puta prorſus diuerſam. ar. l. pap. exuli. de mino. in hoc autem caſu ſumus nos uidelicet cauſæ inteſtati in qua conſuetudo aliqua non reperitur. Tertiæ rationi reſpondetur quod ſucceſsiones in regnis aliter regulantur quàm ſucceſsiones in feudis. Iſte enim ſucceſsiones in feudis multum exorbitant a iure communi ideo ad conſequentiam non trahẽde. l. quod uero. ff. de leg. Alia inducta ad corroborationem dictæ ſimilitudinis de regnis, & feudis tolluntur poſtquam in hoc regno & alijs uidemus fœminas in alio ſuccedere & remotiores de prole regia omnino excludere. in incertis igitur & non certis locus eſt coniecturis. c. continuus. §. cum ita. de uerb. obli. hoc patet. viij. q. ij. uereor. ubi de regina auſtri tertij regũ. x. & para lipomenon. vij. & numeri. xxvij. & ſic iure diuino. iure conſuetudinario & humano fœminę ſunt capaces regnorum non ob. ratio in contrarium quia nullo iure cauetur quod regna deferantur iure agnationis. ſed ordine geniture ipſis filijs. unde pſalmiſta. Deus iudicium tuũ regi da & iuſtitiam tuam filio regis. nam per filium intelligã & filiam ſicut regulariter intelligitur in fauorabilibus. l. ſi quis ita de teſta. tu. & maxime in materia differenti in quã maſculi & fœminę admittuntur ad ſucceſsionem regni omni iure ordine ſucceſsiuo ut dictũ eſt. facit. l. & uno. ff. loca. & l. damni infecti. ff. de dam. infec. cũ ſi. facit quod dixi ſupra poſt Oldr. uerſu. ut enim eleganter ait Old. &c. Non ob. quod poſſet fœmina ſuccedens in regno nubere plebeo &c. hoc non debemus præſumere cum ſit contra bonos mores, arg. l. merito. ff. pro ſocio. & l. inter ſtipu. §. ſacram. de uer. obl. Item in præteritum cum regna ad fœminas deuoluta ſunt acceperunt uiros ſtrenuos & de ſtirpe regia ut patet in prædictis duabus dominabus in quibus regnum illud ſumpſit exordium ut ſepius dictum eſt. ex præterito ergo tempore debemus præſumere in futurum. c. ſi ſcribam. cum ſi. de præſumpt. Ex quibus omnibus ſic diſ-

fuſe

fuſe dictis luce clarius manifeſtè concluditur præfatam il-
luſtriſsimam dominam Yolantem regis Ioannis filiam po-
tiorem in regno dictis duobus agnatis gradu ualde remo-
tioribus a dicto rege Ioanne & marito fratre ſuo poſtea ul
timo rege ſuperſtite ſolum Federico filio naturali Martini
dicti regis filij prę defuncti dicto rege uiuente. Supereſt di
ſcutere de ſecũdo dubio utrum excluſis prædictis duobus
agnatis per ea quæ dicta ſunt dicti regni ſucceſsio deuol-
uatur ad dominam Yolantem uel Ferdinandum filium do
minæ Elionoræ filiæ quondam regis Petri & ſororis dicto
rum ultimorum regum Ioannis & Martini. Ferdinandus
pro ſe allegat contra dominum Yolantem ſexus prærroga
tiuam quia maſculus licet deſcendens ex fœmina: tamen
præfertur in ſucceſsione fœminis omnibus licet ſint eiu-
ſdem gradus ut ſunt Yolans & Ferdinandus nati uidelicet
ex fratre & uxore. Et hoc eſt expreſſum in feudis.x.colla.
de ſuc.feu.§.filia.& de eo qui ſibi & hære.ſuis.c.j.contra fi-
lium autem poteſtate dominæ Yolantis allegat gradum: ſci
licet prærrogatiuam quia uno gradu proximior regi Marti
no ſed certè ut dixi ſupra ſucceſsio in feudis eſt multum
exorbitans a iure communi ideo non trahenda ad conſe-
quentiam hoc eſt ad ſucceſsionem regnorum quæ deficien
te cõſuetudine regulari debent iure diuino & humano de-
ferri ut dixi ſupra. Item pro Ferdinando facit quia poſtq̃
regnum de rege Ioanne deriuatum eſt in regem Martinũ
ex teſtamento dicti regis Ioannis iam non debet amplius
dici regnum regis Ioannis ſed regis Martini. nam mutatio-
ne perſone permutaẽ qualitas & natura rei.c.j.de iure pa.
lib.vj.ergo præfata domina Yolans licet regis filia non po
teſt dictum regnum uendicare iure primogeniture ut re-
gnum patris: quia ut dixi in alium eſt translatum ideo nõ
ut regnũ regis Martini quia maſculus ſibi par in gradu ui-
detur eam excludere ut prædictum eſt & licet non ex ſimili
tudine feudorum tamen ex differentia ſexus ubi eſt in gra-
du equalitas maſculi & fœminę uidetur maſculus tanquã
dignior præferendus.ar.l.ſi ita ſcriptum.de leg.ij.& ualde
confirmat iſtam gratificationem & prælationem lineæ ma
ſculorum teſtamẽtum regis Iacobi.in uerſi.quo Petro filio
noſtro & deſcendentibus ab eo &c.ubi patet quod præfert
prolem maſculinam filiarum ſuarum ut debeant maſculi
eatundem in dicto regno ſuccedere. Sed his non ob. di-
cendum contrarium concludendum de iure puto pro do-
mina Yolante. Moueor primo propter legem dictam ſiue
traditam in contractu donationis reginę Petronillæ quæ
donauit filio ſuo regnum & omni ſue poſteritati per quæ
uerba maſculi & fœminæ includuntur ut dixi ſupra in ter
tia ratione ſecundæ partis. Item dicta uerba & omni ſuæ
poſteritati intelliguntur ordine ſucceſsionum & geniture:
non autem quod omnis poſteritas ſimul admittatur quia
repugnat natura rei hoc eſt regni quod non ſuſcipit plures
ſimul ſed unam tantum.c.in apibus.vij.q.j.& dixi ſupra in
prin.uer.ſa.in ſucceſsione uero regni &c.i. Idem dicimus
in legato facto familiæ ut non ſimul ſed proximus uideaẽ
inuitatus.l.cum ita legatur.§.j.de leg.j.&.l.peto.§.fratre.
de legat.ij.facit qđ not.in.l.gallus.in prin.de lib.& poſth.
His pro ueris ꝓſuppoſitis uidetur quod mortuo rege Ioan
ne relictis domina Yolante eius filia & Martino eius fratre
regnum ordine geniture deuolui debuerit ad dominam
Yolantem non Martinum fratrem dicti regis. nam ut dixi
& ordine geniture in regnis & de iure communi prima
cauſa ſucceſsionis eſt liberorum. inſti. de hære. quæ ab in-
te.de poſt principium non habita differentia ſexus.l.maxi-
mum uitium.de libe. præteri. pro hoc facit quod dixi.s̃.in
ſecunda ratione ſecundæ partis ubi dixi quod in tranſuerſa
libus ut eſt iſte Martinus non reperitur conſuetudo aliqua
quod ad eos regnum deferatur ordine geniture ſed bene
reperitur talis prælatio ex teſtamento dictorum regum &
hoc trahi non debet ad cauſam inteſtati in qua ſumus ut ſu
perius dictum eſt. Non obſt. teſtamentum regis Ioãnis in
quo deficientibus ſibi deſcendentibus ſubſtituit fratrem
eius Martinum in regno: quia hoc facere non potuit in
præiudicium dictæ eius filiæ cui eo mortuo regnum de-
uoluebatur ordine geniture & ex antiqua donatione regi-
ne Petronillæ. unde cum hoc regnum deberet ad eam cõ-
fluere iure primogeniture non a patre non potuit pater eã
dicto iure priuare. facit quod not. Bart.in.l.j.de inter. & re
le. Dyn. in.ca. is qui in ius.de regu.iur.lib.vj. Secundo ſub
tilius aduertendum eſt quod præſuppoſito regem Ioannẽ
potuiſſe fratrem ſuum Martinum præferre in regno dictę
eius filię dominę Yolantis tamen non uidetur dicte domi-
ne abſtuliſſe ius primogeniture nec illud nomen quod con
ſequitur a natura non ab ipſo ſic dicimus in ſuitate ut licet
filius abſtineat ab hęreditare paterna non tñ per hoc pere
unt ius & nomẽ ſuitatis.l.ſi filius qui patrui.de uul. & pu.
l.in ſuis.de li.& po. Iſta aũt retentio nominis & iuris pri-
mogeniture donec martinus ſteterit in ſuſpenſo quid recupe
raret rege Martino ſine liberis defuncto ipſis filijs ꝓdeſſe
cum res de facili redeat ad naturam ſuã.l.ſi unus. §. pactus
ne peteret.ff.de pac.&.l.filio quẽ pater.de li.& po.ibi non
translatus ſed redditus uideretur &c. Item uериſimile eſt
quod ſi rex Ioannes de obitu fratris ſui ſine deſcẽdentibus
cogitaſſet pretuliſſet filiã ſuã prædictã & eius filiũ quibuſ-
cunq; alijs ſicut fecit rex Iacobus qui in teſtõ in defectum
maſculorũ prętulit filios filiarũ ſuarũ in ſucceſsione regni
remotioribus de genere ſuo ut dixi ſupra.& pro hoc opti-
mè facit quod no.in.l.tale pactũ.§.ſi.de pac.ubi. gl.dicit qđ
idem de iure ſeruandũ licet non ſit ſtatutũ quod uериſimile
eſt ſtatutũ fuiſſe ſi hoc queſitũ fuiſſet.C.de inoffi. do.l.ſi to
tas.cum alijs ſi.allegatis ibi in gloſ. quis autem dubitat q̃
ſi a rege Ioanne quæſitum fuiſſet ſi Martinus frater tuus ſi-
ne prole deceſſerit ad quemuis regnum deuolui procul-
dubio reſpondiſſet quòd ad filiam ſuam dominam Yolan-
tem & filios deſcendentes ex illuſtriſsimo rege Hieruſalẽ
& Siciliæ eius uiro de ſtirpe inclyta regis francorũ. pater
enim naturali uoto deſiderare præſumitur augmẽtum ho-
noris & glorię filię ſicut ſnum.c.ſuper eo. de teſti. Tertio
poſtq̃ ſuper re indiuiſibili ut eſt regnum ambo iſti.ſ.domĩ
nus Yolans & Ferdinandus cõtendunt & eſt æqualitas in-
ter eos in gradu licet pro ſe alleget qualitatem ſexus quia
maſculi tamen dicta domina habet pro ſe alias qualitates
præponderantes & inter cætera illam ſummam & præci-
puam uidelicet quod filia magni regis & per rectam li-
neam deſcendens ab omnibus regibus originem ducens &
hæc qualitas filiationis in ſucceſsione regni attenditur nõ
qualitas agnationix uel maſculini generis ut ſupra dixi
poſt Oldra. uerſicu. ut enim eleganter ait Oldra. Item ſi
qualitas agnationis ſit cauſa prælationis in regno nulli du
bium quod filia regis computatur in numero agnatorum
ut.l.meuius.C.de legi.hære. Ferdinandus autem quia de-
ſcendit ex fœmina computatur in numero cognatorum.
& nulli dubium quod agnationi de iure tamen antiquo
magis erat fauendum. ut patet inſtitutu.de legi. agnatorũ
ſucceſ. quaſi per totum. qualitas ergo filiationis affixa oſ-
ſibus dominæ Yolantis & qualitas agnationis præponde-
rant qualitati ſexus de qua in hoc regno nõ curaẽ ut ſepius
dictum eſt ſupra proxima ratione præterita. & pro prædi-
cta domina facit quia poſtquam ad proceres de prole fœ-
minea debet regnum Aragonenſe deriuari & concurrant
duo pares in gradu iuſtũ eſt ad illum deferri qui nobilior
& ſanctior reperitur & maioribus meritis decoratur: ut
not. in ſi.de ma.& obe.c.ſed in inclyto rege Ludouico ma
rito dominæ Yolantis & eius filio concurrunt quamplura
prælatione digna. Primo quia rex inclytus Hieruſalem &
Siciliæ. Item quia de inclyta domo & excelſi regis Frãciæ
& Deum habens præ oculis in oĩbus operibus ſuis pius
catholicus & benignus poſtq̃ igitur in aliud genus oportet
regnũ deriuari conſiderari debent iſta & alia q̃ plura pro-
pter quę in gubernatione regni iſte inclytus rex ſanctior &
iuſtior inuenit. ad hoc.viij.q.j.c.unde ipſe clemens.ibi gu-
bernatio populi illi tradiẽ quem Deus eligit homini.ſ.tali
qui habet in ſemetipſo ſpiritũ Dei & ꝑcepta Dei in ꝯſpectu
eius ſunt & q̃ Moyſi ualde notus & familiaris eius in quo
ſit claritas legis & ſciẽtia ut poſsint eum audire filij Iſrael.
9 † Ipſe igiẽ qui cũ eius inclyta coniuge eadem caro cenſetur

l.rei iudicatæ.ff.ſol.ma.&.l.manifeſtiſsimi.in fi.C.de fur.&.l.j.re.amo.ſuſcipiet nomine dominæ Yolantis regnum & regni tutelam & gubernationem. ubi autē eſt conflictus rationum hincinde ut eſt in concurſu horum duorum ille obtinere debet pro quo plures faciunt rationes & ea quæ minus habēt captionis.l.fi.C.de adop.&.c.nerui.xiij.diſt.&.l.quoties.de re.iur. Quarto & ultimo allego quod no. Bar.in fi.q.ff.ad ter.l.fi.nam ſiue dicas regē martinum potuiſſe in regoo ſuccedere ex teſtō fratris ſui regis Ioannis cuius ꝓrium eſt.ſ.probatū in prima rōne huius partis ſiue dicas ipſum ab inteſtato potiorem præfata dn̄a Yolante ut ibidem etiā tetigi: tn̄ pro uero ꝓſuppoſito ita eſſe de iure: tn̄ ꝙ eo ſine deſcendentibus decedente ſucceſsio reuertatur ad illam quę ſucceſsiſſet ſi ipſe non fuiſſet puta ad dn̄am Yolantem. & hoc determinat Bar.ibi in fi. q̄ōne de prælatione maſculorum filiabus ꝑ ſtatutum.nam excludūtur donec filij uel fratres ſuperuiuunt ſed eis deficientibus filia recuperat ius ſuum quaſi finita finali cauſa excluſionis.ſ.filiorum.ar.c.cum ceſſante.de appel. excluſionē autem tꝑalem ad excluſionem perpetuā trahere non oportet.ff.de pact.l.epiſtola.§.fi.plus conſuluit Bal.quod amoto impedimento maſculorū per ipſorū obitum ipſa amorio impedimenti retro fingit impedimentum non fuiſſe facit.ff.ad Sillan.l.ſi exhæredatum.ſuſpendit.n.interim.i. maſculis filijs uel fratre ſuperſtitibus a ſucceſsione non aūt priuat.porro aliud eſt ſuſpendere aliud tollere.l.hæreditas.§.j.ff.de here.inſti.ut dicimus in interdicto.c.ad hæc quoniā.de appel.& iſta iura habētia cām ad tēpus ipſo iure ex tꝑe pereunt.c.cum bone.de eta.& qua.per Inno.& cle.j.de deci.facit qđ no.Bal.in aut.ceſſante.C.de legi.hære. Ex iſtis omnibus late dictis liquide cōcluditur quod dicta dn̄a Yolans dicto Ferdinando proculdubio præferatur rationibus ſupra proxime dictis. Reſtat breuiſsime de iure Federici nepotis naturalis ex rege martino inquirere & breuiter nullo iure poteſt ad regnū aſpirare quia de ipſo ad auū nulla ꝓtia poteſt eſſe legitima.caſus eſt in.l.fi.C.de natu.lib.& hoc uerum etiam ſi appareret legitimatio quæ in ꝓiudiciū illorū ad quos regnū ordine geniture deuoluitur nullū operatur effectū: de quo regula ſine culpa.de reg.iu.lib.vj.facit.c.naturales.ſi de feudo fuerit controuer.&c.

Reſtat ultimo de quodā dubio nouiter incidente inquirere. nam dicitur ꝙ dn̄a Yolans dū eſſet in regno aragonū nondum nupta renunciauit dicto regi Martino omni iuri ſibi competenti. regno præfato confirmando dictam renūciationem proprio iuramento. Subſequenter etiam idem fecit poſtq̄ tradita fuit ſereniſsimo regi Ludouico & ad domum ſuam trāſducta & eo conſenſum accommodante q̄bus renunciationibus iuramentis eius uallatis obſtantibus contra dictam dn̄am opponitur quod nō debeat audiri. Ex aduerſo uero dicta dn̄a replicat quod debet audiri cū tꝑe utriuſq; renūciationis eſſet minor.xxv.an.& poſito ꝙ utraque renuociatio eſſet efficax: tn̄ non debet extendi ad caſum nr̄m modo quæritur quid iuris. Et primo contra dictā
10 dn̄am Yolantem faciunt uulgares regulæ. † Prima eſt ꝙ remittentibus iura ſua non eſt amplius regreſſus ad illa.de edi.edic.l.quæritur.§.ſi uenditor.& de ſucceſ.edi.l.j.§.ſemel.&.vij.q.j.q̄ periculoſum. cum ibi. not. Secundo facit contra eam autoritas iuramenti quæ firmat ꝯtus minorū in quibus ſolēnitas eſt omiſſa de iure ciuili.aūt. ſacra puberum.C.ſi aduer.uend.de iure canonico firmat cōtractus q̄ iure ciuili prohibentur.de iureiur.c.cū cōtingat.&.c.licet mulieres.eo.ti.li.vj.Confirmat etiā ꝯtus qui a iure ciuili protſus reprobantur.c.ij.de pac.li.vj. Tantam autem autoritatem ius canonicum attribuit iuramento quia.l.diuina præceptū eſt iurare & reddite domino iuramēta ueſtra.c.
15 & ſi Chriſtus.de iureiur. † Vnde de iure canonico datur regula quod omne iuramentum ſeruandum eſt quod ſeruari poteſt ſine diſpendio ſalutis æterne: ut.d.c.cum contingat.&.d.c.ij.præalle. In contrarium uidetur ueritas uidelicet quod non obſtante prædicto iuramento uel ſaltem petita relaxatione poſsit tanq̄ minor & enormiter decepra reſcindere dictas renunciationes & ſibi oon obeſſe in effectu. Pro cuius fundamento ſumo regulā illā ꝙ iuramētum nō fuit inſtitutum ut eſſet iniquitatis uinculum. quod uerbum iniquitatis mulrum pondero quo utitur tex.in.c.inter cetera.xxij.q.iiij. Rurſus iuramentum debet habere tres comites ueritatem iudicium atq; iuſtitiā.eadē cā.&.q.ij.c.ai aduertendum.&.c.ſi Chr̄s.de iureiu. In cā ait prædictarum renunciationū euidens apparet iniquitas cum mulier & minor renunciat uni regno.nam iuris præſumptiōe fragile & infirmū eſt talis etatis conciliū & multorum inſidijs & captionibus expoſitum: ideo dicit tex. ꝙ naturalis equitas ſuadet talibus ſubueniri.l.j.ff.de mino. Accedit ad hoc ſexus fragilitas, quia mulier quæ conſueuit ſepe contra propria commoda laborare.l.iij.C.de nup.accedit etiā nimia reuerentia quam puella exiſtens in regno & etiam extra regnum habebat ad patruum. & iſta nimia reuerētia eſt cā reſcindendi ꝯtus ſicut iuſtus metus.l.j.§.quæ honorandæ.ff.quarum rerum actio non datur.facit.c.ſane.de re non.quia ergo ex qualitate facti dolus colligitur.l.j.& ibi no.ff.de exce doli.proculdubio dicendū hic dolum ineſſe. & ſi non ex propoſito ſaltem re ipſa ratione enormiſsime leſionis ſicut eſt renunciare uni regni apparet nāq; ꝙ talia iuramenta propter nimiam reuerentiam extortam ut prædictum eſt non habent illos tres comites de quibus ſupra & dolus re ipſa idem quod dolus ex propoſito operatur ad reſciſsionem cōtractus.ut.d.l.ij.de doli excep.nec reiteratio iuramenti magis confirmat contractum cui dolus ineſt re ipſa. imo magis contractum offendit & iniquitatē multiplicat.ar.l.doli mali.§.diuerſis.ff.de doli excep. Non ob. auten.ſacra.&.c.cum contingat.&.c.licet mulieres de iureiu.nam loquuntur cum contractus de ſe eſt inualidatus ratione ſolennitatis uel alijs rationibus de quibus ſupra. non autem ſi de dolo uel iniquitate contractus euidentiſſime arguatur quia tunc eſſet iniquitatis uinculum ſi teneremus debere ſeruari imo dicendum eſt debere per iudicem relaxari qui debet in talibus ex officio occurrere iniquitati.ut no.Io.an.in.c.cum contingat.de iureiurā. & qđ no.Hoſt.in.c.quintauallis.eod.tit.& ibi in nouel.præterea licet formam dictarum renunciationum non uiderim, tn̄ credendum eſt prædictam dn̄am yolantem renunciaſſe dicto regi martino pro ſe & ſuis ſuccedentibus ſucceſsiuo ordine.l.gallus.ff.de lib.& poſth.nec eſt ueriſimile quod uoluerit ſtipulari extraneis non hæredibus.l.ſtipulatio iſta.ff.de uerb.obli.imo ꝙ in caſu deficiētis ſibi prolis potius uoluerit regnum deuolui ad dominam yolantem a qua beneficium recipit q̄ ad quēcumq; extraneum.ar.l.tale pactū.§.fi.ff.de pac.&.c.cum in officijs.de teſtamētis. recuperat igitur ſuum dicta domina yolans poſtq̄ non eſt aliquis qui ſibi poſsit obijcere de prædictis renūciationibus. Poſtremo caſus inopinatus & non ꝓmeditatus fuit & eſt ꝙ rex Martinus deceſſerit ſine prole habili & capace ad ſucceſsionē regni. Ad iſta autem ioopinata & impremeditata & ex futuro pendentia ſtipulationes pacta renunciationes & ſimilia non extenduntur, ut.l.cum acquiliana.l.qui cum tutoribus.de tranſa.&.l.qui rome.§.duo fratres.de uerborū obligatio. & hæc faciunt ſuper iſto articulo &c.

CONSIL. CCCXL.

1 *Epiſcopus an ueniat nomine officialium.*
2 *Voluntarium eſt ex poſtfacto efficitur neceſſarium.*
3 *Commentarienſis tenetur ad eandem pœnam ad quam is qui fugit.*

IN CHRISTI oomine amen. Viſo themare prædicto elicio iſta dubia. Primo.n.an iſti cuſtodes carcerum teneātur ex forma ſtatuti tn̄. Secundo an uirtute promiſsionis & ſtipulatioois factæ dominis de auere. Tertio an de iure communi attento quod ipſi cuſtodes receperſit in ſuā cuſtodiam. Circa primū uidet quod non teneant.nā ſi pondero primū ſtatutum ipſum loquitur de conſignante pro parte cōis officialis bonon̄.ſed epiſcopus nō eſt officialis

cialis cõis Bononiæ : ergo nec eius uicarius ergo &c.Secũ
do ad idem inducitur ſecundum ſtatutũ quo diſponitur ut
nõ ſeruatis contẽtis in ſtatuto captio ſeqneſtratio & recõ-
mendatio ſit ipſo iure & facto nulla & debeat relaxari . In
ꝯrium facit quia eṗs eſt officialis cõis bonoñ.& ꝑ pñs eius
uicarius de cuius mandato fuit incarceratus.nã quicũq; eſt
officialis alicuius officialis dicitur officialis illius cuius eſt
officialis ille cui ſuum officium præbet.ar.ff.nau. cau.ſta.l.
debet.§.ſi ſeruus.&.ff.de pec.le.l.dñs §.j.& eſt quaſi tex.ff.
de ſun.inſtru.l.quæſitum.§.ſed quando inſtrumẽtum. facie
1 l.oẽs.C.de epiſco.& cleri. † Hoc confirmatur, quia præſul
& uicarius cenſetur unum & idẽ tribunal ideo appellans
a uicario appellat ad ſuperiorem ipſius præſulis . ut.C.de
appel.l.aditos.in fi.&.l.præcipimus in princi.quod autem
eṗs ſit officialis cõis Bononiæ probo quia a cõi Bononiæ
fuit electus & a papa confirmatus ut eſt rei ueritas.ſed præ-
ſuppoſito tñ ꝙ a papa idem eſt dicendũ nã ipſe præeſt uni
uerſo populo ratione diuinorũ & peccati & in multis iuſ-
ſionem habet ſuper laicis ut in delictis eccleſiaſticis & in-
dubitanter ſuper uniuerſo clero & toto populo clericali.
ut.C.de epiſ.audi.l.j..ij.& per totum.cum clerus ſit de po-
pulo & pars populi ciuitatis Bononiæ.licet alium ſpecia-
lem præſidem habeat & alium uel alios habet populos ſe-
culares tñ oẽs ſunt præſides populi cõis Bononiæ licet nõ
ſemper in oẽs iuriſdictionẽ quilibet habeat ſicut uidemus
in iudice mercantiæ & artis lanæ quos nullus dubitat quẽ-
libet eorũ poſſe rõne iuriſdictionis ſibi ſubditũ in carcer:-
bus publicis cõis bononiæ poſſe facere carcerari. ergo idẽ
habemus dicere in eṗo ut poſſit tanq̃ præſul & officialis
cõis bononiæ.i.ſuper aliqua parte populi qui eſt de cõitate
bononiæ. Et ſic ex iſto capite dico ſtatutũ non habere ob-
ſtare & ex his patet rñſio ad obiecta . Venio ad ſcd̃m & di
co ꝙ uirtute promiſsionis quam fecerunt dña de auere &
ipſorum notariorum ut publicæ perſonæ ſtipulanti uice &
nomine oĩum & ſingulorũ quorũ intereſſe poſſet uel inte-
reſſe poterit de ſoluẽdo debitum cuicũq; creditori cuiuſ-
cunq; debitorum detenti ſeu dicto tempore detinẽdi in di
ctis carceribus qui fugerit uel fugient uel relaxari ut ple-
nius in inſtrõ publico dictæ promiſsionis cõtinetur. nemo
autem dubitat quod notarius ut publica perſona poteſt al
teri ſtipulari : ut.l.non enim.ff.de adop. & not. gloſ. in.§.ſi
quis alij.inſti.de inuti.ſtipu. & ita ſe habet practica cõis &
uniuerſalis ubiq;. Venio ad tertium & dico ꝙ etiam ſi ſta-
tutum uel promiſsio prædicta non arctaret eos ipſi de iure
cõi tenentur ad intereſſe creditoris ipſius qui fugit & hoc
2 ex eo. † Primo quia regula eſt ꝙ id quod ab initio eſt uo-
luntatis ex poſtfacto efficiẽ neceſsitatis.l.ſicut.C.de actio.
& obli.&.l.in commodato.§.ſicut.ff.cõmo.ſi igitur iſti cu
ſtodes receperunt eum cuſtodiendum uolũtarie poſt rece-
ptionem ex tacita conuentione habita cum creditore ipſi
tenentur eum diligenter cuſtodire quod ſi non faciunt ꝑꝑ
quod ille fugerit tenentur ad intereſſe ut eſt caſus.ff.com-
mo.l.ſi ut certo.§.cuſtodiam.ver.non interdũ. & quod ibi
no.glo.ff.cõmo.pro hoc etiam facit quia & bone fidei poſ-
ſeſſor quod eſt fortius quãdoq; tenetur quia diligenter ho
minem petitum non cuſtodiunt cum eſſet talis cõditionis
quod cuſtodia indigebat , ut.C.de rei uendi.l.ſi bone fidei.
uer.ſi uero cuſtodiendus.hoc utiq; eſt in caſu noſtro. nam
perſona erat ſuſpecta de fuga & ob eam cauſam traditus
cuſtodibus carcerum cuſtodiendus : ergo cum diligenter
non cuſtodierint tenentur . Tertio pro hoc facit quod ſe-
queſtrum factum ad petitionem iudicis iuſtum uel iniuſtũ
debet reſtitui iudici uel cui mandauerit , ut.ff.depoſi.l.ei
apud quem.§.j.ſic & in propoſito quia non eſt diuerſa rõ :
imo ſtatutum primum ſupra poſitũ hoc diſponit dum dicit
quod cuſtodes non relaxent carceratos ſine expreſſa licen
tia eius ex cuius parte eſſent carcerati ſiue detenti uel ſupe
riorum uel alterius qui ipſos fecerit detineri &c.Nec huic
obſtat aliud ſtatutũ quo cauetur quod ſeqneſtrati uel recõ
mẽdati in carceribus minus legitimẽ non ſeruata certa for
ma debeãt incontinenti relaxari quia pondero quod non
dicit a quo ideo ſimlus debet intelligi.ſ.autoritate iudicis
qui eum fecit detineri ſequeſtrari uel commendari nõ pro
pria autoritate carcerem cuſtodientium . ſimiliter etiam
iudice in tenutam imponẽre minus iuſte.nam quatenus de
facto ꝓceſsit reuocare debet & hoc operatur autoritas iu-
diciaria.& ratio ſuadet ut unũ quodq; diſſoluatur eo uin-
culo quo ligatur. Item quia cuſtodes & iuriſdictionem nõ
habentes non habent iudicare an legitime uel non ſint car
cerati. Quarto pro hac parte induco quod eſt fortius quod
dicunt doc.in quæſtione iſta quod ſi quis ſciens fecerit fuge
re debitorẽ quem creditor facere capi ordinauerat quod
ille qui eum fugere ordinauit tenetur ad reſartionem debi
ti quod propter fugam non poteſt cõſequi . arg.C.de ope.
libe.l.ſi a debitore cũ ibi no. &.C.de aſſeſſo.l.iij.&.C.de
exac.trib.l.quoties Et ita tenuit Ray.& ꝓ hoc accedat.ff.
3 de eo per quem fac.eſt.l.j.§.j. † Vltimo facit ad prædicta
quia commentarienſis tenetur ad eandem pœnam qua te-
netur is qui aufugit.C.de fal.mo.l.j.&.C.de cudo.reo.l.ad
cõmentarieñ. Ex prædictis ꝯcludo in caſu nr̃o cuſtodes te
neri ad intereſſe ſiue debitũ ꝓceptoris pro quo iſte fuit ip-
ſis cuſtodibus uel ab eorũ deputatis receptus in cuſtodiã.

CONSIL. CCCXLI.

1 *Vniuerſitas qualibet in tres ſecatur partes.*
2 *Quæſtio dominij non refricatur prædoni depoſitum repetenti.*

QVAE SVPERIVS dicta ſunt per excel
lentiſsimum mihi patrem & dñm credo de
iure ueriſsima. Et quod dñs eṗs Bonon.offi-
cialis cõis bono.debeat nominari probatur,
commune namq; bonon ſub ſe continet mul
1 tas partes quibus regulatur & regitur. unde ſm phyloſo-
phum quælibet uniuerſitas diuiditur in tres partes quarum
unã ſacram alteram publicam alteram propriam philoſo-
phus appellat ſecũdo politicorum circa medium.nec mi-
nus in ſacerdotibus q̃ in priuatis incolis ius publicum ciui
tatis conſiſtit.ff.de iuſtitia & iure.l.j.§.ius publicum . &
in autenti.ut liceat matri & auie.§.quia uero.cũ ergo epi-
ſcopus cum clero ſit pars uniuerſitatis & loci nõ debet di-
uerſo iure cenſeri : ut.l.eum qui edes.de uſuca. Item ſicut
res clericorum cenſetur eſſe de territorio ſiue inter territo
rium iudicis ſecularis ita & perſone clericorum inter ter-
ritorium iudicis ſecularis conſiſtentium ſunt cenſendæ de
diſtrictu & territorio : ut.c.accedens.el.ij.ut lit. non con-
teſ.& eſt ratione iuriſdictionis quam exercent laici contra
clericos in certis caſibus ꝑmiſsis . de quibus.xiij.q.v.prin
cipes poſſunt dici ſubiecti. ut no.in.c.ſi. de offi. de leg. lib.
vj.in nouel.pro hoc.xvj.q.j.c.duo ſunt genera. & licet in
multis epiſcopus & clerici ſint multum priuilegiati ꝑ hoc
nõ perditur ciuilitas nec minus ſunt nuncupãdi de cõmu-
ni bonon.nam ſenatores decuriones doctores medici & q̃
plures alij habent plura priuilegia nec minus per hoc ſunt
cenſendi de uniuerſitate . Præterea magna eſt connexitas
inter officiales communis bonon. & officiales epiſcopi ſi-
ue ipſum epiſcopum : quia una poteſtas debet per alterum
adiuuari.ut.c.j.de ope.no.nũ.et.x.diſ.c.ſi in adiutoriũ.un-
de cum in multis caſibus epiſcopus contra laicos iuriſdi-
ctionem exerceat.ut not.in.c.cum ſit generale.de fo.com-
pe.& econuerſo poteſtas ſecularis contra clericos exercea
tur ueriſimile eſt ꝙ ſtatutũ dum loquiẽ de officialibus cõis
bon.contra carcerandos noluerit excludere eṗm cui in car
ceribus ꝓſtandis debet præbere auxiliũ:ut in cle.j de hæret.
Ex iſtis in primo dubio concludẽdum uidetur ꝙ epiſco-
pus tanq̃ membrum præ ceteris nobiliſsimũ ciuitatis offi-
cialis communis bonon.dici poſsit cum in ipſis ciuibus iu
riſdictionem exerceat in multis caſibus & curã habet ani-
marum : & ciuis etiam dicatur.ut.l.j.ff.ad muni.per Bart.
Super ſecundo dubio ꝙ notarius ſtipulando pro omni-
bus quorum intereſt quærere potuerit nõ uidetur dubium
per iura.ſ.allegata.& per ea quæ no.in.c.quanquã.de uſur.
lib.vj.& gloſſ.hoc tenet inſtit.de inuti.ſtip.§.ſi quis alij.liẽ
Dy.& Gul.de cu.ut refert Bart.in.l.ſi pupillus.ff.rem pup.

ff.tem

E.rem pup.ſal.ſo. Super tertio idem de iure ſentio ut cō-
cluſum eſt.ſ.nam etiam ſi in dicta carceratione ſiue recom
mendatione ad carceres per officialem epiſcopi fuerit o-
miſſa omnis ſolennitas ſtatutaria quæ in multis conſiſtit ta
men non potuerunt ſic dimitti culpabiliter ſcilicet per fu-
gam. Nam epiſcopus & ſua curia non arctatur ad obſeruā-
tiam ſtatutorum ſecularium.c.eccleſia ſanctæ Mariæ. de
conſti.nec ſtatutum tradendo formam in tertio recipien-
do ad carceres uidetur ſenſiſſe de illis qui mittuntur ad car
ceres per epiſcopum qui ut dixi laicorum legibus non li-
gantur: maximeque quia ſecularis poteſtas præbet in hoc fa-
cto ſolum auxilium facto domini epiſcopi: ut.c.j.de offi.
ordi.& ad hoc ipſe tenetur.d.c.j.de ope.noui nunc. Ex q-
bus concludo quod iſta cui proponitur receptus per com
mentarienſem ad præſentationem officialis epiſcopi uide
tur receptus ex debito officij ad quod de iure communi te
netur iſte commentarienſis poſtq̃ epiſcopus ſuum officiū
implorauit & ipſe impendit. ut in.c.prælle. Ex iſta etiā
receptione oritur inter eos quidam cōtractus quo illle cō-
mentarien. ſe obligat diligenter cuſtodire. unde etiam ſi
præſentatio fuiſſet legitima tamen poſtquā recepit obliga
tur ad ipſum exhibendum nec uidetur quod poſſit oppone
re exceptionem quod præſentatio non fuit legitima quo-
minus reſtituere tenetur. nam prædoni deponenti locan
2 ti uel commodanti non poteſt cum ſuum repetit † quæſtio
dominij uel alia refricari. ut in.c.bona fides.depo.C.loca.l.
ſi quis conductionis.&.c.j.de reſti.ſpo. cum ſi. Et licet iſte
commentarienſis poſſit excipere quod ex forma ſue cōdu
ctionis tenebatur ſuſcipere certo modo & forma in ſtatu-
tis comprehenſis & non aliter tamen dico quod ſi etiam ci
uiliter & minus rite recepit eamē teneretur reddere ſicut
creditor qui recepit pecuniam reprobam tenetur eam red
dere.ut.l.eleganter.§.qui reprobos.ff.de pig. act. Ex qui-
bus ſine ulteriori proſecutione idē quod ſupra concluſum
eſt per præfatum excellentiſſimum legum doctorem pa-
trem meum do. Pet.de ancha.dico & conſulo.

CONSIL. CCCXLII.

1 *Sententia diffinitiua quando dicatur & quando interlocutoria.*
2 *Interlocutoria ſententia qua dicatur.*

VICARIVS poteſtatis Bononiæ præceden
tibus actis factis per partem in abſentia par-
1 tis aduerſe & lit. non conteſta. † quia nemo
ad defenſam pro ipſa parte aduerſa cōparuit
niſi in aſſumptione eſtimatorum ſuam tulit
ſententiam qua in effectu ſic pronunciauit uidelicet in his
ſcriptis diffinitiue ſententiamus pronunciamus & declara
mus iuſtum prætium & ueram eſtimationem fore & fuiſſe
illud & illam quo & qua eſtimata fuit dicta peciola terræ
de qua data fuit & eſt tenuta prædicta per æſtimatores p̄-
dictos per nos aſſumptos & electos ad ipſam peciolam ter
ręeſtimandam qui ipſam peciolam terræ eſtimauerūt lib.
xv. Bonon.& licere & licitum eſſe dictæ dominę Lucię de
butrio & dicto Iac. eius procuratori dicto nomine hr̄e em
ptam dictam peciolam terræ de qua data eſt tenuta prædi
cta tāquam bona & de bonis prædictis. & hoc pro ſolutio
ne & ſatisfactione dictæ quantitatis duodecim librarū bo
nonienſium ſortis nomine prædictæ in qua dictus Petrus
dictæ dn̄æ Luciæ tenebatur & obligatus erat uigore dicti
inſtrumenti & ex cauſis in dicta petitione contentis & etiā
pro ſolutione & ſatiſfactione expenſarum in dicta cauſa
factarum per dictam dominam Luciam in quibus expenſis
nictum uictori condemnamus & quas expenſas ex nunc ta
xamus in quantitate & uſque ad quantitatem lib.iij.bono
nienſium. Primo quæro an dicta ſententia ſit ſentētia dif-
finitiua uel interlocutoria. Secundo ſi eſt ſententia inter
locutoria & ab ea appellet quæ inſtantia in ipſa cā appella
tionis ſeruabitur ſeu debeat ſeruari ſtatuto communis bo-
nonię dante terminū & inſtātiam ſententijs diffinitiuis &
ſentētijs interlocutorijs & una inſtātia eſt diuerſa ab alia
quo ſtatuto cauetur in hac forma uidelicet.cauſæ uero ap
pellationis ab interlocutoria terminari debeant infra quin
decim dies continuos. Et alios duos dies cōtinuos ex eiſdē
actis uidetur q̧ hæc ſn̄ia ſit diffinitiua primo ex uerbis ſn̄ię
2 in his ſcriptis diffinitiuæ &c. † & quia interlocutoria eſt
quæ inter principium & finem cauſæ profertur cuiuſmodi
non eſt hæc: ut no.de ſequeſt.poſ.& fruc.clemen.j.in Spe.
de ſen.p̄la.in prin.iſta eſt qō uulgata.& Dy.& Ia.de are.&
Bar.q̧ ſm̄ decretū eſt interlocutoria.ut no. de dā.infec.l.ſi
finita.§.ſi forte.& eſt rō:quia ad ipſam de iure procedit in
abſentem contumaciter non obſtante q̧ facta nō ſit litis cō-
teſtatio. ad hoc.l.pn̄ti.§.ſed ſi hoc.C.de his qui ad eccle.
confugiunt.de bo.au.iud.poſ.ſi minor.& in.d.l.ſi finita.§.ſi
forte de priuile.credi.l.ſi pater. de bo. au. iudi. poſ.l.cum
proponas.hoc etiā fertur Azo.tenuiſſe Ia. de bel. & tenet
Io.an.poſt Spe.& loquitur in proprio caſu quando proce-
ditur ad uenditionem bonorum & dationem inſolutum in
Spec.in.ij.decreto.§.inſtr̄i propoſitionis. uerſi. ſed quærit
iuxta prin.nec ob.ſi dicatur q̧ habet uim diffinitiuæ:q̄a ne
gari pōt cum de iure ad reuocandum adiudicationem au-
diatur infra certum tp̄s.C.de iure do.impe.l.ſi.& ſic ex to-
to non diffinit niſi dicamus q̧ ꝓpter verbum diffinire ſn̄ię
appoſitum ſententia poſſit dici habere uim diffinitiue &
intentio fuerit iudicis ex modo ſententiandi auferre illud
remedium.l.ſi.quia ſic quicquid uelit hoc proprio uocabu
lo interlocutoria dici poteſt nec eſt intētio ſtatuti dare
inſtantiā ſolis interlocutorijs non habentibus uim diffiniti
ue quia communiter tales non ſeparant a proceſſu negotij
principalis & ſic habēt inſtantiā principalis mens ergo ſta
tuti fuit dare inſtantiam interlocutorijs: quia loquitur de
interlocutorijs habentibus uim diffinitiue. Nec ob. uerbū
diffinitiue in ſententia appoſitum.quia in lata ſignificatio-
ne omnis interlocutoria poteſt dici diffinitiua in quantum
articulum diffinit: ſed non eſt ſententia ſtrictè diffinitiua.
de qua loqui debet & intelligi ſtatutum. Ex quibus uide
tur concludendum q̧ expediri debet infra tempus inſtan-
tiæ determinatę pro interlocutoria &c.

CONSIL. CCCXLIII.

1 *Natura rei attenditur quæ in iudicio deducitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Præmit-
to in facto prout mihi proponitur q̧ ꝓ debi
to quo ſupra in ſententia erant bona hypo-
thecata cum conſtitutione præcarij cū ptāte
ingrediendi propria autoritate & retinendi
tamq̃ empta ꝓ dicto debito eidē creditori. Præmitto ēt q̧
iſte creditor cum adiuit iudicem ſuper iſtis.ſ.ſuper reuoca
tione præcarij apprehendendo poſſeſſionem cā retinendi
pro debito & aſſumēdo eſtimatores p̄dixit etiam in ſua pe
titione q̧ p̄dicta petebat ex urbanitate non q̧ ad hoc ne-
ceſſario teneretur ex his ſatis apparet quod non fuit inten
tio petitoris arctare ſe ad exactam obſeruantiam ordinarij
proceſſus ſiue iudicij ſed ut uerbum ſonat q̧ poterat facere
autoritate propria uoluiſſe urbanius agere adeundo iudi-
cem non in figura iudicij q̧ ſepe contingit ut no.in.l.j.§.ſi
cauſa cognita.de bon.poſ. Item ubi eſt a iure uel ex conuen
tione proditū remediū ſp̄ale & magis fauorabile non eſt
uerisimile q̧ uoluerit ſe arctare ad illa quæ ſunt magis exa
cta & maiorē exigunt ſolēnitatē:ut.l.iij. de teſta. mil. cum
ergo ex conuentione & ſimplici uia iſti licuerit retinere rē
pro iuſto pretio aditio iudicis & eſtimatorum non debet
ſibi eſſe damnoſa q̧ eſſet ſi talis aditio aſſumeret naturam
iudicij q̧ habet multas moras & incertum exitum. ut.l.eo.
tempore.§.q̧ deberet.ff.de pac. Item iſta eſtimatio & ap-
probatio facta per iudicē eſt potius executio præcedentis
conuentionis q̃ collatio noui iuris: quia a primordio titu-
li poſterior formatur euentus: ut.l.j. C. de impo. lucra.
deſcri.exinde ergo nō ex dicta iudicis interlocutione cō-
ſequitur titulum: quia iudex hic exequitur & declarat nō
conſtituit.facit.c.ſepe.de appel. Et ſi dicatur alia fuit in-
1 tentio iudicis cū dixit diffinitiue &c. † Adhuc dico quod
non

non iudicis intentio ſed natura rei deductæ in iudicio debet cõſiderari quã non mutat nec põt mutare eſtimatio iudicis.ut.l.ex diuerſo.§.ſi in iudicio.ff.ſol.ma.uel melius dici poteſt quod uerba iudicis ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam de qua agitur ſicut uerba cuiuſuis diſpoſitionis etiam impropriè ſi non poſſunt propriè ad naturam rei de qua agitur adaptari ut.c.intelligẽtia.de uerb. ſig.& l.ſi uno.& ibi no.ff.loca. Vltimo ut ſupra ſubtiliter allegatur non poteſt dici illa ſententia diffinitiua in qua deficiunt iudicij ſolennia ut.l.prolatam.C.de ſen. ut enim ſit diffinitiua requiritur ordo iuris patris præſentia & ſimilia nec ſufficit ꝙ diffiniat articulum ſuper quo iudex aditur. nam etiam cum non in figura iudicij aditur ſtatuit & decreuit nec per hoc dicitur quod agit ſententia diffinitiua ſed decretum uel interlocutoria & ſimilia ut.C.cõmi.uel epi. per totum & ad prædicta bene facit quod no. in.c.ſi.de ap. in cle.in glo.Ex quibus concludo ꝙ iſta appellatio nõ cenſetur interiecta ad diffinitiuam: ſed a quodam potius grauamine iudicis approbãtis eſtimationem iuſtam prætij declarati quæ approbatio eſt ut dixi executio præcedentis conuentionis & quidam actus non figura iudicij per iudicem miniſtratus rationibus ſupradictis.

CONSIL. CCCXLIIII.

1 *Conuentio executionẽ concernens ſententiam iudicis meretur.*

IN SALVATORIS noſtri nomine ac matris eius Virginis glorioſæ Mariæ amen. Confirmando prędicta talem addo rationẽ.
1 † Iuſta conuentio concernens executionem meretur iudicis ſententiam pro eius executione.ut.ff.de pac.l.tale pactum.§.qui prouocauit. ſed hæc eſt huiuſmodi ergo &c. Tunc ſi ſententia ſuper executione lata eſt interlocutoria ergo & iſte antecedens patet in.l. ab executore. in princ.C.quorum ap. non reci. & ibi per docto.qui ibi colligunt quod ab interlocutoria ſuper executione lata appellatur conſequentia bona quia in caſu noſtro ſententia eſt lata ſuper executione conuentionis iuſte & legitime. Secundo ad idem interlocutoria dicitur: qa inter duos actus interlocutoria: ſed ſententia quæ pronunciat eſtimationem factam fore iuſtam & legitimam eſt inter primum actum porrectionis libelli & ultimum adiudicationis pro illo prætio media: ergo dici debet interlocutoria. & hæc ſufficiant.

CONSIL. CCCXLV.

1 *Iudex appellationis quando incompetens dicatur. & numero ſecundo.*

IN CHRISTI nomine amen. Iam deſerta appellatione iudex ad quem pronunciat bene appellatum & male iudicatum per iudicem & q̃ño ab hac ſecunda ſententia ſic lata poſt deſertam appellationem appellatur q̃ritur an hic iudex ſecundæ appellationis poſſit cognoſcere de iniuſtitia primæ ſententiæ & eam in melius reformare: & etiam de nullitate cognoſcere & ut.ſ.pronunciare. Et allegatum eſt ſuperius pro & contra & tandem cõcluſum quod poſſit autoritate Inno.in pluribus locis & Compo. & quibuſdam rationibus prout ſupra in eis apparet. Quia omnibus ponderatis contrarium mihi de iure uidetur dicendum & inhærendum cle.ſi appellanti.de app.coniuncta glo.iij.ex qua elicio deciſionem huius dubij.ibi dum dicitur interpoſitam tertio uel poſt.x.dies. Ex his enim uerbis apparet quod adhibitio iudicis poſt deſertã appellationẽ nihil operatur nec poteſt talis iudex adhibitus reſcindere ſententiam quæ tranſiuit in rem iudicatam propter deſertionem appellationis & ea deſerta a prin. & antequam ad eum cauſa delata uel poſtquam eſt delata deſeratur non ualeat quod ſufficit. ut eſt tex.cum gl.ibi fortius in ſecundo iudice appellationis uel tertio ut appellatio poſt tempora appellandi poſt deſertionem appellationis interpoſite nõ deuoluat ad ipſum dictam cauſam ut ſic quod in primo iudicio appellationis in ſecundo & tertio locum habeat cũ ſecundus loco primi & tertius loco ſecundi in dicta cauſa ſurrogetur & eodem iure cẽſeatur.c.dilecte. de excep. nec in eo in quo fuiſſet incompetens primus iudex appellationis etiam pronunciando ſuper negocio primi poteſt eſſe uel cenſeri competens iſte ſecundus iudex appellationis.
1 ut.c.olim.de excep.ſecũdum Pe.& Abb.† poſtq̃ eo in trãſiuit in rem iudicatam per deſertionẽ appellationis interpoſite uel per lapſum.x.dierum iudex appellationis cenſetur prorſus iudex incompetens & licet In. eſſet in ſentẽtia ſua tam opinionibus motus q̃ rationibus de quibus ſupra in contrarium tñ Hoſtien.tenuit id quod dixi ꝯrium per illam clem. approbatum eſt.iura autem ſiue dicta Inno. locum habent cum iudex aditus erat competens ſuper illa cauſa licet poſſet eius iudicium declinari uel ſi erat incompetens tamen ſuper illa incompetentia fuit cognitum & & diſcuſſum pronunciatumque quod in caſu iſto factũ non fuit ſed ſimpliciter fuit proceſſum ſuper appellatione ſuperuacuo interpoſita quo caſu talis appellatio & ſubſequens ſuper ea ſententia non faciunt iudicem qui non erat quia non reperit̃ quid deuoluat & ſine deuolutione iudex
2 appellationis prorſus eſt incompetens.† nec poteſt cognoſcere de cauſa etiam de conſenſu partium: ut.c.romana.in princi.de foro competen. Hæc ſcripta ſint quæ ueriſsima ſunt in iure ad ueſtrã tamẽ correctionẽ & ſuppletionem.

CONSIL. CCCXLVI.

1 *Inutilia non conualeſcunt ex diſpoſitione generali.*
2 *Priuilegia ſpecialia non reuocantur per legem generalem.*

IN CHRISTI nomine amen. Apparet ex themate ꝙ due ꝑſtantie quarũ prima unitina altera tinquina uulgariter nuncupatur in unũ coniunguntur & qualibet diminuta pro dimidia creata eſt ex reſiduo noua præſtãtia quæ uulgariter appellatur præſtantia del regualglo, & qa Franciſcus & Latinus eius filius deprehenduntur in illa prima de la unitina primo deſcripti in.xl.flore. ſecũdo in. xj.quæ ex iſtis ſummis accipi debeat in coniunctione cum illa de tinquina quæ eſt.x.merito dubitatur. Pro cuius euidentia præmittendũ eſt ꝙ iura in diuerſis materijs faciunt unum mixtum ex duobus ſimplicibus ex quo mixto oritur noua ſpecies de per ſe quæ participat de utroq; extremorũ inter quæ ſi qua repugnantia deprehendatur mixtum debet ſibi aſſumere ꝙ utilius & fauorabilius in altero ex ſuis ſimplicibus reperitur: ut.l.j.C.de rei uxo.actio.l.j.cõia de leg.&.c.j.ne ſede uacan.cum ibi no. Itẽ ſi in eadẽ diſpoſitione reperitur uarietas quæ non poſſit ſub diuiſione iurari nouiſsime ſtandum eſt tam in iuribus q̃ in contractibus & alijs diſpoſitionibus quæ mutari poſſunt.c.j.de cõſt.lib. vj.l.mihi & tibi.§.legatum.ff.de lega.j.&.l.pacta nouiſsima.C.de. pac.&.c.inter monaſterium de re iudi. cum ſi. Itaque ad propoſitum applicando iſta tertia præſtantia creata noniter ex duabus præcedentibus ſi reperit in prima.i.in unitina repugnantiam reſpectu ſummæ uni impoſitæ, quia prima uice.xl.ſecunda uice.xj.certè debet minorem ſummam ſibi aſſumere in dubio.tum quia in obſcuris minimum eſt ſequendum: ut.ff.de regu iur.&.l.ſemper.& minimis. de leg.iij.tum quia ultimo ordinata & taxata in. xj.& per conſequens a priori ſumma receſſum eſt.ut in iuribus præall.facit.l.arianus. de actio.& obli. in ratione ſui & maxime hoc uerum eſt in caſu noſtro in quo ad querelã franciſci taxa de.xl.tanquam iniqua reducta eſt ad taxam. xj. tanquam equam: & ita de iure in iſtis præſtantijs ſiue publicis functionibus faciendum eſt: ut.l.forma.§.illam æquitatem.ff.de cenſi.In præſtantia de unitina non poſſunt dici quòd Franciſcus & Latinus diſtricti in.xl quia ut dixi eſt ab iſta taxatione receſſum per ſuperuenientem de xj. uериſimile ergo eſt quòd præſidentes & ſtatuentes ſuper illa

illa coniunctione fienda uoluerit prædictos coniungere & redigere in hac præſtantia del regualgio in ſumma nouiſsima quæ eſt.xj.non in illa quæ fuerat ea iuſta cauſa irritata & caſſata.arg.eius quod no.in.l. ſi quis priore. ff. ad treb. Non ob. ſi dicatur illa præſtantia de la unitina in perſonis prædictorum a prin. fuit in taxa quadrageſima de qua uidentur intellexiſſe uериſimiliter præſidentes tanquã de communi & ſub generalitate comprehenſa non de ſingulari conceſsione ſpecialiter in fauorem iſtius uel illius arg.l.nam ad ea.ff.de legi.& talis uidetur fuiſſe iſta de. xj. ſed ad hoc dico quod non per modum gratie ſed per modum debiti & iuſtitie iſta moderatio ſiue diminutio emanauit,unde iſta nouiſsima ut dixi debet dici quo ad franciſcum & latinum la præſtantia de la unitina non illa a qua eſt tãquam ab iniqua diſceſſum.argu.l.ordo.ff de publ. iudi.nec debet ſumi denominatio de eo quod extinctum eſt ſed ab eo quod eſt in obſeruantia. l. j. in prin. C. de cadu.
1 tol.&.l.fi.in prin.C.de edic.di.adri. † Quæ enim inutilia ſunt non conualeſcunt neque reſurgunt ea generali diſpoſitione ſequenti quæ de illis facit ſimpliciter mentionem. c.ſi gratioſe de reſcrip.lib.vj.ſic ergo coniunctio iſta ſimplex unitine & tinquine non uidetur coniungere quæ in ipſis uel eorum altero deprehenduntur inutilia & correcta ſed utilia & in eſſe deducta ut eſt in caſu noſtro de præſtancia.xj.pernarrata in facto ar l.legata inutiliter de leg. j. nam in eadem præſtantia deprehenduntur deſcripti in publicis libris in. xj. flore. & ſecundum eam ſoluerunt ut patet ſupra in narratione facti uer. & ſic prædicta quantitate flore. &c. ſuper firmatis igitur & deciſis non debent officiales noua dubia excitare nam iſtud non eſt equitatem in medium proponere ſed præteritis calumniam inuenire.l.ſi.C.de decurio. Et per iſta etiam clarius reſponſum apparet ad obiectionem uidelicet quod mens ſtatuentium coniunctione prædictarum duarum preſtantiarum uideatur referri ad ſummam de quadraginta, quam ad iſtam de undecim, quaſi illa ſit prima & ſub generalitate comprehenſa,iſta autem quodam ſingulari fauore & gratia ſubſecuta,nam ut dixi non fauore perſone ſed iuſtitia cauſe allegate & per officiales approbate talis moderatio ſuperuenit uti de ipſa debet iudicari ac ſi a principio ſic egiſſent officiales nec fauor ſingularis ſiue ſpecialis impartiri dicitur ubi iuſtitia miniſtrare ar.l.unum ex familia. de le. ij.& l.ſicut dicari. de leg.j.facit.c.non debet de conſan.& affi. Vel ſi uolumus dicere quod ex quadam ſingulari gratia conceſſa fuit iſta moderatio Franciſci & latini tunc adem & tortius dici debet quod per nouam & generalem legem non uidetur adimi quod ſpeciali gratia reperitur alicui conceſſum. c. decet de regu. iur. libr. vj. & quod no.in.c.j.de conſti.c.licet.&. c. alma. de ſen. excom. ad ti.lib. vj. † ubi patet ſpecialia priuilegia non intelligi
2 reuocata per.l.generalem aliter diſponentem niſi de ipſis fiat mentio ſpecialis. Item cõtra iam dicta obijcitur & uidetur quod iſta prouiſio de, xj. facta de Franciſco & eius latino filio ſit finita & extincta. quia ad preſens tẽpus ipſius prouiſionis relata & ad diſtributionem tunc præſentẽ & quod ad tempus conceditur poſt tempus uidetur denegatum.l.ſtatu liber.ff.de leg.ij.&.l.imperator. ff. de poſtu. & hoc patet ex uerbis reformationis in uer. & ſic ipſos in dicta quantitate flo.xj.toto tempore præſentis diſtributionis &c.ſed ad hoc faciliter reſpondetur,quia pñs diſtributio dicitur taxa dicto Franciſco & alijs limitata, ut ad ipſam menſuram diſtributionis ſubeant onera in futurum donec dicta taxa non mutetur,& hoc liquide ſonant uerba decem prouiſionis.ibi quod dictus magiſter Franciſcus & latinus eius filius omnia & ſingula & quecunque onera quocunque nomine nuncupentur &c. nam apparet ex uerbis ibi ſequentibus quod illa preſens taxa reſpicit futura onera,ut ad eius menſuram Franciſcus & latinus ſupradicti ſubeãt in futurum ipſa onera quorum impoſitio & euẽtus ab illo primordio deſcendit.ſicut leges a prin. pro[illegible]gantur.& poſtea deducuntur in exercitium de quibus [illegible]mus hodie ẽt a mille annis citra ꝓlatis. l.hodie. ff.de [illegible]

pñtem ergo diſtributionẽ de unitina debemus ſumere pro toto tempore quo uiridis eſt uidelicet quo ſm eius taxationẽ onera imponunt.ar.l.arriani.C.de here. Ex quibus oib⁹ ſine ulteriori executione & equitate concludo ꝙ illa taxa de.xl.non debet conſiderari in iſta coniunctione pſtantiarũ unitine nec nõ tinqne ſed illa.de.xj.q̃ ei⁹ loco ſurrogat ut patet i uer.& dictã q̃titatẽ.flore.xl.auri reduxerit.&c.cõcluditur ꝙ ex his duabus debet ſolui dimidia cuiuſlibet earundem.iuxta prouiſionem unitinam de regualglo.

CONSIL. CCCXLVII.

1 *Patruus cum auo ad hereditatem neptis admittitur.*
2 *Nepotes ueniunt appellatione liberorum.*
3 *Equalitas in ſucceſsionibus ab inteſtato ſeruanda eſt.*

IN CHRISTI nomine amen: Quia ex facto ius oritur.l.ſi ea plagijs.§.incliuo.ff.ad.l aqui.& l.obligationũ † fere.ff.de acti. & obli. Ideo pro clariori intellectu dicendorum premitã caſum ſuper quo conſiliũ poſtulaẽ quod eſt tale. Titius duos habet filios legitimos & naturales qui ab inteſtato eorum matri quantum ad proprietatem heredes extiterunt poſt certum temporis lapſum ipſorum pater nuptias ſecundas contraxit ex quibus alios procreauit liberos poſt hec autem idem pater abſq; emancipatione uel alio ꝓctu facto ſuper remiſsione uſufructus ſibi quæſiti in bonis mr̃is liberorũ prime uxoris unũ ex eis a ſe ſeparauit eidẽ aſsignando partẽ poſſeſsionũ aliarũq; aerũ dicte ſue matris ſibi obuentã quẽ paſſus eſt per plures annos uſq; ad uite pfati filij exitũ pacifice poſsidere utiq; & frui pro eius libito uoluntatis quo de hac luce ſubtracta relicta unica filia quæ paterna hereditate minime adita in infantia poſt patrem ſubito defuncta eſt. Dubitatur quis qualiter & quomodo ad prædicti filij hereditatem uocetur.an uidelicet ipſe titius pater an uero ſuperſtes frater ex utraque parente. Item quid de bonis aduẽticijs & aliũ de quæſitis ex ſua induſtria uel ex teſtamento. Et quod patri defuncti debeatur iſta hereditas facit, quia tranſmiſſa eſt in eius filiam ergo ipſo iure ſine alia aditione effecta eſt heres notanter dicit gl.in.l.j.C.de his qui ante ape.tab.ipſa autem filia inteſtata decedens ipſam hereditatẽ ſimiliter ad ſuperiores tranſmittit. l. apud hoſtes. C. de ſuis & legit.hoc etiam tenet Specu in titu.de ſuc. ab inte.§. j. uer ſic.quid ſi ſuus.pro hoc etiam regula generalis qua cauetur quod proximiores in gradu admittuntur ad ſucceſsionem,ut inſti.de legi.agna.ſuc.in prin.cum ſi. conſtat autem quod auus eſt nepti in ſecundo gradu & patruus in tertio.inſti.de gradibus.§.j.ff.e.l. iuriſconſultus.§. gradus ergo &c.facit etiam ad prædicta quod not. in. l.ſi infanti. C.de iure delibe. In contrarium uidetur quod pater non ſuccedat in totum ſed in dimidiam.nam imperator aduertit nimiam ſubtilitatem quæ fuit quod frater fratri in ſecundo gradu eſſet ideo ſtatuit fratrem eſſe fratri in primo quod patet cum ipſos fratrem & patre[illegible] admittat.ut in aut. defuncto ad tertu. & in au[illegible]ſsione. C.de legi. here. Et hoc quantum ad [illegible]cti filius & neptis quæſiuerunt aliunde quam a [illegible] materna linea.in his enim quæ ſunt quæſita per [illegible] lineam dico patrem ſolum habere uſumfruct[illegible]m in patre iudicari debeat ſcilicet ut filijs ſolu[illegible]ſumfructum ſuccedat ut no. Azo. in ſumma. [illegible] nup. & idem Bart. in. l. femine.eo.tit.& eſt [illegible] teſtamẽto.eo.ti.Nõ ob.iura ꝓ prima parte alle[illegible]ebẽt locũ non extantibus fratribus defuncti [illegible]iunctis ubi autem tractaretur de ſucceſsione de[illegible]erſtiti-
2 bus patre & fratre utrinque coniunctis [illegible]lo prædicto habent locum iura ſupra proxime [illegible] ſic patet in caſu prædicte correctum eſſe ius a[illegible] nouum dum dicitur quo frater fratri in ſecun[illegible]õiungũt.Nõ ob.ꝙ iura pdicta l.aut.ex teſtõ [illegible]o.C
2 ad tertu.& au.de ſucceſsione.C.de legi.he[illegible]o.qa iura prędicta loquuntur tã de filio q̃ de ne[illegible]cas. [illegible]ex.

tex.liberos quorum appellatione etiam nepotes continentur,l. liberorum. ff. de uerbo. ſignificatio.dicit. n.tex. ex teſtō mater quidē ſuccedit liberis &c. & poſt pauca dicit.ſed abinteſtato eorum ſolum uſufructum percipit.cum ergo idem ſit in patre ꝗ in matre ut dicit ibi glo.per conſequens pater in caſu n̄ro quo ad proprietatem non ſuccedit in bonis matris defunc̄ti. Non ob. ꝗ dicitur in.d.aut. ibi que ex paterna ſubſtantia ad filium peruenerant. quia ſi loquimur de ſucceſsione filiorum plana eſt : ſi nepotum tunc debemus ſic exponere illum tex ideſt ex ſubſtantia patris quo ad filium,an quo ad nepotem & ſic aut. illa terminat utrunque caſum ſcilicet cum moritur filius uel nepos: equitas enim ſuggerit dictum tex. taliter debere intelligi cum hic caſus per aliquam legem deciſus non reperiatur. facit, quia ubi eſt eadem ratio ibi idem ius ſtatui debet.l.nam ut ait.ff.de leg.ſed eadem & eſt par rō in hereditate neptis & in hereditate fratris ergo &c. † pro hoc facit,quia in ſucceſsionibus ab inteſtato debet eſſe equalitas ꝗ probatur inſti.de legi.agna.ſuc.cum dicitur ꝗ proximior in gradu ad ſucceſsionem proximioris admittatur, ſed ille cui ego ſum proximior ſimiliter & equaliter ſuccedimus eueniente caſu.ſcilicet.ego ſibi uel ipſe mihi & ſic equalitas eſt ſeruāda,patet ergo ꝗ frater defūcti idēq; patruus ad hereditatē ſui fratris ſeu eius filie pariter cū patre debet admitti quamuis iſte pater ꝗ acquirit leruare dicto filio teneatur,quod ſic probo,certū eſt ꝗ ſi frater dicti defuncti deceſsiſſet ſuperſtite nepte pdicta ipſa neptis in ſui patris locū poneretur uel patruo ſuccederet in dimidiā & auus in aliā dimidiā.in aue.fratrū filij in prin.& in aut. ceſſante.C.de legi.here. ut ergo ſeruetur equalitas dicendum eſt in caſu noſtro neptem prædictam in locum ſui patris poni uidelicet ut frater idemque patruus ſuperſtes ſibi ne pti cum auo ſuo.ſ.patre defuncti ſuccedat nec eſt attendenda gradus uicinitas cum tractatur de ſucceſsione defuncti extantibus aſcendentibus & fratribus uel filijs fratrum utrinque coniunctis.nepos enim quo ad patruum ſm iura noua & antiqua eſt in tertio ipſe autem patruus eſt proprio fratri in ſecundo,& tn̄ pariter admittunt nepos & patruus cum tractatur de ſucceſsione tertij fratris ut in iuribus preallega.ergo gradus uicinitas non eſt attendenda. Preterea conſideramus quæ potuit eſſe ratio quare frater qui eſt in ſecundo gradu pariter cum patre ſuccedat rō eſt quia ſicut nihil eſt inter patrem & filiū ita nihil eſt inter fratrem & fratrē,qua ratione attenta imperator dedit fratri querelam inofficioſi teſtamenti ad ſimilitudinē filij.l. fratris.C.de inoff.teſta.non ſic dedit ei ſucceſsionem fratris ab inteſtato filijs extantibus,quia quiſque ſui aſcendentis ſucceſsionē capere debet non ſic deſcendentis ordine enim retrogrado ad deſcendentium hereditates perueniētur.l.nam & ſi parentibus.ff.de inoffic.teſta.& prædicta ratio coniuncta alia ſcilicet ut habeant aliquod refrigerium ſue triſtitie poteſt habere locum cū tractatur de hereditate aliunde quæſita q̄ a patre uel matre. Eſt & alia ratio cur dens uid[illegible]ne contingat facto parentis ad alios peruenire ea [illegible]ūt alterius parentis tempore mortis, quid enim pe[illegible]us filijs eſſe pōt quā eorū pater exteris dēt ea quæ [illegible] matris fuerunt. ꝗ eſſet in caſu nr̄o ſi diceremus p[illegible] quo ad proprietatē ſuccedere filio ſi ipſius filij filie,[illegible] etēn patre mortuo iſte frater ſuperſtes cogeret bona ,p[illegible] matris cōmunicare cū fratribus ex ſecūdo matrimon[illegible]procreatis pro quo facit quod habetur iu aut. ne que utru[illegible] ꝗ ex dote.§.ſi.n.ex quibus de iure cōcluditur ſ dicto[illegible] & fratrem pariter ſuccedere defuncto in rebus aliu[illegible] quæſitis q̄ a matre uel per lineam maternā tā in uſufru[illegible]m proprietatem.in iſtis autē dicendum eſt ipſum pa[illegible] ſuccedere ipſi filio ſolum in dimidiam uſufructus,n[illegible] aſsignationē per ipſum factā ipſi defuncto de bonis [illegible]ernis t pe ſue uite uidetur ei remiſiſſe uſumfructū fi[illegible]ſiti in dictis bonis ꝗ potuit.l.ſi quis in conſeribend[illegible].C.de pac.cū ſi.Aliā uero dimidiā in totā proprietatem [illegible]inere ad ſuperſtitem fratrem utrinq; coniunctū non [illegible]b.quo ipſe defunctus fuerit in patris poteſtate tempore ſue mortis,ut in auten. excipitur. C.de bo. quæ libe. do.Pe.de Anchara.

Conductor domus ad modicū tempus habens in introitu dicte domus magnam quantitatē canape iuxta quā canapā continue per dictū conductorē & eius familia habebatur acceſſus & redditus ad uaſa domus ſtabat in guardia ciuitatis bononie relictis in dcā domo tm̄ duabus puellis etatis duodecim annorū ,p qualibet & uno iuuene etatis.xx.annorū qui ſingulis diebus & noctibus morabantur in dicta domo & iuxta dictā canapā a latere quo habebatur acceſſus & reditus penes ipſam non erat murus paries uel ſtorium aliquod.Contingit quod ibi ſecunda hora noctis ex dictis puellis accedens cum lucerna accenſa iuxta dictam canapam ex inaduertētia appropinquauit dictam lucernam accenſam iuxta dictam canapam qua de cauſa canapa prædicta incenſa fuit & ignis intantum inualuit quod maior pars dicte canape combuſta fuit & domus predicta pro parte combuſta fuit nec potuit dictus ignis extingui per uiciniam priuſquam predicta comburerētur queritur an conductor prædictus teneatur ad refectionem uel emendationem dicte domus combuſte.

CONSIL. CCCXLVIII.

1 *Conductor domus an teneatur de incendio ipſius.*
2 *Culpa non dicitur quæ per conſuetudinem admittitur.*
3 *Congruitas loci culpam excludit.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro deciſione queſiti de quo ſupra vī dictū conductorē teneri ad refectionem dicte domus,quia ꝗ ſua culpa ſua dicitur incendium factum , nam abſque culpa patrisfamilias fieri non poteſt.l.
5 ſi uendita.ff.de peri. & com. rei uen.nam † incendia plerunque culpa fiunt inhabitantium.l.ij.ff.de offi.prefe.uigi. debet ergo teneri ad damnum culpa ſua locatori illatum. l.in iudicio.C.loca.pro hoc etiam facit, quia tenetur conductor pro illis quos in domo conduxit eaoquam ex culpa propria.l.uideamus.io prin.ff.locat.oam mala eius electio aſcribitur ei ad culpam ut ibi.&.l. ſi ſeruus ſeruum.§. proculus.&.l. ſi fornacarius.ff.ad.l. aqui.& de nego. ge. l. nam & ſeruus.§.ſi.&.ff. pro ſocio. l. de illo.§. ſinali.cum ſimilibus. In contrarium facit , quia in contractu locati uenit dolus lata & leuis culpa tantum non leuiſsima neque caſus niſi id fuerit conuentum. l. ſi ut certo.§. nunc uidendum.el.j.ff.commo. l. contractus.ff.de reg. iur. &.d.l.in iudicio, & quod ibi no.ſed io caſu propoſito inaduertenter & ſic caſu non culpa lata uel leui contingit dictum incendium ergo de eo non tenetur conductor. l.ſi quis fundum.§. ſi colonus.ff. loca. Item non conuenit ne ignem haberet in domo ergo habendo ipſum licet ex eo damnum contingerit non tenetur.ut dicta.l.uideamus. §.j.quod intelligo niſi culpa ſaltem leuis ei poſsit aſcribi per iura ſupradicta. Videndum eſt ergo an dictus conductor in leui culpa fuerit. Primo quia perſonas tales in domo retinuit & eiſdem cuſtodiam domus dimiſit. Secundo an fuerit dicta culpa ex eo quia canapam prædictam ibi retinuit. Et circa primum dico quod nō quia conſueuerunt patreſfamilias etiam diligentiſsimi familiam tam minorum quam maiorum in domo habere uelut in tuto refugio.l.plerique.ff. de in ius uocan. & patet ad ſenſum ergo talis conſuetudo & mox culpam excludit. l. pignus. C.de pig.ac.nam non intelligitur culpa quam cōſuetudo
2 admittit.ut ibi no.glo.& do.†&.l.quid ſi fugitiuus.§.apud labeonem.ff.de edi.edic.&.l.iij.ff.ad macedo.

Item dimiſit in domo predicta uirum diſcretū iuris preſumptione etatis. xx. annorum & ſic habilem de iure ad negocia extraiudicialia gerenda licet non ad iudicialia. [illegible]i qui ma.non po.§.eadem.&.l.minor & ibi gl.ff. de procu.&.l.eligēdi.C.de procura.& ſic nō poteſt ei imputari electio

electio mala, quia a iure permiſſa per ſupradicta iura. puelle ſimiliter uiri potentes fuere & doli capaces. inſti. qui. mo. tut. fini. poſt princi. ergo non poteſt ei imputari cur talis in domo dimiſit maxime attenta conſuetudine a culpa excuſante. ut ſupra dixi. diligentiam namque illam adhibuit quam homines diſcreti & diligentes ſolent adhibere ut ex dictis patet ergo ex negligentia familie non tenetur. l. ſi uẽdi. ff. de peri. & commo. rei uendi. ubi tex. ualde ad propoſitum faciens. Circa ſecundum dico eſſe conſiderandum locum ubi canapam prædictam tenebat uidelicet an eſſet locus idoneus ad illud ſicut alius qui eſſet in domo & penes quem ignis non eſſet propinquus. nec lumina nocturna. frequentari ſolita prout poteſt ex themate percipi quando dicitur fuiſſe in introitu domus & ſic in loco communiter igni non propinquo nec lumine nocturnorum aſsiduatus uel frequentatus & per conſequens caſui ignis non ſuppoſito uerisimiliter. quo caſu non poteſt conductori culpa leuis aſcribi ratione loci alias ſecus. Pro hac conſideratione & digreſsione bene facit. l. itẽ queritur. §. j. ff. lo
3 ca. † congruitas enim loci culpam excludit & incongruitas includit. l. ſi ut certo. §. ſed interdum. ff. commoda. Concludit ergo ſecundum thema propoſitum conductorem predictum non teneri ad reficiendum domum niſi aliter de eius culpa leui probetur.

Non obſt. l. ſi uendita. in prin. quia intelligitur ſecundũ regulam. l. ij. ff. de offi. prefect. uigi. ut ibi no. glo. & illa lex. ij. non ob. quia loquitur in caſu dubio. nam præſumitur in dubio incendium culpa inhabitantium factum hoc uerum niſi appareat contrarium ut fuit hic. quod patet ex facti ꝑpoſitione & iuribus allegatis pro ſecunda parte. Non obſtat quod dicitur de mala electione quoniam in caſu propoſito fuit bona & idonea niſi aliud appareat ut ex prædictis patet. Et hec ſufficiunt. Pe. de Anchara.

CONSIL. CCCXLIX.

1 *Dos a patre profecta ad ipſum reuertitur filia mortua.*

IN CHRISTI nomine amen. De iure cõmuni dos a patre ꝓfecta mortua filia etiam extantibus filijs ad patrem redire debet, &
1 hoc ut dixi † de iure communi. de conſuetudine ſuccedũt filij excluſo patre. l. dos à patre C. ſolu. ma. ubi plene, illa autem conſuetudo tunc ſolum ſibi locum uendicat cum uxor decedit in matrimonio cum liberis & ſuperſtite uiro alias dos reuertitur ad patrem ipſa decedẽte in matrimonio etiam liberis ſuperſtitibus nec habet locum tunc dicta conſuetudo ut not. Bar. in. l. poſt dotem. ff. ſolu. matri. ubi dicit per octo doctores bonon. ſic fuiſſe obtentum & ſecundum hoc queſtio non eſt dubia quia ad Franciſcum patrem Bartholomee debet dos rediru non ad filios dicte Bartholomee deuolui quia philippus uir eius deceſsit & ipſa poſtea exiſtente uidua eius ergo filij non impediunt conſolidationem dotis in franciſcum patrem qui fuit ſtipulatus ſibi reddi ſi ſine liberis &c. & in omnem caſum reſtituende dotis &c. filij ergo eius non ſunt in ſtipulatione comprehenſi per modum diſpoſitionis ſed per modum conditionis: unde ex tali ſtipulatione non poſſunt prætendere aliquod ius quæſitum. ff. ſi quis. omiſ. cauſa teſt. l. ſi quis ſub conditione. Item alia ratione & indubitabili & unica rediret dos ad franciſcum etiam ſi ludouicus ſuſãna & eius nepotes nati ex dicta Bartholomea eius filia adiuiſſent poſtquam deceſſerunt impuberes etiam ſi puberes quamquam enim auia ipſorum paterna ideſt mater philippi ſit in eodem gradu cum ipſo franciſco quia auus maternus eſt dictorum. l. & ſcilicet & tamen. l. uult cum nepotes abinteſtato moriuntur in bonis queſitis nepotibus ab extra quod auus maternus & auia materna pariter ſuccedant. In bonis autem queſitis ipſis nepotibus ex linea materna uel paterna reuertuntur ad lineam unde opta ſunt ſiue queſita, unde in dote & quæſitis nepotibus ex materna linea prefertur auus maternus & in quæſitis a paterna linea præferẽ auia paterna. ita notat Bar. in aut. itaqꝫ. C. communia de ſuc. & l. ſatis. de bo. qꝫ lib. & ibi per Bald. de dicta conſideratione habenda in dote ut auus maternus in dote data filie ꝑfertur auo paterno & illud eſt ęquũ ut unde exeunt flumina reuertantur. facit. l. de emancipatis. in ſi. C. de legi. hered. eadem conſideratio habetur in fratribus uterinis & conſanguineis quæ ut dixi trahitur ad auos Vltra predicta allegata ſupra in themate quod iſta auia paterna aſſumpſit tutelam & non fecit inuentarium ergo contra iura ſe immiſcuit adminiſtrationi & ſubiacet pęnis, de quibus in. l. ſi. §. illo. C. ar. tu. ſua ergo aditio maxime quam allegat ad ſuum commodum fuit nulla, nam adire eſt adminiſtrare quod prohibet illam. l. &c. ar. l. non dubium. C. de legi. Præterea ſupererat auus maternus ut franciſcus & materna auia ut agatella, ipſa ergo auia paterna non facta mentione de predictis ad quos deferebatur tutela & hereditas in bonis impuberis extrinſecus quæſitis in aut. defuncto. C. ad tertu l. non potuit petere ſibi ſoli decerni tutelam & adminiſtrationem tutele quæ ita competit alijs ſicut ſibi ut. l. legitimos. ff. de leg. her. & uidetur ex hoc datio nulla. l. tut. de tuto. & cura. da. ab his. Ex quibus infertur quod poſito quod fuiſſent infantes iſti impares iſta tamẽ actio fuit nulla maxime ut dixi ad ſuum commodum nam cum mereatur plures pęnas ex tali temeraria adminiſtratione ſiue inuentarij confectione non debet ex eo quod meretur penam commodum reportare. ut. l. ſine hereditaria. de neg. geſt. facit quod no. in aut. matri & auie. C. quando mu. offi. tuto fun. poteſt. Ex prædictis omnibus proculdubio concludendum uideẽ dictum franciſcum ad dictam dotem quã dedit pro filia recte agere uel iure ſuo & ex ſua ſtipulatione ut in prima ratione uel ut hẽres filie in dote ab ea ꝓfecta etiam ſi impuberes rite adiuiſſent ut in ſecũda ratione uel etiam ut heres filie ſi aditio facta nomine impuberum fuit nulla ut in ratione ſupra proxima.

CONSIL. CCCL.

1 *Debitum per teſtes probari poteſt.*
2 *Caſus omiſſus a ſtatuto remanet in diſpoſitione iuris communis.*
3 *Prouiſio in uno caſu ratione paritatis ad alium extenditur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. In quæſtione prædicta arguiẽ ad partes. † Et primo ꝙ cõfeſsio iſta poſsit probari per teſtes. Primo q̃a edictũ de teſtibus eſt permiſſoriũ. ut. l. j. ff. de teſti. igitur ſi non apparet de oppoſito admittenda eſt probatio: ſed inſpecto ſtatuto nulla ſit in caſu noſtro prohibitio ergo &c. Secundo ad idem caſus omiſſus a ſtatuto remanet in diſpoſitione iuris communis. l. commodiſsime. ff. de libe. & poſthu. & l. quicquid aſtringende. ff. de uerbo. obl. ſed iſte caſus omiſſus a ſtatuto ergo &c. Tertio, quia cum prætor in uno caſu prohibet in alio in quo nõ prohibet uidetur permittere, ut. l. cum pretor. ff. de iudi. & l. ſi maritus. C. de procu. ſed in caſu eꝫ ſtatutum prohibet ſolutionis uel ſatiſfactionis confeſsionẽ probari per teſtes & in caſu probationis debitis nõ prohibet cõfeſsionẽ debiti probari, ergo &c. Ad oppoſitum arguit. primo ſic caſus omiſſus a ſtatuto habeẽ pro expreſſo quando eſt ſimilis alteri caſui expræſſo ut probant omnes. ll. dicentes quod nõ refert quid ex equipollentibus fiat. ut. l. ſi iure. C. de inſti. & ſubſti. ſub condi. fac. cum concor. ibi poſitis & de leg. iij. ſideicommiſſaria. §. ſi cui. ſed caſus de quo quærimus eſt ſimilis alteri caſui prohibito & probabo ergo &c. minorẽ probo. nã illa dicuntur in iure ſimilia q̃ regulanẽ per unius & eiuſdem rõnis identitatẽ, ut. l. non p̃ſt. ff. de leg. l. iij. ff. de officio p̃ſi. l. j. C. de li. præ; ſed ambo iſti caſus tam ex parte creditoris quã debitoris regulantur a ratione ſtatuti poſita in principio eius uidelicet ne falſi teſtes producanẽ qui faciliter produci cõſueuerunt. ergo &c. Secundo ad idẽ nã non dũ ubi eſt eadẽ ratio idẽ ius debet ſtatui, ſed etiã ubi eſt maior ratio idem ſtatuendi in caſu expreſſo ſtatutum ad caſum omiſſum extendimus, ut in aut. multomagis. C. de ſac. ſan. eccleſi. ſed in caſu confeſsionis debiti probandi eſt

maior ratio teſtes non admittendi q̃ in confeſsione credi
ti ſoluti uel ſatisfacti ergo &c.minor patet quia In caſu de
biti ſoluti tractatur de liberatione in alio de obligatione
inducenda igitur ſi prohibētur in caſu liberationis ſortius
in caſu obligationis inducende:quia fauores ſunt amplian
di & odia reſtringenda & fauorabiliores ſumus in libera-
tionibus quam in obligationibus:ut in iuribus uulgo no-
tar. Tertio quia propter maioritatem rationis inducitur
correctio:ut nota gl.n.communiter approbata in aut. præ
terea. C. unde uir & uxor. & late ſcripſi in.l.ij. C. de no-
3 xa.| Quarto quia prouiſio in uno caſu extenditur ad alium
ratione paritatis & equalitatis ſeruande : ut inſti. pro ſoc.
§.illud.&.C.de fruc.& lit.expen.l.fi.ſed inequalitas inſur
geret ſi talis probatio concederetur actori & non reo er-
go &c.Ex iſtis rationibus patet reſponſio ad rationes in
oppoſitum ſuperius factas.quinto ego probo ex uerbis ip
ſis ſtatuti in uerſu ex aduerſo ubi ſtatutum non admittit
actorem ad probandum per teſtes aliquem debitorem ſu
um ex aliqua cauſa & facto excedente ſummam li. c. bon,
ſed nemini in dubio uidetur eſſe reuocandum quando cre
ditor uel actor uult probare confeſsionem ex cauſis in li-
bello narratis:ergo &c.confeſsio enim ſimplex ad obligā
dum ſine cauſa legitima non ualet ut nota.in.l.j.C.de cōf.
& ſic cauſa contractus ex qua inſurgit debitum magis de-
bet attendi quia potentius & ſortius in hoc agit.ut.l. quæ-
ritur.ff.de ſta.ho.Quid plura ſtatutum prohibet tale debi
tum probari in totum uel in partem unde pondero iſta uer
ba tale debitum quæ in ius ſonant & effectum exactioois
concernunt.l.j.§.debitum.ij.ff.de conſti.pe.& clarius in.l.
debitor.ff.de uerbo.ſignifi.ſed in noſtro propoſito probaē
debitū probando confeſsionē debiti per teſtes ergo &c,
quia illud eſt pricipale ad qđ cōfeſsio tēdit ergo &c. alias
dareē occaſio circūueniendi legē & permittēdi per indire
ctū quod directo prohibeē & faciliorē modū falſum ꝓban
di q̃ ſi immediate debitū ꝓbareē per teſtes cū tales aſſerte
confeſsiones faciliter reprobari non poſſunt. Preterea ſi
mentaliter pondereē ſtatutum per ipſum prohibetur ꝓba
ri ꝯctus uel cauſa ex quo uel qua debitum reſultaret & con
feſsio predicta continet cām & ꝯctum de ſe obligatorium
ut.l.titius.de conſti.pe.Vltimo ad corroborationem præ-
dictorum induco quoddam dictum.Bar. & eius rationem
poſitam in.l.quorum.ff.de pig.uidelicet cum quid prohibe
tur & omne id per quod peruenitur ad illud:ut.l.oratio.ff.
de ſpō.ſed mediante pignote ad rei pignori date diſtra-
ctionem peruenitur cum non ſoluitur & pro tanto inquit
ꝙ ſi res ꝓhibetur uēdi prohibeē pignori cū pp pignus ad
uenditionē perueniatur ꝙ ad ꝓpoſitū deducēdo ſequitur
quod debitū prohibetur per teſtes probari ꝓhibetur per
cōfeſsionē ꝓbandā per teſtes probari:& hec ſufficiāt.Pet.
de Auchar.præſtantiſsimus utriuſque iuris interpres.

CONSIL. CCCLI.

1 *Munera perſonalia & patrimonialia ubi ſubiri debeant.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro intel-
ligentia dicendorum premitto quod in hoc
puncto primo fit mentio de ſtatutis prouiſio
nibus & conſuetudine antiqua per quas &
quæ ciues male enutriti contra ius cōmune
erant priuilegiati ut munera ſubirēt ſolū cū ciuibus bono
nie & in ciuitate bonon. ita ꝙ erant penitus exempti ab
oneribus comitatus cum de iure communi habitantes in
1 in comitatu debent ſubire munera perſonalia in loco † ha
bitationis eiuſdē quaſi incole & ēt in loco originis. C. de
munici.& orig.l.j.&.l.ciues de incolis.li.x.& ibi gl. & no.
Guil.in.l.meminimus.C.de ſacro.ecc.ſi erant pr̄imonialia
perſone impoſita nulla habita cōtēplatione pr̄imonij ut qñ
imponuntur per capita.de quibus in.l.de etate.ff. de cēſi.&
& no.C.de anna.tri.ſuper rub.lib.x.Vel ſi erant patrimo-
nialia impoſita perſonis pro rebus habita contemplatio-
ne patrimonij ut collecta & tunc ubi habitant ſubire de-
bent & unde erant ciues.l.reſcripto.in fi.de mune & ho.&
ibi no.&.l.incola ad municip.ubi gl.ſed ſi erant mere pr̄i-
monialia in loco ubi eſt pr̄imonium.C.de mu.& bo.l.j.li.
xj.no.plene.per Io.an.in.c. non minus de immu. eccle. in
nouel. Secundo fit mentio de quibuſdam prouiſionibus
in Mccclxviij.per quas firmantes ſingulares perſonæ & co
munitates ſoluentes pecunias cōponendas & quas com
poſuerint ſunt exempti a ſeruitute firmature priuilegiate
in hoc ꝙ ipſi in eorum cōitatibus teneantur conferre ad
quecunque onera.ſed quod ipſi ꝙ olim firmantes & ciues
deſcendentes inde ſint exempti ab oneribus dicti loci pro
illo anno quo deceſſerint & ſic in effectu ipſi olim firman
tes & ciues male nutriti per ipſas ꝓuiſiones redacti ſunt
ad iuris communis obſeruantiam ut prædixi.Tertio in ip
ſo puncto fit mentio de quadam prouiſione.v.officialium
per quā in cetera compelluntur quicunq; deſcripti in cer-
tis libris ordinatis per ipſos officiales ad ſubeundum que
cunque onera in locis ubi reperiuntur deſcripti quamuis
alibi habitate reperiantur quod eſt mere contra iuris com
munis diſpoſitionem & ꝯ ſtatuta & prouiſiones ſubſertas
ut.ſ.dixi & contra ꝯctum reſultantē ex dictis ꝓuiſionibus
ſcilicet inter dominum communis bononie & dictas com
munitates communitatus & homines exempti a ſeruitute
firmantur & re uera ſi non fuiſſet confirmatio ſpecifica di-
cte prouiſionis ut ſupra fit mentio nulli dubium foret
quod dicta prouiſio non ualebat & maxime quia ex ge-
nerali arbitrio dictis.v.officialibus conceſſo ipſi non po-
tuiſſent reuocare prouiſiones & ſtatuta de quibus erat in
alijs ſtatutis & prouiſionibus ſpecialiter prouiſum per
conſilium generale. arg. l. ſi hominem. ff. man. facit:
quia hec prouiſio de ſe continet quid inhoneſtum ſcilicet
quod commune bonon.ueniat contra ſua pacta & ſuam fi
dem ad quæ non uenit dictum generale mandatum conſi
lij ſuper reformatione &c.quia non eſſet reformatio imo
deformatio:patet ad ſenſum.Ex his infero ad dubia ꝓpo-
ſita & primo ad primum:nam ut dixi primum ſtatutum re
formationis inducit ad priuilegium ciuibus male nutritis
concedendum.ſcilicet ut conferant ad onera ſolum cum
ciuibus & in ciuitate bonon.ſed illud priuilegium poſsit
tolli per ſtatutum ſeu prouiſionē contrariam.arg.l.uacan-
te.de iure immu.li.xj.& no.inſti.de iniur.§.in noſtra.unde
infero qđ optime uigore dicte ꝓuiſionis edite in Mccl-
xxviij.ſublatū eſt dictū priuilegiū poſteriori ꝯfirmatione
dicte ꝓuiſionis facte pacifice p gñale ꝯſiliū in ſingularib'
partibus ipſius ut in themate ſupponiē:q̃q̃ in dubio nō ui
deretur ſublata.arg.d.l.ſi hominē mā.& iuriū predictorū.
Ad fin deſcendendo de quo heſitatio maior uidetur dico
quod licet dici poſsit ius alteri quæſitum poſſet tolli per.
l.generalem uel ſpecialem:ut.l. antbiocenſium.ff.de priui.
credi.eſt uerum ubi ſubeſt iuſta cauſa.l.uenditor.§. ſi con-
ſtat.ff.communia prædio.& no.glo.in.l. pen. ff. de his qui
ſunt ſui uel alie. iur. ſed hic nulla ſubeſt cauſa. igitur &c.
Preterea clarum eſt quod communitatibus comitatus bo
non. ſeu ſingularibus perſonis communitatis olim fir-
mantibus qui iuxta ſuas compoſitiones ſoluerunt commu
ni bonon.prout dictat dicta ꝓuiſio edita in.Mccclxxxviij.
queſitum fuit ius ex contractu reſultante ex prouiſione ꝑ-
dicta.ſ.inter dñi cōmunis bonō. & dictas communitates
pro tanto ipſum contractum & ius ipſum quæſita ex ip-
ſo contractu ciuitatibus bon. ſeu eius conſilium tollere
potuit.l.condendo inuito eo cui eſt dictum ius quæſitum.
ff.de decre. ab. or. fa. l. quædam ſemel. & ibi glo. & not.
Bart. in repeti. l. omnes populi.in.iij. quæſtione princi-
pali ſuper quibus poſsint fieri ſtatuta &c.in prima queſtio
ne an liceat ſtatui ſuper his de quibus in eadem ciuitate
ſunt ſtatuta.& maxime hęc ſunt uera:quia per dictam pro
uiſionem editam in. Mccclxxxviij. reditum fuit ad ius
commune & ſic ad ius quo uiuere debet predicta ciuitas
& communitates predicte & de facili tes redit ad naturā
ſuam.l.ſi unus. §. pactus de pac. & pro hoc:quia inferior a
a principe ius alteri quæſitum tollere non poteſt. not. In-
no.de immuni.eccleſia quia plerique.

Monaſterium

Mooaſterium ſancti Michaelis in buſco primo habebat monachos diſſolutos & regulam non ſeruantes & profitẽtes regulam beati auguſtini. Secundo ſummus põtifex in monaſterio ſancti Michaelis poſuit fratres montis oliueti qui profitentur regulam beati benedicti data facultate antiquis monachis ibi exiſtentibus ut ibi poſsint permanere uel ad aliam regulam parem tranſire. Quidam frater Franciſcus ibi exiſtens de monachis antiquis non ualens durare auſteritatem regule illorum fratrum nouiter poſitorum montis oliueti deliberauit ſtare extra clauſtrum ſancti michaelis in quodam monaſterio monialium olim ſubiecto dicto monaſterio ſancti Michaelis & nunc noo ſubiecto cum ex regula illorum montis oliueti ſit non habere moniales ſubiectas ubi non aliter abſolutus a monaſterio nec aliter intitulatus pretẽdens ſe non abſolutum a monaſterio ſancti Michaelis nec aliter renuncians omni anno recepit pro uictu penſionẽ a monaſterio ſancti Michaelis triginta librarum bon. tandem mortuus eſt pecunia relicta collector pape cepit pecuniam dicẽs eam fore pape, monaſterium Sancti Michaelis dicit eam ad ſe ſpectare queritur qoid iuris.

CONSIL. CCCLII.

1 *Statu religionis alterato quid iuris de monachis ibi profeſsis.*
2 *Monachi quantumcunque mali non ſunt de monaſterio expellendi.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro clariori intelligentia dicendorum præmitto quod cũ ſit locorũ uel perſonarum alteratio in loco ſemper intelligitur fieri ſine iniuria & dãno illorum quibus loca illa ſubiecta forent & etiam ſine preiudicio perſonarum præſentium quæ in loco ipſo tempore talis alterationis reperiuntur ut in locis multis probatur. &.c.ij. de religio. do. & quod no. in. c. paſtoralis de priui. in nouel. & in perſonis inſtitutis in loco ut ſine ipſorum damno uideatur facta alteratio. eſt expreſſum io.c. conſultationibus. de dona. &. c. cum ueniſſent. de reſti. ſpo. &. c. ad audientiam. ij. de ec. edi. ubi uidetur quaſi caſus in ſimili. ut. infra declarabo. facit. c. de relig. do. li. ulti. Ad hunc igitur intellectum iſta ordinatio domini pape eſt redigenda: ut ſcilicet concordet cum iure
1 communi & uideatur † facta ſine leſione illorum quibus iam erat monaſterium obligatum. ar. c. ex tuarum. de auc. & uſu pa. &. l. j. §. ſi quis a principe. &. §. merito. ff. ne quid in loco publico. &. c. ſi. de confir. uti. uel inuti. fundatur enim iſta obligatio quę eſt inter profeſſum & monachum ſuper conſenſu a quo cauſatur naturalis obligatio. ut. l. j. ff. de pac. non uidetur ergo papam per ſuam ordinationem uelle illam obligationem diſſoluere, ut inſti. de iur. natu gent. & ciui. §. ſed naturalia. facit. l. quotiens. C. de prec. impe. offe. xxv. q. ij. reſcripta. cum. c. ſe. hoc ergo præmiſſo infertur clara deciſio ad quæſitum cum enim per talem ordinationem & alterationem ſtatus monaſterij iſte frater franciſcus non ſit liberatus a dicto ſuo monaſterio ergo ſibi quærit ut ſeruus querit domino. c. non dicatis. xij. q. j. & in preſentia. de proba. & aut. ingreſſ. C. de ſacroſan. eccle. Non ob. quod monaſterium ſuum ſit reformatum de monachis alterius profeſsionis & arctioris obſeruantie. & ſic propter diſparitatem, profeſsionis non poſsit cum eis commorari nec eandem ſuſcipere in legibus diſciplinam. xvj. q. ult. in oouatione. &. de ſta. mona. c. recolentes. quia reſpondi poteſt, ut no. in. d. c. ad audientiam. ubi patet quod contraria non uendicant ſibi locum in caſu noſtro. nam ratione talis reformationis ſtatus non ſunt iam ibi intitulati admonendi ſed ibi uel alibi dũ uixerint ſunt uite neceſſaria eis miniſtranda directe ergo prouiderunt iſti noui monachi ſancti Michaelis qui huic aotiquo monacho dicti monaſterij uite neceſſaria miniſtrauerunt. Ex hoc conſequenter infertur quod cum non tranſiuerit ad religionem neque ad aliud mooaſterium nõ deſijt eſſe monachus ſui monaſterij ꝙ retinet ſemper iura in monachum niſi alteri acquiratur ſicut dicimus in dominio quod nunquã perditur niſi alteri queratur. l. nec utilem. ff. quib. cau. ma. ibi nec enim intelligitur amiſſum quod alteri oblatũ non eſt. Non ob. quod poſſet dici in contrarium uidelicet ꝙ monaſterium ſancti michaelis uidetur ipſum neglexiſſe, & per conſequens per hoc tanquam habuerit ipſum ꝓ derelicto ſibi non quæſiuerit per no. in. c. j. de infan. expo. Reſpondetur enim duobus modis. Primo quod prębendo ſibi neceſſaria extra locum non habuit eum pro derelicto ſed uſum monaſterium iuris conſilio. ut in. d. c. ad audientiam: ex hoc ergo quod iuris prouidentia uſum eſt noo meretur penam ꝙ eſſet ſi iure ꝙ habet in monachum priuaretur ꝫ. c. cognoſcentes. de conſti. &. lxvj. di. ſatis peruerſum. &. l. ſancimus. C. de peois. Secundo reſpondetur per no. in d. c. j. de infan. expo. in gl. pe. & quod ſuper ea. no. Io. an. in nouel. habet enim locum illa priuatio cũ Abbas cũ conuẽtu monachũ expulſi uel redire uolẽs ſalua ordinis diſciplina non fuit admiſſus impie alimenta negando: quo etiam caſu dicit ibi Io. an. quod non ſufficit ad priuationem acquiſitionis niſi aliud monaſterium fuit ingreſſus &: idem in licenciato a monaſterio ut querat ſibi aliud monaſterium, nam donec aliud reperit querit primo. ratio horum ſumitur ex. d. l. nec utilem & uidetur expreſſe de mente omnium ſcribentium quod ad priuandum monachum ab iſto actu acquirendo monaſterio noo ſufficiat expulſio a monaſterio maxime ſine denegatione alimentorum. nec etiam ſolius abbatis. ut no. Hoſt. in ſumma de infan. expo. ad fin. & hoc eo. ti. c. j. & Spec. in tit. de ſta. mon. uerſi. xxv. & uerſi. xlij. In caſu autem noſtro non apparet aliqua expulſio ſed conformis iuris promiſsio, ut ſit extra monaſterium cum exhibitione alimentorum. ut eſt caſus in. d. c. ad audientiam. Item nec uagatio ſine expulſione priuat monaſterium iure ſuo quod habet in monachum, ut not.
2 Spec. in prealle. ti. uerſi. xxiij. † ratio horum eſt quod monachi quantumcunque mali non ſunt de monaſterio expellendi & uagantes ſunt ad monaſterium reducendi. c. ſi. de regula. & tranſ. ad reli. & no. Spec. in. d. uerſic. xxiij. xvij. q. j. abbates. igitur contrarium faciendo uel negligendo ſunt in culpa & ueniunt puniendi. ut. d. c. abbates. non autem ex hoc deſinunt eſſe de monaſterio poſtquam canones mãdant tales ad monaſterium reuocari & ſubijci regulari diſcipline. ut. d. c. fin. Ex quibus liquido infertur ꝙ ex omni capite quicquid iſte frater franciſcus penes ſe in pecunijs habuiſſe deprehenditur debet pertinere ad monaſterium ſancti Michaelis ſiue dicamus ipſum traxiſſe moram extra monaſterium iure permittente in illo caſu ut. c. ad audientiam. ſiue tanq̃ uagabundus, ſiue tanquam illicite & iniuſte expulſus per abbatem uel neglectus, in nullo. n. caſu ꝑdictorũ monaſteriũ perdidit ius qđ habebat in eum in acquiſitione & in iniectione manuum & in multis cõſiſtens ut canones hic expreſſẽ probant et doc. omnes ſentiunt ꝓ ut patet ex prædictis. do. Pe. de Ancha.

Et ita ẽt mihi Ant. de bu. uiſum eſt iuris ex hoc maxime intelligo proprie: quia idẽ iuris foret ẽt ſi non appareret dicta licentia ut. ſ̃. eſt concluſum, quia papa ut dr̃ dedit ¶niam monachis antiquis tẽpore reformationis regule et eccleſiæ ut ſi uelint poſſent ſtare in. d. monaſt. uel extra dictã eccleſiam receptis ſumptibus ab eccleſia ꝑdicta et ſic fuit intẽtio pape ꝙ ẽt illã regulã nõ profeſsi remanẽt monachi dicti monaſterij et tunc de hoc eſt caſus. in. c. ad audientiam. de ec. edi. Non ob. ſi dicitur illũ monachũ fuiſſe priorẽ monaſterij monialiũ, quia quod ibi prior fuerit nõ ſequitur quod præeminentiam habuit monialium, et ut uocabulum ſonat fuit impoſsibile de iure, commixtio. n. ſexuũ in eodem monaſterio intitulatorũ impoſsibilis et a iure dãnata. xviij. q. ij. diffinimus monaſteriũ in decima. et. c. pernicioſam, et. c. dudũ. Et quicquid ſit moniales clericos nõ poſſunt hr̃e ſubiectos. de excel. pla. tãta de ma. et obe. dilecta. nõ tñ monacho licitũ eſt ex̃ clauſtrũ intitulari maxime in conſortio monialiũ cũ clauſtra extra per titulũ nõ poteſt permutare cũ repugnet obedientie et paupertati niſi

tūc perficiatur quod hic non eſt.lv.di.præcis.lix.di.c.j. xvj. q.j.doctos.cum multis ca.ſi.de ſta.mo. ꝙ dei non. de elec. officij.lxxiiij.diſt.quorundam.per gl.de electionibus. cle. j.Ex quibus apparet intitulationem ibi monacho fuiſſe impoſsibilem:illius ergo tituli ratione non potuit dici a primo monaſterio abſolutus ita quod non poſsit illi querere. Sic dico & conſulo ego,Antonius prædictus ſaluo ſaniori conſilio &c.

CONSIL. CCCLIII.

1 *Reſcripta qualiter ſint intelligenda.*
2 *Diffiniri nil debet contra partem inauditam.*
3 *Adiudicatio iudicis ſine traditione corporali non transfert poſſeſſionem.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Oportet primo inquirere de ſecundo dubio ꝙ proponitur q̄ de primo & ex actis liquidū deprehēditur multiplex nullitas & etiam iniquitas ꝓceſſus & ſententie dationis inſolutum & immiſsionis in rem hoſpitali &c. Et præmitto quod domi. Adrianus proceſsit in hac cauſa ut ita dixerim leuato uelo:quia uerba reſcripti magnifici do. Caroli ita ſonare uidentur.Nam ſolum dicitur quod poteſtas omnino cogat omnibus modis dictos heredes ad ſatiſfactionem dicti debiti:per que uerba uidetur ſola executio non cognitio demandata:quia ita uerba ſe habent. ergo non eſt recurrendum ad coniecturas poſt quam nulla eſt in uerbis dubitatio: ut. l. ille aut ille. §. cum in uerbis de le. iij. & de exerci.l.j. §. ſi is qui nauem:& ſi hac ratione motus fuit errauit: quia uerba reſcripti quantumcunque præciſa debent intelligi ut ſeruetur debitus ordo: ut. c. cauſam. de reſcrip. &. c.ex parte. de offi. de leg. & cum non ſit ab executione inchoādum. ut.l.nimis propere.C.de execu.rei iud.licet ſimpliciter fuerit commiſſa executio: debet nihilominus ante talem executionem precedere cognitio:ut no. Bar. in.l. a diuo pio.ff.de re iudi.alias niſi ita intelligamus reſcriptū
2 eſſet nullum.† & contra iura quæ dicunt quod contra partem inauditam nihil poſſumus diffinire:ut.c.j.de cauſa poſ. & propri.nec deberet eum iudex exequi. unde dicit lex. ſcripta contra ius elicita ab omnibus iudicibus precipimus refutari.ut.l.reſcripta. C. de precibus imp. offe. quinimo punitur qui nō commonito & conuicto legitime poſſeſſore talem executionem fecit:ut.l.meminerint.& ibi no. per Bar.C.unde ui.nec eum autoritas iudicis perperā interpoſita excuſat:ut no.Bar.poſt.gl.in.l.iuſte.ff. de acqui. poſ. & Io.An.in.c.ſi.de elec.li.vj.in nouel. debuit ergo præcedere ſnia ſuper debito dationis inſolutum ut.d.l.nimis propere. debuit ergo dationem inſolutum ꝓcedere ſubhaſtatio & ſolennis diſcuſsio utrum fuiſſet utilius pauperibus dictam rē uel aliam dari ut.l.a diuo pio.ff.de re iudic.&.C.de exc. rei iudi.l.ordo.ex alio etiam euidens iniquitas pronunciationis dicti Adriani deprehenditur:quia eodem momento & inſtantia pronunciauit ſe iudicem competentem. & Nicolaum agentem nomine catheline eſſe eius legitimum procuratorem & oīa contenta in reſcripto eſſe executioni mādanda de bonis hereditatis quondam Iacobucij.Ex iſta ꝓnunciatione depræhenditur quod nullam cauſe cognitionē adhibuit:quia de iuriſditione ſua legitimatione pſonarū & debito cognoſcendo ſimul iudiciorū ordinē perturbauit & confudit:quod facere nō potuit.ut eſt caſus in.c.exhibita de iudici.Nā ēt ſi mera executio fuiſſet cōmiſſa uel ut loquar proprius ꝙ ſummarie & ſine figura iudicij proceſsiſſet tū non debuit ita abbreuiare cām ſed dilationes competentes ad defendendum hoſpitali concedere & aliq̄ petitionem accipere.ut clemen.ſepe.de uerb.ſigni. hic autē nulla petitio:nulla litis coteſtatio nulla debiti liquidatio iſtam pronunciationem proceſsit igitur ipſo iure nulla.ut.l.prolatam.C.de ſen.facit.c.qualiter.infra de acc.Ex quibus infertur ꝙ inquantum in alijs uerboſis ſupplicationibus. Nicolaus petit ſe defendi & manuteneri in poſſeſsione tenute ſibi date inſolutum & inquantum etiam per alios iudices ſub hoc pronunciatum eſt & iuxta eius petitionem quo cum trahant originem ab infecta radice. ſcilicet a proceſſ. & pronunciatione domi.Adriani omnia ſunt per iudicem appellationis retractanda. ut. c. cum inter uos. de re iudi. Nam a primordio tituli poſterior formatur euentus. ut. l j.C. de impo.luc.deſcri.li.x.nam in rei ueritate nulla apparet realis executio ſubſecuta poſt dictam pronunciatio-
3 nem ſuper domo data inſolutum † ſed ſola adiudicatio iudicis non ſecuta corporali traditione non transfert poſſeſſionem. ut. l. non eſt mirum. ff. de pig. act. & not. in. c. cum aliquibus. de re iudi. & maxime hoc eſt uerum quando quis poſsidet per inquilinum ſiue conductorem : nam tunc ſi talis conductor de mandato iudicis alteri reſponderet ſi pronunciatio fuit nulla non priuatur dominus poſſeſſione:ut no.Io. An. poſt Inno. in. c. quoniam frequenter ut lite non conteſta. & eſt caſus in. l. fin. C. ſi per uim uel alio modo:conſeruari igitur & manuteneri non debuit nec debet idem Nicolaus:quia nunquam fuit poſſeſsionem adeptus imo poſſet econtra ſcilicet hoſpitale agere de turbata poſſeſsione ſi non fineret eum pacifice poſsidere.Secundo principaliter opponitur nullitas quæ reſultat ex incompetentia iudicis ſecularis namque iudex utrum ſit competens ſuper rebus hoſpitalium & miniſtris ipſorum merito dubitari poteſt.Et breuiter dico quod nō qn̄ hoſpitalia ſub protectione epiſcopi ſiue fuit data eius autoritate talia autem loca & ipſorum bona ſunt de iuriſditione iudicis eccleſiaſtici & ſub epiſcopi poteſtate conſiſtunt : ut.c.de xenodochijs.de reli.dom.Itē gaudēt priuilegijs eccleſiarū cum bonis ipſorū ut eſt caſus in.l.omnia priuilegia.C.de epiſco & cleri.ad idem clem.quia contingit.de reli.do. & quod perſone ſicut bona hoſpitalium ſint de foro eccleſiaſtico not. Spec.in titu.de ſtatu mona.uerſi. xxxvj.& dominus Bal. in aut.hoc ius porrectū.C.de ſac.ſan.ec. Per iſta confirmātur quæ dicta ſunt in præcedenti articulo : nam bona piorū locorū uſibus pauperū deputata cū urget debitū diſtrahendi cū ſolennitate quæ traditͬ in aut.hoc ius porrectū præalleg.n. multa dn̄r precedere anteq̄ deueniatur ad dationem inſolutū ut ibi patet hoc aūt nullū interuenit ſed perfunctoria nimis & ex abrupto facta fuit ergo nulla. l.cū hi.§. ſi pretor. ff.de tranſac.cū ſi. Ex quibus concludo ſuper exceptione incōpetentie ꝙ efficaciter obſtat & reddit iudiciū nullū:ut.C ſi non a compe.iudic.per totum & clemen.paſtoralis.ad ſi de re iudi. Tertio hoſpitale nititur concludere contra ſer. Nicolaum de iure tertij.ſ.ſubſtituti in primo teſtō quodā. Iacobi cienziarij ex cuius bonis hereditarijs hec pecunia depoſita per dominam Luciā redacta fuit : & ſic Nicolaus eam non recte petit quia ipſo iure tranſlata eſt actio ad ipſam reperendam in uſem fideicommiſſarium ſcilicet in hoſpitale Sancti Iaco.de Burgo.ut.l.ſi.C.de ſa.ſan. ecl. qd̄ hoſpitale ſubſtitutum eſt in dicto primo teſtamento in defectum omnium filiarum deſcendentium ex eis uerum quod dicitur quod dictus Iacobus &c.

Quidam antonius habens uxorem prægnantem conſtitutus in ultimo mortis articulo tale condidit teſtm̄ in quo inter cetera talē fecit inſtitutionem.In omnibus autē alijs ſuis bonis pn̄tibus & futuris filium ſeu filios maſculos naſciturū ſeu naſcituros ex dicta eius uxore de ipſo ꝑgnante uniuerſales heredes inſtituit & eſſe uoluit.ſi uero contingeret ex ipſa naſci filiam fœminam unam uel plures tunc uoluit & mandauit iure inſtitutionis ipſas dotari in certa quantitate cum nupſerint : & interim ipſas alimentari. Si uero contingeret ex prædicta nullum filium maſculum naſci ſiue unum : ſiue plures & eum uel eos in pupillari etate decedere uel poſtea quandocunque ſine filijs legitimis & naturalibus tunc & his caſibus & quolibet eorum proculum ſibi heredem uniuerſalem inſtituit & eſſe uoluit & dictis eius filijs ut ꝑmittitͬ maſculis uni uel pluribus naſcituro uel naſcituris decedenti ſeu decedentibus in pupillari etate uel poſtea qn̄cunque ſubſtituit uulgariter & per fideicom. &c. Deinde deceſsit teſtator infra paucos dies a die conditi teſtamenti dicta eius uxore prægnante relicta que

erat

erat in ſeptimo meni cum dimidio & ultra ſuam grauidationem prædictã prælictæ & alias pluries grauidata fuerat de maſculo & fœmina,& tamen uerè tunc prægnans erat de filia fœmina t dicto.P.ſecundo loco inſtituto antequam prædicta mulir pareret mortuo relicto ſibi hærede ex teſtamento quoam extraneo ſibi coniuncto qui tanquam hæres ipſius.P.æreditatem dicti primi defuncti ſibi uendicare uult attenta quadam forma ſtatuti qua cauetur quod omnis hæreitas delata alicui ex teſtamẽto uel ab inteſtato ſi moriatr ante hæreditatem aditam uel immiſsionem factam traſmittatur ad eius hæredes, & hæredes hæredis in infinitu etiam impropriè ſumpto uocabulo aſſerens dictam æreditatem delatam fuiſſe dicto. P.cum tpe eius uitæ in certa erat in rerum natura maſculum ammodo non pot naſci uel generari & ſic locum fuiſſe delationi & per ꝯñs tranſmiſsioni. Ex aduerſo ponitur dictam hæreditam non fuiſſe delatam propter cõditionem pendentem. em quia dicta hæreditas non potuit adiri,& ſic non fuit locus delationi per ꝯñs nec trãſmiſsioni,& ſic ad dictã hæreditatem hæredem dicti. P. nullo modo admitti deere. Modo quæritur ex prædictis utrum dicta inſtituo dicti.P.dicatur conditionaliter facta & ſi conditionalitr nunquid quoad tranſmiſsionem ſufficiat conditionem certam eſſe in rerum natura tẽpore uitæ dicti.P. inſtituti. Secundo quæritur præſuppoſito ꝙ ſufficiat quo ad tranſmiſsionem conditionem fuiſſe certam in rerum natura anabet locum diſpoſitio ſtatutaria prædicta.

CONSIL CCCLIIII.

1 *Hæreditas non adita indifferenter ad omnes transfertur.*
2 *Inſtitutus ſub conditione editionem impletam eſſe ſcire debet.*
3 *Tunc dictio quod ſignificat.*
4 *Opinio uehemens cum ueritate concurrens potentiam adeundi inducit.*
5 *Opinio uehemens ueritati conſonans idem quod certitudo operatur.*
6 *Hæreditas hoc ipſo quod defertur adiri poteſt.*
7 *Conditio certa in rerum natura tranſmiſsionem non impedit.*

VISIS digenter themate & contentis in eo in quibus duobus principaliter quæritur. Et primon illa inſtitutio dicatur conditionalis de qo nulli dubium abſque uerboſitate ꝙ eſt & dici debet cõditionalis,quia adijcitur & iungitur verbo futuri tẽporis, cuius natura eſt in caſu iſto actum facere coditionalem ut clare no. Bart.in l.j.ff.de condi.& demo: Secundo an ſi conditionalis eſt ſufficiat quo ad tranſmiſsionem dictam conditionem fuiſſe certam in rerum natura tempore uitæ dicti proculi inſtituti.& ſic delata poſs uigore ſtatuti & per conſequens in caſu propoſito locũ habeat diſpoſitio ſtatuti prædicti. Super quo ſecundo quæſito pro parte negatiua ꝙ ante natiuitatẽ delata nõ fuerit & per ꝯñs non potuerit adiri iſta hæreditas Antonii per roculum inſtitutũ ſub hac conditione ſi nullum filiũ maſculum naſci contigerit &c.manifeſtè probatur primo e generali regula qua cauet ꝙ inſti-
2 tutus † ſub conditione ue ſubſtitutus debet ſcire coditionẽ ſub qua inſtitutus eſſe ore amplexã,& ſine ſcientia non ſufficit adimpletam eſſ,ut l.hæres.ff.de acqui. hęred. nec enim facto ſed omni iudicio certo eſt implenda conditio facti,ut l.ij.in ſi.& l.mutum.de condi.& demon.quæ autẽ certitudo haberi pote an mulier ſit paritura maſculum uel fœminã certè nullatẽ antequam naſcatur. & iſta eſt propriè ꝯditio de futuo de qua quantũ in natura hominũ eſt non poteſt haberi ſientia,ut l.reſpiciendum.ff. ſi cert. pet.& quod uo.inſti.d uer.obl.§.ꝯditiones.Secundo confirmatur,nã ꝯdõnes & intentio teſtatoris uerbis expreſſe implendæ ſunt in forma & ꝯſiderandę ut in facto ꝯſiſtunt, ut l.mæuius.& l.quib.dieb.§.dñs.ff.de ꝯdi.& demon. & l. in ꝯditionib.primũ lecũ.eo.ti.ſed teſtator in caſu noſtro retulit & prętendit ꝯditionẽ uſq; ad tps natiuitatis dũ dixit ſi uero ꝯtigerit nullum filiũ maſculũ naſci &c.hoc ergo tps ſm uerba teſtatoris debet attẽdi ſicut & uerba .l.ad.

certũ tps relata,ut l.quid ergo.in prin.ff.de his qui no.infa. ibi prætor eum ad initium nuptiarũ ſe retulit.ad hoc. l. in delictis.§.extraneus.ff.de noxa.& c. eam te. de reſcript.&
3 eo.ti.c.ſi eo tpe.li.vj. † Et confirmatꝭ hoc ex eo ꝙ apponitur in ſubſtitutione facta de proculo dictio tunc quæ temporis extremitatem ſignificat.ut l.iiij.§.ſi.ff. de condic. & dem.Ex his liquidè inferendũ vr̃ ꝙ añ natiuitatẽ filij uel filiæ non potuerit iſta hæreditas cẽſeri delata huic proculo & ꝑ ꝯñs nec adiri per eum,ut l.delata.ff.de uer.ſig.cum ibi no.Remanemus ergo in regula generali ꝙ hæreditas non adhibita non tranſmittitꝭ.ut l.unica.§.in nouiſsimo.de cad tollen.nec ſtatutũ quo cauet ꝙ hæreditas non adita tranſmittatꝭ iuuat hæredes proculi,quia loquitur de hæreditate delata & in caſu noſtro antequam mulier peperit fœminam non potuit dici ꝯditionẽ extitiſſe.ut ſ. probatꝭ. Ex quo neceſſario concludendum vr̃ quod dicta hæreditas debet pertinere ad filias teſtatoris inſtitutas in re certa,ut l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hær.inſti.& quod no.doct. in l. quotiens.de hær.inſti.His licet ſic urgentibus pro hac parte nõ obſtantib. vr̃ ꝯtriũ de iure dicendũ ꝯſideratis iuris & facti circũſtantijs quæ in puncto narrantꝭ.narratꝭ. n.qđ mulier ipſa iam pluries grauida fuerat & filias fœminas ſucceſsiue & filium maſculum ex dictis grauidationibus pepererat & quod tpe mortis dicti proculi inſtituti & ſubſtituti.ut ſ.ipſa erat in ſeptimo menſe dictæ ſuæ grauidationis ex qua prægnans remãſerat & per ꝯñs iam certa eſſe debebat ipſa.& hoc etiam ſciri poterat ſm eius peritiam & medicorum ſcientiam & matronarum etiam peritiam ſe fęminã & non maſculum in uentre geſtare & per ꝯñs nec naſci poſſe ex eo uentre maſculum. Quæ omnia ſcire potuit uel debuit dictus proculus tanquam habitans tunc ut mihi dicitur in eadẽ domo & familia & ipſius domus & familiæ gubernator & caput,ut l.conſenſu.C.de repu. Huic tñ ſcientiæ dicti inſtituti ad præſens non inſiſto,quia eſt ſatis prolixa materia & non attingit principalem caſum noſtrum in quo non attendimus ſcientiam ipſius, uel ignorantiam, ſed ſolam declarationem. Sed quantum ad propoſitum,quia illa mulier iam tempore uitæ dicti proculi inſtituti erat in ſeptimo ſuæ grauidationis mẽſe abſq; dubio certũ fuit & erat tpe ipſius inſtituti uitæ & mortis in rerum natura fœminam eſſe in uentre & ꝑ ꝯñs maſculum ex eo uentre naſci non poſſe. & ſic conditio dici potuit & põt tunc illo uiuente fuiſſe purificata & ꝑ ꝯñs hæreditas ipſa delata fuit ꝑ quod patet quod illam proculus inſtitutus adire potuit uehementer opinando fœminam eſſe in uentre,ſi ergo uehementer opinando poterat adire,ſequitur de neceſsitate quod hæreditas erat delata, quia niſi fuiſſet delata hæc uehemens opi.non fuiſſet ſufficiens ad aditionem faciendã cum ipſa non cauſaretur a potentia adeundi,ſed potius a pendentia cõditionis quæ nõ ſufficit iſto caſu ideo iam poteſt dici purificata pro eo q a iam erat certũ in rerum natura non poſſe naſci niſi fœmi-
4 nam. † Et quod uehemens opi. concurrens cum ueritate inducat potentiã adeundi no.in l.cum quidam. §. ꝙ dicitur.ff.de acqui.hær.ego ultra hoc allego gl.in l. ſi quis extraneus.§.ſciendum.uer.ꝙ tñ ſi ignoret eo.tit.in glo.in caſuali ibi uel dic ꝙ duplex eſt ignorãtia &c.ſuper quo do. Bal.dicit ita ibi uidelicet quod utrum gl.dicat uerũ quod
5 neſciebat pro certo tamen opinabatur uehementer † quæ uehemens opi.conſonans ueritati idem operatur ꝙ certitudo.& idem dicit glo.infra.ea.l.in repudianda. Et dom. Bal.exclamabat ſuper iſta glo.notanda quod multa ſunt de quibus non poteſt haberi uera certitudo tamen uehemens opi.iuncta cum ueritate idem operatur quod certitudo & id ſcire dicimus quod uehementer opinamur facit. d.l.cum quidã.& Inno.in.c.cũ cauſam.de iura. calumn. & iſta ſunt uerba Roaldi ad litteram in d.§.ſciendum. Si ergo iſte poterat adire ueritate concurrente uehementi opinione motus ſequitur ꝙ impedimentum fuit tantum ex perſona ipſius inſtitu. non autem ex defectu conditionis cum ſi uoluiſſet potuiſſet certificari per deducta. ſuprà prius. & ſic potius uitio negligentiæ, uel ignorantiæ

hoc euenit quàm impedimento conditionis quod tamen vitiũ ignorantiæ vel negligentiæ non impedit potentiam delationis vt patet in ignorante cui hæreditas dicitur delata licet adire non poſsit. ut eſt tex. in l. hæres inſtitutus cum ſeq. ff. de acquir. hæred. & tamen ipſi ignoranti hæreditas eſt delata. vt eſt tex. in l. ſi quis extraneus. in fi. eo. tit. & gl. tenet in l. in repudiando. e. ti. Item vitium negligentiæ non impedit delationem quanquam impediat tanſmiſsionem de iure communi in caſu quo hæreditas non adeatur in extraneo. ſuus autem ſiue ſciens ſiue ignorans tranſmittit. vt l. apud hoſtes. C. de ſuis & legit. hæt. & not. in l. vnica. C. de his qui ante ap. ta. quòd tamen non faceret niſi eſſet delata. vt no. in præalleg. l. vnica. Non obſ. quod ſuperius obijcit quod teſtator retulit conditionem ad tempus quo naſceretur fęmina. & ſic ad factum quod non videtur poſſe præueniri &c. quia dico quod eo ipſo quod certũ eſſe cępit in rerum natura conditionem omnino extituram ſcilicet fęminam omnino naſcituram dicta hæreditas potuit dici delata & tempus prolixius. ſ. ad natiuitatem relatum non impediret prius delationem: vt l. ſi quis hæres ita. ff. de acqui. hæred. tempus ergo natiuitatis non debet ſuſpendere ceſsionem dies ſed ſubduci de medio: vt no. in d. l. ſi quis hæres per l. hæreditas ad diem. de hæred. inſti. Vlterius aduertendum & iſtud facit principaliter ad noſtrum propoſitum quod latius patet verbum delata & verbum tranſmittere. de quibus in ſtatuto quàm verbum aditionis & actus adeundi in multis enim caſibus eſt delata de iure hæreditas & tamen adiri non poteſt propter iuris & facti impedimentum. vt plenè per Bart. in l. ventre. ff. de acqui. hære. vbi patet quod in multis caſibus poſtquam eſt delata tranſmittitur etiam non adita: nõ delata autem non tranſmittitur etiam ad ſuos vel à ſuis. vt no. in l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. hoc etiam patet quia defertur hæreditas etiam ignoranti: ſed non potentia vel facultas adeundi. ad hoc quod no. Bar. in l. ij. ff. de acquir. hære. in ver. tertium. poſſe principale eſt poſſe adire &c. ſimiliter reperitur quòd defertur quandoque petitio. ſed non delatio vel tranſmiſsio etiam ab ignorante: vt l. hæredis aditio. ff. quando dies leg. ced. & l. pater. §. origo. de le. ij. Ad propoſitum ergo cum ſtatutum. diſponat hæreditatẽ delatam ad quoſcunque tranſmitti etiam non aditam delatam debemus arripere quæ adiri poſsit. vt dicit text. in l. delata. de uer. ſig. potentia autem adeundi intelligo prout ibi dicit gl. ſ. cum pure & non ſub conditione & ſic refero verbum pactum ad aptitudinem non ad ipſum actum facti: vt l. labeo. de ſta. lib. & c. maiores de baptiſmo. Item refero ad potentiam iuris non facti: quia in multis caſibus cenſetur delata & cum aliquo facti impedimento adiri

6 non poteſt vt patet in d. l. ventre. † Et ex prædictis. ſ. plenè deductis elicio regulam quod omnis hæreditas quæ eſt delata poteſt adiri. & ſic glo. in l. is qui poteſt. in fin. eſt uera ſimpliciter: ſed debet intelligi ſecundum no. per gl. in d. l. delata. ſ. quod illa ſint conuertibilia. ſ. quando potentia adeundi cauſatur à conditione appoſita per teſtatorem alias autem ſecus. Cum ergo ſuprà ſit plenè probatum quod uiuente proculo inſtituto certum fuit ad rerum naturam fœminã omnino naſcituram & ſic conditionẽ omnino exituram: & per hoc hæreditatem fuiſſe delatam dictus proculus inſtitutus etiam ignorans hæreditatem prædictam quantumcunque non aditam attenta forma ſtatuti prædicti tranſmiſit & tranſmiſſa ad eius quoque hæredem cenſeri debet & per conſequens potuit & poteſt libere per dictum ipſius proculi hæredem tanquam delatam. & ad eum tranſmiſſam uendicare attento maximè quòd ſtatutum æquiparat ſeu exequat ſuos & extraneos quo ad tranſmiſsionem hęreditatis non adite quod patet ex uerbis quibus utitur cum dicit aut hæreditatem aditam uel immiſsionem ſactam. adire enim eſt extraneorum immiſcere uero ſuorum. ut no. ff. de acqui. hære. in rubr. cum ergo ſui hæredes hæreditatem non aditam etiam ignorantes tranſmittunt ad omnes ſecundum opin. communẽ de qua per Bar. in d. l. ventre. & l. ſi infanti. C. de iure delibe. ergo idem eſt dicendum in extraneis ut tranſmittant ad quemlibet uigore ſtatuti. debet enim uerbum tranſmiſsionis ad ſuos & extraneos relatum omnes uniformiter reſpicere etiam ſi aliàs ſiue in alijs caſibus deberent diuerſo iure cenſeri. arg. l. iam hoc iure. ff. de uul. & pup. & quod not. in l. ſi legatarius. §. primo. ff. de legat. ij.

Ex iſtis liquide concluditur reuertendo ad quæſita dictam inſtitutionem factam de dicto proculo fuiſſe de ſe conditionalem & conditionem fuiſſe omnino extituram de fœmina naſcitura & non de maſculo, quia hoc certum fuit in rerum natura in uita dicti proculi inſtituti. † Et quod conditio quę eſt certa in rerum

7 natura non impediat tranſmiſsionem & multo minus delationem ut probatum eſt. ſ. & text. l. Neratius. ff. de ma. te. no. Bar. in l. cum ſine præſumptione. ff. quando dies leg. ced. & ſufficit quo ad tranſmiſsionem hæreditatis dicti proculi & teſtatoris uigore dicti ſtatuti dictam conditionem fuiſſe certam in rerum natura tempore uitæ dicti proculi inſtituti & quod in themate propoſito ſuprà dictis locum habuit & habet diſpoſitio dicti ſtatuti.

CONSIL. CCLV.

1 *Ius patronatus eccleſiæ an diuidatur inter hæredes in ſtirpes uel in capita.*

2 *Vitium patris in quibus præiudicet filijs.*

1 IN NOMINE Ieſu Chriſti. † Viſis puncto & quæſitis circa principium dubitationem ingerunt primiua diſpoſitio qua ſigillatim non attribuuntur iura patrimonialia, ſed nomine ſtipitũ & correlatiua ad ſtipites & ſic in ſtirpes uocati uidentur & non in capita per not. xvj. q. ſi pie mentis. & c. ſi plures. de iure patrona. c. j. per Inno. & Hoſt. in ſum. eo. tit. §. quod ius ad hoc cle. j. eo. titul. cum ibi no. in gl. nec ob. quod ibi. ſrã ſubijcitur quos Gaſparinum &c. quia illa uerba debet ex præcedentibus declarari. ff. de uerb. obli. l. titia. & l. ff. de hære. inſtit. ff. de pac. l. item quia. §. item Iuliano. & ita talia vt ad executionem prolata non alterant uim primariæ diſpoſitionis, ſed in primo ſuo intellectu confirmat, ut clem. j. de præb. diſtributionem ergo quilibet uel quemlibet recipit intellectum ut cuilibet ſit aſsignatum iuspatronatus & uerum erit quemlibet habere, ſed in capita non in ſtirpes ut filij Gaſparini alias Calorij & Iacobi int in ſtirpes. i. quilibet eorum erit patronus in dimidia uoce. In contrarium eſt ueritas ſi teneremus opi. Ioan. And. in dubio iuſpat. defertur in capita ſicut etiam dicere conſueuimus in iurepatronatus perſonarum. inſti. de ſucc. libertorum. §. ſed noſtra. alias incipit multis quam opponit de iurepatron. c. j. quæ opi. correcta nõ uidetur quod caſum noſtrum. per clem. j. de iurepat. & per iſta res foret expedita. & idem foret ſi teneremus opi. Archi. in d. ſi plures. cum enim ab eodem prin. unius uere teſtantis deſcendatur ad plures uocati ſecundum eum cenſentur in capita & non in ſtirpes. Item quicquid ſit de opinionibus illis in caſu noſtro planum uidetur hos uocatos in capta & non in ſtirpes ex natura dictionis & quemlibet eorum cuius natura eſt diſpoſitioni attribuere ſolide perſonis ſeu diſtributiuẽ nominatis. l. non diſtinguemus. §. cum plures. de arbi. & l. ſi pluribus. & quod ibi no. ff. de hære. inſti. ante enim completam diſpoſitionem uerba illa coniunxit ad declarationem præcedentium. Item quia aliàs illa dictio quos Gaſparinum &c. ſuperflua foret ex præcedenti oratione & uerba exaudienda ſunt ut aliquid operentur. de leg. j. ſi quando de uer. ſig. abbate. xviij. di. ſi Romanorum. & maximè talis interpretatio amplectenda eſt ut benignior & magis æqua & utilis eccleſijs ut plurimorum approbatio requiratur quàm paucorum. de offi. dele. prudentiam. etenim ſicut per capita deberentur ius alimentorum ita & ius uocis dandæ. Ad ſecundum dubium dico nepotes legitimos non excludi à iurepatronatus & legitimitate matris tum

quia

quia ſi diceremus iuſpatronus deferri ex perſona matris non excluderentur filij à ſucceſsione matris cui ſunt legitimi. Item dato quòd deferatur ex perſona aui materni adhuc non contrahit ex hoc uitium inquantum ex teſtamento ſucceditur & ex uoluntate auita. ut l.ſi.cum ibi no. C.de natu.lib.ſicut uitium deportationis patris non nocet
2 filijs.† Itē quia non nocet uitiū paternū in his quæ aliunde quam ex perſona patris deferuntur. ut l.iij.ff.de interdict. & rele.ſicut culpa patris in hæreſi non nocet orthodoxis. C.de hære.l.cognouimus & auth.idem de Neſtorianis ſic nec exhæredatio patris nocet nepoti.C.de inoffic. teſta.ſi quis filium per Dyn.in regula non debet de regul. iur. ad hoc l.diui fratres.& l.qui contra de iurepat. ad hoc quod no.Iac.Bal.in l.j.C.de natu.li. Item ſufficit cautum non reperiri quod excludatur. ut in auth. quib. mod. nat. effic. ſui.§.ſi.in ſi.ad hoc ꝙ ſpurius capit à fratre.ff.de vulgar.& pup.ſi is qui ad hoc faciunt ſcripta.Bar.in l gallus.§.quid ſi is.ff.de libe.& poſth. Idem conſuluit Iac.de Bel.& But.& Ray.& ibi Bar.dicit non repelluntur filij Calorij quia nati fuerunt ex ſpuria uel baſtarda. Ad ultimum autem dico quod uidentur minores repelli, quia non habent integrum iudicium donec ætatem compleuerint ad hoc.C. de teſta.mili.l.ulti. Item quia minores ſportulas decurionum accipiunt ſuffragium tamen inter alios nō auferunt. ff.de decu.l.ſpurij.§.minores.ff.de mu.& ho. l. rempublicam.§.denique. In oppoſitum eſt ueritas ex quo proponitur maior.xiiij. quia talis eſt habilis ad ſpiritualia: quia contrahit matrimonium de deſpon.impub.per totum poteſt ad beneficia ſumi.no.de reſcri.ſi eo tempore.lib.vj.eligit.de elect.ex eo.li.vj.& ibi glo.hoc determinat quinimo in maiore infante dicit præferri præſentatus à ſe præſentato à tutore.& ibi Ioan.And.ſuper gl. Ex quibus concluditur ꝙ licet vtilis foret non eſt in talibus neceſſaria ſuperiorum autoritas hoc eſt tutoris & curatoris ſi habet ad hoc xvj.q.ſi.determinatio & quod ibi not.& firmat Fede. ſuo conſi.cxiij. in talibus enim ut publici iuris talis non attenditur poteſtas ſicut & minor ætas de ætat. & qualit. in deb.& ibi no.ad hoc quod not.in c.ex parte.in.de reſtitu.ſpol.ad hoc de iudi.ſi auum in princ. ad hæc ſcripta. Lapi de Caſti.aduocati Florentini ſuâ alleg.cxx. & alleg. xxvij.ubi in his ſpiritualibus dicit non attendi,& in prodigo uel minore curatoris autoritatem. Concludo inter filios Iacobi & Calorij iuſpatronatus competere in capita,& non in ſtirpes nec filijs Calorij obſtare minime eorum matris ſpurioſitatem nec uni ex filijs Calorij quo ad præſentandi actum obſtare minorem ætatem.

CONSIL. CCCLVI

1 *Subſtitutio uulgaris & pupillaris quæ fit in caſu quo maſculi naſcantur an etiā includat qui non naſcuntur.*
2 *Subſtitutio uulgaris caſum comprehendit in quo inſtitutio pro non ſcripta reperitur.*
3 *Agnationis dignitas in ſucceſsionibus cunctis præferenda eſt.*
4 *Perſeuerantia uoluntatis non præſumitur quæ calore iracundiæ attentatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ex ſerie teſtamenti colligitur magna dilectio huius teſtatoris ad uxorem quàm ſi omnes filios maſculos naſcituros mori contingerit ſine filijs tunc & eo caſu ipſis ſic deſcendentibus eſſe ſubſtituit uulgariter & pupillariter & per fideicommiſſum.& ſubdit quod ubi filios maſculos etiam naſci nō contingeret,ſed naſci filiam fœminam unam uel plures eo caſu dictam eius uxorem uniuerſalem hæredem inſtituit & talibus filiabus iure inſtitutionis pro dotibus reliquit quod uxor ſua declarauit & in eo uoluit eas eſſe tacitas & contentas.& in caſu natiuitatis maſculorum adminiſtrationem bonorum latiſsimam ei dedit & dominā uſufructuariam reliquit filijs naſcituris abſque eius conſenſu omnem alienationem prohibitam analogiſtam eſſe uoluit & quædam alia certa cauſa,& in eius fauorem diſpoſuit.fratribus uero ſuis quinque libr.tantum reliquit. Ex quibus liquide apparet longe maiorem habuiſſe affectionem ad uxorem quàm ad eius fratres & perſeuerauit cū illo teſtamento annis uigintiduo & ultra quibus uixit. Poſtea ex quo non mutando uidetur iſta uoluntas continuata & fortius cum tempore approbata. l. ſancimus. C. de teſtamen. & capi.maiores.in ſi.de baptiſ. quia ergo nō fuerunt toto iſto tempore nati neque maſculi neque fœminæ.Dubitatur utrū iſta dña admittatur ex ſubſtitutione facta filijs maſculis naſcituris cū tñ nati nō ſint,an ex inſtitutione facta de ipſa in caſu quo filiæ naſcerent cum natæ non ſint.an uero ex neutro capite admittatur tanq̄ iſte caſus ſit improuiſus & omiſſus à teſtatore & per cōſequens iſte.B.frater teſtatoris ſuperſtes & ab inteſtato ueniat ad ipſius hæreditatem ut puta caduca facta ſubſtitutione & inſtitutione dictæ uxoris ex defectu conditionis.ut l.unica.§. & cum triplici. & §. pro ſecundo de caduc. tollend. Et uidetur ꝙ dicta dña admittatur ex ſubſtitutione prædicta ſaltem ex uulgari quæ habet locum etiam ſi inſtitu-
2 tus naſcatur: ut l.penul.ff.de uentre inſp. † nam uulgaris ſubſtitutio comprehendit caſum in quo reperitur inſtitutio pro non ſcripta uel caduca. ut not. in præalleg. §.per Iac.de Are.in l.thais.§.ſpendoforus.de fideic.l.ij.per hoc uidetur caſus econuerſo.in l.ſi.C.de inſti. & ſubſti.ubi ſubſtitutio facta in caſu quo poſthumus non naſcatur includit caſum etiam ſi naſcatur & in pupillari ætate deceſſerit non exiſtente matre in medio ergo ſimiliter concepta econuerſo ſi naſcatur debet includere caſum quo non naſcitur.cum non poſsit reddi diuerſitatis ratio ergo idem ius.l.illud ad l. Aqui.c.inter corporalia.de tranſl. Tertio hoc confirmat natura uulgaris ſubſtitutionis quæ in uno capite uel membro concepta comprehendit omnes caſus qui eidem ſubſtitutioni poſſunt adaptari.ff. de liber. & poſthu.l. Gallus.§.quid ſi tantum et caſus in effectu conuenientes pro expreſsis habentur.l.cum proponas. C. de hær.inſti.& quod ibi per dom.Bal. Quarto & ultimo. ſ. dicta confirmat uoluntas teſtatoris quę regit conditiones & in omnibus dominatur. l.in conditionibus.primum lo-
1 cum de condi.& demon.prætulit enim fratribus uxorem in caſibus quibus filij naſcerentur & morarentur,& ſi in caſu ipſo naſcerentur filiæ eis eam prætulit in honore uniuerſalis inſtitutionis quis dubitat ſi fuiſſet interrogatus quid ordinatis ſiue diſpoſitis in caſu quo maſculi et fœminæ non naſcerentur certè reſpondiſſet multomagis ipſam
1 inſtituo.nam ſi hæreditatem ſuam in uxorem contulit filiabus ſuperuenientibus multofortius eis non natis.ſuperauit enim iſte amor uxoris filialem et hoc non eſt criminoſum.ar.l.ſi.ff.ſi quis ali.te.pro.& C.eo.ti.l ſi.facit.quod no.in l.tale pactum.§.ultim.ff.de pact. Et iſte ſunt rationes et iura quæ multum urgent pro parte uxoris contra iſtum fratrem. Sed pro fratre ſunt aliæ meo iudicio ualidiores et primo æquitas naturalis legibus ſtatutis et mo-
3 ribus roborata.† leges enim dignitatem agnationis in ſucceſsionibus prætulerunt uxoribus et alijs quibuſcunque, ut patet inſti.de leg.agna.ſuc.per totum.et uxorem poſuerunt poſt defectum agnatorum et cognatorum et omniū. ut C.et ff.unde uir et ux.hoc ſtatutis ciuitatis et moribus confirmatum ut fratres in ſucceſsione fratrum præferant omnibus tranſuerſalibus et matri et omnibus aſcendentibus et deſcendentibus fœminis quibuſcunque.et hoc ita bon.quinimo de iure licet in fauorem matris lex ſtatuat pupillarem tacitam non admitti contra eam,ut d.l.fin.de inſti.et ſubſti.tamen fauore fratris ſubſtituti lex non præbuit hunc fauorem matri puppilli.l.in teſtā.C.de teſtam. mi.et not.in l.ꝑcib. de impu.et al. ſubſti. et licet uoluntas teſtatoris debeat præ omnibus dominari tanquam lex,ut in auth.de nup.§.diſponat.tamen quia ordinatio ſua non conuenit æquitati nec bonis moribus nec legibus nec ſtatutis non debet extendi ſed ſolum intelligi in caſu quo loquitur.ar. l.cum quidam.de lib.et poſth.et c.odia. de reg. iur.lib. vj.et hæc ratio multum confirmat ꝙ ſtatim dicam.

Secun-

Secundo hoc probat natura caſus omiſsi qui relinquitur
diſpoſitioni iuris communis ſiue omittatur à contrahen-
te ſiue a teſtatore ſiue à principe ſiue à lege uel canone ꝓ-
batur per ordinem in l.ſi cum dotem.in prin.ſol.mat.l.cō-
modiſsime.de lib.& poſth.c.ſuſceptum.de reſcri. lib. vj. l.
ſi uero.§.de uiro.ſolu.mat.de tempe.ordi.c.dilectus de trā
ſla.c.ij.§.ſed neque.ſed iſte eſt huiuſmodi nam teſtator di-
uerſimode de uxore diſponit in caſu quo maſculi uel fœ
minæ naſcerentur ſed ſumus in caſu in quo nihil prouidit
de ipſa.iſte ergo caſus omiſſus iuris communis diſpoſitio-
ni relinquitur quo iure frater admittitur uxore excluſa.
nec ad iſtum caſum improuiſum debet extendi diſpoſitio
teſtatoris, quia cum deuiet ab omnibus legibus & bonis
moribus non poteſt dici tanquàm ſit ſauorabilis extenden
da ſed potius reſtringenda.ar.ca.quamuis.de præben.li.vj.
& præalle.l.cum quidam.& caſus contingens præter ordi
nationem diſponentis etiam ſi in eo fuiſſet maior ratio
diſponendi non includitur ſub diſpoſitione.ut no.Cyn.in
l.quod fauor.C.de legi. facit.c. cui de non ſacerdotali.de
præben.li.vj.& l.commodiſsime præalle. Tertio hoc pro
bat natura conditionis quæ eſt ut in forma ſpecifica im-
pleatur.l.qui hæredi. & l. mæuius.ff.de condit.& demon.
ſed teſtator ſubſtituit uxorem filijs naſcituris tunc & eo
caſu quo filij naſcerentur.pondero ualde uerba illa tunc
& eo caſu &c.nam uidetur excludere omnes alios caſus.
quos complectitur ſubſtitutio uulgaris qui ſunt plures ut
in d.l.cum proponas.de hæredi.inſti.& hoc fauore fratris
exiſtentis in medio.nam ſicut lex interpretatur uulgarem
conceptam in unum caſum ut non comprehendat alium ſi
ſit mater in medio.in d.l.ſi.ſecundum intellectum Bar.&
Bal.multò ergo fortius ſic debet interpretari in fauorem
fratris contra uxorem teſtatoris ut.ſ. legis interpretatio
fratrem admittat.& ſic à maioritate rationis eſt caſus no
ſtræ.q.in d.l.ſi.coniuncta.l.in teſtamento.de teſtam. mili.
& quod ſuprà dixi.Quarto confirma quod no.Bar.& poſt
eum Bal.in l.gallus.§.& quid ſi tantum.de libe. & poſthu.
ubi tractans illum articulum utrum caſus omiſſus habea-
tur pro expreſſo diſtinguit inter caſum expreſſum per mo
dum diſpoſitionis & per modum conditionis & hoc ca-
ſu ſubdiſtinguit inter caſum neceſſarium & uoluntarium
& in uoluntario dicit quod ſemper impleri debet in for-
ma ſpecifica nec porrigitur ad alium caſum non expreſ-
ſum.allegat præalle.l.qui hære.l.mæuius.de condi.& de-
mon.& iſte eſt caſus noſter in quo ad iſtam ſubſtitutionē
uel inſtitutionem conditionalem & uoluntariam iſta u-
xor uocatur in unum caſum.ſ.eo caſu quo filij naſcantur.
ad caſum ergo quo non naſcantur non debet extendi. Per
prædicta quaſi apparet reſponſum ad rationes factas in
contrarium. Et primo ad l.pe.de uentre inſpi.& §. ſpen-
doforus non loquuntur in uulgari concepta ſimpliciter,
uel etiam ſi in unum caſum tamen non ſupereſt perſona
cui magis.l.faueat.quàm ſubſtitutio tunc enim concepta
in unum includit alium in prædicta.l.ſi.ſed hic ſupereſt fra
ter teſtatoris contra quem legalis interpretatio & exten-
ſio in fauorem uxoris nō debet fieri ut prædixi & per hoc
tolluntur tres primę rationes.Non ob.quarta ratio de uo
luntate teſtatoris ex ſua mente coniecturata in caſu omiſ-
ſo propter omnimodam ſimilitudinem cum expreſſo in
quo idem ſtatuiſſet ſi fuiſſet interrogatus nam iſta ſimili-
tudo poteſt hic negari quia in caſu quo filij ſupereſſent ex
ea & deceſsiſſent iam mortuo teſtatore non fuiſſet diſſo-
na teſtatoris diſpoſitio a diſpoſitione.l. ſed conformis ꝗa
uenire eam tunc uoluit ad lucroſam filiorum hæredita-
tem quorum etiam contemplatione uidetur ſibi tot lega-
ta feciſſe & iſta fuit coniectura iuriſconſultorum . in d. l.
ſi.de inſti.& ſubſti. Sed in caſu noſtro filij nulli nati ſunt
unde non debemus in illo caſu ſumere coniecturam ꝙ di-
lexerat eam magis quam fratrem in hoc caſu & præſup-
poſito ꝙ appareret eam amplius dilexiſſe tamen poſtquā
in hoc caſu expreſſe nō prouidit interpretatio legalis non
debet ad hunc caſum inordinatum extendi,ut d.l. ꝙ fauo
re per Cyn.& d.c.cui de non ſacerdotali.ut ſ̄.dixi.Præte-
rea tempore conditi teſtamenti dicitur mihi poſſe proba
ri ꝙ dictus teſtator cum illo ſuo fratre ſuperſtite erat in
rixa,& diſcordia & calore quodam iracundiæ contra eum
commotus ſic diſpoſuit & iam ſunt anni xxij.& ultra,tem
pore uero mortis cum eo ac eius filio reconciliatus erat
unde quia fragilis eſt hominum memoria & in cauſa lon
gi temporis ueriſimiliter cauſatur obliuio.l.furtum.§.j.de
4 uſuca.& difficile credunt homines ſe morituros † ſi ergo
non mutauit teſtamentum non eſt præſumenda perſeue-
rantia uoluntatis quæ calore iracundiæ quodammodo at-
tentata fuit ſed potius mutatio omiſſa propter obliuio-
nem cauſatam ex curſu temporis tam prolixi & propter
ſpem ſoperuiuendi,& iſta benignior interpretatio eſt am
plectenda in fauorem fratris & agnationis.nam ex contra
ria ſequeretur de facili ꝙ domus & antiquæ poſſeſſiones
progenitorum transferrentur uxore eius mortua uel ue-
niente & nubente in extraneam familiam & maiorū ima
gines ſiue arma euellerentur & abolerentur ꝙ l. dicit eſſe
ſatis lugubre.l.lex quæ tutores.§.nec uero domum. ff.de
adm.tu.& alibi dicit lex ꝙ publicè intereſt ut ordinum di
gnitas familiarumq; ſalua ſit.l.j.§.publicè.ff.de uen.inſpi.
Ex quibus ſequitur ꝙ iſte teſtator cum eſſet de nobili &
antiqua domo ciuitatis Bonon.& haberet quamplures de
eius genere ſatis improuide & amore uxorio ſuperatus in
eam proprietatem bonorum ſuorum contulit ſatis enim
fuiſſet conferre integrum uſumfructum donec uiueret ut
communiter fieri ſolet eius ergo diſpoſitio ad caſum aliū
quàm expreſſum non debet intelligi per interpretationē
legis quæ reputat luctuoſas imagines antiquorum euelli
& familiarum & ordinum dignitates per tranſlationes ta
les in extraneos perturbari ut dixi.

Concludo ergo hanc hæreditatem ad iſtum fratrem
teſtatoris ab inteſtato delatam pertinere & ſubſtitutionē
& inſtitutionem de uxore conditionaliter factas in caſu
exiſtentium liberorum nō extendi,quia non eſt teſtamen-
to comprehenſus,ut d.l.commodiſsime.

CONSIL. CCCLVII.

1 *Additio hæreditatis facta uigore teſtamenti inualidi quando ua-leat.*
2 *Actus uitiatur ſi falſa cauſa & uia incompetens eligatur.*
3 *Multiplicatio uerborum non uitiat ſubſtantiam rerum.*
4 *Animus de quo ſemel conſtat perdurare præſumitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Quia
præſupponitur pro ueritate ultimum teſta-
mentum dominæ Ceciliæ nullum ratione
præteritionis aui materni & apparet ex eo
Bartholomęum de Raynaldis adiuiſſe hæ-
reditatem per publicum inſtrumentum per unum diem
ante eius obitum an perdiderit ius ſibi competens ex pri-
mo teſtamento dictæ dominæ ſuæ ſolenniter confecto me
rito dubitatur,hæredes namque eiuſdem Bartholomæi re
perio ſimiliter habuiſſe animum adeundi & adiuiſſe ſim-
pliciter non declarato an ex primo uel ſecundo in Mccc-
lxxxiij.die ultimo mēſis Aprilis. Ex quorum aditione in-
ferri uidetur ꝙ licet aditio Bartholomæi nō tenuerit ſal-
tē ſuorum hæredum aditio tolleretur & in dubio uidea-
tur facta ex teſtamento primo ſolemni ipſius dominæ Ce
ciliæ & uigore iuris deliberandi ad eos tranſmiſsi, ut l.cū
antiquioribus.C.de iure delib.& l.quotiens. de reb. dub.
Sed prout ſolēniter allegatum reperio ex neutra prædi-
ctarum aditionum dictis hæredibus uidetur ius compete-
re.Ex illa enim Bartholomæi ius hæredibus competere
luce clarius probari uidetur,apparet enim eum habuiſſe
notitiam utriuſq; teſtamenti & ſatis ancipiti animo adiuiſ
ſe ex ſecundo inualido,ergo aditio fuit nulla ſublata potē
tia adeundi propter talem dubitationem,ut l.eum qui. ff.
de acqui.hæred.& l.ſed ſi de ſui.& l.ſi is ad quem.eod.tit.
cum multis ſimi.nec ſolum in materia aditionis hæredita-
tis quæ de multis certitudinem exigit.iuxta no. Bart.poſt
gloſſ.

a glo.in l.is poteſt.ff. de acquir. hæred. † ſed etiam in alijs materijs hoc contingit quod falſa cauſa & electio' uie incompetentis uitiat actum qui geritur patet in fundamento iurifdi.in.c.cum ſuper abbatia.de offi. dele. in collationibus beneficiorum: ut. c. ex parte. de conceſ. præben. in tutorum excuſationibus. in.l. qui teſtamento de excu. tuto.in ſententiarum conceptione:ut no. in. l. ſi is ad quem. de acquir. heredi. &. c. cum berthol. de re iudi. ad idem. l.libellorum §. ſi libelli. de accu.&. c. examinata. de iudi.&.l. ſi accuſaturus. ff. de adulte. Ex his enim iuribus ſatis liquet quod licet uere alicui ius competat ſi per uiam incompetentem ad illud nititur peruenire & nihil agit. & eſt caſus noſtræ.q.io.l.Clodius.ff. de acquiren. hered. ubi enim nullus dubitat quod aditio ex ſecundo teſtamento inualido primo utiliter facto eſt nulla & in hoc paulus iuriſconſultus aduerſatur papiniano qui uoluit lucrum perdi propter iuris errorem: paulus contra. l. quod non perdat. quia talis error ſicut impedit aditionem: ita & repudiationem ut ibi per Bart. Hoc ergo pro uero preſuppoſito quod aditio ex teſtamento ſecundo fuerit nulla uidendum eſt an poſsit ex eo ſuſtineri quod dicit ſe uelle eſſe heredem dicte eius uxoris omnimodo iure & forma quibus melius poteſt & ex eo quod in teſtamento ſuo de dicta hereditate ſibi delata mentionem facit uidetur quod ex iſtis aditio tolleretur: quia per hec ſatis liquet ex omni uia uoluiſſe eius hereditatem conſequi: ergo ſequenda eſt talis uoluntas præſertim quia adito conſiſtit & pendet principaliter ex animo adeundi. Allego caſum in ſimili in.l.qui iure.ff.de teſtame. milit. poſtquam. n. uere eſt heres omnimodo quo potuit non debemus curare de modo ſed de effectu: ut dicit tex.in ſi.in.l.gallus.§.ſi eius. ff. de li. & poſt. & confirmat hoc: quia ſi uoluit eſſe heres ex ſecundo in quo in tertia parte tantum heres inſtitutus eſt multomagis uidetur uoluiſſe eſſe heres ex primo in quo in dimidia & ſine onere inſtitutus fuit. ita arguit iuriſconſultus in.l.ſi q̃s mihi bona.§.ſed ſi mandatur uerſi.at ſi ex teſtamento.ff.de acqui.hered.& maxime eſt dicendum hoc poſtquam in teſtamento ſuo ſimpliciter ſe heredem prætendit & diſponit ex quo facto eſt aditio utilis preſumenda. ut. l.ſi quis. C.de iure delib. nam ut dicit tex. ſemper dubia uoluntas benigne interpretanda eſt ut ualeat non ut pereat.ut.l. quotiens.ff. de re.dub. Contrarium dico ualere ꝙ talis uerborũ conculcatio omnimodo iure forma ratione &c. modicum operatur in caſu noſtro & magis ſibi noceant iſta uerba q̃ proſint coniuncta notitia utriuſque teſtamenti. Certum eſt enim ꝙ ex altero tantum potuit eſſe heres non ex utroque. Aut ergo per illã generalitatem uerborum intellexit de aditione ex utroque & aditio fuit nulla: ut.d.l. eũ qui duobus. Aut dicet heres eius ad quem pertinet declaratio dubie uolũtatis defuncti adiuiſſe ex primo.& hoc dicere nõ põt cum obuiet ſibi ſcriptura ex qua patet quod die. xiij. aprilis multũ dubitauit ex quo teſtamento deberet adire & dixit merito dubitandum quia apud iuriſtas dubitabat &c. deinde die.xix.dicti menſis declarando animum ſuum dixit ſe fuiſſe & eſſe heredem ex ſecundo & adiuit & adit omni mõ iure & forma quibus melius poteſt ſaluo & reſeruato omni iure competenti & competituro ex primo. & in hac forma ſtat eius aditio in effectu. Ex quibus uerbis liquet aditionem factam ex ſecundo & ꝙ illa uerba omni iure &c. ſuperuacuo deprehenduntur appoſita cum ex utraque adire nequierit unde non mutat ſubſtantiã rerum nõ neceſſaria uerborũ † multiplicatio.ut.l.pediculis.§
3 labeo.ff.de au.& arg.leg. talis enim uacatio reprobat hoc caſu ut in alio ubi ſi de magno præiudicio agitur, ut. l. idẽ exigit.ff.de dolo. ſi heredes ergo dicant eum adiuiſſe ex primo probare debẽt manifeſtis probationibus: per coniecturas autem aliter declarare uolũtatem eius q̃ appareat per publicum inſtrumentum non poſſunt.ut.c.ſaluberrimum. j.q.vij. aliter.n.declarare q̃ ſemel fuit declaratum ius prohibet.ut no.Bar.l.quicquid aſtringende. de uerbo. obli. Nã licet Bartholomeus potuiſſet dum uixit per uiam correctionis & emendationis adire ex primo tñ per uiã declarationis poſtq̃ de eius aĩo clare liquet per ſcripturã nõ potuiſſet aliter declare ſed oẽs actus quos geſsiſſet ut heres eſſent ad illã aditionẽ inutilem referẽdi at. eius quod no. in.l.quædam mulier.ff.de rei uen. ut ſic talia ſint ſubiecta qualia prędicata demonſtrant.ut ibi no. Et per hoc nõ ob. diſpoſitio bartholomei de hereditate uxoris ſibi delata facientis ſimpliciter mentionẽ; referenda eſt.n.ad caſum ac-
4 quiſitionis præcedentẽ † quia animus de quo ſemel patet et quo ad ultimũ iuris exitum pſumitur perdurare: ut ca. maiores.in fin.de baptiſ.& capi.a nobis.de ſentẽ. excom. &.l.ſanximus.C.de reſt.us ſic a primordio tituli poſterior formet euentus.ut.l.j.C.de impo.lu.deſ.li.x. propter breue tẽpus inter aditionem & mortẽ eius debemus præſumere perſeuerentiã uoluntatis nec eſt uerisimile ꝙ tam eiso ſe correxit ut.l.nam ad ea.ff.de condi.& demon. Ex prędictis concludo quod licet Bartholomeus potuiſſet in uia ſua omiſſa uia competenti adire ex teſtamento ualido per no.in.d.l.Clodius.&.l.mater decedẽs.de inoffi.teſt. tñ poſtq̃ non fecit pronuntiatam hereditatem non aditã ex teſtamento ualido non trãſmiſit ut.l.j.§.in nouiſsimo.de cadu. tol. emendare.n.poteſt quis ꝙ fecit incõpetenter infra tẽpus in quo poſſet illũ actum gerere & non ultra ſicut & ratũ habere: ut.l.accuſaturus.de adulte.ut no.io. l. libellorũ § ꝙ ſi libelli de acc.&.l.bonorũ.ff.rẽ ra.ha. Sed uidendum reſtat de aditione dicte hereditatis dñe cecilie predicte facta per heredes bartholomei an aliquid operetur. Et dicendum eſt ꝙ non poſtq̃ ex prædictis patet bartholomeũ erraſſe uel dubitaſſe, alio.n.iure q̃ ex deliberandi eius heredes non potuerunt admitti ad illã actionẽ: ut.d.l.cum antiquioribus. ſed illud ius ſiue beneficium non paſsim & ſimiliter ſed ſm quid heredibus hereditario iure conceditur. ſ.ſi heres ſciuit ſibi hereditatem delatã & de hoc erat certus ut ibi dicit tex.& Bar.in.l.qui duos.de reb. dub. errantis aũt & dubitantis conſenſus nullus eſt: nec ſcientia: ut.l. ij.ff.de iudi.& dubius equiparatur ignoranti.ut.l.ſi. de condi.inde.&.l.manifeſtiſsimi.§.ſi aũt dubius.C. de fur. Præterea ex illa ſcriptura in qua petunt ſe mitti in poſſeſsionem bonorum domine cecilie pro dimidia non dicitur quod de nouo adeant ſed narrant quomodo ſunt eius heredes pro dimidia uigore ſui teſtamenti & non dicunt ex quo ideo præſumendum eſt quod pretendant ſe heredes ex ſecundo ſicut & defunctus cuius ſunt heredes cum eius perſonam repreſentent: & eadem eſt uoluntas utriuſque: ut. l. mortuo de fideiuſ. & in aut. de iureiuran.a mo. præſti. in princi. nam ut. ſupra dixi niſi euidentiſsime appareat de emendatione & correctione uoluntatis ſemper illa quæ olim fuit hodie durare præſumitur in defuncto & herede eius per iura ſuperius allegata. quinimo de iure de nouo non potuiſſent poſtquam euidenter apparet eorum auctorem dubitaſſe uel erraſſe ut prædixi. Et licet iſta uideantur prima facie rigoroſe dicta & ſentire contrarium uideatur equius tamen non eſt ita; quia iſte bartholomeus & ſimiliter eius heredes uolunt uenire ad dimidiam uigore prime ut effugiant onus ſibi iniunctum ſecundo teſtamento quod dicitur fuiſſe ut alteri reſtituat ſi ſine liberis deceſſerit & in illo ſecundo dicitur ſibi relicta tertia non dimidia ut in primo aſpirat: ergo ad iſtam hereditatem contra uoluntatem teſtatricis & ut iniũctum onus effugiant. merito igitur obuiandum eſt eis ex predicto capite. Et ſi uidiſſem primum & ſecundum teſtamentum conſtare in forma conſueta efficacioribus etiam remedijs obuiandum eorum improbe libidini putarem: ſed quia ipſa non uidi ſuper facto penitus ignoto allegare de iure quod ex facto naſcitur non curaui. Et iſta ſint dicta ad correctionem & ſuppletionem cuiuislibet melius ſentientis. do. Pet. de. Anch.

CONSIL. CCCLVIII.

8 *Non ſummatur quia eſt caſus ſequentis conſilij.*

IN CHRI-

IN CHRISTI nomine amen. Factum ſuper quo conſilium petitur tale eſt: uidelicet ꝙ ſer Ioan. bicti recepit ab eccleſia ſancti Angeli tit. renouationis & conceſsionis in emphyteoſim unam domum pro ſe & ſuis heredibus uidelicet uſque in ipſius tertiam generationem maſcu.nam & femininã legibus ſitam uoum alteri ſuccedendo ſemper quod maſculi & maſculina generatio præcedere debeant fœminam ad habendum tenẽdum & poſsidendum & quicquid ipſi ſer Ioanni & ſuis heredibus uſque ad dictam tertiam generationem placuerit faciendum.deceſsit dictus ſer Ioannes & ſuperſtitibus aoſonio & Paulo ſuis filijs legitimis & naturalibus & uniuerſalibus heredib⁹ relictis ac etiã relictis domina Franciſca & domina Martha ſuperſtitibus ſuis filiabus legitimis & naturalibus quibus & cuilibet ipſarum dictus teſtator iure inſtitutionis & pro earum dotibus certam quantitatem reliquit & uoluit quod plus de bonis ſuis petere nõ poſſet iure falcidie trebellianice nec aliquo iure & dictos Paulum & Antonium infraſcripto modo ſubſtituit uidelicet. Et ſi prædicti Antonius & Paulus uel alter ipſorum decederet ſine filio uel filijs legitimis ex eorum uel alterius eorum corpore natis uel naſcituris non peruenientibus ad etatem.xxv.aon.ſuccedat unus alteri & alter alteri.Et ſi predicti paulus & Antonius & uterque ipſorum & eorum utriuſque ipſorum filius & filij legitimus ex eorũ corporibus natus nel nati non perueniens ſeu peruenientes ad etatem legitimam.xxv.an.decederet ſeu decederent relicta certa fecit amore dei.In alijs uero bonis & hereditate prædicta adueniente dicta conditione reliquit uoluit & mandauit idem teſtator quod ſuccederent & ſuccedant prædicta Franciſca & martha eius filie & earum filij & filie pro medietate tantum dicte hereditatis: de alia uero medietate dicte herediratis & bonorum dicti Antonius & paulus & uterque ipſorum uel eorum & uterque ipſorum nel cuiuſlibet eorum filij & heredes poſsins & ualeãt diſponere & facere ſecundum uelle ipſorum & utriuſque ipſorum.Deinde deceſsit paulus ſuo condito teſtamento in quo inter alia ſic diſpoſuit:& benedicte eius' filie legitime & naturali & poſthume uni uel pluribus naſciture uel naſcituris ex domina gentilina eius uxore pro dotibus earum & quarumlibet earum certam pecunię quantitatem: & in dicta quãtitate eas heredes inſtituis & plus de bonis ſuis petere non poſſent:& dicte benedicte & poſthume pupillariter ſubſtituit infraſcriptos ſuos heredes.In omnibus aũt alijs ſuis bonis poſthumũ unum uel plures naſciturum uel naſcituros ex dicta ſua uxore uniuerſalos heredes: & adiecit dictus teſtator qood ſi poſthumi naſcituri ex dicta eius uxore deceſſerint in pupillari etate:& poſtea qñdocũque ſine filijs vel cum filijs non peruenientibus ad etatem xxv.ann.tunc dicto caſu eueniente. Antonium eius fratrẽ carnalem & ipſius heredes ſi ipſe ooo niueret ſibi heredẽ uniuerſalem ſubſtituit in omnibus bonis ſuis oulgariter & pupillariter:& per fideicommiſſum & omoi modo uia & iure & forma:& cauſa quibus melius de iure deberet. Deceſsit dictus paulus ſuperſtite dicta benedicta & nato poſthumo per interuallum temporis moritur dictus poſthumus infra menſem ſuperſtite dicta benedicta filia dicti pauli & dicta dña franciſca & dña martha ſororibus carnalibus dicti pauli & antonij heredibus uniuerſalibus dicti antonij. Vertitur mõ qõ inter dictã benedictam filiam pauli ex una parte dicentẽ ꝙ dicta domus emphyteotica ſpectat ad eam & dictam dñam franciſcam & marthã ex altera parte dicentes:ꝙ imo ſpectat ad eas tanq̃ ad filias dicti ſer Ioannis recipiẽtis et heredes uniuerſales dicti antonij qni antonius fuit heres dicti pauli.Item dicitur et allegatur ꝑ parte dictarum marthe et frãciſce:quia filijs maſculis qui ſuperſunt et uiuũt ex dicta dña frãçiſca ſpectas dicta dom⁹ emphyteotica potiſsima rõne ꝯctus emphyteotici per quẽ apparet quid uoluerint ꝯhẽtes: et expſſe actum fuit inter eos quod maſculi præferant fœminis. Mõ quærit quid iuris:& ad quẽ dicta domus ſpectat in totum,

CONSIL. CCCLIX.

1 *Maſculi preferuntur feminis in emphyteoſi.*
2 *Generationis nomine qui ueniant.*
3 *Maſculi ex feminis procreati an ſint ceteris preferendi.*

IN NOMINE Ieſu Chriſti & ſaloatoris noſtri amen.Nos.Pet.de anchara.& Florianus de ſancto Petro de bononia iuris utriuſ

1 que doctores.† Viſo diligẽter puncto ſupra ſcripto:& ipſius facti circunſtantijs ponderatis conſulimus concorditer prout infra ſequitur & attẽta forma dicti cõtractus emphyteotici dictus ſer Ioan. ꝓperitur recepiſſe pro ſe & ſuis heredibus uſq; in ipſius tertiam generationem maſculinam & femininam ſaluo ſemper quod maſculi & maſculina generatio precedere debeat fœmineam modo in facto mortui ſunt omnes de linea maſculina ſuperſtitibus dicta domina frãciſca & marsha & dicta benedicta earũ oepte & nepotibus maſculis ex una illarum:ad dictam ergo rem emphyteoticam cõcurruns dicte fœmine concurrunt ẽt dicti nepotes filij dicte franciſce. Dubitatur in effectu quis prædictorum ſit de iure potior:& uiderur dominas potiores excluſis dictis nepotibus.nam ſer Io.aous taliũ nepotũ pronidit ſibi & ſuis heredibus preferendo tñ generationem malculinã fœmineæ: ſed hic non vř ſupereſſe aliquis de genere maſculino qui antecedere debear:nec ex ordine affectionis & charitatis qui in talibus & ſimilibus ꝯctibus multũ attenditur. ut no.l.gallus.in prin.ff.de lib.& poſth.nec ẽt tex. ſignifi

2 cato & proprietase uerborum. † nam uerbum generatio ab homine uel iure prolatum debet intelligi de deſcendẽtibus ex linea maſculina non fœminea.patet extra de præben.ubicunque.li.vj.& rõ ibi no. & clarius de hereti. ſtatuſum eo.li.nerba ergo huius ꝯctus uidentur in dubio redigenda ad intellectum iuris tex.eſt no.in.l.curatoris.§. fi.ff. de admi.re.ad ei.pert. facit.l.quero.§.inter locatorẽ,ff.loca.cum ſi.pro hoc ẽt facit:quia uerba dicti ꝯctus dicũt uſque in tertiã generationẽ:ſed tales nepotes ex filia nõ poſſunt dici de eius generatione:quia repreſentant ſtipitem & ſucceſsionem pr̃is ſui: ut probař inſti. de pa. po. §.fi.& ff.de ſta.hom.cũ legitime: & de his qui ſunt. ſui uel alie. iur.l. nam ciuiũ romanorũ,& quod non uideãtur de poſteris ipſius aui probatur.ff,de iure immu.l. in factum. Et ſm hoc uideretur concludendum pro iure dicte domine franciſce & marthe quæ ſunt heredes uniuerſales dicti antonij ultimi morientis in cuius hereditate hoc ius emphyteoticum repertum uidetur ſibi poſſe quærere ſicut & queuis alia bona hęreditaria ad ꝙ etiam querendum iuuari uidẽtur per diſpoſitionem dicti ſer Io.earum patris qui utroque filiorũ ſuorum maſculorũ moriente ſine filijs &c. cuius hereditatẽ & bona ad ipſam franciſcã & martham expræſſe uoluit peruenire ut ſupra narratur in puncto. His non obſtaotibus ex aduerſo uidetur potius ius dictorũ nepotum pro quibus faciũt uerba ſupradicte commiſsionis ex quibus apparet quod ſub nerbo generatio noluit includi genitos ex linea maſculina & feminea dum dicitur generationem maſculinam & femineam &c.& hoc eſt ſecudum naturam ꝯctus emphiteotici in quo non habetur diſtinctio inter maſculos & fæminas de iure conmuni in aut. de ali.& emphy.§.emphyteoſim uero.col.ij.in princi. uero ꝯctus maſculi habens ius prelationis per uerba ſupradi

3 cta ſaluo ſemper quod maſculina generatio &c.† Reſtat ergo dubiũ:an hoc ius ꝑlationis habeãt maſculi procreati ex ſęminis.io quo dubio ſaluo ſaniori conſi. ſic ſentimus quod ſi extarens maſculi] ex linea maſculina: quia uerbũ generatio ꝓprie adaptatur ad eos,ut.d.c.ubicunq;.maſculi ex fęminis oon uenirent.iuxta no.in ſi.per Bar.in.l.liberorũ.de uer.ſig.ſed poſtq̃ ꝓles maſculina deficit maſculos feminis ꝑferendos arbitramur,talis.n.uidetur fuiſſe intentio concedentis dũ dixit maſculi & maſculina generatio &c. per hoc.o.quod dixit maſculi,intelligimus de maſculis quibuſcunque, & dum ſubdit maſculina generatio &c. intelligimus

2 ſigimus proprie:ut in.d.c.ubicunque.pro quo facit natura copulę & quæ ſemper poſita in oratione ampliat & exponit uel declarat diſpoſitionem.l. ea tamen adiectio. de leg iij.& uerbum alias maſculini nihil operatur ſi intelligeremus de progenitis ex maſculis:quia quod, ſubiungitur ex maſculina generatin hoc importat expreſſe. Item poſtquam ſupra recepit pro generatione maſculina & feminea equa eſt iſta interpretatio ut ſub uerbo ſequenti maſculi &c.includantur maſculi ex utraque linea : ut ſic talia ſint ſubiecta qualia predicata demonſtrant : ut.l.fin.§. cũ dulcia.de ui.tri.& oleo lega. pro hoc optime facit interpretatio quæ habetur in materia feudi in hoc caſu in. c. j. de eo q ſibi & luis here.ma.x.col.ubi maſculus genit⁹ ex ſorore excludit amitam.& ſi dicatur ſpeciale eſt in feudo: quia femine non poſſunt ſeruire &c. Ad hoc dicimus qđ ipſe ibi expreſſe ſtipulatus fuit maſculis & feminis & ſic femine admittebantur ad illud : licet interpretatio ibi ſit quod geniti maſculi ex feminis etiam excludunt feminas: nec gl.ibi dicit quod in hoc ſit aliquod ſpeciale in feudis: ſed eſt quedam interpretatio ſapientium in illo caſu dubie contentionis pacti.quæ etiam hic vī habere locum cum nõ ſit dare rationem diuerſitatis:præſuppoſito quod uigore pacti ibi ſint capaces feudi femine ſicut maſculi:licet quodam ordine ſecceſsiuo ſm prudentium interpretationem maſculi preferantur.argu.l.a ticio.de uer. obli.&. c.inter corporalia. de tranſla. Et iſta interpretatio magis deſeruit uerbis appoſitis in cõtractu quam aliqua alia quæ fundaretur ſuper ſtricta interpretatione uerbi generatio quæ hic non cadit cum latius pro utraque linea intellexerit contrahentes , & licet quodam ordine ſucceſsiuo ut maſculi ex linea maſculina præferantur : quibus deficiētibus quod ex fæmina maſculi præferantur uerba generalia ſonant,quibus in dubio eſt deſeruiendum in. l j. §. ſi is qui nauem.de exerci.& .c ſi roma.xix.di.Concludimus ergo pro iure dictorum nepotum in dicta domo emphyteotica excluſis dicta domina Franciſca & predicta domina martha ex prædictis patet clare quod etiam conditio dicte benedicte neptis in propoſito nihil poteſt obeſſe dictis nepotibus ſi enim ſunt potentes excludere matrem & matertram,& hoc propter qualitatem ſexus maſculini : ut dictum eſt,fortius & talem neptem ar.ff.de diuer.& tempo. præſcrip.l.de acceſsionibus.cum ſi.Ego Florianus de ſancto Petro de bononia conſulo,& etiam ita dico ergo. Pe. de Anc.iuris utriuſque doctor,& ad fidem me propria manu ſubſcripſi & ſigillo mei nominis ſigillaui. Et ut conſuluerunt ſupraſcripti conſulentes & maiores ſic dico & cõſulo de iure ego Iaco.de mariſchalchis minimus inter iuris ciuilis bononie doctores , & ad fidem & in teſtimoniũ premiſſorum manu propria me ſubſcripſi & mei nominis conſueto ſigillo ſigillari mandaui. Et ita ut ſupra per præfatos doctores, & maxime per dominum Florianum de ſancto Petro mihi germanum maiorē conſultum eſt dico & conſulo ego Io. de ſancto Po.bononienſis legum doctor,& ad fidē prædictorũ me ꝑpria manu ſubſcripſi ſigilloq; nominis mei ſigillari mãdaui.Petrus de Ancha.

CONSIL. CCCLX.

1 *Depoſitarius ex qua conuentione ſe tueri poſſit ne ſoluere depoſitum teneatur.*

2 *Aſſignatio futura loci cauſam de preterito habet annexam.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Ex ſerie pacti patet iſtum.N.ſuſcepiſſe mandatum & præceptũ eſſet irreuocabile.A.B. de aſsignãdo poſſeſsionē loci dicto. A. & in caſu quo. B.non ſeruaret ꝑmiſſa dicta. A. ſuſcepit idē. N.mandatum de ſoluendo depoſitum ducatorum aureorum deponendorum a dicto.B.apud dictum.N.omni cõtradictione remota,penes ſe habere dictum depoſitum eſt confeſſus,utrum ergo ex eo quod in certis conuentionibus idem.A.poſtea fregit fidē dicto.B.poſsit idem.N. ſolutionem dicti depoſiti declinare.Et prima facie uideretur quod non.nam ad hoc dictus.N.recepit mandatum irreuocabile,& ſubſequenter ſe ad hoc poſtea obligauit excluſa & remota omni contradictione & prohibitione cuiuſlibet perſone mundi.ſeruanda eſt ergo lex ſiue conuentio data contractui depoſiti.eſt enim contractus depoſiti præcæteris in hoc priuilegiatus ut nullam exceptionem recipiat ex qua depoſiti reſtitutio retardetur ne contractus qui ex bona fide oritur ad perfidiam retrahatur, ut.l. pen.C.depoſiti.&.l. fin.de compé.Et licet.A.uenerit contra promiſſa dicto.B tamen ex hoc non uidetur dictus.n. ſe poſſe tueri ut pote ex propria obligatione conuentus quin quo ad ipſum dictus.A.liberas edes habeat, ut dicit tex.in.l.loci corpus.§ comperit.ſi ſer.uendi. His non obſtantibus credo contrarium , pro cuius clariori deciſione premitto quod iſte.n.in tradendo locum & etiam inſoluēdo depoſitum ducatorum aureorum eſt adhibitus ut depoſitarius & miniſter nec loci uel ducatorũ aureorũ dominium eſt in eum tranſlatum. nec etiam acquiſitum dicto. A.ante traditionē ſecutã ex quo ſequitur quod predictorum dominium eſt adhuc penes dictum.B.ut.l.nec utilem ff.ex quib.cau.ma. Verum ergo poſsit hoc mandatũ ex penitentia reuocare,& certe ſi nõ eēt adiectum in mandato uerbũ irreuocabiliter proculdubio uideret quod ſic poſtq̃ ſua gratia idem.N.ſuſcepit mandatum & adhuc nõ uenit terminus exequendi. ut eſt caſus in. l. ſi cũ fundũ. ff.de pac.ſed hic eſt uerbum irreuocabile,& obligatio dicti.N. ſubſecuta que quidē duo uidentur impedire reuocationē quaſi iam interſit.N.adimpleri ꝯtum illum poſtquam habet pecuniam depoſitam penes ſe,ex quo vī quod.B. poſſit agere contra. A.de fide mentita.non aũt impedire.B.ꝑ implemento ꝯtus.l.ea conditio.C.de actio. emp. Ad hoc dico quod obligatio dicti.N.nõ impedit quin in caſu iſto ſe poſsit defendere,quia ut dixi,eſt in hoc adhibitus ut miniſter,& ita eſt uerisimile ſuſcepiſſe dictã obligationē ſuper aliena re non ſuper propria interpoſita.facit.c.literis. de reſcrip.&.c.nouit.de app.Ad predictum n.contractum & mandatũ dicta eius obligatio habet relationē, & ſimiliter ſuper re dicti.B.ergo talis eſt eius obligatio qualis pręcedens conuentio.ſ.ut predicta exequenda ſit ſuſcipiat & ut miniſter faciat,quod no.Bar.in.l.poſt mortem ff. qñ ex fal.tut.&.l.cum poſt mortē.ff.de admini.tuto.facit.c. inteligentia. de uer.ſigni.Ex his ſequit̃ quod ſi.B. propter fidē mentitã non tenet̃ dicto. A. tradere dictum locum uel duc.aur̃.ſimiliter nec miniſter eius.ar.l.alia.ff.ſolu.ma.cũ ſi.quod antē idem.B.non teneatur tradere uel ſoluere dicto.A.probatur:quia uigore dicte liberationis in eũ collate per dictũ.B.aliqua obſeruare promiſit quæ minime obſeruare,proponitur ergo,nec ſibi fides ſeruanda eſt ēt iuramento firmata.c.peruenit.de iureiu. 2 † Iſta.n.futura aſsignatio loci habet cauſam annexã de preterito.ſ.ꝑ p remunerationē ut iſte.B donator aſſerit habet.n.cauſas ãnexas de futuro.& ob eas etiam ad eam deuentum ut aſſerit idē A.uigore cuiuſdam conuentionis cõtracte &c.quibus uerbis eſt ſtandum.ut.l.optimã.C.de contrahen.ſtip. dona.ergo facta ſub pretextu cauſe de præterito & ēt de futuro uidetur reuocabilis,ſi donatarius ceſſet in implemento cauſe de futuro ut credo ſaltem tuendo ſe per exceptionē doli facit.l.j.C.de dona.que ſub mõ,& maxime ēt ſi.uerisimile eſt donatorē potius motum ꝑꝑ cauſas de futuro quam de pręterito quia magis forte ꝑponderent,ut.l.cum te fundum.C.de pac.inter empt. & uend. Itē ponderanda ſunt uerba promiſsionis dicti.N.ibi quo ceſſante dicto.B.adimplere promiſſa &c.nã ex iſtis uerbis apparet obligatio dicti.N.in ſoluendo duc.aur.conditionalis.i.ſi ceſſauerit dictus.B.adimplere.l.euictis. ff. de uſur.ſed non dicitur ceſſare poſtquam promiſſa adimplere non tenetur. ut patet per iam dicta. Non obſtant uerba præciſe & abſolute in utraque obligatione appoſita. ſ. uerbũ irreuocabiliter & uerba excluſa & remota oī contradictione &c. nã quantũcunq; uerba ſint latiſsime cõcepta dñt tamen ciuiliter intelligi.ſ.in caſu quo alteri contrahentium ſeruet fidem ex

parte

parte ſua,alias Frangenti fidem &c.l.cum proponas. ff.de
tranſac.Item ſemper recipiunt tacitam conditionem ſci-
licet niſi ſuperuenerit noua cauſa propter quam pnſsit lici
te a contractu etiam iuramento firmato recedi.c.quemad
modum.& quod ibi nn.de iureiur.quid enim ſi ille cui ſol
uere teneor commiſerit crimen leſe maieſtatis uel aliud
crimen quod bona ſua ſint ipſo iure confiſcata. certe tali
non teneor ſoluere nec ſoluendo liberare.aav. q. vj. c.nos
ſanctorum.&.c.iuratos.& quod not.in.c.ſignificauit.de cē
non ob,quod iſte eſt contractus depoſiti in quo eauberat
bona fides pluſquam in alijs ut ꝑdixi:quia iſte.A. nō depo
ſuit ſe.B.cui fides eſt fracta;& penes quē ē adhuc dominiū
loci & pecuniæ;unde ſibi potius cuius eſt quā illi qui fidē
fregiſſe dicitur eſt reddenda.facit.l.bona fides.depoſiti.&
quod no.Bar,in.l.qui rome.§.flauius.de uerbo, obliga. Et
ita de iure ſentio ego.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCLXI.

1 *Appellatio poteſt diebus ſolemnibus & feſtiuis interponi.*
2 *Exceptio in fine poſita refertur ad omnia precedentia.*
3 *Alius dictio quam naturam habeat.*
4 *Notarij dicuntur iudices cartularij quorum officium in iuriſdictione voluntaria conſiſtit.*

IN CHRISTI nomine eiuſque matris uir
ginis glorioſæ Mariæ & beati Antonij amē.
uiſa plena facti narratione de qua ſupra duo
ſunt principaliter inquirenda.Primo an ap-
pellatio tenuerit.Secūdo ſi tenuit uiſis actis
& actitatis in prima cauſa|quod ſit officium iudicis appel
lationis.† Circa primum de iure communi certum eſt qđ
1 tempore feriarum ſolennium ut in diebus dominicis & fe
ſtiuis poteſt appellatio interponi & libellus appellatio-
nis offerri,ut.l.j.C.de fer.& ibi per Bal. poſt Bart.& doc.
dubium ergo facit conſtitutio de qua in themate. prohi-
bet enim contractum & diſtractum ac placita tali tempo-
re exercere:nec exceptio quæ ſubſequitur uidetur ad caſū
noſtrū referri quia a precedenti capitulo eſt ualde remota
unde ad proximum ſtatutum eſt dicta exceptio referenda
ūt ſic excipiatur a regula quæ conuectitur non a regula po
ſita in diuerſa & ſeparata oratione iuxta plene no. ꝑ Bart.
in.l.pretor.ff.ui bon.rap.contrarium eſt dicendum de iure
pro cuius ueritatis inueſtigatione adduco principaliter ge
neralem regulā & doctrinam doc.& gl.quæ eſt ut ſtatuta
generalibus uerbis edita recipiant interpretationem reſtri
ctiuā & declaratiuā,& maxime ne quis damnū indebitum
patiatur,ut.l.ſi ſerui ueſtri.C.de nora.& no.in.l.ſi.§. in cō
putatione.C.de iure delib.Idē de conſuetudine eſt dicen
dū.c.cū dilectus.de conſue.ad propoſitū ergo ſtatutū pri-
mum probibendo contractus diſtractus & placita diebus
ſollennibus intelligetur,niſi in caſibus a iure permiſsis,ut
ſic generale ſtatutū redigatur ad intellectū iuris commu-
nis ſicut uerba ꝯctuum & oim diſpoſitionū generaliter inā
tatum.l.quero.§.interlocutorem.ff.loca.et.l. quidam cum
filium.&.l.ſi ita ſtipulatus fuero per te nō fieri.de uerb.ob.
cum multis ſi.Secundo hoc probat abſque alia interpreta-
tione extrinſeca ex uerbis ipſius conſtitutionis dū dicitur
& exceptis alijs cauſis a iure permiſsis &c.patet.n.per illā
exceptionē & præcedentē quod in nullo conſtitutionis ꝓ
mulgator uoluit derogare iure cōi. probat hec copula &.
quæ auget & extendit ad alia ſub præcedētibus non cōpre
henſa,ut.l.ea tñ adiectio.de le.iij.† Nec ob.quod dixi quod
2 ſit ad proxima referenda,quia imo ad omnia precedentia
quæ de eodem iure loquuntur ut.c.ſuper eo.de ap.in mate
ria enim continuata exceptio uel modificatio in fine poſi-
ta refertur ad omnia precedentia maxime cum non eſt da
re rationē quare magis ad ꝓxima quā ad præcedentia re-
ferantur,ut.l.j.C.de libe.præte.Et per hoc non obſtāt no.
per Bart.in.d.l.pretor.quia loquitur in orationibus peni-
tus ſeparatis ſe minime contingentibus,nos autem loqui-
mur in diuerſis orationibus de eodem facto in materia di.
ſponentibus & connexis per dictionem item cuius natura
eſt repetitiua qualitatum in orationibus annectitur poſi-
tarum.ut.l.ea tamen adiectio de leg. iij. ſi igitur quæ ſunt
eiuſdem generis & materie in infinitum quibuſq; primis
copulata procedunt l.cum de lanionis.§.aſinam.inſi.ff. de
fun.Inſtru.Item etiam defendi poſſet quod appellatio nō
ueniat ſub prohibitione,quia non eſt contractus uel diſtra
ctus.& hoc clarum.Item non eſt placitum quod proprie
dicitur cum in figura iudicij explicatur,ut.c.placita. xv.q.
iiij.ſed appellatio non explicatur in figura iudicij, & ſic
nullum habet in ſe ſtrepitum,quia poteſt porrigi in ſcri-
ptis ubicunque iudici,ut.c.appellatio.de app.lib.vj. & ſic
ceſſat ratio prohibitionis & iuris ſub ſtatuto non compre
henſi ergo &c.l.commodiſsime.de lib.& poſthu.Itē quod
ſubſequitur nec alius &c.debet intelligi alius actus ſcili-
3 cet ſimilis precedentibus. † nam hec eſt natura iſtius di-
ctionis alius ut comprehendat ſimilia expreſsis non con-
traria uel maiora,ut no.in.l.ſerui.C.de ſer.fugi.&.c.ſedes
de reſcri.ſed actus appellationis nō habet ſimilitudinem
cum contractibus uel quaſi nec cum placitis, quia expreſ-
ſe permiſſum eſt a iure fieri poſſe tempore feriato quod
in prædictis non fit ut.l.dies feſtos.C.de ferijs.ubi contra
ctus tranſactionis & pacis ſpecialiter conceduntur.ut.c.j.
eo.tit.ubi omnia alia dicto tempore appellat opera illici-
ta,& tamen apppellatio reperitur conceſſa , ut.d.l.de fe-
rijs & ſic non ob.dictio alius contractus. Item ſi dicta ge-
neralitas non recipit interpretationem reſtrictiuam de iu
re cōmuni ſequitur quod cauſe pietatis & neceſsitatis quę
ſunt multe non poſſent dicto tempore agitari,ꝙ ſatis eſ-
ſet abſurdū,& exceptio caſus a iure permiſsi eſſet fruſtra-
toria,debet ergo.d.exceptio generalis & indefinita ad om
nes caſus exceptos referri,ut ſic indefinita exceptio ſicut
indefinita prouiſio iuris oēs caſus complectatur. xix. di.ſi
romanorum.&.l.j.§.generale, de leg. præſtan. Ex quibus
ſuper primo dubio liquide cōcluditur quod poteſt dicto
die dominico appellari dicta conſtitutione non ob. Sed
fortius obijcitur quod preſuppoſito quod potuerit appel-
lari,tamen dicta appellatio non potuit probari per publi-
cam ſcripturam cōfecta dicto tempore feriato,quia actus
rogandi & conficiendi publica inſtrumenta uidetur di-
cto tempore interdictus cum non reperiatur permiſſus,
& ſic comprehendatur ſub illo generali uerbo , nec alius
actus &c.reſidet enim iſte actus in notario & publica au-
4 toritate conficitur.l.j.C.de tab.li.x.† ſunt enim notarij iu
dices cartularij , & eorum officium in uoluntaria iuriſdi.
conſiſtit,ut no.in.l.j.ff.de iudi.quam exerceri dicto tempo
re uidetur prohibitum per prædictam conſtitutionē.Con-
trarium eſt dicendum & concludendum generaliter quod
in omnibus cauſis quæ poſſunt dicto tempore feriarū agi-
tari poterit ſuper his ad ſcribendum notarius adhiberi.
probatio enim diſpoſitionis eſt neceſſaria , quia ſine ipſa
apud iudicem parum ualeret ius, ut.l.duo ſunt titij.de te-
ſta.tu. ad hoc.c.quoniā contra falſam. de proba.permiſſo
quod principaliter geretur tempore feriato in conſequen
tiam uidetur permiſſum omne genus probandi ipſum pri
cipale,quia hoc ſpectat ad officium iudicis ut rerum pro-
batio ſalua ſit , & ne anguſtetur facultas probationis ad
unam ſpeciem. l. curent. ff. de teſti. &.l.quoniam. C. de
hereti. nam & alias prohibita cum ueniunt in conſequen-
tiam & incidenter ad diſpoſitionem permiſſam permiſſa
intelligantur.l.quoties,C.de iudi.&.c.ſuper eo.de prebē.
li.vj.&.ff.de auc.tu.Eſſet namque ſatis abſurdum poſſe cau
ſas pietatis & neceſsitatis dicto tempore agitari & non
poſſe per omne genus probationis ipſarum acta probari,
ſed tantum modo per teſtes.ar. ꝑ alle.c.qm contra falſam.
quod i omnibus cauſis indiſtincte ſtatuit adhiberi ſcriptu-
rā tabellionis.Venio ad fin in quo quærit uiſis actis & acti
tatis ꝙ ſit officiū iudicis appellationis in cōfirmādo uel cō
firmādo ſniam iudicis a quo quæ tria ꝑtinent.Primo ad cō
demnationē accuſatoris in.lxxv. florenos qua puniuntur
accuſantes calumnioſe. Secundo ad condemnationem in
expenſis. Tertio ad condemnationem accuſatoris ꝙ ac-
cuſans

cuſatas mulieres de turbata poſſeſsione de cetero non moleſtet. Motus fuit ad hoc faciendum iudex a quo ſcilicet ad condemnandum dictum accuſatorem, quia non niſi per unum teſtem turbationem probauit alteri idem probanti fidem in nihilo adhibuit, quia uariauit in probando in prima examinatione de alio tempore quam de deducto in accuſatione, & in ſecunda examinatione deponat unde tanq̃ uarius & diuerſa deponere non uidetur audiendus. l. eos. ff. de fal: unde turbatione non plene probata accuſator debuit condemnari pęna non probantis licet probauerit ſemiplene. ut not. Ioan. an. in ſi. in. c. i. de elec. li. vj. in nouel. nã in criminalibus ſemiplena probatio per unum teſtem nihil operatur: nec deferendum ẽt iurm uidetur in defectum plene probationis. c. ueniens. &. c. tam literis. de teſti. & ibi no. Sed hac rõne non obſtante credo plene accuſatorẽ probaſſe in caſu noſtro. Primo quia iſtos credo poſſe dici conteſtes ex eo ꝙ de eodẽ facto & ſpecie turbationis deponunt. Ex illis. n. actibus & ex uerbis quibꝰ uſe ſunt iſte mulieres ſatis reſultat turbatio, ut. l. uim facit. ff. de ui & ui arma. Non ob. uariatio, quia patet ex alijs cõiecturis ꝙ fuit per errorẽ. iſte. n. teſtis qui uariauit in prima diſpoſitione deponit ꝙ hoc fuit in. M xlj. ut alius teſtis dicit & ipſe ẽt in ſecunda depoſitione, plus ergo quo ad eius uarietatẽ debet attendi tempus ad quod ſe retulit q̃ tps de quo deponit & diuerſitas inter utrunq; inducit errorem expſſe nõ doloſam uariationẽ ad hoc. l. ſi ita ſcripſero. de cõdi. & demõ. quod no. ẽt in. c. auditis. de præſcri. ſi. n. una ex demõſtrationibus ad quas ſe refert teſtis eſt uera, licet alia ſit falſa ſufficit ad ualorẽ eiꝰ, qñ illa ad quã ſe retulit alijs ꝓbationibus adiuuat. ad hoc qđ no. Bar. in. l. j. in fine. de dote. prele. Cõfirmat eius dictũ alius conteſtis qui deponit de tpe turbationis. & ẽt de preſentia iſtius ex quibus rectus et æquus Iudex debet potius hũc errorẽ ex errore numeri annorũ dñi præceſsiſſe quã doloſe teſtes iudicare, & ſic benignius prout in teſtibus fieri debet cũ tu filij. de teſt. & maxime in ꝓbatione tpis eſt hoc uerũ ꝙ cito labitur de memoria ex quo teſtes facile excuſãtur, ut no. in. c. qualiter & qñ de accu. Itẽ in prima teſtificatione dixit de menſe iunij uel iulij. In ſecunda de menſe iulij, ſed ex hoc non infertur uariatio, ſed obſcuritatis declaratio q̃ in teſtibus eſt permiſſa. c. cum clamor. de teſt. Preterea aduertendum ꝙ ex alio eſt probata turbatio, quia poſitionibus reſpondendo dicte mulieres expreſſe dicũt ſe illud de quo cõtẽditur poſsidere & ab accuſatore potius ſe turbari q̃ turbare: ex qua reſponſione liquide apparet ꝙ contendunt ſe poſsidere, & ſic plene ex hoc reſultat probatio turbationis, ut expreſſe no. Bal. in l. ordinarij circa ſi. C. de rei uen. unde cũ accuſator probauerit de poſſeſsione ſuorũ auctorũ & de ſua ac ẽt de legitimo tit. debet uincere in illo interdicto uti poſsidetis. c. licet cãm de proba. Nõ ob. ſi dicatur iſte accuſator nõ probauit de ſua poſſeſsione limitatẽ. i. illo tpe quo ille dñe dicũt eũ turbaſſe ſed de poſſeſsione anteriori ſine tpis limitatione, & ſic uidetur quod poſſeſsione præterita non inferat neceſſario in preſenti, ſed debuerit probari ſe poſsidere tpe litis mote, ut no. in. l. non ignorabit. C. ad exhibẽ. Ad hoc rñdeo ut plene no. Cy. n. in l. ſiue poſsidetis de proba. ubi concludit quod ex poſſeſsione preterita maxime retenta præſumatur hodie poſsidere niſi probetur ex aduerſo interrupta, & hoc hic non proponitur. Itẽ ꝫ accuſatorẽ objjcitur ꝙ ẽt dicte mulieres probãt poſſeſsionẽ & titulũ uidelicet ſe iuiſſe ad poſſeſsionẽ & fructꝰ collegiſſe. & ſi actionẽ ſimiliter & titulũ legari ab illo eodẽ qui donauit illi a cuius pẽte poſtea auctor iſtius accuſatoris titulũ habuit, & ſic uidẽtur pariter probaſſe, quo caſu debuerũt iſte dñe abſolui per regulã quã hr. in. c. inter dilectos. de fide inſtru. Ad hoc rñdeo ꝙ auctor in tpe quo legauit iſtis non habebat poſſeſsionẽ dicte rei quia in inſtrumẽto donationis quã prius fecerat conſtituit ſe precario nomine donatarij poſsidere, & ſic alieno nomine poſsidebat. c. ſi diligenti. de preſcri. Itẽ titulus legati non tribuit poſſeſsionẽ, quia debuit ipſam recipere de manu heredis, ut. l. non dubium. C. de leg. cũ ſi. Nõ ob. probatio quod iuerint ad poſſeſsionem & fructus collegerint

quia iſta non inferunt neceſſario poſſeſsionem, cum alius probat de poſſeſsione & ti. antiquiori & iuſtiori, ut eſt in caſu noſtro, inferunt enim illi actus hoc caſu poſſeſsionem clandeſtinam. ut eſt caſus in. c. licet cauſam. de proba. Et mirãdũ eſt. quod iudex iſta nõ proſpexerit, & quod peius etiam fecerit pronunciare uidelicet ꝙ dicte domine non debeant de cetero moleſtari cũ de poſſeſsione nihil probauerint nec etiam in hoc accuſatorem condemnari petierit quod fuiſſet neceſſarium, alias ſtultus eſt iudex qui pronũciat ſuper non peti. l. ſi. C. de fideicom. liber. Ex quibus liquide infertur quod dicte mulieres debuerunt condemnari de poſſeſsione turbata probata turbatione dupliciter ut prædixi. Ex quo etiam infertur quod in duobus ſequentibus capitulis perperam accuſatorem condemnauit cum econuerſo debuerit condemnare dictas mulieres. ſcilicet in expenſis & quod in poſterum a moleſtatione deſiſtant quod feciſſet quod circunſpectus iudex atque diſcretus informando motum animi ſui ex argumentis & teſtimonijs ac reſponſione partis aduerſe. Ex quibus turbatio manifeſte reſultat. ad hoc. c. preterea. extra de teſti. &. l. ob carmẽ. ff. eo. tit. debet ergo iudex appellationis in his dictam ſuiam iudicis a quo. in melius reformare & corrigere rationibus ſupra dictis.

CONSIL. CCCLXII.

1 *Pater qui hereditatem filio maiori infante delatam inutiliter adiuit, an eo poſsit reſtitutionem petere.*

2 *Reſtitutio quando peti poſsit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † De uiribus aditionis petri adeuntis hereditatẽ Antonij pro dñe nomine filie ſue margarete non credo reuocari etiam in dubium ꝙ ſit nulla, cum in dicta aditione non appareat filiam conſenſiſſe ut debuit, quia infante, & in. l. non ſolum. §. ubi autem pucrilis. C. de bo. quæ. facit. l. filio. & l. potuit. de iure deli. Remanet ergo dubiũ, utrum petrus poſsit petere reſtitutionẽ aduerſus dictã aditionẽ inutiliter factã. ſi nõ adiuiſſet. Et de reſtõne iſta in integrũ dupliciter quæri põt. Primo an ex clauſula gñali. Secundo an ex perſona ſuæ filie margarete minoris. Quo ad primũ ſine dubio uř dicendum reſtitutionẽ non concedendã petro ex clauſula generali, talis. n. reſtõ fundatur in equitate, ut. l. j. ff. ex qui. cau. ma. In caſu autẽ noſtro pro parte petri nulla eqtas ſubeſt ſibi, imo potius culpa & error in iure, ſicut. n. adiuit minus ſolenniter, ita & ſolenniter potuiſſet conſulendo peritiores, quod ſi non fecit eſt ſibi imputandũ & a lucro ex ſucceſsione proueniente repellendus, ut. l. in bonorũ. ff. de bo. poſ. ti. generali. plus. n. poteſt aſcribi culpe inepte facere q̃ omnino omittere. ut in cle. conſtõnem de elec. & ibi no. Itẽ quia iſte petrus fuit in negligentia ante mortẽ margarete & fortius poſt, quia ſcđm Bar. ſetẽtia patris operatur tranſmiſsionẽ iuris deliberandi, & ſic ius deliberandi fuerit tranſmiſſum, ſi non fuit adita hereditas. fuit ẽt in negligentia. igitur poſt annũ petita reſtitutio non eſt concedenda, ideo aduerſus omiſſam aditionem in uno ſolo caſu reperitur equitas ſcripta quod ſit reſtitutio concedenda cum ſcilicet propter abſentiam neceſſariã quis omiſit adire ut. l. pe. de aequi. cum ergo in caſu noſtro non reperiatur ſcripta, ſed in contrarium ſtet regula generalis ꝙ hereditas non adita nõ tranſmittitur, ut. l. j. §. in nouiſsimo. de cadu. tol. ſtandum eſt huic regule & regule iuris equitas contra ius inducta uno caſu non debet extendi ad alium, licet ſubſit eadẽ rõ. l. quod uero. de legibus. facit qđ no. in. l. j. C. de legi. Preterea non equitas, ſed iniquitas uideretur cõcedere huic petro reſtõnem non conceſſa portio. Margarete caduca uel uadit ad annã iure accreſcendi, & ſic ad ſororẽ antonij uel pauperes ſubſtitutos in teſtamẽto americi patris Antonij. & ſic ꝓ aĩa teſtatoris, certũ eſt autẽ ꝙ ad quemcunque ex iſtis uadat iuſtius & ſanctius eſt

quam

quam ad Petrum omnino extraneũ americo & Antonio eius filio,& maxime hoc iuſtius eſt, quia habent uoluntatem defuncti & eius iudicio ueniunt. Petrus autem caſu fortuito & inopinato,ſi enim eſſet impoſsibile americum interrogari quem uellet habere differentiam illam caducam pro morte margarete , an annam eius filiam uel pauperes,an uero iſtum petrum,& quis dubitat eum reſponſurum ꝙ anna uel pauperes criſti potiuſquã petrus ſic enĩ quilibet reſponderet intentionem ergo morientium & uiuentium iudicio præſumemus.ut.l.quoniam C.de natu.li Cõcludo quod ex clauſula generali nullo modo petro ſit
2 reſtitutio concedenda.† Ex perſona uero ipſius filiæ margarete minoris utrum poſsit reſtitui.doc.multum uariant, ut patet in allegationibus copioſe ſuper illo dubio tranſmiſsis quibus non expedit addere ſed opinionem quæ mihi uidetur uerior confirmare & ſaluo ſemper iudicio ſaniori opi.Bar.quę habet quod poſsit peti reſtitutio non habet pro ſe tex.expreſſum , ſed alia opinio uidelicet ꝙ non poſsit peti habet pro primo tex.expreſſum ſecundo regulam cui non uidetur poſſe reſponderi.habet.n. illa opi.ꝑ ſe caſum in.l.ſi infanti.de iure delib.ubi ad hereditatẽ non aditam illi uocantur qui uocabantur, ſi delata nõ fuiſſet infanti.& idem ſubdit in maiori infante ibi gl. Item totus titulus de minori loquitur cũ minor fuit leſus in uita ſuã, quia tunc heres eius reſtituitur,ſed hic nulla poteſt prætendi leſio conſeruatiua inchoata in uita ſua , quo iure ergo iſte petrus colorate petere poterit nõ uideo , & mirandũ foret ꝙ iuriſcõſulti non potuiſſent iſtum caſum aditionis omiſſe,ſi heredem minorem cogitaſſent reſtituendum in caſu.n.ſpecialiſsimo induxerunt.ſ.in.l.pantonius.ſi eandem equitatem uoluiſſent habere locum in infantibus etiam & pupillis non adeuntibus pro certo non dixiſſent hereditates eis delatas deuolui ad eos ad quos delate nõ fuiſſent deuoluende,& hanc partem tenet Ba.in.d.l.ſi infanti. multis rationibus hoc confirmans & quidam alij doct. nouiſsimi & antiqui a quorum tramitibus cum pro ſe habeant tex.& coẽs regulas non vĩ tutum recedere præſertim cum in rei ueritate ad dictam margaretam non fuerit dicta differentia deuoluta,uel ſi deuoluta per eius obitum ſine liberis in pauperes uel annam ſuperſtitem deriuatur ut in alio puncto plene dixi. & hac de cauſa etiam inter hanc doctorum uarietatem ſuper iſto dubio adhereo prædicte opi. Bal.quæ ſatis & in conſulendo & iudicando continet equitatem & iſta ut ſcripſi & dixi. ſupra dico & conſulo ego.Pet.de ancha.

CONSIL. CCCLXIII.

1 *Decreti primi & ſecundi materia hic ample declaratur.*
2 *Præſumptio fieri debet pro ſententia.*
3 *Hipotecaria non agitur antequam bona principalis diſcutiantur.*

1 IN NOMINE indiuidue trinitatis & glorioſe uirginis Marię amen. †Si aduertat thema ꝑpoſitum plures articuli ex iſto themate eliciẽdi uidẽt ut demũ ſequatur acta ꝯcluſio & reſponſio ad petita. Primus quidem articulus eſt de robore prime proteſtationis facte per dictũ andream procuratorio nomine dicte domine franciſce contra dictum Iacobum procuratorem dicte domine Ioanne Secundus eſt de robore tenute date dicto Iacobo dicto nomine de bonis dicti anto. Tertius articulus eſt de robore noue proteſtationis facte per dictum andream procuratorio nomine dicte domine franciſce ſuper qua proteſtatione ad probationes fuit proceſſum ut in themate proponitur. Quartus articulus eſt de robore petitionis oblate pro ſecundo decreto obtinendo coram collaterali domini poteſtatis dimiſſo iudice primo coram quo dicta proteſtatio facta fuerat & qui ſententiam dicti decreti protulerat. Quintus articulus eſt de robore ſententie dicti primi iudicis qua pronunciauit contra dictam dominam franciſcam agendum hypothecaria per dictum Iacobum ſeu dictam dominam Ioannam. Sextus articulus eſt de robore appellationis interpoſite ad dictum collateralem aduerſus dictam pronunciationem de robore proteſtationis facte per dominum Iacobum dicto collaterali quod nullam faceret nouitatem in dictis bonis attenta pendentia litis coram eo per uiam appellationis. Septimus articulus eſt de uiribus ſententie confirmatorie prime late ꝑ dictum collateralem. Octauus eſt de robore appellationis interpoſite ad poteſtatem aduerſus dictam ſententiam confirmantem. Nouus articulus eſt de uiribus ſecundi decreti & ſententie late adiudicando bona dicte domine frãciſce. Decimus articulus & ultimus eſt de uiribus appellationis interpoſite aduerſus dictam ſententiam dicti ſecundi decreti. Nunc ergo uenio ad primum ubi notandum qđ dicta proteſtatio modo inhibitio fuit facta iudici uel parti uel ſimpliciter in rem ulla nouitas fiat in bonis proteſtantis. Et quia in themate forma propria proteſtationis non deducitur non cauillando ipſam licet fieri poſſet per.l.aut qui alter.§.j.quod ui aut clam. Sed ſupponendo pro conſtanti quod dicta proteſtatio ualida ſit in forma ſui. Dico quod a cauſa poſſeſsionis deriuata fuit iudicio executiuo instrumenti dotalis guarentigiati quo fieri potuit ut in executione ſententie quæ tranſiuit in rem iudicatam.ut.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.& quod ibi no.ff.de re iudic.& per conſequens de iure proteſtantis debuit liquidari & probari,& de ipſius poſſeſsione doceri in ſummaria cognitione, quæ exigitur per dictum.§.ſi ſuper rebus. Et ſi fuit de iure proteſtantis dictum & probatum , aut etiam non fuit &c. ad ſententiam primi decreti proceſſum eſt, & data tenuta dicto Iacobo prædictis bonis concludendum eſt dictam proteſtationem in effectu robore caruiſſe & carerẽ non ex defectu forme & iuris allegati in ea,ſed uirtute repellentis dictam proteſtationem & hoc quantum ad primum Circa ſecundum ſi alia circa proceſſum non obſiſtunt de quibus ex themate nihil colligo dico dictam tenutam fuiſſe ualidam & preſumi uallatam & latam fuiſſe iuris præſumptione accedentibus ſolennitatibus iuris per commu-
2 nem regulam † qua præſumitur pro ſententia,ut.l. non uidetur.§.qui iuſſu.ff.de reg. iur. &.l. iniuriarum.§.is qui.ff de iniur.& quod ibi no.& per Inn. de proba. c. quoniam contra.& Ber.in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſti. Et ex hoc concluditur quod uigore dicte tenute & ſententie dicti primi decreti fuit quæſitum dicto Iacobo procuratori dicte domine Ioanne poſſeſsio uel detentio iure primi decreti in & de dictis bonis iuxta naturam primi decreti quod tribuit ius cuſtodie & detentionis , ut.l.officium. in ſi.de rei uen.&.l.properandum.§. ſi autem. C. de iudi.& ſunt iura uulgaria. Circa tertium uero articulum uidelicet noue proteſtationis facte per dictum andream eſt aduertendum.nam ſuceſsit dicta proteſtatio poſt dictam latam ſententiam primi decreti:& tunc aut in ipſa noua proteſtatione fuit deductum ius poſſeſsionis antique, & eodem modo quo in antiqua proteſtatione.aut ius nouum uel noue poſſeſsionis acquiſite ex noua cauſa.primo caſu ſecunda proteſtatio non debuit admitti obſtante exceptione rei iudicate & repulſa ipſius ut.l.cum quæritur.&.l.an eadem de excep.rei iudi.& per conſequens non debuerunt admitti uel fieri probationes,& hoc inquantum dicta proteſtatio prima fuerat repulſa ut obſtans & de ea diſcuſſum. ut.l.ſi autem.§.ſi quocunque.de neg.geſt. &.l. quod ſi in diem.§.ſi rationem.de compen. Secundo caſu dicta proteſtatio ſi in ea nõ fuit mentio facta noue poſſeſsionis & noui iuris nõ debuit admitti,quia indiſcrete facta etiam non propoſito ſigillatim tempore noue acquiſitionis poſt dictam ſententiam primam quod fuit neceſſe,cũ illud tẽpus eſſet fundamentum intentionis proteſtantis ergo &c.ut.l. eum actum.& quod ibi not.de neg. geſt. quod not. C. de proba. l.matrem. Sed quia prædicta omnia non ſunt contra ius legis. ſed contra ius litigatoris. Concludendum eſt quod proteſtatio & probationes ſuper ea factę ualeant & debuerunt reſcindi beneficio appellationis , ut leg. j.§. item cum ex edicto,quæ ſententie ſine appellatione reſcindantur.

dantur.& l.1.& 2.C. quando prouoca.non eſt neceſſ. Ad
quartum autem articulum de robore petitionis oblate pro
ſecundo decreto &c. uidetur dicendum dictam petitionē
offerri non debuiſſe coram ipſo collaterali ex communi re
gula: quia ubi cœptum eſt iudicium ibi terminari debet:
ſed cœptum fuit coram aſſeſſore & coram eo petita execu
tio inſtrumenti dotalis guarentigij pro parte dicte domi-
ne Ioanne ab ipſo iudice obtentum primū decretum ergo
pro ſecundo decreto ipſe iudex fuit adeundus coram quo
fuit cœpta executio: ut.l.cum quædam puella. in prin. de
iuriſdi.om.iudi.de iudi.l.ubi eſt cœptum.ooo ergo debuit
diuidi continentia huius cauſæ executiue in duobus tri-
bunalibus: ut l.quoties &.l.nulli.C.de iudi.præterea pen-
debat cauſa ꝯdictionis ſeu executionis petite pro parte
dicti Iacobi procuratoris dictæ domine. Ioanne,& deuen-
tum erat ad primum decretum ſuper eiſdē bonis & ſic to
rum negotiū erat redactum ad examen ipſius iudicis tamē
per contradictionē quā de eo fecit dictus Andreas nomine
dictæ domine Franciſce & per acta inde ſecuta: tū per adi
tionem quā fecit dictus Iacobus & ſimiliter per acta inde
ſecuta:& per acquiſitionē primi decreti in eiuſdem bonis:
tamē uigore proteſtationis inhibitiue factæ dicto collate-
rali per dictū Andream. Cōcluditur ergo qđ dicta petitio
ſecundi decreti fieri non debuit tunc coram dicto collate-
rali. Ad quintum uero de robore ſententie dicti primi iu-
dicis qui pronunciauit hypothecaria eſſe agendum contra
dictā dominā Franciſcā tanquam contra legitime poſsidē
tē dicta bona: dicendū eſt qđ dicta pronuociatio minus le-
gitime emanauit ex pluribus cauſis. Primo quia erat peti-
ta executio inſtrumēti per ipſum. Iac.& ſic actione perſona
li actum & ad ſñiam primi decreti deuentum:& per conſe
quēs erat ad ulteriora procedendū in cōtumaciā debitoris
& poſito qđ tam ipſe quam dictus Andreas nominibus di
ctarum dominarum ſententiā primi decreti obtinuiſſent a
dicto iudice. tamen modus procedendi uel iudicandi de
proceſſu debuit eſſe ille ſecundū qđ colligit in l. cū unus.
in prin.ff.de bo.auct.in poſ.& l.is cui.§.qui prior.ut in poſ.
lega.& l.ſi pta.§.ſi plures.de dam.infect. & C. de bo.auct.
3 iu.poſ.l.ſi ut proponis. † Præterea non debuit pronuncia-
ri eſſe agendū hypothecaria antequā fieret diſcuſsio bono
rū principalis tam realis quam perſonalis:& ſuper ipſa di-
ſcuſsione pronuntietur: ut.ff. de admini.tuto.l.ult.§.idem
reſcripſerunt.& l.tutores à patruo.de confirmādo tutore.
Ad ſextum uero de robore appellationis interpoſite a di-
cta pronunciatione dicendum eſt quod dicta appellatio te-
nuit eo quod dicta pronunciatio fuit iniqua ex cauſis iam
dictis ſupra proxime. Et ſic iuxta communem regulam di
ctus Iacobus pro intereſſe dictæ domine potuit appellare.
ut. l.1. de appell. reci. & ad id quod ſubiungitur de prote-
ſtatione facta dicto collaterali dicitur quod ipſa proteſta-
tio fuit diſcreta & uera in ſe poſtquam ſupponitur de iniu
ſtitia primæ ſententie ut apparet ex iam dictis. ergo dicta
proteſtatio arctauit & arctat iudicem proteſtatum.ut.d.l.
aut qualiter.§.fi.& l.non ſolum.§.pe.de.no.ope.nunc. Ad
ſeptimum uero de uiribus ſententiæ confirmatorie primo
dicendum eſt quod dicta ſententia fuit iniqua & iniuſta
nec debuit eſſe prioris confirmatiua ex iam dictis ſuperius
arguentibus iniquitatem prioris ſententiæ: & ſic eadem
iniquitas eſt in ea quæ eſt in prima. ut. l. ſi quis prior. in
prin. ad trebel. & quod ibi not. & C. de appellat. l. eos.
Ad octauum uero de robore appellationis interpoſite ad
dominum poteſtatem aduerſus dictam ſententiam confir-
mantem dicendum eſt quod dicta appellatio fuit recte in-
terpoſita propter iniquitatem ipſius ſententiæ de qua ſu-
pra dictum eſt: & hoc planum. Ad nonum uero uidelicet
de uiribus ſñiæ ſecūdi decreti dicendū eſt qđ ipſa ſñia ma-
le lata, tum quia hoc ſpectabat ad primū iudicem ubi erat
cœpta executio: tū quia utraq; domina habuit primū de-
cretum idest dicta domina Franciſca preuenit non debuit
ſibi ſoli fieri adiudicatio ſed cōmodū uictoriæ debuit eſſe
commune.ut.d.l.7.& l.ult.C.de bo.au.iu.poſſ. Ad ultimū
uero dicendum eſt dictam appellationem rite interpoſi-
tam eſſe per not. in l. ſi finita. §. Iulianus. de damn. infect.
Concludendo ergo ad prædicta reſpondeo uidelicet ad
primum quod dicta ſentētia confirmatoria fuit male & in-
iuſte lata: & contra ius litigantis & beneficio appellatio-
nis per primum iudicem ad quem fore reformandam.ut ff.
de appella.l.1. in princip. Ad decimum uero dico dictam
ſententiam ſecundi decreti fuiſſe & eſſe iniuſtam & iniquā
& ſimiliter dictam ſententiam confirmant partes dicti do-
mini poteſtatis fuiſſe & eſſe in pronunciādo bene appella
tum & male iudicatū per dictū collateralē. Et ad hoc in-
fluunt & cōcurrunt iam dicta in præcedētibus & cōcluſa.

Ego Guilielmus de peruſio legū doctor & ad fidē &c.
Quæſtio talis eſt. Dominus noſter papa Bonifacius Bar-
tholomeo Ioannes Iacobi exiſtenti minoris ætatis conceſ
ſit literas motu proprio in ciuitate uel dioceſi bononie re-
ſeruando ſuæ collationi in ipſis. 6. beneficia uacantia uel
uacatura quæ idē Bartholomeus per ſe uel procuratorem
duxerit acceptanda ſimul uel ſucceſsiue etiam ſi unū ex
ipſis ſit curatū uel dignitatis etiam maior poſt pōtificalem
in eccleſia cathedrali &c. non obſtante dictæ ætatis defe-
ctu in quo defectu quo ad dictum curatum dignitatem uel
perſonatum motu proprio etiam diſpenſat. Subiungens
clarius non obſtantibus quibuſcunque ſtatutis & conſuetu
dinibus eccleſiæ contrarijs iuramento firmatione apoſto-
lica uel quacunque alias firmiter roboratis cum decreto
& alijs clauſulis multis: ſed prædicti clauſula & motus
proprius faciunt ad propoſitū noſtrum. Demum poſt di-
ctam gratiam in eccleſiam ſanctæ Mariæ maioris uacauit
quædam præbenda ſacerdotalis dotata per unum canoni-
cum cum multis cōuentionibus & modis per uicarium ca
pituli ſede uacante: & per ipſum capitulum acceptatis &
admiſsis: & inter alia puncta quo ad propoſitum continē
tur quod ad dictam capellam ſiue beneficium ſic dotatum
debeat preſentari ſacerdos. Itē quod quotidie miſſam di-
cat & deſeruiat in diuinis horis ſingulis tum alijs intitula-
tis. Item quod retineat ſeruitutē actu etiam ad ſeruiendū
in diuinis officijs. Item quod non habeat aliquod benefi-
cium curatum & ſi adipiſcatur ipſum uel aliud quod requi
rat reſidentiam ſit ipſo iure priuatus iſta præbenda: & ſimi
liter ſi ſe abſentauerit per decem dies a dicta eccleſia ſine
cauſa. Plura alia onera iniungit ut patet in inſtrumento di
ctarum conuentionum. His præmiſsis contingit quod di-
ctam præbendam ſic uacantem dictus Bartholomeus acce
ptauit & executor eius eam ſibi contulit. Prior uero ec-
cleſiæ ſanctæ Mariæ ad quem ſpectat præſentatio ſacerdo-
tis ad dictā capellam uacantē præſentauit alium capitulo
eccleſiæ cathedralis.inter ergo iſtum præſentatum & præ-
dictum Bartholomeum oritur quæſtio quis ſit potior in di
cto beneficio præbendali & ſacerdotali. Contra Bartho-
lomeum obijcitur quod nō ſit ad eam idoneus cum non ſit
ſacerdos: nec de proximo eſſe poſsit cum ſit decem anno-
rum. Ex aduerſo ipſe replicat quod imo ſibi detur propter
clauſulam motu proprio & propter clauſulam non ob. de
qua ſupra quæritur quid iuris & præſupponitur pro ueri-
tate quod uigore dictarum literarum iſtæ Bartholomeus
iam obtinuit plebem curatam &c.

CONSIL. CCCLXIIII.

1 *Præbenda ſacerdotalis reſidentiam requirens an debeatur impetranti minoris ætatis habenti gratiam motu proprio & cum clauſulis non obſtan.*

2 *Gratia papæ ius priuatum concernens quomodo intelligatur.*

3 *Clauſula motu proprio non præiudicat tertio.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſo præ
dicto puncto elicito ex literis apoſtolicis &
inſtrumento donationis & fundationis dicti
beneficij ſacerdotalis & præbendalis diligen
tius p me uiſis & lectis. Deciſio huius q̄onis
multum pēdet ab his quæ not.in c.ei cui.de præben. lib.6.
ubi.& in gl.& nouel.tenet Io.An.quod præbēda ſacerdo-

talis debetur impetranti non conſtituto in ætate apta ad ſacerdotium : ſi in literis eſt clauſula non obſtante Archi. ibi contradicit enim quod dicta generalis clauſula nõ ſufficit : nec talis generalitas includit non ueriſimilia . de deci. c. 2. inſti. qui ma. non po. §. 1. non eſt autem ueriſimile quod papa uelit per dictam generalem clauſulam fraudare eccleſiam officio unius ſacerdotis ut in alia qõne ibi plene not. Io. An. nam ab officio ſacerdotali pendet tota deuotio fidelium. Præterea officium huius clauſulæ non eſt habilitare perſonam inhabilem ad beneficium ſed ſurreptionem literarum excludere ſicut dicimus in clauſula motu proprio. c. ſi motu proprio. de præben. lib. 6. Sed ſi uigore dictæ clauſulæ deberetur iſta præbẽda ſacerdotalis non conſtituto in ætate legitima per ipſum habilitaretur inhabilis contra theoricam prædictam. nec uidetur probabilis reſponſio huic rõni quam dat ibi Io. An. quia illud eſt uerũ quando inhabilitas cauſatur a iure communi : ſecus ſi a conſuetudine uel ſtatuto ut in qõne noſtra. Nam ſecundum Lapum facilius deberet tolli inhabilitas iuris communis quã ſtatuti : ut. c. 1. de conſti. lib. 6. ſi ergo illa non tollitur multominus iſta. Et poſt tantorũ patrum opi. contrarias : refero ibi Lap. qui reducit eas ad concordiã diſtinguẽdo tam in clauſula non obſtantiũ quam in clauſula motu proprio. dicit. n.
2 quod † quando papa facit gratiã uel aliquid concedit reſpiciens ius priuatũ : aut illud impediens de quo debet fieri mentio procedit ex facto proprio : ut quia beneficiatus qui impetrat eſt defectuoſus : & tunc non ſufficit mentio ſiue clauſula generalis : ſed debet eſſe ſpiritualis . ſ. qđ ſpecificando illius defectũ pro quo ſcribitur. & cauſam illius ſtatuti conſuetudinis uel priuilegij pp quod talis defectuoſus redditur. ſ. ætatis ordinis uel alterius. & idem ſi ex facto alterius publico : alias ſibi noto. in iſto caſu eſt uera opi. Archi. ſecundũ Lapum. ſi aũt ex facto alieno non publico. nec alias ſibi noto tũc uera ſit opi. Io. An. ut ſufficiat generalis clauſula nõ ob. Et ſecundũ iſtã opi. Lapi quæ nititur æquitati uidetur qđ in qõne noſtra dicta generalis clauſula nõ obſtant nec motus proprius ſufficiant ad tollendũ defectũ ætatis & ordinis cum cauſetur ex perſona domini Bartolomei. Et iſta opi. Arch. uidetur mihi æquior & ſequenda & eam ſequor in qõne noſtra. Aliæ rõnes me urgent. Et primo pia deuotio fundatoris dicti beneficij ſacerdotalis qui tempore dotis aſsignatæ tot pacta appoſuit prout. ſupra patet in ſacti narratione de quibus papa certificatus uериſimile quod ſtatutum dicti beneficij noluiſſet ſubuertere & eũ conferre puero obtinenti iam unã plebẽ curatam . retraherentur enim canonici a fundatione beneficiorũ uidẽtes per papam ſic tolli eorum pie uolũtates & pacta habita in fundatione de quibus ut tollantur debet fieri mentio ſpecialis : ut. c. ex multiplici. de deci. facit quod no. in cle. literas. de reſcrip. Et per hoc non obſtat clauſula non ob. de qua. ſupra ut enim ex ea patet per ipſa tolluntur ſolum ſtatuta & conſuetudines eccleſiæ contrariæ : ſed non pacta & cõuentiones appoſitæ in fundatione beneficij q̃ apponi poſſunt: & hæc uariari non debent. 19. q. 2. eleutherius & c. uerum. de condi. appo. Opin. ergo Ioan. An. non tangit. q. noſtram: loquitur enim eius opi. de clauſula quæ concernit cõſuetudinem & ſtatuta eccleſiæ . nos uero loquimur de pactis & modis appoſitis in fundatione beneficij de quibus ſubuertendis nulla ſit mentio in præfatis literis apoſtolicis nec in præiudicium eccleſiæ cui per unum ſacerdotem & ſocium debet aſsidue ſeruiri in diuinis papæ ueriſimiliter : ergo non conceſsiſſet tales literas : omnia enim iura clamant quod non eſt ſuæ intentionis per ſuas literas & reſcripta præiudiciari iuri alterius. ut c. ex tuarum. de aut. & uſu. pa. & l. 1. §. ſi quis a principe. ne quid in lo. pu. cũ in-
3 finitis ſi. † Item nec clauſula motu proprio talem parit effectum . ſ. præiudicandi tertio uel etiam ampliandi gratiã ad alia quam expreſſa in ea. ut not. in d. c. ſi motu proprio. Diſpenſatio etiam ſuper ætate non facit ſactum in caſu noſtro . nam talis diſpenſatio de qua in literis refertur ſolũ ad beneficiũ curatum uel ad dignitatem non ad alia beneficia prout patet ex tenore literarum: nec ſequitur eſt diſpenſatũ ſuper ætate in curato & dignitate : multomagis in beneficio ſacerdotali: ceſſat enim argumentum in diſpenſationibus quæ ſunt odioſæ : & per conſequens reſtringendæ ſunt accedat no. in. c. poſtulaſti. de reſcri. Inno. & c. cui de nõ de præben. lib. 6. & c. 1. & 2. de fil. præsby. eo. lib. Non ob. qđ obijcitur quod iſte ſit præſentatus poſt menſem ſtatutum ad præſentandum in fundatione : nam vt ſacta fuit mihi fides. primo fuit unus præſentatus & admiſſus infra mẽſem deinde renunciauit poſt renunciationem datur alius mẽſis ad præſentandum de nouo ut. c. ſi electio. de elect. lib. 6. & in ſecunda die ſequẽtis menſis reperitur iſte ſecundus præſentatus: & ſic ſatis in tempus . Ex quibus omnibus concludo quod poſtquam de dicta fundatione beneficij & de dicta præſentatione eſt ſacta fides executori Bartholomæi ſi cut ſine cauſæ cognitione ipſum poſuit in poſſeſsione dicti beneficij de facto non de iure ita deberet eum remouere tanquam ad dictum beneficium dicta gratia ſe non extendat . facit . l. ſi minor. ff. de euic. & c. qualiter. el. j de accuſ.

CONSIL. CCCLXV.

1 *Pronepos conceptus poſt mortem auiæ an ex perſona auiæ ueniat ad hæreditatem proauiæ.*
2 *Ius agendi ad ſupplementum quando locum habeat.*
3 *Cum dictio quam uirtutem habeat.*
4 *Subſtitutio fieri poteſt hæredibus & legatarijs.*
5 *Conſentiens oneri ſibi per teſtatorem iniuncto illud implere tenetur.*
6 *Inuentarium non faciens ad omnia onera etiam ultra uires hæreditarias tenetur.*
7 *Legitimæ ſupplementum de quibus & de cuius bonis fieri debeat.*
8 *Dos in legitimam computatur eo modo quo uenit in collatione.*
9 *Aduentitia bona non conferuntur.*
10 *Sequens in gradu quando cum præcedentibus admittatur in ſucceſsione ab inteſtato.*
11 *Conſuetudo iuri contraria ad alios caſus non extenditur.*
12 *Verba diſpoſitiua & obligatiua principaliter ſunt attendenda.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In themate propoſito eſt aduertendum qũod Zacharias ſecundus de quo in themate & quæſitis principaliter ſit mentio uolens agere ad ſupplementum legitimæ ſine dubio bonorũ ſubſidium contendit cum præcedentibus eum in gradu . ipſe enim fuit filius Magdalenæ filie dicti boni Iacobi. & ſic in tertio gradu deſcendentium per lineam femininam ad ipſum boni Iacobum . dicta uero Lucia fuit filia dicti boni Iacobi , & ſic in primo gradu. dicti uero Guizardus Anto. & Franciſca filij dictæ quondam Margar. filiæ dicti quondam boni Iac. & ſic in ſecundo gradu. patet igitur quod dictus Zacha. exiſtens in tertio gradu deſcendentium per lineam fœmininam a dicto boni Iacobo contendit cum exiſtẽtibus in primo & ſecundo gradu. Ex hoc infertur quod cum ipſe contendat cum præcedentibus eum in gradu , & maxime cum dicta domina Lucia quæ eſt inprimo gradu ipſe ad hoc admitti non poteſt ex perſona ſua: quia ipſe eſt in tertio gradu : ſed ſi admitti debet: hoc non poteſt niſi ex perſona Magdalenæ eius quondam auiæ quæ fuit filia dicti boni Iacobi : & ſic in primo gradu . inſtit. de hære. quæ ab inte. §. cum filius. de exhære. li. §. ſed ſi filius . in auth. de hære. quæ abinteſtato. in prin. col. 9. l. poſthumorum . & qđ ibi not. ff. de iniu. te. Ex hoc infertur quod cum dictus Zacharias conceptus & natus fuerit poſt mortem dictæ Magdalene; nunquàm extitit agnatus neque cognatus : nec in eius locum potuit nec poteſt dici ſuccedere . ut. l. ciuius. ff. de ſuis & legiti. in l. 1. §. ſi quis proximior. ff. unde cogna. not. per glo. inſtit. de lega. agna. ſucceſſ. poſt prin. uer. hi etiam . & per conſequens ex perſona dictæ Magdalene non poteſt nec debet admitti ad ſucceſsionem dicti boni abinteſtato : & multominus contra teſtamentum & contra uoluntatem dicti boni Iacobi teſtatoris . quia licet ſit ſublata differentia agnationis & cognationis ac deſcendentium per ſexum uirilem & fœmininum ſola naturali cauſa

cauſa inſpecta ut in iuribus prææalle.& l.maximum uitium.
C.de li.prete.uel exhære.tñ hæc differentia non eſt ſublata
ex teſtõ ſiue ꝯ teſtm̃ iux.no.per doc.& maxime dom. Cyn.
in auth.in ſucceſsione.C.de ſuis & legi.& in auth. ex cã de
2 liber.præter.uel exhær.† Ius.n.agendi ad ſupplem̃ ſurroga
tũ in locũ querele locum habet demũ ꝯdito teſtõ,ut l.om-
nino.C.de inoff.teſt.hoc clarius & expreſsius demonſtrat
quod dicta Magdal.ex cuius perſona oportet hunc Zacha
riam uenire huic iure petendi aut ꝯſequendi legitimã ſeu
agendi ad ſupplementum in bonis dicti boni. Iac. & omni
alij iuri in dictis bonis expreſſe clare ac ſolenniter per pa-
ctum expreſſum ſolenni ſtipulatione uallatum renuncia-
uit,& alia plura promiſit ut patet in themate & in inſtr̃o
publico inde facto de quo in themate ꝙ quidẽ eidẽ licuit.
l.j.& l.de qõne.C.de pa.l.qui romæ.§.duo fratres.ff.de uer
bo.obl.cum ſi.Secundo eſt aduertendũ ꝙ Greg.de quo in
themate ſit mentio exiſtens in cõione omnium bonorum
cũ dicto bo.Iac.de quo in themate etiã ſit mentio ueniens
ad mortẽ dictũ boni Iac.ſibi hæredem inſtituit uniuerſalem
qui boni Iac.adiuit hæreditatem dicti Greg.ſine confeſsio
ne & beneficio inuentarij & bona hæreditatis dicti Greg.
poſsidet & uſufructauit.xx.annis,uel circa ut patet ex the-
mate.qui Greg.duas ſubſtitutiones fecit dicto boni iaco-
bo.primam de bonis ipſius grego.ſubſtituit ipſi boni iaco-
bi,ſi deceſſerit ſine filijs maſculis Bartholomæam ſororem
ipſius greg.& Luciam & Margaretam filias dicti boni iaco
bi.æquis portionibus uel earum filios in ſtirpes & non in
capita,ut patet in themate ibi dictus autem grego.& ibi &
ſi deceſſerit ſine filijs maſculis &c.Secundam uero ſubſtitu
tionem dictus grego.de bonis proprijs ipſius boni iacobi
hæredis inſtituti.ut patet in themate ibi dum dicitur.Et uo
luit dictus greg.teſtator antedictus quod adueniente caſu
mortis dicti boni iacob. dicta Bartholomæa ſoror ipſius
teſtatoris uel eius filij æqualiter ſuccedãt in bonis dicti bo
ni iaco.antedictis uel earum filij legitimi & naturales in
ſtirpes & non in capita.Hinc inſurgit dubium,an in hac ſe
cunda ſubſtitutione filiæ dicti boni iacob. uel earum filij
ita ſint ſubſtitutæ ac ſubſtituti per dictum greg.in bonis di
cti boni iacobi quemadmodum dicta domina Bartholo-
mæa ſoror dicti greg.teſtatoris. Ad quod ſine dubio dicen
dum eſt,quod ſic.Hoc expreſſe ſignificant mens & uerba
teſtatoris diſponentis in ſubſtitutione prędicta quod dicta
Bartholomæa ſoror dicti Greg.teſtatoris uel ipſius filij le-
gitimi & naturales ſuccedunt in bonis dicti boni iacob.
cum filiabus dicti boni iacob.æqualiter, uel cum earum fi-
lijs legitimis & naturalibus in ſtirpes & non in capita.quæ
uerba uel eius filij &c.debent ex ordine intelligi uidelicet
mortuis uel excluſis matribus per not.in l.gallus.in princ.
ff.de lib.& poſth.de quo tamen in themate ſuppoſito non
reuocatur in dubium.Hic autem ut dixi erat dubium,an fi
liæ dicti boni iaco. uel earum filij comprehendantur in di
cta ſecunda ſubſtitutione quemadmodum dicta Bartholo
mæa ſoror greg.prædicti.Ad quod ſine dubio dicendũ eſt
qđ ſic,nã eas ꝯiunxit greg.teſtator antedictus cũ dict. Bar-
3 thol. in ſubſtitutione prædicta per † dictionem cum quæ
inter perſonas honoratas prolata coniungit & copulat ſi-
cut copula,ut l.Titiæ textores.§.nihil.ff.de lega. j. l. ſi quis
inquilinos.§.ſi ita.eodem.titul. & l.illi cum illo.ff. de uſu-
fruct. legat. & l. ſi quis Titio. ff. de uſufruct. accre-
ſcend.& hoc uidetur fuiſſe de mente dicti greg. teſtatoris
quæ colligitur ex uerbis prædictis quibus ſtari debet cum
aliter non appareat de mente ut §.diſponat.in authenti.de
nup.l.cum uirum.C.de fideicommiſſ.& l.ſi alij.de uſufruc.
lega.ex quo enim conſonant uerba & mens utraque eſt at-
tendenda.iuxta not. in l.non dubium. C. de leg.& ita con-
ſuluit Franciſc.de Rampo. circa hunc paſſum per rationes
& iura prædicta.

Item inſurgit aliud dubium, an dictus boni Iacobi qui
ut ſupra dictum eſt adiuit hæreditatem dicti gregor. ſine
confectione ac beneficio inuentarij ut patet in themate
gaudere debuerit ſiue potuerit beneficio inuentarij, hoc
dico pro tanto, quia dictus gregor.teſtator antedictus in
dicto ſuo teſtamento abſoluit & liberauit dictum boni ia-
cob. eius hæredem uniuerſalem a confectione inuentarij,
ut patet ex uerbis dicti teſtamenti poſt prædictam ſecun-
dam ſubſtitutionem ibi abſoluens &c. cuius teſtamenti co
pia themati mittitur alligata. Ad quod dicendum eſt
quod non, quamuis enim remiſsio neceſſariæ confectio-
nis inuentarij operetur quandoque in alia materia ut l.
fin.C. arbit. tut. tamen in caſu propoſito, ſi ponderetur
mens legum diſponentium de inuentario conficiendo ab
hærede ſi uult gaudere beneficio eius contra creditores
& legatarios hodie quæ fuit ne ſubtrahant uel occultent
hæredes aliquid de rebus hæreditatis in damnum cre-
ditorum uel legatariorum ut expreſſe dicit text. in §. hinc
nobis: & in duobus.§.ſeq.in autenti.de hæredi.& fal. non
habet operari præſumptionẽ aũt & timorẽ occultationis
prædictæ non tollit dicta remiſsio teſtatoris propter quam
præſumptionem lex introduxit confectionem inuentarij
fauore ipſorum hæredum & creditorum & legatariorum.
ergo non conficiens non gaudet beneficio:puta cum leges
loquentes de beneficio inuentarij diſponant de confectio-
ne ipſius per modum formæ ut. l.fi.§.ſinautem dubius.C.de
iure deli.& in aut.ſed cum teſtator. C. ad l.fal & d.§.hinc
nobis.cum duobus.§.ſeq.in auten. de hære. & fal. non po-
tuit teſtator facere quod non confecto inuentario & ſerua
ta eius forma legitima poſsit hæres beneficio inuentarij
gaudere.argu.l.nemo poteſt.ff.de leg.j.& hoc tenuit & con
ſuluit Frãciſ.de ramp.per ratiões & iura ſupra dicta. Quid
plura poſito ſine præiudicio: non tamen conceſſo quod
dicto domino boni Iaco. licuiſſet uti beneficio inuentarij.
ipſe hoc beneficio non fuit uſus: & ſi cui competeret hoc
ius utendi nemini competit quam dictis Luciæ guizardo
antoniæ & franciſcæ.& Bar.patri domine antoniæ & fran
ciſce & dicti quondam guizardi hæredibus dicti quondam
boni Iacobi. Ita de hoc uidetur ſuperfluum quærere uel
dubitare. Iſtis præmiſsis uidendum eſt de uirtute & effe-
ctu ſubſtitutionum fideicommiſſorum uniuerſalium reli-
ctorum & diſpoſitorum in teſtamento dicti Grego. dicto
boni Iaco.decedente ſine filijs maſculis. una enim ſiue u-
num concernit bona dicti Grego. teſtantis ac ſubſtituen-
tis:altera uero ſiue alterum bona dicti boni Iacob. hære-
dis uniuerſaliter inſtituti a dicto Grego. & utriuſque fidei-
commiſsi fieri debet reſtitutio eiſdem perſonis: ſcilicet
Bartholomeæ ſorori dicti Greg. & Luciæ & Margaretæ
filiabus dicti boni Iaco.uel earum filijs & ſic dictis Gui-
zardo Antoniæ & Franciſce filijs dictæ Margaretæ & di-
4 cti Bartholomæi. † Et de illo fideicommiſſo quod con-
cernit bona ſiue hæreditatem dicti Grego.non eſt dubium
quod tenet quia hæredibus & legatarijs poteſt ſubſtitui.
l.ut hæredibus.ff.de leg.ij.leg.j.§.ſancimus.de lega.iij.ff.ad
treb.per totum. De fideicommiſſo autem quod concernit
bona ſiue hæreditatem boni Iaco.eſt magis dubium quin
ualeat. grauauit enim boni Iacobum & uoluit quod in bo
nis dicti boni Iaco. æqualiter ſuccederet dicta Bartho.ſo-
ror ipſius Grego.cum filiabus boni Iaco. antedicti uel ea-
rum filijs &c.ut patet in themate & teſtamento dicti Gre-
go. quod autem huiuſmodi onus non teneat probatur quia
in hæreditate propria poteſt quis grauari eatenus quate-
nus hæreditas teſtatoris patitur & non ultra leg.filius.§.ut
quis hæredem.ff.de lega.primo.leg.imperator.§.cum qui-
dam.de leg.ſecundo.leg. Lucius.§.maritus.in fi.ff. ad treb.
& not. in leg.ille a quo,eo.titu. Ex hoc infertur quod do-
mi.Bartho.& Lucia & filij domi. Margare. ſiue Bartholo-
meus hæredes dicti quondam Guizardi filij domi. Marg.
ſolum poſſunt petere retinere aut conſequi de bonis dicti
Iac.quantum boni Iacobus ipſe perceperit de bonis Gre-
gorij & non ultra per iura prædicta. & ſic de reſiduo po-
tuit boni Iacobus pro libito diſponere. & per conſequẽs
de toto dicto reſiduo ueniret detrahenda legitima dicti Za
cha. ſi & eo caſu quo ad petitionem legitime admittatur
ſiue admitti poſsit non obſtantibus renunciationibus &
alijs de quibus.ſupra.in princip. tactum eſt & oſtenſum.
Cuius tamen contrarium clare. ſupra eſt oſtenſum. Præ-

dicta aût nera uidentur ſi factum ſic ruditer & ſimpliciter ponderatur. Sed duo aut tria in facto ſuppoſito occurrunt pp quæ oportet neceſſario ſentire & dicere in oppoſitû. Primû & potiſsimû quia hic boni Iac. oneri ſibi iniûcto reſtitutionis hæreditatis propriæ & d. Greg. patris Bartholomçæ & filiab. boni Iac. nel earum filijs expreſſe côſenſit. Secundo qđ bona hæreditaria dicti Greg. xx. annis poſſeſsit poſt mortê. d. Gre. & fructus percepit. Tertio quod adeundo hæreditatê di. Greg. inuentariû non confecit. Primû patet ex ſerie teſti Greg. in quo boni Iaco. grauatur per dictû Greg. qui uoluit quod d. Bartholomæa uel eius filij æqualiter ſuccedant in bonis & hæreditate dicti boni Iac. cum proprijs filiab. dicti boni Iac. uel earû filijs quod intelligitur per fideic. ut d. l. filius. §. ut quis. ff. de leg. j. & l ex facto.
5 in prin. ff. ad treb. †Certû eſt aût q̃ ille qui ſic expreſſe ꝯſenſerit oneri iuncto per teſtatorê obligatur ꝑciſſe et fidem ſuſceptam implere cogitur etiam ſi nihil conſecutus eſſet ex iudicio teſtatoris. Et hoc conſuluit Bar. & conſilium incipit. Quidam ſibi filios hæredes inſtituit &c. & tangit in l. cum quis decedens. in prin. ff. de leg. iij. ut em̃ ipſe dicit iſte bo. Iac. uidetur ſuſcepiſſe mandatum iniunctnm per Greg. poſt mortem ſuam. Præterea Greg. non fuiſſet ſibi alias relicturus. ut l. ſi remunerandi. §. ſi tibi ff. man. ad hoc optime facit. l. qnidam cum filium. ff. de hær. inſt. Irem in multis caſibus ſimilibus hoc babemns quod qui conſenſit uoluntati teſtatoris tempore ordinationis teſtamenti cogitur adimplere promiſſa. l. uxori. §. ſi. ff. ad l. cor. de fal. l. ex ſententia. ff. de teſt. tu. l. non putauit. §. ſi quis ſua manu. ff. de ꝯtrab. Et aduertendum quod Bar. loquitur in caſu fortiori & magis dubio, loquitut enim ubi ille qui conſenſit oneri ſibi iniuncto nihil relinquitur & tñ obligat propter fidê accômodatam. in caſu autem noſtro eſt maior & euidentior ratio q̃a Greg. dictum boni Iaco. inſtituit hæredem uniuerſalem & mandauit quod non teneretur ſubſtitutis uel alijs reddere aliquam rationem, fortior ergo naſci debet ratio ex côſenſu accommodato maxime quia non grauatur reſtituere niſi poſt mortem ſuam. unde cogitauit multo tempore uiuere & hæreditatem Greg. poſsidere & fructus ex ea percipere & per ꝯñs non grauari in reſtitutione hæreditatis propriæ perſonis præcipue tam coniunctis in quib. ſub nomine liberalitatis debitum naturale perſoluit, ut l. j. C. de impo. lucra. deſcri. li. x. Licuit enim ipſi boni Iacobi. per conſenſum proprium & expreſſum renunciare iuri quod ſibi competebat per iura primo allegata & hoc pet regulâ generalem. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pact. & l. ſi quis in conſcribendo. de epiſ. & cleri. Et per boc patet reſponſio ad iura primo in ꝯrium allegata quia non attingunt caſum noſtrum, loquuntur enim ſimpliciter ſi quis grauatur nec de implendo tale grauamen fidê præſtitit teſtatori bic uero fidê præſtitit & quod plus eſt fructus hæreditatis Greg. xx. annis percepit quorum etiam habenda ratio & recompenſatio quo ad reſtitutionem hæreditatis propriæ, ut d. l. cum qnidam §. imperator. ff. de leg. ij. Pro hoc etiam facit aliud quod in teſtô. d. Greg. ꝯtinetur ualet qnod licet Gre. grauauerit bo. Iac. tñ uoluit Greg. quod boni Iac. toto tempore eius uitæ poſſet facere de cæteris bonis tam Grego. quam boni Iac. mobilibus & immobilibus quicquid eidê Iac. boni Iac. placuerit aliqua côtradictione uel moleſtia alicuius perſonæ ut patet in teſtamento. d. Greg. cuius copia mittitur themati alligata. unde potuiſſet ipſe boni Iac. tempore uitę ſuę alienare & conſumere de bonis proprijs pro libito uoluntatis & etiam de bonis Greg. indubitanter ſaltem uſque ad tres partes ſecnndum auth. côtra rogatos C. ad treb. & §. nobis. in corpore unde ſumitur de reſtitutione. coll. ix. propter qnam poteſtatem ſibi datam faciendi in nita quicqnid uoluerit & ſibi placuerit forte pręſtitit conſenſum dicto fideicommiſſo habituro tamen effectum integraliter poſt mortem in caſu quo non fecerit aliquod uiuens de cæteris ſuis bonis. Item etiam multum conſiderandum quod fideicommiſſum prędictum per dictû Greg. dicti boni Iac. fuit iniunctum ſi deceſſerit ſine filijs maſculis. unde quia potuit cum filijs decedere, quo caſu uon habuiſſet locum fideicommiſſum prædictum etiam in bonis Greg. & ſic etiam conſiderauit commodum huius euentus dubij. ad quæ facit. l. j. C. de pac. & l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de uerb. obl. & l. quidam cum filium. ff. de hære. inſti. nequaquam enim tam plene oneraſſet dictus Greg. di. bo. Iac. in ſuo teſtamento niſi præſtitiſſet dictum conſenſum. Dixit tertio bo. Iacob. ideo inſolidum obligari & fideicômiſſum uniuerſale bonorum dicti boni Iac. iniunctum ſibi per dictum Greg. ualere de iure etiam quatenus concernit bona propria & hæreditatem ipſius boni Iac. hæredis inſtituti. quia dictus bo. Iaco. hæreditatem. d. Greg. inconſulte adiuit. ſ. ſine beneficio inuentarij ex qua aditione ſe obligauit & obligatus fuit oneribus hæreditarijs ex quaſi contractu inito inter ipſum & oneratos in teſtamento. d. Grego. l. apud iulianum. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. & ſic quæſitum fuit ius dictis Bartholomææ & Luciæ & filijs Marg. ſecundum formam dicti fideicômiſsi ſiue ſubſtitutionis prædictæ etiam quo ad bona propria ipſius boni Iaco. hæredis inſtituti a dicto Greg. etiam ultra quam habuerit commodum a dicto Greg. prædefuncto. Certê eſt enim dictum boni Iaco. hæredem inſtitutum a dicto Greg. ad credita fideicommiſſa & legata teneri inſolidum. ut l. ſi. C. de iure deli. & ideo non eſt tractandum quantum de hæreditate Grego. perceperit. 6
† Nam poſito quod hæreditas Greg. ad onera ſibi iniuncta non ſufficeret nihilominus propter omiſſum inuentarium ad omnia onera inſolidum teneretur. ut d. l. fin. & l. quæ dotis. ff. ſolu. mat. patet igitur fideicommiſſa uniuerſalia hæreditatis ſiue bonorum dicti quondam Greg. & hæreditatis ſiue bonorum dicti quondam boni Iacob. tanquam æs alienum debita dictis Bartholomææ Luciæ & filijs Marga. ante omnia fore detrahenda ſiue retinenda per d. Bartbolomæam & Luciâ filias ſiue hæredes filij Margar. Et hanc partem conſulendo tenuerunt & ſigillauerunt recolendæ memoriæ. d. Franc. de Rampo. & d. Petr. de Ancha. Facimus igitur de bæreditate & bonis dictorum Grego. & boni Iacob. unum cumulum quem diuidamus in xxiiij. uncias de quibus xxiiij. uncijs dimidia, ſcilicet xij. unciæ dentur & debentur ante omnia Bartholomææ Luciæ & filijs Marga. uirtute fideicommiſsi bonorum dicti Greg. iniunctum boni Iac. per dictum Greg. detracta forſan quarta trebellianica & ſic capiunt ix. uncias uirtute fideicommiſsi iniuncti de bonis & hæreditate Grego. ideo dixi forſan quia propter omiſſum inuentarium a dicto boni Iaco. uidetur ſibi competijſſe detractio trebellianice per §. ſi uero non fecerit. in auth. de hæred. & fal. Item alias nouem uncias uirtute fideic. bonorum ac hæreditate dicti boni Iaco. & ſic in totum capiunt uirtute dictorum fideicômiſſorum uniuerſalium. xviij. uncias. de xxiiij. uncijs antedictis quæ xviij. unciæ tanquam æs alienum ante omnia debent detrahi. ut l. cum pater. §. Titio. ff. de leg. ij. & l. iij. ff. de dote præleg. cum ſi. & maxime cum dicta Lucia & Guizardus filius dictæ quondam Marga. hæredes ex teſtamento dicti boni Iacob. adiuerit hæreditatem dicti boni Iaco. cum beneficio inuentarij, ut patet in themate. Reſtant ergo vj. unciæ de quibus ſolû potuit teſtari boni Iac. ac diſponere & quæ vj. unciæ remanſuræ erant & peruenturæ ad uenientes abinteſtato ſi deceſsiſſet inteſtatus. de quibus vj. uncijs dictarum xxiiij. unciarum dicta Lucia habitura erat ij. & filij dictæ Margaretæ alias. ij. dictus uero Zacharias alias duas poſito tamen ſine præiudicio q̃ ſibi non obſtaret renunciatio auiæ & alia de quibus. ſupra, in princip. eſt diſcuſſum. Cum igitur dictus boni Iacob. condiderit teſtamentum, ut patet in themate & dictum Zachariam inſtituerit in lib. ccccxxv. quas dedit in dotem Magdalenæ olim filiæ dicti boni Iacob. & olim auiæ dicti Zachariæ & inſuper dotem. x. duc. auri dictus Zacharias: petendo legitimam ſiue agendo ad ſupplementum ſolum conſequi debet tertiam partem dictarum duarum unciarum quas habiturus erat abinteſtato. l. papinianus. §. ſi quis. ff. de inoffi. teſt. & l. parentib. C. eo. tit. & no. in auth. nouiſsima. e tit. in quib. ſine dubio ſibi computare dêt dictos. x. duc. auri. l. omnimodo. l. qm̃ in priorib. et l. qm̃ nouella.

uella.C.de inoffic.teſta. An autem computare debeat ſibi
lib.ccccxv.quas dictus quondam dixi Iacob.dedit in dotẽ.
d.magdalenæ ut patet in themate & inſtrumẽto de quo in
7 themate fit mentio. † Et uidetur quod non: quia ut dicunt
aliqui legitima ſiue ſupplementum legitime debet fieri de
ſubſtantia eius de cuius ſucceſsione agitur.l.ſancimus.§.
repletionem.C.de inoffi.teſta.ſed iſta dos non eſt de bonis
boni Iaco.aui prædicti quia iam exiuit eius patrimonium
ut.l.pater in prin.ff ad l.fal.& ad treb.l.mulier.§.cum pro-
poneretur.& l filia.de col.dot.l.ergo &c.Præterea iſta dos
hoc caſu uidetur peruenire ad hunc Zachariam nõ ex per-
ſona boni Iac.eius proaui ſed ex perſona magdalenæ eius
auiæ ergo &c.ut d.§.repletionem.Contrarium tenet & ter
minat Bar.in caſu fortiori & magis dubio uidelicet quan-
do matrimonium fuit ſolutum morte mulieris dotatæ a
patre quo caſu loquitur ſtatutum ciuitatis. de quo in prin.
thematis fit mentio & conſuetudo ſeu opi.Martini de qua
in.l.dos a patre profecta.C.ſolu.ma. ſecundum quod ipſe.
no.in l.in 4.ff.ad l.fal.& idem tenet in quodã ſuo conſilio
quod incipit Guiletus dedit dotem &c. quod ibi probat
8 ipſe euidenter rationibus infraſcriptis. † Et primo dos eo
dem modo computatur in legitimam quo uenit in colla-
tione.ut.l.quoniam nouella.C.de inoffi.teſta. ubi in duob.
locis dicit idem &c.ſed dos data magdalenæ filiæ dicti bo
ni Iaco.& auiæ dicti Zachariæ debet ab huiuſmodi prone
pote conferri.ut.l.illam.C.de col. ergo concluditur quod
debet in legitimam imputari.ut.d.l.illam coniuncta.l.quo
9 niam prealle.Secundo probat ipſe ſic. † Certum eſt quod
aduentitia non ueniunt in collatione ſed ſola profectitia.
ut.C.de col.l.ſi.ſed talis dos uenit in collatione. ut.d.l.il-
lam.ergo apparet quod eſt profectitia & ex bonis dicti bo.
profecta alias non ueniret in collatione.& ſic non ob.§.re
pletionem. quia ibi loquitur in his quæ capiuntur quodam
iure aduentitio. Tertio probat ipſe ſic. Certum eſt quod
filiafa.iure antiquo non habebat hæredem abinteſtato.ff.
de ca.pecu.l.j.& ij.cum ſi.ibi not. & per glo. expreſſe in l.
poſt dotem.ff.ſolu.ma.& l.nupta.§.j.eod.ti.ſed de iure ho-
dierno eſt contrarium in caſtrenſi uel quaſi & in aduẽtitio
ergo in profectitio remanent iura antiqua incorrecta. ut
in aut.de hæte. abinteſta.§.ſi ergo defunctus. & ibi not. in
gloſſ. ma. illa ergo magdalena filia boni Iacobi quæ fuit
dotata a patre ſuo boni Iaco,non tranſmiſit dotem profe-
ctitiam ad ſuos deſcẽdentes iure hæreditario:cum hæredẽ
habere non poſſet de iure communi: ſed illa dos quæ ſecũ
dum ueram opi.debet reuerti ad patrem iuxta not.in d.l.
dos a patre profecta prealleg. per conſuetudinem. de qua
in l.prædicta ſiue per ſtatutum prædictum de quo in prin.
thematis fit mentio aufertur patri in caſu quo matrimo-
nium foret ſolutum morte ipſius filiæ dotatæ a patre & il
li nepoti ſiue pronepoti daretur non autem a dicta matre
ſiue auia proficiſcitur ergo computatur in legitimam.Hæc
ſunt uerba Bar.& eius rõnes ad literam in dicto eius conſi-
lio. Idem tenuit Iacob.but. in l.ſancimus.C. de inoffi.teſt.
do.Bal.in l.illam.C.de col.nitit̃ reprobare Bar.ſed tamen
in caſu thematis ſuppoſiti tenet idem quod Bart. uidelicet
ubi ille qui ad legitimam contendit cum patruis præcedẽ
tibus eum in gradu quia tũc nititur ex eius perſona & mul
to fortius in caſu noſtro. Iſte enim zacharias erat in tertio
gradu ad dictum boni Iaco. & pro dicta legitima contẽdit
cum lucia filia boni Ia. quæ eſt in primo gradu & quæ eſt
amita magna dicti zachariæ & cum filijs marg.quæ ſunt in
ſecundo gradu. & ideo ad hoc admitti non põt niſi ex per-
ſona magdalenæ eius auiæ quæ fuit filia.d.boni Ia. hoc pro-
batur quia ut dictum eſt ius petendi legitimam ſiue agen-
di ad ſupplementum his demum competit quibus ius ſuc-
cedendi abinteſtato:ut.d.l.Papinianus. & l.cum quæritur.
10 & in aut.nouiſsima prealle. † In ſucceſsione autem abin-
teſta.ſequens in gradu cum precedentibus non admittitur
niſi ex perſona alterius præcedentis defuncti. ut.d.§.cum
filius inſti.de hære.abinte.cum ſi.ſupra. alleg. facit in aut.
ceſſante.C.de ſuis & legi.hære. Item in caſu noſtri thema-
tis concordat Iac.Bu.Bar. Bal.& in caſu quo matrimoniũ
foret ſolutum morte mulieris uidelicet magdalenæ prædi
ctæ quo caſu locum haberet conſuetudo. de qua in l.dos a
patre ac etiam ſtatutum de quo in princ.thematis fit men-
tio. Ideo autem dixi in prin.thematis ſuppoſiti quia hic cõ
tendit zacharias cum præcedentibus eũ in gradu ut ſupra.
dictum eſt quo caſu. Bal.cõcordat cum Bar.& Ia. Bu.Sed
aduertendum quod matrimonium contractum inter dictã
magdalenam & primum zachariam auum huius ſecũdi za
chariæ fuit ſolutum per mortẽ zachariẽ mariti dictæ mag-
dalenæ.ut patet in themate ita quod ſtatutũ de quo fit mẽ-
tio in prin.thematis & cõſuetudo ſiue opi. Martini de qua
in.l.dos a patre profecta.hic non habet locum. & ideo res
hoc caſu uidetur habere paucam aut nullam dubitationẽ:
quia dos profectitia profecta a dicto boni Iaco. pro dicta
magdalena & actio competens pro ea ad ipſum boni Iac.
pertinuit & ſpectauit & licet uiuente dicta magdalena fo-
ret communis utrique tamen ipſe boni Iaco. ſolus potuiſ-
ſet dotem prædictam exigere niſi forte dicta magdalena
cauſam iuſtam habuiſſet contradicendo:ut.l.ij.§.quod ſi in
patris.ff.ſolu.ma.mortua autem dicta magdalena & ſuper-
ſtite dicto boni Iac.eius patre ius ipſius actionis & de do-
te in totum fuit conſolidatum in perſonam ipſius boni Ia.
l.inſulam.in princi.ff.ſol.mat. & l.ſi marito.§.ſi uoluntate.
eod.titu.l.unica.§.uideamus.& §.& hoc.C.de rei uxo. act.
hoc tenuit Bar.aſſerens ſic fuiſſe conſulendo deciſum bo-
non.per oct.doct.ut ipſe no.in l.poſt dotem.ff.ſolu.mat.in
v.q.principali iuxta finem ibi.Item facit ad aliud pone ma
ritus &c. Non ob.hoc caſu ſtatutum prædictum nec opi.
Martini ſiue conſuetudo de qua in l.dos a patre. quæ ſine
dubio locum non habet in caſu iſto: quia loquuntur in ca-
11 ſu quo mulier deceſsit in matrimonio. † Præterea cum di-
cta conſuetudo ſiue ſtatutum ſunt contra ius commune nõ
extenduntur ad alios caſus.ut.l.quod ratione.& l.quod ue
ro contra.ff.de legib.& ita tenuit Ia.Bu. in.d.l.dos a patre
profecta.Nõ ob.ſi quis diceret quod boni Iac.pater Mag-
dalenæ ſeu notarius publicus ſtipulatus fuit dictam dotem
dicto boni Iaco.recipienti pro ſe & dicta Magdalena &c.
ut patet in themate & inſtrumento dotali de quo in the-
mate fit mentio per quam ſtipulationem uidetur quæſitũ
ipſius Magdalenæ ius actionis de dote. ut.l.ſi cum dotem.
in prin.ff.ſol.ma.& l.Pompo.philadelphus.fa.erciſc.quod
tangit Bar.in d.l.poſt dotem.ff.ſol.mat.alle.iura prædicta:
quia iura prædicta & dicta Bar.,& etiam Dy. qui hoc di-
xit in caſu prędicto loquuntur in caſu quo pater ſtipulatus
fuit ſoli filiæ quo caſu ſibi donaſſe uidetur.ut ibi nota.Bar.
ſed in caſu thematis præſuppoſiti dictus boni Iac.non ſoli
filiæ ſed ſibi & filiæ ſtipulatus eſt. unde uerba illa ſecundũ
iuris ordinem debent intelligi.Ordo autem iuris eſt ut ſibi
boni Ia.in eius uita competeret dos prædicta eo uero mor
tuo antequam filia competeret filie.ut.l.ij.§.quod ſi in pa-
tris.ff.ſol.ma.& ita no.Bar.ad literã in.l.uxoris.§.teſtamẽ-
to.ff.de leg.iij.Hoc fortius & clarius demõſtrat̃:quia ſi be-
ne inſpiciantur forma & uerba ſtipulationis.c. cõprehenſe
in dicto inſtr̃o dotali licet in uerbis executiuis dicta Mag-
dalena proponatur ipſi bo. Ia. tamẽ in uerbis diſpoſitiuis
& obligatorijs præponitur boni Iac. ipſi Magdalenæ eius
filiæ quia ſtipulatus fuit pro ſe & filia &c. Quæ uerba de-
bent intelligi ſm ordinem iuris. ut ſupra quæ quidẽ verba
12 † diſpoſitiua & obligatoria principaliter debent attẽdi &
cõſiderari ſm quod no.gl.& Bar.in.l.ſtipulatio iſta.§ ſi ſti-
puler.ff.de uerb.ob.Præterea licet in ſtipulatione dictæ do
tis ſint appoſitæ perſonæ dicti boni Iac.& do.Magda.cum
ibi mediate ſubiecta eſt clauſula illi cui ius & caſus dede-
rit per cõiunctionẽ ſeu diſiunctiuã ſeu ut patet in dicto inſtr̃o
& in themate,quæ quidẽ coniunctio ſenſum cõiungit & om-
nimodo in quolibet caſu vendicat ſibi locũ vt probat tex.
cõiuncta gloſ.in.d.l.ad protegendum.C.de in litem dando
tuto.ut uerba dicte ſtipu.ſemper intelligãtur ſm intellectũ
iuris ut quandoq; dos & actio pro ipſa cõpetẽs quãdoq; ſit
propria patris,qñq; conſolidetur filie qñq; ſit cõis utrique
ſecundum quod caſu euenerit quia ſtipulator ſe retulit
ad ius & caſum cui ius & caſus dederit. hoc uoluit domi-

nus Bal.ut ipſe not. ad literam.ut l.ex morte. C. de pactis côuen.& Bar. in d.l.poſt mortem.in v.q.principali.Ex qui bus reſponſum pater primo ſecundo & tertio quiſitis. De quarto autem & ultimo parum aut nullum uidetur dubiũ, quia ſi bene inſpiciantur iura loquentia de collatione loquuntur in his perſonis quæ ſunt hæredes & ſuccedunt ex teſtamento uel ab inteſtato. uel contra teſtũ in uniuerſo pro toto uel pro coniuncta parte.l.filiæ.& l.ea demum. & l.ut liberis.C.de colla. hic dicta Lucia & dicti Bartholomæus Franciſca & Antonia mediante perſona dicti Guizardi ſunt hæredes in totum ex teſtamento dicti boni Ia. dictus autem Zacharias nec ex teſtamento nec abinteſtato nec contra teſtamentum ſuccedere poteſt dicto boni Iac.in totum nec pro parte quote uel continua ſed ſolum ſibi competere poſſe dicit ſiue dicere poteſt actionem perſonalem uel côdictionem ex.l.ex omnimodo.C.de inoffic. teſtam. Præterea ſicut patet in themate licet matrimoniũ Luciæ prædictæ filiæ dicti boni Iac. fuegit ſolutum morte Berti eius uiri & ſic actio de dote competijt dicto boni Iaco.eius patri tamen quia deceſsit boni Iaco.ſuperuiuente dicta Lucia ius dotis conſolidatum fuit in perſonam ipſius Luciæ ſuperuiuentis.ut d.l.ij. §. quod ſi in patris & l. inſulam.in prin.& l.ſi marito.§.ſi uoluntate præall.ff.ſolut. mat.dicta uero Margareta in matrimonio extantib.ni delicet dicto Guizardo Antonia & Franciſca eius filijs ita qđ ex forma ſtatuti quib.ſ. dos dictæ Margaretæ permanet apud filios eius antedictos & ſic iam irreuocabiliter exiuit patrimoniũ dicti boni Iac.quo autẽ inre debeat conferri ſi ue ad mentem reduci in computatione patrimonij dicti boni Ia.non memini cautum aliquo iure quinimo a dicto boni Iac.iubentem dictum Zachariam fore tacitum & côtentum uidetur hoc prohibitum ut patet in themate prædicto quo caſu ſine dubio ceſſat coll.ut in auth.ex teſt.C.de coll.

CONSIL. CCCLXVI.

1 *Exemptio a collectis conceſſa per commune an poſsit per idem reuocari.*
2 *Princeps ſolus tollere poteſt ius alteri quæſitum.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Videtur primo côitatem Bononiæ habentem ſaltem ex conſuetudine ius collectandi quanquam nobiles & ciues alios in rure habitantes attribuerit ad onus collectarum cum olim firmantibus illos adhuc eximere poſſe,quia licet quo ad alios non ſubiectos non poſsit ſuperior côitas tollere ius alteri quæſitum ex diſpoſitione côitatis tñ quo ad ſubiectos poteſt.ut no.Inn.de iniu.in noſtra.quia in ſubiectos ſuperior ad præiudiciũ ſtatuere poteſt. Item quia hoc ꝯceditur per modũ priuilegij quod licet deceat eſſe temanſurum tamẽ ſuperior uel habens autoritatem ab eo poteſt illud reuocare ex quo non tranſiuit in ꝯtum.Tertio quia hoc côcernit particularem utilitatem unius ſtatus, ſed propter utilitatẽ unius côitatis poteſt ſtatui in præiudicium illius. ut not.ff. de priuil.credi.l.anthiocenſium.& de pollicita.l.toties. & ſic & ſtatutum proprium reuocat ſtatuens qñ uult no. Inn. de conuerſio.coniu.dudum.Item in.c.quo aggregantur ad onus collectarum nobiles & ciues & forenſes excipiuntur habentes uel qui habebant ſpecialem immunitatem &c. Non obſtantibus his præmitto quòd firmantes cômunitati ut exonerarentur etiam a collectis aliqua potirentur liber tate côimunitati Bon. ſoluerunt magnas collectas & ſic ſupra præponitur.unde omnia pacta cum eis circa exonerationem alios aggrauando ad onus tranſieurunt in contractum et cum iſta côimunitate & alijs ob quæ côcluditur talem reuocationem fieri non poſſe ad præiudiciũ eius cui eſt ius quæſitum.ut no.Inno.de tempo. ord. cum dilectus. & de iudi. nouit. & doc.in.l.2.de iure immu.& l.quod ſemel.de decre.ab ordi.fa.& l.omnes populi.de iuſtit. & in.
2 cum † inferior a principe nô poſsit tollere ius quæſitũ alteri.& no.de ꝯſti.quæ in eccleſiarũ.& l.ſi.C.ſi ꝯtra ius uel utili.publ.& l.ꝑſcriptione.& l.quoties.C.de ꝑci.impe.offer. & no.Cy.in l.reſcripta.C.de preci.imp.offe.& in c.qđ plerisq;.pet Inn.de immu.eccl.unde nec ipſa côitas hoc potuiſſet ſuppoſito quod ex ꝯſuetudine tales ciues ſoluerint collectas aut nobiles.Itẽ quia hęc ultima exẽptio fuit facta ab habentib.a côitate ꝑtãtem in quorum ꝑtãte nô uenit ut ſtatuant ad alterius ꝑiudiciũ.ut no.in d.l.toties.& l.anthiocenſium.& ff.qui & a quibus.l.ſi priuatus.l.ij.§. & merito. & §.ſi quis a principe.ne quid in loco pub.& not.ff. de decre.ab ordi.fac.l.ambitioſa.& quia nô nenit in dubio in tali mandato illicitum per quod mandans notetur de fide rupta.l.ſi procurator.ff.de ꝯdi.inde.l.iij.§.ſi procuratori.ff.qđ quiſq; iur.de electio.ſi compromiſſarius.lib.vj. de iureiur. uenientes.lib.vj.Item quia in generali mandato non uenit ut quis ſtatuat uel diſponat contra ſe uel contra ſtatutũ ciuitatis.C.de offi.præf.præt.orient.l.normam.de elect.cle. ne romani.de ſciſma.c.j lib.vj.ubi gl.ff. man. ſi cum hominem.cum ſi. Item quia uerba poteſtatis collatæ refertunt ſe ad côpoſitiones cum confirmantibus cuiuſmodi non eſt exemptio,& ſic ꝑtãs ad talia ſe non extendit.Nec obſt. illa uerba generalia ibi totum côitatum regulandi & reformandi quia referuntur ad côitates non reformatas uel reformatas,ſed in capitulis in quibus non ſunt reformatæ & ſic nô ad regulatas.nam reformatas ex diſpoſitione habentium autoritatem a côitate ſemper in ſacto præſupponendo qđ tantum habuerint poteſtatem aggregãtes nobiles & ciues cum confirmantibus quod hoc facere potuerunt. ad hoc in auth.ut cum de app.cogno.§.j.l.contractus.C.de ſi. inſt.ff. de tranſ.l.poſt rẽ non aliter alterare.Non ob.dictum Inn. de iniu.in noſtra.quia loquitur in côitate ſtatuente in ſe ad cuius utilitatem ſingulare ius quæſitum erat. ideo ſinguli intereſſentes poſſunt ſibi præiudicare hoc ſtatuto ad præiudicium côitatis ſubiectæ.Non ob. quod conceſſum hic eſt ꝑ modũ priuilegij quia imo per modũ ꝯtractus ut eſt dictũ & patet ex forma conceſsionum.Non obſt.tertiũ quia hic ut dixi ſuperior côitas ſtatuit in inferiorem nô in ſeipſam. Non ob.quod ꝯceſsio reſeruet niſi æſtimantur quia illa reſtringitur quo ad illos qui propter hoc uenerunt ad habitandũ in creualcorio & quia negari non poſſet immunitatem ualere ubi eſſet conceſſa ab habente poteſtatem de iure. Sic mihi ni detur Anto.de But.& Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCLXVII.

1 *Mandatum generale non includit aliquid illicitum per quod mandans contra ſua pacta ueniret.*
2 *Mandatum ad iam prouiſa referri non debet.*

IN NOMINE Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti amen. In quæſito ſuperius poſito attento quod côitas de creualcorio mediante certa ſol utione iniuit pacta & conuentiones cũ habẽtibus poteſtatem a communi Bononiæ ut quicunque habitantes ibi ſiue uocentur nobiles de communitate,ſiue uocentur ciues malemitati tenerẽtur ad onera realia & perſonalia cũ alijs de dicto caſtro,& ita fuit ꝯuentũ & ꝯceſſum.Ex quo infero quod ex parte côitatis bonoñ.pacta iſta ſunt ſeruãda.ut ff. de pact.l.iuriſg. §. prætor ait.& ff.depoſi.l.j.§.ſi ꝯueniant.& ff.de decr.ab ord.fa.l.qđ ſemel.& C.de actio.& obli.l.ſicut. Item ex hoc infero qđ ius eſt ex tali conuentione quæſitum parti.l.côitati creualcorij,ut dictis.ll.ex quo ſequitur ꝙ côe Boñ.ius illud quæſitum non potuit ei auferre,ut ff.de pact.l.ſi.& de reg.iur.l. id quod noſtrũ.& d.l.qđ ſemel.Et ſic ſequitur quod poſtea factum in ꝯtrarium etiam ſi qui fecerunt habuiſſent in mandatis nô ualuit neq; tenuit.Tertio hoc probo,quia iſti omnes ſunt redacti ad ius cômune quo diſponitur ut ibi portentur onera realia ubi bona eorum ſunt ſita & perſonalia ubi habitant cum perſona,ut.l.placet.C.de ſacroſan. eccl. & ibi per doc.&.l.2.& aut.ibi poſita.C.de epiſc. & cler.& res de facili redit ad naturam ſuam.l.ſi unus.§.pactus.ff.de pac.& ex hoc infero quod ex tali pacto & côuẽtione prædicti nô habẽt de quo côquerãtur. Non ob.quod poſtmodum

dum aliqui electi fuerint officiales ſuper reformatione to-
tius cõitatis & diſpoſuerunt totum ꝯtrium, quia dico quod
non potuerunt quia poteſtatem non habuerunt, quia pote
ſtas reformandi non eſt data ut difforment ſed ut diffor-
matum in formam reducant. ſed conſtat quod nunc diffor
mant: quia ꝯ formam a iure communi datam ad quã erant
1 reducti, ut proximo dixiſti faciunt. ergo &c. †Secundo q̃a
in generali mandato non uenit aliquod illicitum per quod
mandans contra ſua pacta & conuentiones ueniret, & ma
xime per quod mandans arguatur de fide rupta, ut ff. quod
2 quiſque iuris. l. iij. §. ſi procura. ergo &c. † Tertio quia ge-
nerale mandatum non debet referri ad iam prouiſa ex quo
ſunt alia in quib. prouiſio poteſt eſſe neceſſaria. arg. l. ſan-
ctio legum. ff. de pœnis. & l. doli clauſula. ff. de uerb. oblig.
Quarto quia & ipſimet mandantes non potuiſſent de iuri
dica & ordinata poteſtate hoc facere, ut patet per ſupe-
rius dicta. ergo &c. Ex prædictis concludo quod illa con-
uentio eſt ſeruanda non obſtante eo quod fecerunt iſti alij
ad totum communicatum reformandum electi. Ego Bar
tholomæus de Saliceto.

CONSIL. CCCLXVIII.

1 *Actio utilis ſine ceſſione an tranſeat in legatarium uſusfructus nomi-
num debitorum poſt ſatiſdationem & nu. 2. & 5.*

3 *Caſum ſpecialem allegans probare debet.*

4 *Actiones de una perſona in aliam non tranſeunt ſine ceſſione & nu. 6.*

DVBIVM principale eſt an lex ex legato no
1 minis. C. de leg. quæ loquitur † quando no-
men debitoris legatur pleno iure & diſponit
quod utilis actio trãſeat ipſo iure ſine ceſſio
ne in legatarium habeat locum quando lega-
tur uſusfructus nominis debitori prout fieri poteſt. l. poſt-
quam. ff. de uſufr. earum rerum. quæ uſu conſumuntur, uel
quando legatur uſusfructus omnium bonorum ita quod
intelligitur etiam legatus uſusfru. nominum debitorum. l.
uxori. §. j. & iij. ff. de uſufr. leg ubi no. per Bar. Eſt ergo du
bium an tunc fructuario detur utilis actio ipſo iure ſine ceſ
ſione contra debitorem poſtquam ipſe uſufructuarius præ
ſtitit ſatiſdationem, an uero actio ſit apud hæredem, cum
non tranſeat in uſufructuarium ſine ceſſione. Et omiſſis
argumentis quæ poſſent fieri pro parte affirmatiua gratia
breuitatis dico quod uidetur partem negatiuam eſſe ue-
ram. ſ. quod actio utilis ipſo iure ſine ceſſione non quæra-
tur fructuario prædicto. Et ad huius euidentiam primo o-
portet uideri aliud dubiũ quid ſi teſtator legat mihi uſum-
fructum talium ueſtium ſuarum uilium quæ uſu cõſumun-
tur uel uſumfructum talis uini quod eſt in penore ſuo, ita
quod legauit mihi uſumfructum certarum rerum in ſpecie
quæ tamen ſunt per uſum conſumptibiles iam poſt præſti-
tam a me ſatiſdationem quæratur mihi dominium talium
rerum ſicut ſi mihi es pleno iure legaſſet. & uidetur quod
ſic per l. ij. & l. ſi uini. ff. de uſufru. earum rerum quæ uſu ꝯ-
ſumuntur. & inſti. de uſufr. §. conſtituitur. & §. ſeq. Contra-
rium puto. ſ. quod imo etiam poſt præſtitam ſatiſdationẽ
non tranſeat in me dñium talium rerũ ipſo iure. Sed dico
bene quod hæres teneatur illas res dare fructuario propter
quod debet in eum transferre dñium, quia ſufficit hæredi
quod ſibi caueatur de reſtituendo tantundem ſeu æſtima-
tionem. ita probatur in d. l. ſi uini. ff. de uſufr. earum rerũ.
ibi proprietatis ad legatarium trãsferre debet. ſ. per datio-
nem & traditionem hæredis, & ſic ipſo iure non transfert
proprietas etiã poſt præſtitam ſatiſdationem, ſed transfer
tur ſolum per traditionem hæredis. ut ibi idem probatur
in d. §. conſtituatur. & §. ſeq. inſti. de uſufr. Non obſt. l. a Ti
tio. ff. de fur. & l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ff. de leg. j. cum
ſi. quia ibi loquitur quando legatur res pleno iure, & tunc
tranſit dñium ipſo iure in legatarium. ſecus q̃ñ legatur uſu
fructus rei quæ uſu ꝯſumitur, quia tunc ipſo iure uigore te
ſti nõ transfertur dñium, quia nõ eſt eadẽ rõ, quia ille tũc
nõ habet tñ ius quantũ hẽt ille cui res pleno iure eſt lega-
ta, imo hoc caſu legatũ uſufructus prima facie uidebat nul-
lũ, quia nõ põt eſſe uſufructus rei quæ uſu ꝯſumitur ſed p
ſenatuſconſultũ eſt introductũ quod cenſeatur quaſi uſufr.
quia præſtita ſatiſdatione hæres cogaẽ illam rem dare fru
ctuario & eius dñium transferre in eum. ut iuribus. ſ. alleg.
Vnde patet quod dictum ſenatuſconſultum nõ introduxit
quod ipſo iure transferretur dominium dictarum rerũ ſed
quod hæres cogeretur transferre dñium. ut ſ. dixi. Et ideo
ſtat regula quod dñium regulariter non transfertur ſine
3 traditione. l. traditionib. C. de pac. cum ſi. Item † pro hoc
facit quia ubi quis allegat caſum ſpecialẽ ꝯ regulã genera-
lẽ debet illum probare aliàs ſi non probat ſtandũ eſt regu
læ generali. ut no. gl. no. in rub. de reg. iu. lib. vj. & in c. uti-
le. eo. ti. & ibi. ſed regula generalis eſt quod dominia nõ trãſ
feruntur ſine traditione rerum niſi in quibuſdam caſib. ſpe
cialibus expreſſis in iure. ut d. l. traditionib. C. de pac. cum
ſi. nec reperio expreſſe ſtatutũ uel deciſum per aliquẽ tex.
uel dictũ alicuius gl. uel doc. quod ubi legatur uſufru. certẽ
rei quæ uſu conſumitur tunc poſt præſtitam ſatiſdationem
ipſo iure ſine traditione illius rei dominium tranſeat in le
gatarium ergo hoc caſu debemus ſtare regulæ generali. d.
l. traditionibus. His præmiſſis reuertor ad primum princi-
pale dubiũ & dico quod ſi legatur uſusfructus nomine de-
bitoris quia actio utilis ſine ceſſione non tranſit in legata
rium etiam poſt præſtitam ſatiſdationem. quia hoc non re
peritur iure cautum. nam. l. ex legato nominis. C. de leg. lo
quitur ſolum quãdo nomen debitoris legatur tunc ego di-
co actionem eſſe apud hæredem non autem apud legata-
riũ ſed hæres bene tenetur exigere a debitore & id qđ exi-
get dare legatario ſicut etiam ſup. dixi quod ſi legatur uſufr.
certẽ rei quæ uſu ꝯſumitur non tranſit dñium ipſo iure ẽt
præſtita ſatiſdatione. ſed ipſe hæres debet dare & transfer
re dñium. Ita in propoſito dico qđ ipſo iure non tranſit
actio in legatarium ſed hæres debet in legatarium actionẽ
cedere uel per ſe exigere & id quod exiget legatario dare.
& ſimile habetur in l. iulianus. §. pe. ff. de ac. emp. & l. cum
in plures. §. meſſem. ff. loca. & ita intelligo. l. poſtquam. ff.
de uſufr. earum rerum quæ uſu conſu. Item pro hoc facit il
4 la ratio quã in ſi. ſup. tetigi. ſ. quia regula gñalis eſt † quod
actiones de una perſona non tranſeunt ipſo iure in aliam ſi
ne ceſſione niſi quibuſdã caſib. ſpiritualibus in iure expreſ
ſis. ut l. quis ergo caſus. ff. de pecu. & l. iij. & ibi no. ff. pro ſo
cio. & no. plene per gl. & doc. in l. j. C. de ac. & obl. ſed ego
5 non reperio aliquẽ tex. uel dictum gl. uel doc. quod † q̃ñ le
gatur uſufructus nominis debitoris tranſeat actio utilis ip
ſo iure in legatariũ poſt præſtitam ſatiſdationẽ. Igitur eſt
ſtandum regulæ generali per gl. ſup. allegatas. ſ. in rubrica.
de reg. iu. lib. vj. & in c. utile. eo. tit. per hoc quia. l. ex lega-
to nominis. C. de leg. loquitur q̃ñ nomen debitoris pleno
iure legatur nec reperio quod gl. uel doc. ibi illam legem
extendant ad caſum q̃ñ legatur ſolus uſufructus nois debi
toris ergo &c nec eſt eadẽ rõ in utroq; caſu q̃a plus hẽt il-
le cui eſt legatum nomen debitoris pleno iure ita quod ad
aliquam ſatiſdationẽ non tenetur quã habeat ille cui eſt le
gatus ſolus uſufructus nois debitoris ideo ad hunc caſum
6 non debet extendi. d. l. ex legato nois. † Non obſ. ſi dicetur
quod circuitus debet euitari. l. dñs teſtõ. ff. de cond. indeb.
quia hæc rõ eſt multũ generalis & non ſemper eſt uera q̃a
& alibi multotiens uidemus ꝙ actio nõ trãſit ipſo iure de
una perſona in aliam ſine ceſſione & ſic tunc non euitatur
circuitus. l. poſſideri. §. & ſi poſ. ff. de acq. poſſ. & l. iij. ff. pro
ſocio. & l. Iulianus. §. pen. ff. de act. emp. & l. cum in plures.
§. meſſem. ff. loca. Præterea hoc caſu iſte circuitus eſt utilis
hæredi ut ſi forte ipſe erat debitor alicuius ſub magna pœ
na poſſit exigere ab illo debitore hæreditario cuius uſufru
ctus alteri erat legatus & illud quod exiget ſoluet ad e-
uitandam pœnam ut probatur in ſi. in l. j. §. ſed & ſi. ff. de
legat. ij. & quod not. in ſimili iure in l. j. ff. de legat. primo.
Ego Petr. de Matheſi. Quædam druda de linea pa-
rochiana Eccleſiæ ſanctæ Columbæ Colonien. in infirmi
tate de qua deceſſit de uniuerſis & ſingulis rebus & bonis
per eam relinquendis fecit & ordinauit teſtamentum ſeu
ultimam eius uoluntatem in quo iudicauit corpus ſuum

apud eccleſiam fratrum prædicatorū domus colonien. fore ſepeliendum & ibi ſepultum fuit quiq; etiam in huiuſmodi reſtamento ſeu ultima uoluntate noonulla ſingularia legata fecit ac legauit ac cetera omoia & ſingula bona ſua quondā fratri Theodrico filio ſuo ſpurio naturali duntaxat profeſſo conuentuali dicti ordinis ac domus prædicatorum dedit legauit & reliquit. Et quondam fratrē Theodricum executorem dicti teſtamenti ſeu ultimæ uoluntatis conſtituit & deputauit. Deinde poſt mortem dictæ teſtatricis idem fratrer Theodricus de omnibus & ſingulis rebus bonis mobilibus & immobilibus per ipſam telictis uigore dicti teſtamenti ſeu vltimæ uoluntatis ſe intromiſit & ea quæ ultra debita & ſingula legata ſupeterant in ſuos & dictorum coofratrum ſuorum prædicatorū uſus & uoluntatem conuertit eiſdem confratribus præmiſſa ſcientibus ſcire ualentibus & nihil contradicentibus, ſed pateotibus & conſentientibus tacite & expreſſe in ad, & uſq; ad ualorem mille flor. ſaluo pluri. Quæritur an dicti fratres teneantur ſoluere quartam canonicam portiooem rectori dubitationem facit, quia legatum eſt factum ſingulari fratri filio ſpurio &c. Pet. de Ancha.

CONSIL. CCCLXIX.

1 *Quarta canonica an debeatur de legato fratribus mendicātibus facto.*
2 *Canonice portionis cauſa ceſſante ceſſat & legis diſpoſitio.*
3 *Monachus in ſibi relictis monaſterio quarit.*
4 *Fratres ſingulares nomine fratrum intelliguntur.*
5 *Fratres nil ſibi poſſe appropriare qualiter intelligatur.*
6 *Concedi non debet per obliquum quod directo eſt prohibitum.*
7 *Peculium regularibus in particulari prohibetur.*
8 *Relictum fratri intuitu animæ & non conſanguinitatis relinqui præſumitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Super iſto dubio uarie reperiuntur opi. per doct. Nam Oldra. in q. ſua. 224. verſic. circa quartum, & Stephanus in cle. dudum. §. huiuſmodi. de ſepult. ſuper uerbo alijs pro ipſis tenent quod
1 non detrahatur, aſsignant rationem, quia † de legato facto certe perſone canonica portio non detrahitur. de teſta. requiſiſti. in fi. de verb. ſig. ex parte. 3. hoc autem legatum eſt factum certe perſonæ ergo uerbum enim fratribus ipſis ſecundum eos poſitum in. d. cle. dudum. debet intelligi complexiue & collectiue. niſi intelligeretur diſtributiue inſurgeret antiquorum iurium correctio quæ eſt uitanda. de ele. cum expediat. lib. vj. & quod iſto caſu uerba debeant ſumi potius collectiue quàm diſtributiue. ſ. quando inſurgeret correctio. eſt tex. de priui. ut priuilegia. Item ratio quare ſoluitur canonica portio eſt receptio ſepulturæ, ut patet de ſepult. c. j. & c. in noſtra. & d. cle. dudum. ſed iſte actus receptionis ſepulture ſingulis religioſis ut ſingulis non congruit ſed toti conuentui io cuius diſpoſitione eſt recipere
2 uel non ad ſepulruram, ut patet in. c. j. de pac. lib. vj. † cum ergo in legato facto ſingulari fratri ceſſet cauſa canonice portionis ceſſabit etiam legis diſpoſitio. de appel. cum ceſſante. cum ſi. Ceſſant etiam alie rationes portioois canonice uidelicet iniuria quam facere uidētur recipientes ad ſepulturam parochianam alienum. ſ. remuneratio laboris ipſius parochialis eccleſiæ quæ adminiſtrauit ſacramēta quę ſunt ratio canonice portionis. patet de ſepultu. c. j. & c. in noſtra. & d. cle. dudum. ſed iſte religioſus nullam fecit iniuriam parochiali quia conuentus non ipſe recepit ad ſepulturā nec ſibi relictum eſt ratione ſepulturæ quia ita ſibi legaſſet ſi alibi fuiſſet ſepulta cum fuiſſet conſaoguinea de quo legato parochialis tunc nihil habuiſſet ſecundum cōmunē opin. poſitam in. c. j. de ſepul. per Archi. in. c. 2. eo. tit. lib. vj. Ex quibus concluditur canonicam non fore ſoluendam. Contrarium tenet Io. an. in. d. cle. dudum. ſuper verbo indirecte. Motiuum ipſius primum eſt quædam declaratio Boniſa. viij. qui declarauit de relictis ſingulis fratribus etiam ſi concernerent utilitatē ipſorum ut pro emptione librorum uel ueſtium canonicam fore perſoluendā quam dicit ſe uidiſſe ſub bulla. Et talis epiſtola principis quæ de iure diffinit maxime cum emanaret per uiam declarationis eſt pro iure ſeruanda iuxta no. 19. di. io canonicis & per totum ad hoc. de re iudi. c. in cauſis. eſt ergo caſus illius de-
3 ciſus de iure. † Probatur etiam hoc ratione quia religioſus in ſibi relictis non quærit ſibi ſed monaſterio. 12. q. j. non dicatis. 18. q. j. c. unico ſicut domino per ſeruum patri per filium. ut inſti. per quas perſonas nobis acqui. in prin. & C. eo. tit. l. j. in fi. & in legaro quod fit ſeruo inſpicitur perſona domini an ſit capax uel non. C. de hære. inſti. l. iij. licet ergo verba dirigantur ad fratrem ſingularem tamen reliquis omnibus applicatur. ideo parochialis percipiet. ut dicit. d. cle. dudum. Hæc eſt concluſio Ioan. andr. Idem firmat Pau. de leaza. ſuper uerbo deceſſerint in fi. Mouetur per dictam declaratoriam & per rationes etiam aſsignatas per Ioan. And. Feder. de Sen. in conſilio. 4. examinat hoc dubium allegat pro & contra. finaliter concludit canonicam parochiali ſoluendam etiam ſi fiat a cooiuncto. Et ultra rationes præmiſſas pro iſta parte aſsignat alias. Vna eſt quod licet de antiquo iure communi poſſet dici quartam non deberi tamen hodie negari non poteſt quin debeat dari per. d. §. huiuſmodi. in. d. cle. ibi exigi non debet uel non conſueuit de iure & ibi directe & ibi alijs pro eiſdem & ibi nec alij nec alijs a quibus quarta huiuſmodi minime deberetur. Item inducit. c. requiſiſti. de teſt. circa fin. ibi circa eum qui poteſt proprium poſsidere a contrario ſenſu quæ argumētatio procedit. de his quæ fi. a præla. cum apoſtolica. nam ſi non defalcatur de relictis perſonæ quæ poteſt proprium poſsidere ſecus ſi relinquatur relicta intuitu eccleſiæ non perſonæ ut poſsit ex eo detrahi quarta. Item inducit declarationem Boniſa. quia fratres volentes defraudare parochiales faciebat relinqui ſingularibus fratribus pro libris & ueſtibus. & ideo Boniſa. declarauit quod de talibus quarta ſoluatur, licet dicat Federi. quod huic poſſet reſpōderi quod illa legata fiebant pro anima, ſed ſecus in quæſtione noſtra ubi relinquitur a coniuncto.
4 Item † dicit quod iſtud verbum fratrem fratres fratribus ſimpliciter prolatum comprehendit etiam ſingulares fratres. ad hoc alleg. quod not. gloſſ. de teſta. requiſiſti. de priuil. c. exemptiooe, lib. vj. vbi per exemptionem eccleſiæ clerici ſunt exempti & interdicto populo ſingulares interdicti intelliguntur. de ſent. excom. ſi ſententia. §. fin. lib. vj. priuilegium cooceſſum anglicis comprehendit ſingulos. de foro compe. dilecti. ad idem tex. in decre. exiit qui ſemi-
5 nat. §. porro. de verb. ſign. vbi † verbum regulariter quod fratres ſibi nihil approprient declarat intelligi collectiue & diſtributiue, ut intelligatur tam in cōmuni quam io ſpeciali. ad idem de ſepul. c. j. lib. vj. & quod ibi not. gl. fi. ubi prohibentur fratres inducere aliquem ad ſepulturam eligendum & illa prohibitio ioclodit etiam fratres ſingulares. Idem dicit Fede. ſibi reſponſum per Cy. ad conſultationem ſuam qui dixit quòd ubi poteſt haberi mens & ratio legiſlatoris quod ſecundum eam eſt concludeodum. ff. de iure pa. l. adigere. §. quamuis, facit. ff. de verb. ſignifi. intelligentia. unde dicta cle. loquitur in relictis quæ pertinent ad ultimas voluotates. ff. ad exhi. l. j. Item loquitur de datis uel qualitercunque donatis in morte ſeu in infirmitate, unde deceſsit & ſecuta fuit ſepultura unde uoluit concludere omnem capionem cauſa mortis factam, ubi enim de morte fit mentio dicitur cauſa mortis fieri. ut. ff. de do. cauſa mor. l. ſeya. §. fin. cauſa mortis capio eſt genus & complectitur quicquid cauſa mortis prouenit. ff. de don. cauſa mor. l. qui præco. Et ſic licet dicatur legatum ipſi fratri factum & ſui contemplatione tantum, & licet quæratur alijs fratribus præter voluntatem defuncti tamen eſt mortis cauſa capio. nam propter mortem ipſius datur & acquiritur fratribus tanquam per ſeruum ordiois & ſic capiunt propter mortem & hoc quate Papa uoluerit ſatis patet. Et illa cauſa motiua fecit ipſum ſic conſtituere ut qualitercunque in morte unde ſit ſecuta ſepultura defalcentur.
6 † Præterea poſſet fieri fraus legi & concederetur per obliquum quod

quum quod directo prohibetur, quod eſſe non debet.ff.de do. cauſa mor.l.quod conditionis & ita concludit Fede. quartam deberi ſubmittens tamen ſe correctioni Io. and. qui non uiderat ſuam gloſſ. idem cum eo tenentem ut ibi narrat. hanc partem firmat Ia. de leaza.in.d.cle.dudum referens conſilium Fede. & Cy.ad literam, & hanc partem puto de iure ueram rationibus ſupra dictis quam meo uidere irreprobabiliter probat text.d.cle.dudum. Eſt enim hæc concluſio uera ꝙ de relictis factis per eligentes ſepulturam apud fratres prædicatores ſi eiſdem fratribus obueniant indirecte complexiue & collectiue talia relicta ſubijciuntur defalcationi canonice portionis, hanc concluſionem probat text.d.cle.ubi directe uel indirecte fratribus ipſis, hanc etiam firmant Old. & Steph.qui uolunt reſtringere cle.tantum ad relicta fratribus complexiue ita quod in hac conditione omnes concordant, ſed in terminis noſtris relictis iſti fratri ſpeciali directe eſt relictum indirecte fratribus prædicatoribus complexiue & probabo ergo ſecundum omnium opi.rector eccleſiæ ſanctæ Columbæ canonicam percipere debet. quod autem ſit relictum fratribus complexiue indirecte patet, nam relictum directe factum fratri ſpeciali eſt factum indirecte fratribus complexiue quia frater non poteſt ſibi ſpecialiter acquirere ſed applicare illud fratribus uel monaſterio ut eſt probatum. ſ. & no. Innoc.de proba.in præſentia.& ſic apparet tale relictum factum fratri ſpeciali dici debere indirecte factum fratribus. Indirecte enim dicitur de propoſito quando uerba diriguntur ad unum: & eorum effectus refertur ad aliũ not.glo.& doc.in cle.conſtitutionem. §. j. de elec.probatur per text.de priui.quanto.de immu.eccle.c.ſi.lib.vj.patet ergo tale indirecte relictum uel datum fratribus ſubijci canonice portioni ut expreſſe uult text.& cõmunis doc. opi. Præterea tale datum uel legatum factum ſingulari fratri uidetur factum in fraudẽ parochialis ut perderet quartum quo caſu etiam ſi alias eſſet taliter relictum reſpectu naturæ legati quod quarta non deberetur tamen ſoluenda eſſet: ut in c.requiſiſti.§.ſi.& c.ſi.de teſta.de uerbo.ſigni.ex parte. iij. & cle.dudum præalleg.uer.ſcitur.quod autẽ hoc fuerit factum in fraudem apparet ex probabilibus coniecturis quibus fraudes probantur.de renun.c.ij.lib.vj.nã de iure communi eſt & notorium etiam apud omnes uulgares maxime apud conſanguineos qui conuerſantur cũ ſuis fratribus conſanguineis quod antequam profiteantur renunciant bonis eorum proprijs.de ſtat.mon.cum ad monaſterium. & quod ſingulares fratres ordinis prædicatorum non poſſunt habere proprium in particulari.& ignorantia iuris non præſumitur nec tolerabilis eſt etiam in muliere. iſto caſu.j.q.iiij.§.notandum. cum ibi not.& ſimiliter eius quod communiter ſcitur: ut in c.j.de poſtu.præla. Cum ergo mater reliquerit filio & ipſa ſaltem iuris præſumptione ſciret filium non poſſe capere ſed fratres uel monaſteriũ apparet hoc fuiſſe factum uel procuratum fieri ad finẽ defraudandi parochialem eccleſiam. Itẽ probatur ex magna quantitate relicti cum aſcendat ad quantitatem mille flor. ut in themate præſupponitur quæ quantitas ſapit naturam
7 † peculij quod eſt prohibitum regularibus in particulari. de ſta.mona.monachi.& c.ſuper quondam. & c. cũ ad monaſterium. unde inſpecta tam magna quantitate relicti facta ipſi capaci per ſe fraus præſumitur.arg.de ſymo.c. & ſi quoties.cum ibi no. quæ fraus non ſic præſumeretur in breuiario uel cappa ſibi relicta quæ eſſent paruæ quãtitatis & res congruentes ſtatui regulari. Quod autem cle.præalle. dudum.§. huiuſmodi habeat locum in relictis per conſanguineos fratrum probatur manifeſte: nam in princi. conceditur fratribus quod omnes recipere ualeant ad ſepul. & ſic loquitur per uerbum uniuerſale quod neminem excludit.de maio.& obe. ſolitæ.unde includit conſanguineos & alios deinde ſubdit quod de obuentionibus omnium iſtorum canonica perſoluatur: quia ratio canonice portionis detrahendæ uidelicet propter onus ſacramentorũ & curæ ita concludit in conſanguineos ſicut in alijs ergo idẽ iuris erit in illis.de conſti.tranſla.de tranſla.præla.inter corporalia cum ſi.ſiue ergo fuerint conſanguinei ſiue non legata relicta defalcari debent per parochialem. Non ob.præallegata ratio cõtraria quia c.requiſiſti.loquitur de legato facto certe perſonæ quæ põt proprium poſsidere in particulari. & hæc eſt ratio Ioan.an.& Pau.in d.cle.dudum.& Fede.ut ſupra patet. Ex hoc ceſſat alia rõ ibi addita ut non ſurgat correctio iurium antiquorum debere intelligi cle. de relictis complexiue fratribus: quia põt negari qđ iura antiqua prohiberent quartam ſolui de legatis in particulari perſonę factis nõ ualenti proprium poſsidere ut probatum eſt ſupra. & ſic non eſt ꝯ ius antiquum. Vel põt dici quod iſtud relictum eſt factum fratrib. complexiue indirecte.ut dixi.ſ.& in hoc oẽs concordant quod debet ſolui. Ad ſm dico quod fratres accipiunt hoc pp mortem & receptionem ſepulturæ & ſufficit qualitercunq; fratribus obueniat a talib. iſta de cauſa.ut uoluit tex. dictæ cle.& dato quod relinquatur a conſanguineo uel amico tamen morte confirmatur. de cele.miſ.cum marthæ.& cle.prædicta uult etiam quod in relictis oĩb ſoluatur non excludens conſanguineos: ut proba-
8 tum eſt. ſ. † Et ſi dicatur quod mulier alias fratri non reliquiſſet niſi propter conſanguinitatem iſtud eſt diuinare. imo potius debemus præſumere quod reliquerit intuitu animæ ſuæ licet uerbis expreſsit quod relinquebat fratri. quia ipſa ſciebat uel præſumitur ipſam ſciuiſſe relictum tale applicari fratribus & non fratri. & ſic potius intuitu ſepulturæ & animæ quam conſanguinitatis ex quo cõſanguineo non poteſt applicari. Et ſic etiam rationes quare ſoluitur canonica portio etiam iſto caſu cõcludunt cum fratres recipiant complexiue ad ſepulturam & etiam relicta fratri ſingulari ſaltem indirecte. Et ſic de iure puto uerum ſaluo ſemper conſilio melius ſentientis. Et idem ego Dominicus de ſancto Geminia.licentiatus.

CONSIL. CCCLXX.

1 *Conſors in emendo partem conſortis an præferatur extraneo & an conſorti alij & nu. 2.*

IN CHRISTI nomine amen. Ante om-
1 nia uidendum eſt. † Vtrum domina Bartholomea tanquam habens duas partes dictæ domus poſsit petere reuenditionem ab eo qui emit dimidiam tertiæ uigore ſtatutorũ præmiſſorum: nam de iure cõi quilibet põt uendere partẽ quã hẽt in re extraneo cuicunq; irrequiſito ſocio uel condño. C.de cõi.re ali.l.falſo.& l.portionem.C.de dona.& l.dudum.C.de contrahen.emp. Et uĩ quod non poſsit dña Bartho.hoc petere: quia ſtatutum priuilegiat conſortes hoc eſt condños de quibus in d.l dudũ contra extraneos ergo non inter ſe: ut unus non poſsit petere partem conſocij uenditã irrequiſito alio conſocio.ff. de mino.l.ſi minor.ubi melior eſt conditio cõuenti in priuilegij paritate. Itẽ quia iſti duo ſunt magis cõſortes quia ambo in una tertia & domina in alijs duab.& ſic uidentur inter ſe connexi & diſiuncti cum domina.ut l.nemo.de leg j.& ideo ſi legarentur duę partes huius domus uni & duob.tertia iſti duo in tertia habẽt maiorem coniunctionem.ut ibi & no.Barto.in l.re coniuncti. de leg.iij. In contrarium facit quia ſtatutum loquens de alienatione rerum communium dicit quod conſors teneatur requirere conſortem ſuum ut ſ. dictum eſt ſunt patrimonialia & matrimonialia. Et iſta uerba.ut ſupra dictũ eſt ſunt repetitiua omnium quæ de coniunctis relata ſunt. l. j. §.ait prætor.ff.de poſtul.uer.deinde adijcit.ff.ſi cer.pe.l.lecta.& l.hac conſultiſsima.§.qui nuncupatus.C.de teſta. Et ideo uidentur plura in iſto ſtatuto repetita ſcilicet quod fiat requiſitio conſortum. Item quod ſi plures fuerint in pari gradu omnes pariter admittantur. Item ſi unus eſt in potiori gradu prius & ipſe admittatur. cum ergo domina Bartholomea habeat duas partes in domo & illi duo tertiam liquet quod maiorem proximitatem in rem habere uidetur id eſt maiorem portionem & ſic ius potentius ad alienationem ſibi fiendam tanquam potentius ius habeat.

ſaltem

ſaltem quia ratione maioris portionis debet magis ſibi ac
creſcere .ff. de ſuis & legitim .hæredi. l. ſi ex pluribus .ff.
ad trebellianum. l. nonnunquam. Et ideo non habet obſta-
re quod dicitur de coniunctione in tertia parte. quia iſta cō
iunctio non eſt in re uiſibiliter ſeu per demōſtrationem ad
oculum ſed intellectualiter hoc modo ut unus habeat di-
midiam tertiæ & alius dimidiā tertiæ & alius duas tertias.
& ſic intellectualiter unuſquiſq; hēt ſuam partem ſepara-
tam corporaliter uero mixtam. quia in quolibet puncto qui
libet hēt ſuam portionem. Et ideo uidetur concludendū
quod dicta domina Bartholomea poſſit petere dictum re-
uenditum ſibi fieri pro illa parte dimidia illius tertiæ tan
quam habens ius potentius in dicta domo. Item ex dicta uē
ditione facta per dominum cōceſſam Nico. ementi pro ſe
& Franciſco dicto Franci. nihil fuit quæſitum niſi de ratifi
catione eius conſtet. & ſic non poteſt dici conſors ipſe Frā
ciſcus in aliqua parte dictæ domus. Præterea eſto quod eſ
ſet conſors tamē & dicta dña Bartho. in domo ipſa tanquā
patrimoniali uel matrimoniali partem habet & maiorē.
Sed ſtatutum diſponit quod incipit. Et ſi plures &c. quod
ſi ſunt plures habentes rem communem quod præferatur
in recuperatione ille qui partem habet in re ipſa ex ſucceſ
ſione materna uel paterna alijs conſortibus ipſius rei ut di
cit dictum ſtatutum in fi. ergo ibi clare deciditur quod ex
quo dicta Barth. non fuit requiſita quæ in recōpera potior
erat in alijs præferebatur ꝙ dicta uenditio debeat reſcindi
quod debeat dicta Barth. quoad recōperam admitti: quod
eſt ſatis clariſſimum. Petr. de ancha.

CONSIL. CCCLXXI.

1 *Moderator & arbiter in re ſua quilibet eſſe poteſt.*
2 *Alienatione prohibita non cenſetur neceſſaria ſed uoluntaria tantum prohiberi.*
3 *Scriptura ſequens per præcedentem declaratur.*
4 *Caſus legis omnem tollit dubitationem.*

IN CHRISTI nomine ſaluatoris. Quod
dicta dña Barth. non admittatur ad ius recō-
1 pere uidetur ex multis. † Et primo de iure
cōi nullum dubium: illo. n. iure in re ſua re-
ſpectu totius uel partis quilibet eſt modera
tor & arbiter. C. man. l. in re mandata. unde communio nō
impedit uenditionem in extraneum penitus. C. de contra-
hen. emp. l. pe. de commu. re. ali. l. falſo. cum ſi. Sed & idē ui
detur ſecundo attenta ēt diſpoſitione dictorum ſtatutorū.
nam ſtatutum quod in his alienationibus anteponi uoluit
cōſortes & communionem habentes in re in hoc iuri com
muni derogatum intelligi debet reſpectu extraneorū quia
contractu repelluntur ſtantib. aliquibus ex illis ꝯſortibus
de quibus ſtatutum loquitur non autem debet intelligi in
ꝯcurſu plurium habentium communionem in eadem re ut
unum alteri præferat ne quod uni ꝯcedit alteri denegare
uideatur. C. qui po. in pig. ha. l. aſſiduis. & ſic ſtatutum indu
ceret abſurditatem quæ omnino uitari debet. ff. de bo. libe.
l. nam abſurdum. Sed in facto ſupponit Franciſcum quon-
dam Bartholomei uandelli emptorem habuiſſe dimidiam
partem integram tertiæ partis pro indiuiſo dictæ petiæ ter
ræ cum domo murata. Et ſic conſortem in relictis eccleſiæ
ergo non debet intelligi a dicto ſtatuto prohibitiue com-
prehenſus imo potius etiam præferri non debet in parita-
te priuilegij ut ſic potior ſit cōditio conuenti. ff. de minor.
l. ſi minor. xxv. anno. filiofa. Tertio hoc idem iuuare uide-
tur conſenſus præfatus dictæ alienationi præſtitus per gui
liemum eius ſponſum cum renunciatione omnis iuris com
petentis ſeu competituri & dictæ ſponſæ quæ renunciatio
ſuſtentatur ſuper futuro iure dummodo tempore renuncia
tionis competat ſaltem ſpe. ff. de condi. ob causam. l. quod
ſeruius. Attento maxime quod renuntians tempore renū
ciationis cogitare potuit hoc de facili & uериſimiliter euē
turum quod alter ipſorum primorum emptorum qui ter-
tiam partem emerunt domina contiſſa in aliam transferret
partem ſuam: uel quod in iudicio diuiſorio alteri tota iſta
tertia pars aſsignabitur quod debet attēdi ſicut plene not.
2 Barto. in l. inter ſtipulantem. §. ſacram. de uer. ob. † Ex hoc
uidetur potuiſſe fieri quia prohibitio alienationis non cō-
prehendit neceſſariam. ſed uoluntariam tantum. l. pen. §. j.
de leg. ij. Quarto iſta domina Bartho. uolens recurrere ad
hoc ius recompere ſufficit dominę cōtiſſæ eius matri a qua
eā habuit dictus Nicolaus Varducı emptor qui emit pro
ſe & Franciſco Burindelli. Sed certum eſt quod ipſa domi
na contiſſa ſi uiueret non poſſet uenditionem a ſe factam
impugnare nec uenire contra factum ſuum. l. poſt mortē.
ff. de adop. ergo nec iſta filia eius hæres quia hæres nō im-
pugnat factum defuncti imo cōpellitur ei acquieſcere. C.
de rei uend. nam a matre. His non obſtantibus contrarium
dicendum puto in caſu propoſito. ſ. ꝙ dña Bartho. uti poſ-
ſit illo priuilegio recompere uirtute præcedentium ſtatuto
rum. Ad cuius declarationem præmitto quod hic non quæ
ritur de reuocatione alienationis factæ per dominam con-
tiſſam in dictum Nicolaum ementem unam tertiam partē
dictæ rei pro ſe & dicto Franciſco eius ſocio &c. ſed ſolum
de reuocatione alienationis poſtea de dimidia huius tertię
factæ per Thomaſium & antoniam dicti quondam Nico-
lai poſt mortem dictæ dñæ Contiſſæ. Secundo aduertendū
puto circa intellectum dictorum ſtatutorum priuilegian-
tium ꝯ ius commune conſortes in prælatione aſſecurionis
rei quæ uendi debet: nam primo prouident de inquiſitione
fienda conſortum patrimonialium uſque ad tertium gradū
cum tractatur de alienatione ſeu uenditione alicuius rei
immobilis patrimonialis. i. prouenientis alienare uolenti
per paternam lineam admittens tales cōſortes ſm gradū
prærogatiuam. Secundo in alio. c. prouidet de inquiſitione
fratrum uterinorum & deſcendentium ex eis cum cogna-
tis de alienatione rei matrimonialis. i. quæ ad uolentem
alienare deuenit ex ſucceſſione materna aui uel proaui
materni ut inquiſito eodem ordine procedat quod dictum
eſt de conſortibus patrimonialibus. Tertio in alio. cap. la-
tius loquens prouidet de modo procedendi in alienatione
rei communis. Et uult primo conſortem requiri ut dictum
eſt ſupra de re patrimoniali & matrimoniali quaſi aperte
dicat inter conſortes attendendum eſſe ordinem priorita-
tis ſecundum quod ſupra dictum eſt & eos etiam alijs præ-
3 ferri: † ſequens. n. ſcriptura declaratur per præcedentem.
ff. de leg. j. ſi ſeruus plurium. in fi. & maxime quando ad il-
lam fit expreſſa relatio. ut eſt in caſu propoſito. Sed magis
ad noſtrum propoſitum ſubdit quod in cōcurſu ad eādem
rem quæ uendi debet præferatur conſors patrimonialis ſi
ue matrimonialis habens partem in re illa habenti ſolum
modo partem qui non ſit conſors: & quod multum conſi-
derandum in caſu noſtro cuius deciſio iuſtiſſima attento
maxime quod in perſona conſortis & communionem ha-
bentis duo iura concurrunt quæ ſunt fortiora q̄ unum. ut
auth. de conſang. & uteri. fra. col. vj. C. communia de ſuc-
ceſ. auth. itaq;. Et etiam quia conſortum reſpectu parentelę
magis intereſt quia res fuit ſuorum. ff. de legat. j. l. filiusfa-
milias. §. diuus. & l. peto. §. frater. ff. de leg. ij. Ex his clare
infertur pro iure dictæ dominæ Bartho. in dicta uenditio-
ne non requiſitæ habet. n. intentionem ſuam a dicto ſtatu-
to fundatā quod requiri debeat & quod debeat in emptio-
ne præferri: quia communionem habeat in re illa & erat
conſors matrimonialis: quia a matre eius in dictam dñam
Contiſſam deriuauerunt res illæ & ſic ſi requiſita non
fuit poteſt priuilegijs ſtatuti prædicti de uenditio-
ne facta inquiſitione omiſſa & ſic poteſt illam comperam
reuocare &c. ut ibi diſponitur. Et ex his etiam patet quod
non obſtant. ſupra in oppoſitum allegata. nam ſecunda ra
tio in oppoſitum confirmata procederet quando ſtatutum
ſimpliciter proferet in emptione rei communionem habē-
tem quaſi tunc non eſſet ratio proferendi unum alteri: ſed
ſic expreſſe præfert conſortem patrimonialem ſiue matri-
monialem habentem partem in re illa alteri qui ſolū par-
4 tem habeat ſeu non ſit conſors. ut ſupra dixi. † Poteſt ergo
dici quod ubi eſt caſus. l. ibi nulla dubitatio. C. de col. l. il-
lam.

lam.& quod ubi lex ſcripta eſt ſeruari debet etiam ſi eſſet dura.l.proſpexit.ff.qui & a quib. licet iſta ſatis iuſta uideatur & magna ratione fundata.ut ſupra tetigi. Per hoc etiā patet ꝙ non ob.ꝙ allegabatur de paritate priuilegij. cum enim hic eſt aperta diſparitas.l. ſic diſponente. Non obſt. etiam quod allegatum eſt tertio de conſenſu Bul. præſtito dictæ alienationi. tum quia ut ſupra tetigi hic non agit de impugnatione illius uenditionis factæ per dominam Conteſſam cui ipſe conſenſit ſed ſolum illius quæ facta fuit poſtea per Thomaſium & Antoninm hæredes dicti quōdam Nicolai ac certum de iure quod cōuentio ſuper una re uel contractu non porrigit effectum ſuum alias.ff.de pact. l. ſi unus.§.ante omnia.fruſtra ergo etiam diſputatur an conſentiens Gulielmus alienationi debuerit cogitare hoc uerifimiliter quod portio Nicola.potuerit transferri in Franciſcum nel et in iudicio diuiſorio adiudicari uel econtra de quo tamen an & quando poſsibile euenire debeat attēdi plene per Bart.in d.§.ſacramenta. Per hoc etiam patet non obſtare ratinnem quarto loco ſupra in oppoſitum allegatam:hic enim domina Bartho.non uenit ad impugnationem contractus. Martini cui ſucceſsit ſed illius qui fuit poſtea celebratus.

Concludo ergo ſine alia proſecutione quod dicta domina Bartho. debet admitti, ad ius recompere.Et hoc uidetur de iure clariſsimum. Ego Florianus de ſancto Petro.

CONSIL. CCCLXXII.

1 *Sententia diffinitiua & etiam interlocutoria errorem expreſſum continens eſt ipſo iure nulla.*

2 *Sententia excommunicationis errorem continens expreſſum ipſo iure retractatur.*

3 *Opponenti exceptiones quando non praiudicetur etiam ſi per iudicem non obſtan.exceptionibus ad ulteriora procedendum pronunciatur.*

4 *Papa in ſuis ſententijs quare reſeruationes faciat.*

5 *Procedendum ad ulteriora & reo ſeruare exceptionem incompetentia iudicis non debet iudex pronunciare.*

6 *Ignorantia præſumitur etiam ſi quis per edictum citetur.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro declaratione iſtorum trium quæſitorum omiſſis allegationibus pro & contra gratia breuitatis uidetur mihi ſaluo iudicio cuiuſlibet melius ſentientis.
1 † Circa primum dicendum quod illa ultima ſententia fuit nulla ipſo iure: nam ſicut ſententia diffinitiua continens expreſſum errorē eſt nulla ipſo iure.l.ij.C.quando prouo.non eſt ne. l. ſi expreſsim.ff.de ap.& l.j.§.item cum cōtra ſacras.ff.quæ ſent. ſine app.reſcin.& in c.j.extra de re iu. Ita etiā eſt nulla ſententia interlocutoria cōtinens expreſſum errorem quia eſt eadem rō.& hoc tenet gl.in l.ij.ff.de ap.reci.Item.d.l.ſi expreſsim.& d.§. item cum contra ſacras loquuntur indiſtin
2 cte.ergo &c. † Item uidemus quod ſnia excommunicationis continens expreſſum errorem eſt nulla ipſo iure. ut in c.per tuas.extra de ſen.excom.& in c.uenerabilibus. §.pōt quoq;.de ſen.exc.lib.vj.cum ſi. attñ illa dicitur potius ſnīa interlocutoria q̄ diffinitiua.ut not.Spec.in tit.de ſen. præla.§.j.circa prin.Quod aūt dicta ultima ſnīa contineat errorem expreſſum & intolerabilem patet quia iudex ſecundæ appellationis ſic pronuntiauit interloquendo pronuntiamus & declaramus bene appellatum & male iudicatū fuiſſe & eſſe per dominum Ant. iudicem in ea parte tm̄ in qua circa reſeruationem exceptionis lapſus decennij ad appellandum dati in competentiæ indicis circa nego.ij.principalis formam debitam nō ſeruauit:& iō eas.d. Martino reſeruamus quatenus ei de iure competūt & per eum in principali in quo uerificabuntur &c. uñ iſte iudex in prima parte huius ſniæ expreſſæ ſenſit qđ. d. Ant.iudex grauauerit dictum Marti. non ſeruando debitam formam circa reſeruationem prædictam. Sed reuera dictus.d.Ant.iudex nullo modo grauauit in ſua interlocutoria dictum Marti. quod patet quia ipſe pronunciauit procedendum eſſe ad ulteriora prædicta in cauſa:& in hac parte ſanctè & iuſtè pronuntiauit: nam quotieſcunque opponitur ad proceſſum aliqua exemptio oriens ex tali facto quod ex eo iterum poteſt opponi exceptio ut peremptoria merita cauſæ tunc niſi opponens ſe offerat eam incontinenti probaturum uidelicet in modicum tempus arbitratum & infra eam illud probet clare & liquide ita quod nulla ſit probabilis dubitatio in iure uel in facto iudex debet pronūtiare procedendum eſſe ad ulteriora.nt l.nam & poſtea.in princ.ff.de iureiu.& ibi no. per Bar.in l.ſi.ff.pro ſuo.& pōt poni exēplum in exceptione rei iudicatæ tranſactionis iuſiur.& litis finitæ.ut d. l. nā & poſtea.& in c.j.de lit.conte. li. vj & patet exemplum in caſu propoſito.nam hæc exceptio lapſus decennij dati quę opponitur ab appellato contra appellantem uidetur exceptio rei iudicatæ:quia ſi uera eſt ex cauſa cōcluditur quod ſnia prima tranſiuit in rem iu. ut in c.quicquid ad conſultationē. extra de re iu.Et ideo poteſt opponi ad proceſſum in uim dilatoriæ ante litem conteſta. uel poſt conteſta in cauſa appellationis. Item in uim peremptoriæ ad merita cauſæ.Et ſimiliter idem eſt dicendum in exceptione quod renunciatum ſit appellationi interpoſitæ expreſſe uel tacite.ut in l.ad ſolutionem.C.de re iudi.in c.romana.§.ſi uero uocatis.extra de appel.li.vj. Et aduertēdum eſt quod hæc exceptio lapſus decennij ad appellandum dati & exceptio ꝙ renunciatum ſit appellationi non ſunt proprie directe exceptiones incompetentiæ iudicis etiam ſi opponuntur coram delegato cui per iudicem ordinarium ad quem eſt appellatum commiſſa eſt appellationis cauſa quia ex quo commiſsio & reſcriptum quod reuera emanauerit ab ordinario tribuit iuriſdictionem delegato & ille eſt competens iudex:ſed indirecte ſeu in conſequentiam poſſunt dici etiam exceptiones incompetentiæ iudicis. nam ſi opponantur ad proceſſum & incontinenti probetur iudex debet pronuntiare procedendum non eſſe ad ulteriora uel appellationi deferendum non eſſe: ut d.l.nam & poſtea.& d.c.j.& d.§. ſi uero uocatus. & ſic in conſequentiam uidetur pronuntiare ſe non poſſe eſſe iudicem competentem quo ad merita negotij principalis & hoc uidetur fuiſſe de
3 mente dominorum de rota in conſi.cxlviiij. † Item aduertendum eſt quod ubicunq; tales exceptiones oppoſitæ ad proceſſum in uim dilatoriæ repelluntur per iudicem tacite uel expreſſe licet ipſe nullam reſeruationem fecerit ſed ſimpliciter pronuntiauerit procedendum eſſe ad ulteriora nnn obſtantibus dictis exceptionibus oppoſitis tamen non præiudicatur opponenti quominus eaſdem exceptiones poſsit opponere ut peremptorias cauſę.imo etiam ſi teſtes producti iurati & examinati & publicati ante lit. conte.ad inſtantiam opponentis non probauerint dictas exceptiones iterum circa merita cauſæ oppoſitis illis exceptionibus ut peremptorijs potuerunt ijdem teſtes & alij teſtes ab eodem produci & ad eius petitionem examinabuntur & publicabuntur quia productio & publicatio atteſtationum facta in iudicio ſummario non nocet plenario ut in c.ueniens.lo.ſecundo.extra de teſti.& in c. ſolite. extra de reſt.ſpo.& facit.l.ſi iudex.ff.de his qui ſunt ſui uel alie. iur. & l.ſi quis a liberis.§.ſi parens.ff.de liber.agno.& hæc omnia eleganter uidetur ſenſiſſe.Bar.in extrauag.ad reprimendum in uerbo ſummariæ.uer.quædam ſunt emergētes quæ ſe habent &c. ubi clare decidit qualeſcunq; qōnes quas in ſolutas dimiſerat in l.eleganter. §. ſi quis poſt.ff.de condi. inde. ſed ita eſt quod clariſsime conſtat in caſu propoſito quod dicta exceptio lapſus decennij ad appellandum dati ex quo ſequitur in conſequentiam exceptio incompetentiæ iudicis circa merita negotij principalis quæ fuit oppoſita a dicto Martino appellato ad impediendum proceſſum non fuit per eum clare & liquide incontinenti probata:ut patebit ex infra dicendis circa tertium quæſitum ergo dictus do. Ant.iudex primæ appellationis ſanctè & iuſtè pronuntiauit pronuntiando procedendum eſſe ad ulterinra in cauſa prædicta. Et etiam uidetur fuiſſe de mente iudicis ſecundæ appellationis qui pronuntiauit bene appellatum

pellatum & male iudicatum fuiſſe & eſſe per dictum.d.An
to.iudicem in ea parte tantum in qua circa reſeruationem
lapſus decennij formam debitam non ſeruauit unde pro-
pter illam dictionem taxatiuam tantum uidetur ſenſiſſe eũ
bene pronunciatum in prima parte in qua ipſe pronuncia-
uit procedendum eſſe ad ulteriora . & ſaltem quo ad hanc
primam partem ſententiæ interlocutoriæ dicti.d.Ant.tran
ſiuit in rem iudicatam per lapſum temporis dari ad proſe-
quendum appellationem ab interlocutoria a ſtatuto uel a
iure communi cum in hac parte non fuerit reuocata per iu
dicem appellationis:nec dici poteſt quod dictus do.Ant.iu
dex male pronunciauerit non ſeruando debitam formam
dictam reſeruationem exceptionem lapſus decennij &c.
quia ex quo ipſe iuſte pronũtiare debebat procedendum eſ
ſe ad ulteriora non tenebatur facere aliquam reſeruationẽ
exceptionum ut ſupra dixi.nam a iure communi tunc uidẽ
tur ſibi reſeruare omnes exceptiones tam oppoſitæ quam
non oppoſitæ ſi poſtea opponantur ut peremptoriæ ad me
rita cauſæ:ergo illa uerba in quibus reſeruanir exceptiones
competentes dicto Martino circa appellationem prædictã
quæ ex abundãtiori cautela prolata ſunt in fauorem dicti
Martini appellati non poſſunt dici graue in aliquo dictum
Martinum in hoc regratiare debuit dictus Martinus dictũ
iudicem.facit.l.quæ dubitationis.ff.de regu. iu.& l.qui mu-
4 tuam.in princ.ff.man.& l.teſtamenta.C.de teſta. † Et ſæpe
uidemus quod Papa in ſuis ſentẽtijs facit reſeruationes ad
cautelam quas facere non erat neceſſarium.ut in c.querelã.
extra de elec.& in c.cum olim . extra de cauſa poſ.cum ſi.
Item ſi ex omiſsione alicuius reſeruationis exceptionum
non poſſet dictus Marti.appellatus dicere grauatum ſe: ut
ſupra dixi multo fortius non poterit dicere ſe grauarum ſi
fuit facta aliqua reſeruatio licet in formam inepta.ar.l.j.cir
ca prin.C.de rei uxo.ac.& bene facit quod not. Bart. in l.j.
in princi.in pen. q. ff.de eden. Præterea etiam prædicta re-
ſeruatio ſatis habuit dubium appellationis prædictæ. & iõ
uidetur ſibi reſeruaſſe exceptionem lapſus decennij ad ap
pellandum dati quæ principaliter competit contra appella
tionem.quia ſi eſt uera exceptio appellatio interpoſita di-
citur non rite & non legitime.ut in c.romana. §.ſi uero uo
catis.extra de app.lib.vj. Intelligitur tamen reſeruaſſe eam
ita demum ſi opponatur ut peremptoria:ut d.l. nam & po-
ſtea. Nam eam non potuit reſeruare ut dilatoriam ſeu tan-
quam talem ex qua in conſequentiam reſultat exceptio in-
5 competẽtiæ iudicis circa merita negotij principalis † quia
procedere ad ulteriora & non procedere ſunt contraria: &
abſurdum eſſet iudicem pronuntiare procedẽdum eſſe ad
ulteriora & exceptiones incompetentiæ iudicis reo ſerua-
re.ar.l.ij.in prin.ff.ſi quis in ius uo.non ierit.& l.ſi quis alie
na.ff.de iud.& l.ſi.C.de excep. imo etiam plus credo quod
per illa uerba reſeruatis exceptionibus &c. iudex ad caute-
lam reſeruat & declarat prout facit ius commune. ſ. ut de-
beant illa uerba large intelligi.ſ.de omnibus exceptionib.
peremptorijs competẽtib. dicto Martino appellatio circa
appellationẽ prædictã.i.circa cãm appellationis prædictæ:
nam ſæpe appellatio ponitur pro cauſa appellationis ut in
cle.ſicut.& cle. quandiu.de app. Ex quib.concluditur dictã
ultimam ſententiam fuiſſe nullam ipſo iure tanquam conti
nentem expreſſum errorem & cõtinentem quodammodo
ſibi ipſi repugnantiam.facit.l.ubi repugnantia. ff.de reg. iu.
& l.per ſeruum.§.ſi uſufructus.ff.de uſu.& ha. & c.cum di-
lectus.extra de purga.ca.& hoc quo ad primum .

Circa uero ſecundum quæſitum uidetur mihi dicendũ
quod de iure ciuili poterit appellari a dicta interlocutoria
ea forma qua fuit appellatum . Nam ſuppoſito quod dicta
ultima ſententia fuerit iniuſta : conſtat quod per eam irro-
gatur grauamen irreparabile per appellationem a ſenten-
tia diffinitiua prædicto Ioanni . Nam ſi dicta ſententia re-
maneret firma:& per conſequens præſumeretur uerum eſ-
ſe quod iudex primæ appellationis.ſ.dictus do.Anto.male
pronuntiauerit:& quod bene ſit appellatum ab eius inter-
locutoria tunc multabitur iudex:quia totũ negotium prin
cipalis cauſę deuolutum eſſet ad iudicẽ ſcdᵐ ę appellationis.
ut in c.ut debitus.extra de ap.& no.Bar.in l.eius qui. ff. de
ap.reci.& in l.intra utile. ff. de mino.ipſi autem grauamen
eſt duarum & irreparabile . ſ. quod loco primi iudicis ſibi
gratioſi qui pro eo pronunciauit haberet iudicem in toto
negocio occaſione ſententiæ iniuſte illum qui iniuſte con-
tra eum pronunciauit ergo &c.facit.l.apertiſsimi.C.de iu-
di.& iij.q.v.ſuſpecti.& facit quod notat.Bart. in l.ij.in ij.q.
ff.de appella.reci.ergo de iure ciuili a tali ſententia potuit
appellari.ut in d.l.ij. Item hinc inſurgit aliud magnum gra
uamen: quia ſi dicta ultima ſententia remaneret firma per
conſequens ſequeretur omnia acta facta coram iudice ap-
pellationis poſt ipſam appellationem eſſe irrita & nulla ip
ſo iure.ut in c.non ſolum.de ap. lib.vj.& ita no. glo.in uer-
bo diffinitiuam.& in c.j.de dila.& in c.ſignificante.& duo-
bus capitulis ſeq.ex̃. de reſcri.& no.Bar.in d.l.intra utile.ſi
uero fuiſſet pronunciatum male appellatum & bene iudi-
catum prout de iure pronunciare debebat tunc firmus re-
manſiſſet proceſſus factus per iudicem prædictum poſt ap
pellationem ab eius interlocutoria interpoſita. ut d.c.non
ſolum.& in cle.j.de dolo & contu.cum ſi.Si uero dicta ul-
tima ſententia interlocutoria fuit nulla ipſo iure quod cre
do uerum.ut ſupra dixi tunc planum eſt cõtra etiam de iu-
re ciuili nullitas eis potuit deduci coram ſuperiore in for-
ma prędicta.arg.l.j.§.j.ff.quæ ſen.ſine ap.reſcin.& facit qđ
no.Bar.in l.expreſſum.ff.de app.& hoc de ſecundo.

Circa tertium uero uidetur mihi clarum eſſe quod per
§.narrata non eſt probata talis exceptio quod dictus Ioan-
nes non potuerit appellare.quod dicto Ioan.uel eius pro-
curatori non fuit porrecta ſub ſcriptura dicta ſententia la
ta per uicarium poteſtatis floren. nec fuit ſibi perlectus te-
nor totus ille in x.dies præcedentes appellationem inter-
poſitam a dicto Ioanne ergo non fuit inducta noticia ſeu
ſcientia eius.ut in cle.cauſam.extra de elec. cõiuncto prin
ci.cum ſi.& in cle.j.de app.cum ſi.& no.Bar.in l.non ſolũ.
6 §.tutore.ff.de ope.no.nun. † præſumitur ergo ignorãtia di-
cti Ioannis licet ipſe fuerit citatus per edictum ad dictam
ſñiam audiendam. & idem eſt ſi fuiſſet ad domum nec fuiſ-
ſet inuentus quo ad hoc poſsit appellare.ut l.j.in ſi.ff. quan
do ap.ſit.& l.ab eo.C.quo & qñ iud.& facit. l.uerius. ff.de
proba.& maxime hoc uerum eſt quando interpoſita fuerũt
iuramenta prædicta de quibus in themate. ar.c.paſtoralis .
extra de excep.& c.ut circa.& c.nulli.de elect.li.vj.cum ſi.
Præterea ſi qua intimatio dictæ ſñiæ fuit facta in caſu præ
dicto reperiuntur facta procuratori generali cum libera di
cti Ioannis qui procurator nũquam fuit in illo iudicio agi-
tato coram uicario poteſtatis flo. ergo non poteſt nocere
dño quo ad hoc ut currat ſibi decennium ad appellandũ a
die ſcientiæ ſententiæ.ut probatur in d.cle. cauſam iuncto
prin.cum ſi.& ibi no.gl.in uer.ſpecialiter.& not.Spe. in ti.
de ap.§.qualiter.uerſi.quid ſi procurator.in ij.parte.& hoc
pro præſenti ſufficiat.Pet.de anchara.

CONSIL. CCCLXXIII.

1 *Nepos cum papa diſpenſatione an poſſit patrui uxorem ſibi accipere .*
2 *Papa in quibus diſpenſare poſſit .*
3 *Ius diuinum & naturale per conſtitutiones humanas modificari & declarari poteſt.*
4 *Papa in terris qualem & quantam poteſtatem habeat .*
5 *Papa in quibus caſibus diſpenſare nequeat .*
6 *Papa quid poſſit .*
7 *Papa quos Deus coniunxit ſeparat ſed an licite quæſtio eſt .*
8 *Ius diuinum circa matrimonia papa diſpenendum relinqui dicitur .*

1 IN CHRISTI nomine amen . † Reuo
catur in dubium utrum papa poſſet diſpen-
ſare quod uxorem patrui defuncti poſsit ne-
pos.i.filius fratris accipere in uxorem ſuper
quo aduertendum eſt quod prohibitio ſan-
guineorum uel affinium procedit partim ex iure diuino
partim ex iure poſitiuo . unde in ſecundo gradu æqualis
lineæ

lineæ tranſuerſalis contrahere poſſunt iure diuino, unde
filij duorum fratrum contrahunt, ſed non patruus cum ne-
pote & ſic ſeruant iudei, ut no. in. c. literas. de reſtit. ſpo. in
nouel. ſuper glo. unde ibi ſubdit poſt Philippum quod in
ſecundo gradu deſcendentium & aſcendentium nō poſſet
eccleſia diſpenſare. Et no. etiam In. an. in ſummula de ſpō.
ſuper arbore affinitatis ad fin. Prohibitio vero de qua ſu-
pra quæritur deſcendit a iure diuino ut patet Leuitici. 18.
ibi turpitudinem patrui tui non reuelabis, nec accedas ad
uxorem quę tibi affinitate coniungitur. Ex hoc conſequen
ter infertur quod cū iſta ſit prohibitio iuris diuini & Dei
Papa eius vicarius non poſſet reſcindere factum domini. l.
ſi hominem. ff. mandati. facit. c. dudum. de præben. lib. vj.
& non ſolum prohibita ore Dei ut eſt iſtud non uidetur
poſſe ſubuertere ſed nec etiam quod apoſtoli & prophetæ
docuerunt. ſic enim agendo uideretur errare & legem ſol
uere & non implere. Ad quod dominus noſter Ieſus ait ſe
non ueniſſe in mundum. ſcilicet legē ſoluere ſed implere.
Matth. 5. Ad hoc quod arguitur. 25. q. 5. c. ſicut quidam, ſi
enim contra prohibita lege diuina Papa poſſet diſpenſare
per conſequens uideretur ſingulariter poſſe ſtatuendo con
trarium tollere nouum & uetus teſtamentum & permitte-
re uſuras furta adulteria & ſimilia & ſic ſubuertere fidem
noſtram quam debet uſque ad animam & ſanguinem con-
firmare. ut dicto. c. ſunt quidam. per corruptionem particu
larium præceptorum quæ contingit per diſpenſationes de
ueniretur ad corruptionem totius arg l. ſi chorus. de leg. 3.
& l. ſi duo. de admini. tuto. facit quod not. Cy. in. l. reos. C.
de accuſa. quærens. ſ. utrum ad unum articulum cauſæ pu-
blici iudicij poſſit interuenire procurator. tenet quod non
2 per dictam rationem. † Sed his non ob. contrarium credo
in dubio propoſito uidelicet quod Papa poſſit ex cauſa, ut
nepos, id eſt filius fratris accipiat relictam patrui præde-
functi. Et pro huius declaratione circa latiſſimam Papæ
poteſtatem credo regulam affirmatiuam videlicet quod
ex ea poteſt contra ius diuinum ſiue prohibitiones noui &
ueteris teſtamenti diſpenſare, & cum cauſa diſpenſando
non dicitur dicta iura diſſoluere ſiue deſtruere, ſed eis de-
ſeruire, quod probatur per ea quæ not. Ioan. and. in. c. de
multa. de præben. in nouel. ubi poſt beatum Thoma. di-
cit quod diſpenſatio eſt quædam commenſuratio commu-
nis ad ſingula: unde gubernator familiæ dicitur diſpenſa
tor quod diſpenſat ſingula ſingulis & laborem & premiū
& tali diſpenſatore indigemus qui legem uniuerſalem in-
terdum relaxet ex cauſa ut ibi per eum & plenius per Ar-
chidia. xj. diſtinctio. conſequens. ubi de poteſtate diſpen-
ſandi circa præcepta diuinæ legis & humanæ. & quod ip-
3 ſe no. ead. diſt. c. in his. † ſi etiam uidemus ius diuinum &
naturale licet dicatur immutabile. ut inſtit. de iure natu.
gen. & ci. §. ſed naturalia. tamen per conſtitutiones cano-
num. & ciuilium declaratur modificatur & compillatur iu
xta no. in. c. quæ in eccleſiarum. de conſti. per Innocen. &
plenius in c. poſſeſſor. de regul. iuris. lib. vj. in mercu. ſecun
do argu. & c. pactum. eo. titu. in mercuria. articulo quinto.
quod ergo poteſt Papa ſupra ius naturale diſponere per
generalem conſtitutionem hoc ſimiliter uidetur poſſe per
ſuam diſpenſationem. ſ. ius diuinum modificare & mutare
ſicut & Chriſtus plura Dei patris præcepta mutauit in no-
4 uo teſtamento. ut in. c. non debet. de conſang. & affi. † pote
ſtas enim papæ non eſt ex homine ſed ex Deo. c. nouit. de
iudi. & in terris Dei uice fungitur cum plenaria poteſtate
paſcendi oues ſuas ligandi & ſoluendi per nota. in. c. per
uenerabilem. §. rationibus. qui filij ſint legiti. & hinc eſt.
quod poteſt ſupra ius diſpenſare. c. expoſuit. de conceſ. præ
ben. & contra apoſtolum. xxxij. diſtinct. c. lector. & con-
tra uetus teſtamentum in decimis non dandis. de deci. ex
parte. cum ſequenti. Item in uoto. de uoto. cap. j. & in iu-
ramento. xxv. q. vj. c. ij. & in multis caſibus nota. in. d. c. ſunt
quidem. xxv. quæſtio. j. Et aduertendum quod plures ex il-
lis caſibus ſunt grauiores iſto & præcepti diuini ſunt unde
ſi in illis diſpenſare poteſt non eſt dare rationem quare nō
etiam in ſecundo gradu affinitatis lineæ inæqualis. facit. l.
illud. ad. l. aquil. & c. inter corporalia. de transla. prælato.
5 † Item aduertendum ad id quod ſupra dixi & declaro la-
tius quod ſunt certi caſus in quibus papa diſpenſare non
poteſt quibus exceptis omnia alia eius arbitrio relinquun-
tur. ut. d. c. inter corporalia. & xxij. diſtin. qualis. ff. de iudi-
cum prætor. Caſus autem in quibus non poteſt diſpenſare
numerantur in Specu. titulo de leg. §. nunc breuiter. arguen
do ergo a ſufficienti caſuum enumeratione. ut. l. obligatio-
nū fere. de actioni. & obli. uidetur dicendum quod in caſu
noſtro poſſit cum ibi non enumeretur inter prohibitos: &
ſic ratione huius plenitudinis poteſtatis. ut dixi quia ipſe
eſt ſucceſſor Petri & uicarius Ieſu Chriſti uicem non pu-
ri hominis ſed ueri Dei gerens in terris. ut in. d. c. inter cor
6 poralia. & c. pro humani. de homi. lib. vj. † unde omnia
regit ordinat & diſponit prout ſibi placet. xj. quæſtione ter
tia. cuncta per mundum. & c. per principalem. Et generali-
ter dummodo non faciat contra fidem poteſt omnia: nec
quiſquam poteſt ſibi dicere cur ita facis. xxix. diſtinctio. in
memoriam. de pœniten. diſtinctio. iiij. §. ex perſona. alias
quamuis. & hoc notat. Specul. in titu. de leg. §. nunc oſten-
dendum. uerſi. lxxxix. & in. d. §. ponuntur. infiniti caſus ubi
papa diſpenſat & diſpenſando relaxat conſtitutiones cano
nicas & diuinas ut in iuramento uoto & ſi. Item de iſta la-
tiſſima papæ poteſtate quo ad propoſitum dubium eſt
ſciendum quod poteſtas eius ſupradicta uerſatur circa ma
trimonia inducendo in ipſis impedimenta uaria per ſuas
conſtitutiones canonicas contra quas matrimonialiter ce-
lebrat ſunt nulla & ſeparantur ſimiliter matrimonia legi-
time contracta quandoque diſſolui. de primo patet per to
tum quartum librum decretal. ubi in ſingulis titulis impe-
dimenta quæ impediunt contrahenda & dirimunt iā con-
tracta. & inſtit. de nupt. §. fin. ex quibus apparet quod illa
autoritas quos Deus coniunxit homo non ſeparet. Mat.
xix. & Marci. x. non eſt ita ruditer & ad corticem intelligē
da. ut dicantur iuncti a Deo omnes qui mutuo conſenſu cō
trahunt matrimoniū, ſed qui canonicè contrahunt in con-
ſtitutionibus apoſtolicis coniunguntur alias ſequeretur
quod frater cum ſorore & coniuncti in tertio uel quarto
gradu contrahentes matrimonium non poſſent per illā au-
toritatem per Papam ſeparari quod eſt abſurdum. & c. nō
7 debet. de conſan. & affi. † Item uidemus quod Papa per
ſuam conſtitutionē ſeparat quos Deus cōiunxit. i. legitime
coniugatos etiā carnali copula ſi uouentes nouere caſtita-
tem religionē ingredi inuicē ſe abſoluerint. de cōuer. cōiu.
coniugatus. & c. dudum. imo. diſſoluitur. etiam alio remit-
tente. de eo qui duxit in ma. c. j. Item altero ex infidelibus
ueniēte ad religionē chriſtianam de diuor. c. quanto. Item
diſſoluit ſponſalia de præſenti per ingreſſum religionis. c.
ex publico, & quod ibi no. de cōuer. coniu. Ex quibus iuri
bus & exēplis patet quod ſicut in uoto iurato & alijs præ-
ceptis a lege diuina ita in matrimonio etiam ſeparando la
tiſſima eſt poteſtas Papæ, rōnē reddit Io. and. in. d. c. inter.
corporalia. de transla. in nouel. ſuper verſi. homo. nam ut
ibi dicit nō ſeparat hō carnale matrimoniū cū eccleſiaſti-
cus iudex, id per ꝯſtitutiones pape diſſoluit, ſed ipſe Deus
cuius authoritate ipſe cōſtitutiones factæ ſunt. nā dictā cō-
ſtitutionē canonicā dūmodo nō ſit cōtra fidē ipſe Deus fa-
cere intelligit. Et ꝑ iſta tollunt ꝯtria quod inferior non pōt
tollere. l. ſuperioris. 21. diſt. inferiorum. nec uicarius irrita-
re ſtatuta dñi ſui. l. qui hominē. ff. man. nam reſpondetur ꝑ
proxime dicta quia ipſe Deus dñs & redēptor dr facere qđ
facit eius vicarius cui ut dictū eſt ampliſſimā dedit ꝑtātē li
gandi. & ſoluēdi. & cuncta gerendi dūmodo nō faciat con
tra fidē, ut in. d. c. ſunt qdem. de cuius etiam poteſtate circa
votum ſimplex & ſolenne not. in. c. rurſus. qui cle. uel uo.
ubi aliter conſtitutio canonica ſtatuit de uoto ſimplici ali
ter de ſolenni impediendo & dirimēdo matrimoniū poſt
ꝯtractum cum tñ conſtitutio Dei dicat vouete & reddite dño
vota ueſtra. Similiter in iuramentorū obſeruātia edite ſunt
quāplures conſtitutiones canonicę ad interpretationē iu-
ris diuini reddite dño iuramēta ueſtra. c. & ſi Chriſtus. de
iureiur. Itē qñq; canon fingit matrimoniū ubi uere non eſt
matrimonium

matrimonium ex defectu conſenſus, et tñ eccleſia habet illud pro matrimonio, & in foro ſuo iudicat pro illo. de quo facit ſubtiliter. c. is qui de ſpon. ubi no. pro iſta ptãte papæ matrimonijs inducẽdis & impediendis ſiue dirimẽdis. & in c. de infidelibus. de conſang. & affi. Inn. ſuper verbo non ſe parat. & de diuor. c. gaudemus. in no. ſuper verbo conſtitutionibus. Poſtremo aduertendũ quod ius diuinũ circa matrimoniũ reperitur ꝓcedente tpe variũ & diuerſum olim enim propter neceſsitatẽ frater poterat ꝯhere cum ſorore conſanguinei cũ conſanguineis tñ quod in collateralibus nulla erat prohibitio. ſed hoc fuit a principio humani generis in filijs cum nepotibus Adam. & hoc etiam fuit in diluuium in nepotibus Noe. In Leuitico vero prohibitæ fuerunt. 12. perſonæ de quibus. de reſti. ſpo. c. literas, & de diuor. gaudemus. Demum ius canonicũ poſitiuum multas alias perſonas prohibuit & prohibitionẽ ſuã. ad. 4. gradum conſanguinitatis & affinitatis modificauit cum tñ antea &
8 in ulterioribus gradibus prohibuiſſet. † Ex quibus apparet quod ius editum circa matrimonia impediẽda nõ eſt ius quod immobile perſeueret imo mutabile prout papæ qui in terris Dei uice fungit̃ expedire uiſum fuerit. facit quod no. Io. an. in ſummula. 4. lib. de ſpon. in ti. nõ mirum igitur ſi in prohibitione Leuitici prohibentis nepotem contrahere cum relicta patrui poſsit papa ex cauſa diſpenſare, nã maiora ſiue grauiora facit & generaliter oĩa dum nõ ſint contra articulos fidei ut ſuperius dictum eſt, nã ex cauſa diſpenſat quod frater ad fidem conuerſus remanet in coniugio cum relicta frãtris. c. fin. de diuor. quod non poſſet ſi præciſa & indiſpenſabilis eſſet dicta prohibitio. Concludo igitur ꝙ poſtq̃ in caſu noſtro papæ non reperitur expreſſe prohibitum ex generali poteſtate ſua poſsit diſpenſare quod nepos relictam patrui recipiat in uxorem cum ut ſuperius dixi ſumus in regula permiſsiua qđ quicq̃d ſibi nõ reperitur uetitum vĩ fore cõceſſum, ut. c. inter corporalia §. ſed neq; de tranſla. præla. & qđ ibi no. do. Pe. de anch.

CONSIL. CCCLXXIIII.

1 *Ius præſentandi & committendi regimen hoſpitalis poteſt laicis competere.*

IN CHRISTI nomine amen. Reuerendiſsimo ſapiẽtiſsimoq; conſilio magnifici & excellentiſsimi domini noſtri &c. Nos Ant. de But. & Pet. de Anch. utriuſque iuris doc. Cum litem cauſam & quæſtionẽ quæ uertitur inter nobilem uirum Raynerium de odof. ex vna parte & Iac. Ioannis de ſcraglo. ex altera ſuper hoſpitali ſanctæ Mariæ de ca. franco nobis cõmittendam duxeritis, & examinandi eam & auditis iuribus utriſq; partis referendi ueſtris reuerentijs quis ex eis habeat potiora. Nos ad executionem mandatorum uolentes procedere ut tenemur iura prædicta plene diſcuſsimus, & examinauimus & cum dictus Rayne. ad iuſtificationem ſui iuris initeretur ex collationibus retro factis per epiſcopos bon. & adminiſtratores alios præſidentes regimen eccleſiæ bon. nos collationes ipſas retrofactas diligenter reſpeximus. Et quia reperimus quandoq; per præſidentes regiminum dictæ ciuitatis, quandoq; per præſidentes regiminum dicti epiſcopatus collationes fuiſſe factas ad teſtium antiquorum dicti caſtri examinationem proceſsimus de cõmuni opi. de fama & ueritate & credulitate ſuper prædictis eos interrogari facientes reperimus ita unam col. priorem tempore omnibus alijs factã de dicto hoſpitali per. d. Thadeum de pepul. ut conſeruatorem pacis & iuſtitiæ ciuitatis Bon. qui cuidam Egidio Thomaſij de thebaldis illud contulit. Vnã etiam aliam factam a quondam præſidẽte bon. pro ſancta Roma. eccl. Et nouiſſe hanc factam dicto Raynerio per magnificum dñm noſtrũ. Ex parte uero altera reperimus primo colla. factam per dominum Epiſcopum Americum ciuitatis Bon. per. 16. an. poſt colla. domini Thadei aliam etiam ſubſequenter factam per capitulum Bonon. eccleſiæ ſe. va. aliam factam per. d. Americũ cardinalem & adminiſtratorem Bon. ecc. tanq̃ deuolutum ad apoſtolicam ſedem. Poſtremo in quodam libro epiſcopalis eccleſiæ reperitur illud hoſpitale deſcriptum inter eccleſias & alia loca pia dyoce. Bon. In hac uarietate & diuerſitate collationum examinari fecimus multos teſtes ab utraq; parte productos quorum atteſtationibus diligenter uiſis & intellectis reperimus per plures & antiquiores fore probatũ quo modo inter homines dicti caſtri fuit ſemper fama publica & cõmunis opi. quod hoſpitale illud ad cõmune Bon. pertineat. Et quibus omnibus de proprietate iuris conferendi dictum hoſpitale an ad epiſcopum uel cõe Bon. pertineat poteſt merito dubitari. Nam pro dño noſtro in communi ſuo facit antiquior collatio cõis opi. & fama. Pro domino epõ uero facit præſens poſſeſsio iuris conferendi & iuris præſumptio quæ eſt ut omnia loca pia ſub epiſcopi
5 gubernatione conſiſtant. † hoc tamen uerum quo ad uiſitationem quod bene regantur quantum aũt ad præſentationẽ, & etiam ipſius regiminis cõmiſsionem ita poteſt cõpetere illud ius laicis ſicut clericis. Et pro tanto in iſta dubitatione potius inclinamus quod proprietas dicti iuris ſpectet in poſterũ potius ad magnificum dñm quam ad dñm epm niſi dominus eps aliter de iure ſuo ꝓbaret & cui præſens relatio nihil debet obeſſe cum non ſit cum eo iudicium agitatum. Verũ quia iſte Ia. fuit inſtitutus & facta ſibi collatio per capitulum locũ tenentẽ Bon. eccleſiæ tunc uacantis & bona fide, quia credebat capitulum dictum ius conferendi ad epiſcopum pertinere nõ credimus eum per magnificũ dñm admouẽdum de iure niſi aliter probaretur indignus propter malam adminiſtrationem hoſpitalis uel aliter. Quibus caſibus ut diximus ſi admouendus eſſet niſi dominus epiſcopus aliud de iure ſuo doceret credimus potius, ut diximus nouam inſtitutionem imminentem ad magnificum dominum quam ad dominum epiſcopum pertinere ut ſic pro antiquiori collatione pro cõmuni fama & opi. antiquorum in iſto facto vario & dubio præſumamus. Et ita quod de iure credimus ueſtris dominationibus duximus referendum. Et ita ad finem, ego Pet. de ancha. propria manu ſcripſi. Et ego Anto. de But.

Titius deceſsit inſtituto ſibi hærede ex teſtõ in quo reliquit ſeyo ſuo conſorti & eius filijs in perpetuum anno quo liber lib. x. deceſsit poſtea ſeyus ſuperſtite mæuio eius filio & hr̃de qui factus adultus cũ ſolẽnitatibus ſtaturi ſufficientibus ad priuandum eum reſtitutione rõne minoris ætatis cõfeſſus fuit ad petitionẽ hæredis dicti teſtatoris ſe habuiſſe: & recepiſſe a dicto hærede oẽs & quaſcunq; quantitates pecuniarũ ei mæuio & dicto quondã eius patri debitarum uigore dicti teſtamenti & quorumcunq; legatorum in eo deſcriptorũ. Et ultra ꝑdicta fecit dicto hæredi dicti teſtatoris fine quietationẽ remiſsionẽ & pactũ gratuitũ de aliqđ perpetuo non petendo de & ab omni eo & toto quod eidẽ deberetur & debebitur pro tempore futuro uigore dicti teſtamenti & quorumcunq; legatorum in eo contentorũ. Abſoluens ẽt ipſum hæredem per aquilianam ſtipulationẽ & acceptilationẽ per publi. inſtrumentũ ualidatum ẽt per ſacramentũ. Nunc uero dictus mæuius effectus maior iam ſunt. x. anni qui pauper eſt & pauper manſit poſt mortẽ dicti ſui patris & pauper erat dictus ſeyus eius pater uult petere legata ꝑdicta annorũ ꝑteritorum ſaltem a die dicti celebrati contractus citra non obſtante dicto pacto remiſsione & abſolutione tãquã ꝑdicta ſint: & intelligaĩ pro alimẽtis relicta ſuper quib. tranſactũ non fuit nec tranſigi potuit alio non uiſo cognito nec obſeruato. Petrus de anchara.

CONSIL. CCCLXXV.

1 *Minor qui in contractu alimenta ſibi debita cum iuramento remiſit an poſsit reſtitutionem petere.*
2 *Iuramentum quare inſtitutum fuerit.*
3 *Alimenta pauperi auferre necare eſt.*
4 *Tranſactio ſuper futuris alimentis tunc ualebit cum iudex de pluribus inquiſierit.*

IN CHRI-

IN CHRISTI nomine einſq; matris uir
1 ginis glorioſæ Mariæ & beati Ant.amē.† In
ſupradicta quietatione & pacto gratuito in-
teruenit iuramentum cuius ſolius ratione uř
iſte minor omni iuris auxilio deſtitutus:nam
iuramentū confirmat contractus & diſpoſitiones quæ alias
de iure non ualent . ut in aut. ſacramenta. C. ſi aduer.uen.
quinimo contractus expreſſe a iure reprobati de iure cano
nico iuramento firmantur.ut pactum de futura ſucceſsione
& alienatio rei dotalis.ut.c.licet.de pac.lib.vj.&.c. cū con
tingat. de iureiur. ultra ius canonicum & ciuile quietatio
ſolenitate ſtatutaria roborare : ut patet ex themate.Ex qui
bus minus intuenti ſubtiliter uideri poſſet hunc adultum
omni iuris auxilio deſtitui & excludi a limine iudicij pro-
pter iuramentum quod canones inuiolabiliter obſeruari
præcipiunt ſi non uergit in diſpendiū ſalutis æternæ.ut.d.c.
cum contingat.&.22.q 4. inter cætera dicendum igitur ſi-
bi uidetur redde dño iuramenta tua.de iureiur.c. & ſi Chri
ſtus & renunciantibus iura ſua nō eſt amplius regreſſus ad
illa.de edi.edic.l.quæritur.§.ſi uenditor.&.vij.q.j.quam pe
riculoſum.cum ibi not. Contrarium dico & ſic alias con-
ſului in ſi.q.& quia hæc ſunt duo uincula quæ uidentur hāc
remiſsionem ualidare ut dixi. ſ. iuramentum & ſtatutum.
2 † Primo ad obſtaculum iuramenti ueniens p̄mitto quod
canones dicunt iuramentum non fuiſſe inſtitutum ut eſſet
iniquitatis uinculum quod uerbum iniquitatis multum pō
dero quo utitur tex.in d.c.inter cætera . Rurſus iuramentū
debet habere tres comites.ſ.ueritatem iudicium atque iu-
ſtitiam.22.q.2.animaduertendum.&. ca.quanto.de iureiu.
In.q.aūt prædicta euidens apparet iniquitas & deceptio re
ipſa cum.l.minor & pauper pacto gratuito alimenta futu-
ra remittit nā annuum relictum de quo. ſ̄. factum pauperi
cenſetur legatum alimētorū.ut.l.cum hi. §.ſi cum in annos.
& ibi Ia.but.& Bar. ff. de tranſac. Deceptio.n. in hoc caſu
etiam ex qualitate perſonæ renunciantis præſumitur : quia
minor hic namq; ætas ut dicit.l.multis inſidijs & captioni-
bus expoſita eſt & infirmum eius conſilium ideo naturalis
3 ſuadet æquitas talibus ſubueniri.ut.l. j. ff. de mino. † Item
ēt ex qualitate rei remiſſæ & gratis nam auferre alimenta
pauperi eſt necare & donare eſt dilapidare.ut.l.neceſſariæ.
de lib.agno.&.l.ſi filius.ff.de dona . Ex quibus patenter o-
ſtenditur quod dicebam hic eſſe dolum re ipſa iniquitatem
& deceptionem uinculum igitur iuramenti talia non con-
firmat ut in iuribus præal.uerum quia non propria autori-
tate debet quis deferere iuramentū. ideo prouiſum eſt a iu
re ut in talibus caſibus in quibus iuramentum dicitur inter
poſitum ſuper actu iniquitatem uel iniuſtitiam continente
debeat adiri ſuperior ut remittat primitus deprehenſa ini-
quitate cognoſcens.ut.c.debitores. de iureiurando . & hoc
ſentit Ioannes an.in ſi.in.d. c. cum contingat poſt V in.ſu-
per.j.gl.circa ſi.ubi dicit quod licet iuramētum obliget mu
lierem ad obſeruantiam contractus debet tamen inſtare ut
abſoluatur.& ſic innuit quod debeat abſolutionem conſe-
qui illo caſu multo magis in iſto in quo qualitas facti &
perſonæ multifariam ſuadet relaxationem indulgeri ut ſu-
1 perius eſt probatum.Et ſic in hoc primo obſtaculo iuramē
ti concludo relaxationem petendam & indulgendam per
dn̄m ep̄m iura præalle.Venio ad ſubmotionem ſecundi ob
ſtaculi de ſtatuto diſponente quod inniti a minore dicitur
cum certa ſolennitate ualeant nec poſsint reſcindi prætex-
ti minoris ætatis hoc quidem ſtatutum confirmat contra-
ctus & diſpoſitiones minoris ſolummodo cum reſcindi
poſſent rōne minoris ætatis.aliam aūt nullitatem uel reme
dium reſciſſorium quod ex alia parte iuris deſcenderet nō
prohibet allegari & in iudicium deduci. nā & alibi hoc cō
tingit quod ex pluribus legibus deſcendunt plures ſpecies
nullitatis reſpectu eiuſdem diſpoſitionis & una tollitur a-
lia remanente.ut.l.ſi uero lex.ff.de hære.inſti.&.l.ſi domus.
ff.de ſer.ur.prædio.ex pluribus enim cauſis deſcendētibus
ex diuerſis legibus poteſt quælibet diſpoſitio eſſe nulla &
una ſubmota non ſufficit ad firmandum actum contra nul-
litatem ex alia.l.deſcendentem, ut in iuribus præalle. facit,
cle.paſtoralis.de re iudic.&.c.conſtitutus.de reſti. in inte.
cum ſi. Ad propoſitum igitur ſatendum eſt quod rōne mi-
noris ætatis nequit iſta remiſsio & pactum gratuitum re-
ſcindi.ſed alia ſpecialis lex prodita ſuper materia alimen
torum efficaciam & effectum huius pactionis & conuētio
4 nis impedit.ſ.lex cum hi.ff.de tranſact. † ubi ut ualeat tran
ſactio ſuper futuris alimentis debet iudex de pluribus in-
quirere alias ipſo iure non tenet : nec etiam renunciatione
aliqua uel iuramento firmatur : quia illa eſt ſolennitas for
malis quæ iuramento non tollitur.ut ibi expreſſe no. Bar,
in.§.j.&.l.ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſo. cum ergo in.q.no-
ſtra iudex aditus non inquiſiuerit de modo cā & perſonis
ſequitur quod pactum tale gratuitum fuit nullum . ut . d.l.
cum hi.§.ſi prætor.&.§.in cauſa.&.§.modus.&.§. perſona.
Et ſi dicatur illa lex tota loquitur in tranſactione . ſed
nos loquimur in pacto gratuito & ſic in caſu diſsimili . Ad
hoc dico quod gl.ordi.ibi dicit idem in pacto gratuito qđ
in tranſactione numeratur fraus & circumueniatur oratio
prohibens ibi remiſsiones alimentorum & ita dicit in d.
l in princip.ſuper uerbo alimentorū & æquitatem & men
tem. l. illa gl. conſiderauit nam ſi paruo dato. l. prohibuit
alimēta futura remitti.ut in.d.l.in prin. multominus nullo
dato ut pactum gratuitum præſupponit. Concludo igitur
quod ſtatutum nullitatem ex ſpecialis legis capite deſcen-
dentem non intendit renunciationem confirmare nec de
ipſa cogitauit : ſed de illa quæ deſcendit a minori ætate dū
taxat qua ſublata per remedia adhibita per ſtatutum rema-
net illa alia ſpecialis & econtra ad quam tollendam requi-
rebatur ſpecialis no.quæ non facta poteſt dici improuiſa &
neglecta quia erat ſpeciali nota digua.ut.l.item apud.§.hoc
edictum.ff.de iniurijs .

Ex hoc ergo capite concludēdum eſt pro ueritate quie
tationem & pactum gratuitum de quibus.ſ̄. quæritur nul-
lius eſſe momenti rationibus ſupradictis do.Pet.de ancha.
& domi.Ioan.de canetulo.& do. karolus de zamberis iu-
ris utriuſque doctores diclmus & conſulimus &c.

CONSIL. CCCLXXVI.

1 *Confeſsio facta in teſtamento quid operetur .*
2 *Debitor uſurarij mutuans ſocio hoc pacto quod uſurario ſortem & uſu
ras reſtituere debeat an dicatur uſurarius.*
3 *Mutuans communitati ut durante debito ad collectas non teneatur an
ſit uſurarius .*
4 *Teſtamentum uſurarij non ualidatur ſi poſt mortem ipſius cautio de-
bita præſtetur .*

SECVNDO dubitatur quid ſi in teſtamen-
1 to † quis confeſſus fuit ſe uſurariū & ad hoc
ſatis reſponſum eſt. ſupra , quia confeſsio ſa-
cta in teſtamento qua quis directo ſe aſſeruit
uſurarium extraiudicialis eſt nec plus opera
tur quam cum emanat inter uiuos ut.l.aurelius. §. fin.ff.de
libe. lega.& de lega.ij.l.lucius.§. ſemproniæ . & de condi.
& demon.l.cum tale.§.falſam.ſed cum emanat inter uiuos
non facit eum manifeſtum . Contrarium uidetur notsrś
ſecundum Fede. de ſenis in gloſſ.ij.ca.quanquam. de uſur.
lib.vj. quam gloſſ.approbat Archi. quæ ibi dicit quod con
feſsio extraiudicialis uidetur facere crimen manifeſtum.
Sed dicit Lapus in additione ad Fed. in c. vj. quod illa glo.
non probat id ad quod inducuntur leges allegatæ uel illa
gloſſ. eſt uera quando illa concurrunt de quib.ibi dicitur ſe
cundum Lapum . Aduerte tamen quia ſi ſinodali conſtitu-
tione hæc confeſsio haberetur pro ſufficienti probatione
iſta confeſsio licet non probaret eum eſſe manifeſtum . &
ſic anuullaret teſtamentum tū probaret crimen uſurarum.
ut compelli poſsit ad reſtitutionem earum . ut no. Feder.
con.lxij.de quo uide.J.poſt diſputationem in. q. quæ inci-
pit. Niſi emanet coram ſacerdote uel teſtib. uel notario uel
iuſſu ut reſtituant uſuræ & cum exhibitione librorū ergo
nec illa quæ emanauerat in ultima uoluntate reddet eum
manifeſtum publicatione facta. poterit tamen epiſcopus
decernere

deecernere & publicare eum fuiſſe publicum uſurarium fama publica concurrente ſed non puto declarationem talem quantum attinet ad propoſitum quicquam operari: quoniam tempore teſtamenti non fuit manifeſtus ergo quilibet potuit ſuo teſtamento teſtis adeſſe: & ſibi potuit licite ſepultura concedi. nam dicta qualitas manifeſti adeſſe debet tempore teſtamenti & ſepulture cum de teſtamento & ſepultura tractatur quia qualitas adiecta uerbo ſignificat ſecundum tempus uerbi.ut.l.in delictis.§.ſi extraneus. de noxa.uerba decre. quamquam dicunt teſtamentis uſurariorum manifeſtorum nullum debere intereſſe & eis denegandam eccleſiaſticam ſepulturam. Et ſic concluditur quod confeſsio manifeſti criminis uſurarij facta per mortem non facit uſurarium manifeſtum & qualitas manifeſti concernit tempus factionis teſtamenti uel ſaltem tempore mortis quæ teſtamenti factionem terminant. ut.l.iij. de adi.le.& l. cum hic ſtatus. ff. de dona.inter ui. & uxo. pro quo uide glo.24.q.2.ſane.2.quæ incipit.ſed quid. Item quia.c.quamquam loquitur de manifeſto nō de manifeſtando.& de hoc uide conſil. 7. poſt diſputationem in fine. quod incipit. Quæritur etiam ſi teſtamentum uſurarij &c. Federi. uidetur tenere contra.7.concluſione. Proderit igitur dicta declaratio quo ad præſumendum contractus mutui eſſe uſurarios ſecundum quod infra dicam.

2 Ad materiam uſurarum quæro de pluribus † Et primo pone quòd debitor uſurarij mutuauit ſocio pecuniam hoc pacto quod ipſe reſtitueret uſurario ſortem & uſuras quæritur an mutuans ſit uſurarius. Et uidetur quod non cum nihil lucri percipiat ex tali mutuo ergo &c. de uſuris.c.nauiganti. 14. q. 3. plerique. & c. ſeq. Item ſi ſoluiſſet pro utilitate ſocij poſſet repetere ab eo ſortem & uſuras ſupra de fideiuſſo. conſtitutus. & c.peruenit. fortius ergo poterit excipiendo retinere.de reg.iur.qui ad agendum.li.6.ſed ueritas eſt ſi iſte mutuans fuiſſet ſibi ſtipulatus uſuras indubitanter eſt uſurarius ſi autem creditori ſuo non ualeret ſtipulatio.inſtit.de inuti.ſtipul.§.alteri.Damaſius reliquit hęc diſputationi dicens ſoluat qui poterit & ob cauſam dicit quod non poteſt repetere niſi ſortem Bar. Bri.in.q.uenerabili quæ incipit. Aliquis ſcholaris dixit quod huic competit actio mandati dicit quod ſi tunc omnino intendebat ſatisfacere uſurario de illa pecunia quam ſocio mutuauit tūc non eſt uſurarius nec peccat: quia hic non fit ſtipulatio uſurarum ſed ut damnū euitetur nec ſibi aliquid accreſcit pro hoc facit.14.q.4.ſi quis oblitus ibi aliqua incrementa. &c. & c.quoniam ibi ad quæſitum.eadē cā & q.& ꝙ ibi no.non enim cum ſuo damno tenetur ſocio ſubuenire.24.q.1. ſi nō licet ſolum damnum euitat & ſibi pecunia nihil ſibi germinant ideo in eo deficiunt rationes quare uſura ſit prohibita.ut.ſupra.dixi. & pro hoc dicto bene facit quod not.Innoc.de uſu. c. 1. ubi dicit quod ſi tu teneris mihi ad certam diem ſoluere: & quia non ſoluiſti recepi ab alio ſub uſuris uſuras quas alij ſolui reſtituere teneris quod fit propter moram debitoris. Facit etiam opti.quod not. Guliel.in ſpec.

3 tit. de uſu. uer. ſed pone. † de eo qui mutuauit communitati pacto quod durante debito non teneatur ſoluere collectas quod talis non ſit uſurarius. ratio quia lucrum non capit licet damnum euitet cuius dictum ſane intelligas quod tunc tantum ſit uerum ſi collecte imponende eſſent incerte. ſecus ſi certe ut ibi not. Ioan. An. & idem dicitur ſentire in.c.conſuluit.de uſuris. Quæritur etiam ſi teſtamentum uſurarij de quo non conſtat per eius confeſsionem uel probationem per teſtes uel alias legitime per manifeſtationē uel notorietatem iuris uel facti licet poſt mortem fuerit probatum ipſum eſſe uſurariū p famam uel indicia uel per liberos ſuos uel familiam eius ex quibus poſt mortem publicetur & manifeſtetur uſurarius an ualeat necne. do. Angel.de Caſtellione artium & iuris utriuſque doct. dicit quod teſtamentum uſurarij occulti uel pene occulti qui de reſtituendis uſuris in uita uel in morte non cauit ſecundum formam. c. quamquam de uſur. libro vj. poſt cuius mortem fuit manifeſtus ualet & tenet. nec iſto reſpectu annullari etiam ſi codices rationum ſuarum poſt eius mortem reperti ſint per quos uſuraria prauitas demonſtretur. hoc probatur ſic nam.c.quamquam de uſu. lib. 6. habuit ortum & fundamentum ex concilio Lateranen.extra de uſur.c.3. & patet ex tex.c.quamquam & hoc oſtendit gloſſ. eiuſdem.c. quæ incipit dicebat illud conſilium. ſupplet enim & ampliat ut ibi patet ſed conſilium Lateranen. loquitur quādo uſurarius in peccato manifeſto decedit. ergo &c. Hoc etiā demonſtratur in d.c.quamquā cum dicitur teſtamentū quoque manifeſtorum uſurariorum aliter facta &c. patet enim quod defectus reſtitutionis uſurarum uel preſtande cautionis uel qualitas manifeſti criminis uſurarij concernunt tempus factionis teſtamenti uel ſaltem tempus mortis quo teſtamenti factio terminatur. ut. ff. de adi.le.l.4. & de dona. inter uir.& uxo.l.cum hic ſtatus. §. penitentiam.cum ſi.ergo manifeſtatio criminis uſarij poſt mortem facta non uitiat teſtamentum. Præterea crimen manifeſtum & defectus reſtitutionis uſurarum uel debite cautionis præſtande in annullando teſtamentū æqualiter agunt.ut patet in præ-

4 alleg.c.quamquā † ſed præſtatio debite cautionis facte poſt mortem non ualidat teſtamentū inualidum. ut not. glo.& bene in clemen.1.de ſepult. ergo nec manifeſtatio criminis facta poſt mortem inualidabit teſtamentum inualidum.tenet.argu.ab oppoſitis.C.de ſent.poſ.l.ſi.33.diſtin.hoſpitiolum non inſiſto plus: quia hoc poſſet probari per infinitas rationes conſimiles. Sed non omitto glo. hoc dicentem in canone ſane.2.24. q. 2. quę incipit ſed quid ſi ſignata ſuper uerbo librorum.quæ glo.per magne auctoritatis uiros approbata eſt & ſeruata. & ibi not. per Archi. nec obſt. ille text. q̄a eſt ibi ſpeciale odio criminis hæreſis.ut ibi not. Archi.hoc etiam tenuit & conſuluit Arſtodinus de forliuio legum doct. & Pagamus de Sala legum doct. & Io. de capitaneis legum doct.

In omnibus autē alijs ſuis bonis.a.b.c.eius filios legitimos & naturales ſibi uniuerſales hæredes inſtituit & eſſe uoluit & ſi contingat unum ante alios decedere in pupillari ætate uel alias quandocunque alios ſuperſtites ſubſtituit & uoluit ſuccedere & ſi contingat duos decedere tertium ſuperſtitem ſubſtituit.ut ſupra.deinde autem dicitur omnibus decedentibus ſine filijs legitimis: & naturalibus ſecundum diſpoſitionem iuris ſucceſsio habeatur & fiat. Modo deceſſerunt omnes & unus poſt alium ultimo decedens cōdidit teſtamentum opponitur per proximiores abinteſtato quod hoc teſtamentum ultra legitimam dicti ultimo decedentis non prodeſt inſtituto in eius teſtamento & hoc propter uerba appoſita in teſtam[illegible] patris ſupra ibi omnibus autem decedentibus &c. & ib[illegible] cundum iuris diſpoſitionem ſucceſsio habeatur & fi[illegible] uaſi teſtator diſpoſuerit ꝙ hęreditas uadat ad ueniente[illegible] abinteſtato & qui ſuccedere poſſent ipſi patri dictorum. a.b. & dicto ultimo decedenti. Per inſtitutum reſpondetur quod illa uerba operantur ue ultimo decedens poſsit teſtari cum eidem aliquem ſpecifice non ſubſtituerit. Item quod illa uerba habeatur & fiat hoc uidentur importare: quia uidentur notare ut poſsit ſibi facere hæredem: quia iuris diſpoſitio hæc eſt ut quis poſsit ſibi hæredem facere quæritur quid iuris.

CONSIL. CCCLXXVII.

1 *Teſtatore poſt certas ſubſtitutiones dicente: omnibus decedentibus ſucceſsio ſecundū iuris diſpoſitionē habeatur: an ultimus poterit teſtari.*

2 *Teſtator ultimo decedenti non iniungit onus fideicommiſsi.*

1 IN CHRISTI nomine amen † Saluo ſaniori conſilio non credo per dicta uerba ultimo decedenti inductum aliquod onus fideicommiſsi: ſed quod libere potuerit teſtari & dicta uerba ſecundum iuris diſpoſitionem ſucceſsio habeatur & fiat potius ſonant in permiſsionem quā in prohibitionem poteſtatis teſtandi quo ad ultimum decedentem ſine filijs. hæc eſt enim iuris diſpoſitio ut de

bonis

bonis acquiſitis quilibet habeat liberum arbitrium teſtandi.ut.l.j.C.de ſacroſan.eccle. † Item ultimo decedenti nõ uidetur teſtator uoluiſſe iniungere onus fideicom. quia hæc eſt iuris diſpoſitio ut ultimus poſsit facere quicquid uult.ut.l.cum pater.§.libertis.de leg.ij. & .l. qui ſolidum. §.etiam.eo.tit. Item licet legatum ſactum familiæ ualeat: licet incertum: quia uidentur illi de ſamilia inuitati ordine ſucceſsiuo.ut.l.puen.§.fratre.de leg.ij. tamen ſi iſta uerba ſecundum diſpoſitionem iuria ſaperent fideicommiſsũ non eſſet dare ordinem ſucceſsiuum:quia uiderentur inuitati penitus extranei ipſi teſtatori ſi ultimus filius habebat fratres uterinos uel alios deſcendentes ſiue tranſuerſales de lineæ matris ſuæ: cum enim legata & fideicom.fiãt pro pter meritum cum dilectione.ut.l.nec adiecit.ff.pro ſoc.ab ſurdum eſſet dicere ꝙ teſtator cogitaſſet per talia uerba ultimo filijs poteſtatem teſtandi adimere & penitus incognitos ꝓtuliſſe.nam hoc eſſet cõtra ordinem charitatis adimere.ſ.prioribus & ulterioribus conceſsiſſe.arg.l.aſsiduis.C. qui po.in pig.ha.Et ita credo de iure dicendum. Ego.Pet. de ancha.

In nomine domini amen.Factum ſuper quo petitur cõſilium exhiberi tale eſt.Quidam caporalis centum lancearũ ſcriptus ad ſtipendium cõis Senarum inter quas lãceas fuit ſcriptus unus nobilis cum una lancea qui ſeruiuit toto tempore conductionis quo tempore finito iſte caporalis centũ lancearum inuenit ſe eriã obligatum in multis debitis pro emptione equorũ ueſtimentorũ & cibariorum ultra q̃ debebat recipere a cõmuni.Modo ille caporalis petit ſuũ ſtipendium illius lanceæ creditores dicũt quod pecunia quæ retenta eſt in cõi Senarum iſtius caporali centũ lancearum debet dari eis, dicit caporalis illius lanceæ qđ primo eſt obligata ſibi ſeruienti qui ſeruiuit cum ſua lancea:modo quæritur quis eſt potior in illa pecunia retenta per commune an illi creditores uel caporalis qui ſeruiuit cum una lancea uel ambo.

CONSIL. CCCLXXVIII.

1 *Caporalis centũ lancearum ſi debita cõtraxerit:an alius caporalis unius lanceæ ſtipendium ſuum petens preferatur cæteris creditoribus.*
2 *Debitum iuſti ſtipendij cæteris debet præferri.*
3 *Cauſa proxima fauorabilior eſt cauſa remotiori.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſo ſupradicto themate ex cuius narratione non patet inter creditores contractam aliquã hypothecam ex qua aliquis eorundem nitatur ex quo poſsit inſerri omnes pariter admitti & ꝯcurrere in eo qđ reperit̃ de bonis debitoris prioritate tẽporis nõ attẽta iuxta no.plene in l.priuileg.de priuil.credito.& ſm hoc iſte nobilis vr̃ cum cæteris admittẽdus. In ꝯ.arguit̃ ꝙ iſte nobilis ꝓ debito ſuæ lanceæ cæteris credito
2 ribus præferatur † debitum.n.iuſti ſtipendij vr̃ non poſſe per aliquẽ impediri quominus ſoluat̃.vt.C.de excuſ.rei militi.ſ.ſtipẽdia.Præterea & hæc me mouet in debito pͣctn ſuper re quæ petit̃ ille qui petit eſt cæteris creditorib. ꝓferẽdus ẽt priuilegiatis ut.l.ſi cum dote.§.ſi mulier.ff.ſol.matr. ſed iſte nobilis uir ſeruiuit cum lancea ſua cuius lãceæ rõne ꝓrata ipſam lanceã contingentem ſtipendiũ debebatur a cõi qđ ſe illi caporali ſoluturum promiſerat ei ergo dominiũ illius lanceæ non appareat ad iſtum caporalem, ſed ad iſtum nobilem pertinere ſi ſibi ſoluitur nulli creditori irrogatur iniuria ut.eſt caſus in.d.§.ſi mulier.ibi uel ex dote cõparate ſunt &c.debitũ enim aliorũ creditorũ non apparet ex qua cauſa ſit contractũ uel ſi apparet ex cauſa expenſarum eſt cã nõ proxima ſed remota & mediata ex qua
3 ſtipẽdium percipitur. † vnde fauendũ eſt magis cauſæ proxime quam remotæ.ut.l.ſi mulier.ff. re. amo. & hanc partẽ credo ueram.ſ.iſtũ nobilem præferri cæteris creditoribus pro ſtipendio lanceæ ſuæ: hoc probari poſſet alijs rõnibus gratia breuitatis omiſsis. Ego Pe.de Anch. utriuſque iuris doc.& ita ut cõſultum eſt per ſpectabilem & egregiũ uirũ iuris utriuſq; doctorẽ.d. Pe. præfatũ dico & conſulo ego Benedictus de plũbino legũ doc.licet aliam rationem aſsignans uidelicet & inquantũ dictus caporalis centũ lancearum cõtraxit & pepigerit cõi tanq̃ caporalis & magiſter nomine ſociorum & ſocietatis ſuæ prout cõiter fieri cõſueuit:nã ex eius pacto & contractu quærit̃ obligatio & actio ipſis de ſocietate ſua cuiuſmodi eſt dictus nobilis caporalis unius lãceæ. ff. de pac.l.itẽ magiſtri. & ideo ipſe nobilis pro ipſa lancea põt petere ſtipendiũ ſuum nemini affectum nec obligatũ pro debito proprio dicti magiſtri caporalis cẽtum lancearũ.ff.pro ſoc.l.nemo. cũ ſi.Ioãnes &. P.filij martini necnon.Bar.h.& cãbius fratres & filij chriſtofori filij dicti Marti.habẽtea unã domũ magnã inter alia & certas poſſeſsiones ad.ſ.ſcriptã diuiſionẽ deuenerunt.ſ. quod dictæ domus magnæ camera in qua conſueuerat morari eorũ pater.ſ.martinus cum tubata antiqua de ſubtus & deſuper cũ caminata magna & cũ cameris ſuperioribus poſitis intra muros groſſos dictæ tubatæ ſit in prima parte cum certis poſſeſsionibus. In ſecunda uero parte poſuerunt totam domum anteriorem poſitam infra ſuos confines uſque ad cortille deſuper & de ſubtus cum ambobus coridorijs & cameris exiſtentibus ſupra cortille prædictũ uſque ad domum prædictam uidelicet coridorium quod ſ.puteum & aliud uſq; ad andronam poſteriorẽ ſeu ad ſedilia prout & ſicut uadunt & utitur ad præſens Ioã. & certas poſſeſsiones. Et in tertia parte poſuerunt & deſignauerunt domum contiguam partibus ipſius domus uſque ad murum domus & alios ſuos confines & certas alias poſſeſsiones.Facta dicta diuiſione dictæ domus in eius inſtrũ fuerunt poſita infraſcripta uerba quæ ponderanda ſunt ex quibus decidit̃ iſta. q. quia ſi ita cõia remanſerunt clarum eſt quod quilibet alienare potuit partem ſuã quam habet pro indiuiſo in locis hic nominatis quæ cõia remanſerunt. ſi tamen dicatur quod pars anterior ſit libera debet intelligi extra ea quæ in cõi remanent: quia id quod eſt cõe non computatur in parte. Nec ob. quod de ſeruitute dicit̃ quia illa uerba & pro eis & eorũ familijs ueniunt adiectiue. ut. l.ea tamen adiectio.ff.de leg.iij.& quæ porta magna anterior dictæ domus & andaneum magnũ & uolte ipſius uſq; ad curtile & curtile cum puteo uſque ad muros circunſtãtes ipſi curtili & loci ipſius curtilis uerſus domus Pauli ſint & remaneãt cões & cõia inter eos pro eis & eorum & cuiuslibet ipſarum familijs & rebus ita qđ quilibet prædictorum ipſius & eorum quilibet poſſet uti cõmodè & cõgrue & decenter abſq; læſione alterius occupãdo &c. mortuo dicto Pe.pars eius deuenit ad Bar.& cãbium. & mortuo dicto cambio pars eius deuenit ad ipſum Bartho. qui Barth.hæres prædictorũ recepit ab officialibus artis lanæ. c.lib.bon.& dedit fideiuſſorẽ.mortuo dicto Bartho.dictus fideiuſ.quia coactus ſoluere dicta.c.cõi.bñ.accepit inſolutũ dictas duas partes qui fideiuſſor eſt omnino extraneus a familijs dictorũ fratrũ & nepotum diuidentiũ cuius fideiuſſoris filius poſtea uendidit oĩa iura cuidam cichino extraneo penitus & non de familijs prædictorum quæ ſibi cõpetebant in dictis duabus partibus dictæ domus. Mõ iſte cichinus uult uti iſta porta magna anteriori dictæ domus & andaneo magnæ uolte ipſius uſq; ad curtile & curtili cũ puteo uſq; ad muros circunſtantes. nepotes Ioãn.dicũt qđ non põt uti ꝑdictis non rõne iuris cõis cum pars ſua anterior ſit libera non rõne dictæ ſeruitutis impoſitæ in ipſo inſtrumento diuiſionis cum ipſe cichinus non ſit de familija prædictorum nec agnatione nec cognatus ſed omnino & penitus eſt extraneus.modo quæritur quid iuris.

CONSIL. CCCLXXIX.

1 *Corrigi non creduntur quæ de proximo dicta ſunt.*
2 *Sanguinis & honeſtatis ratio inter perſonas familiares attendi debet.*
3 *Verba ſeruari debent a quibus mens & intellectus dependent.*
4 *Seruitus quomodo intelligatur ut per partem anteriorem domus ad poſteriorem tranſeatur.*

IN CHRISTI nomine amen. Dubietas principaliter ex ſupraſcripta narratione quæ reſultat io eo iudicio pēdet priocipaliter ex his uerbis quæ ponuntur in ſecundæ partis aſsignatiooe & ex his quæ ſubijciuntur inferius io uerſu. & quod porta &c. quæ ſibi uideotur inuicem repugnare: quia uidetur in parte ſecunda anterior pars domus libere aſsignata. in clauſula uero finaliter uidetur dici
1 contrarium ſcilicet quod porta talis ſit communis. † Videndum eſt igitur qualiter hic debeant iouicem coaptari ut repugnantia ſubducatur: & quia nō eſt uerifimile quod corrigantur ea quæ de proximo dicta ſunt. ut. l. non ideo. de condi & demon. ideo uidetur quod ſit talis conſonantia facienda. ſ. in uerſu. & quod porta dicatur quod ſit communis quo ad ſeruitutem uiæ itineris & uſus in ducendo utendo congrueoter & coodecenter & pro ſe & pro eorū familijs ut in inſtr͞o apparet: & ſic erit hic ſeruitus realis: quia debebitur a re rei. ut. l. qui alieoa. §. fi. ff. de neg. geſt. & erit hic ſeruitus limitata pro eis & eorum familijs ut io
2 uerbis inſtr͞i apparet. † Hic ſuadet ratio ſanguinis & honeſtatis quæ inter tam caras familiaresq; perſonas faciliter obſeruatur nec ibi cadit ſioiſtra ſuſpicio & ſic uī quod ad extraneos ſucceſſores talis ſeruitus ooo tranſibat. Sed his nno obſt. aliter dicendum puto uidelicet quod illa uerba io uerſu. & quod porta patiuntur proximum intellectum
3 † conſtat. n. quod a uerbis ex quibus mens colligitur recedere ooo debemus. ut. l. j. §. ſi is qui nauem. ff. de exerci. iuncta. l. labeo. ff. de ſup. leg. ſed in dicto oer. dicitur quod porta & andaneum & alia debent eſſe communia ergo eſt iotelligendum ratione dominij ideo eſt proditum communi diuidundo iudicium ut cōia diuidantur. ut. l. per hoc iudiciū. ff. cōmu. diui. cum ſi. idro dicimus qnq; quod id quod eſt commune dicitur eſſe meum intelligendo ratione partis ooo pro toto. ut. l. ſerui electiooe. §. labeo. ff. de lega. j.
4 † Secundo hoc probatur ſic. ubi una determinatio refertur ad plura ea regular æqualitate ſeruata. l. iam hoc iure. ff. de uulgari & pup. ſub. ſed hęc uerba de quibus. ſ. & quod porta anterior &c. referuntur communiter ad iſtos quibus partes aſsignatę ſunt ergo debent ipſos equaliter comprehendere ſed ſecundum proximum iotellectum hoc eſſe nō poteſt. quia quo ad illum cui domus aoterior aſsignatur io parte non pōt ſeruire iure ſeruitutis. ut in. l. re communi. ff. de ſer. ur. pred. & l. quicquid. ff. communia prædi. cum ſi. ergo talis communio inducta ſuaderi oon poteſt. Tertio hoc probatur: quia præſuppoſito quod dn͞ium partis anterioris remaoeat apud eum cui aſsignatur in parte tunc ipſe haberet facultatem alienandi in quemlibet alium: quia præcedens ſeruitus coniecturata. ut. ſ. ad ipſum extendi oō poteſt ut ſuperius dictum eſt & ſic ioter eos inequalitas reſultaret quæ in cootractibus improbatur. Dicēdum igitur quod porta andaneum & curtile ſiot cōmunia quo ad dominum ut inducant illa uerba. Nec obſt. quod uideaoī corrigere id quod proxime dictum erat: quia non eſt ita imo præcedentia per ſequentia reſtringuntur ut in ſi. l. cum in teſtamento. §. ſi. ff. de hære. inſti. & l. ſi cum fundū. cum ſi. ff. de uer. ſigni. ita quod declarabitur quod io parte ſecunda cū reſtrictiooe ſequenti. Nec. ob. quod dicitur de eorum familijs &c. quia illa uerba non ueniunt reſtrictiue quod patet ex copula &, quæ ibi ponitur dum dicitur quod pro eis & pro eorum familijs: argu. l. ea tn̄ adiectio. ff. de leg. iij. Cōfirmatur hoc quia ſi aliud diceretur morientibus illis ſiue decedētibus partes poſteriores remanerēt illis inutiles ſine aditu ad eas quod eſſet iniquū ergo quod ipſe nō uellet in ſeipſo non debet cootra alios poſtulare. ut. l. pe. C. de ſolu. Non ob. quod non debeot detegi ſecreta domus &c. quia hic ſolum aditus in loco emineoti petiī non per cameras & alia loca ſecreta. Hæc mihi uideor fuiſſe magis intētio diuidentiū & meo iudicio magis equa ſm primam coolulgationem. ſequitur abſurdum quod pars quorumlibet eſſet inutilis ubi res deueniret ad extraneum ſecūdū ſecundā cōſultationē & reſponſionem non ſatisfiet menti arbitratorum quorum fuit intentus: ut communitas andanei eſſet tantum communis familie qui cum miniſterio hoc adiecerunt ponderantes quanta poſſent ex cōmixtione extraneorum pericula obuenire maxime ubi ſunt mares & fœminæ qui die & noctę haberenę ſoli & ſole inſimul conuenire: ut. l. non aliter. ff. de uſu & ha. in familijs enim eorū nihil ſeui ſuſpicati ſunt arbitri diuidendo. in mixtura aūt extraneorum ſecus & merito non eſt ergo andaneum ſiue in ſeruitute ſiue in proprietate conſiſtat honeſte inter extraneos diuiſibile aut communicabile. ut. d. l. nō aliter ob. puto portiooes has uenire in licitationem ſecundum formam. l. j. C. communi diuid. quæ ſi portio io extraneū tranſlata oon poſsit ſecum trahere communionem andanei aut diuiſiooem honeſte lex enim dicta ab arbitris uidetur ne conſortes in extraneo alienarent dando communitatem andanei ſolum illis de familia. C. de contrahenda emptio. dudum. Pet. de Anchara.

Cum ex diſpoſitione ſtatutorum ciuitatis Seneñ. caueatur quod ſi mulier deceſſerit ſine filijs ex uiro cui nupta eſt tempore ſui obitus remaneret dimidia pars ſuarum dotium apud maritum ooo computato in dicta dimidia lucro donationis propter nuptias qua parte maritus priuari noo poſsit. ſi uero mulier ex uiro præmortuo habens filias ſecundo oupſerit & ex ſecundo ſuſceperit filium & ipſo uiro ſuperſtite deceſſerit tertia pars dotis ipſius mulieris & donatioois propter nuptias remaneat penes ipſum maritum ſuperſtitem: reliqua uero remaneat penes filios ſaluo quod in proximo caſu ubi ſecundo nupſerit poſsit mulier diſponere ſecundum iura & ſtatuta commuois Seneñ. & hoc eſt totum ſtatutum. Sequitur talis additio oona dicto ſtatuto quod poſitum eſt ſub rubrica quæ pars cedat lucro oiri ſol. ma. propter mortem uxoris quæ additio ſic ſtat. Addiderunt in ſi. d. c. hęc uerba uidelicet quod ſi mulier ſecundo uiro nubet & filium unum uel plures habuerit ex primo uiro & ex ſecundo uiro filios ſimiliter habuerit quod dictus talis uir nil lucretur ex dotibus. filij uero ipſius mulieris ex utroque uiro & ipſa muliere nati ſuccedant in capita ſalua ſemper diſpoſitiooe dicti ſtatuti. ſequitur ſtatutum ſi qua mulier habens filios uel filias ultimas unum uel plures cuiuſcunque ſexus fecerit teſtamentum uel codicillos uel dooationē oon poſsint relinquere donare uel ueodere uel alienare ita quod filij eius qui remanſerunt poſtea poſsint priuari bonis ſuis niſi cauſa neceſsitatis uel metus ſalua quarta parte bonorū de qua poſſit pro ſuo arbitrio diſpenſare & de ea diſponere hoc eſt punctualiter ſtatutū cui ſtatuto facta fuit talis additio poſt mortalitatem magnam quæ talis eſt. Addiderunt dicto ſtatuto hæc uerba uidelicet oepos uel oepotes ſiue neptis & nepotes deſcendentes ex eis ubi diſponit de habente filios & filias & detraxerunt. d. c. hæc uerba. uidelicet fecit teſtm̄ codicillos uel donationem & addiderunt in ſi. d. c. hæc uerba uidelicet reliquę tres partes pro rata ioter filias diuidātur & hæc eſt additio punctualiter ut iacet. His præſuppoſitis factum ſuper quod conſilium de iure petitur tale eſt. quædam domioa Berta habens filium ex primo uiro & habens bona q̄ plura uigore & occaſiooe primi matrimonij ſibi ooo quæſita nupta ſecundo uiro cui quidem dotis titulo dedit & tradidit poſſeſsionęs & bona eſtimata per. c. lib. quę ualebant. cxxv. ſecundum rei ueritatem promitteos dicta Berta dicto ſecūdo uiro dicta bona defendere & deſtrigare a quacunq; perſooa & ſic ad eſtimationē prædictā dictæ Bertæ ius dotis eſt quæſitum quæ quidem Berta deceſſit ſuperſtite filio nato ex primo uiro. cui ex bonis ſuis ipſa mater magnā ſeu maiorē partē ipſorum bonorū nō datorū in dotem ſecundo uiro cōceſsit & ſuperſtite hoc ſecundo uiro nullis tn̄ relictis liberis ex ſecundo uiro nunc contentio oriī inter dictū filium & maritū ſuperſtitē. nā filius uult uenire ad reſtitutionē dicti cootractus dotalis dicēs quod dicta mater cum conſcientia non potuit de bonis ſuis diſponere niſi de quarta parte & allegat ſtatutū. ſ. ſcriptum de hoc loquens cui pro parte dicti mariti filio Bertæ reſpōdetur quod hoc oō uēdicat ſibi locū in dotibus qui in poſsit in dotem

in dotem dare quæcũque bona habet. Et ex hoc eſt primũ
dubium an dotis traditio ſi ſit reſtricta mulieri ſecundo nu
benti de bonis ſuis uigore dicti ſtatuti. Secundum du-
bium eſt poſito quod filius ſimul ueniat in capita alijs exi-
ſtentibus ex ſecundo uiro pater in nihilum admittatur an
dictus ſecundus uir dimidiam lucretur eum nullus filius ſu
ſceptus fuerit ex prædicto ſecũdo uiro & ex prædicta Ber
ta ſibi nupta. Tertiũ eſt ſi dicta Bertha habet patrimonia-
lia & ſic extra dotẽ. an dicta bona ſint obligata dicto ma-
rito in totum uel pro quarta parte ad defenſionem dicti
contractus dotalis &c.

CONSIL. CCCLXXX.

1 *Statutum an odioſum dicatur quo mulier habens filios ultra quartam diſponere prohibetur.*
2 *Moderator & arbiter in re ſua quilibet eſſe poteſt.*
3 *Lex odioſa dicitur qua liberi diſponere & contrahere prohibentur.*
4 *Maritus ſecundus quando dotem dimidiam lucrari dicatur.*
5 *Viri ad matrimonia contrahenda prouocantur ſi uxore ſine liberis in ſecundo matrimonio decedente dotis medietatem lucrentur.*
6 *Paraſernalia uxoris obligantur marito pro defenſione dotis.*

IN CHRISTI nomine amen. Ante de-
terminationem & reſponſionem ad dubia
propoſita in themate ſunt euidẽtialiter quę-
dam præmittenda quæ circumferrent ad de
1 terminationem quæſitorum. † In primis igi
tur præmittendum quod lex municipalis communis ſen.
de qua in ipſo themate fit mentio & per quam mulier ha-
bens filios prohibetur non poſſe diſponere de bonis ſuis
uolendo alienare niſi dũtaxat de quarta parte ipſorum bo-
norum eſt reſpectu ipſius mulieris principaliter odioſa.li-
cet in conſequentia ſit fauorabilis filijs quorum contẽpla-
tione emanaſſe uidetur. Odioſitatis autem dictæ.l.cauſæ
2 ſunt plures ac demonſtratiue ipſius odij. † Et primo quia
eſt contra naturalem equitatem & ciuilem qua licet cui-
cunque domino diſponere de ſuis bonis & ipſis frui ad li-
bitum ſuũ ut in re ſua ſit moderator & arbiter: ut.C.man.
l.in re mandata.ſol.matri.l.etiam.§.licet. Secundo quia eſt
contra ordinem a iure communi in honorem lineæ aſcen
dentis & in condignam ſatisfactionem lineę deſcendentis.
placuit enim legislatoribus quod parentibus liceat de bo
nis ſuis diſponere miniſculam partem quæ eſt legitima iu-
re nature relicta liberis ut.l.papinianus.§.quarta.ff.de in-
offi.teſtamen.l.ſcimus.§.repletionem. &.l.qm̃. &.l.omni-
no.C.eo.titulo.d l.municip.procedit econtra in proprijs
mulieribus eidem minuſculam partem reſeruando ad di-
ſpoſitionem & tres partes inalienaliter reſeruando libe-
ris. Tertio quia eadem.l.eſt diſtricta in ſui diſpoſitione.
non enim ſeparate acquiſitiones bonorũ ut puta ſint quæ-
ſita mulieri mediante matrimonio, unde ſunt liberi uel ali-
unde. ſed ſimpliciter loquitur in quo equitas iuris cómu-
nis aliter diſponit, ut.l.fœminæ.C.de ſecundis nuptijs.tri-
buens ipſi mulieri libertas habenas diſponendi inter libe-
ros de bonis aliunde quæſitis quam ex matrimonio.ſed re-
ſpectu ſecundi uiri limitatiue.l.ut non liceat aliquo titulo
plus concedere quam uni ex liberis qui minus habeat: ut.l.
hac edictali.in prin.de ſecun.nupt.reſpectu uero bonorum
quæſitorum occaſione alicuius matrimonij uel proxime
uel remote ut per ſucceſsionem quam mater ipſa fecit ali-
cui ex liberis.l.communis digno iudicio coartauit mulie-
ri liberam diſponendi licentiam: ut. d.l.hac edictali.§.his
3 illud. &.d.l.fœminæ.cum concor. † Item præmitto quod
omnis lex adimens liberis diſponendi & contrahendi licẽ
tiam niſi ex cauſa iuſta fiat odioſa eſt quaſi contra ius natu
rale ſeu gen.ſecũdum quod contractui eſt iniunctum. ut.l.
ex hoc iure.ff.de iuſtit. & iure. hinc eſt quod facultas iure
ciuili non perijt.ut.l.ſi pignori rem. & ibi per Bart.ff.de
uſucap. Item præmitto quod leges diſponentes in lucris
nuptialibus & lucra nuptialia fouentes ut pacta licita ipſo
rum lucrorum habent rationem publici iuris & priuati
ſimul.

ſecundario ut uiri & mulieres proniores ſint ad matrimo-
nia contrahenda ſi in mortalitatis euentum ſuperſtes ali-
quod lucri compendium ſit habiturus. ut.C.de dona. ante
nup.l.cum multe circa medium. His præmiſsis deſcendo
ad quæſita. Et contra ſecundum uirum ut non lucretur
dimidiam ſue dotis principaliter hæc faciunt primo dictæ
.l.municip. rigiditas quæ prohibet mulierem diſponere
uel alienare bona ſua niſi dumtaxat uſque ad quartam ſi
filios habeat ſed proponit quod ipſa domina Ber. habeat
filium ex primo marito tempore dotis date ſecundo uiro
qui filius adhuc uiuit ergo ſequenda eſt ipſa lex licet rigi-
da.ut.l.proſpexit.qui & a qui. ſol.ma.l.ſi uero.§.de uiro.
Secundo facit equitas motiua legislatoris qui per legem
municipalem in additione de qua in themate fit mentio
uidetur uoluiſſe in caſu exiſtentium liberorum ex aliquo
matrimonio quod ſecundus uir nil lucretur. & ſic uide-
tur abrogare quod ante erat diſpoſitum in ueteri lege de
lucro dimidio uel tertiæ dotis. Breuiter puto contra ut
latius infra patebit. Suppono tamen primo quod dictum
ſtatutum prohibens mulierem alienare uel de bonis ſuis
diſponere non eſt intelligendum in muliere quæ alienat
dotando ſeipſam cũ hic intellectus eſſet iniquus & impedi
ret liberam licentiam contrahendi matrimonium ſi non
liceret mulieri ſecundo nubere uolenti bona ſua dare in
dotem propter filios quos haberet ex primo matrimonio
ceſſaret hic utique præcipua cauſa fauoris quæ debetur mu
lieribus ex dotibus ut nubere poſsint. ut.ff.ſol.mat.l.j.&
.ff.de iure do.l.j.nec facit quod mulieri reſeruatur quarta
pars bonorum ſuo arbitrio diſponenda: quia non tollitur
quin reſtringatur libera contrahendi matrimonij licentia.
ſub hac enim minuſcula parte non eſt ueriſimile incitari ad
matrimonium homines condigne conditionis qui anhe-
lant cum ea matrimo. contrahere ſub maiori dotis con-
temptu. ergo d.l.municipalis non eſt intelligenda in hoc
caſu & accidit de iure dot.l.ſine generalis.§.iſte autem cu
rator. & ut mulier in contrahendo matrimo. non deficiat
ob dotis condigne carentiam & ſit ſupradicta interpreta-
tio reſtrictiue tum ex cauſis dotis ut in euidentialibus, tum
ex præcipuo fauore debito dato mulieribus ut cum doti-
bus nubere poſsint tum ne pro minuſcula parte ipſa lex
municipalis inducat contra ipſas mulieres graue damnum
& iacturam generalem in omnem caſum cõtra equitatem
naturalem & regulas iuris communis ut in euidentialibus
tactum eſt dicta autem lex procedet in alijs alienationibus
& diſpoſitionibus mulierum.arg.l.ſi ſerui ueſtri. & quod
ibi not.C.de noxa.&.l.ſcimus.§.in computatione.C.de iu
re delibe & quod ibi not. Prædictis etiam accedat quæ-
dam conſideratio reductiua abſurditatis quod nędum in.l.
ſed, in omni diſpoſitione euitandum eſt, ponatur enim
quod ſi mulier habens.xl.in bonis & filios ex præcedenti
matrimo.& nubens ſecundo det quartam.i.x.in dotem &
ex ſecundo uiro ſuſcipiens filios iterum nubat non dabit
in dotem niſi quartam quarte & ſic de ſingulis. & hoc mo-
do quaſi ad nihilum ueniet ſed hoc eſſet omnino abſurdũ.
Et ſic contingente caſu in alienatione facta per dictam do
minam Bertam ex cauſa dotis in interpretatione dicti ſta-
tuti dico pro dote.ut.ff.de iure dotium.l.in ambiguis.cum
concor.& per hoc concludo dictam dominam Bertam ci-
tra impedimentum.d.l.munici.potuiſſe dicto ſecundo ui-
ro dare dotem poſito quod tranſcenderet ultra quartam
bonorum ſuorum & hunc intellectum puto uerum & con
ſonum equitati & per hoc ſit reſponſum ad primum.
4 † Venio ad ſecundum, ſcilicet an dictus ſecundus uir
poſsit & debeat lucri facere dimidiam dicte dotis & ultra.
Puto quòd ſic uigore ſtatuti prædicti loquentis in caſu
quo mulier in ſecundo matrimo. decedat abſque liberis
ex eo. Ad cuius caſus intelligentiã diſtinguendi ſunt qui-
dam caſus. nam quandoq; decedit mulier nullo extante fi-
lio ex primo nec ſecundo matrimo. & quæritur de lucro
dotis & hic caſus non contingit id de quo quæritur. quan-
doque decedit mulier extantibus filijs ex primo, & ſe-
cundo matrimonio, & hic caſus deciſus eſt ex forma.d.l.

muni. pcimo enim uir lucrabitur tertiam dotis postea
per additionem factam eidem eo deuentum est quod nil
lucretur uir sed ipsa dos inter liberos diuidatur & etiam
iste casus non contingit proponi. quandoque contingit
casus quod liberi superſint ex ſecundo matrimo. & non ex
primo & ad huc nō est ad propoſitū q̄nq; ſuperſunt liberi
ex primo nō ex ſecundo & hic est casus noſter ubi uidet̃ di
cendū uirum prædictū lucrari debere dimidiā dotis ex uer
bis prime. l. municipalis hoc volentis de qua in themate
fit mentio ibi dum dr̃ cū ex diſpoſitione ſtatutorū ciuitatis
ſeneñ. cauetur quod ſi qua mulier deceſſerit ſine filijs ex vi
ro cui nupta est tempore obitus ſui remaneat pars ſuarum
dotium apud maritū &c. notanter igitur admittit uirum
ſecundū ad dimidiam dotis in caſu quo ipſa mulier dece-
dens tempore ſui obitus reperit ſe ſine liberis ex eo uiro
ſecundo. Altera ergo pars eiuſdem. l. de lucro tertiæ dotis
propoſito nō poteſt habere lucrū: quia loquit̃ in caſu existē
tium liberorū ex utroq; matrimo. altera per viā additionis
ſuperueniēs quæ abſtulit lucrum prædictū tertiæ dotis ſic
non pōt habere locū: quia adhuc loquit̃ in caſu existentiū
liberorum ex utroq; remanet ergo in robore ſuo alia. l. lo-
quens de lucro dimidie dotis quod. n. non mutatur quare
ſtare prohibet̃ ut. l. præcipimus. in fi. de app. & l. ſancimus.
5 C. de teſt. † Præterea æquum eſt. d. l. ſeruari. quia in ea ſer-
uatur publici iuris ratio ut ſic contenti lucro dimidie do-
ris muliere decedente in ſecundo matrimonio ſine liberis
ex eo viri magis prouocantur ad matri. contrahenda. & ac
cedat quod dictum eſt in euidētialibus nec eſt inuidioſum
aut odioſum liberis primi matri. quibus in alia dimidia &
in ceteris bonis ſi quæſtionē iure habeat poteſt eſſe cōſul-
tum. Et hoc maxime in propoſito uerum eſt quia maiorē
partem bonorum ſuorum contuliſſe & conceſſiſſe propo-
nitur & ſic aduerſus diſpoſitionem. d. l. uolentis uirum ſe-
cundum lucrari dimidiam dotis. Et maxime hoc ſuaderi
poteſt quia ipſa bona in dotem data ſecundo viro & bona
alia quæ habebat ipſa mulier non fuerunt quæſita a uiro
primo uel occaſione primi matri. & ſic non erat effecta pe
nalitati. l. fœminæ. & l. generaliter. & cū alijs. ll. Nec etiā
ipſa mulier dotem dando dicto ſecundo uiro exceſſit di-
ſpoſitionem. d. l. hac edictali attenta quantitate bonorum
dictæ dñæ quæ collate fuerunt in dictū ſuum filium & attē
ta dimidia dotis quæ iure hæreditario pertinet ad eū & ſic
nulli reuocationi locus eſſe pōt cōtra dictum ſecundū uirū
in lucro prædicto per. d. l. hac edictali. §. ſui. Nō ob. q̄ hoc
mō eſſet interpretatio ꝯ dictā. l. hac edictali. quia reperire
tur uir habere dimidiam dotis & filij eius unam dimidiam
percipiendam inter omnes & ſic quilibet haberet minus
dicto uiro ſcd̃o ergo locus eſt reuocationi ut uir ſit æqua-
lis cum quolibet filiorum; ſed dici poteſt quod. l. hac edi-
ctali loquitur q̄n mulieris pacto inducitur inequalitas: ſed
hoc caſu inequalitas eſſet ſine pacto mulieris ex legis mu-
ni. prouiſione quę uoluit ſua ratione mota uirum ſecundū
lucrari dimidiam circa uoluntatem mulieris & hoc uide-
tur ſenſiſſe glo. d. l. hac edictali. §. ſui. no. in glo. ſed pone. Et
in caſu ꝓpoſito interpretato. d. l. plana. & æqua eſt vt dixi.
Et ex his apparet concluſum ad ſecundum quæſitum.

6 † Modo ſupereſt tertium quo quæritur an bona paraſer
nalia dictæ dñæ ſint obligata dicto marito pro defenſione
dicte dotis. Circa quod breuiter puto quod ſic: cōſtat. n. do
tem deberi per euictionem & de euictione agi poſſe. vt. l.
cum poſt. §. cum res. & l. quoties. ff. de iu. dot. & l. ſi mulier
§. j. & C. e. l. j. Præterea ſi ipſa mulier circa præiudicium. l.
muni. prohibentis mulierem alienare ultra quartam &c.
poteſt ſua bona dare in dotem etiam ultra quartam: er-
go eadem ratione dando partem poſſunt obligari cetera
bona mulieris pro euictione cum ueniant in conſequentiā
dotis. ex. l. diſpoſitione nec erit alienatio uel obligatio uo-
luntaria. ut. ff. de iure dot. l. titia. & l. item quia & quod.
ibi no. de pac. argu. in. l. j. de fun. do. & hoc puto uerum &
non proſequendo ulterius ad ſingula ergo quæſita paret
concluſiue eſſe reſponſum. ut. s̃. dictum eſt de præcedenti
materia. do. Pet. de ancha.

CONSIL. CCCLXXXI.

1 *Alienationis nomine continetur omnis actus per quem dominium trāſ-
fertur.*
2 *Alienationis prohibitio in ultima voluntate dotis dationem non im-
pedit.*
3 *Mulier ſecundo nubens qualiter liberis primi matrimonij prouidere de
beat. & qualiter ſecundi: & an maritus ſecundus dotem lucretur.*

IN CHRISTI nomine amen. In the-
mate præmiſſo & dubijs inde ſumptis eſt
aduertendum quod pro parte filij mulrū fa-
cit ſtatutū prædictū tertij. s̃. in ordine quod
incipit. Si qua mulier habens filios &c. iun-
cta detractione poſtea facta illi ſtatuto de qua. s̃. illorum
uidelicet uerborum fecerit teſtamentū uel codicillos. &c.
& in uerbis illis non poſſit relinquere donare uel uende-
1 re uel alienare &c. † cōſtat enim de iure quod uerbo pro-
hibitionis prædicte alienationis continetur omnis actus
per quem dominium transferatur. ut in. l. j. C. de fun. do. fa
cit. l. ſtatu liberi. §. quintus in fi. ff. de ſta. libe. & l. alienatio-
nis uerbo. & ibi no. ff. de uerb. ſigni. l. fi. & ibi etiam no. C.
de re. alie. non alie. conſtat autem quod in dotem dare eſt
alienare cum maritus ſit dominus rei dotalis. ut eſt tex. in
l. doce. C. de rei uend & l. quintus. §. argento. ff. de auro &
arg. leg. & l. in rem actio. in prin. ff. de rei uendi & l. j. C. de
ali. iu. mu. cauſa fac. pro hoc bene faciunt multum uerba di
cti tertij ſtatuti quod incipit. Si qua mulier &c. nam ſi te-
net conſtitutio dotis ultra quartam & maritus lucretur di
midiam ex forma ſtatuti ecce quod mulier alienat taliter
quod filij poſſunt priuari. ergo prohibitum eſt uigore dicti
ſtatuti ultra quartam taxationem. Pro hoc accedat opti-
me ſecundum ſtatutum. s̃. in ordine ſiue additio facta pri-
mo ſtatuto ibi q̄ ſi mulier ex ſecundo uiro nubet &c. ubi
ſtatutum excludit in totum uirum a lucro dotis ſi exiſtant
filij a primo uiro: & exiſtant etiam ex ſecundo: & filios
vocat in capita. nunc autem cum extent filij ex primo ſolū
non ex ſecundo ſi lucretur dimidiam & ex primo uiro exta
rent duo uel tres uel plures filij quod ſecundus uir. longe
plus habebit de bonis uxoris ſolus quam filij mulieris ex
primo uiro & quam haberet ipſe ſecundus maritus & filij
quos haberet uxor ex ipſo ſecundo uiro quod uidetur ab-
ſurdum & contra mentem ſtatuti quæ ſemper reſtrinxerūt
lucrum mariti in dotem prædicte & auxerunt ius filiorum
mulieris ut ex tenore ipſorum apparet ergo uitandum. ar.
l. nam abſurdum. ff. de bo. lib. Sed attentis in themate nar
ratis & propoſitis mihi uidelicet quod dicta bona fuerunt
propria mulieris non de bonis primi uiri & quod ipſa ma-
iorem partem eorum ſeu magnam dedit huic filio ſuo &
quamuis ſecundo uiro dederit ultra quartam non pote-
rat commode & honeſte nubere ſecundum conditionem
ſue perſonæ cum minore dote quam dederit. uidetur di-
cendum etiam quod mulier potuerit facere & uidetur de
iure dicendum quod mulier potuit etiam hoc facere ut
2 uir lucretur dimidiam † ubi aduertendum quod prohibi-
tio alienationis facta etiam in ultima uoluntate quæ eſt fa-
uorabilis non impedit dotis dationem ſaltem congruam
conditioni perſonarum. & hoc propter utilitatem publi-
cam quæ præfertur priuate. ut eſt tex. in autentica. res quæ
ſubiacet. C. communia de lega. & in corpore unde ſumi-
tur. §. quamobrem. in auten. de reſtitu. & ea quæ parit. &
ibi no. multominus in caſu propoſito intelligetur eſſe ꝓ-
hibita dotis datio per ſtatuta prædicta uel aliquod ipſo-
rum quæ ſunt minus fauorabiliora quam ultima uoluntas
quod eſt ſtricti iuris odioſa exorbitantia a iure commu-
ni maxime in iſto caſu per. l. iltam. C. de ſacr. ſanct. eccle.
ergo magis reſtringenda. argu. l. quicquid aſtringende. ff.
de uerbo. obliga. & c. in noſtra. de iniurijs. & dam. da. nec
puto certè fuiſſe de mente ſtatuti prohibere mulierem do-
tare ſeipſam de bonis ſuis etiam dicti tertij ſtatuti & e-
tiam cum ſua additione & detractione poſtea facta. ſed
ſolum

ſolm fuuerunt detracta illa uerba fecerit teſtamentum uel codicillos, uel donationem ut includeret alias multas ſpecies donationis quæ poſſent fieri non dotis fauore unde non puto ex hoc capite comprehendi dotis dationẽ & eſſe prohibitum per ſtatuta prædicta ſolum in caſu propoſito attento ſtatuto quod dixi in princip. & maxime dicta autentica res quæ, & in corpore unde ſumitur.

De lucro autem dotis an iſte ſecundus lucretur dimidiã pondero quod iſta eſt quædam alienatio legalis quam facit.l.municip. prædicta primo poſita.ſ.in ordine ſicut alibi in ſimili.in auten. præterea C.unde uir. & uxor. facit.l. alienationis.uerb.ff.de uerborum ſignificatione. unde iſte non compreheoditur ſub uerbis ſtatuti de quibus ſupra quod incipit. Sed qua mulier &c. ubi uero poſſet relinquere &c.cum ibi prohibitio concernat perſonam mulieris alienantis non rem ipſam & ſic cum res ipſa nõ ſit prohibita alienari ſicut alibi fundus dotalis: ut lege prima.ff. de fundo dotali.& lege.j.§ & cum res.C de rei uxo.actio. & tunc eſt alienatio legalis. ut.l.ſi fundum.ff.de fun. dota. hic non extendam ſtatutum odioſum. ut dixi.ſ.argument. l.quicquid aſtringende.de uerborum obligationibus.&.c. in noſtra. de iniur. & dam.da.ad alienationem legalem. & ſepe euenerit quod illud quod non poſsit fieri per pactum uel contractum ſi per.l.vt.l.quemadmodum de agrico.& cenſi. libro undecimo. &.l.longe.ff.de diuer.& tempo. præſcrip. & ibi not.& no.in.l.nam ſatis.§.ſi.ff.quemad. ſer. amit. unde poſito quod illa per uerba quæ ſequuntur in.d.ſtatuto quod incipit. Si qua mulier &c. Item quod filij eius qui remanſerint &c.non comprehendatur dotis datio per prædicta, ſcilicet alienatio legalis: quia de illa nõ loquitur & ſi dictum ſtatutum intelligeretur de dotis datione ſequeretur quod mulier ipſa attento dicto tertio ſtatuto & de additione eius facta non poſſet diſponere niſi de.viij.parte boorum hoc eſt de dimidia parte quam tamen poſſet in dotem dare cum aliam lucretur uir reliquas tres partes eius filij attenta additione facta dicto tertio ſtatuto de quo.ſ.argu.C.de ſa. ſanctis.ec.l.j.ubi tex.uidetur. Et an ex alijs ſtatutis ſit prohibita dicta legalis alienatio
3. lucrorum dotis & inquantum. † Et ſi ponderetur primum ſtatutum loquitur in prin.generaliter & indiſtincte. unde in caſu alter non prouiſo remanet illa prima diſpoſitio. ar.l.ſi extraneus. de condi.ob cauſam.&.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſo.ma.ſed dictum ſtatutum in ſecunda parte ibi ſi uero mulier ex uiro præmortuo &c.prouidet quando mulier ſecunda nubens habet filios ex primo uiro & ſuſcipit filiũ ex ſecundo quod tertia pars remaneat penes maritum: hic ergo dicendum quod ſi ex ſecundo uiro ſuſceperit filium quãuis onn ſuperuixerit matri locus eſt huic parti ſtatuti q̃a attẽtis uerbis ſtatuti ſufficit quod ſuſceperit quãuis nõ peruixerit alias eſſet ſecus.ut.l.ex facto.§.ſi quis aũt.ff.ad trebel.&.l.hæredibus.in princ. & ibi no.eo.ti.ſi aũt nunq̃ ſuſcepit filium ex iſto ſecũdo uiro nihil prouidet hæc pars ſtatuti, unde remanet in regula præcedenti quod uir lucretur dimidiã.ut in præall.l.ſi extraneus.ff.de condi. ob cãm. &.l.ſi cum dotẽ. in princi.ff.ſo.ma. &.l.commodiſsime.de libe. & poſthu.eodẽ modo loquitur in effectu additio præmiſſa facta primo ſtatuto: quia loquit̃ per hec uerba ſi mulier habuerit filios ex ſecundo uiro &c. per quæ uerba uidet̃ ſufficere habuiſſe quãuis non ſuperuixerit. arg.l.hæredibus.& quod ibi no.ff.ad treb. & hoc attento ſi habuiſſet aliquẽ filiũ ex ſecundo uiro quãuis nõ ſuperuixerit locum uideret̃ habere hæc additio & ſic uirũ in totum excludi qđ tñ non puto quia ex uerbis quæ ſequuntur in dicta additione ſatis patet quod loquit̃ qñ ſuperuiuit ut patet ibi filij ipſius matris ex utroq; uiro ex ipſa muliere nati ſuccedant in capita unde in caſu iſto locũ habet hæc diſpoſitio dationis. argu.l.mancipia.& quod ibi not.in ſi.per glo. & Iaco. but. C.de ſer.fugi. Sit ergo ex prædictis ꝯcluſio in duobus primis quæſitis quod dicta mulier potuerit reſeruando filio primi matrimonij magnam partem ſuorum bonorum dare in dotẽ ſecundo uiro tñ quod potuerit cõmode mulier nubere etiã ultra quartã bonorum ſuorũ:& quod ſi ex ſecũdo uiro mulier nullũ ſuſcipit filium quod uir ipſe lucretur dimidiam quia ſufficit.l.munici.ſic ſcriptã eſſe & non reperit prouiſum per aliam municipalem caſum iſtum.argu.l. proſpexit.qui & a qui.& præal.l.ſi extraneus.ff.de cõdi. ob cauſam.cum alijs ſi.ſuperius alleg.q̃uis forte nõ ſit de mẽte ſtatuentiũ propter abſurdũ quod dicebam.ſ.de caſu quo ſuperſint liberi ex utroq; uiro & bene facient alias prouidere ſed quo ad caſum propoſitũ ſatis ſufficit dicere quod de illo prouiſum eſt nõ de iſta. arg.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſo. ma.ſi aũt habuit filium ſed non uiuit: quia ſuppoñit quod hodie non habeat puto quod uir lucretur ſolũ tertiam partem dicte dotis & hoc propter ſecundam partem primi ſtatuti cuius prouiſionem puto hic locum habere non aũt additionem ei factam quæ priuabat ipſum in totum lucro dotis quod loquitur ſuperſtitibus filijs. ex utroq; uiro ut dixi .ſ.& ex his ſatis ſunt deciſa omnia quæſita: & patet reſpõſio ad obiecta. Ego Franciſcus &c.

CONSIL. CCCLXXXII.

1 *Iuramentum quod per metum extorquetur propria iurantis autoritate non rumpitur.*
2 *Geſta per metum quando ualeant & quando non.*
3 *Iudex iuramentum relaxaturus an debeat partem citare & de cauſa cognoſcere.*
4 *Pars citatur de cuius intereſſe & præiudicio tractatur.*
5 *Sententia annullatur ſi ſine cauſæ cognitione procedatur.*
6 *Relaxatio iuramenti ad quem ſpectet.*
7 *Pœnas incurrit qui contra tranſactionem iuramento firmatam uenit.*
8 *Iudex ſecularis quando debeat eccleſiaſtico iudici parere.*
9 *Executio ſententiæ impeditur euidenti iniquitate.*
10 *Exceptio periurij & agentem repellit & actionem ipſo iure perimit.*
11 *Defenſio cuilibet competere poteſt.*
12 *Metus coniecturis probatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Retento ordine dubiorum reaſſumam ſingula ut aliquid ultra addãm. Et ſuper primo quæſito an ſcilicet contra iuramentum quod prætenditur extortum per metum poſsit qui iurauit uenire contra propria autoritate. Et dicendum eſt pro ueritate quod non imo requiritur abſolutio & in hanc opinio. omnes concordant.ut Innocen.in.c.ſi uero.&.c.uerum.de iureiurando.& utrobiq; in nouel.idem ſpecu. in ti tu.de leg.§.nunc oſtendendum.uerſicu.xxiiij.idem Archi.
2 xxij.q.iiij.c.qui ſacramento.xv.q.vj.c.autoritate.† regulariter enim geſta per metum ualent licet cauſa cognita per iudicem reſcindãtur.ut.C.&.ff.quod met. cauſa & no.in.c. Abbas.extra quod me. Fallit in certis caſibus in quibus geſta per metum obligant ſed ſunt ipſo iure nulla de quibus in.d.c.Abbas.in quibus etiam credo quod requiratur ſententia declaratoria ut non poſsit conueniri. argumen.cap. cum ſecundum leges.de hære.libro ſexto. & quod no.in c. ij.de præſcrip.eo.li.& hoc dico quando uitium eſt latens ſecus ſi appareat ex ſui inſpectione illicitum & quod eius obſeruantia uergat in diſpendium ſalutis æterne quia cum autoritate propria poteſt deſeri. ut.l.quæ ſub conditione.§.finali.de condi. inſti. & no. Innocen.in cap.uenerabilem.de electio.cognitio autem huiuſmodi ideo reſeruatur iudici ne quis in his ſicut nec in alijs ſit iudex in propria cã deferendo iuramentum & promiſſa quæ prima facie in ſe nullum continet uitium uiſibile igitur eis ſtandum.argu. not.in.l.fina.C.de edic.diui Adria. tol. &.l.cum precibus. C.de probationi. & ſuper hoc non expedit ultra progredi poſtquam omnes in hanc partem inclinant.

3 Præſuppoſito ergo hoc pro uero uidendum eſt an iudex aditus ſuper iſta relaxatione iuramenti præſtiti in contractum tranſactionis debeat adhibere cauſæ cognitionem & ſic partem citare. ut.l.fina.C.ſi per uim uel alio modo. Super quo eſt aduertendum quod quandoque iuramentum ſolam perſonam obligat puta ad non petendum non agendum & ſi. & de illo per Innocen.in capit.

exceptionis. de lit. conteſta.lib. vj. quandoque ad confir-
mationem contractus alias inualidi ut minoris uel mu-
lieris in certia caſibus.ut.cap.cum contingat. de iureiurã-
do.c.ij.de pac. lib.vj.in aut. ſacramenta.C.ſi aduer. uendi.
Primo caſu quia non eſt magni præiudicij habilitare per-
ſonam ſolummodo ad actum tunc dicunt quidã quod non
requiratur partis citatio in tali relaxatione, ſed certè cum
talis relaxatio ius tribuat inquantum babilem habilitat ad
iudicium non habet in ſe rationem quod non debeat pars
citari imo contrarium poteſt colligi ex no.in.l.prima.§.ſi
cauſa cognita.ff.de bon.poſ.ti.generali . Item non poteſt
dici modicum intereſſe excludere aduerſarium a limine iu
dicij propter multas moras iudicij ipſius in dubium euen-
tum & inſuper ſumptibus & litibus non uexari. ut lege mi
noribus.ff.de minoribus.l.quod debetur.ff.de pecu. & po-
ſito quod eſſet modicum intereſſe tamen & in minimo nõ
debet iudex partem ledere.argu.c.appellationibus. de ap-
4 pellatio. &.C.eod titu.l.& in minoribus. † Ex quo igitur
certum eſt quod hic uertitur intereſſe partis: ſcilicet ad-
uerſarium ab agendo repelli ipſum iudex habilitareq́ non
poteſt parte non citata . nam ut dicit text. contra inauditã
partem nihil poſſumus diffinire . ut.c.j.de cauſa poſſeſsio.
& proprie.&.c.inter quatuor. de maiori . & obed.& quod
no.in.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.de conſtit.etenim hoc iura-
mentum præſtitum eſt parti ergo nõ poteſt remitti per iu-
dicem motu proprio , ut no.in.d.c.autoritate . In ſecunda
autem ſpecie iuramenti præſtiti ſuper ꝯualiditate contra-
ctus uel ſuper maiori efficacia & effectu ut cum tranſactio
eſt iurata ſicut in caſu noſtro credo proculdubio neceſſa-
riam eſſe omnem cauſæ cognitionem & per conſequens ci
tationem ſuper qua fundatur omne iudicium : ut not.in.d.
c.eccleſia ſanctæ Mariæ. &.ff.de iureiur. in rubri. Proba-
tur hoc primo ex eo quod tranſactio iurata producit mul-
tiplicem effectum . ut patet in.l.ſi quis maior.C.de tran-
ſact.non uidetur ergo permiſſum iudici ex abrupto ipſius
uires debilitare per relaxationem iuramenti quod cẽſetur
pars contractus & concomitantia ſicut dies & omnia pa-
cta : ut.l.j.ad fi.ff.de eden.&.l.fundi partem.de contrahen.
emp.&.c.abbate.de re iudi.lib.vi.forme igitur contractus
date a contrahentibus non uidetur permiſſum iudici de-
trahere : vt.l.conuentionibus.ff.de uerbo. ob. & nedum
iudex ſed nec imperator poteſt ſine cauſa tollere ius alte-
rius maxime quod deſcendit ex conuentione & ſic ex uin-
culo naturali : ut.l.j.ff.de pac.&.c.quæ in eccleſiarum . de
conſti. per Inno.&.l.quotiens.de præci.impe.offe.iuramẽ
tum autẽ præſtitum hõi eſt huiuſmodi & de iure naturali:
ut no.per Archi.in.d.c.autoritate. & in ſpec. ubi.ſ̃.prætè-
rea inter laycos iudex eccleſiaſticus cognoſcit de uiribus
iuramẽti ut de incidenti ſpirituali ſicut in ſi. de or. cog.c.j.
nulli autem dubium quod dicta ſpirituali incidenter mota
eſt cognoſcendum parte citata : ut.c.tua eo. ti.&.c.lator.
5 qui ſi.ſint legi. † Ex iſtis breuiter concludendum eſt quod
ſicut iudici ſententia eſſet ipſo iure nulla ſuper toto contra
ctu non præmiſſa cognitione & citatione legitima: ut.l.ea
quæ.C.quomodo & quando iud.& cle.paſtoralis.de re iu-
di.ita etiam debet eſſe nulla ſuper parte contractus dedu-
cta in eccleſiaſtico foro.ar.l.quæ de dote.ff.de rei uẽ.facit.l.
prolatam & quod ibi probatur.C.de ſen.&.c.tum ex lite-
6 ris.de reſtitu.in integr. † Præterea aduertendum ad not.
per Innoc.in.c.j.de iureiur.ubi relaxatio iuramenti primo
loco ſpectat ad partem cui eſt præſtitum & in eius contu-
maciam & contemptum poteſt iudex ex officio relaxare.
ut.c.debitores.e.ti.in nouel.ſi igitur ordine ſucceſsiuo iſte
actus ſpectat ad plures non ualet quod agitur perſequen-
tem in gradu ante deuolutionem ad ipſum argu.l.quan-
diu.de acqui.hære.& quod no.in.c.prudentiam.de offi.de-
le.&.c.ab excommunicato. de reſcri. in nouel. & maxime
eſt uerum cum ſubrogatur iudicis officium quod non con
currit cũ alio.Et ex iſtis luce clarius manifeſte patet ꝙ ab-
ſolutio a iuramento dñi epiſcopi fuit nulla.& ꝑ ꝯñs nec no
mẽ ſententiæ mereť habere.ut.d.cle.paſto.ad ſi. de re iudi.
ad hoc.l.ij.§.cõdemnatũ.de re iudic.&.l.ij.§.teſtũ quẽad-
modum teſta.aperiã.&.l.non putauit.§ quæuis. de ꝯ tabu.
7 † Et ex hoc etiam ſubſequenter infertur ſolutio ad ſecun-
dum quæſitum principale uidelicet ꝙ dicta dña.b.ꝯ tranſa
ctionem fide & iuramento uallatam ſupplicãdo uel aliter
ueniendo contra incidit in pœnas de quibus.in.d.l.ſi quis
maior.C.de tranſa.nec epiſcopi autoritas qui eam temere
& perperam abſoluit excuſat ipſam a temeritate qua uti-
tur in ueniendo ꝯ dictam tranſactionem.ut.l.inſte.ff.de ac-
qui.poſ.per Bar.&.c.ſi.de clãde.deſpõ.&.l.meminerint.C.
unde ui. & maximè eſt hoc uerum quando ipſa procu-
rante & ad eius inſtantiam epiſcopus relaxauit uel talẽ ab-
ſolutionem factam ſub eius nomine alio poſtulante ratam
habuit tacite uel expreſſe.c.ſi.de confeſ.lib.vj.ad hoc.l.prę
tor.ff.de iudi.& ꝙ no.Inn.in.c.ij.de dila. ſi aũt procurator
ad hoc non habens ſpeciale mandatum ſupplicauit ut tran
ſactio iurata a prædicta dña reſcinderetur non debuit audi
ri : quia talem actum per quem dñs incidit in pœnam uel
diminutionem famę & ſtatus ſui ut eſt iſte per præalle.l.ſi
quis maior.non poteſt procurator exequi ſine ſpãli manda
to.ut cle.nõ põt de procu. cũ ibi no. Circa tertium quæſi-
tum nõ elicio ex puncto ad quẽ finem quærať an uicarius
epiſcopi in hac cã cenſeať ut ordinarius uel delegatus ideo
non examino ſed remitto ad gl.ſing.in.c.hi qui autoritate.
depreben.lib.vj.ſiue ut eſt ordinarius ſiue ut delegatus cẽ-
ſeatur . Videndum de quarto dubio in quo quæritur an iu
dex ſecularis poſsit cognoſcere de uiribus & effectu iura-
menti appoſiti in prædicta tranſactione dum dicitur quod
fuit præſtitum per metum. & per conſequens non obliga-
torium in effectu. ut.d.c.ſi uero.&.c.uerum , de iureiur. Et
certè cum in caſu iſto de quo quæritur ſit contentio an iura
mentum ſit ſeruandum uel non uidetur ꝙ huiuſmodi co-
gnitio ſpectet ad forum eccleſię iuxta plenè not.ꝑ Io an.in
c.ſi.de fo.cõpe.in nouel nã dictũ eſt.ſ̃.in primo dubio poſt
doc.ꝙ iur̃m metu extortum obligat licet poſsit reſcindi
ſicut alia quæ per metum gerunť ſed quia iſta reſolutio eſt
de re ſpũali uidetur ſpectare hæc cognitio ad iudicẽ eccle-
ſiaſticũ & non ſecularem.ut.c.tuã.de or. cog.&.c.decerni-
mus.de iu. Et hoc pro uero ſuppoſito uidendũ reſtat ſi iu-
dex eccleſiaſticus ex abrupto & ſine cauſe cognitione rela
xauit & ſic abſolutio & relaxatio ipſo iure ſunt nulla.ut.ſ̃.
eſt plene ꝓbatum in uerſu ꝓſuppoſito &c. an iudex ſecula-
ris corã quo de nullitate talis abſolutionis cõrendiť poſsit
de ipſa cognoſcere uel præciſe teneať ſequi abſolutionẽ &
relaxationẽ epi licet nullã.& in hoc recurrendũ eſt ad no.
Io.and.in.d.c.cum in iure. de offi. deleg.&.c.j.de offic.or.
8 in nouel.& † utrobiq; uidetur eſſe de mente doc. ꝙ iudex
ſecularis non debet obedire iudici eccleſiaſtico niſi qñ iu
dex eccleſiaſticus proceſsit ſeruato iuris ordine ꝯtra illos
qui de facto non de iure ſunt rebelles . & ita dicit in.d.c.j.
& expreſsius in.d.c.cum in iure.dicit ꝙ cũ unus ordinarius
cõmittit executionem alij ordinario ſi ſciat uel uehemen-
ter ſuſpiceť eam iniuſtã non exequatur . idẽ ſi dicat ꝙ uult
ꝓbare eam iniq̃.ut.d.c.cum in iure. pro hoc facit ꝑaſſe.c.j.
ibi nõ ad ꝑiudicandum ſed ad ea q̃ Deo ſunt placita &c. ꝙ
nõ contingit in ſententia nulla uel iniqua ꝯtra iura igiť nõ
obedit iudex ſecularis etiam papæ. c.ſi quando. de reſcrip.
Item canon uidetur innuere ꝙ cum implorat eccleſiaſticus
auxilium brachij ſecularis debet antequam impartiatur
adhiberi aliqua cauſæ cognitio an ſit iuſtum præceptum.
xviij.q.vj.adminiſtrator . & ar.ff.ad muni.l.de iur. &.C.de
agri.& cenſi.l.ſi coloni. lib.xj.per quæ iura dicunt doc. ꝙ
iudex antequam remittat criminoſum ad locũ delicti de-
bet aliqualiter cognoſcere . ut no.in cle.paſto. de re iudi-
ca. Ad propoſitum cum contra abſolutionem a iuramẽto
obijciať nullitas corã iudice ſeculari uideť ꝙ non debeat eũ
q iurauit audire ueniens ꝯ ꝯtractũ pro quo ꝑſumiť & cui
ſtatur.arg.c.accepimus.de ſi.inſtr. & maximè eſt hoc uerũ
ubi apparet euidẽs nullitas ex inſpectione auctorũ q a pte
9 nõ citata. arg. eorũ q̇ no. Bar.in.d.§.cõdemnatũ. † nedum
.n.euidens nullitas ſed etiã euidens iniquitas uidetur impe
dire executionẽ ſententiæ & cuiuſcunq; ꝑcepti iudicialis.
iuxta not.in.d.c.ad aures.de eta.& quali. ꝑ Inn. ꝑ ibi not.
Nec.

Nec.ob.c.fin.de excep.lib.ubi iudex ſecularis curat ſequi
ſententiam iudicis eccleſiaſtici.nam hoc uerum niſi euiden
ter appareat nulla uel iniqua.ad hoc facit quod nota.Bart.
in.l.diuus.ff.de cuſto.& exhi.te. ubi iudex ſecularis non te
netur ſtare præciſe proceſſui iudicis eccleſiaſtici & præci-
pue in caſu noſtro in quo de iuramento ſponte præſtito in
contractu liquet expreſſe iudici ſeculari.quod autem fuerit
per metum extorum nihil ſibi conſtat imo eſt præſumptio
in contrarium in ciuitate ubi iuſtitia miniſtratur.ut.l.non
eſt ueriſimile.ff.quod me. cauſa.quam præſumptionem iu-
dex potius ſequi tenetur quàm ſententiam ex abrupto latã
parte nõ citata.ar.c.quia ueriſimile . de præſump.& in hoc
reſideo . Deſcendo ad.v.dubiũ in quo quæritur an dictæ.
F.obſtat replicatio de periurio quod dicitur incurriſſe ue-
niendo contra ſententiam iuramento confirmatam in aliã
cauſam inter ipſam & dictam.B.& certè iſta materia ſub-
tilis eſt & lõga de quo in.l.cum mulier.ff.ſol. ma. per Bar.
& Bal.plenius in repe.per Io. an.poſt Inno. in.c.intellexi-
mus de adul.& c.cum eccleſiæ. de excep. tamen ſpeciali-
ter ad caſum de quo quæritur deſcendens dico quod dictæ.
F.excipienti de periurio contra ipſam.B.non obſtet ſibi re
plicatio.argu.l.apud celſum.§.marcellus.ff.de doli excep.
nam circa eandem rem contra doli exceptionem non da-
tur replicatio doli & deterior eſt conditio petitoris dolo-
ſi ut ibi.&.l.ij.de condi.ob tur.cau.ergo multo fortius cir-
ca res diuerſas in quibus regulariter de una ad aliam non
infertur.l.papinianus exuli. de mino. &.l.ſi maritus.C.de
10 dona.inter uirum & uxo. † Præterea in caſu noſtro exce-
ptio periurij non ſolum repellit agentem ſed perimit actio
nem ipſo iure.d.l.ſi quis maior.C.de trãſac. ergo deducta
in iudicium & ſi pars eſſet inhabilis ad opponendum tamẽ
poſtquam iudici conſtat de inhabilitate agentis & defectu
iuris ipſius debet ex officio repelli.l. quos prohibet.ff.de
11 poſtu.& no.in.l.ubi pactum.C.de tranſac. † Præterea ad-
uertendum quod quãtumcunq; reus ſit legibus odioſus &
nullius ſtatus ut excommunicatus iudeus ſeruus & ſimiles
tamen omnis defenſio eis competit & exceptio contra per
ſonas agentium impugnantium eos. ut.l.hos accuſare.§.ſi
ſeruus.ff.de accuſ.&.c.cum inter priorẽ . de excep.& quod
no. in.c.teſtimonium.de teſti.in gl. Præfuit ab illa ſenten-
tia lata per arbitrum receſſum per ſequentem tranſactio-
nem ergo & a iuramento & omnibus acceſſorijs . ut cle.
paſtoralis ad fi.de re iudi.maximè quo ad ipſam.B.tranſi-
gentem quæ recedendo a ſententia & concomitantijs non
uidetur audienda ſuper replicatione periurij quantúcunq;
ſubſequens tranſactio non purgaret periurium in quod for
te iam inciderat dicta.F.arg.c.licet in beato.de accuſa.&.l.
ſi maritus.§.ſi negauerit.ff.de adul.Concludo igitur in hoc
quinto quæſito ꝙ cõmunis dolus uel malicia repellit acto-
rem ab agendo non reum ab excipiendo maxime in caſu
noſtro in quo dicta.B.ultimo tranſigẽdo excludit ſeipſam
ſuper exceptionem periurij ſibi aliunde competentis per
iura prææalle. Vltimo diſcutiendum eſſet de ſexto dubio
uidelicet de metu cuius prætextu dicta tranſactio impu-
gnatur & iſte metus aliter non probaẽ niſi per quãdam ꝓ-
teſtationem clandeſtine factam ante inuitam tranſactionẽ
ꝙ per metum & potentiam conſilij.d.Marcij ad tranſigen-
dum impellebatur &c.certè alias non probato metu tran-
ſactionis non uidetur iſta præcedens proteſtatio aliquid
operari quia tranſactio duorum conſenſu perficitur non
unius tantum.ut no.Bart.in.l.ij.& in alle.§.celſus. de acq.
hære.Item ſi dicta proteſtatio eſſet ualida prout non eſt ta
men metus allegatus non eſt iuſtus ſed uanus & contra ſa-
crum & iuſtum conſilium tam excelſi & iuſti domini ut eſt
in ſimili caſus in.l.ij.C.de his qui per metum iudi.non ap.
Item quia amicis interuenientibus facta , ergo non ualet
proteſtatio metus.l.tranſactionem.C.de tranſac. Item &
ſi metus fuiſſet adhibitus cõfertur purgatus per ſpontaneũ
12 implementum.l.ij.C.quod me.cauſa. † Item contra iudi-
cem non ſufficit allegare metum niſi probetur per coniе-
cturas de quibus per Bart.in.l. de pupillo.§.ſi quis ipſi præ
tor.ff.de noui opc. nun. non credo autem conſilium dicti
domini recuſantibus tranſigentibus intuliſſe metum qui
inſerat periculum ſalutis. id eſt cruciatũ corporis qui me-
tus eſt ſufficiens ad reſciſsionem actus non autem omnis
metus.l.interpoſitas.C.de tranſac. Reſumendo tamen ſin
gula dubia per ordinem dico quod ſine abſolutione a iura-
mento non poteſt quis uenire contra tranſactionem iura-
mẽto uallatam prætextu metus & hoc de primo. Itẽ quod
in tali abſolutione & relaxatione debet pars citari & cau-
ſæ cognitio adhiberi : alias ipſo iure non ualet. nec talis ab
ſolutus euitat pœnas . de quibus in.l.ſi quis maior ꝑtextu
talis abſolutionis inualide & hoc de ſecũdo dubio.nec iu-
dex ſecularis tenetur ſequi talem abſolutionem perperam
factam ut in tertio & quarto. Item quod excipiens contra
agentem de periurio non repellitur replicatione periurij
ut in quinto . Item metus allegatus non uidetur ueriſimi-
lis nec ſufficiens ut in ſexto & ultimo.

CONSIL. CCCLXXXIII.

1 *Teſtatore relinquente ſue familia uictum & ueſtitum ſiue alimenta arbitrio cuiuſdam tertij declarãda an ualeat declaratio facta hæredibus ignorantibus.*
2 *Præſentia eius ſemper requiritur de cuius præiudicio tractatur.*
3 *Alimenta de quibus ſolui debeant & an pro futuro æſtimari debeant.*
4 *Iudex an ſuccedat in declaratione alimentorum fienda ſi moriatur is qui declarare debuerat.*
5 *Iudex aliter ſententiã non feret quàm in proceſſu concluſum ſit.*
6 *Sententia non fertur ſuper eo quod inepte petitur.*
7 *Iudicium nullum redditur ſi libellus ineptus offeratur uel ſi petitio in iure non fundetur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Primo
& ante omnia eſt hic conſiderandum an de-
claratio facta per dominam Giſimundam
poſsit ut allegatur impugnari . nam dicitur
facta abſentibus hæredibus obligatis ad ui-
ctum & ueſtitum.uidentur autem debuiſſe moneri quia de
eorum præiudicio agebatur per no.per Bar.in.l.ſi quis ar-
bitratu.de uerbo. ob. &.l.theopompus.de do.præle. &.l.j.
de le.ij.& maxime in hoc caſu in quo ex natura relictæ ui-
ctus & ueſtitus & etiam uerbi teſtamenti dum in eo dicit
ſecundum ſtatutum & conditionem ſuam debet adhiberi
cauſæ cognitio & ex qualitate perſone uiribus patrimonij
alijſque circunſtantijs conſideratis dicta declaratio potuit
2 fieri † ut autem recte fiat uidetur neceſſaria præſentia eius
de cuius præiudicio agitur ut cõcludit bar.in iuribus præal.
Non ob.ꝙ teſtator commiſerit illam declarationem con-
ſciæ dictæ dominæ ſuę quaſi per hoc nõ poſsit eius dictum
impugnari per ea quæ no.in.c.ſtatutum.§.aſſeſſoris.de re-
ſcrip.li.vj.nam imo poteſt ſi eius conſcientia non fuerit re
gulata ſecundum iura & æquitatẽ prout non fuit iſta huius
domine quæ occulte ſine ſecrete declarauit nec hæredibus
unquam fecit ipſam intimari unde non caret ſuſpicione
fraudis non fuiſſet commodius ſoluere annuatim parum
dicta de cauſa quàm unam magnam ſummam pro annis
pluribus ut nunc ab eis petitur ſi ſic nimium grauatur ex
illa clandeſtina declaratione & legatarijs eſt imputandum
qui hæredibus fecerunt eam non notam.unde cum ante de
clarationem eis intimatam hæredes non tenerentur ſolue
re & ipſam declarationem leue fuiſſe hæredibus annuatim
ſi ſciuiſſent adimplere uere uidetur ꝙ iudex illam declara
tionem nunc ꝙ ex ea petitur ut re ipſa doloſam non teneaẽ
ſequi.ut no.in fin.in cle.j.de iure pa.quod enim iudicis of-
ficio petitur debet multum in æquitate fundari.vt.l.quod
ſi epheſi.ff.de eo quod cer.lo.omnis autem æquitas hic ceſ-
ſat quòd familia teſtatoris ſumptibus uxoris poſt mortem
mariti alimenta petat pecuniam pro alimentis ab hæredi-
bus . nam per coniunctionem perſonarum de facili præ-
ſumitur remiſsio ſi accedat tẽporis curſus ar.l.procula.ff.
3 de proba.† Præterea alimenta ſunt ſoluẽda in ſpeciebus ui
delicet uino frumẽto carnibus & ſi.ut no. in.l.j.ff.de ali. &
ci le.p.Bar.cũ aiẽ iſtarũ ſpecierũ eſtimatio pẽdeat ex futu
ro & uarietur ſm tpa ut no. in.l.prætia rerum. ad.l.fal.non

uidetur ſuper eo quod eſt uariabile & incertum pro futu-
ro tempore certum & rectum arbitrium fieri poſſe.ar.l.nõ
quemadmo.de ludi.&.c.fraternitatis in fi. de fri. Item ta-
xare pecuniam pro futuris alimentis non dicitur dñam po
tuiſſe nec ſibi a teſtatore commiſſum ſed ſolum ut de uictu
& ueſtitu arbitraretur. unde alteratio & conuerſio in pecu
niam non uidetur ad eam pertinere quaſi aliud pro alio ar
bitretur ignorante debitore quod fieri non poteſt hæredi-
bus non adhibitis l.legatum ciuitatis. ff. de uſuf. leg. &.l.
ij.ſi cer.pe. Ex prædictis in hoc puncto concludo quia di-
cta declaratio ex pluribus cenſetur inefficax & inepta.
Primo quia ſecreta hæredibus non uocat s clandeſtina ꝙ
nunquam hæredibus intimata & ſic ſuſpicione non carẽs
& grauamen hæredibus modo inferens. Itẽ propter ipſius
rei naturam ſuper qua ueluti ut futura non poterat certum
aliquid arbitrari. Item ex defectu poteſtatis & prohibitæ
alterationis ut patet ex prædictis. † Hic recte ſubiungi
4 poteſt poſtquàm non tennit dicta declaratio & amplius
quia mortuus declarare non poteſt.c.ſi gratioſe. de reſcri.
lib. vj. an in declaratione ſuccederet iudex quod uidetur
tanquàm bonus uir.l. j. de lega. ij. Et an ad petitionẽ iſtius
agentis debeat declarari & quantum dubitari poteſt. Cir-
ca iſtum qui egit eſt aduertendum ꝙ poſſet probabiliter
dubitari utrum poſſit agere nondum adita hæreditate di-
ctæ cioſe. quando enim hæreditas iacet exercitium actio-
num non uidetur cõpetere procuratori qui dominũ non
repreſentat illo caſu & ſic deficit procuratoris diffinitio.
ergo &c.l.j.de procu.coniuncta.l.j.ff. de dolo.& inquantũ
non teneretur uideretur debere confirmari aditione ſicut
illa quæ poſt mortem conferuntur. l. ſi nemo. de teſt.tute.
hoc tamen non firmo maxime quia florentiæ ut audiui de
conſuetudine ſic ſeruatur. Poſito igitur quod agere ua-
luerit tamen ineptiſſima uidetur concluſio libelli inquan-
tum petit idem condemnari cogi & compelli ad ſoluendũ
dictæ Cioſe & ſibi procuratori dicto nomine. condemna-
tio enim & ſolutio non cadunt in perſonam defunctam.ut
l.paulus.ff.quæ ſenten.ſine appella.re. Item quia iſte procu
rator hæreditate iacente nomine hæreditario adminiſtra-
uit iſta concluſio debuit in perſonam ſuam concipi.ut le-
5 ge nulla.C.de procura.per Bald. † Ex iſta ergo inepta cõ-
cluſione ſolummodo uidetur quod ex illo iudicio nõ poſ-
ſit ſequi ſententia quia aliter quàm concluſum ſit non de-
bet iudex ſententiare. lege fina.C.de fideicommiſ. lib. &
capitulo qualiter & quando.de accuſa.uidetur etiam con-
cluſio dicti libelli inepta ex alio capite quia cumulat actio
nem ex teſtamento cui dat cauſam declaratio dictæ domi-
næ & officium iudicis inquantum ſubiungit dicta alimenta
per iudicem declarari.iſta autem alternatio in libellis non
toleratur de iuris rigore niſi ubi iuſta cauſa ignorantiæ fa
cti uel iuris ſubeſſe poſſit iuxta no.in.c.abbate ſane. de re
iu.li.vj.&.c.conſtitutus.de reſti.in integr. per Inno.&.c.ut
quis duas.de elec.lib.vj. Hic autem nõ poterat cadere pro-
babilis cauſa ignorantiæ & de iure non tennit declaratio
dictæ dominæ prout.ſ.eſt concluſum, debuit ergo præciſe
ſuper alimentorum taxatione iudicis officium implorare
non autem uagando aduerſarium in incertum relinquere:
ut.l.prætor edixit.ff.de iniu.&.l.idẽ exigere.de dolo, ſunt
enim oppoſita petere alimenta tanquam declarata & pete
re declarari.non eſt igitur qui ſic petit audiendus.l.j.C.de
6 fur.facit.l.ita fidei. de iure fiſ. † Per iſta ſuperfluo quæri-
tur quãtum debeat per iudicem declarari quia ineptitudo
petitionis non patitur ut feratur ſententia ſuper eo ꝙ peti
tur ſed ad obſeruationẽ iudicij.c.examinata.de iu.&.l.j.ff.
ſi me.fal.mo.dixi. Non ob. ſtatutum quo procedi poteſt ſi-
ne ſtrepitu & figura iudicij: quia iſta uerba non tollunt iu-
ſticiam petitionis. hinc eſt ut id quod petitur debeatur ſed
exactam legum diligentiam ordinis iudiciarij hanc enim
bene tollũt ſed non naturalem iuſtitiam ut no.in cle. ſepe.
de uerb.ſig.& Bar.in extrauag.ad repri.declaratio aũt di-
ctæ dñæ iuſtitiæ naturali repugnat per ea quæ prædixi ſimi-
liter quod ſoluatur mortuo uel eius procuratori. ſimiliter
ꝯtrarietas & repugnãtia quæ uerſatur in petendo quod ꝑ-
perã declaratũ eſt & petere declarari in iudicis officio. hoc.n.
ſine litis diſpendio & aduerſarij incõmodo non põt cõtin
7 gere. † Ex quo infero quod ſicut ineptitudo libelli in ordi
narijs reddit iudicium retro nullum.c.cum dilecti.de emp.
& uendi. Ita in iſtis ſummarijs aliqualis petitio quæ requi
ritur per.d.cle.ſepe.debet apertè cõcipi & in iure fundari
alias iudicium eſt nullum. ad hoc optime quod no. Inno.in
c.tua nos.de coha.cleri.& mu.ſuper uerbo notoriũ & Ioa.
an.eo.tit.c.ueſtra.in ulti.col.gloſſ.ſue magne. Item præſup
poſito ſine præiudicio quod libellus deberet tolerari in ea
parte qua petitur per iudicem declarari tamen quia iuſti-
tia dictæ declarationis ex facto oritur ſicut omne ius.l.ſi
ex plagijs.§.in cliuo ad.l.aquil.uidetur debere ſequi abſolu
tio ea ratione quia in taxatione uictus & ueſtitus ſicut alio
rum qui nomine alimentorum continentur dñt plures cir-
cunſtantiæ conſiderari: inter alias perſonarum qualitas &
conſuetudo regionis: ut.c.ij.de præben. lib.vj. Item facul
tas defuncti.l.cum alimenta.ff.de ali.& ciba.leg.cum ſi. iſtę
ergo circunſtantie quæ habent uariare arbitrium & decla-
rationem iudicis debuerunt clare probari. ut.l.qui accuſa-
re.C.de eden.&.c.ut nr̃um.ut eccl.bene. alias ſuper incer-
to non põt iudex ferre certam ſententiam. xj. q.iij.graue.
Plura alia poſſent adduci & manifeſtius oſtendi quod di-
ctus procurator inepte egerit & etiam quod ſua petitio ca
reat equitate. per ea quæ dixi circa prin. & per cõſequens
iudicem ſibi gratioſum & beniuolum non debere præ-
bere in dicta taxatione quia & ſi talis perſona uitioſe uiue-
ret aliqualis ſubeſſet equitas in taxando ea mortua hoc iu-
re ad perſonam tam extraneam deuoluto & nomine adeo
debili uidelicet procurationis tantum uidetur deficere oĩs
equitas in condemnando dictos hæredes in aliquo prædi-
cta ratione. Pro modo ergo ſufficiat hæredibus quod abſol
ui debeant uel ex capite ineptæ petitionis uel ex capite nõ
ꝓbatæ intentionis ꝑ ea q̃ ſuperius ſcripta ſunt. Pe.de anch.

CONSIL. CCCLXXXIIII.

1 *Vxor non ualens ſine uiri conſenſu contrahere an poſſit cauſa mortis donare.*
2 *Donatio cauſæ mortis eſt ſpecies ultime uoluntatis in quo locum habet ius accreſcendi.*
3 *Donatio cauſa mortis plus de natura contractus ſumit quàm ultime uoluntatis.*
4 *Compoſiti natura quæ ſit.*
5 *Nocinum in diſpoſitione eſt attendendum.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Dubium
in iſta queſtione facit mixtura donationis cã
mortis quæ participat de natura contractus
& ultime uoluntatis.unde prohibitio ſtatu-
ti inhibentis mulieres maritatas contrahere
uel aliquam obligationẽ inire ſuper dote uel rebus alijs a
marito poſſeſſis &c. non uidetur includere donationẽ cã
mortis quia mixti ex ſimplicibus contrariam naturam ha-
bentibus uidentur conſtituere ſpeciem de per ſe.hinc eſt ꝙ
in materia ſtipulationum ubi occurrit iſta mixtura conſti
tuit nouam ſpeciem & appellantur ſtipulationes commu-
nes.ut.l.ſtipulationes alie.de uerb.obli. Item accidit quan
doque ad naturam ſimplicis dignioris: ut patet in iure pa
tronatus eccleſiæ mixto & ſpiritualitate & corporalitate.
accedit enim ad naturã ſpiritualis iure ueluti dignioris.c.
2 quãto.de iudi.facit.l.titie textores.de leg.i. † cum ergo ſta
tutum prohibet contractum & obligationem omnem non
uidetur includere donationem cauſa mortis quia uidetur
ſpecies de per ſe & magis ſumere de natura ultime uolun-
tatis.ꝙ patet quia in ea habet locum ius accreſcendi & nõ
decreſcendi.ut.l.ſi mihi & tibi.de uerb.obli. iuncta.l.j.in fi.
de cadu.tol.quo ad numerum teſtium & plures alios effe-
ctus. ut.l.ſi.C.de dona. cauſa mor. Et licet iſte rationes
urgeant pro hac parte credo tamen de iure contrarium
& quod ſicut contractus & omnis obligatio interdicitur ꝑ
ſtatutũ mulieri nuptę ſine expreſſo ꝯſenſu uiri ita & inter-
dicta

3 dicta intelligatur donatio cauſa mor. † Moueor ex no.
per Bart.in.l.ij.de do.præleg & ibi gl.expreſſa quod mor
tis cauſa donatio plus ſumit de natura contractus quam
ultimæ uoluntatis . & hoc patet quia requiritur præſentia
utriuſq; ſcilicet donatoris & donatarij. ut nn.i.l.ij.in prin.
de dôn. Item ideo eſt filio fa. permiſſa de conſenſu patris
donatio cauſa mort. quia contractus nā ultima uoluntas
nō poteſt pendere ex alieno arbitrio.ut.l.illa inſtitutio.de
hære.inſti.facit quod no.Bar.in.l.qui in aliena.in princ.de
acquir.hære.& maxime eſt hoc uerū in caſu noſtro in quo
per uiam contractus facta eſt donatio præſenti & ab eo q
non poteſt aliquā ultimā uoluntatē ordinare ut puta a fi-
liofa.ut.l.qui in poteſtate.de teſta. ſed cōtrahere pōt de iu
re cōi.ut.l.filiusfa.de acti.& obli.pōt cauſa mortis donari
& hac rōne quia contrahere ſed dicitur prohibitum p ſta-
tutum cōtrahere ergo & donatio cā mor. prohibita vr̄ q a
negari non pōt talem donationem eſſe contractū maxime
4 quo ad ſui ordinationē ut patet ex prædictis. † Itē natura
cōpoſiti ſiue mixti eſt accedere ad naturā eius de quo ma-
gis participat.ut.l.iiij.de ſtatu ho.ſed hęc donatio plus par
ticipat de contractu ut no.d.l.ij.de do. præle. & hoc bene
facit quod not.Cy.in l.ſenium.C.qui teſt.fa.poſ. ubi prędi
cta confirmat alijs modis in ſi. qōnibus. Itē prohibito con
tractu mulieri nupte non pōt donatio cauſa mor. ſuſcipe-
re formam ſubſtantialem.nam quicquid ſit de eius effectu
poſtquā fuerit in eſſe producta tñ in ipſa productione re-
quiritur præſentis donatarij ut prædixi. ꝓhibita ergo for-
5 ma deficit eſſentia & effectus ut.l.iul.ad exhiben.† Itē qñ
duo in diſpoſitione concurrunt quorum unum prodeſt al
terū nocet inſpicimus id quod nocet.ut.l.ſi quis in grsui.
in fi.ad ſil.& ſi immiſcetur prohibitum cum permiſſo ui-
tiatur totum.ut.l.j.§.item quia.de aqua quotid.& æſtiua.
Ex quibus ſine ulteriori proſecutione concludo non po-
tuiſſe iſtam mulierem nuper donare cauſa mortis ſine ex-
preſſo mariti conſenſu.& per ɔñs talis nulla.

CONSIL. CCCLXXXV.

1 *Teſtes contraria uel diuerſa deponentes quomodo ad concordiam reducantur.*
2 *Teſtes contrarij ad concordiam ſunt reducendi.*
3 *Probatio non releuat probantem.*
4 *Probatio incumbit ei qui factum iniuſte aliquid aſſerit.*
5 *Fraudem allegans illam probare debet.*
6 *Argumentum a communiter accidentibus eſt in iure ualidum.*
7 *Corrumpens uel falſificans librum uel inſtrumentum cauſam perdere meretur.*

IN CHRISTI nomine amen. Licet pri
die in cauſa uertēte inter Federicum ex una
parte & p.de Manzolis ex altera ſuper ca-
nonicatu & præbenda ſancti Antonij fuerit
per aduocatos utriuſque partis ſubtiliſſime
& pulcherrime allegatum tamen quia remāſi multum du
bius & plus quam primo eſſet propter ipſorum allegatio
nes.icirco dubia ipſa ſuper quibus cupio informari ſub-
iungam.Et præmitto quod duo principalia dubia fuerunt
1 per ipſos aduocatos tacta. † Primū fuit qui teſtes debeant
præferri an teſtes Federici qui ſunt duo numero qui clare
deponunt quod die.xij.Septembris Bartholomeus fuit in
firmus cui depoſitioni adminiculatur mors ipſius ſcilicet
Bart.quæ ſecuta eſt.xv.eiuſdem menſis.Item liber aroma-
tarij in quo patet ꝙ die dicta.ſ.xij.Septembris receptæ fue
runt medicinæ pro ipſo Barthol. Item unus teſtis qui pu-
blicatis atteſtationibus fuit receptus & clare deponit de
infirmitate prædicti Bart.die prædicta ſcilicet xij.Septem
bris. An teſtes Pet.qui ſunt tres numero qui deponūt præ
dictum Bar.die.xij.fuiſſe ſanum ſed nulla præſumptio ex-
terior adminiculatur . & licet pulcherrime uideatur de-
ductum per aduocatos Federici quod ſui teſtes debeāt præ
ferri tanquā dicētes uerisimiliora negotia ut patet ex præ
ſumptionibus coadiuuantibus.& ex altera parte per aduo
catum Petri ſit ſubtiliter oſtenſum quod teſtes pe.ſint præ
ferendi cū ſint plus numero &c.ſunt paria mihi vr̄ cum re
ueretia loquendo quod neutra pars ſit plene de iure fun-
data nec quod eorum allegationes licet pulcherrime ſint
de iure ſubſiſtant . nam cum teſtes aduerſa ſiue diuer-
2 ſa deponūt. † Prima regula eſt quod reducantur ad con-
cordiam ſi fieri poteſt. de hoc eſt gl. magna.iiij.quæſt.iij.§.
item in criminali.uer.ſi teſtes . & in cap. noſtra. de teſtib.
ubi etiam in materia plene per doc.qui omnes in hoc con
cordant.Item de hoc eſt caſus clarus in præal le. uerſi.ſi te
ſtes.ubi dicit tex.quod ſequenda ſunt teſtimonia . Item eſt
caſus de teſtibus.c.cum tu.ubi nedum cū clara eſt teſtium
concordia ſicut eſt in caſu noſtro in quo dicere poſſumus
& etiam debemus quod die.xij.Septembris Bar fuerit ſa-
nus & infirmus.ſed etiam ubi nō niſi de difficili pñt teſtes
reduci ad cōcordiam tñ reducuntur etiam fingēdo ut ibi.
& pro hoc etiam.ſ.ꝙ teſtes in tēpore diſcordātes reducen
di ſunt ad concordiam eſt tex.& gl. de pe.di.j.periculoſe.
& adeo clarum mihi videbatur quod nō hæſitabam de op
poſito niſi audiuiſſem prædictas allegationes quibus tamē
non adhæreo.imo adhuc ſum in primo meo propoſito ſci
licet quod debeam præſumere quod dicta die.xij.ut prædi
xi præfatus Bar.fuerit ſanus & eger ſicut eſſe potuit & for
te de facto ſic fuit . potuit enim de mane eſſe ſanus & de
ſero infirmus ſicut quotidie cōtingit.pro hoc facit ꝙ dicta
teſtium hoc modo intellecta uera ſunt . Itē non eſt dedu-
ctum nec oſtenſum ꝙ ante illā diem.xij.fuerit dictus Bart.
infirmus & poſt illum diem aut quod fuit infirmus de in-
firmitate de quo deceſſit infra tres dies colligitur ergo cla
re quod dicta die.xij.dictus Bart. incepit. infirmari . Hoc
præſuppoſito quod credo uerum niſi aliud mihi oſtēdatur
habeo in dicta cā aliqua dubia pro utraq; parte . Et primo
contra actorem quia cum procuratio ad permutandum &
permutatio facta ſit die.xij. Septēbris qua die ut præſup-
poſitū eſt ille Bar.fuit ſanus & infirmus nec eſt clare oſtē-
ſum an cum ad permutandum conſtituit procuratoré fue-
3 rit ſanus uel infirmus & ſic non tenuiſſet & † ſic probatio
eius non concludit aperte.imo remanet dubia & ſic nō iu
uat.de proba.in præſentia.Itē quia ex quo dicta permuta-
tio facta fuit coram iudice quia coram dño ipſo præſentia
ipſius iudicis purgat omnem ſuſpicionem fraudis &c. ad
hoc quod no.i cle.unica de re.permu.Itē quia obiecta de-
bent interpretari in meliorē partem.de elec.dudum. & ſu
per uer.obiecta.& no.etiam in cap.j.de ele. li.vj.in.xv.no.
† Item allegantí & dicenti quid iniuſte ſeu non rite factū
4 incumbit probatio ut not.gl.circa fi.vj.q.ult.actor.ad hoc
de præſum.c.dudū. ſed ita eſt quod actor dicit ꝑmutatio-
nē iniuſte factam ſeu illegitime cum dicat eam eſſe factā
tēpore quo permutans erat infirmus ergo probare debet
ipſe ſed cū probatio debeat neceſſario ꝯcludere nec alias
iuuatur.l.non ob.C.unde legi.no.in præalle.cap.actor de
proba.in præſentis neceſſario habet probare quod cū cō-
ſtituit procuratorem erat infirmus quod non eſt factū er-
go &c.pro hoc facit quia omnia præſumi debent rite acta
niſi contrarium probetur.ut no.gl.de re iu.c.ſicut. cū con
cor. † Item qui allegat dolum uel fraudem debet illum uel
5 illam probare de reſcrip.ſuper literis & no.gl.eo.ti.ſedes.
& de excep.c.pe.gl.tamen ibi in prin. vr̄ facere cōtra cum
uideatur uelle incumbere onus probandi alicui quod ſine
dolo &c. Ad ꝙ etiam facit gl.de reg.iur.ca.pe. Item quia
fraus eſt crimen ergo probationes debent eſſe luce clario-
res non ergo de contingenti ſed de neceſſario concludere
debent.ad hoc gl.de iudi.at ſi clerici . Itē quia etiam ſemi
plena probatio rei reddit probationem actoris dubiā quæ
alias clara eſſet:ut no.de præben. ſi a ſede. in princ. & no.
Cy.in l.in bonæ fidei.C.de iureiur.ubi dicit ꝙ́ ſufficit reo
reprobare aliud propter quod probatio actoris remaneat
dubia etiam ſemiplene probando. Ad prædicta licet ſubti
liter uiſis actitatis in cauſa pōt de facili rñderi præſuppoſi
ta doctrina iuriſconſulti quā tradidit in adhibenda fide te-
ſtibus uel non cum ſunt inuicem contrarij.debet.n.iudex
inſpicere quod naturæ negotij conuenit & cōfirmare mu-
tum

tum anni ſui ex argumentis & quæ rei aptiora & uero pro
ximiora putauerit. Ita dicit tex. ad literam in l. ob carmen
§ ſi teſtes. ff. de teſti. Item non ad unam ſpem probationia
santũ ſed ad alia legitima adminicula debet inclinare mẽ-
tem ſuam. l. iij. eo. ti. & c. præterea. de teſti. Ad propoſitum
ergo pro parte Pe. ſunt quàm plura adminicula ultra di-
ctos tres teſtes ꝙ illa die. xij. non potuerit eſſe ſanus, præſu
mitur quia in libro ſpeciarij apparet ꝙ dicto die. xij. fue-
sit factum & traditum emplaſtrum ſiue unguentũ pro bũ
gno qđ habebat nõ eſt ergo ueriſimile quod illo die eſſet
ſanus & ſuperueniret bungnum adeo uehemẽs quod tam
repente indigueris unctione quia non ſolet porrigi medi-
cina tam cito nec tam cito ordinari † & argumentũ a com
6 muniter accidentibus & a uerſimili in teſtibus eſt multũ
efficax ut. d. § ſi teſtes. & c. uerſimile. de præſump. Item ra
ro quia tam cito moritur niſi eſſet peſtis ualida quæ tunc
non erat nec aliquid allegatum eſt uel probatum in cõtra
rium. Item quod præſumatur facta permutatio ea parte
diei qua fuit infirmus apparet ex inſtrumento procuratio-
nis facte dicto die. xij. ubi dicitur Bar. impeditus cõſtituit
procuratorem ad permutãdum. uerifimile ergo quod fue
sit impeditus propter dictam infirmitatem ex eo maxime
quia inſtrũ fuit actum in domo dicti Pe. de Manzolio ubi
erat infirmus & etiam ibi deceſsis. Itẽ nõ eſt uerifimile ꝙ
ſi fuiſſet ſanus permutaſſet ſuam præbendam pinguem cũ
bñficio tenni & nullius quaſi redditus & curato & ſic one
roſo. & præbenda & canonicatus ſuus ſine onere cure ani
marum. ad hæc. c. ſuper his. de renun. & licet non ſit plene
probatum de tenuitate redditũum dicti beneficij permu-
tati tñ per unum teſtem eſt probatum clare quod nõ ſunt
redditus. iiij. libre in anno cũ ille canonicatus ſit redditus
l. libr. Ex quo ſolo præſumitur fraus maxime quia cũ per-
7 ſona domeſtica & in domo ſua. c. ij. de renun. lib. vj. † Item
clare patet ꝙ Pe. ſiue ſui conati ſunt corrumpere librum
ſpeciarij ſuggerẽdo ſibi quod mutaret diem. xij. in quo ap
paret tradidiſſe emplaſtrum & ſcriberet aliã diem & etiã
aliud nomen q̃ Bartho. & hoc lite pendente. Ex quo apud
quemliber bonũ iudicem mereretur perdere cãm. c. olim.
de præſcript. Ex quibus breuiter concluditur quod proba
tiones nõ ſunt ęquales hincinde ſed noſtre excedunt i mul
tis argumentis & adminiculis naturæ & uero proximiori
bus & ſic non ſunt ad concordiam reducendi ut not. in ca.
cum contingat. de offi. dele. & cum iura relinquant iudicis
arbitrio an ſit teſtibus fides adhibenda. ut. d. l. iij. nõ debet
dare fidem teſtibus non deponẽtibus uerſimile naturæ ne
gotij & poſito quod uellet iudignare tñ debet præſumere
permutationem factam ea parte diei qua fuit infirmus ex
qualitate beneficiorum permutatorũ ex coniunctione per
ſonarum permutantium & ex tenore dicti inſtrumẽti quo
narratur de impedimento &c. ut prædixi. Item aduerten-
dum quod dictus Pet. Ioannis Manzoli non habebat ali-
quem titulum in eccleſia ſancti Ioannis de Caſmarijs nec
hoc eſt probatum uel deductum ergo permutatio fuit nul
la tanquam facta de beneficio nõ ſuo quod eſt neceſſe c. j.
de re. permu. lib. vj. in nouel.

CONSIL. CCCLXXXVI.

1 *Iudicium & ſententia ſuper libello tanquam fundamento ſuſtentantur.*
2 *Poſſeſſorium recuperande contra præſtationes denegantem intentari po*
teſt.
3 *Circuitus inutilis eſt in iure uitandus.*
4 *Iudicium ſine reo uelut in ſubſtantia deficiens cenſetur nullum.*
5 *Condemnatio imperſonalis deciſoria dicitur.*

IN CHRISTI nomine amen. In lite &
quæſtione agitata inter Antonium & Chri
ſtoforum fratres quondam ſer Beneuenuti
de Richerijs de portun. ex una parte agen-
tes & ſer Ioannem de Medano habitationis
in portun. ex alia ſe defendentem. Viſis iuribus prædicta
rum partium coram nobis Ioanne de canetulo legum do-
ctore dño Floria. de ſan. pe. utriuſq; iuris doc. dño. Io. legũ
doc. dicti dñi Flo. Germano. & me Pe. de Anch. iuris utri-
uſq; doctore. In tribus ſacculis nobis fideliter præſenta-
tis legaliſq; & clauſulis cum ſigillis intactis & integris &
nullatenus uitiatis prout uidimus & proſpeximus diligen
ter ante factum cõſilium uiſis diligenter actis & actitatis
in dicta cauſa ſequitur in hac forma uidelicet ꝙ primo de
iuſtitia prædictorum Antonij & Chriſtofo. agẽtium eſt in
quirendum de ipſis nãq; uel inepte agẽtibus uel apte ſed
non probãtibus ſer Ioan. reus etiam ſi nihil præſtiterit ob
tinebit. ut. l. qui accuſare. C. de eden. & c. ut noſtrum. extra
1 ut eccle. bene. & c. examinata. de iu. & † quia totũ iudicium
& ſententia ſuſtentatur ſuper libello uelut ſup fundamen
to. ut. l. ut fundus. cõmuni di. & c. licet heli. de ſi. & C. de ſi
deicom. lib. l. fi. ideo eſt de ipſius aptitudine primo uiden-
dum. Et in eo breuiter tria in concluſione deducuntur. Pri
mo dominij directi declaratio domorum petitarum. Se-
cundo certe quãtitatis de dictis domibus ratione penſio-
nis ipſis Anto. & Chriſtofo. annua præſtatio. Tertio his
per iudicem declaratis petũt reſponſiones annuas libella-
rias de prædictis domibus iam præteritas quã etiam in fu
turum ſoluendas in & de bonis hæreditatis quondam Lu-
ciani & maxime de affictibus & redditibus dictarum do-
morum ut in eo latius patet. ſub iſtis igitur tribus ſic in cõ
cluſione deductis agentium uerſatur intentio. Sed an apte
contra ſer Io. uideamus. & uidetur ꝙ ſic quia in libello di
citur ipſum poſsidere licet iniuſte dictas domos. & ꝑ con
ſequens contra ipſum recte petũt dicti Anto. & Chriſto-
fo. ſe debere dños declarari. per hoc. n. rei uendi. videt de
ducta in iudicium quæ exigit hæc duo extrema. ſ. dñium
ex parte agentis & poſſeſsionẽ ex parte cõuicti. ut. l. in rẽ
act. & l. qui pro petitorio. ff. de rei uen. Item etiam ad pen
ſiones tam ſubtractas in præteritum quã ſoluendas in po-
ſterum recte agi uidetur cõtra poſſeſſorẽ rerum ex quibus
penſiones iſte perpetue debentur. ut. C. ſine cen. uel reli. l.
2 ij. & l. imperator. ff. de publi. † & hinc eſt quod etiam con-
tra denegantẽ iſtas annuas præſtationes poſſeſſorium re-
cuperande recte intẽtatur quaſi per denegationem ſalem
ſpoliare uideatur. ut. c. quærelam. de elec. licet Cy. aliter
ſenſerit & non bene in. l. ſi certis annis. C. de pac. & no.
Bar. in. l. fi. ff. quorum le. præterea etiam ſi non ex iſto capi
te iuris realis tamen ex capite perſonalis obligationis ui-
detur contra ſer Ioan. recte actum: quia ut patet ex com-
poſitione inita inter ipſum & uerum hæredem Luciani au
toris Chriſtofo. & Ant. ſuſcepit idem ſer Ioan. bona hære
ditatis Luciani quæ ſunt in foro Iulij ſiue illa patria ubi
ſunt ſite iſte domus cum onere ergo ex hac conuentione
uidetur obligatus ſaltem utili actione ad dicta onera ſub-
eunda ſicut etiam poſſet agere utili ex hoc pacto inito cũ
uero hærede contra hæreditarios debitores. l. emptor hæ-
reditatis. C. de hær. uel act. uen. Item ſine dubio ſer Io. te-
netur Luciani hæredi. i. dñæ Ant. uigore dicte conuentio-
nis agnoſcere iſta onera & in alijs oneribus dicte hæredi-
tatis ſi qua reperirentur defenſionem ſuſcipere & indem-
nem cauſam conſeruare: ut. l. inter uenditorẽ. ff. de pac. l.
epiſtola. § pactum. eo. ti. & no. in d. l. imperator. Certũ eſt
etiam quod Chriſtofo. & A. agere poſſent contra dictã do-
minam Ant. ut hæredẽ Luciani ut dictas domos emptas ſi
ue pſtationes ex eis libellarias habere liceat: ut. l. emptor.
de act. emp. & l. ſtipulatio illa. de uer. obli. quia igitur ip-
ſa dña obligata eſt ipſis & ipſa ad iſtud idem obligatũ ha-
bet ſer Ioan. recte ordinatum eſt iudicium poſtquã ipſe
eſt in effectu & finaliter obligatus uigore pacti prædicti.
nihil. n. proderit ſer Io. abſolui ab illo iudicio ſi alio inſti-
tuto per dictam dñam contra ipſum ad hoc idem quod per
iſtos tunc petitur condemnaretur. æquius ergo eſt ipſum
ex hac inſtantia condemnari. & iſta rõ ſumitur in. c. abba-
3 te ſane. in fi. de re iudi. lib. vj. † Accedat regula quod cir-
cuitus inutilis eſt uitandus. l. dñs teſtamento. de ꝓdi. inde.
& cle. auditor. de reſcrip. Iſte rõnes in effectu faciunt pro
prædictis. & Chriſtof. Sed his non ob. cõtrarium dicimus
& ſentimus rationibus infraſcriptis & primo quia ex te-
nore

nore libelli non percipitur actum eſſe reale quẽ competit
ad aduocandam poſſeſsionem, quia hic non expreſſe peti-
tur nec etiam tacite.quinimo cõtrarium dum petuntur in
futurum annue penſion.præſtari ipſaſq; omni pẽſione pro
futuro tempore ſibi ſolui ac domos ipſas ſibi reſtitui iniu-
ſte peterent & eſſent ſibijpſis contrarij dum contractum li
bellarium reſcinderent aduocando domos. & ratum eſſe
uellent dũ peterent pro futuro tẽpore pẽſion. ſed allegan
tes cõtraria nõ fuiſſent audiendi.l.j.C.de fur.& c.ſolicitu-
dinẽ.in fi.de app. Itẽ non eſt actum hypothecaria quæ ſimi
liter ad aduocandam poſſeſsionem datur.ut.§.item ſeruia
na.de actio. Reſtat igitur ut egerint perſonali actione ad
iſtas annuas penſiones & ſe dños directe tantummodo de
clarari ſed utrum ſic agere potuerit cõtra ſer Io. eſt diſcu-
tiendum. Et uidetur certe ꝙ non tribus rationibus quarũ
prima eſt quia ad prædictas non ſimpliciter & directe con
tra ſer Ioan.petitionem dirigunt.ſ.dicti Ant. & Chriſtof.
ſed impersonaliter. Item cõcludunt ſibi ſolui debere in &
de bonis hereditatis dicti Luciani & ſer Io.dictas domos
tantummodo indebite detinere ex qua narratione cũ con
cluſione coniuncta colligitur quod ad dictas poſſeſsiones
dicta dña eſt perſonaliter obligata tãquã hæres inſolidum
Luciani:non autem ſer Ioan.quia perſonalis obligatio nõ
4 ſequitur fundum.l.j.§.ſi hæres.ad trebel.cũ † ergo nõ appa
reat ex narratione uel concluſione directa petitio contra
ſer Ioan.uel aliam certam perſonã apparet iudicium defi-
cere in ſubſtantia quia ſine reo ut.c.forus.de uerb.ſign. Itẽ
ſine actione ſi dicamus ſer Ioan.ex eo quod ſe liti obtulit
reputari reum ut:l.is qui ſe obtulit. de rei uen. ſe.n.quia in
dictis domibus prætendit hr̃e potiora iura ut infra ſubdã
nec ſequitur ſi ſe offerat defendere ius ſuũ quod uelit exci
pere actiones quæ ꝯ eum non competunt clare patet quia
iſte penſiones deſcendunt ex cõtractu inito cum Luciano
& prædicte ſunt actiones perſonales actiue & paſsiue ſe-
quuntur hæredem uniuerſalẽ nõ poſſeſſorem rei ſingula-
ris:ut d.§.ſi hæres.ex quibus apparet ꝙ nec iudicium rite
potuiſſet aperte concipi cõtra ſer Ioan. nec eſt ꝙ ineptius
fuiſſet cõceptũ ſed imperſonaliter actũ & imperſonalitas
ex parte ſuſcipientis uitiat diſpõnẽ ſtricti iuris ut ſtipula-
tionẽ & per ꝯñs iudicium ut no.in aut. ſi qñ.C.de conſtit.
pecu.& cũ non petatur eũ condemnari in aliquo qua fron-
te poſſet eum iudex condemnare nõ uidemus cum ſuper
non petitis iudex nõ pronunciet.l.ſi.de fideicom.liber. im
perſonaliter.† autẽ declarare directũ dominium pertine-
5 re ad iſtos & eiſdem penſiones annuas præſtari pro tẽpo-
re præterito & futuro deciſoria foret illa cõdemnatio qa
cõtra neminem directe petitio fuit facta ſuper ea licet ex
uerbis poſſet concipi ꝙ contra dñam an competiſſet tanq̃
cõtra hæredem Luciani quæ tamen in iudicio nunquã fuit
citata ergo &c.l.ea quæ.C.quo & qñ iudi. Non ob.l. im-
perator.&.l.ij.præalle.quia loquuntur in tributis quæ ſe-
quũtur poſſeſsionem nõ perſonalem obligationẽ nullam.
ut not.in d.l.imperator.Non ob. ꝙ ſer Ioan. ſuſceperit in
ſe onera hæreditatis Luciani pro bonis in illa patria ſitis:
quia & ſi hoc uerum eſt tñ cõtra ipſum creditorẽ hæredi-
tarij Luciani non recte agunt niſi mandatis ſibi actionibus
ab hærede cõtra talẽ ut eſt caſus ad literã in.l.ij.C.de hæ.
uel actio.uen.per quã.l.manifeſte paret cõtra ſer Io. iudi-
cium ſuperuacuum & per errorem iuris inſtitutum. Vlti-
mo aduertendum ꝙ præceſsit ꝯtractus cũ Luciano ꝙ iſte
domus ſpecialiter eſſent pignori obligate pro dotibus fi-
liæ ſer Io.& pactum cõuentum inter eas ne ipſas poſſet a-
lienare uel deſtruere & omnis alienatio ipſarum facta in
præiudicium hypothece prædicte eſſet nulla ex quo pacto
liquido deprehenditur Lucianum poſtea nõ potuiſſe uen-
dere ſupradictis Ant.& Chriſtof. dictas domos nec uen-
dendo dominium ſiue ius reale fuiſſet in ipſos tranſlatum
uel conſtitutum in dictis domibus. ut eſt caſus expreſſus.
in.l.ſi creditor.§.ſin.de diſtra.pigno.ſm unam literam quæ
eſt uera.ut no.plene Bar.in.l.ſi quis ita promiſerit.§.ea.l.
de uerb.obliga. Et ſi ius reale non fuit conſtitutũ lucidius
apparet uerum eſſe quod ſuperius eſt concluſum.ſ.minus
apte contra ſer Ioan.actum quia nec reali nec etiam per-
ſonali tenetur ad illa quæ in dicto libello continentur. Et
unum poſtremo nõ omittamus ꝙ hi cõtractus initi ſuper
rebus immobilibus in quibus uenditores rerum recepto
pretio cõſtituunt ſe annuum redditum ſoluturos non ſunt
uſq; quaq; liciti apud uiros conſcientie timorate.imo doc.
conſulunt a talibus contractibus abſtinendum a fidelibus
In c.in ciuitate.de uſu.in nouel.poſt Inno. Ex quibus om-
nibus concludendum eſt pro ueritate patres iudicum eſſe
ꝙ dictum ſer Io.abſoluant a petitione prædictorum cum
condemnatione expenſarum quia iniuſte eum uexarunt.l.
properandum.§.ſi alteruter.C.de iudi..

CONSIL. CCCLXXXVII.

1 *Electio pauperum facta a commiſſario teſtamenti poſt tempus per con-
ſtitutionem ſynodalem præfixum executionis non ualent.*
2 *Antecedens tollitur ſi conſequens auferatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In the-
mate quædam narrãtur quæ electionẽ iſtius
cõmiſſarij ſuſpectam faciunt. eligiſſe.n.dici-
tur conſanguineas & filias quæ electio ut ua
leat euidẽs paupertas requiritur alias in ef-
fectu ſalteoi non teneret no. Bal.in.l.habeat. de ſacroſa.ec
cle.l. id quod pauperibus. de epiſ.& cle. Itẽ inſtrumẽtum
electionis prædictorum pauperum eſt ſuſpectum tã reſpe-
ctu contentorũ in eo quã reſpectu obiectorũ perſonæ no-
tarij de cuius cõmodo agitur: utrũ ergo ſibi ſiue ſuæ ſcri-
pturæ ſit credendum uel potius Vicario epi uel procurato
ri pauperum cõtrarium aſſerentibus nõ examino mõ ſed
remitto ad no.per Cy.in ſi.in.l.ubi decurio.C.de fal. & c.
ad audientiam.de præſcrip.prædictorũ aũt diſcuſsio non
uidetur in caſu noſtro de iure neceſſaria:quia ex alio ca-
pite dicta electio reddiẽ manifeſte nulla ut puta facta poſt
lapſum tẽporis cõmiſſario ad eligendum a ſynodali con-
ſtitutione præfixi.quo caſu proculdubio electio eſt nulla
ipſo iure:ut.c.ij.de ſup.neg.gratia.ubi caſus & maxime qa
conſtitutio ipſo iure priuat cõmiſſarium officio poſt di-
ctum tẽpus dum dicit priuamus eo ipſo quod denotat ip-
ſo iure.c.quam ſit.de elec.lib.vj.poſt ius ergo ad aliũ ipſo
Iure deuolutum non habet locum purgatio moræ.no.in.c.
licet canon.eod.tit. Sed prædictis ob. unum dictum Bart.
in.l.cum quidam.de leg.ij.ubi etiam poſt dictam priuatio-
nem remanet ius eligendi penes ipſum executorẽ: quia id
non eſt proprie exequi ſed uerbaliter eligere igiẽ hoc iu-
re non priuatur ſecundum eũ cuius dictum Bal. ibi repro-
bat & ibi etiam Iac.de are.cõtra.tenet & conſuetudo quæ
eſt optima legum interpres illi ſue opi.repugnat. ſecundũ
Bal.ibi cuius opi.uerior mihi uidetur.quia electio eſt præ-
2 ambula ad executionem facti.† unde ſublato conſequenti vẽ
etiam ſublatum antecedens: ut.l.oratio.de ſpon. Non ob.
ſubſecuta confirmatio Vicarij quia tali confirmatione nõ
firmatur electio quæ a princi.eſt nulla: ut no.in d.c.quã ſit.
hoc eſt & ſatis clarum de iure faciunt no.in ca. quod ſicut.
de elec.in nouel. Ex quibus omiſsis alijs rationibus quib
prædicta latius confirmari poſſent cõcludo electionẽ pau-
perum a dicto commiſſario factam fore nullam & uendi-
tionem & erogationem domini epiſcopi præualere.

Titius permutauit cũ Sempronio canonicatum & præ-
bendam quam obtinebat in eccleſia Florentina cum paro
chiali eccleſia ſancti Marci de Flor.& dictus titius deceſ-
ſit infra tres uel quatuor dies poſt dictam factam permuta
tionem per cuius mortẽ uacauit parochialis eccleſia præ-
dicta permutata.demum poſt annum uel circa quidã ha-
bens literas apoſtolicas ad canonicatum & præbendam in
dicta eccleſia Floren. uacantes uel uacaturos quos infra
menſem a die ſcientiæ duxerit acceptandos acceptauit di
ctos canonicatũ & præben. corã executore ſuo quos in-
re facte dicte permutationis dictus Sempronius tenet aſſe
rens dictam permutationẽ factã fuiſſe in fraudẽ ipſius ex-
pectantis

pectantis ad quem uigore acceptationis ſpectant de iure dicta permutatione ſic facta non obſtante. Et coram dicto executore probatur per Ioan. ꝙ die.xij. menſis Septẽbris qua conſtituit dictus titius procuratorem & ad permutandum erat infirmus per duos teſtes dicens uidiſſe ſingulariter ipſum titium infirmum. etiam probať per unum teſtem qđ dicta eccleſia parochialis eſt & erat parui ualoris &c. Per Sempronium poſſeſſorẽ dictorum canonicatus & præben. probatur per duo teſtes ꝙ dicta die.xij. Septembris dictus titius erat ſanus mente & corpore qua die facta fuit permutatio & dicta permutatio fuit ratificata per priorẽ & unum canonicum eccleſiæ dictæ cũ nullus alius eſſet in ſacris tũc in eccleſia Floren. per xv. dies poſt factã dictam permutationẽ. Ex aduerſo dicit nihil fore probatũ & per conſequens ex dicta permutatione iuſte hr̃e titulum in dictis canonicatu & præben. non ob. dicta acceptatio facta. nã uterq; cõfitetur permutationẽ factã die.xij. Septẽbris: qua die probat Sempronius titium permutãtem ſanum. & eadẽ die in titium infirmũ deducẽdo teſtes ad cõcordiam ne de periurio noteni eſt clarum & manifeſtũ quod dicta die dictus titius potuit eſſe infirmus & ſanus. & ſic probatio Ioan. actoris non eſt de neceſſario. eo. ti. ſed de contingenti attenta probatione rei probantis quod eadẽ die erat ſanus. & ſic actore non probãte &c. modo quæritur quis ſit potior de iure in dictis canonicatu & præbenda necne. &c. Pet. de Ancha.

CONSIL. CCCLXXXVIII.

1 *Permutatio quando in fraudem fieri dicitur.*
2 *Litere ad beneficia impetrate ad beneficia per permutationem uacantia non extenduntur.*
3 *Renunciare beneficio ualoris magni non præſumitur quis de facili.*
4 *Fraus coniecturis a iure approbatis probari debet.*
5 *Præſumptionem uel indicium faciens quid habere debeat.*
6 *Notorium uel præſumptionem eſſe nõ ſufficit niſi allegetur & probetur.*
7 *Verum eſſe quando quid præſumatur ex temporis breuitate.*
8 *Teſtes ad concordiam reducuntur ne periurio notentur.*
9 *Iudex in adhibenda fide teſtibus quid facere debeat.*
10 *Mors ſubito nemo præſumitur niſi peſtis tam ualida probetur.*
11 *Libris ſpeciariorum quando ſit habenda fides.*
12 *Hora ſpecifica debet probari quando res ex tempore põt mutari.*
13 *Infirmus eſſe putatur qui impeditus aſſeritur.*
14 *Pena non infertur qua ipſo iure non cauetur.*
15 *Præſumptio eſt in partem meliorem fienda.*
16 *Autoritas iudicis in permutatione omnem tollit ſuſpicionem.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † In caſu præmiſſo eſſet ante omnia conſiderandũ An dictus Ioan. impetrans acceptaſſet infra mẽſem a die notitie uel non ſm formam cle. cũ ei quem. de conceſ. præben. Et certe ex themate præſuppoſito vr̃ innui quod non cum dicatur ꝙ poſt annum poſt permutationẽ præfatam & mortem ſubſecutam dicti titij impetrans acceptauit. & ſic nedum lapſus erat menſis a tempore quo in eccleſia Floren. publice non fuit prædicta allegata uacatio imo & annus. & per pñs uidetur oĩo dictus impetrans excludendus ſi præſupponamus in eccleſia prælibata notam publice fuiſſe prędictam uacationem. Nec ob. ſi dicatur quod dicto Ioan. adhuc cõferri poteſt quaſi adhuc uacet & ſi non alteri legitime collatus dictus canonicatus cum præbenda: quia hoc non eſt uerum in forma literarum præmiſſa. ut not. expreſſe glo. in cle. prædicta cũ ei quẽ. in uerbo infra menſem. licet Archi. contra. ut ibi refert glo. ſecus tñ eſſet in forma literarũ de qua in decre. ſi clericus. de præben. lib. vj. ut infra not. glo. in uerbo alia. Sed præſuppoſito quod fuiſſet legitimè facta acceptatio inquãtum re uera uacaſſet acceptariq; potuiſſet eſt diſcutiendum an in caſu præmiſſo ſit probatum quod taliter uacare potuerit. Et uidetur dicendum quod
2 non † nam literæ ad beneficia impetrate non extenduntur ad caſum in quo permutatione uacent. ut eſt tex. & ibi no. in. c. j. de re. permu. lib. vj. ſed ita fuit in caſu propoſito ergo &c. In contrarium uidetur dicendum iuribus & rationibus infraſcriptis in caſu prælibato quia quod dicitur literas non porrigi ad beneficia permutata eſt uerum niſi permutatio fiat in fraudem impetrantis: ut patet in. d. ca. in fi. de re. permu. lib. vj. ſed in caſu præfato vr̃ facta permutatio in fraudẽ impetrantis ſeu impetratarij uel expectantis. ut probabitur ergo &c. quod aũt in fraudem facta fuerit dicta permutatio oſtenditur ex pluribus. Primo ex diſparitate nõ modica ualoris redditus beneficiorum vr̃ probatum fore quod eccleſia parochialis permutata erat parui ualoris & canonicatus & præbẽda magni reſpectu ſaltem dicte eccleſiæ parochialis. & ſi ſic eſt ergo præſumendum quod in fraudẽ facta fuerit, ut vr̃ caſus expreſſus in decre.
3 ij. in fi. de renun. lib. vj. pro hoc † quia non eſt ueriſimile qđ quis beneficio magni ualoris renunciet de facili. & maxime pro paruo argu. ſuper hoc dic. decre. ij. de renun. facit. l. cum de indebito. §. j. ff. de proba. & l. cũ de in rem uerſo. cum glo. ſua. & quæ ibi no. per doc. ff. de uſur. Secundo vr̃ probata fraus ex eo quia cum dictus titius eſſet iam infirmus ut allegatum fuit dicta permutatio fuit facta: ſed nõ vr̃ dubium quod tunc præſumitur in fraudem facta permutatio ut d. c. ij. de renun. ergo &c. His tñ non obſtan. in caſu prẽmiſſo vr̃ dicendum Sempronium prædictum abſoluendum ab impedimentis dicti Ioan. uelut potiorẽ de iu-
4 re. † Conſtat. n. quod fraus in dubio non præſumitur niſi probetur ex legitimis coniecturis a iure approbatis. ut. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. & l. merito. ff. pro ſo. cũ ſi. ſed fraus in caſu præſuppoſito minime vr̃ legitime probata ut clare oſtenditur. ergo &c. quod aũt nõ ſit probata in caſu præſuppoſito oſtenditur euidenter ꝑ remotionẽ obiectorum. Reſpondeo igitur ad ipſa & primo ad utrũque ſimul dico. n. quod decre. ij. præalleg. de renunc. ex qua totũ ſumitur fundamentum ſuperius allegatorũ nil habet facere ad propoſitum. loquitur. n. & habet locũ tantum ubi tractatur de peremptione totali iuris. ar. decre. ubi periculũ. de elec. lib. vj. & l. j. §. ſed ſi quis. ff. de carbo. & hoc uoluit expreſſe gl. in d. c. ij. in uerbo proxime uacatura. facit optime quod no. Ioan. And. in decre. j. de re. ꝑmu. lib. vj. in nouel. circa fin. in reſponſione ad. l. filiæ. ff. ſolut. matrim. ubi aperte in ſimili ponit hanc ſolutionem ſed in caſu propoſito eſt ſecus. quia licet non haberet hanc præbendam poſſit acceptare aliam quæ forte eſſet melior iſta ut patet ex forma gratiæ prælibatæ conceſſe dicto Ioan. non. n. habet gratiam ad præbendam proximè uacaturã tm̃ de qua ad literam loquitur decre. ij. de renun. ſed habet gratiam acceptandi præbendam quam duxerit acceptandam infra menſem ergo hoc caſu duriori onere probationis aſtringitur q̃ tradatur. in d. c. ij. prout aperte uult gl. præalleg. & Ioan. An. in loco prælle. Præterea præſuppoſito quod dicta de
6 cre. ij. haberet locum in prẽmiſſo quod tñ nõ vr̃ uerum ut eſt proximè dictum reſpondeo particulariter ad obiecta præmiſſa. Et primo ad primũ & dico quod nullatenus obſtat quia non præſupponitur allegatus nec probatus ualor redditUum canonicatus & præben. & ſic neceſſario nõ apparet probata diſparitas ualoris reddituum dictorũ beneficiorum: quia poſsibile eſt quod erant æquales reddi-
5 tus: † tum etiam quia ad hoc ut aliquid ſufficiat ad præſumptionem uel indicium faciendum quando non directe deponiť de eo qđ agimus requiriť ꝙ ſit plene per duos idoneos teſtes gl. eſt ſing. in. l. fin. C. ſa. eccl. in uerbo indicij. & no plene per Bar. in. l. ſi. ff. de quæſt. ſed ĩ caſu præmiſſo nõ præſupponitur ualorem beneficiorum plene probatũ per duos teſtes ſed per unum tantum ergo cũ dictus teſtis non deponat directe & immediate ſuper fraude de qua agim⁹ ſed indirecte ſuper eo ſcilicet ex quo alias ꝑ̃ſumitur fraus non reſultauit aliqua prẹſumptio ex eius dicto ar. pręal. iurium. facit. l. iuriſiuran. C. de teſti. canonizata. iiij. q. iij. c. ſi teſtes oẽs. §. item iuriſiurandi. & decre. ueniens eo. tit. de teſti. Præterea & tertio poſito ꝙ plene probata eſſet diſparitas ualoris dictorum beneficiorum ꝙ tñ nõ eſt ut eſt proximè oſtenſum non ſufficeret ad probandum fraudem in caſu

caſu premiſſo.ſ.qñ ſit permutatio ut tenet expreſſe Ioan.
An.in d.c.j.de re.permu.lib.vj.in fi.in nouel. & tenet etiã
Feder.de ſe.in tractatu ſuo de permu.benefi. in ulti.qō.po
tuit.n.eſſe ꝙ illa eccleſia parochialis erat in loco magis
ameno & delectabili q̃ eſſet dictus canonicatus.& ideo ſi-
bi magis placebat & illa de cauſa uoluit permutare nō ut
fraudẽ comitteret facit quod habetur in.§.præterea ſi q̃s
generaliter.inſtit.de ac.& in.l.pe.ff.de cōdi. ob cauſam in
gl.Et per hoc clariſsime patet reſponſio ad primum obie-
ctum. Reſtat igitur reſpondere ad ſecundum & breuiter
dico ꝙ etiam illud non habet obſtare. allegatur.n.fraudẽ
præſumẽdam ex eo quod dicitur probatum ipſum titium
iam infirmum permutaſſe per dictũ.c.ij.de renun. ſed cer-
te ſi diligenter ponderentur uerba dicti.ca.loquitur pręal.
c.qñ quis graui exiſtens infirmitate detentus permutat ut
ibi expreſſe dicit in tex. licet in caſu propoſito non præ-
ſupponitur articulatum nec allegatum de graui infirmita-
te ergo nulla reſultat præſumptio fraudis uirtute.d.ca.ubi
enim ceſſant uerba iuris ceſſat & iuris diſpoſitio . ut.l.j.§.
ſi is qui nauem de exerci.& l.non aliter ff.de le.iij.cũ ſi. &
de cre.identitatibus.§.pe.de ele.li.vj. Et ſi dicat̃ licet non
ſit articulatum nec allegatum de graui infirmitate tñ pro-
batum eſt ꝙ graui infirmitate fuit detentus qñ procurato-
rem conſtituit ſaltem præſumptiue eo ipſo ꝙ probatũ eſt
ex infirmitate allegata mortuum infra quatuor dies quaſi
ex temporis breuitate præſumere debeamus infirmitatem
fuiſſe grauem tẽpore permutationis & conſtitutionis pro
cura.ar.de ere.offi.c.ij.de elec. & l. ſi neuter §.in bonis.ff.
6 de priui.cre.cum ſi. † Reſpondetur primo ꝙ hoc nō ſuffi-
cit nec etiam proficit quia nō ſufficit aliquid præſumi niſi
allegetur ut eſt tex.multum notabilis in.l.ſi adulterium cũ
inceſtu.§.idem pollio.ff.de adul.& ibi no.etiam.per Bart.
facit ꝙ dicimus de notorio quia non ſufficit aliquid eſſe
notorium niſi allegetur.ut no.gl.ſing.in cle.appellanti. de
ap.& no.etiam per Ioan.And.in decre.ij.ut. li. non conte.
in nouel.ſed in caſu præmiſſo nullatenus p̃ſupponitur al-
legata grauis infirmitas ꝙ erat neceſſe ut.d.c.ij.expreſſe ꝓ
batur ergo &c.Præterea non ſequitur neceſſario a die per
mutationis ſecuta eſt mors infra quatuor dies ergo graui
infirmitate detinebatur tẽpore permutationis:experientia
enim docet quod multoties quis non ſentit grauiter ſe in-
firmum de mane & tñ de ſero uel die ſequenti grauiter in-
firmatur & maxime contingit hoc tempore peſtis & uidi
etiam de facto in ciuitate iſta tẽpore quo ibi peſtis nō ui-
gebat notabilem ciuem iuiſſe de mane ad eccleſiam & per
totam diem & tñ de ſero mori ergo apparet quod non ſit
7 neceſſaria id ſequitur ut prædixi. † Et ſi dicatur ex tẽporis
breuitate aliquid præſumendum uerũ eſt his quæ pendent
ex partium poteſtate prout eſt in dictis iuribus cũ ſi. ſicut
eſt quod partio præceſſeri. ut eligatur uel ut pecunia ali-
cui detur : ſed ſecus in his quæ non pendent ex partiũ po-
teſtate ſed a natura ſicut eſt ꝙ quis ſit infirm' grauiter uel
non prout quotidie reperimus experientia quæ eſt efficax
rerum magiſtra demonſtrant.ut decre. q̃ ſit de elec.lib.vj.
Item non ob.prædictis gl.l.j.C.de emen.ſeruorum ubi di-
cit præſumi uulnus mortale ſi infra triduum moritur quia
potius facit pro hoc non præſupponit̃ mortuus infra tres
dies ſed infra quatuor.Præterea illa gl.non eſt ſimpliciter
uera imo potius eſt recurrendum ad iudicium medicorũ.
ut not.in.l.ſi.ff.de ſicca.facit optime.l.ſemel.C.de re mili.
lib.12.ergo cum in caſu propoſito non præſupponat̃ pro
batam infirmitatem grauẽ fuiſſe ex iudicio medicorũ non
debet dici probatum eſſe grauem infirmitatẽ licet millies
fuiſſet allegata. Præterea pōt dici illud uerum in odium
uulnerantis & uiolentiam inferentis.ar.l.ſi quando.C.vñ
ui. & decre.ſuper eo.qđ metus cã.quæ ratio hic ceſſat:pro
prædictis bene facit quod probatum eſt per duos teſtes q̃-
nimo per tres.ut.J.dicam.& apparet ex actis tẽpore cōſti-
tutionis procuratoris ad permutandum dictũ titium fuiſ-
ſe ſanum.ergo per ꝯñs non concluditur quod graui infir-
mitate tunc eſſet detentus.Nec ob. ſi dicatur per alios te-
ſtes probatum eſſe ꝙ tali die erat infirmus : quia illi teſtes
non deponunt de hora:& ſic poſsibile eſt eũ de ſero infir-
mum & tñ quod de mane tẽpore conſtitutionis procurato
ris ad permutandum erat ſanus ſicut alij teſtes dicunt:
8 † & ita debet in dubio præſumi ut teſtes reducantur ad
concordiam ne incidant in periurium uel falſum. ut in.c.
cum tu.de teſti.facit quod no. per Bart. in l.inſulam.ff.ſol.
ma.& in.l.ij.§.ſi.ff.ſi cer. pe. ſic ergo bene apparet ꝙ non
eſt probatum ꝙ tẽpore conſtitutionis procura.ad permu-
tandum eſſet graui infirmitate detentus & erat neceſſe ut
ſepius ſuperius dictum eſt.Et ex his liquide apparet mul-
tiplex reſponſio ad ſecundum obiectum.Sed prædictis ob
uiare vr̃ ꝙ allegatur per partem aduerſam.ſ.ut nō ſit fien-
9 da cōcordia teſtium in caſu propoſito † quia in adhiben-
da fide teſtibus debet iudex inſpicere ꝙ naturæ negotij cō
uenit & confirmare animi ſui motũ & ex argumẽtis & in-
dicijs quærere quæ rei aptiora & uero proximiora putaue
rit ut dicit tex.ad literam in.l.ob carmen.§.ſi.ff.de teſti. &
c.præterea.de teſti.ergo cum in propoſito uideantur eſſe
q̃ plura adminicula ultra dictos teſtes ꝙ ille titius nō po-
tuerit eſſe ſanus uel ſi fuerit ꝙ permutatio facta fuerit ea
parte diei qua fuit infirmus & ſic ꝓbationes non ſint æqua
les hincinde: ideo non debet fieri concordia ſed crediteſti
bus qui alijs præponderant & uериſimiliora dicunt iuxta
no.in decre.cum contingat.de offic.delega.ꝙ autem non
potuerit eſſe ſanus uidetur præſumendum quia in lib. ſpe-
ciarij producto in actis apparet ꝙ fuit miſſum emplaſtrũ
ſeu unguentum pro bugno quod habebat non ergo ue-
riſimile ꝙ illa die eſſet ſanus & ſuperuenit bugnum adeo
uehemens ꝙ tam repente indiguerit unctione quia non ſo
let poni tam cito nec tam cito ordinari & arg. a cōiter ac-
cidentibus & a uериſimili eſt multum ualidum in teſtibus.
10 ut d.§.ſi teſtes.& de p̃ſum.c.quia uериſimile. † Itẽ & ratio
quia ſubito nemo moritur niſi eſſet peſtis ualida quæ tunc
non erat nec allegat̃ uel probat̃. Itẽ ꝙ p̃ſumatur facta per-
mutatio ea parte diei apparere uidetur ex inſtrumento ꝓ-
cur.facto eodem die ubi dicitur ꝙ dictus titius impeditus
cōſtituit procur.ad permutandũ uериſimile ergo eſt ꝙ fue-
rit impeditus propter dictam infirmitatem ex eo maxime
quia inſtrumentum factum fuit in domo in qua fuit infir-
mus & deceſsit. Item non eſt uериſimile quod ſi fuiſſet ſa-
nus permutaſſet ſuam præbendam pinguẽ cũ beneficio te-
nui & nullius quaſi redditus a curato & ſic oneroſo cũ ca-
nonicatus & præbenda ſint ſine onere curæ animarum ad
hoc decre.ſuper hoc de renun. & licet non ſit plene proba
tum de tenuitate redditũum dicti beneficij permutati ta-
men per unum teſtem eſt probatum clare ꝙ non eſt reddi
tus quatuor librarum i anno cum canonicatus ſit redditus
lx.lib.ex quo ſolo præſumenda uidetur fraus maxime cum
perſona coniuncta & domeſtica in domo ſua ut.d.c.ij.de
renun.lib.vj. Ex quibus omnibus bene concluditur quod
probationes non ſunt æquales hincinde: ſed pro parte im
petrantis inductæ excedere uidentur in multis argumẽtis
& adminiculis naturæ & uero proximioribus . & ſic non
ſunt ad concordiam reducendi teſtes prædicti . ut no.in d.
c.cum contingat.de offi.delega.cum iura relinquant arbi-
trio iudicis an ſit fides teſtibus adhibenda:ut d.l.iij. non de
bet dare fidem teſtibus non deponentibus uериſimile natu-
ræ negotij.& poſito quod uellet iudicare debet præſume-
re permutationẽ factam ea parte diei qua fuit infirmus ex
qualitate beneficiorum permutatorũ & ex coniunctioni-
bus perſonarum permutantium ex tenore dicti inſtrumen
ti procurationis in quo narratur de impedimento ut præ-
dixi. Item obuiat prædictis quia dictus Sempronius non
habebat aliquẽ titulum in eccleſia parochiali . nec hoc eſt
probatum uel deductũ ergo permutatio fuit nulla . ut pa-
tet.in.c.j.de re.permu.lib.vj.in nouel. Prædictis tamẽ nō
obſtantibus vr̃ uerius fore de iure in caſu pręmiſſo nō fo-
re fraudem probatam legitime & per ꝯñs dictum Sẽpro-
nium ab impetratione dicti Ioannis fore abſoluendũ ut
ex ſuperius dictis ſatis apparet reſponſio ſupra allegata .
Non enim eſt hic ꝓbatus ualor redditus beneficiorũ per
duos teſtes idoneos quod erat neceſſe nec etiam qđ graui
infirmitate

ſnfirmitate eſſet detentus tẽpore cõſtitutionis procur. ad
permutandum quinimo quod plus eſt non eſt allegatũ qđ
erat neceſſe ut ſuperius dictum eſt nec eſt etiam probata
aliqua coniunctio perſonarum tñ ut clarior pateat reſpõ-
ſio ſupradictis particulariter reſpondebo. Non ob. qđ pri-
mo dicitur de libro ſpeciarij quia liber ſpeciarij non pro-
bat cum ſit perſona priuata nec habet officium de publi-
co, ut not. in. l. quædam. §. j. ff. de eden. & in l. admonẽdi. ff.
de iureiu. &. ff. de dona. l. nuda. & aut. & ſi contractus. C.
de fi. inſtr. per Bar. & maxime nõ probat ubi aliquid eſt ad
utilitatem ſcribentis ut eſt iu caſu propoſito. probatur . in
l. de ætate. §. j. ff. de interro. act. faciat quod legi. & no. in l.
ſi. ff. de teſt & de teſta. c. romana lib. vj. præterea non ſequi
tur miſit pro emplaſtro ergo habebat bungnum quia poſ
ſibile eſſet quia alia de cã iudigebat. prꝫterea poſito quod
probaret hoc tñ non ſequitur quod hora conſtõnis procu-
ratoris ad permutandum habuerit bungnũ quia poſsibile
eſt quod ſibi ſuperuenit in ſero & tunc miſit pro unguẽto
cum tñ procuratoris cõſtitutio de mane fuiſſet ut dixi. q̃a
experientia docet hoc in puncto accidere & de hora ĩ ho-
ram non tantum de die in diem. Conſtat autem quod ubi
res eſt ex hora uariabilis & diuerſus reſultat effectꝰ debet
capitulari & probari de hora ſpecifica. ut legi. & no. in l. ſi
fundus. §. ſi duo. ff. de pig. & decre. duobus. de reſcri. lib. vj.
facit quod no. Bart. ff. de no. ope. nunc. l. nõ ſolum. §. ſed nt
probari. & ff. de accu. l. libellorum. præterea poſito quod
de hora probaret expreſſe quod tñ non eſt nõ ſequitur qđ
graui infirmitate tunc fuerit detentus quod requiritur ne-
ceſſario fore probatum & allegatum. ut d. c. ij. & ſuperius
dixi. Nec eſt uerum ꝙ non ſit uerisſimile quod de mane fue
rit ſanus & poſtea in ſero ſuperuenerit bungnum uel infir
mitas. quia ut dixi etiam ſi non ſit peſtis ualida quotidie io
facto experimur & uidemus contrarium. ſ. de hora in ho-
ram ꝙ talia ſuperueniunt & diligẽtes cum ſuperuenerũt
ſtatim adhibent remedium unde non mirum ſi iſte tam ci-
to recepit unguentum qđ ſpeciarij ſemper uel ſaltẽ ut plu
rimum habent paratum. Cum aũt probatio neceſſario cõ-
cludi debeat: ut. l. non hoc. C. unde cognati. & decre. ĩ præ
ſentia. de proba. patet prædicta non tangere ad propoſitũ.
Non ob. ſecundo ꝙ dicitur ꝙ ex inſtrumento procuratio-
nis quo iſte titius aſſeritur impeditus præſumẽdum eſt ꝙ
propter infirmitatem fuerit impeditus: quia põt dici ꝙ il-
lud eſſet uerum ubi ſanitas non probaretur cuius oppoſi-
tum eſt in caſu præmiſſo præterea non ſequitur pro neceſ-
ſario quia multa ſunt alia impedimenta quæ potuerũt tũc
ſubeſſe: ut. l. ij. per totam. l. ff. ſi quis cau. & l. fin. C. de tẽpo.
ap. Et pro iuſto impedimento ſufficit mera uoluntas in cõ
ſtitutione procu. l. j. §. ſi. ff. de procu. ergo neceſſario nõ ſe-
quitur ꝙ tempore conſtitutionis procu. fuerit infirmus ſal
tem graui infirmitate ꝙ eſt neceſſarium allegare & proba
re & tamen non eſt in caſu ꝑmiſſo præterea iſte titius ſcho
laris erat ut apparet ex actis. & per conſequens uerisſimili-
ter potuit eſſe impeditus occaſione ſtudij & lectionũ ſua-
rum quibus quilibet ſtudens inſiſtere debet ut in. §. ecce ꝙ
ſacrarum. 16. diſt. faciat. de conſe. diſt. v. nunquam. & l. pu-
pillus. ff. de his quæ in frau. cre. & ſic neceſſario non ſequi
tur ꝙ cauſa infirmitatis fuerit impeditus. Item non ob. in
ſecundo ꝙ dicitur ſi fuiſſet ſanus nõ eſt uerisſimile ꝙ per-
mutaſſet præbendam ſuam pinguem &c. quia ad hoc ſatis
eſt reſpõſum uidelicet ꝙ decr. ij. de renu. per quã hoc fun-
datur non habet locum in permutatione. Item quia plene
non eſt probatum de diſparitate ualoris. Itẽ dicta decr. ij.
non habet locum ubi nõ perimitur totale ius impetrantis.
Item quia nil eſt probatum nec allegatum in actis de ua-
lore redditus canonicatus & præbende & ſic poſsibile eſt
ꝙ æqualis ualoris ut eccleſia parochialis ut paret ad ſen-
ſum. Item non ob. prædictis ꝙ dictus Sempronius ſiue ſui
cognati fecerant corrumpere librum ſpeciarij ſuggerẽdo
ſibi ꝙ mutaret diem in quo apparebat tradidiſſe empla-
ſtrum & ſcribere alium diem & aliud nomen q̃ dicti titij
& ſic debet perdere cauſam. ar. c. olim. de reſcrip. Quia re-
ſpondetur ꝙ hoc non eſt probatum niſi per dictum ipſius
ſpeciarij. & per conſequens non ſufficit: ut d. l. iuriſiurandĩ
C. de teſt. & quod no. in. d. l. ſi. C. fa. erci. ꝓpterea licet hoc
eſſet plene probatum ꝙ tamen non eſt non ſequitur tamẽ
tẽpore cõſtitutionis procuratoris & permutationis facta
fuerit fraus ſeu cõmiſſa quia procuratoris cõſtitutio & ꝑ-
mutatio dudum ante facta fuerũt antequã præſupponatur
aliquid dictum ſpeciario & poſsibile eſt ꝙ tunc nulla facta
fuerit fraus & tamẽ pars timens ꝙ hoc ſibi noceret id ꝙ in
dicto libro eſt ſcriptum illud tẽtaſſet ut ſic defenderet qui
buſcunque modis ab eo ꝙ teneret ꝙ licitum eſſe vr. ut no.
gl. in decre. cupient. in uerbo malignantium . in princ. de
elec. lib. vj. facit. iiij. qõ. iiij. c. nullus. lib. j. & 23. q. ij. dñs. Et
per hoc patet quod non ob. l. ſi quis adulteriũ. C. de adult.
eum ſi. & quod no. in decre. ſcribam. de præſum. & 24. q. ij.
cum per bellicam. In quibus ex ultimo actu præſumit do-
lus in præteritũ q̃ꝗ; in his ultimus actus eſt illicitus om-
nino hic uero poteſt dici licitus ut prædixi. & patet ex no.
in prælle. iuribus & ideo nõ infertur neceſſario dolus in
prædictis. & ideo in dictis iuribus plene & legitime con-
ſtat de ultimo actu hic ſecus ut eſt ſuperius dictum. Præte-
rea licet hoc eſſet probatum & allegatum tñ non debebat
perdere cãm: quia decre. olim. de reſcrip. loquitur in cor-
rũpente literas iudicis. & ſic acta iudicialia hic in corrum
pere nolente librum mercatorum quo caſu non reperitur
14 dicta pꝫna in iure cauta † ergo non inferenda eum pænꝫ
ſint aſtringende non laxande. de pe. di. j. pꝫnæ. & in regula
in pꝫnis. de regu. iur. libr. vj. Non ob. ꝙ ultimo allegatur
quia non dicitur fore probatum de titulo dicti Sempro-
nij: quia hoc non eſt neceſſe cum poſſeſſori non incũbat
ꝓbatio tituli ad petitionẽ alterius quã ſui ordinarij iuxta
no. per gl. de reg. iur. lib. vj. in rubri. & per Inno. de proca.
ex inſinuatione. & Ioan. And. & Hoſt. de ſimo. licet olim.
Ideo allegans defectum tituli ad ſuam defenſionem fun-
dandam illum debet probare etiam ſi ꝓponat negatiuam.
iuxta no. per Inno. & Ioan. And. in c. ſuper his. de accu. &
per Bar. in. l. hoc iure. ff. de uerb. ob. Ex prædictis omnibus
clare patet ꝙ probationes dicti impetrantis non excedũt
probationem dicti Sempronij in aliquo nec ſunt uerisſimi
liores nec aptiores negotio de quo agitur imo utrũque
æque & pariter cõuenit naturꝫ & negotio de quo agimus
cum ut pluries dixi ſecundum naturam poſsibile ſit & de
facto pluries experimur ꝙ contingit quem una hora diei
fore ſanum alia infirmum & per conſequens apparet ꝙ re
ducendi ſunt dicti teſtes ad concordiam ut ſuperius eſt di
ctum ut ſic fiat benigna interpretatio ne de reatu periurij
notentur: ut. d. c. cum tu. Ideo cum hæc interpretatio ſit be
nignior amplectanda eſt: ut. ff. de legi. l. benignius. & l. in
ambiguo. ff. de reb. dub. Præterea ſunt duo teſtes tm̃ depo
nentes de die. xij. ex parte allegantis infirmitatem. Tres ue
ro ſunt teſtes deponẽtes de die prædicta ex parte allegan
tis ſanitatẽ ut apparet ex actis . ergo ſi concordia fieri nõ
debet præponderare debent teſtes qui plures ſunt numero
iuxta no. in præallega. c. cum contingat. de offi. delega. &
decre. in noſtra. de teſti. cum ſi. Nec eſt uerum ꝙ præſuppo
nere debeamus ea parte diei factum inſtrumentum procu
rationis quo probatur infirmitas: ſed debemus teſtes ad
concordiam reducere quia ubicũq; præſumeremus deli-
15 ctum uel dolum præſumimus aliquid fuiſſe factum † cer-
ta parte diei uel temporis ex qua non reſultat delictũ uel
dolus ſeu fraudis uel doli præſumptio ut eſt tex. cum gl. in
l. ij. C. de peti. hæred. facit l. merito. ff. pro ſocio . & l. quo-
ties. §. qui dolo. cum ſi. ff. de ope. no. nun. Sed in caſu pro-
poſito allegatur factum dicta parte diei ad fraudem & do
lum præſumendum ergo &c. Præterea licet non reducan-
tur ad concordiam teſtes ꝙ tñ eſt fiendum, tñ non eſt pro
bata grauis infirmitas nec allegata quod erat neceſſe ut ſe
piſsime dictum eſt. & ſic fraus nullatenus legitime proba-
16 ta eſt. † Pro hoc quia autoritas iudicis in permutatione in
teruenien purgat omnem fraudis ſuſpicionẽ arg. l. nõ eſt
uerisſimile. ff. ꝙ met. cau. & C. de his qui per me. iudi. l. j. Et
ex prædictis infertur ꝙ cum dictus Ioan. actor clare non
probauerit intentionem ſuam tũc ex defectu probationis
ualoris

ualoris redditus beneficiorum tum ex defectu probatio-
nis & allegationis grauis infirmitatis tum quia nõ perimi-
tur totaliter ius ſuum licet hanc præbendam non habeat,
tum etiam ex alijs quæ ſuperius dicta ſunt dictus Sempro-
nius eſt merito abſoluendus & potiſsime quia in deciſo-
rijs ſemper fauendum eſt reo in dubio ut in regula fauora
biliores.ff.de reg.iur.& in regula cũ ſint partium.de regu.
iur.lib.vj.& no.de reſtitu.ſpolia.cum ad ſedem. & in l. de
die.ff.qui ſatiſda.cog.&c.

CONSIL. CCCLXXXIX.

1 *Legitimi et naturales ex ſpurijs uel baſtardis nobilibus deſcendentes an poſſint dici nobiles.*
2 *Baſtardi ſiue naturales & ſpurij de domo nobilium non ſunt cenſendi.*
3 *Nobilitas matris an reddat filios nobiles.*
4 *Munera ciuilia pro fortunarum modo ſunt ſubeunda.*
5 *Inferior ius ſuperioris tangere non debet.*
6 *Confirmatio ſequens quando ualidet retro geſta.*
7 *Iudex circumuentus præſumitur qui contra ſuam ſententiam aliquid operatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſis di-
ligenter iuribus & inſtrumentis de quibus
ſupra fit mentio in puncto ad dubia elicita
ordinate deſcendo quædam ex eis breuiter
quia parum dubia ſunt quædã uero plenius
attingedo. Et primo paulinus nititur ſe tueri ab onere col
lectarum quia nobilis quod negatur ex eo quia natus de
naturali ſiue illegitimo licet ipſe ſit legitimus & natura-
2 lis. † Super quo dubio uř dicendum ꝙ baſtardi ſiue natu-
rales & ſpurij non dicantur de domo nobilium ſiue loqua
mur in fauoribus ſiue in odioſis. facit quod no. in cle.j.de
baptiſ.& ita conſuluit Dy. dicit enim quod nullam agna-
tionem uel cognitionẽ hñt ex parte patris.ff.unde cogna-
ti.l.ſi ſpurius. Et incipit in Chriſti noĩe amen. diligenter
conſiderata &c. Et in ſpurijs quod nõ participant de hono
re parentum nec reputandi ſunt de domo no. Bal.in.l.ex li
bera.C.de ſuis & legi. Ex quo alibi ipſe refert quod ſi nõ
continentur ipſi baſtardi multominus cõtinẽtur nepotes
etiam legitimi ex baſtardis: quia nulla cõſequentia põt eſ-
ſe illegitima ex illicito naſcẽdi principio radice corrupta
C.de nat.li.l.fi.unde dicit canon Ex infecta radice fructus
non producitur & non bono peraguntur exitu quæ malo
ſunt inchoata principio.j.q.j.principatus. & ca.uulnerato.
ex hoc ergo capite paulinus cũ deſcenderet de patre natu
rali ſiue ſpurio non poteſt ſe prætendere nobilem. † Nec
3 ex eo etiã quod ipſius mater ſit nobilis quia nobilitas ma-
tris non cõſideratur ſed patris.ut.l.cũ legitime.ff.de ſtat.
ho.quinimo obumbratur nobilitas mulieris ſi nupſerit ſpu
rio uel plebeo.ut.l.feminæ.de ſena.unde ſi eam perdit ꝙ
filijs conferre non ualeat.ar.j.q.vij.diabertũ. prætextu igi-
tur nobilitatis apparet ꝙ iſte paulinus non põt ſe a mune-
ribus excuſari. Secundo principaliter eſt uidendum utrũ
poſsit ſe tueri uigore cuiuſdam immunitatis conceſſe ſibi
per ſyndicum cõmunitatis uilie uallis ananiæ cõfirmate ꝑ
dñm epm Tridenti ibi dñm in temporalibus & ſpirituali-
bus. Et uidet̃ quod ſit in dicta libertate tuendus.argu.xxv.
q.ij.ca.j.& ij.& per totum.iiij.diſt. priuilegia omnibus.n.
cõceſſa priuilegia ſunt ſeruanda.de priui.dilecti filij ad fi.
& c.porro.& c.accipimus.& maxime illi qui illa priuile-
gia conceſſerit quorum nullitatẽ non uidentur poſſe alle-
gare ne ueniant contra factum ſuum.'ad hoc.c.cum ueniſ-
ſent.de inſti.& l.tranſactionẽ.C.de tranſac.& l.poſt mor-
tem.de adop.uocantur enim tales indeuoti quia quaſi qui
buſdam legitimis uelamentis conãtur proprium propoſi-
tum defraudare.l.ſi quis argentum.ad finẽ.C.de donat. uř
enim allegare turpitudinem ſuam & dolum ille qui dicit
ſe emiſſe uel exemptionem ab alio factam contra iura cõ-
firmaſſe. Eſt enim turpe patricio uel epõ ignorare iura.l.
ij.de orig.iuris.j.q.j.conueniẽtibus hanc igitur turpitudi
nem non uidetur poſſe allegare epſ uel prædicti de uilla,
ut.l.cum conficiaris.C.de reuo.dona.& extra.de donatio.
c.inter dilectos. His non obſtantibus contrarium ſentio
de iure ꝙ prædicta immunitas quãtumcũque firmata pau
lino non proſit. Primo quia nulla uř fuiſſe de iure cõmuni.
Item etiam de iure municipali quo talẽ immunitatẽ ſpe-
cialiter prohibitum eſt. De iure nãq; cõmuni liquide appa
ret ꝙ oẽs pro rebus quas poſſident præſtationes ſeu publi
cas iuitiones tenentur ſoluere nec poſſent cõtrarijs adiu-
uari pactionibus.C.ſine cen.uel reli.l.fi. Itẽ nec priuilegio
quia nulla etiam pragmatica ſanctio quæ generali iure uti
litati publice aduerſetur prodeſt ita ꝙ nec ſuper hoc diſce
ptari uel litigari debet etiam ſi celeſte oraculum i medio
proferatur.C.ſi contra ius uel uti.publi.l.fina.& de ſacro
4 ſan.eccle.l.iubemus.ciuilia † nẽpe munera pro modo for-
tunarum ſunt ab omnibus ſubeũda quæ facilius obſequijs
publicis pareatur.C.de mu.pat.l.ciuilia.& l.fi.li.x. & ideo
in publicis functionibus perſoluendis æqua debet eſſe in-
ſpectio ut priuilegium contra hoc impetratum nullius ſit
momenti.C.de uectig.& cõmi.l.fine.& l.ſi quicunque qđ
plura.l.eſpreſſa.ꝙ in talibus priuilegium aliquod non de-
fendit etiam ſi conſenſerint conciues.C.de decur.l.uacua
tis.lib.x.&.C.de bo.ua.l.j.de peti.bono.ſubla.l.j.facit qđ
plene legitur & nota.in ca.peruenit.de immu.eccle. in no-
uel. Ex iſtis iuribus manifeſte apparet ꝙ iſta immunitatis
conceſsio ſit nulla quia multis modis ei ius cõmune reſi-
ſtit ergo &c.c.quæ contra ius.de reg.iur.lib.vj.& l.nõ du
bium.C.de legi. reſiſtit eidem etiam cõſtitutio epi qui pro
hibet tales immunitates cõcedi ꝓ qđ decretum uenire ſub
dtis capitalis pena imminet & qđ agitur nullũ eſt.ca.ſi qs
5 uenit contra decretum epiſcopi.de maiori.& obe. † uiden
tur.n.ſubditi eximendo aliquẽ a collectis debitis dño epi
ſcopo de iure ſuperioris diſponere & minuere quod patet
quia i plures onus diuiſum facilius ſupportatur & plures
expedit habere debitores.l.iij.de libe.leg. Inferior autem
per ſtatutum ſuum modificare tollere uel tangere ius ſupe
rioris non põt.c.uenientes.de iureiu.& quod no.in c.a col
latione.de ap.lib.vj.in nouel. Reſiſtit etiam huic immuni
tati forma iuramenti quæ in talib⁹ eſt exacta diligentia ob
ſeruanda.c.cum dilecta.de reſcr.l.diligenter.ff.man.man-
datum.n.ſuſcepit ſyndicus ad liberandum paulinum a dua
bus collectis in anno & non ab alijs.ipſe aũt formã man-
dati trãſgrediens liberauit ab omnibus: & tã ipſum quam
eius poſteros.amiſsio igitur & trãſgreſsio modi & formę
uitiat oẽm diſpoſitionẽ.ut.l.qui Romæ.§.flauius.de uer.
6 ob.&.c.piſanis.de reſti.ſpo. † Sed hic eſt uidendum utrum
ſubſequens epi confirmatio purgauerit iſta uitia & defe-
ctus eius in hoc regula iuris eſt ꝙ cõfirmatio in forma cõ-
muni non tribuit nouum ius no.in.c. quia diuerſitatem.de
conceſ.præben.quinimo eſt expreſſus tex. quia principale
priuilegium eſt nullum omnes confirmationes quę ab illo
cauſam & originem habuerunt laborant eodem morbo.
c.cum inter nos.de ſenten.& re.iudi. facit regula acceſſo-
rium.de reg.iur.lib.vj.& l.cum principalis.ff.eo.tit. Vlte-
rius aduertendum ꝙ quantuncunq; talis immunitas fuerit
ualida de iure & confirmatione etiam legitimè roborata.
tamen contra ipſam duæ ſententiæ in cõtrario iudicio ob
tentæ ſunt & hoc ſolum ſufficit ad dicti priuilegij ſiue im-
munitatis eliſionem: quia eo ipſo ꝙ fuit allegata ulterius
allegari non poteſt ut eſt caſus in c.ſuborta. de re iudic.in
hoc enim maxima eſt autoritas rei iudi. quia priuilegia
tranſactiones inſtrumenta ſniæ & alia iura contra ipſum
facientia de cætero allegari contra ipſam non poſſunt.fa-
cit quod no.in. c. ſuper literis. de reſcri. in nouel. & l.j.ff.
quæ ſen.ſine appel.reſcin.& maxime poſtquàm eſt de iuri-
bus priuilegij uel alterius iuris producti in iudicio cogni
tum & diſcuſſum & allegatũ ut fuit in caſu noſtro in quo
ex tenore ſententiæ apparent motiua iudicis proferentis
ſententiam ꝙ pluribus de cauſis dictum priuilegium re-
probauit facit.c. inter monaſterium. de re iudi. Præterea
ponderandum ꝙ ante dictam immunitatem & eius con-
firmationem lata fuit ſententia contra ipſum paulinum ꝙ
teneretur ſubire omnia onera ſicut alij qui ſunt ibi. Cõfir-
matio

matio autem immunitatis ſubſequens non facit de dicta ſententia mentionem ergo uidetur per ſurreptionẽ obtenta & tacita ueritate. & per ꝯñs ipſo iure nulla. ca. cũ olim. de præſcri. & c. ex multiplici. de deci. nã ꝫ ſententias priuilegia impetrata non tenent. l. ſi. C. ſenten. reſcin. nõ poſ. &
9 † præſumitur circumuentus iudex qui poſt ſuam ſniam aliquid cõtra agit. ut. c. cum olim. de re iudi. Ex iſtis omnibus clare liquet priuilegij & immunitatis nullitas & ſubſecutæ etiam confirmationis. Item & ſi non nulla a principio tñ per ſubſeqñtes duas ſentẽtias reprobata a quibus cum non fuerit appellatum tranſiuerunt in rem iudi. Nec uidetur poſſe obijci de defectu actorũ cum præſumãtur omnia ſolenniter poſtq̃ præſente parte proponuntur in facto latas fuiſſe ut no. in. ca. quoniam contra falſam. de probat. & no. Bar. in. l. ſciendum. de uerb. ob. Poſtremo dicitur poſſe probari dictum paulinum poſt ultimam ſententiam cõtra ſe latam ſubiuiſſe onera & ſoluiſſe ut alij & ex hoc ſolummodo etiam omni ſententia circũſcripta vř ſuo priuilegio renunciaſſe argu. ff. de bo. poſ. ſecundum tab. l. j. §. ſemel. & de his qui mu. pu. ſponte ſubeunt. l. j. li. x. ubi de tacita renunciatione multa iura & no. Io. And. in. d. ca. peruenit. de immu. ec. in nouel. & c. cum acceſſiſſent. de conſtit. Diminutio aũt unius facta liberaliter & ad preces cõmunitatis ſiue motu proprio facta per dñm epm Trident. nõ opitulatur eidem paulino quia nõ pro ipſo procurãte uel cauſam dante quod fuiſſet neceſſe ſi propter eã uellet immunitatem conſequi iuxta antiquam conuentionem ut. l. cum ſeruus. de uer. ob. nec multum facit ad factum poſtq̃ apparet ipſam immunitatẽ tot defectibus ſubiacere. Concludo igitur paulinum præciſe cogendum ad ſubeundum onera nõ obſtante eius priuilegio & ꝯfirmatione ꝓdicta.

CONSIL. CCCXC.

1 *Subſtitutus duabus fœminis hoc modo ſi ipſæ non uixerint &c. ſi altera deceſſerit an ueniant eius liberi an ſuperſtes.*
2 *Pluralitas eſt in ſingularitatem reſoluenda in ſubſtitutione fideicommiſſaria.*
3 *Conditio appoſita debet impleri in forma.*
4 *Subſtitutus in fideicommiſſaria ſubſtitutione admittitur in portione deficiente.*
5 *Coniunctus ex defuncti uoluntate per fideicõmiſſum eſt ſubſtituto præferendus.*
6 *Vincens uincentem uictum uincere poteſt.*

1 IN CHRISTI nomine amẽ. † Quia Heliſabet & annua ſorores fuerunt ſubſtitutæ Antonio pupillo earum fratri per americũ ipſorum patrem & ſi ipſe non uiuerent tunc ad earum liberos ex eis legitime deſcendentes &c. & ꝙ omnibus deficientibus uel nullis exiſtentibus tunc bona dictæ hæreditatis exiſtentia diuidant̃ inter pauperes Chriſti & miſerabiles perſonas. Modo quia Heliſabeth ſuperſtite Margareta ſua filia deceſſit ante dictũ Antonium pupillum & ſubſequenter ipſe Antonius in pupillari ætate & deinde dicta Margareta poſt tempus infantie reuocatur primo in dubium utrum dicto Antonio ſucceſſerit dicta Anna ſola ſuperſtes an una ſecum etiam Margareta filia Heliſabeth prædefunctæ ante pupillum. Contendit. n. Petrus pater Margaretæ ꝙ ad ipſam eius filiam deuoluta fuit ſucceſſio dicti Anto. pro dimidia uigore ſupradictæ ſubſtitutionis econuerſo Anna totam hereditatẽ ſibi uendicat quæritur quid iuris. Viſo latius pũcto & alijs dubijs ex eo elicio ſupradictum dubium ꝙ eſt principale & a quo alia dependent ut infra patebit. uiſis etiam allegationibus ſubtiliſſimis pro & contra copioſe factis vř primo inquirẽdum de iuribus Margaretæ an ſuperſtite Anna ueniat ad illam ſubſtitutionem loco matris ſuæ Heliſabeth. & uidetur ꝙ ſic quia dicta uerba. Et ſi ipſe non uiuerent tunc ad earum liberos &c. uiderentur reſoluenda in ſingularitates. ut. l. falſa demonſtratio. §. ſi. de condi. & demon.
2 † maxime in ſubſtitutione fideicommiſſaria ſit illa reſolutio pluralitatis in ſingularitatem. ut. l. lucius. §. gaio. ad trebel. & etiam quod plus etiam ſi plures coniungantur nomine collectiuo. ut. l. hæredes mei. §. cum ita ad tre. & uidetur iſta interpretatio ſiue reſolutio iuri conformis in caſu noſtro in quo æquum vř filiam ſuccedere loco matris ſuæ in ſucceſſione fratris ſicut loco eius ueniret ad ſucceſſio-
3 nem inteſtati. ut in aut. poſt fratres. C. de legi. hære. † Ego iudicio ſaniori ſaluo contrarium credo & quod Anna ueniat in totum. hoc primo probo ex natura cõditionis quæ eſt ut in forma impleatur. ut. l. meuius. de cõdit. & demon. & etiam ut ſi ad plures referatur requiratur cõcurſus omnium. ut. lege ſi hæredi plures. de condi. inſtit. & ca. ij. de reſcrip. cũ ſi. unde cũ teſtator dixerit ſi ipſe non uiuerẽt &c. uidetur liberos earum inuitaſſe poſt mortem ipſarum. Et uidetur hoc ſuadere charitas ordinata quæ habetur prius ad filios quũ ad nepotes ex eis. de filijs enim & propter filios deſcẽdit affectio ad nepotes. ut. l. dedit dotẽ. de colla. do. & quod no. in. l. gallus. in prin. de li. & poſthu. Et ſi admitteremus Margaretã filiã Heliſabeth ſimiliter & filiã annæ ſi quam habuiſſet tẽpore mortis Antonij admittere deberemus poſtquã dictum fuit ad earum liberos &c. quod ſatis uideretur contra mentẽ defuncti qui eas primo gradu ſubſtituit & earum liberos in ſecundo gradu poſuit. Sed dixerit aliquis Anna ad portionẽ Heliſabeth caducã non uenit iure ſubſtitutionis: quia non apparet ſibi ſubſtituta ſed uenit neceſſario per ius accreſcendi ut. l. pen. ff. de iniuſto teſta. ad hoc dico quod cõditio ſubſtitutionis Margarete nondum extitit: quia exigit mortẽ utriuſq; ſcilicet Heliſabeth & Anne. uenit igitur Anna per ius accreſcẽdi ad portionem Heliſabeth deficientem cõſiderata cõditionis natura & ordine charitatis ut dixi. Præterea aduertendum ſubtilius ꝙ hic Petrus fruſtra laborare uidetur: quia etiam ſi ad Margaretam eius filiã pertinuiſſet portio hæreditatis Antonij tñ poſtquam deceſſit ſine liberis hæc portio potius deuolueretur ad pauperes Chriſti q̃ ad ipſum. & per illa uerba quod oĩbus deficientibus uel nullis exiſtentibus &c. licet. n. non oẽs defecerint quia Anna ſupereſt tñ interim donec uiuit non debet ad Petrũ portio ſupradicta pertinere quia eſſet expreſſe contra mentẽ defuncti qui uoluit ꝙ omnibus deficientibus ad pauperes pertineret. in portionem igitur Margarete ſi nullus ex liberis ſupereſt qui ad ipſam ueniat ex præſumpta mẽte defuncti deberẽt uenire pauperes. ut eſt caſus in. d. § cũ ita. ubi ſubſtitutus admittatur licet uerborũ ſignificatio faciat cõtra ipſum & hoc credo ueriſſimũ. ſ. ꝙ in hoc caſu in quo Margaretam Anne præferamus quæritur dicamus de iure præferendam eſſe & ea poſtea decedente ſine liberis nõ Petrus ſed pauperes admittantur ad dictam dimidiam huic enim pauperes uoluntate defuncti & per ꝯñs ex teſtamento ſuccedunt igitur præferendi ſunt cauſæ inteſtati nec de iure vř ꝙ poſſit eſſe media cauſa inteſtati ut differat ſiue protrahat fideicõmiſſariam ſed potius amputatur. ut. d. §. cũ ita. & licet quo ad ſubſtitutionẽ pauperũ dicat omnib' deficientibus &c. tñ quia eſt fideicõmiſſum quo ad eos in perſonã cuiuslibet ſine liberis decedentis uidetur reſolut. ut. d. §. gaio. nec nocet uerbũ oibus: quia nec uerbũ utriq; ꝙ eſt collectiuũ. ut. d. §. cũ ita. Credo tñ ut ſupradixi quod Anna etiã pauperibus præferat quaſi pauperes uideantur in defectum omnium ſubſtituti quia iſta uerba ſe clare habent ibi. Et quod omnibus deficientibus uel nullis extantibus. ſed ſi diceres hoc nõ vř bene dictũ quia Anna nõ uenit ad illã portionẽ iure ſubſtitutionis ſed iure accreſcendi ut prædixi pauperes aũt uigore ſubſtitutionis ergo ꝓferendi. ut. d. l. pe. & ibi no. Ad hoc dico ꝙ illud uerũ cum ſuis eſt facta ſubſtitutio quia tunc ſubſtitutionis eſt potius q̃ ius accreſcendi. ſed ſi facta ſubſtitutio omnibus copulatiue quia tunc ius ſubſtitutionis eſt potentius pluribus copulatiue uel adiecto noie collectiuo uel uniuerſali tũc an ſubſtitutus excludat coniunctum altero ex prædictis modis eſt materia dicti. §. cum ita. & l. cũ quidã. C. de impu. & alijs ſubſtit. cõiter tradit̃ ꝙ † in fideicõmiſſaria ſubſtitutus admittatur in portione deficiente. per. §. gaio. & ideo cum

ſubſtitutio

ſubſtitutio facta de pauperibua ſit cenſenda fidei cõmiſſaria præferendi ſunt Annæ iſti pauperes quod ideo uerum credo ut dixi. Non ob. cõis doctrina quia fateor naturam niſi ſuperſit perſona quæ ex præſumpta mente defuncti ſit pauperibus præferenda ut eſt filia in caſu noſtro cui potiua q̃ deo patria hæreditas debetur. ut no. l. ſi quis ad declinãdã. C. de epiſ. & cle. ſanctẽ igitur & ſecũdum ordinem charitatis nocauit teſtator pauperes in defectum libero-
5 rum. † Ex præſumpta igitur uoluntate defuncti coniunctus præfertur ſubſtituto per fideicõmiſſum. & hoc expreſſe dicit Bal. cum teſtator dixit. Si hæredes mei deceſſerint uolo quod omnia bona deueniant in tales. vr̃. n. tunc demũ ſubſtitutos nocare cum inſtituti ambo deficiant. ut no. in l. quidam teſtamento. de uul. & pu. cũ ergo Americus pater Ant. dixerit bona hæreditatis mee tunc exiſtentia &c. apparet q retulit ſe ad mortẽ omnium & tũc pauperes iouitauit. Sed hic occurrit dubium cũ dicat in puncto Petrum ut legitimum adminiſtratorẽ Margaretæ eius filiæ adiuiſſe pro medietate ergo poſt aditionẽ ſiue immixtionẽ ius accreſcendi ceſſat io hæreditate. ut. l. j. in fi. & quod ibi no. de uſufruc. accreſcendo. & per ↄ̃ſis non vr̃ huic Annæ deberi dictã dimidiam iure accreſcendi. ut dixi. ad hoc dico q Petrus adire nõ potuit cũ uiuente Anna nõ fuerit Margaretæ delata ut ſupra probatum eſt uel ut ſubtiliter in allegationib' eſt deductõ aditio Petri fuit nulla q̃a filia nõ conſenſit. ut. l. cũ non ſolum. de bo. quæ lib. §. ſi aũt in ſcd'a ætate. coniuncto. §. ubi autem puerilis ætas. ergo nõ impedit ius accreſcendi ut in regula nõ præſtat. de reg. iur. li. vj. ſi aũt tenuiſſet aditio tunc magis eſſet dubium utrũ ad pauperes an ad Annam pertineret illa dimidia. ad Petrũ aũt nullo modo pertinere poſſet. vt. ã. liquide eſt ꝓbatũ. nam ſi ad pauperes deuoluta eſt dicta dimidia per obitum Margaretæ ſine liberis ergo oon ad Petrum. Itẽ ſi Anna excludit pauperea per ea quæ dicta ſunt fortius ipſum Petrum.
6 † Nam ſi uinco uincentẽ te: multo magis uinco in te ut. l. de acceſſionibus. de diuer. & temp. præſcri. & ca. autoritate. de conceſ. præben. lib. vj. oportet. n. iſta bona americi adueniente conditione ſubſtitutionis in perſonam Antonij facere tranſitum ad ſecundum gradum & adueniente ſcd'i gradus conditione. ſ. liberorum facere tranſitum in tertiũ. ſ. in pauperea unius autẽ portio ſi deficiat ut hic proponitẽ potius ad eos qui uocantur ſecundum ordinẽ charitatis & ex defuncti iudicio q̃ ad hæredes extraneos liberorũ quo ad americũ de cuius bonis quæritur dñt deuolui. nã talia vr̃ fuiſſe intentio teſtatoris quæ ſatis euidenter conſtat ex uerbis teſtamenti. ſ̃. relati. Ex quibus ſupra pro ueritate concludo quod dictus Petrus dimidiam male petit ex perſona Margaretæ ſuæ filiæ quia ad ipſam dicta dimidia non eſt delata ſed Annæ & poſito ſine præiudicio q delata fuiſſet poſtq̃ deceſſiſſet ſine liberis nõ ſibi ſed pauperibus deberetur. Non obſtante quod Margareta debet ſuccedere loco matris ſuæ Heliſabeth q̃a hoc uerũ in ſucceſſio. ab inteſt. ſed hic loquimur in ſucceſſione ex teſtõ in qua ad ſucceſſionem inteſtati non habet conſideratio nec ſecũdũ ipſam regulatur. ut no. Bar. in. l. nã hoc iure. de uul. & pu. ad fin. Per iſta apparet quod ſuperuacuo quæritus an tenuerit aditio dicti Petri nomine filiæ ſuæ Margaretæ. nã adire eam non potuit utpote non delatam. ſ̃. probaui. & poſito ſine præiudicio q eſſet delata tñ non adiuit cum conſenſu filiæ prout fuit neceſſe: ut d. l. non ſolum. cum preal. & alijs rationibua copioſe in allegationibus deductis. Ex quo patet q Marg. decedẽte alia aditione nõ facta ſolenniter ammodo pater iure paterno & pro ſe adire nõ põt. Reſtitutionẽ aũt aduerſus omiſſam aditionem ſolenniter utrum poſſet implorare ex perſona dicte filiæ Marga. quæ proponitẽ deceſſiſſe non multũ poſt infantiã reuocat in dubiũ nec immerito. nã ſub iudice eſt lis. quidã. n. tenẽt q ſic quidã ↄ̃ ut plene & ſubtiliter in allegationib' eſt deductũ & quia nõ expedit dubiũ ꝑdictũ latius attingere poſtq̃ cõcluſum eſt dictã hæreditatẽ nõ fuiſſe delatam Marg. ideo q̃d de ipſo ſentiam nõ ꝓſequor licet ↄcludo ut. ſ̃. dictum eſt. Superfluo etiã quæritẽ an ſubſtitutio facta de ſororibus an fuerit pupillaris uel ſemꝑ fideicõmiſſaria. hoc. n. diſcutiat iſte pe. nã Annæ pro modo ſufficere debeat quod petitio pe. de dimidia ſit iniuſta. Q̃ñ talia eſt. duę erant ſorores quarũ unã titius ſepe carnaliter cognouit. Alterã poſtea tractu t̃pis publice io uxorem duxit tãdem intelligẽs q iure canonico prohibente hoc matrimonium non tenebat ipſam a ſe ſeparauit. Modo quæritur an iſte ueniat puniedus pœna qu a puniunẽ illi q̃ inceſtas nuptias ↄtraxerũt C. de inceſt. nup. aut. inceſtas. uel alia quacunque.

CONSIL. CCCXCI.

1 *Pœna contra nuptias inceſtas contrahentes edita an locũ habeat in contrahente cum una cuius ſororem fornicario coitu cognouit.*
2 *Inceſtus dicitur quotieſcunque matrimonium illicitum contrahit.*
3 *Affinitas per fornicationem non contrahitur.*
4 *Excuſatio non admittitur in his quæ iure diuino prohibentur.*
5 *Pœna quando euitari poſſit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Vr̃ prima facie dicendum q iſte pęna inceſtus ueniat puniendus quia ↄtraxit matrimoniũ cũ perſona prohibita de iure canonico q̃a nõ põt quis ducere in uxorem illã cuius conſanguineam cognouit: ut. c. diſtractione. & ca. ſuper eo. de eo qui
2 cog. conſan. uxo. ſuæ. & inceſtus † cõmittit qualitercũque illicitũ matrimonium ↄ̃bat. ut. d. aut. inceſtas. C. de inceſt. nup. & ibi no. Itẽ per illicitã cõmixtionẽ præcedentẽ cũ ſorore vr̃ cũ alia ↄ̃cta affinitas. ut no. in. d. c. diſtractionẽ. & C. de inceſt. nup. l. liberi. certũ eſt aũt q inceſtũ cõmittit q̃ cognoſcit affinẽ ſicut ille q̃ ↄſanguineã. ut. l. ſi adulterium cũ inceſtu. in prin. ff. de adul. Ex quibus liq̃de prima facie uideret iſtũ pęna inceſtus puniendũ nõ minus q̃ ſi ſororẽ uxoris legitimẽ cognouiſſet uel ſi cũ ea ↄtraxiſſet ut. d. l. ſi adulteriũ. & l. ſio. ff. de ritu. nup. In cõtrariũ mihi vr̃ ueritas. Primo q ceſſet hic pęna inceſtus ꝓbat per ea quæ no. Cy. in. d. aut. inceſtas. ubi ſequendo opi. al. tenet q illa pęna locũ hẽt cũ ↄ̃hitur matrimo. ꝓhibitũ propter cõſanguinitatẽ ſed dices imo etiã propter affinitatẽ. ut. d. l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. ad hoc rñdet q illa intelligit de affinitate legitima ex iuſtis nuptijs ꝓueniente. illa. n. ꝓpriẽ affinitas. ut. l. non facile. §. affines. & §. ſciendum. ff. de gradibus. per
3 † fornicarium aũt coitũ non ↄ̃hit propriẽ affinitas licet talem locũ obtineat quo ad prohibẽdũ matrimo. inter ipſos fornicatores & ipſorũ coniunctos. ut no. in. d. §. ſciendum. ſuper uerbo nemo eſt. in fi. glo. & ſic debet intelligi q̃d no. in. d. l. liberi. C. de nup. Itẽ aduertendũ quod iſta ꝓhibitio cũ ſorore fornicare vr̃ prohibitio canonica non ciuilis. de iure enim ciuili reperitur prohibitum ſolum q filius contrahat cum patris concubina. ut in. d. l. liberi. nam ut dixi omnes leges quæ impediunt matrimo. rõne affinitatis loquuntur de affinitate legitima ut patet in. l. adoptiuus. §. nunc uideamus. de ritu nup. licet ergo canonica conſtitutio poſtea ueniens prohibeat matrimo. cum ſorore eius q̃ quis cognouit fornicario coitu: non tñ vr̃ q pœna iuris ciuilis antiqua uel noua quæ de tali prohibitione can. nõ cogitauit ad hoc extendat quia in pœnis extenſio ꝓhibet. ut de pe. di. j. ca. pen. & no. Cyn. in d. aut. inceſtas. nec de mente iuris canonici etiã vr̃ in prohibitionibus mr̃imoniorũ nouiter introductis cogitaſſe de pœnis iuris ciuilis quæ ſunt q̃nq; corporales. de quibus nihil ad eccleſiam ut in c. in archiepiſcopatu. de rap. & hoc eſt q ſentit glo. dũ loquitur de iſta illicita affinitate quæ ut dicit canõ ſolũ quo ad ꝓhibẽda mr̃imonia eſt inducta quaſi nõ quo ad pęnas uel alia. ut no. in. d. §. affines. & §. ſciendũ. Poſtremo in iſta q̃õne eſt ẽt cõſiderandũ q̃d in ↄ̃hentib' matrimo. quo ad pœnã inceſtus diſtinguimus inter mr̃imo. ꝓbibita iure diuino & prohibita iure poſitiuo puta iure canonico uel ciuili. ut no. in. l. ſi. de ritu nuptia. & l. qui ↄ̃ legatũ. C. de inceſt. nu.
4 in † ꝓhibitis nãq; de iure diuino nõ admittitur excuſatio uel allegatio erroris ad euitationẽ pœnæ ſecus in prohibitis iure poſitiuo quo ad pœnã corporalẽ euitãdã uel quo ad bona. ut no. Cy. in. d. l. qui contra. & bar. in. d. l. ſi adulte-

rium cum inceſtu.ſed cū iſte de quo quærit proponat poſtea publice contraxiſſe præſumitur q errore iuris canonici poſitiui ad hoc proſiluerit ut no. Bart.in.l.ſi adulteriū. & eſt tex.in l.fin.de ritu nupt. & probatur hoc etiam ratione quia error iuris eſt lata culpa ut no.in.l. liberorū. de his qui no.infa.hic aūt nō punitur pęna corporali: ut no.in.l. actionibus.de in lit.iuran.& ad † euitationē pœne ſufficit
5 quacūq; rōne quis ductus fuerit iuſta uel iniuſta ad gerendum actum licitum & de genere promiſſorum eſt nimo, ar.l.j.in fin.de ambi.& præſertim eſt ſentiendum in matrimoniorum prohibitionibus iure canon.introductis & ut dicunt quidam Hoſt.& Ioan.An.& alij doc.parū grata ut eſt impedimentum quod prouenit ex adoptione legali & etiā ſpirituali in certis perſonis & impedimentum ſimiliter in certis caſibus publice honeſtatis. nā licet hæc impedimenta ſint efficacia ad dirimēdum matrimonium poſt contractū:ut.c.j.de ſpon.li.vj.tn̄ quod cōtrahentes ueniāt puniendi pœna qua puniunt cōtrahentes inceſtas nuptias rigoroſum eſſet ſentire maxime quia uulgaribus illa impedimenta ut plurimum ſunt parū nota. Ex iſtis omnibus ſine ulteriori proſecutione pro ueritate uidetur cōcludendum quod iſte titius tanquā contraxerit inceſtas nup. non ueniat puniendus licet dictum matrimonium ſit dirimendum rationibus ſupradictis.

CONSIL. CCCXCII.

1 *Subſtitutus in caſu quo maſculus non naſcitur an poſſit adire hæreditatem a tempore quo ſcitur fœminam naſcituram.*
2 *Conditio facti eſt implenda iudicio certo.*
3 *Medicorum & obſtetricum fallax eſt iudicium.*
4 *Hæreditas non adita non tranſmittitur.*
5 *Futura contingentia ut communiter accidit ſciri poſſunt.*
6 *Opinio uehemens ueritati conſonans certitudo quædam dicitur.*
7 *Scire quis dicitur quod uehementer opinatur.*
8 *Mulier prægnans cognoſcere poteſt an maſculum ſit paritura.*

1 IN CHRISTI nōie amen.† Viſis diligenter & uarijs cōſilijs excellentiſſimorū doct. ipſorūq; motiuis quæſtio redditur dubia. Et pro parte negatiua quod ante procreationē nō potuerit adiri iſta hæreditas Ant. per proculum ſubſtitutū ſub hac cōditione ſi nullū filium maſculum naſci contigerit &c. manifeſte probatur primo ex generali regula qua cauetur qđ inſtitutus ſub cōdōne ſiue ſubſtitutus debet ſcire conditionē ſub qua inſtitutus eſt fore impletā & ſine ſcia nō ſufficit adimpletam eſſe ut.l.hæres.
2 de acqui.hær.nec † enim facto ſed cū iudicio certo eſt implenda conditio facti: ut.l.ij.in fi.&.l.multum. de condit. & demon.quæ aūt incertitudo indubitata haberi poteſt an mulier ſit paritura maſculum uel fęminā certe nulla vr̄ antequā naſcatur. Et iſta eſt propriē cōdō de futuro de qua quātum in natura hominum eſt non certa haberi pōt ſcia: ut.l.reſpiciendū.ff.ſi cer.pe.& quod not. inſtit.de uerb.ob. §.cōditiones. † Præterea licet poſſit ex pluribus conjectu
3 ra qñq; capi quod ſit maſculum paritura uel fœminā put referunt autores ſciæ medicine tamē & ipſorum in hoc ſicut & obſtetricum iudicium fallax eſt & contrarium ſepe contingit.27.q.j.nec aliqua igitur ſcia ita fallax & dubia non vr̄ ſufficere ad implementum cōditionis ſubſtitutionis & aditionis quia talis actus aditionis nō cadit in eo q dubitat maxime de facto alieno ut.l.ſi ſua.ff.de acqui.hær. &.l.cum falſum.eo.ti.in ratione ſui.nec prodeſt hæredi affirmanti ſe de natiuitate fœminæ certū eſſe poſtq̄ certitudo nō cadit in tali negotio.ar.c.cum cōtingat. de reſcrip. Tertio hoc confirmat natura cōditionis & intētio teſtatoris uerbis expreſſa.cōditiones nāq; implende ſunt in forma & conſiderande ut in facto cōſtituor:ut.l.meuius. & l.quibus diebus.§.dn̄s.ff.de condi.& demon. &.l.io cōditionibus primum locum.eo.ti.ſed teſtator in caſu noſtro retulit & protendit condi.uſque ad tēpus natiuitatis dum dixit. Si uero contingerit nullum filium maſculū naſci &c.

hoc ergo tēpus ſecundū uerba teſtatoris debet attendi ſicut uerba legis ad certū tp̄s relata:ut.l.quid ergo. in prin. ff.de his qui no.infa.ibi prætor.n.ad initium nuptiarū ſe retulit:ad hoc.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de noxa. & ca. eam re.de reſcrip.eo.tit.c.ſi eo t.pe.lib.vj. Et cōfirmat hoc ex eo quod in uno ex punctis apponit in ſubſtitutione facta de proculo.dictio tūc quæ tēporis extremitatē ſignificat:ut l.iij.§.fin.ff.de condi.& demon. Ex iſtis liquide inferendum vr̄ quod ante natiuitatē filij uel filiæ non potuerit iſta hæreditas cenſeri delata.ff.de uerb.ſig. cum ibi no. nec aditio ante delationē facta ſibi prodeſt quia nec repudia-
tio:ut.l.ſi qui hæres.§.j.de acqui.hær. † Remanemus ergo 4
in regula generali quod hæreditas non adita nō tranſmittitur:ut.l.j.§.nouiſſimo.de cadu.tol.nec ſtatutū quo cauet quod hæreditas nō adita tranſmittatur iuuat hæredes proculi quia loquit de hæreditate delata at in caſu noſtro antequā mulier peperit fœminā nō potuit dici proculo delata quia ante non pōt dici conditio extitiſſe:ut ſupra probatum eſt. Ex quo neceſſario concludendum vr̄ quod dicta hæreditas debet pertinere ad filias teſtatoris inſtitutas in re certa:ut.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de hære.inſtitu.& quod no. ibi argu.l.quoties.de hære.inſtit. His licet urgētibus pro hac parte non ob.uidetur de iure cōtrarium dicendum cōſideratis facti circunſtantijs quæ in puncto narrant.narrat .n.qualiter hæc mulier duas fœminas & unum maſculum ſucceſſiue prius pepererat qualiter etiā ex ſignis pdictorū partuū præteritorū percipiebat ſe geſtare in utero fœminam qualiter quā plures matrone domeſtice domus illud idem ex uarijs ſignis quæ uidebant in ipſa ſic prægnante ſic conſtanter & firmiter aſſerebant & hæc oīa eidem proculo nota erāt utpote habitans in eadē familia.l.conſenſu. C.de repudijs.quibus motus & pro certo habēs qđ pareret fœminā tanquam in eum caſum hæreditatē ad ſe deuolutā intelligens de ipſius bonis ut de proprijs in teſtō diſpoſuit & ſic vr̄ hæreditatem adiuiſſe:ut.l.ſi auia.C.de iure delibe. Videndum eſt igitur utrum hæc ſcia ſufficiat ad aditionē uel tranſmiſſione iuris deliberādi uel etiā quod plus eſt quo ad tranſmiſſionē ad quoſcūq; licet ipſe ignoraret tāquā tali certitudine præſuppoſita dicatur delata & per conſequens per ſtatutum tranſmiſſa etiam non adita ad quoſcunq; hæredes. Et quod talis ſcia ſufficiat manifeſte probatur.ſcia nāq; facti alicuius quinq; ſenſibus corporeis percipit.de quibus per Inno.in.c.cum cām.de teſti. percipitur etiam ſexto modo iudicio intellectus firmato rōnibus & iudicijs ac præſumptionib' uériſimilibus licet non adeo certitudinaliter quod non poſſet eſſe contrariū quod tn̄ nō debet attendi ut not.in.c.tua nuper.de his quę
5 ſi.a præla. † Licet.n.de futuris contingentibus ſimus incerti tamen de ipſis ut cōmuniter accidit iudicamus. ut c. nauigāti.&.c.in ciuitate.de uſuris. Hinc eſt quod iura expertis matronis in facto carnalis copule fidem adhibēt: ut.c. fraternitatis.de frigi.ſimiliter an aliqua ſit prægnās uel nō l.j.ff.de uē.inſpi.ſimiliter & medicis & quibuſcūq; peritis in arte ſua.l.ſeptimo menſe.ff.de ſta.ho.& l.j.ff.ſi cer.pe.per. Bar.ex iſtis reſultat uera ſcia ſimiliter de his quæ non percipiunt aliquo ſenſu corporis ut per traditiones alicuius ſciæ ſiue artis ſcđm cōem opinionē & ab antiqs ut Chrm crucifixū Cōſtantinū fuiſſe imperatorē Troiā & Cartaginē paſſas aratrū: & horū ſcia ſumitur pro ueritate & cōſtanter pōt quis aſſerere ita eſſe & ſe pro certo ſcire. unde dicit lex quod illud pōt quis ſe dicere ſcire & indubium eſſe quod cōi auditu pcipit ab antiquis:ut.l.in ſumma.§.idē labor.ff.de aqua plu.arcen.& no.In.in c.cū in cā.de iur.calū. Hac ergo multiplici ſcia præſuppoſita uideo dum reſtat utrū iſta ſcia quæ percipit ex cōmuni & uehementi opinione ſufficiat ad aditionē hæreditatis ſi cū ipſa cōcurrat iſta de qua appareat poſtea ut in caſu nr̄o. Et qđ ſufficiat cōiter allegatur & recte.l.cū quidā.§.quod dicit.uer. quod ſi pereſt.ff.de acqui.hær.Ego ultra hoc allego.gl.in.l.ſi quis extraneus.§.ſciendū.uer. qđ tn̄ ſi ignoraret.eo.titu.in glo.in caſuali ibi uel dic duplex ignorantia &c. ſuper qua dn̄s Bal.dicit ita ſed qđ neſciebat pro certo tamē uehementer opinabatur

6 opinabatur † quæ uehemẽs opi.conſona ueritati. idẽ ope-
ratur quod certitudo.& idẽ dicit glo.j.in.l.in repudianda.
eo.ti.& dñs Bar.esclamabat ſuꝑ illa gl.notando eã quod
multa ſunt de quibus non põt haberi uera certitudo tamẽ
uehemens opi.iuncta cũ ueritate idẽ operaĩ quod certitu-
7 do. & † illud dicimur ſcire quod uehemẽter opinamur.fa-
cit eo.ti.cum quidam.§.quod dicĩ.& quod no. Inno.in.c.
cum cauſam.de iur.cal.iſta ſunt uerba Bald. ad literam in
præall.§.ſciendum.Ex quibus patet quod in q̃õne nr̃a ue
hemens opi.& cõis omnium matronatũ & ipſius dñe præ
gnantis quod erat ſemina firmiter paritura & ſic poſtea pe
perit fuit ſufficiens ut prædictus proculus poſſet etiã ante-
quã naſceteĩ adire quia ante fuit ſibi delata hęreditas poſt
quã certũ erat cõi opinione & ipſius etiã mulieris ꝗ pare-
ret fœminã in quo caſu idẽ ꝓculus erat uniuerſaliter inſti
8 tutus. † Non obſt.quod illa opinio non poſsit hoc caſu ha
beri & ſi poteſt non tñ certitudinaliter. nã imo dico quod
põt haberi ſm traditiones artis medicine & percipiĩ mul-
tis ſignis prout uidi in conſilijs doctorum ſcientiæ medici
næ.& fœminæ ea parte etiam hoc ſciunt diſcernere.& ma-
xime ipſa mulier prægnans quæ pluries peperit:ut in caſu
nr̃o.ipſius.n.conſuetudo in hoc debet attendi arg.l.le.uni-
uerſorum.ff.de pig.act.& ex perſpicuis coniecturis & uici
næ notitiã hñtes conſuetudinis mulieris pñt hoc iudicare
& earũ opi.& iudicio eſt ſtandũ . & ſm Bart.in d.l.cũ qui-
dã.§.quod dicitur. ſufficit dicta fama inter uicinos ꝙ hoc
ſcire pñt.ar.l.dñs horræorũ.ff.loca.&.l.j.§.j.de flumi. & l.
ij.qñ ſiſ.uel pri.Bald.in d.§.quod dicĩ.dicit in caſu illo fa-
cultatis adeundi hæreditatẽ ſufficit quod iſta fama poſsit
probari per domeſticos & familiares: & ſcd̃m eum ibi eſt
glo.ordinaria ſuper uerbo dicere ubi etiam dicit quod ta-
lis opin.ſiue fama debet conſiderari ubi agiĩ de præſum-
ptione ſuper incerto.ad hoc.l.lucius.ff.de ꝯdit. & demon.
Non obſt.quod poſsit contingere cõtrarium quia hoc nõ
debet conſiderari:ut no.in præal.ca.tua nuper. de his quæ
fiunt a præla.&.l.nam ad ea.ff.de legi.ſufficit.n.in caſu no
ſtro quod ueritas cũ opi.concurrat & ſic ꝯtrarium nõ con-
tingat:ut in.d.§.quod dicunt.Per iſta patet rñſio ad allega
ta in contrarium primo & ſecundo loco.ſ.quod ſcia hic
non poſsit habere & ſi poteſt nõ tñ certa ſed dubia quæ adi
tionẽ impedit.Non obſt.quod tertio obijcitur quod teſta
tor retulit conditionẽ ad tempus quo naſcereĩ fœmina &
ſic ad factum non uĩ poſſe præueniri &c. quia dico quod
eo ipſo quod certum eſſe cepit apud dictam prægnantem
matronas & proculum quod pareret fœminam ex tũc hę
reditas potuit ſibi dici delata & tp̃s prolixius.ſ.natiuitatẽ
relictum non impedit prius delationẽ ſi certũ eſſe incipit
conditione omnino exituram:ut.l.ſi quis hæres ita.ff.de ac-
qui.hęre.poſtquã.n.certum eſſe incipit apud rerũ naturã
hominum opinio quod mulier ſic paritura fœminã poteſt
dici conditio purificata quod patet quia põt adiri ut dictũ
& probatũ eſt ſupra.tp̃s ergo natiuitatis non debet ſuſpẽ-
dere ceſsionem.diei ſed ſubduci de medio etiam quo ad
poteſtatem adeundi:ut no.in.d.l.ſi quis hæres per.ſ.hære-
ditas ad diem.de hære. inſti. Ex iſtis liquide concluditur
quod iſte proculus ſubſtitutus directe ſub ꝯditione ſi uxor
teſtatoris pepererit filiam potuiſſet adire hæreditatẽ ſtan-
te tñ probabili iudicio ipſius prægnãtis & aliarum de ui-
cinia uel de domo quod pareret fęminam per allegata ſu-
perius. Ex quo etiam conſequenter infertur quod ſi adire
potuiſſet erant ſibi delata:ut d.l.delata.de uerb. ſignifi. &
per ꝯñs uigore ſtatuti tranſmiſit eam etiam non aditam ad
hæredes ipſius licet etiã dici poſsit ipſum adiuiſſe eo ipſo
quod fuerat ſibi notum & intimatum per dictas dominas
& uxorem defuncti quod erat paritura fœminã & de bo-
nis defuncti diſpoſuit in ſuo teſtamento:ut.d.l.auia. de iu-
re delib.do.Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCXCIII.

1 *Indulgentia apoſtolica an ſit ſtricte interpretanda.*
2 *Expreſſum cenſetur quod ſub generali uocabulo continetur.*
3 *Hæredis nomine qui ueniant.*
4 *Ruſticitati ſubuenitur in his quæ omiſſa reperiuntur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſa dili-
genter gratia ſiue indulgentia apoſtolica &
interpretatione ſuperinde ſecuta quę præſup
ponitur ualida & incipit. Item interpretaue
rũt & ſtatuerunt &c.uiſis etiã & mature põ-
deratis ſubtiliſsimis allegationibus & rõnibus ſupra pro-
ximè deductis nepotibus minoribus & agnitis ruſticis uĩ
ex prædictis quod modicã aut nullam dubitationẽ habeat
iſta qõ quo ad duas nepotes maxime.Et præmitto pro eui
denti ꝙ iſta indulgentia debet latiſsime & benigne inter-
pretari quia nõ in eum cui cõferĩ.ſ.in dñm marchionẽ &
populũ Ferratien ſed in ſingulos de ciuitate debet cõmo-
dum dictæ gratiæ deriuare:ut no.in ſi.lapus in.ca.dudũ.de
præben.lib.vj.facit lex beneficium.de cõſti.prin.&.c.cũ di
lectus.de dona.Itẽ præmitto quod illa gr̃a emanauit per
modum legis localis hoc eſt ferrariæ locũ habentis. nam
& alibi lex & conſtitutio principis ſiue papæ ad certa loca
oſtẽditur & ad certas perſonas nec minus per hoc dicitur
eſſe lex.l.cæſar.de publicanis.& l.pe.C.de dona.inter uir.
& uxo.& quod no.in.c.j.de ꝯſtit. lib.vj.facit.iiij.diſt.priui
legia.Itẽ p̃mitto quod de iure cõi ad emphyteoſim eccle-
ſiaſticã ea natura ipſius ueniunt maſculi & fœminæ & uſ-
que ad tertiũ gradum:ut in aut.de non ali.§.emphyteoſim.li
cet per prædictum indultũ apoſtolicũ alterata ſit ipſius na
tura quia tranſibilis in quoſcũq; ſucceſſores ex teſtamẽto
& abinteſt.Itẽ etiam p̃mittendũ eſt & magis proxime quo
ad caſum nr̃m quod p̃dicta interpretatio aliter & fortius
aſtringit nõ expreſſos quã expreſſos i ſtipulatione. expreſ
ſos.n.priuat ſi nõ petant inueſtiturã nõ expreſſos qui non
debent cõprehendi eã petere aſtringunt alias ſunt priuati
ſcd̃m tenorẽ apoſtolice indulgẽtiæ. qualiter ergo accipia
mus illud uerbũ expreſſos utrũ tm̃ proprijs noibus decla-
ratos an ſub generalitate uerborũ incluſos an nõ incluſos
ex natura uerbi prolati ſed ex interpretatione iuris decla-
rata uel extenſiua eſt uidendũ. Et breuiter dico qđ in caſu
nr̃o ſatis uidenĩ expreſsi nepotes ſub appellatione filiorũ:
ut plene pro allegationibus eſt ſupradictũ . Itẽ ſatis uideĩ
qđ nepotes expreſſe ſub noie hęredũ & ſic ipſi agnati poſt
quã natura emphyteoſis includit neptes de iure communi
& agnatos de iure gratiæ apoſtolice.nã ſi intelligerenĩ ſub
noie hæredũ uenire extranei hæredes nõ uenirẽt ex ſtipu.
defuncti cũ tñ ueniant actiue & paſsiue i ꝯctibus ſtricti iu
ris:ut.l.ſtipulatio iſta.poſt prin.&.§.ſicut aũt .cõiuncta.l.q.c-
2 quid aſtringende.de uerb.obli.expreſſum † ergo debet in-
telligi quod ſub generali uocabulo cõtineĩ.l.fin.C.qđ cũ
eo.& ẽt qđ tacite ex natura diſpõnis ꝯprehendiĩ : ut no. p
Bar.plene in.l.ij.de uulg.& pup.in.ij.col. ubicũq;.n.requi
riĩ expreſsio in pſonis uel rebus ſufficit eos includi ſub na
tura uerbi expreſsi uel includi de iure cõi ad cuius intelli
gẽtiã uerba priuilegiorũ cõtractuũ ſentẽtiarũ & omnium
referunĩ ut.l.ſi ſtipulatus.de uſur.l.ſi uno.in prin.&.l.quæ-
ro.&.§.inter locatorẽ.ff.loca.& qđ no. in.c.quẽadmo. de
iureiur.&.c.cũ dilectus.de plue. † qđ no. Io.An.in.c.duo-
bus.de reſcrip.li.vj.in nouel.ſuꝑ gloſ.ante pe. Ex q̃bus fa-
tis liquide patet qđ ſtipulatio de qua loquimur ſit cõcepta
pro ſe ſuiſq; filijs & hæredibus &c.debet intelligi ſcd̃m na
turã rei ſuper qua interponiĩ quæ cum ſit trãſmiſsibilis ad
neptes de iure cõmuni & ad agnatos uigore indulgentiæ
ſatia ſuper uerbo hæredibus includuntur & uerbum filijs
ſatis includit neptes poſtquam de re ad eas tranſmiſsibili
de natura ſui loquiĩ facit qđ no. in.d.l.ſtipulatio iſta.§.hi
quoq;.de uerb.obli.nec occurrit rõ qđ uerbum hæredibus
debeamus reſtringere ad filios i ſtipulatione ſpecificatos
quaſi ueniat ad ipſorũ qualificationẽ:cõtra.n.iſtam ſtrictã
3 interpretationem omnia repugnant primo ut dixi † huius
uerbi hæredibus propria ſignificatio . nam poſitum in di-
ſpoſitione tranſmiſsibili ad omnes hæredes refertur in in-
finitum:ut.d.l.ſtipulatio iſta . poſt princ.&.§.ſicut autem
.l.in annalibus.C.de legatis . & no. Bald. poſt Barto. in

l.gallus §.etiam.de libe.& poſthu. Itẽ repugnat naturę co
pule geminate in caſu noſtro:& ſic auget intellectũ diſpoſi
tionis non qualificat.l.ea tamen adiectio.de leg.iij.& ſolet
copulare diuerſa ut no.ff.de iur.& fac.igno.in rubri. Item
repugnat talis indulgẽtiæ latiſsima interpretatio ut in præ
allegata.l.beneficium.& in.ca.cum dilectus.de dona. Ex
quibus ſine dubio concludendum uidetur ꝙ neptes & etiã
agnati ueniant ut expreſsi & incluſi ſub prędicta ſtipulatio
ne pro ſe ſuiſque hæredibus &c. Et aduertendum quod in
terpretatio ſupradicta gratiæ apoſtolice non loquitur per
uerbum iſtud de expreſsis &c. ſed dicit quod ipſi recipien
tes huiuſmodi conceſsiones & illi qui quibus taliter ſtipu
lantur inueſtiti intelligantur &c. & quis dubitat quod iſte
neptes ueniant ſub uerbo pro quibus taliter ſtipulant̃ &c.
poſtquam pro ſe ſuiſque filijs hæredibus ſtipulatum fuit.
ueniunt enim neptes appellatione filiorũ ex uerbis ſignifi
catione ſaltem lata & benigna in priuilegijs & gratijs fa-
cienda ut dixi & ex natura rei i ſtipulatione deducte & ex
natura uerbi hæredibus ueniunt etiam agnati prædicti. Itẽ
indultum apoſtolicum prædictũ emanauit in fauorẽ illo-
rum qui tenent uel de nouo recipiunt ab eccleſijs res ipſas
in emphyteoſim & alijs titulis.nam de iure cõmuni habe-
rent ſtrictam naturam quo ad tranſmiſsionem quia nõ niſi
ad filios & ad nepotes non extraneos. Item quo ad priua-
tionem propter canonem nõ ſolutum in certa alia tñ uigo
re dicte indulgentiæ alterata eſt talium conceſsio. nã quo
ad tranſmiſsionem in omnes ex teſtamento & abinteſtato
& quolibet titulo ſingulari licito. ſi ergo hæc indulgentia
uenit ad augendum ius recipientium non debet operari di
minutionẽ quod eſſet ſi diceremus neptes non includi ſub
ſtipulatione quæ tñ de iure cõmuni includuntur ſub nomi
ne hæredum ad hæc.l.legata inutiliter.de leg.j.nõ uidetur
ergo dubitandum ꝙ dicte neptes deprehenſe in ſtipulatio
ne & ut comprehenſe debet intelligi & per cõſequens nec
aſtringũtur aliquam petere inueſtituram uigore prædicte
declarationis quod credo uerisſimum nec ſane quiſquam
poſsit meo iudicio ſentire cõtrarium. De agnatis eſſet ma-
gis dubium.nam certum eſt eos ſub dicta ſtipu. cõprehen-
ſi ſub uerbis & hæredibus ſed prima facie uident̃ de illis
qui non debeant in tali inueſtitura cõprehẽdi.licet in ipſa
inueſtitura cõprehenſi fuerint poſtquã ante dictum indul-
tum neptes non poterant ad hæc bona de iure cõmuni un
iure.ſic enim uidentur intelligenda hæc uerba declaratio-
nis aut comprehenſi nõ debeant intelligi ſupple alias.i.de
iure cõmuni licet ex prærogatione gratiæ apoſtolice præ
dicte includi poſsint ſi de ipſis fuerit facta mentio genera-
lis ſub nomine hæredibus ut prædixi & etiam ſpecialis ꝓ-
uiſio teſtatoris de eis facta.iſti ergo licet ueniãt iudicio te-
ſtatoris & uigore etiam ſtipulationis tñ alias non debe-
bant:& per conſequens inueſtiturã petere tenebant̃ iuxta
formam dicte gratiæ. Ex quo etiam conſequenter infertur
quod ſi non petierint ſunt excluſi ab earum portione niſi
forte iuuentur ea ratione de qua in themate quod ſunt ru-
4 ſtici & rurales iſtos iuris apices ignorantes. † In his.n.ne-
glectis & omiſsis iura de facili ſubueniunt ruſticitati.patet
in.l.ſi quis id quod.de iuriſdi.om.indi.l.ij.de in ius uoc. &
l.j.in fin.de eden.relaxatur.n.circa tales iuris rigor.l.ſi.C.
de teſtamentis. Ex quibus iuribus concludo quod iſtis ru
ſticis illo caſu ſuccurrendum ſit ex clauſula generali ſi qua
mihi iuſta &c.&.l.j.per totum.ff.ex qui.cau.ma.petere nã-
que inueſtituram infra annum & menſem in caſu deſcen-
dit a priuilegio apoſtolico & ſic a lege priuata cuius igno
rantia magis eſt ex caſib' q̃ iuris cõmunis.quo iure de ipſis
inueſtituris & in rebus emphyteoticis ratio non habetur
quia igitur ignorantia priuilegij cõſiſtentis in facto eſt iu-
ſta:ut.c.j.de conſtit.lib.vj.maxime apud eos qui morantur
in inte:ut.l.titius.§ lucius.de lib.& poſthu. & quod ibi per
Bar.no.dico ipſis ruſticis ſuccurrendum & adijciendos ad
petendam inueſtituram ex clauſula generali. dictas aũt ne
ptes a tali petitione petendi inueſtiturã ipſo iure fore exẽ
ptas & immunes rõnibus ſupradictis:& multo magis etiã
iſtis neptibus minoribus ipſis ſubueniendum eſſet ex titu-
lo de minoribus quibus nedum priuilegij ſed iuris cõmu-
nis ignorantia tolerantur.l.regula.de iur. & fac ignor. &
etiam ipſis ſubueniendum eſſet ex titulo de minoribus.li-
cet enim contractus inciperet a defuncto tamen propter
omiſſam & neglectam ab eis inueſtituram cõtingeret pri-
uatio:& ſic eis ſubueniendum iuxta no. per Bart. in.l.cũ fi-
lius.§ in hac.de uerbo.obliga. licet ut dixi non indigeant
neptes iſtis remedijs quia ſunt ipſo iure immunes per iam
dicta ſuperius.do.Pet.de Anch.

CONSIL. CCCXCIIII.

1 *Societas ſi contracta ſit ad triennium an ipſa per mortem unius diſſolu-
ta poſſit ante triennium capitale repeti.*
2 *Mandatum ceſſat mandati cauſa ceſſante.*
3 *Pacta ſequentia contractum tolluntur ipſo contractu ſublato.*
4 *Pactum quodlibet in ſe conditionem tacitam continet.*

IN CHRISTI nomine amen. Dubiũ eſt
in hoc quod faciunt quædam leges quæ no-
lunt quod diſpõ quæ habet diem certam &
condõnem licet prius euenerit ꝯdõ tñ debet
dies expectari: ut.l.in illa ſtipulatione ſi ca-
lendis.de uerb.obli.& c.cõmiſſa.de elec.li.vj.cũ ergo fue-
rit ꝯcta ſocietas in qua magiſter Ni. poſuit pecuniam &.
R.&.F.operã poſtquam conuentio facta fuit quod nõ poſ
ſet repeti uſq; ad tres annos vr̃ ante non poſſe repeti licet
per mortẽ.R.dicta ſocietas ſit finita nec eſt hoc nouũ qđ
finito & extincto cõtractu pecunia occaſione talis ꝯct' de
bita nõ poſsit ſtatim repeti ſed poſt tẽpus ut patet in.l.j.§.
exactio.de rei ux. act & ſi illa dilatio dat̃ ex legis diſpoſitio
ne multo fortius hic procedit cum dilatio cauſatur & de-
ſcendit a partiũ ꝯuentione quæ etiã eſt lex.l.j.§.ſi cõueniat
1 ff.depõ. † Itẽ hic ſunt duo puncta primũ quod ſocietas du
rat tribus annis alterũ quod pecunia poſita in ſocietate ꝑ
dictũ magiſtrũ ante dictũ terminũ non poſsit reperi.licet
ergo ante triennium non vr̃ qđ poſsit pecunia repeti.ar.l.
celſus.de arbi.&.c.cũ dilecti.de dolo & ꝯtu. in diuerſis.n.
& ſeparatis non infert̃ de uno ad reliquum.l.ſi maritus. de
donat.inter uir.& uxo. per hoc optime.l.uxori. de uſufru.
leg.ubi finito uſufructu ante diem nihilominus expectat̃
dies iſta ſunt quæ faciunt pro hac parte. Cõtrariũ de iure
ſentio ſaluo ſemꝑ ſaniori iudicio. Moueor primo,dilatio
triũ annorũ eſt appoſita durãte ſocietate & repetita in re-
ſtitutione pecuniæ non fiende durãte dicto termino ut er
go pecunia ſit in corpore ſocietatis vr̃ ſic conueniſſe & ſic
poſtquã eſt extincta ſocietas vr̃ finita cã ꝑꝑ quã non pote-
rat pecunia repeti ceſſante igit̃ cã dilationis debet ceſſare
2 dilatio.l.a filia.§.ſi.ff.ad tre.ſicut † ceſſante cã mãdati ceſ-
ſat mãdatũ.c.ſi pauper clericus.de præben.lib.vj.poſtq̃.n.
principalis ꝯctus uidelicet ſocietate eſt extinctus dicta pe
cunia apud hæredẽ dicti ſocij defuncti eſt ſine aliqua cau
ſa ergo põt repeti.l.ſi dos.ſo.ma.facit.l.j.ff.de cõdi.ſi cã.&
ſi diceremus ꝯtriũ ſequeret̃ quod altera die ſocietate ꝑ obi
tũ.R.&.F.diſſoluta poſſent eorũ hæredes uſq; ad trienniũ
dictã pecuniã penes ſe retinere & cũ eo pro ſe mercari nõ
pro Ni.qui ammodo nõ eſt eorũ ſocius quod ſatis eſſet ab
3 ſurdũ.& ideo dicendũ qđ † ſublato ꝯctu principali ſublatũ
ſit illud pactum de pecunia nõ repetenda de triennio.ar.c.
ſi clericus.de præben.lib.vj.ſublato.n.principali nõ durat
acceſſorium ſed expirat una cũ eo:ut.d.c.ſi clericus.facit.l.
terminato.de fruc.& lit.expẽ.ad hoc.l.titia ſeio.§.uſuras.
de leg.ij.& c.ſuggeſtum.de deci.ubi cauſa priuilegij finita
finitur ipſum priuilegium: & alterato ſtatu & cõditione
rei alteratur eius natura & quo ad tẽpus ut.c.j.de iure pa.
li.vj.ſimiliter & mutata conditione perſone mutant̃ pacta
& conuentiones ſibi cohærentia ſiue circa ipſum:ut.l.ſi cũ
4 cornelius.de ſolu.&.c.nulli.de elec.lib.vj. † Et generali-
ter traditur quod oẽ pactũ omniſq; diſpõ hẽt tacitã condi
tionẽ ſi res in eodẽ ſtatu permanſerit: ut.patet per multa
exẽpla in.c.quẽadmodũ.de iureiur.in gl.tꝑs.n.& locus di
cunt ꝯcomitantię ad ꝯtractus:ut.ca.abbate ſane.de re iudi.
lib.vj.quo cõtractu perẽpto etiam eas perire neceſſe eſt &
omne

omne quod ſeq̃tur ex eo uel ob id: ut.l.nō dubium.in fi. C.de legi.& cle.paſtoralis.de re iudi. ad fin. Præterea iſta pecunia ſuccedit loco opere quo ad magiſtrū.Ni.& qui eā poſuit ut no.in.l.j.C.pro ſoc. ſicut ergo ꝑ mortē.R.finita eſt ſocietas quo ad ipſum nec tranſit ad eius hæredē: ut.l. actione.§ morte.ff.pro ſoc.ita nec debet tranſire pecunia magiſtri Ni.nec ipſius uſus in hæredē ſuū: ut ſicut ille non prębet ſibi amplius operā ita iſte nō ꝓbeat ſibi amplius pecuniā quod eſt ęquiſsimū alias claudicaret ꝯtus qn̄ generaliter eſſe nō debet maxime in diſſolutione ꝯtus in quo nō pōt abiri ſiue recedi ab una parte quin & ab altera recedatur: ut.l.ij.ff.de reſcin.uen.quæ lex optime facit. nā ſi ꝑ receſſum ab una partiū a ꝯtu & ſubſtātia diſpōnis uī̄ receſſum ab alia tacite prout ibi patet multofortius extincto ꝯtu ſiue diſſoluto ꝑꝑ caſum in uno ex ꝯhentib' uī̄ receſſum a cōcomitātiis & acceſſorijs quæ ſcd̄m naturā principalis diſpōtionis cui adhærēt regulanī & ꝑtēdunī & in lōgius tēpus perpetuanī ut.l.fin.C.de uſu.l.lecta.§.ſed cū ſorte. ſi cer.pe.&.c.ſi ſuꝑ gratia.de offi.de leg.li.vj.Nō obſt.l.i illa ſtipulatione ſi calēdis.quia loquiī cū tota diſpō erat collata ſub cōdōne poteſtatiua in diē in quo caſu expectaī dies ſed hic erat ſocietas pure ꝯta duratura triennio ad operā.R.&.F.& quo ad pecuniā magiſtri Ni. diſſoluta igiī ſocietate ꝑ caſum quo ad illos reſpectu opere dēt intelligi diſſoluta quoad iſtū reſpectu pecuniæ. fuit.n.adiecta dilatio repetioni pecuniæ propter oblationē cōtractā ꝑ illos ſuper ꝑſeuerantiam ſocietatis triennio nō ut ſocietate diſſoluta ꝑ eos pecuniā penes ſe retinerēt qa hoc eſſet abſurdum nō fuit ergo illud tēpus adiectū gratia debitoris quia tūc deberet expectari finis triennij: ut.l.qui hoc anno. de uerb.obl.Sed fuit adiectū gratia utriuſq; & pro ꝯſeruatione ꝯtus ſocietatis quæ ſublata pecunia amplius nō duraret.ut no.l.j C.pro ſo.Itē & ſi dicamus in illa ſocietate ad tp̄s ꝯta tacite ſubintelligi ꝯdōnē.ſ.ante per mortē nō fuerit illa diſſoluta illa eſſet ꝯdō caſualis cuius defectus ante diem operaī qđ ante etiam agi pōt: ut.l.hoc iure.de uerb. obli.lex ergo in illa nō obſtat qa ſatis loquiī diuerſo caſu. Similiter nō ob.l.uxor.de uſufr.leg.ibi.n.cū illo qui uolebat uenire ante diē nullus erat initus ꝯtus uel diſpō cū uſufructuario ad quinquenniū qui licet ante quinquenniū moriaī nō debet reſiduū tēporis cedere lucro eius ſed hęredis hic uero ꝯtus erat initus cū magiſtro Ni. in cuius perſona poſtq̄ nō durat amplius ęquū eſt ut ſua pecunia nō duret ammodo in ſocietate. Nō ob.§.exactio.ibi diſſoluto ꝯtu matrimonij retineī dos ꝯſiſtēs in pecunia per annū.nā ibi lex illū annum dedit uiro & ipſius hæredib' miſerationis cā ut dicit Bar.in.l.ita ſtipulatus. de uerb.obli. hic uero diſſoluta ſocietate:& ſic cā finali pecuniæ retinēde dēt reſtitui cū petiī quia ceſſat dilationis cā ut dixi ſupra. Et iccirco pro ueritate cōcludo magiſtrum Ni.nō expectato fine termini hanc pecuniam poſſe repetere. Illud aūt nō expedit multum tagere an finita ſit ſocietas: qa certū eſt quod ſic: ut in.§.ſoluit.inſti.de ſocie.& maxime quo ad ipſum.R.qa mors oīa ſoluit: ut no.in.l.pe.ſi cer.pe. Nō ob.quod ex eo quod ſe obligāt ambo ad reſtōnē pecuniæ inſolidū uideaī cum ambobus ſocietas ꝯta & ſic duret cū F.ſuperſtite quia id pactū ꝯcernit reſtitutionē pecuniæ ad quā obligat ſe inſolidū: nō aūt concernit ſocietatē quæ uī̄ ꝯta pro partibus inter eos.ut no.in.d.l.j.ff.pro ſocio. nec in operis præſtandis a pluribus poſſet cadere obligatio ſolidi: quia unus qui tenetur per ſe inſolidum nō pōt operari pro defuncto.reſtat ergo ut ſocietas ſit in totum diſſoluta & ſic poſsit pecunia etiam ante finē termini repeti: ut prædixi.dominus Petrus de Ancha.

CONSIL. CCCXCV.

1 *Tempus executori teſtamenti conceſſum an confundatur cum tempore quod per ſynodalem conſtitutionem confunditur.*

2 *Cauſæ in unum tempus concurrentes non debent una ab altera abſorberi.*

3 *Tempora diuerſa ſi uni dentur non plus quām ſi diuerſis data fuiſſent operantur.*

IN CHRISTI nōie amen. † Oretenus mihi dictum eſt ut ſolū reſpondeā quid iuris in ſecundo dubio quod eſt pulchrū & prima facie uī̄ quod debeant iſta tēpora a cōſtōne ſynodali & a teſtatrice præfixa executioni teſtamēti conſiderari ut diſtincta & diuerſa. ut ſic unū poſt alterū incipiat nō aūt confundaī unum in reliquo: nā iſte dilationes diuerſæ a diuerſis deſcenderunt: nā dilatio ſex menſiū a cōſtōne ſynodali dilatio anni a teſtatrice indulgeī.cū ergo originē a diuerſis trahāt debēt eſſe diuerſæ in proſecutione & effectu.de priua.delic.l.nunquā.& .l.ſi mater.§.j.&.§.eadē.de excep.rei iudica. & geminatio cauſarū geminat ius.de pecu.leg.l.dn̄s.§.dn̄s. de ſtip.ſer.l.iiij.ſicut in eodē liberto pōt quis habere duplex ius.ſ.ut patronus & ut filius patroni.de bo.lib.l.ſi filius. & de fideicom. libe.&.l.ſi filius.§.hæredi.ſicut & in perſonis pōt quis fungi uice plurium ut prælleg.iuribus.&.c.cum inter uniuerſas.de ele.&.l.ſi conſul.de adop. & ſic uī̄ quod tempora a diuerſis conſtitutionibus limitata debeāt ut ſeparata cenſeri & unū in altero non confundi.ar.l.generaliter. de fideicom.&.l.nō eſt nouū.de act. empt. † Itē ubi plures cauſæ concurrunt in unum tēpus ne una aliam abſorbeat ordinant ex tempore ut.ſ.una poſt alterā ordinate procedat: ut.l.operis.ff.lo.&.c.ſi ꝑꝑ.de reſcri.lib.vj.ſcd̄m intellectū Io.And.Pro & ꝯ poſſent adduci multa iura quæ retuli in cle.j.de ꝯceſ.præben.in q̄ōne illa utrū quilibet expectantium habeat unū menſem ad acceptādū uel ſucceſsiue ſm ordinē tēporū quilibet habeat menſem ad acceptandum. facit.c.ſi.de cōſue.li.vj.& quod ibi no. Cōtrarium credo in caſu nr̄o & dico quod unū tēpus confundiī in reliquo: & per ꝯn̄s executor non habet pluſquā annū. Probo hoc primo ex uerbis cōſtitutionis quæ uult quod a die mortis teſtatoris & ſciæ quæ hic interueniſſe dicitur incipiāt ſex menſes & ſimiliter & annus iſte limitatus a teſtatrice deberemus ergo ſumere utriuſq; tēporis initium & cōſtitutio ſynodalis & hoīs uoluntas expreſſe ordinant & diſponūt & hæc no. Bart.ponderat.ij.q.ff.ad turpil.l.ſenatus. & de iſto concurſu ſimul diuerſoru temporum habemus plura ſimilia in iure ut ecce.cōcurrunt ſeruitutes re & tēpore & una remanet alia remiſſa.de ſer.ur.pre.l.ſi domus. Item eiuſdē liberi opere diuerſe quo ad diuerſos patronos etiā in ea hora cōſtitui poſſunt.de oper.libe.duorum libertus. Itē.j.dies qui dantur tutori ad ſe excuſandum concurrunt circa diuerſas tutelas. de excu.l.ſcire.§.quinquaginta. Sic & decē dies ad appellandum circa ſententias diuerſas currunt eidē in autentica de appella.§.j.ad hoc ad legē aquil. l.ita uulneratus.

3 † Præterea diuerſa tēpora data uni ad aliquid explicandū non debent plus operari quam ſi data fuiſſent diuerſis licet habeo caſum quod ſi diuerſis ſunt data diuerſa tempora ad aliquem actum gerendū utriſq; ſimul negligentibus illum actum gerere currunt tēpora: ut.l.ſi maritus in prin.uer.ſi tñ.de adul. ita hic debent eidē currere plura tempora a diuerſis eidem cōceſſa ad exequēdam uoluntatem defuncti. Et pro iſta parte.ſ.quod tēpora quæ funduī in unum confundanī in reliquo etiam ꝯ culpabiles allego plene no.per Ioan.And.in.c.cum in cunctis. de elec.in nouella.& per illa quæ ipſe no. & per id quod ipſe etiam not.in cle.j.de mag.& per ea quæ no.Bart.in prædicta.l. ſenatus.inclino in iſtam partē quod ſemeſtre tempus conceſſum a conſtitutione ſynodali cōfundatur in anno ad eundē effectum a teſtatore cōceſſo & maxime hoc dico quia teſtator non dat annum executoribus ſed prohibet legatarijs ne in annū poſsint petere legata:& licet per hoc non poſsit dici executor in mora ſi illi petere nō p̄nt.l. ſi pupillus.de uerb.oblig.tñ ſi erat unde ſolucreī potuerūt præuenire annum & fuiſſent cōmendandi.l.poſt mortem C.de fideicom.cū ergo neglexerint hoc facere fruſtra petunt ſemeſtre tempus cuius principium nō a fine anni ſed a die ſciæ currit ſecundum tenorē conſtitutionis & ſuadet æquitas ſic ſentire ut dilationis materia amputetur l.j.C. de dila.Non ob.contraria quæ diuerſis caſibus loquuntur ut patet intelligenti.do.Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCXCVI.

1 *Decedere ſine filio dicitur cuius filius frater minor efficitur.*
2 *Deportatus non dicitur uere mortuus.*
3 *Heredes donatarij non poſſunt per mortē ciuilem auocare donationem.*

1 IN CHRISTI nomine amē. † In unū caſum reſoluitur dicta donatio ſi deceſſerit ſine filijs utrum ergo dicatur ſine filio deceſſiſſe qui deceſſit ſuperſtite filio fratre minorum. Et vr̃ quod dicatur ſine filio deceſſiſſe
quia per profeſſionem dicitur mortuus mūdo: & per eius
ꝯuerſionē eſt in cęlo tranſlata aīa. 16.q.j.placuit. & in aut.
hæc cōſtitutio innouat cōſtitutionē. in prin.col.vj. ꝓfeſſus
.n.ſtatim perdit oēm dignitatem prærogatiuam & honorē.
27.q.ij.ſcripſit. & multis iuribus & exēplis poſſet hoc
probari quod mors ciuilis ęquiparatur naturali de quibus
in quadam diſputatione per Io.cal. ſed aduertendum quia
omnia exempla & iura loquuntur quo ad illa quæ poſſent
cadere ſiue etiam deberent ipſi monacho ſiue profeſſo. nā
in eius perſona poſt profeſſionē nō poſſunt ſubſiſtere nec
durare ſed qō ſiue dubium de quo ſupra non proponitˀ ſuper
iure quod poſſit cōpetere ipſi filio profeſſo ſed de iure
quod poſſit cōpetere donatario ea ſine filio decedenti.
nā dicto caſu donatio irreuocabiliter deriuatˀ in eius ſucceſſores
& pōt diſponere prout ipſa uult nō obſtante etiā
ſuper exiſtentia filij etiam nō profeſſi.ut.l.lucius. & quod
ibi per Bar. & Bal.ff.de hæred.inſtit. Dico ergo quod cum
ad cōmodum cōtrahentis apponitur cōditio eo cū filio decedente
&c. parificatur diſpoſitio irreuocabiliter tali decedente
cū filio etiam fratre minorū qui naturaliter ſuperuixit.
nam talis nō pōt dici per omnia mortuus imo nō mortuus
niſi in caſibus expreſſis in iure: ut no.in.ca.ſuſceptum.
de reſcri.lib.vj. & d.ca.placuit. reſolutio igitur donationis
quæ pendet ex pūcto ea ſine filio uel filijs decedētibus non
purificatur in dicto filio nō naturaliter ſed ciuiliter tantū
mortuo.l.ſi ita quis.in ſi. de leg.ij. & .C.de his qui ue. ætā.
2 impe.l.ult. † unde dicit lex quod rogatus reſtituere cū morietur
ſi deportatus ſit & ſic ciuiliter mortuus nō debetur
fideicōmiſſum ſed expectari debet mors naturalis.l.cū pater.
§.hæreditatē.de leg.ij. & l.ſtatius florus.§.cornelio.de
iure fiſci. Ite illa uerba ea ſine filio uel filijs decedente
&c. ſonant in cōditionē hoc eſt ſi ſine filio deceſſerit.ff.de
uſu.l.euictis. & l.a teſtatore.de cōdi. & demon. ſed implementū
conditionis attenditur reſpectu facti & naturaliter
nō ciuiliter.l.meuius.ff.de ꝯdit. & demon. certū aūt eſt qđ
facto cōſiderato frater minor uiuit corpore & ſm uſum
eorū habet loqui & teſtificari pōt de teſti.ca.nuper. unde
quia monachus comedit non finitur uſusfruct. per eius ꝓfeſſionē
no. in aut.ingreſſi.de ſacroſan.ecc. & in ſpecu. de
3 ſta.mo.§.xlvij. † Concludo igitˀ cū prædicto excellentiſſimo
decre.doc.dño Stephano ꝙ ex iſto capite mortis ciuilis
hæredes donatarij nō pñt dictam donationē ad ſe auocare
quia non vr̃ dicta dña ſine filio deceſſiſſe poſtquā deceſſit
ſuperſtite filio licet fratre minore nō pōt etiam ratificari
ex capite alienationis: tñ quia alienatio fuit cōditionalis
dū dixit uoluit uim hr̃e ſiue inquātū accidat &c. ſic interim
dñium & poſſeſſionē retinuit.l.cedere diē. de uerb.
ſig. ſed cū tēpore mortis reperiatˀ hr̃e filium apparet de rebus
donatis potuiſſe facere quicquid uoluit. ꝓut patet de
tenore ꝯtus donationis in quo apparet donatio nō ſortitˀ
effectū niſi ea ſine filijs decedente & in tali caſu alienante
in caſu uero quo relinquat filiū pōt facere quicqd ſibi placet
& ſi nō cauillando ſed ſane intelligēdo debet intelligi
uerba cōtrahentium & ad concordantiam reuocari ſi qua
in uerbis apparet cōtrarietas ut ſic uerba ſemper effectum
operentur.c.ſi papa.de priuile.lib.vj. &c.

CONSIL. CCCXCVII.

1 *Ordinarius ante conſecrationem beneficia promoti in curia conferre nō poteſt.*
2 *Prouiſio eſt nulla de beneficijs nondum uacantibus facta.*
3 *Vxorem uiuentis accipiens perpetuo cū ea contrahere prohibetur.*

1 IN CHRISTI noie amen. † Apparet ex narratis in themate ꝓmotionē Henrici per Petrū de Luna tūc pro ſummo pōtifice ſe gerentē præceſſiſſe electionē capituli Tholañ.
facta de eodē Hērico. Ex quo patet electionē
dicti capituli fuiſſe nullā tanq̃ papa Hēricū prius promouendo
ad ſe ꝓuiſionē dictæ eccleſiæ reſeruauerit: & eſt
clarū quod ep̄atus & maiora bñficia q̄libet papæ reſeruare
cōſueuit cū interpoſitione decreti & alijs clauſulis opportunis
ad ligandā manus ordinariorū collatorū ſiue debētium
eligere & ſimiliter ꝯſuetū eſt reſeruare bñficia taliter
ꝓmotorū. facit.c.ut nrm.de app.c.j.de ꝯceſ. ꝑbē. lib.
vj. & cle.j.eo.ti. Ex quo euidētiali pro uero ꝑſuppoſito cōcludēdū
eſt qđ collator ordinarius bñficiorū dicti Hērici
ꝯferēdi uel diſponēdi nō habuit ptātē cū dictus Petrus de
Luna ꝑ ſuas lr̃as.c. Tholañ. dicta bñficia ſic ꝓmoti cōferri
Gerardo cū uacarēt ꝑ munus ꝯſecrationis uel ꝑ lapſum temporis
de ꝯſecrādis ep̄s mādauit. Ex q̄bus infertˀ qđ ordinarius
collator dictorū bñficiorū ꝯferēdi nullā habuit poteſtatē:
& ſimiliter nec ꝯfirmādi poſt ꝯſecrationē dicti Henrici
reſeruatione & decreto obſtātib' ſupradictis: ac ēt q2
nimis ꝑmaturē facta fuit dicta collatio.ſ. ante munus ꝯſecrationis
& adeptionē poſſeſſionis dicti.H. ſic ꝓmoti. Ex
2 † quo ſeqꝫ qđ dicta collatio & ꝓuiſio ordinarij facta fuit
de bñficijs nōdū uacan. & ꝑ ꝯñs ipſo iure nulla: ut in.c.qui
in uiuorū.de ꝯceſ.ꝑben. ubi ēt magna pena ſtatuta ꝯ illos
q̄ in talib' beneficijs ſe ſciēter intruſerūt prout infra dicā.
Venio ad Gerardū cuius procuratores accepi auerūt bñficia
ꝑdicti.H. promoti tanq̃ uacātia & fecerūt ſibi de ipſis
prouideri & in poſſeſſionē induci uirtute literarū dicti.P.
de Luna. & hoc ēt ꝑmature nimis uidelicet añ mun' ꝯſecrationis
& ante adeptā poſſeſſionē dicti ep̄atus quo caſu certū
eſt ſua bñficia nōdū uacare: & ꝑ ꝯñs nec ꝯferri potuiſſe.
c.cū in cūctis.de elec. & .d.c.q̄ in uiuorū. Ex quo ſequitˀ qđ
ꝑdict' Ger. minus canonice & ut intruſus poſſidet poſtq̃
ratā habuit & hēt ꝓuiſionē & poſſeſſionē adeptā per ſuos
ꝓcuratores de dictis bñficijs: ut in c.ratihabitionē. de reg.
iur.lib.vj. cū cōcor.ibi poſitis. Et aduertendū q̄ aut ꝑdicti
magna pena infligitˀ a ſacris cañ. illis q̄ in ꝯuentiū bñficijs
ſe intrudūt ſiue ad illa ſe promoueri ſiue prouideri promittūt
ſiue procurāt: ut patet in d.c.q̄ in uiuorū. cū ibi not. nā
ut ibi nota. ſunt deponēdi.ij.q.j.c.in primis. & vij.q.j.c.nō
furē. & ſunt infames.iij q.ij.audiuimus. ac ēt ad dictū bñficiū
ſiue eccleſiā perpetuo inhabilis efficitˀ ꝑꝑ iniuriā quā
3 ſibi intulit. † ſicut.n. ille q̄ accipit alterius uxorē marito uiuēte
redditˀ inhabilis perpetuo ad matrimoniū ꝯhendū cū
ea.de eo q̄ duxit uxorē quā pol.ꝑ adul.c.ij. & .ca. ex tuarū.
ita ille q̄ accipit eccleſiā alteri nuptā efficitˀ inhabilis quaſi
ꝑ hoc adulteriū cōmittat ut ſic de carnali matrimonio ad
ſpūale licite arguam' in iſta materia vij.q.j.ſicut uxor. & de
trāſla.ꝑla.c.incorporalia. ſic ēt ad eccleſiā quā q̄s adeptus
fuit ꝑ ſimoniā redditˀ perpetuo inhabilis ꝑꝑ talem offenſam.
facit.c.pe.cū ibi no.de elec. Nō ob. ſi dicatˀ q̄a dictus.
H. erat de proximo ꝯſecrādus ad eccleſiā Tholoñ. & per
ꝯñs ſua beneficia erāt de proximo uacatura vr̃ qđ .G. propter
ſpē uacationis debeat excuſari a pena dictorū canonū
quaſi pro ꝯſecrato habeatˀ qui eſt de proximo cōſecrandus
ſicut habetˀ pro cincto q̄ de proximo eſt cingēd': ut.l.
ex eo t pe.ff.de teſta.mili. ſolutio dico quo ad iſtū effectum
ut pñt ſua bñficia occupari uel dicatˀ uacare. Illud argumētū
nō procedit ut patet i d.c.cū in cūctis. unde q̄tūcuq̄
ſubſit ſpes proximē uacationis interī titulus nō extinguitˀ
& ꝑ ꝯñs alteri acquiri nō pōt. ar.l.nō ideo.ff.de rei.uē. Ex
q̄bus oibus ſine ulteriori proſecutione cōcludendū vr̃ ꝑdictū.
G. & alios qui prædicta bñficia H. fuerunt aſſecuti debēt
dici ītruſi & prorſus inhabiles ad bñficia ſupradicta.d.
Pet.de Anch. Dñs.R. tēpore quo uiuebat archidiaconatū.
A. in eccleſia certa poſſidebat qui uacauit per obitum
ipſius anno ſcđo pōtificis olim bñdicti.xij.xxiiij. Aprilis.

Item

Item uerum eſt quod dñs Benedictus.xiij.dictũ.R.abſen-
tem & penitus ignorantem recepit literatorie in familia-
rem ſuum ſecundum formam literarũ infraſcriptarum.Itẽ
uerum eſt quod prædictus.R.de huiuſmodi familiaritate
nunquã habuit notitiam nec ipſam ratificauit nec ſeruitio
uel obſequio papæ inſtituit ut pote quia tunc habens noto-
riæ erat in partibus ſuis reſidens morbo graui diuturno ac
incurabili detentus de quo infra paucos dies.ſ.24.prædi-
cti menſis Aprilis deceſsit in quo morbo per annum conti
nuum in antea languebat & per medicos longe ante fami
liaritatem literatoriam quod illa infirmitate decederet in-
fallanter iudicatus.Item uerum eſt quod dictus archidia-
conatus dum uacauit ut præfertur fuit acceptatus ex parte
cardinalis anſicani & plurium aliorum ac de ipſo eidẽ pro
uiſum extitit uirtute gratiarum apoſtolicarũ de quorũ al-
tero ſupponitur quod uirtute præmiſſorũ ius haberet ceſ-
ſante familiaritate antedicta.Item uerũ eſt quod pręmiſsis
non ob.præfatus.B.dictũ archidiaconatum cõtulit magi-
ſtro.N.tanquã reſeruatũ uirtute familiaritatis antedicte.
Item cũ foret altercatio inter præfatos magiſtrũ.N.ex una
parte cardinalẽ & cæteros expectantes prædictos ex alte-
ra qui ui fertur prædictum archidiaconatũ acceptauerũt:
& de ipſo fecerant ſibi prouideri quis eorũ eſſet potior in
dicto archidiaconatu.Dñs.B.fecit unã declarationẽ cuius
tenor inferens eſt inſertus.Circa quã materiam oriunt du
bia. Primum utrum ex tenore primæ bullæ de qua oſten
ditur copia inducat uera familiaritas ſufficiens ad inducẽ
dum reſeruationẽ conſiderato maxime quod ut fertur di-
ctus.R.de ipſa nunquam habuit notitiam & alijs circũſtan
tijs de quibus ſupra. Secundo utrum ex hoc poſsit iudica-
ri ſurreptitia aſſumptio in familiarẽ & impetratio ſubſecu
ta quia ſtatus ipſius.R.qui ut præfertur erat omnino impo
tens ad ſeruiendum non fuit declaratus in eis. Tertio eſto
quod creatio & literatoria uel aſſumptio in familiarẽ non
habuiſſet effectum inducendi ex tũc unam familiaritatem
nec etiam reſeruationẽ uerum ſaltem declaratio ſubſecuta
habuerit effectum antedictum. Quarto ſuppoſito qđ ha-
beat effectum antedictum:utrum debuerit retrotrahi ad tẽ
pus date primæ bullæ: ut per hoc dicamus quod ille cui ab
bas interim canonice prouiſerat de beneficio debeat occa
ſione huius ab ipſo amoueri.

CONSIL. CCCXCVIII.

1 *Familiaritas quomodo & per quæ contrahatur.*
2 *Obligatio quando poſsit cum abſente contrahi.*
3 *Officij nomen per quæ tribus dicatur.*
4 *Diſpoſitio uitiatur ex præfatione quæ in facto falſa reperitur.*
5 *Papæ intentioni quando ſtandum ſit & quando uerbis.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Præmitto
pro clariori deciſione dubiorũ quod in con-
trahenda familiaritate requirit cõſenſus mu
tuus.ſ.dñi & ipſius familiaris: quia de utriuſ-
que oblatione tractat. familiaris.n.obliga-
tur dño ad ſeruitium: dñs ad ſtipẽdium uel ad aliud iuxta
pactũ conuentum & ſic eſt uel ꝯtus locationis operarum
uel facio ut des de quibus.C.&.ff loc.& de pręſcriptis uer
bis.certum eſt aũt quod ſub quacũq; ſpecie ꝯtus cadat re-
quiritur conſenſus utriuſque alias nõ contrahitur obliga-
2 tio aliqua.l.cõſenſu.de actio.& obli. † cum abſente enim
non ꝯtrahitur obligatio niſi interuenerint nuncius uel epi
ſtola ut ibi no.& hoc uerum etiam in cõtractu donationis
quæ in abſentem collata non habet effectum niſi ad eũ con
ſentientem peruenerit.l.abſenti.ff.de dona.&.l.qui abſen-
ti.de acqui.poſ.ſic & beneficium abſenti collatũ nõ acqui
ritur niſi conſenſerit.c.ſi tibi abſenti.de pręben. lib.vj. Ad
propoſitum igitur ex ſolo papæ conſenſu non poteſt dici
contracta familiaritas cum abſente niſi ille abſens poſtea
conſenſerit. ad hoc quod no.in cap.j.de conceſ. præben.li.
vj.jn nouel. poſt Inno.ubi etiam plene ſcripſi: & maximę
hoc uerum eſt in caſu noſtro in quo quondam benedictus
papa recepit eum abſentem & ignorantẽ in familiarẽ do-
meſticum & cõmenſalem:& talis familiaritas nõ percipi-
tur uerbo ſed facto opus eſt uidelicet uſu & exercitio ac
mora cõtinua & expenſis dñi.c.ſi.de uerb.obli.libr.vj.hoc
denotat natura uocabuli cõmenſalis quaſi ad menſam co-
medens quæ alluſio uocabuli debet interim cõſiderari ut
cui non cõuenit careat effectu.16.q.1.ſi cupis.&.l.a nullo
C.de fer.nomina.n.debent eſſe conſonantia rebus.inſtitu.
de dona.§.& eſt aliud. His igitur pro ueritate præſuppoſi
tis concludo quod dictus.R.non põt dici fuiſſe familiaris
domeſticus cõmenſalis ex ſola litera & uolũtate dicti quõ
dam benedicti poſtquã non conſenſit nec ad eũ peruenit.
3 † ſola nãq; nominatio uerbalis & receptio nõ tribuit no-
men officij ſed cõſenſus exercitium ſubſequens ut plene ꝑ
Bart.in.d.l.abſenti.de do.facit quod ipſe no.in.l.j.§.fami-
liæ.ff.de pub. Infero etiam ex narratis in facto quod cum
dictus.R eſſet prorſus impotens ad officium familiaris ex
hoc tunc papa præſumitur circũuentus & erraſſet in facto
& per ꝯñs etiam ſi ad eũ perueniſſet nõ potitus fuiſſet gra
tijs & cõmodis familiaris cum ad dictũ officium exequen
dum eſſet prorſus inhabilis nec domeſticitatem cõmenſa
lem implere potuiſſet deficiente ergo cauſa finali ab ipſo
principio in perſonã ipſius deficit & effectus.qui.n.non
exercet officium debet habere beneficium.l.qui ſub præ-
textu.C.de ſacroſan.ec.&.l.pe.C.de teſta.mi.cum ſi.Ex il-
lo ergo capite impotentiæ gratia prædicta reddit ſurrepti
tia: quia non fuiſſet intentionis tunc bñdicti recipere im-
potentẽ de cuius ſalute ſpes nõ erat ad obſequium ſuũ.fa-
cit.c.cum olim.de reg.iur.& patet eius intẽtio cõtraria ex
præfatione bullę in qua præſupponit eum idoneum & ha-
bilem ad prædictũ officium cuius cõtrarium liquide appa
rere dicitur ex facto † præfatio aũt declarat animũ profe-
4 rentis uerba:& ſi falſa in facto deprehẽditur diſpoſitio ui-
tiatur.l.ſi.ff.de hære.inſti.& l.turor.de teſta. tu. & illa ſunt
uera de iure cõi proculdubio.Sed uidendum eſt utrũ dicti
quondam benedicti declaratio contraria facta poſt mortẽ
dicti.R.& poſt acceptationẽ factam de dicto archidiaco-
natu per unum ex expectantibus ut uacanti præiudicet &
deroget iuribus & rationibus ſuperius deductis. Et uide-
tur quod ſic poſtquã declarat fuiſſe ſuæ intentionis ex tunc
eum in familiaritatem ipſum.R.recepit gratijs & benefi-
cijs familiarium frui & ex tũc ſua beneficia reſeruaſſe &c.
Ex quibus liquide apparet de eius intẽtione aliter infor-
mata quã iura diſponat:& ſic eſt ſtãdum ſuæ declarationi
cũ agit de his quæ ꝯſiſtunt in animo ut no.in ca.præſentiũ.
de teſt.&.c.ſtatutũ.§.aſſeſſorẽ.de reſcrip.lib.vj.& qđ ibi
no.& eius eſt interpretari cuius eſt ꝯdere:ut no.in c. cũ ue
niſſent.de iudi.Cõtrarium dico qđ dicta interpretatio eſt
iniqua & ꝯ iura & in ꝑiudiciũ iuris alteri iam quæſiti.& ꝑ
ꝯñs nulla & ab oĩbus iudicib⁹ refutanda.l.quoties.&.l.re-
ſcripta.C.de ꝑci.impe.offe.canonizatis.25.q.1.c.ſi.§.ſi.nã
ut dicit lex ſuꝑ iam ſtatutis legẽ iterũ ſtatuere nõ eſt æqui
tatẽ in mediũ proponere ſed ꝑteritis calumniã iouenire.l.
5 j.C.de decu.lib.x. † Nno obſt.qđ ſequenda ſit intẽtio pa-
pæ & ſtet eius dicto ſiue aſſertioni.cle.j.de ꝓba.qa hęc ue
ra ubi expreſſe onn ſit ꝯ iura ut eſt in caſu nrõ:& etiã con-
tra ius quæſitũ alteri quod non eſt ſuæ intentionis tollere:
ut.l.j.§.ſi qs a principe.§.merito.ff.ne quid in loco pub. &
c.ex tuarũ de uſu pa. Ex quibus ſine ulteriori ꝓſecutione
cõcludo dictam iniquam declarationẽ per iudicem nõ ſe-
quendam ſed reſpuendam ueluti contra iura: ut.d.l.reſcri-
pta.&.c.ſi quando.de reſcrip.cum concor.ibi poſitis.

Item & unione & pace iam in dei eccleſia ꝑ ipſius gra-
tiam in capite cõfirmata pax & tranquillitas ſubditorum
præſtantius procuretur & licitum anfractus quorũ dubij
ſunt euentus euitentur hoc approbante concilio decerni-
mus & declaramus quod omnes & ſinguli beneficia eccle-
ſiaſtica dignitates & perſonatus uel officium curatum uel
nõ curatũ titulo ordinario aſſecuti & poſſeſsionẽ pacificã
iam adepti dũtamen canonice & alias q̃ ꝑ priuationẽ ad-
hærentium huic ſacro concilio & eius determinationi

affecuti fuerĩnt beneficia habẽs libere & pacifice gaudeãt nec in iure titulo ſeu pro poſſeſsionibus ſuis quomodolibet inquietentur turbentur ſeu grauentur & ſi ſpecialiter uel generaliter beneficia prædicta ſedi apoſtolice fuerint reſeruata. Fe.re.do.Inno.dum Leglarda de Blanchardis præeſt monaſterio dñarũ ſancti Pauli ordinis ſancti Benedicti cupiens eidem monaſterio cũ uacaret per apoſtolice ſedis prouidentiam utilẽ perficere perſonam prouiſionem ipſius monaſterij diſpoſitioni ſuę reſeruauit ac eidem reſeruationi decretũ irritans appoſuit. Subſequenter mortua ipſa Leglarda idem Inno. eidem monaſterio tanquam uacante per mortẽ ipſius Leglarde de perſona Mariſtelle de adigerijs prouidit demum Gregorius.xij. circa princ. ſuæ aſſumptionis cum aſſereretur dictum monaſterium nõ per mortẽ ſed per liberam reſignationem dicte Leglarde uacaſſe decreuit prouiſionem prædictam factam de perſona ipſius Mariſtelle ualere etiam ſi monaſterium ipſum uacaſſet per talem reſignationẽ reperitur quod ante mortẽ dicte Leglarde dicta dña Conſtantia de Torrelis fuit per moniales dicti monaſterij electa in abbatiſſam ipſius monaſterij tanquã uacantis per reſignationem dicte Leglarde & ipſam electionem fuiſſe cõfirmatam per ordinarium & ipſam Conſtantiam apprehendiſſe poſſeſsionem & ipſam poſſeſsionem cõtinuaſſe uſq; ad hunc diem medio tempore facta fuit determinatio in principio ſupraſcripta dicta Mariſtella uellet uendicare dictum monaſterium ab ipſa Conſtantia quæritur nunquid poſsit.

CONSIL. CCCXCIX.

1 *Prouiſio papæ an præferatur electioni capituli.*

2 *Papæ declaratio retro fingens contra ius tertij medio tempore quæſitum fingere nequit.*

3 *Diſpoſitio noſtra: hæc uerba a papa prolata cum effectu ſunt intelligenda.*

IN CHRISTI nomine amen. Intẽtio dominæ Conſtantiæ vr̃ fundari de iure cõmuni quo iure ad moniales ſpectat electio abbatiſſe ſicut ad monachos electio abbatis. c. indemnitatibus. de elec. lib. vj. c. j. e. ti. Item inquantum ex generali uel ſpeciali reſeruatione ad papã pertinuiſſet prouiſio poſtquam eadẽ dña Conſtantia fuit pacifice aſſecuto titulo ordinario ex electione & confirmatione vr̃ autoritate ſupradicti cõcilij generalis in ſua pacifica poſſeſsione tunc datã tuendã. per dictam n. ordinationẽ ſacri concilij vr̃ omnibus reſeruationibus apoſtolicis generalibus & ſpecialibus derogatum ut expreſſe ibi dicitur ex quo infertur quod ſpecialis reſeruatio Inno. de dicto monaſterio ſuæ prouiſioni poſtquã non fuit ſortita effectum non præiudicat electioni & confirmationi dicte Conſtantiæ. Præterea ſubtilius intuendo quãtũcunque reſeruatio ſpecialis Inno. non eſſet ſublata per prædictã ordinationẽ ſacri concilij uidetur tamen extincta per prouiſionem quã fecit de domina Mariſtella licet dicta prouiſio fuerit nulla. quia facta tanquã de monaſterio uacante per mortem Leglarde cum tamen uacaret per eius liberã reſignationẽ. c. ſuſceptum. de reſcrip. libr. vj. facit. l. tutoribus. ff. de teſt. tut. & quod not. in fi. in. l. ſi is ad quem. ff. de acq;

1 hæred. licet † enim prouiſio papæ nulla fuerit tñ per eam licet nullã vr̃ expirare reſeruatio ſpecialis papæ: nam debet referri ad primã uicem non ſecundam tertiam & ulteriorẽ ut ſic infinitas euitetur & res redeat de facili ad naturam ſuam arg. cũ uintonienſis. in fi. de elec. & ca. ij. de reſcri. li. vj. & l. ſi unus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. Itẽ cõfirmationẽ tunc Gregorij & etiam noua ꝓuiſio nõ vr̃ iuuare do. mariſtellam: quia tũc tẽporis erat ius iam quæſitum dñæ Conſtantiæ per canonicam electionẽ & confirmatio

2 nem de ipſa factas: & ſic declaratio † tunc Gregorij retro fingens non põt fingere ꝯ ius tertij quæſitũ medio tempore. l. gallus. §. & quid ſi tñ. de lib. & poſth. per gl. & doc. & maxime qa de hoc iure & poſſeſsione dñæ Conſtantię tunc Gregorius nullam fecit mẽtionẽ non vr̃ ergo ſuæ intentionis fuiſſe uelle præiudicare ſed credere monaſteriũ adhuc uacare de iure & de facto pro hoc. c. quãuis. de reſcrip. lib. vj. & c. cum noſtris. de conceſ. præben. Et iſtæ rationes poſſunt allegari pro do. Conſtantia. Quibus non ob. contrarium vr̃ de iure dicendum & pro clariori deciſione præmitto quod uerbis narratiuis papæ de facto ſuo de quibus deſuper fundat intentio ſua eſt adhibẽda plenaria fides nec põt probari contrarium cle. j. de proba. Inno. aũt in prouiſione quã facit de dña Mariſtella narrat ſe ſpecialiter dictũ monaſteriũ reſeruaſſe ſuæ prouiſioni dũ Leglarda abbatiſſa eius regimini pręſidebat. Ex quibus uerbis apparet de reſeruatione & præſidentia tunc tẽporis & ſic ante renunciationẽ dicte Leglarde dicta reſeruatio facta fuit & per ꝯñs electio & confirmatio ſubſtãtiæ ſubſecutiue fuerunt attentatæ ꝯ reſeruationẽ inhibitionẽ & decretum papæ: & per ꝯñs ipſo iure nullæ: ut. ca. ſi beneficia. de pręben. lib. vj. ubi ſcripſi. & c. ſi eo tẽpore. de elec. lib. vj. in nouel. Ex quo etiam ꝑtr infertur quod noua prouiſio tunc Grego. tãquã facta de monaſterio adhuc uacante fuit firma & ualida nec promotio dicte Conſtantiæ tanquã nulla habuit impedire. c. nõ præſtat. de reg. iur. li. vj. ſiue. n. monaſterium uacauerit per mortẽ Leglarde ſiue ex literis & ſic uel ex illo capite uel ex iſto eſt abbatiſſa quod ſibi ſufficit ſic diuerſos titulos cumulare ad tuendũ ius ſuũ iure: ut no. Archi. in. c. ut quis duas. de elec. lib. vj. facit. l. gallus §. eius. de lib. & poſthu. Non ob. ordinatio cõcilij. imo facit pro in quãtum dicit dũtamen canonice &c. nã põt dici canonice aſſecuta poſtquam erat reſeruata dicta abbatia & de ipſa alij prouiſum uidelicet dñæ Mariſtellæ: & licet dicta ordinatio deroget reſeruationi generali & ſpeciali non tñ derogat reſeruationi generali & ſpeciali ſi ex ipſa reſeruatione fuerat ſubſecuta prouiſio ut in caſu nr̃o. arg. l. ſi dominus. de ſer. urb. prædi. & l. ſi non lex. ff. de hæred. inſtit. de prouiſionibus. n. iam factis etiam nullis non loquitur ordinatio ad ipſam ergo nõ debet extendi ut tanq̃ caſus omiſſus remaneat diſpoſitioni iuris cõis. l. ſi cũ dotẽ. in prin. ff. ſo. ma. Non ob. alia rõ uidelicet quod reſeruatio ſpecialis fuerit ſublata per prouiſionẽ dñæ Mariſtellæ factam ex eo quod monaſterium uacauiſſet per mortẽ dominæ Leglardæ per quã prouiſionẽ licet nullã ut prædixi vr̃ ſublata & extincta dicta reſeruatio per iam dicta. Ad hæc. n. dico prouiſio papæ nulla quacunque ratione non extinguit reſeruationẽ papæ factam nõ pro certa perſona prout fuit reſeruatio Inno. in caſu noſtro: & hoc no. in ca. inter dilectos. de exceſ. præla. & ſcripſi in c. ſi beneficia. de præben. lib. vj. & hoc bene approbat uerbũ appoſitũ in litera Inn. ibi diſpoſitioni noſtræ duximus ea uice ſpecialiter reſeruandum debet. n. intelligi ea uice. i. in tota illa uaca-

3 tione. iuxta no. in ſi. c. cõmiſſa. §. porro. in fi. de elec. lib. vj. nam uerbum † illud diſpoſitioni noſtræ debet intelligi cũ effectu. i. de prouiſione quę ualet nõ quæ nulla ſecundum c. relatum. de cler. non. reſi. & l. j. in fi. ff. quod quiſq; iuris. facit. l. nõ putauit. §. nõ quæ uis. ff. de cõtra tabu. Et per illã non ob. & pro nulla præſuppoſita prouiſione Inno. quod confirmatio nuper Gregorius nõ potuit retro fingere propter ius ex electione & confirmatione quæſitũ medio tempore dñæ Cõſtantiæ. nam dico quod nullum ius potuit ſibi quæri ex tali electione & cõfirmatione obſtantibus reſeruatione inhibitione & decreto Inno. prout i litera ſua narrat & ſuper hoc prouiſionẽ ſuã fundat: ut d. cle. j. de ꝓba. Et per iſtam non obſtat no. in. §. & quid ſi tñ. & c. quãuis. cũ ſi. Ex quibus omnibus proculdubio cõcludendum vr̃ dictã Conſtantiã dictã abbatiam minus canonice poſſidere ad dñam Mariſtellam ut pote abbatiſſam uerã dictũ monaſterium pertinere &c. dñs Petrus de Ancha.

CONSIL. CCCC.

1 *Actus uoluntarij in materia ſocietatis non extenditur ultra quàm geratur.*

2 *Codex rationum indicat quo animo quilibet actum gerat.*

3 *Verbis ſtatutorum in dubio eſt inhærendum.*

Verba

4 *Verba ſtatutorum ſunt ad intellectum iuris communis reducenda.*
5 *Pena ſuos ſequuntur auctores.*

IN CHRISTI nomine amen. De iure
communi uidetur proculdubio dicendum.
P. & T. & V. non tineri pro debitis. A. & B.
contractis in ſocietate ritagli & lane ſed ſo-
lummodo idem. A. & B. & ſeius qui dictam
ſocietatem ante modo contraxerunt unde de iure com-
muni ad perſonas extraneas non extenditur. ſocietas enim
conſenſu contrahitur tacito uel expreſſo. iuxta no. plene ꝑ
Bar. in l. Titium. §. aliter. ff. de admi. tur. Non ob. quod præ
dicti P. T. V. ac idem. A. B. haberēt communem funditum
in Florentia quia præſuppoſito quod in illo fundito eſſent
uere ſocij tamen illa ſocietas non uidetur extendi ad aliud
1 funditum ritagli & lane. nam ut dicit Bar. † in hac materia
ſocietatis actus noſtri uoluntarij non extenduntur ultra
quam geramus. ſol. mat. l. fi. & l. j. §. hoc interdicto. de itine.
actuque priua. & neg. geſ. l. tutori. ſic & quelibet diſpoſitio
regulatur ſecundum mētem gerentis. l. non omnis ff. ſi cer.
peta. & l. ſi de certa. C. de tranſac. Item quantum ad ſocie-
tatem ritagli & lane inter. A. & B. & ſeium contractam nō
apparet aliquod negotium geſtum per eos cum. P. T. V.
tacite uel expreſſe obligatio igitur quæ conſenſu & re con
trahitur cum prædictis cum quibus nullum negotium ge-
ſtum eſt non poteſt dici contracta. nam ex conſenſu & re
oritur obligatio in contractu pro ſocio: ut inſt. de ſocietate
per totum. nec conſenſus ſiue conuentio inter certas perſo-
nas extenditur ad diuerſas res uel perſonas in ea compre-
henſas. C. res inter alios ac. per totum. & c. quamuis. de re
iud. l. ſi maritus. de donatio. inter uir. & ux. facit. l. commo-
diſsime. de lib. & poſth. & l. ſi uero. §. de uiro ſol. matr. Ex
iſtis liquide infero quod de iure communi pro debitis cō
tractis in noua ſocietate ritagli & lane inter A. & B. & S.
non poſſunt inquietari. P. T. V. tanquam ſocij quia in hac
ſocietate penitus diuerſa a ſocietate cōmunis funditi om-
nium fratrum negotium geſtum eſt cum eis nec poſſent ali
quid petere compendium ergo nec debent pati diſpendiū:
arg. l. j. §. in primo. de cad. tol. & l. ſecundum naturam. de re
gu. iur. Iſtis enim propoſitionibus quæſtuarijs legē & me-
ram imponit uoluntas & intentio potentis. & l. cuicunque
§. non tamen. ff. de inſt. nam ſeparatio adminiſtrationem &
ſeparat & diſtinguit obligationem & etiam acti qui ex eia
oriuntur ut una de alia non participet facit quod no. in c.
quod in quibuſdam. de fideiuſ. per Inno. & in c. paſtoralis.
de priui. Præterea etiam poſito quod illa de communi fun
dito omnium poſsit dici ſocietas inter omnes ipſos tamē
quod iſta non extendantur ad ſocietatem ritagli & lane ſe
cutam poſtea inter. A. & B. C. manifeſte probatur ex eo
quod de communi fundito dictus. A. ſumpſit pecuniā tan-
quam ſibi debitam ratione operarum quas perſtitit in cō-
muni fundito omnium ut diſcipulus ibidem & ibi ſumpſit
etiam de prædicto fundito aliam pecuniæ quantitatem ut
debitor & in ea ut debitor ſe deſcribi fecit & poſuit in mi
nillerio ritagli & lane ex iſtis actibus apparet quod ſocieta
tem euidentem inter omnes in communi fundito. A. & B.
non intendebant continuare uel extendere ad hanc nuuam
apothecam ſiue ſtationem quinimo de iure communi nec
quo ad illud funditum commune omnium poteſt dici ſo-
cietas ſed ſimplex communio ſicut cum bona aliqua plu-
res communiter poſsident pro indiuiſo licet etiam quili-
bet ſe in illis exerceat operetur & non tamen expendat ꝑ
hoc infertur ſocietas ſed communio quædam pro qua non
actio pro ſocio ſed communi diuidundo naſcitur pro ex-
penſis & alijs ab uno plus quam alio in communi re expen
ſis: ut patet. ff. & C. communi diuid. per totum. ut ergo ex
communione rerū reſultet tacita ſocietas neceſſaria ſunt
plura quæ ponit Bar. poſt Oldra. in d. §. altero. uidelicet in
ſimul habitatio lucrorum in commune collatio & eius in-
ſuper quod alter lucratur inuicem non reddita ratione iſta
enim ut ibi concluditur faciunt præſumi ſocietatem. arg.
ff. de proba. l. procula. de dona. inter uir. & uxo. l. ſeruus. &
l. quæ dotis. ſol. mat. & quod ibi no. Sed in prædicto fun-
dito omnes ut apparet ex themate exercebant ſe ut diſci-
puli & miniſtri & mercedem pro opera recipiebant de cō
muni & in ſeparatis rationibus mercedes eorum pro ope-
ris faciebant ſcribi & ſimiliter ut proprium debitum ex-
trahi inde aut ſumma ſibi debita pro mercede & in alia ſta
tione ſibi poſuit: & ſimiliter. B. ſub nomine mutui & gene-
raliter poſtea quod exinde quilibet ſed exiſtimabat ꝑ ſuis
neceſſarijs pro debito communi funditi omnium ponebā
tur. Ex quibus ut dixi de iure communi non poteſt intelli-
gi contracta ſocietas inter eos ſed communio indiuiſa re
ipſa de dicto communi fundito prout hæc eorum intentio
ex prædictis actibus euidenter oſtenditur qui ſocietati taci
te non conueniunt ut prædixi. facit. d. l. procula. & l. neſen
2 nius. de neg. geſt. † ubi ex codice rationum percipitur quo
animo quilibet actum gerat. facit. l. non codicillum. C. de
teſt. & c. quod ſicut. de elec. & l. pro hærede. de acquir. hær.
& iſta dicta ſint de iure communi. Videndum reſtat quid
de iure communi detrahant ſtatuta municipalia quæ ſunt
plura mihi tranſmiſſa ad propoſitum facientia. Et ſtatu-
tum ſub rubrica quod filij talium debitorum ſint obligati
&c. obligat pro ceſſante & fallito fratres cum bona & res
ipſorum cum certis modificationibus uidelicet ſi tales frā
tres tempore contractus uel ceſſationis ſtabant ſimul uel
uiuebant indiuiſi in eadem domo cōmuniter faciendo ean
dem artem uel eadem negotia uel mercantias &c. idem in
effectu diſponit ſtatutum ſub rubrica de ſecuritatibus præ
ſtandis &c. a mercatoribus circa prin. c. ibi uiuebant com-
muniter in una domo morabantur ſecum uxores & eandē
mercantiam exercebant & uiuebant communiter indiuiſi
in domo. ſtatutum autem ſub rubrica de officio & balia dē
cti officialis &c. dicit contra fratres communiter uiuētes
& eandem mercantiam uel artem exercentes &c. ijſdē uer
bis utuntur alia ſtatuta ſequentia in ordine. Ex quibus om-
nibus uideretur prima facie dicendum quod pro ceſſatio-
ne. A. & B. teneantur. P. T. & V. eorum fratres & eorum bo
na. propter funditum enim commune omnium dici poteſt
quod exerceant eandem artem. Item etiam indiuiſi uiuant
& maneant in eadem domo. & licet. P. habitauerit aretij
cauſa mercātiæ in cambio tamen animo & ſic ciuiliter mo
rabatur in domo cum alijs quos ibi & in exercitio commu
nis funditi reliquit. nam ibi dicitur quis morari ubi habet
domicilium domum fratres & alia licet alio ſe ad tempus
conferat. l. ex facto. ff. de hær. inſt. cum ergo omnes reperiā
tur exercere eandem mercantiam & communiter uiuere
in eadem domo liquido infertur quod ex ceſſatione unius
uel duorum ex fratribus alij & eorum bona teneantur.
3 † quia iſta ſtatutorum uerba ſic ſe habent quibus in dubio
deſeruire debemus. l. j. §. ſi is qui nauem. de exerci. Sed hac
ratione non ob. facit ſuperius narrati conſiderato themate
4 iuris contrarium uidetur mihi de iure dicendum † & præ-
mittendum quod uerba ſtatutorum & omnium diſpoſitio
num redigenda ſunt ad intellectum iuris communis maxi
me ne quis damnum indebite patiatur. l. ij. C. de noxali. &
l. ſcimus. §. in computatione. de iure delib. c. cum dilectus.
de conſuetu. & c. cauſam quæ. de reſcrip. & l. quæro. §. in-
ter locatorem. ff. loca. cum ſi. Ex uerbis autem ſtatutorum
de quibus ſupra aperte colligitur quod ad hoc ut frater ꝑ
fratre uel fratribus ceſſantibus teneantur requiruntur plu-
ra ex quib. quædam tacita ſocietas deſignatur ſicut eſt ſta
re ſimul uiuere indiuiſi in eadem domo & eandem artem
5 exercere ſed quod in eis deficit per præcedentia ſuppleri
debet. l. ſed & poſteriores. ff. de legi. & not. in l. ſciendum.
qui ſatiſda. cog. ſed etiam ſine dicta ſuppletione uidetur
quod illa uerba communiter uiuere & eandem artem uel
mercantiam facere idem uidentur importare. ſ. ſocietatem
tacitam inter fratres. & hanc ſignificationem huic uerbo
communiter uiuere ſiue mori attribuit Bar. in l. quintus. in
prin. ff. de an. leg. ut enim ibi dicit quando dicta uerba refe
runtur ad fratres habentes commune patrimonium ut in
caſu noſtro debent intelligi quod equaliter fructus recol-
ligantur & equaliter expendantur nec ideo unus plus con
ferre

ferre teneatur quia habeat maiorẽ familiam quam alius:ut
in iuribus ſuperius allegatis. Similiter credo debere iotel
ligi illa uerba eandem artem uel mercantiam facientes ut.
ſ.debeant in cõmune conferre operas ſuas nec conſiderari
debet utrum unius opera ſit maioris æſtimationis quam al
terius. ſic enim debet ſtatutum intelligi ut concordet cum
iure communi quo per tales actus inducitur tacita ſocietas
ut prædixi poſt Bar. & Oldra. Item etiam aduertendum
quod ſtatutum ſolum loquitur cum fratres communiter &
in eadem domo uiuunt & eandem mercantiam uel artem
faciunt:hic uero ita faciunt: tamen quidã ex eis ſeparatim
& ſeorſum pro ſe aliam artem faciunt.& in caſu noſtro ſta
tutum non loquitur & diuerſa iura ſtatuunt in caſu unius
artis tantum & duarum artium in eodem homine. l. titiæ
textoris. de lega. j. in arte enim & mercantia communi ſi
ceſſatio uel rupta cõtingat uoluit ſtatutum omoes fratres
pariter obligari quaſi ſint omnes participes doli.l.ſicut cer
to.§.unde quæritur.ff.com. quando uero unus uel duo ſeor
ſum ab alijs fratribus mercantiam uel artem faciunt quod
tunc alij fratres ex ceſſatione unius uel duorum ſeparatam
artem exercẽtium teneantur omni ratione caret quod unus
alterius odio prægrauetur:ut C.ne fil.pro pa. & ne uxo. ꝓ
marito. per totum. abſurda ſunt uitanda in intellectu legis
& ſtatutorum.l.diuortia.ff.ſol.mat.& l.ſi. ad exhi. ſano er-
go intellectu dicta ſtatuta ſunt intelligenda.ſ.cum ceſſatio
uel ruptura contiogit in illa arte quam communiter exer
cent non in penitus ſeparatis quia quo ad illam non poſ-
ſunt adaptari uerba ſtatuti quod faciunt eandem artẽ uel
mercantiam.non ergo debet intelligi de illa de qua non lo
quitur.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſol. ma. & ſi ad iſtam extende-
retur eſſet iniqua extenſio contra ius diuinum & humanũ
quibus cauetur quod † pæna ſuos teneat autores nec filius
5 portet iniquitatem patris uel econuerſo.c.quæſiuit. de his
quæ ſi.a ma.par.ca.& l.ſancimus.C.de pę.Præterea ponde
rato themate propter communem funditum omnium fra-
trum non poteſt dici eos facere uel exercere eandem artẽ
nec communiter poſtquam ſe quidam ex eis ut diſcipuli &
percepto ſalario immiſcebat ſe in eo & quod uous de pe-
cunia inde ſumebat ponebatur ut debitor in libro commu
ni & ſi propriam pecuniam ibidem ſcribebatur pro credi-
tore & ſi pro ſuis neceſsitatibus indumẽtorum aliquid de
fundito ſumebat ponebat debitor ut prædixi. Ex quibus
actibus apparet eos non communiter uiuere nec eandem
artem exercere poſtquam imputant & in debitis & credi-
tis talia aſcribunt quæ uiuentes commuoiter & in eadem
domo indiuiſim & eandẽ artem exercentes deberent ſibi
compenſare ſecundum propriam ſignificationem dicto-
rum uerborum & mentem etiam ſtatuentium ut prædictũ
eſt.Ex quibus omnibus de iure & equitate concludo. P.T.
V. ex ceſſatione A. & B.eorum fratrum in diuerſa arte &
ſecuta ab eis contiogente nullo modo teneri nec de iure
communi nec ex forma dictorum ſtatutorum ſi ad intelle-
ctum iuris communis ſane & iuxta mentem ſtatuentium re
digantur & non ita latiſsime ut ſonent in abſurdum. hoc
enim ut dixi eſt circa intellectum legum & ſtatutorum ui
tandum.l.ſcire oportet.ff.de excu.tu.&c. do. Pe.de Anch.

CONSIL. CCCCI.

1 *Spurij dicuntur qui uiuente uxore prima ex ſecunda naſcuntur.*
2 *Filij ex ſecunda uxore nati uiuente prima ad ſucceſsionem non ſunt admittendi.*
3 *Alimenta ſpurijs debentur intuitu humanitatis.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Stipoſius
qui ſecundam uxorem temere duxit excuſa
ri oon poteſt:donec enim ueriſimiliter præ-
ſumatur uxorem primam non mortuam nõ
debet cum alia contrahere ſed expectare:ut
c.io præſeotia.de ſpon.& c.quoniam frequenter. §. ſi autẽ.
ut lit.non conteſt. mors autem alicuius in dubio non præ-
ſumitur ſed uita uſque ad centum annos.l.ij.& ibi no.que-
madmodum teſta.aper.fallit in certis caſibus in quib. præ-
ſumitur quis mortuus de quibus in d. §. ſi autem. & debet
alias præſumptio coadiuuari aliquo teſtimonio ducis bel-
li uel alterius in auth.hodie. C. de repu. iſte autẽ Stipoſius
oec inquiſitinne præhabita quæ certitudinem induceret
tamen cum ſecunda contraxit nec præſupponitur quod
in facie eccleſiæ & per conſequens etiã circumſcripta ſciẽ-
tia proles illegitima.c.cum inhibitio.de clande.deſpon.In
themate autem de quo ſupra ponuntur termini magis cla-
ri uidelicet quod ante natiuitatem filiorum ex illa ſuperin
ducta ſuperueniret ſcientia de uita prioris uxoris quia pu-
blice ſe exhibuit in terra uiri & eam uiuere tunc in loco
notorio fuit quo caſu ſtatim debuit abſtinere uterq; a tho-
ro coniugali poſtquam detegitur fore nullum oec præce-
deos ignorantia poſtea excuſaret eos etiam quo ad prolẽ.
l.qui contra.C.de inceſt.nup.& d.c.cum inhibitio.de clan
de.deſpon.facit.l.rem non nouam.C.de iudi.& l.ſi quis in-
ficiatus.ff.depo.per Bart. in ſi. Ex iſtis iofero quod etiam
ſi ſecunda ſuperinducta ingnorater contraxiſſet a prin.ta-
men poſt ſcientiam ſuperueoientem quod prima uxor ui-
uebat debuit abſtinere alias proles nata poſtea etiam quo
ad eam cenſetur illigitima & etiam nata prius ſi non pro-
betur in facie eccleſiæ contraxiſſe per iura præalle.Item in
fero quod ſola fama de morte primæ uxo.etiam accedente
licentia epiſcopi non profuit Stipoſio cum alia contrahẽ-
ti quia dicta liceotia fuit contra iura quæ uolunt quod de-
beat expectare & de morte certificari aliter quam per fa-
mam:ut d.auth.hodie.& c.in præſentia.Ad propoſitum er
go onſtrum cum præſupponatur in themate omnes tres fi
lios ex ſecunda ſuperinducta natos poſt ſcientiam & certi
tudinem quod prima uxor oon erat mortua ſed uiuebat li
quido concluditur quod ſint ſpurij & per cooſequens uec
filij nominandi in auth.ex complexu.C. de inceſt.nupt.
2 † quinimo quo ad ſucceſsionem Stipoſij temere contrahẽ
tes cum alia uiuente prima uidetur quod ſint cenſendi ſpu
rij & inhabiles ad ipſius ſucceſsionem etiam ſi io facie ec-
cleſiæ contraxiſſet cum ſecunda ignorante: ut not. in d. l.
qui contra.in ſi.glo.mag.& ibi Cy.ut in præcedenti conſi-
lio tactum eſt. Ex prædictis infertur ſolutio io tertio quæſi
to uidelicet quod ex teſtamento Stipoſij dicti tres ſpurij ni
hil capere poſſunt nec etiam ab inteſtato oec titulo inter
uiuos ut d.auth. ex complexu.& l.qui teſtameotum. C. de
prob. unde cum ſit eorum inſtitutio pro oon ſcripta locus
eſt ſucceſsioni ab inteſtato:ut l.ſi.ff. de his qui.ut indi. per
Bart.& l.hæreditas.C.eod. tit. ab inteſtato autem uenit ad
dicta domina Margareta filia legitimata dicti Stipoſij im-
peratoris enim legitimatio uel habentis ab eo autoritatẽ
abſtergit omnem maculam geniture & reſtituit legitima-
tum antiquis natalibus.i. ad ius naturale quo omnes liberi
& legitimi naſcebaotur.io auth.qui.mod.na. effi. legi. poſt
prin.cum ergo de legitimatione dictæ dominæ Margaretæ
conſtet per publicum inſtrumentum debet ut legitima ad
totam hęreditatem patris admitti non ob. teſtamento pa-
tris in quo teſtamento ut prædixi eſt pro non ſcripta.Item
ętiam propter præteritionem dominæ Margaretæ eſt irri
ta:ut in auth.ex cauſa. C. de lib.ꝑte. nec ut dictũ eſt in ꝑce-
denti conſilio clauſula codicillaris inuat dictos filios ſpu-
rios ex capacitate ipſorum.ut in d. auth. ex cõplexu ex quo
ẽt infero ꝙ non poſſent contra legitimationem prædictã
ſe opponere cum eorum non inter ſit poſtquam nihil ſunt
habituri & admitti ad cauſam noo debet cuius non inter-
3 eſt.l.non ſolum.ff.de appel.iure tamen † canonico huma-
nitatis intuitu talibus filijs debentur alimenta a parenti-
bus pro modo facultatum.c.cum haberet. in fin.de eo qui
dux.in uxo.quam pol.per adul. Per iſta ſolutum ſit etiam
ſecundum dubium in quo dicendum quod dictæ Margare
tę debeatur tota hæreditas Stipoſij ſui patris.

CONSIL. CCCCII.

1 *Remiſsio pretij quando fiat gabellarum emptori.*

Con-

2 *Coniecturæ & interpretationi non eſt locus ubi clara eſt conuentio ſeu contractus.*
3 *Ementi ſpem ſiue fructus futuros periculum datur.*
4 *Ementi ſiue contrahenti decepto quando ſuccurratur.*
5 *Emptor differt a locatore pretio & mercedis quantitate.*
6 *Emptor gabellarum qui conuenit remiſsionem ſe non petiturum eam petere poteſt.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Pluribus rationibus uidetur poſſe probari quod
emptor gabellarum communis piſtorij nõ
poſsit petere remiſsionem reſaluum ſiue reſti.de qua quæritur. Primo obſtante expreſſa
conuentione corroborata ſtatuto dicti communis in quo
clare patet quod prædicta gabella fuit ſibi uendita cum
commodis & incommodis & quod ratione alicuius dãni
2 emergentis nulla remiſsio ꝓtij peti poſsit. † Cũ ergo dicta
cõuentio clara ſit non uidetur recurrendum ad interpreta
tiones ſiue coniecturas.l.ille aut ille.§.cum in uerbis. ff. de
leg.iij.& l.continuus.§.cum iſta.de uerb. obli. contractus
enim ex conuentione legem accipiunt.l.j §. ſi conueniat.ff.
depoſiti.& per pactum certum eſt quod poteſt quis in ſe re
cipere periculum cuiuſcunque damni caſus fortuiti emer-
gentis iuxta plene no.in l.ſed & ſi quis.§.quæſitũ. ff. ſi quis
cautionibus. Secundo hoc probatur quia ex forma contra
ctus apparet contractus emptionis & uenditionis nõ loca
tionis dum dicit uendidit monacho ementi & recipienti
pro pretio & nomine pretij lib. xxv. millium &c. nam ubi
eſt res & pretium numeratum & uerba ita ſe habent cenſe-
ri debent contractus emptionis & uenditionis ut inſti. de
empt.& uen.§. pretium. ſed natura iſtius contractus eſt ut
poſt emptionem perfectam omne eius periculũ pertineat
ad emptorem.l.neceſſario.ff.de peri.& com.rei uen. & C.
3 eo.tit.l.j.& ij. † Tertio hoc probatur quia iſte emptor gabelle uidetur quodam modo emere ſpẽ ſiue futuros fru-
ctus a futuris uenditoribus uini ad minutum ſed lege caue
tur quod qui talia emit ſi nihil percipit periculum eſt ſuũ
ſicut ille qui emit iactum retis. & ſic ille qui emit nomen
debitoris uel hæreditatis quibus caſibus etiam ſi nihil per
cipitur pretiũ debetur ut.l.ſi iactum.ff.de ac.emp.& l.ſi nõ
& l.cum hæreditate.ff.de hær.uel act.uendi. Item qui emit
gabellam uidetur emere uſumfructum qui a ſe percipitur
uel etiam perceptionem emolumentorum ex ea & ſic rem
incertam & quæ pendet ex inſidijs fortunæ & per conſe-
quens omne damnum ſpectat ad eum:ut d.l. neceſſario. §.
quod ſi pendente. nam ut ex forma cõtractus apparet om
nino.cura & diligentia in percipiendo dictam gabellam
per communem piſtorij eſt translata in emptorem & per
conſequens uidetur emiſſe ius uſufruc.& l. cum ita.de uſu-
fru.leg.& l.idem eſt.ff.uſufruc.quemadmo.ca. in quo caſu
certum eſt quod pertinet ad emptorem:ut d.§.quod ſi pendente. Quarto & ultimo probatur in l.licet.C.loca.ubi &
ſi quandoque poſſet peti remiſsio propter ſterilitatem hoc
tamẽ fallit ſi aliter actum ſit.facit.l.ſi quis fundum. ff.loca.
Ex quibus uidetur dictum emptorem non excuſari licet de
mora longioris temporis domini noſtri papæ Alexandri
in piſtorio aliter fuerit opinatus quam euenerit. conſidera
to enim ſtatu uolubili humanarum rerum debuit cogitare
hoc euenire poſſe: & ideo ſic emendo ultra ſatis conſuetũ
modum propter ſpem longioris more in piſtorio uidetur
ſibi imputandum tanquam fortunæ inſidijs ſe ſubmiſerit.
facit quod no.in l.inter ſtipulantem.§.ſacram:de uer.obli.
& iſte rationes multum urgent contra dictum emptorem
in fauorem gentis piſtorij. Quibus tamen non obſt.con-
trarium credo uerum de iure. Et præmitto quod in perci-
piendis fructibus futuris quantumcunque hoc incertum eſt
tamen in iſta incertitudine iudicamus ſecundum quod uul
gi opi.& ſecundum communiter conſuetum eſt percipi.c.
in ciuitate. extra de uſur. & ad iſtum conſuetum modum
& communem opi. uulgi de inſcientia contractus ſuper di
cta re incerta iudicandum eſt ut ibi. facit quod no.in c. tua
nuper.de his quæ fi.a ma.par.capi.& l.ſi a lege. C. de uſur.

In caſu ergo noſtro iſta ſpecies reſidentiæ in piſtorio domini noſtri papæ erat in mentibus hominum quaſi certa
& iſta ſpecies & communis opi. intulit ad iſtum emptorẽ
ad offerendum pretium gabellarum quaſi ultra quadruplũ
quod uendi communiter conſueuit. Et ſubtiliter aduerten
dum quod niſi ſuper iuſtitia huius ſpei fundetur iſte cõtra-
ctus emptor poteſt petere eius reſciſsionem ex alio capite
quam ſterilitatis ſuperuenienti uidelicet ex deceptione ne
dum ultra dimidiam iuſti pretij ſed etiam ultra quadruplũ
pretij conſueti & per conſequens ex iſto capite reſcinden
dus:ut l.ij.C.de reſcin.uen.& c.dilecti. de emp. & uendit.
oportet ergo communem fundare iuſtitiam huius contra
ctus ſuper.d.cõmuni opi. uulgi quod propter dictam reſi-
dentiam cuicunque tantum fuiſſet uendita dicta gabella.ſi
ergo iſta fuit cauſa finalis utriuſque contrahentis uidelicet
uériſimilis reſidentia ſiue mora longior in piſtorio domini
noſtri papæ quod ex poſtfacto apparuit dicta cauſa non ſe
cuta debet iſte contractus reſcindi poſtquam emptor non
fuiſſet aliter contracturus:ut l. cum te fundum. C. de pact.
inter.emptorem.ubi ceſſante ſpe quæ fuit cauſa ineundi cõ
4 tractum bonefidei reſcinditur contractus. † Et per hoc nõ
ob.quod iſte emptor uidetur emiſſe ſpem: & per conſe-
quens imputetur ſibi.nam iſta ſpes in mente & opin. com-
muni totius uulgi erat proculdubia ſiue indubitata proba
bili iudicio quod cum ſecus euenerit tanquam ex cauſa ino
pinata ſuperuenienti eſt ſibi ſuccurrendum.nam regulari-
ter ex cauſa ſuperueniente receditur a diſpoſitione legiti-
me celebrata quaſi ſub ea conditione contracta ſi res remã
ſerit in eodem ſtatu.ut no.in c.quemadmodum. de iureiu-
rando.l.ſi cum cornelius.ff de ſol.& no. in d.c. tua nuper.
de his quæ fi.a prela.Secundo pro clariori deciſione huius
dubij recurrendum eſt ad quæſtionem quam Bar.diſputa-
uit quæ incipit publicanus quidam. ubi pro intelligentia
quæſtionis in terminis ſimilibus ſicut iſtis reuocat in du-
bium utrum iſte ſit contractus empt. & uend.prout uerba
ſonant quia ſit mẽtio de re & pretio. & in hoc dicit quod
quandoque agitur ut pro certo pretio aliquid tradatur &
transferatur dominium:& tunc conſtat quod eſt emptio.l.
conuenit.de contrahen.emp. & ſic loquitur totus ille titu
lus.C.& ff.idem ſi agitur & trãſferatur aliquod ius ut uſuſ
fructus uel ſeruitutis:ut l.cum manu ſata.§.j.ff.de contrah.
emp.quandoque agitur ut ille qui pecuniam recepit nullũ
ius transferat ſed tantum ut aliquid operetur uel faciat
& tunc eſt locatio & conductio:ut l. cum uenderem. & l.
item ſi pretio.ff.lo.& iſte eſt caſus noſter. aliquando conue
nit ut ille qui pecuniam recipit aliquid mixtum faciat. &
de hoc eſt aliquod quod conſiſtit in dando & faciendo mix
tum.& hoc eſt aduertendum quia aut datio ſeu rei transla
tio uenit principaliter.fieri autem uenit per quandam con
ſequentiam ut qui edificat in alieno & erit locatio.ff.loca.
l.item ſi.§.inſulam.aliquando dubitatur quod iſtorũ prin-
cipaliter ueniat:& iſte eſt caſus noſtræ quæſtionis. nam po
teſt dici quod uenit translatio iuris uſusfructus.pactum au
tem quæſtionis factæ uenit in conſequentiam:ut l.iij. §. de
ete.ff.de uſufru.& ſic fructus faceret ſuos tanquam fructua
rius & erit emptio. Item poteſt intelligi econuerſo quod
pactum ueniat principaliter. fructus autẽ iſtos faciet ſuos
ex quadam conſequentia.ſ.quia domini uoluntate præci-
pit non ex aliquo iure quod habebat in rem in ſimplici co
lono cuius dominus teneatur ad patientiam :ut:l. ex con-
ducto.in prin.& l.ſi merces.§.ſi fundum.ff. loca. & tunc ſe
5 cundum eos glo. ſingularis † dat doctrinam ſcilicet quod
pretium & mercedis quantitas facit diſcerni emptorẽ a lo
catore:ut no.in l.j.§.j.ff.de ſuperficiebus ſuper uerbo agen-
do. in glo. uult dicere quod pretium eſt unum & certum
merces non cum per ſingulos annos ſoluitur ut not. in l.j.
C. de iure emphy. quod tenẽt ibi doc.& per hoc ſpecula-
tor dum ponit formam contractus uenditionis fructuum
ſic refert ad unum pretium tantum ſed cum ponit formam
locationis mercedem annuam ut in Spec. de empt.& uen.
§.j.&.§.fi.autem uſufruc.de locato.§.j.ſecunda forma. Ad
propoſitum ergo cum in caſu noſtro ex forma contractus
apparet

apparet quod ſolutio pretij fieri debet quolibet menſe in duabus ſolutiooibus ſiue magis liqnido apparet quod iſte eſt contractus locationis non emptio. & uend. Non obſt. quod hic ſit uerbum pretij nam quandoque hoc uerbum ponitur pro mercede ut not. Azo in ſumma locatio §. primo ſicut uerbum emere ponitur pro conducere, ut le. qui. C. loca.& ff.eodem.qui inſulam.§. qui eadem. Non obſt. quod in caſu noſtro fuerit unum pretium conſtitutum ſed diuerſa ſolutio per tempora quia talis inſpectio locum habet in legatis & alijs obligationibus ſimplicibus ſed in obligationibus reſpectiuis unitas pretij non inſpicitur ſi fuit habitus reſpectus ad ſingula ut ecce ſi plures res emuntur uno pretio dicitur.xx. ſolut.ſcilicet.x. pro tali & decem pro tali. & certe debent plures dici uenditiones.ut.ff.de edil.edi. circa fin. in gloſ. quæ incipit merito. Præterea dicit Bart. poſito quod tu uelis inhærere uerbis contractus quia dicit emi & pro pretio &c. & ſic ſit emptio tamen remiſsio deberet fieri poſtquam debet ſolui annuatim quod patet in ſuperficie quæ poteſt transferri in alium titulo empt.& uend.leg.j.§.fina.ff.de ſuperfic.& tamen ſi ſuperficiarius non poteſt uti ſuperficie debet fieri ei remiſsio eius quod eſt annuatim ſoluendum. leg. inter quos.§.damni. & ibi no.de damno.infecto. ſimiliter in contractu innominato ubi aliquid eſt ſoluendum uel dandum ſit remiſsio ſicut in locatione. C.eod.licet.& l.except. tempore.eod.titul. patet hoc etiam in tributis in quibus ſi fructus excipi non poſſunt tributum non debetur. ff. de cenſi. leg.formam.§. illam. Ex quibus ſimilibus & alijs de quibus in prædicta diſputatione uidetur liquido concludendum in dubio de quo quæritur quod dicto emptori debeat fieri remiſsio pro illis menſibus pro quibus dominum noſtrum papam credebat facere in piſtorio reſidentiam & non fecit & in hoc magis ſit fauendum emptori qui certat de damno uitando quam communi quod certat de ad-
6 uentitio lucro.argum.l.fin.C. de codic. † Non obſt.contrarium quod conuentum fuerit remiſsionem non petere &c.quia debet intelligi rebus ſic ſe habentibus non autem contra utriuſque contrahentis & totius uulgi opinione mutationem & uariationem. de hoc enim non fuit cogitatum ſed probabili iudicio totum contrarium ut prædictum eſt.argum.eius quod not.in leg.quod ſeruus. ff. de condic. ob cauſam. & hinc eſt quod ſi papa traxiſſet moram in piſtorio non poſſet petere dictam remiſsionem emptor ſi multominus quam putauerit præcepiſſet. Præterea ut prædictum eſt & ſi non ex iſto capite remiſsionis pretij iſte contractus ueniet reſcindendus tamen ex capite enormiſsimæ leſionis negari non poteſt quin reſcindi debeat ſcilicet quia deceptus ultra quadruplum pretii communiter conſueti: ut d.leg.ſecunda contractus enim iſte ex parte communis petentis dicitur continere dolum re ipſa: quia talis dolus ſiue inſidia a principio ſiue ſuperueniat ex poſtfacto reddit contractum inualidum per exceptionem doli: & leg.ij.§.circa.ff.de dol.excep.l.ſi quis cum aliter. ff. de uerbo. obligat. Et iſtam partem credo ueram & alias conſului in ſimili quæſtione. nam in anno præterito iubilei. MCCCXCV. quidam de eugubio credens tranſire romipetas multas domos conduxit pro hoſpitijs retinendis. ſed tamen propter guerras nullus potuit tranſire petebat remiſsionem conſului quòd deberet fieri remiſsio quaſi ſterilitas præter ſpem ſuperuenerit.l.cum in plures. §. j. ff. loca.& quod ibi per Bar.no.ad alia contraria ex prædictis apparet clare reſponſum.

CONSIL. CCCCIII.

1 *Pactum a duobus quod quicquid de hereditate domini ad alterum peruenerit debeat alteri reſtitui quomodo intelligi debeat.*
2 *Principale ſecundum naturam acceſſorij non regulatur.*
3 *Pactum conſenſu firmatur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Viſo diligẽter tenore donationis facte franciſco alias thadeo per antoniã eius ſororẽ de bonis & hæreditate domine biancine auie materne prædictorum ex uerbis donationis late cõtẽtis dicte antonie etiam iuramẽto firmate Prima facie uideretur dicendum dictam Antoniã obligari dicto eius fratri ad tradendũ quicquid de bonis dicte auie titulo p̄legati & inſtitutionis de ipſa poſtea facte fuerit cõſecuta.ita enim ſe uerba habent qualiter denotat omnia bona quæ habet vel haberit in futurum in bonis & hæreditate dicte domine biãcine eius auie per quæ uerba ſpem future hæreditatis acquirende uidetur in eum cõtuliſſe ꝙ fieri põt.l.ſpem.C.de dona.& l.nec emptio.de contrahem emp.facit.l.ſi ſtipulatus fuerim.&.l.ſi.a colono.de uerbo.obli.ubi iura competitura in ſtipulatione poſſunt deduci & maxime hoc uidetur uerum propter iuramẽtum qđ põt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne.c.cum contingat.de iure iu.Item licet domina biancina ſuum conſenſum reuocare potuerit per.l.ſi.C. de pac.& ar.l.ſi cum dotem.§.eo aũt tempore.ſo.ma. tamẽ principalis contractus donationis celebratus inter antõniam & franciſcam non uidetur reuocatus.conſenſus enim domine biancine uenit acceſſorie ad contractum donatio-
2 nis. † ſed principale non regulatur ſecundum naturam acceſſorij maxime ubi inter principale & acceſſorium eſt diuerſa ratio ad hoc.c.j.de cõſe.ec.uel alta.& l.ſi tibi.§.de pignore. & quod ibi no. ff. de pac.in domina enim biancina conſenſus eſt mutabilis ſiue ambulatorius quia per eius obſeruantiã induceretur uotum captande mortis.ut d. l. ſi. quæ ratio ceſſat in antonia donatrice vñ cum non idem inſit uitium debet eſſe ualida ſi ad ipſam bona donata fuerunt deuoluta.d.l.ſpecie.diuerſorum enim diuerſa eſt ratio & cenſura iuris.l.ſi maritus.C.de do.inter ui & uxo. Sed his nõ ob. contrarium uidetur de iure dicendum & præmitto ꝙ non poteſt teſtator facere ſiue diſponere etiam cum iuramento ne ſibi liceat reuocare teſtamentum.ut no.in.c.ꝙ ſemel placuit.de reg. iur.lib.vj.in mer.& Old. in queſtionib. ſuis.& eſt communis op.in.l.ſi quis.in prin.teſti.de le. 3.& eſt hoc uerum etiam quo ad tertios paciſcentes ſuper hæreditate alicuius de mente enim dicte. l. ſi. C. de. pac.& expræſſe uidetur non ſolum quo ad ipſum qui conſenſum ſuum accõmodauit ut reuocare eum poſſit. ſed etiam quo ad ipſos tertios paciſcentes quocunque titulo nullum eſſe ꝙ geritur ſuper hæreditate hominis uiuentis & poſtea reuocantis conſenſum dicta enim. l. irritat omnes donationes & pactiones & contractus ſuper hæreditate hominis uiuentis niſi in uno caſu duntaxat ſed ſi ille de cuius hæreditate agitur conſenſerit & in conſenſu perſeuerauerit prout ibi dicitur ubi quo ad propoſitum ſignanter notandum quia tales pactiões ſtatuti eſſent cõtra bonos mores. & ꝑ conſequens iuramẽtum etiam de iure canonico.c. non eſt obligatorium. de reg.iu.&.c.quamuis.de pac.l.vj.iuramentum enim in illis caſibus non erat interpoſitum contra bonos mores ſed contra ſimplicem legis prohibitionem edite in fauorem priuatarum perſonarum principaliter. iuxta
3 plene no.per Bar.in. l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. † Non ob.quod dixi de principali acceſſorio &c.quia dico conſenſum huius de cuius hæreditate agitur cenſeri quid principale,quia per ipſum firmatur pactio quæ alias eſſet nulla & pena priuationis digna ſuper hæreditate hominis uiuentis ut ibi.&.l.nec nos.C.de capti.& quod ibi no. non ob.ꝙ dominus ſuper iure de futuro poſſet paciſci quia fateor in alijs caſibus quam in illo.ſ.hæreditate tertij.facit quod no. Bar.in.l.is poteſt.ff.de acq. hære. Poſtremo ſubtiliter aduertendum quod poſtquam domina biãcina ſuum conſenſum in donatione expræſſe accommodatum reuocauit & aliter de bonis ſuis expreſſe depoſuit quadrantem uidelicet domine antonie legãdo & in triẽte inſtituẽdo uidet expræſſe dictam pactionem ſuper ſuis bonis reprobaſſe. Franciſcus igitur ſuper triente eius heres aduocando a domina antonia coherede ſua quadrantem & trientem uidetur uenire contra uoluntatem teſtatricis & quodammo. in

directe

directe denegare ſuper ſuam hæreditatem liberam teſta-
menti factionem dum reuocat ordinata ab eo. l. quæ a pa-
tre.C.de teſt.mili. Ea quibus concludo quod non ob. di-
cta donatione irrita per penitentiam auie teſtatricis dictæ
domine antoniæ prælegatum & inſtitutionem ſaluas fore
& poſſe conſequi non ob. dicta donatione &c.do. Pet. de
Anchar.

CONSIL. CCCCIIII.

1 *Papa ſi diſpenſauerit cum minore ut beneficium curatum obtinere poſ-ſit an abbas cui licentiam conceſſit de certa uicaria idonea perſona prouidendi utrum prouidere poterit dicto minori.*
2 *Idoneitas perſonarum ad beneficia curata quæ dicatur.*
3 *Reſcriptorum uerba ad limam iuris communis ſunt referenda.*
4 *Papa & imperator id poſſunt per legem priuatam quod & per legem uniuerſalem.*
5 *Formam nouam mandato non dabunt ſi exprimantur quæ tacite inſunt.*
6 *Implementum unicum ſufficit ad diſſolutionem obligationis.*
7 *Remiſſio ſemel facta non tollitur & ſpes melioris conditionis non admitur.*
8 *Diſpenſatio qualiter fiat & quid continere debeat.*
9 *Beneficium principis eius facto amiſſum reintegrari debet.*
10 *Legatum auri uel argenti non extinguitur. ſi poſtea in maſſam conflectur.*
11 *Argumentum de uno ad reliquum in ſeparatis non ualet.*

IN CHRISTI nomine amen. Tria dubia
in cauſa ulrici contra erneſtum & bartun-
gum ex actorũ proliaitate elicita ſunt per re
uerendum patrem & dominum dictæ cauſæ
auditorem. Et quia primo de perſonis quam
de iuris ratione quærendum eſt.l.ſi quæramus.de teſta.& l.
1 quidam referunt.de iure cod. † In ordine dubiorum.Pri
mo quæritur utrum ulricus dicatur idoneus ad obtinendũ
eccleſiam curatam ſiue uicariam perpetuam. Dubium fa-
cit quia cum ipſo iure in ætatis ſuæ anno xiii. diſpenſatum
fuit ut non obſtante ætatis defectu poſſet curatum benefi-
cium obtinere abbati etiam ſancti alberti cuius abbati ec-
cleſia de qua agitur erat iam unita per papam facultas con
ceſſa fuit per eundem papam ut de uicaria dictæ eccleſiæ
poſſet perſonæ idoneæ prouidere qui prouidet dicto ulri-
co cum quo per papam in ætate fuerat ut prædicitur diſpẽ
ſatum. Et allegatur quod non potuerit quia facultas ab-
bati conceſſa cum dicatur in ea perſonæ idoneæ prouide-
re &c.debet intelligi de idoneitate naturali non ciuili.i.de
illa quæ ſtatura eſt per ſacros canones in beneficiis curatis
obtinendis non de illa quæ prouenit ex reſcripto apoſto-
lico. Illa autem eſt.xxv.annorum non aiij. cap.cum in cun
ctis.de elec.& cap.licet canon. eod. tit. lib. vj. & pro hoc
l.in.C.de his qui ve. eta.impe.cum materia ibi poſita quia
uerba in dubio ſunt naturaliter non ciuiliter intelligenda
c.ſuſceptum.de reſcrip.lib.vj. Præterea iſta gratia & facul
tas abbati conceſſa debet referri ad intellectum iuris com
munis † ſicut regulariter uerba quorumlibet reſcriptorum
3 & diſpoſitionum omnium.c.cauſam quæ de reſcrip.& cap.
cum dilectus.de conſue.& l. quæro.§. inter locatorem. ff.
loca.& l.1.C. de noxa.ad illud enim ius quod papa ſcire
præſumitur ſe uidetur retuliſſe dum dixit perſonæ idoneæ
non ad ius ſingulare dicti indulti quod præſumitur igno-
raſſe.c.j.de conſt.lib.vj.intentio autem papæ debet præ ce-
teris dominari & ſequi per eum cui aliquid iniungit. c. ſu-
per literis.de reſcript.& c.cui non de præben.lib.vj. & l.di
ligenter.ff.manda. Præterea quo ad gratiam ulrici ſumus
in materia odioſa.ſ.ut pueri promoueantur ad beneficia cu
rata.c.indecorum. de eta. Et qua.& c.ſuper in ordinato.de
præben.debet ergo ſtricte interpretari ut per eam .ſ. non
poſſit prouideri uigore gratiæ ſpecialiter alij conceſſe ſe-
cundum formã iuris ut dictum eſt. ſed alias per ſuum uel
alium ordinarium ut ſic quantum poſſumus reſtringatur
gratia odioſa duntamen aliquid operetur quod bene col-
ligitur ex ca. is cui.de preben.lib. vj. Contrarium prædi-
ctis non ob.uidetur de iure dicendum. Pro cuius clariori
demonſtratione præmitto quod modificatio ætatum in be
neficijs & alijs diſpoſitionibus eſt inducta mero iure poſi-
tiuo.ſ.canonico uel ciuili quæ iura limitant ætates diuer-
ſas iuxta diuerſitatem materiarum prout uiſum eſt ipſi iu-
riſlatori nec in hoc poſſumus reddere rationem aliam niſi
quia ſic principi placuit. l.j.§.j.ff.de conſtitu.princ.& no.
in cle.generalem. de eta.& qualit. Ea quibus patet quod
quælibet ætatis modificatio debet dici canonica uel ciui-
lis non autem naturalis . quia natura ætates non diſtinguit
in actibus hominum ſed poſtquam homines habent intel-
lectum cenſentur habiles ad acquirendum & retinendum
etiam furioſi & dementes ex quibuſdam diſpoſitionibus.
facit inſtit.de auth.tut.poſt princip. & l. pupillus. de acq.
hæred.& l.donatarum. C. de acqui.poſſ. Prædictum ergo
argu. de intellectu naturali non ciuili ad propoſitum non
4 accedit † Item etiam præmittendum eſt quod illud quod
poteſt papa uel imperator per l.uniuerſalem poteſt per le
gem priuatam & ſpecialiter concedendo priuilegia & in
dulta quæ dicuntur leges priuatæ . iiij. diſtinct. priuilegia
ſunt enim ambo ipſi leges animatæ in terris.in auth.de con
ſuli.in princi. papa igitur habilitando aliquem per reſcri-
ptum uidetur quo ad illum derogaſſe iuri communi quo
ad omnia : ut l.quidam conſulebat in fin. ff. de re iudic.ibi
omnia agere decreuit &c. hinc eſt quod dicit lex ſacrile-
gij inſtar eſſe diſputare an ſit idoneus quem princeps ele-
git.C.de cri.ſac. leg. diſputari. diſpenſatio igitur in ætate
henrici quo ad curata beneficia reddit eum ita habilem ſi-
cut eſſet quilibet maior annis quo ad illa ut ſic idem ope-
retur ſpecialis prouiſio quo ad caſum illum quod opera-
tur generalis quo ad omnia.l.ſi duo.ff. de admi. tuto. & l.
omnes.C. de quadri.præſcript. Et per hoc non obſt. quòd
dicit uideri ſe papam retuliſſe ad idoneitatem ætatis de iu-
re communi non indulto ſpeciali.nam in quantum ad ul-
ricum poſtquam ſemel decreuit eum idoneum ad curatũ
beneficium debet ſimiliter per ipſius commiſſarium ido-
neus reputari & licet de illo indulto ulrici in facultate cõ
ceſſa abbati papa non præſumatur habuiſſe notitiam ſed
de iure communi tamen implicite & generaliter uidetur
ſe retuliſſe ad omnes habiles tam de iure communi quam
ſpeciali cum quelibet idoneitas deſcendat ab eodem fon-
te & ab eadem cauſa efficiente ſcilicet tam ſpecialis ulrici
quam generalis abbati.papa enim poſt diſpenſationem ſuã
interrogatus an ulricus ſit idoneus ad curatum proculdu-
bio fateretur quod ſic poſtquam cum eo diſpenſauit.ſimi-
liter igitur debet reſpondere abbas ut d. c. ſuper literis de
reſcrip. & per illa non ob.ar.in contrarium. de quo ſupra,
uidelicet quòd ſecundum ius cõmune debet uerbum ido-
neus intelligi. nam quo ad ulricum debet intelligi ſecun-
dum ius ſpeciale ſibi conceſſum. Præterea ſi prædictum
uerbum idoneè non eſſet appoſitum in adulto abbatis nõ
fieret dubium quod eidem ulrico potuiſſet prouideri de il
la perpetua uicaria poſtquam cenſetur iam idoneus ex re-
ſcripto papæ generaliter ad quodcunque beneficium cura
tum.ut d.l.quidam conſulebat.& d.l.j.de cri.ſa. ex illo er-
go uerbo idoneè ingeritur dubium quod de tali idoneita
te iuris ſingularis non debeat dictum uerbum intelligi ſed
uidetur quòd expreſſio huius uerbi non alteret neque ali
quod ultra addat quam ſi fuiſſet omiſſum quia tacite ſubin
telligebatur ex diſpoſitione iuris communis quo cauetur
quòd beneficijs prouideatur de perſonis idoneis.ut c.gra-
5 ue.de præben.&.c.cauſam de elec. † illa autem quæ tacite
inſunt ſi exprimantur non dant nouam formam mandato
ſed perſonam excitant & mouent cui debeat prouideri.&
hæc eſt doctri.doc.& uera de qua in cle.j.de of.de leg. in ſi.
per Inn.in c.prudentiam.de offi.de leg.facit quod no. Ioa.
an.in c.j.de conſt.li.vj.ubi etiam plene ſcripſi.Non ob. qđ
dicta gratia abbati conceſſa non debeat extendi ad ulricũ
cuius diſpenſatio debeat ut odioſa reſtringi quantum plus
poteſt duntamen aliquid operetur per c.is cui præal.quia
hic non quærimus de reſtringenda uel amplianda gratia
ulrici ſed abbatis cuius indultum ut poſſit eccleſiæ de per
petuo

petuō uicario prouidere &c.debet dici ſiue cenſeri fauora
bile noo odioſum cuius effectus debet in alium deriuari
noo apud eum remaoere iuxta no.per Lapum & per me in
d.c.is cui.& c.dudum eo.tit.& eſſet abſurdum dicere quod
dictum indultum ita reſtringatur quód poſsit per ipſum
prouideri ulrico per ſuum uel alium ordinarium de cura-
to & non per illum cui papa fecit gratiam ſpecialem ſuper
prouidendo perſonæ idoneæ. ſic enim interpretando mi-
nor eſſet poteſtas illius cui papa facultatem conceſsit quā
illius cui conceditur per ius commune cum tamen debeat
eſſe maior quo ad illum caſum.c.illuduiſti.de offi.le.& qđ
no.in c.ſi de beneficio.de præben.in cle. in ratione ſui. Et
per hoc non ob.ultimum ar. contrarium. Secundum du-
bium eſt quia per diſpenſationem ſuper defectu ætatis ulri
ci ſemel obtinuit uicarium dictę eccleſiæ unite utrum po-
ſtea diſſoluta per reuocationem poſsit abbas cui de nouo
papa conceſsit facultatem prouidendi dictę eccleſiæ de re
ctore idoneo dicto. v. in dicta eccleſia in qua fuit uicarius
prouidere de rectoria. Dubium facit quia poſtquam ſemel
uigore diſpenſationis fuit dictam uicariam perpetuam aſ-
ſecutus uidetur quod dicta diſpenſatio ſit conſumpta nec
eius uigore poſsit amplius aliud uel aliam nouo titulo ob
tinere: & quia ſuper hoc ſunt opinioues contrariæ Archi.
& Io.an.ideo quæ ſit uerior & probabilior opin.etiā apud
modernos fuit in dubium reuocatum. nam Arch. tenet ꝙ
poſtquam ſemel uigore dictę diſpenſationis fuit aſſecutus
beneficium per ipſam amplius illo dimiſſo nō poſsit aliud
beneficium obtinere. Io.an.contra quorum rationes & mo
tiua plene habentur.de præben.c.non poteſt.§.j. lib. vj. in
nouel. In qua quæſtione cum legerem dictum librum &
ſcriberem quid tenendum in prædicta quæſtione mihi ui-
ſa fuit opi.Io.an. uerior & probabilior & prout tunc ſcri-
pſi ita hic interſerendum duxi de uerbo ad uerbum.uerſu.
iuri uero in d. §. quod diſpenſatio facta quod poſsit quis
duo beneficia recipere & licite retinere intelligitur de
duobus primis & glo. quæ incipit ita dicebat eccleſia.alle
gat quatuor. ll. unum c. ad hoc.ad idem allegat in nouel.
ff.de iur.do.l.dotis promiſsio.& de pac.do.l.inter ſocerum
§.ult.& qui & a qui.l.matrimonium.de uerbo.ſig.l. ſciendum.& de bo.aut.iu.po.l.ult.& de leg.cum pater.§. certā.
ff.ut leg.cauſa caue.l.j.§.ſi cut.omnes enim iſte.ll. probant
quod ad diſſolutionem obligationis & liberationis ſufficit
6 † primum unicum implementum ita quod uigore diſpenſa
tionis debet ſufficere impleuiſſe ſemel nec de perſeueran-
tia eſt curandum.ſicut in conditione dicimus quod ſufficit
impleuiſſe ſemel nec de perſeuerantia poſtquam extitit eſt
curandum etiam ſi non duret:ut.l.ſi quis hæredem. C. de
inſtit.& ſubſtit. ſub condi. fac. l. ſi ſocius. uerſ. nec pro eo.
ff.pro ſocio.ubi conuentio de dando ſiliam unius ex ſocijs
de communi refertur ad unam uicem non pluries nec in ca
ſu huius.c. debet intelligi de duobus primis.ſi enim intelli
geretur de ulterioribus poſt duos primus extenderetur in
infinitum. ſed infinitas eſt uitanda in diſpoſitionibus odio
ſis.ff.de dam.infec.l.qui bona.§.ſi.& c.cum in multis. de re
ſcrip.facit quod no.in gl. in l. maritus. ff. loca. de medico
qui promiſit liberare infirmum a podagra quem liberaſſe
noſcebatur.ſed tamen poſtea ſuperuenit an interim tenea-
tur eum curare ibi arguit pro & contra ex multis iuribus
quorum quædam probant quod ſufficit impleuiſſe ſemel
alia probant quod non ſufficit ſed non decidit. Et prædicta
faciunt ad quæſtionem quam plene ibi examinat Io.an.di
ſpenſatum eſt cum illegitimo ſuper beneficio obtinendo ſi
dimiſſo primo ꝙ uigore diſpenſationis obtinuit an pote-
rit recipere ſecundum Arch.quod non. Pro quo faciunt ſu
prædicta iura quæ uolunt quod faciat ſemel tantum.ad idē
ſupra de filijs præsbyterorum.c.j.& quod ibi per Io.an. ſu
per uerſ. unicum. Et dicit Arch.ita pronunciaſſe bonifa-
cium. Dura uidetur Io.an.iſta opi.& nimis late officere nā
ſecundum eam idem eſſet in quocunque inhabili propter
crimen ꝑ uitium uel irregularitatem cum quo eſſet circa
habendum beneficium diſpenſatum ut ad primum tantum
dicta diſpenſatio reſtringatur ſed id non eſt uerum ſecun-
dum eum. Non ob.illud c. & iura præallegata nā aliud eſt
diſpenſare ſuper perſone inhabilitate prout loquitur præ-
dicta quæſtio aliud ſuper beneficiorum pluralitate de qua
loquitur illud.c.prima enim perſona reſpicit.& eſt perſo-
nalis ideo cum perſona durat ſicut priuilegium perſonale.
de reg.iur.priuilegium:nec dimiſsio primi beneficij reddit
eum inhabilem nec reducit ad ſtatum primum.inhabilita-
7 tis quia † remiſsio ſemel facta non debet tolli.xxiij.q. ij. ſi
is qui.nec ſpes melioris cōditionis debet adimi.C.de nup.
l.imperialis in prin.facit quod no.Io.an.poſt Inn.ſupra de
transla.c. ſi. ſuper uerbo examinari.diſpenſatio uero ſuper
pluralitate non concernit principaliter perſonam imo ip-
ſam alias habilem præſupponit ſed concernit beneficiorū
numerum quæ iuribus eſt inimica ut ambitio.ut quis. ſ. ſit
pluralis.ut ſupra.c. quia in tm̄ cum ſi.non mirū ergo ſi nu-
merus duorum beneficiorum de primis duobus intelligī
& ex cā prædicta reſtringitur ad duo prima ſicut nomen
hæredis de ſui natura protenditur ad primum qñ.ſ.deduci
tur in diſpoſitione non tranſmiſsibili ad hæredes.ut in uſu
fru.& l.antiquitas.C.de uſuſr.& l. ſciendum. de uerb. ſig.
Non ob.c.j.de filijs præsby.nam ibi fuit diſpenſatio ſuper
uno beneficio cum perſona inhabili,licet em nō poſsit ha
bere niſi unicum ut ibi dicit tñ eo dimiſſo ſucceſsiue unū
poſt alterum poterit habere plura ut ibi no. Ioa.mo.in ad.
& ſic concludit. Et iſtam opi. Ioa.an.credo ueram nam iu-
ra ſemper conſiderant in diſpōne cauſam proximam & nō
remotam.ut no.in c.ceterum.de hom.& l. ſimiliter. ff. rer.
amo.& l.rogaſti.in prin.ſi cer. pet. ubi diſpoſitio iudicatur
ex cauſa proxima non remota ſicut in quæſtione propoſita
cum papa diſpenſat cum inhabili ſuper beneficijs obtinen
dis perſona uenit principaliter in diſpenſationem in qua
nullum uenit beneficium ſed perſona habilitatur ad ipſum
ſed cum diſpenſatur ut poſsit duo uel tria beneficia obtine
re iſta concernit principaliter beneficia non perſonam ꝙ
patet quia cum iſte eſſet alias inhabilis ad beneficia ꝓpter
crimen uel irregularitatem non poſsit uigore dictæ diſpē
ſationis talia beneficia conſequi quia papa diſpenſat ſuper
impedimento pluralitatis non inhabilitatis ergo ſubmo-
to uno aliud remanet ut l.& ſi non lex.ff.de hære.inſti. per
hoc facit quod no. Spe. tit. lj. §. nunc oſtendendum. uerſ.
8 xviij. † nam cum diſpenſatur cum inhabili debet fieri de
hoc expreſſa mentio nec ſufficit generalis maxime quia fie
ri debet cum cauſæ cognitione aliter potius poteſt dici fa-
ctum temerarium quod agitur contra iura quam diſpenſa-
tio etiam facta a ſciente & diſpenſare ualente. ut no. eod.
tit. §. qualiter autem. uerſ. dicunt autem quidam & uerſ.
nunquid ergo iſta ſunt uerba mea poſt Io.an.in d.cap.non
poteſt. Ex quibus apparet opin. Ioannis and. melioribus ra-
tionibus corroborari & magnam eſſe differentiam inter
cām.c.non pōt.& q.noſtrā. In qua etiam ulterius aduertē
dū eſt.quod quæſtio ſua loquitur in priuilegiato qui ſponte
dimiſit primum beneficium quod habebat uigore gratiæ ſi
bi factę nos loquimur in ulrico qui dimiſit neceſſario uica
riam propter reuocationem & iſta multum differunt fa-
cere actum uoluntarium uel coactum ſiue neceſſarium.
iſtis enim qui neceſſario actum faciunt ſemper eſt a iure
ſuccurrendum ut remaneant ſine damno alijs autem non
ita: ut l.fideiuſſor.§.ſi neceſſaria. ff. qui ſatiſd.cog.ſic ergo
huic ulrico uidetur a iure ſubueniendum ut poſt beneficiū
ꝙ uigore gratie conſecutus fuerat facto legis animate. a
papæ amiſit:ad ſuam gratiam priſtinam etiā ſi extincta fue
rit ipſo iure redeat ut ſeruetur illeſus arg.hoc optimum de
præb.c.ſi beneficia.lib.vj.ubi ad ius etiam per renunciatio
nem extinctum reuertit ſi illud ꝙ obtinuit facto pape per
didit ſiue amiſit. pro hoc ēt facit natura reſciſſoriorum.q̄
enim facto legis uel iudicis de nouo quæſitū reſcinditur
ſemper ad antiquū quis reuertit ipſo iure.ut patet in mino
re reſtituto aduerſus traditionem. nam & creditori actio
iam extincta reformatur antiqua:ut l.j.C.ſi aduer.tranſ.&
in quolibet iudicio reſtituto hoc contingit ut in nouel. &
ſi.item poſtremo dicit lex ꝙ iuuari non decipi beneficio
9 nos oportet.l.in commodato.ff.com. † ſed ſi ſemel benefi
cio

cio principis beneficium cõſecutus ſum & illud facto eius
amitto equum eſt me ad meã gratiam ipſo iure reintegra-
ri. Nam ſicut a beneficio principis receditur cũ incipit eſſe
iniquum. c. ſuggeſtum. de deci. & l. ex facto. ff. de uul. & pu.
Ita econuerſo ſi reuocatio extinguitur debet beneficium
reuiuiſcere ut ſic contrariorum eadem ſit diſciplina & ſi-
cut propoſitum in propoſito operatur ita oppoſitum in
oppoſito. xxxij. diſt. hoſpitiolum. & inſt. de his qui ſunt ſui
uel alie. iu. in prin. Ex iſtis apparet q̃ eſt magna dña inter
terminos quæſtionis ulrici & quæſtionem Arch. in qua rñ
nõſica ſubtiliter aduertit ſicut Io. an. ut patet ex prædictis.
Ex quib. concludo in ſecundo dubio quod non obſt. q̃ ulri
cus adeptus fuerit uicariam perpetuã uigore diſpenſatio-
nis ſuper etate obtinendi beneficium curatum &c. cũ illa
uicaria amiſſa uigore reuocatorie ipſius pape poſſit aliud
& multo fortius iterum obtinere & per pñs diſpenſatio
non ſit extincta. ſed duret ſemper babiru licet non actu do
nec eius uigore aliquod curatum poſſideat ſm Io. an. ut di
ctum eſt ſupra. Tertium & diſputatiuum dubium eſt an p
ipſam reuocatoriã unionis fuerit reuocata ipſa uicaria ulri
ci in dicta eccleſia parochiali unita dicto monaſterio ſan-
cti Lamberti. Ad partem negatiuam q̃ non fuerit reuoca-
ta arguitur in plurib. medijs. Primo quia mutatio ſtatus rei
de qua agit̃ non perimit nec extinguit iura prius in illa ac-
quiſita tertiæ perſonæ ſiue illa iura competant de iure cõi
ſiue priuilegio ſpãli. lxxxv. di. Arch. in ſi. xj. q. j. peruenit de
aui. & u ſu pal. c. ex tuarum. de eccl. edifi. c. ad audientiã. ij.
non enim papa uel princeps uł concedere priuilegium in al
terius iniuriã ſiue dãnum. ix. q. iij. nunc uero. & C. de eman.
libe. l. nec auus. & c. quamuis. de reſcrip. lib. vj. Ex iſtis igit̃
apparet q̃ ſtatus mutatio dicte eccleſiæ parochialis facto
pape contingentis per ſuam reuocatoriam nõ perimit ius
quæſitum ulrico in perpetua uicaria: quia hoc non operat̃
ſtatus rei mutatio nec pape intentio ut in iurib. præalleg.
facit. l. ij. §. merito. & §. ſi quis a principe. ff. ne quid in loco
pub. & alibi dicitur q̃ ſedes appoſtolica vł fauorabilis &
non minuit neque conſumit cum alterius opprobrio uel
iactura. c. ex tenore. de foro comp. xj. q. iij. ſi quis non obe-
diar. xxij. q. v. q̃. uero. & de don. inter uir. & uxo. c. nuper.
Secundo probat̃ quia ſtante rei ſubſtantia accidẽtis ſtatus
rei uariatio non eſt hñda conſideratio neq; ratio ſed cum
onere ſuo prius annexo remaneat hoc mõ probãt plura
exẽpla ſimilia in iure. Primo quia terra de qua decimæ ex
paſcuis ſoluebant̃ ſi ſit ad frugum fertilitatem redacta de
fructib. ſaluentur quia eadem eſt terra in ſubſtãtia licet ex
accidenti fructuum qualitas ſit mutata. de deci. c. comiſſũ.
10 & c. cum in tua. † Item ſi teſtator legat aurum uel argentũ
qđ poſtea ſit conflatũ & ad maſſam redactum non extin-
guitur legatum quia licet accedentis ſiet mutatio remanet
tñ eadem materia: ſic maſſa legata debent̃ ciphi poſtea ex
ea facti ff. de leg. iij. quæſitum. §. illud. & generaliter hoc
habet locum in omnib. quorũ materia non mutat̃ & ad ean
dem reduci põt ius in eis quæſitum non extinguit licet per
accidens eius ſtatus permutetur. ut no. in d. §. illud. Ad pro
poſitum ergo licet ſtatus huius eccleſię mutetur de uicaria
in rectoriam per accidens non per hoc ius quæſitum in ip-
ſius rei ſubſtantia. i. eccleſia extinguitur ſiue tollitur ſed al
teratur cum dicto onere. & hinc eſt q̃ ſi eccleſia uel mona
ſteriũ de nouo quouis titulo ad religioſos peruenit illud
debent præſtare ad quod primo ipſe eccleſiæ uel monaſte
ria tenebantur cle. j. de cenſi. & gñaliter onus rei annexum
cum ipſa re tranſit pacto contrario non obſtante. l. inter de
bitorem. ff. de pac. xj. q. j. ſi tributum de pignorib. c. ex lite-
ris. hinc eſt etiam q̃ res obnoxia ſeruituti tranſit ad quẽli-
bet cum ſua cond. ff. de ſer. ru. præd. l. uia. §. ſi fundus. quini-
mo ẽt ſi in perſonam priuilegiatã transferatur nõ per hoc
uitiatur onus prius iniũctũ. ff. de iur. fiſ. l. fiſcus facit. ff. ad
Treb. l. Marcel. Ad propoſitũ ergo licet ſtatus eccleſiæ mu
tetur uicaria in rectoria non p hoc uicaria ulrico iã quæſi
ta & in qua ſecundũ appoſtolũ ppetuo permanere dẽt lxx.
diſt. ſanctorũ. dẽt extingui ſed durare uelut onus annexum
ipſi rei p iura præal. Tertio hoc probat inhabilitatis ſuper
uenientis circa actũ conſummatũ non hñda conſideratio li
cet ſi a principio affuiſſet haberet uitiare. patet hoc in ma-
trimonio conſummato q̃ ſuperueniẽte furore affinitate co
gnatione ſpirituali adoptione uel ſimili impedimento nõ
ſoluitur q̃ tamen ſi fuiſſet tpe contractus matrimonij ui-
tiaſſet. xxij. q. ij. c. his qui. & c. ſequẽti. de cognatione ſpũali
c. ij. de eo qui cogno. conſan. uxo. ſuæ. c. diſcretione & p to
tum. Patet ẽt in dño qui non perdit ius in ſeruo poſtea fa-
cto clerico. liiij. diſt. frequens. & c. ſi ſeruus ſcienter. ad hoc
facit illa regula q̃ factum legitimũ retractari non dẽt licet
caſus ſuperueniat a quo potuit inchoari. ut in c. factũ legi-
time. de re. iu. lib. vj. facit. lv. diſt. pcepta. & de his q ſunt ſui
uel alie. iur. l. patre furioſo. & l. furioſum. C. qui teſta. face.
poſ. ubi non uitiatur teſtm̃ licet ſuperueniat furor. ſi ergo
a ſimili non debet uiciari uicaria iã perfecta & ꝯſummata
licet eccleſia in qua eſt diſſoluta unione recuperat primũ
11 ſtatum. ſ. rectoriã. † Quarto probatur ſic in diuerſis & ſe-
paratis non arguimus de uno ad reliquũ. l. ſi maritus. C. de
don. inter ui. & uxo. l. papinianus. ff. de mino. ſed perpetua
uicaria & rectoria in eadem eccleſia ſunt iura penitus di-
uerſa nihil inter ſe cõe habẽtia quod probatur: quia diſtin-
cti ſunt redditus perpetuæ uicariæ & rectoriæ ut in c. extir
pandæ. §. qui uero. de præb. diſtincti tituli quorũ unus non
dependet ab alio nã uicarius non recipit titulum a rectore
ſed ab epo. & penes ipſum dicitur eſſe cura animarum ſiue
curæ exercitium. cle. j. de of. uica. & eſt in eccleſia ppetuus
ſicut rector ibi. & hinc eſt q̃ mortuo uel trãslato principa
li rectore non extinguitur titulus uicarij q̃ eſſet ſi a recto-
re titulus uicarij dependeret. ut c. j. de of. uica. lib. vj. ſimili
ter in exercitio actionum & in curia fori penitẽtialis uica
rius præfertur rectori. facit. c. g. perpetuus. de fid. inſt. & di
xi plene poſt Io. an. in c. expoſuiſti. de præb. Ad propoſitũ
ergo cum bonifacius hic reuocauit uniones eccleſiarũ pa-
rochialium & nihil dixerit de uicarijs in dictis eccleſijs
prius ordinatis non uidetur ipſas uicarias reuocaſſe quia
quod non mutatur &c. C. de appel. l. præcipimus. in ſi. &c.
d. Pet. de Anch.

CONSIL. CCCCV.

1 *Impetrans literas ad præbendam uacantem an præferatur ei qui ante literas optionis impetrauit.*
2 *Ius ſuum pro derelicto habere dicitur qui ipſum longo tempore non proſequitur.*
3 *Beneficium non uacans qui occupauerit ad illud redditur inhabilis.*

QVIA vt ait lex a primordio tituli poſterior
formatur euentus. l. j. C. de impo. lucra. de-
ſcrip. lib. x. ideo uidendum eſt ante omnia q̃s
1 † a principio in dictis canonicatibus & præ
ben. de gloralanis ius habuerit & tã per præ-
ſbyterum an bona qui nititur ex impetrationib. apoſtoli-
cis quam præsbyterum. Ant. de bertis rubeis in facto præ-
ſupponitur uacationem dictarum canonicatus & præben.
per mortem ſalui de ſaluis traxiſſe principiũ ex quo prin-
cipio immediate præsbyter an bona ius prætendit præsby
ter aũt Ant. de bertis rubeis ex deriuatione pſbyteri Ant.
de grauago. & eo poſtea mortuo bartholini ẽt poſt defun
cti qui poſt dictam uacationem per mortem ſalui canoni
cẽ obtinuerunt ſucceſsiue nititur ſe tueri: quis ergo ſit in
iure potior uideamus. Et ſuper hoc ſupra pleniſsimẽ eſt al
legatum & concluſum pro præsbytero Ant. q̃ concluſio vř
mihi iuri conſona. nã ut ſ. in facto perſupponitur die xxj.
ſeptemb. obijt dictus ſaluus & idem præsbyter Ant. de gra
uago. die. xxiij. eiuſdem menſis optauit iuxta conſuetudinẽ
dictæ eccleſiæ & ſic ex tempore optionis fuit ſibi quæſitũ
ius in dictis canonicatu & præben. iuxta. c. ſi. de conſue. li.
vj. præsbyter autem an. bona impetrauit dictos canonica-
tum & præben. tanquam uacãtes die. xxiij. nouemb. ſequẽ
tis & ſic poſtea per menſem & xx. dies quo tẽpore non ua
cabant cũ eſſet in eis dicto Anto. de grauago ius quæſitum
quod papa in dictis ſuis literis expreſſe reſeruauit ſicut de-
buit.

buit,c.qù amuis.de reſcri.li.vj.& c.ex tuarum.de aut.& uſu
pal. Ex quo etiam circunſcriptis alijs ſurreptionibus lite-
rarum dicti Ant.bona de quib.in præcedentibus allegatio
nibus ex illa liquido deprehenditur dicto Anto. nullũ ius
competere in prædictis can.& præben. Eſt enim poſterior
in titulo & poſſeſsione,dictus autem præsbyter Anto. de
grauago fuit potior in utroque igitur præferendus nedũ
in beneficialibus ſed prophanis.c. eum cui.de præben.lib.
vj.& c.tibi qui gratiam,de reſcri.eo.li.& l.quotiea. C. de
rei uen.& quod no.in c. ſi tibi abſenti. de præbend. lib. vj.
Præterea apparet ex narratis ſupra,in facto quod a tẽpore
primæ prouiſionis factæ Ant.bona uſque ad tempus litera
rum ſuæ confirmationis eundem primæ prouiſionis fluxe
runt anni.viij.& duæ uacationes. In quarum prima dictua
Anto.de grauago optauit & in ſecundo bartholinus bonel
lus ſimiliter optauit & pacifice poſſedit uſq; ad Mcccccvj.
Et ſic a tempore primæ prouiſionis dicti Ant. de bon. uſq;
ad tempus mortis bartholini pacifici poſſeſſoris fluxerant
anni xiiij. in quibus non apparet Anto. bon. nec primam
nec ſecũdam prouiſionem proſecutus ex curſu eius tempo
ris tam prolixi reſultat notabilis negligentia quæ facit ut
collationes & prouiſiones factę ab alijs ualeant licet alias
eſſent nulle decreto & alijs obſtan.in poſterioribus literis
ut.c.tibi qui gratiam in ſi.præalleg.cap.ſi clericus. de præ-
2 ben.lib.vj. uidetur enim † quodammodo ius ſuum habe-
re pro derelicto & pro eo non fuiſſe ſcriptum qui tam lon
go tempore gratiam ſuam non proſequitur facit quod no.
in cap. mandatum. de reſcript. per Inno. unde ſine præiu-
dicio præſuppoſito quòd primæ literæ dicti Anto.de bon.
præualuiſſent optationibus prædictis tamen poſtquam
tanto tempore tacuit & neglexit perdidit dicta iura prio-
ritatis:ut in iuribus præalleg. Sed uidendum eſſe de iuri-
bus ſecundarum literarum dicti Anto. bona quæ ueniunt
ad confirmationem priorum cum clauſula quòd habeant
tactum retro & perinde ualeant plenamq; obtineant &c.
in acquiſitione igitur iuris in re ad rem ex illo tempore de
bet ſuum principium attendi ut ſi tũc non ſit alteri ius quæ
ſitum dictus Anto. bona cæteris præferatur ſed ut dictum
eſt ſupra illo tempore date priorum literarum erat Anto.
de grauago ius quæſitum per optionem per unum menſem
& xx. dies antequam primæ literæ emanarent ſi ergo ex
primis nullum ius quæri potuit nec quæſitũ fuit ergo nec
ſimiliter ex prædictis ſecundis cõfirmatorijs & habentib.
tactum retro uſque ad tempus illarum & non ante. in con
firmatione em̃ traditur regula ne interpoſita ſup diſpõne
non plus iuris tribuat q̃ ex confirmata cõpetebat quinimo
nec illã reddat ualidam ſi illa deprehendatur inutilis.cap.
quia diuerſitatẽ.de conceſ.præb.& c.ſi gratioſe.in ſi. de re
ſcri.li.vj.& c.cũ inter eos. de re iud. & quod nõ.in l.ſi quis
prioris.ad Treb.Non ob. quod in dictis ſecundis literis po
nitur clauſula non ob.optionib.&c.quia ut ſ̃. cõtinetur in
allegationib. dicta clauſula dẽt intelligi de optionib.me-
dij tẽporis inter primã prouiſionem & ſecundã confirma-
toriã primæ non de optione præcedenti primã prouiſio-
nẽ ut fuit alia optio.Ant.de grauago per quã deſijt uacatio
prædictorũ canonicatua & præb.& fuit per eã ipſi ius quæ
ſitũ. papa aũt adhuc de uacante prouidet & confirmat dũ-
modo non ſit alicui ius quæſitũ.Ex quib.patenter oſtendit
quod dicta clauſula non obſt. optionib. non oſtenditur ad
optionẽ noſtram præcedentẽ & primas & ſecundas. clau-
ſula em̃ non ob.non extendit gratiã ad ulteriora tpa quam
in literis ſit expreſſum.ar.cle.j.de præb.l. legata inutiliter.
de leg.j.Præſuppoſita igitur prima optiõe an. de grauago
ualida q̃ reddit impetrationes Antonij primã & ſecundam
ſurrepetitias utputa conceſſas ſuper can.& præb.uacan. tũc
temporis cum non uacarent neceſſario inferĩ quod ſequẽs
optatio bartholini ex uacatione per mortẽ antonij de gra
uago facta fuit ualida & firma & conſequenter poſt aliam
uacationem per mortẽ dicti bartolini electio facta de præ-
dicto an.per cap.de bertis rubeis. Ad iſtas em̃ uacationes
literæ dicti an.bona ſe non extendunt ſed ad illã duntaxat
per mortem ſalui & quo ad illã duntaxat literæ ille ſurre-
ptitie ſunt ut prædictũ eſt.facit.c.ſuſceptũ.de reſcrip.li. vj.
Ex prædictis ꝓñter inſertur ꝙ confirmatio iudicis ſecula-
ris de dictis can.& præb.facta dicto an. de bona licet nulla
penitus ex defectu iuris.c.decernimus.de iud. præſuppoſi-
to fuit nulla quia literæ ſuper quib.fundatur ſunt ſurrepti-
tie & nullius momenti.facit quod no.in c.ad audientiã.&
c.ad aures.de reſcri.Et unũ ultimo non omittã quod idem
An. bona ſi quod ius habuiſſet illud perdidit propter talẽ
aditionẽ iudicis ſecularis ac perdere debuiſſet & dẽt. c.ſi
3 diligenti de fo.comp. † Præterea quia occupauit nõ uacis
de iure uel de facto reddiĩ inhabilis ad bñficia & infamis
iuxta no.in c.qui in uinorũ.de conceſ. præb. Concluditur
igitur quo ad quæſita ꝙ Ant. de Bertis rubeis ꝓculdubio
cõpetit ius in re in dicto canonicatu & præb. an. aũt bona
penitus nullum ius habet prout ex ſuperioribus clare pa-
tet &c.Pet. de Anch.

Punctus talis ſtatuimus quod ſi priorem generalem mori cõ
tingat ſocij qui pro tempòre fuerint ſolũmodo hñt genera
lem cap.congregare pro alterius prioris generalis electio
ne fienda ad quã electionem conueniant illi fratres qui in
conſtitutionib.papalib. nominãtur ut priores oẽs conuen
tuales & locales ordinis prælibati. Cõſtitutio papalis hæc
eſt:ſtatuimus igitur quod per eoſdem frẽs per quos omni
anno celebrari conſueuit dictorum capitulũ generale ex-
tunc de triennio in trienniũ tantũ gñrale c. celebreĩ ad qđ
teneantur uenire prior generalis qui eſt & qui pro tẽpore
fuerit & oẽs prouinciales &c. Contingit quod prior gene
ralis citauit ordinem de menſe decembris proxime præte-
rito pro generali capitulo uen.celebrãdo pro die.xvj.apri
lis. proximæ futuri & interim mortuus eſt die ij. ianuarij.
Quæritur utrum dicti ſocij debeant congregare capitulũ
& ſic ordinem nouiter citare pro noua electione prioris
generalis in loco ubi eis placuerit in ordine.Secundo quæ
ritur utrum illa citatio teneat quam fecit prior generalis
qui deceſsit &c.Pe.de Anc.

CONSIL. CCCCVI.

1 *Citatio an expiret per mortem citantis.*
2 *Solummodo & qualibet taxatiua dictio quam naturam habeat.*
3 *Iuriſdictio defuncti non porrigit ſuum effectum poſt mortem.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Prout ſu
perius allegatum eſt citatio ad unum actũ ſi-
ue articulũ nõ porrigit effectum ad aliũ ſed
in actu diuerſo noua citatio requiritur.c.cõ-
ſueuit.de offi.dele.& c.ad petitionem de acc.
per Inn.generalis aũt prior citauit ca. generale pro ordi-
nis reformatione non aũt pro futuri prioris gñalis electio
ne.nã hoc non ſpectat ad eũ duplici ratione. Primo quia
durante eius generalatu:& ſic non uacan.eius dignitate nõ
eſt de futuri generalis electione tractãdum.c.bonæ memo
riæ.ſ̃.de elec. Secundo quia in caſu uacationis per mortẽ
generalis prioris conſtitutio ordinia ſupradicta poteſtate
congregandi capitulũ generale pro alterius generalis ele-
ctione attribuit ſolũmodo ſocijs qui pro tẽpore fuerunt.
& ſic certis perſonis ſic concedendo iſtã pñtem uideĩ alijs
2 ademiſſe.ar.l.pluralib.ff.de proc. † & maxime quia in con
ſtitutione ordinis poniĩ dictio taxatiua ſolũmodo &c. cu-
iua natura eſt alios oẽs excludere ꝑcerquã de qb. loquiĩ.
l.j.C.de patri.q ſi.di. Præterea aduertendũ qđ prior gene
ralis obijt die.ij.Ian. & añ mortẽ citauerat gñale capitulũ
ꝓ eo celebrando die xxvj.april.ſequentis. ſ. cũ electio no-
ui gñalis debeat celebrari ĩ.tres menſes.c. ne pro defectu.
de elec.ſi dicta citatio extẽdereĩ ad futurã electionẽ gene-
ralia prioris protenderetur uacatio ultra tres menſes cum
tñ quælibet uacatio ſit animabus & eccleſijs periculoſa.c.
quam ſic.de elec.lib.vj.Ad caſum igitur uacationis non in-
telligitur facta dicta citatio ſed requiritur noua per illos
quib.dicta conſtitutio poteſtatẽ ſpãliter attribuit ar.l.ma-
ritus.

ritus.C.de procu.Cóclndo igitut quod citatio capituli ge
neralis facta pet reformationé ordinis nihil habet cóe cú
citatione ꝓ futura electione prioris qui in ſeparatis & pené
tus diuerſis non infertur de uno ad reliquú.l.ſi maritus.C.
de dona.inter vir.& uxo.&.c.ſuſceptú.de reſcri.lib.6. Ex
quo etiá cóſequéter infert qđ ſocij de qbus loquit ꝯſtitu-
tio ordinis debent uocare generale capl̃m pro futuro ele.
gñalis prioris ita.n.uerba gñalis ꝯſtónis ſe hñt quibus non
ſolum ubi ſunt certa,ſed etiá in dubio eſt deſeruiendú.l.ille
aut ille.§.cum in uerbis.de leg.3.&.l.j.§.ſi is qui nauem. de
exerci.Sed uidendú eſt de dicta uacatione gñalis capituli,
facta per dictú prioré generalé qui obijt utrú arctet citatos
ut accedere teneant ven.die.26.aprilis qui generali caplo
celebrando ſuper reformatione ordinis.Et vr̃ quod nó de
neceſsitate quia talis citatio adhuc integra vr̃ circúdicta,
nec arcet futurú prioré generalé ſi uoluerit mutare locú.&
hoc aperte ꝓbatur ex ſupradicta cóſtitutione papali ex cu
ius uerbis colligit quod tale capitulú congregari debet ui
uente generali priore dum dicit uenire teneat prior gene-
3 ralis qui etiá pro tpe fuerit † non.n.uocatio generalis iam
defuncti pót effectú ſuum extendere ultra tps ſue iuriſdi.
ſiue officij ar.c.præſenti.de offi.le.li.6.&.l.eum qui.§.iudi
care.de iuriſ.om. iud.& in caſu noſtro equitaté habet iſta
opin.ná cú inter tps dicte citationis facte pro reformatio-
ne ordinis emerſerit caſus noue uocationis pro electione
gñalis prior poterit poſt electioné dicti generalis in illo ca
pitulo generali deliberari & cócludi loco capl̃i celebrandi
pro ordinis reformatione uel in illo capitulo reformatio
morú & omnium incúmbentiú experiri abſq; alia uacatio
ne,facit quod no.in.c.ſi.de ele.li.6.in nouel. & hæc erit uia
expeditior ut ſicut in noua uocatione prioris generalis ele-
ctio morum reformatio & criminum correctio expedian-
tur ar.ad hoc cle.auditor.de elec.&.l.dominus teſtamen-
to. de condi.inde.do.Pet.de anch.

CONSIL. CCCCVII.

1 *Inſtitutio filiarum facta pure ſuper re certa & in diem ſoluenda an impediat tranſmiſsionem iure ſuitatis.*

2 *Patruus & filij patrui defuncti cum auia paterna ueniunt ad ſucceſsionem.*

3 *Auia habet uſumfructum in portione patrui.*

IN primo quæſito modica uidetur dubitatio
1 † quod dicte filie tranſmiſerunt dictas c.li-
bras pro qualibet iure inſtitutionis ſibi reli-
cta,nam earú inſtitutio in prædictis uidetur
pura ſed ſolutio tantum in diem incertum
delata et ſic nó inſtitutioni ſed ſolutioni ſeruit incerta dies
appoſita facit.l.eum qui ita.de uerb.ob.item poſito quod
fuerit et cenſenda ſit inſtitutio conditionalis tñ quia appo-
ſita filiabus in ptãte oís conditio & dilatio remouetur a iu
re.l.omnimodo,et.l.ſcimus.C.de inoff.teſta. item in filia-
bus dilatio nuptiarú uel cum nupſerint non facit conditio
nem ſalté uſq; ad legitimá neceſſario eis debitá. iuxta no.
plene per Bart.in.l.titio centú.§ titio genero. de condi.et
demon.et.l.ſancimus.C.de nup.per Bal.poſt Cyn.Ex qui-
bus breuiter concluditur quo ad ptimú quæſitum ꝙ dictæ
filiæ tranſmiſerunt ad eorú hrẽdes ab inteſtato tá ꝑ ſtatutú
de quo ſupra quá de iure cói róne ſuitatis poſtq̃ earú inſti
tutiones ſunt cenſendæ pure ut prædixi.facit quod no.Bar.
in.l.ex militari.de teſta.mi. ubi plene de illa tranſmiſsione
ſuorú hæreditatis paterne nó agnite etiá uigore inſtónis
in re certa.ut in caſu nr̃o.l.quoties C.de hære.inſti.p Bar.
in.l.ex facto.ff.eo.ti.per eundé. Venio ad ſm quæſitum cu-
ius deciſio fundat ſuper ſtatuto nó ſuper iure cói ſm quod
uideretur ſororé ſuperſtité auie patruo et filijs alterius pa
trui præferendá licet Io.aliter in aut. defuncto.C.ad tertul.
ſed non vr̃ expediens de hoc diſcutere uidelicet quid de iu
re cói cú ſimus in caſu ſtatuti quo aliter regulantur ſucceſ-
ſiones ab inteſtato et certis caſibus prout.s.ex eo patet.
Sed,certe et ad ius cóe debemus recurrere in dubio de quo
quæritur ubi aduertendú ad caſus determinatos in ſtatu-
to.ná.in nó deciſis remanemus in iure cói prout in eo di-
2 citur,et.l.quicquid aſtringendæ.de verb.obli. † In ſtatuto
aút quo ad noſtrú propoſitú deciditur primus caſus in quo
patrui et filij patrui prædefuncti ꝯcurrunt cum auia pater-
na ſicut eſt in caſu nr̃o in quo caſu auia ad integrú uſum-
fru.patruus ad proprietaté uenit. Ité deciditur caſus cú pa
truus concurrit cum ſorore utrinq; coniuncta uel ex uno
latere tantum in quo caſu pariter ueniunt ſed caſus noſter
eſt cum auia paterna cócurrit cum patruo & filijs alterius
patrui & cú ſorore ad hæreditaté unius ſororis defunctæ
utrinq; coniuncte & alterius ex uno latere tantú, pro caſu
ſtatutum nihil diſpoſuit reſpectu auie et ſororis ſuperſtitis
& quia ſoror facit parté patruo per ſtatutú & patruus ex-
cludit auiá a proprietate ſi concurrant uidetur ergo quod
ſoror excludit auiá quia uincit patruum in ꝯcurſu ergo &
auia quæ ꝯcludit a patruo in ꝓprietate,quia ſi vinco vincé
téte uinco te,ut no.in d.aut.defuncto.Cótrariú dico & bre
uiter vr̃ qđ ad ſucceſsioné adulte quæ erat coniuncta ſoro-
ri ſuperſtiti ex uno latere tm̃ auia ꝑferat ſorori ſuperſtité
ex uno latere tantum uerú quia ſupereſt etiá patruus & filij
alterius patrui reſpectu iſtorũ auia ſuccedit tantúmodo in
uſumfr.nó in ꝓprietate per ſtatutú in qua proprietate vr̃
ꝯcurrere ſoror ſuperſtes ex vno latere tantú & etiá illa quę
ꝑdeceſſit & ſic in illa portióe adulte ꝯcludo quod patruus
& filij patrui uenient ad proprietaté cú ꝑdictis ſororibus.
auia uero ad integrú uſumfr.ſm formá dicti ſtatuti.In por-
tione aút alterius ſororis defunctæ utrinq; cóiuncte admit
titur ſoror ſuperſtes & patruus tantú pro uirili quia ſic ſta-
tutum diſponit uerú quia ſupereſt etiá auia quæ cócurrit,
de iure cói cum ſorore utrinq; coniuncta.ut no.in.d.aut.de
functo.vr̃ quod in dcã portione quæ ſpectat ad ſororé auia
3 cócurrat in dimidia quia ſic in iure cói cauet. † In portio-
ne aút patrui utrú auia habet vſumfr.credo ſimiliter per ſta
tutum quod ſic & hoc modo cócordat cum ſtatuto ius cóe
in hac igitur ſucceſsione ſororis defunctæ utrinq; coniun-
ctæ filius ſiue filij patrui defuncti nó uidentur uenire quia
ſtatutum de talibus non loquitur ſed de patruo & ſorore
tantum, ſed certe uerius credo quod ipſi filij patrui prede
functi cú auia & patruo ueniant in ſtirpes per aut.poſt fra
tres.C.de legi. hære. & ſic ſucceſsio huius ſororis utrinq;
coniuncte diuidit in quatuor partes quarú una auie alia ſo
rori utrinq; coniuncte alia patruo & alia filij patrui præde
functi defertur & illa ſucceſsio patrui fundatur illo caſu in
ſtatuto alie aut.in iure cómuni per dictam aut.poſt fratres
cum aut. defuncto præalle.uerú aduertendum ad portio-
nem quá dixi de auia.nam ut dixi ſupra in ſucceſsio. adulte.
ita in illa vr̃ quod propter patruum & filios alterius patrui
prædefuncti auia in prædicta quarta parte habuerit ſolum
uſumfr.& ſic cum auia proponatur mortua uſuſfru. ſuus
& in ſucceſs.adul.& iſtis alterius ſororis expirauerit & de
bet reuerti ad proprietarios ſupradictos qui ſunt patruus,
item filij alterius patrui prædefuncti.item ſoror, ita ſuper-
ſtes & licet ſoror prædictis patruo & filijs alterius patrui
præferatur de iure cómuni tñ per ſtatutum cum ſorore ad
mittuntur in ſucceſs.utriuſq; ſororis.Ex quibus ſubtiliter in-
tuéti patet quod ſoror ſuperſtes propter patruum & filios
alterius plus conſequitur quá conſecuta fuiſſet ſi cum auia
tantum concurriſſet quia auia habuiſſet ſucceſsioné adulte
integrá & ſucceſsione utrinq; coniunctæ pro dimidia ſed
quia ſtante patruo & filijs alterius patrui auia nó debet ha
bere niſi integrum uſumf.& ſoror cum patruis pariter ad-
mittantur extincto uſuf.auie vr̃ ꝙ proprietas reuertatur ad
oés qui pariter ſuccedant ut ſunt prædicti. Vnde in ſumma
ſaluo meliori iudicio in computo concludendum uidetur
quod de hæreditatibus prædictarum ſororú defunctarum
fiant tres partes quarum una ſpectat ad patruum alia ad ſo
rorem alia ad filios patrui defuncti. de auia autem non eſt
curandum quia cum habuerit uſumfruc. tantum propter
concurſum patrui & filiorum patrui prædefuncti morte
eius finitus eſt mihi uidetur ueritas cum labore et tedio ex-
tricata &c.do. Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCCVIII.

1 *Vxor nimis dure a uiro tractata an poſſit licite ab eo recedere.*
2 *Odioſi ſtatutorum premijs non potiuntur.*
3 *Statutorum uerba ad caſum uerum & non fictum ſunt referenda.*
4 *Gratia dictio quid importet.*
5 *Contumax qualiter pro confeſſo haberi dicatur.*

IN CHRISTI nomine eiuſque ma-
tris virginis glorioſæ Mariæ, & beati Anto
1 nij amen. † Probata tanti uiri ſeuitia con-
tra ſuá ſororē qui eá uerberib. afficiēs vulne
ribus ēt cū cicatricibus dehoneſtās & alijs
male tractans vr̄ uxori præbuiſſe iuſtá cām fuge exhiben-
do ſe ei ita terribilē & crudelē. ꝓbent.n.iſta iuſtá cām ſepa
rationis & denegationis reſtōnis.c.literas in fi.de reſti.ſpo.
& ibi no.i aut.de nup.§.ſi uero mulier col.4.facit.c.j.ꝙ me
tus cá eſt.n.talis metus habitu ſemper inſtans & continua-
tus, iō iuſtus.l.nouiſſime.qđ cū fal.tu.facit qđ not.Bar.in.l.
de pupillo.§.ſi quis ipſi ꝑtori.de ope.nn.nun.Iſtis ergo pro
batis vr̄ ex his iſurgere quædā inimicitia ſeu capitale odiū
inter virū prædictū & uxorē ſuā, & per ꝯñs nō fuit idoneus
accuſator ſed ſuſpectus uelut inimicus cū uxore ſtudens &
facile litigans tendens ad auaritiá & ad quæſtum dotis iſta
præferens concordiæ maritali, ideo nō iuſtus accuſator.c.
accuſatores, & .c.nullus.3.q.v. Iſtis ergo pro veris præſup-
poſitis quod a ſeuitia uiri fuit arrepta vxor de ciuitate &
cum eo inimicitia ſua culpa ꝓcta quod ſtatutū diſponēs qđ
ꝯtumax habeatur pro confeſſo nō dēt intelligi cū eſt actū
cum non iuſto accuſatore quodámodo colluſore.l.cum nō
iuſto.de collu.dete.Item non dēt intelligi cū accuſator de
dit cām abſentie accuſati. talibus.n.doloſis & odioſis iura
reſiſtunt nec participant de eorū beneficijs.ad hoc.l.lucius
§.lucius titius dama.ff.de leg.2.&.c.alma.de ſen. excō.lib.
vj.unde ſemel in qōne facti fuit obtentū in fi. Quidā.n.bo-
non.morā trahens & uxorē ſuſpectā hñs miſit eam ferrariā,
& cum ibi eſſet hic bonon.fecit eam de furto accuſari &
in bāno poni reuerſam occidit eam credens ſibi licere per
ſtatutum quod permittit bānitos impune occidi certe ob-
tentum fuit quod cū ipſe hoc bannū fecerit dari.quæſitū hu
jus fraudis ſibi nō debuerit proficere nec ſtatutū ſibi opitu
2 lari per regulam prædictá quod in præmijs ſtatutorū † & le
gum non veniant odioſi nec qui procurauerit impedimen-
tum litigantes ſecum quod non ueniret ad iudiciū ꝓut iſte
uir fecit ſeuiendo in uxorē. arg.ad hoc.ff.ſi quis cau.l.2.ad
fi.uerſi.nam ſi hoc ipſe affectauit uel cām præſtitit &c.facit
l.1.ff.de eo per quē fac.erit, illius.n.edicti equitas inuitum
facit ad caſum noſtrū in quo culpa viri factū præſumitur ne
uxor ueniret ad iudicium facit.l.4.in.fi.ff.de condi.ob tur.
cām, & hæc eſt una rō multū efficax ne dictę ſententiæ pro-
ſint hæredibus huius viri qui vxorem ſuam ita male tra-
ctauit primitus & poſt fugam de furto & adulterio in ab-
ſentia eius dolo & ſeuitia ꝓcta condēnari fecit. Secunda ra
tio eſt quare dicta ſnia non proſit uiro uel hæredibus eius
quia lata eſt in contumacē & ob eam habitam pro confeſ-
ſa & ſic ex ficta confeſſione quia dicta uxor adulteriū com
miſerit condēnata fuit ſed talis confeſſio non ur̄ ſufficere
quo ad lucrū dotis, quia ſtatutū requirit uerum adulterium
non fictum dum dicit ſua uoluntate per aliū uirum cogni-
ta fuerit &c. Sed iſta verba cognita fuerit denotant quod
uere probetur cōmiſiſſe & ſic in dubio ad hunc caſum ve-
3 rum & nō † fictum ſunt uerba ſtatutorum referenda.l.3.§.
hæc uerba.ff.de neg.geſt. & quod uir habeat probare verū
adulteriū eſt caſus in aut.ut lice. mat. & auie.§.ſi uero do-
tem.ubi etiá aliud ſpeciale quod maritus accuſans uxorem
ad amiſſionē dotis debet ſe inſcribere in accuſatione quod
non fecit in caſu noſtro & per conſequens accuſatio nō ſo-
lennis ſed inepta igitur ſententia ſuper inepta accuſatio-
ne nulla.arg.c.cum dilecti.de emp. & uend. & .l.libellorū.
§.quod ſi libelli ff.de accu. canonizata.2.q.8.c.fi.§.quod ſi
libelli. Non ob.ſi dicatur ſtatutum cuius auctoritate vir ac
cuſauerit uxorem & quod pęnam iſtam imponit non fecit
mentionē de ſolennitate inſcriptionis, ergo debet haberi
pro omiſſa.l.quicquid aſtringende.de uerb.obl.Ad hoc di
co imo per legem ſupplendum eſt quod deficit in ſtatuto.
l.2.C.de noxa.&.c.cum dilectus.de conſue.præterea ſtatu
tum quod de iſta dotis amiſſione loquitur nō tradit formá
aliquá in accuſatione inſtituenda & per conſequens vr̄ ut
omiſſa iuris cōis ſolēnitati relicta ar.l.ſi cū dote.ff.ſol.ma.
&.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob.cauſam, & maxime quia ſta
tutū diſponit in hoc idē quod ius cōe, ut.d.§.ſi uero dotem.
unde potius debet dici ius cōe quá ſtatutū, ut no. Io.an.in
c.j.de conſti.lib.6.Tertio pōdero gratiá huic dominę factá
per illuſtrē dñm Marchionē, dicit.n.cácellent libere dictę
condēnationes de gratia facta ſupplicanti &c. iſta verba
verum ſonent in ſimplicē indulgentiá quo ad eius redditū
uel gñaliter quo ad redditum & pęná oēm deſcendentē ex
ꝯdēnatione. Et certe nō vr̄ dubiū quod extēdit gratia & in
cludit ea quæ in cōdēnationibus ꝯtinent quia iſta uerba in-
dulti gñaliter concepta ſunt dum dicit cancellent libere di
ctæ codēnationes, gñaliter ergo debent intelligi.c.ſi roma
norum.xj.diſt.&.l.j.§.generaliter.de leg. præſtan. pro hoc
etiá verbū libere ex quo innuit quod nihil uoluerit rema-
nere, ut no.in cle.ſuper cathedrá.de ſepul.† Item verbū can
4 cellentur.& uerbū gratia.in dubio important plená reſtitu
tionē non indulgentiá ſimplicē.l.j.§. ſi quis ultro.de quæſt.
per Bar. Non ob.quod debet intelligi reſtitutio ſine iuris
præiudicio alieni cui eſt poſtea ius quęſitum.l.gallus.§.&
quid ſi tm̄.de libe. & poſth.c.quáuis.de reſcrip. lib.6.ná ut
ibi ſcripſi illa iura intelligunt cū acquiſitio tertij nō trahit
cām & ortum ab ipſa cōdenatione alias ſecus & ita in caſu
noſtro in quo vtraq; condēnatio oritur ex eadē ſententia
puto poſſe dici quod in eadē ſententia nō potuerint cumu
lari iſta duo.ſ.ciuilis & criminalis.l.interdum.ff.de publi.
iudi.quinimo licet ꝯtumax debeat haberi pro cōfeſſo quo
ad pœná criminalē applicandá fiſco nō tamen quo ad pœ-
nam ciuilem applicandá parti uel quo ad eius intereſſe vt
ſic ſtatutum quod exorbitat a iure cōi quo ad fictá confeſ-
ſionē cōtumacis quantū poſſumus reſtringamus. ar.c.odia.
de reg.iur.lib.6.huic tamē ultime rōni nō prorſus inhæreo
nec firmo eam. † Quarto principaliter ponderandū eſt &
5 ſubtiliter allegatū reperi ſtatutū qđ ꝓuidet ut cōtumax ha
beatur pro confeſſo intelligitur quo ad delictum non quo
ad qualitatē perſone aggrauantē delictū perſone delinquē
tis uel eius in quē delinquitur.l.aut facta.§.ſunt perſonæ.
ff.de pœnis. in caſu ergo noſtro cum qualitas matrimonij
aggrauet delictū fornicationis debuit mr̄imoniū uere pro-
bari tanq̄ ex hoc arguerit delictū.ar.l.ſi uxor.ff.de adult.&
conſuluit hoc in ſimilibus terminis la. but. Poſtremo quo
ad accuſationē furti certum eſt ꝙ condemnatio fuit nulla
quia talis titulus criminis non cadit in uxorem.l.manifeſtiſ
ſimi. in fi.C.de fur. &.ff.rerum amo.l.j.& per totum.nulla
ergo pōt cadere condēnatio ſuper crimē quod non potuit
cōmittere condemnatus vt eſt caſus no.in clē.paſto.§.tur-
ſus.de re iudi.notoria ergo ineptitudo accuſationis reddit
ſententiam & proceſſum nullum.ut not. Inn.in.c.j.de offi.
vic.&.c.dilecti.de emptio.& uendi. Ex quibus rationibus
concludendum uidetur quod dictæ ſcientiæ contra dictam
dominam ſint nullæ ex multiplici nullitate & ſi eſſent ali-
que contra ipſas eſt plena reſtitutio & conceſſa abolitio
per habentem poteſtatem &c.do.Pet.de ancha.

CONSIL. CCCCIX.

1 *Matrimonium clandeſtinum ratione conſanguinitatis prohibitum an poſſit poſt diſſolutionem approbari.*
2 *Parentum ignorantia prolem non legitimabit.*
3 *Papa prolem legitimare nequibit ſi matrimonium extinctum approbare nequiuerit.*
4 *Papa quam poteſtatem habeat ſuper matrimonijs ſoluendis uel firmandis, & nume. ſequenti.*
6 *Papa deficiente eius iuriſdictio ad cardinales deuoluitur.*
7 *Iudice deficiente ad quem deueniat eius iuriſdictio.*
8 *Autoritas iudicis excuſat a pœna iuris.*

IN CHRISTI

IN CHRISTI nomine amen. Viſo & di
ligenter inſpecto tenore ſupplicationis por-
recte ſcilicet d.noſtro pape Alexandro 5.pro
parte nobilis domine acclidis de in accea re-
licte quõdã dñi Io. domini tpalis de ualora-
no militis leodin. ac triũ filiorũ ſuorũ natorũ ex dicto mrĩ-
1 monio.† Reuocatur in dubiũ utrũ papa poſsit dictũ mrĩmo
nium morte dicti domini Ia. iam ſolutũ ratificare quo ad
effectus legitimationis dictorũ trium filiorũ & quo ad ſuc-
ceſsioné in bonis tẽporalibus dicto eius patri defuncto &
alijs agnatis perinde ac ſi de legitimo matrimonio nati eſ-
ſent. Viſis diuerſis facti circunſtãtijs in dicta ſupplicatione
deductis & prima facie uideret quod papa poſt dictũ ma-
trimoniũ diſſolutũ nõ poſsit ratũ habere quo ad dictos ef-
fectus.cõſtat .n. dictũ matrimoniũ primo contractũ fuiſſe
clandeſtinum:quia Io.cũ duabus conſanguineis ſucceſsiue
dicte acclidis in tertio & quarto gradu ɔ̃xerat & ut dixi clã
deſtine fuit ergo matrimoniũ illud nullũ: quia in gradib⁹
affinitatis prohibitis conſtitutione canonica.c.nõ debet de
2 coſan.& affi. † unde quia clandeſtine contractũ ignorãtia
parentũ nõ facit prole legitimã.ſed inceſtuoſam.c.cum in-
hibitio.de clan.deſpon. Approbatio aũt domini electi leo-
diñ.de dicto matrimonio cõtra iura cõtracto putũ imo ni-
hil vr̃ operari: quia diſpenſandi poteſtas in gradibus ꝓhi-
bitis non ſpectat ad eum ſed ſolũ ad papã: ut d. c. non de-
bet ergo quod facit iuribus nõ ſubſiſtit.c. ea quæ fiunt a iu
dice de reg.iur.lib.6. Præſuppoſita igi̋ nullitate dicti ma-
trimonij & ſobolis illegitimate nõ uidetur qđ diſpenſatio
pape poſsit tollere nullitatẽ iſtam quãq̃ enim matrimoniũ
clandeſtinũ & ɔtractũ in gradibus prohibitis poſsit appro
bare quo ad legitimationẽ prolis & ſucceſsionẽ parentũ:
ut c.quod nobis qui fil. ſint legi.tamẽ nõ uidetur poſſe hoc
facere poſtq̃ eſt diſſolutũ per mortẽ alterius coniugatorũ.
& ſic in re perempta & extincta non uidet̃ eadẽ ratificatio
quæ requirit extrema habilia. ſ. extremũ a quo & extremũ
ad quod: ut.l.ſi.ff.rem ra.ha.primo enim debet cõſiſtere io
rerum natura id de quo agitur quã actũ ipſum agere ſuper
nihilo: ut.c. ad diſſoluendũ de deſpõ. impub. cum ibi not.
poſt mortẽ enim hominis nõ uidet̃ extẽdi poteſtas clauiũ.
unde nõ poſſet quis poſt mortẽ baptizari abſolui uel excõ
municari ex tũc enim dei iudicio reſeruatur 25.diſt.qualis.
3 & c.a nobis.de ſen.excom. † Ex quibus uidetur quod ſi di-
ſpenſatio pape non poſsit dictũ matrimoniũ iam extinctũ
approbare per conſequens nec prolẽ legitimare quo ad ſuc
ceſsionem bonorum temporalium quæ nõ ſunt in eius ter
ritorio ſiue iuriſdi.tẽporali ſicut etiã nec econuerſo Impe
rator poſſet legitimare ſpurios quo ad ſucceſsionẽ in ter-
ris eccleſiæ ſecundũ communem opi.doc.ut no.in c.per ue
nerabilẽ qui fil.ſint legi.in nouel.& Bal.in l.eam quã.C.de
fidei & maxime quia ſtatim mortuo dicto Ioanne ſuis a-
gnatis proximioribus fuit quæſitũ ius adeundi eius hæredi
tatẽ & forte iam adiuerunt, unde papa per ſuam legitima-
tionem & etiã matrimonij approbationẽ non põt nec etiã
ur̃ uelle tollere ius quæſitũ alijs.c.quamuis.de reſcri.lib.6.
& l.gallus.§.quid ſi tantum de lib.& poſth.& c. ex tuarum.
de autor.& uſu.pal.& hoc not.Bald.in 1.conſtitutione. Ex
quibus prima facie concludendũ uidetur quod papa nõ poſ
ſit dictum matrimonium approbare nec prolem iam dictã
legitimare rõnibus & iuribus ſupradictis. Sed in oppoſitũ
multa urgent quod dominus noſter papa poſsit dictum ma
trimonium licet extinctum approbare etiã quo ad legiti-
mationem prolis & ſucceſsionẽ parẽtum facti circunſtã-
4 tijs diligẽter ponderatis. † Pro cuius clariori deciſione p̃-
mittendum eſt de ptãte pape circa matrimonia ɔ̃henda ꝙ
in iſtis papa per ſuas cõſtõnes põt inducere impedimenta
quæ impediant contrahenda & dirimant iam ɔ̃cta ut patet
in toto iiij.lib.decretalium. Idem poteſt circa matrimonia
initiata ſed non ɔſummata carnali copula de præſenti quæ
papa poteſt diſſoluere per ſuã cõſtõnem & conceſsionẽ ut
not.in.c.ex publico.de conuer.coniug.circa autẽ matrimo
nia cõſummata carnali copula nõ ur̃ quod papa poſsit illa
dirimere quia ſciptum eſt quos deus coniunxit homo nõ ſe
paret, niſi in matrimonijs infidelium quæ ſunt uera ſed non
rata de quo in c.5.de diuor. Item per ingreſſum religionis
utriuſque uel alterius de quo in c.coniugatus. & c.dudum.
de conuer. coniu. ad hoc quod no.qui clerici uel uouen.c.
rurſus. in nouel.& quod ibi ſcripſi & hoc de poteſtate pa-
pe circa matrimonia. Sed eſt etiam diſcutiendum de pote
ſtate in legitimatiõe prolis quo ad ſucceſsionẽ & honores
tpales in terris nõ ſubiectis ſue iuriſdictioni temporali &
in iſtis ut dixi nõ extendi uidetur poteſtas pape.ut not.Bal.
in 1.conſti.C.& Ber. in c.per uenerabilem.qui filij ſint le-
gi.in 2.gl. ſed Io.an.ſuper ea in nouel. dicit ſubtiliter dictã
opi.uera in prole genita ex coitu nõ matrimoniali ſaltẽ ex
affectu uel ɔſenſu.cũ enim ibi papa nõ poſsit ſupplere ma-
trimonialem conſenſũ ubi non fuit ergo nec talem prolẽ
legitimare niſi quo ad forum ſuum. Si uero proles genita
fuit ex coitu matrimoniali licet de facto tantum ɔ̃cto tunc
diſtingue: quia aut matrimonium eſſe non poterat prohi-
bente lege diuina ut quia uxoratus cum alia contraxit uel
contraxit cum nepte uel his ſi. & iſta matrimonia quo ad
legitimationẽ prolis poterit approbare ut ex nunc non ut
ex tunc & hoc uerum in caſu quo poſſent in tali gradu a le
ge diuina prohibito diſpenſare. de quo in c. literas. de reſt.
ſpo. Si uero matrimonium eſſe non poterat impediente. l.
canonica ut quia contraxit cum conſan.& affi. in 4. gradu
contra publicam honeſtatem uel cum conſanguinea ſpon
ſe & ſubdiſtingue: quia aut papa utitur uerbo legitimatio
nis legitimans matrimonium & prolem: & tunc quo ad u-
trunq; forum eſt proles legitima cum impedimẽtum. l.ca-
nonice inductum papa tollere potuit & aduertendum qa
non ſolum tollere põt ut ex nunc ſicut contracta prohiben
te.l.diuina ut dixi ſed poterit tollere ut ex tunc.i.a tempo-
re contractus talis matrimonij quaſi plus poſsit contra pro
hibitionem ſuæ conſtitutionis canonice quã diuine. facit
quod no.in c.ex parte.1.de offi.dele. ſi uero papa utitur uer
bo diſpenſationis tunc ſolum ad illa prohibita continetur
cum diſpenſationes ſunt odioſe ut c.1. de filijs presby.li.6.
& iſta no.Io.in c. per uenerabilẽ.ſuper glo. 2. Quæ ad no-
ſtrum propoſitum applicando dico quod ex dicta doctrina
deciditur dubium de quo quæritur utrum papa poſsit legi
timare dictam prolem & matrimonium prohibitum ut ex
tunc & dicendum eſt quod ſic quia iſti filij ſunt ꝓcreati in
figura matrimonij maritali affectu & ſolum.l.canonica ꝓ-
hibente. & ſic dictam cõſtitutionem ipſum matrimonium
prohibentem papa poteſt tollere ut ex tunc quaſi ſemper a
prin.contractum fuerit matrimonium legitimum. illam.n.
fictionem habentem tractum poteſt papa facere ut eſt glo.
5 not.in cle.1. de immu. ecc. ſic † etiam papa approbat ut ex
tunc matrimonium ɔ̃ctum contra interdictum eccleſie ẽt
quo ad prolẽ: ut no.in c.ꝙ nobis.qui fi.ſint legi.in nouel.ſi-
militer ꝓlem illegitimã dudum & ante natã reddit legiti-
mam per ſequẽs matrimoniũ.c.tanta.eo.ti.& ꝙ no. in d.c.
ſine culpa de re.iur.li.6. Et ꝑ iſta nõ ob.ꝙ dixi ꝙ fictio nõ
põt retro fingere poſt diſſolutũ matrimoniũ & poſt ius al-
teri qſitum.l.uenientibus ab inteſta.nam hic nõ põt dici nõ
fuiſſe mrĩmoniũ ſaltẽ in figura & effectu quæ figura multũ
operat̃.ut.l.3.ff.de dona inter uir.& uxo.& in.c. plerunq;.
extra.eo.tit.& c.nuper.de biga.canonica igit̃ ɔſtõ prohibi-
tiua ipſius erat cã deferendi & deuoluendi in alios ſucceſ-
ſores.nam de iure ciuili quo ad ſucceſsionẽ & bona tempo
ralia regulantur 8. diſt.c.1. quo iure dictum mrĩmoniũ nõ
erat ꝓhibitũ ſed permiſſum.inſti.de nup.§.duorũ.ſine ergo
iniuria alicuius papa põt ſuã ɔſtõnẽ tollere & ſic lucrũ quo
ad ɔſanguineos impedire & filijs natis in figura mrĩmoniũ
ɔferre & ad ius ſuũ ciuile reducere naturæ primæuũ quo oẽs
legitimi naſcebantur. ut in auten.qui mo.na.effi. legi.poſt
prin. Ex qbus proculdubio ɔcludẽdum vr̃ dñm nr̃m papã
mrĩmoniũ de quo q̃ritur approbare potuiſſe & per ɔñs ẽt
ex eo prolẽ ſuſceptã ut ex tũc legitimã declarare. Vlterius
ẽt ꝓbabiliter dici põt abſq; pape approbatione dictũ mrĩ-
moniũ fuiſſe tũc legitimũ & potiſsime quo ad ꝓlẽ inde ſu-
ſceptã ex tpe quo.R.p.dñs electus leodiñ.dictũ mrĩmoniũ
apꝓbauit & ratũ habuit & ex tũc ſtatim fuit ĩ facie ecclĩæ

cauſa hinc eſt qđ uani timoris nulla eſt excuſatio imo ca-
non dicit quod de tali quod eſt ſue facilitati imputandū.
dicto.c.cum.dilectus.hinc eſt etiam quod ſimpliciter alle
ganti metum papa dicit cum inter uim & uim ſit differen-
tia nihil tibi certū poſſumus reſpondere.c.de muliere.de
ſpō.ſic ſimiliter potuerunt huic domino t.dicere capitulū
& decanus. quælibet enim allegatio ſiue excuſatio debet
neceſſario concludere non uagari in incerto.c.in pñtia.de
proba.& l.idē exigit.ff.de dolo.Itē contra metum allega-
tum conuincitur. l.quia poſt aliquod tēpus ad ciuitatē re-
diuit unde tali allegationi ꝯdixit factum ex quo conuinci-
tur de mendacio per factum ꝯrium igitur repellendus.c.
ſollicitudinem.in fi.de app.Prætetea metus debuit coram
capitulo & decano aperte deduci & probari tanq̄ coram
iudice & expectari deliberationē ipſorum utrū metus eſ-
ſet iuſtus uel uanus.iſte aūt.t.hoc non facto autoritate pro
pria abſentauit ſe quaſi iudex in cauſa propria contra iu-
ra.l.1.C.ne quis in ſua cauſa.Poſtremo conuincitur & præ
ſumitur allegatio metus friuola & non uerſimilis ex duo-
bus.Primo quia contra conſuetudinem ſe longius abſenta
uit quā in præteritū conſueuerint paſsi metū qui proprie
in loco uicino debent morari non uagari in remotis quia
prope moram trahens poteſt eſſe utilis eccleſiæ.ſecus autē
ſi conferat ſe ad partes remotas.i.ad Romanā curiam pro-
ut iſte fecit: imo forte aſsignare ſibi in quo tute moreretur
ſpectat ad capitulū & decanum qui in hoc eccleſiæ utilita
tem deberet conſiderare ut ſic ſit utilis eccleſie in quo po-
teſt ēt in abſentia ſicut dicimus de epiſcopo qui non pōt iu
te morari in dioceſi ſua debet morā trahere in uicina cle.
1.de fo. compe. & in iudice delegato pape qui non poteſt
cognoſcere in loco delegationis cognoſcet in proximo.c.
ſtatuimus.de offi.dele.li.6.facit.c.ſtatutum.§.cum uero.
de reſcrip.lib.6.Conuincitur ēt do.Theodo.malitia: quia
cum Gerardus contra quē obijciebāt metū hic negaret &
diceret ſuper hoc ſe uelle ſtare determinationi capituli
idem.t.hoc facere denegauit & ſe ſuper hoc uelle ſtare or
dinationi conſul.ciuitatis. † Hæc aūt eſt grauiſsima culpa
2 ſuum iudicē recuſare & uelle in foraneo litigare: ut.l.fi.C.
de iur.ſ.om.iu.& c.ſi diligenti.de fo.compe.ex quo ſolo ca
pitulum & decanus poterant ſibi indicere diſciplinam &
correctionē magnā. tendunt nempe iſta in uilipendiū &
contemptū proprij iudicis quod non debet pati ſed punire
taliter contemptorem penali iudicio.l.obſeruandū.de offi.
præ.& l.1.ff.ſi quis ius dic.non obtē. Ex quibus ſuper pri-
mo dubio manifeſte concluditur dictū.d.t.correctione di-
gnum ueluti excuſationē unam & friuolam allegantem iu
dicem contemnentem & iniuſte recuſantem & in ſuis ex
cuſationibus uarium ut patet ex narratione facti de quo §.
dum tranſiuit de una excuſatione abſentie ſue ad aliam ut
prædixi. Tranſeo ad ſecundum in quo dicitur quod cor-
rectio fuerit exceſsiua & poſt legitimā appellationem in-
dicti. Super quo diligenter uiſis articulis in quibus idem.
T.dicitur deliquiſſe coniuncta forma iuramenti canonico
rum quod an ſit uerum primo articuli in ſubſtātia referen
di ſunt. In primo articulo apparet quod abſque rationabi-
li cauſa contra factū capituli uenire nixus fuit dum aliud
q̄ uellet capitulū uidelicet dominum Gerardum ad uica-
riam admiſit cum capitulum iam alium recepiſſet. In ſe-
cundo capitulo apparet temere & ſuperbe cappam publi-
ce abieciſſe chorum dimiſiſſe tempore diuinorum. In ter-
tio apparet mandatū decani utilitatem eccleſie proſequen
tis pertinaciter contempſiſſe dum una cum alijs requiſitus
accedere coram conſulibus recuſauit. In quarto apparet
qualiter ſuper quæſtione metus parere ordinationi capitu-
li nel eius iudicio ſtare renuit conſilium ciuitatis in iudicē
eligendo. Quinto apparet ad capitulum ueniendo duxiſſe
ſecum multitudinē laicorum & monitus ſub uirtute ſanctę
obedientie & uinculo iuramenti quod ipſe in capitulo re
maneret & laicos remoueret ipſe uiolenter oſtia capituli
aperuit & circa triginta uel quadraginta laicos intromiſit
in confuſionem capituli & terrorē. Iſtis ergo ponderatis
utrum capitulū in correctione modum exceſſerit dum ꝑ
correctione ut iret ad ſtudiū generale & ibi per triennium
moram traheret reſeruatis ſibi ꝓbenda prouentibus & a-
lijs iuxta morā concorditer ordinauit. & utrū appellatio
3 contra iſtā correctionē fuerit legitima uideamus. † Et cer
te de iure ciuili inobedientia & contumacia & irreuerētia
uociferando uel ſeditio erga dominū ſuum ſiue propoſitū
grauiter punitur & quādoq; capite quādoq; alijs grauibus
pęnis.l.2.§. ſi in bello.& §.ſi intra.& §. quia propoſitum.
de re mili.& l.delictum.§.contumacia.& l.milites.§.irre-
uerentes.eo.tit.ad hoc c.ſi quis conuenerit.& c.oēs.de ma
io.& obe.& c grauamen.de exceſ.præla.& 11.q.3.qui reſi
ſtit. Et in caſu noſtro conuincit T.iſte trāſgreſſor iuramē-
ti dupliciter.primo quia iurauit ſe merito metum pati. ſe-
cundo quia capituli ac decani mandata contempſit contra
iuramentū ſuum.l.ex quibus liquide & patenter oſtenditur
quod in correctione capitulum non exceſsit modū ſed mi
nuit.cum ex tot irreuerentijs continuatis impunitatē deli-
ctorum non emendationi ſed conſuetudini deputauit. un-
de non uideretur dignus uenia.l.3.C.de epi.audi.Item nō
debet grauari ſi tribus annis uiſus fuit uacare ſtudio. Iſta
enim eſt honeſta & priuilegiata cauſa abſentie uniuerſali
& ſuæ eccle.fructuoſa.c.licet canon.de elec. lib. 6. nam &
iuriſconſultus obiurgatus ab alio qui non daret operā ſtu
dio dedicauit ſe ſtudio qđ alios exceſsit. l.2.ff.de ori.iur.
paterna igit diſciplina fuit iſta in qua ſibi honor & glo-
ria ſi ſuperbiam abiecerit conſequi potuiſſet.nam.& Iulia
nus iuriſconſ.de ſe ait quod ſi unum pedē in ſepulchro te-
neret non ceſſaret addiſcere annum ſexageſimum ingreſ-
ſus.l.apud Iulianum.ff.de fideicom.li.non habet igitur ius
querele.d.t.ſi ſub nomine correctionis ad ſtudium exhor-
tatur & per pñs eius appellationes fruſtratorie. c. ad hæc.
c.reprehenſibilis.& c.cum ſpeciali.de appel. Deſcendo ad
deciſionē tertij dubij de quo. ſ̄. Et uidet ꝙ dicta ſecunda
correctio ſit nulla qa eam præceſsit appellatio & iam per
primam contritus fuerat de eodē delicto uidelicet contu-
macie irreuerentie & contēptus.ad hoc dictum.c. at ſi cle-
rici.in fi. Sed contrarium eſt uerum quia ex eo primā corre
ctionē capituli humiliter ꝙ iniunctū fuerat ſuſcipere con-
tumaciter recuſauit propter eius proteruitatē iudex potuit
procedere ad aliā quia ſic merebāt proteruitas ꝯtumacis.
ut in c.qm̄ frequēter.in fi.ut lit.non conteſt.eſt enim regu-
la ſatis not. ꝙ creſcente contumacia creſcit pęna & huma-
num eſt peccare diabolicum perſeuerare.l.conſentaneum.
C.quo & qñ iud. Non ob.c.at ſi clerici quia hic non impo-
ſuit huic.t.capitulum nouā penā ex delictis ꝓcedētibus ſed
ex nouo quia præceptum ſibi factum correctionis humili-
ter non ſuſcepit ſed contēpſit & per conſequens nouum de
lictum nouā meretur penā. l. nunq̄ plura de priuatis deli.
Non ob.ꝓcedens appellatio quia tāq̄ friuole nō fuit defe-
rendū nec ſuſpēdit iuriſdictionē iudicis a quo capitulo ap-
pellationibus.de appel.li.6.imo ipſe fruſtratorie appellās
alijs uarijs penis punit nā ſecūdū cañ. tenet reddere aduer
ſario expeñ.in quadruplū 2.q.6.decret. ſecūdū leges punit
in l.libris auri.l.a procōſulibus.C.de app.Ex quibus oībus
luce clarius manifeſte liquet capitulū & decanū ad corre-
ctionē iſtius dñi. t. cū canonici pro iudi. ac miſericorditer
paternaliter in dicta correctiōe proceſsiſſe & dictū.t.irre-
uerēter & ꝑtinaciter ac praue cōtra capitulū & decanū ere
xiſſe ceruicē & uerbo & facto ſalubria monita contēpſiſſe
& ꝙ deterius eſt ꝯtumaciter ꝑſeueraſſe.Ex quo nō abſurde
ſed ꝓbabiliter dici poſſet ꝙ ipſū ut mēbrū putridū poſſet.
capitulū & decanū ab eius ꝯſortio ſeparare pp maximū &
continuatū contemptū.facit.c.grauē.de ſup.ne.prela.

CONSIL. CCCCXI.

1 *Heres qui inuentariū nō confecit an teneatur ultra uires hereditarias.*
2 *Filij uſurariorum ex diſtrictione coguntur quæ parentes ſi uixerint.*
3 *Beneficium inuentarij de iure antiquo incognitum fuit.*
4 *Heredē cogens de proprio ſatiſfacere dicitur animā defuncti grauare.*
5 *Præſumptio locum non habet quando de ſalute animæ agitur.*
6 *Iudex non rigorem ſed equitatem præoculis habere debet.*
7 *Heres inuentarium non faciens de uſuris ſatiſfacere tenetur.*

IN CHRISTI nomine amen. Et prima fa
cie uidetur quod ſic: certum eſt. n. ꝙ hęredes
tenentur & cogēdi ſunt ſatisfacere de uſuris
& alijs illicite quæſitis. c. in litteris de rap.
1 & c. tua. de uſur. † Conſtat ēt quod hæres qui
non facit inuentariū tenetur inſolidum omnibus creditori
bus utpote hæreditate ei ex uolūtate infixa: ut. l. ſancimus.
§. cū igitur. & §. ſi uero uel poſtq̄. C. de iure delibe. ubi red-
ditur rō. ſ. qđ non debet perfrui legis beneficio quā cōtem
nendā cenſuit. alia rō redditur in auten. de hære. & fal. §. ſan
cimus. uidelicet quia forte res hæreditarias ſurripuit uel a-
liter malignatus fuit: & ideo luet penā malignitatis cum
tranſcenderit leges. Ex quibus omnia caute agens nihil po
terat dānificari. ut in eodē auten. §. ſi uerbo nō fecerit hoc
uidetur tenere gl. decreti. 12. q. 2. ſi eþs qui filios. & Ber. in
d. c. in literis. & Hoſt. in ſumma de teſta. ad quid hæres te-
neatur ubi quid ſi nō ſufficit hæreditas. Io. An. etiā idē ſen-
tit in c. quāq̄ de uſur. lib. 6. Ex quibus breuiter uidetur pro
hac parte concludendū nec tutum maxime conſulendo re-
cedere ab opi. prædictorū quorum acutiſsimis ingenijs ius
canonicum illuſtratum eſt. Mihi uidetur ſaluo conſi. ſanio-
ri iſtam quæſtionē plenius attingendo eſſe efficaciter de iu
re canonico contrarium ſentiendum & hoc iuribus decre-
torum iure nouo decretalium & nouiſsimo ſexti libri poſ-
ſe aperte demonſtrari ſimiliter & doctorū auctoritatibus
hoc tunc poſſe probari. Primo nanque in ipſo principali:
quia illicite extorſit ſi non habet unde reſtituat non poteſt
ei dicere iudex reſtitue ſed ſolum uſque ad quantitatem
facultatis ad hoc enim compellere poteſt ut eſt caſus. 14. q.
6. ſi res. & in uſuris extortis eſt caſus in c. cum tu manife-
ſtos. de uſur. ubi dummodo in facultatibus habeant unde
ipſas poſsint reſtituere &c. & in c. quamq̄ de uſur. lib. 6. ibi
prout patiuntur facultates eorum &c. Ex quibus iuribus
clare patet quod ipſi principaliter delinquentes nō ſunt co
gendi ad reſtōnem ultra facultates in foro canonico. Simi-
liter nec hæres: ut in c. ſi epiſcopus qui filios 12. q. 2. ibi de
bonis quæ reliquit ab hæredibus eius &c. & c. in literis. de
rap. ibi hæredes eius iuxta facultates &c. Et maior eſt rō
in hærede maxime filio ut eſt iſte quod debeat conueniri
iuxta facultates quā in defuncto qui uere deliquit dum illi
cite extorſit: hæres aūt deliquit omittendo ex eo ꝙ negle-
xit facere inuentariū ſed delictū in committēdo eſt maius q̄
io omittēdo. l. ſi ſeruum. de uer. ob. & pro hoc uidetur tex.
2 expræſſus in d. c. tua nos. de uſur. † ubi expreſſe dicitur ꝙ
filij uſurariorum ea ſunt diſtrictione cogēdi qua parentes
ſi uixerint cogerentur: ſed illi nō cogerentur ultra faculta-
tes ergo nec iſti: quia defuncti & hæredis inæqualis nō eſſe
debet conditio & ex perſona hæredis non mutatur condi-
tio obligationis ut. l. 2. §. ex his. ff. de uer. ob. Secundo prin-
cipaliter eſt conſiderandū ꝙ obligatio quæ deſcēdit ex de
lictis non tranſit contra hæredes niſi quatenus ad eos per-
uenit uel niſi fuerit lis conteſta. cum defuncto ut. l. 1. ff. de
priua. delic. & l. una. C. ne ex delic. defun. & hoc de iure ci-
uili. De iure uero canonico contrariū eſt ſtatutum. ſ. quod
præciſe hæredes teneantur ſatisfacere de delicto defuncti:
ut. d. c. in literis. & c. ult. de ſepul. Et iſta prouiſio canoni-
ca cōtra leges modificata eſt & reſtricta uſq; ad facultates
defuncti & nō ultra: ut in prealle. iuribus. nō debet ergo cō
ſtitutio canonica contraria legib. ſuppleri per legē quæ de
inuentario loquitur & ſic equitate iuris canonici in modifi
cando iſtā obligationē ad facultates defuncti redigere ad
rigorē iuris ciuilis contra mentē iuris canonici quæ ſequē-
da eſt. c. Marchion & Baſilides. 1. q. 1. & c. contra legē. de re
gulis iuris. lib. 6. nec eſt ſumenda interpretatio ex legibus
abrogatis. ut. l. finali. in prin. C. de edi. di. adri. tollen. ſed lex
inquantum prouidet non tranſire iſtā obligationē ex deli-
cto ad hæredes niſi in duobus caſibus ut prædixi eſt corre-
cta per canones præalleg. ergo non debet ſumi interpreta-
tio canonis ex lege quæ de iſta canonicā æquitate non cogi
tauit præſertim q̄a uerbū prout facultates &c. eſt in oībus
iſtis canonicis repetitū & uerba debēt aliquid operari: ut l.
3 ſi quando. ff. de legatis 1. & c. ſi papa. de priui. lib. 6. † Tertio
iſtud idē probo de iure ciuili quo certū eſt quod de iure an
tiquo ſſorum bñficiū inuētarij erat incognitū & p̄ciſe tene
banť hæredes inſolidū. ut. l. q̄ dotis. ff. ſol. ma. & clare colli-
gitur in l. ſancimus. C. de iure delibe. Itē certū eſt ꝙ de iure
antiquo ſſorū. & C. erāt quædā obligatiōes modificate ad
facultates & quatenus facere pōt in ꝑſonas principaliū de
bitorum ut l. ſunt quædā cū pluribus ſeq. ff. de re. iudi. ſimili
ter ſi modificate tranſeunt ad filios. ut not. eo. ti. l. ſciēdum.
Iſtarū aūt obligationū naturā nō puto mutatā licet hæres
nō cōfecerit inuētariū: q̄a eius omiſsio relinquit ſiue ponit
heredē in iure antiquo: iō nō plus grauat q̄ ſi dicto iure an-
tiquo teneretť ut colligiť ex d. l. ſancimus. §. ſi aūt hoc aliq̄d
urgēs rō hoc dicat. ſ. ꝙ omiſsio inuentarij nō alterat naturā
actionū a iure eis attributā. vñ eo nō cōfecto in actione ꝓ
dote ꝓ ſocio ꝓ donato & ſi. de q̄bus in d. l. ſunt q̄dā. hæres
ſuus ꝑꝑ omiſsionē inuētarij nō cōdēnabiť niſi quatenus fa
cere pōt: q̄a reponiť in iure antiquo & ꝑdit ſolū bñficiū in
uētarij: ut in. d. §. ſi aūt hic aliq̄s. & §. ſi uero uel poſtq̄. hoc
enim mō noue leges trahunť ad priores ut l. ſed & poſterio
res. ff. de legi. & qđ no. in l. ſciendū qui ſatiſ. cog. & c. ſtatu-
tū. §. j. de reſcri. lib. 6. in gl. Ad ꝓpoſitū ergo ſi canones & ca
nonica cōſtitutio inducūt obligationē contra principales
debitores & eius hæredes quatenus patiunť facultates offi
cio inuētarij nō vř alterate naturā huius obligatiōis ultra
facultatē: ꝙ credo uerisſimū per dicta ſuperius. Et ſi dicať
ꝙ iuris p̄ſumptio cōtra hæredē ꝙ ſurripuerit & maligna-
tus fuerit in hæredē facit eū teneri inſolidū in p̄dictis obli
gationibus ſolue ut. j̄. dicam. Quarto principaliter ponde-
randa eſt cā finalis cōſtitutionis canonice quare cogit hære
des ſatisfacere de delictis defuncti. & certe rō eſt ut aīa de
functi a pc̄tō ualeat liberari. ut dicit tex. in d. c. in literis. de
rap. & c. ult. de ſepul. quæ rō aptať ad ipſum principalē de
linquentē quē canones nō aſtringūť ſatisfacere ultra q̄ poſ
ſit ad hoc ut admittať ad eccleſiaſtica ſacr̄a & actus ſpūa-
les: ut d. c. q̄q̄. & c. ſi res. 14. q. 6. recta eſt iſta. moderatio uſ-
4 que ad facultates q̄a † ultra hæredē cogeret ut de ꝓprio ſa
tiſfaciat inuitus non eſſet aīam mortui liberare a pc̄tō ſed
grauare: ut d. c. nō eſt putāda. 1. q. 1. nec ſaluti unius cū alte
rius incōmodo cōſulendū eſt 14. q. 5. c. deniq;. & c. ſtrictū.
Quinto ex p̄dicta rōne. ſ. qđ hic agiť de iudicio & ſalute a-
nimarū tm̄ inferť qđ hic cā non eſt dicēda ſecundū leges ſe
culi. ſed ſecūdū legē dei ut dicit tex. i relictis ad pias cās. ut
c. filius. & c. cū eſſet. & c. relatū. de teſtamētis. iſta. n. ſpūa-
lia nō regnlanť iure fori ſed iure poli. 17. q. ult. c. q̄cūq; &
not. Bar. in l. habeat. C. de ſac. ſan. ec. In hoc ergo iudicio
quo eccleſia cogit hæredē ſatisfacere de delicto defuncti
ſolū debet attēdi ꝙ aīa defuncti a peccato libereť: ut d. c. in
literis. ſed hoc non poſſet contingere ſi hæres coactus & in
uitus ſatisfaceret de ꝓprio: ut d. c. deniq;. nec legalis p̄ſum
ptio ꝙ hæres ſurripuerit vř efficax ad cogēdū eū q̄a pōt eſ
ſe cōtrarū. l. ꝙ nō ſurripuit ſed in talib. dubijs in q̄bus de ſa
5 lute animarū q̄tiť abſtinēdū † eſt & nō ex p̄ſumptionibus
iudicandū præcipue q̄a delictū p̄ſumiť cōtra. l. merito. ff. ꝓ
ſo. & c. iuuenis. de ſpon. licet ille tex. hoc nō dicat in caſu
noſtro ut. j̄. ſubdā. Sexto pōderā da eſt legis rō qua caueť ꝙ
hæres nō faciēs inuentariū teneať ultra uires hrditarias &
certe eſt rō q̄a legē contempſit ꝑꝑ qđ debet ſibi imputare.
ut. d. l. ſancimus. §. ſi uero uel poſtq̄. & §. ſin aūt. & hāc abla
tionē ultra uires dicti tex. ꝙ eſt pena q̄a trāſgreſſus eſt le-
gē in auten. de hære. & fal. §. ſi uero non fecerit. ſi ergo ſo
lutio huius debiti ultra uires hæreditatis eſt pena ꝯtēptus
uel ēt malignitatis non vř de mēte canonū liberare animas
defunctorū pęnis legalibus ſed reſtitutione male ablato-
rum. c. peccatum. de re. iu. lib. 6. & ſic in hoc iudicio cano-
nico quo agiť de ſalute animarū principalis q̄ rapuit & ſub
traxit nō teneť ultra uires: ut d. c. cū tu. cum ſi. præalle. nul
lominus hæres qui duntaxat. l. poſitiuā contēpſit. delinquē
ti aūt naturaliter minus ſolet parci ut. l. uenia. C. de in ius
uo. & l. 1. ff. de iur. & fac. ign. pęnas enim legales eccleſia
non exigit ſed remittit. 12. q. 2. c. fraternitatis. Septimo
hoc ꝓbať auctoritatibus illuſtriū doctorū. Et primo domi
nus Fed. hoc tenuit diſputādo ut patet in ſuis cōſilijs q. 21.
& licet

& licet formet quæſtionẽ an teneaẽ ultra nires in foro con
ſcientie:tñ inquantũ de uſuris loquitur rões ſuç inferunt
in foro iudiciali ꝙ ultra uires non teneẽ maxime illa quod
conſtitutio canouica grauãs hr̃des pro delictis defuncto-
rum ultra quam grauant leges reſtrinxit illã obligationem
uſq; ad facultates defuncti nec quo ad hoc de inuẽtario &
pena noo cõficentis conſiderauit quinimo poſtquã contra
legẽ in uno grauauit uidet in alio releuare hoc nãq; eſt re-
gulare:ut.l.cũ qui.ff.de iureiu. Et certe hoc iudiciũ canonũ
accedit potius ad iudiciũ anime de cuius ſalute ſolũ agiẽ q̃
6 ad cõtentioſum ideo non rigorẽ ſolum ſed † æquitatem &
deũ ſolum debet habere iudex præ oculis. l. ꝙ ſi epheſi. ff.
de eo ꝙ certo loco in dubio ideo nõ debet male accipere
ut bene diſpenſet:ut d.c.non eſt putanda.cũ ſi.Secundo ad
duco pro hac parte ꝙ not. Bar.in l.habeat.C.de ſac.ſan.ec.
ubi in quarta parte principali.3.q. quæritur ſi relinquiẽ ul-
tra uires hæreditarias ad pias cauſas & hæres nõ fecit inuẽ
tarium an teneatur inſolidũ qđ vr̃.ut d.l.ſancimus.in con
trarium adducit.d.l.habeat.quæ ſolum ꝓmittit ꝙ de bonis
relinquat & hoc putat uerũ & eſt ratio ſecundũ eum q.a ta
le noo eſt debitum de iure naturali.& ideo eccleſia hoc re-
ſpuit.& idẽ putat ſi pauperes uel eccleſia adeant abſq; be-
neficio inuentarij.nam ut dicit ad ſimilitudinẽ fiſci nõ tene
bitur ultra uires ut.l.1.§.cui bona.ff.de iure fi. Idẽ ibi Bal.
ad ſimilitudinẽ militis qui non teneẽ ultra licet inuentariũ
non fecerit.nam ſecundum eum defunctus ſi uiueret & nõ
teneretẽ ultra uires.c.ſi.de ſepul. ergo oon in plus debet te-
neri hæres q̃ defunctus nec lex quæ ſuper pſumptione ma-
lignitatis hæredis omittentis confectionẽ inuentarij funda
tur in foro canonico eſt ſequenda. Ex iſtis clare concludiẽ
quod ſi in relictis ad pias cauſas quibus oĩa iura fauent hæ-
res omittens inuentarium non tenetur inſolidũ & ſic etiam
hic omittens etiam oon tenetur inſolidũ. Similiter io obli-
gatione iſta mere canonica inducta contra hæredem quod
ſatisfaciat pro delictis defuncti non debet ultra facultates
extendi.hoc idem expræſsius tenet Bal.in d.l. ſancimus.in
6. q. ubi in obligationibus deſcendẽtibus ex delictis in q-
bus de iure ciuili hæres non tenetur niſi quatenus ad eũ p-
uenit omittẽs inuentariũ non tenebitur ultra. ergo nec de
iure canonico tenebitur ultra uires hæreditatis, quia ultra
eas nõ obligãt cõſtitutiones canonice ut in prælleg.iuri.
7 †Ex quibus oĩbus pro hac parte concludo quod hæres non
faciens inuentarium teneẽ in foro canonico ſatisfacere de
uſuris prout patiuntur defuncti facultates & non ultra. nõ
obſt.ꝙ not.Hoſt.in ſumma de teſta.§.ad quid hæres.uer.ꝙ
ſi nõ ſufficit &c.nam licet ibi in prin.uer.dicat ꝙ ſicut de iu
re ciuili ita de iure canonico teneatur inſolidũ per c. Ray-
nardus ad ſi. de teſtamẽtis tñ in uer. & hic inuentariũ &c.
declarando qđ prædixerat reſtringit ſe ad uires hæredita-
tis.& pondero ꝙ dicit in iudicio animę nõ dicit in foro cõ
ſcientie. nam iudicium animę poſt dici ubicunque agiẽ de
ſalute animarũ & ipſarũ liberatione a peccato licet hæc cã
in foro canonico agiteẽ.nam iudiciũ debet ab eo qđ dedu
citur denominari & illius oaturã aſſumere ut inſt.de actio.
iu prin. & ſic exponit iſtud uerbũ Ho. ſ. iudiciũ aĩæ. ſ. ubi
de animarũ ſalute diſcutitur ꝙ facit fortiter pro hac parte
q̃ ſupra teneo. Nec ob.c.Raynaldus.ubi de inuẽtario hr̃dũ
hr̃ mentio de iure canonico. nam ibi pp inuentarij confe-
ctionẽ dicit hæredẽ poſſe detrahere falcidiam nõ aũt dicit
ꝙ nõ cõficiens teneaẽ ultra uires & ſic nihil facit. Non ob.
ꝙ ex eo ꝙ pſumiẽ ſubtraxiſſe lex obligat ipſũ inſolidũ i §.
ſancimus.nam ille. §. hoc non dicit qđ ideo teneatur inſo-
lidum:quia præſumatur ſubtraxiſſe.ſed dicit ꝙ ſi omittit fa
cere nõ detrahit falcidiã & ſic pp prædictã præſump. pri-
uat eũ a lucro nõ aũt afficit dãno ꝙ inſolidũ teneaẽ. hæres
enim patiẽ pœnã:quia legẽ cõtempſit ut tex.prælle.expri
munt hãc rõnem ideo in d.§.ſancimus.tex.dum de illa præ
ſumptione loquiẽ bis repetit uerbũ forte & ſic oõ uehemẽ
ter ſed leuiter fundat ſe ſuper tali præſumptione & merito
quia notabilis pſumptio iuris habeẽ in ꝯtrium in l. merito.
pro ſocio.& ſi illa eſſet noua ratio ultra rõnem l.ſancimus
quæ fundaẽ in cõtẽptu legis milites tenerentur inſolidũ ſi
non conficerent inuentariũ contra.d.l.ſancimus.in prin.ſi-
militer clerici & eccleſiæ ſimiliter pro relictis eccleſijs ad
pias cãs contra illa q̃ ſuperius tacta ſunt cõtra Bar. & Bal.
uera ergo ratio quod iſta eſt pœna contemptus legis ut di-
ctum eſt. Vnum non eſt omitteodum ꝙ dixi ſuperius obli-
gatum ad reſtitutionẽ uſurarũ teneri ex delicto ideo modi
ficate tranſire ad hæredẽ.nam imo uideẽ quod ex quaſi con
tractu rõne indebiti ſoluti.ut no.in c.Michael de uſur. Ad
hoc reſpondeo ꝙ do. Fed. io ſua diſpoſitione & quaſi oẽs
alij præſupponunt illã obligationẽ deſcendere in hæredes
ex delicto defuncti quod ex eo probaẽ quia uſura eſt furtũ
& rapina & illicita extorſio 14. q. 1. ſi quis uſuram faciunt
oot.in c.ſi epm.16.q.6. Præterea & ſi competeret cõdictio
indebiti tamẽ illa non competit ultra q̃ recipiẽs indebitũ
eſt effectus locupletior ut no.in l. ſi non ſortem.§.libertus.
& l.io ſumma.§.in frumento. ff. de condi. inde. Ex quibus
infertur & confirmatur mea concluſio de qua ſupra quam
credo quòd fuiſſent ſecuti præfati patres canonum ſi de fa
cto hæc quæſtio occurriſſet eis ut modo occurrit.quæ enim
de facto emergunt ſubtilius a iudicijs ruminantur quam il
la quæ aliter in ſcriptis tanguntur.facit. ff. de li.leg.l.lega-
ui.Pet.de Ancha.

CONSIL. CCCCXII.

1 *Executori teſtamentum non exequenti infra annum quando tempus cur rere dicatur.*
2 *Executio teſtamenti in quo conſiſtat & ad quem ſpectet.*
3 *Fratres minores non poſſunt eſſe teſtamentorum executores.*
4 *Prouiſio conſtitutionis ſynodalis prouiſione expreſſa tollitur.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Contra
hæredes & pro curia epiſcopali facit primo
intentio teſtatoris ex uerbis teſtamenti elici
ta prout primo fieri debet ut. l. ille.§.cum in
uerbis.de le.3. Inſtituit enim matrẽ ſuam ea
uiuente quo ad uſumfructũ tantũ: & ea mortua quo ad pro
prietatẽ & uſum.inſtituit.i.i. pauperes. Ex quibus uerbis
liquide deprehenditur quod tempus electionis pauperum
ceſsit mortuo teſtatore ſtatim licet reſtõ ſiue diſtributio
pferaẽ in tẽpus mortis domine Iſabelle. & ille intellectus
eſt iuri cõformis ne interim ante mortẽ dñe ouda proprie
tas dño careat & inſtitutio pauperũ in diem dilata uideaẽ
cõtra.l.hæreditas.ff.de hære.inſtitu.Ex quibus conſequen
ter infertur quod electio & nouatio pauperũ fieri debuit.
J..ſex mẽſes a die mortis teſtatoris ut cõſtitutio ſynodalis.
& p ꝯñs facta poſt ipſo iure nõ ualeat: ut c.licet de ſup.ne.
præla. Cõtrariũ vr̃ de iure dicendu primo p ea q̃ oot.Bar.
in l.cum quidam.de le.2. ut enim ipſe dicit actus electionis
ſiue nominationis pauperum non eſt executio uoluntatis
2 defuncti. † Conſiſtit nanque executio in actuali exercitio
non uerbali quod patet: quia ad illum ad quẽ ſpectat exe-
cutio non pertinet declaratio ſed ad iudicem quamquam
functus ſit officio ſuo per ſententiã.ut.l. iudex poſtea.ff.de
re iudi. nec ille qui declarat diciẽ aliquid de nouo facere:
3 ut.l.hæredes palam. §. ſed ſi notam.de teſti. † Item fratres
minores non poſſunt eſſe executores teſtamenti ut cle.exi-
ui.de uer.ſig.perſone.& tamẽ eis permittitur dare conſiliũ
in executione & ſic animũ ſuum declarare ut cle. exiui. &
ſic patet quod licet quis priuetur iure exequẽdi non tñ iure
eligendi quod in ſola animi declaratione conſiſtit. Conſti
tutio ergo quæ de executione loquitur non extenditur ad
diuerſos caſus: ut.l.ſi cum dotem.in prin.ff.ſol.ma.confir-
matur iſta opi.ex uerbis teſtamẽti ibi illos uidelicet & non
alios &c.& ibi excludit oẽs qui ex alio iure & cauſa &c.p
quæ uerba patet prohibitũ p quencunq; aliũ dictã electio-
nem pauperũ fieri & alio iure uel cauſa uenientes pro pau
4 peribus non haberi † Expræſſa ergo prouiſio tollit proui-
ſionẽ conſtitutionis ſynodalis ut.d.l.ſi cum dotem. & l.cũ
ex filio.§.1.de uul.& pu. Itẽ erogatio & diſtributio eſt de-
lata poſt mortẽ dictæ dñe uel poſtq̃ tranſiuit ad alia uota
ergo electio tanquã præambulũ eſt ad illud tẽpus referen

Ee 4 da tan-

da tanquã ad pauperes tũc temporis exiſtẽtes dirigatur in
tentio teſtatoris non ad pauperes tempore ſuæ mortis. ut
not. Bar. in l. poſt mortẽ. C. de fideicom. Et breuiter iſtã par
tem. l. qđ conſtitutio quę priuat executorem poſt tempus
non priuet eum iure eligendi cõſuluit ſummus doct. Bar. ut
ipſe no. in d. c. cum quidam. & ſolenne ſuum conſilium in-
cipit conſtitutione canonis epiſcopi cauetur &c.

CONSIL. CCCCXIII.

1 *Acceptatio non currit ſuper beneficio incerto. & num. 2.*
2 *Acceptare beneficium incertum quis poſſit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Vltra rõ-
nes & iura q̃ ſuperius ſunt inducta circa nul-
litatem primæ acceptationis latius cõſidero
cõſequenter inferendo quod non a dicto tẽ-
pore ſed ſecũde acceptationis currat iſte mẽ
ſis ad obtinendũ prouiſionẽ ut prouidet ſupradicta regula
cancellarie dico igitur ꝙ acceptatio præſupponit ueram
ſcientiam uacationis nec in ignorantia põt cadere accepta
tio ſicut nec cõſenſus: ut. l. ſi per errorem. ff. de iur. om. iud.
& colligitur ex cle. cũ ei quem. de conceſ. præbẽ. Ad cuius
confirmationẽ accedit prima regula quæ non eſt ſola acce
ptatione contenta ſed prouiſionem exigit infra menſem a
tempore talis acceptationis unde cum acceptatio ſit præ-
ambula ad prouiſionẽ ſicut prouiſio non cadit ſuper eo be
neficio cuius uacatio eſt ignota. ut c. 2. de elec. li. 6. & l. nec
nos. C. de capti. Ita non debet cadere acceptatio uel iura-
mentum de acceptando ar. l. oratio. ff. de ſpon. & in c. acc. ſ
ſorium. de r: . iur. li. 6. & l. nec nos. C. de capti. & c. ſi ſuper
2 gratia de offi. dele. eo. li. † Item ſicut multa debent fieri ma
turo iudicio & nõ facto gñaliter ut hæreditatis temporalis
aditio. l. ſi quis mihi bona. §. ſed utrũ. de acqui. hære. ꝓcura
toris conſtitutio ad ꝯhendum carnale cõiugium. ut. c. fi. de
procu. lib. 6. & qđ no. Bar. in l. multũ. de condi. & demonſt.
ita uideť dicendũ in acceptatione ut debeat cadere ſuꝑ cer
to ſicut decreti interpoſito. ut. c. 1. §. ſubiectum. de conceſ.
ꝑb. lib. 6. unde cũ gñalis collatio nõ ualeat: ut. d. c. s. nõ vř
qđ debeat attendi gñalis & dubia acceptatio poſtq̃ ex ea,
infra menſem nõ poſſet ſequi collatio. Ex quo ſequiť qđ ſi
ex tali acceptatione nõ põt ſequi prouiſio nõ debet curre-
re menſis ad prouidendũ nõ habẽti ptãtem prouidendi ut.
c. qui ad diuerſitatẽ. de conceſ. præben. bene facit. l. 2. cũ. l.
ſeq. ff. de opt. leg. ubi electio nũ conſumiť. de ſpeciebus in-
cluſis in iure eligendi ſi ille qui debet eligere nõ habet no
titiã certã & ſpecificã ſpecierũ. Ita ergo in acceptatione di
camus quæ nõ eſt aliud quã electio. ſ. ut haberi debeat cer-
3 titudo uacationis ut in d. cle. cũ ei quẽ. † Itẽ habẽtibus gra
tiam cum bñficio acceptandi prouiſum eſt ꝙ poſsint ex cã
acceptare primũ incertũ uel ex cã ſecundũ ut. c. nec captã-
dæ. de conceſ. ꝑben. lib. 6. Sed qđ habens gratiã ad unã di-
gnitatẽ ꝑſonatũ uel canonicatũ poſsit in diuerſis &c. & in
tota dioceſi acceptare ut fecit iſte procu. nõ dicendũ uideť
de iure cũ titulo bñficij qui quæriť ex tali acceptatione ut
not. in d. cle. cũ ei quem. & c. 1. de cõceſ. præben. lib. 6. non
poſsit haberi in diuerſis eccleſijs ſed in una tñ debet ergo
certũ acceptari & non in incerto uagari. ut c. quis duas. de
elect. lib. 6. Ex iſtis ut dixi ſuperius cõſequẽter infertur ꝙ
acceptatio gñalis & uaga nõ tenuit nõ debet ex ea incipe-
re curſus mẽſis datus ad ꝓuidendũ poſt acceptationẽ. nam
debet regula intelligi de acceptatione quæ ſit ualida nõ de
ea quæ ſit nulla: ut. l. nõ putauit. §. non quæuis. ff. de ꝯia. & l.
4. §. condemnatũ. de re iud. cũ ſi. facit qđ no. in c. cũ plures.
de offi. dele. lib. 6. in gl. fi. & c. is cui. eo. tit. in glo. pe. & l. ac-
cuſaturus. ff. de adul. cũ ſi. ſed poſſet in dubium reuocari cir
ca ſecundã acceptationẽ factã die primo februarij qđ pro
uiſio ſubſecuta ut ultra mẽſem quia facta ſecunda die mar
tij & per cõſequẽs no. infra menſem ut prouidet regula er
go nulla. ar. no. in d. c. 2. de ſup. ne. præla. facit qđ no. etiã in
c. quam ſit. de elec. lib. 6. Sed reſponde quod prouiſio debet
fieri infra menſem a die acceptationis: & ſic illa dies non
cõputatur in termino quia dictio. a. denotat ſeparationem
ut. l. 3. ff. de act. emp. & not. in. c. ſtatutum de præben. lib. 6.
in gloſſ. & in nouel. Ex quibus concludo cum præfato do.
Franciſco de Zabarellis utriuſq; iuris doct. excellentiſſi-
mo & dilecto mihi compatre. Ego do. Pe. de Ancha.

CONSILIVM. CCCCXIIII.

1 *Emptor datiorum ſalis cum ſuis periculis an poſſit aliquo caſu remiſſio nem petere. & nu. 2.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſo inſtru
mẽto uẽditionis cõceſſionis & locationis ca
naparũ ſalis ꝑ certos uiros electos & aſſum-
ptos in generali parlamẽto comitatus Imolæ
1 facte Iac. & ſer Aginolpho. † Reuocať in du-
bium utrum debeat eis remiſsio fieri pretij ſiue mercedis
pro eo qđ homines caſtri ſalaroli & certorũ aliorum loco-
rum dicti comitatus nõ recipiunt ſalem de prædictis cana-
pis ſed aliunde cũ tamẽ ex forma pactorũ inſtrumenti tene
rentur recipere de ꝑdictis canapis pro certo ꝑtio modera-
to in inſtrumẽto. Præſidentes comitatui qđ nõ debeat fie-
ri aliqua remiſsio pro ſe allegãt pactum expreſſum qđ ꝑꝑ
aliquẽ caſum fortuitũ guerre inuaſionis iniurie uiolentie
robarie &c. nulla poſsit fieri remiſsio ſiue peti. licet igitur
hoies ſalaroli & certorũ locorũ ſubtraxerint ſe ab obediẽ
tia dicti comitatus & cõſtituerẽt ſe rebelles hoc factũ de-
bet inter caſus fortuitos numerari & ꝑ cõſequẽs remiſsio
nulla peti. Ex aduerſo dicti emptores canaparũ ſalis pro ſe
allegant aliud dictũ per qđ dicti homines aſſumpti relicto
in dicto parlamento promittunt pro omnibus hominibus
& perſonis dicti comitatus ꝙ ement & recipient de dictis
canapis ſalẽ neceſſariũ pro ſuo uſu & familiæ toto tempo
re dicte cõductionis & qđ hoc faciẽt & curabũt hoc dicti
homines & ꝑſone nõ recipiẽt ab alio & qđ dicti homines
uel ꝑſone uel forẽſes cuiuſcũq; cõditionis exiſtãt nũ por-
tabũt ſalẽ aliũde nec uẽdẽt. Cũ ergo in dcõ caſtro & cer-
tis alijs aliũde porteť & ſic recipiãt debet eis fieri remiſsio
qd ergo iuris ſit quæriť. Ad hoc reſpõdeo & dico ꝙ nõ ex
pedit hic diſcutere de ſpẽ contractus utrũ. ſ. ſit emptio uel
locatio. Circumſcripto. n. pacto ſuſceptionis ꝑiculi uideť
ſine dubio fore dicendũ remiſsionẽ fieri debere. ut tenuit
Barto. in diſputatione ſua quæ incipit publicanus. ubi con-
cludit qđ licet in tali cõductione fuerit expꝛſſum uerbũ uẽ
diderunt ſiue emerunt: tñ eſt cenſenda locatio & cõductio
& licet ẽt eſſet emptio & uẽditio: tñ idẽ eſſet in remiſsiõe
fienda ꝑꝑ guerras ut ibi plene ꝑ eum. Quia uero iſti Iac.
& Ginolphus receperunt in ſe periculũ oium caſuum for-
tuitorũ uideret prima facie nullã remiſsionẽ fieri debere:
quia negari non põt iſtum eſſe caſum fortuitum cum certa
loca & homines ſic ſe ſubtrahunt ab obedientia ſuæ uniuer
ſitatis cum qua conſueuerunt ſubire onera & ea ſuſcipere.
hoc enim quandoque contingit. ut. l. ij. §. deinde cum eſſet.
ff. de ori. iur. & quod no. Bar. in l. ſi quis a filio. l. ſi ſcripſi. de
leg. j. licet ergo præſidentes in comitatu tanquam caput ꝓ
miſerint pro hominibus & perſonis ſui comitatus & ſic ꝓ
membris: tamen poſtquam membra a capite diſceſſerunt
contra. c. cum non liceat. de præſcrip. ſi non poſſunt præſi-
dentes comitatui coercere eos hoc debet inter fortuita nu
merari & pro his tanquam perierint & defecerint non te-
neri. ut ar. l. amiſsione. §. qui deficiunt. ff. de capi. di. ad hũc
enim caſum & ſimiles inſolitos uidetur pactum ſuſceptio-
nis periculi pertinere ut l. fiſtulas. §. fi. ff. de contrahen. emp.
ualet enim hoc pactum conceptum ut in inſtrumento ap-
paret iuxta not. in. l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis cau
His non obſtant cõtrarium ſentio & dico remiſsionem
2 fiendam. † Primo propter pactum expreſſum quo illi ho-
mines electi & aſſumpti obſignant ſe pro hominib. & per-
ſonis ſibi ſubiectis quod poſſunt ut. l. inter ſtipulantem. in
prin. ff. de uer. ob. & clauſula receptionis periculi non uide
tur ad caſum pertinere ſed ad alios præter factum commu
nitatis & ſuorum hominum contingentes. pro pacto enim
hominum ſuorum alia eſt conditio domini quo ad contra
hentes

hentes ſecum alia aliorum.ut no.l.emptor.C. de acti.emp.
Item cum per illud pactum receptionis periculi obligen-
tur conductores iſti ultra ius commune uidetur hoc pactũ
reſtringendi ad alia pericula quam contingentia in perſo-
na locatorum & ſuorum hominum quia alia eſt habenda
ratio de his caſibus in perſonam locatorum contingentib.
quàm in alijs ut not.l.ſi uno.§.item cum quidam.ff. lo.Præ-
terea hoc probo euidenti ratione collectio hominum ſin-
gulorum caſtrorum illius comitatus imolæ conſtituunt do
minæ iſabellæ.& iſte intellectus eſt iuri conformis ne inte
rim unam uniuerſitatem & diuidunt inter ſe onera hono-
ris & commoda & ſic habet artem communem ſyndicos
præſidentes & alia per quæ cognoſcitur quod tanquàm u-
niuerſitas congregantur. ut no. Inno.in.c.cum ab eccleſia
rum.de off.or.&.c.cum dilecta.de exceſ.præla.& c. nobis.
de iure pa.in nouel.ſi ergo pars huius uniuerſitatis diuidit
ſe ab alia obligationes & actiones quæ eos ſic diuiſos ab
alijs pro parte taogebant debent eos comitari non alijs ac
creſcere.iuxta no.in d.c.cũ dilecta.& per Bar.in l.j.de coll.
illi. propter enim iſtam ſubtractionem minuuntur onera
quo ad partem remanentem.ergo & commoda ut cle.j.de
cenſi.& l.ſecũdum naturam.de reg.iur.facit.c. recnlentes.
& c.in ſingulis.de ſta. mo. Nec poteſt dici quod ſeparaue-
rint ſe ut ſinguli ſed pars uninerſitatis. & ſic non ob.prædi
ctis.l.ſicut.§.j ff.quod cuiuſ.uni.& 12.q. 2. qui manumittit.
faciunt enim partem uniuerſitatis qui ſic ſeparantur & di-
uiduntur.ut d.§.deinde cum eſſet.& §.partim . Ex quibus
concludo quòd iſti emptores & conductores cum ex con-
tractu prædicto habeant illos obligatos ut partem uniuer
ſitatis non ſolum ſoluere non tenentur ſed poſſunt contra
eos agere ad ſuum intereſſe ſecundum naturam contractus
conductionis & locationis.Et poſito ꝙ deberent iſti ſic re
belles ut ſinguli non ut pars uniuerſitatis reputari tamen
malitia ſiue dolus ipſorum debet potius nocere domino
ipſorum.i.ipſi domino uniuerſitatis quam dictis conducto
ribus per not.in d.l.emptor.& per alia quæ ſuperius dicta
ſunt.dominus Petrus de ancharano .

CONSIL. CCCCXV.

1 *Teſtis ignotus olim uitæ reprehenſibilis probatus an poſſit in teſtem admitti .*
2 *Mala ex genere malo animo ſemper fieri præſumuntur.*
3 *Infames qui ſint & a teſtimonio reyciendi.*
4 *Examinatio in terra aliena haberi nequit.*

PRIMVM dubium eſt tale uidelicet quòd
licet certo tempore ſit probatum ipſum bla-
ſphematorem eius tamen perſeuerantia non
eſt oſtenſa cum hoc potuerit accidere ratio-
ne cuiuſdã caloris: quia non ſequitur blaſphe
mauit ergo infamis.item licet uita & mores in teſtibus cõ
ſiderentur tamẽ non eſt probatum tale quid propter quod
neceſſario de pręſenti in præteritum præſumatur. Tertio
non eſt ſimpliciter uerum quod forenſes in caſu iſto ex pri
1 uilegio datij non admittant.nam licet ignotus † non admit
tatur non ſequitur ergo forenſis eſt : quia poteſt eſſe notus
in cauſa appellationis primæ & non debuit in expen. con-
2 demnari:quia quilibet fouet iuſtam cauſam litigandi. † Itẽ
illa quæ ſunt in ſuo genere mala ſemper præſumuntur ma-
lo animo perpetrata.unde oẽ male factum praue præſumit
actũ ut no.in c.j.de præſum.& l.ſi non conuicij. C. de iniu.
ſed illud eſt hmõi : quia grauiſsimom ſcelus eſt offendere
æternam maieſtatem taliter blaſphemando . & hoc patet
quia tales ultimo ſupplicio puniũtur.vt no.in c.ſtatuimus.
extra de maledi.nec ad repellendum a teſtimonio requirit
ꝙ ſit infamis infamia iuris imo ſufficit ꝙ ſit reprehenſibilis
ſidei & conuerſationis. ij. q. vij. continuationes & ſufficit
etiã quod granata ſit eius opi.uel quod nunc per exceptio
nem de ea cõuincatur ut ſic repellatur a teſtimonio in cau
ſa criminali.ut eſt caſus in c.ſi.de teſti.Ad hoc aduertendũ
quod accuſatio teſtimonium & ordo pari paſſu ambulant
ut quicunque non admittit ad unum nec ad reliquum hanc
regulam tradit gl.decre.ij.q.vij.ipſi apoſtoli . Ego igit ꝙ
probatum non eſſet ipſum eſſe ut dicitur tamẽ hoc nõ ſuffi
cit ad adhibendã ſibi ſidem nam in accuſationibus & in or
dinibus non præſumitur quis dignus & idoneus niſi probe
tur licet regulariter contra. & iſta eſt gl.in.c. querendum.
ij.q.vij. & ideo per prædictã equiparationem idem eſt di-
cendum in teſtibus quod expreſſe uult lex dum dicit ꝙ te-
ſtium ſides diligenter examinanda eſt & plura exploran-
da ſunt de perſonis eorum,ut.ff.de teſt.l.teſtium.canoniza
ta.iiij.q.c.ſi.§.item in teſtibus. perſona autem huius teſtis
3 nedũ ꝙ ſit legitima imo eſt ex pluribus reprobata † appa-
ret enim ex his quæ probata ſunt uite reprehenſibilis &
notate quia blaſphemator luſor pauper & ignotus luſores
enim tales & mutuantes ad ludum ſunt infames & ab acti-
bus legitimis expelluntur & a teſtimonio:ut.c.licet ex qua
dã.de teſt.& c.inter dilectos.de exceſ. præla. & ultra præ-
dicta ex hoc actu denunciationis grauatur eius opi.eo ipſo
quod tam ad laudabilem denunciationem inſtituit ut dicit
tex.in accuſatione.q.vij.ſi quis epiſcopus.Ad id quod ſub-
iungit ꝙ probatio talis de tempore præterito non infert
in præſenti. Reſpondeo per not. per Dy. in regula ſemel
malus.de re.iu.li.vj.Accidens enim naturæ contractus re-
mouet effectum præſumptionis naturæ & ſemper iudica-
ri debet tanquam conſtitutus in quaſi poſſeſsione malitiæ.
iſta ſunt uerba ſua & iuri conſona.illa namque quæ ſolo
curſu temporis non mutantur ut eſt excom. infamia & ſi-
milia præſumuntur hodie durare poſtquam probatur ſe-
mel quem in tali ſtatu fuiſſe ut no.Cy.in l.edicta. in v.ſiue.
vj.col.vt not.in c.propoſuit.de cle.excom. mi. in nouel.v-
bi ſatis eſt modo probare quẽ fuiſſe ante per plures annos
excommunicatum.emendatus enim quis non præſumitur
niſi probetur quod qualiter probari debeat not. in c. teſti-
monium.de teſt.Per prædicta proxime eſt reſponſum ob-
iectionibus.nam dicitur ꝙ eſt de teruiſio & ita ſe aſſerit in
4 de nuptus & ſic ignotus bono.examinatio † enim quę re-
quiritur in teſte ſicut in promouendo ad dignitates.ut d.l.
teſtium.non põt haberi in terra aliena ad quam ſi uenerit
ſecum ferre debet literas uitę ſuę alias ad dignitatem ad-
mitti non debet.ut no.in c.cautiones. ij. q. vij. ferre autem
teſtimonium dignitas eſt. 32.q.v.pręceptum . & no. in d.c.
teſtimonium.ſic ut ergo in promouendis ad ordines & in
accuſationibus inſtituendis non præſumitur quis idoneus
ut prædixi. Ita nec ad teſtimonium iuxta regulam not. in
præal.c.ipſi apoſtoli. Circa aliud quæſitum ſatis allegaui
pridie ſuper hoc & dixi ꝙ concluſio omnium doctorũ an
tiquorum et Mod.eſt ꝙ quando in cauſa appellationis ſuc
cubuit ex eiſdem actis factis in cauſa principali debet in
expenſis condemnari nec ſententia pro ſe lata præbet ſibi
iuſtam cauſam litigandi poſtquam de eius iniuſtitia appa-
rebat per acta prime cauſe ſicut directo in caſu noſtro ubi
iudex a quo ſequendo unum teſtem uiliſsimum & multipli
citer reprobatum ſententiam tulit. qui enim tam iniquam
ſententiam defenderit & aliter non iuſtificat errat in iure
& imperitiam iudicis ſequitur & ſic maior eſt pertinacia
& repræhenſio cum in culpis autoritas uſurpatur ut.c.in-
ter dilectos.de.exceſ.præla.hæc eſt opi.Inno.Hoſt. Io.an.
& omnium in.c.finem litibus.de dolo & contu.Idem. Cy.
Pe.la.de ra.in.d.l. generaliter.Bar.in.l.ſi.de re iu.Io.and.
in.c.ignorantia.de.re.iu.li.vj.impugnando ſentẽtiam app.
in tertia inſtantia dici poteſt quod humanum eſt peccare
diabolicum perſeuerare quod cum fuit non credo conſciẽ
tiæ ueſtræ dubium. ipſum in expe.condemnandum domi
nus dirigat mentem ueſtram in iuſtitia & equitate ut ſpero
& ſirmus oro & c.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCCXVI.

1 *Denuntiatori quando ſtetur & an contra eum excipiatur.*
2 *Statutum loquens ſimpliciter de perſonis de habilibus intelligi debet.*
3 *Fidelis hominibus eſſe nequit qui deo infidelis exiſtit.*

IN

IN CHRISTI nomine amen. Plures ex
prædictis exeeptionibus concernunt perſo-
nam denuociantis quædã aliæ ſententiã iudi
cis de ipſarum igitur efficacia uideamus. Et
pro euidentia præmittendũ eſt ꝙ ſtatutũ in-
quantum uult ſtari dicto denunciationis cum ſacramento
cõductoris multũ detrabit iuri cõi qđ exigit in criminali-
bus probationes luce meridiana clariores.ut.l.ſciãt.C. de
1 proba.† Stricte igitur eſt intelligendũ ueluti odioſum ot.
l.quicquid aſtringende.de ner.ob.hoc pro tanto dico: quia
proceſſus iſte ono uidetur fundari ſuper ſtatuto quod exi-
git dictũ denunciatoris & ſacrameotũ condnctoris.bic aũt
cooductor oõ ſolum iurauit ſed etiam accuſauit. & ſie ali-
ter proceſsit q̃ diſponat ſtatutũ. ſormæ ergo ſtatutarie o-
miſsio ponit hunc proceſſum extra terminos ſtatuti. ut l.
conſtitutiooibus. ff. ad muni. & ſi ita eſt patet quod prima
ſententia fuit ioiuſta ex defectu probationũ quas ius com-
mune exigit clariores. Secundo præmittendum eſt qđ de-
nunciator de iure communi debet eſſe habilis & idoneus
ſicut etiam accuſator ut.c.cum oporteat.& ibi no. extra de
accu.& multomagis in caſu ſtatuti debet exigi ipſius habi-
litas in quo unico tantum & deonncianti adhibetur fides
tanq̃ plene probanti contra l.diuus.ff.de cuſto.reo.& c.li-
cet uniuerſis. de teſti. nam de iure iudicialis denunciatio
ut eſt iſta ut uim habeat accuſationis requirit in ꝓbationi-
bus & alijs debitum iuris ordioẽ ut not. Io.An.in c.oouit.
de iu.in nouel.His ergo præmiſsis de exceptioonibus in ha-
bilitatis obiectis contra ꝓſdocimũ deonnciatorẽ utrũ ob-
ſtent ſuccincte uideamus. Et uidetur ꝙ prima facie nulla
obſtet: quia ſtatutum ſimpliciter prouidet ſtandũ dicto de
nunciatoris nec diſtinguit qualis ſit ergo nec nos diſtingue
re debemus uel ultra progredi.ut.l.3.ff. de offi. præſi. & l.
2 de præio.ff.de pub.† Contrarium dico ꝙ ſtatutum loquẽs
ſimpliciter de perſonis debet intelligi de perſonis habili-
bus non a iure prohibitis: ut.l.ut gradatim.§.& ſi lege.ff.de
mu.& ho.ubi eſt caſus.& qđ not.in l.habeat.C.de ſac. ſan.
ecc.per Bar.& alios.ſingulas igitur exceptiones cõtra ꝓſ-
docimũ oppoſitas proſequendo dico ꝙ efficaciter obſtãt.
Et primo ꝙ obſtat illa qđ ſit forenſis & alienigeoa eſt tex.
expræſſus in c.accuſatores.3. q. 5. io terra enim aliena non
habetur ſcientia ſiue notitia ſui iuris & cõſueuerunt qſq;
ꝑꝑ delicta in patria perpetrata alio ſe cõferre. 19.q.2.due.
& ideo canon uult ꝙ illi qui non ſunt eiuſdem gentis &
quorum uita fides & libertas neſcitur non admittantur ad
accuſationem uel denunciationẽ.ut 3. q.5. canonica.& c.
quærendum.2.q.7.& in authen.de teſti.§.ſi uero ignoti.Itẽ
quod obſtet alia exceptio qđ ſua oõ intereſt probatur: quia
illud crimen intentatũ non eſt publicũ ſed priuatum: quia
nõ numeratur inter publica crimina de quibus in l.prima.
ff.de pub.iudi.in priuatis autem criminibus illa tantum ad
mittitur cuius intereſt: ut not. io l.finali.ff.de priua. delic.
3 & oot.3.q.1.in ſumma† Tertia exceptio quod ſit blaſphe
mator dei uidetur efficax ex eo maxime quia non põt eſſe
fidelis hominibus qui deo extiterit infidelis.2.q.7.oon po-
teſt.& c.qui ſine peccato.& c.in grauibus 3. q. 7. tranſgre-
ditur enim ille dignitatẽ & religionẽ nominis chriſtiani &
ſacras regulas ergo ibi noo eſt danda fides.ut c.alicui.3.q.
4. Quarta exceptio de paupertate quod obſtet accuſatori
cuius non intereſt tex.in l. nonnulli. ff. de accu.& etiã teſti
cuius locũ tenet deonnciator iſte ut.l.3. in prin. ff. de teſti.
præſumitur enim quod ꝑꝑ paupertatẽ de facili in caſibus
ſi quis delinquat ut ibi. Quinta exceptio de banno poſt de
nunciationẽ ſubſecutis noo uidet prima facie obſtare quia
corrumpi aut mutari ꝙ recte geſtũ eſt nõ debet ſuperueniẽ
te delicto ut.l. nec enim.ff.de iti.actuq; priuato. Aliud .n.
ſtatuitur in iam geſtis & inchoatis aliud in gerendis in po-
ſterũ ut.l.is qui reus. de pub.iu. Forte contrarium eſt dicẽ-
dum in caſu noſtro ubi calumnia denunciãtis deprębẽdit
in cã quæ adhuc peodet unde calumnia ſic detecta non de
bet iudex ſibi dare fidẽ nec eius dictũ ſequi.argu.l.uranius.
§.ſed cũ duo.ff.de fideiuſ.ibi ut quemadmodũ incipere nõ
poſſet ita nec remaneant. nõ enim nũc noſcit proſdocimũ
delinquere ſed olim deliquiſſe & calumnioſam denuncia-
tionẽ inſtituiſſe.poſtq̃ tacite eſt confeſſus & de delicto prę
terito coodemnatus ſiue bannitus.ſententia igitur ſiue ban
num qđ reddit teſtẽ uel denunciatorẽ inhabile nocet parti
quæ debet producere teſtes idoneos noo ſuſpectos ut iſte
eſt multis de cauſis & ex prædictis patet. Ex prædictis igi
tur manifeſte concluditur ꝙ quo ad dictũ iſtius ꝓſdocimi
multis rationibus reprobati non debuit iudex ad ſenteotiã
condemnatoriã procedere igitur fuit per iudicem appella
tionis præciſa. Secuodo principaliter eſt diſcutiendũ qđ
dicitur ſentẽtia lata ultra terminũ inſtantie ſtatutarie & ex
nouis actis ex quibus breuiter ſentẽtia eſt nulla: tum quia
ſtatutũ ipſam ſententiã aliter latã ſtatuit non ualere: tum
ẽt quia ſic eſt de iure communi ut l.properandũ.in prin.&
ibi no. C.de iud.& cle.ſi appellatioñẽ.de app.& hoc breui
ter de ſecundo. Cetera ſuppleat maior prudentia & diſcre-
tio iudicãtis cuios officiũ eſt latiſsimum quo ad caſum no-
ſtrum in quo quæritur de conditione teſtis & denunciatio
nis.ut oot.in præall.c.quærelam.& l. ob carmen.& l. 3. ff.
de teſtib.ibi tu magis ſcire potes &c. & confirmando ani-
mi ſui motum iuxta illa quæ dicta ſuot nõ uidetur dubium
quod ad dictum talis hominis non debet Iacobum cõdem
nare ſed abſoluere &c.

CONSIL. CCCCXVII.

1 *Sententia diffinitiua quæ dicatur & quæ interlocutoria.*
2 *Sententia interlocutoria dicitur quæ ſuper exceptione præſumptoria fertur.*

IN CHRISTI nomine amen. De iuribus
prędicte ſententie iudicis appellationis nõ re
nocatur in dubiũ: quia cum conditio ſub qua
lata eſt tangit negotiũ de quo agitur & ſic de
preſenti referaſ ad acta tũc dicũt doct.uide li
cet ut no. Ia.Bu.Bar.& Bal.poſt gl.in l.cũ iudex.C.de ſen.
1 † Solũ ergo reuocaſ in dubiũ utrũ ꝑ illa uerba decernimus
dictã quantitatẽ fuiſſe & eſſe magnam &c.ſit cenſenda no
ua ſentẽtia diffinitiua ut ſic a tali diffinitiua iudicio appel-
lationis poſsit appellari ad dñm præſentatẽ. Et uĩ qđ ſit
cẽſenda noua diffinitiua q̃a ſuper hoc utrũ quãtitas fuerit
magna uel parua nõ fuit diſceptatũ in priori iudicio,& hoc
ſolũ ſufficit ut dicaſ noua diffinitiua ex uerbis ſtatuti q̃bus
in dubio deſeruiẽdũ eſt: ut l.1.§. ſi is qui nauẽ.de exerci.itẽ
& qđ ſi nõ eſt cenſenda diffinitiua tamẽ habet uim diffini-
tiue ex eo ꝙ ab ea depẽdet efficacia præſumpte donatio-
nis ut colligit ex no.in l.titia.de accuſ. per Bar.& in cle.ſi.
de appel.ad ti.ſecundæ gl.uerbũ etiã decernimus.prolatum
a iudice hoc importat.c.in his.de uer.ſigni. In contrarium
multa faciunt & primo defectus eorũ quæ ſunt de ſubſtãtia
diffinitiue ut eſt libelli oblatio litis cõteſt. & ſi. de quibus
in l.prolatã.C.de ſen.& c.1.de li.conteſt.& de li.ob.c.1.cũ
ſi ſuper hoc enim.ſ. utrũ fuerit quantitas magna uel parua
nõ fuit principaliter diſceptatũ in primo iudicio ſed peti-
tum ſolũ ut reponereſ hæres in iuribus prædictis &c, Ex-
ceptũ aſit fuit ꝙ non debeat reponi quia illa diſtrictio ſiue
ꝑmutatio de ꝑſona uiri in uxorẽ fuit donatio uel ob cãm
uel inter uirũ & uxorẽ præſumpta ſaltem donatio ergo in
iſto iudicio uenit per modũ exceptionis: ut l. s.ff.de excep.
2 † ſententia autem lata ſuper exceptione præſumptoria eſt
interlocutoria ut late diſputat & concludit glo.in d.cle.ſi.
de app. Et confirmatur hoc per eaque no. Io.An. in cle. 1.
de ſequeſt.poſ.& fruc.in gl.ſuper uerbo diffinitiuam nihil
la eſt interlocutoria quæ fertur ſuper his quæ incidunt uel
emergunt in cã ſed iſta eſt huiuſmodi quia iſta donatio in-
cidẽter eſt deducta in cauſam ut probaui ſupra. Ex quibus
infertur quod ſtatutũ ſuper potẽtia appellandi a iudice ap-
pellationis ad ꝓtãtem in diffinitiuis nõ habet locum in ca-
ſu iſto quia de deffinitiua nõ loquimur ſed de interlocuto-
ria ut probaui. Præterea officium iudicis appellationis in
pronunciando debet habere relationem ad primam ſentẽ-
tiam ut pronunciet eam iuſtam uel iniuſtam.l.eos.in prin.
C.de

C.de app.ſuper alio enim non ualeret eius ſententia cum cenſeatur incompetens in non deuolutis, ut.c.cum in eccleſia.de appel.ſed cum iudex a quo pronunciauerit contra dominam petram. ergo ſententia iudicis ad quem in ea parte qua pronunciauit bene iudicatum eſt cenſenda diffinitiua ut illa uerba decernimus quãtitatem fuiſſe magnam &c.ſumenda ſunt per modum cauſe finalis ex qua inſtitia pronunciationis ſiue confirmationis prime ſententie ſubinfertur quod clare colligitur ex illo uerbo & per conſequens in dicto caſu &c. Ea autem quæ per modum cauſe in ſententia adijciuntur non patiuntur effectum rei iudi.ut no.Io.an.in.c.cũ eccleſia ſutrina.de cauſa poſſeſ.& propi.& Cy.in.l.j.C.uti poſſi.Præterea negari non poteſt quin de iſta donatione ſit in priori iudicio diſceptatum ad quam probandum deductum fuit quod Ioannes illis temporibus erat diues homo quantitatis. vj.M.flo.&c.& iuxta formã conſilij hoc erat de ſubſtantia probationis: quia alias ex deſcriptione non erat donatio præſumẽda. debuit ergo domina de donatione excipiens hoc clare ꝓbare iuxta no.in clemen. litteras.de reſcri. & per Bartol. in.l.non ſolum.§. ſed ut probari de ope.no. nun. poſtquam igitur. de efficacia exceptionis donationis in priori iudicio uidetur excepiſſe & per conſequẽs tacita deduxiſſe omnia quæ erant de ſubſtantia donationis efficaciter ad excluſionem agentis.ar.eorum que no.Inno.in ſimi.in.c.fin.de libe. ob. ſuper incluſis igitur ſub generali nomine donationis non poteſt dici non diſceptatum ſed cognitum & diſcuſſum iuxta no.in fi.in.c.fraternitatis de teſti.in.iiij. q. in nouel. facit qđ nota.in.l.per hanc.C.de temp.appel.Ex quo conſequenter infertur quod non ſumus in caſu ſtatuti quo permiſſum eſt appellare a ſententia iudicis appellationis ſuper negotio ſiue queſtione de qua non fuit in primo iudicio diſceptatum:quia imo fuit de donatione exceptum & cognitum & per conſequens de incluſis ſub ea ut probauit. potius ergo ſumus in caſu in quo prohibitum eſt appellari a iudice appellationis ſi eius ſententia concordat cum prima, quia uere concordat poſtquam primam ſentẽtiam confirmauit adiũcta cauſa quod quantitas fuit magna.& quod fuerit modica ex circunſtantijs allegatis non eſt probatum ut debeat excipiens probare ut.d.c.clem.literas.&.§.ſed ut probari. Vltimo ad prædicta accedat.l.ſi cum tibi.& quod ibi per Bar.no.C.de iudi. ut enim dictũ eſt ſ.ad præſumendam donationem ex deſcriptione allegata requiritur quod quãtitas non ſit magna.& hoc an ita ſit debet ex qualitate perſonarum conſiderari.ut.l.ſed ſi ſuſceperit. de iudic.poſtquam igitur iudex a quo condemnauit dominam petram in principali uidetur tacite reprobaſſe & repuliſſe exceptionem donationis allegate.ut.c.ſuborta.de re iud.& per conſequens reprobaſſe uidetur appendices & cõcomitantias ipſius donationis quæ ex circũſtantijs dicebatur parua. quia ergo huiuſmodi cognitio eſt de appendicijs proſecutorum poſtquam ſuper principali eſt prima ſententia confirmata propter iſtam appendicem non debet concedi noua litis proſecutio.ut eſt caſus no. in. d.l.ſi cum tibi.Ex quibus omnibus concludo ꝙ dicta do.nõ potuerit appellare poſtquã donationis exceptio deducta fuit in primo iudicio tacite & in ſecundo expræſſe per iudicem appellationis reprobata rationibus ſupradictis.Pet.de ancha.

CONSIL. CCCCXVIII.

1 *Emphiteoſis a fratribus recepta cum pacto quod portio decedentis ſine liberis ad ſuperſtites deuoluatur an una linea finita deuoluatur ad aliam.*

2 *Diſpoſitionum uerba ultra ius commune aliquid operari debent.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Quamquam illa uerba in inſtrumento contractus appoſita ita tamen quod portio decedentis &c.coniuncta alia clauſula ibi & poſt mortẽ dictorum cõductorum &c.uideantur prima facie uniformiter oẽs cõiungere & inuitare ad portiones deficiẽtium tñ cõſiderata natura contractus ex qua in dubio non procedit ius accreſcẽdi in talibus portionibus ut.l.ſi mihi & tibi.de uer.ob.ꝑ Bar.& auth.ſi quas ruinas. C.de ſacroſanctis eccl.& ibi per Bal.in.l.j.§. in primo.de cadu.tol.per Bald.uidetur in dicto queſito prima facie dicendũ idem ꝙ concluſum eſt ſ. per eximium utriuſque iuris doctorem dominum Flo.uidelicet ut ſupradictę clauſule referantur ad portionem palmerij pro dimidia & leonardi guidonis & Iacobi pro alia dimidia uidetur enim palmerius ſibi & ſuis heredibus proſpexiſſe in illo iure accreſcẽdi in portione quã pro ſe & ſuis heredibus ſtipulatus fuit non autem de portione quam nepotibus ex fratre præmortuo & eorum heredibus ſtipulatus fuit.nam ut notabiliter dicit Bal.in dicta auten.ſi quas ruinas.in fi.ex iuris acquiſiti reſolutione nunquam procedit ius accreſcendi niſi in duobus caſibus ſcilicet in aſsignatione libertorũ & in uſufructu formali non autem in dominio directo uel utili.& in aſsignatione libertorum eſt ratio ſpecialitatis quia ius patronatus erat prius radicatum habitu in perſonis omnium licet nõ hr̃et effectũ niſi in certis ꝑſonis.& iõ ſuperueniente caſu iuncto cũ habitu fiet actus.facit quod not.Azo in ſum.de aſsigna.l.ex qua rõne uiderer̃ prima facie cõcludendum ut dixi uidelicet ꝙ deficiente linea palmerij ꝑ mortem Franciſci eius portio nõ accreſcat leonardo q eſt de alia ſtipite uidelicet cechi. Sed contra iſtum intellectum moueor primo:quia ſecundũ hoc illud pactũ ita tñ ꝙ portio decedẽtis &c.nihil operaret̃ cum abſq; dicto pacto in portiõe cuiuslibet decedentis alij ſuperſtites de ſtipite ſuccederẽt ex tenore ſtipulatiõis dum palmerius ꝓ ſe ſuiſq; filijs ſtipulatus fuerit & ſimiliter ꝓ p̃dictis tribus filijs ꝓ ſe eorumq; hæredibus &c.uigore enim talis ſtipulationis ẽt poſt quæſitas portiones hr̃et locum ius accreſcẽdi inter eos ut no.Bar.in. d.l. ſi mihi & tibi. fruſtra igit̃ dictũ
2 pactũ ita tñ ꝙ portio decedentis &c. fuiſſet appoſitũ † cũ tamen uerba cuiuslibet diſpoſitiõis debeãt ultra ius commune aliquid operari ne fruſtra mẽbranas occupet.l.ſi qñ. ff.de leg.j.&.c.ſi pap.de priui.li.vj.&.l.j.in fi.ff.ad munici. Et quod talis fuerit mens & intentio contrahentium colligitur ex prima clauſula.ſ.dicta coniuncta cum ultima.prima enim diſponit de acquiſitione ꝑ ius accreſcẽdi dũ dicit ita tñ ꝙ portio decedẽtis &c.ſecũda diſpõit de iuris acquiſiti reſolutiõe dũ dicit & poſt obitum dictorum conductorũ &c.& utraq; clauſula eſt indiffinitiue cõcepta & ſimpliciter & maxime ultima dũ in ea dicitur ꝙ poſt mortẽ prædictorũ p̃dictę res ad monaſteriũ reuertat̃ &c.nã debet intelligi poſt mortẽ oĩm ut ſic idefinita eq̃polleat uniuerſ.l. neceſſarias.§.ſi annua.ff.de pig.act.Itẽ dicit dictę res nõ dicit dimidia &c.quaſi nõ ante ſi.oĩum filiorũ nepotũ & naſciturorũ ad monaſteriũ reuertant̃.Iſta uidet̃ ꝓpria ſignificatio & naturalis dictorum uerborum ideo ſequenda in dubio ut euitetur communio in eadem re domini & emphyteote.facit.l.non aliter.de legat.iij.

CONSIL. CCCCXIX.

1 *Effectus & ſubſtantia in paucioribus conſiſtere debet*

2 *Res uendicatio contra non poſſidentem non datur.*

IN CHRISTI nomine amen. In cã & q.agitata inter Leonardũ nomine ſuo proprio ac fratris ſui Gaſparis ex una parte agẽtes & petrum & dominam conceſſam ex altera ſe defendentes.Videndum & diſcutiendum eſt de iuſtitia utriuſq; in cauſa appellationis et etiam quæ ſint partes quo ad thomeum filium dicti Pe.qui comparuit in principali cauſa pro ſuo intereſſe et a ſententia lata in ſauorem leonardi et gaſparis die xi.Septembris appellauit.die.xxj.dicti menſis cuius appellationi dominus Vrbanus procuratorio nomine domine conceſſe et Ioannis filij et hæredis dicti Pet.poſtea defuncti dixit ſe uelle adherere die.x. nouembris. Et uiſis diligenter actis in

cauſa

cauſa principali prædicta & io dicta cā appellationis q̄a a primordio iudicij poſterior formaē euētus. ut l.j. C. de impo.luc.deſcrip.li.a.uidendæ ſunt narrationes in libello dictorū.L.& fratrum & quæ actis ex eis reſultet ut ſic ꝯſequenter uideamus an ſint probata quæ probanda ſunt ſm ſpēm actionis intentatę. Et narrantur in libello quam plura ſed quantū ad res ipſas de quib. agitur dr̄ andriolū ſub certis conditionib. legaſſe & conditionē e aticiſſe in perſonā do.Marg.matris p̄dictorum ea cuius perſona ipſis ꝯpetit ius petendi & concludunt decerni & declarari ſpectaſſe & pertinuiſſe & ſpectare & ptinere ad eos &c. & quod dicti Pe.& dn̄a ꝯceſſa iniuſte & indebite detinēt occupata & ꝙ condemnenē ad reſtituendum & condemnandū &c. Ex qua oarratione noo pōt alia actio reſultare quam directa rei uen.uel publiciana quæ poſſit intentari a legatario ꝯtra tertiū poſſeſſorē.ut l.j.C cōia de le. comūcta.l.titio.ff.de fur.& l.j.ff.de pub.de dn̄io aūt uel quaſi dominio andrioli non apparet per probationes ſed per poſitionē.xxiiij.quæ pronunciatur hēri pro confeſſata vr̄ ex ta li ficta ꝯfeſsione probatum tempore mortis rē quę petitur fuiſſe Andrioli. Et breuiter ex parte dictorū Leonardi & Gaſparis nihil reperio ꝑbatum niſi per iſtas fictas confeſſiones inductas ex uarijs pronunciationib.iudicis pronunciantis poſitiones nunc actoris nūc rei haberi pro cōfeſſatis & multiplex productio capitulorū hiocinde pro diuerſis temporib. & pronunciationes ſuper eis ꝙ habeanē pro ꝯfeſſatis multum confundunt & intricant proceſſum iſtū
a in quo multa ſuperflua geſta ſunt. † nā effectus & ſubſtantia in paucioribus conſiſtit. Et primo vr̄ ꝙ pronūciatio iudicis ſuper pluribus poſitiooibus ꝙ habeanē pro confeſſatis ſit inualida:cū tunc demū ſint habende pro confeſſatis ſi interrogatus & iuſſus per iudicem ſine cauſa rn̄dere recuſat.ut c.ij.de ꝯfeſ.li.vj.& ibi ponunē plures iuſte cauſæ recuſandi inter quas ſatis iuſte uidentur cum de facto alieno & longinquo quis interrogetur & præcipue ſuper dominio tertiæ defunctæ iam ſunt aax.anni ut eſt andriolus. facit.l.ſi.ff.pro ſuo.& l.peregre.de acqui.poſſ.& quod no.io c.cum cām.per Inn.de teſtibus. Et confirmaē hoc: quia cū p.& dn̄a conceſſa pluries interrogatæ negauerint ſe poſſidere res de quibus agitur per conſequens uidentur negaſſe ſe teneri
b † rei uen.quæ non datur contra noo poſſidentē ut.l.j.C.de ali.iu.mu.cau.fa.impertinentes ſunt ergo poſitiones ſuper dominio contra non poſſidentem ergo noo poterant cogi ad reſpondendū & per conſequens habetur pro non reſponſo iuxta no.in c.cū contingat.de offi.dele. & præſertim quia negauerunt oia in libello contenta & per conſequens dn̄ium actorū.l.& g.Ex quo ſeqnīē ꝙ poſitioni ſuper dominio Andrioli non fuit amplius rn̄dendum cum fuerit ſemel negatum in conteſtatione litis in qua omnia ſunt negata.ar.l.ſi is qui ducenta.§.utrum .ff. de reb. du.circunſcripta ergo probatione dominij per dictā confeſsionem remanet eorum intentio non probata . nihil.n. de dominio andrioli probatur nec probatio ſolius poſitionis de p̄terito ſufficit in rei uen.nouiter intentata . arg. c.cum uenerabilis.in ſi.de excep. Eſto ergo quod rei uendicatio fuiſſet recte intentata contra Pe. & uxo.eius tamē dominium ex parte agentis non apparet quoquomodo ꝑbatum ergo ſtat regula quod actore non probante reus debet abſolui.l.qui accuſare. C. de eden. & c. ut noſtrum.ut eccl.beneſi. Secundo ēt aduertendum ad formam legati de quo contenditur & in libello dicitur quod Andriolus legauit terram ſuam poſitam in maſſa luce quæ appellatur ſanctus laurentius ad uaculas uineatam & arboratā diuerſis arboribus &c. & illud eſt legatum. in fine uero libelli Leonardus quaſi declarando quæ ſit iſta terra deducit plures petias terrarum quæ poſitæ ſunt in cōi ſancti laurentij & prætendit ꝙ oēs iſte terræ ueniant in p̄dicto legato. & ſic unū & idē corpus cū dicta terra legata & ſic ponit poſitionē.xxiij.hoc aūt qualiter eſſe poſsit uel ꝑbauerit nō apparet imo totū oppoſitū patet.n.quod diuerſe ſunt terrarū petie & diuerſis locis ſituate.nam in uno loco appellato ſub populo ooto in alia in loco dicto apelule .noualia i loco dicto auocale & oēs iſte deſignantur cum diuerſis laboratoribus.licet ergo ſit in eodē cōi non ſequitur quod legando unā rem ſitā ad uacuæ ueniant aliæ ſeparatæ & diuerſis locis & confinib. deſignatæ & ridiculū eſt hoc ſentire ꝙ diuerſe res & corpora prætendantur ut unū corpus niſi qn̄ gratia melioris culturæ unus fundus ſiue poſſeſsio diuideret in plures.tota tn̄ eſſet ſub eiſdē confinib.ut l.gaius.§.j.ff.de leg.ij.& tunc etiam ſi diuerſis uocabulis nominaret uno uocabulo non ueniret in legato niſi ex alijs coniecturis non appareat ad hæc.l.p̄dijs.§. ſi. ff. de le.iij. unde cum inter uarias poſſeſsiones quas teſtator ipſe habebat in diſtrictu ſancti Laurentij ſi exprimit illā in loco dicto auocale ꝙ alie ueniant rōne caret.facit.l.j.ff.de re.du.& l. ſi ita.de au.& ar.leg.ſi aūt dixit lego oēs poſſeſsiones quas habeo in cōi ſancti Laurentij uel indefinite poſſeſsiones poſſet iſta interpretatio tolerari licet ēt de hoc ſit dubium quia quædā iura uolunt ꝙ debeat exprimi locus loci. l.pupillo.§.nunciationē.de ope.no.nun.& qđ de hoc no.Bar. in l.titia teſtō.§.j.de le.ij.& c.cū ad ſedē. de reſti. ſpo.cum ergo hoc dixerit terrā meam &c.& ſic in ſingulari non ueniunt oēs terræ ſi ibi plures hēt imo ſi non expreſsiſſet ad uaculas &c.in dubio deberet minor petia terræ:ut.l.apud iulianum.§.ſicio.de leg.j.Tertio principaliter aduertendū ꝙ Pe.& eius uxor negauerunt ſe poſsidere ad excludendū agentes rei uē.& recte ut dicta l.j.de alie. iu.& productum fuit inſtrumentū emancipationis factæ per Pet.de tomeo filio ſuo in quo plures petias terrarum quæ ſituate ſunt in cōi ſancti Laurentij dedit in premium emancipationis & pro ſua legitima prout dicit inſtrumentū in quo conſtituit ſe precario nomioe poſsidere ex quo patet ꝙ in filiū tranſtulit poſſeſsionē & præſcribendi conditionē: ut.l.quæ dā mulier.de rei uen.coniuncta.l.cum qui. de pub. & fuit facta emancipatio & datio.Mccclxxavj.de menſe Iunij . Ex quo ſequitur quod tomeus cū titulo & bona fide præſcripſit ſpacio longi temporis.ſ.x.inter præſentes. & xx.inter abſentes.ut.l.ſi.de præſcr.lon.tem. et utraq; eſt completa cum nulla conteſtatio uel litis motio facta appareat cōtra ipſum tomeū.illud ergo nouū dominium quod ex præſcr. quæriē ut in aut.niſi triennalis.C.de bo.ma.præfertur anti quo dominio Andrioli quod probatum eſſet quod tamen non eſt.Et per iſtā poſſeſsionem precariā apparet ꝙ teſtes duo l.et.g.deponētes ꝙ Pet. poſſedit etc. dicunt uerū quo ad meram poſſeſsione facti quæ ꝑ detentatione accipitur. unde debent eorum dicta intelligi ꝙ poſſedit.i. in poſſeſsione fuit.ut l.ſi.quis ante.de acqui.poſ.facit qđ no.in.§.ſtipulatio iſta.§.hoc quoq; de uer.obli.et c.cum olim.el.j.de reſti.ſpo.et c.cū ueniſſent.eo.ti.per Inn.ibi ſed obijciē etc.

CONSIL. CCCCXX.

1 *Emphyteotica iura an tranſeant in monaſterium ipſo emphyteota ingrediente.*
2 *Monaſterium loco filij habetur.*
3 *Dominus emphyteoſis emphiteotam nonſoluentem canonem expellere poteſt.*
4 *Iura multa cum uniuerſitate tranſeunt que non de per ſe.*
5 *Res ipſa ſecundum præſentem ſtatum eſt iudicanda.*

QVIDAM ſer antonius linarus inueſtitus fuit de una certa petia terræ caſalium poſita in burgo ſancti georgij iure perpetuo locationis pro ficto oim̄ bonorū ducis bon. in anno et ſic idē ſer Anto.eandem petiam terræ iure locationis tenuit tempore uitæ et mortis ſuæ.tandē uero deceſsit relictis ſupra uiuentib. et ſibi hæredibus uidelicet domina Margare. domioa ſorore amata moniale ī mooaſterio ſancti dominici ipſius ſer Anto.filiabus legitimis et naturalibus ipſaq; do.Marg.iure hæreditario et.ſ.tenuit ꝯtinuo ipſam petiā terrę et ita deceſsit cui ipſa ſoror amata ſucceſſit necnon dictū monaſteriū ſancti dn̄ici contēplatione dictæ ſororis amate et eādē petiā terræ ꝯtinuo tenuit et poſſedit recognoſcēdo eā a dicto monaſterio ſancti georgij ipſique

ipſiq; monaſterio ſoluit fictũ p̃dictum & tenuit uſq; ad ao
num. Mcccxliiij. antea tñ fuerat qõ inter ipſum monaſte-
rium ſancti georgij ut patet in ſnijs quæ mittunt̃ interim
uero.ſ.de.Mcccxlv.facta fuit dñq economo ſancti georgij
per ſyndicum ſancti dñici oblatio de ficto dictorũ annorũ
quibus dictæ moniales ſancti dñici omiſerant ſoluere &
quia ipſe dñs economus recuſauit recipere dictum fictum
pro dictis temporibus idem ſyndicus ſancti dñici fecit de
poſitum penes idoneam perſonam & eidẽ dño economo
conſignauit. modo duo principaliter reuocant̃ in dubiũ.
Primo nunquid monaſterium ſancti dñici potuerit ſuc
cede in utili dñio dictæ petie terræ in qua monaſterium
ſancti georgij habebat & habet directum dominium. Et
utrum monaſterinm ſancti dñici poſſit ſtare in poſſeſſio
oẽ uel quaſi dicti utilis dñij inuito monaſterio ſancti geor
gij. & hoc uiſo & conſiderato inſtr̃o dictæ inueſtiture pri
mo factæ in perſonam dicti ſer Ant. cui monaſterium ſan
cti dñici ſucceſſit mediante perſona do. Marga. & poſtea
amate & bñ uideatur ipſum inſtr̃m. Secundo eſt uidendũ
nunquid dato ꝙ potuerit ſuccedere intelligatur cecidiſſe
a iure ſuo ꝓpter canonẽ nõ ſolutnm an uero anteq̃ ſubſe-
cuta ſit aliqua ſnia uel facti declaratiua uel iuris priuatiua
lata ꝯ ipſum monaſterium ſancti dñici ſufficit ꝙ facta ſit
conſignatio uel depoſitio ut p̃dictum eſt ut ſic idem mo-
naſterium ſancti dñici debeat in ſuis iurib. conſeruari pro
pter oblationẽ ꝯſignationem & depoſitionem ut ſ. factã
non obſtante ꝙ ceſſatum ſit in ſolutione debiti canonis
1 per vj. uel vij. & ultra. † Circa primum uidebatur contra
monaſterium ſancti dñici ꝙ ſuccedere nõ potuerit in ipſo
utili dñio. nã pactũ eſt in ipſo ꝯ̃ctu appoſitum ut cõductor
non poſſit alienare locis religioſis ſicut eſt in caſu noſtro
ergo &c. itẽ patet quia emphyteota per ingreſſum cadit a
iure ſuo ſm quoſdam ipſe enim alienat. C. de iure emphy.
l. ult. ſed breuiter rñdetur ꝙ per ſingularem acquiſitionem
forte dubium eſſet ſicut eſt dictum in argumento præmiſ-
ſo ſecus qñ cum uniuerſitate ſit alienatio puta quia hære-
ditas iure hæreditario transfertur in ipſum monaſterium
contẽplatione monachi uel monachæ tunc & utile domi
nium cum uniuerſitate bonorum transfertur in monaſte-
riũ argu. l. quẽdã. ff. de acqui. re. do. & l. j. ff. de fun. do. & qđ
not. in l. peto. §. prædium. ff. de le. ij. facit ẽt ꝓ ſancto dñico
quia ſicut hæres ſuccederet in utili dñio ut no. inſti. loc. §.
2 adeo. ita & monaſterium debet ſuccedere † cum ꝓ filio ha
beat̃ ut in aut. de ſan. epiſc. §. ſed hoc præſenti. in feudo ãt
forte foret ſecus quia de natura ſui eſt ut deueniat ad talẽ
ſucceſſorẽ qui feudo ſeruire poſſit ut in. x. col. hic incipiũt
conſtõnes regni. c. mutuo. &. c. ex hoc & iſtud includat̃ fo-
re prohibitũ quo ad oẽs clericos cuiuslibet gradus ut in
aut. de ſanc. epi. §. alicuius &c. Et ita tenẽt multi doc. iuris
ciuilis & ẽt Accurſius q̃ fuit gloſſator in aut. ingreſſi. Ad
ſm vr̃ dicendũ ꝙ nõ intelligat̃ cecidiſſe quia inſpectis uer
bis ipſius locationis non debet cadere propter ceſſationẽ
canonis appoſita eſt. n. pena ipſi locatori debenda ſi cõdu-
ctor non ſoluerit puta ꝙ fictus debeat duplicari. Itẽ ꝙ ca-
dat in pẽnã. xl. ſol. & ideo per appoſitionẽ pœnæ conuen-
tionalis vr̃ receſſum a beneficio legis quantũ eſt de caden
do. ar. l. contractus. in fi. C. de fide inſtr. l. iij. & l. in rebus.
C. de iur. do. p̃ſertim quia facta eſt diſpõ & conſignatio an
tequã pronunciatum ſit ꝯ monaſterium ſancti dñici. potuit
ẽm purgare morã. & ad iſtud faciũt no. in c. potuit. de loc.
& cond. nã per ſolã ceſſationẽ debiti canonis cõductor nõ
cadit ipſo iure imo requirit̃ ſnia ut. l. lex uectigalis. ff. de
pig. maxime qñ emphyteota opponit ſe dño. ar. l. colonus.
de vi & vi ar. cum ibi no. Tertio reuocat̃ in dubiũ quia da
tur tp̃s ad purgandũ moram quantum debeat eſſe modera
tum arbitrio iudicis ut in gl. c. potuit. quid in caſu p̃miſſo
debeat arbitrari iudex & qualiter. Quarto nũqnid in oẽm
euentum monaſteriũ ſancti dñici poſſit implorare benefi
cium reſtõnis in integrum aduerſus ipſam ſolutionem nõ
factam a quo iure & de qua cã Cõtra monaſterium ſancti
dñici in præmiſſa quæſtione faciunt rõnes & iura & quod
non potuerit ſuccedere primo probant uerba contractus
initi cum Ant. principali actore ubi dicitur ꝙ non poſſit
transferri ius ſuũ in locũ religioſum ſicut ſunt monaſteria
ut in c. grandi. de ſup. neg. p̃la. li. vj. ubi ergo in uerbis nulla
eſt dubitatio non eſt recurrendũ ad ꝯiecturas ut. l. ille aut
ille. §. cum in uerbis. ff. de le. iij. & iſtud pactũ eſt ſeruandũ
ut no. Spe. in ti. de loc. §. nunc aliqua. uer. cxvj. in eccl̃ia ẽm
ueluti in potentiorẽ ſiue maiorem non vr̃ emphyteota ius
ſuum poſſe transferre quia conditio domini. i. monaſterij
ſancti georgij hoc caſu efficeretur deterior: ut no. in c. po
tuit. de loca. in gl. ſed quæ perſonæ itẽ emphyteoſis eccl̃iæ
non vr̃ tranſire in hæredẽ extraneũ ſed in ſuos tantũ & ſo-
lum in duas ſucceſſiones ſuorum deriuari debet ut in aut.
de non alie. ſeu permu. re. ec. §. emphyteoſim. col. ij. & no.
in l. ẽt. ff. ſol. ma. ſed non reperit̃ cautũ ꝙ eccleſia ſiue mo-
naſteriũ habeat̃ loco filiorũ niſi cũ quis religionẽ ingredit̃
ſm opi. Ric. malũ. quã refert Cyn. in aut. niſi rogati. C. ad
trebel. ergo in quæſtione nr̃a cũ tractet̃ de ſucceſſiõe do.
Marga. terminãda in ſororẽ ſuã monialem non põt dici re
cte ſororẽ monialẽ ſuccedere ſorori filiã ſed ut ſororem
& legitimã & ſic eodẽ iure dicet̃ monaſterium ſuccedere
mediante perſona monialis quia talis hæres habeor qua-
lis eſt hic per quẽ hæres efficior. ut. l. ſi quis filiũ. §. ſi filius.
ff. de acqui. hær. item in monaſterio ſancti dñici ſuccedẽte
non eſſet dare ſecundã ſucceſſionẽ ſed infinitã & per ꝯñs
non eſſet ſpes reuerſionis dictæ rei emphyteoticæ in eccle
ſiã perpetuariam ꝯ mentẽ præallegati. §. emphyteoſim. &
3 hoc de primo. † In ſecũdo dubio ſimpl̃r vr̃ ꝙ pẽna appoſi
ta in contractu emphyteotico contra non ſoluentẽ cano-
nẽ non præcludat uiam dño quominus emphyteotam poſ
ſit expellere ẽt ſi ſit appoſita clauſula rato manente ꝯ̃ctu ut
tenẽt Spec. in ti. de loca. §. nunc aliqua. uer. xxxv. & uerſi.
ſeq. & Cy. in l. ij. C. de iure emphy. & utrobiq; rñdetur ad
contrarium de quo. ſ. In tertio dubio cũ monaſterium ſan
cti dñici ceſſauerit multis annis ſoluere vr̃ non poſſe pur-
gare moram. nam qui tanto tẽpore diſtulit non cenſet̃ ce-
leriter ſatisfacere: quod exigit tex. in d. c. potuit & cum. J.
bienniũ ſoluere teneat̃ ut ibi quis iudex pro celeri ſatisfa-
ctione quadrienniũ uel quinquenniũ arbitraret̃ ꝙ hic pro
ponit̃ excluſiue. ad breue ergo tp̃s eſt illa celeritas coar-
ctanda ut ibi no. Bar. ſuper uer. celeri. Quo ad quartũ du-
bium ẽt vr̃ dicendum monaſteriũ ſancti dñici ẽt reſtõnis
beneficio nõ potiri aduerſus iſtã læſionẽ quia a tẽpore læ-
ſionis extortæ lapſum eſt quadriennium ergo &c. ut c. j. &
ij. de reſti. in inte. li. vj. nam iſta eſt præſcriptio legalis. ut in
ti. p̃alle. c. potuit. & trahit principaliter originẽ ex ꝯ̃ctu ꝯ-
uentionali. læſio ergo quæ ex tali curſu tẽporis ſequit̃ reſtõ
ois in inte. remedio ſubmouet̃. ut ibi plene. facit. l. æmilius.
ff. de mi. & l. cum filius. §. in hac. de uerb. ob. Et iſte rõnes
prima facie multũ urgent ꝯ monaſterium ſancti dñici ſed
pro eo ẽt faciunt rõnes & iura. Et præmitto ꝙ licet mona
chorum ſeu monialium agnatio & cognatio non dicat̃ eſ-
ſe in terra ſed in celis. ut in aut. quõ oportet ep̃os. §. non in
gredient̃. tñ quantum ad ſuccedendũ agnatis et cognatis
ad cõmodũ monaſterij eorũ agnatio eſt ẽt in terra ut no.
in l. deo nobis. C. de epiſc. et cle. in glo. ſed an cæteris. et in
aut. de ſan. epi. §. nulli uero. col. ix. retinet ergo monachus
iura cognationis quæ multa ſunt. ut no. in l. ſi filius qui pr̃i.
ff. de uul. et pu. et habet oia iura ac ſi manſiſſet in ſeculo ut
no. do. meus. d. Bal. poſt. Odoff. et Ia. bu. in præal. l. deo no-
bis. facit. xviij. q. ij. ſtatutum. et ibi per Arch. Hoc p̃miſſo ui
dendũ eſt an iſta monialis ueniat ad iſtã emphyteoſim ut
lt̃ima hæres ſororis an ut ſua. ſ. patris ſui filia. Et certe de-
ciſio huius dubij vr̃ poſſe colligi ex no. in l. ſi mihi et tibi.
ff. de uer. ob. et ibi per Bar. ubi tenet ꝙ in patria emphyteo
ſi ex duobus fratribus altero decedente ſuperſtes uenit iu
re accreſcendi in portione deficientis quinimo conſolida-
tur inſolidum in perſona ſuperſtitis ut ſic non iure hære-
ditario fratris ſed ex paterna prouiſione ipſam conſequa-
tur. ut in. x. col. qui feu. da poſ. §. cum uero conradus. cum
alijs ſimilibus ibi alle. per eum et ſic cum iſta monialis ut
ſua in hac emphyteoſi dicat̃ ſuccedere certum eſt quod ip
ſam conſequitur ex iuris prouiſione non ſororis prouiſio-
ne. iſta

ne iſta ergo canonica & regalis ſucceſsio quantuncunque
rei emphyteoticę ſit prohibita alienatio ex cōuētione nō
uenit ſub prohibitione nec ad iſtū caſum extēditur dicta
cōuētio,ut eſt gl.ordi.in l.ſi quis ita ꝓmiſerit.§. ea lege.de
uer.obl.nam prædicta prohibitio de qua inſtrumento uide
tur ſolum includere alienationem quæ ſit titulo ſingulari:
quia dicitur quod poſsit uēdere donare & pro anima iudi
care exceptis &c. iſta enim exceptio refertur ad exhibita
ſuperius non ad alia ut ſic exceptio per regulam declaref
ut no.per Dy.de reg.iur.li.vj.in rubrica. in caſu aūt q̄onis
nr̄æ ius emphyteoticum de domina Margareta deſcendit
in monaſterium mediante dn̄a amata titulo uniuerſali &
4 ltimo non ſingulari & iure cauef quod † multa tranſeunt
cum uniuerſitate quæ non tranſeunt de per ſe. de iure pat.
ex literis.& l.quædā.ff.de acqu.rer.dom. aut ergo ex hoc
capite uidelicet uniuerſalis ſucceſsionis aut ex præceden
ti ſcilicet quod eccleſia cum iure legitimo ſuccedit cenſea
tur filia ſiue ſua infertur quod monaſterium ſancti domini
ci in præſenti cauſa fouet iuſtitiam.ad hoc facit ꝙ not.Spe
cu.in præalle.§.nunc aliqua.uerſi.cxvj.ubi tenet ꝙ emphy
teota eccleſiæ exceptis quibuſdam perſonis poteſt ius ſuū
uendere donare & hæredem extraneum in ea inſtituere
arg.l.filiusfa.§.ſi quis.ff.de leg.j.nā ſi pōt uendere & dona
re.ut d.c.potuit. ergo & hęreditario titulo trāſferre poſt
quam eſt perpetua ut in inſtrumēto dicitur. Nec ob.ꝙ nō
protendit ultra duas ſucceſsiones in.§. emphyteoſim.quia
ſm Spec.eſt ſpeciale in eccleſia cōſtantinopolitana in em-
phyteota ingrediente religionē ꝙ tranſeat in monaſteriū
res emphyteotica no.Io.an.in c.in præſentia.de proba.idē
ergo ſi ingreſſus tā agnato uel cognato ſuccedat in q̄one
noſtra. Venio ad tertiū dubium ex cuius deciſione patebit
ſolutio ad ſecundū dubium & quartum dubium. & ſuper
hoc ꝙ quærit q̄n emphyteota dicaf ſibi celeriter prouide-
re ut dixi. Bal.titubando loquitur.Spec. dicit ꝙ celeriter
ſibi prouidet qui in iudicio uel extra exactus ſtatim & ſi-
ne termino uel dilatione perſoluit.ar.c.de multa. de præ-
ben.& ita vr̄ tenere Inno.& Hoſt.in d.c.potuit. ubi refert
Io.an.ſuper glo.& ita ab eorum opi.ꝑſertim in conſulen-
do & iudicando nō eſt tutum recedere. cū ergo monaſte-
rium ſancti dn̄ici obtulerit ſe paratū ſoluere penſionē prę
teriti temporis & ipſam ēt conſignauit ſatis vr̄ tutum te-
nere eum non incidiſſe in cōmiſſum nec per ↄn̄s indigere
reſtōne & per iſta patet ſolutio aliorum dubiorum.Cōclu
ditur ergo ex ꝑdictis uiuente naturaliter amata moniali
per monaſterium ſancti dn̄ici iudicandum:quia nullo iure
prohibetur ſuccedere monialis in tali emphyteoſi imo iu
ra ſuitatis & agnationis & ſucceſsionis retinet ut prædixi.
Ea autem naturaliter mortua utrū emphyteoſis ſit extin-
cta tanq̄ monaſterium cenſeatur hæres extraneus. & quid
iuris apparet ex ꝑdictis iurib.& rationibus pro & ↄ̄ dedu
ctis ex quibus qō vr̄ magis dubia,tn̄ pro deciſione conſide
randa ſunt duo.Primo quod tempore quo ante conduxit
ædificium poſitum ſuper ſolo eccl̄iæ ſancti gregorij erat
ſuū & ut dr̄ mihi terrenū iſtud ſine ſolo erat & tunc eſſet
modici ualoris.Item ſecundo conſiderandum eſt ꝙ ex in-
ſtrumento non apparet iſtā eſſe nouam emphyteoſim.i.de
nouo creatam in perſonam antonij imo præſumenda eſt
antiqua ex eo ꝙ ædificium ſuper ſolo eccl̄iæ tunc tēporis
erat alterius & ēt ex alio quia nō interuenit autoritas ep̄i
nec tractatus ſed ſolus conſenſus monachorū quæ duo fuiſ
ſent neceſſaria in dicta emphyteoſi cōſtituenda de nouo.
de his quæ fiunt a maio.par.ca.tua nuper.in c. nulli. de re.
ecc.non alie.His præſuppoſitis in facto pro ueritate dicen
dum eſt inuicem primo in re modica eccleſiæ concedenda
nō habent locū iura quæ de tam exacta ſolennitate loquū
tur.imo ſine ea de facili ꝓcedunt.xij.q.ij.terulas. & de do.
cæterum.item ꝑſumendū iſtud ſolū monaſteriū fuiſſe em
phyteoticū & ſoliū ſic cōcedi perpetuo ab antiquo poſtq̄
ſuper eo ſitum erat alterius ædificium & poſtquam platus
cum capitulo ſine alia ſolennitate conceſsit ꝙ potuit illo
caſu.ut.c.ij.de feu. poſtquam.n. pn̄s ſtatus rei ſic conceſſæ
erat talis præſumendū eſt ꝙ conceſsio fuit ltimè facta ꝑ
5 præl. † quia ſm pn̄tē ſtatū debet res iudicari ut l.moſeor.
C.ſi ſer.expor.ve.Et in factis antiquis ut eſt iſtud ꝑſumen
dū eſt oia ſolēniter acta.ut no.Inn.in c.innotuit. de eo qui
fur.or.ſuſcepit.& maxime in hoc caſu ubi poſt ↄ̄ctum præ
dictum fuit penſio contiñue ſoluta annis.lxx. & ultra quę
ſolum.xl.an.facta ſufficeret ad ius emphyteoticū præſcri-
bendū ut no.Cy.in l.ij.in.x.q.C.de iure emphy.facit.c.cu-
ra de iur.pa.ꝙ ex tali patientia & receptione penſionis ꝑ-
ſumantur ſolennia præceſsiſſe.& tex.in ſi.in l.v.§. ſi non a-
dierit.ff.de acq.hær.&.l.ſi filius.C.de pet.hære.facit l.cum
de in rem uerſo.ff.de uſuris.Concludendum eſt ex ꝑdictis
ꝙ monaſterium ſancti dn̄ici ſoluendo perpetuo penſionē
iuxta formam contractus & petendo.infra.tempora reno
uationem poſſe tueri ↄ̄ monaſterium ſancti gregorij.nam
cum poſtq̄ ad ipſum reuerteretur alij in emphyteoſim po-
tuiſſet concedere: ut d.c.ij. nā denegando hoc facere mo
naſterio ſancti dn̄ici legitimo ſucceſſori ueri emphyteo-
tæ.ſ.ſororis amatæ vr̄ ſibi facere iniuriam.ut. l. j.§.permit-
titur.de aqua quo.& æſti.& not.in c. bonæ. de poſtu.ꝑlat.
& l.nullus.alias incipit neminem.C.de decurio.lib.x.Pro
confirmatione præcedentium alleg.quod no.Spe.in tit.de
loca.§.nunc aliqua.uerſi.vij. ubi dicit ꝙ ſi res eccleſiæ quæ
datur in emphyteoſim utilis ſit & nullos reddit redditus:
quia datur in emphyteoſim qualitercunq; poſſet.in aut.de
non alie.re.eccle.col.ij.in j.colum.

CONSIL. CCCCXXI.

1 Statuta ad iuris communis intellectum ſunt reducenda.
2 Surrogatus naturam ſequitur eius in cuius locum ſurrogatur.
3 Matris ad bona filij inteſtati uenientis conditio alia eſt quam quando uenit teſtamento conditio.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Præmit
tendum eſt ꝙ ſtatuta quæ aliter quā ius cōe
diſponunt in caſib.dubijs ſunt redigenda ad
intellectum iuris communis ſicut reſcripta
conſuetudines & oēs diſpoſitiones.ut. l.ſi.§.
in computatione.& ibi no.C.de iur.deli.& l.ij. C. de nox.
c.cauſam quæ.de reſcri.c.cum dilectus.de conſue.& l. quæ
ro.§.inter locatorē.ff.loca.ſed de iure cōi non totum ꝙ qs
caperet abinteſt. in bonis defuncti capere debet ſi defu-
ctus fecerit teſtm̄ ſed tantūmodo quartā partē hodie etiā
eius ꝙ ab inteſtato potuit ad eum ꝑuenire obtinere debet:
ut l.parentibus.& l.quæ nuper.C.de inoffi. teſt. & in aut.
nouiſsima.eo.tit.cū ergo ſtatutū de quo ſ̄.conferat mr̄i in
bonis filij inteſtati intentio fuit eius non tm̄ ſibi cōferre ſi
filius fecerit teſtamentū ſed ſolum tertiā partē eius quod
fuiſſet habitura abinteſtato ut ſic ſtatutum ꝙ loco ltimæ
iu ſubſtantia bonorum ſurrogaf uſusfruc. redigatur ad in
tellectum iuris cōis per iura præalleg.licet.n. ſtatutum in
rebus aliter quam diſponat ius cōe ſtatuat portionem ma-
tris abinteſtato deducendā tn̄ eandem naturam ſibi aſſu-
mit quā hi et ſi de corpore detrahenda eſſet & bene pōt
ſtatutum aliter quam ius cōe prouideat modificare debi-
tam portionem iuris naturæ ſicut eſt caſus in conſuetudi-
ne quòd hoc poſsit ut eſt caſus in.c.raynucius.uer. quia ue
ro.de teſt.accedat ad prædicta regula magiſtralis in mate
2 ria ſurrogationis cuius natura eſt ſequi naturam † eius cu
ius loco ſurrogetur loco actionis l.ſi eum.§. qui iniuriarū.
ff.ſi quis.cau.& l.j.§.hæc actio.ſi quis teſta.li. eſſe iu.fue.ſi-
ue perſona loco perſonæ ſiue pecunia loco ſpeciei. eod.
tit.ſi donate.§.ſi ſponſus . ſiue portio loco portionis. ff. de
leg.ij.cum pater.§.hæreditatis. & idem in ſi. Præterea in
caſu quo filius uelit teſtari & agnatos matri præferre ſi
diceremus quòd matri teneretur relinquere uſumfructum
ſicut ſi abinteſtato decederet reperiretur mater habere
quandoque pluſquam legitimam taxatam a iure. plus eſt
enim q̄nque habere integrum uſumf.in uita ſine oneribus
q̄ totā ſubſtantiā nude proprietatis cum onerib. hr̄ditatis
maxime ſi mater eſſet iuuenis quæ ꝑſumeretur uiuere lon
go tp̄e.ut.l.hæreditatem. ff. ad l. fal. Statuti autem inten-
tio

tio nõ uidetur fuiſſe talis ſed fauere magix agnatis ſicut fa
uebat ius uetuſtiſsimum vt ſupra in conſilio pleniſsime eſt
deductum & aliter intelligendô eſſet reſtringere liberã te-
ſtamenti factionẽ filiorum ſi matre ſuperſtite non poſſent
teſtari niſi de nuda proprietate implicita forte oneribus hę
reditatis & ſic qũq; forte non reperiret ſucceſſorem.ut in ſi
3 mili dixit tex.in l. Iul.de acqu. hær.alias ſi pupillus. † Con-
cludo ergo quod non eadem ſed diuerſa debet eſſe matris
conditio cum venit ad bona filij inteſtati q̃ quando venit
condito teſta.Primo enim caſu venit ſm tacitam volunta-
tem eius ad illud ꝙ moderatur ſtatutũ. Secũdo caſu nititur
venire ꝯ teſtm̃ ad ſupplemẽtum in caſu noſtro ꝯ filij volun
tatem quo caſu non ad totum debitum abinteſtato ſed ad
tertiam admittitur de iure cõi:vt d.l.parentib.& l. quæ nu
per.& l.cũ quæritur idem ergo dicam ꝙ veniat ad tertiam
vſuſfructus ſurrogati loco legitime legalis vigore ſtatuti ꝑ
ea quæ dicta ſunt. Ex quibus etiam conſequenter infer-
tur ſolutio alterius dubij uidelicet ꝙ cum in caſu noſtro fi
lius deceſsit teſtatus debeatur legalis legitima cum ſtatutũ
de vſufruct. diſponat in cauſa inteſtati quaſi in cauſa teſtatẽ
tanquã in caſu omiſſo a ſtatuto remaneat ſalua iuris diſpo-
ſitio vt l.quicquid aſtringendæ.de ver.obl.& l.ſi cum dotẽ.
ſol.mat.& c.ſuſceptum.de reſcrip.lib.vj. nam cum iſta legi
tima legalis ſit redacta ad vſumfru. per ſtatutum ergo ipſa
debetur:vt eſt caſus in d.l. quæ nuper. Et pro confirmatio-
ne omnium prædictorũ adduco quod no.do.Bal.in l. gal-
lus.§.quid ſi tantum. de lib. & poſthu.Ex quibus idem per
omnia ſentio ꝙ præfatus dominus meus. d. Ang. de peru-
ſio legũ doct.illuſtris conſuluit in prædictis.

CONSILIVM. CCCCXXII.

1 *Vicedominus an ſit in numero quinque teſtium in teſtamento requiſitorum computandus.*
2 *Actus ipſi demonſtrant quo iure quis interſit.*
3 *Officia ſingula ſingulis ſunt committenda.*
4 *Tranſitus faciliter fit in habentibus ſymbolum.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſo pun
cto proceſſu & pluribus ſtatutis ad propoſi-
tum facientibus & maxime diligenter inſpe
cto ſtatuto ſub rubrica de forma ſacramenti
vicedominorum & eorum & ſtatuto ſub ru-
brica de teſtamentis & modo obſeruando in ipſis viderẽ
eſſe efficax & validum de iure. Primo quia verba dicti
ſtatuti ſub rub.de teſtamentis ita ſe habent ꝙ in teſtamẽtis
& codicillis factis in ciuitate tergeſti intereſſe debeant qn
que teſtes abſq; notarijs.Et poſt pauca ſubdit ꝙ omnia teſta
menta codicilli & aliæ ultimæ voluntatex ordinate per ci-
ues uel habitatores vel diſtrictus tergeſti cum ſolẽnitatib.
ſupradictis de bonis ſuis tm̃ ſit firma & rata ſicut ordinata
4 ſunt &c. † Ecce ergo uerba ſtatuti luce clarius manifeſta q̃
non aliam ſolennitatem exigunt q̃ quinq; teſtium cum no-
tarijs.ſtandũ eſt igitur verbis maxime in quibus nulla eſt du
bitatio:ut l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exerci. & l. ille aut ille.
§.cum in uerbis.de le.iij.Sed in teſtamento huius dñæ vi-
cedominus fuit adhibitus tanquam teſtis ꝙ patet : quia in
numero quinq; teſtium eſt deſcriptus & rogatus : ergo dẽt
in numero computari ſicut dicimus in notario qui adhibe
tur vt teſtis non ut perſona publica ad ſcribendum ꝙ agiẽ
inter partes ut not.in l.domitius.de teſt.per doc. Secundo
videtur ꝙ etiam ſi tanq̃ vicedominus eſſet aditus nihilomi
nus tanq̃ teſtis potuiſſet rogari quia in multis iuris articu-
lis hic habeẽ ꝙ poteſt quis fungi duplici officio: ut l. ſi con-
ſul.& ibi no.ff.de adop.geminatio enim cauſarum geminat
ius. vnde in eadem libertate poteſt quis habere duplex ius.
ſcilicet ut patronus & ut filius:ut l. filius patroni.de bo.lib.
ff. de fideicom.liber.l. ſi filius.§ erit. & etiam diuerſe ſunt
in proſecutione & effectu ut l. nunquam plura . de priua.
deli.facit quòd not. in c. cum inter diuerſas. de elect. c.pe.
§.porro.de elect.li.vj.& c.ſcriptum. eod.titu.& quod not.
Ioann.And.in c.cum olim.de re iud. in nouel. ad inſtruen-
dum igitur id teſtm̃ uidetur ꝙ iſtę vicedominus potuerit
tanq̃ teſtis & tanq̃ vicedominus adhiberi & maxime quia
illud teſtamentum eſt factum inter liberos in quo ſatis mi-
nor q̃ in alijs ſolẽnnitas requiritur,ut l. hac conſultiſsima.
§.ex imperfecto.& auth hoc inter liberos.C.de teſ. nec ſta
tutum generaliter tradens formam in teſtamentis ordinan
dis videtur extendi ad teſtm̃ inter liberos in quibus ſpecia
lis prouiſio eſt a iure prodita,ut l.doli clauſula.de verb.ob.
& l.ſanctio legum.ff.de pę.cum ſi.Et licet iſte rationes mul
tum urgeant tamen de iure cõtrarium ſentio. Pro cuius ue
ritatis inueſtigatione præmitto ꝙ ſtatutum prædictum de
forma ſacramenti uicedominorum ſpecialiter prouidet cũ
vicedominum requirit ut interſit teſtis cui per ſtatutũ iam
certum dictum officium deputatur ut ſcribi faciat ordina-
te ſingula per notarium & eo completo perlegi claudi ſi-
gillari & ſic reponi in vicedominaria communis . Ex his
actibus clare patet ꝙ intereſt teſtamentis ut perſona publi-
2 ca & præſtans autoritatem actui & ualiditatem † ex actib.
enim cognoſcitur quo iure quis interſit ut in ſimi. no.in c.a
collatione.de app.li.vj.facit.c. quod ſicut. de ele. ſtatutum
autem prædictum expreſſe prouidet ꝙ ultra ipſum quinq;
teſtes cũ notarijs requirantur ex quo patet ꝙ non uult eum
in numero computare & recte quia iudicis & teſtis officio
quis fungi non debet ut c.cum a nobis de teſt. & quod no.
in c.qm̃ contra falſam.in nouel.item cum per ſtatuta in ſo-
lennitate teſtamentorum recedatur a forma iuris cõmunis
debemus tamen in iudicio quantum poſſumus reducere ad
ius commune ut patet de conſuetudine ſimiliter redigenda
ad intellectum iuris communis.ut c.cum dilectus. de con-
ſue.ſed de iure cum habeamus duas formas teſtandi ꝑ nun
cupationem & in reſcriptis,ut d.l.hac conſultiſsima.& l.hę
redes palam.ff.de teſti.ita ad iſtas formas poſſumus redige
re hæc duo ſtatuta.ut.ſ.ſtatutum de teſtamẽtis & modo ſer
nando in ipſis loquatur de teſt. nuncupatiuis. illud autem
de forma ſacramenti uicedominorũ loquatur de teſtamen-
to in ſcriptis ex eo ꝙ magnam in ipſo.habet ſimilitudinem
exceptis præſentia notarij & numero teſtium. in hoc ergo
officio ſuo uicedominus repreſentat perſonam illius apud
quem de iure communi teſtamenta in ſcriptis inſinuantur
& publicantur de quo in l.conſulta diualia.& l.teſtamenta
omnia.C.de teſt.certum eſt autem officialem de quo in di-
ctis . ll. in numero teſtium non computari, ut l.conſulta. &
l.teſtamenta . & l. publicari. eod. titul.ergo nec ſimiliter
in caſu noſtro computari debet.Non obſt.ſi dicatur ſtatu-
tum de teſtamentis & modo ſeruando in ipſis non requirit
niſi quinque teſtes & notarium.& expreſſe dicit talia teſta
menta ſeruanda.ultra igitur requirere præſentiam uicedo-
mini non ut teſtis eſt augeri ſolennitatem.& ſic interpreta
ri ſtatutũ extenſiue cuius ꝯrium cauetur ſtatuto ſub rubri-
ca ꝙ ſtatuta intelligantur prout iacent.nam in eo dicitur ꝙ
abſq; aliqua gloſtatione ſubauditione interpretatione uel
alia extẽſione dñt intelligi & ruditer prout iacent. Ad hoc
dico ꝙ iſta uerba non tollunt quin unum ſtatutũ per aliud
ſuppleatur ad vitandum inter ipſa ſtatuta repugnantiam &
ꝯrietatem ſic enim euangelia ſic leges ſic canones ſic dicta
teſtium ſuſtinentur ut c.dilectiſsimi.viij.q.j. cum expediat.
de elec.li.vj.& l.j.C.de inoff.do.& c.cũ tu.de teſti.cum ſi.&
no.Bar.in l omnes populi.de iuſti.& iur. Sed cum ſtatutũ
de forma ſacramenti uicedominorum expreſſe prouideat
ꝙ ſi uicedominus fuerit requiſitus debeãt nihilominus in-
tereſſe quinq; teſtes & notarius manifeſte patet quod non
uult eum in numero cõputari,& merito , nam in ipſo actu
aliud officium ſibi attribuitur vñ non debet teſtis officium
3 ſibi uſurpare & ſingula † officia ſingulis ſunt committenda
perſonis,ut c.cum ſingula.de præben.li.vj. Ad hoc optime
quod no. Io.An.in addi.Spec.tit.de ſent. excõm.§. poſtre-
mo.ubi ſi ſtatuto cauetur ꝙ ſententiæ mandentur execu-
tioni non obſtante aliquo ſtatuto ſed reperitur aliud ſtatu-
tum quo traditur certa forma in pronunciando ea non ſer
uata uigore præcedentis non mandabitur ſen. executioni.
alleg.C. de fid. inſtru. & iure haſte fi.l.j.& ij.lib.x.ad idem
quod no.Bal.in l.j.C.ne li.in una eademq; cauſa tertio pro
uo . in

uo. in quæſtione ergo propoſita expedit neceſſario dicere quando præſentia uicedomini cum fuerit requiſitus non debeat derogare numero teſtium & notario. alias ſi eſſet uicedominus & notarius poſſet tenere locum notarij & uicedomini contra mentem & uerba ſtatuti & cõtra dictum. c. cum a nobis. & c. quoniam ꝯ falſam. nec eſſet dare rationem differentiæ quare magis poſſet tenere locum teſtis q̃ notarij. & pariter ſiue uniformiter iſta officia prohibentur tenenti locum iudicis prout uicedominus retinet in prædictis ut patet in iuribus præall. Non obſt. ꝙ illud teſtamentum ſit factum inter liberos. ergo minus ſolenne debet ualere nec ueriſimile ꝙ ſtatutum de tali teſtamento cogitauerit &c. ut prædixi. nam poſtq̃ in caſibus prouiſis a ſtatuto eſt receſſum a forma iuris communis in teſtamentis ordinandis intelligam ſtatutum ruditer prout iacet ſine interpretatione uel ſubauditione reſtricta ut uult ſtatutum de quo ſupra. Et ſi tu dicis quare magis admittis ſuppletionẽ unius ſtatuti ad aliud ut dixi ſupra & non ſuppletionem iu-
4 ris communis ad ſtatutum. † Reſpondeo cum phyloſopho ꝙ in habentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus. l. ſed cũ patrono. ff. de contrac. l. an inutilis. de accept. Item ſuperſtite filia neptis ex ea non ſolum liberi poſſunt namque præteriri ut l. poſthumorum. de iniuſto rupto & irri. teſt. l. ſed ſi in conditione. §. nepotes. ff. de hær. inſtit. ergo de talibus non uidetur loqui. §. ex imperfecto. ſed de tenentibus primum gradum in ſucceſſ. ab inteſt. ꝙ uerum credo & ſine ulteriori proſecutione. Ex prædictis concludo ꝙ illud teſtm̃ de quo quæritur non ualeat poſtquàm uicedominus requiſitus fuit ſigillauit clauſit & depoſuit & exinde. ſ. de archiuo publico ſumptum aperuit ex ſubſcriptis noui vicedomini per partem etiam confeſſatum eſt. unde ratione defectus vnius teſtis teſtamentum ruit in totum. ut l. ſi unus. C. de teſtam. do. Pet. de Ancha.

CONSIL. CCCCXXIII.

1 *Iudex iuriſdictionem contentioſam habens uoluntariam exercere poterit.*
2 *Notarius in eodem inſtrumento poteſt eſſe rogatus de contractu & tanquam iudex facere præceptum guarentigiæ.*
3 *Officialis actum exercens in quo certus ſigitur teſtium numerus in eodem non computabitur.*

IN CHRISTI nomine amen. Viſo dicto puncto & dictis ſtatutis & proceſſu licet iſte paſſus ſit dubius & ſubtilis ꝑpter uarias opi. & doctrinas doctorum tñ primo uidetur ꝙ dictus vicedñs cõputetur in numero teſtiũ ſtatutũ enim ꝙ incipit iurabũt uicedomini &c. exceptuat ſolummodo notarium qui non poteſt eſſe de numero teſtium, tantum ergo exceptuatio & exceptio perſonæ notarij eſt confirmatio in cæteris ut plene no. in l. j. de re iud. & ff. de penu le. l. nam cui liquide. ergo uicedominus poteſt computari in numero teſtium & quia officia iſta uidelicet eſſe uicedominus & eſſe teſtis ſunt compatibilia inuicẽ nec continent repugnantiam ergo poſſunt in eadem perſona concurrere. ut no. Guliel. Bar. & Bal. ff. de adoptionibus. in l. ſi conſul. & quia dicit Bar. ibi quod inter iuriſ. contentioſam & uoluntariam hæc eſt differentia: quia in uoluntaria poteſt quis fungi duplici officio ſed ſub reuerentia improprie & inepte loquitur quia doc. non reſpiciunt utrum quis habeat iuriſdictionem uoluntariam uel contentioſam ſed reſpiciunt utrum actus de quo agitur ſit iuriſdict. uolunta-
1 riæ an contentioſe. † nam etiam iudex habens iuriſdictio. contentioſam poteſt officium ſuũ in actu uoluntariæ iuriſdictionis exercere. Pro hac parte facit ꝙ dicitur de notario ꝙ computetur in numero teſtium in l. domicius. de te. ergo ſic & uicedominus computetur in numero teſtium facit etiam quia dicebatur poteſt eſſe teſtis & debitor, ut plene not. in l. nec in arbitris. C. de arbit. facit etiam quia notarius poteſt fungi duplici officio. quia poteſt eſſe rogatus de ſuo teſtamento & ſic eſt teſtator & notarius. ut plene no. Bar. in l. ij. de ſtip. ſer. Præterea pro hac parte facit practica Iac. pu. in j. conſti. C. §. ideoq;. vbi dicit ꝙ quis poteſt uti duplici officio qñ utrunque eſt ſine adminiſtratione ergo cum officium uicedomini ſit cum adminiſtratione patet ꝙ poſſunt in eadem perſona concurrere & ꝙ una perſona poteſt dicta duo officia exercere. Pro hac parte facit qđ
2 notabiliter dicit Bal. in l. j. §. euictiones. ff. de eden. ubi † dicit ꝙ notarius in eodem inſtrumento poteſt eſſe rogatus de contractu & nihilominus tanq̃ iudex ordinarius poteſt facere præceptum guarentigiæ & ſic fungitur duplici officio & ſic eſt in practica. Et ſi bene aduertitur facit contra dictum Iacob. quia utrunq; officium tabellionatus & iudi. ordinarij eſt publicum & habet adminiſtrationem. accedit etiam ad prædicta quæ notabiliter dixit Bar. in l. deferre. §. item decreuerunt. de iut. fiſc. & facit quod no. de teſti. c. dilecto. cum ſi. ꝙ iudex finito officio põt eſſe teſtis eius quod in officio geſſit. & ſic fungetur duplici officio. In iſta eñ materia eſſet conſiderandum utrum quis fungitur duplici officio reſpectu duplicis actus uel eiuſdem de quo habetur doctrina per Ioã. And. in c. j. de ele. lib. vj. Eſſet etiam conſiderandum an quis fungatur duplici officio æque principaliter an uero fungatur uno principaliter & alio in conſequentiam. ad quod facit quod no. ff. de aut. tu. l. j. eſſet enim aduertendũ ꝙ aliqñ quis fungitur duplici officio cum ſalario. & aliqñ ſine eo. eſſent enim plures caſus imaginandi quos Bar. & etiam alij ponunt in l. ſi conſul. prædicta. & l. ſi plures. ff. de pac. quos caſus gratia breuitatis omitto. ſed ꝑ-dictis alle. nõ ob. credo quod iſte ut uicedñs & ut teſtis nõ
3 poſſit nec uideatur interuenire quod probo. † Primo quia qñ certus numerus teſtium eſt de ſubſtantia ad actum nunquã officialis qui exercet actum uel fert ſniam cõputetur in numero teſtiũ in actu in ſcriptis redacto. iſta eſt, doctri. Bal. in l. domitius. ff. de teſ. & quod ipſe no. plenius in l. hac conſul. C. qui teſta. fa. poſſ. in lect. ſed in caſu noſtro certus numerus teſtium eſt de ſubſtantia videlicet. v. teſtes ſm formam dicti ſtatuti ergo non poteſt uicedominus & ut teſtis interuenire. hoc etiam probatur ab abſurdo. ſequeretur. n. abſurdum ſi iudex uel officialis computaretur in numero teſtium quod iudex qui interponit autoritatem uel fert ſententiã in ſcriptis cum uno alio teſte probaret ſententiã & faceret eam ualidam & poſſet ut teſtis in ſua ſententia deſcribi quod eſt abſurdum & contra mentem & intellectũ. c. qm̃ ꝯ falſam. extra de proba. ſic etiam notarius cum uno teſte deſcriptus in inſtrumento probarent ꝯtractum ſi numeraretur notarius in numero teſtiũ quod eſſet abſurdum & ꝯ mentem & doctrinam legum & doctorum dicentiũ quod notarius debet apponere ſuos teſtes. Secundo quia quando quis poteſt interuenire in actu duplici in reſpectu debet illud exprimere quomodo uelit adeſſe ſeu actum exercere probatur in ſi. l. j. ff. de iu. ubi de hoc &c.

CONSIL. CCCCXXIIII.

1 *Monachus uagabundus neglectus uel licentiatus an quærat monaſterio.*
2 *Dominium non perditur niſi alteri quæratur.*
3 *Vagatio ſola non priuat monaſterium iure quod habet in monacho.*

IN CHRISTI nomine amen. Pro clariori intelligentia dicendorum præmitto quod qñ ſit locorũ uel perſonarũ alteratio in loco
1 ſemper intelligitur fieri † ſine iniuria & damno illorum quibus loca illa ſubiecta forent & etiam ſine præiudicio perſonarũ præſentium quæ in loco ipſo tempore talis alterationis reperiantur in locis probatur in c. ij. de reli. do. & quod not. in c. paſtoralis. de priuil. in nouel. & in perſonis inſtitutis in loco ut ſine ipſorũ damno uideatur facta loci alteratio eſt expreſſum in c. cõſultationibus. de do. & c. cum ueniſſent. de reſti. ſpol. & c. ad audientiam. ij. de ecc. edi. ubi uidetur quaſi caſus in ſimili, ut J. declarabo. facit. c. j. de reli. do. lib. vj. Ad hunc igitur intellectum iſta ordinatio papæ eſt redigenda ut ſic concordet cum iure cõmuni & uideatur facta ſine læſione illorum quibus

quibus patet iam erat monachus obligatus ipſi monaſte-
rio.ar.c.ex tuarum.de aut.& uſu pa. &.l.j.§. ſi quis a prin
cipe.&.§.merito.ne quid in loco publi.&.c.ſi.de conſi.uti
uel inuti fundatur enim iſta obligatio quæ eſt inter pro-
feſſum & monaſterium ſuper conſenſu a quo cauſatur na
turalis obligatio,ut.l.j. ff. de pac. non uidetur ergo papa
per ſuam ordinationem uelle iſtam obligationem ſolue-
re ut inſti. de iure na. gen. & ciui. §. ſed naturalis. facit. l.
quoties.C.de prec.impe.offe.xxv.q.ij.reſcripta.cum.c. ſe-
quenti.Hoc ergo præmiſſo infertur clara deciſio ad que-
ſitum.cum enim per talem ordinationem & alterationem
ſtatus monaſterij iſte frater Franciſcus non ſit liberatus
a dicto ſuo monaſterio. ergo ſibi quærit ſicut ſeruus ſuo
domino. c.nõ dicatis.xij.q.j.in preſentia.de proba.& aut.
ingreſsi.C.de ſacroſan.ecc , Non ob. quod monaſterium
ſuum ſit reformatum de monachis alterius profeſsionis
non poſsit cum eis commorari nec eandem ſuſcipere in le
gibus diſciplinam.xvj.q.ul.in nouatione.de ſta.mona.c.re
colentes.quia ſolue ut no.in.d.c.ad audientiam. ubi patet
quod contraria non uendicant ſibi locum in caſu noſtro.
nam ratione talis reformationis ſtatus non ſunt iam ibi
intitulati admonendi ſed uel alibi eiſdem dum uixerint
ſunt uite neceſſaria miniſtranda directe ergo iſti prouide-
runt iſti noui monachi ſancti Michaelis qui huic antiquo
monacho dicti monaſterij uite neceſſaria miniſtrauerunt.
Ex quo ſequitur conſequenter quod cum tranſiuerit ad
aliam religionem neque ad aliud monaſterium non deſije
eſſe monachus ſui monaſterij.quod ſemper retinet iura in
2 monachum niſi alteri acquiratur ſicut † dicimus in domi-
nio quod nunquam perditur niſi alteri quæratur.l. nec uti
le.ff.ex qui cau.ma.ibi nec enim intellitur amiſſum quod
oblatum alteri non eſt.Non ob.quod dici poſſet in con-
trarium uidelicet quod monaſterium ſancti michaelix ui
detur ipſum neglexiſſe & per conſequens per hoc tan-
quam habuerit ipſum pro derelicto ſibi non quæſiuerit ꝑ
no.in c.j.de infan.expo.Reſpondetur enim duobus modis
Primo quod prebendo ſibi neceſſaria extra locum non ha
buit eum pro derelicto.ſed eſt monaſterium iuris cõſilio
ut in.d.c.ad audiẽtiam.Ex hoc ergo quod iuris prouiden
tia uſum eſt non meretur pęnam quod eſſet ſi iure quod ha
bet in monachis priuaretur contra.c.cognoſcentes. de cõ
ſti.lxvj.di.ſatis peruerſum.& l.ſancimus.C.de pęnis. Se-
cundo reſpondetur ad id quod no.in.d.c.j.de infan. expo.
in gl.pe.& quod ſuper eo no. Io. an. in nouel. habet enim
locum illa priuatio cum abbas cum conuentu monachum
expulit uel redire uolens ſalua ordinis diſciplina non fuit
admiſſus impie alimenta denegando quo ẽt caſu dicit ibi
Io.and.quod non ſufficit ad priuationem acquiſitionis ni
ſi aliud monaſterium ſuit ingreſſus & idem dicit in licen-
tiato a monaſterio ut quærat ſibi aliud monaſterium.nam
donec aliud reperit quærit primo.ratio bonorum ſummit
ex d.l.nec utile.& uidetur eſſe expreſſum de mente oium
ſcribentium quod ad priuandum monaſterium ab iſto iu-
re acquirendi monaſterio non ſufficit expulſio a monaſte
rio maxime ſine denegatione alimentorum nec etiam ſo-
lius abbatis ut no.Hoſt.in ſumma de infan.expo.ad ſi.eo.
ti.c.uno.& ſpe.i ti.de ſta.mo.uer.xxv.& uer.xlij.in caſu au
tem noſtro non apparet aliqua expulſio ſed conformis iu-
ri permiſsio ut ſic extra monaſterium cum exhibitione ali
3 mentorum ut eſt caſus in.d.c.ad audientiam. † Itẽ nec ua-
gatio ſine expulſione priuat monaſteriũ iure ſuo quod ha-
bet in monachũ ut no.Spe.in præalleg. tit.uer. xxiij. ratio
horum eſt quia monachi quantumcunque mali non ſunt
de monaſterio expellendi & uagantes ſunt ad monaſte-
riũ reducendi.c.ſi.de re.& tranſ.ad re.& no.Spe. in. d.uer.
xxiij.&.xviij.q.j.abbates igitur contrarium faciendo uel ne
gligendo ſunt in culpa & ueniunt puniendi.ut.d. c. ad au-
dientiam. non ergo ex hoc deſinunt eſſe de monaſterio
poſtq̃ canones mandant tales ad monaſteriũ reuocari &
ſubijci regulari diſcipline, ut.d.c.ſi. Ex quibus liquido in-
fert quod ex omni capite quicquid iſte frater Frãciſcus pe
nes ſe in pecunia habuiſſe deprehẽdit debet pertinere ad
monaſteriũ ſancti michaelis.ſiue dicamus ipſum traxiſſe
morã ex̃.monaſteriũ iure ꝑmittente iſto caſu,ut.d. c.ad au
diẽtiã ſiue tãq̃ uagabũdꝰ ſiue tãq̃ illicite & iniuſte expulſus
ꝑ abbatẽ uel neglectꝰ i nullũ.o.caſuũ ꝑdictorũ monaſteriũ
perdidit ius quod habebat in eũ in acquiſitione in iniectio
ne manuũ & in multis conſiſtens ut canones hoc expreſſe
probant & doc.omnes ſentiunt prout patet ex prædictis.

CONSIL. CCCCXXV.

1 *Teſtamentum uſurarij ut ualeat quam formam habere debeat*
2 *Epiſcopi & ſuperiores conſtitutiones & iura roborare poſſunt.*
3 *Autoritas iudicis a dolo præſumpto excuſat.*
4 *Teſtamentum an reddatur nullum ſi forma debita omittatur*

IN CHRISTI nomine eiuſq; matris uir
ginis glorioſe marie & beati Antonij amẽ.
Viſo & diligenter põderato tenore cautio
nis pręſtite per prædictũ petrũ uidendũ eſt
principaliter an ſit ſatiſfactũ forme quæ tra-
dit preſtanda iſta cautione.extra de uſur.c.quanq̃.li.vj.Et
formis traditis in conſtitutionibus prouincialibus ſiue ſy
nodalibus quarũ una incipit,quia ſepe cõtigit quod ex ta
bellionum ſimplicitate &c.alia uſurarũ uoragine utriuſq;
teſtamẽti &c.Secũdo uidẽdũ eſt an dictarũ formarũ omiſ
ſio reddat in caſu nr̃o teſtm̃ dicti petri nullũ preſuppoſito
1 ut in facto narrat̃ ꝙ ſit uſurarius manifeſtus. † Quo ad pri
mũ non vr̃ dubiũ formã traditã in.d.c.non fuiſſe ſeruatam
nec reſpectu perſonarũ quibus dicta cautio erat præſtan-
da non ſit ordo ſeruatus oĩ quia primo ipſis qui debet reci
pere ſi ꝑſto ſint uel eis qui ſibi poſſunt acquirere eſt ꝑſtan-
da uel eis abſentibus loci ordinario & alijs de q̃bus ibi hr̃
ordo aũt iſte vr̃ pertinere ad ſolẽnitatẽ ſicut dicimus in in
uẽtarij ꝯfectione ubi citãdi ſunt creditores & legatarij ſi
ſint p̃ſtes alias eis abſentibus alij ſurrogant̃ & huiuſmodi
forme omiſsio uitiat inuentariũ:ut in aut.de here &fal. §.
illo adiecto cũ.§.ſe.ꝯiuncto.§.ſi uero nõ fecerit.quia.n.for
tior eſt ꝓuiſio q̃ q̃s facit ex facto ꝓprio,ut.l.ſi.C qui po.in
pi.ha.ideo ordo a iure traditus debet ſeruari & nõ peruer.
ti in ꝑiudiciũ eius cui ex cautione eſt actio aq̃renda.facit
quod no.Bar.i.l.heredes mei.§.cũ ita.ad tre.&.c.cũ plures
de offi.dele.li.vj.in præſtatione autẽ huius cautionis nul-
lus de p̃ſentibus qui haberet recipere fuit uocatus cũ tunc
multi eſſent in curia epiſcopali poſtulãtes ꝯ dictũ petrum
ſuꝑ uſuris extortis q̃bus pollicet̃ ſe uelle ſatisfacere. ergo
nominatim fuerãt ad hac cautionẽ monẽdi cũ eorũ intereſſet.
ut.l.nã ita diuus.ff.de adop.facit quod no.in.c.ſi.de elec.li
vj.&.c.humilis.de ma.& ob.&aut.ſi oẽs.C.ſi ut ſe ab here.
abſti.Forma ẽt ſub qua dicta cautio p̃ſtari p̃cipit̃ non appa
ret ſeruata ſed omiſſa tã q̃titate certa i cautione deducta
quã ẽt incerta q̃titate nãq; incerta quia nullus exprimit̃ a
quo ipſas extorſit ſed ſuo iudicio ſic taxat.l.liberas.1684.
cum tñ heredem ſuum grauet uſq; ad ſummam ertium mil-
lium librarum & non ultra ipſe aũt ſi de infirmitate eua-
ſerit promiſit omnibus integre ſatisfacere aliter ergo ſe,
aliter heredem obligat & quaſi uacillat cum tamen a fact
li ex libris & codicibus rationum ſuarũ poterit de perſo-
nis a quibus extorſit & de ſummis extractis diligẽtius iſor
mari qđ fieri ſemꝑ debet cũ rationẽ quiſ reddere tenet̃ &
nõ perfunctorie & in folle dicere ſuo iudicio reſtat tantũ,
ut.l.cũ ſeruis.ff.de ꝯdi.& demõ.Præterea quantitatẽ incer
tã uult illa conſtitutio iudicis arbitrio moderari & illã in
cautione deduci.ut in uer.alioquin.in q̃õne aũt noſtra ipſe
uſurarius moderatus eſt negari aũ: non põt formã ꝯſtitu-
tionis in hoc fuiſſe omiſſam q̃a moderationẽ nõ parti ſed
iudici cõſtitutio cõmiſit.ſic in ſimi.ff.de p̃co.ſtip.l.ſi. requi
rit ẽt dicta cõſtitutio cautionẽ idoneã quæ reſultat ex da-
tione pignorum uel fideiuſſoris idonei ſufficit hypothe-
ca generalis bonorum.ut no.in.d.c.quanquam ſuper uer-
bo paupertas.in nouel.quia igitur illa cõſtõ requirit cau
tionẽ idoneam hic non reſultat ut dixi ex obligatione bo

norum ut no.Io.an.in ſpe.ti.de pig.in addi. in themate ét
præſupponitur quod ſedeiuſſor non eſt idoneus prout eſ-
ſe debet pro rei qualitate ut.l.ſi uero. §. pro rei qualitate.
ff.qui ſatiſd.cog.& quod no.in. §. ſi uero abſunt. in aut. de
here.& fal.quia & conſtitutio ſynodalis expreſſe requirit
fideiuſſorem idoneum ultra quantitatem uſurarũ ad finẽ
conſtõnis quæ incipit quia ſepe.Ex quibus liquido appa-
ret quod prouiſa per.d.c.quãq̃.circa iſtã cautionẽ nõ ſunt
ſeruata & per ↄ̃ñs uitiosẽ cautũ,ut.l.quoties.ff. qui ſatiſda.
cog.Et hęc ſint dicta de cautione quã exigit canonica cõ-
ſtõ.Circa ſolẽnitatem uero quã requirit conſtõ ſynodalis
ſiue prouincialis eſt diligenter aduertẽdũ quia per ipſam
debet cautionẽ recipiens de multis ſe informare & inqui-
rere anteqũ recipiat quæ oĩa tendunt ad finẽ ut in cautionẽ
certa quantitas deducatur & idonee caueatur.& in hoc de
ſeruit uerbis & menti dicti.c.quanq̃.ut patet ex ibi no. in
1 gl.ibi ſi quantitas manifeſta non apparet &c. † Cõſtitutio
ét uſurarum uoraginẽ utriuſq; teſtamenti &c.multa addit
ad fortificandũ & corroborandũ dictã conſtõnem quãquã
& hec poſſunt facere epiſcopi & ſuperiores.ſ. ius canoni-
cũ roborare.ut.c.ſi.de offi.archi.in nouel.de his autẽ non
apparet uicariũ dñi epiſcopi mutuũ. qui cautionẽ recipit
interrogaſſe uel inquiſiuiſſe & apparet non ita plene cau-
tionẽ recepiſſe ut traditur in prædicta conſtõne tñ formis
traditis a iure in iſtis cautionibus recipiendis nihil ſit in-
mutandũ.ut.l.in conuentionalibus.ff.de uerbo.obli.a for-
ma.n.conſtõnum non eſt recedendũ.ut.l. conſtõnibus. ad
muni.&.c.quamuis.coniuncto.c.prouida.de elec.li.vj. Per
iſta ſolutũ ſit primum dubiũ & concluſum quod formis ca
nonice conſtõnis conſtõnum prouincialiũ ſiue ſynodaliũ
non ſit ſatisfactum quinimo potius ſint neglecta quæ pro-
uide ſunt in ipſis conſtitutionibus prouiſa & ſtatuta. Re-
ſtat diſcutere breuiter de ſecundo dubio.ſ.an omiſsio p̃di-
ctorũ de quibus in prædictis cõſtõnibus,reddat nullũ ipſo
iure teſtm̃ dicti petri manifeſti uſurarij. Et uidetur quod nõ
quia oĩa quæ traduntur in.d.c.quãq̃.nõ uidenẽ eſſe de for
ma ſubſtantiali ſed de ſolennitate. ibi.n. dr̃ quod teſtis cũ
recipit cautio debet eſſe parochianus.Itẽ ꝙ quantitas uſu
rarum debet congrue moderari.& tñ ſi nõ ita actũ fuerit
nihilominus ad ualorẽ teſtamenti ſufficit quod cautio corã
idoneis teſtibus recepta fuerit licet nõ parochianus ut ibi
per Ioan.an.& bene ut uĩ.nã nõ oĩa ſunt cenſenda de for-
ma quæ in aliqua conſtitutione ponuntur,ut.c.quia ꝓp.de
elec·cõiuncto.c.eccleſia uĩ a de elec.itẽ in receptione hu-
ius cautionis interfuit dñs uicarius epĩ & ipſam recipit &
per ↄ̃ñs præſumuntur oĩa ſolenniter acta iuxta not.per In-
3 no.in.c.innotuit de elec.&.c.cũ iure.de offi.deleg. † Excu
ſat.n.a dolo pręſumptio iudicis autoritas ut.c. niſi eſſent.
de p̃ben.l.furti.§.qui iuſſu.ff.de his qui no. infa. & quod di
cta cautio non ſit de forma ſubſtantiali probari uĩ per no.
in.c.quanq̃.in nouel.ad ſi.ubi concludit quod dicta cautio
ſuperueniens poſt teſtm̃ firmat ipſum ↄ̃ nullitatẽ.& ibi di-
ſputauit Nico.de mat.quod non eſſet ſi eſſet de ſollẽnitate
quæ debet adhiberi tp̃e quo actus geritur ut. l. heredes pa
lam.§. uno contextu.ff.de teſtis.facit.C.de præci.impe.of
fe.l.uniuerſa.& quod ibi per bar.His non ob.ↄ̃rium ſentio
& dico dictum teſtm̃ petri irritũ ipſo iure ꝓp cautionẽ nõ
p̃ſtitam iuxta formam que tradit in.d.c.quãq̃· Primo hoc
probo per tex.d.c.& ibi gl.ſuper uerbo aliter quæ exponi
uerbũ aliter facta.i.non facta ſatisſactione nec præſtita ido
nea cautione &c.Secundo pro hoc adduco doctrinã gl.ſin
gularis cle.j.de iure pa.ſuper uerbo inhibẽtes.nã conſtitu-
tio quãq̃ irritat teſtm̃ uſurarij manifeſti niſi præſtita fuerit
cautio de qua ibi.quæ ergo circa modũ recipiendi cautio-
nẽ & ipſius qualitatẽ ibi ſtatuunẽ ſunt cenſenda de forma
poſtq̃ nullitas ab eadẽ conſtitutione deſcendit ut ibi gl.&
maxime in decreto quod decernit ipſo iure teſtm̃ nullum
cautione non præſtita ut ibi habetur.Item aduertendũ qđ
adiectio uel detractio cautionis canonice uel legalis non
poteſt dici legalis uel canonica ꝓp alterationem forme ut
not.in.d.l.in conuentionalibus.&.l.j.§. ſi. de preto. ſtipu.
ſed cum negari non poſsit in cautione quam iſte petrus p̃-
ſtitit non fuiſſe ſeruatã formam.c.quanquam. patet qđ nõ
fuit p̃ſtita cautio de qua ibi ſed alia facit lex ius ciuile. ff.
de iuſt.& iure.ex quo concluditur teſtm̃ nullum quia omiſ
ſio modi & forme uitiat oẽm diſpõnem.c.piſanis.de re-
ſti.ſpo.&.l.qui rome.§.Flauius hermes.de uer.obli.Ex his
patet quod illa cautio eſt de ſubſtantia & ualeat teſtm̃ nõ
dico de ſolennitate quã p̃ſtare debet tp̃e teſtamenti quia
ſufficit quod ante uel poſt ẽm Io.an.in.c.quanquam. in no
uel.ad ſi.ſic eſt in cautione uſuſructuaria quia eſt de ſubſtã
tia.ut no.in.l.j.C.de uſufr.&.l.hac edictali.§.is illud. C.de
4 ſecun.nup.& utrobiq; per Bal.† Poſtremo ét dico quod
omiſsio forme conſtitutionis ſynodalis reddit dictum te-
ſtm̃ nullum licet Io.an.ſentiat ↄ̃rium in.d.c.in nouel ſuper
uerbo abſentibus ſed dictum eius intelligo cum conſtõ ſi
nodalis non addit ſolẽnitati canonice ſed cũ uenit ad cor
roboratione nõ eſt dare rõnem quia eius omiſsio nõ red-
dat ẽi teſtamentum nullum p̃ſuppoſita potentia ſtatuẽtis
in corroborando canones adiectione pęnarũ , ut.d.c.ſi.de
offi.archi.in no.facit quod no.do. Ange.de peruſio moder
no tẽpore legũ doctor illuſtris i ſua diſpoſitione que inci
pit aſcenſum.q.ix.Item ut dixi iſta qõ ſynodalis uenit etiã
ad declarationem.c.quanq̃.dum inſtruit iudicem qui cau
tionem recipit de quantitate uſurarum inquirere debere
ut eque poſtea arbitraretur.Certum eſt autem quod cum
de pluribus inquirendũ eſt & diligentia adhibenda eſt qđ
omiſsio taliũ reddit diſpõnem nullã,ut.l.cũ hi.§.ſi prætor.
ff.de tranſa.ut.n.ibi ita nec dicere poſſumus qđ iudici ea
res querenda promiſſa eſt non negligenda nec donanda
&c.Ex quibus oĩbus ſine ulteriori proſecutione ↄcludo te
ſtm̃ dicti Petri eſſe irritũ ipſo iure per dictũ.c. quãq̃. ad ſi.
Et hoc iuribus & rationibus ſupradictis.do.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCCXXVI.

1 *Lex cum auus & lex cum acutiſsimi de quibus loquantur.*
2 *Fideicommiſſarius uniuerſalis heres eſſe cenſetur.*

x IN CHRISTI nomine amen·† Quod ſu
pra conſultum & cõcluſum eſt per.d.excel-
lentiſsimos legũ doc.dños meos credo uerũ
de iure & licet lex cũ auus. &. l. cũ acutiſsi
mi.&.l.generaliter.præalleg. loquãtur in ſi
lio directo inſtituto onere fideicommiſsi grauato tñ idem
puto in caſu noſtro in quo ad has filias grauatas peruenit
hereditas iure fideicommiſsi ut in ipſius reſtitutione ſiẽda
andree habeat locũ coniectura pietatis de qua in dictis.ll.
quia eandem eſt ratio.ſ.præferendi ſobolẽ ex ſe deſcendẽ
tem alijs quibuſcunque ergo idẽ debet eſſe ius ut. l. illud.
2 ad.l.aquil.&.c.inter corporalia.de tranſla.et † fideicõmiſ
ſarius uniuerſalis cẽſetur heres in effectu.inſti.de here.per
fideicommiſ.re.§.reſtitutum.Et loquor in filijs bartholo-
mee in cuius perſonis ceſsit dies fideicommiſsi uniuerſalis
per mortem francisci & ſic tranſmiſsi ad filios. Cathelina
autem quæ deceſsit ante franciſcum & ſic ante diem fidei-
cõ.cedentẽ an in eodẽ iure reliquerit filios ſuos per cõie-
cturã.d.l.cũ auus.eſt dubiũ de quo ſubtiliter querẽ & ui-
detẽ quod præferantur huic andrę,quia quantũ ad tales li-
beros ſubitellectos preſumit minus ſcriptũ quã dictũ. Sed
certũ eſt quod ſi onere fideicom. eſſent illi filij nominati
per modum prælationis ſubſtitutionis in ipſo fideicõ.ut
dicit tex.in.d.l.cũ acutiſsimi.non obſtante morte matris
in uita filij grauati preſerenẽ fratri ſubſtituto ergo uidenẽ
ſimiliter & iſti legali coniectura præſerendi & eadem ui-
detẽ ratio preſerendi eos extraneis ſubſtitutis ſecundo loco
ſiue ceſſerit ſiue non ceſſerit in perſonam matris conditio
fideicommiſsi per illas.ll. quarum ratio clare eſt non præ-
ferendi alienam ſobolem proprie. His licet ſubtiliter ta-
ctis non ob.credo & ſentio cum predictis dominis meis &
dico quod legis prouidentia circa tacitam coniecturã ne-
potũ & deſcendentiũ a filio grauato non includit ipſos de
ſcendẽtes per modum ſubſtitutionis ipſorum directo uel
per obliquum ſed uidetur de ipſis habita mentio ſubcon
ditione

ditione.i.ſi filius deceſſerit ſine liberis &c. & per conſe-
quens iure fideicom.non ueniunt iure ſuo ſed in trãſmiſſio
ne quæ hic ceſſat,quia præceſſit mater eorũ ſcilicet cathe-
lina ut dicit dominus franciſcus.ſupra argu.no.l.lucins de
heret.inſti.&.l.ſi quis omniũ qui re.alias ſequeretur quod
filius grauatus reſtituere extraneo propter legis prouiden
tiam uideretur granatus reſtituere ex ſe deſcendentibus ꝯ
dictã.l.lucius.Super alio dubio quia optimas leges quę de
materia loquũtur allegauit dominus meus dñs Ioan. ideo
nihil addo ſed concludo ſicut ipſe.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCCXXVII.

1 *Diſpenſatio in quo differat a legitimatione.*
2 *Papa preces pro natis in adulterio oblatas reſpicit.*
3 *Princeps ius tertio quæſitum auferre non intendit.*
4 *Legitimatio donũ principis dicitur quod cum iniuria tertij non datur.*
5 *Legitimatio quæ dicitur actus ciuilis naturalem non nocet.*

IN CHRISTI noie eiuſq; matris uirgi-
nisglorioſe marie & beati Antonij amen.
1 † Circa primũ queſitũ fuiſſet ſatis expediẽs
uidere formam dictæ legitimationis ſiue di
ſpenſationis apoſtolice poſtq̃ tñ præſuppo-
nitur quod fuerit facta abſente & irrequiſita domina bar-
tholomea ſubſtituta per fideicommiſſum fratri ſuo naſten
len.per Io.eorum patrem cum conditione ſi deceſſerit ſi-
ne liberis &c.Et eſt dubium an præiudicet dictæ bartholo
meæ & quia eſt ſm dubiũ in ordine declarabo ſtatim. Sed
quo ad primum quæſitum quo generaliter queritur de ui
ribus dictæ legitimationis eſt diligenter aduertendũ an ſit
diſpenſatio,an legitimatio quia prima ſtricte ueluti odio
ſa.ſecunda large ueluti fauorabilis eſſet interpretãda. ad
hoc quod no.in.c.ij.de filijs preſby.lib. vj. Aduertendũ ẽt
quia dr̃ in facto iſtũ ſpuriũ cõceptũ in adulterio & per cõ
ſequens odioſum iuribus nec per reſcriptũ legitimandum
niſi cũ clauſula derogatoria ut in aut.quib.mo.na. effi. le-
gi.ad ſi.col.vj.& in aut.qui.mo.na.effi.ſui.§.ulti.ſi quidem
col.vj.certum eſt quod ſi iſta qualitas damnati coitus non
fuit expreſſa in diſpenſatione quod redderet diſpenſatio
ſurreptitia & non ſolum expreſſio requireretur ſed dero-
2 gatio illi legi.† nam & papa repellit preces pro talibus ob
latas quia teſtamenti utriuſque pagina & utrunque ius de
teſtant talẽ plẽ,ut.d.§.ulti.&.c.per uenerabilem.ad ſi.qui
filij ſint legi.Sed pręſuppoſito quod omnia fuerint expreſ
ſa & derogatum illis iuribus reſtat diſcutere de ſecundo
dubio quod fuit an dictus ſpurius legitimatus excludat
dictam Bartholomeam legitimam & naturalem ſubſtitu-
tam naſtenlen.ſi deceſſerit ſine liberis &c.& vr̃ quod ex-
cludat nec fuerit neceſſaria citatio uel mentio illorũ qui
fuiſſent ſucceſſuri,aliter circũſcripta legitimatione.nã de
tali citatione non hr̃ mentio in iure ſed ſolum quod paren
tes preces offerant & filij hoc ratum habeant.ut in aut.di-
cta qui.mo.na.effi.ſui.§.generaliter autem.& hæc conſul-
uit do.Fede.de ſenis ut patet in ordine ſuorum conſiliorũ
lv.conſilio.Contrariũ credo in caſu in quo quæritur quod
dicta diſpenſatio non preiudicet dictæ dominæ in iure fide
commiſſi debiti ex teſtamento ſui patris filio moriente ſi-
ne liberis.Primo hoc probo ex natura ipſius legitimatio-
nis quæ quo ad ius ſuccedendi non extenditur ad alium
quam ad patrem qui preces obtulit non ad bona aliorum
de agnatione ut probatur in dictis aut.Item tpe legitima-
tionis huius ſpurij auus huius ſpurij Ioannes erat mortuus
& ſic in bonis eius ius erat quæſitum fideicõ. filie ſaltẽ ſpe
ſi naſtenleñ.deceſſerit ſine liberis &c.non potuit ergo na-
ſtenleñ.ius fideicõ.ſubuertere per talẽ legitimationẽ filij.
ſpurij.eſſet.n.iſta quedam ſpecies alienationis rerũ fideicõ
miſſo ſuppoſitarum cum per ipſam legitimationẽ in alterũ
deuoluerentur quam teſtator diſpoſuerit contra aut. res
3 quæ.C.cõmunia de leg.† Itẽ non uidet̃ fuiſſe intentio prin
cipis ſiue pape ius tertio quæſitum auferre.ut.c.quamuis.&
c.ſi pro te.de reſcri.li.vj.&.l.j.§.ſi quis a principe.ff ne qd
in loco publi.Pro hoc ſpecialiter adduco quod no.Io.an
in.c.ſine culpa.de re.iur.li.vj.in mer.in.ij.principali.q.ubi
determinat quod legitimatio ẽt per ſequẽs matrimonium
non aufert ſpem ſucceſſionis quam habet in bonis nondũ
defuncti ordine primogeniture multominus ergo in bo-
nis iã defuncti ſi legitimatio ſuperuenit ut in caſu noſtro
in quo non agitur in bonis naſtenlen. preces offerẽtis ſed
Ioannis dudum defuncti.facit.l.unum ex familia. in prin.
de le.ij.adduco ẽt quod no.bar.& poſt eũ Bal.in. l.gallus.
§.& quid ſi tantum.ff.de li.& poſt.& Iac. de are.in. l.ulti.
de nata.reſt.ubi tenet qd̃ ad hoc ut legitimatus ſuccedat
requiritur citatio & conſenſus agnatorũ quibus ius ſucceſ
ſionis admittitur per perdictam legitimationẽ & intellige
de ſuceſſione in alijs bonis q̃ patris porrigẽtis preces q.a
quo ad bona ipſius patris non requiritur citatio agnatorũ
quia poſſet eos expræſſe priuare ſua ſucceſſione. & ſic in-
telligitur conſilium Fed.de ſe.reperio ẽt præceptorẽ meũ
dominum Bal.ſic conſuluiſſe in ſimili & concluſiſſe quod
legitimatio ſucceſſionis radicatas in alium non põt au-
4 ferre ut.d.§.& quid ſi tantum.&.c.quamuis. † Item legiti
matio eſt principis donũ ut in aut.qui.mo.na. effi. ſui. §. ſi
uero is ſolummodo.ſed hoc donum nõ debet intelligi cũ
iniuria.& præiudicio tertij.l.cũ auus.de emã.li. poſtremo
pro hac parte facit intentio teſtatoris.ſ.Ioannis quia ſciẽs
naſtẽlen.eius filium habere ſpurium tñ ſubſtituit filiã legi
timã & naturalẽ & ſic non uidetur de dicto ſpurio cogi-
taſſe in ſubſtitutione et plus filiam dileaiſſe. ar. l. publius.
de condi.et demon.Cõcludo igitur ſuper iſto ſecundo que
ſito qd̃ bona q̃ ſubiacent reſtitutioni naſtenlen.deceſſerit
ſine liberis etc.d.legitimatio non includit nec ad talia de
liberis ſpuris quantumcunque legitimatis mortuo teſtato
re dicta legitimatio ſe extẽdit iuribus & rationibus ſupra
dictis.Super tertio dubio utrum bona emphyteotica perti
neant in totum ad dictam.d.bartholomeã &c. Super quo
aduertendum quod bona emphyteotica eccleſiarum ac-
quiſita pro ſe ſuiſque filijs & heredibus de iure cõi habẽt
aliã naturã q̃ alia bona hereditaria.illa.n.de iure commu-
ni non tranſeunt ad hæredes extraneos,ut no.in.l.ẽt.ff.ſo.
ma.&.c.in preſentia.de proba.in nouel. Itẽ inter filios &
alios qui ſuccedunt defuncto non ſucceditur in dicta em-
phyteoſi pro portionibus hæreditarijs ſed pro uirili,& ꝙ
plus eſt ſuccedunt ut non heredes,ut.l.ut iuriſiu. §. j. ff. de
ope.lib.per Bar.qui ẽt hoc conſuluit. & hoc de iure com-
muni.de iure uero ſingulari priuilegij apoſtolici conceſ-
ſi ferrarienſibus ſuccedunt ẽt heredes extranei & inter ip
ſos extraneos omni titulo transferuntur ſoluendo certum
quid pro tali tranſlatione.utrũ ergo ſuccedat ille ſpurius
legitimatus in ipſis tanquam hæres naſtẽlen.uel pertineãt
ad dñam bartholomeã eſt dubium in quo dico ꝙ poſtq̃ di
cta bona ſũt redacta ad naturã aliarũ in rerũ q̃bus ſuccedi
tur eodẽ iure uidentur cẽſenda niſi obſtaret ſtipulatio ſub
qua ſunt conceſſa.talis.n.ſtipulatio & conuentio derogat
priuilegio apoſtolico & ẽt iuris ordinationi,ut.l. ſi cũ do-
tẽ.in prin.ſo.ma.&.l.j.§.ſi conuenit. depoſiti. Sed cum in
queſtione noſtra principalis autor.ſ.Ioannes fuerit ſtipu-
latus pro ſe & ſuis filijs & heredibus & non ſuperſint al j
filij quã prædicta dña quæ ẽt heres fuit concludo ipſam in
ſolidũ ſuccedere in prædictis bonis emphyteoticis nec ob.
priuilegiũ apoſtolicum,quia non tollit pacta & conuẽtio
nes partiũ quæ præcedunt ipſum,ut.c.ex multiplici. de de
ci.nec dictus ſpurius legitimatus quo.a auum poteſt in-
cludi ſub appellatione filij heredis,nam neque filius neq;
heres eſt ſibi maxime quia poſt mortem eius conceptus
et natus fuit,quod no.Bar.in.l.ſi quis filio.§.irritũ.de iniu.
teſt.Super ultimo dubio uidetur dicendum quod ſtipula-
tio quia fuit limitate concepta.ſ.donec extarẽt filij et de-
ſcendẽtes maſculi dicti Ioãnis etc.nõ vr̃ per eã cõprehẽdi
iſte ſpurius legitimat᷑ q.a nec de talib᷑ cogitauit defunctus
ſed de legitimis et naturalib. uel de naturalibus tm̃ iuxta
opi.quorundã.in.l.gñaliter.de inſti. et ſub. non tñ ſpurijs
qui nec ſunt filij nominandi.C.de inceſtis nup.aut.ex com
5 plexu.& † habet equitatẽ iſta iterpretatio in hoc caſu quo

ſilia legitima & naturalis renũciauit in fauorē filiorũ ma
ſculorum ipſi patri quæ non eſt uerisimile prolē adulteri-
nã uoluiſſe filie antedictæ anteferre nec legitimatio quæ
eſt actus ciuilis debet uincere naturalē & ciuilē cãm q̃ in
filia reperiuntur. facit. l. 3. ff. de tute. & quod no. in. l. j. §. be
ſtias. de poſtu. & duo uincula rũpunt unũ. l. j. C. de adop.
Ex quibus concludo quod dicta renunciatio non extendi
tur ad hunc caſum. Pe. de ancha.

CONSIL. CCCCXXVIII.

1 *Mater inſtituta in certa quantitate an ad ſupplementum poſſit agere.*
2 *Caſus a ſtatuto omiſſus ſecundum ius commune regulatur.*
3 *Beneficiũ intuitu alicuius cauſe conceſſum tollitur ipſa cauſa ſublata.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Super ca
ſu nuper propoſito & tranſmiſſo & punctis
ex eo formatis ꝓ parte matris q̃ poſſit age-
re ad ſupplementũ legitime facit primo qđ
ſtatutũ tranſmiſſum loquens de excluſione
matris a ſucceſsione filij loquitur ſolũ abinteſtato ſed hic
filius teſtatus eſt ergo &c. cum tale ſtatutũ ſit odioſum &
reſtringēdũ nullatenus eſt extendēdũ ar. l. quicquid aſtrin
gende. ff. de uer. obli. & c. in noſtra. de iniu. & dã. da. Itē cũ
non ſit recedendum a uerbis dicti ſtatuti loquentis abinte
ſtato ar. l. j. §. in re igitur dubia. ff. de exer. † Itē cũ caſus te-
2 ſtamēti conditi per filium ſit omiſſus a ſtatuto & ꝓuiſum
ſolũ abinteſt. ergo relinquēdus diſpoſitioni iuris cõis ar.
l. ſi extraneus. ff. de con. ob cau. & l. ſi cũ dotē. in pri. ff. ſo.
ma. Pro hac parte faciunt oēs gl. quæ dicunt quod quãuis
in ſucceſsione abinteſtato ſit ſublata omnis differentia pa-
terne poteſtatis & emancipationis remanet tñ differentia
cõdito teſtõ ut gl in. l. ſi emãcipati. C de col & in. l. ſi filius
ff. de mino. & in aut. ex cã. C. de li. ꝓte. & l. gallus. §. & quid
ſi tñ. de li. & poſth. Ex quibus vr̃ ſatis clare concludendũ
qđ mater dicti patrocij inſtituta in re ualēte quingētis poſ
ſit ad ſupplementũ legitime agere quanuis per ſtatutũ ſit
excluſa a ſucceſsione abinteſtato & admiſſa ſolũ ad quar-
tã partē bonorũ exceptis domibus & c. dumodo ipſa quar
ta non excedat quantitatē quingentatũ librarũ. In ꝯrium
puto eſſe ueritatem propoſito quæ ueritas ut clare appa-
reat eſt attendenda ratio quare matri ꝯ teſtamentum filij
ſit a iure conceſſum beneficiũ quærele cum eſt exhereda-
ta uel pręterita: ut. l. cum filium. C. de Inoffic. teſta. & l. j. ff.
de inoffi. teſta. quæ hodie eſt aucta per aut. de trien. & le. §
j. & aut. nouiſsima. ff. de inoffi. teſtam. Et rationem ponit
iureconſultus in. l. nã & ſi parentibus. in prin. ff. de inoffi. te
ſta. nã cũ filio ſuccedat abinteſtato de iure cõmuni deficiē
tibus deſcēdentibus, ut. l. j. & l. 3. & aut. deſuncto. C. ad ter
tul. non poteſt eam filius in totum excludere ut in. §. ſed
hoc quidam in cor. ut cum de app. co. & in aut. in teſtõ. C.
ad tertul. & colligitur ex d. l. nã & ſi parentibus. in prin. de
inoffi. teſta. Et no. ēt hæc ratio ibi per glo. unde debet legi
timam ſaltem habere ut dictis iuribus: ſed per ſtatutũ prę
dictũ apparet correcta & ſublata rõ prædicta quia nõ põt
mater abinteſtato legitimã integrã habere, ergo nullã iniu
riam infert filius matri attenta forma d. cti ſtatuti ſi relin-
quit iure Inſtitutionis matri rem ualentē quingenta. & ſic
tñ quãtum poterat habere abinteſtato mater. ergo ſubla-
tum & correctum remedium ſupplemẽtũ dictæ in iure cõ-
templatione matris a iure collatum ut ſuperius eſt proba-
tum ar. l. a filio. §. mater ff. de adi. le. non ergo eſt trahendũ
ſtatutum ad caſum non prouiſum nec a uerbis ſtatuti rece-
do & omnem caſum non prouiſum per ſtatutum relinquo
juri communi quod extenditur ad ſtatutũ uiſum. ad quid
ius cõmune diſponit † quod ſublata cauſa unius beneficij
3 intelligitur eſſe ſublatum beneficium illius cauſē contem-
platione conceſſum per dictam. l. a filio §. mater. ff, de adi.
leg. & hæc ſuppoſita communi opi. pro uera quæ uera eſt
quod per ſtatutum potuit minui legitima de quo plene per
Cy. in. c. indultum. de re iur. li. vj. nã mens ſtatuti ſi recte &
ſane ponderetur fuit non tollere filio facultatem relinquē
di matri ſi uolebat ultra quantitatem quingentarum libra
rum. & propterea diſpoſuit abinteſta. non autem quod fi-
lio teſtante & matri ſolum relinquente quingenta legiti
mam habeat mater quam non poſſet abinteſtato habere.
Nec ob. glo. ſuperius allegate quia alio caſu intelliguntur
& ſunt uere in caſu uidelicet quo ad remedia annullandi
uel rumpendi teſtamentum. nam quo ad illa remanſit bo-
die differentia inter ſuum & emancipatum quanuis in ſuc
cedendo abinteſta. ſit ſublata. ut no. in aut. de hære. & ſal.
§. exheredatus. & ſic intelligendo ſunt uere ille glo. nõ ſim
pliciter indiſtincte. Pro hac parte facit quod no. Bar. in ſi.
ratione prædicta. & determinatio quam facit in. l. gallus.
§. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſthu. uidelicet q̃ nepos
in ptãte aui ex filio emancipato ab auo non dicit hodie te
ſtm̃ nullum cum emancipatus abinteſtato ſuccederet per
aut. de hære. quæ abinte. in prin. & hoc de primo dubio &
quæſito. ex quo ſic deciſo ſatis apparet rñſio ad ꝯria & qđ
non expedit diſcuti quis ſupplere debeat legitimam matri
cum a nullo ſupplēda ſit in iſto caſu & c. Frãciſcus. Mccc.
die. xv. menſis iunij bononic.

In Chriſti nomine amē. Quæſtio talis eſt uſurarius ma
niſeſtus præſtitit ſatiſdationem de reſtituēdis uſuris omiſ-
ſa forma. c. quanq̃. de uſur. li. vj. deinde condidit teſtamen-
tum in quo uentrem uxoris hæredem inſtituit & ſi nullus
naſceretur uoluit oĩa bona ſua erogari inter pauperes chri
ſti & hoc per certos hoſpitalarios quos ad hoc deputauit
ſuos executores deinde perceptis eccleſiaſticis ſacramētis
deceſsit nec aliq̃s poſthumus natus fuit. modo hoſpitalarij
iuxta uoluntatē teſtatoris uolũt bona pauperibus erogare
quidam proximus defuncto dicit dictum teſtamentum irri
tum ipſo iure & per ꝯñs ad ipſum ſucceſsionem delatam
fore hoſpitaliari replicant quod illud. c. quanquam non de
bet intelligi in relictis ad pias caſas quæ de iure ſunt mul
tum priuilegiata. Queritur ergo quid iuris.

CONSIL. CCCCXXIX.

1 *Vſurario decedente nõ præſtita cautione an locũ habeat. c. quanq̃. de uſur.*
2 *Relicta pijs locis ab uſurario non poſſunt dici ad pias cauſas.*
3 *Eccleſia quare non recipiat ab uſurarijs relicta.*
4 *Teſtandi libertas quo iure inducta fuerit.*
4 *Eleemoſyne animas redimunt.*

IN CHRISTI & præfatis glorioſis noĩ-
5 bus repetitis. † Pro euidētia dicendorũ præ
mitto quod quãtum ad carentiam ſepulture
& nullitatem teſtamenti uſurarij manifeſti
inutilis ſiue uitioſa præſtatio cautionis & ip
ſius omiſſo in totum equipollere uidētur nullum enim &
inutile equipollent in iſta materia præſtande ſatiſdationis
ſicut in multis alijs, ut. l. quoties. ff. qui ſatiſd. cog. & l. 3. ff.
de fideiuſ. & c. inter corporalia. §. ſed neq̃. de tranſla. pla.
& quod legi. & no. in. c. cum plures. ad ſi. de offi. de leg. lib.
vj. prædicta ergo cautio quæ dicitur nõ præſtita iuxta for
mã illius. c. quanq̃. non releuat uſurarium manifeſtũ quo
ad prædicta duo. & ſic his diebus conſului. Remanet ergo
dubium in caſu noſtro an illud. c. uendicet ſibi locum in
relictis ad pias cauſas. do. Bar. tãgit iſtã q̃onem in. l. habeat
C. de ſac. ſan. eccle. & concludit quod ſi ſatiſdatione non
præſtita uel illa forma nõ ſeruata deceſsit cũ ex hoc cõſtet
ipſum decedere in peccato mortali relicta ad pias cauſas
per eum non ſunt recipienda nec ea relicta admittit eccle
2 ſia de uſu. c. quia in omnibus. unde † quicquid ipſe reliquit
uel collegio uel pio loco non poſſet ad pias cauſas dici
quando reliquens non eſt in unitate eccleſiæ. ita dicit ibi
ad literam in primo articulo de perſonis teſtantiũ ad pias
cauſas. in. 6. q. Ex cuius uerbis apparet quod loquitur de il-
lo q̃ deceſsit in peccato mortali & ſic impenitēs & de tali
loquiť. c. q̃a in oĩbus ut ibi patet ut ſi in hoc peccato deceſ
ſerint & c. i caſu uero nr̃o ꝓſupponit̃ in facto qđ iſte deceſ-
ſit penitēs qđ apparet ex perceptione ſacramentorũ & ex
aliјs

alijs inſignijs iudicantibus contritionem. Ex quibus ēt in excōmunicato & quocunque peccatore eccleſia militans habet eū pro reconciliato eccleſiæ unitati, ut in.c. a nobis de ſen.excō. Et ex hoc ēt ſequit̄ q̄ eleemoſinę ſunt a tali reconciliato recipiēdę quinimo & ab excōicatis & peccatoribus ut p eas ad penitētiā mereant̄ facilius puenire. 26. di.deinde.in fi.facit.lxxxvj.di.nō ſatis.in fi. Nō ob.c.quia in oibus ꝓhibet oblationes recipi.nā loquit̄ in oblationibus inter quas & eleemoſynas quæ fiunt ſiue diſtribuunt̄ inter pauperes eſt magna dr̄ia. nā eleemoſyna fit in occulto de
3 quo nihil ad eccleſiā de ſimo.c.ſicut nobis.in fine. † oblatio uero fit in publico quod ideo ꝓhibet̄ ne peccatū illius uideat̄ eccleſia publice approbare ſm Inn. qui hoc no. in.c.cū uoluntate.de ſen.excōi. & ibi in nouel.ſup uerbo eleemoſynas quia ergo ī caſu nr̄o erogatio & diſtributio debet fieri inter pauperes nō per modū oblationis in publico vr̄ q̄ nedū uſurarius penitens ſed ēt perſeuerans in crimine nō ꝓhibeatur ab eleemoſynis pauperū. & hāc diuerſitatem canoniſtarum bar. magnus licet legiſta nō conſiderauit & per ꝯñs ſuā illationē q̄.d.l.habeat non habet locū in relictis ad pias cauſas ſi fiant in teſtis illorū qui nō ſunt recōciliati eccleſiæ unitati nō credo uerā nā cū habeāt teſtamēti factionē ēt ſi ſint excōicati ut plene legi. & no.ī.c. decernimus.de ſen excō.li. vj. quod poſsint libere teſtari & nō poſsint pro aīa relinquere ratione caret in manifeſtis tñ uſurarijs duo uidentur ſpālia ſtatuta in prædicto.c. quanq̄.quia quantūcunq; in eis appareant ſigna ꝯtritionis & penitentie manifeſta eis tñ interdicitur ſepultura eccleſiaſtica & eorū teſtamenta ſunt irrita ipſo iure niſi præſtiterint cautionē idoneam prout ibi uidet̄. Reſtat ergo uidendū an ſit hoc uerū cū teſtat̄ ad pias cās & quia hoc non reperio tactū per aliquē niſi per Bar. ubi ſupra qui tñ nō loquit̄ in eo qui deceſsit penitens & cū cautione licet nō ſolenniter præſtita mihi ſaluo iudicio melius ſentientis vr̄ q̄ talia relicta facta in teſtō uſurarij manifeſti ad pias ualeant in caſu prædicto. Moueor primo ex no.per Bar.in d.l.habeat.in.j.q. & ſequentibus in quibus concludit quod alias inhabiles ad teſtandū de iure poſitiuo dūmodo intellectu nō careant & de bonis ſuis teſtentur & abſq; alterius iniuria poſſunt ad pias cās diſponere & tō eius potiſsima eſt & uera, quia talia relicta regulant̄ iure poli.i. iure diuino & naturali & nō iure fori ut.c.ſili⁹.de teſt. & patet hoc ex eo quia in numero teſtiū ſufficiunt duo teſtes & ſic iure diuino & euāgelio continet̄.c.cū eſſes. & c.relatū.eo.ti.cōiuncto.c.in omni.de teſt.ualet ēt in talibus relictis diſpō captatoria.c.cū inter.de teſt. & no.Bar.in. d. l. habeat ibi. Tertio quæro an in relictis ad pias cās ualeat &c. & ibi ad fi. efficaciter oſtēdit q̄ ſola.l. diuina talia relicta regulant̄ nō.l.ciuili uel alia poſitiua. Ex quibus infero qd̄ ꝯſtitutio canonica mere poſitiua & rigoroſa irritādo teſtm uſurarij manifeſti non uidet̄ de talibus relictis cogitaſſe ſed de alijs quæ nō pias cās reſpiciunt ut ſic conſtitutio gn̄aliter ꝓlata intelligat̄ de alijs caſibus cōibus nō de ſpālibus & in quibus ſingulr̄ & ſpecialr̄ eſt ꝓuiſum, ut.l. ſanctio legū. ff.de pę. & ibi concor.in gl.ſunt.n.talia relicta ſpeciali no. digna niſi ergo ſpāliter exprimant̄ ſub gn̄alitate nō ueniūt ut ar.l.itē apud.§.hoc edicto.ff.de iniur. Et ſi dicat̄ illud.c. quanq̄ generaliter loquit̄ nec diſtinguit inter teſtamenta quæ fiunt ad pias cauſas uel non pias ſicut ergo non eſt noſtrū leges extēdere ſic nec reſtringere ſed ſimlr̄ intelligere, ut.l.ſi uero.§.de uiro.ff.ſol.ma. & l.de pretio.ff.de publi. & quod ibi no.in caſu aūt noſtro iura quæ loquuntur de relictis ad pias cauſas ſingularē & precipuū fauorē eis attribuunt. poſterior ergo conſtō generalis non uidet̄ iſtis, iuribus derogare uelle ſed per ipſa diſtingui & modificari. ut.l.nō eſt nouū.ff.de legi. & l.ſciendū. & quod ibi no. ff.q.
4 ſatiſ.cog. ſecūdo principaliter hoc probo ſic † libertas teſtandi eſt inducta de iure naturali.C.de ſacroſan. eccle.l.j. & eſt liberi arbitrij uel poteſt dici de iure gentiū, quia conſenſu perficit̄ & in teſtamento donationes fiūt inſti.de leg. §.j.poteſt etiā dici de iure diuino autoritate apoſtolica dicente quod eſt immutabile.c.cum marthe. de cele. miſ. & hinc eſt quod ex teſtō minus ſolēni aqlr̄ uel orīr obligatio naturalis ut plene not.in.l.cum quis.C.de iur. & fac. igno. & l.j.ff.de condi.in de.certū eſt.n.quod ſola naturalis quę in æquitate fundatur eſt efficax ad agendum de iure canonico & in eius foro, ut.c.j.de pac. & no. Innocen.in.c. quia plerique de immu. & Bar.in extrauagan.ad reprimen. ſuper uerbo denunciatis. & quod no. in. c. nouit. de iudi. in nouel.cum enim ex diſpoſitione minus ſolenni probetur intentio teſtatoris, ut.l.ſi.ff.de reb.eo.qui uoluit pro anima bona ſua inter pauperes erogari qua fronte ſiue conſciencia poteſt ſuccedens abinteſtato uſurario manifeſto fraudare pauperes & pro ſe retinere certe non bona & faceret contra ueritatem quæ nullo modo eſt infringenda.8. di.ueritate. & c.fruſtra. & eſt facere contra chriſtum qui dixit ego ſum ueritas.c.di.ſi conſuetudinē. & c.ſeq. & contra chriſtum nihil poteſt licite attentari etiam uigore con-
5 ſtitutionis humane.viij.di.c.ſi. † Itē iſte erogationes & eleemoſyne liberant animas ut.c.pro abeuntibus. & c.anime & c.tempus.13.q.2.ſatis uideretur iniqua illa conſtitutio quanquam ſi ſoluiſſet præferre uenientes abinteſtato ipſi uſurario manifeſto anime ipſius uſurarij diſponentis de anime ſue remedio ipſam eleemoſynis redimendo. ut. d. c.anime defunctorum ad hunc intellectum abſurdum non debemus iura extendere contra mentem contra etiam equitatem, ut.l ſcire oportet.ff.de excuſa.tuto. & l.diuor.ff. ſolut.matrimo. & quod not.in.c.dudum.de preben.lib.vj. & maxime quia ut dixi eccleſia eleemoſynas peccatorum ut a peccatis ſoluantur non reſpuit ſed commendat.ut no.in. d.c.cum uoluntate.de ſenten.excom. Tertio & ultimo cōfirmat ea q̄ dixi quod iſte cōditio teſtamento tēpore quo erat infirmus de eadem infirmitate deceſsit ut mihi dictū eſt in facto ita eſſe. Ex quo infero quod etiam de iure ciuili teſtamētum illud uidelicet poſtquam uoluit bona ſua in pias cauſas erogari quamcumcunque eſſet per conſtitutionem canonicam inhabilis ad teſtandū ſecundum opi. Bar. in prædicta.l.habeat. de ſacroſanctis eccleſijs. generalis ergo irritatio teſtamenti inducta per.c.quanquam.non debet extendi ad talia relicta que ſpeciali priuilegio.d.l.habeat.ſuſtentantur.ſic enim iura iuribus concordant & ſaluantur, ut.l.j.C.de inoffi.do. & c.cum expediat de elec. li. vj. Ex quibus omnibus de iure & æquitate concludo dictū c.quanquam.non habere locum in relictis ad pias cauſas cum uſurarius manifeſtus deceſsit penitus contritus, licet cautionem non preſtiterit uel præſtiterit non in formis rationibus ſupradictis.do.Pe.de Ancha.

CONSIL. CCCCXXX.

1 *Emancipatio facta a patre quando ualeat & quem effectum producat.*
2 *Fraudulentus non dicitur qui iure ſuo utitur.*
3 *Adminiſtrationem bonorum ſuorum quis perdit ſi de proximo ſpes ſit deuolutionis in alium.*

IN CHRISTI noīe eiuſq; matris uirginis glorioſe marie & beati Antonij amen. † Fuiſſet expediens uidere inſtrumentum dicte emancipationis ex cuius ſerie apparere debet an in iſta emancipatione interuenerint iuris ſolennia quæ habentur in.l.pe. & ſi.C. de eman. lib. ſed p̄ſuppoſita debita iuris ſolennitate quæ habetur in.l.pe. & ſi.C.de emā lib. uidēdū eſt de quo in pūcto quęrit̄ uidelicet qd̄ facta tpe īminētis īfirmitatis cū ſigno peſtilentiali & morte ſecuta die ſequētl poſt dictā emancipationē & ſubſtituto patre in teſtō dicta die emancipationis filie ſuæ infanti grauatis multis legatis & cui antequā ipſe auus emanciparet filiā fuerat abinteſtato ſucceſſurus utrū ex his poſsit dicta emancipatio impugnari tanq̄ in fraudē dictorū debentiū ſuccedere in omnibus bonis dicte infanti quæ præſupponitur ēt deceſsiſſe per unum mēſem poſt matrē præſuppoſito qd̄ tpe dicte emancipationis uigebat
2 ualida peſtis in ciuitate. † Et primo vr̄ quod non ex regu-

la gňali quã cauetur quod non uidetur fraudem committe re qui utitur iure ſuo.c.cũ eccleſia uulterana.de elec.xiij. q.j.quod debet.itẽ pater emãcipauit filiã ut ibi prodeſſet licet ergo ex hoc actu impediat ſpeciem acquiſitionis in alium nõ põt redargui,quia licitũ eſt facere rẽ ſuã quæ ſibi prodeſt licet alteri in ꝯſequentiã noceat.l.j.§. deniq; & ibi concor.ff.de aqua plu.cum ergo iſte actus emãcipationis expediat iure primo accedẽte ꝯſenſu ipſius filie quęrela tertij aſpirãtis ad ſucceſſionẽ uidet̃ improba, quia in re ſua quilibet eſt moderator & arbiter.l.in re mãdata.C.mã Accedat ad prædicta fauor ultimarũ uoluntatum & libertas de rebus ꝓprijs diſponẽdi,ut.l.habeat.C.de ſacroſan. eccle.d.l.in re mandata.Ex altera parte uidetur odium cũ quis eſt ſolicitus de hæreditate uiuentis.l.ij.de uulg.& pu. & lege ulti.C.de pac.& hæc faciũt pro parte. In ꝯ̃rium facit fortiter.l.filie mee. ff.ſol.ma.ubi terti⁹ in fraudẽ nõ põt diſponere quod acquiſitio quæ ex euẽtu proximo debetur & ſperatur deriuari in unũ in alium deriuet̃ ad idẽ. l.filia. ff.de diuor.quinimo ad cõmodum proprium non uĩ quod quis poſſit iſtã ſpẽ acquiſitionis de proximo fiende tertio
3 impedire.ut.c.ij.de renun.li.vj.† Itẽ de bonis proprijs perdit quis adminiſtrationẽ & ptãtem diſponendi ſi de proximo ſubeſt ſpes deuolutionis in aliũ.ut.l.ſed ſi maritus.ad fi. ff.qui & a qui.facit.l.poſt ꝯ̃tractũ. ff.de dona.& quod ibi per bar.itẽ hr̃ iã pro mortuo qui eſt de proximo moriturus & habet tractũ q̃nq; retro ad tp̃s iſirmitatis,ut.l.huic ſcripture.ff.ad.l.aquil.unde alibi dicit gl. quod hr̃ pro cincto qui de proximo eſt cingẽdus & hr̃ pro perdito quod ſtati eſt perdẽdum & pro dato quod paratũ eſt ad dãdũ ut colligitur hic ex.ll.allegatis in.l.filius de teſta.mi. Cum ergo per mortẽ imminentẽ huic filie ſucceſſio ipſius debet pure & libere deriuari in ipſos filiã infantem & hoc debuerit eſſe nouũ parẽtis,ut l.nã & ſi parẽtibus.de inoffi.teſt. nõ uĩ qđ ĩdirecte ſu ꝑ emãcipationẽ patris minui illud ius ſiue ſucceſſio potuiſſet maxime ꝯferẽdo ipsã ſucceſſionẽ poſt mortẽ filie infantis in ipsũ emãcipatorẽ ſic priuare uenientes ab inteſtato ipſi iſanti q̃ bonis deficiẽtibus nõ reperit ſucceſſorẽ,ut.l.iulia.ff.de acq.hę.Cõcludo igit̃ primo qđ ſi nõ fuerint obſeruata ſolẽnia dicta emãcipatio fuerit nulla uel ſi fuerit obſeruata dicta emancipatio in fraudem ueniẽtium ab inteſt.ipſi filie & ſubſequenter ẽt ſucceſſorum ipſi infanti ſit nullius momenti.fraus autem ex his quæ incontinenti ſubſecuta ſunt præſumitur,ut no.in. c.officij. de elec.& l. uentri.§.in bonis.ff.de priui.cre.&c.Pe.de.Ancha.

CONSIL. CCCCXXXI.

1 *Inſtrumentum an poſſit releuari per chartulam apud notarium repertam cum interlineaturis in locis ſuſpectis.*
2 *Notario aſſerenti ſe rogatum non ſemper creditur.*
3 *Scriptura teſtamenti qualis eſſe debeat.*
4 *Inſtrumentum ob interlineaturas ſuſpectum redditur.*

1 INCHRISTI noie amẽ.Præmiſſa ſine allegationibus in facto narratis optima rõnibus & iuribus põt corroborari. † Pro quarũ clariori intelligentia ꝓmittẽdũ eſt quod prothocollũ eſt ſcriptura primaria de qua ſumũt originalia inſtr̃a partibus aſſignanda inter quæ ſi uarietas aliqua reperitur ad prothocollum recurritur & eidẽ ſtatur.ut in aut.de tabel.§.pe.&.c.qm̃ ꝯ̃ falſam.de proba.& no.bar.& poſt eum Bal.de le.ij.l.ſempronio. ſcriptura aũt de qua petit̃ releuari nõ poteſt dici prothocollũ ſed quedã chartula quæ ſi caret die & ſigno tabellionis & alijs ſolennibus eſt penitus uitioſa & reprobata expreſſe a iure.ut.d.
2 §.pe.nec † credendũ eſt notario aſſerẽti ſe rogatũ de his q̃ in ea ꝑtinent̃ poſtq̃ ſcriptura ſollẽni eius aſſertione nõ firmat̃ ad ſimilitudinẽ iudicis aliquid aſſerẽtis in grauamine partis,ut.d,c.qm̃ ꝯ̃ falſam.eius nanq; aſſeueratio accedit potius ad naturã ſimplicis teſtis q̃ publice perſone poſtquã de eius aſſeueratione ſcriptura aut.uel imbreuiatura nõ apparet.facit.quod no.doc.in.l.domitius.de teſta.& ꝑ bar.i. l.ſi librarius.de re.iur.Secundo ex deductis in facta ſuperius dicta ſcriptura multiplr̃ reddit̃ ſuſcepecta ut.J.probabo.Ex quo infero qđ cũ ipſa rogatio ſiue prothocollũ ſit fons & origo unde ſumitur iuſtr̃m ſi ſibi nõ eſt credendum multominus in inſtr̃o releuãdo qđ trahit originẽ ab eodẽ ar.c.cũ inter uos.de reg.iur.& quod legit̃ & no.ix.di.ut ueterũ.xxvj.di.c.ieiuniũ.facit regula cũ principalis.de re.iur hic eſt ꝙ dicit canon.Ex infecta radice fructus nõ producitur.j.q.j.uulnerato.& alibi † dicit lex qđ ſcriptura teſtamẽ
2 ti debet apparere nõ abolita nõ cãcellata nec ex quacũq; ſue forme parte uitiata & in prima figura ſine oĩ uituperatione,ut.l.ſi.C.de edi.diui adri.tol. Et aduertendũ q a ibi loquit̃ ſolũ de poſſeſſorio adipiſcẽde ubi de modico ꝑiudicio agit̃ multomagis ĩ petitorio qđ cãm poſſeſſionis ad ſe trahit.c.cũ dilectus.de cã poſ.& ꝓprie. Deſcẽdo ergo ſingulr̃ ad narrata ſuperius ex quibus dr̃ qđ ſcriptura uitioſa & ſuſpecta dr̃ ex eo qđ additũ appparet cũ in cauſa adiuncto nouo quatr̃ teſtes fuerunt rogati magnã inducit ſuſpitionẽ recens litera q̃ ꝯformis reliquo addimento inducit ſuſpitionẽ ſicut cũ in uetuſta charta recẽs litera reperit̃ ueriſilr̃ nõ uetuſtate ꝯfecta tp̃e tã antiquo.c.inter dilectos.uer. ſecunda quia.& uer.rurſum.de ſi.inſtru. Secũdo reddit ſuſpecta ex eo quod ĩ margine reperit̃ factũ legatũ magni ꝑiudicij & ſic nõ ꝓbat ut no.do.bal.in.l.ſi unus.C.de te.Ex
4 iſtis.n.interlineaturis inſtr̃m redditur ſuſpectũ ſi ſunt ĩ reliqua parte ſubſtãtiali ut in facto proponit̃.ut no.in.l.j.ff.de his q̃ in teſt.de raſura ẽt reddit iſtr̃m ſuſpectũ ꝑcipue ĩ parte ita ſubſtantiali q a per eã uniuerſalis inſtitutio in oĩbus bonis ad rẽ certã & quod plus eſt redigit̃ teſtm̃ ad nihilũ iõ nõ uĩ dubiũ ut no.plene bar.in.d.l.ſi unus & eſt glo. in. c.uenerabilis.de reli.do.ſicut.n.teſti qui uaria deponit nõ credit.ut.l.eos ff.de fal.ita nec notario qui murata prima figura per abraſionem aliã apponit & in loco maxime ubi eſt tota ſubſtantia q̃onis.ut no.Bal.in.l.ſi.de edic.diui adri. tol.in.x.op.itẽ ut ſubtilr̃ eſt deductũ ſupra de nomine infra ſcripto ſunt raſe due ultime litere.ſ.t.&.a.& in loco eẽ ſe abraſa eſt poſitionẽ domus.dũ ergo iubet hæredes eſſe contentos infraſcripta domo congruentius & uerisimilius ibi erat ſcriptũ infraſcipris bonis.nam in ꝑcedenti parte teſti inſtituerat eos hæredes uniuerſales. nullo igitur alio inſtituto inepte & fatue reſtrinxiſſet ſe.quod eſſent ꝯtenti domo.ut ergo talia ſint ſubiecta qualia prædicata demoſtrãt.l.ſi.de ui.tri.& ole.leg.&.c.ſolite.de maio. & obe.ut apta ſit continuatio teſtamenti dicemus quod ibi in loco raſure fuit primo ſcriptũ infraſcriptis bona ꝙ ita in loco raſure poterãt dicte litere cõuenire ſicut ille ea domo nec illud occupat maiorẽ locũ q̃ iſtud,& ſic coniecturauit alibi iuriſlator in.d.c.inter dilectos.& in dubijs quod uerisimilius eſt ſequimur.c.in obſcuris.de renun.lib.vj.&c.

CONSIL. CCCCXXXII.

1 *Teſtator poſt inſtitutionem & ſubſtitutionem ſi dicat omnibus autem deficientibus ſuccedatur ſecundum formam iuris an ultimus poſſit extraneum inſtituere excluſo proximiori primo.*
2 *Ius ipſum diſponit ut patre mortuo bona ad filios deueniant.*
3 *Filius decedens hereditatẽ non aditã ad quoſcunq; tranſmittere poteſt.*

IN CHRISTI nomine amen. B.filijs maſculis inſtitutis & inuicem ſi ſine liberis deceſſerint ſubſtitutis ita ſecundo ſubſtituit.
2 † omnibus decedentibus ſine liberis ſm̃ diſpoſitionem iuris ſucceſſio habeatur & fiat. contingit ꝙ omnes ſine liberis deceſſerunt & ultimus ꝯdidit teſtamentum in quo ſibi quoſdam hæredes extraneos inſtituit proximiores defuncto per ſubſtitutionem prædictam petunt bona ex fideicõmiſſo tanquã ꝑdicta uerba fuerint ſubſtituti excipitur quod dicta uerba nõ ſapiunt neq; ſonant in ſubſtitutionẽ aliquam quæritur quid iuris. Proximiores dicto.B.pro ſe allegant quod dicta uerba oĩbus autẽ &c. ſi non haberent uim ſubſtitutionis nihil operarent̃,quia ſine ipſis potuiſſet ultimo decedens diſponere & teſtari

teſtari ut ergo uerba iſta aliquid operentur.l.ſi quádo. de
le.j.c.ſi papa.de priui.li.vj.concludunt pro ſe quod debeât
dicta uerba importare ſubſtitutionem & maxime quia illa
uerba ſecundum diſpoſitionem iuris &c. hoc ſonant. nam
iſta eſt iuris diſpoſitio ut ordine ſucceſsiuo ueniant pro-
pinqui ad ſucceſsiooem ſed ſi iſte ultimus potuiſſet teſtari
iſta ſucceſsio non eſſet ſecundum diſpoſitionem iuris ſed
hominis.Item pone quod pater ſcilicet iſte.B. habebat fi-
lios matrem ſorores uel multum coniunctos qui uel quæ
maſculis deficientibus debeant ipſi.B. ſuccedere ęquius er
go uidetur magis proximum intentioni teſtatoris quod ta
liter ſubſtituendo prędicto præferre uoluerit inſtitutis ab
illo filio ultimo morienti forte extraneis & incognitis te-
ſtatori ideſt.B.patri. In contrariũ allegant inſtituti in teſta
mento ultimo morientis pro ſe uerba ſm diſpoſitionem
2 iuris &c.† nam ut dicuot iuris diſpoſitio eſt ut mortuo pa
tre bona ad filios libere deuoluaotur,ut.l.nam & ſi paren-
tibus.de inoffi.teſta.Item iuris diſpoſitio eſt ut ultimus et
grauatis onere fideicommiſsi reciproco poſsit diſponere
prout ſibi libet.l.cũ pater.§. liberis.de le. ij. l. qui ſolidum
3 §.etiam.e. ti.† Item iuris diſpoſitio eſt ut filio decedente
tranſmittat hæreditatem paternam etiam non aditam ad
quoſcunque ex teſtamento & ab inte.l.ex militari.ff. de te
ſta.mi.per bart.item ſi diceremus contrarium ſequeretur
abſurdum pone quod idem.b.habebat coniunctum unum
de genere cognatorum in ſeptimo gradu uel nullum habe
bat ſed uxorem.certe cum iſti ſuccedaot de iuris diſpóoe
in defectum proximiorum ipſi uenirent uigore fideicom-
miſsi & qđ abſurdũ eſſet ſuccederet fiſcus q̃ ultimo admit
titur ſecundum iuris diſpoſitioné.præferre autem iſtos cõ
ſanguineis & cooiunctis ipſi filio ultimo decedeoti cũ te-
ſtamento uel ſine qui habebat forte matrem fratres uteri-
nos auũculum uel alios de materna linea ſatis uidetur ab
ſurdũ ex eo maxime quod fideicõmiſſa & legata fiunt ꝑp
merita & affectioné ut.l.nec adiecit. ff. pro ſo. ad fiſcũ aũt
uxorem uel cognatos multum remotos ut dixi non exten
ditur iſta affectio.iſta igitur uaga & effuſa uerba non dire
cta ad familiam uel agnatos ſed ad perſooas penitus incer
tas non uidentur ſapere ſubſtitutionem ſed permiſsionem
facultatis teſtandi filio ultimo decedenti uel ut ſibi ſucce-
dant qui ſibi fuerint propinquiores ſi deceſſerit inteſtatus
qui ẽt ſi uixerit loogo t pe poſt patrẽ non eſt ueriſimile qđ
pater uoluerit filio pꝛãtem diſponendi adimere & incer-
tis & ſibi penitus incognitis relinquere & pręferre uideat
quid uobis uidetur.nã ex utraq; parte poſſuot ſupereſſe ꝑ-
ſooe incognite & extraneæ uel maxime coniuncte ipſi pa-
tri.B.& aliæ ipſi filio ultimo morienti quas admittere uel
excludere per prædicta uerba poteſt ſonare in abſurdũ ut
patet in exemplis prædictis dicere etiam quod certis per
ſonis extantibus de cõiunctis & certis nõ extãtibus ſit mo
do cẽſenda ſubſtitutio & modo nõ bene reſonat iotelligẽ
ti cũ non debeat uniformis diſpoſitio uariari cũ ſit genera
liter cõcepta ſm diſpoſitioné iuris &c. & ſic ſm qualitatẽ
perſooarũ proximorũ uel pr̃is.B.uel eius filij ultimo dece
dens uelletis diuerſum ius iducere placeat allegare ut hic
uoica ſubſtitutio ut uerborũ effuſa & uaga ꝑlatio uariet
ex qualitate perſooarũ & quarũ cũ in caſu nr̃o ſuperſint
duę filię dicti.B.quæ ut ꝓximiores petunt bona dictorum
uerborũ tãq̃ per ipſa uideanẽ ſubſtituti per fideicõmiſſum
heredes dicti ultimi filij & ex eius teſtõ ſunt de agnatio-
ne & in tertio gradu ſm ius caſu prædicto ultimo moriẽti
& alijs ita quod filiabus facit ius commune quod fauet fe-
minis ſicut maſculis.Pro iſtis agnatis facit generalis affe-
ctio quæ habetur ad agnatos per quos extra domũ & ipſa
bona non exeunt ad quod tendunt antiqua iura ſtorũ per
conſuetudines & ſtatuta italię renouata quæ filias non ad-
mittunt niſi ad dotẽ & ſimilia quod pater in ultimo filio
qui prætulit agnatos dictis ſuis ſororibus ſucceſsiones ſua
quilibet de nobili domo ita facere ne poſſeſsiões antiquo
rũ in extraneos deuoluantur per fæminas ut contingit ſæ-
pe.In hoc ergo dubio ponderatis ſuperius pro & contra
deductis cui magis fauendum uel iure communi uel com
muni opinioni & affectioni hominũ eſt non modicum cõ
gitandum meo paruo iudicio.Item nõ vř noua diſpoſitio
quæ idem contioet quod ius commune ſed heſitatio quæ-
dã.c.licet.de offi.or.c.j.de conſti.lib. vj. & eſt fortis ratio.

CONSIL. CCCCXXXIII.

1 *Filia dotata an poſſit ſuccedere in bonis emphiteoticis eccleſiarum.*
2 *Recipiens emphyteoſim pro ſe & filijs ſuis ordine ſucceſsiuo recipere in tolligitur.*
3 *Bona eccleſiarum an poſſint ligari ſtatutis laicorum.*

1 IN CHRISTI noie ameo.† Poſtquam
iſta domina fuit patre dotata & per conſe-
quens ex diſpoſitione ſtatuti patri extaoti-
bus filijs maſculis non ſuccedit io boois prę
dictis emphyteoticis quæ tenebat pater ab
eccleſia rauennate quaſi ſtatutũ quod inhabilitat filias do-
tatas extantibus maſculis ad ſucceſsionem intelligatur in
diſtincte de quibuſcunque boois poſtq̃ generaliter loquiẽ
.l.iij.ff.de off.præſi.xix.di.ſi romanorum.& maxime hoc ue
rum in hęreditate eiuſdem hominis quæ cũ una ſit non de
bet diuerſo iure & modo in ipſa ſuccedi. l. eũ qui edes de
uſuca.&.c.cũ in tua.de deci.quanquam enim io emphyteo
ſi eccleſię ſuccedant pariter maſculi & feminę.ut in aut.de
non alie.emphyteoſim ut.l.maximum uitium.de li.præte.
tñ poſtquam per ſtatutũ eſt a iure cõi receſſum uideẽ receſ
ſum ſimiliter & io boois emphyteoticis predictis ſicut in
alijs ut ſenſit Bar.in.l.ut iuriſiurandi.§.ſi liberi. de ope. li.
& maxime ſi pater recepit ab eccleſia ſub forma ꝓ ſe ſuis
2 filijs & hęredibus.nam † intelligitur recepiſſe ordine ſuc-
ceſsiuo ſm formam ſtatuti uidelicet pro maſculis ſi extãt
alias ad fæminas deuoluatur ut ſic ſtipulatio & pactum
informatur a conſuetudioe & ſtatuto ubi uigent ſicut in-
formatur a iure communi ubi nõ uiget.& facit. l. prius.de
aqua plu. ar.& quod no.io.l.excepto.C.loca.&.c. quod di
lectio.de cõſan.& affi.ubi priuilegium recipit potius inter
pretationem a conſuetudioe loci quam a iure cõmuni.Nõ
3 ob.† quod bona eccleſiarum non ligentur ſtatutis laicorũ
ut.c.eccleſia ſanctæ Mariæ.&.c.quæ in eccleſiarũ. de con-
ſti.quia hoc eſt uerũ quo ad ipſas eccleſias uel earũ iure ſe
cus in iure concernente ipſos laicos ut eſt utile dominium
in ipſis rebus de illo.n.dominio nihil ad eccleſiã quis ſuc
cedat in eo cũ in eo nullũ ius habeat ideo io eo iuxta for-
mã ſtatuti ſuccedatur non dicitur per hoc ſtatutũ diſpone
re ſuper rebus eccleſiarũ ſed de iure perſonarũ ſibi ſubdita
rũ quo ordine admittãtur quod no. Ioã.an.in.c.ſine culpa
de reg.iu.li.vj.i mercu.ubi per ꝯſuetudioẽ qua primogeni
tus ſuccedat & excludit alios extenditur tã ad clericos q̃
ad laicos ꝑut ibi patet ad finẽ & hæc ſint dicta de excluſio
ne filiarũ quæ ſuot dotate deſcẽdẽte cãta ex ſtatuto terre
argente.Sed fortius uidetur excludi per ſuã renunciatio-
nẽ factã fratribus ſuis de prædictis bonis roborata uinculo
iuramenti quod nõ præſtitũ ui uel dolo & nõ uergens in
diſpendiũ ſalutis ęternæ ualet & ſeruandũ eſt ẽt ſuper ꝓhi
bitis a iure ciuili ut in alienatiooe fundi dotalis io renũcia
tiooe ſucceſsionis paterne & ſimilibus.c.cũ ꝯtigat.de iure
iur.&.c.quamuis.de pac.li.vj.&.c.licet mulieres.de iureiu.
eod.li.Itẽ ẽt de iure ciuili illud iuramẽtũ eſt expreſſe ap-
probatũ.ut in aut.ſacramenta.C.ſi aduer. uen. dũ ibi dicit
tex.iuramenta puberũ ſponte facta ſuper contractibus re
rũ ſuarũ.iuiolabiliter cuſtodiri præcipimus.Põdero ualdę
uerbum inuiolabiliter per quod datur intelligi peti non
poſſe aliquam relaxatiooem poſtquam metus uel dolus
non opponitur iotereueniſſe.nam ſi poſſet peti relaxatio a-
periretur uia periurijs ꝟ.c.ſi uero.de iureiur. Item relaxa-
re idem eſt quod remittere & ſic non irreuocabiliter ſer-
uaretur ꝟ illum tex.& præalle.c.quæ eſſet ludibrio porre
cta, & non rebus ſed uerbis ꝟ.l.ij.c.commiſſa. de elec. li.
vj.& maxime hoc uidetur,quia io inſtrumẽto renũciatio-
nis ꝑdictę aſſerit ſe dotatã a patre ſuo& ẽt reſeruat ſibi ius
in dictis bonis in caſu quo fratres quibus renunciat ſine
liberis deceſſerint.ipſam ergo dotem & ad ius ſucceden-

di arbitrata eſt ſuam congruam portionem quinimo & ſi ultra ius haberet remittit fratribus ſuis liberaliter & hoc oon uidetur prohibitum ſed conceſſum omnibus renuociare iuribus ſuis, ut. ff. de edil. l. quod ſi nolit. §. ſi quid uenditor. & c. quam periculoſum vij. q. j. facit. l. in re mādata. & pro hac parte. ſ. quod iſta renunciatio. C. maoda. ſit inuiobiliter obſeruanda. ideſt teneo quod erat iam proxima. xxv. an. diſtabat enim tunc per tres annos. Item habitabat ſeorſum a fratribus & cum uiro ſuo unde noo debet præſumi a fratribus ſeducta uel reuerentia uel timore alligata ad illam renunciationem, quia iuris præſumptione ſagax præſumitur poſt tantam etatem accedente etiam iudicis autoritate uidetur tolli etiam omnis diſpoſitio & preſumptio fraudis poſtquā publice & non clandeſtine facta fuit. Et ſi diceremus contrarium ſequeretur quod omnis donatio facta a mulieribus cum iuramēto poſſet reuocari prætextu enormis leſionis per relaxationem iuramēti quod uidetur contra dictā aut. quæ irreuocabiliter ſtatuit contractus ualere. Ex quibus coocludo quod iuramentum confirmatum de iure diuino canonico & ciuiliter nō poſſet per iudicem relaxari pretextu leſionis, quia anima quæ ex trāſgreſsione lederetur mortaliter eſſet cūctis alijs rebus preferenda. l. ſi. C. de ſacroſan. eccle.

CONSIL. CCCCXXXIIII.

1 *Dos ſororis in matrimonio cum liberis decedentis an reddatur fratri qui dotans eam ſtipulatus fuit ſibi reddi.*

2 *Dos redire ad patrem impeditur per exiſtentiam liberorum.*

3 *Onus dotandi filias ad heredes pertinet.*

IN CHRISTI nomine amen. † Ex narratis ſuperius in facto uidetur prima facie do. Bartholomeum quondam maritum precife ad dotis reſtitutionem fore obligatum uigore ſupradictæ ſtipulationis quia dicti fratres pro ſorore ſua promittentes dotem ſtipulati ſunt bartholomeo quod reddēdo ipſam ipſis fratribus exponeret cautionem in omnem caſum dotis reſtituēde ſecundū formam iuris & ſtatutorum. dicta igitur domina in matrimonio premortua & ipſo bartholomeo confitente ſe dictam dotem recepiſſe, uideretur quod predictis fratribus eā reſtituere teneatur, quia iam exiuit caſus nedum interponendę cautionis de reſtituendo fratribus ſed etiam reſtitutionis re ipſa propter matrimooium diſſolutum. nec uidetur ad cautionem agendum contra bartholomeum ſed ad reſtitutionem realiter poſtquam confeſſus fuit ſe dictam dotem recepiſſe & matrimonium eſt ſolutum. facit quod no. in. l. ſi quis accepto. de condi. ob cauſam. Conſtat. n. patrē fratrem extraneos quoſcunque dantes dotem poſſe ſtipulari eam ſoluto matrimo. ſibi reddi. l. quoties. ff. ſolu. ma. & l. unica. §. accedit. C. de rei uxo. acti. nam in confeſsione uiri ſequenti uidetur procedeos conuentio repetita & fingi ſoluto tempore pactionis inite a principio a quo poſterior formatur euētus. l. j. C. de impo. lu. deſ. facit. l. itē quia ff. de pac. & quod no. in. d. l. accedit. in gloſ. incontinenti. Nec uidetur obſtare fratribus quod ſoror nupta & dotata relinquit filios quaſi in ipſa dote filie preferantur fratribus & eorum ſtipulationi. nam talis ſuperexiſtentia filiorū nō reperitur obſtare niſi patri ſimpliciter danti dotem pro filia. impedit. n. tunc dicta ſuper exiſtentia filiorum conſolidationem † in patrē ne dos ab eo profecta ad eum reuertatur

2 & hoc ex conſuetudine oon de iuris rigore iuxta no. in. l. dos a patre. C. ſo. ma. patre autem ſtipulante ſibi reddi fratre uel alio extraneo dante dotē non uidetur dubiū quod liberi noo impediunt patrem fratrem uel extraneos repetentes dotem quā ſibi reddi ſtipulati fuiſſent. ad hoc quod no. Bar. in. l. poſt dotem. ff. ſo. matri. lo ij. q. nam tenor ſtipulationis expreſſe impedit conſolidationem in filiam & etiam acquiſitionem ex conſuetudine propter filios. ut ēt ibi ſentit Bal. & doc. in. d. §. uideamus. de rei uxo. act. Ex quibus ut dixi prima facie uideretur dicendum quod iſte bartholomeus propter filios ſuperſtites uel alia ratione oon uidet ſe poſſe tueri quominus reſtituere teneatur dictis fratribus poſtquam ſibi eam reddi fuerunt expreſſe ſtipulati. Ego de iure contrarium ſentio & dico quod propter filios ſuperſtites tempore mortis matris ſororiſque prædictorum maritus tanque heres dictorum filiorum poſsit ſe tueri. † Cer-

3 tū eſt. n. quod quicūque ſint heredes patris ſiue fratres ſiue extranei ſiue fiſcus onus dotandi filias ad prædictos pertinet quinimo ſi pater dotando filiam fuerit ſtipulatus ſibi reddi heres patris dictam ſtipulationem tenetur filie remittere. ut iſta oo. Bal. in. l. ſi. C. de dotis promi. Item ēt frater tenetur dotare ſororem utriuſque coniunctam. ut ēt ibi not. & l. cum plures. de admi. tuto. §. cum tutor. cū ergo fratres iſti eſſent ut heredes patris obligati ad ſororem ſuam dotādam poſtquam igitur promiſerunt dotem licet ſtipulati ſibi fuerint reddi dictam ſtipulationem tenentur ſorori remittere quia uidetur perſoluiſſe naturale debitum ad qđ duplici uinculo tenebuotur ut dixi. facit. l. j. in ſi. de impo. lu. de. lib. x. Præterea aduertendum quod iura quandoque ex uno facto præſumunt aliud conſequenter inde deſcendere licet nihil exprimatur. ut not. in. c. officij. de elec. & l. uenri. §. in bonis. ff. de priui. cre. ſed hic uno die ſoror renūciauit hereditati paterne materne & patrui ipſi fratribus & ſequenti die pro ipſa conſtituerunt dotem uiro futurō. ex proximitate igitur predictorum contractuum uidentur ſe obligaſſe ad ipſam dotandam ex preambula conuentione expreſſa uel præſumpta & ad dictam dotem ſtipulādā adhibitos ut miniſtros a ſorore ar. l. quæ doris. & quod ibi no. Bal. ff. ſo. ma. nec eſt uerīſimile ipſam uoluiſſe remanere indotatam abdicando a ſe hereditatem paternam maternam & patrui. & hanc preſumptionem coroborāt duo; primo ut dixi dotis conſtitutio ſubſecuta incontinenti ſecundo genus mulierum auariſsimū. l. ſtipulata. de iure dot. & no. in. d. l. quæ dotis. re enim ipſa uideretur dolus & deceptio ex parte fratrum ſi dotem quæ eſt patrimonium mulieris. l. iij. §. ſed utrum. ff. de mino. uiderentur ſtipulati ſibi & ad ſuam utilitatem cum ab ea omne ius ſororis in tot hereditatibus conſecuti fuerunt ne ergo preſumatur dolus & deceptio in ipſis preſumamus eos ad ſtipulādum adhibitos ut miniſtros facit. c. cum tu fili. de teſti. & l. marito. ff. pro ſocio. accedit huic preſumptiooi quod ſol. iam matrimonio per mortem mulieris maritus cōfitetur ſe dotē a dictis fratribus recepiſſe. & ideo uoluit per noſtrum inſtrumentum cancellari. licet enim dictis fratribus ſol. ma. dotem reſtituere erat obligatus tunc uerīſimiliter non ſoluiſſent uiro cum eſſet eis reſtituenda ab eo. & eſt iſta urgens præſumptio poſtquam ſo. ma. ſoluerunt quod crederent teneri te ſe ad ſoluendū tanquam ad ſtipulationē prædictam adhibitos ut miniſtros alias fruſtra ſoluiſſent ſi ſe non teneri a matrimonio per diſſolutionem matrimonij crediidiſſent omnis aūt actus debet aliquid operari. & nō debet inaniter factum præſumi. l. ſi quando de leg. j. c. ſi papa. de priui. lib. vj. Poſtremo & ſi nō ut miniſtros fuiſſe adhibitos ad ſtipulandum preſumamus, negari tñ non pōt ſtipulationem fuiſſe conceptā ſuper re mulieri debita ab ipſis fratribus ex obligatione hereditaria & ex propria quibus obligationibus tenebantur obnoxij ad dotandam ſororem ſuam ut predixi. ſuper re igitur oon ſua ſed aliena fuerunt ſibi ſtipulati. ergo teoentur actionem ſuper re aliena ſibi quæſita reddere & cedere mulieri. l. ſi abſentis cum ſua materia. C. ſi cer. pe. æquum enim & bonum eſt quod ex re debita ad te peruenit mihi reſtitui. l. ſi me & titium. & l. ſi eum ſeruum. ff. ſi cer. pe. Ex quibus concludo quod dicti fratres obligati marito reddere quod ex ſtipulatione recepiſſent tanquam heredi mulieris mediante perſona filiorum multofortius agendo contra ipſum ex ipſa ſtipulatione poſſet per exceptionem poſſunt repelli fruſtra petis quod reſtituturus es. l. ſi ſoror. ff. ſo. ma. & cui daret actio multofortius exceptio in regula cui damus. de re. iur. Vltimo noo eſt prætereundum quod in facto mihi proponitur receptionem a bartholomeo aliter non probari niſi qood notarius rogatus de conſtitutione dotis in margine prothocolli ubi eſt dictum

cum inſtrumentum promiſsionis dotis narrat de licentia bartholomei egerit ſe caſſaſſe, quia dixit a dictis fratribus ſibi fuiſſe ſatiſfactum de dicta dote, &c. hanc autem cancellarionem & aſſertionem fecit notarius abſque aliqua ſolennitate probatoria & abſque preſentia predictorum fratrum & abſque aliqua ſtipulatione ipſorum nomine de eis reſtituendo iuxta preambulam conuentionem. Ex quibus apparet dictos fratres ex dictis uerbis narratiuis notarij non poſſe agere, quia emiſsis ipſis abſentibus & nullo pro eis recipiente. c. ſi cautio. de fide inſtru. in. l. cum de inde. de proba. item quia emiſsis abſque ſolennitate probatoria puta ſine teſtibus & rogatione notarij & abſque loco ex quibus nec actionem uel exceptionē ex talibus uerbis eis competere iuris eſt &c.

CONSIL. CCCCXXXV.

1 *Patruus nepotem diuitem recipiens & alimenta miniſtrans an ea magis effecta poſſit imputare ſibi alimenta.*
2 *Pietas in recepto neceſsitatem & miſericordiam in recipiente preſupponit.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Premittendum eſt quod ubi poteſt eſſe aliqua probabilis coniectura nunquam preſumitur animus donandi. l. ſi eum aurum. de ſolut. ſimiliter in adminiſtratione ſiue ille qui neceſſario actū gerit. l. poſt mortē. ff. quādo ex facto tu. & l. cum poſt de adminiſtra. tuto. patruus aūt poſtquam mater infantis tranſiuit ad ſecunda uota ſub eius cura & gubernatione tenebat neceſſario recipere neptem ſuam infantē quod nullus ſit proximior poſt matrem ad hoc. ſ. recipere infantē in eius domo erat aſtrictus ex ſanguinis charitate ſimiliter & ipſius bona adminiſtrare facit. lxxxvj. diſtin. non ſatis. prebere autem alimenta de ſuo infante exiſtente diuite non tenebatur aliqua ſanguinis neceſsitudine quia ipſa infans de ſuo proprio alere ſe tenebatur & nō patruus cui ſatis fuit implere officium charitatis in ipſam ſuſcipiendo, & eius bona ſub ſua cura & ſollicitudine nec dictum officiū onoroſum debet eſſe ſibi dānoſum. ff. quemad. teſt. ape. l. ſi q̄s ex ſignatoribus. fundatur enim petitio & repetitio alimentorum ſuper officio iudicis quod uerſatur in equitate nature ut patet. ut. l. ſi quis a liberis. per totā. l. ff. de lib. agno. facit. l. ſi ephesi. ff. de eo quod cer. lo. nulla autem equitas perſuadet quod patruus ſuſcipiens per ſe onus neptis uideatur facere expenſas de proprio nec poſſet neptis ſibi honeſte dicere poſtquam per ſe ſufficit ad expenſas ſed ſatis eſſe debet & gratias referre patruo quod benigne eā nutrice fecit & bona eius cōſeruari; ſufficit enim ſi cui uel in paucis &c. l. ſi. C. de neg. geſt. ſpecies enim lucri eſt cū aliena iactatura uelle a patruo uel eius heredibus omnes fructus ſibi reſtitui & integra aſsignari & de expenſis in eam exhibitis rationem non haberi ueluti factis ex officio pie-
2 tatis. † pietas enim neceſsitatem & miſericordiam in recipiente preſupponit quod in pupilla diuite perficitur & impletur nutriendo perſonā eius & bona prout fecit patruus gratis autem miniſtrare expenſas diuiti & locupleti excedit officium miſericordie non poteſt numerari in officio pietatis, ut. d. c. nō ſatis. Et iſtam partem quod patruus frater & alij adminiſtrātes bona nepotū & ſororum & ſimiliū non uideantur feciſſe expenſas animo donandi ſed potius animo repetendi tenent doct. & maxime Bal. in. d. l. neſennius. ff. de neg. geſt. quod etiam ibi glo. ſentit & credo uerū & equū in predicta nepote poſtq̄ ſibi ſufficit ad expenſas.

CONSIL. CCCCXXXVI.

1 *Executor teſtamenti an poſſit diſtribuendo inter pauperes in filios ſuos nepotes teſtatoris & ſororem erogare.*
2 *Poſſumus cum alijs quod ſoli nequimus.*
3 *Eleemoſyna uerecundis in ſecreto fienda eſt.*
4 *Rationem reddere de ſecretis nemo cogitur.*
5 *Adminiſtrator qua intentione adminiſtrare & diſponere preſumatur.*
6 *Mors naturalis expectatur antequam de bonis profeſsi diſponatur.*

1 IN CHRISTI noīe amen. † In his dubiis decidendis ſuccincte procedam & concluſiue Primo igitur aduertendum eſt q̄ teſtator iſte erogationem & diſpenſationem in executorum poteſtate reliquit non diſpoſitionis ſubſtantiam quo caſu ualet quod teſtator diſponit. ut. l. captatorias. C. de teſta. ut per Cy. in. l. illa inſtitutio. de here. inſti. per Bar. & Bal. in. l. utrū. de re. du. declaratio. n. tantumodo perſonas quas teſtator aſſeruit in ſecreto ſe executoribus commiſiſſe pendet ex arbitrio executorum non ſubſtantia diſpoſitionis & talia declaratio eſt a iure permiſſa. l. lucius. de le. j. §. j. nam & electio perſonarū hac ratione cōmitti in teſtamento poteſt arbitrio tertij. l. unū ex familia. de le. ij. quinimo etiam diſpoſitionem totalem uidetur dicere tex. i. c. cum tibi de teſta. quod intellige ut ibi per Inno. ſed non eſt caſus noſter quo ut dixi commiſſa eſt ſolummodo ſpecificatio & expreſsio perſonarū inter quas teſtator diſtribui uoluit bona ſua. Premiſſa itaq; ualiditate & eſficacia diſpoſitionis ad ipſa dubia ſingulariter ordinate deſcendentes ſuper primo dubio quod in Io. & chriſtoforū filios burgij executores potuerit fieri p burgū patrem eorum diſtributio quia pauperes & de domo ſiue agnatione ſer andree teſtatoris. ordo enim charitatis ſuggerit ut prius noſtris quam extraneis pauperibus ſubueniamus. lxxxvj. di. c. non ſatis. & credendum eſt teſtatorem de ipſis ſenſiſſe & executoribus cōmiſiſſe poſtquam ita atteſtantur quorum dicto ſtandum eſt, tamen teſtator decreuit cum quia eorum declaratio de predictis filijs burgij concordat cum charitate ordinata ut dixi. & nō ſolum potuit hoc burgius declarare cum ſer benedicto pariter executore cum eo ſed etiam ipſe ſolus, ut no. Bal. in. l. illa inſtō. de here. inſti. & multo fortius ſimul cum collega ſuo. i. ſer be-
2 nedicto. † nam multa poſſumus cum alio quæ non ſoli. ad hoc quod no. in. l. j. C. de contrahen. emp. & . l. ſi in emptione. §. ſi. de contrahen. emp. & . c. cum in iure. de ele. licet ut dixi ſolus ipſe burgius potuiſſet in filios erogare ſi erant pauperes. ut. in. l. illa inſtō. per Bal. & cōmendandi ſunt dicti executores erogando inter ſorores teſtatoris & eius nepotes id eſt Ioan. & chriſtofo. pauperes quam in alios extraneos ut predixi. dicit enim canon. proximos ſeminis tui ne deſpicias ſi egere eos cognoſcas melius eſt enī ut tu ipſe tuis ſubuenias quibus pudor eſt ab alijs ſumptum depoſcere aut poſtulare ſubſidium neceſsitatis. ut. d. c. non ſatis
3 † Et forte ex cauſa hanc erogationem cōmiſit teſtator in ſecretum aliene uoluntati quia ſi eleemoſynæ maxime uerecundis faciēde ſunt & pro anima talia relicta in alterius uoluntate collata uidētur facta. ut. d. c. cum tibi de teſta. per Ion. ex quibus concludo in primo dubio diſtributionem & erogationem in ſororem & Io. ac chriſtofo. fieri potuiſſe et cum canone præal. concordare. hęc de primo quæſito Venio ad ſecūdum in quo procul dubio eſt dicendū quod ſiue iſti. ſ. burgius et ſer benedictus fuerit executores meri ut verba ſonant ſiue loco heredum uniuerſalium habeātur vt uult Bar. in. l. centurio, in. ij. q. ff. de vulg. et pu. potuit burgius de dicta hereditate legatū ſibi factū retinere. nam alij adminiſtratores bona fide poſſunt ſibi ſoluere qđ eis debetur. l. quoties. ff. de admi. tu. et. l. fiſtulas. §. fundum. ff. de contrahen. emptio. Preterea dū teſtator mandauit oia bona ſuę hereditatis diſpenſari et erogari per ſuos fideicōmiſſarios prout tacite habuerunt in mandatis tex. uidetur intellexiſſe de diſpenſatione bonorū hereditatis exceptis legatis particularibus alijs perſonis relictis ut eſt. illud legatum. c. duc. de quo quæritur illud et alia alijs facta nō debent peruenire ad manus iſtorum quibus bona hereditatis debēt diſtribui in ſecreto ſed remanere penes executores qui cenſentur heredes directo. nam ſpecialia prout iſto fienda de talibus derogat generali erogationi fiēde de bonis oibus hereditatis arg. c. generi. de re. iur. li. vj. nihil. n. ad perſonas ſecretas poſt ea ſpecificatas delegatas alijs de

bus

bitis & non eis penes hæredes directo debet remanere &
per eos ſolui ut teſtator diſpoſuit ad hoc q̃ no.in. §.ſi quis
titio de le.ij. Ex pdicta ꝓxima ratione reſpondeť ad ter-
tium dubiũ utrum.ſ.filij dicti burgij petẽtes declarari qui
bus perſonis ſer benedictus executor erogauerit centũ li-
bras.nam non poteſt petere quia nihil ad eos nã & ſi diſ-
penſata ſiue erogata non eſſent non cederent eorũ lucro,
ut.d.l.ſi quis titio. Item eſſent eroganda adhuc per franci
ſcum hæredem ſer benedicti qui ſer benedictus non eſt
cenſendus merus executor ſed ut hæres & ut ex teſtõ com
modum percipiens ergo ui eiuſdem obligationis hoc of-
ficiũ ad hæredem tranſmitti.l.a filio.§.idem quęſijt.de ali
& ci.le. Preterea probabiliter dici poteſt quod hæres ſer
benedicti non teneatur ad iſtam declarationẽ perſonarũ
quibus fuerint iſta centũ erogata quia teſtõr cõmiſit in ſe
creto hoc ſer benedicto ex quo vř quod nulli ſer benedi-
ctus ſi uiueret teneretur de hoc reddere rationẽ quia me-
re ſue fidei hoc mandauit teſtator. unde nullus vř ſibi de
hoc poſſe rõnẽ refricare ſicut nec poſſet cum teſtõr com-
mitteret hoc dicto uel conſciẽ alicuius.ut.l.theopompus.
de dote præle.& no.in.c.ſtatutũ.§.aſſeſſorẽ.de reſcrip.li.vj
Præterea præſumendum eſt ex pluribus ſer benedictum
erogaſſe dictas centum libras. Primo quia reliqua fideliter
erogaſſe apparet.nam omnia bona hæreditatis una cum
alio executore burgio diſpenſauit dimidiam ſororibus
teſtõris aliam dimidiam filijs burgij erogando. Item ut
audio erat ditiſsimus bone uite & fame inſuper ſunt.xv.
anni a morte teſtõris elapſi ex quo tẽpore erogari deb ue-
runt. Et iſtis uidelicet ex fide eius in maioribus patefacta
ex perſone qualitate ex tẽporis lõginquitate & adhuc ẽt
ex tã longa taciturnitate filiorũ dicti burgij quod in uita
ſer benedicti de hoc ſibi uerbũ non fecerunt præſumenda
eſt diſpẽſatio iã facta arg.l.procula.ff.de proba.† Frãciſcus
4 enim hæres ſer benedicti redditur excuſatus ſi de ſecreto
cõmiſſo patri neſcit reddere rõnẽ quia ſecretorũ cordis ſo
lus deus eſt cognitor & ſcrutator.c. ut noſtrũ. ut ec. bene.
Ex iſtis igitur inferẽdum uidetur de prædictis centũ libris
franciſcũ non teneri reddere rõnem dictis Io.& chriſtofo.
ſed oĩno poſſet imputare hæreditati tanq̃ fideliter diſpen-
ſata ut reliqua. Venio ad quartũ dubiũ in quo quæriť utrũ
ſer benedictus diſtribuẽdo domũ ut hæreditariã quã habe
bat cõmunẽ cum teſtator præiudicauerit ſibi in portione
ſua. Ad hoc dico quod falſa demonſtratio nõ mutat domi
niũ nec ſubſtantiã ueritatis.ut.l.cum falſa.C.de iur.& fac.
igno.licet ergo ſer benedictus domũ communẽ cauſa ha-
bitandi aſsignauerit ſororibus teſtatoris poſt earũ mortẽ
& deuolui uoluerit ad filios burgij intelligiť in dubio ſo-
lũmodo de parte teſtatoris cogitaſſe nõ de propria.ut no.
5 Baldus poſt Dy.in.l.ſerui electione.§.ſi.de leg.j. † ſemper
enim executor & quilibet adminiſtrator diſponendo de
rebus ſue adminiſtrationi commiſsis uidetur in dubio uo-
luiſſe de illis diſponere prout ſpectant ad adminiſtratio-
nẽ non de iure ſuo proprio quod haberet in illis,ut.l.cum
poſt.§.j.de admi.tu.nã illa uerba domũ magnã hæredita-
tis dicti teſtatoris &c.debent intelligi id eſt quatenus erat
dicti teſtatoris &c.quæ ẽt poterat dici recte ſua poſtq̃ pro
indiuiſo erat cõmunis cũ dicto executor.ut.d.l.ſerui electio
ne.de le.j.& l.ſtichũ qui meus erit.e.ti. Præterea dicta uer
ba hæreditatis dicti teſtatoris &c.quo ad partẽ ſer benedi
cti non poſſunt tranſire ad aliquẽ ꝯctum,quia prolata fue-
runt abſentibus dictis Io.& Chriſtofo.quorum præſentia
fuiſſet neceſſaria ut quereretur eis aliqua actio,ut.l.con-
ſenſu.de acti.& ob. Item dicta uerba hæreditatis dicti te-
ſtatoris debent ſane intelligi & referri ad portionem te-
ſtatoris non executoris.& eſt caſus in.d.l.ſerui.§.fin.geren
do enim tunc negotium hæreditarium & cõmiſſum fidei
ſue non eſt ueriſimile cogitaſſe de iure ſuo ſed de iure hæ-
reditario ſuper quo diſpoſitio fundatur.facit.l.qui tabernã
de contrahen.emp.& iſta eſt benigna interpretio ne offi-
cium ſuum ſit ſibi dannoſum, ut.l.ſi quis ex ſignatoribus.
quemad.teſta.ape. Venio ad quintum dubium in quo quæ-
ritur quia due ex tribus ſororibus ſunt defuncte tertia eſt
profeſſa utrum propter iſtam profeſsionem cenſeatur etiã
ipſa mortua ut ſit domus prædicta deuoluenda ad prædi-
ctos filios burgij poſt mortem omnium tantum debeatur
eis & modo poſsit ipſum agere. Et uidetur quod ſic,quia
ſicut naturaliter in mortuis ita in iſta profeſſa ſimiliter
mortua finita eſt cauſa legati ſcilicet habitationis ipſarũ.
ceſſante ergo cauſa finita ceſſat legatum. c. cum ceſſante.
de app.& l.cum illud legatum.§.legato.de condi.& de-
mon.profeſſa enim non poteſt de iure ſibi amplius habita
re ſed ſub clauſtro in monaſterium manere.c.j.de teſta.re.
lib.vj. Contrarium credo duabus rationibus, quia in uita
ipſarum uidetur eis aſsignatum dominium dicte domus
licet de habitatione ut de cauſa impulſiua fuerit expræſ-
ſum.ad hoc,l. donationes.§. ſpecies. de do. & l.iij.cum.
l.ſe.ff.de ali.& ci.le. Secundum quia poſito quod eſſet re-
licta mere habitatio non extingueretur per ingreſſum re
ligionis,quia licet ea exſtite monacha non poſsit ibi habi-
tare tamen poterit monaſterium dum ipſa naturaliter ui-
uit eam alteri locare & ſic penſionem percipere ut eſt ca-
ſus in.l.cum antiquitas.C.de uſuf.dum uiuit profeſſus de-
rat.& eſt penes monaſterium.c. in ſententia. de proba.in
nouel.† Concludo igitur quod debet expectari mors na-
6 turalis ipſius profeſſe antequam filij burgij petere poſsint.
ut.l.ſtatius florius.§.cornelius.de iure fi.ubi mors ciuilis
non equiparatur naturali quantum ad fideicommiſsi peti
tionem ſicut nec quoad teſtamenti confirmationem,l. j.ff.
de teſta.per Bar. nec ſimiliter quo ad omnia niſi in caſi-
bus expreſsis in iure.xvj.q.j.placuit.& no.in.c.ſuſceptum.
de reſcrip.lib.vj.loquor cum fuerit profeſſa in monaſte-
rio quod poteſt habere proprium in communi ut ſunt oĩa
monaſteria monialium etiam ſancte clare.cle.j. de ſen.ex.
Omiſſo.vj.uenio ad ſeptimum dubium & nonum utrum
etiam aduenientc morte naturali dicte monialis filij bur-
gij excludantur a petitione dicte domus & nulli dubium
eſt quod ſic,quia uenditionẽ factam de ipſa per benedictũ
ratam habuerunt,unde in rei uen.& omni iure competen-
te eis in prædicta domo præiudicauerunt ſibi. l. mater. C.
de rei uen.& l.ſi fundum per fideicõmiſſum in prin.de le.j.
Item ex alio capite non uidentur poſſe petere quia data
fuit poteſtas dictis tribus ſororibus uendendi dictam do-
mũ & de prætio eis iniunctũ fuit emendi aliam domũ quæ
loco dicte uendite deberet pro filijs burgij retineri.cũ igiť
ipſam uendiderint tutus eſt emptor aduerſus eos licet ipſi
ad pretium & ad intereſſe cõtra dictas ſorores habeant re
greſſum,tenentur.n.filij burgij ſtare dicte ordinationi exe
cutorũ quia nõ aliũde q̃ ab eis habent titulũ ſiue cãm in ꝓ
dicta domo ex qua igitur perſona lucrum ſentiunt eius fa
ctum ſeruare debent ut in reg.iur.& maxime quia diſpoſi-
ta ab executore circa eos uidentur diſpoſita ab ipſo teſta-
tore ar.l.unũ ex familia.de le.ij.cũ.n. tẽpore quo extiterit
conditio ſub qua domus eſt eis erogata.ſ. poſt mortẽ oĩm
trium ſororum reperiant dictam domum iã diſtrictã a di
ctis ſororib⁹ nec ad ipſam ꝑciũ aliqđ poſſunt agere nec eo
rum ratihabitio produxit rõnẽ eis ad ꝑcium aliquod poſt
q̃ tẽpore quo eis cõpetit ius ſuccedendi reperiũt ea extra
bona deuolutioni ſubiecta. Ex quibus proculdubio ꝯclu-
dendũ vř nec ad domũ nec ad ꝑciũ illũ poſſe agere nullo
tẽpore ꝯ dictũ franciſcum hæredẽ ſer benedic. ꝯ ipſas aũt
ſorores ſiue heredes eorum quia nõ emerũt aliam de ꝑcio
dicte domus dirigat ſuo tẽpore actiones ſuas &c.

CONSIL. CCCCXXXVII.

1 *Sententia an diffinitiua dicatur quæ ſuper dubium an cauſa inter con-ſanguineos ſit committenda fertur.*
2 *Verba ſtatutorum proprie debent intelligi.*
3 *Iuriſdictio ſuper cõuẽtionibus & pactis fundata nõ extẽdetur ad alia.*

1 IN CHRISTI nomine amen. † Iſta ſñia
debere uel nõ debere committi q̃ talis in
terlocutoria quæ abſorbet id de quo conten
ditur uidelicet committi debeat hæc tangit
negotium principale iõ mihi vř potuiſſe ap-
pellari diffinitiua iuxta formam dicti ſtatuti.facit q̃ no.in
aut.

aut.habita.C.ne filius pro patre in fi.ex eo.n.pôt dici diffi
nitiua quia poſt ipſam alia nõ ſperatur per magiſtratũ ſi ꝓ-
mittatꝰ.ut no.i cle.j.de ſeq;.poſ.& fruc.& Bar.quaſi hoc ex
ꝑſſe dicit in.l.titia.de accu.In hoc ergo prio dubio me nõ
extẽdo ulterius quia credo procul dubio potuiſſe appella-
re.ſed uerũ dicta appellatio ſit iuſta uel iniuſta eſt plenius
a diſcutiendũ pp illa quæ allegata ſuperius pro & ꝯ † Et mi
hi uř ꝙ iniuſta moueor prio quia uerba ſtatutorũ quæ lo
quuntur de ianuenſibus ſimplr debẽt intelligi in propria ſi
gnificatione ut illi dicanť proprie ianuẽſes qui ſunt ianuẽ
ſes domicilio.ut in.l.prouinciales.ff.de uer. ſig.licet.n.tã
ex origine ꝗ ex domicilio poſsit quis dici bononienſis ia-
nuẽſis & florẽtinus in dubio debemus intelligere de illo ꝗ
ſit talis domicilio.ut no.in.c.ſtatutũ.§.cũ uero.de reſcript.
li.vj.&.Bar.in tractatu repreſaliarũ.Ille ergo ſempronius
de ſctõ romulo domicilio nõ põt dici ꝓprie ianuenſis de
quo intellexit ſtatutũ.ſ.de ianuen.domicilio.facit qđ oot.
in.l j.§.qui in perpetuum.ff.ſi ager uecti.uel empby.pe.oő
ob.ꝙ.illi de cõitatu ianue ſunt proprie ianuen.l.qui ex ui-
co.ff.ad muni.&.l.urbis appellatione.ff.de uer.ſi.nã dřia ẽ
inter illos qui ſunt de territorio ciuitatis & illos qui ſpãli
pacto recognoſcunt ciuitatem in ſuperiorẽ & dñã quo ad
quædam capitula tñ eſt caſtrum de ſancto romulo in quo
cõe ianuenſe limitatam iuriſdictionẽ acquiſiuit quæ ad ali
qua ut ꝑdixi uenit ergo mannatiua ianuenſiũ certo fœdere
licet in equali dictũ cõe ianue recognoſcit in ſuperiorẽ nõ
ꝑ hoc tñ dicitur deſerere libertatẽ ſuã caſus eſt in.l.nõ du
bito.de cap.Plura,n. retinet de primo ſtatu ſuo uidelicet
oĩa ꝑter conceſſa iure igitur inter dictũ cõe ianuẽ.& iſtos
de ſancto romulo non fundãtur ſuper territorij unione ut
cũ caſtro dicatur unicum & confuſum cũ territorio ianue
quia tũc idem iuris eſſet in augmento quod in aucto.ut.l.
inter ſocerum.§.cum inter.de pac.do.&.c.quia circa.de
priui.&.l.etiã.C.de iure do.& habet locum.l.qui ex uico
3 & no.in.l.urbis appellatione.præallegata cõcludo † ꝙ iu
riſdictio quæ fundatur ſuper conuentionibus & pactis nõ
debet extendi ad alia quam in pactis expreſſa & maxime
in caſu nřo in quo ius utriuſque fundatur in ſnia quæ eſt
ſtricti iuris & per ꝓñs quæ in ea non exprimitur pro omiſ
ſo habenda ſunt.l.quicquid aſtringende.de uer.ob.facit ꝙ
no.Bar.in.l.j.§.ſi quis hoc iterdicto.de itioe.actuq; priua.
facit quod no.in c.nimis.de iureiu.i nouel.poſt inn. nihil.
n.ob. ꝙ unum caſtrum ſit infra territorium ianuen. nõ tñ
de territorio ſicut loca exempta ſunt in dioce.nõ tñ de dio
ce.c.ſi propter.de reſcrip.li.vſ.in nouel.Ex quibus ſine ul-
teriori proſecutione concludo illos de caſtro ſcti romuli
non cenſeri in ianuen. ſm leges & ſtatuta ianuen. nec qđ
ad alia in ſnia non expreſſa & maxime quia ſuis ſtatutis &
iure communi romanorum debent regi & gubernari ſm
formam ſnie ſtatutis ergo ian.quibus illi de eius territorio
obligantur non debent gaudere pòſtquam cum comitatẽ
ſibus ianuẽ.recuſant ſuſcipere eandẽ in legibus diſciplinã.
c.recolentes.de ſta.mo.bene igitur fuit ꝓnunciatũ dictam
cauſam non debere committi rationibus ſupradictis.

CONSIL. CCCCXXXVIII.

1 *Maritus an lucratur dimidiam dotis ipſo & uxore concorditer profi-*
tentibus.
2 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali ultra caſus in iure expreſſos*
3 *Decedere uerbum de morte naturali intelligi debet.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† Ego aũt at
tenta forma ſtatuti aliter ſentio & pro eiudẽ
tia pręmitto quod ſtatutum diſponens ꝙ ſi
mulier in matrimonio poſt annum deceſſerit
uir lucreť duas partes dotis &c.loqť de mor
te naturali & uera non aũt de ciuili & ficta.nã uerba ſtatu-
ti in caſu ficto nõ uerificanť nec ad caſum uel actũ fictũ ex-
tenduntť niſi ad hoc ſpãlis mẽtio.ut.l.iij.§.hæc uerba.& ibi
tex.& gl.ff.de neg.ge.& ibi.& in.l.oẽs ppli.in materia iter
ꝑtationis extenſiue no.Bar. patet. rõ quia nunꝗ naturalis
caſus cõprehendit ciuilẽ ex propria ſignificatione uocabu
li ſed ex interpretatione extẽſiua.ut.l.gallus.§.&quid ſi tñ
&§.qđ ſiis.& §.nũc de lege ualleia.ff.de li.&poſt.nřm aũt
nõ eſt.l.ſic extẽdere ut qđ appellatione in dubio intelligať
de naturali qñ tale uerbũ a lege profertur patet in.l. ex ea
parte.§.in inſulã.ff.de uer.nbli.&.l.ſed & ſi mors.§.tã igiť.
de do.cã mor.&.l.cũ př.§.hæreditatem.ff.de leg.ij. ubi eſt
a tex.& gl.† Promitto ẽt ꝙ mors ciuilis nunꝗ ęquiparať na
turali niſi in caſibus iure expræſsis hoc ẽt tenuit Dyo. in.
d.§.in inſulã.ſed hodie eſt gl.ordi.in.c.ſuſceptũ.de reſcrip.
li.vj. Præmitto ẽt ꝙ caſus omiſſus a ſtatuto .ſ .non ſpeci-
ficatus uel cõprehenſus relinquiť diſpõni iuris cõis.l.ſi cũ
dotẽ.in prin.ff.ſol ma.l.ſi extraneus.de condi. ob cãm igiť
in themate nřo cũ iſti ambo ſimul ingreſsi fuerũt monaſte
riũ & ſic mortui ſunt ciuiliter & ficte dico qđ ex diſpoſitio
ne ſtatuti uir nil põt lucrari,quia hoc nõ diſponit ſtatutum
neque ad hunc caſum poteſt extẽdi.ut patet ex premiſsis.
ſumus ergo in diſpõne iuris cõmunis.Sed hoc non uult ius
commune,imo ius decidit contrarium.ſcilicet quod uter-
que ſuum retineat ut ſine damno remaneat. ut in aut. de
ſanc.epiſ.§ ſi uero conſtante.uer.ambobus.& gl. in. l. deo
nobis.C.de epi.&.cle.& ibi etiam oo.doc.nec teneor pa-
cto in caſu noſtro ꝙ in aliquo huic deciſioni refragatur.
nam aliquod pactum de aliquo lucrando in caſu mortis ue
re uel ficte ambarum coniugum nno interuenit inter con-
iuges præfatos.nam ſi pactum in contrarium interueniſſet
receſſum eſſet a diſpõne iuris communis & pacto eſſet ſtã
dum.ut.l.ſi.C.de pac.conuen.& hoc uoluit tex.in.d.§. ſi cõ
ſtante.uer.ambobus igitur & Cy.lo.fre.pe.in.d.l. deo no-
bis.ceſſante igitur hoc pacto in contrarium & ſtatuto hũc
caſum non etiam comprehendente ut non comprehendit
deciſa eſt hæc.q.a iure cõi per caſum dicti.§.ſi uero conſtã
te.turpe igitur eſt de caſu legis claro & aperto dubitare.
ut.l.ancille.C.de fur.&.l.ij.§.denique.de ori. iur. adeo aũt
quod uir uel uxor aliquid per mortem ciuilem alterius lu
cretur oportet lucrantem naturaliter & ciuiliter ſuperui-
uere & in ſeculo remanere.ut in aut.de onp. §. diſtrahun-
tur.uer.ſm occaſionem.in.ſi.&.d.l.deo nobis.alias non ut
patet in iuri. præal. Et ex prædictis ſatis & abunde patet
reſponſum ad allegata per ꝑcedentem doctorem cuilibet
intelligenti iñ euidentius declarando rñdeo ut lumen gen
tibus reueletur.& primo dico quod in.§.ſi maritus. eſt ca-
ſus ꝯ allegantem eum ibi. n. eſt caſus quod ſi uir uel uxor
fuerint pacti de dote lucranda uel reſtituẽda ſi mulier de-
ceſſerit ipſa naturaliter moriẽte ex illo.c. mortis naturalis
põt agere ſed non ex alio.c.ſ.ſi aliter ꝗ per mortẽ natura-
lẽ ſoluatur.i.ipſis ambobus ſimul ingredentibus monaſte-
riũ.& ita no.in glo.multis.o.modis & articulis diſſoluitur
3 matrimoniũ de iure ciuili.ut.d.§.diſtrahuntur.† Itẽ & per
mortẽ naturalẽ.ut eo.ti.ſi.deinceps.& hoc ultimo caſu di-
citur decedere quia uerbum deceſſerit mortẽ naturalem ſi
gnificat ut ibi eſt tex.&.gl.& in.d.c.ſuceptũ.& in concor
ibi alle.ut.l.interdicit.ff.de condi.inde. & tunc per mortẽ
diſſoluitur mřimonium ſed per ingreſſum monaſterij di-
citur diſſolui in uita.ut expreſſe dicit tex. in.d.§.diſtrahun
tur in prin.lex uero quod de pariter. nil faciat ad caſum
propoſitum preallegatum ſed potius contra quia ibi atten
ditur qui ſuperuixit & ita hic quo ad lucrũ ſed hic neuter
ſuperuixerit.& no.quod.l.ſi duos.§.ſi maritus.cum.l.quod
de pariter.cum materia loquuntur in caſu dubio quando
plures naturaliter moriuntur quis primo mortuus præſu-
matur & attenditur & cõiecturatur debilitas naturæ. nos
autẽ ſumus in caſu certo mortis ciuilis quia pariter ſimul
in eodem tempore intrauerunt monaſteriũ nec eſt hic quę
ſtio de prouocto & in certis nõ eſt locus coniecturæ.ut.l. con
tinuus.§.cum ita.ff.de uerbo.obli.&c.Pe. de Ancha.

In.Mcccev. die ultima mẽſis ſeptẽbris firmata fuit pax
& cõcor.inter.R.in chriſto patrẽ.&.d.dñm de alcoſia ſan-
cti euſtachij &c.b.&c.in ſpiritualibus & tẽporalibus uica
riũ generalẽ ex una parte & comitẽ manfredũ de comiti-
bus de cumulo ſuo noie & procu.noie mani cõteſtabilis cũ
ſufficienti mandato,quia in effectu per ipſum dominum le-

gatum

gatū fuit præfatus comes manfredus noibus prædictis in
ueſtitus & uicarius cōſtitutus per ſanctā rō.ec. de quibuſ-
dā caſtris & terris de quibus in inſtrumento ſuper hoc cō
fecto fit mentio cū pactis & modis de quibus in cōceſsio
ne uicariatus aſr ſactis ipſi magno conteſtabili plenius
continet. Promiſit etiam idem do. ca. apoſtolice ſedis
legatus noxiā uel nouitatē uel offenſam quoquo mō non
inferre aduerſus ipſum magnū conteſtabilē & uerſa uice
præfatus comes manfredus noibus prædictis ſolenniter ꝓ
miſit pfato dño legato noie ſancte matris eccleſie recipiē
ti qđ ipſi & oēs alij de domo ſua erūt fideles & obediētes
& præfato do. legato & ſuis ſucceſſoribus obedientijs &
parebunt in ſingulis & ꝯ ſtatutū dicte eccleſiæ dñi legati
& ſuorū ſubditorū nec ꝯ ciuitates terras & caſtra nec ſub
ditos eccleſiæ & legati prædicti unquā aliquid attentabūt
uerbo uel opere ſed ſuis totis uiribus & bona fide & ſine
fraude ꝯ quoſcunque iuuare & conſeruare curabunt &c. ꝓ
ut in dicto inſtrumento ſuper hoc confecto ſerioſius contī
net. Quo ſtante præfatus. R. legatus ad ipſius pacis ſincerā
cōſeruationē anhelans ad bonū ſtatū præfatorū comitū ue
qđ corde gerebat interius per actus facti demōſtraret exte
rius. In. Mccccvij. de mēſe ſeptēbris præfatū comitē man-
fredū tanq̄ ſibi fidū & ſumma dilectione coniunctū ut qui
libet ex qualitate attributi ei honoris pōt clare diſcernere
fecit cōſtituit & ordinauit ſuū generalē capitaneū gentiū
armorū cū aſsignatione baculi & plenaria poteſtate q̄ in ſi
milibus talibus capitan. cōcedi cōſueuit & cū ꝓuiſione in
ſtipēdio adinuicē ꝯueniēs durāte aūt eius capitaneatu p ca
rolū de malateſta ſcriptū fuit de annis domini. Mccccviij.
& menſis ian. unū breue de milleſimo prefato dño legato
in quo in effectu ſignificabat ei qūo ſenſerat in bononia ul
gere magnū tractatū & uideret bene & aduerteret & ꝓui
deret prout. p. fuerat uidereſ. aliud ſimile ſcripſit dñs Iaco
bus de iſolanis. ſ. quod ſentiebat infallibiliter tractatū eſſe
ꝯ eum & propterea haberet bonam diligentiam ad perſo
nā & ad ſtatum ſuum ſcribebat ēt ſuis qui morabantur cū
eo aliud ſimile ſcripſit ratel de atrio de tractatu quem
ſentiebant & de bona cuſtodia demū de menſe martij in-
timauit dominus pandulphus præfato. R. domino legato
quod ſentiebat quod dominus otto debebat equitare ſta
tim cū herbe eſſent magne ſup territorio bononiē. & qđ
uolebat ēt ire uerſus romandiolā. Itē ēt eodem tempore
intimauit Hug. de contrarijs. idem ēt quod præfati ſcripſe
rant ſenſit præfatus dñs legatus ꝯfeſſatū fuiſſe per quēdam
qui captus in cremona ſponte confeſſus fuit ꝙ currere de-
bebat cū ipſo dño ottone ſuper territorio ipſius dñi legati
eueniente ſtatim tꝑe herbarū. demū contingit quod dū p-
fatus dñs legatus oō aduerteret cām doloris excreſcētis in
terius præter oēm curā eius diligentiā & cogitatū ſolū oī-
potentis dei gr̄a qui ipm quotidie ad ſue ciuitatis curā pij
pr̄is more ſollicite uigilantē noluit ſua cura fruſtrare ſup-
uenit a caſu qđ ſe ſponte eius pſentie præſentauit menſe
aprilis maynardus de itinere ciuis bonon. notificās ſe req
ſitū de quodā tractatu ſe uolebat idē maynardus ꝙ a req-
rēte eū pleniorē informationē recipere & propterea talē
requirētē indicauit qui ſtatī cauto modo introductus fuit
in palatiū & ad pñtiam dicti dñi legati cui cognito qđ idē
maynardus icuſauerat eū dixi quæ dixerit maynardo alijs
pro parte do. frācīſci de galutio et idē cōiti manfredo pro
parte dñi ottonis ut ꝫ. et corā poteſtate confeſſus eſt. Qui-
bus auditis dñs legatus cognouit graue imminere poſſe ſi
bi periculū et ciuibus bō. ſi hæc pateſierēt maxime pp po
tentiā tunc dñi ottonis qui ſtatim re pateſacta cucurriſſet
in territoriū bon. nec poterat idē do. legatus prouidere per
capturā comitis quia per hoc non habuiſſet terras eius in
quibus receptate fuiſſent gentes dñi ottonis, ideo ſtatim ſe
crete ad caſtrū dicti dñi legati in bon. facit eūdem duci et
ibi cuſtodiri ut nullus ei loquereſ nec de eius captura ſcirē
tur, iā poſt aliquos dies uolens idē dñs legatus experiri ſi
talis homo perſeuerabat in his quæ ſibi dixerat eum ſecre
te duci ad dominū guidonem tunc poteſtatē bon. qui mo
nitus per eundē poteſtatem ut puram diceret ueritatē con

feſſus eſt ſe requiſiuiſſe quoſdam ciues bon. et præfatum co
mitem manfredum ꝯ ſtatum præfati dñi legati quæ confeſ
ſio infra ſeriatim. ſcribeſ quā ēt pdictus ſine aliqua uaria
tione ſponte fecit coram nouo poteſtate bon. quæ confeſ
ſio diligenter aduertatur dominus legatus talibus nō mo
dicū ut quilibet arbitrari poteſt cōmotus interius anxia-
batur a cura continua non audens hoc quouis modo exte
rius propalare pp imminētia pericula quæ ſtatui eccleſiæ
et ſibi uidebat incūbere hoſtilitatē et inuaſionem eiuſdem
domini ottonis ꝯ ipſum in territorio bonon. pertimeſcens
deliberauit pro tunc nihil penitus innouare contra aliquē
ciuē bon. uel ipſum comitē manfredū aut aliū huius ſcele-
ris participem ſed aliter cauto modo prouidere ut dictus
dominus otto ſic guerris et inuaſionibus aliunde fatigareſ
ita quod ad dāna ciuium bon. et contra ſtatū eccleſiæ ter-
ritorium bon. inuadere non poſſet et ita fecit licet cū gra-
uibus expen. ut infra diceſ. Veritatē tanti ſceleris adiuuat
contra eos comitem manfredum quia tunc tēporis ipſe co
mes fraternitatē & amicitiā magnā tenebat cū domino ot
tone præfato imo & compater eius effectus eſt. Et ſepius in
tempore prædicto miſit ad dominum ottonem cancella-
rium ſuum & ſecretarium. ſ. ſer antonium de barbaiano
quæ ad præſumptionem non modicam inferunt ꝯ eūdem
comitem manfredum. Huius rei ueritatem dilucidat ex-
preſſio eorum quæ præfatus comes dixit gatto ſocio nan-
nis domini ſpinelli & ipſi nanni dum poſt prædicta miſſa
fuiſſent ad ciuitatem aretij in ſubſidium communis flo-
ren. declarauit enim & aperuit idem comes præfato gatto
& naturam ſue intentionis eſſe non redire ad ipſum domi
num legatum licet eſſe ſtipendiarius & capitaneus ſuus
ſed potius redire ad terras ſuas & eundem nannem requi
ſiuit contra eundem dominum legatum quæ omnia aper-
te demonſtrant attentata et tractata per eundem comitem
contra ipſum dominum legatum. Ex quibus concluditur
ruptura pacis prædicte facta et tractatibus eiuſdem comi
tis et ſic ipſum non poſſe uti beneficio pacis et concordie
de qua ſupra in prin. breuis habetur mentio et ſic eundem
dominum legatum ab obſeruantia contentorum in pace
prædicta penitus ſolutum. Illa autem quæ dixit præfatus
gatto & nanni clare apparet in confeſsione & aſſertione
ipſius nannis quæ infra de uerbo ad uerbum ordinate de-
ſcribuntur. Prædicta adimplere uolens idem comes man-
fredus reuerſus de aretio iuit ad terras ſuas ut ſe facturum
prædixerat dictis gatto & nanni & requiſitus a præfato
domino legato ut ueniret bonon. denegauit uelle uenire
ſine ſaluo conductu quem non ſolum in forma communi
ſed cum tot ſuppletionibus ipſum uoluit & petijt quod
non modicam illud ſcientibus dubietatem & admiratio-
nem incuſsit. Perſeuerans idem comes in ſuo propoſito
contra eundem dominum legatum cum fuit bon. cum di-
cto ſaluo conductu & durante ſtipendio & capitaneatu
prædictis putans quod epiſcopus forliuien. eſſet male ꝯtē
tus de ipſo domino legato aperuit eidem epiſcopo quod
intendebat capere eundem legatum in caſtro bon. cum trā
ſiret de bon. forliuium & ſi contingeret eum non tranſire
per dictum caſtrum aīabat & inducere uolebat eundē ip-
ſum ut cum potētia patris ſue ipſum caperet in forliuium
conſiderato quod idem dominus legatus ſatis domeſtice
& ſine gentibus armorum ſolebat ire ſociatus ſolū cōci-
uibus bon. perſuadebatq; idē comes & eidē epo quod ſic fa
ciendo poterat ſe facere dñm forliuij & extorquere ab eo
dē dño legato multas pecunias & cum ipſe epiſcopus re-
ſpōderet ipſi comiti quomodo poſſet habere rochas licet
haberet terram comes reſpondit non dubitetis quia tum
feceritis actū ero ibi cū tot gētibus qđ ſubito habebimus
rochas. cum. n. habebitis cardinalem in manibus & gentes
armorum ad ſeruitia uidebitis quod roche ſtatim uenient
ad obedientiam ueſtram. Et quia idem epiſcopus ſup hoc
dixit fore cogitandum idem comes ſtatim infra mediam
horam receſsit de bon. nulla licentia petita a dicto domi-
no legato uel officialibus conducte ſtipendiariorum ꝯ cō
ſuetudinem aliorum ſtipendiariorum & ſuā qui alias cū re
cedebat

cedebat de bon.ſemper de receſſu ſuo conſcientiam facie-
bāt dictis officialibus quæ idem eps ſtatim retulit eidem.
d.car.hæc nedum ſoſpitionem imo apertiſsimam probatio
nem inducebant ipſi domino legato de rupta fide & de ru
ptura pacis & de tractatu & conſpiratione & contra eum
nemo creditur dubitare.Ex hac narratione & facti contin
gentia ſic quæritur utrum præfatus comes per prædicta ſi
contrauenerit quod ſe indignum reddiderit ab obſeruan-
tia promiſſorum ſibi & parti ſue in couento dicte pacis &
contentorum in illa ita quòd dictus dominus legatus lici-
te potuerit contrauenire & apprehendere ſupradictas ter
ras & rochas pro ſancta ro.ec.quæ & quas idem comes &
manfre.tempore dictorum tractatuum tenebat.

CONSIL. CCCCXXXIX.

1 *Feudatarius quæ ſeruare debeat domino ſuo & quando periurus effi-
ciatur.*
2 *Titulus criminis ex facti contingentia ex utroque iure oritur.*
3 *Diſcedens malo conſilio & proditorio animo ſub numero hoſtium com
putatur.*
4 *Voluntate ſola contrahitur ſeu committitur crimen laſa maieſtatis.*
5 *Citatio ſpecies defenſionis dicitur quæ ab imperatore nec ipſo papa nō
tollitur.*
6 *Teſtes ſingulares non probant.*
7 *Teſtis unus de mutuo ſi deponat & alius de confeſſione mutui an pro-
bent.*
8 *Gradus conſanguinitatis per duos teſtes probatur.*
9 *Ius ex facto oritur.*
10 *Voluntas mala coerceri debet.*
11 *Arma quando licite capiantur.*

IN CHRISTI noīe eiuſq; matris uirgi-
nis glorioſe marie & beati Antonij amen.
Ex prędicta facti narratione quis titulus cri
minis ſiue quod crimen oriatur & qua pe-
na dignū.primo eſt diſcutiendū.ſecundo ſi
ex probationibus ſic receptis aliqua reſultat efficax pro-
batio per quā iuſte iudex moueri potuiſſet ad inquirendū
ꝯ dictū dominū comitē.tertio.utrū abſq; alia inquiſitione
ordinarie formāda attentis diligenter oībus quæ in facto
narrant̄ de periculis imminētibus potuerit dn̄s legatus in
cipere ut ſic dixerim ab executione apprehendendo caſtra
ꝑdicta prius conceſſa in fauendo ut prædicit̄ eidē comiti.
Quo ad primū uſ quod ex facto narrato oriat̄ duplex titu
lus criminis Primus deſcendens ex.l.feudali.Secundus de
ſcendēs ex.l.canonica & legali.Cautū nanq; eſt lege feudi
1 ſatis clare quæ ueniant in fidelitate.& dicit tex. qđ † feuda
tarius ſex debet habere in memoria.ſ.incolume tutū hone
ſtū utile facile poſsibile quorū quodlibet tex.ſeipſum de-
clarando proſequit̄ in.x.col.de forma fidelitatis.c.j.in pri.
ubi ſubdit quod ille qui i prædictorum præuaricatione de
phēdit̄ cēſeri debet ꝑfidus & periurus & ad ꝓpoſitū pōderari
debet expoſitio de uerbo icolume uidelicet ne ſit in dāno
dn̄o ſuo de corpore ſuo & ſubdit quod nunq̄ debet eſſe in
cōſilio uel in facto ꝑꝑ quòd dn̄s amittat uitā uel membrū
aliquod uel honorē.quē tunc habet uel haberet in poſterū
Itē dicit ibi tex.quod ſi ſcit grandē domini iacturā molien
tē debet ſuper hoc quā citius pōt dn̄m certiorare ut periculo
dominus ſciēs prudēſq; piculū ualeat declinare qđ ſi for
te fidelis qs eſſe debuerit doloſus aut negligēs inuētus fue
rit ſe beneficio cariturū agnoſcat. Itē tex.io.c.j.in tit. quę
fuit prima cauſa beneficij amittēdi.ponit plures cās ingrati
tudinis ꝑꝑ quas uaſallus priuat̄ feudo & inter alias cū fue
rit inſidiatus qualitercūq; ꝯ dn̄m & gn̄aliter dicit ꝙ mul
tę cauſe nō expreſſe poſſunt occurere grauiores expreſsis
quas diſcreto & ſolerti iudici arbitrandas relinquit. q̄ aūc
poſſet eſſe grauior cā q̄ ꝯ ſtatum pacificū.R.p.& dn̄i.d.car.
talia machinari.uidelicet eū ꝓditorie capere ad hoc in ca
ſu quo non poſſet ipſe alium uidelicet. d.ep̄m incitare &
ꝓuocare ad capturā rebellionē ciuitatis forliuij & cū ptā
ce.d.& gentibus armorū amicitia copulare & ordinare cū
eo hoſtilē impetū & incurſum ſuꝑ territorio bon. hic mō
cogitās terras aliquas territorij occupare. & inſuper qđ
horrendū eſt hæc oīa machinādo dū eſſet ſuus capitaneus
generalis & ſic ex alio capite q̄ ex lege feudali eidem. d.l.
erat obnoxius ad fidelitatē.maxime igit̄ & abhominabi-
lis conſpiratio erat illa prohibita & dānata non ſolū inter
chriſtianos ſed ēt inter ethnicos & publicanos qui non ma
lefaciunt his quibus benefecerint,& ideo talis conſpiratio
ſeueriſsime legibus & canonibus punienda eſt.xj.q.j c.cō
iurationē.&.c.conſpiratione.Ex iſtis liquido apparet ex ti
tulo criminis quod deſcendit ex lege feudali eundē dn̄m
comitē inſidiando uitę domini legati & non reuelando q̄
a prædictis aſſenſerat a prædictis tractatibus dicto feudo
2 reddidiſſe ſe indignū.† Dixi ulterius quod ex prædicta fa-
cti contingentia orit̄ titulus criminis ex utroq; iure cano-
nico & ciuili.& duplex inſpecta qualitate perſone & cri-
minis attentati.ex qualitate.n.perſone apparet quod ꝯ per
ſonā et ſtatum cardinalis et legati et ꝯ ſuum propoſitū ra-
tione ſtipendij cuius ratione ꝯmitur militare delictū mol-
tiſarie multiſq; modis & auget̄ dignitate præpoſiti in gra-
du militie ut plene patet.ff.de re mili.l.2.§.his qui ab ho-
ſtibus.&.§.qui ſeditionem.&.§.qui propoſitū.&.l.omne
delictū.§.exploratores.&.§.qui propoſitū ſuum.&.§ pro
ditores.nam dicit ibi tex.ꝙ tales habent̄ pro hoſte nō pro
milite.Itē qualitate ſolius cardinalatus conſpiratio ꝯ ipſū
facit crimē atrociſsimum & puniendū ad exēplū criminis
leſę maieſtatis.c.felicis.de pęnis.li.vj.talis.n.ubi dicit tex.
habet̄ ut diffidatus & bannitus.et de feudis ibi ſubdit tex.
quod ipſo iure adeo priuatus et quod ad eccleſias a quibus
obtinent ſic libere reuertunt̄ quod earū rationes de ipſis
pro ſua uolūtate diſponāt et notanter pondero quo ad ca
ſum noſtrū gloſſam ibi poſitā ſuper uerbo diſponāt.dū di-
cit illis non uocatis ēt ſi de facto poſsiderent quæ gl.forti-
ter facit quod dn̄o legato licuerit dicto comite nō uocato
occupare ſua caſtra feudalia.et ratio eſt in promptu poſt-
q̄ tex.ibi habet enim pro diffidato et bannito.nā talium bo
na poſſunt inuadi et occupari.c.ꝓ humani.ad ſi.de homi.
li.vj.ubi tex.in ſimili & minori delicto dicit quod ſufficit
conſtare de illo ſcelere probabilibus argumentis nec alia
ſnia depoſitionis requirit̄ ut ibi dicit litera.in ſi.c. & ſic ēt
ratio in caſu noſtro quia in re militari præpoſitus ꝯ ſuum
dn̄m talia attentabat.unde numero hoſtiū debuit eū habe-
re do.car. ut. d.l.omne delictū.§.proditores. & per ꝯñs bo
nōrum ſuorū uelut hoſtium occupatio permiſſa,nam ēt ut
ſh facto narrat̄ miſſus aretium cum gentibus non rediuit
recta uia ad dn̄m ſed ad terras ſuas ſe contulit nec abſq; ſal
uo conductu ad dn̄m redire uoluit & poſtq̄ rediuit non ac-
cepto commeatu ꝯ morē ſolitū diſceſsit unde ēt trāſfuga
3 ex hoc dici debet de quo tex.ſic † dicit qui malo conſilio &
proditorio aio diſceſsit in hoſtiū numero haberi debet.l.
poſtliminiū.§.transfuge.ff.de capti.pro hoc optime quod
no. Bar.in dicta extrauagāti qm.ſuꝑ uerbo rebellando in
4 uerſu circa ſi.n.ſ.de pena.ubi dr̄ ꝙ ēt ſi occulte rebellis eſt
imperij licitum eſt ipſum occidere nā ipſo facto pęnā in-
currit & in iudicio quo proceditur de homicidio hoc liqui
dabitur an fuerit rebellis,ut ar.de ope.no.nun.l.de pupil-
lo.§.ſi quis.&.§.toties.Ita dicit ibi ex quo poſſumus in ca
ſu noſtro per maioritatē rationis inferre quod ſi eſt licitū
talem occidere ante reliquā ſniam multomagis bona feu-
dalia romane eccleſiæ ſtatim inuadare poſtea cognoſcere
utrum dictū delictū commiſerit necne de quo infra latius
dicam.facit.l.nec in ea.ff.de adul.ibi qui occidere pōt adul
terū multomagis iure contumelia poterit afficere &c.Po-
ſtremo ex dicta facti contingentia oritur titulus criminis
leſe maie.eſt.n.dominus cardi.legatus in prouincia unde
trahit originem idē comes et domus ſua tota et caſtra ſua
& aliæ quæ apprehendit dominus legatus ſunt feudalia ec
cleſie romane & infra terminos dicte prouincie ex quibus
idē comes eſt de iuriſdictione dicti legati tam ratione feu
dorū ut dictū eſt q̄ ēt ratione legationis in prouincia ita
quod iure cōi habet ſuper ipſum et dominum ſuam fundatā
iuriſdictionem de iure communi.xvj.q.vij.c.omnes baſili-
ce.et.c.nimis.de iureiuran.per Inno.et quod no.in cle. ne
romani.

romani.de elec.delinquendo igiꝛ idem comes ut in thema
te prę́ſupponitur deliquiſſe non eſt dubiū incidiſſe in cri-
mine læſe maieſtatis quia ꝯ pacificū ſtatum terrarū roma.
eccle.& ꝯ perſonam legati apoſtolice ſedis dñi ſui talia
attentauit & ſceleſtam iniuit factionē quod ſufficit ad præ
dictum crimen ꝯhendum : ut. l.quiſquis.C.ad. l. iul. maie.
ibi eadem.n.ſeueritate uoluntatem ſceleris qua effectū pu
niri iura uoluerint,& in.l.fi.eo.tit.ibi ex quo ſceleratiſſi-
mū quiſq; conſilium cepit exinde quodammodo ſua men-
4 te punitus eſt.† Ex quibus legibus clare patet quod ſola
uoluntas declarata per aliquem actū ut in caſu noſtro ſuf-
ficit ad hoc crimen læſe maieſtatis ꝯhendū tā ꝯ principem
ꝙ ꝯ illos qui ſunt pars ſui corporis ut cardinalis legatus
apoſtolice ſedis.facit vj.q.j.c.ſi quis cum militibus. & no-
uiſſima conſtitutio extrauagans imperatoris henrici de
crimine maieſtatis loquēs clarius hoc dicit quę icipit qm̄
nuper ubi dicit declaramus ꝙ oēs illi & ſinguli ſint rebel
les & ifideles imperij qui quocunq; modo publice uel oc
culte ꝯ noſtrum honorem infidelitatis & rebellionis ope-
ra faciunt & contra noſtram & imperij proſperitatē aliqd
machinantur ꝯ nos ſiue officiales noſtros in his quæ eis ad
commiſſum officium pertinent &c.& tales reputantur ho
ſtes & rebelles ēt antequam fuerint per ſnīam condemna-
ti ut ibi dicit tex.facit cle.paſtoralis.in prici.de re iudi.ubi
ſuper delictis tantummodo attentatis non conſummatis
contra imperatorem procedebat ipſe contra regem rober
tum ſed dici poſſet leges prælle.loquuntur in crimine lę
ſe maieſtatis quod committitur ꝯtra imperatorem uel eius
officiales non aūt loquuntur cum delinquitur ꝯ papam uel
eius legatum unde ad eos pęnæ non ſunt extendende.l.in-
terpretatione.ff.de pę.&.c.pęnis.de re.iu.li. vj. ſo.dico qđ
d.ll.trahuntur ad papam & eius rectores nam ſi in perſe-
cutione uel machinatione contra unum cardi. dicimus qđ
punitur ad exemplum criminis læſe maieſtatis. c. felicis.
de pę.li.vj.multofortius ſi contra ſtatum romane eccleſiæ
machinantur talia uel contra legatum car.apoſtolice ſe-
dis ut in caſu noſtro.licē ſatis uidetꝛ fieri contra ſtatū impe-
rij & tranquilitatem ſi ſit ꝯtra roma.eccle.cuius eſt aduoca
tus & defenſor & ſic iurat cle.j.de iureiu.eſt.n. magna con
iunctio inter eccleſiam & imperiū in aut.quomodo opor-
tet.epi.in prin.& hoc tenet Bar.in extrauagan. præal. qm̄
ſuper uerbo rebellando.ſumit.n.eccleſia ſibi leges in adju
toriū ubi deficiunt canones.x.diſt.ſi in adiutorium. Ex his
omnibus clare patet deciſio quo ad primum dubium. nam
ex narratis in themate reſultant plures tituli criminum &
per conſequens pluribus legibus fit reus idem comes.pri-
mo ex lege feudali.ſecundo ex can.felicis qui perſequitur
crimen contra car.commiſſum ad exemplum criminis læ-
ſe maieſtatis.tertio ex lege militari multipliciter ut predi
xi.quarto directe ex crimine læſe maieſtatis. & hæc clare
probantur in prælleg.ll.& rationibus.Deſcendo ad ſm du
bium in quo quæritur an reſultet aliqua efficax probatio
ex probationibus ſic receptis per quas dominus legatus iu
ſte moueri potuiſſet ad inquirendum contra prę́fatum co
mitem.& uidetur quod nulla reſultet cōtra ipſum efficax
probatio duabus rationibus. Primo ratione omiſſę ſolen
nitatis in eorum exceptione.Secūdo ratione ſingularitatis
in eorum ratificatione.Prima ratio probatur per regulam
generalē in.l.nō ita.diuus de ado.l.ea.C.quō& qñ iu.&.c.
5 in nomine dñi.de teſti.&.c.nos in quęquam.ij.q.j. † citatio
enim eſt ſpecies defenſionis quam non poſſet tollere impe
rator uel papa.cle.paſto.ad fi.de re iu.ubi ſnīa imperatoris
eſt ipſo iure nulla propter minus legitimā citationē.ſi igi-
tur eo nō citato uel monito.d.legatus ad examinationē te
ſtium proceſſit nullū eidē domino comiti præiudiciū gene
rauit.ut.d.c.in nomine do.ibi admonēdus eſt ſemꝑ aduer
ſarius ut ad audiendū teſtes ueniat. & quia hoc omiſſum
eſt neceſſariū eſt ut quia ꝯ legē actū eſt non habet firmita-
tē.ecce ergo caſus expreſſus quod atteſtationes prędictorū
teſtium nulle ſunt & per ꝯñs nihil probant.ad hoc.3.q.ix.
certe.& non ſolum in receptione teſtium ſed ēt in accuſa-
tione & in ſnīa & generaliter in omnibus eſt dicendum ſi

aduerſus abſentes non per contumaciam ſtatuuntur ſnīe ip
ſo iure irrite ſunt & non ualent.3 q.ix.oīa. &c. d. l.ea quæ.
&.c.j.de cauſa poſſ.& proprie.ibi nec nos ꝯ inualidam par
tem aliquid poſſumus diffinire.Secundo quod nullam fa-
ciunt fidem probatur ratione ſingularitatis in eorum teſti
6 ficatione.certum † eſt.n.quod teſtes ſingulares non probāt
cum diuerſitas temporis; inducat diuerſitatem actuū ſed
in caſu noſtro maynardus teſtificatus de alijs actibus quā
nānes:nānes de alio ꝙ gatus & eius ſocius & dominus epi
ſcopus de alio quam prædicti & ſic de nullo actu eſt plene
probatum quod fieri debet ad minus per duos iuxta illud
in ore duorum &c.de teſti.c.in omni. unus aūt ſingularis
in facto non probat.c.ueniens.de teſti.&.4.q.3.iureiuran-
di.j.quod autem duo ſaltem teſtes debeant interfuiſſe ſi-
mul facto de quo agiꝛ patet.C.de codi.l.ſi.§.ſi.de teſta.l.ſi.
4.q.ix.nihilominus.4.q 3.in teſtibus.de electio.bone uerſu
quanuis.& de proba.c.licet.uer.quanquam hoc optime de
monſtrat teſtimonium. illorum ſacerdotum quos daniel
7 examinauit.xiij.hinc eſt quod † ſi unus teſtis probat de mu
tuo alius de confeſſione mutui ueluti ſingulares non pro-
bant,nam licet concordent in iure quia dicunt obligatio-
nem eſſe tñ non concordant in facto. i. in numeratione iō
non probāt.ad hoc quia no.in Spe.de teſte.§.j. uer. ſed po
ne egi de ſuc.abinteſt.c.fina.& hac ratione dixit Pe.de bel
quod teſtes ſingulares non probant conſuetudinem.ut no.
Cy.C.quæ ſit lon.con.l.j. &. l. conſuetudinis. ergo in caſu
noſtro cum deponat de diuerſis locis & temporibus non
uidentur probare ueluti ſingulares. His non ob. aliter &
ſubtilius eſt dicendum & præmittendum ꝙ do. legatus in
prouincia romandiole ſibi decreta & in alijs habet genera
lem iuriſdi.ratione legationis & maiorem oībus alijs poſt
papā.c.ſi abbatem.de ele.li. vj. Eius officium ſicut omniū
præſidentium principale eſt curare ut pacata atque quieta
prouincia ſit quam regit quod no.difficile obtinebit ſi ſol-
licite agat ut malis hominibus prouincia careat eoſq; cō-
quirat.Ex iſta.l.patet quod preſes prouincie pōt generali-
ter inquirere ꝯ delinquentes pro quiete prouincie & eſt ca
ſus in quo inquiſito promittitur. Ad propoſitum ergo cū
ſollicite ageret do.legatus ut pacata & quieta eſſet prouin
cia uel ēt nunciata eſſet illa de quibus in themate turbatio
nis prouincię & totius ſtatus eccleſiæ tacite & occulte te-
ſtes prædictos recipit qui deponunt ꝯ comitem ut ex di-
ctis eorum patet certe non poteſt dici nulla imo contra co
mitē commouere do.legatum iuſte potuerunt ad eius ca-
pturam & ſpecialem inquiſitionem formandā ſi ex his ma
ius ſcandalum nō timuiſſent.ad hoc no. Bar.in.l.iij.§. ſi pu
blico.de adul.&.c.dudum.de elec.per Inno.& maxime in
crimine læſe maieſtatis in quo coniurationem lucij catili
ne niſi mulier detexit & marcum tullium conſulem iudi-
cem eius inſtruxit ut dicit tex.in. l.in quæſtionibus. ff. ad.l.
iul.ma.Itē eſt tex.expreſſus in ſiḿi delicto. ſ. hæreſis in quo
ſi ex publicatione teſtium poſſet periculum imminere poſ
ſetis non citata parte teſtes in occulto recipere adhibitis
quibuſdam uiris prouidis & honeſtis & ualent dicte atte-
ſtationes ac ſi citata parte recepte fuiſſent. tex. eſt in. c. ſi.
de here.li.vj.& ſi ſunt iſta delicta heresis & læſe maieſtatis
c.uergentis.de hære.Nō ob.ſecundum contrarium de ſin-
gularitate teſtium in quo aduertendum quod quandoque
deducitur unum factum quo perficitur uno loco & tēpo-
re & unum homicidium adulterium uel una obligatio ex
conſenſu ut mutuum commodatum uel depoſitum & hoc
caſu ſi teſtes deponunt de diuerſis locis & temporibus ue-
luti ſingulares non probāt identitatem facti ex quo naſci-
tur obligatio & actio quæ deducte ſunt in iudicio.& ita in
telligitur exēplum de ſuſanna.& alia iura quæ de ſingula-
ritate loquunt.quoddā eſt factū quod non capit eſſentiā in
momento tēporis uel in uno loco ut eſt conſpiratio coniu
ratio & tractatus de quo queritur in themate cōficitur.n.
una commotio rebellio ex uarijs apparatibus ſiue præpa-
ramētis ut erat in caſtro in quo unus uolebat inuadere ho
ſtiliter territoriū,alius occupare illud caſtrum alius illud
alius capere dominiū lega.&c.Ex iſtis tam uarijs & ſingu-
laribus

laribus actibus ut dixi. perficitur unus tractus una rebellio & commotio ꝯ ſtatutū & quilibet teſtis deponens de actu ſingulari & diuerſo ab alio deponit de tractatu & conſpiratione & eam perficit & hoc caſu ſingularitas teſtiū probantium licet ſingulariter hoc & illud nō uitiat. quod uidetur de mente gloſſatorū & doctorū in ſimilibus caſibus not. xvj. q. 4. nolumus in glo. ecce. iij. q. ix. nihilominus. per Inn. de accuſa. c. qualiter & qn̄. p Accur. ff. de teſti. ob carmen. per Guiliel. in ſpe. de teſti. §. iam de interrogatorijs. uerſi. item. de tempē. & in uerſi. quid ſi unus. & in uerſi. denique. § j. uer. quid ſi unus. &. §. nunc tractemus. uer. quid ſi ille. & uer. item no. Ex quibus omnibus colligitur quod ſi uolo probare aliquod quod habeat continuationem & tēporis perſeuerantiam ſiue ſit totum unū ſiue habeat actus & partes diſtantes & ſeparatas ſingularitas teſtium reſpectu temporis & loci non uitiat. alias ſe aſtringeret ad impoſſibile de facto ſi uellet oia continuata & diſtantia ſiue ſeparata per eoſdem teſtes probari ꝯ. c. nemo pōt. de re. iu. lib. vj. Sed contra prędicta obijcit & uī quod licet pluralitas diuerſorum actuum ex quibus coniuratio & tractatus perficiūtur non requirat cōcordiam ſingulorū actuū in oibus teſtibus. tñ uī exigi neceſſario quod quilibet actus ſingularis probetur per duos teſtes. quod uidet̄ tenere in ſi. q.

8 † Inn. in. c. ſeries. extra de teſti. ubi dicit quod quilibet gradus debet probari per duos teſtes qn̄ uolo probare conſanguinitatem in certo gradu. idē dicit de pſump. c. illud. ubi dicit quod ſi uolo probare famam non ſufficit ꝙ unus teſtis dicat eſſe in una parte ciuitatis alius in alia. idē uī placere. Archi. in præalle. c. nihilominus. ubi dicit quod ſi uolo probare me poſſediſſe. x. annis & unus deponit de certis annis alius de alijs & tertius de alijs non ſufficit, quia quilibet facto probando per teſtes requiritur pluralitas. ad hoc reſpōdeo poſt Pau. de lraza. ex cuius diſputatione habentur hmōi quæ proxime dixi quod qn̄ eſt aliquod quod non pp ſe ſed pp illud quod ex eo elicit̄ eſt finalis intentio pbare uolentis qōq; eſt aliquod quod per ſe & pp ſe eſt pbandū. Primo caſu quæ proxime dixi poſt Archi. Inn. & Vin. ſecūdo caſu qn̄. ſ. per ſe & pp ſe eſt aliquod probandū dixi & habet locū doctrina pdictorum glo. & Spe. de quibus. s. primo caſu ponit exēpla in conſuetudine quæ elicit̄ ex actibus in tñ quod ipſi actus per ſe non ſunt ipſa conſuetudo quicunq; fuit ſed ex eis elicitur pp tacitū conſenſum populi tunc non ſufficiunt teſtes ſingulares quia teſtis de actu deponens eo ipſo nō dicit de conſuetudine cū unū nō ſit aliud. ſic eſt ēt de conſanguinitate. nā aliquis gradus nō facit me conſanguineū iō quilibet gradus debet pbari per duos teſtes ſed ſi ex dictis ſigulorū nō reſultat aliud niſi ipſum factū quod deducit̄ ut me iuriſdi. exercuiſſe. nō ſi unus de una cauſa, alius de alia unus de cā titij alius de cā martini ſinguli ex his dictis de iuriſdi. deponūt ſilr quod poſſedi ſi unus dicit ꝙ collegi ſrumentū alius hordeū alius uinū ex his dictis reſultat poſſeſſio quia quilibet actus eſt poſſediſſe. idem de extare memoriā alicuius facti ſi unus ab uno alius ab alio audiuit pbatū eſt memoriā extare. ex iſtis in prædicta diſputatione concludit qđ qn̄ actus plures habēt unā originē & unā cām illa origo probat per teſtes ſingulares reſpectu ſed ubi actus ſunt ſeparati dicuntur tñ iterati pp expręſſam ſimilitudinem non identitatē requirūt tunc plures teſtes alias nō pbant. Iſta eſt theorica ſua quæ ad propoſitum applicata concludit quod in caſu nr̄o non noceat ſingularitas in teſtibus quia quilibet ex eis probat actū licet diuerſum quia ſonant in conſpirationē & tractatū ꝯ ſtatū & perſonā dñi legati ex dicto. n. cuiuſlibet teſtis reſultat actio cōſpirationis ſicut ex pbatio cuiuſlibet actus iuriſdictionalis reſultat iuriſdictio uel ex recollectione fructuū diuerſorū reſultat poſſeſſio uel ex auditu diuerſorum reſultat memoriā extare. ea illa ergo diſputatione ſolenni ſubſtinent̄ dicta dictorū teſtiū ut ſint ꝯteſtes in pbando tractatū & cōſpirationē & incipit qō ꝯ inſtrm debiti opponit̄ quod eſt uſurariū. Venio ad tertiū & ultimū dubiū utrū licuerit dño legato dicta caſtra apprehēdere, & ſic ab executione incipere pōderatis diligēter in facto cauſis ex qbus motus fuit de periculis uitandis. Et quod ſibi non licuerit pbatur quia oia iura uulgaria ſunt p iſta parte qđ debeat procedi ſeruato iuris ordine nō a ſpoliatione incipere. c. conquerente. de reſti. ſpol. C. de execu. rei iu. l. nimis prope re marcelle. Item prohibita uidet̄ ſibi iniurie proprie proſecutio & eſſe iudex in facto pprio maxime occulto. c. ex parte. de ur. ſig. per Inno. l. j. C. ne quis in ſua cā. iō. n. uigor iudiciorū iuriſq; publici tutela in mediū conſtituta eſt ne qs ſibi ipſi pmittere ualeat ultionē. ut. l. null'. C. de iudcis. Item ēt præſuppoſito hoc fuiſſe crimē læſe maieſtatis & notoriū debuit pcedere proceſſum & ſnia non aūt ex abrupto ad arma pſūpere ut cle. paſtoralis. de re iudi. nec ſue aſſertioni credendū uidet̄ ſi dicat quod imminebant pericula & ſcandala ſi a pceſſibus & ſentētia incepiſſet. c. quoniam ꝯ falſam de pba. &. c. a nobis. de teſti. ſi. n. aſſertioni iudicis ſuper ſcandala imminentia credēdū foret ſemper poſſet hinc ſumpta occaſione ab executione incipere. talibus autē figmentis & fraudibus obuiandū eſt. c. porro. de diuor. Item ſm rectū ordinem procedē di gladius ſpiritualis debet pręcedere gladium temporalem. de here. c. excōmunicatus. §. j. de homi. poſtulaſti. de iudi. cum non ab homine. in nouel. per Hoſt. in ſumma. de treug. & pa. § quid ſit iuſtum bellum. His non ob. ꝯrium uidetur de iure dicē-

9 dum facti circunſtantijs diligenter pōderatis. † nam ex facto ius oritur. l ſi ea plagijs. §. in cliuo. ff. ad. l. aquil Et præmitto pro clariori intelligentia dicendorum quod ex prædicta inueſtigatione & informatione a tot uiris fide dignis potuiſſet de iure dominus legatus formare ſpecialē inquiſitionem contra dictum comitem. Item etiam ad torturam ponere propter tam urgentia indicia contra ipſum quinimo ea tot teſtibus ipſum ēt præſentem condemnare ſi ſe aliter non purgaſſet per ea quæ dixi ſuper. ij. dubio facit ad hoc quod no. Inn. d. c. dudum. preal. & C. ad. l. iul. maie. l. ſi quis. ſunt enim tot manifeſta indicia de tractatu & rebellione ea dictis teſtum fide dignorum habita. nam ut dictū eſt ſola mulier marcum tullium conſulē de coniuratione catiline mouit ad inueſtigandum de dicto crimine contra eum & ſecrete quantum potuit, ut. d. l. in quæſtionibus. Ad propoſitum igitur dominus legatus cum iſto comite uolēs dimicare cum minori detrimento ſue reipublice & ſubditorum quam poſſet noluit eum capere quia per eius capturam alij de domo remanſiſſent in caſtris & terris prædictis feudalibus & alij mouiſſent bellum. ex alia parte dominus otto multis gentibus premunitus territoriū inuaſiſſet & auxilia pbuiſſet. & hec erant ueriſimiliter pp ſimplicem capturam dicti comitis Silr ſi per uiam iuſtitie ſeruato iuris ordine proceſſiſſet ꝯ ipſum abſēē & in caſtris degentem nam fortius & audacius reſtitiſſet in libello. cogitauit igit̄ ſapienter dñs legatus eripere ſibi peccandi audaciam dum uoluit præuenire in occupatione terrarum pdi-

10 ctarū. nā ut dicit † canon mala uoluntas cohibenda eſt & debilitare quæ nocitura ſunt laudabile ac piū uī. xxiij. q. iij. c. ſi quis fortitudinē. & c. ſi poteſt. nam admit̄ ſic agendo malis ptās delinquendi & bonis conſulit̄ ut in pace uiuat̄. eādē cā & qōne. c. ab imperatoribus, cū ergo dñs legatus probabili iudicio crediderit ſe & ſua offendi nō poteſt dici culpabilis ſi preuenit hoſtē. nam hoſtis merito dici poteſt ex quo ſceleſtā iniuit factionē & ſceleratiſſimū conſiliū cepit ut dictis. & l. ſi quis. & l. fina. ad. l. iul. ma. Probat hoc fortius per uiam iuris cōmunis ꝯ futurum grauamen ueriſimile inferendū poteſt quis ſibi proſpicere preueniendo in appellatione. c bone. de ap. ergo uidetur ſimiliter p quod uiam facti reſiſti poſſit ſi mora interpellandi uel adeundi iudicem eſt allatura periculum, ut. l. ait prætor §. ſi debitorem. ff. de his quæ in frau. cre. nam contemni poteſt ſtatutum legis & canonis ſi in eius obſeruantia mora afferat periculum. lege. pupillo. §. præterea generaliter. ff. de ope. no. nun & c. fin. de iu. & c. licet. de ferijs. Et maxime hoc uerum illis qui ſe parant ad bellum inferendum a principe non inductum. tales. n. latrones appellantur. l. hoſtis. ff. de cap. contra latrones autem publicos dicit tex. cuncti ius ſibi ſciant pro quieta communi exercendi publice ultionis

ultionis indultū & nullus ei pereat cui obuiare telo opor
teat ut latroni.& quod ſeuum eſt punire iudicio ſubiuga-
mus edicto.iſta ſunt uerba in.l.j.&.ij.C.qn̄ liceat ſe ſine iu
dicio uin.His bene concordat quod ſcribit Valerius li.3.
c.de fortitudine cum tiberius gracchus profuſsimis largi
tionibus fauore populi occupatā rēpublicā & oppręſſam
teneret conuocatis patribus conſcriptis in ędem fidei a ꝯ-
ſule mutio ſceuola quid nam in tali tempeſtate faciēdum
eſſet deliberabant cunctis cenſentibus ut conſul armis rē
publicam tueretur,ſceuola negauit ſe quicquam eſſe actu
rum tunc ſcipio affrica.quoniam inquit conſul dum iuris
ordinem ſequitur id agit ut cum omnibus legibus roma-
num imperium corruat ego memet ipſum priuatum no-
ſtre ducem offero ac deinde leuam manū aperte toge cir-
cundedit ſublataque dextra proclamauit qui rempublicā
ſaluam eſſe uolunt me ſequantur eaq; uoce cunctatione
bonorum ciuium diſcuſſa gracchum cum ſcelerata factio-
5 ne quas meruerat pænas perſoluere coegit hæc ille.† Ex
iſto exemplo notabili romanorum patet ꝙ ubi quies pa-
trie infeſtari timetur omiſſo iuris ordine ad arma recurri
tur quibus delatis tuit imperium cum omnibus legibus,
nunc non debet quis expectare primum ictum unde teren
tius.malo nos ante proſpicere quam ulciſci accepta iniu
ria.& in.l.dicitur melius eſt ante tempus occurrere quam
poſt cauſam uulneratam remedium quærere.l.fi.C.in qui
cau.in integ.re.eſt ne.& canon dicit quod pro neceſsita-
te uel utilitate eccleſiæ mutilantur & laxantur precepta ca
nonica.j.q.vij.& ſi illa & maxime ſuper illis quę recepi ſi-
oe manifeſta decoloratione non poſſunt eadem cauſa. &c.
q.diſpenſatinne & quod ſit licitum preuenire cum armis
cum probabili iudicio quis timet non præueniri. tenui di-
ſputādo & incipit orta graui diſcordia &c.facit l.fi. quod
met.cau.ubi executio facta minus legitima non retracta-
tur ſi ſuberat uerum debitum pro quo facta fuit ſed hic ſu
beſt uerū debitū quia pp crimen qd intendit ſeuda & om
nia perdidit ipſo iure quæ uera fuiſſet per eoſdē teſtes de
ſacili repetendos liquide apparebit. Per prædicta ſatis re-
ſponſum apparet contrarijs quæ procedunt ubi non timē
tur talia pericula turbationis ſtatus & quietis prouincie
quieſcere debet ſeueritas diſcipline & aliter contra futu-
ra pericula prouidere ut.c.in nomine domini. axiij. di. &
probant iura prædicta.Non ob.quod credi non debear do
mino legato aſſerenti imminere pericula ſed ſecundum
uiam iuris prouidere debuit,nam imo credendum ex præ-
dictis ueriſimilibus & urgentibus rationibus quibus mo-
tus fuiſſet quilibet circunſpectus & prudens rector pro
communi quiete omnium & ſalute patrie &c. Ex quibus
omnibus clare patent ſoluta dubia de quibus quæritur ui-
delicet dictum comitem reddidiſſe ſe indignum pacis be-
neficio & de feudis & licuiſſe domino legato conuenire
et apprehendere ſupradictas terras & loca pro ſancta ro-
mana eccleſia.

CONSIL. CCCCXL.

1 *Subſtituti uulgariter pupille non excludantur per uenientem ex perſo-*
na eius qui tutorem non petijt eo tempore quo eum petere teneba-
tur.
2 *Etatem minorem allegans illam probare debet.*
3 *Datio ſubſtituti uulgaris omnem tollit effectum ſuitatis.*
4 *Compenſatio negligentie ad negligentiam fit & doli cum dolo & cul*
pe cum culpa.
5 *Teſtatori ſuccedit ex uulgari.*
6 *Prouiſio teſtatoris preſertur ordinationi legis.*

1 IN CHRISTI nomine amen.† In queſtio
ne que uertitur inter egregiam dominā zer
mondiam ex una parte agentem & nobiles
uiros dominum georgium militem & ioan-
nem fratrem eius ac petrum & antoniū fra-
tres nepoteſque dictorum domini georgij ioannis ideſt
ex eorum fratre natos ex alia pārte ſe defendentes. niſis a-
ctis & actitatis in prædicta cauſa & queſtione mihi tranſ-
miſſa ac etiam allegationibus iuris & ſcriptis ſimiliter de
ſtinatis oibus & ſingulis diligenter & mature ſepius recē
ſitis & diſcuſsis. Primo de iuſtitia domine aermon. agētis
Secundo de iuſtitia predictorum ſe defendentium inquirē
dum eſt non per modum diſputatiuum, ſed ut moris mei
eſt conſilij deciſiuum dicta itaque domina in effectu petit
a predictis.ij.M.florē.Item floren.cccc.Item.cl. florē.ex
cauſis in libello ſuo deductis & petit predicta tanquā he-
res benedicte defuncte in pupillari etate mediante perſo
na domine philippe ſororis ſiue matriſque dicte benedi-
cte pupille cui benedicte licet prædicti.g.Io.pe.&.ao. eſ-
ſent uulgariter & pupillariter ſubſtituti dicit tn̄ eos fore
priuatos propter negligentiam non petiti tutoris nedum
in annum ſed etiam in biennium facta maior tutelam aſ-
ſumpſit.pro fundamento itaq; ſue intentionis dicta domi
na zermon.plura habet neceſſario probare. Primo qd̄ do
mina philippa mater dicte benedicte pupille fuerit minor
ut ſic excuſetur & ipſa a negligentia ſiue culpa qua iūgit
ꝑdictis G.Io.Pe.& An.uul.& pu.ſubſtitutus.matris.n.pie
tas ſic urgebat eā ad petitionē tutoris J.an. ꝑdictos ſubſtitu
ros.ut l.ij.§.cōfeſtim.ff.ad ter.&.l.ſciant.de legi here. quā
q̄.n.probabiliter reuocet in dubium utrū matri & ſubſti-
tuto pupillariter pupillo eodem concurſu temporis negli
gentia imputetur an non.Primo ſubſtituto negligente per
annum petere miorem & ſic excluſo a pupillari ſubſtōne
incipiat ſequens annus matri maiori,ut ſentit Bar. in di-
ſputatione quam ponit in.l.ij.ff.qui pe.tu.in caſu autem no
ſtro narrat domina zermon.dictam benedictam popillam
biennio caruiſſe tutoribus. & ſic non ſolum ſubſtiturorū
ſed etiam domine philippe negligentia ex hoc deprehen-
ditur niſi minoris etatis beneficio excuſetur.ut.l.ij.C.ſi ad
uer.delic.ex quo cum dicta zermon.† uelint eam excuſare
2 debuit minorem etatem probare quia eſt cauſa defenſio-
nis circa negligentiam quam impingit ſubſtitutis iuxta do
ctrinam Bar.in.l.non ſolum.§.ſed ut probari.de ope. no.
nuncia.&.cle.literas.de reſcript.facit quod not.in capi.ue
nerabilibus.de ſenten.excommunicatio.libro.vj.ad fi.mi-
norem autem etatem domine phylippe non reperio pro-
batam in aliqua parte actorum ex eius ergo perſona quæ
fuit in pari negligentia cum ſubſtitutis non uidetur domi
na zermon poſſe niti nec plus iuris in ipſam dominā phi.
tranſiuiſſe quam habuerit & quod illi ſi uiueret potuiſſet
obijci ad eius excluſionem ſi ageret poſſet ſimiliter & he-
redi ſuo eſt enim eadem perſona cum eo.ut in autenti. de
iureiurando.a mo.præſt.poſt principum. &c. ff. de regulis
iuris in heredem in fi.ergo.negligentia & delicto in dete
riori loco eſt qui petitoris partes ſuſtinet.l. apud celſum.
§. marcel. ff.de excepti. doli. &. c. delicti. de exceptio
fruſtra enim domina aermon ex perſona autricis ſue
legis auxilium inuocat quæ commiſit inlegem c. fru-
ſtra. & quod nota. Innocen. in capitu. intelleximus de
adul.&.l.cum mulier.ſoluto matrimonio. per Bar. & Ba.
Secundo pro fundamento ſue intentionis debuit duo alia
probare.primo dominam phi.legitime ſe immiſcuiſſe he
reditati delate dicte benedicte,& ſucceſsiue eadem bene-
dicta predefuncta dominam phi. hereditatem eius adiuiſ-
ſe. Circa primum eſt aduertendum quod in inſtrumen-
to aditionis.d.phili.aſſerit benedicto eius filiam pupillam.
& tamen non apparer in dicta aditione interueniſſe con-
ſenſum ipſius pupille. Ex quo ſequitur quod ſola non po-
tuit pupille querere hereditatem.l. potuit. de iure delibe.
& ibi text.cum glo.&. l. ſi pupillus. ff. de acqui. heredita.
ex inſpectione igitur inſtrumenti apparet aditio ſiue im-
mixtio non ſolennis igitur pro non adita & per conſe-
quens pupilla defuncta non tranſmittit ad matrem per
regulam generalem hereditas non adita non tranſmitti-
tur. l. j. §. in nouiſsimo. de cadu. tolle. Non obſt. quod
in poſitionibus & libello philip.dicat benedictū infantem
quaſi per hoc ſola & ſine conſenſu poterit adire per.l.ſi in-
fanti.C.de iure delib.& not.in dictis iuribus.nam cū talis

etas

ætas allegata eſſet cauſa ſuæ intentionis & ualidandę adi-
tionis debuit de dicta ætate infantuli limitate ꝓbare alias
ſuccumbit.ut eſt tex.in fi.in c.in præſentia.de proba.& qđ
not.Bart.in d.§.ſed ut probari.Non obſt. quod filia iſta.ſ.
benedicta beneficio ſuitatis tranſmiſerit hæreditatem ſiue
partē ſuæ hæreditatis ad matrem etiam nō agnitā iuxta.l.
ſi filius q̄ patri.de uulga.& pupilla. nam † datio ſubſtituti
3 uulgaris tollit omnē effectum ſuitatis ut i repetitione.d.
l.per dñm argentinum in fi. ſed ſupradicti fuerunt ſubſtitu
ti huic filiæ pupillariter ergo tranſmiſsio iure ſuitatis lo-
cum habere non poteſt nec ex illo capite agit dña Zermo.
ſed ex capite priuationis propter non petitum tutorem.
Præterea non abſurde dici poſſet quod poſtq̄ dña phili.
dum uixit non iniuit litē ſubſtitutis de iſta priuatione pro
pter tutorem non petitum hæres eius domina Zermon.
non poſsit iſtam quæſtionē priuationis refricare ſic in fin.
per ingratitudinem donatarij poteſt donatio reuocari.ca.
fi.de dona.ſed ſi donator dum uixit de hoc quæſtionē non
retulit non poterit eius hæres referre: ut.l.his ſolis & l.fin.
C.de reuo.dona.certum eſt enim quod priuari ſucceſsio-
ne dicta de cauſa eſt pęna quaſi cuiuldā ingratitudinis ad
pupillum quod probat tex.in.l.ij.§.ſed ſi mater.ff.ad treb.
ubi pluries text.utitur hoc uerbo punitur. ſi ergo ille cui
ex illa ingratitudine cōpetit hoc ius tacet uidetur remitte
re.facit.l.filio præterito.de iniuſto teſta. in rōne ſui.& ma
xime quia utrum illa priuatio ſit ipſo iure uel per ſenten-
tiam tex.non declarat & in dubio ſentiendum eſſe quod
per ſententiam ut not.in c.ij.de hæretic.libr.vj.ſicut cum
auferrur hæreditas ab indigno.l.his.conſequenter.ff.fam.
erciſcun.illud ergo ius non uidetur tranſmiſsibile ad hæ-
redes poſtquā ille tacuit cui cōpeteb .ε ut in iuribus pręal.
hoc tamen pertinaciter non tueor quia mihi nouum dictū
benigna tamen in pęnis interpretatione ſic dicere & con-
ſentire in dubio eſſet potius laudabile quam reprehenſibi-
le.arg.c.odia.de reg.iur.lib.vj facit quod not.in l. rei iudi
catæ.§.j.in fi.ff.ſolut.mat.Item dictam dominām aliter adi
uiſſe hæreditatem dicte filiæ ſuæ benedictæ non apparet
niſi ex dictis trium teſtium qui deponunt de quibuſdā uer
bis ab ipſa prolatis.ſ.quod uolebat bona dicte filiæ ſuæ ſi
de iure debebat habere quæ uerba non ſenant in aditione
quia nō deliberato animo prolata ut requirit aditio. nam
& alia requiruntur de quibus in.l.is poteſt. de acqui.hęre.
& unus teſtis dicit quod dixit ego ipſa bona uolam . alij di
cunt quod dixit uolo & habere intēdo ſi de iure debeo. &
alius dicit quod uolebat habere ſi aliquid de iure ſpecta-
bat &c.Ex quibus uerbis ut dixi nō reſultat aditio q̄a de-
bet eſſe pura non per uerba ſuſpenſiua cōditionalia & in-
certa cum ſit actus legitimus:ut.l.quod ſi dubitetur de ac-
quir.hære.& l.actus legitimi.de re.iu.cum ſi. Ex prædictis
apparet dictam dñam Zermon non probauiſſe incūbentia
ſuæ intentionis imo circa prædictorum ſubſtitutorum ne-
gligentia in petendo pupillæ tutores ꝓbauit ex curſu bien
nij ita negligentiam dominæ phi. ſicut ipſorum . ut igitur
dixi fruſtra auxilium legis inuocat &c. nā negligentia † cū
4 negligentia compenſatur : dolus cum dolo:culpa cum cul
pa.l.ſi ambo.de compe.l.uiro atquè uxore ſol.ma. cū alijs
ſi.ſupra al.Ex aditione etiā quā fecit domina phili. de hæ-
reditate pupillæ nō poteſt niſi quia nulla ut dixi ſimiliter
nec aliqua ſequenti aditione quam fecerit domina phi. de
hæreditate ſuæ filiæ benedictæ & per conſequēns ad eius
hæreditatē ueluti non tranſmiſſam mediante perſona dnę
phi.uenire non poteſt ut dicitur & multominus ad hæredi
tatem ſiue bona delata benedictæ ex hæreditate Fedrrici
patris ſui poſtquā dicta benedicta relicta ſibi a patre per
ſe uel matrem eius legitimè non apprehendit ut ſuperius
probatum eſt . remaneat enim contenta hæreditate ſuę ſo-
roris dominæ Philippæ ad hæreditatem autem Federici
ex perſona pupillæ & ad hæreditatem ipſius pupillæ ex
perſona ſororis ueluti a ſorore eius non aditam non aſpi-
ret . Ex illis elici poſſunt quædam defenſiones contra ip-
ſam dominam Zermon in fauorem ſubſtitutorū . nam in-
ferri conſequenter poſſet quod de hæreditate pupillæ de-
lata nō legitimè per matrem eius agnitam ad dictam pu-
pillæ inſtitutionem dicti ſubſtituti ueniant ex uulgari de
5 ipſis pupillæ facta in teſtamento Federici . † Nec eis ob.
exceptio non petiti tutoris pupillæ quia ex uulgari ſuc-
ceditur teſtatori . ut.l.ſi.C de inſtit.& ſubſtit.priuatio au-
tem propter non petitum tutorem reſpicit ſucceſsionem
& hæreditatē pupillæ non patris: ut.l.ſciant.C.ad Tertul.
coniuncta.l.credendum.§.pe.qui pe. tu. Item ex prædi-
ctis deſcendit defenſio conſimilis culpæ & negligētiæ im
putandæ matri ſicut eis quo caſu ut dixi in deteriori loco
eſt qui petitoris partes ſuſtinet ſicut in pari cauſa turpitu-
dinis.Sed ultra prædicta alijs defenſionib' quæ ex actis col
ligi poſſunt ſe tueri poſſunt dicti ſubſtituti . Primo quia
nō apparet pupillam aliquid habuiſſe in bonis mobilibus
uel immobilibus niſi.ij.M.flo.pro dote.&.ccccc.pro orna
mentis relictis ſibi ex teſtamento patris & interim alimen
ta ante nuptias ſiue matrimonium non uidētur illa eſſe in
adminiſtratione & expreſsione dicte cauſæ uidetur dilata
ſolutio in id tempus quo poteſt cauſa uel conditio purifi-
cari:ut.l.nec ſemel.ff.quando di. leg. ced. Non obſt. quod
dicta inſtitutio in dote ſuccedat loco legitime & per con-
ſequens debeatur pure & ſubmoueatur omne grauamen
etiam dilationis in tēpore ipſo iure : ut.l.quoniam in prio
ribus.& l.quæ nuper.C.de inoffic. teſt. & l.ſcimus.eo.ti.
ubi gloſ. dicit quod licet ipſo iure fiat repletio eius quod
deeſt tamen debet hoc allegari per filium ſicut nullitas
quæ deſcendit ex eius præteritione:ut.l.filio præterito. de
iniu.teſt.in compenſatione.l.fin.de compen.ſed in caſu no
ſtro illa domina non egit ut de legitima ſubducatur gra-
uamen conditionis uel dilationis appoſitum ipſi filiæ ſed
ſimpliciter omnia quæ relicta ſunt filiæ benedictæ in teſta
mento Federici quæ poſſunt eſſe tantum ultra legitimam
quod grauamen illud potuerit tolerari & compenſari
cum dicto pluri. quod ſatis uidetur præſumi ex eo quod
interim antequam nuberet uoluit alimenta de bonis dicti
teſtatoris penes matrem pupillæ cui pupillæ eſt uerisimi-
le uoluiſſe interim tantam ſummam ſolui ipſius gratia ut
in tuto ſaluam eam habebat ſuper tota ſubſtantia teſtato-
ris . quod tutius eſt quam habere eam ſeparatam in mani-
bus mercatoris.in fauorē ergo pupillaris ętatis vr̄ teſtator
dictā dilationē appoſuiſſe.l.in fidei cōmiſſi.§.cū pollidius
ff.de uſur.& l.ſi ita relictū.§.pegaſus.de leg.ij.nam ut dicit
tex.in.d.§.cū pollidius. ne filiæ tutoribus ſed potius neceſ
ſitudini propinquorū res cōmitterent retentionē.n.dicte
pecuniæ uidet̄ teſtator prætuliſſe fratres & nepotes quos
inſtituit & pupillariter pupillæ ſubſtituit ipſi matri cui
tantum filiæ gubernationē commiſit . ex præſumpta ergo
mēte defuncti gratia & fauore filiæ pupillæ vr̄ teſtator di
lationem ſiue conditionē appoſuiſſe ne anteq̄ nuberet de
ſuo patrimonio ſeparetur dicta quantitas quod tutius eſt
pupillæ ut dixi & per conſequens nō onus ſed prouiſio di
ci debet ſicut ſubſtitutio pupillaris.c.ſi pater. de teſt.li.vj.
nec eſt uerisimile cogitaſſe patrē de lucro honeſto uel fru-
ctib' ꝑcipiendis ex ꝓdijs emendis de dicta pecunia : tū q̄a
erat nobilis nō ſolitus mercari ſciebat hæredes ſuos forte
paratas pecunias nō hr̄e pro tali emptione ac etiam quia
in ipſa pecunia tēpore nubilis ætatis uoluit dotē & orna-
menta præſtari nō in ꝓdijs emendis de dicta pecunia : tum
q̄a erat nobilis nō ſolitus mercari & ſciebat hæredes pro
tāto forte loco fructuū ſiue lucri q̄ percipi de dicta pecu-
nia potuiſſent interim uoluit alimēta præſtari. Ex quibus
liquide infertur quod nō debet tale onus dilationis & cō-
ditionis reijci quia non pōt dici onus ſed prouiſio filiæ &
ſic ceſſat amotio ut ꝓdixi ad hoc quod not. Bart.in.l.cum
ex filio.ff.de uulg.& pupilla.hoc ergo præſuppoſito quod
nō amoueatur dicta conditio uel dilatio in tempus nuptia
rum appoſita conſequenter infert̄ ꝙ non fuit expediens
ſubſtitutis petere tutorē benedictæ impuberi cū nihil ha-
beret in adminiſtratione patrimonij præcipue ex uolūtate
defuncti:ut.l.ij.§.tractari.uer.& ſi forte.&.§.ſi mater. uer.
quod ſi penitus egenis.ad tertu. infertur etiam quod dicta
domina Zermon petendo dicta relicta pupillæ ſimiliter

tanquā pura quaſi per l.onere dilatiōis amoto ipſo iure in
legitima q̄ quanta eſſe debuerit oportuiſſet in proceſſu de
clarari & a principio peti. nā hæc ſubductio & replemēti
ſuppletio ſurrogat loco querelæ ut l.ſi quis filiū.in prin.C.
de inoſ.teſt. Ex qua ſurrogatione poſſet ēt plus inferri ui-
delicet quod ſicut querela non pōt agi poſt quinquenniū
ita nec ad illud ſupplementū potuiſſet agi in caſu noſtro
poſt quinquenniū quod hic lapſum fuiſſe apparet quod te-
net ibi Bar. quod an ſit uerū non inſiſto neq; expedit quia
uere illam dilationem in tempus nuptiarum in fauorē filiæ
pupillæ uidetur pater apponſuiſſe uerſimilib. coniecturis
ſupra relatis. Ex quib. concludo non eſſe remouendā & po
ſito quod remouenda eſſe deberet ut purum relictum ipſo
iure cenſeri, tamen non debuiſſet interim a bonis alijs te-
ſtatoris ſeparari ut probaui ſ. & per conſequens ipa defun
cta in pupillari ætate ſubſtituti prædicti in caſu quo nnie
pupillæ fuiſſet hæreditas adita ſolenniter ut non fuit ueni
rent ex pupillari excluſa matre. ut c.ſi pater. de teſt.li.vj.&
l.precib. de impu.& alijs ſubſti. Vlterius ad excluſionē do-
minæ zermon inquantum ex priuatiōe hæreditatis pupillę
propter non petitum tutorem nitit a dictis nobilib. hære-
ditatē pupillæ uēdicare repetio allegatū quod unus ex ſub
ſtitutis uulgariter & pupillariter erat minor .xxv. annis ui-
delicet aū a tempore delatæ hæreditatis & tutelæ. & pro-
batū ex confeſſione procuratoris partis aduerſæ confirma
ta multis teſtib. iſtud idem deponentib. ex qua minori etate
ab iſta petitione excuſat etiam ſi durante pupillari ętate
ipſius pupillæ efficeret maior & petere neglexiſſet: ut. l.ij.
C.ſi aduerſus delic. quod tenet & conſuluit Bal. ut ipſe re-
fert in l.precib.C.de impu.& alijs ſuſti. & Specula. in tit.
de reſti. in integ. & idem ipſe ibi firmat in certis ſuis add.
hoc ergo pro uero pręſuppoſito inferunt alij ſubſtituti qđ
etiā ipſi ſubſtituti eſſent excluſi a cōmodo pupillaris ſubſti
tutionis, tamen cum ad eorum portiones non ueniſſet do
mina Phi. mater pupillæ. licet ipſe anto. ex iure accreſcen
di quod utrū bene dicat probabiliter dubitari pōt in caſu
tū quo dictæ dominæ Phi. non poſſet obijci de ſimili negli
gentia prout pōt ſicut patet ex iā dictis. Sed præſuppoſito
ſine præiudicio quod non poſsit quod ad ipſam iſte portio
nes ſubſtitutorum negligentium deferant probatur quia
lex dicit quod deferē ad ſequentes in caſu proximos, l. ij.
§.ſi.ad tertullia.& l.ij. qui pe. tu. ſed hic ſupereſt antonius
non excluſus propter etatē conſobrinus pupille defunctę.
i.ex alio fratre natus. Itē matertera.i. ſoror matris uideli-
cet domina zermon. & hæc proximior uno gradu. l. auun-
culo.C.cōmunia de ſucceſ. Igitur præferenda. Item anr. be
neficio ſpeciali.ſ.minoris etatis retinet partē ſuā. ergo nō
habet ius accreſcendi, l.iij.§.ſed ſi conſequenti. de leg. præ-
ſtan.& l.filium.§.ſi legatā, eo.tit. Non obſt. quod hoc dicen
dum uideretur hæreditas pupille pro parte aduenientis ab
intellato deuolui & pro parte ex teſtō contra.l.ius noſtrū.
de reg.in.nam hoc pōt contingere ex poſt facto l.circa.de
inoſ.teſt.& etiā legis autoritate, l.j.de ſec.nu. In contrariū
& hoc credo uerius quod deuoluatur ad ad antoniū non
ad matrem uel ad materterram pupillam, quia tex. in d. l.
ij.§.ſi.dicit hæreditatem deuolui ad alios perinde ac ſi per
ſona deliquit in non petendo tutore non fuiſſet quaſi uelit
eam haberi pro non ſcripta uel caduc. & ſic ſtant iuris re-
gulæ quod talia caduca uel pro non ſcripta remanēt apud
cohęredem uel ſubſtitutum, l.j.§.in primo.& §.pro.ij.& §.
in nouiſsimo, de cad.tol. ſic in ſimili ex priuatione & negli
gentia aliquorū inducens defert eorum portiones ad alios
ordine ſucceſsiuo qui ueniunt ex eodē teſtō. nec occurrit
ratio quare iſte portiones caduce ſiue pro non ſcriptæ non
deferatur ordine uulgari ſicut in alijs caſib. ſed bene ratio
6 in oppoſitū † quod prouiſio teſtatoris præualet diſpoſitio
ni & ordinationi legis & ius accreſcen. & ſubſtitutionis in
teſtatoris uoluntate fundat. l.in teſtō.ff.de uulg. & pup. &
l.ſi titio.§.meuius & §. Iul. de leg.ij. nec eſt uerum quod an
tonius retineat ſuam portionem iure ſingulari imo cōmu-
ni quo cauet minores nō teneri petere tutorē. l.ij.ſi aduer.
delic. uerſimile eſt em̄ federicum ex quacunq; cā aliquas
portiones defectas uoluiſſe potius pertinere ad fratres &
filios fratris quos uulgariter & pupillariter filiæ ſubſtituit
quā ad matrē pupilli. & hæc coniecturata uoluntas ſufficit
ad excluſionem matris q̄ ex. l. maxime priuatiua & excluſi
ua ſubſtitutorū nititur. facit quod no. in l. in teſtō. C. de
mil.teſt.& l.precib. de impub.& alijs ſubſtitutioni. Ex qui
bus omnibus quantū potui ſuccinctē & concluſiue relatis &
multis ſubtiliter & diffuſe allegatis hincinde collectis: con
cludo dictos ſubſtitutos nobiles a petitionib. dictæ domi-
næ zermon abſoluendos excepto quod a petitione alimen
torū quæ dominam Phi. exhibuit benedictæ ſuæ filiæ. ut p-
bauit in quibus iuxta taxationem condignam iudicio arbi
tratorum debent dici nobiles condemnari dictæ dominæ
zermonis. ut hæredi dñe Phi. ſuæ ſororis poſtquā em̄ in te-
ſtamento patris fuerunt eidem pupillæ alimenta relicta &
ſub gubernatione matris non uī mater exhibuiſſe animo
donandi ſed repetendi. l.neſennius. cum materia ſua. ff. de
neg. ge. do. Pet. de Anch.

CONSIL. CCCCXLI.

1 *Gradum doctoratus an poſſit quis aſſumere uigore cuiuſdam indulgen*
tiæ in cuius ſupplicatione ſe peritum aſſeruit.

1 IN CHRISTI nomine amen. † Oritur du
biū ex prædicta indulgentia utrū iſte poſsit
in phiſica uigore huius indulgentiæ gradum
doctoratus uel priuatæ licētiæ poſt examina
tionē ſolennē recipere. dubiū facit q̄a in hac
indulgentia de his gradib. aſſumendis mētio non habet &
tanq̄ ſtricti iuris a iure cōi exorbitās nō dēt extendi. l. q c-
quid aſtringendæ. de uer. ob.& ar. c q̄uis. de pręb. li. vj. & c.
odia. de re. iu. eo. li. Ego contrariū credo ea rōne q gradus
doctoratus uel licētię nihil addit, ſed declarat eū fore peri
tū: ut in prædicta ſupplicatione ſe aſſerit. qui aūt declarat
nihil de nouo facit ſed factum ſignificat. l. hæredes palā. §.
ſed ſi notā. ff. de teſt. & c. noui. de ap. ex quo patet q ex hoc
gr̄a nō dicit extendi. ſed declarari talē ipſum eē ut aſſeruit.
Præterea Greg. uoluit hunc debere pro caſib. in quib. ma-
gna requirit experientia habere recurſum ad peritores per
quorū peritiā poſſet perfectius operari. ex quib. uerbis ap-
paret ſibi conſenſum per maiorē peritiā aliorum q poſsit
ſuā peritiā augere. nec mirū quia oē artificiū per exercitiū
ſuſcipit incremētū. l. legatis. §. ornatricib. de le. 3. per quod
in fero ſtudere in dicta facultate ēt uī ſibi conceſſum. quia
hoc non uenit per modū diuerſæ materiæ ad indulgentiā
ſed ad maiorē perfectionē ad ipam & ſub eadē conceſſiōe
& ex mente cōcedentis incluſam. & qđ ex mente uenit dr̄
uerbis expreſſum. habet. l. nominis & rei. §. uerbū ex legib.
ff. de uer. ſi. & c. ſi poſtquā. de elec. li. vj. Ex quib. concludo
q gradum licentiæ & doctoratus habere ac etiam ſtudere
licite poſsit in dicta facultate uigore dictæ indulgentiæ.

CONSILIVM CCCCXLII.

CVM lis & qō uerteretur & eſſet inter mona-
ſteriū & eccleſiam ſanctæ Mariæ in goſmadi
de rauēna ſeu ſyndicū dicti monaſterij ex una
parte & cōe imole ſeu ſyndicū dicti cōis imo
le ex altera de maſſa ſancti pauli & eius perti
nentijs & fundis quæ hodie appellatur maſſa lombardorū
factum fuit generale compromiſſum per dictos ſyndicos
dictis nominibus in religioſos uiros & abbates dominum
Rodulphum abbatē galliati & dominū And. abbatē ſancti
Petri in ſala & tanq̄ in arbitros & arbitratores ac amicabi
les cōpoſitores de omnib. litib. & quæſtionib. uertentib. &
q̄ uerti poſſent inter dictū mona. & cōe imole & maxime
de maſſa p̄dicta ſancti Pauli & ptinētijs & fundis eiuſdē: di
cti arbitri facto proceſſu corā eis de p̄dictis laudauerūt &
ſniauerunt inter alia qđ monaſteriū prædictū & eius c, fa-
ceret certā pacti conceſſionē & inſtrumentū de dicta maſ-
ſa ſancti pauli & eius pertinētijs in centū annis ad renouā
dum

dum dicto ſyndico communis imole pro ipſo calu reci-
piendo nomine penſionis omni anno unum Venetianum
groſſum in menſe Martij uel in iudicio a cõmuni imole ex
cepto quod de eo quod habent comites de bagnacauallo
in melletulo & picatexe. Item laudauerunt ꝙ tempore di
ctæ renouationis fiende teneatur dare & ſoluere dictũ cõ-
mune imole monaſterio ſanctæ Mariæ prædictæ cẽtum ſo
li. Rauennatis per Renouati. & non plus. & dictum mona
ſterium teneatur pro dicta ſolutione centum ſoli. renoua-
re commune imole de dicta maſſa ſancti Pauli & eius per
tinentijs in fine centum annorum ſaluo iure dictorũ comi
tũ de bagnacauallo. Item laudauerũt quod dictum com-
mune imole pro dicta prima renouatione ſeu prima inne-
ſtitione teneatur dare dicto monaſterio ſanctæ Mariæ lib.
M. Rauennatis & non plus uel minus li. xij. in certis termi
nis prout de prædictis omnibus latius continetur pub. in-
ſtrumento ſcripto & publicato manu. ſer Guidonis Blan
ci de anno. Mccxv. & die. ij. Nouembris: quod inſtrumen-
tum nobis tranſmittitur poſtea demũ de anno. Mccxxxv.
& menſis Martij ſyndicus monaſterij prædicti ſanctæ Ma-
riæ in Goſmadi nomine dicti monaſterij præſentialiter &
in ueritate non ſpe futuræ numerationis fuit contentus &
confeſſus ſibi numerari a ſyndico communis imole & pro
ipſo communi dictas libras. M. Rauennatis minus. xij. lib.
& terminis quibus fieri debebat dicta ſolutio in quibus di
ctũ cõmune imole tenebatur dicto monaſterio uigore di-
cti laudi pro ꝯceſsione & renouatione dictæ maſſe & eius
pertinentijs: renunciauitq; exceptioni non numeratæ pe-
cuniæ ſeu non ſolutæ non receptæ ſeu traditæ exceptis & in
utilitatem dicti monaſterij non fore uerſæ. ſed noie dicti
monaſterij expen. in empti. poſſeſsionũ factis pro ipſo mo
naſterio a Galnano Samuelle & in fratribus & filijs quon
dam Mihilini capitanei & abonato poſitarũ in territorio
Rauen. in plebanatu ſancti Petri in concula prout prædi-
ctis patet pub. inſtrumento ſcripto ma. dicti ſer Guidonis
Blanci quod etiam nobis tranſmittitur. Contingit ꝙ poſt
modum de anno. Mccxxxv. & de menſe Nouembris do.
Manfredus abbas dicti monaſterij ſanctæ Mariæ in Goſ-
madi una cum conſenſu ſuorum monachorum & etiã capi
tuli nomine pacti dedit & conceſsit. & largitus fuit ſyndi-
co & procuratori communis imole & pro ipſo cõmuni re
cipiens totam maſſam ſancti Pauli cum pertinẽtijs & fun-
dis ad eam ſpectantibus & pertinentibus ſaluo iure comi
tum de bagnacauallo quod habẽt in fundis meletule & pi
catexe ſitis in dictam maſſam & eius pertinẽtijs nominan
do omnes fundos & pertinẽtias dictæ maſſæ in inſtrumen
to dictæ conceſsionis in annis aduenientibus cẽtum ad re-
nouandum & dictam conceſsionem fecit quod dictus ſyn
dicus communis imole & pro ipſo communi poſsit dicto
domino abbati dare & ſoluere omni anno pro dicto mo-
naſterio de menſe Martij uel infra abbati illius anni unum
Venetianum groſſum tantum noie cenſus & penſionis &
in tempore renouationis promiſit dictus ſyndicus noie di
cti cõmunis dare dicto dño abbati uel ſuis ſucceſſorib' no-
mine dicti monaſterij ſolid. centum Rauen. & hoc eſt quia
dictus ſyndicus nomine dicti communis dedit & ſoluit li-
bras. M. minus. xij. li. Rauen. ut ſ. dictum eſt. Et inſuper di-
ctus dominus abbas nomine dicti monaſterij promiſit di
cto ſyndico cõmunis prædicti autoriſare & defenſare &c.
& dedit ceſsit & mandauit dicto ſyndico oẽ ius actiones
petitiones utiles & directas reales & pſonales quę & quas
hẽt dictũ monaſteriũ ſaluo iure dicti monaſterij & dicto-
rũ comitũ et ꝯſtituit ſe noie dicti cõmunis pacti pcarij poſ
ſidere &c. ut patet publico inſtro manu dicti Guidonis
Blanci. Itẽ apparet per plura et plura inſtra qualiter cõe
imole ſoluit libras mille minus. xij. libras Rauen. ut. ſ. eſt
dictum & inſuper dñs abbas noie dicti monaſterij ut præ-
miſſum eſt confeſſus fuit ſe eas recepiſſe. Demũ contingit
ꝙ de anno. Mccxix. et menſe Auguſti factus fuit tractatus
per dñm abbatẽ ſanctæ Mariæ in Goſmadi & monachos
& capitulũ quod cũ qõ fuiſſet diutius uentilata ſup caſtro
maſſæ ſancti Pauli et terreno et iuribus et fundis ad ipſam
ſpectantibus et per inſtrm locationis antiquę deberet fie-
ri cõi imole innouatio de centũ annis in centum annos &
tẽpore innouati deberent centũ ſolidi perſolui et pẽſionis
noie tãtum dari et ſolui dicto mona. et unũ Venetia. groſ-
ſum et nunc poſſet ꝑ innouationes hre lib. mille quinqua-
ginta boñ. et poſſet ipſum caſtrũ terrã et ſundos cõcedere
innouandos de. lx. in. lx. annis. et quod tẽpore dictæ inno-
uationis deberent ſolui libras. xxv. boñ. dicto monaſterio.
duo Veneti annuatim groſ. unũ pallium ualoris octo lib.
bon. ſi eſſet bonũ ſic fieri qui tractatus & partitus obtẽtus
fuit per dictum dñm abbatẽ monachos & capitulũ ut pa-
tet publ. inſtro ſcripto manu fratris Iacobi Notarij. quo
obtẽto de licẽtia dicti epi Rauen. dictis anno & menſe. d.
Henricus abbas dicti monaſterij ſanctæ Mariæ in Goſma
di cũ ꝯſenſu & uoluntate monachorũ dicti capituli & mo
naſterij & de conſenſu præſentis et autoritate & uolunta
te dñi opitionis dei gratia epi Rauen. dedit ꝯceſsit & loca
uit & innouauit in emphyteoſim Raynaldo quondã fratri
Guidonis progne ſyndico ꝓcur. cõis imole. et pro dicto
cõi recipit totã et integrã maſſam ſancti Pauli cũ fundis
et ꝑtinentijs ſuis cũ noiatione fundorum. excepto & ſaluo
iure quod comites de bagnacauallo hñt a dicto mona-
ſterio in fundis picatexe et meletulo ſitis iuxta dictã maſ-
ſam ad habendũ tenendũ utendũ &c. in annis aduenienti-
bus ſexaginta ad renouandũ ſaluo iure dicti monaſterij in
penſione et renoua. et in iure patronatus eccleſiæ ſancti
Pauli dare et ſoluere ꝓmiſit dicto dño abbati uice et noie
dicti monaſterij et ſuorũ ſucceſſorũ omni anno i feſto ſan-
cti Caſsiani duos Venetianos groſſos noie penſionis ut di
ctũ eſt. et palliũ unũ ualoris octo lib. bon. monete bo. uel
octo lib. bon. ut pmiſſum eſt in eccleſia ſanctæ Mariæ i re-
gula de imo. ſyndico dicti monaſterij ſanctæ Mariæ i Goſ
madi et i tẽpore renouationis. 25. lib. bo. et ꝓ eo qđ dictus
ſyndicus noie dicti cõis dedit et ſoluit dicto dño abbati li
bras mille quinquaginta bon. quã mercedẽ ꝯfeſſus fuit di-
ctus dñs abbas fuiſſe et eſſe ſolutã ſibi & in utilitatẽ dicti
monaſterij eſſe ꝯuerſam. ſ. in ſoluendis debitis ꝯtractis oc-
caſione decimi ſoluti de mãdato dñi papæ et in emptione
frumẽti empti ꝑ dictum monaſteriũ quo caruerat propter
guerrã et propter quatuor iuga bouũ ipſi monaſterio ne-
ceſſaria pro terris colẽdis dicti monaſterij et pro paramẽ-
tis et theſauris emẽdis. et renũciauit dictus dñs abbas ex-
ceptioni nõ numeratæ pecuniæ nõ traditæ nõ datæ nõ ſolu
tæ pecuniæ &c. quã pecuniam ꝯfeſſus fuit dictus dñs abbas
uerſam fuiſſe i utilitatẽ et benefi. dicti monaſterij et dictus
dñs abbas dicto noie dedit ceſsit et trãſtulit dicto ſyndi-
co dicto nomine omnia iura actiones utiles et directas
quas habebat dictũ monaſteriũ ſaluo iure dñij dicti mona-
ſterij et paramẽtis et theſauris emendis et dictorũ comitũ
cũ pacto ꝯſtituti. Quib' oĩb' ſic peractis dictus dñs archie-
piſcopus interpoſuit ſuã autoritatẽ et ꝯſenſum ꝓut de pdi
ctis latius ꝯtinet in inſtro publico ſcripto manu fratris Ia
cobi de præire nota. publi. Demum contingit de anno.
Mcclviij. et mẽſis Auguſti Ven. p. d. do. Raynerius abbas
monaſterij ſanctæ Marię in Goſmadi cũ ꝯſenſu fratrũ ſuo-
rũ in dicto inſtro noiatorũ et ipſi fratres et monachi una
cũ dicto dño abbate noie pacti dederunt et innouando cõ
ceſſerunt ſapienti uiro. d. Conrando ſannis de Ruguglofijs
de imola ſyndico & ꝓcuratori cõis imole et ꝓ ipſo cõi re
cipienti totã et integrã maſſam ſcti Pauli cũ ſuis fundis et
ꝑtinẽtijs excepto et ſaluo iure qđ comites de Bagnacaual-
lo hñt in fundo meletui et picatexe poſita iuxta dictã maſ-
ſam ſpecificãdo oẽs fundos ꝑ noia dictæ ꝯceſsionis ad ha-
bẽdũ tenẽdũ &c. in annis uenientib' ſexaginta ad renouã-
dũ ſaluo iure dñij et renouati. dicti monaſterij et ſaluo iu
re patronatus qđ habet dictũ monaſteriũ in eccleſia ſancti
Pauli de la maſſa & ſaluo iure dictorũ comitũ. & hoc ideo
q a dictus ſyndicus dedit et ſoluit dicto dño abbati pſenti
et recipiẽti ꝓ dicto monaſterio li. 25. bo. corã me notario
& teſtib' ꝑtentis in dicto inſtro uidelicet pro grano confi-
tendo dictum dñm abbatem et monachos dictam quanti-
tatem. xxv. lib. bon. conuerſam in utilitatem dicti mona

ſterij uidelicet pro grano & uictu ipſorũ cũ nõ haberẽt q̃d manducarent & pro eo ẽt quod dictus ſyndicus noĩe dicti cõmunis proximo dicto dño abbati dare & ſoluere omni anno in feſto ſancti caſsiani in eccleſia ſanctæ Mariæ io regula in ciuitate imole ſeu ſyndico dicti mooaſterij ſanctæ Mariæ in goſmadi noĩe penſioois duos uenetos groſſos & palliũ libra.viij.bon.ſoluere tenet̃.ideo dictus ſyndicus p̃dicta obtulit ac ſoluit dicto dño abbati qui teneat̃ ſoluere numetare & tradere io monaſterio prædicto ſanctę Marię in regula & inſu p dictus dñs abbas & cõfratres dicti monaſterij confeſsi fueruot eidẽ integre præſtote dicto ſyndico fuiſſe dicto monaſterio ſatisfactũ de prædictis penſionib.& dictũ cõmune imol.occaſiooe præteritarum penſioņm & præſentis & pro eis aliqualiter noo teneri unde de prædictis fecerunt dicto ſydico generalem abſolutionem uſq; io diẽ præſentẽ dicti inſtrumenti confecti & quod dicta conceſsio nõ eſt facta de nouo per dictum dominum abbatẽ.ſed immutauit aliã conceſsionem alias factam ſyodico dicti cõmunis per uenerabilẽ oirum dominũ henricũ abbatem dicti mooaſterij de qua ſupra fit mentio ut de prędictis patet ſcripto publico inſtrumento maou ſer beneuenuti quoodã margaretæ ootarij publi. Demũ de anoo Milleſimo trecenteſimo octuageſimooctauo apparet publicũ inſtrumentũ ſcriptũ manu ſer ioannis magiſtri petri quo continetur quod cũ ab anoo Milleſimo trecẽteſimoſeptuageſimoſexto uſq; ad annum Milleſimũ trecẽteſimũ octuageſimumoctauum aliquis abbas uel ſyndicus dictæ eccleſiæ ſanctæ Mariæ io goſmadi non fuerit nec qui ſe præſentauerit in eccleſia ſanctæ Marię in regula de Imola in feſto ſancti caſsiaoi annis ſingulis ad recipiẽdum duos uenetos groſ.& pallium unum ualoris octo librarũ uel ipſas octo librarũ bonoienſium oomine pẽſionis & cenſus qui ſolui dẽt io dicta eccleſia ſaoctæ Mariæ io regula abbati ſeu ſyndico dicti monaſterij ſanctæ Mariæ io goſmadi per cõceſ. prædictis pro ſingulis aonis a dicto . Mccccxxxviij. .in dicto feſto ſancti caſsiani ſyodicus cõmuois imole requiſiuit præſeotiã dicti domini abbatis & ſyodici prædicti ſaoctæ Mariæ in goſmadi ſolenoiter & legitime ooĩe dicti cõmunis ideo oullo legitime cõparente ſoluit tradidit & depoſuit ooĩe emptionis & cenſus prædicti omoiũ dictorum annorũ . & ad reſolutionẽ & depoſitionẽ prædictã elegit duos legitimos & idoneos cãpſores imolen.in depoſitum ooĩe dicti mooaſterij & proipſo mon. & Abbate ſeu abbatib.ſanctæ mariæ in goſmadim prout de prædictis ſolutionib.& depoſitionib. factis penes dictos cãpſores ſpecificat̃ io dicto inſtrumeoto manu pub.ootarij ſcrip. & prout dictus initus domious mattheus abbas ſanctę Mariæ in goſmadim & ſyodicus cõmunis imole uiciſsim conceſsi fuerũt. Quare uenerabilis pater præfatus dominus Mattheus abbas dicti monaſterij ſaoctæ Mariæ in goſmadi oup creatus per ſanctiſsimũ io Chriſto patrem & dominum.d. urbanum papam .vj. ob prioationem domioi Antooij monachi & olim abbatis dicti monaſterij ſanctæ Marię in goſmadim factis ex cauſis max.inſertis ĩ literis apoſtolicis creatioois & promiſsionis factæ de ipſo dño Mattheo in Abbatem prædictũ per præfatum papã urbanũ prout de dictis priuati & creatiooe latius contioet̃ in literis apoſtolicis quarũ copia uobis tranſmittit̃ & noo ualens dictus dominus Mattheus io dicta eccleſia habitare ſita in ciuitate rauennæ oec reſidere propter ootitiã fautoriã.& admi.qnã dicta ciuitas rauenoenſis dñs dictæ ciuitatis & ciues dictæ ciuitatis rauenoen. pręſtãt & faciuot ſchiſmaticos & uelut ſchiſmatis & hæreticos condemnat præfatũ dñm urbanũ prædictum ut in dictis literis apoſtolicis fit mentio & caſu quo dictus dñs Antooius & mooachi qui erat in & de dicto monaſterio morentur & ſtent in dicta ciuitate rauẽne extra obediẽtiã præfati domini Matthei & Abbatis prædicti in fautoriã & admi.ſupradictã exiſtant in p̃ſentia uenerabilis patris dñi Vberti de nouaria abbatis ſanctæ Mariæ io regula de imo uic. reuereodi in Chriſto patris & dñi. d. emanuęlis de fiſco epĩ imolen. pro tribuo. & dictus domious Mattheus abbas prædictus locum prædictũ elegerunt pro idoneo ad dictũ actum noĩe ſuo & dicti monaſterij & capituli ſãctæ Mariæ ĩ goſmadim renouauit & annullauit oẽs & ſingulos actus & contractus uniuſcuiuſq; conditio. & qualita.& die de quibuſcunq; iurib.& reb.ad dictũ monaſteriũ pertinentib.factis tẽpore quo præfatus dñs Anto. ſe geſsit pro abbate prædicto & maxime in præiudicium dicti cõmunis imole & maxime de dicta terra maſſe ſancti Pauli & eius pertinentijs & fundis dixit & cognouit nil fuiſſe omiſſum imo plene ſeruatum ex parte cõmunis imole omnę id ad quod tenebatur dictum cõmuoe imole eccleſiæ ſanctæ Mariæ in goſmadim pro obſeruati.& ſol.cenſuũ prædicto . & ſoluti.præfat . omnimodo uia iuris & forma quib.melius potuit dictas depoſitiooes & ſoluti.penſio.& cẽſus prædictos factos ut ſ.eſt dictũ a dicto Milleſimo trecentẽſimo ſeptuageſimoſexto actis uſq; ad annũ Milleſimũtricenteſimũ octuageſimũoctauũ approbauit acceptauit & ratificauit pro debitis ſatisfactis & depoſitis factis pro cenſu & peoſione prædictis . & confeſſus fuit habuiſſe & recepiſſe ooĩe dicti monaſterij a dictis depoſitarijs & quolibet eorum et dicto monaſterio ſore integraliter ſolutum & ſatisfactũ de prædictis ſolutionib. & diſpoſitionib. & de omoibus iſtis quæ dictum comoiooe imole facere & obſeruare tenebat̃ dicto mooaſterio ſanctæ Mariæ in goſmadim pro dicta cooceſsiooe maſſe prædictæ abſoluit & liberauit ſyodicum communis imole pro ipſo cõmuni recipientem & nomioe & uice dictorum depoſitariorum. & inſup dictus dominus mattheus abbas prædictus ioherens alijs conceſsionib. factis pro cenſu & penſione prædictis per ſuos prædeceſſores cõmuni imole ſeu ſyndico pro dicto cõmuni de prædicta terra maſſe & eius fundis & pertinentijs & maxime factis per uenerabilem uirum dominum fratrem raynerium olim abbatem dicti monaſterij de quo ſupra fit mẽtio ratificauit approbauit emologauit. & de nouo dedit & ioouando conceſsit ſyoodico procuratori communis imola.pro ipſo communi recipienti totam & iotegram maſſam prædictam cum ſuis & pertinentijs excepto & ſaluo iure communis imole comitum de bagnacauallo quod habent in ſupradictis fundis. Et nominando fundos pertinentes ad dictam maſſam ad habendũ tenendum & poſsidendum &c. io annuis & pro annis qui reſtant de dictis ſexaginta annis inceptis in dicto Milleſimo trecenteſimo quinquageſimonono . de menſe auguſti. & pro alijs ſexagiota annis aduenientibus poſt prædictos ad renouandum ſaluo iure dicti monaſterij in penſionem & renouatio . & ſaluo iure patrooatus quod habent dicti comites de bagnacauallo.& hoc ideo fecit quia dictus ſyndicus dicti communis promiſit dicto domino Abbati omni anno in feſto ſancti Caſsiaoi dare & ſoluere in eccleſia ſanctæ Mariæ in regula.in ciuitate imole ſyodico dicti monaſterij ſaoctæ Mariæ io goſmadim duos uenetos groſ. nomine penſioois & pupillum unum quod offerret cõmune maſſe prædictæ cõmuoi imole quod debet eẽ ualoris. viij. lib.booon.& ſi tantum ooo ualeret quod ſupplerent: uel ſi ob guerrã uel aliam cãm non daret cõmune maſſe prædictæ dictum palium dictum cõmune imole octo lib. bono. tunc dare teoeatur dicto ſyndico ſanctæ Mariæ in goſmadim in monaſterio antedicto ſanctæ Mariæ in regula : & quod tempore reoouationis fiendæ commune imole pro noua innouatione teneatur ſoluere dicto monaſterio lib. xxv.bon. ſeu abbati tunc exiſtenti in dicto monaſterio ſanctæ Mariæ in regula prout de prædictis latius contineatur publ.inſtrum.ſcripto manu ſer Ioa. quondã magiſtri Petri ootarij publici. Item quod omni anno in feſto ſancti Caſſiani ſyndicus cõmunis imole requiſiuit communem maſſe ut deberet præſentare dictum pallium dicto cõmoni imole ualoris dictorum.viij.lib.bonon.& quod ab aonis triginta & ultra & continue ab inde circa dictũ commuoe maſſe denegauit dare & præſentare dictum palium. Item quod ab anno Mccclxxxvij.citra uſque in præſentem diem ſyndicus communis imole omoi anno in feſto ſancti Caſsiani requiſiuit abbatem & ſyndicum ſanctæ Mariæ io goſmadim in eccleſia ſancte Mariæ in regula cã ſoluendi ſibi nomine

dicti

dicti monaſterij duos groſ. venetos & lib. 8. boſi. pro cenſu & ſolutione faciẽda pro dicta maſſa quibus oõ parentibus nec aliquo ipſorum ſoluit. depoſuit & tradidit dictus ſyndicus cõmunis Imolæ nomine dicti cõmunis pro cenſu & penſione ſolutionis dicti cõis maſſæ prædictæ ſuper altare ſanctæ Mariæ in regula & penes legitimos cãpſores & argentarios ciuitatis Imolę duos venetos groſſos & lib. octo bononien. ooie dicti monaſterij & pro ipſo monaſterio & abbate ſeu abbatibus recipientibus ut de prędictis patet publicis inſtrumẽtis &c. deĩde poſt iouestitiones p̃dictas & maxime poſt tres ex eis p abbatẽ ſeu per gerentẽ ſe pro abbate proui dr̃ quidã alij fuerunt licet de facto de dictis terra maſſæ & pertinentijs inueſtiti &c. poſt tot inueſtitiones p̃dictas quatũ inueſtitionẽ etiã finito tpe earũ debent de iure & uigore pactorũ de ſexaginta in ſexaginta annos noue iouestitiones aliæ renouari. Modo quæritur ex prædictis vtrũ cõmune Imolæ de iure debet præferri qbuſcunq; hñtibus inueſtitiones & alias poſt p̃dictas quas primo ipſum cõmune Imolæ fuit ut præmittiĩ cõſecutus.

CONSIL. CCCCXLIII.

5 *Monachus nec velle nec nolle dicitur habere.*
2 *Monachus pro mortuo habetur.*
3 *Emphytheoſis eccleſiaſtica temporalis eſſe debet.*
4 *Confiteri ſe recepiſſe differt ab eo quod eſt vere & realiter aliquid ſolutum eſſe.*
5 *Ius directum habens præfertur iura utilia habenti.*
6 *Abbates poſſunt eſſe arbitri & arbitratores.*
7 *Eccleſia non debet locupletari cum aliena iactura.*
8 *Emphyteoſis eccleſiaſtica in perpetuum concedi poteſt.*
9 *Emphyteoſis eccleſia in quibus in perpetuum concedi poſſit.*
10 *Penſio in emptionibus & locationibus ſecundum ſubiectam materiam ſtatuitur.*
51 *Poſſeſſio naturalis animo retineri poteſt.*
52 *Præſcriptio quando iuſte dormire ſeu ceſſare dicatur.*
23 *Poſſeſſor ex ſeipſo contra emphyteotam de canone non ſoluto non opponet.*
24 *Ius reale habens præfertur utile tantum habenti.*

IN CHRISTI nomine amen. Primo elliciamus dubia quæ poſſunt ioſurgere contra Imol. ex cauſa inueſtiturarum prædictarũ ſuper eo ubi ipſum cõmune Imol. uelit proſequi ius ſuum in prædicta terra maſſæ & ſuis pertineotijs contra aliquos poſſeſſores uel detentores, & ſi prædicti prætendere uellent ſe habere ius oouiter acquiſitis in monaſterio prædicto teoentes &c. Et primo poteſt fieri dubiũ quia inueſtitiones prædictæ habitæ per ipſum cõmuoe imo. a monaſterio prædicto uidentur habuiſſe fundamentum & originẽ uigore cõpromiſſi & ſentẽtiæ arbitralis quæ emanauerunt tẽpore dicti abbatis Manfredi. in. Mccxxxv. an. ut pruſertur quod cõpromiſſum factũ extitit in dictos religioſos viros & abbates uidelicet dñm Rodulphum abbatem & Galea. & And. abbatẽ ſancti petri in ſala. Nam primo põt dubitari ſi ipſi uiri religioſi monachi & abbates prædicti potuerunt de iure rem arbitrari & per conſequens annquid dicta eorũ ſententia arbitralis tenuerit de iure.
8 † nam monachus oõ dr̃ habere uelle v. l oolle ut. 22. q. 2. non dicatis. & autentica hæc conſtitu. interpre. primã cõſtitu. colla. 6. & cõparat ſeruis, ut. 54. diſt. multos, & per Inno. in. c. cũ olim propter. de priuil. & pro hoc. ff. de verb. ſig. l. illa verba. & ff. de arbi. l. pedius. §. in ſeruum.
9 † Item habeť pro mortuo, ut. C. de epiſc. & cler. l. Deo nobis. de ſacroſan. eccl. auten. ingreſſi. cũ ibi not. ergo &c. vt l. arbitri calendis. ff. de arbi. & extra de offi. deleg. c. uno de legatorũ. no. de boc in. d. l. pedius. §. in ſeruum. Item in dicto cõpromiſſo vr̃ quod debuiſſet interueniſſe autoritas ſuperioris, puta epiſcopi aut archiepi & ſolẽnis tractatus cũ capitulo & ſm quoſdã & iuramentũ quod nihil fiat io dãnum eccleſiæ & maxime ad hoc qd̃ potuerit ualere huiuſmodi inueſtitio per emphyteoſim in tpe aliorũ ſucceſſorũ quia agebať de alienatione rerum immobiliũ prætextu talis cõpromiſſi ut in. c. præſentata. extra de teſti. per Bar. & Ioan. an. & de arbi. in. c. peruenit. & in ſpecu. de arbi. §. reſtat. uer. ſed nunquid clericus. §. finitur. nerſi. quod ſi prælatus. & per hoc etiã quia talia arbitramẽta dicunť tranſactio quædam, ut io auten. ut differentes iudices. §. ſi uero. coll. 9. & per Ion. in. c. quintauallis. de iureiur. in qua tranſactio oe eſt opus ut adſint ſolẽnitates quæ reqoiruntur in alienationibus rerũ ĩmobiliũ, ut not. in. l. j. C. ſi aduer. tranſactionem. & ibi hoc per dñm Bald. in. l. præſes. C. de tranſac. Itẽ ſecuodo põt dubitari circa inueſtitionẽ ſecundam factam tẽpore abbatis Henrici & conſequẽter hoc idem dubium procedere vr̃ quo ad oẽs alias inueſtitiones poſtea ſubſecutas. nam ſpecialiter circa alienationes quæ fiũt per emphyteoſim eccleſiaſticam requirirur iuramentum prædictum quod nihil fiat in leſionẽ eccleſiæ, ut io autentica. de alie. & emphy. §. licentiã. col. 9. & requiruntur alia ut tractatus ſolennis & cõſenſus ſuperioris &c. de quibus in ſpec. de loc. §. nunc aliqua uerſ. 6. quæritur de rerum permut. ad finem. Item pro hoc quod legitur & nota. 12. q. 2. abbatibus. & c. ſine exceptione. &. 10. q. 2. hoc ius porrectum. & 17. q. 4. in uenditionibus. huiuſmodi cum ſolennitates nõ interuenerunt maxime in alijs inueſtitionibus. nã & in ipſa ſecunda inueſtitione facta tẽpore dicti abbatis Henrici nõ interceſsit aliquod iuramẽtum. Item in alijs inueſtitionibus poſtea ſubſecutis tẽpore abbatis Raynerij & tẽpore abbatis Manfredi noo interceſsit ſolennis tractatus & conſenſus ac autoritas ſuperioris &c. ut iuribus prædictis. & c. dodũ. de reb. eccl. non alie. lib. 6. & per ibi no. & c. j. eod. titu. in clem. & quod not. per Ioã. an. in gl. ſuper uerbo nõ habet. Tertio dubitari poteſt maxime circa primas duas inueſtitiooes prædictas uidelicet circa eam quæ fuit tẽpore dicti abbatis Manfredi in dicto anno. 1235. & illa quæ fuit facta tẽpore dicti abbatis Henrici, in. 1299. nã pretium pro ipſa prima inueſtitioone vr̃ fuiſſe de mille lib. de quibus pretijs nõ apparet oumerationẽ & exburſatiooẽ realiter fuiſſe factam ſed confeſsionẽ tm̃ emanaſſe ſuper receptione preciorũ prædictorum ut ex inſtrumentis ipſarũ inueſtitionum appatet uidelicet quo ad primã inueſtitionẽ ex inſtrumento ſcripto manu dicti Guidonis blanci & quo ad ſecũdam ex inſtrumento ſcripto mann fratris Iaco. quondam prælte. ut dictũ eſt in puncto præmiſſo nam de iure vr̃ qđ prælatus uel alius puta ſyndicus aut ecooomus non poſsit confiteri receptiones talium preciorum ut fiant hmõi alienationes ſeu emphyteoticationes niſi uere realiter pecunia exburſeť et numereť in pñria ipſorũ tabellionis & teſtiom, & p hoc. ff. de admi. tut. l. lucius. §. tutele, et ibi per Bar. ff. ſi cer. pet. l. 2. §. uerbis p Bar. & do. Bald. & de pecunia accepta. ff. de iureiu. l. duobus §. a fideiuſſore per Accur. & hoc etiã ſi accedẽte conſenſu capituli fieret cooſeſsio quod vere ipſa pecunia accepta ſit & conuerſa in utilitatẽ eccleſiæ ut no. in auten. de alie. & emphy. §. quæ aũt. & ibi per Iaco. de bel. & per Bart. de hoc in. d. aut. hoc ius porrectum. de ſac. ſan. ecc. & not. etiã de hoc in ſpecu. de loca. §. ſequitur ner. porro, & de emp. & uend. §. nunc dicendũ reſtat. uer. ceterũ ſi res eccl. Quarto põt dubitari q2 hmõi emphyteoſis vr̃ fuiſſe facta in ppetuũ nidelicet de cẽtũ in cẽtũ anoos ad renouandũ attenta prima ioneſtitione uel de ſexaginta annos in ſexaginta annos ad reoouandũ attenta cõpoſitione ut fertur, et ſic vr̃ fuiſſe facta perpetuo, id eſt in infinitũ quouſq; penſio ſolueret & ſic hoc poſſet eſſe uſq; quo cõe imo. extaret in ſecula ſeculorũ, ut. l. proponebat. ff. de iod.
3 † eum iñ emphyteoſis eccleſiaſtica de iure videať q nõ debeat eſſe perpetua ſed temporalis. i. uſq; tm̃ ad duos ſucceſſores mares uel fœmioas, ut in aut. de nõ alie. §. emphyteoſim, no. & §. alieoationes. col. 2. & de alie. emphy. §. emphyteoſis no. co. 9. propter quòd uidetur cum bona eccleſiaſtica concedaoiur in emphyteoſim alicui ciuitati quòd deberet res huiuſmodi temperari & modificari taliter q non eſſet tranſitus in perpetuum & io infinitum, & ſic ut euitemus infinitum, ut. l. cui uſusfructus & l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. contra iura ſpecialiter ad hoc ſuperius alleg. præterea ex hoc lederetur eccleſia quia non poſſet ſperare

quod hæc poſſent teucrei ad ipſam eccleſiam quod alias
euenire de facili poſſet linea duorum ſucceſſorum finita,
ut.d.§.emphyteoſis. Non obſt.l.ſi uſuſfructus ciuitati.ff.
quib. mod.uſufruc. amit.quia illud non euenit niſi rariſsi-
me, & niſi ex iuſſu principis ergo &c.ut l. nam ad ea.ff.de
legi. & de leg.1.l. apud iul.§.finali. & per Dynum in.c.ſe-
mel Deo.de regu. iur. libro ſexto. & pro hoc in ſpecu de
loca.§.nunc aliqua uerſi.cxxj.ibi nec res igitur de facili in-
cideret in cõmiſſum. Præterea conditio eccleſiæ, uidetur
fieri deterior quia commune Imol. cum ſit ciuitas dicitur
potens nec dicitur poſſe de facili conueniri, ut.l.2.cum ibi
no.ff.qui ſatiſ. cog. ergo &c.ut.c.potuit.de loca.in verbo
minime prohibentur.cum glo.ibi poſita.& facit quod not.
ff.de verbo.oblig.in.l.ſi ita quis.§.ea.l. Item quinto dubi-
tari poteſt circa inueſtitiones prædictas & hoc propter
tam modicam penſionem pro tanto caſtro & pro tanta ter
ra quanta eſt terra maſſæ prædictæ cum pertinentijs & fun
dis prędictis.nam pro tot & tantis bonis uř quod dicto mo
naſterio fuit penſio modiciſsima conſtituta uidelicet de
duobus veneciis cum pallio pretij lib. viij. aut loco ipſius
pallij lib.viij. annuatim præſtando & hæc attenta dicta ſe-
cunda inueſtitione & alijs poſtea ſubſecutis.nam ſecundũ
primam inueſtitionem erat penſio adhuc in modico uide-
licet de uno ueneto tantum ut eſt dictum in puncto pro-
pter quod uidetur reſultare magnum dãnum eccleſiæ præ
dictæ ac etiam uidetur huiuſmodi talis attenta tam modi-
ca pẽſione fuiſſe nugatoria quaſi quęlibet petia terræ fun-
dorum prædictorum uideatur fortaſſe uno nũmo locata.
ut.ff.loca.l.ſi quis conduxerit uno nũmo. & de dona. inter
vir.& uxo.l.3.§.circa. Præterea ex cauſa modica penſione
uidetur reſultare euidens damnoſitas ipſius eccleſiæ vltra
dimidiam iuſte penſionis, & per conſequẽs tales inueſtitio
nes etiã ex cauſa emphyteotica nõ uidentur ſortiri debe-
re effectum de iure in tam graue damnum eccleſiæ, ut.c.2.
de re.permu.&.c.2.de dona.&.l.item ſi pretio.§.fi.ff.loca.
& in Spe.de loca.§.nunc aliqua.uer.9.& quod no.Bart.in
l.ſi quis cum aliter.de uerb. ob. & do.Bald.in.l.2.C.de rei
uen. Sexto poteſt dubitari circa iura dicti cõmunis imol.
pro dicta terra maſſę pertinentijs ac fundis prædictis qua-
tenus ipſum cõmune imol. non fuerit in poſſeſsione loco
tum & iurium prædictorũ ſeu etiam ſi alias fuiſſet in poſ-
ſeſsione dum tamẽ diu ex magno uel maximo tẽpore non
poſſediſſet. nam ſi non fuiſſet in poſſeſsione corporali di-
ctæ terræ maſſæ & fundorũ prædictorum non uidetur ius
acquiſitum iure dominij ſeu quaſi dominij alicuius etiam
utilis, ut.l.ſi poſſet.§.in uectigalibus.ff.de pub.&.l.traditio
nibus.C.de pac.& in vſi. feu.in tit.quid ſit inueſtitura.c.1.
cumq; habuiſſet ti.poſteriorẽ ſed prius habuiſſet poſſeſsio
nem uel aliter prius fuiſſet facta traditio.l.quoties. de rei
ven.&.ff.de do.l.ad eum.§.lucius.nec obſtare uidetur quod
dicitur de condi.quia uera poſſeſsio vř præualere ficte ſe-
cundum quoſdã etiam oporteret apparere quod ipſa ec-
cleſia ſanctæ Mariæ in goſmadin tunc poſsidebat, ut not.
in.l.2.C.de acquir.poſ. Item etiã ſi cõmune imo. prius poſ
ſediſſet ſed poſtea poſsidere deſijſſet poteſt dubitari pro-
pter præſcrip.x.uel.xx. an.titulo & bona fide. ut.l.ult.C.de
præſcrip. lon.temp. & de præſcrip. xxx. uel.xl.an.l.ſi quis
emptionis.uel etiã ſine titulo ex lapſu.xxx.an.ut.l. ſicut.&
l.oes.&.d.l.ſi quis emptionis.de præſcri.xxx.uel. xl. an.&
C.de bo.mat.aut.niſi tricenale.& quod ibi no.nam huiuſ-
modi iura emphyteotica uidẽtur poſſe præſcribi etiã ad-
uerſus ueros emphyteoticarios nec vř curandum de lapſu
xl.an.cum non præſcribatur aduerſus.ec.ſed aduerſus per-
ſonas laicas ſeu collegiũ repreſentatum ex perſonis laicis,
ut.d.l.vlt.de præſcrip.lon.tẽp.& quod no.Dy.in.c.poſſeſ-
ſor.de reg.iu.li.6.& per Bar.in.l.3.§.unde ui.de ui & ui ar
ma.nec obſtare vř.l.ult.C.de ſac. ſan.ec.tum quia illa lex
loquitur in quatuor caſibus tantum ut ibi patet, cum etiam
quia quod dř de præſcri.c.an.tantum non procedit in ſin-
gularibus ſucceſſoribus ut ibi in uer.contra primas perſo-
nas, & ibi no.de hoc nec etiã ob.aut.quas actiones ibi po-
ſita quia illa aut.non habet locum in ciuitate licet in cer-
tis caſibus ſint in legibus.C.comparatę.eccleſia.& ciuitas.
ut not.in.d.aut.quas actiones, in gloſ.magna uer. item an
idem in ciuitate. Septimo poſſet dubitari ex eo quia uel-
let dici non fuiſſe factas ſolutiones debiti canonis ſeu de-
bite penſionis perſonis legitimis uidelicet abbati pro tem
pore dicti monaſterij ſeu alij legitime ad hoc conſtituto,
& dubium poteſt inſurgere quia multe & plurime ſolutio-
nes pro multis & plurimis annis poſterioribus nõ uidẽtur
realiter & uere fuiſſe facte licet allegentur quædam depo-
ſita de ipſis penſionibus fuiſſe facta, ac etiam allegentur
quædam confeſsiones quæ dicuntur fuiſſe facte pro multis
ex dictis annis per dictum abbatem Matthæum qui dictã
vltimam inueſtitionẽ fecit.nam primo quo ad ipſa depoſi
ta uidetur quod debuerint citari hi quorum intererat, ut.l.
fi.ff de nata.reſti & .l.nam ita diuus.de adop. Item quo ad
confeſsionẽ dicti abbatis Matthæi factam ſuper receptio-
ne dictarum poſſeſsionum uidetur quod illa confeſsio non
4 ſufficeret quia aliud † eſt confiteri ſe recepiſſe & aliud eſt
uere & realiter aliquod ſolutum eſſe, ut.ff. de uerb. oblig.
l.ſi diuortio. & quod not. ibi per Barto.C.qui po. in pig.
hab.l.aſsiduis in gloſſ.non ergo, & .ff.de iureiur. d.l.duo-
bus.§.a fideiuſſore cum glo. &.d.l.2.§.uerbis,ſi cer. pet. &
de admi.tut.l.lucius.§.tutele.per Bar.& faciunt ea quæ ſu-
perius dicta ſunt circa ſecundum dubium. Octauo poteſt
dubitari nunquid abbates ſinguli pro parte & ſuccedẽtes
poſsint requirere ab ipſo communi imol.quod fiat reno-
uatio inueſtitionis & hoc ne ipſa eccleſia nimium lædi
poſſet propter difficultatem probandi de iure ſuo, ut.l.plu
res apochis.C.de fi.inſtru.& ſic uidetur quod tempore cu
iuſlibet abbatis poſsit peti dicta renouatio inueſtitionis &
hoc ne ipſa eccleſia nimium lædi poſſet propter difficulta-
tem probandi de iure ſuo & pro hoc quod no.in autentica
ſi quas ruinas.C.de ſac.ſan.eccl. Nono poteſt dubitari ſi
eccleſia prædicta ſeu abbas dicti monaſterij cum capitulo,
& interuenientibus ſolennitatibus opportunis alienaret
ad aliquem alium integraliter omne totale ius ad plenum
& liberũ allodium bona prædicta cum pertinentijs & fun-
dis prædictis nunquid ex hoc inferri poteſt præiudicium
ipſi communi imol. dubium facit quod ipſum monaſte-
rium ex eo quod dederit in emphyteoſim dicta bona non
tamen tranſtulit omne dominium imo ſecundum quoſdã
tranſtulit tantum utilem actionẽ ut.l.2.C.de iure emphy.
& de loca.c.potuit iuxta ea quæ notauit Dy.in.c.poſſeſſo-
re, de reg.iur.lib.6.in ultima, quæſtio. & pro hoc.ff.ſi ager
uectigali.uel emphy.pe.l.j.& maxime ſecundum illos qui di-
cunt quod non eſt dare niſi unũ de quo per Bart.in.l.ſi quis
vi.§.differentia .ff. de acquiren. poſſeſsio.& per alleg.in.l.
5 ex hoc iure.ff.de iuſti. & iure. & pro hoc quia † haben-
tes iura directa uidentur præferri habentibus iura utilia,
ut.l.tertia.C.de do. ex quo aliqui dubitarent contra ipſum
commune imol. ne poſſet ſe tueri contra alium habentem
in dictis bonis ſuis dominium ita plenum ar.l.ſi.C.de edi.
diui Adri. toll. &.d.l.tertia. C. de noua. & per.l.empto-
rem.C. loca.&.ff.eodem.l.qui fundum & de leg. primo.l.
qui proponitur. Decimo & ultimo poſſet dubitari
contra ipſum commune imol. ſi ualeat obijci quod ce-
cidetit a iure ſuõ propter alienationem quam fortaſſe fe
cerit in aliquas perſonas dando & concedendo dicta bo-
na uel partem ipſorum alicui perſonæ in emphyteoſim
eccleſia ſanctæ Mariæ in goſmadi non requiſita & nide-
tur quod ſic nam concedendo in emphyteoſim uidetur
alienare, ut.l.fin. C.de re.alic.& hoc habetur in auten-
tica de non alienan.§.alienationis. col.ſecunda, & per Dy-
num in.l. codicillis.§.inſtituto. de legatis ſecundo. & de
hoc habetur in Speculo . de loca.§. nunc aliqua verſicu.
cxxv. quæritur ergo &c. &. l. ulti. de iure emphyteo. &
extra. de loca.c.potuit.

Sed in contrarium videamus ſuſtinendo & de-
fendendo ius & intentio-
nem communis imolæ ex cauſa inueſtitionum prædicta-
rum, & maxime inſpecta ſecunda inueſtitione præ-
dicta

dicta ac etiam attentis alijs inueſtitionib. poſtea ſubſecutis
et eſt dicendũ quod ſic et hoc inſpecta deliberatione quæ
tempore ipſius inueſtitionis ſecundæ fuit adhibita. Scieo-
dum eſt quod non eſt eapediens ut laboremus multũ cir-
ca defeſionem dictæ primæ inueſtitionis factæ & habite p
cõmune imn. tẽpore dicti abbatis Manfredi: quia poſt &
ultra ipſam primam inueſtitionem partes prædictæ in cõi
concordia & quaſi per omia mutatis qualitatib. & modis
primæ inueſtitionis deuenerunt ad ipſam ſecundã inueſti
tionem factã & habitã tempore dicti abbatis Henrici: &
ſic cõe imol. noo habet neceſſe facere magnũ fundamentũ
ſuper ipſa prima inueſtitione ſed magis ſuper dicta inue-
ſtitione ac ſuper aliis poſtea ſubſecutis. Illud tamen dubiũ
primo factũ de cõpromiſſo facto in abbates uiros religio-
ſos monachos &c. non obſtaret quia ipſi abbates non ſunt
ſimplices monachi ſed ſunt prælati in dignitate poſiti, &
quicquid ſit de compromiſſo in arbitros tñ de compromiſ
ſo ut in arbitratores ſicut hæc fuit nõ eſt dubitandum circa
6 abbates. nã & ſm quoſdam † abbates poſſunt eſſe arbitri ne
dum arbitri & arbitratores & maaime hoc caſu ubi fuerãt
apoſtolici delegati ut extra de ar. c. pe. & de ꝓb. c. niſi eſſent
& in ſpec. de ar. §. ſequitur. uer. ſed diligẽter quæro. imo &
monachus ſimplea de licẽtia abbatis poſſet eſſe arbitrator
& amicabilis copoſitor & ẽt ſine aliqua licentia ſi haberet
adminiſtrationem ſeu priora. extra monaſteriũ quia uide-
retur quaſi manumiſſus. & pro hoc de teſt. c. religioſus. li.
vj. & l. ult. C. de ſer. & quod no. Io. an. & Paul. de leaza in c.
& ſi principalis. de reſcri. in cle. & ꝙ not. io ſpe. de ar. d. §.
ſequit. uer. ſed diligenter quæro an in abbatẽ & uer. ſeq. &
per Odofr. in l. ſi qui ex conſenſu. C. de epiſc. and. & p do.
Bal. in l. pedius. §. in ſeruũ. de arb. ad illud autem ꝙ diceba
tur de effectu ſolennitatis in hõmi compromiſſo non expe
dit reſpondere: quia cõe imol. non nititur em ipſi primæ in
ueſtitiõi. ſed magis ſe fundat in ſecunda inueſtitione prædi
cta & in alijs ſubſequentib. ut eſt dictũ. de his aũt ſolenni-
tatib. & de remotione obiectiõis circa eos quatenus expe-
dit quo ad inueſtitiones in quib. commune imole magis ſe
fundat. J. ꝓxime uidebimus. & hoc ſufficiat quo ad primũ
dubiũ. Conſequenter ſecundo pro remotione ſecundæ du
bitationis ſuperius factæ circa dictam ſecundã inueſtitio-
nẽ & alias ſubſequentes eſt aduertendũ ꝙ cum olim in tpe
abbatis manfredi pria inueſtitio eſſet de centũ in centũ an
nos facta ad renouandũ cum penſione unius ueneti & cum
alijs modis & qualitatib. de quib. io ipſa inueſtitione patet
fuit receſſum ao ea in cõi concordia & per legitimos tra-
ctatus & legitimas conuentiones cũ cõſenſu & autoritate
ſuperioris fuit habitus tranſitus ad dictã aliam ſecundã in-
ueſtitionẽ factã & habitã tpe dicti abbatis henrici in mo-
naſterio annn. Mccxcix. cũ penſione duorum uenetorum
& pallij & prædicti ſe octo li. pro eo & cũ alijs modis &
qualitatib. in ipſa inueſtitione contentis & in ipſa ſecunda
inueſtitione interfuit cõſenſus & autoritas ſuperioris uide
licet. d. opici archiepi rauennatis & affuit ſolennis tracta-
tus & licet non interceſſerit iuramentũ tñ apparet ꝙ ipſe
dñs eps compertũ habuit quod ipſa emphyteoſis fiebat in
utilitatem eccleſiæ & monaſterij prædicti ut apertè liquet
ex publicis documentis in quib. de his fit mentio. nã primo
fuit factus ſolennis tractatus ſuper hoc per ipſum abbatẽ
henricum cũ eius capitulo ut patet pub. inſtrum. ſcrip. ma-
nu fratris Iacobi quondã præianæ. Mcclxxxix. die. aij. aug.
Item patet de deliberatione alia per ipſum abbatẽ & cap.
cum d. archiepo rauen. ſuper his habita & de cõſenſu & de
autoritate ipſius domini archiep. ad quẽ peruenit notitia
cauſarum legitimarũ & uerifimiliũ in quibus fuerant con
uerſæ ille mille. li. & de hoc etiã conſtat publico inſtro ma
nu eiuſdem prænoiati notarij ſcripto eodem anno menſe
die. xvij. eiuſdẽ mẽſis auguſti & quãuis nõ interuenit iura-
mẽtũ ꝙ hec fierẽt in utilitatẽ eccle hoc tñ nõ vr remouere
uel ipedire ſolẽnitatẽ q̃ in his requirit per iura caoõica de
q̃ ſolẽnitate hr. xij. q. ij. abbatib. & c. ſc. et. c. placuit. et. xvij.
qõ. iiij. in uenditionibus & in. d. c. dudũ. de re. ec. oon alie.
lib. vj. & quod no. per. Io. and. in. d. c. monaſterium, c. ti. in
e le. ſuper uerbo non habet. præterea oec etiam ex ꝯſuetudi
ne obſeruat. ꝙ dicitur de iure prędicto. & ideo ꝯcludendũ
eſt ꝙ hmõi inueſtitio ſcda habuit debitã ſolennitatẽ & ſup
portabilem de iure. Nec ob. ꝙ dicit de inueſtitionib' alijs
factis tpe dicti abbatis raynerij in annn. Mcccl ia. Item ab-
batis matthei in Mcccl aaxviij. quia poſt ſecundam bona p̃
dicta ſaltẽ poſt dictã ſecundã inueſtitionẽ nñ erat amplius
de menſa ſed erãt & ſunt extra menſam quaſi eſſent iã em-
phyteotica. ideo nnn fuit nec eſt dictæ ſolẽnitatis opus cũ
iam eſſent facta alienabilia ex cauſis legitimis & ẽt ſupe-
rius tpe ſecundæ inueſtitionis fuerit debita ſolenoitas ob-
ſeruata. & pro hoc in Spe. de loc. §. ſequit. uer. cæterũ in for
ma ibi poſita. & per Inn. & Io. an. c. ut ſuper. de reb. eccle.
nnn alie. Itẽ pro hoc no. ff. de re. eorũ. l. ſi pupillorũ. § ſi pu
pillus. & qđ ibi habet per Dy. & d. Bal. & facit de le. iij. l.
pater. §. uxo. & quod nn. Gui. & Iac. bu. in l. illa. C. qui pro
ſua iuriſdictione. & illa obſeruat ex facto. & iõ ſi ante oẽs
inueſtitiones prædictas fuiſſet ſolita dari in emphyteoſim
alicui perſonæ prorſus dicta ſoleonitate non eſſet opus. ut
in c. ij. de feu. & per do. Bal. de hoc in d. aut. hoc ius porre-
ctũ. uer. iuxta hęc quærit ſi eps. & probat in aut. qui uen. eo.
tit. & in hoc bona aduertentia eſt habeoda. Ad tertiũ du
bium ueniẽdo dicendũ eſt quod iuxta ea q̃ dicta ſunt circa
primã dubitatiooẽ non habemus facere hic hæſitationem
circa primã inueſtitionẽ: quia in illa non ſtat proprie fun-
damentum hõmi iuris emphyteotici in terris et locis præ-
dictis quod prætendit cõe imo. ſed magis ſtare uidet in di
cta inueſtitinne ſecunda & alijs ſubſequentib. ut eſt dictũ
tẽpore cuius inueſtitionis ſecundæ & in q̃ plurib. & pluri
es & multipliciter facta fuit melior conditio monaſterij
prædicti ut inferius patebit. Videamus ergo utrũ ſit ſtandũ
confeſsioni prædictæ q̃ fuit facta tẽpore dicti abbatis hen-
rici. et non obſtantib. in contrariũ allegatis eſt dicendum
quod ſic & hic inſpecta deliberatione q̃ tempore ipſius in
ueſtitionis ſecundæ fuit adhibita circa cãs modos & quali-
tates ipſius inueſtitionis ex quib. apparet euidenter quod
iſta emphyteoſis fuit reformata & conceſſa propter utili-
tatẽ dictæ eccleſiæ & meliorẽ conditionẽ monaſterij præ-
dicti. nã dum cõe imole fuiſſet inueſtitũ ab antea. per l. an.
& plus de ipſa terra maſſe pertinentijs fundis & c. & uſque
nunc a dicto tpe corporalẽ poſſeſsionẽ habuiſſet bonorũ
prædictorũ et fuit res tandẽ deducta & in magnũ litigiũ &
partes eſſent in maximis ueaationib. occupationib. et ea-
pen. deuentũ fuit ad cõcordiã cũ maaima ꝓrogatina ipſius
monaſterij ut dictũ eſt tã circa augmentũ prætij ſeu merce
dis pro principio inueſtitionis quia cũ primo eſſẽt lib. mil
le minus aij. in tpe huius ſecundæ inueſtitiõis fuerunt mil
le. l. & ubi prio renouatio fieri debeat ſolũ de centũ in cẽtũ
an. et tunc debebant tpe cuiuslibet renouatiõis præſtari li
bre. v. tpe dictæ ſecundæ inueſtitionis fuit actũ quod reno
uatio fieret de lxv. an. et quod tempore cuiuslibet renoua-
tionis præſtarent. lib. axv. et ubi primo annuatim pro pen-
ſione ſoluebat unus uenetus groſſus tantũ fuit actũ tpe hu
ius ſecundæ inueſtitionis quod ſoluerent duo ueneti groſ-
ſi annuatim et ultra hoc ſolueretur illud palliũ quod præ-
ſtabat commune maſſe communi imo. aut lib. viij. pro eo.
Itẽ ſciente et conſentiente per ſolennem tractatũ capit. di.
mona. et ſciente et aſſentiente et licentiã & autoritatẽ præ
ſtante dño archiepiſcopo rauen. tunc cõpertũ fuiſſe uidet
ꝙ ob cãs utiles et oeceſſarias ille mille quinquaginta per-
uenerant et conuerſe fuerant in utilitatem et neceſsitates
dicti mon. uidelicet pro ſoluendis debitis contractis occa-
ſione decimæ ſolutæ de mandato dñi pape et occaſiõe fru
menti empti propter indigentia monaſterij propter guer-
rã et propter quatuor iuga boum ipſi monaſterio neceſſa-
ria propter terras colendas ipſius monaſterij et pro certis
paramentis emendis ad cultũ diuinũ pro ipſo monaſterio.
cunq; hæc oia ſingula et alia fuiſſent circa hoc cõperta et
ad noticiam ipſius dñi archiepiſcopi deducta ipſe dñs ar-
chiepiſcopus dictæ ſecundæ inueſtitioni ſuam autoritatẽ
licentiã et aſſenſum præſtitit ſeu dictis abbati cũ capitulo
& ſyndico cõmunis imol. pro ipſa ſecũda inueſtitione ꝑdi-

ſta propter quæ apparet ſatis euidẽter quod iſta cõfeſsio
de receptione dictarum librarum mille quinquaginta &
de integra ſatisfactione ac etiam conuerſiõe in utilitatem
& neceſsitates ipſius monaſterij fuerit conſona ueritati &
per conſequens eſt accepta͂da & ſupportanda de iure pro-
pter ſimilem coniecturam & præſumptionem quod ſic ip-
ſe libre mille. l. conuerſe fuerint in utilitatem & neceſsita
tes dicti monaſterii attento dicto ſolenni tractatu & ſolẽ-
ni notitia ac de deliberatione ſuper prædictis habita per
ipſum abbatem & capitulum primo per ſe deinde poſtea
ſimul cum præfato domino epiſcopo rauennatæ circa tem
pus & tempore dictæ inueſtitionis ſecunde. Ille enim in-
digentiæ omnes uerisimiliter eo tempore affuerunt quia
ſunt & erant indigentiæ ſecundum naturã & conditionẽ
ipſius monaſterij & ſecundum cauſas & onera naturali ra-
tiõe & ex debito tunc incumbentia monaſterio prædicto.
Et primo quo ad onus decime ſolute iſtud poteſt conſtare
iuata id quod ſolitum eſt fieri. Item quo ad indigentiam
frumenti pro monaſterio hoc etiam poteſt conſtare atten
tis hoſtilitatibus & guerris ſic communiter & communi-
bus inualeſcentibus in hac regione & prouincia roman-
diole & quia eſt indigentia naturalis. nec enim abbas mo-
nachi aut conuerſi & cæteri ſeruientes pro ipſo monaſte-
rio deputati poſſunt uiuere de uento. ut l. ſi. C. de ali. pub.
præſtan. pro expenſis etiam propter prædicta iuga boum
ſtat præſumptio propter guerras prædictas. & quia etiam
naturaliter ſine ipſis bobus terræ laborari & cultiuari non
poſſunt. ut leg. quidam fundum. ff. de in rem uerſ. & leg.
cum quidam. ff. de fundo inſtruc. & inſtrum. legat. & ſic
notorie de facto uidemus. Et idem dicendum eſt circa pa
ramenta & uaſa eccleſiaſtica & ſimilia ad theſaurum eccle
ſiæ & cultum diuinum pertinentia quibus eccleſiæ indi-
gent. ut extra de of. archi. c. ea quæ. de offi. arch. c. j. & C. de
ſac. ſan. eccle. l. ſancimus. & quia forte ipſum monaſterium
ipſa paramenta ſeu uaſa propter neceſsitates ſibi incũben
tes uẽdiderat aut impignorauerat oportebat alia de nouo
acquiri aut pignorata redimi. nam uerisimiliter prædictis
attentis cauſæ aderant propter quas ipſum monaſteriũ pe-
cunias non habuerat aliunde nec tunc habebat ex quib. di-
ctis ſuis neceſsitatibus & utilitatibus prouidere potuiſſet
attentis hoſtilitatib. & guerris prædictis uerisimiliter exi-
ſtentib. tunc aũt q̃ ea uicino fuerant attẽta maledicta cõſue
tudine regionis etiã maxime attento quod tot & tot annis
tunc proxime decurſis & currentibus ipſum monaſterium
fuerat in maximo litigio cum. d. communi ciuitatis imol.
in quo litigio uidetur quod oneroſe & ſumptuoſe ſteterat
quaſi continue per ſeptem aut octo an. ſub expenſis impe-
trationis reſcriptorum apoſtolicorum & ſub expenſis de-
legatorum & ſubdelegatorum apoſtolicorum & proceſ-
ſuum diſpendioſorum quibus de cauſis ſumptuoſe expen-
ditur in aduocatis procuratoribus ſyndicis ac notarijs &
ſimilibus & hoc experti ſciunt & ſæpe in tãtum ſciunt rem
quod inde conſumptionem incurrunt. ut l. ſi procurator. ff.
ra. ha. in uerbis illis ꝙ litigat qđ aduocat qđ conſumit &c.
& per conſequens quia adſunt & aderant cauſæ uerisimiles
prædictæ conuerſionis in utilitatem & neceſsitates prædi
ctas monaſterii ante dicti. & quia ſuper prædictis emana-
uit diligẽs & ſolennis tractatus ac præhabita uidetur fuiſ-
ſe diligens notitia & comperientia per præfatum dominũ
archiepiſcopum rauen. iuxta tenorem inſtrumentorum
prædictorum ſane concludi poteſt quod ſit habenda præ-
ſumptio de conuerſione & ſatisfactione in ipſas utilitates
& neceſsitates prædictas. & pro hoc. d. l. fin. de ali. pu. præ-
ſtan. quod not. do. Bald. in d. authen. hoc ius porrectum. de
ſacro. ſanc. eccle. & quod not. Barto. in l. cum ſeruus. ff. de
uerbo. obliga. Item pro hoc quod not. Cy. in leg. unica. C.
de confeſ. in xiiij. & v. quæſt. & pro hoc etiam notabiliter
facit quod not. in l. ij. C. de prædi. tut. lib. a. & in d. l. lucius
§. tutelæ. de adm. tu. per gl. ibi quæ gl. ſaluari ſane põt intel
ligendo ſecundum huiuſmodi uerisimiles coniecturas. ne-
que enim eſt abnegandum quando prælati cum capitulo
& diligẽti notitia & comperientia ſuperioris puta epiſco-
pi aut archiepiſcopi poſsint confiteri etiam ante recepta
& expenſata in neceſsitates & utilitates ſuarum eccle-
ſiarum uerisimiles nam huiuſmodi conceſsiones tunc reij-
7 cere eſſet facere eccleſiam † locupletari cum aliena iactu-
ra & eis pareretur iniquum compendium in graue dam-
num & diſpendium aliorum ſecum contrahentium quod
permitti non debet. ut c. locupletari. de reg. iur. lib. vj. & l.
ult. C. de uſur. & maxime hoc permitti non debet. ut c. lo-
cupletari. de re. iur. lib. vj. & l. ult. C. de uſu. in ipſa. eccleſia
quæ eſt & eſſe debet altrix & cultrix iuſtitiæ & quæ in ſe
& in alium pati non debet iniuſtitiam locum habere. ut in
uſi. feu. in tit. de alie. feu. c. j. §. ſed diuerſis. Præterea cum a
tempore dictæ ſecundæ inueſtitionis effluxerunt plures
quam centum anni. nam quod ut dicitur. cvij. anni ſunt ela-
pſi abinde citra & ſic per tempus antiquiſsimum omnino
ſtandum uidetur talibus tractantibus & talibus inſtrumen
tis tam antiquiſsimis & his quæ exprimuntur in eis. hoc
namque modo aliter probare nedum eſſet difficile ſed ẽt
impoſsibile propter tanti temporis lapſum: & ideo debet
ſufficere huiuſmodi præſumptiua & adminicularis proba
tio: ut ff. de bono. poſ. ſecundum tabu. l. qui ex liberis. in
prin. & ff. de proba. l. cenſus & monumenta. & quod ibi no.
& extra de cenſi. c. cum olim. & de proba. c. cum cauſam.
cum utrobique no. per Inno. in c. ueniens. de uerbo. ſig. qđ
no. do. Bal. in l. cum aliquis. C. de iure delib. & in aut. quas
actiones. C. de ſacroſan. ecc. in ulti. q. Item quia ſolennita-
tibus aſſertis in inſtrumento pub. quando res eſt de longin
quo eſt credendum: ut no. Azo. de notario in ſum. tit. de fi.
inſtru. & Spec. de fi. inſtru. §. reſtat. uer. ſed quid ſi habet fa-
cit c. omni cauſa. extra de officio dele. Ex quibus apparet
quod hæc tertia dubitatio non habet obſtare iuri & defen-
ſioni communis imol. & de hoc etiam apparebit ex dicen
dis in proxima reneſione quæ fiet ad quartam dubitatio-
nem præmiſſam ſuperius. Item ex his quæ dicentur circa
reſponſionem ad quintam dubitationem prædictam. Ve-
niamus modo ad quartam dubitationẽ quæ fit ratione per
petuæ conceſsionis in emphyteoſim factæ de bonis prædi
ctis in commune imol. &c. & dicendum eſt quod hæc dubi
8 tatio non ob. † nam ſecundum communem opinio. & ue-
ram emphyteoſis etiam eccleſiaſtica poteſt concedi in per
petuum non ſolum temporaliter uſque ad ſuos ſucceſſores
uel ſimiliter. ut in aut. de alie. emphy. §. licentiam. col. ix &
aut. ſi quas ruinas. de ſa. ſan. ec. cum ibi no. per Pet. & Cy.
in v. q. et patet de hoc expreſſe in cap. potuit. extra de loca.
Nec ob. §. emphyteoſim. no. præal. cum ſi. quia id ſpeciale
eſt in eccleſia conſtantinopolitana ſecundum Pe. & Cy. in
d. aut. ſi quas ruinas. Nec etiam ob. §. emphyteoſim. & §. alie
nationis & de non alie. & §. ſequen. quia corriguntur per di
ctum. §. licentiam. & ita determinatur. in d. §. alienationis.
& in §. neque illud eod. tit. & utrobique per Iac. de bel. qui
idem ſentit. Preterea attendenda eſt conſuetudo eccleſia-
rum circa hoc ut no. per Inno. in c. nulli. de re. ec. non alie.
& per doc. aut. ſi quas ruinas. Præterea ſecundum eundem
do. Bal. & de iure communi uerisimiliter utilitas eccleſiæ
hoc importat tunc imperpetuum poteſt concedi & dura-
bit emphyteoſis etiam in extraneo hærede quandiu penſio
ſoluetur: ut d. §. licentiam. & dicit Bal. in auten. ſi quas rui-
nas. ꝙ iſte eſt uerus intellectus in hac materia & pro eo qđ
dictum eſt de conſuetudine eccleſiæ obſeruãda quo ad hoc
in hac materia. facit de agri. & cenſi. l. domini prædiorum
lib. xj. & pro hoc ẽt facit quod no. ſpec. in ti. de loc. §. nunc
aliqua. uer. vj. & uer. vij. quæritur. ꝙ autem hõmi emphy-
teoſis conceſſa cõi imo. uerisimiliter ceſſerit in utilitatem
dictæ eccleſiæ ſeu monaſterij ſanctæ mariæ in goſmadim
apparuit euidenter ſuperius & maxime attentis dictis pa-
ctis & conuentionib. conſecutis per ipſam eccleſiam ſuper
augmento pretij & ſuper augmento eius quod ſoluit tem-
pore cuiuſlibet inueſtituræ & ſuper augmento annuę pen-
ſionis. Item ſuper eo ꝙ renouatio eſt fiẽda de lx. in lx. ann.
ubi olim actũ erat & firmatũ ꝑ dictos arbitros ſeu arbitrato
res ꝙ fieret ſolum de centũ in centũ annis. Item apparet ec
cleſię utilitas ex eo ꝙ ipſa eccleſia ſeu monaſteriũ ꝑdictum

iam

iam autem per legem annos & plures fuerat & erat extra poſſeſsionem corporalem dictę terrę maſſę pertinentiarum & fundorum prædictorum quæ omnia ipſum cõmune imole poſſederat per dictum tempus amplius quam.l. annorum: ut ex publicis documentis apparet cõfectis tempore huiuſmodi ſecundæ inueſtitionis prædictę & etiam confectis de ipſa corporali poſſeſsione tempore primæ inueſtitionis quæ quidem inſtrumenta apprehenſe poſſeſsionis confecta ſuerunt in dicta terra maſſæ & locis & ſundis pertinentibus ad eam ut ex ipſis inſtrumentis colligi uidetur ſatis aperte. & quia ut ſuperius dictum fuit ipſum monaſterium ſeu abbas eiuſdem cum capitulo in maxima lite pro dicta terra maſſæ & pertinẽtijs ac fundis prædictis cum ipſo cõmuni imo. poſſeſſore ut fertur coram de legatis apoſtolicis ſeu certis ſub delegatis ab eis ꝙ apparet per magnos & amplos proceſſus perinde factos ut patet ex tenore ipſorum proceſſuum per publicas ſcripturas confectas in. Mccxcij. & in. Mccxciij. propter quæ apparet euidenter de utilitate ipſius eccleſiæ quia cũ tanta prærogatiua maximè ut eſt dictum receſsit a tam ſumptuoſa lite & conuentionem ac compoſitionem firmauit cũ tot melioribus conuentionibus & auentagijs. & pro hoc. d. l. ſi pro cura. rem ra. ha. & l. minoribus. ff. de mino. ut dictum fuit in ſuperiori proxima reſponſione. † Præterea attenden-

9 dum eſt quod lex conceſsit perpetuam emphyteoſim nõ ſolum in ruinoſa: ſed etiam in alijs ruinoſis dummodo uerisimiliter fiat in utilitatem eccleſiæ. ut. d. aut. ſi quas ruinas. & aut. perpetua. eo. tit. & d. §. licentiam. ſed uerisimiliter apparet utilitas eccleſiæ in caſu noſtro non ſolum ex prædictis prærogatiuis ſeu auẽtagijs & ex eo quod receſsit a dicta lite in qua erat implicita in uexationibus & expenſis: ſed etiam ex eo quia erat dubius euentus litis: ut. ff. de pecu. quod debetur. ff. ad treb. l. quia poterat. l. lucius. §. fina. in gloſſ. notabiliter ibi poſita. taci quod no. in d. l. minoribus. Præterea attenta cõditione dictorum locorum ſeu loci ubi dicta bona in terra ſituata ſunt in quibus locis & eorum territorijs ſepe inſurgunt & ſolite ſunt inſurgere ſocialitates & compagnie armigerorum deuaſtantium terras & loca prædicta apparet euidens utilitas in prædictis. & pro hoc quod not. ff. ſo. mat. in. l. ij. §. nec cogẽ. poſt medium columnæ magnæ in eo quod ibi dicitur de uiro qui habet res ſuas in loco periculoſo. nam ex eo tolerabilis eſt ſuſpicio inopię & eſt iuſta ſumendæ prouidentiæ ut ibi dicitur & ibi etiam de hoc per Bart. & alios notabiliter & maxime etiam hoc ex eo quia ipſum cõmune imol. ſuis expen. ante ipſam ſecundum inueſtitionem fieri fecerat fortalicium dictę terrę attentis etiã neceſsitatibus quę tempore prædicto incumbebat ipſi monaſterio ac abbati & monachis prædictis occaſione dicti decimi & frumenti & aliorum neceſſariorum tunc uerisimiliter pro ipſo monaſterio: ac perſonis ad id pertinentib' ut. d. l. ſi. de ali. pub. præſtan. & quod no. Bart. in. d. l. cũ ſeruus. & d. Bal: in aut. hoc ius porrectum. Nec etiam ob. quod dicitur ꝙ ex hoc læderetur eccleſia quia de facili emphyteoſis perpetua reuerti non poſſet ad ipſam eccleſiam: quia prædictę utilitates quæ ex hoc ipſi monaſterio obueñerunt tollũt hoc dubium per allegata ſuperius in hac met reſponſione ad hãc partem dubitationis & per ea quæ etiam plene dicta ſunt in proxima præcedenti reſponſione ad tertiã dubitationẽ. Præterea nec ex hoc uidet eccleſia lædi: quia magis ex hoc uideretur tractare de pœna & lucro q̃ de intruſione damni. ut. l. apud celſum. §. de autoris in & ſuper uerbo noxe ff. de excep. do. & l. qui autem. in princ. quæ in fraud. credi. Item nec ob. quod dicitur de potentia communis imol. ex eo quod ſit ciuitas: quia illud bene conſideratur ne fiat alienatio in potentem perſonam ſi fieret alienatio per emphyteotam contra uoluntatẽ domini ſiue eccleſiæ ſed nõ eſt prohibitũ ipſi eccleſiæ uel alij domino dare in emphyteoſim alicui licet potenti uel alicui æquitati etiam ſi ſit ciuitas quãuis etiam ſuper hoc quod quis ſit potens niſi alia indicia adſint non ex eo præſumitur eſſe malignus. ut. l. ad inuidiam. C. quod met. cauſa. & pro hoc. l. ulti. C. de ſacro ſan. ecc. in Specu. de loca. §. nunc aliqua. uer. xvij. quæritur quid de ciuitate. præterea monaſterium prædictum non tractat de retinendo huiuſmodi terras & bona in eius mẽſa. ſed intendit alijs ut in emphyteoſim perpetuam concedere contra iuris & iuſtitiæ debitũ uolendo ipſa bona & terras & bona eius menſę ipſi communi imol. auferre. Ex quibus concluditur ꝙ huiuſmodi emphyteoſis potuit in perpetuum fieri. & dicit Spe. quod de hoc eſt caſus in d. c. potuit. de loca. & hoc dicit in. d. §. uidendum. & etiam in. d. §. nunc aliqua. in. d. uer. xvij. quæritur quid de ciuitate. Nec ob. prædictis quod no. de uerbo. oblig. in d. l. ſi ita quis. §. ex lege quinimo facit pro & non contra attenta uoluntate & cõſenſu eccleſiæ proprietarię iuxta prædicta & ſic intelligit illam gloſ. do. Bal. in aut. ingreſsi. C. de ſacroſan. eccle. uer. quid in emphyteoſim. Modo ueniamus ad quintam dubitationem in eo quod eſt dictum de modica penſione &c. ubi aduertendum eſt quod omiſſa penſione quæ erat de uno Veneto tempore dictę primæ inueſtitionis quia de ipſa prima inueſtitione non agitur ſed tantum de ſecunda ut eſt dictum ſed attenta dicta ſecunda inueſtitione & attentis ſuis cauſis modis & qualitatibus ſupradictis eſt dicẽdum ꝙ iſta penſio duorum Venetorum annuatim cum pallio prædicto ſeu cũ lib. 8. pro eo. non eſt modica nec uilis penſio ſed ſufficiens attento ꝙ pro ipſa inueſtitione principali uideretur ſolutum fuiſſe lib. mille & quinquaginta quæ ſuerunt uerisimiliter conuerſe in utilitatem & neceſsitatem dicti monaſterij iuxta dicta ſuperius quin etiam dici poteſt ꝙ ultra dictas mille quinquaginta lib. ad ipſum monaſterium & in eius utilitates peruenerunt ille aliæ mille lib. minus. xij. & hoc attentis expreſsis in inſtrumento dictę primæ inueſtitionis cũ ibi expreſſe dicatur ꝙ ille millė lib. minus. xij. lib. fuerunt exburſate in emptione certarum poſſeſsionum emptarum pro ipſo monaſterio a Galuano Samuello & Ioanne fratribus & filijs quondam Michilini capitanei & a bonato quondam poſitarũ & iacentium in territorio Rauenne & plebanatu ſancti Petri in concula & hoc conſtare dicitur publicis inſtrumentis ſcriptis manu dicti ſer Guidonis Blanci ut ſuperius in puncto præmittitur. Et ex hoc patet ꝙ etiã ſi reſpectu aliquo non appareret ſufficeret tempore dictę ſecundæ inueſtitionis prouiſum fuiſſe utilitatibus prædicti monaſterij tamẽ coadiuuari o ſumi poſſet ex peruẽtione dictarum poſſeſsionum ad ipſum monaſterium tempore ipſius primæ inueſtitionis etiam ſi ipſa prima fuerit inualida. & pro hoc notabiliter. ff. de tranſ. l. & poſt rem. §. j. uer. caſus naturalis ad propoſitum. Ex quibus apparet quod huiuſmodi pẽſio non dicitur uilis neque nugatoria attento caſu tantę quãtitatis pecuniæ pro qua uidentur factę inueſtitiones prædictę. nam etiam ſi non fuiſſent conuerſæ in utilitatẽ monaſterij niſi decem mille libre & quinquaginta pro quib' fuit facta inueſtitio ſecunda de qua agitur deberet ſufficere attentis neceſsitatibus & commoditatibus ipſius monaſterij ex cauſis & conditionibus prædictis quæ ſuberant ue-

1 riſimiliter tempore dictę ſecundæ inueſtitionis. nã † ſicut etiam in iure ſecundum ſubiectam materiam & ſubiectos caſus in locationibus & in emptionibus quandoq; ſtatuitur penſio modica ut. ff. de iure do. l. ſi uſusfructus. & maxime hoc communiter euenit in emphyteoſi eccleſiaſtica cũ procedit aliqua neceſsitate aut utilitate eccleſiæ ſuadente ubi uidemus ſepe quod ſolum ſtatuitur pro pẽſione annuatim ſoluendo unus ſoli. aut etiam quandoq; unus denarius tantum & ſic ponitur in forma quam ponit Spe. in illa materia ubi ponit de uno Turonenſe tantũ annuatim ſoluendo pro ipſa emphyteoſi eccleſiaſtica ut in Spe. de loc. in d. §. ſequitur. uer. porro. & per Ioan. an. in addi. in d. §. nec aliqua. ſuper uerſi. iij. quæritur. & ibi refert opi. Roſ. qui tenuit ꝙ ſi quis conduxerit nummo uno præal. nõ habet locum in contractu emphyteotico. & per hoc etiam ꝙ no. in Spe. de emp. & uen. §. nunc dicendum. de reſcindendis uenditionibus. uer. quid de conceſsione in emphyteoſim. ſed licet aliter uideatur dicere in d. §. nunc aliqua. uerſic. xc. in quo concor. uidetur d. Bal. in. l. ij. de reſcin. uen. ſed dicendum

dum eſt quod conſuetudo approbat opi. Roſ. cũ qua trãſit
Ioan. And. in d. cap. uer. iiij. quæritur. & cum qua etiã trã-
ſit. Spe. dum ponit formas in hac materia ut d. §. ſequitur.
uer. porro. & patet in caſu noſtro hoc etiam de iure atten-
ta uerisſimili utilitate dictæ eccleſiæ & monaſterij prædicti
per ea quæ ſuperius dicta ſunt: & maxime etiam attento
tanto temporis effluxu cuius initij memoria non exiſtit
iuxta ea quæ ſuperius dicta ſunt. nam tam longisſimi tem-
poris effluxus æquiualet priuilegio ut. l. hoc iure. §. ductus
aque. de aqua quot. & eſti. & extra de uerb. ſig. ſuper quib'
& ibi no. Præterea in caſu noſtro non põt prætendi læſio
ꝙ eccleſia ſit decepta ultra dimidiam iuſti pretij ſeu iuſtæ
penſionis & hoc propter litem maximam quæ adhærerat
dicto tẽpore ſuper iſtis bonis & terris prædictis a qua lite
tam ſumptuoſa & quæ tãdiu durauerat per compoſitionẽ
& tranſactionem quondam fuit receſſum ex cauſis etiã ra-
tionibus tendentibus in utilitatem ipſius mona. ut eſt di-
ctum & per conſequens ipſa compoſitio ac tranſactio ex
prætextu huiuſmodi prætenſe læſionis retractari nõ poteſt
cum tñ reuera non affuerit aliqua læſio ſed maior utilitas
ut fuit ſuperius declaratum. & pro hoc. d. l. lucius. §. fin. ad
trebel. & d. l. minoribus. de minor. utrobiq; not. & d. l. ſi ꝓ-
cu. rem ra. ha. ubi text. no. ad hæc. Nunc ueniamus ad ſex-
tam dubitationẽ quæ circa poſſesſionẽ dictorum bonorũ
ac circa periculum ſcriptionis &c. ubi dicendum eſt quod
ipſum cõmune imo. reuera fuit diutisſime ac longisſimo
tempore perſeuerauit in corporali poſſesſione uel quaſi ꝑ
ſe ſeu alios ſuo noie & hoc ius reale uidelicet dominium
utile in dictis bonis fuit translatum in ipſum cõe imo. ut
in. Spe. de loc. d. §. nũc aliqua. uer. xlv. quæritur. & ff. de rei
uend. l. ſuperficiario. & d. l. ſi ſponſus. §. in uectigalibus. &
in uſi. feu. de feu. cogni. c. ſciendum. & in ti. quid ſi. in prin.
& quod ibi per do. Bal. & ti. de conſue. recti feu. ca. j. & ibi
plene per glo. & do. Bald. de dicta poſſesſione cõis imo. ap
paret per inſtrumenta de quibus patet in inſtrumentis in-
ueſtitionum prædictarum ut de hoc ſuperius in puncto fie
mentio & etiam de hoc apparet quod ipſum cõe imo. uſ-
que in tempore primæ inueſtitionis fuit poſitũ incorpora
li poſſesſione dictæ terræ maſſæ & pertinentiarum ſua-
rum & fundorum prædictorum ut apparet ex pub. inſtru-
mento ſcripto manu boniuerchari notarij filij Petri cor-
natiæ anno. Mccxxv. die ſecundo exeunte Nouemb. ꝙ in-
ſtrumentum fuit factum in dicta terra maſſæ & pertinen-
tijs prædictis. Ex quo probatur ipſa poſſesſio ut no. ꝑ Cy.
in. l. ij. C. de acqui. poſ. & Bar. ff. eo. in. l. prædia. & in Spec.
de emp. & uen. §. j. & uer. ſed quid ſi in inſtrumento. Itẽ pa
tet de poſſesſione ipſius communis imole de dicta terra
maſſę per quamplura inſtrumenta nõ ſolum locationũ fa
ctarum per ipſum cõmune imo. ſeu eius ſyndicũ dictæ ter-
ræ hominibus maſſæ qui eligebantur & ordinabantur per
collonelos ſeu fumaores: ſed etiam inductionis in poſſeſ-
ſionem ac recognitionis eorum. Item de poſſesſione fun-
dorum & poderiarum pertinẽtiarum eiuſdem terræ maſ-
ſæ &c. Item apparet publicis & diuerſis inſtrumẽtis & ſpe
cialiter quodam exemplo antiquisſimo ſumpto manu ra-
mengi de moretano & rogato prius manu grandei de yſe.
Mcclj. &c. & quodam publi. inſtrumento rogato ꝑ ſer Do
minicum de Butriga. Mccclxvj. & exẽplato ex indicis cõ-
misſione per ſer Sto. de Cutri. eius filium notariũ de imo.
& apparet etiam de ipſa poſſesſione non tñ territorij ſed
etiam de poſſesſione iuriſdictionis & iurium ipſius terræ
maſſæ. & apparet per ſententias & banna multiplicia lata
in dicta terra maſſæ per officiales ibi poſitos per ipſum cõ
mune imo. & de his liquet per multa documenta antiqua
quibus publicis documentis ſtandum uidetur etiam ſi non
per omnia liquide probatio fieri poſſet propter tam lon-
gisſimum tempus. ut. c. cum cauſam. de probat. & l. cenſus
& monumenta. ff. eod. ti. & pro hoc quod no. Inno. in cap.
dilectus. de capel. mo. Circa id autem quod dicitur de pe-
riculo obiectus præſcriptionis ſuper hoc non uidetur hæſi
tandum: tum quia modicum tẽpus eſt quod ipſum cõmu-
ne imo. ſeu rectores ipſorum deſierunt poſſidere terram
& bona prædicta. nam eſt ſciendum ꝙ licet cõmune imo.
uideatur ſolum habuiſſe naturalem poſſesſionẽ pro prędi
ctis bonis & terris ex iure emphyteotico ad ipſum perti-
11 nentibus: tñ iſta naturalis poſſesſio † æque retinetur ani-
mo quemadmodũ dicimus de ciuili poſſesſione quia hu-
iuſmodi naturalis poſſesſio emphyteote & ſimilium habet
effectum ciuilis poſſesſionis quæ animo retinetur ut. ff. de
acqui poſ. l. j. §. per ſeruum qui in fuga. & l. quemadmodũ.
& l. iij. §. in amittenda. ff. eo. & no. de hoc. ff. de ui & ui ar.
in. l. iij. §. uim ui. C. de acqui. poſ. in. l. licet ĩ ſi. gloſ. magne.
& ff. e. in. l. j. in prin. per. G. & Bart. nam licet in centum an
nis non poſsit operari retẽtionem duarum poſſesſionum
ut. l. licet. tamen põt operari retentionem unius poſſesſio-
nis uel ciuilis tantum uel naturalis tantum ut in. §. prælle
gato. & maxime in. l. j. in prin. ff. de impu. & quicquid ſit ſi
quod tempus ſit elapſum poſtquam ipſum commune imo
le deſijt poſſidere aut eſt ita modicum tempus ꝙ nullate-
nus ſufficiens eſt ad præſcriptionem inducendã aut ſi quo
caſu uideatur ſufficiens ratione temporis tamen ceſſarent
aliæ concomitantiæ uidelicet titulus & bona fides. & ma-
xime cum ſumus in terris eccleſiæ ubi non procedit præ-
ſcriptio abſq; bona fide ut. c. ſi diligenti. & ca. ulti. de præ-
ſcrip. & c. poſſeſſor. de re. iu. lib. vj. ac etiam ſi quo caſu præ
ſupponeretur ineſſe ſed præſupponi non poſsit caſus præ-
ſcriptionis prædictæ: tamen ipſum cõmune imo. ſine cul-
pa & præter eius ſcientiam grauiter læſum ueniret reſti-
tuendum in integrum. C. qui. ex can. ma. l. res pub. & C. de
iure rei pu. l. rem publicam ut pupillam. lib. xj. & in ſpe. de
loca. d. §. nunc aliqua. uer. xvj. quæro. & uer. xvj. quæritur.
& quod oo. ff. de iti. actuq; priua. l. j. §. ſi quis propter. Et ad
uertendum eſt quod non incontinenti per ipſum cõmune
imo. fuit in corporali poſſesſione dictæ terræ maſſæ & per
tinentiarum ac fundorum prædictorum debet dici perdi-
diſſe poſſesſionem prædictarum ſed demum lapſo deinde
decennio ſecundum communem opi. glo. & Dy. & oo. in
l. j. C. de ſer. fu. in ſi. gl. & Dy. ut no. in. l. j. glo. magne. & per
Dy. in c. ſine poſſesſione. ad ſi. de re. iu. lib. vj. uel ſecundum
Inno. & alios moder. ad arbitrium iudicãtis. & per Inno.
in. c. querelam. de ele. & per Bart. in. l. de eo. §. ſi forte. ff. de
12 acquir. poſ. & per do. Bald. in d. l. j. C. de ſer. fu. † Item eſt
aduertendum circa tempora in quibus iuſta rõne ſuadẽte
ceſſat ſeu dormit præſcrip. uidelicet ꝙ in tempore guerre
& magnæ hoſtilitatis ipſa præſcriptio dormit & maxime
de iure canonico ut extra de præſcrip. ca. ex tranſmiſſa. &
idem uidetur de iure ciuili ut ibi per Inno. & probatur in
l. ſi. de fundo limitro. lib. xj. & habemus hodie caſum ex-
preſſum in conſti. Fed. imperatoris. de pace conſtan. §. poſ.
& idem poteſt dici eadem æquitate de mortalitate magna
quando fuerit tanta peſtilentia ꝙ moriuntur infinite per-
ſone & uix iura in ciuitate & terris redduntur ut illo tem
pore dormiat ipſa præſcriptio, ar. d. c. ex tranſmiſſa. Et eſt
aduertendum quod licet alias ubi quis impeditur agere
propter aliquem caſum præſcriptio tamen currit ſed reſti
tuitur iuxta ꝓdicta & per l. ſed & ſi pro peccatore. io prin.
& in. §. ſi ſerie. quibus ex cauſis maio. tñ in caſibus iſtis ma
gnæ guerre ſeu hoſtilitatis ac etiam ut eſt dictum tempore
magnæ mortalitatis ipſo iure ipſa præſcriptio non currit
ſed dormit ſicut & ĩ alio caſu uidemus in. l. ſicut. C. de præ
ſcri. xxx. uel. xl. an. & eſt notabile. & per Bart. de hoc. ff. de
uſu. in. l. naturaliter. io ulti. col. & per hoc ipſum cõmune
imo. a metu & periculo dictę pręſcriptionis uidetur eſſe
tutum. & uidetur quod de ipſa præſcriptione nihil poſsit
timere de iure quinimo ſi de præſcriptione quæratur ius
ipſius communis imo. ſi etiam aliquo reſpectu non uidere
tur ualidum reſpectu ueri & legitimi tituli ſuæ reſpectu
legitimẽ inueſtitionis quod tamẽ ſuperius plene dictum
fuit nõ poſſet allegare ius ſibi ex præſcriptione ſeu ſibi ex
præſumptione eſſe quæſitum attento tam longisſimo tem
pore quod effluxit poſtquam fuit incorporali poſſesſione
bonorum & terrarum prædictarum ut ſuperius dictũ fuit.
nam ut eſt dictum ipſum commune naturalem ſuam poſ-
ſionem in bonis & terris prædictis non ſolũ corpore ſed
etiam

etiam potuit animo retinere ut no.i d.l.licet.C.de acqui.
poſ.&.ff.eod.l.j.in princi.per glo.& Barto. & dicemus de
hoc etiam inferius in reſponſione ad nonam dubitationē.
Circa aũt ſeptimam dubitationem ubi dicebatur nõ uide
ri ſufficere confeſsiones quæ dicuntur factæ de & ſuper re
ceptione penſionum prædictarum annuatim recipienda-
rum &c.& quod in diſpoſitionibus quæ dicuntur factæ ui
debatur debuiſſe reqniri eos quorũ intererat &c. Ad hoc.
reſponderi poteſt & primo circa cõfeſsiones factas & ma
xime per dictos abbates raynerium & Matthæum atten-
to quod in tempore ſuo non agebatur de alienatione rerũ
immobilium eccleſiarum cum iam in tẽpore prædeceſſo-
rum & ſaltem in tempore dicti abbatis Henrici eſſet fa-
cta alienario & facta eſſet principalis & ſolennis inueſti-
tio dictorum bonorum & per conſequẽs in tempore iſto-
rum abbatum ſucceſſorum tam tẽpore renouationum fa-
ctarum per eos q̃ etiam tempore quo fieri debebanr ſolu
tiones dictarum penſionum annuatim nõ fuit opus uti tan
ta ſolennitate quanta opus eſt uti tempore principalis in-
ueſtitionis.& ideo ipſi maxime poſteriores abbates proxi
me dicti potuerunt cõfiteri ſe recepiſſe pecunias pro præ-
dictis annuis penſionibus exſoluendis & hoc agnoſcendo
bonam fidem nec uidetur quod i his ſeu pro his opus fuit
deliberationem ſeu tractatum aliquẽ facere ad probatio-
nem quod omnino tales pecuniæ fuerint conuerſæ in uti-
litatem eccleſiæ quia in talibus uidetur ipſos abbates con-
feſsionem poſſe facere de recepto & quod huiuſmodi cõ-
feſsionibus ſtare habẽt ſucceſſores cum nõ ſit ſumma ex-
ceſsiua ultra centum aureos ſed ualde.J.ut per Inno.habe
tur in c.grauis.extra de depoſito.& in c. quod quibuſdam
de fideiuſ.& per d.Bal.in d.aut.hoc ius porrectum . de ſa.
ſanc.ec.nec enim hoc caſu tractatur de alienatione rei im
mobilis ſed magis mobilis uel quaſi & nõ ſeruabilis & de
eo quod dicto tempore ſpectare debet ad ipſum abbatem
cõfitentem ergo &c.per not.in c.hac conſultiſsima. de re.
ec.non alie.lib.vj.uer.ſi uero immobilia. & per not.in l.j.
§.fuit contractum.ff.ad treb.& in.l.ſi ad reſoluendum.C.
de prædi.mi.& pro hoc etiam quod not.in.l.quærelã. ne
prælati uices ſuas per Bar.& Io.An.Præterea affuit in præ
dictis conſenſus capituli quãtum fuit poſsibile & aliquan-
do partis maioris ut ex puncto apparet . Ad id quod dici-
tur de citatione fienda tempore depoſitionum prædictarũ
reſpondetur quod non fuit opus facere citationem quicq̃
quia ex tenore pactorum in dicta die ſancti Caſsiani & in
dicto loco ſeu monaſterio ſanctæ Mariæ in regula de imo.
debet ſe præſentare ſyndicus dicti mona.ſanctæ Mariæ in
Goſmadim ad recipiendum dictos duos Venetos & dictũ
paſſum ſeu lib.viij quod eo.& ideo quia dies & locus ex
forma pactorum fuit appoſita non eſt opus facere aliã ci-
tationem ſed ſufficit q ipſum cõmune imol.ſeu alij legiti-
mè conſtituti pro eo ſe præſentauerint ſeu ſe præſentẽt di
cto tempore & loco in dicta eccleſia ſanctæ Mariæ in regu
la in ciuitate imol.& ibi perquirant & perquiri faciant ſe
ipſos tempore & loco in dicta eccleſia ſanctæ Mariæ ut di
citur ſi aliquis præſentauerit nõie dicti mona. ſanctæ Ma-
riæ in Goſmadim ſeu abbatis eiuſdem occaſione prædicta
quod cũ fuerit obſeruatũ & factũ q̃ plurimis annis & uſq;
in tẽpus præſens hoc ſufficere debet abſq; alia citatione.&
pro hoc.C.de iure emphy.l.ij.& extra de loc.ca.potuit. in
fi.Item pro hoc.ff.de conſti.pecu.l.itẽ illa. & quod ibi per
glo.& Gul,de accu. & Barto.& quod notat. idem Barto.
ff.de uerb,ob.in.l.ſi ſeruum.§.nunc uideamus. nam in tali-
bus maxime attendenda eſt forma pactorum in hmõi cõ-
tractu emphyteotico ut.l.j.&.l.ij.circa prin.C.de iure em
phy. Aduertendum tamen ubi per tertium poſſeſſorẽ qui
non haberet refirmationem huius emphyteoſis a mona-
ſterio prædicto fierent oppoſitiones prædictæ de quibus in
huiuſmodi ſexta dubitatione dicitur tunc prorſus quæ di-
13 cuntur in ipſa ſexta dubitatione ceſſarent † quia tertius
poſſeſſor ex ſeipſo nullo modo poteſt opponere contra
emphyteotã de canone non ſoluto ut not. in l.ij.ff.ſi ager.
uecti.aut emphy.pe.& in.l.his conſequenter.§.j.ff.fa. er. &

mutuimo,

per Bart.in.l.ij.de excep.rei iudi. & in conſilijs ſuis conſi-
lio quod incipit Martinus Franconus.& de hoc in Spe. de
loc.d.§.nunc aliqua.uer.lxvj.quæritur.Item etiam ſi habe-
ret refirmationem aut etiam dictæ oppoſitiones fierent ab
abbate ipſius monaſterij tamen pro toto tempore quo ip-
ſum cõe imo.ſine dolo & culpa ſua non poſſederit ipſa bo
na & terras prædictas nõ poterit eidẽ imputari de mona-
ſterio nec dici poterit cecidiſſe a iure ſuo.& pro hoc in uſi
bus feu.de feu.ſine cul.non am. c.j.&.ij.de phib.alie.feu.
per Lotha.c.fin.& de hoc in ſpe.de loca.d.§.nunc aliqua
uerſi.54.quæritur & per . de accu. & do.Bal.in.l.ſolen
nibus.C.de rei uend. Circa octauam dubitationẽ quæ fit
utrum abbas pro tempore dicti monaſterij ſeu alius loco
ſui teneatur prorſus ſtare in inueſtitionibus prædictis i di-
ctum cõe imol.per dictos abbates Henricum Raynerium
& Matthæum & maxime quo ad illas inueſtitiones poſt
quas nondum effluxit tẽpus.lx.anno.an non poſsit requi-
rere non obſtantibus dictis inueſtitionib' pro inueſtito de
beat fieri de nouo &c. Ad hoc rñdet quod abbas qui pro
præſenti ſit uel quicunq; alius loco ſui tenet ſtare ipſis in-
ueſtitionibus: tñ quia ipſe inueſtitiones pceſſerũt & origi
nẽ ſumpſerũt propter utilitates dicti monaſterij & q a ipſi
cõi imol.acquiſitũ eſt ius reale in bonis pdictis ut eſt di-
ctũ ſuperius . & pro hoc quod no.ff.ſol.ma.in.l.ſi filio.§.ſi.
per Bar.& Bal.& per Cy.in.l.emptorẽ.C.loca.& hoc quo
ad hoc ut nõ poſsit priuari ipſum cõe imol.iure dictæ em-
phyteoſis: ſed ſi quærit nũquid poſsit requiri p ipſum ab-
batẽ præſentẽ aut alium loco ſui q recipiat inueſtitio de
nouo,tunc dicendũ vr quod ſi quidem hoc petatur ut ſol-
uatur laudimium ſeu penſitatio lib.25. quæ debet ſolui
tempore cuiuſlibet inueſtiture de.lx.in.lx.annos . tũc hoc
peti non poſsit.nã ipſe.xxv.lib.iam ſuis tẽporibus & ante
ſolute ſunt ſed ſi forte hæc peterent ad finẽ facilioris pro
bationis ut quia diceret ipſe abbas uel alius pro eo qd nõ
haberent copiam inueſtitionũ prædictarũ tunc poteſt di-
ci quod debeat fieri renouatio inſtrumenti ipſius emphy-
teoſis ut d.l.plures apochis.C de fid. inſtrum. & ar.C.de
li.cau.l.ſicut datam . & quod no.in.l.lj.in princ.ff.ſol.ma.
&.l.ita tamen.§.ſi pater.ff.ad Treb.& per Bart.in.l. ſi fini-
ta.§.eleganter.ff.de dam.inſe. Finaliter tamen dicendum
eſt in hoc ſtandum eſſe conſuetudini & uidendum eſt de
hoc.C.de ſac.ſanc.eccle.in.d.aut.ſi quas ruinas. per domi-
num Bal. & in ſpe.de loca.d.§.ſequitur.uer.porro.& uer.
cæterum . & facit quia ut dictum eſt in huiuſmodi contra-
ctu emphyteotico attendenda multum ſunt pacta quæ in-
ter partes fuere facta ut.d.l.j.&.ij.C.de iure emphyteo.
&.ff.depo.l.j.§.ſi conuenerit.Ad nouam dubitationẽ bre-
uiter reſpondetur q dictus emptor etiam emphyteota po-
ſterior habet neceſſe ſtare ipſi communi imole .& ipſum
commune imole debet eidem præferri † cum habeat ius
14 reale uidelicet dominij utilis in bonis prædictis & non ſo
lum utilem actionem in rem ut in ſpec.de loca.d.§.nũc ali
qua.uer.45.quæritur.&.l.ij.C.de iure emphy. ſed quia ha
bet pro tuitione ſui iuris obligata bona monaſterij ut pa-
ter ex tenore inueſtitionũ prædictarũ & ſic non ob.d.l.em
ptorẽ cũ ſi.quia loquitur in colono ſimplici qui nullũ ha-
bet dñium in re nec aliquod ius reale.alias eſſet ſecus ut p
Iac.de are.& Cy.in.d.l.emptorẽ.& per Bar.& do.Bald in
d.l.ſi filio.§.ſi uir in quinquenniũ ſolu.mat.Præterea huius
dñm licet utile tãtum præfertur dominio directo hoc eſ-
ſet ut.ff.ad Treb.l.j.§.quẽquã.& not.in l.inde.§.ſed ſi mini
mi.ff.de condi.inde.Itẽ ipſum cõe imo.attento lapſu tanti
tẽporis & maxime cuius initij memoria non exiſtit etiam
ſi de nullo titulo ſeu de nulla inueſtitione appareret cum
tãto & tã longiſsimo tẽpore poſsiderit bona prædicta &
in forma iuris emphyteotici ipſa bona tenuerit & tot ſuc-
ceſsiuas inueſtitiones habuerit.& tot ſolutiones ac depo-
ſitiones fecerit ut ex quãplurimis inſtrumẽtis apparet etiã
ius dominij utilis ex præſcriptione ſeu præſumptione
uiolenta & uiolentiſsima deberet habere & ex hoc per
huiuſmodi iura.& etiam ſi nõ appareret ipſum huius dñij
recta uia a monaſterio acquiſiuiſſe ipſum cõmune imole
præferri

præferri deberet cuilibet alij emptori aut poſteriori em-
phyteote ut in ſpe.de loca.d.§.nunc aliqua.uer.liij.& uer.
lxvj.quæritur.& uerſi.lxiiij.& uer.cxlij. & quod no. in d.l.
ij.C.de iure emphy.in gl.magna in fi. & pro hoc etiã i uſi.
feu.in ti.de feu.da.in uicẽ.l.cõmiſſ ciæ.c.j.§.quidã obliga
uit.& pe.gloſ.magnã.in fi. & pro hoc etiã in uſi. feu. in ti.
de feu.da.in uicẽ.l.cõmiſſoriẽ.& do.Bal.in titu. ſi de feud.
ſuc.ꝯtrouer.inter dñm & agn. ſi quis p.30.annos. p
quæ iura põt dici quod nõ ſolũ ipſum cõe imo. ꝑſcripſiſſet
reſpectu dicti monaſterij ſed etiã reſpectu dictæ terræ maſ
ſæ & perſonarũ ibi habitantiũ. ... otis multiplicibus inue
ſtitionibus quas fieri fecit p legitimos ſyndicos ipſis ho-
minibus terræ maſſæ & recognitionib' inde ſecutis de q-
bus apparent plura publico inſtrumento. Ad decimum
& ultimum dubium ueniendo dicendũ quod ex eo quod
emphyteota dedit ſibi res emphyteoticas cõceſſas alijs in
emphyteoſim etiã dño irrequiſito qđ per hoc cadit a iure
ſuo.& maxime ſi ſic concedendo exprimat quod ſic conce
dit ſaluo iure dominij ſeu eccleſiæ ut.l.ſi domus.§.fi.de le.
j.& quod ibi p Ia.de are.& do.Bal.& quod no.C.de iure
emphy.in.l.ij.in fi.gl.magnæ.& hor niſi forte fieret i frau-
dẽ ut per hoc pararet materia ꝑſcribendi aut malignandi
ꝯ ipſam eccleſiam ut.C.ne rei dominiee uel tẽplorũ.l.uni
uerſiras.quæ.ll.ſic neceſſario debent intelligi ut p.d.Bal.
in.d.l.ſi domus.§.fin.& probat hoc in l.j.C.de fun.pat.lib.
xj.cũ ibi no.p glo.& Bar.licet ipſe d.Bart.aliter intellexit
in.d.l.ſi domus.§.fi. coniuncta.l.fi. C.de ſacroſan.eccle. &
d.l.j.de.fun.recte intuendo in text. & gloſ. & ſecũdũ quod
ibi dicit ipſemet Bar.& pro hoc intellectu Iaco. de are.&
do.Bal.quẽ etiã ſentit Barto.in dicta.l.j.de fun.pa.optime
facit in uſib.feu.de prohi. alie. feu.per Fed.l.imperialis.§.
callidis.& de capirulis coradi.ca.j.§.præterea. & quod ibi
plene per glo. Iaco.de bel.& do.Bald.& maxime hoc i ca-
ſu nřo ubi uel quod de huiuſmodi alienatione per emphy-
teoſim ſeu ſimili modo facta per cõe imol.& per dictos
homines terræ maſſæ conſtiterit & notum fuerit ipſis do-
mino abbati ac eius capitulo ac etiam dño archiepiſcopo
Rauen.recte inſpiciendo inſtrumẽta dictæ inueſtitionis ſe
cundæ in quibus apparet qũo ipſum cõe imo. percipiebat
& percipere debet annuatim ab hominibus dictæ terræ
maſſæ dictum pallium quod pallium ſeu dictæ lib.viij.cum
duobus Venetis debent ſolui annuatim p ipſum commu-
ne imole & maxime attentis inſtrumentis dicto monaſte-
rio propter quod euidenter cõcluditur quod per hmõi da
tionem in emphyteoſim non poteſt aliquid imputari ipſi
communi imole:& maxime attentis inſtrumentis prædi-
ctis de hoc cum peruenerit ad notitiam dictorum abbatũ
& capituli ac domi.archiepiſcopi qui erant pro tempore
quin etiam de hoc apparet per inſtrumenta aliarum dua-
rum inueſtitionum uidelicet per inſtrumentum inueſtitio
nis facte per dominum abbatem Raynerium ac etiam fa-
cte poſt modum per dictum abbatem Matthæum ut ex te-
nore ipſarũ inueſtitionũ manifeſte perpẽdi poteſt.Ex qui-
bus omnibus aperte reſponſum eſt oĩbus prędictis dubita
tionibus & per conſequens iura & defenſiones dicti com-
munis imo. ſunt ualida contra dictum monaſterium ſan-
ctæ Mariæ in Goſmadi & contra quẽcũque alium tertium
etiam poſſeſſorem & ſi prætenderet habere cãm uel titu-
lum quemcunq; ab ipſo monaſterio uel rectore eiuſdẽ exe
quatur cum autoritate ſuperioris ac etiam conſenſu capi-
tuli: quia ius acquiſitum ipſi cõmuni.imol. non debet ſine
cauſis legitimis uel ſine eius conſenſu eidem auferri poſſe
ut.d.ti.de feu.ſine cul.non amit.c.j.& ij.de prohi. feu. alie.
per Lotha.d.c.fi.&.C.de fun. pat.l.fundi patrimonialis.li.
xj.& in Spec.de loca.§.nũc aliqua.& uer.53.& 56.& uer.
64 ubi etiam.clxxviij quæritur.&.ff.de noua.l.ſi ſcitum.§.
fi.& de regu.iur.l.id quod noſtrum.&.ff.de decre. ab ordi.
facien.l.quid.n.ſemel.& quod ibi per Dy.& Bart. & con-
ſequenter ipſum commune imol. de iure uenit præferen-
dum prædictis qui habuerunt inueſtitionem poſt inueſti-
tiones ipſius communis imo.& ſic declarandum uenit de
iure quacunque alterius inueſtitione quæ ut firmet con-
ſtat ex prædictis de iure fuit inualida prorſus ſeu effectua-
liter non obſtante.

Ego Ziliolus de cauitellis de Cremona legum doc. ac.M.&
P.d.d.Lodebici de Alidoxa imole &c.uicarius in puncto
& dubijs ſupradictis ſicut ſuperius per me dictũ & cõclu-
ſum eſt dico & ꝯſulo etiam ac fiendũ fore de iure & ad fi-
dẽ manu propria me ſubſcripſi & ſigillũ meũ apponi feci.

Ego Bartholo.de ſalice.legum doc.prædicta cõfirmo & ap
probo de iure ciuili ideo in teſtimoniũ me hic ſubſcripſi
& ſigillari feci.

Ego Franciſcus de Zabarellis iuris utriuſque doctor idẽ con
ſulo & quia copioſe.ſ.ſuper ſigillis dubijs allegatum eſt
non uidetur pluribus inſtandum ſed maxime urget quod
ſupra dicitur quod commune imole poſſedit per tempus
cuius contrarij non eſt memoria. hoc enim tempus habet
uim tituli & ſi agatur de præſcribẽdo rem ex toto de præ
ſcrip.ca.j.lib.vj. Quanto ergo fortius hoc caſu quo agitur
non de aduocando totam rem ab eccleſia ſed ſolum utile
dominium pro hoc quod no. Io.And.de his quæ fi. a præ-
la.cum apoſtolica. ubi dicit quod laicus præſcribit deci-
mas ſi probat ſe poſſediſſe iura feudi per tempus de cuius
contrario memoria non exiſtit. Et quod ſit cõmunis opi.
quod habuit ante concilium quod ultimum hoc caſu non
eſt neceſſarium cum non agatur de decimis & licet cõtra
conceſſiones primas poſſint fieri aliquæ obiectiones ſe-
cundum ea quæ ſupradicta ſunt tamen non expedit in hoc
inſtare. nam titulus etiam minus iuſtus dat cauſam præ-
ſcribendi. de conſue.cum dilectus. in gloſſ.iiij.& de præ-
ſcript.de quarta in gloſſ.fin.& facit de iure pa.cu. & licet
contrarium uideatur notari de his quæ fi. a præla.cap.ij.
in gloſſ.pe.Tamen ſtandum eſt primis gloſſis quando er-
ratur probabiliter in facto.d.c.cura.ubi datur cauſa præ-
ſcriptione ex titulo putatiuo ut quia putatur interueniſſe
conſenſum epiſcopi qui non interuenit. nam & alius
titulus ciuilis qui apparet aliquis dat cauſam præſcri-
bendi.ff.pro empto. quod uulgo.ff.pro legato.l.pro lega-
to. &.l.ulti.ſecus ſi erratur in iure.ff.de uſuc. nunquid. in
princ.ſic loquitur gloſſ.in præalle.c.ij.de his quæ fi. a præ-
la.de hoc.ff.de uſuc.celſus per gl.& Barto. hic autem non
poteſt dici quod fuerit error iuris ex quo per multa tem-
porum curricula poſſedit commune imole ita quod iam
longo tempore defuncti ſunt hi quibus facta eſt conceſſio
arg.regu.cũ quis in ius.li.vj.Et in teſtimonium hæc ſcripſi
& ſigillo muniui.

Et ita ego Signorinus de Homedijs legum doctor ut ſupra
pleniſſime eſt conſultum per ſubtiliſſimum et famoſum
utriuſque iuris doctor do. Ziliolum dico & conſulo: &
in ſignum huius me ſubſcripſi & ſigillum meum appoſui
maxime quia nulla cauſa apparente ex longeua poſſeſ. &
penſionis ſolutione præſumeretur tam ualida ſi allegare-
tur præceſſiſſe quanto magis ſi apparet cauſa inueſtitio-
nis in quibus ſit mentio de ſolennitatibus debitis ex tam
longiſſimo tempore & longiſſima ſolutione debet præſu
mi ſolennitas atteſtata præceſſiſſe certe multo magis &
facilius debet præſumi qualitas q̃ ſub ſtatu tituli. Pro quo
facit.l.cum de in rem uerſo. & quod ibi not.ff.de uſuris.l.
qui alieno.§.j.ff.de acqui.hære. & licet alias ſollennitates
quæ non poſſunt interuenire tempore inſtrumenti nõ præ
ſumantur licet inſtrumentum atteſtatur de his maxime in
prelatis eccleſiæ ut not.Bar.in.l.ſciendum.de uer.ob.tamẽ
ſolennitates tales atteſtate in inſtr'o cognita tam longiſſi-
ma poſſeſſione & tã longiſſima ſolutione allegata præſu-
meretur argumento iurium ſupra allegatorum & pars ſit
cauta ad tollendum oẽ dubium quod allegat ſolennitates
aſſertas eo tempore reuera interfuiſſe. Signorinus.

Et idem uidetur mihi Raphaeli Fulgoſio iuris utriuſque do-
ctori ſecundum quod ſupra elegantiſſime concluſum &
conſultum

conſultum eſt per excellentiſsimos doctores tam ſcribentes q̃ ſubſcribentes & quoniam plenitudo nõ recipit adiectionem ut.ſ.pleniſsime prout oportuit allegatũ eſt nihil mihi adijciendum apparuit & ĩ teſtimonium ſubſcripſi & ſigillum meum imprimi iuſsi. me tamen illud mouet potiſſimum.ſ.relatu communi.ſ.imole inconcuſſa poſſeſsio tã longiſsimi temporis & quod uitæ hominum menſurã exceſſerit cuius temporis uetuſtiſsimi præſcriptio etiam cõtra Romanam obtineret eccleſiam quæ centum annorum prærogatiua lætatur ut in aut.ut eccleſia Romana §.j.nec de tituli inutilitate tractandum eſt cum & ſi nullus titulus acceſsiſſet ſola tamen per ſe poſſeſsio continua atque ita uetuſtas ſufficeret cum ius commune contra poſsidentem non faceret ut in.l.j.extra de præſcrip. libr. vj.&.d.aut.ut Roma.eccle.ſpa.cen.anno. Si itaque nullo penitus titulo procedente commune imole ex ea poſſeſsione ius ſoli. acquiſiuiſſet multo magis inutilis titulus ex ipſa poſſeſsione iuuabitur.argu.C.de rei uxo.act.in princip.

Et ita etiam prout ſcriptum & cõcluſum eſt per præfatos elegãtiſsimos doctores ſub plena & diffuſa iurium allegatione uidetur mihi Benedicto de plumbino legum doctori hac potiſsima ratione adiecta quia cum cõſtat ex præpoſitis conceſsionem & inueſtituram ſecundo ſiue tertio loco factam ſyndici communis imo.per præfatum dominũ abbatem hen.cum ſolenni tractatu monachorum mona. ſui de licentia ſua & conſenſu domini epiſcopi ſiue archiepiſcopi Rauennatis pro utilitate ipſius mona. & ſic apparet ſeruatum fuiſſe ſolennitatem de qua habetur in.c.dudum. de reb.ec.non alie.lib.vj.in cle monaſteriorum. eo.ti.lib. vj.cum his quæ ibi plene no.q[illegible] etiam ex lapſu diuturni atque longiſsimi tempo[illegible] intelliguntur iuxta no. plene per Cy.& alio[illegible]ſide inſtru.l.emancipatione. habemus propoſitum quo[illegible]o quod eſſet uel dicit finita ipſa emphyteotica [illegible]sio[illegible]. inueſtitura & renouationes poſtea facte de[illegible] in tractatu noue renouationis & cõceſsionis faciende debet præferri ipſe primo emphyteota & ſic ſyndicus dicti cõmunis imo qui poteſt hoc de iure impetrare.& idẽ debet concedi & ſimiliter ſi contrarium fieret diceretur ei iniuria fieri ob quẽ poſſet quærelare & appellare ut plene legitur & not.in text. gloſſ. & per Barto.ff.de aqua quo.& eſti.l.j.§.præmittitur. ubi per Bartolum dicit quod ſi emphyteoſis ſit finita generationẽ in ea comprehẽſam poſſunt decedentes poſtea petere pro eis ut firmatio fiat & appellare ad ſuperiorem pro hoc qđ refirmatio fiat quod ualde facit ad propoſitum noſtrum. & ita tam per ualentes uiros uidi eſſe conſultum & ad fidem prædictis propria manu ſubſcripſi & cõſuetum ſigillum mei nominis apponi feci.

F I N I S.

Regiſtrum,

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z, Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg.

Omnes ſunt quaterniones.

V E N E T I I S,
Apud Nicolaum Beuilaquam. M D LXVIII.



Digitized by Google